

מחזור לימים הנוראים

לפי מנהגי בני אשכנז לכל ענפיהם
כולל מנהג אשכנז (המערבי) מנהג פולין ומנהג צרפת לשעבר

מוגה מעובד ומבואר

בידי

דניאל בהר"ר שלמה גולדשמידט

כרך ב

יום כפור

הוצא לאור ע"י ח' קורן ירושלים

ה'תש"ל

יום כפור

התוכן

ט	מבוא	
1	כל נדרי	
2	תפלת מעריב ליום כפור	
10	סליחות למעריב	
57	אבינו מלכנו	
59	שירי היחוד והכבוד	
82	תפלת שחרית ליום כפור	
99	יוצר	
103	אופן	
112	קרובה לשחרית	
169	קדושה לשחרית	
203	סליחות לשחרית	
312	אבינו מלכנו	
314	הוצאת ספרי תורה	
316	קריאת התורה לשחרית	
318	הפטרה לשחרית	
320	תפלה לשלום המלכות ולשלום מדינת ישראל	
321	הזכרת נשמות	
325	תפלת מוסף ליום כפור	
332	קרובה למוסף	
408	קדושה למוסף	
434	סדר עבודת יום הכפורים	
502	סליחות למוסף	
596	סדר נשיאת כפים	
600	הוצאת ספר תורה	
600	קריאת התורה למנחה	
602	הפטרה למנחה	
606	תפלת מנחה ליום כפור: קרובה	
623	קדושה למנחה	
628	סליחות למנחה	
723	תפלת נעילה ליום כפור	
728	קרובה לנעילה	
732	קדושה לנעילה	
733	קרובות נוספות	
743	סליחות לנעילה	

למשומת לב הקורא :

ע' 57 טור שמאלי הוסף לאחר שורה 25:

אי־חמל עלינו ועל עולֵינו וטַפֵּנו:

ח

ענינים מיוחדים ליום כפור

עמידה קדושה וידוי

יום הכפורים מובדל מכל ימות השנה בהוספת תפלה חמישית, תפלת נעילה. תפלה זו היתה בזמן תקופת הבית השני תפלת יום יום, שהרי אנשי המעמד נכנסו ארבע פעמים ביום, בשחרית במוסף במנחה ובנעילה שיערים (ר"ל של בית המקדש) לתפלה¹, וגם במעמדות שמחוץ לבית המקדש היתה תפלת נעילה נהוגה בתעניות, אבל לדורות היא נשארה רק ליום כפור.

תפלות הקבע של יום הכפורים מתאימות בכל חלקיהן לתפלות כל השנה, ואין צורך בדיון נוסף. כלל זה חל גם על העמידה: מבנה ותכנה אינם שונים מתפלות העמידה של שבתות ושאר ימים טובים. בברכת קדושת היום נמצא בסידור אשכנז וצרפת הטופס הפותח הרגיל ('אתה בחרתנו'), אחריו 'יעלה ויבא' (במקומו במוסף 'ומפני חטאינו') ובבקשה המסיימת טופס מיוחד ליום כפור 'אוי' מחול לעונותינו² עם שורת פסוקים וחתימה מתאימה³.

לפי מנהגנו כל הקדושות בתפלות יום כפור הן בתכנית 'קדושה רבה', היינו בתוספת הפיסקא 'שמע ישראל' — אני ה' אלהיכם' באמצע, והוא בניגוד לפסקי גאוני בכל שלא קבעו קדושה רבה אלא למוסף וגם לנעילה שהיא תפלה נוספת⁴. באמת נהגו לפי פסק זה בצרפת⁵, וגם באשכנז נהגו כן זמן רב כפי שמוכיחים כתבי היד, ואמרו כרגיל גם בשחרית גם במנחה את נוסח 'אז בקול' ו'ממקומך'. הראשון שרשם את מנהגנו כמנהג מיוחד ליום כפור הוא ר' אלעזר בעל הרוקח שתלה בו טעם ע"פ תורת הנסתר⁶. אך ע"פ תשובת גאון בענין תפלות יום כפור⁷, יש לשער שהמנהג

1. אלבונן, Der jüd. Gottesdienst ע' 237. ועי' במשנה, תעני' ד' א'.
2. במנהג א"י הקדום היה הטופס 'מלוך על כל העולם' נוהג בכל החגים (במנהגים שלנו איננו אלא ברה"ה), עי' אלבונן MGWJ 55 (1911) ע' 597. לפעמים נמצא גם 'והשיאנו' (שם ע' 443), אבל דרך כלל אסרו לאמרו ביו"כ. במנהג ספרד וגם בסדר הרמב"ם (= תימן) מצורפים או"א מחול..., יעלה ויבא... ו'אוי' מלוך....
3. במחזורי רומא ורומניא חסרה בכל תפלות יו"כ הבקשה 'קדשנו במצותיך...' (פסח' דף ק"ז ב'), וזה מתאים לנוהג גאוני בכל (עי' סדר רע"ג דף מ"א במהד' קורנל = ח"ב דף קע"ו א' מהד' פרומקין. סדר ר' סעדיה גאון ע' רסא), ועובדא זו עדיין לא נתבארה. נראה שראו במלים 'שבענו מטובך' ושמחנו בישועתך' נוסח שאינו הגון ליו"כ.
4. עי' תשובת ר' נטרונאי גאון (סדר רע"ג דף י' ב' = ח"א ע' 278 פר.) כך מנהג של שתי ישיבות לומר בקדושה כתר ואז בקול רעש גדול וממקומך מלכנו כו', ובמוסף של שבת ושל יו"ט ושל יו"כ ובנעילה אנו אומרים פעמים ולהיות לכם לאלהים... וכן תשובת רב שר שלום גאון (שם) לומר בתפלת שחרית בשבתות ובימים טובים וביום הכפורים פעמים אין מנהג בישיבה ובבבל כולה, אלא בתפלת מוסף בלבד, וביום הכפורים אף בנעילה....
5. עי' מחזור ויטרי ע' 395. מנהיג סי' ס"ז (דף ס"ב א'). סי' המחכים ע' 42. סדר טרויש ע' 29.
6. רוקח סי' רי"ד (דף מ"א א' דפ' ורשא. ע' קה דפ' ירושלם תש"ך). אחריו הולכים בעל המנהגים דבי

נשתרש בקהלות על סמך יצירות הפייטנים שכתבו פיוטי קדושה לפי מנהג א"י העתיק בקרובותיהם ('הקדושתאות'). והם נתקבלו בתפילות השונות של יום כפור. לאחר מכן פירשו בעלי ההלכה שינוי זה כדרכם.

תפלת העמידה שונה רק בנקודה אחת משאר תפלות עמידה: בהוספת הוידוי⁸. כבר בימי התנאים היתה הלכה רווחת להתודות בכל תפלות יום כפור, ואפילו במנחה של ערב יום כפור, וקבעו שש"ץ יאמר הוידוי באמצע התפלה והיחיד אחריה⁹, ברם לא ניתן במקורות שום טופס או נוסח לוידוי זה. יש מי שדרש שיפרטו את החטאים ויש מי שאמר שאין צורך בזה¹⁰. רק אמוראי המאה הג' הזכירו כמה טופסי וידוי, ביניהם כנראה גם פיוטים, ונוכחים אנו לדעת שהפיוט נתפשט גם בסוג זה של תפלות כבר כתקופה קדומה ביחס¹¹. — בסדורי התפלה כיום נוהגים שני וידיים. במקורות של ימי הביניים¹² נקרא האחד "וידוי זוטא", היא השורה האלפביתית הפותחת ב"אשמנו בגדנו", והשני הוא "וידוי רבא", שורה אלפיתית שנייה הפותחת "על חטא" עם תוספת שורות "על חטאים

מהרים מרוטנבורג, מהד' אלפנביין, תפרייח, ע' 54. מנהגי ר' חיים פליטאל, ק"ס כ"ג/כ"ד, ע' 329. מנהגי מהרא"ק דף י"ג-יד. מהרי"ל סוף הל' יוה"כ. מנהגי ר' אייזיק טירנא, ועי' שם הערה קס"א על שני המנהגים השונים בענין זה.

7. ראבי"ה סי' תק"ל (ח"ב ע' 193) [=אור ורוע ח"ב דף ס"ד ג' שלח אותו מס' הראבי"ה]... וכן עבד [פייט] בכל תפלה ותפלה קדושה רבא בצלותא דצפרא דמוסף ודמנחה פעמים באהבה ולהיות לכם... ואי אמרת אמאי קא עבד פייט סדרים וקדושה רבא בכל קרובה וקרובה... וכן פעמים באהבה ולהיות לכם אף על פי שחרום הפייט בכל תפלה ותפלה אינו ראוי לומר אלא במוסף... עד כאן לשון הגאון... ומיהו אנן לא נהגינן הכי... [היות והתשובה עוסקת גם בענין סדרי העבודה בכל התפלות ובענין מספר הסליחות, לא ברור אל איזה ענין מוסבת ההערה ומיהו אנן לא נהגינן הכי... לדעת הר"א אפסוביצר היא מוסבת אל ענין הסליחות, אבל ייתכן גם שהוא מדבר על מנהגו לומר קדושה רבה בכל התפלות].
8. לכל ענין הוידוי עי' 1. יעבץ, מקור הברכות 34 ואילך. אלבון, Der jüd. Gottesdienst ע' 149 ואילך.
9. תוספתא כפורים ד' (ה'), י"ד. ברייתא בבבלי יומא דף פ"ז ב'.
10. תוספתא ובבלי שם.
11. יש מן הנוסחים השונים המוצעים בתלמודים שנשארו במחזורים, ובחלקם אבד זכרם. מה שהציעו בירו' יומא ח' ט' (דף מה' ג') רבנוי חטאתי ומורע עשיתי ובדעת רעה הייתי עומד ובדרך רחוקה הייתי מהלך, וכשם שעשיתי איני עושה (עי' ג' כ' ויק' ג' ג' ע' סא) לא נתקבל בשום מנהג מהמנהגים הידועים, אבל ההמשך יתיר מלפניך ה' אלהי שתכפר לי על כל פשעי ותמחול לי על כל עונותי ותסלח לי על כל חטאתי ונמצא בכל המנהגים, בלשון רבים ובשינויים, כהקדמה לוידוי "על חטא". הפיוט המובא ע"י רב בבבלי (יומא דף פ"ז ב') "אתה יודע רזי עולם נתקבל בכל המנהגים, פיוט אחר שהזכיר שמואל (שם) ממעמקי הלב, לפי כמה מקורות "אתה יודע מעמקי הלב" (עי' ד"ס שם), וזהו ע"י אברהםס (HUCA כרך I, ע' 380) עם פיוט הנמצא בקטע הגניזה. כן נעלם מאתנו הטופס המוצע ע"י לוי (שם) "ובתורתך כתוב לאמר" (שהושלם בכ"י אחדים ובהבאות הראשונים באופן הגיוני כדלקמן: כי ביום הזה יכפר עליכם וכו'). בקשת ר' יוחנן (שם) "רבון העולמים" וזהה ע"י רש"י עם התפלה הידועה "רבון [כל] העולמים [כי] לא על צדקותינו אנחנו מפילים תחנונינו לפניך..." (בסידורי הגאונים ובכל המנהגים היא בתפלת כל יום), והמשכה "מה אנו ומה חיינו נתקבל (לפי התלמוד, שם) בוידוי תפלת נעילה בכל המנהגים. דעתו של רש"י נראית לנו, על אף נימוקיו של א. שכטר, Studies in Jewish Liturgy ע' 61 ואילך, אך לפי דעת הדוחים את דברי רש"י גם וידוי זה נעלם מאתנו. הצעת ר' יהודה (שם) כי עונותינו רבו מלמנות וחטאתינו עצמו מספר נשמרה בסדר ר' עמרם (ח"א דף קצ"ח במהד' פרומקין) ובמח' רומניא בהקדמה לוידוי "אשמנו", בסדור ר' סעדיה גאון (ע' רסב) בהקדמה לוידוי של נעילה. על "אבל (אנחנו) חטאתנו ראה להלן, וכן על וידוי רב המנוגא "אלהי עד שלא נוצרתי".
12. עי' סדור רש"י ע' 96. מנהגי הל' יו"כ סי' נ"ג. סדר טרייש ע' 26 [ועוד].

שאנו חייבים עליהם...", ושניהם היו כנראה נהוגים כבר בימי הגאונים¹³. שורת "על חטא" היתה אז בעלת משפטים מעטים והתפתחה במשך הזמן ברוב המנהגים, וגם באשכנז וצרפת, לאלפכיתא שלמה ובסוף אף לאלפכיתא כפולה¹⁴. כהקדמה ל"אשמנו" מופיעה בסדורים הבקשה "תבא לפניך תפלתנו" הכוללת בסופה את הנוסח ששמואל¹⁵ ראה בו את עיקר הידוי: "אבל חטאנו"¹⁶, ברוב סדורי אשכנז וצרפת, לפי גירסא אחרת: "אבל אנחנו חטאנו"¹⁷. גם בבקשה זו מצויים שינויי נוסח בולטים¹⁸. כהקדמה לשורת "על חטא" משמש הטופס "אתה יודע רזי עולם", ובסופה נוסף וידוי ר' המנונא "אלהי עד שלא נוצרתי איני כדאי", שניהם ממקור אחד¹⁹. בזה מסתיים הידוי בתפלת יחיד אחרי העמידה ובחזרת הש"ץ באמצע הברכה הרביעית. לפי ההלכה הרווחת אין מקום לחתימה אחר וידוי היחיד, אך בכמה מקומות נתפשט המנהג לחתום אחריו "בא"י האל הסלחן"²⁰, ואע"פ שרוב הפוסקים התנגדו לאמירתו²¹, היו גם אחדים שהתירוהו²²; בספרי דפוס לא נשאר לכך זכר. מנהג אחר נהגו (והיה נפוץ כנראה בימי הגאונים), שגם יחיד יתודה בקיצור באמצע ברכה רביעית, אע"פ שהוא מתודה באריכות לאחר התפלה²³, והסכימו לו הגאונים בפירוש, אבל מעולם לא הגיע לקהלות אשכנז וצרפת. — בתפלת נעילה נהגו כבר בימי הגאונים לוותר על וידוי מפורט (על דרך "על חטא") ובחרו במקומו בשני פיוטים "אתה גותן יד לפושעים" — והוא כעין הקדמה

13. שניהם נמצאים בכל כ"י סדר ר' עמרם גאון, אבל "אשמנו" אין בסדור ר' סעדיה גאון.
14. בסדור רס"ג ובסדר התפלות של הרמב"ם נמצאים רק שורות ספורות של "על חטא" (וכן הוא במנהגי פרס ותומן). בסדר רע"ג העתיקו סדר א"ב אחת, וכן הוא במנהגי רומא, רומניא, ספרד וצרפת (ע"י ג"כ מחזור ויטרי ע' 391). גם בכ"י אשכנז העתיקים נמצא סדר א"ב אחת, מורחב לפעמים ע"י שורות יחידות, כנראה ע"פ שינויי נוסחאות בכמה שורות, והדעת נותנת שהא"ב הכפולה הנמצאת בכ"י אשכנז המאוחרים ובדפוסים מורכבת היא משני נוסחים שונים של אותה מתכונת. אף סדר שני הטורים שבאות אחת שונה בכ"י ובדפוסים, עד שרצו לקבוע גם כאן הבדלים בין מנהג אשכנז לפולין, מה שאין לו שחר. — לשורת "על חטאים" אף פעם לא נקבע סדר מקובל (ע"י תרומת הדשן ח"ב סי' קי"ח), ועד הזמן האחרון שונים הדפוסים זה מזה.
15. יומא דף פ"ז ב'.
16. כ"ה בכ"י חשובים של התלמוד (ע"י ד"ס) ובסדורי הגאונים ובמח' רומניא; במח' רומא וספרד בתוספת "אנחנו ואבותינו".
17. בתקופה מאוחרת הוסיפו, כנראה בהשפעת מנהג אחר, גם כאן "ואבותינו" שלא היה במנהג אשכנז.
18. בכ"י סדר רע"ג אנו קוראים "כי אנו עושי פנים וקשי עורף, והאיך נאמר... בכ"י אחר: כי אין אנו עושי פנים וקשי עורף בדבר הזה שנאמר לפניך...". וכ"ה נוסח מח' רומא ורומניא. וכבר נזכר לעיל (הערה 6) שבמח' רומניא, כמו בהעתק אחד בסדר רע"ג, נוסף "כי רבו משוכותינו מלמנות...".
19. בבלי יומא דף פ"ז ב', וגם התלמוד מעיר שנוסח זה הוא וידויו של רבא בכל השנה שנהג לומר אחר תפלת העמידה (ברכות דף י"ז א'), ומאחר שתפלה זו משמשת תחינה אחר העמידה הושמטה ברוב כ"י התחינה הרגילה "אלהי נצור לשוני מרע" (ברכות, שם). ברם מהר"ם מרוטנבורג נהג לומר שתיהן (תשב"ץ סוף סי' קל"ד), ועל פיו הדפיסו את שתיהן במחזורים.
20. כ"ה בכמה כ"י אשכנז, ובמקצתם מחקתו, ע"י מחזור ויטרי ע' 395.
21. ע"י סדר רע"ג דף מ"ט ב' קורונל = ח"ב ע' 356 פרומקין. סדור רס"ג ע' רס.
22. רוקח סי' ר"ח. תוספת למח' ויטרי ע' 394. מנהגי הל' יו"כ סי' נ"ג. הנהגה לסדר טרויש ע' 29.
23. ע"י סדר רע"ג ח"ב ע' 344, שם נמצא אחר זכר ליציאת מצרים נוסח זה: "אבל [אנחנו] חטאנו. אשמנו בנדנו העוין והרשענו וסרנו ממצותיך וממשפטיך הטובים ולא שוה לנו. ואתה צדיק על כל הבא עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו. או"א מחול לעונותינו וכו'. וע"י סדור רס"ג ע' רסא: זה מותר להוסיף. נוסח דומה נדפס ע"פ קטע מן הגניזה (קמבר. ט"ש, סדרה חדשה, 160; 1) ע"י ג. וידר, תרביץ ל"ז (תשכ"ח), 138, ושם הוא מדבר בפרוטרוט על מנהג זה.

למלים "מה אנו מה חיינו" (יומא דף פ"ז ב') – "אתה הבדלת אנוש מראש" שנשארו לבסוף שניהם בסידורים.²⁴

מסביב לוידי נוצרה ספרות שלמה של פיוטים שבמשך הדורות נתקבלו בקהלות. ספרות זו נרשמה ותוארה ע"י ג. אורמן, והוא פרסם ג"כ פיוטים חדשים מתוך כ"י של הגניזה.²⁵ הפיוטים הם בחלקם תוכחות, לפעמים עם תיאורי התחרות בין גוף לגשמה, בחלקם שיחות בין הקב"ה לישראל על הנשוא "שובו שובכים שובה ישראל", או גם תיאורי יום כפור לכל תכונותיו. על הפיוטים נדון להלן.

סליחות

הוידי מצטרף בתפלת הצבור לסדר הסליחות¹ אשר תופס מקום חשוב בתחום תפלות יום כפור. הסליחות הן בקשות מיוחדות על סליחת העון שנוהגין לסדר מסביב לאמירת י"ג המדות של חסד, אותן לימד, לפי מסורת עתיקה, הקב"ה עצמו את משה כתפלה לכפרת החטא, וברית כרותה להן שאינן חוזרות ריקם.² תפלות אלו היו מיועדות לכל צום, וכמובן גם ליום כפור. כך פוסק ר' עמרם גאון (מאה ט') ש"סליחות" הן מחובת היום ביום הכפורים.³ וכן נהגו במשך הדורות: בכל תפלות יום הכפורים אמרו סליחות לפני הוידי באמצע העמידה, ובליל כפור שאין בו עמידה בקול אמרו אותן לאחר העמידה שבלחש. בראשונה נקראו בשם "סליחות" קבוצות של פסוקי מקרא מתאימים שנאמרו ע"י החזן בפני הקהל, והקהל השתתף באמירות י"ג המדות. לאחר מכן, החל מהמאה התשיעית, שולבו עם הפסוקים יצירות פיוטים, ורק פסוקים אחדים נשארו לפני כל פיוט או בתור מסגרת לכל קבוצת הסליחות.⁴

וזהי המסגרת הקבועה במנהגי צרפת ואשכנז: החזן פותח בהקדמה לאמירת י"ג המדות "אל ארך אפים" – כשיש פיוט "פתיחה" לפנייה מתחילין בהקדמה נוספת "כי על רחמיך הרבים" – ולשאר אמירות המדות משמש הטופס "אל מלך יושב" בהקדמה. לאחר הסליחות באה קבוצת פסוקים (שבתחלתה "ואתה קדוש" או "אל תזכר לנו" או "זכר רחמיך") המעבירים אותנו לוידי. בליל כפור, בו אין לסדר הסליחות קשר לעמידה, קודמת לכל הסליחות חטיבת "פסוקי דרחמי", ובסוף מוסיפין כמה תפלות עתיקות, ברובן בצורת "ליטאניה",⁵ מתקופת הגאונים.

24. שניהם נמצאים בכ"י סדר רע"ג (שמא ע"פ עיבוד מאוחר). בסדור רס"ג, בסדר התפלות של הרמב"ם, וכן במנהגי ספרד ותימן, חסר הפיוט "אתה נותן יד".

25. ג. אורמן, *Das Sündenbekenntnis des Versöhnungstages, sein Aufbau und seine Entwicklung*, Frankfurt a. M. 1934

1. על עניני הסליחות ראה פרטים במבוא למהדורות הסליחות שלי כמנהג ליטא וכמנהג פולין, שתיהם ירושלם תשכ"ה.
2. ר"ה דף י"ז א'.
3. סדר ר' עמרם גאון דף מ"ז ב' קורנול = ח"ב דף קע"ד א' פרומקין.
4. בפסוקי המקרא נהגו לפעמים להעביר לשון יחיד לרבים, כדי להתאימם לתפלה בצבור, וגם מלבד זאת נהגו בהם בחופש מסויים. עמודי ההלכה הצדיקו מנהג זה, ע"י אבודרהם בפירוש הברכה "רפאנו" (ד' ל"ז ג' בדפוס ויניציה שכ"ו) המסתמך על פסוקי קודמיו, ביניהם הרא"ש. וע"י שו"ת אבקת רוכל (לר' יוסף קרו) כ"ד א' ג'. צונץ, ריטוס 121. במהדורה שלפנינו סומן פסוק שהועבר ללשון רבים בכוכב (*). ושינויים אחרים בלשון הפסוק סומנו בשני כוכבים (**).
5. ליטאניה (Litania) היא צורה ליטורגית, עשויה קריאות קצרות שעליהן עונה הצבור במענה מבריה. בארץ מוצאה היא התפלה המיועדת לתהלוכות, וייתכן שגם אצל היהודים זו היא שימושה המקורי. ע"י היינמן. התפילה בתקופת התנאים והאמוראים, תשכ"ד, ע' 91 ואילך.

פיוטי הסליחות עצמם לסוגיהם הם: פתיחה (פיוט קודם לאמירת י"ג מדות הראשונה), שנייה (בעלת שתי שורות בכל בית), שלישיה (בעלת שלש שורות), שלמונית, ר"ל שלימה (בעלת ארבע שורות), פזמון (פיוט עם שורה חוזרת או בית חוזר), חטאנו (עם שורה חוזרת 'חטאנו צורנו') ועוד פיוטים רבים בעלי בתים של ד' שורות הנקראים 'סליחה' סתם. לפי תכנם יש להבדיל בין תוכחות (הרהורי האשמה עצמית), גזירות (תיאורי רדיפות), עקידות (תיאורי עקידת יצחק).

בבחירת הסליחות ובסידורן נחלקו האזורים והקהלות אלה מאלה, ונוצרו באשכנז ובצרפת מנהגים שונים, שהסתעפותם רבה לאין ערוך בהשוואה למנהגים בשאר התפלות. בעוד שהמחזור האשכנזי – אם נתעלם כרגע ממנהג צרפת – מתחלק לשני ענפים בלבד, המערבי והמזרחי, יש בידינו שורה של מנהגי סליחות בעלי אופי מקומי, כי הקהלות החזיקו בהתמדה מפליאה במבחר שהיה נקוט בידם. כמעט כל כתב יד שהגיע לידינו מראה מבחר שונה, ורק חלק מסויים של המנהגים⁶ הגיע לדפוס, ואלה הם:

בארצות מערב אירופה: 1 מנהג אשכנז הכללי (פרנקפורט ע"מ וסביבותיה), 2 אלזס, 3 האשכנזים שבאיטליה, 4 נירנברג – פיורדא, 5 שוואבן ושווייץ, 6 וורמייזא (וורמס), 7 קוילן (Köln) וסביבותיה, 8 פלאס (עיר בבוואריה). בארצות מזרח אירופה: 1 מנהג פולין, 2 בהמן (פיהם, בוהמיה) מעהרין, אונגרין; 3 ליטא וזאמוט; 4 פוזנא והוראדנא. על מנהג מיוחד שמר 5 ביה"כ הישן בפראג.

בכל המנהגים הנ"ל נוהגין (או נהגו) לומר בכל תפלה של יו"כ כמה סליחות, ביניהן גם שניות ושלישיות, לכל הפחות עקידה אחת, פזמון אחד ו'חטאנו' אחד, ויש שאמרו בתפלות מסוימות גם 'פתיחה' או פזמון נוסף 'זכור ברית', ולפעמים גם פיוטים מיוחדים עם שורה חוזרת 'שמע ישראל'. אוספי הסליחות של כל המנהגים איפשרו לקהלות לבחור במספר לא קטן של סליחות לכל תפלה ותפלה או אף להחליף אותן מדי שנה בשנה.⁷

מאידך גיסא מתמיה המנהג שנתפשט במאה האחרונה בקהלות פולין וליטא, לדלג על כל סדר הסליחות בתפלות שחרית מוסף ומנחה של יום כפור. דילוג זה אינו מוקדם ממחצית המאה הי"ט⁸, ומבחינת תולדות הליטורגיה אינו מוצדק כלל וכלל. ייתכן שנגרם הליקוי ע"י המדפיסים שבגלל שינויי המנהגים המקומיים לא הכניסו את הסליחות למחזוריים אלא הסתפקו בהערה 'ואומרים סליחות כמנהג המקום', וייתכן ג"כ שעם התפתחות אמנות החזנות בתקופה האחרונה האריכו החזנים בתפלתם עד שלא נשאר פנאי לאמירת הסליחות⁹. מ"מ דורש הענין עיון ותיקון.

6. על הפצת המנהגים הרשומים כאן ראה במבוא למהדורתי ע' 7.
7. כך נהגו כמה קהלות להדפיס בעלונים מיוחדים רשימות הסליחות שנקבעו להיאמר באותה השנה.
8. בספר מטה אפרים לר' אפרים זלמן מרגליות שהופיע (קצת אחרי מות המחבר) בוולקווא תקצ"ט, סי' תרי"ט סעיף מ"ד נותן המחבר הוראות מפורטות איך לנהוג באמירת סליחות, אף אם אין שהות ביום לאמרן כולן, וברור שאו נהגו עוד לאמרן בפולין. מהדורות הסליחות כמנהג פולין שהופיעו בתקופה זו, כגון קרוטושין תקצ"ט, וכמנהג ליטא, כגון אמשטרדם תקמ"ה. סלאוויטא תקפ"ד, כללו עוד את הסליחות ליום כפור, וכן נדפסו במחזור כל בו, וילנא תרע"א.
9. וזה לשון ר' יחיאל מיכל אפשטיין בספרו הנודע 'ערוך השולחן' סי' תרכ"ז: ומה שתמיהני דהנה הרא"ש שלהי יומא והטור בסי' זה [תרי"ג] הביאו בשם הגאונים לומר בשחרית ה' פעמים ויעבר, וי"א י"ג פעמים כנגד י"ג מדות, וי"א ז' פעמים, ובמוסף ז' פעמים, וכן במנחה, ע"ש, ואנחנו אין מוכירין אפילו פעם אחת. ויש מנהגים שאין להם עיקר ונוהרים בהם, וזה שהוא מהגאונים ובהזכרת י"ג מידות ואין נוהרים בו. וזה

אשר לאמירת הסליחות בקהלות, כל האמור על הפיוטים בכלל ועל הקרובות בפרט חל גם על הסליחות. לפי כוונת המחברים שייכות הן לשליח צבור שהיה צריך לאמרן בקול רם בפני הקהל. לאמירתן ביחד, כפי שנהוג בזמננו, אין שחר.

לפי תכנון מתאימות הסליחות היטב לתפלות היום. וידיי החטאים, תיאור אפסות האדם שהיום חי ולמחר איננו, בטחון העם ברחמי ה', סמיכתו על זכות אבות, עקידת יצחק, ברית ה' עם עמו, ברית י"ג מדות, הבטחת 'מורה ועוזב ירוחם' – כל אלה הם רעיונות המצויים גם בתפלות אחרות של היום. נוסף להם בא לעתים תיאור מפורט של צרות הגלות, פיזור העם, תלונות חריפות ולפעמים קללות נמרצות על רודפי העם ולוחציו, ובסוף התקוה העתיקה לגאולה בקרוב ולקיבוץ גלויות. בסליחות יום הכפורים, בפרט בסליחות של תפלות מוסף הנאמרות לאחר תיאור עבודת היום, כולט הצער על חורבן בית המקדש שנטל מאתנו את עיקר כפרת העונות.

תופעה מיוחדת בכמה מן הסליחות היא הפנייה לא אל ה' עצמו אלא אל מתווכים וסניגורים, בבקשה שידברו לטובת המתפלל לפני כסא של מעלה. בעיה זו העסיקה את בעלי ההלכה במשך דורות. ההלכה התלמודית¹⁰ אסרה פניות אלה לחלוטין. אך מתברר שהרוח העממית לא תמיד שמרה על פסק זה, וגם הפייטנים הרשו לעצמם ללכת בדרכי העם ולפנות אל המלאכים, אל כסא הכבוד, אל התורה, אל האבות ואפילו אל מדות הקב"ה או אל כל אחת מהן. כאילו הן בריות נפרדות שבכחן לתווך בין האדם לגבוה. בקושי השלימו בעלי ההלכה עם השקפות אלה, בפרט אלה ההולכים בעקבות הרמב"ם¹¹, אבל יש גם כאלה שהצדיקו את ההשקפה העממית והתירו את אמירת פיוטים כאלה, בתנאי שהמתפלל יתכוון להקב"ה לבדו ולא ייחס למתווכים פעולה עצמאית. ויש ששינו את נוסח התפלות, בלי להתחשב בצורתן הפיוטית, וכך התאימום להלכה¹².

וגם מלבד זאת נהגו בסליחות חופש מסויים, כדרך שנהגו בשאר הפיוטים. קיצצו סליחות (כגון הפזמון 'אבדנו מארץ טובה', ע' 763) וצירפו והרכיבו פיוטים שונים (כגון העקידה 'אל הר המור' והסליחה 'אנא השם', ע' 558) או חלקי פיוטים (כגון חטאנו 'אליך צורי' ו'טיהר ר' ישמעאל', ע' 694) או אפילו שילבו שני פיוטים זה בזה (כגון הפזמונים 'שופט כל הארץ' ו'שרי קדש', ע' 274/272), וקשה לעמוד על הסיבות, מדוע העדיפו לומר שני קטעים במקום יצירה אחת שלימה. פיוטי תפלת בעילה קוצצו כרגיל, וזאת כמובן מפני השעה הדחוקה.

מספר הסליחות הנמצאות בכתבי היד הוא גדול מאד, ורבות מהן עדיין לא נדפסו. היינו אפוא נאלצים להצטמצם במהדורה שלפנינו ולהכניס בה רק הסליחות הכלולות במנהגים הנדפסים, ויש להצטער על כך, שבאפן כזה לא יכולנו לדון כאן במנהג צרפת (ואפ"ם)¹³, ויש צורך בהשלמת הספר ע"י כרך נוסף בעתיד לבוא. כאן ימצאו מקומם רק חמשה פיוטי סליחות, בהם נהגו קהלות

נצמח הכל מאריכת הניגונים עד שלא נשאר זמן לומר סליחות, ואמירת י"ג מדות אי"א בלא אמירת סליחות. וכבר צווחו גאוני עולם על החוגים, אך אין כח בידינו למחות, וה' יכפר.

10. יר' ברכות ט' א' דף י"א... אם באת על אדם צרה לא יצווח לא למיכאל ולא לגבריאל אלא לי יצווח ואני עונה לו מיד. הה"ד (יואל ג ה) כל אשר יקרא בשם ה' ימלט.

11. פירוש המשנה, סנהד' פרק י' יסוד ה': שהוא יתברך הוא הראוי לעבדו ולגדלו... ושלא יעשה כזה למי שהוא תחתיו במציאות מן המלאכים והכוכבים...

12. כך שינו, למשל, את הסליחה 'שלוש עשרה מדות' (ע' 268) עד שאי אפשר להכיר בדפוסים את נוסחה המקורי, וכן ניסו לתקן את הנוסח 'מדת הרחמים' עלינו התגלגל' (ע' 663) ע"י תיקונים כגון... נגלגלה... תחנתנו נפילה... רחמים נשאלה, והוא נגד החריזה.

13. כן דילגנו על סליחות אחדות שהיו נהוגות בבית הכנסת הישן שבפראג. יש שהיו ידועות ממנהגים אחרים ומחמת ארכן היו מגדילות את היקף האוסף יותר מדי, ויש שלא היו לרשות המהדיר מקורות כ"י.

צרפת מסויימות לסיים את שורת הסליחות שבכל-תפלה — ארבעה מהם מפרי עטו של מחבר אחד בלתי ידוע (שמו אברהם), החמישי, הפיוט לליל כפור, הוא כנראה חיקוי של פיוטים אלה.

סימון: משה. צתים צבי ד' טורים. צקוגר מוצאם מקראית. — צרנשטיין, תרנ"ז י' (תל-ט), 24.

י' סלחה ודון ומעילה
לשמוע אל-הרנה ואל-התפלה:

י' סלחה לעון רחומיך
ויבטחו בך יודעי שמך:

י' סלחה וכפר עוני
כי לא-עזבת דרשיך יי:

י' סלחה ודונם וחטאתם
הישיבה יי לטובים ולישרים בלבותם:

י' סלחה עון אם כאישון נצורים
בעשור לאחדש ביום הפפרים:

י' סלחה ודונות ואשמים
ואל שדי יתן לנו רחמים:

י' שמעה תפלת הלילה
י' הקשיבה לקול פניך חלה

י' שמעה מהלל פה עמך
י' הקשיבה גוי מבקש רחמיך

5 י' שמעה שועת תחנוני
י' הקשיבה בנשאי אליך עיני

י' שמעה הגיון שבטי תם
י' הקשיבה ופנה לתפלתם

י' שמעה תפלת ליל כפורים
10 י' הקשיבה לקול עם בביתך נצורים

י' שמעה קולנו ממרומים
י' הקשיבה ויפמרו נחומים

כ"י פאפ

2 מ"א ח כח. 4 תהלי" ט יא. 6 שם. 8 תהלי" קבה ד. 10 ויק' כה ט. 12 ברא' מג יד"י.

סימון: אברהם. צתים צבי ד' טורים. צקוגר מוצאם מקראית. — א 1039.

י' סלחה ונקני כבורית
לתת להם תקנה ואחרית:

י' סלחה עון נחלתך
חדשים לבקרים רבה אמונתך:

י' סלחה חטא קרואה כנתך
להגיד בפקר חסדך ואמונתך:

י' שמעה תפלת השחרית
י' הקשיבה ליתר השארית

י' שמעה אל סגלתך
י' הקשיבה לדורשי חמלתך

5 י' שמעה במשמיעי רנתך
י' הקשיבה לבאי מעון ביתך

יְיָ סִלַּח לְנַפְשִׁי כִּי שָׁחָה
עָרַב וּבָקַר וְצִהְרִים אֶהְמָה וְאֲשִׁיחָה:

יְיָ סִלַּח לְעַם נַפְשׁוֹ מִקָּרֵב
נִצַּב עָלֶיךָ מִן בָּקָר עַד עָרֵב:

יְיָ סִלַּח כִּי דִינָה אָיִם
מִן הָאוֹר וְעַד מַחְצִית הַיּוֹם:

יְיָ שְׁמַע רַחֲמִים לִי שְׁלָחַה
יְיָ הַקְשִׁיבָה כִּי בָּךְ אֲשַׁמְחָה

יְיָ שְׁמַע הָבֵן שִׁיר עָרֵב
10 יְיָ הַקְשִׁיבָה לְקוֹל תַּחֲנוּן יָרֵב

יְיָ שְׁמַע מְשַׁחֲרִיף יוֹם יוֹם
יְיָ הַקְשִׁיבָה לְמִבְקָשֵׁי פְדִיּוֹם

כִּי פִּנִּי

2 ירמ' כט יא. 4 איכה ג כג. 6 תהל' צב ג. 8 תהל' נה יח. 10 שמות יח יד. 12 נחמ' ח ג.

סיעון: אלזכס. צחיס צכי 7' טוויס. — א1036.

יְיָ סִלַּח עֲוֹנוֹת הַיְּחִפִּים
כִּי אַתָּה נֹצֵר חֶסֶד לְאֱלֹפִים:

יְיָ סִלַּח בְּעַד קִהְלָתְךָ
וְהוֹסַפְתִּי עַל כָּל תְּהִלָּתְךָ:

יְיָ סִלַּח בְּהַתְּוֹדוֹתֵי שְׁמִי
וְטָהַר-יָדַי יְסִיף אִמְרִי:

יְיָ סִלַּח עִם לְבִיתְךָ אֲסַפֶּת
יִסְפַּת לְגוֹי יְיָ יִסְפַּת:

יְיָ סִלַּח בְּיוֹם כְּפוֹר עֲוֹנֵי
יֹסֶפִים אֲנַחֲנוּ לְשִׁמוֹעַ בְּקוֹל יְיָ:

יְיָ שְׁמַע תַּפִּלַּת הַמוֹסָפִים
יְיָ הַקְשִׁיבָה לְרַעְבִּים וְעֵיפִים

יְיָ שְׁמַע אֵלֵי כְּחִמְלָתְךָ
יְיָ הַקְשִׁיבָה בְּבוֹאֵי בְּבֵיתְךָ

5 יְיָ שְׁמַע בְּקוֹל גְּהִיָּה לִמֶּץ
יְיָ הַקְשִׁיבָה לֵּלֵב יִתְאַמֵּץ

יְיָ שְׁמַע רֶן לוֹ נִכְסֶפֶת
יְיָ הַקְשִׁיבָה כִּי מִזְבּוֹל הַשְּׁקֶפֶת

יְיָ שְׁמַע מִיטֵב הַגִּיּוֹנִי
10 יְיָ הַקְשִׁיבָה בְּהַתְּבַשֵּׁר הַמּוֹנִי

כִּי פ

2 שמות לד ז. 4 תהל' עא יד. 6 איוב יז ט. 8 ישע' כו טו. 10 דבר' ה כב.

י' סלחה לנפש בך בטחה	י' שמעה תפלת המנחה
ערב ובקר אהמה ואשיחה:	י' הקשיבה לפניך אשיחה
י' סלחה כי הלילה קרוב	י' שמעה אל משוע לרב
הנה נא רפה היום לערוב:	י' הקשיבה ולטוב עמך ערב
י' סלחה כבסני הרב	5 י' שמעה בקול מקריב קרב
נוגע אלי כעת מנחת-ערב:	י' הקשיבה ויהי חסדך קרב
י' סלחה חטא עמד כארב	י' שמעה רון קהלך הערב
כי ינטו צללי ערב:	י' הקשיבה וישעה תקרב
י' סלחה ללב נד על מעלו	י' שמעה מהלל כלו
עד בא השמש תשיבנו לו:	10 י' הקשיבה למטיב מעללו

כ"י פה'

2 תהל' נה יח. 4 שופט' יט ט. 6 דני' ט כא. 8 ירמ' ו ד. 10 שמות כב כה.

קימון: אצרט. צתים צכי 7' טוריס. - א 1038. צרכטטיין, תכניץ י' (תלכ-ט), 25.

י' סלחה ועמך הנצילה	י' שמעה תפלת הנצילה
ואני ביי אעלוה ואגילה:	י' הקשיבה כי לך אוחילה
י' סלחה פשעי שביך	י' שמעה אל עם קרובך
שימני כחתם על-לביך:	י' הקשיבה וקרבה לאוהביך
י' סלחה בערב עוני	5 י' שמעה בבקר הגיוני
פתוחי חתם קדש לי:	י' הקשיבה ויחתמו רעיוני
י' סלחה עון חלינו	י' שמעה רחום מחוללנו
י' תשפת שלום לנו:	י' הקשיבה וגשמת כלנו
י' סלחה ופי שטן תבלם	י' שמעה משחרירך עד הלום
י' יברך את-עמו בשלום:	10 י' הקשיבה כל צורריך להלום

כ"י סאפ

2 חבק' ג יח. 4 שה-ש ח ו. 6 שמות כז לו. 8 ישע' כו יב. 10 תהל' כט יא.

סדר הסליחות מסודר ברוב המנהגים, לרבות מנהג צרפת הקדום, באמצע הפיסקא "או"א מחול" לעונותינו", לאחר המלים "לפני ה' תטהרו"; במנהגי אשכנז אומרים אותו לפני הפיסקא הג"ל, ובתפלת מוסף הוא משתלב לתוך סדר עבודת יום הכפורים.

עבודה

אמירת 'עבודת היום' בתפלת מוסף, כלומר תיאור עבודת כהן גדול בבית המקדש ביום הכפורים, היתה נהוגה כבר בימי התלמוד¹, ומסתמא צירפו ואמרו ממה ששנוי במשנה. בימי הגאונים ראו בסיפור זה חובת היום², וסדר זה נשאר לדורות. מסביב לסיפור הפשוט של העבודות, "הידיין וההואות" הנזכרים בסדורי הגאונים נולדה ספרות של יצירות פיוטיות שנשמרו לנו במנהגים השונים או בקטעי גניזה. תולדות ספרות זו נכתבו ע"י אלבוגן³, שפרסם ג"כ מספר די גדול של פיוטי עבודה שלא היו ידועים לנו.

סדר העבודה העתיק ביותר שבידינו, המתחיל "שבעת ימים"⁴, איננו עדיין בצורת פיוט. המחבר עלום השם שומר בעיקר על גוסס המשנה, ורק לעתים הוא מוסיף חומר מתוך התוספתא, ספרא או מסכת תמיד. ייתכן שסדר זה הוא הנוסח שגרמו בתלמוד, מ"מ הוא היה עוד בשימוש בתקופת הגאונים⁵. ברם בתקופה די קדומה גברו פייטני א"י גם בשטח זה ויצרו סדרי עבודה משלהם, בהם שמרו כנראה על גוסס המשנה בוידויים ובהזיות, ואת שאר העבודות וההכנות ליום הכפורים תיארו כרצונם. בהקדמה לסדר העבודה תיארו בקיום מעטים את תולדות העם מכריאת העולם עד לבחירת שבט לוי לכהונת עולם. זה המבנה שאנו מוצאים בסדר השני שבידינו אשר שימש דוגמא לכל שאר הסדרים: הלא הוא סדר "אתה כוננת" הראשון.

סדר זה, המתחיל "אתה כוננת עולם מראש", גם הוא יצירת מחבר עלום שם, נתקבל בקהלות הספרדים ובהרבה קהלות ארצות המזרח, אבל לא נתקבל אף פעם בקהלות אשכנז וצרפת. בלי ספק היתה יצירה זו ידועה למחברי עבודות אחרים, גם לעתיק שביניהם, יוסי בן יוסי, ולכן יש לייחס לה קדמות גדולה ביחס. לדאבונו הגיע הפיוט אלינו בצורה משובשת. תוך אמירתו בקהלות במשך יותר מאלף שנים הוסיפו לתוכו מלים וגם משפטים שלמים, וקשה לשחזר את הנוסח המקורי. גם הנוסח הנשמר לנו בסידור ר' סעדיה⁶ וגם זה שהיה לפני ר' דוד אבודרהם⁷ אינם נקיים מאינטר-פולציות בולטות לעין. במאה הי"ח קבלו קהלות ה"חסידים", כנראה בהשפעת המחזור הספרדי,

1. יומא דף ל"ז ב' ההוא דנחית קמיה דרבה ועבד כר"מ [מעשה בש"ץ שירד [לפני התיבה] בנוכחות רבה ואמר את הנוסח שנקבע ע"י ר' מאיר]. יומא דף נ"ז ב' ההוא דנחית קמיה דרבה אמר יצא והניחו על כן שני שבהיכל....
2. סדר רע"ג דף מ"ח ב' קור. = ח"ב ע' 352 פרומקין. סדר העבודה נקרא שם, וגם בסדור ר' סעדיה ע' רסד ואילך, "פסוק של יום".
3. אלבוגן, Studien zur Geschichte des jüd. Gottesdienstes ברלין 1904 ע' 49 ואילך. שם הוא רושם כשלשים סדרי עבודה של פייטנים ידועים ושל מחברים עלומי שם.
4. אלבוגן, שם ע' 103 ואילך.
5. סדר רע"ג, ע' הערה 2. המלים "ולא פסוק של יום אחד הוא. יש אומרים שבעת ימים, ויש אומרים אזכיר סלה, ויש אומרים אתה כוננת, ויש אומרים אצלצל ויא אשנן" מעידות שהיו בתקופתו כמה סדרי עבודה בשימוש הקהלות גם בבבל, אם לא נאמר שקטע זה הוא תוספת מאוחרת לטקסט.
6. סדור רס"ג ע' רעה-רפ.
7. ע' תשלום אבודרהם, מהד' א. ל. פרינץ, ברלין תר"ס, ע' 37-66.

את סדר "אתה כוננת" ואמרוהו ביום כפור; כנראה העדיפוהו על הסדר המקובל בקהלות האשכנזים בגלל שפתו הפשוטה. מכאן ואילך חדר הסדר גם לספרי תפלה של אשכנזים, בפרט בארצות מזרח אירופה⁸, ויש מן האחרונים שיעץ למתפללים לקראו לשם הכנת אמירת סדר אחר⁹. בגלל כל הטעמים האלה ראינו לנכון להדפיס את הסדר כאן במהדורה שלפנינו. הטכסט נקבע ע"פ שלשה כ"י ספרדיים (סא = Oxford, Bodl. Reggio 63; סב = Oxford, Bodley Or. 602; סג = London, Brit. Mus. Or. 5866) וע"פ מספר קטעי גניזה. בזה נסינו לתת לפני הקורא רושם של הפיוט העתיק, בלי שנוכל להגיע בבטחון לידי קביעת נוסח מקורי.

סימון: א"צ. 4 מלים זכל טור. -- א 8816.

אתה כוננת עולם מראש / יסדת תבל והכל פעלת ובריות יצרת
 בשורה עולם תהו ובהו חושך על-פני תהום / גרשת אפל והצבת נה
 גלם תבניתך מן-האדמה יצרת / ועל-עץ הדעת אותה הפקדת
 דברך זנח ונזנח מעדן / ולא כליתו למען יגיע-כפיה
 5 הגדלת פריו וברכת ורעו / והפרייתם בטובה והושבתם שקט
 ויפרקו-על ויאמרו לאל סור ממנו / והסירות-יד כרנע אמללו כחציר
 זכרת ברית לתמים בדורו / ובשכרו שמת לעולם שארית
 חק ברית-קשת למענו כרת / ובאהבת ניהחו בניו ברכת
 טעו בעשרם וכונו מגדל / ויאמרו לנו נבקיע הרקיע להלחם-בו
 10 יחיד אב-המון פתאום ככוכב / זרח מאור-כשדים להאיר בחשך
 כעסך הפרת בשורה פעלו / ולעת שבתו לבבו תקרת
 לוית חן ממנו הוצאת / טלה טהור מכבש נבחר
 מגועו איש תם הוצאת / חתם בבריתך מרחם לקח
 נתת לו שנים-עשר שכטים / אהובי עליון מבטן נקרא
 15 שמת על-לוי לוית-חן וחסד / ומפל-אחיו כתר לו עטרת

כ"י סאסבסג; קטעי גניזה אג"ז⁴², אג"ז⁴⁴ || 2 והצבת: והצגת אג"ז⁹. 3 ועל עץ הדעת אותו הפקדת (פקדת סאסג): ועל עץ חיים הפקדת אג"ז ומעץ הדעת אותו ברכת סג 9 לכו: נעלה סאסב לכו נעלה סג | אל הרקיע סאסב | ונלחם בו אג"ז 12 מכבש: ככש אג"ז קג"ז 13 חותם סאאג"ז⁹: חתום שאר כ"י 15 לוית חס' אג"ז

6 ויפרקו עול... דור המבול, עי' תנחומא ברא' י"ב.

8. הוא נדפס בכמה סידורי תפלה עם הפירוש "נהורא השלם", כגון וינה תרכ"ב, שטטין תרכ"ד; בסדור 'הגיון לב', קניגסברג תר"ה; בכמה מחזורים עם הפירוש 'קרבן אהרן' הוא מופיע בשולי הסדר 'אמיץ כח', ולפעמים העירו: יש מקומות שנוהגין לומר סדר זה.
 9. עי' ס' יסוד ושרש העבודה לר' אלכסנדר זיסקינד רביגוביץ מהורדנא (נפטר ב'נת תקנ"ד), שער י"א פרק ט': אך בנוסח סדר העבודה שבמחזוריים שלנו לא נתבארו בהם כל פרטי סדר העבודה וביחוד שלא נתקנה בלשון קלילא... לכן ראוי... לומר אתה כוננת... ואף שאמר כל סדר העבודה דאתה כוננת יאמר ג"כ כל סדר העבודה שבמחזור...

עֲמַרְם נִבְחַר מִזֶּרַע לֵוִי / אֶהְרֹן קְדוֹשׁ־יְיָ מִשְׁרָשָׁיו קִדְשָׁתָּ
פָּאֲרָתוֹ בְּבִגְדֵי שָׂרָד / וּבִקְרָבֹתָיו הַפֶּר כַּעֲסָה
צִיץ וּמַעֲוִיל כְּחֹתֶת וּמִכְנָסֵי־בֹד / חֹשֶׁן וְאַפֹּדֶם מְצֻנָּפֶת וְאַבְנֵט
קְרָבֹת פָּרִים וְעֹלֹת כִּבְשִׁים / וְשִׁחִיטַת עֲתוּדִים וְנִתּוּחַ אֱלִים
20 רֵיחַ קֹטֶרֶת מִרְקַחַת וּבַעֲוֹר גָּחֳלִים / וּסְפִירַת יִשְׂרָאֵל וּזְרִיקַת דָּם
שׁוּעַת קֹטֶרֶת וּתְפִלַּת אָמֶת / וּקְדָשָׁתוֹ מִכַּפֶּרֶת עֲוֹנוֹתָיו
תָּכֵן בּוֹץ וְעָרִיכַת אָבֶן / מַחְגֵּר בְּכָלֶם כְּמִלְאָה מִשְׁרַת
תַּכְנִית כָּל־אֱלֹהֵה לְכַבּוֹד אֶהְרֹן / כָּלִי כַפָּרָה לְיִשְׂרָאֵל שִׁמְתּוֹ וְעַל יָדוֹ סְלִיחַת עוֹן נִתְּנָה

מזרע: מגזע סג 17 פארתו: פאור אג⁵ פארך אג⁴¹ 19 עתודים: שעירים קג⁴² 22 מחוגר סבסג 23 תקנת אג⁵ |
ועל ידו חס' אג⁵
20 וספירת יושר בהזיות יוה"כ. 21 שועת קטורת ותפלת אמת כנראה רומז הפייטן בשניהם לתפלה קצרה בהיכל
(לפי המשנה, יומא ה' א').

סימון: חטריק.

תַּחַת אֶהְרֹן מְגֻזָּעוֹ יַעֲמֵד / לְשִׁרְתָּ לַפָּנֶיךָ בְּיוֹם הַסְּלִיחָה
תּוֹרַת מַעֲשֵׂה וְעִבּוּדַת הַיּוֹם / שְׂבָעַת יָמִים בְּזִבּוּלָנוּ יִלְמַד
שׁוֹקֵגִי עִם וְחֻכְמִי אֲחִיו / תָּמִיד יִסּוּבּוּהוּ עַד־בּוֹא הַיּוֹם
רֵאֵה לַפָּנֶי־מִי אֶתָּה נִכְנָס / לְמָקוֹם אֲשֶׁר לְהִבַּת שְׁלֵהֶבֶת
5 קָהַל עֲדָתָנוּ עָלֶיךָ יִסְמָכוּ / וְעַל יָדְךָ תִּהְיֶה סְלִיחָתָנוּ
צִוּוּהוּ וְלִמְדוּהוּ עַד־יּוֹם הָעֶשׂוֹר / כְּדִי שִׁיֵּהֲא־מֶרְגֵּל בְּסִדְרֵי עֲבוּדָה
פִּרְשׁוּ־לוֹ סִדְרֵי בַעֲת שְׁחִיטַת־כֶּבֶשׂ / לַעֲשׂוֹת מַחֲצִיזָה בֵּינוֹ לְבֵין־הָעָם
עוֹשֶׂה מִצְוָה בְּאִמָּה וּבִירָאָה / וּבִדָּק עֲצָמוֹ מִחוּצָצִי טְבִילָה
שֶׁשׁ עַל־מִצְוָה לְקַיֵּם דָּתוֹ / וְיָרֵד וְטָבַל כְּמוֹ שֶׁהִזְהָר
10 נִתְּנוּ לוֹ בְּגֵדֵי זָהָב / וְלִבָּשׁ וּקְדָשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו
מִיָּד יִקְבֹּל אֶת־כֶּבֶשׂ הַתָּמִיד / וְעֲשָׂאוֹ כְּהִלָּכָתוֹ כְּכָל־הַשָּׁנָה כָּלָה
לַפָּנִים יִכְנָס לְהַקְטִיר אֶת־הַקְטֹרֶת / וְלִהְיוֹת אֶת־הַנְּרוֹת וְלִהְיוֹת אֶת־הָרֹאשׁ וְאֵת הָאֲבָרִים כְּהִלָּכָתוֹ
כְּמִצְוֹתָן בְּכָל־יּוֹם יַעֲשֶׂה חֲבָתִין / וְיִנְסֹךְ אֶת־הַיָּיִן בְּכָל כָּלִי־יִשְׂרָאֵל

כיי סאסבסג; קטעי גניזה אג⁵.9,10,לג⁴¹,42,43,44 1 גזעו אג⁵קג⁴² 2 בפסק אג⁹ 3 מתחיל אג¹⁰ | היום: יום העשור סבסג
5 יסמוכו: יתמוכו אג⁵.10קג⁴² | שעל ירך קג⁴² | תהא: תהי אג⁵: היום חוס' סב 6 עד: עד בוא סאסבסג | בסדרי: בסדר כיי
7 חס' סבסג | סדין: של בוך חוס' סג | בעת: בהגיע סאסג | לבין: ובין סאסג 9 דתו חס' אג⁵.לג⁴¹ 11 ועשאו... כולה כיי קג⁴²:
קרצו ומרק אחר שחיטה על ידו ומקבל הדם במזרק אג⁵.10לג⁴¹ 12 לפנים: להיכל חוס' סב | האברים: הידים סב 13 כמצותן

יבוא מִיד לְבֵית הַפְּרוּה / וַיִּפְרְשׁוּ לוֹ סְדִין כְּבָרָאשׁוֹנָה
 15 טָרָם וַפִּשֵׁט בְּגָדֵי זָהָב / מִקֹּדֶשׁ בְּנִקְיוֹת יָדָיו וְרַגְלָיו
 חָל וַפִּשֵׁט בְּגָדֵי זָהָב / וַיֵּרֶד וְטָבַל כְּמוֹ שֶׁטָּבַל
 זְהוּבִים מַעֲבִיר וּלְבָנִים לֹבֵשׁ / שֶׁעֲבוֹדַת הַיּוֹם בְּבִגְדֵי לָבָן
 וּמִהָרָה וְקֹדֶשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו / וּבֹא-לוֹ תַּחֲלָה אֶצֶל פָּרוֹ
 הוּא-עוֹמֵד בְּאֵימָה לִפְנֵי עֲלִיוֹן / וְאוֹמֵר עָלָיו דְּבָרֵי וְדוּי
 וּטִמָּךְ שְׁתֵּי יָדָיו עָלָיו וְהַתּוֹדָה. וְכַךְ הִיא אוֹמֵר ... וְהַכְהֲנִים ...

20 דְּבַר וְהִבְיֵאוּ-לוֹ שְׁנֵי שְׁעִירִים / וְהִגְרִיל עֲלֵיהֶם שְׁנֵי גֹרְלוֹת
 גֹּרֶל יָמִין שֶׁהוּא שֶׁלֹּשׁ / יִתְּנֶהוּ עַל-הַשְּׁעִיר וַיַּעֲשֶׂהוּ חֲטָאת
 בַּשְּׁעִיר עֲזָאוֹל לְשׁוֹן-זְהוּרִית יִקְשֶׁר / וַיַּעֲמִידֶהוּ כְּנֶגֶד בֵּית שְׁלֹחֹה
 אֶף שְׁעִיר שֶׁהוּא שֶׁלֹּשׁ / יַעֲמִידֶהוּ כְּנֶגֶד בֵּית שְׁחִיטָתוֹ
 וּבֹא-לוֹ שְׁנֵיהָ אֶצֶל פָּרוֹ / וְאוֹמֵר עָלָיו וְדוּי בֵּיתוֹ וְדוּי אֶחָיו הַכְהֲנִים
 וּטִמָּךְ שְׁתֵּי יָדָיו עָלָיו וְהַתּוֹדָה. וְכַךְ הִיא אוֹמֵר .... וְהַכְהֲנִים ....

בכל יום: ככל יום סב | בכל כלי יושר: ומקריב העולה ושבעת כבשים שלמוסף היום הוס' סג 14 ויפרשו: ופרסו קג²
 15 ויפשיט קג¹ 16 כמו שטבל: כמו שטב | כשיבוא בבית מקדש לג' 17 זְהוּבִים קטעי גניזה: זְהוּבִים כִּי"י | יעביר סג | בבגדי
 לבן: נפסק סב 18 וקדש: נפסק קג² | אצל פרו תחלה אנ' 19 דברי: בדין לג' 20 מתחיל קג⁴ 21 ימין: אחד סא 21 ויעשהו
 קטעי גניזה סג: ועשהו סא 22 ויעמידנו אנ' 10 קג⁴
 16 חל החל, התחיל, ר"ל בעבודת פנים.

סימון: ח"צ

אַחֲר־וְדוּי שֶׁקֶד בַּחֲזָקָה / לַעֲשׂוֹת חֲטָאתוֹ וְחֲטָאת הָעַם
 בְּדֶק סָבִין וְשִׁחַט פָּרוֹ / וְקָבַל דָּמּוֹ בְּמִזְרֵק טָהוֹר
 גַּם לַחֲבִירוֹ מִיד וַיִּתְּנֶהוּ / לְמִרְס בְּדָמּוֹ שֶׁלֹּא יִקְרַשׁ
 דָּם-פָּרוֹ הַיֵּיטָב עַל הָרוֹבֵד / וְנָטַל מִחֲתָה זְהוּבָה וְעָלָה לְרֹאשׁ-הַמִּזְבֵּחַ
 5 הוֹרִידָהּ מִלֵּאָה גַּחְלֵי אֵשׁ / וְהַיִּצְחָה עַל הָרוֹבֵד שֶׁבַע-זֶרֶה
 וּמוֹסִיף מִלֵּא-חֲפָנָיו קִטְרֵת עַל-מִדַּת כָּל-יוֹם / בִּימִינוֹ מִחֲתָה וּבִשְׂמָאלוֹ כֶּף
 וְזָרַע עֲצָמוֹ וְנִכְנַס לְקֹדֶשׁ / וְהַיֵּיטָב מִחֲתָה בֵּין-כַּדֵּי הָאָרוֹן
 חָפֵן וְנָתַן עַל הַגַּחְלִים / וּמִמֶּנָּה גִתְמֵלָה הַבֵּית כִּלּוֹ עֶשֶׂן
 טַמְטָם עֵינָיו וְשָׁב לְאַחֲרָיו / וּמִתְפַּלֵּל בְּהִיכָל תְּפִלָּה קֶצֶרָה

כִּי"י סאסבסג: קטעי גניזה אנ' 10 קג⁴ 45-44 1 בחזקה: בעצמה סא | טהור: טהרה אנ' 10 קג³ 3 יתננו קטעי גניזה 4 על הרובד
 שבעזרה הוס' סא 6 מדת: מצות ס: | הכף אנ' קג³ 8 על הגחלים: נפסק קג³ ומתחיל קג⁴ | כל הבית קג⁴ 9 טמטם עיניו
 9 טמטם עיניו עצם כדי שלא לראות.

1 יֵצֵא וְנָטַל אֶת־דָּם הַפֶּר מִמִּי שֶׁהָיָה מִמֶּרֶס בּוֹ וַיִּכְנַס לַמָּקוֹם שֶׁכֹּכֵס
 וַעֲמַד בַּמָּקוֹם שֶׁעַמֵּד / וְהָיָה עַל־הַפֶּרֶכֶת כְּנֶגֶד הָאָרוֹן מִבַּחוּץ
 אַחַת לַמַּעֲלָה וְשִׁבְעַת לַמַּטָּה. וְלֹא הָיָה מִתְכוּן לַהֲזוֹת לֹא לַמַּעֲלָה וְלֹא לַמַּטָּה אֲלָא כַּמְצָלִיק. וְכך הָיָה מוֹנֵה...

כְּדֹב שֶׁכּוֹל שְׁעִיר־חַטָּאת יָבִיא / שֶׁחָטוּ וְקִבְּלוּ דָמוֹ בְּמִזְרֵק טָהוֹר
 לְפָנִים יָכֹנֵס לַהֲזוֹת מִדָּמוֹ / כְּסֹדֶר שֶׁהָיָה דָם הַפֶּר
 מִהָר וְנָטַל דָּם הַפֶּר וְהִנִּיחַ דָּם הַשְּׁעִיר / וְהָיָה מִמֶּנּוּ עַל־הַפֶּרֶכֶת כְּנֶגֶד הָאָרוֹן מִבַּחוּץ
 אַחַת לַמַּעֲלָה וְשִׁבְעַת לַמַּטָּה. וְלֹא הָיָה מִתְכוּן לַהֲזוֹת לֹא לַמַּעֲלָה וְלֹא לַמַּטָּה אֲלָא כַּמְצָלִיק. וְכך הָיָה מוֹנֵה...
 נֶחֱץ וְהִנִּיחַ דָּם הַפֶּר / וְנָטַל דָּם־הַשְּׁעִיר וְהָיָה מִמֶּנּוּ
 וְכך הָיָה מוֹנֵה ...

15 שֶׁשׁ וְעֶרְבָה דָּם־הַפֶּר לְתוֹךְ־דָּם־הַשְּׁעִיר / וְנָתַן אֶת הַמֶּלֶא בְּרִיקוֹן וּבָא וַעֲמַד עַל־מִזְבֵּחַ הַזֶּהָב
 עַל־אַרְבַּע קַרְנוֹתָיו יָתֵן כְּסֹדֶר / וְעַל־טְהָרוֹ יִהְיֶה שִׁבְעַת פְּעָמִים
 פָּסַע וַיֵּצֵא חוּץ לְאוֹלָם / וְשָׁפַךְ אֶת־הַשִּׁירִים אֶל־יְסוֹד מַעְרְבֵי שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן
 צָוָה וְהִבְיִאוּ לוֹ אֶת־הַשְּׁעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ לַעֲזוּזָה / לְהַתְּדוֹת עָלָיו אֲשַׁמַּת קֹהֵלָה
 וְסֹמֵךְ שְׁתֵּי יָדָיו עָלָיו וְהַתְּדוּהָ. וְכך הָיָה אוֹמֵר ... וְהַכֹּהֲנִים ...
 קָרָא לְאַחַד מִן הַכֹּהֲנִים / לְהוֹלִיכּוֹ אֶל־אַרְץ־גִּזְרָה לְמַדְבַּר שָׁמַיִם
 20 רָץ־לוֹ אֶצְלֵה־הַפֶּר וְאַצֵּל הַשְּׁעִיר הַגִּזְרָפִים / וְקִרְעָן וְהוֹצִיא אֶת־אֲמוּרִיָּהּ וְנָתַן בְּמִגְס לְהַקְטִירָם
 עַל־גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ וְקִלְעָן בְּמִקְלָעוֹת וְהוֹצִיאָן לְבֵית הַשְּׂרָפָה

שֶׁב לְקֹרֵא בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים / בְּפֶרֶשֶׁת אַחֲרֵי־מוֹת וּבִאָף בַּעֲשׂוֹר
 וּבַעֲשׂוֹר שְׁבַחֲמוֹשׁ הַפְּקוּדִים קָרָא בַּעַל פֶּה וּמִבְרֵךְ עָלֶיהָ שְׁמוֹנֶה בְּרִכּוֹת.
 עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַעֲבוּדָה וְעַל הַדּוּאָה וְעַל מַחִילַת עוֹן וְעַל הַמִּקְדָּשׁ וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלַם וְעַל שָׂאֵר הַתּוֹפֵלָה
 תִּפְן צִעְדֵּיו לְבֵית הַטְּבִילָה / וְקִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו וּפָשַׁט וַיֵּרֶד וְטָבַל וְעָלָה וְנִסְתַּפָּן
 הִבְיִא לוֹ בְּגָדֵי זָהָב / וְלִבָּשׁ וְקִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו
 וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת־אֵילּוֹ וְאֶת־אֵיל־הָעֵץ / וְאֶת־פֶּר הַחַטָּאת וְאֶת־פֶּר הָעֵלָה
 וְאֶת שִׁבְעַת כִּבְשִׁים תְּמִימִים וְאֶת הַשְּׁעִיר הַנֶּעֱשֶׂה בַחוּץ וְתַמִּיד שֶׁל בֵּין הָעֲרִבִים עֲשָׂאן כְּהִלְכָתָן
 25 אַחֵר בְּלוֹתוֹ מַעֲשׂוֹת כָּל־אֵלָה / וַעֲזוּד בָּא־לוֹ לְבֵית הַטְּבִילָה
 וְקִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו וּפָשַׁט / וַיֵּרֶד וְטָבַל עָלָה וְנִסְתַּפָּן
 הִבְיִא לוֹ בְּגָדֵי לָבָן / וְלִבָּשׁ וְקִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו

ושב: טהר לב שב סג | אחרי קג | והיה מתפלל סא 10 שנכנס: מתחיל שוב סב 11 כדב... יביא (יבוא אג1 קג44): כצאתו
 יביאו לו שעיר חטאת סא כצאתו שעיר חטאת יביא סב 12 שהיה אג1: חס' שאר כיי | דם הפר: ועשה אותו כהלכתו חוס' סב
 14 נתן... נטל דם שעיר והניח דם חפר אג1 קג44 | והיה ממנו: ועשה לדמו כאשר עשה לדם הפר... כיי 15 על (לפני קג44)
 מזבח הזהב: לאני מזבח הקטרת אג1 16 קרנותיו: פנותיו סא 17 השירים: השוירין אג1 קג44 18 אשמת: חטאת סב 19 אל
 ארץ: לארץ סא קג44 21 בתורת כהנים: בתורת משה קג44. 27-29 חס' סב
 11 כדוב שכול ש"ב יז ה ועוד.

נכנס להוציא את הכף / ואת המחטה שהכניס בשחרית
ועוד בא-לו לבית הטבילה וקדש ידיו ורגליו / ופשט וירד וטבל ועלה ונסתפג
30 הביאו לו בגדי זהב / ולבש וקדש ידיו ורגליו
נכנס להקטיר את הקטרת / של-בין הערבים ולהטיב את-הנרות
ועוד בא-לו לבית הטבילה / וקדש ידיו ורגליו ופשט וירד וטבל ועלה ונסתפג
הביאו לו בגדי עצמו / ולבשן ומלין אותו עד-ביתו
ויום-טוב היה עושה לאהביו / בצאתו בשלום מן הקדש
35 אשרי העם ששכח לו / אשרי העם ששיי אל-היו:

31 להקטיר את הקטרת: ולהקריב תמיד של בין הערבים ואת הראש ואת האברים הוסי' סג 32 וירד... ונסתפג חס' קג'⁴¹
33 ולבשן: ולבש כיוי: חס' קג'⁴¹

לאחר יצירה אנונימית זו באה שורת עבודות מעטם של פייטנים ידועים בשמם שתרמו את תרומתם להעשרת הפיוט בשטח זה.

יוסי בן יוסי, הפייטן העתיק ביותר מן הידועים בשמותם, כתב כנראה שלשה סדרי עבודה שונים: הראשון נכנס לסדור ר' סעדיה גאון¹⁰, השלישי, רק קטע קטן ממנו נמצא בין קטעי הגניזה¹¹, והשני נתקבל בקהלות צרפת וגאמר ג"כ, עד לזמן האחרון, בקהלות אפ"ם: הוא מתחיל במלים "אתה כוננת עולם ברב חסד" (ופתיחה זו גרמה שבימי הבינים ייחסו בטעות את "אתה כוננת עולם מראש" ליוסי בן יוסי). עבודה זו נדפסה פעמיים¹². היא נדפסה במהדורה שלפנינו ע"פ כיוי צרפתיים. סתירות בין ההלכה המקובלת והפיוט מתבארות בזה שהפייטן הולך אחרי המסורת הארץ ישראלית, או בכלל אינו מקפיד כל כך להסביר את פרטי ההלכה.

כיוי מחזורי צרפת ואפ"ם כוללים רשות מיוחדת לעבודה זו, המתחילה "אתן תהלה", והיא כנראה מתקופה מאוחרת יותר: זהו הימנון על גדלו וטובו של הקב"ה, בלשון ברורה ונעימה עם הרבה מליצות מקראיות.

אין כאן המקום לעסוק בפרוטרוט בשאר הפייטנים כותבי סדרי עבודה שנתקבלו במנהגים השונים¹³, ועלינו להזכיר רק את שתי היצירות של ר' משולם בן קלונימוס איש מגנצא שנתקבלו בקהלות האשכנזים: הראשונה, הידועה ברבים והנפוצה ביותר היא "אמיץ כח", מחוסרת חריזה, וגם לה הקדמה גדולה ותיאור מלא של כל פעולות הכהן, ולה גם רשות מיוחדת "אטיף ארש מלולי". השנייה היא יותר ארוכה ויותר מסובכת במבנה, בעלת בתים מחורזים, שנאמרה בימי

10. סדור ר' סעדיה גאון, ע' רסד-רעה.

11. אלבוגן, שם ע' 118.

12. בקובץ מעשי ידי גאונים קדמונים לר"י רחנברג, ברלין תרט"ז, ח"ב ע' 111 ואילך (עם מבוא מאת שד"ל) ובנספח למחזור כפי מנהג ק"ק איטאייאני, ליורנו תרט"ז, ח"ב דף ריב ואילך, עם הערות שד"ל העוסקות בעיקר בקביעת הנוסח ובדיון על שינויי הנוסחאות.

13. "עבודות" כתבו (לפי אלבוגן): ר' אלעזר הקלירי; סעדיה בן יוסף; יוחנן הכהן (נתקבל במח' רומא); שלמה בן יהודה הכבלי (נתקבל במח' רומניא); ר' האי גאון; ר' יוסף ב"ר יצחק (נתקבל במח' ארגון וקטלאן); שלמה בן גבירול; ר' יצחק ב"ר גיאת (נתקבל במח' טריפולי); משה בן יעקב בן עזרא (נתקבל במח' אלג'יר); אברהם בן מאיר בן עזרא (נתקבל במח' אויניון וקרפינטראץ, ולעתים גם ברומא ובתימן).

הבינים בקהלות גרמניה המרכזית. כגון בסכסוכיה. היא נשתמרה בכ"י אחדים, לפעמים בשולי הפיוט "אמין כח", לפעמים לאחריו¹⁴ או אף כסדר עבודה יחיד¹⁵.

בכל היצירות הפיוטיות דלעיל נשמרו "הוידוין והזאות" (ר"ל מניית ההזיות בבית קדשי הקדשים) בנוסחם המקורי שבמשנה, ומהלך הפיוט מופסק ע"י אמירת פסקאות אלה. כך היתה כנראה כוונת הפייטן בעבודת "אתה כוננת", ואחריו הלכו שאר הפייטנים. במרכז העבודה נמצא וידוי הכהן, אבל באשר לנוסחו יש מחלוקת התנאים¹⁶: לפי דעתו של ר' מאיר הנוסח הוא "אנא השם עזיתי פשעתי חטאתי לפניך... כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים..." (כן לפי ויק' טז כא); לפי דעתם של החכמים, בסדר הפוך, "חטאתי עזיתי פשעתי... כפר נא לחטאים ולעונות ולפשעים..." (כן לפי תה"ל ק"ו. מ"א ח מז. דג"ט ה)¹⁷. מובן מאליו שבכל המחזוריים נמצאת גרסת החכמים. אמירת סדר העבודה נחשבה תמיד כעין תמורה לעשייתו, לפי העקרון "ונשלמה פרים שפתינו"¹⁸. שליח הצבור היה צריך להזדהות לגמרי עם כוונות הכהן הגדול ולהתנהג כאילו הוא מכפר ומתודה. לפיכך הקפידו בקהלות על לבישת לבנים ועל חיקוי כמה פעולות הכהן או העם שבעזרה, כגון: הכאה באגרוף בשעת הוידוי וכריעה והשתחואה ונפילה על אפים, אף על פי שלפי נוסחו אין כאן אלא סיפור דברים בעלמא.

התפלה הקצרה שהכהן הגדול התפלל בצאתו מבית קדשי הקדשים ושנוסחה נקבע בתלמוד¹⁹, היתה ג"כ נושא לעיבוד פיוטי, והפייטנים עיבדוהו כאילו היתה תפלת הקהלה השייכת לשנה הבאה. כן תואר בהרבה מליצות מראה הכהן בסוף עבודתו, וטבעי שבזכרם את הפאר והתפארת של בית המקדש וכהניו המשיכו בכעין קינה: כל אלה בהיות ההיכל על יסודותיו, אבל בעונותינו הרבים חרב בית המקדש ובטלו הקרבנות ובטלה הכפרה, ואין לנו עזרה וישועה אלא באבינו שבשמים. בכמה פיוטים נכללו רעיונות אלה, וכזה נוצרה שורת 'נספחים' לסדרי העבודה המשמשים מעבר ל"סליחות". בולקם הם עצמם פיוטי סליחות²⁰. במהדורה שלפנינו נרשמו הנספחים (שאחדים מהם מופיעים בעיבודים שונים) לפי מספור מיוחד. מבחרם וסדרם שונה מכתב יד לרעהו²¹. בקהלות צרפת לא נתקבל מן הנספחים אלא פיוט אחד²². בדפוסים נקבע סדר אחד למנהג אשכנז המערבי וסדר אחד למנהג פולין, כנראה לפי מנהג הקהלות במאה ה"ו.

14. כגון בכ"י נכ.

15. כגון בכ"י מ'.

16. ע"י על כל הענין במאמרו המאלף של אברהם גולדברג, מחניים ק"ט (תשכ"ז) ע' סז ואילך.

17. ע"י במשנה, יומא ג' ח'. תוספתא כפורים ב' א'. ספרא אחרי, פרשה ב'. ירו' יומא ג' ז' (דף מ' ד'). בבלי יומא דף ל"ו ב'.

18. רש"י יומא דף ל"ו ב' ד"ה ההוא דנחית.

19. יומא דף נ"ג ב'.

20. על סמך זה הם שולבו במנהג אשכנז המערבי עם הסליחות שבאו אחריהם, ואלה אינן פותחות בהקדמה הרגילה - אל ארך אפים - כבשאר התפלות.

21. לדוגמא: כ"י א כולל את הפיוטים 1-4. 6. 10. 11. 17. 8. 9. כ"י ז 1. 2. 4. 6-8. 10. 11. 17. 18.

16. 9. 13-15. כ"י ח 1-4. 6. 6. 6. 7. 8. 10. 11. 17. 16. 9. 13-15. כ"י ק 1-4. 6. 7. 8. 12.

10. 11. 17. 16. 9. 13-15. כ"י ד 7. 8. 10. 11. 17. 16. 9. 13-15. כ"י מ 1. 2. 4. 5. 8. 9. 14. 15.

16. כ"י מ' 1. 2. 4. 5. 8. 12. 10. 11. 17. 16. 9. 13. 14. 15. כ"י נ 1. 2. 4. 5. 8. 12. 10. 11. 17. 16. 9. 13. 14.

11. כ"י כ 4. 5. 17. 6. 10. 12. 8. 9. 15. 14. כ"י ק' 1. 2. 4. 5. 8. 12. 10. 11. 17. 16. 9. 13. 14. 15.

22. 'אשרי עין ראתה כל אלה', ובכ"י פ נמצא ג"כ 'תנות צרות'. בספר המחכים ע' 41 נמצאת ההערה 'ויש מקצרים ויש מאריכין', ובסדר טרויש ע' 28 נאמר בפירוש שאין אומרים 'תנות צרות'.

סדר העבודה היה תמיד מיועד לתפלת מוסף, מפני שעיקר עבודות הכהן היה מסביב לקרבן מוסף, והוא גם הזמן שרבים נמצאים בבית הכנסת²³. מנהג אחר נולד בקהלות ארצות המזרח, בהן אמרו סדרי עבודה גם בתפלות שחרית ומנחה. הגאונים התנגדו לכך, אבל יש ביניהם גם מי שהשלים עם מנהג זה²⁴. במדינות אשכנז וצרפת לא נתקבל המנהג.

הזכרת נשמות

לאחר קריאת התורה וההפטרה נוהגין להזכיר את נשמות הנפטרים. גם למנהג זה יש לייחס קדמות מסויימת. הוא מתבסס, לפי הפוסקים, על מדרש חז"ל שנשתמר בספרי (שופטים ר"י):

"כפר לעמך ישראל. אלו החיים. אשר פדית. אלו המתים. מלמד שהמתים צריכים כפרה" ועל מדרש אחר שנשמר בפסיקתא רבתי כ' (דף צ"ה ב'):

"שמא תאמר כיון שירד לגיהנם אין לו תעלה: כיון שמבקשים עליו רחמים זורק אותו מגיהנם כחץ מן הקשת".

על סמך מדרשים אלה, ועל סמך ההשקפה שהצדקה שנודרים לטובת הנפטרים מועילה לאחר המיתה¹, נהגו במדינות אחדות, כגון באיטליה ובצרפת, להזכיר את הנשמות בשבתות אחרי קריאת התורה², ונימקו זאת בזה שהשבת היא יום מנוחה, וגם המתים נחים בו ואינן נידונין בו³. מנהג זה עבר לארצות מזרח אירופה, אבל במנהג אשכנז המערבי לא הזכירו את המתים ולא פסקו צדקה לטובתם אלא ביום הכפורים, ויש מי שנתן למנהג נימוק חדש⁴. החל מהמאה ה"א נרשם המנהג בספרי הפוסקים של אשכנז וצרפת⁵, מהם שמסתמכין על המדרש הנ"ל. אך לא בכל המקומות נשתרש המנהג, וגם היום יש קהלות במערב גרמניה באלזס ובשווייץ שאין נוהגין בהן הזכרת נשמות, ויש דפוסי מחזור שאין נזכר בהם כל הטכס⁶. מאידך גיסא העבירו את הטכס בארצות

23. ע"י תשובת ר' נטרונאי גאון בסדר רע"ג דף מ"ח ב' קורנול = ח"ב דף קע"ז א' פרומקין.
24. סדור ר' סעדיה גאון ע' רסד: ועכשו אחרי שקבלו הרוב את המנהג לומר פיוטי הכפור גם בתפלת תמיד וגם אין בדבר הפסד לתפלה....

1. לשון ס' חסידים סי' ל"ד (ע' 37 מהד' ויסטינצקי).
2. מחזור ויטרי ע' 173 מביא (בתור תוספת) את המאמר השייך ליום כפור (שם ע' 392) כנימוק למנהג להזכיר את המתים בשבת. שבלי הלקט פ"א (דף ל' א' בובר).
3. שבה"ל שם.
4. רוקח הל' י"כ סי' ר"ח (ע' קיב בדפוס ירושלם)... ופוסק צדקה עבור אבותיו ונשמות קרוביו, לפי שסומך בסוף ואתה תצוה [מדם חטאת] הכפורים אחת בשנה יכפר עלי... ונתנו איש כפר נפשו לה'.
5. סדור רש"י ר"ד (ע' 99) ופוסקין צדקה ברבים על המתים ועל החיים. אין פוסקין צדקה למתים בכל ארץ אשכנז רק היום לבדו. [מובא ג"כ במח' ויטרי שני' (ע' 392)]. ס' חסידים, ע"י הערה 1. רוקח, ע"י הערה 4. אור זרוע הל' צדקה י'. שם כ"ו. מרדכי יומא תשכ"ז. ס' המחכים ע' 41. סדר טרויש ע' 27. מנהגי ר' חיים פליטאל, קרית ספר כנ"כ ע' 329. מנהגי ר' אברהם קלויזנר דף י"ב ב'. מהר"ל יו"ט (דף קל א' מהד' קניסברג תר"ח). מנהגי ר' אייזק טירנא. לכל הענין ע"י צונץ, ליט. געש. ע' 670. זאלפלד (Salfeld, Das Martyrologium des Nürnberger Memorbuches, 1898) ע' IX ואילך.
6. כגון בדפוס י"ד כל בו, פפד"מ תפ"ז, במחזור מיץ תקע"ז, ובכמה דפוסי רדלהיים.

מזרח אירופה גם לימים האחרונים של שאר החגים. היינו ליום 'מתנת יד' שהיה ראוי לפסוק בו מתנות לחיים ולמתים.⁷

הנוסח הנהוג בהזכרת נשמות "יזכר אלהים נשמת אבא מורי פב"פ שהלך לעולמו..." לקוח מספרי הזכרונות שבקהלות (בלועזית: מימורבוך) והיה מיועד להיקרא בשעת הזכרת נשמות⁸; לבסוף השתמשו בו ככתפלה פרטית. נוסח "אל מלא רחמים", הנפוץ כיום בפרט בקהלות מזרח אירופה, נזכר לראשונה בקשר לגזירות ת"ח ות"ט⁹, וייתכן שמשם מוצאו.

כל נדרי ומנהגי ליל כפור

עוד יש להזכיר כאן את המנהג המקובל בכל תפוצות ישראל לבטל כליל כפור, קודם לתפלת ערבית, באפן חגיגי את הנדרים שקיבל משהו על עצמו בשוגג במשך השנה שעברה או – לפי סברה אחרת – נדרים שקיבל עליו במשך השנה הבאה. כנראה אין שום קשר בין ביטול זה לתפלות יום הכפורים.

מנהג זה נולד כנראה בתקופת הגאונים הראשונים, ואולי בארץ ישראל, אך אין בידינו תעודות על מוצאו. נוסח הביטול מובא בסדר ר' עמרם גאון (כהוספה לטכסט המקורי) כדלקמן:

כל נדרים ואסורים ושבועות וקיומים וחרמין שנדרנו ושארנו ושנשבוענו ושקבענו על נפשנו בשבועה מיום הכפורים שעבר עד יום הכפורים הזה הבא עלינו. בכולם חזרנו ובאנו לפני אבינו שבשמים. אם נדר נדרנו אין כאן נדר. אם אסר אסרנו אין כאן אסר. אם חרם חרמנו אין כאן חרם. אם שבועה נשבוענו אין כאן שבועה. אם קיום קיימנו אין כאן קיום. בטל הנדר מעיקרו, בטל האסור מעיקרו, בטלה השבועה מעיקרה, בטל הקיום מעיקרו, אין כאן לא נדר ולא אסר ולא שבועה ולא קיום, יש כאן מחילה וסליחה וכפרה. ככתוב בתורתך. וגסלה לכל עדת בני ישראל וכו'.¹

בצורה זו או בתרגום ארמי² היה נוסח זה בשימוש בקהלות³. מבחינת הלשון אין בו שום תקלה. מאידך גיסא לא מובן מה ראו להצהיר הצהרה כזו דוקא כליל כפור, וכן אין משמעות לכל הנוסח על פי תורת הנדרים, כי ידוע ברבים הוא שהתרת נדרים נעשית רק בפני יחיד מומחה או שלשה הדיוטות, ואי אפשר להתיר אלא נדרי יחידים, אם ימצא פתח לחרטה, והנודר צריך לפרוט הנדר, אם הוא מבקש התרה עליו. מזה נראה שרק מבחינת לשונו יש לנוסח 'כל נדרי' ענין להתרת נדרים; לפי תכנו הוא בקשת רחמים על שלא קיימו את הנדרים שקבלו עליהם ורצו בזה להינצל מהעונש. ייתכן שהטכסט נולד במקורו כמנהג עממי שרוח גדולי ההלכה לא היתה נוחה הימנו. כך

7. ביום שקורין בו פ' כל הבכור המסתיימת בפסוק "איש כמתנת יד" נוהגין במערב אירופה לפסוק מצות לצדקה, ובמזרח אירופה מסדרין הזכרת נשמות.
8. צונץ, שם. זאלפלד, שם ע' XII. על זה מעיד גם הסיום "ונאמר אמן".
9. בספר יון מצולה לר' נתן נטע הנובר, דפוס ברלין תרפ"ג, ע' 19.

1. סדר ר' עמרם גאון דף מ"ז א' קור. = ח"ב ע' 342 פרומקין. כמעט אותו הנוסח נשמר במחזורי רומא ורומניא.
2. כ"ה במנהג ספרד העתיק.
3. לא כל הקהלות קבלו את המנהג; יש מי שעשוין כך מקדים הכותב בסדר רע"ג לנוסח כל נדרים, ורואים שהנוסח חסר בכ"י מחזור קטלוגיה ולא נאמר בבית הכנסת הראשי בארגיל (צונץ, ריטוס ע' 106). גם בסדורו של ר' סעדיה גאון אין לו זכר.

מתבאר התנגדותם החריפה של גאוני ככל לאמירת כל נדרי שלא נתנו לה מקום בשתי הישיבות' בטענה שאין בה ממש ואין למנהג עיקר מצד הדין. רב האי בר נחשון חיבר נוסח חדש כדי לצאת מן הסבך, כדלקמן:

כל נדרי ואסרי וקנמי וחרמי ושבועי דנדרנא ודאישתבענא ודאחרמנא ודאסרנא על נפשנא מיום צום כפורים שעבר עד יום צום כפורים הזה ועברנא עליהון בשלו או באונסא נבעי רחמי מן קדם מרי שמיא דלישרי לן דלישבוק לן, נדרנא לא נדרי למיחייב עליהון, איסרנא לא אסרי למיחטי בהון ושבועתנא לא שבועי למילקי בדילהון, ככתוב ונסלח וכו'.⁵

למרות התנגדותם של גאוני בכל התקיים המנהג בקהלות והגיע לארצות אירופה, ושם נתקלו בו שוב בעלי ההלכה, ור' מאיר ב"ר שמואל, חתנו של רש"י, נתן לו בסיס הלכתי חדש בשנותו את נוסח ההצהרה ובהעבירו אותו לעתיד, בטענה שמי שאומר "מיום כפורים שעבר עד יום כפורים הבע"ל" אינו אלא טועה. נימוקי נמסרו לנו בפרוטרוט ע"י בנו רבנו תם.⁶ גם הוא טוען, כמו קודמיו, שאי אפשר להתיר באופן זה נדרים שכבר נדרו, בלי חרטה ובלי יתיד מומחה או ג' הדיוטות ובלי לפרט הנדר, אבל מותר לנהוג לפי התלמוד (נדרי דף כ"ג ב') "והרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה יעמוד בראש השנה ויאמר כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל, ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר". לפי זה הגיה ר' מאיר את נוסח כל נדרי

כל נדרי... מיום כפורים זה עד יום כפורים הבא עלינו לטובה

ומסתבר שלפי כוונתו יש לשנות גם את התחלת ההצהרה, כמו שמצינו באמת במקור יותר מאוחר (שלא עבר למחזוריים שלנו):

כל נדרי וחרמי ואסרי וקנמי ושבועי די עתידין אנחנו למדר ולמיסר ולקיימי על נפשנא מיום הכפורים הזה...⁷

רבנו תם הסביר שמצד ההלכה אין להתנגד לנוסח החדש, ומה שהעבירו את התרת הנדרים ליום כפור מוצדק, כי יו"כ נקרא לפעמים ר"ה,⁸ ומה שאומרים אותו ג' פעמים מתאים למנהג החכמים.

סמכותו של רבנו תם גרמה לכך שהנוסח המתוקן ע"י אביו נתקבל בארצות אשכנז וצרפת, ובוה הוא נשתמר ברוב המחזוריים של המנהגים האלה. בשיבוש הלשון שנוצר ע"י אי התאמה בין המלים "דינדרנא..." להמשך "מיום כפורים זה..." התלכטו הפוסקים במשך דורות וניסו לתקנו או להשלים אותו, עד כמה שידיעתם בלשון הארמית הגיעה. באיטליה ובארצות הבלקן לא נתקבל התיקון, ושמא בגלל דעתו של ר' ישעיה טראני שהגן על הנוסח העתיק⁹, וגם בספרד לא שינו את הנוסח. בצדק העיר הרא"ש ש ל ש ו ן כל נדרי מוכיח שנתקן על הנדרים שעברו עליהם בשנה שעברה, וגם הוא מחייב את הנוסח העתיק¹⁰. אבל היו ג"כ קהלות שרצו לצאת ידי שתי הדעות, ולכן צירפו

4. ע"י תשובת ר' גטרונאי גאון, מובאת בס' ארחות חיים, הל' יוה"כ סי' כ"ט [ומה שבא אחריה הוא בשם ר' יהודאי גאון, ע"י לוי, אוצר הגאונים, נדרים סי' ס"ג] וע"י על כל השאלה את החומר שאסף לוי, שם סי' נ"ט-ס"ח.

5. בעל שבלי הלקט (סי' שיו, דף קמ"ח א') שיבח את הנוסח הזה והקדים כדלקמן: ובתשובות הגאונים מצאתי: רוב הגאונים מוחין לומר כל נדרי לפי שאין בו שום תקנה רק רע, זולתי נוסחת ר' האי גאון ז"ל.

והכי איתא בסדר ר' האי גאון... כל הענין מובא גם באגור סי' תתקמג.

6. ספר הישר לרבינו תם, חלק החידושים, מהד' שלזינגר, סי' ק.

7. ס' ארחות חיים לר' אהרן הכהן, הל' יוה"כ סי' כ"ח.

8. יחזק' מ"א.

9. שבלי הלקט סי' ש"ז (דף קמ"ז א').

10. ע"י רא"ש יומא כ"ח: ומיהו נראה כמנהג הקדמונים... ומתירין אותן כדי להינצל מן העושה.

את שני המשפטים "מיום הכפורים שעבר" ו"מיום כפורים זה" ביחד, וכיון שלא שינו את לשון שאר חלקי הקטע נוצר בלבול נוסף¹¹. המלים "ככתוב בתורת משה עבדך מפי כבודך" שלפני הפסוק "ונשלח לכל עדת..." בוטלו ע"י מהר"ם מרוטנבורג שראה בפסוק מענה הצבור לדברי החזן¹².

מנהג אחר של מהר"ם מרוטנבורג בקשר לאמירת כל נדרי צריך להיזכר כאן: הוא הנהיג לומר את הפסקא

בישיבה של מעלה ובישיבה של מטה / על דעת המקום ועל דעת הקהל
אנו מתירין להתפלל עם העבריים.

כאן ניתן היתר מיוחד לאנשים שהיו בנידוי בגלל שפשעו נגד חוקי הקהל ולכן מובדלים היו מתפלת הצבור, להשתתף ביום זה בתפלה. מנהג זה יצא מאשכנז ונתפשט בכל תפוצות ישראל.

המנהג לברך ברכת הזמן ('שהחיינו') קודם לתפלת ערבית ידוע כבר בימי הגאונים. ברכה זו, שנוהגין לברך בשאר החגים בקידוש על הכוס – מה שאי אפשר ביום כפור – העבירו לבית הכנסת כדי שלא תישכח מלב הקהל¹³. מנהגם של גאונים אחרים, לאחר את אמירת הברכה עד אחר חפלת העמידה¹⁴, לא נתקבל בתפוצות ישראל.

נוהגים בקהלות האשכנזים להתעטף בטלית לתפלת ערבית ולברך עליה מבעוד יום, ואין זה אלא מנהג עממי. בספרי הראשונים מזכירים לפעמים שכליל כפור של יום הצבור צריך להתעטף בטלית¹⁵, ונהגו כך כיוצא מן הכלל, שהרי בכל השנה לא התעטף החזן בערבית, וכך מנהג הספרדים עד היום. הטעם ליצא מן הכלל זה הוא שבהתאם לאגדה הנזכרת לעיל לא נהגו לומר י"ג מדות אלא בעטיפת הש"ץ¹⁶. נדמה שמאחר שש"ץ התעטף ראו בני הקהל צורך להתעטף גם הם בטליתותיהם. מנהג זה נזכר לראשונה בחיבור מהמאה י"ד¹⁷, ומן המאה הט"ז נתקבל כנראה כמעט בכל קהלות האשכנזים¹⁸.

11. כן נוהגין היום כמה קהלות ספרדים, בפרט בארצות המזרח (מהן תיקנו אחדות גם את המלים הקודמות באמרם די נדרנא ודי ננדר די אשתבלענא ודי נשתבע...), והולכים בעקבותם גם קהלות האשכנזים שבא"י.

12. תשב"ץ סי' קל"ד.

13. ע"י סדר רב עמרם גאון דף מ"ז א' (קורונל) = ח"ב דף קע"א (פרומקין); וחזירין לבתי כנסיות להתפלל תפלת ערבית, כיון שעומד ש"ץ לפרוס את שמע מברך שהחיינו... וכל כך למה, שמא יש אחד משראל שלא בירך. אבל תלמיד חכם שרוצה לברך בפני עצמו כשהולך לבית הכנסת הרשות בידו...

14. ע"י סדור ר' סעדיה גאון ע' רס"א וכל המתפלל מעריב כליל הכפור, בין ביחיד ובין בציבור כרצונו, בכל אופן צריך לברך שהחיינו וקיימנו אחרי עושה שלום מפני שאין לו קידוש. – דעתו של רס"ג מובאת בהלכות מהרי"ץ גיאת ח"א ע' ס' ובטור אורח סי' תרי"ט, והוא מוסיף שכך נהג גם ר' האי גאון. בס' ארחות חיים לר' אהרן הכהן, יו"כ סי' כ"ט, רשום המנהג כמנהג ר' שרירא גאון.

15. ע"י רוקח סי' רי"ח: ליל יו"כ ערבית באים לבית הכנסת ושליח צבור מתעטף ואומר כל נדרי. הגה' מיימ' סדר תפלה: ומתעטף החזן ואומר כל נדרי... תשב"ץ סי' קל"ב ובלייל כפור מתעטף בטליתו מבעוד יום ומברך [מדובר על מהר"ם מרוטנבורג שכידוע היה ש"ץ בימים נוראים ובעוד חגים] משום דלילה לאו זמן ציצית הוא... מנהגי ר' איזיק טירנא (לפני קנ"ג) ש"ץ מתעטף בציצית מבעוד יום. ויברך עליו...

16. ע"י מהרי"ל ריש הל' ימים נוראים: כדאיתא התם הקב"ה נתעטף בציצית כש"ץ והרגיל למשה רבנו ע"ה י"ג מדות, אלמא כשאומר י"ג מדות יתעטף בציצית.

17. ספר מנהגים דבי מהר"ם ב"ר ברוך מרוטנבורג, מהד' אלפנביין (ניו יורק תפרי"ח), ע' 53: והולכין לבית הכנסת, ונהגו להתעטף בטליתותיהן מבעוד יום...

18. ע"י הגהת קנ"ג [של ר' משה חזן, מאה ט"ז] למנהגי ר"א טירנא (ע"י הערה 15): גם הקהל נהגו להתעטף. הלבוש סי' תרי"ט רשם מנהג זה ומוסיף שבפחנא אין מתעטפין (ראה ד. לוין, ספר היוכל לר' יעקב פריימן, ברלין תרצ"ז, ע' 150).

לאחר גמר תפלת ערבית נוהגין לומר בכל קהלות האשכנזים, החל מהמאה הי"ג, את שירי היחוד ושיר הכבוד. לטקסט שלהם אין ענין ליום כפור, וכנראה לא נתקבלו אלא כדי להאריך את התפלה ולסיימה בנושא הראוי לה, וייתכן ג"כ שנתקבלו לראשונה ע"י אותם מאנשי הקהלה שהיו נוהגין להשאר כל הלילה בבית הכנסת ולומר תהלים שירים ותושבחות.

שירי היחוד מחברים בלתי ידוע, אבל ברור שנוצרו בחוג חסידי אשכנז במאה י"ב/י"ג לערך¹⁹, וייחסו אותם לר' יהודה החסיד או לאביו ר' שמואל ב"ר קלונימוס או לר' בצלאל בלתי ידוע, ועוד לאחרים²⁰. נושא השירים הוא יחוד ה'. מדותיו ופעולותיו, בדרך הפילוסופיה ולעתים קרובות בדרך הנסתר, וצורתם צורת הימנון. המחבר תולה את עצמו בחיבורו של ר' סעדיה גאון 'אמונות ודעות' שהיה ידוע לו מתוך תרגום עברי שעדיין לא נדפס (ושונה הוא מתרגומו של אבן תבון הידוע)²¹. לפי דעת המלומדים אפשר לכנות את שיר היחוד 'פילוסופיה של ר' סעדיה בחרוזים'. כידוע נהגו קהלות רבות באשכנז לאמרו בכל יום, אם כי בעלי הלכה מסויימים התנגדו לכך.

הבעיות הנוגעות לענין הוצעו במחקרו של א. ברלינר²², ומשם לקוחים הפרטים שהבאתי. הטקסט נמצא לפנינו בעיבוד חדש ע"י א.מ. הברמן²³ שהוסיף גם למהדורתו שני פירושים חשובים, אחד של ר' יום טוב ליפמן מילהוין (מאה ט"ז) ואחד של מחבר עלום שם מתוך כתב יד. מהדורתו מבוססת על כתבי יד ודפוסים ישנים, ולא ראיתי צורך לעבד את הטקסטים אחריו. במחזור שלפנינו הוספנו מטעמים מעשיים את הטקסט מתוך הסדור 'עבודת ישראל' עם פירושו של ר' יצחק בער.

מנהגי מנחה ונעילה

בניגוד למנהג שאר העדות (איטלקים ספרדים תימנים וכו') מסיימים בקהלות אשכנז וצרפת את תפלת מוסף רק בקדיש שלם ואינם אומרים לא אין כאלהינו ופטום הקטרת ולא עלינו לשבח כבשאר החגים. יש מן הראשונים שמביא טעמים מיוחדים למנהג זה¹, אבל מסתבר שמקורו הוא הנוהג הקבוע שלא להפסיק בין התפלות במשך כל היום (שלא כמנהג שאר העדות).

ותיכף אחר גמר תפלת מוסף מוציאים ספר תורה ודוחין את אמירת אשרי (תהלה לדוד) וקדושה דסדרא עד לאחר תפלת מנחה – כנראה ע"פ פסקי גאוני בבל² ומנהג שתי הישיבות, אבל גם זאת בניגוד לשאר העדות שמסדרות את התפלה בהתאם לשאר שבתות וחגים ופוחחות באשרי וקדושה דסדרא. בספרי הראשונים מנמקים באריכות שינוי זה וקובעים ש'עלילה זו' (ר"ל פעולה זו) של הוצאת ספר תורה מספיקה למעבר ממוסף למנחה, ושאינן הבדל בין מעבר זה למעבר משחרית למוסף. המקור העתיק ביותר לענין זה מובא בבית מדרשו של רש"י, והוא ספר התשובות "בשר

19. ע"י אלבוגן, Der jüd. Gottesdienst ע' 81.

20. יש שייחסוהו למחבר נוצרי בשם מיכאל בזיליוס, וגם הגר"א החזיק בדעה זו.

21. כ"י מינכן 42.

22. A. Berliner, Der Einheitsgesang, eine lit.-hist. Studie. (Jahresber. Rabbiner-Sem., 1908/09.)

Berlin 1910. גם בעברית: כתבים נבחרים ח"א (ירושלם תש"ה) ע' 145–170.

23. שירי היחוד והכבוד, יו"ל... ע"י א. מ. הברמן. ירושלם תש"ח.

1. מהרי"ל, יום כפור, הל' תפלה (ע' 49).

2. ע"י סדר רב עמרם גאון דף מ"ח ב' (קורנול) = ח"ב דף קעז"קעח (פרומקין). ברם יש להעיר שלפי מקור זה אומרים תהלה לדוד (אך לא ובא לציון) או לפני הקריאה (לפי גירסת כ"א, וכך היה לפני ראביה ח"ב ע' 197 ולפני מרדכי סוף יומא) או לאחר הקריאה (כ"ה בכ"י מז).

על גבי גחלים שאבד מאתנו ושכלל תשנכות הגאונים³. שם אנו קוראים: "ממנה שתי הישיבות: ואל תשיבני שבת שהרי בשאר שבתות שאדם בא מביתו ועומד לספר תורה במנחה תיקנו לו תהילה לדוד וסדר קדושא, אבל כאן שיוירד ממוסף אווזו מיד ספר תורה ודיו. וכהפלטת מוסף מיוצר כך הפלטת מנחה מן מוסף, אמנם בנעילה שאין בה הפסק פותחין בתהילה ובא לציון⁴." על נימוק זה חוזרים כמה מן הראשונים⁵, ויש שנותן נימוק אחר ואומר שמקצרים כדי למהר שלא יעבר זמן מנחה⁶.

בברכות ההפטרה נוהגין להמשיך רק עד 'מגן דוד' ולא לומר את הברכה האחרונה 'על התורה ועל העבודה', גם זאת בניגוד למנהגן של שאר העדות, וגם של קהלות צרפת ואפ"ם, וכפי הנראה גם של קהלות האשכנזים לשעבר, לכל הפחות עד המאה הי"ג. בתקופת הגאונים נקבע שהמפטיר יברך את כל הברכות שלפני ההפטרה ולאחריה כדרך שהוא מברך בשחרית⁷, ופסק זה נתקבל, פעמים אף בנוסחו, ע"י רש"י ותלמידיו⁸, בעל הרוקח⁹, הראב"ן¹⁰, ראבי"ה¹¹, אור זרוע¹², מהר"ם מרוטנבורג ותלמידיו¹³ ורבני צרפת של התקופה¹⁴. כנראה היו כל הפוסקים האלה בדיעה שקריאת התורה במנחה של יו"כ לכבוד קדושת היום היא באה (שהוא נקרא שבת שבחון), ושמא ראו בהפטרה של מנחה שריד של הנוהג העתיק מתקופת התלמוד, או לפחות דמיון לו, להפטיר בנביא גם במנחה של שבת¹⁵. ברם באותה המאה השלש עשרה יצא פסקו של ר' שמואל ב"ר ברוך¹⁶ שאין לומר 'על

3. עליו (ועל מחברו המשוער) עי' זולצבך, Jahrb. d. jüd.-literar. Gesellschaft, כרך V (1907), 367 ואילך, עם ההערות והתיקונים של י"ג אפשטיין, שם כרך VIII (1910), 447 ואילך, אסף, תקופת הגאונים וספרותה, ע' רי.

4. סדור רש"י סוף סי' ריד (ע' 100/99). מחזור ויטרי סי' שנה (ע' 394). עד כמה שידיעתי מנעת, לא נשתנה סדר זה גם בקהלות הנוהגות הפסקה גדולה לאחר תפלת מוסף, אע"פ שגם בהן 'אדם בא מביתו...'.
5. עי' ספר המחכים לר' נתן ב"ר יהודה, מהד' פריימן, ע' 42 (מובא בהערה לסדר טרויש, מהד' וייס, ע' 29).

6. ארחות חיים, הל' יו"כ סי' מ'. כל בו סי' ע'. בית יוסף טור אי"ה סי' תרכ"ב.
7. ראבי"ה ח"ב ע' 197.

8. סדר רב עמרם גאון דף מ"ח ב' (קורנול) = ח"ב דף קע"ז א' (פרומקין).

9. סדור רש"י ע' 99. מחזור ויטרי ע' 394.

10. רוקח סי' רי"ז (ע' קי דפוס ירושלם).

11. ראב"ן סוף מס' יומא: ומצאתי נמי בסדרו (ר"ל של רע"ט) שהמתפלל (צ"ל שהמפטיר) במנחה מברך כל הברכות כולן כדרך שמברך בשחרית ואין שינוי בין שחרית למנחה (והוא לשון סדר רע"ג, המובא בהערה 7).

12. ראבי"ה יומא סי' תק"ל (ח"ב ע' 197) בהסתמכו על ר' יצחק בר אשר ור' שמואל בר נטרונאי, וגם על אביו ר' יואל, עם נתינת טעם בהרחבה.

13. אור זרוע ח"ב דף ס"ד ד', שם הוא מביא את נימוקי ראבי"ה במילואם.

14. תשב"ץ סי' קל"ד. הגה' מיימוני על סדר תפלה. מרדכי יומא (גם הוא מביא את לשון הראב"ה). הגה' מיימוני סוף הל' שביתת עשור, ד"ה המפטיר בשם ר' שמחה (ב"ר ברוך משפירא) ובשם מהר"ם, וכמעט באותו הלשון סי' המנהגים מבי מהר"ם (אלפנבין) ע' 55. רא"ש שבת פרק ב' אות ט"ז.

15. סי' המחכים לר' נתן ב"ר יהודה, מהד' פריימן, ע' 42. סדר טרויש, מהד' וייס, ע' 28.

16. שבת דף כ"ד א'. ועי' מרדכי ד"ה שאלמלא שבת אין נביא במנחה ביו"ט. מכאן משמע דצריך המפטיר לומר ב"ה במנחה גם ברכה אחרונה דהיינו על התורה ועל העבודה וכו' מידי דהוי אשבת במנחה (מובא גם בס' המנהגים דבי מהר"ם (אלפנבין), ע' 56). ושם בהגהה (אחר רפ"ב) מובא לשון ר' יואל (אביו של ראבי"ה): דיום הוא שנתחייב בשתי הפטרות.

17. נראה שהוא (רבו של מהר"ם) בעל סברה זו, כפי שמובא בהגהות מרדכי שבת פרק ב' אות ו' (במרדכי שבת פ"ב אחר רפ"ב הוא נקרא בטעות רבינו שמשון בר"ב). — מה שמביאין דעה זו בשם הראב"ן (הגה' שבת פ"ב אחר רפ"ב הוא נקרא בטעות רבינו שמשון בר"ב).

התורה ועל העבודה, ובעלי ההלכה נתנו לו טעמים פחות או יותר משכנעים¹⁷, שחזרו עליהם מדי פעם בפעם כדי לקבלם או להפריכם. הנימוק המכריע היה כנראה דעת הפוסק שקריאת התורה זו והפטרה זו בגלל התענית היא באה, ואין הבדל בין יו"כ לשאר התעניות, ואין כאן מקום לברכת קדושת היום¹⁸. מובן מאליו שדעה כזו לא יכלה לעלות על דעתם של פוסקים ספרדיים, שכן אין אצלם הפטרה בבוא בשאר תעניות (חוץ לס' באב). אולי יש לתמוה שדעת ר' שמואל ב"ר ברוך היתה שקולה כנגד דעת כל הפוסקים הקודמים וכנגד מסורת של כמה מאות שנים¹⁹. מנהגי ר' חיים פלטיאל ור' אברהם קלויזנר הפיצו את הפסק, וספר מהרי"ל ומנהגי ר' אייזיק טירנא קבעו את ההלכה לפיו לכל בני אשכנז במזרח ובמערב²⁰.

אין נשיאת כפים בתפלת מנחה בכל העדות, אף באלה הנוהגות נשיאת כפים בכל יום. על ענין זה היתה פלוגתא בין התנאים. לפי המשנה (תענ' ד' א') היו צריכין הכהנים לעלות לדוכן ארבע פעמים ביום, בשחרית במוסף במנחה ובנעילה שיערים, אבל בברייתא²¹ קבעו שזוהי דעת ר' מאיר, לעומת דעת ר' יהודה, שבמנחה ובנעילה אין נשיאת כפים, ודעת ר' יוסי, שרק במנחה אין עולים לדוכן כבשאר הימים, אבל בנעילה עולים. בתקפת התלמוד היה הענין עוד שריו במחלוקת: לדעת רב ההלכה כר' מאיר ולדעת ר' נחמן כר' יוסי²². בתקופת הגאונים נהגו בארץ ישראל כר' מאיר ועלו לדוכן במנחה, ובבבל נהגו כר' יוסי ולא עלו²³, ודעת ר' יוסי נתקבלה אח"כ בכל המנהגים. ברם פקפקו כמה פוסקים באשכנז וצרפת שאכן לפי המשנה גם מנחה ביו"כ עת נשיאת כפים היא, ויש לשמור לכל הפחות על זכר לנשיאת כפים באמירת התפלה 'או"א ברכנו בברכה המשולשת'...²⁴ לעומת דעה אחרת שאין לומר תפלה זו וצריך לומר 'שלום רב' כמנחה של כל יום²⁵, והרמב"ם

מיימ', סוף הל' שביתת עשור, ד"ה המפטיר) אינו אלא טעות (אע"פ שנירסא זו היתה כבר לפני מהרי"ל), כי הראב"ן מביא את פסקו הנ"ל של ר' עמרם נאון בלי שום התנגדות, וגם אינו מסתבר שהראב"ה היה יכול לעבור בשתיקה על פסק וקנו הראב"ן המנוגד להכרעתו.

17. אמרו שאין יכולים לומר על התורה ועל העבודה שכבר פסקה העבודה מפני שכבר נשלמו המוספים (הגה' מיימ' שם. מנהגים דבי מהר"ם ע' 55). ועוד אמרו שיכולים להחליף אותו עם הפטרת שאר תעניות שמסיימים בהם מגן דוד, כשם שחששו לנשיאת כפים במנחה של יו"כ בגלל מנחה של כל יום (הגה' מרדכי שבת פ"ב אות ו').

18. עי' הגה' מרדכי שבת פ"ב אות ו'... ועוד דלא דמי לרב אחדבוי דהתם הפטרה דצבור לכבוד קדושת היום היא באה, אבל הפטרה דיו"כ אינה אלא ככל תעניות דעלמא, וכמו שאר תעניות אין מזכירין מעין המאורע בתפלה לפיכך אינו מזכיר.

19. גם ר' יעקב עמדין (בסדורו, מנחה ליו"כ) מתרעם על כך, 'איך ישן מפני חדש הוציאו מחמת טעם טפל...'.
20. ר' חיים פלטיאל, ק"ס כ"ג/כ"ד ע' 329 = מנהגי ר"א קלויזנר דף י"ג ב', מהרי"ל ור' אייזיק טירנא, מנחה של יו"כ. ועי' באור הגר"א סי' תרכ"ב ח' ונימוקיו לאמתת סברה זו, וגם בשבילו אין ספק שקה"ת במנחה אינה באה אלא בגלל התענית. ומעניין שבידי ר' עקיבא איגר היה ספק בגלל מה היא באה, ומסופק היה לדינא אם לקרוא חולה מסוכן (שאכל ביו"כ) לתורה במנחה (שו"ת ר' עקיבא איגר, ורשא תקצ"ד, סי' כד).

21. בבלי תענ' דף כ"ו ב'.

22. בבלי שם.

23. החילוקים שבין אנשי מזרח ובני א"י סי' ג' ח' (ועי' בביאורו של מ. מרגליות במהדורתו ע' 179). לפי דעת ש. אלבק, סי' האשכול כרך א' ע' 45 הערה ה', וא. אפטוביצר, ראבי"ה כרך ב' ע' 637 הערה 11, נתקבלה דעת ר' מאיר גם ע"גאונ"פומבדיתא, ומה שקבעו בחילוקים מתייחס לגאונ"פ סורא בלבד, בעוד שם. מרגליות (שם) מתנגד לדיעה זו ע"ס סדר רע"ג דף ל"ה ב' (קורנול) = ח"ב דף ע"ט א' (פרומקין) האומר 'וכן מנהג בשתי ישיבות'. בעיה זו אינה נוגעת במנהגי צרפת ואשכנז.

24. כן דעת רש"י, עי' סדור רש"י סי' רטו. מחזור ויטרי ע' 394 (הגה' ר"ש בוכר) גם דעת הרוקח.

25. ר' אליקים ב"ר משולם הלוי, חברו של רש"י, עי' פרדס ע' רל"ג (מהד' אהרנרייך). מעשה הגאונים ע' 40. מובא במרדכי סוף יומא.

פסק (כנראה מאותו הטעם) שכהן שעבר ועלה לדוכן במנחה אין מורידין אותו כדי שלא יחשדוהו כפסול²⁶. הדעה הראשונה גברה באשכנז ובצרפת, ובניגוד למנהג שאר העדות (ספרד, תימן, איטליה ורומניא) אומרים באשכנז את הפיסקא 'או"א ברכנו...' במנחה²⁷.

תפלת נעילה, התפלה הנוספת ביום כפור באפן מיוחד, צויינה מכבר ב'קדושה רבה' ע"פ הגאונים, גם בקהילות שלא אמרו כהן קדושה זו בכל התפלות, וקשרו תפלה זו לאגדה שבזמן נעילת שערים נחתב פסק הדין על כל אדם ונשלמה מחילת העונות. מכאן בא שינוי לשון בקשת 'כתבנו' ל'חתמנו', וכך קבלה תפלה זו אופי חגיגי ביותר. אך מבחינת מבנה ותוכנה אין בה דבר מפתיע, אלא יש לפנינו עמידה עם סליחות ודווי ותפלת 'אבינו מלכנו' כבשאר התפלות.

מאידך גיסא נראה שהמנהג הקיים לסיים התפלה ב'שמות' (שמע ישראל, בשכמל"ו, ה' הוא האלהים) נולד כענין מיוחד בצרפת. הוא אינו נזכר אצל הגאונים, הרמב"ם ובעלי הלכה שבאשכנז עד למאה השלש עשרה, אבל בחיבורים מבית מדרשו של רש"י נמצא שבסוף נעילה לאחר הקדיש עונה הציבור 'ה' הוא האלהים' ז' פעמים²⁸, ונראה שזוהי הודאה ספונטאנית בסיום הצום שאין לה קשר אורגאני עם התפלה עצמה. לכן מובן שבתקופה מאוחרת יותר הוסיפו לה את הפסוק 'שמע ישראל'. בצורה זו רשום המנהג אצל בעל ה'סמ"ג', ר' משה מקוצי, וזה לשונו²⁹:

וקבלתי ממורי רבינו יהודה בר' יצחק אחר שהשלים תפלת נעילה אומר קדיש ואחר כך ז' פעמים ה' הוא האלהים, לפי שהשכינה עולה למעלה משבעה רקיעים ואחר כך שמע ישראל פעם אחת, ומיד תוקעין...

כך נהגו קהלות צרפת ואפ"ם כל זמן קיומן, וכך נרשם המנהג אצל פוסקים אחרים שבצרפת³⁰. בינתיים חדר המנהג גם לאשכנז. לפי מנהגי ר' חיים פלטיאל (מאה י"ג/י"ד) אומרים תחילה שמע ישראל ג' פעמים — מנהג זה בוטל כנראה מטעמי הלכה³¹, ונקבע לאמרו רק פעם אחת — ומוסיפין 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' ג' פעמים ובסוף 'ה' הוא האלהים' ז' פעמים³². כך עבר המנהג לחיבורי המנהגים המאוחרים³³ ולכל המחזוריים. במנהג אשכנז המערבי אומרים את השמות לאחר הקדיש, ובמנהג פולין מקדימין אותם לקדיש³⁴.

26. רמב"ם הל' תפלה י"ד ב'.

27. מנהג זה התמיה את ר' יוסף קארו (בית יוסף או"ח סי' קכ"ט), והוא תירץ שאומרים 'או"א מפני שאין מורדין כהן שעלה.

28. סדור רש"י סי' רט"ז (ע' 101). מחזור ויטרי סי' שנו"ו (ע' 395).

29. סמ"ג, לאוין סוף סי' ס"ט.

30. ס' המחכים לר' נתן בר' יהודה, מהד' פריימן ע' 43. סדר טרויש, מהד' ווייס, ע' 30.

31. ברכות דף ל"ג ב' א"ר זירא כל האומר שמע שמע כאומר מודים מודים דמי. ועי' מהרי"ל סוף הל' יו"כ, סדר נעילה.

32. מנהגי ר' חיים פלטיאל (קרית ספר כרך י"ג/י"ד ע' 329): ואומר שמע ישראל ג' פעמים בשכמ"ג פעם ה' הוא האלהים ג' פעם. ובצרפת אומר ז' פעם הוא האלק' כנגד ז' רקיעין שרקע להן והראה שאין עוד מלבדו, ושמע ישראל פעם אחת, דכל האומר שמע שמע משתקין אותו. — מנהגי ר' קלוזנר דף י"ד א'.

33. מהרי"ל סוף הל' יו"כ. מנהגי ר' אייזיק טירנא, סוף הל' יו"כ.

34. בפרנקפורט ע"ג מיינ ושאר המנהג הצרפתי, רק הוסיפו בסוף בשכמל"ו בלחש. — אשר לשאר העדות: במנהג רומא לא נתקבלו השמות כלל, במחזור רומניא אין אומרים אלא ה' הוא האלהים ז' פעמים. מאידך נוהגין הספרדים לומר שמות בסיום הסליחות שלאחר כל תפלות היום, ובצורה מקוצרת, ולאחר תפלת נעילה אומרים 'שמע ישראל' ובשכמל"ו פעם אחת, מוסיפין 'קראתי בכל לב' (תהי' קיט קכה) שש פעמים, ואומרים בסוף ה' הוא האלהים ה' הוא האלהים, פעמיים, כמו שהוא במקרא (מ"א יח לט), וחוזרים על כך שבע פעמים.

ניתוח המחזור ליום כפור

תפלת ערבית

לעומת שאר החגים לא נהוגים פיוטים במעריב במנהגי אשכנז-צרפת ולא במחזור רומא. אע"פ שהדעת נותנת שהפיוטים שבארץ ישראל לא השאירו חלק זה של התפלה ללא עיבוד. מעריב כזה לא נתקבל אלא במחזור רומניא ונמצא גם בין קטעי הגניזה, וראוי הוא שנסדר אותו כאן. מבנה הפיוט בלתי שקוף. שני הבתים הראשונים מראים לכאורה את סימן הפסוק מי אל כמוך (מיכה ז יח). אבל סימן זה חוזר בשני הבתים האחרונים בצורה שונה. פיוט ביניים הנמצא כאן לפי הסדר הרגיל מסודר לפי סדר א"ב שנמשך רק עד אות י' בטורים משולשים, וייתכן שהפיוט אינו שלם; אבל ייתכן ג"כ שהמשכו נמצא בשני הבתים המרובעים שלאחריו (אותיות כלם), ואם כן. לא המשיך הפיוטן באלף-בית. אע"פ שהיו עוד בתים לפניו. חלק הפיוט שלפני 'זה צור ישענו' כפול הוא בהיקפו לעומת פיוטים דומים, וגם בזה חורג הפיוט מן המסורת הרגילה. הטכסט ניתן כאן ע"פ כ"י ואט. 320(ר). פריס 616(פ). קטע הגניזה סג (בסינסניטי, היברו יוניון קולג'*) ומחזור רומניא הנדפס (ק').

מוסכסר בלתי ידוע - מ 789.

5 מי אל כמוך אדיר המלוכה / תשב אנוש עד דכא
שמעה סלחה אום לה מחכה / ומערב ועד ערב לה נכרעה ונברכה: המעריב

נשא עון בלי להעציבה / ותפץ בעושי תשובה
4 שמעה סלחה לבת השובבה / ובאהב אליה נשובה: אוהב

קימן: ס"ב - א 7634.

ארץ אפים ורב חסד / נוצר לאלפים חסד / כי עם יי החסד:
בזאת הבטית שובה משובה / אליו לשובה / כי הוא רוצה תשובה:
גדול שומע נאקה / מדבר בצדקה / ותפץ להצדיקה:
דרש דלותנו / אליה לשובנו / וכוור כי עפר אנחנו:
5 הנחלת ישע / לעם שבי פשע / ורצית בעם נושע:
ומכל ימות השנה עשור חקת / לכפר חטאת עם אשר אהבת / ולמקדימך שלמת:
ורע ישרון לשמך סגלת / סודך למו גלית / וכן לכל-גוי לא עשית:
חנן ורחום אתה / ודרך תשובה הורית / ולמקדישיך חסנת:
טוב אתה לרעים / ועל צרים מרעים / ומכחיד רשעים:
10 יוצר ומרחם על מודיו / חומל על מעשה ידיו / ומושיע לשבי עדייו:

2 שמעה סלחה סג: שמע נא סלח נא ופף' | לאום פ | ועד: עד פף 4 שמעה... השובבה סג: זכור ברית ושובעה ופף' |
ובאהב אליך נשובה: ועורר אהבה לאיום (אהבת אום ו) לך משועה ופף'
6 ולמקדימך סג: ולמצותיך ופף' 7 סגלת: הסגלת וף' 8 ולמקדישיך חסנת סג: ולמקדימך קדמת (הקדמת פ) ופף'
9 ועל צרים: ולצרים ו 10 מודיו סג: מורדיו פף'

* עי' אברהםס, HUCA כרך I ע' 384.

5 כְּרַחוּם תִּכְסֹּף עַל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ / וְתוֹשִׁיעַ לְשָׁבִי עֲדִידֶךָ
וְתִאֲסֹף לָךְ יְדִידֶיךָ / וְנָשִׁיר לָךְ שִׁיר בְּנְאוֹלֵי בְּזֹרְעֶיךָ: בְּגִילָה

לֹא תִשׁוּר לְעוֹלָם / זֶה דְּרָכְךָ מֵעוֹלָם
מְעוֹן אֲתָה לָנוּ מֵעוֹלָם / אֱלֹהֵי עוֹלָם:
עוֹלָם יִבְנֶה בְּחֶסֶד אֱמֶרְתִּי / זֶה אֵלֵי אוֹתָךְ הָאֱמֶרְתִּי
10 בְּיָם כְּנֹשְׁעֵתִי / שָׁם זָמַר שְׁרָתִי: זֶה צוּר

מִי אֵל כְּמוֹךָ גּוֹרָא / נוֹשֵׂא עוֹן וְזֶה לָךְ תַּפְאָרָה
עוֹבֵר עַל-פֶּשַׁע שׁוֹמֵעַ עֲתִירָה / גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ מִרְבָּה סְלִיחָה מְחִילָה וְכַפָּרָה: מֶלֶךְ צוּר יִשְׂרָאֵל וּגְוָאֵלוֹ

לְשִׁאֲרֵית נַחֲלָתוֹ / יִרְבֶּה סְלִיחָתוֹ
וְאֶנְצַחְנוּ בְּאֶמּוֹנָתוֹ / וְיִפְרֹס עָלֵינוּ שְׁלוֹם סִכְתּוֹ. פּוֹרֵס

6 כְּנְאוֹלֵי: נְאוֹלֵי סֶף' 9 זֶה: זֶה וּפֶסֶף' 10 שָׁם זָמַר שְׁרָתִי חֶסֶד' סֵנ' 12 מִרְבָּת... הַכֶּפֶרָה סֵנ': גּוֹתֵן סְלִיחָה וְכַפָּרָה וּפֶסֶף'
14 וְיִפְרוּס... סוֹכְתוֹ סֵנ': בִּפְרוּשׁ (וְיִפְרוּשׁ פֶּסֶף') שְׁלוֹמוֹ עַל כָּל עַדְתּוֹ וּפֶסֶף'.

לאחר תפלת העמידה (ובשבת לאחר הברכה מעין שבע) מתחילין לומר הסליחות. סדר
הסליחות קיים בשלמותו במנהג אשכנז המערבי (כמו כן היה גם בצרפת); במנהג פולין נתקצר
בחלקו הראשון.

הפיוט (ממחבר עלום שם) ייעלה תחנונו מֵעֶרֶב הקודם לסליחות, נמצא לפנינו בשתי עריכות
שוונות זו מזו. הראשונה שבהן, והיא כנראה המקורית, נוהגת במנהג המערבי ובאיטליה, והשנייה,
כנראה המעובדת, נוהגת במנהג פולין. בצרפת ובבורמיזא לא אמרוהו.
פסוקי דרחמי (ע' לעיל ע' יב) שונים בסדרם ובמספרם מכתב יד לרעהו וממנהג למנהג. במנהג
המערבי נוהגים לחלקם בין חזון והקהל.

במנהג המערבי¹ באה אחריהם הפתיחה ה' אלהי הצבאות יושב הכרובים', גם היא אנונימית
ולפי סגנונה נראית די עתיקה, ואחריה הפיסקות 'כי על רחמיך הרבים' ו'אל ארך אפים אתה',
שתיהן הקדמות לאמירת י"ג המדות וידועות מסדר הסליחות בכל יום.
במנהג פולין חסר חלק זה, ובמקומו אומרים את התוכחה 'אמנם אשמינו' (עם הפזמון 'דרכך
אלהינו'). לפי כ"י עתיקים היא של יוסי בן יוסי.

הפיסקא 'אל מלך יושב' היא ההקדמה הרגילה לאמירת י"ג המדות בין סליחה לסליחה. ומכאן
מתחיל סדר הסליחות הרגיל: לכל פיוט קודמת שורת פסוקי מקרא, והאחרונים שבהם חוזרים בכל
פעם. הסליחות הן:

סלח נא אשמות, אנונימית.

אמנם כן, מחברו (לפי הבית הפותח) יום טוב [בן יצחק], מאה י"א/י"ב. רק במנהג פולין.

1. כאמור לעיל, נדון בחלק הסליחות במנהגי אשכנז בלבד ולא יכולנו לצרף את מנהג צרפת שסליחותיו
המרובות שונות מכ"י לכ"י, והרבה מהן עדיין לא נדפסו.

אל לבכם, אנונימית, היתה נהוגה בימי הבינים במנהג המערבי.
תומת צורים [עקדה], שייכת (לפי כ"ז) לבנימין בר זרח, מאה י"א. רק במנהג אשכנז המערבי.
כי הנה כחומר [פזמון], אנונימי. רק במנהג פולין [באשכנז המערבי אומרים במקומו 'דרכך...'
אמנם אשמיגור, ע"י לעיל]
הפזמון (הנמצא גם בין הסליחות לעשי"ת במנהג אשכנז המערבי וגם בסדר תענית צבור במחזור
רומא) הוא כנראה בלתי שלם, ורבו בו השינויים. יש לשער שהיו כאן שתי עריכות שונות,
הראשונה (בית ב"ה) בה תופס כל בית שתי אותיות הא"ב, והשנייה (בית ו"ז) בה רק אות
אחת בכל בית. השאר חסר.

שורת הפסוקים שלאחר הסליחות שונה במנהגים. היא מופסקת, כרגיל, ע"י הפיוט 'חטאנו',
שהוא כאן 'אותך אדרוש', לר' שמעון ב"ר יצחק (מאה י"). מן הפסוקים אנו עוברים מיד ל'ידו',
והתפלות הקצרות שנשארו במחזור שלנו במקומות שונים (אז"א אל תעזבנו... או"א מחל וסלח...)
הן כנראה טופסים אלטרנטיביים לנוסח הבקשה שבסוף ברכת קדושת היום שבעמידה – מקום
שסדר הסליחות נוהג להסתיים.

כאמור לעיל, גרס גם סדר הידו' להוספת פיוטים מסויימים שחלק מהם חוזר בכל תפלות היום.
בתפלת ערבית נשארו פיוטים אלה:

כי אנו עמך, אנונימי ולפי סגנונו קדום. בפיוט זה רבו השינויים, גם בכתבי יד גם בדפוסים.
במהדורה שלפנינו ניתנו שתי עריכות שנתקבלו בזמן האחרון בקהלות.
אתה מבין תעלומות לב, אנונימי (בכ"י מהמאה הי"ג נמצא פיוט זה בתוך 'סדר ר' אליה הזקן'
(מאה י"א), אבל כנראה הוא קדום יותר).

שאר התפלות שנוהגין לומר בסיום הסליחות לקהלות הן מסדר הסליחות של חדש אלול ועשרת
ימי תשובה, ורובן הן מתקופת הגאונים.²
על שירי היחוד שברוב הקהלות נוהגין לומר אחר התפלה ראה לעיל ע' כט.

ת פ ל ת ש ח ר י ת

ראשית ראויה לעיון הרחבת נוסח ברכת יוצר אור מעבר לנוסח הקבוע בתלמוד (ברכות דף י"א
ב') 'יוצר אור ובורא חשך...'. נראה שמוצאה בארץ ישראל, שהרי במחזור רומניא, המיצג אחד
המנהגים שהיו בנויים על פיוט ארץ ישראל, אומרים ב כ ל חג נוסח זה:
בא"י אמ"ה הפותח לנו שערי מזרח (נ"א שערי אורה, ובר"ה ויר"כ: שערי רחמים)
ומאיר עיני המחכים לו.

יוצר אור ובורא חשך עושה שלום ובורא את הכל.

אור עולם אוצר חיים אורות מאפל אמר ויהי.

במחזור רומא לא נתקבלה הרחבה פיוטית זאת, באשכנז ובצרפת נהגה רק ביום כפור³. מאידך
נהגו שם בכל יום שאמרו בו פיוט של 'יוצר' להוסיף את המפשט 'אור עולם...', ובמחזור רומא
בכל שבת ובכל חג.

היוצר 'אז ביום כפור', שמחברו בלתי ידוע, דומה בסגנונו לפיוט 'אתה מבין תעלומות לב',
אך הוא מחורז ולכן נראה מאוחר ממנו.

2. ע"י ההערות בהתחלת הביאור.

3. אך במחזור אפ"ם הנהיגו אותה גם בראש השנה, עיי"ש בש"נ ע' 44.

האופן 'קדוש אדיר בעליתו', גם הוא אנונימי. מיוחס בכ"י עתיק לר' קלונימוס מלוקה⁴, אך יחוסו מפקפק הוא. זולת לא מצאתי בשום כ"י אשכנזי או צרפתי, ואין גם במחזור רומא. רק מחזור רומניא שמר על אמירת זולת גם ביום כפור.

הקרובה לשחרית יו"כ היא פרי עטו של ר' משולם ב"ר קלונימוס, בן המאה י"א/י"ב. כנראה כתב אותה לפי דוגמת הקרובה הקלירית 'שושן עמק', והדמיון שבין שתיהן בולט. אך מכיון שרוב הפיוטים של הקרובה אינם מסומנים בשם המחבר, קשה להכריע מה שייך לו ומה נוסף ע"י אחרים. ואלה הם חלקי הקרובה:

- 1 ר ש ו ת : אימך נשאתי (ברוב כ"י מיוחס לו)
- 2 מ ג נ : אמצת עשור
- 3 מ ח י ה : תאות נפש
- 4 מ ש ל ש : אחדת יום זה
- 5 ק י ק ל ר : מורה חטאים, עם שני פסוקי-פזמון: אנא סלח נא — אנא רחום
- 6 אדר יקר אלי, עם שני פסוקי-פזמון: מלך שוכן עד — מאזין שועה
- 7 אנא אלהים חיים
- 8 אך אתים בחין לפניך
- 9 אמרו לאלהים — ארך אפים וגדל כח
- 10 מעשה אלהינו — אין מי בשחק יערך לו, עם החרוזים המתאימים 'מעשה אנוש — תחבולותיו מזימה' (המסודרים בכ"י, לפי סדר אמירתם בקהלות, כגוש אחד לאחר חרוזי 'מעשה אלהינו'. במהדורה שלפנינו סדרנו אותם לפי דוגמת הקרובה הקלירית, כפי שהיתה כנראה כוונת הפייטן)
- 11 אשר אומץ תהלתך באילי שחק...
- 12 על ישראל אמונתו
- 13 אפסי ארץ בדברו הקים
- 14 מי כמוך אדיר במרומים
- 15 אין כמוך באדירי מעלה
- 16 נאמירך באימה
- 17 רוממו אל מלך נאמן
- 18 רוממו אדיר ונורא
- 19 אמונתך באליונים
- 20 הנקדש באלפי אלפים
- 21 אילי שחק חצובי להבים
- 22 אין מספר לגדודי צבא חילו
- 23 ס י ל ו ק : מי יתנה תוקף תהלתך
- 24 האדיר בשמי עליות
- 25 התכן מתחת זרועות עולם
- 26 האמן כפי שחקים
- 27 האזורים באהב

4. כוכבי יצחק כ"ז (1857) ע' 13. צונץ, ל. ג. 108, הערה 10.

לפי דעת צונץ אפשר לייחס למחבר בבטחה רק מס' 1-6. 12. 23, וקרוכ לודאי שגם 9-11. 21. 24-27 שייכים לו. ברם בהתחשבות עם נוהג הפייטנים העתיקים להרבות ברהיטים, בפרט ביצירות מיועדות לימים הנוראים, רשאים אנו לייחס לו גם כמה משאר הפיוטים.

מאידך גיסא כולל המחזור האשכנזי הוספות בטוחות אלה:
לאחר 3: תוכחה 'אנוש מה יזכה'. פיוט זה נוסף במחזור רומא לקרובה 'שושן עמק', ואינו שייך לא לזו ולא לזו.

לאחר 4: 'אתה הוא אלהינו' (רק במנהג פולין), עי' מבוא לר"ה ע' מ.
לאחר 7: 'היום יכתב - איומה בחר', שסימנו יוסף (ולפי דעת צונץ הוא שייך ליוסף בן יצחק נ' אביתור)

לאחר 15: 'האדרת והאמונה' (שמקורו בספר היכלות)

לאחר 22: 'לאל עורך דין' (עי' מבוא לר"ה ע' מ)

לאחר 23: קדושה אל ברוב עצות תכן את רוח - תמיד תחלונן - אליך ועדיך - אליך תלויות עינינו (פיוטים אלה נמצאים במחזור רומא כתוספת לקרובה 'שושן עמק', ולפי סגנונם הם שייכים לר' אלעזר הקליר)

לאחר 26: רהיטין מי לא יראך... חמשה עשר פיוטים על כל מלה של הפסוק ירמ' יז, המיוחסים בכי"י לר' קלונימוס או לר' קלונימוס הזקן. לפי דעת צונץ (לג. 108) הוא ר' קלונימוס מלוקה, אביו של מחבר הקרובה שלנו. רהיטין אלו נהגו בצרפת לחלקם בין תפלות שחרית מוסף מנחה ונעילה. בהרבה קהלות לא אמרו את הפיוטים על 'הגוים' ראשון ושני ועל 'מלכותם' מפני דרכי שלום, או שקטעו אותם.

נראה שגם סוג זה של פיוטים, בהם בנויה פיסקה אחת על כל מלה ומלה של פסוק מהמקרא, הגיע אלינו מארץ ישראל. גם בגניזה הקהירית נמצאו פיוטים כאלה⁵. קומפוזיציות כאלה, אף שאינן חסרות רוממות וסגנון מליצי, נוצרו לרוב מתוך שגרה והרגל, והיות וגם אין להן כל קשר לתוכן יום כפור. בטלו הרבה קהלות את אמירתן בכלל.

לאחר המשך חזרת התפלה עד סוף הפיסקא 'יעלה ויבא' (ובצרפת עד המלים 'לפני ה' תטהרו' שבפיסקא הבאה אחריה) מסדרים סדר הסליחות. הן שונות, כאמור, במבחרם ובמספרם באזורים השונים, ומלבד מנהגים מקומיים רבים בימי הביניים, שלא הגיעו לדפוס, נשארו בידינו שלש עשרה מהדורות שונות בדפוס. גם חלוקת הסליחות בין תפלות היום שונה, ומה שנמצא במנהג אחד בשחרית נמצא בשני במוסף או במנחה. במהדורה שלפנינו סדרנו ראשונה את הסליחות הנהוגות במנהגי מערב אירופה ואחריהן את הנהוגות במנהגי מזרח אירופה. רשימת הסליחות לפי כל מנהג ומנהג ניתנת לפני סדר הסליחות עצמן.

הסליחות שהיו בשימוש ביום כפור נכתבו רק בחלקן במיוחד ליום כפור; פעמים בחרו הקהלות בסליחות שהיו נהוגות בעשרת ימי תשובה או בחדש אלול, ולא נמנעו מלחזור עליהם; בפרט חזרו על סליחות שנאמרו בערב ראש השנה ובערב יום כפור. מחבריהן של כמה סליחות אינם ידועים, ויש שלא ידוע על מחברן אלא שמם בלבד. מאידך גיסא אנו מוצאים ברשימת הסליחות שלפנינו שמות פייטנים מפורסמים.

במהדורתנו - הכוללת, כאמור לעיל, רק את המנהגים שהגיעו לדפוס - הכנסנו הסליחות הרשומות להלן.

במנהגי מערב אירופה אין אומרים 'פתיחה' אלא מתחילין 'אל ארך אפים' ומסדרים את הסליחות

5. כנון ט-ש H 5/182 על הפסוק 'לך ה' הגדולה', 5/186 על 'אתה מושל בכל ובידך...'.

דלקמן (בחלקן שונות לפי המנהג):

אנא השם הנכבד והגורא
אנא הואל סלוח לעבדיך
אמנם אלהי עולם
אדון דין אם ידוקדק - זכדיה [איטליה, מאה י"א]
אנוש רמה אדון בשפטך - אליה בר שמעיה [בארי, איטליה, מאה י"א]
תעלה תפלתנו למעון שמך - משה בר שמואל בר אבשלום [מאה י"ב]
אשפוך שיחי לפניך - גרשם בר יהודה [מנצא, מאה י"א]
תגרת יד אסוף
אך במתח דין
אל נא תיסר - בנימין בר זרח [אשכנז, מאה י"א]
מפלט אלי צורי - מרדכי הארוך [איטליה אויון, מאה י"ג/יד]
ה' אלהי רבת צדונו - דויד בר שמואל הלוי [מאה י"ב]
אמנים בני מאמינים - בנימין בר זרח
אנחנו אשמנו במעשינו הרעים - שמואל
אך כך לדל מעוז - שלמה בר יהודה הבבלי [איטליה, מאה י"א]
אל באפך פן תמעיט
אל עבדיך המצא קונם - ארון [=אהרן?]
אליך האל עיני כל יציר - בנימין בר זרח
אנא ה' האל הגדול - בנימין בר זרח
אלהים בישראל גדול יחודך - יהודה החסיד(?)
ואתה הוא ותיק

במנהגי מזרח אירופה מתחילין בפתחה
ה' אלהי הצבאות צן בין ההדסים

ואחריה מסדרין הסליחות שבחלקן זהות עם אלה שכבר רשמנו. מלבד אלה יש להזכיר:

איככה אפצה פה - אליה בר שמעיה
אין מי יקרא בצדק - שלמה הבבלי
אליך פנינו בושנו להרים - אליה בר שמעיה
אנא חטא העם הזה - אליה בר שמעיה
אנא זכור לאברהם ליצחק... - אלעזר?
אנא אלהי תהלתי [בלתי שלם] - מאיר בן יצחק ש"ץ [יורמיוזא, מאה י"א]
אנא אדון הרחמים
אנא אדון הסליחות והרחמים
אשא כנפי שחר - מאיר בן יצחק ש"ץ
יום כפורים זה - יצחק
אדון בפקדך אנוש - יצחק הכהן החבר [קודם 1300]
אב לרחם ורב סלוח - שלמה הבבלי
אזעק אל אלהים קולי - שלמה הבבלי
שלש עשרה מדות - שלמה בן מנחם [כנראה מזרח אירופה, מאה י"ב/י"ג]

הפזמון בכל המנהגים הוא
שופט כל הארץ - שלמה בן אבון הנער [בטעות מיוחס לשלמה אבן גבירול]

ובשבת במנהגי מערב אירופה
שרי קדש היום
המנהג המוזר לשלב פזמון זה עם הקידום היה קיים כבר במאה השש עשרה.

הפיוט 'חטאנו' הוא ברוב המנהגים
אדרבה תחנונים - קלונימוס בר יהודה [מאה י"א]

בימי הבינים הוסיפו בהרבה קהלות פיוט על 'שמע ישראל'
אקשטה כסל וקרב

בקהלות מזרח אירופה אומרים כשיש ברית מילה, פיוט 'זכור ברית'
אות ברית ביני ובינך - אלעזר בר יהודה הרוקח [ורמיוזא, מאה י"ב-י"ג]

וכאן פותחים בוידויים שסדרם ומספרם שווה לוידויים בתפלת ערבית, ונוהגין לומר כאן גם
את הפיוטים 'כי אנו עמך' ו'אתה מבין תעלומות לב' (ברוב הקהלות רק סופו) כמו בערבית.

לאחר הוידויים נהגו בימי הבינים לומר התוכחה 'איום ונורא משפט יום בוערה' (ממחבר עלום
שם) עם הפזמון 'הנשמה לך והגוף פעלך' (שנשאר כמשפט בודד בפסוקי דרחמי במנהגי אשכנז).
היא נמצאת גם במחזור רומא. בהרבה קהלות אמרו את התוכחה 'אתה מבין סרעפי לב', שהפזמון
שלה 'לבדך נקראת חנון ורחום...' נשאר כשריד יחיד במחזור אשכנז. היא נמצאת בשלמות במחזור
רומניא. הפיוט הבא 'אמרתי לפושעים אכלה פשעים' שייך לסוג הויכוחים בין הקב"ה לישראל,
והבא אחריו 'יום אמין זה' לסוג הפיוטים המתארים את כח יום הכפורים, שניהם נמצאים במחזור
רומא בסוף הקרובה 'שושן עמק', וייתכן שהם שייכים לקלירי. בקהלות אשכנז המערבי נותר
מעט מהראשון, והשני נשכח לגמרי. במנהג פולין נשארה רק כותרת אחת.

הקטע שלאחריו 'ומאהבתך ה' אלהינו...' מתאים בכל פרטיו לטופס ברכת קדושת היום לשבת
שנשמר בתוספתא (ג' ז') ובמנהג רומא לליל שבת, ונראה שיש לפנינו שריד של ברכת קדושת
היום ליום הכפורים שלאחריה אמרו אי פעם את הודוי. אליו צירפו במנהגי אשכנז וצרפת את
הפיוטים המתארים את קדושת היום על ידי פסוקי המקרא המובאים. פיוטים כאלה נתקבלו גם
בתפלת מוסף ומנחה. הפיוט שלפנינו 'יום אשר אשמנו יוצלל ויוסגר' אולי שייך לקרובה, ומחברו
הוא לפי זה ר' משולם בר קלונימוס.

הפיוט האחרון בתפלת שחרית, אחד השירים הסמוכים על הפזמון 'מי אל כמוך', בנוי על ברכות
העמידה של ימות החול (בתוספת שורה על ברכת קדושת היום ביום טוב) לפי גוסס ארץ ישראל.
הפיוט נמצא במחזור רומא בסיום הקרובה 'שושן עמק', ובצדק ייחסוהו לר' אלעזר הקלירי.⁶
על הפיוט 'היום תאמצנו' (הנוהג בקצת קהלות אשכנז גם בשחרית) ראה כמבוא לר"ה ע' מח.

תפלת מוסף

הקרובה הנהוגה בתפלה זו במנהגי אשכנז וצרפת כתובה בידי ר' אלעזר ב"ר קליר. היא נמצאת
במחזורי רומא ורומניא בתפלת שחרית, וכנראה היתה מיועדת לה. גם קרובה זו הורחבה בתוספות,
וקשה להכריע מה שייך למחבר. צונץ מונה חמשים ותשעה פיוטים שמצא בכתבי יד ובדפוסים,
מהם מצאתי בכתבי יד צרפת ואשכנז ארבעים ותשעה שלא כולם נאמרו בקהלות לתפלת מוסף.⁷

6. בסוף הפיוט מובאים הפסוקים האחרונים של ספר מיכה שממנו לקוח פוסק הפזמון 'מי אל כמוך'. התוספת
הנהוגה בקהלות אשכנז ורומא לאחר פסוק יט וכל חטאות עמך... נראית כמענה הקהל על
אמירת הפסוק.

7. מהפיוטים שנרשמו ע"י צונץ (ל.ג. 54-57) נמצאים מס' 8 במח' רומא, 9. 11 במח' רומא ורומניא, 22. 35

הקהלות ביטלו כמה מהפיוטים שהיו נוהגים במנהג אשכנז העתיק וחלק מהם נשאר רק בכתב יד אחד או שנים.
ואלה הם חלקי הקרובה (פיוטים שהיום אינם נהוגים נרשמו בכתב קטן):

- 1 מגן שושן עמק אוימה
  - 2 מחיה יום מימים הרחם
  - 3 משלש צפה בבת תמותה
  - 4 קיקלר אשא דעי, עם פסוקי פזמון 'נחשב', 'היום בפתחך', 'משטין בכבל'
  - 5 אין ערוך אליך, עם פסוקי פזמון 'את לחשי', 'אזון לקול עמך'
  - 6 אל תזכר לנו עונותינו (נוהג רק במנהג פולין)
  - 7 אנא אזון שועת חנוך (נוהג רק במנהג אשכנז המערבי)
  - 8 אאדרך חן בשמים
  - 9 אל רוחו שפרה שמים (מלך מלכי המלכים, לעומת מלך בשר ודם)
  - 10 האדיר באומץ אלפים
  - 11 אדיר בשמי מרומים
  - 12 אדיר ונאדר ברוכב ארץ (לצערנו לא שלם)
  - 13 אתה ברחמיך הרבים רחם עלינו
  - 14 אל עורך דין / באמת ואין עול
  - 15 אך אומרים [בחין] לפניך (נוהג רק במנהג פולין)
  - 16 אך אין לנו אלה מבלעדיך (נוהג רק במנהג אשכנז המערבי)
- שני פיוטים אלה בנויים על הכותרת 'אך חנוך אתה ורחום לכל פועל' הנמצאת כשורה ראשונה בתפלה קצרה שבקטעי גניזה, כגון ט"ש H 5/144, ובמחזורי רומא ורומניא, וזה לשונה:
- ובכן אך חנוך אתה ורחום לכל פועל
בקצף לא תשפוט בזעף כל תריב
ושרפי הקדש יודיעו (ג'א יודעי) טובך
המכירים את המון רחמיך
והפייטנים חיברו ואריציות לכל השורות האלה. ראה להלן
- 17 אמרו לאלהים, אל מלך בעולמו (נוהג רק במנהג פולין, ושם הפיוט קטוע, ואומרים 1-10. 28 בלבד; בקהלת פחנא השלימו את הא"ב ודלגו רק על חמשה בתים. הפיוט ניתן כאן בשלמותו לפי מחזור רומא)⁸

במח' רומא, 36. 39 במח' רומניא. 40 (אדיר ואין דומה לו) 521 (האראלים אומרים) אינם ידועים לי. על 51 (האומן במעשה אצבעותיו) שמצא שד"ל בכ"י צרפתי, ראה להלן. המספרים 56 (אמרת לפושעים), 57 (יום אמיץ זה), 59 (אהללך בקול רם) שייכים באשכנז לשחרית.

8. לדאבוני לא הובאו במהדורתנו שינויי הנוסחאות של קטע הגניזה אנטונין 959 שפורסמו ע"י אדלמן, Zur Frühgeschichte des Mahzor, Stuttgart 1934 ע'כ"כ; והגני נותן אותם כאן:

1 פדות לעמו | הסליחה עמו 2 להראות לעמו גידולו 3 מכונן 4 המהולל בזרוע עוזרו | לכן... חזו:
לעובדיו מגלה רזו. לכן... 5 מי פעל | לאום מבטן עמוסה. לשום חיסה 6 מוחל לעם מיחדו. ומעידים אין עוד מלבדו 7 זמרו לרוקע הארץ. קונה שמים וארץ 8 חי וקיים במעונותו 9 טהור עיניים ומרוחם. סולח לעם בו ירוחם. מכפר פשעם ומניחם. ושמר ברית ועל הרעה ניהם. אשר כרת את אברהם 10 סולח חטא הנחוק: פשעים למחול ולמחוק | כושמע...: ונראה מרחוק 11 כובד פשעי מחל וטען. ויהי לי למשען. ולא יזכר יען ביען. והבטיח לעם בו נשען [12 חסר] 13 לקחת לו | מכפר עונות גוי 14 מחיש: מיקים | למהר 15 מלך עולמים | ריעי 16 נורא וחזק בשמי ערץ. עשור הכין ליחידים בארץ. תמיד משוררים בעלץ (!). מה אדיר שמך בכל הארץ. שירו ליי כל הארץ 17 נורא שוכן בשמי הודו. סולח לפשע יחידו. ועיניו למיחלים לחסדו. לכן עם מודו. ספרו בגוים כבודו 18 סולח למי תפלל 20 סולח לנאמניו | ועמו

- 18 מעשה אלהינו – אין מי כשחק יערך לו (רק במנהג פולין. הבתים המתחילים 'מעשה אנוש' מסודרים במנהג רומא ובקטעי הנזיה, כגון ט"ש H 5/98. בסירוגין עם הבתים המתחילים 'מעשה אלהינו', וכן הם ניתנים במהדורה שלנו; במחזור רומניא הם מסודרים כגוש אחד בסוף הפיוט.
- 19 אשר אימתך באראלי אומן (ייתכן שמחברו הוא יוני)
- 20 אלהים אין בלעדיך
- 21 אלהינו אל / בשמים ובארץ (זהה, בשינויים קלים, עם הפיוט הידוע 'אתה הוא אלהינו', הנאמר במנהג צרפת בכל התפלות ובמנהג אשכנז-פולין בשחרית)
- 22 ארך אפים / ברוגז מרחם
- 23 אל אמונה אתה / ורחום לכל מאמיניך
- 24 האמירוהו באימה / ברכוהו בבינה
- 25 לאוהב צדקות / לבוחן כליות
- 26 ה' מלך אבדו גוים
- 27 תתן תהלה לעמך ישראל
- 28 תתן אמת ליעקב
- 29 אלוה סליחות אתה
- 30 בקצף אם אשמינו סקרת (על הכותרת: בקצף לא תשפוט, ע"י מס' 16)⁹
- 31 המכירים אמצך באומניך (על הכותרת: המכירים את המון רחמיך, ע"י מס' 16)
- 32 אמיצי שחקים (עם הפזמון 'ליושב תהלות...')
- 33 אילי מרום אומרים הלולו (עם הפזמון 'אלו לאלו שואלים')
- 34 ס י ל ו ק מי ימלל גבורות חיליך (נוהג במנהג צרפת ובמח' רומניא, וכנראה שייך לקרובה זו)¹⁰
- 35 ס י ל ו ק מי יערוך אליך מענה לספר (נוהג באשכנז ובמח' רומא, וכנראה שייך לקרובה אחרת. במנהג המאוחר של רוב הקהלות הפסיקו בו בשורה 46 וסיימו בסוף הסילוק 'מי ימלל').
- 36 אז מלפני בראשית / דת וכס השית
- 37 אז מלפני בראשית / אבות ובנים השית
- 38 אז מלפני בראשית / נוה ויגון השית
- 39 אז מלפני בראשית / שכעה אלה השית
- (הקדושה 'כבודו אמוניו יגקה מאשמתם' ע"י להלן במנחה)
- 40 יאדירוך יאמירוך
- 41 האל המאודר המבורך
- 42 ואיזו תהלה כפי גדלך (נוהג במנהג אשכנז המערבי בלבד)

בכל יום אומרים לפניו 21 [למים [...]] מים. לכן כבוד ועוז בנעימים. הבו ליי משפחות עמים 22 [צ] [מקומו. שועת עמו. הבאים לפניו] לחלותו ולהנעימו. הבו ליי כבוד שמו 23 [צ]. [שוכן ערץ. כבודו מלא כל הארץ. המלים והארץ. ועיניו משוטטות בכל הארץ. חילו מל' 24 במרום ... נאדר מקולות מים. סולח לעוברי במים. ימינו טיפחה שמים. לכן ישמחו השמים 25 גזר הים | מפרר בעוזוים. משליך... 26 כישנו נוער: שוכן מעל (!) כונן... | ופנה...: ובכפרך עוון אשר כאש יבער 27 שאין בלעדו | עוון ידידו | עם שומרי אמונתו וחסדו. משוררים בכל יום ליחדו 28 מושיענו | מכפר פשעינו. ומעביר רשענו. ואמרו 29 תקיף ונצב בעדת אל. מחיש לציון גואל. ישיב שבות אריאל. ויהללנו כל זרע ישראל. 9. גם על הכותרת 'ושרפי הקדש יודעי טובך' נוסד פיוט (לפי צונץ, לג. 56) המתחיל 'אבירי לב לטיבך' (א 261). פיוט זה נשמר במחזור רומניא, אך בלי הכותרת הנ"ל. 10. גם מפיוט זה נשמר החלק הראשון (1-27) בכ"י אנטונין 959, ומהשינויים אני מזכיר כאן את החשובים ביותר: 3 תוקף מילוליך 6 ימנה ויספור 8 מי יחזיק...: מי יספור רוב שנותיך 10 המון: הון 13 אוכל אין לך ושובע בקרבנותיך 16 פדות וישע 18 אם באמת משועים 19 מטיב לרעים.

43 לך יאדיר כל יציר (נוהג במנהג אשכנז המערבי בלבד)
 44 האחד בעולמו ואין שני לו (נוהג במנהג אשכנז המערבי בלבד)
 45 האומרים אחד (נוהג במנהג אשכנז המערבי בלבד)
 46 אין כמוך אלוה סליחות
 47 רוממו אדיר במעונו
 48 אהלת מתוחים אמצת נמלחים (עם הפזמון 'עד לא מכון כסאך נכון') (היה, לפי עדות שד"ל, נוהג בצרפת (לא מצאתיו בכ"י צרפת) ונוהג גם במח' רומא
 44 אדרת חוקים / כוננת ארקים (עם אותו הפזמון) (נוהג בקצת קהלות אשכנז)
 מתוך פיוטים אלה אפשר לייחס לקלירי את המספרים 1-5. 17-19 (אם מס' 19 אינו שייך ליגני)
 31-48. וייתכן שגם פיוטים אחרים שברשימה שייכים לו. מאידך גיסא יש להתחשב באפשרות שהקרובה הורחבה כבר בזמן קדום בתוספות של אחרים.
 במנהגי אשכנז וצרפת נתקבלו הפיוטים דלקמן שבודאי אינם שייכים לקרובה:
 לאחר 2: התוכחה 'אגוש איך יצדק', עם הפזמון 'עוד בו נשמתו'. פיוט זה הוא חיקוי לתוכחה 'אנוש מה יזכה' (הנוהגת בשחרית) בטורים מחזוריים. נוהג רק במנהג פולין, ושם הוא מקוטע.
 במקום 17: אמרו לאלהים. אמת ויושר פעלו
 במקום 34: אור נוגה עטית מעילו (שניהם נהגו בקצת קהלות צרפת)
 במקום 45: המאמירים באימה אומרים (נהג בקצת קהלות אשכנז)
 ייתכן ששלושת האחרונים לקוחים מהקרובה 'אשען במעש' לר' יוחנן בן יהושע הכהן.
 לסוג ההוספות שייך גם הפיוט הבא שנמצא בכתב יד מנהג צרפת:

קימן: ח-3. 3 מליס צכל טור. - ה 21. טז-ל, טל לזכות ע' 52.

הַבּוֹחֵן לְבָבוֹת יִצְוִרִי	הָאֵמֶן בְּמַעֲשֵׂה אֲצִבְעוֹתָיו
הַדָּשׁ עֲנֵן אֶבֶק רְגֵלִי	הַגּוֹזֵר וּמַעֲמִיד עֲצוֹתָיו
הַנִּדְאִי בְּכָל מַפְעָלִי	הַהֵיחָה וַיְהִיָּה בְּעוֹלָמִי
הַחֲנֹן וְחֹנֵן חֲנֻנִי	הֵנֵן מְרַצִּי וּמְקַעֵסִי
הַיּוֹשֵׁב בְּסֶתֶר עֲלִיּוֹתָיו	5 הַטּוֹעֵן כָּל בְּזוּרְעוֹתָיו
הַלּוֹבֵשׁ עוֹ גְּבוּרָתָיו	הַכּוֹתֵב בְּאַמֶּת חוֹתָמִי
הַנֶּאֱמָן בְּקֶשֶׁט מַעֲבָדִי	הַמְמַלֵּל בְּעֻזּוֹ גּוֹרָאוֹתָיו
הַעֲתִיק וְלֹא-יִתְמוֹ שְׁנוֹתָיו	הַשֹּׁם עֲבִים מְרַכְּבוֹתָיו
הַצּוֹפֶה וּמִשׁוּטֵט בְּעֵינָיו	הַפּוֹנֶה לְפָנָיו אֵלָיו
הָרֵם נִתְכַּנּוּ עֲלִילוֹתָיו	10 הַקְּרוֹב וּמַצִּי לְדוֹרָשָׁיו
הַתְּקִיף בְּכָל נַפְלָאוֹתָיו	הַשְׁלִיט בְּכָל בְּרִיּוֹתָיו

בקהלות צרפת הקדימו לקרובה גם במוסף רשות מיוחדת לש"ץ, והשתמשו ברשות 'א ר ע ד
 ו א פ ח ד' (ע'י' מחזור לראש השנה ע' 64) בהתאמת טור 16 כדלקמן:
 חֲזַקְנִי וְאַמְצָנִי פֶּן הִמּוֹת אֵישָׁן / הַעֲתֵר-לִי בְּיוֹם זֶה בְּעֵד נְקוּבֵי שׁוֹשָׁן:

המשך התפלה מתאים לתפלת ראש השנה, ועיין במבוא לראש השנה (ע' מב-מד) על ארבע קבוצות הפיוטים הבאים: א) הסילוק ונתנה תוקף הנוהג במנהג פולין במקום מס' 35 דלעיל; ב) הקטעים חמול - כי מקדישך, הפיוטים האוחז ביד, ויאתיו; ג) הפתיחה עלינו לשוב (היא נחשבה כנראה כפסקא עצמאית והיתה בשימוש גם בלי הקשר המלכיות - במנהג צרפת אמרוה גם בתפלת נעילה); ד) הרשויות או"א היה עם פיפיות ואוחילה לאל.

על שלשת פיוטי עבודת היום שהכנסנו למהדורתנו, וכן על הנספחים המרובים שלאחריהם, כולם ממחברים עלומי שם, ע' לעיל ע' כג. כד. כאמור שם, מתקשרים נספחים אלה אל סדר הסליחות של מוסף, וברוב קהלות אשכנז המערבי פותחים בהן בלי מעבר ניכר ובהשמטת ההקדמה הרגילה 'אל ארך אפים אתה'.

הסליחות עוסקות בחלקן גם הן בתיאור עבודת יום הכפורים, והעדר העבודה והכפרה הקשורה בה מעורר תמיד את זכרון בית המקדש בקיומו ובחורבנו. בחלקן הן מביאות תיאור הרדיפות והשמדות כימי הביניים, בפרט כימי מסעי הצלב.

ואלה הסליחות שהכנסנו למהדורתנו:

סליחות הנהוגות במנהגי מערב-אירופה

איך אשא ראש - שמעון בר יצחק (מאה י"א, בן דורו של רבנו גרשם בר יהודה)

אבל אנחנו חטאים ואשמים - בנימן בר זרח (מאה י"א)

אכפרה פני מלך רב - אליעזר בן נתן (הראב"ן, מאה י"א/י"ב)

אפסו אשים

אפס מוית - שמעון בר יצחק

אמנם אנחנו חטאנו - גרשם בר יהודה (מאה י"א)

אני הוא השואל - ברוך בר שמואל (מאה י"ב/י"ג)

אריאל בהיותו - אליעזר בן נתן

אהבת עזו (עקידה) - בנימן בר זרח

ה' שמעה ה' סלחה (פומון)

אורחי מעבר הנהר (עקידה)

את ה' בהמצאו - אליה בר שמעיה (מאה י"א)

במנהגי מזרח אירופה מתחילין בפתיחה

אין פה להשיב - אפרים בר יצחק מרגנסבורג (מאה י"א)

וממשיכין בסליחות דלקמן:

תאבת יום זה

אלהי עושי - יצחק בן מאיר (מאה י"ב)

אלהים אל דמי לדמי - דוד בר משלם (מאה י"א)

אדם איך יזכה

ברית כרותה מלשכוח - בנימן בר חייא (מאה י"א)

[היום] מלכי מקדם פועל ישועות - מרדכי בן שבתי הארוך (מאה י"ג/י"ד)

אלהי העברים - אפרים בר יצחק מרגנסבורג

אמוני שלומי ישראל - הילל בר יעקב מבונא (מאה י"א)

אני אני המדבר - אפרים בר יצחק מרגנסבורג

אל הר המור (עקידה) - מאיר בר יצחק ש"ץ (מאה י"א)

עם התוספת:

אנא השם הנכבד והנורא - אלעזר בר יהודה (בעל הרוקח, מאה י"ב)

אם יוספים אנחנו (פומון) - אפרים בר יצחק מרגנסבורג

יחביאנו צל ידו (פומון) - יצחק בר שמואל (מאה י"א)

פיוטי 'חטאנו' שונים גם הם לפי מנהגי הקהלות. ברוב מנהגי מערב אירופה אומרים את הפיוט 'גדול עוני ולחטוא הוספתי' לרבנו גרשם בר יהודה; במנהגי מזרח אירופה, וכן בקהלות אלזס וורמייזא, אומרים הפיוט 'אלה אזכרה' (של מחבר יהודה בלתי נודע) על עשרה הרוגי מלכות.

בכלל נתפשט בקהלות המנהג בימי הבינים להנציח את זכרם של הרוגי מלכות בימי הסליחות או ביום כפור עצמו, והפיוט 'אלה אזכרה' נתקבל ברוב הקהלות באחת התפלות. חשיבותו גדולה עד היום, והוא נאמר אף בקהלות שמזמן ביטלו את אמירת פיוטי 'חטאנו' בשאר התפלות – וזאת אע"פ שתכנו מפורק למדי מבחינה היסטורית. בתלמודים ובמדרשים קדומים אין ראיה לכך שעשרה תנאים נהרגו זה אחר זה בגזירה אחת¹¹, ורק מדרש מאוחר, 'מדרש הרוגי מלכות' או 'מדרש אלה אזכרה', מביא את הסיפור הלגנדארי המקובל¹², אך מסורת זו היתה חביבה על העם, וזכרה נחדש בכל שנה.

סדר הידויים שבתפלת מוסף מתאים לסדר שבתפלת ערבית ושחרית, אך הפיוטים שונים (מלבד הקבועים שבהם 'כי אנו עמך' ו'אתה מבין'). הפיוט הראשון הבנוי על הנושא 'שוכו שוכבים שובה ישראל' והמתחיל 'אעשה למען שמי' שייך אולי לקרובה 'אשען' לר' יוחנן הכהן, וכן השני 'יום אדיר ומיוחד'; במקום 'אעשה' אמרו בקצת קהלות פיוט דומה 'אצתי יום כפור' שלא הגיע לידינו בשלמות. מן התוכחה 'אנוש איך יתכפר' נשאר במנהג פולין רק הפזמון 'מנויה וגמורה'. הפיוט המצטרף לפסקא ומאהבתך ה' אלהינו... (לעיל ע' לט) 'יום אתא לכפר פשעי ישנה' נמצא במחזורי רומא ורומניא בסוף הקרובה 'שושן עמק', וייתכן שהקלירי חברו; פיוט דומה 'יום אשר התנית' (שהיה נהוג בקצת קהלות), גם הוא ממוצא ארצישראלי, קטוע במחזוריים ונמצא בשלמות רק בגנוי הגניזה. הפיוט הבנוי על 'מי אל כמוך', המתחיל 'אדיר ונאור בורא דוק וחלד', נתקבל גם בכל קהלות הספרדים. על הפיוט 'היום תאמצנו' ראה במבוא למחזור לר"ה ע' מח.

צונץ¹³ מזכיר מנהג מיוחד של קהלות צרפת לומר באחת התפלות את התפלות 'תתנם' ו'תאפדם' (קללה וברכה); ברם מתברר שאמירת פיוטים אלה נתכשל בזמן די קדום, כי שני הפיוטים נשארו רק בכ"י מעטים ומקומם אינו קבוע. התוכחה 'תתנם לחרפה' נתחברה, לפי דעת צונץ¹⁴, במאה הי"ב, ויש מי שמייחס אותה לרש"י; היא כוללת קללות חריפות נגד המענים את היהודים ויכול להיחשב כנועזה ביותר. שמחא זו שזכרה כמעט אבד נדפסה מתוך כ"י אחד ע"י פריימן¹⁵ עם באור

11. ע"י עבודה זרה דף י"ז ב' י"ח א'. ברכות דף ס"א ב'. סנהדר' דף י"א א'. איכה רבה ב' ב' דף נ' ב' (בוכר). וע"י צונץ, Gottesdienstliche Vorträge 150² (= צונץ-אלבק, הדרשות בישראל, ע' 66. 313). צונץ, Synagog, Poesie ע' 139. וע"י מהדורתי של סדר הקינות לט' באב, ירושלם תשכ"ח, ע' יב. אמנם היו חוקרים שהחזיקו בתיאור המדרש המאוחר, אבל רוב החוקרים מסכימים היום שתיאורו אינו מתאים לידוע לנו על סדר האירועים. וע"י על הרקע ההיסטורי של הגזירה פינקלשטיין, ספר הזכרון לבר. מילר, ע' 29 ואילך.

12. המדרש נשמר לנו בארבע עריכות או נוסחאות, מהן שלש אצל ילינק, בית המדרש ח"ב ע' 64–72. ח"ו ע' 19–35 (= אייזנשטיין, אוצר מדרשים ע' 440–450). הפיוט שלפנינו הולך בעקבות הנוסחא הראשונה.

13. ריטוס ע' 98.

14. שם ע' 10.

15. א. ת. פריימן, תרביץ י"ב, (תש"א) ע' 70–74 ע"פ כ"י המבורג 116. הוא רושם עוד שני כתבי יד בהם נמצאת התוכחה: אוכספורד 1036 (נויב. ע' 234) ומינכן 21. ואפשר להוסיף עוד אוכספורד בודל. 167, בו היא נמצאת בשחרית י"כ לאחר הפיוט 'הגוים' השני.

קצר. הפיוט 'תאפדם' כנראה עדיין לא נדפס, והוא ניתן כאן ע"פ שני כ"י. זאת היא ברכה לקהל המתפללים ונאמרה כמובן ע"י הש"ץ¹⁶.

סימן; א-3. 3 מלים בכל טור. – ת 28.

תְּבָרְכֶם בְּבִרְכָּה גְמוּלָה	תְּאָפְדֶם אַפְדַּת עוֹלָם
תְּדַרְשֶׁם בְּמִדַּת רַחֲמִים	תְּגַיְעֶם לְקֶץ הַגָּלָה
תּוֹבִילֶם לְקִרְיַת חֲנָה	תְּהַדְרֶם בְּהוֹד וְהַדָּר
תַּחֲנֹם בְּחֵן וּבְחֶסֶד	תְּזַכְּרֶם בְּזִכּוֹת אֲבוֹתֶם
תִּישָׁרֶם בִּישׁוּר מְסִלָּה	5 תְּטַהֲרֶם בְּמִי טָהָר
תִּלְבִּישֶׁם עֹז וְיִשׁוּעָה	תְּכַלֵּלֶם כְּבִמְכַלֵּל יוֹפִי
תְּנַהֲלֶם בְּאֹר עוֹלָמִים	תְּמַלִּיכֶם בְּבִיאַת מְשִׁיחָה
תַּעֲשֶׂרֶם בְּזִיו הַמְּלָה	תְּשַׁמְחֶם בְּשַׁעְרֵי עֶזְרָה
תְּצַמִּידֶם בְּקֶרֶן מְשִׁיחָה	תְּפַאֲרֶם בְּפֶאֶר מְקֻדָּשָׁה
תְּרַבִּיצֶם בְּשִׁשׁוֹן וְגִילָה	10 תְּקַדִּישֶׁם בְּקִדְשָׁה וְטָהָרָה
תְּתַמְכֶם בְּמַשְׁעַן וּבְמַשְׁעָנָה	תְּשַׁכְּנֶם בִּיסוּד עוֹלָם

כ"י פפ"ח || 3 לקרית פ': בקרית פ' 4 תזכרם פ': תזכירם פ' | וחסד פ' 5 מסלה פ': תהלה פ' 6 עז: בעוז פ' 7 עולמים פ': עולם פ' 8 בויו: בדין פ' 9 מקדשך פ': מקדש פ' | תצמידם פ': תצמחם פ' 11 תשכנם פ': תשכינם פ'

1 תאפדם אפודת עולם תלבישם מלבושי הוד. 3 תובילים לקרית חנה לציון, ע"ש ישע' כט א קרית חנה דוד. 5 במי טוהר ע"ש יחזק' לו כה. ביושר מסילה במסילת ישרים, ע"ש משלי טו יז. 6 כבמכלל יופי כבציון, ע"ש תהל' ג ב מציון מכלל יופי אלהים הופיע. 8 בזיו המולה בהמון גדול. 9 בקרן משיחך ע"ש ש"א ב י. 11 ביסוד עולם ל' משלי י כה. במשען ומשעה ישע' ג א.

ת פ ל ת מ נ ח ה

הקרובה למנחה חוברה בידי אליה בר מרדכי שלא ידוע עליו דבר אלא שכתב יצירה זו. לפי סגנון הקרובה ולפי העובדה שהוא משתמש בסימן שמו בצורה 'בירבי' שבאקרוסטיכון קובע צונץ¹⁷ את זמן הפייטן במאה האחת עשרה. במחזור רומא באה במקומה קרובת ר' אלעזר הקלירי 'אודך בקול ערב', ודעת כמה חוקרים¹⁸ היא שגם באשכנז נהגה אי-פעם קרובה זו, והיא נדחתה

16. ייתכן שנאמרה אי-פעם קודם לקדיש בתרא או באמצע הקדיש, דוגמת מנהג הספרדים הנוהגים לומר פיסקא מיוחדת 'תענוותעתרו...' בתוך קדיש תתקבל. בכ"י פ' נוסף הפיוט בסוף מוסף י"ב ובכ"י פ' בסוף מנחה בהערה 'שכחתי למעלה'.

17. ל.ג. 142, שם הוא מזכיר שבכ"י מינכן 4 (מאה י"ג) הוא נקרא רבנא.

18. לנדסהוט, עמודי העבודה ע' 16. צונץ Gottesd. Vorträge 2405, הערה ב (= הדרשות בישראל ע' 498 הערה 169). ש. ד. לוצטו, מבוא למחזור רומא, מהד' תל-אביב תשכ"ו ע' 71. 72.

ע"י קרובת אליה בר מרדכי. כתבי יד אינם נותנים שום סימן לכך, אלא כדרכם השלימו הקהלות קרובה אחת בפיוטים מתוך קרובה אחרת. נראה בעליל שקרובת אליה בר מרדכי לא הגיעה לידינו בשלמות; אין במחזורים אלא שלשת הפיוטים הראשונים, וייתכן ששייך אליה עוד פיוט אחד. הסילוק, וכל מה שקדם לו לפי המבנה הרגיל של הקרובות, חסר. ואלה החלקים שנשארו:

מגן איתן הכיר אמונתך

מחיה מאהב ויחיד לאמו

משלש ארזים בשם חם ממליכים

(שלשת אלה נתקבלו בכל קהלות אשכנז וצרפת), וייתכן שגם הפיוט

'אראלי הוד פוצחים הלול'

(שנתקבל בקהלות אשכנז אבל לא בצרפת) הוא חלק מן הקרובה.

הקהלות השלימו את החסר בהוספות זרות. בקצתם אמרו את הפיוט 'יחלנו לך צורנו' (עם שלשה פזמונים: אנא הצליחה, תסיר מחלה, צדקותיך לספרה) מפרי עטו של יהודה בלתי נודע. בהרבה קהלות אמרו במקומו (או גם לאחריו) את הקיקלר אדר בתואר מכון (נ"א נכון) — עם הפזמון 'אמונת אום נוטרת', השייך לקרובה 'אודך בקול ערב' לר' אלעזר הקלירי ונוהגת במנהג רומא, ואחריו את הפיוט 'אפאר למלכי בקדש' (עם שני פזמונים: יכפר ויסלח — תפלתנו ממעונות) שאינו שייך לקרובת הקלירי¹⁹, וברוב הקהלות אמרו גם 'אתה אל רחום וחנון' (עם הפזמון 'אתה כרחום סלח לנו') — שוב חלק מן הקרובה הקלירית.

בפיוטים הרגילים לא נשאר מכל ההוספות דבר. רק במנהג פוזנא אמרו אותן והדפיסו אותן בקונטרסים, ובמנהג פולין נשארו הכותרות.

בקהלות צרפת אמרו במקום הפיוט 'אראלי הוד' את הפיוט הדומה 'אל אדיר רב חילו' מהקרובה הקלירית, ובקצתן הוסיפו עוד 'אשר יראתך באומץ מלאכים' (הנמצא במחזורי רומא ורומניא כחלק הקרובה של מוסף, ושם שייך למחברה יוחנן הכהן) או גם פיוט אחר.

הסייג שנתקבל בכל קהלות אשכנז וצרפת — ונאמר במחזור רומניא בתוך קרובה אחרת — הוא 'כי רכובו בערבות'; הוא לקוח מקרובה ליום כפור של יניי²⁰, ולפי סגנונו אין ספק ששייך לו. גם פיוט קדוש זה היו נהוגים בימי הביניים. ברוב הקהלות אמרו את הקדושה 'כבודו אמוניו ינקה מאשמתם' לר' אלעזר הקלירי — בקטעי הגניזה ובמחזור רומניא היא נמצאת בתוך הקרובה 'שושן עמק' — ובקצת קהלות אמרו 'כבודו ארזים מספרים בועד' משל מנחם בלתי ידוע שכנראה הכיר את יצירת הקלירי.

רשיות לא היו נהוגות בתפלת מנחה, לא באשכנז ולא בצרפת²¹.

19. פיוט זה שייך לטיפוס העסטרייטא, ועי' על זה פליישר, סיני ס"ה (תשכ"ט), מ.

20. עי' פיוטי יניי, מהד' זולאי, ע' שלד.

21. רק בכ"ג מצאתי רשות קצרה שכנראה לא נכתבה במקורה כרשות:

יערב לפניך שיח עתירתי / לעת ערב רון רחישתי

תכון לפניך כקטורת ערב / חי יודע ומבין מה-בלב ומה-בקרב:

מוחל וסולח למתחננים אליך במנחת ערב

אונך הטה אל רחום רחוקים מקרב

לקבל תפלתנו כשח לפנות ערב:

נדמה לי שלפנינו קטע מקרובה (מחיה?).

לאחר הקדושה ממשיכין בחזרת התפלה כמו בשחרית: אומרים (חמול על מעשיך) כי מקדישיך
(בצרפת גם האוחז ביד, ויאתיו), ובכן תן פחדך, ועוברים לסדר הסליחות.
בסדורי הגאונים נזכר המנהג לומר למנחה, אם יש שהות ביום, שלש סליחות. לעומת זאת נהגו
יהודי צרפת ואשכנז לומר בתפלת מנחה, עת בה נענה אליהו, מספר הגון של סליחות, מהן
שנתחברו במיוחד לתפלה זו.

במנהגי מערב אירופה נהוגות הסליחות דלקמן:

אזון תחן והסכת עתירה
משאת כפי מנחת ערב - מרדכי בר שבת הארוך (מאה י"ג-י"ד)
את הברית ואת החסד (עקידה) - מאיר בר יצחק ש"ץ (מאה י"א)
אל ימעט לפניך את כל התלואה - משה בר שמואל בר אבשלום (מאה י"ב)
אומץ יוסף טהר ידיים - מאיר בר יצחק ש"ץ (ז)
אך כך לדל עזרה - אלעזר (בר יהודה הרוקח?)
מאתך תהלתי - מרדכי בר שבת הארוך
את הקול קול יעקב - קלונימוס בר יהודה (מאה י"א-י)
תפן בענוי ודחק - זבדיה (מאה ט')

אויילי המתעה - שמעון בר יצחק (מאה י"א-י)
אבואה ואשתחווה
אלהים בישראל גדול גודעת
ותיק וחסיד אתה - מאיר בר כרוך מרוטנבורג (מאה י"ו)
ה' אלהי אברהם יצחק וישראל - מאיר בר יצחק ש"ץ
איתן למד דעת (עקידה)
אמונה אומן (עקידה) - יצחק (בלתי נודע)

זפזמן ברוב הקהלות הוא

ה' - אוכרה אלהים ואהמיה - אמתי (איטליה, מאה ט')

בקצת קהלות היו נהוגים פזמונים אלה:

רועה ישראל האוינה
אם עונינו ענו בנו - שלמה בר יהודה הבבלי (מאה י')

אנשי משמר ואנשי מעמד - מאיר בר יצחק ש"ץ

במנהגי מזרח אירופה פותחים בפתחה 'ה' אלהי הצבאות יושב הכרובים' (הנזכרת לעיל ע' לד)
ומסדרים אחריה, מלבד אחדות שהזכרנו, את הסליחות דלקמן:

אז בעמוד ענו (פיוט אנונימי שנהגו בק"ק לומר במקום ההקדמה 'אל ארך אפים אתה')
אפס זבח ועולה - זבדיה (מאה ט')

את פני מבין וידוע דין דל - מאיר בר יצחק ש"ץ
אחלה אל ה' אולי אכפרה - מנחם בר מכיר (מאה י"א)
אנשי אמונה אבדו ואין איש
תמור עבודת מזון - מאיר בר יצחק ש"ץ
אבינו מלך אנקת עמך - משה בר חסדאי מתקו (מאה י"ב-י"ג)
אלהי בשר עמך מפחדך סמר - אליעזר בר יצחק הלוי (היינו כנו של רבו של רש"י, מאה י"א)
אבדו חכמי גוית - אליה בר שמעיה (מאה י"א)
אליך ה' שועתי - זבדיה (מאה ט')

ארח צדקה ועלמות - שלמה בר יהודה הבבלי
לך ה' הצדקה תלבושת (פזמון) - שלמה בר יהודה הבבלי

פיוטי 'חטאנו' שונים גם כאן לפי המנהגים. במערב אירופה נהוג
אליך צורי כפים שטחתי - אליהו (בלתי נודע)

ויש קהלות שאמרו במקומו את הפיוט 'אלה אזכרה' (הנזכר לעיל ע' מד). לפי המנהג שנתפשט בזמן האחרון בהרבה קהלות אומרים חלק מזה וחלק מזה. בקהלות אחרות נהוג אחד הפיוטים הבאים:
אודה עלי פשעי – משה בר שמואל בר אבשלום
או קשתי וחרבי – שלמה בר יהודה הבבלי

במנהגי מזרח אירופה אומרים את הפיוט

אל נא רפא נא תחלואי פוריה

ויש קהלות שביטלו את אמירת 'חטאנו' בתפלה זו.

בתוך היידיש (המתאימים לשאר התפלות) אמרו בכמה קהלות אשכנז את התוכחה 'אדם אם יבא' (עם הפזמון 'הבט ממרוםך'), או כולה או מקצתה, והיא נמצאת גם במחזור רומניא. מחברה בלתי ידוע.

הפיוט המצטרף לפיסקא 'ומאהבתך' (ראה ע' לט) – 'יום אשר הוחק לכפרתנו' – דומה במבנהו ובתכנו לפיוט 'יום אתא לכפר' (ע' מד). במנהג פולין קצצו אותו. פיוט אחר 'יום אשמונו במעשינו', שבא בכ"י אחד במקום הקודם, לא הגיע בשלמות לידנו.

גם הפיוט הבנוי על 'מי אל כמוך' – 'אדון אביר במעשיו כביר' – קטוע במנהג פולין, ובאשכנז המערבית אין אומרים אותו כלל. במנהג רומא הוא נשמר בשלמות בסוף הקרובה 'אשען במעש', וייתכן ששייך למחבר הקרובה ר' יוחנן הכהן. מפיוט אחר, הנמצא במקום זה בכ"י אחד, אבד רובו.

ת פ ל ת נ ע י ל ה

הקרובה 'אב ידעך' שנתקבלה במנהגי אשכנז, רומא ורומניא כתובה בידי ר' אלעזר הקלירי. דבר זה (ששיערוהו מכבר)²² נקבע עתה למעלה מכל ספק ע"י ע. פליישר שמצא את המשך הקרובה (שלאחר הקיקלר) בקטעי הגניזה, ובו הסימן א ל ע ז ר.²³

במחזורי אשכנז נשארו החלקים הבאים:

מ ג נ א מ ידעך

מ ח י ה הנקרא לאב זרע

מ ש ל ש טבע זיר תארה

[ק י ק ל ר] מערב עד ערב אנצחה (עם הפזמון שמע נא סלח נא היום)

נהוג במנהג אשכנז המערבי ובק"ק פוזנא. במנהג פולין אין אומרים אלא את הכותרת.

ס י ל ו ק שיערי ארמון

הוא כנראה פיוט מתוך הקרובה או מתוך קרובה אחרת, והוא בא כאן במקום הסילוק. הפיוט

חסר לגמרי במחזור רומא²⁴. במחזורי אשכנז ורומניא נשמר רק חציו הראשון (אותיות א-ל).

22. ש"רפפורט (ש"ר), דברי שלום ואמת ע' 27. צונץ, ל. ג. נוטה לדעה זו, והוא מביא (שם הערה 2) מקבילים מעניינים בין קרובה זו ליצירות אחרות של הקלירי. ההשערה שהקרובה שייכת לשמעון בר יצחק שד"ל, מבוא למחזור בני רומא, מהד' תל-אביב תשכ"ו, ע' 73, ועי' ג"כ מה שהערת שם הערה 81) נדחתה מכבר ע"י צונץ, ל. ג. 115. ייחוס זה מתבסס על סימן שמעון שד"ל רצה למצוא בפזמון הקיקלר: שמע נא סלח נא היום / עבור כי פנה יום / ונהללך נורא ואיום / קדוש. אך סימן זה יוצא רק לפי כ"י אשכנז; בנוסח רומא ורומניא הסדר הוא הפוך: שמע נא... ונהללך... עבור כי פנה יום. ואין כאן סימן זה. גם מסתבר שקרובה שנמצאת גם באשכנז גם ברומא ורומניא כתובה בידי פייטן ארצישראלי.

23. נדפס ע"י פליישר, סיני ס"ה (תשכ"ט) ע' לה. ועי' ג"כ מאמרו בתרביץ ל"ה (תשכ"ט), 265.

24. במקום הסילוק נהגו לומר בכמה קהלות את הפיוט 'איום אלהינו שעה בני אלים' שנדפס לאחרונה ע"י פבונצ'לו, La Rassegna mensile d'Israel 34 (1968) ע' 504. עריכה שונה מזו של הפיוט נדפסה ע"י פליישר, סיני ס"ה (תשכ"ט) ע' לה.

בקהלות אשכנז ואיטליה (בהן עוד נהוג היה לומר את הסילוק) אמרו כימי הביניים קדושה מפוייטת 'מלאכים מרופפים' שהיא כנראה השלמה לסילוק הנ"ל ונכתבה בזמן שהסילוק כבר היה קטוע ביד הקהלות.

בקהלות צרפת לא נתקבלה קרובת הקלירי. הם נהגו לומר את תפלת נעילה בלי פיוטים, ורק כשהיה שהות ביום אמרו קרובה אחרת 'אהבתי מעון בית משכנותיך' לר' יוסף בר יעקב (מאה י"א/י"ב)²⁵, ממנה נשתמרו בכי"י רק מגן מחיה משלש (בא"ב אחת וסימן שמו) ופזמון 'אתא בקר וגם לילה' שאינו שלם: חסרים שלשה או ארבעה טורים (אותיות קרשת). הסילוק חסר, ומה שאמרו בקצת קהלות במקומו ('כי לך יאתה מלוכה') כנראה אינו שייך לקרובה זו, ומה שאמרו בקהלות אחרות (אשוער בשעת נעילה) אין לו צורת סילוק כלל. הקדושה 'והיות בוערות לכס רם לויות' לר' בנימין בר שמואל, מחבר הקרובה 'אגן הסהר' לר"ה, ידועה לנו ממחזור ויטרי.

בקהלות אפ"ם שכנראה הושפעו בענין זה מספרד או מדרום צרפת, נהגו לומר את הקרובה 'אשל צדק' לר' אברהם בן מאיר אבן עזרא. היא היתה אי פעם נהוגה בקהלות ספרד²⁶, וחלקים אחדים נשארו במחזור ספרד עד ימינו. לדאכוננו אבד ה'משלש' (במקומו בא ה'משלש' מקרובת ר' יוסף נ' אביתור 'ברביעית עורכת'). ואלה החלקים שנשתמרו:

מגן אשל צדק

מחיה אהובת נוער

פזמון אל אל יקוו (עם שני פסוקי פזמון)

סילוק אמת בספרך

גם בשאר קהלות צרפת לא היה קיים מנהג אחיד. בכי"י אחד (ע) מצאתי כאלטרנטיבה לקרובה 'אהבתי מעון' קרובה קצרה זו:

[סימון: א"צ:]

מגן

אַמְרִינוּ שְׁעָה בְּעֵת נַעֲלִית שֶׁעַר / זָכַר יוֹשֵׁב פֶּתַח הַשַּׁעַר
וְנוֹנָה בְּשֶׁעֶף וּפֶתַח שֶׁעַר
וַיָּבֹא גֹי דּוֹרְשֵׁי פִנְיָה / וַיִּצְאוּ בְּאוֹר פִּנְיָה
וַיִּמְצְאוּ שְׁעָרֵי עֵתֶר פֶּתוּחִים לָמוֹ לְמִגֵּן

מחיה

בְּאֵי עֲדִיף בְּרַב תַּחֲנוּנִים / תַּחֲוֹן בְּיוֹם רָצוֹן שׁוֹכֵן מְעוֹנִים
בָּאנוּ לְפָנֶיהָ כְּעֹנֵי דּוֹפֵק שֶׁעַר / לְבִקֵּשׁ רַחֲמִים בְּשֶׁעַר
בְּחֶסֶד הָעַל מִשְׁחַת תַּחֲנוּן / וּבִטֵּל תַּחֲנוּן

25. ס' המחכים לר' נתן ב"ר יהודה, מהד' פריימן, ע' 42. סדר טרוויש, מהד' וייס, ע' 29.

26. מהקרובה נדפסו ה"מגן" (בלי הכרוג) והסילוק בסדר ר' עמרם גאון, הוצ' קורנול, ורשה תרכ"ה, ח"ב דף נ"ז ב' ובתשלוים אבודרהם ע' 139-140, והנוסח שלהם שונה במקצת ממה שנמצא בכי"י אפ"ם, ושתי הנוסחאות אינן נקיות משיבושים. עי' קרית ספר, שנה ל' (תשט"ו), ע' 273-275.

גאון שְׁעָרֵי אוּרֵי מַכְלֵלֶת / מְכַלֵּל יִפִּי קִדְשָׁתָךְ
כָּאֵז יְבוֹאוּ לְהַשְׁתַּחֲוֹת בַּחֲצֹרֹתֶיךָ / בָּאוּ שְׁעָרֵי בְּתוּדָה חֲצֹרֹתָיו בְּתִהְיֶלָה הוֹדוּ לוֹ בְּרָכוּ שְׁמוֹ

אחרי הקדושה ממשיכין כבשאר התפלות עד המקום שנהגין להכניס בו את הסליחות. בקהלות צרפת נהגו לומר כאן 'האוחז ביד' ו'ואתיו' (כבשאר התפלות). 'עלינו לשבח', 'או"א היה עם פיפיות' ו'אוהילה'.

סדר הסליחות היה בימי הביניים בראשונה שלם בכל חלקיו²⁷. נהגו להתחיל ב'אל ארך אפים' ולומר מספר סליחות, הכל לפי השעות שביום, ביניהם עקידה ופזמון, ואחריהן אמרו את הפסוקים (זכור רחמין וכו') כבשאר התפלות. כן אמרו את הידויות וגמרו את התפלה. כתבי יד צרפתיים כוללים כעשר סליחות, ונהגו לומר בתחילה 'או לפנות ערב' או 'אבן מעמסה' (עם פסוקי פזמון מתאימים). כמובן לא נאמרו כולן כשלא היה פנאי לאמרן. במשך השנים נתמעט מספר הסליחות. בכ"י אפ"ם נשאר רק 'אבן מעמסה' והפיוט 'ה' שמעה תפלת נעילה' הנזכר לעיל (ע' יז). גם כתבי יד המנהג המזרחי כוללים מספר הגון של סליחות, ביניהן 'תעלת צרי' ו'אדון מועד כתקח' שנשארו במחזור עד ימינו. הפזמון היה 'ה'ה', ואחריה בא 'זכור ברית' לרבנו גרשם (שנהגו לאמרו כולו או מקצתו). במקצת הקהלות הפסיקו שוב אחר הידוי (לאחר המלים 'והשיבו וחיו') באמירת 'אבן מעמסה' וארבעה פזמונים 'ישראל נושע', 'ישמיענו סלחתי', 'יחביאנו צל ידו', 'אנקת מסלדיך', וגם אלה נהגו לאמרם בשלמותם או בקיצורים מסויימים.

במנהג המערבי נתקצר סדר הסליחות כבר החל מהמאה ה"ג/י"ד, וברוב כתבי היד לא מצאנו אלא סליחה אחת או שתיים. כן אמרו את הפיוטים 'או לפנות ערב' ו'אבן מעמסה', ובהם כללו גם את י"ג מדות כמה פעמים. כבר באותם ימים לא אמרו מן הפזמונים אלא הכותרות.

במשך הזמן נתקצר הסדר עוד יותר. במנהג המערבי נשמט 'אל ארך אפים' וברוב הקהלות השמיטו גם את הסליחות עצמן. מאידך נשאר החלק שלאחר הסליחות, ונהגין לומר 'זכר לנו ברית אבות', 'זכור ברית', 'זכר לנו ברית ראשונים' כבשאר התפלות. במנהג פולין נשארו שתי סליחות, ואומרים רק חציה של כל אחת, ורק את כותרות של פזמונים והפזמון 'ה'ה' בשלמותו. כל הפסוקים, גם שלאחר הסליחות, נשמטו.

הפיוט 'או לפנות ערב' (עם פסוק הפזמון 'פתח לנו שער') נשמר בשלמותו רק בכתבי יד מעטים; ברובם העתיקו רק האותיות א"ס, ואחריהן באה תוספת, שלקוחה כנראה מפיוט אחר (הכנוי על א"ב משולש) ותוספת נוספת מפיוט שלישי (המאחד בשורה אחת שלש אותיות). לפי סגנונם פיוטים אלה עתיקים ביותר.

גם הפיוט 'אבן מעמסה' שייך לפיוטים העתיקים. השורות (המחורזות) מסתיימות באחת משלש הסיומות השוות בכל הפיוט. העובדה שארבע סטרופות מופיעות בקצת כ"י בנוסח שונה מראה שהיו בנמצא פיוטים שונים בעלי מבנה דומה. פיוט עתיק יותר, בלי חריזה, נמצא בכתב יד הגניזה (ובחלקו גם בכ"י אחרים); לדאבונו לא נשתמר ממנו אלא חציו (א—ל). — פיוט דומה, 'אלהים סלח נא', נאמר בקצת קהלות צרפת במקום הפיוטים הנ"ל.

27. ע"י ספר המחכים ע' 42, סדר טרויש ע' 29.

כאמור נשארו במנהג המזרחי שתי סליחות. האחת היא 'תעלת צרי' של שלמה הבבלי, והיום נהוג לומר רק את מחציתה השניה, החל מן 'ומי יעמוד'. השניה היא 'אדון מועד כתקח' של יוסף בר יצחק מאורלייגש (מאה י"ב, בן דורו של רבנו תם). במקצת קהלות מערביות עוד נהוג לאמרה בשלמותה, ובפולין היא נאמרת רק בחלקה.

הפזמון הנהוג בפולין הוא יי יי – אזכרה אלהים ואהמיה לר' אמתי בן שפטיה (מאה ט'). אך לפי הנהגה הנפרקת הוא בא רק לאחר ארבעה הפזמונים הנזכרים לעיל, ומהם אומרים את הבית הפותח בלבד, דהיינו:

אנקת מסלדיך, מאת ר' סילנו (מאה י')

[בקצת קהלות בא במקום פיוט זה פיוט דומה בעל אותו בית פותח, שסימנו משה חזק]

ישראל נושע, מאת שפטיה בן אמתי (מאה ט')

יחביאנו צל ידו, מאת יצחק בן שמואל (מאה י"ב)

ישמיענו סלחת, מאת שלמה בן שמואל בן אליה (מאה י"ב/י"ג)

גם הפזמון 'זכור ברית' נאמר לפני יי יי כי הוקדם לכאן, וכך הפסיד את מקומו הטבעי, דהיינו בין הפסוקים שלאחר הסליחות.

במנהג המערבי שמרו, כאמור, על חלק המסגרת המסורתית של הסליחות ואמרו, על כל פנים בקצת קהלות, את הסליחה היחידה שנשתמרה במחזור שלהם 'אדון מועד כתקח', ואחריה את הכתים הראשונים של כמה פזמונים הנהוגים שם במשך ימי הסליחות, ובסוף, בתוך המסגרת הרגילה, את הפזמון 'זכור ברית אברהם'.

פיוט זה 'אכדנו מארץ טובה' עם פסוקי הפזמון 'והשב שבות...' ו'שוב ברחמים...' הוא מפרי עטו של ר' גרשם בר יהודה מאור הגולה. כמה פייטנים יצרו פיוטים בנויים על שני פסוקים אלה: הראשון שבהם – שהקדים אף את רגמ"ה – הוא ר' שלמה הבבלי עם פיוטו 'אשמתנו כי רבה' – חרוזים מסויימים של פיוט זה נמצאים לעתים בכ"י מעורבבים בפיוטו של רבנו גרשם – ואחרים הלכו בעקבותיו²⁸. היו קהלות בימי בינים שבכל תפלה מתפללות יום הכפורים הוסיפו פיוט 'זכור ברית' אחד; במחזורים שלנו לא נשתמר אלא פיוט זה של רבנו גרשם.

בימי הבינים בא במקומו בקצת קהלות אחד משני הפיוטים הבאים של ר' מאיר ב"ר ברוך מרוטנ-בורג (מאה י"ג):

(א) ותערב פגיעת תפלת זוהר אמונת ישריך

(ב) ואור פניך תאיר זכור אהבת ידיך

הדפסנו אותם כאן כדוגמא נוספת להשפעת מחברם על הליטורגיה היהודית. הפיוט 'אשמתנו תבלע' (הבנוי על 'מי אל כמוך') שהיה נהוג בפרס במנהג המזרחי מקוטע בכתבי יד, וחיברו אליו שריידים מפיוט אחר.

במקצת קהלות נהגו לומר ל'עושה שלום' את הפיוט 'חי ממרומו' (עם פסוק הפזמון: יי יברך את עמו בשלום). גם הוא מפרי עטו של מהר"ם מרוטנבורג.

'על השמות', בהם מסיימים את תפלת נעילה, עי' לעיל ע' לב.

* * *

28. בנימן: זכור ברית אב המוני (1145); יצחק בן מאיר מגרבונא: אמנם עוינו ופשענו (א 5773). קלונימוס בן יהודה: קראתיך איום ממעמקים (ק 442); שלמה: שבת אולם כס רום עליה (ש 302); ישב ארמון כמשפטו מקדם (סימנו: יצחק אסיר; אין אצל דודסון – נמצא בכ"י ע במוסף יו"כ). נוסף להם ישנם פזמונים לברית מילה: אות ברית, לאלעזר בעל הרוקח (א 2045); שש אנכי, לר' שמואל בן אברהם הלוי בונפנט (א 2225).

את המקורות שעליהם מתבסס הטקסט של מהדורתנו תיארתי במבוא למחזור לראש השנה ע' מ"ט ואילך¹, ושם (ע' נז) הסברתי את העקרונות לפיהם נקבע הנוסח. בגלל המסורת האחידה היתה אפשרות לצמצם בכרך זה בכמה פיוטים את המנגנון ולהתבסס במבחר כתבי יד חשובים. לפיוטים שמסביב ל'עבודה' רשמתי כמקור העתיק ביותר את קטע הפלימפסטט מינכן (ספרית המדינה 29022 = Clm) שזמן כתיבתו קודם למאה השמינית; הוציאו לאור מ. בית-אריה².

מאידך היה צורך לצרף לעיבוד הסליחות כתבי יד נוספים (ברובם של אספי סליחות):

ב° = ברלין, ספריה ממשלתית	Or. fol. 15 (= St.9)	מאה י"ג/י"ד. קלף 2°.
ה = המבורג, ספריה ממשלתית	Uff. 132 (= St.139)	דף. 221 (57) מאה י"ג/י"ד. קלף 2°
ה' = " " "	58 (= St.135)	" " " " 152 (38)
ה* = " " "	57 (= St.134)	" משנת צ"ח—1338. קלף 2°
ה° = " " "	60 (= St.133)	" מאה י"ד " 180 (15)
ה°° = " " "	61 (= St.140)	" " " " 190 (59)
ו* = וטיקאן Vat. ebr. 315 (מחזור ליר"ב)	"	2° " " " 264
כ° = אוכספורד, בודליינה 173, Opp. (נ. 1155)	"	2° " משנת קינ"ה — 1405 228
ל° = לייפציג, ספר. אוניב. B.H. 2		
ל* = לונדון, בריט. מוז. Add. 18968		מאה ט"ז
מ* = מינכן, ספר. ממשלתית St. 67		261 דף. מאה ט"ו. קלף 2°
מ° = אוכספורד, בודליינה 175, Opp. (נ. 1154)		" " י"ד " " 345
ן' = גיו יורק, בית המדרש לרבנים, זולצב-הלב. 446		" " י"ד "
ס* = אוכספורד, בודליינה 3 Arch. Seld. A (נ. 1159)		" " י"ד " " 120
ק° = קרלסרוה, ספר. המדינה 11 (מחזור)		2° "

(1) בטעות הושמט שם ע' נב ה= המבורג, ספר. ממשלתית St. 192. מאה י"ד.

(2) מ. בית-אריה, פאלימפסטט מינכן: שרידי מגילה מלפני המאה השמינית, קרית ספר מ"ג (תשכ"ח), ע' 411 ואילך. נוסח הקטע שם ע' 421.

רשימת המקורות

Or. 665	=	ל*
Or. 1056	=	ל°
ביה"מ לרבנים	=	ל°°
Montef. 202 (Jews College)		
69	=	מ
21	=	מ'
86	=	מ"
ירושלם, ספרית שוקן, מח' גירונברג	=	נ
ניס, ספריה עירונית 12	=	נ°
וטיקאן, Vat. ebr. 322	=	ן
ברלין, ספר. ממשלחית (52) 4200	=	ס
אוכספורד, בודל. Opp. Add. 4068	=	ע
קמברידג', ספר. אונ. Or. 785	=	ע'
אוכספורד, בודל. Marshall Or. 42.	=	ע"
פרמא, פלטינה 3006/7	=	פ
2579	=	פ'
2580	=	פ"
1794	=	פ°
2893	=	פ*
וטיקאן, Vat. ebr. 320	=	ף
דפ' מח' רומניא. ויניציאה [ר"פ לערך]	=	ף'
ירושלם, ספר. שוקן 22	=	ף°
אוכספורד, בודל. Mich. 611	=	צ
ספר. לאומית 621	=	צ'
אוכספורד, בודל. Mich. 525	=	ץ
קלסרוה, ספר. המדינה 10	=	ק
אוכספורד, בודל. Reggio 1-2	=	ר
מחזור רומא. דפוס בולוניה ש'	=	ר*
גוטינגן, ספר. אוניב. 5-7	=	ש
פרמא, פלטינה 3270	=	ת
מודינא, ספר. אסטנסה 81	=	ת°
רשימת קטעי הגניזה ראה במבוא למחזור לראש השנה		
ע' נה ואילך		

(5) Or. 20 10	=	א
ברלין, ספר. ממשלחית	=	א'
Harley 7618	=	א°
אוכספורד, בודל. Can. Or. 140	=	א*
Opp. 671	=	א°°
Mich. 402	=	א°°
" 433	=	א°°
Can. Or. 3	=	אא
Opp. 168	=	אב
Arch. Seld. A6	=	אז
Opp. 165	=	אע
כ"י אפ"ם	=	אפ
ברלין Or. fol. 388	=	ב
באזל, ספר. אונ. R. II 2	=	ב*
גנבה, ספר. אונ. Ms. heb. 12	=	ג
אוכספורד, בודל. Opp. 167	=	ד
המבורג, ספר. ממשלחית 102	=	ה
ירושלם, ספר. לאומית Heb. 40 781	=	ו
לייפציג, ספר. אונ. V 1103	=	ו'
אוכספורד, בודל. Mich. 436	=	ו°
Mich. 627	=	ז
Laud Or. 321	=	ח
ברן, ספר. בורגנית 228	=	ט
ברן, 409/11	=	ט'
ירושלם, ספר. לאומית Heb. 40 1063	=	י
אוכספורד, בודל. Opp. 166	=	כ
Opp. 12	=	כ'
Mich. 616	=	כ°
Bodl. Or. 167	=	כ*
Opp. 668	=	ך
לונדון, בריט. מוז. Or. 2734	=	ל
Add. 26986	=	ל'
Or. 2735	=	ל°

מספר נוסף לסימן כ"י מסמן יד ראשונה או שניה

קיצורים רגילים

י-ג = יש גרסין
 י-מ = יש מפרשין
 ל' = לשון
 לה-כ = לשון הכתוב
 מ-ב = ר' משה בירינג
 ערה-ב = ערוגת הבושם לר' אברהם ב"ר עזריאל, מהד' אורכך, א-ד, ירושלים תרצ"ט-תשכ"ג
 פ" = פירוש
 קד-א = קמחא דאבישונא (פירוש למח' רומא, בולוניה ש')
 רו-ה = ר' וולף היידנהיים
 ר-ל = רוצה לומר
 ת-א = תרגום אונקלוס
 ת-י = תרגום יונתן

גינצבורג (אגדות היהודים) = L. Ginzberg, The Legends of the Jews
 דה האס = de Haas, Ungedruckte Stücke aus den Breslauer deutschen Machzor-Handschriften, 1906
 ידיעות המכון = ידיעות המכון לחקר השירה העברית
 צונץ, ל. ג. (ליט. געש.) = L. Zunz, Literaturgeschichte der synagogalen Poesie, 1865
 צונץ, ס. ס. = L. Zunz, Die synagogale Poesie des Mittelalters, 1920
 צונץ, ריטוס = L. Zunz, Die Ritus des synagogalen Gottesdienstes, 1859
 Hebrew Union College Annual = HUCA
 Journal of Jewish Studies = JJS
 Jewish Quarterly Review = JQR
 Monatsschrift f. Geschichte u. Wissenschaft des Judentums = MGWJ
 Revue des études juives = REJ

ב"ר = בראשית רבה
 ויק"ר = ויקרא רבה
 פדריא (פרקי דר"א) = { פרקי (ד) ר' אליעזר
 מריא (פרקי ר"א)
 מסדריכ = פסיקתא דר' כהנא
 פסיר = פסיקתא רבתי

המדרשים מובאים בהתאם לחלוקה המקובלת (בלי הוספת מלת 'פרשה'), ועד כמה שהופיעו מהדורות חדשות לפי דף או עמוד שלהן; מכילתא דר' ישמעאל לפי מהד' הורוביץ-רבינ; בראשית רבה לפי מהד' תיאודור-אלבק; ויקרא רבה לפי מהד' מרגליות; מדרש תהלים, פסיקתא דרב כהנא * ומדרשים קטנים לפי מהד' ש. בובר; פסיקתא רבתי ותנא דבי אליהו לפי מהד' מאיר איש שלום. התלמוד הירושלמי מובא לפי פרק והלכה, בציון דף ועמודה לפי דפוס ויניציאה (= קרוטשין).

• לדאבוני לא יכולתי להשתמש במהד' דב מנדלבוים בזמן כתיבת הפירוש.

מחזור ליום כפור

ש

כל נדרי

כ"י אבב' דהו'ז; ממ' נכךח; פגאפ ||

1 וחרמי: ושבועי וחרמי מכ | וקונמי וחרמי פג: וקונמי ואקדישי אפ | וכנויי וקנוסי חס' פגאפ: וקנוסי חס' מ: וקנוסי
וכנויי בחגכ | ושבועי חס' א'י: ושבועות א'ב'ב' דהו' פג 2 דאשתבענא דאחרימנא מ | ודאחרימנא: ודאקניסנא חס' פג |
נפשטנא: נפשטנא אבב' דהו'ז פגח: בשבועה חס' ח, בשבועות חס' נכך, ונוסח השורה די נדירנא ודי מקדישנא ודי מקנימנא
ודי מחרימנא ודי משתבענא ודי אסירנא על נפשטנא אפ 3 רק אהומכ': חס' שאר כ"י | יום הכיפורים פעמיים מ | עד: ועד הז |
זה: הבא עלינו חס' מ 4 כל השורה חס' מ | מיום צום כפורים ח | עד: ועד כ"ך | יום כפור חך יום צום כפור כ יום
צום כפורים ח | לטובה חס' ב' הדו'כ' 5 דאחרטנא ח' ב' ח' מ' כ"ך פ | שבתין שביקין פ | 7 ולא קיימין:
וחשובין כחרס הנשבר שאין לא תקנה חס' פ: וחשיבין כחספא תברא דלית ביה מששא חס' גאפ 8 לא נדרי: ואסרנא לא
אסרי חס' ממ' נכך' ודאקנימנא לא קונמי ודאחרימנא לא חרמי חס' ג, וחרמנא לא חרמי וקונמנא לא קונמי ודי אסירנא לא
אסרי ודי מקדישנא לא אקדישי חס' אפ 10 ככתוב... כבודך כמה כ"י: ככתוב פ: חס' קצת כ"י 11 סלח נא: פיסקא זו
רק ממ' נכךח

1 כל נדרי נוסח זה בא כדי לבטל מעיקרא נדרים וכדומה שאדם מקבל על עצמו, ואינו חל על מה שנדר בינו לבין חברו.
נדרי כל הנדרים, היינו אסרי נדרי איסור (ל' במד' ל ג לאסר אסר על נפשו), וחרמי נדרי המחירים משהו להקדש וקונמי
נדרי האוסר משהו על עצמו שיהא עליו קונם (ר"ל בקרבן). וכינויי ר"ל כינויי נדרים שהם כנדרים (ל' המשנה, נדר' א' א')
וקינוסי נדרים בנוסח קונם (נדר' שם). ושבועי נדרים שקיבלנו עלינו בשבועה. 2 דינדרנא... שנדרנו ושנשבענו ושהחרמנו
ושאסרנו על נפשו: ניסוח זה מתאים למנהג העתיק להתיר את נדרי השנה שעברה כדי להימלט מהעונש, כמו שהמשיכו (ויש
שממשיכין עד היום): מיום כפורים שעבר עד יום כפורים זה. אבל לאחר תיקון רבנו תם אחר אביו (עי' ס' הישר לר"ת, מהד'
שלזינגר, סי' ק) שנוהגין היום, להעביר את ביטול נדרים להבא ולומר 4 מיום כפורים זה עד יום כפורים הב'ע"ל,
הנוסח אינו מסודר מבחינת הדקדוק, ומה שהציעו לומר במקומו (עי' טור וב"י סי' תרי"ט שהציעו ע"פ ר"ת לומר די נדירנא
ודמשתבענא, ועי' ג"כ בפתיחת ריו"ה לכל נדרי) לא נתקבל בקהלות. 5 כול הון אחרטנא בהון שהתרת נדרים דורשת
חרטה מצד הנודר. יהון שרן שביקין כלשון חז"ל, עי' ויק"ר ה' ח' ע' קכ"ו הא שרי והא שביק לך (ר"ל מותר ומחול לך).
סנהד' דף ק"ז א' שביקי לך. שבייתין מלה זו נבנית דוגמת 'שביקין', ולא מצאתיה בדברי חז"ל. כנראה פירושה 'מחויים ומחוקים',
ל' השבחה (כגון תהי' ח ג להשבית אויב ומתנקה). בטלין ומבוטלין כלשון המשנה, כגון נדר' ג' א' כל נדר שאני עתיד לידור
הוא בטל. 7 לא שרירין ולא קיימין 'שריר וקיים' הוא הנוסח הרגיל לאישור ולחיווק של שטרות, ע' ב"ב דף ק"ס א'.

בקצת קהלות מקדימים "על דעת המקום..." ל"בישיבה של מעלה..."

בישיבה של מעלה. ובישיבה של מטה
על דעת המקום. ועל דעת הקהל
אנו מתירין להתפלל עם העבריינים:

כל נדרי ואסרי וחרמי וקנומי וקנויי וקנוסי ושבועי (ג"א ושבועות)
דנדרנא ודאשתבענא ודאחרימנא ודאסרנא על נפשנא

נוסח ישרן, וברוב הקהלות משמיטין אותו
[מיום כפורים שעבר עד יום כפורים זה]

מיום כפורים זה עד יום כפורים הבא עלינו לטובה.

5 כלהון אחרטנא בהון. כלהון יהון שרן.

שביקין שביתין. בטלין ומבטלין.

לא שרירין ולא קמין:

נדרנא לא נדרי. במ"פ מוסיפין ואסרנא לא אסרי

ושבועתנא לא שבועות:

[ככתוב בתורת משה עבדך מפי כבודך]

10 ונסלח לכל עדת בני ישראל ולגר הגר בתוכם כי לכל העם בשננה: (ג"פ)

במנהג פולין נוהגין להוסיף

(ח) סלחנא לעון העם הזה כגדל חסדך וכאשר נשאת לעם הזה ממצרים
ועד-הנה: ושם נאמר.

(ק) ויאמר יי סלחתי כדברך: (ג"פ)

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה:

אב מזמור שיר ליום השבת: טוב להודות לך, ולומר לשמך עליך: להגיד בבקר חסדך, ואמונתך בלילות: עלי-עשור ועלי-נבל. עלי הגיון בכנור: כי שמחתני יי בפעלה. במעשי ידיך ארנן: מה-גדלו מעשיך יי. מאד עמקו מחשבתך: איש בער לא ידע. וכסיל לא-יבין את-זאת: בפרח רשעים כמור-עשב ויציצו כל-פעלי און. להשמדם עדי-עד: ואתה מרום לעלם יי: כיהנה איביך יי כיהנה איביך יאבדו. ותפרדו כל-פעלי און: ותתם כראים קרני. בלתי בשמן רענן: ותבט עיני בשורי. בקמים עלי מרעים תשמענה אזני: צדיק כתמר יפרח. כארו בלבנון ישנה: שתולים בבית יי. בחצרות אלהינו יפריחו: עוד יעובדו בשיבה. דשנים ורעננים יהיו: להגיד כי-ישר יי צורי ולא-עולתה בו:

אנ יי מלך גאות לבש לבש יי עז התאזר. אף-תכון תבל בל-תמוט: נכון כסאך מאז. מעולם אתה: נשאו נהרות יי נשאו נהרות קולם. ישאו נהרות דכים: מקלות מים רבים אדירים משברי-ים. אדיר במרום יי: עדתך נאמנו מאד לביתך נאזה-קדש. יי לארץ ימים:

<p>חזן ברכו את-יי המברך: קהל ברוך יי המברך לעולם ועד:</p>	<p>יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא שמו של-מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא ראשון והוא אחרון ומבלעדי אין אלהים. סלו לרכב בערבות ביה שמו ועלו לפניו. ושמו מרום על-כל-ברכה ותהלה: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד: יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם:</p>
---	---

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר בדברו מעריב ערבים. בחקמה פותח שערים ובתבונה משנה עתים. ומחליף את-הזמנים ומסדר את-הפכים במשמרתיהם ברקיע כרצונו. בורא יום ולילה גלגל אור מפני-חשך וחשך מפני-אור. ומעביר יום ומביא לילה. ומבדיל בין יום ובין לילה. יי צבאות שמו. אל חי וקדם תמיד ימלך עלינו לעולם ועד. ברוך אתה יי המעריב ערבים:

אהבת עולם בית ישראל עמה אהבת. תורה ומצות חקים ומשפטים אותנו למדת. על-כן יי אלהינו בשכבנו ובקומנו נשיח בחקיה. ונשמח בדברי תורתך ובמצותיה לעולם ועד. כי הם חיינו וארץ ימינו ובהם נהנה יומם ולילה. ואהבתך אל-תסיר ממנו לעולמים. ברוך אתה יי אוהב עמו ישראל:

דברים ו, ד שמוע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד:
(בקול) ברוך שם כבוד מלכותו לשלם ועד

ואהבת את יהוה אלהיך בכל-לבבך ובכל-נפשך ובכל-מאדך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על-לבבך: ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות על-ידך והיו לטטפת בין עיניך: וכתבתם על-מזוזות ביתך ובשעריך:

דברים יא, יב

וְהָיָה אִם־שָׁמַעַתְּ שְׁמֵעִי אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוֶּה אֶתְכֶם
הַיּוֹם לֵאמֹר אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלַעֲבֹדוֹ בְּכָל־לִבְכֶּם וּבְכָל־
נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מִטֶּר־אֶרְצְכֶם בָּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמִלְקוֹשׁ וְאִסְפַּת
דִּגְלָךְ וְתִירְשֶׁךָ וַיִּצְהָרְךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בַּשָּׂדֶךְ לִבְהֵמָתְךָ וְאִכְלָתָּ
וּשְׂבַעְתָּ: הִשְׁמַרְוּ לָכֵן פֶּן־יִפְתָּה לִבְכֶּם וְסִרְתֶּם וּעֲבַדְתֶּם
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָזַר
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מִטֶּר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יִבּוּלָהּ
וּבְעִדְתֶּם מִדֶּה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נָתַן לָכֶם:
וְשָׁמַתֶּם אֶת־דְּבָרֵי אֱלֹהֵי עַל־לִבְכֶּם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וְקִשְׁרְתֶּם
אֹתָם לְאוֹת עַל־יְדֵיכֶם וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמְדֶתֶם
אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּכֶם בְּבֵיתְךָ וּבְלֶכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ
וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וּכְתַבְתֶּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:
לְמַעַן יִרְבוּ יְמֵיכֶם וַיְמֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
לֵאבְתֵיכֶם לֵאמֹר לָהֶם כִּי־מִי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:

במדבר טו, לו

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל־כְּנָפֵי בְגָדֵיהֶם לְדֶרֶתָם וְנָתַנוּ עַל־
צִיצִית הַכְּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֵן לְצִיצִית וּרְאִיתֶם אֹתוֹ
וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִתְּנוּ אַחֲרֵי
לִבְכֶּם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אֵתֶם זֵמִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ
וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי וְהִייתֶם קְדוֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵהָיוֹת לָכֵן
לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

אֵת וְאֵת כָּל־זֶאת וְקִים עָלֵינוּ. כִּי הוּא יי אֱלֹהֵינוּ וְאֵין וּלְתוֹ. וְאַנְחֵנוּ יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ. הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד
מַלְכִּים מְלָכֵנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־הַעֲרִיצִים. הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצְרֵינוּ וְהַמְּשַׁלֵּם גְּמוּלָה לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ.
הַעֲשֵׂה גְדֻלוֹת עַד־אֵין חֶקֶר וְנִפְלְאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר. הַשֵּׁם נִפְשָׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא־נָתַן לְמוֹט רִגְלֵנוּ.
הַמְּדַרְיָכֵנוּ עַל־בְּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיִּרֶם קִרְנֵנוּ עַל כָּל־שֹׁנְאֵינוּ: הַעֲשֵׂה־לָנוּ נִסִּים וְנִקְמָה בַּפְּרָעָה אוֹתָת
וּמוֹפְתִים בְּאֲדַמַּת בְּנֵי־חָם: הַמַּכָּה בַּעֲבָרְתוֹ כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם וַיּוֹצֵא אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵירוֹת
עוֹלָם: הַמַּעֲבִיר בְּנֵיו בֵּין גִּזְרֵי יַם־סוּף אֶת־רֹדְפֵיהֶם וְאֶת־שׂוֹנְאֵיהֶם בְּתַהֲמוֹת טַבַּע: וְרָאוּ בְּנֵיו גְּבוּרָתוֹ
שִׁבְחוּ וְהוֹדוּ לְשִׁמּוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּרִצּוֹן קִבְּלוּ עָלֵיהֶם. מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לָךְ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׁמְחָה רַבָּה
וְאָמְרוּ כָלָם:

מִי־כַמְכָּה בָּאֵלִים יְיָ מִי כַמְכָּה נֶאֱדָר בְּקֹדֶשׁ נִזְרָא תְהִלַּת עֲשֵׂה פִלֵּא:

מְלֻכֹּתֶיךָ רָאוּ בְּנִיךָ בֹקֵעִים לִפְנֵי מֹשֶׁה זֶה אֵלֵינוּ וְאִמְרוּ. יְיָ יִמְלֶךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֹאמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יִעֲקֹב וְנֹאֲלוּ מִיַּד חֹזֶק מִמֶּנּוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

הַשְׂכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם, וְהַעֲמִידֵנוּ מִלְכָּנוּ לְחַיִּים. וּפָרֵשׁ עֲלֵינוּ סֶכֶת שְׁלוֹמָךְ. וְתִקְנֵנוּ בְּעֶצֶה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ. וְהִנֵּן בְּעֵדֵנוּ וְהִסֵּר מֵעֲלֵינוּ אוֹיֵב דָּבָר וְחָרִב וְרָעַב וְיָגוֹן. וְהִסֵּר שָׁטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תִּסְתִּירֵנוּ. כִּי אֵל שׁוֹמְרָנוּ וּמַצִּילָנוּ אַתָּה. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה. וְשֹׁמֵר צִיָּאתָנוּ וּבֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וָעֶד עֹלָם. וּפָרֵשׁ עֲלֵינוּ סֶכֶת שְׁלוֹמָךְ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַפּוֹרֵשׁ (וַיֵּג פּוֹרֵשׁ) סֶכֶת שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל־יִירוּשָׁלַם:

וְנוֹהֲגִין לוֹמַר כָּאֵן פְּסוּקֵי שֶׁבַת וַיֹּרֶט (וּבִק־ק אֵין נוֹהֲגִין לֵאמֹרם, וְכֵן נוֹהֲגִין בִּאֲרִי)

(בִּשְׁבַּת וְשִׁמְרוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשְּׁבֶת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשְּׁבֶת לְדֹרֹתָם בְּרִית עֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הוּא לְעֹלָם. כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנְפֹּשׁ:)

כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם. מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ:

חצי קדיש

אֲדֹנֵי שְׁפָתַי תִּפְתַּח וּפִי יִגִּיד תְהִלָּתֶךָ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר הַנּוֹרָא אֵל עֲלִיּוֹן גּוֹמֵל חֲסִדִּים טוֹבִים וְקָנָה הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסִדֵי אֲבוֹת וּמַבִּיא גֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה.

וְזָכְרֵנוּ לְחַיִּים (נֵ"א לְחַיִּים) מֶלֶךְ חַפֵּץ בְּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בִּסְפָר חַיִּים. לְמַעַן אֱלֹהִים חַיִּים.

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמִגֵּן. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִגֵּן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנֵי מַחִיָּה מַתִּים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ. [בִּק־ק אוֹמְרִים מוֹרִיד הַטֵּל] מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מַחִיָּה מַתִּים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ גּוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמַקְיִם אֲמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי עָפָר. מִי כְמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרֹת וּמִי דוֹמָה לָךְ מֶלֶךְ מַמִּית וּמַחֲיֶה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה.

מִי כְמוֹךָ אֵב הַרְחָמִים. זוֹכֵר יְצוּרֵיוֹ לְחַיִּים בְּרַחֲמִים.

וְנִאֲמֵן אַתָּה לְהַחְיֹת מַתִּים. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מַחֲיֶה הַמַּתִּים:

אַתָּה קְדוֹשׁ וְשְׁמֶךָ קְדוֹשׁ וּקְדוּשִׁים בְּכָל־יוֹם יִהְיֶה לְךָ סֵלָה.

וּבִכֵּן תֵּן פָּחַדֶּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ / וְאֵימָתֶךָ עַל כָּל־מָה שֶׁבָּרָאתָ.

וַיִּרְאוּךָ כָּל־הַמַּעֲשִׂים / וַיִּשְׁתַּחֲווּ לִפְנֵיךָ כָּל־הַבְּרואִים.

וַיַּעֲשׂוּ כָל־מַעֲשֵׂיךָ אַחַת / לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלִבָּב שָׁלֵם.

מעריב ליום כפור

כְּמוֹ שִׁידְעֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִשְׁלֵטוֹן (גִּי'א שֶׁהִשְׁלֵטוֹן) לִפְנֵיהּ / עוֹ בִּידֶה גִבּוּרָה בִּימִינָהּ
וְשִׁמָּה נִזְרָא עַל כָּל־מַה־שֶּׁבָּרָאתָ:
וּבִכֵּן מִן כְּבוֹד יי לַעֲמֶה / תַּהֲלֶה לִירֵאִיהּ וְתִקְנֶה לְדוֹרֶשֶׁיהּ / וּפְתַחֲוֹן פֶּה לַמִּיחִלִּים לָהּ.
שִׁמָּחָה לְאַרְצָהּ / וְשִׁשׁוֹן לְעִירָהּ / וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדוֹד עֲבָדֶהּ
וְעִרִיכַת גֵּר לְבֶן־יִשִׁי מְשִׁיחָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ:
וְאִז (גִּי'א וּבִכֵּן) צְדִיקִים יִרְאוּ וְיִשְׁמְחוּ / וְיִשְׁרִים יַעֲלוּ וְחֹסִידִים בְּרָנָה יִגִּילוּ
וְעוֹלָתָה תִּקְפֹּץ פִּיהּ / וְכָל־ (גִּי'א כִי כָל־) הִרְשָׁעָה כָּלָה כְּעֶשֶׂן תִּכְלָה.
כִּי תַעֲבִיר מִמְּשָׁלַת זָדוֹן מִן־הָאָרֶץ:
וְתִמְלֹךְ אַתָּה יי לְבִידֶה (מַהֲרָה) עַל כָּל־מַעֲשֵׂיהָ
בְּהֵר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶהּ / וּבִירוּשָׁלַם עִיר קִדְשָׁהּ.
כִּפְתּוּב בְּדַבְרֵי קִדְשָׁהּ. יִמְלֹךְ יי לְעוֹלָם אֱלֹהֵיהּ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּהָ:
קְדוֹשׁ אַתָּה וְנִזְרָא שְׁמָהּ / וְאִין אֱלֹהִים מִבְּלַעְדֶּיהָ.
כִּפְתּוּב. וַיִּגְבֹּה יי צְבָאוֹת בְּמִשְׁפָּט וְהָאֵל הַקְּדוֹשׁ וְקָדֹשׁ בְּצַדִּיקָהּ.
בְּרוּךְ אַתָּה יי הַמְּלֹךְ הַקְּדוֹשׁ:

אַתָּה בְּחֵרְתָנוּ מִכָּל־הָעַמִּים / אֲהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ
וְרוֹמַמְתָנוּ מִכָּל־הַלְשׁוֹנוֹת / וְקִדְשְׁתָנוּ בְּמִצְוֹתֶיהָ.
וְקִרְבְּתָנוּ מִלִּפְנֵי לַעֲבֹדְתָהּ / וְשִׁמָּה הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ עָלֵינוּ קִרְאתָ:

וְתַתֵּן־לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יּוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה לְקִדְשָׁהּ וְלִמְנוּחָהּ וְאֵת יוֹם) הַכַּפּוּרִים הַזֶּה
לְמִחִילָה וְלִסְלִיחָה⁽¹⁾ וְלִכְפָּרָה⁽²⁾ וְלִמְחֹל־בוֹ אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ (בַּשַּׁבָּת יֵשׁ מוֹסִיפִין בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קִדְשִׁי⁽³⁾
זָכַר לִיציאת מצרים:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֵא וְיַגִּיעַ וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה וְיִשְׁמַע וְיִפְקֹד וְיִזְכֹּר וְיִכְרֹז וְיַקְדִּישׁ וְיַזְכֵּר
אֲבוֹתֵינוּ. וְיַזְכֵּר מְשִׁיחַ בֶּן־דָּוִד עֲבָדֶהּ. וְיַזְכֵּר וְיִרְשָׁלַם עִיר קִדְשָׁהּ. וְיַזְכֵּר וְיִשְׂרָאֵל
לִפְנֵיהּ. לְפִלִּיטָה וְלִטּוּבָה וְלִחַן וְלִחֲסֵד וְלִרְחֻמִּים וְלִחַיִּים וְלִשְׁלוֹם בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים הַזֶּה. וְזָכְרָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ
בוֹ לְטוּבָה. וְיַקְדִּישׁנוּ בוֹ לְבִרְכָּהּ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבְדַבְרֵי יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחַנּוּן. וְרַחֵם עָלֵינוּ
וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֱלֹהֵיךְ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מְחַל לְעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבְיוֹם) הַכַּפּוּרִים הַזֶּה. מְחַה וְהַעֲבִיר פְּשָׁעֵינוּ
(וְחַטָּאוֹתֵינוּ) מִגֵּד עֵינֵיךְ. כְּאָמֹר. אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מְחַה פְּשָׁעֶיךָ לְמַעַנִי וְחַטָּאוֹתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר: וְנֹאמֶר. מְחִיתִי
כְּעַב פְּשָׁעֶיךָ וְכַעֲנֵן חַטָּאוֹתֶיךָ שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גִאלְתִּיךָ: וְנֹאמֶר. כִּי־בְיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עָלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם.
מִכָּל חַטָּאוֹתֵיכֶם לִפְנֵי יי תְּטַהֲרוּ: (אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רָצָה בְּמִנוּחָתָנוּ) קִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּמִן חֻלְקָנוּ
בְּתוֹרָתְךָ שֶׁבַענוּ מִטּוּבָה וְשִׁמְחָנוּ בִּישׁוּעָתְךָ. (וְהִנְחִילָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שִׁבְתָּ קִדְשָׁהּ וְיִנּוּחוּ בָּהּ
יִשְׂרָאֵל מִקְדָּשִׁי שְׁמָהּ.) (גִּי'א וְיִשְׁמְחוּ בָּהּ יִשְׂרָאֵל אוֹתֵיבִי שְׁמָהּ) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לַעֲבֹדֶה בְּאַמֶּת. כִּי אַתָּה סֶלְחָן

(1) לְסִלִּיחָה וְלִמְחִילָה ו (2) וְלִכְפָּרָה חֶסֶד ע (3) מִקְרָא קָדֹשׁ חֶסֶד אֲדוּחַכֶּפֶע וְעִיר.

לְיִשְׂרָאֵל וּמִחֶלֶן לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל־דֹּר וְדֹר⁽¹⁾ וּמִבְּלַעְדִּיהָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֵלֹא אַתָּה)⁽²⁾. בְּרוּךְ אַתָּה יי מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית⁽³⁾ יִשְׂרָאֵל. וּמַעֲבִיר אֲשָׁמוֹתֵינוּ בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה. מֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ מִקֹּדֶשׁ (הַשְּׁבֵט ו) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכִּפּוּרִים:

רָצָה יי אֱלֹהֵינוּ בַּעֲמֶךָ יִשְׂרָאֵל וּבַתְּפִלָּתָם. וְהִשָּׁב אֶת־הַעֲבוּדָה לְדַבֵּיר בֵּיתְךָ וְאֲשֵׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תִּקְבֹּל בְּרָצוֹן וְתִהְיֶה לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ. וּתְחַוֶּנֶה עֵינֵינוּ בְּשִׂיבָה לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בְּרוּךְ אַתָּה יי הַמַּחְזִיר שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שְׂאֵתָהּ הוּא יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיִּינוּ מִגֵּן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדֹר וְדֹר גֹּדֶה לָךְ וְנִסְפָּר תְּהִלָּתְךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בִּידֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַמְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל גְּסִיף שְׂבָכ־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל גְּפִלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עָרַב וּבִקְרָא וְצִהָרִים. הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְּרַחֵם כִּי לֹא־תָמוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִינִי לָךְ.

וְעַל כָּל־מִתְכַּרֵּךְ וְיִתְרוֹמֵם שְׁמֶךָ מִלְּכָנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. וְכַתֵּב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל־בְּנֵי בְרִיתְךָ:

וְכָל חַיִּים יוֹדוּךָ סֶלָה וְיִהְיֶה לָנוּ אֶת־שְׁמֶךָ בְּאַמֶּת הָאֵל יִשְׁוּעָתָנוּ וְעִזְרָתָנוּ סֶלָה. בְּרוּךְ אַתָּה יי הַטּוֹב שְׁמֶךָ לָךְ נֶאֱמָה לְהוֹדוֹת:

שְׁלוֹם רַב עַל־יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ תְּשִׁים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אֲדוֹן לְכָל־הַשְּׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֶךְ אֶת־עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בְּשִׁלּוֹמָךְ.

בְּסִפּר חַיִּים בְּרָכָה וְשְׁלוֹם וּפְרִיָּסָה טוֹבָה נִזְכָּר וְנִפְתָּח לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל־עַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וְשְׁלוֹם.

בְּרוּךְ אַתָּה יי עוֹשֵׂה הַשְּׁלוֹם: (וּבִקְרָא מִסֵּימִין הַמְּבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹם וְכך נִוְהָגִין בֵּאֲרִי)

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. (גִּי' אֵא) תָּבֵא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתָנוּ. וְאֵל תַּתְּעִלֵּם מִתְּחִנָּתָנוּ. שְׂאֵין אֲנַחְנוּ עֲוֵי פָנִים וְקָשִׁי עֶרְף לֹמֵר לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צְדִיקִים) אֲנַחְנוּ וְלֹא חֲטָאנוּ. אָבֵל אֲנַחְנוּ (יֵשׁ מוֹסִיפִין וְאֲבוֹתֵינוּ) חֲטָאנוּ:

אֲשָׁמנוּ. בְּגִדְנוּ. גִּזְלָנוּ. דִּבְרָנוּ דִּפִּי.

הַעֲוִינוּ. וְהִרְשָׁעֵנוּ. זָדָנוּ. חֲמָסָנוּ. טַפְלָנוּ שָׁקָר.

יַעֲצָנוּ רָע. כִּזְבָּנוּ. לִצְנוּ. מִרְדָּנוּ. נֶאֱצָנוּ. סָרְרָנוּ. עֲוִינוּ. פִּשְׁעָנוּ. צָרְרָנוּ. קָשִׁינוּ עֶרְף.

רִשְׁעָנוּ. שִׁחַתְנוּ. תַּעֲבָנוּ. תַּעֲזִינוּ⁽⁴⁾. תַּעֲתָעָנוּ:

סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ יִמְשִׁשְׁפֹּטֶיךָ הַטּוֹבִים⁽⁵⁾ וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: וְאַתָּה צְדִיק עַל כָּל־הַבָּא עָלֵינוּ. כִּי אִמֶּת עָשִׂיתָ וְאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעֵנוּ:

מֵה נֹאמַר⁽⁶⁾ לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מְרוֹם. וְמֵה נִסְפָּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים. הֲלֹא כָל־הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

(1) בְּכָל דֹּר וְדֹר חֲס' ו (2) כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֲמַת... פִּע' (3) בֵּית חֲס' ו (4) נִקְיִים פִּע' (5) תַּעֲזִינוּ תַּעֲבָנוּ פִּע' (6) הַעֲוִינוּ הוֹס' פ' יִשְׂרָאֵל הַעֲוִינוּ הוֹס' ע' (7) וְעַתָּה מֵה נֹאמַר ע'

אתה יודע רזי עולם. ותעלומות סתרי כל-חי:
אתה חופש כל-חדרי בטן. ובוהן כליות ולב:
אין דברי נעלם ממך. ואין נסתר ממך עיניך:
ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו.

שתסלח לנו על כל-חטאתינו. ותמחל-לנו על כל-עונותינו. ותכפר-לנו על כל-פשעינו:

באכילה ובשתיה פ²

על חטא שחטאנו לפניך באנס ובמצון:
ועל חטא שחטאנו לפניך באמוץ הלב:
על חטא שחטאנו לפניך בבלי דעת:
ועל חטא שחטאנו לפניך בבטוי שפתים:
על חטא שחטאנו לפניך בגלוי ובסתר:
ועל חטא שחטאנו לפניך בגלוי עריות:
על חטא שחטאנו לפניך בדבור פה:
ועל חטא שחטאנו לפניך בדעת ובמרמה:
על חטא שחטאנו לפניך בהרהור הלב:
ועל חטא שחטאנו לפניך בהונאת רע:
על חטא שחטאנו לפניך בודוי פה:
ועל חטא שחטאנו לפניך בועידת זנות:
על חטא שחטאנו לפניך בזדון ובשגה:
ועל חטא שחטאנו לפניך בזלזול הורים ומורים:
על חטא שחטאנו לפניך בחזק יד:
ועל חטא שחטאנו לפניך בחלול השם:
על חטא שחטאנו לפניך בטפשות פה:
ועל חטא שחטאנו לפניך בטמאת שפתים:
על חטא שחטאנו לפניך ביצר הרע:
ועל חטא שחטאנו לפניך ביודעים ובלא יודעים:

ובשגה חס' פ

ומורים חס' רוב כי"י: בזרוע רשע פ

בטפשות הלב פ

ועל כלם (אלוה סליחות) סלח לנו. מחל-לנו. כפר-לנו:

בלעג שפתים ד

על חטא שחטאנו לפניך בכפת-שחך:
ועל חטא שחטאנו לפניך בכחש ובכזב:
על חטא שחטאנו לפניך בלשון הרע:
ועל חטא שחטאנו לפניך בלצון:

(כל דבר פע

עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּמִשָּׁא וּבְמִתָּן:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּמֵאכֹל וּבְמִשְׁתֶּה:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּנִשְׁךְ וּבְמִרְבִּית:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּנִטְיַת גְּרוֹן:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁקּוֹר עֵין:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁיחַ שְׁתוּתֵינוּ:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינֵי רְמוֹת:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּעוֹז מִצַּח:

וְעַל כָּלם (אֱלֹהֵי סְלִיחוֹת) סִלַּח-לָנוּ. מַחֲל-לָנוּ. כְּפַר-לָנוּ:

עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּפִרְיַת עַל:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּפִלְלוֹת:
עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּצִדֵּית רַע:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוֹת עֵין:
עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּקִלּוֹת רֹאשׁ:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּקִשּׁוֹת עֶרֶךְ:
עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלִים לְהָרַע:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִכְלוֹת:
עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁבּוּעַת שְׁוֹא:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁנְאָת חֲנָם:
עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִשּׁוּמַת יָד:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִמְהוֹן לֵב:

וְעַל כָּלם (אֱלֹהֵי סְלִיחוֹת) סִלַּח-לָנוּ. מַחֲל-לָנוּ. כְּפַר-לָנוּ:

וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חִיבִים עֲלֵיהֶם עוֹלָה:
וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חִיבִים עֲלֵיהֶם חֲטָאֵת:
וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חִיבִים עֲלֵיהֶם קָרְבָּן עוֹלָה וְיֹזֶרֶד:
וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חִיבִים עֲלֵיהֶם אֲשֶׁם וְדִי וְתִלוּי:
וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חִיבִים עֲלֵיהֶם מִכַּת מִרְדּוֹת:
וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חִיבִים עֲלֵיהֶם מִלְּקוֹת אֲרֻבָּעִים:
וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חִיבִים עֲלֵיהֶם מִיתָה בְּיַד שְׁמַיִם:
וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חִיבִים עֲלֵיהֶם כָּרַת וְעִרְיָ (גִּיא וְעִירוֹת):

[וְעַל כָּלם (אֱלֹהֵי סְלִיחוֹת) סִלַּח-לָנוּ. מַחֲל-לָנוּ. כְּפַר-לָנוּ:]

ועל חטאים שאנו חייבים עליהם ארבע מיתות בית דין סקילה. שרפה. הגי. וחנק.
על מצות עשה ועל מצות לא תעשה.

בין שיש בה קום עשה. ובין שאין בה קום עשה.

את הגלויים לנו ואת שאינם גלויים לנו.

את הגלויים לנו כבר אמרנו לפניך. והודינו לך⁽¹⁾ עליהם⁽²⁾.

ואת שאינם גלויים לנו לפניך הם גלויים וידועים.

בדבר שנאמר. הנסתרות ליי אלהינו. והנגלת לנו ולבנינו עד-עולם. לעשות את-כל-דברי
התורה הזאת:

כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישראל בכל-דור ודור ומבלעדך אין לנו מלך מוחל
וסולח (אלא אתה):⁽³⁾

אלהי. עד שלא נוצרתי איני כדי ועכשו שנוצרתי כאלו לא נוצרתי. עפר אני בחיי קל וחומר
במיתתי: הרי אני לפניך ככלי מלא בושה וכלמה. יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שלא אחטא
עוד. ומה שחטאתי לפניך מרק (נ-א מחק) ברחמיך הרבים אבל לא על ידי יסורים וחלים רעים:

אלהי. נצור לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה. ולמקללי נפשי תדום ונפשי כעסר לכל תהיה: פתח לבי
בתורתך ובמצותיך תרדוף נפשי. וכל החושבים עלי רעה. מהרה הפך עצתם וקלקל מחשבתם: עשה למען
שמיך. עשה למען ימינך. עשה למען קדשתיך. עשה למען תורתך. למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וצנני:
יהיו לרצון אמרי-פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגאלי: עשה שלום במרומי הושיעה שלום עלינו ועל כל-
ישראל ואמרו אמן:

יהי רצון לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שיכנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך: ושם נעבדך
ביראה כימי עולם וכשנים קדמיות: וערבה ליי מנחת יהודה וירושלם כימי עולם וכשנים קדמיות:

בשבת אומרים

ויכלו השמים והארץ וכל-צבאם: ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה. וישבת ביום
השביעי מכל-מלאכתו אשר עשה: ויברך אלהים את-יום השביעי ויקדש אתו. כי בו שבת מכל-
מלאכתו אשר-ברא אלהים לעשות:

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור
והנורא אל עליון קנה שמים וארץ.

מן אבות בדרבו מחיה מתים במאמרו המלך הקדוש שאין כמוהו המניח לעמו ביום שבת קדשו
כי בם רצה להניח להם. לפניו נעבד ביראה ופחד ונודה לשמו בכל-יום תמיד מעין הברכות אל
ההודאות אדון השלום מקדש השבת ומברך שביעי ומניח בקדשה לעם מדשני ענג זכר למעשה
בראשית:

אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו. קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך. שבענו משובח ושמחנו
בשועתך. וטהר לבנו לעבדך באמת. והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך. ויגוחו בה
ישראל מקדשי שמיך. ברוך אתה יי מקדש השבת:

(1) לך חס' כך (2) והודינו לך עליהם חס' אוד (3) בא-י האל הסולחן הוסי' כמה כי-י בגון ד

סימן: ח"ו 3 - י 3181.

יַעֲלֶה תַּחֲנוּנֵנוּ מֵעָרֵב / וַיָּבֹא שׁוּעָתֵנוּ מִבֶּקֶר / וַיִּרְאֶה רְצוּנֵנוּ עַד עָרֵב:
 יַעֲלֶה קוֹלֵנוּ מֵעָרֵב / וַיָּבֹא צְדָקָתֵנוּ מִבֶּקֶר / וַיִּרְאֶה פְדִיּוֹנֵנוּ עַד עָרֵב:
 יַעֲלֶה עֲנוּיֵנוּ מֵעָרֵב / וַיָּבֹא סְלִיחָתֵנוּ מִבֶּקֶר / וַיִּרְאֶה נִצָּקָתֵנוּ עַד עָרֵב:
 יַעֲלֶה מְנוּסֵנוּ מֵעָרֵב / וַיָּבֹא לְמַעַנּוּ מִבֶּקֶר / וַיִּרְאֶה כְּפֹרְנוּ עַד עָרֵב:
 5 יַעֲלֶה יִשְׁעֵנוּ מֵעָרֵב / וַיָּבֹא טְהָרָנוּ מִבֶּקֶר / וַיִּרְאֶה חֲנוּנֵנוּ עַד עָרֵב:
 יַעֲלֶה זְכָרוֹנֵנוּ מֵעָרֵב / וַיָּבֹא וַעֲדָנוּ מִבֶּקֶר / וַיִּרְאֶה הַדְּרָתֵנוּ עַד עָרֵב:
 יַעֲלֶה דְּפָקֵנוּ מֵעָרֵב / וַיָּבֹא גִילָנוּ מִבֶּקֶר / וַיִּרְאֶה בְּקִשְׁתֵּנוּ עַד עָרֵב:
 יַעֲלֶה אֲנִקְתֵּנוּ מֵעָרֵב / וַיָּבֹא אֶלֶיךָ מִבֶּקֶר / וַיִּרְאֶה אֱלֵינוּ עַד עָרֵב:

כ"י אבב' דהזכ' מ"א-שת (א=); ממ' נכך (פ=); סצ (= ר)

1 שובב אר: שועתנו פ | רצוננו צ | 2 צדקה אר: צדקתו פ | 3 עתירתנו אר: ח: ענויינו פ | סליחה אר: סליחתנו פ |
 באקתנו: נושא חטא ר' מו' נושא עון ה' כ"א | 4-7 חס' בב' הו', 4-8 חס' כ', 4 חס' מ' ש | 4 מנוסנו: מלולנו ד' מחילתנו חת |
 למענו: למענו ח' למענו ד' | כפרתנו אנכך: כפורנו ר' מ | 5 ישענו: ישועתנו פת ישרתנו אדמ' ישועה שמ"2 | טהרה
 אר: מ: טהרתנו נכך ח | תפושנו אר פ תפושנו ח: חנונו דפ' | 6 חס' מ', 6-7 חס' ש | זכרונו: זכירתנו את זעקנו מ"2 |
 ויערב: ויראה מ' ואלך א | ותיקינו ת: ועודנו דפ' | המייתנו א: הדורנו מ' הדרתנו נכך תגיונו ר' הלולנו ת | 7 דפקנו:
 דפיקתנו ר' דרישתנו אד' דיבובנו ת | גילנו: גילה אר' גילחנו חמ' גאולה מת גאולחנו כ | בקשתנו: בעדנו מחכך
 8 חס' כ'

יַעֲלֶה תְּחִינּוֹנוֹ מֵעֶרֶב / וַיָּבֹא שׁוֹבֵב מִבֶּקֶר / וַיֵּרָא רְנוּנוֹ עַד עָרֶב:
יַעֲלֶה קוֹלּוֹ מֵעֶרֶב / וַיָּבֹא צְדָקָה מִבֶּקֶר / וַיֵּרָא פְדִינּוֹ עַד עָרֶב:
יַעֲלֶה עֲתִירְתּוֹ מֵעֶרֶב / וַיָּבֹא סְלִיחָה מִבֶּקֶר / וַיֵּרָא נֶאֱקָתּוֹ עַד עָרֶב:

ברוב הקהלות מדלגין את השורות 4-7

4 יַעֲלֶה מְלוֹלָנוּ מֵעֶרֶב / וַיָּבֹא לְמַעֲנֵנוּ מִבֶּקֶר / וַיֵּרָא כְּפָרְתּוֹ עַד עָרֶב:
יַעֲלֶה יִשְׁרָתּוֹ מֵעֶרֶב / וַיָּבֹא טְהָרָה מִבֶּקֶר / וַיֵּרָא חֲפוּשָׁנוּ עַד עָרֶב:
יַעֲלֶה זְכָרוֹנוֹ מֵעֶרֶב / וַיָּבֹא וַיַּעֲרֵב מִבֶּקֶר / וַיֵּרָא הִמָּיתּוֹ עַד עָרֶב:
7 יַעֲלֶה דְּרִישְׁתּוֹ מֵעֶרֶב / וַיָּבֹא גִילָה מִבֶּקֶר / וַיֵּרָא בְּקָשְׁתּוֹ עַד עָרֶב:
יַעֲלֶה אֲנָקָתּוֹ מֵעֶרֶב / וַיָּבֹא אֱלִיָּה מִבֶּקֶר / וַיֵּרָא אֱלִינוּ עַד עָרֶב:

1 יַעֲלֶה ר"ל מה שמתפללים מערב ומבקר עד הערב (ל' ויק' כג לב) יַעֲלֶה ויבא ויראה (לשון התפלה הידועה) לפני כסא הכבוד (ומחמת מבנה הפיוט לא דייק להבחין בין ל' זכר ונקבה אלא סידר הכל בל' זכר. אבל יש שינויים במחזור איטליה).
ויבא שובב ויבא לשובב את הגפש (ל' נפשי ישובב, תהל' כג ג), וייחכן שהפייטן חפס אותו במשמעות 'משובב'. ויש גורסין: שועתנו, והיא הגירסא במ"פ. ויראה, ר"ל וירצה ויהא מקובל לפניך. 3 עִינּוֹנוּ ע"ש ויק' כג כז ועניתם את נפשוחיכם.
4 מִלּוֹלָנוּ דיבורנו. וי"ג מנוטנו, שהתפלה תהיה מנוס לנו אם תקובל. לַמַּעֲנוּ לַמַּעַן ה'. וי"ג לַמַּעֲנוּ, ומסתבר. 5 חִינּוֹנוּ, וי"ג חִיפּוּשָׁנוּ, ר"ל שנהיה חפשים וחפים מפשע. 6 וַיַּעֲרֵב, ע"ש תהל' קד לד יערב עליו שיחי. וי"ג ויעודנו, פי' שאנו מתוודים בתפלה לפניו. הַמִּיִּתּוֹ קול הכלים (ישע' יד יא המית בבלִיך), והעביר אותו הפייטן לקול אנשים. וי"ג הדרתנו, ע"ש תהל' כט ב השתחונו לה' בהדרת קדש. 7 ד פִּקְנוּ שאנו דופקים דלתנו בתפלה.

מעריב ליום כפור

פסוקי דרחמי

כתבי היד וגם דפוסים מנהג אשכנז ומנהג פולין שונים זה מזה בסדר הפסוקים ובמספרם.

במנהג פולין אומרים סדר זה

- שִׁמְעַתְּפִלָּה. עֲדִיךָ כָּל־בֶּשֶׂר יִבְאוּ: (תהלי' ס"ה ג)
יָבֹא כָּל־בֶּשֶׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנֶיךָ יי: (ישע' סו כג"י)
...יָבֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי. ויִכַּבְּדוּ לְשִׁמְךָ: (תהלי' פו ט)
בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרַעַה. נִבְרַכָּה לְפָנֶיךָ עֲשֵׂנוּ: (תהלי' צה ו)
5 בָּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרָתוֹ בְּתִהְלָה. הוֹדוּ לוֹ בִּרְכוּ שְׁמוֹ: (תהלי' ק ד)
...הִנֵּה בִּרְכוּ אֶת־יי כָּל־עַבְדֵי יי. הַעֲמִידִים בְּבֵית־יי בַּלִּילוֹת: (תהלי' קלד א)
שְׁאוּ־יְדֵכֶם קֹדֶשׁ. וּבִרְכוּ אֶת־יי: (תהלי' קלד ב)
נִבְוָאָה לְמִשְׁכָּנוֹתָיו. נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֵדֶם רִגְלָיו: (תהלי' קלב ז)
רוֹמְמוּ יי אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֵדֶם רִגְלָיו קְדוֹשׁ הוּא: (תהלי' צט ה)
10 רוֹמְמוּ יי אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֵר קְדוֹשׁוֹ. כִּי־קְדוֹשׁ יי אֱלֹהֵינוּ: (תהלי' צט ט)
הִשְׁתַּחֲווּ לֵיי בְּהִדְרַת־קֹדֶשׁ. חִילוּ מִפְּנֵיו כָּל־הָאָרֶץ: (תהלי' צו ט)
וְאַנְחֵנוּ בָּרֵב חֲסִדְךָ נִבְוָא בֵּיתְךָ. נִשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל־קְדוֹשְׁךָ בִּירְאָתְךָ: (תהלי' ה חי)
נִשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קְדוֹשְׁךָ וְנוֹדָה אֶת־שִׁמְךָ עַל־חֲסִדְךָ וְעַל־אַמְתְּךָ.
כִּי־הִגְדַּלְתָּ עַל־כָּל־שִׁמְךָ אִמְרָתְךָ: (תהלי' קלח ב"י)
יי אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי־כְמוֹךָ חֲסִין יְהִי. וְאַמוֹנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ: (תהלי' פט ט)
15 כִּי מִי בִשְׁחָק יַעֲרֹךְ לֵיי. יִדְמָה לֵיי בִּבְגֵי אֱלִים: (תהלי' פט ז)
כִּי־גָדוֹל אַתָּה וַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת. אַתָּה אֱלֹהִים לְבִדְךָ: (תהלי' פו י)
כִּי־גָדוֹל מֵעַל־שָׁמַיִם חֲסִדְךָ. וְעַד־שְׁחָקִים אִמְתְּךָ: (תהלי' קח ה)
גָּדוֹל יי וּמְהֻלָּל מְאֹד. וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֶקֶר: (תהלי' קמה ג)
כִּי גָדוֹל יי וּמְהֻלָּל מְאֹד. נוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים: (תהלי' צו ד)
20 כִּי אֵל גָּדוֹל יי. וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־אֱלֹהִים: (תהלי' צה ג)
...אֲשֶׁר מִי־אֵל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר־יַעֲשֵׂה כְּמַעֲשֵׂיךָ וְכִגְבוּרָתֶיךָ: (דבר' ג כו)

דוגמא לסדר שונה: 1-5. 8. 12. 13. 4. 7. 6. תהלי' קיט קמח"י. 40. 39. 36. 14. 23. 22. 18. 19. 28. 44. ואילך מ 1-5. 7. 13. 11.
22. 23. 28. 18. 19. 35. 40. 11. 44. 26. 45 ואילך 1

- מִי לֹא יִרְאֶה מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לֹךְ יָאֲתָה.
 כִּי בְּכָל־חֲכָמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל־מַלְכוּתָם מֵאֵין כְּמוֹהֶ: (ירמ' י ז)
 מֵאֵין כְּמוֹהֶ יי. גְּדוֹל אֶתָּה וְגְדוֹל שְׁמֶךָ בְּגִבּוֹרָה: (ירמ' י ו)
 25 לֹךְ זְרוּעַ עַם־גִּבּוֹרָה. תָּעֲזוּ יָדֶךָ תָּרוּם יְמִינֶךָ: (תהל' פס יד)
 לֹךְ יוֹם אַף־לֹךְ לַיְלָה. אֶתָּה הַכִּינֹת מְאוֹר וְשִׁמְשׁ: (תהל' עד טז)
 אֲשֶׁר בִּידוֹ מְחַקְרֵי־אָרֶץ. וְתוֹעֲפּוֹת הָרִים לוֹ: (תהל' צה ד)
 מִי יִמְלִל גִּבּוֹרוֹת יי. יִשְׁמִיעַ כָּל־תְּהִלָּתוֹ: (תהל' קו ב)
 לֹךְ יי הַגְּדֹלָה וְהַגִּבּוֹרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצָּח וְהַהוֹד כִּי־כָל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ.
 לֹךְ יי הַמְּמַלְכָּה וְהַמְתַּנְשֵׂא לְכָל לְרֹאשׁ: (דה"א כט יא)
 לֹךְ שָׁמַיִם אַף־לֹךְ אָרֶץ. תִּבְּל וּמְלָאָה אֶתָּה יִסְדָּתָם: (תהל' פס יב)
 30 אֶתָּה הַצִּבְּתָ כָּל־גִּבּוֹלוֹת אָרֶץ. קִיץ וְחֹרֶף אֶתָּה יַצְרָתָם: (תהל' עד יז)
 אֶתָּה רִצְצָתָ רֹאשֵׁי לְוִיָּתָן. תַּתְּנֶנּוּ מֵאֲכָל לֶעָם לְצִיִּים: (תהל' עד ד)
 אֶתָּה בְּקִצֶּתָ מַעֲזֵן וְנַחֵל. אֶתָּה הוֹבִשְׁתָּ נְהִירוֹת אֵיתָן: (תהל' עד טו)
 אֶתָּה פּוֹרַרְתָּ בְּעֶזְךָ יָם. שִׁבְרָתָ רֹאשֵׁי תַנִּינִים עַל־הַמַּיִם: (תהל' עד יג)
 אֶתָּה מוֹשִׁיל בְּגִאוֹת הַיָּם. בְּשׂוֹא גִלְיוֹ אֶתָּה תִשְׁבַּחָם: (תהל' פס י)
 35 גְּדוֹל יי וְמַהֲלֵל מְאֹד. בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הִרְקִדְשׁוּ: (תהל' מח ב)
 יי צִבְאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֵשֶׁב הַכְּרָבִים אֶתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבִדְךָ... (ישע' לו סו)
 אֵל גִּעְרָן בְּסוֹד־קְדוּשִׁים רַבָּה. וְנוֹרָא עַל־כָּל־סִבִּיבָיו: (תהל' פס ח)
 וַיּוֹדוּ שָׁמַיִם פְּלִאָה יי. אַף אֲמוֹנָתְךָ בְּקָהֶל קְדוּשִׁים: (תהל' פס ו)
 לְכוּ נִרְנְנָה לַיי. נִרְיָעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ:
 40 נִקְדָּמָה פָּנָיו בְּתוֹדָה. בְּזִמְרֹת נִרְיָע לוֹ: (תהל' צה א-ב)
 צִדֵּק וּמִשְׁפָּט מִכּוֹן כְּסָאָךְ. חֶסֶד וְאַמֶּת יִקְדָּמוּ פָּנֶיךָ: (תהל' פס טו)
 אֲשֶׁר יַחֲדוּ וּמִתִּיק סוֹד. בְּבֵית אֱלֹהִים נִהְלַךְ בְּרִגְשׁ: (תהל' נה טו)
 אֲשֶׁר לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ. וַיִּבְשֶׁת יָדָיו יָצְרוּ: (תהל' צה ה)
 אֲשֶׁר בִּידוֹ נִפְשׁ כָּל־חַי. וְרוּחַ כָּל־בֶּשֶׂר־אִישׁ: (איוב יב י)
 45 הַנִּשְׁמָה לֹךְ / וְהַגּוֹף פָּעֵלָךְ / חוֹסֶה עַל־עַמְלָךְ:
 הַנִּשְׁמָה לֹךְ / וְהַגּוֹף שָׁלָךְ / יי עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ:

אתנו על-שמה יי / עשה למען שמה.
בעבור כבוד שמה / כי אל חנון ורחום שמה;
למען-שמה יי / וסלחת לעוננו כי רב-הוא: (תהלי' כה יא*)

במנהג אשכנז המערבי אומרים סדר זה

- חזן שמע תפלה עדיך כל-בשר יבאו: (תהלי' סח ג)
קהל יבוא כל-בשר להשתחוות לפניך יי: (ישע' סו כג**)
[ח] לפניך יי אלהינו יכרעו ויפולו ולכבוד שמה יקר יתנו: (לקוח מהמלכיות לר"ה)
ק' יבואו וישתחוו לפניך אדני ויכבדו לשמה: (תהלי' פו ט)
5 ח' באו ושתחוה ונכרעה ונברכה לפני-יי עשנו: (תהלי' צה ו)
ק' באו שעצרו בתודה וצרתיו בתהלה הודו לו ברכו שמו: (תהלי' ק ד)
ח' הגה ברכו את-יי כל-עבדי יי העמדים בבית-יי בלילות: (תהלי' קלד א)
ק' שאו-ידכם קדש וברכו את-יי: (תהלי' קלד ב)
ח' ברכו יי מלאכיו גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו: (תהלי' קג ב)
10 ק' ברכו יי כל-צבאיו משרתיו עשי רצונו: (תהלי' קג בא)
ח' ברכו יי כל-מעשיו בכל-מקומות ממשלתו ברכי נפשי את-יי: (תהלי' קג בב)
ק' ברכי נפשי את-יי וכל-קרבי את-שם קדשו: (תהלי' קג א)
ח' ... יי אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת: (תהלי' קד א)
ק' כי שם יי אקרא הבו גדל לאלהינו: (דבר' לב ג)
15 ח' נבואה למשכנותיו ושתחוה להדם רגליו: (תהלי' קלב ו)
ק' ושתחוה אל-היכל קדשך ונודה את-שמה על-חסדך ועל-אמתך
כי-הגדלת על-כל-שמה אמרתך: (תהלי' קלח ב*)
ח' גדלו ליי אתי וגרוממה שמו יחדו: (תהלי' לד ד)
ק' רוממו יי אלהינו ושתחוה להדם רגליו קדוש הוא: (תהלי' צט ה)

דוגמא לסדר שונה: 1. 2. 4. 8. 15. 19 — 22. 26. 16. 13. 29. 30. 28. 41. 40. 39. 18. ש"א ב. ב. 32. 34. 35. 50. 52. 37. 48. 54. 56. 53. 61. 63. 62. 64. 66. 36. ישע' לו טו א | ברפוסיו ריו"ה גוסף סדר אחר ע"פ דפוס ישן בדלקמן: 1—3. 21—24. 44. 5. 26. 16. 13. תהלי' צג א. 29. 30. 18—20. 48. 49. 31. 47. 35. 34. 50—52. 37. 38. 6—12. תהלי' קמה ג. 39. 32. 54—56. 58. 61 ואילך.

- 20 ח' רוממו יי אלהינו והשתחוו להר קדשו כי קדוש יי אלהינו: (תהלי' צט ט)
 ק' השתחוו ליי בהדרת-קדש חילו מפניו כל-הארץ: (תהלי' צו ט)
 ח' כל-הארץ ישתחוו לה ויזמרו-לה ויזמרו שמח סלה (תהלי' סו ד)
 ק' וזמרו אלהים וזמרו וזמרו למלכנו וזמרו: (תהלי' מז ז)
 ח' כי מלך כל-הארץ אלהים וזמרו משכיל: (תהלי' מז ח)
 ק' 25 ואנחנו נברך יה מעתה ועד-עולם הללויה: (תהלי' קטו יח)
 ח' ואנחנו ברב חסדך נבוא ביתך נשתחווה אל-היכל קדשך ביראתך: (תהלי' ה ח)
 ק' הרנינו לאלהים עוזנו הריעו לאלהי יעקב: (תהלי' פא ב)
 ח' לכו נרננה ליי נריעה לצור ישענו: (תהלי' צה א)
 ק' צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך: (תהלי' פט טו)
 ח' 30 נקדמה פניו בתודה בזמרות גריע לו: (תהלי' צה ב)
 ק' כי מי-אל מבלעדי יי ומי צור מבלעדי אלהינו: (ש"ב כב לב)
 ח' אשר מי-אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיה וכגבורתך: (דבר' ג כד)
 ק' ויודו שמים פלאך יי אף-אמונתך בקהל קדושים: (תהלי' פט ו)
 ח' כי מי בשחק יערך ליי ידמה ליי בבני אלים: (תהלי' פט ז)
 ק' 35 אל נערך בסוד-קדשים רבה ונורא על-כל-סביביו: (תהלי' פט ח)
 ח' יי אלהי צבאות מי-כמוך חסין יה ואמונתך סביבותיך: (תהלי' פט ט)
 ק' לה יי הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד.
 ח' כי-כל בשמים ובארץ לה יי הממלכה והמתנשא לכל לראש: (דבר' כס יא)
 ק' כי גדול מעל שמים חסדך ועד שחקים אמתך: (תהלי' קח ה)
 ח' 40 כי-גדול אתה ועשה נפלאות אתה אלהים לבדך: (תהלי' פו י)
 ק' כי גדול יי ומהלל מאד נורא הוא על-כל-אלהים: (תהלי' צו ד)
 ח' גדול יי ומהלל מאד בעיר אלהינו הר-קדשו: (תהלי' מח ב)
 ק' גדול אדונינו ורב-כח לתבונתו אין מספר: (תהלי' קמו ה)
 ח' כי אל גדול יי ומלך גדול על-כל-אלהים: (תהלי' צה ג)
 ק' 45 עשה גדלות עד-אין חקר ונפלאות עד-אין מספר: (אירוב ט י)
 ח' אין כמוך באלהים אדני ואין כמעשיך: (תהלי' פו ז)

- ק' מִי־כַמְכָה בָּאֵלִים יְיָ מִי כַמְכָה נֶאֱדָר בְּקֶדֶשׁ נִזְרָא תְהִלַּת עֲשֵׂה פֶלֶא: (שמות טו יא)
- ח' מִי־אֵל כָּמוֹךָ נִשָּׂא עֹן וְעִבֵּר עַל־פֶּשַׁע לְשֹׂאֲרֵית נַחֲלָתוֹ.
- ק' לֹא־הֶחְזִיק לְעַד אָפוּ כִי־חָפֵץ חֶסֶד הוּא: (מיכה ז יח)
- ח' 50 מִי לֹא יִרְאַךְ מִלֶּךְ הַגּוֹיִם כִּי לֶךָ יֵאָתֶה.
- ק' כִּי בְּכָל־חֻכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל־מַלְכוּתָם מֵאִין כָּמוֹךָ: (ירמ' י ז)
- ח' מֵאִין כָּמוֹךָ יְיָ גָדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שְׁמֶךָ בְּגִבּוֹרָה: (ירמ' י ו)
- ק' לֶךָ וְרוּעַ עַם־גִּבּוֹרָה תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם יְמִינְךָ: (תהל' פט יד)
- ח' לֶךָ יוֹם אַף־לֶךָ לִילָה אַתָּה הַכִּינוֹתָ מְאוּר וְשִׁמְשׁ: (תהל' עד טז)
- ק' 55 לֶךָ שְׁמִים אַף־לֶךָ אֶרֶץ תָּבֵל וּמְלָאָה אַתָּה יִסְדָּתָם: (תהל' פט יב)
- ח' אַתָּה הַצַּבְתָּ כָּל־גִּבּוֹלוֹת אֶרֶץ קִיץ וְחֶרֶף אַתָּה יִצְרָתָם: (תהל' עד יז)
- ק' אַתָּה בְּקִצֶּתָּ מַעֲזִין וְנַחֵל אַתָּה הוֹבִשְׁתָּ נְהִירוֹת אֵיתָן: (עד טו)
- ח' אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְּעֶזְךָ יָם שִׁבְרָתָ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל־הַמַּיִם: (עד יג)
- ק' אַתָּה רֹצֶצֶת רָאשֵׁי לִוְיָתָן תַּתְּנוּ מֵאֵכֶל לָעַם לְצִיִּים: (עד יד)
- ח' 60 אֲשֶׁר יַחֲדוּ וּמִתִּיק סוֹד בְּבֵית אֱלֹהִים נְהִלְךָ בְּרָגֶשׁ: (נה טו)
- ק' אֲשֶׁר־לוֹ הָיִם וְהוּא עָשָׂהוּ וַיִּבְשֶׁת יָדָיו יָצְרוּ: (צה ה)
- ח' אֲשֶׁר בִּידוֹ מַחְקֵי־אֶרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ: (צה ד)
- ק' אֲשֶׁר בִּידוֹ גִּפְשׁ כָּל־חַי וְרוּחַ כָּל־בֶּשֶׂר־אִישׁ: (איוב יב י)
- ח' הַנִּשְׁמָה לֶךָ וְהַגּוֹף פָּעֵלְךָ. חוֹסֶה עַל עַמְּלֶךָ:
- ק' 65 הַנִּשְׁמָה לֶךָ וְהַגּוֹף שָׁלֶךָ. יְיָ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ:
- ח' אֲתָנוּ עַל שְׁמֶךָ. יְיָ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ:
- ק' בְּעִבּוֹר כְּבוֹד שְׁמֶךָ כִּי אֵל חַנוּן וְרַחוּם שְׁמֶךָ:
- ח' לְמַעַן־שְׁמֶךָ יְיָ וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנֵנוּ כִּי רַב־הוּא: (תהל' כה יא*)
- ק' ...כִּי לֹא עַל־צַדִּיקֵינוּ אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ
- ח' כִּי עַל־רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: (דני' ט יח)
- ח' יְיָ אֱלֹהֵי הַצַּבָּאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרוּבִים: ק' וְאַתָּה אֱלֹהִים לְבַדְּךָ:
- [ג] יְיָ צַבָּאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב הַכְּרוּבִים אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ... (ישע' לו טו)

במנהג פולין אין אומרים פתיחה אלא מתחילין 'דרכך אלהינו' (להלן ע' 20)

סיוון: ח-ז. סדרה: 682. עכונת הסדרה: 312.

יְיָ אֱלֹהֵי הַצְבָּאוֹת יוֹשֵׁב הַכְּרוֹבִים / בְּטִיתָ שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹכְבִים
 גְּשׁוֹ-נָא אֵלַי בְּדַבָּרִים עֲרִבִים / דְּרִשׁוּנִי וְחַיּוּ יָמִים רַבִּים
 הֲלֹא דַבְרִיךָ לְעוֹלָם נִצְבִים / וּבָם אָנוּ נִשְׁעָנִים וְנִקְרָבִים
 וְנִכְרְנוּ * לְחַיִּים טוֹבִים / חֲנֻנוּ * כְּחֶסֶדְךָ הַמְרָבִים
 5 טוֹב אַתָּה לְרָעִים וְלַטּוֹבִים / יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים
 כִּי לֹא-תַחְפֹּץ בְּמִיתַת חַיִּים / לָכֵן אָנוּ מְשַׁכְּמִים וּמַעְרִיבִים
 מְלֶכְךָ מְהֻלָּל בְּמַחְנוֹת כְּרוֹבִים / נִקְנוּ מִחֶטָּא * וּמַחְיוּבִים
 סֶלַח-נָא כִּי פִשְׁעֵינוּ רַבִּים / עֲנֵנוּ לְמַעַן צוּרִים הַחֲצוּבִים
 פִּתְחֵי תְּשׁוּבָה לְבַל-יְהוּ נִשְׁלָבִים / צַעֲקוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ יְהוּ מְקַרְבִים
 10 קָרְבָנוּ אֵלֶיךָ חוֹצֵב לְהָבִים / רָצֵנוּ כְּעוֹלוֹת פָּרִים וּכְשָׁבִים
 שָׁכְנוּ אֵלֶיךָ נִעְרִים וְשָׁבִים / תְּמוֹכִים בְּטוֹחִים עַל-רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים:

כִּי אֲבָב' דְּהוּו; מ; פִּטְג; (מח') ספ' (רד) || סלח לנו אכיננו כי ברוב אולחנו... הקדים מ

1 בטית: לעמך הו' ופִּטְג ספ' 4 זכרנו: ופקדנו הו' 1 חננו: ועננו הו' 1 6 משכימים ומעריבים: נשענים ונקרבים מ
 7 ומחיובים: ומכל חיובים טג ספ' וטהרנו מכל חיובים פ 8 נא: לנו פִּטְג | רבים: מרובים ט 9 לבל: בל פִּטְג | יהיו ט |
 משולבים ספ' | מקרבים בב' דומ' ספ' (רוב המדורות): נקרבים אה' פִּטְג טג' נקשבים דפ' מ"א 10 אליך: לפניך ט 11 כי
 על רחמך הו'

1 ה' אֱלֹהֵי הַצְבָּאוֹת יוֹשֵׁב הַכְּרוֹבִים כֵּן הַנוֹסֵחַ בְּכָל הַמַּקּוֹרוֹת, וְהוּא מוֹרַכֵּב מִהַנוֹסֵחַ יְהוּ צְבָאוֹת יוֹשֵׁב הַכְּרוֹבִים (ש"א ד ד.
 ש"ב ו ב) וְהַנוֹסֵחַ יְהוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יוֹשֵׁב הַכְּרוֹבִים (מ"ב יט טו) או יְהוּ צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יוֹשֵׁב הַכְּרוֹבִים (ישע' לו טו). בְּטִיתָ
 אִמְרַת (מל' לבטא בַּשְּׁפָתִים, וִיק' ה ד). שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹכְבִים יִרְמ' ג יד. 2 גְּשׁוֹ נָא אֵלַי (לשון בְּרָא' מה ד) בַּמַּשְׁמָעוֹת
 הַתַּפְלָה, כְּגוֹן מִ"א יח לו וַיִּגֶשׁ אֵלָיו הַנְּבִיא וַיֹּאמֶר. דְּרִשׁוּנִי וְחַיּוּ עִמּוֹס ה ד. 3 הֲלֹא דַבְרִיךָ לְעוֹלָם נִצְבִים ע"ש תהל'
 קִיס פֶּט לְעוֹלָם ה' דְּבַרְךָ נִצַּח בַּשָּׁמַיִם, וְכוּוֹגַת הַפִּיטָן הִיא עַל הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע לְיִשְׂרָאֵל וּשְׁקִימַת לְעוֹלָם (בְּרִכוֹת דף ל"ב א').
 5 טוֹב אַתָּה לְרָעִים וְלַטּוֹבִים ע"ש תהל' קמח ט טוֹב ה' לְכָל וְרַחֲמֵיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים
 נוֹסֵחַ הוּדִי בְּנִעְיִלַת יו"ב, וְעִי' ג"כ פִּרְקֵי ר"א מ"ג אִמְרַר' עֲקִיבָא גְּבִירַת הַתְּשׁוּבָה וַיִּמֵּן הַקְּבִי' פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים בְּכָל יוֹם,
 וּמֵאִמְרַר דּוּמָה פִּסְח' דף ק"ט א' ידו שֶׁל הַקְּבִי' שֶׁפְּרוּסָה תַּחַת כִּנְפֵי הַחַיּוֹת כְּדִי לְקַבֵּל בְּעִלֵּי תְּשׁוּבָה מִיַּד מִדַּת הַדִּין. 6 כִּי לֹא
 תַּחְפֹּץ בְּמִיתַת חַיִּיבִים גַּם זֶה דּוּמָה לְנוֹסֵחַ תַּפְלַת נִעְיִלָה כִּי לֹא תַּחְפֹּץ בְּהַשְׁחָתַת עוֹלָם... וְרוּצָה אַתָּה בְּתְּשׁוּבַת רַשְׁעִים וְאֵין
 אַתָּה חָפֵץ בְּמִיתַתָּם, שְׁנֵאִמְרַר (יחזק' לג יא)... חֵי אֲנִי נָא ה' אֱלֹהִים אִם אַחֲפֹץ בְּמוֹת הַמֵּת... וְכֵן שֵׁם יְהוָה כְּג. לִב. 8 לְמַעַן
 צוּרִים הַחֲצוּבִים הַאֲבוֹת, ע"ש ישע' נא א הִבִּטְרוּ אֶל צוּר חוֹצְבָתָם, לִפִּי דְרִשְׁתָּ חוֹזֵל (יִבְמוֹת דף ס"ד א') שֶׁהַאֲבוֹת עֲקוּרִים
 הִיוּ, וְנִחְצְבוּ, ר"ל שֶׁנִּשְׁעָנָה לָהֶם זְכוּרוֹת. 9 פִּתְחֵי תְּשׁוּבָה לְבַל יְהוּ נִשְׁלָבִים מְחוּבָרִים כְּאִילוּ בְּשִׁילּוּב קְרָשִׁים, ר"ל נְעוּלִים,
 ע"פ דְּרִשְׁתָּ חוֹזֵל דְּבָרִים רַבָּה ב' י"ב שְׁעָרֵי תַּפְלָה פְּעָמִים פְּתוּחִים נְעוּלִים, אֲבָל שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה לְעוֹלָם פְּתוּחִים. 10 חוֹצֵב
 לְהָבִים ע"ש תהל' כס ז קול ה' חוֹצֵב לְהָבוֹת אֵשׁ. רָצֵנוּ ר"ל קָבַל תַּפְלָתָנוּ כְּעוֹלוֹת פָּרִים וּכְשָׁבִים ע"ש הוֹשַׁע יד ג
 וְנִשְׁלָמָה פְּרִים שְׁפָתֵינוּ. 11 נִעְרִים וְשָׁבִים צַעֲרִים וְזִקְנִים.

[נפסקא סראשונה והשניה 3 מלים, צטלישית 5 מלים צטורה]. -- כ 219.

כִּי־עַל־רַחֲמֵיךָ הָרַבִּים אָנוּ בְּטוֹחִים / וְעַל־צַדִּיקוֹתֶיךָ אָנוּ נִשְׁעָנִים
וְלִסְלִיחוֹתֶיךָ אָנוּ מְקוּיִם / וְלִישׁוּעָתְךָ אָנוּ מְצַפִּים:

* *

אֲתָה־הוּא יְיָ מֶלֶךְ / אוֹהֵב צַדִּיקוֹת מְקַדֵּם
מַעֲבִיר עֲוֹנוֹת עָמוֹ / וּמַסִּיר חֲטָאת יִרְאִיו
5 כּוֹרֶת בְּרִית לְרֹאשׁוֹנִים / וּמְקַיֵּם שְׁבוּעָה לְאַחֲרוֹנִים:

* *

אֲתָה־הוּא שִׁירְדָתָ בַּעֲנַן כְּבוֹדְךָ עַל־הַר־סִינַי
וְהִרְאִיתָ דְּרָכֵי טוֹבָךָ לְמֹשֶׁה עַבְדְּךָ
וְאַרְחוֹת חֲסִדֶיךָ גִּלִּיתָ לוֹ וְהוֹדַעְתָּ
כִּי אַתָּה אֵל רַחוּם וְחַנוּן
10 אֶרֶץ אֲפִים וְרַב־חֶסֶד וּמִרְבָּה לְהַטִּיב
וּמְנַהִיג אֶת־הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּמִדַּת הַרְחָמִים:

וְכֵן כְּתוּב (שמות לג יט) וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל־טוֹבִי עַל־פָּנֶיךָ וְקִרְאֲתִי בְּשֵׁם יְיָ לְפָנֶיךָ. וְחֲנֹתִי אֶת־אֲשֶׁר
אֲחֹן וְרַחֲמֵי אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם:

כִּי־י אב"פ טג; ס (= סדור ר' סעדיה גאון) ||

1 ועל צדקותיך אנו נשענים: ועל חסדיך אנו סמוכים ס 2 ולסליחותיך אנו מצפים ולישועתך אנו מקוים פטג; ועל צדקותיך
אנו נשענים ולסליחותיך אנו מקוים ס 3 ואתה א הוא חס' ג יי מלך: מלך דפוסי מ"פ: אב הרחמן ס | אוהב: פועל ס
4 עונות: עון ס || עמו: עמך פטג | מסיר חטאת ס | יראיך פג: ידידיך ט 10 אל ארך אפים ג | ורב חסד חס' פטג
11 ומנהג ס || את: כל ט את כל א כלוחס' ט 12 ווכן כתוב: כאמור ג

הקדמה ראשונה לאמירת י"ג מדות. הפיוט נמצא בהרכב זה בכל המנהגים (החל מתקופת ר' סעדיה גאון), אבל כנראה מורכב
הוא משלש פסקאות שונות, והראשונה שבהן מצטרפת כנראה לענין שלפניה. הפיוטא השנייה שונה מבחינת המשקל מהשלישית,
והשלישית מובילה ישר לענין, וייתכן שמבקום הפסוק המובא כאן היתה כוונת הפייטן להביא את הפסוק ויעבר ה' על פניו וכו'.
כי על רחמיך אם מלים אלו מצטרפות, כמו אצל האשכנזים, לענין שלפניהם, ההמשך ברור, אבל בסדור ר' סעדיה גאון
אומרים אותן כפתיחה לסליחות, ולפי זה צריכין להפוס 'כי' במשמעות 'הנה' (דוגמת 'כי את שבע כבשות תקח מידי' (ברא' כא ל)).
כי על רחמיך הרבים דני' ב יח. לישועתך אנו מצפים כלשון התלמוד (שבת דף ל"א א') צפית לישועה. אוהב
צדקות תהלי' יא ז. מעביר עונות עמו דומה ללשון התלמוד מעביר ראשון ראשון (ר"ה דף י"ז א'), ועי' מידה זו מסיר
חטאות יראיו החטאים המעטים של הצדיקים. כורת ברית לראשונים ויק' כו מה. אתה הוא שירדת בענן
כבודך שמות לד ה, וכאן מתחילה ההקדמה לאמירת שלש עשרה מדות. והראית דרכי טובך למשה עבדך וכו'.
כדרשת חז"ל ר"ה דף י"ז ב', ו'דרכי טובך' נאמר כאן בהתאם למה שנאמר הודיעני נא את דרכך, שמות לג יג. ואורחות
חסדיך תהלי' כה י. אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד שמות לד ו. ומנהיג את העולם כולו במדת
הרחמים עי' לדוגמא שמות רבה ג'... וכשאני מרחם על עולמי אני נקרא יי שאין יי אלא מדת רחמים, שנא' יי אל רחום
וחנון.

בלכות שביים (חריזת שתי טורות). מספר חלים 3-4 בטורה. — א 3466.

אל ארך-אפים אתה / (ובעל הרחמים בקראת) / ודרךך תשובה הורית.
גדלת רחמיה וחסדיך / תזכר היום ובכל-יום לזרע ידידיך;
תפן אלינו ברחמים / כי אתה-הוא בעל הרחמים.
בתחנון ובתפלה פניך נקדם / כהודעת לענו מקדם:
מחרון אפך שוב / כמו בתורתך כתוב.
ובצל כנפיך נחסה ונתלונן / כיום וירד יי בענן:
תעבר על-פשע ותמחה אשם / כיום ויתיצב עמו שם.
תאזין שועתנו ותקשיב מנו מאמר / כיום ויקרא בשם יי. ושם נאמר:

ויעבר יי על-פניו ויקרא יי אל רחום וחנן. ארך אפים ורב-חסד ואמת: נצר חסד לאלפים נשא
עון ופשע וחטאה. ונקח (שמות לד ו): וסלחת לעווננו ולחטאתנו ונחלתנו (שם לד ט): סלח לנו אבינו כי
חטאנו. מחל לנו מלכנו כי פשענו (לקוח מחפלת יח): כִּי-אַתָּה אֱלֹהֵינוּ טוֹב וְסָלַח. ורב-חסד לכל-קראיך:
(תהלים פו ה)

כ"י א; פג: ס' (=ספרדים, כגון מח' אלג'יר, והראן תלמסאן, וכן כ"י ז של סדר רב עמרם גאון); פ' ||

1 ובעל הרחמים בקראת חס' ס' ונראה כהוספה הורית: לנו הורית ס' 2 ובכל יום חס' ס', כנראה הוספה 4 בתחנון: בצום פ' פניך חס' ס' | כמו שהודעת פג 5 שוב: תשוב גס' כתוב: קשוב פ' 6 וירד יי: רדתך פג 7 ותמחה: ותמחול ס' ויתיצב: התיצבת פג שועתנו: שוע ס' שועה פ' | מנו: ברצון פ': חס' ס' | ויקרא: קראת ג

פיוט זה הוא הקדמה שניה לאמירת י"ג מדות. הוא נהוג בכל מנהגי אשכנז וצרפת ובכמה עדות בצפון אפריקה שמוצאם בספרד ונמצא ג"כ במחזור רומניא. ברוב עדות הספרדים אומרים אותו לעתים בעריכה מקוצרת כדלקמן:
אל ארך אפים אתה ובעל הרחמים. גדולת רחמיה וחסדיך הודעת לענו מקדם, וכן כתוב בתורתך וירד יי בענן וכו'. פיוט אחר (שנוצר כנראה על דוגמת הנוכחי) נמצא בסדר ר' סעדיה גאון (ע' שה), והוא על סדר א"ב: ארך אפים אתה / בעל הרחמים בקראת / גדולת רחמיה וחסדיך / דע ענוי מקדם / הרבינו לפשוט / ובקש ציר בעדנו וכו'.
ובעל הרחמים בקראת הוסף כנראה לטכסט המקורי (מתוך הפיוט האלפבתי הנזכר?), ואין מקומו כאן, מפני שזכר בשורה 3: כי אתה הוא בעל הרחמים. בתחנון ובתפלה באמירת י"ג מדות. פניך נקדם ע"פ תהל' זה ב. כהודעת לענו מקדם כדרשת חז"ל ר"ה דף י"ז ב'. מחרון אפך שוב שמות לב יב. כמו בתורתך כתוב וינחם ה' וכו' שמות לב יד. חריזה זו נראית לפיטן כמותרת, והיא נשמרה ברוב המקורות, אבל במחזור רומניא חוקנה כמו בתורתך קשוב, ר"ל כמו שנשמע משם. ובצל כנפיך נחסה ונתלונן ע"פ תהל' צא א, לו ח. כיום וירד יי בענן ר"ל ביום המעשה שהיה: וירד ה' בענן (שמות לד ה), וכנראה זהו הנוסח המקורי המוביל לאמירת י"ג המדות, ומה שתקנו בכ"י צרפתיים כיום רדתך... ובהמשך (שורה 7): כיום ויתיצב עמו שם והיום שירד בו משה מן ההר ובישרם שנתרצה לפני המקום היה יום הכפורים לפי מסורת עתיקה (סדר עולם רבא פרק ו'). ותקשיב מנו מאמר י"ג מדות.

מנין המדות ופירושן הוא לפי התלמוד (ע' ג"כ בתרגום אוגלוס): א) ה', אני הוא קודם שיחטא האדם, ב) ה', אני הוא לאחר שיחטא, ג) אל (רחמים), ד) — ה) רחום וחנן, ו) ארך אפים, ג' לרשעים, ז) ורב חסד, לצדיקים חסד, ח) ואמת — בתחלה אמת ולבסוף רב חסד, ט) נוצר חסד לאלפים — לדורות הבאים, י) נושא עון, יא) ופשע — שהוא חמור מעון, יב) וחטאה — שהוא קל ממנו, יג) ונקח, ר"ל מנקה הוא לשבים (יומא דף פ"ו א'). ועי' פרוגת הבושם ח"ג, 294, המוסיף דיוקים מעניינים לפירוש. נוהגין לצרף לאמירת י"ג מדות ודוי קצר עם בקשת סליחה: בסדר רס"ג 'חטאנו צורנו טלח לנו יוצרנו', ואצל האשכנזים והספרדים את הנוסח סלח לנו אבינו כי חטאנו וכו' הלקוח מחפלת שמונה עשרה.

במנהג אשכנז המערבי אין אומרים כאן פיוט זה.
ברוב הקהלות נוהגין לומר רק שתי הכותרות והשורות 44/43.

דִּרְכָּךְ אֱלֹהֵינוּ לְהֹאֲרִיךְ אַפֶּךָ / לָרַעִים וּלְטוֹבִים. וְהִיא תְהַלֶּתְךָ;
לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵינוּ עֲשֵׂה וְלֹא לָנוּ / רְאֵה עֲמִידַתְנוּ דְּלִים וְרָקִים:

סימון: ח"צ מוכנע (מחצית: יוסי בן יוסי). - א 5748.

אָמְנָם אֲשֶׁמִּינוּ עֲצָמוּ מִסֵּפֶר / אֲנַחֲת דּוֹרְנוּ רַבּוּ מִלְדָּבָר
אֲשֶׁר לֹא-הִקְשַׁבְנוּ גְעֵרָה כְּמִבֵּין / אֶפְפוּנוּ מִכּוֹת כִּכְסִיל הַזֵּדֵנוּ:

בְּדַבְרְךָ-לָנוּ שׁוֹבָה פָּגִינוּ הַסִּתְרָנוּ / בְּמִרְמָה בְּקִשְׁנוֹךְ וְאֵלֶיךָ לֹא-שָׁבְנוּ
בְּטוֹב לֹא-דִרְשְׁנוֹךְ בְּרַב-כָּל שְׁכַחְנוֹךְ / בְּעֵת הַצַּר-לָנוּ אֵיךְ תִּמְצָא:

5 גְּבוּרֹת אֵין-כָּנוּ אֲשֶׁר-בָּם נָבֵא / גְּדוּעֵי זְרוּעַ בְּפַעַל בִּתְּת שָׁכַר בִּשְׁנוּ
גִּמְרָנוּ וְאֶכְלָנוּ צָדֶקֶת אֲבוֹתֵינוּ / גַּם-קֶרֶן גַּם-פָּרִי לֹא-מָלְאוּ שִׁפְק:

דִּכְאוּ מִנוּ שְׁכִיֹּת הַחֲמֻדָּה / דּוֹפְקֵי דִלְתֶיךָ בְּכַחַ וּגְבוּרָה
דְּבִרֵי-בְּנֵאוֹה נַעֲשִׂינוּ עֲשֵׂה-לָנוּ כְּרַחֲמֶיךָ / דִּתָּה מִשְׁפָּט חֶרֶב הַמַּתְהַפֶּכֶת:

כ"י אב' דה; פגני; מ (רק א-י, ק-ח), ז (א-ל, ש-ח), ח (א-ל, ח), נכך (א-כ, ח), ו"מ (א-ו, ח), ו (א, ח) ||
כותרת 1 ותיא: היא מנכ'פג 1 מלספר ג| דורנו: הורינו ג' 2 כי ככסיל גני 3 שובה: שובו אב'וגני שובו שובו פ |
פנים מ"א אליך אמ" 4 היצר מ 6 אכלנו מ| וגם מ" 7 ובגבורה דהזמ"ג 8 נעשינו: עשינו מנכ'ח| לנו: עמנו ך|
דרכך אלהינו להאריך אפך לרעים ולטובים, שנאמר ארך אפים (שמות לד ו), ודרשוהו (עירובין דף כ"ב א') מאי דכתיב
ארך אפים ארך אף מבעי ליה, אלא ארך אפים לצדיקים ארך אפים לרשעים. ראה עמידתנו דלים ורקים ר"ל שהיא
עמידת דלים ורקים.

1 אמנם אשמינו עצמו מספר (ל' תהל' מ ו), והענין ע"פ עזרא ט ו כי עונותינו רבו למעלה ראש וכו'. אנחות דורנו
רבו ע"ש איכה א כב כי רבות אנחותי. 2 אשר לא הקשבנו גערה כמבין ע"ש משלי יג א ולץ לא שמע גערה, יג ח
ורש לא שמע גערה, וכמיוחד משלי יז י תחת גערה במבין מהכות כסיל מאה, ר"ל לא קיימנו את זאת, ולכן אפסונו מכות
ככסיל הזדנו לפי תה"ל. 4 ברב כל שכחנוך לשון דבר' כח מז מרב כל. בעת הצר לנו ל' דה"ב כח כב ובעת הצר
לו. איך תימצא ל' דה"א כח ט אם תדרשנו ימצא לך, ועוד. 5 גבורות אין בנו אשר במ נבוא ע"ש תהל' עא טז
אבוא בגבורות ה' אלהים. גדועי זרוע (ע"ש ש"א ב לא וגדעתי את זרועך) בפועל בתת שכר בושנו כנראה יש לפרש:
כפועל גדוע זרוע שאינו מסוגל לפעול וצריך לבוש כשנותנים שכר. 6 גמרנו ואכלנו צדקת אבותינו כבר סמכנו יותר
מדי על זכות אבות, שהיא כעין קרן בידינו. גם קרן גם פרי לא מלאו ספק אבל גם הקרן גם הריבית שלה לא הספיקו
לצרכינו. 7 דוכאו מנו שכיות החמדה ל' ישע' ב טז, ר"ל הצדיקים שנמשלו לשכיות החמדה בפ"י הפייסן. דופקי
דלתיך בכח וגבורה על סמך צדקתם. 8 דוברי בנאוה ע"ש תהל' יז י דברו בנאות, ר"ל כמו רשעים. חרב
המתהפכת ל' ברא' ג כד. 9 הורקנו והוצגנו כקש מדגן ע"ש ישע' מז יד הגה היו כקש. היינו כמוץ ע"ש תהל' א ד

הוֹרֵקֵנוּ וְהַצַּגְנוּ כֶּקֶשׁ מִדָּגָן / הֵיִינוּ כַּמֶּץ וְאֵין-דּוֹרֵשׁ לְאָסֶפוֹ
10 הֵלֵא בְּהִלָּקֶח דָּגָן בְּעֵתוֹ / הֵצֵת לְשׁוֹן-אֵשׁ בִּקְשׁ הַיֵּבֶשׁ:
דרכך

וּמֵה נְדַבֵּר וּמֵה נִצְטָדֵק / וּמֵה-נֹאמַר וְיוֹצֵק-חֵן בְּשִׁפְתוֹתֵינוּ
למענך וּמִי-בַעַל דְּבָרִים יִדְבֵּר צָחוֹת / וּבִפְתָחוֹן פִּיו לֹא יִכְלֵם:

זֶה-דֶּרְכֵנוּ כֶּסֶל נַחֲלֵנוּ אֲנִילָת / זָדִים חוֹטְאִים זוֹלָלִים וְסָבָאִים
דרכך זִכִּיתִי לְבִי מִי-יוֹכֵל שִׁיחַ / זָרַע קְבוּרַת-רָחֵם בְּא-וְהוֹלֵךְ בְּהֶבֶל:

15 חֲזוֹת וּמוֹפֶת הַתּוֹיֵנוּ בְּאַרְץ / חֲתוּמֵי בְּאוֹת-בְּרִית וְחֻקִּים יִשְׂרָאֵל
למענך חֲשַׁבְנוּ זָרַע-קֹדֶשׁ בָּנִים לֹא-חֵי / חָלִלְנוּ וְנִקְרָאנוּ אִם טִמְאַת-הַשֵּׁם:

טָהוֹר עֵינֵינוּ מִרְאוֹת בָּרַע / טָרֵם לֹא-רָאָה עֲמַל בִּיעֶקֶב
דרכך טָרַף לֹא-לָנוּ נִכְסֵפָה נִפְשָׁנוּ / טַבַּחְנוּ רֶב-וּצָעִיר כְּבִלְיעַת דָּגִים:

יָה בְּדִלּוֹתֵנוּ צִדְקָה חֲנֻנָתֵנוּ / יָד בָּנוּ הַחֲזִקָה בְּעֵת מָטָה יָדֵנוּ
למענך 20 יִדְעָתֵנוּ זֹאת עֲשׂוּ וְחִיו / יָדִים לֹא-חָלוּ-בָנוּ כִּהְפּוּכַת רָגַע:

דחה: דוחה מכדג דוחי נ' 9 והוצגנו: והוטשנו א ונטשנו ב' 11 ומה נאמר: לפניך הוסי' מ' יוצק מבי' 12 לדבר פ'
ובפתחון פה דהב' / הלא ג' 13 זדים חוטאים: דרך כסיל הלכנו (!) פ' זוללים וסובאים: ירונו (יכצו' נ') בפימו סלה פני'
14 בהבל: בקבר הזכ' 15 חזות מופת מנכג' / הותינו ג' / וחוקים: ומשפטים ד' 16 חיללנו נ' 17 ברע מראות ג' / ביעקב:
בישראל נכך 18 טרף: עמל הוסי' מ' 19 חוננתנו גכח' / החזקת בנו פ' 20 ידינו לא חלו כמו הפיכת רגע מ

לא כן הרשעים כי אם כמוך. 10 הוצת לשון אש בקש היבש ע"ש ישע' ה כד כאכל קש לשון אש... 11 ומה נדבר
ומה נצטרך ברא' מד טו. ויוצק חן בשפתותינו ע"ש תהל' מה ג. 12 ומי בעל דברים שמות כד יד. ידבר צחות
ע"ש ישע' לב ד. ובפתחון פיו לא יכלם ע"ש יחזק' טז סג ולא יהיה לך עוד פתחון פה מפני כלמתך. 13 זה דרכנו
כסל ע"ש תהל' מט יד זה דרכם כסל למו, וכסל פי' שטות. נחלנו אולת ע"ש משלי יד יח נחלו פתאים אולת. זוללים
וסובאים ע"ש דבר' כא כ. 14 זכיתי לבי מי יוכל שיח ע"ש משלי כ ט מי יאמר זכיתי לבי. זרע קבורת רחם
בא והולך בהבל האיש שיצא מרחם אמו (הגמשל לקבר) בהבל בא (קהל' ו ד), וכל ימיו הולך בהבל. 15 חזות ומופת
התוינו בארץ חזות (ישע' כא ב) פ' חזון, וייתכן שהפייטן משתמש בו במשמעות מראה, דוגמת התלמוד (יומא דף ע' א'
להראות חזותו ברבים). התוינו, ע"ש יחזק' ט ד והתוית תו. חתומי באות ברית ברא' יז יא. וחוקים ישרים ע"ש נחמ'
ט יג ותתן להם משפטים ישרים ותורות אמת, חקים ומצות טובים. 16 חושבנו זרע קדש ישע' ו יג. בנים לאל חי ע"ש
דבר' יד א בנים אתם לה' אלהיכם. טמאת השם ע"ש יחזק' כב ה. 17 טהור עינים מראות ברע חבק' א יג, ושם הוא
ממשיך: והביט אל עמל לא חוכל. טרם לא ראה עמל ביעקב ע"ש במד' כג כג, ר"ל מקודם לא היה שם עמל. 18 טרף
לא לנו נכספה נפשנו (ל' תהל' פד ג) התאוינו לטרף שלא היה מתאים לנו. טובחנו רב וצעיר כבליעת דגים כמו
שבולע דג גדול את הקטנים. 19 בעת מטה ידנו ל' ויק' כה לה. 20 ידענו הודעת לנו. זאת עשו וחיו ל' ברא' מב יח,
ר"ל היתה לנו תקת לחיות. ידיים לא חלו בנו כהפוכת רגע אבדנו כסודם שנחפכה כמו רגע ולא חלו בה ידיים (איכה ד ו).

כחותם על-לב שמתנו מלכנו / כנפש קשורה-בנפש בעבותות אהבה
כי נתרוצע חבור עצבים / כעת חלק לבנו אשמנו מעתה: דרכן

להטיב אמרת אמר לא-הפלת / לא שקר-בנו דבר אמונתך
לב-ופה לא-השוינו ככסף על-חרש
לעג שפת-חלקות בלב-ולב דברנו: למענך

מכת הולך על-גחון הקדמת / מוסר למדת לבעלי לשון
מענש לך לא-יחכם פתי / מכה-רע בסתר דנת בגחלי-רתמים: דרכן

נתת מורא על-לב אנשים / נדר ושבעת-שם בין-שניהם חקקת
נמת הוצאתיה על-נשבעים לשקר / נפרצנו באלה עד-אבלה הארץ: למענך

סבלת עולם כרגלים לפסח / סמכתו באמת ומשפט ושלום
סילפנו משפט וגם-כשלה אמת / סובבנו לבקש שלום ואין: דרכן

21 שמתנו: שמתה ב' / מלכנו חס' פ' / בנפש חס' ב' 22 כן ז כנפרע כי ד' / חבורי ב' / מעתה חס' אב' דהופני
23 אמרת: דברת אב' ד' ד' חפני / ואומר ד' חפני 24 לב: לכוון לב א' / לא השוינו: השוינו לא א: לא חס' חפ' / חלקקות ג
26 מכה: מותנו אפס מותני נ' (צ'ל ממותת ז) 27 שבעת ב' ד' הג' / שוא ב' ד' חפני / בין שניהם חוקקת: ביניהם חוקקת א
בין (בין חס' נ') שניהם חקת ב' ד' חפני ביניהם שמת פ עליהם שמת ג 28 נאמת פ' / והוצאתיה אד'פ' והוצאת ב' חפני / נשבע ג'
ארץ דם 29 במשפט ושלום חפני ושלום ומשפט ב' 30 סובבנו חפני / שלום: אמת נ' 31 בכסא: בכס חפני / מביטות א:

21 כחותם על לב שמתנו מלכנו ע"ש שה"ש ח ו שימני כחותם על לבך. כנפש קשורה בנפש לי ברא' מד ל.
בעבותות אהבה הושע יא ד. 22 כי נתרוצע חבור עצבים ישראל נתרוצע ונתפורר מפני שהיה חבור עצבים, פי'
חבור לע"ז (הושע ד יז). כעת חלק לבנו היה חלק, נטה לחלקקות, ע"ש תהלי' נה כב חלקו מחמאת פיו וקרב לבו.
23 להטיב אמרת דבר' ח טו. אומר לא הפלת לי אסתר וי אל תפל דבר. לא שקר בנו דבר אמונתך ע"ש תהלי'
פט לד לא אשקר באמונתי. 24 לב ופה לא השוינו לא היה תוכנו כבדנו. ככסף על חרש ע"ש משלי כו כג כסף סיגים
מצופה על חרש. לעג שפת חלקות בלב ולב דברנו ע"ש תהלי' יב ג שוא ידברו איש את רעהו שפת חלקות בלב ולב
ידברו. 25 מכת הולך על גחון הקדמת הקדמת למכת הנחש (ההולך על גחון, ברא' ג יד), והוא יצר הרע המסית.
26 מעונש לך לא יחכם פתי בתמיה, ע"ש משלי כא י בענש לך יחכם פתי. מכה רע בסתר ע"ש דבר' כו כד ארור
מכה רעהו בסתר. דנת בגחלי רתמים לי תהלי' קכ ד. 27 נדר ושבעת שם בין שניהם חוקקת חוקקת ביניהם תורת
נדר ושבעות, ע"ש שמות כב י שבעות ה' תהיה בין שניהם. 28 נמת הוצאתיה על נשבעים לשקר ע"ש זכר' ה ד
הוצאתיה נאם ה' צבאות ובאה אל בית הגגב ואל בית הגשבע בשמי לשקר, ר"ל הנשבעים לשקר לא יהיו נקיים, כי ה' הוציא
את האלה (שם ח ג) להעניש את הארץ. נפרצנו באלה היינו פרוצים בענין שבעות. עד אבלה הארץ ע"ש ירמ' כג כי
מפני אלה אבלה הארץ. 29 סבלת עולם כרגלים לפסח. ר"ל בשאת את העולם. סמכתו באמת ומשפט
ושלום כדברי רז"ל אבות א יח על שלשה דברים העולם עומד על האמת ועל הדין ועל השלום, שנא' (זכר' ח טז) אמת ומשפט
שלום שפטו בשעריכם. 30 סילפנו משפט לי שמות כג ח ויסלף דברי צדיקים. כשלה אמת לי ישע' נט יד. סובבנו

עֲלִיּוֹן אֶתָּה בְּכֶסֶּא רָם-וְנֹשָׂא / עֵינֶיךָ מִבִּיטוֹת שְׁפָל וְדָכָא
עֲנוּה בִקְשׁוֹ פִצָּת וְתַסְתֵּרוּ מֶאֱפָ / עֲזוּנוּ בְּגִבְהוֹת-לֵב וְרָמוּ עֵינָיו: למענך

פְּנִיךָ תָּמִיד בְּחֻמְדַּת אֲרָצוֹת / פְּקֻדָּת וְתַשׁוּקָה וְתַצְמִיחַ מְגִדִּיהַ
פֶּן יִקְבַּע אָדָם אֱלֹהִים / פְּרִי-יְבוּלָה תִּתֶּנָּה לְמַעֲשֵׂר וְכַחֲשׁוּ מְגִדִּיהַ: דרכך

צִיָּה יִצְרֶתָּ לְמִלְאכַת שָׁנִים / צָבָא לְאַנוּשׁ עַל־אֶרֶץ לְמִלְאכַת יָמִים
צוֹיֹת לְמַרְנוּעַ שְׁבִיעִי וְלֹא-נַחְנוּ / צָבִי לְשִׁמוּט שְׁבִיעִית וְהִיא לֹא-שְׁבַתָּה: למענך

קִדְמָנוּ פְּנִיךָ כְּמַחִיר בִּיד-כָּסִיל / קְנוֹת צִדְקוֹתֶיךָ בְּתוֹדָה בְּלִי-לֵב
קָבַל כְּנִיחוֹחַ מַעַס בְּצִדְקָה / קַח-נָא אֲמָרֵינוּ כְּקֻמָּץ מִנְחַת-דָּל: דרכך

רָדְנוּ לֹא-נִבּוּא בְּמָרֵינוּ אֲמָרֵנוּ / רָם בָּנוּ הַכִּפְפָּת כְּבָרוּשׁ רַעְנָן
רַחֲמֶת בְּשִׁמְאֵל קָרֵב בִּימִין / רֵאָה שְׁאוֹר לְבַבְנוּ יִצֵּר הַנְּעוּרִים: למענך

מביט ה מביטים שאר כ"י | ודכא: ונדכא א 32 עזרנו: עזינו 33 פקדת: פוקדה אב"ד | ושוקקה א ומשוקקה ב"ד |
ומצמיח ב"ד 34 יבולה חס' ב"דה | וכחשו מגדיה: ופשענו א 35 למלאכת: לעבודת גני' | לאנוש: אנוש אהפג 36 נחנו:
נחו ב' | לשמט אב'דהנ' 37 קנית צדקותינו מ' | בלי לב: בלא לב אב' ולב אין מדג 38 כניחו: ניהוח ג' ניהוח טוב ג'
מנחה מ' | קח: קבל הנ' 39 ולא גבוא ב"דה | אמרנו: עמדנו פג' | בנו: לנו מב'גני' | נכפפת דהמפנפג' 40 רחקת:

הסתובבנו. לבקש שלום ואין ע"ש יחזק' ז כד ובקשו שלום ואין. 31 בכסא רם ונשא ל' ישע' ו א, ועי' ג"כ ישע'
נו טו כי כה אמר רם ונשא... עיניך מביטות שפל ודכא שם: ואת דכא ושפל רוח וכו'. 32 ענוה בקשו פצת (פי'
אמרה) ותסתרו מאף ע"ש צפנ' ב ג בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף ה'. עזונו התנתנו בעזות מצח. בגבהות
לב עי' משלי טז ה תועבת ה' כל גבה לב. ורמו עינינו ע"ש משלי ל יג דור מה רמו עיניו. 33 פניך תמיד בחמדת
ארצות ענין דבר' יא יב ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלהיך בה וכו'. פקדת ותשוקקה התגעגעת אליה.
34 פן יקבע אדם אלהים ע"ש מלאכי ג ח היקבע אדם אלהים ואתם קובעים (פי' מרמים) אותי. פרי יבולה תתה
למעשר ובמעשר רימינו אותך. וכחשו מגדיה ע"ש הושע ט ב גרן ויקב לא ירעם ותירוש יכחש בה. 35 ציה יצרת
למלאכת שנים יצרת ארץ ציה להשקות אותה במשך שנים. צבא לאנוש עלי ארץ יצרת סדר למלאכת בני אדם לששה
ימי השבוע, ע"ש איוב ז א הלא צבא לאנוש עלי ארץ. 36 צוית למרנוע שביעי ולא נחנו לא שמרנו חוקי שבת. צבי
לשמוט שביעית צוית את הארץ שהיא צבי לכל הארצות (יחזק' כו) לשמור על שמיסה בשנה השביעית, והיא לא שבתה
ע"ש ויק' כו לה את אשר לא שבתה בשבתותיכם בשבתכם עליה. 37 קידמנו פניך ע"ש תהל' צה ב נקדמה פניך בתודה.
כמחיר ביד כסיל ע"ש משלי יז למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב און, ולפי זה אמר הפייטן: אנו באים כאילו בכסף
לקנות את חנינתך ובלי לבב שלם. ובכל זאת אנו מבקשים 38 קבל כניחוה מעט בצדקה (ל' משלי טז ח), קבל את
תפלתנו, שהוא מעט בצדקה, כריח ניהוח. קח נא אמרנו כקומץ מנחת דל שהדל מביא מנחה לחסאת, והכהן קומץ
ממנה מלא קומצו, ויק' ה יא-יב. 39 רדנו לוא גבוא במרנו אמרנו ירמ' ב לא מדוע אמרו עמי רדנו לוא גבוא עוד אליך.
רם בנו הכפפת הרם שבנו הטית למטה כברוש רענן ל' יהושע יד ט. 40 ריחקת בשמאל קרב בימין לפי מאמר
חז"ל לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת (סוטה דף מ"א). ראה שאור לבבנו יצר הרע הקרא שאור שבעיטה (ירי')

שֶׁבֶט לְגוֹ-כְּסִיל וְכַעַס בְּחִיק-אֲוִיל / שׁוֹט כְּלִמַּת-עֲנִי עֲלֶה בְּחֻלְקָנוּ
 שׁוֹר-נָא וְחֻלְצָנוּ כְּעֲנִי בְּעֲנִיו / שַׁחַת אִם-גִּירָד יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמִיךָ:
 דרכן
 תַּעֲלֶה אֲרוּכָה לְעֹלָה נִדָּף / תִּנְחַם עַל עֶפֶר וְאָפֶר.
 תְּשַׁלִּיךְ חֲטָאֵינוּ וְתַחֲוֹן מַעֲשִׂיךָ / תִּרְאָ כִּי-אֵין-אִישׁ עֹשֶׂה-עִמָּנוּ צְדָקָה:
 למענך

ירחיקנו אב' וקרב מ' וקרב מ' לבבנו: קרבנו מ' הנערים פ' 41 שבט לגיו כסיל פג: שבט לגוד לכסיל מ' שבנו בגודל לב (!) שאר כיי' וכעס חס' אב' דזנ' בחיק: בלב ג' במתנת אב' דזנ' כלימה (עני חס') ב' עולה א' בחלקנו: בקרבנו אהפ, ובמקום שוט. בחלקנו: שוט לסוס ומתג לחמור (משלי כו ג) 42 שור: הבט חוס' 19 נא: בענינו חוס' 19 וחלצנו כעני בענינו (מעניו מ) אמונ' וחלץ (וחלץ חס' פ) עני בעניו 19 רחמיך יקדמונו פ' 44 חטאינו: מעשינו פ' תחון א: ותאחוז פגנ' במעשיך ו' עשה: ותעשה נגנ' חמ: צדקה עשה עמנו פ

ברכות ד' ב' דף ז' ד' ועוד). 41 שבט לגו כסיל משלי כו ג. וכעס בחיק אויל ע"ש משלי כו ג כעס אויל, וקהל' ז ס כי כעס בחיק כסילים יגוה. שוט כלימת עוני עלה בחלקנו כנראה ר"ל כשבט לגו כסיל באה עלינו כלימת עוני. 42 שור הבט. וחלצנו כעני בעניו ע"ש איוב לו טו. שחת אם גרד ל' תהל' ל' י ברדתי אל שחת. יקדמונו רחמיך תהל' עס ח. 43 תעלה ארוכה ל' ירמ' ל' יז ועוד. לעלה נדף ל' ויק' כו לו, ר"ל לישראל. תנחם על עפר ואפר ל' ברא' יח כו. 44 תשליך חטאינו ע"ש מיכה ז יט ותשליך במצולות ים כל חטאתם. תרא כי אין איש ל' שמות ב יב.

א 3822.

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל-כִּסֵּא רַחֲמִים / מִתְּנֶהג בְּחִסְדֵּיךָ
 מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ / מַעֲבִיר רֹאשׁוֹן רֹאשׁוֹן
 מְרַבֵּה מַחִילָה לְחַטָּאִים וְסִלִּיחָה לְפוֹשְׁעִים
 עוֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם-כָּל-בָּשָׂר וָרוּחַ. וְלֹא כִרְעָתָם תִּגְמַל:

כיי' ב'; פטג; עי (= סדר רב עמרם גאון); ס (=סדר ר' סעדיה גאון); ר* (=מח' רומא); ה' (=מחזור רומניא); ס' (= מחזור הספרדים) || 1 ומתנהג גף'ס' 2 עונות: לעונות טג עון ס' מחילה לפושעים וסליחה לחטאים ט סליחה לחוטאים ומחילה לפושעים גס 4 ועושה ה' צדקות: צדקה ה' ע' כל חס' ע' ולא כרעתם ס (כנראה זה עיקר): לא (או ולא) כרעתם

הקדמה אחרת לאמירת י"ג מדות. היא מתחילה בשורה 5 במלים "אל הורית לנו" והורחבה (כנראה בתקופה יותר מאוחרת) בשורת כינויים.

מלך יושב על כסא רחמים דוגמת משלי כ ה מלך יושב על כסא דין, וכדרשת חז"ל ויקרא רבה כ"ט כ"ד (ע' תרעה) כשהקב"ה עולה לישב על כסא בדין בראש השנה לדין הוא עולה. הה"ד עלה אלהים בתרועה. וכיון שישראל נוטלין שופרותיהן תוקעין מיד ה' בקול שופר, מה הקב"ה עושה, עומד מכסא הדין ויושב על כסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים והופך להם מדת הדין למדת הרחמים. אימתי בראש השנה, עכ"ל. וייתכן שפיסקא זו נוסדה לכתחלה לשם עשרת ימי תשובה. מתנהג בחסידות דכתיב (ש"ב כו, תהל' יח כו) עם חסיד תתחסד, ודרשוהו חז"ל (ויקרא רבה י"א ה' ע' רכנ מהד' מרגליות) ומדרש תהלים י"ח (דף ע"ה מהד' בוכר) האחד על אברהם אבינו והאחד על משה רבנו: בשעה שבא בחסידות הקב"ה בא עמו בחסידות... אימתי בא בחסידות? בשעה שאמר הראני נא את כבודך (כ"ה בדפוסים, ע"י הערת ר"מ מרגליות שם). וייתכן שמסדר פיסקא זו רומז לכך. 2 מוחל עונות עמו כדרשת חז"ל (ר"ה דף י"ז ב') כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם. מעביר ראשון ראשון לשון התלמוד (ר"ה י"ז א'), ופירש"י שם שממעט הקב"ה את משקל העונות ע"י העברת הראשון שבהם הבא להישקל במאזנים. 4 עושה צדקות תהל' קג ו. עם כל בשר ורוח עם כל בני אדם, היינו עם כל בשר אשר בו רוח חיים (ברא' ו יז). ולא כרעתם כך היא כנראה הגירסא המקורית, וכאן סוף השורה שהיא מצטרפת להמשך "הורית לנו לומר"

5 אל הורית־לנו לומר שלש עשרה

זכר־לנו היום ברית שלש עשרה

כהודעת לענו מקדם. וכן כתוב (שמות לד ה"ז. ט)

וירד יי בענו ומיצב עמו שם ויקרא בשם יי: ויעבר יי על־פניו ויקרא יי אל רחום וחנן ארץ אפים ורב־חסד ואמת: נצר חסד לאלפים ושא עון ופשע וחטאה ונקח... וסלחת לעונו ולחטאתנו ונחלתנו: סלח־לנו אבינו כי חטאנו מחל־לנו מלכנו כי פשענו (לקוח מתפלת י"ח): כי אתה אדני טוב וסלח ורב־חסד לכל־קראיך: (תהי' פו ה)

תגמול ב"טע"ו: ולא כרעתנו תגמול פנ: כרעתנו אל תגמול עלינו ה': לא כרעתם להם גומל ס' 5 הורית לנו: שהורית לנו פטג: הוריתנו ע"ס ס"ר ה'. שלש עשרה: מדות שלש עשרה טגס' 6 היום חס' ס"ר * היום ובכל יום פט 7 כהודעת לענו: כמו שהודעת לענו טה' ס': שחל ענו לפניך ע"ס וכן כתוב: בתורתך הוט' ס ס"ה': כמו שכתוב רוב דפוסי אשכנו ופולין וכו'. ומה שהוסיפו ('תגמול' וכדומה, עי' שנויי הנוסחאות) משנה את טיב המשפט לרעה. 5 אל הורית לנו לומר שלש עשרה כדרשת חז"ל ר"ה דף י"ז ב'. זכר לנו היום ברית שלש עשרה כמאמר חז"ל (שם) ברית כרותה לייג מדות וכו'. כהודעת לענו מקדם כמו שלימדת את משה רבנו הנקרא ענו (במד' יב ג) לפי דרשתם שם, הבנויה על תפיסת הכתוב ויעבר ה' על פניו ויקרא כאילו הקב"ה קרא את ייג מדות (תפיסה שונה מתבטאת בגירסת קצת טכססים: שחל ענו לפניך מקדם, כאילו משה רבנו קראן).

מנהג אשכנז

אדני שמעך בקולנו תהיינה אונייה קשבות לקול תחנונינו: (תהי' קל ב')
שמע קול תחנונינו בשוענו אליה בנשאנו ידינו אל־דביר קדשך: (תהי' כח ב')
שמע קולנו יי אלהינו וקבל ברחמים וברצון את תפלתנו. (אין במקרא)
שמע יי קולנו נקרא וחננו וענו: (תהי' כז ז')
יי בקר תשמע קולנו בקר נערך־לך ונצפה: (תהי' ה ד')
כי שמע אל־אביונים יי ואת־אסיריו לא בזה: (תהי' סס ד')
כי לא בזה ולא שקץ ענות עני ולא הסתיר פניו ממנו ובשועו אליו שמע: (תהי' כב כה)

מנהג קצת קהלות אשכנז

אם עונות תשמר־יה אדני מי יעמד: (תהי' קל ג)
למען שמך יי וסלחת לעונו כי רב הוא: (תהי' כה יא')
למען שמך יי תחנינו בצדקתך תוציא מצרה נפשנו: (תהי' קמג יא')
למען יחלצון ידידיה הושיעה ימינה וענו: (תהי' ס ז')
למען דעת כל־עמי הארץ כי יי הוא האלהים אין עוד: (מ"א ח ט)
לאדני אלהינו הרחמים והסליחות כי מרדנו בו: (דני' ט ט)
וסלחת לעמך אשר חטאו־לך ולכל־פשעיהם אשר פשעו־בך.
וגתתם לרחמים לפני שביהם ורחמום: (מ"א ח ג)
...ואתה תשמע אל־מקום שבתך אל־השמים ושמעת וסלחת: (מ"א ח ל)

מנהג פולין

הַאֲזִינָה יְיָ תִּפְּלֶנּוּ וְהִקְשִׁיבָה בְּקוֹל תְּחִנּוּתֵינוּ: (תה"ל פו ר)
הִקְשִׁיבָה לְקוֹל שׁוֹעֲנוֹ מִלִּבּוֹ וְאֱלֹהֵינוּ כִּי אֵלֶיךָ נִתְפָּלֵל: (תה"ל ה ג)
תְּהִי נָא אֲזִנָּה-קֹשֶׁבֶת וְעֵינֶיךָ פְּתוּחוֹת לְשִׁמְעַת אֶל-תְּפִלַּת עֲבָדֶיךָ עִמָּךְ יִשְׂרָאֵל: (נחמ' א ו)
וְשִׁמְעַת הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שִׁבְתְּךָ אֶת-תְּפִלָּתָם וְאֶת-תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם:
וּסְלַחְתָּ לְעַמְּךָ אֲשֶׁר חָטְאוּ-לָךְ ... (מ"א ח מ"ג)

ואומרים הפסוקים הבאים החוזרים (פס"ח)

באשכנז מדלגין שורה 1 ושורות 6-10

(ומתחילין 'כי לא על צדקותינו')

ובק"ק מדלגין רק 1-5.

1 כִּרְחֹם אָב עַל בָּנִים כֵּן תִּרְחֹם יְיָ עָלֵינוּ: (תה"ל קג יג)

לִי הִשְׁוּעָה עַל עַמְּךָ בִּרְכָתְךָ סֵלָה: (תה"ל ג ט)

יְיָ צְבָאוֹת עֲמָנוּ מִשְׁגֵּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה: (תה"ל מו ח)

יְיָ צְבָאוֹת אֲשֶׁרִי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ (תה"ל פד יג)

5 יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם-קִרְאָנוּ: (תה"ל כ ו)

6 סִלַּח-נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ

וּכְאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּ לָעָם הַזֶּה מִמִּצָּרִים וְעַד-הַנֶּה: (במד' יד יט)

8 וְשֵׁם נֶאֱמַר: וַיֹּאמֶר יְיָ סְלַחְתִּי כְּדָבָרְךָ: (שם יד כ)

הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזִנָּה וְשִׁמְעַת פִּקְחַת עֵינֶיךָ

10 וּרְאָה שְׂמִמְתֵּינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמֶךָ עָלֶיהָ.

כִּי לֹא עַל-צִדְקָתֵנוּ אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תְּחִנּוּנֵינוּ לִפְנֶיךָ כִּי עַל-רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים:

אֲדֹנָי שְׁמַעָה אֲדֹנָי סְלַחְהָ אֲדֹנָי הִקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֶל-תְּאֵחֶר

לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵי כִי-שְׁמֶךָ נִקְרָא עַל-עִירְךָ וְעַל-עַמְּךָ: (דני' ט יח-יט)

סימן: ח-ז-א - 4832.

סֶלַח-נָא אֲשָׁמוֹת וּפְשָׁעֵי לְאֻמָּה.
 לַעֲוֹן בְּנִיךָ בַּל יִחַרָה זַעֲמָה:
 סֶלַח-נָא גְעוּלָם וַיַּחֲיוּ מִמֶּקוֹר עֲמָה.
 לַעֲוֹן דְּגִלֶיךָ שָׂא וַתִּנָּחֵם כְּנָאֻמָּה:
 5 סֶלַח-נָא *הַכֹּל* (גיא הבל) מוֹדִים וְעוֹבְדִים כְּרִשׁוֹמָה.
 לַעֲוֹן וּפֶשַׁע מַחֲל לְמַעַן שְׁמָה:
 סֶלַח-נָא זְדוֹנוֹת וּשְׁגָנוֹת לְבְרוּאֵי לְשִׁמָּה.
 לַעֲוֹן חֲטָאִימוֹ חֲטָא בְּנִדְיַבֶּת וְשִׁמָּה:
 סֶלַח-נָא טַפְשׁ טַפְלוֹת רִשְׁעֵי אֻמָּה.
 10 לַעֲוֹן יִדִּידֶיךָ יְבֻקֵּשׁ וַאֲיֻנּוֹ כְּנָאֻמָּה:
 סֶלַח-נָא כַּחַשׁ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְעֲמָה.
 לַעֲוֹן לְקוּחֶיךָ כִּפָּר בְּטוֹב טַעֲמָה:
 סֶלַח-נָא מְרִי מִיַּחֲדֶיךָ וּמִיַּחֲדֶיךָ בְּעוֹלָמָה.
 לַעֲוֹן גְּדֻחִים מַחֲה וּבְנֵה אוֹלָמָה:
 15 סֶלַח-נָא סְלוּפִם וְגוּנָם בְּסִפְתֵּי שְׁלוּמָה.
 לַעֲוֹן עֲבָדֶיךָ עַלֵם וּכְבוּשׁ בְּעִלּוּמָה:

כִּי אֲבִדְהוּ'זַחֲמִי: מִנְכֶּךָ; פֶּט' ||

1 לאומך: אומך זמ' | 3 גיעולים פ' | שעמך ב'פֶט' | 4 שא נא אב'מֶפ' | ותנחם: ותנחם א | 5 הכל כִּי־י: הבל מניה
 דפס הלברשטט תר"ך לערך | עובדים ומודים פ | 6 מחל: מחה וכפר פ סלח נא ט' | 7 לברואי לשמן: לבאי בשמן פ | 8 בנדבת
 הו'דכט' בנדבות ח | 9 רשעי: רשע נך | אומך: עמך דפוסים 11-12 חס' מ | 11 כחשם א | 12 טעמך: נועמך פ
 13 מיחליך חס' ז | ומיחדיך חס' פ | 14 מחה: מחק מ' | 16 עלם: העלם פ | 17 סלח נא: כנראה חסר כאן כנוי לחטא, כגון פיגולם |

1 סלח נא אשמות... לעון בניך בל יחרה זעמך אל יחרה אפך בעוונותיהם. 3 ויחיו ממקור עמך ע"ש תהלי
 לו י כי עמך מקור חיים. 4 דגליך דגלי ישראל, ר"ל שבטי ישראל, ע"ש במד' ב ב. ותנחם ע"ש שמות לב יד וינחם ה'.
 5 הבל ע"ש ירמ' ה ב וילכו אחרי ההבל ויהבלו, הנהה נחוצה במקום גירסת כִּי־י 'הכל' שאין לה שחר. מודים ועובדים
 כרשומך ע"ש משלי כח יג מכסה פשעיו לא יצליח ומודה ועובד ירוחם. זדונות ושגגות לשון התלמוד, יומא דף ל"ו. לברואי
 לשמך ע"ש ישע' מג ז כל הנקרא בשמי לכבודי בראתי. 8 חטא כפר, ע"ש שמות כט לו וחטאת על המזבח, ועוד. בנדיבת
 גשמך ע"ש תהלי' סח י גשם גדבות תניף אלהים. 9 טפש טפלות טפשות הטפל שברשע, לפי מאמר חז"ל (סוטה דף ג'
 א') אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנסה בו רוח שטות. 10 לעון ידיריך יבוקש ואיננו כנאמך ע"ש ירמ' נ כ בימים ההם
 ובעת ההיא נאם ה' יבוקש את עון ישראל ואיננו וכו'. 11 כחש מל' וכחש בעמיתו (ויק' ה כא). 12 לקוחיך שלקחת לך
 לעם (דבר' ד כ). כטוב טעמך ל' תהלי' קיט טו. 14 גדחים ישראל הגדחים בארצות (דבר' ל ד ועוד). 15 טילוסם השקר
 שבהם, מל' ויסלף דברי צדיקים (שמות כג ח). וגוונם כ סוכת שלומך לקוח מנוסח ברכת השכיבנו. 16 עלם העלם. וכבוש

סֶלַח-נָא * פֶּן יַעֲנֹשׁוּ מִמְרוֹמֶךָ.
 לַעֲוֹן צִאֲנֶךָ שִׁכַּח וְהָיָה-תְּהִלָּתְךָ וְרוֹמְמֶךָ:
 סֶלַח-נָא קְלוֹנִים וַחֲמַל עָלֵינוּ מִמְרוֹמֶךָ.
 לַעֲוֹן רְחוּמֶיךָ תִּשָּׂא מַלְצוּדִים בְּחַרְמֶךָ: 20
 סֶלַח-נָא שְׁמֶיךָ תַּעֲתוּעַ תַּעֲוֹב רְחוּמֶיךָ.
 לַעֲוֹן תְּמִימֶיךָ הַעֲבֵר כְּגֹדֶל רְחוּמֶיךָ:
 אל מלך

ממרום: בהדומך ד 18 והיא תהלתך ורוממך (לרוממך. ח): ראשם בהרימך פ 19 עליהם נכך | ממרום: ממקומך פ
 משמי שמיך ט' 20 שא ט' 21 תעוב תעווע ט'

ע"ש מיכה ז ט יכבוש עונותינו. בעילומך שאתה בעלם מכל. 17 סלח נא (כנראה חסרה כאן מלה, כגון 'פיגולם').
 19 קלונם כי החטא מביא לידי קלון (משלי יא ב בא ודון ויבא קלון). 20 מלצודם בחרמך כדי שלא ייתפסו במצודים
 וחרמים (קהל' ז כו). 21 שמך חשד, וכנראה תופס אותו הפייטן כשמצה ודופי. תעווע ע"ש ירמ' י טו מעשה תעוועים,
 ר"ל ליצנות וזדון. תיעוב ל' תועבה.

במנהג אשכנז המערבי מדליגין סליחה זו והפטוקים שלפניה

אֵל תְּבֹא בְּמִשְׁפָּט עֲמָנוּ כִּי לֹא-יִצְדָּק לְפָנֶיךָ כָּל-חַי: (תהל' קמג ב"י)
 מִה-נֹאמַר לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ מִה-נִּגְדֵּר וּמִה-נִּצְטָדֶק: (ברא' מד טז"י)
 אֱלֹהֵינוּ בּוֹשְׁנוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ וְנִכְלָמְנוּ בְּעֲוֹנוֹנוּ: (אין במקרא)
 אֱלֹהֵינוּ בּוֹשְׁנוּ וְנִכְלָמְנוּ לְהָרִים אֱלֹהֵינוּ פְּנִינוּ אֵלֶיךָ: (עזרא ט ו')
 יִדְעֻנוּ כִּי חָטְאוּנוּ וְאִין מִי יַעֲמֵד בְּעַדְנוּ. שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל יַעֲמֵד-לָנוּ בְּעַת צָרָה: (אין במקרא) / פס"ח

ס'עון: יוס טוב [צן ילחק] ח"ב.

משקל ספרדי: צכל טור 3 (4), 3 (4), 2 תנועות (הסצנות סקלכות ח'כן כחצבות). * 1755 = א 5763.

גוהגין לדלג את הבית הפותח

יום יום / ידרושן / לך

טוב למעוז / יהי עז / מלולך סלחת: [סלח לנו אבינו כי חטאנו לך:]

[אלהינו ואלהי אבותינו]

אָמֵנָם פֶּן / יִצֵּר סוּכֵן / בָּנוּ.

בָּךְ לְהַצְדֵּק / רַב צִדֵּק / וַעֲנֵנוּ סִלְחָתִי:

כ"י ממ'נכךח; פטגס *

הבית הפותח (2-1) רק פטגס * 2 להצדק: הצדק מ להצטדק כך | רב צדק; ובצדק ס * | וענני: עננו מ תעננו ס * והשיבני פנ

1 יום יום ידרושן לך ע"ש ישע' נח ב ואותי יום יום ידרושן. 2 טוב למעוז ע"ש נחום א ז טוב ה' למעוז ביום צרה.
 1 אמנם כן באמת. יצר סוכן בנו יצר הרע כעין מנהיג ומנהל בנו, כי יצר לב האדם רע מנעוריו (ברא' ח כא), ולכן
 2 בך להצדק רק בך הכח להצדיק אותנו בדין. 3 געול מרגל תמאס בשטן המרגל ברכילות. וגם פגל ספרו תפסול

גַּעַל מִרְגַּל / וְגַם פִּגְל / סִפְרוּ.
דוד שואג בקול / יתן קול / דְּבָרוּ סִלְחָתִי:

5 הַס קִטְגֹר / וְקַח סִגְגֹר / מְקוֹמוֹ.
וְיִהי יי לְמִשְׁעָן / לוֹ לְמַעַן / נֶאֱמָו סִלְחָתִי:

זְכוֹת אֲזָרַח / גַּם יִפְרַח / לְשׁוֹשָׁנָה.
חֲטֵא הַעֲבֵר / וְקוֹל הַגִּבֵּר / מִמַּעֲוֹנָה סִלְחָתִי:

טוֹב וְסִלַּח / מְחַל וְסִלַּח / אֲשָׁמִים.
10 יִהי הַקֶּשֶׁב / וְגַם הָשֵׁב / מִמְרוֹמִים סִלְחָתִי:

כָּאֵב תַּחֲבֹשׁ / וּבְצוֹל תִּכְבֹּשׁ / עֲוֹנִי.
לֵךְ תִּהְלֶה / אֲמֹר מְלָה / לְמַעַנִי סִלְחָתִי:

מְחַה פֶּשַׁע / וְגַם רָשַׁע / בְּנִי-בְרִית.
נִהַג חֲסִדֶּךָ / כֵּן (גִּי' וְתֵן) הוֹדֶךָ / לְשֹׁאֲרִית סִלְחָתִי:

15 סְכוֹת רַחֲשִׁי / וְגַם (גִּי' וְנִיב) לַחֲשִׁי / תִּרְצֶה.
עוֹן נוֹשָׂא / לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה / וְתִפְצֶה סִלְחָתִי:

3 גַּעַל ס * | גַּם מ 6 ייחסי | לוחס' מפ: לי טג לילה ס * | למען: במען ג ולמען ג 7 וגם מג: גא ט 9 מחול מכנס *
10 וגם: וקול ט 11 בצול פס * וצול ט 12 למעני למעני מנחך פ 13 מחה: מחל ח מחק פטנס * | רשע וגם פשע
מנכך פנס * פשע ושא רשע ט | בן ברית מחפטנס * 14 חסוך: בחסוך נכך פטנס * | כן: ותן נכך 15 רחשי... לחשי:
לחשי...רחשי פך לחשי...רחש גטס * | וגם: וניב מנכך ט 16 ועוד תפצה פטנס *

את כתב ההאשמה שלו. 4 דוד שואג בקול יתן קול ע"ש ירמ' כה ל ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו. 5 הַס
קִטְגֹר שחוק (כמו צפנ' א ז ועוד) מלשין. 6 וְיִהי ה' לְמִשְׁעָן לוֹ לִי תהלי' יח יט. 7 זְכוֹת אֲזָרַח זכותו של אברהם
הנקרא איתן האזרחי (תהלי' פס א) ע"פ דרשת חז"ל ב"ב דף ט"ו א'. גם יִפְרַח לְשׁוֹשָׁנָה תעמוד לישראל הנקראת שושנה
(ע"פ שה"ש ב ב). 11 כָּאֵב תַּחֲבֹשׁ ע"ש איוב ה יח כי הוא יכאיב ויחבש. ובצול תכבוש עוני ע"ש מיכה ז יט יכבש
עונותינו ותשליך במצולות ים כל חטאתם. 12 לֵךְ תִּהְלֶה אמור מלה תהלתך בזה שתאמר מלה למעני סלחתי ע"ש
ישע' מג כה אנכי אנכי הוא מחה פשעיך למעני. 14 נהוג חסוך - ותן הודך - לשארית ישראל. 15 סכות הסכת
ושמע רחשי תגיון לבי, ע"ש תהלי' מה ב רחש לבי דבר טוב. 16 עון נושא ע"ש מיכה ז יח ועוד. 17 פנה לעלבון

פִּנָּה לְעֶלְבוֹן / מְקוֹם עֶזְרָה / לְהַשִּׁים.
צַחֲחַן הָסֵר / וְגַם תִּבְשֹׁר / לְבָבְךָ חוֹסִים סִלְחָתִי:

קוֹלִי שָׁמַע / וּרְאָה דְּמַע / עֵינַי.
20 רִיב רִיבִי / שְׁעָה (גִּיא סְכוּת) נִיבִי / וְהִשִּׁיבֵנִי סִלְחָתִי:

שְׁמִיץ טֹהַר / כְּעֵב מֵהָר / כְּנֹאמֶר.
תִּמְחָה פֶּשַׁע / לְעַם נוֹשָׁע / וְתֹאמֶר. סִלְחָתִי: אל מלך

17 בעלבוֹן מִמֶּכֶךְ 19 ראה טג 20 שעה: סכות מ'נכר'חפנט | והשיבני: וענני פנטס * 21-22 חס' פנטס *
22 פשע: רשע מ' | לאום כ' נושע מ' || במקום 21-22 שוב שדי / ותאמר די / לגלותי / חן. מפי / לבן כיפי / וענני
סלחתי פ' שוכן מעונה / תקבצנו לתהלה (!) / למאוינו / תתננו לשם / ולך יהיה שם / וענני סלחתי ג תקבצנו / למאוינו /
צורנו / תננו לשם / ולך יהי שם / ועננו סלחתי ס *

שאנו עלובים ובושים מקום עון להשים כדי לשים אותו במקום העון, ותחשוב אותו לנו לזכות. 18 צחחן סרחון (במקום
צחנה, ע"ש יואל ב כ ותעל צחנתו). לבך חוסים לכל החוסים כך. 20 שעה ניבי תפנה אל ניב שפתי. 21 שמץ (במקום
שמצה, ע"י הפיוט הקודם, 21), דופי. כעב מהר כנאמר (ישע' מד כב) מחיתי כעב פשעיך וכו'. 22 תמחה פשע שם.
לעם נושע ע"ש דברי' לג כט עם נושע בה'.

סליחה זו (והפטורים שלפניה) נאמרה מקודם בכמה קהלות, והיום אין גוהגים לאמרה.

אל תבא בַּמִּשְׁפָּט עִמָּנוּ כִּי לֹא־יִצְדֵּק לְפָנֶיךָ כָּל־חַי: (תהלי' קמג ב"י)
אל־תִּקְצֹף יְיָ עַד־מְאֹד וְאַל־לַעַד תִּזְכֹּר עֲוֹן. הֵן תִּפְטֹנָא עִמָּךְ כְּלָנוּ: (ישע' סד ח)
אל־תִּנְאֹץ לְמַעַן שְׁמֶךָ אֶל־תִּגְבַּל כְּסֵא כְבוֹדֶךָ וְזָכַר אֶל־תִּפְרַר בְּרִיתֶךָ אֲתָנוּ: (ירמ' יד בא)
...אל־בִּאֲפֹף תִּזְכִּיחֵנוּ וְאַל־בְּחִמְתֶּךָ תִּיסְרֵנוּ: (תהלי' ו ב"י)
אל־תִּאָּסֹף עִם־חַטָּאִים נִפְשָׁנוּ וְעִם־אֲנָשֵׁי דְמִים חֲיִינוּ: (תהלי' כו ט"ו)
אל־תִּבְוֹאֵנוּ רִגְלֵי גִּאֲוָה יְד־רִשְׁעִים אֶל־תִּנְדְּנוּ: (תהלי' לו ב"י)
אל־תִּתֵּן לְמוֹט רִגְלֵנוּ וְאַל־יָנוּם שׁוֹמְרֵנוּ: (תהלי' קכא ג"י)
אל־תִּשְׁלִיכֵנוּ לַעֲת וְקִנְיָה כְּכֹלֹת כְּחֵנוּ אֶל־תַּעֲזֹבֵנוּ: (תהלי' עא ט"ו)
אל־תִּשְׁלִיכֵנוּ מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קִדְשֶׁךָ אֶל־תִּקַּח מִמָּנוּ: (תהלי' נא יג"י)
אל־תַּעֲזֹבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶל־תִּרְחַק מִמָּנוּ: (תהלי' לח כב"י)
אל־תִּרְחַק מִמָּנוּ כִּי־צָרָה קְרוּבָה וְאֵין עֲזָרָה: (תהלי' כב יב"י)
אל־תִּסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵעֲבָדֶיךָ כִּי־צָר־לָנוּ מֵהָר עֲנֵנוּ: (תהלי' סט יח"ו)
אל־תִּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמָּנוּ בְּיוֹם צָר לָנוּ הִשָּׁה אֱלֹהֵינוּ אֲנֹנָה בְּיוֹם וְקָרָא מֵהָר עֲנֵנוּ: (תהלי' קב ג"י) / פס"ח

סימון: ח-3. צה"ס צני 7. טורים. 5 מליס זכל טור.. - א 3750. הצרמון, עתרת רכניס (תשכ"ז), 69.

[אלהינו ואלהי אבותינו]

אֶל לְבַבְכֶּם עִמָּךְ יִשְׂרָאֵל הִשִּׁיבוּ / בְּאַרְץ שְׂבִים אֲשֶׁר שָׁם נִשְׁבּוּ
גְבוּל קְדֻשָּׁךְ כּוּוֹן דַּעַת יִשְׁבּוּ / דֶּרֶךְ אֲרָצִים כְּמוֹ מַאֲבוֹתֶם קָשְׁבוּ:

הָעִיר אֲשֶׁר בְּחֶרֶת יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה / וְהַבִּירָה הַקְּדוּשָׁה יָמִין עֲלִיוֹן קְנוּיָה
זָכָה יָדִיד יְיָ לְמִנְתּוֹ מְנוּיָה / חֶלְקוֹ חֶלֶק יָפָה שְׂכִינָה חֲנוּיָה:

5 טוֹהַר חֲדָר הַמְּטוֹת חֶשֶׁק תְּשׁוּקָה / יְדִידוֹת חֶבֶת יָפִיּוֹת צַעֲצוּעֵי נְשִׁיקָה
כְּמָה נֹחָה אֲכַסְנִיָּה וְצוֹת מְתוּקָה / לְבִיתְךָ נֶאֱוָה קֹדֶשׁ בְּרֶהֱטִים רְתוּקָה:

מְקוֹם הוֹדָאוֹת וְהוֹרָאוֹת יוֹצְאוֹת לְשׁוֹשְׁנָה / נִחְמוֹת וּבְרָכוֹת וַיִּשְׁוּעוֹת מִשָּׁם לְדֹשְׁנָה
סְלִיחָה מְכֻנֶּת בּוֹ אַחַת בְּשָׁנָה / עוֹרָרָה הָאֱהָבָה שֶׁתַּחֲפֹץ הַחֶבֶת הַיִּשְׁנָה:

פִּיּוֹת פּוֹנוֹת פֶּנֶת כְּתֹל הַמַּעֲרָב / צוֹפוֹת שְׁחָרָב וְעֵדִין בְּקִדְשָׁה מַעֲרָב
10 קוֹל רֶחֶשׁ שְׁיָחֶם יִמְתֵּק וַיַּעֲרָב / תְּכֻנֶּת קְטָרֶת תִּקְרָב לְמִלֶּךְ רָב:

אל מלך

ניי בדש; נמ'מ'כ; פ

1 אל לבבכם... השיבו כ 3 והבירה: והבחירה דש 5 תשוקה: חשוקה ותשוקה פ | ידידות: יתרה ב | הבת פינות: יפית
חיבה פ חיבת יפית ד 7 והוראות יוצאות חס' פ | וישועות וברכות ד וישועות חס' ש | משום חס' כ 8 בו: פעם נמ'מ'כ |
עוררה: עולת פ | החבה: חבה דש'מ' אהבה נכ 9 פנת: פנות נמ' פינות כפ | בקדושתו פ 10 ויערב כ

1 אל לבבכם עמך ישראל השיבו / בארץ שבים אשר שם נשבו ל' דה"ב ו לו. 2 גבול קדשך לירושלם.
דרך ארצם שם ו לח. 3 ירושלם הבנויה תהלי קבב ג. ימין עליון תהלי עו יא. 4 זכה ידיד ה' למנתו בנימין,
ע"ש דבר' לג יב, ובית המקדש היה בחלק בנימין. חלק יפה לשון המדרש, ע"י ספרי דברים נג ישראל מודים ומקלטין שאין
חלק יפה כחלקן. 5 טוהר חדר המיטות כינוי לבית קדשי הקדשים, ע"ש מ"ב יא ב ודרשת חז"ל שה"ש רבה א' ט"ז. חשק
תשוקה של השכינה. ידידות חיבת... ע"י יומא דף ג"ד א' א"ר קטינה בשעה שהיו ישראל עולין לרגל מגלילן להם את
הפירות ומראין להם את הכרובים שהיו מעורים זה בזה, ואומרים להן ראו חיבתכם לפני המקום כחיבת זכר ונקבה. צעצועי
נשיקה הכרובים, ע"ש דה"ב ג י. 6 אכסניה בית המקדש. וצות החברה, ר"ל חברת הקב"ה. לביתך נאווה קדש תהלי
צג ה. ברה"טם רתוקה קשורה, ע"פ דרשת חז"ל ויק"ר ל"א ד' (ע' תשיח) מלך אסור ברה"טם (שה"ש ז ו) מלך זה ממנה...
אסור ברה"טם, שאסר הקב"ה עצמו בשבועה שהוא משרה שכינתו בתוך רה"טיו של יעקב אבינו. 7 לשושנה לישראל, ע"פ
שה"ש ב ב, וע"י מה שדרשו במדרש שם. 8 אחת בשנה ויק' טז לד. עוררה האהבה שתחפץ ע"ש שה"ש ב ז.
החיבה הישנה דוגמתו מצוי בכמה פיוטים, ע"י צונץ ס. פ. 477. 9 פיות פונות כלשון התלמוד, ברכ' דף ל' א' בנוי
לתלפיות (שה"ש ד ד) תל שכל פיות פונים הו. כותל המערב שהשכינה לא זזה ממנו (שמות רבה ב' ב'), ושאינו חרב לעולם
(במד' רבה י"א ב'). 10 תכונת קטורת התפלה, ע"ש תהלי קמא ב. למלך רב הקב"ה, ע"ש תהלי מח ג.

מעריב ליום כפור

במנהג פולין אין אומרים עקדה ולא הפסוקים שלפניה

מנהג אשכנז

למען שמך יי וסלחת לעוננו כי רב הוא: (תהלי' כה יא*)

כי עמך הסליחה למען תורא: (תהלי' קל ד)

לא כחטאינו תעשה לנו ולא כעוונותינו תגמל עלינו: (תהלי' קג יי*)

למען שמך יי תחיינו בצדקתך תוציא מצרה נפשנו: (תהלי' קמג יא*)

למען דעת כל-עמי הארץ כי יי הוא האלהים אין עוד: (מ"א ח ט)

למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינה וענונו: (תהלי' ס ז*)

יהי יי משגב לך משגב לעתות בצרה: (תהלי' ט י) / פס"ח

מנהג פ"פ וק"ק

אל-תבוא במשפט עמנו כי לא-יצדק לפניך כל-חי: (תהלי' קמג ביי*)

ידענו כי אין בנו מעשים צדקה עשה עמנו למען שמך: (אין במקרא)

ידענו כי חטאנו ואין מי יעמד בעדנו. שמך הגדול יעמד-לנו בעת צרה: (אין במקרא)

לך לבדך חטאנו והרע בעיניך עשינו... (תהלי' גא ו*)

קרוב יי לנשפרי לב ואת-דכאי רוח יושיע: (תהלי' לד יט)

שמעה יי צדק הקשיבה רחמנו האוינה תפלתנו בלא שפתי מרמה: (תהלי' יז א*) / פס"ח

עקדה

סימן: תשר"ק (כפול). [סמסכר זכיון זר זכח] -- ת 345.

תמת צורים וחסדים / תזכר ליני מולדם
שבתם בגיא מפחידם / שפוטם ברע מעבדם:

רשע אם סרח / רדותם בכלד טרח
קיום ברית אורח / קול קורא בעדם יצרח:

כ"י אב ב' ד' ה' ו' ז' מ' ; פ ט ג ; ב' ; ערו (גת) הב (ושם) ||

2 כרוע ו' ב' 4 קול חס' ט | קורא חס' ערוה"ב: הקורא פג

1 תומת צורים וחסדים תמימות האבות הנקראים צורים, ע"ש ישע' נא א הביטו אל צור חוצבתם. תזכור ליני מולדם לבני בניהם. 2 שבתם בגיא מפחידם בארץ אויב המפחיד ומטריד אותם. שפוטם ברוע מעבדם בחטאיהם הם נידונים, והתחביר הוא כנראה: בשבתם בגיא מפחידם שפוטם הם ברוע מעבדם. 3 רשע אם סרח אם הסריח (דוגמת העוון שנקרא

5 צִיצוּ לְהַעֲלוֹת כֶּפֶקְד / צוּי עֲשׂוֹת שְׁקָד
פָּעַל מְזִיבָה וְשֵׁם תוֹקֵד / פָּרִי בְטָנוֹ כִּכְבֵּשׁ עֶקֶד:

עֲלִצוּ שְׁנֵיהֶם בְּאַמְנָה / עוֹקֵד וְעָקוֹד עֲשׂוֹת רְצוֹנָה
סָח בֵּן לְהוֹרוֹ כְּפוֹת אָבָא לְבָנָה / סֶלַף פֶּן-יֵאָרֶע וַיִּפְסֵל קָרְבָּנָה:

נִתְּנוּ עַל הַמַּעֲרֶכֶת / נָטַל בִּידוֹ הַמַּתְהַפֶּכֶת
10 מְמָרוֹם לוּלֵי הַקָּשִׁיב סֶכֶת / מִהֵר לְשַׁחֲטוֹ וְלֹא-אֵט מְמָלְאֶכֶת:

לְשֵׁם שְׁנֵיהֶם בְּעוֹדָם / לָמוּ נִשְׁבַּעְתָּ בְּמַעֲמָדָם
כָּעֵת בְּנֵיהֶם יִקְלְקְלוּ מַעֲבָדָם / כְּפִיפֶת רֶךְ תִּזְכָּר-לָמוּ לְסַעֲדָם:

יָהּ רֵאָה וְהִבִּיטָהּ / יָד בְּנֵיהֶם כִּי-לִמָּאֵד מָטָה
טְרוּדִים תַּחַת עוֹל מוֹטָה / טוֹרְדֵיהֶם נָמוּ אֵין-עוֹד-לָמוּ פְּלִיטָה:

6 המזבח מ' | ושם: שקד ושם 1 | עקד: נעקד ט 8 בן: גין 1
לבנך: בנך פ גינך ט לגינך 10 הקשיב: הסכית במ' ערוה"ב | לשחוט אט | במלאכת בב'הו'זמ'כ" 11 בעודם:
בעמדם פטנכ" 12 יקלקלו בניהם גב" | רך: ויחיד הוס' 1 | תזכר אבפט: יזכר שאר כ"י, ערוה"ב 13 כי חט' אפטנ
14 טורפיהם אבזמ' ערוה"ב: טורדיהם שאר כ"י | למו: לנו ו חס' ב' | עוד חס' וה 16 זרז: זורר מ', ועי' ערוה"ב | חיש 1

טרחון בדברי חז"ל, והחוטאים טרחו. ומה שפירשו אם טרת ר"ל אם גדל ועבר על המדה, ע"ש שמות כו יב וסרח העודף, אינו
מסתבר. רדותם בכובד טורח שלטון הגוים מכניד במיוחד, והתחביר: ואם סרת הרשע, תוך רדותם בכובד טורח, 4 אז
קיום ברית אורח הברית שנכרת עם אברהם הנקרא אורח (ע"פ דרשת חז"ל ב"ב דף ט"ו א'). קול קורא (ל' ישע' מ ג)
בעדם יצרח יצעק, ר"ל אז יקרא בעדם קול לקיום ברית הקב"ה עם אברהם. 5 ציצו פרחו, ר"ל בנו. להעלות כפוקד
כשזווה להקריב את בנו לעולה. שקד הקפיד, ע"ש ירמ' א יב כי שוקד אני על דברי לעשותו. 6 ושם תוקד ר"ל האש.
פרי בטנו ע"ש דבר' ז יג ועוד. ככבש עקד, ולדברי חז"ל (תמיד דף ל"א ב') היו עוקדין הכבש יד ורגל כעקידת יצחק
בן אברהם. 7 עלצו שניהם באמנך באומן שלך, באומנותך. 8 סח בן להורו אמר הבן לאביו כפות אבא לבנך
כדי שלא יבעט סלף פן יארע כדי שלא יקרה קלקול, כדאייתא בתנחומא וירא כ"ג א"ל אבא אוסרני ידי ורגלי מפני שהנפש
חצופה היא וכשאראה את המאכלת שמא אודעזע ויפסל הקרבן. 9 נתנו על המערכת ר"ל על מערכת העצים. נטל בידו
המתהפכת הסכין, דוגמת החרב המתהפכת (ברא' ג כד). 10 ממרום לוּלֵי הקשיב סכת אלמלא שמע שמועה ממרומים.
מיהר לשחטו היה ממהר ולא אט ממלאכת ולא היה עובד לאיטו, והלשון ע"פ התנחומא (שם) יצאה בת קול מן השמים
ואמרה לו אל תשלח ירך אל הנער, ואלולי כן כבר היה נשחט. 11 לשם שניהם בעודם כשהיו עדיין באותו מעמד.
12 כעת בניהם יקלקלו מעבדם יקלקלו מעשיהם. כפיפת רך תזכר למו עקידת יצחק שהיה כופה נפשו תחת רצונו.
13 יד בניהם למאד מטה ע"ש ויק' כה לה ומטה ידו. 14 תחת עול מוטה תחת מוטות העול (ע"ש ויק' כו יג ואשבור

15 חֵי רוֹכֵב שְׁבָעָה / חֶק זְכוֹר וּבִרִית שְׁבֻעָה
זָרוּ קֶץ וְחֵישׁ יְשׁוּעָה / זָרִים כִּי־אָמְרוּ אֵין־עוֹד־לָמוּ יְשׁוּעָה:

וְאִם חוֹבוֹת עָצְמוּ / וּפְשָׁעִים הִעָצְמוּ
הַמֶּן מַעֲיָה עָלֵינוּ יְיָהֵמוּ / הֵן רַחֲמֶיךָ אוֹתָנוּ יִקְדָּמוּ:

דְּרָשְׁנוּ נָא וּפְקַדְנוּ מִשְׁמֵי שָׁמַיִם / דְּקִדּוּקֵי עֲנִיּוֹת הָסֵר מֵעַמְּךָ וְרַב־דַּחַק
20 גִּלָּה מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ וְאוֹיְבֵינוּ תִּדְחַק / גִּלָּה לְעַמְּךָ תַּחֲשֵׁשׁ וְאַתָּה יְיָ אֵל־תִּרְחַק:

בְּלָה בְּשָׂרְנוּ וְעוֹרְנוּ מִרַב אֲנָחוֹת / בְּלִי שְׁלֹחַ וְהַשְׁקֵט וְהַנְּחוֹת
אֲדוֹן נִהְלָנוּ עַל־מֵי מְנוּחוֹת / אֵלֶיךָ נִפִּיל תַּחֲנֻנָּנוּ כִּי־לֶךְ הִרְחַמְתָּ וְהִסְלִיחוֹת:
אל מלך

עוֹד חֵס' אג' תשועה ט 17-22 חס' ערוה"ב 17 חובות: פשעים פ' עצמו: גרמו מ' | ופשעים: ועונות פט | נעצמו
טב' 18 עלינו חס' אב' דומ'פטג | הן: הנה פ' הלא ט ונא ג | רחמיך: ורחמיך אבהוך: הרבים חס' ב' דו'מ'ך |
אוֹתָנוּ חס' פטג 19 ופקדנו: וזכרנו אפטג | משמי: שמי חס' אבב' דהוֹטג (שמא זה עיקר) | מעמך חס' טג
20 תחיש לעמך ג 21 והנחות: ורחוֹת הַמּ וּבִטְחוֹת ט 22 תחנתנו: תחינות ד

מוטות עולכם). אין עוד למו פליטה ע"ש ש"ב טו יד לא תהיה לנו פליטה. 15 רוכב שבעה ע"ש דבר' לג כו רוכב
שמים, ולפי דרשת חז"ל (חגיגה דף י"ב ב') יש שבעה רקיעים, והעליון שבהם נקרא ערבות (ע"ש תהל' סח ה טולו לרוכב בערבות)
שבו צדק משפט וצדקה גנוי חיים וגנוי שלום וגנוי ברכה וגנוי של צדיקים וכו'. 16 זרו קץ תחיש את הקץ. אין עוד למו
ישועה ע"ש תהל' ג ג אין ישועתה לו. 18 המון מעיך עלינו יהמו ע"ש ישע' סג טו המון מעיך ורחמיך, וירמ' לא כ
המו מעי לו. רחמיך אותנו יקדמו ע"ש תהל' עט ח מהר יקדמונו רחמיך. 19 דקדוקי עניות לשון החלמוד (עירובין
דף מ"א ב') ג' דברים מעבירין את האדם על דעתו ועל דעת קונו, אלו הן ע"ז ורוח רעה ודקדוקי עניות. 20 גלה מלכותך
עלינו לקח מנוסת תפלת מוסף. ואתה ה' אל תרחק תהל' כב כ. 21 בלה בשרנו ועורנו ע"ש איכה ג ד בלה בשרי
ועורי. והנחות ע"ש אסתר ב יח והנחה למדינות עשה. 22 נהלנו על מי מנוחות ע"ש תהל' כג ב. כי לך הרחמים
והסליחות דני' ט ט.

במנהג אשכנז המערבי נוהגין לומר כסדר זה

טוב יי לַפֶּל וְרַחֲמֵי עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: (תהל' קמה ט)
טוב יי לִקְוֹ לְנַפֵּשׁ תִּדְרָשָׁנוּ: (איכה ג כה)
טוב יי לְמַעַז בְּיוֹם צָרָה וְיִדַּע חֲסִי בּוֹ: (נחום א ז)
כִּי טוֹב יי לְעוֹלָם חֶסֶדְךָ. וְעַד דֶּר וְדֶר אֲמוֹנָתְךָ: (תהל' ק ה)
טוב לַחֲסוֹת בֵּין מִבְּטָח בְּאָדָם: טוב לַחֲסוֹת בֵּין מִבְּטָח בְּנִדְיָבִים: (תהל' קיח ח"ט)

טוב וישר יי על כן יורה חטאים בדרך: (תהלי' כה ח)
טוב ויחיל ודומם לתשועת יי: (איכה ג כו)

הושיענו אלהים כי באו מים עד נפש: (תהלי' סט ב)
הושיע יי את-עמך את שארית ישראל: (ירמ' לא ז)
הושיעה את-עמך וברך את-גחלתך ורעם ונשאים עד עולם: (תהלי' כח ט)
הושיעה יי כי-גמר חסיד. כי-פסו אמונים מבני אדם: (תהלי' יב ב)
עזרנו אלהי ישענו על-דבר כבוד שםך.
והצילנו וכפר על חטאתינו למען שםך: (תהלי' עט ט) / פסח

מנהג פ"פ וק"ק

טוב יי לכל ורחמי על-כל-מעשיו: (תהלים קמה ט)
טוב יי לקו לנפש תדרשנו: טוב ויחיל ודומם לתשועת יי: (איכה ג כה-כו)
טוב לחסות ביי מבטח באדם: טוב לחסות ביי מבטח בנדיבים: (תהלי' קיח ח-ט)
טוב וישר יי על כן יורה חטאים בדרך: (תהלי' כה-ח)
כי טוב יי לעולם חסדו ועד דר ודר אמונתו: (תהלי' ק ה)
כי הוא ידע יצרנו וזכור כי עפר אנחנו: (תהלי' קג יד)
כי הוא יכאב ויחפש ימחץ וידיו תרפינה: (איוב ה יח)
רפאנו יי ונרפא הושיענו וגשעה כי תהלתנו אלה: (ירמ' יז יד) / פסח

ובמקום פזמון אומרים הכותרות ושורות 43-44 של הפיוט הנמצא לעיל ע' 20 (ויש שאומרים את כל הפיוט, עיי' ע' 20)

דרךך אלהינו להאריך אפק / לרעים ולטובים. והיא תהלתך:
למענה אלהינו עשה ולא לנו / ראה עמידתנו דלים ורקים:

תעלה ארוכה לעלה נדך / תנחם על עפר ואפר:
תשליך חטאינו ותחון מעשיך (גיא במעשיך) / תרא כי אין איש.
עשה עמנו צדקה: אל מלך

כי הנה כחמר ביד היוצר / ברצותו מרחיב וברצותו מקצר.
כן אנחנו בידך חסד נוצר / לברית הבט ואל-תפן ליצר:

כי הנה כאבן ביד המסתת. / ברצותו בודל (נ"א אוהו) וברצותו מכסת.
כן אנחנו בידך מחיה וממות / לברית הבט ואל-תפן ליצר:

כי הנה כגרון ביד החרש / ברצותו דבק לאור וברצותו פרש.
כן אנחנו בידך תומך עני ורש / לברית הבט ואל-תפן ליצר:

כי הנה כהנה ביד המלך / ברצותו אוהו וברצותו שלח.
כן אנחנו בידך אל טוב וסלח / לברית הבט ואל-תפן ליצר:

5 כי הנה כזכוכית ביד המזוג / ברצותו חוגג וברצותו ממוג.
כן אנחנו בידך מוחל (נ"א מעביר) זדון ושגג / לברית הבט ואל-תפן ליצר:

כי הנה כיריעה ביד הרוקם / ברצותו מישר* וברצותו מעקם.
כן אנחנו בידך אל קנא ונוקם / לברית הבט ואל-תפן ליצר:

כ"י ממ'נכח; ק"ס; פ; ר*

1 כי הנה: הנה ק"ר* | מרחיב: מאריך ר* | אנחנו: אנו ק"ר* | ליצר: אל יצר ק"ר* 2 בודל ר*: גולל ממ'נכח פק"ס; אוהו דפוסים | מכסת: כותת ר* | מחיה: כלהו"מ | ומותת ממ'חר* 3 לאורח: פ 4 כהנה: כאניה פ | אוהו: האחיו ר* | אל חס' ר* 5 חס' פ | חוגג: צורות הוס' ק" | מוחל: מעביר דפ' | ושגג: ושוגג דפ' | לאחר 5 טור: נוסף הנה כחכה ביד הפורש / ב' פורש וב' משפיל וקורס / כא"ב מאיר טתם וחרס ק", שני טורים הנה כחרש כ' המלבן / ב' טוחה וב' יבן / כא"ב לזקק וללפן. כטרקלין ב' העושה / ב' מעמידו וב' בותסו / כא"ב מעוז לדל ומחסו ר* 7 הצורף: המצרף פ | מזוג ח | ממציא... מעלה מזור ותרף פ | לאחר 7 טור נוסף כי הנה כאש (כחמר ק"ס) ב' הנפח / ב' מבעיר וב' מעלה פח / כא"ב וכגוף גפח ק"ס

1 כי הנה כחומר ע"ש ירמ' יח ו הנה כחמר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל, והפייטן מביא דוגמאות דומות. מרחיב... מקצר את הכלי הנוצר מהחומר. חסד נוצר שמות לד ז. לברית הבט תהלי עד כ, ר"ל על ברית י"ג מדות שאינן חוזרות ריקם (ר"ה דף י"ז ב.). 2 המסתת המעבד את האבנים לפסול אותן ולתת להן צורה. אוהו האבן בעיבודו, וי"ג בודל, כנראה מחלקה לשניים. מכסת משכר (ל' יכתות, ויק' כב כד). וממותת וממית (ש"א יד יג). 3 כגרון כלי ברזל, דבר' יט ה, ועוד. דבק לאור כדי לעבדו. פירש מהאור. עני ורש ל' תהלי פב ג. 4 כהנה מלה שמשמעותה איננה ברורה: יש אומרים משוט, י"א עוגן, ויש מפרשים: הקרש שאחורי האניה להטותה הנה והנה. טוב וסלח תהלי פו ה.

כִּי הִנֵּה כִפָּסֶף בְּיַד הַצֹּרֶף / בְּרָצוֹתוֹ * מְסֻסָּג * וּבְרָצוֹתוֹ מְצָרָף.
כֵּן אֲנַחְנוּ בְּיָדָהּ מִמְּצִיא לְמִזּוֹר תָּרָף / לְבִרִית הַבֵּט וְאַל־תִּפֶּן לִיָּצֵר:

אל מלך

5 חוונג לפי ההמשך כנראה בנין פולל משרש חוג (איוב כו י חק חג עלי פני מים), ומשמעותו לקבוע במחוגה את ההיקף. ממונג ממסמס (לי' תתמונגנה, עמוס ט יג). 6 קנוא ונוקם נחום א ב. 7 מסנסג (משגשג, עי' ישע' יז יא ביום נטעך תשגשגי) פי' מערבב את הסיגים בכסף. ממציא למזור תרף ממציא תרופה לפצע (מזור ע"ש הושע ה יג).

אחר הסליחות אומרים פסוקים אלה

באשכנז המערבי מתחילין כאן

וְאַתָּה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: (תהלי' כב ד')

וְאַתָּה הוּא. וְשִׁנּוּתֶיךָ לֹא יִתְמוּ: (תהלי' קב כח)

אַתָּה תִּקְוֶה תִּרְחֹם צִיּוֹן. כִּי עַתָּה לְחַנּוּנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד: (תהלי' קב יד)

זְבַחִי אֱלֹהִים רוּחַ וְשִׁבְרָהּ לֵב וְשִׁבְרָהּ וְנִדְכָּה אֱלֹהִים לֹא-תִבְזֶה:

5 הִיטִיבָהּ בְּרָצוֹנָהּ אֶת-צִיּוֹן. תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם:

אֲזַ תַּחֲפֹץ זְבַח־צֶדֶק עוֹלָה וְכִלְיִל. אֲזַ יַעֲלוּ עַל-מִזְבֵּחַךָ פָּרִים: (תהלי' גא יט-כא)

ויש מוסיפין שני פסוקים אלו

וְעַתָּה יְיָ אֲבִינוּ אַתָּה. אֲנַחְנוּ הַחֲמֹר וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ כְּלָנוּ: (ישע' סד ז)

אַתָּה יְיָ לֹא-תִכְלֹא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנּוּ. חֲסִדְךָ וְאַמְתָּךְ תִּמְיד יִצְרוּנוּ: (תהלי' מ יב')

בליטא מתחילין כאן

אֶל-תִּזְכֹּר-לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים מִהֵרָ יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דִלּוֹנוּ מָאֵד: (תהלי' עט ח)

10 חֲטָאת נַעֲרֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ אֶל-תִּזְכֹּר כַּחֲסִדְךָ וְכִרְ-לִגְוֹ-אַתָּה. לְמַעַן טוֹבָהּ יְיָ: (תהלי' כה ז')

בפולין מתחילין כאן

זְכֹר-רַחֲמֶיךָ יְיָ וְחֲסִדְךָ. כִּי מַעֲוָלִם הָמָּה: (תהלי' כה ו')

זְכֹרְנוּ יְיָ בְּרָצוֹן עִמָּךְ. פִּקְדָנוּ בִּישׁוּעָתְךָ: (תהלי' קו ד')

זְכֹר עֲדָתְךָ קִנִּית קָדֶם גְּאֻלַּת שִׁבְט נַחֲלָתְךָ. הִרְ-צִיּוֹן זֶה שְׁכֵנְתָּ בּוֹ: (תהלי' עד ב)

זְכֹר יְיָ חֶבֶת יְרוּשָׁלַם. אֶהְבֵּת צִיּוֹן אֶל-תִּשְׁכַּח לְנֶצַח: (אין בכתיובים)

(באשכנז המערבי מדלגין הפסוק הבא)

15 אַתָּה תִּקְוֶה תִּרְחֹם צִיּוֹן. כִּי-עַתָּה לְחַנּוּנָהּ כִּי-בָא מוֹעֵד: (תהלי' קב יד)

זְכֹר יְיָ לְבִנֵּי אֲדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוֹ עָרוֹ. עַד הִסְטוֹר בָּהּ: (תהלי' קלו ז)

זָכַר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר גִּשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ וּתְדַבֵּר
אֲלֵהֶם אַרְבֵּה אֶת-זֶרְעָכֶם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם. וְכָל-הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר
אָמַרְתִּי אֲתָן לְזֶרְעָכֶם וּנְחִלוּ לְעוֹלָם: (שמות לב יג)

20 זָכַר לְעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב. אֶל-תָּפֶן אֶל-קִשֵּׁי הָעַם הַזֶּה
וְאֶל-רָשָׁעוֹ וְאֶל-חַטָּאתוֹ: (דברים ט כז)

...אֶל-נָא תִשֶׁת עָלֵינוּ חַטָּאת אֲשֶׁר נֹאֲלָנוּ וְאֲשֶׁר חָטֵאנוּ: (במד' יב יא)

חָטֵאנוּ צוּרְנוּ. סָלַח-לָנוּ יוֹצְרֵנוּ:

חטאנו

ברוב ק"ק פולין אומרים שורה 48 בלבד. (בוורמייזא אמרו במקום זה "אדברה תחנונים", ראה בשחרית)

סימון: ח-3 (ומשולש) סמנון זר ילחק. צחיס צכי ד' טוריס (4 מליס צטור), צכל טור רביעי הצחיס ומסוקרס צ"כ-י.
טרכסור. - א 2082. הצרנון, פיוטי ר' סמנון צ"ר ילחק, ע'קלו.

אוֹתָךְ אֲדַרְשׁ וְאֵלֶיךָ אֶתּוֹדַע / גְּדוֹל בִּיהוּדָה וּבִישְׂרָאֵל נוֹדַע
הוֹ אַתָּה חֲקַרְתָּנוּ וַתִּדַּע / כִּי פִשְׁעֵי אָנִי אֲדַע:

אֲדַע אֲבָל אֲשָׁמִים אֲנִי / וּמִהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ לֹא זָנַחְנוּ
הוֹ אֵלֶיךָ כַּפִּים שְׁטַחְנוּ / כִּי בָשָׂם קִדְשׁוֹ בְּטַחְנוּ:

חטאנו

5 בְּטַחְנוּ בְּשִׁמְךָ לְנַפְשׁ תִּאָּנָה / וְהִפְקֵנוּ מִגֵּן בְּלִי גְאוּהָ
הוֹ בְּמַעֲזֶךָ לְדֹל תִּקְנָה / כִּי הִשְׁפִּילוּ וַתֹּאמֶר גְּאוּהָ:

כ"י אבב' דהווח; מנכך; פטגאפ ||

1 אליך אהומנ 2 הן אתה: אכן פ 3 מהמון פט 4 אליו: אליך הפטך | קדשך דהפטך 5 בנפש פטג | מגן: מנו ג

1 אותך אדרוש ע"ש ישע' נה ו דרשו ה' וכדומה. ואליו אתודע אתגלה, ע"ש במד' יב ו במראה אליו אתודע, ר"ל
בוידוי פשעי. גדול ביהודה ובישראל נודע ע"ש תהל' עו ב נודע ביהודה אלהים בישראל גדול שמו. 2 הן אתה
חקרתנו ותדע ע"ש תהל' קלט א ה' חקרתני ותדע. כי פשעי אני אדע תהל' נא ה. 3 אבל אשמים אנחנו
ברא' מב כא. ומהמון רחמיך ע"ש ישע' סג טו המון מעיך ורחמיך. 4 הן אליו כפים שטחנו ע"ש תהל' פח י שטחתי
אליך כפי. כי בשם קדשו בטחנו תהל' לג כא. 5 לנפש תאוה לחאות נפש, ע"ש ישע' כו ח לשמך ולזכרך תאות נפש.
והפקנו מגן בלי גאוה ע"ש איוב מא ז גאוה אפיקי מגנים סגור חותם צר, ומה שדרשו חז"ל עירובין דף ס"ה א' כל המפיק
(ולפי סברת ר"י כל שאינו מפיק) מגן בשעת תאוותו סוגרין וחותרין צרות בעדו (ועי' פירוש ר' חננאל שם) ר"ל כל המעביר
מגן לכסות את יצורו כדי שלא יתגבר עליו (או - לפי הגירסא השניה - מי שאינו נותן לו להתגבר עליו). לפי זה אומר כגראה
הפייסן: השגנו מגן ממך, אבל לא מתוך גאוה אלא בלי גאוה. 6 הן במעוץך לדל תקנה ע"ש ישע' כה ד כי היית מעוז

גוה גאים עלי מגדילים / רגזו שבעים ולא נחדלים
 חטאנו הן גלל המציק מתדלדלים / כי רצץ עזב דלים:

דלים דינה פחדו ורהו / באים כמודה ועוזב לרחמהו
 10 הן דפים היום תכפרהו / כי יום כפרים הוא:

הוא הוד והדר ילבש / ישוב ירחם ועון יכבש
 חטאנו הן המתק בפי כדבש / כי הוא יכאיב ויחבש:

ויחבש ולשמו כל יודו / כי יסיר משאות כבדו
 הן ועמו לפניו יתודו / כי בדבר אשר זדו:

15 זדו ודונות ושגנות שגוים / סלח נא בפימו הגוים
 חטאנו הן וכם לתחי אחוים / כי עמך מקור חיים:

חיים חון לעם מגטלך / לבב עקש מהם בבטלך
 הן חשרת מי-טהר בהטילך / כי טל אורות טלך:

7 רוגז אבב'דהופטנאפ: ברוגז שאר כיי | שבעים: ממלאים או: שבעי רוגז ג | ולא אבב'דהופטנא: לא שאר כיי
 9 דינה: דינה בוט מדינה (!) חזממ'כך 12 לפי ט 13 כל: הכל בדהופטנא | משא אפ 16 אחויים:
 נחויים דממ'כךחפט 17 חיים: וחטד חוט' ב'נך | לעם: עם מנכך: חס' ב'ט' | לבב: לב ב'הפט | בבטלך מנכ'י:
 בבטלך שאר כיי 18 מי חס' אנ: מים (!) ח

לדל. כי השפילו ותאמר גוה איוב כב כט, ר"ל אם בני אדם משפילים את עצמם לפניך אתה מרומם אותם. 7 גוה גאים
 עלי מגדילים הגאים (הגוים) מתנהגים בנו בגאווה. רוגזו שבעים ע"ש איוב יד א קצר ימים ושבע רגז. ולא נחדלים
 ע"ש איוב ג יז שם רשעים חדלו רגז, ר"ל מרבים רוגז עלינו בלי הפסק. 8 הן גלל המציק מתדלדלים ישראל מתדלדל
 בגלל המציק (ל' ישע' נא יג) כי רצץ עזב דלים איוב כ יט, ר"ל הוא רוצץ את ישראל. 9 דלים דינה פחדו ורהו
 (ל' ישע' מד ח אל תפחדו ואל תרהו), ורהו ל' פחד. באים כמודה ועוזב לרחמהו ע"ש משלי כה יג ומודה ועוזב ירוחם.
 10 כי יום כפורים הוא ויק' כג כח. 11 הוא הוד והדר ילבש ל' תהל' קד א ועוד. ישוב ירחם ועון יכבש ע"ש
 מיכה ז יט. 12 הן הומתק בפי כדבש ע"ש יחזק' ג ויהי בפי כדבש למתוק. כי הוא יכאיב ויחבש איוב ה יח,
 ר"ל זה שהוא יכאיב ויחבש יומתק בפי כדבש. 13 כי יסיר משאות כבדו העונות הן כמאש כבד, ע"ש תהל' לח ה כי עונותי
 עברו ראש כמאש כבד יכבדו ממני. 14 כי בדבר אשר זדו שמות יח יא. 15 שגוים רבים וגדולים (מל' ישגה, תהל'
 צב יג). בפימו הגוים אומרים בהגה שלהם סלח נא. 16 לתחי אחויים לתחייה מאוחדים (וי"ג נחויים, וגם זה מסתבר).
 כי עמך מקור חיים תהל' לו י. 17 לעם מנטלך לעם המנשא אותך. לבב עקש מהם בבטלך ע"ש תהל' קא ד
 לבב עקש יטור ממני. 18 חשרת מי טוהר בהטילך ע"ש ש"ב כב יב חשרת מים, ויחזק' לו כה וזרקתי עליכם מים טהורים.

טֹלֵךְ טְלָאִיךְ בּוֹ לְהִתְכַּפֵּר / הָעֵת תִּמְצִיֵּאם סְלִיחָה וְכִפָּר
20 הֵן טְהָרָם כְּאִמּוֹר בְּסִפָּר / כִּי בְיוֹם הַזֶּה יִכְפָּר:
חטאנו

יִכְפָּר יִרְצָה כְּאִזּוֹ בְּהַעֲלִיּוֹתִי / בְּהִיּוֹת אֲרִיאֵל בְּבַחַן עֲלִיּוֹתִי
הֵן יִדְעָתָּ פִּקּוּק חֲלִיּוֹתִי / כִּי אַתָּה קִנִּיתָ כִּלְיֹתִי:

כְּלִיּוֹתִי כְּטוּחִי אָכִין לְעִבְדּוֹ / וְתַעֲרֵב לְפָנָיו תַּחֲנוּת עִבְדּוֹ
הֵן כִּבֵּד יִכְבֵּד מְכַבְּדוֹ / כִּי נִשְׁגַּב שְׁמוֹ לְבִדּוֹ:
חטאנו

25 לְבִדּוֹ לוֹ לְהִתְחַלֵּל כָּל-אֲנוּשׁ / אֲוֹן לֹא יִתְבּוֹנֵן לְאֲנוּשׁ
הֵן לֹא-טוֹב לְצַדִּיק לְעֲנוּשׁ / כִּי יִרְבֶּה אֱלֹהֵי מֵאֲנוּשׁ:

מֵאֲנוּשׁ מִמַּעֲשָׂיו יִגְרָתִי וְאֵימָתִי / פֶּן אֶכְשֵׁל כְּאֲשֶׁר אֶשְׁמָתִי
הוּא מִיַּחַל שׁוֹיִתִּי וְדוֹמָמָתִי / כִּי אַחֲרֵי שׁוּבִי נַחֲמָתִי:
חטאנו

נַחֲמָתִי נֶפֶשׁ נַעֲנָה לְהֶשֶׁם / הַתְּוֹדוֹת הַיּוֹם נִסְתָּר וּמִפְּרָסָם
30 הֵן נִצַּח לְכַפּוֹר הַיּוֹשֵׁם / כִּי בְרִית עוֹלָם שָׁם:

19 בו: צקון ג| העת: עת ב' 21 בבחן עליותי: על מזבחתי ט 23 וטוחי (י) ריב כי| ותערב דפי: יערב (ויערב מ) כל כי| תחנת: שיח הט תפלת פ 25 לו חס' ב' פטאפ: להתחולל לו ה| התחולל נט 26 טוב חס' אב' דהומ 27 ממעשיו: ממעשהו זמנך פט: מעללי אב' דח| באשר פאפ 29 נסתר: גלוי ד 31 להועילי 32 טויימה הפאפ טיימת ג 33 כי תבקר: לבקר ולפקוד אנ 35 לנצח: בהתבצרם מ| היא אוצרם ו

כי טל אורות טלך ישע' כו יט. 19 טלאיך בו להתכפר שיתכפרו בו צאנך ישראל. 20 כי ביום הזה יכפר ויק' סז ל. 21 בהעליותי בקרבנותי. בהיות אריאל בבוחן עליותי בהיות המזבח בנוי במבצר עליות (בוחן, ויג בן ע"פ ישע' לב יד, פירושו מבצר או מגדל). 22 פיקוק חוליותי השתחויות, שבהן שחים עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה (ברכות דף כ"ח ב'). כי אתה קנית כליותי תהל' קלט יג. 23 כליותי כטוחי (במקום: כטוחותי, ע"ש איוב לה לו מי שם בטוחות חכמה). ותערב לפני תחנת עבדו ע"ש תהל' קד לז יערב עליו שיחי. ויג יערב, ושמא זה עיקר, והפייטן לא דקדק, אלא הלך אחר הכתוב. 24 כבד יכבד מכבדו ע"ש ש"א ב ל כי מכבדי אכבד. כי נשגב שמו לבדו תהל' קמח יג. 25 לו להתחולל כל אנוש ע"ש תהל' לו ז דום לה' והתחולל לו, פי' הוחל לו. און לא יתבונן לאנוש ע"ש איוב יא יא וירא און ולא יתבונן. 26 לא טוב לצדיק לענוש ע"ש משלי יז כו גם ענוש לצדיק לא טוב, ודרשוהו על הקב"ה, ע"י ברכות דף ז' א' ורחמיו על כל מעשיו כתיב, וכתיב גם ענוש לצדיק לא טוב. כי ירבה אלוה מאנוש איוב לג יב. 27 מאנוש ממעשיו יגורתי ואויימתי ממעשי בני אדם הרגשתי פחד. 28 מיחל שויתי ודוממתי שויתי את עצמי מיחל לה', ע"ש איכה ג כו טוב ויחיל ודומם לתשועה ה'. כי אחרי שובי נחמתי ירמ' לא יח, ר"ל התחרטתי על החטאים. 29 נפש נענה (ל' ישע' נח י) להשם להשיג את נפשי לנפש נענה ומצטער ע"י העינוי. 30 נצח לכיפור הושם היום הזה הושם ליום כפורים לנצח. כי ברית עולם שם ש"ב כג ה. 31 להועיל ללמדי ע"ש ישע' מח יז אני... מלמדך

שם סליחה להועיל ללמדי / תשובה מכפרת כזבחי תמידי
הן סימה בצלו להעמיד / כי ידע דרך עמדי: חטאנו

עמדי עשות חסד בהפליא / כי תבקר צאנה וטלאיך
הן עליך יעזב חילך / כי אזכרה מקדם פלאך:

35 פלאך פעל יראיך לנצח / היות יראת יי אוצרם
הן פלילינו לידע בהתבצרם / כי לא כצורנו צורם: חטאנו

צורם צור ישראל וקדושו / יאמרו בגוים לעיניהם בהתקדשו
הן צמחה ישועה למקדישו / כי השקיף ממרום קדשו:

קדשו קומם קדשיו להקריבם / להציב הוד שכנתו בקרבם
40 הן קומו יחתו מריבם / כי יי יריב ריבם: חטאנו

ריבם ריב שוטניהם לבלום / ידמו קטגורים פה לאלום
הן רעיתך תהלה לעלום / כי אחרית לאיש שלום:

36 לידע: יעידו אבב' דזכחא פ' בהתבצרם: לנצח מנך 37 לעיניהם: לעינם אבב' דהוחנאפ לעינינו ז חס' פ' בהתקדשו: בהקדישו טג 38 ישועה: צדקה אב' דחמנכך פאר הופט' למקדישו: למקדשו פט מקדשו ה' כי...: כי זכר את דבר קדשו ט' ממרום: ממעון ויזדנך 39 קדשו: קדושו אהמכך | הוד: הודם ה' 40 קומו (בקומו!) יחתו מריבם: קעקע שורש מריבם ג 41 שוטניהם לבלום: שוטנים לבלום (יבלום ח) בהוחנמכך פט: וקובעיהם הלום ב' דג: שוטנים לבלום וקובעיהם להלום א | ידמו קטגורים פה (פיהם הט') לאלום אהפט: הדמם קטגור פה לאלום ב' גר ידמים קטגורים לאלום ו 42 רעיתך תהלה

להועיל. 32 סיימה בצלו להעמיד הוא סימן את התשובה כדי להעמיד אותי בצלו. כי ידע דרך עמדי איוב כג י, ר"ל ה' יודע את דרכי ויצרי. 33 כי תבקר את צאנך ע"ש יחזק' לד יב כן אבקר את צאני. 34 הן עליך יעזוב חילך חילך, היינו עמך, יעזוב את הענין אצלך (וייתכן שהפייטן שינה בכוונה לשון הכתוב תהל' י יד עליך יעזוב חלכה, ר"ל החלש והעני, וייתכן ג"כ ששינוי המעתיקים הוא). כי אזכרה מקדם פלאך תהל' עז יב. 35 פלאך פעול יראיך לנצחם עשה פלאים ליראיך כדי לנצור אותם (כך כנראה תחביר השורה שאינו ברור). היות יראת ה' אוצרם ע"ש ישע' לג ו יראת ה' היא אוצר. 36 פלילינו (ר"ל אויבינו, דבר' לב לא) לידע בהתבצרם כדי שידעו זאת ויאמרו כי לא כצורנו צורם דבר' סס. 37 צור ישראל וקדושו דוגמת ישע' מט ז גואל ישראל קדושו. יאמרו בגוים לעיניהם בהתקדשו ע"ש יחזק' לו כג וידעו הגוים כי אני ה'... בהקדשי בכם לעיניהם. 28 צמחה ישועה למקדישו ר"ל לעם המקדיש אותו כי השקיף ממרום קדשו תהל' קב כ. 39 קדשו קומם הקים. 40 קומו יחתו מריבם ע"ש ש"א ב' ה' יחתו מריביו. כי ה' יריב ריבם משלי כג כג. 41 לבלום לחסום (ל' תהל' לב ס עדין לבלום). פה לאלום להשתיק את פיהם. 42 רעיתך ישראל. לעילום לעולם (ל' דה"ב לג ז). כי אחרית לאיש שלום תהל' לו לו. 43 שלום שפות ע"ש

שְׁלוֹם שְׁפוֹת לְהוֹרִיחַ נְהָרָה / הִגִּינוּ בֵּין כְּמִנְחָה טְהוֹרָה
הֵן שְׁכֵנָה תְּגִיה בְּאוֹרָה / כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה:

חטאנו

45 תוֹרָה שְׁמַעוּ נְאֻמֶּיךָ בְּסִינֵי / רְצוּהָ יִצְרוּהָ תִּקְרֹוּהָ לְעִינֵי
הֵן הַיּוֹם יִכָּפֵר לְאַמוּנֵי / כִּי אֵל רַחוּם יִי:

יִי יִנְהַלְנוּ עֲלֵמוֹת לְנִהְגָה / וַיָּסִיר מִמֶּנּוּ אֶף וְתוֹגָה
הֵן יַעֲבִיר זֶדוֹן לְמִשׁוּגָה / כִּי לְכָל הָעָם בְּשִׁגְגָה:

חטאנו

לעילום: רבו (רואים פט) כחולמים חלום מנכך פט 43 להוריה: להופיע ג| בין: שעה אב' דג 44 כאורה אג 45 יצורה:
בצורה (!) נכ 46 יכפר: תכפר אחנכך מכפר דז 47 ינהלנו: ינהגנו בב' דהוחנכך מ| עלמות: על מי מנוחות ט עלמות
מי מנוחות פ| מנו ט 48 יעביר: לנו חוס' ז

ישע' כו יב ה' תשפת שלום לנו. להוריה נהרה להוריה אור (לי איוב ג ד). הגינו בין ע"ש תהלי' ה ב בינה הגני.
44 שכנך תגיה כאורה (שכנך, לי דבר' יב ה לשכנו תדרשו, תגיה לי ש"ב כב כס יגיה חשכי) תחדש את נוגה בית המקדש.
כי מציון תצא תורה ישע' ה ג (= מיכה ד ב). 46 כי אל רחום ה' דבר' ד לא. 47 ה' ינהלנו עלמות לנהגה
ע"ש תהלי' מח טו הוא ינהגנו על מות, שפירושו לא ברור, ויש שמפרשים אותו 'עולמית', וכנראה תפס הפייטן במשמעות זו.
ותוגה דאגה (לי תהלי' קיט כח). 48 יעביר זדון למשונה יעביר הזדונות לשגגות (משוגה, דוגמת איוב יט ד, פי' שגיון)
ע"פ דרשת חז"ל (יומא דף ל"ו ה') בשעה שישראל חוטאין לפניך ועושין תשובה עשה להם זדונות כשגגות. כי לכל העם
בשגגה במד' טו כו.

זְכַרְלָנוּ בְּרִית אֲבוֹת כַּאֲשֶׁר אִמְרַתָּ (ויק' כו מב) וְזִכְרָתִי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב.
וְאֵף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֵף אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר:

1 זְכַרְלָנוּ בְּרִית רֵאשׁוֹנִים כַּאֲשֶׁר אִמְרַתָּ (ויק' כו מה) וְזִכְרָתִי לָהֶם בְּרִית
רֵאשׁוֹנִים. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעִינֵי הַגּוֹיִם לְהִיּוֹת
לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יִי:

2 עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּמוֹ שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ (ויק' כו מד) וְאֵף גַּם־זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲבִיהֶם
לֹא־מֵאֲסָתִים וְלֹא־גְעֻלָּתִים לְכַלְתָּם לְהַפִּיר בְּרִיתִי אִתָּם.
כִּי אֲנִי יִי אֱלֹהֵיהֶם:

במנהג אשכנז המערבי אומרים רק השורות הבאות: 3. 5. 6. 10. 11. 8. 9. 12. 16. 17. 22
(ובק"ק פפד"מ ובקצת קהלות בסדר זה: 6. 5. 9. 11. 8. 10. 12. 16. 17. 22)

3 רַחֵם עָלֵינוּ וְאֵל תִּשְׁחִיתֵנוּ כְּמָה שִׁכְתוּב (דבר' ד לא) כִּי אֵל רַחוּם יִי אֱלֹהֶיךָ לֹא
יִרְפֶּךָ וְלֹא יִשְׁחִיתֶךָ. וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת־בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם:

- 4 ומול את-לבבנו לאהבה את-שמה כמו שכתוב (דבר' ל ו) ומל יי אלהיה את-לבבה ואת-לבב ורעה. לאהבה את-יי אלהיה בכל-לבבה ובכל-נפשך למען חיה:
- 5 השב שבותנו ורחמנו כמה שכתוב (דבר' ל ג) ושב יי אלהיה את-שבותך ורחמך. ושב וקבצך מכל-העמים אשר הפיצך יי אלהיה שמה:
- 6 קבץ נדחינו כמה שכתוב (דבר' ל ד) אם-יהיה נדחך בקצה השמים. משם יקבצך יי אלהיה ומשם יקחה:
- 7 המצא לנו בבקשתנו כמו שכתוב (דבר' ד כט) ובקשתם משם את-יי אלהיה ומצאת. כי תדרשנו בכל-לבבה ובכל-נפשך:
- 8 מזה פשענו כעב וכענן כאשר אמרת (ישע' מד כב) מחיתי כעב פשעיה וכענן חטאתיה. שובה אלי כי גאלתיך:
- 9 מזה פשענו למענך כאשר אמרת (ישע' מג כה) אנכי אנכי הוא מזה פשעיה למעני. וחטאתיה לא אזכר:
- 10 הלבן חטאינו כשלג וכצמר כמה שכתוב (ישע' אי ח) לכו-נא ונוכחה יאמר יי. אם-יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם-יאדימו כתולע כצמר יהיו:
- 11 זרק עלינו מים טהורים וטהרנו כמו שכתוב (יחז' לו כה) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם. מכל טמאותיכם ומכל-גיליכם אטהר אתכם:
- 12 כפר חטאינו ביום הזה וטהרנו כמו שכתוב (ויק' טו ל) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. מכל חטאתיכם לפני יי תטהרו:
- 13 הביאנו (כ"א תביאנו) אל-הר קדשך ושמחנו בבית תפלתך כמה שכתוב (ישע' נו ז) והביאותים אל-הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי עולתיהם וזבחייהם לרצון על-מזבחי. כי בייתי בית-תפלה יקרא לכל-העמים:
- 14 שמע קולנו יי אלהינו חוס ורחם עלינו. וקבל ברחמים וברצון את-תפלתנו: (אין במקרא)
- 15 השיבנו יי אליה ונשובה חדש ימינו כקדם: (איכה ה כא)
- 16 אמרינו האזינה יי בינה הגיגנו: (תהל' ה ב)
- 17 יהיו לרצון אמרי-פינו והגיון לבנו לפניך. יי צורנו וגאלנו: (תהל' יט טו)
- 18 אל-תשליכנו מלפניך. ורוח קדשך אל-תקח ממנו: (תהל' נא יג)

- 19 אֱלֹהֵינוּ תִשְׁלִיכֵנוּ לְעֵת זְקָנָה. כְּכֹלֹת כַּחֲנוּ אֶל־תַּעֲזֹבֵנוּ: (תהל' עא ט*)
 20 אֱלֹהֵינוּ יי. אֱלֹהֵינוּ אֶל־תִּרְחַק מִמֶּנּוּ: (תהל' לח כב*)
 21 עֲשֵׂה־עֲמָנוּ אוֹת לְטוֹבָה וַיִּרְאוּ שְׂנְאֵינוּ וַיִּבְשׁוּ. כִּי־אַתָּה יי עֲזָרְתָנוּ וְנַחֲמָתָנוּ:
 22 כִּי־לָךְ יי הוֹחֵלָנוּ. אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנֵי אֱלֹהֵינוּ: (תהל' לח טז*) (תהל' פו יז*)

אלהינו ואלהי אבותינו

אֶל תַּעֲזֹבֵנוּ. וְאַל תִּטְשֵׁנוּ.
 וְאַל תִּכְלִימֵנוּ. וְאַל תִּפְרֹךְ בְּרִיתְךָ אִתָּנוּ.
 קִרְבֵּנוּ לְתוֹרָתְךָ. לְמִדְּנוּ מִצְוֹתֶיךָ.
 הוֹרֵנוּ דֶרֶךְֶיךָ. הֵט לִבֵּנוּ לִירְאָה אֶת־שְׁמֶךָ.
 5 וּמוֹל אֶת־לִבֵּנוּ לְאַהֲבָתְךָ. וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ בְּאַמֶּת וּבְלֵב שָׁלֵם.
 וְלִמְעַן שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל תִּמְחֹל וְתִסְלַח לַעֲוֹנוֹנוּ.
 בְּכַתוּב בְּדַבְּרֵי קֹדֶשְׁךָ. לְמַעַן שְׁמֶךָ יי וְסִלַּחְתָּ לַעֲוֵי כִי רַב הוּא:

במנהג פולין אין אומרים כאן אר"א אלא ממשיכין ע' 45

אלהינו ואלהי אבותינו

מִחֹל וְסִלַּח לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבַיּוֹם הַכַּפּוּרִים הַזֶּה.
 וְהַעֲתֵר לָנוּ בְּתַפִּלָּתָנוּ.
 [בקר' מוסיפין] שְׁאֵנוּ עוֹי פָּנִים וְאַתָּה רַחוּם וְחַנוּן. אָנוּ קָשִׁי עָרְף וְאַתָּה אָרְךְ אַפִּים.
 אָנוּ מְלֹאֵי עוֹן וְאַתָּה מְלֵא רַחֲמִים. אָנוּ יָמִינוּ כָּצֵל עוֹבֵר. וְאַתָּה הוּא וְשִׁנּוּתֶיךָ לֹא יִתָּמוּ.
 מִחָה וְהַעֲבֵר פִּשְׁעֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ.
 וְכוּף אֶת־יִצְרָנוּ לְהַשְׁתַּעֲבֵד־לָךְ. וְהַכְנַע עֲרִפְנוּ לְשׁוּב אֵלֶיךָ.
 וְחַדֵּשׁ כְּלִיּוֹתֵינוּ לְשִׁמּוֹר פְּקוּדֶיךָ.
 [בקר' מוסיפין] וְתַתְּלִבֵּשׁ בְּצִדְקוֹתֶיךָ. וְתַתְּכַסֶּה בְּרַחֲמֶיךָ.
 וְתַתְּעַטֶּף בְּחַיִּימוֹתֶיךָ. וְתַתְּאַזֵּר בְּחֻסִּידוֹתֶיךָ.
 וְתָבֵא לְפָנֶיךָ מִדַּת טוֹבָה וְעֲנוּתָנוּתְךָ.
 וְתַעֲשֶׂה עִמָּנוּ כְּמִדַּת רַחֲמֶנוּתְךָ וְכָלֵב חֲסִדֶיךָ.
 וּמוֹל אֶת־לִבֵּנוּ לְאַהֲבָה (וְלִירְאָה) אֶת־שְׁמֶךָ.
 בְּכַתוּב בְּתוֹרָתְךָ. וּמַל יי אֱלֹהֶיךָ אֶת־לִבְּךָ וְאַת־לֵבִי זִרְעָה לְאַהֲבָה אֶת־יי אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ
 וּבְכָל־נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
סֶלַח לָנוּ. מַחֵל לָנוּ. כִּפּוּר לָנוּ:

א 4831.

הנוסח המקובל במנהג אשכנז

כִּי אָנוּ עֲמָךְ	וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ	אָנוּ בְּנֶיךָ	וְאַתָּה אָבִינוּ
אָנוּ עֲבָדֶיךָ	וְאַתָּה אֲדוֹנֵינוּ	אָנוּ צֹאנְךָ	וְאַתָּה רוֹעֵנוּ
אָנוּ כְּרֻמְךָ	וְאַתָּה שׁוֹמְרֵנוּ	אָנוּ נַחֲלֶתְךָ	וְאַתָּה חֶלְקֵנוּ
אָנוּ קִרְיָךְ	וְאַתָּה מוֹשִׁיעֵנוּ	אָנוּ פְּעֻלָּתְךָ	וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ
אָנוּ סִגְלָתְךָ	וְאַתָּה קְרוֹבֵנוּ	אָנוּ עֲמָךְ	וְאַתָּה מַלְכֵנוּ
אָנוּ רַעֲיָתְךָ	וְאַתָּה דוֹדֵנוּ	אָנוּ מַאֲמִירֶיךָ	וְאַתָּה מַאֲמִירֵנוּ:

הנוסח המקובל במנהג פולין

כִּי אָנוּ עֲמָךְ	וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ	אָנוּ בְּנֶיךָ	וְאַתָּה אָבִינוּ.
אָנוּ עֲבָדֶיךָ	וְאַתָּה אֲדוֹנֵינוּ	אָנוּ קֶהֱלְךָ	וְאַתָּה חֶלְקֵנוּ.
אָנוּ נַחֲלֶתְךָ	וְאַתָּה גּוֹרְלֵנוּ	אָנוּ צֹאנְךָ	וְאַתָּה רוֹעֵנוּ.
אָנוּ כְּרֻמְךָ	וְאַתָּה נוֹטְרֵנוּ	אָנוּ פְּעֻלָּתְךָ	וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ.
אָנוּ רַעֲיָתְךָ	וְאַתָּה דוֹדֵנוּ	אָנוּ סִגְלָתְךָ	וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ (גַּם קְרוֹבֵנוּ)
אָנוּ עֲמָךְ	וְאַתָּה מַלְכֵנוּ	אָנוּ מַאֲמִירֶיךָ	וְאַתָּה מַאֲמִירֵנוּ:

נוסחא' ביי אבדומכך || 3 שומרנו: נוטרנו ד'מכ: אנו בנך ואתה נוטרנו הוס' ד | נחלתך: ואתה גורלנו / אנו קהלך הוס' ד
4 יוצרנו: מלכנו מ 5-6 חס' מ, 6-5 חס' א | אנו עמך ואתה מלכנו: אנו דבקיך ואתה גורלנו ד

כִּי אָנוּ עֲמָךְ מִקּוֹר פִּיטוֹ זֶה הוּא שֶׁהָיָה רַבָּה ב' ט"ז דודי לִי וְאֲנִי לוֹ. הוּא לִי לְאֱלֹהִים, וְאֲנִי לוֹ לְאֹמֶה. הוּא לִי לְאֱלֹהִים (שְׁמוֹת כ ב) אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ, וְאֲנִי לוֹ לֵעַם וְאֹמֶה, שְׁנֵא' (יִשְׁע' נא ד) הִקְשִׁיבוּ אֵלַי עַמִּי וְלֹאֹמִי אֵלַי הַאֲזִינוּ. הוּא לִי לְאֹב וְאֲנִי לוֹ לְבֵן. הוּא לִי לְאֹב [שְׁנֵא' (יִרְמ' לא ח) כִּי הִיִּיתִי לְיִשְׂרָאֵל לְאֹב, וְאֲנִי לוֹ לְבֵן (שְׁמוֹת ד כב) בְּנֵי בְכוּרֵי יִשְׂרָאֵל (דְּבַר' יד א) בְּנִים אֲתָם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם. הוּא לִי לְרוּעָה (תְּהִל' פ ב) רוּעָה יִשְׂרָאֵל הַאֲזִינוּ, וְאֲנִי לוֹ לְצֹאן (יִחֻז'ק' לד לא) וְאֲתָן צֹאנִי צֹאן מְרִעִיתִי. הוּא לִי לְשׁוֹמֵר (תְּהִל' קכא ד) הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, וְאֲנִי לוֹ לְכֶרֶם, שֵׁנ' (יִשְׁע' ה ז) כִּי כֶרֶם ה' צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל... עֲכָל. הַפִּיטוֹן הוֹסִיף נוֹסֵף מִשְׁלוֹ, וְרַבּוֹ בִּשְׁוִיר זֶה הַשִּׁנּוּיִים בְּמִסְתָּרָת. 2 עֲבָדֶיךָ עֲשֵׂה וִיך' כֹּה נֵה כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים... 3 נַחֲלֶתְךָ עֲשֵׂה יִשְׁע' יֵט כֹּה וְנַחֲלֶתִי יִשְׂרָאֵל. חֶלְקֵנוּ עֲשֵׂה תְּהִל' קִיט נֹו חֲלָקִי ה' אֲמַרְתִּי. 4 קוֹוִיךָ עֲשֵׂה יִשְׁע' כֹּה ט זֶה ה' קִינֵנוּ לוֹ. מוֹשִׁיעֵנוּ שֶׁם מֵט כֹּו אֲנִי ה' מוֹשִׁיעַךְ. פְּעוּלָתְךָ... חֶלְקֵנוּ עֲשֵׂה יִשְׁע' מֵה יֵא קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹצֵרוֹ... עַל בְּנֵי וְעַל פּוֹעַל יְדֵי. 5 סִגְלָתְךָ עֲשֵׂה שְׁמוֹת יֵט ה' וְהִיִּיתָם לִי סִגְלָה מְכַל הַעַמִּים. קְרוֹבֵנוּ עֲשֵׂה דְבַר' ד ז כִּי מִי גִדּוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרוֹבִים אֵלָיו כֹּה' אֱלֹהֵינוּ... 5 רַעֲיָתְךָ... דוֹדֵנוּ עֲשֵׂה שֶׁהָיָה ב' י עֲנֵה דוֹדִי וְאֲמַר לִי קוֹמִי לֶךְ רַעֲיָתִי יִפְתִּי... וְעוֹד. מַאֲמִירֶיךָ... מַאֲמִירֵנוּ עֲשֵׂה דְבַר' כֹּו יוֹצִיחַ אֶת ה' הָאֲמַרְתָּ הַיּוֹם... וְה' הָאֲמִירְךָ הַיּוֹם...

אָנוּ עַיִן פָּנִים   וְאַתָּה רַחוּם וְחַנוּן
אָנוּ קָשִׁי עֶרְךָ   וְאַתָּה אֶרֶךְ אַפִּים
אָנוּ מְלֵאֵי עוֹן   וְאַתָּה מְלֵא רַחֲמִים
אָנוּ יְמִינוּ כְּצֵל עוֹבֵר   וְאַתָּה הוּא וְשְׁנוּתֶיךָ לֹא יִתָּמוּ:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ (ג"א אָנָּה)
תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תִּפְלֵתָנוּ, וְאַל-תִּתְּעַלֵּם מִתַּחֲנוּנָנוּ
שְׂאִין אָנוּ עַיִן פָּנִים וְקָשִׁי עֶרְךָ לֹמֵר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
צְדִיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ. אֲבָל אֲנַחְנוּ (וְאֲבוֹתֵינוּ) חָטָאנוּ:

סיעון: ט"ז

אֲשַׁמְנוּ. בְּגָדָנוּ. גִּזְלָנוּ. דִּבְרָנוּ דְּפִי.
הֶעֱוִינוּ. וְהִרְשַׁעְנוּ. וְדָנוּ. חֲמָסָנוּ. טַפְלָנוּ שֶׁקָּר.
יַעֲצָנוּ רָע. כּוֹזְבָנוּ. לֹצָנוּ. מַרְדָּנוּ. נֹאצָנוּ.
סָרְרָנוּ. עֲוִינוּ. פִּשְׁעָנוּ. צָרְרָנוּ קָשִׁינוּ עֶרְךָ.
רִשַׁעְנוּ. שִׁחַתָּנוּ. תַּעֲבָנוּ. תַּעֲוִינוּ. תַּעֲתָעָנוּ.
סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ.
וְאַתָּה צְדִיק עַל כָּל-הַבָּא עָלֵינוּ. כִּי-אַמֶּת עֲשִׂיתָ וְאֲנַחְנוּ הִרְשַׁעְנוּ: (נחמ' ט לג)
הִרְשַׁעְנוּ וּפִשְׁעָנוּ / לֵכֵן לֹא נוֹשַׁעְנוּ / וְתֵן בְּלִבְנוּ לַעֲזוֹב דְּרֶךְ רִשָּׁע / וְחִישׁ לָנוּ יִשְׁע
כִּכְתוּב עַל יַד גְּבִיָּאָה
יַעֲזוֹב רִשָּׁע דְּרֶכּוֹ וְאִישׁ אֶחָד מִחֲשָׁבְתָיו. וְיֵשֶׁב אֶל-יְיָ וִירַחֲמֵהוּ וְאַל-אֱלֹהֵינוּ כִּי-יִרְבֶּה לְסִלּוֹת: (ישע' נה ז)

אָנוּ יְמִינוּ כְּצֵל עוֹבֵר עֵשׂ תִּהְיֶה קִמְדֵּי יְמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר. וְאַתָּה הוּא וְשְׁנוּתֶיךָ... שֵׁם קַב כח.
הִרְשַׁעְנוּ וּפִשְׁעָנוּ הַתְּחַלַּת פִּיּוּט פִּשּׁוּט שֶׁהִשְׁכַּחוּ לַהֲלֹךְ (ע' 52) 'נִקְנוּ ה' מְכַל פִּשְׁעֵינוּ', לִקְחוּ מִסְדֵּר הַסְּלִיחוֹת, וּבִיּוֹרֵכ מִפְּסִיקִין
כּוּ בְּאִמִּירַת הַיּוֹדִיעַ הַגְּדוֹל. הַפִּיּוּט אֵינוֹ צָרִיךְ בִּיאֹוֹר.

א-א

סלח ומחל לצונותינו ביום (השבת הזה וביום) הקפורים הזה / והעמר לנו בתפלתנו / מחה והעבר
פשעינו מנגד עיניך / וכוף את-יצרנו להשתעבד-לך / והכנע ערפנו לשוב אליך / וחדש כליותינו
לשמור פקודיך / ומול את-לבבנו לאהבה (וליראה) את שמך / כפתוב בתורתך. ומל יי אלהיך
את-לבבך ואת-לבב ורעה. לאהבה את-יי אלהיך בכל-לבבך ובכל-נפשך למען חייך:

הזדונות והשגגות אתה מכיר
הרצון והאנס / הגלויים והנסתרים / לפניך הם גלויים וידועים:
מה אנו

מה חיינו / מה חסדנו / מה צדקנו / מה ישענו / מה כחנו / מה גבורתנו

ומה נאמר לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו

הלא כל-הגבורים כאין לפניך

ואנשי השם כלא היו

וחכמים כבלי מדע

ונבונים כבלי השכל

כי רב מעשיהם תהו

וימי חייהם הכל לפניך

ומותר האדם מן-הבהמה אין

כי הכל הקבל:

מה-נאמר לפניך יושב מרום / ומה-נספר לפניך שוכן שחקים

הלא כל-הנסתרות והגליות אתה יודע:

באשכנז אומרים כאן פסקא זו

אתה יודע רזי עולם / ותעלומות סתרי כל-חי:

אתה חופש כל-חדרי בטן / ובוחן כליות ולב:

אין דבר נעלם ממך / ואין נסתר מנגד עיניך:

סימן: ח"צ (כפול). [מחזר חליטו חזקן]. בכל טור 4 מלים. - א 8820.

אתה מבין תעלומות לב / אפס לך נגלות וגם נסתרות:
באנו בדברים לפתותך בם / ברשענו אל-תפן ולא במעללינו:
גשחנו ביום-זה כירא וחרד / גאה כרחום למענה עשה-חסד:
דין אל-תמתח מול-עפר ואפר / דע אחריתנו רמה ותולעה:
5 האם שגנו ונעלם ממנו / הלא-אתה לבד מבין שגיאות:
ואל-תחשב לנו כעושה בזדון / ודוי שפתינו שעה בצת-רצון:
זה כפר-לנו הודע ולא-הודע / זדון ונעלם עשה ולא-תעשה:
חלצנו מענש כרת ומיתה / חמל על-חמר מעשה ידיך:
טפשונו ברע-יצר אשר מנעורינו / טמון בקרבנו כרשת לפעמינו:
10 יוצרנו ועושינו יודע יצרנו / יהמו רחמיך ואל תשחיתנו:
כי מלפניך מי יסתר / כל גלוי-לך כאור וכצהרים:
לבית-דין הורית ארבע מיתות / למענה עשה ומהם חלצנו:

כ"י אב'דהוזק; מנכרת; פ ||

1 כל תעלומות פ 2 לפתותך: לרצותך ב'רוכך אפ' במעללינו: ברוע (לרוע אפ') מעללינו הנכך פאפ 3 ביום זה: לפניך פ
4 דע: כי הוסי' פאפ 5 לבד חס' ד: לבדך פ 6 זדון אד 10 יהמו: יקדמונו ק' רחמיך: עלינו הוסי' פאפ 10 עושינו קפאפ'
כל: הכל (!) מכך אפ 12 עשה: עמנו חסד הוסי' אפ' מהם המכ

1 תעלומות לב ע"ש תהי' מד כב. אפס לך נגלות וגם נסתרות רק לך ("אפס" במשמעות "רק" דוגמת במדב' כג יג אפס קצתו תראה) שייכות נגלות וגם נסתרות, ושתייהן ברשותך, ולנו רק הנגלות, ע"ש דבר' כט כח הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו וכו'. 2 ברשענו אל תפן נוטה דומה בתפלת 'עננו' בעמידת התעניות: אל תפן אל רשענו. 3 כירא וחרד ע"ש שופט' ז ג. 4 דין אל תמתח ר"ל אל תמתח את קו המשפט בקיצוניות מול עפר ואפר ע"ש ברא' יח כז. דע • אחריתנו רמה ותולעה כנוסח הוידי בניעילת יו"כ: ואתה יודע שאחריתנו רמה ותולעה, ע"ש איוב כה ו אף כי אנוש רמה ובן אדם תולעה. 5 מבין שגיאות ע"ש תהי' יס יג שגיאות מי יבין. 7 הודע ולא הודע או שהודע אלינו החטאת (ע"ש ויק' ד כח או הודע אליו חטאתו אשר חטא) או שלא הודע. זדון ונעלם זדונות ושגגות. עשה ולא תעשה ר"ל חטא במצות עשה ולא תעשה. 9 טפשונו ע"ש תהי' קיט ע טפס כחלב לבס. ברוע יצר אשר מנעורינו ע"ש ברא' ח כא כי יצר לב האדם רע מנעוריו. טמון בקרבנו כרשת לפעמינו כי נוהגין לטמון את הרשת כדי להכשיל ולתפוס, עי' תהי' ט טז ברשת זו טמנו נלכדה רגלם. שם לא ה. לה ז"ח. 10 יודע יצרנו ע"ש תהי' קנ יד כי הוא ידע יצרנו. יהמו רחמיך ע"ש ירמ' לא כ על כן המו מעי לו (וכן נוטה ברכת הצדיקים בעמידה: על הצדיקים ועל החסידים... יהמו רחמיך). 11 כי מלפניך מי יסתר ע"ש ברא' ד יד ומפניך אסתר, ועי' גם איוב יג כ. 12 לבית דין הורית ארבע מיתות כלשון המשנה (סנהדר' •

מֵאֵז יִצְרָתָנוּ חִקְרָתָנוּ וְתִדְעַ / מַעֲשֵׂינוּ כִּי־הֵמָּה עָמַל וְאָנוּ:
 נִצֹּר נַפְשׁוֹתֵינוּ כִּי־בִידָךְ כָּל־נַפְשׁ / נֶאֱתִיקָר נַפְשׁ מִמַּעַיִן־לָךְ נַפְשׁ:
 15 סְקִילָה שְׂרִפָּה הָרָג וְחִנֵּן / סוּדָם גְּלִית לִיּוֹדְעֵי אֲמִתְּךָ:
 עַל כָּל־פִּשְׁעֵינוּ אֱלֹהִים כִּפֹּר־לָנוּ / עַל־יָדוּעַ לָנוּ וְעַל־נַעֲלָם מִמֶּנּוּ:
 פִּשְׁעֵינוּ הוֹדִינוֹ־לָךְ חוֹקֶר לֵב / פָּדָנוּ מִחַטָּא נִקְנוּ מִעֶוֶן:
 צוּר אֶל־תִּפְּן בְּאֲנוּשׁ חָצִיר / צִדְקָה עֲשֵׂה־עִמָּנוּ כַּעֲשִׂיתָ עִם־כָּל־חַי:
 קִדְמָנוּ בְּנִשְׁף קָרְבָנוּ בְּשׁוּעַ / קָרְבָנוּ אֵלֶיךָ קָשַׁב קָרִיאָתָנוּ:
 20 רִשְׁעֵנוּ אֶל־תִּפְּן רַחֲמָנוּ וְנִצְטַדֵּקָה / רַחֲמֶיךָ יְבֹאֲנוּ רַחוּם וְחַנוּן:
 שְׁמֶךָ מַעֲוֹלָם עוֹבֵר עַל־פִּשְׁעֵ / שׁוֹעֲתָנוּ תֹאזִין בְּעִמְדָנוּ לְפָנֶיךָ (נִיא בְּעִמְדָנוּ בְּתַפְלָה)
 תַּעֲבֹר עַל־פִּשְׁעֵ לָעַם שְׁבִי־פִשְׁעֵ / תִּמְחָה אֲשַׁמְתָנוּ (נִיא פִשְׁעֵינוּ) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:

במנהג פולין אומרים כאן

אָתָּה יוֹדֵעַ רְוֵי עוֹלָם / וְתַעֲלֹמוֹת סִתְרֵי כָל־חַי:
 אָתָּה חוֹפֵשׁ כָּל־חַדְרֵי בָטָן / וּבֹחוֹן פְּלִיּוֹת וְלֵב:
 אֵין דִּבֵּר נַעֲלָם מִמֶּךָ / וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:
 וּבִכֵּן יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
 שְׁתַּסְלַח־לָנוּ עַל־כָּל־חַטָּאתֵינוּ / וְתִמְחָל־לָנוּ עַל־כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ / וְתִכַּפֵּר־לָנוּ עַל־כָּל־פִּשְׁעֵינוּ:

14 תיקר מנוקד ברוב כ"י: תיקר דפוסים | ממעני: למעני אומכך 15 סודם: סודך א | אמתי: דתך פאפ 16 אלוה:
 יה פאפ 17 לב: לבות פאפ 21 לפניך: בתפלה מכך לפניך בתפלה ב' פאפ 22 אשמתינו: אשמינו פ פשעינו מכך

ז' א' ארבע מיתות במסורו לבית דין, סקילה שריפה הרג וחנק. 13 חקרתנו ותדע ע"ש תהלי' קלט א ה' חקרתנו ותדע. מעשינו
 כי המה עמל ואון ע"ש תהלי' ז י ורהבם עמל ואון. 14 נצור נפשותינו ע"ש משלי כד יב ונוצר נפשך הוא ידע. כי
 בידך כל נפש ע"ש איוב יב י אשר בידו נפש כל חי. נא תיקר נפש ע"ש מ"ב א יד ועתה תיקר נפשי בעיניך. ממעני
 לך נפש ישראל המענים נפשם ביום הכפורים (ע"ש ויק' כג כז). 15 סקילה שריפה הרג וחנק. סודם גלית ליודעי
 אמתך ר"ל מסרת אותן לבית דין, כלשון המשנה הג"ל. 17 חוקר לב ירמ' יז י. 18 באנוש חציר ע"ש תהלי' קג טו
 אנוש כחציר ימיו. 19 קדמנו בנשף קרבנו בשוע ע"ש תהלי' קיט קמו קדמתי בנשף ואשועה. 20 רשענו אל תפן
 אל רשענו אל תפן, ועי' לעיל שורה 2. רחמיך יבואנו ע"ש תהלי' קיט עז יבואני רחמיך ואחיה. 21 שמך מעולם
 עובר על פשע ע"ש מיכה ז יח מי אל כמון גושא עון ועובר על פשע לשארית נחלתו. 22 לעם שבי פשע ע"ש ישע'
 נט כ ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאם ה'. תמחה אשמתינו ע"ש ישע' מג כה. תהלי' גא ג. יא ועוד.

עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאוֹנֶס וּבְרָצוֹן:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִלִי דַעַת:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכִטּוֹי שְׁפָתַיִם:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוֹי וּבִסְתֵּר:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוֹי עֲרִיזוֹת:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַבּוּר פֶּה:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבִמְרָמָה:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהִרְהוּר הַלֵּב:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאת רֶעַ:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוִדּוֹי פֶה:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוַעֲדֵית זְנוּת:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִדּוֹן וּבִשְׁנֵה:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֻק יָד:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטַפְשׁוֹת פֶּה:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטַמְאֵת שְׁפָתַיִם:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּיצֹר הָרֶעַ:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּיּוֹדָעִים וּבִלֹּא יוֹדָעִים:

וְעַל כָּלֶם (אֱלֹהִים סְלִיחוֹת) סֵלַח לָנוּ. מַחֵל לָנוּ. כִּפֹּר לָנוּ:

עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפֶּת שַׁחַד:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכֶחַשׁ וּבְכָזָב:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלִשׁוֹן הָרֶעַ:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלִצּוֹן:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמִשָּׁא וּבִמְתָּן:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמֵאֵכֶל וּבִמְשִׁתָּה:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנִשְׁף וּבִמְרִית:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנִטְיַת גְּרוֹן:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁיחַ שְׁפָתוֹתֵינוּ:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁקּוֹר עֵין:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינִים רָמוֹת:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֻזַּת מִצַּח:

וְעַל כָּל־מִלְחָמָה (אֱלֹהֵי סִלְיָחוֹת) סִלַּח לָנוּ. מַחֵל לָנוּ. כִּפֹּר לָנוּ:

עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּפָרִיקַת עוֹל:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּפִלְאוֹת:
עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּצַדִּית רַע:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוֹת עֵין:
עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּקִלּוֹת רֹאשׁ:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּקִשּׁוֹת עֶרְף:
עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלִים לְהָרֵעַ:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִכְלוֹת:
עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁבּוּעַת שׁוּא:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁנְאָת חֵנֶם:
עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִשּׁוּמַת יָד:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִמְחֹן לִבָּב:

וְעַל כָּל־מִלְחָמָה (אֱלֹהֵי סִלְיָחוֹת) סִלַּח לָנוּ. מַחֵל לָנוּ. כִּפֹּר לָנוּ:

וְעַל חֲטָאִים שְׁאַנּוּ חַיִּבִּים עֲלֵיהֶם עוֹלָה:
וְעַל חֲטָאִים שְׁאַנּוּ חַיִּבִּים עֲלֵיהֶם חֲטָאֵת:
וְעַל חֲטָאִים שְׁאַנּוּ חַיִּבִּים עֲלֵיהֶם קָרְבֵּן עוֹלָה וְיֹזֶרֶד:
וְעַל חֲטָאִים שְׁאַנּוּ חַיִּבִּים עֲלֵיהֶם אִשֶּׁם וְדֹאֵי וְתֹלִי:
וְעַל חֲטָאִים שְׁאַנּוּ חַיִּבִּים עֲלֵיהֶם מִכַּת מִרְדּוֹת:
וְעַל חֲטָאִים שְׁאַנּוּ חַיִּבִּים עֲלֵיהֶם מִלְּקוֹת אֲרֻבָּעִים:
וְעַל חֲטָאִים שְׁאַנּוּ חַיִּבִּים עֲלֵיהֶם מִיָּתֶה בִּידֵי שָׁמַיִם:
וְעַל חֲטָאִים שְׁאַנּוּ חַיִּבִּים עֲלֵיהֶם כָּרַת וְעִרְרִי:
וְעַל חֲטָאִים שְׁאַנּוּ חַיִּבִּים עֲלֵיהֶם אֲרֻבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין

סְקִילָה. שְׂרִפָּה. הָרֵג. וְחָנֵק. עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְעַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. בֵּין שֵׁשׁ בָּה קוֹם עֲשֵׂה. וּבֵין שְׁאֵין בָּה קוֹם עֲשֵׂה. אֶת הַגְּלוּיִם לָנוּ וְאֶת שְׁאֵינִם גְּלוּיִם לָנוּ. אֶת הַגְּלוּיִם לָנוּ כְּכֹר אֲמִרְנוֹם לְפָנֶיךָ. וְהוֹדִינוּ לָךְ עֲלֵיהֶם. וְאֶת שְׁאֵינִם גְּלוּיִם לָנוּ לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וִידוּעִים. כְּדֹכָר שְׁנֵאֲמַר הַנְּסִתָּרוֹת לִי אֱלֹהֵינוּ. וְהַגְּלוּת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם. לַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

ואתה רחום מקבל שבים / ועל-התשובה מראש הבטחתנו
ועל-התשובה עינינו מיחלות לך:

ודוד עבדך אמר לפניך. (תהל' יט יג): שגיאות מי-יבין. מנסתרות נקני:
נקנו יי אלהינו מכל-פשעינו / וטהרנו מכל-טמאותינו / וזרק עלינו מים טהורים וטהרנו
כפתוב על יד גביאך (יחזק' לו כה) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם. מכל טמאותיכם ומכל-
גולליכם אטהר אתכם:

מיכה עבדך אמר לפניך (מיכה ז יח-כ) מי-אל כמוך גשא עון ועבר על-פשע לשארית נחלתו. לא-
החזיק לצד אפו כי-חפץ חסד הוא: ישוב ירחמנו יכבש עונותינו. ותשליך במצלות-ים כל-
חטאתם: (וכל-חטאת עמך בית-ישראל תשליך במקום אשר לא-יזכרו ולא-יפקדו ולא-יעלו
על-לב לעולם): תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. אשר-נשבעת לאבותינו מימי קדם:

דניאל איש חמודות שוע לפניך (דני' ט יח-ט) חטה אלהי אונך ושמע פקח עיניך וראה שממתינו והעיר
אשר-נקרא שמך עליה. כי לא על-צדקתנו אנוחנו מפילים תחנונינו לפניך כי על-רחמיה הרבים:
אדני שמעה אדני סלחה אדני הקשיבה ועשה אל-תאחר. למענה אלהי כי-שמך נקרא על-עירך
ועל-עמך:

עזרא הסופר אמר לפניך (עזרא ט ו) אלהי בשתי ונכלמתי להרים אלהי פני אליך כי עונותינו רבו
למעלה ראש ואשמתנו גדלה עד לשמים: ואתה אלוה סליחות חנון ורחום ארך-אפים ורב-חסד
ולא עזבתנו (נחמ' ט יז):

אל-תעזבונו אבינו / ואל-תטשנו בוראנו / ואל-תזניחנו יוצרנו / ואל-תעש עמנו כלה כחטאתנו.
וקיים לנו יי אלהינו את-הדבר שהבטחתנו בקבלה על-ידי ירמיהו חוזה כאמור (נ כ) בימים ההם
יבעת ה'היא נאם-יי יבקש את-עון ישראל ואיננו ואת-חטאת יהודה ולא תמצאינה. כי אסלח
לאשר אשאיר:

עמך ונחלתך / רעבי טובך / צמאי חסדך / תאבי ישעך
יפירו וידעו כי ליי אלהינו הרחמים והסליחות:

כשחל יום כפור בשבת מסיימין ברוב הקהלות כאן ואומרים קדיש

ואתה רחום מקבל שבים כותרת לפיוט שחטר כאן. וע' להלן בשחרית ע' 302

מעריב ליום כפור

אל רחום שְׁמךָ. אל חנוּן שְׁמךָ. בְּנוּ נִקְרָא שְׁמךָ. יי עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמךָ:

סיון: ח-3. - א 4019

עֲשֵׂה לְמַעַן אֲמַתְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן בְּרִיתְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן גְּדֻלָּתְךָ וְתַפְאֶרְתְּךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן דָּתְךָ.
עֲשֵׂה לְמַעַן הוֹדְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן וְעוֹדְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן זִכְרְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן חֶסֶדְךָ.
עֲשֵׂה לְמַעַן טוֹבְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְחִידְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן כְּבוֹדְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן לְמוֹדְךָ.
עֲשֵׂה לְמַעַן מַלְכוּתְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן נִצָּחְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן סֹדְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן עֲוֹן.
עֲשֵׂה לְמַעַן פֶּאֶרְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן צִדְקַתְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים.
עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁכִינְתְּךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תְּהִלָּתְךָ.

עֲשֵׂה לְמַעַן אוֹהֲבֶיךָ שׁוֹכְנֵי עָפָר.
עֲשֵׂה לְמַעַן מֶשֶׁה וְאַהֲרֹן.
עֲשֵׂה לְמַעַן יְרוּשָׁלַם עִיר קְדֻשָּׁךְ.
עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֹת הַיְכָלְךָ.
עֲשֵׂה לְמַעַן הַרְוִיגִים עַל שֵׁם קְדֻשָּׁךְ.
עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָּאֵשׁ וּבַמֵּיִם עַל קְדוּשַׁת שְׁמךָ.
עֲשֵׂה לְמַעַן גְּמוּלֵי חֶלֶב שְׁלֹא פָשְׁעוּ.
עֲשֵׂה לְמַעַן אֵם לֹא לְמַעַנּוּ.

עֲשֵׂה לְמַעַן אֲבֹרָהִם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב.
עֲשֵׂה לְמַעַן דָּוִד וְשְׁלֹמֹה.
עֲשֵׂה לְמַעַן צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ.
עֲשֵׂה לְמַעַן הַרְיָסוֹת מְזֻבָּחְךָ.
עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יְחִידְךָ.
עֲשֵׂה לְמַעַן יוֹגֵקֵי שְׁדִים שְׁלֹא חָטְאוּ.
עֲשֵׂה לְמַעַן תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן:
עֲשֵׂה לְמַעַן וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

פיוט זה שונה ממנהג למנהג ומכ"י לכ"י בחסר ויתר, ואי אפשר לכלול כאן את כל השינויים; לדוגמא באים כאן שינויי כ"י פ (שבחלקם נמצאים גם במחזורי הספרדים) || 6 רחמיך הרבים: רוממותך פ 7 תהלתך: תפארתך פ, וממשיך: ע"ל אהבת הקדמונים... ברית ראשונים... אוהבין שוכני עפר... עד: ירושלם עיר קדשך... חורבן ביתך... שוממות היכלך... הריסות מזבחך... ישראל העניים... ישראל האביונים... ישראל העשוקים... ישראל הגבויים והשפלים בין האומות... ישראל הנחנקים והנשחטים והנטבחים והנשרפים והנסקלים על יחוד שמך... יתומים ואלמנות... תינוקות של בית רבן שלא חטאו... גמולי חלב שלא עשו... יוגקי שדים שלא פשעו... אבלי ציון... אבלי ירושלם. עשה למענם אם לא למעננו. עשה למענם והושיענו.

פיוט עתיק אלפביתי, לקוח מתפלת התעניות שגזרו בימי עצירת גשמים מימי הקדמונים (אולי חובר עוד בזמן הבית השני) בצורה ספרותית שקורין בשפת העמים ליטאניה. אותו הנוסח מופיע גם בהושענות במלים 'הושענא למען אמתך וכו'. בסוף האלפבית באות הוספות שכנראה אינן שייכות לפיוט המקורי. רוב השורות מובנות בלי באור; לחלקן יש מקור במקרא. אל רחום שמך אל חנון שמך לפי שמות לך ו. בְּנוּ נִקְרָא שְׁמךְ דְּבַר כַּח י וְעוֹד, ר"ל שם ה' כלול בשם ישראל, ועי' מאמר חז"ל ירו' תענית ב' ו' (דף ס"ה ד') שיתף הב"ה שמו הגדול בישראל... יי עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמךְ יִרְמֵי יד ו. ע"ל אמתך וכו' אין נראה כל עיקרון לסדר התכונות אלא הא"ב. ע"ל דתך תורתך. ע"ל הודך זה ותבריו שזכרו בפסוק דה"א כס יא לך ה' הגדולה והנבירה וכו'. ע"ל ועודך בית ועודך, שעליו נאמר ונודעת לך שם (שמות כה כב), היינו בית המקדש. ע"ל זכרך מקביל ל"שמך", ע"ש שמות ג טו. ע"ל חסדך תהל' ו ה. ע"ל יחודך למען שמך המיוחד. ע"ל למודך ישראל שהן למודי ה' (ישע' נד יג). ע"ל סודך ע"ש תהל' כה יד. ע"ל אוהבך שוכני עפר מכאן ואילך באה שורת הוספות, ואם חובר השיר בזמן הבית, אלה חוברו אחר החורבן. שוכני עפר ע"ש ישע' כו יט. ירושלם עיר קדשך דני' ט טו. כד. משכן כבודך תהל' כו ח. ע"ל שממות (הלשון ע"פ ירמ' נא כו) היכלך... הריסות (הלשון ע"פ ישע' מט יט) מזבחך חורבן בית המקדש. ע"ל הרוגים... טבוחים... באי באש... לשונות אלה (שנוספו גם לתפלת אבינו מלכנו) אפייניות הן לתקופת רדיפות תנ"י. יוגקי שדים יואל ב טז. גמולי חלב ישע' כח ט. תינוקות של בית רבן לשון התלמוד (שבת קי"ט ב' ועוד), ר"ל למען העוסקים בתורה בכל דור, ואין בהם חטא.

עֲנֵנוּ יְיָ עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ אֱלֹהֵינוּ עֲנֵנוּ.

סימן: 3-3. - ע 830.

עֲנֵנוּ אֲבִינוּ עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ בּוֹרְאֵנוּ עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ גּוֹאֲלֵנוּ עֲנֵנוּ.
עֲנֵנוּ דּוֹרְשֵׁנוּ עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ הָאֵל הַנֶּאֱמָן עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ וְחֵיק וְחֶסֶד עֲנֵנוּ.
עֲנֵנוּ זֶךְ וְיֵשֶׁר עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ חַי וְקַיִם עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ טוֹב וּמִיֻּטִּיב עֲנֵנוּ.
עֲנֵנוּ יוֹדֵעַ יֵצֵר עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ כּוֹבֵשׁ כְּעֶסֶים עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ לּוֹבֵשׁ צְדָקוֹת עֲנֵנוּ.
עֲנֵנוּ מֶלֶךְ [מַלְכֵי הַ] מַלְכִּים עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ נוֹרָא וְנִשְׁגָּב עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ סוֹלֵחַ וּמוֹחֵל עֲנֵנוּ.
עֲנֵנוּ עוֹנֶה בְּעַת רְצוֹן עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ פּוֹדֶה וּמַצִּיל עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ צַדִּיק וְיֵשֶׁר עֲנֵנוּ.
עֲנֵנוּ קְרוֹב לְקוֹרְאָיו עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ רַחוּם וְחַנוּן עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ שׁוֹמֵעַ אֶל-אֲבִינוּיִם עֲנֵנוּ.
עֲנֵנוּ תוֹמֵךְ תְּמִימִים עֲנֵנוּ.	* עֲנֵנוּ קָשָׁה לְכַעֵס עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ רֶךְ לְרָצוֹת עֲנֵנוּ.
עֲנֵנוּ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֵם עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ פֶּחֶד יִצְחָק עֲנֵנוּ.
עֲנֵנוּ אֲבִיר יַעֲקֹב עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ עֲזֵרַת הַשְּׁבָטִים עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ מְשַׁבֵּג אֲמָהוֹת עֲנֵנוּ.
עֲנֵנוּ אֲבֵי יְתוּמִים עֲנֵנוּ.	עֲנֵנוּ דִין אֱלֻמּוֹת עֲנֵנוּ.	

גם כאן ניתנים לדוגמא שינויי כ"י פ || 4 יודע יצר: יושב הכרובים פ 5 סולת ומוחל: סומך נופלים פ עונה בעת רצון: עונה בעת צרה פ צדיק ומצדיק פ קרוב לקוראיו: באמת הוסי' פ רחום וחנון: רם ונישא פ שומע אל אביונים: שוכן שחקים פ

פיוט עתיק אלפביתי, בנוי על תפלת אליהו הנביא בהר הכרמל ענני ה' ענני (מ"א יח לו), וגם הוא לקוח כנראה מסדר תפלת התעניות. אותם הכינויים נאמרים בהושענות בתפלה: הושענא למענך אלהינו הושענא, שמסתמא גם היא היתה פיוט אלפביתי שלם. אבינו ישע' סד ז ועוד. בוראנו ישע' מג א. גואלנו ישע' מז ד. דורשינו ע"ש יחזק' לד יא. האל הנאמן דברי' ז ט. ותיק נאמן וקיים, מלה תלמודית (תלמיד ותיק, ירו' פאה ב' ו' דף י"ז א'), וייחסה הפייטנים להקב"ה, בייחוד בצירוף ההסד, כמו בפיוט לאל עורך דין: לוֹתִיק וְעוֹשֶׂה חֶסֶד. זך וישר איוב ח ו, משלי כ יא. חַי וְקַיִם דני' ו כז. טוב ומטיב תהי' קיט סח. יודע יצר תהי' קג יד. כובש כעסים כלשון התלמוד (ברכות דף ז' א' שיכבשו רחמי את כעסי, ועוד). וגם זה בפיוט הג"ל: לְכוֹבֵשׁ כְּעֶסֶם בְּדִין. לּוֹבֵשׁ צְדָקוֹת יִשְׁע' גט יז. מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים לשון המשנה (אבות ג' א' ועוד). נוֹרָא וְנִשְׁגָּב תהי' מז ג. קמח יג ועוד. עוֹנֶה בְּעַת רְצוֹן ע"ש ישע' מט ח. תהי' סט יד. פּוֹדֶה וּמַצִּיל ע"ש תהי' לד כג. יח. צַדִּיק וְיֵשֶׁר דברי' לב ד. קְרוֹב לְקוֹרְאָיו תהי' קמה יח. רַחוּם וְחַנוּן שמות לד ו. שׁוֹמֵעַ אֶל אֲבִינוּיִם תהי' סט לד. תוֹמֵךְ תְּמִימִים, גם זה בפיוט הג"ל לחומך תמימיו ביום דין. קָשָׁה לְכַעֵס - רַךְ לְרָצוֹת (במקום נוח לרצות) לשון המשנה (אבות ה' י"א) ורגיל אצל הפייטנים. אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ... אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֵם... פֶּחֶד יִצְחָק ברא' לא מב. אֲבִיר יַעֲקֹב ישע' מט כז ועוד. עֲזֵרַת הַשְּׁבָטִים... מְשַׁבֵּג אֲמָהוֹת שני הכינויים חודשו ע"י הפייטן, ואמהות ר"ל שרה רבקה רחל ולאה. אֲבֵי יְתוּמִים... דִּין אֱלֻמּוֹת תהי' סח ו.

מעריב ליום כפור

הוא יענו.	לאברהם אבינו בהר המוריה	מי שענה
הוא יענו.	ליצחק בנו כשנעקד על גבי המזבח	מי שענה
הוא יענו.	ליעקב בבית אל	מי שענה
הוא יענו.	ליוסף בבית האסורים	מי שענה
הוא יענו.	לאבותינו על ים סוף	מי שענה
הוא יענו.	למשה בחורב	מי שענה
הוא יענו.	לאהרן במחנה	מי שענה
הוא יענו.	לפינחס בקומו מתוך העדה	מי שענה
הוא יענו.	ליהושע בגלגל	מי שענה
הוא יענו.	לשמואל במצפה	מי שענה
הוא יענו.	לדוד ולשלמה בנו בירושלם	מי שענה
הוא יענו.	לאליהו בהר הכרמל	מי שענה
הוא יענו.	לאלישע ביריחו	מי שענה
הוא יענו.	ליונה במעי הדגה	מי שענה
הוא יענו.	לתזקיה (מלך יהודה) בחליו	מי שענה
הוא יענו.	לחנניה מישאל ועזריה בתוך כבשן האש	מי שענה
הוא יענו.	לדניאל בגוב האריות	מי שענה
הוא יענו.	למרדכי ואסתר בשושן הבירה	מי שענה
הוא יענו.	לעזרא בגולה	מי שענה
הוא יענו.	לכל הצדיקים והחסידים והתמימים והישרים הוא יענו.	מי שענה

פיוט זה בא בכ"י פ, כמו בעוד כ"י צרפת, בצריכה שונה לפי הצורה כשענית... כן ענו, ואלה השנויים: למשה במדבר... לאהרן בבאו אל הקדש... לפינחס בשיטים... (אחר יהושע בגלגל) לעלי בשילה... לכל הצדיקים והחסידים והתמימים שהיו בכל דור ודור

פיוט (שוב בצורת ליטאניה) בנוי על טופס חותמי הברכות השנויים במשנה (תענית ב' ד') בתפלת התעניות האחרונות שגזרין על הציבור בעת עצירת גשמים. שורת שבעה הנענים השנויים שם (אברהם בהר המוריה, אבותינו על ים סוף, יהושע בגלגל, שמואל במצפה, אליהו בהר הכרמל, יונה ממעי הדגה, דוד ושלמה בירושלם) הורחבה בהוספת כמה זוגמאות מהמקרא, ומספרם ניסוחם וסידורם שונה במנהגים השונים. נוסח האשכנזים שלפנינו קרוב למקור במשנה (רק פניית הש"ץ אל הקהל 'הוא יענה אתכם' הועברה לנוסח 'הוא יענו'). במנהגים אחרים — צרפת, רומא, טריפולי, תימן — מופיע כל הפיוט בלשון נוכח 'כשענית... כן ענו' או — כמו במנהג הספרדים — בתרגום ארמי.

הענין מובן בלי קושי, בין אם נזכרה תפלת הנענים או צעקתם בפירוש במקרא — כגון של אבותינו על ים סוף, של יונה, של אליהו — בין אם לא נזכרה תפלה כזו אלא במדרש, או מסדר הטופס מניח שהיתה. מי שענה לאברהם במקום 'את אברהם' שבמשנה, בהשפעת השפה הארמית המדוברת. למשה בחורב דבר' ט יט. כו. ליהושע בגלגל כל זמן שבתו בגלגל, בעיקר ביריחו שנענה בשופרות (יהושע ו), כך פירש רש"י בפירוש התלמוד; לדעת אחרים גם כשהעלה עפר על ראשו (ו) וכשהתפלל שהשמש ידום בגבעון (י יב). לשמואל במצפה ש"א ז ה-ט. לדוד ולשלמה בנו לדוד כשהיה הרעב (ש"ב כא א. יד) לשלמה בחנוכת בית המקדש (מ"א ח כב והלאה. ט ג). לאליהו בהר הכרמל מ"א יח לו-לח. לאלישע ביריחו מ"ב ב

רחמנא דעני לעני ענינא:
רחמנא דעני לתבירי לבא ענינא:
רחמנא דעני למכיכי רוחא ענינא:
רחמנא ענינא. רחמנא חוס. רחמנא פרק. רחמנא שזיב.
רחמנא רחם עלן השתא בעגלא ובזמן קריב:

גם בפיוט זה רבו השינויים וההוספות, ולדוגמא באים גם כאן שינויי כ"י פ || רחמנא דענית לעני... לחשיקי... לחשיכי... למסכיני... לתבירי לבא... למכיכי רוחא... ליחמי ולארמלת... לכל צריכי... רחמנא חוס... תוב... פרוק... שזיב... שביק לגא חובין ושאלו והב לן שאלתין ובעותין השתא בעגלא ובזמן קריב

יה-כב. ליונה במעי הדגה יונה ב-יא. לחזקיה בחליו מיב כ-ג. לחנניה מישאל ועזריה וכו' דני' ג כא-כו. לדניאל בגוב האריות דני' ו יז-כה. גוב אריות, שם: גובא די אריותא, פי' בור אריות. לעזרא בגולה בצום על נהר אחוא (עזרא ח כא-כג), וייתכן שהכוונה אל תפלת עזרא בירושלם בפני אנשי הגולה (עזרא ט). רחמנא קטע של בקשה שבעיקרה היא תרגום הפיוט הקודם לארמית וגמצאת בשלמות במחזור הספרדים כדלקמן: דעני לעשיקי ענינן. דעני לתבירי לבא ענינן... דעני לאברהם בהר המוריה ענינן. דעני ליצחק על גבי מדבחה ענינן... (כל השורה עד) דעני לצדיקי וחסידי ותמימי די בכל דר ודר ענינן. רחמנא ענינן. רחמנא שזיב. רחמנא פרוק... ובמנהגי אשכנז וצרפת נשאר השורות הראשונות והאחרונות בלבד. דעני לעני ע"ש תהלי' לד ז. לתבירי לבא... למכיכי רוחא תרגום יונתן ישע' נז טו.

בשבת אין אומרים אבינו מלכנו

פ

אבינו מלכנו חטאנו לפניך:
אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה:
אבינו מלכנו עשה עמנו למען שמך:
אבינו מלכנו חדש עלינו שנה טובה:
אבינו מלכנו בטל מעלינו כל גזרות קשות:
אבינו מלכנו בטל מחשבות שונאינו:
אבינו מלכנו הפר עצת אויבינו:
אבינו מלכנו כלה כל צר ומשטין מעלינו:
אבינו מלכנו סתום פיות משטינינו ומקטרגינו:
אבינו מלכנו כלה דבר וחרב ורעב ושבי ומשחית (ועון ושמד) מבני בריתך:
אבינו מלכנו מנע מגפה מנחלתך:

מנהג אשכנז

מנהג פולין

א-מ שלח רפואה שלמה לחולי עמך:

א-מ החזירנו בתשובה שלמה לפניך:

א-מ סלח ומחל לכל-עונותינו:

א-מ מחה והעבר פשעינו מנגד עיניך:

א-מ קרע רע גזר דיננו:

א-מ מחק ברחמיך הרבים כל-שטרי חובותינו:

א-מ זכור כי עפר אנחנו:

א-מ זכרנו בזכרון טוב לפניך:

א-מ כתבנו בספר חיים טובים:

א-מ כתבנו בספר זכיות:

א-מ כתבנו בספר פרנסה וכלכלה:

א-מ כתבנו בספר גאלה וישועה:

א-מ כתבנו בספר סליחה ומחילה:

א-מ הצמח לנו ישועה בקרוב:

א-מ הרם קרן ישראל עמך:

א-מ הרם קרן משיחך:

א-מ שמע קולנו חוס ורחם עלינו:

א-מ קבל ברחמים ובכרצון את תפלתנו:

א-מ נא אל תשיבנו ריקם מלפניך:

א-מ סלח ומחל לכל-עונותינו:

א-מ מחה והעבר פשעינו מנגד עיניך:

א-מ מחק ברחמיך הרבים כל-שטרי חובותינו:

א-מ החזירנו בתשובה שלמה לפניך:

א-מ שלח רפואה שלמה לחולי עמך:

א-מ קרע רע גזר דיננו:

א-מ זכרנו בזכרון טוב לפניך:

א-מ כתבנו בספר חיים טובים:

א-מ כתבנו בספר גאלה וישועה:

א-מ כתבנו בספר פרנסה וכלכלה:

א-מ כתבנו בספר זכיות:

א-מ כתבנו בספר סליחה ומחילה:

א-מ הצמח לנו ישועה בקרוב:

א-מ הרם קרן ישראל עמך:

א-מ הרם קרן משיחך:

א-מ מלא ידינו מברכותיך:

א-מ מלא אסמינו שבוע:

א-מ שמע קולנו חוס ורחם עלינו:

א-מ קבל ברחמים ובכרצון את תפלתנו:

א-מ פתח שערי שמים לתפלתנו:

א-מ זכור כי עפר אנחנו:

א-מ נא אל-תשיבנו ריקם מלפניך:

א-מ תהא השעה הזאת שעת רחמים ועת רצון

מלפניך:

אבינו מלכנו עשה למען הרונים על-שם קדשך:

אבינו מלכנו עשה למען טבוחים על-יחודך:

אבינו מלכנו עשה למען באי באש ובמים על-קדוש שמך:

אבינו מלכנו נקום (לעינינו) נקמת דם עבדיך השפוף:

אבינו מלכנו עשה למענה אם-לא למעננו:

אבינו מלכנו עשה למענה והושיענו:

אבינו מלכנו עשה למען רחמיך הרבים:

אבינו מלכנו עשה למען שמך הגדול הגבור והנורא שנקרא עלינו:

אבינו מלכנו חננו ונחנו כי אין בנו מעשים. עשה עמנו צדקה וחסד והושיענו: ס

קדיש שלם

עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדלה ליוצר בראשית. שלא עשנו כגוי הארצות. ולא שמנו כמשפחות האדמה. שלא שם חלקנו בהם וגרלנו בכל-המונח. שהם משתחוים להבל וריק ומתפללים אל אל לא יושע. ואנחנו כרעים ומשתחוים (ומודים) לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ. ומושב יקרו (ניא וכסא כבודו) בשמים ממעל. ושכינת עוז בגבהי מרומים: הוא אלהינו. אין עוד. אמת מלבנו אפס וזלתו. כפתוב בתורתו. וידעת היום והשבת אל-לבבך כי יי הוא האלהים בשמים ממעל ועל-הארץ מתחת. אין עוד:

על-כן נקנה לך יי אלהינו לראות מהרה בתפארת צוה. להעביר גלולים מן-הארץ והאלילים כרות וברתות. לתקן עולם במלכות שדי. וכל-בני בשר יקראו בשמך. להפנות אליה כל-רשעי ארץ. יכירו וידעו כל-יושבי תבל. כי לך תכרע כל ברה תשבע כל-לשון: לפניה יי אלהינו יכרעו ויפולו ולכבוד שמך יקר יתנו. ויקבלו כלם את-על מלכותך. ותמלוך עליהם מהרה לעולם ועד: כי המלכות שלך היא. ולעולמי עד תמלוך בכבוד. כפתוב בתורתך. יי ימלך לעלם ועד: (ונאמר). והיה יי למלך על-כל-הארץ ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד:

קדיש יתום (והוא קדיש בלי תחלה)

גוהגין לומר יגדל או אדון עולם או שניהם.

בהרבה קהלות גוהגין לקרוא כאן תהי' א-ד

ג מזמור לדוד. בכרחו מפני אכשלונו בנו: יהוה מה-רבו צרי. רבים קמים עלי: רבים אמרים לגופשי אין ישועתה לו באלהים סלה: ואתה יהוה מנן בעדי. כבודי ומרים ראשי: קולי אל-יהוה אקרא. ויענני מהר קדשו סלה: אני שכבתי ואישנה הקיצוני כי יהוה יסמכני: לא-אירא מרובות עם. אשר סביב שחתי עלי: קומה יהוה והשיעני אלהי כיהיית את-כל-איבי לחי. שני רשעים שברתי: ליהוה הישועה. על-עמך ברכתך סלה:

ד למנצח בנינות מזמור לדוד: בקראי ענני אלהי צדקי בצר הרחבת לי. חנני ושמע תפילתי: בני-איש עד-מה כבודי לכלמה תאהבון ריק. תבקשו כוב סלה: ודעו כיהסלה יהוה חסיד לו. יהוה ישמע בקראי אליו: רגזו ואל-תחטאו אמרו בלבבכם על-משפכם ודמו סלה: זכחו וזכתי-צדק. ובטחו אל-יהוה: רבים אמרים מיראנו טוב נסה-עלינו. אור פניך יהוה: נתת שמחה בלבבי. מעת דגמתי ותייראשם רבו: בשלום יחדו אשכבה ואישן כיהיית יהוה לבדד. לבטח תשיבני:

א אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד. ובמושב לצים לא ישב: כי אם בתורת יהוה חפצו ובתורתו יהנה יומם ולילה: והיה כעץ שתול על-פלגי-מים אשר פרו יתן בעתו ועלה לא יבול. וכל אשר-יעשה יצליח: לא-כן הרשעים. כי אם-כמץ אשר-תדפנו רוח: על-כן לא-יקמו רשעים במשפט. וחטאים בעדת צדיקים: כיהודע יהוה דרך צדיקים. ודרך רשעים תאבד:

ב למה רגשו גוים. ולאמים יהגו-ריק: ותיצבו מלכי-ארץ ורוחנים נוסדו-יחד. על-יהוה ועל-משיחו: ונתקה את-מוסרותימו. ונשליכה ממנו עבתימו: יושב בשמים ישחק. אדני ילעג-למו: אז ידבר אלימו באפו. ובתורו יבהלמו: ואני נסכתי מלכי. על-ציון הר-קדשי: אספרה אל חק יהוה אמר אלי בני-אתה. אני היום ילדתיך: שאל ממני ואתנה גוים נחלתך. ואחזתך אפסי-ארץ: תרעם בשבט ברזל. ככלי יוצר תנפצם: ועתה מלכים השכילו. הוסרו שפטי ארץ: עבדו את-יהוה ביראה. וגילו ברעדה: נשקו-בר פן-יאנף ותאבדו דרך כיהיית פמעט אפו. אשרי כל-חסי בו:

שירי היחוד

ליום ראשון

אֲשִׁירָה וְאֶזְכֶּרָה לֵאלֹהֵי בְעוּרֵי.
 עַד הַיּוֹם הַזֶּה הִחֲזַקְתָּ בְּיָדֵי.
 בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדֵךְ.
 אֱלֹהֵי מְרוֹם בְּמִנְה אֶקְרָא.
 אֱלֹהֵי הַרְיָם הֵם לְמַעַרְכָּה.
 וְאַם כָּל־בְּהֵמוֹת וְחַיֹּת קְרוּצִים.
 וְאַף זְוִיֹּת מְנַפֵּחַ מְבוֹסִים
 וְכֹחַל סֵלֶת דִּשָּׁן וְשָׁמֶן.
 וְלֹא־זָכְרָה לְבוֹנָה וְסָמִים
 וְאֵלֹהֵי גִירוֹת עַל הַמְּגוּרוֹת
 וְהַהָרִי אֶל לֶחֶם הַפָּנִים.
 וַיֵּין בְּמִוּ מִטֶּר הַשָּׁמַיִם.
 וְאֵלֹהֵי כָל־בְּנֵי אָדָם כְּהָנִים.
 וְכָל־עֲצֵי עֵדֶן וְכָל־עֲצֵי יַעֲרִים.
 וְכָל־בְּנֵי אֱלֹהִים בְּקוֹל תְּרוּעָתָם.
 וְכָל־הַלְּבָנוֹן וְחִירָה בְּלָה.
 הֵן בְּכָל־אֶלֶה אֵין־דִּי לַעֲבוֹד
 כִּי נִכְבְּדָתָּ מְאֹד מִלְּבָנוֹ.
 אֲמָנָם לֹא יִכְלֹו כִּבְדְּךָ

הָאֱלֹהִים הִרְעָה אֹתִי מַעֲוִירֵי:
 חַיִּים וְחֶסֶד עֲשִׂיתָ עִמּוֹרֵי:
 כִּי עַל עֲבָדֶיךָ הִפְלִיא חֶסֶדֶךָ:
 וּבְמִנְה אֶבְרָךְ לֵאלֹהֵי קָדְשׁ:
 וְכָל־עֲצֵי לְבָנוֹן בְּכָל עֲרוּכָה:
 נִתְחַיִּים עֲרוּכִים עַל הָעֲצִים:
 הֵם, כְּפָנִים לִפְנֵי מַבְסִים:
 כָּלֹל בְּרַבְּבוֹת נִחְלִי שָׁמֶן:
 לְקַטְרֶת, וְכָל־רֹאשֵׁי בְשָׁמִים:
 יִהְיוּ מֵאִירוֹת כְּשֶׁנִּי הַמְּאֹרוֹת:
 עַל שְׁלֹחֲנוֹת עֲרוּכִים בְּפָנִים:
 וְיִשְׁכַּר לְנֶסֶךְ בַּעֲיֵנוֹת מִיָּם:
 לְוִיִּם מִשְׁוֹרִים בְּכִנֹּף רְנָנִים:
 בְּגִירוֹת וּנְבָלִים לְשָׁרִים:
 וְהַנּוֹכְכִים טַמְסִלוֹתָם:
 אֵין דִּי בְעֵר וְאֵין דִּי עוֹלָה:
 וְאֵין־דִּי לְקָדְשׁ אֶל הַקְּבוֹר:
 וּבְמִנְה נִבְרָךְ לְאֹדוֹנִי:
 כָּל־חַי, אַף כִּי אֲנִי עֲבָדְךָ:

אֲשִׁירָה, שִׁירֵי הַיִּיחֻד הַזֶּה כֻּלָּם עַל טַעֲמֵי מְרוּבֵּעַ מִן מִצְוֵי אֱלֹהֵי מְרוֹם וּלְכַלֵּה (כִּי ג') מִצְוִיִּם
 הַרְאֵנוּם הֵם כְּמִצְוֵי הַקְּדֻשָּׁה) וְהוּא שֶׁכָּל מִצְוֵי יִתְחַלֵּק לִכ' חֲלָקִים וְכָל חֲלָק חֵין כִּי יוֹמֵר טֵן ח' הַכְּרוֹת נִד'
 תְּנוּת, כִּכֵּה לְרוֹב, וְאֵם יִטְלֹאוּ לְפַעֲעִים ה' אִו' ו' תְּנוּת אִוִּי טוֹקֶפֶת תְּנֵה אֶל תְּנֵה וְנִשְׁמָנוֹת אִתְּהֵן כֹּלֶת.
 וְהַעֲתֵר עַל אִירִים חֵלֶה לֹא נִדְעַה בְּכָרוֹר טִי הוּא, יֵם מִיִּשְׁמִים חִוֹתֵם לִכ' יִלְחָק הַחֲסִיד וַיֵּם לִכ' יִסֻּדֶה הַחֲסִיד
 וַיֵּם לִכ' נִלְחָל וַיֵּם לִכ' נִרְכִּיֶה הַנִּקְדָּן, וְהַנִּרְכֵּה הַנִּכּוֹן הוּא אֶר' שְׁמוּאֵל בֶּר קְלוֹנִי־סוֹם אִוִּי עַל ר' יִהוּדָה
 הַחֲסִיד חֲנָרֶן וְכִטּוֹ שְׁכֵחַ נֶעַל בִּלְזֹן כֵּם' קִבֹּד וְלִכ' וְכִטּוֹ: אִסּוּכִיֶה רִוּוֹס' נִשְׁמָנוֹת עַל הַפִּיִּי־נִיִּם לְעַמּוֹר ע'ע.
 וְכֵן נִרְכֵּה שְׁכֵחַ שְׁמוּאֵל בְּכָרוֹר אֶרִי מִשְׁוִירֵי כִסּוֹף אִיר יוֹם ד'. וְחִרְוִי הַשִּׁירִים רִוֵּם ע'פ פִּסְקוֹי הַעֲקָלָה, וְהַכְּרֵה
 טֵן אִסּוּכֵן מוֹסֵד עַל ס' אִסּוּנוֹת וְדִעוֹת עַל ר' סַעֲדִיָּה גִלְיוֹן, וְהַשְׁמָטָה הַכְּרֵה בִּסְגָנוֹן לְאוֹסֵם כִּר' אִלְעֻזֵּר נֶעַל
 בְּרוּקָה נִשְׁרָף קְדוּשַׁת הַיִּחוּד. וְכִטּוֹ אִירִים הִלְלוּ בְּכֵר הַגִּיָּה רִוּוֹס' ז'ל כִּפִּי אִשְׁרֵי הַשִּׁיר יִדוּ לְחָקֶן ע'פ כִּי' וְד'י
 וְכִטּוֹ סִכִּיֶה הַכְּרֵה מִצְוִיִּם נִשְׁמָנוֹת עַל טַעֲמֵי נִשְׁמָנוֹת עֲשִׂיתִי גִם אִנִּי מִלְכָּד טֵם אִנְכֵמִי עוֹד הַפִּעֵם
 חֵת כֻּלָּם נִהַגְהָה נִשְׁמָנוֹת. — בְּעוּרֵי נִשְׁמָנוֹת אִנִּי חִי, וְהוּא ל' תְּהִלִּים קִטְרֵי, כ'. הָאֱלֹהִים, נִשְׁמָנוֹת ע'מ, ע'ו.
 חַיִּים, חִיּוֹב י', י'כ. הַפְּלִיא, כְּגִדִּיל. בְּטֵה אֶקְרָא. ל' טִיכֵה ו', ו'. וְשֵׁם נִשְׁמָנוֹת ע'ל אֱלֹהֵי מְרוֹם וְלֹא
 לֵאלֹהֵי נִלְחָל כִּי כֵן כִּתּוּב שֵׁם נִשְׁמָנוֹת חֲקִדָּם כ' וְלֹא כִתּוּב לֵה', וְכִטּוֹ חֲקִדָּם רִוּוֹס' ע'פ כִּי'. לְמַעַרְכָּה,
 לְמַעַרְכָּה הַשְׁמָנוֹת. קְרוּצִים אִסּוּנוֹת טֵל' מִשְׁמָר קִרְלִי (חִיּוֹב ל'ג, ו') אִשְׁמָנוֹת נִשְׁמָנוֹת. נִחְחִים, נִשְׁמָנוֹת. נִשְׁמָנוֹת,
 מְבוֹסִים דֵּם, ל' מִשְׁמָנוֹת נִדְעִיךְ (יִתְחַלֵּל ט'ו, ו'). בְּרַבְּבוֹת טִיכֵה ו', ו'. וְלֹא־זָכְרָה, אִסּוּר הַחֲרוֹן, לְטוֹנָה
 לְאוֹזְכָרָה (עַל קִרְבֵּן טֵמָחָה) וְסָמִים וְכָל רֹאשֵׁי נִשְׁמָנוֹת לְקִטְרֵת. וְהַהָרִי אֶל, פִּירוֹת, חֵם כִּי לֶחֶם הַפָּנִים
 גְּדוּלִים כְּהָרִי אֶל. כְּכִנֹּף רְנָנִים ל' חִיּוֹב ל'ט, י'ג. וְהַשְׁמָטָה הַשִּׁירִים בִּלְזֹן וְלֵהוֹיוֹת עַל אִיר עַל הַמְּלָחִים
 וְלֵהוֹי כִסּוֹף חִוֵּן אִוִּי טֵמָחָה לְשֵׁחַת נִשְׁמָנוֹת. בְּגִירוֹת ל' מ'א י' י'כ. וְכָל בְּנֵי, עֲשִׂיתִי חִיּוֹב ל'ח, ו'.
 וְהַנּוֹכְכִים, זִשְׁמָנוֹת כ', כ'. וְכָל הַלְּבָנוֹן וְכִי יִסֻּדוּ עַל יִשְׁמֵי ט', ע'ו. אֵין דִּי בְעֵר, לֹא יִהְיֶה דִי לְשִׁרְכָה,
 וְטוֹסֵם עַל לְבָנוֹן. וְאֵין דִּי עוֹלָה, טוֹסֵם עַל חִיָּה. בְּכָל אֱלֹהֵי, כָּל טֵם שְׁמָנוֹת טֵן הַחֲרוֹן אִוִּי הַכִּים הֵם

שיר היחוד ליום ראשון

וְאֵנִי נְבוֹהָ וְחִדְלֵי אִישִׁים.
וְאֵין לְעִבְדָּהּ כָּל לִכְבֶּדָּהּ.
כִּי הִרְבִּיתִּי טוֹבוֹת אֵלַי.
וְרַב שְׁלוֹמִים לִּי חֲבִיבִי.
וְלֹא חֲבִיבָה לִּי גְמוּלָיָהּ.
עַל הַטּוֹבוֹת לֹא עֲבַדְתִּיהָ.
אִם אֲמַרְתִּי אֶסְפְּרָהּ נָא כְמוֹ.
וְטָה אֲשִׁיב־לָהּ וְהַכֵּל שְׁלֹהָ.
יָמִים וְכָל־אֲשֶׁר־בָּם בְּיָדָהּ.
וְאֶנְחֶנּוּ עִסְףָּה וְצֹאנָהּ.
וְאִיךָ נַעֲבֹד וְאֵין לֹאֵל יִדְנֹו.
וְאִיךָ נַעֲבֹד וְאֵין זָבַח וּמִנְחָה.
וּמִיָּמִים אֵין לְהַעֲבִיר טַמְאָה.
שֶׁשׁ אֲנִכִּי עַל אֶפְרָיִם.
כִּי כְתוּב, לֹא עַל זְבָחֶיךָ.
עַל דְּבַר זָבַח וְעוֹלֹתֶיכֶם.
מִה שְׁאַלְתִּי וּמִה דִּרְשָׁתִּי
לְעַבֹּד בְּשִׁטְחָהּ וּבִלְבָב טוֹב.
וְלֵב גִּשְׁפָּר מִמִּנְחָה טְהוֹרָה.
זָבַח וּמִנְחָה לֹא חִפְצָתָהּ.
מִזְבֵּחַ אֲבִנָּה בְּשִׁבְרוֹן לְבִי.
רוּם לֵב אֲשַׁפִּיל וְאֶתְרוּם עֵינִי
שִׁבְרֵי רוּחִי הֵם זְבָחֶיךָ.
וְאֲשַׁמִּיעַ בְּקוֹל הוֹדִיאוֹתֶיךָ.
אֲשֶׁר יִדְעָה נַפְשִׁי אֲחִיבֶרְהָ.
וְטָה אֲעֲרוֹךְ וְלֹא יִדְעֵתִי מֶה.
כִּי אֵין חֶקֶר לְגִדְלָתוֹ.
חֶכֶם לֵבָב הוּא, מִי כְמוֹהוּ.

נִמְאָם בְּעֵינֵי וְשִׁפְלֵי אַנְשִׁים:
לְהָשִׁיב לָהּ גְמוּלָה עַל־חֲסָדֶיהָ:
כִּי הִגְדַּלְתָּ חֲסָדָהּ עָלַי:
כִּי עָשִׂיתִי טוֹבוֹת אֵתִי:
כָּל־טוֹבוֹתַי בָּל עָלֶיךָ:
אֲחַת לְרִבָּא לֹא גִמְלָתִיהָ:
לֹא יִדְעֵתִי סִפְרוֹת לָמוֹ:
לָהּ שְׁמִים אֶת־אֶרֶץ לָהּ:
וְכָל־שִׁבְעוֹן מִיָּדָהּ:
וְחִפְצִים לְעִשׂוֹת רְצוֹנָהּ:
וְלִשְׁרַפֵּת אֵשׁ בֵּית קִדְשָׁנּוּ:
כִּי לֹא בָאֵנּוּ אֶל הַטְּנוּחָה:
וְאֶנְחֶנּוּ עַל אֲדָמָה טַמְאָה:
וְאֵנִי בָאתִי בְּדִבְרֶיהָ:
וְעוֹלָתֶיהָ אוֹכִיחָהּ.
לֹא צִוִּיתִי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם:
מִפְּנֵי, כִּי אִם לִירְאָה אוֹתִי:
הִנֵּה שְׁמַע טוֹבַח טוֹב:
זְבָחִי אֱלֹהִים רוּחַ גִּשְׁפָּרָהּ:
חֲטָאת וְעוֹלָה לֹא שְׁאַלְתָּ:
וְאֲשַׁבְּרָה אֶף רוּחִי בְּקִרְבִּי:
וְאֶקְרַע לִבִּי לְטַעַן אֲדָנִי:
יַעֲרֹו לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחָהּ:
וְאֶסְפְּרָה כָּל־נִפְלְאוֹתֶיהָ:
אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹת וְאֲדַבְּרָהּ:
הַיִּכּוֹל אוֹכֵל דְּבַר טְאוּמָה:
וְגַם אֵין מִסְפָּר לְתַבְנִיתוֹ:
שֶׁנִּיא כֹחַ, לֹא מְצֹאנֶהוּ:

למערכת עד כה. נבואה ישעיה נ"ג, ג'. ואין לעבדך כל, אין זוס דנר לענדך. כל טובחי בל עליך, כל
עליך לעשות עשי כל הטובות כי אם נחמדך הגדול, ותמצ' כל' מהלים ט"ו, כ'. אספרה נא כמו, פירוש,
טפסר הטובות כולן בטוב הן, ול' מהלים ע"ג, ט"ו. ספרות, מהלים ע"א, ט"ו. ואין לאל, כח (נחמיה ה'),
כ'). ולשרפת אש ע"ה ישעיה ס"ד י'. אל המנוחה, זו ירושלים (דברים י"ב ט'), שש, מהלים קי"ט,
קס"ב. וכח חסדך נעקום חסדך נענוז חסדך. ואני באחי דניאל י', י"ב. לא על זבחיך, מהלים כ', ח'.
על דבר זבח ע"ה ישעיה ז', כ"ב. מה שאלחי ע"ה דברים י', י"ב. הנה שמוע, ע"ה ט"ו, כ"ב. ולב
נשבר, פירוש, ולב נשבר טוב טעמה טכורה. זבחי, מהלים כ"א י"ט. זבח ומנוחה, שם ט', ו'. ואקרא
לכבי, אקרא עמדה רעה טן כלב וע"ה יוחל כ', י"ג. אחבירה, ל' חנוך, ונטלח נחיו ט"ו, ד'. אערוך
ל' ערכת דברים. כי אין חקר ע"ה מהלים קס"ה ג'. וגם אין מספר. שם קס"ו, ה'. שניא כח חיוז ל"ו, כ"ג.

שיר היחוד ליום ראשון

עוֹשֶׂה גְדוּלוֹת וְרַב גְּדֻאוֹת.	גְּדוֹל אַתָּה וְעֹשֶׂה גְּדֻאוֹת:
עַד אֵין מִסְפָּר נֶעַד אֵין חֶקֶר.	וְלֹא נִדְעָ כִּי לֹא יִחְסַר:
אֵיזוֹ עֵין אֲשֶׁר תַּעֲיִדֶךָ.	וְאֵיזוֹ פֶּה אֲשֶׁר יִגִּידֶךָ:
חִי לֹא רָאָה וְלֹכ לֹא יִדְעָ.	וְאֵיזוֹ שִׁבְחָ אֲשֶׁר יִגִּיעָ:
גַּם מְשַׁרְתִּיק לֹא רֹאֶה.	וְכָל־חֲכָמֵי לֵב לֹא מַצְאוּךָ:
אַתָּה לְכַדָּה מִכִּיר שִׁכְחָה.	וְאֵין וּלְתַדָּה יִדְעָ כֶּחָד:
וְאֵין יוֹדֵעַ בְּלַעֲדֶיךָ	שִׁכְחוֹת רְאוּיֹת לְכַבֹּדֶךָ:
עַל כֵּן תִּכְדָּה בְּרֵאשִׁי לָךְ.	בְּפִי קִדְשֶׁךָ בְּבוֹדֶךָ וּגְדֻלָּה:
וּמִפִּי הַכֹּל בְּכָל־אֵילֻתָּם.	בְּפִי מִדְּעָ אֲשֶׁר אַתָּה חֲנֻנָּתָם:
יִדְרוּ פְּלֶאֶה הַשָּׁמַיִם.	וְיִאֲדָרוּהָ קוֹלוֹת טִיִּם:
וְיִרְעוּ לָךְ בְּלִי־הָאָרֶץ.	יִדְרוּךָ כָּל־מַלְכֵי אֶרֶץ:
אֵף יוֹדוּךָ בְּלִי־הַעֲמִים.	וְיִשְׁכַּחוּךָ בְּלִי־הָאֲמִים:
כָּל־יֹדֵעַ יַעֲקֹב עֲבָדֶיךָ.	כִּי עָלֵיהֶם גָּבְרוּ חֲסָדֶיךָ:
אֲרִישֵׁם יִיְהִלְלוּ עִלָּם.	אֵל אֱלֹהִים אֲסֹת וּמַלְאָךְ עוֹלָם:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַיָּחִיד וְיִסְתַּד יְיָ אֱתֵר וְשִׁמְנו אֱתֵר:

ל י ו ם ש נ י

וְאֵנִי עֲבָדֶךָ בְּרִאשְׁתָּה.	אֲדַבֵּר אֶטְלַל גְּבוּרֹתֶיךָ:
דְּרָכֵי שִׁכְחָה קִצְצָתָם אֶסְפָּרָה.	מִעֲשֵׂיךָ מִזֶּה גִזְרָה אוֹמְרָה:
אֵין אֵלֶיךָ עֶרְוָה בְּסִפָּר	אֲנִידָה עֲצֻמוֹ מִסְפָּר:
חֶקֶר אֱלוֹהִי לֹא יִמָּצֵא.	וְתַכְלִית שְׂדֵי לֹא תִקְצָה:
וְלִתְכַנְּנָתוֹ הִלֵּא אֵין חֶקֶר.	וּמִסְפָּר שְׁנָיו לֹא יִחְסַר:
וְגַם אֵין מִסְפָּר לְגִדְדוֹךָ.	בְּעֲבָאוֹתֶיךָ אוֹת בְּבוֹדֶךָ:
אֵיזוֹ עֵין אֲשֶׁר תַּעֲיִדֶךָ	וְחִי לֹא־רָאָה פָּנַי בְּבוֹדֶךָ:
גִּבּוֹן וְחֶכֶם הֵן לֹא־יִדְעָ.	וְאֵיךְ אֶעֱרֹךְ עַל־אֲשֶׁר לֹא־אֲדָעָה:
וְאִם יֵאמֶר אִישׁ עַד תַּכְלִיתוֹ	אֶעֱרֹךְ אֵלָיו וּבִמְתַכְנֵנָתוֹ:
אָבֹא, וְאִמָּצֵא תַכְלִית שִׁכְחוֹ.	לֹא גִאֲמֻנָה אֶת־אֵל רוּחוֹ:
יִבְלַע כִּי לֹא יִדְעָ עֶרְכּוֹ.	אֲחֲרִית פִּיהוּ רִאשִׁית דְּרָכּוֹ:
וְעַמּוּדֵי לֹא כֵן אֲנָכִי.	וּכְפִי לֹא־אֲתֵן לְחִטּוֹא וְחֲכָמִי:

גְּדוֹל אַתָּה, תְּהִלָּתְךָ פָּנֶיךָ יְיָ. עַד אֵין מִסְפָּר, כֹּחַ מַחֲנֶה עוֹד עִם מַחֲנֶה הַקּוֹדֶשׁ לָךְ. תַּעֲיִדֶךָ, חֶזֶק תַּעֲיִדֶךָ אֶל־חֶזֶק חֶזֶק. אֲשֶׁר יִגִּיעַ, חֶזֶק יִגִּיעַ לִשְׁכַּח חֶזֶק כְּדָוִי. אֵילֻחוֹם, לֵב כֹּחַ. יוֹדוּ פְּלֶאֶה, תְּהִלָּתְךָ פָּנֶיךָ יְיָ. וְיִאֲדָרוּךְ, לֵב פֶּה וְכֹחַ וְכֹחַ עֵינֶיךָ תְּהִלָּתְךָ לֵב, וְיִרְעוּ לָךְ, עֵינֶיךָ תְּהִלָּתְךָ לֵב, יוֹדוּךָ, עֵינֶיךָ קִדְשֶׁךָ, דֵּל אֵף יוֹדוּךָ, עֵינֶיךָ לֵב, דֵּל וְיִשְׁכַּחוּךָ, עֵינֶיךָ קִדְשֶׁךָ, חֶזֶק כֹּחַ, כִּי עָלֵיהֶם גָּבְרוּ, עֵינֶיךָ עֵינֶיךָ, כִּי אֵין אֵלֶיךָ עֶרְוָה תְּהִלָּתְךָ, וְיִאֲדָרוּךְ אֵלֶיךָ חֶזֶק אֱלוֹהִי לֹא יִמָּצֵא. וְלִתְכַנְּנָתוֹ הִלֵּא אֵין חֶקֶר. וְגַם אֵין מִסְפָּר לְגִדְדוֹךָ. אֵיזוֹ עֵין אֲשֶׁר תַּעֲיִדֶךָ. גִּבּוֹן וְחֶכֶם הֵן לֹא־יִדְעָ. וְאִם יֵאמֶר אִישׁ עַד תַּכְלִיתוֹ. אָבֹא, וְאִמָּצֵא תַכְלִית שִׁכְחוֹ. יִבְלַע כִּי לֹא יִדְעָ עֶרְכּוֹ. וְעַמּוּדֵי לֹא כֵן אֲנָכִי.

שיר היחוד ליום שני

אֶסְפָּרָה לְאָחִי קְצוֹת דְּרָכֵי אֵל.
בְּכַתּוּב, אִמְרוּ לְאֱלֹהִים.
וְאִמְרַת עַסְדּוֹ יִצְרָתִי
בְּמַצְרִים שְׁמַתִּי עֲלִילוֹתִי.
וְאִנִּי עֲבָדָה עַל בֶּן אֶסְפָּר.
תְּהַלֵּל בְּנִפְשִׁי בַח מַעֲשֵׂיךָ.
וְאֶבְרַכְכָּה בְּכָל־עֲנִי.
גַם בְּגִירוֹנִי רוֹמְמוֹתֶיךָ.
כִּי פִי יִגִּיד תְּהַלְתֶּךָ.
וְאִמְרָה־נָּא עֲזוּז נִזְרוֹתֶיךָ.
וְאֶזְכִּיר טוֹבָה וְצִדְקוֹתֶיךָ.
יִדְעַתִּי כִּי גָדוֹל אַתָּה.
כִּי כָל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים הֵם
הֵן לְעוֹבְדֵיהֶם גָּמוּל אֵין מוֹשִׁיבִים.
וְכַעַת צָרָה אֲנִי תִפְלֹלוּ.
דּוֹרְשִׁים בְּכָל־לֵב לְרוּחַ אֵין־בוֹ.
הַיּוֹצֵר כָּל הוּא אֱלֹהֵינוּ.
עַם מִרְעִיתוֹ וְצֶאֱן יָדוֹ.
בָּצִר לָנוּ מֵאֵד נִמְצָאת.
וְתָמִיד בְּפִינוּ תְּהַלְתֶּךָ.
עַד אַתָּה בָּהּ וּבְכֹדֶךָ.
אֲשֶׁר בְּבוֹדֶךָ מְלֵא כָל־הָאָרֶץ.
וְאֶבְרַכְנִי בְּחַרְוֵי אוֹתָךְ.
גַּם אֶנְחֵנוּ אוֹתָךְ לְבִדְךָ
וְהַעֲנֵנוּ עַל יְחִידֶךָ
בְּפִי כָלֵנוּ וּבִלְבָבֵנוּ.
(וְאֱלֹהֵינוּ עַל יְחִידֶךָ
אֵין תְּהַלֵּה אֶל־רַאשֵׁיתֶךָ.
רֵאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן טָבְלִי רֵאשִׁית
אֵין קֶצֶה אֶל־גְּבוּהוֹתֶךָ.

וּלְיִשְׂרָאֵל טַהֲפֹעַל אֵל:
מִה־נִּזְרָא מַעֲשֵׂיךָ אֱלֹהִים:
לִי, יִסְפְּרוּ שְׁמִי וְתְהַלְתִּי:
לְמַעַן תִּסְפָּר אֶת־אוֹתוֹתִי:
בְּאֲשֶׁר אֶדְרוֹשׁ טַעַל סִפָּר:
וְכָל־קִרְבִּי אֶת־שֵׁם קִדְשֶׁךָ:
וּבְכָל־לְפִי אוֹדָה אֶת־אֲדָנִי:
וְאֶת־פִּי אֶמְלֵא תְהַלְתֶּךָ:
כָּל־הַיּוֹם אֶת־תִּפְאֳרוֹתֶךָ:
וְאֲשִׁיחָה דְּבָרֵי גִבּוֹרֶיךָ:
חֲסִדֶיךָ וּגְבוּרוֹתֶיךָ:
עַל כָּל־אֱלֹהִים מְאֹד גָּדֹלְתָּ:
אֱלִילִים אֱלֹסִים, רוּחַ אֵין בָּהֶם:
וְלָמָּה לָהֶם הַמָּוָה מְטִיבִים:
וְלֹא יַעֲנוּם כִּי לֹא יוֹעִילוּ:
וְקִרְוֹב יִי אֶל־עַם קִרְוֹבוֹ:
הוּא עֲשֵׂנוּ וְלוֹ לְבַר אֶנְחֵנוּ:
נִבְרָךְ שְׁמוֹ כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
כִּי דִרְשִׂיךָ לֹא עוֹבֶת:
וּמִתְהַלָּלִים לִשְׁם תִּפְאֳרוֹתֶךָ:
וּמִשְׁבְּרֵיךָ אַף עֲבָדֶיךָ:
וּבְכֹדֶךָ עַל כָּל־הָאָרֶץ:
לְבִדְךָ לְעַבְדֶּךָ וְאֵין לְדֹר אַתָּה:
נִעְבֹּד, בְּכֵן אֶת־אָב נִבְרָךְ:
יִזְכֵּם וְלִילָה עֲרִיד:
שְׁאֲתָה לְבִדְךָ אֱלֹהֵינוּ:
עֲדִים אֶנְחֵנוּ וְעֲבָדֶיךָ:
וְאֵין קֶץ וְתִכְלָה לְאַחֲרִיתֶךָ:
וּטְבָלִי אַחֲרִית, וְאֵין לֵב לְהִשִּׁית:
וְאֵין סוּף לְעִמּוֹק מִדּוֹתֶיךָ:

זנחו של הקנ"ה. ולישראל, נמדנר כ"ג, כ"ג. אמרו, תכלים ס"ה, ג'. עם זו, יעזיה ט"ג, כ"א. במצרים
שמותי עז"ס שנות י', נ'. וכל קרבו, תכלים ק"ג, ח'. גם בגרוננו עז"ס שם קע"ט, ו'. כי פי יגיד, שם
כ"א, י"ו. ואמרה נא, שם קע"ט, ח'. ו' ידעתי, שם קל"ה, ס'. על כל אלהים, שם ל"ה, ד'. כי כל, שם
ל"ו, ח'. אלמים כן כחונ נחנקוק נ', י"ח חלילים חלמים, וגם חלמים נגישערי' חלילים. וקרוב ה', חכל
קרוב ח'. הוא אלהינו, הוא עשנו, תכלים ק', ג'. כי דורשיך שם ט', י"א. ומהללים זכ"א כ"ט, י"ג.
ומשרחך, ר"ל טרחך, הם טעלחכים, וחף ענדיך בני יזחלל גם הם עדים לכבודך. כבודך מלוא, עז"ס
נמדנר י"ד, כ"א. כבן אח אב נבכרך, עז"ס טלחכי ח', ו'. ואין לב להשית, טענין שימו לנכס (תכלים

שיר היחוד ליום שלישי

אין לך סובב ואין לך פאה.
אין צד וצלע וצלעוה.
ואין פאה לסביבותיה.
אין חכמה אשר תדעך.
ולא ישיג אותך כל-מדע.
ממך מאומה ואיכה אתה.
אל בן אותך חי לא ראה:
ורחב וארך לא ימצעוה:
ואין תודה מכדיל פינותיה:
ואין מדע אשר יגיעך:
ואין שכל אשר יבין וידע:
ואיך בלי מאומה כל בראת:

ל י ו ם ש ל י ש י

אמנם ידעתי כי אתה
אתה בורא ולא נבראת.
אתה ממית ואת-כל תכלה.
ונאמן להחיות מתים אתה.
ולא תמות אל חי ולא מתה.
משביר ומוליד ולא גולדת.
סות ומדוה אין לפניך.
הלא מקדם אל חי אתה.
ועד העולם לא תשתנה.
חדש ונושן לא נמצאת.
לא יחלו וקנה ובחרות
ולא-חלו בך שמחה ועצב.
כי לא יסובב אותך גשם.
כל-היצורים גבול סבבתם.
כי הבראים בגבול שמתם.
ולך אין גבול ולימיה
על בן אינה צריה לכל.

אלהי יעקב, כל יצרת:
אתה יוצר ולא נוצרת:
אתה מוריד שאול ואף תעלה:
ועל ידי נביאך בן הודעת:
מעולם ועד עולם אתה:
מוחץ ורופא ולא חלית:
תנוסה ושנה אין לעיניך:
מאשר בך לא נשתנית:
מאלהיתך לא תתננה:
חדשת כל ולא חדשת:
עליה גם שיבה ושיחרות:
ורמיון נוצר וכל-דבר קצב:
אף לא תדמה אל כל-נשם:
אל-ראשיתם ולאחריתם:
ולימי צבאם גבול הקפתם:
ולשנותיה ולעצמה:
לידה ולחסינה צריכים הכל:

ט"ח, י"ד) חל חזיתו לב (זס ס"ב, י"א), ר"ל לא יכול להכין ולהציג את זאת וע"כ לא יעטוק בחקירה על זאת. וצליעוה, הוא פעל משם דבר כלע. ימצעוה פעל מל' חטע. ממך מאומה, דנוק עם הקודם, ר"ל אין שכל אשר יבין וידע ממך מאומה וכו'.

חבלה, חניא לרקנון ובליון מל' בלה כצרי (ליכס ג' ד'), וטובא חרוז זה כס' נלחון סטן של"ג. מוריד שאול ג"ל ב', ו'. מחה ענר נוכח קל טארש טות. משביר ל' משנר חזה היולדת והוא עז"ס יטעיס ס"ו, ט'. חלית ל' חולי, ומלחנה כננין פועל ביטעיס י"ד, י'. וסרוה ל' לער כטו כל מדוה מלרים (דנרים כ"ט, ס'). מאשר בך, ר"ל מכל מדותיך. חדש ונושן, כי לשון חדש לא יתכן לוטר חלח על דבר שיש לו התחלה וסבה הקצ"ה הוא קדמין בלי התחלה; וכטו שאין לו התחלה כן אין לו סוף וע"כ גם ל' נוצן לא יתכן בו. לא יחולו, לא ימותו כטו יחולו על דאש יואב (ז"ט ג' כ"ט) כלומר לא יתכני. ובחרות, ל' ביטוי בחורותיך (קבלת י"א, ט). ושחרות, נערות כטו חילדות והשחרות (זס י"א, י'). ולא חלו בך, ולא יתכנו בך. שמתה ועצב, הם שני מקרים הפכיים שיפלו נדות האדם והם שנויים בהרגשת הדוה וע"כ לא יתכנו לאחר בהם את כזס שהוא נעלם מכל שנוי, ומה שנעלם ישמח ה' בטעניו, ויתענב אל לבו, אינו חלח דרך העננה וכטו שנאר זאת ר' סעדי' גלון כס' האטונות טאטר ב', והרענ"ס נישודי המורכ סוף פרק ח'. ורמיון נוצר, פירושו ולא חל כך דעות אדם נוצר. וכל דבר קצב כל מה שיש בו קצנה, ר"ל אין לך דעות כלל וכלל. גשם גוף, גשם שיש בו נשמה. צבאם, זמנם מענין הלא לכוז (לייזן ג, ח'). ולעצבד עי'ן

שיר היחוד ליום שלישי

הכל צריכים לצדקוֹתֶיהָ •
 כי טרם כִּלְיָצִיר הָיִיתָ
 ראשִׁית וְאַחֲרִית בְּיָדָהּ עֲרוּכִים •
 כל אֲשֶׁר הָיָה בְּרֵאשֻׁנָּה
 כָּל־הַיְצוּרִים וְכָל־מַעֲשֵׂיהֶם •
 מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף תִּדְעַה בָּלֵם
 אֶתְּהָ בְּרֵאשִׁית וְלִכְךָ עֲרֹכֶם •
 הֵן אִירֹדְכֶם מִסָּדָה נֶעְלָם
 אֵין חֶשֶׁד וְאֵין מְנוּס וְסִתְרִי •
 אֵת אֲשֶׁר תִּבְקֹשׁ אֶתְּהָ מוֹצֵא
 כִּי אֶת־הַכֹּל בְּאֶחָת תִּרְאֶה •
 (כִּי עַל־גּוֹי וְעַל־אָדָם יִחַד
 תִּשְׁמַע בְּרָגַע כָּל־הַקּוֹלוֹת •
 וְאֵף תִּבְנוֹן אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם
 וְלֹא תִאָּרֶךְ עַל מַחֲשַׁבּוֹתֶיהָ •
 (אֲצִל עֲצָתָהּ גִּזְרֶתָהּ
 וְכָלֵם בְּאַמָּת בָּתָם וּבִישָׁר •
 מִסָּדָה דָּבָר לֹא יֵאבֹד
 כֹּל אֲשֶׁר־תִּחְפּוֹץ תּוֹכֵל לַעֲשׂוֹת •
 יִכְלֹת יִי בְּחִפְצוֹ קְשׁוּרָה
 אֵין דְּבַר־סִתְרִי מִמֶּךָ נִבְחָד •
 אֲשֶׁר מַעֲלֵם וְעַד הָעוֹלָם
 חֲדָשׁוֹת תִּגְדִּי וְסוֹד דְּרָכֶיהָ •
 וְאֵינֶךָ צָרִיד לְהִשְׁמִיעָהּ
 כִּי מִמֶּךָ כָּל־סוֹד יִגְלֶה •
 בָּלֵב כָּל־נִבְרָא לֹא תִמְצָא
 בְּאִינְלּוֹ קֶצֶה וְלֹא יִחְצֶה •

וְאֵינֶךָ צָרִיד לְבְרִיּוֹתֶיהָ •
 לְבָרָהּ מֵאֻמָּה לֹא נִצְרַכְתָּ
 אֶתְּהָ בָּרֵךְ וְהֵם בְּרוּךְ שְׂרוּכִים •
 וְאֲשֶׁר יִהְיֶה בְּאַחֲרֻנָּה
 וְכָל־דְּבָרֶיהֶם וּמַחֲשַׁבּוֹתֵיהֶם •
 וְלֹא תִשְׁכַּח בִּירְאָתָהּ אֲצִלֶּם
 לְבָרָהּ תִּדְעַה מְקוֹמָם וְדָרְכָם •
 כִּי לִפְנֵיהָ נִכְוִנִים בָּלֵם
 לְנוּס שְׁמָה וְלִהְסִתָּר •
 כִּלִּי נִטּוֹת אֲלֵיהֶם בַּעֲת שְׁתַּרְצָה
 לְבָרָהּ תַּעֲשֶׂה וְאֵינֶךָ נִלְאָה •
 עַל כֹּל תִּדְבֹּר בְּרָגַע אֶחָד •
 זַעַק וְלִחַשׁ וְכָל־הַתַּפְלוֹת •
 בְּרָגַע תִּחְקוֹר כָּל־לִבֵּיהֶם •
 וְלֹא תִתְמַהֲמַה עַל עֲצָתָהּ •
 לִמָּן וּלְמֹעֵד קְרִיאָתָהּ •
 מִכְּבִלֵי עֲדָהּ וּמִכְּבִלֵי חֶסֶד •
 וְדָבָר מִסָּדָה לֹא יִכָּבֵד
 וְאֵין מִי מוֹחָה בְּיָדָהּ מַעֲשׂוֹת •
 וּבְקִצּוֹת יִי לֹא אֶחְדָּה •
 עֲתִידוֹת וְעוֹבְרוֹת לָהּ הֵם יִחַד •
 הֵם בָּלֵם בָּהּ וְאֶתְּהָ בְּכָלֵם
 אֶל־עֲבָרֶיהָ וּמִלֵּאכֶיהָ •
 דָּבָר סוֹד וְסִתְרִי לְהוֹדִיעָהּ •
 בְּטָרֶם עַל־לֵב כָּל־יְצִיר יַעֲלֶה •
 מִפִּינִי עֵתֶךָ לֹא יֵצֵא
 לֵב לֹא־תִתּוֹר וְאֵין־פֶּה שׁוֹצֵה •

נִתְקַף מִסוּף כָּל־סָ"ו וְלֹא עוֹלָם הוּא. שְׂרוּכִים נִסְיָן, לִי קִשְׁיָה מֵל' שְׂרוּךְ נִעַל (בְּרֵאשִׁית י"ד, כ"ג) וְלֹא חֲמוּכִים. נִלְאָה לִי מִפִּינִי. כִּי עַל גּוֹי לִי חִיּוֹב לִי, כִּי עַל בְּרָגַע אֶחָד, כִּי עַל מִי שֶׁאֵינוֹ מוֹלֵל הַכֹּל נִסְקִינִי בְּמִקְרֵי חֶסֶד. חֲשַׁמֵּעַ בְּרָגַע, נִשְׁדָּרֵשׁ יִלְקוּת רֵשׁוֹ רִיב דָּרֵךְ נִשְׁדָּר וְדָם חִיּוֹת יוֹכֵל לִשְׁטוֹעַ מִשְׁנֵי נִיזִי חֶסֶד בְּשֶׁם לְעוֹקֵים כְּחֶסֶד חֶסֶד הַקִּנְיָן אֲשִׁילּוֹ כֹּל כֹּחַ כְּעוֹלָם נִחָם וְלִעֲשֵׂה לִפְנֵי הוּא שׁוֹעֵב לְעִקְתָּן. אֵף חֲבִין לִי תִהְיֶה לִי, ט"ו. וְלֹא חֲאִרִּי, ר"ל חִיּוֹן לִי לְכִתְרִי כְּשֶׁחֲשִׁיבִי לְגוֹרִי גִזְרָה, חֲלָל עֲלִיתָ וְנִזְרַחְתָּ חֲסִית בֶּן. לִקְדָּה, מִיּוֹדוֹ מִי שֶׁנִּזְרַח גַּם יוֹכֵחַ לְמוֹעֵד וְלִקְדָּה חֲסִית זִכְרָת לִי עוֹדָה, יִתְרוֹן. חוֹסֵר, חֲשִׁיבִי. מוֹחָה, מוֹנֵעַ. עֲתִידוֹת וְעוֹבְרוֹת לָהּ הֵם יִחַד יִסּוּדוֹ נִסְיָן חֲשִׁיבִי דָּף יִשְׁעוֹ חֲשִׁיבִי חֲשִׁיבִי חֲשִׁיבִי יוֹדֵעַ כֹּל מִי שֶׁהִיב וְכֹל מִי שֶׁהִיב וְיִדְעֵתָם חֲלָלוֹ זֹה. וְכִשְׁתַּחֲוֶה חֲסִית שֶׁל הַסֵּפֶר שֶׁזֶה נִכְרִיב הַנִּקְדָּן כִּי כִלְשׁוֹן, הוּא יוֹדֵעַ כְּעוֹבְרוֹת וְכִשְׁתִּירוֹת לְחִלָּתָהּ וְשִׁדְעָן הוּא חֲלָלוֹ יִחַד, וְזוֹ כִלְשׁוֹן שֶׁחֲשִׁיבִי. כֹּחַ בֶּן, כֹּחַ תְּלוּיִים בֶּן. וְאֶתְּהָ בְּכָלֵם, וְאֶתְּהָ מִשְׁנֵי כְּעוֹלָם. לְהַשְׁמִיעָהּ, שִׁנְיָנוֹ לִי הַמִּדְּרוֹת וְהַמִּדְּרוֹת. כִּי מִסָּדָה, כִּי לִי. לֹא חֲמִצָּא מִיּוֹדוֹ, כֹּל לֹא יוֹכֵחַ לְהַשְׁמִיעָהּ עֲלִיתָ. מִפִּינִי לִי שִׁחַ בִּי, ג'. לֹא יִחַדוֹ, לֹא יִחַדוֹ עַל דְּבַר זֶה, לִי וְלֹא

שיר היחוד ליום שלישי

בְּאֵין לֹא רַחוּת וְאֵין בּוֹ רְחוּת.
לְמַרְחֹק מִי יִשָּׂא דָעוֹ.
אָנוּרִים אָנוּרִים תַּוֹךְ וְסוֹף וְרֹאשׁ.
גְּבוּהָ וְעַמֻּקַּי נְעוּצִים בְּסוֹבֵב.
סוֹבֵב הַכֹּל וְכָל אֶת-כָּל.
אֵין עֲלֶיךָ וְאֵין תַּחְתֶּיךָ.
אֵין מְרָאָה וְגַב לְאַחֲרֶיךָ.
וְאֵין בַּתְּוֶךְ מִמֶּךָ גִּבְדָּל.
וְאֵינָהּ נֶאֱצַל מִכָּל וְנִבְדָּל.
מִקֶּרֶה וְשִׁנוּי אֵין-בָּךְ נִמְצָא.
כָּל-זֶסֶן וְכָל-עֵת אֶתָּה מְכִינִים.
כָּל-מִדָּע לֹא יִשָּׁיג אוֹתָךְ.
כְּמִדָּתְךָ בּוֹ חֲקִמְתְּךָ.
חֲכָם אֶתָּה מֵאֵלֶיךָ.
וְזֹלַת חֲקִמְתְּךָ אֵין חֲכָמָה.
חֲלָקָתְךָ בְּלֵב חֲכָמִים שְׂכָל.
מִבְלָעֶיךָ כְּחֶף אֵין גְּבוּרָה.
אֵין גִּבְדָּר כִּי-אֵם בְּבִרְתּוֹ.
כָּל-יָקָר וְכָל-טוֹב מִיָּדְךָ.
אֵין חֲקָר לְגִדְלָתְךָ.
אֵין עוֹד וְזֹלַת הוֹיָתְךָ.
וְלִפְנֵי הַכֹּל כָּל הָיִיתִי.
(לֹא לְחֻצֶיךָ וְלֹא הִטוּךָ
בְּעִשְׂוֹתֶיךָ כָּל לֹא גִבְדָּלָתְךָ.
בְּעִשְׂוֹתֶיךָ אֶת-הַשָּׁמַיִם.)

אֵין-לֹא שִׁיחֻת בּוֹ מוֹכִיחוֹת:
לֹא תַחֲלָה וְלֹא סוֹף לְהַגִּיעוֹ:
פֶּה-וּלֵב אֶבְלֹם מְהֻרָשׁ וּמְהֻרָשׁ:
חֲכָם-לֵב וְגִבּוֹן לֹא יִלְבֵּב:
וּבְהִיּוֹת הַכֹּל אֶתָּה כָּכָל:
אֵין חוּץ-לָךְ וְאֵין בִּינוֹתֶיךָ:
וְאֵין גִּיף לְעֵצִים וְחוּרָה:
וְאֵין-מְקוֹם דֶּק מִמֶּךָ נִתְדָּל:
וְאֵין-מְקוֹם דֶּק מִמֶּךָ וְנִתְדָּל:
וְלֹא-זֶמֶן וְעֶרְעֵר וְלֹא כָל-שְׁמֻצָּה:
אֶתָּה עוֹדֶכֶם וְאֶתָּה מְשֻׁנָּם:
אֵין-שְׂכָל אֲשֶׁר יִמְצָא אוֹתָךְ:
כְּגִדְלָתְךָ תְּבִינְתְּךָ:
חֵי מַעֲצָמָךְ וְאֵין כְּגִילָךְ:
בְּלִמִּי בִינְתָךְ אֵין מְזֻמָּה:
וְרוּחְךָ תִּמְלֵאם וְדַעְתָּם תִּשְׂכָּל:
וּמִבְלָעֶיךָ עֲוֹהָ אֵין עֲוֹרָה:
וְאֵין גְּדוֹל כִּי-אֵם גִּדְלָתוֹ:
לְאֲשֶׁר תַּחֲפֹץ עֲשׂוֹת חֲסִידֶיךָ:
וְאֵין מִסְפָּר לְתִבְינְתְּךָ:
חֵי וְכָל תּוֹכֵל וְאֵין בְּלִמִּי:
וּבְהִיּוֹת הַכֹּל כָּל מִלְּאֵת:
יְצִירֶיךָ אֵת לֹא מַעֲטוּךָ:
מִתּוֹךְ מִלְּאֲכָתְךָ לֹא נִתְדָּלָתְךָ:
וְאֶת-הָאָרֶץ וְאֶת-הַשָּׁמַיִם:

תחזור רוחות, לדדים. רוחות, שעת וגבול. שיחות, ספורים, וסם כנאותים על הנושא הנקראים ספורים, ועיין טלות בעיניו א'. למרחוק, דבר שהוא רחוק כל כך לשכל האנושי, ותפס ל' חיוב ל', ג'. אבלום אפסור. נעוצים בסובב, על' בעון סופו נחלמו והוא שכל עדגעת היקף עגול שלא יודע היכן נחלמו והיכן מסוף כן אין תחלה ואין סוף להש'. לא ילכב, לא יוכל להכינו על' ואיש נכונ ילכב (חיוב יל, יכ). סובב הכל וכו' ר' הקנה' סוככ כנודו את הכל ועלם כנודו את הכל ואין מקום ככל העולם שלא יהיה שם, ועד'ה ויעלם כנוד ה' את כל הארץ, טלות כל הארץ כנודו. אין עליך, זה הכרזו עניונו כעל הנלחון כספן קב'ר. וגב, נכיו' יג'ו'. נאצל, ל' פרישה. וערער, פניעה ל' ערלי. שמצרה, על' וטה שפן דבר כשפע נו, ויסוד הכרזו כס' חמונות דף ע"ו עטור ד'. חכם אהה לשון ווג'כ יסודה כס' חמונות דף ע"ו ע"א. כגילך, כדועה לך, כעו הילדים אשר כגילכם (דניאל ח', י'). זולת הויוחך, כי הקנה' הוא הסוכ האשתי, כי כל הדברים יכלו ויחנודו וכו' יעטוד נהיית. חי וכל חוכל גם זה יסודו נחמונות דף ע"ו עטור ג'. ולפני הכל, טרם נראת את הכל. כל היית, זה היית כנר ככל כנודך ולא נלרכת לכרואיך טעוטס. ובהיות הכל, ואחר שנעשה הכל כחפנך. כל מלאה, מלאה את כל העולם ככנודך, ועד'ה טלות כל הארץ כנודו. ויש לדעת כי ר' טעה תקו כספרו כחם חמים טלח לשונו נכרזו זה ונכרזוים על עעלה, "הם כלם כן וכו' סינכ ככל ומלא" וכו' ואשר שאינם חלח גרף, חלח מלונתו חייננה ומעידה על פעוט הכנמו נעוטק כוונת הפיטן כנכרזוים הכלה שהוא טספר כסם את כויית הסם ככל טקום (חללוגעגנוחמרט) ואין טקום ככל טלח יחי נעלח, וזה

שיר היחוד ליום רביעי

כי כל־קירות לא יחלקוהּ:	ולא קרבוהּ ולא רחקוהּ.
ורוח כפיר לא יחַדֶּקֶהּ:	ורם מים לא ישַׁמֶּקֶהּ.
אש אוכלָה אש לא־תִשְׁרַפֶּהּ:	אף כל־טַנְפֶּת לא תִטְנַפֶּהּ.
ולִיחִידָה אין יִתְרוֹן:	לְהַיִּיתָה אין חֶסְרוֹן.
חֶסֶר וְעֶדְף בָּהּ לא־יִהְיֶה:	בָּמוֹ הָיִיתָ לְעוֹלָם תִּהְיֶה.
וְהוּא וְתַחֲתָהּ וּבְכָל אֲתָהּ:	וְשָׁמָּה טַעֲיֶדָה כִּי הָיִיתָ
גַּעֲיֶדָה וּבֵן בָּהּ הַעֲיֶדוֹת:	הָיָה לְעוֹלָם וּבֵן גּוֹדֶעַת.
שָׁלָה הַכֹּל וּמִסָּדָה הַכֹּל:	שָׁאַתָּה הוּא וְהוּא בְּכָל.
בְּתַקָּהּ יִקְרָהּ בָּהּ יִסְהִידוֹ:	שְׁמוֹת יִקְרָהּ יַעֲבֹדוּ וַיַּעֲבִידוּ

ל י ו ם ר ב י ע י

אֲנִי אֱלֹהֵי צוּרִי וְגֹאֲלִי:	אֲרוּמִם אֱלֹהֵי אָבִי וְאֵלִי.
וְהָאָרֶץ בְּכָל־יָוִם פַּעֲמִים:	אֶיִּחָד אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם
אֲבִיר יִשְׂרָאֵל אֲבִי לְקִלְנִי:	אֵל חֵי אֶחָד הוּא־בְּרָאֲנִי.
אֲדִיר שְׁמִי בְּכָל־הָאָרֶץ:	אֲדוֹנִי אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ.
לְעוֹלָם יִי אֲמַת אֶל־אֲמוֹנָה:	אֵין בָּאֵל אֲשֶׁר־אוֹכֵלָה וְקָנָא.
עָלְיוֹ תְלוּיִם כָּל מְאֹוִי:	אוּרִי וְשִׁעִי מְעוֹז חַיִּי.
לֹא יָכִילוּ זַעֲמוֹ גּוֹיִם:	אֱלֹהִים אֲמַת הוּא אֱלֹהִים חַיִּים.
אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וְאֲדֹנֵי הָאֲדוֹנִים:	אֲדִיר וְאֲמִיץ בַּח וְרַב אוֹנִים.
אֶלֹהֶת נַעֲרֵי שׁוֹמְרֵי וְצִלִּי:	אֶלֹהֶת עוֹשֵׂי אִישִׁי וּבִנְעָלִי.
בְּרוּךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:	בוֹרֵא כָל וַיִּשְׁרָאֵל גּוֹאֵל.
מִסָּדָה מוֹפֵת לֹא יִבְצֹר:	בוֹרֵא רוּחַ הָרִים יוֹצֵר.
עַל הָרָמִים וְעַל הַגְּשָׁאִים:	גֹּאֵה מוֹשִׁיב גִּמּוּל עַל־גֹּאֲוִים.

נאמת שנה גדול. כי כל קירות יסודו נאמנות דף י"ט, ע"א שאמר גם כגאון כי אין הטקטות טפרידים בין חלקיו וכו' ודעוין שקלת כחלים אין סומרין בעד הקול וכו' ואור השטח לא יתקוהו הלכוכים וכו' ונבעתקת הספר שטח נרכיב הנקדן כחוכ כלשון כוס כיון שנחבר לנו שהוא קדש לכל עוקדס וטרס לכל טקוס, לפיכך חלו היו הטקטות טחלקים חותו וטפריים חותו ככר לא ינרם וכו' ואומר אין ראוי שנחטפ על חלו הנפלות הנזכרות לחלבים וטפילו קתס, ואומר חילו לא ראינו שסקירות חתס טונעים חת הקולות טלכשטע ככר טפחנו וכו' וחילו לא ראינו שהטיכופת אין טטנפין חת החור ככר טפחנו וכו' וע"פ לשון זו יסד טטחנו חת חרזיו וחף הרוקט כארט קדושת היחוד טפס כלשון זו נאטרו, ככורא חינו לריך לטקוס וטכון, כי היה קדס כל היות, ואין קירות והקורות חולגין לפניו, כי לא היה כורא דכר שהוא טווק כנגדו. אש אוכלה אש, כיוטא כ"א ע"כ חנו רכנן גז אחות כן וכו' חז אוכלת חז היא חז דכינוה. ושכך טעידך כוז חז טטפירש חל הוי"ה טעורס עכר וכוה וטמיד. נעידך, ר"ל וכן נעיד עליך ככל יום נאטרו טטע ישראל ה' חלסינו וכו'. וכן כך העדות, דכוק עם הנא חריו, ר"ל וכן העדות כך שחתה כוז וכוה וכו' ככחוכ נטטות ג' י"ד. שמוח יקרך ר"ל כטטות טטחארים חנחנו כהס חת טז"י כטו כגדול הגכור והכורא רחוס וחכון חס לכעד כהס על יקרן וחקפו ורטטותו.

ארוסם עז"כ טעות טו, נ. ככל יום פעמים, נק"ג חל שחרית וערכית. אריר שמך תהליס ט, נ'. אורי וישעי, חס כ"ו, ח'. מאווי, ל' חלוה. לא יכילו ירעי' י', י'. בורא רווח עז"כ עטוס ד', י"ג. יבצר

שיר היחוד ליום רביעי

גבור בקוטו לערוץ בעברה.
גבורה כל-אשר-תחמיו נושא.
גדול הוא ושמו בגבורה.
דודי גדול הוא מרבקה.
דני יתיב בעתיק יומין.
הדרו והדרו על-בני עבדיו.
הוא אל אלהי הרוחת לכל-
ודי ותיק יודע ועד.
(ואשר חרב באותנו.)
זוכר לעולם ברית ראשונים.
זה אלהינו ולו קנינו.
חלק יעקב יוצר הכל.
חי העולם יי חלקי.
טוב ומטיב המלמד דעה.
ישר יי וישר דברו.
יועץ וגזור מי יפירנה.
יפה דודי יפיו וטובו
בגבור יצא באיש מלחמות.
(בנשר על-פנפי גשרים
בדרב שכול ובנמר שחל.
(בדרב שכול ובנמר שזקר.
בביר בן לב כמו שחל.
בארו בחור בגדלתו.
(בתפוח בריחו עז אהבתו.
(בתפוח בעצי חיער.
(בביר בן למרגיו אל

מהדר גאווו מי לא יירא:
וגדל-כח גדולות עושה:
אריה שאג מי לא יירא:
אל גערין בסוד קרשים רבה:
וצבאו על שמאל ועל ימין:
הדור הדר הוא לכל-חסידי:
בשור, שומע תפלה מכל:
יי ימלך לעלם ועד:
(עורנו ומגננו.)
ביום אתמול לו אלק שנים:
וזמרת יה הוא יושיענו:
חנון יי וחסיד בכל:
חכם הרזים יי חזקי:
טהור עינים מראות ברעה:
ידידי ידירות משכנות דבירו:
ויחתה ויפעל מי ישיבנה:
יראו ויחזו ציון בשוכו:
יעיר קנאה לעשות נקמות:
נשא עבדיו וישר הדורים:
ברקב וכעש ורוחו בנחל:
דברו לעשות במקל שקד:
בלביא ובארי ורוחו בנחל:
בכרוש רענו ענותנותו:
על עם ישראל גאותו:
בן דודי עם-יושבי שער:
נוקם. ובטל הוא לישראל:

ימנע. לערוץ, לשכר. אריה שאג עמוס ג' ח'. ונכח, מהדר גאווו מי לא יירא. דודי, שיר ה', י'. אל גערין
מכלים פ"ט, ח'. יתיב בעתיק יומין ע"פ דניאל י', ט'. הדר הוא מהלים קט"ט, ט'. אל אלהי בעדנר ט"ו, כ"ב.
וחיק חסיד. ה' ימלך, שמות ט"ו, י"ח. ואשר חרב, דברים ל"ג, כ"ט. עורנו ומגננו מלים ל"ג, כ'. ביום אתמול,
ס' ל"ג. זה אלהינו, עז"ה ישעיה כ"ה, ט'. חי העולם בן דודי כמו דניאל י"ב, ז'. ונכח חי העולם כמו דברים
ל"ב, ט'. טהור עינים חזקוה א', י"ג. ידידי ידירות, הכלל על המלאכים העוסדים במשכנות דבירו. דבירו,
היכלו. ויחתה, יכח, ול' חיוט, י"ב הוא. כנשר, ל' שמו י"ט, ד'. הדורים, עקושים ל' הדורות. ויחזקוה
(מולין כ"ט, כ') הדור דכנתא (ס' קי"ג). וסנה י' לנו כלן כעס מדוים של אית כ"ף ואינן ככ"י ואשר
ע"כ הכיחם כו"כ ז"ל בעסגרות ונד"י אחוז בעקלתן והעטינו קלתן, ונאמת יראה כל בעינין כי ענין כל
המדוים בעסגרים כנר אסור במדוים אחרים וע"כ חך לשומר הם ונראה כי בעסגר היה כותב לו כעס מדוים
ככל אות טאותיות ח"כ בעסגרות קטא, ומור עליהם בעסגרות שנים ונכר טהם הנאותים יותר, ובעסגרים
אלאחריו נחו שתי בעסגרות לידם ובעתיק כל אחד ע"פ ספרו זה ע"פ טעבורא קטא וזה ע"פ טעבורא
שנים וכן נכתבה הגזיו בעסגרים. בנחל, כנחל זוטא. במקל שקד ירטיב א', י"ח ועיין שם בעסגרים. על
עם ישראל עז"ה מהלים ס"ח ל"ב. ונריך להוסיף פה על עם בעסגר בעסגל. כתפוח, שיר כ', ג'. ובטל הוא

שיר היחוד ליום רביעי

<p>אני לדודי נחלה ודודי לי: האמרנוהו והאמירנו: אל־יהיה כגד ובאיש נדהם: ציאנו להציל, והיה למאכל: גם ובדחת מר צורח: ברקב גם בעש לאויביו: ולא ישאיר כנקה זית: בצפרים עפות לעירו יגן: כמלקוש וכטל לדבקים בו: ובצל כנפיו יחסו מנחליו: ובצל כנפיו רגזות נגנן: עושה אל נורא עלילות: כי יקדמני אלהי חסדי: ויבשאם על־כנפי נשרים: כלה שארי לה ולקבי: גדולות עושה ורב גוראות: ואין יורע את־מקומה: צור ילדני מחוללי וצורי: מגדל עז שם יי מנוסי: הוא מחוקקנו ומושיענו: מבטח אלהים יי חילי: בכל־דור ודור ממשלתה: הושע כי ידה לא קצרה: לא אעזוב, כי מעוזי אל: לשמך ולזכרה נפש מאוה: אשרי אדם אשר עוז לו בו: נאדר ונאזר שמו בגבורה: לא ישקר, אשרי בל־חובי לו:</p>	<p>כזסי מנת חלקי וגורלי. (כבודי יי לא אמירנו.) (כאריה ישאג וכפסיר ינהם.) (ברועה גבור אשר לא יוכל.) (כגבור אין איל ובאורח.) (כאריה משחית וכפסיר לעזביו.) (כפסיר כח כשסיר ושית.) (כשסיר ושית צרים ימגן.) (כגשמי נדבה לנו יבא.) (כפנשר ירחק על גוזליו.) (כצפרים על עירו יגן.) (לברו הוא ונפלאות גדולות.) (לצבי ועפר הזמה הדרי.) (לפני עמו יישר הדורים.) (לעולם חלקי הוא וצור לקבי.) (לברו יי הוא ונפלאות.) (מקום ומעון לעולמך.) (מוראי אל רועי ויוצרי.) (מרום ומעוז הוא לי ומחסי.) (מלך יעקב משגב לנו.) (מגדול ישועות משען יהירלי.) (מושל עולם מלכותה.) (מי יתגד כאח לי לצרה.) (מקור חיים מקנה ישראל.) (מגן ישעי וחרב גאנה.) (מגן הוא לכל החוסים בו.) (גבר ונעים גאור ונורא.) (נאמן נצח ישראל וגואלו.)</p>
--	--

ע"ה כזע יד, ו' כזסי ע"ה תהלים ט"ז, ס'. אני לדודי זיל ו', ג'. כבודי ה', פירושו כבודי שכול ס' לא חסיר ואחליף אותו. אמירנו ל' מפורסם. האמרנוהו ל' חנה על' חת ס' האמרת (דברים כ"ו, י'). וכאיש נדרם, חלום, ול' ירמיה יד, ט'. אין איל בלי כח. צורח, לוועק. כשסיר ושית ל' קוץ ומדבן ופירושו כניר כח הוא יעשה חוינו כזעיר וזית. כנקה וית ישעיה יז, ו'. ימגן יתנס למשמית. בצפרים, ל' ישעיה ל"א, ס'. כנשר ע"פ דברים ל"ב, י"א. לצבי ועופר ע"ה זיר כ', ט'. יישר הדורים, מנאח למעלה. חלקי הוא, ע"ה תהלים ע"ג, כ"ו. מקום ומעון, ע"פ כ"ר פ' ס"ח הקב"ה מקומו של עולם ואין עולמו מקומו, הקב"ה טעונו של עולם ואין עולמו טעונו, מכל לגבור שכול רוכב על הסוס וכליו טעופים חילך וחילך הסוס טפלה לרוכב ואין הרוכב טפלה לסוס. צור ילדני ע"ה דברים ל"ב י"ח. מגדל עז עזלי י"ח, י'. בכל דור, תהלים קט"ה, י"ג. מי יחנך זיר מ' ח'. מגן הוא תהלים י"ח ל"א. אשרי שם פ"ד, ו'. נבר, ל' נדור וללול. חובי לו, מקום לו. נצח ישראל מקומו של ישראל

שיר היחוד ליום רביעי

גצח ישרון האל הנאמן.
 נפלא על כל הנפלאים.
 נקדש ונערץ אלחי קדושי.
 נוקם ונוטר ובעל חמה
 נרי וי בהלו נרו
 סומך וסועד וי סלעי.
 סהרי וי סלעי וסתרי.
 סלענו ומצודתנו.
 עוזו ונבור עזי ועזרי.
 עיר וקדיש שתי סביביו סתר.
 עד סמך לשלם גמול לאויביו.
 פדה את אברהם ירדו.
 פחד וצחק ופן פחדו
 פועלי חוקר ודורש ובורק
 צרור הפד אשכול הכפר.
 צח ואדום דוד בצבאיו אות.
 צדיק וי הצור תמים.
 צבא השמים משתחווים לו.
 קדוש הוא בכל מיני קדושות.
 קים לעלמין אלהא חיא.
 קוני מרתם מקנא לשונאיו.
 רחוק מכל ואת כל רואה.
 רועי וי לא אחסר כל.
 רחום וי רופא ומחפש
 רעי כלו הוא מחמדים.
 ראשון ואחרון מעולם ועד.
 שליט מלך שמיא בכל דר ודר.
 שמש ומגן וי אלהים.
 שגיא כח לא מצאנוהו.

מאלהיו יהודה לא אלמן:
 ומתנשא לכל הנפלאים:
 נכון ונשגב וי נסי:
 לצריו, לאויביו איש מלחמה:
 עלי ראשי, ונר לרגלי דברו:
 סובל וסולח ונושא פשעי:
 סולח וסובל סערי וסברי:
 עזרחנו ומפלחנו:
 עליון עזלי אליהי ערי:
 אכן אתה אל מסתתר:
 שטר חברית וחסד לאויביו:
 הוא יפדה ישראל עבדו:
 על צרי בני יעקב עבדו:
 כל לבבות, לו אתן צדק:
 נותן לעפו צריו כפר:
 על בן נקרא וי צבאות:
 אבטח ערי עד בצור עולמים:
 שרפים עמדים ממעל לו:
 פתות שלש קדוש משלשות:
 מרא די ארעא ודי שמיא:
 קרו ישעי קרוב לקוראיו:
 בידים וי ושפל יראה:
 ורכ כח ורכיחסר לכל:
 לשבועי לב, ועון בובש:
 משפטיו אמת מתוקים וחמדים:
 עולם אתה אל, שוכן עד:
 לה אנא משבח מרומם ומהדר:
 שופט צדק ומשפיל גבוהים:
 ישגיב בכחו ומי כמחו:

וע"ה ש"א ע"ו, כ"ע. מאלהיו יהודה ע"ה ירמיה נ"ח, כ'. נוקם ע"פ נחום ח', ב'. בהלו ל' הליך וכוח נחיון
 כ"ט ג'. ונר לרגלי תהלים קי"ט, ק"ה. וסברי ל' תקום. אל יהי ערי, שגלי טענין ויהי ערך (ש"א כ"ח ע"ו).
 עיר וקדיש שעות טלאכים (דניאל ד', י'). אכן אחה יעציה ע"ה, ע"ו. שומר הברית, נחמיה ח' כ'. פדה
 יעציה כ"ט, כ"ה. הוא יפדה תהלים ק"ל, ה'. צרור המור ציר ח', י"ג. י"ד. הכופר, טין נוסם. כופר,
 כפרה. בצבאיו אות ע"פ חגיגה דף ע"ו וילקינו תהלים רע"ז תל"ז ולתח טרנטות קדש, חות כוח נתון
 נכנות קדש, כ' נכחות שמו חזון חות נכח שכו. אבטח ל' יעציה כ"ה, ד'. צבא השמים ל' נחמיה ע"ו, ו'.
 שרפים יעציה ו', כ'. כי רם, תהלים קל"ח, ה'. רועי ה' ע"ה שם כ', ח'. רופא ומחפש, שם קמ"ו, ג'.
 משבח, ל' דניאל ד', ל"ד. שמש ומגן. תהלים פ"ד, י"ג. שגיא כח, חסד ל' חיון כ"ו, כ"ג. ישגיב שם

שיר היחוד ליום חמישי

<p>כי ידבר אל־חסידיו שלום: בתועפת ראם לו ככפיר ובאריה: הללויה שמו נפשי הללי: השריגים שלשת הרועים: ועם־עקשים תתפלל להם: תובל לבדך לעשות את־כל: תאות נפשי ותשוקתי: מטעי אפי גוחי וגוזי: כל־הלכות דורש יחד:</p>	<p>שלמה שמו כי שלו שלום. שם יי אהיה אשר אהיה: שדי מאורי מלכי ואלי. תתמם עם יושבי נטעים. תתחפר תתבר עמם. תמים בך תקים מכל. תחלתי וסברי ותקותי. תחלתי ותפאתי ועזי. תמים דעים אל דעות אחר.</p>
--	---

ל י ו מ ח מ י ש י

<p>כיב שפתים אתה בורא: ושנותיך לא יתמו: ולא תבינה תבונתך: ולא ירשת ממולתך: ולא לאחרים בבוד הדרך: תחלתי לפסילים וזרים: ובבודך לא לזרים אתך: ותורתך ועבדיך: אתה עד אטת, ואנחנו עבדיך: ובמלאכתך אין זר עמך: בחדשה בריזת כי גבינות: ובלכך כל־פעלוּתִיךָ: וסמעי־הן הן ורענו: לבדך מאומה לא נגרעת: וגם לעזר לא נצרכת: ואז באין כל לא־נצרכת כל:</p>	<p>מי כמוד דעה מורה. מחשבותיך עמקו ורמו. לא לפרוק תבונתך. לא קבלת מלכותך. לעולם יהי לך לבדך. ולא תתן לאלהים אחרים: ובבוד וגם כל־יקר טאתך. אתה תעיר ביחודך. אלהינו על יחודך. לפניך לא אל הקדימך. לא נועצת ולא לפרת. ממעמקי מחשבותיך. קצות דרכיך תלא הכרנו. שאתה אל כל יצרת. לעשות מלאכתך לא לחצת. כי היית לפני הבל.</p>
--	--

ל"ה, כ"ה, שלמה שמו ע"פ שנועות דף ל"ה ע"כ ומסכת סופרים פרק כ' כל שלמה האמורין נזיר הזירים קדש, שיר לטי ששלום שלו. כי ידבר מל' תהלים פ"ה, ע'. כחועפות ראם, נמדנר כ"ג, כ"ה. יושבי נטעים ל' דס"א ד' כ"ג. ונדרש נכ"ר פ' ח' גם נמדנר רות דף פ"כ ע"כ על נפשות אל לדיקים. שלשח הרועים, ג' חנוה חנכה ילחק ויעקב, וע"פ ילקוט פ' בלק רמז תשס"ו מהרי קדש, למה חני שנהרס גדולים תלויים ועומדים חנכה ילחק ויעקב. ועוד אם מלאך לזרים חני רואה אותם שדעו לנחשית וכו'. והנה פירוש הזריגים של שלש הרועים, הם בני ישראל. תחחר, תחחר, ל' ש"כ כ"ה כ"ה. תחחר עמם, ר"ל עם הזריגים של שלש הרועים. גוחי ל' הולך כמו גוחי מנחן (תהלים כ"ה, י'). וגוזי ל' העברה כמו מטעי חמי אמה גוזי (שם ע"א, ו').

כיב שפתים, דבור פה, ל' יציעה נ"ו, י"ע. מחשבותיך, ל' תהלים כ"ה, ו'. ושנותיך, שם ק"כ, כ"ה. לפסילים, שנוי המרוק, תחלתך לא תתן לאלהים חזרים ולא לפסילים וזרים, וכו' ע"ה יציעה ע"כ, ח'. נועצת קנלת ענה. נבינות, חמה הייתי הטכין עמלך. וסמעי־הן הן ידענו, הקנה ניכר עמון טעניו. לחצת, לחצת

שיר היחוד ליום חמישי

כל בראת לְכַבֹּדָה:	כי טַהֲרָתָהּ עֲבָרִיהָ.
וְאֵין כְּמוֹהָ וְאֵין בְּלִתָּהּ:	וְלֹא נִדְעָ אֵל וְזִלְתָּהּ.
וְלֹא קָם וְלֹא נָהָה וְלֹא נָרָה:	וְלֹא גִשְׁמַע טָרְאָו וְהִלָּאָה.
רֹאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן אֵל יִשְׂרָאֵל:	וְגַם אַחֲרֶיהָ לֹא יִהְיֶה אֵל.
וְיֵי אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד:	בְּרוּךְ אַתָּה יְחִיד וּמִיָּחֵד.
בְּמַעֲשֶׂיהָ וּבְכַבֻּדּוֹתֶיהָ:	אֲשֶׁר מִי יַעֲשֶׂה בְּמִלְאֲכָתָהּ.
וְאֵין בְּרִיאָה כִּי אִם בְּרִיאָתָהּ:	אֵין יָצִיר וְזִלְתָּ יִצְרָתָהּ.
כִּי אַתָּה גַּעֲלִיתָ עַל-כָּל:	כָּל-אֲשֶׁר תַּחֲפוּץ תַּעֲשֶׂה בְּכָל.
כִּי אֵין אֱלֹהִים וְזִלְתָּהּ:	אֵין כְּמוֹהָ וְאֵין בְּלִתָּהּ.
וְדָכַר מִמֶּה לֹא יִפְלֹא:	אַתָּה הָאֵל עוֹשֶׂה פֶלֶא.
אֱלֹהִים לְבָרָךְ עוֹשֶׂה גְדֻלּוֹת:	מִי כְמוֹךָ נִזְרָא תְהִלּוֹת.
אֵף אֵין מוֹפֵת בְּמוֹ מוֹפְתֶיהָ:	אֵין אוֹתוֹת בְּמוֹ אוֹתוֹתֶיהָ.
אֵין גְּדֻלָּה בְּגִדְלָתָהּ:	אֵין תְּבוּנָה בְּתַבּוּנָתָהּ.
וּגְבוּרָה בְּרַבִּי אֲרֻחֹתֶיהָ:	כִּי מֵאֹד עֲמָקוֹ מַחְשְׁבוֹתֶיהָ.
אֵף אֵין עֲנִיָּה בְּעֲנִיָּתָהּ:	אֵין גְּאוּנָה בְּמוֹ גְּאוּנָתָהּ.
אֵין קְרִבּוּת בְּמוֹ קְרִבּוּתָהּ:	אֵין קִרְבָּה בְּקִרְבָּנָתָהּ.
אֵין תְּשׁוּעָה בְּתִשְׁוּעָתָהּ:	אֵין צְדָקָה בְּמוֹ צְדָקָתָהּ.
אֵין קוֹל בְּרַעַם גְּבוּרֹתֶיהָ:	אֵין זְרוֹעַ בְּזְרוּעוֹתֶיהָ.
אֵין חֲגִיגוֹת בְּחֲגִיגוֹתָהּ:	אֵין רַחֲמִים בְּרַחֲמִנָּתָהּ.
וְאֵין מַפְלִיא בְּשֵׁם תַּפְאֲרָתָהּ:	אֵין אֱלֹהוֹת בְּאֱלֹהוּתָהּ.
בְּזִכְרָהּ לְחוּצִים לְהַפְלִיא נְחוּצִים:	כִּי שְׁמוֹתֶיהָ אֱלִים מְרוּצִים.
וְכָל-שֵׁם וְלֹהֵט לֹא יִנְצָחוּהָ:	וְאֲשֶׁף וְחֶרֶם לֹא יִלְחָצוּהָ.
כָּל הַקּוֹסְמִים וְהַחֲרָטָמִים:	וְלֹא יִנְצָחוּהָ כָּל-הַחֲקָמִים.
לֹא יוּכְלוּ לָהּ עֲרוּמִים וְקוֹסְמִים:	אַתָּה מוֹשִׁיב לְאַחֲזֹר חֲכָמִים.
לְהַפֵּר עֲצַת סוֹד גִּזְרָתָהּ:	לְהַשִּׁיב לְאַחֲזֹר מְזֻמּוֹתֶיהָ.
לֹא יִמְהַרְוּהָ וְלֹא יִאֲחֲרוּהָ:	מִרְצוֹנָהּ לֹא יַעֲבִירוּהָ.
וְעִזָּה מְחִלִּישׁ לֵב אֲמִיצִים:	שְׁעָתָהּ תִּסָּר עֲצַת כָּל-יִנְעָצִים.
וְאֵין עֲלֶיהָ פֶּקִיד וּמַעֲזוּחַ:	(אַתָּה מַעֲזוּחַ וּפְחָדָהּ מִשְׁוֶה.
לָהּ כָּל-מַקְנֶה נֶפֶשׁ תִּרְוֶה):	(אַתָּה מַקְנֶה וְאֵינָהּ מַקְנֶה.

ל' דומה. בראת לכבודך עז' יעזיב ט'ג, ו'. אלים מרוצים מלאכים רבים נסחירות להפליא פלאות לישראל להחיות. ישראל הנלחמים בנרה. נחוצים ל' טהירות ר"ל מלאכים רבים נסחירות להפליא פלאות לישראל להחיות. חזקה וחריטם שזות טכזפים (דניאל כ', י'). וכל שם, הנכונה בנזות. ולהט על' נלהטיס (שזות ו', יח). אחה משיב, ל' יעזיב ט'ג, כ"כ. ערומים על' והנחזיב הים ערום (נרחזית ג'). להשיב זה יחונר יוד בפסוק הקדום, ר"ל לא יוכלו בערומים והקופטים להשיב לאחור עזותיך, ופחדך משה, פחדך מייצר כנריות נדך הישר. אחה מוקה כמו שנאמר מקום יסאל מושיעו (ירמיה י"ה, ח') ואינך מקוה, גם כוא טועד על ס' חטונות דף י"ח שזמר זס כי הכעס והרלון הטונגשים והאהבה והשגלה טטינשזות לא יהיו כי חס כמי שיקום ויירא, ונטע טכזול הכל שיקום לדבר טטה שזרל או שייחטו. לך כל מקוה נפש חרוה

שיר היחוד ליום חמישי

<p>וְכַל־יָקָר אֲשֶׁר בָּךְ אֵין דְּמִיּוֹנָם: בִּי אֵין בּוֹרָא וְזוֹלָתָהּ: לֹאֵין חֶקֶר נִשְׁגָּב אֲדוֹנָנוּ: מְבַלְעֵמֹם וּמְבַלְעֵמֹם: צָפוֹן, וְיָכוֹל מְבַלְעֵיכוֹל: מְבַלְעֵנֶעֱלָם, וְשִׁמּוֹ לְעוֹלָם: מְבַלְעֵלִיּוֹן וּמְבַלְעֵחֲבִיּוֹן: לֵב כָּל־דַּעַת עָלָיו חֲמוּק: יְכוּלִים לְהַשְׁוֹת לוֹ כָּל־מְאוֹמָה: לֹא מוֹצֵאִים לוֹ דָּבָר דּוֹמָה: וְחֶבֶר וּמִסְמָךְ אֹזֶר וְגַם־אֶפֶס: וְלֹא כָל־טַבֵּעַ אֲשֶׁר שֵׁשׁ וְשִׁבְעַ: וְנִבְהָלוֹת כָּל־הַחֲשֻׁבוֹנוֹת: גִּלְאִים לְשׁוֹם בּוֹ שְׁעוּרִים מִלְתֶּאֱרָהוּ וּמִלְפָּרֶסְמָהוּ: בְּמַדְעָנוּ לְמַצּוֹא טַה הוּא: אֵךְ מִמַּעַשְׂיוֹ הַבְּרָנוּהוּ: חֵי וְכֹל יוֹכֵל וְחָכֵם טִיחֵר: עַל בֵּן גִּקְרָא אֱלֹהֵי קָדֶם:</p>	<p>וְכַל־הַיְצוּרִים וְכַל־עֲנִינָם. (לֹא מִחֲשָׁבוֹתָם טָחֲשָׁבוֹתֶיהָ. לֹאֵין דְּמִיּוֹן נִפְלֵא אֱלֹהֵינוּ. סְתוּר מְבַלְעֵתוֹר, וְעֵמֹם דֶּק מְבַלְעֵדֶק, וְצָפוֹן מְבַלְעֵ נִשְׁגָּב מְבַלְעֵנֶשְׁגָּב, וְנֶעֱלָם גִּבּוֹהַּ מְבַלְעֵגִבּוֹהַּ, וְעֵלִיּוֹן חֲבוּי וְעֵמֹק מְבַלְעֵעֵמֹק. שְׂאֵין שֶׁכֶּל וּמַדְעַ וְחֶקֶמָה לֹא מְשִׁיגִים לוֹ אֵיךְ וְכֵמָה. מִקְרָה וְעֶרְעֵר וְשִׁנּוּי וְטַפֵּל. וְלֹא מוֹצֵאִים לוֹ מִרְאֶה וְצִבֵּעַ. לֵכֵן נִבּוֹכוֹת כָּל־עֲשָׂתוֹנוֹת. וְכַל־שְׂרָעִפִּים וְכַל־הַרְהוּרִים מִקְשָׁעֵרְהוּ וּמִלְהַנְבִּילְהוּ. בְּכַל־טַבֵּלְנוּ חֲפִשְׁנוּהוּ. לֹא מִצְאָנוּהוּ וְלֹא יִדְעָנוּהוּ. שְׁהוּא לְבָדוּ יוֹצֵר אֶחָד. בִּי־הוּא הָיָה לְכֹל קָדֶם.</p>
--	---

שעורו אתה תרוה נפש כל מקוה לך. לא מחשבותם הוא דבוק עם חרוז הלפניו. ועמוס נסתר ונעלם, כמכרו כסום נסתריו שם הוא ל' העלמה כמו הוא כמס עמדי (דברים ל"ב, ל"ד), ופירוט עמוס הוא כמו עבוק (מחלוק לר"י וסע"ך דוגמת לפן וספן עלן ועלם) משרש עסן שטעמו כסורית ונל' גמול ל' סגירה וסמיכה, ובתב הפייטן עמוס ולא עמוך כדי לשוות המרוז עם כסום. וס"ד שלטם קליין טקאלמאר ה"ו העירי עוד כי גס נל' ערני טעם עש ל' הסתר. דק מכל דק, המרוזים האלה הן טעם לשון הגזון כס' אמונות דק י"ד עמוד ג' שכתב שם שהנורא יתנכך יותר דק מכל דק ועמוק מכל עמוק וחזק מכל חזק ונעלם מכל נעלם וגמול מכל גמול וכו'. ובתב הרוקם נסרש קדושת היסוד וז"ל הוליר ונורא הכל דק מכל דק נפלא ונעלם וחבוי וספון, כל דבר כריאה חין שזה לכורא, חין שייך בו שער וקצב ולא חורך ולא רוחם ולא דמות ולא צורת גולם ולא דיבוק ולא חיברים ולא כל אור ולא מורכב ולא סיבוב ולא מקרה ולא גוף וצף וסטר ודבק, ואין לרין לכלום ואין דבוק לטקום, ושטלא כל השמים והארץ ובים והאוויר וכל העולמים, ואין שייך בו לא עמידה ולא יציבה ולא הליכה ולא סמיכה, והוא חי ככחו ויכלתו כל הימים, ואין לו כדורד ולא יגיעה ולא פעולה כל, הוא נורא כל בלא יגיעה וכל עמל, כל מיני כנדראים וכל עין לא תסורנו ולא תספנו, והוא הנורא כי היה טרם כל עבון וקדם לכל ראשון, ואין בו לא חוספת ולא טעוט ולא חפזון ולא יתרון, חין קץ להווית, עכ"ל וכל דבריו מיוסדים נחרוזי שירי היסוד ליום ה' ויום ג'. הביון ל' הסתר, וכן חבוי. כל כל דעה, כל לב אשר יעזו לדעתו נסתר לו, חפזון גס הוא ל' סתר והעלמה כמו עד עתי מתחמקין (ירמיה ל"א, כ"ב) חפז עבר (זכר ה' ו'). איך, האבות (קוממיטקט). ובסרה, הכמות (קוממיטקט). וערער, גס הוא ל' מקרה ופגיעה מל' וביתו עררי (סוכס כ"ח) כל"ל לנפלאותיו. והבר, הנור. ומסמך, שיסמך על דבר אחר ולשון זו טס' פמונות דק י"ח ע"א שאתר שם ועל העלצקף אומר כי הנורא יתנכך לא יתכן שירשו אליו על דבר ההגשמה וכו' ובהסתמך נכסיה הנקדן כס הלשון, ואומר חי אפסר שטפל ליוצר הכל טעם שטפסם ולא נזנר אליו גזם שורכב ועמוזר, שפני יתנכך שם קודם לכל שכל וחבור ושפון ועמוד והוא נורא הכל וכו' עכ"ל ועל פי לשון יסר השייטן את חרוזו. אור וגם אופל, פירוש, ואין לוטר על השם שבו אור או שבו אופל, שכל חלה ענינים גשמיים כס. אשר שש ושבע, הם שאת מיני התנועה ושבע מיני הכמות שיש לכל העלמים העצמיים ומכירם הפייטן לעשה זע"פ ס' האמונות. נבוכות, ענולכלות מל' נבוכים הם נאמן (שמות י"ד, ג'). עשונות, עשונות. שרעפים גס הוא ל' עתה כמו נרוז שרעפי נקריני (תהלים ל"ד, י"ט). לכל קדום,

שיר היחוד ליום ששי

הן בבורא אין גם אחר • כי הוא בראם כלם יחד:
כלם יכלו אף יחלופו • הם יאברו ואף יסופו:
ואתה תעמד ותבלה כלם • כי חי וקיים אתה לעולם:

ל י ו ם ש ש י

אתה לבדך יוצר כל הוא • ולא ירטה מעשה לעושהו:
כל-הארצות לא יכילוה • ואף שמים לא יכללוה:
אז יחילו מים חיים • מפניך אלהים חיים:
רעשה ארץ וגםו מים • וגטפו מים אף-שמים:
נוטה לבדך השמים • רוקע הארץ על המים:
עשית כל-הפצץ לבדך • ולא נצרכת עזר פנגדך:
סוער אין מי יסערה • הכל מטה ומידך:
בכחה או בן עתה ודעתך • ולעולם כל-בדך אתה:
ולא יעפת ולא יגע • כי במלאכתך לא עמלת:
כי בדברך כל-יצוריה • ומעשה הפצץ במאמריך:
ולא אחרתו ולא סהרתו • הכל עשיתו יפה בעתו:
מבלי מאומה כל חדשת • ואת-הכל בלי כלי פעלת:
ועל לא יסוד הכל יסדת • ברצון רוחך כל תלית:
ורועות עולם את-כל נושאות • מראש ועד סוף ואינם גלאות:
בעיניך לא דבר הקשה • רצונה כל-דבר רוחך עושה:
לפעלתך לא דמית • אל-כל-תאר לא שוית:
ולא קדטה למלאכתך מלאכה • חכמתך היא הכל ערכה:
לרצונה לא קדמו ואחרו • ועל הפצץ לא נוספו וחסרו:
מכל-הפצץ לא שכחת • ודבר אחר לא חסרת:
לא החסרת ולא העדפת • ודבר רק בם לא פעלת:
אתה תשפחם ומי התעיבם • ושמן דבר לא נמצא בם:
החלות בחרבם עשיתם • בתבונה ובדעת בליתם:

כח נרעיון לתפוס בו כל מוטטה. כולם יכלו, כל הנראים עם כל מקריהם יכלו ויחלופו. ומונת מרוז זה נס' נלחון ס' של"ג. יסופו, יחטו, כמו ישיש ס"ו, י"ו. ואתה תעמד ל' תהלים ק"ב כ"ו.

יכילוך, יחזיקוך כל"א פהסעו, כמו חלפים נת יכיל (מ"א ו', כ"ו). לא יכללך מ"א ח', כ"ו. יחילו, ל' פחד, והוא טהכלים ע"ו, י"ו. רעשה ל' תהלים ס"ח, מ'. וגםו מים, הכוונה על נריות העולם שהנדיל הסם את המים חזין מעל לרקיע וחזין מתחת לרקיע. רוקע הארץ, תהלים קל"ו, ו'. סוער, חתה כוח הסוער, וחזין מי יסעודך. כי בדברך, רק בדבור נדחת הכל וכמו שכתוב נדנר ה' שמים נעזו וכו'. במאמריך, וכמו שאמרו נעשרה מאמרות נכדל העולם. הכל עשיתו, עש"ה קהלת ג', י"א. בלי כלי פעלת, שאין אדם יכול לתקן דבר בלי כלי, חלל הכורח רלונו וכחו כוח כליו; כן מלאחי נפידו כ"י ונשפע מענו שהנשחח הכוונה היא בלי כלי, וכן נד"י. ורועות עולם עש"ה דברים ל"ג, כ"ו ונדנר נחגיגה י"ב ע"כ שכל העולם חליו נורעו על הקב"ה כקטעי ביד גבור. לא רמית, אינך דוטה. מכל הפצץ, מכל מה שחפלת לעשות. התעיבם,

שיר היחוד ליום ששי

טראשית ועד אחרית עשויים.
 הקדמת במעשי יריד
 כי רחמיך וחסדיך
 ועד לא פלחי הוכן לכלל.
 ומזון ומכון תעשה בפי כל.
 שלשת ימים הראשונים.
 אז עשית אור בשלמה.
 (במקום בליצור מאד גדלת.
 אז באין לבוש הוד והדר לובש.
 אור בשלמה וכמעיל עטה.
 עשית בם לאורים הרבים.
 הדלת בין מים למים.
 מזונות מעונות לשרץ מים.
 עשב וחציר לכשה אדמה.
 בקר שמו גו נטעת.
 עזר בנגדו עשית לו.
 כל מעשיך בידו תמה.
 להעלות מהם בקר וצאן.
 עשית לו בתנת לשרת.
 שמך בקרב חכמת אלהים.
 לא טנעת על פני אדמה
 מעשיך מאד רבו וגדלו.
 רבו וגדלו מאד מעשיך.
 כל פעלת למענה.
 באמת ובישר וטוב ראויים:
 רב רחמיך וחסדיך:
 תלא מעולם על עבדיך:
 לפני אוכל תתן אכל:
 צרכי הכל באשר לכל:
 אז הכינותם לאחרונים:
 אור מאורות טבול שלמה:
 ואחר כל מאד נתגדלת:
 עד לא ארג גאות לבש:
 שמים פריעה נוטה:
 ורצוא ושוב בנחת טהלים:
 במתיחת רקיע השמים:
 ועוף ועוף על השמים:
 מאכל לחיה ולכל בהמה:
 אל האדם אשר עשית:
 די מחסרו אשר יחסר לו:
 ותחת רגליו הכל שתה:
 על מזבחה יעלו לרצון:
 להדרת קדש ולתפארת:
 כי יצרתם לה בצלם אלהים:
 צרכי אדם וכלם תחכמה:
 ושמה יי בלם יהללו:
 יודוה יי כל מעשיך:
 ולכבודך כל קנינה:

ל' גנאי. הקדמה וכו' שיתוף נכונות העולם מדת הרחמים למדת הדין כדי שיתקיים העולם ע"י
 שניהם וכמו שפירש"י בראש חוטא. ועד לא כל חי, קודם שברא כנוול ית' את הנכונות וחיות ברא לבס
 את עונותם, ואת אדם ברא נאמר בדי זיהו כל עונותיו מוכנים לו. שלשת ימים, פירוש ג' ימים
 ראשונים של מעשה בראשית ברא לרכי כל הנדיות שבראו ג' ימים בלתי נדונים. או עשית, ל' מהלים ק"ד,
 נ'. ואיתא בספר"א פרק ג' כי שמים נבראו מאור לנצח של הקנ"ה. הוד והדר, גם זה ל' מהלים ק"ד, א'.
 אורג, ל' אריגה וכינונה נערם שברא העולם. גאות לבש, מהלים ל"ג. אור בשלמה, גם ק"ד, נ'. עשית
 בם, כשמים. ורצוא ושוב, כנוי למלאכים ע"פ יחזקאל א', יד. בנחת, נרגון. בקר שמו, נטקום טוב
 ומסע ל' ישיב ב', א'. עזר בנגדו, אמתו של אדם. די מחסורו, גם נחת זו כל די מחסורו, ול' דברים
 ע"ו, ח'. הוא. בידו תמה, נחת, והוא לשון מהלים ח'. ו'. להעלות סהם, טן טהעות שנתן הקב"ה
 לאדם ל' ורומנו נזה לדרוש חז"ל בשנת כ"ח ע"כ שר שהקריב אדם ל' וכו'. כחונת לשרת, כמנות אור. יודוך
 ה' מהלים קנ"ה, י'. כל פעלת ל' מעלי ט"ז, ד'.

שיר היחוד ליום השבת

אז ביום השביעי נחת.	יום השבת על כן ברכת:
ועל כל-פעל תהלה ערוכה	חסידך בכל-עת יברכה:
ברוך יי יוצר כלם.	אלהים חיים ושלום עולם:
כי מעולם על עבדך	רב רחמים וחסידך:
ובמקרים החלות	להודיע, כי מאד געלית
על כל-אלהים, בעשות בָּהֶם	שפטים גדלים ובאלהיהם:
בבקעה ים סוף עמך ראו	היד הגדלה וייראו:
נהגת עמך לעשות לך	שם תפארת להראות גדלך:
ורברת עמם טרהשמים.	וגם העבים נטפו מים:
ידעת לבתם המדבר.	בארץ ציה איש לא עבר:
תתה לעמך דגן שמים.	ובקפר שאר וטפור מים:
תגרש גוים רבים עמים.	יירשו ארצם ועמל לאמים:
בעבור ישמרו חקים ותורות.	אמרות יי אמרות טהורות:
ויתעדנו במרעה שמן.	ובחלמיש צור פלגי שמן:
בנוחם בנו עיר קדשך.	ויפארו בית מקדשך:
ותאמר פה אשב לארך	ימים, צידה בךך אברך:
כי שם יזכרו זכר-צדק.	אף כהניך ילקשר צדק:
ובית הלוי געימות יזמרו.	לך יתרועעו אף ישירו:

ועל כל פעול, על כל מה שפעלת ערוכה לך כהתלה. חסידך וכו' ע"ז. תהלים קע"ה, י'.
אלהים חיים, ירמיה י', י'. להודיע, שיעור המרוז, אחת החלות להודיע בעלבים, כי טאד נעלית
על כל חלבים, ותנות על כל חלבים שחמרו הנח עמוכרות להקודם וע"ז תהלים ל"ז, ט'. והפייטן
ספריד נעלית להאזות המרוז. ראו היר הגדולה ע"ז שעות י"ד, ל"א. שם תפארת, כ"ל וכו'
לכ"כ יזעיה ס"ג, י"ד. ורברח עמם, ע"ז שעות כ', י"ט. וגם העבים נטפו מים, נשעת שמן
חורק, וע"ז תהלים ס"ח, ט'. ידעת לבתם, דברים כ', ז'. וע"ז נדע כי העקר הסדבר כה"א. בארץ
ציה, ירמיה כ', ו'. פקיה כמו נחת, והפייטן הפיל סוף כדי לשמור קלם שירו. שם נכל חרוז ד' ר'
חנות טן ח' סנרות. דגן שמים, הטן. שאר, טוון. ומס' ל' הפסוק תהלים ע"ה, כ"ד. וכ"ז. חגרש
גוים, תהלים פ', ט'. יירשו ארצם, תהלים ק"ה, ט"ד. בעבור ישמרו, שם פסוק ע"ה. אמרות ה',
ס' י"כ, ז'. ויתעדנו ע"ז נחמיה ט', כ"ה. פלגי שמן, ל' חיוכ כ"ט, ו'. וע"ז הוא כטעם חרץ
זכת חלכ ודנז. בנוחם בנו וכו' לא חרע לטה כתב בנו חלל עיר וכמכ ויפארו נכס"ט, הלל לא בנו
את העיר וכו' וכו' וכו' לו לומר בנוחם פארו עיר קדשך וכו' בית מקדשך. נוסארו כ"ל. פה
אשב, תהלים קל"ב, י"ד. וע"ז. כי שם, דברים ל"ג, י"ט. אף כהניך, תהלים קל"ב, ט'. יתרועעו, ל'

שיר היחוד ליום השבת

בית ישראל ויראי יי.	יבדו ויזרו שמה יי.
הטיבות מאד לראשונים.	כן תיטיב גם לאחרונים:
יי תשיש נא עלינו.	באשר ששנת על אבותינו:
אותנו להרבות ולהיטיב.	ונודה לך לעולם כי תיטיב:
יי תבנה עירך טהרה.	כי עליה שמה נקרא:
וקרן דוד תצמיח פה.	ותשכון לעולם יי בקרבה:
ובחי צדק שמה נזבחה.	וקימי קדם תערכ מנחה:
ובכרך עמך באור פניך.	כי תפצים לעשות רצונך:
וברצונך תעשה חפצנו.	הבט נא עמך כלנו:
בחרתנו היות לך לעם סגלה.	על עמך ברכתך סלה:
ותמיד נספר תהלתך.	ונהלל לשם תפארתך:
ומברכתך עמך וברך.	כי את כל אשר תברך מברך:
ואני בעודי אהללה בוראי.	ואברכהו כל ימי צבאי:
יהי שם יי מברך לעולם.	מן העולם ועד העולם:

בפתיח, ברוך יי אלהי ישראל מן העולם ועד העולם. ויאמרו כל העם
אמן ויהלל ליי: ענה דניאל ואמר להוא שמה דניאל הוא מברך מן העולם
ועד העולם די חבמתא ונבירתא דילה היא: ונאמר, ויאמרו הלויים ישוע
וקדמיאל בני השבניה שרביה הודיה שבניה פתחיה קומו ברכו את יי
אלהיכם מן העולם עד העולם ויברכו שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה:
ונאמר, ברוך יי אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ואמר כל העם אמן
הללויה: ונאמר, ויברך דוד את יי לעיני כל הקהל ויאמר דוד. ברוך
אתה יי אלהי ישראל אבינו מעולם ועד העולם:

דנה, תהלים ס"ה, יד. בית ישראל, ע"כ ישראל נחמ נח, בית אחרון נחמו, ירחי ה' נחמו
(תהלים קצ"ו), וספייטן כנדיל בית אחרון לכסנים וללוויים, ואמר חף כהנך ילכזו דת, נגד הכהנים,
ובית הלוי נעשות יזכרו נגד הכהנים ואח"כ עניא בית ישראל וירחי ה'. ה' חשיש נא וגו' אוחנו
להרבות וגו' נכנס על לזון דכריס ב"ח, ס"ג. ונודה לך וכו' נכנס על ל' תהלים ע"ט, י"ט. כי
עליה, דניאל ט', י"ח. וקרן דוד תצמיח, ע"כ תהלים קל"ב, י"ז. ובחי צדק, ע"כ דכריס
ל"ג, י"ט. וכימי קדם, ע"כ טלחי ג', ד'. כי תפצים וכו' ע"כ תהלים ט', ט'. הבט נא, ישעיה ס"ד,
ח'. היות לך לעם סגלה, ע"כ דכריס ז', ו'. וכימי היות לך לסגלה וגם כול יתכן ע"כ שסות י"ט, ה'.
על עמך, תהלים ג', ט'. נספר, תהלים ע"ט, י"ג. ונהלל, טל' דה"א כ"ט, י"ג. ומברכתך, ט"ז ז', כ"ט.
כי את כל, ל' נסדנר כ"ז, ו'. ואני בעודי, ע"כ תהלים קצ"ו, כ'. ואברכהו כן ככ"י וכו' נל' נספר.
כל ימי צבאי, כל זמן היותי, ונקרא האזן לנח כעבור שני ימים סנה כטו לנח: כל חיל וכול ע"כ חיונ
יד, יד. יהי שם, תהלים קי"ג, כ'. ככתוב דה"א ע"ז, ל"ו. ענה דניאל, דניאל ב', כ'. ויאמרו הלויים,
נחמיה ט', ה'. ויש לדעת כי סן ונחמ ויאמרו כל היום עד סוף חיונו ככ"י. ברוך ה', תהלים ק"ו,
ט"ח. ויברך דוד דה"א כ"ט, י'.

שיר הכבוד

בשמות חיים הארון הקדש לאנעים ומירות יא לוטר ד' פסוקים חלו.
 שאני שְׁעָרִים רָאשִׁיכֶם וְהַשְׂאִיפְתִּי עֵלַיִם וְנִבְאָה סִלְפָּה הַקְּבֹדֶה: מי יָרָה סִלְפָּה הַקְּבֹדֶה וְנִבְאָה סִלְפָּה הַקְּבֹדֶה: מי הָיָא וְהָ סִלְפָּה הַקְּבֹדֶה וְנִבְאָה סִלְפָּה הַקְּבֹדֶה: מי הָיָא וְהָ סִלְפָּה הַקְּבֹדֶה וְנִבְאָה סִלְפָּה הַקְּבֹדֶה:

אֲנָעִים וְמִירוֹת וְשִׁירִים אֲאָרֹג.
 בְּפִשִּׁי חֲמֻדָּה בְּצֵל יִדְדָה.
 מִדֵּי רִבְרִי בְּכִבּוּדָה.
 עַל־כֵּן אֲרַבֵּר בָּךְ גִּבּוּרֹת.
 אֲסַפֶּרָה בְּכֹדָה וְלֹא רֵאִיתִי.
 בֵּיד גִּבִּיאוֹתָיִךְ בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ.
 גִּדְלָתְךָ וְגִבּוּרְתְּךָ.
 דְּכֹמוֹ אוֹתְךָ וְלֹא כְפִי־יִשְׁשָׁה.
 הַמִּשְׁלִיחַ בְּרִב חַיִּיזוֹנוֹת.
 וַיַּחֲזֹו בָךְ זִקְנָה וּבְתָרוֹת.
 זִקְנָה בְּיוֹם דִּין וּבְתָרוֹת בְּיוֹם קָרֵב.
 חֲבֹשׁ בְּזֹכֶר יִשׁוּעָה בְּרֵאשִׁי.
 טָלְלִי אוֹרוֹת רֵאשִׁי נִמְלֵא.
 יִתְפָּאֲרֵבִי בִּי חֲפִץ־בִּי.
 בָּתֵּם טְהוֹר פֹּה דְּמֹגֵת רֵאשִׁי.
 לַחַן וּלְכִבּוּד צְבִי תִפְאָרָה.

כִּי אֲלִיָּה נִפְשִׁי תַעֲרוֹג:
 לְדַעַת כָּל־דָּו סוֹדָה:
 הוֹסֵפָה לִבִּי אֶל־הוֹדֶיךָ:
 וְשִׁמְךָ אֲכַבֵּד בְּשִׁירֵי יְדִידוֹת:
 אֲדַמָּה אֲכַנֶּה וְלֹא יִדְעִיתִי:
 דְּמִיתָ הַדָּר כְּבוֹד הוֹדֶךָ:
 כִּנּוּ לְתַקְתָּ פַעֲלָתְךָ:
 וַיִּשְׁוּוּךְ לִפִּי מַעֲשֵׂיךָ:
 הִנֵּה אֶחָד בְּכָל־דְּמִיזוֹנוֹת:
 וַיִּשְׁעַר רֵאשִׁיךָ בְּשִׁיבָה וְשִׁחְרוֹת:
 בָּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָדָיו לֹא רָב:
 הוֹשִׁיעָה לִּי יָמִינוּ וּזְרוּעַ קִדְשׁוֹ:
 וְתַצִּיחֵנִי דְּקִסְמִי לִילָה:
 וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לַעֲטָרַת צְבִי:
 וְחֶסֶד עַל־מִצַּח כְּבוֹד שְׁם קִדְשׁוֹ:
 אֲכַתּוֹ לִי עֲטָרָה עֲטָרָה:

אנעים ומירות, שיר הוב נקרא שיר הכבוד בעבור שמדבר בכבוד הכבוד. וסנה נסדור יא כ"י שיש בו כל שירי היחוד לא נטלא שיר זה, גם כפירוש יא כ"י על שירי היחוד חין שם פירוש על אנעים ומירות, אשר ע"כ נראה כי טזר שירי היחוד חינו עמכר אל שיר הכבוד חלא הוא חתם שיריו עם י"ה שם ה' עבודך, וכמו שירי גם פסוקי התורה שנסדור עליו כי שם חמישה השירים, ואנעים ומירות הוא חונר ע"י חתם אשר שהחמש בו נטאל ונקבל אל שירי היחוד. ונטלא ככ"י אחד ראש עליו, שיר הכבוד שישד רנינו יהודה חתם שיריגשבורק ז"ל, וכן כח גם בעל היומסין נדף קס"ה, וא"כ הכס הלך הכן נעמכות חניו. — אארוג, ל' אריגה, ר"ל שירים נחרים ושקולים יפה. כי אליך, ל' תהלים ט"ז, נפצי חפדך בן העיקר וסוף ע"כ כללו סעודתי (שיר כ', ג') וכן הדפסתי כנר נסדור חפלת יארים. וכרוב סדורים גם נמות אריו"ס נדפס חפדך נקל וטעות וסעד טלת קצל טלת יתכן לוטר אחר חפדך והיה לו לכתוב חפדך אל או א"כ אל וע"כ הככון חפדך כל' הכתוב. רז סודך נסמרות אל טחנחך ועלך. רז ל' חעלוטה נארעית, כמו על רזא דכס (דניאל ב' י"ח), חרגוס טרגליס חרש, טחללן נהר (יבואע ב', ח'). סודך, ל' טלס ומחנה, רמטחטווס, כמו מי עעד כסוד ה' (ירמיה כ"ג, י"ח). הומה, חפלה. דודיך, אהבתך, כמו טונים דודיך טיין (שיר ח', ב') אחך אח דודי לך (זס ז', יג'), פריינרסמפט. אספרה טפה ולהלטה הולך הזיר ע"כ ח"ג, וסחרוים שלפניו הכס בדמות הקדמס לו. אכנך, אקרה חוהך נכניו סס, כמו חנון ורחום וקדושה. ולא כפי ישר, פירוש חע"פ שריו חוהך, לחוהך ולחוהך פעלחך דעוך חכל חוהך נעלעך לא דעו, כי חין לך דעיון כלל. וישייך כן נקודו נכנין טיעל. המשילוח ברוב חויונות, פירוש שהטעלון נים כנכיר חיש טלחטה, וכסיני כוקן טלת חסתי וכמו שפכר וכולך, וכס: הדעיונות כללו חתה אחד וכלי חס דמות הנקף. ובחרות ל' ניטי נחורוית (קסלת י"ח, ט'). ושחרות, ל' נעוריס, כמו סילדות וסחרות (זס י"ח, י'), וכן אשר נשיר היחוד ליוס ג' לא יחולו זקנה ונחרות עליך גם אינה ושחרות. זקנה ביום דין, ככתוב דניאל ז', ט'. ובחרות ביום קרב, כמו שפירש ד"ר לשטות כ', ב'. נגלה נים כננור טלחטה ונגלה נסתן חורס כוקן טלת חסתיס וכו'. ונחגינה דף י"ד כתוב אחד חוטר לבזזה כחלג חיור וזער ראזה כעטר נקף, וכתבי קויתויו חלחלים חזורות כעורכ (שיר ס' י"ח) כלן כיצינה כלן נעלחטס וכו'. רב, ל' ריב וטלחטה, טל' ידיו רב לו (דברים ל"ג, ז'). כוכע ישועה. ישעיה נ"ט, י"ח. הושועה לו, חללים כ"ח, ח'. טללי אורות ע"פ ישעיה כ"ה, י"ח וזיר ה', ב'. והוא יהיה לי, רעו לפסוק ניטעיה כ"ח, ס'. צבי, ל' יופי וזכר. חסם טהור ע"כ שיר ה', י"ח. ויסי ל' חקיקה. אפחח, חוטה חלו, חס ישראל. עטרה עטרה,

שיר הכבוד

<p>קוצותיו תלמלים שחרות: יעלה נא על־ראש שמחתו: וצניף מלוכה צבי תפארת: מאשר יקרו בעיניו כפרם: וקרוב אלי בקראי אליו: פורה בדרךכו בבואו מאדום: תמונת יי לגד עיניו: יושב תהלות בם להתפאר: דוד ודוד עם הורשך הרוש: ורנתי תקרב אליך: ותפילתי תבון קטרת: בשיר יושר על־קר־בניך: מחולל ומוליד צדיק בביר: ואותה קח לך בבשמים ראש: כי נפשי תערוג אליך:</p>	<p>מחלפות ראשו בכימי כהרות. נוה הצדק צבי תפארתו: סגלתו תהי בידו עטרת. עמוסים נשאם עטרת עגדם: פארו עלי ופארי עליו. צח ואדום ללבושו אדם: קשר תפלין הראה לענו. רוצה בעמו ענוים ופאר: ראש דברך אמת קורא מראש. שית המון שירי נא עליך: תהלתי תהי לראשך עטרת. תיקר שירת־ך בעיניך: ברכתי תעלה לראש משביר. ובברכתי תנענע לי ראש: יערב נא שיחי עליך.</p>
--	---

לך יי הגדולה והנכורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך יי הממלכה והמתנשא לכל לראש:
 מי יסלל גבורות יי ישמיע כל תהלותיו:

והעטרה היא תפלת יצחק. וכמו שאתר למטה תכלתי תהי לראש עטרת. קוצותיו שיר ה' יא.
 צבי תפארתו, נדבום יין בית תפארתו, וסמכר. יעלה, כהפעיל והוא לקוח טל' תכלים - קל"ו, ו'
 סגלתו תהי וכו' ע"פ ישעיה ס"ב, ג'. עמוסים, כעמוסים מנען נשאם על כנפי נשרים וטייסק על
 ישעיה ע"ו, ג'. מאשר יקרו, ע"פ ישעיה ט"ג, ד'. וקרוב אלי וכו' ע"פ דברים ד', ז'. צח ואדום
 וכו' ע"פ שיר כ', יא. וישעיה ס"ג, א'. ב'. וג'. קשר תפלין וגו' יסודו נגמרת נרכות דף ז' הכרה
 כקנ"ה למטה קשר תפלין, והוא טל על התקשרות הכנחת הקנ"ה בילדיו אשר בקץ שנה רכינו
 טהקנ"ה לברכות לו דרכים, וראה נפירוש חנן חניכ בספרו עין יעקב ונס' כפתור ופרח על האגדות.
 וחמונת ה' ע"פ נעדר יכ, ח'. רוצה בעמו, תכלים קט"ט, דז. יושב תהלות ע"פ שם כ"ב,
 ד'. ישעיה ע"ט, ג'. ראש דברך אמת, תכלים קי"ט, ק"ס. קורא מראש, שורו, קורא דוד ודוד מראש,
 דרוש עם דורשן, וכו' ע"פ ישעיה ט"א, ד'. שית, תשית ותאס. תהלתי חזוי וכו', כחנינה דף יג, כ'
 טלחך סנדלפון קוצר בתרים לקונו, ור"ל תתפלתן אל לדיקים כמו בכחזו שם המוספית, וכן הוא נהדיו
 כשעות רכס פ' כ"א. ותפלתו, ע"פ תהלים קט"א, ב'. ברכתו, טל' טאלי יא, כ"ו. משביר, הקנ"ה
 כטכלכל כל. מחולל, נודח. כביר, נגור, כמו הן חל כביר (חיוכ ל"ו, ה'). חנענע לי ראש, לשון זו
 לקוחה טנענע נרכות דף ז'. וענינה, תקבל את נרכתי נרלון. כבשמים ראש, כבשמים טונים (שעות ל' ב"ג).
 יערב נא שירי, ע"פ תהלים ק"ד, ל"ד. כי נפשי תערוג אליך, יסד כפייטן חמיטת הזיר טעין פמיטתו.

לב לָדוֹד מִשְׁכִּיל אֲשֶׁרִי גִשּׁוּי-פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה:
 אֲשֶׁרִי-אָדָם לֹא יִחַשֵׁב יֵהוּהָ לוֹ עוֹן. וְאֵין בְּרוּחוֹ
 רְמִיָּה: כִּי-הִחַרְשֵׁתִי בְּלוֹ עֲצָמַי. בִּשְׁאֲגָתִי כָל-
 הַיּוֹם: כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה תִּכְבֵּד עָלַי יְדָךְ נִהְפָּךְ
 לְשֹׁדִי. בְּחֶרְבִּי קִיץ סֵלָה: חֲטָאתִי אוֹדִיעָךְ.
 וְעוֹנִי לֹא-כִסִּיתִי אֲמַרְתִּי אוֹדָה עָלַי פֶּשַׁעִי
 לִיהוָה. וְאַתָּה נִשְׂאֵת עוֹן חֲטָאתִי סֵלָה: עַל-זֹאת
 יִתְפַּלֵּל כָּל-חֲסִיד אֱלֹיָךְ לַעֲת מִצָּא רַק לְשֹׁטֵף
 מִיָּם רַבִּים. אֲלִיוֹ לֹא יִגְעוּ: אַתָּה סֹתֵר לִי מִצָּר
 תִּצְרֵנִי רְנִי פֶלֶט תְּסוּבְּבִי סֵלָה: אֲשַׁכִּילָךְ וְאוֹרָךְ
 בְּדֶרֶךְ-זוֹ תִלֵּךְ. אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי: אֶל-תִּהְיֶה
 כְּסוּס כְּפֹרֵד אֵין הָבִין בְּמִתְגַּוְרֶסֶן עֲדִיו לְבָלוֹם.
 בַּל קָרַב אֱלֹיָךְ: רַבִּים מְכֹאֲבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטָח
 בִּיהוָה. חֲסֵד יְסוּבְּבִי: שְׂמַחוּ בִיהוָה וְגִילוּ
 צְדִיקִים. וְהִרְגִּינוּ כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵב:

מה-טבו אלהיך יעקב. משכנותיך ישראל: ואני ברב חסדך אבא ביתך.
אשתחווה אל-היכל קדשך ביראתך: יי אהבתי מעון ביתך ומקום משכן
כבודך: ואני אשתחווה ואכרעה. אברכה לפני-יי עשי: ואני תפילתי לך יי
עת רצון אלהים ברב-חסדך. ענני באמת ישעך:

יש נוהגים לאמר פסוקים אלו:

אני קראתיך כי-תענני אל. הט-אונך לי שמע אמרתי: אני בצדק אחזה פניך. אשבעה בהקיץ תמונתך: ואני
עליך בטחתי יי. אמרתי אלהי אתה: שמע קול תחנוני בשועי אליך. בנשאי ידי אל-דביר קדשך: יי אלהי. שועתי
אליך ותרפאני: אליך יי אקרא. ואל-אדני אתחנו: האירה פניך על-עבדך. הושיעני בחסדך: כי-לך יי
החלתי. אתה תענה אדני אלהי: שמעה תפילתי יי ושועתי האזינה. אל-דמעתי אל-תחרש: שמע-יי וחנני. יי
היה עזר לי:

שיר המעלות לדוד. שמחתי באמרים לי בית יי ולך: שש אנכי על-אמרתך. כמוצא שלל רב: תקשיבה
לקול שועי מלכי ואלהי. כי-אליך אתפלל: יי בקר תשמע קולי. בקר אערך-לך ואצפה: אני קראתיך כי-
תענני אל. הט-אונך לי שמע אמרתי: רגלי עמדה במישור. במקהלים אברך יי:

ומזכרו: לזכור כל יום יום.

זכור עורב-ללעיות, זכור ללעיות שתי תכונות ויחד, שתי תכונות ויחד, שתי תכונות. מזכור מזכיר. 195.

יגדל אלהים חי וישתבח / נמצא ואין עת אל מציאותו:
אחד ואין יחיד כיהודו / נעלם וגם אין סוף לאחדותו:
אין לו דמות הגוף ואינו גוף / לא נערך אליו קדשתו:
קדמון לכל-דבר אשר נברא / ראשון ואין ראשית לראשיתו:
5 הגו אדון עולם לכל-נוצר / יורה גדלותו ומלכותו:
שפע נבואתו נתנו (גיא נתנה) אל- / אנשי סגלותו ותפארתו:
לא קם בישראל כמשה עוד / נביא ומביט את-תמונתו:
תורת אמת נתן לעמו אל / על-יד נביאו נאמן ביתו:
לא יחליף האל ולא ימיר / דתו לעולמים לוולתו:
10 צופה ויודע סתרינו / מביט לסוף דבר בקדמתו:
גומל לאיש חסד כמפעלו / גותן (גא יתן) לרשע רע פרשעתו:
ישלח לקץ ימים משיחנו / לפדות מחכי קץ ישועתו:
מתים יחיה אל ברב חסדו / ברוך צדי-עד שם תהלתו:

ומחזרו לינו ידוע. שתי ללעיות בכל טור. משקלו יתד ושתי תנועות בכל ללעית. — א 575.

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מֶלֶךְ / בְּטָרֶם כָּל־יִצִּיר וְנִבְרָא:
 לַעֲת נַעֲשֶׂה בְּחִפְצוֹ כָּל / אֲזִי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא:
 וְאַחֲרֵי כֵּן־כָּלֹת הַכָּל / לְבַדּוֹ י־מֶלֶךְ נִוְרָא:
 וְהוּא הָיָה וְהוּא הוּא / וְהוּא יְהִיָּה בְּתַפְאָרָה:
 וְהוּא אֶחָד וְאֵין שְׁנֵי / לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחֲבִירָה:
 בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית / וְלוֹ הָעוֹ וְהַמְשָׁרָה:
 וְהוּא אֵלִי וְחִי גֹאֲלִי / וְצוֹר חֲבִלִי בַּעֲת צָרָה:
 וְהוּא נָסִי וּמְנוֹס לִי / מִנֶּת כּוֹסֵי בְיוֹם אֶקְרָא:
 בְּיָדוֹ אֶפְקִיד רוּחִי / בַּעֲת אִישָׁן וְאַעֲיָרָה:
 וְעַם־רוּחִי גּוֹיָתִי / יִי לִי וְלֹא אֵירָא:

ברוך אתה יי אלהינו מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם:
 בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶת־הָאָדָם בְּחִכְמָה וּבְרָא בּוֹ נִקְבִּים וְנִקְבִּים חֲלוּלִים
 חֲלוּלִים. גְּלוֹי וְיִדְוֶעַ לְפָנֶי כֶּסֶף כְּבוֹדָךְ שָׁאֵם יִפְתַּח אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסְתֵּם אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשָׁר לְהַתְקִיִּם
 וְלַעֲמֹד לְפָנֶיךָ (אִפְלוּ שְׁעָה אַחַת). בָּרוּךְ אַתָּה יי רוֹפֵא כָּל־בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:
 אֱלֹהֵי. נִשְׁמָה שְׁנִיתָ בִּי טְהוֹרָה הִיא. אַתָּה בְּרֵאתָ אֶתָּה יָצַרְתָּ אֶתָּה נִפְחַתָּ בִּי וְאַתָּה מְשַׁמְרָה בְּקִרְבִּי
 וְאַתָּה עֲתִיד לְטַלָּה מִמֶּנִּי וְלְהַחְזִירָה בִּי לְעֵתִיד לָבָא: כָּל־זֶמֶן שֶׁהַנִּשְׁמָה בְּקִרְבִּי מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי
 אֱלֹהֵי וְאַתָּה יי אֲבוֹתֵי רַבּוֹן כָּל־הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל־הַנְּשָׁמוֹת.
 בָּרוּךְ אַתָּה יי הַמַּחְזִיר נְשָׁמוֹת לְפָנֶיךָ מֵתִים:

בקהלות אשכנז המערבית אומרים ברכת התורה קודם פ' התמיד (וכן בהג והגר"א)

ברוך אתה יי אלהינו מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲסוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה:
 וְהַעֲרַב־נָא יי אֱלֹהֵינוּ אֶת־דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְכַפֵּי עֵמָךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנִהְיָה אֲנִי וְצִאֲצָאֵינוּ
 וְצִאֲצָאֵי עֵמָךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל כָּלֵנוּ יוֹדְעֵי שְׁמָךְ וְלֹמְדֵי תוֹרָתְךָ (לְשִׁמָּה). בָּרוּךְ אַתָּה יי הַמְלַמֵּד תוֹרָה לְעַמּוֹ
 יִשְׂרָאֵל:
 בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה
 יי נוֹתֵן הַתּוֹרָה:
 יְבָרְכֵךְ יי וְיִשְׁמְרֵךְ: יָאֵר יי פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיַחֲנֹךְ: וְיֵאָר יי פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיִשֶּׁם לְךָ שְׁלוֹם:

אלו דברים שאין להם שעור. הפאה והכורים והראיין וגמילות חסדים ותלמוד תורה: אלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה והקצין קצמת (לו) לעולם הבא. ואלו הן. כבוד אב ואם. וגמילות חסדים. והשקמת בית המדרש שחרית וערבית. והקנסת אורחים. ובקור חולים. והקנסת כלה. ולבית המת. ועין תפלה. והבאת שלום בין אדם לחברו. ותלמוד תורה כנגד כלם:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר נתן (ניא הנותן) לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שלא עשני גוי (ניא נכרי):

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שלא עשני עבד:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שלא עשני אשה:

(נשים מברכות: ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שעשני כרצוני):

(בקצת קהלות מוסיפין ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם מגביה שפלים):

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם פוקח עורים:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם מלביש ערמים:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם מתיר אסורים:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם זוקף כפופים:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם רוקע הארץ על-המים:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שעשה לי כל-צרכי:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם המכין מצעדי-גבר:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אוזר ישראל בגבורה:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם עוטר ישראל בתפארה:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם הנותן ליצה פת:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם המעביר שנה מציני ותנומה מעפעפי.

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתחילנו בתורתך ונדבקנו במצותיך. ואל תביאנו לא לידי חטא ולא לידי עברה ועון ולא לידי נסיון ולא לידי בויז. ואל תשלט-בנו יצר הרע. והרחיקנו מאדם רע ומחבר רע. ונדבקנו ביצר הטוב ובמעשים טובים. וכך את-יצרנו להשתעבד-לך. ותננו היום ובכל-יום לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל-רואינו. ותגמלנו חסדים טובים. ברוך אתה יי גומל חסדים טובים לעמו ישראל:

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי. שתחילני היום ובכל-יום מעוז פנים ומעוז פנים מאדם רע ומחבר רע ומשכן רע ומפגע רע ומשטן המשחית מדין קשה ומבצל דין קשה. בין שהוא בן-ברית ובין שאינו בן-ברית:

שחרית ליום כפור

בארצות מזרח אירופה נתפשט המנהג לומר כאן פרשת עקידה (ולדעת הגר"א אין לאמרה)

אלהינו ואלהי אבותינו וזכרנו בזכרון טוב לפניך ופקדונו בפקדות ישועה ורחמים משמי קדם וזכר-לנו יי אלהינו אהבת הקדמונים אברהם יצחק וישראל עבדיך את-הברית ואת-החסד ואת השבועה שנשבעת לאברהם אבינו בהר המוריה ואת-העקדה שעמד את-יצחק בנו על נבי המזבח. בכתוב בתורתך:

ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם. ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני: ויאמר קח-נא את-בנה את-יחידך אשר-אהבת את יצחק ולך-לך אל-ארץ המרעה. והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך: וישכם אברהם בבקר ויחבש את-חמרו ויקח את-שני נעריו אתו ואת יצחק בנו. ויבקע עצי עלה ויקם ולך אל-המקום אשר-אמר-לו האלהים: כיום השלישי וישא אברהם את-עיניו וירא את-המקום מרחק: ויאמר אברהם אל-נעריו שבו-לכם פה עם-החמור ואני והנער נלכה עד-פה. ונשתחוה ונשובה אליכם: ויקח אברהם את-עצי העלה וישם על-יצחק בנו. ויקח בידו את-האש ואת-המאכלת וילכו שניהם יחדו: ויאמר יצחק אל-אברהם אבי ויאמר הנני בני. ויאמר הנה האש והעצים ואיה השם לעלה: ויאמר אברהם אלהים יראה-לו השם לעלה בני. וילכו שניהם יחדו: ויבאו אל-המקום אשר אמר-לו האלהים ויבן שם אברהם את-המזבח ויערף את-העצים. ויעמד את-יצחק בנו וישם אתו על-המזבח ממעל לעצים: וישלח אברהם את-ידו ויקח את-המאכלת. לשחט את בנו: ויקרא אליו מלאך יי מן-השמים ויאמר אברהם. ויאמר הנני: ויאמר אל-תשלח ידך אל-הנער ואל-תעש לו מאומה. כי עתה ידעתי כי-ירא אלהים אתה ולא חשכת את-בנה את-יחידך ממני: וישא אברהם את-עיניו וירא והנה-איל אחר נאחו בסבך בקרניו. וילך אברהם ויקח את-האיל ויעלהו לעלה תחת בנו: ויקרא אברהם שם-המקום ההוא יי יראה. אשר יאמר היום בהר יי יראה: ויקרא מלאך יי אל-אברהם. שנית מן-השמים: ויאמר כי נשבעתי נא-יי. כי יען אשר עשית את-הדבר הזה ולא חשכת את-בנה את-יחידך: כי-ברך אברהם והרבה ארבה את-זרעה ככוכבי השמים וכחול אשר על-שפת הים. וירש זרעה את שער איביו: והתברכו בזרעה כל גוי הארץ. עקב אשר שמעת בקלי: וישב אברהם אל-נעריו ויקמו וילכו יחדו אל-באר שבע. וישב אברהם בבאר שבע:

רבנו של עולם יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתזכר-לנו ברית אבותינו כמו שכבש אברהם אבינו את רחמיו מן יחידו ורצה לשחוט אותו כדי לעשות רצונה בן יכבשו רחמיה את בעסה מעלינו ויגלו רחמיה על מדותיה ותכנס אתנו לפנינו משורת דינה ותתנהג עמנו יי אלהינו במדת החסד ובמדת הרחמים. ובטובה הגדול לשוב חרון אפה מעמה ומעירה ומארצה ומנחלתה. וקיים-לנו יי אלהינו את הדבר שהבטחתנו על ידי משה עבדך. כאמור. וזכרתי את-בריתי יעקוב ואף את-בריתי יצחק ואף את-בריתי אברהם אזכר והארץ אזור:

[לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר (ובגלוי) ומודה על-האמת ודובר אמת בלבבו וישכם ויאמר:]
 רבון כל-העולמים לא על-צדקותינו אנחנו מפילים תחנונינו לפניך כי על רחמיה הרבים. מה
 אנו. מה חיינו. מה חסדנו. מה צדקנו (ניא צדקותינו) מה יושענו (ניא ישועתנו) מה-כחנו. מה-גבורתנו.
 מה-נאמר לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו. הלא כל-הגבורים כאין לפניך. ואנשי השם כלא היו.
 וחכמים כבלי מדע. וגבונים כבלי השכל. כי רב מעשיהם תהו. וימי חיהם הבל לפניך. ומותר האדם
 מן-הבהמה אץ. כי הכל הבל:

אבל אנחנו עמך בני בריתך. בני אברהם אברהם שושבעת לו בחר המריה. ורע יצחק יחידו שנעקד
 על גב-המזבח. עדת יעקב בנה בכורך שמאחבתך שאהבת אתו ומשמחתך ששמחת בו קראת את-
 שמו ישראל וישרח:

לפניך אנחנו חייבים להודות לך ולשבחה ולפארה ולברך ולקדש ולתת-שבח והודיה לשמך.
 אשרינו מה-טוב חלקנו ומה-נעים גורלנו ומה-יפה ירשתנו. אשרינו שאנחנו משכימים ומעריכים ערב
 ובקר ואומרים פעמים בכל-יום שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד:
 ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

אתה הוא עד שלא נברא העולם אתה הוא משנברא העולם. אתה הוא בעולם הזה ואתה הוא
 לעולם הבא. קדש את-שמך על מקדישי שמך וקדש את-שמך בעלמך. ובישועתך תרום ותגביה קרנו.
 ברוך אתה יי מקדש את-שמך (ניא את-שמו) ברבים:

אתה הוא יי אלהינו בשמים ובארץ ובשמי השמים העליונים. אמת אתה הוא ראשון ואתה הוא אחרון
 ומבלעדיך אין אלהים. קבץ קוף מארבע כנפות הארץ. יכירו וידעו כל-באי עולם כי אתה-הוא האלהים
 לבדך לכל ממלכות הארץ. אתה עשית את-השמים ואת-הארץ את-הים ואת כל-אשר בם. ומי ככל-מעשה
 ידיך בעליונים או במחמנים שיאמר לך מה-תעשה. אבינו שבשמים עשה עמנו חסד בעבור שמך הגדול שנקרא
 עלינו. וקיים-לנו יי אלהינו מה-שכתוב. בעת ההיא אביא אתכם ובעת קבצי אתכם כי-אתם אתכם לשם
 ולתהלה בכל עמי הארץ בשוכי את-שבתיכם לעיניכם אמר-יי:

במנהג אשכנז המערבי אומרים כאן ברכת התורה

וידבר יי אל-משה לאמר: ועשית כיוור נחשת וכנף נחשת לרחצה. ונתת אתו בין-אהל מועד ובין
 המזבח ונתת שמה מים: ורחצו אהרן ובניו ממנו. את-ידיהם ואת-רגליהם: בבאם אל-אהל מועד
 ורחצו מים ולא ימתו. או בגשתם אל-המזבח לשרת להקטיר אשה ליי: ורחצו ידיהם ורגליהם
 ולא ימתו. והיתה להם חק-עולם לו ולזרעו לדורתם:

וידבר יי אל-משה לאמר: צו את-אהרן ואת-בניו לאמר זאת תורח העלה. היא העלה על מוקדה
 על-המזבח כל-הלילה עד-תבקר ואש המזבח תוקד בו: ולבש הפהן מדו בד ומכנסים-בד ילבש
 על-בשרו והרים את-הדשן אשר תאכל האש את-העלה על-המזבח. ושמו אצל המזבח: ופשט את-
 בגדיו ולבש בגדים אחרים. והוציא את-הדשן אל-מחוץ למחנה אל-מקום טהור: והאש על-המזבח
 תוקד-בו לא תכבה וכער עליה הפהן עצים בבקר בבקר. וערף עליה העלה והקטיר עליה חלבי
 השלמים: אש תמיד תוקד על-המזבח לא תכבה:

שחרית ליום כפור

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתרחם עלינו ותמחל לנו על כל חטאתינו ותכפר לנו את כל עונותינו ותסלח לכל פשעינו ותכנה בית המקדש במהרה בימינו ונקריב לפניך קרבן התמיד שיכפר בעדינו כמו שכתבת עלינו בתורתך על ידי משה עבדך מפי כבודך באמור:

וידבר יי אל-משה לאמר: צו את-בני ישראל ואמרת אליהם. את-קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו: ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לי. כבשים בני-שנה תמימים שנים ליום עלה תמיד: את-הכבש אחד תעשה בבקר. ואת הכבש השני תעשה בין הערבים: ועשירית האיפה סלת למנוחה. בלולה בשמן קתינת תהין: עלת תמיד. העשיה בחר סיני לריח ניחח אשה לי: ונסכו רביעת תהין לכבש האחד. בקדש הסף נסך שכר לי: ואת הכבש השני תעשה בין הערבים. כמנוחת הבקר וכנסכו תעשה אשה ריח ניחח לי:

ושחט אתו על ירך המזבח צפונה לפני יי. וחרקו בני אהרן הכהנים את-דמו על המזבח סביב:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא אמירה זו חשובה ומרצה לפניך כאלו הקרבנו קרבן התמיד במועדו ובמקומו וכהלכתו:

אתה הוא יי אלהינו שהקטירו אבותינו לפניך את-קטרת הסמים בזמן שבית המקדש קים. באשר צוית אותם על ידי משה נביאך ככתוב בתורתך:

ויאמר יי אל-משה קח-לך סמים נטף ושחלת וחלבנה סמים ולבנה זכה. בד בבד יהיה: ועשית אתה קטרת ריח מעשה רוקח. ממלח טהור קדש: ושחקת ממנה הדק ונתתה ממנה לפני העדת באהל מועד אשר אועד לך שמה. קדש קדשים תהיה לכם: ונאמר. והקטיר עליו אהרן קטרת סמים. בבקר בבקר בהיטיבו את-הנרות יקטירנה: ובהעלת אהרן את-הנרות בין הערבים יקטירנה. קטרת תמיד לפני יי לדורתכם:

תנו רבנן פסוק תקטרת כיצד. שלש מאות וששים ושמונה מנים היו בה. שלש מאות וששים וחמשה כמנין ימות החמה. מנה לכל יום פקס בשחרית ופקס בין הערבים ושלשה מנים יתרים שמהם מכניס כהן גדול מלא חפניו ביום הפורים. ומחזירם למכתשת בערב יום הפורים. ושוחקן יפה יפה כדי שתהא דקה מן הדקה. ואחד עשר סמנים היו בה. ואלו הן הצרי והצפרן והלבונה והלבונה משקל שבעים שבעים מנה. מור וקציעה שבלת נרד וכרכם משקל ששה עשר ששה עשר מנה. הקשט שנים עשר וקלופה שלשה וקנמח תשעה. בורית כרשינה תשעה קבין. יין קפריסין סאין תלתא וקבין תלתא. ואם אין-לו יין קפריסין מביא חמר חורין עתיק. מלח סדומית רבע תקב מעלה עשן כל שהוא. רבי נתן אומר אף כפת תירדן כל שהוא. ואם נתן בה דבש פסלה. ואם חסר אחר מכל סמניה חייב מיתה: רבן שמעון בן גמליאל אומר תצרי אינו אלא שרף הנוסף מעצי הקטף. ברית כרשינה ששסין בה את הצפרן כדי שתהא נאה. יין קפריסין ששורין בו את הצפרן כדי שתהא עזה. והלא מי רגלים יפין לה. אלא שאין מכניסין מי רגלים בעזרה מפני הכבוד:

תניא רבי נתן אומר כשהוא שוחק אומר הדק היטב היטב הדק. מפני שהקול יפה לבשרים. פטמה לתצאין כשרה. לשליש ולרביע לא שמענו. אמר רבי יהודה זה הכלל אם כמדתה כשרה לתצאין. ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

תניא בר קפרא אומר אחת לששים או לשבעים שנה היתה באה של שירים לתצאין. ועוד תני בר קפרא אלו היה נותן בה קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה. ולמה אין מערבין בה דבש מפני שהתורה אמרה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליי:

וי צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה גיפ: וי צבאות אשרי אדם בוטח בך גיפ: וי הושיעה המלך יענונו ביום קראנו גיפ: אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסוכבני סלה: וערכה ליי מנחת יהודה וירושלם כימי עולם וקשנים קדמוניות:

אביי הוה מסדר סדר המערכה משמא דגמרא ואלבא דאבא שאול. מערכה גדולה קודמת למערכה שניה של קטרת. ומערכה שניה של קטרת קודמת לסדור שני גורי עצים. וסדור שני גורי עצים קודם לדשון מזבח הפנימי. ודשון מזבח הפנימי קודם להטבת חמש נרות. והטבת חמש נרות קודמת לדם התמיד. ודם התמיד קודם להטבת שתי נרות. והטבת שתי נרות קודמת לקטרת. וקטרת קודמת לאכרים. ואכרים למנוחה. ומנוחה לתבטין. ותבטין לנסכין. ונסכין למוספין. ומוספין לבזיכין. ובזיכין קודמין לתמיד של בין תערבים. שנאמר וערב עליה העולה והקטיר עליה חלבי השלמים: עליה השלם כל הקרבנות כלם:

אבג"יתן	אנא בלח גדלת ימינה תתיר צרורה.
קדש"שטן	קבל רנת עמך שגבנו טהרנו נורא.
נגד"יכש	נא גבור דורשי יחודה פכבת שמרם.
בטר"צחג	ברכם טהרם רחמם צדקתך תמיד גמלם.
חקב"טנע	חסן קדוש ברב טובך נהל צדקתך.
יגל"פזק	יחיד נאה לעמך פנה זוכרי קדשתך.
שקד"צית	שועתנו קבל ושמע צעקתנו יודע תעלמות.

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

רבון העולמים אתה צויתנו להקריב קרבן התמיד במועדו ולהיות כהנים בצבודתם ולוים בדוקנם וישלח במועדם. ועתה בעונותינו חרב בית המקדש ובטל התמיד ואין לנו לא כהן בצבודתו ולא לוי בדוקנו ולא ישראל במועדו. ואתה אמרת ונשלמת פרים שפתינו. לכן יהי רצון מלפניך וי אלהינו ואלהי אבותינו שיהא שיח שפתותינו חשוב ומקבל ומרצה לפניך כאלו הקרבנו קרבן התמיד במועדו. ועמדנו על מעמדו:

א איותו מקומן שלובחים. קדשי קדשים שחיתתן בצפון. פר ושעיר שליום הכפורים שחיתתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון. ודמן טעון הוזה על-בין תפדים ועל הפרכת ועל-מזבח הזהב. מתנה אחת מהן מעפכת. שרי הדם היה שופך על יסוד מערבי שלמזבח החיצון. אם-לא נמן לא עכב: ב פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים. שחיתתן בצפון. וקבול דמן בכלי שרת בצפון. ודמן טעון הוזה על-הפרכת ועל-מזבח הזהב. מתנה אחת מהן מעפכת. שרי הדם היה שופך על יסוד מערבי שלמזבח החיצון. אם-לא נמן לא-עכב. אלו ואלו נשרפין בבית הדשן: ג חטאת הצבור והיחיד. אלו הן חטאת הצבור שעירי ראשי חדשים ושלמועדות. שחיתתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון. ודמן טעון ארבע מתנות על ארבע קרנות. כיצד, עלה בכבש וסנה לסוכב וכא-לו לקרן דרומית מזרחית. צפונית מערבית. מערבית דרומית. שרי הדם היה שופך על יסוד דרומי. ונאכלין לפנים מן-הקלעים לזכרי כהנה בכל-מאכל ליום ולילה עד-הצאות: ד העולה קדש

קדשים. שחיטתו בצפון וקבול דמה בכלי שרת בצפון. ודמה טעון שתי מתנות שהן ארבע. וטעונה הפשט ונתנו וכליל לאשים: ה' ובחי שלמי צבור ואשמות. אלו הן אשמות. אשם גולות אשם מעילות אשם שפחה חרופה אשם נזיר אשם מצרע אשם תלוי. שחיטתו בצפון. וקבול דמן בכלי שרת בצפון. ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע. ונאכלין לפנים מן הקלעים לזכרי כהנה בכל-מאכל ליום ולילה עד חצות: ו התורה ואיל נזיר קדשים קלים. שחיטתו בכל-מקום בעזרה. ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע. ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל ליום ולילה עד חצות. המזרים מהם כיוצא בהם. אלא שהמזרים נאכל לפניהם ולבניהם ולעבדיהם: ו שלמים קדשים קלים שחיטתו בכל-מקום בעזרה. ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע. ונאכלין בכל העיר לכל-אדם בכל-מאכל לשני ימים ולילה אחד. המזרים מהם כיוצא בהם. אלא שהמזרים נאכל לפניהם ולבניהם ולעבדיהם: ה' הבכור והמעשר והפשח קדשים קלים. שחיטתו בכל-מקום בעזרה. ודמן טעון מתנה אחת. ובכור שימן כנגד היסוד: שנה באכילתו. הבכור נאכל לפניהם והמעשר לכל-אדם. ונאכלין בכל העיר בכל-מאכל לשני ימים ולילה אחד. הפסח אינו נאכל אלא בלילה. ואינו נאכל אלא עד-חצות. ואינו נאכל אלא למנויו. ואינו נאכל אלא צלי:

רבי ישמעאל אומר, בשלש עשרה מדות התורה נדרשת. מקל וחמר. ומנורה שנה. מבנין אב מכתוב אחד. ומבנין אב משני כתובים. מכלל ופרט. ומפרט וכלל. כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט. מכלל שהוא צריך לפרט ומפרט שהוא צריך לכלל. כל-דבר שתינה בכלל ויצא מן-הכלל ללמד לא ללמד על-עצמו יצא אלא ללמד על-הכלל כלו יצא. כל-דבר שהיה בכלל ויצא לטעון טען אחריו שהוא כענינו יצא להקל ולא להחמיר. כל-דבר שהיה בכלל ויצא לטעון טען אחר שלא כענינו יצא להקל ולהחמיר. כל-דבר שהיה בכלל ויצא לדון בדבר החדש. אי אתה יכול להחזירו לכללו עד שיחזירו הכתוב לכללו בפרוש. דבר הלמד מענינו. ודבר הלמד מסופו. וכן שני כתובים המכחישים זה את-זה. עד שיבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם:

יהי רצון לפניך יי אלהינו נא להי אבותינו שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך: ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות:

קדיש דרבנן

יתגדל ויתקדש שמה רבה. בעלמא די ברא כרעותה וימליך מלכותה בחייכון ובימיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב. ואמרו אמן: יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי: יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתחדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא. לעלא לעלא מכל (גא מן כל) ברכתא ושירתא תשבחתא ונחמחא דאמירן בעלמא ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון. ועל כל מאן דעסקין באורייתא. די באתרא (בא"י מוסיפין קדישא) הדין ודי בכל אתר ואתר. יהא להון (וילכון) שלמא רבא חנא וחסדא ורחמין וחיין אריכין ומוזנא רויחא ופרקנא מן קדם אבוהון דבשמאי (וארעא) ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמאי וחיים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן: עשה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

(1) כ"ה במקור בספרא ובכל כ"י א' וקצת כ"י אסכנו ובשאר המנונים: אחד כמה כ"י

בהרב קהלות הנהגות מנהג פולין מוסיפין מזמור זה

ל מזמור שיר-תנכית הבית לדוד: ארוממה יי כי דליתני. ולא-שמחת איבי לי: יי אלהי. שועתי אליה ותפאני: יי העלית מן-שאל נפשי. חיותני מירדי-בור: ומרו ליי חסידיו. והודו לזכר קדשו: כי רגע באפו חיים ברצונו. בערב ילח בכי ולבקר רגה: ואני אמרתי בשלוי. כל-אמוט לעולם: יי ברצונה העמדתה להררי עז. הסתרת פניה הייתי נבהל: אליה יי אקרא. ואל-אדני אתחנן: מה-בצע בדמי ברדתי אל-שחת. היודך עפר הניד אמתה: שמע יי וחגי. יי היה עזר לי: הפכת מספדי למחול לי. פתחת שקי ותאזני שמחה: למען יזמרה כבוד ולא ידם. יי אלהי לעולם אודה:

קריש יתום

ברוך שאמר והיה העולם. ברוך הוא. ברוך עושה בראשית. ברוך אומר ועושה. ברוך גוזר ומקים. ברוך מרחם על הארץ. ברוך מרחם על הבריות. ברוך משלם שכר טוב ליראיו. ברוך חי לעד וקים לנצח. ברוך פודה ומציל בפי עמו משבח ומפאר בלשון חסידיו ועבדיו. ובשירי דוד עבדה נהללה יי אלהינו בשבחחות ובזמירות נגדלה ונשבחה ונפארה ונזכיר שמך ונמליכה מלכנו אלהינו יחיד חי העולמים. מלך משבח ומפאר עדי-עד שמו הגדול. ברוך אתה יי מלך מהלל בתשבחות:

ד"ה א' ט"ז.

הודו ליי קראו בשמו הודיעו בעמים עלילתיו: שירו לו זמרו-לו שישו בכל-נפלאותיו: התהלכו בשם קדשו ישמח לב מבקשי יי: דרשו יי ועזו בקשו פניו תמיד: זכרו נפלאותיו אשר עשה מפתיו ומשפטיו-פיהו: זרע ישראל עבדו בני יעקב בחיריו: הוא יי אלהינו בכל-הארץ משפטיו: זכרו לעולם ברית דבר צוה לאלה דור: אשר פרת את-אברהם ושבועתו ליצחק: ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם: לאמר לה אתן ארץ-כנען חבל נחלתכם: בהיותכם מתי מספר כמעט וגרים בה: ויתהלכו מגוי אל-גוי ומממלכה אל-עם אחר: לא-הניח לאיש לעשקם ויזכח עליהם מלכים: אל-תגעו במשיחי ובנביאי אל-תרעו: שירו ליי כל-הארץ בשרו מיום-אל-יום ישועתו: ספרו בגוים את-כבודו בכל-העמים נפלאותיו: כי גדול יי ומהלל מאד ונורא הוא על-כל-אלהים: כי כל-אלהי העמים אילים. ויי שמים עשה: הוד והדר לפניו עז וחדוה במקומו: הבו ליי משפחות עמים הבו ליי כבוד ועז: הבו ליי כבוד שמו שאו מנחה ובאו לפניו השתחוו ליי בהדרת-קדש: חילו מלפניו כל-הארץ אף-תכון מכל כל-תמוט: ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים יי מלך: ירעם הים ומלואו יעלץ השדה וכל-אשר-בו: או ירגו עצי היער מלפני יי כי-בא לשפט את-הארץ: הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו: ואמרו הושיענו אלהי ישענו וקבצנו והצילנו מן-הגוים להודות לשם קדשך להשתבח בתהלתך: ברוך יי אלהי ישראל מן-העולם ועד-העולם ויאמרו כל-העם אמן והלל ליי: רוממו יי

שחרית ליום כפור

אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁתַּחֲוֹו לַהֲדָם רַגְלֵינוּ קְדוֹשׁ הוּא: רֹמְמוּנוּ אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁתַּחֲוֹו לַהֲרַקְדָּשׁוֹ. כִּי קְדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:
וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עֲוֹן וְלֹא יִשְׁחִית. וְהִרְבֵּה לְהַשִּׁיב אָפּוֹ וְלֹא יַעִיר כָּל-חַמְתּוֹ: אִתָּהּ יְיָ לֹא-תִכְלֹא רַחֲמֶיךָ
מִמֶּנִּי. חֲסִדְךָ וְאַמְתָּךְ תָּמִיד יִצְרֹנִי: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וְחַסְדֶּיךָ. כִּי מַעֲוֹלָם הִמָּה: תָּנוּ עֹז לְאֱלֹהִים. עַל-
יִשְׂרָאֵל גִּבּוֹרָתוֹ וְעֹז בְּשָׁחֲקִים: נוֹרָא אֱלֹהִים מִמֶּקְדָּשְׁךָ. אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נוֹתֵן עֹז וְתַצְמֹת לָעַם בְּרוּךְ
אֱלֹהִים: אֵל נִקְמָה יְיָ. אֵל נִקְמָה הוֹפִיעַ: הַנָּשָׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ. הַשֵּׁב גִּמּוּל עַל-נָאִים: לִי הַיְשׁוּעָה. עַל-
עַמְּךָ בְּרַכְתָּךְ סִלָּה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׁנֵב-לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סִלָּה: יְיָ צְבָאוֹת. אֲשֶׁרִי אָדָם בָּטַח בְּךָ:
יְיָ הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם-קִרְיָנוּ: הוֹשִׁיעָה אֶת-עַמְּךָ וּבְרַךְ אֶת-נַחֲלֶתְךָ. וְרַעַם וְנִשְׁאֵם עַד-הָעוֹלָם:
נִפְשָׁנוּ חֲכֵתָה לִי. עֲזָרְנוּ וּמַגֵּנוּ הוּא: כִּי-בֹ יִשְׁמַח לִבֵּנוּ. כִּי בָשָׂם קָדְשׁוֹ בְּטַחְנוּ: יְהִי-חֲסִדְךָ יְיָ עֲלֵינוּ.
כְּאֲשֶׁר יִחְלָנוּ לָךְ: הִרְאֵנוּ יְיָ חֲסִדְךָ. וְיִשְׁעֶךָ תִּתֵּן-לָנוּ: קוֹמָה עֲזֹרָתָה לָנוּ. וּפָדֵנוּ לְמַעַן חֲסִדְךָ: אֲנֹכִי יְיָ
אֱלֹהֶיךָ הַמַּעֲלֶה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. הִרְחַב-פִּיהָ וְאִמְלָאָהּ: אֲשֶׁרִי הָעָם שָׁכְכָה לוֹ. אֲשֶׁרִי הָעָם שִׁי אֱלֹהֵינוּ:
וְאֲנִי בְּחִסְדְּךָ בְּטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִישׁוּעָתְךָ. אֲשִׁירָה לִי כִי גִמּוּל עָלַי:

יִי לְמַנְצָח מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשְּׁמִים מְסֻפָּרִים כְּבוֹד-אֵל. וּמַעֲשֵׂה יְדֵיו מִיּוֹד הֶרְקִיעַ: יוֹם לְיוֹם יִבְרַע
אִמֵּר. וְלִילָה לְלִילָה יִחוּה-דַּעַת: אֵין אִמֵּר וְאֵין דְּבָרִים. בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם: בְּכָל-הָאָרֶץ יֵצֵא קוֹם וּבִקְצֵה
תֵּבֵל מְלִיָּהִם. לְשֹׁמֵשׁ שָׁם אֶהֱל בָּהֶם: וְהוּא כֹתֵן יֵצֵא מִחֻמָּתוֹ. יֵשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לְרוּץ אֶרֶץ: מִקְצֵה הַשְּׁמִים
מוֹצֵאוֹ וְתִקְוָתוֹ עַל-קִצּוֹתָם. וְאֵין נִסְתָּר מִחַמְתּוֹ: תוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. עֲדוּת יְיָ נִאֲמָנָה מִחֻמֵּימַת
פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְיָ יִשְׁרִים מְשֻׁמְחֵי-לֵב. מִצּוֹת יְיָ בְּרָה מְאִירַת עֵינַיִם: יִרְאֵת יְיָ טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לְעַד. מְשֻׁפְּטִי-
יְיָ אִמֵּת צִדְקוֹ יִחְדּוּ: תִּנְחַמְדִּים מִזֶּהָב וּמִפָּז רָב. וּמִתְנַקִּים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים: גַּם-עֲבָדְךָ נוֹהֵר בָּהֶם.
בְּשֹׁמֶרֶם עָקֵב רָב: שְׂגִיאוֹת מִי-יִכֵּן. מִנְּסֻתוֹת נִקְנִי: גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׁךְ עֲבָדְךָ אֶל-יִמְשְׁלוּ-בִי אֵין אִיתָם.
וְנִקִּיתִי מִפֶּשַׁע רָב: יִהְיֶה לְרִצּוֹן אִמְרֵי-פִי וְהִגִּיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי:

בקהלות צרפת נתנו להוסיף כאן תהלה לב, לדוד משכיל... (לעיל ע' 81)

לו לְדָוִד בְּשִׁנּוֹתָו אֶת-טַעְמוֹ לְפָנֵי אֲבִימֶלֶךְ. וְיִגְרַשְׁהוּ יִלְךְ: אֲבָרְכָה אֶת-יְיָ בְּכָל-עֵת. תָּמִיד תִּהְיֶה
בְּפִי: בְּיָ תִתְהַלֵּל נִפְשִׁי. יִשְׁמְעוּ עֲנֻוִים וְיִשְׁמְחוּ: גִּדְּלוּ לִי אִתִּי. וְנוֹרְמָה שְׁמוֹ יִחְדּוּ: דְּרָשְׁתִּי אֶת-יְיָ וְעָנִי.
וּמִכָּל-מִגְדּוֹתֵי הַצִּילָנוּ: הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנִהְרֻ. וּפְנִיָּהֶם אֶל-יִתְפָּרוּ: זֶה עֲנִי קָרָא וְיִי שְׁמַע. וּמִכָּל-צָרוֹתָיו
הוֹשִׁיעֵנוּ: חוֹנֶה מִלֶּאֶף-יְיָ סָבִיב לִירְאָיו וְיִחְלָצֵם: טַעְמוּ וּרְאוּ כִי-טוֹב יְיָ. אֲשֶׁרִי הִגְבֵּר יִחְסֶה-בוֹ: יִרְאוּ
אֶת-יְיָ קְדָשׁוֹ. כִּי אֵין מִחְסוֹר לִירְאָיו: כְּפִירִים רָשׁוּ וְרַעְבוּ. וְדָרְשִׁי יְיָ לֹא-יִחְסְרוּ כָל-טוֹב: לְכוֹ-בָנִים
שְׁמַעוּ-לִי. יִרְאֵת יְיָ אֲלַמְדְּכֶם: מִי-הָאִישׁ הִתְפַּץ חַיִּים. אֶהֱב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב: נִצֵּר לְשׁוֹנֶה מָרַע.
וּשְׁפָתְךָ מִדְּבַר מִרְמָה: סוֹר מָרַע וְעֲשֵׂה-טוֹב. בִּקֵּשׁ שְׁלוֹם וְרַדְפָּהוּ: עֵינֵי יְיָ אֶל-צַדִּיקִים. וְאֲנִי אֶל-
שׁוֹעֲתָם: פָּנֵי יְיָ בַּעֲשֵׂי רָע. לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זָכָרָם: צַעֲקוּ וְיִי שְׁמַע. וּמִצָּר-צָרוֹתָם הַצִּילָם: קָרוֹב
יְיָ לְנוֹשְׁבֵי-לֵב. וְאֶת-דִּבְאֵי-רוּחַ יוֹשִׁיעַ: רַבּוֹת רַעוֹת צַדִּיק. וּמִכָּלֵם יִצְלָנוּ יְיָ: שְׁמַר כָּל-עֲצָמָתָיו.
אַחַת מִהֶנָּה לֹא נִשְׁבְּרָה: תְּמוֹתָת רָשָׁע רָעָה. וְשֹׁנְאֵי צַדִּיק יִאֲשָׁמוּ: פָּדָה יְיָ נֶפֶשׁ עֲבָדָיו. וְלֹא יִאֲשָׁמוּ כָל-
הַחֲסִים בוֹ:

ז תפלה למשה איש-האלהים. אֲדֹנִי מַעֲוֹן אִתָּה הֵייתָ לָנוּ בְּדֹר וָדֹר: בְּטָרָם הָרִים יָלְדוּ וְתַחֲוֹלָל
אָרֶץ וְתֵבֵל. וּמַעֲוֹלָם עַד-עוֹלָם אִתָּה אֵל: תִּשָּׁב אֲנֹשׁ עַד-דִּכָּה. וְתֹאמַר שׁוּבוּ בְנֵי-אָדָם: כִּי אֶלֶף שָׁנִים

בְּעִינֶיהָ כִּיּוֹם אֶתְמוּל כִּי יַעֲבֹר. וְאֶשְׁמֹרָה בְּלִילָהּ: וְזִמְתָּם שָׁנָה יְהִיו. בַּבֹּקֶר כְּחֹצִיר יִחַלֶּף: בַּבֹּקֶר יִצִּץ וְיִחַלֶּף. לְעֶרֶב יִמּוּלֵל וְיִבֹּשׁ: כִּי־כִלְיוֹ בְּאֶפְסָה. וּבְחֻמָּתָהּ נִבְהָלְנוּ: שֶׁתָּה עֲוֹנֵתֵינוּ לִנְגֻדָּה. עֲלֻמְנוּ לְמֵאוּר פְּנִיָּה: כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרָתָהּ. כִּלְיוֹנוֹ שְׁנִינֵנו כְּמוֹ־הֶגְהָ: יָמֵינוּ שְׁנוּתֵינוּ כְּהֵם שְׁבָעִים שָׁנָה וְאִם בְּגִבּוֹרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרַחֲבָם עָמַל וְאָנֹן. כִּי נָז חֵישׁ וְנִעְפָּה: מִי־יִדְעַע עֹז אֶפְסָה. וּכִי־רֵאֲתָהּ עִבְרָתָהּ: לְמִנּוֹת יָמֵינוּ בֶּן הֹדֵעַ. וְנִבְיָא לְבָב חֻכְמָה: שׁוֹבָה יִי עַד־מָתִי. וְהִנָּחֵם עַל־עִבְדֶּיהָ: שֶׁבָּעִנוּ בַּבֹּקֶר חֲסִדָּהּ. וְנִרְנָנָה וְנִשְׁמָחָה בְּכָל־יָמֵינוּ: שֶׁמֶחֶנוּ כִּימֹת עֲנִיתָנוּ. שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: יִרְאֵה אֶל־עִבְדֶּיהָ פִּעֻלָּהּ. וְהִדְרָה עַל־בְּנֵיהֶם: וְיִהְיֵ נָעַם אֲדֹנֵי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵנוּ כֹּונָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כֹּונָהוּ:

א יֵשֶׁב בְּסֶתֶר עֲלֵינוּ. בְּצֵל שְׁדֵי יִתְלוֹנָן: אִמֵּר לִי מַחְסִי וּמְצֻדָּתִי. אֱלֹהֵי אֲבֹטָח־בוֹ: כִּי הוּא יִצִּילָהּ מִפֶּחַ יְקוֹשׁ מִדְּבַר הָוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יִסֹּף לָהּ וְתַחַת־כַּנְפָּיו תַּחֲסֶה. צָנָה וְסִתְרָה אֲמָתוֹ: לֹא־תִירָא מִפֶּחַד לִילָהּ. מִחֹץ יַעֲוֹף יוֹמָם: מִדְּבַר בְּאֶפְסָה יִהְיֶה. מִקָּטָב יִשׁוּד צְהָרִים: יִפֹּל מִצִּדָּה אֶלָּף וּרְבָבָה מִימִינָהּ. אֲלֵיהָ לֹא יִגֹּשׁ: רַק בְּעִינֶיהָ תִּבְיֹט. וְשִׁלְמַת רָשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי־אֲתָה יִי מַחְסִי. עֲלֵינוּ שְׁמַת מַעֲוָנָה: לֹא־תֵאָנֶה אֲלֵיהָ רָעָה. וְנִגַּע לֹא־יִקְרַב בְּאֶהֱלָהּ: כִּי מִלֵּאכָיו יִצְוֶה־לָּהּ. לְשִׁמְרָהּ בְּכָל־דְּרָכֶיהָ: עַל־כַּפֵּיָם יִשְׁאוּנָהּ. פֶּן־תִּגָּף בְּאֶבֶן רִגְלָהּ: עַל־שִׁמְל וּפֶתֶן תִּדְרֶה. תִּרְמָס כִּפִּיר וְתִצֹּן: כִּי בִי חֶשֶׁק וְאֶפְסָטָהוּ. אֲשַׁבְּהוּ כִּי־יִדַּע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֶהוּ עִמּוֹ אֲנִכִּי בְצָרָה. אֲחַלְצֶהוּ וְאֶכְבְּדֶהוּ: אֲרֹךְ יָמִים אֲשַׁבִּיעֶהוּ. וְאֶרְאֶהוּ בִישׁוּעָתִי: אֲרֹךְ יָמִים וְכו'.

קֹה הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ. הַלְלוּ עֲבָדֵי יְיָ: שְׁעִמְדִים בְּבֵית יְיָ. בְּחִצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ: הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב יְיָ. וְזָמְרוּ לְשִׁמּוֹ כִּי נָעִים: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהִי. וְיִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי אָנִי יִדְעָתִי כִּי־גָדוֹל יְיָ. וְאֲדִינוּ מִכָּל־אֱלֹהִים: כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ יְיָ עָשָׂה בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיָּמִים וְכָל־תַּהֲמוֹת: מַעֲלָה וְשִׁאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ. בְּרָקִים לְמִטֶּר עָשָׂה מוֹצֵא רוּחַ מְאֻצְרוֹתָיו: שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם. מֵאֲדָם עַד־בְּהֵמָה: שָׁלַח אוֹתוֹת וּמִפְתִּים בְּתוֹכֵי מִצְרַיִם. בְּפִרְעָה וּבְכָל־עֲבָדָיו: שֶׁהִכָּה גִּוִּים רַבִּים. וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים: לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וּלְעֹז מֶלֶךְ הַבָּשָׁן. וְכָל מַמְלָכוֹת כְּנָעַן: וְנָתַן אֶרֶצָם נַחֲלָה. נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עִמּוֹ: יְיָ שִׁמּוֹ לְעוֹלָם. יְיָ זָכְרָה לְדֶרֶד־וֹדֶר: כִּי־יִדֵּן יְיָ עִמּוֹ. וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנַחֵם: עֲצָבֵי הַגִּוִּים כֶּסֶף וְזָהָב. מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה־לָּהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ. עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אֲזִנִּים לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ. אֵף אֵין יִשְׁרֹנוֹת בְּפִיהֶם: כִּמּוֹתֵם יִהְיוּ עֲשִׂיהֶם. כֹּל אֲשֶׁר־בָּטַח בָּהֶם: בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרַכּוּ אֶת־יְיָ. בֵּית אֶהֱרֹן בָּרַכּוּ אֶת־יְיָ: בֵּית חֲלֵי בָרַכּוּ אֶת־יְיָ. יִרְאִי יְיָ בָּרַכּוּ אֶת־יְיָ: בְּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֶׁכֵּן יְרוּשָׁלַם הַלְלוּיָהּ:

קֹה הוֹדוּ לִי כִי־טוֹב. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱדֹנִים. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבָדּוֹ. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: לַעֲשֵׂה הַשְׁמָיִם בְּתִבּוּנָה. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמַּיִם. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: לַעֲשֵׂה אוֹרִים גְּדוֹלִים. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ לְמַשְׁלַת בַּיּוֹם. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: אֶת־הַיָּרֵחַ וְכּוֹכְבֵּים לְמַשְׁלוֹת בְּלִילָהּ. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: לְמַכָּה מִצְרַיִם בְּבִכּוּרֵיהֶם. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: בְּיַד חֻקָּה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָהּ. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: לְגֹר יִם־סוּף לְגֹרִים. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: וְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: וְנָעַר פִּרְעֹה וְחִילּוֹ בֵּים־סוּף. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: לְמוֹלִיךְ עִמּוֹ בַּמִּדְבָּר. כִּי לְעוֹלָם

שחרית ליום כפור

חסדו: למכה מלכים גדלים. כי לעולם חסדו: ויהרג מלכים אדירים. כי לעולם חסדו: לסיחון מלך האמרי. כי לעולם חסדו: ולעוג מלך הבשן. כי לעולם חסדו: ונתן ארצם לנחלה. כי לעולם חסדו: ונחלה לישראל עבדו. כי לעולם חסדו: שבשפלטו זכר-לנו. כי לעולם חסדו: ויפרקנו מצרינו. כי לעולם חסדו: נתן לחם לכל-בשר. כי לעולם חסדו: הודו לאל השמים. כי לעולם חסדו:

ג רגנו צדיקים ביי. לישרים נאווה תהלה: הודו ליי בכבוד. בנבל עשור זמרו-לו: שירו לו שיר חדש. היטיבו נון בתרועה: כי-ישר דבר-יי. וכל-מעשהו באמונה: אהב צדקה ומשפט. חסד יי מלאה הארץ: בדבר יי שמים נעשו. וברוח פיו כל-צבאם: פנס פנוד מי הים. נתן באוצרות תהומות: ייראו מיי כל-הארץ. ממנו יגורו כל-ישרי תבל: כי הוא אמר ויהי. הוא צוה ויעמד: יי הפיר עצת-גוים. הניא מחשבות עמים: עצת יי לעולם תעמד. מחשבות לבו לדר ודר: אשרי הטי אשר-יי אליהו. העם בחר לנחלה לו: משמים הביט יי. ראה את-כל-בני האדם: ממכון-שבתו השנית. אל כל-ישרי הארץ: היצר יחד לבם. המבין אל-כל-מעשיהם: אין-המלך נשע ברב-חיל. גבור לא-ינוצל ברב-כח: שקר הסוס לתשועה. וברב חילו לא ימלט: הנה עין יי אל-יראיו. למיחלים לחסדו: להציל ממות נפשם. ולחיותם ברעב: נפשנו חכתה ליי. עורנו ומגננו הוא: כי-בו ישמח לבנו. כי בשם קדשו בטחנו: יהי-חסדך יי עלינו. כאשר יחלנו לך:

ג מזמור שיר ליום השבת: טוב להדות ליי. ולומר לשמך עליון: להגיד בבקר חסדך. ואמונתך בלילות: עלי-עשור ועלי-נבל. עלי הגיון בכבוד: כי שמחתני יי בפעלך. במעשי ידיך ארנן: מה-גדלו מעשיך יי. מאד עמקו מחשבתך: איש-בער לא ידע. וכסיל לא-יבין את-זאת: בפרח רשעים כמו-עשב ויציצו כל-פעלי און. להשמדם עדי-עד: ואמה מרום לעלם יי: כי הנה איביה יי כיהנה איביה יאבדו. יתפרדו כל-פעלי און: ותרם כראים קרני. בלתי בשמן רענן: ותבט עיני בשורי. בקמים עלי מרעים תשמענה אונני: צדיק כתמר יפרח. כארז בלבנון ישנה: שתולים בבית יי. בהצרות אלהינו יפריחו: עוד ינובון בשיבה. דשנים ורעננים יהיו: להגיד כי-ישר יי. צורי ולא-עולתה בו:

ג יי מלך נאות לבש לבש יי עו התאזר. אף-תפון תבל כל-תמוט: נכון כסאך מאז. מעולם אמה: נשאו נהרות יי נשאו נהרות קולם. ישאו נהרות דכים: מקלות מים רבים אדירים משפרי-ים. אדיר במרום יי: עדתיך נאמנו מאד לביתך נאווה-קדש. יי לארץ ימים:

יהי כבוד יי לעולם. ישמח יי במעשיו: יהי שם יי מברך. מעתה ועד-עולם: ממזרח-שמש עד-מבוא. מהלל שם יי: רם על-כל-גוים יי. על השמים כבודו: יי שמך לעולם. יי זכרך לדר-ודר: יי בשמים הכין כסאו. ומלכותו בכל משלה: ישמחו השמים ותגל הארץ. ויאמרו בגוים יי מלך: יי מלך. יי מלך. יי ימלך לעלם ועד: יי מלך עולם ועד. אבדו גוים מארצו: יי הפיר עצת גוים. הניא מחשבות עמים: רבות מחשבות בלב-איש. ועצת יי היא תקום: עצת יי לעולם תעמד. מחשבות לבו לדר ודר: כי הוא אמר ויהי. הוא צוה ויעמד: כי-בחר יי בציון. אוה למושב לו: כי-יעקב בחר

לו יה. וְיִשְׂרָאֵל לִסְגָּלָתוֹ: כִּי לֹא-יִשָּׁשׁ יְיָ עַמּוֹ. וְנִחַלְתּוּ לֹא יַעֲזֹב: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עוֹן וְלֹא יִשְׁחִית. וְהִרְבֵּה לְהָשִׁיב אָפּוֹ וְלֹא יַעֲיֵר כָּל-חַמְתּוֹ: יְיָ הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֶנּוּ בְיוֹם-קִרְאָנּוּ:

אֲשֶׁר יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ. עוֹד יִהְיֶה לְלוֹךְ סָלָה:

אֲשֶׁר יִהְיֶה שֶׁכָּכָה לוֹ. אֲשֶׁר יִהְיֶה הָעַם שֶׁיִּי אֱלֹהֵיו:

קמ תהלה לדוד. ארוממה אלהי המלך. ואברכה שמך לעולם ועד: בכל-יום אברכה. ואהללה שמך לעולם ועד: גדול יי ומהלל מאד. ולגדלתו אין חקר: דור לדור ישבח מעשיך. וגבורתיך יגדו: הדר כבוד הודך. ודברי נפלאותיך אשיחה: ונעונו נוראותיך יאמרו. וגדלתך אספוגה: וזכר רב-טובה נביעו. וצדקתך ירצנו: חנון ורחום יי. ארך אפים וגדל-חסד: טוב-יי לכל. ורחמי על-כל-מעשיו: ודוד יי כל-מעשיך. וחסידך יברכוכה: כבוד מלכותך יאמרו. וגבורתך ידברו: להודיע לבני האדם וגבורתי. וכבוד הדר מלכותו: מלכותך מלכות כל-עלמים. וממשלתך בכל-דור דור: סומך יי לכל-הנפלים. וחוקך לכל-הכפופים: עיני כל אליה ישברו. ואמה נותן-להם את-אכלם בעתו: פותח את-ידך. ומשביע לכל-חי רצון: צדיק יי בכל-דרכיו. וחסיד בכל-מעשיו: קרוב יי לכל-קראיו. לכל אשר יקראהו באמת: רצון-יראיו יעשה. ואת-שועתם ישמע וישעם: שומר יי את-כל-אתביו. ואת כל-הרשעים ישמיד: תהלת יי ידבר פי. ויברך כל-בשר שם קדשו לעולם ועד: קטו יח ונאנחנו נברך יי מעתה ועד-עולם הללויה:

קמו הללויה הללי נפשי את-יי: אהללה יי בחיי. אומרה לאלהי בעודי: אל-תבטחו בנדיבים. בבן-אדם שאין לו תשועה: תצא רוחו ישב לאדמתו. ביום ההוא אבדו עשתנותיו: אשרי שאל יעקב בעזרו. שברו על-יי אלהיו: עשה שמים וארץ את-הים ואת-כל-אשר-בם. השמר אמת לעולם: עשה משפט לעשוקים נתן לחם לרעבים. יי מתיר אסורים: יי פקח עורים יי זקף כפופים. יי אהב צדיקים: יי שמר את-גרים יתום ואלמנה יעודד. ודרך רשעים יעזת: ימלך יי לעולם אלהיך ציון לדר נדר הללויה:

קמו הללויה כייטוב ומרה אלהינו. כיינעים נאנה תהלה: בנה ירושלם יי. נדחי ישראל יכנס: הרופא לשבורי לב. ומחפש לעצבותם: מונה מספר לכוכבים. לכלם שמות יקרא: גדול אדונינו ורב-כח. לתבונתו אין מספר: מעודד עניים יי. משפיל רשעים צדי-ארץ: ענו ליי בתודה. וזמרו לאלהינו בכנור: המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר. המצמיח הרים חציר: נותן לבהמה לחמה. לבני ערב אשר יקראו: לא בגבורת הסוס יחפץ. לא בשוקי האיש ירצה: רוצה יי את-יראיו. את-המיחלים לחסדו: שבחי ירושלם את-יי. הללי אלהיך ציון: כייחזק בריחי שערך. ברך בניך בקרבך: השם גבולך שלום. חלב חטים ישיביעך: השלח אמרתו ארץ. עד-מהרה ירוץ דברו: הנתן שלג כצמר. כפור כאפר יפור: משליך קרחו כפתים. לפני קרתו מי יעמד: ישלח דברו וימסם. יושב רוחו ילוי-מים: מגיד דברו ליעקב. חקיו ומשפטיו לישראל: לא עשה כן לכל-גוי ומשפטים כל-ידעום הללויה:

שחרית ליום כפור

קמח הללויה הללו את-י מן-השמים. הללוהו במרומים: הללוהו כל-מלאכיו. הללוהו כל-צבאו: הללוהו שמש וירח. הללוהו כל כוכבי אור: הללוהו שמי השמים. והמים אשר מעל השמים: יהללו את-שם יי. כי הוא צנה ונבראו: רעמידם לעד לעולם. חק-נתן ולא-יגעבור: הללו את-י מן-הארץ. תנינים וכל-תהמות: אש ובקרד שלג וקיסור. רוח סערה עשה דברו: ההרים וכל-גבעות. עץ פרי וכל-אזנים: החיה וכל-בהמה. רמש וצפור כנף: מלכי-ארץ וכל-לאמים. שרים וכל-שפטי ארץ: בחורים וגם-בתולות. זקנים עם-נערים: יהללו את-שם יי כי-נשגב שמו לבדו. הודו על-ארץ ושמים: וירם קרן לעמו תהלה לכל-חסידי לבני ישראל עם קרבו הללויה:

קמח הללויה שירו ליי שיר חדש. תהלתו בקהל חסידים: ישמח ישראל בעשיו. בני-ציון יגילו במלכם: יהללו שמו במחול. בתף וכזר וזמרו-לו: כי-רוצה יי בעמו. יפאר עניים בישועה: יעלו חסידים בכבוד. ירננו על-משכבותם: רוממות אל בגרונם. ותרב פיפיות בידם: לעשות נקמה בעוים. תוכחות בלאמים: לאסר מלכיהם בזקים. ונכבדיהם בכבלי ברזל: לעשות בהם משפט כתוב הדר הוא לכל-חסידי הללויה:

ק הללויה הללו-אל בקדשו. הללוהו ברקיע עז: הללוהו בגבורתיו. הללוהו כרב גדלו: הללוהו בתקע שופר. הללוהו בגבל וכזר: הללוהו בתף ומחול. הללוהו במנים וענב: הללוהו בצלצלי-שמע. הללוהו בצלצלי תרועה: כל הנשמה תהלל יה הללויה: כל הנשמה תהלל יה הללויה:

ברוך יי לעולם אמן ואמן: ברוך יי מציון שכן ירושלם הללויה: ברוך יי אלהים אלהי ישראל. עשה נפלאות לבדו: וברוך שם כבודו לעולם. וימלא כבודו את-כל-הארץ אמן ואמן:

ד"ה א' כט

ויברך דויד את-י לעיני כל-הקהל. ויאמר דויד ברוך אתה יי אלהי ישראל אבינו מעולם ועד-עולם: לך יי הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי-כל בשמים ובארץ. לך יי הממלכה והמתנשא לכל לראש: והעשר והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל ובידך כח וגבורה. ובידך לגדל ולחזק לכל: ועתה אלהינו מודים אנחנו לך. ומהללים לשם תפארתך: נחמיי ט' אתה הוא יי לבדך את עשית את-השמים שמי השמים וכל-צבאם הארץ וכל-אשר עליה הימים וכל-אשר בהם ואתה מחיה את-כלם. וצבא השמים לך משתחוים: אתה הוא יי האלהים אשר בחרת באברהם והוצאתו מאור כשדים. ושמת שמו אברהם: ומצאת את-לבבו נאמן לפניך וברית עמו הברית לתת את-ארץ הכנעני החתי האמרי והפרזי והיבوسی והגרגשי לתת לזרעו. ותקם את-דבריה כי צדיק אתה: ותרא את-עני אבותינו במצרים. ואת-ועקתם שמעת על-ים-סוף: ותתן אהת ומפתים בפרעה ובכל-עבדיו ובכל-עם ארצו כי ידעת כי הוידו עליהם. ותעש-לך שם כהיום הזה: והים בקעת לפניהם ויעברו בתוך-הים ביבשה. ואת-רודפיהם השלכת במצולת כמו-אבן במים עזים:

שמות יד, ל

וְיֹשֶׁעַ יְהוֹה בַּיּוֹם הַהוּא
אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרַיִם וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־
שַׁפַּת הַיָּם: וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוֹה
בְּמִצְרַיִם וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת־יְהוֹה וַיֹּאמְינוּ בַּיהוֹה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ:

שמות טו

אִזּוֹ יִשִּׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוֹה וַיֹּאמְרוּ
לֵאמֹר אֲשִׁירָה לַיהוֹה כִּי־גָאָה גָּאָה סוֹס
וּרְכָבוֹ רָמָה בָּיָם: עַיִן וּזְמַרְתָּ זֶה וַיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה זֶה אֱלֹהֵי וַאֲנֹהוּ אֱלֹהֵי
אֲבִי וְאַרְמְמָנָהוּ: יְהוֹה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוֹה
שְׁמוֹ: מִרְכַּבַּת פָּרָעָה וַחֲיִלּוֹ יֵרֶה בָּיָם וּמִבְחָר
שְׁלֹשִׁי טַבָּעוֹ בָּיִס־סוֹף: תַּהֲמֹת יִכְסִימוּ יִרְדּוּ בַּמַּצּוֹת כַּמֹּר
אֲבֹן: יִמְיִנְךָ יְהוֹה נֶאֱדָרִי בְּכַף יִמְיִנְךָ
יִסֹּה תִרְעֵץ אוֹיֵב: וּבִרְבֹּב גְּאוֹנֶיךָ תַּהֲרִם
קִמְיֶיךָ תִּשְׁלַח חֲרֹנְךָ וְאִכְלָמוּ בְּקֶשֶׁת: וּבִרְחַח
אֲפִיךָ נִעְרַמוּ מַיִם נִצְבּוּ כַּמֹּרְנֶה
נִזְלִים קָפְאוּ תַּהֲמֹת בְּלִב־יָם: אִמֹר
אוֹיֵב אֲרֹדְךָ אֲשִׁיג אֲחִלֶּק שְׁלָל תַּמְלֵאמוּ
נַפְשִׁי אֲרִיק חֲרָבִי תִּוְרִישְׁמוּ יָדַי: נִשְׁפַּת
בְּרוּחְךָ כִּסְמוּ יָם צָלְלוּ כַּעֲזוּפָרֶת בַּמַּיִם
אֲדִירִים: מִי־כַמְכָה בְּאֵלֶם יְהוֹה מִי
כַּמְכָה נֶאֱדָר בִּקְדֹשׁ נִזְרָא תַּהֲלֹת עֲשֵׂה
פְּלֵא: נְטִית יִמְיִנְךָ תִּבְלַעְמוּ אֲרִי: נַחִית
בַּחֲסֹדְךָ עֲסִזּוֹ גְּאֻלָּתָהּ נַהֲלֹת בַּעֲזֶיךָ אֶל־נֹה
קִדְשֶׁךָ: שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן חֵיל
אֲחֻזּוֹ יִשְׁבִּי פִלֶּשֶׁת: אִזּוֹ נִבְהִלּוּ אֱלֹפֵי
אֲדוֹם אֵילֵי מוֹאָב וַאֲחֻזְמוֹ רַעַד נִמְגּוֹ
כָּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן: תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָהּ
וּפָחַד בְּגֹדֶל זִרְעֶיךָ יִדְמוּ כְּאֶבֶן עֶדֶר
יַעֲבֹד עַמְּךָ יְהוֹה עֶד־יַעֲבֹד עֲסִזּוֹ
קִנִּית: תִּבְאָמוּ וְתִשְׁעֲמוּ בַּהֲרַחֲלֹתֶיךָ מִכֹּז
לִשְׁבֹּתֶיךָ פַּעֲלֹת יְהוֹה מִקֹּדֶשׁ אֲדֹנֵי כּוֹנְנֵנוּ
יִדִּיךָ: יְהוֹה וַיִּמְלֹךְ לָעֶלְם וְעַד: כִּי
בְּאֵסוֹס פָּרָעָה בִּרְכָבוֹ וּבִפְרִשׁוֹ בָּיִם וַיֵּשֶׁב יְהוֹה עֲלֵהֶם אֲתֵמִי
הֵיָם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בִּנְבִשָּׁה בַּתּוֹךְ הַיָּם:

וכופלין "ויימלך לעולם ועד".

יש אומרים את הפסוק
"כי בא סוס פרעה..."
יש שפסקו שלא לאמרו.

שחרית ליום כפור

כִּי לִי הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בְּגוֹיִם: וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת־הָעָר עָשׂוּ וְהָיְתָה לִי הַמְּלוּכָה: וְהָיָה
יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

(יש מוסיפין ובתורתך כתוב לאמר. שמע ישראל יי אלהינו יי אחד:)

נִשְׁמַת כָּל־חַי תִּבְרַךְ אֶת־שְׁמֶךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְרוּחַ כָּל־בָּשָׂר תִּפָּאֵר וּתְרוֹמֶם
וְיִכְרַךְ מַלְכֵנוּ תָמִיד. מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם אַתָּה אֵל. וּמִבְּלַעְדֶּיךָ אֵין לָנוּ
מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ פּוֹדֶה וּמַצִּיל וּמַפְרִיחַ וּמַרְחֵם בְּכָל־עֵת צָרָה וְצוּקָה אֵין
לָנוּ מֶלֶךְ אֵלָּא אַתָּה: אֱלֹהֵי הָרְאוּשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים. אֱלֹהֵי כָל־בְּרִיּוֹת אָדוֹן
כָּל־תּוֹלְדוֹת הַמֶּלֶךְ לְבָרֵךְ הַתְּשַׁבְּחוֹת⁽¹⁾ הַמְּנַהֲגֵי עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים.
וַיֵּי⁽²⁾ לֹא־יָנוּם וְלֹא־יִישָׁן. הַמַּעֲזֹרֵר יְשָׁנִים וְהַמְּקִיץ נֹרְדָּמִים. וְהַמְּשִׁיחַ אֱלָמִים.
וְהַמַּתִּיר אֲסוּרִים וְהַסּוֹמֵךְ גּוֹפְלִים וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים. לֵךְ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים.
אֵלֹהֵינוּ מֶלֶךְ שִׁירָה כָּפִים. וְלִשְׁנוֹנֵנוּ רִנָּה כְּהַמּוֹן גָּלִיו. וּשְׁכַתוֹתֵינוּ שִׁבְחַת כְּמֶרְחָבִי
רְקִיעַ. וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כְּשֶׁמֶשׁ וְכִכְרֵחַ. וַיְדִינוּ פְּרוּשׁוֹת כְּנִשְׂרֵי שָׁמַיִם. וְרִגְלֵינוּ
קָלוֹת כְּאַיִלוֹת. אֵין אֲנַחְנוּ מִסְּפִיקִים לַהֲוֹדוֹת לֵךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלֵּהֵי אֲבוֹתֵינוּ.
וּלְבָרְךָ אֶת־שְׁמֶךָ. עַל־אַחַת מֵאֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ וְרַבִּי רַבּוֹת פְּעָמִים
הַטּוֹבוֹת שַׁעֲשִׁית עִם־אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ: מִמַּצְרִים גָּאֲלָתָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עַבְדִּים
פָּדִיתָנוּ. בְּרָעַב זָנַתָּנוּ וּבִשְׁבַע כָּל־כֹּלֵתָנוּ. מִחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ וּמִדְּבַר מִלְּטָתָנוּ
וּמִחֲלָיִם רָעִים⁽³⁾ וְנִאֲמָנִים דָּלִיתָנוּ: עַד־הִנֵּה עֲזָרוֹנוּ רַחֲמֶיךָ. וְלֹא־עֲזָבוֹנוּ חֲסִדֶּיךָ.
וְאַל־תִּטְּשֵׁנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְנִצָּח: עַל־כֵּן אֲבָרִים שִׁפְלָגָת בָּנוּ. וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שִׁנְפַּחְתָּ
בְּאַפֵּינוּ. וְלִשׁוֹן אֲשֶׁר שָׁמַת בְּפִינוּ. הֵן הֵם יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ וַיִּשְׁבַּחוּ וַיִּפָּאֲרוּ וַיְרֹמְמוּ
וַיַּעֲרִיצוּ וַיִּקְדִּישׁוּ וַיִּמְלִיכוּ אֶת־שְׁמֶךָ מַלְכֵנוּ: כִּי כָל־פֶּה לֵךְ יוֹדֶה. וְכָל־לִשׁוֹן
לֵךְ תִּשָּׁבַע. וְכָל־בֶּרֶךְ לֵךְ תִּכְרַע⁽⁴⁾. וְכָל־קוֹמָה לִפְנֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה. וְכָל־לִבָּבוֹת
יִירָאוּךָ. וְכָל־קֶרֶב וְכָל־זֶמֶר לְשִׁמְךָ. כִּדְבָר שִׁכְתוֹב כָּל־עֲצָמוֹתֶי תִּאֲמַרְנָה
יְיָ מִי כָמוֹךָ. מַצִּיל עָנִי מִחֻזֶּק מִמָּנוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגּוֹזְלוֹ: מִי יְדַמֶּה־לֶּךָ וּמִי יִשׁוּה־
לֶךָ וּמִי יַעֲרֶךְ־לֶךָ: הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֲלִיוֹן קִנְיָ שָׁמַיִם וָאָרֶץ:
נִהַלְלֶיךָ וְנִשְׁבַּחְךָ וְנִפְאָרְךָ וְנִבְרַךְ אֶת־שֵׁם קְדֻשָּׁתְךָ. כְּאִמּוֹר. לְדוֹד בְּרַכִּי נִפְשִׁי
אֶת־יְיָ וְכָל־קֶרֶבִי אֶת־שֵׁם קְדֻשּׁוֹ: הָאֵל בְּתַעֲצוּמוֹת עֲזָךְ. הַגָּדוֹל בְּכְבוֹד שְׁמֶךָ.
הַגִּבּוֹר לְנִצָּח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוּתֶיךָ.⁽⁷⁾

(1) ברוב התשבוחות כל כ"י א (ר"ל ריבוי התשבוחות, ע"י ריו"ה): בתושבוחות צ (2) שומר ישראל ער הו"ס פ"ע (3) רעים: רבים

הו"ס צ (4) בא אל צ (5) תכרע: וכל עין לך תצפה הו"ס צ (6) בהללך... קדשך להלן אחר שוכן עד ברוב וקדוש שמו צ

(7) הגבור לנצח נצחים והנורא בחיילי נוראותיך צ

הַמֶּלֶךְ

יוֹשֵׁב (גִּי' הַיּוֹשֵׁב) עַל-כִּסֵּא רָם וְנֹשֵׂא.

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ. וְכַתוּב. רַגְנוּ צַדִּיקִים בַּיְי לַיִּשְׂרָאֵל נְאֻם תְּהִלָּה:

בְּפִי יִשְׂרָאֵל תִּתְרוֹמֵם.
וּבִדְבָרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ.
וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְקַדָּשׁ.
וּבִקְרֹב קְדוֹשִׁים תִּתְהַלָּל:

וּבְמִקְהֵלוֹת רַבּוֹת עֲמָךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרָנָה יִתְפָּאֵר שְׁמְךָ מִלְכֵנוּ בְּכָל-דּוֹר וְדוֹר. שָׁכֵן חוֹבֶת כָּל-
הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבַּח לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדִּיר לְבָרֵךְ לְעֲלֹה
וּלְקַלֵּס עַל כָּל-דְּבָרֵי שִׁירֹת וְתַשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן-יִשִּׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחְךָ:

יִשְׁתַּבַּח שְׁמְךָ לְעַד מִלְכֵנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ. כִּי
לֵךְ נָאָה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וְשִׁבְחָה הִלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמִמְשָׁלָה נִצַּח
גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאָרֶת קִדְשָׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מַעֲתָה וְעַד-
עוֹלָם.⁽²⁾ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בְּתַשְׁבְּחוֹת. אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלְאוֹת.
הַבוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה. מֶלֶךְ אֵל⁽³⁾ חַי הָעוֹלָמִים:

בְּקִהְלוֹת סְפוּרוֹת נִתְקַבַּל מִנוּחַ הַחֲסִידִים לוֹמַר כֹּאן שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמָקִים (תְּהִלָּה קל) פְּטוּק בַּפִּטּוּק.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. מִמַּעֲמָקִים קִרְאֲתִיךָ יְיָ: אֲדֹנֵי שְׁמִיעָה בְּקוֹלֵי תַּהֲיִינָה אֲזִינָה קִשְׁבוֹת. לְקוֹל תַּחֲנוּנֵי: אִם-עֲנוּנוֹת
תִּשְׁמְרֵנָה אֲדֹנֵי מִי יַעֲמִד: כִּי-עֲמָךְ הִסְלִיחָה. לְמַעַן תִּגְרָא: קוֹיִתִי יְיָ קוֹתָה נַפְשִׁי. וְלִדְבָרוֹ הוֹחֵלֵתִי: נַפְשִׁי
לֹא אֲדֹנֵי. מִשְׁמָרִים לְבָקֵר שְׁמָרִים לְבָקֵר: יִחַל יִשְׂרָאֵל אֵל-יְיָ כִּי-עַם-יְיָ הַחֲסִד. וְהִרְבֵּה עֲמוֹ פְּדוּת:
וְהוּא יִפְדֶּה אֶת-יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו:

חֲצִי קָדִישׁ

(1) יוֹשֵׁב דִּפְי: הַיּוֹשֵׁב כִּי-י (2) כִּי מַעֲלוֹם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל ע (3) מֶלֶךְ אֵל חֲסִי צ

שחרית ליום כפור

יְתַבָּרֵךְ וַיִּשְׁמַח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרומם וַיִּתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל־מֶלֶךְ מַלְכֵי
הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרֹן וּמַבְלָעָדִיו
אֵין אֱלֹהִים. סֵלִו לְרַכֵּב בְּעֶרְבוֹת בֵּית שְׁמוֹ וְעָלוֹ לִפְנֵיו וְשְׁמוֹ מְרוֹמָם
עַל־כָּל־בְּרָכָה וְתִהְיֶה:

בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבָרָךְ מִעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

חזן
בְּרָכוּ אֶת־יְיָ הַמְבָרָךְ:

קהל
בְּרוּךְ יְיָ הַמְבָרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד

ס

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
הַפּוֹתֵחַ לָנוּ שְׁעֵי רַחֲמִים וּמַאֲוִיר עֵינֵי הַמַּחְכִּים לְיוֹ (ג"א לְסִלִּיחוֹתוֹ).
יּוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שְׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת־הַכֹּל.

סריד מפיוט עמיק? - א 1981.

אור עולם [ב]אוצר חיים / אורות מאפל אמר ויהי. ס

בקהלות צרפת נתנו לתוסית כאן:

סריד מפיוט עמיק?

ויהי כל במאמרו / השם עבים רכובו וסתרו / גבורי כח עושים דברו. קדוש:

(1) המחכים לו רובכיי; המחכים לסליחתו נ המחכים לישועתו כי המחכים לו ומצפים לישועתו מ

יוצר

סֶלַח לְגוֹי קְדוֹשׁ / בְּיוֹם קְדוֹשׁ / מְרוֹם וְקְדוֹשׁ:
חֲטָאנוּ צוּרְנוֹ / סֶלַח לָנוּ יוֹצְרֵנוּ:

סימן: א-ז. צחיס צכי 2 טוויס. 4 מליס צכל טור. א 2106.

אֲזַ בְּיוֹם כְּפוּר סְלִיחָה הוֹרִית / אור ומחילה לעם זו קנית:
בְּסִלְחָה לְעוֹנוֹת וַחֲטָאֵי עֲדָה / בְּעֶשׂוֹר סְמוּכִים בְּבֵית הַנְּעֻדָּה: סלח

כיי אבדוחק = א; מנכך = פ; פאפ = צ; סצ = ר; ה || 2 עונות מ | בבית: לבית ר 3 באום אני ישנה ר

סלח לגוי קדוש ע"ש שמות יט ו.

1 אז ביום כפור סליחה הורית ע"פ סדר עולם רבה ו' ירד משה מן ההר ב' בתשרי והוא היה יום הכפורים, ובישרם
שנתרצה לפני המקום, שנא' (שמות לד ט) וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו, לפיכך נתקיים יום זה חוק וזכרון לדורות, שנא'
(ויק' טז כט) והיתה לכם לחקת עולם. ויש שמוצאים כאן רמז למה שדרשו חז"ל על שמות לג יג הודיעני נא את דרכיך, ומה
שכתוב שם לד ו ויעבור ה' על פניו, שהראה למשה את סדרי הסליחה, כאילו גם מעשה זה היה ביום הכפורים, אבל כנראה אין
זה לקחת מדברי הפייטן. אור ומחילה התורה הנקראת אור (משלי ו כג) והמחילה הבאת לעם זו קנית לישראל, ע"ש שמות
טו טז (אבל הפייטן תפסו בתחביר שונה: קנית אותם לדורות לישראל, הנקרא עם זו). 2 בסלחך ר"ל גם היום ולעתיד ביום

גָּבְרוּ חַטָּאִים בְּאַנִי יְשָׁנָה / גֵּשׁ יוֹם אֶחָד בִּימֵי שָׁנָה:
דּוֹבְבוּ בְּתַחֲנוּן לְמוֹחֵל וְסוֹלֵחַ / דּוֹפְקֵי בְּתִשְׁבָּה לְיוֹצֵר-אוֹר וְסֹלֵחַ: חטאנו

5 הַמֵּתֵק הָאוֹר * לְסִלִּיחָתִי / הָעֵת תַּעֲנֶה וְתֹאמַר סִלְּחָתִי:
וְתֹאִיר עֵינֵינוּ וְתַעֲבֹר עַל פֶּשַׁע / וְחוֹטְאֵי בְּשִׁגְגָה אֶל-נֶא-תְמִית בְּרָשָׁע: סלח

וְדָנוּ וְהִרְשַׁעְנוּ בְּרָע מֵעַלְלֵינוּ / זֶה-צָדִיק אֲתָה עַל-כָּל-הַבָּא עָלֵינוּ:
חַטָּאנוּ לָךְ מִלֶּךְ עוֹלָמִים / חֲנֻכְנוּ בְּאוֹרְךָ וְלֹא-נִצָּא נִכְלָמִים: חטאנו

טוֹב וְסֹלֵחַ לָךְ-הִיא הַצְדָּקָה / טַהֲרָנוּ בְּמַעֲיָנֶךָ לּוֹבֵשׁ צְדָקָה:
10 יוֹמָם וְלַיְלָה שָׁפְכְנוּ-לֵב וְנָפֵשׁ / יִזְרַח-לָנוּ אוֹר בְּכַפּוֹר עֲנוּי-נִפְשׁ: סלח

כַּחֲנוּן תַּחֲפֹשׂ סִתְרֵי מַעֲשִׂים / כִּרְחוּם תִּסְלַח עֲוֹנוֹת עַמּוּסִים:
לְמַעַן נִרוֹץ בְּאוֹר פָּנֶיךָ / לֹא-נִצָּא הַיּוֹם רִיקָם מִלְּפָנֶיךָ: חטאנו

4 דופקֵי: דפקו ר' | בתשובה: בנחת פ' 5 בסליחתי מ' 6 עינינו: גרנו אף | אל נא: נא אל ב' פ' נא חס' פ' | תמית:
ימותו ר' כ' 7 ורשענו אוזכר | כרוצ צף | כל חס' א' 8 ולא נצא: היום הוסי' ר' 9 היא חס' פ' | לובש: ועושה פ' ועשה
עמנו ר' 10 יומם: יום א' | שפכנו: לך הוסי' פ' | בכפור: ביום (ביום צום ח') כפור ר' ח' 12 לא: ולא ר' | היום חס' זחפר

הכפורים לקהל בעשור סמוכים בבית הועדה הנמצאים בבית הכנסת להתפלל ועומדים שם סמוכים. 3 באני ישנה
בישראל, ע"ש שה"ש ה' ב. גש יום אחד בימי שנה הגיע יום הכפורים שבו נאמר אחת בשנה (ויק' טז לד). 5 המתק
האור לסליחתי הלשון ע"ש קהל' יא ז ומתוק האור וטוב לעינים, שדרשוהו במדרש רבה (שם) מתוק אורה של תורה וטוב
לעינים, אשרי שתלמודו מאיר לו כשמש. וייתכן שלזה מתכוון הפייטן, ויש לפרש: תהא סליחתי בזכות תלמוד תורה. אבל ייתכן
ג"כ שלפי פשוטו יש להבין: יהא מתוק אור היום הזה לסליחת עונגו. העת ר"ל היום הזה. 6 ותעבור על פשע ע"ש מיכה
ז יח. וחוטאי בשגגה אל נא תמית ברשע אל ימותו כאילו הם רשעים (והתחביר דוגמת במד' כז ג כי בחטאו מת).
7 צדיק אתה על כל הבא עלינו נחמ' ט לג. 8 חנכנו. הדריכנו. 9 טוב וסלח תהלי' פו ה. לך היא הצדקה
דני' ט ז. טהרנו במעיינך רומז כנראה ליחזק' לו כה וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וכו', ולמה שנדרש במשנה (סוף
יומא) מקוה ישראל (ירמ' יד ח) מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל. לובש צדקה ע"ש ישע' נט יז
וילבש צדקה כשרין. 11 כחננו ... כרחום לפי מדרג הידועה שאתה רחום וחנון (שמות לד ו). עמוסים ישראל, ע"ש
ישע' מו ג טאריח בית ישראל העמוסים מגי בטן. 12 למען נרוץ באור פניך ע"ש תהלי' פט טז ה' באור פניך יהלכון.

שחרית ליום כפור

מִלְבִּין כְּשֶׁלֶג חֲטָאֵי עֲמָךְ / מְקוֹר חַיִּים וְחֶסֶד עֲמָךְ:
נְבוּאָה עֲדִידָה זֹכֶר הַבְּרִית / נִהְלָנוּ בְּאוֹרֶךְ כְּמוֹ-נִסְתֵּר בְּנִחַל-כְּרִית: סלח

15 שֶׁר הַמִּכְפָּר בְּעַד-צֵאן מֵרַעִית / סִמְכְנוּ בְּאוֹרֶךְ כְּסוּכַת מְרֹאֵית:
עֲנִנוּ אֲבִינוּ * מִמַּעַמְמֵקִים / עוֹרֵר כְּאוֹר-נֶגַה שׁוֹשֶׁנֶת הָעֲמֻקִּים: חטאנו

פֶּתַח-לָנוּ שַׁעַר וְתַעֲלָה תַפְלָה / פָּנִידָה נִחְלָה שׁוֹכֵן מַעֲלָה:
צִאֲתָנוּ תִנְקָה וּבְחֻטָּא לֹא-נִתְנַק / צָרְפָנוּ כִּכְסָף שְׁבַעֲתִים מְזָקָק: סלח

קָרְבָנוּ לִישַׁעַף בְּאוֹר שְׁנֵי-עֶפְרַיִם / קוֹרְאֵי קֹדֶשֶׁת יוֹם כְּפוּרִים:
20 רַעֲנוּ כְּמִקְדָּם וְתֹאֲרָנוּ יִגְהַר / רַחוּם הַקְּשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֶל-תִּאֲחָר: חטאנו

שִׁפְכְנוּ כַמִּים אֲבִנֵי לְבוֹת / שִׁחַר-אוֹר יִגִּיה בּוֹחֵן לְבָבוֹת:
תַּחֲטָאנוּ [בְּאֻזֹּב] וְנִטְהַר בְּיוֹם סְלִיחָתִי / תִקְשִׁיב סֶלַח-נָא וְתֹאמַר סְלַחְתִּי:
סלח

14 נבוא מפך | זוכר: שומר ה' | נהלנו: נהגנו בומפר' נתנו אפ' | כמו נסתר: כנסתר פ'ר ה' 15 המרעית פצ' | סמכנו
אבדמך ה': סוככנו שאר כ"י | באורך: בצלך ה' | בסוכת ווח: כמו סוכת אפ' 16 שושנת עמקים בוחמר' 18 צאתנו:
צחנתנו צ' | ובחטא לא נתנזק: ובחטא לא נתחקק פ' וחטא המחוקק אפ' 19 באור: בזכות פ' | קוראים ב' 20 רענו: רצנו
אדוחכך פ' | כמקדם: כימי קדם ר' כקדם בזכאפ' 21 לבבות... לבות מנדר ה' | יגיה: יוריה וחאפ' 22 באזוב
הוס' בוצ' | ביום סליחת: בסליחת זחפ' פ'.

13 מלבין כשלג חטאי עמך ע"ש ישע' איתאם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. מקור חיים וחסד עמך ע"ש תהל' לוי כי עמך מקור חיים. 14 נבואה עדיך ע"ש תהל' סה' ג עדיך כל בשר יבאו. כמו נסתר בנחל כרית אליהו הנביא, ע"פ מ"א יז ונסתרת בנחל כרית וכו'. שר כינוי להקב"ה. 15 בעד צאן מרעית ע"ש ירמ' כג א ועוד. סמכנו (וייג' סוככנו) באורך כסוכת מראית כמו שסמכת במשה רבנו כששמע את מראית ה' 16 עננו אבינו * ממעמקים בקראנו ממעמקים (כנראה כצ"ל), ע"ש תהל' קל א. עורר כאור נגה ע"ש משלי ד יח וארח צדיקים כאור נגה. שושנת העמקים ישראל, ע"ש שה"ש ב א. 18 צאתנו לכלוכנו, ר"ל חטאינו. צרפנו ככסף שבעתים מזוקק (ל' תהל' יב ז), הענין ע"ש מלאכי ג ג וישב מצרף ומטהר כסף וטהר את בני לוי... כזהב וכסף. 19 באור שני עפרים ע"ש שה"ש ד ה שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה, שדרשוהו במדרש על משה ואהרן, ר"ל בזכות משה ואהרן קרבנו ליסעך. 20 ותארנו יונהר פנינו יואר (מל' נו' רא). הקשיבה ועשה אל תאחר דני' ט יט. 21 אבני לבות את לב האבן אשר בקרבנו, ע"ש יחזק' יא יט ועוד. שחר אור יגיה תאיר לנו את היום הזה באור השהר בוחן לבבות ע"ש תהל' ז י ובוהן לבות וכליות ה' צדיק. 22 תחטאנו (באזוב) ונטהר ע"ש תהל' גא ט תחטאני באזוב ואטהר. תקשיב סלח נא ותאמר סלחת ע"ש במד' יד יט"כ.

המאיר לארץ ולדברים עליה ברחמים. ובטובו⁽¹⁾ מחדש בכל-יום תמיד מעשה בראשית: מה רבו מעשיך יי. כלם בהקמה עשית. מלאה הארץ קנינה: המלך המרום לבדו מאז. המשבח והמפאָר והמתנשא מימות עולם: אלהי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו. אדון ענו צור משנבנו. מן ישענו משגב בעדנו: אל ברוך גדול דעה. הכין ופעל והרי חמה. טוב יצר כבוד לשמו. מאורות נתן סביבות עזו. פנות צבאיו קדושים רוממי שדי. תמיד מספרים כבוד-אל וקדשותו: תתברך יי אלהינו על-שבח מעשה ידיך. ועל-מאורי אור שעשית יפארוך סלה:

בשבת

הכל יודוך והכל לשבחוך. והכל יאמרו אין קדוש כיי: הכל ירוממוך סלה יוצר הכל. האל הפותח בכל-יום דלתות שערי מזרח ובוקע חלונֵי רקיע. מוציא חמה מקומה ולבנה ממכון שבתה. ומאיר לעולם כלו וליושביו. שברא במדת רחמים: המאיר לארץ ולדברים עליה ברחמים. ובטובו מחדש בכל-יום תמיד מעשה בראשית: המלך המרום לבדו מאז. המשבח והמפאָר והמתנשא מימות עולם: אלהי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו. אדון ענו צור משנבנו. מן ישענו משגב בעדנו: אין כערבך⁽²⁾ ואין וולתך. אפס בלתך ומי דומה-לך: אין כערבך⁽³⁾ יי אלהינו בעולם הזה. ואין וולתך מלבנו לחיי העולם הבא: אפס בלתך ואלנו לימות המשיח. ואין דומה-לך מושיענו לתחית המתים:

אל אדון על כל-המעשים. ברוך ומברך בפי כל-נשמה גדלו וטובו מלא עולם. דעת ותבונה סבבים אותו: המתנאה על-חיות הקדש. ונהדר בכבוד על-המרכבה וכות ומישור לפני כסאו. חסד ורחמים לפני⁽⁴⁾ כבודו: טובים מאורות שברא אלהינו. יצרים בדעת⁽⁵⁾ בבניה ובהשכל פח וגבורה נתן בהם. להיות מושלים בקרב תבל: מלאים זיו ומפיקים נגה. נאה זיום בכל-העולם שמחים בצאתם וששים בבואם. עושים באימה רצון קונם⁽⁶⁾ פאר וכבוד גותנים לשמו. צהלה ורגה לזכר מלכותו קרא לשמש וינרח-אור. ראה והתקין צורת הלבנה: שבח גותנים-לו כל-צבא מרום. תפארת וגדלה⁽⁷⁾ שרפים ואופנים וחיות הקדש

לאל אשר שבת מכל-המעשים. ביום השביעי התעלה⁽⁸⁾ וישב על-כסא כבודו. תפארת עטה ליום המנוחה. ענו קרא ליום השבת: זה שבח שליום השביעי. שבו שבת אל מפל-מלאכתו: ויום השביעי משבח ואומר. מזמור שיר ליום השבת (טוב להודות ליי⁽⁹⁾): לפיכך יפארו ויברכו לאל כל-יצוריו. שבח יקר וגדלה יתנו לאל מלך יוצר כל. המנוחיל⁽¹⁰⁾ מנוחה לעמו ישראל בקדשתו ביום שבת קדש: שמה יי אלהינו יתקדש. וזכרך מלבנו יתפאר. בשמים ממעל ועל-הארץ מתחת: תתברך מושיענו על-שבח מעשה ידיך. ועל-מאורי אור⁽¹¹⁾ שעשית יפארוך סלה:

(1) וטובו פ' (2) אין ערוך לך צ' (3) בכס פ' (4) בכסא פ' (5) בדעה פ' (6) קוניהם כמעט כל כיי' (7) שרפים וחיות ואופני צ' (8) בתעלה צ' (9) טוב להודות ליי חס' כיי' (10) ומנוחיל פ' (11) ועל מאורות מ

שחרית ליום כפור

תתברך צורנו מלכנו ונאֵלנו בורא קדושים, ישתבח שמך לעד מלכנו יוצר משרתים ואשר משרתיו
 כלם עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה יחד בקול דברי אלהים חיים ומלך עולם: כלם אהובים
 כלם ברוכים כלם גבורים. וכלם עשים באימה וביראה רצון קונם⁽¹⁾. וכלם פותחים את-פיהם בקדשה
 ובטהרה בשירה ובזמרה ומברכים ומשפחים ומפארים ומעריצים ומקדישים וממליכים את-שם
 האל המלך הגדול הגבור והנורא קדוש הוא: וכלם מקבלים עליהם על מלכות שמם זה מזה. ונותנים
 רשות זה לזה להקדיש ליוצרים בנחת רוח בשפה ברורה ובנעימה קדושה (ניא ובנעימה. קדשה⁽²⁾) כלם
 כאחד עונים⁽³⁾ ואומרים ביראה.

קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל-הארץ כבודו:

(1) קוניהם כל כיי (2) קדושה רוב כיי (3) עונים באימה צ

אופן

ברוך שם כבוד מלכותו:

מלכותו בקהל עדתי / וכבודו היא אמונת

אליו בקשתי / לכפר עון חטאתי

וביום צום כפור סליחתי / יענה ויאמר סליחתי:

סימן: א.י. – 20

בשכ"מ	קדוש אדיר בעליתו
בשכ"מ. מלכותו	ק' בתשובה שת סליחתי
בשכ"מ	ק' גלה לעמו סוד דתו
בשכ"מ. מלכותו	ק' דין על כפרת צאן מרעיתו

כותרת בשכ"מ חס' פ | אליו: מה פ | בקשתי ד | וביום (צום חס') כפור צ | וביום כפור פס | סליחתי: שת סליחתי אפך
 3 לעמו חס' מר

בשכ"מ פיוט זה בנוי על מנהג ישראל לומר ביוה"כ את המענה 'ברוך שם כבוד מלכותו' בקול רם, לעומת קביעת החכמים פסוד
 דף ג' א', ע"פ המדרש דברים רבה ב' ל', שביום הכפורים שהן נקיים כמלאכי השרת אומרים אותו בפרהסיא. מלכותו
 בקהל עדתי דברי הש"ץ. אליו בקשתי כנראה 'בקשתי' במשמעות 'התפללתי', ולפי זה נקשר ל'אליו', במקום 'מאתו
 בקשתי'. וביום צום כפור סליחתי ר"ל תהא סליחתי היום. 1 אדיר בעלייתו ע"ש תהל' צג ד אדיר במרום ה'.
 2 בתשובה שת סליחתי נימוק ידוע מכמה מאמרי חז"ל, לדוגמא ירו' מכות ב' ו' דף ל"א ד' שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו.
 אמרה להן חטאים תרדוף רעה. שאלו לנבואה חוטא מהו עונשו אמרה להם הנפש החוטאת היא תמות (יחזק' יח ד). שאלו לקידשא
 בריך הוא חוטא מהו עונשו. אמר להן יעשה תשובה ויתכפר לו. 3 גלה לעמו סוד דתו ייתכן שהפייטן רימו לסוד י"ג
 מדות שאינן חזרות ריקם (ר"ה דף י"ז ב'). 4 דין שמח, קפץ, מפני שהוא רוצה בתשובת השבים ובכפרתם. 5 לאיומתו

בשכ"מ	הסולח לאימתו	ק'	5
בשכ"מ. מלכותו	ועמו ימללו גבורתו	ק'	
בשכ"מ	זוכר אימה באהבתו	ק'	
בשכ"מ. מלכותו	חפץ בענוי נפש תמתו	ק'	
בשכ"מ	* טהר * טמאים במי זריקתו	ק'	
בשכ"מ. מלכותו	ילבין כשלג חטאי סגלתו	ק'	10
בשכ"מ	כפר לעמך ישראל שגגתו	ק'	
בשכ"מ. מלכותו	ליום אחד בשנה שת קריאתו	ק'	
בשכ"מ	מוחל וסולח לעדתו	ק'	
בשכ"מ. מלכותו	נראה בהר מרום הרים עמידתו	ק'	
בשכ"מ	סולח וטוב לסובלי על יראתו	ק'	15
בשכ"מ. מלכותו	עון יכפר ולא יעיר כל-חמתו	ק'	
בשכ"מ	פשעים מעביר בצדקתו	ק'	
בשכ"מ. מלכותו	צום העשור יקבל לתשובתו	ק'	
בשכ"מ	קדושים יעריצו קדשתו	ק'	
בשכ"מ. מלכותו	רחום וחנון ואין זולתו	ק'	20
בשכ"מ	שוכן שחקים במכון שביתו	ק'	
בשכ"מ. מלכותו	תרשישים יגידו תפארתו	ק'	

8 תמתו: יונתו אסף 9 טהר יטהר סף | טמאים: טהורים א טומאת טהורים בדווחקמנר טומאת עמו 11 כפר
 יכפר 12 לעמו כן ישראל חס' אבדווחמ | על שגגתו 13 לעדתו: לאיומתו אבדווחר לתשוקתו 14 לסובלי עול
 יראתו 15 מחיל קטע ב* | בהר מרום: במרום זחכ' 16 סלח חר' | וטוב חס' ב* דנךכ': ומוחל פ עון אפ' | יראתו:
 דתו פ 16 מכפר ח 17 מעביר: עובר אבדוקמס יעביר סף יכפר צ 18 צום...לתשובתו: צופה בענוי נפש חמתו (פי'
 לעיל 8) אבדווחמ | העשור: עשור ב* דאפ' 19 קדושים... קדושתו: קבל קהל קדושים בחמלתו אבדווחמא
 20 ואין בלחו פ 21 במכון לשבתו אוחק: בנאותו פ 22 תפארתו: תהלתו ז

לישראל, ע"ש שה"ש ו ד. 6 ימללו גבורתו ע"ש תהל' קו ב מי ימלל גבורתו ה'. 8 בעינוי נפש תמתו ע"ש ויק' כג
 כז, וחמתו ע"ש שה"ש ה ב. טהר (יטהר) טמאים במי זריקתו, ע"ש יחזק' לו כה זורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם. 10 ילבין
 כשלג חטאי סגולתו ע"ש ישע' א יח אש יהיו חטאיכם כשני כשלג ילבינו, וסגולתו ע"ש שמות יט ה. 11 כפר (יכפר)
 לעמו ישראל שגגתו כ"ה בקצת כ"י. 12 ליום אחד בשנה שת קריאתו ע"פ הדרשה פסיקתא רבתי כ"ג דף קט"ו
 א' ימים יוצרו ולא (ולו ק') אחד בהם (תהל' קלס טז) ... שלש מאות וששים וחמש ימים הם ימות החמה. ליחידו של עולם אחד
 מהם. ואינו זה... ר' לוי אומר זה יום הכפורים. 14 נראה בהר מרום הרים עמידתו בזמן מתן תורה על הר סיני, והלשון
 ע"ש מ"ב יט כג מרום הרים ירכתי לבנון. 16 עון יכפר ולא יעיר כל חמתו תהל' עח לה. 17 פשעים מעביר
 וי"ג עובר, ושמא זה עיקר, ע"ש מיכה ז יח ועובר על פשע. 19 קדושים יעריצו קדושתו וי"ג קבל קהל קדושים בהמלתו.
 21 שוכן שחקים ע"ש דבר' לג כז ובגאותו שחקים. 22 תרשישים מלאכים, ע"ש דני' ז וגויתו כתרשיש.

מנהג אשכנז המערבי (וכן נוהגין בא"י)

מנהג פולין (וצרפת)

והאופנים וחיות הקדש
ברעש גדול מתנשאים לעמית שרפים.
לעמיתם משבחים ואומרים.

והחיות ישוררו / וכרובים יפארו
ושרפים ירנו / ואראלים יברכו
פני כל-חיה ואופן וכרוב / לעמית שרפים.
לעמיתם משבחים ואומרים.

ברוך כבוד-יך ממקומו:

לאל ברוך נעימות יתנו. למלך אל חי וקיים ומירות יאמרו ותשבחות לשמיעו. כי הוא לבדו פועל
גבורות עשה חדשות בעל מלחמות זורע צדקות מצמיח ישועות בורא רפואות נושא תהלות אדון
הנפלאות. המחדש בטובו בכל-יום תמיד מעשה בראשית. כאמור. לעשה אורים גדלים כי לעולם
חסדו. אור חדש על-ציון תאיר וגופה כלנו מהרה לאורו. ברוך אתה יי יוצר המאורות:

אהבה רבה אהבתנו יי אלהינו. חמלה גדולה ויתרה חמלת עלינו: אבינו מלפנינו בעבור אבותינו
שבטחו בך ותלמדם חקי חיים. בן תחנונו ותלמדנו. אבינו האב הרחמן המרחם רחם עלינו. ותן בלבנו
להבין ולהשכיל לשמע ללמד וללמד לשמר ולעשות ולקיים את-כל-דברי תלמוד תורתך באהבה:
והאר עינינו בתורתך. ודבק לבנו במצותיך. ויחד לבנו לאהבה וליראת שמך. ולא-נבוש לעולם
ועד: כי בשם קדשך הגדול והנורא בטחנו. נגילה ונשמחה בישועתך: והביאנו לשלום מארבע כנפות
הארץ. ותוליכנו קוממיות לארצנו: כי אל פועל ישועות אתה. ובנו בחרת מכל-עם ולשון. וקרבתנו
לשמך הגדול סלה באמת. להודות לך וליחדך באהבה. ברוך אתה יי הבורא בעמו ישראל באהבה:

שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד:
ברך שם קבד מלכותו לשלם ושר

דברים ו, ד
(בקול)

ואהבת את יהוה אלהיך בכל-לבבך ובכל-נפשך ובכל-
מאריך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על-לבבך:
ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך
ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות על-ידך והיו לטעפת בין
עיניך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך:

דברים יא, יג והיה אסרשמוע תשמעו אלימדותי אשר אנכי מצוה אתכם
היום לאהבה את יהוה אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל
נפשכם: ונתתי מטר-ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת
דגנך ותירשך ויצתרך: ונתתי עשב בשדה לבהמתך ואכלת
ושבעת: השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם
אלהים אחרים והשתחיתם להם: וחרה אף יהוה בכם ועצר
את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה
ואכרתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר יהוה נתן לכם:
ושמרתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם
אתם לאות על ידכם והיו לטוטפות בין עיניכם: ולמודתם
אתם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלקחתך בדרך
ובשכבך ובקומך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך:
למען יראו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יהוה
לאבותיכם לתת להם בימי השמים על הארץ:

במדבר טו, לו ויאמר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת
אלהם ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לדורותם ונתנו על
ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם לציצת וראיתם אתו
וזכרתם את כל מצות יהוה ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי
לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם: למען תזכרו
ועשיתם את כל מצותי והייתם קדשים לאלהיכם: אני יהוה
אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם
לאלהים אני יהוה אלהיכם:

אמת ויציב ונכון וקיים וישר ונאמן ואהוב וחביב ונחמד ונעים ונורא ונדיר ומתקן ומקבל וטוב ויפה
הדבר הזה עלינו לעולם ועד: אמת אלהי עולם מלפנו צור יעקב מן ישענו: לדור ודור הוא קיים
ושמו קיים וכסאו נכון ומלכותו ואמונתו לעד קיימת: ודבריו קיים וקיימים נאמנים ונחמדים לעד
ולעולמי עולמים על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות ורע ישראל עבדיה:
על הראשונים ועל האחרונים דבר טוב וקיים לעולם ועד. אמת ואמונה וזק ולא יעבור: אמת
שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו. מלפנו מלך אבותינו ואלנו ואל אבותינו ויצרנו צור ישועתנו
פודנו ומצילנו מעולם שמה. אין אלהים וולתה:

עזרת אבותינו אתה הוא מעולם. מן ומושיע לבניהם אחריהם בכל דור ודור: ברום עולם מושבך
ומשפטיך וצדקתך עד אפסי ארץ: אשרי איש שישמע למצותיך ותורתך ודברך ישים על לבו:
אמת אתה הוא אדון לעמך ומלך גבור לריב ריבם: אמת אתה הוא ראשון ואתה הוא אחרון
ומבלעדך אין לנו מלך ואל ומושיע: ממצרים גאלתנו יי אלהינו ומבית עבדים פדיתנו. כל בכוהנים

שחרית ליום כפור

הִרְגַּת וּבִכּוּרָה גְּאֻלַּת וַיִּסְּסוּ בְּקֶצֶת וַיִּדְדוּם טַבַּעַת וַיִּדְדוּם הַעֲבָרָה. וַיִּכְסּוּ מִיָּם צָרִיחָם אֶחָד מֵהֶם
לֹא נִוְתַר: עַל-זֹאת שִׁבְחוּ אֱהוֹבִים וְרוֹמְמוֹ אֱלֹהִים וַנִּתְּנוּ יָדִידִים וּמִירוֹת שִׁירוֹת וְהַשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת
לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיִם רָם וְנֶשֶׁא גָדוֹל וְנֹרָא מְשַׁפִּיל צָאִים וּמַגְבִּיחַ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפּוֹדֶה עֲנִיִּים
וְעוֹזֵר דָּלִים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בַּעַת שׁוֹעֵם אֱלֹהִים: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֲלִיּוֹן בְּרוּךְ הוּא וּמְבָרֵךְ. מִשָּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
לָךְ עֲנֵי שִׁירָה בְּשִׁמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כָלָם.

מִי-כִמְכָּה בָּאֵלֶם יי. מִי כִמְכָּה נֶאֱדָר בְּקֹדֶשׁ. נֹרָא תְהִלּוֹת עֲשֵׂה פֶלֶא:
שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְחוּ גְּאֻלִּים לְשִׁמְךָ עַל-שְׁפַת הַיָּם. יַחַד כָּלָם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ.
יי יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

צוּר יִשְׂרָאֵל קוֹמָה בְּעִזְרוֹתָ⁽²⁾ יִשְׂרָאֵל וּפִדָה כְּנַאמָה יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל (נֶאֱלָנוּ יי צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל)⁽¹⁾.
בְּרוּךְ אַתָּה יי גְּאֻל יִשְׂרָאֵל:

(1) לאל צ (2) לעזרת ד (3) גואלנו... חס' כמה כ"י, כגון דו

אֲדֹנֵי שְׁפַתִּי תִפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר
וְהַנּוֹרָא אֵל עֲלִיּוֹן גּוֹמֵל חֲסִדִּים טוֹבִים וְקֹנֶה חַלָּל חוֹכֵר חֲסִדֵי אֲבוֹת וּמַבְיֵא גּוֹאֵל לְבָנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ
בְּאַהֲבָה.

זְכַרְנוּ לְחַיִּים (גִּיא לְחַיִּים) מֶלֶךְ חַפֵּץ בְּחַיִּים. וְכִתְּבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַן אֱלֹהִים חַיִּים.
מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן. בְּרוּךְ אַתָּה יי מַגֵּן אֲבֹרָהֶם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנֵי מַחִיָּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ. [בְּקֶץ אוֹמְרִים מוֹרִיד הַשֶּׁל] מְכַלְכֵּל חַיִּים
בְּחֶסֶד מַחִיָּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ גּוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמַקְיֵם אֲמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי
עָפָר. מִי כְמוֹךָ בַּעַל גִּבּוֹרוֹת וּמִי דוֹמָה לָךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמַחֲיֶה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה.
מִי כְמוֹךָ אֲב הֶרְחַמְתָּ. זְכַר יִצְחָרְיוֹ לְחַיִּים בְּרַחֲמִים.

וְנִאֲמֵן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה יי מַחֲיֶה הַמֵּתִים:

אַתָּה קְדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קְדוֹשׁ וּקְדוּשִׁים בְּכָל-יוֹם יְהִלְלוּךָ סֵלָה.

וּבְכֵן תֵּן פִּתְדֶּךָ יי אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל-מַעֲשֶׂיךָ / וְאִמְתָּךְ עַל כָּל-מַה שִּׁבְרָאֲתָ.

וַיִּרְאוּךָ כָּל-הַמַּעֲשִׂים / וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל-הַבְּרֹאִים.

וַיַּעֲשׂוּ כָל־אֲגָדָה אַחַת / לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלִבָּב שְׁלָם.

כְּמוֹ שִׁדְעָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ שֶׁשֶּׁלֶטוֹן (גִּיא שֶׁשֶּׁלֶטוֹן) לְפָנֶיךָ / עוֹ בִּידְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינְךָ
וְשִׁמְךָ נֹרָא עַל כָּל-מַה-שִּׁבְרָאֲתָ:

וּבְכֵן תֵּן כְּבוֹד יי לְעַמְּךָ / תְּהִלָּה לִירֵאָיָה וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ
וּפִתְחוֹן פֶּה לְמִיחֲלִים לָךְ.

שְׁמִיחָה לְאַרְצָךָ / וְשִׁשׁוֹן לְעִירְךָ / וְצִמְיַחַת קֶרֶן לְדוֹד עֲבָדְךָ
וְעִרְכִּיתָ נֵר לְבֶן-יִשְׁי מְשִׁיחָךָ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ:

ואז (גא ובבן) צדיקים יראו וישמחו / וישרים יעלו וחסידים ברגה יגילו
ועולתה תקפץ פיה / וכל-הרשעה כלה כעשן תכלה.
כי תעביר ממשלת ודון מן-הארץ:

ותמלוך אתה יי לבדה על כל-מעשיך
בהר ציון משכן כבודך / ובירושלם עיר קדשך
כפתוב בדברי קדשך. ימלך יי לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללויה:
קדוש אתה גורא שמך / ואין אלה מבצעדיך.
כפתוב. ויגבה יי צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה.
ברוך אתה יי המלך הקדוש:

אתה בחרתנו מכל-העמים / אהבת אותנו ורצית בנו
ורוממתנו מכל-הלשונות / וקדשתנו במצותיך.
וקרבתנו מלבנו לעבודתך / ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת:

ותתן לנו יי אלהינו באהבה את-יום (השבת הזה לקדשה ולמנוחה ואת יום) הכפורים הזה למחילה
ולסליחה ולכפרה ולמחל בו את-כל-עונותינו (בשבת יש מוסיפין באהבה) מקרא קדש וזכר ליציאת
מצרים:

אלהינו ואלהי אבותינו. יעלה ויבא ויגיע ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר וזכרוננו ופקדוננו וזכרון
אבותינו. וזכרון משיח בן-דוד עבדך. וזכרון ירושלם עיר קדשך. וזכרון כל-עמך בית-ישראל
לפניך לפליטה לטובה לחן ולחסד ולרחמים לחיים ולשלום ביום הכפורים הזה. זכרנו יי אלהינו
בו לטובה. ופקדנו בו לברכה. והושיענו בו לחיים. ובדבר ישועה ורחמים חוס וחנו. ורחם עלינו
והושיענו. כי אליך עינינו. כי אל מלך חנון ורחום אתה:

אלהינו ואלהי אבותינו. מחל לעונותינו ביום (השבת הזה וביום) הכפורים הזה. מחה והעבר פשעינו
(וחטאותינו) מגד עיניך. כאמור אנכי אנכי הוא מחה פשעיך למעני וחטאתיך לא אזכר: ונאמר מחיתי
כעב פשעיך וכענן חטאתיך שובה אלי כי גאלתיך: ונאמר כי-ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם.
מכל חטאתיכם לפני יי תטהרי: (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו) קדשנו במצותיך. ומן
חלקנו בתורתך שבצענו מטובך ושמחנו בישועתך. (והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך
ויוחו בה (גא בו) ישראל מקדשי שמך) (גא וישמחו כך ישראל אוהבי שמך) וטהר לבנו לעבדך באמת.
כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישראל בכל-דור ודור ומבצעדיך אין לנו מלך מוחל וסולח
(אלא אתה). ברוך אתה יי מלך מוחל וסולח לעונותינו ולעונות עמו בית ישראל. ומעביר אשמותינו
בכל-שנה ושנה. מלך על כל-הארץ מקדש (השבת ו) ישראל ויום הכפורים:

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם. והשב את-העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם
באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך.

שחרית ליום כפור

וּתְחַזִּינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוֹבֵךְ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בְּרוּךְ אַתָּה יי' הַמַּחְזִיר שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנִחנוּ לָךְ שְׂאֵתָה הוּא יי' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מִגֵּן יִשְׁעֵנו אַתָּה הוּא
לְדוֹר וָדוֹר גּוֹדֵה לָךְ וְנִסְפָּר תְּהִלָּתְךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְסוּרִים בִּידֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסִּיךָ
שֶׁבְכָל-יּוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְכָל עֵת עָרֵב וּבֹקֶר וְצַהֲרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא-כָלוּ רַחֲמֶיךָ
וְהִמְרַחֵם כִּי לֹא-תִמּוּ חַסְדֶּיךָ. מַעֲוֹלֵם קָוֵנוּ לָךְ.

וְעַל כָּל־מַעֲרָב וּתְרוֹמָם שְׁמֶךָ מְלַכְנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד.

וּכְתַב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל-בְּנֵי בְרִיתְךָ:

וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶלָה וַיִּהְיֶה לָנוּ אֶת-שְׁמֶךָ בְּאֵמֶת הָאֵל יִשׁוּעָתֵנוּ וְעֲזָרָתֵנוּ סֶלָה. בְּרוּךְ אַתָּה יי' הַטּוֹב שְׁמֶךָ
וְלָךְ נָצָה לְהוֹדוֹת:

שִׁים שְׁלוֹם טוֹבָה וּבִרְכָּה חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל-יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בְּרַכְנוּ אֲבוֹתֵינוּ כָּלנוּ כְּאֶחָד
בְּאוֹר פְּנִיךָ נִתַּתְּ לָנוּ יי' אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאֶהְבֵּת חֶסֶד וְצִדִּיקָה וּבִרְכָּה וְרַחֲמִים וְחַיִּים
וְשְׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֶךְ אֶת-עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה בְּשְׁלוֹמָךְ.

בְּסִפָּר חַיִּים בְּרַכָּה וְשְׁלוֹם וּפְרִיגָסָה טוֹבָה נִזְכָּר וְנִכְתָּב לְפָנֶיךָ אֲנִחנוּ וְכָל עַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים
טוֹבִים וְשְׁלוֹם.

בְּרוּךְ אַתָּה יי' עוֹשֵׂה הַשְּׁלוֹם: (בְּקֶדֶם חוֹתָמִים הַמְבָרֵךְ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹם: וְכֵן נוֹהֲגִין בֵּא"י)

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. (נֵא אֲנֵא) תָּבֵא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ. וְאֵל תִּתְּעַלֵּם מִתַּחֲנוּנֵנוּ. שְׁאִין אֲנִחנוּ עוֹי פָּנִים.
וְקָשִׁי עָרַף לֹמֶר לְפָנֶיךָ יי' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צְדִיקִים אֲנִחנוּ וְלֹא חֲטָאנוּ אֲבָל אֲנִחנוּ (וְאֲבוֹתֵינוּ)
חֲטָאנוּ:

אֲשַׁמְנוּ. בְּגִדְנוּ. גּוֹלְנוּ. דְּבַרְנוּ דְּפִי.

הִעֲוִינוּ. וְהִרְשַׁעְנוּ. יָדְנוּ. חֲמַסְנוּ. טָפְלָנוּ שִׁקָּר.

יַעֲצֵנוּ רַע. כּוֹזְבָנוּ. לָצֵנוּ. מְרִדְנוּ. נֶאֱצָנוּ. סָרְדְנוּ. עֵוִינוּ. פִּשְׁעֵנוּ. צָרְדְנוּ. קָשִׁינוּ עָרַף.

רִשְׁעֵנוּ. שִׁחַתְנוּ. תַּעֲבָנוּ. תַּעֲוִינוּ. תַּעֲתָעֵנוּ:

סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמַּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוֵה לָנוּ: וְאַתָּה צְדִיק עַל כָּל-הַבָּא עָלֵינוּ. כִּי אֵמֶת עֲשִׂיתָ
וְאֲנִחנוּ הִרְשַׁעְנוּ:

מָה נֹאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מְרוֹם. וְמָה נִסְפָּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים. הֲלֹא כָל-הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה
יּוֹדֵעַ:

אַתָּה יוֹדֵעַ רְצוֹן עוֹלָם. וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָל-חַי: אַתָּה חוֹפֵשׁ כָּל-חֲדָרֵי בָטָן וּבּוֹחֵן כָּלִיּוֹת וְלֵב:
אֵין דְּבַר נֶעְלָם מִמֶּךָ. וְאֵין נִסְתָּר מִגֵּד עֵינֶיךָ:

וּבִכֵּן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁתְּסַלַּח לָנוּ עַל כָּל-חֲטָאֵתֵינוּ. וְתִמְחַל-לָנוּ עַל
כָּל-עֲוֹנוֹתֵינוּ. וְתִכַּפֵּר-לָנוּ עַל כָּל-פִּשְׁעֵינוּ:

עַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאוֹנֶס וּבְרָצוֹן:
 וְעַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב:
 עַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכָלִי דַעַת:
 וְעַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוֹי שְׁפָתַיִם:
 עַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוֹי וּבִסְתָר:
 וְעַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוֹי עֲרִיּוֹת:
 עַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַבּוּר פֶּה:
 וְעַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבִמְרָמָה:
 עַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהִרְהוּר הַלֵּב:
 וְעַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאֵת רֶעַ:
 עַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִדּוֹי פֶּה:
 וְעַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוַעֲדֵית וְנֹת:
 עַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִדּוֹן וּבְשִׁנְיָה:
 וְעַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלוּל הוֹרִים וּמוֹרִים:
 עַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֻזֵּק יָד:
 וְעַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:
 עַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטַפְשׁוֹת פֶּה:
 וְעַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטַמְאֵת שְׁפָתַיִם:
 עַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיִצָר הָרֶעַ:
 וְעַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים:
 וְעַל כָּלֶם (אֱלֹהִים סְלִיחוֹת) סִלַּח לָנוּ. מַחֵל לָנוּ. כִּפֹּר לָנוּ:
 עַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפַּת שֶׁחַד:
 וְעַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַחַשׁ וּבְכָזָב:
 עַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלִשׁוֹן הָרֶעַ:
 וְעַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלִצּוֹן:
 עַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמִשָּׁא וּבִמְתָּן:
 וְעַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמִאֲכָל וּבִמְשִׁתָּה:
 עַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנִשְׁךְ וּבִמְרִבִּית:
 וְעַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנִסְיַת גְּרוֹן:
 עַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁיחַ שְׁפָתוֹתֵינוּ:
 וְעַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁקּוֹר עֵין:
 עַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעִינִים רָמוֹת:
 וְעַל חֶטֶא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֻזּוֹת מִצַּח:
 וְעַל כָּלֶם (אֱלֹהִים סְלִיחוֹת) סִלַּח לָנוּ. מַחֵל לָנוּ. כִּפֹּר לָנוּ:

עַל חֵטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּפָרִיקַת עַל:
 וְעַל חֵטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּפִלְלוֹת:
 עַל חֵטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצַדִּית רָע:
 וְעַל חֵטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוֹת עֵין:
 עַל חֵטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקִלּוֹת רֹאשׁ:
 וְעַל חֵטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקִשּׁוֹת עֶרֶף:
 עַל חֵטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רְגָלִים לְהָרֶע:
 וְעַל חֵטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִכְלוֹת:
 עַל חֵטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁבּוּעַת שׁוֹא:
 וְעַל חֵטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁנְאָת חֲנָם:
 עַל חֵטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִשּׁוּמַת יָד:
 וְעַל חֵטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתַמְהוֹן לִבָּב:

וְעַל כָּלֶם (אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סִלַּח לָנוּ. מַחַל לָנוּ. כִּפֹּר לָנוּ:

וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חִיבִים עֲלֵיהֶם עוֹלָה:
 וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חִיבִים עֲלֵיהֶם חֲטָאֵת:
 וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חִיבִים עֲלֵיהֶם קָרְבַּן עוֹלָה וְיִזְרֹד:
 וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חִיבִים עֲלֵיהֶם אֲשֶׁם וְדָאִי וְתִלּוּי:
 וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חִיבִים עֲלֵיהֶם מִכַּת מִרְדּוֹת:
 וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חִיבִים עֲלֵיהֶם מִלְּקוֹת אֲרָבָעִים:
 וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חִיבִים עֲלֵיהֶם מִיתָה בְּיַד שְׁמַיִם:
 וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חִיבִים עֲלֵיהֶם כָּרַת וְעִרְיָה:
 וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חִיבִים עֲלֵיהֶם אֲרָבַע מִיתוֹת בֵּית דִּין סְקִילָה. שְׂרִפָּה. הָרֶג. וְחָנֶּק.
 עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְעַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה.
 בֵּין שֵׁשׁ-בָּה קוֹם עֲשֵׂה. וּבֵין שְׁאֵין בָּה קוֹם עֲשֵׂה.
 אֶת-הַגְּלוּיִם לָנוּ וְאֶת-שְׂאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ.
 אֶת-הַגְּלוּיִם לָנוּ כִּכְּרָא אֲמָרֵנוּ לְפָנֶיךָ. וְהוֹדִינוּ לָךְ עֲלֵיהֶם.
 וְאֶת-שְׂאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וִידוּעִים.
 כִּדְבַר שְׁנַאמַר. הַנְּסִתְרוּ לִי אֱלֹהֵינוּ. וְהַגְּלֵת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד-עוֹלָם. לַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-דְּבָרֵי
 הַתּוֹרָה הַזֹּאת:
 כִּי אַתָּה סִלַּחְתָּ לְיִשְׂרָאֵל וּמַחֲלַן לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל-דּוֹר וָדוֹר וּמַבְלַעְדִּיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל
 וְסוֹלֵחַ (אֱלֹהֵי אֲתָה):
 אֱלֹהֵי. עַד שֶׁלֹּא נִצְרַתִּי אֵין כִּדִּי וְעַכְשָׁו שְׁנַצְרַתִּי כִּאֲלוֹ לֹא נִצְרַתִּי. עָפָר אֲנִי בְּחַיִּי קָל וְחוֹמֶר
 בְּמִיתָתִי: הָרִי אֲנִי לְפָנֶיךָ כְּכִלִּי מִלֵּא בּוֹשָׁה וְכִלְמָה. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵי שְׁלֹא אֲחַסָּא
 עוֹד. וְמֵה שְׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ מָרַק (נִיא מוֹחַק) בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים וְחִלּוּם רָעִים:

אלהי. נצור לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה. ולמקללי נפשי תדום ונפשי כעפר לכל תהיה: פתח לבי בתורתך ובמצותיך תרדוף נפשי. וכל החושבים עלי רעה מהרה הפר עצתם וקלקל מחשבתם. עשה למען שמה. עשה למען ימינה. עשה למען קדשתך. עשה למען תורתך. למען יחלצון ידיך הושיעה ימינה וענני: יהיו לרצון אמרי-פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגאלי: עשה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל-ישראל ואמרו אמן:

יהי רצון לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך: ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמניות: וערבה ליי מנחת יהודה וירושלם כימי עולם וכשנים קדמניות:

חזרת התפלה

פ ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקנה הכל חוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה.

[מוסד עלוס סס] - מ 1923.

מסוד חכמים ונבונים / ומלמד דעת מבינים / אפתחה פי בתפלה ובתחנונים
לחלות ולחנן פני מלך (מלא רחמים) מוחל וסולח לעושים:

מסוד חכמים ונבונים הש"ץ נוטל רשות להפסיק את הברכה בפיוט מענינא דיומא, והוא מצחיר שלא בדה מלבו את הדרשות הכלולות בו אלא לקחם ממה שדרשו חז"ל, והוא מסוד חכמים ונבונים, מסוד לי בסודם אל תבא נפשי (ברא' מט ו), ר"ל מתוך מה שדרשו חכמים ונבונים בבית מדרשם. אפתחה ... לחלות ולחנן פני מלך מוחל ... התאמה של הנוסח הכללי (אפתחה פי בשיר ורננים / להודות ולהלל פני שוכן מעונים) לצרכי יום הכפורים. לחלות לי ויחל משה (שמות לב יא), ואצל הפייטנים בלי פני. לחנן להתחנן.

רשות

קמון: א"צ. [מוסד: נוטלס צר קלוימוס]. צמים צכי 7 טורים. 4 מלים בכל טור. - א 2976.

אמיה נשאתי חין בערכי / במלאכות עמה בך בברכי
גוחי מבטן הגיה חשכי / דבר צחות ובאמתה הדריכי:

הורני שפוך שיח ערב / ולונני בצלך אותי לקרב
ועק יופק בכיון קרב / חליתי פניך צדקתה תקרב:

כ"י אפצף || 4 וצדקתך בדיוקמנכ²

1 אימך נשאתי ע"ש תהלי' פח טו נשאתי אמך אפונה. חין בערכי (ע"ש איוב מא ד חין ערכו) כשאני עורך את תחינתי. במלאכות בשליחות. בך בברכי כשאני כורע את ברכי. 2 גוחי מוראי, מוציאי, ע"ש תהלי' כב י כי אתה גוחי מבטן. הגיה חשכי ע"ש תהלי' יח כט אלהי יגיה חשכי. דבר צחות ישע' לב ד. 3 לשפוך שיח ערב ע"ש תהלי' קב א ישפוך שיחו. ושם קד לד יערב עליו שיחי. ולונני בצלך מושיב אותי בצלך, ע"ש תהלי' צא א בצל סדי יתלונן. 4 ועק יופק בכיוון קרב תפילתי תבוצע בכיוון הלב, ע"ש תהלי' קג א ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו. חליתי בחליתי.

5 טהור עינים מאד נעלה / ידעני בין ערך תפלה
כדת לחנן בלי תפלה / להמציא שולחי ארץ ותעלה:

מפתח שפתי תברר ותישר / נדבות פי רצה והכשר
סדר הגיגי כשי יתשר / עתר פצחי כזילת חשר:

פעמי הכן פצותי מכשל / צור תמוך אשורי מהנשל
10 קוממי וחזקני מרפיון וחשל / רצות אמרי ולא אכשל:

שמרני כאישון מפלץ ובעתה / שור שפלותי ולכה לישועתה
ס תחון דכאותי כלחורך פצת / תרחם על בן אמצת:

5 נעלה: נתעלה א 6 לשולחי אפ דפוסים 9 מהנשל: מהכשל צף 10 וחזקני: ואמצני ק והקימני ב*
11 בשפלותי אפ דפוסים 12 כלחורך: כמו לחורך ח

צדקתך תקרב ר"ל תקרבני. 5 טהור עינים חבק' א יג. מאד נעלה תהלי' מזי. ידעני בין הודיעני להבין. 6 בלי תפלה בלי דופי. ארץ ותעלה ארוכה ורפואה (תעלה ע"ש ירמ' ל יג). 7 מפתח שפתי ע"ש תהלי' נא יז שפתי תפתח. נדבות פי רצה תהלי' קט קח. 8 סדר הגיגי ע"ש תהלי' ה ב בינה הגיגי כשי יתשר תהי חשורה (ע"ש ש"א ט ז, מזה יצרו מלת 'חשר' דוגמת 'חרם' מתרומה). עתר פצחי עתירתי. כזילת חשר כזילת מטר (הענין ע"פ דבר' לב ב יערף כמטר לקחי חול כטל אמרתי) ע"ש חשרת מים (ש"ב כב יב). 9 פצותי מכשל להציל אותי מכשלוך (ע"ש תהלי' קמד ז פצני והצילוני). תמוך אשורי תהלי' יז ה תמוך אשורי במעלותיך כל נמוטו פעמי. מהנשל שלא ימעדו (המלה במשמעות זו מחודשת היא). 10 וחשל וחולשה, ע"ש דבר' כה יח כל הנחשלים אחריך. 11 שמרני כאישון ע"ש תהלי' יז ח שמרני כאישון בת עין. מפלץ ובעתה מפלצות (ע"ש ישע' כא ד פלצות בעתתני). ולכה לישועתה תהלי' פ ג. 12 דכאותי דכאותי לבי. כלחורך פצת כמו שאמרת לגביאך (ישע' נז טו) כי כה אמר רם וגשא שכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון, ואת דכא ושפל רוח וכו'. תרחם על בן אמצת על ישראל, ע"ש תהלי' פ טו.

מגן

קיוון: ח"א-5793.

אמצת עשור לכפור תמה / בו לצחצח צאוי כתמה
גהוץ צחנה עוויה להתמה / דינה להאיר לתחי להתמה:

החרדה מתקע יום תרועה / ודברים קחה סרעף לקרעה
זה אלי לצדק הכריעה / חי חי יודך בהריעה:

1 בכפור מ| צאויי ח 2 צחנה אפ דפוסים 4 צדק מ| יודך אדוקאפ

1 אימצת החזקת, ייעדת. עשור יום הכפורים, ע"ש ויק' כג כז. לכפור תמה כינוי לישראל, ע"ש שה"ש ה ב. לצחצח צאוי כתמה לנקות את זוהמת ההטא. 2 גהוץ צחנה הלכך חטאה. עיוויה להתמה לבטל את עונה (ע"ש איכה ד ככ תם עונך). לתחי לתחיה. 3 מתקע מתקיעה. ודברים קחה ע"ש יד ג קחו עמכם דברים. סרעף לקרעה לקרע את לבה, ע"ש יואל ב יג וקרעו לבבכם ואל בגדיכם, וסרעף (פי' מחסבה, ע"ש תהלי' צד יט ברב סרעפי בקרבי, ושגור אצל הפייטנים לשון סרעפי לב) בא כאן ככינוי ללב. 4 זה אלי שמות טוב. חי חי יודך ע"ש ישע' לח יט חי חי הוא יודך. 5 טפיה

5 טפיה וישישיה בענוי עיפים / יציגתם שור ביחף יחפים
כלם צנים ולבן מצעפים / לאדרך בקדש כשרפים עפים:

מגן עקרמו בך חוסים / נשענים בתמם ובצלך חסים
סמוכים בברית שלשת יחוסים / עודדם היות שטנימו חסים:

פנה בצדקת את מעבר / צאנה תחת שבט כהעבר
קדמם רחמיה בלי התעבר / רחום על פשע עובר:

שמץ זדונם תכבס ותטהר / שועם קשוב ואל תאחר
תמוכי ימינה פניהם נהר / תעתוע חטאם תכפר לטהר:

בכתוב. כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. מכל חטאתיכם לפני יי תטהרו: (ויק' טו ל)
ונאמר. דבקה נפשי אחריה. בי תמכה ימינה: (תהלי' טג ט)
ונאמר. אדני שמעה אדני סלחה אדני הקשיבה ועשה אל-תאחר. למענה אלהי כי-שמך נקרא
על-עירך ועל-עמך: (דני' ט יט)
[ונאמר. מיראל כמות נשא עון ועבר על-פשע לשארית נחלתו. לא-החזיק לעד אפו כי-תפץ
חסד הוא: (מיכה ז יח)]
ונאמר. וזכרתי את-בריתי יעקוב. ואף את-בריתי יצחק ואף את-בריתי אברהם אזכר והארץ
אזכר: (ויק' כו מב)
ונאמר. מתהלך בתמו צדיק. אשרי בניו אחריו: (משלי כ ז)
ונאמר. חי חי הוא יודך כמוני היום. אב לבנים יודיע אל-אמתך: (ישע' לח יט)
ונאמר. קחו עמכם דברים ושובו אל-יי. אמרו אליו כל-תשא עון וקח-טוב ונשלמה פרים
שפתינו: (הושע יד ג)

6 לובן אבוחקמכס 7 בתומך ה' חסים רוב כי"י 8 שלשת: שילוש אבדווחמכ| יחוסים: יחסים אדחב* מ 9 את:
אתא אפ| בהעבר וב* מאפ 10 בלי: בל ק| להתעבר חס 11 שועתם פ| נחץ ואל תאחר אפ 12 תכפר: תכבס ז

וישישיה צעירים וזקנים. יציגתם שור ראה עמידתם. ביחף יחפים מפני שנעילת הסנדל אסורה ביום כפור. 6 כולם
צנים ניצבים. ולובן מוצעפים לפי מנהג עתיק לובשים לבנים. כשרפים עפים כמלאכים, עי' לעיל (לתחלת ה'אופן)
שביו"כ ישראל נקיים כמלאכי השרת. 7 מגן עיקרימו בך חוסים סומכים עליך שאתה הוא מגן אברהם יצחק ויעקב
עיקרם, והלשון ע"ש תהלי' יח לא מגן הוא לכל החוסים בו. נשענים בתומם בצדקם. ובצלך חסים ע"ש תהלי' נו ב ובצל
כנפך אחסה, וכדומה (וצורת חסים על דרך שרשי ע"ו במקום חוסים, כרגיל אצל פייטנים). 8 בברית שלשת יחוסים
שלשת האבות שהם המיוחסים. חסים שותקים (ל' הם מפניו, חבק' ב כ וכדומה). 9 את מעבר אברהם שבא מעבר לנהר
(אח' במקום אתה, דבר' לג ב). צאנה תחת שבט כהעבר בהעבירך את בני אדם כצאן תחת שבט, ע"ש ויק' כו לב כל
אשר יעבר תחת השבט. 10 קדמם רחמיה ר"ל תגרום שיקדמו אותם רחמיה, ע"ש תהלי' עט ח מהר יקדמונו רחמיה. ושמה
ר"ל קדמם ברחמיה. בלי התעבר בלי לנעוס, ע"ש דבר' ג כו ויתעבר ה' בי. על פשע עובר מיכה ז יח. נהר תאיר, מלי
נהרא. 12 תעתוע רמאות, ע"ש ירמ' י טו.

שחרית ליום כפור

ונאמר. כִּלְא־מֶרֶת אֱלֹהִים צְרוּפָה. מִן הוּא לַחֲסִים בּוֹ: (משלי ל ה)
 [גִּיא הָאֵל תָּמִים דְּרָפּוֹ. אֶמֶרֶת יִי צְרוּפָה מִן הוּא לְכָל הַחֲסִים בּוֹ: (ש"ב כב לא)]
 וְנֶאֱמַר. וְקָרְעוּ לְבַבְכֶּם וְאֶל־בְּגְדֵיכֶם וְשִׁיבוּ אֶל־יְיָ אֱלֹהֵיכֶם.
 כִּי תִחַן וְרַחֲמוֹם הוּא אֶרֶץ אֲפִים וְרַב־חֶסֶד וְנוֹחַם עַל־הָרָעָה: (יואל ב ג)
 וְנֶאֱמַר. וְהוֹצִיא כְאוֹר צִדְקָה וּמִשְׁפָּטָה כְּצִהָרִים: (תהי' לו ו)

13 כְּצִהָרִים מִשְׁפָּטְנוּ הָאֵר / חוֹכִיף לְטוֹב תִּשְׁאָר
 צִדְקָנוּ תַחֲפֵשׁ וּתְבַאֵר / בְּמַגְנָה נִתְגַּוֵּן לְהִתְפָּאֵר:

13 חוֹכִיךְ... תִּשְׁאָר — 14 צִדְקָנוּ... וּתְבַאֵר כְּסִדְרֵי הַפּוֹךְ בְּאֵפ 13 לְטוֹב חוֹכִיךְ תִּשְׁאָר ב * 14 תַּחֲפֵשׁ: תִּבְרֵר פ
 13 כְּצִהָרִים מִשְׁפָּטְנוּ הָאֵר ע"ש תהי' לו ו והוציא כְאוֹר צִדְקָה וּמִשְׁפָּטָה כְּצִהָרִים. חוֹכִיךְ לְטוֹב תִּשְׁאָר הַמְקִיִּים לך
 תִּשְׁאִיר בַּחֲמִימָה טוֹבָה.

זָכְרָנוּ לַחַיִּים (גִּיא לַחַיִּים) מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכִתְבָנוּ בְּסֶפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְהָ אֱלֹהִים חַיִּים.
 מֶלֶךְ עֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמִגֵּן. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִגֵּן אֲבֹרָהֶם:
 אַתָּה גְבוּר לְעוֹלָם אֲדֹנֵי מַחִיָּה מִתִּים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ. [בְּקֶץ אֹמְרִים מוֹרִיד הַטֵּל] מְכַלְכֵּל חַיִּים
 בְּחֶסֶד מַחִיָּה מִתִּים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ גּוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמִתִּיר אֲסוּרִים וּמְקִיִּים אֲמוֹנָתוֹ לִישׁוּ
 עֶפֶר. מִי כְמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרָתוֹ וּמִי דוֹמָה לָךְ מֶלֶךְ מִמִּית וּמַחֲיָה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה.

מחיה

סימן: תשכ"ק. — 19.

תִּאֲוֹת נֶפֶשׁ לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרֶךָ / שְׁקוֹד לְרַחֵם מְבָרְכִי וְזִכְרֶךָ
 רְצוֹנֵי אֱהָב כְּנֹעַר וְרֶךְ / קְרוֹאִים וְנִקְוִים בְּנֶה בְּכוֹרֶךָ:

צְבֹאוֹת הוֹצֵאתָ מִכּוֹר אוֹנִים / פְּדוּתָם מִפֶּרֶךְ הִלְכוּ שְׁנֹאנִים
 עֲמוּסִים מִבֶּטֶן פָּצַם מִשְׁאוּנִים / סִעֲדָם בֶּל לְמוֹד כְּסֹאוֹנִים:

5 נִתּוֹנָה בְּרִיתְךָ חֵק בְּשִׁאֲרָם / מִמַּחְצֶבֶת צוּרָם מוֹלֶדֶת שְׁאוּרָם
 לְבְרִית הַבֵּט וְתִדִּיחַ כְּאוּרָם / כְּפִסָּם הָרַב וְתִבְהִיק אוּרָם:

2 רְצוֹנֵי: רְצוֹנֵי וְחַ רְצוֹפֵי רַף 3 צְבֹאוֹת: קֹדֶשׁ הוֹסֵף אֵפ דְּפוּסִים 4 פָּצַם: פָּדַם בּוֹפֵאפֶךְ 6 כְּאוּרָם: כִּיעוּרָם אֵפ

1 תִּאֲוֹת נֶפֶשׁ לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרֶךָ ע"ש יִשְׁע' כו ח, וְכֵן הוּא בֵּא כִּינּוּי לְהַקְבִּיָּה. 2 רְצוֹנֵי אֱהָב כְּנֹעַר וְרַךְ ע"ש הוֹשֵׁעַ
 יֵא א כִּי נִעַר יִשְׂרָאֵל וְאֶהְיֶה. קְרוֹאִים וְנִקְוִים (פִּי' מְצוּיִינִים, מִל' אֲשֶׁר נִקְבּוּ בְּשִׁמּוֹת, בְּמִד' א יז) בֶּנֶךְ בְּכוֹרֶךָ ע"ש שְׁמוֹת
 ד כב. 3 צְבֹאוֹת הוֹצֵאתָ מִכּוֹר אוֹנִים ע"ש שְׁמוֹת יב מֵא יִצְאֻ כָּל צְבֹאוֹת ה' מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וְדִבְר' ד כ וְאַתְּכֶם
 לָקַח ה' וַיּוֹצֵא אֶתְכֶם מִכּוֹר הַבְּרִזָּל מִמִּצְרַיִם, וּמִצְרַיִם נִקְרָאִים אוֹנִים ע"ש הַעִיר אוֹן (כְּרֹא' מֵא מֵה וְעוֹד), וְיֵשׁ מִפְּרָשִׁים אוֹנִים
 מִל' אֲנִי, שְׁעֵשׂוּ הַמִּצְרַיִם לִישְׂרָאֵל אוֹן, וּמִיָּמָּה נִשְׁמַע רִמּוֹ לִישְׁע' מֵחַ י בַּחֲרִיתֶיךָ בְּכוֹר עֲנִי. פְּדוּתָם מִפֶּרֶךְ הִלְכוּ שְׁנֹאנִים
 הַמִּלְאֲכִים הִלְכוּ לַפְּדוּת אוֹתָם. 4 עֲמוּסִים מִבֶּטֶן יִשְׁע' מו ג. פָּצַם מִשְׁאוּנִים הוֹצֵאֵם מֵהָרָעָשׁ. סִעֲדָם בֶּל לְמוֹד
 כְּסֹאוֹנִים תוֹשִׁיעִם בְּלִי לְמוֹדוֹ לָהֶם סֵאָה בְּסֵאָה. 5 חֵק בְּשִׁאֲרָם בְּרִית מִלָּה הִיא חֵק בְּבִשְׂרָם, וְהוּא נֹסֵט הַבְּרִכָּה 'אֲשֶׁר קִדֵּשׁ
 בְּטֶכֶס בְּרִית מִלָּה. מִמַּחְצֶבֶת צוּרָם ע"ש יִשְׁע' נֵא א הִבִּיטוּ אֶל צוּר חוֹצְבָתָם, וְהוּא אֲבִרָהָם אֲבִינוּ. מוֹלֶדֶת שְׁאוּרָם שְׁאִרִית
 מוֹלֶדֶתָם, ר"ל שְׁאִרִית יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מוֹלֶדֶת אֲבִרָהָם אֲבִינוּ. 6 לְבְרִית הַבֵּט תִּהְיֶה עַד כ. וְתִדִּיחַ כְּאוּרָם וְחִבְסָה (ל' יִשְׁע')

יִרְאֶה לְפָנֶיךָ עֶקֶד מִיָּחָד / טוֹבַח וְטָבוּחַ מִדְּבָרְךָ פָּחַד
חֲנִיטָיו חֲלָץ מֵאִמְתָּה וּפָחַד / זִבּוּחוֹ וְדִשּׁוֹנוֹ לְפָנֶיךָ יִתִּיחַד:

וְאִם הָעוֹ אֶרֶח לְסִלָּף / הַזִּכָּר רַחֲמֶיךָ חֶק מִלְחָלָף
10 דְּרִישַׁת צֶדֶק מְלִיץ יֹאֵלָף / גְּנוּנִיָּךְ לְחֹזֶק בְּמַגֵּנָת אֵלָף:

בְּדִי יִדִּידֶיךָ הִגִּיגִם בֵּין / בְּצוּרִם תִּשַׁע וְחֹטָא תִלְבִּין
אֶן מִתְחַנֵּנֶיךָ בְּלִי תִבִּין / אֶנֶק שְׁמַע וְלַחֵשׁ הִבִּין:

בְּכַתוּב. וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־נַאֲקָתָם. וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם אֶת־יִצְחָק וְאֶת־יַעֲקֹב:
וַנֹּאמֶר. אֶן אִם־רִאֲיָתִי בְּלִבִּי. לֹא יִשְׁמַע אֲדֹנָי: (תהל' טו יח)
[וַנֹּאמֶר. לְכוּ־נָא וְנִכְחָה יֹאמֶר יי. אִם־יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כְּשָׁנִים כְּשִׁלְגַּי יִלְבִּינוּ אִם־יֵאָדִימוּ כְּתוֹלַע
כְּצִמְרֵי יִהְיוּ: (ישע' א יח)]

וַנֹּאמֶר. כִּי־הוּא יָדַע מִתִּי־שׂוֹא. וַיִּרְא־אֶן וְלֹא יִתְבוּנָן: (איוב יא יא)
וַנֹּאמֶר. אֶמְרִי הָאֻזִּינָה יי בִּינָה הִגִּיגִי: (תהל' ה ב)
וַנֹּאמֶר. הַבֵּט לְבָרִית כִּי מְלֹאוּ מַחֲשָׁבֵי־אֶרֶץ נְאוֹת חֲמָס: (תהל' עד כ)
וַנֹּאמֶר. שְׁמַעוּ אֵלֵי רִדְפֵי צֶדֶק מְבַקְשֵׁי יי. הַבִּיטוּ אֶל־צוּר חֲצִבְתָּם וְאֶל־מִקְבַּת בּוֹר גְּקָרְתָּם:
וַנֹּאמֶר. כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וְאַהֲבָהוּ. וּמִמְצָרִים קָרָאתִי לְבִנִּי: (הושע יא א)
וַנֹּאמֶר. שְׁמַעוּ דְּבַר־יי בֵּית יַעֲקֹב. וְכָל־מְשַׁפְּחוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל: (ירמ' ב ד)
וַנֹּאמֶר. אֶף אֶרֶח מְשַׁפְּטִיָּה יי קוִינִיָּה. לְשִׁמָּה וְלִזְכָּרָה תֵּאוֹת־נַפֵּשׁ: (ישע' כו ח)

8 חניטיו: חנוניו אדויוזכיה | לפניך: לנגדך אוזפאפך

10 לחזק: לחזן אבדוקב* כך לחזק זמ 11 וחטאם פ 12 מחנניך ח

ד ד דמי ירושלם ידיח) את סינפוס (כאור, כמו כעור, לשון המשנה, ב"ק ט' ד'). כבסם הרב ע"ש תהל' נא ד הרב כבסני
מעוני. 7 עקד מיוחד עקדת היהוד. טובח וטבוח מדברך פחד גם אברהם גם יצחק היו חרדים לדברך. 8 חניטיו
חלץ מאימתה ופחד (ל' שמות טו טו) בניו מפדה. זיבוcho ודישונו לפניך יתיחד לפי דרשת חז"ל רואין אפרו של
יצחק כאילו צבור על גבי המזבח, ע"י ירו' תענית ב' א' דף ס"ה א'. ספרא בחוקותי ח' ז'. ויק"ר ל"ו ה' (ע' תתמס). תנחומא
וירא סוף כ"ג, ועוד. וע"י שפיגל, מאגדות העדה, ס' היובל לא. מרכס, תש"י, ע' תפוזתצ. 9 חזק מלחלף שלא תחליף
את השבועה שנשבעת. 10 דרישת צדק מליץ יאלף אברהם שהיה מליץ בעד סדום ודרש צדק בעדם יאלף, ר"ל ילמד
איך לדרוש בעדנו גנוניך לחזק במגנת אלף ע"ש שה"ש ד ד אלף המגן תלוי עליו, ודרשוהו על אברהם שאמר לפני הקב"ה
רבש"ע לי נעשית מגן ולבני אין אתה נעשה מגן, אמר לו הקב"ה לך הייתי מגן אחד שנא' (ברא' טו א) אנכי מגן לך, אבל לבניך
אני נעשה מגינים הרבה, הה"ד אלף המגן תלוי עליו... 11 בדי ידידיך בני אוהביך (בדים, פי' ענפים, דוגמת יחזק' יח יד
ועוד). הגיגם בין ע"ש תהל' ה ב בינה הגיגי. ביצורם תשע תפנה אל תפלתם, וביצור הוא אחד מי' לשונות של חפלה
(בדים רבה ב' א'). 12 און מתחנניך בלי תבין אל תשים לב אליו, ע"ש איוב יא יא וירא און ולא יתבוני. אנק אנקה.

13 נֶפֶשׁ נִעְנָה תְּבַשֵּׁר סְלִיחָה / פְּלִטָּם מִעֲמֶמֶק שׁוּחָה
מִתְקוּמֵינִי יְהוּ כְּסוּחָה / הִחְיֵינוּ בְּטֹל אֲמוֹנָתְךָ לְשׁוּחָה:

13 פלסם: מלטנו אפ 14 מתקוממינו: משטינינו דפוסים | יהו בוב* כ: יהיושאר כיי

13 נפש נענה ישע' נח י. מעומק שוחה ע"ש משלי כג כז שוחה עמוקה. 14 כסוחה (ישע' ה כה) כסחי ומאוס. אמונתך לשוחחה כדי שיספרו אמונתך.

תוכחה

עד יום מותו תחכה לו לתשובה / להנחותו לתחייה:

קימון: ח"ט-א 6476.

אָנוֹשׁ מֵה־יָזְכָּה / וְצָבָא דֶּק / לֹא־נָכוּ בְּעֵינֶיהָ:
בְּלַחִים אִם / תִּבְעֵר הָאֵשׁ / מֵה בְּחָצִיר יִבֶּשׁ:
(עד יום)

גְּלוּי לָךְ / חֲשֶׁךְ כְּמוֹ אוֹר / מְשׁוּטְט־כָּל בְּעֵין:
דִּירְתְּךָ בְּסִתֵּר / וּגְלוּיּוֹת לָךְ / כָּל נִסְתָּרוֹת:
(עד יום)

5 הֵדֵן יַחֲדִי / וְהוּא בְּאֶחָד / וּמִי יִשִּׁיבֵנוּ:
וְעַל־גּוֹי וְעַל־אָדָם / יַחַד יִנְטֶה־קוֹ / וְאֵין מִי־יִרְשִׁיעַ:
(עד יום)

כ"י אפר (אין צ"ה); גוסף קטע הגניזה קב"ז ||

1 זכו: יזכו אחב*ימנך' 2 מה: ומה בדוח' 3 לך: הוא לך ב*ך קב"ז | ומשוטט נך | כל: הכל וקב*מנך | בעין חס' 4 ומי: מי דך 6 ואין מי: ומי 7 יבין: אם יבין ב*ם אש הבין ר | כל יציר דפוסים | ולא: ואל זח לא נך

עד יום מותו תחכה לו לתשובה (עי' בתפלת ונתנה תוקף, 24, כמעט באותו הלשון) שידו של הקב"ה פרושה לקבל בעלי תשובה (עירובין דף י"ג ב, ועי' ג"כ קידושין דף מ' א'). להנחותו לתחייה להטות אותו לדרך הישרה כדי שיחיה, ע"ש יחזק' לג יא אם בשוב רשע מדרכו וחיה, וכדומה.

1 אנוש מה יזכה ע"ש איוב טו יד מה אנוש כי יזכה וכי יצדק ילוד אשה. וצבא דוק צבא השמים, ע"ש ישע' מ כב הנוטה כדק שמים. לא זכו בעיניך ע"ש איוב טו טו הן בקדושו לא יאמין ושמים לא זכו בעיניו. 2 בלחים אם תבער אש אם אהה מדקדק עם הצדיקים, קל וחומר בחציר יבש בבינויים וברשעים. 3 גלוי לך השך כמו אור הנסתרות גלויות לך. משוטט כל בעין ע"ש זכר' ד י עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ. 4 דירתך בסתר ע"ש תהלי' צא א יושב בסתר עליון. 5 הדין יחיד עי' אבות ד' ה' שאין דין יחיד אלא אחד. והוא באחד ומי ישיבנו איוב כג יג, ר"ל מי יכול לשנות את דעתו. 6 ועל גוי ועל אדם יחד ל' איוב לד כט ינטה קו ע"ש איכה ב ח נטה קו, ר"ל את קו הדין. ואין מי ירשיע

- זאת יבין יציר / ולא יתעו יצר / לחטא ליוצר:
(עד יום) חתלת בארו / חפירת בורו / חשבון בוראו:
- טמא משארו / ומטמא בעודו / ומטמא במותו:
(עד יום) 10 ימי חייו תהו / ולילותיו בהו / ועניניו הקבל:
- בחלום מהקיץ / נדמה בלהות / יבעתוהו תמיד:
(עד יום) לילה לא ישכב / יומם לא ינוח / עד ירדם בקבר:
- מה יתאונן / אדם חי / דיו אשר הוא חי:
(עד יום) נולד לעמל / אשריו אם יהי / יגיעו בדת אמת:
- 15 סופו / על ראשו מוכיח / ולמה יחניף:
(עד יום) עוד חותמו / מעידו על פפלו / ומה יגוב דעת:
- פועל צדקות / אם יהי ילווהו / לבית עולמו:
(עד יום) צופה בתכמה / אם יהי עמו / תתלונן בקלחו:

8 בארו... בורו: בורו... בארו אבדוקמכ² וחשבון זכ* פ 9 בשארו קן מטמא חמל מטמא ו 10 וענינו ד
12 ויומם חפ 14 נולד: נוצר וזקר | לעמל: ויגיעה הוס' דפוסים 15 ולמה: למה ב* מכ 16 מעידו: יעידו ד

ע"ש איוב לד יז ואם צדיק כביר תרשיע. 7 זאת יבין יציר בן אדם ישים זאת אל לבו ולא יתעו יצר לחטא ליוצר משחק מלים ידוע, כגון ברכות דף ס"א א' אוי לי מיוצרי ואוי לי מיצרי. והענין הוא מאמר עקביה בן מהללאל (אבות ג' א') הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עברה דע מאין באת וכו', ובמדרש קהלת י"ב א' אמר ר' יהושע בן לוי דסבנין שלשתן דרש עקיבא מתוך חיבה אחת (ר"ל מהפסוק קהל' יב א וזכר את בוראין) בורך בארך בוראך. בארך (לפי תיקון הרו"א, וכן כנראה גירסת הפייטן) זו לחה סרוחה. בורך זו רמה ותולעה. בוראך זה מלך מלכי המלכים הקב"ה שאתה עתיד ליתן לפניו דין וחשבון, עכ"ל. ולפי זה אומר הפייטן 8 חתולת בארו (חתולה ל' איוב לח ט, פי' כסוי, חתול) יצירתו במעי אמו. חפירת בורו שסופו בקבר. וחשבון בוראו שהוא צריך לחת דורה. 9 טמא משארו ר"ל טמא הוא ע"י טומאה היוצאת מבשרו, כגון זיבה. ומיטמא בעודו הוא מקבל טומאה במגע ובמשא. ומטמא במותו שהמת הוא אבי אבות הטומאה. 10 ימי חייו תהו ולילותיו בהו המונחים ידועים מהמקרא (ברא' א ב. ירמ' ד כג ועוד), והעבירום הפייטן לחיי האדם. 11 כחלום מהקיץ ל' תהל' עג כ. בלהות יבעתוהו תמיד ע"ש איוב יח יא סביב בעתהו בלהות, ר"ל הוא נדמה למי שנחשורר מהחלום, ופחד מטרוד אותו תמיד. 13 מה יתאונן אדם חי איכה ג לט. דיו אשר הוא חי דרשת ר' יודן במדרש רבה שם. 14 נולד לעמל ע"ש איוב ה ז כי אדם לעמל יולד. אשריו אם יגיעו בדת אמת שיקבל את שכר עמלו. 15 סופו על ראשו מוכיח סופו של האדם מוכיח על תחילתו שהוא להבל דמה. ולמה יחניף (ל' במד' לה לג ולא תחניפו את הארץ, או כדומה) ר"ל למה יחניף להקב"ה כאילו הוא צדיק. 16 עוד חותמו מעידו על פפלו ע"ש איוב לו ז ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו, ודרשת חז"ל תענית דף י"א א'. ומה יגוב דעת המונח התלמודי של גניבת דעת הבריות (תוספתא ב"ק ז' ח'. חולין דף צ"ד א') העבר ע"י הפייטן לרמאות כלפי הגבוה. 17 פועל צדקות אם יהי ילווהו לבית עולמו ר"ל הצדקות שעשה ילווהו, ע"פ מאמר חז"ל בפרק קנין תורה ט' שבשעת פטירתו שלאדם אין מלווים לו לאדם לא כסף ולא זהב לא אבנים טובות ומרגליות אלא תורה ומעשים טובים בלבד. שנא' (משלי ו כב) בהתהלךך תנחה אותך ... בעולם הזה. בשכבך

קצוף בְּדָמִים / וּמֶרְמָה אִם-יְהִי / חֲרוּצִים יָמָיו:
20 רְצוֹנוֹ וְחִפְצוֹ / בְּהִיּוֹת בְּמוֹסָר / יָגוּב בְּשִׁיבָה-טוֹבָה:
(עד יום)

שֵׁם-טוֹב אִם-יִקְנֶה / מְשֻׁמוֹת נָעִים / אֲשֶׁר יִקְרָא:
תַּחַת כֵּן / מִיּוֹם לַדָּה / יוֹם-מִיתָה הוֹטָב:
(עד יום)

18 תלונן דר 19 חרוצים: יהיו חרוצים ב*נכך 21 משמות: משם אח | נעים: נעימים ופוסים | יקרא: לו יקרא ר
22 תחת כן: לכן הוסי' אבוחקמר | הוטב יום המיתה ב*נכך קג² מוטב יום מיתה דחקמר

תשמר עליך ... בקבר. והקיצות היא תשיחך ... לעולם הבא. ולשון 'לבית עולמו' ע"ש קהל' יב ה. 18. צופה בחכמה אם
יהי אם יתעסק בתורה ובחכמה עמו תתלונן בכלחו בוקנתו תתמוך בו, ע"ש איוב ה כו תבוא בכלח אלי קבר. 14 קצוף
בדמים ומרמה אם יהי אם ינהג בקפץ. חרוצים ימיו מל' כלה ונחרצה (ישע' י כג), ר"ל ימי חייו קצרים, ע"ש משלי
י כז יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצרנה. 20 יגוב בשיבה טובה ע"ש תהל' צב טו עוד יגובן בשיבה. 21 שם
טוב אם יקנה עי' אבות ב' ח' קנה שם טוב קנה לעצמו, ואם יקנה אדם שם טוב משמות נעים הוא נעים מכל השמות (וי"ג
משם נעים, מכל שם שהוא) אשר יקרא עי' תנחומא ויקהל א' שלשה שמות נקראו לו לאדם. אחד מה שקוראים לו אביו ואמו.
ואחד מה שקוראים לו בני אדם. ואחד מה שקונה הוא לעצמו. טוב מכולן מה שקונה הוא לעצמו ... זש"ה טוב שם משמן טוב
ויום המות מיום הולדו (קהל' ז א). אמרו לשלמה מהו טוב שם משמן טוב. אמר להם בשעה שאדם נולד אין הכל יודעין מי הוא.
נפטר בשם טוב משפיע מעשים טובים וכו'. 22 תחת כן מיום לידה יום מיתה הוטב לפי הגיל. ותחת כן פי' לכן.

מי כמוך אב הרחמים. זוכר יצוריו לחיים ברחמים.
ונאמן אתה להחיות מתים. ברוך אתה יי מחיה המתים:

משלש

קיומן: ס"ט ז"ט. א - 2427.

אֶחָדָה יוֹם זֶה בְּשָׁנָה
בְּשָׁלֹם בְּהִיּוֹת סִכָּךְ בְּרֵאשׁוֹנָה
תְּרוּפָה וְצָרִי שְׁמָתוֹ לְשׁוֹשְׁנָה
שְׁרוּתוֹ כְּפֹר פְּשָׁעֵי יִשְׁנָה:
גּוֹלִים מִנּוֹךְ זְרוּיִם מֵהֶלָּא
דְּכָאוֹת רוּחַ וְשֹׁכֵר נִהְלָא
רֵן מְפִיקִים לְחַתֵּל תִּלְאָה
קְדוֹשׁ חֲשַׁב כּוֹבְחֵי הָעֵלָּא:

1 תרופה: תעלה אפ 2 סוכך: סוכתך צ | כבראשונה באפ | לפשעי דפוסים 4 שבר: לב הוסי' פ | כזבחי: זבחי ח

1 איחדת יום זה בשנה ע"פ דרשת חז"ל פסיקתא רבתי כ"ג דף קט"ו א' ימים יוצרו ולא (ולו ק') אחד מהם (תהל' קלט
טז) ... שלש מאות וששים וחמש ימים הם ימות התמה. ליחידו של עולם אחד מהם. ואיזה זה ... ר' לוי אומר זה יום הכפורים.
ולפי זה אומר הפייסן: איחדת יום זה. לשושנה לישראל, ע"פ שה"ש ב א. 2 בשלם בהיות סוכך בראשונה (ע"ש תהל'
עו ג ויהי בשלם סוכו) ר"ל בהיות בית המקדש בירושלם קיים. שרותו ר"ל שרות יום הכפורים. פשעי ישנה פשעי ישראל,
ע"ש שה"ש ה ב אני ישנה ולבי ער. 3 גולים מנוך מנוח קדשך, ע"ש שמות טו יג. זרויים מהלאה ע"ש ויק' כו לג ואחכם
אזרה בנויים. רון מפיקים מוציאים רנה ותפלה מפיהם. לחתל תלאה לחבוש את שברם. 4 דכאות רוח ושכר נהלאה
ישראל נקראת נהלאה (תורויה הלאה), מיכה ד ז, והדכאון שלה ורוחה הנשברה קדוש חשוב כזבחי נהלאה ע"ש תהל'

5 הַתָּמִם מֵרַחֵם יוֹשֵׁב אֱהָלִים
וְלִדְרוֹ חוֹן בְּעֶצֶר נִקְהָלִים
צוּרְתוֹ בְּכִסְאָךְ חִקְתָּהּ בְּהָלִים
פֶּאֶרְךָ מִבִּיעִים וְשִׁמְךָ מִהֲלָלִים:
זָבַד שְׁמֶךָ שֶׁתַּפֶּת בְּשִׁמְךָ
חֲשַׁכְם מֵאֲנָף בְּלִי לְהֶאֱשִׁימָם
טֵרַח עוֹן וְכָבֵד מִשָּׂא
יַעֲרֵב שִׁיחַ עֲנִיָּה וּרְמוּסָה
כָּלֹלֹת אֱהָבִים אָנָּה זָכָר
לְבֹן יִקְרֶיךָ זָכוֹר תִּזְכָּר:
עֲמוּתִים לָךְ כַּחוֹתֶם לְשׁוֹמֵם
סֵפֶר חַיִּים יְהִי רְשׁוּמָם:
נֶעֱרַר בְּצוּל מַחוֹת בְּהֶמְסָה
מִנִּיחָחִי כָּלִיל בְּאֶבֶן מַעֲמָסָה:
כָּלִמֶת נְעוּרִים עוֹד מְלֻזְכָּר
לְמַעַן חֲלֹךְ לַעֲבָדֶיךָ זָכָר:

כַּכְתּוּב. זָכָר לַעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב.
אֶל־תִּפְּנֵן אֶל־קִשֵׁי הָעַם הַזֶּה וְאֶל־רָשָׁעוֹ וְאֶל־חַטָּאתוֹ: (דבר' ט כז)
וְנֹאמֶר. הֵבֵן יִקְרִי לִי אֶפְרַיִם אִם יִלְדֵי שַׁעֲשׂוּעִים כִּי־מִדֵּי דְבָרֵי בּוֹ זָכָר אֲזַכְּרֶנּוּ עוֹד.
עַל־כֵּן הָמוּ מֵעִי לוֹ רַחֵם אֶרְחָמֶנּוּ נֹאמְרֵי: (ירמ' לא יט)
וְנֹאמֶר. הֲלֹךְ וְקִרְאֵת בְּאֲזֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבַת כָּלֹלֹתֶיךָ.
לְכֶתֶךָ אַחֲרֵי בְּמִדְבָר בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה: (ירמ' ב)
וְנֹאמֶר. יָשׁוּב יִרְחָמֶנּוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ וְתִשְׁלִיךְ בְּמִצְלוֹת־יָם כָּל־חַטָּאתָם: (מִיכָה ז יט)
וְנֹאמֶר. יַעֲרֵב עָלָיו שִׁיחִי. אֲנֹכִי אֶשְׁמַח בִּי: (תהל' קד לד)
וְנֹאמֶר. שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם עַל־לִבְךָ כַחוֹתֶם עַל־זְרוּעֶךָ כִּי־עוֹה כַמוֹת אֲהַבָה קָשָׁה כְּשֹׂאֹל קִנְיָה.
רְשָׁפִיהָ רְשָׁפִי אֵשׁ שְׁלֵה־בְתִיהָ: (שה"ש ח ו)
וְנֹאמֶר. לָכֵן כֹּה־אָמַר יְיָ אֶל־בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת־אֲבְרָהָם.
לֹא־עָתָה יִבּוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פָּנָיו יִחְוָרוּ: (ישע' כט כב)

8 חיים: טובים הוסי' אפ' ספר: סבר חכך 9 כבוד ואפ' 11 עוד מלזכור: נא אל תזכור פ אל נא תזכור ק

נא יט זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבוה. 5 התמם מרחם יעקב שהיה איש תם יושב אהלים
ברא' כה כז. צורתו בכסאך חקתה כמו שזכר בכמה מקורות, כגון תנחומא במד' י"ט. ב"ר ע"ח ג' (ע' 921). פ"ב ב'
(ע' 978). בהלים ע"ש איוב כט ג בהלו נרו עלי ראשי, ר"ל בבהירות (כנראה משם עצם 'הל', ע"י מלון בן־יהודה במקום).
6 בעוצר בעצרת. 7 זבד שמך שתפת בשמם מתנת שמך חילקת להם ששלבת אותו בשם ישראל. עמותים מחוברים
אליך (משרש 'עמת', כגון עמיתך). כחותם לשומם ע"ש שה"ש ח ו שימני כחותם על לבך וכו'. 8 חשכם מאנף
מקצף (מל' אנפת, תהל' ס ג ועוד). 9 טורח עון וכובד משא ע"ש תהל' לח ה כי עונותי עברו ראשי כמשא כבד יכבדו
ממני. נער בצול השלך במצולות ים. מחות בהמסה למחות אותם (ל' ישע' מד כב' ועוד) כדבר נמס. 10 יערב שיח
ע"ש תהל' קד לד. באבן מעמסה בירושלם, ע"ש זכר' יב ג אשים את ירושלם אבן מעמסה לכל העמים וכו'. 11 כלולת
אהבים אנה זכור ע"ש ירמ' ב ב זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך. כלימת נעורים עוד מלזכור בלי לזכור
עוד חטא העגל. 12 לבן יקירך ישראל, ע"ש ירמ' לא כ הֵבֵן יִקְרֶיךָ לִי אֶפְרַיִם וכו'. למען חלך למען משה שחילה פניך
(ע"ש שמות לב יא ויחל משה) לעבדיך זכור דבר' ט כז.

שחרית ליום כפור

וְנֹאמַר. כִּי בְרָאוֹתוֹ יִלְדִּיו מַעֲשֵׂה יָדֵי בְקָרְבוֹ יִקְדִּישׁוּ שְׁמִי.
וְהִקְדִּישׁוּ אֶת־קְדוֹשׁ יַעֲקֹב וְאֶת־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעֲרִיצוּ: שם כט, כג)
וְנֹאמַר. יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הִלְלוּהָ: (תהלי' קמו י)
וְאֶתָּה קְדוֹשׁ. יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: (תהלי' כב ד)

ברוב קהלות אשכנז המערבית אין אומרים פיוט זה

סימון: ח"כ 3-8770.

אֵל נָא.	אֶתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ.	בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ.
גְּבוּר וְנִעְרָץ.	הוּא שָׁח וַיְהִי.	דְּגוּל מְרִבְּבָה.
זָכְרוּ לְנִצָּח.	טָהוֹר עֵינַיִם.	וְצִוָּה וְנִבְרָאוּ.
כְּתָרוֹ יְשׁוּעָה.	לְבוּשׁוֹ צִדְקָה.	חֵי עוֹלָמִים.
מַעֲטָהוּ קִנְיָה.	נֶאֱפֹד נִקְמָה.	יּוֹשֵׁב סֵתֵר.
סִתְּרוֹ יֵשֶׁר.	עֲצָתוֹ אֱמוּנָה.	פְּעֻלָּתוֹ אֱמֶת.
קָרוֹב לְקוֹרְאָיו בְּאֵמֶת.	רֵם וּמִתְנַשֵּׂא.	שׁוֹכֵן שְׁחָקִים.
חֵי וְקִיָּם נוֹרָא וּמְרוֹם וְקְדוֹשׁ:		תּוֹלָה אֶרֶץ עַל־בְּלִימָה:

כ"י אב' פטנול; ה ||

1 אלהינו: אל הוסי' א 2 ונערץ: ועריך אל עריך ג ואמין ה 3 שח: אמר ב'פטנ 8 סתרו: סודו א | אמונה: תקום א
9 אמת: משפט א | וישר: ומצדיק א 10 קרוב לקוראיו באמת: באמתח'ס' ה: קנוא ונוקם א 11 שוכן שחקים: שופט במישור א |
תולת... בלימה: תולה ונושא א

1 אתה הוא אלהינו בשמים ובארץ דבר' ג כד. 2 גבור דבר' י יז ועוד. ונערץ תהלי' פט ט. דגול מרבבה שה"ש
ה י. 3 הוא שח ויהי. וצוה ונבראו תהלי' לג ט. קמת ה. 4 זכרו לנצח שמות ג טו. תהלי' קלה יג ועוד. חיי עולמים
לשון התלמוד, כגון ירו' סנהד' ח' ט' דף כ"ו ג', וטופס ידוע לברכות, כגון בורא גפשות רבות, ירו' ברכות ו' א' דף י' ב',
וישחבה. 5 טהר עינים חבק' א יג. יושב סתר (עבים סתר לו, איוב כה יד) הלשון ע"פ תהלי' צא א. 6 סתרו ישועה.
לבושו צדקה. מעטהו קנאה. נאפד נקמה ישע' גט יז. 8 סתרו יושר אין לו מקור בכתובים, ושם יש כאן שיבוש
(סתרו חשך תהלי' יח יב), או הפייטן תפס 'סתרו' במובן 'סודו'. עצתו אמונה ישע' כה א'. 9 פעולתו אמת ע"ש ישע'
מ י פעולתו לפניו, ותהלי' קיא ז מעשי ידיו אמת ומשפט. צדיק וישר דבר' לב ד. 10 קרוב לקוראיו באמת תהלי' קמה
יא. רם ומתנשא ישע' נז טו רם ונשא, ודה"א כס יא. 11 שוכן שחקים ע"ש תהלי' סח לה ועוזו בשחקים. תולה ארץ
על בלימה איוב כז ז.

אָנא סֶלַח נָא / פֶּשַׁע וְעוֹן שָׂא נָא / וְכַחַךְ יִגְדֵל נָא קדוֹשׁ:
אָנא רַחוּם כֹּפֵר / עוֹן צָגִים תְּהַלֵּתָךְ לְסִפּוֹר / וַיַּחֲקוּ לְחַיִּים בְּסִפּוֹר קדוֹשׁ:

קיינון: משלס זיכצי קלוימוס חזק (כפול) — מ 804.

מורה חטאים סלול להתהלך מלמד להדריכי בדרך אלה
ארוממך אלהי המלך:

שחר וגשף איחד להמליכך שוכן עד ואין כערךך
בכל-יום אברךך:

לפי חרד עבודתך לתמוד להעריץ קדשתך במשמר אעמד
גדול יי ומהלל מאד:

אנא סלח

מיחלים לחסדך זרע עמוסיך מלא משאלותם וישמחו חוסיך
דור לדור ישבח מעשיך:

5 בחלוי וצום גשים לעבדך ברואים כי הם לכבודך
הדר כבוד הודך:

יקר מלכותך ברעד יאמירו יחודך בזר לא ימירו
ועזוז נוראתיה יאמרו:

אנא רחום

כותרת 2 לחיים: היום לחיים ה' לחיים טובים דפוסים היום לחיים טובים אפ 6 יקר כבוד מלכותך נך

וכחך יגדל נא ע"ש במד' יד יז. צגים נקחלים.

1 מורה חטאים ע"ש תהל' כה ח יורה חטאים בדרך, סלול להתהלך לסלול להם דרך שיתהלכו בה. מלמד להדריכי בדרך אלך ע"ש ישע' מא יז אני ה' אלהיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך חלך. ארוממך אלהי המלך תהל' קמה א, וכן כל הבאים אחריו לקוחים מתהל' קמה. 2 שחר וגשף בקר וערב. שוכן עד ישע' נז טו. 3 עבודתך לתמוד לעסוק תמיד בעבודתך. 4 מיחלים לחסדך ע"ש תהל' לג יח למיחלים לחסדך. עמוסיך ישראל העמוסים מני בטן, ישע' מז ג. מלא משאלותם ע"ש תהל' כ ו ימלא ה' כל משאלותיך. חוסיך החוסים בך. 5 ברואים כי הם לכבודך ע"ש ישע' מג ז כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו. 6 ברעד ברעדה. יאמירו יכבדו, ע"ש דבר כו יז את ה' האמרת היום וכו'.

שחרית ליום כפור

רן פגיעות לפניה ירבעו
זכר רב-טובה גביעו:
רחש הלילה ביום ישיבנו

בקר אערך לך חנוני
חנון ורחום יי:
בפנות ערב תמחה זדוני

יה צור כפר אשכל
טוב יי לכל:
יכבש עוינו ויאמרו הכל

אנא סלח

קומים אוי קרית משושך
יודוך יי כל-מעשיך:
קדשת אבני גזר בנוססך

לויך וחסדיך בנעם יזמרו
כבוד מלכותך יאמרו:
לבושי שרד רקח יתמרו

ושתולים בנוך יפריחו בחצרותיו
להודיע לבני האדם גבורתיו:
וינובון פשיכה דשנים בטירותיו

אנא רחום

נצחך ינגנו תמימים ושלמים
מלכותך מלכות כל-עלמים:
נשאך כסאך בבית עולם

יחד בכנסך לשכנה גאולים
סומך יי לכל-הנפלים:
ילבישוך עז כעובדי גלים

מביעי טובה בועד יתחברו
עיני-כל אליך ישיברו:
מחים חשב תחן ידברו

אנא סלח

9 עוינו: עוינו זחקב*נכך 11 רקח: ברקח פ 12 ושחול ק 13 שלמים ותמימים ב*נךאפ| נשאך כסאך: נכון
כסאך אט נשוא כסאך ה| בבית: לבית בב* בית קאפ 14 בשכבך כ| ילבישוך: יאדרוך כ

7 רון פגיעות לפניה ירבעו אומרים לפניה ארבע תפלות שחרית מוסף מנחה ונעילה, ופגיעה לשון תפלה, כדברי רז"ל (תענית
דף ז' ב') אין פגיעה אלא תפלה. רחש הלילה ביום ישיבנו ומהללים אותך שבע פעמים, ע"ש תה"ל קיס קסד שבע ביום
הללתיך, ודרשוהו בירושלמי ברכות א' ח' (דף ג' ג') על ברכות ק"ש, בשחר שמים לפניך ואחת לאחריה ובערב שמים לפניך
ושמים לאחריה. 8 בקר אערך לך חנוני ע"ש תה"ל ה ד בקר אערך לך ואצפה. 9 כופר אשכול תאר להקב"ה ע"ש שה"ש
א יד אשכל הכפר דודי לי וע"פ דרשת חז"ל (שבת דף פ"ח ב') מי שהכל שלו מכפר לי וכו'... 10 קומם איווי בית המקדש
שאוה למושב לו, תה"ל קלב יג. קרית משושך ע"ש תה"ל מח ג יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון... קרית מלך רב. קדושת
אבני נזר בנוססך בהרימך, ע"ש זכר' ט טז כי אבני נזר מתנוססות על אדמתו. 11 בנועם בנעימה. לבושי שרד ר"ל
לבושי בגדי שרד, שמות לא י ועוד. רקח יתמרו יקטרו מרקחת בתמרות עשן. 12 ושתולים בנוך יפריחו בחצרותיו

וְדוֹיִם יְנוּחַח שִׁי עֲדִיף   וַיִּשְׁלַם פָּרִים אֶרֶשׁ עֲדִיף
פּוֹתַח אֶת-יָדָהּ:

סָלַח בְּרַחֲמָיו יִצִּיץ מִחֲרָכָיו   סָלַח יִרְבֶּה לְעַם מְבַרְכָיו
צִדִּיק יִי בְּכָל-דִּרְכָיו:

חֵין יִשַׁע מְגוֹי מְקַרְאֵיו   חֵין יִחַן קוֹרְאֵי מְקַרְאֵיו
קָרוֹב יִי לְכָל-קָרְאֵיו:

אנא רחום

זֶה אֱלֹהֵי פֶלֶא עוֹשֶׂה   זַעֲקֵנוּ יִרְצַ וְשׁוֹטְנֵינוּ יַעֲשֶׂה
רִצּוֹן-יִרְאֵיו יַעֲשֶׂה:

קוֹוֵי יִתֵּן לָלוּ מְשַׁלִּיךְ יִהְיֶיוּ   קְדוֹשׁ פִּשְׁעֵינוּ יִכְסֶה בְּאַהֲבָיו
שׁוֹמֵר יִי אֶת-כָּל-אַתְבָּיו:

קָבֵל צָקוֹנֵי כְּבִמְכַלֵּל יֹפִי   קוֹלֵי תַאֲזִין וְתַצְלִיל דּוֹפִי
תַּהֲלֵת יִי יִדְבֵּר פִּי:

אנא סלח

16 ינווחח: צוה ב | שי: כשי | וישולם: ואשלם פ | 17 ברחמים פ | סלוח ירבה: סליחה מרבה פ | לעם: לאום פ |
18 מגוי: מעם אפ | 19 זעקתנו דפוסים

ע"ש תה"ל צב יד. וינובן בשיבה דשנים בטירותיו שם טו. 13 נשאך כסאך. בנשאך. בבית עולמים ע"ש מ"א
ח יג מכון לשבתך עולמים. 14 לשכנך ע"ש דבר יב ה לשכנו תדרשו. ילבישוך עזו ע"ש תה"ל צג א לבש ה' עזו התאזר.
כעוברי גלים באז שעברו על ים טו. 15 מביעי טובך ע"ש תה"ל קמה ו זכר רב טובך יביעו. מחים חשוב תחן
ידברו חשוב אתה את תחנתם שהם מדברים כעולות מהים (ע"ש תה"ל סו טו). 16 ינווחח יהא כריח ינווחח (הפועל חידוש
הפייטן הוא). וישלם פרים ארש עדיך ארשת ישראל שהם עדיך (ע"ש ישע' מג י אתם עדי) יהי במקום עולת פרים (ע"ש
הושע יד ג ונשלמה פרים שפתינו). 17 יציץ מחרכיו ע"ש שה"ש ב ט מצין מן החרכים. סלוח ירבה ע"ש ישע' נה ז
כי ירבה לסלוח. 18 חין ישע ישעה אל תחנן יוצא מגוי מקוראיו ע"ש ישע' מח יב ישראל מקוראי. קוראי מקוראיו
יש מפרשים קוראי מקראי קדש שלו, ר"ל מקדשי מועדי ה', וי"מ הקוראים אותו בכל עת (לפי הפסוק המובא שם: קרוב ה' לכל
קוראיו). וי"מ קוראי פרשיות סדר היום (כ"ה בכ"י ואט. 306), והוא מסתבר יותר מכולם. 19 זה אלי שמות טו ב. פלא
עושה שם טו יא. ושוטנינו יעשה (או בכתוב שונה "יעסה") ידחת, ילחץ. מלה זו מפרשים בב"ר ע"ט ז' (ע' 946) בקשר למלאכי
ג בא ועסותם רשעים, וכ"ה בפירוש כ"י ואט. 306, וע"י לאחרונה נ. ברגרין, לשוננו ל"ב (תשכ"ח), ע' 117-118.
20 קיווי יתן יתן מה שמקוים. ללו משליך ייהביו ע"ש תה"ל נה כג השלך על ה' יתן ויהא יכללך. פשעינו יכסה
באהביו ע"ש משלי י יב על כל פשעינו תכסה אהבה. קבל צקוני ר"ל צקון לחשי, ע"ש ישע' כו טז צקון לחש (הפייטנים
משתמשים במלת צקון כבשם עצם). כבמכלל יופי כמו בציון מכלל יופי (תה"ל נ ב). ותצליל דופי תשליך למצולת ים.

סיון: משלס א"צ (כפול). — 1211.

מֶלֶךְ שׁוֹכֵן עַד / לְבַדְךָ מְלוֹךְ עַדִּי עַד / הָאֵל קָדוֹשׁ:
מֵאֲזִין שׁוֹעָה / לְעֲמוֹ מְחִישׁ יְשׁוּעָה / נוֹרָא וְקָדוֹשׁ:

מלך אָדָר יִקָּר אֱלִי / אַחֲוָה בְּאֶרֶשׁ מְלוּלִי:
מאזין בְּחִין (גִּיא בְּחִין) אֲנַעִים זָמֵר / בְּנִיב אֲבִיעַ אֲמָר:
מלך גְּבוּרָתוֹ מִי יִמְלִל / גָּדְלוֹ מִי יִפְלִל:
מאזין דֹּק מְרוּפָף בְּנִעָרָה / דֶּרֶכּוֹ סוּפָה וְסִעָרָה:
מלך הַנֶּאֱדָר מְקוּלוֹת מִים / הוֹדוֹ כֶּסֶה שְׁמִים:
מאזין וְסִבִּיבּוֹ שְׂרָפֵי אֱלִים / וּמִפְחָדוֹ זַעֲמִים וְחָלִים:
מלך וְךָ בְּשָׁמִי מְעוֹנִים / זַעַק *שְׁעָה* מִמִּתְעַנִּים:
מאזין חֲשֶׁרֶת סָבִיב סָכוֹ / חֲשָׁמַל בְּלִי לְסוּכוֹ:
מלך טוֹב יוֹדֵעַ חוּסִיוֹ / טָהוֹר מְצַדִּיק עֲמוּסִיוֹ:
מאזין יוֹשֵׁב בְּסִתֵּר עֲלִיוֹן / יִקָּר עוֹז חֲבִיוֹן:
מלך כּוֹנֵן שְׁחָק בְּתַבּוּנָה / כָּל מַעֲשָׂהוּ בְּאַמּוּנָה:
מאזין לוֹבֵשׁ עוֹז וְגִדְלָה / לוֹ נְאוּהָ תְהִלָּה:
מלך מוֹשֵׁל עוֹלָם בְּגִבּוּרָה / מוֹחָה פֶּשְׁעֵי בָרָה:
מאזין נְאוּר וְאֲדִיר בְּהִדְרוֹ / נוֹשֵׂא עוֹן עֲדָרוֹ:

כותרת 2 מלך מאזין אפך 2 בחין אדוך פ: בחך שארכי"י | אביעה כך 4 בסופה ובסערה א 7 שעה כ"י, ולפי מבנה הפיוט צ"ל שוֹעָה: קשוב דפוסים 9 ומצדיק ב* 10 וחביון פ 11 שחק: שחקים פ שמים ק 12 לְבַשׁ כמה כ"י

1 אדר יקר אלי ע"ש זכרי' יא יג. בארש מילולי בארשת שפתי. 2 אנעים זמר רומז ללשון נעים וזמירות ישראל, ש"ב כג א. בניב ר"ל בניב שפתי. אביע אומר ע"ש תהל' יט ג יום ליום יביע אמר. 3 גבורותיו מי ימלל תהל' קו ב. גדלו מי יפלל מי יתפס במחשבה (ל' לא פללתי, ברא' מח יא). 4 דוק מרופף בנערה מרעיד שמים (דוק, ל' ישע' מ כב) בנערותו, ע"ש איוב כו יא עמודי השמים ירופפו ויתמהו מגערותו. דרכו סופה וסערה ע"ש נחום אג' בסופה ובסערה דרכו. 5 הנאדר מקולות מים ע"ש תהל' צג ד מקולות מים רבים... אדיר במרום ה'. הודו כסה שמים חבק' ג ג כסה שמים הודו. 6 וסביבו שרפי אלים ע"ש ישע' ו ב שרפים עומדים ממעל לו. זעק שעה צ"ל שועה או שומע. 8 חשרת סביב סוכו ע"ש ש"ב כב יב וישת חשך סביבותיו סכות חשרת מים עבי שחקים, פי' קישור העבים. חשמל בלי לסוכו בלי שיסתכל בו אפילו חשמל, וחשמל שם לסוג מלאכים לפי מאמר חז"ל (חגיגה דף י"ג א' עתים חשות ועתים ממללות) לסוכו (במקום לסכות אותו, משרש סכה, כגון ספרי במד' צ"ט שהכל סוכין ביפיה) להביט בו (וידועה עובדת החלפת שרשי ע"י וליה אצל פייטנים). 9 טוב יודע חוסיו ע"ש נחום א ז טוב ה' למעו ביום צרה ויודע חוסיו בו. מצדיק עמוסיו ישראל, ע"ש ישע' מו ג. 10 יושב בסתר עליון תהל' צא א, לפי תפיסת הפייטן: העליון היושב בסתר. יקר עוז חביון ע"ש חבק' ג ד ושם חביון עזה, ר"ל מקום שעוזו חבוי שם. 11 כונן שחק בתבונה ע"ש משלי ג יט כונן שמים בתבונה. כל מעשהו באמונה תהל' לג ד. 12 לבש עוז וגדולה ע"ש תהל' צג א ה' מלך גאות לבש... עוז התאזר. לו נאוה תהלה תהל' קמו א. 13 מושל עולם בגבורה תהל' טו ז. מוחה פשעי ברה ע"ש ישע' מג כה אנכי הוא מוחה פשעיך וכו', וברה כינוי לישראל ע"ש שה"ש ו י ברה כחמה. 14 נאור ואדיר בהדרו ע"ש תהל' עו ה נאור אתה אדיר. נושא עון

מלך	15 סוכת שיחות ערבות / סלו לרוכב בערבות:
מאזין	עף על כרובו / עונה לעם קרובו:
מלך	פוקד צבאות גדודיו / פודה נפש עבדיו:
מאזין	צדקו עליונים מגידים / צבא תחתונים מודים:
מלך	קדוש יושב תהלות / קנויו משיג מחילות:
מאזין	20 רם ונשא וגאה / רואה שפל ונכאה:
מלך	שוכן ברום עליות / שליט בדוך תחתיות:
מאזין	תומך זרועות עולם / תקיף ומכלל נעלם:

15 לרוכב ערבות בקחמאפ 18 צדקותיו ח

עדרו ישראל, ע"ש זכר י ב כי פקד ה' צבאות את עדרו את בית יהודה. 15 סוכת שומע, מל' הסכת ושמע, דבר' כז ט. סולו לרוכב בערבות תהל' סח ה. 16 עף על כרובו ע"ש ש"ב כב יא. עונה לעם קרובו ע"ש תהל' קמח יד ישראל עם קרובו. 17 פוקד צבאות גדודיו ע"ש ישע' יג ד ה' צבאות מפקד צבא מלחמה. פודה נפש עבדיו תהל' לד כג. 18 צדקו עליונים מגידים ע"ש תהל' ג ו ויגידו שמים צדקו. צבא תחתונים בני אדם. 19 קדוש יושב תהלות תהל' כב ד. קנויו עם ישראל שקנה (ע"ש שמות טו טז עם זו קנית). משיג מחילות (במשמעות קאוסטיבית) גורם להם שישנו סליחה. 20 רם ונשא ... רואה שפל ונכאה ע"ש ישע' נז טו רם ונשא שוכן עד וכו', ואת דכא ושפל רוח, וע"ש תהל' קלח ו כי רם ה' ושפל יראה. 21 שוכן ברום עליות בשמי מרום. שליט בדוך תחתיות בעומק התחתית (דוך=דוכתא מלה ארמית היא, וחידש אותה הפייטן במשמעות מקום גמור). 22 זרועות עולם דבר' לג כז. ומכלל נעלם לפי ישע' מה טו אכן אתה אל מסתתר.

ובכן ואתה כרחום סלח לנו:

סיוון: א-ח-ט. צחיס צבי ג' טורים. צסוגרים הצלח ומקראית. - א 6219.

אָנָא אֱלֹהִים חַיִּים / תִּכְתֵּב דְּבִקְיָה לְחַיִּים / כִּי עֲמָךְ מְקוֹר חַיִּים. וכס"ל
 בַּעֲת רָצוֹן תַּעַן תַּחֲנָתִי / שְׁמָעָה צִדֵּק הַקְּשִׁיבָה רַנָּתִי
 אֶל־תַּעֲלֵם אֲזוּנָה לְרוֹחֲתִי לְשׁוֹעֲתִי. וכס"ל
 גַּעֲיֵת קוֹרְאִיךָ בְּתַפְלַת שַׁחַר / רָצָה וְהִלְבֵּן אָדָם כְּצַחַר
 אֲדֹנִי הַקְּשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֶל־תֹּאחֲרִי. וכס"ל

ואתה כרחום: אתה כרחום בכל השורות א 2 תען: תעל וף תחן ק תענה דפוסים| ואל תעלם (וכן חיבור ו"ו בכמה מקומות נגר נוסח המקרא) מקב"נ* נח ועוד כ"י| כאן נפסק ב* 3 כצחר: כצמר צחר פ 5 הראנו יי חסדך: זכר רחמיך יי וחסדיך סף

1 אלהים חיים דבר' ה כג ועוד. כי עמך מקור חיים תהל' לו י. 2 שמענה צדק תהל' יז א. אל תעלם... איכה ג ג. 3 געית צעקת, ל' אם יגעה שור, איוב ו ה. והלבן אדם ע"ש ישע' א יח כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע וכו'. כצחר

שחרית ליום כפור

דְּלוּתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ / קִנִּיךָ בֵּל תִּרְשִׁיעַ / מְדַבֵּר בְּצַדִּיקָה רַב לְהוֹשִׁיעַ. וכס"ל
 הַצְּפוּפִים יַחַד לְעַבְדְּךָ / צָבָאוֹת צֹאן יָדְךָ / הִרְאֵנוּ יְיָ חֲסִידְךָ. וכס"ל
 וּמִרְבִּים תַּחֲנוּן וְעֵתָּה / פָּלַל לַחֲשֵׁנוּ הָעֵתָּה / אֶתָּה אֵל מְסַתֵּמָר. וכס"ל
 וְעַקְנוּ שְׁעָה אוֹתָנוּ לְצַדִּיקָה / עֲרַךְ שׁוֹעֲנוּ כְּתָמוֹר דִּקָּה
 לְךָ אֲדֹנֵי הַצִּדִּיקָה. וכס"ל
 חֲטָאנוּ בְּאִזּוֹב וְטִהַרְנוּ / סָמְכְנוּ סִתְרֵנוּ וְסִבְרֵנוּ
 אֲנַחְנוּ הַחֲמֵר וְאַתָּה יוֹצֵרֵנוּ. וכס"ל
 טָהוֹר קָשׁוֹב חֲנוּנִי / נִקְנִי מִכֶּתֶם עֲוֹנִי / מִקּוֹה יִשְׂרָאֵל יְיָ. וכס"ל
 יְיָהֵמוּ מַעֲיֵד עָלֵינוּ / מִהֵר רַחֲמֶיךָ יִקְדְּמוּנוּ / אֶתָּה יְיָ אֲבִינוּ. וכס"ל
 כְּרַחוּם תְּכַפֵּר עֲוֹן / לְכָל תִּשְׂא עֲוֹן / וְאֵל-לְעֵד תִּזְכֹּר עֲוֹן. וכס"ל

6 פלל: פילול ז 6 אכן אתה אל מסתתר אס 7 אותנו חס' פ' שוענו: שועתנו נכך צעקתנו פ' דקה: מן הדקה הוסי' דפוסים
 9 מכתם עוני: מפשעי ודוני ט 10 מעיך: רחמך פב' מהרה אפ' אבינו: אתה אבינו דחק 11 תכפר: כפר פ' לכל:
 כל (נגד סימן א"ת ב"ש) אדקנמכי

ע"ש יחזק' כז יח וצמר צחר. אדני הקשיבה ועשה אל תאחר דני' ט יט. 4 דלותי ולי יהושיע תהלי' קסזו. מדבר
 ... ישע' סג א. 5 הצפופים לשון המשנה (עומדים צפופים, אבות ה' ה'). צאן ירך ע"ש תהלי' צה ז עם מרעיתו וצאן ידו.
 הראנו ה' חסדך תהלי' פה ח. 6 פלל לחשנו לתפלתנו בלחש העתר. אתה אל מסתתר ישע' מה טו. 7 ערך
 שוענו ע"ש איוב לו יט היערך שועך. כתימור דקה כהעלאת קטורת דקה. לך אדני הצדקה דני' ט ז. 8 חטאנו באזוב
 וטהרנו ע"ש תהלי' נא ט תחטאנו באזוב ואטהר. סמכנו ע"ש תהלי' קיט קסז. סתרנו ע"ש תהלי' קיד סתרי ומגני אתה. וסברנו
 ע"ש תהלי' קיט קסז אל תבישני משברי. אנחנו החמר וכו' ישע' סד ז. 9 מקוה ישראל ה' ירמ' יז יג, ע"פ דרשת חז"ל
 במשנה (סוף יומא) מה מקוה מסהר את הטמאים וכו'. 10 יהמו מעיך עלינו ע"ש שה"ש ה' ד ומעי המו עליו. מהר רחמך
 יקדמונו תהלי' עט ח. אתה ה' אבינו ישע' סג טז. 11 כרחום תכפר עון ע"ש תהלי' עח לח. לכל תשא עון והשע
 יד ג. ואל לעד תזכור עון ישע' סד ח.

ברוב קהלות אשכנז המערבי אין אומרים פיוט זה

הַיּוֹם יִכְתֹּב / בְּסֵפֶר הַזְכָּרוֹנוֹת / הַחַיִּים וְהַמּוֹת:
 אֲנֵא כְּנָה / עוֹרֵי נָא / הַתְּעוֹרְרֵי נָא / עֲמָדֵי נָא
 הַתִּיַּצְבֵי נָא / קוֹמֵי נָא / חֲלֵי נָא
 בְּעֵד הַנֶּפֶשׁ חֲנִי נָא / פָּנֵי דֵר עֲלִיוֹן:

כ"י נכך: מ" (כיד מאוחרת בשוליים); פ' (באוסף הסליחות, רק 1-3-7-15) || כותרת דר עליון: אל עליון פ'

היום יכתב בספר הזכרונות ע"ש מלאכי ג טז ויכתב ספר זכרון לפניו. החיים והמות ע"ש דבר' ל יט החיים והמות
 נתתי לפניך. אנא כנה התעוררות הש"ץ בפני הקהל ופנייה אליה. כנה ע"ש תהלי' פ טז וכנה אשר נטעה ימינך, פי' ענף הגפן.
 חני נא התחנני. דר עליון הקב"ה, ע"ש תהלי' צא א יושב בסתר עליון. אין נראה שום קשר בין כותרת זו לפיוט הבא לאחריה,
 וכן אין כל שחר לשלשת הסוגרים (החזורים) בקשר לנוסח הפיוט: כנראה שימשו מענה לצבור בזמן שהחזן אמר את הפיוט בקול.

סימן: א"צ יוסף וכן ילחץ, לפי השערת לוכן, ריעוס ע' 107. ל.ג. 109. א 2689 = ה 478.

אֵימָה בָּחַר / יִלְבִּין כְּצֶמֶר צַחַר / בְּתַפְלַת הַשַּׁחַר:
בְּטוּחוֹת חוֹקֵר / צֶאן עֲדָרוֹ יִבְקֵר / בְּעַת תְּמִיד הַבֶּקֶר:
גֹּשֶׁם וְעוֹצֵר / גְּלוּתָנוּ יִקְצֹר / בְּזֹאת תְּפִלַּת יוֹצֵר:

דְּרוֹר אֶל תְּאַחֵר / כִּי גְרוּנָנוּ נָחַר / בְּתַפְלַת הַשַּׁחַר:
הַפֶּל סוֹקֵר / הַמְסִטִּין יִכְחִישׁ וַיִּשְׁקֹר / בְּעַת תְּמִיד הַבֶּקֶר:
וּמִזְמָה לֹא יִבְצֹר / מְצָרוֹתֵינוּ יִצֹר / בְּזֹאת תְּפִלַּת יוֹצֵר:

זָחוּל סֶחֱרַחַר / בְּטַח יִרְבֵּץ וַיִּסְחַר / בְּתַפְלַת הַשַּׁחַר:
חִיתָה יֵקֵר / בְּנֵי שֵׁת לְקַרְקֵר / בְּעַת תְּמִיד הַבֶּקֶר:
טְהוֹר וְנוֹצֵר / סְגֻלָּתוֹ לְחַיִּים יַעֲצֹר / בְּזֹאת תְּפִלַּת יוֹצֵר:

יָדִיד מֶרְחָם מְשַׁחַר / יוֹשִׁיעַ טָרֶם מְחַר / בְּתַפְלַת הַשַּׁחַר:
כֹּבֵשׁ הָרִים וְעוֹקֵר / לְטוֹבָה עֲמוֹ יִבְקֵר / בְּעַת תְּמִיד הַבֶּקֶר:
מְקַדְּשֵׁךְ וּמִזְבֵּחַ וְהַחֲצֹר / נָא כְּקֹדֶמְתָּם תִּבְצֹר / בְּזֹאת תְּפִלַּת יוֹצֵר:

סְעוּרָה וּשְׂבוּרָה כְּפָחַר / פְּצָה מְרִיב וְחֶרֶחַר / בְּתַפְלַת הַשַּׁחַר:
קָרְנוֹת עֶשֶׂר יַעֲקֹר / שְׁתּוּלִים בְּבֵיתוֹ לִיָּקֵר / בְּעַת תְּמִיד הַבֶּקֶר:
יִזְרָה וּמִלְקוֹשׁ הַפָּצֵר / סִפֵּק לְחוֹרֵשׁ וְקוֹצֵר / בְּזֹאת תְּפִלַּת יוֹצֵר:

3 בלויחתינו דפ' 6 ומוימה: לוהוס' כ 7 ויסחר כ 8 יקר: ליקר כ 10 ידיד...משחר: ימינו אשר האחר פ 11 לטוב כ
12 מקדש כ | ומזבח (מזבח מ"כ) החצר מ"כ'פ | כקדמתם: בקומתם דפ' | בטוב תבצר מ" 13 חרחר פ 14 יעקר:
עקר פ לעקר כ | בביתך כ 15 לחורש: חורש גמ"ך

1 איומה בחר שחר בה. ילבין כצמר צחר ע"ש יחזק' כז יח. 2 בטוחות חוקר בכליות, ע"ש איוב לח לו. צאן
עדרו יבקר ע"ש יחזק' לד יב כבקרת רועה עדרו. 3 גושם ועוצר ממטיר על הארץ או עוצר את השמים (ע"ש דבר' יא
ז) לפי רצונו. 4 דרוור חרות. 4 גרוננו נחר ע"ש תהל' סט ד, ר"ל מרוב אנוחות. 5 וישקר יכחיש אותו, יראה דבריו
כדברי שקר. 6 ומזמה לא יבצר הקב"ה שלא יבצר ממנו כל מזימה, ע"ש איוב מב ב. מצרותינו יצר ר"ל יצר לו, ע"ש
ישע' סג ט בכל צרתם לו צר. (וי"מ יצר במקום יצור, ר"ל ישמרנו מצרות, ואין זה מסתבר.) 7 זחול מפחד, ע"ש איוב לב ו
על כן זחלתי ואירא. סחרחר מתרגש, ע"ש תהל' לח יא לבי סחרחר (בין אם מפרשים אותו כתואר בין אם תופסים אותו כפועל)
בטח ירבץ ויסחר ישוב בטח ויסחוב. 8 חיתך ישראל, ע"ש תהל' סח יא חיתך ישוב בה. בני שת לקרקר ע"ש ברא'
כד ז וקרקר כל בני שת. 9 טהור ונוצר ר"ל נוצר חסד לאלפים, שמות לד ז. סגולתו לחיים יעצר ישמור אותה (בבנין
פיעל ששימוש נדיר, ומשמעותו דומה לבנין הקל). 10 ידיד מרחם משחר ע"ש תהל' קי ג, ר"ל מכבר. 11 כובש
הרים (דוגמת ומלאו את הארץ וכבשוה, ברא' א כח) נאמר על הקב"ה ועוקר ר"ל עוקר הרים, במשמעות מלולית (ובהשאלה
נאמר בתלמוד, הור' דף י"ד א'). 12 תבצר ע"ש ישע' כב י. 13 סעורה ישראל, ע"ש ישע' נד יא. כפחר ככלי חרס

וּבִכְנן אֶף חֲנוּן אֶתָּה וְרַחוּם לְכָל-פֶּעַל:

סימן: א"צ. חרוז מזכיר. — א 3215.

אֶף אֲתִים בְּחִין לְפָנֶיךָ	כִּי אֶתָּה רַחוּם לְכָל-פֶּעַל
אֶף בּוֹטְחִים בְּחֶסֶדְךָ אֲמוּנֶיךָ	כִּי אֶתָּה רַחוּם לְכָל-פֶּעַל
אֶף גּוֹעִים וּמְרַגְשִׁים שְׁכֻנָּךְ	כִּי אֶתָּה רַחוּם לְכָל-פֶּעַל
אֶף דָּלוּ עֵינֵיהֶם לְמַעֲוָנְךָ	חֲנוּן וְרַחוּם לְכָל-פֶּעַל:

5 אֶף הוֹגִים לַעֲנוֹת עֲנִינֶיךָ	כִּי אֶתָּה רַחוּם לְכָל-פֶּעַל
אֶף וְעוֹדִים בְּנִצּוֹחַ לְנִגְנֶךָ	כִּי אֶתָּה רַחוּם לְכָל-פֶּעַל
אֶף זֹעֲקִים יַחַד הַמּוֹנֶיךָ	כִּי אֶתָּה רַחוּם לְכָל-פֶּעַל
אֶף חוֹכִים יְשׁוּעוֹת חֲסָדְךָ	חֲנוּן וְרַחוּם לְכָל-פֶּעַל:

אֶף טְבוּלִים בְּטֹהַר לְחַנּוּךְ	כִּי אֶתָּה רַחוּם לְכָל-פֶּעַל
10 אֶף יוֹדוּ לְשִׁמְךָ בְּנִיךָ	כִּי אֶתָּה רַחוּם לְכָל-פֶּעַל
אֶף כִּפָּר לַעַם מֵאֲמִינֶיךָ	כִּי אֶתָּה רַחוּם לְכָל-פֶּעַל
אֶף לֹא לָנוּ כִּי אִם לְמַעֲנֶךָ	חֲנוּן וְרַחוּם לְכָל-פֶּעַל:

כ"י א"צ || חרוז חזר בכל השורות חנון ורחום לכל פועל צ 3 גועים: גועשים כ"ז | ומרעישים בכ 5 ענות פך 8 ישועתך חוסניך כ"י (לפי הרגל כתיבתם) 9 טובלים נכרךך 11 לעם: לעמך א"פ דפ'

אך במשמעות 'באמת', דוגמת ברא' כט יד אך עצמי ובשרי אתה, וכדומה. לכל פועל ר"ל לכל פועל ידיו, ע"ש דבר' לג יא ופעל ידיו תרצה. 11 אתים בחין באים בתחנונים. 3 גועים צועקים. ומרגישים שכנך כנראה במשמעות 'רוגשים' (ע"ש תהל' ב א למה רגשו גוים, ותהל' נה טו בבית אלהים נהלך ברגש). 4 דלו עיניהם למעונך נשאו עיניהם, ע"ש ישע' לה יד דלו עיני למרום. 6 ועודים בניצוח נקהלים בנתינת נצח להקב"ה. 8 חוכים ישועות חסנך חוסן ישועותיך, ע"ש חסן ישועות, ישע' לג ו. 9 טבולים בטוהר שמצות לטבול בערב יוה"כ. 10 יודו לשמך תהל' קמ יד. 12 לא לנו

(דני' ב מא). פצה הצל, ע"ש תהל' קמד ז פצני והצילני. מריב וחרחר מלי' לחרחר ריב, משלי כו כא, וכנראה בא כאן המקור כשם עצם, במשמעות ריב ומחלוקת. 14 קרנות עשר יעקר ר"ל של החיה הרביעית בנבואת דניאל (דני' ז ז), רמז למלכות אדם. שתולים בביתו ישראל, ע"ש תהל' צב יד. 15 יורה ומלקוש דבר' יא יד הפצר תרבה (במשמעות זו מלה מתודשת ע"י הפייטנים). ספק לחורש וקוצר לכל עבודות האדמה מראשיתה עד סופה (ע"י עמוס ט יג ונגש חורש בקוצר).

אָךְ מִגֵּר מִתְקוֹמְמֵי צְפוֹנִיָּךְ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל-פֹּעַל
אָךְ נִשְׂא זֶרַע בְּחוֹנִיָּךְ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל-פֹּעַל
15 אָךְ סִלִּיחָה תִרְבֶּה לְמַתְעַנִּיָּךְ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל-פֹּעַל
אָךְ עֲנֵם מִשְׁמֵי מְעוֹנָךְ	חֲנוּן וְרַחוּם לְכָל-פֹּעַל:
אָךְ פָּצֵם מִהֲמִית שְׁאוֹנָךְ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל-פֹּעַל
אָךְ צִדִּיק גּוֹי נְבוֹנִיָּךְ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל-פֹּעַל
אָךְ קוֹמֵם קָדָם קִנְיָנָךְ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל-פֹּעַל
20 אָךְ רוֹמֵם תֵּל אֶרְמוֹנָךְ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל-פֹּעַל
אָךְ שְׁעָה לַחֹשׁ מִתְחַנֵּנִיָּךְ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל-פֹּעַל
אָךְ תִּמְכֶּם וְחִשְׁכֶּם מִחֲרוֹנָךְ	חֲנוּן וְרַחוּם לְכָל-פֹּעַל:

14 בחוניך: אמוניך ו 19 קדם: קרן ונכ'ךך 20 תל: כחל פ 21 מחנניך ב ממתחנניך אפ 22 וחשכם: וחסנם מ'י
 כי אם למענך ע"ש תהל' קטו א. 13 צפוניך ישראל, ע"ש תהל' פג ד ויתיעצו על צפוניך. 14 זרע בחוניך זרע
 אברהם יצחק ויעקב, ע"פ דרשת חז"ל פסח' דף פ"ז ב' ישראל שהן בני בחוני בני אברהם יצחק ויעקב. 15 סליחה תרבה
 ע"ש ישע' נה ז כי ירבה לסלות. 16 משמי מעונך ע"ש דבר' כו טו השקיפה ממעון קדשך מן השמים. 17 פצם מהמית
 שאונך ע"ש תהל' קמד ז פצני והצילני ממים רבים, והמית הגלים ע"ש ירמ' ה כב והמו גליו וכדומה. 18 גוי נבוניך
 ע"ש דבר' ד ו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה. 19 קדם קנינך ע"ש תהל' עד ב זכור עדתך קנית קדם. 20 רומם
 תל ארמוך חבנה בית המקדש.

וּבִכְּן אָמְרוּ לְאֱלֹהִים (מֶה נֹרָא מַעֲשֶׂיךָ) פ

סימן: ח"צ. - א 5862.

אָמְרוּ לְאֱלֹהִים

אָרְךְ אִפִּים וְגָדֹל כֹּחַ / מְכִין הָרִים בְּכֹחַ
 חֲכָם לָבָב וְאַמִּיץ כֹּחַ / נוֹתֵן לִיעָף כֹּחַ
 לִכֵּן יִתְנַאֵה גָדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ:

כותרת מה נורא מעשיך חס' אמ: ארך אפים פ

אמרו לאלהים מה נורא מעשיך תהל' טו ג, פי' שבחנהו.
 הפיוט מורכב מובאות מהמקרא ומתבאר ברובו בציון המקורות. את הפסוק שבסוגר כל בית מביא הפייטן לפי נוסח המקרא, בלי
 להתאימו לנוסח 'לכן יתנאה' בשינוי הגיוני (עי' 66.42.25.11). 1 ארך ... נחום א ג. מכין... תהל' טו ז. 2 חכם ... איוב
 ט ד. נותן... ישע' מ כט. 3 גדול... תהל' קמו ה. 4 בונה... עמוס ט ו. משקה... תהל' קד יג. 5 זכור... תהל' קיא ד.

א"ל בִּנְיָה בְּשָׁמַיִם מַעְלֹתָיו / מִשְׁקָה הָרִים מַעְלִיּוֹתָיו
זָכַר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו / וְלוֹ גִּתְּכֵנוּ עַל־לֹתָיו
לְכֵן יִתְגַּאֵה הַמִּקְרָה בַּמִּים עַל־יּוֹתָיו:

א"ל גָּאָה וְגִבָּה בְּשָׁמַי מַעְלָה / עוֹטָה אֹר כְּשִׁמְלָה
לוֹ הַגְּבוּרָה וְהַגְּדָלָה / וְהָעֹז וְהַמְּשָׁלָה
לְכֵן יִתְגַּאֵה וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה:

10 א"ל דְּגוּל מִרְבָּבוֹת קֹדֶשׁ / וְנֶאֱדָר בְּקֹדֶשׁ
דְּרָכּוֹ בְּקֹדֶשׁ / וּמִשְׁתַּחֲוִים לוֹ בְּהִדְרַת קֹדֶשׁ
לְכֵן יִתְגַּאֵה הַלִּיכוֹת אֵלַי מִלְכֵי בְּקֹדֶשׁ:

א"ל הוֹדוּ כֶּסֶה שָׁמַיִם / וְהָאָרֶץ רוֹקֵעַ עַל־הַמַּיִם
יָרֵעַם מִשָּׁמַיִם / לְקוֹל תִּתּוֹ הַמּוֹן מִיָּם
לְכֵן יִתְגַּאֵה הַנוֹטָה כְּדֵק שָׁמַיִם:

א"ל וְכָל בְּשָׁלִישׁ עֶפְרַיִם הָאָרֶץ / יָדוּ יִסְדָּה אֶרֶץ
וַיְמִינוּ טַפְחָה שְׁמֵי עֶרֶץ / וְהָעֵמִידִם בְּלִי פָרֶץ
לְכֵן יִתְגַּאֵה הַיּוֹשֵׁב עַל־חוּג הָאָרֶץ:

5 ולו: לו א 7 גאה וחס' פ | וגבוה: גבוה אקמכ'ך | משמי' ה | כשמלה: כשלמה (!) חמך אפ 8 מתחיל ב* | העוז בכפ
10 נאדר חמ 11 דרכו: הלוכו פ | ומשתחיים לו בהדרת קדש: הלוכו בקדש ה 13 ותארץ (הארץ וזחקפכג) רוקע: רוקע
הארץ דפ' 14 משמים: מן שמים ב* פ | המון מים: בשמים הוס' דפ' 17 ימינו פ

ולו ... ש"א ב. ב. 6 המקרה ... תהלי' קד ג. 7 גאה וגבוה בשמי מעלה ע"ש איוב כב יב הלא אלוה גבה שמים.
עוטה אור כשמלה ע"ש תהלי' קד ב עוטה אור כשלמה. 8 לו... דה"א כט יא. והעוז ע"ש איוב יב טז עמו עוז. והממשלה
ע"ש דה"א כט יב ואתה מושל בכל. 9 ומלכותו ... תהלי' קג יט. 10 דגול ... שה"ש ה יא ודבר' לג ב. ונאדר...
שמות טו יא. 11 דרכו... תהלי' עז יד אלהים בקדש דרכך. ומשתחיים... ע"ש תהלי' צו ט השתחוה לה' בהדרת קדש.
2 הליכות... תהלי' טח כה. 13 הודו... חבק' ג. והארץ רוקע... תהלי' קלו ו. 14 ירעם... ש"ב כב יד. לקול... ירמ'
נא טז. 15 הנוטה... ישע' מ כב. 16 וכל... ישע' מ יב. ידו... ע"ש ישע' מח יב אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים.
17 והעמידם בלי פרץ ע"ש המשך הפסוק (שם) קרא אני אליהם יעמדו יחדו. 18 היושב... ישע' מ כב. 19 זהר...

א"ל זֶהר כְּסָאוֹ שְׁבִיבִי אֵשׁ / מְשַׁרְתִּיו לֹוֶהט אֵשׁ
 20 נִגָּה לֹאשׁ וּמִבְרִיק הָאֵשׁ / לְפָנָיו נִמְשָׁכִים נִהְרִי אֵשׁ
 לָכֵן יִתְגַּאֵה אֵשׁ אֶכְלָה אֵשׁ:

א"ל חֵי עוֹלָמִים / צָר בֵּינָה עוֹלָמִים
 אֹהֶה בֵּית עוֹלָמִים / מָכוֹן לְשִׁבְתּוֹ עוֹלָמִים
 לָכֵן יִתְגַּאֵה עֲתִיק יוֹמִין:

25 א"ל טָהוֹר עֵינַיִם / סְבִיבוֹתָיו חֲשֶׁרֶת מַיִם
 עָבִי שֶׁחַק חֲשֶׁכֶת מַיִם / טוֹעֲנֵי מְרַכְּבָתוֹ גְּבוּתָם מְלֹאוֹת עֵינַיִם
 לָכֵן יִתְגַּאֵה מְצוֹת יְיָ בָּרָה מְאִירֶת עֵינַיִם:

א"ל יוֹדֵעַ מַה בְּסִתְרֵי חֲשֶׁךְ / לֹא יִחְשִׁיךְ מִנּוֹ חֲשֶׁךְ
 קֶץ שָׁם לְחֲשֶׁךְ / הוֹפֵךְ לְבָקָר צִלְמוֹת וְחֲשֶׁךְ
 30 לָכֵן יִתְגַּאֵה יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֲשֶׁךְ:

19 לוהט א"ל (כלשון הכתוב): לוהטי דיצף 20 נגה לאש ומבריק (ומבהיק א"ל) האש: אש אוכלה אש פ"ה | משכים (נמשכו פ') נהרי: נמשך נהר פ' 21 אש אוכלה אש: עושה שלום בין מים לאש פ"ה 23 אוה: אווי מ"ה | ומכון ח' | לשבתו א"פ: שבתו פ' לשבתך שאר כ"י 24 עתיק ימים א' 25 סביביו פ' 26 שחקים ד"ה | טועני מרכבתו ח"ה | גבות מב* 28 לא: ולא אדק"מ | מנו: ממנו או | חשך: כל חשך זח"פ 29 הופך: הפך ח"ה 31 מכון כסאו: מכונו חב* נ"ך כונן א"ה

ע"ש דני' ז' ט' כרסיה שביבין די נור. משרתיו... ע"ש תהלי' קד' ד משרתיו אש להט. 20 נוגה... ע"ש יחזק' א' יג ונגה לאש ומן האש יוצא ברק. לפניו... ע"ש דני' ז' י' נהר דינור נגד ונפק מן קדמוהי. 21 אש אוכלה אש ע"ש דבר' ד' כד כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא, ע"פ דרשת חז"ל (יומא דף כ"א ב') שש אשות הן... ויש אש אוכלת אש דשכינה. 22 חי עולמים ע"ש דני' יב' ז' (שם נמצא הלשון חי העולם) ובלשון התלמוד ירו' סנהד' ח' ט' (דף כ"ו ג'). ברכות ו' א' (דף י' ב'). צר... ע"ש ישע' כו' ד' כי ביה ה' צור עולמים, ועי' מה שדרשו מנחות דף כ"ט ב', שעולם הזה ועולם הבא ברא הקב"ה בשם י"ה. ולשון צר משרש צור (במשמעות יצר') כמו בתהלי' קלט' ה' אחר וקדם צרתני, ושימוש רב בדרכי חז"ל. 23 אוה ע"ש תהלי' קלב יג אוה למושב לו, ובית עולמים כינוי לבית המקדש בפ"י חז"ל, עי' מכילתא פסח' א' (ע' 2) עד שלא נבחר בית עולמים וכו'. וזבחים דף ק"ח ב' בשלשה מקומות שרתה שכינה על ישראל בשילה ונוב וגבעון ובית עולמים. מכון לשבתו שמות טו יז (החמשך): הקב"ה אוה את ביהמ"ק למכון שבתו, ואם לא שמר הפייטן על לשון 'לשבתך' למרות הקושי הלשוני, גירסת קצת כ"י 'מכון לשבתו' נראית נכונה. 24 עתיק יומין דני' ז' ט. 25 טהור... חבק' א' יג. סביבותיו... ע"ש ש"ב כב יב וישת חשך סביבותיו סכות חשרת מים עבי שחקים. 26 עבי שחק חשכת מים שם ותהלי' יח. טועני מרכבתו נושאי המרכבה. גבותם מלאות עינים יחזק' א' יח. 27 מצות ה'... תהלי' יט ט. 28 יודע מה בסתרי חשך ע"ש דני' ב' כב ידע מה בחשוכא. לא יחשיך מנו חשך ע"ש תהלי' קלט' יב גם חשך לא יחשיך ממך. 29 קץ שם לחשך איוב כח ג. הופך... עמוס ה' ח. 30 יוצר... ישע' מה ז. 31 כונן... תהלי' טח. מכון... תהלי' צו ב. 32 אלהי המשפט ע"ש

א"ל כֹּונֶן כֶּסֶאָו לַמִּשְׁפָּט / מִכּוֹן כֶּסֶאָו צִדֵּק וּמִשְׁפָּט
אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט / תֵּאָחֲזוּ יָדוֹ בַּמִּשְׁפָּט
לִכֵּן יִתְנַאֶה וַיִּגְבֶּה יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט:

א"ל לוֹ יֵאָתֶה מְלוּכָה / שׁוֹכֵן עַד וְאֵת דָּכָא
מְשִׁיב אֲנֹשׁ עַד דָּכָא / וְאֹמֵר שׁוּבוּ בְרוּחַ נְמוּכָה 35
לִכֵּן יִתְנַאֶה כִּי לִי הַמְּלוּכָה:

א"ל מוֹשֵׁל בְּגִבּוֹרָתוֹ עוֹלָם / הַכֹּל צָפוּי וְלֹא נֶעְלָם
זֶה שְׁמוֹ לְעוֹלָם / חֲסִדוֹ מְעוֹלָם וְעַד עוֹלָם
לִכֵּן יִתְנַאֶה בְרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם:

א"ל נוֹצֵר חֶסֶד לְאֶלְפֵי דוֹר / לוֹחֵם קָמְיוֹ מְדוֹר לְדוֹר
מְקִיִּם סִכַּת מְשִׁיחוֹ לְגִדּוֹר / הָאוֹר חוֹנֶה עָמוֹ בְּמְדוֹר
לִכֵּן יִתְנַאֶה וְזֶה זְכָרִי לְדֹר דֹּר:

א"ל סוֹבֵל עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים / שׁוֹמֵעַ אֶל אֲבִיּוֹנִים
מְאֻזֵּן שִׁיחַ חֲנוּנִים / מְקַשֵּׁב שׁוֹעַ רְגָנִים
לִכֵּן יִתְנַאֶה אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וְאֲדֹנֵי הָאֲדוֹנִים: 45

32 ידיו: ידך קמך 37-63 חס' כך 38 שמו: שמי נאפ' מן העולם ועד העולם קב* פ 39 ברוך חס' נ 40 מדור דור רפ'
41 עמו חונה אדוהקמאפ 42 וזה א: זה שאר כ"י 44 חנונים: הגיונים פ' רננים: ריגונים אב* מנאפ' 45 הוא

ישע' ל יח כי אלהי משפט ה'. תאחזו... ע"ש דבר' לב מא ותאחזו במשפט ידי. 33 ויגבה... ישע' ה טו. 37 לו יאתה
מלוכה ע"ש ירמ' יז מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה. שוכן... ישע' נו טו. 35 משיב... תהל' צ ג. ואומר שובו
שם. 36 כי לה' המלוכה תהל' כב כט. 37 מושל... תהל' טו ז. הכל צפוי לשון המשנה (אבות ג' ט"ו) ורגיל במדרש
(כגון במד' רבה ט"ז ט' שהכל צפוי היה לפני הקב"ה). 38 זה שמו לעולם ע"ש שמות ג טו. חסדו... ע"ש תהל'
קג יז. 39 ברוך ה'... תהל' מא יד. 40 נוצר... שמות לד ז ודבר' ז ט. לוהם קמיו מדור לדור כנראה ע"ש שמות
יז טז מלחמה לה' בעמלק מדר דר. 41 מקים סוכת משיחו לגדור ע"ש עמוס ט יא ביום ההוא אקים את סכת דוד הנפלת
וגדרתי את פרציהן וכו'. האור חונה עמו במדור ע"ש דני' ב כב ונהורא עמה שרא. 42 וזה זכרי... שמות ג טו.
43 סובל עליונים ותחתונים צבא השמים ויושבי הארץ, ולשון חכמים הוא, כגון ב"ר ב' ב' (ע' 15) העליונים והתחתונים
גבראו בבת אחת. שומע אל אביונים תהל' סט לד. 44 מאזין... הלשון ע"ש תהל' קמ ז האזינה ה' קול תחנוני, וכדומה.
45 אלהי... דבר' י יז. 46 עזו וגבור מלחמה תהל' כז ח. נוקם... נחום א ב. 47 מכרית קמים במהומה ע"ש

א"ל עזוז וגבור מלחמה / נוהם עליהם בנהימה
מכרית קמים במהומה / נוהם עליהם בנהימה
לכן יתגאה יי א"ש מלחמה:

א"ל פועל ועושה הכל / בידו לגדל ולחזק לכל
אליו ישברו עיני כל / עיניו משוטטות בכל
לכן יתגאה עליון על כל:

50

א"ל צדיק בכל דרכיו / ישר מציץ מתרכיו
חפץ בעם ממליכיו / יירשו ארץ מברכיו
לכן יתגאה ברכו יי מלאכיו:

א"ל קורא הדורות מראש / מגיד אחרית מראש
בחר באם דלת ראש / עזו יום יום לדרוש
לכן יתגאה והמתנשא לכל לראש:

א"ל רם ונשא שוכן עד / בטחו בו עדי עד
כבודו בסוד קדושים ועד / ולעם קדושו נועד
לכן יתגאה המביט לארץ ותועד:

60

אלה... אוחף 46 איש מלחמה דפ' 47 קמים: קמיו חזאפ 54 צדיק יי בכל דרכיו ק 56 יום ליום א 57 והמתנשא ק:
המתנשא שאר כ"י 58 בוי: ביי אפ 59 כבודו... ועד קודם ל-58 בטח... עד אפ| קדושו: קרובו בדוב* 62 לשער ק

דבר' ז כג והמם מהומה גדולה, או כדומה. נוהם עליהם בנהימה ע"ש ישע' ה ל וינהום עליו ביום ההוא כנהמת ים. 49 פעל
ועשה הכל ע"ש ישע' מד כד אנכי ה' עושה כל. בידו... דה"א כט יב. 50 אליו... תהל' קמה יד. ועיניו... דה"ב סז ט.
51 עליון... תהל' פג יט. 52 צדיק... תהל' קמה יז. ישר מציץ... שה"ש ב ט. 53 חפץ בעם ממליכיו ע"ש
ישע' סב ד כי חפץ ה' בך. יירשו ארץ מבורכיו ע"ש תהל' לו כב כי מבורכיו יירשו ארץ. 54 ברכו... תהל' קג כ.
55 קורא... ישע' מא ד. מגיד... שם מו י מגיד מראשית אחרית. 56 בחר באום דלת ראש ע"ש שה"ש ז ו דלת ראשך
כארגמן, ע"פ דרשת חז"ל ויקר ל"א ד' (ע' תשיח) אמר הקב"ה הדלים שבכם חביבין עלי כדוד (ועי' ג"כ שה"ש רבה במקום.
תנחומא [בובר] תצוה דף מ"ח ב'), ולפי זה ר"ל בחר בעם של דלים ועניים. ור"ל פ"י דלת ראש דלת מספר (ראש ע"ש שמות
ל יב כי תשא את ראש), והוא ע"פ דבר' י וזו בחר ה'... לא מרובכם... כי אתם המעט מכל העמים, והענין אחד. עזו יום יום
לדרוש ע"ש תהל' קה ד דרשו ה' ועזו בקשו פניו תמיד. 57 והמתנשא... דה"א כט יא. 58 רם... ישע' נז טו. בטחו...
ישע' כו ד. 59 כבודו... ע"ש תהל' פט ח אל נערץ בסוד קדושים רבה. ולעם קדושו ע"ש דבר' ז ו וכדומה. נועד ע"ש
שמות כה כב ונועדתי לך שם. 60 המביט... תהל' קד לב. 61 שבילו... תהל' עז כ. שמוי מרעיף רביבים (כ"ה)

אֵל שְׁבִילֹ בְּמִים רַבִּים / שְׁמִי מְרַעֵף רַבִּים
שְׁמוּ מִיַּחֲדִים שֶׁחַר וְעַרְבִים / בְּשַׁעַר בֵּית רַבִּים
לִכֵּן יִתְנַאֵה יְיָ צְבָאוֹת יוֹשֵׁב הַכְּרוֹבִים:

אֵל תְּהַלְתּוּ מִלֵּאָה הָאָרֶץ / מַעֲבִיר כְּלִיֹן וְחֶרֶץ
מְשִׁיב חֲרוֹן-אָף וְקֶרֶץ / שׁוֹעַ מַחְנִנִי יֶרֶץ
לִכֵּן יִתְנַאֵה יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל-הָאָרֶץ:

65

63 יי צבאות: אלהי ישראל (ישע' לזטו) הוסי' 1 65 משיב: משבית פ' חרון אף אבזאפ: אף חרון אידות אף וחרון קמ
חרון (אף חס') ב* פחכ אף (חרון חס') ג'

בכל כ"י) ר"ל הוא גורם לשמים שיערפו רביבים, ע"ש דבר' לג כח אף שמינו יערפו טל, וע"ש ישע' מה ח הרעיפו שמים...
ירמ' יד כב ואם השמים יתנו רביבים. 62 שמו מיחדים... כלשון חז"ל, כגון ב"ר כ"י (ע' 191) מיחדים שמו בכל יום,
ר"ל מביעים את יחודך בקריאת שמע שחרית וערבית. בשער בת רבים שה"ש ז ה, ר"ל בבתי כנסיות ובבתי מדרשות.
63 ה' צבאות... ש"ב ו ב. 64 תהלתו... חבק' ג ג. מעביר כליון וחרץ ע"ש ישע' י כב כליון חרוץ. 65 משיב חרון
אף וקרץ ע"ש תהל' עת לח והרבה להשיב אפו. קרץ (ע"ש ירמ' מז כ קרץ מצפון בא) פי' הרס. 66 ה' אדונינו...
תהל' ח א.

בקהלות אמרו מקודם מפיוט זה את חרוזי "מעשה אלהינו" ואחריהם את חרוזי "מעשה אנוש", ובצורה זו נשמרו בכתבי יד.
היום נוהגין לדלג על כל חרוזי "מעשה אנוש" (רק בקהלות הנוהגות מנהג פולין אומרים את הבית השני קודם לבית 11).

וּבִכֵּן (גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי אֱלֹהֵינוּ). מָה גִּזְרָא מַעֲשֵׂיךָ

קימון: ח-3 צטילוב עם תשרק. - א 3059. מ 2049

1 מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ אִיז מִי בִשְׁחַק יַעֲרֹךְ לוֹ / בְּבִנֵי אֱלִים יִדְמָה לוֹ
גְּבוּהִים עֲלָה לְמוֹשֵׁב לוֹ / דְּרִי גִיא פְּחָגְבִים לְמוֹלוֹ
לִכֵּן יִתְנַאֵה הַצּוֹר תָּמִים פְּעָלוֹ:

2 מַעֲשֵׂה אָנוּשׁ תַּחְבּוּלוֹתָיו מְזֻמָּה / שְׁבִתוֹ בְּתוֹךְ מְרָמָה
רְפִידָתוֹ רָמָה / קְבוּרָה בְּסַעֲיָף אֲדָמָה
וְאִיךָ יִתְנַאֵה אָדָם לַהֲבֵל דָּמָה:

כ"י תנ"ל; לחרוזי "מעשי אנוש", ביחד לאחר שאר הבתים, רק כ"י אב* ל"מ; נוסף עליהם (לאחר בית 10) גף (רק בית 6.4.2) מ'ך
(רק 12.1) כ (רק 12.2.1) || 1 בבני אלהים אפ

מעשה אלהינו. 1 אין מי בשחק... בבני אלים... ע"ש תהל' פט ז כי מי בשחק יערך לה' ידמה לה' בבני אלים.
גבוהים עילה העלה את השמים, ע"ש תהל' קג יט בשמים הכין כסאו למושב לו לשון תהל' קלב יג. דרי גיא יושבי הארץ
כחגבים למולו ע"ש ישע' מ כב היושב על חוג הארץ ויושביה כחגבים. הצור... דבר' לב ד. מעשה אנוש 2 תחבולותיו
מזמה שבתו בתוך מרמה ע"ש משלי יב ה תחבולות רשעים מרמה. רפידתו רמה סמיכת משכבו רימה ותולעה,
לעומת שה"ש ג י רפידתו זהב. בסעיף אדמה בסדק שבארץ (ע"ש ישע' ב כא ועוד). אדם להבל דמה תהל' קמד ד

3 מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ הַמְשִׁיל וַפָּחַד עָמוֹ / וְהִרְבֵּה פְדוּת עָמוֹ
זַעַק וְלַחַשׁ עָמוֹ / חֵשׁ וּמַאֲזִין מִמְרוֹמוֹ
לִכֵּן יִתְנַאֵה יי צְבָאוֹת שְׁמוֹ:

4 מַעֲשֵׂה אֱנוֹשׁ צַעֲדֵיו דְּרָכֵי תוֹהוֹ / פָּעֲלָתוֹ מַעֲשֵׂה בּוֹהוֹ
עֲשִׂתוֹנוֹתָיו אֲבָדוֹ וְנִדְהוֹ / סָרַעְפִּיו בְּטָלוֹ וְדוֹהוֹ
וְאִיךְ יִתְנַאֵה הַבֵּל וְעִנֵּן רָע הוּא:

5 מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ טָרַף גִּתָּן לִירָאִיו / יוֹבִילוּ שֵׁי לְמוֹרָאִיו
כְּתִי גְדוּדֵי צְבָאִיו / לֹא יִשּׁוּרוּ כְבוֹד מְרָאִיו
לִכֵּן יִתְנַאֵה הִנֵּה עֵין יי אֶל־יִרָאִיו:

6 מַעֲשֵׂה אֱנוֹשׁ נִרְדָּם בְּתַנּוּמוֹת / מָלֵא חַמוֹת
לוֹבֵשׁ חֹטָא וְאַשְׁמוֹת / כַּעַס וּכְלָמוֹת
וְאִיךְ יִתְנַאֵה נִמְשַׁל כְּבִהְמוֹת:

7 מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ מְלַאכְיוֹ עוֹשֶׂה רוּחוֹת / נִקְדָּשׁ בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת
סוֹכֶת שְׁפִיכַת שִׁיחוֹת / עוֹנֶה וּמַעֲמִיד רְנוּחוֹת
לִכֵּן יִתְנַאֵה אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת:

8 מַעֲשֵׂה אֱנוֹשׁ יָמָיו גְּרוּעִים / טוֹבָה חֲשׂוֹכִים וּמְנוּעִים
חֲטָאִיו מְכַרְעִים / זְכִיּוֹתָיו מְגַרְעִים
וְאִיךְ יִתְנַאֵה כָּל יָמֵי עֲנֵי רָעִים:

3 זַעַק לַחַשׁ פ' 4 דְּרָכֵי דְּבָרֵי ק' | בְּטָלוֹ: בּוֹטְלוֹ: 1 5 אֵל כְּבוֹד מְרָאִיו ו' אֵל (כְּבוֹד חֵסֵי) מְרָאִיו פ' 6 בְּתַנּוּמוֹת:
בְּתַנּוּמוֹת ל' 7 בְּשִׁיר פ' | וְתִשְׁבָּחוֹת א' | שְׁפִיכַת מִנְיָן פ': חֵסֵי אפ' | שְׁפִיכַת שִׁיחוֹת: עֲרִיבוֹת שִׁיחוֹת ק' | אֵל אֱלֹהֵי גֹפ
8 גְּרוּעִים: גְּדוּעִים (?) ב *

3 הַמְשִׁיל... אִיּוֹב כַּה ב. וְהִרְבֵּה... תְּהִלָּה קל י. חֵשׁ מִמָּהֵר. ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ יִשַׁע' מַה ב. 4 תוֹהוֹ... בּוֹהוֹ ע"ש בְּרָא' א.ב. יִרְמ' ד כג. עֲשִׂתוֹנוֹתָיו אֲבָדוֹ ע"ש תְּהִלָּה קמו ד, ר"ל גִּיּוֹם שׁוֹבוֹ לְאַדְמָתוֹ. וְנִדְהוֹ נָהִיו דְּהִים, חִיּוּרֵי. סָרַעְפִּיו מַחֲשַׁבוֹתָיו, ע"ש תְּהִלָּה צד יט בְּרֹב שְׂרַעְפֵי בְּקִרְבִּי. וְדוֹהוֹ כָּלוּ וְנַחֲלָשׁוּ (שְׁנִינָה לְשׁוֹנוֹת דִּיהוּי, כְּלִשׁוֹן הַמִּשְׁנָה, נִגְעִים א' ב' וְשֵׁל סִיד דַּהֵּה מִמֶּנּוּ, סוֹטָה ג' ה' מִדַּהֵּה אִתָּה אֵת הַמִּים). הַבֵּל וְעִנֵּן רָע הוּא קְהִלָּה ד. 5 טָרַף... תְּהִלָּה קִיא ה. יוֹבִילוּ... תְּהִלָּה עו יב. כְּתִי גְדוּדֵי צְבָאִיו. לֹא יִשּׁוּרוּ כְבוֹד מְרָאִיו גַּם מְלַאכֵי הַשֶּׁרֶת אֵינָם יְכוּלִים לִרְאוֹת אֵת פְּנֵי הַשְׂכִּינָה. הִנֵּה עֵין ... תְּהִלָּה לג יח. 6 מָלֵא חַמוֹת ע"ש אִסְתֵּר ג' ה' וְיִמְלֵא הֵמֶן חֲמָה. לוֹבֵשׁ... וְכִלְיָמוֹת ע"ש תְּהִלָּה לה כו יִלְבָּשׁוּ בִּשְׁת וְכִלְמָה. נִמְשַׁל כְּבִהְמוֹת תְּהִלָּה מט יד. 7 מְלַאכְיוֹ... תְּהִלָּה קד ד. סוֹכֶת שׁוֹמֵעַ, ל' הִסְכַּח וְשָׁמַע (דְּבָרֵי כִי ט). שְׁפִיכַת שִׁיחוֹת ע"ש תְּהִלָּה קב א וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹךְ שִׁיחוֹ. עוֹנֶה ר"ל בְּמִרְחָב (ע"ש תְּהִלָּה קיח ה' עֲנִנִי בְּמִרְחָב) וּמַעֲמִיד רוּחוֹת ע"ש אִסְתֵּר ד יד רוּחַ וְהַצֵּלָה יַעֲכוּר. אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת בְּמִדָּה טז כב. 8 יָמָיו גְּרוּעִים ר"ל רָעִים. טוֹבָה חֲשׂוֹכִים וּמְנוּעִים חֲשׂוֹכֵי טוֹבָה וּמְנוּעִים

9 מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ פֹּדֶה מִשְׁתַּת עֲמוּסִיו / צוֹר יוֹדֵעַ חוּסִיו
קָדוֹשׁ מִפְּלִיא נָסִיו / רַחוּם לְמַרְצִיו וּמַכְעִיסִיו
לִכֵּן יִתְנַאֶה וּרְחֲמֵיו עַל-כָּל-מַעֲשָׂיו:

ס

10 מַעֲשֵׂה אֱנוֹשׁ וּמִתְאַוֶּה לְכָל / הִשָּׁג תְּאוּהָ לֹא יָכוֹל
דָּוָה וְדוֹאֵג מִכָּל / גִּזַּע אַחֵר כָּל
וְאִיךָ יִתְנַאֶה כִּי לֹא בְּמוֹתוֹ יִקַּח הַכָּל:

במנהג פולין נוהגין להכניס כאן חרוזי מעשה אנוש (בית 2 בלבד) וממשיכין אַבְל מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ

11 מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ שׁוֹמֵעַ שְׁוֹעוֹת / שׁוֹעָה עֶרֶךְ שְׁוֹעוֹת
תּוֹרוֹתָיו מְשַׁעֲשְׂעוֹת / תַּכְסִּיסוֹ כִּבֵּעַ יְשׁוּעוֹת
לִכֵּן יִתְנַאֶה הָאֵל לָנוּ אֵל לְמוֹשְׁעוֹת:

ס

12 מַעֲשֵׂה אֱנוֹשׁ בַּהוֹל בְּפִחָדוֹ / בְּחַיִּים בְּעוֹדוֹ
אֶצוֹר בְּחִלְדוֹ / אֶבֶן נֶגֶף לְאִידוֹ
וְאִיךָ יִתְנַאֶה לֹא יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ:

9 ומפליא ב | 10 לכל: לא כל ל' | אחרי ב* 11 תורותיו: תהלותיו פ | משעשעות: משועשעות אוחב* מנ (שמא
זה עיקר) | תכסיסו: תכשיטו ח 12 בפחדו: מפחדו א | אבן: אבן אבן ב*

מטובה. מוגרעים מתמעטים. כל ימי עני רעים משלי טו טו. 9 פודה... ע"ש איוב לג כד פדעוהו מרדת שחת. עמוסיו
ישראל, ע"ש ישע' מו ג העמוסים מני בטן. צור יודע חוסיו ע"ש נחום א ז יודע חוסי בו. מפליא נסיו ע"ש שופט' יג יט
ומפליא לעשות. רחום למרציו ולמכעיסיו ע"פ דרשת חז"ל סנהד' דף ק"א א' ארץ אפים... אף לרשעים. ורחמיו...
תהל' קמה ט. 10 השג תאוה לא יכול להשיג את נושא תאוותו אינו יכול. כי לא במותו יקח הכל תהל' מט יח.
11 שועה ערך שועות פונה אל העורכים שועתם אליו, ע"ש איוב לו יט היערך שועך לא בצר. תורותיו משעשעות
ע"ש תהל' קיט ע אני תורתך שעשעתי. תכסיסו (כמו טכסיסו, מלה יוגית שפירושה מערך למלחמה) כובע ישועות ע"ש
ישע' נט יז וכובע ישועה בראשו, ר"ל בטכסיסו, כשהוא יוצא למלחמה יש לו כובע ישועה. האל לנו... תהל' טח כא. 12 בהול
נבהל. אצור בחלדו מאוסף בימי חייו (ע"ש תהל' פט מח זכר אני מה חלד). וייתכן שהפייטן תפסו במשמעות אצור
ועובד (דבר' לב לו). אבן נגף (ע"ש ישע' ח יד) לאידו לרעתו, ע"ש דבר' לב לה כי קרוב יום אידם. לא ירד אחריו
כבודו תהל' מט יח.

וּבִכֵּן לְנוֹרָא עֲלֵיהֶם בְּאִמָּה יַעֲרִיצוּ.

לנורא עליהם ע"ש אפ"ב יא נורא ה' עליהם. יעריצו ע"ש ישע' כט כג. אשר אומץ תהלתך בצבא מעלה
שבתיאורם מתעמק הפייטן וכסיום כל בית בדבור וקדושתך בפייהם. וכנגדם ואבית תהלה מבני אדם אע"פ שהם חשובים
כאפס. והיא (צ"ל והוא?) כבודך.

קיומן: ח"א - 8178.

אֲשֶׁר אִמְץ תְּהִלָּתְךָ / בְּאֵילֵי שָׁחַק / בְּבִרְקֵי גֹהַ / בְּגִדְדֵי גֹבַהּ / בְּדִמְמָה דָּקָה / וּקְדָשְׁתָּךְ בְּפִיָּהֶם.

וְרָצִיתָ שָׁבַח / מְהוּמֵי בְּרָגֶשׁ / וְעוֹרְכֵי שְׁוַע / זוֹעֲקֵי תַחֲנֻנָּה / חוֹכֵי חֲגִיגָה / וְהִיא כְבוֹדְךָ.

אֲשֶׁר אִמְץ תְּהִלָּתְךָ / בְּטַפְסָרֵי טֹהַר / בְּיָדְדוֹן יְדוּדוֹן / בְּכְרוּבֵי כְבוֹד / בְּלִיזֵי לֶהֱב / וּקְדָשְׁתָּךְ בְּפִיָּהֶם.

וְרָצִיתָ שָׁבַח / מְמַעוּטֵי יָמִים / גְּשׁוּיֵי טוֹבָה / שְׂבַעֲי רִגּוֹ / עֲגוּמֵי גִפְשׁ / וְהִיא כְבוֹדְךָ.

אֲשֶׁר אִמְץ תְּהִלָּתְךָ / בְּפִלְיָאֵי שְׁמוֹת / בְּצַבָּאוֹת עִירִין / בְּקִדּוּשֵׁי קָדֶם / בְּרִכָּב רִבּוּתִים / וּקְדָשְׁתָּךְ בְּפִיָּהֶם.

וְרָצִיתָ שָׁבַח / מְשׁוֹקְדֵי דִלְתוֹת / שׁוֹפְכֵי שִׁיחַ / תּוֹבְעֵי סְלִיחָה / תְּאֵבֵי כִפָּרָה / וְהִיא כְבוֹדְךָ.

2 בדממה דקה: בדמומי דקה אפ"פ 3 שוע מנוקד דף 7 ימים: עמים דחפאפ | טובה: טובות כ 10 קדם כבוד ב 12 תאבי...תובעי אפ

1 באילי שחך במלאכי שמים. בברקי גוה מלאכי אש, ע"ש דני' י ופניו כמראה ברק וכו'. 2 בגדודי גובה חיילים גבוהים בקומתם, ע"ש יחזק' א יח וגובה להם. בדממה דקה קול דממה דקה היוצאת מהשכינה (ע"ש מ"א יט יב), וע"י ברכות דף ג"ח א'. 3 מהומי ברגש מישראל המרעישים ברגש (ע"ש תהל' גה טו בבית אלהים נהלך ברגש), כנראה במשמעות: הבאים בהמון. ועורכי שוע ע"ש איוב לו יט היערוך שועך. 5 בטפסרי טהר במלאכים הטהורים. בידודון ידודון ע"ש תהל' סח יג מלכי צבאות ידודון ידודון, שדרשוהו על מלאכי השרת שבת דף פ"ח ב' ועור. 7 ממעוטי ימים בני אדם, ויש גורסין ממעוטי עמים, ר"ל ישראל, ע"ש דבר' י י כי אתם המעט מכל העמים. נשויי טובה ע"ש איכה ג' יז נשייתי טובה. 8 שבעי רוגז ע"ש איוב יד א אדם... קצר ימים ושבע רגז. עגומי נפש ע"ש איוב ל כה עגמה נפשי. 9 בפליאי שמות ע"ש שופט' יג יח למה זה תשאל לשמי והוא פלאי. בצבאות עירין תאר למלאכים, ע"ש דני' ד יד בעזרת עירין פתגמא. 10 ברכב רבתיים ע"ש תהל' סח יח רכב אלהים רבוחים אלפי שנאן. 11 משוקדי דלתות ישראל, ע"ש משלי ח לד אשרי איש שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום. שופכי שיח ע"ש תהל' קב א ולפני ה' ישפוך שיחו.

וּבִכְן תָּנוּ עֹז לֵאלֹהִים עַל יִשְׂרָאֵל גְּאוֹתוֹ:

סימן: ט"ז. - ע 524.

עַל יִשְׂרָאֵל אֲמוֹנָתוֹ	עַל יִשְׂרָאֵל בְּרַכְתּוֹ
עַל יִשְׂרָאֵל גְּאוֹתוֹ	עַל יִשְׂרָאֵל דְּבַרְתּוֹ
עַל יִשְׂרָאֵל הַדְרָתוֹ	עַל יִשְׂרָאֵל וְעִידָתוֹ
עַל יִשְׂרָאֵל זְכִירָתוֹ	עַל יִשְׂרָאֵל חֲמֻלָּתוֹ
5 עַל יִשְׂרָאֵל טְהָרָתוֹ	עַל יִשְׂרָאֵל יִשְׁרָתוֹ
עַל יִשְׂרָאֵל כְּנָתוֹ	עַל יִשְׂרָאֵל לְאַמָּתוֹ
עַל יִשְׂרָאֵל מַלְכוּתוֹ	עַל יִשְׂרָאֵל נְעִימָתוֹ
עַל יִשְׂרָאֵל סִגְלָתוֹ	עַל יִשְׂרָאֵל עֲדָתוֹ
עַל יִשְׂרָאֵל פְּעֻלָּתוֹ	עַל יִשְׂרָאֵל צְדָקָתוֹ
10 עַל יִשְׂרָאֵל קִדְשָׁתוֹ	עַל יִשְׂרָאֵל רוֹמְמוֹתוֹ
עַל יִשְׂרָאֵל שְׂכִינָתוֹ	עַל יִשְׂרָאֵל תַּפְאָרָתוֹ:

2 גאוותו: גדולתו ק 4 זכירתו: זמירתו אפ

הפייטן טומך בפסוק תנו עז לאלהים על ישראל באותו ועזו בשחקים (תהי' סח לה), ודוגמתו הוא מונה שורת תכונות על סדר א"ב. מפרשי הפיוט השתדלו למצוא מסמך לכל אחד ואחד במקרא, והנה המסמכים, לפי רו"ה ע"פ רוב.

1 אמונתו ע"ש תהי' פט ו אף אמונתך בקהל קדושים. ברכתו ע"ש במד' ו כז ואני אברכם. 2 גאוותו כנ"ל. דברתו דיבורו (ע"י לדוגמא מכילתא בא, ע' 1, שכשם שהיה משה כלל לדברות וכו'), וכל דברה ודברה שהיתה מכוונת למשה היתה על ישראל. 3 הדרתו ע"ש תהי' צ טז והדרך על בניהם, ומשלי יד כח ברב עם הדרת מלך. ועידתו (המלה מחודשת היא ע"י הפייטנים) ע"ש שמות כס מג ונועדתי שמה לבני ישראל. 4 זכירתו ע"ש ירמ' לא כ זכור אזכרנו עוד, וכדומה. חמלתו ע"ש ישע' סג ט באהבתו ובחמלתו הוא גאלם. 5 טהרתו ע"ש יחזק' לו כה מכל טמאטיכם... אטהר אתכם. ישרתו ישרו (דוגמת מ"א ג ו), ע"ש דבר' לב ד צדיק וישר הוא. 6 כנתו ע"ש תהי' פ טז וכנה אשר נטעה ימינך, וכנראה יש להבין: על ישראל נאמר 'כנתו', וכן לאומתו (יצירה חפשית מהמלה לאום), ע"ש ישע' נא ד ולאומי אלי האזינו. 7 מלכותו ע"ש תהי' קמה יא כבוד מלכותך יאמר, ובלשון רז"ל ישראל מקבלים עליהם עול מלכות שמים (במשנה, ברכות ב' ב', ועוד). נעימתו ע"ש תהי' טז יא נעימות בימינך נצח. 8 סגולתו ע"ש שמות יס ה והייתם לי סגולה, וגם כאן צריכין להבין: על ישראל נאמר: סגולתו, וכן עדתו ע"ש תהי' פב יא אלהים נצב בעדת אל. 9 פעולתו ע"ש ישע' סב יא הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו. צדקתו ע"ש תהי' קג יז וחסד ה'... על יראיו וצדקתו לבני בנים. 10 קדושתו ע"ש ויק' כב לב ונקדשתי בתוך בני ישראל, וכן לעיל בפיוט 'אשר אומץ תהלתך': וקדושתך בפיהם. רוממותו ע"ש תהי' קט ו רוממות אל בגרום. 11 שכינתו ע"ש שמות כה ח ושכנתי בתוכם. תפארתו ע"ש ישע' מו יג ונחתי בציון תשועה לישראל תפארת.

ובכן ועוז בשחקים:

סימן: ח"א - 7155.

אפסי ארץ בדברו הקים / ביראה לעבדו מתלהקים
 גולה מניחשך עמקים / דבר עבדו מקים
 החוצב להבות וברקים / ותבל מאירים ומבהיקים
 זוכר ברית מצוקים / חסדו גדול מעל למוצקים
 5 טוב למעו לאליו דבוקים / יחיו כל בו דבקים
 כי מרוחו הרים מתפרקים / לא יכילו ועמו צורים וצוקים
 מפחדו יתבקעו עמקים / נמוגים וכדונג נמקים
 סופה וסערה דרכו נאבקים / ענן מדרך רגליו כאבקים
 פדות שלח לעם לו חשוקים / צוה לעולם בריתו לנשוקים
 10 קנויים לו ובימינו נחבקים / רצים אחריו ובו נדבקים
 שועם שומע ממעמקים / תפארת עז לשושנת העמקים:

1 ביראה: בארץ ביראה פ 3 ומבהיקים: ומבריקים אבוזח 5 למעו: ומעו דחפ | דבוקים: דבקים קבד גואקים פ |
 כל אשר בו דבקים מכרב* 7 עמקים: ארקים ו 9 לו חשוקים: בו חשוקים פ בו דבקים אפ | לנשוקים: לנחשקים אפ
 10 רצים אחריו ובו נדבקים ונכ: רצים ואחריו נמשכים ודבוקים ב* רצים ואחריו נדבקים שאר כ"י 11 שומע שועם ק
 11 עוז חס' פ: ועוז אפ | עמקים אבדקב*

1 אפסי ארץ בדברו הקים ע"ש משלי ל ד מי הקים כל אפסי ארץ. ביראה לעבדו מתלהקים מתחברים, וע"ש
 תהלי' ס ח וייראו אותו כל אפסי ארץ, ושם ב יא עבדו את ה' ביראה. 2 גולה מני חשך עמוקים ע"ש איוב יב כב מגלה
 עמקות מני חשך. דבר עבדו מקים ישע' מד כו. 3 החוצב להבות וברקים ע"ש תהלי' כט ז קול ה' חוצב להבות אש.
 ותבל מאירים ומבהיקים ר"ל ומאירים ומבהיקים תבל, ע"ש תהלי' צו ד האירו ברקו תבל. 4 זוכר ברית מצוקים
 ברית אבות שהם נקראים מצוקים, ע"ש ש"א ב ח כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל, שדרשוהו על האבות (שמות רבה ט"ו י),
 ודרשה זו רגילה אצל הפייסנים. והענין ע"פ ויק' כו מב וזכרתי את בריתי יעקב וכו'. חסדו גדול מעל למוצקים ע"ש
 תהלי' קח ה כי גדול מעל שמים חסדך, והשמים נקראים מוצקים, ע"ש איוב לו יח חרקים עמו לשחקים חזקים כראי מוצק. 5 טוב
 למעו ע"ש נחום א ז טוב ה' למעו. יחיו... ע"ש דבר' ד ד ואתם הדבקים... 6 כי מרוחו הרים מתפרקים ע"ש מא
 יס יא רוח גדולה וחזק מפרק הרים. לא יכילו ועמו צורים וצוקים ע"ש ירמ' י י ולא יכילו גוים זעמנו, נחום או לפני
 זעמו מי יעמוד... והצורים נתצו ממנו. 7 מפחדו יתבקעו עמקים ע"ש מיכה א ד והעמקים יתבקעו. נמוגים וכדונג
 נמקים שם: ונמסו ההרים, ותהלי' צו ה הרים כדונג נמסו מלפני ה'. 8 סופה וסערה דרכו נאבקים ע"ש נחום א ג
 בסופה ובסערה דרכו, ר"ל סופה וסערה מתחברים כנאבקים בדרך ה'. וענן מדרך רגליו כאבקים שם: וענן אבק רגליו.
 9 פדות שלח לעם לו חשוקים ע"ש תהלי' קיא ט פדות שלח לעמו, וע"ש דבר' ז ז חשק ה' בכם... צוה לעולם בריתו
 תהלי' קיא ט. לנשוקים לישראל, ע"ש שה"ש א ב ישקני מנשיקות פיהו. 10 קנויים לו ע"ש שמות טו טז עז קנית. ובימינו
 נחבקים ע"ש שה"ש ב ו וימינו נתחבקי. רצים אחריו ובו נדבקים ע"ש שה"ש א ד משכני אחריו נרוצה. 11 שועם
 שומע ממעמקים ר"ל בקראם ממעמקים, ע"ש תהלי' קל א ממעמקים קראתיך ה'. תפארת עז ע"ש תהלי' פס יח כי תפארת
 עזמו אתה. לשושנת העמקים לישראל, ע"ש שה"ש ב א.

וּבִכְנָן יְיָ מִי כְמוֹהַ: (ג"א וּבִכְנָן מִי כְמוֹהַ בְּאַלִּים (י):

סימן: ט"ז - מ 1144.

מִי כְמוֹהַ אֲדִיר בְּמְרוֹמִים	מִי כְמוֹהַ בּוֹרָא כֶסֶם וְהַדּוֹמִים
מִי כְמוֹהַ גִּבּוֹר וּמוֹשִׁיעַ	מִי כְמוֹהַ דּוֹבֵר בְּצִדְקָה רַב לְהוֹשִׁיעַ
מִי כְמוֹהַ הוֹד וְהֶדֶר לִוְבָשׁ	מִי כְמוֹהַ חֲטָא וְעוֹן כּוֹבֵשׁ
מִי כְמוֹהַ יָד בְּעֲלִיּוֹנִים	מִי כְמוֹהַ חֲסִין בְּאַלְפֵי שְׂנָאִים
5 מִי כְמוֹהַ טוֹב וּמִטִּיב	מִי כְמוֹהַ יִשְׂרָאֵל לְהִיטִיב
מִי כְמוֹהַ כּוֹנֵס כְּנֶד מִי תָיִם	מִי כְמוֹהַ לְהַשִּׁיב מִמְצָלוֹת יָם
מִי כְמוֹהַ מְדַד בְּשַׁעְלוֹ מִים	מִי כְמוֹהַ נֶאֱדָר מִקּוֹלוֹת מִים
מִי כְמוֹהַ שָׁם עֲבִים רְכוּבוֹ	מִי כְמוֹהַ עוֹזֵר וְיוֹדֵעַ חוֹסֵי בּוֹ
מִי כְמוֹהַ פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת	מִי כְמוֹהַ צוֹעֲקֵי לְהַשְׁעוֹת
10 מִי כְמוֹהַ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ	מִי כְמוֹהַ רוֹצֵה בְּעַמּוֹ
מִי כְמוֹהַ שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד	
מִי כְמוֹהַ תַּתֵּן אֶמֶת לִיעֲקֹב וּלְאַבְרָהָם חֲסֵד:	

אין פ' || כותרת מי כמוך באלים אדווח קמנכך (באחדים הוס' יי) 2 ורב דוב* מכך 3 ילבש... וכל חטא ועון יכבשך
7 מורד א' | בקולות אפ' 8 ויודע: וסומך ב' 9 צועקים וף 10 רוצה תשובת עמו בדקבאפ' | כאן נפסק ב*

ה' מי כמוך תהל' לה' (וי"ג מי כמוך באלים שמות טו יא). 1 אדיר במרומים תהל' צג ד. בורא כס' והדומים
ע"ש ישע' טו א השמים כסאי והארץ הדום רגלי. 2 גבור ומושיע צפנ' ג יז. דובר בצדקה רב להושיע ישע' טג א.
3 הוד והדר לובש תהל' קד א. וחטא ועון כובש מיכה ז יט. 4 זך בעליונים רומז לאיוב טו טו ושמים לא זכו בעיניו.
חסין ע"ש תהל' פס ט מי כמוך חסין יה. באלפי שנאים ע"ש תהל' סח יח אלפי שנאן. 5 טוב ומטיב תהל' קיט סח.
ישרים להיטיב ע"ש תהל' קכה ד היטיבה ה' לטובים ולישרים בלבנותם. 6 כונס כנד... תהל' לג ז. להשיב... ע"ש
תהל' סח כג אשיב ממצולות ים. 7 מדד בשעלו מים ישע' מ יב. נאדר מקולות מים תהל' צג ד מקולות מים רבים...
אדיר במרום ה'. 8 שם עבים רכבו תהל' קד ג. ויודע חוסי בו נחום א ז. 9 פועל ישועות תהל' עד יב. צועקיו
להשעות (כ"ה בכל כ"י, ורק יש מי שגורס צועקים או צועקין) לפי הפירוש המקובל ר"ל לפנות אל הצועקים אליו, ולפי זה
צ"ל 'לשעות' (לעומת הפירוש אל 'למושעות' בהושעות לחוה"מ סוכות, שם אומר הפייטן 'צועקים להשעות', ר"ל לגרום שתפנה
אליהם) או שצריכין לייחס לפייטן חידוש בנין בפעל ולנקד להשעות, כמו שמנוקד בכ"י אחד. 10 קדוש ונורא שמו תהל'
קיא ט. רוצה בעמו תהל' קמט ד. 11 שומר הברית והחסד דבר' ז ט. תתן אמת... מיכה ז כ.

וּבִבְכֵן אֵין קָמוֹךְ בְּאַלְהִים אֲדָנִי וְאֵין כְּמַעֲשֵׂיךָ:

סימן: ח-3. – א 3026.

אֵין קָמוֹךְ בְּאֲדִירֵי מַעֲלָה	וְאֵין כְּמַעֲשֵׂיךָ בְּבְרוּרֵי מָטָה
אֵין קָמוֹךְ בְּגִדּוּדֵי מַעֲלָה	וְאֵין כְּמַעֲשֵׂיךָ בְּדָרֵי מָטָה
אֵין קָמוֹךְ בְּהִמוּנֵי מַעֲלָה	וְאֵין כְּמַעֲשֵׂיךָ בְּוַעֲדֵי מָטָה
אֵין קָמוֹךְ בְּנֻכֵי מַעֲלָה	וְאֵין כְּמַעֲשֵׂיךָ בְּחִלְיֵי מָטָה
אֵין קָמוֹךְ בְּטַהוּרֵי מַעֲלָה	וְאֵין כְּמַעֲשֵׂיךָ בְּיִקְרֵי מָטָה
אֵין קָמוֹךְ בְּכִרּוּבֵי מַעֲלָה	וְאֵין כְּמַעֲשֵׂיךָ בְּלִיּוֹנֵי מָטָה
אֵין קָמוֹךְ בְּמַלְאָכֵי מַעֲלָה	וְאֵין כְּמַעֲשֵׂיךָ בְּנִגְדֵי מָטָה
אֵין קָמוֹךְ בְּשֶׁרֶפִי מַעֲלָה	וְאֵין כְּמַעֲשֵׂיךָ בְּעִרְיָצֵי מָטָה
אֵין קָמוֹךְ בְּפִלִּיאֵי מַעֲלָה	וְאֵין כְּמַעֲשֵׂיךָ בְּצַבָּאוֹת מָטָה
אֵין קָמוֹךְ בְּקִדּוּשֵׁי מַעֲלָה	וְאֵין כְּמַעֲשֵׂיךָ בְּרוּזֵי מָטָה
אֵין קָמוֹךְ בְּשִׁנְאֵי מַעֲלָה	וְאֵין כְּמַעֲשֵׂיךָ בְּתִקְיָפֵי מָטָה:

2 בְּנִדּוּדֵי דַפִּי: בְּנִבְהֵי חַ בְּנִבְהֵי שֶׁאֵר כִּי־י 4 בְּחִילֵי כִי־י: בְּחִילֵי דַפִּי 5 בְּיִקְרֵי וְ 9 בְּצַבָּאוֹתֵי (1) מִן

אֵין כְּמוֹךְ... תְּהִלָּה פֹּה ח, וְדִרְשׁוּהוּ שֶׁאֵין כְּמוֹהוּ בְּצַבָּאוֹת שֶׁל מַעֲלָה (תְּנַחֲמוּ אֶת הַבְּרִכָּה ה', דָּף כ"ח א' בּוֹבֵר), וְהִפְיִיטֵן דּוֹרֵשׁ 'וְאֵין כְּמַעֲשֵׂיךָ עַל בְּנֵי אָדָם. 1 בְּבְרוּרֵי מָטָה בְּנִבְחָרִים שֶׁבָּהֶם. 3 בְּוַעֲדֵי מָטָה בְּעִמִּים שֶׁמִּתְאַסְּפִים וּמִתְאַגְדִּים. 8 בְּעִרְיָצֵי מָטָה הַנּוֹרָאִים וְתִקְיָפִים (כְּגוֹן תְּהִלָּה פֹּה יד) 10 בְּרוּזֵי מָטָה בְּנִשְׂיָאִים (כְּגוֹן יִשַׁע' מ כג).

ובכן נאדרך חי עולמים:

פ

סימן: ח-כ כפול. -ה 16.

האדרת והאמונה לחי עולמים	הפינה והפרכה לחי עולמים
הגאון והגדלה לחי עולמים	הידעה והדבור לחי עולמים
ההוד וההדר לחי עולמים	הועד והותיקות לחי עולמים
הזך והזהר לחי עולמים	החיל והחסן לחי עולמים
5 הטכס והטהר לחי עולמים	היחוד והיראה לחי עולמים
הקתר והכבוד לחי עולמים	הלקח והלבוב לחי עולמים
המלוכה והממשלה לחי עולמים	הנוי והנצח לחי עולמים
השגוי והשגב לחי עולמים	העז והענוה לחי עולמים
הפדות והפאר לחי עולמים	הצבי והצדק לחי עולמים
10 הקריאה והקדשה לחי עולמים	הרון והרוממות לחי עולמים
השיר והשבח לחי עולמים	התהלה והתפארת לחי עולמים: ס

כ"י הנ"ל: קטע מהגניזה קנ"ג; ה"י = ס' היכלות רבתי פרק כ"ח (ורטהיימר, בתי מדרשות, מהד' חדשה, תשי"ב, ע' קי); ערוגת הבושם כרך ג' 477 ואילך || אין כותרת ברוב כ"י | ובכן למלך חי עולמים | ובכן יאדירוך וישבחוך חי עולמים | 2 תנואה ותגדולה: הגדולה והגבורה בך פפ"הי הגאון והגבורה קכ | הדעה: הדעת ה' 4 הוזהר: הזכות והזכרון קה"י | תחסן והחיל אדווח מפא"פ ערוה"ב: החן והחסד קך הי 5 הטכס והטהר: הטהרה והטוב קנה"י | היראה והיחוד אבדווח מנסאפ"ק קנ"ג: היקר והישועה קה"י 6 הלבוב והלקח אבדווח קמאפ"ק קנ"ג ערוה"ב 7 המוכלה: המלכות כ"ה"י 8 השיגוי והשכל יך השיגוב והשגב | הסגב והסיגוי פ הסוד והשכל קה"י | והענוה: והעטרה אבדווח מנסאפ"ק קנ"ג ערוה"ב 9 הפאר והפדות וך פא"פ הפדות והפלא ק הפאר והפלא הי | הצבי והצדק: הצדקה והצהלה ק הצהלה והצדקה הי 10 הקילוס והקדושה הי | הרננות והרחמים הי 11 השיר והשבח: השאגן והשקט ק השקט והשאגן הי | התהלה: התורה אבדווח מאפ"פ

האדרת והאמונה שיר זה שייך לספרות הנסתר (מקורו ספר היכלות רבתי פרק כ"ח) ונחשב בחוגי חסידי אשכנז כשיר המלאכים. המפרשים, החל מימי הבנים, השתדלו למצוא קשר מטויים בין שורות השיר, היינו בין תכונות הקב"ה הכלולות בה, אבל נראה יותר שאין קשר הגיוני בין השורות, אלא יש לפנינו סתם שבחות (ע"י ג"כ שלום, Major trends ע' 58). ניתן אפוא כאן רק ביאור למלים אחדות שמשמעותן לא ברורה מאליה. בכמה מקומות שונה נוסח המסורת האשכנזית מהמקור שבייכלות. 1 האדרת הכח והעצמה. לחי עולמים כינוי להקב"ה (ע"י לעיל, אמרו לאלהים, 22), והתחביר הוא דוגמת דה"א כט יא לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד, וכדומה. וע"פ הקבלה פירשו שהקב"ה נקרא חי עולמים מפני שיש לו חי' אלף עולמות (כמאמר חז"ל ע"ז דף ג' ב'). 2 הגאון והגדולה ר"ל הציאות, וי"ג הגדולה והגבורה, ע"ש דה"א כט יא. 3 ההוד וההדר ע"ש תה"י קד א הוד והדר לבשת. הועד י"מ ייעוד הזמן, שרק הוא מסוגל לכך, וי"מ ועד המלאכים הוא שלו. והותיקות הרצינות והנאמנות (מל' תלמיד ותק, ירו' ברכות ב' ח' דף ה' ג'). 4 הוזהר: הזכות והזהר, וי"ג חזיו והוזהר, וי"ג הזכות והזכרון. החיל והחסן, וי"ג החן והחסד. 5 הטכס הסדר, מל' טכס ביוגית. והטהר, וי"ג הטהרה והטוב. היחוד שמיחדים אותו, ר"ל מכירים ביחודו. והיראה, וי"ג היקר והישועה. 6 הלקח והלבוב הלימוד והתכונה, לקח ע"ש משלי ד' כי לקח טוב נתתי

וּבִכְן נֶאֱמִירָךְ אֱלֹהֵינוּ בְּאִמָּה:

סיומן: א"כ כפול. — 571.

נֶאֱמִירָךְ בְּאִמָּה / גְּבִרְךָ בְּבִינָה
 גְּדִלְךָ בְּגִדְלָה / גְּדִרְשֶׁךְ בְּדַעַת
 גְּהִדְרְךָ בְּהוֹדִיָּה / גּוֹדְךָ בּוֹעִידָה
 גּוֹכִירְךָ בּוֹמֶרָה / גַּחְסָנְךָ בְּחִילָה
 5 גַּטְעִימְךָ בְּטִהְרָה / גִּיחְדְךָ בִּירְאָה
 גְּכַבְדְךָ בְּכָרִיעָה / גַּלְבָבְךָ בְּלִמִּידָה
 נְמַלִּיכְךָ בְּמִלּוּכָה / נִנְצַחְךָ בְּנַעֲמִיָּה
 נִשְׁיָבְךָ בְּשָׂרָרָה / נַעֲרִיצְךָ בְּעֲנוּהָ (נ"א בְּעִנְיָה)
 נִפְאָרְךָ בְּפִצְיָחָה / נִצְלָצְלְךָ בְּצַהֲלָה
 10 נִקְדִּישְׁךָ בְּקִרְיָאָה / גְּרוֹמְמֶךָ בְּרִנְנָה
 נִשְׁוֹרְרְךָ בְּשִׁבְחָה / גַּתְמִידְךָ בְּתַהֲלָה:

3 גודך: גועדך מפאפ 4 גזכירך בזמירה מ גזכירך בזמירה אפ גזכירך בזמירה ק גזמירך בזמירה פף | גחסנך: גחנך פ
 8 גשגבך: גסלדך ק | בענייה אבדוזקמ בעמידה פף

1 גאמירך ע"ש דבר' כו יז את ה' האמרת היום, ר"ל גשבחך. 3 בועידה בקהל. 4 גחסנך גניד חסנך ותקפך. 5 גטעימך
 גשיר לך בטעם. 6 גלבבך ע"ש שה"ש ד ט לבבתיני אחותי כלה, ר"ל גדבר אליך במתיקות. גמליכך במלוכה גמליך
 אותך עלינו במלכותך. גנצחך גזמר לך בניצוח, ויש לפרש גם: נתן לך נצח. 8 גשגבך בשררה גשבחך כגשגב בשררתך.
 9 גצלצלך גזמר לך בצלצלים. 11 גתמידך גשבחך תמיד.

לכם, לבוב ע"ש שה"ש ד ט לבבתיני אחותי כלה. 7 המלוכה (וי"ג המלכות) והממשלה ע"ש דה"א כט יא לך ה' הממלכה.
 8 השינוי ע"ש איוב לו הן אל שניא. והשגב ע"ש ישע' ב יא ונשגב ה' לבדו (וי"ג הסוד והשכל). העוז והענוה כמאמר
 חז"ל מגילה דף ל"א א' בכל מקום שאתה מוצא גבורתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענותותו (וי"ג העוז והעטרה). 9 הפדות
 ע"ש תהלי קל ז והרבה עמו פדות. והפאר (וי"ג והפלא). הצבי החפץ (ל' צבי לצדיק, ישע' כד טז) והצדק (וי"ג הצהלה
 והצדקה). 10 הקריאה (וי"ג הקילוס) והקדושה, והענין שקוראים זה אל זה קדוש (ישע' ו ג). הרון והרוממות (וי"ג
 הרגנות והרחמים). 11 השיר והשבח וי"ג השקט והשאנן.

וּבִכֵּן רוּמָמוּ יִי אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוִי לַהֲדָם רַגְלָיו קְדוֹשׁ הוּא:

קיומן: 373 - ר 743.

רוּמָמוּ אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן	קְדוֹשׁ הוּא בָּרוּךְ בְּכָל זְמַן
רוּמָמוּ גּוֹמֵל חֲסָדִים	קְדוֹשׁ הוּא דְתוֹתִיו דּוֹדִים
רוּמָמוּ הַנִּקְדָּשׁ בַּצִּדְקָה	קְדוֹשׁ הוּא וּמֵאֲזִין צָעָקָה
רוּמָמוּ זֶרֶת שְׁחָקִים (יֵא חֲזָקִים)	קְדוֹשׁ הוּא חֲכוּ מִמִּתְקִים
5 רוּמָמוּ טוֹב לְכָל	קְדוֹשׁ הוּא יוֹדֵעַ הַכֹּל
רוּמָמוּ כְבוֹד אוֹמֵר כָּל בְּהִיכְלוֹ	קְדוֹשׁ הוּא לְהַקְדִּישׁוֹ וּלְעֵלּוֹ
רוּמָמוּ מוֹנֶה מִסְפָּר לְכוֹכְבִּים	קְדוֹשׁ הוּא נֹצֵב בַּעֲדַת כְּרוּבִים
רוּמָמוּ סוֹבֵל בְּזִרְעוֹ עוֹלָם	קְדוֹשׁ הוּא עֲזוֹז וּמִכָּל נֶעְלָם
רוּמָמוּ פוֹנֶה וְחוֹנֵן יְדִידִים	קְדוֹשׁ הוּא צִדְקָתוֹ שְׁמִים מְגִידִים
10 רוּמָמוּ קְרוֹב לְקוֹרְאָיו	קְדוֹשׁ הוּא רוֹצֶה יִרְאָיו
רוּמָמוּ שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת	קְדוֹשׁ הוּא תַּפְאֲרָתוֹ בְּמִקְהֵלוֹת:

כִּי־הִנֵּל; אֵין סָף || 4 שְׁחָקִים: חֲזָקִים אֲבַחֲקֵנִי 6 כּוֹלֹ אוֹמֵר כְּבוֹד ד' | וּלְעֵלּוֹ: וּלְהַעֲלוֹ מִלְּגוֹדְלוֹ וּלְהַגְדִּילוֹ ק 7 כְּרוּבִים: אֲתוּבִים נִב 8 מִכָּל ק 9 פוֹנֶה אֲזַחֲקֵמֶכ: פוֹדָה שֶׁאֵר כִּי־י | וְחוֹנֵן אֲבֻקְמִנְכָּ: חֲסִי ז: וְעוֹנָה שֶׁאֵר כִּי־י | צִדְקָתוֹ: צִדְקוֹ זח | שְׁמִים: עֲמִים ק חֲסִי ו 11 תַּפְאֲרָתוֹ: תְּהַלְתּוּ בִּד

1 רוּמָמוּ... תְּהַלֵּ צֵט ה. אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן נוֹטְרִיקוֹן שֶׁל מֵלֶת אֱמָן, שֶׁבַת דָּף קִי־ס ב'. 2 גּוֹמֵל חֲסָדִים עִשׁ יִשְׁעִי סג ז חֲסִי ה' אוֹכִיר...כֵּעַל כָּל אֲשֶׁר גִּמְלָנוּ ה', וְנוֹסַח הַבְּרִכָּה בְּרִכּוֹת דָּף ס' ב'. דְתוֹתִיו דּוֹדִים עִשׁ שֶׁהִשׁ אֲבִי כִי טוֹבִים דּוֹדִיךְ מִיִּי, שֶׁדִּרְשׁוּהוּ עַל דְּבָרֵי תוֹרָה (כְּמִדְרַשׁ שֶׁס). 3 הַנִּקְדָּשׁ בַּצִּדְקָה עִשׁ יִשְׁעִי הֲסו. 4 זֶרֶת שְׁחָקִים חִיכָן בּוֹרָת (הַפִּיטָן בְּנֵה פוֹעֵל מִשֶּׁם 'זֶרֶת'), עִשׁ יִשְׁעִי מ יב וְשְׁמִים בּוֹרָת חֲכָן. וִי־ג חֲזָקִים, פִּי־שְׁמִים, עִשׁ אִיּוֹב לו יח. חֲכוּ מִמִּתְקִים שֶׁהִשׁ הֲסו שֶׁדִּרְשׁוּהוּ עַל הַקְּבִיעָה. 5 טוֹב לְכָל תְּהַלֵּ קֵמָה ט. 6 כְּבוֹד אוֹמֵר כּוֹלֹ בְּהִיכְלוֹ תְּהַלֵּ כֵט ט. וּלְעֵלּוֹ לַעֲלוֹתוֹ, לְרוּמָמוֹ. 7 מוֹנֶה מִסְפָּר לְכוֹכְבִּים תְּהַלֵּ קֵמָה ד. נֹצֵב בַּעֲדַת כְּרוּבִים עִשׁ תְּהַלֵּ פֶב א אֱלֹהִים נֹצֵב בַּעֲדַת אֵל. 8 סוֹבֵל בְּזִרְעוֹ עוֹלָם עִשׁ דְּבָר' לֵב כִּז וּמִתַּחַת זֶרַעַת עוֹלָם. 9 פוֹנֶה וְחוֹנֵן יְדִידִים יִשְׂרָאֵל. וִי־ג פוֹדָה וְעוֹנָה יְדִידִים עִשׁ תְּהַלֵּ לֵב כִּז פוֹדָה ה' נִפְשׁ עֲבָדֶיךָ. צִדְקָתוֹ שְׁמִים מְגִידִים עִשׁ תְּהַלֵּ יֵט ב הַשְׁמִים מִסְפָּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה יְדִיו מְגִיד הַרְקִיעַ. 10 קְרוֹב לְקוֹרְאָיו תְּהַלֵּ קֵמָה יח. רוֹצֶה יִרְאָיו שֶׁס קֵמָה יא. 11 תַּפְאֲרָתוֹ בְּמִקְהֵלוֹת עִשׁ תְּהַלֵּ סח כִּז בְּמִקְהֵלוֹת בְּרִכּוֹ אֱלֹהִים.

וּבִכֵּן רוּמְמוֹ יִי אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוִי לְהֵר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יִי אֱלֹהֵינוּ:

קימון: ח"פ 3 - ר 741.

רוּמְמוֹ אֲדִיר וְנוֹרָא	כִּי קָדוֹשׁ הוּא בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שְׁפָרָה
רוּמְמוֹ גִּדְּלָתוֹ בְּקֶהֱל יִשְׂרָאֵל	כִּי קָדוֹשׁ הוּא דּוֹבֵר צִדְקוֹת מִגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל
רוּמְמוֹ הַנֶּעֱרָץ בְּקִדְשָׁהּ	כִּי קָדוֹשׁ הוּא וְהִלּוּכּוֹ בְּקִדְשָׁהּ
רוּמְמוֹ זֹכֶר בְּרִית אָבוֹת	כִּי קָדוֹשׁ הוּא חוֹצֵב לְהַבּוֹת
5 רוּמְמוֹ טָהוֹר שׁוֹלַח בְּרָקִים	כִּי קָדוֹשׁ הוּא יוֹסֵד אֲרָקִים
רוּמְמוֹ כִּסְאוֹ הַכִּין בְּשָׁמַי רוּמָה	כִּי קָדוֹשׁ הוּא לוֹכֵד חֲכָמִים בְּעֶרְמָה
רוּמְמוֹ מוֹחָה כָּעֵב פְּשָׁעִים	כִּי קָדוֹשׁ הוּא נוֹתֵן יָד לְפּוֹשְׁעִים
רוּמְמוֹ שִׁנְיָא שְׁנִי לְאִין חֲקָר	כִּי קָדוֹשׁ הוּא עֲשֵׂתוֹנוֹת חוֹקֵר
רוּמְמוֹ פּוֹדֶה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו	כִּי קָדוֹשׁ הוּא צָדִיק קָשֵׁט מַעֲבָדָיו
10 רוּמְמוֹ קוֹנֶה שָׁמַיִם וָאָרֶץ	כִּי קָדוֹשׁ הוּא רֵם הַמַּבִּיט לְקִצּוֹת הָאָרֶץ
רוּמְמוֹ שׁוֹכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ	כִּי קָדוֹשׁ הוּא תַּהֲלֵתוֹ כְּשִׁמוֹ:

2 צדקות: צדק אבדוחקמנכ| ומגיד וכי 5 יוסד: יסד ק 6 הכין: שח 8 שנינו: כח ז| לאין: אין דק ואין ז
לא אומנכך 10 המביט: ומביט ב| לקצות (קצות ק) הארץ: לארץ ז

1 רוּמְמוֹ... תהלי צט ט. ברוחו שמים שפרה איוב כו יג. 2 גדולתו בקהל ישרים דוגמת תהלי קמט א תהלתו בקהל חסידים. דובר צדקות מגיד מישרים ישע' מה יט. 3 והילוכו בקדושה ע"ש תהלי סח כה הליכות אלי מלכי בקדש. 4 חוצב להבות תהלי כט ז. 5 שולח ברקים ע"ש איוב לח כה התשלח ברקים וילכו. יוסד ארקים יוסד ארץ, ע"ש תהלי קד ה יסד ארץ על מכוניה, ישע' גא יג ויוסד ארץ, וכדומה, ומלת 'ארקים' (ע"ש ארקא, ירמ' י יא, שפירושו ארץ) חידשו הפייטנים. 6 כסאו הכין בשמי רומה ע"ש תהלי קג יט ה' בשמים הכין כסאו. לוכד חכמים בערמה איוב ה יג ר"ל בערמה שלהם. 7 מוחה כעב פשעים ע"ש ישע' מד כב. נותן יד לפושעים (לקוח מנוסת הוידוי בתפלת נעילה) ר"ל מושיט להם ידו לקבלם כשבים. 8 שניא שניו לאין חקר ע"ש איוב לו כו הן אל שניא ולא נדע מספר שניו ולא חקר. עשתונות חוקר מחשבות, והענין ע"ש ירמ' יז י אני ה' חוקר לב בוחן כליות. 9 פודה נפש עבדיו תהלי לד כג. צדיק קושט מעבדיו ע"ש תהלי קיא ז מעשי ידיו אמת ומשפט, וקושט פי' אמת (משלי כב כא). 10 קונה שמים וארץ ברא' יד יט. המביט לקצות הארץ ע"ש איוב כח כד כי הוא לקצות הארץ ביט. 11 שוכן עד וקדוש שמו ישע' נו טו. תהלתו כשמו ע"ש תהלי מח יא כשמך אלהים כן תהלתך.

וּבִכְנָן כִּי אַתָּה אֵל אֱמוּנָה: (גִּי' וּבִכְנָן אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עוֹל צַדִּיק וְיִשָּׁר הוּא)

סימון: 3-3-א 5656.

אֱמוּנָתְךָ בְּעֲלִיּוֹנִים	בְּרִיתְךָ בַּתְּחַתּוֹנִים
גְּדֻלַּתְךָ בְּעֲלִיּוֹנִים	דָּתְךָ בַּתְּחַתּוֹנִים
הוֹדְךָ בְּעֲלִיּוֹנִים	וַעֲוֹדְךָ בַּתְּחַתּוֹנִים
זְבוּלְךָ בְּעֲלִיּוֹנִים	חֲנִיתְךָ בַּתְּחַתּוֹנִים
5 טְהַרְתְּךָ בְּעֲלִיּוֹנִים	יִרְאַתְךָ בַּתְּחַתּוֹנִים
כְּבוֹדְךָ בְּעֲלִיּוֹנִים	לְמוֹדְךָ בַּתְּחַתּוֹנִים
מַעֲוֹנְךָ בְּעֲלִיּוֹנִים	נֶזֶק בַּתְּחַתּוֹנִים
סִכְתְּךָ בְּעֲלִיּוֹנִים	עֲדַתְךָ בַּתְּחַתּוֹנִים
פְּאָרְךָ בְּעֲלִיּוֹנִים	צִדְקַתְךָ בַּתְּחַתּוֹנִים
10 קִדְשָׁתְךָ בְּעֲלִיּוֹנִים	רוֹמְמוֹתְךָ בַּתְּחַתּוֹנִים
שְׂכִינָתְךָ בְּעֲלִיּוֹנִים	תְּהַלָּתְךָ בַּתְּחַתּוֹנִים:

כותרת כי אתה אל אמונה ו אל אמונה אתה אפ אל אמונה ואין עול... ב בקדישך בעליונים ה: חס' אוחכ
2 גדולתך: גדלך ז 3 הודך: הדרתך ו ועודך: ועידתך ח 5 יראתך: יחודך ו 7 מעונך: מעונתך ז מלכותך זק 8 סוכתך:
סודך ח 10 רוממותך: רחמך אדווחקמפחאפ

כי אתה אל אמונה 'כי' במשמעות 'באמת' (דוגמת ברא' כא ל כי את שבע כבשות תקח), אל אמונה, דבר' לב ד.
1 אמונתך בעליונים בריתך בתחתונים עליונים ותחתונים נקראו צבא המלאכים ובני אדם בתלמוד ומדרש, כגון ויק"ר
ט' ט' ע' קצנ כשברא הקב"ה את עולמו עשה שלום בין העליונים לתחתונים. 3 ועודך הועד שלך, ע"ש שמות כס מג ונועדתי
שמה לבני ישראל. 4 זבולך ע"ש ישע' סג טו הבט משמים וראה מזבול קדשך ותפארתך. חניתך מקום לחנות, ודומה לזה
להלן מעונך-נזך.

ובכן תַּעֲרֹץ וְתִקְדֹּשׁ (נ"א וּבִכֵּן אֶל נַעֲרָץ בְּסוּד קְדוּשִׁים רַבָּה)

סימון: א"כ - ה 920.

הַנֶּקֶדֶשׁ בְּאַלְפֵי אֱלֹפִים	הַנֶּעֱרָץ בְּבָרְקִים קָלִים
הַנֶּקֶדֶשׁ בְּגַעֲשׁ גִּלְגָּלִים	הַנֶּעֱרָץ בְּדִהְרֵת אוֹפָנִים
הַנֶּקֶדֶשׁ בְּהִמּוּנֵי עִירִין	הַנֶּעֱרָץ בְּנֹעַד קִדִּישִׁין
הַנֶּקֶדֶשׁ בְּזִקִּים זֹרְחִים	הַנֶּעֱרָץ בְּחֻצוֹבֵי לְהָבִים
5 הַנֶּקֶדֶשׁ בְּטָכָס טְהוּרִים	הַנֶּעֱרָץ בְּיָקָדִים יוֹקָדִים
הַנֶּקֶדֶשׁ בְּכַתִּי כְרוּבִים	הַנֶּעֱרָץ בְּלִהְקַת לוֹהֲטִים
הַנֶּקֶדֶשׁ בְּמַחְנוֹת מְלָאָכִים	הַנֶּעֱרָץ בְּנֹעַם נוֹגִים
הַנֶּקֶדֶשׁ בְּשָׂרָפִים עוֹמְדִים	הַנֶּעֱרָץ בְּעֹז אֲרָאִים
הַנֶּקֶדֶשׁ בְּפִרוּדֵי אֲנָפִים	הַנֶּעֱרָץ בְּצִלְצוֹל מְשִׁיקוֹת [כְּנָפִים]
10 הַנֶּקֶדֶשׁ בְּקוֹלָם בְּהִמּוֹן	הַנֶּעֱרָץ בְּרַבּוֹ רִבּוֹן
הַנֶּקֶדֶשׁ בְּשִׁקֹּט שְׂנָאִנִּים	הַנֶּעֱרָץ בְּתִכָּן תִּלְתָּלִים:

כותרת ובכן תוקדש ותוערץ לבדך פ ובכן נקדישך באלפי שנאנים ה ובכן אל נערץ... ד: חס' אבוח 1 אלפים: אראלים ה
3 קדישין: קדושים ה ותיקין ד 5 ביקדים: ביקרי פ ביקרים אפ ביקרים כ 6 לוהטים: לוהקים מנכך 7 בנעם: בנוגה ק
8 אראלים: גלגלים ז 9 בצלצול משיקות: בצלצול כנפים אפ בצלצול משיקות כנפים ד¹ (כנפים ביטל בקו ד²) 11 בשקט:
בשקד אקחמך (שמאזהעיקר) | בתכן: בתוקף זחקדף | תלתלים: גלגלים אפ

תערץ ותוקדש ע"ש תהלי' פט ח אל נערץ בסוד קדושים רבה.

1 באלפי אלפים ע"ש דני' ז י אלה אלפין ישמשונה. בברקים קלים מהירים במרוץ. 2 בגעש ברעש, ע"ש ש"ב
כב ח ותגעש ותערץ הארץ. בדהרת גם הוא ל' רעש, ע"ש שופט' ה כב. עירין... קדישין מלאכים, ע"ש דני' ד יד.
4 בזיקים זורחים זיקים (משלי כו יח) במשנה (ברכות ט' ב') במשמעות כוכב הנראה כיורה חץ, כעין ניצוץ. בחצובי
להבים ע"ש תהלי' כט ז קול ה' חוצב להבות אש. 5 בטכס טהורים בסדרי הטהורים (ל' טכסטים). ביקדים יוקדים
מלאכי אש. 6 בלהקת לוהטים באטיפת מלאכים לוהטים (ע"ש להקת נביאים, ש"א יט ב). 7 בנועם נווגים בנעימה
של המשוררים. 8 בשרפים עומדים ישע' ו ב. 9 בפרודי אנפים ע"ש יחזק' א יא וכנפיהם פרודות. בצלצול
משיקות (כנפים) ע"ש יחזק' ג יג וקול כנפי החיות משיקות אשה אל אחותה... 10 בקולם בהמון ע"ש דני' י וקול
דבריו קול המון. ברבו רבון ע"ש דני' ז י ורבו רבון קדמוהו יקומון. 11 בשקט שנאנים וי"ג בשקד, ר"ל בריצת
המלאכים. בתוכן תלתלים במספר תלי חלים של מלאכים, וי"ג בתוקף תלתלים. תלתלים ע"ש שה"ש ה יא תלתלים
שחורות כעורב, שורשוהו במדרש (שה"ש רבה שם. ויק"ר י"ט ב' ע' חג) על תלמידי חכמים או על פרשיות התורה, והפייטן
דרש אותו על המלאכים.

לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת / לְרוֹכֵב עֲרֻבוֹת / קְדוֹשׁ וּבְרוּךְ:

סימן: ח"צ כמול. — א 2946.

אֵילֵי שַׁחַק חֲצוּבֵי לְהָבִים	אומרים קדוש
אֲדִירֵי כָּל חֶפֶץ הַנֶּאֱהָבִים	אומרים ברוך
בְּלוּלֵי קֶרַח וְשֶׁלֶג וְשֶׁלֶהָבִים	אומרים קדוש
בְּדֵי צֶדֶק גְּזֵי רְהָבִים	קדוש וברוך: ליושב

5 גְּבוּהַ לָהֶם וַיִּרְאֶה לָהֶם	אומרים קדוש
גְּבוּרֵי כַח בְּמַשְׁכָּנוֹת אֶהְלִיָּהֶם	אומרים ברוך
דָּאִי בְּכֶנֶף מְכֻסִּים פְּנֵיהֶם	אומרים קדוש
דּוֹרְשֵׁי דְתוֹת דְּבָקִים בְּאַלְהֵיהֶם	קדוש וברוך: ליושב

הַמוֹנֵי עִירִין וְסוּד קְדִישִׁין	אומרים קדוש
10 הוֹנִי שַׁעֲשׁוּעַ מַטֵּעַ קְדוּשִׁים	אומרים ברוך
וְעוֹדֵי מַעַל גּוֹיָתָם כְּתַרְשִׁישִׁים	אומרים קדוש
וְחוֹלֵי אֶהָב סְמוּכֵי בְּאֲשִׁישִׁים	קדוש וברוך: ליושב

1 להבות (!) ק 3 שלג אוחמפף | שלהבים אדום 4 אומרים קדוש וברוך בכל סור רביעי נ"פ 6 משכנות פ 7 מכסים: מכסי אוחקך מכסה מ 8 דתות: דת 9 חמון 10 שעשועים 11 מעלה מ | גויתם: גוים אחמנכ' 12 אהב:

ליושב תהלות ע"ש תהל' כב ד. לרוכב ערבות ע"ש תהל' סח ה. קדוש וברוך ר"ל להקביה אומרים קדוש (ישע' ו ג) וברוך (יחזק' ג יב). והולך הפייטן ומתאר את כחות המלאכים האומרים קדוש (סור 1, 3 בכל בית) לעומת בני ישראל האומרים קדוש וברוך ביחד (סור 2, 4).

1 אילי שחק ע"ש תהל' פט ז כי מי בשחק יערך לה' ידמה לה' בבני אלים. חצובי להבים (ע"ש תהל' כט ז קול ה' חוצב להבות אש) תאר למלאכי אש, ע"ש תהל' קד ד משרתיו אש לוהט. 2 אדירי כל חפץ תהל' טו ג לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם, והפייטן דורש אותו על ישראל. 3 בלולי קרח ושלג ושל הבים מלאכי אש וברד וכו' (תהל' קמח ח). 4 בדי צדק בני צדיקים (בדים, פי' ענפים, ר"ל בנים, ע"ש איוב יח יג יאכל בדיו). גזי רהבים עוברי ימים. גז, פי' עבר, כגון תהל' צי גז חיש, ורהב סימון לים, על שם שר הים (ב"ב דף ע"ד ב'), ושמא רימוז הפייטן לעוברי ים סוף. 5 גובה להם ויראה להם יחזק' איה. 6 גבורי כח תהל' קג כ ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, ודרשוהו על התחננים דוקא (ויקרא א' א' ע' א'. תנחומא ויק' א'. מדרש תהל' במקום)... 7 דאי בכנף פורחים, ע"ש תהל' יח יא וידא על כנפי רוח. מכסים פניהם ע"ש ישע' ו ב בשמים יכסה פניו. 8 דורשי דתות ישראל דורשי התורה. דבקים באלהיהם ע"ש דבר' ד ואתם הדבקים בה' אלהיכם. 9 המוני עירין וסוד קדישין עירין וקדישין שמות המלאכים ע"ש דני' ד יד, וסוד ע"ש תהל' פט ח אל בערך בסוד קדושים רבה. 10 הוני שעשוע ההוגים בתורה הנקראת שעשועים, ע"ש משלי ח ל ואהיה שעשועים יום יום, שדרשוהו על התורה בב"ר ח' ב' ע' 57 ועוד. 11 ועודי מעל המתאספים למעלה. גוייתם כתרשישים ע"ש דני' י ו גייתו כתרשיש. 12 וחולי אהב סמוכי באשישים ישראל, ע"ש שה"ש ב ה סמוכני באשיות... כי חולת אהבה אני,

אומרים קדוש	זבודי זהר כעין חשמלים
אומרים ברוך	זוקקי שבעתים ברור מלים
אומרים קדוש	15 חסן חילים רבבות אלים
קדוש וברוך: ליושב	חגיטי כשר בני אלים
אומרים קדוש	טכויי טהר חדשי בקרים
אומרים ברוך	טעוני מוראך בצווי עקרים
אומרים קדוש	ידודון ידודון בחיל נזקרים
קדוש וברוך: ליושב	20 יודעי בין מפנינים יקרים
אומרים קדוש	כסויי ארבע מרבעי פנים
אומרים ברוך	כרותי ברית פנים בפנים
אומרים קדוש	לבושי בדים זכים וחפים
קדוש וברוך: ליושב	לובשי לבנים נעימים ויפים

אהבה אפרים | סמוכים כ 13-40 חס' כך | 13 חשמלים פ 14 זוקקי בפףאפ | בברור פ 17 חדשים ז 18 טעוני:
טעוני זמפ | מוראו בדפף 19 נזקרים: נוהרים פ 23 לובשי אפרים 24 לובשי: לבושי פ 25 משרתיו א

שדרשוהו על ישראל והתורה שבכתב ובעל פה (מדרש שה"ש רבה). 13 זבודי זהר כעין חמשלים מלאכי אש שחלקם (ע"ש ברא' ל כ זבדני אלהים אותי זבד טוב) זהר, עי' יחזק' ח ב ואראה והנה דמות כמראה אש... וממתניו ולמעלה כמראה זהר כעין החשמלה. 14 זוקקי שבעתים ברור מלים ישראל העוסקים בתורה ובברור מליה, ע"ש תהל' יב ז אמרית ה' אמרות טהורות כסף צרוף... מזוקק שבעתים. 16 חגיטי כושר יוצאי זרע כשר. בני אלים ע"ש תהל' כט א הבו לה' בני אלים, שדרשוהו על האבות (כגון ר"ה דף ל"ב א' מנין שאומרים אבות. שנא' הבו לה' בני אלים, ועי' ג"כ במדרש תהלים במקום). 17 טכויי טהר המסודרים בטכויי טהרה. חדשי בקרים ע"ש איכה ג כג חדשים לבקרים, שדרשוהו בחגיגת דף י"ד א' כל יומא ויומא גבראין מלאכי השרת מהר דינור. 18 טעוני מוראך בציווי עקרים ישראל שמורא שמים הוא מעיקרי דתו. 19 ידודון ידודון ע"ש תהל' ס"ח יג מלכי צבאות ידודון ידודון, ו'ידודון' משמש כשם המלאכים אצל הפייטנים. בחיל נזקרים (כמו נזקרים, דוגמת יומא דף ל"ח ב' אחיו הכהנים נזקרים בבת ראש אחוריהם), נרעעים באימה. 20 יודעי בין מפנינים יקרים המבינים את דברי התורה שהם יקרים מפנינים, ע"ש משלי ג טו יקרה היא מפנינים. 21 כסויי ארבע מרובעי פנים ע"ש יחזק' א ו ארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם, ובהן מכסות את גויותיהן (שם יא). 22 כרותי ברית פנים בפנים ע"ש דבר' ה ג"ד לא את אבותינו כרת ה' את הברית הזאת כי אתנו... פנים בפנים דבר ה' עמכם... 23 לבושי בדים כגון המלאך לבוש הבדים הנזכר יחזק' ט ב"ג. י א. זכים וחפים ע"ש איוב לג ט זך אני בלי פשע חף אנכי. 24 לובשי לבנים לפי מנהג ישראל ללבוש לבנים ביום הכפורים. נעימים ויפים ע"ש שה"ש ז ז מה יפית ומה נעמת. 25 משרתים נאים וי"ג

אומרים קדוש	2 משרתים נאים רמים וגבוהים
אומרים ברוך	מלמדי חקים משיבי נכוחים
אומרים קדוש	נוגני נעים ספים מרופפים
קדוש וברוך: ליושב	נאו לוחים כעגור מצפצפים
אומרים קדוש	סוכי אברה פקלל נוצצים
אומרים ברוך	30 סגולי מעמים ביראה מעריצים
אומרים קדוש	עומדים ממעל בדברו נחוצים
קדוש וברוך: ליושב	עורכי עז ברעד שבוצים
אומרים קדוש	פנים ולא ערף נתאמים
אומרים ברוך	פרושים לך אחוים ומתאמים
אומרים קדוש	35 צבאות עליונים נאים ורמים
קדוש וברוך: ליושב	צבאות תחתונים לרצותך מערימים

26 נעים א 27 נועם: נוגה פ 28 לחייך אבדו 30 סגולה נ ביראה: באימה א 31 עומדי פ נוחצים מ 33 נתאמים: מתאמים קף 34 לך חס' פ 35 צבא פף גאים: גבוהים פ נאים נז תחנונים: תחת פ מערימים: מנעמים פף

נעים, מלאכים מתנועעים ומסתובבים למלא פקודות. רמים וגבוהים שהם עומדים ממעל לכסא הכבוד, ע"ש ישע' ו ב שרפים עומדים ממעל לו. 26 מלומדי חוקים ישראל שהם בקיאים בחוקי התורה. משיבי נכוחים ע"ש משלי כד כו משיב דברים נכחים, ובלשון חז"ל במשנה שואל כענין ומשיב כהלכה (אבות ה' ז'). 27 נוגני נועם משוררי נעימות בשמים ספים מרופפים ע"ש איוב כו יא עמודי שמים ירופפו, וישע' ו ד וינעו אמות הספים מקול הקורא, והתחביר הוא כנראה: נועם של ספים מרופפים, ר"ל נועם חזק עד שהספים מרופפים, (או דילמא 'ספים מרופפים' משפט בפני עצמו הוא, שלא כמבנה שאר השורות). 28 נאו לוחים ע"ש שה"ש א י נאו לחייך בתורים, ר"ל ישראל שנאו לחייהם והם מסוגלים לדבר בשתי תורות שבכתב ושבעל פה, לפי מה שדרשו במדרש שם. כעגור מצפצפים ע"ש ישע' לח יד כסוט עגור כן אצפף. 29 סוכי אברה המלאכים המכוסים בכנפיהם. כקלל נוצצים ע"ש יחזק' א ז ונוצצים בעין נחושת קלל. 30 סגולי מעמים ישראל, ע"ש שמות יט ה והייתם לי סגולה מכל העמים. 31 עומדים ממעל ישע' ו ב. בדברו נחוצים ע"ש ש"א כא ס כי היה דבר המלך נחוצ, ר"ל ממהרים לעשות דברו. 32 עורכי עז עורכי התורה, שאין עז אלא תורה, שנא' (תהל' כס יא) ה' עז לעמו יתן, כמו שדרשו חז"ל במכילתא בשלה שירתא ג' (ע' 126) ועוד. ברעד שבוצים אהוזים, ל' אהוזי השבץ, ש"ב א ט. 33 פנים ולא עורף נתאמים המלאכים הנתאמים מארבע פנים ואין להם עורף, כמתואר ביחזק' א ז. ט, ושם כתוב: לא יסבו בלכתם, מפני שאין להם עורף. 34 פרושים מובדלים, ר"ל מן העמים. (ויש מצרפים פרושים לך, ר"ל מובדלים לעבודתך, ע"ש ויק' כ כו ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי). לך אחוים מחוברים. 36 לרצותך מערימים מרצים אותך בהערמה, כמו שדרשו חז"ל ויקר' כ"ס ד' (ע' תרעד) אשרי העם יודעי תרועה... אשרי העם שהן יודעים לרצות את בוראן בתרועה.

קוראי בשלוש זר תפארה	אומרים קדוש
קוראי פעמים חטיבת אמירה	אומרים ברוך
רגליהם עמידת רגל ישרה	אומרים קדוש
40 רצויי שדי משוררי שירה	קדוש וברוך: ליושב

שנאני שקט שלום במחנם	אומרים קדוש
שוקדי דלתות בשיח מענם	אומרים ברוך
תלולי תעף בשפר הגיונם	אומרים קדוש
תמימי דרך לרבונם וקונם	קדוש וברוך: ליושב

מרעמים אפ 37 שילוש ה 38 קוראים ה 39 עמידת: עומדים פ חט' ה 40 משוררים מפ 41 שקט: שקד מ |
ושלום ק 43 הגיונם: מענם מ 44 לקונם ורבונם אפ

37 קוראי בשלוש קדוש קדוש, והוא זר תפארה וכתר להקב"ה. 38 קוראי פעמים חטיבת אמירה ישראל הקוראים קריאת שמע ערב ובקר, והפייטן קורא לקריאת שמע חטיבת אמירה, ע"פ מה שדרשו חז"ל (ברכות דף ר' א') משתבח הקב"ה בשבחיהו דישאל... דכתיב (דבר' כו יז-יח) את ה' האמרת היום... וה' האמירך היום. אמר להם הקב"ה לישראל אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, שנא' (דבר' ו ד) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם, שנא' (דח"א יז כא) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. 39 רגליהם עמידת רגל ישרה ע"ש יחזק' א ז ורגליהם רגל ישרה, ודרשו רז"ל (יר' ברכות א' א' דף ב' ג' ועיד) שאין להם קפיצין, לכן עומדים הם תמיד. 40 רצויי שדי משוררי שירה ששירחם רצויה להקב"ה, לפי המאמר חז"ל חולין דף צ"א ב' תביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת שישאל אומרים שירה בכל שעה וכו'. 41 שנאני שקט שלום במחנם שאפילו העליונים צריכין שלום (תנחומא ברא' י"ג דף ה' ב' בובר), ע"ש איוב כה ב עושה שלום במרומיו. 42 שוקדי דלתות ר"ל דלתות בית הכנסת, ע"ש משלי ח לד אשרי אדם שומע לי לשקד על דלתותיו יום יום. 43 תלולי תעף מלאכים הגביהים בתעופה (תלול פי' גבוה, יחזק' יז כב', ע"ש איוב ה ז ובני רשף יבניהו עוף. 44 תמימי דרך תהל' קיט א.

ובכן שָׂרְפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ:

זֶה אֵל זֶה שׁוֹאֲלִים / אֵיִה אֵל אֱלִים
אָנָּה שׁוֹכֵן מַעְלִים / וְכֵלָם מַעְרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַהֲלִלִים:

קיומן: חל-3 גג-7. 3 חס 3 כי 7 עוים. 5 וליס 3 כל טור. - א 3063.

אֵין מִסְפָּר לַגְדוּדֵי צָבָא חִילוֹ / אֲזוּרִים אִמָּה אַחֲזִים פַּחַד חִילוֹ
זֶה בְּרַעַד וְרִתַּת וְרִטְט צָגִים לְעֵלוֹ / שָׂרְפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ:

גִּוִּיתָם כְּתַרְשִׁישׁ תַּהֲלָה יִשְׁמִיעוּ יַחַד / גִּבָּהּ וְגֵאוֹן עֲדִיו יַחֲדוֹ לַיַּחַד
זֶה דוֹהָרִים גוֹהָרִים לְאַחַד וְשָׁמוֹ אַחַד / שֵׁשׁ כְּנָפִים שֵׁשׁ כְּנָפִים לְאַחַד:

5 הַנָּאֲדָר בְּקֶדֶשׁ רַב טוֹב מִצְפוֹנָיו / הוֹד וְהֶדֶר וְעוֹ בַּחֲבִינֵי פְּנִינֵיו
זֶה וּמִמֶּנּוּ יִגּוּרוּ אֱלִים וַיִּתְחַבְּאוּ מִפְּנֵיו / בְּשָׂתִים יִכְסֶּה פְּנֵיו:

זְרוּתִי זֶה־רַעִיף נְטָפִי אֲגָלִיו / זָכִי שְׁמִי טָהֵר תִּכּוּ לְרַגְלִיו
זֶה חָלִים חֲתִים חֲפוּזִים אִמִּים נִדְגָלִיו / וּבְשָׂתִים יִכְסֶּה רַגְלִיו:

כותרת שואלים: זה אל זה מהללים הוט' פףאפ 1 אזורים: אזורי בד אנודי פף| וחילו פ 2 ברעדחס' בפף| רטס ורתת מ| ורתתחס' ק ברתת בפף| וברטט פף| ליחד: לאחד מ 3 גאון וגובה פף: גאה גובה וגאון אפ| יחדו: ייחדו דח 4 דוהרים... אחד: דממה דקה דאים בלי כחד מ דוהרים דולקים דממה דקה דאים בלי כחד אפ 8 חתים: חפים פף| איומה פף

שרפים עומדים ממעל לו ישע' ו ב, וכל הפיוט נבנה על פסוק זה ושלאחריו.
זה אל זה שואלים (ודומה לו בנוסח הקדושה: משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו) ע"פ התיאור בפרקי ר"א ד': והחיות עומדות אצל כסא כבודו ואין יודעות מקום כבודו... ומעריצים ומקדישים את שמו הגדול זה עונה וזה קורא ואומרים קדוש ק"ק... איה אל אלים ע"ש דני' יא לו. אנה שוכן מעולים איה מקום כבוד ה' השוכן בשמים המעולים. 'אנה' במשמעות 'איפה' דוגמת רות ב יט איפה לקטת היום ואנה עשית.
1 אין מספר לגדודי צבא חילו ע"ש איוב כה ג היש מספר לגדודיו. פחד חילו חיל ל' חיל אחז, שמות טו יד.
2 ברעד (שמות טו טז) ורתת (הושע יג א) ורטט (ירמ' מט כד) לשונות של פחד. לעלו (לעלותו) לרוממו. 3 גויתם כתרישיש ע"ש דני' י ו, ר"ל המלאכים שגויתם כתרישיש ישמיעו תהלה. גובה וגאון... ר"ל ליחד יחדו שהוא גאון וגובה עדיו. 4 דוהרים קופצים (נחום ג ב). גוהרים גופלים ארצה (מ"א יח מב). לאחד ושמו אחד זכר' יד ט. 5 הנאדר בקדש שמות טו יא. מצפוניו אוצרותיו הגנוזים (ע"ש עובד' א ו). הוד והדר ועזו דה"א טז כז. בחביוני פניניו חביון הוא המקום שמסתירים בו את האוצרות, והוא ע"ש חבק' ג ד ושם חביון עזה. 6 וממנו יגורו אלים ע"ש איוב מא יז משתו יגורו אלים. 7 זרותי זהר השמים שהם מדודים בזרת, ע"ש ישע' מ יב ושמים בזרת חכן (הפייסן העביר מלת 'זרת' לפועל, ע"י לעיל ע' 145), והם שמים של זוהר, והזוהר מרעיש נטפי אגליו מויל אגלי טל, ע"ש משלי ג כ ושחקים ירעפו טל, וע"ש איוב לח כח מי הוליד אגלי טל (פי' טיפות טל). זכי שמי טוהר מלאכי השמים הטהורים. תוכו לרגליו ע"ש דבר' לג ג והם תכו לרגליך, ר"ל, לפי הביאור המקובל, שטוחים לרגליו. 8 חלים מפחדים (מל' חיל). חתים מהססים (ירמ' מו ה).

טָסִים וְדָאִים בְּדַמְיוֹן נֶשֶׁר מְעוֹפֵף / טִסְתֶּם כְּבֹזֵק סָבִיב כֶּסֶל לְעוֹפֵף
10 יִשְׁמִיעוּ הַגּוֹ בְּמִשְׁלַחַת קוֹנֶם בְּהִתְעוֹפֵף / וּבְשִׁתִּים יְעוֹפֵף:
זה

כְּסוּיֵי שֵׁשׁ [שש] יַעֲרִיצוּ בְּלֹאט מַחֲזָה / כְּבִיר וְרַב כַּח וְשִׁפְל יַחֲזָה
זה לְהַקְדִּישׁוּ בַּפֶּחַד נִרְשִׁים זֶה מִזֶּה / וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה:

מוֹשֵׁל בְּגִבּוֹרָה עֵשׂ כָּל בְּמֶאֱמָר / מְנִיעִים אֲמוֹת הַסָּפִים קִדְּשׁוּ לִוְמָר
זה נוֹצְצִים נוֹגְהִים לְפָנָיו יַנְעִימוּ מֶאֱמָר / וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר:

15 שְׂרָפֵי הוֹד יִכְתִּירוּ זֶר לְקָדוֹשׁ / סָלוּ לְרוֹכֵב בְּעֶרְבוֹת מְרוֹם וְקָדוֹשׁ
זה עוֹנִים כָּלֵם כְּאֶחָד שְׁלוֹשׁ קָדוֹשׁ / קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ:

פְּלִיאִים אֱלֹפֵי אֱלֹפִים וְרַבֵּי רַבּוֹאוֹת / פּוֹצְחִים הִלֵּל וְזִמְרָה לֵאלֹהֵי הַצְּבָאוֹת
זה צוֹר עוֹלָמִים בְּתוֹךְ צְבָאוֹ אוֹת / יִי צְבָאוֹת:

9 נשר: שרף | לעופף: לחופף ב ועופף מ 10 במשלחת קונם: במשלחתך פ | להתעופף פאפף 11 שש
אדוקכפף: שש שש שאר כיי | יעריצו: ישמיעו ק יקדישו ח | בלאט: בלהט ומךף² | במחזה פ 12 להקדישו: להעריצו
הוס' אפ | גרשים: יחד הוס' ז | מזה ומזה ח 13 מושל: עולם הוס' קפאפ 14 נוגהים: נוגנים בדקכאפ | וינעימו ז 15 זר:
נור אפ דפ' | לקדוש: סילוד אומר לברוך וקדוש הוס' מ | לרוכב ערבות אוחאפ 16 בשלוש ד 17 פליאי דפ' | אלף

חפוזים ל' נבהלו בחפזו, תהל' מח ו. איומים גדגליו (ע"ש שה"ש ו ד איומה כנגדגלות) מלאכיו הדגולים ('גדגל' בא כנראה
כאן במשמעות 'דגול') האיומים (לפי רוב המפרשים גם זה לשון פחד בהמשך ל'חלים וחתים', וייתכן שהפייטן חפס אותו
כלשון איומים במשמעות מאויימים). 9 טסים ודאים בדמיון נשר מעופף ע"ש איוב ט כו כנשר יטוש עלי אכל, דבר'
כח מט כאשר ידאה הנשר. טיסתם כבזק ע"ש יחזק' א יד והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק. סביב כס סביב לכסא הכבוד.
10 ישמיעו הגנו... ע"ש איוב לח לה התשלח ברכים וילכו ויאמרו לך הגנו. 11 כסויי שש שש ע"ש ישע' ו ב שש כנפים
לאחד בשתים יכסה פניו וכו'. בלאט מחזה בכסוי פנים, ע"ש ש"ב יט ה והמלך לאט את פניו. כביר ורב כח ע"ש איוב
לו ה כביר כח לב, תהל' קמז ה גדול אדונינו ורב כח. ושפל יחזה ע"ש תהל' קלח ו כי רם ה' ושפל יראה.
12 גרשים זה מזה מקבלים רשות זה מזה (בקדושה דיוצר באופן דומה: ונותנים רשות זה לזה) ע"ש ישע' ו ג וקרא זה אל זה
ואמר, תי ומקבלין דין מן דין. 13 מושל בגבורה ע"ש תהל' סו ז משל בגבורתו עולם. עש כל במאמר ע"ש תהל'
לג ט כי הוא אמר ויהי. מניעים אמות הספים ע"ש ישע' ו ד וינעו אמות הספים. 14 נוצצים נוגהים ע"ש יחזק' א ז.
א יג. 15 שרפי הוד יכתירו זר לקדוש עי' פרקי היכלות רבתי כ"ה (ע' קו מהר' ורטהיימר) משרתיך יכתירו כתרים לך
וישירו לך שיר חדש. סולו לרוכב בערבות תהל' סח ה. מרום וקדוש ע"ש ישע' נז טו מרום וקדוש אשכון.
17 פליאים אלפי אלפים... ששםם פלאי (ע"ש שופט' יג יח). 18 צור עולמים ישע' כו ד. בתוך צבאו אוֹת
ע"פ הדרשה חגיגה דף ט"ז א' ה' צבאות שמו, אדון (וכנראה היתה לפני הפייטן הגירסא 'אוֹת') הוא בצבא שלו (ופי' ג"כ

קורא הדורות דר בשמי ערץ / קלות סערה תעש דברו במרץ
זה 20 רם ונשא דבר ויקרא ארץ / מלא כל הארץ:

שוכן עד ונשגב שמו לבדו / שמים ושמי שמים לא יכלכלו הודו
זה תקף תרשישים ואלים צר לכבודו / מלא כל הארץ כבודו:

אלפים אכ² | זמר מג 19 שוב מתחיל ב* | דורות אוב* מגפכף | דברו תעש פף 21 שוכן עד: שדי שוכן עד ד שוכן
עד וקדוש בב* נכרא | שמו קפ: חס' שאר כי' | שמים ו חס' ב* | ושמי השמים פ

שה"ש רבה ב' ז' בצבאות בצבא שיש בו אות). 19 קורא הדורות ישע' מא ד. קלות בקלות. סערה תעש דברו
ע"ש תהלי' קמח ח רוח סערה עושה דברו. 20 רם ונשא ישע' נו טו. דבר ויקרא ארץ תהלי' ג א. 12 שוכן עד
ישע' שם. ונשגב שמו לבדו תהלי' קמח יג. שמים ושמי השמים לא יכלכלו הודו מא ח כו. 22 צר לכבודו
ע"ש ישע' מג ז כל הנקרא בשמי ולבדודי בראחיו יצרחיו אף עשיתיו.

בהרבה קהלות אשכנז אין אומרים פיוט זה

סימן: ח-ז - ל 216.

ובכן לך הפל יכתירו

פ

לאל עורף	דין	לבוזן לבבות	ביום דין
לגולה עמקות	בדין	לדובר מישרים	ביום דין
להונה דעות	בדין	לנתיק ועושה חסד	ביום דין
לזכר בריתו	בדין	לחומל מעשיו	ביום דין
5 לטהר חוסיו	בדין	ליודע מחשבות	ביום דין
לכובש כעסו	בדין	ללובש צדקות	ביום דין
למוחל עונות	בדין	לנורא תהלות	ביום דין
לסולח לעמוסיו	בדין	לעונה לקוראיו	ביום דין
לפועל רחמיו	בדין	לצופה גסתרות	ביום דין
10 לקונה עבדיו	בדין	לרחם עמו	ביום דין
לשומר אהביו	בדין	לתומך תמימיו	ביום דין

ס

באר ושינויי נוסחאות ראה במחזור לראש השנה ע' 79.

ובכן לך תעלה קדשה. כי אתה (אלהינו) מלך מוחל וסולח:

סימון: תשרי-ק מנולט. סרוז מנכיס. — מ 1129.

מי יתנה תקף תהלתך / מי ישנן שעור שבחך / מי ירצן רב רוממותך
מי יקצב קריאת קדשתך / מי יצפצף צבי צדקותיך / מי יפרש פלאי פאריך
מי יערף עצם עזותך / מי ישיח שגב סלסולך / מי ינובב גוי נצחך
מי ימלל מעש מוראך / מי ילהג למד לקחך / מי יכיל פסא כבודך
מי יידע יפי יקרך / מי יטיף טוב טעמך / מי יחנה חקר חידותיך
מי יזיו יזיו וזהרך / מי יורה נעד נתיקותך / מי יהגה הוד הדרכתך
מי ידלה דע דתותיך / מי יגיד גדל גבורתך / מי יבאר באור בינתך
מי יאמר אמן אילותך:

כי כשמה כן תהלתך / כתהלתך כן אמרתך

סימון: א"ב. סרוז מנכיס.

10 כאמרתך כן ברכתך / כבריתך כן גדלתך
כגדלתך כן דעתך / כדעתך כן הליכתך
כהלכתך כן ועידתך / כועידתך כן זהררתך
כזהררתך כן חפתך / כחפתך כן טהרתך
כטהרתך כן ישרתך / כישרתך כן כמירתך

1 ומי ישנן פ' שבתיך חן אפ' | רוב: רון דוך | 2 יקצוב: יקשוב פ' | צדקתך קמ' | יפרש: יפלש קפ' | פלאוי אג' | פאריך:
פלאיך | פלאותיך | 3 יערף: יעריץ ב' * | ישיח: ישיג ד' | מוראך: מלולך ב' * | 5 ידע פ' | יודע אפ' | יטיף: יטיב ק
6 יזיו: יזון וב' * כמ' | יורה: יודע ג' | ותיקותך: ותיקך אב' | ותיקך דוחכ' | הדרך אבמ' | 7 גבורותיך קחמ' | יבאר (יברר א')
ביאור: יברר בירור קדפ' | בינותיך אבזקפכ' | 8 אילותך: אלהותך אפ' | 11 הליכתך: הודך ק' | הדרתך ב' * | 12 כהליכתך:
כהודך ק' | כהדרתך ב' * | ועידתך: ועודך ק' | כועודך ק' | זהררתך: זכירתך ק' | 13 כזכירתך כן חסידותך | כחסידותך כן

1 מי יתנה יספר, ע"ש שופט' ה' יא יתנו צדקות ה'. ישנן ל' ושננתם, דבר' וז. 2 יקצב יעריך, יתן מדה וקצב. יצפצף יביע,
ע"ש ישע' י יד פוצה פה ומצפצף. צבי ל' חפץ, ע"ש ישע' כד טז צבי לצדיק. 3 שגב סלסולך גודל שבחך. ינובב יבטא
(חידוש הפייטנים מל' ניב שפתים). 4 ילהג יספר, מל' קהל' יב יב ולהג הרבה. 6 יזיו יעורר, ינענע, ר"ל את ביטוי. וי"ג
יוון, ר"ל מי יכול להיות ניוון מזוי שכינתו—כך מפורש בכ"י ואט. 306. (ויותר נראה שצ"ל יזיו, והפייטן חידש את הפעל
מל' זיו). 7 ידלה ישאב עד הסוף, ר"ל מי יחדור לו, ע"ש משלי כ ה ואיש תבונה ידלנה. 8 אילותך כחך, ע"ש תהל'
כב כ. 9 כי כשמך כן תהלתך ע"ש תהל' מח יא. 10 ברייתך (במקום 'בריתך') הטבע שלך. 13 חופתך ע"ש ישע'
ד ה כי על כל כבוד חופה — כנראה רומז הפייטן לפסוק זה וכוננו אינה ברורה. 14 כמירתך ר"ל כמירת רחמיך (ל' נכמרו

15 בְּכִמְרִיתָהּ בֵּן לְבִישָׁתָהּ / כָּל־בִּישָׁתָהּ בֵּן מִדָּתָהּ
בְּמִדָּתָהּ בֵּן וְעִימָתָהּ / כְּנַעֲיִמָתָהּ בֵּן שְׁרָרוּתָהּ
בְּשִׁרְרוּתָהּ בֵּן עֲנֻתָהּ / כְּעֲנֻתָהּ בֵּן פְּרִישׁוּתָהּ
בְּפְרִישׁוּתָהּ בֵּן צְנִיעוּתָהּ / כְּצְנִיעוּתָהּ בֵּן קִדְשָׁתָהּ
בְּקִדְשָׁתָהּ בֵּן רוֹמְמוּתָהּ / כְּרוֹמְמוּתָהּ בֵּן שְׁבָחָהּ
20 כְּשִׁבְחָהּ בֵּן תַּפְאָרְתָהּ:

וְשִׁמְךָ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וְתַהֲלָה

סיעון: תשריק כפול. צלי חריזים.

עַל כָּל תִּקְוָה וְתַפְאָרָה / עַל כָּל שְׂבַח וְשִׁירָה
עַל כָּל רִנָּן וְרַחֲשָׁה / עַל כָּל קְדוּשָׁה וְקִרְיָאָה
עַל כָּל צְפִצְיוֹף וְצִהָלָה / עַל כָּל פֶּאֶר וּפְצִיחָה
25 עַל כָּל עֹז וְעֲנִיָּה / עַל כָּל סְפוּר וְשִׁיחָה
עַל כָּל נְצוּחַ וְנִגְיָנָה / עַל כָּל מַעַן וּמָלָה
עַל כָּל לְבוּב וּלְהִיגָה / עַל כָּל כְּבוֹד וְכִרְיָעָה
עַל כָּל יַחּוּד וְיִרְאָה / עַל כָּל טַעַם וְטִהָרָה
עַל כָּל חֶסֶן וְחִידָה / עַל כָּל זִמְרָה וְזִמְרָה
30 עַל כָּל נְדוּי וְנִתְוָדָה / עַל כָּל הִלָּל וְהוֹדָיָה
עַל כָּל דְּבוּב וְדַעָה / עַל כָּל גִּדְּל וְגִנְאָה
עַל כָּל בְּטוּי וּבִרְכָּה / עַל כָּל אִמְרָה וְאִמְרָה:

חופתך...ף 14 כמירתך: כבודך מ 15 ככבודך מ| לבישתך: למידתך פ| כלמידתך כן מלכותך פ 17 ענותך. כענותך:
ענותנותך. כענותנותך אפדפ| פרישתך אבזמ 18 כפרישתך אבזמ 20 תפארתך: חהלתך קז 25 ועניה: ועצמה פ
29 וחידה: וחילה קפ | זמר: זכר ח 31 דבוב: דבב אחקמ (שמאזה עיקר) | וגאווה: וגדולה ק 39 יי אלהים: אלהי

רחמיו, ברא' מג ל ועוד). 15 לבישתך שאתה לובש בגדי נקם להושיע לישראל. 17 ענותך ענותנותו של הקב"ה הנמצאת
בכל מקום גבורתו, כמאמר חז"ל מגילה דף ל"א א'.

21 ושםך מרומם על כל ברכה ותהלה נחמיי טה. 25 ועניה או ענייה מל' לענות ולומר. 26 מען מענה. 27 לבוב
ל' לבנתני, שה"ש ד ס. ולהיגה ל' להג הרבה, קהל יב יב. 29 חוסן חזק, יופי וכדומה. חידה השאלה שתשובתה סתומה.
31 דיבוב מל' דובב שפתי ישנים, שה"ש ז י. ואין קשר בין כל הלשונות האלה אלא סדר הא"ב.

מרח מנצח, וכן טלח סלקי הסלוק.

אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וְאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים / מֶלֶךְ עַל כָּל מַלְכִים
מוֹשֵׁל עַל כָּל מוֹשְׁלִים / אֲיָם עַל כָּל אֲיָמִים
נוֹרָא עַל כָּל נוֹרָאִים / רֵם עַל כָּל רָמִים 35
גָּאָה עַל כָּל גָּאִים / נִשְׂאָה עַל כָּל נִשְׂאָיִם
גְּבוּהָה עַל כָּל גְּבוּהִים / וּמִבִּיט אֶל עֲנִיִּים וְנִכְאִים
וְאֵת שָׁחִים וְדִכְאִים / לְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים
רוּחַ שְׁפָלִים וְחִלְפָאִים / עַל כֵּן גְּדִלְתָּ יְיָ אֱלֹהִים
וְנִעְלִיתָ עַל כָּל אֱלֹהִים / כִּי אֵין כָּמוֹךָ בָּאֱלֹהִים 40
וְאֵין זֹלָתְךָ אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים:

שָׁמַיִם וּשְׁמַי שָׁמַיִם כְּבוֹדְךָ מְסֻפָּרִים / כְּנִפּוֹת הָאָרֶץ זְמִירוֹת לָךְ מְשֻׁמְעִים
שְׂרָפֵי הַקֹּדֶשׁ קִדְּשְׁתָּהּ מְקַדְּשִׁים / אוֹפְנֵי הַמֶּרְכָּבָה כְּבוֹדְךָ מְבָרְכִים
כוֹכְבֵי בֶקֶר יַחַד מְרַנְּנִים / יִרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים
מְשַׁבְּרֵי יָם שִׁמְךָ מְאֲדִירִים / הִרְרֵי גְבוּהָ וְעֲצִי יַעַר מְרַנְּנִים 45
נְהַרֹת כָּף מִמַּחְאִים / חִיתוֹ אֶרֶץ וְזִיו שְׂדֵי שָׁרִים כְּחוֹלָלִים
תְּנִינִים וְכָל תְּהוֹמוֹת מְהַלְלִים כְּבִחְלִילִים / וְכָל יְצוּרֵי בְּרָאשִׁית פּוֹצְחִים הַלּוּלִים
לְשֵׁם קִדְּשֶׁךָ אֵל אֱלִים / וְכָלֵם אֱלִיךָ מְשַׁבְּרִים וּמִיַּחְלִים
לְתֵת לָהֶם צִיד מֵאֲכָלִים / [הַתְּחַתּוֹנִים] מִפְּתִיחַת יָדְךָ גִּזּוּנִים וּמִתְּכַלְכָּלִים
50 [וְהַעֲלִיזִים] מִזִּיו הוֹדְךָ שְׁבַעִים וּמִתְּמַלְאִים / כִּי כְבוֹדְךָ שָׁמַיִם וְאֶרֶץ מְלֵאִים:

האלהים מן על כל אלהים 1 40 ונתעלית נדאפ | כי חס' קך אפ 41 ואין זולתך: בתחתונים ואין בלתיך חס' אפדפ'
42 ושמי השמים סף 43 קדש סף | ואופני מ | מרכבה פ | מברכים: מרבם ק 44 יריעו לך אפ: ויריעורפ' 45 ים:
ימים ק | שמך מאדירים: משבחים ומאדירים | מאדירים אותך קפ | גובה: קדס ק | ועצי: וכל עצי | מרבנים: יחד מרבנים א

33 אלהי האלהים ואדוני האדונים דבר' י טו. 34 איומים ברוב כי' מנוקד אימים (ירמ' נ לה), ושמה זה עיקר.
37 ומביט אל עניים ונכאים ע"ש ישע' טו ואל זה אביט אל עני ונכה רוח. 38 להחיות לב נדכאים רוח שפלים
וחלכאים ישע' נז טו, וחלכאים (תהל' י י) פי' עניים ועייפים. 39 על כן גדלת... ש"ב ז כב על כן גדלת ה' אלהים
כי אין כמוך ואין אלהים זולתך. 40 ונעלית על כל אלהים תהל' צו ט. כי אין כמוך באלהים תהל' פו ח.
42 שמים ושמי שמים כבודך מספרים ע"ש תהל' יט ב השמים מספרים כבוד אל. כנפות הארץ זמירות לך
משמיעים ישע' כד טז מכנף הארץ זמירות שמענו. 43 אופני המרכבה המלאכים הנושאים את כסא הכבוד. 44 כוכבי
בקר יחד מרבנים ע"ש איוב לח ז ברן יחד כוכבי בקר. 45 משברי ים שמך מאדירים ע"ש תהל' צג ד אדירים משברי
ים אדיר במרום ה'. הררי גובה ועצי יער מרבנים תהל' צו יב אז ירבנו כל עצי יער, צח ח יחד הרים ירבנו. 46 נהרות
כף ממחאים ע"ש תהל' צח ח נהרות ימחאו כף. חיתו ארץ ברא' א כד. וזיו שדי תהל' נ יא. פי יד. שרים כחוללים
תהל' פו ז. 47 תנינים וכל תהומות תהל' קמח ח. 48 וכולם אליך משברים תהל' קד כז 49 לתת להם ציד
מאכלים שם. מסתיחת ידך גיוונים שם קד כט.

ומי כַעֲמָה יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ
הַמַּאֲמִירִים אֲדוֹנֶתָהּ / הַמִּיֻּחָדִים אֶלְהוּתָהּ / הַמְבָרְכִים שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתָהּ /
הַמְסַפְּרִים תְּהִלָּתָהּ / הַעוֹרְכִים תַּחֵן לְחִלּוּתָהּ / הַמְנַעִימִים זְמַר לְעִלּוּתָהּ
הַמַּאֲרִיכִים רֶן לְרִצּוֹתָהּ / הַשּׁוֹפְכִים שִׁיחַ לְפִתּוֹתָהּ / וְהֵם עֲמָה וְנַחֲלָתָהּ
צֶאֱנָה וְצֹאֵן מִרְעִיתָהּ / קֹדֶשׁ רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ / קֶדֶם קִנְיָנָה וְסִגְלָתָהּ 55
חִלְקָהּ וְחִבְלֵי שְׂפָרָתָהּ / יִשְׂרָאֵל תִּפְאָרֶתָהּ / יִשְׁרוֹן מִבְּחַר מְנַתָּהּ
הַדְּבָקִים בְּאַמּוֹנֶתָהּ / הַהוֹגִים בְּדָתָהּ / הַחֲפָצִים בְּתוֹרָתָהּ
הַעוֹסְקִים בִּירָאָתָהּ / הַתְּמִידִים בְּעִבּוֹדָתָהּ / הַנִּכְסְפִים לְחֲצֹרוֹת בֵּיתָהּ
הַכְּמֵהִים בְּקֹדֶשׁ חֲזוֹתָהּ / הַתְּאֵבִים לְקֶרְבָּתָהּ
הַנְּהַרְגִים עַל תּוֹרָתָהּ / הַנִּסְקָלִים עַל אֲהֶבְתָּהּ / הַנִּשְׂרָפִים עַל עֲדוּתָהּ 60
הַנִּחְנָקִים וְנִטְבְּעִים וְנִטְבָּעִים וְנִתְלִים וְנִקְבְּרִים חַיִּים עַל יְחִיד קִדְשָׁתָהּ
הַקְּרוֹאִים עֲדָתָהּ / יִסּוֹד אֲגֻדָּתָהּ
וְאַתָּה אֵל גָּדוֹל בְּגִדְלָתָהּ / וְהֵם עֲדִיךָ כִּי אֵין בְּלָתָהּ:

יחודך מרגנים מהדרים ב*גן 46 חיתו ארץ: חיתו יער אט 47 כבחלילים חס' ק| פוצחים: לשם קדשך פוצחים ק
49 התחתונים ב*גן² והתחתונים וח התחתונים והעליונים אפ: חס' שאר כי"י | ומפחית דזקף | נזונים: כולם נזונים ז
50 והעליונים וח ב*גן: חס' שאר כי"י | ומזיו דזחקה | הודך: הדרך דזחכ² 51 כישראל ב* 52 אלהותך... אדנותך זפק
53 העורכים תחן לחלותך חס' ק 54 לרצותך: לחלותך ק | לפתותך: כאן נוספה ההוספה על הקדושים בכי"י אפ, ע"י להלן 56 וחבל:
וחלק במאפ | ישרון חס' פ 57 מכאן ער 61 הכלבסדר שונה אפ | באמונתך: ביראתך ב* פף | ההוגים בדתך: כאן באה ההוספה על
הקדושים (ע"י להלן) בכי"י ד | בתורתך: ביראתך מ | 58 העוסקים וחאפ | ביראתך: באמונתך ב* פף | בתורתך מ | התמידים:
התמימים אפד' | לחצרות ביתך: לחצרות קדשתך אפ לחצרותיך ק 60 הנהרגים... 61 קדושתך חס' ב* ימנכך פף, כנראה
הוספה: הנוסח הניתן בשנים הוא כבכמה כי"י | על תורתך: על יחוד אלהותך זק 61 ונתלים חס' אח ונטבעים... חיים חס' זק | יחוד
חס' זק, ובמקומו הנסקלים ונטבעים על אהבתך. הנחנקים ונטבחים על יחוד קדושתך. הנקברים חיים על משמרתך. הנאפנים על יחוד
קדוש שמותיך. הנחבלים ונפצעים על עדותך. הנשרפים על מצותיך ב הנטבעים על קדושתך. הנשחטים על אהבתך. הנחנקים
על אמירתך. הנשרפים על עדותך. הנסקלים על אהבתך. הנקברים חיים על משמרתך ו הנסקלים על אהבתך. ההרגים על שם
קדשך. הטבוחים על יחוד שמך. הנשרפים על קדוש שמך. הנחנקים מלהרגיז לעומתך ד הנהרגים והנשחטים על קדושתך. הנטבחים
על יראתך. הנשרפים על קדוש תורתך. הנחנקים על אמונתך. הנסקלים על חסיבתך. הנטבחים על מלכותך. הנטבעים על דתך אפ
הנהרגים על תורתך. הטבוחים על יראתך. הנסקלים והנשרפים על עדותך ב* 2 (בשולים) 62 הקרואים: הנאמנים על יראתך
הקדים ח | ואתה... בגדולתך חס' אפ | עדיך: מצידים פף

51 ומי כַעֲמָךְ יִשְׂרָאֵל ... דה"א יז כא. 52 המאמירים אדנותך וכו' שרידים מפיוט על סדר א"ב. 53 תחן תחינה.
54 והם עמך ונחלתך דבר' ט כט. 55 צאנך וצאן מרעיתך ע"ש יחזק' לד לא ואתן צאני צאן מרעיתי, ועי' ג"כ תהל' עט יג. ג. קדש ראשית תבואתך ע"ש ירמ' ב ג קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. קדם קנייך ע"ש תהל' עד ב וזכר
עדתך קניית קדם. וסגולתך ע"ש שמות יט ה והייתם לי סגלה מכל העמים. 56 חלקך וחבל שפרתך ע"ש דבר' לב ט
כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. ושפרה (איוב כו יג) לשון יופי. ישראל תפארתך ע"ש ישע' מו יג לישראל תפארתו.
58 הנכספים לחצרות ביתך ע"ש תהל' פד ג נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'. 59 הכמהים בקדש חזותך

ומה יַעֲצֹר-כַּחַּ יְלֹד אִשָּׁה / נוֹצֵר מִטְּפָה בְּאוֹשָׁה
 65 ומה יַעֲזֹר עֶזְרָה לְדָרְשָׁה / שְׂבַחָהּ בְּפֶה לְפָרְשָׁה
 נִצְחָהּ בְּנִיב לְאַרְשָׁה / לְהַטִּיף צָקוֹן וּלְחִישָׁה
 לְהַפִּיל תַּחֲנוּה וּבִקְשָׁה / וּמַחֲתִיו עָלָיו קֶשֶׁה
 וּדְרָכּוֹ מְעַקְשָׁה / וּנְתִיבָתוֹ נְחוּסָה וּנְחוּשָׁה
 וְחֻטָּאתוֹ עַל לֹחַ חֲרוּשָׁה / חֲקִיקָה וּמִפְרָשָׁה
 70 וְגַזְזָהּ בְּחִישָׁה / וְגִזְזָהּ וּמַת בְּחִלּוּשָׁה
 וּגְזִיתָהּ בְּגִיא נְטוּשָׁה / בְּתַחֲתִית אֶרֶץ רְטוּשָׁה
 בְּאִישׁוֹן חֲשֶׁךְ כְּפוּשָׁה / בְּאַשְׁמֻנִים רְפוּשָׁה
 בְּטָמוֹן חֲבוּשָׁה / כְּמֶשֶׁה וּבִבְשָׁה / נְמִסָּה וְעִבְשָׁה
 בִּיבֶשֶׁת מִיבֶשֶׁה / וְכָלּוּ מְלֵא בּוֹשָׁה
 75 ומה יַעֲצִים עֵתֶר וְגִישָׁה / וְיִשִּׁיחַ וְיִהְיֶה בְּרִגִישָׁה:

65 ומה יעזר: אנוש הוסיף 65-66 בפה לפרשה... בניב לארשה אפ 68 נתיבתו: והילוכו נתיבתו מ| נחוצה בדויקנף|
 ונטושה ונךמ 70 ומת חס' ח| בחלישה בדוקחנכפאפף (ושמא כצל) 71 בתחתיות אדוקפף 73 כמושה
 מפף| נמסה: נמשה פ נמושה וז| ועבשה: ועבושה אוזקב* מנ וחבושה פ 74 מיובשת ביבשה ק 76 צפוי: גלוי
 חק| ואין להחבא... ואין להסתר בסדר הפוך דפ' מעיניך: מנגד עיניך אפף

ע"ש תהלי' סג ב כמה לך בשרי. התאבים לקרבתך ע"ש ישע' נח ב קרבת אלהים יחפצו. 60 הנהרנים... כנראה
 הוספה לנוסח המקורי מימי מסע הצלב הראשון, ועי' שינויי הנוסחאות. יסוד אגודתך ע"ש עמוס טו ואגדתו על ארץ יסדה,
 שדרשוהו על ישראל עוסקים בתורה (אבות ג' ו'). והם עדיין ע"ש ישע' מנ י אתם עדי נאם ה'.
 64 ומה יעצר כח הלשון ע"פ דה"ב ב ה ומי יעצר כח לבנות, וכדומה. ילוד אשה איוב יד א ועוד. נוצר מטפה באושה
 ע"פ מאמר המשנה (אבות ג א) מאין באת מטפה סרוחה, והלשון ע"ש שמות ז יח ובאש היאור. 65 ומה יעזר איך יחזק, ע"ש
 תהלי' נב ט יעז בהותו, ולפי המשך במשמעות בנין הפעיל: יעז, יהיה עז פנים. 66 בניב לארשה בארשת ניב שפתיו,
 ע"ש תהלי' כא ג. ישע' נז יט. 67 צקון ולחישת ע"ש ישע' כו טו צקון לחש, והפייטנים תפסו את הפועל 'צקון' כשם עצם.
 ומחיתו עליו קשה ע"פ מאמר חז"ל ב"ר כ' ט' (ע' 192) קשה היא פרנסה כפלים כלידה, ובשינוי לשון פסח' דף ק"ח
 א' קשין מזונותיו של אדם בקריעת ים סוף. 68 ודרכו מעוקשה ע"ש משלי כו ו מעקש דרכים. ונתיבתו נחושה ע"ש
 איוב ל יג נחשו נתיבתי, פי' מעוכבת. 62 וחטאתו על לוח חרושה ע"ש ירמ' יז א חטאת יהודה כתובה בעט ברזל חרושה
 על לוח לבם. 70 וגז ועף בחישה והוא גזע מהר, ע"ש תהלי' צ י כי גז חיש ונעופה. וגזע ומת בחלושה ע"ש איוב יד י
 וגבר ימות ויחלש ויגזע אדם ואין. 71 בגיא בארץ. בתחתית ארץ רטושה ר"ל עזובה ונטושה (בלשון הפייטנים 'רטוש'
 נאמר במשמעות 'נטוש', קרוב למשמעות מלת 'שדה רטושים' במשנה, ערכין ז' ד'). 72 באישון חשך ל' משלי כ כ (לפי
 הקרי' סם יש לנקד באשון) כפושח דחוקה, דחוייה, ע"ש איכה ג טו הכפישני באפר. באשמונים במקומות אפלים, ע"ש ישע'
 נט י (לפי חפיתס כמה מפרשים). רפושח טבועה ברפש. 73 בטמון חבושה ע"ש איוב מ יג פניהם חבוש בטמון. כמשה
 (וי"ג כמושה) נובלת, כלשון המשנה (פסח' ב' ו' בין לחין בין כמשים [בדפוסים: יבשין]) והתלמוד (פסח' ל"ט ב' אין יוצאין
 בהן כמושין). נמסה (ל' תהלי' כב טו ועוד) ועבשה ל' עיפוש, ע"ש יואל א טו עבשו פרודות. 74 ביבשת ר"ל ביובש.
 75 ומה יעצים עתר וגישת מה יחזיק בתפלה (עתר = עתירה, וגם גישה לשון תפלה). 76 ומאז הכל צפוי לפניך
 ע"פ מאמר המשנה (אבות ג טו) ולפי הפירוש העתיק שהקביה רואה הכל ואין להסתר מפניו. כי בכל משוטטות עיניך
 ע"ש דה"ב טז ט כי ה' עיניו משוטטות בכל הארץ.

וּמֵאֵז הַכֹּל צָפוּי לְפָנֶיךָ / וְאֵין לְהִתְקַבֵּא מִפְּנֶיךָ
וְאֵין לְהִסְתַּר מִעֵינֶיךָ / כִּי בְּכָל מְשׁוּטָטוֹת עֵינֶיךָ:
וְגִלּוּי לָךְ כִּי יֵצִיר חֲמֶר הוּא / הֵבֵל הַבָּלִים הוּא
עָלָה נִדְף הוּא / קֵשׁ יִבֵּשׁ הוּא
80 חֲרָשׁ אֶת חֲרָשֵׁי אֲדָמָה הוּא / וּבִמָּה נִחְשָׁב הוּא
אָנוּשׁ אָנוּשׁ הוּא / כִּי כְשֶׁמוֹ כֶּן-הוּא
אָדָם אֶפְרָדִים מֶרֶה הוּא / בְּשֶׁר בּוֹשֶׁה סְרִיחָה רָמָה הוּא
מִיָּחָס בְּחֻטָּא הוּא / מְחֻלָּל בְּעוֹן הוּא:

וְיֵצֵר לְבוֹ רַע מְנַעֲרָיו / חוֹרֵשׁ רַע בְּמִגְוָרָיו / אוֹרֵב לוֹ בְּמִסְתָּרָיו
85 מְקַנֵּן כְּנָחֵשׁ בְּסִתְרָיו / כּוֹבֵב בְּמִפְתָּחֵי חֲדָרָיו
מִבְּאֵישׁ הָעֵסָה בְּזֹהֲמוֹת שְׁאוּרָיו / מְסִיתוֹ לְהִטּוֹת אֲשׁוּרָיו
הוֹנֶה לוֹ בְּעוֹכְרָיו / חָשׁוּב לוֹ כְּצָרָיו
וְהוּא רֹאשׁ לְכָל צוֹרְרָיו / מֵצֵר לוֹ בְּכָל מְצָרָיו
צוֹדָה לוֹ בְּכָל עֲבָרָיו / מְרַגֵּז בְּכָל אֲבָרָיו
90 מַעֲצִיבוֹ בְּדַבָּרָיו / מַחֲטִיאֵו בְּרַע הִרְהוּרָיו

79 קש: כקש זמ 81 כי כשמו כן הוא. אנוש אנוש הוא פאפף 82 סריחה אבוחקב* כאפ: סרוחה שאר כי"י
84 חורש רע במגוריו חס' ז 85 כזוב: יושב כזוב קב* נרס כזוב יושב ז במפתח א בפתי אפף 89 בכל
איבריו אומך אפ: כל שאר כי"י 90 בדבוריו אפ| ברוע: ברוב ק

78 כי יציר חמר הוא ע"ש איוב י ט זכר נא כי כחמר עשיתי. הבל הבלים הוא ל' קהל' א ב, והענין ע"ש תהל' קמד
ד ושם לו ו. 79 עלה נדף הוא קש יבש הוא ע"ש איוב יג כה העלה נדף תערוץ ואת קש יבש תרדף. 80 חרש
את חרשי אדמה הוא ישע' מה ט. ובמה נחשב הוא ישע' ב כב. 81 אנוש אנוש הוא פירוש עממי של מלת אנוש
ע"י שורש אחר (שמשמעותו חולה, חלש, או מה שאי אפשר לרפא, כגון כאב אנוש, ישע' יז יא. עקב הלב מכל ואנוש הוא, ירמ'
יז ט). פירוש זה (על השם אנוש, ברא' ד כו) נמצא באגדת בראשית, מהד' בובר, ע' XXXVII, ועי' ג"כ ספר השרשים
לרד"ק, טוף שרש' אנוש'. 82 אדם אפר דם מרה הוא פרוש מלת אדם כנוטריקון, וכן בשר בושה סרוחה רמה שניהם
דרשות ר' יוחנן, סוטה דף ה' א'. 83 מיוחס בחטא... מחולל בעון ע"ש תהל' נא ז והן בעון חוללתי ובחטא יחמנני אמי.
84 ויצר לבו מנעוריו ברא' ח כא. חורש רע במגוריו ע"ש משלי יב כ מרמה בלב חורשי רע, ומגוריו ע"ש ברא' מז ט.
אורב לו במסתרי ע"ש איכה ג ז דב ארב הוא לי ארי במסתרים. 85 מקנן כנחש בסתריו תמונה זו שאיננה ידועה
במדרשי חז"ל נמצאת גם בזהר בראשית דף ל"ה ב' והנחש היה ערום. ר' יצחק אמר דא יצר הרע. כובוב במפתחי חדריו
ע"פ המאמר ברכות דף ס"א א' יצר הרע דומה לזובב ויושב בין שני מפתחי הלב, שנא' (קהל' א) זבובי מות יבאיש יביע שמן רקח,
וכן הוא ממשין. 86 מבאיש העיסה בזהרמות שאוריו תמונה זו ע"פ תפלת ר' אלכסנדר (ברכות דף י"ז א') רבון העולמים
גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה. להטות אשוריו ע"ש תהל' מד יס ותט אשורינו מני
ארח. 87 הווה לו בעוכריו ע"ש שופט' י א לה ואת היית בעוכרי. 88 מיצר לו בכל מצריו בכל הקשיים, ל' מצרי שאל
מצאוני, תהל' קטז ג. 89 מכל עבריו מכל צדדיו, ל' מ"א ה. ד. מרגיז בכל איבריו לשון תלמודי (ע"י ברכות דף ה' א'
לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע). 91 במכמוריו ברשותיו, ע"ש תהל' קמא י. במהמוריו לתוך הבור, ע"ש

מתקש להפילו במכמוריו / מתנפל לדחותו במהמרו
וצר עליו במצוריו / לולא אתה עוזר לו מצוריו:

ובכל יום ויום מתחדש עליו / חושב מחשבות עליו
להתגולל ולהתנפל עליו / לעקשו בארחות עקוליו
95 להאשימו באשמת געוליו / להלעינו במסך תרעליו
ואינו דורש לשלום אליו / פחים טומן לרגליו / רשת פורש ליד מעגליו
מוקשים שת במסלוליו / כורה שחת בשביליו
למוג לב ולהרבות מכשוליו / וכהולם פעם הולמו בכילפות וכשיליו
על כן יאמרו מושלי משליו / אי לבית שמהרסיו ומחריביו משליו
100 ומה יצדק במפעליו / ומה יזכה במעליו
כי שודד בא בגבוליו / לשודדו ללחמו ברב תחבוליו:

לכן הקדמת רפואה ותעלה / והעלית ארוכה לנהלאה ונחלה
והכנת צרי וחתול ללא חתלה / והגהת מזור להרטות מחלה

92 עליו: לו אפה | עוזר: עזר אחקב | לו חס' א 95 בסדר הפוך ו 95 באשמת גיעוליו: בגיעוליו ד | להלעינו:
להרעילו ה להלעיטו אפ | במסך: בכוס פ 96 ואינו ק 97 שת: שם ד 98 ללב אפ | וכהולם... וכשיליו חס' ז | פעם חס' א ח
99 אי: אי בדאפ | משליו: מושליו ופ | 100 ומה יצדק: אנוש חס' פ | במעליו... במפעליו פ | 101 בא שודד ה | ללחמו
לשדור ז | תחבוליו: תחבולותיו בז רס' (נגד החרח) 103 וחתול חס' פ | לבא: לבאי ה | בתלה: בתפלה ד נכך בתודה

תהלי קמ יא יפילם במהמורות כל יקמו. 92 במצוריו במצור ומצוק, ולי רבים ע"פ יחזק' ד ח. לולא אתה עוזר לו
מצוריו ע"פ מאמר חז"ל טוכה דף ג"ב ב' יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו... ואלמלא הקב"ה שעוזר
לו אינו יכול לו.

93 ובכל יום ויום מתחדש עליו ע"פ המאמר הנ"ל. חושב מחשבות עליו ע"ש ירמ' יח יא. להתגולל ולהתנפל
עליו ע"ש ברא' מג יח. 94 לעקשו בארחות עיקוליו בדרכיו העקלקלות. 95 להלעינו להשקותו לענה ורוש, והפועל
מחודש הוא ע"י הפייטן. במסך תרעליו במשקה מרעיל, ע"ש תהלי' עה ט ויין חמר מלא מסך, ותהלי' ס ה יין תרעלה. 96 ואינו
דורש לשלום אליו ירמ' לח ד. פחים טומן לרגליו ע"ש ירמ' יח כב ופחים טמנו לרגלי, ותהלי' קמ ו טמנו גאים פח
לי וחבלים. רשת פורש ליד מעגליו ע"ש תהלי' שם פרשו רשת ליד מעגל. 97 מוקשים שת במסלוליו שם: מוקשים
שתו לי טלה. כורה שחת בשביליו ל' משלי כו כז כורה שחת. 98 למוג לב ולהרבות מכשוליו ע"ש יחזק' כא כ
למוג לב והרבה המכשולים. וכהולם פעם ע"ש ישע' מא ז. בכילפות וכשיליו ע"ש תהלי' עד ו בכשיל וכילפות יהלמוק,
ר"ל מכה עליו, כמו שמכים בפטיש על הסדן, בקרדום או כדומה. 99 על כן יאמרו מושלי משליו במד' כא כז. אי
לבית שמהרסיו ומחריביו משליו ע"ש ישע' מט יז מהרסין ומחריבין ממך יצאו, והצורה 'משליו' (במקום משלו)
חידש הפייטן מהמת החריות. 100 ומה יצדק... ומה יזכה ע"ש איוב כה ד ומה יצדק אנוש עם אל ומה יזכה ילוד אשה.
101 שודד בא בגבוליו ע"ש ירמ' ו כו ועזר. תחבוליו תחבולותיו.

102 לכן הקדמת רפואה ותעלה (תעלה ע"ש ירמ' ל יג רפואות תעלה אין לך) ע"פ מאמר חז"ל מגילה דף י"ג א' אין
הקב"ה מכה את ישראל אלא אם כן בורא להם רפואה תחלה. והעלית ארוכה ע"ש ירמ' ל יז כי אעלה ארוכה לך.
לנהלאה לישראל, ע"ש מיכה ד ז, ר"ל הדחיה ורדופה. ונחלה (מל' חלה) החלשה, ע"ש יחזק' לד ד את הנחלות לא חזקתם.
103 וחתול תחבולת. ללא חתלה לא חתלה. והגהת מזור (ע"ש הושע ה יג ולא יגהה מכס מזור)

וְקִבַּעַת יוֹם זֶה לְסִלְיָהּ וּמַחֲלָה / לְבֹא שְׁעָרֶיהָ [בַּתּוֹדָה וּ]בַתְּהִלָּה
 105 לְקִדְּם פְּנֵיהָ בְּתוֹדָה וּבְחִילָה / לְהַזְכֵּר בּוֹ רְבוּצֵי מַכְפָּלָה
 בַּעַת רְצוֹן לְשִׁמוּעַ תְּפִלָּה / לְהַעֲבִיר כָּל שְׁמִץ וְתַפְלָה
 לְהֵנִיא כָּל אֶן וְתִהְלָה / לְהַצְמִיחַ צְדָקָה וְתִהְלָה
 לְהַפִּיר כַּעַס וְלְהַרְבּוֹת חֶמְלָה / לְהָרִים מְכָשׁוּל וּלְהַסִּיר תַּקְלָה
 לַפְנוֹת דְּרָךְ וּלְיִשָּׁר מַסְלָה / לְתַת לְשׁוֹכְבִּים טְהִירָה וּטְבִילָה
 110 לְהַעֲמִיד רוּחַ וְהַצִּלָּה / לְהַשְׁלִיךְ עוֹן בְּעַמְּקֵי מְצוּלָה
 לְשֹׂאת זָדוֹן וּמַעֲלָה:

וּמְכַל יָמִים יוֹם זֶה קִדְּשֵׁת / וְעַל כָּל יָמִים אוֹתוֹ עֲלִית
 וּבּוֹ מְכַל יוֹם בְּחִירָת / וּמֵיֶצְרוּ אוֹתוֹ לֵךְ יַחֲדָת
 וּלְדוֹר דֵּעַ כַּחוֹ יִדְעָת / וְאָדָם דִּי זָהָב בּוֹ וְתִרָת
 115 וּמִכְתָּב חֲרוּת לַעֲנֹנָת / וְסִלְחָתִי כְּדִבְרֶךְ בְּשִׁרָת
 וְעַל הָרָעָה נִחַמָת / וְעַל בְּנֵיךְ רַחֲמָת

ובתהלה דפ' 105 בתורה ובחילה: בתחן (בתחנן ד') ובחילה דו בחילה ק דפ' 106 להשמיע ב לשומע ק| כלחס' קפ 107 להצמיח: להצמיא בד| צדקה: צווח ק 108 חמלה: מחילה ב* דפאפף| ולהסיר חס' פף 109 לתת...טבילה חס' ז 111 זדון: עון פ 113 מכל ימים קפ| ייחדת: אחדת ח דפ' 114 דיעה נך| כחו: אותו ונכרך 115 חירות ח| בו בשרת אפ 116 ועל בניך

ר"ל וחבשת וניקית את הפצע. להרטות מחלה לשום לה רטייה. 104 לבוא שעריך בתהלה ע"ש תהל' ק ד באו שעריי בתורה. 105 רבוצי מכפלה האבות והאמהות שוכבי מערת המכפלה. 106 בעת רצון ע"ש תהל' סט יד. להעביר כל שמץ ותפלה כל פגם (במשמעות זו משמשת מלת 'שמץ' אצל הפייטנים, קרובה לשמחה, שמות לב כה) ופריצות (מלת 'תפלה' במשמעות זו ירמ' כג יז, ובתלמוד, כגון ע"ז דף ס"ג ב' למעוטי תפלה, ועוד). 107 להניא להסיר (ל' למה תניאון, במד' לב ד). ותהלה האשמה, ע"ש איוב ד יח ובמלאכיו ישים תהלה. להצמיח צדקה ותהלה ע"ש ישע' סא יא יצמיח צדקה ותהלה, ומשחקי מלים תפלה-תפלה-תהלה-תהלה מכוונים מראש. 108 להפיר כעס ע"ש תהל' פה ה והפיר כעסך עמנו. להרים מכשול... 109 לפנות דרך ע"ש ישע' נז יא פנו דרך הרימו מכשול, וישע' מג. ולישר מסלה ע"ש משע' מג ישרו בערבה מסלה. 110 להעמיד רוח והצלה ע"ש אסתר ד יד רוח והצלה יעמוד ליהודים. להשליך עון בעמקי מצולה ע"ש מיכה ז יט ותשליך במצולות ים כל חטאותם. 111 לשאת למהול.

113 ומיוצרו אותו לך איחדת תהל' קלט טז ימים יוצרו ולא (ולו ק') אחד מהם, ע"פ דרשת חז"ל (פסיקתא רבתי כ"ג דף קט"ו א') ליחידו של עולם אחד מהם (משט"ה ימות ההמה) ואיוו זה... ר' לוי אמר זה יום הכפורים... (ועי' ג"כ סדר אליהו רבה א' ע' 4). 114 ולדור דיע כחו יידעת לדור המדבר, ע"פ דרשת חז"ל פסיקתא רבתי י"ד דף ס' א' דרדע (מ"א ה יא) זה דור המדבר, ולמה היה קורא אותו דרדע דור שהיו כולם מלאים דיעה. ואודם די זהב בו ויתרת עוון העגל, אודם פי' עוון, ע"ש ישע' א יח אם יאדימו כחולע, ודי זהב (דבר' א א) ע"פ דרשת חז"ל שדרשוהו 'על שעשו את עגל הזהב', עי' ספרי דבר' א' ודי זהב, אמר להם האי יתרה לכל מה שעשיתם מעשה העגל קשה עלי מן הכל. ועי' תרגום אונקלוס: ועל דעברו עיגל דדהב. וריצוי עוון העגל היה ביום הכפורים לפי החשבון בסדר עולם רבא ו': ירד ב' בתשרי והוא היה יום הכפורים ובישרם שנתרצה לפני המקום, שנא' (שמות לד ט) וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו... ועי' ג"כ תנחומא כי תשא ל"א וירד בעשור והיו ישראל שרויין בתפלה ותענית ובו ביום נאמר לו למשה סלחתי כדבריך (במד' יד כ). 115 ומכתב חרות לענו

וְכִגְבֹּהַ שָׁמַיִם חֲסֻדָּךְ לָמוֹ הַגְבֵּרְתָּ / וְכִרְחֹק מִזֶּרֶחַ מִמַּעַרְבַּ פֶּשַׁעַם הִרְחַקְתָּ
 וְזִכְוֹת הַרְרֵי קָדֶם זָכַרְתָּ / וְכָאֵב אֶת בֶּן אוֹתָם רָצִיתָ
 וְעַל כָּל אִם רֹאשָׁם נִשְׁאָתָ / וְקֶרְנָם בְּכָבוֹד רוֹמַמְתָּ
 120 וּמִשְׁפָּל הַגְבֵּהֶתָּמוֹ וְהִתְלַלְתָּ / וְאוֹת לְטוֹבָה עֲמָהֶם עָשִׂיתָ
 וְחִבָּתָם לְכָל הָרְאִיתָ / וְאַהֲבָתָם לְעֵין כָּל גְּלִיתָ
 וְלִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָם תֵּאֲבָתָ / וְלַחֲנוּת בִּינִימוֹ חֲמַדְתָּ
 וְלִשְׁבֵּת בְּנוֹעַדָם אוֹיֵת / וְעֵין בְּעֵין לָמוֹ נִרְאִיתָ
 וּבֵין כְּרוֹבִים כְּבוֹדְךָ צִמְצַמְתָּ / וְעֵנָּה יִקְרָךְ עַל כְּפֹרֶת הַצֶּעֶת
 125 וְעֵנָּה הִקְטַרְתָּ לְכִסּוּתוֹ הַיּוֹם פָּקַדְתָּ / וּמֵאֵז לְסִלִּיחָה אוֹתוֹ שִׁמְתָּ
 וְלִכְפָּרָה אוֹתוֹ יִסְדַּתָּ / וּמִצּוֹתָיו בְּדַתְךָ צִוִּיתָ
 וְכִתְבָתָּ וְשִׁנִּיתָ וְשָׁלַשְׁתָּ / וְאַנְהֲרוֹתָיו פִּרְשַׁתָּ
 וְעֲנֻשֵׁי פִלְשֶׁת / וְקֶרְבָּנוֹתָיו קֶצַבְתָּ
 וְעֶרְךָ עֲבוֹדוֹתָיו סִדַּרְתָּ / וְרִצּוֹ הַזִּוִּיתָיו סִפַּרְתָּ
 130 וְרִקּוֹחַ תִּמְרוֹתָיו הֶעֱדַפְתָּ / וְסִדֵּר מַעֲרֻכּוֹתָיו הוֹסַפְתָּ
 וְטָהַר טְבִילוֹתָיו מְנִיתָ / וְקִדּוּשׁ רְחִיצוֹתָיו חֲשַׁבְתָּ

רחמת חס' פ 117 שמים: על הארץ חוס' בב*ף מארץ חוס' פ 118 זכרת: למו זכרת סף| אותם חס' אבוזמכספך|
 גרציתך 119 אוס: ראש מנכנך בב*יפ אדם אפ| ראשם: אותם פ חס' אפ| נשאת: עילית ז 120 ומשפלימוף|
 עמם דוחקבאפף: למו ז 121 לכל לעין כל בוקמנך 122 בינימו: בינותם אפ ביניהם דפ' 123 בועדם: במחנימו ק|
 למו ח: חס' שאר כ"י 124 הכרובים בסאפ| הצעת: אות הצעת מ 125 קטורת חק| כהיום ב| פיקדת ומ
 126 ומצותו ק 127 בשכל פרשת ד

נתת שמות לב טו. וסלחתי כדברך בישרת לפי תנחומא הנ"ל. 116 ועל הרעה נחמת שמות לב יד. ועל בניך
 ריחמת ע"ש תהלי' קג יג כרחם אב על בנים רחם ה' על יראיו. 117 וכגובה שמים חסדך למו הגברת תהלי' קג יא
 כי כגובה שמים על הארץ גבר חסדו על יראיו. וכרחוק מזרח ממערב פשעם הרחקת שם קג יב כרחוק מזרח ממערב
 הרחיק ממנו את פשעינו. 118 וזכות הררי קדם זכרת כינוי לאבות (דבר' לג טו) כפי הפייטנים, ואין דרשה זו נמצאת
 במדרשים הידועים. וכאב את בן אותם רצית ע"ש משלי ג יב. 119 ועל כל אום ראשם נשאת ל' ישע' סג ט
 וינשאת כל ימי עולם. וקרנם בכבוד רוממת ע"ש תהלי' קיב ט קרנו תרומ בכבוד. 120 והתללת והרימות, ל' הר גבוה
 ותלול, יחזק' יז כב. ואות לטובה עממה עשית ע"ש תהלי' פו יז עשה עמי אות לטובה. 122 ולשכון בתוכם תאבת
 במד' לה לד כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל. 123 ועין בעין למו נראית ע"ש במד' יד יד אשר עין בעין נראה אתה ה'.
 124 ובין כרובים כבודך צמצמת ע"י מדרש שה"ש, מהד' גרינהוט (שאינו מזדה עם מד' שה"ש רבה) א' י"ג (= ילקוט
 שה"ש תתקפ"ג) הקב"ה... לפי שאין כל העולם כלו כדאי לפניו ומצמצם שכינתו בין שני בדי הארון, דכתיב (שה"ש א יג) בין
 שדי ילין. וענן יקרך על כפורת הצעת ע"ש ויק' טז ב כי בענן אראה על הכפרת. 12 וענן הקטורת לכסותו היום
 פקדת שם טז יג וכסה ענן הקטרת את הכפרת. 127 וכתבת ושנית ושלשת בחורה, ויק' טז; שם כג כר"ב; במד' כט ז"א.
 128 פילשת חררת עד עומק הענין, גילית אותו, דוגמת לשון 'פילש את התורה' (שה"ש ווטא א' ד'), לא פילשו אחר מדת הדין
 (איכה רבתי. א' א' דף כ"ג א' [בובר], בשינוי נוסחא: לא חיפשו), ומצוי אצל הפייטנים, ע"י ביוצר 'מלך אזור' (א' דר"ה), 18.
 קצבת קבעת. 129 וערך עבודותיו סדר עבודותיו. ורצוי היותיו ספרת שהיו מ"ג. 130 וריקוח תימרותיו העדפת

וְאֶזְכְּרֹתִיו בְּשֹׁכֶל סִימָת / וְתוֹדוֹתָיו וּוִידוּיֵי סִכְמָת
וְעִנּוּיֵי בִפְקֵד רְשָׁמָת / וְלִבְנֵי עֲטִיּוֹתָיו חַיִּית
וּפְזוּי שְׂרָדִיו הוֹרִית / וְעֵלּוּי מַחְלָצוֹתָיו בְּאַרְת
וְשִׁנּוּי מַחְלָפוֹתָיו לַמֶּדֶת / וְלִקְדוּשִׁיהָ אוֹתָם מִסֶּרֶת 135
וְכָל תּוֹרוֹתָיו הוֹדַעַת / וְכָל דְּתוֹתָיו חֲקַרְת
וְכָל מִשְׁפָּטָיו חֲרַצְתָּ / וְכָל חֻקּוֹתָיו חֲקַקְתָּ
וְכָל גְּזֵרוֹתָיו גִּזְרְתָּ / וְכָל עֲנִיּוֹ חֲרַת
וְחִבְלֹ מִכָּל הַנְּעֻמָּת / וְחִלְשׁוֹ לַמָּאֵד הַשְּׁפַרְתָּ
חֲפֹשׁ לְרֻצּוֹצִים אוֹתוֹ שׁוֹיְתָּ / דְּרוֹר לְשִׁבּוּיִים אוֹתוֹ הִתּוֹיְתָּ 140
פֶּקֶח-קוֹחַ לְאַסּוּרִים אוֹתוֹ תִּכְנֶנָּה / יוֹם עֲשׂוֹר לַעֲשִׁירִיָּה חֲקַקְתָּ
שִׁבְת־שַׁבְתּוֹן לְשׁוֹבְתֵי עֲנַג שְׁתָּה / יוֹם כְּפוֹר לְנוֹתְנֵי כֶּפֶר תַּתָּה
לְכֹפֶר עֲוֹנוֹת / לְמַחֹל זְדוֹנוֹת
לְכֹלָא פְּשָׁעִים / לְהִתָּם חֲטָאִים
לְטַהֵר טְמֵאִים / לְהַדִּיחַ דָּמִים 145

133 בפקד: במפקד ו' רישמת אוזקב* מנךאפ 135 אותם: אותו ב* פ 136 וכל דתותיו... 140 התוית חס' ק
136 וכל הוריותיו ותורותיו ח' 138 גזרת: הודעת מ' חרת: חרתת א חרתת חד דפ' 139 למאד: מכל פאפ'
שפרת' ק 140 שוית: שמת בפ' צוית אפ הכנת ד' התוית: שוית פ עשית ז 141 לאסורים אבוזב* נך' חקקת:
חקת חזקב* חוית פ חקנת ח' 142 תתה... שתה פ 143 למחול: ולמחול דקנךפ למחות חמ 144 לכלה ב* לסלוח ק

שהיו במעשה הקטורת שס"ח מנים, שס"ה לכל יום וג' יתרים להכנסה ביום כפור (כריתות דף ו' א'), ולפי זה אומר הפייטן
'ריקוח תימרותיו' של הקטורת (המעלה תימרות עשן והיא מעשה רוקח) העדפת בג' מנים. וסדר מערכותיו הוספת שבכל
יום היו במזבח ג' מערכות וביום כפור ד', כדברי ר' יוסי במשנה (יומא ד' ו'). 131 וטוהר טבילותיו מנית. וקידוש
רחיצותיו חישבת ח' טבילות וי' קידושי ידים ורגלים (במשנה שם ג' ג'). 132 ואזכרותיו בשכל סיימת אזכרת שם
הויה ככתבו י' פעמים (ג' בכל וידוי וא' בהגדלת השעירים). ותודותיו ווידויו סכמת נחת סכום ומנין למה שהוא מודה
ומתודה. 133 ועינויו בפקד רשמת שהם ה', רשומים בפקידה במשנה (יומא ח' א'). ולובן עטיותיו חיות שילבש כ"ג
בגדי לבן. 134 ופיו שרדיו הורית עיסור בגדי השרד של הכהן בפז הורית, והם שעבד בהם עבודות חוץ. ועילוי
מחלצותיו ביארת הערך המעולה של בגדיו (מחלצותיו ע"ש זכר' ג' ד והלבש אותך מחלצות), כמבואר במשנה (יומא ג' ז):
בשחר היה לובש פלוטין של י"ח מנה ובין הערבים של י"ב מנה. 135 ושינוי מחלפותיו לימדת קבעת מתי לשנות חליפות
בגדים. ולקדושיך הכהנים הנקראים 'עם קדושיך' במשנה (יומא ד' ב'). 137 חרצת פסקת, קבעת, ע"ש מ"א כ מ כן משפטן
אתה חרצת. 138 חרת מל' חרות על הלוחות, שמות לב טז. וי"ג חררת, ר"ל כתבת בחרט. 139 וחבלו... הנעמית. וחלשו...
השפרת ע"ש תהל' טז ו חבלים נפלו לו בנעימים אף נחלת שפרה עלי, וחלשו פי' גורלו, כלשון פסיקתא דר"ב ג' דף כ"ב א'
ארבעה שמות נקראו לגורל, חלש פור גורל חבל. 140 חופש לרצוצים... שוית ע"ש ישע' נז ו ושלה רצוצים חפשים, ר"ל
ביוה"כ של יובל. דרוור לשבויים אותו התוית. 141 פקת קוח לאסורים... תיכנת ע"ש ישע' סא א לקרא לשבויים
דרור ולאסורים פקח קוח. התוית, פי' סימנת. יום עשור לעשיריה חקקת יום הכפורים לשארית ישראל, ע"ש ישע' ו יג
ועוד בה עשיריה, ובחר הפייטן בה בגלל משחק המלים, וכן הלאה שבת-שובתי, כפור-כופר. 142 שבת שבתון ויק' טז לא.
לשובתי עונג לקראים לשבת עונג, ע"ש ישע' נח יג. לנותני כופר ע"ש תהל' מט ח לא יתן לאלהים כפור. 143 לכפר...
144 לכלא... להתם חטאים ע"ש דני' ט כד לכלא הפשע ולהתם חטאת ולכפר עון. 145 להדיח דמים ישע' ד דמי

לְצַחֲצַח כְּתָמִים / לְהַרְחִיץ צוּאִים
 לְהַלְבִּין כְּשֶׁלֶג שָׁנִים / לְצַחַר כְּצֶמֶר אֲדָמִים
 לְמָרֵק חוֹבִים / לְנָקוֹת חֲבִים
 לְזַכּוֹת אֲשָׁמִים / לְזַכּוֹף אֲשָׁמִים
 150 לְוַתֵּר לְנִתְאָמִים / לְסִלּוֹחַ לְכָל עֲדַת תְּמִימִים:

וְעִמָּה בְּיוֹם זֶה יַחַד נֶאֱגָדִים / וּבְחִין לְפָנֶיהָ נֹעֲדִים
 וּשְׂכִינָתָהּ אֵתָם מוֹעֲדִים / וְנִעְצָרִים וּמְתוֹעֲדִים
 וּבִירָאָה אוֹתָהּ עוֹבְדִים / וּבִאִימָה עוֹמְדִים
 וּבְגִילָה רוֹעֲדִים / וּבְחִילָה מְסֻלָּדִים
 155 וּפְשָׁעֵיהֶם מִתְנַדִּים / וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים
 וְכוֹרְעִים וּבוֹרְכִים וְסוֹגְדִים / וְאַרְצָה לָהּ קוֹדִים
 וְדִלְתוּתֶיהָ שׁוֹקֵדִים / וּכְאֶחָד נֶאֱחָדִים
 וְיַחְוֹדָהּ מִיָּתִידִים / וְקִדְשָׁתָהּ מְעִידִים
 וְאַמוֹנָתָהּ מְסֻהָדִים / וְצִדְקָתָהּ מְגִידִים
 160 וְחִסְדָּהּ נֶאֱמָתָהּ לֹא מְכַחֲדִים / וְעוֹרְכִים שׁוֹעַ בְּמַעֲמָדִים
 וּמְזִרְיָתָהּ וְעַד שְׁקִיעָה שְׂבִיחָהּ מִתְמִידִים / וּפְגִיעוֹת חֲמֵשׁ מֵאֲמֵשׁ מְעַתִּידִים
 מוֹל עֲבוֹדוֹת חֲמֵשׁ בְּעִתּוֹדִים / וּלְשִׁמָּהּ מְהוֹדִים / בְּכָל עֹז וּמְאָדִים:

לכפר אפ' חטאים: אשמים פ' 145 טמאים: חוטאים א' 147 אדומים אפ' 148 חבים: חייבים ג' 150 לכל עדת: לעדת אפ'
 156 וכורעים: וקודים: יס' ב' פ' | ובורכים חס' כאפ' 157 ועל דלתותיך זנ' | נאחדים: נאגדים אפ' 159 מטהדים: משקדים א'
 וצדקותיך פ' 160 ואמתך חס' פ' | מכחדים אפ': מכחידים רוב כ"י 161 מעתידים פאפ' 163 צמים: צנים דוף | יחד אפדפ':

ירושלם ידיח מקרבנה. 146 להרחיץ צואים ע"ש משלי ל יב ונצואתו לא רוחץ. 147 להלבין... שנים. לצחר כצמר
 אודמים ע"ש ישע' א יח אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו, ולפי זה אומר הפייטן: לצחר
 (ר"ל להלבין, ע"ש יחזק' כז יח צמר צחר) כצמר אדמים (ר"ל חטא האדום). 149 לזכוף לנקות שיהיה נק'. 150 לותר
 לנתיאמים להיות ותרן, נושא עון, לישראל הדבקים בה' כתאומים איש באחיו. 151 ובחין בדיבור ובתחנה. 152 ושכינתך
 אתם מועדים גורמים בתפלהם שתהיה שכינתך בועד ביניהם. ונעצרים ומתועדים ר"ל מבקר עד הערב. 153 וביראה
 אותך עובדים... ובגילה רועדים ע"ש תהל' ב יא עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה. ובחילה מסלדים ע"ש איוב ו י
 ואסלדה בחילה. 155 ומשתחוים... וכורעים לשון תפלת 'עלינו'. ובורכים כורעים ברך. וסוגדים ל' ישע' מו ו יסגדו
 וישתחוו. וארצה לך קודים מל' ויקוד ארצה (שמות לד ח, ועוד), בצורה זו (במקום קודדים? או משרש 'קדה' הנמצאת ב"כ
 בלשון המדרשים) אצל הפייטנים. 157 ודלתותיך שוקדים משלי ח לד לשקוד על דלתותי יום יום. 159 מסהדים מעידים
 (בארמית). וצדקתך מגידים תהל' קמה ז וצדקתך ירגנו. 160 וחסדך ואמתך לא מכחדים תהל' מיא צדקתך לא כסיתי...
 לא כחדתי הסדך ואמתך לקהל רב. ועורכים שוע ע"ש איוב לו יט העורף שועך. 161 ופגיעות חמש מאמש מעתידים ה'
 תפלות של יוה"כ מטורים (מעתדים, ל' משלי כד כז). 162 מול עבודות חמש בעיתורים כנגד ה' עבודות של כ"ג ביוה"כ,

וְכָל־צָמִים וּמִתְעַנִּים / [יִחַד] אָבוֹת וּבָנִים
גְּדוּלִים וְקִטְנִים / בַּחוּרִים וְזָקֵנִים
165 וּמְרַבִּים חַנוּנִים / וּמַדְבָּרִים תַּחְנוּנִים
וְעוֹרְכִים רְגָנִים / וּמְרַנְנִים וּמִתְחַנְנִים
לְפָנֶיךָ אֲדֹנֵי הָאֲדוֹנִים / לְפָדוֹתָם מִכַּבֵּד עֲוֹנִים
וּלְמַחֲוֹת פִּשְׁעֵימוֹ כְּעֲנִיִּים / לְשִׁעוֹת שְׁוָעָם מִמַּעֲוֹנִים
לְהַאֲזִין מֵהֶם שִׁיחַ מַעֲנִים / כִּי הֵם דְּלִים וְאֲבִיוֹנִים
170 וּבְצִלְךָ מִתְלוֹנְנִים / וּבְאַבְרָתְךָ מִתְנוּנִים
וּבְסִתְרְךָ נִצְפָּנִים / וּבְךָ נִשְׁעָנִים
וּכְעֵינִי עֲבָדִים אֶל־יְדֹאֲדוֹנִים / וּכְעֵינִי שִׁפְחָה אֶל־יְדֹאֲבָרְתְּךָ לְךָ פּוֹנִים
לְהַרְבוֹת לָמוֹ פְּדִיּוֹנִים / לְכַבֵּסֵם מִצַּחֲוֹן דְּפִיּוֹנִים
לְהַצְלִיל בְּצוּל זְדוֹנִים / לְשִׁתֵּק בְּעֲלֵי דִינִים
175 לְאֵלִם מְלֻשָּׁנִים / לוֹטְשֵׁי חֲצִים וְכִידוֹנִים
לְהַשִּׁיב חֶרֶב לְגִדּוֹנִים / לְהַגְבִּיר מְלִיצֵי יִשְׂרָאֵל וְזִכְיוֹנִים
וּלְהַחֲסִים קִטְנוֹרִים עֲמָהֶם מְדִינִים / וְסִדֵּר סְלִיחָה מְכִינִים
וְדַבְרֵי רִצּוֹי מְכֻנִּים / וּבְרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מְדוֹת אוֹפְנִים
אֲשֶׁר אֵלֶּפֶת לְנֶאֱמָן בְּחַיּוֹנִים / בְּעֶבֶר כְּבוֹדְךָ עַל פָּנִים

חס' כ"י 165 ומרבים תחן וחנונים | תחנונים... חנונים אפ' 166 רננים: רננים אפ' שוע רננים ד' תחן ורינונים |
ומתחננים ומרננים נך 167 עונים: זרונים פ' 168 פשעם ק' שועם: שועתם בפ' 169 מהם חס' פ' | דלים הם פ' 171
ובן: ובחסדך פ' 174 בעלי מדנים קב*ך פ' 175 פה מלשנים פ' 176 לנדנים: אל נדנים דב*נכךך 177 ולהחסיים:
להסיים | להדמים וב*פ' | סליחות פ' | מכינים: מכונים דב* 178 רצוני: רצונים ד' | מכונים: מכינים ב* | מדות
ותן תמיד של שחר בבגדי זהב, עבודת היום בבגדי לבן, אילו ואיל העם בבגדי זהב, כף ומחתה בבגדי לבן, תמיד של בין הערבים
בבגדי זהב (יומא דף ל"ב ל'). חשבון זה הומצא כנראה ע"י הפייטן עצמו מחמת ההתאמה במספר, אבל באמת תוקנו תפלת שחרית
ומנחה כנגד התמידין (ברכות דף כ"ו ב') ותפלת מוסף כנגד המוספין, כמו בכל יום שיש בו מוסף, ותפלת נעילה התפללו מקודם
בתעניות ובמעמדות ונשארה בתוקף רק ביום הכפורים. ולשמך מהודים מודים, בשמירת הה"א, דוגמת תהל' כח' ז ומשירי
אהודנו. שם מה יח עמים יהודין. ומאודים בכל מאודם, ע"ש דבר' ו' ה. 167 לפדותם מכובד עונים ישע' א ד עם כבד
עון. 168 ולמחות פשעימו כעננים ישע' מד כב מהייתי כעב פשעין ובענן חטאותיך. 170 ובצלך מתלוננים תהל' צא
א ובצל שדי יתלונן. ובאברתך מתלוננים שם צא ד באברתו יסך לך. 171 ובסתרך נצפנים ישראל נקראים צפונים (תהל'
פג ד). ובך נשענים ע"ש דה"ב יד' י כי עליך נשענו. 172 וכעניי עבדים... פונים ע"ש תהל' קכג ב כעניי עבדים... כן
עינינו אל ה' אלהינו. 173 מצחן דפיונים מחסא של דופי. 174 להצליל בצול זרונים להשליך למצולה (ל' צללו, שמות
טו י). לשתק בעלי דינים המגשים טענותיהם נגדם (בעל דין כלשון המשנה, אבות ד' כ"ב). 175 לאלם מלשנים
להשתיק מלשנים. לוטשי חצים וכידונים תהל' זיג חרנו ילטוש. 176 להשיב חרב לנדנים ע"ש דה"א כא כו וישב
חרבו אל נדנה. ר"ל אל תיקה. 177 וסדר סליחה מכינים. ודברי ריצוי מכונים בשם זה או בדומה לו (כגון 'מעמד
שיש בו ריצוי וסליחה', סדר ר' עמרם גאון (השלם) ח"ב סעיף קכ"ה) מסמנים החל מתקופת הגאונים את אמירת הפסוקים ויג
מדות, בתוספת פיוטי סליחות, כפי שנוהגים לסדר ביוה"כ בכל תפלה ותפלה. 178 וברית שלש עשרה מדות אופנים
מסדרים על אופנה ברית יג, לפי המאמר (ר"ה דף י"ז ב') ברית כרותה ל"ג מדות שאינן חזרות ריקם. 179 אשר אילפת

180 בְּדִבְרֶךָ עִם צִיר פָּנִים אֶל-פָּנִים / וְכָל הַיּוֹם בָּם מִתְגַּלְגָּלִים וְנֶאֱפָנִים
וְעָרָךְ וְדוֹי מִשְׁנָנִים / וְצִדְקוֹתֶיךָ מִתְנִים
לְזִכֹּר לָמוֹ שְׁלֹשֶׁת אֲתָנִים / וְיוֹם קָדוֹשׁ חֲתוּנִים
לְחִלְצָם מֵרֹאשׁ פְּתָנִים / לְהַדְרִירָם מִפָּרֶךְ מַעֲנִים
לְדָלוֹתָם מִדְּכוּי תָנִים / לְהַעֲלוֹתָם מִבוֹר שְׁאוּנִים
185 לְנֶתֶק מֵהֶם מוֹסְרוֹת שׁוֹטָנִים / לְפַצּוֹתָם מִלַּעַג שְׁאֲנִים
לְהַצִּילָם מִגְּאִיוֹנִים / לְהָשִׁיב שְׁבוּתָם כִּיּוֹנִים
לְמַלְטָם מִתַּפַּת דְּרָאוּנִים / מִלֵּהֵט מִתְּהַפֶּכֶת בְּדִמְיוֹנִים
רִשְׁפֵי לֵהָב וְעֲשׂוּנִים / מְדוּרַת אֵשׁ וְאוּדִים עֲשָׁנִים / לְנִצְחָךְ בְּשִׁיר כָּעַל שׁוֹשְׁנִים
וְרִבּוּתִי קֹדֶשׁ צָבָא עֲלִיוֹנִים / בְּשׁוֹרֶם כִּי תִצְדִּיק בָּנִים
190 אֲשֶׁר לַעֲבָדִים לָךְ נִקְנִים / יִתְמָהוּ זֶה לָזֶה בְּתִמְהוּנִים

ח' זפך 179 לנאמן בית ב*נדאפ 180 בדברך: ודברך אמ | עם ציר: לציר ב*נלכפ | פנים בפנים בב*נכך | ובכל
יום ויום פ | מתגלגלים במ נכך 181 נפסק מ (בחטרין דף) | וצדקתך ד 182 למוח' אפ 183 להדריכם אפ 184 מדכוי:
מדכוי פ מרבו | תנינים בדפ | 185 מהם ח' בק | לפצותם: לפדותם או 186 מגאיונים: מכזו גאיונים נך
187 המתהפכת אב*נדאפ 188 ממדורת נכך | בשיר ח' ק 190 זה אל זה אל | המונים... בתמהונים ק 191 ישמעו פ

לנאמן בחזיונים שלימדת למשה, ע"פ מאמר חז"ל (ר"ה שם) מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור וכו'. בעבור כבודך
על פנים שמות לג כב. 180 בדברך עם ציר פנים אל פנים שמות לג יא ודבר ה' אל משה פנים אל פנים, וציר:
כינוי למשה רבנו אצל הפייטנים, ע"ש משלי כה יג ציר נאמן לשולחיו, שדרשוהו על משה (פרא מ"א ועוד). ונאפנים
מתגלגלים כאופן. 181 וצדקתך מתנים שופט' ה יא יתנו צדקות ה'. 182 שלשת איתנים האבות. ויום קידוש חיתונים
יום מתן תורה שהיה ברית חיתונים עם ישראל. 183 לחלצם מראש פתנים ל' דבר' לב לג, ר"ל מהשטן או מיצר הרע.
להדריכם מפרך מענים לתת להם דרור מפרך המענים אותם בכל מקום. 184 לדלותם להוציא אותם. מדיכוי תנים
ע"ש תהל' מד כ כי דכיתנו במקום תנים. להעלותם מבור שאונים ע"ש תהל' מ ג ויעלני מבור שאון. 185 לנתק מהם
מוסרות שוטנים ע"ש תהל' קו יד ומוסרותיהם ינתק, וכדומה. לפצותם להצילם (ע"ש תהל' קמד ז ועוד). מלעג שאונים
ע"ש תהל' קבג ד. 186 להצילם מגאיונים שם. להשיב שבותם כיונים, ע"ש ישע' ס ח כיונים אל ארובותיהם.
187 למלטם מתופת דראונים מגיהנם הנקרא תופת (ירמ' ז לב), והוא תופת דראונים ע"ש ישע' סו כד והיו דראון לכל בשר,
ר"ל בזיון. מלהט מתהפכת בדמיונים ע"ש ברא' ג כד לפי הדרשה ב"ר כ"א ח' ע' 203 ואת להט החרב על שם משרתיו
אס לוהט (תהל' קד ד) המתהפכת, שמתהפכים פעמים אנשים פעמים נשים פעמים רוחות פעמים מלאכים, וזהו מה שאומר הפייטן:
בדמיונים, והוא ממשיך ומתאר את גיהנם. 188 רשפי להב ע"ש שה"ש ח ורשפיה רשפי אש. מדורת אש ע"ש ישע' ל לג כי
ערוך מאתמול תפתה... מדורתה אש. ואודים עשנים ע"ש ישע' ז ד. לנצחך בשיר כעל שושנים כותרת כמה פרקי תהלים,
כגון מ"ה, 'על שושנים', שמשמעותו לא ברורה, ויש מפרשים אותו ככלי שיר שנקרא על שושנים. 189 ורבותי קדש רבבות
של מלאכים (והוא נסמך ל' רבותים, תהל' סח יח). 190 יתמהו זה לזה בתמהונים הענין בלתי ידוע ממדורי חז"ל.

וְכַתִּי כְּתִים הַמּוֹנִים הַמּוֹנִים / יִשְׁמִיעוּ וַיֹּאמְרוּ בְּאָרֶשׁ שְׁנוֹנִים
 מִי אֵל כְּמוֹךָ נוֹשֵׂא עוֹן זֶרַע אֱמוּנִים / וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע נְטֵעֵי נְעֻמִּים
 אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁכָּכָה לוֹ עוֹנִים / וְאֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁיֵּי אֱלֹהֵיו רּוֹנִים
 וַיִּקְדִּישׁוּךָ עֲלִיוֹנִים / וַיַּעֲרִיצוּךָ תַּחְתּוֹנִים:

סיוון: ח"צ כפול.

195 וְאֵז אֵילִים יֹאדִירוּךָ / בְּרָקִים יִבְרְכוּךָ
 גְּדוּדִים יִגְדְּלוּךָ / דּוֹלָקִים יִדְרִשׁוּךָ
 הַמְלָה יִהְדְּרוּךָ / וַתִּיקִים יוֹדוּךָ
 זָכִים יִזְכִּירוּךָ / חֲזָלִים יַחֲסִנוּךָ
 טְהוֹרִים יִטְעִימוּךָ / יִקְרִים יִיַּחְדּוּךָ
 200 כְּבִירִים יִכְתִּירוּךָ / לְהָטִים יִלְבְּבוּךָ
 מְלָאכִים יִמְלִיכוּךָ / נִגְנִים יַנְצִיחוּךָ
 שָׂרִפִּים יִסְלְדוּךָ / עִירִין יַעֲלוּךָ
 פְּלִיאִים יִפְאָרוּךָ / צָבָאוֹת יַצְלִצְלוּךָ
 קָלִים יִקְדִּישׁוּךָ / רְבָבוֹת יְרוֹמְמוּךָ
 205 שְׁנָאֲנִים יִשְׁבַּחוּךָ / תְּרַשִּׁישִׁים יִתְמִידוּךָ / קִדְשָׁה מְשַׁלֶּשֶׁת:

[כשאין אומרים את הטילוק ראוי לומר וַיַּעֲרִיצוּךָ וַיִּקְדִּישׁוּךָ כְּסוּד שִׁיחַ שְׂרָפֵי קִדְשׁ / הַמְקַדִּישִׁים שְׁמֶךָ בְּקִדְשׁ]
 בְּכַתּוּב (עַל יַד נְבִיאֶיךָ) וְקָרָא זֶה אֶל-זֶה וְאָמַר
 קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יי צָבָאוֹת מְלֹא כָּל-הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

192 פשעי ז' | לנטעי נך | 193 העם: הגוי אב | רוננים: מרננים ב* קף | ויקדשוך: וימליכוך קף ויעריצוך ב* וימליכוהו ז
 194 ויעריצוך: ויאדירוך קף ויקדשוך ב* ויאדירוהו ז | 195 יאדירוך: יאמירוך פ | 196 גדודים: גדולים קכ' | יגדילוך ק
 197 המולים ק | יהללך ז יהדוך ב* | דולקים: דורשים אפ | 198 יזכירוך: יזכירוך ב* | 199 יקרים: יחידים ו | ייחדוך:
 יקרוך פ | 200 להטים: לונהים כ' | ילהסוך פ | 201 ינגנך חפ | 202 יסלטלך דף | 203 פלאים אפך | 204 קלים:
 קדושים נך | 205 תמידים ק תמימים כ | קדושה משולשת חס' ז'ס'ף: לקדוש הוס' ד: דרי מעלה עם דרי מסה הקדים ב

191 בארש שנונים בארשת שפתים משוננת. 192 מי אל כמוך... ועובר על פשע מיכה ז יח. זרע אמונים כינוי
 לישראל. נטעי נעמנים ישראל, ע"ש ישע' יז י. 193 אשרי העם... תהל' קמד טו. 196 דולקים מלאכי אש. 197 המולה
 שנוחנים קול המולה, ירמ' יא טז ועוד. עירין מלאכים, דני' ד י ועוד. 204 קלים המעופפים בקלות.

[מסכת ארבעה פיוטים חלה: ר' אלעזר זכאי קליה]

סימן: ח"א-3513.

אל ברוב עצות תכן את רוח / טרם בכרוב טס וידא על כנפי רוח
גם פלס ומשקל עשה לרוח / טרם דברו בזריזות תעש הרוח
הלא על סערה העמיד הרוח / טרם ומאוצר יוציא את הרוח
זה הים הגדול יטיל בו את הרוח / טרם חל נוזלים יערים הרוח
טעם יפוצץ אל ויעמיד הרוח / טרם יזלו מים ישיב הרוח
לכן כל ליל בידו תפקד כל רוח / טרם לאצלו תשוב הרוח
מרקם בצלמו נפח בו נשמת רוח / טרם נשמה אליו תאסף עם רוח

כ"י אבדוחקב* ; נכך ; פנאפ (במוסף) ; ט ; קסעי הגניזה לבג (רק 1-4) קג24,25,26 (7 ואילך) ||
1 וידא: ודא קג25 2 עשה: יעשה קג24 שם כ2 | טרם דברו: יחולל הוס' לבג יחולל הוס' קג25: חס' קג24 | תעש בזריזות זחקנכס
תעש בזריזות * | הרוח: רוח אפ 3 על כל סערה ז | העמיד: יעמיד קג24 | ומאוצרותיו קג25 | את הרוח: רוח זפן 4 ים
גדול ס | יטיל: הטיל דקפן | בוחס' קג24 | את חס' פס קג24 | נוזליו אחב* נכךס | יערים: ירעים זחק | הרוח: רוח אפ
את הרוח דוק 5 יפוצץ: ידבר קג24 | ויעמיד: ויעמד ק ויעבר קג24 | מים: שחקים קג24 | ישיב: וישיב קג24 | ישיב דכ | את
הרוח בדאפ 6 לכן פנאפ: חס' שאר כ"י | כל רוח: הרוח בזקפן 7 נשמת הרוח בק | תואסף: תאסוף ב יאסוף קג25

1 אל ברוב עצות תכן את רוח ע"ש ישע' מ יב מי תכן את רוח ה' ואיש עצתו יודיענו, וכנראה לפי פירוש הגאון (המובא
ע"י הראב"ע) מי תכן את רוח ה'. ויש מפרשים (לפי פירש"י במקום) מי נתן רוח הנבואה בנביאים, ואין זה מסתבר לפי המשך.
טרם (ר"ל עוד לא) בכרוב טס וידא על כנפי רוח ע"ש תהי' יח יא וירכב על כרוב ויעף וכו'. 2 גם פלס ומשקל
עשה ע"ש איוב כח כה לעשות לרוח משקל, ופלס פי' מאזנים (ישע' מ יב). טרם דברו בזריזות תעש הרוח ע"ש תהי'
קמח ח רוח סערה עושה דברו. 3 הלא על סערה העמיד הרוח ע"פ מאמר ר' יוסי (תניגה דף י"ב ב') אוי להם לבריות...
עומדות ואין יודעות על מה הן עומדות, הארץ על מה עומדת על העמודים... רוח בסערה, שנא' רוח סערה עושה דברו.
טרם ומאוצר יוציא את הרוח ע"ש תהי' קלה ז מוצא רוח מאוצרותיו. 4 זה הים הגדול תהי' קד כה. יטיל בו
את הרוח (ע"ש יונה א ד וה' הטיל רוח גדולה אל הים) הענין לפי שמות יד כא ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה וכו', בקריעת
ים סוף. טרם חיל נוזלים יערים הרוח ע"ש שמות טו ח וברוח אפך נערמו מים נצבו כמו נד נוזלים, וחיל לשון חומה,
דוגמת איכה ב ח ויאכל חל וחומה, ועוד. 5 טעם יפוצץ אל נותן פקודה ('טעם' במשמעות זו: דוגמת יונה ז ג מטעם המלך,
ועוד) ויעמיד הרוח ע"ש תהי' קז כה ויאמר רוח סערה ותרוםם גליו. טרם יזלו מים ישיב הרוח ע"ש תהי' קמו יח
ישיב רוחו יזלו מים. 6 לכן כל ליל בידי תופקד כל רוח ע"ש תהי' לא ו בידך אפקיד רוחי, ודרשוהו (ברכות דף
ה' א') על המצוה להפקיד את רוחו בכל לילה. טרם לאצלו תשוב הרוח ע"ש קהל' יב ז והרוח תשוב אל האלהים אשר
נתנה. 7 מרוקם בצלמו אדם הראשון (מרוקם ע"ש תהי' קלט טו ורקמתי בתחתיות ארץ) שנברא בצלמו (ברא' א כז) ויפח

סְלֹל בִּן נָטַע מִתְהַלֵּךְ לְרוּחַ / טָרֵם עַל פָּנָי גֵּיא הָעֶבֶר הָרוּחַ

פֶּץ עֶבֶר מוֹרְדִים לֹא יָדוֹן רוּחַ / טָרֵם צָרְחוֹ סוֹר וַיִּכְלֹ מִרוּחַ

10 קָדָם כָּל נִקְרָא אֱלֹהֵי הָרוּחַ / טָרֵם רַחֵף עַל פָּנָי מִים רוּחַ

שְׁלֹטוֹן לֹא שָׁם לִיצִיר לְכִלּוֹא אֶת הָרוּחַ / טָרֵם תָּנָה מְנַן אָנָה אֵלֶךְ מִרוּחַ

לִכֵּן כָּל אֲשֶׁר בְּאַפִּי נִשְׁמַת רוּחַ / אֲכֵן בְּאַנּוּשׁ הִיא הָרוּחַ

יִסְלְדוּ יִסְלְסְלוּ לְאֵל בּוֹרָא רוּחַ / כְּחִיָּה וְאוֹפֵן יָבוֹא בָּם רוּחַ:

לְעֻמָּתָם בְּרוּךְ יֵאמְרוּ.

כשאין אומרים פיוטי הקדושה (ולפי המנהג המאוחר גם לאחר הפיוט) אומרים

כְּבוֹדוֹ מְלֵא עוֹלָם / מְשֻׁרְתֵּי שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה

אִיָּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ / לְעֻמָּתָם בְּרוּךְ יֵאמְרוּ

בְּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְקוֹמוֹ:

עם הרוח: הרוח בק 8 נטע גן ק | גיא: מים ז | העביר: יעביר קנ²⁶ פס העמיד ז | את הרוח ד 9 מורדים: צוררים קנ²⁵ |
רוח: הרוח קנ²⁴ | ויכלו אפ 10 הרוח: כל רוח אסקג ^{26,25,24,23} | רוח: הרוח אנך פן 11 ליציר: ליצור דקנ²⁶ לכל
יצור קנ²⁴ לבצור קנ²³ | את חס' ו' פ' | מרוח: מפני רוח נאפ 12 אשר חס' ס | באפו זקנ^{23,24} | היא: הוא קנ²³
13 יסלסלו יסלדו דקנ²⁶ יצלצלו ויסלדו פ | כחיה ואופן: חיה לאופן קנ²⁴ כאופן וחיה חב | יבוא (תבוא קנ^{23,24}) בם: לעת
יבוא בם כך עת יבוא בם דפוסים | הרוח כיי אחרים

באפיו נשמת חיים (שם ב ז). טרם נשמה אליו תואסף עם רוח ע"ש איוב לד יד רוחו ונשמתו אליו יאסף, וההמשך הוא, שנפח בו נשמת חיים שתהא בו עד שלא תיאסף. 8 סלול בן נטע ע"ש ברא' ב ח ויסע ה' אלהים בן בעדן מקדם, כדי לסלול אותו מתהלך לרוח הקב"ה, ע"ש ברא' ג ח וישמעו את קול ה' אלהים מתהלך בגן עדן לרוח היום. טרם על פני גיא העביר הרוח ע"ש ברא' ח א ויעבר אלהים רוח על הארץ. 9 פץ אמר. לא ידון רוח ע"ש ברא' ו ג ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם לעולם... והוא נאמר על דור המבול שהיו מורדים. טרם צרחו סור ע"ש איוב כא יד ויאמר לאל סור ממנו. וגם זה דרשו על דור המבול, ע"י תוספתא סוטה ג' ז'. ספרי דברים מג. סנהדר' דף ק"ח א' ועוד. ויכלו מרוח ע"ש איוב ד ט ומרוח אפו יכלו. 10 קדם כל נקרא אלהי הרוח מכבר נקרא אלהי הרוחות לכל בשר, במד' טז כב. כז טז. טרם רחף על פני מים רוח ע"ש ברא' א ב ורוח אלהים מרחפת על פני המים. 11 שלטון לא שם ליציר לכלוא את הרוח ע"ש קהל' ח ח אין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח. טרם תינה מננן אמר המשורר (תינה, לי' יתנו, שופס' ה יא) אנא אלך מרוח תהל' קלט ז אנא אלך מרוחך ואנא מפניך אברח. 12 כל אשר באפיו נשמת רוח ברא' ז כב. אכן באנוש היא הרוח ע"ש איוב לב ח אכן רוח היא באנוש. לאל בורא רוח עמוס ד יג. יבא בם רוח ע"ש יחזק' לו י ותבא בהם הרוח.

סינון: תשכ"ק. - ת 327.

תמיד תתלונן בידך כל נפש / שגגות וזדונות לך תודה הנפש
 רצית להמציא כפר לנפש / קדוש לבבור תברכה כל נפש
 צום אבחרהו קראת ענוי נפש / פשע בלא דעת לא טוב לנפש
 עמל וכל פעל לא ימלאו נפש / סכוך אברים תמלא חית נפש
 5 נעלם מכל נהם יציאת הנפש / מיתה ממרקת עון חטאת נפש
 לכן בכל צרה אשפך לך את הנפש / בצפור מפח למלט בנו נפש
 יחד כל הנפשות לך כאחת נפש / טהוריה החדלת מכל טמא נפש

1 תודה לך דפאפס קנ^{26,25} | נפש אס 2 לבבור: בעהור קנ²³ בעבורך קנ²⁴ | תברכה: כי תברכה ד תברכה קנ²⁴ 3 בלא:
 בלי בוך 4 וכל פועל: לכל פועל אפ לכל (פועל) קנ²⁴ | לא ימלאו: לא תמלא ק לא ימלא נ לא מלא קנ²⁴ |
 לנפש קנ²³ | סכוך: סדור אפ 5 מכל: מכל חי נכך: הוא קנ²⁴ | נהם: עם קנ²⁴ | הנפש: נפש דוחקב* נכקנ²⁴ 6 לכן:
 לך סקנ^{26,24,23} | בכל צרה: וביום צרה אפ | נשפוך קנ²³ | לך חס' סקנ^{23,24,24} | את הנפש: נפש קנ²⁶ חפן את נפש נכך סקנ²³
 הנפש ק 7 הנפשות: הנשמות כן | לך: הן לך פ | כאחד ח | באחת לך קנ²⁴ | החדלת: הבודלת כקנ²⁴ | מכל טמא: מטומאת קנ²⁴

1 תמיד תתלונן בידך כל נפש ע"ש איוב יב י אשר בידו נפש כל חי, ותהלי צא א בצל שדי יתלונן. שגגות וזדונות
 לך תודה הנפש ע"ש תהלי לה ה אודה עלי פשעי, במשמעות 'אתודה'. 2 רצית להמציא כפר לנפש ע"י התשובה
 וכפרת יום כפור (ע"ש איוב לג כד מצאתי כפר). לבבור תברכה כל נפש הלשון ע"ש ברא' כז ד. 3 'צום אבחרהו'
 קראת ענוי נפש ע"ש ישע' נח ה הכזה יהיה צום אבחרהו יום ענות אדם נפשו. פשע בלא דעת לא טוב לנפש ע"ש
 משלי יט ב גם בלא דעת נפש לא טוב, כנראה ר"ל פשעים שאינם גלויים לנו אינם טובים לנפש, מפני שאי אפשר להתודות עליהם.
 4 עמל וכל פועל לא ימלאו נפש ע"ש קהל' ו 2 כל עמל האדם לפיהו וגם הנפש לא תמלא. סכוך אברים תמלא
 חית נפש נשמת אדם ממלאת את סכוך האברים, היינו הגוף (ע"ש איוב י יא עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תשוככני),
 כמאמר חז"ל ברכות דף י' א' מה הקב"ה מלא כל העולם אף הנשמה מלאה את כל הגוף. 5 נעלם מכל נהם יציאת הנפש
 צעקת יציאת הנשמה אינה נשמעת, ע"פ מאמר חז"ל פרקי ר"א ל"ד ששה קולן הולך מסוף העולם עד סופו ואין הקול נשמע...
 ובשעה שהנשמה יוצאת מן הגוף... מיתה ממרקת עון חטאת נפש לפי המשנה (יוסא ח' ח') מיתה ויום הכפורים מכפרים
 עם התשובה. 6 לכן בכל צרה אשפך לך את הנפש ע"ש ש"א א טו ואשפך את נפשי לפני ה'. בצפור מפח
 למלט בנו נפש ע"ש תהלי' קכד ז נפשנו בצפור נמלטה מפח יוקשים. 7 יחד כל הנפשות לך ע"ש יחזק' יח ד הן
 כל הנפשות לי הנה. טהוריה החדלת מכל טמא נפש הטהורים הרחקת מנגיעת טמא נפש (ויק' כב ד), ר"ל נגיעת טמא

חֲשׁבוֹן וְדִין בְּעַת תַּת כָּל נֶפֶשׁ / זָכָה וְטָהוּרָה בְּהִיּוֹת הַנֶּפֶשׁ

וְשׁוּבִי לְמִנוּחֶיכִי תֹאמֶר לְנֶפֶשׁ / הֲלֹא בְצָרוֹר הַחַיִּים תִּצָּרֵר הַנֶּפֶשׁ

10 דּוֹרְשֵׁי הַגִּיּוֹן דָּת מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ / גּוֹי וְנִכְרִי בְהַעֲיִפָם נֶפֶשׁ

בְּכַף הַקָּלֶעַ תִּקְלַע מֵהֶם הַנֶּפֶשׁ / אֱלֹהֶיךָ אֵל בְּאִמָּן אֲשֶׁא אֶת הַנֶּפֶשׁ:

לִכֵּן בְּכָל-לֵב וּבְכָל-מֶאֵד וּבְכָל-נֶפֶשׁ

אֵיחָד וְכָרֶךְ תָּמִיד נִשְׁפָּה וְשָׁחַר עַד-אֲשָׁלִים לָךְ אֶת-הַנֶּפֶשׁ:

פַּעֲמִים בְּאַהֲבָה שְ�מַע אוֹמְרִים.

כשאין אומרים פיזי הקדושה (ולפי המנהג המאוחר גם לאחר הפיוט) אומרים

מִמְקוֹמוֹ הוּא יִפֵּן בְּרַחֲמִים / וַיַּחֲזֵן עִם הַמִּיחָדִּים שְׁמוֹ

עָרַב וּבָקֵר בְּכָל-יוֹם תָּמִיד פַּעֲמִים בְּאַהֲבָה שְ�מַע אוֹמְרִים.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

8 עת תת: פ עת תת ד בעת תתן קנ²³ עבור עת תתן סה קנ²⁴ | כל נפש: הנפש בדחקב* סקנ^{26,23} | טהורה א | בהיות: צוותת קנ²⁴ | 9 בעת תאמר פן | נפסק קנ²⁵ | 10 דורש קנ²⁴ | דת חס'ן | גוי ונכרי: גוי ונכרי קנ²³ גוי והוא נכרי קנ²⁴ גם רשעים ס גם זרים וזוטים | בהעִיפו קנ^{24,26} | הקלע: קלע אוֹחַב* פנכ' קנ^{26,23} | הנפש: נפש חקנכפ את הנפש ד | אל: אדון קנ²⁴ | את הנפש: נפש חקנכוס קנ^{24,26} | 12 לכן: אהלך חוס' קנ²⁴ | בכל לבובכל מאד: בכל מאד ובכל לב אחקב: בכל מאד חס' קנ^{24,23} | בכל לב חס'ן: בכל עת ס | את זכרך קנ²⁴ | תמיד נשף ושחר: נשף ושחר תמיד פן ערב ובקר בכל יום קנ²⁴ | יומם ולילה תמיד קנ²³: תמיד חס'ן | לך חס'ן ס | את הנפש: הנפש ס נפש חקב* נכך קנ^{23,26}

נפש מטמאת. 8 חשבון ודין בעת תת כל נפש בעת שכל נפש צריכה לתת דין וחשבון (אבות ג' א'). זכה וטהורה בהיות הנפש כשתצא מהגוף. 9 ושובי למנוחִיכי תאמר לנפש ע"ש תהל' קטו ז. הלא בצרור החיים תוצרר הנפש ע"ש ש"א כה כס והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך. 10 דורשי הגיון דת משיבת נפש דורשי הגיון התורה שהיא משיבת נפש (תהל' יט ח). גוי ונכרי בהעִיפם נפש כשחעוף מהם הנפש. 11 בכף הקלע תקולע מהם הנפש ע"ש ש"א כה כס (הנ"ל) ואת נפש אויבך יקלענו בתוך כף הקלע, ודרשוהו (שבת דף קנ"ב ב') על בשמתן של הרשעים, ועי' ב"כ פרקי ר"א ל"ד. אליך אל באומן אשא את הנפש ע"ש תהל' כה א. פו ד. באומן, פי' באמונה (ישע' כה א). 12 בכל לב ובכל נפש ובכל מאד דבר' ו ה. נשף ושחר ערב ובקר. עד אשלים לך את הנפש עד אמסור לך, כלשון המדרש (ב"ר ק' א' ע' 1283 ועוד), ועי' מה שנרשם לפיוט הלִקְרִי 'אומן אדירי' (מוסף א' דר"ה), 7.

טַהֲרָה תִטַּמֵּא כְּזִית בָּשָׂר / נָא לֵכֵן אוֹי לְבָשָׂר מִפְּנֵי בָשָׂר

10 יֵלֵל צָרִים שְׁמֵעֵנוּ וְסָמַר בְּנוּ בָשָׂר / מַעֲיָה יִהְיוּ עַל כָּל בָּשָׂר

כְּבוֹד שֵׁם קְדֻשָּׁה יִבְרַךְ כָּל בָּשָׂר / לְמוֹד דְּתָךְ מִרְפָּא לְכָל בָּשָׂר

לֵכֵן לַעֲת תִּשְׁפֹּךְ רוּחְךָ עַל כָּל בָּשָׂר / גִּלּוֹי כְּבוֹדְךָ יִרְאֶה כָּל בָּשָׂר

וּבְהִשְׁמִיעֶךָ שְׁנִית יְהִס כָּל בָּשָׂר:

לְהִיזֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

כשאין אומרים פיוטי קדושה (ולפי המנהג המאוחר גם לאחר הפיוט) אומרים

(אָחָד) הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אֲבִינוּ / הוּא מְלַכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ

וְהוּא יִשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שְׁנִית לַעֲיָנִי כָּל־חַי לְהִיזֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

בשר: ובשר קנני | לכן חס' קנני^{27,28}: בכך | נפסק קנני²⁹ 10 מעיך... בשר: מלכנו לך כמה בנו בשר קנני³⁰ 12 לכן חס' נכ | בעת פקנני³¹ | גלוי כבודך יראה כל בשר: גלוי כבודך יראה כל בשר קנני³² 13 בהשמיעך שנית לעיני כל בשר קנני³³

9 טהרה תטמא כזית בשר כל דבר סהור, כזית בשר מן המת תטמא אותו באהל (לפי המשנה, אהלות ב' א'). נא לכן אוי לבשר מפני בשר 'נא' במקום 'אכן', 'אמנם' לשם חזיון הדבר (שימוש זה אופייני הוא לפייטנים העתיקים ביותר, עי' זולאי, ידיעות המכון ו', ע' רוֹרֶט), וכאן רצה לומר אוי לאדם הנופל בידי אדם. 10 ילל צרים שמענו ילל (דבר) לב י' יללה. וסמר בנו בשר ע"ש תהל' קיט קכ סמר מפחדך בשרי. מעיך יהמו הלשון ע"פ ירמ' לא כ על כן המו מעי לו. 11 כבוד שם קדשך יברך כל בשר ע"ש תהל' קמה כא ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד. לימוד דתך מרפא לכל בשר ע"ש משלי ד כב כי חיים הם למוצאיהם ולכל בשרו מרפא. 12 לעת תשפוך רוחך על כל בשר ע"ש יואל ג א והיה אחרי כן אשפוך את רוחי על כל בשר. גילוי כבודך יראה כל בשר ע"ש ישע' מ ה ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדו כי פי ה' דבר. 13 בהשמיעך שנית יהס כל בשר ע"ש זכר' ב יז הם כל בשר מלפני ה'.

סימן: א"ב. א—5095.

אליה תלויות עינינו. יי אדנינו	ברוך במקהלות עמך. מה אדיר שמך:
גאלנו שנית ממענינו י"א	מא"ש: דר בשמי מרומך
הן לך האמרנו י"א	מא"ש: ומי כעם מרוממי שמך
זכור ברית אתנינו י"א	מא"ש: חי כי אין זר עמך
5 טהור לשמך קננו י"א	מא"ש: יחידי הדן בעולמך
כחך יגדל מלכנו י"א	מא"ש: לבנו רחש לרוממך
מנף בזרע גאלתנו י"א	מא"ש: נהל לך כאילי מרומך
סעדנו וסמכנו י"א	מא"ש: עינו ונודה לשמך
פדנו וחננו י"א	מא"ש: צור עולמים שמך
10 קוממנו והקימנו י"א	מא"ש: רחמיך יקדמו ועמך
שמע קול תחנונינו י"א	מא"ש: תתרום מנשואי רחמך

שמך אל לבנו / יחודך יחד הנעמנו:

אדיר אדירנו. יי אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ:
והיה יי למלך על כל הארץ. ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד:
ובדברי קדשך פתוב לאמר. ימלך יי לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללויה:

כ"י כ"ל (גם ו: חס' פן אפס); קטעי גניזה קג²⁷; קג²⁸ (3 ואלף) ||
3 האמרנו: עלינו הוסי' קג²⁷, 28 | כעם: כעמך 4 כי אין: ואין נקג²⁷, 28 5 טהור לשמך קננו (קנינו קג²⁸): טוב למענך
פדנו ז' יחידי: יחיד וז' עולמך בק 8 סמכנו וסעדנו 9 פדם: פודה פדנו אקג²⁷, 28 11 קול: בקול ב* | תחנונינו:
תפלתנו ב* י' | רחמך אינך מ': רחם שאר כ"י

1 אליה תלויות עינינו ע"ש תהלי' קב א אליה נשאתי את עיני, ובלשון התלמוד והמדרש 'תלה' במקום 'נשא', כגון ב"ר
ע"ז ג' ע' 913 תלה עיניו וראה את המלך. ה' אדונינו, ובמחצית השניה של כל טור מה אדיר שמך תהלי' ח ב. ברוך
במקהלות עמך ע"ש תהלי' סח כז במקהלות ברכו אלהים. 2 גאלנו שנית ממענינו וזוהי תקנתו לגאולה סופית.
3 הן לך האמרנו שבחנך, ע"ש דבר' כו יז את ה' האמרת היום. ומי כעם מרוממי שמך ישראל, ע"ש ש"ב ז כג. דה"א
יז כא ומי כעמך ישראל. 4 זכור ברית איתנינו האבות, ע"ש מיכה ו ב והאתנים מוסדי ארץ, שהפייסנים תפסו כתואר
לאבות. חי כי אין זר עמך ע"ש דבר' לב יב ה' בדר ינחנו ואין עמו אל זכר, האמור על ישראל, והפייסן העביר את הלשון
לה'. 5 לשמך קננו ע"ש משלי ח כב ה' קנני ראשית דרכי. יחידי הדן בעולמך ע"פ המשנה אבות ד' ח' שאין דן
יחידי אלא אחד. 6 כחך יגדל ע"ש במד' יד יז ועתה יגדל נא כח אדני. לבנו רחש ע"ש תהלי' מה ב רחש לבי דבר טוב.
7 מנוף ממצרים (ע"ש העיר העתיקה נף, ירמ' ב טז ועוד). בזרוע גאלתנו ע"ש תהלי' עז טז גאלת בזרוע עמך. נהל לך
כאילי מרומך כמלאכי מעלה. 8 ונודה לשמך ע"ש תהלי' מד ט ושמך לעולם נודה סלה. 9 צור עולמים ע"ש
ישע' כו ד כי ביה ה' צור עולמים. 10 רחמיך יקדמו ועמך ע"ש תהלי' עט ח מהר יקדמונו רחמיך, בשינוי הענין.
11 תתרום מנשואי רחמך ע"ש ישע' מו ג העמוסים מני בטן הנשואים מני רחם (כצ"ל לפי החרוז; וברוב כ"י מתקנת
גרסא זו, שמסתמא לא היתה גראית לפי התוכן, ל'רחם). 12 לבנו אהבנו בלב שלם, ע"ש שה"ש ד ט לבבתיני אחותי
כלה. הנעמנו הללנו בנעימות.

לְדוֹר וָדוֹר נִגִּיד גְּדֻלָּהּ. וְלִנְצַח נִצָּחִים קִדְשָׁתָהּ נִקְדִּישׁ. וְשִׁבְחָהּ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ
לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מְלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אֲתָה:

במנהג פולין מוסיפין

ח 369.

חֲמַל עַל-מַעֲשֵׂיהָ / וְתִשְׁמַח בְּמַעֲשֵׂיהָ
וַיֹּאמְרוּ לָהּ חוֹסֶיהָ / בְּצִדְקָהּ עֲמוּסֶיהָ
תִּקְדֹּשׁ אֲדוֹן עַל-כָּל-מַעֲשֵׂיהָ:

במנהג אשכנז המערבי מתחילין כאן

פיוט מוכבז מחלקים טוים. – כ 369.

[א] כִּי מִקְדִּישֶׁיהָ כְּעֶרְכָּהּ (ג"א בְּקִדְשָׁתָהּ) קִדְשָׁתָהּ
נִפְאָה לְקָדוֹשׁ פֶּאֶר מְקֻדָּשִׁים:

[ב] בְּאֵין מְלִיץ יֵשֶׁר / מוֹל מְגִיד פֶּשַׁע
תִּגִּיד לִי־עֶקֶב דְּבַר חֶק וּמִשְׁפָּט / וְצִדְקָנוּ בְּמִשְׁפָּט הַמֶּלֶךְ הַמְּשַׁפֵּט:
(ג"א וְצִדְקָנוּ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בְּמִשְׁפָּט:)

[ג] עוֹד יִזְכֶּר-לָנוּ אֶהְבֵּת אֵיתָן אֲדוֹנֵינוּ / וּבִבֶּן הַנֶּעֱקָד יִשְׁבִּית מְדִינָנוּ
וּבִזְכוֹת הַתָּם יוֹצִיא [הַיּוֹם] לְצִדְקָה דִּינָנוּ / כִּי קָדוֹשׁ הַיּוֹם לְאֲדוֹנֵינוּ:

[ד] וּבִכֵּן יִתְקַדֵּשׁ שְׁמָהּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמָּהּ
וְעַל יְרוּשָׁלַם עִירָהּ / וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדָהּ
וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחָהּ / וְעַל מְכוֹנָהּ וְהִיכָלָהּ:

חמול... כי מקדיש... הפיוט (שעל הרכבו דברנו במבוא למחזור לראש השנה) נמצא כאן בסדר כפי שנמצא בכתבי
היד בכל תפלות היום.

ועי' ביאורו ושינויי נוסחאותיו במוסף לראש השנה.

וּבְכֵן יִי אֲדִינֶנּוּ מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל-הָאָרֶץ:

קיעון: א-3. - סכח ונכריס. - ה 14.

הָאֲדִיר בְּשָׁמִי עֲלִיּוֹת / הַבּוֹחֵן סָרְעָף וְכִלְיוֹת
הַגֹּד מְרֹאשִׁית אוֹתִיּוֹת / הֶדֶן בְּצֶדֶק בְּרִיּוֹת
הַהִיָּה קָדָם כָּל הַיּוֹת / וְהוֹנָה וְעִתִּיד לְהִיּוֹת
הֶזֶן וּמַכִּין לְכָל מַחִיּוֹת / הַחוֹנָה עַל אֲרֻבַּע חִיּוֹת
5 הַטֶּפֶח גְּבִהֵי תְלוּלִיּוֹת / הַיֶּסֶד רְקוּעָה עַל מִיּוֹת
הַכוֹנֵן מִיִּשְׂרָאֵל וְנִכְיּוֹת / הַלֶּחֶשׁ עֲמוֹ מֵאֲזִין בְּשַׁעֲיּוֹת
הַמְכַנֵּס נִדְחֵי גְלִיּוֹת / הַנִּפְצוּצוֹת מְקַבֵּץ מֵאֲרֻבַּע זְוִיּוֹת
הַסּוֹכֶת פֶּלֶל פִּיּוֹת / הָעוֹנָה לְקוֹרְאָיו מִתַּחֲתִיּוֹת
הַפּוֹדֶה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו מִשְׁאִיּוֹת / הַצּוֹר צִדִּיק רַב עֲלִילִיּוֹת
10 הַקּוֹרֵא לְמִי הֵיָם וְשִׁפְכֶם בְּדִכּוֹת / הָרֶם וְנִשָּׂא בְכֶסֶם שְׁבִיבִיּוֹת
הַשּׁוֹכֵן בְּשֶׁקֶד חֲצוּבֵי שְׁלֵהֲבִיּוֹת / הַתּוֹמֵךְ מִיַּחֲלָיו וְעִינֵיהֶם לֹו תְלוּיּוֹת:

כ"י הנ"ל (שוב מתחיל מ) || 2 מראשית: מראש במאמ' כל בריות בד' 3 קודם דפ' לכל היות דפ' והוה אמפב*2: הוה
שאר כ"י 7 המכנס: יחד הו'1 | הנפוצות: הנפוצים זק' מקבץ: יקבץ ו מכנס פ 8 פיות: כל פיות קנ 9 בשאיות מ |
העלילות פ 11 בשקד: בשקט (י) דס'

1 האדיר בשמי עליות ע"ש תהל' צבד אדיר במרום ה'. הבוחן סרעף וכליות ע"ש תהל' זי ובוחן לבות וכליות, והפייטן
קורא ללב טרעף ע"ש תהל' קלט כג חקרגי אל ודע לבבי בחנני ודע שרעפי. 2 הגד מראשית אותיות המגיד, ע"ש ישע'
מוי מגיד מראשית אחרית, ושם מד' ואותיות ואשר תבאנה יגידו למו. 4 הון ומכין... מחיות לשון ברכת המזון. החונה
על ארבע חיות תיאור המרכבה ביחזק' א'. 5 הטיפח ר"ל שטיפח, ע"ש ישע' מח יג וימיני טפחה שמים. גובה תלוליות
השמים הגבוהים והתלולים (ל' הר גבוה ותלול, יחזק' יז כג). 6 היסד רקועה על מיות שיסד הארץ (ישע' שם אף ידי יסדה
ארץ) שהיא רקועה על המים, ע"ש תהל' קלו ורקע הארץ על המים. 7 הכונן מישרים ע"ש תהל' צט ד אתה כוננת מישרים.
הלחש עמו מאזין בשעיות המאזין את התפלה בלחש (ל' ישע' כו טז) ופונה אליה (בשעיות ל' וישע' ה' אל הבל, ברא' ד ד).
7 המכנס נדחי גליות ע"ש תהל' קמז ב נדחי ישראל יכנס, וישע' יא יב ונשא גם לגוים ואסף נדחי ישראל. הנפוצות
מקבץ מארבע זויות ישע' שם ונפוצות יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ. 8 הסוכת (ל' הסכת ושמע ישראל, דבר' כז ט)
פלל פיות תפלת כל פה. העונה לקוראיו מתחתיות ע"ש איכה ג נה קראתי שמך ה' מבור תחתיות. 9 הפודה נפש
עבדיו משאיות ע"ש תהל' לד כג, ושאיות ע"ש ישע' כד יב ושאיה יפת שער, פי' שאון. הצור צדיק דבר' לב ד. ורב
עלילות ע"ש ירמ' לב יט גדול העצה ורב העלילה. 10 הקורא למי הים ושפכם בדכיות ע"ש עמוס ה ח הקורא
למי הים וישפכם על פני הארץ, ודכיות פי' עמוקות, ע"ש תהל' צג ג ישאו נהרות דכים. הרם ונשא בכס שביביות ע"ש
ישע' ו א יושב על כסא רם ונשא, ודני' ז ס כרסיה שביבין די נור. 11 בשקד בשקידת חצובי שלהביות הנבראים
משהבות אש.

ובכן מענה אלהי קדם ומתחת זרע עולם:

סימן: תפלה. מרח וצרכי. – ה 1226.

התכן מתחת זרעות עולם / השר כל ומנו לא נעלם
הרופא לשבורי לב ומחתל מחלם / הקרא הדורות מראש ומכלכלם
הצר ביה עולמים וסובלם / הפושט יד לשבים ומקבלם
העוזר לשמים בו פסלם / הסולה שונים נושאי עץ פסלם
5 הנותן בעוים נתיבה להסילם / המכין מאור ושמש במסלולם
הלבוש כשלג בניו להלבין מעלם / הכצמר נקי שערו לנקות געולם
הישר ומלמד פושעים להועילם / הטוב ומורה חטאים דרך להשפילם
החובש ארך עמוסיו להעילם / הזוכר ברית ראשונים מלגלם
הוכח עוים מצליל משאון להעילם / ההציב גבולות עמים למספרם לעלם

כ"ה הנ"ל: ג 1 || כותרת ובכן... בדו 1 התכן: התוכן אבוקמן 2 דורות דונכב* פג 4 הסולה...: הסולה לשונים נושאי
לך עין בפלולם פ הסולה לנושאי לב בפלולם ג 6 בניו: לבניו ח | להלבין מעלם: לנקות גיעולם ק | געולם: מעלם ק פעלם פג
7 הטוב: ומטיב הו"ס | | להשכילם: להסילם קב* פ 8 מלגלם: מלגלם א 9 הוכח: הוכיח וז"ח ב* מנראס | עוים:
עוים בפ

1 התיכן אשר התקין (כדרך הפייטן לקשור צורות הפעל עם ה'), וי"ג התוכן, ר"ל המכין (הצורה כמו משלי כא ב וחוכן
לבית ה'), ושמה זה עיקר. מתחת זרעות עולם דב' לג כו. השר הראה (ל' אשורנו, במד' יד כו). הרופא לשבורי לב
תהלים קמו ג. ומחתל וחובש (ל' והתחל לא חותלת, יחזק' טז ד). מחלם מחלתם (ל' יכלכל מחלתו, משלי יח יד). הקורא
הדורות מראש ישע' מא ד. 3 הצר ביה עולמים ע"ש ישע' כו ד כי ביה ה' צור עולמים, ודרשוהו (ירו' חגיגה ב' א'
דף ע"ז ג'. מנחות דף כ"ט ב'. ב"ר י"ב י' ע' 108) על בריאת שני עולמות, אחד ביו"ד ואחד בה"א. הפושט יד לשבים
ומקבלם כלשון פרקי ר"א מ"ג נבראת התשובה, וימינו של הקב"ה פשוטה לקבל שבים בכל יום. 4 העוזר לשמים בו
כסלם פי' טברם, ע"ש תהי' עה ז וישימו באלהים כסלם. הסולה שונים הרומס את השונים מחוקיות, ע"ש תהי' קיט קיח
סלית כל שונים מחוקיק. נושאי עץ פסלם ישע' מה כ. 5 הנותן בעוים נתיבה ע"ש ישע' מג טז הנותן בים דרך ובמים
עוים נתיבה. להסילם להוליכם במסלול. המכין מאור ושמש ע"ש תהי' עד טז אתה הכינות מאור ושמש.
6 הלבוש כשלג ע"ש דני' ז ס לבושה כתלג חור. בניו להלבין מעלם (כ"ה כמעט בכל כ"ה, וכנראה החכיר הפייטן
שני משלמים דוגמת האכיל החסיר שית וכו') ע"ש ישע' א יח אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. הכצמר נקי שערו
דני' (שם) ושער ראשה כעמר נקא. לנקות גיעולם חטאם, וע"ש ישע' שם אם יאדימו כתולע כצמר ילבינו. 7 הישר תהי'
כה ת, ועי' להלן. ומלמד פושעים להועילם ע"ש ישע' מח יז אני... מלמדך להועיל. הטוב ומורה חטאים דרך
ע"ש תהי' כה ח טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך. 8 החובש ארך עמוסיו המעלה ארוכה לישראל (ע"ש ירמ' ח כב
מדדע לא עלתה ארוכת בת עמי) להתעילם לתת להם חפלה (ל' ירמ' ל יג). הזוכר ברית ראשונים ע"ש ויק' כו מה
זוכרתי להם ברית ראשונים וכו' מלגלם שם מד לא מאסתים ולא געלתים... 9 הוכח עוים מצליל משליך במצולות
ים הוכח עוונם. משאון להעלם להעלות אותם מבור שאון. ההציב גבולות עמים למספרם לעלם הוא אשר הציב
גבולות עמים כדי להעלות את ישראל למספרם, ע"ש דבר' לב ח יצב גבולות עמים למספר בני ישראל. 10 הדודם הוא שהוא

10 הדודים וחושקם באהבתו ובחמלתו גאלם

הגוננם ומצילים לנטלם ולנשאים כימי עולם

הבוראם בריה חדשה עושם ובוועלם / האומר חי אנכי לעולם:

10 ובחמלתו חס' 11 גאלם: לגאלם זק הוא גאלם אפ דפ' | ומצילים חס' אודכפנ | לנשאים ולנטלם אומנכפ

11 חדשה חס' א

דודם, ע"ש שה"ש ב טו דודי לי. וחושקם ע"ש דבר' ז ז חשק ה' בכס. באהבתו ובחמלתו הוא גאלם ישע' סג ט. לנטלם ולנשאים כימי עולם ישע' שם וינטלם וינשאים... 11 הבוראם בריה חדשה ע"פ דרשת חז"ל ירר' ר"ה ד' ח' דף ג"ט ג' (ובלשון קצת שונה בפסיקתא דר"כ כ"ג דף קנ"ה ב' ובפסיקתא רבתי מ' דף קט"ט א') אמר להן הקב"ה מכיון שנכנסתם לדין לפני בראש השנה ויצאתם בשלום מעלה אני עליכם כאילו גבראתם ברייה חדשה. עושם ובוועלם ע"ש ישע' נד ה כי בועליך עושיך. האומר חי אנכי לעולם דבר' לב מ.

ובכן אלהי עולם יי בורא קצות הארץ לא ייעף ולא ייגע אין חקר לתבונתו:

קיומן: ח"ט צ"ט. מכת ונצרים ח. - ה 94.

האמן כפי שחקים והקציבים / התכנסם בזרת ועם רגב השליבים

הבורא קצות הארץ והרחיבים / השת ממדם ועמודי מחצבם

הגולל אור וחשך בנתיבות קנם / הרונע ימים ומחץ רהבם

הדכאם למקום יסד וחול הסביבים / הקום וכנסם כנוד והעמיק מקום

כוורת ובכ... דו 1 התכנסם: התקנם מ 3 ימים: היס 4 למקום יסד: למקום אחד ד"ב * למקום תנים אחד פ אל מקום יסדאפ
הקום: ההקום וק | והעמיק: והעמיר דוחפ

אלהי עולם ה'... ישע' מ כח.

1 האימן כיפי שחקים הוא אשר פעל באומנות את השמים כעין כיפה (וכפי' ל' כיף, ירמ' ד כט ועוד, שבלשון המשנה, כגון ב"מ י' ד', בא במקום כיפה). והקציבים שנתן להם קצב ומדה. התיכנסם בזרת ע"ש ישע' מ יב ושמים בורת תכן. ועם רגב השליבים עם הארץ שהיא רגבים (ל' איוב לח לח ורגבים ידובקו), והשליב שניהם זה בזה, ע"ש ישע' מח יג אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני אליהם יעמדו יחדו (בלשון רו"ל לא גבראו אלא שניהם כאילפס וכיסויה, ב"ר א' ט"ו ע' 14).
2 הבורא קצות הארץ ישע' מ כח. השת ממדם ע"ש איוב לח ה מי שם ממדיה. ועמודי מחצבם ע"ש משלי ט א הצבה עמודיה שבעה. 3 הגולל אור וחשך לפי גוסס ברכת המעריב ערבים (ברכות דף י"א ב') גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור. בנתיבות קוום ע"ש תהל' יס ה בכל הארץ יצא קום. הרונע ימים ומחץ רהבם ע"ש איוב כו יב בכחו רגע הים ובתבונתו מחץ רהב. 4 הדיכאם שכבש אותם, לשון דיכוי (ובמדרש ב"ר ה' ב' ע' 33 דורשין מלת 'דכים', תהל' צ ג, מלשון זה). למקום יסד ע"ש תהל' קד ח יעלו הרים ירדו בקעות אל מקום זה יסדת להם, ודרשו בב"ר ה' ד' ע' 34 אי זה מקום יסדת להם, זה אוקיינוס. וחול הסביבים ע"ש ירמ' ה כב אשר שמתו חול גבול לים. הקיוום שאמר יקו המים, ברא'

5 הַהֲשִׁירִיצֶם תְּנִינִים וְעִיט וְדָגָה הָרֶבֶם / הֲצֹ וּמִכִּין לְמוֹ צִיד אֲבָם
הוֹתֵק הָרִים וּבִקְעוֹת (גִּיא וּגְבָעוֹת) וְהַצְמִיחַ תְּנוּבָם
הַפּוֹעֵל יְצוּרִים וְחִיּוֹת לְרֵעוֹת טוֹבָם
הַזֵּמֶן כָּל גְּבוּלוֹת אֶרֶץ וְהַצִּיבָם / הַעֲתוֹתִי קִיץ וְחֶרֶף הַקִּיפָם וְהַסְבִּיבָם
הַחוּכִיו מֵאֲשֶׁר מְשִׁלִּיכִי עָלָיו יִהְיֶם
הַסּוּמְכָם לְשִׁבְעָם בְּצַחְצָחוֹת בְּלִי לְהִרְעִיבָם
הַטָּרֶף נָתַן לִירָאִיו מַעֲנִי לְשֹׁגְבָם / הַנוֹתֵן יוֹרָה וּמִלְקוֹשׁ בְּעֵתָם לְהִרְבִּיבָם
10 הַיֵּמֶן סְלִיחָה לְשׁוֹכְבֵימָם לְהַשִּׁיבָם / הַמְטֵהֶם בְּזִרְיָקַת טְהוּרִים בְּצִלוֹ לְהוֹשִׁיבָם
הַכּוֹנֵן כֶּסֶּאֱוֹ לְמִשְׁפָּט לְאֲמִים לִישָׁבָם
לֶכֶן בְּמַלְכוֹ יִשְׁמְחוּ אֲיִים רַבִּים בְּהִתְיַשְׁבָּם:

[כְּכַתוּב (תה"ל צו א"ב) יי מלך תגל הארץ. ישמחו אים רבים: ענן וערפל סביביו.]

צדק ומשפט מכו כסאו:]

5 וההשריץ ויזן | הצו: הצד בדב* חנפאפ 6 ובקעות אד'זחמ: וגבעות שאר כיי | להצמית פ | יצורים: בהמות פ |
והיות חס' א | והציבים: והקציבים כ | והסביבים: והסיבים אזב* מנכפ 8 לשבעס חס' מ 10 לשוכבים: שובבים אחמ |
טהורים: מים טהורים מנאפ 11 ישמחו במלכו כ ישמחו אים במלכו פ: במלכו חס' מק לאחר 11 ככתוב: יי מלך...
רבים א יי מלך... כסאו ו

א ט. וכינסם כנד ע"ש תה"ל לג ז כונס מי הים. והעמיק מקוום מקוה המים, ברא' א. י 5 וההשריצם ציוה שישרצו
המים שרץ נפש חיה, ברא' א כ. תנינים ועיט ודגה, שם א כא. הצו ציות, ויש גורסין הצד, ר"ל צד ציד אבם, מאכלם
(אבם ל' עדנה באבו לא יקטף, איוב ח יב). 6 הויתק הרים וגבעות שיגב והחזיק, הקים אותם כחזקים וותיקים והצמיח
תנובם ע"ש תה"ל קמו ח המצמיח הרים חציר. 7 הזימן כל גבולות ארץ והציבים ע"ש תה"ל עד יז אתה הצבת כל
גבולות ארץ. העתותי קיץ וחורף הקיפם תה"ל שם קיץ וחורף אתה יצרם. והסביבים קבע מהוורם, וי"ג והסיבים,
והענין אחד. 8 החוכיו מאשר הנותן אושר לחוכים לו, ע"ש ישע' ל יח אשרי כל חוכי לו. משליכי עליו יהבם ע"ש
תה"ל נה כג השלך אל ה' יתבך. הסומכם ל' תה"ל קמה יד. לשבעם בצחצחות ע"ש ישע' נח יא והשביע בצחצחות נפשך.
בלי להרעיבם ע"ש משלי י ג לא ירעיב ה' נפש צדיק. 9 הטרף נתן ליראיו תה"ל קיא ה. מעוניי לשגבם ע"ש
תה"ל קו מא וישגב אביון מעוני. הנותן יורה ומלקוש בעתם ע"ש דבר' יא יד ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש.
להרביבם לתת להם רביבים, והוא שם למטר. 10 הימן סליחה לשוכבים להשיבם המבטיח סליחה, ע"ש ירמ'
ג כב שובו בנים שובבים ארפא משובחיכם. המטהרם בזריקת טהורים ע"ש יחזק' לו כה וזרקתי עליכם מים טהורים
וטהרתם וכו'. בצלו להושיבם ע"ש הושע יד ח ישובו יושבי בצלו. 11 הכונן כסא למשפט ע"ש תה"ל ט ח כונן למשפט
כסאו. לאומים לישבם שם סס ידין לאומים במישרים. לכן במלכו ישמחו אים רבים ע"ש תה"ל צו א ה' מלך תגל
הארץ ישמחו אים רבים.

בהרבה קהלות אין אומרים את הרהיטים הבאים כאן, ובקהלות צרפת חילקו אותם לארבע תפלות היום
 ובבן מי לא יראֶה מִלֶּךְ הַגּוֹיִם כִּי לֶךְ יֵאָתֶה. כִּי בְּכָל חֻכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל
 מַלְכוּתָם מֵאֵין כְּמוֹהֶּ:

נהיג אחד על כל מלה ונלה של הפסוק [הרהיטים מיוחסים הם לר' קלונימוס הזקן] - 114

ובבן מי

סיומן: א-צ כפול. - סדרת מצבים. - מ 981.

מִי אֲדִיר אֶפְסֹךְ	מִי בָרוּךְ בְּלִתֶּךָ	מִי גִבּוֹר בְּגִילֶךָ
מִי דָגוּל כְּדַמּוּתֶךָ	מִי הָדוּר כְּהִלּוּלֶךָ	מִי גִדִּי כְּפֻעוּדֶךָ
מִי זָכִי וּזְלִתֶךָ	מִי חָסִין חִלּוּפֶךָ	מִי טָהוֹר כְּטַכְסִיסֶךָ
מִי יָרוֹי כִּיחּוּדֶךָ	מִי כוֹבֵשׁ כְּכַמִּירֶתֶךָ	מִי לוֹבֵשׁ כְּלִבְנֶךָ
5 מִי מָרוֹם מְלַבֵּדֶךָ	מִי נָכוֹן נִכְחֶךָ	מִי סוֹאֵן כְּסִאֲתֶךָ
מִי עֵץ כְּעִלְלִיּוֹתֶיךָ	מִי פּוֹעֵל כְּפַלְאֶךָ	מִי צוֹאֵל כְּצִנְתֶּךָ
מִי קִנָּץ קִדְשֶׁתֶךָ	מִי רוּחַ רִנּוּתֶיךָ	מִי שִׁמְעַ שִׁירוֹתֶיךָ

מִי תִמָּם תִּפְאָרְתֶּךָ:

1 גבור: גדול כג' 3 חסין: חסיד אמנך' כחלופך פ' 4 יראי כל כ"י 5 כסאתך: כסאונך ב' * מנך 6 כעלילותיך:
 כענתך אפ' כפלאך: כפלאך וקמאפ כפעלך פ' כפלאותיך ד' 7 מי קדוש כקדושתך פאפ' רגנותך ו'

1 מי אדיר אפסך זולתך אין מי שנקרא אדיר (תהל' צג ד), ושימוש מלת 'אפסך' לפי דוגמת ישע' מז ח אני ואפסי עוד.
 כגילך כדמותך (בהרחבת המשמעות של המלה 'בן-גילי' שדומה לו בטבעו). 2 דגול ע"ש שה"ש ה' י דגול מרבבה. הדור ע"ש
 ישע' סג א זה הדור בלבד. ודאי כויעודך מי פועל בודאות כמוך לפי ייעודך. 3 מי זכאי זולתך שעל מלאכי השרת נאמר
 (איוב טו טו) שמים לא זכו בעיניו, ועל בני אדם (שם כה ד) ומה יזכה ילוד אשה. מי חסין חילופך תמורתך, ע"ש תהל'
 פט ט מי כמוך חסין יה. מי טהור כטכסיסך כטכסים (ר"ל כסדר) מלכותך. 4 מי ירוי (במקום ירוא) לפי משקל פועלי ל"ה
 (כה' בכל כ"י בכתוב יראוי). מי כובש ככמירתך מי כובש את כעסו כמוך שנבמרו רחמיך על הבריות. מי לובש כלבנך
 שלבושו לבוש לבן (דני' ז ט). 5 מי מרום מלבדך ע"ש תהל' צב ט ואתה מרום לעולם ה' (ועי' מה שדרשו ויק"ר כ"ד ב'
 ע' תקנ' ובמקבילות שם). מי סואן כסאתך (ל' ישע' ט ד כי כל סאון סואן ברעש) ר"ל מי מודד לאדם כמעשיו כמו שאחזק
 מודד לו טאה בטאה. 6 מי עץ כעלילותיך שאחזק גדול העצה ורב העליליה (ירמ' לב יט). מי צואל מי מגין (חידוש הפייטן
 מל' צאלים, איוב מ כב, במשמעות נהן צל) כצינתך ע"ש תהל' צא ד צנה וסותרה אמחו. 7 מי קינץ קדושתך מי הגיע לקץ
 קדושתך (מל' קנץ, קנצי למליך, איוב יח ג). מי ריוח רגנותיך מי יכול להרבות ולהרוות בשבחך. מי שימע שירותיך
 ע"ש תהל' קו ב מי ימלא גבורות ה' ישמיע כל תהלתו. 8 מי תימם תפארתך מי יכול לספר תפארתך עד תומה.

ובכן מי לא

סימון: א-ט ז-ט

- לא אומר אמרת ונפל דבר / תמיד תהלתך בפי כל ידבר:
לא בקשוני תהו היה נאמך / שמך מגדל-עז לרצים לעמך:
לא גבול שמך ופרצו אדירים / רבים וגועשים ולשבירת חקיה נגזרים:
לא דבר רק עשות משמרתך / קים סלה ועד קשט אמרתך:
5 לא הגת למחות שם דבקיך / צמאה נפשם לנעימת ימין חבוקיך:
לא ויתרת לשפיכת דם חסידיך / פקדת שלום הבטחת ליודעי סודך:
לא ולולת מאמריך כאנוש לכזב / עדות דברך בשמים נצב מהיכזב:
לא חפץ רשע אתה מעולם / סתרך מנוס ללון עם עולם:
לא טוב פצת היות לבד / נאור כי לך השגב ילבד:
10 לא ישר משפטיך לכל גוי הודעת / מחית פשע לעם-זו ידעת:
לא כחטאינו תעש לובש צדקה / לחשנו היום תשע כתמור דקה [מן הדקה]:

1 ידובר: מדובר קם מדבר ח 2 היה: היות בונך 3 פרצו מפ | גועשים מ | לשבירת זומ 4 רק: הוא הוט' ד 5 ימין
חבוקיך: חבוק דבקיך פ 6 לשפיכת: שפיכת כ לשפיכות ז שפיכות דוחקמנך שפך ב 7 מאמרך נכך פאפ | נצב
בשמים ארב* נכ"פ 8 אתה: הוא הוט' ד | ללון: בו הוט' נכ"ש הוט' פ | עם: עד פ 9 היות: האדם הוט' בדכ"ב
10 תעש: תעשה דונכך: לנו הוט' ד"פ | תשע היום פ דקה: מן הדקה הוט' בדאפפ"ך²

1 לא אומר אמרת ונפל דבר ע"ש יהושע כא מג לא נפל דבר מכל הדבר הטוב אשר דבר ה' אל בית ישראל. תמיד תהלתך בפי כל ידובר ע"ש תהלי קמה כא תהלת ה' ידבר פי (ידובר, ל' זכר, ברוב כ"י, לפי דרך הפייסנים שלא להקפיד ביותר על התאמת הפעל; ובקצת כ"י הוגה 'תדובר'). 2 לא בקשוני תהו היה נאמך ע"ש ישע' מה יט לא אמרתי לזרע יעקב תהו בקשוני. שמך מגדל עזו לרצים לעומך ע"ש משלי יח מגדל עזו שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. 3 לא גבול שמך ופרצו אדירים ע"ש ירמ' ה כב אשר שמתי חול גבול לים וכו', והמים האדירים (תהלי צג ד) לא יוכלו לפרוץ לעבור את הגבול. רבים וגועשים מתגדלים ומתנועעים (ל' ותגועש, תהלי יח ח). ולשבירת חוקיך נגזרים נמשכים לגבול שקבעת, ע"ש איוב לח יאשבר עליו חקי ואשים בריח ודלתים. 4 לא דבר ריק עשות משמרתך ע"ש דבר' לב מז כי לא דבר רק הוא מכם (לשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת, שם מו) כי הוא חייבם. קיים סלה ועד קושט אמרתך ע"ש משלי כב כא קושט אמרי אמת. 5 לא הגת (לפי צורת פעלי ע"ו) לא הגית למחות שם דבקיך ע"ש מ"ב יד כז ולא דבר ה' למחות את שם ישראל... צמאה נפשם ע"ש תהלי מב ג צמאה נפשי לאלהים. לנעימת ימין חבוקיך ע"ש שה"ש ב ו וימינו תחבקני. 6 לא ויתרת לא היית וותרן, לא נשאת. פקודת שלום הבטחת ע"ש ישע' ס יז ושמתי פקודתך שלום. 7 לא ולולת מאמריך כאנוש לכזב ע"ש במד' כג יט לא איש אל ויכזב. עדות דברך בשמים נצב מהיכזב ע"ש תהלי קיט פט לעולם ה' דברך נצב בשמים. 8 לא חפץ רשע אתה מעולם תהלי ה ה. סתרך מנוס ללון עם עולם ע"ש ישע' מד ז משומי עם עולם. 9 לא טוב פצת (ר"ל אמרת) היות לבד ע"ש ברא' ב יח לא טוב היות האדם לבדו. נאור כי לך השגב ילובד יוכרז עליך לבד שאתה נשגב (שגב, פי' רוממות), ע"ש ישע' ב יא ונשגב ה' לבדו ביום ההוא, או תהלי קמה יג כי נשגב שמו לבדו. וייתכן שלפני הפייטן היתה דרשה (שאיננה במדרשים הידועים) שדרשו לבדו-לבדו, בכיוון שרק להקב"ה ראוי להיות לבדו ולא לאדם (דומה למה שדרשו בפרקי ר"א י"ב אני יחיד בעולמי וזה יחיד בעולמו וכו'). 10 לא ישר משפטיך לכל גוי הודעת ר"ל לא לכל גוי אלא לישראל, ע"ש תהלי קמו כ"א מגיד דבריו ליעקב ומשפטיו לישראל. לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום. מחיית פשע לעם זו יידעת ע"ש ישע' מד כב מחיית כעב פשעיך. לעם זו ע"ש שמות טו טז. 11 לא כחטאינו תעש ע"ש תהלי קג י. כתימור דקה כהעלאת הקטורת שהיתה דקה, וביורכ דקה מן הדקה (יומא ד' ד').

ובכן מי לא יראך

סיוון: ח"ב.

יִרְאֶךָ אָדוֹן פּוֹעֵל לְמַעַנְךָ פְּעֻלָּתְךָ / בְּכַח מַעֲשֶׂיךָ גְּדֻלַּת וּמָאֵד נְעֻלִיתִי:
 יִרְאֶךָ גְּבֵהַ כָּל אֲשֶׁר תַּחֲתֶיךָ / דָּגוּל בְּמְרוֹמֵי רָמִים הוֹד תַּחֲנוּתֶיךָ:
 יִרְאֶךָ הַמֶּזֶן עִירִין הַצְּגִים סְבִיבְךָ / וַיִּנְעִימוּ שִׁיר בְּהַתְחַדָּשׁם בְּנֶהֱרָ שְׂבִיבֶיךָ:
 יִרְאֶךָ זֹהַר זִיקִים וְגִלְגָּלֵי רַעְמֶיךָ / חֵי הַצּוּרִים נִתְּצוּ מִפְּנֵי זַעְמָךָ:
 5 יִרְאֶךָ טִיף (נ"א טיס) בְּרָקִים הַמְּבָרִיקִים לְדַעְתָּךְ
 יֹאמְרוּ הַנְּנוּ בְּהַשְׁתַּלַּחַם עֲשׂוֹת מְשַׁמְעֶתְךָ:
 יִרְאֶךָ כְּרוֹב וְאוֹפֶן וְאַלְפֵי שְׁנֹאנֶיךָ / לֵהֵב חֲנִית וְאוֹר חֲצֵי שְׁנוֹנֶיךָ:
 יִרְאֶךָ מְלֹחַן כֶּפֶה וְדְבוּקַת רִגְבֶיךָ / נְסִים מְגַעֲרַתְךָ זֵיב מִשְׁק גְּבִיךָ:
 יִרְאֶךָ סֶגֶל חֶבְלֶךָ וְנַחֲלַת שְׁפָרְתְּךָ / עֶמֶךָ בְּבוֹר לִבְּךָ יִכּוֹן לְקַרְאֶתְךָ:

1 פעל: כל פועל נכאפ | נעלית: נתעלית מן האפב * 2 כל: וכל מהס' ב * | במרום רומים אב * 1 במרום רמים וכיב * 2
 במרום מרומים אפ במרום הרים בדומכ * 3 ושיר ינעומו פ | מנהר ב 4 רעמין אוח: רעמך שאר כיי נפסק | (חסרון דף) |
 נתצו: הרים הוס' פ 5 טיף: טיס בדוחקב * מנך: טיס פ טיסת אפ | המבריקים: הברקתה א | בהשתלחם: במשלחם בנך פ
 משמעתך: למשמעתך פ משלחתך אמ 6 ואור נד 7 רגוביך אפ | זיב חס' פ: זיב ב * מ 8 יכון: הכון בוח

1 יראך אדון פועל למענך פעלת ע"ש משלי טז ד כל פעל ה' למענהו, ר"ל כל פועל שפעלת למענך ייראך. בכח
 מעשיך ע"ש תהל' קיא ו כח מעשיו הגיד לעמו. גדלת תהל' קד א. מאד נעלית תהל' צו ט. 2 במרומי רמים ר"ל
 השמים (וי"ג במרום הרים, ע"ש ישע' לו כד). הוד תחנונתך מקום מנוחתך (ע"ש מ"ב ו ח אל מקום פלוני אלמוני תחנוני).
 3 עירין מלאכים, דני' ד יד. הצגים סביבך מימינו ומשמאלו, מ"א כב יט. וינעומו שיר בהתחדשם בנהר השביבים
 ע"פ המאמר חגיגה דף י"ד א' כל יומא ויומא נבראין מלאכי השרת מנהר דיגור ואמרי שירה ובטלי (ועי' ג"כ ב"ר ע"ח א'
 ע' 917). 4 זהר זיקים אור הברקים ('זיקים' כלשון המשנה, ברכ' ט' ב'). וגלגלי רעמין ע"ש תהל' עז יט קול רעמך
 בגלגל האירו ברקים תכל. הצורים נתצו מפני זעמך ע"ש נחום א ו לפני זעמו מי יעמוד... והצורים נתצו ממנו.
 5 טיף ברקים קול הברקים (הלשון מושאל מטפטוף המים), וי"ג טיס (במקום טיסת) ברקים (ושמא זה עיקר). המבריקים
 לדעתך בשליחותך. יאמרו הננו בהשתלחם עשות משמעתך ע"ש איוב לח לה התשלח ברקים וילכו ויאמרו לך הננו.
 6 ואלפי שנאניך שם למלאכים, ע"ש תהל' סח יח אלפי שנאן. להב חנית (ע"ש איוב לט כג) ואור חצי שנוניך ע"ש
 חבק' ג יא לאור חציך יהלכו לנוגה ברק חניתך. חצי שנוניך, פי' חציך השנונים. 7 מלון כיספה השמים העשויים ככיספה.
 ודבוקת רגביך הארץ, ע"ש איוב לח לה ורגבים ידובקו. נסים מגערתך ע"ש תהל' קד ז מן גערתך ינוסון. זיב משק
 גיב'ך זיבת מי הים, ע"ש ישע' לג ד כמשק גבים שוקק בו (הפייטן חפס 'גב' במשמעות 'גוב מים', כדעת רש"י ומהר"י קרא
 ורד"ק, שלא כדעת הראב"ע והאחרונים). 8 סגל חבלך ישראל, ע"ש שמות יט ה והייתם לי סגולה, ודבר' לב ט יעקב חבל
 נחלתו. ונחלת שפרתך ע"ש תהל' טז ו אף נחלת שפרה עלי. בבור לבב ע"ש תהל' כד ד נקי כפים ובר לבב. יכון

יִרְאַת פְּקִיד וְשֶׁר וְכָל שׁוֹפֵט / צֹאן יֶדֶךָ הַיּוֹם לְהַשְׁפִּיט:

10 יִרְאַת קְנוֹי וְקוֹנוֹ עוֹצֵר וְלִגְיוֹנוֹ / רוֹבָה וְעֹלָמָה חֲלָשׁ וְתוֹפֵשׁ פְּגִיּוֹנוֹ:

יִרְאַת שֶׁכֶן נְפוֹת וְכָל פְּלָכִים / תַּתְרוּמִים לְעֵד מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים:

9 שר וב*נפאפ | היום: עומדים היום ב*נכראפ | להשפט: מלהשפט ק בהשפט דפוסים 10 עוצר ולגיונו: עבד

ואדונו פ | ותופש: ותפוש אדוקמ

לקראתך ע"ש עמוס ד יב הכון לקראת אלהיך ישראל. 9 צאן ירך ע"ש תהל' זה ז ואנחנו עם מרעיתו וצאן ידו. 10 קנוי וקונו עבד ורבו. עוצר ולגיונו המושל וחילו (עוצר ע"ש ש"א ט יז זה יעצר בעמי). רובה צעיר, בחור. ועלמה בתולה. תופש פגיונו מי שיש בידו כלי זין. 11 שכן נפות היושב בכפר או בעיירה קטנה כגון נפות (יהושע יא ב) וכל פלכים גם בערים גדולות.

וּבִכֵּן מִי לֹא יִרְאַת מֶלֶךְ

סימון: חסר-ק. - מ 1682.

מֶלֶךְ תָּר כָּל סִתְרֵי גִזְזִים / שְׁמֶךָ יִתְפָּאֵר נֶצַח חֲכָם הָרָזִים:

מֶלֶךְ רַבּוּתִי רֶכֶב מַחֲנֹת קְדוֹשִׁים / קִרְבִּיךָ יֹאמְרוּ נוֹרָא אֱלֹהִים מִמְּקֹדֶשֶׁיךָ:

מֶלֶךְ צָר לְכַבּוֹדוֹ כָּל יִצּוּרִים / פְּלִיאָת מַעֲשֵׂיו יוֹדְעִים כְּאִישׁוֹן נִצּוּרִים:

מֶלֶךְ עֲזוּז וְגִבּוֹר לְעֵד יִתְהַלֵּל / סֵלָה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד גָּדוֹל וּמַהֲלָל:

5 מֶלֶךְ נוֹרָא תִהְלֶתוּ מְלָאָה הָאָרֶץ / מָרוֹם וְקְדוֹשׁ נוֹרָא לְמַלְכֵי אֶרֶץ:

מֶלֶךְ לַגְדֻלְתּוֹ אֵין חֶקֶר וְקִצְבָּה / כְּבוֹד בְּהִיכְלוֹ תִבְשֹׁר צָבָא וְצָבָא:

1 כל: בכל בנכך 2 קרביך: קרוביך דקפ 3 מעשיו: מעשיך חק | ואישון פ | ננצרים אמ 4 וגבור חס' ח | נורא:

נוראות אדיוב* 6 כבוד... וצבא: בכבוד הלול שמו יבשר צבא בצבא פ

1 מלך תר כל סתרי גזזים רואה (מל' לתור את הארץ, במד' יג טז) גזזי גסתרם, ע"ש ירמ' כג כד אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו. חכם הרזים לשון התלמוד (ברכות דף נ"ח א' הרואה אוכלסי ישראל אומר ברוך חכם הרזים), ר"ל יודע מה שבלב כל אחד, וכן פירש"י שם. 2 רבתי רכב ע"ש תהל' סח יח רכב אלהים רבתיים. מחנות קדושיך המלאכים. קרביך ישראל שקרבו אליך. יאמרו נורא אלהים ממקדשיך תהל' סח לו. 3 צר לכבודו כל יצורים ע"ש ישע' מג ז כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצאתיו וכו'. פליאת מעשיו יודעים כאישון נצורים ישראל, ע"ש דבר' לב י יצרנהו כאישון עינו. 4 עזוז וגבור... סלה מלך הכבוד תהל' כד ח"י. גדול ומהולל תהל' מח ב. צו ד ועוד. מלך נורא ע"ש תהל' מז ג כי ה' עליון נורא מלך גדול (וי"ג נוראות, ואם הוא עיקר, פי' עושה נוראות, ע"ש ישע' סד ב וכדומה). תהלתו מלאה הארץ חבק' ג ג. מרום וקדוש ע"ש ישע' נז טז מרום וקדוש אשכנז. 5 נורא למלכי ארץ תהל' עו יג. 6 לגדולתו אין חקר תהל' קמה ג. וקצבה מדה. כבוד בהיכלו תבשר צבא וצבא ע"ש תהל' כס ט ובהיכלו כבוד אומר כולו, ותהל' סח יב המבשרות צבא רב, ר"ל הצבא הנבצא כאן בהיכלו יבשר כבוד ה' (כנראה רואה הפייסן במלת צבא שם נקבה ע"ש ישע' מ ב. דני' ח יב, אם אין כאן שיבוש). ימינו תרום ידו תעוז תהל' פס יד. טוב ה' למעון נחום א ז.

מֶלֶךְ יְמִינוֹ תָרוּם יָדוֹ תַעֲזֹ / טְהוּרִים יֵאָדִירוּ טוֹב יִי לְמַעֲזוֹ:
 מֶלֶךְ חֲסִין יֵה נֶאֱדָר בְּקֹדֶשׁ / וְפִים יִשְׁתַּחֲווּ לִי בְהַדְרַת קֹדֶשׁ:
 מֶלֶךְ וְאַמֶּת יִי לְעוֹלָם הִלְלוּהָ / הִלּוּל עֲשׂוֹר כָּל הַנְּשָׁמָה תְהַלֵּל יָהּ:
 10 מֶלֶךְ דּוֹבֵר צָדֵק מִגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל / גִּזְרוֹתָיו תּוֹרוֹת אֲמֶת וּמִשְׁפָּטִים יִשְׂרָאֵל:
 מֶלֶךְ בָּרוּךְ בְּפִי כָל גּוֹיָה / אֲדָרַת תְּפָאֲרָתוֹ בָּרוּם וּבִתְחַת חֲוִיָּה:

7 וידו נך | יי חס' ד' 8 ונאדר ד' | ליי: לו דב*נכך 9 הלול: הללו אפ 10 תורות: תורת וך חס' 11 ובתחת: ותחת חקב

8 חסין יה תהלי' פט ט. נאדר בקדש שמות טו יא. ישתחוו לה' בהדרת קדש ע"ש תהלי' בט ב ועור. 9 ואמת ה' לעולם הללויה תהלי' קיו ב. הלול עשור כל הנשמה תהלל יה תהלי' קנ ג, ויש בפרק זה עשרה הלולים (הללו אל בקדשו וכו'). ויש מפרשים הלול עשור הלול עלי עשור (תהלי' צב ד), וגם זה מסתבר. 10 דובר צדק מגיד מישרים ישע' מה יט. תורות אמת ומשפטים ישרים נחמ' ט יג. 11 כל גוייה כל בשר, ע"ש תהלי' קמה כא, ויברך כל בשר שם קדשו. חווייה נאמרת, ל' יחוה דעת, תהלי' יט ג.

ברוב הקהלות אין אומרים פיסקא זו, ויש שאומרים רק את האותיות ב'ד'ו' וכו'.

וּבִכֵּן מִי לֹא יִרְאֶה מֶלֶךְ הַגּוֹיִם

¹ ס'מון: א-3. - ה 179. קרית ספר ל-א (תשמ"ז), 148.

הַגּוֹיִם אָפֶס וְתָהוּ נִגְדָה חֲשׁוּבִים / בְּחוּגֵיהֶם בְּדוּדִים וְעַמָּם לֹא נִחְשָׁבִים:
 הַגּוֹיִם גְּדִלִים מַעֲשֵׂה תַעֲתוּעַ וְהַבָּלִים / דְּבִקֵּיהֶם בְּדוּלִים מְסוּגְדֵי לַעֲץ בּוּלִים:
 הַגּוֹיִם הָכִין פֶּסֶל מִבְּקָשִׁים חֲרָשִׁים / וְתִיקֵיהֶם בְּהִשָּׁכָם וְהַעֲרַב יַחֲוֹדֶה פּוֹרְשִׁים:

פ פנוע בצנורה || 2 תענועים 1

1 הגוים אפס ותוהו נגדך חשובים ע"ש ישע' מ יז כל הגוים כאין נגדו מאפס ותוהו נחשבו לו. בחוגיך ישראל. בדודים ועמם לא נחשבים ע"ש במד' כג ט הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב. 2 גדלים מעשי תענוע והבלים ע"ש ירמ' י טו הבל המה מפשה תענועים. דבקיך ע"ש דבר' ד ד ואתם הדבקים בה' אלהיכם. בדולים מסוגדי לעץ בולים ע"ש ישע' מד יט לבול עץ אסגור. 3 הכין פסל מבקשים חרשים ע"ש ישע' מ כ חרש חכם יבקש לו להכין פסל לא ימוט. ותיקיך ישראל חסידך. בהשכם והערב יחודך פורשים מביעים בפירוש, ויותר נראה לנקד בשי"ן שמאלית, ר"ל שפורסין על שמע בקר וערב. 4 זהבם לאפודת מסכה מכינים ע"ש ישע' ל כב וטמאתם את צפוי פסילי כספך

הגוים והבם לאפדת מסכה מכינים / חרדי דברך לעבדך ביראה מוכנים:
 5 הגוים טוענים בכתף יתר צלייתם / ידועיך כורעים לך בפקוק חליותם:
 הגוים כסף מצפים עץ פסלם / לקוחיך בחביון עוף ישימו כסלם:
 הגוים מכנים קדשתך לעול הזמה / נשואיך משקצים יחום אשת הזמה:
 הגוים סמל תמונת נאלח מאליהם / עמך מעידים אדנותך אלהי האלהים:
 הגוים פגר מוכס פחזות תבלייתם / צבאיך קדוש אתה יושב תהלותם:
 10 הגוים קוראים ללא מושיע ומועיל / רעיך נשענים בך מלמד להועיל:
 הגוים שקר נסכם ולא אמן / תמימיך אומן אמונתך בועדם ינאמן:

4 זהבם: וכספם הוסי' 6 כסף: וזהב הוסי' דק: כספם כ' | עץ: לעץ כ' | בחביון: חביון קפ 7 לעול זימה א |
 אשת: אישות אחג (שמא זה עיקר) 8 תמונת: תבנית ג | אדנותך ג 9 צבאיך: אומרים הוסי' קך יאמרו הוסי' ג |
 צבאיך קדוש: צבאות קדש פ | אתה קדוש אנכך | תהלתם אמד' 11 בועדם א בועד ג

ואת אפדת מסכת זהבך, ואפודה לשון תקון הוא, ע"ש ואפדת לו (שמות כט ה, ות"א שם ותתקן). חרדי דברך ע"ש ישע' סו ה
 החרדים אל דברו. לעבדך ביראה מוכנים ע"ש תהלי' ב יא עבדו את ה' ביראה, וע"פ גוסס ברכת העבודה: שאותך לבדך
 ביראה נעבוד. 5 טוענים בכתף יתר צלייתם ר"ל עושים פסל ממנו, ע"ש ישע' מד ט חציו שרפתי במו אש ואף אפיתי
 על גחליו לחם אצלה בשר ואוכל ויתרו לתועבה אעשה... ידועיך כורעים לך בפקוק חליותם לפי מאמר חז"ל ברכ'
 דף כ"ח ב' המתפלל צריך שיכרע עד שיחפיקו כל חוליות שבשדרה. 6 כסף מצפים עץ פסלם ע"ש ישע' ל כב (ע'
 לעיל). לקוחיך ע"ש שמות וז ולקחתי אתכם לי לעם בחביון עוזק ע"ש חבק' ג ד ושם חביון עזה. ישימו כסלם מבטחם,
 ע"ש תהלי' עז ו ישימו באלהים כסלם. 7 מכנים קדושתך לעול הזימה לעול פי' לילד (ע"ש ישע' מט טו התשכח
 אשה עולה), והכונה על ישו הנוצרי ותולדותיו לפי המסורת היהודית. נשואיך ע"ש שמות יט ד ואשא אתכם על כנפי נשרים.
 משקצים ייחום אשת הזימה לידת זונה, ע"ש יחזק' כג מד, וייחום הוא לשון הריון, ל' תהלי' נא ו ובחטא יחמגני אמי.
 8 סמל תמונת נאלח מאליהם נאלח ע"ש איוב טו טז נתעב ונאלח, והכונה אל ישו, שנהגים אלהות בתמונתו. 9 פגר
 מוכס ע"ש ישע' יד ואתה השלכת... כפגר מוכס. פחזות תבלייתם ע"י ישע' י כה וכלה זעם ואפי על תבלייתם, וכנראה תפס
 אותו הפייסן במשמעות 'תבלי' (ל' תבל עשו) כפי' רש"י ועוד, ויש להבין: נושא פחזות פולחנם (פחזות מל' פחו כמים, ברא'
 מט ד, ר"ל תפוזן, מהירות) הוא פגר מוכס. צבאיך קדוש אתה יושב תהלותם אתה יושב בתוך תהלות צבאיך, ע"ש
 תהלי' כב ד ואתה קדוש יושב תהלות ישראל. 10 קוראים ללא מושיע ומועיל לפי גוסס תפלת 'עלינו לשבח': ומתפללים
 לאל לא יושיע, ועי' ג"כ ירמ' ב יא ועמי המיר כבודי בלא יועיל. מלמד להועיל ישע' מח יז אני ה' אלהיך מלמדך להועיל.
 11 שקר נסכם ירמ' י ד כי שקר נסכו ולא רוח בם. ולא אמן ע"ש דבר' לב כ בניס לא אמן בם. אומן אמונתך ע"ש
 ישע' כה א אמונה אומן. בועדם 'נאמן מביעים בבית הכנסת שלהם.

ובכן מי לא יראה מלך הגוים כי

סימון: טטריק.

כי תודה יתנו לך שבים / שופכים לב נכחה מיד נקשבים:
 כי רם אתה לכל לראש מתנשא / קדוש תהלות שמך עון נושא:
 כי צדקותיך כהררי אל מפרעים / פרי נושאים מחית תנוב וזרעים:
 כי עמך חסד והסליחה להורא / סלול חיי עד לחטאים תורה:
 5 כי נכה לבב ושפל תראה / מדתך לא כבשר לעינים יראה:
 כי למבטך כל מפעל סקור / כמוס וגם סתום אתך חקור:
 כי ירך פשוטה תוהים לקבל / טרם יקרא נענה לך קובל:
 כי חסדך גדול מעל חזקים / זורעי לצדקה לפיו קצור זקוקים:
 כי ועז מלכותך אהב משפט / העל כן נקראת אלהי המשפט:

1 מיד: ומיד בדב* לך מיד פ 2 לכל לראש חך²פ: לכל ראש שאר כי"י | תהלות: יושב תהלות קך כיאפ 4 החסד והסליחה: הסליחה והחסד נב*כ"י הסליחה קבד | להורא חס' א: למען תורא ד 5 לבב: לב ב* | ושפל: רוח הוסי' ב | כבשר ודם אפ כמדת בשר ודם פ | יראה: רואה אפ יראה ד 6 מפעל: פעל ח | וגם סתום: וגם סתום כחב* נאפ וחתום כך 7 יקרא: נקרא וק 8 לחזקים פ | לפיו אחז: לפי חסד ד לפי שאר כי"י | קצירה פ קיצור זקוקים אפ 9 אוהב פ

1 כי תודה יתנו לך שבים מתועדים לפניך, ע"ש יהושע ז יט ותן לו תודה. שופכים לב נכחה ע"ש תהלי' סב ט שפכו לפניו לבבכם. 2 רם אתה תהלי' קלח ו כי רם ה' ושפל יראה. לכל לראש מתנשא דה"א כט יא. קדוש תהלות שמך עון נושא (הלשון רומז לתהלי' כב ד) ר"ל תהלות שמך הן שאתה נושא עון (ל' מיכה ז יח). 3 צדקותיך כהררי אל מופרעים מגולים (ל' ופרע את ראש האשה, במד' ה יח, ובלשון המשנה, כגון כתוב' ז' ו' יוצאה וראשה פרוע), ולענין עי' ויקר' כ"ז א' ע' תרטי"ז (אלא ששם דורשין אותו על מעשי הצדיקים) מה הרים הללו גלויים כן מעשיהם של צדיקים גלויים, ועי' ג"כ פסיקתא דרי"כ דף ע"ג ב'. פרי נושאים מחית תנוב וזרעים עי' ויקר' שם (ופסדרי"כ שם) מה הרים הללו נזרעים ועושין פירות כן מעשיהם של צדיקים... 4 כי עמך החסד תהלי' קל ו. והסליחה להורא שם קל ד. סלול חיי עד דרך לחיי עולם. לחטאים תורה ע"ש תהלי' כה ח טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך. 5 נכה לבב ושפל תראה ע"ש ישע' סו ב ואל זה אביט אל עני ונכה רוח, ותהלי' קלח ו כי רם ה' ושפל יראה. מדתך לא כבשר לעינים יראה ר"ל מדתך לא כמדת בשר ודם הרואה לעינים, ע"ש ש"א טו ז כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב. 6 למבטך כל מפעל סקור ע"פ מאמר חז"ל ר"ה דף י"ה א' וכולן נסקרים בסקירה אחת. כמוס וגם סתום אתך חקור ע"ש דברי' לב לד הלא הוא כמוס עמדי חתום באוצרותי. 7 ירך פשוטה תוהים לקבל תוהים פי' שבים ומתחרטים, ועי' פרקי ר"א מ"ג וימין הקב"ה פשוטה לקבל שבים בכל יום. טרם יקרא נענה לך קובל ע"ש ישע' סה כד והיה טרם יקראו ואני אענה, וקובל פי' צועק (בלשון המשנה, כגון ידיים ח' ח', ובתלמוד ומדרש). 8 חסדך גדול מעל חזקים ע"ש תהלי' קח ה כי גדול מעל שמים חסדך, ומעל חזקים פי' מעל שמים, ע"ש איוב לו יח חזקים כראי מוצק. זורעי לצדקה לפיו קצור זקוקים ע"ש הושע י יב זרעו לכם לצדקה קצרו לפי חסד, ודרשוהו (סוכה דף מ"ט ב') אם אדם זורע ספק אוכל ספק אינו אוכל, אדם קוצר ודאי אוכל. לפי זה יש לבאר: אלה שזרעו לצדקה זקוקים הם לקצור לפי זריעתם. 9 ועזו מלכותך אהב משפט

10 כי דרכך לשתף רחמים בדינך / גדול בשתי המדות הטבעת אדינה:
כי בהכנע על הרעה תנחם / אפך תשיב אנופי קצפה לנחם:

11 תשיב: ישוב ב*כ

ע"ש תהי' צט ד ועזו מלך משפט אהב, ר"ל עזו מלכותך היא שאתה אוהב משפט. אלהי המשפט ישע' ל יח. 10 דרכך לשתף רחמים בדינך עי' פסיקתא רבתי מ' דף קס"ז א' היה מבקש לבראות את העולם בדין ולא היה יכול בשביל מעשה הצדיקים. ומבקש לבראותו ברחמים ולא היה יכול בעבור מעשה הרשעים. מה עשה. שיתף שניהם מדת הדין ומדת הרחמים... (שם) בזמן שחטא (אדם הראשון) דנו בשתי המדות במדת הדין ובמדת הרחמים... ולפי זה אומר הפייטן: גדול בשתי המדות הטבעת אדינה, ועי' ב"ר י"ב ט"ו ע' 112. הטבעת אדינה ע"ש איוב לח ו' על מה אדינה הטבעו. 11 בהיכנע על הרעה תנחם ר"ל בהיכנע החוטא תנחם על הרעה (ל' שמות לב יד. יואל ב יג). אפך תשיב אנופי קצפה ע"ש ישע' יב א אורך ה' כי אנפת בי ישב אפך ותנחמני.

ובכן מי לא יראך מלך הגוים כי לך

סיעון: חס' צ"ט

לך אדר נאה מכל פה / כי תהלתך רחום אף כופה:
לך בגרון חסידים רן יתאמר / כי שוע לא נכר בך נאמר:
לך גאות יתלבש ועז יתאזר / כי רמים תשפט בגבורה נאזר:
לך דמיה תהלה ביפי מכלל / כי קדשתך משלשים נצצי כעין קלל:
5 לך המית נצים עז מאדירים / כי צויתם חוק ולא נעדרים:
לך ווי דק מגערתך מתרופפים / כי פנים מכסים מאימתך שרפים:

1 רחום: חנון ורחום ק רחום אמה ד 2 רך חס' א 3 יתלבש: לבש ק' ילבש ב*כ' ח' תשפוט: תשפיל פמי 4 מוכלל אפ כעין (עין א) אח: חס' שאר כ"י 5 מאדרים אב*אפ' ולא: לא בקיפנ 6 ווי דוק: וחיקי דוק מ' מגערתך: מער ב*חמ

1 לך אדר נאה מכל פה אדר לשון תפארת והוד, והענין ע"ש תהי' קמו א כי נעים נאווה תהלה. אף כופה ע"ש משלי כא יד מתן בסתר יכפה אף. 2 לך בגרון חסידים רון יתאמר ע"ש תהי' קמט היו יעלו חסידים בכבוד ירגנו... רוממות אל בגרום. כי שוע לא ניכר בך נאמר ע"ש איוב לז יט ולא נכר שוע לפני דל, ר"ל אין לפניך משוא פנים. 3 לך גאות יתלבש ועז יתאזר ע"ש תהי' צג א ה' מלך גאות לבש... עז התאזר. כי רמים תשפוט ע"ש איוב כא כב והוא רמים ישפוט. בגבורה נאזר תהי' סה ז. 4 לך דמיה תהלה שם סה ב. ביופי מכלל ע"ש תהי' ג ב מציון מכלל יפי. קדושתך משלשים המלאכים נוצצי כעין קלל ע"ש יחזק' א ז ונוצצים כעין גהשת קלל. 5 לך המית נצים עז מאדירים קול המים, ע"ש מ"ב יט כה גלים נצים, והענין ע"ש תהי' צג ד מקולות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום ה', ע"פ הדרשה ב"ר ה' א' ע' 32 מתחילת בריית העולם לא היה קילוסו של הקב"ה עולה אלא מן המים... ומה היו אומרים אדיר במרום ה'. כי צויתם חוק ולא נעדרים ע"ש ירמ' ה כב שמתי חול גבול לים, עולם לא יעברנהו, ולפי זה הוא אומר ולא נעדרים, ר"ל לא מתעלמים מלקיים את החוק. 6 לך ווי דוק מגערתך מתרופפים עמודי שמים, ע"ש איוב כו יא עמודי שמים ירופפו ויתמהו מגערתו. כי פנים מכסים מאימתך שרפים ע"ש ישע' ו ב שרפים... בשמים

לָהּ זְמִירוֹת מִכֶּנֶף הָאָרֶץ פּוֹשְׁטִים / כִּי עֵינֶיהָ בְּכָל פְּנוֹתֶיהָ מְשׁוֹטְטִים:
 לָהּ חֲדָשִׁי בְּקָרִים אֲמוֹנָה מְרִבִּים / כִּי סוֹר לְמַשְׁמַעְתָּךְ חָשִׁים כְּרוֹבִים:
 לָהּ טִפּוֹחַ חֻזְקִים וְצִקְתַּת מוֹצָקִים / כִּי נֶעֱמָה פּוֹצְחִים אֶרְאָלִים וּמִצּוֹקִים:
 10 לָהּ יַחְלֹק עֶצֶם וְאִישׁוֹן יִנְשִׁיף / כִּי מֵאֵז גְּבוּלָם רוֹחֶה הַנְּשִׁיף:
 לָהּ כַּחַ וּגְבוּרָה לְחֻזֵּק וּלְגִדּוֹל / כִּי לְשִׁמָּה כָּל לָשׁוֹן תִּגְדֹּל:

מרופפים דיב* נכרפ 7 שוב מתחיל ז | פוצחים מ | עיניך: יה הוס' א 8 אמונה: תהלה ב* אפ 9 נועמך וחפ | פוצים חקפ 10 גבולם: גבולות א גבולים מ 11 נפסק ב*

יכסה פניו. 7 לך זמירות מכנף הארץ פושטים ע"ש ישע' כד טז מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק. כי עיניך בכל פינותיה משוטטים ע"ש זכר' ד י עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ. 8 לך חדשי בקרים אמונה מרבים מה שמתחדש בכל בקר מעיד מחדש על אמונתך, ע"ש איכה ג כג חדשים לבקרים רבה אמונתך (ויש מפרשים: המלאכים הנבראים בכל יום מנהר די נור מרבים להגיד אמונתך, ע"י לעיל, יראך, 3). כי סור למשמעתך חשים כרובים ממהרים, ע"ש ש"א כב יד וסר אל משמעתך. 9 לך טיפוח חזקים וצקת מוצקים השמים, ע"ש ישע' מח יג וימיני טפחה שמים, ואיוב לו יח חזקים כראי מוצק. כי נעמך פוצחים אראלים ומצוקים מלאכים וצדיקים (ע"ש ש"א ב ח כי לה' מצוקי ארץ) מזמרים לגועם ה' 10 לך יחלק עצם ר"ל עצם היום (שמות יב גא) והוא האור, ע"ש איוב לח כד אי זה הדרך יחלק אור. ואישון ינשיף ר"ל אישון לילה (משלי ז ט) יחשיך, ל' נשף. כי מאז גבולם רווחך הנשיף ר"ל מאז קבעת גבולם בנשיפת רווחך (הנשיף ל' נשפת ברוחך, שמות טו י, במשחק מלים מכיון). 11 לך כח וגבורה לחזק ולגדל ע"ש דה"א כב יט ובידך כח וגבורה ובידך לגדל ולחזק לכל.

ובכן מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה

סימון: תסרכ-י 75

יאתה תהלה ועז לבקדש נאדר / ומי שקול גשית גדלו לאדר:
 יאתה רוממות לרם בכחו ישגיב / ומי קשוט שונן שבחו להשגיב:
 יאתה צפירה ותפארת למלך הכבוד / ומי פתחיו בוא ביראה לעבוד:
 יאתה ענות תודה לאל הנאמן / ומי ספון הדר הודו להתאמן:

1 ועזוחס' אפ | גשת: אליו הוס' ח: גישת פ 2 ישגיב: משגיב נכ"ך בשגיב מ 3 ותפארת אבמנך | בוא אוחמ: בא שאר כרי 4 לאל: למלך פ | הודו: חילולו קאפ

1 יאתה... לבקדש נאדר ע"ש שמות טו יא מי כמוך נאדר בקדש. ומי שקול מי ראוי. 2 בכחו ישגיב ע"ש איוב לו כב ישגיב בכחו. ומי קשוט מי יכול להתקשט ולהתפאר. 3 צפירה ותפארת ע"ש ישע' כח ה ביום ההוא יהיה ה' צבאות לעטרת צבי ולצפירת תפארה. ומי פתחיו בוא ומי ראוי לבוא בפתחיו, דוגמת תהל' כד ג מי יעלה בהר ה'. שם טו א מי יגור באהלך, וכדומה. ביראה לעבוד ע"ש תהל' ב יא עבדו את ה' ביראה. 4 ענות תודה ע"ש תהל' קמו ז ענו לה' בתודה. לאל הנאמן דבר' ז ט. ומי ספון מי חשוב (מלה תלמודית-מדרשית, כגון מכילתא בשלח מס' ויסע ב' ע' 16) וכי מה אנו ספונים שאתם עומדים ומתרעמים עלינו, וכנראה בהתאם למשמעות המלה דבר' לג כא חלקת מחוקק ספון, ר"ל טמון כמטמון

- 5 יֵאָתֶה נִצַּח וּמִמְשָׁלָה לְחֵי עוֹלָמִים / וּמִי מִלֵּל וְלֹא הָחֹסֶם בְּבִלּוּמִים:
 יֵאָתֶה לְסִפֵּר מִלְאָכוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת / וּמִי כְעָרְכָּךְ בְּאוֹרָם בְּמִקְהִלּוֹת:
 יֵאָתֶה יְחִיד שֵׁם הַנִּכְבָּד לְהַעֲדָה / וּמִי טָכוּס טָעוֹן עָלוּ בְרַעְדָּה:
 יֵאָתֶה חֲסִדֵי צוּר סֵלָה לְהַזְכִּיר / וּמִי וַךְ דְּבִק דְּרָכָיו לְהַפִּיר:
 יֵאָתֶה וּדְאִי וְתִיק לְסִלֵּד בְּרַעְנָה / וּמִי הָגוֹן הֵלֶם הִלּוּלוֹ לְגִרְנָה:
 10 יֵאָתֶה דְרוֹשׁ צְדִיק בְּכָל עוֹנָה / וּמִי גְהוּץ שִׁירוֹת שְׁכָנוֹ לְהַמְעִינָה:
 יֵאָתֶה בְּרָכוֹת הַעֲטוֹת צְדִיק לְעִילּוֹם / וּמִי אֲנָכִי בָּא עַד הֵלֶם:

5 החסם: נחם פ 6 מלאכות: מלכות קכך | לנורא פ | תהלות: עלילות ד | כערך: כערך איבדוקכאפ כעמך מ
 7 הנכבד: והנוראהו' ק 8 דבקח' פ 9 ברננה: ברנה פ | הלם: הלום פ קלס אפ והילוליו א | 10 שירות חס' אבקפ
 11 להיעטות אדם | צדיק להיעטות ק | בוא במ

חשוב). הדר הודו להתאמן להתאמן להדר את הדרו. 5 ומי מלל ע"ש תהל' קו ב מי ימלל בבורות ה'. ולא החסם
 בבילומים ולא החסם פיו בחסימה (לבלום, פי' לרסן, תהל' לב ט עדי לבלום, ובמקורות מאוחרים (כגון ס' יצירה א') לבלום
 פה). לספר מלאכות מעשי ה', ע"ש תהל' עג כח אספר כל מלאכותיך. נורא תהלות שמות טו יא. ומי כערך ביאורם
 בישר במקלות מי יכול להגיד אותם במקלות לפי ערכם. 7 יחוד שם הנכבד ע"ש דבר' כח גח. טכוס מתוקן, מסודר
 (ל' טכיסט שפירושו סדר). 8 חסדי צור... להזכיר ע"ש ישע' סג ז חסדי ה' אזכיר תהלות ה'. ומי וך זכאי. דבק
 דרכיו להזכיר ע"ש דבר' יא כב לאהבה את ה' אלהיכם ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו, לפי דרשת חז"ל (ספרי עקב מ"ט) דורשי
 רשומות אומרים רצונך שתכיר מי שאמר והיה העולם, למוד תגדה, שמתוך כך אתה מכיר את הקב"ה ומדבק בדרכיו. עכ"ל. לפי
 זה יש להבין: להזכיר את דרכי ה' לדבק בהן. 9 לסלד ע"ש איוב ו י ואסלדה בחילה, ר"ל לקלס, לשבח. הלם הילולו
 לגרנה להביע בגורנו מה שהולם את הילולו (השם הָלַם – כך מנוקד ברוב כ"י – הוא כנראה חידוש הפייטן). 10 דרוש
 צדיק בכל עונה דרוש את ה' (ע"ש ישע' נה ו וע"ש דבר' יב ה לשכנו חדרשו) שהוא צדיק. ומי גהוץ נקי. שירות שכנו
 להמעינה לתת מעון לשירות שכנו, ר"ל מי ראוי לעמוד במקום קדש. 11 ברכות העטות צדיק שתעשה ברכות, ע"ש
 תהל' פד ז גם ברכות יעטה מורה, וע"ש משלי י ו ברכות לראש צדיק, והקב"ה הוא צדיק לעולם (לעילום, פי' לעולם, בדה"ב
 לג ז אשים את שמי לעילום). ומי אנכי בא עד הלום ע"ש ש"ב ז ח מי אנכי... כי הבאתני עד הלם.

וּבִכְנָן מִי לֹא יִרְאֶה מִלֵּךְ הַגּוֹיִם כִּי לֵךְ יֵאָתֶה כִּי

סיעון: ח"צ מרובע.

כִּי אֲדוּקִי אֵשׁ בְּאִימָה יֵאָפְדוּךְ / כִּי *בְּרִיתִי* בָּשָׂר בְּבִרְכָּה יִבְלַעְדוּךְ:

כִּי גִדּוּדֵי גִבָּה בְּגִהַר יִגִּידוּךְ / כִּי דְבִקִּי דְּפִרְתָּךְ בְּדִיצָה יִדּוּךְ:

1 בריתי: בריתי אמ ברייתי נכך בראי דפ 2 דנרתך: דחך ז | ידוך 3 הומי: הוגי בדכךאפ | בתגה: בחינוך אדי

1 אדוקי אש מלאכי השרת שהם בראי אש, ואדוק פי' דבוק, אחוז. יאפדוך ישבחוך, יפארוך (פי' בסדר מלכיות יום ב' דריה 1 'אאפדני'). בריתי בשר ישראל, ע"ש ברא' יז יג והיתה בריתי בבשרכם. כנראה חידש הפייטן בינוני פעול 'ברותי' או 'בריתי' (על משקל 'נשיאי') מהשורש 'ברת'. יבלעדוך יאמרו שאין בלעדוך. וכן ממשיך הפייטן לחלוק טור אחד למלאכים ואחד לישראל. 2 בגהר בכריעה, ע"ש מא' יח מב ויגהר ארצה. ידוך ידוך, ר"ל מתנועעים לך, ע"ש תהל' סח יג מלכי צבאות

- כי הוּמִי הַמֶּלֶה בְּהִגֵּה יְהוּדוֹךְ / כִּי וְהוּגִי וְתִיקוּתְךָ בְּנֻעָדֶם יוּדוֹךְ :
- כִּי זָכִי זָבֹול בְּזִמְרָתֶם יִזְבִּידוֹךְ / כִּי חֲפִי חָלֵד בְּחֻכָּם יַחֲדוֹךְ :
- 5 כִּי טַפְסָרִי טָהַר בְּטַעֲמָם יִטִּידוֹךְ / כִּי יוֹדְעִי יִרְאָתְךָ בְּיַחְוָלֶם יִיַּחֲדוֹךְ :
- כִּי כִתִּי כְרוּבִים בְּכִנְפֵיהֶם יִכְבְּדוֹךְ / כִּי לְמַדִּי לְקַחְךָ בְּלִהְקֶם יִלְבְּדוֹךְ :
- כִּי מַחְנֹת מְעוֹפְפִים בְּמַהֲלָלֶם יִמְאִידוֹךְ / כִּי נְשׂוּאֵי נְשָׁרִים בְּנֶאֱמָם יִגְדִּידוֹךְ :
- כִּי סְכוּכֵי סֶךְ בְּסִלּוֹד יִסְגְּדוֹךְ / כִּי עֹמְסִי עֲלֶךָ בְּעֹז יַעֲדוֹךְ :
- כִּי פְלִיאֵי פֶלֶא בְּפֶסַע (גִּיא בְּפֶלֶל) יִפְחֲדוֹךְ / כִּי צוֹעֲקֵי צָקוֹן בְּצָרְתָם יִצְעִידוֹךְ :
- 10 כִּי קְדוּחֵי קֶדֶח בְּקֶרְאֶם יִקְדוֹךְ / כִּי רוֹגְשֵׁי רִצְפָתְךָ בְּרִטֹט יִרְעִידוֹךְ :
- כִּי שְׁבִיבֵי שְׁלֵהָבוֹת בְּשֶׁכֶל יִשְׁהַדוֹךְ / כִּי תוֹמְכֵי תָם בְּתַהֲלָה יִתְמִידוֹךְ ::

בהימנן ז בהידור ק | והוגי: ועודי בד | ותיקותך אדומנפ: ותיקיך שארכי: | יודוך: יועדוך ח 4 זבולך פ | בזמירות בפ
בזמירותם אח בזמירתם דו | יחדוך: ייחדוך נפאפ 5 בטעם פ | ביחולם: ביופי דפ 6 למדי אדוקכ: למודי ומנכיס
לומדי שארכי 7 נשר מ 8 סך: סךך זקנך מ 2 | בסילוד: בסילודם חכ 2 | יסגדוך: יסגדוך א יסלדוך דגךפ ישגבוך ו |
עמוסי ק 9 פליאי: פחודי ק | פלא: פלד אקפי | פלאיך נוכך פלאח פ 2 | בפסע אבדוזמ בפשע ק: בפצח פ בפלל
שארכי: | יפחדוך: יפאירוך פ | בצרתם: בצעקס פ | 10 ירעידוך פ 11 שלהבת מ

ידון ידון. 3 הומי המולה מרעשי רעש, המלאכים (המולה ע"ש ירמ' יא טז. יחזק' א כד). והוגי ותיקותך ישראל
ההוגים שאתה ותיק. יודוך ע"ש תהל' קמה י יודוך ה' כל מעשיך. 4 זכִי זבול מלאכי השמים שהם זכים מחטא. יזבִידוך
יתנו לך הלק, ע"ש ברא' ל כ זבדני אלהים אתי זבד טוב. חפי חלד צדיקי ישראל שהם חפים מפשע ביהו"כ, וחלד פי' תבל, ע"ש
תהל' מט ב האזינו כל יושבי חלד. בחכם יחדוך ישמחו בך בלבם, ע"ש שמות יח ט ויחד יתרו. תהל' כא ז תחדוהו בשמחה
את פניך. 5 טפסרי טוהר שרי צבא הטוהר, תואר למלאכים. יטידוך ישירו לך בפיוטים (י טידי' מקביל לפיוט וטיידן
לפיוטן, עי' תוספות ירמ' מזות א' ג' בענין פירוש מלה זו, ועי' במדרש (המובא ע"י רמב"ם בפירוש המחזור, ומקורו נעלם
ממני) על ר"א בן דמא שקראו עליו אי טיידן אי פייטן, וכל החומר אצל אורבך, ס' ערוגת הבושם לר' אברהם בן עזריאל, כרך
ג' ע' 510-511. ויש גורסין יטירוך, עיי"ש. ויש מפרשים טיידים ממליצים, ועי' פסדר"כ דף ל"ג ב' בהערה ס"ב שם. 6 למדי
לקחך למודי ה' שהם לומדי התורה שהיא לקח טוב (משלי ד ב). בלהקם בקהלם (ע"ש ש"א יט כ להקת נביאים). ילבדוך
שואמרים בשגב שמו לבדו (תהל' קמח יג). 7 במהללם בהילולם (משלי כז כא איש לפי מהללו). ימאידוך יאמרו עליך
מאד מאד. נשואי נשרים ישראל, ע"ש שמות יט ד ואשא אתכם על כנפי נשרים. יגידוך יכירו כי אתה נגיד עליהם.
8 סכוכי סך המלאכים המכסים את פניהם בכנפיהם (ישע' ו ב), וכנראה חפס הפייטן סך במשמעות סוך (וי"ג סך, כנראה
במשמעות דומה). וי"מ סכוכי סך מכסים פניהם מלהביט (סך במשמעות 'סכות'). בסילוד ע"ש איוב ו י ואסלדה בחילה.
יסגדוך ישתחוו לך (ישע' מו ו יסגדו אף ישתחוו). עומסי עולך ישראל העומסים עול מצוות עליהם. 9 פליאי פלא
מלאכים ששם פליא (שופט' יג יח). בפסע, ר"ל בכל פטיעה ופטיעה. וי"ג בפלל בתפלה. צועקי צקון ע"ש ישע' כו טז
(שתפסו הפייטנים כשם 'צקון'). יצעידוך צועדים אליך (ויש תופסים את בנין הפעיל במשמעותו של גורם, ומפרשים: מתפללים
שתצד אליהם להושיעם (עי' ערוגת הבושם). 10 קדוחי קדח מלאכי אש (קדחה באפי, דבר' לב כג ועוד). יקדוך קודים
לפניך. רוגשי רצפתך הכהנים המפיסין וחוזרין ומפיסין כדי להרגיש כל הטוהר, שנא' (תהל' נה טו) בבית אלהים נהלך ברגש
(יומא דף כ"ד א'). ירעדוך ירעדו מפניך. 11 שביבי שלהבות מלאכי אש. ישהדוך יעידוך. תומכי תום העומדים
בתמימותם.

ובכן מי לא יראה מלך הגוים כי לך יאתה. כי בכל

סימן: 36.

- בכל און אוסיף אמץ לגדלך / ברוך ברור שם כבוד גדלך:
 בכל גוף ונשמה ישגב הלולך / ברוך דובכים לך נטעי אהלך:
 בכל הון מתאהב מלכות עלך / ברוך וקדוש פוצחים יראיך לעלך:
 בכל זוית מקטר ומגש לך / ברוך חרדים להמאות יודעיה בשלך:
 5 בכל טוח יעץ חסיון צלך / ברוך יאמרו משעשעי אמן אצלך:
 בכל כסל יחדו אלהותך קהלך / ברוך לענות אחר חטיבת חילך:
 בכל מדת חסד וקו משקולך / ברוך נואמים תאבי און לקולך:
 בכל שיח ושער שמי שכלך / ברוך עניתם באמר יפה כלך:

1 אומץ: שבת חס' נדאפ | ברור חס' סאפ 2 ישגב כד 3 עולך: שלך ב 4 זוית אוק: זויות שאר כיי | יודעיה:
 יודעיה ומינכך | בשלך: בשאלך בג 5 יעץ פ | חסיון: חביון פ | אצלך: אצולך אכאפ 6 יחדו: יחדו א יחדו: יחדו פ
 7 קולך: לקולך וזפ 8 שמי שכלך: שמי זבולך ג' שמי זבולך שכלך ז'

1 בכל און בכל כח (ל' ראשית אונן, דבר' כא יז). אוסיף אומץ ע"ש איוב יז ט וטהר ידיס יוסיף אמן, והענין ע"ש מאמר חז"ל שבת דף ק"ט ב' כל העונה אמן יהא שמיא רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו וכו'. ברוך ברור שם כבוד גדלך ע"פ מה שרגילים לומר בקריאת שמע 'ברוך שם כבוד מלכותך', בשבח גדלך המתברר במעשיך. וכנראה סידר הפייטן את שלוש השורות הראשונות כנגד 'בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך' (דבר' ו ד). 2 דובכים אומרים. נטעי אהלך ע"ש במד' כד ו כאהלים נטע ה'.... ר"ל ישראל שהם נטעי אהלך (ייתכן שהפייטן תפס אהלך מל' אהל, שלא כפשוטו של המקרא, כדרך רש"י ברכות דף ס"ז א') אומרים ברוך. 3 בכל הון מתאהב מלכות עולך ע"ש ואהבת את ה' אלהיך... ובכל מאדך, וכתב 'מלכות עולך' במקום 'עול מלכותך' (והוא השפיע על הפועל המדבר בל' וכו'). ברוך וקדוש פוצחים יראיך שאומרים קדושה כשם שאומרים אותה המלאכים. 4 בכל זוית מוקטר ומוגש לך ע"ש מלאכי א יא ובכל מקום מקטר מגש לשמי. ברוך חרדים להמאות יודעיה ישראל מקפידים לומר מאה פעמים ביום 'ברוך', ע"פ המאמר (מנחות דף מ"ג ב') חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום. בשלך ע"פ ברכות דף מ' א' ברוך ה' יום יום... כל יום ויום תן לו מעין ברכותיו. 5 בכל טוח בכל לב, ל' איוב לח לו מי שת בטוחות חכמה. יועץ חסיון צלך ע"ש תהל' גז ב ובצל כנפיך אחסה, ר"ל בכל לב מרגישים עצם העובדה שחוסים בצלך. משעשעי אמן אצלך ישראל אומרים ברכת התורה שהיא אמן אצלך, ע"ש משלי ח ל ואהיה אצלו אמן ואהיה שעשועים יום יום, וע"פ דרשת חז"ל ב"ר א' א' (ע' 2) התורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה. 6 בכל כסל בכל לב (כסל' משמש תואר למקום מחשבה, דוגמת משלי ג כו כי ה' יהיה בכסלך), יחדו אלהותך בקריאת שמע. ברוך לענות אחר חטיבת חילך לענות בשכמל' אחרי שחילך (ישראל) עשו אותך חטיבה אחת באמירת שמע ישראל, לפי מאמר חז"ל (חגיגה דף ג' א') אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, דכתיב שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד וכו'. 7 בכל מדת חסד וקו משקולך בכל מדה ומדה שאתה מודד לאדם (כלשון המשנה, ברכות ט' ה') הן במדת חסד הן בקו משקולת הדין. ברוך נואמים שחייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה. 8 בכל שיח ושער שמי שכלך בכל שיחה סוערת שמתוככים בה לומדי תורה, ע"ש נחמ' ח ח ויקראו בספר בתורת אלהים מפורש ושום שכל. ולפי זה רומז הפייטן כנראה על מנהג עתיק (הידוע מהמדרשים) לפתוח את הדרשה בכעין ברכת התורה, כגון ברוך המקום ב"ה

בְּכָל פְּתִיחַת מִפְרָשׁ צָנִי מְגִדֶּלֶךָ / בְּרוּךְ צֹהֵל הַחֶלֶם עוֹ לְהַגְדִּילֶךָ:
 10 בְּכָל קֶץ הַפְּלֹאת נְסִים לְגִדֶּלֶךָ / בְּרוּךְ רַחֲשֵׁם עַל הַצֵּת חֲרוּלֶךָ:
 בְּכָל שָׁכֵן בְּהַתְּעַדָּנָם מִמְּגִדֵי אֲשֶׁלֶךָ / בְּרוּךְ תְּמִימִיךָ יִתְּנוּ לְךָ מִשְׁלָךְ:

9 פתיחה ד"פ פתיחת ידך מ | צני: צבי פ | צהל: צהלם פ 10 לגודלך אח לגורלך וק | רחשם: רוחשים דוקנך | ממגד אפ | יתנו: נותנים פ

שנתן תורה לעמו ישראל, וכדומה. וי"ג שמי שכלך, ולפי זה יש לבאר: בכל שית ר"ל אילן (ל' אחד השיחים, ברא' כא טו) שמברכין עליו בליבלובו ברכת שלא חסר בעולמו דבר, ובכל טערה וכו' שמברכין עליה שכתו וגבורתו, שיצאה משמי שכלך, ר"ל מהשמים שעשית בתבונה. ויש להודות ששני הפירושים דחוקים הם מאד (בחלקם הם ניתנים כבר בימי הבינים, עי' ערוגת הבושם ג' 513), וגם הנוסח מפורק הוא (י"ג שית וסעד' ומפרשים אותו על הברכות שבטעודה, וי"ג טיע וסער, עי' ערוג"ב). באומר יפה כולך ע"ש שה"ש ד ז (בשינוי) ושם א טו. 9 בכל פתיחת מפורש צני מגדלך בכל פעם שפיתחים ספר תורה (המפורש ושם שכל, נחמ' ח ח) לקרות בו מן הבימה (המגדל, והוא ע"ש מגדל העץ שעמד בו עזרא הסופר, נחמ' ח ד) ברוך צהל החלם אומרים ברכה לפנייה להגדילך ע"ש הבו גדל לאלהינו (דבר' לב ג), ממנו לומדין ברכת התורה לפנייה (ברכות דף כ"א א') ולפי זה הוא אומר 'החלם' (ברא' יא ו), היינו תחילת הקריאה. ומה שפירשו מפרשי ימי הבינים, בכל פעם שפתח כהן גדול בשם מפורש בבית המקדש, שעליו כתוב (שה"ש ד ד) כמגדל דוד צוארך (דרשוהו על ביהמ"ק בשה"ש רבה שם) אמרו העם בשכמל' (לפי המשנה, יומא ג' ח'), פחות מסתבר. 10 בכל קץ הפלאת נסים (ע"ש דני' יב ו קץ הפלאות) ר"ל בכל זמן שעשית נסים לישראל מברכין ברוך שעשה נסים וכו' (כדברי המשנה, ברכות ט' א'), ובפרט במקומות שעקר עבודה זרה מהם (שם). ברוך רחשם על הצת חרולך מברכין על עקירת הקוצים הללו (הצת ע"ש ירמ' יא טז וכדומה, חרולים ע"ש משלי כד לא וכדומה). 11 בכל שכן בכל מקום שהם שוכנים. בהתעדינם ממגדי אשלך בסעדם ממגדי האילנות. ברוך... משלך מברכים על כל מין ומין, ואומר 'משלך' מעין ברכותיו, עי' לעיל 4.

וּבִכְנֵן מִי לֹא יִרְאֶה מְלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לֶךָ יֵאָתָה. כִּי בְּכָל חֻכְמִי

סיעון: תשכ"ק

חֻכְמִי תִּם דֶּרֶךְ הַמַּאֲחִלִּים לְכוֹן / שֹׁחַר מְעוֹרָרִים לְקִרְאָתְךָ הַכּוֹן:
 חֻכְמִי רַבִּי תוֹרוֹת הַיִּשְׂרָאֵל בְּלִבּוֹתָם / קוֹדִים וּמִשְׁתַּחֲוִים רְצוֹת גְּדִבָּתָם:

1 המאחלים דרך א | המיחלים אפ | הכון: יכון מ 2 תורה אפ | גדותם חמאפ

1 חכמי תום דרך המאחלים לכו ע"ש תהל' קיט א אשרי תמימי דרך, ושם ה אחלי יכונו דרך, ר"ל החכמים הרוצים שיכונו דרכיהם שחר מעוררים ע"ש תהל' נו ט אעירה שחר (וכן תהל' קח ג). לקראתך הכון ע"ש עמוס ד יב הכון לקראת אלהיך ישראל. 2 חכמי רובי תורות ע"ש הושע ח יב אכתוב לו רובי מורתי. הישרים בלבותם תהל' קכה ד.

- חֲכָמִי צִירוֹף אוֹתִיּוֹת שֶׁם עֲלוֹמָךְ / פּוֹקְדִים שְׁקוֹד סִפְף אוֹלָמָךְ:
 חֲכָמִי עֲדוֹת קֶשֶׁט אֲמָרִי אֲמָתְךָ / סוֹקְדִים שְׁוֹת לְנִגְדָם אִימָתְךָ:
 5 חֲכָמִי נָאֻם צוֹפִים *וּפִיּוֹף* מְדַבֵּרְךָ / מִלְחָמָה מְשִׁיבִים בְּשַׁעֲרֵי דְבִירְךָ:
 חֲכָמִי לָמֵד הַמוֹעִיל מִפִּיךָ חֲנוּן / כָּבוֹד שָׁמַיִם לְשִׁמְךָ בְּחֲנוּן:
 חֲכָמִי יִרְאֵת אֱלֹהִים מוֹשֵׁל צִדִּיק / טוֹבָךְ קוֹוִים קָרוֹב וּמִצְדִּיק:
 חֲכָמִי חֲפוּשׁ מְטַמוֹנֵי חֲכָמָה וְדַעַת / זְקוּקִים זִמְרָה גְאוֹת מוֹדַעַת:
 חֲכָמִי וְדוֹי עֲבוֹדַת יוֹם הַסְּלִיחָה / הוֹמִים בְּתַחֲנוּן שְׁמָעָה וְסְלִיחָה:
 10 חֲכָמִי דְבָרִים קַחַת שׁוֹב עֲדִיךָ / גּוֹעִים אָנָּה זְכוֹר לַעֲבָדֶיךָ:
 חֲכָמִי בְּטוּחִי בְּבִרְיַת כְּרוּתָה לְמִדּוֹתֶיךָ / אֲנַקְתָּם אֲזוֹן דּוֹפְקֵי דְלִתּוֹתֶיךָ:

3 אותיות: אותות זמן | פוקדים: שוקדים חזק | ספף: סיפי דפ | אולמך: עלומך ח 5 ופיוף: יפיפית מ יופי גייפות
 פ יפיוף אפ 6 המועיל: להועיל ד'זופאפ | שמך ד 7 וצדיק אפ דפוסים | קווים: מקוים בו 8 חכמות או חכמת ק
 (כצ"ל) | זקוקים אברדוקמ: זוקקים שארכי | זמר: זמר כמה כי | נפסק זפ (חסרון דף) 9 עבודת: בעבודת דפוסים
 11 בוטחים כ בטוחים | כרותה: ברת אפ | דלתיך דו

רצות נדבתם כדי שתרצה נדבת פיהם, ע"ש תהלי קיט קח נדבת פי רצה נא ה'. 3 חכמי צירוף אותיות שם עלומך
 היורעים סוד צירוף אותיות שם הויה שאין מגלין אותו לכל אלא חכמים מוסרין אותו לתלמידיהן... דכתיב זה שמי לעולם
 (שמות ג טו) עלם כתיב (קידושין דף ע"א א'). פוקדים שקוד ספף אולמך המקפידים לשקוד על דלתות ביהכ"נ, ע"ש משלי
 ח לה לשקוד על דלתותי יום יום, וע"ש תהלי פד יא הסתופף בבית אלהי (וי"ב ספי, ומסתבר). 4 חכמי עדות קושט אמרי
 אמתך חכמי התורה, ע"ש תהלי יט ח עדות ה' גאמנה, ומשלי כב כא להודיעך קושט אמרי אמת. סוקדים (כנראה ע"ש איכה
 א יד נשקד עול פשעי, לפי הפירוש המסורתי 'נמשך') מכוונים ומשירים את לבם שוות לנגדם אימתך ע"ש תהלי טו ח שוית
 ה' לנגדי תמיד. 5 נאום צופים דברי הנביאים. ופיוף מדברך לפי מפרשים אחדים לשון יופי, ואם גירסת זו נכונה, יש
 לפנינו חידוש הפייסן געז שאין רואים בו מה גרם לכך. ולפי הרו"ה הוא קיצור מלת יפיפית. וי"ג פיות (כן ערוגת הבושם וקצת
 כי"י, ורוב דפוטי מ' פולין) או יופי וכדומה. כנראה יש כאן שיבוש די עתיק, ויש לכתוב 'ויפיות מדברך', לפי ענין ומדברך
 נאווה (שה"ש ד ג), ר"ל הבקיאם בדברי הנביא. מלחמה משיבים בשערי דבירך ע"ש ישע' כח ו משיבי מלחמה שערה,
 שדרשוהו (מגילה דף ט"ו ב') שנושאים ונותנים במלחמתה של תורה... אלו ת"ח שמשכימין ומעריבין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות.
 6 חכמי למד המועיל ע"ש ישע' מה יז אני ה' אלהיך מלמדך להועיל. כבוד שמים לשמך ע"ש תהלי טו ב זמרו כבוד
 שמו שימו כבוד תהלתו. 7 יראת אלהים מושל צדיק ע"ש ש"ב כג ג לי דבר צור ישראל מושל באדם צדיק מושל יראת
 אלהים. קרוב ומצדיק ע"ש ישע' ג ח קרוב מצדיקי. 8 חיפוש מטמוני חכמה ודעת ע"ש משלי ב ד וכמטמונים
 תחפשנה. וכנראה צ"ל חכמת ודעת, ע"ש ישע' לג ו. זקוקים זמר גאות מודעת ע"ש ישע' יב ה זמרו ה' כי גאות עשה מודעת
 זאת בכל הארץ. וי"ג זקוקים, ר"ל מכריחים אחרים לזמר. 9 חכמי וידווי שיש כמה וידוויין בעבודת יו"כ. שמעה וסלחה
 דני' ט יט. 10 דברים קחת שוב עדיך ע"ש הושע יד ג קחו עמכם דברים ושובו אל ה'. ועדיך (יד ב) שובה ישראל עד
 ה' אלהיך. גועים צועקים. אנא זכור לעבדיך דבר' ס כז. 11 בטוחי בברית כרותה למדותיך ע"פ מאמר חז"ל
 ר"ה דף י"ז ב' ברית כרותה ל"ג מדות שאינן חוזרות ריקם. אנקתם און דופקי דלתותיך הדופקים על דלתותיך כדי
 שתאזין אנקתם.

וּבְכֵן מִי לֹא יֵרָאֶךְ מִלֶּךְ הַגּוֹיִם כִּי לֶךְ יֵאָתָה. כִּי בְכָל חֻכְמֵי הַגּוֹיִם

סימן: ס"ז. – ה' 178. קרית ספר ל"א (תשע"ז), 149

הַגּוֹיִם אֵימִים וּמְזוּמִים קָדָר וְאֲדוֹמִים / בְּלָעַם קָלָעַם גְּמוּמִים וְדוּמִים:
הַגּוֹיִם גּוֹמֵר וּמְגוּג אֲשֶׁכֶּנּוּ וְרוּמִים / דִּכְאֵם הִכְאֵם זְעוּמִים מְחַרְמִים:
הַגּוֹיִם הַגָּרִים קְטוּרִים לֹדִים וְאַרְמִים / וּפְחָם שִׁכְחָם מִתַּחַת רַמִּים:
הַגּוֹיִם זֶרַח נַחַת מְזִים וְשָׁמִים / חֲסָמִם פְּרָסָמִם שִׁימָם שׁוּמָמִים:
5 הַגּוֹיִם טָבַח גָּחַם וַיֵּתֶר רְאוּמִים / יִסְרָם הִסְרָם מְהִיּוֹת אָמִים:
הַגּוֹיִם כִּפְתּוּרִים כְּסִלּוּחִים לְטוֹשִׁים וּלְאָמִים / לִפְתָּם כִּפְתָּם סְעוּרִים רְעוּמִים:
הַגּוֹיִם מְבֹשֶׁם וְאֲדָבָאֵל מְשַׁמְעִים וְדוּמִים / נִפְצָם הִפְצָם שִׁיתָם הִדְמִים:
הַגּוֹיִם סָבָא וַחֲוִילָה סִבְתָּכָא וְרַעְמִים / עֲקָרָם קִרְקָרָם דּוּוּיִים עֲמוּמִים:
הַגּוֹיִם פִּלְשֶׁת עֲמוֹן אֲשׁוּר וְעִילָמִים / צִמְתָּם הִמִּיתָם תָּנֵם לְמַהְלוּמִים:

כ"י הנ"ל (אין כ"י זפאפ); עלון מודפס, קרית ספר ל"א, 146 ||

2 אשכנז: וריפת הוי' 1 | ורומים: ותרומים בד'חנך 3 לודים: לוד קמז ולוד א 4 ונחת מ'ד | וזמים א | כרסמם:
חרסמם מנכ' | שימם: שיתם מנכ 5 וגחם ד' | וגתר ק' | הסימם: חסרם עלון 6 כסלוחים כפתורים 7 | סעורים קנכ' |
סערם שאר כ"י 8 סבתכא: סבתא כ וסבתכא מ' | דוויים: דמומים כך 9 ועמון בדוחנכ' | אשורים ב ואשור וח

1 הגוים כל הפיוט כולל רשימת שמות הגוים הידועים מהמקרא, בתוספת בקשה להשמידם, תגובה טבעית ומונחת מתוך הדיכוי
שהיו בתקופת חיבור הפיוט. אימים דבר' ב י. זמזומים שם ב כ. קדר ברא' כה יג. ואדומים שם כה ל. בלעם ע"ש תהי'
כא י באפו יבלעם. קלעם פי' זרקם, ע"ש ש"א יז מט ויקלע, ושם כה כט ואת גפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע. גמומים
גדועים (הלשון לקוח מהתקלאות, עי' במשנה שביעית ד' ה' ועוד). דמומים ע"ש שמות טו טז ידמו כאבן. 2 גומר ומגוג
אשכנז ברא' י ב"ג. הכאם הכם. זעומים פגועי זעם, ע"ש משלי כב יד זעום ה' יפול שם. 3 הגרים קטורים בני הגר
וקטורה נשי אברהם. לודים וארמים ברא' י כב. וכחם הוכיחם. שכחם השכיחם. מתחת רמים מתחת השמים, ע"ש
איכה ג טו תרדוף באף ותשמידם מתחת שמי ה'. 4 זרח ונחת מזים ושמים ברא' לו יג. חסמם חסום אותם, תעכבם.
כרסמם ע"ש תהי' פ יד יכרסמנה חזיר מיער. שימם שוממים ע"ש איכה א יג נתגני שוממה. 5 טבח גחם ויתר
ראומים ר"ל ויתר בני ראומה פלגש נחור, ברא' כב כד. 6 כפתורים כסלוחים ברא' י יד. לטושים ולאומים שם
כה ג. לפתם קלקלם, ע"ש איוב ו יח ילפתו ארחות דרכם, ועי' התרגום שם. כפתם קשרם (לשון המשנה, תמיד ד' א' ועוד).
סעורים רעומים פגועי סער ורעם, וי"ג סערם, ר"ל הפיצם. 7 מבשם ואדבאל משמעים ודומים ברא' כה יג"ד.
נפצם שברם, ע"ש תהי' קלז ט ונפץ את עולליך אל הסלע. שיתם הדמים שיתם חתיכות, ע"ש דג' ב ה' הדמין תתעבדון.
8 סבא וחווילה סבתכא ורעמים ברא' י ז. קרקרם נפצם, ע"ש במד' כד יז וקרקר כל בני שת. דוויים מ' דוי.
עמומים אפלים, ע"ש יחזק' לא ח ארזים לא עממהו. 9 אשור ועילמים ברא' י כב. צמתם ע"ש תהי' צד כג וברעתם
יצמיתם, וכדומה. תנם למהלומים למכות (במקום מהלומות, משלי יח ו פיו למהלומות יקרא). 10 קיר ומואב ישע'

10 הגוים קיר ומואב לודים וענמים / רטשם נטשם דקים צנומים:
הגוים שישך ומדי כמים ולב-קמים / תעבם העיבם לאין תקומים:

10 קיר: קדר דו | 11 וכתים מנ | העיבם: תעיבם עלון

טו א כי בליל שודד קיר מואב (והפייטן חפס קיר כשם אומה), ויג קדר, ומסתבר. לודים וענמים ברא' י יג (לעומת הלודים הנזכרים לעיל 3), ויג להבים (שם). רטשם שברם, ע"ש ישע' יג יח וקשתות נערים תרטשנה. דקים צנומים ברא' מא כג. 11 שישך בבל, ירמ' כה כו. ומדי ברא' י ב. כתים שם י ד. לב קמים הכשדים, ע"ש ירמ' נא א ואל יושבי לב קמי. תעבם ע"ש דבר' ז כו ותעב תתעבנו, ועוד. העיבם תאפיל אותם, ע"ש איכה ב א איכה יעיב באפו. לאין תקומים לאין תקומה, ע"ש ויק' כו לו ולא תהיה לכם תקומה לפני אויביכם.

ובכן מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה. כי בכל חכמי הגוים ובכל

סיוון: תסריק.

ובכל תקף יאמן עז הלולך / שלות שודדים ושאננותם בהילילך:
ובכל רגש ימתק סוד אמוניך / קרנות צדיקים ברוממך בארמוניך:
ובכל צעד יפוז ויכרכר לכבדך / פאתי בוגדים מארץ באבדך:
ובכל עצם יושר שיר לעלך / סגולתך ממחץ מכתם בהתעילך:
5 ובכל נפות ינעם זמר לגדלך / מלכי אדמה מכבודם בהדלך:
ובכל לשון ישגב שמך לבדך / כנת נטעך בטח בבדך:

1 שודדים: בוגדים אפ | ושאננים אפ | 2 בארמוניך: תל ארמוניך | 3 לכבודך אפ | באבדך: בהכחידך מ | 4 עצם מנכ | שיר יושר ח | 5 נפות: נופת | לגדלך: לעלך ב | אדמה: ארץ דופאפ | בהבדילך דפ | 7 שמע יחוד שמע פ | סירת

1 ובכל תוקף בכל כח (דוגמת אסת' ט כט). יאמן עזו הילולך יתאמת. שלות שודדים (ע"ש איוב יב ו ישליו אהלים לשודדים) ושאננותם בהילילך ר"ל כשתעביר ליללה את שלות הרשעים (שאננות ע"ש זכר' א טו וקצף גדול אני קוצף על הגוים השאננים, וכדומה). 2 ובכל רגש יומתק סוד אמוניך ע"ש תהל' נה טו אשר יחדו נמתק סוד בבית אלהים נהלך ברגש, ר"ל בכל אסיפת מאמיניך יומתק להם הסוד. קרנות צדיקים ברוממך ע"ש תהל' עה יא תרוממנה קרנות צדיק. 3 יפוזו ויכרכר לכבדך ע"ש ש"ב ו טו ותרא את המלך דוד מפוז ומכרכר לפני ה'. פאתי בוגדים ראשי בוגדים, ע"ש במד' כד יז ומחץ פאתי מואב. מארץ באבדך ע"ש תהל' י טז אבדו גוים מארצו. 4 ובכל עוצם בכל עזו וגבורה. ויג בכל עצם, פי' בכל יום, ע"ש ברא' ז יג. שמות יב כא בעצם היום הזה. יושר שיר לעלך ע"ש ישע' לו א ביום ההוא יושר השיר הזה בארץ יהודה. סגולתך ישראל. ממחץ מכתם בהתעילך בהביאך תעלה ומרפא, ע"ש ישע' לו כו ביום חבוש ה' את שבר עמו ומחץ מכתו ירפא. 5 ובכל נפות בכל גבעה (הפייטן חפס את המלה הנקראת במקרא רק בקשר לשם דור או דאר, יהושע יא ב. מ"א ד יא ועוד). יונעם זמר ע"ש ש"ב כג א נעים ומירות ישראל. מלכי אדמה ע"ש ישע' כד כא והיה ביום ההוא יפקוד ה' על צבא מרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה. (ויג מלכי ארץ, ע"ש תהל' קמח י). מכבודם בהדילך ע"ש ישע' יז ד ידל כבוד יעקב. 6 יושגב שמך לבדך ע"ש תהל' קמח יג יהללו את שם ה' כי בשגב שמו לבדו. כנת נטעך ישראל, ע"ש תהל' פ טז וכנה אשר נטעה ימינך. בטח בבדך כשתושיב אותם בטח בך, ע"ש דבר' לג כח

ובכל יד יהיד שמע צלצולך / טירות טמאים מחסן בנצלה:
 ובכל חנה וסיע קומך ושובך / זרייך לרבבות אלפיהם בהשיבך:
 ובכל וכל ימליכו אדונות יחודך / המון עריצים לאבדון בהכחידך:
 10 ובכל דרך יושח עצם חילך / גויך בשמחך כניחל לך:
 ובכל ברכות יתרומם שם קדשך / אמוניך נעוריומו כנשר בחדשך:

חאפ בחוסן בנסלך פ 9 אדנות דחאפ | באבדון מ 10 שוב מתחיל ז | יושח עצום: ישח המון פ | גויך: גוים אפ | כיחל:
 מיחלך אפ ביחל ז המיחל ד המיחלים פ 11 חס' פ | ברכה ד

וישכון ישראל בטח בך. 7 ובכל יד יהיד שמע צלצולך כנראה חידש הפייטן פועל 'יהויד' מהשם 'היודות' (נחמ' יב ח) שהוא שם של כלי שיר לפי פירש"י שם, ר"ל יוזמר, ושמע צלצולך ע"ש תהלי' קנ ה הללוהו בצלצלי שמע. טירות טמאים מחוסן בנצלה שאתה מנצל (ל' וינצלו, שמות יב לו) את מבצר הגוים מחסנו. 8 בכל חנה וסיע בכל חנה ונסיעה. קומך ושובך. זרייך לרבבות אלפיהם בהשיבך ע"ש במד' י להילו ויהי בנסוע הארץ ויאמר משה קומה... שובה ה' רבבות אלפי ישראל. 9 ובכל וכל יכולת (כך פרש הרד"ק, דוגמת וכן, ועד, ומסתבר), וי"מ בכל פלך, ממקור בלתי ידוע (ע"י מלון בן יהודה). ורש"י פירש כנראה גירסת בלל וכל, ר"ל בכל מקום וכל בני המקום, ע"י ערוגת הבושם ע' 516. המון עריצים לאבדון בהכחידך ע"ש ישע' כט ה וכמוך עובר המון עריצים. ובהכחידך ל' לכו ונכחידם מגוי, תהלי' פג ה. 10 ובכל דרך יושח עצם חילך יסופר, ע"ש שופט' ה י והולכי על דרך שיחו. ועצם חילו ע"ש יואל ב יא וה' נתן קולו לפני חילו... כי עצום עושה דברו. גויך בשמחך ע"ש תהלי' קו ה לשמוח בשמחת גויך. כיחל לך כמו שהוא מיחל לך (ע"ש תהלי' קל ז יחל ישראל אל ה'). 11 ובכל ברכות יתרומם שם קדשך ע"ש נחמ' ט ה ומרומם על כל ברכה ותהלה. אמוניך נעוריומו כנשר בחדשך ע"ש תהלי' קג ה תתחדש כנשר נעוריוכי.

ברוב הקהלות אין אומרים פיסקא זו, ויש שאומרים רק את האותיות תשר"ק וכו'.

ובכן. מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה. כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם

סיון: א"ת 3-5-1692. קרית ספר ל"א (תשנ"ז), 150.

מלכותם באבדך עובדי פסילי נסכים / תכון מלכותך מלך מלכי המלכים:

מלכותם בבלעך בוטחי הבל תעתועים / שמים וארץ שבחך יהו מביעים:

אין אפ || 1 פסילי: פסלי אמ | מלכותך: לעד הוס' ד 2 יהו שבחך ק 3 בגרון יקראוך | המונים שניחס' ח'ק

1 מלכותם באבדך מלכות הגוים, והמלה 'באבדך' מוסב כנראה גם למעלה גם למטה, ר"ל באבדך מלכותם, היינו באבדך עובדי פסילים וכו', וכן כל חבריו, או שצריכין להבין מלכותם של עובדי פסילים וכו'. נסכים כינוי לפסילים, ע"ש ישע' מא כט רוח ותוהו נסכיהם. 2 הבל תעתועים ע"ש ירמ' י טו הבל המה מעשה תעתועים. שמים וארץ שבחך יהו מביעים ע"ש תהלי' סט לה יהללוהו שמים וארץ. 3 אשרים וחמנים ע"ש ישע' יז ח ואשר עשו אצבעותיו לא יראה

מִלְכוּתָם בְּגִדְעָה מְקִימֵי אֲשֵׁרִים וְחֻמֵּינִים
 רֹמְמוֹתֶיךָ יִקְרְאוּ בְּגֵרוֹן הַמּוֹנִים הַמּוֹנִים:
 מִלְכוּתָם בְּדָכָה דּוֹרְשֵׁי קָטָב תְּהוּ וּבְעָלִים / קִדְשָׁה וְעֹז תִּסְדַּר כְּמִפִּי עוֹלָלִים:
 5 מִלְכוּתָם בְּהֶרְסָה הַמַּתְהַלְלִים בְּאֵלִילִים / צִדְקוֹתֶיךָ יִגִּדּוּ בְּאֵיִם אֶל אֱלִים:
 מִלְכוּתָם בּוֹכֶה הַמַּטְהַרִּים וְהַמַּתְקַדְּשִׁים
 פֶּאֶר מְלוּכָה יִנְחִלוּ גִטְעֵי כְּנֶת קְדוּשִׁים:
 מִלְכוּתָם בּוֹעֵמָה שְׁטִי כֹזֵב פּוֹנֵי אֶל-רִהָבִים
 עֲלוֹי כְבוֹד שְׁמֶךָ יִתְנוּ כָּל בְּאֵהָבִים:
 מִלְכוּתָם בְּחֻשְׁפָּה סוֹגְדֵי מַעֲשֵׂה חֲרָשִׁים / סְפּוֹר מַעֲשֵׂיךָ בְּרִנָּה יִפְצְחוּ מְאֹרִישִׁים:
 מִלְכוּתָם בְּטֹאטָאךְ טוֹעֲנֵי עֲצָבִים עֲשׂוּיִים פְּרָקִים
 נֹעַם דַּע יִרְאֶתְךָ יִתְמַלְאוּ אֲרָקִים:
 10 מִלְכוּתָם בִּידֶךָ כּוֹרְעֵי נִסְבֵּל מִשָּׂא לַעֲיִפָּה
 מִשְׁתַּחֲוִּים כָּל-בָּשָׂר לְפָנֶיךָ עוֹשֶׂה שַׁחַר וְעִיפָה:
 מִלְכוּתָם בְּכֻלּוֹתֶךָ לְנֹעַר רְשָׁעִים מִן הָאָרֶץ
 לֵכֵן [בְּמִלְכוֹ] יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ:

4 תהוה חס' ק 5 צדקתך: צדקותיך וחקך 6 ומתקדשים א | נטעי חס' א: נטע ד | כנת חס' ז 7 כזב חס' א: כזבים ז | כבוד שמך: שם כבודך א: כבוד חס' כך 8 בחשפך: בחבלך וכך פ | יפצחו ברנה מ 9 דע: דיעה ב חס' פ | יראתך: אמרתך נכך 10 כל בשר חס' רפ 11 רשעים מן הארץ: רשעים מארץ בוחקך פ כל רשעי ארץ ו | במלכו חס' אומפ: במלכך ק

והאשרים והחמנים, ועי' ג"כ יחזק' ו ו נגדעו חמנים. רוממותיך יקראו בגרון ע"ש תהלי' קמט ו רוממות אל בגרונם. 4 דורשי קטב תהוה ובעלים קטב פי' מגפה, דבר' לב כד. תהלי' צא ו, וייתכן שסימן בו את האלילים, או שהוא נסמך לתהוה ובעלים. ועוז תיסד כמפי עוללים ע"ש תהלי' ח ג מפי עוללים ויונקים יסדת עוז. 5 המתהללים באלילים תהלי' צו ז. צדקותיך יגידו באיים ע"ש ישע' מב יב ותהלתו באיים יגידו. אל אלים דני' יא לו. 6 המטהרים והמתקדשים ע"ש ישע' טו יז. פאר מלוכה ינחלו גטעי כנת קדושים ישראל, ע"ש תהלי' פ טז וכנה אשר גטעה ימינך. 7 שטי כזב פוני אל רהבים ע"ש תהלי' מ ה ולא פנה אל רהבים ושטי כזב. יתנו יספרו, ישבחו ע"ש שופט' ה יא. 8 בחשפך בגלותך את מסתריהם, ע"ש ירמ' מט י כי אני חשפתי את עשו. סוגדי מעשה חרשים ע"ש הושע יג ב ויעשו להם מסכה... מעשה חרשים כלה. ברנה יפצחו ישע' מט יג ועוד. מארישים מביעים, לי ארשת שפתיים, תהלי' כא ג. 9 בטאטאך בכבדך במטאטא, ע"ש ישע' יד כג וטאטאתיה במטאטא השמד. טועני נושאים על כתפם. עצבים עשויים פרקים שאפשר לפרקם בנשיאה, עי' ספרא קדושים א' י"א עצבים על שם שנעשים פרקים פרקים. דיע יראתך יתמלאו ארקים ע"ש ישע' יא ט כי מלאה הארץ דעה את ה', וארקים פי' ארצות, ע"ש ירמ' י יא שמיא וארקא. 10 בידך בורקך, ע"ש זכר' ב ד לידות את קרנות הגוים, ועוד. נסבל משא לעיפה ר"ל העצבים, ע"ש ישע' מו א היו עצביהם... נשואותיכם עמוסות משא לעיפה. משתחווים כל בשר לפניך ע"ש ישע' טו כג יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה'. עושה שחר ועיפה בקר וערב, ע"ש עמוס ד יג עושה שחר עיפה. 11 לנער רשעים מן הארץ ע"ש איוב לח יג לאחו בכנפות הארץ ויגער רשעים ממנה. במלכו היא כנראה הוספה לסכסס, או צ"ל במלכך, עי' שינוי נוסחאות. ישמחו השמים ותגל הארץ תהלי' צו יא.

ובכן מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה. כי בכל
חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך:

סיומן: ל-3

מאין כמוך באמצוך שמים ושמי שמים / מאין כמוך בכללך אש ומים:
מאין כמוך בגללך אישון חשך ואפל / מאין כמוך בדללך אור ממאפל:
מאין כמוך בהבדילך רקיע במחץ / מאין כמוך בועדך להקוות ודוני שחץ:
מאין כמוך בזכך צבאות זכים ונוראים / מאין כמוך בחסנך חילי פליאים:
5 מאין כמוך בטכסך מוצא דשא וזרדים
מאין כמוך ביצבך גן להצמיח מגדים:

מאין כמוך בכללך גדל שני המאורות
מאין כמוך בלהבך עש כסיל וכימה ומזרות:
מאין כמוך במללך ישרצו אדירים / מאין כמוך בנאמך לעופף טסי אוירים:
מאין כמוך בשגבך רמש ממעי ציה / מאין כמוך בעצמך נפש בהמה וחיה:

1 באומצך אורך | ושמי השמים פ | 2 חשך חס' ב: וחשך מ | ואופל: וערפל ד מ | 3 במחץ: ממחץ וקנכך | 4 בזכך פ |
צבאות ק | בחילי מ | פליאים וחכמיכפאפ | 5 וזרדים: זרעים (!) | 6 ביצבך פ | 7 טסי לעופף ח
8 ממעי: במעי ד | נפש ובהמה פ: בהמה ו חס' ק | חיה ד

1 מאין כמוך הפייטן הולך כסדר מעשה בראשית. באמצוך שמים ושמי שמים ע"ש משלי ח כח באמצו שחקים ממעל,
ושמים ושמי שמים ע"ש דבר' י יד ועוד. בכללך אש ומים ע"פ דרשת חז"ל ב"ר ד' ז' (ע' 31) שמים רב אמר אש ומים,
רב אבא בר כהנא משום רב נטל הקביה אש ומים ופתחן זה בזה ומהן נעשו שמים. 2 בגללך אישון חשך ואפל (הלשון
ע"פ משלי ז ט. ב כ) ר"ל בגללך החשך מפני האור כדי שיהי אור, וחפס את לשון הברכה הראשונה לפני ק"ש של ערבית גולל
אור מפני חשך (ברכות דף י"א ב') וממשיך בדלקך אור ממאפל שהיה בתחילה. 3 בהבדילך רקיע במחץ
בתוך לרקיע להבדיל בין מים למים (ברא' א ו) במחצה. בועדך להקוות ודוני שחץ המים הוידוניים (ל' תהל' קכד ה)
המתנאים (שחץ ל' גיאות, איוב מא כו ועוד) הקוית (ברא' א ט). 4 בזכך צבאות זכים... בחסנך חילי פליאים
בבריאת המלאכים שנבראו ביום שני (ב"ר ג' ח' ע' 24 ר' יוחנן אמר בשני נבראו המלאכים). 5 בטכסך בסדרך. דשא
וזרדים פי' ענפי אילן (כלשון המשנה, לולבי זרד, שביעית ז' ה', וחבילי זרדים, שבת י"ח ב'). ביצבך גן להצמיח מגדים
גן עדן שנברא לפי המדרש ביום השלישי (ב"ר י"א ט' ע' 96 בשלישי אילנות ודשאים וגן עדן). 6 בכללך בנראך (ל' ויכולו
השמים), וי"מ ל' מידה. גודל שני המאורות ברא' א טו. בלהבך עש כסיל וכימה ע"ש איוב ב ט, והם שמות כוכבים.
7 במללך ישרצו אדירים באמרך (ברא' א כ) ישרצו המים (הנקראים אוירים, תהל' צג ד) שרץ נפש חיה וכו'. בנאמך
לעופף טסי אוירים (שם) ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים. 8 בשגבך רמש ממעי ציה בהוציאך בחוזק
רמש ממעי הארץ הנקראת ציה (ישע' מא יח ועוד), והוא מעשה יום ה'. בעצמך נפש בהמה וחיה ברא' א כד, מעשה
יום ו'. 9 בפקדך אבוס בהררי אלף מסיבו בהומינך מקום אוכל (אבוס ישע' א ג ועוד) באלף הרים, ע"ש תהל' ג י
כי לי כל חיתו יער בהמות בהררי אלף, ודרשת חז"ל פסיקתא דר"ב דף ג"ח א' בהמה אחת רבוצה על אלף הרים (ועי' ג"כ
במד"ר כ"א י"ח, תנחומא שמיני ז' ועוד), לפי זה הוא אומר בהררי אלף מסיבו, המסיב שלו, שולחני, ר"ל מרעהו באלף הרים.

מֵאֵין כְּמוֹךְ בְּפִקְדֹךְ אָבוֹס בְּהִרְרִי אֶלְךָ מִסְבוֹ
מֵאֵין כְּמוֹךְ בְּצוּוֹתֶךָ לְוִיתֶן זֶה יִצְרֶת לְשַׁחֲקֶבוּ:

10 מֵאֵין כְּמוֹךְ בְּקִבְצֶךָ עֶפֶר מִרְגְּבֵי אֲדָמָה
מֵאֵין כְּמוֹךְ בְּרִקְמֶךָ חוֹתֶם תְּכָנִית מְלֵא חֲכָמָה:
מֵאֵין כְּמוֹךְ בְּשִׁבְתֶּךָ יוֹם מִיָּמִים / מֵאֵין כְּמוֹךְ בְּתַקְנֶךָ שְׁכָלוֹל שְׁנֵי עוֹלָמִים:

9 במסבנו מפ 11 בתכנך אוה

בצוותך לויתן זה יצרת לשחק בו לשון תהלי קד כו. 10 בקצבך עפר מרגבי אדמה ליצירת האדם, ועי' פרקי ר"א התחיל לקבץ את עפרו של אדם הראשון מארבע כנפות הארץ וכו'. בריקמך עי' ויקר כ"ט א' (ע' חרסח) באחד בתשרי נברא אדם הראשון, שעה ראשונה... שלישית גיבלו רביעית ריקמו... ובשינוי לשון פרקי ר"א (שם) וסנהד' דף ל"ח ב' ועוד מקורות (עי' המקבילות לויקרא). חותם תכנית מלא חכמה יחזק' כח יב, שדרשוהו על אדם הראשון (פסיקתא דר"ב דף ל"ו ב'. תנחומא חקת י"ז דף נ"ז ב' בובר). 11 בשבתך יום מימים ברא' ב ב וישבת ביום השביעי, והוא יום מימים ע"ש תהלי קלט טז ימים יוצרו ולו אחד מהם, שיש מי שדרשו על השבת (פסיקתא רבתי כ"ג דף קט"ו א'). בתקנך שכלול שני עולמים ע"פ דרשת חז"ל ב"ר א' י' (ע' 9). תנחומא ברא' ה' למה נברא בבי' להודיעך שהן שני עולמים (העולם הזה והעולם הבא).

וּבִכֵּן שָׁמַע יִשְׂרָאֵל. יי אֱלֹהֵינוּ יי אֶחָד:

סיוון: א"כ כפול. — ה 27.

הָאֲזוּרִים בָּאֵהָב אוֹמְרִים יי אֱלֹהֵינוּ	הַבָּאִים בְּבִרִית עוֹנִים יי אֶחָד:
הַגְּאוּלִּים בְּגִיל	אִי"א הַדְּרוּשִׁים בְּדַעַ
הַהוֹמִים בְּהֶגָה	אִי"א הַהוֹמִים בְּדַעַ
הַזְּבוּדִים בְּזָבֵד	אִי"א הַחֲנוּנִים בְּחִיל
5 הַטְּכוּסִים בְּטַעַם	אִי"א הַיְּחוּסִים בְּיַחַס

1 באהב: באימה נך 2 בדיעה דזקנך 3 ההומים: ההונים דזקמנכך 5 בטעם: בטכס דוק | ביחס: ביחוד ז ביחוד ארך

1 האזורים באהבה הדבקים בה' באהבה כאזור (ע"ש ירמ' יג יא כי כאשר ידבק האזור אל מתני איש כן הדבקתי אלי את כל בית ישראל...) הבאים בברית ל' ירמ' לז י ועוד, ועי' דה"ב טו יב ויבאו בברית לדרוש את ה' אלהי אבותיהם בכל לבבם ובכל נפשם. 2 הגאולים בגיל ר"ל בגילה נגאלו ממצרים. הדרושים בדיע ישראל, ע"ש יחזק' לז י ודרשתי את צאני מידם. וייג הדורשים בדיע, ר"ל העוסקים בתורה. 3 ההומים בהגה ע"ש ישע' נט יא נהמה כדונים כולנו וכיונים הגה נהגה, וייג ההונים בהגה, ומסתבר. הותיקים בועד הקורין שמע בציבור כותיקין. 4 הזבודים בזבד (ע"ש ברא' ל כ זבדני אלהים אותי זבד טוב) שקבלו את התורה כחלק יפה. החנונים בחיל שחנן ה' אותם בכת. 5 הטכוסים בטעם

הַכִּלּוּלִים בְּכֶתֶר	אוֹמְרִים יְיָ אֱלֹהֵינוּ	הַלְקוּחִים לוֹ לָעַם עֹנִים יְיָ אֶחָד:
הַמּוֹלִים בְּמֶתֶק	אִי־א	הַנְּשׂוּאִים בְּנוֹעַם עִי־א:
הַסְּגוּלִים בְּסֶגֶל	אִי־א	הַעֲמוּסִים בְּעִז עִי־א:
הַפְּדוּיִים בְּפֶאֶר	אִי־א	הַצְּנוּעִים בְּצַדֵּק עִי־א:
10 הַקּוֹרְאִים בְּקֶשֶׁב	אִי־א	הַרוֹגְשִׁים בְּרֶן עִי־א:
הַשּׂוֹאֲגִים בְּשֶׁקֶד	אִי־א	הַתְּמוּכִים בְּתֹאב עִי־א:

לו חס' אדזחקמנכ 8 בסגל: בשכל אדז' קרימ 10 הקוראים אומנכ: הקוראים שאר כיי | ברנן ז 11 השואגים: השוקדים א | התומכים נ

המסודרים ומקושטים בטעם המצוות. היחוסים ביחס של ג' האבות. 6 הכלולים בכתר המקושטים בכליל תפארת. הלקוחים לעם ע"ש שמות ו' ולקחתי אתכם לי לעם. 7 המולים במתק במצות מילה החביבה עליהם ושקבלו בשמחה ועושים אותה בשמחה (שבת דף ק"א). הנשואים בנועם ע"ש ישע' מו ג שמעו אלי בית יעקב וכל שארית בית ישראל העמוסים מני בטן הנשואים מני רחם. 8 הסגולים בסגל (ע"ש שמות יט ה והייתם לי סגולה מכל העמים) ר"ל המובחרים בכוננה. העמוסים בעז ע"ש ישע' מו ג הנ"ל. 9 הפדויים בפאר (ע"ש דבר' יג ו והפודך מבית עבדים) ר"ל להתפאר בחירות. הצנועים בצדק ע"ש מיכה ו ח והצנע לכת עם אלהיך. 10 הקוראים בקשב הקורין ק"ש ומשמיעים לאזניהם. הרוגשים ברון המתאספים (ל' למה רגשו גוים, תהלי' ב א) ע"ש תהלי' נה טו בבית אלהים נהלך ברגש. 11 השואגים בשקד בשקידה. התמוכים בתאב ע"ש ישע' מב א הן עבדי אתמך בו, ובתאב ר"ל ברצון.

בקצת קהלות אין אומרים פסקא זו

תְּשׁוּבָה (גִּיא תְּשׁוּבָה) לְבִדְךָ וְתִמְלֶךְ עַל־כָּל בְּיָחוּד. כְּפָתוּב עַל־יַד גְּבִיָּאָה (זכר' יד ט) וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ. בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְיָ אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד:

וּבִכְן תֵּן פִּחְדֶּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ / וְאִמְתָּה עַל כָּל־מַה שֶּׁבָּרָאתָ
וְיִירָאוּךָ כָּל־הַמַּעֲשִׂים / וְיִשְׁתַּחֲוּ לִפְנֶיךָ כָּל־הַבְּרִיאִים
וְיַעֲשׂוּ כְלֵם אֲגָדָה אַחַת / לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ בְּלִבָּב שְׁלָם
כְּמוֹ שֶׁיִּדְעֻנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשְּׁלֵטוֹן (גִּיא שֶׁהַשְּׁלֵטוֹן) לִפְנֶיךָ / עַז בִּידְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינְךָ
וְשִׁמְךָ גּוֹרָא עַל כָּל־מַה־שֶּׁבָּרָאתָ:
וּבִכְן תֵּן כְּבוֹד יְיָ לַעֲמֶךָ / תִּהְלֶה לִירֵאִיָּה וְתִקְוָה לְדוֹרֶשֶׁיךָ
וּפְתַחוֹן פֶּה לַמִּיחָלִים לָךְ.
שְׁמַחָה לְאַרְצֶךָ / וְשִׁשׁוֹן לַעֲרִיכָה / וְצִמְיַחַת קֶרֶן לְדוֹד עֲבָדֶךָ
וְעִרִיכַת נֹר לְבֹן־יִשִׁי מְשִׁיחָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ:
וְאֵז (גִּיא וּבִכְן) צְדִיקִים יִרְאוּ וְיִשְׁמְחוּ / וְיִשְׁרִים יַעֲלֻזוּ וְחֲסִידִים בְּרָצָה יִגִּילוּ
וְעוֹלָתָה תִּקְפֹּץ פִּיהָ / וְכָל־הַרְשָׁעָה כָּלָה כְּעֶשֶׂן תִּכָּלֶה.
כִּי תַעֲבִיר מִמְּשַׁלַּת זֶדֶן מִן־הָאָרֶץ:

וּתְמַלֹּךְ אֹתָהּ יי לְבַדָּהּ עַל כָּל-מַעֲשֵׂיהָ
 בַּהֲרֵ צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדָהּ / וּבִירוּשָׁלַם עִיר קִדְשָׁהּ
 בְּכַתוּב בְּדַבְרֵי קִדְשָׁהּ. יִמְלֹךְ יי לְעוֹלָם אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּהָ:
 קְדוֹשׁ אֲתָהּ וְנֹרָא שְׁמָךְ / וְאִין אֱלֹהִים מְבַלְעֶדִיךָ.
 בְּכַתוּב. וַיִּגְבֹּה יי צְבָאוֹת בְּמִשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ וְקָדֹשׁ בְּצַדִּיקָה.
 בְּרוּךְ אַתָּה יי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְּחֵרְתָנוּ מִכָּל-הָעַמִּים / אֲהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָנוּ
 וְרִמַּמְתָנוּ מִכָּל-הַלְשׁוֹנוֹת / וְקִדְשְתָנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ.
 וְקִרְבַּתָנוּ מִלִּפְנֵי לַעֲבֹדְתָךְ / וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קִרְאָת:

וּתְתַן-לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת-יוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה לְקִדְשָׁהּ וְלִמְנוּחָהּ וְאֵת יוֹם) הַכְּפוּרִי הַזֶּה לְמַחֲלָה
 וְלִסְלִיחָה וְלִכְפָּרָה וְלִמְחַל בּוֹ אֶת-כָּל-עֲוֹנוֹתֵינוּ (בַּשַּׁבָּת יֵשׁ מוֹסִיפִין בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קָדֹשׁ וְזָכַר לִיצִיאַת
 מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֵא וְיַצִּיעַ וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה וְיִשְׁמַע וְיַפְקֹד וְיַזְכֵּר וְיַזְכֵּר וְיַזְכֵּר וְיַזְכֵּר וְיַזְכֵּר וְיַזְכֵּר
 אֲבוֹתֵינוּ. וְיַזְכֵּר מִשִּׁיחַ בֶּן-דָּוִד עֲבָדָהּ. וְיַזְכֵּר יִירוּשָׁלַם עִיר קִדְשָׁהּ. וְיַזְכֵּר כָּל-עַמָּךְ בֵּית-יִשְׂרָאֵל
 לְפָנֶיךָ לְפִלִּיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וְלִחְסֵד וְלִרְחֻמִּים לְחַיִּים וְלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַכְּפָרִים הַזֶּה. וְזָכְרָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ
 בּוֹ לְטוֹבָה. וְיַזְכֵּר בּוֹ לְבִרְכָּהּ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים. וּבְדַבְרֵי יִשְׁרָעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחַנּוּן. וְרַחֵם עָלֵינוּ
 וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה:

וממשיכין בסליחות

(ובמקום שאין נוהגין לומר סליחות ממשיכין ע' 276)

סליחות לפי מנהגי מערב אירופה

במנהגי מערב אירופה אומרים (אמרו) הסליחות דלקמן:

במנהג אשכנז הכללי: הסדר הנדפס כאן.

במנהג אלזס:

אנא הוואל (ע' 207), תעלה תפלתנו (ע' 213), אנחנו אשמנו (ע' 230), אך במתח דין (ע' 219), אנוש רמה [אדון בשפטך]
 (ע' 212), אדון בפקודך (ע' 262), אך כך לדל מעוז (ע' 231), אל באפק פן חמעיס (ע' 232), אל עבדיך המצא קונם (ע'
 233), אמונים בני מאמינים (ע' 228), ה' אלהי רבת (ע' 225), שופט כל הארץ (ע' 272).

במנהג שוואבן ושווייץ:

איך אשא ראש (במוסף ע' 504), אפס מזיח (במוסף, ע' 512), אדון בפקודך (ע' 262), אך במתח דין (ע' 219), אמנם אלהי
 עולם (ע' 218), אשפק שיחי (ע' 214), אנא השם (ע' 205), ה' אלהי רבת (ע' 225), תגרת יד אסוף (ע' 217), אמונים
 בני מאמינים (ע' 218), תעלה צרי (ע' בנעילה), אלהים אל דמי לדמי (במוסף, ע' 538), שופט כל הארץ (ע' 272).

במנהג נירנברג-פירדא:

אנא הוואל (ע' 207), אפס מזיח (במוסף, ע' 512), אנא השם (ע' 205), תגרת יד אסוף (ע' 217) [במנהג פירדא המאוחר
 אמרו במקומו: אמנם אלהי עולם (ע' 208), והוסיפו: אמנם אנחנו חסאנו ועוינו (במוסף, ע' 514), מפלטי (ע' 222), אני הוא
 השואל (במוסף, ע' 516), אשפק שיחי (ע' 214), את הקול קול יעקב (במנחה, ע' 646), אמונים בני מאמינים (ע' 228),
 שופט כל הארץ (ע' 272).

במנהג האשכנזים שבאיטליה:

אנא השם (ע' 205), אנא חטא (ע' 250), אנא הואל (ע' 207), אנוש רמה [אדון בשפטך] (ע' 212), תגרת יד אסוף (ע' 217), אמנם אלהי עולם (ע' 208), אפס מוּיח (במוסף, ע' 512), אשפך שיחי (ע' 214 אליך האל (ע' 234), אני הוא השואל (במוסף, ע' 516), מפלטי (ע' 222), שופט כל הארץ (ע' 272).

במנהג וורמייזא:

אנא הואל (ע' 207), ה' אלה תעלה תפלתנו (ע' 213), אך במתח דין (ע' 219), אנוש רמה [אדון בשפטך] (ע' 212), אל באפך (ע' 232), אך כך לדל מעוז (ע' 231), ה' אלהי רבת (ע' 225), שופט כל הארץ (ע' 272), ה' ה' (במנחה, ע' 663) אלהים אל דמי לדמי (במוסף ע' 538), אמונת אומן (במנחה, ע' 661).

במנהג קרילין:

אנא השם (ע' 205), אנא הואל (ע' 207), אמנם אנחנו חטאנו (במוסף, ע' 514), אמנם אלהי עולם (ע' 208), תעלה תפלתנו (ע' 213), אל עבדיך המצא קונם (ע' 233), ה' אלהי רבת (ע' 225), אמונים בני מאמינים (ע' 228), מפלטי (ע' 222), שופט כל הארץ (ע' 272).

במנהג פלאס:

אנא ה' האל הגדול (ע' 235), אנא חטא (ע' 250), אנא זכור (ע' 252), אנא הואל (ע' 207), אלהים בישראל גדול יחודך (ע' 237), ואתה הוא ותיק (ע' 238), ה' אלהי רבת (ע' 225), תגרת יד אסוף (ע' 217), מפלטי (ע' 222), שופט כל הארץ (ע' 272).

סֶלַח לָנוּ אֱבִינוּ / כִּי בָרַב אֲוִלְתָּנוּ שְׁגִינוּ
מַחֵל לָנוּ מִלִּכְנוּ / כִּי רַבּוּ עֲוֹנוֹנוּ:

זכורת טכיייה (מריזת שתי טורות). מקספר מליס 3-4 טורות. - א 3466.

אל אֶרֶץ-אֲפִים אַתָּה / (יבצל הרחמים נקראת) / וְדֶרֶךְ תְּשׁוּבָה הוֹרִיתָ.

גִּדְלַת רַחֲמֶיךָ וְחֶסְדֶּיךָ / תִּזְכֹּר הַיּוֹם וּבְכָל-יּוֹם לְזִרְעַ יְדִידֶיךָ:

תִּפְּן אֲלֵינוּ בְּרַחֲמִים / כִּי אַתָּה-הוּא בֹעַל הַרְחָמִים.

בְּתַחֲנוּן וּבְתַפִּלָּה פָּנִיךָ נִקְדָּם / כְּהוֹדַעְתָּ לַעֲזוֹ מִקֵּדָם:

5 מִתְרוֹן אִפְּךָ שׁוּב / כְּמוֹ בְּתוֹרַתְךָ כְּתוּב.

וּבִצֵּל כְּנֹפֶיךָ נְחִסָּה וְנִתְלוֹן / כִּיּוֹם וַיֵּרֶד יְיָ בַּעֲזוֹ:

תַּעֲבֹר עַל-פֶּשַׁע וְתִמְחָה אֶשָּׁם / כִּיּוֹם וַיִּתְּצַב עִמּוֹ שָׁם.

תִּתְאוּן שׁוֹעֲתֵנוּ וְתִקְשִׁיב מְנוֹ מֵאֶמֶר / כִּיּוֹם וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְיָ. וְשֵׁם נֶאֱמַר:

וַיַּעֲבֹר יְיָ עַל-פָּנָיו וַיִּקְרָא יְיָ אֶל רַחוּם וְחַנּוּן. אֶרֶץ אֲפִים וּרְב־חֶסֶד וְאַמֶּת: נֹצֵר חֶסֶד לְאֲלָפִים נִשְׂא

עֵז וּפֶשַׁע וְחַטָּאָה. וְנִקְחָה (שמות לד ו'): וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנוֹ וּלְחַטָּאתָנוּ וְנִחַלְתָּנוּ (שם לד ט'): סֶלַח לָנוּ אֱבִינוּ כִּי

חֲטָאנוּ. מַחֵל לָנוּ מִלִּכְנוּ כִּי פִשְׁעֵנוּ (לקוח מתפלת י"ח): כִּי-אַתָּה אֲדֹנֵי טוֹב וְסָלַח. וּרְב־חֶסֶד לְכָל-קְרָאִיךָ

(תהלים פו ה):

סלח לנו אבינו פרפרזה פיוטית של הברכה "סלח לנו" מתפלת שמונה עשרה, בה מכניסים את הסליחות בתענית צבור, והיא הועברה הנה לפתיחת הסליחות.

אל ארץ אפים ראה באורו ושנויי נוסחאות לעיל ע' 19.

אם-עוֹנוֹת תִּשְׁמְרֶנָּה אֲדֹנָי מִי יַעֲמֵד (תהל' קל ג): שְׁמֵעָה תִּפְלְתֵנוּ יְיָ וְשׁוּעָתֵנוּ הָאוֹנָה אֶל-דְּמֻעוֹתֵינוּ
 אֶל-תַּחֲרֹשׁ (תהל' לט יג): לְמַעַן שְׁמָךְ יְיָ וְסִלְחָתְךָ לְעוֹנֵנוּ כִּי רַב הוּא (תהל' כה יא): לְמַעַן-שְׁמָךְ יְיָ תַּחֲיֵנוּ
 בְּצִדְקָתְךָ תוֹצִיא מִצָּרָה נַפְשֵׁנוּ (תהל' קמג יא): לְמַעַן יִחַלְצֶנּוּ יְדֵי־ךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וְעֲנֵנוּ (תהל' קח ז):
 אָנָּה יְיָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם הָאֵל הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר הַבְּרִית וְחֹסֵד לְאַהֲבָיו וּלְשִׁמְרֵי מִצְוֹתָיו (נחמ' א ה):

פסוקים חוזרים (פס"ח)

לִי הִשְׁוּעָה עַל-עֲמָךְ בְּרִכְתְּךָ סֶלָה (תהל' ג ט): יְיָ צַבָּאוֹת עֲמָנוּ מִשְׁנֵב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה (תהל' מו ח):
 יְיָ צַבָּאוֹת אֲשֶׁר־יָאֵדָם בְּטַח בָּךְ (תהל' פד יג): יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ (תהל' כ י): ...כִּי לֹא עַל-
 צִדְקָתֵנוּ אֲנַחְנוּ מִפְּיִלִּים תַּחֲנוּנֵינוּ לִפְנֶיךָ כִּי עַל-רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: אֲדֹנָי שְׁמֵעָה אֲדֹנָי סִלְחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה
 וַעֲשֵׂה אֶל-תַּאֲחָר. לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵי כִי שְׁמָךְ נִקְרָא עַל-עִירְךָ וְעַל-עֲמָךְ (דג"י ס יח-ט):

שנייה

סימן: א-ב. - א 6301.

אָנָּה הַשֵּׁם הַנּוֹכַח וְהַנּוֹרָא / סִלְחָ-נָּא לַעֲוֹן עַם זֶה יִצְרָתְךָ תִּהְלֶתְךָ לְסִפְרָה:
 בַּעֲבוּר כְּבוֹד שְׁמָךְ הַטָּה אֲוֹנָה
 [לְשִׁמוּעַ] אֶל-הֶרְנָה וְאֶל-הַתַּפְּלָה אֲשֶׁר עֲבַדְךָ מִתְּפִלָּל לִפְנֶיךָ:
 גִּשְׁתִּי בְּיוֹם זֶה לְהוֹדוֹת לְשְׁמָךְ / וּלְהַתְּוֹדוֹת חַטָּאתִי וְחַטָּאת עֲמָךְ:
 דְּבָרֵי תַּחֲנוּנוֹת בְּהִפְיִלִּי מוֹל אֲרוֹן בְּרִיתְךָ / וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שְׁבִתְךָ:
 5 הֵן אֲנִי עֲמִדְתִּי מִרְעִיד מִפְּנֵי כְּבוֹד עֲוֹנוֹתִי / כִּי רַבּוּ פִּשְׁעֵי וְעֲצָמוֹ חַטָּאתִי:
 וּלְקַחְתִּי עִמִּי דְּבָרִים שְׁהוֹרִית לַעֲוֹנוֹ מִקֶּדֶם
 בָּהֶם לְרִצּוֹתְךָ מַעֲוֹנָה אֱלֹהֵי קֶדֶם:
 זַעֲקַת תַּחֲנֻנִּי תְּבוֹא-נָּא עָדֶיךָ / וְאֶל-תִּשָּׁב פְּנֵי קָטָן מְשֻׁלּוּחֵי עֲבָדֶיךָ:
 חַנוּת עֲמָךְ אֲבִקֵּשׁ רַחֲמִים מִלִּפְנֶיךָ / תִּכֵּן לָבָם תִּקְשִׁיב אֲוֹנָה:

כִּי אֲבִיזִי מִנְּךָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם: הַגְּדוֹל הוֹסֵף 1 || הַשָּׁמַיִם: הַגְּדוֹל הוֹסֵף 2 הַטָּה: הַטָּה אֱלֹהֵי * | לְשִׁמוּעַ חֶסֶד אֱלֹהֵי * | אֵל הַתַּפְּלָה וְאֵל הֶרְנָה אֱלֹהֵי *
 עֲבִידֶיךָ מִתְּפִלָּלִים ו 3 זֶה: צוּם זָבִיחַ | אֵת שְׁמֶךָ זָבִיחַ | חַטָּאוֹתֵי וְחַטָּאוֹת וְנִמְ' 4 תַּחֲנוּנוֹת אֱלֹהֵי * : תַּחֲנוּנוֹת וְנִמְ' תַּחֲנוּנוֹת ז
 תַּחֲנוּנִי מִהַךְ | וְאַתָּה תִּשְׁמַע: וְשִׁמְעַת מִן מ 5 אֲנִי חֶסֶד בִּזְוִי | מִרְעִיד עֲמִדְתִּי אֱלֹהֵי * | מִכְּבוֹד בִּזְוִי | רַבִּים בִּמְמִ' | וְעֲצוּמִים
 מִמְּנִיךְ | כָּל חַטָּאוֹתֵי מִךְ 6 אֲשֶׁר הוֹרִית בִּזְוִי | בָּהֶם: בִּים אֲמִמְנִי | לְרִצּוֹתֶיךָ אֲנִי לְפָתוּחַ מ' לְרִצּוֹת מ' לְהַתְּוֹדוֹת לִפְנֶיךָ ו
 לְהַתְּרִצּוֹת בִּזְוִי: לִפְנֶיךָ הוֹסֵף 7 זַעֲקַת מִמְּנִי | נִאֲחֵס בִּזְוִי | וְאֵל תִּשָּׁב: וְלֹא תִשָּׁב אֱלֹהֵי * וְאֵל תִּשָּׁב רִיקָם מ' | פְּנֵי חֶסֶד מ'
 קָטָן שִׁלְחַת בִּמְנִיךְ קָטָן שִׁלּוּחַ מ 8 חַנוּת... לִפְנֶיךָ (עַל בְּנִיךָ ג): חָנוּן תַּאֲזִין (תַּחֲנוּן בִּזְוִי תַּחֲנוּן מ) לְקוֹל זַעֲקָת (שׁוֹעַת וך')

1 אֲנִי הַשָּׁמַיִם... דְּבָרֵי כֹה נֶח. סִלְחָ נָּא... בְּמִדַּת יִד יִט. עַם זֶה יִצְרָתְךָ... יִשְׁעִי מִגְּכָא. 2 לְשִׁמוּעַ אֵל הֶרְנָה... מִמְּנִי
 ח כֹּה. 3 גִּשְׁתִּי כְּשִׁיךְ. 4 וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִמְּנִי ח לט. 5 עֲמִדְתִּי מִרְעִיד דְּנִי י יא. רַבּוּ פִּשְׁעֵי... עִשְׂי יִרְמִ' ל טו.
 6 וּלְקַחְתִּי עִמִּי דְּבָרִים עִשְׂי הוֹסֵף יד ג. שְׁהוֹרִית לַעֲוֹנוֹ מִקֶּדֶם רִיחַ דֵּף י יז ב. מַעֲוֹנָה... דְּבָרֵי לִג כז. 7 וְאֵל תִּשָּׁב...
 הַלְשׁוֹן עִשְׂי תַּהֲלִי קִלְבִּי. 8 תִּכֵּן לָבָם... תַּהֲלִי י יז. 9 טוֹב כִּינּוּי לְהַקְשִׁיבָה. כְּנוּדֵל חֲסִדֵּךְ בְּמִדַּת יִד יט. 10 וְהַצִּילֵנוּ

טוב דרכי רחמיה אל-תמנע ממנו / כגדל חסדך התנהג עמנו:
 10 יחשב לפניך כקרוב צום תעניתנו / והצילנו וכפר על-חטאתינו:
 כפר-נא למתוודים לפניך חטאתם / ונקם וטהרם מכל טמאותם:
 לא-יבושו כל-המפילים לפניך תחנתם / ושמעת השמים את-תפלתם:
 מחל-נא למבקשים לפניך מחילה / ותשליך כל-חטאתם בעמקי מצולה:
 נא כאז מאיש חמודות הקשבת שועה / כן עתה תפלת עבדיך אדני שמעה:
 15 סלח-נא שא-נא לפשע עמך / ושוב מחרון אפך ונעמך:
 עבור ידעו כל-באי עולם כי עמך הסליחה / חטאת מחלי פניך אדני סלחה:
 פקד-נא ברחמים עם סגלתך / לא-תבזה ולא-תשקץ ענות עניי עדתך:
 ציון תרחם ובירושלם עוד תבחר / אדני הקשיבה ועשה אל-תאחר:
 קבץ נא נפוצות צאנך / ופקוד גפן זאת וכנה אשר נטעה ימינך:
 20 רחום חיש-נא ישועות כמהים / לא למעננו כי אם למענה אלהים:
 שמע-נא [והאזינה] לקול שועתנו / והעתר לנו בתפלתנו:
 תשיב שכינתך לעירך ועל-עמך יהמו רחמיה /
 כי שמך נקרא על-עירך ועל-עמך: אל מלך

(פסוק חור) אל-תבוא במשפט עמנו כי לא-יצדק לפניך כל-חי (תהי' קמג ב''): ואתה הואל וברך את-
 בית עבדיך להיות לעולם לפניך כי אתה אדני אלהים דברת ומברכתך יברך בית-עבדיך לעולם
 (ש"ב ז כט'): למען דעת כל-עמי הארץ כי יי' הוא האלהים אין עוד (מ"א ח ט): למענה יי' אלהינו עשה

מחניך ומב"הך | תתנהג מ' 9 רחמים וו* | כגדל...עמנו: העתר לנו בהמון רחמיך אלינו מ' 10 יחשב נא כקרוב לפניך
 ב"ה 11 על חטאתם מ' ונקם אב"ו* נקם שאר כ"י 12 לא יבושו: לא תשיב ריקם מלפניך מ'נך | כל המתפללים מ'
 ושמעת: ואתה תשמע א' מן השמים ממ'נהו* ז: מכון שבתך הוסי' ממ'נ' 13 למבקשי ומנך | לפניך: ממך מ'נך | חטאותינו
 מה 14 מאיש: לאיש ה' איש ז' הקשבת: הסכית ממ'נך | עתה תפלת עבדיך או* ממ'נך: תפלת עבדיך ב"ה שועתנו וז'
 15 סלח נא ו': חס' שאר כ"י | ושוב...ועמך אוזו*: ושכך מהם חמתך וזעמך ממ'נך | שוב מחרון אפך ושכך מהם זעמך ב"ה
 16 כל באי עולם: הכל ה' מחלי: מבקשי זמ'נך 17 פקוד (נא חס') ב"מ | ברחמיך ד' | עם: את ומ'נך | לא תבזה... עדתך:
 כי הם עמך ונחלתך מ' 19 נא חס' ו' | נפוצי אב"הוממ' | זאת חס' אומ' 20 רחום... כמהים: רומה והנשא לאסוף
 נדחיי אב"הו* (שמה זה עיקר) | למעננו: למעני ו' | אלהי אב"הו* 21 והאזינה דפ' | שועתנו: צעקתנו וזממ'נך
 22 תשוב ז' | לעירך: לציון וז'

תהי' עט ט. 12 ושמעת... מ"א ח מד. 13 ותשליך... מיכה ז יט. 14 מאיש חמודות דגיא (דני' י יא). אדני
 שמעה דני' ט יט, וההמשך בשורות 16. 18. 20. 22. 15 ושוב... שמות לב יב. 16 כי עמך הסליחה תהי' קל ד.
 17 אל תבזה ואל תשקץ... תהי' כב כה. 19 גפן זאת וכנה... תהי' פ טו-טז. 20 כמהים המשתוקקים לה', ע"ש
 תהי' טג ב כמה לך בשרי.

וְלֹא לָנוּ רָאָה עֲמִידַתְנוּ דְּלִים וְרָקִים: (לקוח מהפיוט לעיל ע' 20): וְעַתָּה שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ אֶל-תְּפִלַּת עַמְּךָ וְאֶל-תְּחִנּוֹתָיו וְהָאֵר פְּנֶיךָ עַל-מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמַיִם לְמַעַן אֲדֹנָי: (דני' ט יד) / פס"ח

סימון: ח"צ. צתים צכי 7. טורים. 4-5 מלים בכל טור. — א 6277.

אָנָּה הוֹאֵל סֵלֹחַ לַעֲבָדֶיךָ / בָּאִים בְּכַפִּיפַת גִּחֹן (ג"א ראש) עֲדֶיךָ
גָּאָה חֲלָצִים מִתַּגְרֵת יָדְךָ / דְּבוּבָם שְׁעָה כְּעוֹלֶת מוֹקְדָּךְ:

הֵנָּם אָבוֹת וּבָנִים בְּנִטוּי גִּרּוֹן / וּמִרְבִּים תַּחַן וּפְלִל לְשַׁכַּף חֲרוֹן
זְכָרָה לָמוֹ חֶסֶד אֲטוּמֵי חֲבֵרוֹן / חַיִּים מִצּוֹא בַּעֲדָם וּמַחִילַת וּתְרוֹן:

5 טָנַף שְׁמִצָּתוֹ בְּמָה יִתְכַּפֵּר / יַחַד מַגִּישׁ וְנֹגֵשׁ פָּסוּ מִלְכָּפֶר
כְּבִיר-כַּח פְּנוּתְךָ לַחֲתוֹם סֵפֶר / לְבִרִית הַבֵּט וְאֵל תִּפְר:

מִרְאִית פָּנִים בּוֹשְׁנוּ לְהָרִים / נִטְשָׁנוּ אֶרֶח-יִשָּׁר וְנַעֲשִׂינוּ סוּרָרִים
שְׁמָנוּ כִּזְב מַחֲסָנוּ וּבִשְׁקָר נִסְתָּרִים / עֲוִינוּ גְבֵרוֹ עַד-שְׁמֵי אֲוִירִים:

פְּגִיעָה בְּכֵן חָקְנוּ לְהַשִּׁיב חֲרוֹנְךָ / צְפוּנוֹת וּגְלוּיוֹת לְהַתְּנוּדוֹת לְפָנֶיךָ
10 קוֹלָנוּ שְׁמָעָה מִשְׁמֵי מַעֲוָנְךָ / רָם קִשְׁבוֹת תְּהִינָה אֲוִיָּךְ:

שְׁמַר לָנוּ הַבְּרִית וְהַחֶסֶד / שְׂדֵי הַגִּקְרָא רַב חֶסֶד
תִּגְמַל לְמַעַנְךָ עֲמָנוּ חֶסֶד / תַּחַת כִּי עַמְּךָ הִרְחַמְתָּ וְהַחֶסֶד: אל מלך

כ"י אב"גהוזממ'נ || 1 אנא: האל הו"ג | גחן אהממ': ראש גחן ב"ג ראש וזון 2 דבובם שעה: דבובם תערוכ אנ דיעם
חיישר ה"ן | כעולת: כעל א 3 בנטוי: בנטיית | ופלל: ועתר אמ' 4 למו: לנו אמ' | אטומי: ישיני | מצוא: למצוא דפ' |
סליחה ויתרון א 5 שמצנו ג 6 ספר: בספר זממ' | 7 פנים: פנינו נמ' | להרים: אליך להרים ה | ארת: אורחות ב"וזה
8 שמנו בך מחסנו | ובשקר גסתרים | לבשקרינו (ובשקרים ג) גסתרים ממ' | ובאברתך גסתרים | והקשינו עורף
כממרים ה | עונותינו ב" | גברו: גדלו א עברו ג עלו ודונינו ה 9 בכך: לכן מ' | 11 שמר לנו: שומר א

1 בכפיפת גחון, בכפיפת גחון, והוא כעין תאר (אבינרי, גזים מגולים, ע' 87). וי"ג בכפיפת ראש, כמו בכפיפת קומה (סנה' דף ס"ה א'), ע"ש ישע' ב' ה הלכך כאגמון ראשו. 2 גאה כינוי להקב"ה. מתגרת ירך ע"ש תה"ל לט יא מתגרת ירך אני כליחי. דבובם שעה שעה אל דבורם, ל' דובב שפתי ישנים, שה"ש ז י. כעולות מוקדיך ל' ויק' ו ב. 3 בניטוי גרון בנטיית ערפם למטה (לעומת גטויות גרון, ישע' ג טז, הנאמר לגנאי במשמעות הפוכה). תחן ופלל תחינה ותפילה. לשכך חרון ל' וחמת המלך שככה, אסת' ז י. 4 אטומי חברון האבות הסגורים בקבריהם בחברון. ומחילת ותרון 'ותרון' נרדף למחילה, ע"י זולאי, ידיעות המכון ו', ע' קצ. 5 טנף שמצתנו ל' שמות לב כה. מגיש הכהן הגדול. וניגש הקרבן. פסו תה"ל יב ב. 6 כביר כח איוב לו ה. לברית הבט תה"ל עד ב. 8 שמנו כזב מחסנו ובשקר גסתרים ישע' כח טו. עונינו גברו תה"ל סה ד. 9 פגיעה תפלה (תענ' דף ז' ב'). חקנו קבענו לחוק. צפונות וגלויות מה שחטאנו בסתר ובגלוי. 10 קשובות תהייה אוניך תה"ל קל ב. 11 שמר לנו הברית והחסד ע"ש דבר' ז ט. רב חסד שמות לך ו ועוד.

אל־תִּבְא... אל־תַּעֲזֹבנוּ יי. אֱלֹהֵינוּ אֶל־תִּרְחֹק מִמֶּנּוּ (תהלי' לח כב'): אֶל־תִּרְחֹק מִמֶּנּוּ כִּי־צָרָה קְרוּבָה
כִּי־אֵין עֲזָרָה (תהלי' כב יב'): אֶל־תִּשְׁכַּח קוֹל צִרְרֶיךָ. שְׁאוֹן קִמְיָה עֲלֶיהָ תִּמְיֵד (תהלי' עד כג): אֶל־יֵשֶׁב דָּךְ
נִכְלָם. עֲזִי וְאֶבְיֹן יִהְיֶה שְׁמֶךָ (עד כא): עֲזָרְנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁרָאֵל עַל־דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל־
חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ (תהלי' עט ט): / פס"ח

סימון: ח-3. צה"ס 7. עוריס. - א 5737

אֲמֵנָם אֱלֹהֵי עוֹלָם
בְּגִדְנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ בְּגָלוּי וְנַעֲלָם
נִשְׁנוּ לְפָנֶיךָ כְּרֶשׁ בְּפִתְחֵי אוֹלָם
דְּגוּל עֲנֵנוּ וְאֶל־יֵשֶׁב דָּךְ נִכְלָם:

5 הַעֲתֵר נָא לְמַחֲנֶיךָ אֵל
וְיִדְעוּ הַכֹּל כִּי אֵין כָּאֵל
זוֹלָתְךָ אֵין רַב מוֹשִׁיעַ וְגוֹאֵל
חוֹמֵל וְסוֹלֵחַ וְרַב־טוֹב לְבֵית־יִשְׂרָאֵל:

טַעֲנָה אֵין בְּפִינוּ בְּדִין לְהַתְּנִיחָה
10 יְדוּעַ כִּי לָנוּ הַבִּשְׁתָּ וְלָךְ הַנְּכוּחָה
כְּגוֹדֵל חֲסִדְךָ עֲשֵׂה וּכְפַעַם־בְּפַעַם לְעַמְּךָ סְלִיחָה
לֹא לְמַעַנְנוּ כִּי־אִם־לְמַעַנְךָ מִרְּבֵה סְלִיחָה:

כִּי־י ב"ו* ג || 1 בְּגִדְנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ: בְּגִדְנוּ בְּךָ גו* | בְּגָלוּי: גָלוּי ג 3 גִּשְׁנוּ: בְּתַחַן הוֹס' ב"ו* | כְּרֶשׁ: דּוּפֶק הוֹס' ב"ו*

5 נָא חס' ג 6 אֵין מוֹשִׁיעַ רַב ב"ו* | רַב חס' ג 9 בְּדִין חס' ג | יְדוּעַ: מִרְאשׁ הוֹס' ג לְכָל הוֹס' ו* 11 עֲשֵׂה: עֲמַנּוּ הוֹס' ו*

2 בְּגָלוּי וְנַעֲלָם בְּגָלוּי וְנִסְתַּחַר. 3 כְּרֶשׁ כַּעֲנִי. 4 דְּגוּל הַקִּבְיָה, עֲשֵׂה שְׁהֵי ה' י. וְאֵל יֵשׁוּב דָּךְ נִכְלָם תְּהֵל' עַד כֹּא.
6 אֵין כֹּאֵל דְּבַר לֵג כו. 8 וְרַב טוֹב לְבֵית יִשְׂרָאֵל יִשְׁע' סג ז. 10 לָנוּ הַבִּשְׁתָּ דְנִי' ט ז. וְלָךְ הַנְּכוּחָה הַדֶּרֶךְ
הַיְשֵׁרָה, רִיל הַצְדָּקָה (דְנִי' שם). 11 כְּגוֹדֵל חֲסִדְךָ בְּמִד' יד יט. 13 מִטּוֹת יָד רֹאֵה רֹאֵה כִּי מִטָּה יִדְנּוּ (ל' וִיק' כה לה),

מטות-יד ראה ודלות הדור
נפרצנו בכל-פרץ ואין-איש לגדור
15 שרדנו בכלי-ריק והשפלנו מכל-דור
על-כבוד-שמך עשה ואל-תָּרַף זֶה הדור:

פשענו לשם-קדשך והקשינו עָרַף כַּמָּרִים
צעדי-יִשְׂרָאֵל עָקְלָנוּ וְנַעֲשִׂינוּ סוּרָרִים
קראנוך עֲתָה בַּעֲת-צָרְתָּנוּ אֵיךְ פָּנִינוּ גָרִים
20 רִיקִים מִכָּל-מַעַשׂ וּמִכָּל-זָכוֹת חֲסִרִים:

שְׁעָה שׁוֹעֵת עִם עֲנִי וְנִבְּזָה
שְׁמוּטִים מִחֶרֶשׁ-זֶה וְנִסְבָּכִים בְּחֶרֶשׁ-זֶה
תְּלֹאוֹתָם שׁוֹר וְעֻנּוֹתָם אֶל-תִּבְּזָה
תְּפִלָּה תִקַּח סְלִיחָה תִרְבֶּה כָּאֵז עַל-יְדֵי צִיר נָם סֶלַח-נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה:
אל מלך

11 לעמך חס' ג' | לסליחה ג' 13 הדור: דור ג' 17 לשם קדשך: והענינו ג' 19 בעת צרתנו חס' ג' | ואין ו* 23 תלאותם:
תלאותינו ג' תאלתם ב' | וענותנו ג' | לא תבזה ו* | תרבה סליחה כעל ידי ציר (גם חס') ג'

ואין איש לגדור אין איש גודר גדר ועומד בפרץ (יחזק' כב לן). 15 שורדנו ככלי ריק ע"ש ירמ' גא לד הציגני כלי ריק.
16 ואל תרף ע"ש תהלי' קלח ח מעשי ידיך אל תרף, ר"ל אל תעזוב. 22 שמוטים מחורש זה... ע"פ דרשת חז"ל ירוש' תענ' ב' ד' דף ס"ה ו', ובכמה מקורות מקבילים בשינויים, ולשון הפייטן מצטרף ללשון בראשית רבה ג"ו ט' ע' 605 (ודומה לו ויק"ר כ"ט י' ע' תרפג) לפי שהיה אבינו אברהם רואה את האיל ביתוש מן החורש הזה הולך ומסתבך בחורש אחר אמר לו הקב"ה כך בניך עתידין להסתבך ממלכות למלכות מבבל למדי וממדי ליוון ומיוון לאדום וסופן להיגאל בקרנו של איל. 23 וענותם לא תבזה ע"ש תהלי' כב כה כי לא בזה ולא שקץ ענות עני. 24 על ידי ציר משה, שהיה ציר נאמן לשולחנו (משלי כה יג).

אל-תבוא... מלפניך משפטנו יצא עיניך תחזינה מִיִּשְׂרָאֵל (תהלי' יז ב'): כי עשית משפטנו ודיננו. יִשְׁבֹּתָ לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צֶדֶק (תהלי' ט ה'): כִּי-דָרַשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכַר. לא-שָׁכַח צַעֲקַת עֲנָוִים (תהלי' ט יג): יָדִין בָּטִיִּם מְלֵא גִּזְיוֹת מִחֵץ רֹאשׁ עַל-אֶרֶץ רַבָּה (תהלי' קי ו'): / פס"ח

סימן ח"צ זצדיה חזק. 4 (לפעמים 3) מלים בכל טור. – א 499.
טירמון, מבחר הסירה העברית צאנזליס, ע"י יצ.

1 אָדוֹן דִּין אַם יִדְקֶדֶק
בְּחֶקֶר פֶּעַל אַם יִבְדֶּק
גָּבֵר לְפָנֶיךָ לֹא יִצְדֶּק:

2 דְּפִי תַתֵּן בְּצָבָא מַעֲלָה
הֵן בְּמִלְאכֶיךָ תִּשִּׁים תְּהַלָּה
וְאַף שׁוֹתָה כַּמִּים עוֹלָה:

3 זְכוֹת וְצִדְקָה אֵין בָּנוּ
חֲטָא וְרָשָׁע * כָּלָנוּ
טוֹב אֶל-תְּבוּא בְּמִשְׁפָּט עֲמָנוּ:

4 יְהִמּוּ מַעֲיָה עָלֵינוּ
כְּרַחֲמֶיךָ פָּנָה אֵלֵינוּ
לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת כְּרָע מַעֲלָלֵינוּ:

5 מְשׁוּבוֹתֵינוּ רַבּוּ מְלֻמָּנוֹת
נִיחוּחִים אֵין וְקָרְבָּנוֹת
סְלִיחָה מִצּוֹא לַעֲוֹנוֹת:

בי"י אב"י; נכד; פנ"ו; ס"ה' || 2 ואף: אף אס*: ואתה ג' 4 מעיך: רחמיך נ"ה | כרחמיך ב": כרחמיך ס*: כרוב
רחמיך שאר כי"י | לבלתי עשות פ"ו*: לבלתי למוד ג': לבלתי שאר כי"י 6 כלנו ג': חס' שאר כי"י | צדקה: צדק פגס* | ותחןך

1 דין אם ידוקדק אם תדקדק עמנו בדין (דוגמת לשון התלמוד, כגון הקב"ה מדקדק עם סביביו, ב"ק דף ג' א'). יבמות דף
קכ"א ב'). בחקר פועל אם יובדק אם תהיה פעולתנו בבדיקה ובחקירה. גבר לפניך לא יצדק תהלי קמג ב.
2 דופי תתן תהלי ג ב, פי' אם בצבא השמים תלית חסרונות. הן במלאכיך תשים תהלה איוב ד יח. ואף שותה
כמים עולה שם טו טז, פי' על אחת כמה וכמה בן אדם החוטא. 3 חטא ורשע כולנו כ"ה בכל כי"י (ושמא חסרה כאן
מלה כגון 'מלאי' או כדומה). אל תבוא במשפט עמנו תהלי קמג ב"י. 4 יהמו מעיך עלינו ירמ' לא כ. כרוב רחמיך
סנה אלינו תהלי סט יז. לבלתי עשות כרוע מעללינו דבר' כת כ ועוד. 5 משובותינו רבו ירמ' יד ז. סליחה

6 על־צדקוֹתֵינוּ אֵין אָנוּ סְמוּכִים
פֶּשַׁע וְעוֹן כָּלְנוּ מִלְכָּלִים
צָדָקָה מִצּוֹא תַחַן עוֹרְכִים:

7 קו אל־תִּמְתַּח בְּאַרְחוֹתֵינוּ
רָמָה וְתוֹלַעַה אַחֲרֵיתֵנוּ
שׁוֹא וְהִבֵּל שְׁנוֹתֵינוּ:

8 תָּשׁוּב עַל הָרָעָה תִּנְחָם
זֶה דֶּרֶכְךָ חֲנָם מֵרַחֵם
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים עָלֵינוּ רַחֵם:

9 דְּרָכֶיךָ הוֹדַעַת לַעֲנוּ לְהוֹרוֹת
יַדְעָתוֹ שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה סְדוּרוֹת
הִבְטַחְתּוֹ שְׁאֵין רִיקָם חוֹזְרוֹת:

10 חֲנוּן בָּם סִדְרָנוּ לְפָנֶיךָ
זַעַק קֶשֶׁב * מִמְּחַנִּיךָ
וְאַל תִּשְׁיִבֵנוּ רִיקָם מִלְּפָנֶיךָ: אל מלך

8 הרבים חס' כפגו* הס' | 9 דרכך ג' | ידעתנו ס' * | הבטחתו: ידעתו ב'

מצוא כדי שנמצא. 6 תחן עורכים מסדרים את תחינתם. 7 קו אל תמתח בארחותינו אל תמתח קו המידה (ירמ' לא ט) בדרכינו לדקדק בהן. רמה ותולעה אחרייתנו לקוח מתפלה עתיקה (וידוי לנעילת יוה"כ), ע"פ איוב כה ו. שוא והבל שנותינו 'שוא והבל' דוגמת 'הבלי שוא' (תהל' לא ז, יונה ב ט), והענין לפי איוב ז טז כי הבל ימי. 8 תשוב על הרעה תנחם שמות לב יב. 9 דרכיך הודעת לענו להורות ע"פ שמות לג יג, וענו הוא משה, ע"פ במד' יב ג. ידעתו שלש עשרה סדורות הודעת לו סדר י"ג מדות. הבטחתו שאין ריקם חוזרות ע"פ מאמר חז"ל ר"ה דף י"ז ב' ברית כרותה לי"ג מדות שאינן חוזרות ריקם. 10 חינון בם סידרנו בי"ג מדות. זעק קשוב ממחנניך הקשב (הבנין הקל ע"פ ישע' לב ג, והתחביר 'קשוב ממחנניך' חשוד, וחסרה מלה). ואל תשיבנו ריקם מלפניך לקוח מתפלות עתיקות, ע"פ רות א כא. ישע' נד יא.

אל־תִּבּוֹא... כִּי אָדָם אֵין צָדִיק בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה־טוֹב וְלֹא יִחָטָא (קהל' ז ט): הֵן בַּעֲבָדָיו לֹא יֵאָמֵן בְּמִלְאָכָיו יֵשִׁים תְּהִלָּה (איוב ד יח): אֵף כִּי־אֶנּוּשׁ רָמָה וּבֶן־אָדָם תּוֹלַעַה (איוב כה ו): אָדָם יִלְוֶה אִשָּׁה קָצֵר יָמִים וְשָׁבַע־רֵגָו (איוב יד א): כִּי־הוּא יֵדַע יִצְרָנוּ וְזָכוֹר כִּי־עָפָר אֲנַחְנוּ (תהל' קג יד): כִּי־בוֹ יִשְׁמַח לִבֵּנוּ כִּי בִשֶׁם קָדְשׁוֹ בִּטְחָנוּ (תהל' לג כא): כִּי לֹא יִנָּח לְעוֹלָם אֲדֹנָי: כִּי אִם־הוֹנָה וְרַחֵם כָּרֵב חֲסִדּוֹ

(איכה ג לא־לב): / פס"ח

שנייה

קיומן: אֵת צֶדֶק חֲלִיהַ צֶדֶק שְׁמֵיהֶם חֲזָק. 4 מִלִּים כָּכֵל עֹר. צִלִּי חֲרִיזָה. —
א 498. שִׁירָמוֹן, מִצְחָר הַשִּׁירָה הַעֲבָרִית צִלְיִטְלִיהַ עִי מוֹ.

[אָדוֹן בְּשִׁפְטָךְ אָנוּשׁ רָמָה]

אָנוּשׁ רָמָה אָדוֹן בְּשִׁפְטָךְ / תִּזְכֹּר בְּרִגְוֹ חֲנוּת רַחֵם:
בְּעֶרְכֶּךָ דִּין אֲשָׁמִים לִנְכַח / שׁוּגָה וּפְתִי וְכֶה וְהַצִּדִּק:
גָּמַל חֶסֶד וְטוֹבָה לְחַיִּבִּים / רִיב אֶל תִּמְתַּח לְמִצּוֹי:
דְּלִי מַעַשׂ וְרִיקִי כְשֶׁרוֹן / קוֹרְאִים אֵלֶיךָ לְמוֹ הַמִּצָּא:
5 הִנְנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִשְׁמָה רַבָּה / צִפְצוּף מֵעַן בּוֹשְׁנוּ לְפּוֹצֵץ:
וְאִם מֵאֲלוֹהַּ אָנוּשׁ הִיצִדִּק / פָּנֵי עוֹשֶׂהוּ גִבֹּר הִיטָהָר:
זָדוֹן בְּחִבּוֹ אֶן בְּקֶרְבוֹ / עוֹן מֵלֵא וּפֶשַׁע רָב:
חֲשָׁבוֹן וְדִין לְמִלְךָ מַלְכִּים / סוֹפוֹ לְתֵן בְּבוֹא חֲלִיפָה:
טִבֵּעַ חוֹתֵם בְּכַפּוֹ נִחְרַת / נִגְדַּת פָּנָיו רִשְׁעוֹ יַעֲנֶה:
10 יוֹדֶה כְּפִיס מַעַץ וַיִּגִּיד / מִקִּיר אֲבֵן תִּקְרָא וְתוֹעֵק:
כּוֹבֵשׁ פָּנָיו נָדוֹן וְנִכְלָם / לֵאמֹן נִחָשׁ בְּעִמְדוֹ לְפָנֶיךָ:

כִּיִּי ב'וֹנֵשׁ*פִּטְרָה/ה'ס* || 1 אָנוּשׁ רָמָה אָדוֹן בְּשִׁפְטָךְ כִּיִּי: אָדוֹן בְּשִׁפְטָךְ אָנוּשׁ רָמָה כִּיִּי אֲוֹהִרִים (כְּגוֹן פֶּרְמָה 3270)
2 וְדוֹפּוֹטִים 4 קָרָאָם וְהָה' 5 לְפּוֹצֵץ: לְצַפְצָף פ' 6 מֵאֲלוֹהַּ חֶסֶד פִּסְס* | הִיצִדִּק: הִיצִדִּק פ' יִצְדָק ס* 8 לְמִלְךָ מַלְכִּי
הַמַּלְכִּים וו' ה'2 | לְתֵן: יֵתֵן פ' לְתֵן שִׁכְרוֹ ש* | חֲלִיפָה: חֲלִיפָתוֹנֵשׁ*: חֲלִיפָתָה ב' 9 חוֹתָמוֹ ה' 10 וַיִּגִּיד: וַיַּעֲנֶה מִגִּיד פֶּה
11 נִחָשׁ: חֲשׁוֹב 1

1 אָנוּשׁ רָמָה כֶּה ו'. תִּזְכֹּר בְּרִגְוֹ חֲנוּת רַחֵם חֲבֵק ג' ב, בְּצִרוּף תַּחֲלִי עוֹי. 2 בְּעֶרְכֶּךָ דִּין עִיפֵי אִיּוֹב כֶּג ד אַעֲרִכָה
לְפָנָיו מִשְׁפָּט. אֲשָׁמִים לִנְכַח לְהוֹכִיחַ. שׁוּגָה וּפְתִי יִחוּק' מֶה כ'. 3 גְּמוּלָה חֶסֶד וְטוֹבָה לְחַיִּיבִים לְשׁוֹן תַּלְמוּדִי, יָדוּעַ
מִבְּרַכַת הַגּוֹמֵל (בְּרִכּוֹת דף ג' ב' כְּגִירָטָה הַרִי"ף) וּמִיִּרְוֹ תַעֲנִית א' א' דף ט"ד א'. רִיב אֶל תִּמְתַּח לְמִצּוֹי עַד תַּכְלִית
הַעוֹמָק, עִי' אָדוֹן בְּפִקְדוֹ 1. 5 בְּאִשְׁמָה רַבָּה דִּהִיב כֶּה יג. צִפְצוּף מֵעַן הַשְׁמַעַת הַתַּפְלָה, עִיפֵי יִשְׁעֵי יָד פּוֹצֵה פֶה וּמִצְפָּצָף,
וְעִי' בִּיכ רִשְׁיִי רִי"ה דף י"ז א' וּמִצְמַפְצִים וְעוֹלִין, פִּי' צוּעִקִים וְכּוֹכִים. וּמִלַת מֵעַן (= מַעֲנָה) עִיפֵי מִשְׁלֵי טוֹ א מַעֲנָה לְשׁוֹן.
6 וְאִם... הִיטָהָר אִיּוֹב ד יז. 7 זָדוֹן בְּחִבּוֹ אִיּוֹב לֹא לֵג, פִּי' בְּקֶרְבוֹ. עוֹן מֵלֵא הוּא מֵלֵא עוֹן. 8 חֲשָׁבוֹן וְדִין לְמִלְךָ
מַלְכִּים סוֹפוֹ לִיתֵן עִיפֵי אִבּוֹת ג' א' לְפָנָיו מִי אַתָּה עֲתִיד לְתֵן דִּין וְחֲשָׁבוֹן לְפָנָיו מִלְכִּי הַמַּלְכִּים הַקְּבִיָּה (וְהַפִּיטָן קִיצֵר אַתָּה
הַכִּיּוֹנִי לְטוֹבַת שִׁיּוּי מִסְפָּר הַמַּלִּים). בְּבוֹא חֲלִיפָה אִיּוֹב יד יד, רִל בְּבוֹא קִצּוֹ. 9 טִבֵּעַ חוֹתֵם בְּכַפּוֹ נִחְרַת עִי' רִשְׁיִי
לְאִיּוֹב לוֹ ז בִּיד כָּל אָדָם יִחְתוּם, עִיפֵי מֶה שֶׁדִּרְשׁוּ חוֹלֵל תַּעֲנִית דף י"א א' פִּי' הַחוּטָא חוֹתֵם בִּידוֹ עַל רִשְׁמֵת חֲטָאִיו, וְהִיא עוֹנָה
נִגְדוֹ. נִחְרַת עִיפֵי שְׁמוֹת לֵב טו. 10 יוֹדֶה כְּפִיס מַעַץ וַיִּגִּיד מִקִּיר אֲבֵן תִּקְרָא וְתוֹעֵק חֲבֵק ב יא, עִיפֵי דִרְשַׁת חוֹלֵל (תַּעֲנִית
דף י"א א'. תַּגִּיגָה ט"ו א') אֲבִנִי בִיתוֹ שֶׁל אָדָם וְקוֹרוֹת בִּיתוֹ (נִי"א רִהִיטִי בִיתוֹ) שֶׁל אָדָם מַעֲיִדִין בּוֹ. כּוֹבֵשׁ פָּנָיו בְּקֶרֶקֶס מִפְּנֵי

12 אָנא לְמַעַשֵׁה יְדִידָהּ הַרְצָה / בְּשִׁבְרוֹן רָאָה שְׁמֵר מִדְּחִי:
עֲבָדֶיךָ יִמָּצְאוּ הַיּוֹם חֲנִינָה / וְכֵם קִרְבָּתְךָ חֲפֹץ כְּבִרְאוּשׁוֹנָה
וְכַשְׁלֵג [וְכַצְמָר] הַלְבֵּן חֲטָאֵי שׁוֹשְׁנָה:
אל מלך

12 בשברון: לב הוסי' ש' | ראה חס' ש' * 13 עבדיך: ראה הוסי' ש' * | קרבתם ט' | וכשלג: וכצמר
הוסי' ב' בש' פו* ה' ס' | חטאי חס' פט' ה' ט': חס ש'

בושה, כלשון התלמוד (סנהד' דף י"ט ב') כבשו פניהם בקרקע, ירו' סנהד' י' א' דף כ"ז ד' וכבוש את פניו. 12 למעשה
ידיך ע"פ ישע' סד ז. הרצה התרצה. בשברון ראה בלב נשבר. שמור מדחי ע"פ תהל' נו יד. קטז ח. 13 חנינה
רחמים (ירמ' סז ג). זכם קרבתך חפוף מחפוף לזכותם בקרבתך, ע"פ ישע' נח ב. 14 וכשלג הלבן חטאי שושנה
ישע' א יח, ושושנה כינוי לישראל ע"פ שה"ש ב ב. [ומה שהוסיפו בדפוסי מנהגי מוצא אירופה מלטה מכל רעות בזאת
השנה אינו מן הפיוט אלא לקוח, כנראה, מהסליחה "שלוש עשרה מדות" לשם שיווי מספר השורות].

אל-תבוא... תשוב תחִינֵנו ומְתוּמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב תַּעֲלֵנוּ (תהל' עא כ'): וְכָרוּ מִרְחוֹק אֶת־יְיָ וִירוּשָׁלַם
תַּעֲלֶה עַל־לִבְבָכֶם (ירמ' נא ג): תשוב תרחמנו תכבֹּשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ וְתִשְׁלֵךְ בְּמַצְלוֹת יָם כָּל־חַטָּאוֹתֵינוּ
(מיכה ז יט'): אֶל־תִּנָּאֵץ לְמַעַן שְׁמֶךָ אֶל־תִּנְבֹּל כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ. וְזָכַר אֶל־תִּפְרֵךְ בְּרִיתְךָ אֲתָנוּ (ירמ' יד כא): / פס"ח

שנייה

קיומן: תשריק משה צד שמואל וצד שלום]. – ת 429.

תַּעֲלֶה תַּפְלִתָנוּ לְמַעַן שְׁמִיךְ / שׁוֹמֵעַ תַּפְלִת בָּאִים לְרוֹמְמָךְ:
רַחֲמֶיךָ וְחַסְדֶיךָ אֲשֶׁר מַעֲוֹלִים הֵמָּה זָכַר / קָרָאנוּ אֵלֶיךָ בְּרָגוּ רַחֵם תִּזְכֹּר:
צָדִיקָה עָשָׂה עִמָּנוּ לְמַעַן רַחֲמֶיךָ וְחַסְדֶיךָ
פָּדֵנוּ מִכָּל־צָרָה כִּי אֵין [לָנוּ אֱלֹהִים] מִבְּלַעֲדֶיךָ:
עֲנֵנוּ יְיָ עֲנֵנוּ בַּיּוֹם הַזֶּה / סְלִיחָתָנוּ תִּרְבֶּה וְעֲנוּתָנוּ לֹא תִבְזֶה:
5 נִדְבּוֹת פִּינוּ רָצָה נָא כַּעֲוֹלָה וּמִנְחָה / מִלֵּא מִשְׁאַלוֹתֵינוּ וְהִנֵּס יְגוֹן וְאַנְחָה:

כ"י אב"ד דוזה || 2 המה חס' א | קראנו אליך חס' ב': קראתי לך דה 3 למען: כרוב ב"ד | צרה: וצוקה הוסי' ה | לנו
חס' אז אלוה חס' אב"ד אחר הוסי' דה | בלעדיך ו 4 לא: אל ז 5 פינו: פי ב' | והנס: ונס ה' 6 והושיענו א | מיד

2 שומע תפלת... ע"פ תהל' סה ג. 2 רחמיך וחסדיך... תהל' כה ו. ברגו רחם תזכר חבק' ג ב. 4 ענונו יי
ענונו מ"א יח לו. וענותנו... ע"פ תהל' כה כה. 5 נדבות פינו... תהל' קיט קח. והנס יגון ואנחה ע"פ ישע' לה י.

דְּבַרְנוּ עֲשֵׂק וְסָרָה / הִלְכְנוּ דֶרֶךְ לֹא יִשְׁרָה
וְקָלְקַלְנוּ אֶרֶץ כְּקֵלָה בְּכָרָה:

5 הֵן עֲוִינֵנו מִגּוֹ גְּבָרוֹ / וְכִבְדּוֹ כִּמְשָׂא וְרָאשֵׁנו עָבְרוֹ
זִנְחָנוּ מִצֹּתִיךָ אֲשֶׁר גְּבָרוֹ:

וּבִמָּה נִקְדָּמְךָ אֵל כְּבִיר / וְדוֹנוֹת לְכַפֵּר וּשְׁגוֹת לְהַעֲבִיר
חֲטָא לְהִרְחִיק וְחֲסֵד לְהַגְבִּיר:

וְבָחִים וּמִנְחוֹת מְסֻלָּקִים / חֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹת נִפְסָקִים
טָפִי דָמִים גַּם־הֵם לֹא גִזְרָקִים:

חָרַב בֵּית קִדְשֶׁךָ / טָבְעוּ שְׁעָרֵי מִקְדָּשֶׁךָ
יִשְׁבָּה בְּדָד עִיר קִדְשֶׁךָ:

טַבַּחַת שְׁלַחַת מַעַל פְּנִיָּךְ / יֵצְאוּ דְחוּפִים מִלְּפָנֶיךָ
כְּהִנִּים מִקְרִיבִים קִרְבָּנֶיךָ:

10 יִזְמְנוּ לִבָּנוּ וְרוּחָנוּ לְשִׁבְרָה / כִּי זְבַחֶיךָ רוּחַ נְשִׁבְרָה
לֵב נְשִׁבֵּר וְנִדְכָּה לֹא־תִבְזֶה נִזְרָא:

כּוֹנְנוּ לִבָּנוּ לְצַד הַתְּשׁוּבָה / לְקַחְנוּ דְּבָרִים וְעֲדִיךָ נְשׁוּבָה
מִבְּטָא שְׁפָתֵינוּ יִשְׁלֵם פָּרִי נִדְכָּה:

לְפָנֶיךָ עֲמִדְנוּ צִמְאִים וְרַעֲבִים / מִמַּעֲטִים בְּצוּם דָּמִים וְחֻלְבִּים
נָא רָצֵם כְּעַל־מִזְבִּיחֶךָ קִרְבִּים:

מִמַּעֲמָקִים קְרֹאנוּךָ אֱלֹהֵי זֶה / נֶאֱוֹר תִּפְלָתְנוּ לֹא תִבְזֶה
סֶלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה:

גבחרו מנ'ך 6 נקדמך: נקדמה פניך מ' | ודונוט ושגגות לכפר להעביר מ' | ושגגות: ופשעים א' | להרחיק: לרחק ב' ° 7 גם הם:
לכפר אב' ° 2 * 8 קדשך: קדושיך נדה 9 ושילחת ממ'ך | מקריבי ב' ° 10 * הממ'נך 10 רוחנו ולבנו אזו*ך 11 עדיך
(אליך ב' °) לשובה ב' ° 12 * הוא ממ'נך 12 נא: נאור זמ'ך | רצה ז 13 ממעמקי הלב ב' ° 14 * נאור: נא או*ך

ו ד. באשמה גדולה עזרא ט ז. 4 דברנו עושק תהל' עג ת. וסרה דבר' יג ו ועוד. כקלה בכרה ירמ' ב כנ.
5 עוינו מנו גברו ע"ש תהל' סה ד. וכבדו כמשא וראשונו עברו ע"ש תהל' לח ה. מצותיך אשר גברו שהם ברים
וגקיים, ע"ש תהל' יט ט. 6 ובמה נקדמך ע"ש מיכה ו ו. אל כביר איוב לו ה. 8 טבעו שערי מקדשך ע"ש
איכה ב ט. ישיבה בדר איכה א א. 9 טבחת שם ב כא. יצאו דחופים ל' אסתר ה יד. 10 יזמנו התכוונו. כי זבחיך...
לב נשבר... תהל' נא יט. 11 לקחנו דברים... מבטא שפתינו... ע"ש הושע יד ג. 12 ממעטים בצום דמים
וחלבים כלשון התלמוד (ברכות דף י"ז א') ישבתי בתענית ונתמעט חלבי ודמי. 13 ממעמקים קראנוך ע"ש תהל' קל א.

נוֹאֲצִינוּ אִם מְקַטְרָגִים וְנוֹאֲמִים / סִגְוֵרִינוּ אִם שׁוֹתְקִים וְדוֹמְמִים
עֲמֵד מִכֶּסֶּא־הַדִּין וְשֵׁב עַל־כֶּסֶּא רַחֲמִים:

15 סְלִיחוֹתֶיךָ הָרַבִּים וְהַפְּרֶם / עֲוֹנוֹתֵינוּ מִחָה וּפְזָרֵם
פִּשְׁעֵינוּ אַתָּה תְּכַפֵּרם:

עֲמֵךְ אָנוּ מִנֵּת חֶלְקֶךָ / פָּנֵה נָא מִכָּל עֲסָקֶיךָ
צֵא כְּגֹבֹר לִישַׁע חֲשׂוֹקֶיךָ:

פְּזוּרִים לְאַרְבַּע רוּחוֹת / צוֹעֲקִים וּמִתְאַנְחִים אֲנַחוֹת
קוֹבְלִים עַל־צָרוֹת הַמִּתְנוּחוֹת:

צָרוֹת רַבּוֹת וּמִצּוֹקוֹת / קָרְבוֹת וּבָאוֹת וְדוֹחֲקוֹת
רִאשׁוֹנוֹת פְּקוּדוֹת וּשְׁנִיּוֹת דּוֹבְקוֹת:

קוֹלְנוּ שְׁמַעָה כְּחֶסֶדְךָ / רַחֲמֶיךָ זְכוֹר וַחֲסִדֶּיךָ
שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד לַעֲבָדֶיךָ:

20 רִיבָה רִיבֵנוּ וְגֵאֲלֵנוּ / שְׁבַעַתִּים הֵשֵׁב לַחִיק מֵעֲצֵינוּ
תִרְדֹּף בָּאֵף וְתִשְׁמִידֵם מִחוּלָּלֵנוּ:

שְׁנַת שְׁלוֹמִים לָרִיב צִיּוֹן / תִּקְרָא אֶל אֱלֹהִים עֲלִיוֹן
גֵּאִים תִּכְנִיעַ כְּחֶרֶב בְּצִיּוֹן:

תוֹשִׁיעַ צִיּוֹן וְתִיַּסְדָּהּ / גַּם תִּבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה
רַחֵם יוֹשְׁבֵת שְׁכוּלָה וְגִלְמוּדָה:

14 נִיאֻצִינוּ אִהוּ* זְמַן 16 פָּנֵה נָא: אֵלֵינוּ הוֹסִיךְ 17 בְּאַנְחוֹת 1 | קוֹבְלִים... מִתְנוּחוֹת: אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחוֹת מ' | צָרוֹת: רַעוֹת ב' 18 פְּקוּדוֹת: בָּאוֹת נ' 1 | וּשְׁנִיּוֹת: וְאַחֲרוֹת ו* 20 אֵל חִיק ז' | מֵעֲצֵינוּ: מֵאַנְיָנוּ ו* שׁוֹלֵלֵינוּ א | לִשְׁכִּינֵינוּ (לַחִיק חט') מ' 21 אֵל אֵלֵינוּ | גֵּאִים תִּכְנִיעַ: תִּכְנִיעַ גוֹיִם נִמְ'ךָ 22 רַחֵם יוֹשְׁבֵת ב' | רַחֵם שְׁבוֹת או* רַצוֹת שְׁבֹת מִמ'נ רַצוֹת שְׁבוֹת הוֹךְ

סֵלַח לָנוּ... בְּמִדַּת יָד יֵט. 14 עֲמוּד מִכֶּסֶּא הַדִּין... כְּדֶרֶשׁ חוֹזֵל וִיקָר כ"ט ג' (ע' תַּרְעוּה) וּבַעֲדֵי מִקְרוֹת, וְעִי' שְׁפִיגֵל, ס' הַיּוֹבֵל לֵאלֹכֶסְנוֹר מִרְכָּאס, ע' תִּקִּיד. 15 פִּשְׁעֵינוּ אֵתָה תְּכַפֵּר תְּהֵל' סה ד. 16 עֲמֵךְ אָנוּ מִנֵּת חֶלְקֶךָ ע"ש דְּבַר לֵב ט כִּי חֶלֶק ה' עָמּוֹ (וְהַלְשׁוֹן ע"פ תְּהֵל' סז ה' מִנֵּת חֶלְקִי). צֵא כְּגֹבֹר ע"ש יִשְׁע' מִב' יג. 17 קוֹבְלִים עַל צָרוֹת מִתְנוּחוֹת מִתְאַנְחִים (מִלֵּה תִלְמוּדִית, כְּגוֹן בְּמִשְׁנֵת יָדִים ד' ו' קוֹבְלִים אָנוּ עֲלֵיכֶם). 18 צָרוֹת רַבּוֹת... רִאשׁוֹנוֹת פְּקוּדוֹת וּשְׁנִיּוֹת דּוֹבְקוֹת ע"פ מֵאֵמֶר חוֹזֵל סֵנֶה דף צ"ז א' וְצָרוֹת רַבּוֹת וְגִזְרוֹת קִשּׁוֹת מִתְחַדְּשׁוֹת, עַד שֶׁהָרִאשׁוֹנָה פְּקוּדָה שְׁנִיָּה מִמֶּהֱרַת לְבֹא. 19 רַחֲמֶיךָ זְכוֹר וַחֲסִדֶּיךָ תְּהֵל' כה ו. שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד דְּבַר' ז ס. 20 שְׁבַעַתִּים הֵשֵׁב לַחִיק מֵעֲצֵינוּ ע"ש תְּהֵל' עט יב. תִּרְדֹּף בָּאֵף וְתִשְׁמִידֵם אֵיכָה ג סו. 21 שְׁנַת שְׁלוֹמִים לָרִיב צִיּוֹן יִשְׁע' לז ח. גֵּאִים תִּכְנִיעַ כְּחֶרֶב בְּצִיּוֹן יִשְׁע' כה ה, ר"ל כְּשֶׁרֵב בְּצִיָּה. 22 שְׁכוּלָה וְגִלְמוּדָה יִשְׁע' מט כא. 23 שְׁבוֹת אֱהִלִּי יַעֲקֹב הֵשֵׁב

שְׁבוּת אֶהְיֶה יַעֲקֹב הָשֵׁב / מְשֻׁכְּנוֹתַי תִּרְחַם וּתִישֵׁב
בְּנוֹה שְׁלוֹם עִמָּךְ יֵשֵׁב:

יְיָ אֱלֹהֵי גְלִיתִי רִיבִי / וְדַבַּרְתִּי עַד-הִנֵּה שִׁיחִי וּכְאֹבִי
אֶמְרֵי הָאֲזִינָה יְיָ בִּינָה נִיבִי:

25 יִדְעַת שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת לְנֶאֱמָנָךְ / הוֹדַעַת שְׁאִין חוֹרוֹת רִיקָם מִלְּפָנֶיךָ
דְּבַרְךָ הַטּוֹב יֵאֱמָן נָא לְבִנְיָךְ:

אל מלך

23 משכנותיך תייסד ותיישב מ' | עמך: אותנו מ' | הושב מ' 24 וכאובי: ומכאוביך | האזינה אמרי מו* | יי חס' או* ז
25 הודעתו: הבטחתו הו*

ע"ש ירמ' ל יח. בנוה שלום עמך ישב ע"ש ישע' לב יח. 24 אליך גליתי ריבי ירמ' יא כ, ר"ל הגשתי את משפטי לפניך. אמרי האזינה... תהל' ה ב. 25 יידעת שלש עשרה... הודעת שאינן חורות ריקם מלפניך כדרשת חז"ל ר"ה דף י"ז ב'. דברך... יאמן מ"א ח כו.

אל-תבוא... אל-תנאץ למען שמך אל-תנבל כסא כבודך וזכר אל-תפר בריתך אתנו (ירמ' יד כא):
אל בִּאֲפָךְ תוֹכִיחֵנוּ וְאֵל בְּחֶמְתְּךָ תִּיַּסְּרֵנוּ (תהל' ו ב'): אל תבואנו רגל גאווה ויד-רשעים אל-תגדנו
(תהל' לו יב'): אל-תזכר-לנו עונות ראשונים מהר יקדמונו רחמיך כי דלוננו מאד (תהל' עט ח): ואל-
תתן נחלתך לחרפה למשל-בם גוים למה יאמרו בעמים איה אלהיהם (יואל ב יז): / פס"ח

סליחה

סיוון: תשריק (כפול). צחיס צכי ד' טורים. וספר מליס לא קצוה. - ת 89.

תִּגְרַת יָד אֶסֶף וְכַעַס הָפַר / תִּאֲוֹת הוֹרִים זָכַר וּבְרִית אֶל-תִּפָּר
שֹׁטֵר חָב תִּמְחַק וְתַעֲבִיר מִסֵּפֶר / שׁוֹבֵר פְּרָעוֹן כָּתַב וְהָעֵד עֲדִים בִּסְפָר:

רִיב אִם-תִּתְחַקֵּר אֵין לַעֲמֶךָ בְּמָה יִתְּלוּ / רָגֹז בַּל-תַּעֲוִיר פֶּן כְּרָגַע יִכְּלוּ
קִצְפָּךְ הִרְחַק מֵעַם פָּנֶיךָ יִחְלוּ / קוֹרְאֶיךָ בַּצֹּר וְעִינֵיהֶם לָךְ יִתְּלוּ:

5 צֵאן אֲבֹדוֹת הָיוּ עֲבָדֶיךָ / צָרִיהֶם אֲכָלוּם וְלֹא-שָׁמוּ לְנֶגְדָם פִּתְדֶּךָ
פָּעֲרוּ פִּיהֶם לְבָלוֹעַ חַיִּים יִדְדֶיךָ / פִּלְאֵי שְׁמֶךָ קִדָּשׁ וּבִקְשׁ עֲלֵבוֹן חֲסִידֶיךָ:

כ"י אב* ז' || 1 זכור חס' 2 תמחוק אב* 3 | עדים חס' א 4 בצר: בעת צרה ופוסים | לך עיניהם ז 6 חיים: חית ב'
1 תגרת יד ל' תהל' לט יא, פי' מכת ידך. תאות הורים וזכור האבות שהתאוו לעבודתך. 2 שטר חוב (כגון במשנה, ב"מ א' ו') סמל לתאבים, כמו בתפלת אבינו מלכנו: מחוק... כל שטרי חובותינו. שובר פרעון כתוב השובר את כת שטר חוב ומודיע על פרעונו (כגון במשנה, בבב י' ועוד). והעד עדים ע"ש ירמ' לב י, ר"ל לקיום השובר. 3 במה

עוללות נשאֶרְנוּ כְּעוֹלָלוֹת בָּצִיר / עוד יום יום קוֹצֵר בְּמַגֵּל קָצִיר
סִבְרָנוּ יֵשַׁע וְגִבְרָה יָד הַמָּצִיר / סוֹף קֶץ לַדַּעַת אֵין כָּהֵן וְנִבְיָא וְלֹא-צִיר:

נָעוּ מֵיָם וְעַד-יָם בִּקְשׁ אַרוּכָה / נִדְדָנוּ כְּצֹפּוֹר נוֹדֵד וְאֵין-צָרִי לַמָּכָה
10 מְנִינוּ שְׁמַטִּין וְחֲשָׁבְנוּ יוֹבְלוֹת וּמַעֲנִית אֲרָכָה
מוֹעֵד אֶרֶץ וְעֵדֶן רַחֵק וְחִמָּה לֹא-שָׁכָכָה:

לְכָל-זֹאת אַתָּה צָדִיק וְאַנְחָנוּ אֲשָׁמִים / לְבַעֲבוֹר חֲשִׁכַת לְמַטָּה מֵאֲשָׁמִים
כָּעַת אָבוֹת הַתְּרִית בְּשִׁיחַ רְשׁוּמִים
כָּלוֹת רוּעַ מַעַשׂ וְלֹא אָבוּ שְׁמוּעַ לְמַשְׁכִּימִים:

יִדְעַ יֵצֵר אַתָּה לְקְרוֹץ מַחְמֵר / יַעַן כִּי נִכְנַסְתָּ לַפָּנִים מִמָּחֵר
טָבַע דִּין אֵלֹו מִתַּחַת לַגִּמֵר / טָבַעְנוּ בְּאֵין מַעֲמָד בְּטִיט יוֹן וְחָמֵר:

15 חֶלֶק מִנְתָּנוּ אַתָּה וְאַנּוּ חֶבְלֶךָ / חֲבִים וְזָכִים אָנוּ שְׁלֶךָ
זֶרַע אֲבָרָהֶם אוֹהֶבֶךָ וַיִּצְחַק כְּלוּלֶךָ / זְמוּרוֹת יַעֲקֹב מָטָה הַמְשַׁלֶּמֶת לָךְ:

וְהִפֵּל צָפוּי וְגִלּוּי לָךְ מִקֵּדָם / וַיִּצְוֵרִי חֵמֶר נִמְתָּ אִי אֶפְשָׁר בְּלִי אָדָם
הָעַל כֵּן הִכְנַת צָרִי לְקֵדָם

הָשֵׁב יָד מַעֲוֹל וְשׁוּב בְּחִין לַפְּנִיךָ מַעֲוֹנָה אֱלֹהֵי קִדְּם:

זרע דפ' | פלאי: פלא או* 1 | 8 ונביא חס' א 9 עד ים א' | לבקש 1 | נודדנו: נדנו 1 דפ' | 10 רחק: שינה 1 | 11 ואנחנו: ואנו זו* | 12 שמוע חס' א' | 13 נכנסת: לנו הוסי' * דפ' | 14 דין: דיניך 1 | אילו מתחת: אם תמתח 1 | באין מלמד: ביון מצולה חס' דפ' | 15 חלק: חבל 1 | ואנו חבלך: ואנחנו לך 1 | 16 אוהבך חס' 1 | 17 צפוי וחס' 1 | לך: לפניך 1 | ויצורי

יתלו ר"ל יתלו את עצמם. 5 צאן אבדות ירמ' נ ו. ולא שמו לנגדם פחדך ע"ש תהלי' פו יד ולא שמוך לנגדם. 6 פער פיהם ע"ש איוב טו י. פלאי שמך קדש את שמך שהוא פלא. 7 עוללות נשארו ע"ש ישע' יז ו נשאר בו עוללות. במגל קציר ע"ש ירמ' נ טו וחופש מגל בעת קציר. 8 המציר הצורר. 9 נדדנו כצפור נודד ע"ש משלי כז ח כצפור נודדת מן קנה (וצפור ל' זכר כמו תהלי' קב ח). ואין צרי למכה ע"ש ירמ' ח כב. 10 ומענית ארכה ע"ש תהלי' קכט ג האריכו למעניהם, ר"ל הגלות ארכה אחרי כמה שמיטין ויובלות. ועדן רחק קץ הגאולה. 11 לכל זאת ע"ש זאת. אתה צדיק... ע"ש נחמ' ט לג. לבעבור חשכת למטה מאשמים ע"ש עזרא ט יג חשכת למטה מעונינו, ר"ל הורדת מחשבון העונות. 12 התרית הזהרת בשיח רישומים בשיח מוטר העושה רושם. כלות רוע מעש ר"ל לחדול מחטוא. ולא אבו שמוע ישע' ל ט ועוד. למשכימים שדברו אליכם השכם ודבר (ירמ' ז יג). 13 יודע יצר אתה ע"ש תהלי' קג יד. לקרוץ מחומר ע"ש איוב לג ו מחמר קורצתי גם אני. יען כי נכנסת לפנים מממר כנראה ע"פ בקשת חז"ל (ברכות דף ז' א') יהי... ותתנהג עם בניך במדת הרחמים ותכנס להם לפנים משורת הדין, וכנראה תפס הפייטן 'ממר' במשמעות 'מרי' (ל' ממרים הייתם), ור"ל נכנסת לנו לפנים ממה שמגיע לנו ע"פ מרינו. 14 דין אילו מתחת אילו דקדקת. טבענו... בטיט יון ע"ש תהלי' טט ג טבעתי ביון מצולה, שם טו הצילני מטיט ואל אטבעה. 15 חלק מנתנו אתה ואנו חבלך ע"ש תהלי' טז ה' מנת חלקי... דבר' לב ט כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. חבים וזכים אנו שלך בין כך ובין כך קרויים בנים, כדרשת חז"ל קדושין דף ל"ו א'. 16 ויצחק כלולך שבא אתך בברית כלולים, ר"ל קרובך. וי"מ כלולך מל' כליל תפארת, שנחשט בעצי המערכה, ורחוק הוא. זמורות יעקב בני יעקב מטה המושלמת לך שאין בין בניו פסול. 17 והכל צפוי וגלוי... כטופס תפלות ידוע 'גלוי וידוע לפני כסא כבודך'. אי אפשר בלי אודם בלי חטא.

דָּרַךְ תְּשׁוּבָה הוֹרִית לְשׁוֹכְבִּים / דָּלַת פְּתוּחָה הִכְנֹת לְשָׁכִים
 20 גְּבוּרַת רַחֲמֶיךָ תוֹדִיעַ לְנֹצְבִים / גָּשִׁים בְּצוּם לְפָנֶיךָ וְתַחַן מֶרְבִּים:

בְּרַחֲמִים תִּפְקֹד יְחוּסֵי עֲמָךְ / בָּנוּ הִתְנַהֵּג כְּמַדַּת נַעֲמָךְ
 אִם עֲוִינוּ עָנוּ בָנוּ לְעֲמָךְ / אֲמַץ חֲסִדֶיךָ זְכוֹר וּסְלִיחָה שַׁעֲמָךְ:

אל מלך

חמר: ונוצר מחמר (נמת חס') ז 18 צרי: תשובה ו* | ושוב בחין לפניך חס' ז 19 תשובה: צרי אז* | לשבים... לשובים ב"ז
 דלת פתוחה לקבל שבים ו* 20 גבורות ב"ז* | בצום: בתפלה ב"ז | ותחן: לך הוס' אנו* 21 ברחמך נ | התנהג
 אב"נ: תנהג ז להתנהג ו* 22 בנו חס' ב"ז | והסליחה ב"

18 הכנת צרי לקדם השב יד... לשוב בתשובה. מעונה... דבר' לג כז. 21 כמדת נעמך כמדוּחִיךָ הנעימות.
 22 אם עוֹנִינוּ עָנוּ בָנוּ יִרְמֵ יד ז. וסליחה שעמך ע"ש תהל' קל ד.

אֶל-תְּבוֹא... אֶל-תִּתֵּן יְיָ מֵאֲוִי רָשָׁע וְמָמוֹ אֶל-תִּפְקֹד יְרוּמוֹ סֵלָה (תהל' קמ ט): אֶל-תִּשְׁטַפְנוּ שְׂפָלַת
 מִים וְאֶל-תִּבְלַעְנוּ מְצוּלָה וְאֶל-תִּאָטְרֶ-עֲלֵינוּ בְּאֵר פִּיהָ (תהל' סט טז): וְאֶל תִּסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵעַבְדֶּיךָ כִּי-
 צִרְ-לָנוּ מִהָרַע עֲנֵנוּ (סט יח): אֶל-תִּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמָּצוֹ בְּיוֹם צָר לָנוּ הִטָּה אֱלֹהֵינוּ אֲזָנְךָ בְּיוֹם נִקְרָא מִהָרַע
 עֲנֵנוּ (תהל' קב ג): בָּךְ בְּטָחוֹ אֲבִיתֵינוּ בְּטָחוֹ וְתִפְלִטְמוֹ (תהל' כב ה): / פס"ח

שנייה

סימון: א-ז. מוספר סוללים כופף (4-6) - א 3221.

[או"א]

אֶף בְּמִתַּח-דִּין וּמִרוּץ חָבֵל / בְּנֵי אֲמוּנֶיךָ אֵל תִּחַבֵּל:
 גִּלּוֹי הָרִיב לָהֶם גִּטָּשׁ / דָּרַשׁ וּבִקֵּשׁ צִאֲנֶךָ (ג"א דרש עלבונם) וְאֶל-תִּטָּשׁ:
 הוֹאֲלָתָ לַעֲשׂוֹתָם לָךְ לָעַם / וְאֵל תִּשְׁלַחֵם בְּיַד פִּשְׁעָם:
 וְדוֹנוֹת חֶשֶׁב נָא כְּשִׁגְגוֹת / חֲשֵׁךְ מוֹזְדִּים נִפְשׁוֹת לָךְ-עוֹרְגוֹת:
 5 טָנָף טִהַר וְתִדִּיחַ כְּתָמִים / יִצְלַל בְּצוּל כְּבֹד אֲשָׁמִים:

כ"י ב"ז קנש* ט"ו ה' || 1 אל: גא אל ז* 2 הריב: ריבים ה | דרוש ובקש (ובקר ז"ה' ופקוד ט') צאנך ב"ז קז* ה' ט':
 דרוש עלבונם נש* 3 עשותם ק | ואל: אל ג 4 גא חס' ב"ז ט' הנש* 5 בצלול גה 6 לקח: קח נש* ט' | מקו: מכף גה
 1 במתח דין בדין מתוח, ר"ל במדת הדין החמורה. ומרוץ חבל בני אמוניך אל תחבל (ע"פ מיכה ב י בעבור טמאה
 תחבל וחבל גמרץ) ר"ל אל תפגע בי אמוניך (ע"פ משלי כ ו איש אמונים) בדין מתוח ובחבל גמרץ. 2 גילוי הריב להם
 גטוש ע"פ משלי יז יד ולפני התגלע הריב גטוש, ודרשת חז"ל (סנהד' דף ו' ב') קודם שנתגלע הריב אתה יכול לגטוש, משנתגלע
 הריב אי אתה יכול לגטוש, ועי' ג"כ בתוספתא סנהד' א' ו'. לפי זה ר"ל תוותר להם על פרוץ הריב (ושמא צ"ל גילוע?). ואל
 תטוש ש"א יב כב. 3 הוֹאֲלָתָ לַעֲשׂוֹתָם לָךְ לָעַם שם. ואל תשלחם ביד פשעם איוב ח ד. 4 ודונות חשוב
 גא כשגגות כמאמר חז"ל (יומא דף פ"ו ב') גדולה תשובה שודונות נעשות שגגות, ועי' ג"כ דף ל"ו ב'. חשוך מוֹזְדִּים תהל'
 יט יד. נפשות לך עורגות שם מב ב). 5 טנף סינוף, חסא. כתמים כינוי לעוון, ע"פ ירמ ב כב. יוצלל בצול

כָּלֵה אֶל תַּעַשׂ וּנְחַרְצָה / לְקוּחִיךָ לָקַח מִיָּד (ג'א מקו) הַנְּטוּיָה וְעֲצָה הַיְעוּצָה:
 מוֹעֵד כְּתֻקָּה לְשֹׁפוֹט מִיִּשְׂרָאֵל / נוֹף בְּמִשְׁטֵין מְלִלְמַד קִטְגוֹרִים:
 סִפֵּר זְכוּרוֹת לְפָנֶיךָ בְּהַתְּגוּלָּה / עוֹן עֲקָבִים לֹא יִסּוּבֵב לְבַעֲמִים מִתְּבוּלָּה:
 פֶּשֶׁר הַדִּין וְתַבְצַע הַשּׁוֹרָה / צָרוּף כְּבוֹד סִיגִים וּמַהֲרָ בְּדִיל לְהַסִּירָה:
 10 קִפּוּי וּמוֹתֵךְ וְכִדּוּג נְמִסָּה / רָגַע יִגְעֵשׂ אִם בְּמִשְׁפֵּט עָלְיוֹ תִנְשָׂא:
 שְׁלָם-לוֹ כְּמַעֲשֵׂה הַחֶסֶד וְלֹא כְּגִמּוּלוֹ / תִּכְרִיעַ הַכֶּף לְזִכּוּתוֹ וְלֹא לְחִבּוּלוֹ:
 תִּפְשֹׁט יָד * וְתִקְבְּלוֹ / תִּחַנְּנוּ מִרְדַּת שַׁחַת וּבוֹר מְלַהֲטָבִילוֹ:

אל מלך

מיד ש'ט' 7 משטין ט' | מללמד: ואלם ט' 8 עקבים: עקבי ט' עקבים ו' 10 ומתך: ומותך ו'ט' ש' 2* ומותךך
 [ג] רגוע יגוע ט' 11 ולא הס' הט' | גמולו ט' 12 מרדת שחת ובור: מבור שחת ש' * בכור שחת ג, וכן דפוסו מנהג בהמן,
 ושמא זה עיקר
 |

כּוֹבֵד אֲשָׁמִים בַּמְצוּלָה, ע"פ מיכה ז יט. 6 כלה אל תעש ונחרצה ישע י כג. לקוחיך ישראל שלקחת לך לעם
 (שמות ו ז). מיד הנטויה ומעצה היעוצה ישע' יד כו. 7 מועד כתקח לשפוט מישרים תהל' עה ג, והפייטנים
 דרשוהו על עשרת ימי התשובה. נוף במשטין תגער בו, ע"פ ת"י זכר' ג ב. מללמד קטגורים שלא ילמדו קטגוריא
 על ישראל ('קטגורים' במקום 'קטגוריא' – טעות נפוצה? – כמו בפסיקתא רבתי מ' דף קס"ח ב'). 8 ספר זכרונות אסתר
 ו א. בהתגולל כשנפתח, לפי הצורה העתיקה של הספרים שהיו מגילות (עי' לדוגמה במשנה עירובין י' ג' ונתגלגל הספר מידו
 גוללו אצלו). עון עקבים לא יסובב תהל' מט ו. לבעמים מתבולל לישראל המעורב בין העמים. 9 פשר הדין
 אל תדקדק בדין, ע"פ המדרש בראשית רבה פ"ב ח' (ע' 985) בשעה שהכב"ה דן את ישראל דן אותם מעומד, מקצר הדין ומפטר
 הדין וכו'. ותבצע השורה תפטר שורת הדין ('בצוט' מקביל ל'פשרה', עי' סנהד' דף ו' א' כשם שהדין בשלשה כך ביצוע
 בשלשה, ובחוספתא סנהד' א' ב' בשינוי: כך פשרה בשלשה). צרוף כבוד סיגים ומהר בדיל להסירה ישע' א כה.
 10 קפוי ומותך ע"פ איוב י י הלא כחלב תחכני וכגבינה תקפיאני. וכדונג נמסה ע"פ תהל' זו ה, ר"ל האדם שאין בו כח.
 רגע יגועש איוב לד כ, פ"י יאבד בין רגא. אם במשפט עליו תנשא תהל' צד ב. 11 שלם לו... ולא כגמולו משלי
 יט יז, ר"ל אל תשלם לו מה שגמלק, היינו הרעה. תכריע הכף מאזנים של זכויות וחובות תכריע לכף זכות, והתמונה ידועה
 מדרשת חז"ל ר"ה דף י"ז א'. 12 תפשוט יד תשלח ירך, כלשון המשנה (שבת א' א' ועוד). מרדת שחת ובור איוב לג כד,
 תהל' ל ד ועוד. מלהטבילו איוב ט לא (ויש מסדרין: מרדת שחת. ובור מלהטבילו, ר"ל מלהטבילו הבורה, ומסתבר).

אֶל-תְּבוּא... לְמָה לְנִצָּחַת תִּשְׁכַּחְנוּ תַעֲזֹבְנוּ לְאַרְץ יָמִים (איכה ה כ): יי אֶל-בְּאֶפְסָה תִּזְכִּיחְנוּ וְאֶל-בְּחֻמָּתָךְ
 תִּסְרְנוּ (תהל' ו ב'): אֵלֶיךָ יי שׁוּעָתִי וּבִפְקֹר תִּפְלְתִי תִקְדָּמְךָ (תהל' פח יד): חַנּוּן אֱלֹהִים כְּחֶסֶדְךָ כָּרֵב
 רַחֲמֶיךָ מִחַה פִּשְׁעֵינוּ (תהל' גא ג'): פָּנֶה אֵלֵינוּ וְחַנּוּן כִּי-יִחִידִים וְעֲנִיִּים אֲנַחְנוּ (תהל' כה טו'): / פס"ח

שנייה

סימן: א-33 כיוון (זכר) -- א 3884.

[אר"א]

אֶל־נָא תִּסָּר בְּאֵי עֲדִיךָ / כִּי־מָאד מִסָּרִים בְּמוֹסָר רַע וְקָשָׁה:
 בְּאֵשׁ וּבִמֵּים בְּשָׁבִי וּבִבְזָה גְדוּנִים / בְּכָל־יּוֹם בְּאֶכְזָרִיּוֹת וְשֹׁטֶף אָף:
 גָּלוּ וְנָעוּ מֵעַל שְׁלַחְנֶךָ / וּפָזְרוּ בְּאַרְבַּע פְּנוֹת הַדּוֹמָה:
 דְּשׁוּם רְמָסוֹם רַגְלִי כָל־מָצִיק / וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לְמֶרְמֵס כְּחֹמֶר וְטִיט־חוּצוֹת:
 5 הַשְׁקִיפָה וּרְאֵה בְּעֶלְבוֹן עֲלוּבִיךָ / כִּי־בָאוּ וְנָעוּ עַד־שַׁעְרֵי מָוֶת:
 וְאִם־גָּדַל עֵוֹן עַד־שָׁמַי שָׁמִיךָ / רַחֲמֶיךָ יִקְדְּמוּנוּ אֲשֶׁר מַעֲוָלָם:
 זָכַר שְׁלֹשֶׁת אֲתָנִי קָדָם / הִהְיוּ דְּבָקִים בִּירְאֵת יְחִוּדֶךָ:
 חֲשֵׁק חֲבָתָם אֶל־תִּשְׁכַּח לְנֻצַּח / כִּי־כֵן הִבְטַחְתָּם בְּיַד־רוּעָה נֶאֱמָן:
 טָרָם תִּכְלָה שְׁאֲרִית עֲמָךְ / יִהְיוּ רַחֲמֶיךָ וַיִּכְמְרוּ נְחוּמֶיךָ:
 10 יִקָּשׁ עֲוֹנֵם כִּבְס־נָא בְּעֲצָמְךָ / כִּי־אֵין לְחַטָּא בְּמִי נִדָּה:
 כִּהְיוּ עֲבוּדָה וְלוֹוֵי דוּכָן / וּבְנֵי מַעֲמָדוֹת סָלְקוּ וְאִינָם:
 לְבִשְׁנוּ חֲרָפָה וְעֲטָנוּ כְּלָמָה / כִּי־חֲסִרְנוּ כָּל־נֹתְרָנוּ כְּכִל־רִיק:
 מָאֻז נְטַמְנוּ בְּכָל־מַגַּע טְמָאָה / וְאֵין־לָנוּ טְהָרָה בְּמָה לְהִטְהָר:
 נָא מִמְרוּמֶךָ זְרוּק מִים טְהוֹרִים / וְהַשְׁרֵה שְׁכִינְתְּךָ עַל־זֶרַע מְקַדִּישֶׁיךָ:
 15 שְׁמַאלְךָ דְּחַתָּה יְמִינְךָ תִּקְרַב / כִּי קָרְבָתְךָ חַיִּים הִיא לָנוּ:
 עַל־מִי נָנוּס מִצּוֹא מָנוֹס וְעֲזָרָה / כִּי אִם עָלֶיךָ עוֹנָה בְּעֵת צָרָה:

כ"י ב"ה || נעו ה' 4 וישיתום: וישימום ה' 5 וראה: ארון וראה ב"חס' דפ' | באו וחס' ב" 9 עמך: מטעם ב" יעקב דפ' |
 רחמיך: מעיד ה' | נחומיך: רחמיך ה' 12 ועטנו: ועטינו דפ' 14 זרוק: עלינו הוט' ב" 15 דחתה ב" | דחה ה' דחיתת דפ'
 16 מצוא מנוס ועזרה: עונה בעת צרה ב" | עונה בעת צרה: מחסה ועזרה ב" 17 תעתועים: מפשה תעתועים ב" 18 כך...

2 באכזריות ושטף אף משלי כו ד. 3 גלו ונעו מעל שולחןך ע"פ התלמוד (ברכות דף ג' א') אוי להם לבנים שגלו
 מעל שולחן אביהם. בארבע פנות הדומך הארץ שהיא הדום רגליו של הקב"ה (ישע' סו א). 4 דשום דרכו עליהם,
 דוגמת חבק' ג יב באף חדוש גוים. וישיתום למרמס כחומר וטיט חוצות ע"ש ישע' יו. מיכה זי. 5 ונעו והגיעו. עד
 שערי מות תהלי קו ית. 6 רחמיך יקדמונו תהלי עס ח. אשר מעולם תהלי כהו. 7 איתני קדם האבות. 8 כי כן
 הבטחתם ביד רועה נאמן ביד משה בתורה באמרך וזכרתי את בריתי יעקוב וכו', ויק' כו מב. 9 שארית יעקב מיכה הו.
 10 יוקש עיווים קשיות עוונם ('יוקש' חידוש הפייטן הוא מחמת הא"ב, כמו בסליחה 'אמנת מאד', 23). 10 במי נדה במד'
 יט יג. 11 סולקו בחורבן ביהמ"ק. 12 לבשנו חרפה ועטנו כלימה ע"ש תהלי עא יג. ככלי ריק ע"ש ירמ'
 גא לד הציגני כלי ריק. 14 מים טהורים יחזק' לו כה. 15 שמאלך דחתה (וי"ג שמאלך דחית, ר"ל בשמאלך דחית)
 ימינך תקרב ע"פ מאמר חז"ל (סוטה דף מ"ז א') לעולם תהא שמאל דחתה וימין מקרבת. 16 על מי ננוס... ע"ש ישע' י ג

פְּסִילִים וְגִלּוּלִים אֲשֶׁרִים וְחֻמָּנִים / חֲרָשִׁים וְסוּמִים הֵבֵל תַּעֲתוּעִים:
 צוּר עוֹלָמִים חַי וְקַיִם לָעַד / בָּךְ לְבַד מִבְּטַחְנוּ וְאַתָּה תוֹחַלְתָּנוּ:
 קוּיָּיךְ אֵל חַי וּבּוֹטָחֶיךָ אֶל-אַמֶּת / אֶל-נָא תְּבַיֵּשׁ מִסֵּבֶר קוּיָּים:
 20 רְאֵה רַפְיוֹנָם וְהַבֵּט כְּשִׁלּוֹנָם / וְהַקֵּל וְהַעֲבֵר כְּבֹד מִשְׁאָם:
 שְׁפוּךְ חַמְתָּךְ עַל-עַם לֹא יָדְעוֹךָ / כִּי אָכְלוּ אֶת-יַעֲקֹב וְאַתָּה-נִוְהוּ הַשְׁמוּ:
 תָּשֵׁב גְּמוּלָם וְשָׁלַם כְּמַפְעָלָם / וְעַל-רוּם קִדְקֹדֶם חֲמָסָם יִרֹד:
 בֵּין יָבִינוּ כָּל מְאֻמָּצֵי כַחֲךָ / נָסִים בְּהַפְלִיאָךְ לְמַלְמְדֵי נִסְיָךְ:

אל מלך

תוחלתנו: לבד בך תוחלתנו ואתה מבטחנו ב° 19 אל נא: אל ב° 20 ראה ענותם והבט בעלבונם ב° 21 אשר לא ידעוך ב°
 ובמקום הנוסה המקורי שפוך מי טוהר דמים להדיח / תחטאנו באזוב תכבס ותדיח דפוסים 22 גמולם: גמול למכחשיך דפוסים מאוחרים
 ושלם כמפעלם ה: ושלום מפעלם ב° | רום חס' ה 23 כה ה

על מי תנוסו לעזרה. 17 אשרים וחמנים ישע' יז ח. סומים עורים (ל' סומא בארמית). הבל תעוועים ע"ש ירמ' י טו הבל חמה מעשה תעוועים. 19 מסבר קיוויים מתקתם (סבר ע"ש תהל' קמו ה שברו על ה' אלהיו). 20 ראה רפיונם והבט כשלונם ע"ש ישע' לה ג חזקו ידים רפות וברכים כושלות אמצו. 21 שפוך חמתך... ירמ' י כה. ויש גורסין (מפני האיבה) שפוך מי טוהר דמים להדיח, תחטאנו באזוב תהל' נא ט. 22 תשב גמולם איכה ג סד ועוד. ועל רום קדקדם חמסם ירד ע"ש תהל' ז יז. 23 מאמצי כחך ע"ש איוב לו יט.

אל-תבוא... אלהינו פלטנו מיד רשע מכף מעול וחומץ (תהל' עא די): האזינה יי תפלתנו והקשיבה בקול תחנונותינו (תהל' פו וי): הקשיבה לקול שוענו מלכנו ואלהינו כי אליה נתפלל: יי בקר תשמע קולנו בקר נעריך-לך ונצפה (תהל' ה ג-די): אליה יי שוענו ובבקר תפלתנו תקדמך (תהל' פח ידי): / פס"ח

סימן: ומדכי הארוך. צתים בני ד' עוריס ששלשה מהן חורזים וצרציעי הצלם מהוקרח הוקחיינות -צקרה.
 מספר מלים כופף (4-6 ועוד). - מ 2096.

[או"א]

׳בִּקְר׳ מְפִלְטִי אֵלִי צוּרִי סִתְרִי וּמִגְנִי
 וְקִרְנִי יִשְׁעֵי מְשַׁנְבִּי בְּיוֹם צָר-לִי וְאוֹנִי
 הַשְׁכַּמְתִּי לַחֲלוֹתֶךָ מֶלֶךְ רַב. וְאַנִּי
 אֵלֶיךָ יי שועתי
 ובבקר:

כיי קנכך'חף' || 1 בקר ח' חס' בשאר המקורות | סתרי חס' ח 2 קרן | ומשגבי | לי חס' כ 3 השכמתי חס' ח' |
 1 בקר (מלה זו חסרה בכיי האשכנזיים), וההמשך: השכמתי לחלותך. מפלטי... משגבי תהל' יח ג. קיט קיד. 2 ביום צר לי תהל' יח ז. ואוני וביום אוני, ר"ל ביום כחי. 3 מלך רב תהל' מח ג. ואני אליך יי שועתי ובבקר תהל'

5 בְּקָר רַחֵם תִּזְכֹּר חֶסֶד אֲבֹרָהֶם אֲב אֶתְנִי
אֲשֶׁר בְּחֶרְתוֹ וְהֶאֱמִין בְּךָ רֹאשׁ לְמֵאֲמִינִי
זָכַר בְּרִיתוֹ וְהוֹשִׁיעַנִי מִטְּמָאֲתִי. יי
בְּקָר תִּשְׁמַע קוֹלִי

בְּקָר:

10 בְּקָר דְּבִרְתָּ עִמּוֹ וְנִסִּיתוֹ לְשֵׁלֶם לוֹ מִשְׁכָּרְתָּ
וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לְהִיּוֹת לוֹ לְמִשְׁמָרְתָּ
אֲהַבְתּוֹ וּרְצִיתוֹ * * וְקִבַּלְתּוֹ בְּקִטְרֶת
סִמִּים בְּבָקָר

בְּבָקָר:

15 בְּקָר כּוֹכְבוֹ הָאֵיר כְּחַפְצָתָ לְהִרְאוֹת צִדְקָתוֹ הַגְּדוּלָּה
נִסִּיתוֹ בְּעִשְׂרֵי וְתֵאמַר לוֹ קַח-נָא אֶת-בְּנֶךָ וְלֹא-תִכְלָא
עַל-אֶחָד הַהָרִים וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעוֹלָה
אֶת-הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה

בְּבָקָר:

20 בְּקָר יִחַד שְׁמֶךָ וְשָׁמַע לְקוֹלְךָ וְהִרְאָה אֲהַבְתּוֹ
וְשָׁשׁ בְּכָל-לֵב עַל-דְּבָרְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ
הָאֲהַבָּה קִלְקְלָה הַשּׁוֹרָה וַיָּקָם בְּשִׁמְחָתוֹ
וַיִּשְׁכֶּם אֲבֹרָהֶם

בְּבָקָר:

לחלותך: לחלות פניך ה' 5 זכור ה' | חסד חס' 1 לאברהם דפסי מ"א | אב: ראש ה' 7 מטמאתי: מעוני ה' 13 להראות:
לוהוט' כ 14 כעשירית ה' | גא חס' 1 | ולא: ואל ה' ח' 15 שם חס' ח 18 לעשות אתו ח 19 וקם ה' 21 לבם חס' כ |

פח יד. 5 רחם תזכור חבק' ג ב. חסד אברהם מיכה ז כ. אב איתני מפני שנקרא איתן האורחי (ב"ב דף ט"ו א').
6 אשר בחרתו נחמ' ט ו. והאמין בך ברא' טו ו. ראש למאמיני הראשון להאמין בה'. 7 זכור בריתו ויק' כו מב.
יי בקר תשמע קולי בקר תהל' ה ד. 9 וניסיתי לשלם לו משכורת כדי ליתן לו שכר על כל פסיעה ופסיעה, לפי
הדרשה ברא' רבה ג"ה ז' (ע' 590). 10 וכרות עמו הברית נחמ' ט ח. 11 כקטרת סמים בבקר בבקר שמות ז.
13 בקר כוכבו האיר ע"פ ברא' כב ג וישכם אברהם בבקר. 14 ניסיתו בעשירי בניסיונו העשירי, כי עשרה ניסיונות
נחנסה (אבות ה' ד'), והעשירי היה בעקידת יצחק (פרקי ר' אליעזר ל"א). 14 קח נא את בנך ברא' כב ב. ולא תכלא
ולא תמנע. 15 על אחד ההרים והעלהו שם לעולה שם. 16 את הכבש אחד תעשה בבקר במד' כח ד.
18 על דברך לעשותו ירמ' א יב. 19 האהבה קלקלה השורה ע"פ המדרש ברא' רבה ג"ה ח' (ע' 593) אהבה
מקלקלת את השורה דכתיב וישכם אברהם בבקר וכו', ר"ל אברהם התגבר על טבעו מאהבת ה'. ויקם בשמחתו שמה לקיים
את מצות ה'. 20 וישכם אברהם בבקר ברא' כב ג. 21 לעשות רצונך לשון המדרש (שם): תבוא חבשה שחבש

בְּקֶר הַכִּינוּ לָבָם שְׁנִיָּהֶם לַעֲשׂוֹת רְצוֹנָה אֲיִם
הִבֵּן לָקַח עֲצִים וְהָאֵב לָקַח מֵאֲכָלֶת לְשַׁחוּט בְּלִי-פָדְיוֹם
קְרוֹאִים וְהוֹלָכִים לְתַמָּם וְרָאוּ כְבוֹדָךְ בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי בַּהֲיוֹת

הַבְּקֶר:

25 בְּקֶר אֲזַר כְּגֹבֵר חֲלָצִיו וְלַעֲקוֹד בְּנוֹ קָדָם
וַיִּקַּח מֵאֲכָלֶת לְשַׁחֲטוֹ וְלֹא-חָשַׁב אָדָם
וַיֹּאמֶר הַיּוֹם אֶקְרִיב עוֹלָתִי וְהַיּוֹם אֲזַרֶּךְ דָּם
וּבְחִי. וְלֹא יִלִּין

לַבְּקֶר:

30 בְּקֶר רַחֲמֶיךָ נִכְמְרוּ עַל-בֶּן יָחִיד וְעַלְיוֹ זָרְחוּ
וַיִּקְרָא אֵלָיו מִלֵּאךְ-יְיָ אֶל-הַנֶּעֱר יָדִים אֶל-יִשְׁלַחוּ
כִּי-בִיצַחֲךָ יִקְרָא-לָךְ זָרַע וְזָכְרוּ לְדוֹרוֹת הַנִּיחָו
לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד-

הַבְּקֶר:

35 בְּקֶר כְּשָׁרוֹ וַיִּשְׁרוּ וַצִּדְקוֹ יִלִּיץ בְּעַד-עַם אֱלֹהֵי קָרֵב
וַאֲפָרוֹ תָּמִיד יִרְאֶה לְפָנֶיךָ לְכַבֵּסֶם הָרֵב
תִּנָּתֵן נַפְשָׁם בְּשִׂאלָתָם כִּי-לֹךְ נִכְסָפָה. בְּעָרֵב
הִיא בָּאָה

וּבַבְּקֶר:

שְׁנִיָּהֶם חֲסִ' ג' 22 לָקַח הַשְּׁנִיָּה חֲסִ' חֲסִ' | לְשַׁחוּט חֲסִ' חֲסִ' | לַעֲקֹד חֲסִ' חֲסִ' 26 אֶת הַמֵּאֲכָלֶת לְשַׁחוּט חֲסִ' חֲסִ'
אָדָם: הָדָם חֲסִ' חֲסִ' 27 וְהַיּוֹם אֲזַרֶּךְ: וְאֲזַרֶּךְ דְּפוּסִימִ' פּוּמִ' ל' 28 לַבְּקֶר: עַד בְּקֶר נָךְ 29 יִכְמְרוּ כ' 30 אֵלָיו חֲסִ' חֲסִ' חֲסִ' 31 זָכְרוּ חֲסִ' חֲסִ'
33 וַצִּדְקוֹ חֲסִ' חֲסִ' | יִלִּיץ: יִמְלִיץ כ' 34 לְכַבֵּסֶם: וְכַבֵּסֶם חֲסִ' חֲסִ' 35 תִּנָּתֵן: לְהַם חֲסִ' חֲסִ' | וּבְעָרֵב נָךְ חֲסִ' חֲסִ' 37 קוֹלָם שִׁמְעָה נָךְ: קוֹלָם

אֲבָרָהֶם אֲבִינוּ לִילֵךְ וּלְעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ שְׁלָמִי שְׁאֵמֶר וְהָיָה הָעוֹלָם. אִיוֹם כִּינּוּי לְהַקְבִּיָּה עִ"פ חֲבֵק' א' ז'. 23 קְרוֹאִים וְהוֹלָכִים
לְתוֹמָם שִׁב טו יא. וְרָאוּ כְבוֹדָךְ לְפִי הַמְדַּרְשׁ שֶׁם גִּ' (ע"י 595) רָאָה עֵבֶן קֶשׁוֹר בְּהַר וְכו'. 24 בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בַּהֲיוֹת
הַבְּקֶר שְׁמוֹת יט טז. 25 אֲזַר כְּגֹבֵר חֲלָצִיו אִיוֹב לז ג'. 26 וְלֹא חָשַׁב אָדָם לֹא רָאָהוּ כְּאִדָם אֵלָא כְּבַהֲמָה הָיָה בְּעִינָיו.
27 דָּם זָבָחִי וְלֹא יִלִּין לַבְּקֶר שְׁמוֹת לד כה. 29 רַחֲמֶיךָ נִכְמְרוּ בְּרָא' מִג' ל. וְעַלְיוֹ זָרְחוּ רַחֲמֶיךָ (בַּהֲשָׁאֵלָה דִּי גִּנְעוּזָה).
30 וַיִּקְרָא אֵלָיו מִלֵּאךְ יי. אֵל הַנֶּעֱר יָדִים אֵל יִשְׁוֹלְחוּ בְּרָא' כב יא-יב. 31 כִּי בִיצַחֲךָ יִקְרָא לָךְ זָרַע בְּרָא'
כא יב. הַנִּיחָו לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד הַבְּקֶר שְׁמוֹת טז כג. 34 לְכַבֵּסֶם הָרֵב תְּהִלָּה נא ז', רִל לְכַבֵּסֶם הָרֵב מַעֲנוּתִיהֶם.
35 תִּנָּתֵן נַפְשָׁם בְּשִׂאלָתָם אֲסַתֵּר ז' ג'. כִּי לָךְ נִכְסָפָה נַפְשָׁם, תְּהִלָּה פד ג'. בְּעָרֵב הִיא בָּאָה וּבַבְּקֶר אֲסַתֵּר ב' יד,

בְּקֶר קוֹלָם שָׁמַע * * וּתְכַפֵּר עֲוֹנוֹתֵיהֶם
וְעַרְךָ תִּפְלְתָם יִחְשַׁב כְּעַרְךָ קִרְבָּנוֹתֵיהֶם
וְלִקְחוּ וּבֹאוּ זְכוֹרֹן צְדָקַת אֲבוֹתֵיהֶם
וְהֵם הֵבִיאוּ אֵלָיו עוֹד נִדְבָה בַּבֶּקֶר

40

בַּבֶּקֶר:

בְּקֶר תִּפֶּן אֱלֵינוּ וְרַחֲמֶיךָ עָלֵינוּ יִכְמְרוּ
וּתְשַׁלִּיךְ בְּמִצּוֹלוֹת־יָם כָּל־חַטָּאוֹתֵינוּ וְלֹא יִזְכְּרוּ
צוֹר הָעֶבֶר עֲוֹנֵינוּ מִלְּפָנֶיךָ וְלֹא־יִשְׁאִירוּ
מִמֶּנּוּ עַד־

בַּבֶּקֶר:

אל מלך

שמעה ח'ף: שמעה קולם כה' 38 וערך: ועדיך ח'ף | יחשב: תחשב נה' 39 לקחו דפוסים | בזכרון דפוסים | זכרון צדקת
אבותיהם לקחו ובאו והם ח'ף 41 אלינו: לרחמנו נכך: חס' ח'ף 42 ותשליך: ותצלילך | כל חס' ח'ף | חטאתינו: פשעינו
ח'ף 43 צור העבר: צול העבר ח'ף | צו להעביר נה' | צו להעבירם כך

פי' באה הנפש להתפלל. 37 בקר קולם שמע תהל' ה ד. 39 ולקחו ע"פ הושע יד ג קחו עמכם דברים. 40 והם
הביאו אליו עוד נדבה בבקר בבקר שמות לו ג, והכוונה אל התפלה, ע"פ תהל' קיט קח נדבות פי רצה נא ה'.
42 ותשליך במצולות ים כל חטאותינו מיכה ז יט. 43 העבר עונינו ש"ב כד י. ולא ישאירו ממנו עד בקר
במד' ט יב, פי' עד אחרי יום הדין.

אל־תבוא... רבת צררוני מנעורי יאמר־נא ישראל: רבת צררוני מנעורי גם לא־יכלו לי: על־גבי
חרשו חרשים האריכו למעניתי: יי צדיק קצץ עבות רשעים: יבשו ויסג אחר כל שנאי ציון
(תהלי קבט איה): לולי יי שהיה לנו בקום עלינו אדם: אזי חיים בלעונו בחרות אפס בנו: אזי עבר על־
נפשנו המים הידוניים: ברוך יי שלא נהנונו טרף לשניהם (תהלי קבט ברו): / פס"ח

סליחה

סימן: א"צ דויד צר טוואל סלוי חזק ואנוץ. צתים צכי ד' טוויס. — א 717. ונזכר השירה העזרית עי' רטו.

יְיָ אֱלֹהֵי רַבַּת צָרָרוֹנִי מְנַעוֹרִי
בְּקִשְׁתֶּיךָ אִמְצָת לִפִּי בְּהִיּוֹתְךָ בְּעוֹזִרִי
גָּבְרוּ עֲתָה וְגַם עֲתָקוּ שׁוֹבְרֵי
דוֹבְרִים בִּי רַעְדוּ כָּל אֲבָרֵי:

מ"י אבב"ק"ו* ; פ"א = פרמה (442) 3268 || 4 דוברים: דברים ב" דוברים או* | רעו: רועים או* פ"א 7 זדים:
זרים או* | זרים (!) או* |

1 רבת צררוני מנעורי תהלי קבט א. 2 בהיותך בעוזרי ע"ש תהלי קיח ז. 3 גברו... וגם עתקו ע"ש איוב כא ז.

5 הִיִּיתִי חֲרָפָה בִּינִיהֶם מִשָּׁל וּשְׁנִינָה
וַיְדוּ-אֶבֶן בִּי וְהֶאֱרִיכוּ עָלַי מַעֲנָה
וְדִים הִלִּיצוּ בִּפְיָהֶם וּלְשׁוֹנָם שָׁתוּ כְּחֶרֶב שְׁנוֹנָה
חוֹשְׁבִים עָלַי מַחֲשָׁבוֹת רָשָׁע בְּלִי חֲנִינָה:

טוֹפְלִים שֶׁקֶר וְכֹזֵב לְהַתְגַּלֵּל וּלְהַתְנַפֵּל עָלֵינוּ
10 יִפְּלוּ מִמַּעֲצוֹתֵיהֶם וּמִמַּחֲשָׁבוֹתֵיהֶם וְהִשְׁפִּילָתָם תַּחֲנוּנָה עֵינֵינוּ
כְּלָתָה נִפְשֵׁנוּ לִישׁוּעָתָךְ לֵאמֹר מָתִי תִנַּחֲמֵנוּ
לְמַעַן שֵׁם-קִדְשְׁךָ עֲשֵׂה לֹא-לָנוּ יְיָ לֹא לָנוּ:

מִדַּת טוֹבָךְ וְחֶסֶדְךָ הַגָּבֵר עַל-צֹאן מִרְעִיתָךְ
נַעֲנִינוּ לָךְ מִחַל רַבָּה סְלִיחָתָנוּ בְּמַחֲלֶתְךָ
15 סַעֲדָנוּ וְנוֹשְׁעָה וְהִט־לָבָנוּ לְאוֹר נְתִיבוֹתֶיךָ
עֲנֵנוּ יְיָ עֲנֵנוּ כִּי טוֹב חֶסֶדְךָ וְאַמּוּנָתְךָ:

פֶּדָה וְהַצֵּל עַמְּךָ וּרְעִיתְךָ מִכַּף מִתְקוֹמְמֵיהֶם
צוּר צִדִּיק גָּדוֹל גָּבוּר וְנוֹרָא אֵל מוֹשִׁיעֵהֶם
קִדְשׁ קִדְשָׁת שְׁמְךָ עֲלִיוֹן קָרוֹב מַצְדִּיקָהֶם
20 רְעוּץ תְּרַעֵץ בְּכָלָה וְנַחֲרָצָה אוֹיְבֵיהֶם וְקַמִּיהֶם:

הליצונו א | כהרב: חדה חס' פ* | 8 רשע: רעות א 9 טופלים... עינינו: טובך ומדת רחמיך יגולו עלינו / ישועתך אלהים
תשגבנו דפוסיכ מאוחרים 11 נפשי | לחשועתך אב"ו 14 מחל: מחול אב"ו 17 מכף: מיד פל | 18 גבור חס' ו: וגבור אב"ו*
20 רעוץ תרעוץ אב"ו: רעוץ פל 21 בתחנה: בתפלה א | אלהינו חס' ב° 23 תהלתך: תהלה א | 24 ובם: ובה ב°

5 הייתי חרפה ביניהם ע"ש תהל' לא יב וכדומה. משל ושנינה ע"ש דבר' כח לו ועוד. 6 וידו אבן בי איכה ג גג.
והאריכו עלי מענה ע"ש תהל' קבט ג האריכו למעניתם (והפייטן שינה את הצורה בגלל החרוז). 7 ודים הליצוני
תהל' קיט גא. בפיהם ולשונם שתו... כנראה ע"ש תהל' עג ט שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ. 8 חושבים עלי
מחשבות רשע ע"ש דני' יא כה וכדומה. 9 טופלים שקר ע"ש תהל' קיט טט. להתגולל ולהנתפל עלינו ברא' מג' יח.
10 יפלו ממועצותיהם תהל' ה יא. 11 כלתה נפשנו לישועתך תהל' קיט פא. לאמר מתי תנחמנו שם קיט פב.
12 לא לנו... שם קטו א. 15 סעדנו ונושעה שם קיט קיז. 16 עננו ה' עננו מ"א יח לו. כי טוב חסדך תהל' קט
כא ועוד. 19 קרוב מצדיקהם ישע' נח. 20 בכלה ונחרצה ישע' י כג ועוד. 22 כבודנו ומרים ראשנו תהל'

שְׁחַרְנוּךָ בְּתַחֲנָה הַקְשִׁיבָה אֱלֹהֵינוּ מִלְכָּנוּ וּקְדוּשָׁנוּ
שְׁלוֹם רַב תַּרְבָּה לְסִגְלָתְךָ כְּבוֹדֵנוּ וּמִרִים רֹאשֵׁנוּ
תַּבְעָנָה שְׁפָתֵינוּ תְהַלֵּךְ כִּי־תִצְלֵלֵנוּ מִרוּשְׁשֵׁינוּ
תוֹרָתְךָ וְעֲדוּתֶיךָ שְׁעֲשׂוּעֵינוּ וְכֵם תַּחֲיֵי נַפְשֵׁנוּ:

25 דָּבַב שְׁפָתַי וְקוֹל תַּחֲנוּנֵי שְׁמָעָה וְהֶאֱזִינָה
וְשִׁיחֹת דְּבָרַי לִפְנֶיךָ יִנְעָמוּ וְכִקְטַרֶת רִצָּה־נָא
יְרִיבֵי רִיב וְחֵית קָנָה גָּעַר וּמִקְנָה תוֹרִידָנָה
דְּבִיר קִדְשָׁךְ וְאַרְמוֹנְךָ עַל־מִשְׁפָּטוֹ לְכוֹנְנָה:

בָּךְ תוֹחֲלֵתִי וְשִׁבְרֵי רֶם וְנִשְׂא גָּאָה גְדוֹל וְנוֹרָא
30 רַחֲמֶיךָ וְחֶסְדֶּיךָ אֲבַקֵּשׁ וְלִישׁוּעָתְךָ תָּמִיד אֲשַׁבֵּרָה
שְׁפָטָה מִשְׁפָּטִי וְנִקָּם דָּם־עֲבָדֶיךָ שְׁפָכוּ בְּגִי־נָבֵל בְּעֶבְרָה
מִגֵּר מִתְקוּמָמִי וְשִׁלַּח־בָּם חֶרֶן־אֶפֶס וְנִעַם וְעֶבְרָה וְצָרָה:

וְאַתָּה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל גּוֹאֲלֵם מְלָכִים וְגִאוֹנִם
אֲשׁוּרִם אִם־הֵטוּ וְלָבָם הִלֵּךְ אַחֵר עֵינִם
לַעֲמֹל יִגְוֹנִם וּלְכַבֵּד עַל גְּלוּתָם הִבֵּט מְגֹנָם
35 הִבֵּט לְבָרִית וְהִמְלִא רַחֲמִים עַל־פְּלִיטַת שְׁאוֹנִם:

לְעֹזְרֵתִי קוֹמָה וְהַחֲזֹק נִשְׁקֵךְ לְקִרְאָת צָרִי וְאוֹיְבֵי
וְיִשְׁמְחוּ וִירְנְנוּ חוּסֵי בָּךְ כִּי־תִחַבֵּשׁ מְכֹאוֹבֵי
יְבוּשׁוֹ וְיִחַפְּרוּ וְיִסְגּוּ אַחֲוֹר חֲפָצֵי קָרְבִי
40 חֲזֹק וְאַמֶּץ מֵאַמִּינֶיךָ גּוֹאֲלֵי וְצוֹר יִשׁוּעָתִי אֵל אֱלֹהֵי אָבִי:
אל מלך

25 שְׁפָתֵינוּ וְתַחֲנוּנֵינוּ וְ 26 וְשִׁיחֹת אוֹ 29 גְדוֹל חֵסֶד אֲבִי *ו | 30 אֲבַקֵּשָׁה פֿ + 31 אֲשֶׁר שִׁפְכוּ וְ | 31 וְעֶבְרָה
חֵסֶד בְּוִי *ק 33 גּוֹאֲלֵם חֵסֶד פֿ | 34 אֲשׁוּרִים פֿ | אִם הִלֵּךְ בֿ 35 עוֹל חֵסֶד פֿ * הִבֵּט מִגִּינָם חֵסֶד פֿ | 37 נִשְׁקֵךְ:
וְצִנְהוּס *ו *ק 39 וְיִחַפְּרוּ חֵסֶד פֿ | 40 מֵאַמִּינֶיךָ: מֵאַמִּירֶיךָ פֿ | וְצוֹר חֵסֶד וְ

ג ד. 27 יְרִיבֵי רִיב תְהִלָּה לָהּ א. וְחֵית קָנָה גָּעַר תְהִלָּה סח לא, ע"י דְרֶשֶׁת חוֹל פִּסְח' דָּף קִי"ח ב' גְעוֹר בִּזְחִיָה שְׁכָל מַעֲשִׂיהָ
נִכְתָּבִין בְּקוֹלְמוֹס אַחֵר. 31 שְׁפָטָה מִשְׁפָּטִי אִיכָה ג נט. 32 וְשִׁלַּח בָּם... תְהִלָּה עַח מֵט. 34 אֲשׁוּרִים אִם הֵטוּ מִדֶּרֶךְ הַיּוֹשֵׁר,
ע"ש תְהִלָּה מִד יס וְחֵט אֲשׁוּרֵנוּ מִנִּי אַרְחֶךְ. 36 הִבֵּט לְבָרִית תְהִלָּה עַד כ. 37 לְעֹזְרֵתִי קוֹמָה וְהַחֲזֹק נִשְׁקֵךְ ע"ש תְהִלָּה
לָהּ בַּחֲזֹק מִגֵּן וְצִנְהוּס וְקוֹמָה בְעֹזְרָתִי. 39 יְבוּשׁוֹ וְיִחַפְּרוּ וְיִסְגּוּ אַחֲוֹר... שֵׁם לָהּ ד.

אֶל־תְּבוּאָה... בִּקְרָאנוּ עָנּוּ אֱלֹהֵי צְדָקָנוּ בְּצִר הַרְחֵבֵת לֵנוּ חַנּוּן וּשְׁמֵעַ תְּפִלָּתֵנוּ (תהל' ד ב'): שְׁמָעָה
תְּפִלָּתֵנוּ יי וְשׁוֹמְעֵנוּ הָאֲזִינָה אֶל־דְּמָעָתֵנוּ אֶל־תִּתְחַרֵּשׁ (תהל' לט יג'): אֲדֹנָי שְׁמָעָה בְּקוֹלֵנוּ תְהִי יְיָ אֲזִינָה
קִשְׁבוֹת לְקוֹל תְּחִנּוּתֵינוּ (תהל' קל ב'): שְׁמָעָה יי צְדָק הַקְשִׁיבָה רִנָּתֵנוּ הָאֲזִינָה תְּפִלָּתֵנוּ בְּלֹא שְׁפָתֵי מִרְמָה
(תהל' יז א'): / פס"ח

עקדה

סימון: ח"צ זכיון זכ זמח. זכורט טכייס. — א 5627.

אֲמוּנִים בְּנֵי מְאִמִּיִּם הַנֶּאֱמָנִים בְּבְרִיתְךָ
בָּאִים לְקוֹד וּלְכָרוֹעַ בְּסִפֵּי חֲצֵרוֹתֶיךָ
גוֹעִים בְּתַפְלָה וּמִתְפַּקְקִים בְּכַרְיָעָה / דּוֹפְקִים דְּלִתֶּיךָ וְאוֹמְרִים אֲדֹנָי שְׁמָעָה:
הַמְקַרִּיבִים תְּקַרְבַּת מְנַחֶה רוּחַ נְשִׁבָּה / וְדָכְאוֹת לֵב תַּחַת עוֹלָה תְּמוּרָה.
וְבַח כָּלִיל מִזְבִּירִים עֲקֵדַת מוֹרְיָה / חֲלָבֵי אֲשִׁים כְּעוֹלַת רֵאִיָּה.
5 טְעִינָת עֲצִים אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ נִעְמָסָה / יְקוֹד אֵשׁ וּמֵאֲכֹלֶת אֲשֶׁר אָב נָשָׂא.
כְּפִיפַת יָדִים וְרַגְלִים אֲשֶׁר עַל־הַמַּעֲרָכָה נִעְקָדָה
לֵהָב בְּרוֹזַל וְקוֹפִיץ מְרוֹטָה וְתִדָּה:
מֵאֲכֹלֶת לְקוֹחָה וְצוֹאֵר לְשַׁחֲטָה פָּשׁוּט / נִתְכַּפָּה סְמִיכָה וּלְקֶרֶץ אָב קָשׁוּט
שְׁמַח הָאָב בְּזִבְיָתָה כְּעַל מִשְׁתָּה בָּנוּ / עַלֶּץ הַבֵּן בְּקֶרְבָּנוּ כְּבַחֲתוֹת אֶפְרָיוֹנוּ:
פְּעֻלַּת צְדָקָתָם בְּנִיָּהֶם בְּהַזְכִּירָם לְפָנֶיךָ
צָפוֹן לָהֶם תּוֹשִׁיעָתָם וּבְמַגְנָה תִּגְן חֲנוּנֶיךָ:

כ"י אב' ג'הו"ו *ק*מ'מ'נפ* || 2 דלתיך: שריך אגמנ 3 ורוח אוק*מ' 4 כליל: וכליל ב'מ' כליל ואימורים ג |
כעולת ראייה: ועולת ראייה ב'גפ* ועולת ראייה והו* תחת עולת ראייה אק*מ' 5 על המזבח: על המערכה אב'מ' על הכן ס*2
על כתף יחיד ג 6 על המערכה: על המערכת ו על המזבח אהק*מ | להב: להט ג 7 וצואר: מוכן חוט' ו | נתכפה לו ג |
ולקרץ: ולקרץ ג ולקרן הג 8 האב: אב מ'מ' | בזביתו וו* 9 פעולתם וצדקתם מ | ובמגנים מ 10 איל: האיל נחט' ג |

2 גוֹעִים צוֹעִקִים. וּמִתְפַּקְקִים בְּכַרְיָעָה ע"פ מאמר חז"ל ברכות דף כ"ח ב' המתפלל צריך שיכרע עד שיתפסקו (פי' שיודעו) כל חוליות שבשדרה. 3 רוּחַ נְשִׁבָּה וְדָכְאוֹת לֵב ע"ש תהל' גא יט. 5 נִעְמָסָה מונחת. 6 וְקוֹפִיץ כינוי למאכלת. 7 נִתְכַּפָּה סְמִיכָה כרין הקרבן ע"פ התלמוד (ברכות דף מ"ב א') תכף לסמיכה שחיטה. ולקרץ לשחיטה (כלשון המשנה, כגון יומא ג' ד' קרצו, פי' שחטו). קָשׁוּט מקושט, מוכן ומוכשר. 8 שְׁמַח האב... עלֶּץ הבן כבחתות אפריונו כאילו בכנס לחופתו. וכנראה הולך הפייטן בדרכי ספר הישר פ' וירא (ויאמר יצחק אל אביו כל אשר דבר אליך ה' אבי אעשה בשמחה

10 קרני סביכת איל הנאחו בחרשים / רצה להנתן כפר לעם קדושים:

שעת נוחחו ונשבעת לו / תולדותיו להרבות ושער אויביו להנחילו:

בהר יי יראה ולבניו יהי מחסה / נקרא שם המקום יי יראה על-שם המעשה:

לדיי היום בצר ובמצוק בעמדם

מעודי מתנים וכשלות ברבים * ורפות ידם *:

נושאי לה עינים ברר ניב מענם / זכור ריח הנערב וחזק רפיונם:

15 ונפוצותיהם תכנס ונדווחיהם תאסף / ואבדיהם תבקש וננהם תישב

ותושבים לבטח ותשכנם שאנן בהר קדשך בהר מרום-ישראל

ותמלך עליהם [לעולם] לבדה

המה יהיו לה לעם / ואתה תהיה להם לאלהים:

לעם קדושים: מבין שמשים ג 11 שעת: שעתה ג | נוחחו ג | תולדות ג | שער אב° הונ 12 ולבניו: ולעמו גה | יהיו או* מג המקום: ההוא נפ* 13 ילדיו: ידידיו אב° ג ידידך וו* מק* פ* | בעמדם: לפניך בעמדם ו* | וכשלי ג | ורפיות ב° 14 נושאי: נושאים ממ' נב° | עינים: עינם אב° עין מ | ברר ניב: ביושר ג | הנערב: הניחוח מ 15 ונפוצותינו ג | ונויהם תישב: ובניהם תשיב ממ' נג 16 בשאנן: בנה שאנן ג חס' א | בהר קדשך ממ' נהג: בהר הקדש א בהר ציון ו בהר ציון בהר הקדש ב° 17 לעולם דפ': אתה הוא ב° אתה ג 18 והמה ממ' נב° ה והם אג | להם: למו א

ובטוב לב... ויהי לב אברהם ויצחק שמח בדבר הזה אשר צום ה', אך עין במר תבכה ולב שמח). 10 קרני סביכת איל הנאחו בחרשים קרני האיל הנאחו בסבך בחורשה, פי' ביער. 11 תולדותינו להרבות... ברא' כב יז. 12 בהר ה' יראה... ה' יראה שם כב יד. 13 מעודי מתנים לי תהלי, סט כד ומתניהם תמיד המעד. וכשלות ברכים ורפות ידם לי ישע' לה ג ידים רפות וברכים כושלות. מבנה המשפט אינו ברור מבחינת הדקדוק: רפות (פי' רפיון) ידיהם אינו מצטרף למה שלפניו, ומה שהגיתו אין מניח את הדעת. 15 ואובדיהם תבקש ע"ש יחזק' לד טז את האבדת אבקש. 16 ותשכנם שאנן ע"ש ישע' לג כ ירושלם נוח שאנן. בהר מרום ישראל ע"ש יחזק' לד יד. 17 ותמלך... לקוח מתפלת העמידה. 18 המה יהיו... ע"ש ויק' כו יב.

וממשיכין ע' 271

מנהג אלזס

אל-תבוא... תשוב תחנינו ומתהומות הארץ תשוב תעלינו (תהלי' עא כ'): זכרו מרחוק את-יי וירושלם תעלה על-לבבכם (ירמ' נא ג): תשוב תרחמנו תכבש עונותינו ותשליך במצלות ים כל-חטאתינו (מיכה ז יט'): אל-תנאץ למען שמך אל-תגבל פסא כבודך זכר אל-תפר בריחתך אתנו (ירמ' יד כא): ברחם אב על-בנים כן תרחם יי עלינו (תהלי' קג יג'): / פס"ח

סימן: א-3 טמאל. בתים 7-7 טורים. לרוז 4 ולים בטור. — א 6530.

אֲנַחְנוּ אֲשַׁמְנוּ בְּמַעֲשֵׁינוּ הָרָעִים / בְּכָל-יּוֹם הָרַבִּינוּ עֲוֹנוֹת וּפְשָׁעִים
גָּבְרוּ עֲוֹנֵינוּ וְעָלוּ עַד-רָקִיעִים / דִּלְנוּ מְאֹד מִמַּעַשׂ וּמִצְדָּק גְּרוּעִים:

הֵן לָךְ עֵינֵינוּ תְּלוּלוֹת / וְהִנֵּה פָּנֶיךָ בָּאֵנוּ לְחִלּוֹת
זָכְרָנוּ לְחַיִּים רַב הָעֲלִילוֹת / חָנּוּנוּ וְעֲנּוּנוּ שׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת:

טוב כל חסרנו ונְהִי זְנוּחִים / יְשִׁיבֵתָנוּ בְּדָר וְאֲנַחְנוּ חוּץ גְּדֻחִים
כִּי עַל-רַחֲמֶיךָ אָנוּ בְּטוּחִים / לְסִלְחוֹתֶיךָ מְקוּיִם וְעֲדִיךָ בּוֹרְחִים:

מַעַדּוֹ אֲבִירֵנוּ וְנִפְשָׁנוּ לֹא-נָחָה / נִגְדֶּיךָ בְּעַמְדָּנוּ בְּדִין וְתוֹכָחָה
סִלָּחַן בְּאֶמְרֶךָ לְכוּ-נָא וְנוֹכַחָה / עַל-דֶּבֶר כְּבוֹד-שְׁמֶךָ הַמְצִיא-לָנוּ סִלְיָהָ:

פְּשָׁעֵינוּ עָצְמוּ וְרַבּוּ מִלְּמִנּוֹת / צוּעַק בִּפְרֹץ אֵין וְלֹא מִקְרִיב קָרְבָּנוֹת
קִדְּמָנוּ לָכֵן לְחִלּוֹתֶךָ לְשִׁפּוֹךְ תַּחֲנוּת / רַחֲמֶיךָ זָכוֹר שׁוֹכֵן מְעוֹנוֹת:

שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא / יַעֲמֵד לָנוּ בַּעֲת צָרָה
תִּכְתְּבֵנוּ לְחַיִּים וְתוֹצִיא דֵּינָנוּ לְאוֹרָה / תִּבְשְׁרֵנוּ סִלְחָתִי מִצָּתִי כִפְרָה:

שִׁבְרָנוּ לִישׁוּעָתֶךָ צוֹר עוֹלָמִים / מִלֵּא מִשְׁאַלּוֹתֵינוּ בַּעַל הָרַחֲמִים
וְתִקְבֵּל שׁוֹעֲתָנוּ מִשְׁמֵי מְרוֹמִים / אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל-כִּסֵּא רַחֲמִים:

אל מלך

כ"י ב'נו* || 2 עונות ו* | ועלו חס' 1 | מאד חס' 1 3 לך: לבד הוס' 1 | תלולות: תולות 1 | ובאנו היום פניך לחלות נו*
4 עלילות ב' 5 ואנחנו חס' 1: ואנו ב' | אנו וחור' ו* 6 רחמיך: הרבים הוס' נו* 7 בדין תוכחה 1 8 באמרך: לנו הוס' ב' |
סליחה: מחילה וסליחה ו* 9 פשעים אם עצמו ו' | בפרץ: בפרץ 1 10 קדמנו... תחנונות ב' ו*: קדמנו פניך לחלות בשמך
תחנונות 1: קרבנו לכן לשפוך שיחות ותחנונות דפ' | רחמים 1 12 סלחת: סליחה ו* מצאתי ב' ו* והמציאנו 1 מצוא דפ' 13 צור:
מלך ו* 14 משמי מרומים: ממרומים נו*

2 דלוננו מאד תהל' עט ח. 3 עינינו תלולות רמות (במקום 'תלויות', בגלל החרוז). 4 רב העלילות ירמ' לב יט.
5 כל חסרנו ירמ' מד יח. ישיבתנו בדד ירמ' מט לא ועור. 8 לכו נא ונוכחה ישע' א יח. 9 צועק בפרץ ר"ל
עומד בפרץ (תהל' קו כג) וצועק. 11 שמך הגדול... דבר' יח. 12 שברנו לישועתך קינונו, ע"ש ברא' מט יח כתרנומו.

מנהג וורמייזא ואלזס

אַל-תְּבוֹא... עֲנֵנוּ יי כִּי טוֹב חֲסִדְךָ. כָּרֵב רַחֲמֶיךָ פָּנֵה אֵלֵינוּ (תהלי' ס' יז'). כִּי אַתָּה יי מְשַׁבֵּב לְדָךְ. מְשַׁבֵּב
לְעֵתוֹת בְּצָרָה (תהלי' ס' יי). אַל-תֵּשֶׁב דָּךְ וְכָלֶם. עֲנֵנוּ וְאֶבְיוֹן יִהְיֶה לְךָ שִׁמְךָ (תהלי' עד כא). וְאֶנְחֵנוּ עֲנִיִּים
וְכוֹאֲבִים יִשְׁעֲתָךְ אֱלֹהִים תִּשְׁלַבְנוּ (תהלי' ס' לי). / פס"ח

שנייה

סימן: א-3 (המחבר הוא שלום הצנלי לפי עדות מהר"י קרא בפירושו ללוי, ע"י לונץ ל.ב. 233.
וייטכן ס' 11-12 צמליס שלך טמא עהור). צליחריזה. 4 מליס צכל טור. - א 3218.

[א"א] אַךְ בָּךְ לְדֹל מַעֲזוֹ / בְּצָר לּוֹ מִצָּא סִתָּר:
גִּוְנוֹ חֲטָא גּוֹעַל רָשָׁע / דֵּן לְזִכּוֹת מִחֲפֵשׁ צָדֵק:
הַכֹּל לָךְ מִפְּרֵשׁ שְׂכָל / וּבֵל תַּחֲפֹץ הַתְּבוּנוֹת אֲנוֹ:
זֹאת דַּעַתְנוּ כִּי-כֵן דֶּרֶכְךָ / חֲסוֹת בְּצִלְךָ הִנֵּה בָּאֵנוּ:
5 טוֹב חֲנִם תּוֹשִׁיט לָנוּ / יָמִין סַעַד פְּרוֹסֶת פֶּתַח:
כִּהְקִישׁ רֶשׁ שׁוֹאֵל חֲסֵד / לּוֹ קַח טוֹב תַּעֲן:
מִדָּתְךָ כִּי כֵן שָׁבַח / נַעֲזוּר גֶּרֶק מִחֲזִיר מְלֵא:
סוֹמֵךְ גּוֹפֵל. לֹא תִבּוֹזָה / עֲנוֹת עֲנִי. קֶרְבוֹת תֶּרֶץ:
פִּינְקֶס חוֹב יִמְרְקוּ חֲסֵד / צוֹ סוֹפֵר כְּתוּב הַשׁוֹבֵר:
10 קוֹל הַקֵּל יַחֲלִיף קֶשֶׁה / רָצוֹן יוֹצֵר תְּכוּף יֵצֵר:
שָׁוֶה לְכַף שִׁית הַקֶּרֶב / שְׁלוֹף שְׂרָץ טְבִילָה תַעֲלֶ:
תַּבְּעֵר רַע תַּעֲבִיר טָמֵא / תַּת טְהוֹר לְכַת חֲקִיף:

אל מלך

יי' ב"ק; נכר; פטנט; וה' || 2 לך: לו פ 3 לך: גלוי פ | און: רשע ואון פ 4 הצלך: צלך ט 6 רש: דל ג 7 שבח:
השבח ג שבחך כ' | ניעור ט | ריק ו' | מחזיר: החזק פט מחזיק ו* 8 סומך ג: סומך שאר כ' | 9 ימרק ב' קפסטה'
שובר פטנט* ה' 11 שנה ב' וטבילה וה' 12 בחקר פגו*

1 אַךְ בָּךְ לְדֹל מַעֲזוֹ. בְּצָר לּוֹ יִשַׁע' כה ד. מִצָּא סִתָּר ע"פ תהלי' לב ז. 2 גִּוְנוֹ חֲטָא כּוֹבֵשׁ, מִסְתִּיר. דֵּן לְזִכּוֹת אֲבוֹת
א' ו'. מִחֲפֵשׁ צָדֵק מִחֲפֵשׁ וּמוֹצִיא אֶת צִדְקַת הָאָדָם כְּדֵי לְזַכּוֹתוֹ בְּדִין. 3 מִפְּרֵשׁ שְׂכָל נַחֲמ' ח ח, פִּי' בְּרֹר לְשִׁכְלָךְ. וּבֵל
תַּחֲפֹץ הַתְּבוּנוֹת אֲנוֹ אִיּוֹב יֵא יא, רִל תַּעֲבֹר עַל הַפֶּשַׁע. 4 זֹאת דַּעַתְנוּ כִּי כֵן דֶּרֶכְךָ כִּי כֵן מִדַּת הַרַחֲמִים. חֲסוֹת
בְּצִלְךָ שׁוֹפֵט' ט טו. 5 תּוֹשִׁיט לָנוּ יָמִין סַעַד ע"פ תהלי' יח לו וימין תַּסְעוֹדִי. פְּרוֹסֶת פֶּתַח פְּרוֹסֶת לַחֵם שְׁמוֹשִׁיטִים
לַעֲנִי בַּפֶּתַח, וְהַפִּיטֵן מִמֶּשֶׁךְ בְּתִיאוֹר יָמִין ה' כְּמַסַּעַד לַאֲדָם. 6 כִּהְקִישׁ רֶשׁ שׁוֹאֵל חֲסֵד כְּשׁוֹפֵק הָדֵל הַחוּטָא וּמִבְקֵשׁ
רַחֲמִים. לּוֹ קַח טוֹב תַּעֲן תַּעֲנָה לּוֹ כָּל חֶשֶׁא עוֹן, וְהוּא אֹמֵר לָהֶם וְקַח טוֹב. 7 מִדַּתְךָ כִּי כֵן שְׁבַח בַּפְּסִיקָטָא (שם) לִכֵּן הַנְּבִיא
מִ"ד (דף קפ"ה א') הֵם אֹמְרִים לּוֹ כָּל חֶשֶׁא עוֹן, וְהוּא אֹמֵר לָהֶם וְקַח טוֹב. 8 סוֹמֵךְ גּוֹפֵל תַּהֲלִי קָמָה יד. (וי"ג
הוֹלֵךְ אֲצִלוֹ מֵלֵא וְחֹזֵר רִיקָן. וְהַקְבִּיָּה אֵינוֹ כֵּן אֵלָּא הוֹלֵכִים אֲצִלוֹ רִיקָנִים וְשָׁבִים מֵלֵאִים. 8 סוֹמֵךְ גּוֹפֵל תַּהֲלִי קָמָה יד. (וי"ג
סוֹמֵךְ גּוֹפֵל, וְשָׁמָּה זֶה עֵיקָר). לֹא תִבּוֹזָה עֲנוֹת עֲנִי תַהֲלִי כֵּן כֵּה. קֶרְבוֹת תֶּרֶץ תִּרְצָה לְקַרֵּב אוֹתוֹ (ע"פ יר' בְּרִכּוֹת ט' א'
דף י"ג א' קֶרֶב כָּל מִינֵי קֶרְבוֹת). 9 פִּינְקֶס חוֹב אֲבוֹת ג' ט"ו (לְפִי הַנִּיקוֹד הַמְּקוּבֵּל, וּלְפִי הַמְּקוֹר הַיּוֹנִי צ"ל פִּינְקֶס). יִמְרְקוּ
חֲסֵד רִל חֲסֵדוֹ שֶׁל הַקְבִּיָּה יִמְרָק וַיִּמָּחֵה אֶת חֲשָׁבוֹן הַחֲטָאִים שֶׁבְּפִינְקֶס. צוֹ סוֹפֵר כְּתוּב שׁוֹבֵר שֶׁטֶר קִבְּלָה עַל הַחוּבוֹת
שֶׁבְּחֲשָׁבוֹן (שׁוֹבֵר ע"י ב"מ דף י"ט ב' וְעוֹד). 10 קוֹל הַקֵּל יַחֲלִיף קֶשֶׁה קוֹל הַתַּפְּלָה בְּנַחַת יַעֲבִיר אֶת הַבּוֹזִירָה הַקֶּשֶׁה, ע"פ

שנייה

סימון: ח"ג. 4 מלים 3 כל טור. – א 3487.

אל באַפֿך פֿן תַּמְעִיט / בַּצַּר פִּקְדוֹנֶךָ צָקוֹן לְחֵשׁ:
 גִּרֵּר מִשָּׁךְ וּבָךְ גְּרוּץ / דְּבַרְךָ הַטּוֹב יִסְעֵד לָנוּ:
 הַחֵיִשׁ עֶזֶר וְגַם מַפְלֵט / וְעַז תַּעֲזֹז לְקוּוֹי סִבְרָךְ:
 זָכַר מִכְתָּב זִכְרוֹן סֵפֶר / חֶסֶד נֶעֶר וְאַהֲבַת כְּלוּלוֹת:
 טָרַף וּמִזֹּן לָנוּ תָכִין / יָדְךָ לֹא כִבְשָׁר וָדָם:
 כָּגַשׁ הַדָּךְ בְּדוּדֵי פֶשַׁע / לוֹ תֵּאָזֵן מִצְּאֵתִי כֹפֶר:
 מִנִּי אֵלֶיךָ אֶחָד מִצּוֹא / נִטָּה הַכֶּף מִרְדֵּת שְׁחַת:
 סוּטֵן בָּבוֹא לְקַטְרֵג עֲמֶךָ / עֲמוֹ לֹא תִסְפִּים וְתֵאָכֶה:
 פִּדָה נֶפֶשׁ חוֹכָה לָךְ / צִלַּח רֶכֶב בְּהַדּוּר הַדָּרֶךְ:
 קָרַב שְׁאֵרִית מִקְרֵב הָעַמִּים / רָצַם חֲשֵׁבִים כָּטַל וְכַרְבִּיבִים:
 שָׁמַר אֶלֶת לֹא יִטֹּשׁ / תִּגְדִּיל שְׁמֶךָ הַמְשַׁתֵּף בְּשִׁמְנוֹ:

אל מלך

כ"י ב"ה ק"ג || 1 פקדון ב"ה' 1 2 ומשון ג 3 ועוז ומעוז (תעוז חס') ג: ועוז ומחטה ה' 4 זכור: ישעך הוסי' ה' |
 נוער: נעורים ב"ג 5 לא: ולא נה' 7 מצוא: מזכה ג 8 תסכים: תאזין ג 9 חוכה לך: חוסי בך ג 10 עמים ב"ה' |
 רצם: רצון ב"ה' ק" 11 אלת: אלה דפ' | תגדל ב"

1 אל באפך פן תמעט אותנו, ע"ש ירמ' י כד. בצר פקדונך צקון לחש ישע' כו טו. 2 גרור משוך ובך גרוץ
 שה"ש א ד משכני אחרין גרוצה, ו'גרור' מקביל הוא ל'משוך'. וי"ג גרור משוך, ע"ש תהל' יח ל כי בך ארוץ גרור, ומסתבר.
 3 החיש עזר ע"ש תהל' לח כנחושה לעזרתו. וגם מפלט ע"ש תהל' נה ט אחישה מפלט לי. לקווי סברך למקווים תקותך
 (סבר ע"ש תהל' קמו ה שברו על ה'), ר"ל השמים תקותם בך. 4 זכרון ספר ע"ש מלאכי ג טז ויכתב ספר זכרון. חסד
 נוער ואהבת כלולות ע"ש ירמ' ב ב. 6 הדרך תהל' עד כא. לו תאזין כנראה במשמעות 'תשמיע'. מצאתי כופר
 איוב לג כד. 7 מני אלף אחד מצוא ע"ש איוב לג כג, ר"ל המצא לו מליץ יושר. נטה הכף כף מאזנים. 9 נפש
 חוכה לך ע"ש תהל' לג כ. צלח רכב בהדור הדרך ע"ש תהל' מה ה והדרך צלח רכב..., וכנראה ר"ל זה הדרך לסלוח
 לשבים. 10 קרב שארית מקרב העמים / רצם חשבם כטל וכרביבים ע"ש מיכה ה ו והיה שארית יעקב בקרב
 עמים רבים כטל מאת ה' כרביבים עלי עשב, ר"ל פורה ורענן. 11 שמור אלת לא יטוש שמור שבועת' כי לא יטוש ה'
 את עמו' (ש"א יב כב, תהל' צד יד), שהיא כעין אלה בין הקב"ה ובין ישראל (דוגמת ברא' כו כח). המשותף בשמנו בשם
 ישראל.

פסיקתא רבתי מ"ד (דף קפ"ג א') אין מדת הקב"ה כמדת בשר ודם. מדת ב"ו כותב אילונין קשה ומחליפו בממון הרבה, והקב"ה
 כותב אילונין קשה ומחליפו בדבר קל. ואיזה דבר קל. קחו עמכם דברים. רצון יוצר תכוף יצר כוף את יצרנו להשתעבד
 לרצונך. 11 שוה לכף שית הקרב ר"ל הלב, ע"פ איכה ג מא נשא לבבנו אל כפים וכו', פ"י שית הלב שוה לכפים, שיהיה
 תוכו של המתפלל כברו. שלוך שרץ טבילה תעל השלך ממנו את השרץ שבידינו, היינו את יצר הרע, ותעלה לנו הטבילה
 ונטהר, והוא ע"פ מאמר חז"ל (תענית דף ט"ז א') אדם שיש בידו עברה ומתודה ואינו חוזר בו למה הדבר דומה לאדם שתופס
 שרץ בידו שאפילו טובל בכל מימות שבעולם לא עלתה לו טבילה. זרקו מידו, כיון שטבל במ' טאה מיד עלתה לו טבילה, שני
 ומודה ועווב ירוחם, ואומר נשא לבבנו אל כפים. 12 תת טהור לכת חוקיך כדי לתת לאדם, אחרי שנטהר, ללכת בחוקיך
 (ע"פ ויק' כו ג).

מנהג אלזס וקוילן

ופנית אל-תפלת עבדיך ואל-תחנתם יי אלהינו לשמוע אל-הרנה ואל-התפלה אשר עבדיך מתפללים לפניך היום (מ"א ח כה'): ושמעת אל-תחנות עמך ישראל אשר התפללו אל-המקום הזה... (שם ח ל"י): ושמעת השמים מכון שבתך את-תפלתם ואת-תחנותם. ועשית משפטם: וסלחת לעמך אשר חטאו-לך... (שם ח מט"ג) / פס"ח

סימן: א"צ ארון חזק. צח"ס צ"י 7' טורים. 4 מלים בכל טור. — א 3947.

אל עבדיך המצא קונם / בקש פניך שמו איקונם
גל אונים לשוע צקונם / דבורם צרף כזבחי תקונם:

הר המור וגבעת הלבונה / ועדו דעתם ורוחם לכוונה
ובול תפארת היכל השכינה / חנוך ובקשה למולו להכינה:

5 טוב טעם תפלתם עותרת / יתרון הכשר בסיס וכותרת
פעולת התמיד ומרקחת המקטרת / לפניך תערב ותהא מעטרת:

מנהג מלכים תקרבת הנתשרת / נקחת ומקבלת ליד המשרת
סדר שפיכת תפלה מישרת / עצמך בכבודך תקבלה מאשרת:

פגיעת שירים תחנת ענותנות / צרף לעבודת היום בכהנות
10 קהלת יעקב עותרת באמנות / רצוף דעתך למדת רחמנות:

שתיית עולם תל תלפיות / תקונו ושכלולו עינינו צופיות
ארון הקדש וכלי האמנות / חבתם זכור כשנים קדמוניות: אל מלך

כ"י ב"ד פ; ל"ס (= לונדון, בריט. מוז. Add. 26986) || 1 פניך: לפניך דל"ס 2 גול ל"ס | לשוע דפ לישע ב" לשמוע ל"ס
3 ועד... לכוננה: וייעודו דעת ורוח לכוננה פ | 4 שכינה פ 5 טעם: ודעת הוסי' ד | תפלתם: תפלה ל"ס 6 ומרקח ל"ס
המוקטרת ב" ל"ס הקטרת פ | ותהא: ותראה ב" 8 שפיכה ב"פ | תפלה חס' פ 9 פגיעת ב"פ: פגיעות דל"ס | תחנת ב"ד פ:
תחנה ל"ס | לעבודה פ 10 קהלות פל"ס | רצוף: רצות ב"ד ל"ס | במדת ב"ל"ס 11 תקונו: תשיב הוסי' ל"ס

1 הימצא קונם תימצא קוננה את עבדיך, והתמונה היא רגילה. שמו איקונם הכינו את טבעם, התכוונו. 2 צקונם שועם,
ע"ש ישע' כו טז צקון לחש. כזבחי תקונם כתיקון זבחייהם. 3 הר המור וגבעת הלבונה ע"ש שה"ש ד ו, שדרשוהו
על בית המקדש מקום שהקטורת קריבה (בר' נ"ה ז' ע' 592). ולפי זה הוא ממשיך 4 ובול תפארת היכל השכינה, ר"ל
בית המקדש עצמו מצטרף לעתירת ישראל. 5 טוב טעם תפלתם עותרת כנסת ישראל המתפללת בסוב טעם. יתרון
הכשר בסיס וכותרת וביתר הכשרה לסדר תפלתה לפי בסיס וכותרת (לשון המדרש, תנחומא בהר א' (=ב' בוכר) שאין לך
פרשה בתורה שאין לה כותרת מלמעלן ובסיס מלמטן). 6 מרקחת המקטרת הסמים שעל מחבת הקטורת (מקטרת יחזק'
ח יא ועוד). 7 תקרובת הנתשרת הניתנת כחשורה. 9 פגיעת (ר"ל תפלה, תענית דף ז' ב') שירים תחנת ענותנות
צרף... כנראה ר"ל תפלת ישראל ותהנות ענותנותה צרף כשירי הובחים של עבודת היום הנעשית ע"י הכהן. 10 עותרת
באמנות לפי אמנות אבותיהם. 11 שתיית עולם תל תלפיות בית המקדש, ע"ש שה"ש ד ד בנוי לתלפיות, שדרשוהו
(ברכות דף ל' א' ועוד) תל שכל פיות פונים בו. שכלולו ותקונו עינינו צופיות מצפות להקונו. 12 וכלי האמנות
כלי השימוש בבית המקדש. כשנים קדמוניות ל' מלאכי ג ד.

מנהג האשכנזים שבאיטליה

אל-תבוא... אליה יי שוענו ובבקר תפלתנו תקדמך (תהלי' פח ידי): ושא לבנו אל-כפים אל-אל
 בשמים (איכה ג מא): אליה נשאנו את-עינינו הישבי בשמים (תהלי' קכג א): אתה הוא מלכנו אלהים צוה
 ישועות יעקב (תהלי' מד ח): הושיענו אלהים כי באו מים עד-נפש (תהלי' סס ב): כרחם אב על-בנים
 כן תרחם יי עלינו (תהלי' קג יג**): / פס"ח

סליחה

סימון: אי"צ זכיון [זכר זכח]. זחיס זכ"ד 7 טורים, 4 מלים זכל טור. - א 5059.

אליה האל עיני-כל-יציר תלויות
 בעד כ"ך מכות גלויות
 גדול העצה ורב העלילות
 דין-אמת ומוכיח-ועד ובעל-דין לבריות:

5 הן-אין לפניה משוא פנים
 ושוע ודל בשוה גדונים
 זכיות תחפש לזכות זרע-אמונים
 חמל עליהם כאב על-בנים:

טכסת והקדמת תשובה ליצורים
 10 ידות רע-מעש ולברר ברורים
 כח יצר-הרע המסית והמדיח מנעורים
 למענה תדיחנו בלי-להכשיל לב-העצורים:

כ"י ב"ר *ה'ך' רפוסים מ"ל והאשכנזים שבאיטליה (מא"י) || 2 לך: לפניה מ"ל 3 העצות ן 4 ועד: עד ב"מ"ל 7 תופש: חפש מ"ל
 לזכות זרע: לבני זרע מא"י: לזרע מ"ל 8 חמול עליהם ן' מ"ל: חמול ורחם עליהם ב"ר *ה': חמלתך עליהם מא"י | כאב:
 כרחם אב מ"ל 10 ולברר: ולברר ב"ר *ה' ברורים *מא"י: מעשים ברורים ב"ר *ה' מ"ל 11 כח ב"מ"ל מא"י: כבוש *ה'ך'

1 אליך האל עיני כל יציר תלויות הענין ע"פ תהלי' קכג א אליך נשאתי את עיני, כמה טו עיני כל אליך ישברו, והלשון
 'תלה עין' (במקום 'נשא עין' שבמקרא) נמצא בתלמודים ובמדרשים, כגון ב"מ דף ג"ח ב' אף לא יתלה עיניו על המקח. תנחומא
 ויצא ג' דף ע"ג ב' [בוכר] ידע יעקב ותלה עיניו להקב"ה. שמות רבה כ"א ה' תלו עיניהם למרום, ועוד. 2 בעד כי לך
 מכוסות רעיון דומה נמצא בוידוי יוה"כ: ואת שאינם גלויים לנו לפניהם הם גלויים וידועים. 3 גדול העצה ורב העלילות
 ירמ' לב יט. 4 דיין אמת ובעל דין לבריות 5 אין לפניה משוא פנים הכל ע"פ אבות ד' כ"ב (דבר' י יז).
 6 ושוע ודל איוב לד יט, פי' עשיר ודל. 8 כאב על בנים תהלי' קג יג. 9 טיכסת תיקנת, סידרת. 10 ידות רוע
 מעש להשליך את המעשים הרעים (ידות ע"פ זכר' ב ד). 11 יצר הרע המסית והמדיח מנעורים ברא' ח כא, והמסית
 והמדיח' כלשון המשנה, סנהד' ז ד ועוד. 12 תדיחנו תגרשנו, תסירנו. בלי להכשיל לב העצורים כדי שלא יכשיל

מִלְפָּנֶיךָ כּוֹנֵן-לָנוּ תְּשׁוּבָה שְׁלָמָה
נֹאזֵר כִּי-בִידֶךָ תְּדַרְיֶי-רוּחַ וְנִשְׁמָה
15 סָרַעְפֵּינוּ תִּטְהַר מִחֲטָא וְאִשְׁמָה
עֲדִיף לָשׁוּב בְּלִי-נֶכֶל וּמִרְמָה:

פְּלִאִיךָ רַבִּים פּוֹעֵל פְּלָאוֹת
צְדָקוֹתֶיךָ צֶדֶק יְמִינְךָ נִזְרָאוֹת
קוֹרְאִיךָ תַּחֲנוּן בְּחֵיל וּמוֹרָאוֹת
20 רַחֲשֵׁם שְׁעָה וַעֲשֵׂה-עֲמָהֶם לְטוֹבָה אוֹת:

שְׁחַרְנוֹךְ קִדְּם עֲמוּד הַשְּׁחַר
תְּאִיר-לָנוּ פָּנֶיךָ כְּעַפְעָפֵי שְׁחַר
בְּנִגְהֶךָ יֵהֵל מְאֹר נִשְׁקָפָה כְּמוֹ-שְׁחַר
רַחוּם הַקְּשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֶל-תַּאֲחֶר: אל מלך

רע ב"ו* | ומדיח ב"ו* ה' 13 לנו: לב"ו*: חסר מא"י 14 כי חס' מ"ל | חדרי חס' ב"ו מא"י 16 נכל: עול מ"ל 17 רבותה' |
פועל חס' מ"ל 18 ימינך נ': חס' שאר מקורות 19 תחונן נ': חס' שאר מקורות 20 שעה: נא חוס' ו* מ"ל 23 הנשקפה נ'
24 רחום בוד: יי נ' מא"י: אדני שמעה אדני טלחה אדני מ"ל

את העצורים על ידו. 14 חדרי רוח ונשמה דוגמת משלי כ כז חדרי בטן. 15 סרעפינו תהלי צד ט, פי' מחשבותינו.
16 בלי נכל בלי מרמה, ע"פ במד' כה יח. 18 צדקותיך צדק תהלי קיס קמב. ימינך נוראות תהלי מה ה.
20 ועשה עמהם לטובה אות שם פו יז. 21 שיחרנוך תהלי עז לד, פי' בקשנוך. קודם עמוד השחר זמן אמירת
הסליחות בלילי אשמורות (וסליחה זו היתה מיועדת להן). 22 תאיר לנו פניך במד' ו כה. כעפפפי שחר איוב ג ט.
23 בנגהך יהל מאור יאיר מאור, ע"פ איוב לא כו. נשקפה כמו שחר שה"ש ו י, ועי' שה"ש רבה לפסוק הגיל ומדרש
תהלים כ"ב י"ב [דף צ"ד א' בובר] שנמשלה שם גאולתן של ישראל לאילת השחר. 24 הקשיבה ... דני' ט יט.

מנהג פלאס

שנייה

סימון: אלקתס פקתס פקפקס דיוכקס צכיוון צכ זכס חזק חזק. --א 6140. עכונת סכונטס 5551.

אָנָּא יְיָ הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא / נָאָה לְשֵׁם וְשֵׁם נָאָה לוֹ בְּהִזְכָּרָה:

קְרוֹי לְעֵנּוּ בְּנִקְרַת הַצּוֹר / תְּפֹס בְּיָדוֹ מְסֻרַת מְפִינֵעַת נְלִי צוֹר:

כ"י חמ"גנו* || יי חס' חנ | נאה לשם והשם ו* 2 קרוי: קרא ו*² | בידך מ' 3 והזכרתו חו* | הוזכר: הוזכר נו*

הפיוט עוסק בשם בן כ"ב אותיות ובכחו לעזור ולהושיע.

1 האל הגדול הגבור והנורא דבר' י יז. 2 קרוי לענו בנקרת הצור שמות לג כב, ועל הענין עי' ר"ה דף י"ז ב'.
תפוס בידו ר"ל לתפוס (וי"ג תפוס בידך, בצורת ציווי, וכנראה היתה גירסא זו גם לפני בעל ערוה"ב). מסורת מפניעת

מבטחה כהוריד עיר גבורים כעלה / פגיעתו ואזכרתו הזכר לפללה:
 סודו גלה למשרת אהלו / תקפו ידעו על-פניו בנפלו:
 מסרו לזקנים וזקנים לנביאי סגלה / פשעי-עם בו להשליך במצולה:
 ספר דתא ואנשי כנסת הגדולה / פחת יהודה וזקני גולה:
 סלסולו וחדושו בבגן בית הבחירה / יסדוהו למוסד ואבן יקרה:
 ממנו להגדיל עז וגבורה / דלוי תכונה ופלפול תורה:
 יודעו ומכירו בברור לפרשה / וזהיר ומזכירו בטהרה ובקדשה:
 נכון לבו לא ירא / סמוך ובטוח להושע בעת צרה:
 יען כי רב חילו וגדול כחו / מאד גדל בעלוי שבחו:
 בעת צרתי באתי לדרשהו / נשא ונעלם בעלום לזכרהו:
 יראה ויביט בענוי בן אמתו / ממרום ישלח וימשיג מזרם חשכתו:
 נשוף חשך וסערה אל תשיתי / בדעך אשון ואשמך אל תצמיתני:
 רגוז ופחוד בכליון אל תדאיבני / זוררני ועוררני ולקדמתי תשיבני:
 רונה תרחיב-לי להרויח משואתי / חלץ עצמות ורויון דשן תעליץ לדאבתי:
 חלק רנה תחת בשת וכלמה / זר פאר ותהלה תחת רוח כהה להשימה:

4 כגלה נך | ידעו ח: יידעו נו* ידע מ'ך | על חס' ח 6 לאנשי * 7 וחדושו ערונת הבושם: חדשו חו* (שמה זה עיקר)
 וקדושו נמ'ך | בבגין בית: בבית ו* | למוסד: למוסד מוסר חו* | אבן ח 9 וזהיר ו*: חס' שאר כי* 11 וגדל ו* 12 בעת:
 ביום ו* | בעלום: בעילוי (!) מ'ך 14 בדעך: בידעך ו* בתוך מ' 16 לי מ': חס' שאר כי* | חלץ נ: חלץ חו*ך | ורויון

גליצור שם מלאך גורא שפנע בו (עי' פסיקתא רבתי כ' דף צ"ז ב'. מעין חכמה [ילינק, ביה"מ א' 60]. 3 מבטחה
 כהוריד עיר גבורים כעלה משלי כא כב, שדרשוהו על משה והורדת התורה ויקר' ל"א ה' ע' שכב. 4 סודו גילה
 למשרת אהלו ליהושע. תקפו ידעו (שמה צ"ל ידע) על פניו בנפלו יהושע ז. 5 מסרו יהושע לזקנים... אבות
 א' א'. 6 ספר דתא עזרא הסופר. פחת יהודה חגי ב כא, והוא זרובבל. 7 סלסולו... חידשו בבית המקדש, בכתבם
 את שם המפורש באבן שתייה (תרגום קהלת ג יא, ובצורה שונה ת"י שמות כח לט), עי' גינצבורג, אנדוט היהודים ח"ה 292-15.
 8 דילוי שאיבה, מל' דלה דלה לנו (שמות ב יט). 10 נכון לבו... סמוך ובטוח... ע"ש תהל' קיב דח. 13 ממרום
 ישלח וימשיג ש"ב כב יז. 14 בדעך אשון ואשמך שלשה לשונות של חשך ואפלה, וייתכן ש'דעך' הוא חידוש הפייטן
 (מל' גרעכו, איוב ז יז, וכדומה), אשון ע"ש משלי כ כ, ואשמך (ישע' נט י) מקום החשך לפי דעת המדקדקים בימי הבינים.
 15 זוררני עוררני (במשמעות זו החל מהקלירי). 16 רויה תהל' סו יב. חלץ עצמות חלוק עצמות (ברכות דף ס"ז ב').

קָרַן כְּבוֹד יְתִמָּךְ הָדָר בְּשִׁמּוֹ לְרוּמָמָה / חֲדוּשֵׁשׁ לְקוֹב וּכְחָדָשִׁים לְהַעֲמִיד וּלְקַיֵּמָה:
 זָכַר שֵׁם קָדְשׁוֹ הַנֶּעֱרָץ בְּסוֹד קְדוּשִׁים רַבָּה / קָרִיאָתוֹ לְפָרֶשׁ בְּצִמְחֵי רַבְּבָה:
 20 לְהַעֲזֹר בְּקִדְשָׁתוֹ וּלְהַתְרוֹמֵם בְּצִדְקָתוֹ / וּלְגַיֵּל בְּהַזְכָּרְתוֹ גְּרִנָּה בִישׁוּעָתוֹ:

כְּתוּב בְּדִבְרֵי קְדֻשָּׁה (סימן בנימן) בְּשִׁמָּה יִגְלֹחַ כָּל הַיּוֹם וּבְצִדְקָתָהּ יִרְוֶמָה (תהלי' פט יז). ונא' גְּרִנָּה
 בִישׁוּעָתָהּ וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגַל יִמְלָא יְיָ כָּל-מִשְׁאָלוֹתֶיהָ (תהלי' כ ו). ונא' יְהִי שֵׁם יְיָ מְבָרָךְ מִעַתָּה וְעַד-
 עוֹלָם (תהלי' קיג ב). ונא' מְגִדֵּל-עַז שֵׁם יְיָ בּוֹ-יִרְוֶץ צְדִיק וְנִשְׁגָּב (משלי יח י). ונא' נִדְעָה בִיהוּדָה אֱלֹהִים
 בִּישְׂרָאֵל גְּדוֹל שְׁמוֹ (תהלי' עו ב).
 אל מלך

(וִירְוִין ח) דשן: ודאבון נפש ו* | להעליץ חו* 17 חֲלָק חו* מ'ך ערוה"ב: חֲלָק נך² | זיר: זיר מ' | רוח חס' מ 18 וכבוד ח
 כבודך נ | ובחדשים חך 19 קדשו: קדש ו* 20 להעזר: להעירך | גרננה (וגרננהך) בישועתו חס' מ'ך*

ורויון דשן רוייה של דשן, ע"ש ירמ' לא יג וריותי נפש הכהנים דשן. 17 זר פאר... ע"ש ישע' טא ג לשום לאבלי ציון...
 מעטה תהלה תחת רוח כהה. 18 קרן כבוד... נעלם ממני פירושו. 19 הנערץ בסוד קדושים רבה תהלי' פט ח.
 בצמחי רבבה ישראל, ע"ש יחזק' טו ז.

מנהג פלאס

סימן: אצג-ית-ק-ע-ט-נ-כג-ל-יכ-ט... (4-1), אהיה... (4), אלקת-ס פקת-ס פקפ-ס דיונכ-ס (5-6) יסו-7
 מלפ-ץ שני-ע ייה אדכי-י טדי כוזו צווכס-ז כוזו אלדי-ס חין כוא-ס. [ומחזרו: יסודה הסקיד
 מוכנסכוכג?] חכוז מוכי-ס. א-4683 = 4684.

אֱלֹהִים בִּישְׂרָאֵל גְּדוֹל יְחִוּדָה תִּשְׁגָּבֶנּוּ צִדְקָתָהּ / קְדוּשׁ רָאָה עֲלִילוֹת שׁוֹנְאֵינוּ טַהַר גִּחְלָתָהּ

נִשְׁגָּב גָּאֵל דּוֹרְשִׁיָּהּ יִגְדֵּל כֹּחַ שְׁמוֹתֶיהָ / בְּשִׁמָּה טַכְס רִוְחָנוּ צִמַּח תְּבִיא גִּחְלָתָהּ:

חֲסִיד קְדוּשׁ דְּרוּשׁ טוֹבָה נֹרִי עֲטִיוֹתֶיהָ / יִהְיֶמוּ גִדְל לְבוּבָנוּ פֹדְנוּ זְכוֹר קְדֻשָּׁתָהּ

שִׁעָה קוֹל וְדִבְיָנוּ צִדְק יוֹדְעֵי תְהִלָּתָהּ / אֱהִיָּה אֲשֶׁר אֱהִיָּה אֱהִיָּה הִיתָה אֲמִירָתָהּ:

5 אָנָּה נֹרָא קְדוּשׁ תְּרַבָּה מְחִילָתָהּ / פִּשְׁעֵינוּ סְלַחָה תִּגְלַגֵּל מִדּוֹתֶיהָ

פְּתַחֵי סְלִיחָה פֶּתַח סִגַּב יִשַׁע מְנַתֶּיהָ / דְּרִשׁ יוֹדְעֵי וְעוֹדָה נָא סִמָּךְ יַחַד מְחַנּוּתֶיהָ:

כרי' ה"מ*; לר (=ליידן, סקאל. 4) || 1 יחודך: ישועתך ה"לר 3 גדולתך: קדושתך ה"לר 4 אהיה שלישי חס' מ* לר 5 תגלגל...

אלהים בישראל... תהלי' עו ב. 2 יגדל כח במד' יד יז. 3 חסיד קדוש דרוש סימן חקיד, לפי הנוסח הנפוץ בחוגי
 חסידים אשכנז (במקום חק"ב הנהיג במקורות ספרדיים). 4 אהיה... שמות ג יד. 6 מנתך ישראל. 7 איה קנאתך ישע'

יְחִיד הַשְׁקִיפָה וְהַבֵּט הָשֵׁב שְׂכִינְתְּךָ / מֵרֹב צָרוּתֵנוּ פָּצְנוּ צַדִּיק אֵיךְ קָנָאתְךָ
 גָּאֵל סִגְלֶתְךָ פָּקֵד יֵשֶׁר אֲרָחוּתֶיךָ / פָּנֵעַ סוּד טִיף פִּיּוֹת טַעַם עֲדָתְךָ:
 שְׁמֶךָ מְגִדֵּל עֹז יוֹכִירוּ הַזְכָּרְתְּךָ / יֹאדִירוּ הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַדֵּר תַּפְאֲרֶתְךָ
 10 אֲתָה דָּגוּל נֶעְרָץ יִסְלְסְלוּ הַדְרָתְךָ / שׁוֹקְדֵי דְלֹתוּתֶיךָ יִרְחֲמוּ יִכְרְעוּ הַשְׁתַּחֲוִיּוֹתֶיךָ:
 כְּבוֹדְךָ וְדָאִי וְזֶוּז וְעֹז פְּתֻסִּידוּתֶיךָ / מְזֻכָּרִים וּמְגִדִּילִים כִּפִּי סִלְסוּל וְזִכִּירְתְּךָ
 כְּפָרָה וְסִלִּיחָה וְעֻקְתָּם וְכִרְיֹתוֹת בְּרִיתֶךָ / וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוּתֶיךָ לֹא יִתָּמוּ גִלְגַּל עֲדוּתְךָ:
 אֲנָא לְבִיתֶךָ הִשְׁיבֵנוּ יוֹצְרֵנוּ מְלַכְנוּ בְּחֻמְלָתְךָ / אֲדִיר יִהְיֶמוּ גֹאֲרֵי חֲמִיָּה וְנַחֵם אוֹמְצֵי מַלְכוּתְךָ
 נִשְׁתַּחֲוֶה אֶל הַיָּכָל קֹדֶשְׁךָ בִּירְאָתְךָ / יִי שְׁמֶךָ לְעוֹלָם נִרְנָנָה בִּישׁוּעָתְךָ:
 וַיִּבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שִׁמְךָ כִּי לֹא עֹזֹבֶת דּוֹרְשִׁיךָ יִי: (תהלי' ט יא)

6 סליחה חס' ה' 7 מרוב ה': מרום מ* לר' 9 יזכירו: יגידו ה' לר' | יאדירו: יאדרו ה' לר' | הדר: הדרת מ* 10 דגול:
 גדול מ* | בהדרתך מ* ה' | דלתותיך: דלתוך מ* 11 ומגדילים: ומגדלים ה' 13 נא חס' ה' לר'

סג טו. 9 מגדל עוז משלי יח י. 10 שוקדי דלתותיך ע"ש משלי ח לר. 12 ואתה הוא ושנותיך... תהלי' קב כח.
 14 נשתחוה... ע"ש תהלי' ח ח. ה' שמך לעולם תהלי' קלה יג.

מנהג פלאס

סימון: ויסע ונלאך סאלהיס סהלך לפכי נחנס ישכאל וילך נאחריהם... (שמות יד יט).
 צחיס צכי ד' טוריס. 6 מליס צכל טור. — 871.

וְאַתָּה הוּא וְחִיק יְחִיד לְבִדְךָ יוֹצְרֵנוּ / סֹגֵב יֵשַׁע טִיב עֲדָתְךָ לְעִבְדְּךָ מְלַכְנוּ
 מֵהָר הַצִּילָנוּ שׁוֹר לְתִלְאוּתֵנוּ לְמַעַנָּה הוֹשִׁיעֵנוּ / אֵין כְּמוֹהָ אֵין כְּמַעֲשֶׂיָהּ הָאֵל תִּשְׁעָתָנוּ:
 הִנֵּה זָכַר יְדִידֶיךָ אֲמַץ לְשׁוֹקְדֵי דְלֹתוּתֶיךָ / לְלָכַת אַחֲרֶיךָ וְעוֹדִים הֵן הַבֵּט עֲדָתְךָ
 יִסְלַח זֶדֶךְ לֵב מוֹרְדֶיךָ בְּרֹב הַדְרָתְךָ / הִנֵּנוּ רִשְׁעָנוּ יוֹקֵשְׁנוּ הָלֹא קִבְלָנוּ מַלְכוּתְךָ:

ביי' ה' לפ (= לייסציג, ב.ה. 2) | ||

2 אין כמורך אין כמעשיך תהלי' פו ח. 3 הן הבט ישע' סד ח.

- 5 לְפֶשַׁע אֲחִיק וְחַטָּאתָם כָּפַר לְצַדִּיק יְסוּדִיךָ / לְזִכּוֹר וְתִיקָה וְהַבְרִית פָּצַע הַפֶּךְ לְמוֹרֶדֶיךָ
נָא לְהַסִּיר כְּבֹד יִצְרָנוּ יִקְר יִדִּיךָ / מִתְּפִלָּים לְפָנֶיךָ הַיּוֹם תִּמּוֹל הָקָם וְעוֹדִיךָ:
נָא תוֹרֵם הַדֶּרֶךְ הַטּוֹכָה אֶפְסוֹ אֲמוּנִים / יָד רָשָׁעִים תִּאֲבִיד שְׁאוֹן אוֹיְבֵינוּ הַמוּנִים
רָם יִמְיָנְךָ יִכִּיר אוֹיְבֶךָ וְתִרְעַץ מוֹנִים / לְפָקֶחַ כָּלָא בְּחוּנֶיךָ וְכַעַס שִׁכְךָ רְצוּנִים:
יִדְעוּנָה תַּנּוּן וְרַחוּם לִי הֶרְחַמִּים חֲסִידִים / כּוֹבֵשׁ וְנוֹשֵׂא קָרוֹב מֵאֵז וְקָרָאוּ דוֹדִים
10 אָכֵן נֹדַע יְדִיעַת חֹטָא עֲזוֹת מוֹרְדִים / רָשָׁעֵנוּ הָעוֹנֵנוּ עֲבוּר יִתְרַת יִתֵּר יוֹדִים:
הַגָּדוֹל הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא מִתַּל יְהִי כַּפָּרָה / וְסִלַּח וְתֵר לְעוֹנֵינוּ יְהִי לְכַעֲסֶךָ הַפָּרָה
סִלַּח אֲדוֹן לְמַדְנוּ עֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ יִשְׁרָה / עֲזָרְנוּ שְׁעָה לְחַנּוּן מִהֵר יִשַׁע הַתָּרָה:
וְשׁוֹעֲתֵנוּ הַאֲזִינָה וְאֵל דְּמַעֲוֵתֵינוּ נִהַק יְדוּעָה / הִנְנוּ חַבּוּלִים שְׂאִירִית עֲמָךְ מְטוֹב מְנוּעָה
נִקּוּם נִקְמָתְךָ אֲדוֹן נְהוּם יִשְׁמְעוּ תְרוּעָה / מוֹשִׁיעַ בְּצוּק הָעֵתִים פִּנָּה וְנַחֵץ יִשׁוּעָה:
15 נִעְרַץ מַחֲסֶה מִנְּאֻצֶיךָ יַעֲנוּ יִדְכָּאוּ לְעַמָּךְ / הֶקְמִים רַעְצוֹם תִּמְסוֹם. מְתִי צְלִיחַת רַחֲמֶיךָ
וְעֲצַת מְשֻׁנְאֶיךָ בְּטַל יוֹסֵף הַמֵּית הוֹמִיךָ / עֲלֶיךָ נִכַּל וְעוֹדֶם. מִהֵר חֲסוּם יִקּוּמָךְ:
דַּעֲתָם מִלִּיחַדָּךְ. בּוֹא מִחֲשַׁבְתָּם. נִתַּק קְשׁוּרָךְ / אָנָּה יִשׁוּעָתְךָ עֲלִיּוֹן חֲנּוּ בְשִׁמְךָ וּזְכָרְךָ
רֹמֵם אֲדָר הוֹדְךָ יִזְהָרוּ בְּרַבִּי מְאוּרָךְ / הִכָּל יִשְׁבַּחוּךָ יִהְיֶה לָלוֹךְ מִהֲלָל וּמְרַמֵּם מִבְּרָךְ:

5 הפך דפ': הפח כ"י | נא: גורא ה' | תאביר: תביט כ"י | 9 חסידים: חסידים ה' | מאז: מעוז: ה' מעון לפ
10 נודע: נודיע לפ נעזוב ה' | יותרת: יתרת כ"י | יתר: ישר ה' | 11 יהי: יהיה ה' | 12 סלח: סלחה ה' | 14 פנה:
פדה ה' | 15 נעריך ה' | 16 ויעודים ה' | חסום: חטים ה' | 17 מחשבותם ה' | 18 אדר: דור ה'

5 הפך ובכ"י הפח (ר"ל גרם להם מפח נפש?) | 7 אפסו אמונים ע"ש תהלי' יב ב. | 11 ותר מחל. | 13 נהק ידועה
נעלם ממני פירושו. חבולים ממושכנים. | 14 בצוק העתים דני' ס כה. ונחץ והחיש. | 16 נכל תחבולה (ל' במד'
כה ית).

סליחות לפי מנהגי מורח אירופה

בכל מנהגי מורח אירופה נוהגין להקדים לסליחות את הפתיחה "ה' אלהי הצבאות צג בין ההדסים" ולסימן בפומון "שופט כל הארץ" ובעקדה "מפלט אלי" (שקדמה לפומון במנהג ליטא).

מלבד זאת אומרים (אמר) סליחות אלו:

במנהג פולין:

אנא חטא (ע' 250), אנא השם (ע' 205), אנא זכור (ע' 252), אנא אלהי תהלתי (ע' 255), אנא אדון הרחמים (ע' 257), אנא כנפי שחר (ע' 259), יום כפורים זה (ע' 260) [בק"ק הוסיפו אדון דין (ע' 210), אדון בפקדן (ע' 262), אדון בשפטן (ע' 212)], אומץ יוסיף (ע' במנחה, ע' 640), שלש עשרה מדות (ע' 268).

במנהג בהמן (מהרן ואונגרן):

איכבה אפצה פה (ע' 244), אין מי יקרא בצדק (ע' 246), אנא השם (ע' 205), אנא אלהי תהלתי (ע' 255), אנא חטא (ע' 250), אנא זכור (ע' 252), אנא אדון הרחמים (ע' 257), אנא אדון הסליחות והרחמים (ע' 258), תאבת יום זה (ע' במוסף, ע' 534), יום כפורים זה (ע' 260), אב לרחם (ע' 264), שלש עשרה מדות (ע' 268).

במנהג בית הכנסת הישן בפראג:

איכבה אפצה פה (ע' 244), אדון כחק מועד (ע' בנעילה), אנא ה' האל הגדול (ע' 235), אנא חטא (ע' 250), אנא אלהי תהלתי (ע' 255), אנא זכור (ע' 252), אנא עוררה (מהסליחות לערב ר"ה, ס' כו"ה), אדון בפקדן (ע' 262), אנא רמה [אדון בשפטן] (ע' 212), אך כך לדל מעוז (ע' 231), אך במתח דין (ע' 219), ה' אלהי רבת (ע' 225), שלש עשרה מדות (ע' 268).

במנהג פוזנא והורדנא:

אין מי יקרא בצדק (ע' 246), אליך פנינו (ע' 248), אנא חטא (ע' 250), אנא השם (ע' 205), אנא אלהי תהלתי (ע' 255), אנא אדון הסליחות והרחמים (ע' 258), אזעק אל אלהים קולי (ע' 266), אדם איך יזכה (ע' במוסף ע' 540), ברית כרותה (ע' במוסף, ע' 542).

במנהג ליטא:

אנא חטא (ע' 250), אנא השם (ע' 205), אנא אלהי תהלתי (ע' 255), אנא זכור (ע' 252), ה' אלהי רבת (ע' 225), אדון בפקדן (ע' 262), אך כך לדל מעוז (ע' 231), אדון דין (ע' 210), אשפוך שיחי (ע' 214), אב לרחם (ע' 264), שלש עשרה מדות (ע' 268).

(*) בק"ק הוסיפו כאן הסליחה "אנא אלהי אברהם אלהי יצחק" לר' אברהם בן אביגדור (מאה ט"ז) [א 611] שלא הדפסנו.
 (**) לא הדפסנו אותה כאן.

סֶלַח לָנוּ אֱבִינוּ בָּרַב / כִּי בָרַב אִוְלָתָנוּ שְׁגִינוּ
סֶלַח לָנוּ מִלִּפְנֵינוּ / כִּי רַבּוּ עֲוֹנוֹנוּ:

פתיחה

סימן: ח"פ (כפול). 4 מלים בכל מו"ק. חרוז מזרחי. — א 688.

אֲדֹנָי אֱלֹהֵי הַצְבָּאוֹת צַג בֵּין־הַדְּסִים / אֲמַנָּם יִדְעֻנוּ כִּי־אֵין־בָּנוּ מַעֲשִׂים:
בְּנֶפֶשׁ חֲשׂוּכָה לָךְ נָסִים / בְּנֵי יִדִּידֶיךָ שְׁלֶשֶׁת הַיְּחוּסִים:
גַּם כִּי־פָסּוּ בְּכָל אַפְסִים / גּוֹעִים בְּתַחֲנוּן תַּפִּלַּת פְּיוּסִים.
דֶּרֶכִי טוֹבָה לֹא־תַחְדִּיל לַעֲמוּסִים / דִּינָם הַצָּהָר כַּצָּהָרִים לְהָשִׁים:
הֵלֵא לְפָנֶיךָ גְּלוּיִם הַמְּכֻסִּים / הֶלֶב עֲבָדֶיךָ לְשֹׁמֵר נְמוּסִים:
וּמִי מַעֲכָב שְׁאוּר שְׁבַעֲסִים / וְעִיר קֶטְנָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל סוֹבְבָה בְּאוֹכְלוּסִים:
זְבוּבֵי מוֹת יִבְאִישׁ עֲסִיסִים / זְדוּנוֹת וּפְשָׁעִים וְהָהוּרִים תּוֹסִסִים:
חוֹרֵשׁ רַע וְאָץ כְּנוֹגְשִׁים / חָרוֹב מַחְרִיב וְהִנֵּנוּ נִתְּפָשִׁים:
טְהוּרִים וְנִכִּים בְּגִלְלוֹ גּוֹסְסִים / טֶנֶף מוֹסִיף בְּלִי־הֵיזֶה שְׁשִׁים:
יַחַד שְׁנֵי מְקַדְּשִׁים עֲבוּרֵיו נִהְרָסִים / יוֹדְעֵי זְבָחִים וְלִפְנֵים נִכְנָסִים:
כֹּהֲנִים הַמְּשֻׁחִים בְּדָם הַמְּמָרְסִים / כָּלֵם כָּלוּ וְתַפְאֶרֶת שְׁבִיטִים:

כ"י גמ"ך || 1 הדסים מ' 7 והירהורים מ'ג 8 מחריב: החריבך 9 בגיליו מ' 11 ממרסים נך

1 צג עומד. בין ההדסים ע"ש זכר' א ח והוא עומד בין ההדסים, שדרשוהו על הקב"ה ויקר' ל' ט' ע' תשו ובסנה' דף צ"ב א', ואין הדסים אלא צדיקים (שם). 2 שלשת היחסים האבות. 3 גם כי פסו בכל אפסים גועים... אף כי אין אצלנו בכל אפטי ארץ אנשים מטוגלים לפייס אותך בתפלתם (והיא התנצלות הש"ץ בפני הקהל). 4 דרכי טובך הנאמרים בי"ג מדות. לעמוסים לישראל, ע"ש ישע' מו ג. הצהר האר. כצהרים להשים ע"ש תהי' לו. 5 הלא... הלב עבדיך לשמור נמוסים הלא ידוע לך שיש ברצונם לשמור חוקך. 6 ומי מעכב שאור שבעיסים ע"פ תפלת ר' אלכסנדר (ברכות דף י"ז א') רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב שאור שבעיסה. ועיר קטנה ומלך גדול סובבה באוכלוסים קהל' ט יד, ודרשוהו על יצר הרע הסובב את האדם (נדר' דף ל"ב ב'). ואוכלוסים, פי' המונים. 7 זבובי מות יבאיש עסיסים ע"ש קהל' י א זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקת, ודרשוהו על יצר הרע ברכות דף ס"א א'. תוססים ל' יין תוסס (תע' דף ל' א' ועוד). 8 חורש רע משל ו יד תהפוכות בלבו חורש רע, ודרשוהו קהלת רבה א' ט"ז. ואף כנוגשים ע"ש שמות ה יג. 9 בגללו גוססים מגיטים ומהפכים בטינופ, וגלל ל' איוב כ ז. טנף טינוף. 10 לפנים נכנסים הכהן הגדול הנכנס לבית קדשי קדשים ביוה"כ. 11 ממרסים כדי שלא יקרוש הדם (לשון המשנה, יומא ד' ג').

לֹבֵשׁ צִדְקוֹת הַפֶּלֶא נָסִים / לְשַׁחֲטוּ בַּחֲלָפוֹת לַיָּמִים הַכְּמוּסִים:
 מִלֵּט מִמֶּנּוּ בְּיַד הַמַּעֲשִׂים / מִתַּח דִּינָךְ הָפַר לַעַם מִתְּבוּסָסִים:
 נִצַּח יִשְׂרָאֵל תּוֹשִׁיעַ לַנָּגָשִׁים / נְזוּפִים דְּחוּפִים בְּשָׂרֵי מָסִים:
 15 סִיגוּרִים אֲמַץ אוֹתָם בְּלִי לְהַחֲסִים / שָׁטָן וְקִטְגוֹר לְשַׁתֵּק וּלְהָסִים:
 עֲוֹנוֹת וּפְשָׁעִים אִם-פָּשָׁה פּוֹשִׁים / עֵינֵי עֲמָךְ לָךְ תְּלוּיֹת וַיִּדְיָהֶם פּוֹרְשִׁים:
 פּוֹנִים לְשׁוֹב פָּנָי מִקִּדְיַח הַמָּסִים / פּוֹתָחִים בַּחֲרָטָה מִמַּעֲשִׂים הַמְּאֹסִים:
 צָמִים וּמִתְעַנִּים וְדַרְכֵיהֶם מְחַפְּשִׁים / צַל כְּנָפֶיךָ מִתְּלוֹנְגִים וְנַחֲסִים:
 קָבַל צָקוֹנָם כְּקָרְבֵן כְּבָשִׁים / קִיָּם דְּבָרְךָ וְהָיָה לִבְקָעָה הָרֶכָּסִים:
 20 רְאֵה עֲמָךְ בְּקָרֵב שׁוֹסִים / רַחוּם כְּפָר רָצוֹן וְאַנְסִים:
 שְׁגוּתֵינוּ אִם-רַבּוּ גִזְלוֹת וַחֲמָסִים / שׁוּבָנוּ אֱלֹהֵי-יִשְׁעֵנוּ וְהָפַר כְּעָסִים:
 תְּשׁוּבָה וּמַעֲשֵׂה-הַטּוֹב תִּמְיֵד מְגַנִּים כְּתַרְסִים / וְעַל-רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים אָנוּ חוֹסִים:

15 אותם: ואותם כ' 16 פורשים: פרושים נמ' כ' 17 ממעשיהם דע' | מאוסים כ' 20 ראה מ': רעה נכ' 22 תמיד חס' מ'נ'

שביסים ע"ש ישע' ב יט, פי' קישוטים, והכוונה אל בגדי כהונה. 12 לובש צדקות ע"ש ישע' נט יז, כיגיו להקב"ה.
 לשחטו בחלפות להעביר את יצר הרע מהעולם כאילו בסכיני שחיטה, ע"פ דרשת חז"ל סיבה דף ג"ב א' לעתיד לבוא
 מביאו הקב"ה ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים... לימים הכמוסים לקץ הנעלם ממנו (ל' דבר' לב לד).
 13 המעושים הדחוקים (מל' יחזק' כג ג עשו דדי בתוליהן). מתח דינך דינך המתוח. מתבוססים ל' יחזק' טו ו. 14 נצח
 ישראל ש"א טו כט. דחופים בשרי מסים הגובים מישראל מס בלי שיעור. 15 סיגורים מלמדי זכות על ישראל.
 אותם בלי להחסים בלי לחסום את פיהם. ולהסים כנראה חידוש הפייטן הוא, במשמעות 'לשים אותו סומא, לעורר'.
 16 פשה פושים מתפשטים (ל' ויק' יג לה). 17 מקדיח המסים ע"ש ישע' סד א כקדח אש המסים, ור"ל הקב"ה עלול
 לכלות את הרשעים. פותחים בחרטה לשון התלמוד, נדר' דף כ"ב ב'. 18 ודרכיהם מחפשים ע"ש איכה ג מ. צל
 כנפך מתלוננים ונחסים ע"ש תהי' נו ב. צא א. 19 צקונם תפלתם, ע"ש ישע' כו טז צקון לחש. והיה לבקעה
 הרכסים ישע' מ ד. 20 רצון ואנסים חסאים ברצון ובאונס. 21 שובנו... והפך כעסים תהי' פה ה.

[נפסקה הסכומה והשנים 3 מלס, צלסית 5 מלס צטורה].—219.

כִּי-עַל-רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים אָנוּ בְּטוֹחִים / וְעַל-צִדְקוֹתֶיךָ אָנוּ נִשְׁעָנִים
 וְלִסְלִיחוֹתֶיךָ אָנוּ מְקַוִּים / וְלִישׁוּעָתְךָ אָנוּ מְצַפִּים:

*

אָתָּה-הוּא יְיָ מֶלֶךְ / אוֹהֵב צִדְקוֹת מְקַדֵּם

כִּי-עַל-רַחֲמֶיךָ בִּיאֹר וּשְׁנוּיִי גּוֹסֶחָתָא רָאָה עַמ' 18.

מַעֲבִיר עֲוֹנוֹת עָמוֹ / וּמְסִיר חַטָּאת יִרְאִיו
5 כֹּוֹרֶת בְּרִית לְרֹאשׁוֹנִים / וּמְקִיָּם שְׁבוּעָה לְאַחֲרוֹנִים:

*

אֲתָהּ הוּא שִׁירְדָתָּ בַּעֲנֵן כְּבוֹדְךָ עַל-הַר-סִינַי
וְהִרְאִיתָ דְרָכֵי טוֹבָךָ לְמֹשֶׁה עַבְדְּךָ
וְאַרְחוֹת חֲסִדֶיךָ גִּלִּיתָ לוֹ וְהוֹדַעְתָּ
כִּי אַתָּה אֵל רַחוּם וְחַנוּן
10 אַרְךָ אַפִּים וְרַב-חֶסֶד וּמִרְבָּה לְהַטִּיב
וּמְנַהִיג אֶת-הָעוֹלָם כָּלֹו בְּמִדַּת הַרְחָמִים:

וְכֵן כְּתוּב (שְׁמוֹת ל"ג י"ט) וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל-טוֹבִי עַל-פָּנֶיךָ וְקִרְאתִי בְּשֵׁם יְיָ לְפָנֶיךָ. וְחַזְתִּי אֶת-אֲשֶׁר
אֲחֹזֵן וְרַחֲמֵתִי אֶת-אֲשֶׁר אֲרַחֵם:

ואומרים אל ארך אפים (לעיל ע' 204)

כאן אומרים הפסוקים השייכים לסליחה הראשונה, ואח"כ הפסוקים החוזרים לפני כל סליחה

פסוקים חוזרים (פס"ח)

במנהג בהמן מתחילין כאן

רַחֲמֵיךָ רַבִּים יְיָ כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּנוֹ (תהל' קיט קנ"ו): אֶל-תָּבוֹא בְּמִשְׁפָּט עִמָּנוּ כִּי לֹא-יִצְדָּק לְפָנֶיךָ כָּל-חַי:
(תהל' קמ"ג ב"י)

בשאר המנהגים מתחילין כאן

כְּרַחֵם אֱבָ עַל בָּנִים כֵּן תִּרְחַם יְיָ עָלֵינוּ (תהל' ק"ג יג'): לִי הִישׁוּעָה עַל-עֲמָךְ בְּרַכְתָּךְ סֶלָה (תהל' ג' ט):
יְיָ צַבָּאוֹת עִמָּנוּ מִשְׁגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה (תהל' מו' ח): יְיָ צַבָּאוֹת. אֲשֶׁר־יְאָדָם בְּטַח בְּךָ (תהל' פ"ד יג):
יְיָ הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בַּיּוֹם-קִרְאָנוּ (תהל' כ' י):

קודם לסליחה הראשונה מוסיפין (ובק"ק חזקוני עליו קודם ל'עקידה')

סִלַּח-נָא לַעֲזוֹן הָעַם הַזֶּה כְּגִדְלָה חֲסִדָּךְ. וְכַאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּ לְעַם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד-הַנֶּהָה: וְשֵׁם נֹאמַר.
וַיֹּאמֶר יְיָ סִלַּחְתִּי כְדַבְּרֶיךָ (במד' י"ד י"ט):

הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזוּגָה וְשִׁמְעָה פָקַח עֵינֶיךָ וְרָאָה שְׁמִמְתִּינוּ וְהַעִיר אֲשֶׁר-נִקְרָא שְׁמָךְ עָלֶיךָ. כִּי לֹא עַל-צַדִּיקֵינוּ
אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל-רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: אֲדֹנִי שְׁמַעְהָ אֲדֹנִי סִלַּחְהָ אֲדֹנִי הַקְשִׁיכָה וְעֲשֵׂה
אֶל-תִּאֲחָר. לְמַעַן אֱלֹהֵי כִי שְׁמָךְ נִקְרָא עַל-עִירְךָ וְעַל-עֲמָךְ (דני' ט יח"ט):

מנהג בהמן (ובשאר המנהגים אין אומרים)

אֱלֹהֵינוּ בּוֹשֵׁנוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ וְנִכְלַמְנוּ מַעֲוֵינוּ (אין במקרא): אֱלֹהֵינוּ בּוֹשֵׁנוּ וְנִכְלַמְנוּ לְהָרִים אֱלֹהֵינוּ פָּנֵינוּ אֵלֶיךָ
(עזרא טו): אֵין לָנוּ פֶה לְהִשָּׁיב וְלֹא מִצַּח לְהָרִים רֹאשׁ (אין במקרא): יִדְעֵנוּ כִּי חָטָאנוּ וְאֵין מִי יַעֲמִיד בַּעֲדֵנוּ
שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל יַעֲמִיד-לָנוּ בַּעֲת צָרָה (לקוח מהתפלה). / פס"ח

סליחה

סימון: ח-צ חליה צר טמעים חזק. בתים צכי ד' טורים. 6 ווליס צטור. -א 2928.

[אר"א]

אֵיכָכָה אֶפְצָה פֶּה וְאֵיךְ אֶשָּׂא עֵין / בִּי אֵין מַעַשׂ וּבִידֵי זְכוּת אֵין
נְעִיתִי הֵייתִי כְּשֹׁכּוֹר וְכֹנֶבֶר עָבְרוּ יַיִן / דְּמִיתִי לְגִבּוֹר שָׁאֵין בִּידוֹ כְּלִי זֵינִ:

הַחֲרִיד לֵב דָּל וְחִדַּל הַחֹקֶם סָרְסוֹר / וּמָה יַפְעֵר גִּבְעָר מִדַּעַת וּבֵין חָסוֹר
זְדוֹנוֹ בְּחֻבוֹ טָמוֹן וְאֵין בְּקֶרְבוֹ אָסוֹר / חוֹטֵא וְרֵב מְרִי בִיד מְנוּל מָסוֹר:

5 טוֹרֵד לֵב גִּבּוֹהַּ הַלֹּהֶב הָבֵא לְבִקֶּשׁ / יִשָּׁר הַעֲוָה תּוֹכָחוֹת קֶץ פֶּתִלְתוֹל וְעֵקֶשׁ
כָּשֶׁל בְּרִכְיוֹ אֲשַׁמְתּוּ וְצַחַנְתּוּ לוֹ לְמוֹקֶשׁ / לְבוֹ אֵין חוֹרֵשׁ בְּפֹעֵל כְּפִיו נוֹקֵשׁ:

מִעַן טַעַן בְּפִיצָה לְהִשָּׁיב מָה אֶמְצָא / נִתְעַבְּתִי וְנִאֲלַחַתִּי כִּי מָלַאתִי דָפִי וְשִׁמְצָה
סִפְק מִימִי לֹא נֶאֱמַנוּ כְּאֶכּוֹב מוֹצָא / עֲצָרוֹתִי אֵין וּמְרָמָה וְצוּמוֹתִי לָרִיב וּמִצָּה:

כִּי אֲבִיָּק; נִכְך; פִּטְג; וְהָהִי'ס * || 1 וְאֵיךְ אֶשָּׂא: וְאֵיךְ אֵרִים אֲבִיָּק פִּטְג * הָהִי'ס: וְאֵרִים 2 וְהֵייתִי נִכְך | וְכֹנֶבֶר: וְכֹנֶבֶר הָ:
אֲשֶׁר פ 3 דֵּל חֹס' א | וּמָה יַפְעֵר גִּבְעָר: וּמָה יַפְצָה פֶּה בַּעַר פִּטְג וּמָה יַפְצָה יַבְעָר ג | מִדַּעַת חֹס' פ | וּבֵין: וּמִבֵּין בֵּס 4 וְאֵין:
וְחֻבוֹ קֶנֶכְפִּטְג | מְנוּל: מְנוּל ג 5 יוֹשֵׁר בֵּס | תּוֹכָחַת בֵּס'ך 6 כָּשֶׁל בְּרִכְיוֹ: כָּשֶׁל רֵב בְּרִכְיוֹ ט 7 טַעַן: טַעַן וְהָ'ך
בְּפִיצָה: בְּפִי גִס' | נִאֲלַחַתִּי אֶקְה'ר * ס' | כִּי חֹס' טג 8 מִימִי א 9 מְכַאֵב לֵב: מִצָּה לֵי אֶפּוֹ * : מִצָּה טִנְהָה' : אֵלֶיךָ בֵּס

כל הסליחה היא תפלת הש"ץ בפני הצבור.

1 איככה אפצה פה שופט' יא לה ועוד. אשא עין תהלי' קכא א ועוד. מעש מעשה. 2 נעיתי צעקתי. הייתי כשכור
וכנבר עברו יין ירמ' כג ט. 3 החרד לב ש"א כח ה. וחדל החוקם סרסור וחסר האיש שהוקם לסרסור ומתוך
בין הצבור להקב"ה, היינו הש"ץ, מפני שאינו מרגיש את עצמו הגון לכך. יפער יפתח את פיו (תהלי' קיט קלא ועוד). נבער
מדעת ירמ' י יד. ובין חסור וחסר בינה. 4 זדונו בחובו טמון איוב לא לג, ופי' בחובו בקרבו. חוטא ורב מרי
ע"ש ש"א טו כג. ביד מנוול מסור ביד יצר הרע. 5 טורד לב גבוה הלזה הבא לבקש נתבלבל לב הש"ץ המסכן
לאמר: הלזה ש"ץ הגון ישר העוה איוב לג כז. תוכחות קץ משלי ג יא. פתלתול ועיקש דבר' לב ה.
6 כושל ברכיו ע"ש ישע' לה ג. וצחנתו סרוחן עברות, יואל ב כ. לבו און חורש משלי ו יח. בפועל כפיו נוקש
תהלי' ט יז, ונוקש פירש רש"י נכשל. 7 מען טען בפיצה להשיב מה אמצא כשפוצים פה נגדי בטענות, מה אמצא
מענה להשיב (ע"ש איוב לב ג). נתאבתי ונאלחתי איוב טו טו, פי' אני נמאס ומלוכלך. דופי ושמצה בגאי וחרפה.
8 ספק (פי' הספקה) מימי לא נאמנו ירמ' טו יח. כאכזב מוצא ירמ' שם, ר"ל מוצאם (מוצא מים כמו ישע' נח יא)

פֶּשַׁע מַחֲהָ וְעוֹן שָׂא וְאָשָׁם כִּפָּר / צַעֲקָתִי מִכָּאֵב לֵב וְכָלֵם בּוֹשׁ וְחֹפֶר
10 קִצְף שִׁכְךָ וְרָגְזוּ הַנָּח וְכַעַס הָפֶר / רָצָה מְרָצָה וּמַחֲבֵב וְעַרְבָב גּוֹמֵץ חוֹפֶר:

שְׁבִטִי פְּלִיטִי יִשְׂרָאֵל הַכּוֹנֵן בְּלֵב נָכָר / תָּם הַחֲזִיקוּ, תַּחַן הַפִּיקוּ, נִשְׁקוּ בָר
אֶת יְיָ בְּהַמְצָאוֹ לְדַרְשׁוֹ חֵיל יִגְבֵּר / לֹא-בֹזָה וְלֹא שֶׁקֶץ עֲנוּת עֲנִי וְנִשְׁבָּר:

יוֹם יְשׁוּעָה וְעַת רָצוֹן אֲמַצָּא לְפָנֶיךָ / הִגּוֹן וְרֹאיוֹ וְזִקְן וְשֵׁלֵם אֲחֻשָׁב בְּעֵינֶיךָ
בְּעַמְדִי לְהַתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל בְּנֶיךָ / רָצִיתִי אֶתְכֶם הַשְׁמִיעֵנִי
סִלְחָתִי נִתְבַּשֵּׁר מִמַּעֲוֹנֶךָ:

11 שִׁקְדוֹ נָא פָּנֵי עֲלִיּוֹן וְהַמּוֹלֵךְ קִשּׁוֹת / מְכַשּׁוֹל הָרִימוּ, פָּנוּ דֶרֶךְ, יִשְׁרוּ מַעַקְשׁוֹת
עוֹן עֲזָבוּ וְהִתְדָּדוּ וְאֵל תּוֹסִיפוּ לְהַקְשׁוֹת / יוֹדֵעַ יֵשׁוּב וְנָחֵם יִקַּח
כְּבוֹשִׁים וּבִקְשׁוֹת:

נכלם: קראתי בכלם קה'ס* 10 תגיה אביקנדנו' רוצה ס* | מחבב ומרצה ט 11 ישראל: ישורון אקפטו* הכ
הכונן לב ס* | תם: תחן פט | תחן: ויורש ה': חס' פט 12 חיל: בחיל ג | ולא שקץ: ושקץ נס* 13 וזקן נכ: חס' שאר כיי
ש'לם: ורצוי חס' דפוס מ"א 14 רחמים חס' ס* | על בניך: מלפניך ט | וסלחתי נךק | תבשר נע נבושר *ויבושר פ
במעונך אה' 15 נא חס' אג | פני: בני אנקו*גה' | עליון: אלך | והמולו: ומולו אביהה'ך המולו *ס* | פנו דרך חס' הו*:
דרך פנו הו'ס*ךק | דרך ישורו חס' פ 16 חס' ט | ולא יוסיפו נס* ולא תוסיפו ק | ונחם חס' גס*: ירצה בפהה'

ומקורם מאכזב, והכוונה אל הדמעות, שאף בהן אין אימון. עצרותי און ע"ש ישע' א יג לא אוכל און ועצרה. ויש קשר קבוע
בין צום לעצרה, עי' ואל ב טו. וצומותי לריב ומצה ישע' נח ד. 9 פשע מחה ישע' מג כה. ועון שא ע"ש איכה ז יח.
צעקתי מכאב לב ישע' טה יד. בוש וחפר ע"ש ירמ' טו ט, ומלת 'חפר' במשמעות חרפה היא חידוש הפייטן. 10 וורגו
הנח (ע"ש ישע' יד ג) וכעס הפר תהל' פה ה. רצה מרצה ומחבב הש"ץ המחבב ומרצה העם לפני הקב"ה, והלשון
לקוח מן הקרבנות. וערבב גומץ חופר פי' ערבב את השטן המקטרג (ר"ה דף ט"ז ב'), והפייטן קורא אותו גומץ חופר ע"פ
קה' י ח. 11 שבטי פליטי ישראל שבטי ישראל דבר' לג ה ועוד. הכונו כמו עמוס ד יד תחן לקראת אלהיך. משלי טז ג
ויכונו מחשבותיך. גבר וך ונקי, ש"ב כב יז. תום החזיקו החזיקו בתומכם, ע"ש איוב ב ג. תחן הפיקו הוציאו תחנה (המלה
במשמעות חדשה אצל הפייטן). נשקו בר תהל' ב יב, ופירש"י שם: ר"ל זרזו עצמכם בבר לבב. 12 את יי בהמצאו
לדרשו ע"ש ישע' נה ו. חיל יוגבר ע"ש איוב כז א גברו חיל, ועי' קהל' י י, ר"ל התאורו חיל. לא בזה ולא שקץ
ענות עני תהל' כב כה. 13 יום ישועה ועת רצון ישע' מט ח. הגון וראוי וזקן ושלם מדות הש"ץ לפי תעני דף ט"ז
א'. 14 בעמדי להתפלל שם. רציתי אתכם השמיעני רציתי אתכם (יחזק' מג כז). סלחתי (במד' יד כ).
נתבשר ממעונך ממעון קדשך, דבר' כו כט. 15 שקדו נא פני עליון דוגמת לשקד על דלתותי (משלי ח לד), פי' היראו
לפני ה' (פני עליון ע"ש איכה ג לה). ויש גורסין בני עליון ע"ש תהל' פב ו. והמולו קשות המולו לה, ירמ' ד וקשות
ע"ש דבר' י טז ומלתם את ערלת לבבכם וערפתם לא תקשו עוד. מכשול הרימו פנו דרך ישע' נז יד, והכוונה ליצר הרע
ע"פ דרשת חז"ל טוכה דף נ"ב א' שבעה שמות יש ליצר הרע... ישעיה קראו מכשול, שג' טולו טולו פנו דרך הרימו מכשול
מדרך עמי. ישורו מעקשות ישע' מב טו. 16 עון עזבו והתודו ע"ש משלי כח יג. ואל תוסיפו להקשות דבר' י טז.
יודע ישוב ונחם יואל ב יד, בשינוי פשוטו של מקרא, בהתאם לפירוש רש"י: היודע שיש בו עון ישוב ונחם. יקח כבושים
ובקשות ע"ש חושע יד ג קחו עמכם דברים; וכבושים (דברי כבושין, במשנה תעני' ב' א') הדברים הכובשים את לב האדם.

הַקְשִׁיבָה חֲנוּן חֲנוּן הָאֲזִינָה עֶרֶךְ שׁוֹעֲתִי / וְעַקִּי רָצָה וְהִתְרַצָּה וְהִתְפַּתָּה
וְקִבֵּל שׁוֹעֲתִי
קְרֹאתִיךָ מִמַּצָּר קָרֵב אֵלַי וּלְכָה לִישׁוֹעָתִי / חוֹשָׁה לְעִזְרָתִי אֲדֹנָי תְּשׁוּעָתִי:
אל מלך

וירצה ק כבושים: דברי כבושים הה' 17 ערך: לקול ג | זעק ב"ה | והתפתח חט' פט: והמצא ה והתפייס ק | וקבל ק:
לערך ג לקול שאר כ"י | שועתי: קריאתי ט תחנתי ו*

התפייסן תפס המלה ביחס להקב"ה. 17 הקשיבה חנון חנון תהלי' ה ג ועוד. האזינה ערך שועתי תהלי' לט יג: ערך,
מי' סדר, ע"י איוב מא ד חין ערכו, ושועה מחודש ע"פ שוע (איוב ל כד). 18 קראתיך ממיצר תהלי' קיח ה. חושה
לעזרתי וכו' תהלי' לח כג.

מנוג בהמן ופזוגא

אל תִּסְתַּר פְּנֶיךָ מִעֲבָדֶיךָ כִּי צָר לָנוּ מִמֶּנּוּ (תהלי' סט יח): אל תִּרְחַק מִמֶּנּוּ כִּי צָרָה קְרוּבָה כִּי אֵין
עֲזָרָה (תהלי' כב יב): יְהִי חֲסִדְךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחְלָנוּ לָךְ (תהלי' לג כב): / פס"ח

סימון: א-3 שלמה [הצנצלין]. נחלים 4 כ"י. 4 נוליס צטור. -א 3060.

[או"א] אֵין מִי יִקְרָא בְּצָדֶק / אִישׁ טוֹב נִמְשָׁל בְּחֶדֶק
בִּקְשׁ בְּעַד שְׁחוּקֵי הַדֶּק / בְּשׁוֹם פָּנִים אֵין בְּדֶק:

גָּבֵר תָּמִים וְנָבֵר אָפֶס / גָּמַר חֲסִיד וְצָדִיק נִרְפָּשׁ
דּוֹר עָנִי בְּעֹנֹו נִתְפָּשׁ / דִּבְרִיו לְהַגִּיד מִי יִחְפָּשׁ:

5 הוֹסֵפֵנוּ בְּחֻטְאֵינוּ חֲמָה לְהַבְעִיר / הַמִּתְנַדְּבִים כִּבְנֵי בֵית לְהַפְעִיר
וְמָה יַעֲצֹר-כַּח רַב וְצָעִיר / וְדוֹי וּפְלֵל לְקַדִּישׁ וְעִיר:

כ"י אב"י; פטנט'נכך: ו*ס*הו || 2 הטוב פטט' | בקש: רחמים הוסי' כס* בשולים 3 וצדיק: תמיד הוסי' ט': גמר צדיק
וחסיד גרפש כ 4 דבריו: דרכיו ופוטם 5 בחטאינו: בעונינו נכ להבעיר: להגער אב"נכך*הו 6 רב צעיר: צעיר אב"נכך
1 אין מי יקרא בצדק התנצלות הש"ץ על שהוא מעז להתפלל בפני הקהל: אין מי שיתפלל באמונה, ע"ש ישע' נט ד. איש
טוב נמשל כחדק ע"ש מיכה ז ד טובם כחדק, היינו כקוצים שאין בהם תועלת. וחפס הפייסן פירוש התרגום שם: טבא ובהון
קשה למפק מן ידיה (הטוב שבהם קשה לצאת מתחת ידו, כמו מן הקוצים), וכנראה פירושו: קשה לתוציא משהו ממנו. 2 בקש לבקש
רחמים בעד שחוקי חדק בעד קהל ישראל שהם טרודים ומוכים, כאילו שחוקים חדק היטב (שמות ל לו). בשום פנים אין
בדק אין אפשרות של תיקון (כך כנראה יש להבין דברי הפייסן ע"פ הרחבת משמעות המלה, דוגמת בדק הבית, מ"ב יב יח ועוד,
וע"י הסברו של הברמן, לשוננו לעם י"ז, קונטרס ט-י וע' ח-יא). 3 גבר תמים ונבר אפס ע"ש ש"ב כא כו-כו. גמר חסיד
חדל, תהלי' יב ב. גרפש גדרס, ע"ש משלי כה כו. 4 נתפש ע"ש יחז' יט ח בשחתם נתפש. דבריו להגיד לשאול על צרכי
הדור מי יחופש ע"ש משלי כה יב. 5 חימה להבעיר לגרום לחימה שתבער, ע"ש תהלי' פט מז או כדומה. (ויש גורסין
להגער, ר"ל לגרום לחימה שתגער). המתנדבים ע"ש שופט' ה ב, פי' אף המתנדבים שהיו רגילים להימצא תמיד כבני
בית של הקב"ה. להפעיר את פיהם, להביא את צרכם לפניו. 6 ומה יעצור כח רב וצעיר ע"ש דה"ב ב ומי יעצור

זַחֲלָתִי וְאִירָא בְּעֵד מַחֵן / זַעַק לַחֲוֹת לַחֹקֵר בְּבִחַן
חֲסֵד חֲסֵד וִיתוֹר צַחֵן / חֵן אֵיךְ אֶמְצָא בְּתַחֵן:

טוֹב לְקוֹרְאֵיךְ בְּנֶפֶשׁ רַהֵב / טָרַחַם שׁוֹא וְלִכְלֹכַל יֵהֵב
10 יִקַּר חֲסִידְךָ עָלֵי יִרְהֵב / יַעַן קוֹלִי לְהַאֲזִין בְּאֵהֵב:

כְּהִגּוֹן מִדּוֹת וּבְתַפְלָה שָׁלֵם / כְּזָקֵן רָגִיל וְלֹא כֹגֵלִם
לְהַחֲשֵׁב נִגְדְּךָ דְּכָאֵי מְלַהֲכֵלִם / לְרַחֲמֶיךָ זָכְרָה לְרוּחָתִי מְלַהֲתַעֲלֵם:

מְרַבִּים צָרְכֵינוּ וְאֵין לְהֶאֱמֹר / מְקַצֵּר דְּעָה וּמֵרֵב מְמֹר
נִגְדְּךָ הַכֹּל יוֹצֵר חֲמֹר / נוֹהֵג וְרוֹעֶה צֶל וְשׁוֹמֵר:

15 שְׂרִדְנוּ כְּתָרֵן הָרַב בְּדוּדְנוּ / סָחִי וּמֵאוֹס הוֹשֵׁם כְּבוֹדְנוּ
עֵינֵנוּ וְתַנְנוּ מַחִיָּה בְּשַׁעֲבוּדְנוּ / עוֹד לְמַנִּינָהּ בְּקֶשׁ אֲבוּדֵינוּ:

פְּקֻדַּת נִגְעֵי תוֹכְחוֹתֶיךָ שְׁבוּטִים / פְּזוּרִים פְּרוּדִים וּבְגוּיִם עֲבוּטִים
צָפֻנָם בְּסֶכֶךְ מְרִיב וּשְׁפָטִים / צַפִּית תַּפְאֲרֶתְךָ לָמוֹ מִבְּטִים:

7 חוות ט' 9 שא נ 11 במדות פו* 12 נגדך: לפניך ט | זכרה חט' ט | לרחמי: ולשועתי הוט' ט' 13 ואין: אין נכך |
דיע אבינך: רוח פטג 15 הר: בראש הר גט' 16 אובדינו אז 17 שבוטים: שפוטים כ | פרוזים פזורים טט' 18 בסוכה ג

כח (ונל שציל גם כאן ומי יעצור). רב וצער ע"ש ברא' כה כנ. (ויש גורסין כח צעיר, ר"ל איך יהיה כח לצעיר כמוני, ושמה זה עיקר). ודוי ופלל ודוי ותפלה (צ"ל ודוי לפלל). לקדיש ועיר כינוי להקב"ה, ע"פ דג"י ד, וע"י רש"י שם. 7 וחלתי ואירא... לחוות איוב לב ו. בעד מחן בעד מחנה ישראל. לחוקר בבוחן לחוקר הלב (ע"פ ירמ' יז י) כמו בבוחן (ע"ש ישע' כח טז). 8 חסר חסד חסר מצוות ומעשים טובים. ויתור צחן בעל ריבוי עוונות, מותר סרחון. יתור הוא מלה מחודשת ע"י הפייטן מהשורש יתר, וצחן בא במקום צחנה, ע"ש יואל ג כ ותעל צחנתו. בתחן בתחינה. 9 טוב לקוראך (ע"ש איכה ג כה בצירוף תה"ל קמה יח). בנפש רהב (ע"ש תה"ל קלח ג תרהיבני בנפשי עז) לקוראים אליך בנפש רמה, בחוקה. טרחם שוא לשאת את טרחם, ע"ש דבר' א יב איכה אשא לבדי טרחם וכו'. ולכלכל ייב לטפק להם צרכם, ע"ש תה"ל לו ח. עלי יורה ב יוגדל, יען קולי מענה לשוני (חידוש גועז של שם מפורעל). 11 כהגון מדות... להחשב נגדך כדי שאיחשב בעל מדות הגונות לתפקיד הש"ן, כמבואר במשנה תענית ב' ב' ובתלמוד שם דף טז א-ב'. כזקן רגיל לשון המשנה שם. כגולם כבער. 12 דכאי מלה כללם שלא ייכלם הדכא (היינו הדכאות) שלי, ר"ל שלא אכלם בדכאותי. לרחמיך זכרה ע"ש תה"ל כה ו. לרוחתי מלהתעלם כדי שלא תתעלם משועתי, ע"ש איכה ג נו. 13 מרובים צרכינו ע"פ חפלת חז"ל ברכות דף ל' ב' צרכי עמך ישראל מרובים ודעתם קצרה. מקוצר דעה ע"ש שמות ו ט, בשינוי לשון ובהתאמה לתפלה הנ"ל. מרוב ממר מרוב מרירות, ע"ש משלי יז כה. 14 נגדך הכל כל צרכינו נגדך, ע"ש תה"ל קיס קסה כי כל דרכי נגדך. יוצר חומר ע"ש ישע' כס טז. סד ו. נוהג ורועה ע"ש תה"ל פ ב. צל ושומר תה"ל קא ה. 15 שורדנו נותרנו שרידים. כתורן הר בדודנו כתורן בראש ההר, ישע' ל יז. סחי ומאוס איכה ג מה. 16 ותננו מחיה בשעבודנו ע"ש עזרא ט ה, פי' חן לנו מחיה. עוד למנינך בקש אבודינו ע"ש יחזק' לד טו, כדי שיעלו למנין הניצולים. 17 פקודת נגעי תוכחותיך שבוטים מוכים בשבט בפקודתך, ע"ש תה"ל פט ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם, בצירוף ש"ב ז יד והכחתי בשבט אנשים ובנגעי בני אדם. עבוטים ממושכנים, מל' עבט שפירושו משכון. 18 צפונם בסוכך מריב ע"ש תה"ל לא כא. ושפטים עונש, וע"י דה"ב יח ט למשפט ה' ולריב. צפיית תפארתך למו מבטים

קול כִּחָךְ לֵהֵב חוֹצֵב / קָצֵב טוֹב וְחִלּוּפּוֹ קוֹצֵב
 20 רַעֲיָה דּוֹפְקִים בְּקוֹל עֶצֶב / רְצוֹת נִדְבָתָם וּבִקְרָבָם הִתְיַצֵּב:

שׁוֹקְדִים בְּצוּם לִבָּם לְהַכְנִיעַ / שְׁאוֹנִם מְזַעֵם בְּחִדְרֵיהֶם תִּצְנִיעַ
 תּוֹבְעִים בְּלַחַשׁ שְׁפָה לְהַנִּיעַ / תְּאֻתָּם אֵל גָּא תִמְנִיעַ:

שִׁמְךָ אֱלֹהִים חַיִּים מִתְפָּאֵר / לְחַיִּים טוֹבִים מִמֶּךָ נִשְׁאָר
 מְקוֹר חַיִּים עִמָּךְ מִתְבָּאֵר / הַבִּיטָה וְעֲנֵנוּ וְעִנֵּינוּ הָאֵר:
 אל מלך

20 רצה ס *ט' 22 לחיים טובים: לטוב היום טג לטוב חיים אביסטיץ *זס *וכנראה זה עיקר 24 ממך ס *

ראיית תפארתך היא תקותם, ע"ש ישע' כ ה. 19 קול כחך להב חוצב ע"ש תהל' כט ז. קצב טוב וחלופי קוצב אתה קובע לאדם קצב טוב או רע. 20 בקול עצב ע"ש דני' ו כא. רצות נדבתם רצה בתפלת נדבה שלהם. ובקרבתם התייצב חסרה שכינתך בקרבם, ע"ש שמות לד ה. ש"א ג י. 21 שוקדים בצום לבם להכניע ע"ש ויק' כו מא. שאונם המונם, ע"ש ישע' ה יד. מזעם בחדריך תצביע ע"ש ישע' כו כ לך עמי בא בחדריך ... עד יעבר זעם, ופי' בחדריך בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, כפי' רש"י שם. 22 תובעים בלחש מתפללים בלחש שפה להניע ע"ש ש"א א יג. תאותם אל גא תמניע אל תמנע מהם בקשתם. 23 שמך... מתפאר בעולם, ע"ש דבר' ה כג. 24 מקור חיים עמך מתבאר כי עמך מקור חיים, תהל' לו י. וי"מ 'מתבאר' נובע כבאר מים (כדוגמא נוספת לחידושי פעלים משמות עצם אצל הפייטנים), ושמה זה עיקר. הביטה וענו וענינו האר ע"ש תהל' יג ד.

מנהג פוזנא

אֱלֹהֵינוּ בּוֹשְׁנוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ וְנִכְלַמְנוּ מַעֲוֵינוּ (אין במקרא): אֱלֹהֵינוּ בּוֹשְׁנוּ וְנִכְלַמְנוּ לְהָרִים אֱלֹהֵינוּ פָּנֵינוּ אֵלֶיךָ...
 (עזרא טו): כִּי עֲוֵנוּנוּ נִגִּיד נִדְאָג מַחֲטָאֵינוּ (תהל' לח יט): כִּי עֲוֵנוּנוּ רַבּוּ מִלְּמוֹת וּמִחֲטָאֵינוּ עֲצָמוּ מִסִּפָּר
 (אין במקרא): / פס"ח

סימן: א-3 אליהם זכר שמועיהם חזק ואמץ. 4 ואלים בכל טוה. חרות וצריח. — א 5086.

אֵלֶיךָ פָּנֵינוּ בּוֹשְׁנוּ לְהָרִים / בְּעֶבֶר כִּי־עֲמָךְ הֵינּוּ מִמָּרִים
 גְּלוּלֵינוּ עַל לִבָּנוּ סְדוּרִים / דְּפִינוּ אֲבָק דָּבֵק בְּחִדְרִים
 הֵלֵב עָקֵב וּבִשְׁפָתַיִם מִתְבָּרִים / וּבִפֶּה פְתוּיִם וְהַטּוּחוֹת סוּרִים
 זִמְמֵנוּ הָיוֹת כְּאֲנָשִׁים בּוֹעֲרִים / חֲרָשֵׁי מִשְׁחִית וּמַדְעֵת נִבְעָרִים
 5 טְנֹפֶת יַחֲוֵמֵנוּ סָרַח מַעֲקָרִים / יֵצֵר לִבָּנוּ רַע מְנַעֲוִרִים

כ"י כ; דפ' אלום || 1 כי חס' כך 3 ושפתים כך

1 אליך פנינו בושנו להרים ע"ש עזרא טו. עמך היינו ממרים ע"ש דבר' ט ז ועוד. 2 אבק דבק בחדרים נאבק ונדבק בחדרי הלב. 3 הלב עקוב ירמ' יז ט. והטוחות עמקי הלב, תהל' גא ח ועוד. 4 כאנשים בוערים יחזק' כא לו. חרשי משחית שם. 5 טנופת יחומנו ע"ש תהל' גא ז ובחטא יחמתני אמי. יצר לבנו רע מנעורים ברא' ח כא.

כְּבֹדָה אֲזַנְנוּ מִשְׁמוֹעַ מוֹסְרִים / לְבָנוּ שְׁמִיר חֶזֶק מְצוּרִים
 מֵאֲנוּ לְהִשְׁכִּיל וּלְהַקְשִׁיב מִיִּשְׁרִים / נִצַּחַת מְשׁוּבְתָנוּ וּבִרְשָׁעֵנוּ קְבוּרִים
 סָרְנוּ מִמְצוֹת וּבַחֲרָנוּ כְּעוֹרִים / עֲזַבְנוּ מְקוֹר חֲצַבְנוּ נִשְׁפָּרִים
 פָּסוּ אֲמוּנִים וּגְמָרוּ סַנְגוּרִים / צִדִּיקִים נֶאֱסָפוּ פְּרָצוֹת גּוֹדְרִים
 10 קָדוֹשׁ מִדָּתְךָ אֵינָה כְּבָשָׁרִים / רַךְ לְרָצוֹת וּמִתְרַצָּה בְּדַבָּרִים
 שׁוֹעֲתָנוּ חָשׁוּב כְּשִׁלּוֹם פָּרִים / תֹּאמַר סֶלַחְתִּי וְהִמָּצִיאֵנוּ כְּפוּרִים
 אֲנֵא לְנוֹךְ יֶאֱסָפוּ הַמְּפֹרָרִים / בְּרַחֲמֶיךָ שׁוֹבְבָם מִכָּל עֲבָרִים
 יֹאמַר הַיּוֹם בְּפִקְחֶךָ אֲסוּרִים / חֲזָקוּ וַיֵּאמֶץ לְבַבְכֶּם הַמְּסֻבָּרִים
 לְצוּפָה עֲתִידוֹת וְרוֹאָה כָּל נִסְתָּרִים:

אל מלך

7 להשכיל ולהקשיב כ: להקשיב ולהסכיתך להשכיל ולדעת דפ' אלו' 9 וגמרו סנגורים: וגברו קטגורים דפ' אלו' 10 ומתרחצה:
 ומתפתה דפ' אלו' 11 כשלוס: שלום דפ' אלו' | והמציאנו: ותמציא דפ' | כפורים: כפרים דפ' אלו' 12 לנוך: למענך דפ'
 13 בפקחך: בפקדך דפ' 14 ורואה כל: ויודע דפ'

6 כבדה אוננו משמוע ע"ש ישע' גט א. לבנו שמיר ע"ש זכר' ז יה ולבם שמו שמיר משמוע... 7 נצחת משובתנו
 ירמ' ח ה. 8 כיעורים מעשים מכוערים. עזבנו מקור וחצבנו נשברים ע"ש ירמ' ב יג. 9 פסו אמונים תהלי' יב ב.
 פרצות גודרים ע"ש יחזק' כב ל ואבקש מהם איש גורר גור ועומד בפרץ. 10 מדתך אינה כבשרים שלא כמות
 הקב"ה מדת בשר ודם (ברכות דף י' א' ועור). 11 שלום פרים ע"ש הושע יד ג. והמציאנו כפורים ע"ש איוב לג כז
 מצאתי כפר. 12 המפוררים בגלות. מכל עברים מכל הרוחות. 13 חזקו ויאמץ לבבכם המסבירים... תהלי'
 לא כה.

מנהג ליטא

לֹא כִּחְטָאֵינוּ תַעֲשֶׂה לָנוּ וְלֹא כְּעוֹנֵנוּתֵינוּ תִּגְמַל
 עֲלֵינוּ: יִדְעֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים צְדָקָה עֲשֵׂה
 עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: יִדְעֵנוּ כִּי חֲטָאנוּ וְאֵין מִי יַעֲמֵד
 בְּעֵדָנוּ. שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל יַעֲמֵד־לָנוּ בְּעֵת צָרָה:
 (לקוח מתפלת והוא רחום) לֵךְ לְבִדְךָ חֲטָאנוּ וְהִרַע
 בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂנוּ (תהלי' גא וי'): אֲנֵא חֲטָא הָעַם הַזֶּה
 חֲטָאָה גְדוֹלָה... (שמות לב לא): אֵל נָא תִשֶׁת עֲלֵינוּ
 חֲטָאת אֲשֶׁר נִאֲלָנוּ וְאֲשֶׁר חֲטָאנוּ (במד' יב יא): /

פס"ח

מנהג פולין פוזנא ובהמן

כִּי עֲמָךְ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוְרָא (תהלי' קל ד): כִּי
 עֲמָךְ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ גִּרָּאָה אֹר (תהלי' לו י):
 שְׁמֵעַ יי קוֹלֵנוּ וְקִרְא וְחַנּוּ וְעֲנֵנוּ (תהלי' כז זי):

פס"ח

קמון: א-ז חלים בר שמועיה יחי לעד. נחיס צכי ד- קוריס. 6 מליס צכל עור. - א 6317.

אָנא חטא העם הזה חטאה גדולה
בינה ובינם חובות גרמו להבדילה
גמר משבית חמה ורע הנורה להחדילה
דלנו כעומד בין החיים [ובין המתים] וכדלה דלה:

5 העמדתי מפניע לרצות ולכפר פניה דודי
ורך לבבי ויראתי מן העברות שפדי
זכות חסדתי ומרע לא סרתי מעודי
חן איך אמצא וחותם ידי מעידי:

טרדתי חרדתי בשומי זאת על-לבי
10 יענה נגד פני רשעי ועון חבי
כעדים צדקותי וכטמא נחשב סבי ורבי
למענה תולע לבן והצהר אדם חובי:

מה יענה מלאך צחון נתעב ואלוח
נאוך נאצה אולתו קשורה על לוח
15 סרסור בעד רבים איך יהי שלוח
עצתו רפוסה מקורו יבש נשחת ודלוח:

כ"י ביה' מ'נך || 2 חובות: ועונות הוס' ב"ס | גרמו חובות ה'נך: ועונות הוס' ה' ופשעים הוס' 1 | 3 גמר ה'ך | משיב ה' |
ורוע חס' ב"ס | גזרה ב"ס | 4 ובין המתים חס' ביה'נ: בין המתים ובין החיים | 5 לרצות חס' ה' | ולכפר חס'ך | 6 מן העברות
חס' ה': מן העברה מ'נך | 8 איך: איככה ה' | 9 וחרדתי נמ'ך | לבי: לבבי נמ'ך | 11 רבי ושבי ה' רובי וסבי ב"ס | 13 נתעב
צחון נמ'ך | 14 נאצה: נאוצה נך | כשורה כתובה על לוח ב"ס | 15 יהי: יהיה נך | אהיה ביה' | 16 עצמי ב"ס | רפסה ב"ס | מקורי ב"ס

1 אנא חטא העם הזה... שמות לב לא. חובות חטאים. 3 גמר משבית חימה אין עוד זדיק יודע לרצותך ולהשביית
את כעסך ('גמר' דוגמת תהלי' יב ב כי גמר חסיד). 4 דלנו העלנו, הצילנו ('עש' תהלי' ל ב). כעומד... אהרן (במד' ז יג).
וכדלה דלה משה (שמות ב יט). 5 העמדתי אני השך. 8 וחותם ידי מעידי חותם יד של החוטא מעיד עליו, כדרשת
חז"ל ספרי דבר' ש"ז. חסנ' דף י"א א'. ועי' פיוט ונתנה תוקף, 6. 10 ועון חבי ע"ש איוב לא לג, ר"ל החטאים שבסתר.
11 כעידים צדקותי וכטמא... ע"ש ישע' כד ה ונהי כטמא כלנו וכבוד עדים כל צדקותינו. סבי ורבי זקני וצעירי,
ר"ל אני בזקנתי ובילדותי. 12 תולע לבן ע"ש ישע' א ית. והצהר הלבן. 13 מה יענה מלאך צחון איך יעני שלוח
מלא צחנה להתפלל. נתעב ואלוח ע"ש איוב טו טו, ר"ל גמאס. 14 נאוך נאצה ללעוג לו, ע"ש דבר' לב יט וכדומה. אולתו
קשורה על לוח ע"ש משלי כב טו אולת קשורה בלב נער, ומשלי ג ג קשרם... כתבם על לוח לבך, ר"ל חטאו גלוי.
15 סרסור בעד רבים... איך הוא יכול לשמש מתווך בין העם לגבוה. 16 רפוסה דרוסה, בזויה. דלוח עכור, והתמונה

פועל כְּמִדָּתְךָ עֲשֵׂה חֶסֶד עִם בָּשָׂר
צִלּוֹל זָדוֹן וְהַעֲבֵר וּכְבוֹשׁ פְּרִיעַת מוֹסֵר
קֶרֶבֶן תַּפְלָתִי יִכּוֹן כְּשֵׁלֶם וְלֹא כַּמַּחֲסֵר
20 רִצּוֹי לְרִצּוֹן מִקָּבֶל כְּטָנָא בְּכוּרֵי גִּוּסֵר:

שׁוֹקֵדֶיךָ וּמִבְקֶשֶׁיךָ בְּבִשְׁת פָּנִים אֶל תַּכְלִימִם
תּוֹבְעֵי חֶפְצִים שִׁפְתָם תִּפְתַּח אֶל תְּאֲלִימִם
אֶל יְהוָה מְכַשְׁלִים לְפָנֶיךָ כְּבוֹעֲרִים לְהַגְלִימִם
בֵּר יַחֲשֹׁב דְּפִי יִרְחַק לְהַחֲלִימִם:

25 שְׁמַע־יָהּ יוֹדְעֶיךָ הַשְׁלִיכוּ אַף בָּךְ יְהִבֵּם
יְחִי לְבָבָם לְעַד וַחֲבֹשׁ שֹׁבֵר מְכַאֲוָם
הֲצַת סֵלֹן מִמַּאֲיָרָם וְכִלָּה קוֹץ מְכַאֲבָם
וַיִּדְעוּ הַכֹּל כִּי־אַתָּה אֵל חַי בְּקֶרְבָּם:

אל מלך

יבש חס' ה' | ונשחת מ' משחת דלוח ב'ה' | 17 פעול ב'נ' | עושה צדקה נמ'ך צדקה עשה ב'ה' | 18 והעבר זדון ב'ה' |
וכבוש חס' מ' | 19 יכון: תכון ב'ה' נ'ך קבל מ' | 20 ריצונו מ' | מקובל: יקובל מ' קבל נ לקבלך | 21 ומבקשיך ב'ה' |
אל: נא הוסי' ב'מ' | 22 תובעי חפצם: תובעי חפצך נמ' תובעיך ומבקשיך ב'ה' | שפתותם ב'ס | אל: ואל ב'ס ולא ה'נמ'
23 מוכשלים: מושלכים מ'נ'ך | מלפניךך | כבוערים: בבושח ה' | 24 והחיים והחלימם נ | 25 יה חס' ב'ה' | אך חס' נ
26 חבוש ב'ה' | 27 מכאיבם: כאבם ב'

לקוחה ממים דלוזים (יחזק' לב ב) שהם עכורים ולא צלולים. 18 צלול השלך במצולה. פריעת מוסר פריצת מוסר,
והתמונה כנראה לקוחה היא מהאשה הפרועה. 19 תפלתִי יכון ע"ש תהל' קמא ב. 20 ריצונו התפלה המרצה. כטנא
בכורי גנוסר פירות מובחרים הבאים ממקום שפירותיו מתוקים. 21 שוקדיך שוקדי דלותיך, ע"ש משלי ח לד. שפתם
תפתח תהל' נא יז. אל תאלימם אל תשחק אותם. 23 כבוערים להגלימם לעשות אותם כבוער וכגולם (להגלימם בגלל
החרוז במקום להגלימם). 24 בר יחשב ר"ל כל אחד יחשב בר לבב. להחיים להחיות אותם ולהחלימם ע"ש ישע' לח טז.
25 השליכו... יהבם ע"ש תהל' נה כג. 27 הצת שרף. סלון ממאירם... קוץ מכאיבם ע"ש יחזק' כח כד ולא
יהיה עוד לבית ישראל סלון ממאיר וקוץ מכאיב.

הַאֲזִינָה יי תַּפְלִתְנוּ וְהִקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ (תהל' פו ו): הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שׁוֹעֲנֵנוּ מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵינוּ כִּי אֵלֶיךָ
נִתְפַּלֵּל (תהל' ה ג'): תְּהִי נָא אֲזִנָּה קֹשֶׁבֶת וְעֵינֶיךָ פְּתוּחוֹת לְשִׁמְעַ אֶל־תַּפְלִת עַבְדְּךָ (ג"א עֲמֹה יִשְׂרָאֵל)
(נחמ' א וי'): בְּמִנְהָ לִיטָא מוֹסִיפִין רַחֲמֶיךָ רַבִּים יי כְּמִשְׁפָּטֶיךָ תִּינֵנּוּ (תהל' קיט קנ"ו): / פס"ח

ואומרים הסליחה אנא השם הנכבד והנורא (לעיל ע' 205)

במנהג פוזנא אין אומרים סליחה זו

מנהג ליטא

מנהג פולין ובהמן

זְכוֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלִישְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר
וּשְׁבַעְתָּ לָהֶם בְּךָ וּבְדַבַּר אֱלֹהֵם אַרְבֵּה אֶת-
זֶרְעֶכֶם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם. וְכָל-הָאָרֶץ הַזֹּאת
אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲתֵן לְזֶרְעֶכֶם וּנְחִלּוּ לָעָלָם
(שמות לב יג): אֶל-תִּנָּאץ לְמַעַן שְׁמֶךָ אֶל-תִּנָּבֵל
כִּסֵּא כְבוֹדְךָ. זְכוֹר אֶל-תִּפְרַר בְּרִיתְךָ אֲתָנוּ
(ירמ' יד כא): אֶל-תִּקְצֹף יְיָ עַד-מָאֵד וְאֶל-
לְעַד תִּזְכֹּר עֲוֹן. הֵן הִבְטַנָּא עִמָּךְ כְּלָנוּ
(ישע' סד ח): חַטָּאוֹת נַעֲוִינוּ וּפְשָׁעֵינוּ אֶל-תִּזְכֹּר
כְּחֶסֶדְךָ זְכוֹר-לָנוּ אֲתָה. לְמַעַן טוֹבָה יְיָ (תהל'
כה ד'): / פס"ח

תָּבֹא לְפָנֶיךָ תִּפְלָתָנוּ וְאֵל תַּתְּעִלֵם מִתַּחֲנוּנֵנוּ:
(לקוח מנוסח הורדוי) תָּבֹא אֵלֶיךָ תִּפְלָתִי אֶל-הֵיכַל
קִדְשֶׁךָ (יונה א ט"י): זְכוֹר לְעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק וְלִישְׂרָאֵל. אֶל-תִּפְּנֵן אֶל-קִשֵׁי הָעַם הַזֶּה
וְאֶל-רָשָׁעוֹ וְאֶל-חַטָּאתוֹ (דבר' ט כז): / פס"ח

סימון: ח"צ [אלעזרז]. צמים צכי ל' טורים. מוספר המלים לא קצוּע. צפונגים הצאה ומוקרה

הכוללת מלת זכר. - א 6310.

אָנָּא זְכוֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלִישְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ
וְשֹׂא-נָא לְפִשֶׁע שָׁבִים בְּכָל-לֵב עֲדֶיךָ
בִּיטָה נָא לְרַחֲמֵנוּ כָּרֵב חֶסֶדְךָ
זְכוֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וְחֶסֶדְךָ:

5 גִּאָה וְגִבָּה הַשְׂקִיפָה מִשְׁמֵי מַעֲוִנִים
וּרְאָה בְּלֶחֶץ צָגִים לְפָנֶיךָ בְּצוּם וּבְתַחֲנוּנִים
דָּרֶש-נָא לְהַעֲבִיר חַטָּאתֵינוּ וּמַחָה פְשָׁעֵינוּ כְּעֻנִים
אֵל תִּזְכֹּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים:

כ"י ב"ו* מנהג || 2 עדיך: באי עדיך מ 3 גא חס' 1: אל ה 5 גבוה 1 | משמי מעונים: ממעונים ב° 7 להעביר חטאתינו
חס' 1 | להעביר: והעבר ה | למחות פשעינו 1 | 8 אל ו* 1: ואל ב° מה 9 גא חס' ב° מ | אל גא מ | תהי נא ו | 17 חיים חס' 1:

1 זכור לאברהם... שמות לב יג. 4 זכור רחמך... תהל' כה ו. 6 צגים נצבים. 7 ומחה פשעינו כעננים ע"ש
ישע' מד כב. 8 אל תזכר לנו... תהל' עט ח. 10 ומסח נפש אל תהי תקותנו ע"ש איוב יא כ ותקתם מפח נפש. 12 זכור

הִרְאֵנוּ נָא יֵשַׁע תּוֹחַלְתָּנוּ
 10 וּמִפֶּחַ נִפְשׁ אֶל־תְּהִי תִקְוַתָּנוּ
 וַעֲשֵׂה־נָא לְמַעַנְךָ וּלְמַעַן בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ
 זְכֹר אֶל־תִּפְרַר בְּרִיתְךָ אִתָּנוּ:

זַעַק לִבֵּנוּ אֱלֹהִיךָ מֶרֶב עֲלִבּוֹן
 וַעֲגֹמָה נִפְשָׁנוּ מֵאֵימַת דִּין וְחֶשְׁבוֹן
 15 חֲטָאֵנוּ נָא וְכַבֵּסֵנוּ וּמַשְׁלֵג נִלְבֵּן
 וְאֵל לְעַד תִּזְכֹּר עֲוֹן:

טַעֲמֵנוּ מִדֶּרֶךְ חַיִּים טַפְשָׁנוּ וְסִרְחָנוּ
 לֵכֵן אֲבִדְנוּ וְכִמְת מִלֵּב נִשְׁכַּחְנוּ
 יְהִי כְרַע מַעֲלִילֵינוּ אֶל־נָא תוֹכִיחֵנוּ
 20 זְכוֹר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ:

קָצַת שְׁבָנוּ עַל־עֲוֹנוֹת אֲבוֹתֵינוּ לְעֹכֹר
 מֵאֲזוּ גִתָּנוּ לְמַשְׁסָה בְּיַד בּוֹזְזִים לְמַכּוֹר
 לֹא תִטְשֵׁנוּ בְּעֹבֹר שְׁמֶךָ הַגְדוֹל וְעַמֶּךָ דִּינָנוּ אֶל־תִּתְקַר
 חֲטֹאת נַעֲוִירֵנוּ וּפְשָׁעֵינוּ אֶל־תִּזְכֹּר:

25 מִשְׁנֹבְנוּ וּמִנוֹסֵנוּ מַעוֹלָם הָיִיתָ
 וְעִזָּרָה בְּצָרָה לָנוּ נִמְצָאתָ
 נָא כְּמִדַּת טוֹבְךָ אֶל־תִּשְׁכַּח עִם־זוֹ יִצְרָתָךְ
 כְּחֹסְדֶּךָ זְכֹר־לָנוּ אֶתָּה:

יִשְׂרָאֵל * | וּטְפִשְׁנוּ ב'ו' מ' 18 לֵכֵן: בֵּכֵן ב'ו' מ' 19 נָא חֲטָא * | תוֹכִיחֵנוּ: יוֹכִיחֵנוּ ב'ו' מ' 20 כִּי הוּא יָדַע יִצְרָנוּ זְכוֹר ב'ו' מ' 21 אֲבוֹתֵינוּ: הִרְאֵנוּנוּ הוֹסֵי הוֹסֵי * | 22 בּוֹזְזִים: שׁוֹסִים מ' אוֹיְבִים דִּפְ * | 23 שְׁמֶךָ: כְּבוֹד שְׁמֶךָ ו' * | הַגְדוֹל חֲטָא * | 26 בְּצָרָה: בְּצָרוֹת ב'מ' | לָנוּ: מֵאֵד הוֹסֵי ב'מ' 27 אֵל תִּשְׁכַּח: עַל נ' 30 וּלְבֵית ב'ו' * | תִּפְלֹתְךָ: תִּפְלֹתְךָ * | מִקְדָּשְׁךָ מ' | תַּחֲדָם:

אֵל תִּפְרַר... יִרְמֵי יָד כֹּא. 13 וְזַעַק לִבֵּנוּ הִלְשׁוֹן עִשִׁי יֵשַׁע' טוֹה לְבִי לְמוֹאֵב יוֹעֵק. מֶרֶב עֲלִבּוֹן מִחֲמַת חֲטָאֵנוּ. 14 עֲגֹמָה נִפְשָׁנוּ עִשִׁי אִיּוֹב ל' כֹּה. 15 חֲטָאֵנוּ נָא... עִשִׁי תַהֲלִי נָא ט' חֲטָאֵנוּ בְּאוֹיֵב וְאִתְּהִי חֲטָאֵנוּ וּמַשְׁלֵג אֲלִבֵּין. 16 וְאֵל לְעַד תִּזְכֹּר עוֹן יֵשַׁע' טוֹה. 18 וְכִמְת מִלֵּב נִשְׁכַּחְנוּ תַהֲלִי לֹא יָנִי. 20 זְכוֹר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ תַהֲלִי קָיִיד. 22 גִּתָּנוּ לְמַשְׁסָה עִשִׁי יֵשַׁע' מִכ כִּד מִי גִתָּנוּ לְמַשְׁסָה יֵעָקֵב. 23 לֹא תִטְשֵׁנוּ בְּעֹבֹר שְׁמֶךָ הַגְדוֹל עִשִׁי שִׂיא יֵב כֹּב. 24 חֲטָאֵנוּ נַעֲוִירֵנוּ... תַהֲלִי כֹה זִי. 25 מִשְׁנֹבְנוּ וּמִנוֹסֵנוּ עִשִׁי שִׂיא כֹב ג'. 27 עִם זוֹ יִצְרָתָךְ עִשִׁי יֵשַׁע' מִכ כֹּא. 28 כְּחֹסְדֶּךָ... תַהֲלִי כֹה זִי.

שְׂרִידֵי שְׁבוּת צִיּוֹן בְּצַדְקָה תִּפְדֶּם
 30 לְהַרְקֶדְשָׁךְ תְּבִיאֵם וּבְבֵית תְּפִלָּתְךָ תַּחֲדֶם
 עוֹד תּוֹסִיף יְדֶךָ שְׁנִית לְקִנּוּתָם כְּקֶדֶם
 זְכוֹר עֲדַתְךָ קְנִיַת קָדֶם:

פְּנֵה נָא בְּרָצוֹן אֶל תְּפִלַּת עַבְדֶּיךָ
 הַמְעִידִים כִּי אֵין בְּלִעְדֶּיךָ
 35 צָפָה * מְחַרְפִּי * וּמִנְאֲצִי שֵׁם כְּבוֹדְךָ
 זְכוֹר אֲדֹנִי חֶרֶפֶת עַבְדֶּיךָ:

קוֹמֶם נָא בֵּית שְׁכִינַת אוֹלָמְךָ
 וְכוֹנֵן כֶּסֶם מוֹשֵׁב הָרוֹמָךְ
 רוֹמֶם נָא קֶרֶן עַמְּךָ
 40 זְכָרְנוּ יְיָ בְּרָצוֹן עַמְּךָ:

שְׂדֵי הוֹדַע יְדֶךָ אֶת־עַבְדֶּיךָ
 וְזַעַם אוֹיְבֶיךָ לוֹחֲצִי יְדִידֶיךָ
 תַּעֲשֶׂה נָא חֶסֶד לְמַשִּׁיחֶךָ וְיִרְאֶה פַעֲלֶךָ אֶל־עַבְדֶּיךָ
 זְכָרָה לְחֶסֶדִי דָוִד עַבְדֶּךָ:
 אל מלך

ועד ביתך תדרם ה' (ר"ל תנהבם, ע"ש תהל' מבה?) 31 עוד חס' ב'ו* מ' | תוסיף: נא חוס' ב'ו* מ' | שניית חס' ה' 33 פנה נא: פנה
 תפנה ה' | ברצון חס' ה' 35 מחרפי כתבתי: מחרפי כי"י | מחרפי: ומגדפי חוס' נ' מנאצי ומחרפי ה' 37 נא: מהרה ה' חס' נ' |
 בית: עיר בית ב'ו* 43 נא חס' ה': עמנו (!) דמ' | חסד: חסדך ה'

30 להר קדשך תביאם ע"ש שמות טו יז. תחדם תשמחם (ל' תהל' כא ז תהדו בשמחה את פניך). 31 תוסיף ידך
 שנית לקנותם ע"ש ישע' יא יא. 32 זכור עדתך... תהל' עד ב. 36 זכור... תהל' פט נא. 39 רומם נא קרן עמך
 ע"ש תהל' קמח יד. 40 זכרנו... תהל' קו די. 41 הודע ידך את עבדיך הראה לעבדיך את כחך. 43 תעשה נא חסד
 למשיחך ע"ש ש"ב כב נא. ויראה פעלך... תהל' צ טו. 44 זכרה... דה"ב ו מב.

שְׁמַעַה תְּפִלָּתִי וְשִׁוְעִי אֶל־דְּמַעְתִּי אֶל־תַּחֲרֹשׁ... (תהל' לט יג): שְׁמַעַה יְיָ צִדִּיק הַקְשִׁיכָה
 רְגִלִּי הַאֲזִינָה תְּפִלָּתִי בְּלֹא שִׁפְתֵי מִרְמָה (תהל' יז א): אָנָּה יְיָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא
 תַּהֲיִנָּה אֲזִינוֹךְ קְשׁוּבוֹת וְעִינֶיךָ פְּקוּחוֹת אֶל־תְּפִלַּת עַבְדֶּךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל (הרכב חלקי פסוקים): / פס"ח

סימן: ב-3 מוּסוּלַט אוּ מוּכַזַב, רק ב-ח, בַּחֲפֻצָּה בְּתֵּימָה סְפִינְיָה וְאִינִי (בְּלִי טַלָּה). בְּתֵּימָה בְּנֵי ד' טוּרִים. בְּקוֹנִים מוּכַזַב מוּסוּקַח. — א 6217.

אָנָּה אֱלֹהֵי תְהִלָּתִי / אֲשַׁפֵּךְ לִי מֶרֶר שִׁיחָתִי
אֲנִי הֵטָה לְקוֹל פְּגִיעָתִי / אֱלֹהִים אֲדֹנִי עֹז יְשׁוּעָתִי:

מוֹל דְּבִיר-קֹדֶשׁ מְלָכִי בְּשׁוּעִי / מִתַּק מֶרֶר צַחַן רִשְׁעִי
מִחָה וּמַחֲל כְּבֹד פִּשְׁעִי / יְיָ אֹרֵי וְיִשְׁעִי:

5 בְּכָרְעֵי עֲדִידָה גּוּחִי וּמַחֲלִלִי / בֶּל תִּפֶּן בְּעֵקוֹשׁ גְּעוּלִי
בֶּרֶר לִבִּי אֶדָם מַעֲלִי / יְיָ בִּקֵּר תִּשְׁמַע קוֹלִי:

אֲתָנוּ עֲדִידָה לְבַקֵּשׁ חֲסִידֶיךָ / אָבוֹת וּבָנִים בְּטוּחִים בְּרַחֲמֶיךָ וְחֲסִידֶיךָ
אֲמָנָם אִם-אֶפְסוּ וּפְסוּ חֲסִידֶיךָ / יְיָ בְּהַשְׁמִים חֲסִידֶיךָ:

גִּשְׁנוּ גְדוּלִים וְקִטְנִים בְּהַסְכָּמָה / גּוֹעִים תְּהוֹת עַל-הָרָעָה שׁוֹב לְנַחֲמָה
גִּלְגַּל מִדָּתְךָ עָלֵינוּ לְרַחֲמָה / יְיָ אִישׁ מְלַחֲמָה:

יוֹם כְּפוּר מִיָּחָס מִיּוֹמִים / יוֹעִיל לְכַפֵּרַת עֲמוּסֵי מַעֲשִׂים
יִקְשֶׁם יִצְלַל בְּצוֹל תְּהוֹמִים / יְיָ דְּבַרְךָ נֶצֶב בְּשָׁמַיִם:

דְּפַקְנוּ דְּלִתֶיךָ מֵאֲמִירָנוּ וְדוֹדָנוּ / דִּלָּה וְהַעֲלָה שֶׁפֶל יְרוּדָנוּ
דְּרָכֶיךָ יִדְעֵנוּ וְעוֹרֵר [רַחֲמֶיךָ] לְעוֹדָדָנוּ / יְיָ אֲרַחֲוֶיךָ לְמִדָּנוּ:

ביי חממ'נכ || 4 מחה ומחול מ מחל וסלח נכ 5 בכרעי: בשוועי מ 7 בטחית ח 9 גשנו: היום הוט' מ'נכ | תהות חמ: ומבקשים מ'נכ ותוהים דס' 10 מדתך ח: כמדתך מ'נכ | גבור מלחמה מ 11 יועיל: יוצג ג 12 יוצלל: הצלל ממ' 14 דרכיך ידענו דס': דענו דרכיך נמ' ידענו דרכיך מכח | ועורר חס' ג: רחמיך הוט' דס' 15 אליך: לך ממ'ג | הקשיבנו

1 אלהי תהלתי תהלי קט א. מרר שיחתי שיחתי המרה. 2 פגיעתי תפחתי, ע"ש ירמ' ז טז. תענית דף ז' ב'. אלהים אדני... תהלי קט ת. 3 מול דביר קדשך תהלי כח ב. צחן חטא. 4 ה' אורי וישעי תהלי כו א. 5 גוחי תהלי כב י. ומחוללי ע"ש דבר' לב יח. בעיקוש גיעולי בעוני המתעקש. 6 לבן אודם ע"ש ישע' א יח. ה' בקר... תהלי ה ד. 8 אם אפסו ופסו חסידך ע"ש תהלי יב ב. ה' בהשמים חסדך תהלי לו ו. 9 גשנו גשנו. בהסכמה ר"ל הסכימו כולם בלב אחד. וי"ג בהסכמה. גועים צועקים. תהות להשתגשג. על הרעה שוב... ע"ש שמואל לב יב (והפייסן כתב 'לנחמה' במובן 'להינחם'). ה' איש מלחמה שמואל טו ג. וי"ג ה' גבור מלחמה, תהלי כד ח. 11 מיוחס מיומים ר"ל מכל הימים. עמוסי מעים ישראל שהם עמוסים מבטן, ישע' מו ג. 12 יוקשם קשיות עורף ('יוקש' הוא חירוש הפייסנים, כמו בסליחה 'אמנת מאז': יוקש מרים, ובסליחת רש"י ה' אלהי הצבאות גורא בעליונים: יקשות ערפנו). יוצלל בצול תהומים ע"ש מיכה ז יט. ה' דברך... תהלי קט פס. 13 מאמירנו ע"ש דבר' כו יח. 14 דרכיך ידענו ע"ש שמואל לב יג. תהלי

15 הָשִׁיבֵנו אֱלֹהֵי הַקְּשִׁיבָה בְּקֶרְאֵנוּ / הַיּוֹם עָרוֹב רַחֲשָׁנוּ חֲסִדָּךְ לְהִרְאֹנוּ
הֲנֵנוּ [אֲתָנוּ] הַסְּתוּפָה בְּצִלָּךְ בּוֹרְאֵנוּ / יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם קֶרְאֵנוּ:

וּבּוֹטָחִי בְּךָ שׁוֹטָחִי כְּפִימוֹ לְעִמָּךְ / וּבִיטָה בְּשִׁתּוֹף שָׁמָּה הַמִּשְׁתָּף בְּשִׁמָּךְ
וּבִסְפָּר הַחַיִּים יִכְתְּבוּ וַיַּחֲתֵמוּ בְּרִשׁוּמָךְ / יְיָ וַיִּכְבְּדוּ לְשִׁמָּךְ:

זְבוּדִּיךָ זֹעֲקִים הַיּוֹם הַלּוֹלָךְ לְסִדּוֹר / זֹעֲקִים בְּלֹא לֵב וְלֵב כְּבוֹדָךְ וְלֵלִי לְעִדּוֹר
20 זֹעֲקָתָם רָצָה פְּרָצוּתִימוֹ לְגִדּוֹר / יְיָ זְכָרְךָ לְדֹר וָדֹר:

חֹקֶר דִּין וּמִגְלָה עִמָּךְ / חֲקוֹר רִיב וְדִין יִמְהַר לְשִׁתְּקוֹ
חֲרָדִי דְּבָרוֹ יַחֲשׁ חֲטָאִם לְגָקוֹ / יְיָ חַפֵּץ לְמַעַן צִדִּיקוֹ:

מִי־אֵל כָּמוֹךָ נוֹשֵׂא עוֹן וְסוֹלֵחַ סֵּלָה / מִי־אֵשׁ פּוֹשְׁעִים אֶרֶץ סְלוּלָה
מוֹעִיל לְלִמְדָם מָשׁוּב לְכִסְלָה / לִי הִישׁוּעָה עַל־עִמָּךְ בְּרִכְתְּךָ סֵּלָה:

25 מְכַנֵּם בְּנֵי אֵל חַי לְבוֹת בָּרוּ / מַעֲקֻמוּמִית רַחֲקוֹ גְּבוּהוֹת לֵב שִׁבְרוּ
מְכַשׁוֹל הָרִימוּ וְדַרְךְ יֵשֶׁר בַּחֲרוּ / מִכָּל חֲטָאֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ:

אֲשֵׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל לְבוֹת בָּרִים / וּמִי מְטַהֵר אֶתְכֶם וְלִפְנֵי מִי אַתֶּם מְטַהָרִים
מְקַוָּה יִשְׂרָאֵל מְקוֹר [מִיָּם] חַיִּים מְטַהָרִים /

בְּיוֹם מַחִילַת הָעוֹן בְּכַפֶּרֶת יוֹם הַכְּפוּרִים: אֵל מֶלֶךְ

מ | חסדיך נמ' 16 אתאנו הוס' ח: חס' שאר כי"י | הסתופף: חופף הוס' חמ: מסתופפים כ | 17 ושוטחים כ | כפים מ'כ
18 יכתבו חס' מ: יכתבו מ'נ | ויחתמו חנמ' 19 צועקים ח 20 זעקם חמ' | ופרצותם תגדור נמ'כ 21 חקור: חרחר ח |
ריב: רע (!) מ | מהר כ 26 יושר: טוב מ'כ הטוב נ 48 מקוה ישראל: יי הוס' כ | חיים: מים חיים כ | העון: הזה
הוס' מ | ובכפרת נמ'כ

כה ד. ועורר ר"ל והתעורר (ובדפוסים הוסיפו 'רחמיך'). ארחותיך למדנו שם. 15 השיבנו אליך איכה ה כא. ערוב
(כנראה במקום 'הערב') רחשנו יערב לפניך. 16 הגנו, גיא הגנו אתנו ירמ' ג כב. הסתופף בצלך ע"ש תהלי' פד יא.
ה' הושיעה... תהלי' כ י. 17 שוטחי כפימו ע"ש תהלי' פה י. בשתוף שמם כי שם ישראל כולל את שם ה'. 18 ה'
ויכבדו לשמך תהלי' פו ט. 19 זבודיך שזיכית בזבד טוב, ר"ל בתורה (ע"י לעיל בפיוט 'האזורים באהב', 4). בלא
לב ולב כבודך לעדור בלי מרמה, ככל לבם, להתיצב ולהסתדר על כבודך, ע"ש דה"א יב לר ולעדור בלא לב ולב
(והתמונה לקחה מהשרות הצבאי). 20 פרצותימו לגדור ע"ש עמוס ט יא. ה' זכרך לדור ודור תהלי' קלה יג.
22 חרדי דברו ע"ש ישע' טו ה. לנקו לנקות. ה' חפץ... ישע' מב כא. 23 מי אל כמוך... מיכה ז יח. מישר... ארח
סלולה משלי טו יט. 22 מועיל ללמדם ע"ש ישע' מח יז. משוב לכסלה ע"ש תהלי' פה ט. לה' הישועה... תהלי'
ג ט. 25 לבות בורו ע"ש ישע' נב יא. מעקמומית מדרך עקומה (מלה חלמודית, עירובין דף ט' א' ועוד). 26 מכשול
הרימו ישע' נו יד. מכל חטאותיכם... ויק' טו ל. 27 אשריכם ישראל... מי מטהר אתכם ולפני מי...
מאמר המשנה, יומא ח' ט'. מקוה ישראל... שם.

מנהג פולין ובהמן

בְּקִרְאָנוּ עָנּוּ אֱלֹהֵי צְדָקָנוּ בְּצַר הַרְחֵבֵתָּ לָנוּ חֲנּוּ וְשִׁמְעַתְּנוּ תַּפְלִתָּנוּ (תהל' ד בי): עָנּוּ יי כִּי טוֹב חֲסָדָךְ כָּרֵב
רַחֲמֶיךָ פָּנֵה אֵלֵינוּ (תהל' סט יז): כִּי לֹא-בָזָה וְלֹא שָׁקַץ עֲנֹת עֲנִי וְלֹא-הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ: וּבְשׂוֹעֲזוֹ אֵלָיו
שָׁמַעַ (תהל' כב כה): / פס"ח

סליחה

קיעון: א-צ. צחיס צבי ד' טוריס. - א 6103.

אָנָּה אֲדוֹן הַרְחָמִים / הַשְׁקִיפָה מִמְּרוֹמִים
בִּיטָה בַּמַּתְהַלֵּךְ תָּמִים / בְּצַדִּיקוֹ תְּדִיחַ כְּתָמִים:

גָּבוֹר בְּחֻקְךָ כָּל-מַעֲשִׂים / אֲשֶׁמִּים וְגַם כְּעָסִים
דָּגוּל יִהְיֶה רַחֲמֶיךָ עַל-עַמּוּסִים / סֵלַח וּמַחֲל לָעַם אֲשֶׁר בְּצִלְךָ חוֹסִים:

5 הַפּוֹתַח דְּלֹתוֹת תְּשׁוּבָה / פֶּתַח לִבְתְּ הַשּׁוֹכֵבָה
וּבִכֵּן שִׁבְנוּ בְּצִלְךָ לִישׁוּבָה / הִשְׁיִבְנוּ יי אֵלֶיךָ וְנִשְׁוּבָה:

זַעֲקֵנוּ הַיּוֹם כְּדָלִים / יַחַד קִטְנִים וְגִדּוּלִים
חֲמַל-נָא עָלֵינוּ כְּאֲבוֹת עַל-עוֹלָלִים / כִּי אַתָּה סוֹמֵךְ נוֹפְלִים:

טָהוֹר זְרוּק עָלֵינוּ מִיָּם טְהוֹרִים / טְהַרְנוּ בְּיוֹם טְהָרָה וְכַפּוּרִים
10 יִדְעַתָּנוּ קַחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים / רָצָה נְדָבוֹת שְׁפָתֵינוּ כְּשִׁלּוֹם פָּרִים:

כִּי לֹא תִשְׁכַּח שְׁבוּעַת יְמִינְךָ / וּסְלִיחָה שְׁעָנוּ חֲנּוּךְ
לֹא לְמַעַנְנוּ כִּי אִם לְמַעַנְךָ / סֵלַח וּמַחֲל לְכָל-קָהָל הַמּוֹנֶה:

מִכָּל יְמֹת הַשָּׁנָה / נִבְחַר יוֹם זֶה לְשׁוֹשָׁנָה
נִתֵּן פַּעַם אַחַת בַּשָּׁנָה / לְסִלּוֹחַ פְּשָׁעֵי אָם אֲנִי יִשְׂרָאֵל:

כ"י מ'נ' || 1 השקפה: עלינו הוסי' מ' 3 כל חס' 1 4 חס' מנ' 8 כי אתה: יי הוסי' מנ' 10 רצה נא בשפתותינו
11 שענו: אשר ענו מ' 14 נתן: כופר הוסי' מ' כפרו הוסי' נ' אום: לאום מ עם מ' 15 בו חס' מנ' שפוך מ' 16 נא

2 במתהלך תמים באברהם, ע"ש ברא' יז א. בצדקו בזכותו. 3 אשמים גם כעסים השגות והזדונות להכעיס.
4 עמוסים ישראל, ע"ש ישע' מו ג. 5 לבת השובבה ע"ש ירמ' לא כב. 6 השיבנו... איכה ה כא. 8 סומך
נופלים תהלי' קמה יד. 9 זרוק עלינו מים טהורים ע"ש יחזק' לו כא. 8 קחו עמכם דברים הושע יד ג. כשילום
פרים שם. 11 שבעת ימינך שנשבעת בימינך, ע"ש ישע' סב ח נשבע ה' בימינו... 13 לשושנה לישראל, ע"ש שה"ש

15 שַׁחַתְּ בּוֹ לְצוּם וּלְהִתְעַנּוּת / מִעֲרֵב וְעַד-עֶרֶב לְשִׁפּוֹךְ תַּחֲנוּת
עוֹן וּפֶשַׁע שָׂא-נָא אֶל-אַמוּנוֹת / שְׁבַחֲךָ עַד-יְעֹד לְתַנּוּת:

פִּתַּח-לָנוּ הַיּוֹם שַׁעַר / וְאַל יִשׁוּפְנוּ סַעַר
צוּר פִּנֵּה-נָא אֶל-תְּפִלַּת הָעֶרְעָר / רְצֹנוּ כְּרָצִית נֶעַר:

קָמְנוּ הַיּוֹם בְּתַחֲנוּן / פָּנֵי רַחוּם וְחַנוּן
20 רַחֵם וְהַסְכֵּת לְקוֹל שְׁנוֹן / יַעֲרֵב לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ בְּחַנוּן:

שַׁעְרֵי רַחֲמִים / פִּתַּח לָנוּ מִמְרוֹמִים
תִּקְבַּל תַּחֲנוּן מַעוּטֵי עַמִּים / וְאַל-תִּבְזֶה תְּפִלָּתֵנוּ הַיּוֹם בְּזָכוֹת שְׁלֹשֶׁת תְּמִימִים:
אל מלך

חס' מ' 17 היום חס' 18 בא חס' מ' 19 רצה מ' 19 פני: לחלות פניך 1 20 רחום הסכת 1 ואל... תמימים: אל מלך
יושב על כסא רחמים מ'

ב א והמדרש שם. 14 אום אני ישנה ישראל, ע"ש שה"ש ה ב. 15 מערב עד ערב ויק' כג לב. 17 ואל ישופנו
סער ע"ש איוב ט יז אשר בשערה ישופנו. 18 אל תפלת הערער תהל' קב יח. רצנו כרציית נער רצנו כמו שבן
רצוי אל אביו. 20 יערב... ע"ש תהל' קד לד יערב עליו שיחי (והפייטן לא הקפיד לכתוב 'תערב', כמו שתיקנו בדפוסים).

מנהג בהמן ופוזנא

...אֵלֶיךָ יְיָ שׁוּעָתִי וּבִפְקֹר תְּפִלָּתִי תִקְדָּמְךָ (תהל' פח יד): נִפְשָׁנוּ נִבְהָלָה מְאֹד וְאַתָּה יְיָ עַד-מָתִי (תהל' ו ד):
כִּי עָמָךְ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּנָּרָא (תהל' קל ד): / פסח

סימון: ח"צ. צתים צכי 7 קוריס. – א 6099.

אָנָּה אֲדוֹן הַסְּלִיחוֹת וְהַרְחֵמִים / בִּינָה הַגִּיגִי מְשָׁמִי מְרוֹמִים
נִשְׁתִּי אֵלֶיךָ כָּרֵשׁ בְּפִתְחֵי אוֹלָמִים / דִּרְשׁ לְצַדִּיקִי מִכָּל כְּתָמִים:

הִנְנוּ אַתָּנוּ עֲדִיךָ / וְכָל תַּאֲוֹתֵנוּ נִגְדֶּיךָ
זְכַר רַחֲמֶיךָ יְיָ וְחִסְדֶּיךָ / חֲלֵץ שְׁאֲרֵיתֵנוּ מִתַּגְּרֵת יָדֶיךָ:

כ"י מךפ || 4 שאריתך שארית פ

1 הסליחות והרחמים דני' ט ט. בינה הגיגי תהל' ה ב. 2 גשתי בגשתי. 3 הנו אתנו עדיך ירמ' ג כב. וכל
תאונתנו נגדך תהל' לח י. 4 זכר... תהל' כה י. מתגרת ידך תהל' לס יא. 6 כלינו שנינו כמו הגה תהל' צ ט.

5 טַפְּלָנוּ שֶׁקָּר בְּאִמְרֵי פִינוּ לְשָׁנוֹת / יַעֲצָנוּ לְהִתְלַכְלֵךְ בְּדֹנוֹת וּשְׁנוֹת
כְּלִינוּ שְׁנִינוּ כְּמוֹ הִנֵּה בְּתוֹנוֹת / לָכֵן עֵינֵי נִגְרָה מֵאֵין הַפּוֹנוֹת:

מֵאֲנָקַת אֲבִיוֹנִים הַצָּגִים לְעֶמֶךָ / נָאֹר תָּקוּם לְמַעַן כְּבוֹד שְׁמֶךָ
שָׂא נָא לְפָשַׁע עַמֶּךָ / עֲנוּתָם בְּלִי-תְבוּזָה לְמִשְׁפָּט בְּקוֹמֶךָ:

פְּנֵה אֶל תְּפִלַּת הָעֶרְעֵר / צִפָּה לְקַבֵּל תַּחֲנוּן עִם דּוֹפְקֵי שַׁעַר
10 קְנוּיִים לְחַבֵּל נִחְלָתְךָ מִזֶּעֶר / רוּחַ נַפְשוֹתָם לְדִין בְּלִי-תַעֲרָר:

שַׁחֲרָנוּ פָּנֶיךָ אֲנוּקִים וְאֲנוּחִים / שׁוֹעֲתָנוּ תִּשַׁע כְּאֲשֵׁים וּכְנִיחוּחִים
תֵּרָא כִּי בָךְ אֲנַחְנוּ בְּטוּחִים / תַּחֲפֹשׁ זְכוּתָנוּ מִשְׁמֵי מְתוּחִים:

אל מלך

5 פִּיךָ פֹּא לְהִתְלַכְלֵךְ: לְקַלְקֵל פֹּ 8 לְמִשְׁפַּט חֹסֶ' פֹּ 9 עִם דּוֹפְקֵי: דּוֹפְקֵי פֹּ מְדוֹפְקֵיךָ 10 קְנוּיִים: לֵךְ הוּסִיךָ 12 תֵּרָא מִפִּי
תֵּרָאָהךָ

בתונוות ביגון (לי' תהלי' קיט כח). עיני נגרה... איכה ג מט. 9 פנה אל תפלת הערער ע"ש תהלי' קב יח. 10 לחבל
נחלתך דבר' לב ט. רוח נפשותם לדין כל תער ע"ש ישע' נג יב אשר הערה למות נפשו, ר"ל אל תמית אתום בדין.

במנהג בהמן אומרים כאן הסליחה 'תאבת יום זה', עי' במוסף עמ' 534

מנהג פולין

אֶל-תְּבוּאָה בְּמִשְׁפָּט עָמְנוּ כִּי לֹא-יִצְדָּק לְפָנֶיךָ כָּל-חַי (תהלי' קמג ב**): רַחֲמֶיךָ רַבִּים יְיָ כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חֲיִנֵּי
(תהלי' קיט קנו): שְׁמַעָה תְּפִלָּתֵנוּ יְיָ וְשׁוֹעֲתָנוּ הָאוֹיֵבָה אֶל-דְּמַעְתָּנוּ אֶל-תַּחֲרָשׁ (תהלי' לט יג): / פִּסְחָ

שנייה

סימן: א-ת צ-ט מליכ [בן ילחק ט-ץ].—א 7757.

אֲשָׁא כְּנָפֵי שַׁחַר / תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל מִשְׁחָר:
בְּיָמִין רַחֲמִים תִּמְוֹךְ / שְׁמָאֵל סְלִיחָה סְמוּךְ:
גְּמִילוֹת חֶסֶד לְפָנָיו / רַבּוּי פְּדוּת דְּפָנָיו:
דִּינֵי נַפְשוֹת בְּדוּנוּ / קָשׁוּט כְּשִׁלְג סְדִינוּ:

כִּי"י מ'ב"ה || 1 תהלת מ' 4 קשוט ה

1 אשא כנפי שחר תהלי' קלט ט. תהלות ישראל תהלי' כב ד. משחר תהלי' קי ג, ור"ל אקום עם עלות השחר ואשא
את ה' שהוא משחר (כנראה תופס הפייטן את המלה במשמעות 'אשחרך', תהלי' סג ב) תהלות ישראל. 2 בימין רחמים
תמוך... לשון תפלה, ומכאן ואילך הוא ממשיך דרך תיאור. 3 רבוי פדות תהלי' קל ז. דפניו צדדיו, ר"ל סביבו רב

5 הוֹצֵעָה בַּיָּמָת דְּיוֹמָדִים / צָבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמְדִים:
 וְאַחַד מִנֵּי אֱלֹף / פּוֹתַח בּוֹכּוֹת לְאֱלֹף:
 זוֹכֵר זְכוֹת וְנִכּוֹחוֹת / עֲצוֹמוֹת רְאִיּוֹת וְכַחוֹת:
 חֲסִין לְזֻכּוֹת בְּרִיּוֹתָיו / סוֹתֵר הַדִּין בְּרִאֲיוֹתָיו:
 טוֹעֵן בְּצַדִּיקָה לַדִּין / נֹכַח מִדַּת הַדִּין:
 10 יָדוֹ פְּשׁוּטָה לְזוּיוֹת / מִתַּחַת כִּנְפֵי הַחַיּוֹת:
 כְּדֵי לְקַבֵּל שְׁבִיּוֹ / מֵאֲזִין יִרְאִיו וְחוֹשְׁבִיו:

אל מלך

7 ונכוחות: וגניחות ב° 9 בצדקה: בצדק ה° 10 ידיו פשוטות ב° ידו פתוחה מ° 11 מאזין: למאזין מ°

פדות. 5 בימת דיומדים בימה של שני עמודים (עי' עירובין דף י"ח א' מאי דיומדין... דיו עמודין). 6 פותח בזכות לאלף לזכות ישראל. 8 חסין כינוי להקב"ה, ע"ש תה"ל פס ט, והוא סותר את הדין... 9 נוכח מדת הדין הטוענת לחובה. 10 ידו פשוטה לזויות, ר"ל בחשאי. מתחת כנפי החיות, לפי מאמר חז"ל פסח' דף ק"ט א' מאי דכתיב וידי אדם מתחת כנפיהם (יחזק' א ח), ידו כתיב, זה ידו של הקב"ה שפרוטה תחת כנפי החיות כדי לקבל בעלי תשובה מיד מדת הדין. ולפי זה הוא ממשיך 11 כדי לקבל שביו וכו'.

מנהג פולין ובהמן

כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה-טוֹב וְלֹא יִחְטָא (קהל' ז ב): שׁוֹב מִחֶרֶן אַפָּה וְהִנָּחֵם עַל-הֶרָעָה לַעֲמֻקָּה (שמות לב יב): שְׁמַע יי קוֹלֵנוּ נִקְרָא וְחַנּוּנוּ וְעֲנֵנוּ (תה"ל כז ז): / פס"ח

סיוון: ילחם חסידים צ"ע. - י 1806.

יּוֹם כְּפוּרִים זֶה הוּכַן לְבִרְרָה וּלְקִשְׁטָה / צִחֵן אֲשֶׁר עָלָה הַתֵּר אֲגֻדּוֹת מוֹטָה
 קָהְלִי כִי תִרְיֵב אֲנִי לְצַדִּיק שִׁפְטָה / כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא יִחְטָא:
 (נ"א כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה-טוֹב וְלֹא יִחְטָא):

יּוֹם כְּפוּרִים זֶה אֵל שׁוֹעֲתָנוּ הָעֵתֶר / חֲטָאת עַמָּךְ כְּבִסֶּם כְּבִנְתָּר
 עַל חֲטָא שִׁחְטָנוּ לְפָנֶיךָ בִּסְתָר / אֲנִי סִלְחָה לְנַפְשׁ נִקְטָה: כִּי

כ"י פטג; פא (= פריס 645) || יום כפורים הוא זה 1 תמיד | כי אין אדם אשר לא יחטא כ"י: כי אדם... יחטא רפוסים 3 אל שועתנו דפ': אל שועי פטג אל לשועתי פא | כבסם: כבס טפא 4 לפניך: לך ג 5 חסדך: פחד ג | טפוף והלוך חס' פא |

1 יום כפורים זה הוכן לברר ולקשטה מהעונות. צחן אשר עלה ע"ש יואל ב כ ותעל צחנתו. התר אגודות מוטה ישע' נח ו. 2 קהלי כי תריב כי חדין. כי אין אדם... ע"ש קהל' ז כ. 3 כבסם כבנתר ע"ש ירמ' ב כב. 4 לנפש נקטה בחייה, ע"ש איוב י א נקטה נפשי בחיי. 5 טפוף והלוך ל' ישע' ג טז. כמו גרש וקלוי ל' ויק' ב יד.

5 יום כפורים זה בשל-חסדך אני תלוי / טפוף והלוף כמו גרש וקלוי
על חטא שחטאנו לפניך בגלוי / אנא ענינו ראה (ניא ענינו אל-תראה) והביטה: כי

יום כפורים זה גור דין בהתכנס / יראיך להתנוסס תנה-להם נס
על חטא שחטאנו לפניך באנס / אנא פשעינו עבר אשר נטה: כי

יום כפורים זה דרכו נטוש לצון / כונן לטהר פנימי וחיצון
10 על חטא שחטאנו לפניך ברצון / אנא צנעה תחתית דיוטה: כי

יום כפורים זה והרע בו גרשם / לצדיק ולרשע זעיר שם זעיר שם
על-חטא שחיבנו עליו אשם / אנא קחה בידנו כי מטה: כי

יום כפורים זה וכח הפכן וסרבן / מעל תבוע במשאת ערבן
על חטא שחיבנו עליו קרבן / אנא רחם שארית פליטה: כי

15 יום כפורים זה זכות תחפש לבני תמותה / נואקיך תשקט מפחד ואימתה
על חטא שחיבנו עליו מיתה / אנא נהר שוכני (ניא תגיה לשוכני) עלטה: כי

יום כפורים זה שבת שבתון למשמרת / שניאות ישא ככהן המשרת
על חטא שחיבנו עליו כרת / אנא תכון קטרת שפת מבטא: כי

אל מלך

קלוי פט 6 ענינו ראה: ענינו בל תראה דפ' 7 בהתכנס: בהכנס דפ' / תנה להם: תנה לנו ט נא תנה ג תנה פא 9 לטהר: וטהר פא 10 תחתית: תחת פט 12 שחיבנו: שחיבנו טו / עליו: לפניך ג 13 כל הפכן ג / במשאות פנפא משאט ט /
15 תחפש חס' גפא, ובמקום נוסח הפנים זועקיך תשקט מפחד ואימתה פט / ברחמיך הותר בני תמותה פ 16 נהר שוכני: תגיה לשוכני דפ' 17 שבתון שבות משמרת דפ' / ישא: ותשא ג / ככהן: כהן ג הכהן דפ' 18 שפתי פ

ומובן המשפט אינו ברור (ייתכן שר"ל אם לא בחסדך אני סומך, אני נאכל באש כגרש קלוי). 7 יראיך להתנוסס תנה להם נס ע"ש תהלי' סו נתתה ליראיך נס להתנוסס. 8 פשעינו עבור עבור על פשע. אשר נטה האונס לדינו. 9 דרכו נטוש לצון מדת ירכ' להעביר את הלצון. כונן לטהר פנימי וחיצון לכונן את השעיר הפנימי והחיצון לטהר את ישראל. ויימ לטהר את האדם מבחור ומבטנים. 10 צנעה (= צנע, דוגמת שמעה) בתחתית דיוטא בדיוטא התחתונה, ר"ל במקום שאין רואים אותו (לשון התלמוד, סנהד' דף ל"א א' ועוד). 11 זעיר שם זעיר שם ישע' כה י, ר"ל כל מעשי בני האדם גרשמים הם בספר, והוא נקרא ביום כפור. 12 קחה בידנו תמוך בידנו, כי מטה ל' ויק' כה לה. 13 וכח הוכחה (יש מנקדין ופח, ומסתבר). הפכן וסרבן החוטא והמסרב לקבל מוסר. מעל תבוע במשאת ערבן לתבוע את המעל שמעלו בה' במשכון שנתן הערב (לפי פירוש כ"י פ רומז הפייטן לעובדה שכל ישראל ערבים זה בזה). 15 לבני תמותה ל' תהלי' עט יא. מפחד ואימתה שמות טו טז. 16 נהר תאיר, ל' נהורא. וייג תגיה, והענין אחר. שוכני עלטה היושבים בחשך. 17 שבת שבתון ויק' כג לב. שניאות ישא יום הכפורים. 18 תכון קטורת שפת מבטא ע"ש תהלי' קמא ב תכון תפלי תפלי קטרת לפניך. שפת מבטא, ר"ל מבטא שפתנו.

במנהג ליטא אומרים הסליחה 'יה' אלהי רבת צררוני, עי' לעיל 225

מנהג פולין בהמן וליטא

אל-תבוא במשפט עמנו כי לא-יצדק לפניך כל-חיי (תהלי קמג ביי): הן בקדושו לא יאמין ושמם לא זכו בעיניו (איוב טו טו): אף כי-אנוש רמה ובן-אדם תולעה (איוב כה ו): ...הננו לפניך באשמתנו כי אין לעמוד לפניך על-זאת (עזרא ט טו): מי-יאמר זכיתי לבי טהרתי מחטאתי (משלי כ ט): / פסח

שניה

סימן: ח-ז ילחק הכסן הסצר חזק ואמן. 4 (או 3) מלים בטור. כלי חריזם. — א 496.

אֲדוֹן בִּפְקֻדֶיךָ אָנוּשׁ לִבְקָרִים / בְּמִצְוֵי הַדִּין אַל תִּמָּתַח:
 גּוֹף וְנִשְׁמָה אִם תִּרְיִבֵּם / דּוּחוֹ וְלֹא יוּכְלוּ קוֹם:
 הַיּוֹכֵל גָּבֵר לְזִכּוֹת בְּמִשְׁפָּט / וְאִם-יֵשׁ בְּיָדוֹ מַעַשׂ לְהַצִּיֵּדֶךָ:
 זְרוּי יַחֲוֹמוֹ מִלַּחַה סְרוּחָה / חֲבוּי אֹרְבוּ בְּקִרְבוֹ מַעַת-הוֹלְדוֹ:
 טִמּוֹן הוּא כְּרֶשֶׁת לְרִגְלָיו / יִסִּיתָהוּ בְּכָל-יוֹם לְשַׁחַת לְהַפִּילוֹ:
 כַּח וּגְבוּרָה בַּגּוֹף אֵין / לְפָנָיו לַעֲמֹד וּלְהִתְיַצֵּב:
 מִיּוֹם עָמְדוֹ עַל דַּעְתּוֹ / נִפְשׁוֹ יִשִּׁים-בְּכַפּוֹ לְהַבִּיא לַחֲמוֹ:
 שִׁבְעַ כָּל-יָמָיו כַּעַס וּמִכְאוּבוֹת / עַד-שׁוּבוֹ לַעֲפָרוֹ לֹא יִשְׁקַט:
 פְּנֵה אֲדוֹן בַּעֲצָבוֹן רוּחַ / צִפָּה בְּשִׁבְרוֹן לֵב:
 קָרוֹב אַתָּה לְרַחוּקִים / רוּצָה בְּתִשׁוּבַת רְשָׁעִים:
 שְׂדֵי הַמִּצָּא לְדוֹרְשֶׁיהָ / תֹּאמַר הִגֵּי לְמַבְקְשֶׁיהָ:
 יְבַשְׁרוּ סִלְחָתִי קוֹרְאֵי בִשְׁמֶךָ / צִדֵּק בְּמִשְׁפָּט עִם מִיחְדִּיךָ:

כיי ב', וכך; ס: ו*ה' || 5 טמון הוא: טמון בחבו דפוסים 7 מיום: מעת 1 | ישים: ישיב פ: להשים ה 8 כעס: יגיע פה': יגיע כעס ה* 10 ורוצה כ | תשובת ב' פו*ה' 12 לשמך ה | עם חס' נפ | מיחדיך: מרוממך כך

1 בפקדך אנוש לבקרים איוב ז יז-יח. במצוי הדין בגמר הדין, לשון המדרש (בראשית רבה צ"ב ב' [ע' 1139]) לעת מצא, לעת מיצוי הדין. אל תמתח את הדין בצרות עין. 2 גוף ונשמה אם תריבם אם תשפטו יחד גוף ונשמה, ע"פ מאמר חז"ל סנהדרין דף צ"ב ב' הקב"ה מביא נשמה וזורקה בגוף ודן אותם כאחד וכו'. דוחו לא יוכלו קום תהלי לו יג. 3 ואם (במקום אם) לסימון שאלה כפולה. 4 זרוי יחומו הזרעת זרעו (ע"ש תהלי נא ז ובחטא יחמתני אמי). מלחה סרוחה מטפה סרוחה, ע"פ אבות ג' א'. ולחה ע"פ דברי לר. חבוי אורבו בקרבו יצר הרע האורב לאדם נמצא טמון בו. 5 טמון הוא כרשת לרגליו שנוהגין לטמון, תהלי ט טז, לא ה, לה זח, איכה א יג. ויש גורסין טמון בחובו ע"ש איוב לא לג, פי' בקרבו. 7 מיום עמדו על דעתו מיום שהגיע לכלל דעה. נפשו ישים בכפו שופט יג. להביא לחמו איכה ה ט, פי' הוא דואג לפרנסתו במסירות נפש. 8 שבע כל ימיו כעס ומכאובות קהל' ב כג. עד שובו לעפרו שם ג כ. לא ישקוט רוח ג יח. 9 בעצבון רוח ישע' גר. בשברון לב תהלי נא ט ועוד. 10 קרוב אתה לרחוקים לאותם שהתרחקו ממך בדרכם, אם ישובו, ע"ש תהלי לד יט. רוצה בתשובת רשעים יחזק' יח כא. 11 המצא לדורשיך ישע' נה ו. 12 יבשרו סלחתי יזכו בבשורת סלחתי' (במד' יד כ). קוראי בשמך ישע' מה ג ועוד. 13 חסום מנע. מנוול

חֶסֶם מְנוּל מְלֵה־רִשִׁיעַ / קִצֵּף בְּמִשְׁטִין מְלֵה־שֹׁטִין:
הֶקֶם לָנוּ מְלִיץ יֵשָׁר / כִּפֹּר מִצָּאֲתֵי תִשְׁמִיעַ לְשׁוֹבְבִים:
15 הַשְׁלִכְנוּ עָלֵינוּ יְהוָה / נָא אֶתָּה תְּכַלְכֵּלֵנוּ:
הַעֲתֵר לָנוּ בְּתַפִּלָּתְנוּ / חֲפִצְנוּ וּבִקְשָׁתְנוּ מִלֵּא בְּרַחֲמִים:
בְּךָ תִּלְיֵנוּ בְּטַחֲוֵנוּ / רַחֲמֶיךָ מֵהֵר יִקְדְּמוּנוּ:
חֹזֵק וְאַמִּיץ שְׁמֶךָ לֹא־שָׁכַחְנוּ / אָנָּה לְנֹצֵחַ אֵל תִּשְׁכַּחְנוּ:

אל מלך

13 משטין פה 14 לנו חס' כר' 16 ברחמים חס' פ 17 מהר: מהרה ב' נכדה'ה

יצר הרע שנקרא כך קידושין דף ל' ב'. 14 מליץ יושר ממליץ עלינו לשובה, ע"ש איוב לג כג. כפר מצאתי תשמיע לשובבים איוב לג כד, ר"ל מצאתי דבר המכפר עליכם, היינו התשובה. 15 השלכנו עליך יהוה תהל' גה ג. נא אתה תכלכלנו ע"ש ברא' נ כא. 16 העתר לנו עזרא ח כג ועוד. 17 רחמך מהר יקדמונו תהל' נט ח. 18 חזק ואמיץ ישע' כח ב. שמך לא שכחנו תהל' מד כא. אנא לנצח אל תשכחנו איכה ה כ.

מנהג ליטא

אֶל־תַּעֲזֹבוּנוּ יְיָ. אֱלֹהֵינוּ אֶל־תִּרְחַק מִמֶּנּוּ (תהל'
לח כב'): אֶל־תִּרְחַק מִמֶּנּוּ כִּי־צָרָה קְרוּבָה.
כִּי־אֵין עֲזָרָה (תהל' כב יב'): עֲזָרְנוּ מֵעַם יְיָ. עֲשֵׂה
שְׁמִים וְאַרְץ (תהל' קכא ב'): אֶל־יִתֵּן לְמוֹט רִגְלֵנוּ.
אֶל־יִנָּמְנוּ שְׁמֵרְנוּ (תהל' קכא ג'): יְיָ הוֹשִׁיעָה. הַמָּלֶךְ
יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קִרְאָנוּ (תהל' כ ז): / פס"ח

מנהג פולין ובהמן

מִה־אֲנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֵנוּ וּבִן־אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ
(תהל' ח ה): וְתִפְקְדֵנוּ לְבִקְרִים. לְרִנָּעִים תִּבְחָנֵנוּ
(איוב ז ח): הֵן בַּעֲבָדֶיךָ לֹא יֵאֱמִין וּבְמַלְאָכָיו
יִשִּׁים תִּהְלֶה (איוב ד יח): כִּי אָדָם אֵין צָדִיק בְּאֶרֶץ
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה־טוֹב וְלֹא יִחַטָּא (קהל' ז כ): / פס"ח

ואומרים הסליחה 'אדון דין', ע' לעיל ע' 210

מנהג ליטא

תִּפְלֶה לַעֲנֵי כִי יַעֲטֹף וּלְפָנֵי יְיָ יִשְׁפֹּף שִׁיחוֹ (תהל' קכא א): וְשִׁפֹּף לְפָנֶיךָ שִׁיחֵנוּ וְצָרוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ גִּיד
(תהל' קמב ג'): כִּי עֲזָרְנוּ רַבּוֹ לְמַעַלָּה רֹאשׁ וְאַשְׁמַתֵּנוּ גִדְלָה עַד לְשִׁמִּים (עזרא ט ו): וְאַתָּה אֱלֹהֵי סְלִיחוֹת
חֲנֹן וְרַחוּם אֶרֶץ אֲפִים וְרַב־חֶסֶד ... (נחמ' ט יז)

ואומרים הסליחה 'אשפך שיחי לפניך צורי', ע' לעיל ע' 214

מנהג ליטא

טוֹב־וְיֵשֶׁר יְיָ עַל־כֵּן יוֹרֶה חֲטָאִים בְּדֶרֶךְ (תהל' כה ח): הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהִים. כִּי בָאוּ מִים עַד־נִפְשׁ (תהל' סט ב'):
הוֹשֵׁעַ יְיָ אֶת־עַמָּךְ אֶת־שְׂאֵרֵי יִשְׂרָאֵל (ירמ' לא ז): שׁוּבְנוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְהִפֵּר כַּעֲסֶךָ עִמָּנוּ (תהל' פה ה): / פס"ח

ואומרים הסליחה אך כך לדל מעוז, ע' לעיל ע' 231

מנהג ליטא בהמן ופוזנא

אל יִשָּׁב דָּךְ נִכְלָם עָנִי וְאֶבְיוֹן יִהְיֶה לְךָ שְׂמֵךְ (תהל' עד כא): אֶל־תִּרְחַק מִמֶּנּוּ כִּי צָרָה קְרוּבָה כִּי אֵין עֲזוּרָה
(תהל' כב יב'): כִּי אֶסְלַח לַעֲוֹנֹם וּלְחַטָּאתָם לֹא אֶזְכֹּר עוֹד (ירמ' לא לד): וְסִלַּחְתָּ לַעֲמֻקָּה אֲשֶׁר חָטְאוּ לָךְ
וּלְכָל פְּשָׁעֵיהֶם אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ־בְךָ וְנִתְּתָם לִרְחֻמִּים לִפְנֵי שְׂבִיהֶם וּרְחֻמּוֹם (מ"א ח ג):

מנהג ליטא

וְהוֹצִיא כְּאוֹר צִדְקָנוּ וּמִשְׁפָּטֵנוּ כְּצִהָרִים:

(תהל' לו וי'): / פס"ח

מנהג בהמן ופוזנא

לִמְעַן שְׂמֵךְ יִי וְסִלַּחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ כִּי רַב הוּא (תהל'
כה יא'): כִּי אֶסְלַח לַעֲוֹנֹם וּלְחַטָּאתָם לֹא־אֶזְכֹּר
עוֹד (ירמ' לא לד): וְאַתָּה אֱלֹהֵי סְלִיחוֹת חַנוּן
וּרְחוּם אֶרְךָ־אֲפִים וְרַב־חֶסֶד וְלֹא עֹזֶבֶתָם:

(נחמ' ט יז) / פס"ח

שלמונית

סיומן: ח"צ שלמה צירכי יהודה יחיה [הצנצין]. צמים צכי ד' טורים, וצרצעי הצלח מהנוקרה.
5 מלים בכל טור. א 53.

אֲב לִרְחֹם וְרַב סֶלַח חוֹלְלָתָנוּ / בְּנֵי בְרִית קָדֵשׁ וְלֹא חֲלָלָתָנוּ
גוֹלִים וְאַתָּה בְּקֶרְבָּנוּ כְּאֶשֶׁר יִחְלָתָנוּ / וְסִלַּחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתָנוּ וְנִחַלְתָּנוּ:

דָּם וְגִאוּל תְּדִיחַ, דִּין תֹּאִיר / הַחֲטָא יַעֲלֶם וְבֹל יִמָּצָא לְהַכְאִיר
וְעוֹן יִבְקֹשׁ וְאִינוּ כְּנֻמַּת לְהַבְאִיר / כִּי אֶסְלַח לְאֶשֶׁר אֲשָׁאִיר:

5 וְהֵם מְרֻבָּה וּפְסִק נִיחוּחַ מִמְלָח / חֲצִיצַת חֲפִיפַת לְכָלוּךְ שֶׁרָץ הֵלַח
טְבִילַת טְהָרַת צָנוּר מִימִיךָ יִקְלַח / כִּי אַתָּה יִי טוֹב וְסִלַּח:

י"י ב"ק: נכר; פטנ: ר"ה/ס* || 3 תדיח: להדיח ב"ק פטנ*ס*ק"י | ודין גו*ה'כך | ובל: ולא פ 4 ונמת ה
5 חפיפת חציצת פ 6 טהרת טבילת כ' טהרה ג טוהרך 7 גודחנו טרחנו ק"ו*: סרחנו גודחנו ס* | ומשמן: ממשמן טס*
1 אב לרחם ורב סלוח ישע' גה ז. חוללתנו בראתנו, ע"פ דבר' לב יח. ברית קדש דני' יא כח. 2 גולים אנחנו,
ואעפ"כ אתה בקרבנו. כאשר יחלתנו הוחלתנו. וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו שמות לד ט. 3 דם וגיאול
(ע"פ איכה ד יד גואולו בדם) תדיח ישע' ד ד פי' חסיר כל לכלוך. דין תאיר תבליט את המשפט (ברוח משפט, ישע' שם)
החטא יעלם ובל ימצא להכאיר לעשות אותנו למכוארים (והוא דומה למכוערים, ששתי צורות אלו רגילות
בתלמוד). 4 ועון יבוקש ואינו ירמ' ג כ. כנמת להבאיר כמו שאמרת לבאר היטב. כי אסלח לאשר אשאיר
ירמ' שם. 5 והם מרובה הלכלוך, איוב לג כ, ובארמית זוהמא, ר"ל עונותינו רבו. ופסק ניוחח ממולח ואין לנו עוד
קרבות ממולחים (ויק' ב יג) שהם לריח ניוחח, ואין הקטורת שכתוב בה ממולח (שמות ל לה). חציצת חפיפת לכלוך שרץ
הלח השרץ כל זמן שהוא לח ומטמא, חוצץ בפני חפיפת הלכלוך, ע"פ המאמר תענית דף ט"ז א' אדם שיש בידו עבירה ומתודה
ואינו חוזר בו למה הדבר דומה. לאדם שתופס שרץ בידו שאפילו טובל בכל מימות שבעולם לא עלתה לו טבילה וכו'. שרץ הלח,
ל' המשנה (גדה ז' א'). ולפי זה יש לבאר: עונותינו המתחדשים מעכבים את טהרתנו. 6 טבילת טהרת צנור מימין
יקלח אבל יקלח את הלכלוך טוהר טבילתנו בצינור המים הטוהרים שתזרוק עלינו (ע"פ יחזק' לו כה וזרקתי עליכם וכו').
כי אתה יי טוב וסלח תהל' פו ה. 7 יען סרחנו נדחנו בגלל חטאותינו גלינו. ומשמן רוח ישע' יד, פי' נתמעט בשרנו.
ואין מזה אין מטהר, אין מזה מי הנדה, והחוטא דומה לטמא (מדרש תהלים ג"א ב' דף קמ"א א' כל מי שעובר עברה כאילו
מיטמא בנפש מת). 8 למענך יי עשה למענך. סלח נא לעון העם הזה במד' יד יט. 9 מספר עצמו תהל' מ ו.

יען סרחנו ג'דחנו ומשמן רזה / כי רבה הטמאה ואין מזה
למענה יי פאז ולפנים מזה / סלח נא לעון העם הזה:

מספר עצמו חסדי רב גמולך / נהגת לעם בית מרי למוולך
10 סבלם נא תשא כמקדם נטולך / וסלחת לעמך אשר חטאו לך:

עלינו ממרום רוח קדשך יערה / פרוש והתקדש וחדש לנו יברא
צרוף ומרוק בלא יסורין תורה / כי עמך הסליחה למען תורא:

קומם נפולה עוד מלהוסיף דאבוננו / רוח חן רזה שבע רעבוננו
שלמו תמו עת רעוע בונינו / למען שמך יי וסלחת לעוננו:

15 שירים הננו ומי כמוך נושא / לא על צדקותינו אות נסה
מדת המון רחמיך נפיל מחסה / אדני ושמעה אדני סלחה אדני הקשיבה ועשה:

ביראתך ובתורתך הכן פעמינו לצעוד / ביד עונינו כי כשלנו למעוד
יהי ויאמן דברך הטוב לסעוד / כי אסלח לעונם ולחטאתם לא אזכר עוד:

יודע תעלותם כל דם ולחום / חטאתינו ידענום ואתנו בכל תחום
20 הננו אתאנו לך מצא כפר ותנחום / ואתה אלוה סליחות חנון ורחום: אל מלך

משמן ד' רבה: רבחה ק' רבת פגו*ה'ס*ך 8 למענך יי: למענך אלהי ה: עשה הוסי' ב' לפנים נפגו*כ 9 רב חסדי ס*
לעמך ס* בית מרי: בני ברית ז 11 קדשך ופסיומ*א: קדש או קדשו כיי: לנו: עלינו נ 12 בלי ה' תורה: לחטאים תורה ט
13 מלהוסיף: עוד הוסי' פגו*יך 14 תמו: אלה הוסי' כ' בעת פ 15 ומי: מי ק'פגו*כס* 16 המון חס' פ 17 ביראתך
הטהרה הוסי' פ 18 יהי נא פטנס* ויאמן: נא הוסי' ו* 19 כל תעלות ה' חטאותינו: עונותינו פ 20 ואתה: כי אתה פט

נהגת לעם בית מרי ישע' סג יד בצירוף ל ט ויחזק' ב ה. 10 נטולך ע"פ ישע' סג ט וינטלם. וסלחת לעמך אשר
חטאו לך מ"א ח ג. 11 עלינו ממרום רוח קדשך יערה ישע' לב טו. פרוש והתקדש וחדש לנו יברא יינתן
לנו לב חדש (ע"פ יחזק' לו כו) כדי לפרוש מן החטא ולהתקדש (ויק' יא מד). 12 צירוף ע"ש ישע' א כה ואצרך כבור סיגין.
ומירוק פי' שטיפה. בלא יסורין תורה (ע"פ מאמר חז"ל ברכות דף ה' א' יסורין ממרקין כל עונותיו של אדם) יהי
שהמירוק יהיה בלי יסורין ורק ע"י סליחתך. כי עמך הסליחה למען תורא תהלי קל ה. 13 קומם נפולה עמוס ה ב.
עוד מלהוסיף דאבוננו שלא להוסיף על צרותינו, ע"ש ירמ' לא יא. רוח חן זכר' יב י. רזה שבע רעבוננו תרויה
וחשביש את רעבוננו הרוחני ברוח חן. 14 שלמו תמו ע"ש ישע' ס כ שלמו ימי אבלך. עת ריעוע בונינו אפסו בונינו
(הלשון דוגמת 'בונין', ברכות דף כ"ד א'), היינו הצדיקים, התומכים בנו בעת ריעוע הבנין, בעת משבר ואבדון. למען שמך
יי וסלחת לעוננו תהלי כה יא. 15 שירים הננו ע"ש מיכה ז יח לשארית נחלתו, ודרשוהו (ר"ה דף י"ז א') על מי שמשים
את עצמו כשירים. ומי כמוך נושא עון, מיכה שם. לא על צדקותינו דני' י יח. אות ננסה ננסה לקבל אות ונס,
ע"ש תהלי פו יז. 16 מדת המון רחמיך נפיל מחסה את מדת הרחמים שלך נשים לנו מחסה (ברמז לשוני לדני' שם:
אנחנו מפילים תחנונינו לפניך כי על רחמיך הרבים, וליחזק' לב יב אפיל המונך), לשון גועז. אדני שמעה וכו' דני' י יט.
17 הכן פעמינו תהלי קיט קלג. ביד עונינו כי כשלנו הושע יד ב. למעוד ע"פ ש"ב כב לו ולא מעוד קרסולי,
פי' למוט. 18 ויאמן דברך הטוב מ"א ח כו, נו. כי אסלח לעונם וכו' ירמ' לא לה. 19 יודע תעלותם תהלי
מד כב. כל דם ולחום צפנ' א יז, פי' כל בשר ודם. חטאותינו ידענום ישע' נט יב. ואתנו בכל תחום בכל גבול,
ע"ש ירמ' טו יג. 20 הננו אתנו לך ירמ' ג כב. מצוא כופר איוב לג כד. ואתה אלוה סליחות... נחמ' ט יז.

מנהג פוזנא

י' בְּקֶרֶת תִּשְׁמַע קוֹלֵנוּ בְּקֶרֶת אֶעֱרֹךְ-לָהּ וְנִצְפָה (תהלי' ה ד'): אֶל-תִּנְאֹץ לְמַעַן שְׁמָהּ אֶל-תִּנְבֵּל פֶּסַח כְּבוֹדָהּ.
זָכַר אֶל-תִּפְאֶרֶת בְּרִיתָהּ אֲתֵנוּ (ירמ' יד כא): וְאֵי תִפְלִיתִי-לָהּ י' עֵת-רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרַב-חֲסִדָּהּ עֲנֵי בְּאֵמַת
יִשְׁעָהּ (תהלי' סט יד): / פס"ח

שלישיה

סימון: א"צ שלמה הקטן [הצצל]. 3 מליס צכל טור א, 4 צטור 3, הצלח מהמקרא צטור ג, טל כל צית. — א 2360

[או"א]

אֲזַעַק אֶל-אֱלֹהִים קוֹלִי / בְּקֶרֶת אֶעֱרֹךְ-לָהּ בְּעֵד קָהְלִי / י' צוּרִי וְגוֹאֲלִי:
גִּשְׁנוּ בְּתַחֲנוּן וּבְתַפִּלָּה / דְּלִתִּיךְ שְׁקִדְנוּ רַב עֲלִילָה
הִסֵּר מַעֲלִינוּ כָּל-גִּנֵּעַ כָּל-מַחֲלָה:
הִמָּצֵא לָנוּ סְלִיחוֹת / וְהַעֲבֵר רָעָה מִנִּפְשׁוֹת הַנֶּאֱנָחוֹת / אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת:
זַעֲקֵתִי בְּעֲנִי וּתְלָאָה / חִיתִי פֶדָה מִשַּׁחַת וּשְׂאוּלָה / קָרְבָה אֶל-נַפְשִׁי גֹאֲלָה:
5 טוֹב מִבֶּטֶן גּוֹחִי / יוֹצְרִי [אֲתֵנִי] שְׁבָרִי וּמִבְטָחִי / בִּידֶךָ אֶפְקִיד רוּחִי:
כָּבֵשׁ כַּעֲסֶךָ מִיַּדִּידֶיךָ / לְרֹאוֹת שַׁחַת אֶל-תַּתֵּן חֲסִידֶךָ / עֲנֵי י' כִּי טוֹב חֲסִידֶךָ:
מִכָּה בְּלִי תְרוּפָה / נִצַּח לְחֹרֶפְיָהּ תַּתֵּן בְּקִצְפָה / וּבְעֲמָךְ לֹא לְמִגְפָה:
סִגְפָנוּ בְּיוֹם זֶה / עֲנוּתֵנוּ לֹא-תִשְׁקֹץ וְלֹא תִבְזֶה / סִלַּח-נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה:

כ"י ב: נש*; פט; הה'ס* || 1 אועק: אקרא הה': אצעק פש*; | לך חס' פה"י | י' צורי וגואלי: לך אני וכל אשר
לי 2 גשנו: לפניך הוסי' ב"ס* | בתחנון: בתחן פ בתענית ב"נש*הה' חס'ס* | דלתיך שקדנו: דלתיך דפקנו ב"טה דפקנו
דלתיך פה"ס* | והסר נפ' מעלינו: ממנו פט מנו ה'ס* | כל גנע כל מחלה נה"ח: כל גנע ומחלה ב"גנע ומחלה פטש*ס*
3 סליחות: מחילות וסליחות ב"פ | והעבר רעה מנפשות הנאנחות ב"הה': והעבר רעה ואנחות 1 והעבר מעלינו אנחות
פטש* | אל: י' פ 4 זעקתי: לך הוסי' 1 לפניך הוסי' ה' זעקנו לך פש*ס* זעקנו אליך ט | חיתי: חיינו פטש*ס* | אל
נפשנו פש*ס* לפשנו ט 5 גוחנו פטש*: אתה גוחי ב"י | יוצרנו סברנו ומבטחנו פטש* | אל באפק תוכיחנו פטש*
6 כעסך: כעס טס* | מידידיך: מעבדיך ב"הה' | לראות: לרדת ב"י | לא תתן הש' חסידך: ידידיך ה את ידידיך ב"י
עננו ס* 7 חס' טס* | נצח: שלח הוסי' ה' | תתן: תשלח נש*פ' | בהקצפה ש* 8 סגפנו ב"י: סגפנו נפשנו ט: סגפנו שאר כ"י

1 אועק אל אלהים קולי תהלי' קמב ב. בקר אערך לך תהלי' ה ד. י' צורי וגואלי תהלי' יט טו. 2 גשנו גשנו.
בתחנון ובתפלה דני' ט ג. דלתיך שקדנו משלי ח לד. רב עלילה ירמ' לב יט (בשינוי). כל גנע כל מחלה
מ"א ח לו. 3 אל אלהי הרוחות במד' טו כב. 4 זעקתי תהלי' קמב ו. חיתי תהלי' קמב ג. קרבה אל נפשי גאלה
תהלי' סט יט. 5 מבטן גוחי תהלי' כב י. יוצרי ישע' מט ה. שברי תהלי' קמו ה. ומבטחי תהלי' עא ה. בידך אפקיד
רוחי תהלי' לא ו. 6 כבוש כעסך לשון התלמוד (ברכות דף ז' א' ועוד). לראות שחת אל תתן חסידך תהלי' טז י.
ענני י' כי טוב חסידך תהלי' סט יז. 7 בקצפה יואל א ז, ותפסו הפייטן במשמעות 'קצף'. ובעמך לא למגפה
דה"א כז יא. 8 סוגפנו עניינו את נפשנו בתענית, כלשון התלמוד (תעני' דף כ"ב ב' לסגף את עצמו בתענית, ועוד). ענותנו

פִּשְׁעֵנוּ וּבָךְ מַעַלְנוּ / צוּר לָךְ חֲבֹל חֲבֹלָנוּ
 [לכן] כָּלִינוּ בְּאַפֶּךָ וּבְחֲמַתְךָ נִבְהָלָנוּ:
 10 קְדוֹשׁ דִּין אֶל־תִּמְתַּח / רֹאֵה כִּי־כִפִּי אֵלֶיךָ אֲשַׁטֵּחַ
 יוֹם אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ אֲבָטֵחַ:
 שִׁפְךָ שֵׁיחַ עֲמֶךָ / יִתְשַׁמַּע וְיִתְחַן וְיַעֲזֹן שְׁלִמֶיךָ / אֶל־תִּנְאֹץ לְמַעַן שְׁמֶךָ:
 שַׁעַת שׁוֹעֵת אָנוּנִים / לְקוֹרְאֶיךָ מִדַּחַק הַסִּכָּת מִמַּעֲוִנִים / שׁוֹמֵעַ אֶל־אֲבִיוֹנִים:
 הַחוֹסֶיךָ קוֹרֶיךָ טְהוֹרֶיךָ נִמְנִים / נְדִיבֵי עַמִּים מַטֵּעַ נְעֻמִּים
 מִהֵרָ תִּרְחַמֵּם כְּרַחֵם־אֲב עַל־בָּנִים:
 אל מלך

ענותם ט | לא תשקץ ו חס' ב'פטש'ס* | אל תבזה ב'ט: ותבזה הה' 9 פשענו ובך מעלנו: פשענו למולך
 ומעלנו פטש'ס* פשענו ובך מרינו ה | לכן: כמעט דפוסי מ'ל ונראה שיש למחקר | כלינו באפך ו חס' פטש'ס* 10 דין:
 ריב דפוסי מ'ל ומ'פ | אל תמתח: אם תמתח ב' | כפינו (כפים ט) [אליך חס'] נשטח פטש'ס* | יום נירא אליך [אליך חס' פ]
 נבטח פטש'ס* 11 שפך: שפך ט שפר פ שמע ב'ה'ה' | חצן ותחון פטחון ותען נ 12 אנונים נשה': אביונים ב'ה
 ענונים ט ענונים וענונים ס* 13 קודם 13 פטש'ס* 13 החוסין: חוסין פ: חס'ס* | טהורין: טהורים טה | נמנים:
 נאמנים פ | עמים: עם נטס* | נעמנים: נאמנים בטהס* | כרחם אב: כאב ש*ה

לא תשקץ ולא תבזה תהלי' כב כה. סלח נא לעון העם הזה במד' יד יט. 9 לך חבול חבולנו נחמ' א ז. כלינו
 באפך ובחמתך נבהלנו תהלי' צ ו. 10 דין אל תמתח אל תגזע בנו מדת דין חמורה. כפי אליך אשטח תהלי'
 פח י. יום אירא אני אליך אבטח תהלי' נז ד. 11 שפך שיח עמך תהלי' קמב ב. אל תנאץ למען שמך ירמ' יד כא.
 12 אנונים מתעצבים, מל' אונן. ממעונים ממעון קדשך, דבר' כו טז. שומע אל אביונים תהלי' סט לד. 13 החוסין
 במקום 'חוסין' (לשם סימן המחבר). טהורין נמנים נמנים במספר טהורין. נדיבי עמים תהלי' מז י, והם עם אלהי יעקב
 (סוכה דף מ"ט ב'. תגיגה ג' א'). מטע נעמנים ישע' יז י, כינוי לישראל. תרחמם כרחם אב על בנים תהלי' קג יג.

במנהג פוזנא הוסיפו כאן הסליחות 'אדם איך יזכה' ו'ברית כרותה מלשכח', עי' במוסף ע' 540, 542
 במנהג פולין מוסיפין כאן הסליחה 'אומץ יוסף', עי' במנחה ע' 640

מנהג פולין ובהמן
 שׁוֹב לְמַעַן עֲבֹדֶיךָ שְׁבִטִי נִחַלְתָּהּ (ישע' סג יז):
 שׁוֹבָה יִי חֲלֻצָה נִפְשֵׁנוּ הוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן חֲסֹדְךָ (תהלי' ו ה'):
 לָמָּה יִי תַעֲמֹד בְּרַחֹק תַּעֲלִים לַעֲתוֹת בִּצְרָה (תהלי' י א): / פס"ח

מנהג ליטא
 לָמָּה יִי תַעֲמֹד בְּרַחֹק תַּעֲלִים לַעֲתוֹת בִּצְרָה (תהלי' י א):
 שׁוֹב לְמַעַן עֲבֹדֶיךָ שְׁבִטִי נִחַלְתָּהּ (ישע' סג יז):
 תַּתֵּן אֶמֶת לַיַּעֲקֹב חֲסֵד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם מִיְּמֵי קֹדֶם (מִיכָה ז כ): / פס"ח

סימון: שלמה בן מנחם חזק חצי ג' ד' (אחר מלח' אס' וינא מדה ככונה). צה"ס בני ד' טורים, 5 מלים צטור, 1386. הכנסה הכללית ככ"י שונה והכנסה שצדפוסים המעוצד ללוחך השימוש בצללות; כאן כימן המקור והשנויים בשו"מ צלדי העכסני.

שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָאֲמִירוֹת בְּחִינָה
נָא מִדָּה-נִכְוֶנָה חֲלִי מִלִּכְךָ בְּתַחֲנָה
חֲפֹשׁ זְכוֹת קְנוֹיִים קְרוֹאִים שׁוֹשְׁנָה
וּמִלֵּטָם מִכָּל-רָעוֹת בְּזֹאת הַשָּׁנָה:

[אחלה פני מלכי]

5 אִם-אֲשַׁמְתָּם גְּדֹלָה עַד-שְׁמֵי רוֹם וְכוּכְבִּיהֶם
נָא מִדָּה-נִכְוֶנָה בְּקִשֵּׁי רַחֲמִים עֲלֵיהֶם
בְּטֵל מֵהֶם כְּתוּב אֲמַרְתִּי אֶפְאִיֵּהֶם
לְמָה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אִיֶּה-נָא אֱלֹהֵיהֶם:

[אבקש רחמים]

[לבטל]

אִם-גָּבְרוּ עֲוֹנוֹת 'וּפְשָׁעִים' וְעֲצָמוּ מִלְּסַפְּרָה
10 נָא מִדָּה-נִכְוֶנָה דְּחִי אוֹתָם לְהַסְתִּירָה
דְּבִבִּי-עוֹ בְּתַחֲן בְּטֵל כְּתוּב אֲסַתִּירָה
לְמָה יִי תַעֲמֵד בְּרַחוּק תַּעֲלִים לַעֲתוֹת בַּצָּרָה:

[דחה אותם יי]

[לבטל]

כ"י מ'נכך* 3 קרויים מ' 4 ומלטם נ: מלטם מ'כך 11 בטל: מהם הוס' כ' 15 שפכי מ' | אדום וצח נ: דודי צח
(וצח מ') מ'כך

בפיוט זה פונה המחבר אל כל מדה ומדה שבי"ג המדות בבקשה להשתדל ולתווך לטובת ישראל, ועל ענין הגשמתן והאנשתן של המדות עי' במבוא.

1 שלש עשרה מדות האמורות בחינה ברחמים, לפי הנוסח שמות ל' ו, ועל כל הענין עי' ר"ה דף י"ז ב'. 2 נא מדה נכונה מדה הגונה, מתוקנת. חלי מלכך (במקום 'פני מלכך', כלשון כמה פייטנים) ע"פ שמות לב יא ויחל משה את פני ה' אלהיו, ר"ל התפללי אל הקב"ה לאמר: חפש זכות קנויים חלמד זכות על ישראל שהם קנויים לך, ע"פ שמות טו טו, תהלי עד ב. קרואים שושנה שה"ש ב א"ב שדרשוהו על ישראל. 5 אם אשמתם גדלה עד שמי רום עזרא טו. 6 בקשי רחמים לשון התלמוד, ב"ב צ"א ב' ועוד. והבקשה היא: 7 בטל מהם כתוב אמרתי אפאיהם דבר' לב כו. 8 למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם תהלי קטו ב. 9 אם גברו עוונות 'וּפְשָׁעִים' תהלי טה ד. ועצמו מלספרה שם מו. 10 דחי אותם להסתירה ר"ל את העוונות. 11 דבבי עוז בתחן תבעי בתוקף בתחינה לאמר: בטל כתוב אסתירה אסתירה פני מהם, דבר' לב כ, 12 למה יי תעמד ברחוק וכו' תהלי יא. 13 אם העוז תהלי קו ו. בעזות

אִם־הָעוּ פְּנֵי מִלְכָּם בְּעֻזּוֹת מִצַּח
נָא מִדָּה־נִכְוֶנָה וְהִתְחַנְּנִי לוֹ בַּפֶּצַח
15 וְשִׁפְכִי כִמְיִם לִבִּי גִכַח־אֶדָם וְצַח
לָמָּה אֱלֹהִים זָנַחְתָּ לְנִצָּח:

[אֶתְחַנֵּן]
[וְנִפְשִׁי שִׁפְכִי]

אִם־זְדוֹנוֹת הִשְׁיֵאוּ לִבִּי טָפַשׁ וְנִשְׁחָץ
נָא מִדָּה־נִכְוֶנָה חֲלָצִי אוֹתְנוּ מִמַּחֲץ
חוֹשִׁי וּבִאֵי־נָא וְשִׁאֵי קוֹל נַחֵץ
20 לָמָּה קוֹדֵר אֵלֶיךָ בְּלֶחֶץ:

[חֲלָץ אוֹתָם יי]
[חוֹשׁ וּבֵא וְשֵׂא]

אִם־טָפְלוּ שִׁקָּר בְּהִגָּה וְהוֹת לְעַמֶּךָ
נָא מִדָּה־נִכְוֶנָה יִשְׂרֵי יְדִידוֹת נְעִימָיִךְ
יִתְגַּלְלוּ רַחֲמֶיךָ עַל שְׂאֵרִית עַמֶּךָ
לָמָּה יי יַחְרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ:

[יְדִידוֹת תִּזְכֹּר מְנַעֲיָמֶיךָ]

25 אִם־כָּבְדוּ אֵזֶן לְסִלֵּף מִנִּי הַדָּרֶךְ
נָא מִדָּה־נִכְוֶנָה לַחֲשִׁי עַל־עַמֶּךָ בְּעֶרֶךְ
לִבִּי וְנִפְשִׁי שִׁפְכִי פְּנֵי־קוֹנֶךָ וְצוֹרֶךָ
לָמָּה פָּרַצְתָּ גְּדִרֶיךָ וְאָרְוָה כָּל־עוֹבְרֵי דָרְךָ:

[אֶלְחָשׁ עַל־עַמִּי]
[וְנִפְשִׁי שִׁפְכִי לִבִּי]

18 אוֹתְנוּ: אוֹתָם כ 20 אֵלֶיךָ: אֶתְהַלֵּךְ מ'כ 22 יִשְׂרֵי: מֵאֵת אֲדוֹנֶיךָ הוֹסִי מ'נכ 25 צִיל כְּבֹדָה?

מִצַּח לִשׁוֹן הַתְּלִמּוּד, קִידוּשִׁין דָּף ע' כ'. 14 בַּפֶּצַח בַּפֶּצִיחָה, בַּהֲתַפְרָצוֹת. 15 שִׁפְכִי כִמְיִם לִבִּי אֵיכָה ב יט. נִכְוֶנָה אֶדָם וְצַח (גִּי'א נִכְוֶנָה דוֹדֵי צַח) שֶׁה־ש ה י שִׁדְרָשׁוּהוּ עַל הַקְּבִיעָה, רִל הַתְּחַנְּנִי לֵאמֹר: 16 לָמָּה אֱלֹהִים זָנַחְתָּ לְנִצָּח תְּהִלָּה עַד א. 17 לִבִּי טָפַשׁ תְּהִלָּה קִיט ע. וְנִשְׁחָץ מִתְּנַאֲה, ע־ש אֵיבֹב כַּח ח בְּנֵי שַׁחַץ, וּבִלְשׁוֹן הַתְּלִמּוּד אֲנִשִּׁי שַׁחַץ (שְׁבֹת דָּף ט"ב ב'). 18 מִמַּחֲץ מִמְכָּה, יִשְׁע' ל כו. 19 קוֹל נַחֵץ קוֹל חֹזֶק וּמַהִיר. 20 לָמָּה קוֹדֵר אֵלֶיךָ בְּלֶחֶץ תְּהִלָּה מִב י. 21 אִם טָפְלוּ שִׁקָּר תְּהִלָּה סִיט טט. בְּהִגָּה וְהוֹת תְּהִלָּה לַח יג פִּי בְּדִיבּוֹר רַע. לְעוֹמֵךְ לְעוֹמֵתְךָ, לְגִדּוּךְ. 22 יִשְׂרֵי יְדִידוֹת נְעִימָיִךְ יִשְׂרֵי אֵת יַחֲסֵי הַיְּדִידוֹת שְׁבִין הַקְּבִיעָה לְיִשְׂרָאֵל הַנִּקְרָאִים יְדִידִים (תְּהִלָּה ס ז) וְנְעִימִים (ע־ש שֶׁה־ש ז ז מֵה יִפִּית וּמֵה נְעִמָּה), וַיִּשׁ גּוֹרְסִין מְנַעֲיָמֶיךָ הַקּוֹרָאִים לָךְ נְעִים (שֶׁה־ש א טז). וְהַהֲמָשָׁךְ: יִשְׂרֵי אֵת הַיְּדִידוֹת בְּאִמְרָךְ: 23 יִתְגַּלְלוּ רַחֲמֶיךָ לִשׁוֹן הַתְּלִמּוּד (בְּרִכּוֹת דָּף ז' א') וַיִּגְלוּ רַחֲמֶיךָ עַל מְדוּתֶיךָ. עַל שְׂאֵרִית עַמֶּךָ מֵיכָה ז יח. 24 לָמָּה יי יַחְרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ שְׁמוֹת לִב יא. 25 אִם כָּבְדוּ אוֹזֶן תַּחֲבִיר גּוֹעֵז בְּמִקּוֹם אִם הַכְּבִידוּ אוֹזֶן (זִכְר' ז יא). וְשֵׁמָ צִל אִם כְּבֹדָה אוֹזֶן, עִיפ' יִשְׁע' נִט א. לְסִלֵּף מִנִּי דָרֶךְ מִשְׁלִי יט ג, פִּי לְעֵקֶם אֵת הַדָּרֶךְ בְּפִנִּי. 26 לַחֲשִׁי הַתְּפִלָּלִי בְּלַחֲשׁ. ב עֶרֶךְ בְּסִדֵּר תְּפִלָּה, עִיפ' תְּהִלָּה ה ז בְּקֶר אַעֲרֵךְ לָךְ. 27 לִבִּי וְנִפְשִׁי שִׁפְכִי תְּהִלָּה סב ט. 28 לָמָּה פָּרַצְתָּ גְּדִרֶיךָ וְאָרְוָה כָּל עוֹבְרֵי דָרֶךְ תְּהִלָּה

אם-מָרְדוּ בְּרֹב-פְּשָׁעַם לְצוּר מֶלֶכִּי וְקִדּוּשִׁי

נָא מִדֶּה-נִכְוֶנָה נָעַם עֲלֵיהֶם תִּבְקָשִׁי ³⁰

[נִפְשִׁי נָעַם]

[לְנוֹרָא]

נוֹרָא [מָרוּם] וְקִדּוּשׁ בְּעֵתֶר אֱלֹהֵי תִדְרָשִׁי

לָמָּה יְיָ תִזְנַח מִשְׁלוֹם נִפְשִׁי:

אם-סָרְרוּ כִּפְרָה מֶרֶב עֲתִים וַיָּמִים

[אֶשָּׂא עֵינִי]

נָא מִדֶּה-נִכְוֶנָה עֵינִי שְׂאִי לְמָרוּמִים

[עַל-עַמִּי אֶפְסָה פֶה]

עַל-עַמֶּךָ פָּצְחִי פֶה מְעוּטֵי עַמִּים

לָמָּה לְנִצָּח תִּשְׁכַּחַנו תַּעֲזֹבֵנוּ לְאַרְךָ יָמִים:

אם-פְּשָׁעִים עָצְמוּ וַיִּגְבְּרוּ מְאֹד בְּתַלָּא

[אֶצְפְּחָה]

נָא מִדֶּה-נִכְוֶנָה צַפְצָפִי קוֹל לְהַפְלֵא

[אֶמְרֵתָּה]

צְרוּפָה אֶמְרֵתָּה לְחִלּוֹת עַל-עַם אֱלֹהֵי

לָמָּה תִּשְׁיֵב יָדְךָ וַיִּמְיֶנָּה מִקֶּרֶב חִיקָךָ כִּלְה: ⁴⁰

אם-קָלְקְלוּ מַעֲשִׂים וּבִקְשׁוּ לְהַזִּיד וּלְהַרְשִׁיעַ

[רַחֵם לִבִּי]

נָא מִדֶּה-נִכְוֶנָה רַחֲשִׁי לִבְךָ לְהוֹשִׁיעַ

* קוּמִי רִנִּי * בְּלִילָה לְאֵל הַמּוֹשִׁיעַ

לָמָּה תִּהְיֶה כְּאִישׁ נִדְהָם כְּגִבּוֹר לֹא-יִוָּכַל לְהוֹשִׁיעַ:

אם-אֲמָנָם-שָׁבוּ כָּלֶם בְּלֵב וּנְפֶשׁ לְחִלּוֹתָךְ ⁴⁵

נָא כָּל-מִדֶּה-נִכְוֶנָה תִּסְכִּים עִמָּם בְּמַחֲלֵתָךְ

[וַעֲשֵׂה]

תַּעֲשֵׂה אֲדוֹן לְמַעַנְךָ מַחֲלֵ-וּסְלַח לַעֲדֻתָךְ

שׁוּב לְמַעַן עֲבֹדֶיךָ שְׂבִטִי נִחֲלֵתָךְ:

אל מלך

30 עליהם כ: עלי מ'נכ'ך 34 ממרומים מ' 41 ובקשו חס' נ'ך | להזייד חס' כ 43 קומי רני שלא כסדר הא"ב: צ"ל רני קומי 46 כל חס' מכך | עמם: עמך מ'כך

פ יג. 29 אם מרדו ברוב פשעם יחזק' ב ג. מלכי וקדושי תהלי' טח כה. 30 נועם עליהם תבקשי ע"ש תהלי' צ יז. 31 נורא וקדוש תהלי' קיא ט. בעתר בעתירה, בתפלה. 32 למה יי תזנח משלום גפשי תהלי' פח טו. 33 אם סררו כפרה הושע ד טז. מרוב עתים וימים שהם נמצאים בגלות. 34 עין שאי למרומים ישע' מ כו. 35 פצחתי פה תדברי. מעוטי עמים דברי' ז ז. 36 למה לנצח תשכחנו וכו' איכה ה כ 37 בתלא בתלאה שהם נמצאים בה. 38 צפצפי ישע' י יד. כט ד. קול להפלא להפליא את קולך, ר"ל בקול ברור. 39 צרופה אמרתך תהלי' קיט קמ, ר"ל נאמנה את לחלותר. 40 למה תשיב ידך וכו' תהלי' עד יא, ר"ל נקום את נקמתם. 42 רחשי לבך ע"פ תהלי' מה ב רחש לבי, פי' הומה לבי, וכנראה תפס אותו המחבר כבנין פיעל ('רחשי לבך' במקום 'רחשי'). 43 קומי רני בלילה איכה ב יט. 44 למה תהיה כאיש נדהם וכו' ירמ' יד ט. 46 כל מדה נכונה תסכים עמם כל אחת ממדותיך הנכונות והרחמניות תסכים שתמחול להם, לאמר: 47 תעשה אדון למענך ישע' מח יא. 48 שוב ישע' טז יז.

מנהג ליטא

י' בְּקָר תִּשְׁמַע קוֹלֵנוּ בְּקָר גְּעֻרָּךְ-לֶךְ וּנְצִפָּה (תהל' ה ד'): גִּפְשֹׁנוּ לֵאדְנִי מִשְׁמָרִים לְבָקָר שְׁמָרִים
לְבָקָר (תהל' קל י'): תַּתֵּן אֶמֶת לִיעֶקֶב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם מִימֵי קְדָם (מיכה ז ב):
וּבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נְשֹׁבָרָה לִב-נִשְׁבָּר וְגִדְפָה אֱלֹהִים לֹא תִבְנֶה: הִיטִיבָה בְּרִצּוֹנָה אֶת-צִיּוֹן תִּבְנֶה
חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם (תהל' גא יח-יט): / פס"ח

ואומרים העקידה מפלטי אלי, עי' לעיל ע' 222

במנהגי מערב אירופה אומרים פסוקים אלה קודם לפזמון

טוב י' לְכָל וְרַחֲמֵינוּ עַל-כָּל-מַעֲשָׂיו (תהל' קמה ט): טוב י' לִקְוֹ לְנֶפֶשׁ תִּדְרָשׁנוּ: טוֹב וְיִחִיל וְדוּמָם לְתַשׁוּעַת
י' (איכה ג כה-כו): אוֹהֵב צִדְקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד י' מְלֹאֵה הָאָרֶץ (תהל' לג ה): וְיִגְבֶּה י' צְבָאוֹת בְּמִשְׁפָּט וְהָאֵל
הַקָּדוֹשׁ נִקְדָּשׁ בְּצִדְקָה (ישע' ה טו): צִדֵּק וּמִשְׁפָּט מְכֹון כְּסֶאֱךָ חֶסֶד וְאֶמֶת יִקְדְּמוּ פָנֶיךָ (תהל' פט טו):
לְמִשְׁפָּטֶיךָ עֲמְדוּ הַיּוֹם כִּי הִפֵּל עֲבֹדֶיךָ (תהל' קיט זא): מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטֵנוּ יֵצֵא עֵינֶיךָ תַּחֲזִינָה מִיִּשְׂרָאֵל
(תהל' יז ב'): וְיִי לְעוֹלָם יֵשֶׁב כּוֹנֵן לְמִשְׁפָּט כְּסֹאֵ: וְהוּא יִשְׁפֹּט-תֵּבֵל בְּצִדֵּק יִדִּין לְאֲמִים בְּמִישְׁרִים (תהל'
ט ח-ט): כִּי י' שְׁפָטֵנוּ י' מְחַקְקֵנוּ י' מְלִכְנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ (ישע' לג כב): נִכּוֹן כְּסֶאֱךָ מֵאֲזַ מַעֲזֵלִים אֶתְּךָ (תהל'
זג ב): אוֹהֵב צִדְקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד י' מְלֹאֵה הָאָרֶץ: בָּקוּם לְמִשְׁפָּט אֱלֹהִים לְהוֹשִׁיעַ כָּל-עַנְיֵי-אָרֶץ
סֵלָה (תהל' עו י'): הָעִירָה וְהַקִּיצָה לְמִשְׁפָּטֵנוּ אֱלֹהֵינוּ וְאֲדִינֵנוּ לְרִיבֵנוּ (תהל' לה כג'): וְהוֹצִיא כְּאוֹר צִדְקָנוּ
וּמִשְׁפָּטֵנוּ בְּצִהָרִים (תהל' לו יי'): כִּי עָשִׂיתָ מִשְׁפָּטִי וְדִינִי יִשְׁבֹּת לְכֶסֶף שׁוֹפֵט צִדֵּק (תהל' ט ח): / פס"ח
ובשבת מוסיפין

הַנֶּה מֶה-טוֹב וּמֶה-נָּעִים שָׁבַת אֲחֵים גַּם-יִיחָד (תהל' קלב א): אוֹהֵב צִדְקָה וּמִשְׁפָּט וְכו' / פס"ח

במנהגי מזרח אירופה אומרים פסוקים אלה קודם לפזמון

פ אֶל-תְּבוּאָה בְּמִשְׁפָּט עֲמֵנוּ. כִּי לֹא-יִצְדֵּק לְפָנֶיךָ כָּל-חַי (תהל' קמג כ'): / פס"ח

במנהג ליטא מוסיפין פסוק זה כאן וְהוּא יִשְׁפֹּט-תֵּבֵל בְּצִדֵּק. יִדִּין לְאֲמִים בְּמִישְׁרִים (תהל' ט ט):
צִדֵּק וּמִשְׁפָּט מְכֹון כְּסֶאֱךָ. חֶסֶד וְאֶמֶת יִקְדְּמוּ פָנֶיךָ (תהל' פט טו):
מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטֵנוּ יֵצֵא. עֵינֶיךָ תַּחֲזִינָה מִיִּשְׂרָאֵל (תהל' יז ב'): / פס"ח

במנהג ליטא אימרים

וְהוֹצִיא כְּאוֹר צִדְקָנוּ וּמִשְׁפָּטֵנוּ בְּצִהָרִים
(תהל' לו יי'): לְמִשְׁפָּטֶיךָ עֲמְדוּ הַיּוֹם כִּי
הִפֵּל עֲבֹדֶיךָ (תהל' קיט זא):

במנהג פולין בהמן פזמון אימרים

וְהוּא יִשְׁפֹּט-תֵּבֵל בְּצִדֵּק. יִדִּין לְאֲמִים בְּמִישְׁרִים: (תהל' ט ט)
רַחֲמֵיךָ רַבִּים י' כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חֲיֵנוּ: (תהל' קיט קנו')

במנהג ליטא מהפכין את סדר שני פסוקים הבאים

הַנֶּשֶׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ. הָשֵׁב גָּמוּל עַל־נַאִים: (תהי' צד ב)

כִּי יִי שֹׁפֵטנוּ יְיָ מִחֻקֵּנוּ. יְיָ מִלְּפָנֵינוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ: (ישעי' לג כב)

חָלְלָה לָךְ מַעֲשֵׂת בְּדָבָר הַזֶּה לְהַמִּית צַדִּיק עִם־רָשָׁע וְהָיָה כְּצַדִּיק כְּרָשָׁע.

חָלְלָה לָךְ הַשֹּׁפֵט כָּל־הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט: (ברא' יח כה)

פזמון

סימון: שלמה חזק נוסחא ר' שלמה בן אבון הסער לפי לוכן ל.ג. 312). צחיס צכי 7. טורים (מסן מחריזים א—ג. והללע הראשונה של ד', והאוגר משתיים במלת 'תמיד'). 6 תנועות בכל ללע (הזלרות אינן נחשבות). הפיוט, שכתב צל צכל הציודות, כשנר לנו צשתי עריכות, אחת במסח' רומיכא וצתכלללל והסליחות של הסימנים, צה לורת הצחיס אחידה והשקיה במחזור אשכנז לרפת איטליה וספרד, לקוים כנכחא ע"י חסרון שורה אחת צצחיס 3—7. מלצד זאת חלו צו סיכויים רבים. הנוסחא הניתן און הוא הנוסחא הסהוג צאשכנז ופולין ציהסון וליטא, והשלמוהו לשס ציאור צהוספת הסורות צחסרות (מהנוסחא הכלפס צסליחות תימן) צכצצ קטון. חזרת טור 4, שחפסו צטעות כרפריין, ככנסה לכל חנוכהגיס, וצכמה מהס כשחתה מלת 'עולת' ליכעולת' (סליכס מוצנת). —ש 712.

שׁוֹפֵט כָּל־הָאָרֶץ וְאוֹתָהּ בַּמִּשְׁפָּט יַעֲמִיד
נֹאֲחִיִּים וְחֹסֵד עַל־עַם עֲנֵי תַצְמִיד
וְאֶת־תְּפִלַּת הַשָּׁחַר בְּמָקוֹם עוֹלָה תַעֲמִיד
עוֹלַת הַבֶּקָר אֲשֶׁר לְעוֹלַת הַתָּמִיד:

5 לֹבֵשׁ צִדְקָה מַעֲטָה לָךְ לְבַד הִיתְרוֹן

[לְהַעֲבִיר רָאשׁוֹן רָאשׁוֹן לְהַכְרִיעַ הַכְּשָׁרוֹן]

וְאִם אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים זְכָרָה יִשְׁנֵי חֲבֵרוֹן

וְהֵם יַעֲלוּ לְזִכְרוֹן / לְפָנֵי־יְיָ תָּמִיד: [עולת]

כ"י אב"וק; נכד; פגן; הה'; ה' תי' = סליחות תימן || 1 אותה נכד | תעמיד ה' 2 על עם עני: לעמך ה' 3 את ב"קהך
5 לובש צדקה מעטה: לובש צדקה ומעטה אב" לובש צדקה כשריון | מטה כלפי חסד ה' תי' 7 אם נקהה' כ 9 איש: אנוש

1 שופט כל הארץ ברא' יח כה. ואותה במשפט יעמיד משלי כט ד'. 2 חיים וחסד איוב י יב. עם עני ש"ב
כב כה. תצמיד כמו בתהלי' ג יט, פי' תקשור את עמך בחיים וחסד. 3 ואת תפלת השחר שהשיץ עומד בה במקום
עולה תעמיד ותקבלה במקום עולה, היינו 4 עולת הבקר אשר לעולת התמיד במד' כח כז. 5 לובש צדקה
מעטה ישע' נטיו. לך לבד היתרון [להעביר ראשון ראשון] לך לבד המעלה והמדה להעביר ראשון ראשון, כדרשת
חז"ל (ר"ה דף י"ז א') תנא דבי ר' ישמעאל היכא עביד הקב"ה מעביר ראשון ראשון, וכך היא המדה. ופירש"י שם עון
שבראשונים הבאים לתתו בכף מאזנים מעבירו ושוממו וכו', ובוה יכריעו הזכויות, וזה מה שאמר הפייטן <להכריע הכשרון>
שיכריע צד הכושר. 7 ואם אין בנו מעשים ר"ל מעשים כשרים. זכרה ישיני חברון מחול לנו בזכות האבות והאמהות

מָטָה כָּל־פִּי חֶסֶד לְהַטּוֹת אִישׁ לְתַחֲיָה

[וַיִּדְאָג מַחֲסָאָתוֹ לִפְנֵי רַב הָעֲלִילָיָה]

עֲמָךְ לְחֶסֶד הָיָה גָּמֶל-נָא עָלָיו וְחַיָּה

כָּתַב תּוֹר־חַיִּים וְהָיָה / עַל-מִצְחוֹ תָּמִיד: [עולת]

הִיטִיבָה בְּרָצוֹנָךְ אֶת-צִיּוֹן עִיר קְדוֹשִׁי

[בְּנֵי צִיּוֹן הִיקָרִים יוֹבִילוּ מִלְכִּים שִׁי]

15 וְנָתַתָּ יָד וְשֵׁם בְּבֵיתְךָ לְמִקְדָּשִׁי

וְעִרִיכְתָּ גֵר לְבֶן-יִשְׂרָאֵל / לְהַעֲלוֹת גֵּר תָּמִיד: [עולת]

במנהג אשכנז המערבי מדליגין בית זה

חֲזָקוּ וַיֵּאֱמָץ לְבַבְכֶּם עָמִי בְּאֵל מַעֲזוֹ

עֲדוּתָיו כִּי-תִנְצְרוּ גַם אֶת-זוֹ לְעַמַּת-זוֹ

יִכְפָּר בְּעַד-חַטָּאתֵיכֶם וַיִּזְכֹּר רַחֵם בְּרָגְזוֹ

20 דְּרָשׁוּ יְיָ וַעֲזֹז / בְּקֶשׁוֹ פָּנָיו תָּמִיד: [עולת] ט

אנוש ב"ק'הח"ג 11 עמך: אונך פן [9 לזעקת עמך הקשב אשר עינו בוכיה ח' ח' 10 וירא מחסאתו תהי נפשו הומיה ח', כמו בפנים ח' 11 ותן חיים וחסד גמול עליו וחיה ח': גמול עליו וחיה לך עינו צופיה ח'] 16 עריכת נן ה 17-20 בית זה חס' איב'הקכך' 17 ויאמץ מחזורי רומא וספרד: ואמצו כי' | עמי באל מעוז: ביראת אל מעוזו [1] עדותיו: מצותיו [1] [חוקותיו [1] בעילת י"ב] 19 שורה זו חס' ג'ה"פ [1] יכפר בעד חטאתיכם: אולי בקול צעקתכם [17-18 בנוסח שונה רחב פי על אויבי, בזכרי אל ועוזו, יהגו ידידי סודיך, גם את זו לעומת זו פ]

שוכני עפר במערת המכפלה אשר בחברון. 9 לזכרון לפני יי תמיד שמות כח כס. 9 מטה כלפי חסד ע"פ הדרשה ר"ה דף י"ז א' ורב חסד בה"א מטה כלפי חסד וכו'. להטות איש לתחיה ר"ל כדי שיחיה ולא ימות בעונו. 10 וידאג מחסאתו תהי לח' יט. לפני רב העליליה ירמ' לב יט. 11 גמל נא עליו וחיה תהי קיט יז, פי' גמל נא עליו חסד. 12 כתוב תו חיים יחזק' ט ד, ודרשו רב (שבת דף ג"ה א') תני תחיה תני תמות, ויהי' שיהיה תני חיים. והיה על מצחו תמיד שמות כח לד. 13 הטיבה ברצונך את ציון תהי' נא כ. 14 לבני ציון היקרים איכה ד ב. יובילו מלכים שי תהי' סח ל, ר"ל יובילו להם לבני ציון. 15 ונתת יד ושם בביתך ישע' נז ה. למקודשי לצדיקים גמורים, כדרשת חז"ל (שבת דף ג"ה א') על יחזק' ט ו ממקדשי תחלו, אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי. 16 ועריכת גר לבן ישי תהי' קלב יז ערכתי גר למשיחי, ולשון הפיוט לקוח כנראה מתפלת יובכן תן פחדך. להעלות גר תמיד שמות כו כ. 17 חזקו ויאמץ לבבכם תהי' לא כה, ובזה פונה הש"ץ אל הקהל. באל מעוזו ע"פ ש"ב כב לג. 18 עדותיו כי תנצורו ע"פ תהי' עח ז ומצותיו ינצורו. גם את זו לעומת זו דוגמת קהל' ז יד גם את זו לעמת זה עשה האלהים וכו', ר"ל אם תשמרו מצותיו, גם הוא יעשה זה לעומת זה. 19 יכפר בעד חטאותיכם במקום 'על חטאותיכם', תהי' עט ט. ויזכור רחם ברגזו חבק' ג ב. דרשו יי ועוזו בקשו פניו תמיד תהי' קה ד.

במנהגי אשכנז המערבי אמרו פזמון זה ביר"כ שחל להיות בשבת, ולפי המנהג הקיים היום נוהגין לאמרו בשילוב עם הפזמון 'שופט כל הארץ'

פזמון

נחיס צכי וי (בית דלשון ס) טוריס. צכל טור צ. ללעיות, צכל ללעית וי. תנועות (והסגרות הקלרות
והחטופות אינן כחטופות). — ש 2184.

שְׁרֵי קִדְשׁ הַיּוֹם   אִישׁ בָּרְעוּ נִתְאַחַד
שֶׁבֶת שֶׁר הַמְּנוּחָה   יוֹם כְּפוֹר הַמִּיחָד
אֶל כִּי תִשְׁפּוֹט הַיּוֹם   עַל גְּלוֹי וְעַל נִכְחָד
הוֹצֵא כְּאוֹר צִדְקָנוּ   וּפִינוּ יְרוֹן וְיַחַד
5 הִנֵּה מַה־טּוֹב וּמַה־נָּעִים   שֶׁבֶת אַחִים גַּם־יַחַד:

בְּשֶׁבֶת יוֹם מְרוֹגְעִי   *וְשׁוֹד * תַּעֲנוּגִי וְנַפְשִׁי
בְּשָׁרֵי רִז מִשְׁמָן   וְעֶצֶם בְּפָנַי כַּחֲשִׁי
וְכֶשֶׁל מִצּוּם בְּרָכִי   וְרוּחִי צָקוֹן לַחֲשִׁי
מִזְעַר דְּמִי וְחִלְבִּי   קָחָה כְּקֶרֶן אֶל קְדוּשִׁי
10 וְאִם עֲוֹנִי יִתְאַסְּפוּן   עֲבוֹר יַחַד עַל רֹאשִׁי
בְּסוֹדֶם אֶל־תִּבְא נַפְשִׁי   בְּקֶהֱלֶם אֶל תַּחַד   הנה

כִּי־י ב"דוקו*; פט'ע; ס || 1 ברעו קפט'עס: ברעהו שאר כִּי־י 3 תשפט: ישפט ס | על כל גלוי ונכחד ב על גלוי ונכחד פט' 4 והוציא ב הוציא דס | ויחד: וניחד ס יחד פד בלי כחד ט' 6 ושווד: ושר פע וטר ס | תענוגי נפשי ט' 7 רז: דל ט'ע | משמן: ממשמן ט'ע | ועצם: וענה בדו*פט'עס 8 וכשל...ברכי ע | ורוח ט' | צקוני ולחשי בק* ב"ס 9 דמי בפ | קחה: קחם ק | בקרבן: קרבן ד | אל חס' ע 10 אם ס | עוני חס' ט' | יאספון פ | לעבור ד | יחד חס' ד | יחד לעבור פט'ע | יחד עברו ס | על חס' פד 12 נפשות: נפשנו ב אנשים ס גשים פט'ע | ונענים פ 13 ישובר ע | בני חס' ע | נטעים פ: וילדי ע 14 חטאיהם ע 15 לאל פ: אלי יי שאר כִּי־י | לו פס לי ט' ליה ע: חס' ד 16 הוא חס' ב 18 בזכרי: במזכר ב"עו

1 שרי קדש דה"א כד ה. 3 על גלוי ועל נכחד על חטאי גלוי וסתר. 4 הוצא כאור צדקנו ע"ש תהל' לו ו. ויחד וישמח (ל' שמות יח ט). הנה מה טוב... תהל' קלג א. 6 ושווד תענוגי ונפשי אין לו שחר (מה שפירשו: שוד ע"ש וסד מלכים, ישע' ס טז, שהוא במקום שד, אינו מתקבל על הדעת) ונראה כשיבוש (שמא צ"ל ושיא, או כדומה). 7 בשרי רז משמן ע"ש תהל' קט כד ובשרי כחש משמן (וי"ג ממשמן, ע"ש ישע' יף ד ומשמן בשרו ירצה). ועצם בפני כחשי הפייטן משחק בשני מובנים של המלה 'כחש' ('רוזן' ו'כזב') ותופס בלשון הכתוב איוב טז ח (ויקם בי כחשי בפני יענה) בשני (וי"ג וענה בפני כחשי, בלשון הכתוב, ר"ל כחשי ניכר בפני). 8 וכשל מצום ברכי תהל' קט כד. ורוחי צקון לחשי ע"ש ישע' כו טז, והפייטן תופס 'צקון' כשם דבר, כנהוג, וכנראה ר"ל כשל כחי בחפלותי. 9 מזער דמי וחלבי שנתמעט בצום. 10 עבור יחד על ראשי ע"ש תהל' לה ה יחד עברו ראשי. 11 בסודם אל תבוא נפשי... ברא' מט ו, ר"ל אין לי חפץ להתחבר עם העונות עוד. 12 במקרא שבת עונג ע"ש ישע' נח יג, ר"ל אע"פ שאנו קוראים לשבת עונג, היום אנו שפלים ועניים. בני נטעי נעמנים ישע' יז י. 14 להלבין את חטאיכם / אם יהיו כשנים ישע' א יח. 15 וקראו לאל בחזקה ע"ש יונה ג ה. 16 כי הוא אלהי האלהים... 17 אשר לא ישא... דבר' יז. 20 בן אורי בצלאל.

בְּמִקְרָא שַׁבַּת עֲנֵג
שׁוּבוּ הַיּוֹם בָּנִים
לְהִלְבִּין אֶת חֲטָאֵיכֶם
וְקִרְאוּ לֵאלֹהֵי בְּחֻקָּה ¹⁵
כִּי הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר לֹא יֵשָׁא פָנָיִם
בְּשַׁפְּלוֹת נַפְשׁוֹת נַעֲנִים
בְּנֵי נִטְעֵי נַעֲמָנִים
אִם יִהְיוּ כַּשָּׁנִים
וְהִרְבוּ לוֹ תַּחֲנוּנִים
וְאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים
וְלֹא יִקַּח שַׁחַד

הנה

בְּזִכְרֵי עֵיר הַקֹּדֶשׁ
בְּהִיּוֹת שֵׁם מְזֻבְחוֹתֵי
אֲשֶׁר יִסַּד בֶּן אוּרִי ²⁰
לְכַפֵּר עַל עוֹן יַעֲקֹב
וּבֹא שׁוֹטְנֵי אֲשֶׁר הָעָרִים
מִשֵּׁם לְמָה אֲשַׁכֵּל
עֲצוֹר בְּכִי אֵיךְ אוֹכֵל
תּוֹךְ מוֹסֵד הַהִיכָל
וּבֶן אֲדָמוֹן אִישׁ מִיכָל
לְצַר נִתֵּן כְּצֹאן מֵאֲכָל
לְשׁוֹמֵם חֲרָבָה וְנָפֵל
גַּם שְׁנֵיכֶם יוֹם אֶחָד

הנה

שְׁעָה קְדוֹשׁ חֵין עֲרֵכִי
וְשִׁמְעָה אֶת תְּפִלָּתִי ²⁵
וְשׁוֹר מִמְרוֹמִים רִישִׁי
וְשׁוֹבְבֵי מַעוֹן בֵּיתְךָ
וְאֲשִׁיר אֲזוֹ לְשִׁמְךָ
הִנֵּה אֵל יִשׁוּעָתִי
וְהֵט אָזְן לְשׁוּעָתִי
וְאֵל תַּחֲרֹשׁ לְדַמְעָתִי
וְעֵנִי עֲמַל יִגִּיעָתִי
מְקוֹם מִשְׁכַּן יְרִיעָתִי
וְאָרִים קוֹל תְּרוּעָתִי
אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד

הנה

אל מלך

במדבר ק בדברי ט' | עצור בכי פ' עצור בכי ט' עביר בט' ס' 19 בהיות שם ק: בהיות פ'ע בהיותכס ב'ו* ד
בהיותם ט'ס | מזבחתינו ו | מוסד: מסך דפ' אחיז 20 ובן אדמון איש מיכל: וזרע אהרן אכל ע' 21 על חס' קפ | לצר:
אשר פט' | למאכל ב'דפט' 22 ובא: ראה פט' | שוטני: שוטמי ב'ו* ע' | לשומם: לשומכם בב'ד* קס | לחרבה פ'
23 שניהם פוס 24 שעה... ערכי: שעה חין ערכי היום ס' שעה נא את ניב ערכי ט' בקראי לך אוניך ע' | והט: אל תעלם ע' |
אזן: אזן ס' 25 ושמעה (ושמע בו*) את תפילתי: ראה עני שמע בכי ע' | ואל תחרש לדמעתי: ושום בנאוד דמעתי ע'
26 רישי: עוני פט' | ועני: ועוני ד ועניי ב ואת פט' וכל ס', ובמקום הפנים ובמצולות ים כאבן / השלך כל רעתי ע' 27 ושובבני
מעון: ושובבם למעון ו* ושוב ובנה ס' | מקום חס' ב'פ 28 ואשיר אז: ושם אודה פ' ואזמרה ע'

ובן אדמון איש מיכל שלמה המלך בן דוד הנקרא אדמון (אדמוני, ש"א טז יב. יז מב) והיה בעל מיכל בת שאול. 21 נתן
כצאן מאכל תהל' מד יב. 22 הערים פעל בתכמה. וניכל ל' בנכליהם אשר נכלו לכם (במד' כה יח). 23 משם
למה אשכל... ברא' כז מה, ר"ל למה נחרבו שני מקדשות ביום אחד. 24 חין ערכי פ"ש איוב מא ד. והט און לשועתי
25 ושמעה את תפילתי ואל תחרש לדמעתי פ"ש תהל' לט יג. 26 רישי ולוחי. 27 משכן יריעתי יריעת משכני.
29 הנה אל ישועתי... ישע' יב ב.

מנהג פולין בהמן ופוזנא

יִזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־בְּרִיתוֹ אֶת־אֲבָרָהָם אֶת־יִצְחָק וְאֶת־יַעֲקֹב: (שמות ב כד"י). טָרַף נֶמֶן לִירָאִיו
יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ (תהלי' קיא ה): כִּי־בָרַךְ אֲבָרָכָה וְהִרְבָּה אֲרַבָּה אֶת־זֶרְעָה כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכִחוֹל
אֲשֶׁר עַל־שְׁפַת הַיָּם. וַיִּרַשׁ זֶרְעָה אֶת שְׁעַר אֵיכּוֹ (ברא' כב יז): / פס"ח

ואומרים כאן העקדה 'מפלטי אלי' (עי' לעיל ע' 222)

אחר הסליחות אומרים פסוקים אלה

באשכנז המערבי מתחילין כאן

וְאַתָּה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: (תהלי' כב ד)
וְאַתָּה הוּא. וְשִׁנּוּתֶיךָ לֹא יִתְמוּ: (תהלי' קב כח)
אַתָּה תְּקוּם תִּרְחַם צִיּוֹן. כִּי עַתָּה לְחַנּוּנָה כִּי בָא מוֹעֵד: (תהלי' קב יד)
וּבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נְשַׁבְּרָה לֵב נְשַׁבֵּר וְנִדְכָּה אֱלֹהִים לֹא־תִבְּזֶה:
5 הִיטִיבָה בְּרִצּוֹנָה אֶת־צִיּוֹן. תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם:
אֲזַ תַּחֲפֹץ וּבְחִי־צֶדֶק עוֹלָה וְכִלִּיל. אֲזַ יַעֲלוּ עַל־מִזְבִּיחֶךָ פָּרִים: (תהלי' נא יט-כא)

ויש מוסיפין שני פסוקים אלו

וַעֲתָה יְיָ אֲבִינוּ אֶתָּה. אֲנַחְנוּ הַחֲמֵר וְאַתָּה יוֹצֵרְנוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ כָּלֵנוּ: (ישע' סד ז)
אַתָּה יְיָ לֹא־תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנּוּ. חֲסִדֶּיךָ וְאַמְתָּךְ תִּמְיֵד יִצְרָנוּ: (תהלי' מ יח)

בליטא מתחילין מכאן

אֶל־תִּזְכֹּר־לָנוּ עֲוֹנוֹת רָאשׁוֹנִים מִהֵרָ יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד: (תהלי' עט ח)
10 חֲטָאוֹת נַעֲרִינוּ וּפְשָׁעֵינוּ אֶל־תִּזְכֹּר כְּחִסְדֶּיךָ זְכֹר־לָנוּ־אַתָּה. לִמְעַן טוֹבֶיךָ יְיָ: (תהלי' כה ז)

בפולין מתחילין כאן

זְכֹר־רַחֲמֶיךָ יְיָ וְחִסְדֶּיךָ. כִּי מַעֲוֹלָם הָמָּה: (תהלי' כה ו)
זְכֹרְנוּ יְיָ בְּרִצּוֹן עֲמֶךָ. פִּקְדוֹנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ: (תהלי' קו ד)
זְכֹר עֲדֹתֶיךָ קִנִּית קָדָם גָּאֵלֶת שִׁבְט נַחֲלָתֶךָ. הִר־צִיּוֹן זֶה שְׁכֵנֶת בּוֹ: (תהלי' עד ב)
זְכֹר יְיָ חֵבֶת יְרוּשָׁלַם. אֲהַבֵּת צִיּוֹן אֶל־תִּשְׁכַּח לְנֶצַח:
(אין בכתובים)

(באשכנז המערבי מדליגין הפסוק הבא)

15 אַתָּה תְּקוּם תִּרְחַם צִיּוֹן. כִּי־עַתָּה לְחַנּוּנָה כִּי־בָא מוֹעֵד: (תהלי' קב יד)
זְכֹר יְיָ לִבְנֵי אָדָם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוֹ עָרוֹ. עַד הַיּוֹסֵד בָּהּ: (תהלי' קלז ז)

זָכַר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ וּתְדַבֵּר
 אֲלֵהֶם אַרְבָּה אֶת־זֶרְעָכֶם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם. וְכָל־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי
 אֲתָן לְזֶרְעָכֶם וַיַּחֲלוּ לְעוֹלָם: (שמות לב יג)
 זָכַר לְעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב. אֶל־תִּפֶּן אֶל־קִשֵׁי הָעַם הַזֶּה
 וְאֶל־רָשָׁעוֹ וְאֶל־חַטָּאתוֹ: (דברים ט כז)
 ...אֶל־נָא תֵשֶׁת עָלֵינוּ חַטָּאת אֲשֶׁר נִזְאֲלָנוּ וְאֲשֶׁר חָטְאָנוּ: (במד' יב יא)

חטאנו צורנו / סלח לנו יוצרנו:

בורמייזא אמרו במקום פיוט זה את הפיוט "אותך אדרש", עי' לעיל ע' 38, במנהג שוואבן ושווייץ אומרים "אליך צורי כפי
 שחחתי", עי' במנחה, ע' 694.

חטאנו

סימן: א-צ קלוימוס חזק. [בן יהודה]. בתים צכי ל- טוים. 4 מלים בכל טור. שרטוט. — א 473.

אֲדַבְּרָה תַּחֲנוּנִים כָּרַשׁ וְאַבְכָּה / בְּעֻנֵי נַפְשׁ קְהֵלִי אַבְכָּה.
 כִּי נִגְרַף כְּבָרְזֹל סִבְכִּי / בְּכֹו הָעַם הָרַבָּה בָּכָה:

בָּכָה הַשְׁבִּיעֵנִי כְּגִדַּע קִרְנִי / לַעֲנָה וְרֹאשׁ וּמְרוֹרִים הָרוּנִי.
 הִדְמַמְתִּי וְנָם קוּמִי רִנִּי / יַנְעִתִי בְּקִרְאֵי נַחַר גְּרוּנִי:

חטאנו

5 גְּרוּנִי הִנָּשֶׁת קְרֹוא אַרוּכָה / קִנָּה נַחַת וְהִנָּה פְּרוּכָה.
 נִוְדַדְתִּי כְּצַפּוֹר וְדִרְכִּי נִסְרָכָה / מִפְּנֵי קִשְׁת׃ דְּרוּכָה:

דְּרוּכָה לְשׁוֹן מְקִנְיָאֵי וְרַחֲבָה / מְצַרְבַּת פָּנִים כְּחֹשֶׁשׁ לְהָבָה.
 נִתְקַם מִמִּצְבָּם בְּהַשְׁלֵךְ וּסְחִיבָה / וְלֵהִט אוֹתָם הַיּוֹם הַבֹּא:

חטאנו

כִּי־י אֲדוּחַק־נִכְאֹף || 3 וְרֹאשׁ: וּמִי רוֹשׁ ק | וּמְרוֹרִים ז: חֹשׁ שֶׁאֵר כִּי־י 4 וְנָם: וּנְמַתִּי ז | אִפ 5 הִנָּשֶׁת: נִיחַר א |
 נַחַת: לְשׁוֹם כ 6 כְּצַפּוֹר: כְּנוֹדֵד אוֹחַד־כ כְּצַפּוֹר נוֹדֵד ק 7 כְּחֹשֶׁשׁ: כֹּאשׁ נִכ 8 וּסְחִיבָה א 9 לְגִדַּע: יִגְדֹר א ז | וְהִיּוֹצֵא:

אֲדַבְּרָה תַּחֲנוּנִים כְּרַשׁ עִשׁ מְשַׁלִּי יח כג תַּחֲנוּנִים יִדְבֵּר רֶשׁ. בְּעֻנֵי נַפְשׁ בָּצוּם, עִשׁ וִיק' כג כז ועוד. 2 כִּי נִיִּקֶף
 כְּבָרְזֹל סִבְכִּי עִשׁ יִשְׁעִי לֵד וְנִקֶּף סִבְכִּי הִיעֵר בְּכָרְזֹל. בְּכֹו הָעַם הָרַבָּה בָּכָה עֲזֹרָא י א. 3 כְּגִדַּע קִרְנִי עִשׁ אִיכָה
 ב ג גִּדַּע... קֶרֶן יִשְׂרָאֵל. לַעֲנָה וְרֹאשׁ וּמְרוֹרִים הָרוּנִי עִשׁ אִיכָה ג טו. יט. 4 הוֹדְמַמְתִּי מֵהַאֲסוֹן, וְנָם קוּמִי רוּנִי
 אִיכָה ב יט. יַנְעִתִי בְּקִרְאֵי נַחַר גְּרוּנִי תַהֲלִי ס ט ד. 5 הוֹנָשֶׁת יִבֶּשׁ, עִשׁ יִשְׁעִי מֵא יז לְשׁוֹנָם בְּצִמָּא נִשְׁתַּח. קְרֹוא אַרוּכָה
 מִמֵּת שְׁקִרְאֵתִי לְרַפּוּאָה... קוֹה נַחַת דּוֹגְמַת קוֹה לְשׁוֹלָם, יִרְמִי ח טו. פְּרוּכָה שְׁבוּרָה (מֵלֶה תַלְמוּדִית, כְּגוֹן בְּרֻכּוֹת דָּף ל"ז ב').
 6 נוֹדַדְתִּי כְּצַפּוֹר עִשׁ מְשַׁלִּי כז ח כְּצַפּוֹר נוֹדַדְתִּי מִן קִנָּה. וְדִרְכִּי נִסְרָכָה נִתְעַקְמָה, עִשׁ יִרְמִי ב כג מִשְׁרַכַּת דְּרִיכָה. מִפְּנֵי
 קִשְׁת׃ דְּרוּכָה יִשְׁעִי כֹא טו. 7 דְּרוּכָה לְשׁוֹן מְקִנְיָאֵי עִשׁ יִרְמִי ט ב וִידְרָכּוּ אֶת לְשׁוֹנָם. מִצַּרְבַּת פָּנִים עִשׁ יִחֻק'
 כֹּא ג וְנִצְרָבוּ בָּה כָּל פָּנִים, רִל שׁוֹרְפָה. כְּחֹשֶׁשׁ לְהָבָה יִשְׁעִי ה כד. 8 בְּהַשְׁלֵךְ וּסְחִיבָה עִשׁ יִרְמִי כב יט סְחִיבָה וְהַשְׁלֵךְ.

הטאבו

קטאגא

תטאנו

כָּלֵנוּ יַחַד נַחֲלָה פָּנִינוּ / נִזְכִּיר בְּרִית יִקְרַת פָּנִינוּ.
בְּצֶדֶק לַחֲזוֹתֵנוּ אוֹר פָּנִינוּ / יְקִימוּנוּ וְנַחֲיָה לְפָנֵינוּ:

לְפָנֵינוּ מִצַּפְצָף מַעֲפָר לְהַקִּימוֹ / עִם מִיּוֹדוֹ בְּשָׁכְבוֹ וּבְקוּמוֹ.
נִצַּח מַחֲכִים לְיוֹם קוּמוֹ / בְּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

חטאנו

25 מִמְּקוֹמוֹ יֵצֵף כַּחַשׁ רִטְפוּשִׁי / לְפָאֵר יְמִיר אֶפֶר כְּפוּשִׁי.
מַעֲצָב עֲבוֹדָה קָשָׁה לְהַנְפִּישִׁי / כִּי שִׁבְעָה בְּרָעוֹת נִפְשִׁי:

נִפְשִׁי תִשְׁתַּוְּחַח לְשָׁמוֹם מְסָלָה / דִּידוּי סֶךְ לְנוֹךְ סְלוּלָה.
מִשְׁמִיעִי שָׁלוֹם מְשׁוּב לְכִסְלָה / יְכַוְּנָה עַד עוֹלָם סָלָה:

חטאנו

סָלָה דְרָשְׁתִּיךָ וְלֹא גִטְשְׁתִּי / בְּהִתְפַּשְׁטִי בְּצֵל יֶדְךָ כְּסִיתִנִּי.
30 מֵאֵשׁ וּמִמִּים לְרוּיָהּ הוֹצֵאתִנִּי / וּמִקְרָנֵי רַמִּים עֲנִיתִנִּי:

עֲנִיתִנִּי בְּכָל עֵת בְּהִתְעַטְפִּי / הוֹשַׁטְתָּ יְמִינְךָ בְּאַהֲבָה לְגַפְפִּי.
וַעֲתָה מוֹשִׁיעִי לֹא תִרְפִּי / תְּהַלֵּת יְיָ יְדַבֵּר פִּי:

חטאנו

מעוצם ו' | קשה חס' א: הקשה ו' 27 תשתווחח: תשתומם חנכ' 28 משמיעי: משמיענו ד' 29 בהתפשטי: בהישפטי שופטי ו'
30 מאש וממים: ממים ומאש אדווחמ' אפ' 32 ואתה כ' | אל (ואל כ') תרפי וחנמ' כ' 33 תהלתך יגיד ו' תהלתך ג'

ישע' סד ח. 21 נזכיר ברית יקרת פנינו ברית התורה שהיא יקרה מפנינים (משלי ג טו). 22 בצדק לחזותינו אור פנינו ע"ש תהלי' יז טו ואני בצדק אחזה פניך. יקימונו ונחיה לפניו הושע ו ב. 23 לפניו מצפצף מעפר להקימו ע"ש ישע' כט ד ומעפר אמרתך מצפצף, ר"ל עם ישראל מתפלל לפניו שיקים אותו מן העפר. עם מיהדו בשכבו ובקומו בקרית שמע, ע"ש דבר' ו ז. 24 נצח מחכים ליום קומו ע"ש צפנ' ג ח לכן חכו לי... ליום קומי לעד. ברוך כבוד ה' ממקומו יחזק' ג יב, ר"ל בכל מקום שהוא. 25 ממקומו יצף יביט (ברא' לא מט). כחש רטפושי חולשתי, ע"ש איוב לג כה רטפש בשרו מנוער, שתרגומו אחלשי בסרית. לפאר ימיר אפר כפושי ע"ש ישע' טא ג לתת להם פאר תחת אפר, ואיכה ג טז הכפישני באפר. 26 להנפישני לתת לי נופש. כי שבעה ברעות נפשי תהלי' פח ד. 27 נפשי תשתווחח ע"ש תהלי' מב יב מה תשתווחחי נפשי. לשימום מסילה על חורבן הבית, ע"ש ישע' לג ח גרמו מסלות. דידוי סך לנוך סלולה פעם סלולה לעליה לרגל, ע"ש תהלי' מב ה כי אעבר בטך אדם עד בית אלהים. 28 משמיעי שלום ישע' גב ז. משוב לכסלה ע"ש תהלי' פה ט אשמעה מה ידבר האל ה' כי ידבר שלום... ואל ישובו לכסלה. יכוונה עד עולם סלה תהלי' מח ט. 29 סלה דרשתיך ע"ש תהלי' קיט י בכל לבי דרשתיך, שם לד ה דרשתי את ה' וענני, וכדומה. בהתפשטי כשפשטתי את כתנתי, ר"ל כשהייתי בעוני. בצל ירך כסיתני ע"ש ישע' נא טז ובצל ידי כסיתני. 30 מאש וממים לרוייה הוצאתני ע"ש תהלי' סו יב באנו באש ובמים ותוציאני לרוייה. ומקרני רמים עניתני תהלי' כב כב, ר"ל הצלתנו מאומות העולם. 31 עניתני בכל עת בהתעטפי ע"ש יונה ב ח בהתעטף עלי נפשי. לגפסי לחבקני (כנון במשנה, סנהד' ז' ז' המגפה והמשק). 32 לא תרפי אל תרפני (ל' לא ירפך, דבר' לא ועוד). תהלת ה' ידבר פי תהלי' קמה כא. 33 פי יגיד תהלתך תהלי' נא יז. אל ימעטו לפניך תלאתינו ע"ש נחמ' ט לב אל ימעט לפניך

פִּי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ תְּקַנְתָּנוּ / אֵל יִמְעָטוּ לְפָנֶיךָ תִּלְאוֹתֵינוּ.
כְּגֹדֶל חֲסִדְךָ מִלֵּט מִשְׁחִיתוֹתֵינוּ / כִּי לֹא עַל צַדִּיקוֹתֵינוּ:

צַדִּיקוֹתֵינוּ דָּלוּ וְלִמָּאד קָצְרוּ / עֲוִינוּ רַבּוֹ וְהַטּוֹב עָצְרוּ.
חֲטָאֵי אֲבוֹת לִבְנִים נֶאֱצְרוּ / זָרְעוֹ חֲטִיִּים וְקוֹצִים קָצְרוּ:

חטאנו

קָצְרוּ יְרִיבֵי קָמוֹת אֲבִי / דָּמוֹ לְהַכְרִית יִשְׁיִשׁ וְרוֹבִי.
קָרְאתִיךָ מַעֲשֶׂק זָדִים לְעַרְבִי / שְׁפָטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי:

רִיבִי בְּחַפְשֶׁךָ יִשְׂרֵי תִבְקֶר / צַדִּיקַת הוֹרִים לְפָנֶיךָ תִּחְקֶר.
מִצְדִּיקִי יִקְרַב וּמִרְשִׁיעֵי יַעֲקֹר / יִסְכַּר פִּי דוֹבְרֵי שָׁקֶר:

חטאנו

שָׁקֶר דּוֹבֵר לֹא יָבֹא / לִנְגֹד עֵינֶיךָ כִּי תִתְעַבּוּ.
שְׁמִרְנִי רָגֶל גִּאֲוָה מִבּוֹא / וּמִשְׁאֵת רְשָׁעִים כִּי תִבֹּא:

תָּבוֹא לְפָנֶיךָ אֱלֹהֵי קֹדֶם / תִּפְאֹת מִתְעַנִּים פָּנֶיךָ לְקֹדֶם.
תַּעֲרֹב מִנְחָתָם כְּשָׁנִים מִקֹּדֶם / זְכוֹר עֲדַתְךָ קִנִּית קֹדֶם:

חטאנו

34 מלטנו זמ' ימלטנו ו 35 מאד וקצרו ו 37 מריבי אפ' אבי: אורבי א' ורובי: ורבי מ' נכ 38 זדים: זרים א
39 ישרי: ישר ד 40 יקרב: יתקרב ח תקרב דפ' 41 לא: לפניך לא חאפ' לנגד: נגר קנכ 43 תבא לפניך: תפלתי
הוט' מ' | פניך: רחמיך ד לפניך אפ' דפ' 44 מנחתם: תחנתם אפ' 45 מפעליך: מפעלך מאפ פעליך ק מפעלות ד

את כל החלואה. 34 כגודל חסדך במד' יד יס. מלט משחיתותינו ע"ש תהל' קז כ וימלט משחיתותם. כי לא על
צדקותינו דני' ס יח. 35 עווינו רבו ע"ש עזרא ט ו. והטוב עצרו דוגמת ירמ' ה כה וחטאותיכם מנעו הטוב מכם.
36 חטאי אבות לבנים נאצרו נשמרו, והם סובלים מחטאות אבותם. זרעו חטים וקוצים קצרו ירמ' יב יג. 37 קמות
אבי הדגן שורעתי (ל' באבי הנחל, שה"ש ו יא). ישישי ורובי זקן וגער. 38 מעושק זדים לערבי ע"ש תהל' קט קכב
ערב ענדך לטוב אל יעשקוני זדים. שפטני אלהים וריבה ריבי תהל' מג א. 39 ריבי בחפשיך ע"ש תהל' קט קכב
ישרי תבקר תבחון זכותי. צדקת הורים זכות אבות. 40 מצדיקי יקרב ע"ש ישע' נ ח קרוב מצדיקי. (ברוב כימי
מנוקד יקרב, וייתכן שהוא במקום בנין הקל, ויש שהגיהו 'תקרב'). יסכר פי דוברי שקר תהל' סג יב. 41 שקר
דובר לא יבא לנגד עיניך ע"ש תהל' קא ז דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. 42 רגל גאווה מבוא ע"ש תהל' לו יב
אל תבואני רגל גאווה. ומשואת רשעים כי תבוא משלי ג כה. 43 אלהי קדם דבר' לג כז. לקדם ע"ש מיכה ו ו במה
אקדם ה'. 44 תערב מנחתם כשנים מקדם ע"ש מלאכי ג ד וערבה לה' מנחת יהודה וירושלם כימי עולם וכשנים קדמוניות.
זכור עדתך קנית קדם תהל' עד ב. 45 קדם מפעליך ע"ש משלי ח כב ה' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז,

45 קָדָם מַפְעֲלֶיךָ יי אֲדוֹנִי / עֲצָתָ לְכָתוּב כְּתוּבַת נִדְנִי.
בְּנִתָּה מֶרְחוּק חֲקִיךָ לְהַעֲדִנִי / בְּרוּךְ אַתָּה יי לְמַדְנִי:

לְמַדְנִי לְהוֹעִיל מִמִּית וּמַחְיָה / צוֹיֶת וַיַּעֲמֵד אֶמְרָתָ וַיְהִיָּה.
הוֹרִנִי דְרָכֶיךָ וְתָמִים אֶהְיָה / עֲדוּתֶיךָ לְעוֹלָם הִבִּינִי וְאַחֲיָה: חטאנו

וְאַחֲיָה וּזְרַעִי לְפָנֶיךָ יָכוֹן / וּתְפַלְתִּי כְּקִטְרֵת תְּמִיד תִּפְכוֹן.
50 בְּעֵד עֲנִיָּךְ בְּבֹאֵי לָרֶכּוֹן / נָכוֹן לְפִי אֱלֹהִים נָכוֹן:

נָכוֹן וְקִיָּם אֲבוֹתֵינוּ סִפְרוּ / עֲדָךְ טוֹבוֹתֶיךָ חֲטָאֵינוּ כִּפְרוּ.
לְבָנָם גַּם עֲתָה וַיִּפְרוּ / וּפְנִיָּהֶם אֶל יַחֲפָרוּ: חטאנו

יַחֲפָרוּ פָנֵי מַכְפִּידֵי מוֹעֲקָנוּ / יִלְבְּשׁוּ בִשֶׁת בְּהוֹצָאת צִדְקָנוּ.
יָבוֹא וְאֵל יַחֲרֹשׁ לְצִדְקָנוּ / יי שׁוֹפְטֵנוּ יי מַחֲוֹקְקָנוּ:

55 מַחֲוֹקְקָנוּ הִדְרֹשׁ לֹאֵם נוֹשָׁעָה / הַשְׁאִיבָהּ בְּשִׁשׁוֹן מִמַּעֲיָנִי הַיְשׁוּעָה.
שִׁמַּח נַפְשׁוֹתֵינוּ בְּחֲקִיךָ לְהַשְׁתַּעֲשָׁעָה / וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנוֹשָׁעָה: חטאנו

46 להעדינני: להודיעני ד 47 ויהיה: והיניא (!) א והיה ו ואהיה ז 49 כקטרת: קטורת זחמ'כ| תמיד: לפניך קנב
תמיד לפניך ו 50 בבא'ק 51 טובותיך: טובך ז טובתך מ'| חטאותינו ח עונותינו כ 52 גם חס' וזחמ'נכ 53 יחפרו:
יחד הוס' ד 54 יבא: אל הוס' ח 55 להדרש ק| בששון: ששון מ'נכ מים דפ' 56 נפשותינו: נפשנו דווחמ'כ נפש
עבדיך נ| בחוקותיך אפ' דפ' | תמיד להשתעשעה ח 57 בשפכי ז | עונותינו נכ 59 יהו נ: יהיו קבאפ 61 וחסד:

והכוונה על התורה שנבראה קודם בריאת העולם, כדרשת חז"ל פסח' דף ג'ד א'. עצת יעצת, החלטת. לכתוב כתובת נדני
התורה. 46 בנתה מרחוק תהל' קלט ב, וכנראה במשמעות 'מזמן קדום'. חוקיך להעדינני להעמיד חוקיך לעדים עלינו.
ברוך אתה ה' למדני חוקיך, תהל' קיט יב. 47 למדני להועיל ע"ש ישע' מח יז אני...מלמדך להועיל. ממית ומחיה
ש"א בו. צוית ויעמוד אמרת ויהיה ע"ש תהל' לג ט. 48 הורני דרכיך תהל' כז יא. פו יא. ותמים אהיה ש"ב כב כד.
עדותיך לעולם הביני ואחיה תהל' קיט קמד. 49 וזרעי לפניך יכון ע"ש תהל' קב כט. ותפילתי כקטורת...
תכון ע"ש תהל' קמא ב. 50 לרכון להשתחוות, להרכין את עצמו (מלה ארמית, כגון במשנה, חרומ' י"א ח' ועוד). נכון
לבי... תהל' נז ח. 51 נכון וקיים לקוח מנוסח אמת ויציב. אבותינו ספרו תהל' מד ב. עז ג, שמקדם סלחת לנו. עודף
טובותיך חטאינו כפרו מה שמידת החסד מתגברת על מידת הדין. 52 לבנם ע"ש ישע' א יח כשלג ילבינו. ופניהם
אל יחפרו תהל' לד ו. 53 מועקנו צרתנו (הפייטן כתב 'מועק' במקום 'מועקה' (תהל' סו יא) במשמעות 'עקה' מחמת החורו).
ילבשו בשת תהל' לה כז ועוד. בהוצאת צדקנו ע"ש תהל' לו ה והוציא כאור צדקך. 54 יבוא ואל יחרש תהל' נ ג
יבא אלהינו ואל יחרש. ה' שופטנו ה' מחוקקנו ישע' לג כב. 55 הידרש לאום נושעה ע"ש יחזק' לו לו אדרש לבית
ישראל, וע"ש דבר' לג כט עם נושע בה', וכדומה. השאיבה בששון ממעיני הישועה ע"ש ישע' יב ג. 56 בחוקיך
להשתעשעה ע"ש תהל' קיט טו. והאר פניך ונושעה תהל' פ כ. 57 בשפכנו לפניך שיחה ע"ש תהל' קב א. העתה

וְנוֹשָׁעָה בְּשִׁפְכָנוּ לְפָנֶיךָ שִׁיחָה / הַעֲתֵר לָנוּ עֲוִינוּ לְסִלָּחָה.
חֲנוּן כִּי עִמָּךְ הַסְּלִיחָה / אֲדֹנֵי שְׁמֵעָה אֲדֹנֵי סִלָּחָה:

סִלָּחָה וְלֹא נִצָּא דְחוּיִם / פִּשְׁעֵינוּ יְהוּ כָּעֵב מְחוּיִם.

חטאנו

60 נִחְנוּ לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים / כִּי עִמָּךְ מְקוֹר חַיִּים:

חַיִּים וְחֶסֶד אֵלֶי זֶה / תַּחֲנוּן שְׁאֲרִית הָעַם הַזֶּה.

גָּשִׁים לְהַקְדִּישׁ בְּקוֹל זֶה / וְקִרָא זֶה אֶל־זֶה:

זֶה יִכְתֹּב יְדוֹ לְקָדוֹשׁ / וְזֶה תִּדְּשׁ לְבַקֵּר יִגְדֹּשׁ.

חטאנו

מִזֶּה וּמִזֶּה שְׁלוֹשׁ קְדוֹשׁ / וְאָמַר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ:

65 קְדוֹשׁ בָּבוֹא אֵלָיו הַקּוֹל / כַּף שִׁבְלֵת יִכְרִיעַ לְשָׁקוֹל.

נִקּוֹת קוֹרְאָיו כְּמַרְעִישֵׁי קוֹל / וְאֶשְׁמַע אַחֲרֵי קוֹל:

קוֹל גְּדוֹל כִּהְשָׁמִיעַ לְרַחוּמִים / קָבְלוּ מְלָכוּתִי מִמְּקוֹרֵי רַחֲמִים.

יִזְכֹּר הַיּוֹם לְסָבִיב מִתַּחֲמִים / אֵל מְלֹךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא רַחֲמִים: חטאנו

זָכַר־לָנוּ בְּרִית אֲבוֹת כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ (ויק' כו מב) וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב.

וְאֵף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֵף אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר:

תחנון ח 62 להקדישך חקמ'נכ 63 בידי ד' | יגדוש: יקדוש ו יחדוש חמ'נכ 67 בהשמיע מנכ | מלכותו זכ

68 תזכור נכ | לסביב: ההר הוסי' נכ

לנו ע"ש עזרא ח כג. 58 כי עמך הסליחה תהלי' קל ד. אדני שמעה... דני' ט יט. 59 פשעינו יהו כעב מחויים ע"ש ישע' מד כב. 60 נחנו ליאור באור החיים איוב לג ל. כי עמך מקור חיים תהלי' לו י. 61 חיים וחסד איוב י יב. אלי זה שמות טו ב. שארית העם הזה זכר' ח יא. 62 גשים להקדיש לומר קדושת השם. וקרא זה אל זה ישע' ו ג. 63 זה יכתוב ידו לקדוש ישע' מד ה. וזה חדש לבקר יגדוש יאסוף, ע"ש איכה ג כג, ר"ל יתגבר בכל יום מחדש לעבודת ה'. ואמר קדוש קדוש קדוש ישע' ו ג. 65 בבוא אליו הקול קול המקדשים שמו. כף שבולת כף המבחן, כנראה על סמך הסיפור על בני אפרים (שופט' יב ו). 66 כמרעיש קול המלאכים הנותנים קול רעש גדול. ואשמע אחרי קול יחזק' ג יב. 67 קול גדול כהשמיע לרחומים ר"ל לאהובים, בשעת מתן תורה, דכתיב (דבר' ה יט) קול גדול ולא יסף. 68 לסביב מותחמים לישראל שקבעו להם גבולות ותחומין מכל הצדדים. וי"מ שהיו מוגבלים מסביב להר, ע"י שינויי נוסחאות.

כשיש ברית מילה נוהגין במנהג פולין להוסיף כאן פזמון זה, ובמנהג אשכנז המערבי אומרים רק הכותרת

סימון: אלעזר סקטן מזק (הדפוס). צמים צכי 7 עושים. 5 מלים בכל טור. — א 2045.

זְכוֹר בְּרִית אֲבִרְהָם וְעַקְדַת יִצְחָק.

וְהָשִׁיב שְׁבוֹת אֱהֱלֵי יַעֲקֹב. וְהוֹשִׁיעֵנו לְמַעַן שְׁמֶךָ:

1 אות בְּרִית בִּינִי וּבִינְךָ אָבִינוּ / לְמִי הַחוֹתֶמֶת הַכֹּר כִּי־אִם בְּבִשְׁרֵנוּ
עִם אוֹהֲבֶךָ כְּרַת בְּרִית תּוֹחֵלְתָנוּ / זְכוֹר אֶל תִּפְרַת בְּרִיתְךָ אֲתָנוּ:

וְשׁוּב בְּרַחֲמִים עַל־שְׂאֵרֵי יִשְׂרָאֵל. וְהוֹשִׁיעֵנו לְמַעַן שְׁמֶךָ:

רַחֲמֶיךָ זְכוֹר לְהַלְבִּין כְּשֶׁלֶג אָדָם / הַבֵּט לְבִרְיַת בְּנֶיךָ נָא תִפְדֶּם
וְהָשִׁיב קוֹל יַעֲקֹב אִישׁ תָּם הַקּוֹדֵם / זְכוֹר עֲדַתְךָ קְנִיַת קָדָם:

5 טַפִּי אוֹהֲבֶךָ עַד בִּינְךָ וּבִינִי־יִדִידֶיךָ / נָא הָרֵם לְאוֹת לְמַשְׁמֶרֶת לַעֲבָדֶיךָ
חֲזֹק דּוֹרֵשׁ דָּמִים שְׁפָכוּ דְמֵי חֲסִידֶיךָ / זְכוֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וְחֲסִידֶיךָ:

ונוהגין להוסיף חרוז מפיוט 'זכור ברית' לרבנו גרשם בר יהודה

דּוֹרֵשׁ דָּמִים דּוֹן דִּינֵנוּ / הָשִׁיב שְׁבָעִתִּים אֶל־חֵיק מַעֲיָנוּ
וְהָשִׁיב חֲנֹם נִמְכָּרֵנוּ וְלֹא בְכֶסֶף פָּדֵנוּ / זְקַף מִקְדָּשֶׁךָ הַשָּׁמַם לַעֲיָנוּ:

כִּי־י בן' || 1 הכר: הכר נא דפוסים 2 ואל תפר בן' 4 הקודם: הקדם דפוסים 5 הרם: הדם ב דפ' 6 דורש: דורש דפ'

1 אות ברית ביני ובינך ברא' יז יא, ועי' בדברים דף ל"א ב' גדולה מילה שנכרתו עליה י"ג בריתות. למי החותמת הכר ברא' לח כה, ר"ל אין חותמת כזו אלא בישראל. 2 עם אוהבך אברהם. תוחלתנו כינוי להקב"ה. זכור אל תפר בריתך אתנו ירמ' יד כא. 3 רחמך זכור תהי' כה ז. להלבין כשלג אודם ע"פ ישע' א יח. הבט לברית תהי' עד כ. קול יעקב ברא' כז כב. איש תם שם כה כז. הקודם ליצירה, עי' בראשית רבה ס"ג ח' (ע' 688) טיפה ראשונה של יעקב היתה. זכור עדתך קניית קדם תהי' עד ב. 5 טיפי אוהבך טיפי דם מילה. לאות משמרת במד' יז כה. 6 דרש דמים תהי' ט יג. זכור רחמך יי' וחסדיך תהי' כה ז.

1 זָכַרְנוּ לָנוּ בְּרִית רֵאשׁוֹנִים כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ (ויק', כו מה)

וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רֵאשׁוֹנִים.

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם

לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים

אֲנִי יי:

בהרבה קהלות הכניסו בימי הבינים פיוט זה או חלק ממנו; המשך הפסוקים בע' 287(2).

סימן: א-צ. צמים צכי ד' עורכים. מספר מלים רופף. סרטול צין הצמים א-ג-7 וכו'. מקורת פיוט זה תלויים צכ"י אצל טאניו נקי משגיאות וליקויים, וכמה מקומות דורשים השלמה או תיקון ע"פ השערה. גם צינאי הצמים כהגו הקהלות לומר רק השורות 25-36, ומקלחן גם 41-44. סודות 25-44: מ 1759.

שָׁמַע יִשְׂרָאֵל יי אֱלֹהֵינוּ יי אֶחָד:

1 אֶקְשָׁטָה כֶּסֶל וְקָרַב / אֶפְנֶה מֶלֶב כָּל אָרֶב
אֶחְסֶה בְּגָאוֹתָיו אֲשֶׁר כָּחָרַב / וְהִיא קִרְיַת שָׁמַע בְּשַׁחַר וּבְעָרָב:

בְּעָרָב שְׁתִּים לְפָנֶיהָ וּשְׁתִּים לְאַחֲרֶיהָ / וּבְשַׁחַר שְׁתִּים לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ
וּבְאֶמְצַע שְׁלֹשׁ בְּרֻכּוֹת לְחֻקֶּיהָ / כְּנוֹשָׂא חֲרָבוֹ מִתְעַרְיָה:

שמע

5 גַּם הַיּוֹם בָּהּ אֶתְגַּבֶּרָה / לְהַדִּיחַ אֶף שׁוֹטֵן וְעֹבֶרָה
כְּחוֹגֵר כְּלִי זֶיֶן לְהִתְגַּבֶּרָה / אֵיחָדָה יְחֻד־שְׁמוֹ כְּחָרַב דּוֹקְרָה:

דּוֹקְרָה שׁוֹטֵן אֶף וְכָל־יֵצֵר הָרָע / וּמַצְלֵת מִקָּטָב וּמְרוּחַ רָע
חֻנָּה מִלֶּאךָ יי סָבִיב לְזִכְרָה לְהִתְאַרֵּעַ / יי יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל־רָע:

שמע

כ"י א (כל הפיוט): ב'דן' (רק 25-36) || 2 ובערב: וערב א 3 ואחת לאחריה: ושתיים לאחריה (!) א 9 הן השלמתי 11 ועל:

1 אקשטה כסל וקרב אכינה כליות ולב (ייתכן שיש כאן הבאה מכוונת מהפיוט הידוע לתפלת גשם לר' אלעזר הקלירי).
כל ארב כל מארב, ר"ל כל מחשבה זרה. 2 בגאותו אשר כחורב דבר' לג כט. 3 בערב שתיים לפניה וכו' משנה,
ברכות א' ד'. 4 ובאמצע שלש ברכות לחוקריה כאילו כל פרשה ופרשה היא ברכה לעצמה. כנושא חרבו
מתעריה יחזק' כא ח"י. 8 חונה מלאך יי סביב תהלי' לד ח. להתארע כדי שיתקיים בך יי ישמרך מכל רע תהלי'

יְהוָה אֱתָה צוּרֵי אֶלְפִתְנוּ בְּאַמְרֶךָ / בְּשִׁיר הוֹקֵם עַל מַאֲמִירֶיךָ
10 יִי צִלְךָ יִי שׁוֹמְרֶךָ / בְּהַכְתָּבָם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

וּבִשְׁעָרֶיךָ יִי עַל יָדְךָ רְשׁוּמִים / וּבֵין עֵינֶיךָ לְטוֹטְפוֹת גְּלוּמִים
וּבִלְכַתְךָ בְּדֶרֶךְ עַל־פִּיךָ שׁוֹמִים / לֹא־תִירָא מִפֶּחַד לִילָה וּמַחֲץ יַעוֹף יָמִים:
שמע

זֶה צִיר נֶאֱמָן בְּכָל הַיּוֹת / עֲלוֹתוֹ לִשְׁחַק לְקַבֵּל תּוֹשִׁיּוֹת
צָפָה שָׁם סוּד אֵלוֹ עֲלִיּוֹת / אֲשֶׁר בְּרַתַּת וְזִיעַ עוֹנִים חַיּוֹת:

15 חַיּוֹת בַּעַת יִקְבְּצוּ פָנֵי אֵל / בְּלִי מִפִּירִים כְּבוֹד אֵל
גְּדוּדִים וּמַחֲנוֹת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל / אוֹמְרִים לַחֲיָה שְׁשֻׁמָּה יִשְׂרָאֵל:
שמע

טוֹבוֹ אֶהְלִי יַחַד / כָּנַע קִצּוֹ לְהִתְאַחַד
פֶּן־יִהְיֶה בָּם כַּחַד / נִסָּה טְלָאִיו יַחַד:

יַחַד לְדַעַת אִם־יִיַּחַדוּ אֵל אֶחָד / בִּיַּחַד לוֹ פָּצוּ בַּפֶּה
20 כְּשֵׁם שְׁאִין בַּלְבָּךְ אֵלָּא אֶחָד / כִּךְ אֵין בַּלְבָּנוּ אֵלָּא יִי אֱלֹהֵינוּ יִי אֶחָד: שמע

כְּהֶאָזִין זֹאת מִהֶם בְּהִנָּעַד / בְּטַח כִּי לַעַד לֹא יִמָּעַד
וּקִידָה וְהִשְׁתַּחֲוִיָּה הַכִּין לְסַעַד / וְגַם בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

על א 13 הויות הנהתי: אויות 16 השלמתי ע"פ השערה, ושם מקום ההשלמה הוא בסוף השורה דוקא 18 נסה טלאיו ביחד פן יהי בם
כחד א: הפכתי לפי צורך הא"ב 20 אלא שמע ישראל יי אלהינו יי אחד א 21 יתמעד א 23 לעולם חס' א 25 בנו

קכא ז. 9 אילפתנו לימדנו. על מאמיריך ישראל, ע"פ דבר' כו יז. 10 יי צלך יי שומרך תהלי' קכא ה. בהכתבם
על מזוזות ביתך ובשעריך דבר' ו ס. 11 ועל ירך... ובין עיניך שם ו ה. גלומים נעשים לגוף של טוטפות.
12 ובלכתך בדרך דבר' ו ז. לא תירא מפחד לילה וכו' תהלי' צא ה. 13 ציר נאמן משה, והלשון ע"פ משלי
כה יג. עלותו לשחק כשעלה למרום. לקבל תושיות חכמה, ע"פ משלי ח יג. 14 אלו עיליות מה שמרחש בשמים.
אשר ברתת וזיע עונים חיות עי' פרקי היכלות ל"א ד' (ורטהיימר, בתי מדרשות, מהד' חדשה, ח"א ע' קטז) א"ר עקיבא
בכל יום ויום מלאך אחד עומד באמצע הרקיע וכל צבא מרום עונין אחריו עד שמגיע לברכו. ברכו את ה' המבורך, וכל שרי
מעלה עונין אחריה ברוך ה' המבורך לעולם ועד. עד שלא יגמור דבריו רועדים ורועשים... ואותה חיה עומדת באמצע הרקיע
עד שרועדים כל שרי מעלה וטפטרים וגדודים וכל המחנות וכל אחד ואחד בעמדו אומר לחיה שמע ישראל..., ועי' ג"כ מדרש
כונן (ילינק, בית המדרש ח"ב ע' 39) בסוף. ותוכן מדרש זה ניתן שורה 15 והלאה. 17 טובו אוהליו יעקב, ע"פ במד' כד ה.
עי' פסח' דף ג"ו א', ובשינוי לשון ברא' רבה צ"ח ב (ע' 1252) ובפור מקורות (ע' סדור עבודת ישראל לר"י בער ע' 82)
בהם מסופרת האגדה על יעקב אבינו בשעה שהיה נפטר מן העולם וקרא לבניו ושאלם שמה יש בלבבכם מחלוקת על הקב"ה,
אמרו לו כשם שאין בלבך מחלוקת כך אין בלבנו מחלוקת אלא ה' אלהינו ה' אחד. באותה שעה אמר הוא ברוך שם כבוד מלכותו
לעולם ועד. תוכן מדרש זה ניתן כאן בשורות 17-22. כנע קצו כשהגיע קצו. להתאחד עם אבותיו. 23 לעולם ועד

שמע וְעַד תִּשְׁמַר לָנוּ כְּחֹמוֹשׁ / שְׂכַל הַקּוֹרְאָה בְּהִנָּץ וּבְאֵמוּשׁ
כָּאֵלוּ מְקִיִּים מִצֹּת לֹא יָמוּשׁ / וְתִשְׁלַג לָמוּ בְּצִלְמוֹן וְתַעַן בְּחֹמוֹשׁ:

25 מִלִּפְנֵי בָּאֲנוּ בְּכַח יְחֻדָּךְ / כִּי־אֵין בָּנוּ בְּמָה לְשַׁחֲדָךְ
כִּי אִם מִלְּכוּתְךָ וּמַעֲבָדֶיךָ / לָכֵן בְּכָל לֵב גִּיחַדָּךְ:

שמע גִּיחַדָּךְ יַחַד גְּדוּלֵינוּ וְקִטְגֵינוּ / מְחַק גָּא שְׁטָרֵי חוֹבוֹתֵינוּ
וּכְתַב בְּסֶפֶר חַיִּים זְכָרוֹנוֹ / וְתִגְזֹר עֲתָה לְהִיטִיב שְׁנוֹתֵינוּ:

30 סִגְלָה אֲשֶׁר־פָּדִיתָ בְּאוֹתוֹת וּבְנִסִּים / בְּשִׁמְךָ חוֹסִים וְעַל־שְׁמֶע פּוֹרְסִים
אֱלֹה בָּרֶכֶב וְאֱלֹה בְּסוּסִים / וְאַנְחֵנוּ בְּשֵׁם־יְיָ אֱלֹהֵינוּ עוֹמְסִים:

שמע עוֹמְסִים בִּירְאָה וּבִפְחָד וּבְרֵעַד / לְעוֹדְדָם * מֵאֲמוֹת לְהַסְעֵד
כְּמוֹ בְּדַבְּרֵי קִדְשֶׁךָ מוֹעֵד / הִמָּה כָּרְעוּ וּנְפְלוּ וְאַנְחֵנוּ קִמְנוּ וְנִתְעוֹדֵד:

פְּסוּ עֲבוֹדוֹת־פְּנִימָה וּשְׁעִירֵי כִפָּרָה / וְאַפֵּס כֹּהֵן לְשִׁכְךָ עֲבָרָה
וְנִשְׁאַרְנוּ כָּלֵב אֲשֶׁה מִצָּרָה / שְׁעוֹנִים בְּאֶמֶר יַעֲנֶה יְיָ בְּיוֹם צָרָה:

שמע 35 צָרָה * בְּהִיּוֹת לִיעֶקֶב / זֶה־יֹאמֶר לִי־אֲנִי בְּלִי לַעֲקֵב
זֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב / וְכֹלֶם שְׁעוֹנִים בְּהִבְטָחַת שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב:

אב"ן: לנו ד' 26 אם חס'ן' | מלכותך: יחודך א' | לכן: בכן ב"ן 27 יחד חס' ד' | נא חס' א' | חובבו א' | זכרונותינו ד' שמנו א' 29 באותות חס'ן': במסות ד': במסות ובאותות אב"ן | בשמך אד': לשמך הגדול ב"ן כלם בשמך חס'ן' 31 עומסים ביראה ובפחד: עומסים על שכמם א' | עודדם א' 32 מועד: הועד א' | המה כרעו ונפלו חס'ן' א' 34 כלב אשה א': כאשר שאר כי"י תשמור לנו קריאת שמע. כחימוש ככלי זיין, עי' תחומא קדושים ו' (דף ל"ח א' בובר) אמר הקב"ה אם שמרתם שלי לקרותה כתיקונה, אף אני אשמור את שלכם. שכל הקוראה בהנץ החמה, כמצות הוהיקין. ובאימוש בערב עם זאת הכוכבים, מל' אמש. 24 כאילו מקיים מצות לא ימוש עי' מנחות דף צ"ט ב' אפילו לא קרא אלא קרית שמע שחרית וערבית קיים לא ימוש, ובאריכות במדרש תהלים א' י"ז (דף ח' ב'). ותשלג למו בצלמון תהלי' טח טו, פי' ותאיר להם בחושך. ותען בחימוש ותענה אותם בזריזות, וכנראה חידש הפייטן את המלה במשמעות זו (עי' ברא' מא לד וחמש את ארץ מצרים, ת"א ויזרון, ועוד במקומות שונים).

25 באנו בכח יחודך בכח העובדה שאנו מיחדים אותך. לשחך לפייס אותך כאילו בשוחד, לשון התלמוד (ברכות דף כ"ה ב'). 26 כי אם מלכותך אלא מה שאנו מקבלים עלינו עול מלכותך ונכיר במעשיך, היינו ומעבדיך איוב לד כה. 27 מחוק גא שטרי חובותינו לקוח מנוסח אבינו מלכנו. וכתוב בספר חיים זכרוננו שם. 29 סגולה שמות יס ה. באותות ובנסים דבר' ד. ול. ועל שמע פורסים קירין ק"ש בברכותיה (במשנה מגלה ד' ג' ועוד). 30 אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם יי אלהינו עומסים תהלי' כא ח, ועומסים פי' נושאים, מזכירים (במקום 'זוכיר' שבכתוב). 31 להסעד לתמוך בהם. המה כרעו... תהלי' טח ט (ובסוף נמצאת חריזה פסולה יעד יעד). 33 פסו תמו. עבודות פנימה שבים הכפורים. 34 אשה מצרה אשה בחבלי לידה, ירמ' מח מא. יענך יי ביום צרה תהלי' כא ב. 35 זה

קיומים אלו כבארַת בְּאַהֲבָה / לְבוֹקֶרֶיךָ אִים בְּמַעַן תְּשׁוּבָה
כְּמוֹ נִמְתָּ קִים וַיִּצִיבָא / אֶל נַעֲרָץ בְּסוּד קְדוּשִׁים רַבָּה:

רַבָּה עֲשִׂיתָ נוֹטָה מְרוֹמָךְ / כְּהִזְהַרְתָּ צוּפִים צְפוּפִים לְעַמֶּךָ
40 וּבָהֶם חִקְקֶתָ לְהִסִּיר וַעֲמָךְ / כֵּן עֲשֵׂה יְיָ לְמַעַן שְׁמָךְ:
שמע

שְׁמָךְ בָּנוּ נִקְרָא רַב-עֲלִילוֹת / כְּתַבְנוּ לְחַיִּים הַיּוֹם וְקִבַּל תְּפִלוֹת
וְהִסִּר כְּעֶסֶף וְרַע מַעֲלָלוֹת / וְאַתָּה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת:

תְּהִלּוֹת דֶּרֶךְ הַקֶּץ רְדוּמִים / חֲשׁוּבִים כְּמִתִּים בֵּין הָאָמִים
44 פָּדִים וְהַחַיִּים וְנִקְהָ מְכַתְּמִים / אֶל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל-כֶּסֶּא רַחֲמִים:

35 אני ה' א' | בלי לעקוב א': בלי לב עקוב שאר כ"י 37 איום: צ"ל קנים

יאמר לוי אני ישע' מד' ה. בלי לעקב בלי מרמה. וזה יקרא בשם יעקב שם. וכולם שעונים כהבטחת שם אלהי
יעקב תהלי' כא ב. 37 קיומים אלו הבטחות אלו. 38 קים ויציבא אמת ויציב. אל נערץ בסוד קדושים רבה
תהלי' פט ה. 39 רבה עשית תהלי' מ ו. נוטה מרומך נוטה שמים, תהלי' קד ב ועוד. כהזהרת צופים צפופים
לעומך... כנראה יש כאן רמז לאחד המאמרים המדברים במלאכי השרת העומדים לפני הקב"ה ומזכין את ישראל (כגון
יר' א' ג' דף ג' ב' הקב"ה אומר למלאכי השרת העמידו בימה יעמדו סניגורין...). 41 רב עלילות רמ' לב יט. 42 ורוע
מעלילות דבר' כז ב ועוד. ואתה קדוש יושב תהלות תהלי' כב ד. 43 תהלות דר יושב תהלות.

2 עֲשֵׂה עֲמָנוּ כְּמוֹ שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ (ויק' כו מד) וְאַף גַּם-זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאַרְץ אֲבִי־הֵם
לֹא-מֵאֲסָתִים וְלֹא-נַעֲלָתִים לְכַלְתָּם לְהַפִּיר בְּרִיתִי אִתָּם. כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיהֶם:

במנהג אשכנז המערבי אומרים רק חשורות הבאות: 3. 5. 6. 10. 11. 9. 8. 12. 17. 22.

(ובק"ק פפד"מ ובקצת קהלות בסדר זה: 6. 5. 3. 9. 8. 11. 12. 10. 16. 17. 22)

3 רַחֵם עָלֵינוּ וְאַל תִּשְׁחִיתֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב (דבר' ד לא) כִּי אֶל רַחוּם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא
יִרְפָּךְ וְלֹא יִשְׁחִיתֶךָ. וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת-בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם:

4 וּמִזֵּל אֶת-לִבְכֵּנוּ לְאַהֲבָה אֶת-שְׁמֶךָ כְּמָה שֶׁכָּתוּב (דבר' ל ו) וּמִלֵּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ
אֶת-לִבְכֶּךָ וְאֶת-לִבִּי וְרַעֲךָ. לְאַהֲבָה אֶת-יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְכֶּךָ וּבְכָל-
נַפְשֶׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:

- 5 הָשֵׁב שְׁבוּתֵנוּ וּרְחַמְנוּ כָּמָה שְׁכָתוֹב (דבר' ל א) וְשֵׁב יי אֱלֹהֶיךָ אֶת־שְׁבוּתְךָ וּרְחַמְךָ. וְשֵׁב וְקַבֵּץ מִכָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצְךָ יי אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה:
- 6 קַבֵּץ נִדְחֵינוּ כָּמָה שְׁכָתוֹב (דבר' ל ד) אִם־יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצָּה הַשָּׁמַיִם. מָשֶׁם יִקַּבֵּץ יי אֱלֹהֶיךָ וּמָשֶׁם יִקְחֶךָ:
- 7 הִמָּצָא לָנוּ בְּבִקְשָׁתֵנוּ כָּמָה שְׁכָתוֹב (דבר' ד כט) וּבִקְשָׁתָם מָשֶׁם אֶת־יי אֱלֹהֶיךָ וּמָצָאתָ. כִּי תִדְרָשְׁנוּ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ:
- 8 מָחָה פִּשְׁעֵינוּ כָּעֵב וְכַעֲנוֹן כְּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ (ישע' מד כב) מִחִיתִי כָעֵב פִּשְׁעֶיךָ וְכַעֲנוֹן חֲטָאתֶיךָ. שׁוּבָה אֵלַי כִּי גָאֻלְתֶּיךָ:
- 9 מָחָה פִּשְׁעֵינוּ לְמַעַנְךָ כְּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ (ישע' מג כה) אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מָחָה פִּשְׁעֶיךָ לְמַעַנִי. וְחֲטָאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר:
- 10 הִלֵּבֵן חֲטָאֵינוּ כְּשֶׁלֵּג וְכֶצֶמֶר כָּמָה שְׁכָתוֹב (ישע' א יח) לְכוּ־נָא וְנוֹכַחְהָ יֹאמַר יי. אִם־יִהְיֶה חֲטָאֵיכֶם כְּשָׁנִים כְּשֶׁלֵּג יִלְבִּינוּ אִם־יֵאָדִימוּ כְּתוֹלַע כְּצֶמֶר יִהְיוּ:
- 11 זָרַק עֲלֵינוּ מִים טְהוֹרִים וְטָהַרְנוּ כָּמָה שְׁכָתוֹב (יחזק' לו כה) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם. מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם:
- 12 כִּפֹּר חֲטָאֵינוּ בַּיּוֹם הַזֶּה וְטָהַרְנוּ כָּמָה שְׁכָתוֹב (ויק' טו ל) כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטָהֵר אֶתְכֶם. מִכָּל חֲטָאתֵיכֶם לִפְנֵי יי תִּטְהָרוּ:
- 13 הִבְיָאֵנוּ (גִּי' תְּבִיאָנוּ) אֶל־הַר קָדְשֶׁךָ וְשִׁמְחָנוּ בְּבֵית תְּפִלָּתְךָ כָּמָה שְׁכָתוֹב (ישע' נד ז) וְהִבְיָאוּתִים אֶל־הַר קָדְשִׁי וְשִׁמְחָתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלוֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל־מִזְבְּחִי. כִּי בֵיתִי בֵּית־תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל־הָעַמִּים:
- 14 שָׁמַע קוֹלֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ חוֹס וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ:
- 15 הִשִּׁיבֵנוּ יי אֱלֹהֶיךָ וְנָשׁוּבָה חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם: (איכה ה כא) (אין במקרא)
- 16 אֲמַרְיֵנוּ הָאֻזִּינָה יי בִּינָה הִגִּיגֵנוּ: (תהל' ה ב)
- 17 יִהְיוּ לְרָצוֹן אֲמַר־יֵינוּ וְהִגִּיוֹן לְבָנוּ לְפָנֶיךָ. יי צוּרֵנוּ וְגֹאֲלֵנוּ: (תהל' יט טז)
- 18 אֶל־תִּשְׁלִיכֵנוּ מִלְּפָנֶיךָ. וְרוּחַ קָדְשֶׁךָ אֶל־תִּקַּח מִמֶּנּוּ: (תהל' גא יג)
- 19 אֶל־תִּשְׁלִיכֵנוּ לַעַת וְקִנְיָה. כְּכֹלֹת כַּחֲנוּ אֶל־תַּעֲזִבֵנוּ: (תהל' עא ט)

- 20 אֶל־תַּעֲזֹבֵנוּ יְיָ. אֱלֹהֵינוּ אֶל־תִּרְחַק מִמֶּנּוּ: (תהל' לח כב*)
- 21 עֲשֵׂה־עֲמָנוּ אוֹת לְטוֹבָה וַיֵּרְאוּ שְׂנְאֵינוּ וַיִּבְשּׁוּ. כִּי־אַתָּה יְיָ עֲזַרְתָּנוּ וְנִחַמְתָּנוּ:
- 22 כִּי־לָךְ יְיָ הוֹחֵלְנוּ. אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנֵי אֱלֹהֵינוּ: (תהל' לח טז*)

אלהינו ואלהי אבותינו
אל תעזבנו. ואל תטשנו.
ואל תכלימנו. ואל תפר בריתך אתנו.
קרבו לתורתך. למדנו מצותיך.
הורנו דרכיך. הט לבנו ליראה את־שמך.
5 ומול את־לבבנו לאהבתך. ונשוב אליך באמת ובלב שלם.
ולמען שמך הגדול תמחל ותסלח לעוֹנֵינוּ.
כפתיב בדברי קדשך. למען שמך יְיָ וסלחת לעוֹנֵי כִי רב הוא:

במנהג פולין אין אומרים כאן אר"א אלא ממשיכין (להלן ע' 290) אר"א סלח לנו

אַוֹרָא

- 1 מְחַל וְסָלַח לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבַיּוֹם הַכְּפוּרִים הַזֶּה.
- 2 וְהַעֲתֵר לָנוּ בְּתַפִּלָּתְנוּ.
- [בק"ק מוסיפין] שָׁאֲנוּ עֲוֵי פָנִים וְאַתָּה רַחוּם וְחַנּוּן אָנוּ קָשִׁי עֶרְף וְאַתָּה אֶרֶץ אַפִּים.
- אָנוּ מְלֹאֵי עוֹן וְאַתָּה מְלֵא רַחֲמִים. אָנוּ יָמִינוּ כְּצֵל עוֹבֵר. וְאַתָּה הוּא וְשִׁנּוּתֶיךָ לֹא יִתְמוּ.

- 5 מְחַה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ.
- וְכוּף אֶת־יִצְרָנוּ לְהִשְׁתַּעֲבֹד־לָךְ. וְהַכְנַע עֲרֻפָּנוּ לְשׁוּב אֵלֶיךָ.
- וְחַדֵּשׁ כְּלִיּוֹתֵינוּ לְשִׁמּוֹר פְּקוּדֶיךָ.

- [בק"ק מוסיפין] וְתַתְּלִבֵּשׁ בְּצִדְקוֹתֶיךָ. וְתַתְּכַסֶּה בְּרַחֲמֶיךָ.
- וְתַתְּעַטֵּף בְּחִנּוּנוֹתֶיךָ. וְתַתְּאָזַר בְּחִסְדוֹתֶיךָ.
- וְתִבָּא לִפְנֶיךָ מִדַּת טוֹבָה וְעֲנוּתֶיךָ.
- 10 וְתַעֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּמִדַּת רַחֲמֶיךָ וְכִרְבִּי חֲסִדֶּיךָ.
- וּמֹל אֶת־לִבְּנוּ לְאַהֲבָה (וְלִירָאָה) אֶת־שְׁמֶךָ.

בְּכַתִּיב בְּתוֹרָתְךָ. וְיָמַל יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת־לִבְּךָ וְאֶת־לֵבֶךָ וְרָעָה לְאַהֲבָה אֶת־יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ
וּבְכָל־נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
סֶלַח לָנוּ. מַחֵל לָנוּ. כִּפֹּר לָנוּ:

א 4831.

הנוסח המקובל במנהג אשכנז

כִּי אָנוּ עֲמָךְ	וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ	אָנוּ בְּנֶיךָ	וְאַתָּה אָבִינוּ
אָנוּ עֲבָדֶיךָ	וְאַתָּה אֲדוֹנֵינוּ	אָנוּ צֹאנְךָ	וְאַתָּה רוֹעֵנוּ
אָנוּ כֶּרֶמְךָ	וְאַתָּה שׂוֹמְרֵנוּ	אָנוּ גִּזְלָתְךָ	וְאַתָּה חֹלְקֵנוּ
אָנוּ קוֹרֶיךָ	וְאַתָּה מוֹשִׁיעֵנוּ	אָנוּ פֹּעֲלֵתְךָ	וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ
אָנוּ סִגְלָתְךָ	וְאַתָּה קְרוֹבֵנוּ	אָנוּ עֲמָךְ	וְאַתָּה מִלְכֵנוּ
אָנוּ רַעֲיָתְךָ	וְאַתָּה דוֹדֵנוּ	אָנוּ מֵאֲמִירֶיךָ	וְאַתָּה מֵאֲמִירֵנוּ:

הנוסח המקובל במנהג פולין

כִּי אָנוּ עֲמָךְ	וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ	אָנוּ בְּנֶיךָ	וְאַתָּה אָבִינוּ
אָנוּ עֲבָדֶיךָ	וְאַתָּה אֲדוֹנֵינוּ	אָנוּ קָהָלְךָ	וְאַתָּה חֹלְקֵנוּ
אָנוּ גִּזְלָתְךָ	וְאַתָּה גֹּרְלֵנוּ	אָנוּ צֹאנְךָ	וְאַתָּה רוֹעֵנוּ
אָנוּ כֶּרֶמְךָ	וְאַתָּה גֹּטְרֵנוּ	אָנוּ פֹּעֲלֵתְךָ	וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ
אָנוּ רַעֲיָתְךָ	וְאַתָּה דוֹדֵנוּ	אָנוּ סִגְלָתְךָ	וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ (גיא קרובנו)
אָנוּ עֲמָךְ	וְאַתָּה מִלְכֵנוּ	אָנוּ מֵאֲמִירֶיךָ	וְאַתָּה מֵאֲמִירֵנוּ:

בפ"פ ובק"ק משמיטין פיסקא זו

אָנוּ עֲזֵי פָנִים	וְאַתָּה רַחוּם וְחַנוּן
אָנוּ קָשִׁי עֶרְךָ	וְאַתָּה אֶרֶךְ אַפִּים
אָנוּ מְלֹאֵי עוֹן	וְאַתָּה מְלֵא רַחֲמִים
אָנוּ יְמִינוּ כְּצֵל עוֹבֵר	וְאַתָּה הוּא וְשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמוּ:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ (י"א אָנָּה)
תְּבוֹא לְפָנֶיךָ תִּפְלֶתנוּ, וְאֶל-תַּתְעַלֵּם מִתַּחֲנוּנוֹ
שְׁאִין אָנוּ עוֹי פָּנִים וְקָשִׁי עָרֶךְ
לוֹמַר לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צְדִיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ.
אֲבָל אֲנַחְנוּ (וְאֲבוֹתֵינוּ) חָטָאנוּ:

סימן: ט"ז

אֲשַׁמְנוּ, בְּגִדְנוּ, גִּזְלָנוּ, דִּבְרָנוּ דָּכִי.
הָעוֹיֵנוּ, וְהַרְשָׁעֵנוּ, וְדָנוּ, חָמְסָנוּ, טַפְלָנוּ שֶׁקָּר.
יַעֲצָנוּ רָע, כִּזְבָּנוּ, לִצָּנוּ, מַרְדָּנוּ, נֶאֱצָנוּ, סָרְרָנוּ, עוֹיֵנוּ, פֶּשַׁעֵנוּ, צָרְרָנוּ, קָשִׁינוּ עָרֶךְ.
רָשַׁעֵנוּ, שַׁחֲתָנוּ, תַּעֲבָנוּ, תַּעֲזָנוּ, תַּעֲתָנוּ.

סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמַּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ.
וְאַתָּה צְדִיק עַל כָּל-תֵּבָא עָלֵינוּ, כִּי-אַמַּת עֲשִׂיתָ וְאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעֵנוּ: (נחמ' ט לג)
הִרְשָׁעֵנוּ וּפֶשַׁעֵנוּ / לָכֵן לֹא נוֹשָׁעֵנוּ / וְתֵן בְּלִבְנוּ לַעֲזוֹב דְּרֶךְ רָשָׁע / וְחִישׁ לָנוּ יֵשַׁע
כַּכְּתוּב עַל-יַד נְבִיאָךְ (ישע' גה ז) יַעֲזוֹב רָשָׁע דְּרָכּוֹ וְאִישׁ אֶן מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְיָשֹׁב אֶל-יְי וּיְרַחֲמֵהוּ וְאֶל-
אֱלֹהֵינוּ כִּי-יִרְכָּה לְסֻלּוֹחַ:

במנהג פולין אומרים כאן פסקא זו

א"א

סָלַח וּמָחַל לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בַּיּוֹם (השבת הזה וביום) הַכְּפוּרִים הַזֶּה / וְהַעֲתֵר לָנוּ בְּתַפְלָתְנוּ / מַחֵה וְהַעֲבֵר
פֶּשַׁעֵנוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ / וְכוּף אֶת-יָצְרֵנוּ לְהַשְׁתַּעֲבֹד-לָךְ / וְהַכְנַע עָרְפֵּנוּ לְשׁוֹב אֵלֶיךָ / וְחַדֵּשׁ כְּלִיזְמוֹתֵינוּ
לְשִׁמּוֹר פְּקוּדֶיךָ / וּמֹל אֶת-לִבְבֵנוּ לְאַהֲבָה (וּלְיִרְאָה) אֶת שְׁמֶךָ / כַּכְּתוּב בְּתוֹרָתְךָ, וּמַל יי אֱלֹהֶיךָ
אֶת-לִבְבְּךָ וְאֶת-לִבְבִּי וְרַעְךָ, לְאַהֲבָה אֶת-יְי אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:

הַזְדוֹנוֹת וְהַשְׁגָּנוֹת אֶתָּה מְכִיר
הָרָצוֹן וְהָאֵס / הַגְּלוּיִם וְהַנְּסֻתִּים / לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וִידוּעִים:
מָה אָנוּ

מָה חַיֵּינוּ / מָה חֲסִידֵנוּ / מָה צְדִיקֵנוּ / מָה יֹשְׁעֵנוּ / מָה כֹּחֵנוּ / מָה גְּבוּרָתֵנוּ

5 וּמָה נֹאמַר לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

הֵלֵא כָל-הַגְּבוּרִים כָּאִין לְפָנֶיךָ / וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כֹּלָּא הֵיוּ

וּנְחָמִים כְּבִלֵי מָדַע / וְנִבְוִיִּם כְּבִלֵי הַשֶּׁכֶל
כִּי רַב מַעֲשֵׂיהֶם תְּהִי / וַיְמִי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ
וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אֵין / כִּי הָכֵל הֶבֶל:
מִה־נֶּאֱמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מְרוֹם / וּמִה־נִּסְפָּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים
הֵלֵא כָל־הַנְּסֻתוֹת וְהַנְּגִלוֹת אֶתָּה יוֹדֵעַ:

במנהג אשכנז המערבי אומרים כאן פיסקא זו

אֶתָּה יוֹדֵעַ רְזִי עוֹלָם / וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָל־חַי:
אֶתָּה חוֹפֵשׁ כָּל־חַדְרֵי בָטָן / וּבּוֹחֵן כְּלִיּוֹת וְלֵב:
אֵין דָּבָר גֵּעֵלָם מִפָּנֶיךָ / וְאֵין נִסְתָּר מִנְּגִיד עֵינֶיךָ:

ברוב הקהלות אין אומרים אלא השורות 21–22

סימון: ח"צ (כפול). [נוסחכר אליהו הזקן]. בכל טור 4 מלים. – א 8820.

אֶתָּה מִבִּין תַּעֲלוּמוֹת לֵב / אָפֶס־לָךְ נְגִלוֹת וְגַם נִסְתָּרוֹת:
בָּאֲנִי בַדְּבָרִים לְפִתּוֹתֶךָ בָּם / בְּרָשָׁעֵנוּ אֶל־תִּפֶּן וְלֹא בְּמַעַלְלֵינוּ:
גִּשְׁתָּנוּ בְּיוֹם־זֶה כִּי־רָא וְחָרַד / גָּאָה כְּרַחוּם לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה־חֶסֶד:
דִּין אֶל־תִּמְתַּח מוֹל־עֶפְרָא וְאַפֵּר / דַּע אַחֲרֵיתֵנוּ רַמָּה וְתוֹלַעָה:
הָאֵם שָׁנְגָנוּ וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ / הֵלֵא־אֶתָּה לְבַד מִבִּין שְׁגִיאוֹת:
וְאַל־תִּחַשֵּׁב לָנוּ כַּעֲשֻׁשׁ בְּזִדּוֹן / וְדוּי שְׁפָתֵינוּ שְׁעָה בְּעַת־רָצוֹן:
זֶה כִּפּוּר־לָנוּ הוֹדַע וְלֹא־הוֹדַע / זָדוֹן וְנִעְלָם עֲשֵׂה וְלֹא־תַעֲשֵׂה:
חֲלָצֵנוּ מִעֲנֹשׁ כָּרַת וּמִיתָה / חֲמַל עַל־חֲמֹר מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ:
טִפְשָׁנוּ בְּרַע־יִצָּר אֲשֶׁר מְנַעַרֵּינוּ / טָמֹן בְּקַרְבָּנוּ כְּרֶשֶׁת לִפְעָמֵינוּ:
יּוֹצֵרֵנוּ וְעוֹשֵׁנוּ יוֹדֵעַ יִצָּרֵנוּ / יִהְיֶמוּ רַחֲמֶיךָ וְאַל תִּשְׁחִיתֵנוּ:
כִּי מִלְּפָנֶיךָ מִי יִסְתָּר / כָּל גְּלוּי־לָךְ כָּאוֹר וְכִצְהָרִים:
לְבֵית־דִּין הוֹרִית אַרְבַּע מִיתוֹת / לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה וּמֵהֶם חֲלָצֵנוּ:
מֵאֵז יִצְרָתָנוּ חֲקָרְתָּנוּ וְתִדַּע / מַעֲשֵׂינוּ כִּי־הֵמָּה עָמַל וְאָוֶן:
נִצַּר נַפְשׁוֹתֵינוּ כִּי־בִידֶךָ כָּל־נַפֵּשׁ / נֶאֱ־תִקֵּר נַפֵּשׁ מִמַּעַיִן־לָךְ נַפֵּשׁ:

אתה מבין ביאור ושינויי נוסחאות ע"י לעיל ע' 48.

15 סְקִילָה שְׁרִיפָה הָרֶג וְחֶנֶק / סוּדָם גְּלִית לְיֹדְעֵי אֲמַתְךָ:
 עַל כָּל-פִּשְׁעֵינוּ אֱלֹהִים כִּפֹּר-לָנוּ / עַל-יָדוּעַ לָנוּ וְעַל-נַעֲלָם מִמֶּנּוּ:
 פִּשְׁעֵינוּ הוֹדִינוּ-לְךָ חוֹקֶר לֵב / פָּדָנוּ מִחַטָּא נִקְנוּ מִצֶּדֶק:
 צוּר אֶל-תִּפְנוּ בְּאֵנוֹשׁ חֲצִיר / צִדְקָה עֲשֵׂה-עִמָּנוּ כַּעֲשִׂיתָ עִם-כָּל-חַי:
 קִדְּמָנוּ בְּנִשְׁפָּה קָרְבָנוּ בְּשׁוּעַ / קָרְבָנוּ אֵלֶיךָ קָשָׁב קָרִיאָתָנוּ:
 20 רִשְׁעֵנוּ אֶל-תִּפְנוּ רַחֲמָנוּ וְנִצְטַדֵּקָה / רַחֲמֶיךָ יִבְאוּנוּ רַחוּם וְחַנוּן:
 שְׁמֶךָ מֵעוֹלָם עוֹבֵר עַל-פִּשָּׁע / שׁוּעָתָנוּ תִּאֲזִין בְּעִמְדָנוּ לְפָנֶיךָ (גִּי' בְּעִמְדָנוּ בְּתַפְלָה):
 תַּעֲבֹר עַל-פִּשָּׁע לַעַם שְׁבִי-פִשָּׁע / תִּמְחָה אֲשַׁמְתָנוּ (גִּי' פִּשְׁעֵינוּ) מִנִּגְדַּי עֵינֶיךָ:

במנהג פולין אומרים כאן

אַתָּה יוֹדֵעַ רְצִי עוֹלָם / וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָל-חַי:
 אַתָּה חוֹפֵשׁ כָּל-חַדְרֵי בָטָן / וּבוֹחֵן כְּלִיּוֹת וְלֵב:
 אֵין דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָ / וְאֵין גִּסְתָּר מִנִּגְדַּי עֵינֶיךָ:

וּבְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

שֶׁתְּסַלַּח-לָנוּ עַל-כָּל-חַטָּאתֵינוּ
 וְתִמְחָל-לָנוּ עַל-כָּל-עֲוֹנוֹתֵינוּ
 וְתַכְפֹּר-לָנוּ עַל-כָּל-פִּשְׁעֵינוּ:

עַל חַטָּא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאֵנָס וּבְרָצוֹן:

וְעַל חַטָּא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב:

עַל חַטָּא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִלִי דַעַת:

וְעַל חַטָּא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שִׁפְתָּיִם:

עַל חַטָּא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוֹי וּבִסְתָר:

וְעַל חַטָּא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוֹי עֲרִיּוֹת:

עַל חַטָּא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַבּוּר פֶּה:

וְעַל חַטָּא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבִמְרָמָה:

עַל חַטָּא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהִרְהוּר הַלֵּב:

וְעַל חַטָּא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאת רֶעַ:

עַל חַטָּא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוַדִּי פֶה:

וְעַל חַטָּא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוַעֲדֵית זְנוּת:

עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִדּוֹן וּבְשִׁנְיָה:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֻזַּק יָד:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטַפְשׁוֹת פֶּה:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטַמְאָת שְׁפָתַיִם:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיִצְרַר הָרֶע:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים:
 וְעַל כָּלֶם (אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סִלַּח לָנוּ. מַחַל לָנוּ. כַּפֵּר לָנוּ:

עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפֵּת שַׁחַד:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַחַשׁ וּבִכְזָב:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלִשׁוֹן הָרֶע:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלִצּוֹן:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמִשָּׁא וּבְמַתָּן:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמִאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנִשְׁף וּבְמִרְבִּית:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנִסְיָת גְּרוֹן:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁיחַ שְׁפָתוֹתַיִנוּ:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁקּוֹר עֵינַיִן:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינִים רְמוֹת:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֻזּוֹת מַצַּח:
 וְעַל כָּלֶם (אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סִלַּח לָנוּ. מַחַל לָנוּ. כַּפֵּר לָנוּ:

עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּפִרְיָקָת עַל:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּפִלְלוֹת:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצַדִּיקַת רֶע:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוֹת עֵינַיִן:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקִלּוֹת רֹאשׁ:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקִשּׁוֹת עֶרֶף:

על חטא שחטאנו לפניך בריצת רגלים להרע:

ועל חטא שחטאנו לפניך ברכילות:

על חטא שחטאנו לפניך בשבועת שוא:

ועל חטא שחטאנו לפניך בשנאת חנם:

על חטא שחטאנו לפניך בתשומת יד:

ועל חטא שחטאנו לפניך בתמהון לבב:

ועל כלם (אלוה סליחות) סלח לנו. מחל לנו. כפר לנו:

ועל חטאים שאנו חייבים עליהם עולה:

ועל חטאים שאנו חייבים עליהם חטאת:

ועל חטאים שאנו חייבים עליהם קרבן עולה ויורד:

ועל חטאים שאנו חייבים עליהם אשם ודאי ותלוי:

ועל חטאים שאנו חייבים עליהם מפת מרדות:

ועל חטאים שאנו חייבים עליהם מלקות ארבעים:

ועל חטאים שאנו חייבים עליהם מיתה בידי שמים:

ועל חטאים שאנו חייבים עליהם פרת וערירי:

ועל חטאים שאנו חייבים עליהם ארבע מיתות בית דין

סקילה. שרפה. הרג. וחנק. על מצות עשה ועל מצות לא תעשה. בין שיש בה קום עשה. ובין שאין בה קום עשה. את הגלגלים לנו ואת שאינם גלגלים לנו. את הגלגלים לנו כבר אמרנו לפניך. והודינו לך עליהם. ואת שאינם גלגלים לנו לפניך הם גלגלים וידועים. כדבר שנאמר הנסמרות לי אלהינו. והגלגלות לנו ולבנינו עד עולם. לעשות את כל דברי התורה הזאת:

במנהג אשכנז המערבי מוסיפין

ואתה רחום מקבל שבים / ועל-התשובה מראש הבטחתנו
ועל-התשובה ענינו מיחלות לך:

ודוד עבדך אמר לפניך (תהי' יט יג) שגאות מי-יבין מנסתרות נקני: נקני יי אלהינו מכל-פשעינו וטהרנו מכל-טמאותינו. חלק עלינו מים טהורים וטהרנו. בכתוב על-יד נביאך (יחזק' לו כה) ורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם. מכל טמאותיכם ומכל-גלגליכם אטהר אתכם:

הַנִּשְׁמָה לָךְ / וְהַגּוֹף פָּעֵלְךָ / חוֹסֶה עַל עַמְלֶךָ:

סיעון: ח-3. -צלורת שליטים. - א 2669.

אִיּוֹם וְגוֹרָא / מִשְׁפֹּט יוֹם בּוֹעֶרָה / מִי יִשְׁמַע וְלֹא יִירָא:
בְּשִׁבְתְּךָ עַל כִּסֵּא דִין / לְהָבִיא הַכֹּל בְּדִין / וּפְשָׁעֵיהֶם מוֹדִים:
הַנִּשְׁמָה יָרִיבוּ / וְזֶה לְזֶה אֲמָרִים יִשִּׁיבוּ / וְלִפְנֵי רַחוּם יִקְרִיבוּ:

דָּבָר יִשִּׁיב בְּשֵׁר / פָּנֵי אָדוֹן וְשֵׁר / אוֹתִי מֶה תִּיָּסֵר:
5 הַנֶּפֶשׁ הֵיטָה מִתְמַדָּת / דְּבָרָת וּמִכְחָדָת / וּבְבוֹשָׁה אוֹתִי מַעֲמָדָת:
הַנִּשְׁמָה מִנִּי עָפָה / לֹא עָשִׂיתִי חֲנוּפָה / וְלֹא הִתְאַוֵּיתִי לְנֶאֱפָה:

זֹאת הַנֶּפֶשׁ תֹּאמַר / הַגּוֹף שֶׁקָּרָא אִמֶּר / הִקְשֵׁב מִנִּי מֵאִמֶּר:
חֲבוּשָׁה בְּקֶרְבוֹ הֵייתִי / וּכְצִפּוֹר טְהוֹרָה בּוֹ גִּפְחָתִי / וּבְמַעֲשָׂיו טִנְפָתִי:
הַנִּשְׁמָה טִמְאַנִּי בְּאִשְׁמוֹ / לָמָּה תִּקְשִׁיב נְאֻמוֹ / וּתְרִיבֵנִי עִמּוֹ:

10 יַעַן הַגּוֹף וַיִּדְבֵּר / פָּנֵי מִיִּשְׁרָיִם דּוֹבֵר / כְּזָב הַנֶּפֶשׁ תִּדְבֵּר:
כִּי לוֹלִי נִשְׁמָה / לֹא עָשִׂיתִי מְאוּמָה / וְלֹא נִמְצָא בִּי אִשְׁמָה:
הַנִּשְׁמָה לֹא גִזְלָתִי וְלֹא אִשְׁמָתִי / מִיּוֹם עֲזָבָה אוֹתִי / וּכְאֵבָן דּוֹמָם הִשְׁלַכְתִּי:

כִּי־נִצַּח וְדַמּוּס ר* (כל הפיוט); מ' (1-9-16-18-24-26); כך (1-9-22-24-25); פ (1-6-9-15) || 1 ומי לא יירא פ
2 על כסא: כסס מ' | הכל: כל מ' | מודין כך 3 וזה וזה מ' | ולפני: לפניך נכך | יקריבו נכך: יקריבו פמ' יחשבו צר*
5 הנפש: היא מ'נך' | דוברת: כזב הוט' פ 6 ומיום מני: ומני אם פ 7 הגוף שקר: כזב הגוף צר* 8 וכצפור חס' כך

הַנִּשְׁמָה לָךְ וְהַגּוֹף פָּעֵלְךָ -- הַקְדָּמָה לְיִכּוּחַ בֵּין גּוֹף לְנִשְׁמָה. וְכָל הַפִּיּוֹט מְבוֹסֵס עַל הַמֵּאֵמֶר סִנְהֵד דָּף צ"א א' אִמֶּר לִיה
אֲנִטוֹנִינּוּס לְרִבִּי. גּוֹף וְנִשְׁמָה יְכוּלִין לִפְטוֹר עֲצָמָן מִן הַדִּין. כִּי־צִד. גּוֹף אוֹמֵר נִשְׁמָה חֲטָאָה, שְׁמִיּוֹם שְׁפִירְשָׁה מִמִּנִּי הַרִינִי מוֹטֵל כֹּאבֵן
דּוֹמָם בְּקֶבֶר. וְנִשְׁמָה אוֹמֵרֶת גּוֹף חֲטָא, שְׁמִיּוֹם שְׁפִירְשָׁתִי מִמִּנּוּ הַרִינִי פּוֹרַחַת בְּאוֹרֵר כְּצִפּוֹר. אִמֶּר לִיה אֲמַשּׁוּל לָךְ מִשֵּׁל לְמָה הַדְּבָר
דּוֹמָה, לְמַלְךְ בֶּשֶׁר וְדָם שֶׁהִיָּה לוֹ פֶּרֶדֶס נָאָה וְהִיָּה בּוֹ בְּכוֹרוֹת נָאָה וְהוֹשִׁיב בּוֹ שְׁנֵי שׁוֹמְרִים אֶחָד חִיגֵר וְאֶחָד סוּמָא. אִמֶּר לוֹ חִיגֵר
לְסוּמָא בְּכוֹרוֹת נָאָה אֲנִי רוֹאָה בְּפֶרֶדֶס, בָּא וְהִרְכִּיבֵנִי וְנִבְיָאָם לֹא־כֵלָם. רִכַּב חִיגֵר עַל גְּבִי סוּמָא וְהִבְיָאוּם וְאֶכְלוּם. לִימִים בָּא בַּעַל
הַפֶּרֶדֶס אִמֶּר לָהֶן בְּכוֹרוֹת נָאָה הֵיכֵן הֵן, אִמֶּר לוֹ חִיגֵר כְּלוּם יֵשׁ לִי רִגְלִים לַהֲלֵךְ בָּהֶן, אִמֶּר לוֹ סוּמָא כְּלוּם יֵשׁ לִי עֵינַיִם לִרְאוֹת.
מֶה עָשָׂה, הִרְכִּיב חִיגֵר עַל גְּבִי סוּמָא וְדָן אוֹתָם כֹּאחֵד, אֵף הִקְבִּיָּה מִבֵּיא נִשְׁמָה וְזוֹרְקָה בְּגוֹף וְדָן אוֹתָם כֹּאחֵד, שְׁנִאֲמַר (תְּהִל' ג ד)
יִקְרָא אֶל הַשְּׁמַיִם מִעַל וְאֶל הָאָרֶץ לְדִין עִמּוֹ. יִקְרָא אֶל הַשְּׁמַיִם מִעַל זֶה נִשְׁמָה, וְאֶל הָאָרֶץ לְדִין עִמּוֹ זֶה הַגּוֹף.

מָלַל תָּשִׁיב נִשְׁמָה / מֵה תִּדְבֹּר מְרָמָה / נוֹצֵר מֵאֲדָמָה:
נִפְחָתִי בְּךָ בְּטִהְרָה / וּבְגִוָּף הָיִיתִי עֲצוּרָה / אָנוּסָה וְצָרוּרָה:
15 שְׁבַעַתְנִי מְרוֹרִים / וְהִחַטָּאתִי בְּדִבְרִים / וְעַכְשָׁו תִּדְבֹּר שְׁקָרִים: הנשמה

עֲזוּז יִקְשִׁיב דְּבָרֵיהֶם / וּמִתְנֹף מְלִיָּהֶם / יִחַיֵּב שְׁנֵיהֶם:
פָּעָלָם יִחְזָה / וַיִּבְיֵאֵם זֶה בָּזָה / וּבְדִין אוֹתָם יִבְזָה:
הנשמה צִיץ חֲצִיר יִבֵּשׁ / פָּנֵי אֵשׁ אוֹכְלָה אֵשׁ / יִבוֹשׁ וַיִּתְּפִישׁ:

קָשָׁה הוּא הַיּוֹם / כִּי יוֹשֵׁב אֵיִם / וּמִחַפֵּשׁ מַעֲשֵׂה כָּל יוֹם:
20 רְדוּמֵי קְבָרִים / בְּקוֹל שׁוֹפָר מִתְעוֹרְרִים / וּבְמִשְׁפָּט מִתְחַבְּרִים:
הנשמה רִשְׁעַת כָּל אָדָם / וְגַם כָּל מַעֲבָדָם / רְשׁוּמִים וְחַתוּמִּים בִּידָם:

שׁוֹפֵט בְּרַחֲמָיו יַעַשׂ / וּכְמַעַלְלֵינוּ אֵל יַעַשׂ / וְאֵל יִשְׁפָּטֵנוּ בְּכַעַס:
שָׁחַד אֵין לְפָנָיו / בָּאוּ וְנִחַלָּה פָּנָיו / וְנִזְכִּיר צִדְקַת אֱמוּנָיו:
תּוֹחֶלֶת אֵין בָּנוּ / אִם כָּרַע מַעַלְלֵינוּ / תְּרִיבֵנוּ אֲדוֹנֵינוּ:
25 תַּעֲשֶׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ / תִּרְחַמְנוּ בְּיוֹם וַעֲמָךָ / חוֹסֶה עַל עַמָּךָ: הנשמה

[תִּזְרַק עָלֵינוּ טְהוֹרִים מִים / וְנִהְיֶה מִחֻטָּא נִקְיִים / וְתִכְתְּבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים:]

9 ותריבהו צ 10 כזב הנפש: הנפש כזב פ שוא הנפש נ 12 אשמתי נ: אכלתי צר* | דומם ר* דומה נפ דומיה צ 13 מלל מלים פ | מרמה: מאומה צ ערמה פ 14 בך חס' צ | אנוסה: ענושה נפ | ועכשו: ועתה נ | תדבר: עלי הוס' נפ 15 יחייבו נ 18 ציץ: גובל הוס' 1 19 כי... יום: יושב ומחפש איום מעש כל יום נ | 22 אל תעש כך | תשפטנו כך 23 ונזכיר: להזכיר ר* 24 בנו: לנו צר* | אם כמעללינו אלהים תריבנו מ' 25 תעש מ' | תרחם כך | וחוסה יי כך 26 חס' צר* כך | מים טהורים מ': הפכתי בגלל החרוז

1 איום וגורא (ל' חבק' א ז) משפט יום בוערה ע"ש מלאכי ג יט כי הנה היום בא בוער כתנור, וכוונתו אל יום הדין (בוערה במקום בערה). 5 ומכחדת מעלימה את חטאה. 6 לא עשיתי חנופה ע"ש ישע' לב ו לעשות חונוף. 10 מישרים דובר ישע' לג ט. 12 וכאבן דומם השלכתי ע"ש חבק' ב יט. 13 מה תדבר מרמה ע"ש ירמ' ט ז ועוד. נוצר מאדמה ע"ש ברא' ב יט. 14 ובנוך בנופר. 15 שבעתני מרורים ע"ש איכה ג טו. 18 ציץ חציר יבש ע"ש תהל' קג טו. ישע' טו ו. פני אש אוכלת אש פני השכינה, ע"פ המאמר יומא דף כ"א ב' שש אשות הן... ויש אש אוכלת אש דשכינה.

בק"ק אמרו תוכחה זו, והיום נהגין באשכנז לומר הכותרת בלבד

סימון: א-3 מוטולט. טרשור. - א 8819. מנחם סטירה העברית יע.

לְבִדְךָ נִקְרָאתָ / חֲנוּן וְרַחוּם / וּמִרְבֵּה סְלִיחָה:

אֶתָּה מִבֵּין	סָרַעְפִּי לֵב	וְעִשְׂתּוֹנוֹת אָנוּשׁ:
אָנוּשׁ תּוֹלַעָה	מִחֹלֶל בְּעוֹן	וּמִנֹּת אַחֲרֵיתוֹ:
אַחֲרֵיתוֹ לְמוֹת	וּתְקוֹתוֹ לְהִבָּל	וְאַתָּה חַי לְבִדְךָ: לבדך
בַּמָּה יִזְכֶּה	מַעֲלָלִיו אָנוּשׁ	וְכָל-מַעֲשָׂיו בְּשֶׁת:
בְּשֶׁת מִפְּעָלָיו	כִּי כָל-יָמָיו	רִיק וְגַם-בִּהְלָה:
בִּהְלָה הִמָּה	וּכְרוּחַ יִחְלָפוּ	וְאַתָּה חַי לְבִדְךָ: לבדך
גְּבַה־רוּחַ אִם-יְהִי	יִתְבּוֹנֵן בְּעֵקֶב	תְּקוֹת גָּלְמוֹ:
גָּלְמוֹ לְדוּמָה	יִתֵּן לְרָמָה	וַיִּשְׁפֹּל גְּבָהוֹ:
גְּבָהוֹ יִכְנַע	כִּי כְרוּחַ יַעֲבֹר	וְאַתָּה חַי לְבִדְךָ: לבדך
דִּין אִם תִּמָּתַח	מוֹל אָנוּשׁ חָצִיר	יָבוּל כְּמוֹ-דָּשָׁא:
דָּשָׁא כִּי-נִמְשָׁל	יְמוֹלֵל וַיִּבֶשׁ /	וְאַפְּעַ דְּמִיוֹנוֹ:
דְּמִיוֹנוֹ כְּנִבָּל	נִשְׁבֵּר כְּמוֹ חֶרֶשׁ	וְאַתָּה חַי לְבִדְךָ: לבדך

כִּי-י אִוְרִימִי כ'כ"א ודפוס ה' (כל הפיוט); ז (1-15. 55-66) דין (1-15. 61-66) ש (1-24. 52-66) ק (1-21. 61-66);
 1 (1-6. 61-66) כך (1-6) || 3 ותקוֹתוֹ: וסופו ז 4 יזכּה: גער הוֹס' ה' | יזכּה במעלליו כ'ש 5 כִּי: וגם א' | וגם
 בהלה: ובהלה וח'כ'א 6 המה: הם ה' | וכרוּחַ: וכצל כ'ה' 8 לדומה...לרמה: לרמה...לדומה חןכ' | יתן: מוכן דכ' |
 וישפל: ויוכנע אדחנכ' 9 יוכנע: יושפל אדחנכ' | כי כרוּחַ (ברוח): וכרוּחַ זא' כי רוח ה' 10 אנוש חציר: חציר
 אנוש ה' 11 כִּי: כן ז | ואפע: ואפס ה'א' 12 נשבר כמו: נמשל אח 14 תקוֹתוֹ: אחרייתו ה' 45 איננו: בקבר ק

1 אתה מבין סרעפי לב מחשבות לב, ע"ש תהלי' צד יט ברב שרעפי בקרבי. ועשתונות אנוש עצות, מחשבות, ע"ש
 תהלי' קמו ד אבדו עשתונותיו. 2 מחולל בעון ע"ש ישע' נג ה והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו. 6 וכרוּחַ
 יחלופו ע"ש איוב ד טו ורוח על פני יחלוף. 7 יתבונן בעקב תקות גלמו יחשוב על שבר תקות הגוף. 8 לדומה
 לשאול. 10 אנוש חציר ע"ש תהלי' קג טו אנוש כחציר ימיו. 11 ימולל ויבש תהלי' צ ו. ואפע אפס, לי ישע' מא כד.
 12 דמיונו כנבל. נשבר כמו חרש ע"ש ישע' ל יד ושברה כשבר נבל יוצרים... ולא ימצא במכתו חרש... 13 הבל
 הבלים הוא קהלי' א ב, וע"ש תהלי' קמד ד אדם להבל דמה. 14 וימיו כצל שם: ימיו כצל עובר. 16 ובסחורת יד ע"ש
 יחזק' כז טו סחורת ידך. באלה וכחש ע"ש תהלי' נט יג ומאלה ומכחש יספרו. 17 יד לפה ע"ש איוב כא ה. כל יגיעו
 עמל ואון ע"ש תהלי' צ י והבהם עמל ואון. 18 ויבוש מעצתו ע"ש הושע י וויבוש ישראל מעצתו. 21 מתכלה כרגע

הָבֵל הַבָּלִים הוּא הָבֵל תִּקְנוֹתוֹ הָיָה הַיּוֹם ¹⁵	אָדָם בְּעוֹדוֹ וַיָּמִיו כָּצֵל וּמָחָר אֵינֶנּוּ	וּבְמוֹתוֹ הָבֵל: הָיָה כִּלְאָה הָיָה: וְאַתָּה חַי לְבַדְּךָ: לבדך
וּבִסְחוּרַת יָד וַיִּתֵּן יָד לַפֶּה וְאָזָן יִחְשֹׁב	בְּאֶלֶה וּבְכַחַשׁ כִּי כָל־יִגְיעוּ וַיְבוֹשׁ מַעֲצָתוֹ	יֵשָׁא וַיִּתֵּן: עָמַל וְאָזָן: וְאַתָּה חַי לְבַדְּךָ: לבדך
זְמַנִּים סוּפֵר זְמַנִּים אִם הוּא ²⁰ זֹאת חֲכָמָתוֹ	יָמִים וְלֵילֹת אֶת־יּוֹם מוֹתוֹ מִתְכַּלֶּה כְּרָגַע	וְעֵתִים זְמַנִּים: חֲכָמָתוֹ הִיא זֹאת: וְאַתָּה חַי לְבַדְּךָ: לבדך
חֲטָא אִם יִסִּיתָנוּ חֲטָא הוּא פָּעֵלוֹ חַיָּיו כִּי־הֵמָּה	כִּי כָל־מַעֲשָׂיו וְעִנְיָנוֹ כַּעַס כַּחֲצִיר גִּגוֹת	עוֹן אֲשֶׁר חָטָא: כִּי־רוּחַ חַיָּיו: וְאַתָּה חַי לְבַדְּךָ: לבדך
טְמֵאָת יִלְדוֹתוֹ ²⁵ טְפָחוֹת יָמָיו טָמוֹן חֲבָלוֹ	וְשִׁנּוּתָיו כְּמוֹ־הֶגְהָ וְגַם בְּתַחֲתִיּוֹת אֶרֶץ כִּי הוּא בְּנִקִּיק סִלַּע	וַיָּמִיו טְפָחוֹת: חֲבָלוֹ טָמוֹן: וְאַתָּה חַי לְבַדְּךָ: לבדך
יּוֹכַח בְּמִכָּאוֹב יּוֹדָה רָשָׁעוֹ יִרְפָּא מִחֲלָיו ³⁰	עַל מִשְׁכָּבוֹ בְּחֻזֵּק חֲלָיו וַיִּשְׁכַּח מְזוֹרוֹ	וּמַעֲשָׂיו יוֹדָה: וְאִזּוֹ יִרְפָּא: וְאַתָּה חַי לְבַדְּךָ: לבדך

1 ידו כ" | וכחש ו"א" 17 יגיעו: ימיו ח 19 ימים ולילות: לילות וימים כ"א" ימים חס' ק 20 אם חס' ה' | היא חס' ה'
21 מתכלה: ומתכלה ש פני מתכלה ק 22 אשר חטא או"ש: אם חטא ח וחטא כ'כ"א"ה' 23 הוא: אם ה' | כעס: הבל ו"כ"
רוח: ברוח ו"כ" 25 טומאה ברודי | טפחות כ"א" | 26 טפחות כ"א" | בתחתית ו"כ"א" | ארץ חס' מ' 27 בנקיקי א"
28 יוכיח ח"א"כ" | בתחתית ו"כ"א" | ארץ חס' מ' 27 בנקיקי א" 28 יוכיח ח"א"כ" | ובמעשיו מ' 30 וישכח: וישן

ע"ש במד' טז כא ואכלה אותם כרגע. 23 ועניניו כעס קהל' ב כג. 24 כחציר גנות תהל' קטו. 25 ושנותיו כמו הגה
ע"ש תהל' צ ט כלינו שנינו כמו הגה. וימיו טפחות ע"ש תהל' לו ו הנה טפחות נתתה ימי. 26 בתחתיות ארץ (לי תהל'
קלט טו ועוד) חבלו טמוֹן ע"ש איוב יח י טמוֹן בארץ חבלו. 27 בנקיק סלע ע"ש ירמ' יג ד ועוד. 28 יוכח במכאוב
על משכבו ע"ש איוב לג יט והוכח במכאוב על משכבו. 29 יודה רשעו ע"ש תהל' לב ה אודה עלי פשעי. 31 דוברות
בים ע"ש מ"א ה כג, והוא מין תמורת אניה עשויה מקורות מחוברות. 32 בעת ישור כי יראה. יקרא בחזקה ע"ש יונה

כִּי כָאֲגִיזוֹת כַּעֲס בַּעַת יְשׁוּר כְּרָגַע עַת יְנוּחַ	דְּבָרוֹת בֵּינָם יִקְרָא בְּחֻזָּקָה יַחֲטֵא בִּיּוֹצְרוֹ	בַּעַת יָבֵא כַּעֲס: וַיָּשׁוּב־אֵף כְּרָגַע: וְאַתָּה חַי לְבַדְּךָ:
לַעַת יַעֲקֹל דְּרָךְ לְקָאוֹ יָשׁוּב לְמָוֶת אַחֲרִיתוֹ	יָשׁוּב לְאוֹלָתוֹ וַיּוֹסִיף חֲטָאִים וְסוּפוֹ לַעֲפָר	כְּכֹלֵב לְקָאוֹ: וְאַחֲרִיתוֹ לְמָוֶת: וְאַתָּה חַי לְבַדְּךָ:
מִבְּצָרִים וְחֻמוֹת מְדוֹת יְכוֹנֵן מְלוֹנוֹ קֶבֶר	וּמַחְנִים יִבְנֶה וּבְתִי גִזִּית מַחֲלוֹת עֶפֶר	וְגַם בֵּית מְדוֹת: וְזֶה בֵּית מְלוֹנוֹ: וְאַתָּה חַי לְבַדְּךָ:
נֶאֱצוֹת מִשְׁמִיעַ נִגְדֶּךָ כִּי הוּא נַחֲמֶת בְּחַיִּיו	בְּכָל יוֹם כָּאֵין וְכָאֵפֶס כִּי תוֹהוֹ הֵמָּה	וּבְכָל עַת נִגְדֶּךָ: וְעָלִיו נַחֲמֶת: וְאַתָּה חַי לְבַדְּךָ:
סִפְרוֹ חֲתוּם סֵדֶר שְׁנוּתִיו סוֹף כָּל דָּבָר	כִּי כָל מַעֲשָׂיו מִנִּי רֵץ קָלוֹ לְמַשְׁפֵּט יוֹבָא	כְּתוּבִים עַל־סֵדֶר: מִבְּטָן וְעַד סוֹף: וְאַתָּה חַי לְבַדְּךָ:

וישכח ו³¹ בעת: כי ה' 32 בעת חס' א: בעת כי ה' | ישור: יבא ושור ו'כ' 33 עת: כעת חור' עת כי ה' יחטא ו'ח-כ': יחטא שאר כיי' | ביוצרו א'כ': ביצרו שאר כיי' 34 ישוב: ושב ה' | על קיאו א' 36 לעפר ישוב ה' 37 וחומות ה': חס' שאר כיי' | וגם מחנים א' 39 קבר: בקברו ו'כ' לקבר ה' 40 נאצות אמ' ו'כ' 41 עליו מ'כ' 43 ספרו: ספר א' 44 ועד אמ' כ'א': עד שאר כיי' 45 יובא או'חמ'א': יבא שאר כיי' 46 עמך ברודי: חס' כיי' 47 העקוב מ'כ' 48 ואתה: וסלה ה' 49 וגם בכל: ובכל ח' 50 רשתו: חבלו מ'א' 52 מרבה: ירבה כ' לרבה ש' 53 כי: בו אמ'

ג ח ויקראו אל אלהים בחזקה. וישוב אף כרגע רמו לתהל' לו כי רגע באפיו. 33 כרגע עת ינוח ר"ל אם עבר זעם. יחטא ביוצרו שוב הוא חוטא לה' (וי"ג יחטא ליצרו, ר"ל גותן ליצרו לחטוא). 34 לעת יעקל דרך לא ילך בדרך ישרה, ע"ש שופט' ה' ו ארחות עקלקלות. ישוב לאולתו ככלב לקיאו ע"ש משלי כו' י ככלב שב על קאו כטיל שונה באולתו. 37 מבצרים וחומות ומחנים יבנה ע"ש ישע' כה יב ומבצר משגב חומותיך, ובמד' יג יס הבמחנים אם במבצרים. וגם בית מדרות ע"ש ירמ' כב יד האומר אבנה לי בית מדרות. 38 ובתי גזית ע"ש עמוס ה' יא בתי גזית בניתם ולא חשבו בם. 39 מחילות עפר ע"ש ישע' ב יט, וגם מלה תלמודית היא, כגון פסח' דף פ"ו א' מחילות מתחת ההיכל. 40 נאצות נחמ' ט יח ועוד. 43 כי כל מעשיו כתובים על סדר ע"פ אבות ב' א' וכל מעשיך בספר נכתבין. 44 מני רץ קלו ע"ש איוב ט כה וימי קלו מני רץ. 46 'עמך' כמסת שמרת, גזות, ע"ש דבר' לב לד הלא הוא כמוס עמדי. ועל יד עמסת כדי לבחון אותם. 47 לב עקוב ע"ש ירמ' יז ט עקוב הלב מכל ואנוש הוא מי ידענו. 48 ואתה תדענו שם. 49 בכל פשע בכל

עֲשׂוֹנוֹת לְבוֹ עֲמִסָּה לְתוֹכָהֶן עֶקֶב הַלֵּב /	עֲמָהּ כְּמִסָּה כִּי אֶתָּה תִּבְחַן וְאֶתָּה תִּדְעֶנּוּ	וְעַל יָד עֲמִסָּה: סוּד לֵב עֶקֶב: וְאֶתָּה חַי לְבִדָּה: לבדך
פֹּנֶה בְּכָל פֶּשַׁע פֶּשַׁע בְּאַרְחוֹתָיו פְּרוּשָׁה הִיא לוֹ	וְגַם בְּכָל צַעַד וְגַם בְּמַצְעָדָיו לְמַשְׁכּוֹ בְּרִשְׁתּוֹ	יְרֵבָה פֶּשַׁע: רִשְׁתּוֹ פְּרוּשָׁה: וְאֶתָּה חַי לְבִדָּה: לבדך
צוּבֵר כֶּסֶף צַעַד מִיִּשְׂרָאֵל צֶדֶק לְפָעֲמָיו	מְרֵבָה-לוֹ עֶשֶׂר בַּעַת כִּי יְרוּץ אִזּוֹ יוֹעִילָנוּ	וְנִשְׁפֹּט בְּכָל צַעַד: וְאִזּוֹ יִרְדֹּף צֶדֶק: וְאֶתָּה חַי לְבִדָּה: לבדך
55 קוֹל יִשְׁמִיעַ בְּלִחַשׁ קָרוֹב הוּא לוֹ קִנְיֵי בְתֻשׁוּבָה	וְאִזּוֹ יַעֲתֵר בַּעַת יִקְרָאֵנוּ כִּי כִצֵּל יָמֵי	פָּנֵי אֱלֹהֵי קָרוֹב: אִזּוֹ יֹאמֶר קִנְיֵי: וְאֶתָּה חַי לְבִדָּה: לבדך
רֹאֵה יָמֵי אָדָם רַבִּים רַחֲמָיו 60 רָגֹז בַּל-תַּעֲרִיר	צָבָא עָלֵי אֶרֶץ מְקַרֵּב רְחוּקִים פָּנֵי מִתְנַתֵּק בְּרָגַע	וְרַחֲמָיו רַבִּים: בְּרַחֲמִים וְלֹא בְּרָגֹז: וְאֶתָּה חַי לְבִדָּה: לבדך
שׁוֹר נָא בְּעֵינָיו שׁוֹפֵט הָאָרֶץ שְׁפִטָּנוּ כְּצִדְקָתָהּ	בַּעַת כִּי נַעֲמֵד בְּכַעַס בַּל תִּרְיֵנוּ כִּי מֵאֵד צִדְקָתָהּ	לְפָנֶיהָ שׁוֹפֵט: בְּרַחֲמִים שְׁפִטָּנוּ: וְאֶתָּה חַי לְבִדָּה: לבדך
תִּפְלָה תִּקַּח תְּרֵבָה לַעֲשׂוֹת 65 תּוֹחֲלָתָנוּ אֶתָּה	תְּשׁוּבָה תִּרְצֶה צִדְקָה בַּעֲדָנוּ לְבִד בָּהּ נִזְכִּירָה	מְחִילָה תִּרְבֶּה: אֱלֹהֵי תּוֹחֲלָתָנוּ: וְאֶתָּה חַי לְבִדָּה: לבדך

55 אלוה: אל אזח אלהי ו"כ"א 56 ואז זחור" קנני שא': קננו שאר כ"י, וכן 57 57 ימינו חמ"י ימיו א 58 ראה ח
59 רחמיך אמ"כ"א 60 כרגע זא" 61 נא חס' ש 62 הארץ: כל הארץ דוח | בכעס: ברוגז | בל: אל מ"כ' חס'
ק | תריבנו: תריבנו זא" 63 כצדקתך: בצדקך אזא" 66 נזכיר קמ"

פסיעה (ל' ש"א כ ג כי כפסע בינו ובין המות). ירבה פשע ע"ש משלי כט טז ברבות רשעים ירבה פשע. 50 רשתו פרושה
ע"ש יחוק' יב יג ופרשתי את רשתי, וכדומה. 51 למשכו ברשתו ע"ש תהל' י ט במשכו ברשתו. 52 צובר כסף ע"ש
איוב כז טז אם יצבור כעפר כסף. 56 יאמר קנני ע"ש משלי ח כב ה' קנני ראשית דרכי. 58 רואה הקב"ה ימי אדם
צבא עלי ארץ ע"ש איוב ז א הלא צבא לאגוש עלי ארץ. 59 ברחמים ולא ברוגז ע"ש חבק' ג ב ברוגז רחם מזכור.

במנהג פולין אין אומרים פיוט זה, ובמנהג באשכנז המערבי המאוחר נוהגין לומר רק 1-4, 21-24

וְאַתָּה רַחוּם מְקַבֵּל שְׂבִיִּים. וְעַל הַתְּשׁוּבָה מְרַאשׁ הַבְּטָחָתָנוּ. וְעַל הַתְּשׁוּבָה עֵינֵינוּ מִיְּחֻלּוֹת לָךְ:
כְּפָתוּב עַל יַד נְבִיאָךְ (הוֹשֵׁעַ יֵד ב) שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יְיָ אֱלֹהֶיךָ. כִּי כָשַׁלְתָּ בְּעֹנֶךָ:

בקצת קהלות אשכנז נוהגין לומר במקומו

א-א

אֵל תִּירָא יַעֲקֹב. שׁוּבוּ שׁוֹבְבִים שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שְׁמֵר יִשְׂרָאֵל:

קיוון: א-3 כפול. - א 5965.

אֲמַרְתִּי לַפּוֹשְׁעִים	אֲכַלָּה פִּשְׁעִים	שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל
בְּשִׁתְּנוּ יְדוּעִים	בְּמַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים	וְאֵיךְ נָשׁוּב
גִּדְּתִי לְגֹאֲלִי	גָּשׁוּ אֵלַי	שׁוּבוּ שׁוֹבְבִים
דָּפִית מַעֲגָלִי	דָּחָה מַעֲלִי	וְאֵלַיךְ נָשׁוּב
הֲלֹא בְּמַחֲשָׁבָה	הוֹרִיתִי תְּשׁוּבָה	שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל
וּמֵאַנּוּ לְקִשְׁבָּה	וְהִרְגַּתְנוּ מְשׁוּבָה	וְאֵיךְ נָשׁוּב
זְכוֹת קֶדְמוֹנִים	זָכַרְתִּי לְאַמּוֹנִים	שׁוּבוּ שׁוֹבְבִים
חֲפִשְׁנוּ מֵאֲדָמוֹנִים	חֹקֵר טְמוֹנִים	וְאֵלַיךְ נָשׁוּב
טָרַח וּכְעָסִים	טָרַדְתִּי מֵעֲמוּסִים	שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל
יִקְשׁוּנוּ עֲכָסִים	יַחֲתוּנוּ מִכְּעִסִּים	וְאֵיךְ נָשׁוּב
כָּלֵמַת אֲנָחָה	כָּעַב נִמְחָה	שׁוּבוּ שׁוֹבְבִים
לְנִפְשֵׁנוּ שִׁמְחָה	לְעֹנוּתֵינוּ סְלִיחָה	וְאֵלַיךְ נָשׁוּב

כִּי אֲדוּחַק כִּי מִיִּי; סִצָּף; גִּסְף לָהֶם נִכַּךְ (רק 1-4, 21-24), ז' (1-8, 21-24) || 2 ידועים: יודעים ה' / ואיך: ואלו
וכן להלן) ק 3 לגואלי ה' / גשו: נא הוסי' דכ" 4 דפיית: דופי נכך ה' / נשובה (וכן להלן) סצ 5 בתשובה ה' 6 לקשבה:
לקשבה דחסצף הקשיבה מ' / והרגתנו: וקראתנו ח 7 זכרתי: חיפשתי מ' / לנאמנים ק 10 יקשונ... יחתוני כ"

אמרתי לפושעים דושיח בין הקב"ה לישראל, שבכל בית של הפיוט קורא הקב"ה לישראל לתשובה (בטור 1) והם
מתיאשים ממנה (בטור 2) והוא חוזר ומעודדם (בטור 3) ובסוף הם מסכימים לשוב (בטור 4).
2 בשתנו ידועים ר"ל הגנו מכירים בבשתנו, דוגמת ישע' נג ג איש מכאובות וידוע חלי. 3 גדת' הגדתי. 4 דפיית
מעגלי עיוות דרכינו (ידפייה' במקום דפי). 5 הלא במחשבה הוריתי תשובה כשבראתי אותה קודם בריאת העולם.
6 לקשבה להקשיב. והרגתנו משובה סטייתנו מדרך ה' (ע"ש ירמ' יד ז כי רבו משובותינו וכדומה). 8 חפשונו
מאדמונים מוציאנו לחירות ממלכות אדום. חוקר טמונים נסתרות. 9 טורח וכעסים שנגרמו על ידי העונות. טרדתי

שחרית ליום כפור

מְחִיתִי פֶשַׁע	מַעַם נוֹשַׁע	שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל
נִמְקְנוּ בְּרָשָׁע	נִרְחַקְנוּ מִיֶּשַׁע	וְאַיֶּךְ נָשׁוּב
15 סְלִיחָה אָלְבֹשׁ	שׁוֹטְנֵיכֶם אֶכְבֹּשׁ	שׁוּבוּ שׁוֹבְבִים
עֲצָבוּתֵנוּ תַּחֲבֹשׁ	עֲוֹנוֹתֵינוּ תַּכְבֹּשׁ	וְאַיֶּךְ נָשׁוּב
פְּנִיתִי לְעֶרְעֵר	פֶּתַחְתִּי שַׁעַר	שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל
צָמְתָנוּ כְּבַעַר	צָרְרוּנוּ מִזֶּעַר	וְאַיֶּךְ נָשׁוּב
קִבַּלְתִּי שׁוּעָה	קִרְבֹּתִי יְשׁוּעָה	שׁוּבוּ שׁוֹבְבִים
20 רָחַקְנוּ מִרְשָׁעָה	רוֹכֵב שְׂבָעָה	וְאַיֶּךְ נָשׁוּב
שָׁמַץ אֲנֵעֹל	שָׁלַמְעִנִי אֶפְעֹל	שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל
שָׁחַתְנוּ לְמַעוֹל	שָׁבְרָנוּ עַל	וְאַיֶּךְ נָשׁוּב
תָּצְלוּ מִחֶפֶר	תַּחֲקוּ בְּסֹפֶר	שׁוּבוּ שׁוֹבְבִים
תִּמְצִיאֵנוּ כֹּפֶר	תִּסְלַח וּתְכַפֵּר	וְאַיֶּךְ נָשׁוּב

בְּכָתוּב בְּדִבְרֵי קִדְשֶׁךְ (איכה ה כא). הָשִׁיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנִשְׁוֹבָה חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

12 לנפשותינו מ' | לעונותינו (לעוננו זכ') סליחה: להנחילנו סליחה מ'סצף' 15 סליחה: סותי מ'סצ | אכבש סצ:
 לבוש ה' אבוש שאר כ"י 16 עצבותינו: עצירתנו מ' עצבוננו סצ 18 צומתנו כבער: צומתנו בבער סצ צמתנו בער ה'
 21 אנעול: אנעול סצ 23 תוצלו מחפר: תשועתם (תשועתכם ה' תשועה ה') אספר נמ'ה' | תוחקו: תוחק ה' תוחקו
 לחיים זמ' 24 תמציאנו: תשמיענו ה'

גרשתי. מעמוסים משיאל העמוסים מני בטן (ישע' מו ג). 10 יקשונו עכסים כבלים, ע"ש משלי ז כב וכעכס אל מוסר
 אויל, שפירושו כבל לפי דעת המפרשים העבריים, ע"י ס' השרשים לר"י אבן ג'נאח ע' 367 והרד"ק במקום. יחתונו יחידו
 אותנו. 11 כעב נמחה ע"ש ישע' מד כב. 13 מחיתי פשע שם. מעם נושע דבר' לג כט. 14 ניקנו ברשע ע"ש
 ויק' כו לט ימקו בעונם. נרחקנו מישע ע"ש ישע' גט יא נקות... לישועה רחקה ממנו. 15 סליחה אלבוש אעטה בגדי
 סליחה, וי"ג סותי אלבוש (ע"ש ברא' מט יא), פי' בגדי, ר"ל בגדי נקם. שוטניכם אכבוש וי"ג 'אבוש' (ר"ל אוביש?)
 או (נכון יותר) לבוש, פי' כדי שיבושו. 16 עצבותנו יגוננו. 17 פניתי לערער ע"ש תהל' קב יח פנה אל
 תפלת הערער. 18 צומתנו כלינו. צררנו מנער ע"ש תהל' קכט א רבת צררוני מנעורי. 20 רוכב שבעה שאתה
 רוכב בשבעה רקיעים. 21 שמץ אנעול שמצה וקלון (מלה זו נמצאת במשמעות זו אצל הפייטנים לעתים, וכמעט תמיד בקשר
 להסרתו (כגון 'שמץ טהר'), וכנראה כאן בתמונת קרע שהקב"ה מבטיח לחקן. וי"ג אנעול, ר"ל הקב"ה גועל את החטא ולכן הוא
 פועל כדי להעביר אותו מהעולם. 22 למעול ר"ל למעול מעל בה'. שברנו עול ע"ש ירמ' ב כ כי מעולם שברתי עולך.
 23 מחפר מבושה (המלה מחודשת היא ע"י הפייטנים מל' בושה וחפרה, ירמ' טו ט). תוחקו בספר ר"ל בספר החיים ע"ש
 איוב יט כג מי יתן בספר ויחקו. 24 תמציאנו כפר ע"ש איוב לג כד.

נוהגין לדלג על הפיוס הבא, ובפולין אומרים רק הכותרת

אַל תִּירָא יַעֲקֹב שׁוּבוּ שׁוֹבְבִים שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל:
הִנֵּה לֹא־יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: (תהלים קכא ד)

סימן: ח"צ כפול. -- י 1610.

שובו שׁוֹבְבִים.	יום אַמִּיץ זֶה. לְאַהֲבֵי אֲמָרִים.
שובה יִשְׂרָאֵל.	יום בָּחוּר זֶה. לְבָרֵךְ עַם זֶה.
שובו שׁוֹבְבִים.	יום גָּדוֹל זֶה. לְגֵאוֹל גְּאוּלִּים.
שובה יִשְׂרָאֵל.	יום דְּרוֹשׁ זֶה. לְדַע כִּי הוּא אֵל.
שובו שׁוֹבְבִים.	5 יום הָדוּר זֶה. לְהוֹלִכֵי בְתָמִים.
שובה יִשְׂרָאֵל.	יום וְנֶאֱמָן זֶה. לְיֹדְאֵי וְגֹאֲלֵי.
שובו שׁוֹבְבִים.	יום זָכִי זֶה. לְזִכּוֹת בְּתָמִים.
שובה יִשְׂרָאֵל.	יום חֲדָוָה זֶה. לְחֻקֵּי כְלִיּוֹת וְלֵב.
שובו שׁוֹבְבִים.	יום טָהוֹר זֶה. לְטָהָר טְהוּרִים.
שובה יִשְׂרָאֵל.	10 יום יָחִיד זֶה. לְיֹדְעֵי הָאֵל.
שובו שׁוֹבְבִים.	יום כָּפוּר זֶה. לְכַפֵּר חַטָּאִים.
שובה יִשְׂרָאֵל.	יום לְבָרִית מִבֵּית זֶה. לְלַמֵּד בּוֹ יִשְׂרָאֵל.
שובו שׁוֹבְבִים.	יום מַחֲסֶה זֶה. לְמַחֲוֵל פְּשָׁעִים.
שובה יִשְׂרָאֵל.	יום נֶאֱמָן זֶה. לְנוֹקֵם וְנוֹטֵר.
שובו שׁוֹבְבִים.	15 יום שְׁשׁוֹן זֶה. לְשִׁמְחַת סְגוּלִים.
שובה יִשְׂרָאֵל.	יום עֲנֻה זֶה. לְעוֹרֵר רַחֲמִים.

כ"י אחקכ'א*א^{סצ}; ש (רק 1-8. 19-20) ן (1-4) ץ 1 אמרים: אומרים חקשן 1 עם זה: עם אל סצ 4 דרוש: דגול סצ | לידע כי הוא אל: לדרוש האל סצ 6 ונאמן: ועד סצ 7 זכי: זכור ש | לזכות בתמים כ' לזכות בתמים א* לזכור בתמים ש 8 לחוקר: לחקור שכ' לחדוש סצ 9 טהורים: טמאים א^{סצ} 12 מביט חס' סצ | בו חס' סצ 14 נאמן: נאה כ' 15 סגולים: גילים קא^{סצ} 16 לעורר רחמים: לעם אשר יחל סצ 17-18 חס' קא^{סצ} 17 פאר: פוקדכ' | לפקוד סצ

יום אמיץ זה ר"ל יום מאמץ. לאוהבי אמרים לאוהבי התורה (תהל' קיט קסה) שנאמר עליה אמרות ה' אמרות טהורות (תהל' יב ז). 5 להולכי בתמים תהל' פד יב. 7 לזכות בתמים לנקות. 8 לחוקר כליות ולב ירמ' יז י. 12 לברית מביט ע"ש תהל' עד כ הבט לברית. ללמד בו יושר ללמד זכות. 14 לנוקם ונוטר ע"ש נחום ע ב גוקם ה' לצריו ונוטר הוא לאויביו.

יום פֶּאֶר זֶה. לְפֹקֶד פְּדוּיִים. שובו שׁוֹבָבִים.
 יום צָהֳלָה זֶה. לְצוּעֲקֵי פְנֵי אֵל. שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל.
 יום קָדוֹשׁ זֶה. לְקָרֵב רְחוּקִים. שובו שׁוֹבָבִים.
 20 יום רְחוּם זֶה. לְרַבּוֹת מְחִילָה. שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל.
 יום שְׁלוֹם זֶה. לְשׁוֹאֲלֵי שְׁלוֹם. שובו שׁוֹבָבִים.
 יום תָּמִים זֶה. לְתִשׁוּבַת לֵב. שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל.

18 צהלה: צעקה ח 19 קדוש: קרוב קש'א'' 20 רחום: רצון סצ 21 לשואלי שלום אקא'':
 לשואלי שלומים שאר כ"י

במנהג אשכנז המערבי ממשיכין כאן

א-א

הַשִּׁיבֵנו אֱלֹהֶיךָ וְנִשְׁוֹבָה [תִּדְּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם] שׁוֹבֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְהַפֵּר כַּעֲסֶךָ עִמָּנוּ.
 כִּי אַתָּה רֹצֵחַ בְּתִשְׁוֹבָה. וְעַל הַתִּשְׁוֹבָה מֵרָאשׁ הַבְּטַחְתָּנוּ:

במנהג פולין ממשיכין מכאן

כְּכָתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל עַד יְיָ אֱלֹהֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ בַּעֲוֹנֶךָ:
 וְנִאֲמַר. קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל-יְיָ אֱמָרוּ אֵלָיו כָּל תִּשְׁאָ עוֹן וְקַח טוֹב וְנִשְׁלָמָה פְּרִים שְׁפָתֵינוּ:
 (הושע יד ב-ג)

במנהג פולין מוסיפין כאן

וְאַתָּה רְחוּם מְקַבֵּל שָׁבִים. וְעַל הַתִּשְׁוֹבָה מֵרָאשׁ הַבְּטַחְתָּנוּ. וְעַל הַתִּשְׁוֹבָה עֵינֵינוּ מִיַּחְלוֹת לָךְ:

וּמֵאַהֲבָתְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שָׁאֵהֲבָת אֶת-יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ. וּמִחֲמֶלְתְּךָ מְלַכְנוּ שְׁחַמְלֵת עַל-בְּנֵי בְרִיתְךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ
 אֱלֹהֵינוּ אֵת (יום השבת הזה [לקדשה ולמנוחה] ואת) יום [צום] הַכַּפּוּרִים הַזֶּה לְמַחִילַת חַטָּא וְלִסְלִיחַת
 עוֹן וּלְכַפֶּרֶת פֶּשַׁע:

סימן: ט"ז צ"ט. א-1624.

1 יוֹם אֲשֶׁר אֲשַׁמְנוּ יִצְחָל וַיִּסְגֵּר / הַיּוֹם תִּסְלַח לְכָל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְר הַגֵּר.
 כְּכָתוּב בְּתוֹרָתְךָ. וְנִסְלַח לְכָל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְר הַגֵּר בְּתוֹכָם כִּי לְכָל הָעָם בִּשְׁנָה: (כמדב' טו כו)

כ"י אברודוחקונכ'ס || 1 אשר חס' א' 2 שמך: דברך ק' | יאמן: בנו חוס' ב 3 געלנו חקיר: געלנו מצותיך חן גיעולנו ק
 1 יום אשר אשמנו יוצלל יושלך במצולה. ויוסגר שלא יצא עוד לעולם. 2 בגדנו שבגדנו כך. 3 געלנו חוקיך

- 2 יום בְּגִדְנוּ תִשָּׂא וְתִסְלַח / הַיּוֹם שְׁמֶךָ יֵאֱמָן אֶל טוֹב וְסִלַּח.
בְּכַתוּב בְּדַבְרֵי קִדְשֶׁךָ. כִּי אַתָּה אֲדֹנֵי טוֹב וְסִלַּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קוֹרְאֶיךָ: (תהלי' פו ה)
- 3 יוֹם גַּעַלְנוּ חֲקִיךָ שִׁכַּח וַעֲזֹב / הַיּוֹם רַחֲמֵנוּ וְנָשׁוּב וְדַרְךְ רִשְׁעֵנוּ נַעֲזֹב.
בְּכַתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. יַעֲזֹב רִשְׁעֵנוּ דַרְכּוֹ וְאִישׁ אֶחָד מִחֲשָׁבוֹתָיו. וְיָשֵׁב אֶל־יְיָ וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ
כִּי־יִרְבֶּה לְסִלּוּחַ: (ישע' נה ו)
- 4 יוֹם דְּפִינוּ אָנָּה שָׂא נָא / הַיּוֹם קָשֶׁב תַּחֲנוּגֵינוּ וּבְתַחֲנוּן סִלַּח נָא.
בְּכַתוּב בְּתוֹרָתְךָ. סִלַּח נָא לַעֲזוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חֶסְדְּךָ. וְכֹאשֶׁר נִשְׁאַתְ לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם
וְעַד־הַנֶּה: וְשֵׁם נֶאֱמַר. וַיֹּאמֶר יְיָ סִלַּחְתִּי כְּדַבְרְךָ: (במדב' יד יט-כ)
- בַּעֲבוּר כְּבוֹד שְׁמֶךָ / הַמָּצֵא לָנוּ מוֹחֵל וְסוֹלַח / סִלַּח נָא לְמַעַן שְׁמֶךָ:

במנחם פולין גוהנין לולג על השורות 5-7

- 5 יוֹם הַזֹּדְנוּ בְּרִיתְךָ לְהַפִּיר / הַיּוֹם צוּל עוֹן יִבְלַע וּכְרָחוּם כִּפֹּר.
בְּכַתוּב בְּדַבְרֵי קִדְשֶׁךָ. וְהוּא רַחוּם יִכְפֹּר עוֹן וְלֹא יִשְׁחִית וְהִרְבֵּה לְהָשִׁיב אָפּוֹ וְלֹא יַעֲזִיר כָּל חַמְתּוֹ:
(תהלי' עח לח)
- 6 יוֹם וַעֲוִיתָנוּ יִשְׁכַּח וַיִּתְּעַב / הַיּוֹם פִּשְׁעֵינוּ מִחַה כָּעֵב.
בְּכַתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. מַחֲיִתִּי כָעֵב פִּשְׁעֶיךָ וְכָעֵן חַטֹּאתֶיךָ שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גֹאֲלֶיךָ: (ישע' מד כב)
- 7 יוֹם זְדוֹנֵנוּ הַעֲבֵר כָּעֵן / הַיּוֹם עֲנֵנוּ כִּיּוֹם רִדְתָּךְ בָּעֵן.
בְּכַתוּב בְּתוֹרָתְךָ. וַיִּרַד יְיָ בָּעֵן וַיִּתְּיַצֵּב עִמּוֹ שֵׁם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְיָ. וַיַּעֲבֵר יְיָ עַל פְּנוֹי וַיִּקְרָא יְיָ אֶל
רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶץ אֲפִים וְרַב חֶסֶד וְאַמֶּת: נֹצֵר חֶסֶד לְאֱלֹפִים נִשְׂא עוֹן וּפִשַׁע וְחַטָּאָה וְנִקְיָה.
(שמות לד ה"ו)
- בַּעֲבוּר כְּבוֹד שְׁמֶךָ / הַמָּצֵא לָנוּ רַחוּם וְחַנּוּן / רַחֵם נָא לְמַעַן שְׁמֶךָ:

שכח: שכח בדנכך | ונשוב חס'ך | 4 אנא חס' קס | שא נא: סלח נא הוס'ך | תחנונו: שועתנו ז קריאתם ב תחנונו ד
5 עון: חטא נכך: חס' אדוהקנס יבולע עון ז | 6 יושכח: יושכח (ישכח) חקיסנכ | פשעינו: וחטאותינו הוס'ך דך וחטאינו
הוס'ך ק | כעב: כענן וכעב ז | 7 כענן: כעב וכענן דנכך | רדחך: רדחך ס | 8 חנן ז | תזכר: זכור בז | לעונותינו ח
(שמות לד ה"ו)

שכח ועזוב שיישכח שגעלנו חוקיך. | 5 בריתך להפר ע"ש דבר' לא סז ועוד. צול עון יבולע העון יבולע במצולה.
6 ויעותנו עותנו.

8 יום חַנּוּךְ עָנוּ בַעֲדָנוּ תִּזְכֹּר / הַיּוֹם סָלַח לַעֲוֹנוֹ וְחָטָא אֶל תִּזְכֹּר.
כְּכָתוּב בְּדִבְרֵי קֹדֶשׁ. אֶל-תִּזְכֹּר-לָנוּ עֲוֹנוֹת רָאשׁוֹנִים. מִהֵר יִקְדָּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דָלוּנוּ מְאֹד:
(תה"ל עט ח)

9 יום טְעוּתָנוּ יִבְקֶשׁ וְאֵין / הַיּוֹם נָאֻם הַקָּם יִבְקֶשׁ עוֹן וְאֵין.
כְּכָתוּב עַל יַד נְבִיאָךְ. בְּיָמִים הָהֵם וּבַעֲת הַהִיא נֹאֻם-יְיָ יִבְקֶשׁ אֶת-עוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינוּ וְאֶת-חַטָּאת
יְהוּדָה וְלֹא תִמְצָאֶנָּה. כִּי אֶסְלַח לְאִשֶּׁר אֲשָׁאִיר: (ירמ' ג כ)

10 יום יִדְרֹשׁוּךְ מִצָּרָךְ וּמִטָּהֶר / הַיּוֹם מְכַל-חַטָּאתֵינוּ אוֹתָנוּ תִּטְהַר.
כְּכָתוּב בְּתוֹרָתְךָ. כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטָהַר אֶתְכֶם. מְכַל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהַרְוּ:
(ויק' טז ל)

11 יום כָּל תְּשֹׂא עוֹן בְּתַחֲנוּן אֲבֹטָה / הַיּוֹם לְשׁוּעָתָנוּ אֵין הִטָּה.
כְּכָתוּב בְּדִבְרֵי קֹדֶשׁ. הִטָּה אֱלֹהֵי אֲוֹנָךְ וְשָׁמַע. פָּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שְׁמִמָּתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר-נִקְרָא שְׁמֶךָ
עָלֶיךָ. כִּי לֹא עַל צְדָקָתֵנוּ אֲנַחְנוּ מִפְּלִיִּים תַּחֲנוּנֵינוּ לִפְנֶיךָ כִּי עַל-רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים:
אֲדֹנָי שְׁמַעָה אֲדֹנָי סְלַחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֶל-תַּאֲחֶר לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵי כִּי שְׁמֶךָ
נִקְרָא עַל-עִירְךָ וְעַל-עַמְּךָ: (דני' ט יח-יט)

בַּעֲבוּר כְּבוֹד שְׁמֶךָ / הַמָּצֵא לָנוּ שְׁמֵעַ תְּפִלָּה / שְׁמַע תְּפִלָּתָנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:

לחטאתינו ד לעונותינו ולחטאותינו ב | חטא: וחטאינו ק וחטאתינו זחן | לא תזכר ז 9 יבוקש: ישוכה ס | נאם: יי הוסי' ק
הקם ונכך: חס' שאר כ"י 10 ידרשוך: יחד ידרשוך ב | אותנו חס' א 11 עון חס' בזנכס | בתחנון חס' ק | אונך ז
8 חנוך ענו בעדנו תזכור מה שהתחנון בפניך משה הענו בעדנו. 10 מצרף ומטהר ע"ש מלאכי ג ג וישב
מצרף ומטהר כסף. 11 כל תשא עון הושע יד ג.

מי אל כְּמוֹךְ

סימון: א"צ (נחצכו ר' אלעזר צ"ר קליז). על סדר זכרות העמידה לימות החול. --א 1506.

מִי אֵל כְּמוֹךְ	אֵהְלֶלְךָ בְּקוֹל רֶם / מִגֵּן אֲבִרָהֶם
מֵאֲכ	בְּיָדְךָ מִמָּתִים / מִחַיָּה הַמָּתִים
מֵאֲכ	גִּדְלָךְ אֲדָרֶשׁ / *הַמָּלָךְ *הַקָּדוֹשׁ

כ"י הג"ל: גס צ || 3 גדלך: גדולתך ק

אהללך בקול רם על סדר זכרות העמידה לימות החול.
2 בידך ממתים ע"ש תה"ל יז יד ממתים ידך ה', לפי הפירוש המקובל (עי' פירש"י) יה"ר שיהא חלקי מהמתים ביד ה', שהוא
מחיה המתים. 3 המלך הקדוש (כך בכ"י) כנראה תיקון מאוחר של הגירסא המקורית האל הקדוש, כפי שהיתה בא"י.

במנהג אשכנז המערבי נוהגין לדלג בשבת על השורות 4-14

מִי אֵל כָּמוֹךָ	דּוֹרֵשׁ אֲמַרֵי דַעַת / חוֹנֵן הַדַּעַת
מֵאֲכ	5 הָאוֹמֵר שׁוֹבָה / הָרוֹצֶה בְּתִשׁוּבָה
מֵאֲכ	וּמוֹחֵל וְסוֹלֵחַ / הַמֵּרְבֶּה לְסִלּוֹחַ
בפולין מדלגין על השורות 7-18	
מֵאֲכ	נָךְ וּמִתְהַלֵּל / גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל
מֵאֲכ	חוֹבֵשׁ וּמִבְּלָה / רוֹפֵא חוֹלֵי
מֵאֲכ	טוֹב יָמִים וְשָׁנִים / מְבַרֵךְ הַשָּׁנִים
מֵאֲכ	10 יְהִי לְיִשְׂרָאֵל / מְקַבֵּץ נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל
מֵאֲכ	כוֹנֵן כֶּסֶם מְשַׁפֵּט / *הַמְלִיךְ* הַמְשַׁפֵּט
מֵאֲכ	לֶךְ לְבַדְךָ מִיְּחִידִים / מְכַנִּיעַ זָדִים
מֵאֲכ	מְדַבֵּר וּמְקִים / מְבַטֵּחַ לְצַדִּיקִים
מֵאֲכ	נוֹתֵן אוֹר יוֹמִים / ** בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם
מֵאֲכ	15 סֹלַח לְנִדְגָלָה / שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה
מֵאֲכ	עֲלִיּוֹן אֲמוֹנוֹת / סוֹלֵחַ עֲוֹנוֹת
מֵאֲכ	פִּיגּוֹ תְּפִלָּה יְמִלֵּל / לְמַקְדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל
מֵאֲכ	צִפָּה נָא בְּמַאֲבָד / שְׁאוֹתֶךָ [לְבַדְךָ] בִּירְאָה נַעֲבֹד

4 דורש: דרוש דחנ 5 רוצה ד 8 ומכלה נכ 10 נדחי עמו ישראל בח 11 כס משפט: כס ומשפט אבדנכ כס
למשפט וק כסאו למשפט ז 12 לך לבד אחנך לבד לך ס 13 מבטח: משען ומבטח כך 14 אלהי דור ובונה ירושלם סצ
16 באמונות בזל לעונות אבדוכסצ 17 תפלה ימלל: תפלות ימלל ד תהלה ימלל בק סליחה שואל ק 18 במאבוד:
במאד כ מאד נל לבדך חס' ז

דורש אמרי דעת ע"ש משלי כג יב ואונך לאמרי דעת. 8 חובש ומבלה ע"ש איכה ג ד בלה בשרי ועורי, והענין ע"פ
הושע ו א כי הוא טרף וירפאנו יך ויהבשנו. רופא חולי עמו ישראל. 10 יה לישראל ע"ש ישע' כו ד כי ביה ה' צור
עולמים, ר"ל ה' בטחון לישראל. 11 כונו כס משפט ע"ש תהי' ס ח כונו למשפט כסאו. המלך המשפט כנראה שוב
תיקון, במקום הגירסא הארצישראלית אוהב המשפט (ע"י שכתר, JQR כ' X ע' 657. מאן, HUCA כרך II, ע' 306). 14 נותן אור
יומים נותן התורה הנקראת אור (משלי ו כג), והיא קדמה לבריאת עולם אלפים שנה, ע"פ דרשת חז"ל ויקר' י"ט א' ע' תיג,
ויומו של הקב"ה אלף שנים (שם). בונה ירושלם בכי"י מח' רומא: אלהי דוד ובונה ירושלם, לפי נוסח הברכה העתיקה בא"י.
15 סלח לנדגלה לישראל, ע"ש שה' ש ו ד איומה כנדגלות. 16 עליון אמונות ע"ש דבר' לב ד אל אמונה ואין עול. כנראה
השלים הפייטן את הא"ב בשורות נוספות, ואינו ברור לאיזו ברכה רומז חרוז זה (לפי השערת רוז"ה הוא כנגד חתימת
האל הסולחן, בה חתמו חוגים מסויימים את וידוי היחיד, ואינו מסתבר מדוע העמיד אותו הפייטן באמצע). 17 למקדש
ישראל כנגד קדושת היום בשבת ויר"ט. 18 במאבוד באבדן ישראל הנקרא צאן אובדות (ירמ' נ ו), והמלה מחודשת
היא. שאותך ביראה נעבוד נוסח ברכת העבודה בא"י (ובאשכנז תפסוה בתוספת 'לבדך' כידוע).

שחרית ליום כפור

מי אל כְּמוֹךָ

מא"כ

מא"כ

מא"כ

קול רִנָּה וְתוֹדוֹת / הַטּוֹב לָךְ לַיהוּדוֹת

20 רַם בָּרַךְ קָהֵל הַמוֹנִי / יִבְרַכְךָ יי

שְׁכִינְתְּךָ שָׁלוֹם / עוֹשֶׂה הַשָּׁלוֹם

בפולין מוֹסִיפִין שוֹרֵה זו

תָּבֵא בְּרָכָה אֲלֵיכֶם / וְנֹאמַר תְּפִלָּה עֲלֵיכֶם

בפולין מוֹסִיפִין שוֹרֵה זו

מא"כ

[תַּעֲבֹר עַל פֶּשַׁע / לַעֲם שְׁבִי פֶשַׁע

כַּפְתּוֹב עַל יַד נְבִיאָךְ. מִי־אֵל כְּמוֹךָ נִשָּׂא עוֹן וְעֹבֵר עַל־פֶּשַׁע לְשֹׁאֲרֵי נִחְלָתוֹ. לֹא־הִחֲזִיק לַעֲד

אִפּוֹ כִּי־חִפֵּץ חֶסֶד הוּא: יָשׁוּב יִרְחַמְנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנֵינוּ וְתִשְׁלִיךְ בְּמַצְלוֹת יָם כָּל־חַטָּאתָם:

[וְכָל־חַטָּאת עִמָּךְ בֵּית־יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלִיךְ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר לֹא־תִכָּרוּ וְלֹא־יִפְקְדוּ וְלֹא־יַעֲלוּ

עַל־לֵב לַעֲוֹלָם]: תִּתֵּן אֲמֶת לִיעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתָּנוּ מִימֵי קֶדֶם:

(מיכה ז יח"כ)

20 קהל חס' חקס | כאמור יברכך יי ס | לאחר 20 הוס' בכי"י דלקמן: רחמיך יקדמו לתחנוני / יאר יי | שדי סלח לעוני / ישא

יי | שומע שועת עמי / ושמו את שמי וחקנכך שלום ליטע בהמוני / פניו ישא יי ס צ 21 שכינתך שלום: תבשרנו (תבשר

ז) בשלום (שלום זק) וזקנכך תפרוש עלינו שלום סצ | עושה השלום: המברך את ישראל בשלום סצ

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

מִחַל לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בַּיּוֹם (הַשְּׁבִיט הַזֶּה וּבַיּוֹם) הַכֹּפָרִים הַזֶּה.

מָחָה וְהַעֲבִיר פֶּשְׁעֵינוּ (וְחַטָּאתֵינוּ) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ.

כְּאָמֹר. אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מָחָה פֶּשְׁעֶיךָ לְמַעַן וְחַטָּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר:

וְנֹאמַר. מִחֲתִי כָעַב פֶּשְׁעֶיךָ וְכָעֲנָן חַטָּאתֶיךָ שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גֹאֲלֶיךָ:

וְנֹאמַר. כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם. מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יי תִּטְהָרוּ:

(אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רָצָה בְּמִנוּחָתָנוּ)

קִדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ

שֶׁבַעֲנוּ מִטּוֹבֶךָ וְשִׁמְחָנוּ בִּישׁוּעָתְךָ.

(וְהִנְחִילֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שֶׁבֶת קִדְּשָׁה וַיְנַחֲחוּ בָּהּ (ג'א בּו) יִשְׂרָאֵל מִקִּדְּשֵׁי שְׁמֶךָ).

(ג'א וַיִּשְׁמְחוּ בָּהּ יִשְׂרָאֵל אוֹתֵיבִי שְׁמֶךָ)

וְטַהֵר לִבֵּנוּ לַעֲבֹדְךָ בְּאַמֶּת.

כִּי אַתָּה סִלַּחְתָּ לְיִשְׂרָאֵל וּמִחַלְתָּ לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר

וּמִבְּלַעֲדֶיךָ אֵין לָנוּ מִלָּךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֵלֶּא אַתָּה).

בָּרוּךְ אַתָּה יי מִלָּךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וּמַעֲבִיר אֲשָׁמוֹתֵינוּ בְּכָל־שָׁנָה

וְשָׁנָה. מִלָּךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ מִקִּדְּשׁ (הַשְּׁבִיט ו) יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַכֹּפָרִים:

בק"ק עולים הכהנים לדוכן, ויש שמחפליין בסדר הנדפס להלן במוסף

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם. והשכ את העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם
באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך.

ותחזינה עינינו בשוכה לציון ברחמים. ברוך אתה יי המחזיר שכינתו לציון:

מודים דרבנן

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי
אבותינו אלהי כל-בשר יוצרנו יוצר בראשית
ברכות והודאות לשמך הגדול והקדוש על שהחייטנו
וקיימתנו כן תחינו ותקיימנו ותאסוף גליתינו לחצרות
קדשך לשמר חקיך ולעשות רצונך ולעבדך בלבב
שלם על שאנחנו מודים לך. ברוך אל תהודאות:

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי
אבותינו לעולם ועד צור חיינו מנן ישענו אתה
הוא לדור ודור גידה לך וגספר תהלתך על
חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך
ועל נסיה שבכל-יום עמנו ועל נפלאותיה
וטובותיה שבכל-עת ערב ובקר וצהריים. הטוב
כי לא-כלו רחמיה והמרחם כי לא-תמו חסדיך. מעולם קיינו לך.

ועל כלם יתברך ויתרומם שמך מלפנו תמיד לעולם ועד.

במנהג אשכנז המערבי אין אומרים פסקא זו

אבינו מלפנו זכר רחמיה וכבש בעסקה וכלה דבר וחרב ורעב ושבי ומשחית ועון (ושמך) ומנפה ופגע
רע וכל-מחלה וכל-תקלה וכל-קטטה וכל-מיני פריעיות וכל-גזרה רעה ושנאת חנם מעלינו ומעל
כל-בני בריתה:

וכתוב לחיים טובים כל-בני בריתה:

וכל החיים יודוך סלה ויהללו את-שמך באמת האל ישועתנו ועזרתנו סלה. ברוך אתה יי הטוב
שמך ולך נאה להודות:

במקום שאין נוהגין לעלות לדוכן, או אם אין כהן בביהכ"נ, אומר הש"ץ תפלה זו:

אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה המשלשת בתורה הכתובה על ידי משה עבדך האמורה מפי אהרן
ובניו כהנים עם קדושך באמור. יברכה יי וישמרה: יאר יי פניו אליה ויחנה: ישא יי פניו אליה וישם לך שלום:

שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל-ישראל עמך ברכנו אבינו כלנו כאחד
באור פניך נתת לנו יי אלהינו תורת חיים ואהבת חסד וצדקה וברכה ורחמים וחיים
ושלום. וטוב בעיניך לברך את-עמך ישראל בכל-עת ובכל-שעה בשלומך.

בספר חיים ברכה ושלום ופרנסה טובה וזכר ונכתב לפניך אנחנו וכל עמך בית ישראל לחיים טובים
ולשלום.

במנהג פולין ובהרבה קהלות אשכנז מדליגין את הפסקא הבאה ומסיימים בא"י עושה השלום

וְנֹאמַר (ג"א קאמור, וכצ"ל) כִּי בִי יִרְבוּ יְמֵיךָ וְיִסְיֻפוּ לְךָ שָׁנוֹת חַיִּים: (משלי ט יא)
 לְחַיִּים טוֹבִים תִּכְתְּבֵנוּ / אֱלֹהִים חַיִּים / כְּתִבְנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים:
 כְּכָתוּב. וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּיִי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם: (דבר' ד ד)

סימן: ח-3. - ה 500

הַיּוֹם תִּאֲמָצֵנוּ:   הַיּוֹם תִּבְרַכְנוּ:
 הַיּוֹם תִּגְדְּלֵנוּ:   הַיּוֹם תִּדְרָשְׁנוּ לְטוֹבָה:
 הַיּוֹם תִּשְׁמַע שְׁוַעֲתֵנוּ:

[ויש מוסיפין: הַיּוֹם תִּדְרָשׁ דָּם עֲבָדֶיךָ הַשְּׁפוּף:]

הַיּוֹם תִּקְבַּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תַּפְלָתֵנוּ:

[ויש מוסיפין: הַיּוֹם תִּתְמַכְנוּ בִּימִין צְדָקָה:]

הַיּוֹם תִּמְחַל וְתִסְלַח לְכָל־עֲוֹנוֹתֵינוּ:

כִּהְיוֹם הַזֶּה תִּבְיָאנוּ שְׁשִׁים וּשְׁמֹנִים בְּבִנְיָן שָׁלֵם.

כְּכָתוּב עַל יַד נְבִיאָךְ. וְהִבִּיאוּתִים אֶל־הָרַקְדָּשִׁי וְשִׁמְחָתִים בְּבֵית תַּפְלָתִי עוֹלָתֵיהֶם וּבִחְיֵיהֶם לְרָצוֹן
 עַל־מִזְבְּחִי. כִּי בֵיתִי בֵּית־תַּפְלָה יִקְרָא לְכָל־הָעַמִּים: (ישע' נו ז)

וְנֹאמַר. וַיִּצְוֵנוּ יי לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לִּירְאָה אֶת־יי אֱלֹהֵינוּ. לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים לְחַיֵּינוּ
 כִּהְיוֹם הַזֶּה: (דברים ו כד)

וְנֹאמַר. וְצִדְקָה תִּהְיֶה־לָנוּ כִּי נִשְׁמַר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי יי אֱלֹהֵינוּ כְּאֲשֶׁר צִוָּנוּ: (שם ו כה)

וְצִדְקָה וּבְרָכָה וּרְחֻמִּים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם יִהְיֶה־לָנוּ וּלְכָל־יִשְׂרָאֵל עַד הָעוֹלָם:

וְהַשֵּׁם מְסִיחַ בְּרוּךְ אַתָּה יי עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם: (בקר' מסיימין הַמְּבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם: וכן נוהגין בא"י.)

בשבת אין אומרים "אבינו מלכנו"

פ

אָבינו מַלְכֵנוּ חָטֵאוּנוּ לְפָנֶיךָ:
אָבינו מַלְכֵנוּ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֵלָּא אַתָּה:
אָבינו מַלְכֵנוּ עָשָׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:
אָבינו מַלְכֵנוּ חִדַּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה:
אָבינו מַלְכֵנוּ בָטַל מַעֲלֵינוּ כָּל-גּוּרֹת קִשּׁוֹת:
אָבינו מַלְכֵנוּ בָטַל מַחֲשָׁבוֹת שׁוֹנְאֵינוּ:
אָבינו מַלְכֵנוּ הִפָּר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ:
אָבינו מַלְכֵנוּ כָּלָה כָּל-צָר וּמַשְׁטֵיִן מַעֲלֵינוּ:
אָבינו מַלְכֵנוּ סָתוּם פִּיּוֹת מַשְׁטֵינֵינוּ וּמַקְטָרֵינוּ:
אָבינו מַלְכֵנוּ כָּלָה דָּבָר וְחָרֵב וְרָעַב וּשְׁבִי וּמַשְׁחִית (וְעוֹן וְשָׂמַד) מִבְּנֵי בְרִיתֶךָ:
אָבינו מַלְכֵנוּ מָנַע מִגָּפָה מִנִּחֲלָתֶךָ:

מנהג פולין

אִם סָלַח וּמָחַל לְכָל-עוֹנוֹתֵינוּ:
אִם מָחָה וְהַעֲבִיר פְּשָׁעֵינוּ מִגֵּד עֵינֶיךָ:
אִם מָחַק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל-שְׁטָרֵי⁽¹⁾ חוֹבוֹתֵינוּ:
אִם הִחְזִירֵנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ:
אִם שָׁלַח רְפוּאָה שְׁלָמָה לְחוּלֵי עַמֶּךָ:
אִם קָרַע רֹעַ גּוֹר דֵּינוּ:
אִם זָכְרָנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ:
אִם כָּתַבְנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים:
אִם כָּתַבְנוּ בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וְיִשׁוּעָה:
אִם כָּתַבְנוּ בְּסֵפֶר פְּרִנְסָה וְכִלְכָּלָה:
אִם כָּתַבְנוּ בְּסֵפֶר זְכוֹת:
אִם כָּתַבְנוּ בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמַחֲלָה:
אִם הִצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקִרְבִּי:
אִם הָרַם קָרְן יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:
אִם הָרַם קָרְן מְשִׁיחֶךָ:
אִם מָלֵא יְדֵינוּ מִבְּרָכוֹתֶיךָ:
אִם מָלֵא אֶסְמֵינוּ שְׁבָע:
אִם שָׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחַם עָלֵינוּ:

מנהג אשכנז המערבי

אִם שָׁלַח רְפוּאָה שְׁלָמָה לְחוּלֵי עַמֶּךָ:
אִם הִחְזִירֵנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ:
אִם סָלַח וּמָחַל לְכָל-עוֹנוֹתֵינוּ:
אִם מָחָה וְהַעֲבִיר פְּשָׁעֵינוּ מִגֵּד עֵינֶיךָ:
אִם קָרַע רֹעַ גּוֹר דֵּינוּ:
אִם מָחַק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל-שְׁטָרֵי⁽¹⁾ חוֹבוֹתֵינוּ:
אִם זָכוֹר כִּי עָפָר אָנַחְנוּ:
אִם זָכְרָנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ:
אִם כָּתַבְנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים:
אִם כָּתַבְנוּ בְּסֵפֶר זְכוֹת:
אִם כָּתַבְנוּ בְּסֵפֶר פְּרִנְסָה וְכִלְכָּלָה:
אִם כָּתַבְנוּ בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וְיִשׁוּעָה:
אִם כָּתַבְנוּ בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמַחֲלָה:
אִם הִצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקִרְבִּי:
אִם הָרַם קָרְן יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:
אִם הָרַם קָרְן מְשִׁיחֶךָ:
אִם שָׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחַם עָלֵינוּ:
אִם קָבַל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:
אִם נָא אֶל תְּשִׁיבֵנוּ רִיקִם מִלְּפָנֶיךָ:

(1) גֵּב שְׁטָרֵי (עי' מנהגי רי"א טירנא, ר"ה קס"ו)

אִם קָבַל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תַּפְלִתּוֹ:
 אִם פָּתַח שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לְתַפְלִיתּוֹ:
 אִם זָכוֹר כִּי עָפָר אָנֹכִי:
 אִם נָא אֶל־תְּשִׁיבֵנוּ רִיקֶם מִלִּפְנֶיךָ:
 אִם תִּהְיֶה הַשְׁעָה הַזֹּאת שְׁעַת רַחֲמִים וְעַת רָצוֹן מִלִּפְנֶיךָ:
 אִם חֲמוּל עָלֵינוּ וְעַל־עוֹלָלֵינוּ וְטַפּוֹ:

אָבִינוּ מְלַכְנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן הַרְוִיגִים עַל־שֵׁם קִדְּשֶׁךָ:
 אָבִינוּ מְלַכְנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל־יְחוּדֶךָ:
 אָבִינוּ מְלַכְנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָּאֵשׁ וּבַמֵּיִם עַל־קְדוּשַׁתְּךָ:
 אָבִינוּ מְלַכְנוּ נְקוּם (לְעֵינֵינוּ) נְקַמְתָּ דָם עַבְדֶּיךָ הַשְּׁפוּף:
 אָבִינוּ מְלַכְנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן אִם־לֹא לְמַעַנּוֹ:
 אָבִינוּ מְלַכְנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן הַוְשִׁיעֵנוּ:
 אָבִינוּ מְלַכְנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים:
 אָבִינוּ מְלַכְנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ:
 אָבִינוּ מְלַכְנוּ חַנּוּן וְעַנּוּן כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים. עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וְחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

ס

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֶה רַבָּה. בְּעֶלְמָא דִּי בְרָא בְרֵעוּתָהּ וְיִמְלִיךָ מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי
 דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעִגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:
 יְהֵא שְׁמֶה רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:
 יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְגַּדֵּל וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלֵּל שְׁמֶה דְּקִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
 לְעֵלְא לְעֵלְא מְכָל (גִּי' מִן כָּל) בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא דְּאִמְרִין בְּעֶלְמָא וְאָמְרוּ אָמֵן:
 תִּתְקַבֵּל צְלוֹתָהוֹן וּבְעוֹתָהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל קֳדָם אַבּוּהוֹן דִּי בְּשִׁמְיָא וְאָמְרוּ אָמֵן:
 יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמִיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן:
 עֲשֵׂה שְׁלוֹם (יֵשׁ נִהְיִין לִזְמַר הַשְּׁלוֹם) בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן:

ברוב ק"ק אשכנז אין אומרים פסוקים אלו

אין פמוך באלהים אדני. ואין כמעשה: מלכותה מלכות כל-עלמים. וממשלתה בכל-דור ודור:
 יי מלך יי מלך. יי מלך לעולם ועד: יי עז לעמו יתן. יי יברך את-עמו בשלום:
 אב הרחמים. היטיבה ברצונה את-ציון תבנה חומות ירושלים: כי בה לבד בטחנו מלך אל רם
 ונשא אדון עולמים:

ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה יי ופצו איביה וינסו משנאייה מפנייה:
 כי מציון תצא תורה ודבר-יי מירושלים: ברוך שנתן תורה לעמו ישראל
 בקדשתו:

נתפשט המנהג לומר כאן תפלה זו (הלקחה מספר שערי ציון לר' נתן נטע הנובר), ויש נוהגין שלא לאמרה בשבת

יי אל רחום וחנון ארץ אפים ורב-חסד ואמת:
 נוצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה: (ג"פ)

רבונו של עולם. מלא משאלותינו לטובה. והפק רצוננו. ותן לנו שאלתנו. ומחל לנו על-כל-עונותינו ועל-
 כל-עונות אנשי בתינו. מחילה בחסד מחילה ברחמים. וטהרו מחטאינו ומעונותינו ומפשעינו. וזכרנו בזכרון
 טוב לפניך. ופקדנו בפקדית ישועה ורחמים. וזכרנו לחיים טובים וארפים ולשלום לפרנסה וכלכלה. ותן-לנו
 לחם לאכל ובגד ללבוש ועשר וכבוד וארץ ימים. להגות בתורתך. ולקיים מצותיך. ושכל ובינה להבין
 ולהשכיל עמקי סודותיך. ושלח רפואה לכל-מכאובינו. ותברך את-כל-מעשה ידינו. ותמזר עלינו גזרות טובות
 וישועות ונחמות. ותבטל מעלינו כל-גזרות קשות. ותטהר לב המלכות ויועציה ושריה עלינו לטובה.
 אמן וכן יהי רצון:

יהי לרצון אמרי פי ותגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי:

ואני תפילתי לך יי עת רצון אלהים ברב-חסדך. עניי באמת ישעך: ג"פ

נתפשט המנהג בהרבה קהלות לומר מאמר הזה ויקהל דף ר"ו א'

ברוך שמה דמרא עלמא. בריך כתרך ואתרך. יהא רעותך עם עמך ישראל לעלם. ופרקו מינה אחיו לעמך
 בבית מקדשך. ולאמטרי לנא משוב נהורך. ולקבל צלותא ברחמיך. יהא רעוא קדמך דתוריה לן חיון בטיבונא
 ולהוי אנא פקידא בגו צדיקא. למרחם עלי ולמנשר יתי וית כל די לי ודי לעמך ישראל. אנת הוא ון לכלא
 ומפרנס לכלא. אנת הוא שליט על כלא. אנת הוא דשליט על מלכא. ומלכותא דילך היא. אנא עבדא דקדשא
 בריך הוא דסגדנא קמה ומקמא דיקר אורייתא בכל עדן ועדן. לא על אנש רחצנא ולא על בר אלהין סמכנא.
 אלא באלהא דשמיא. דהוא אלהא קשוט. ואורייתא קשוט. ונביאותה קשוט. ומסנא למעבד טבון וקשוט. בה אנא
 רחיץ. ולשמה קדישא יקירא אנא אמר תשבחן. יהא רעוא קדמך דתפתח לבי באורייתא. וחשלים משאלין
 דלבי ולבא דכל עמך ישראל לטב ולחיון ולשלום. אמן:

(ברוב ק"ק אשכנזי אומר החזן מיד 'גדלו')

ח"ק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

ח"ק אֶחָד אֱלֹהֵינוּ גָדוֹל אֲדוֹנֵינוּ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ:

ח' גָּדְלוֹ לֵיי אֱתִי. וְנִרְמָמָה שְׁמוֹ יְחִדּוֹ:

ק' לָךְ יְיָ הַגְדֵּלָה וְהַגְבוּרָה וְהַתְפָּאֶרֶת וְהַנִּצָּחַ וְהַהוֹד. כִּי כָל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ לָךְ יְיָ הַמְמַלְכָה וְהַמְתַּנַּשֵּׂא
לְכָל לְרֹאשׁ: רוֹמְמוֹ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁתַּחֲוֹ לַהֲדָם רַגְלֵינוּ קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוֹ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁתַּחֲוֹ לַהֲרַק קִדְשׁוֹ
כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

עַל הַכֹּל יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרַמֵּם וְיִתְנַשֵּׂא
שְׁמוֹ שֶׁל־מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּעוֹלָמוֹת שְׁבָרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא
בְּרִצּוֹנוֹ וּבְרִצּוֹן יִרְאִיו וּבְרִצּוֹן כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל
צוּר הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל־הַבְּרִיּוֹת אֱלֹהֵי כָל־הַנְּפֻשׁוֹת
הַיּוֹשֵׁב בְּמִרְחַבֵּי מְרוֹם הַשָּׁכֵן בְּשָׁמַיִם שְׁמֵי קֹדֶם
קֹדֶשְׁתּוֹ עַל־הַחַיִּים וְקֹדֶשְׁתּוֹ עַל־כֶּסֶף הַכְּבוֹד
וּבְכֵן יִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵךְ בְּנוֹ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעֵינֵי כָל־חַיִּי
וְנֹאמֶר לְפָנָיו שִׁיר חֲדָשׁ.

בְּפִתּוֹב: שִׁירוּ לֵאלֹהִים זִמְרוֹ שְׁמוֹ סִלּוֹ לְרוֹכֵב בַּעֲרֻבוֹת בֵּיתָ שְׁמוֹ וְעָלוּ לְפָנָיו:
וְנִרְאֶהוּ עֵין בְּעֵין בְּשׁוּבוֹ אֶל־נְהוּ.

בְּפִתּוֹב: כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן:

וְנֹאמֶר. וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ וְנִרְאוּ כָל־בָּשָׂר יְחִידוֹ כִּי פִי יְיָ דִּבֶּר:

וְתִגְלָה וְתִרְאֶה מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ בְּזִמְן קָרוֹב / וְיַחֲזֹק פְּלִיטָתוֹ וּפְלִיטַת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל
לְחַן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרִצּוֹן וְנֹאמֶר אָמֵן:

אֲב הַרְחֵמִים הוּא יִרְחֵם עִם עַמּוּסִים

וְיִזְכֹּר בְּרִית אֲתָנִים וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן־הַשְּׁעוֹת הָרָעוֹת

וְיַעֲזֹר בְּיָצָר הָרָע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיַחֲזֹק אֶתְנוּ לְפְלִיטַת עוֹלָמִים

וְיַמְלֵא מַשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים

וְיַעֲזֹר וְיַגֵּן וְיִשְׁעֵה לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ וְנֹאמֶר אָמֵן:

הַכֹּל הָבּוֹ גָּדֵל לֵאלֹהֵינוּ וְתִנּוּ כְבוֹד לַתּוֹרָה: פֶּהֶן קָרַב. יַעֲמֵד (ר' פְּלוֹנִי בִר' פְּלוֹנִי הַכֹּהֵן): בְּרוּךְ שֶׁנֶּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁתּוֹ: תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ עֲדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְבִּימַת פֶּתִי: פְּקוּדֵי יְיָ יִשְׂרָאֵל מְשַׁמְחֵי לֵב מַצִּיּוֹת
יְיָ בִּרְתָּ מְאִירַת עֵינַיִם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יִכְבֶּד אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם: הָאֵל תְּמִים דָּרְכוֹ אֲמֵרַת יְיָ צְרוּפָה. מִנּוּן הוּא
לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ:

וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם:

וידבר יהוה אל-מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֹהֶרֶן בַּקֶּרֶבֶתם
לִפְנֵי־יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אֹהֶרֶן אַחִיךָ
וְאֵלֵיבָא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל־פְּנֵי הַכִּפֹּרֶת
אֲשֶׁר עַל־הָאֹרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בַעֲזֹן אֶרְאָה עַל־הַכִּפֹּרֶת: בְּזֹאת
יָבֹא אֹהֶרֶן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בַּפֶּךָ בִּן־פֶּךָר לַחֲטָאֹת וְאֵיל לַעֲלֹה:
כְּתֻנֹּת־בָּד קָדָשׁ יִלְבָּשׁ וּמִכְנָסִי־בָד יִהְיוּ עַל־בָּשָׂרוֹ וּבִאֲבִנֹת
בָּד יִתְגַּדֵּר וּבִמְצַנֶּפֶת בָּד יַעֲנֹף בְּגַדֵי־קָדָשׁ הֵם וְרַחֵץ בַּמַּיִם אֶת־
בָּשָׂרוֹ וּלְבָשֶׁם: וּמֵאֵת עֵדֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי־שְׂעִירֵי עִזִּים
לַחֲטָאֹת וְאֵיל אֶחָד לַעֲלֹה: וְהִקְרִיב אֹהֶרֶן אֶת־פֶּרֶךְ הַחֲטָאֹת
אֲשֶׁר־לוֹ וּכְפָר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדֵי בֵיתוֹ: וְלָקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים
וְהִעֲמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְנָתַן אֹהֶרֶן עַל־
שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גִּדְּלוֹת גֹּדֶל אֶחָד לַיהוָה וּגְדֹל אֶחָד לַעֲזָאוֹל:
וְהִקְרִיב אֹהֶרֶן אֶת־הַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגֹּדֶל לַיהוָה
וַעֲשֵׂהוּ חֲטָאֹת: וְהַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגֹּדֶל לַעֲזָאוֹל יַעֲמִיד־
חַי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאוֹל הַמִּדְבָּרָה:
וְהִקְרִיב אֹהֶרֶן אֶת־פֶּרֶךְ הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר־לוֹ וּכְפָר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדֵי
בֵיתוֹ וְשַׁחֲט אֶת־פֶּרֶךְ הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר־לוֹ: וְלָקַח מִלֵּא־הַמִּחֲתָה
גֹּחֲלֵי־אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמִלֵּא חֲפָנָיו קְטֹרֶת סָמִים
דָּקָה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת: וְנָתַן אֶת־הַקְטֹרֶת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי
יְהוָה וְכִסָּהוּ עֲנַן הַקְטֹרֶת אֶת־הַכִּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדוּת וְלֹא
יָמוּת: וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וְהִזָּה בְּאֶצְבָּעוֹ עַל־פְּנֵי הַכִּפֹּרֶת קִדְּמָה
וּלִפְנֵי הַכִּפֹּרֶת וְזֶה שִׁבְע־פְּעָמִים מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ: וְשַׁחֲט
אֶת־שְׂעִיר הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר לָעֵם וְהֵבִיא אֶת־דָּמּוֹ אֶל־מִבֵּית
לַפָּרֹכֶת וַעֲשֵׂה אֶת־דָּמּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל־
הַכִּפֹּרֶת וּלִפְנֵי הַכִּפֹּרֶת: וּכְפָר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וּמִפְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־חֲטָאֹתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אֹתָם
בְּתוֹךְ טְמֵאֹתָם: וְכָל־אָדָם לֹא־יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בָּבֹאוֹ
לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד־צֵאתוֹ וּכְפָר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדֵי בֵיתוֹ וּבַעֲדֵי כָל־
קְהַל יִשְׂרָאֵל: וַיֵּצֵא אֶל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי־יְהוָה וּכְפָר עָלָיו
וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׂעִיר וְנָתַן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
וְהִזָּה עָלָיו מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ שִׁבְע־פְּעָמִים וְטָהֲרוּ וּקְדָשׁוּ
מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְכָל־הַכֹּהֵן אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל

ויקרא טז

בשבת לוי

לוי
בשבת שלישישלישי
בשבת רביעירביעי
בשבת חמישי

מועד ואת המזבח והקריב את השעיר החי: וסמך אהרן
את שתי ידיו על ראש השעיר החי והתודה עליו את כל
עונת בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם ונתן אתם
על ראש השעיר ושלח ביד איש עתי המדברה: ונשא
השעיר עליו את כל עונתם אל ארץ גזרה ושלח את השעיר
במדבר: ובא אהרן אל אהל מועד ופשט את בגדי הבד
אשר לבש בבאו אל הקדש והניחם שם: ורחץ את בשרו
במים במקום קדוש ולבש את בגדיו ויצא ועשה את עלתו
ואת עלת העם וכפר בעדו ובעד העם: ואת חלב החטאת
יקטיר המזבחה: והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו
ורחץ את בשרו במים ואחרי כן יבוא אל המחנה: ואת
פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא את דמם לכפר
בקדש ויציא אל מחוץ למחנה ושרפו באש את עדתם ואת
בשרם ואת פרשם: והשרף אתם יכבס בגדיו ורחץ את
בשרו במים ואחרי כן יבוא אל המחנה: והיתה לכם לחקת
עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשתיכם
וכל מלאכה לא תעשו האזרח והגר הגר בתוכם: כי ביום
זה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יהוה
תטהרו: שבת שבתון היא לכם ועניתם את נפשתיכם חקת
עולם: וכפר הכהן אשר ימשח אותו ואשר ימלא את ידיו
לכהן תחת אביו ולבש את בגדי הבד בגדי הקדש: וכפר
את מקדש הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח יכפר ועל
הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר: והיתה זאת לכם לחקת
עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה ויעש
כאשר צוה יהוה את משה:

חמישי
בשבת ששי

ששי
בשבת שביעי

חצי קדיש

וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל:
(על פי יי יחנו ועל פי יי יסעו. את משמרת יי שמרו)
על פי יי ביד משה:

התנבחה ס"ח

עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאשר: דרכיה דרכי נעם
וכל נתיבותיה שלום: ארץ ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד:
יי חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר:

יש ממשיכים

במדבר כט, ז

ובעשור^ו

לחדש השביעי הזה מקרא-קדש יהיה לכם ועניתם את-
נפשותיכם כל-מלאכה לא תעשו: והקרבתם עלה ליהוה ריח
ניחח פר בין-פקד אחד איל אחד כבשים בני-שנה שבעה תמימם
יהיו לכם: ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרנים לפר
שני עשרנים לאיל האחד: עשרון עשרון לכבש האחד לשבעת
הכבשים: שעיר-עזים אחד חטאת מלכד חטאת הכפרים
ועלת התמיד ומנחתה ונסכיהם:

לפני קריאת ההפטרה מברך המפטיר:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר בחר בנביאים טובים ורצה בדבריהם הנאמרים באמת. ברוך אתה
יי הבוחר בתורה ובמשה עבדו ובישראל עמו ובנביאי האמת והצדק:

ישעיה נז, יד

ואמר סלודסלו פנו-דרך הרימו

מכשול מדרך עמי:

כי כה אמר רם ונשא שכנ
עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשבון ואת-דבא ושפל-רוח
להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים: כי לא לעולם
אריב ולא לנצח אקצוף כי-רוח מלפני יעטוף ונשמות אני
עשיתי: בעון בצעו קצפתי ואפהו הסתר ואקצף וילך שובב
בדרך לבו: דרכיו ראיתי וארפאהו ואנחהו ואשלם נחמים
לו ולאבליו: בורא נוב שפתים שלום ושלום לרחוק ולקרוב
אמר יהוה ורפאתיו: והרשעים כים נגרש כי השקט לא
יכל ויגרשו מימיו רפש וטיט: אין שלום אמר אלהי
לרשעים:

ניב

קרא בגרון אל-תחשך בשופר הרם
קולך והגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאתם: ואותי יום יום
ידרשון ודעת דרכי יחפצון כגזי אשר-צדקה עשה ומשפט
אלהיו לא עזב ישאלוני משפטי-צדק קרבת אלהים יחפצון:
למה צמנו ולא ראית ענינו נפשנו ולא תדע הן ביום צמכם
תמצאו-חפץ וכל-עצביכם תנגשו: הן לריב ומצה תצומו
ולהכות באגרף רשע לא-תצומו כיום להשמיע במרום
קולכם: הכזה יהיה צום אבחרהו יום ענות אדם נפשו הלכף
כאגמן ראשו ושק ואפר יציע הלזה תקרא-צום ויום רצון

ליהוה: הלא זה צום אֲבָחֶרְהוּ פֶתַח חֲרֻצוֹת רִשְׁעֵי הַתֵּר
 אֲגִדּוֹת מוֹטֶה וְשִׁלַּח רִצּוֹעִים חֲפָשִׁים וְכָל-מוֹטֶה תִּנְתְּקוּ: הלא
 פָּרַס לָרֶעֶב לַחֲמֹךְ וְעֲנִיִּים מְרֹדִים תִּבְיֵא בֵּית כִּי-תִרְאֶה עֵרֶם
 וְכִסְתּוּ וּמִבְשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלֵּם: אִזּוּ יִבְקַע כְּשַׁחַר אוֹרֶךְ וְאֶרְכָּתְךָ
 מִהֲרָה תִּצְמַח וְהַלֵּךְ לִפְנֵיךָ צִדִּיק כְּבוֹד יִהְיֶה יֹאסֶפֶךָ: אִזּוּ
 תִּקְרָא וְיִהְיֶה יַעֲנֶה תִּשְׁנֶה וְיֹאמֶר הִנֵּנִי אִם-תִּסִּיר מִתּוֹכְךָ
 מוֹטֶה שִׁלַּח אֶצְפֶּע וּדְבַר-אֹזֶן: וּתִפְקֶה לָרֶעֶב נֶפֶשׁךָ וּנְפֶשׁ נַעֲנֶה
 תִּשְׁבִּיעַ וּזְרַח בְּחֹשֶׁךְ אוֹרֶךְ וְאֶפְלַתְךָ כִּצְהָרִים: וְנַחֲךָ יִהְיֶה
 תָּמִיד וְהַשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצוּחוֹת נֶפֶשְׁךָ וְעֲצֻמֹּתֶיךָ יִחְלִיץ וְהִיִּיתָ כֶּגֶן
 רוֹחַ וְכִמּוּצָא מֵיִם אֲשֶׁר לֹא-יִכְזָבוּ מִיָּמָיו: וּבְנוּ מִמֶּךָ חֲרֻבוֹת
 עוֹלָם מוֹסְדֵי דוֹר-וָדוֹר תִּקְוָם וְקִרְא לְךָ גֹּדֶר פֶּרִץ מְשׁוֹבֵב
 נְתִיבוֹת לִשְׁבֹּת: אִם-תִּשָּׁיב מִשְׁבֹּת רִגְלְךָ עֲשׂוֹת חֲפֶצְךָ בְּיוֹם
 קֹדֶשׁי וְקִרְאָתָ לִשְׁבֹּת עֲנֵג לְקָדוֹשׁ יִהְיֶה מְכַבֵּד וְכֹבֵדָתוֹ
 מַעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמּוּצָא חֲפֶצְךָ וּדְבַר דְּבַר: אִזּוּ תִתְעַנֵּג עַל-
 יְהוָה וְהִרְפַּבְתִּיךָ עַל-בְּמוֹתַי אֶרֶץ וְהִאֲבִלְתִּיךָ נַחֲלֵת יַעֲקֹב
 אֲבִיךָ כִּי פִי יִהְיֶה דְּבַר:

אחרי קריאת ההפטרה מברך המפטיר:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל-הָעוֹלָמִים צָדִיק כָּל-תְּהִלּוֹת תָּאֵל הַנֶּאֱמָן הַאֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַּבֵּר
 וּמַקְיֵם שְׁכָל-דְּבָרָיו אֱמֶת וְצֶדֶק: נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ. וְדָבַר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אַחֲרָיִךְ לֹא-יֵשׁוּב
 רִיקָם. כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן כָּל-דְּבָרָיו:

רַחֵם עַל-צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיִּינוּ וְלַעֲלֹבֹת נָפֶשׁ תוֹשִׁיעַ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׁמֵּחַ צִיּוֹן בְּכֹנֶיךָ:

שְׁמַחְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלֵינוּ הַנִּבְיָא עֲבַדְךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ. בְּמַהֲרָה יָבֹא וְיַגִּיל לָבָנוּ עַל-כִּסְאוֹ לֹא-
 יִשָּׁב וְלֹא יִנָּחֵל עוֹד אַחֲרָיו אֶת כְּבוֹדוֹ. כִּי בְשֵׁם קֹדֶשְׁךָ וְשִׁבְעָתָ לֹא שָׁלָא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ
 מִן דָּוִד:

עַל-תְּהִלָּתוֹ וְעַל-הַעֲבֹדָה וְעַל-הַנִּבְיָאִים וְעַל-יוֹם (הַשְּׁבֹת הַזֶּה וְעַל-יוֹם) הַכַּפּוּרִים הַזֶּה שְׁנֵתָ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
 (לְקַדְּשָׁה וּלְמַנּוּחָה) לְמַחֲלֵה וּלְסִלִּיחָה וּלְכַפֵּרָה [וּלְמַחֲלָבוֹ אֶת-כָּל-עֲוֹנוֹתֵינוּ] לְכַבּוֹד וּלְתִפְאָרֶת. עַל-הַכֹּל
 יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתְךָ. יְתַבָּרֶךְ שְׁמֶךָ בְּפִי כָל-חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. וְדְבָרְךָ (מִלְפָּנֶינוּ)
 אֱמֶת וְקֵיִם לְעַד. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ [מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לְעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמַעֲבִיר אֲשֵׁמוֹתֵינוּ כָּל-
 שָׁנָה וְשָׁנָה] מֶלֶךְ עַל-כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ (הַשְּׁבֹת וְיִשְׂרָאֵל יוֹם הַכַּפּוּרִים):

בשבת אומרים

יקום פֶּרֶקֶן מִן שְׁמִיָּא חָנָא וְחֶסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַי אַרְיֵי וּמוֹזֵי רוּחֵי וְסִיעָמָא דְשְׁמִיָּא וּבְרִיּוֹת גּוֹפָא וְנִהוּרָא מַעֲלִיָּא. וְרַעָא חַיָּא וְקִימָא. וְרַעָא דִּי לֹא יִפְסֹק וְדִי לֹא יִבְטֹל מִפְתָּנִי אֹרִיתָא: לְמַרְגָּן וּרְבָנָן חֲבוּרָתָא קִדִּישָׁתָא. דִּי בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְדִי בְּבָבֶל. לְרִישֵׁי כְּלִי וּלְרִישֵׁי גִלְוָתָא וּלְרִישֵׁי מִתִּבְתָּא וּלְרִישֵׁי דִּי בָבָא: לְכָל תַּלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל מִן דְּעֶסְקִין בְּאַרְיֵתָא. מַלְכָּא דְעֵלְמָא יִבְרַךְ יִתְהוֹן פִּישֵׁי חַיֵּיהוֹן וְיִסְגָּא יוֹמִיהוֹן וְיִתֵּן אַרְכָּה לְשִׁנְיָהוֹן. וְיִתְפָּרְקוֹן וְיִשְׁתַּזְבֹּנוּ מִן כָּל עָקָא וּמִן כָּל מַרְעִין בִּישׁוֹן. מָרָן דִּי בְשְׁמִיָּא יֵהֵא בְּסַעֲדָהוֹן כָּל זְמַן וְעַדָּן וְנֹאמַר אָמֵן:

יקום פֶּרֶקֶן מִן שְׁמִיָּא חָנָא וְחֶסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַי אַרְיֵי וּמוֹזֵי רוּחֵי וְסִיעָמָא דְשְׁמִיָּא וּבְרִיּוֹת גּוֹפָא וְנִהוּרָא מַעֲלִיָּא. וְרַעָא חַיָּא וְקִימָא. וְרַעָא דִּי לֹא יִפְסֹק וְדִי לֹא יִבְטֹל מִפְתָּנִי אֹרִיתָא. לְכָל-קְהָלָא קִדִּישָׁא הָדִין רַבְרַבִּיָּא עִם זַעֲרִיָּא טַפְּלָא וְנִשְׂיָא: מַלְכָּא דְעֵלְמָא יִבְרַךְ יִתְכּוֹן פִּישֵׁי חַיֵּיכוֹן וְיִסְגָּא יוֹמִיכוֹן וְיִתֵּן אַרְכָּה לְשִׁנְיָכוֹן. וְיִתְפָּרְקוֹן וְיִשְׁתַּזְבֹּנוּ מִן כָּל-עָקָא וּמִן כָּל-מַרְעִין בִּישׁוֹן. מָרָן דִּי בְשְׁמִיָּא יֵהֵא בְּסַעֲדָכוֹן כָּל-זְמַן וְעַדָּן. וְנֹאמַר אָמֵן:

מִי שְׁבַרְךָ אֲבוּתֵינוּ אֲבִרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הוּא יִבְרַךְ אֶת כָּל-הַקְּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה עִם כָּל-קְהָלוֹת הַקָּדָשׁ. הֵם וְנִשְׁיָהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם. וּמִי שְׁמִיָּחֲדִים בְּתֵי כְּנִסְיֹת לְתַפְּלָה. וּמִי שְׁבָאִים בְּחוּכֵם לְהַתְּפִלָּל. וּמִי שְׁנוֹתֵינוּ גֵר לְמֵאֹר וְיִין לְקָדוֹשׁ וְלַהֲבָדְלָה וּפֶת לְאוֹרְחִים וְצִדְקָה לְעֹנִיִּים. וְכָל-מִי שְׁעוֹסְקִים בְּצִרְכֵי צְבוּר בְּאַמּוּנָה. הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁלַם שְׂכָרָם וְיִסִּיר מֵהֶם כָּל-מַחֲלָה וְיִרְפָּא לְכָל-גּוֹפֶם וְיִסְלַח לְכָל-עוֹנֵם. וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל-מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם עִם כָּל-יִשְׂרָאֵל אַחֵיהֶם. וְנֹאמַר אָמֵן:

תפלה לשלום המלכות

הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים וּמַמְשָׁלָה לְגוֹסִיכִים / מַלְכוּתוֹ מְלָכוֹת כָּל-עוֹלָמִים / הַפּוֹצֵה אֶת-עֲדוֹד עֲבָדוֹ מִחֶרֶב רָעָה / הַנּוֹתֵן בָּיִם דֶּרֶךְ וּבִמִּים עֲזִים וְנִתִּיבָה / הוּא יִבְרַךְ וְיִשְׁמַר וְיַצְרֵר וְיַעֲזֹר וְיִרְוֹמֵם וְיַגְדִּיל וְיַנְשֵׂא לְמַעַלָּה / אֶת-אַדְוִינָנוּ (פְּלוּנִי) יְרוּם הוֹדוֹ: מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּרַחֲמֵי יִתְיָהוּ וְיִשְׁמְרֵהוּ וּמַכְּל צָרָה וְיַגּוֹן וְנֹק וְצִילָהוּ / וְיַדְבֵּר עֲמִים תַּחַת רִגְלָיו וּפִיל שׁוֹנְאִיו לְפָנָיו / וּבְכָל אֲשֶׁר יִפְגֹּה יִצְלִיחַ: מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּרַחֲמֵי יִתֵּן בָּלְבוֹ וּבְלֵב כָּל-יּוֹעֲצָיו וְשָׂרָיו רַחֲמָנוּת / לַעֲשׂוֹת טוֹבָה עִמּוֹ וְעִם כָּל-יִשְׂרָאֵל / בִּימֵיו וּבְיָמֵינוּ תוֹשַׁע יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכֵּן לְבָטָח / וְכָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְכֵן יִהְיֶה רָצוֹן / וְנֹאמַר אָמֵן:

תפלה לשלום מדינת ישראל

אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים צוּר יִשְׂרָאֵל וְגּוֹאֲלוֹ. בְּרַךְ אֶת מְדִינַת יִשְׂרָאֵל רֵאשִׁית צְמִיחַת גּוֹאֲלֵינוּ. הִגֵּן עָלֶיהָ בְּאַבְרַת חֲסִדָּךְ וּפָרַס עָלֶיהָ סֶפֶת שְׁלוֹמָךְ. וְשִׁלַּח אוֹרְךָ וְאַמְתָּךְ לְרֵאשִׁיָּה שְׂרִיָּה וְיוֹעֲצִיָּה. וְתַקְנֵם בַּעֲצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ. חֲזַק אֶת יְדֵי מַגֵּי אֶרֶץ קְדֻשָּׁנוּ. וְהַנְחִילֵם אֱלֹהֵינוּ יְשׁוּעָה. וְעֲטַרְתָּ וְצָחוֹן תַּעֲטֹרֵם. וְנִתַּת שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ וּשְׁמִיחַת עוֹלָם לְיוֹשְׁבֶיהָ:

ואת אחינו כל בית ישראל פקד-נא בכל ארצות פזוניהם. ותוליכם מהרה קוממיות לציון עירך
ולירושלם משכן שםך. כפתוב בתורת משה עבדך. אם יהיה נדחה בקצה השמים. משם יקבצך יי
אלהיך ומשם יקחך: והביאך יי אלהיך אל-הארץ אשר-ירשו אבותיך וירשמה. והיטבך והרפך
מאבותיך: ומל יי אלהיך את-לבבך ואת-לבב זרעך. לאתבה את-יי אלהיך בכל-לבבך ובכל-
נפשך למען חייך: ויחד לבבנו לאתבה וליראה את-שםך. ולשמור את-כל דברי תורתך. ושלח לנו
מהרה בן-דוד משיח צדקך. לפדות מחכי קץ ישועתך. והופע בחדר גאון עזך על כל יושבי תבל
ארצך. ויאמר כל אשר נשמה באפו. יי אלהי ישראל מלך. ומלכותו בכל משלה. אמן סלה:

הזכרת נשמות

בפולין ובהרבה קהלות אשכנז נוהגים להזכיר נשמות

בעבור נשמת האב

יזכור אלהים נשמת אבי מורי (פ-ב) שהלך לעולמו בעבור שאני נודר צדקה בעדו. ובשכר זה
תהא נפשו צרורה בצרור החיים עם נשמת אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה ועם שאר
צדיקים וצדקניות שבגן עדן ונאמר אמן:

בעבור נשמת האם

יזכור אלהים נשמת אמי מורתי (פ-ב) שהלכה לעולמה בעבור שאני נודר צדקה בעדה. ובשכר
זה תהא נפשה צרורה בצרור החיים עם נשמת אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה ועם שאר
צדיקים וצדקניות שבגן עדן ונאמר אמן:

בעבור נשמות אב ואם הזקנים ויתר הקרובים

יזכור אלהים נשמת אבי ואמי זקני וזקנותי דודי ודודתי אחי ואחיותי בין מצד אבי בין מצד אמי
שהלכו לעולמם בעבור שאני נודר צדקה בעדם. ובשכר זה תהיינה נפשותם צרורות בצרור החיים
עם נשמת אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה ועם שאר צדיקים וצדקניות שבגן עדן ונאמר
אמן:

בעבור נשמות המומתים על קדוש השם

יזכור אלהים נשמת (פ-ב) ונשמת כל קרובי וקרובותי הן מצד אבי הן מצד אמי שהומתו הן שנהרגו
הן שנשחטו ושנסרפו ושנסבצו ושנחנקו על קדוש השם בעבור שאמת צדקה בעד הזכרת נשמותיהם.
ובשכר זה תהיינה נפשותיהם צרורות בצרור החיים עם נשמותיהם של אברהם יצחק ויעקב שרה
רבקה רחל ולאה ועם שאר צדיקים וצדקניות שבגן עדן ונאמר אמן:

בקצת קהלות אומר החזן את הפסוקים האלה

יְיָ מֵה־אָדָם וְתַדְעֶהוּ. בֶּן־אָנוּשׁ וְתַחֲשֹׁבֶהוּ:
אָדָם לַהֲבִיל דָּמָה. יָמָיו כְּצֶלַע עוֹבֵר: (תהלי' קמה ג-ד)
בַּבֶּקֶר יִצִּיץ וְחָלָף. לַעֲרֵב יִמּוֹלֵל וַיִּבֶשׁ: (תהלי' ז ו)
תָּשֻׁב אָנוּשׁ עַד־דָּפָא. וְתֹאמַר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם: (תהלי' ז א)
לֹא חָכְמוּ יִשְׁכִּילוּ זֹאת. יִבְיֶנוּ לְאַחֲרֵיתָם: (דבר' לב כט)
כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל. לֹא־יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ: (תהלי' מט יח)
שְׁמֵר־תָּם וּרְאֵה יִשְׂרָאֵל. כִּי־אַחֲרֵית לְאִישׁ שָׁלוֹם: (תהלי' לו ל)
פֹּדֶה יְיָ נַפְשׁ עַבְדָּיו. וְלֹא יֵאָשְׁמוּ כָּל־הַחַסִּים בּוֹ: (תהלי' לד כג)

תפלת השכבה

אֵל מְלֹא רַחֲמִים / שׁוֹכֵן בְּמְרוֹמִים
הַמַּצֵּא מְנוּחָה גְבוּרָה / עַל כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה
בְּמַעְלוֹת קְדוּשִׁים וְטְהוֹרִים / כֹּהֵר הָרָקִיעַ מִזְהִירִים
אֶת־נִשְׁמֹת (ג"א לנשמות) פְּנֵי שֶׁהֵלֵךְ לְעוֹלָמוֹ (שהלכה לעולמה)
בְּעֶבֶר שׁ... נִדְב... לְצַדִּיקָה
בְּעַד הַזְכָּרַת נִשְׁמָתוֹ (נשמתה) / בְּגֵן עֵדֶן תֵּהָא מְנוּחָתוֹ (מנוחתה)
לִכְן בַּעַל הַרְחָמִים / יִסְתִּירָהוּ (יסתירה) בְּסִתָּר כְּנָפָיו לְעוֹלָמִים
וַיַּצְרֵר בְּצִרּוֹר הַחַיִּים אֶת־נִשְׁמָתוֹ (נשמתה) / יְיָ הוּא נִחְלָתוֹ (נחלתה)
וַיִּנּוּחַ (ונוח) בְּשָׁלוֹם עַל־מִשְׁכְּבוֹ (משכבה) וְנֹאמַר אָמֵן:

אזכרה לקדושי השואה

אָבִינוּ מְלִכְנוּ אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחוֹת לְכָל־בָּשָׂר. תֵּן מְנוּחָה גְבוּרָה עַל־כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה בְּמַעְלוֹת קְדוּשִׁים
וְטְהוֹרִים כֹּהֵר הָרָקִיעַ מִזְהִירִים אֶת־נִשְׁמֹתֵיהֶם שֶׁל שֵׁשׁ מֵאוֹת רִבְבוֹת אֲלִפֵּי יִשְׂרָאֵל אָנָּשִׁים וְנָשִׁים
יְלָדִים וְיֻלְדוֹת שֶׁנִּהְרְגוּ וְשֶׁנִּשְׁבְּחוּ וְשֶׁנִּזְנְקוּ וְשֶׁנִּקְבְּרוּ חַיִּים בְּיַד מַפְלָצוֹת הַצּוֹרְרִים בְּגִלוֹת אִירוּפָּה. כָּלֵם
קְדוּשִׁים וְטְהוֹרִים. בָּהֶם גְּאוּנִים וְצַדִּיקִים אֲרֻזֵּי הַלְּבָבוֹן וְאַדִּירֵי הַתּוֹרָה. בְּגֵן עֵדֶן תֵּהָא מְנוּחָתָם. לִכְן בַּעַל
הַרְחָמִים יַצְרֵר בְּצִרּוֹר הַחַיִּים אֶת־נִשְׁמֹתָם. יְיָ הוּא נִחְלָתָם. וְזָכַר לָנוּ עֲקִידָתָם וְתַעֲמִיד לָנוּ וְלְכָל יִשְׂרָאֵל
זְכוּתָם. אֶרֶץ אֱלֹת־תְּכַסִּי דָמָם וְאֵל־יְהִי מְקוֹם לְזַעֲקָתָם. בְּזְכוּתָם נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יָשׁוּבוּ לְאַחֲזָתָם וְהַקְדוּשִׁים
לְזִכְרוֹן תָּמִיד בְּגֵד עֵינֶיהָ צִדְקָתָם. יִבּוֹאוּ שָׁלוֹם יְנוּחוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם. וְנֹאמַר אָמֵן:

אזכרה לחללי צה"ל

אָבינו שְׁבַשְׁמִים אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחֹת לְכָל־בָּשָׂר. זָכַר נָא אֶת־הַנְּשָׁמוֹת הַנּוֹפֹת וְהַטְּהוֹרוֹת שֶׁל בְּנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ אֲשֶׁר הָעִירוּ אֶת־נַפְשָׁם לְמוֹת מוֹת גְּבוּרִים בְּהַחֲלָצָם לְעֹזֶרֶת הָעָם וְהָאָרֶץ:

מְנַשְּׁרִים קִלּוּ מֵאֲרִיֹת גְּבוּרָה בְּמִלְחָמָתָם לְמַעַן שְׁחַרְרוּ עָמָם וּמִלְדָּתָם: בְּעִלּוֹתָם עַל־מִזְבֵּחַ תְּקוּמַת יִשְׂרָאֵל בְּאָרֶץ קְדֹשׁ הַפִּיחוּ רוּחַ עֹז וּגְבוּרָה בְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּאָרֶץ וּבְתַפּוּצוֹת. וְהַתְּעוֹרֵר לְקִרְאָת נַאֲלָתוֹ וּפְדוּתוֹ נִפְשׁוֹ:

יְזַכְּרֵם אֱלֹהֵינוּ לְטוֹבָה עִם רַבּוֹת אֱלֹפֵי קְדוּשֵׁי יִשְׂרָאֵל וּגְבוּרָיו מִיְמֵי עוֹלָם: בְּצִוּוֹר הַחַיִּים יִצְרוֹר אֶת־נַשְׁמָתָם. בְּנֵן עֵדֵן תֵּהָא מְנוּחָתָם. וַיְנַחֲמוּ בְּשָׁלוֹם עַל־מִשְׁכָּבָם וַיַּעֲמְדוּ לְגוֹרְלָם לְקֶץ הַיָּמִין. אָמֵן:

אֵב הַרְחָמִים. שׁוֹכֵן מְרוֹמִים. בְּרַחֲמָיו הַעֲצוּמִים. הוּא יִפְקֹד בְּרַחֲמִים. הַחֲסִידִים וְהַיֹּשֵׁרִים וְהַתְּמִימִים. קִהְלוֹת הַקָּדֹשׁ שְׁמִסְרוּ נַפְשָׁם עַל קְדֻשַׁת הַשֵּׁם. הַנֶּאֱהָבִים וְהַנְּעִימִים בְּחַיֵּיהֶם. וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרְדּוּ. מְנַשְּׁרִים קִלּוּ מֵאֲרִיֹת גְּבוּרָה. לַעֲשׂוֹת רִצּוֹן קוֹנֵם וְחַפֵּץ צוּרָם: יִזְכְּרֵם אֱלֹהֵינוּ לְטוֹבָה. עִם שְׂאֵר צְדִיקֵי עוֹלָם. וַיִּקְוֶם לַעֲיֵנוּ נִקְמַת דָּם עֲבָדָיו הַשְּׁפוּף: כִּפְתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים. הַרְגִּינוּ גִּוִּים עִמּוֹ כִּי דָם עֲבָדָיו יָקוּם. וְנִקְם לְשִׁיב לְצִרְיוֹ וּכְפָר אֲדָמָתוֹ עִמּוֹ: וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנִּבְיָאִים כְּתוּב לֵאמֹר. וְנִקְמִי דָמָם לֹא נִקְמִי. וְיִ שָׁכֵן בְּצִיּוֹן: וּבְכַתְּבֵי הַקָּדֹשׁ נִאֲמַר. לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוִּיִּם אִיהָ אֱלֹהֵיהֶם. יוֹדַע בְּגוִיִּם לַעֲיֵנוּ נִקְמַת דָּם עֲבָדֶיךָ הַשְּׁפוּף: וְאֹמַר. כִּי דוֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכַר לֹא שָׁכַח צַעֲקַת עַנּוּיָם: וְאֹמַר. יִדִּין בְּגוִיִּם מְלֵא גִּוִּיֹת מַחֵץ רֹאשׁ עַל אָרֶץ רַבָּה: מְנַחֵל בְּדֶרֶךְ יִשְׁתָּה עַל כֵּן יָרִים רֹאשׁ:

אֲשֶׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יִהְיֶה לְלוֹף סֵלָה:

אֲשֶׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ. אֲשֶׁרֵי הָעָם שֶׁיִּי אֱלֹהֵיוֹ:

תִּהְיֶה לְדוֹד אֲרוֹמָמָה אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ. וְאַבְרָכָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָ. וְאַהֲלִלָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד. וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֶקֶר: דוֹר לְדוֹר יִשְׁבַּח מַעֲשֵׂיֶךָ. וּגְבוּרָתֶיךָ יִצִּידוּ: הַדָּר כְּבוֹד הַדָּרָה. וְדַבְּרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה: וְעֹזוֹ נִזְרָאוֹתֶיךָ יֹאמְרוּ. וּגְדֻלָּתֶךָ אֲסַפְּרָנָה: זָכַר רַב־טוֹבָה יִבְיָעוּ. וְצִדִּיקְתֶּךָ יִרְנֶנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ. אֶרֶךְ אִפְסִים וּגְדֻלַּת־חֶסֶד: טוֹב יְיָ לְכָל. וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֵׂיֶךָ. וְחֲסִידֶיךָ יִבְרַכּוּךָ: כְּבוֹד מַלְכוּתֶךָ יֹאמְרוּ. וּגְבוּרָתֶךָ יִדְבְּרוּ: לְהוֹדִיעַ לְבָנֵי הָאָדָם גְּבוּרָתִיו. וּכְבוֹד הַדָּר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתֶךָ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים. וּמִשְׁלָתֶךָ בְּכָל־דוֹר וָדוֹר: סוּמָךְ יְיָ לְכָל־הַנִּפְלָאִים. וְזוֹקֵף לְכָל־הַכּוֹפִים: עֵינֵי־כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ. וְאַתָּה גּוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אֲכֹלָם בַּעֲמֹל: פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶיךָ. וּמַשְׁבִּיעַ לְכָל־חַי רִצּוֹן: צְדִיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו. וְחֲסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו: קְרוֹב יְיָ לְכָל־קְרָאִיו. לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ בְּאֵמֶת: רִצּוֹן־יִרְאִיו יַעֲשֶׂה. וְאַתָּה שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו. וְאַתָּה כָּל־הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד: תִּהְיֶה לְיָ יִדְבָּר פִּי. וַיְבָרֶךְ כָּל־בָּשָׂר שֶׁם קְדֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: וְאַנְחֵנוּ גְבוּרָה יְיָ מַעֲמָה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

הכנסת (ספרי תורה)

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יי כִּי־נִשְׁגַּב שְׁמוֹ לְבָדּוֹ.

הש"ץ נוטל ס"ת בידו ואומר:

הוֹדוּ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמַיִם: וַיֵּרָם קֶרֶן לַעֲמוֹ תְהִלָּה

והקהל ממשיכים

לְכָל־חֲסִידָיו לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל עִם קָרְבוֹ הַלְלוּהָ:

בשבת

בחול

כִּי לְדָוִד מְזֻמּוֹר. לִי הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ תִּבְלֵ
וְיִשְׁבִּי בָּהּ: כִּי הוּא עַל־יָמַיִם יִסְדָּהּ. וְעַל־נְהָרוֹת
יְכַוְנֶנָּה: מִי־יַעֲלֶה בָּהֶר יי. וּמִי־יָקוּם בְּמָקוֹם
קָדְשׁוֹ: גָּקִי כַפִּיָם וּבִרְלִיכָב. אֲשֶׁר לֹא־נִשְׂא
לְשׂוֹא נִפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמַרְמָה: יֵשָׁא בִּרְכָּה
מֵאֵת יי. וְצִדְקָהּ מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דִּרְשׁוֹ.
מִבְּקָשֵׁי פִנְיָה יַעֲקֹב סֵלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם
וְהַנִּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם. וַיִּבּוֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: מִי זֶה
מֶלֶךְ הַכְּבוֹד. יי עֲזֹז וְגִבּוֹר יי גִּבּוֹר מִלְחָמָה:
שְׂאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם. וַיִּבָּא
מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד. יי צְבָאוֹת
הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סֵלָה:

כִּסְ מְזֻמּוֹר לְדָוִד. הָבּוּ לִי בְנֵי אֱלִים הָבּוּ לִי
כְבוֹד וְעֹז: הָבּוּ לִי כְבוֹד שְׁמוֹ. הִשְׁתַּחֲוּוּ לִי
בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: קוֹל יי עַל־הַמַּיִם. אֱלֹהֵי־הַכְּבוֹד
הָרָעִים יי עַל־מַיִם רַבִּים: קוֹל־יי בַּפֶּתַח. קוֹל יי
בְּהַדְרָה: קוֹל יי שֶׁבֶר אֲרָזִים. וַיִּשְׁבֵּר יי אֶת־אֲרָזֵי
הַלְבָּנוֹן: וַיִּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל. לְבָנוֹן וְשֶׁרִיּוֹן כְּמוֹ
בֶן־רְאֵמִים: קוֹל־יי חֲצִב לְהַבּוֹת אֵשׁ: קוֹל יי
יְחִיל מִדְּבַר. יְחִיל יי מִדְּבַר קֹדֶשׁ: קוֹל יי יְחִילֵל
אֵילֹת וַיַּחֲשֹׁף יַעְרוֹת. וּבְהִיכְלוֹ כָּלוּ אֲמֵר כְּבוֹד:
יי לְמַבּוֹל יִשָּׁב. וַיִּשָּׁב יי מֶלֶךְ לַעֲוֹלָם: יי עֹז לַעֲמוֹ
יִתֵּן. יי יִבְרַךְ אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

וּבִנְחָה יֹאמֵר שׁוֹכֵה יי רַבּוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יי לְמַנוּחָתָהּ אֲתָהּ וְאֶרֶץ עֲזָה: פִּהְיָהּ יִלְבָּשׁוּ־
צִדֵּק וְחֲסִידֶיהָ יִרְגְּעוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עֲבָדָהּ אֵל תִּשָּׁב פִּנְי מִשִּׁיחָה: כִּי־לִקַּח טוֹב נִתְּנִי לָכֶם תּוֹרַתִי אֶל־
תַּעֲזֹבוּ: עַץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְתַמְכִּיָּהּ מֵאֲשֶׁר: דִּרְכֶּיהָ דִּרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם:
הַשִּׁיבֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ וְנִשְׁכַּח חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקִדְּמָה:

תפלה לשליח צבור

אל מֶלֶךְ נֶאֱמָן שְׂדֵי עֲלִיּוֹן קִבֵּל שְׁוֹעָתִי בְּרָצוֹן וּבְאִמּוּץ הַלֵּב. יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד אֵל חַי דִּין אֱמֶת שׁוֹפֵט צֶדֶק רַחוּם וְחַנּוּן. רַחֵם עָלֵי וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי הַיּוֹם אֲשֶׁר אֶתְפַּלֵּל בְּעָדֶי וּבְעַד בֵּיתִי וּבְעַד עַדְתִּי הַמְּסֻבִּים עִמִּי בַתְּפִלָּתִי. וְתַכְלֹל תְּפִלָּתִי עִם הַתְּפִלּוֹת הַיִּשְׁרוֹת וְהַנִּקְיוֹת אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל. וְתַחֲתוֹר תַּחַת כְּסֵא כְבוֹדָךְ כְּמוֹ שֶׁחֲתַרְתָּ לַתְּפִלָּת מֹשֶׁה (נִיא מִנְּשָׁה⁽¹⁾). וְאֵל יִבְרָשׁוּ בִי שׁוֹלְחֵי וְלֹא אֲנִי בָהֶם. יְהִי לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּינוּ לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי. אָמֵן סֶלָה. יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ אִיוֹם שֶׁתִּתֵּן לִי קוֹל נְעִים וְעָרֵב הַיּוֹם וְאֵל יִפְסֹק קוֹלִי וְאֵל יַחַר גְּרוֹנִי וְיִהְיֶה קוֹלִי נְעִים וְחֶזֶק. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְיִהְיֶה קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחֶזֶק. אָמֵן סֶלָה.

תפלה אחרת לש-ץ

הִנְנִי הֶעָנִי מִמַּעַשׂ וְנִרְעַשׂ וְנִפְחַד מִפְּחַד יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל. בָּאתִי לַעֲמֹד וּלְחַנּוּן לְפָנֶיךָ עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלַחְנוֹנִי. וְאֵף עַל פִּי שְׁאִינִי כְּדִי וְהִנּוּן לְכַף. עַל כֵּן אֲבִקְשֶׁה אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן. אֱלֹהִים. שְׂדֵי אִיוֹם וְגֹרָא. הִיָּה נָא מְצַלִּיחַ דְּרַכִּי אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ לַעֲמֹד לְבִקְשׁ רַחֲמִים עָלֵי וְעַל שׁוֹלְחֵי. וְנָא אֵל תְּפָשִׁיעַם בְּחִטָּאתֵי וְאֵל תַּחֲיִיבֵם בְּעֲוֹנוֹתֵי כִי חוֹטֵא וּפּוֹשֵׁעַ אֲנִי. וְאֵל יִכְלֹמוּ בְּפִשְׁעֵי וְאֵל יִבְרָשׁוּ בִי וְאֵל אֲבִשָּׂה בָהֶם. וְקִבֵּל תְּפִלָּתִי כַתְּפִלָּת זִקֵּן וְרִגִּיל וּפְרָקוֹ נָא וּזְקֵנוֹ מְגִדֵּל וְקוֹלוֹ נְעִים וּמַעֲרֵב בְּדַעַת עִם הַבְּרִיּוֹת. וְתַגְעֵר בְּשִׁטָּן לִבִּי יִשְׁטִינֵנוּ. וְיִהְיֶה נָא דְגִלְגֵּנוּ עֲלֶיךָ אֲהֶבָה. לְכָל פִּשְׁעִים תִּכְסֶּה בְּאַהֲבָה. וְכָל צוּמוֹתֵינוּ וְעֲצוּמֵינוּ הַפֶּךְ לָנוּ וְלְכָל יִשְׂרָאֵל לְשִׁשּׁוֹן וּלְשִׁמְחָה לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. הָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֲהָבוּ. וְאֵל יְהִי שׁוֹם מְכֻשׁוֹל בַּתְּפִלָּתִי:

וְיִהְיֶה רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֲלִיּוֹן אֱהִיָּה אֲשֶׁר אֱהִיָּה. שְׁכֵל הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם בְּעַלֵּי תְּפִלּוֹת יִבְיֵאוּ תְּפִלָּתִי לְפָנֶי כְּסֵא כְבוֹדָךְ וְיַפְּיִצּוּ אוֹתָהּ לְפָנֶיךָ. בְּעֶבֶר כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים הַתְּמִימִים וְהַיִּשְׁרִים וּבְעֶבֶר כְּבוֹד שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

קבלה מר"ת לומר ד' פסוקים אלו

יְדַעְתִּי יְיָ כִּי צֶדֶק מִשְׁפָּטֶיךָ וְאִמּוֹנָה עֲצִיבֹתֶי:

הַקְּשִׁיבָה לִי וְעֲנֵנִי אֲרִיד בְּשִׁחִי וְאֱהִימָה:

וְנִפְשִׁי תִגִּיל בִּי תִשְׂשֶׁשׁ בִּישׁוּעָתוֹ:

הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים הַפּוֹצֵה אֶת דָּוִד עַבְדּוֹ מִחֶרֶב רָעָה:

חצי קדיש

(1) כצ"ל, ע"י ירו' סנהד' י' ב' דף כ"ח ג'. בבלי סנהד' דף ק"ג א'. דברים רבה ב' כ'. רות רבה ה' ו'.

כי שם יי אקרא הבו גדל לאלהינו:

אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גמל חסדים טובים וקנה הכל וזכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למצן שמו באהבה.

וזכרנו לחיים. (גא לחיים) מלך חפץ בחיים. וכתבנו בספר החיים. למענה אלהים חיים. מלך עוזר ומושיע ומגן. ברוך אתה יי מגן אברהם:

אתה גבור לעולם אדני. מחיה מתים אתה. רב להושיע. [בק"ק אומרים מזריד הטל]
מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים ומקיים אמונתו לישני עפר. מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה.
מי כמוך אב הרחמים. זכר יצוריו לחיים ברחמים.
ונאמן אתה להחיות מתים. ברוך אתה יי מחיה המתים:
אתה קדוש ושמו קדוש וקדושים בכל-יום יהללוך טלה.

ובכן תן פחדך יי אלהינו על כל-מעשיך / ואימתך על כל-מה שבראת.
וייראוך כל-המעשים / וישתחוו לפניך כל-הברואים.
ויעשו כלם אגדה אחת / לעשות רצונך בלבב שלם
כמו שידענו יי אלהינו שהשלטון (גא שהשלטון) לפניך / עז בידך וגבורה בימינך
ושמך נורא על כל-מה שבראת:
ובכן תן כבוד יי לעמך / תהלה ליראך ותקנה לדורשיך
ופתחון פה למיחלים לך.
שמחה לארצך / וששון לעירך / וצמיחת קרן לדוד עבדך
ועריכת גר לבן-ישי משיחך במהרה בימינו:
ואז (גא ובכן) צדיקים יראו וישמחו / וישרים יעלו וחסידים ברנה יגילו
ועולתה תקפץ פיה / וכל-הרשעה כלה כעשן תכלה.
כי תעביר ממשלת זדון מן-הארץ:
ותמלוך אתה יי לבדך (מהרה) על כל-מעשיך
בהר ציון משכן כבודך / ובירושלם עיר קדשך
ככתוב בדברי קדשך. ומלך יי לעולם אלהיך ציון דור ודור הללויה:
קדוש אתה ונורא שמך / ואין אלוה מבלעדיך.
ככתוב. ויגבה יי צבאות במשפט. והאל הקדוש נקדש בצדקה.
ברוך אתה יי המלך הקדוש:

אתה בחרתנו מכל-העמים / אהבת אותנו ורצית בנו
 ורוממתנו מכל-הלשונות / וקדשתנו במצותיה.
 וקרבחנו מלכנו לעבודתך / ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת:
 ותתן-לנו יי אלהינו באהבה את-יום (השבת הזה לקדשה ולמנוחה ואת יום) הכפורים הזה למחילה
 ולסליחה ולכפרה ולמחל-בו את-כל-עונותינו (בשבת יש מוסיפין באהבה)
 מקרא קדש וזכר ליציאת מצרים:
 ומפני חטאינו גלינו מארצנו / ונתרחקנו מעל אדמתנו
 ואין אנחנו יכולים לעשות חובותינו בבית בחירתך
 בבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו
 מפני היד שנשתלחה במקדשך:
 יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן
 שתשוב ותרחם עלינו ועל-מקדשך ברחמיך הרבים
 ותבנהו מהרה ותגדל כבודו:
 אבינו מלכנו / גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה
 והופע והנשא עלינו לעיני כל-חי
 וקרב פוורינו מבין הגוים / וגפוצותינו כגס מירכתי ארץ
 והביאנו לציון עירך ברגה / ולירושלם בית מקדשך בשמחת עולם.
 ושם נעשה לפניך את-קרבנות חובותינו / תמידים כסדרם ומוספם כהלכתם.
 ואת-מוספי יום (השבת הזה ויום) הכפורים הזה
 נעשה ונקריב לפניך באהבה כמצות רצונך
 כמו שכתבת עלינו בתורתך על-ידי משה עבדך מפי כבודך כאמור:

בשבת: וביום השבת שני-כבשים בני-שנה תמימים. ושני עשירים סלת מנחה בלילה בשמן ונסכו:
 עלת שבת בשבתו. על-עלת התמיד ונסכה:
 [יש מוסיפין זה קרבן שבת. וקרבן היום כאמור ויש שפסקו שלא לאמרו]

ובעשור לחדש השביעי הזה מקרא-קדש יהיה לכם ועציתם את-נפשתיכם. כל-מלאכה לא תעשו:
 והקרבתם עלה ליי ריח ניחח פר כן-בקר אחד איל אחד. כבשים בני-שנה שבעה תמימים יהיו לכם:
 ומנחתם ונספיהם כמדבר. שלשה עשירים לפר ושני עשירים לאיל ועשרון לכבש ויין כנספו.
 ושני שעירים לכפר (גא ושעיר לכפר מלבד חטאת הכפרים). ושני תמידים כהלכתם:

בשבת: ישמחו במלכותך שמרי שבת וקראי ענ עם מקדשי שביעי. כלם ישפיעו
 ויתעננו מטובך. ובשביעי רצית בו וקדשתו חמדת ימים אתו קראת וזכר
 למעשה בראשית:

אלהינו ואלהי אבותינו.

מחל לעונותינו ביום (השבת הזה וביום) הכפרים הזה.

מחה והעבר פשעינו (וחטאתינו) מגדר עיניך.

כאמור. אנכי אנכי הוא מחה פשעיך למעני וחטאתיך לא אזכר:

ונאמר. מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאתיך. שובה אלי כי גאלתיך:

ונאמר. כי-ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. מפל חטאתיכם לפני יי תטהרו:

(אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו)

קדשנו במצותיך. ותן חלקנו בתורתך

שבוענו מטובך ושמחנו בישועתך.

(והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך ויגוהו בך (גא בוי) ישראל מקדשי שמך.) (גא וישמחו

בך ישראל אוהבי שמך) וטהר לבנו לעבדך באמת.

כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישראל בכל-דור ודור

ומבליעדיך אין לנו מלך מוחל וסולח (אלא אתה).

ברוך אתה יי מלך מוחל וסולח לעונותינו ולעונות עמו בית ישראל.

ומעביר אשמותינו בכל-שנה ושנה.

מלך על כל-הארץ מקדש (השבת ו) ישראל ויום הכפרים:

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם. והשב את-העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם

באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך.

ותחזיקה עינינו בשוכה לציון ברחמים. ברוך אתה יי המחזיר שכינתו לציון:

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד. צור חיינו מגן ישענו אתה הוא

לדור ודור נודה לך וגספר תהלתך על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך ועל נפיק

שבכל-יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר וצהרים. הטוב כי לא-כלו רחמיה

והמרחם כי לא-תמו חסדיך מעולם קוינו לך.

ועל כלם יתברך ויתרומם שמך מלפנו תמיד לעולם ועד.

וכתב לחיים טובים כל-בני בריתך:

וכל החיים יודוך סלה ויהללו את-שמך באמת האל ישועתנו ועזרתנו סלה. ברוך אתה יי הטוב שמך

ולך נאה להודות:

שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל-ישראל עמך. ברכנו אבינו כלנו כאחד

באור פניך. כי באור פניך נתת לנו יי אלהינו תורת חיים ואהבת חסד וצדקה וברכה ורחמים וחיים

ושלום. וטוב בעיניך לברך את-עמך ישראל בכל-עת ובכל-שעה בשלומך.

בספר חיים ברכה ושלום ופרנסה טובה נזכר ונכתב לפניך אנחנו וכל-עמך בית ישראל לחיים

טובים ולשלום.

ברוך אתה יי עושה השלום: (ויש חותמים המברך את-עמו ישראל בשלום וכן נוהגין בא-י)

מוסף ליום כפור

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. (י"א אגא) תָּבֵא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ. וְאֵל תַּתְּעַלֵּם מִתְחַנְּתֵנוּ. שְׂאִין אֲנַחְנוּ עֲזֵי פָנִים וְקָשִׁי עָרְף לֹמֵר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צְדִיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ. אֲבָל אֲנַחְנוּ (וְאֲבוֹתֵינוּ) חָטָאנוּ:

אֲשַׁמְנוּ. בְּגִדְנוּ. גָּזְלָנוּ. דִּבְרָנוּ דִּפִּי.

הִעֲזִינוּ. וְהִרְשַׁעְנוּ. וְדָנוּ. חָמְסָנוּ. טָפְלָנוּ שָׁקָר.

יַעֲצָנוּ רָע. כָּזְבָנוּ. לַצָּנוּ. מִרְדְּנוּ. נֹאצָנוּ. סָרְרָנוּ. עֲוִינוּ. פִּשְׁעָנוּ. צָרְרָנוּ. קִשְׁינוּ עָרְף.

רָשַׁעְנוּ. שָׁחַתְנוּ. תַּעֲבָנוּ. תַּעֲזָנוּ:

סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: וְאַתָּה צְדִיק עַל כָּל-הַבָּא עֲלֵינוּ. כִּי אָמַת עֲשִׂיתָ וְאֲנַחְנוּ הִרְשַׁעְנוּ:

מִה נֹאמֵר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מְרוֹם. וּמִה נִסְפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים.

הֲלֹא כָל-הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנְּגִלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה יוֹדֵעַ רְוֵי עוֹלָם. וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָל-חַי:

אַתָּה חוֹפֵשׁ כָּל-חַדְרֵי בֵּטָן. וּבוֹחֵן כְּלִיּוֹת וְלֵב:

אֵין דְּבַר נֶעְלָם מִמֶּךָ. וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגְדְּ עֵינֶיךָ:

וּבִכֵּן יֵהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

שְׁתַּלַּח לָנוּ עַל כָּל-חַטָּאתֵינוּ. וְתִמְחַל-לָנוּ עַל כָּל-עֲוֹנוֹתֵינוּ. וְתִכַּפֵּר-לָנוּ עַל כָּל-פִּשְׁעֵינוּ:

עַל חָטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאוֹנֶס וּבְרָצוֹן:

וְעַל חָטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב:

עַל חָטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִלִי דַּעַת:

וְעַל חָטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שְׁפָתַיִם:

עַל חָטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוֹי וּבִסְתָר:

וְעַל חָטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוֹי עֲרִיּוֹת:

עַל חָטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַבּוּר פֹּה:

וְעַל חָטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבְמִרְמָה:

עַל חָטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהִרְהוּר הַלֵּב:

וְעַל חָטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאת רָע:

עַל חָטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדוּדֵי פֹה:

וְעַל חָטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוַעֲדַת זָנוּת:

עַל חָטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִדּוֹן וּבִשְׁנָה:

וְעַל חָטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים:

עַל חָטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֻזַּק יָד:

וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוֹל הַשֵּׁם:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּטַפְשׁוֹת פֶּה:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּטִמְאַת שְׂפָתַיִם:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בִּיצֹר הָרֹעַ:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּיֹדַעַיִם וּבְלֹא יוֹדַעַיִם:

וְעַל כָּלֶם (אֱלֹהִים סְלִיחוֹת) סֶלַח לָנוּ. מַחֵל לָנוּ. כִּפֹּר לָנוּ:

וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפֵּת שָׁחַד:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַחַשׁ וּבְכַזָּב:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּלִשׁוֹן הָרֹעַ:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּלִצּוֹן:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּמִשָּׁא וּבְמַתָּן:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּמֵאכֹל וּבְמִשְׁתֶּה:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּנִשְׁךָ וּבְמַרְבִּית:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּנִסְתֵּי גֵרוֹן:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁיחַ שְׂפָתוֹתֵינוּ:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁקּוֹר עֵינַיִם:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינַיִם רְמוֹת:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֲזֹת מִצַּח:

וְעַל כָּלֶם (אֱלֹהִים סְלִיחוֹת) סֶלַח לָנוּ. מַחֵל לָנוּ. כִּפֹּר לָנוּ:

וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּפִרְיַקַת עַל:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּפִלְלוֹת:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּצַדִּית רָעַ:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוֹת עֵינַיִם:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּקִלּוֹת רֹאשׁ:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּקִשּׁוֹת עֶרְךָ:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלִים לְהָרֹעַ:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִכְלוֹת:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁבּוּעַת שְׁוֹא:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁנְאָת חֲנוּם:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִשּׁוּמַת יָד:
וְעַל חֲטֵא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִמְהוֹן לִבָּב:

וְעַל כָּלֶם (אֱלֹהִים סְלִיחוֹת) סֶלַח לָנוּ. מַחֵל לָנוּ. כִּפֹּר לָנוּ:

וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חַיְבִים עֲלֵיהֶם עוֹלָה:
 וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חַיְבִים עֲלֵיהֶם חֲטָאת:
 וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חַיְבִים עֲלֵיהֶם קֶרֶבֶן עוֹלָה וַיּוֹרֵד:
 וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חַיְבִים עֲלֵיהֶם אֲשֶׁם וְדַאי וְתַלּוּי:
 וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חַיְבִים עֲלֵיהֶם מַכַּת מִרְדּוֹת:
 וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חַיְבִים עֲלֵיהֶם מַלְקוֹת אַרְבָּעִים:
 וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חַיְבִים עֲלֵיהֶם מִיתָה בְּיַד שָׁמַיִם:
 וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חַיְבִים עֲלֵיהֶם כֶּרֶת וְעִרְרִי:
 וְעַל חֲטָאִים שְׁאֵנוּ חַיְבִים עֲלֵיהֶם אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין

סְקִילָה. שְׂרָפָה. הָרֵג. וְחִנּוּק. עַל מַצּוֹת עֲשֵׂה וְעַל מַצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. בֵּין שֵׁשׁ בָּה קוֹם עֲשֵׂה. וּבֵין שְׁאֵין בָּה קוֹם עֲשֵׂה. אֶת הַגְּלוּיִם לָנוּ וְאֶת שְׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ. אֶת הַגְּלוּיִם לָנוּ כְּכָר אֲמָרוֹנוֹם לְפָנֶיךָ. וְהוֹדִינוּ לָךְ עֲלֵיהֶם. וְאֶת שְׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וַיְדוּעִים. כְּדָבָר שֶׁנֶּאֱמַר הַנִּסְתָּרוֹת לִי אֱלֹהֵינוּ. וְהַגְּלוּת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם. לַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

כִּי אַתָּה סִלַּחְתָּ לְיִשְׂרָאֵל וּמַחֲלֵן לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל-דּוֹר וָדוֹר וּמַבְלַעְדִּיךָ אֵין לָנוּ מִלֶּךָ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֵלֹא אַתָּה):

אֱלֹהֵי. עַד שֶׁלֹּא נִוצַרְתִּי אֵינִי כְּדִי וְעַכְשָׁיו שֶׁנִּוצַרְתִּי כְּאֵלוֹ לֹא נִוצַרְתִּי. עָפָר אָנִי בְּחַיִּי קֵל וְחוֹמֶר בְּמִיתָתִי: הָרִי אָנִי לְפָנֶיךָ כְּכֹלִי מֵלֹא בּוֹשָׁה וּכְלִמָּה. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁלֹּא אֲחַטָּא עוֹד. וּמֵה שֶׁחַטָּאתִי לְפָנֶיךָ מָרַק (נִיא מִחֶק) בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים אָבֵל לֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים וְחִלּוּם רָעִים:

אֱלֹהֵי. נִצַּר לְשׁוֹנֵי מָרַע וּשְׁפָתֵי מַדְבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תְדוּם וְנַפְשֵׁי כְּעָפָר לְכָל תַּהֲיָה. פָּתַח לִבִּי בַתּוֹרָתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשִׁי. וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מִהֲרָה הִפֵּר עֲצָתָם וּקְלָקַל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לִמְעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לִמְעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לִמְעַן קִדְשֶׁתְךָ. עֲשֵׂה לִמְעַן תּוֹרָתְךָ. לִמְעַן יִחַלְצֵנִי יְדִידֶיךָ הַשִּׁיעָה יְמִינֶךָ וְעַנֵּנִי: יְהִי לְרָצוֹן אֲמִרֵי-פִי וְהִגִּיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְנֹאֲלִי: עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל-יִשְׂרָאֵל וְאֲמָרוֹ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיְּבַנֶּה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בַתּוֹרָתְךָ: וְשֵׁם נִעְבְּדְךָ בִּירְאָה פִּימִי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמָנוּת: וְעֲרֹבָה לִי מִנַּחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם כִּימִי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמָנוּת:

חזרת התפלה

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור
הנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקנה הכל וזכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו
באהבה.

מסוד חקמים ונבונים
ומלמד דעת מבינים
אפתחה פי בתפלה ובתחנונים
לחלות ולחנן פני מלך (מלא רחמים) מוחל וסולח לעושים:

מגן

סימן: שנת שנתון (מרוצב). (ומחזרו: ר' אלעזר צ'ר קליה) זהים צבי 7' עושים. 3 ווליס צכל עור. -- ש 765.

שושן עמק אימה / שבת שבתון לקימה
שרש וענף סימה / שנים יחד לצימה:

בעת מטו יסודותיה / בטחה בחין מוסדותיה
בם תקעה יתדותיה / בכפל להשעין ידותיה:

5 תמכה פועל צורים / תמת המה היוצרים
תרופה תת לעצורים / תבל להאפיל לצורים:

כ"י אדווחק; מ'נכך; פגאפסצ ||

2 סיימה: סוימה פגאפצ | שבים 5 | תמוכה פ | פועל: פועל ח דפ' 6 תרופה: וצורי הוס' 1

1 שושן עמק כנסת ישראל, ע"ש שה"ש ב ב אני תבצלת השרון שושנת העמקים, שדרשוהו על ישראל. אוימה הוזהרה, הופתחה (ע"י ג"ב בקרובה לסוכות לרא"ה הקלירי: אוימתי בחיל כפור). והפייטן כתב ל' נקבה 'אוימה' לפי כנסת ישראל. שבת שבתון לקימה לקיים את יום כפור הנקרא שבת שבתון (ויק' ט לא). 2 שורש וענף מלאכי ג יט, ותרגום יונתן שם: בר ובר בר, ר"ל זקנים וצעירים. סיימה החליטה, קבעה כנסת ישראל (וי"ג סוימה, נקבעה). לצימה לצום (והידש הפייטן בנין פיעל זה). 3 בעת מטו יסודותיה משנתרב בית המקדש. בטחה בחין מוסדותיה נשענת בתחנוני האבות, ע"מ מיכה ו ב שמעו הרים את ריב ה' והאיתנים מוסדי ארץ, שדרשוהו על האבות תנחומא כי תשא כ"ח. ש"ר ט"ו ד'. ז' ועוד. וי"מ בתפלות שאבות תקנום (כ"ה בפירוש כ"י וטיקאן 306). 4 בם תקעה יתדותיה (הלשון ע"ש ישע' כב כגותקעתי יתד במקום נאמן). ר"ל בהם שמה בטחונה. בכפל במערת המכפלה, ר"ל באבות ואמהות השוכנים שם. להשעין ידותיה ידות הקרשים שעליהם יש לתלות בטחונם. וכל הביטויים מכוונים למדרש המובא בכ"י הג"ל ובפירוש 'מעשה ארג': אמר להן הקב"ה לישראל הזכירו לפני האבות לעולם בראש התפלה שאין לך יתד תקועה להתלות בה כהזכרת אבות (ולא הצלחתי למצוא מדרש זה במקורות הידועים). 5 תמכה פועל צורים כנסת ישראל אחזה, הביעה מעשי האבות ('תמך' במשמעות זו כמו באפן לר"ה: תפן בתומכי ברוך). תומת המה היוצרים על תומת האבות שבזכותם נברא העולם, כדרשת חז"ל ב"ר ח' ז' (ע' 61) בנפשותו שלצדיקים נמלך, ה"ה המה היוצרים ויושבי נטעים... (דה"א ד כג). 6 תרופה תת לעצורים ר"ל לעצורים בגלות (וי"מ

שְׁתִּילִי גְבָעוֹת אֲרָבָע / שְׁאֵג סֶפֶר הַמֶּרְבָּע
שׁוֹע פְּגִיעוֹת אֲרָבָע / שְׁעָה צִדְקָם לְתַבָּע:

בִּיטָה בְּמִתְהַלֵּךְ תָּמִים / בְּמוֹסֵר לְחֻמוֹ חֲתוּמִים
10 בְּצִדְקוֹ תְּדִיחַ כְּתָמִים / בְּאַפָּס אֲוִרִים וְתָמִים:

תְּמוֹר תְּשְׁלוּמֵי פָר / תִּבְנֶן הֶגֶג הַמֶּסְפָּר
תּוֹקְעִי בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר / תִּלְאוּבָם בְּכַפּוֹר יִכְפָּר:

וְשִׁכַּךְ חֲמַת וְעִמָּךְ / וְתַחֲנֶן שְׁרִידֵי עִמָּךְ
וְעֲלִינוּ יְהִי נַעֲמָךְ / וְנַחֲיָה מִמֶּקּוֹר עִמָּךְ:

15 נְאוֹר עִמָּךְ הַסְּלִיחָה / נִכּוֹן מֵהָר לְסִלְחָה
נִיב שְׁפָתֵינוּ הַצְּלִיחָה / נֶאֱקָ שְׁמָעָה וְסִלְחָה:

כַּכְתּוּב. אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סִלְחָה אֲדֹנָי הַקְּשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֶל-תְּאֵחֶר. לְמַעַן אֱלֹהֵי כִי שְׁמָךְ נִקְרָא
עַל-עִירְךָ וְעַל-עִמָּךְ: (דני' ט יט)

וְנֹאמֶר. כִּי עִמָּךְ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּנָּרָא: (תהל' קל ד')

וְנֹאמֶר. כִּי עִמָּךְ מִקּוֹר חַיִּים. בְּאוֹרְךָ נִרְאָה-אוֹר: (תהל' לו י')

וְנֹאמֶר. אֶם-עֲוֹנוֹת תִּשְׁמֹר-יְהִי אֲדֹנָי מִי יַעֲמֵד: (תהל' קל ג')

וְנֹאמֶר... כִּי-עַם-יִי הַחֲסֵד וְהַרְבֵּה עֲמֹ פְדוּת: (שם קל ז')

וְנֹאמֶר. וְיְהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה: (תהל' צ יז')

8 בצדקם 1 ועלינו: בנאק 1 ועלינו מ'סצ | ונחיה: ויחיו חסצ | ממך: שעמך פג 15 כי עמך א | תמהר: למהר סצ
מהר דפ' 16 שפתינו: שפתים סצ |

הנעצרים בצום ועצרה). תבל להאפיל לצירים לאומות העולם המשעבדים אותם. 7 שתילי גבעות ארבע בני ארבע האמהות שנקראו גבעות (עי' ספרי דברים שניג ומגד גבעות עולם, מלמד שאבות ואמהות קרוים הרים וגבעות וכו'). שאג ספר המרובע צעקת ישראל, ע"ש במד' כג י ומספר את רובע ישראל. 8 שוע פגיעות ארבע שעה שעה לארבע התפלות של ירכ, שחרית מוסף מנחה ובעילה. צדקם לתבוע להצדיקם בדין. 9 ביטה הביטה במתהלך תמים באברהם, ע"ש ברא' יז א התהלך לפני והיה תמים. במוסר לחומו חתומים ר"ל הביטה בישראל החתומים בחותם שבכשרו, היינו המילה, והפייטן תפס 'מוסר' במשמעות 'מסורת' (מל' מסר), או שיש לפרשו ע"ש איוב לג טז ובמוסרם יחתם, לפי פירושי המפרשים 'ביטורין' (ולפי זה יש לנקד במוסר); ולחום פי' בשר, ע"ש צפני' א יז. בצדקו תדיח כתמים בזכותו תטהר את לכולך העונות, ע"ש ירמ' ב כב נכתם עונך לפני. באפס אורים ותומים היום שאין לנו בית המקדש. 11 תמור תשלומי פר תמורת פרים וכבשים, ר"ל תמורת זבחים ועולות. תבן הגג המסופר תבין הגיגנו, היינו תפלתנו, שאנו מספרים לפניך, ע"ש תהל' ה ב בינה הגיגי, והענין ע"ש הושע יד ג ונשלמה פרים שפתינו. (הצורה 'תיבן' במקום תבין חידוש הפייטן הוא שהעביר פועל ע"ו לל"ה). 12 תוקעי בחדש שופר ישראל שתוקעים ברה"ה, ע"ש תהל' פא ד תקעו בחדש שופר. תלאובם צמאם, צרתם. 14 ועלינו יהי נעמך ע"ש תהל' צ יז ויהי נועם ה' אלהינו עלינו. ונחיה ממקור עמך ע"ש תהל' לו י כי עמך מקור חיים. 15 נאור כינוי להקב"ה, ע"ש תהל' עו ה נאור אתה. עמך הסליחה תהל' קל ד. נכון ר"ל אתה שהוא מוכן לסלוח תמהר לסלוח. 16 ניב שפתינו הצליחה ע"ש ישע' נז יט בורא ניב שפתים. נאק שמעה וסלחה ע"ש דני' ט יט.

וַיֹּאמֶר. יִרְאֶה אֶל-עַבְדֶּיךָ פְּעֻלָּה. וְהִדְרֶךָ עַל-בְּנֵיהֶם: (שם צ טו)
וַיֹּאמֶר. כִּי אַתָּה אֲדֹנִי טוֹב וְסֶלַח. וְרַב-חֶסֶד לְכָל-קְרָאִיךָ: (תהל' פו ה)
וַיֹּאמֶר. אִם-עֲוֹנֵינוּ עָנּוּ בָנוּ יְיָ עֲשֵׂה לָמַעַן שְׁמֶךָ. כִּי-רַבּוּ מִשׁוֹבְתֵינוּ לָךְ חֲטָאוֹנוּ: (ירמ' יד ז)
וַיֹּאמֶר. שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יְיָ אֱלֹהֶיךָ. כִּי כָשַׁלְתָּ בַּעֲוֹנָךְ: (הושע יד ב)
וַיֹּאמֶר. אֲרַפָּא מִשׁוֹבְתָם אֲהַבֵּם נִדְבָה. כִּי שָׁב אִפִּי מִמֶּנּוּ: (שם יד ה)
וַיֹּאמֶר. קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֵל-יְיָ. אִמְרוּ אֵלָיו כָּל-תְּשָׁא עֲוֹן וְקַח-טוֹב
וְנִשְׁלָמָה פָּרִים שְׁפָתֵינוּ: (שם יד ג)

17 שְׁפָתֵינוּ מְדוּבָבוֹת יִשְׁנִים / יִנְצַחוּךָ כָּעַל שׁוֹשְׁנִים
חֲדָשִׁים גַּם יִשְׁנִים / בְּמַגֶּנֶת אֵב נִשְׁעָנִים:

17 מדובבות: בדיבבות ס

17 שפתינו מדובבות ישנים מזכירות האבות ישיני מערת מכפלה. ינצחוך כעל שושנים יזמרו לך, ע"ש תהל' מה א
(ועוד) למנצח על שושנים. 18 חדשים גם ישנים במגנת אב נשענים דור אחר דור נשענים במגן אברהם.

זָכְרֵנוּ לַחַיִּים (ג"א לַחַיִּים) מֶלֶךְ חַפְצֵי בַחַיִּים. וְכַתְּבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנָּה אֱלֹהִים חַיִּים.
מֶלֶךְ עֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶגֶן אַבְרָהָם:
אַתָּה גְּבוּר לְעוֹלָם אֲדֹנֵי מַחִיָּה מַתִּים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ. [בְּקֶ"ק אומרים מוֹרִיד הַטָּל]
מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מַחִיָּה מַתִּים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמַקְיֵם
אֲמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי עָפָר. מִי כְמוֹהָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמָה לָךְ מֶלֶךְ מַמִּית וּמַחִיָּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה.

מחיה

קיומן: יום כפורים (וורוצנו). נתיס זכי ל' טוריס. 3 ווליס זכל טור. - 1637

יוֹם מִיָּמִים הוֹחֵס / יוֹם כְּפוּר הַמֵּיחָס
יוֹדְעֵיו חֲמוּל וְחָס / יוֹקְשָׁיו לְפוֹעֶרֶת הָס:
וְבוֹ בְּתַחֲבוּלוֹת יוֹעֵצוֹ / וְדוֹי בְּתַחַן יֵאִיצוּ
וְשׁוֹכְנֵי עָפָר יִקְיצוּ / וּמֵרֹאשׁ הָרִים יִלְיָצוּ:

3 יועצו: נועצו פ

1 יום מימים הוחס נתיחס והועד מכל הימים, ע"פ דרשת חז"ל פסיקתא רבתי כ"ג (דף קט"ו א') ימים יוצרו ולו (ולא כ')
אחד בהם (תהל' קלט טז)... ר"י אומר שס"ה ימים הם ימות החמה. ליחידו של עולם אחד מהם. ואינו זה... ר' לוי אומר זה יום
הכפורים וכו'. ועל זה אומר הפייטן יום כפור המיוחס. 2 יודעיו חמול ר"ל חמול על יודעי דין יום הכפורים ושומרינו.
וחס קריאה לרחמים (והוא שם עצם, ברוב המקורות בקשר 'חס ושלום' במשמעות 'חלילה' שבמקרא, וייתכן שגם כאן צריכין

5 מפעלות עוקד ועקוד / מאז בידם פקוד
מופת הכמוס לפקוד / מוקש להבעית בסקוד:

כהבטחת סביכת איל / כפרו הנצור לחיל
כן תעצים חיל / כורעיה בעצם וליל:

פחדו יחיל שוטמים / פיותם היות אטומים
10 פרחיו במשענותם חטומים / פלטים מרכל פטומים:

ואם אין מעשים / ונבח מבלי משים
וזכרה לנבזים ומאוסים / ומגזעם הפר כעסים:

רם קשט מעבדיך / ראה תראה עובדיך
רעים באי עדיך / רחום זכר לעבדיך:

6 לפקוד: בפקוד אדומ' 8 בעצם: יום הוס' 10 במשענותם דחמ' קאפ: במשענותך א במשענותיך 7 במשענותיו
שאר כ"י | חטומים: חתומים חניכך | מרכל פנק 12 לנבזים: לבזים 11 ומאוסים: ונמאסים פ ורמוסים צ
13 תראה סצ | עובדיך: לעובדיך ספגן אפמ'ך לעבדיך צ עבדיך ח 14 באי: באים וקג 15 במצולה ד | תתגנו ופן

להשלים את המחשבה: חס ושלום שיקרה אותם משהו). יוקשיו (ע"ש תהל' קבר ז) לפוערת ר"ל את המבזים אותו ושמים
מוקשים לשומרים, השליכם לגיהנם הפוערת פיה, ע"ש ישע' ה יד ולכן הרחיבה שאול ופוערה פיה לבלי חק. הם קריאה לשתיקה
דוגמת עמוס ח ג רב הפגר בכל מקום השליך הס. 3 ובו בתחבולות יועצו להטעות את השטן המקסרג נועצים בחכמה.
וידידי בתחן יאיצו למחר להתודות באמצע התפלה, לפי מה ששנינו בברייתא (יומא דף פ"ז ב')... ואע"פ שהתודה ערבית
יתודה שחרית, שחרית יתודה במוסף... והיכן אמרו? יחיד אחר תפלתו ושליח צבור אומר באמצע. והשטן שרצה לקסרג בשעת
הידידי טועה מפני שהוא חושב שגם בתפלה בקול הידידי בסוף. זהו הפירוש המקובל מימי הבינים, ומסתבר. 4 ושוכני עפר
יקיצו האבות. ומראש הרים יליצו יליצו על עצמם כאילו מראש הרים (הלשון לפי ישע' מב יא), ז"א בזכות האבות הנקראים
הרים (ספרי דברים שני'ג). 5 מפעלות עוקד ועקוד מעשה אברהם ויצחק. מאז בידם פקוד / 6 מופת הכמוס
ל פיקוד כנראה יש לחבר: מפעלות אברהם ויצחק הלא הם מופת שהוא מאז בידם פקוד, ר"ל בידי ישראל, שמור וגנוז (כמוס
ע"ש דבר' לב לד) לזכירה. וי"ג בפיקוד, ר"ל שמור בקפדנות ופקידה (ושמא זה עיקר). מוקש להבעית בסיקוד כדי
להחריד את השטן בייסור (סיקוד מל' סקד בהמה, לנהל אותה בדרכן שנקרא מסקד, ועי' ח"י דבר' ח ה כי כאשר ייסר איש
את בנו – היכמא דמסקד גבר ית בריה). 7 כהבטחת סביכת איל כשם שהבטחת לאברהם במצאו את האיל נאחז בסבך,
והוא כפרו הנצור לחיל כופר ליצחק שיהיה לנצור לחיל ישראל. 8 כן תעצים חיל תגביר עוצם ישראל כורעיה
בעצם וליל ביום (ע"ש בעצם היום הזה, ברא' ז יג ועוד) ובליילה... 9 פחדו יחיל שוטמים פחד יצחק (ברא' לא מב) יפחד
את המלשינים. פיותם היות אטומים חטומים. 10 פרחיו במשענותם חטומים בניו שהם מוגנים וסגורים (הטומים
ע"ש ישע' מת ט למען שבי אאריך אפי ותהלתי אחסם לך) במשענת שלהם שהוא הקב"ה, וי"מ זכות אבות (וי"ג במשענותינו,
ר"ל זכותו של אברהם). פלטים מרכל פוטומים מרכילות דברים (פיטומים ע"ש הביטוי התלמודי פטומי מילי, ב"מ דף
ס"ו א' ועוד). 11 ואם אין מעשים ר"ל אם אין בנו מעשים ונבח מבלי משים (הלשון ע"ש איוב ד כ) ואם אין היום
זבח להשלים. 12 וזכרה לנבזים ומאוסים לישראל. הפר כסעים ע"ש תהל' פה ה והפר כעסך עמנו. 13 קושט
מעבדיך ע"ש תהל' קיא ז מעשי ידיי אמת ומשפט, וכנראה יש לחבר: עובדיך, שהם קושט מעבדיך, ראה תראה. וי"ג קושט
מעבדיך ראה תראה לעובדיך, ומסתבר (אם אפשר ליחס לפייטן חידוש נועז זה). 14 באי עדיך ע"ש תהל' סה ג. 15 יבוקש

15 יִבְקֹשׁ עֹן וְאִיָּנוּ / יִמָּה בַּמְצוּלוֹת תִּנּוּ
יֵלֵד בְּשַׁעֲשׁוּעֵיוֹ תַעֲנוּ / יֵשֶׁר מְלִיץ יִחַנּוּ:

מִבְּרַק חֶרֶב הַשָּׁנוֹן / מִלֵּט מֵאֲרִיכֵי רִנּוֹן
מִלֵּא מִשְׁאֲלוֹתָם בְּתַחֲנוּן / מֶלֶךְ רַחוּם וְחַנוּן:

בְּכַתּוּב. וַיַּעֲבֹר יי עַל-פָּנָיו וַיִּקְרָא יי אֶל רַחוּם וְחַנוּן. אֶרֶךְ אֲפִים וְרַב-חֶסֶד וְאַמֶּת: (שמות לד ו)

[וְנֶאֱמַר. חַנוּן וְרַחוּם יי אֶרֶךְ אֲפִים וְגִדְל-חֶסֶד: (תהל' קמה ח)]

וְנֶאֱמַר. כִּי אֵל רַחוּם יי אֱלֹהֶיךָ לֹא יִרְפֶּךָ וְלֹא יִשְׁחִיתֶךָ.

וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת-בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם: (דבר' ד לא)

[וְנֶאֱמַר. זָכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ וּתְדַבֵּר אֲלֵיהֶם אֲרֻכָּה אֶת-זֶרְעֶכֶם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם. וְכָל-הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲמַרְתִּי אֲתָן לְזֶרְעֶכֶם וְנִחְלוּ לְעוֹלָם:

[וְנֶאֱמַר. זָכֹר לְעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב. (שמות לב יג)]

אֶל-תִּפְּן אֶל-קִשֵׁי הָעָם הַזֶּה וְאֶל-רָשָׁעוֹ וְאֶל-חַטָּאתוֹ: (דבר' ט כז)]

[וְנֶאֱמַר. יי חַפֵּץ לְמַעַן צְדָקוֹ. יִגְדִּיל תוֹרָה וַיֹּאדִיר: (ישע' מב כא)]

וְנֶאֱמַר. בְּיָמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא נֶאֱמַר יִבְקֹשׁ אֶת-עֹן יִשְׂרָאֵל וְאִיָּנוּ

וְאֶת-חַטָּאת יְהוּדָה וְלֹא תִמְצָאֶנָּה. כִּי אֶסְלַח לְאִשֶּׁר אֲשָׁאִיר: (ירמ' ג כ)

וְנֶאֱמַר. אִם-יֵשׁ עָלָיו מִלֵּאךְ מְלִיץ אֶחָד מִזֵּי-אֶלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם יִשְׂרָאֵל:

וְנֶאֱמַר. וַיַּחַנּוּ וַיֹּאמְרוּ פְדֵנוּ מִיַּד מֶלֶךְ שָׁחַת מִצָּאֵתִי כֹפֵר: (איוב לג כג-כד)

כֹּפֶר פְּדִיּוֹן נֶפֶשׁ / פְּדָה מִטְּבִיעַת רָפֶשׁ

20 מִיַּחְלִיךְ בַּעֲנוּי וְכֹפֶשׁ / הַחַיִּים בְּטִלְלֵי נֶפֶשׁ:

16 בשַׁעֲשׁוּעֵיוֹ: בשַׁעֲשׁוּעַ דָּךְ שַׁעֲשׁוּעַ ק שַׁעֲשׁוּעֵיוֹן 18 מֶלֶךְ: אֵל הוֹסֵ' דַמ' כִּפְּנִיסָצ 19 פְּדָה: פֶּדֶם זָרִי פֶלְטָם ח
20 בַּעֲנוּי וְכֹפֶשׁ: בַּעֲנוּי נֶפֶשׁ מ' כָּיִן | נֹפֶשׁ: חוֹפֶשׁ ג

עֹן וְאִיָּנוּ ע"ש ירמ' ג כ. יִמָּה בַּמְצוּלוֹת תִּנּוּ ע"ש מִיכָה ז יט. 16 יֵלֵד בְּשַׁעֲשׁוּעֵיוֹ תַעֲנוּ ע"ש ירמ' לא כ הִבֵּן יִקְרָא לִי אֲפָרַיִם אִם יֵלֵד שַׁעֲשׁוּעִים. יוֹשֶׁר מְלִיץ יִחַנּוּ וְיִחַנּוּ אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל מְלִיץ, ע"ש אִיּוֹב לג כד (כח) אִם יֵשׁ עָלָיו מִלֵּאךְ מְלִיץ אֶחָד מִזֵּי אֶלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם יִשְׂרָאֵל וְיִחַנּוּ וְכו'. 17 מִבְּרַק חֶרֶב הַשָּׁנוֹן ע"ש דְּבָרִי לֵב מֵא אִם שְׁנוֹתֵי בִרְק חֶרֶבִי. 19 כּוֹסֶר פְּדִיּוֹן נֶפֶשׁ (ע"ש שְׁמוֹת ל יב כֹּפֶר נֶפֶשׁוֹ. שֵׁם כֹּא ל אִם כּוֹפֶר יוֹשֵׁת עָלָיו וְנִתֵּן פְּדִיּוֹן נֶפֶשׁוֹ, וְתִהְיֶה מִט חֶט־לֹא יִתֵּן לְאֱלֹהִים כֹּפֶר. וַיִּקְרָא פְדִיּוֹן נֶפֶשׁ) ר"ל כְּכֹפֶר נֶפֶשׁ פֶּדֶם מִטְּבִיעַת רָפֶשׁ הוֹצֵא אוֹתָם מִגְלוֹתָם הַנִּמְשָׁל לְרֶפֶשׁ וְטִיט (ישע' נז כ). 20 בַּעֲנוּי וְכֹפֶשׁ בָּצוּם קֶשֶׁה (כּוֹפֶשׁ מ' הַכְּפִישָׁנִי בִּאֲפֶר, אִיכָּה ג טז).

עוד בו נשמתו / יקו תשובת יציר אדמתו / להחיותו להיטיב אחריתו:

קיומן: א"צ. צתים צכי ד' טוּכיס. 5 מליס צכל טוּכ. — א 6401.

אָנוש איך יצדק פני יוצרו / והכל גלוי לו תעלומו וסתרו
בזאת יכפר עונו ויגהה מזורו / אם ישוב טרם יכבה נרו:

גם חשך לא יחשיך ממנו / אם יסתיר פנים הוא ישורנו
דפיו ורשעו על פניו יעננו / יתרון לו אם בחייו יודנו:

הן שמים לא זכו בעינו / ואף כי נתעב באשמי ובעונו
ווד למה לא יבין ברעינו / הלא יומו ואידו נכח פניו:

והבו וסגלת עשרו לא יועילנו / לתת כפרו ביום עברה להועילנו
חסד וצדקה אם רודף בעודנו / לפניו יהלך וכבוד בוראו יאספנו:

טוב לגבר לשא על תורה / לקיים חקיה באהבה ובטהרה
10 ימי חייו תנחנו מסלה ישרה / תנצחנו בקבורה ולתחי תשיחנו לעזרה:

בי"ה * * * (בשוליים), לכלהפיוס; מ" (בשוליים), רק 1—10, 22. 21. || 3 פנים: פניו דפ' 5 ואף: אף דפ' | כיחס' מ" 6 לנוכח מ"
7 לא: בל מ" דפ' 8 רודף ה" * * * : רדף מ" דפ' 9 וביראה טהורה מ"

עוד בו נשמתו באדם יקו יקוה הקב"ה. לתשובת יציר אדמתו ע"ש ברא' ב ז וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה. להחיותו להיטיב אחריתו ע"ש דבר' ח טו להיטיבך באחריתך.
1 אנוש איך יצדק פני יוצרו ע"ש איוב ט ב ומה יצדק אנוש עם אל. והכל גלוי לו תעלומו וסתרו לשון הוידי "הודונות והשגגות": הגלויים והנסתרים לפניך הם גלויים וידועים, ובפיוט ר' יוסי בן יוסי: אתה מבין תעלומות לב, אפס לך נגלות וגם נסתרות. 2 ויגהה מזורו ויסור מכאובו, ע"ש הושע ה יג ולא יגהה מכס מזור. טרם יכבה נרו לפני מותו (הלשון לקוח מברכות עתיקות, כגון: שלא יכבה נרו לעולם ועד, בברכות ההפסרה). 3 גם חשך לא יחשיך ממנו קהל' קלט יב. אם יסתיר פנים הוא ישורנו ע"ש איוב לד כט ויסתר פנים ומי ישורנו. 4 דפיו ורשעו על פניו יעננו יעיד גגדו. יתרון לו (הלשון לקוח מספר קהלת, כגון ב יג) אם בחייו יודנו טוב לו אם יתודה. 5 הן שמים לא זכו בעינו איוב טו טו. אף כי נתעב באשמי ובעונו איוב טו טו אף כי נתעב ונאלח וכו'. 6 ווד ר"ל הפושע ברצון. ברעינו במחשבותיו. יומו ואידו ע"ש משלי ו טו פתאום יבוא אידו. 7 זהבו וסגולת עשרו (ע"ש קהל' ב ח כנסתי לי גם כסף וזהב וסגולת מלכים)... לתת כפרו ביום עברה להועילנו ע"ש משלי יא ד לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות, לפי זה הוא ממשיך 8 חסד וצדקה אם רודף ע"ש משלי כא כא רודף צדקה וחסד. לפניו יהלך וכבוד בוראו יאספנו ע"ש ישע' נח ח והלך לפניך צדק כבוד ה' יאספך. 9 טוב לגבר לשא עול תורה ע"ש איכה ג כז טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו. 10 ימי חייו תנחנו מסילה ישרה. תנצחנו בקבורה ולתחי תשיחנו לעזרה ע"ש משלי ו כב בהתהלך תנחה אותך וכו' לפי מה שדרשו חז"ל בברייתא (פרק קנין התורה ט') בהתהלך תנחה אותך, בעולם הזה. בשכבך

11 כָּשֶׁל בִּיצְרוּ וְלֵב הוֹתֵל הָטָה / יִתְאוּנֶן עַל חֲטָאוֹ אֲשֶׁר חָטָא
לֹא יִשְׁנָה בְּאוֹלָתוֹ בָּהּ לְשׁוֹטְטָה / וְקוֹנֹו יִקְבְּלוּ כִּי יִמְיָנו פְּשׁוּטָה:

מִצְפָּה לְאַדְמָה וְגַם לְרֶמָה וְרִקְבֹון / וְלָמָּה לֹא יֵשִׁית לְלִבּוֹ עֲלִבֹון
נִבְעֵר מִדַּעַת וְלָמָּה מוֹסִיף עוֹן / וְהוּא עֲתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבוֹן:

15 סוּפוֹ וְתַחלָּתוֹ יִהְיֶה רַב כָּל עוֹנָתוֹ / לֹא יִשְׁאַנּוּ יִצְרוּ לְהַחֲטִיאוֹ וּלְעוֹתוֹ
עֲבוֹר עַל פָּנָיו תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ / אֲשֶׁרֵיו אִם יִשְׁלִים בְּטַהֲרָה יִחִידָתוֹ:

פֶּתַח־י פִּיו יִשְׁמַר הָיִית בְּנִחַת / וְלֹא בְּגֵאוֹה וּבֹו וְלִשׁוֹן נִצְחַת
צִעְדּוֹ בְּבוֹאוֹ לֹא יִקוּץ בְּתוֹכָחַת / יִזְכֶּה לְהוֹשִׁיב נִפְשׁוֹ מִנּוֹ שַׁחַת:

קוֹוִי לְעִצְמוֹ 'לֹא' יִמְנַע מֵרַעוֹ / וְלִזְכוֹת יִדְיָנוּ וַיַּעֲבֵר עַל פִּשְׁעוֹ
20 רַחוּם בָּהּ בְּמִדָּה בְּצֶדֶק יִכְרִיעוּ / וְלֹא יִשְׁלֵם לוֹ כְּגִמּוּלוֹ לְפָרַעוֹ:

שְׂדֵי הַנֶּגֶן בִּידָךְ כִּיּוֹצֵר חֹמֶר / רִצּוֹנָךְ לְהַחֲיוֹת וְלֹא לְהַמִּית וּלְגַמֵּר
תִּישֵׁר לְבַבְנוּ בִּירְאָתְךָ לְהַחֲטִיב וּלְהַאֲמֵר / וְקִיַּמְנוּ לְחַיִּים וְנוֹדֶךָ לְעוֹלָם וְנוֹמֵר:
עוד בו

12 ימינך (!) ה' ** 15 לא ישיאנה ה' ** | ולעוֹתוֹ: ולהתעוֹתוֹ ה' ** 17 ובוֹ: ובוֹךְ ה' ** 19 קוֹוִי: קוֹוִי ה' ** | לא
ח' ה' ** 22 לבבנו: לבנו מ' וְקִיַּמְנוּ ה' ** : קִיַּמְנוּ מ'

תשמור עליך, בקבר. והקיצות היא תשיחך, לעולם הבא. 11 כשל ביצרו בעונו. ולב הותל הטה ע"ש ישע' מד כ לב
הותל הטהו. 12 לא ישנה באולתו ע"ש משלי כו יא ככלב שב על קאו כסיל שונה באולתו. כי ימינו פשוטה עי'
פרקי ר"א מ"ג ר' עקיבא אומר נבראת התשובה וימינו של הקב"ה פשוטה לקבל שבים בכל יום. 13 וגם לרימה ורקבון
עי' איוב כא כו יחד על עפר ישכבו ורמה תכסה עליהם, וכדומה. ולמה לא ישית ללבו עלבון למה לא יהיה נעלב בתקוה
לרמה (הלשון מושפע ע"י משלי כד לב אנכי אשית לבי). 14 נבער מדעת ע"ש ירמ' י יד נבער כל אדם מדעת. ולמה מוסיף
עון כנראה רואה הפייטן החריזה "בון" ו"ון כמותרת (וכן גם אחרים). והוא עתיד ליתן דין וחשבון ע"פ אבות ג' א', ולפי
משנה זו נאמר גם החרוז הבא: 15 סופו ותחלתו יהיה רדוד דוגמת דע מאין באת ולאן אתה הולך... ואין אתה בא לידי עבירה.
בכל עונתו כל ימי חייו. 16 עבור על פניו תהיה יראתו ע"ש שמות כ יז ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו.
אשריו אם ישלים בטהרה יחידתו אם ימסור את נפשו למות בטהרה, ועל משמעות זו של המלה "השלים" עי' בפיוט
הקלירי "אומץ אדירי כל חפץ" (מוסף א' דר"ה), 7. 17 פתחי פיו ישמור ל' מיכה ז ה שמור פתחי פיך. ולא בגאווה
ובוֹ ל' תהלי' לא יט. ולשון נצחת דוגמת תשובה נצחת (סנהד' דף ק"ה א'), לשון סופית, בלי ויכוח. 18 צעדו בבואו
בבואו בצעדו. לא יקוץ בתוכחת ע"ש משלי ג יא ואל תקוץ בתוכחתו. 19 קיווי לעצמו לא ימנע מרעו מה שהוא
מקוה לעצמו לא ימנע מרעהו (היפוך מאמר הלל הזקן: דעלך סני לחברך לא תעביד, שבת דף ל"א א'). ולזכות ידינו ע"פ
אבות א' ו' והוה דן כל אדם לכף זכות. 20 ולא ישלם לו כגמולו ע"ש משלי יט יז וגמולו ישלם לו. 21 כיוצר
חומר כביד יוצר חומר, ר"ל כחומר ביד היוצר, ע"ש ירמ' יח ו. רצונך להחיות ולא להמית ולגמר הענין לפי יחזק'
יח כג התפץ אחפץ מות רשע וכו'. ולגמר, ל' כלה וגמירא. 22 להחטיב ולהאמר ע"ש דבר' כו יז את ה' האמרת
היום... וה' האמירך היום, שדרשוהו (חגיגה דף ג' א') אתם עשיתונו חטיבה אחת בעולם... ולפי זה יצר הפייטן מלת "להחטיב".
ועי' לעיל, אדברה תחנונים, 15.

מִי כְמוֹהָ אֵב הָרַחֲמִים. זֹכֵר יִצְוֵי לַחַיִּים בְּרַחֲמִים.
וְנֶאֱמַן אִמָּה לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

משלש

סימן: לוס העשור (מרוצט). בתים 371-7 טורים. 3 מלים בכל טור. — צ 373.

צִפָּה בְּבֵת תְּמוּתָה / צוֹם הָעָשׂוֹר עֲמוּתָה
צֶאֱן בְּהַעֲנֹשָׁה מִיתָה / צִדְקָה מִמָּכָר צְמִיתָה:

וּבָבֶא שׁוֹטֵן לְנִקּוֹב / וְלַחֲשׁוֹף שְׂרַעַף עֶקֶב
וּבִל יִרְשָׁה לְקוֹב / וְכַח תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב:

5 מִכּוֹן לְשִׁבְתָּךְ בְּשׁוּמְךָ / מֵאֲז חֻקְתָּו בְּרִשׁוּמְךָ
מִוִּלְדוֹתָיו הַכְּלוּלִים בְּשִׁמְךָ / מִלֵּטִם לְמַעַן שְׁמֶךָ:

הַזִּכָּר יְשִׁיבָת אֶהֱל / הַמַּאֲבֵק לְשֵׁר גָּחַל
הַצִּילָה שְׁאוֹנוֹ מִבְּהֵל / הַצְּגִים לְהַרְטוֹת מַחֵל:

2 צמותה ג'ס 3 עקוב: העקוב מ'כפ 5 חקקתה ד 7 אהל כ"י | המאבק: הנאבק פג המאבק שאר כ"י

1 צפה בבת תמותה ישראל, והלשון ע"ש תהלי' עט יא הותר בני תמותה. צום העשור עמותה המתחברת ומשתתפת בצום (עמות מל' עמיתך, ויק' יט טו ועוד). 2 צאן ישראל, שנקרא צאן מרעיתך תהלי' זה ז. ק ג ועוד. בהענשה מיתה אם הם חייבין מיתה על פשעיהם. צדקה ממכר צמיתה שלא יהיו נמכרים לצמיתות (ל' ויק' כה כג), וייתכן שיש כאן רמז לאגדה ב"ר מ"ד כ"א ע' 443 אמר לו (הקב"ה לאברהם) במה אחת רוצה שירדו בניך בגיהנם או במלכיות. אברהם בירר לו את המלכיות... שנא' (דבר' לב ל) אם לא כי צורם מכרם. וייתכן שיש להבין שלא יהא שיעבוד מלכיות לצמיתות. 3 ובבוא שוטן לנקוב לפרש ולפרוט (ל' נקבה שכרך, ברא' ל כח), ר"ל את החטאים. ולחשוף סרעף עקוב ולגלות (ל' חשף ה' את זרוע, קדשו, ישע' נב י) את הלב העקוב (ירמ' יז ט). 4 ובל ירשה לקוב לא יינתן לו רשות לקלל (ע"ש מה אקב ולא קבה אל במד' כג ח). וכח תולדות יעקב הוכחה לזרע יעקב. 5 מכון לשבתך בשומך כשכוננת את כסאך (ע"ש שמות טו יז מכון לשבתך פעלת ה'). מאז חקקתו ברשומך ע"פ הדרשה ב"ר פ"ב ב' ע' 978 יעקב שאיקונין שלו חקקה בכסא, ועי' ג"כ שם ע"ח ג' ע' 921 וביתר אריכות תנחומא במד' כ"ב (דף י"ט א' בובר) אמר הקב"ה ליעקב יעקב... כביכול שקבעתי איקונין שלך בכסא כבודי, ועוד. 6 מולדותיו הכלולים בשמך בניו (ל' ומולדתך אשר הולדת אחריהם, ברא' נח ו) ששם הקב"ה כלול בשמם ישראל ושהם כאילו כלולים בשמו. 7 הזכר ישיבת אהל (צורה זו היא ל' יחיד לפי ל' רבים אהלים לדעת המדקקים אכן גנאח ורד"ק, וכ"ה בכ"י) ישיבת יעקב שהיה יושב אהלים, ברא' כה כז. המאבק לשר גחל היאבקותו של יעקב עם המלאך הנקרא כאן שר של אש וגחלים. ויש קושי בפתרון צורת המאבק המופיעה בכל הדפוסים: ייתכן שהפייטן כתב המאבק ביחס ליעקב ובצורת הפעיל במקום הנפעל, או שהוא חידש המאבק כעין בינוני לצורה ויאבק (ברא' לב כד), או חידש שם מֵאֲבֵק (על משקל משבר) לסימון ההיאבקות. 8 הצילה שאונו מבהל שאונו פי' המונו, והפייטן משתמש במלה כמקביל להמון, ע"ש ישע' ה יד והמונה ושאונה. מבהל פי' מבהלה. הצגים המתאספים להרטות מחל לתת רטיה למחלה, ר"ל לבקש סליחה לעונות. עגוי נפש ע"ש ויק' כג כז ועוד. עורכי שוע ביטור ביטורות (וי"ג באשור, וי"ג בכישור, ר"ל בכשורן).

ענוי נפש שור / עון בלי תשור
10 עורכי שוע בישור / ענם באמת ואשור:

סלח לשבי פשע / סליחה תכריע רשע
סדור תשובה תשע / שבר פדות לישע:

ואם המה באדם / ומועדה ומטה ידם
ואתה נוצר האדם / ותרון תנה לעודדם:

15 רעכם וצמאם חזה / רעתם בלי תחזה
רגש רחשם מלבזה / רוננים סלח-נא לעון העם הזה:

ככתוב. סלח-נא לעון העם הזה כגדל חסדך. וכאשר נשאת לעם הזה ממצרים ועד-הנה: (במד' יד יט)
ונאמר. כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו. אתה יי אבינו גאלנו מעולם שמוך:
ונאמר. כי-שמע אל-אביונים יי. ואת-אסיריו לא בזה: (תהל' סט לד) (ישע' סב טז)
ונאמר. כי לא-בזה ולא שקץ ענות עני ולא-הסתיר פניו ממנו ובשועו אליו שמע: (תהל' כב כה)
ונאמר. לאדני אלהינו הרחמים והסליחות. כי מרדנו בו: (דני' ט ט)
ונאמר. יעמר אל-אלוה וירצהו וירא פניו בתרועה. וישב לאנוש צדקתו: (איוב לג כו)
ונאמר. לכן פה-אמר יי אל-בית יעקב אשר פדה את-אברהם. לא-עתה יבוש יעקב ולא עתה
ונאמר. כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי.
והקדישו את-קדוש יעקב ואת-אלוהי ישראל יעריצו: (ישע' כט כב-כג)
ונאמר. ימלך יי לעולם אלהינו ציון לדר ודר הללויה: (תהל' קמו י)
ואתה קדוש יושב תהלות ישראל: (תהל' כב ד) אל נא:

9 בלי: בל פ 10 בישור: באישור דוקפקס בכישור ג| ואשור: ומישור פ 11 תכריע: ושא ג 12 סדור: סדר ק|
תשובה: סליחה ח תפלה אפ רפ| שבר פדות לישע: שלח (!) פדות וישע פ 13 ומועדה: ומעדה ד| ומטה: מטה מ'כך
ומטה ומעדה 1 15 בלי: בל פגאפ 16 רחשם: לחשם אפ

11 סלח לשבי פשע לי ישע' נט כ. סליחה תכריע רשע לכף זכות. 12 סדור תשובה תשע שעה למעמד התפלה
והסליחות שישראל מסדרים (וייג סדר תפלה או סדר סליחה, ומסתבר). שבר תקוה. 13 ואם המה כאדם ע"ש הושע ו
כאדם עברו ברית. ומטה ידם לי ויק' כה לה. 14 ותרון ויתור, סליחה (הפייטנים משתמשים במלת 'ותר' במשמעות 'סלח',
ע"י על זה זולאי, ידיעות המכון ו' ע' קצ. לעודדם לי תהל' קמו מעורר ענוים ה'. 16 מלבזה מלבוות, ע"ש תהל' כב כה
כי לא בזה ולא שקץ ענות עני.

נחשב כצג באיתון / דחות בפללי עקלתון / ונקדישך בשבת שבתון / קדוש:

היום בפתח ספרים / חן [אום] שמך מפארים / ונקדישך ביום הכפורים / קדוש:

משטין בכבל אסר / ותקנת אסירי בשור / ונקדישך בצום העשור / קדוש:

סימן: חלעזר ציכזי קליר (בחלקו כפול). צהיס צני ג' טורים. 3 מליס צכל טור. — א 7753

אשא דעי למרחוק / שעון באת מרחוק / בפעלו צרי דחוק:

אספרה אל חק / מסכו בלי לרחוק / חיים לי לחק:

לשוד כחתף ימחק / לוחמי לבל ישחק / וימלא פי שחוק: נחשב

עורכי שוע לרב / חין ערכם יערב / פני אלהי מקרוב:

5 עתירתי אז תקרוב / עברתי בל תארב / אלי לבל קרב:

זומם אם יזרב / עדת אל לחרב / אשען במצדיק וקרוב: היום

נומרת 1 בפללי: בפלולי פ | ביום שבת שבתון פ 2 אום חס' אדחזסצן | ונקדישך: ונעריצך פ | כפורים א 1 באח: באחא אפ 3 בל: בל נ 4 עורכים פ | שוע: בשיוע 1 שוע ח | אלהי: אלהים דחקו 5 בל: אל פ 7 רועי: ריעי סצ

1 נחשב כצג באיתון יהיר שניחשב ככהן שניצב בשער האיתון (יחזק' מ טו), והוא בא לסמן את בית המקדש כולו. דחות בפללי עקלתון כדי לדחות את נחש עקלתון (ישע' כז א), כינוי למקטרג, בפלל, ר"ל בתפלה, שלי. 3 בכבל בכבלי ברזל (תהל' קמט ח).

1 אשא דעי למרחוק איוב לו ג, ר"ל אשים דעמי לימי קדם. שעון באת מרחוק להיות נשען בזכותו של אברהם שבא מרחוק. ועי' מה שדרשו ויקר' י"ד ב' (ע' ש) מחשבין אנו לשמו שלאבינו אברהם אותו שבא מרחוק וכו'. בפעלו צרי דחוק בזכותו לדחוק את הצר. 2 אספרה אל חוק תהל' ב ז, ר"ל אחפלל תמיד. מסוכו בלי לרחוק שלא יתרחק הקב"ה מסוכו, היינו מירושלם, שנא' (תהל' עו ג) ויהי בשלם סוכו. חיים לי לחוק לכתוב אותי בספר החיים. 3 לשוד כחתף ימחק לשטן (הנקרא סוד בפי הפייטנים, ע"ש חבק' א ג ושוד וחמס נגדי, ועי' בפסקא אור"ה היה עם פיפיות (ע' 428/9) ימחק אותו בחטיפה (לפי הפירוש המקובל של המלה משלי כג כח). לוחמי לבל ישחוק השטן. וימלא פי שחוק ע"ש תהל' קכו ב. 4 עורכי שוע לרוב ע"ש איוב לו יט היערוך שועף. חין ערכם יערוב ע"ש איוב מא ד וחין ערכי. פני אלהים מקרוב ע"ש ירמ' כג כג האל ה' מקרוב אני נאום ה', וכאן ר"ל מלפניו שאקרב אליו. 5 עבירתי בל תארוב לא תהיה לי כאורב. 6 זומם אם יזרב ע"ש תהל' לו יב זומם רשע לצדיק, ודרשוהו בפרקי ר"א ל"ז על עשו הזומם ליעקב, וכנראה מתכוון הפייטן גם כאן לזה, באמרו עדת אל לחרוב (עדת אל ע"ש תהל' פב א). יזרוב פי' ישרוף. אשען במצדיק

- רָשַׁע אִם הִכְרִיעִי / זָכַר לִי רוּעִי / צִדְקוֹ עֲתָה לְרוּעֵי:
 רָעָה צֶאֱן מְרַעִי / בְּמִרְעָה טוֹב לְהִרְעִי / וּבְאֹר חַיִּים לְרוּעִי:
 בַּעֲוֹן אֶרֶח רְבַעִי / וּבְקוֹן נְטִית מְרַעִי / נָא אֵל יִאֲרַעִי: משטין
- 10 יִסְכִּיתוּ שׁוּבוּ לְבַצְרוֹן / גָּשִׁים פְּנֵי אֶרֶון / לְהַעֲצִים אֲרֶשֶׁת רֶן:
 יַחֲלוּ רֹאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן / מִשְׁבִּית אֶף וְחֶרוֹן / בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֶן:
 רוּעֵשִׁים קָרָא בְּגֶרוֹן / פְּלוֹס אֶטוּמִי חֲבֶרוֹן / מִצּוֹא מְחִילַת וְתֶרוֹן: נחשב
- בְּשִׁבְתּוֹ בְּכֶסֶּר רִיב / יְרִיבִי לְעֵינֵי יָרִיב / יָה נֹצֵב לְרִיב:
 בּוֹזִי חָרַב יַחֲרִיב / כְּמוֹ קַדְמוֹנִים הֶחָרִיב / וְנֶאֱקִי לְפָנָיו יִקְרִיב:
 15 יֵצֵג אֹתִי בְּרִיב / מְלִיצִי שִׁי לְהֶקְרִיב / וְשִׁיחִי לְגֹחִי יַעֲרִיב: היום

8 צאן מרעי: צאן רועי אדחסצ| ובאור חיים: ובאור פניך פ ובאור בקר ח 11 יחלו: יחילו כפי| משבית: משבית כ למשבית ג להשבית ז ישבית סצ משיב נ 12 רועשים: רוגשים פאפסצ| פלוס: בפלוס פאפ| למצואן| מחילה ק 13 יריבי: יריבי סצ| יה: יי כס סצ 14 בוזוי: בוזוי סצ 15 בריב: לריב אפ| שי: כשי אפ יושר ק| להקריב: יקריב סצ יעריב: להעריב כג

וקרוב בהקב"ה, ע"ש ישע' ג ח קרוב מצדיקי מי יריב אתי. 7 רשע אם הכריעי אם רשע יכריע אותי שלא לכף זכות. זכר לי רועי זכור לי זכותו של אברהם, וי"מ של משה רבנו (ע"ש במד' כו יז). צדקו זכותו היא עתה לרועעי שתקרב אותי כריע (באותה משמעות בהושענות לה"ר 'אנא אוון', 10 אנא קוריאך ברועעך). 8 רעה צאן מרעי צאן מרעיתי (ע"ש תהל' ק ג וכדומה). במרעה טוב להרעי ע"ש יחזק' לד יד במרעה טוב ארעה אותם. ובאור חיים לרועי ע"ש תהל' צג יא אור זרוע לצדיק, ר"ל שיוצא לי אור החיים. 9 בעון ארח רבעי ע"ש קהל' קיט ג ארחי ורבעי זרית, ר"ל בעון דרכי (ומה שפירשוהו על עון תשמיש המיטה ע"פ מה שדרשו ויקר' י"ד ו' (ע' שט ובמקבילות) אינו מתקבל על הדעת). ובקו נטית מרעי ובגטית קו לרעתי, היינו אם יתגברו הפשעים. נא אל יארעי יה"ר שלא יקרה אותי. 10 יסכיתו ישמעו. שובו לבצרון זכר' ט יב, ר"ל ישראל ישמעו את הבשורה אשר הם נשים פני ארון להעצים ארשת רון דיבור של תפלה. 11 יחלו ראשון ואחרון יחלו פני והקב"ה שהוא ראשון ואחרון, ע"ש ישע' מד ו'. בזאת יבא אהרן ויק' טז ג, ודרשוהו במדרש (ויק'ר כ"א ט' ע' תפז. פסיקתא רבתי מז דף קצ"א א'—ב' ובעוד מקורות) בזאת בצורת גימטריא על מספר ארבע מאות ועשר שנים שבית המקדש היה קיים, וכנראה רומז הפייטן כאן על חידוש בית המקדש אחרי מספר שנים. וייתכן ג"כ שהוא רומז לאחת הדרשות שבפסיקתא (שם) בהן היו דורשין "בזאת" בזכות השבטים, שנא' (ברא' מט כח) כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת, או בזכות התורה, שנא' (דבר' ד מד) וזאת התורה, או בזכות ישראל, שנא' (שה"ש ז ח) זאת קומתך דמתה לחמר, ועוד. 12 רועשים, קוראים ברעש. וי"ג רוגשים מתאספים, ע"ש תהל' ב א למה רגשו גוים. קרוא בגרון ע"ש ישע' נח א. פילוס אטומי חברון פלוס ל' פלוס ומאזנים (משלי טז יא), וכ"ה בקרובה 'אופד מאז' (שחרית ר"ה, מגן 3: בפלוס יושפט. ר"ל שישקול במאזני צדק זכות אבות שהם אטומים וסתומים בקברי חברון. וי"ג פלוס, ר"ל גילוי, וגם הוא מסתבר. מצוא מחילת ויתרון מחילת העוון, וויתרון ל' ויתור שהוא מקביל לסליחה בשפת הפייטן (עי' זולאי, ידיעות המכון ו', ע' קצ). 13 בשבתו בכס ריב בכסא הדין. יריבי לעיני יריב ע"ש תהל' לה א ריבה ה' את יריבי. יה ניצב לריב ע"ש ישע' ג יג נצב לריב ה'. 14 בוזוי חרוב יחריב ע"ש ירמ' ל טז וכל בוזויך אתן לבז, וישע' ס יב והגוים חרוב יחרבו. כמו קדמונים החריב במשך הדורות. ונאקי לפני יקריב דוגמת תהל' קיט קסט תקרב רנתי לפניך ה'. 15 יוצג אתי בריב יעמוד אתי בדין. מליצי שי להקריב כדי שיקריבו מליצי שי, ר"ל כדי שיגישו את המלצותיהם לטובת ישראל. ושיחי לגוחי יעריב ע"ש תהל' קד לד יערב עליו שיחי. לגוחי פי' לבוראי, ע"ש תהל' כב י.

קול אֲרִים כְּשׁוֹפֵר / בְּמִתֵּן אֲמָרֵי שֹׁפֵר / לְפָנַי חֲזָקִים שֹׁפֵר:
קָצֵב שְׁעִירִים וּפָר / בְּגִיב שְׁפִתַּיִם יִסְפֵּר / וּבִכֵּן שׁוֹטֵן יִחְפֹּר:
לְפָלוּסִים כְּכֹכְבֵי מִסְפָּר / וְשָׁחִים עַד עֶפֶר / בְּצַעַם וְעוֹוִים יִכְפֹּר: מִשְׁטִין

יִשְׁלֹגוּ אֲדָמֵי שָׁנִים / שֶׁל כָּל-יָמוֹת הַשָּׁנִים / חֲדָשִׁים וְגַם יָשָׁנִים:
20 יִלְבְּנוּ כְתָמֵי שׁוֹשְׁנִים / וַיּוֹשְׁבוּ לְתַעֲרָם שְׁנוֹנִים / בְּפִלּוּל אֲשֶׁר מְשַׁנְּנִים:
רַחְצוּ וְהִזְכּוּ מַעֲשֵׂי שָׁנִים / לְאֻלֶּת מְהִיּוֹת שׁוֹנִים / וְעַל מִבְטְחֵימוֹ שְׁעוֹנִים:
נחשב

16 קולי ז 17 שפתי אפ | יסופר: יסופר גן 18 מספר: צפר חפן | בצעם חס' | פשעם אפ | ועיוויים: ועונם אפ:
היום חס' קמ'נךפנאפסצ 19 אדומי ג | של חס' פ | וגם: גם אחסץ 21 לאולת: באולת דקמ'נכ
(שמא זה עיקר)

16 קול ארים כשופר ע"ש ישע' נח א כשופר הרם קולך. במתן אמרי שפר ע"ש ברא' מט כא הנותן אמרי שפר, פי' קולי ארים כשופר שקולו היה חזק במתן חורו, ע"פ הדרשה מדרש תהלים פ"א ד' (דף קפ"ג ב') הנותן אמרי שפר, אלו דברי חורו שנתנו בתרועה ובקול שופר. לפני חזקים שיפר לפני מי ששיפר את השמים הנקראים חזקים (איוב לו יח חזקים כראי מוצק), ע"ש איוב כו יג ברוחו שמים שפרה. 17 קצב שעירים ופר שיעורי הקרבנות. בניב שפתיים (ל' ישע' נו יט) יסופר, הענין לפי הושע יד ג ונשלמה פרים שפתינו. ובכן שוטן יוחפר יבוש. 18 לפלוסים ככוכבי מספר לישראל ששקולים ככוכבים (פלוסים מל' פלס שמשמעותו מאזנים), ע"ש תהל' קמו ד מונה מספר לכוכבים, וע"י מה שדרשו חז"ל תנחומא שמות כ' (דף א' ב' בובר) ...אלו השבטים, מה הכוכבים הללו אינן יוצאין אלא בשמות, שנא' לכולם שמות יקרא, וכן בכניסתן נכנסין במנין... וי"ג ככוכבי צפר, ר"ל ככוכבי בקר. ושחים עד עפר ע"ש תהל' מד כו כי שחא לעפר נפשנו, ר"ל ישראל בגלות. בצעם ועיוויים יסופר ע"ש ישע' נו יז בעון בצעו קצפתי, ר"ל יסופר להם בצעם שלא בצדק... 19 יושלגו אדמי שנים יולבנו כשלג, ע"ש ישע' א יח אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. 20 יולבנו כתמי שושנים חטאי ישראל הנקראת שושנה (שה"ש ב א). ויושבו לתערם שנונים החרב השנונה המוטלת עלינו (ע"ש אם שנוני ברק חרבי, דבר' לב מא) או החצים השנונים (ע"ש תהל' מה ו חציך שנונים עמים תחתך יפלו) יושבו לתיקם (תער, ע"ש יחזק' כא ח והוצאתי חרבי מתערה... שם לה השב אל תערה). בפילול אשר משנונים בתפלתם התמידית. 21 רחצו והזכו ישע' א טו. מעישונים מעישון החטא, המתואר כאילו מעלה עשן אף ה' (ע"ש דבר' כט יט כי אז יעשן אף ה' וקנאתו). (וי"מ עישון ל' עזות ועריצות, כגון משלי יח כג עזות, שתרגמו עזיגתא, ואין זה מתקבל על הדעת). לאולת מהירות שונים כדי שלא תחטאו שוב באוולת שלכם, ע"ש משלי כו יא כסיל שונה באוולתו. ועל מבטחימו שעונים כ"ה בכל כ"י, וכנראה ר"ל שעונים על הקב"ה, ע"ש ירמ' יז ז והיה ה' מבטחו (ברם קשה לבאר לשון רבים, וגם אינו ברור למה התכוון הפייטן בכתבו 'מבטחימו' במקום 'מבטחכם', וצ"ע).

סיוון: חלעזר (כפול) ח"צ. צתים צכי ד' טורים. 3 ווליס צכל טור. — א 3071.

אֶת לַחֲשֵׁי עֲנָה נָא / זַעֲקֵי רָצָה נָא / הָאֵל קְדוֹשׁ:
אֲזוֹן (גֵּא אָדוֹן) לְקוֹל עֲמָךְ / זְכוֹר רַחֲמֶיךָ / נוֹרָא וְקְדוֹשׁ:

אֵין עֲרוֹךְ אֱלֹהֶיךָ / בֵּין עֲצָם מִפְּעָלֶיךָ
גִּישַׁת הַמּוֹן מִיַּחֲלֶיךָ / דְּרוֹשׁ לְגַבֵּר חֵילֶיךָ:
את לחשי

כותרת 2 און נצף: אדון סאר כי"י

הוֹגֵי הַמִּלֶּת קֹדֶשׁ / וּמַהֲלִילִים בְּהִדְרַת קֹדֶשׁ

אזון

זֶרַע תְּבוּאֹת קֹדֶשׁ / חֶשֶׁב כְּאִילֵי קֹדֶשׁ:

5 טַפְסָרֵי מְרֻבְּעֵי פָנִים / יִישִׁירוּךְ עִם אוֹפָנִים

את לחשי

כְּבִקְרָךְ כָּל פָּנִים / לְבִלְתִּי נִשְׂוֹא פָּנִים:

מִתְנַשֵּׂא לְכָל לְרֹאשׁ / נוֹעֵץ אַחֲרִית מִרֹאשׁ

אזון

סְלִיחָה לְשׁוֹבְבִים דְּרוֹשׁ / עֹנֵם לְשֵׁאת כְּמִרֹאשׁ:

פְּרוּדֵי כֶנֶף רִנָּנִים / צִדְקוֹתֶיךָ חַי מְרֻנָּנִים

את לחשי

10 קוֹל שֹׁאֵג מִחֲנָנִים / רָצָה בְּחֵין וּבְתַחֲנוּנִים:

שְׂנֵאֵן רַבְבוֹת אֲלָפִים / שׂוֹאֲגִים וְלִפְקָרִים מִתְחַלְּפִים

אזון

תִּקַּף יִשְׁגּוּ אֱלוֹפִים / תִּזְדָּה וְזִמְרָה מֵאֲלָפִים:

2 גִּישַׁת: גִּשַׁת אֶצֶל | דְּרוֹשׁ: דּוֹרֵשׁ ק דּוֹרְשֵׁי וּכְפֻסָּצ 3 הוֹגֵי: הוּמִי ז 4 כְּאִילֵי: כְּאִרְאֵלִין 6 כָּל פָּנִים: בְּכָל פָּנִים כְּדָם
7 לְכָל לְרֹאשׁ: לְכָל רֹאשׁ אַחֲקָן 8 לְשֵׁאת: שֵׁאת בִּכְךָ 9 מְרֻנָּנִים: מְרֻנָּנִים ז 10 שֹׁאֵג: שֹׁאֵן וְחִקְנֹכַךְ פֻּסָּצ |
מְרֻנָּנִים: מְשֻׁנָּנִים א מִתְחַנְנִים ו | רָצָם ג | וְתַחֲנוּנִים אִזַּפ 11 רַבְבוֹת: רַבּוֹתֵי צ | מִתְחַלְּפִים: נִחְלָפִים פֻּסָּצ מִתְחַדְשִׁים (!) א
12 תוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה (!) ד: תוֹדָה וְרִנָּה פ

1 אין ערוך אליך ע"ש תהל' פט ז מי בשחק יערוך לה'. בין עוצם מפעליך להבין גבורות מעשיך. 2 גִּישַׁת המון
מיחליך עתגישת ישראל שהם המון מיחליך לתפלה. דרוש לגבר חייליך ע"ש קהל' י י וחילים יגבר, ר"ל לעודדם. 3 הוֹגֵי
המולת קדש ע"ש יחזק' א כד קול המולה כקול מחנה, ולשון דומה בפיוט 'אאפיד' 3 (שחרית א' דר"ה) הוֹגֵי הגה המולה,
ר"ל הוֹגֵים בתורה. ומהללים בהדרת קדש ע"ש תהל' כט ב השתחוו לה' בהדרת קדש. זרע תבואת קדש ע"ש ירמ'
ב ג קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, וע"ש ישע' ו יג זרע קדש מצבתה, ר"ל ישראל. 5 טַפְסָרֵי מְרֻבְּעֵי פָנִים המלאכים
שיש להם ארבעה פנים, יחזק' א ו. יישירוך יצדקך. 6 כָּל פָּנִים כל פנות. 7 מִתְנַשֵּׂא לְכָל לְרֹאשׁ דה"א כט יא. נוֹעֵץ
אחרית מראש ע"ש ישע' מו י מגיד מראשית אחרית. עֹנֵם לְשֵׁאת כְּמִרֹאשׁ במקדש. 9 פְּרוּדֵי כֶנֶף רִנָּנִים ע"ש
יחזק' א יא וכנפיהם פרודות, וכנף רננים ע"ש איוב לט יג. צִדְקוֹתֶיךָ חַי מְרֻנָּנִים ע"ש תהל' קמה ז וצדקתך ירננו. 11 שְׂנֵאֵן
רַבְבוֹת אֲלָפִים ע"ש תהל' סח יח רבותים אלפי שְׂנֵאֵן. וּלְבִקְרִים מִתְחַלְּפִים ע"ש איכה ג כג חדשים לבקרים, וע"פ
דרשת חז"ל ב"ר ע"ה א' ע' 916 בכל יום הקב"ה בורא כח מלאכים חדשים.... וע"ש במקבילים ותגיגה דף י"ד א'. תוקף ישיגו
אלופים ישראל, ע"ש תהל' קמד יד אלופינו מסובלים. מאלפים מלמדים.

סימון: ח"ג. צח"ס צכ"ג, טו"כ"ס. — א 6175.

ובבכך. ואתה כרחום סלח לנו:

- אָנא אַזון שוועת חנון / ביום זה הסכת תחנון / יי יי אל רחום וחנון ואתה
גשנו לפניך שפוך שיחה / דרוש רחמים וסליחה / אדני שמעה אדני סלחה ואתה
העתר לנו ביום הזה / ונענותנו אל תבזה / סלח-נא לעון העם הזה ואתה
זעק קשב ממנעימיה / חנון כגדל רחמיה / חוסה יי על-עמך ואתה
טענו בהר נחלתנו / יי אלוה תוחלתנו / וסלחת לעוננו ולחטאתנו ואתה
כרחמיה עשות הואל / לנכונים לקראתך אל / כפר לעמך ישראל ואתה
מחילה הרב לבני חסידיך / נקה מפשע עם ידידיך / גם מזדים חשך עבדיך ואתה
סלח לעם בך נושע / עון שא-נא וחישי ישע
מי אל כמוך נשא עון ועבר על-פשע ואתה
פדנו מחטא נקנו מעון / צלול במצול כבד עון / ואל לעד תזכר עון ואתה
קולנו תשמע משמי שחק / רשענו לים תדחק / ואתה יי אל-תרחק ואתה
שבטי עמך ונחלתך / תפלה עורכים להשעותך
ואתה תשמע השמים מכון שבתך ואתה

כ"י אדווקא-פאפס || 1 זה: הזה ק' ותחנון ק' 3 ביום זה פכ"י: בצום הלא זה ס' אל: לא קאפ' 4 כגדל: כרב פ' רחמיה: חסדך כ' חסדך ורחמיה ק' חסדך וכרוב רחמיה זס' 5 יי: יה או' 6 עשה והואל פ' 7 הרב: הרבה אפד' עם חס' ד' ידידיך: מיחדיך ז' 8 לעם: לעון עם זס' נא חס' ק' וחישי: לנו חוס' ו' 9 במצול אדק: במצולה וכ' במצולות זפ' במצולות ים ס' במצולות אפד' כבוד: כל זס' 10 תשמע: תאזין זפס' לים תדחק: מספר תמחק פאפ' 11 תפלה: תחן זס'

אנא און שועת חנון האון. הסכת שמע. יי יי שמות לד ו. 2 גשנו נגשנו. אדני שמעה... דני' ס יט. 3 ונענותנו אל תבזה ע"ש תהל' כב כה כי לא בזה... ענות עני. סלח נא... במד' יד יט. 4 ממנעימך מישאל המנעימים את חפלתם אליך. חוסה... יואל ב יז. 5 טענו בהר נחלתך ע"ש שמות טו טז. וסלחת... שם לד ט. 6 לנכונים לקראתך ע"ש עמוס ד יב הכון לקראת אלהיך ישראל. כפר לעמך ישראל דבר' כא ח. 7 גם מזדים... תהל' יט יד. 8 סלח לעם בך נושע ע"ש דבר' לג כס עם נושע בה'. מי אל כמוך... מיכה ז יח. 9 במצול במצולות ים, ע"ש מיכה ז ט. ואל לעד תזכור עון ישע' סד ח. 10 ואתה ה' אל תרחק תהל' כב כ. 11 עמך ונחלתך דבר' ט כו. להשעותך לגרום לך שתסעה אליהם. ואתה תשמע... מ"א ח לט.

סימון: א"צ. צתים צכי ג' טורים. חזיוה פסולה צטורים 10.6.5 — א 4131.

ובכן ואתה כרחום סלח לנו:

- אל תזכר לנו עונותינו / הנקם לנו מצרינו / ככל אשר גמלו עלינו: ואתה
 בשמך נקרא ותענונו / ותשבר את עלנו / ואתה תמלך עלינו: ואתה
 גדל רחמיה תודיע / ומלכותך עלינו תופיע / וכאז אותנו תושיע: ואתה
 דברך נצב לעולם / וזכר-נא אבות העולם / והקם בריתך לעולם: ואתה
 5 הרצה לנו כמאז / והשמד הגוי העז / ונלמד נחמדים מפז:
 והשקיפה ממעון קדשך / וקומם את מקדשך / ונעריץ בכל-יום קדשתך: ואתה
 זכר צדקת ראשונים / וסלח-נא לאחרונים / ותושיבם אל-ארבותיהם כיונים: ואתה
 חוסה על צאן מרעיתך / וברך את נחלתך / ולמדם כאז דתך: ואתה
 טהור תראה כבודך / ותודיע בנו הודך / ונסבל על מוראך ויחודך: ואתה
 10 יראיך ישמחו בך / ובכל יום ישתחוו לך / וגוי וממלכה יעבדו לך:
 כרחמיה עשה עמנו / כי בכל-יום לך קראנו / יי צבאות עמנו: ואתה
 לבדך תמלך כמראשית / ותשית עיניך בראשית / במקום כוננת מראשית: ואתה

כ"י אוחקא*: נכך || 1 הנקם לנו: והצילנו דפ' | ככל: כל חכ' | גמלו: חשבו דפ' | 3 גדל: גדולת אח | 5 לנו: היום הוס' א
 והשמד הגוי העז: והשמד שטננו העז או תן לנו עז או שמרנו בכח ועז דפוסים | 6 וקומם: וכונן ק' | את: בית זקנך | 7—20 חס' כ
 7 ותושיבם: ותשיבם נך | אל ארובותיהם: לארובותיהם ק לבטח אא* | 8 חוסה: יי הוס' ז | צאן חס' אוח | כאז:
 כמאז זח קנך | 9 כבודך: הודך נך | ותודיע: ותופיע זח | בנו: לנו ז | הודך: כבודך נך | מוראך: יראתך ז | ויחודך

1 אל תזכר לנו עונותינו ע"ש תהל' עט ח. | 2 בשמך נקרא תהל' פ יט. ותשבור את עולנו ע"ש ויק' כו יג ואשבור
 מוטות עולכם. | 4 דברך נצב לעולם ע"ש תהל' קוט פט לעולם ה' דברך נצב בשמים. | 5 ונלמד נחמדים מפז דברי
 תורה, ע"ש תהל' יט יא הנחמדים מזהב ומפז. | 6 והשקיפה ממעון קדשך דבר' כו טו. | 7 ותושיבם אל ארובותיהם
 כיונים ע"ש ישע' ס ח. | 8 חוסה על צאן מרעיתך ל' תהל' עט יג. וברך את נחלתך תהל' כח ט. | 10 יראיך
 ישמחו בך ע"ש תהל' קוט עד. וגוי וממלכה יעבדו לך הלשון ע"ש ישע' ס יב כי הגוי והממלכה אשר לא יעבדוך יאבדו.

- מִלְכוּתָהּ עָלֵינוּ תְּגַלֶּה / נוֹרְאוּתָהּ נִחֲזָה וְנִתְעַלָּה / וּמִצִּיּוֹן בְּרַחֲמֶיהָ תְּגַלֶּה: ואתה
נחֲנוּ בְּאַמְתָּהּ / וְשִׁמְחֵנוּ בִּישׁוּעָתָהּ / כִּי אֲנַחְנוּ עִמָּהּ וְנִחַלְתָּהּ: ואתה
15 שִׁימְנוּ בְּרִכָּה בָּאָרֶץ / וְתִנְעֵר רְשָׁעִים מֵאָרֶץ / וְנִשָּׁב לְבֶטֶח בָּאָרֶץ: ואתה
עֲנֵנוּ בְּדִבְרֵי אֱמֻנָהּ / וְהוֹשִׁיעֵנוּ בְּאַמּוֹנָתָהּ / כִּי אֲנַחְנוּ צֶאֱן מִרְעִיתָהּ: ואתה
פְּנִיךָ הָאֵר בְּצִיּוֹן / וּמִלֶּךְ עָלֵינוּ בְּצִבְיוֹן / וְתִסִּיר טְמָאָה מִצִּיּוֹן: ואתה
צִדִּיק אַתָּה בְּכָל / וּרְחַמֶּיהָ גְּדוֹלִים עַל כָּל / מִיָּדָהּ הוּא וְלָהּ הַכֹּל: ואתה
קָרוֹב אַתָּה לְכָל קוֹרְאֶיךָ / רַחֵם עַל מַמְלִיכֶיךָ / כִּי הֵם מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ: ואתה
20 רַחוּם סֶלַח־נָא לְעוֹן / כִּי כָל־אָדָם מְלֵא עוֹן / וְאַתָּה תִּכְפֹּר עוֹן: ואתה
שִׁמְךָ בָּנוּ נִקְרָא וְאֵל תִּנִּיחֵנוּ / נִקְרָאָה וְאַתָּה תַּעֲנֵנוּ / וּלְמַעַנְךָ הָאֵר עֵינֵינוּ: ואתה
תֹּאֵר פְּנִיךָ תִּרְאֵנוּ / וּבְתוֹרָתְךָ תַּחֲכִּמֵנוּ / וּבְמִרְעָה טוֹב [וְשִׁמְן] תִּרְעֵנוּ: ואתה

ח' א*א* 11 כי בכל: ובכל ק' 12 כמבראשית ז' ענין: בנו ה'ס' ז' 13--20 ח'ס' ד' 13 עלינו: לנו ז' ונתעלה: ונעלה
ונגלה ז' ומציון ח'ס' א*א* ברחמיך עלינו תגלה ח'ס' א*א* רחמיך תגלה ז' 14 ושמחנו: ותחינו ז' עמך ונחלתך: צאן מרעיתך א
עמך וצאן מרעיתך ז' ק' 15 בארץ: בקרב הארץ ק' רשעי ארץ א' 16 בדבר אמתך: באמתך ז' באמתך ק' וחושיענו אז' |
באמונתך: באמתך ק' בישועתך א' | צאן מרעיתך: עמך ונחלתך א' ק' עמך וצאן מרעיתך ז' 17 ומלוך: ותמלוך ז' 19 לכל
קוראין: לקוראין ק' רחם על: רחום לכל נ ורחום על כל ק רחם על עם א' 20 תסלח א*א* | עון ז' | האדם ק' תכפר על
כל עון חק' 21 נקרא ח'ס' אח' | האר: תאיר נכ' 22 ותורתך ק' | טוב אונכך: שמן חק'א*א* טוב ושמן דפ'

11 כי בכל יום לך קראנו ע"ש תהל' פח' י קראתיך ה' בכל יום. ה' צבאות עמנו תהלים מו יב. 12 ותשית עיניך
בראשית ר"ל במקום כוננת מראשית בית המקדש, ע"פ ברייתא פסח' דף ג'ד א' שבעה דברים נבראו קודם שנברא
העולם, ואלו הן תורה ותשובה וגן עדן וגיהנם וכסא הכבוד ובית המקדש ושמו של משיח. 14 נחנו באמתך ע"ש תהל' כה ה
הדריכני באמתך. ושמחנו בישועתך ע"ש ישע' כה ט נגילה ונשמחה בישועתו. כי אנחנו עמך ונחלתך ע"ש דבר' ס כט.
15 שימנו ברכה בארץ ע"ש ישע' יט כד ברכה בקרב הארץ. ותנער רשעים ע"ש איוב לח יג וינערו רשעים ממנו.
ונשב לבטח בארץ ע"ש ויק' כו ה וישבתם לבטח בארצכם. 16 ענו בדבר אמתך ע"ש תהל' סט יד ענני באמת ישע'.
אנחנו צאן מרעיתך תהל' עט יג. 17 פניך האר בציון ע"ש דני' ט יז והאר פניך על מקדשך השמים. בצביון ברצון.
18 מידך הוא ולך הכל ע"ש דה"א כט יד כי ממך הכל ומידך נתנו לך. 19 קרוב אתה לכל קוראין ע"ש תהל' תהל'
קמה יח. כי הם מעשה ידיך ע"ש תהל' קלח ח מעשי ידיך אל תרף. 20 ואתה תכפר עון ע"ש תהל' עח לח והוא רחום
יכפר עון. 21 שמך בנו נקרא ואל תניחנו ירמ' יד ס"י. נקראך ואתה תענונו ע"ש ישע' סה כד והיה טרם יקראו
וכו'. ולמענך האר עינינו ע"ש עזרא ט ח להאיר עינינו וכו'. 22 ובמרעה טוב תרענו ע"ש יחזק' לד יד במרעה
טוב ארעה אותם.

סיון: א-3 (כפול). - א 8.

לך יי הגדולה

אֲאֲדָרְךָ חֵן בְּשָׁמַיִם / אֲבִיעָה זְכָרְךָ בְּפִלְגֵי מַיִם
בְּשַׁעֲלֶךָ מִדְּדַת מַיִם / בִּינָה אֶצְלֶךָ יוֹמִיִם
גֹּאֵה מִיַּחַד בְּכָל יוֹם פְּעָמִים / גְּדֹלַת בְּרוּם עַד שְׁמֵי שָׁמַיִם
וְאַתָּה מְרוֹמֵם עַל כָּל בְּרָכָה וְתִהְיֶה:

לך יי הגדולה דְּרִשְׁתָּ יְצוּקִים / דְּתוֹת לְהָקִים

5 הַכֶּנֶת חָקִים / הַחֵיִת צְדִיקִים

וְיִסְדַּת אֲרָקִים / וְגִאֲוֹתֶיךָ וְעִזֶּיךָ בְּשַׁחֲקִים ואתה מרומם

לך יי הגדולה זְבִדְתָּ זְבוּל / זָרַע יְבוּל

חֲפָה לְסָבוּל / חֲנוּת בְּאַהֲבָה סָבוּל

טַפְסֶתָּ זְבוּל / טְהוֹר לְדוֹר בְּבֵית זְבוּל ואתה מרומם

כ"י אן: פ' || 1 חן א: חי | בשעלו | 3 חוקים: חזקים | החיית: החיאתה א החיות | האחיית פ' 5 חופה: חופתך פ' חופר א חופך | 7-8 חס' | 7 יחד חס' א | כועס פ': כי עם (!) א | ליראון... ליראון פ' 9 נטויים: גטולם |

לך ה' הגדולה דה"א כט יב. ואתה מרומם על כל ברכה ותהלה נחמ' ט ה.
1 אֲאֲדָרְךָ חֵן בְּשָׁמַיִם הַחוּנָה בְּשָׁמַיִם. אֲבִיעָה זְכָרְךָ ע"ש תהל' קמח ז זכר רב טובך יביעו. בְּפִלְגֵי מַיִם אֲבִיעָה אֶת זְכָרְךָ
שְׁהוּא בְּנֵהרֵי מַיִם. 2 בְּשַׁעֲלֶךָ מִדְּדַת מַיִם ע"ש ישע' מ יב. בִּינָה אֶצְלֶךָ יוֹמִיִם ע"פ הדרשה הידועה ויקר' י"ט א' (ע'
תיג) שתי אלפים קדמה תורה לבריאת העולם. ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום (משלי ח ל), ויומו של הקב"ה אלף
שנים, שנא' (תהל' ג) כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול... והתורה היא בינת הקב"ה. לפי זה הוא אומר כאן כשברא את העולם
ומדד מים בשעלו, היתה בינה אצלו יומיים, היינו אלפיים שנה. 3 מִיַּחַד בְּכָל יוֹם פְּעָמִים שְׁמִיחִים אוֹתוֹ פְּעָמִים
בְּקִרְיַת שֶׁמֶע. גְּדֹלַת בְּרוּם עַד שְׁמֵי שָׁמַיִם כְּנִרְאָה נִכְלָלוּ בְּבֵית זֶה שְׁנַיִם מִשְׁבַּע רְקִיעִים, ע"ש דבר' י יד הן לה' אלהים
השמים ושמי השמים, שדרש ר' יהודה על שני רְקִיעִים, (תְּהִיגָה דף י"ב ב'), אֲבָל בְּעִיקָר חֲפֵס הַפִּיטָן דְּרִשְׁתָּ רִישׁ לְקִישׁ
(תְּהִיגָה דף י"ב ב') על שבעה רְקִיעִים, היינו וילון רְקִיעַ שְׁחָקִים זְבוּל מִשְׁוֹן מִכּוֹן עֲרִבּוּת, וְהוּא הוֹלֵךְ וּמוֹנֵה אוֹתָם.
4 דְּרִשְׁתָּ יְצוּקִים הַשָּׁמַיִם, ע"ש איוב לו יח חזקים כראי מוצק. 5 הַכֶּנֶת חָזָקִים שֶׁם. הַחֵיִת צְדִיקִים שֶׁם
רִיחִיִּים עֲזֻמוֹת וְטוֹחָנוֹת מִן לְצִדִּיקִים (תְּהִיגָה שם). 6 וְיִסְדַּת אֲרָקִים אֲרֻצּוֹת, ע"ש ירמ' י יא שְׁמִיָּה וְאַרְקָא.
וְגִאֲוֹתֶיךָ וְעִזֶּיךָ בְּשַׁחֲקִים ע"ש דבר' לג כו וּבְגִאֲוֹתוֹ הַחֲקִים, וְתַהֲלִי סָח לֵה וְעִזּוֹ בְּשַׁחֲקִים. 7 זְבִדְתָּ נַחֲמ'. 8 חוֹפָה

לך יי הגדולה 10 ימנת מעון / יחד לשעון

כועס תת לדראון / כפר תתה ליראון

לרוממך ידעון / לזכר להוד מעון

ואתה מרומם

לך יי הגדולה מתחת לתכון / מרומי מכון

נחית לשכון / נטויים נצח שכון

15 סגב לכון / סגבתה מכון

ואתה מרומם

לך יי הגדולה עצמת להרבות / עירין רבבות

פארך להרבות / פצח תפארתך רובבות

צלחת ברבבות / צור רוכב ערבבות

ואתה מרומם

לך יי הגדולה קדוש יושב תהלות / רם נורא עלילות

20 שדי עושה גדולות / שמו לעד לחלות

תקף קדשתך לעלות / תמים בכל מפעלות

ואתה מרומם

10 סגב: סיגב א 13 לחלות: לעלות ה°

לסבול למזבח הסבול שם (וכ"ה בפיוט ר' שמעון בר יצחק: שם המזבח סבול). חנות באהב סבול לחנות שם האדם הסעון עונות (כ"ה בזכרונות הקלירי זכר תחלת כל מעש" 31: זרונות סבול). 9 טיכסת זכול בית המקדש. טהור לדור בבית זכול ע"ש מא"ה יג בנה בניתי בית זכול לך. 10 ימנת מעון זימנת. יחד לשעון ע"ה הגיגה (שם) שבו כיתות של מלאכי השרת שאומרות שירה בלילה וחשונות ביום... 11 כועס תת לדראון כפר תת לייראון בכעס נתת לדראון את החוטאים, אבל נתת כופר לאלה שישובו ליראתך. 13 מתחת לתכון מרומי מכון לתכון, ל' שמים בזרת תכן, ישע' מ יב. 14 נטויים נצח השמים, ע"ש ישע' מ כב הנוטה כדוק שמים. 15 סגב לכון סיגבת מכון חיוקת מכון (ל' ישגבך, תהלי' כ ב ועוד) עד שהוא חזק לעמוד. 16 עירין מלאכים, דג"ד יד. 18 רוכב ערבבות ע"ש תהלי' סח ה סולו לרוכב בערבבות. 19 קדוש יושב תהלות תהלי' כב ד. נורא עלילות ע"ש תהלי' סו ה נורא עלילה על בני אדם. 20 עושה גדולות איוב ה. ט י ועוד. 21 תמים בכל מפעלות ע"ש דבר' לב ד הצור תמים פעלו.

סימון: ח"צ (כפול). צחיס צכי 7' טורים. - א 4011.

מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים

אֵל רוּחוֹ שְׁפָרָה שָׁמַיִם / אֵהֵל אֶשׁ וּמִים
בְּשַׁעֲלוֹ מִדֶּר מִים / בּוֹלֵל אֶשׁ וּמִים

מַלְכוּתוֹ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים

אָבֵל מֶלֶךְ בֶּשֶׁר וָדָם

גֵּר הוּא בְּאֶדְמָה / גּוֹעֵר בְּמִזְמָה
דּוֹבֵר בְּמִרְמָה / דָּחִי לְרִמָּה

הֶבֶל הַבָּלִים מַלְכוּתוֹ

מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים 5 הֵדֵר הֵיכְלוֹ וְהִתְקִין / הוֹד וְהִדָּר בּוֹ הֵכִין
וַעֲזוֹ בְּשַׁחֲקִים / וּמֵן לִירְאֵיו הִתְקִין

מַלְכוּתוֹ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים

אָבֵל מֶלֶךְ בֶּשֶׁר וָדָם זֹמֵם עֵקֶה / זִמְן לְאַרְקָא
חֹבֵשׁ חֲטָא לְחִבָּקָה / חִבְּלוֹ עַלּוּקָה

הֶבֶל הַבָּלִים מַלְכוּתוֹ

מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים טִפַּח טִירוֹת זָבוּל / טָלְלוֹ מַצְמִיחִים זָבוּל
10 יַעִיר מִשָּׂא לְסָבוּל / יַצִּיב צָבָא מְרוֹם לְמָבוּל

מַלְכוּתוֹ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים

כִּי־י אָף° 2 בּוֹלֵל: בּוֹלֵל 3 בְּמִזְמָה: מִזְמִימָה: מִזְמִימָה אָף° 4 בְּמִרְמָה: מִרְמָה אָף° 5 לְרִמָּה: לְרִמָּה אָף° 6 וַעֲזוֹ:
וַגְּאוּתוֹ וַעֲזוֹ אָף° 7 זִמְן אָף°: זֹמֵם אָף° 10 יַעִיר אָף°: וַעֲזוֹ אָף° | מְרוֹם: רוּם אָף°

מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים 1 רֹמוֹ שְׁפָרָה שָׁמַיִם עֶשׂ אִיּוֹב כֹּי יֵג בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שְׁפָרָה, וְהַפִּיטֵן תַּפְסֵי אֶת הַמֶּלֶךְ בְּמוֹבֵן שְׁפָרָה.
אֵהֵל אֶשׁ וּמִים אֵהֵל הַשָּׁמַיִם שֶׁהֵם אֶשׁ וּמִים, עִי' בִּיר ד' ז' (צ' 31) שָׁמַיִם... אֶשׁ וּמִים. 2 בְּשַׁעֲלוֹ מִדֶּר מִים יִשְׁעִי מִבּוֹ.
בּוֹלֵל אֶשׁ וּמִים עִי' בִּיר (שם) נָטַל הַקִּבְיָה אֶשׁ וּמִים וּפְתַחֵן זֶה בֹּזֵה וּמֵהֵן נִעְשׂוּ שָׁמַיִם. גַּם בְּפִיּוֹט זֶה מְנוּיִים חֲמִשָּׁה רִקְיעִים,
וַיִּתְּכֵן שְׁבִית זֶה בָּא בְּמִקְוֵם הַשָּׁנִים הַחֲסִרִים. מַלְכוּתוֹ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים תַּהֲלִי קָמָה יֵג. 5 הוֹד וְהִדָּר תַּהֲלִי צוֹ וַעֲזוֹ.
6 וַעֲזוֹ בְּשַׁחֲקִים תַּהֲלִי סָח לָהּ. וּמֵן לִירְאֵיו הִתְקִין עִי' חֲנִיגָה דָף י"ב ב' שַׁחֲקִים שְׁבוּ רִיחִיִּים עוֹמְדוֹת וְטוֹחְנוֹת מִן לְצַדִּיקִים
וְכוֹי. 7 זֹמֵם עֵקֶה עֶשׂ תַּהֲלִי נָה ד עֵקֶת רִשְׁעִי. זִמְן לְאַרְקָא לְאַדְמָה. 8 חֹבֵשׁ חֲטָא לְחִבָּקָה לְחַבּוֹק אֶת הַחֲטָא שֶׁהוּא
קְשׁוּר לוֹ. חִבְּלוֹ עַלּוּקָה גּוֹרְלוֹ שְׁאוּל (עַלּוּקָה, פִּי' שְׁאוּל, עִי' רִשְׁעִי מִשְׁלִי ל טו). 9 טִפַּח טִירוֹת זָבוּל עֶשׂ יִשְׁעִי מִחַ יֵג
וַיִּמְיִנִי טַפַּחַה שָׁמַיִם. 10 יַעִיר מִשָּׂא לְסָבוּל לֹא בְּרוּר, וְשִׁמָּה רָל שֶׁהִעִיר אֶת הָעוֹלָם שֶׁהוּא מִשָּׁאוֹ, עִי' וַיִּקְרַר ד' ח' ע' צו
וְהַקִּבְיָה טִיבֵל אֶת עוֹלָמוֹ. יַצִּיב צָבָא מְרוֹם לְמָבוּל גַּם זֶה לֹא בְּרוּר, וַיִּתְּכֵן שֶׁהוּא מוֹסֵב אֶל הַפְּטוֹק תַּהֲלִי כִּי יֵה לְמָבוּל יִשְׁבֵּה,

אבל מלך בשר ודם   כְּתָמוּ מֵאֲבָד תִּבֵּל / כִּי טוֹעֵם טַעַם בְּחֶבֶל
לְכוּד בְּכָבֵל / לֶן בְּהֶבֶל

הבל הבלים מלכותו

מלך מלכי מלכים   מִכֵּין מַעוֹן / מְקוֹם שְׁאוֹן
נוֹעַר נוֹאֲצִים לִירָאוֹן / נוֹפֵץ נוֹאֲפִים לִירָאוֹן

מלכותו מלכות כל עולמים

אבל מלך בשר ודם 15   סוֹפוֹ כָּלָה בְּחֶלֶד / סוֹמֵר וְחוֹלֵד
עוֹן בְּכָל עֵת מִיֵּלֶד / עֶבְרָה וְזַעַם מוֹלֵד

הבל הבלים מלכותו

מלך מלכי המלכים   פֶּאֶר מְכוֹן / פֶּאֶרוֹ בּוֹ לְכוֹן
צִהְלָה לְתִכּוֹן / צָבֵאוֹ בּוֹ לְשִׁכּוֹן

מלכותו מלכות כל עולמים

אבל מלך בשר ודם   קְרוֹי לְצִיָּה / קוֹדֵר מִרְצִיָּה
רוּחַשׁ נְאִיצָה / רוּגֵשׁ לְקִיצָה 20

הבל הבלים מלכותו

מלך מלכי המלכים   שׁוֹכֵן עֲרֻבוֹת / שׁוֹמֵעַ עֲרֻבוֹת
שְׁלוּחֵיו אֶלְפֵי רַבּוּבוֹת / *שִׁיתִּים* אֲרֻבוֹת

מלכותו מלכות כל עולמים

אבל מלך בשר ודם   תַּעֲוִי בְנִשְׁיָה / תּוֹחֶלְתּוֹ נְשׁוּיָה
תְּקִנְתּוֹ מְשׁוּיָה / תַּחֲרוּתוֹ אֲנִיָּה

הבל הבלים מלכותו

11 טועם טעם א: טעם טוען פ' 12 בכבל פ' בחבל א | בהבל א: באבל פ' 19 קודר פ': קורה (י) א 21 שוכן ערבות לאחר
שומע ערבות א: בערבות פ' 22 שיתים ארובות א: שומר ברית אבות פ' 24 אניה: אנויה פ'

שתרגומו ה' בדר טופנא יתיב על כורסי דדינא... ור"ל שיציב את צבא מרום מסביב לו. 11 כתמו מאבד תבל הכתם
שלו (או שמפרשים הזהב הטוב, ע"ש איכה ד א ועוד, או שמבינים הכתם, ר"ל חטאו) מחריב את העולם. כי טועם טעם
בחבל בחבלי העולם הזה. (וי"ג טעם טוען בחבל, ר"ל טעם שהוא נטען חבל קשה). 13 מקום שאון מקום קול גדול, שבמעון
כיתות של מלאכי השרת שאומרות שירה בלילה וכו' (תגינה, שם). 14 נוער נואצים לייראון מכריח את הרשעים
המנאצים אותו ליראה אותו. נופץ נואפים לדראון מנפץ... לאבדון. 15 כלה בחלוד (ע"י רש"י תהלי'
יו יד ממתים מחלוד). סומר ע"ש תהלי' קיט ככ סמר מפחדך בשרי. 16 עברה וזעם תהלי' עס מח. מולד ר"ל מוליד.
19 קרוי לצייה ר"ל מקרהו לצייה וצלמות, ע"ש ירמ' ב ו. קודר מרצייה הולך קודר (ע"ש תהלי' מב י) מלהיות מרוצה.
20 רוחש נאיצה חושב לנאץ. רוגש לקיצה מתרגש עד שהוא קץ. (נוסח טור זה חורג מהחריזה, וחשוד הוא.) 21 שוכן
ערבות ע"ש תהלי' סח ה סולו לרוכב בערבות. שומע ערבות ע"ש תהלי' קד לד יערב עליו שיחי. 22 שיתים ארובות
אין לו שחר, ושמא צ"ל שט לשמים ארובות (ע"ש ברא' ז יא). וי"ג שומר ברית אבות, ומסתבר. 23 תעוי בנשיה תועה
וינתן לשכוח. תוחלתו נשוייה מכל טוב. תקותו משוייה נמשכת ואינה מתמלאת. תחרותו אניה קנאתו היא בטופה נהי
ויבבה.

ובכן נאדירך אלהינו

קיומן: א"צ. צחיס צכי ד' עוריס. — ה לחכ 13.

האדיר באמץ אלפים   הבחור באלפי שרפים
הגאה בגאווה ושבח מופים   הדר ברבבות שרפים

הקדור בהדרת הדורים   הותיק בועד מכמירים
הנך בזריקת טהורים   החסין בחסן אדירים

5 הטוב ומטיב לכל   היודע מה בלב כל
הכפיר והוא כל יכול   הלוחם כגבור וחזק מכל

המהלל בשבת מחנו   הנאמן וישר באמנו
הסולח לעם מאמינו   העונה לחישת המונו

הפונה ממרומו   הצופה להדומו
10 הקדוש וגורא שמו   הרחום ומשפך זעמו

השומע לחישת כמחים   השומר ברית למשפחים
התומך שיח שוחחים   התקיף באומרי יי הוא האלהים:

כ"י אן || 2 מיפס: מאלפים | ברבבות: במרכבות | 4 בזריקת א: בזריחת | 6 חזק מכל: ומפואר בכל | 8 לחישת המונו: לחש עמו | 10 זעמו: חרונו (!) א

האדיר באומץ אלפים אלפי המלאכים המתאמצים להאדירו. 4 הוך בזריקת טהורים הלשון ע"פ יחזק' לו כה וורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, ולפי זה יש להבין: הוך כשהוא זורק מים טהורים על החוטאים כדי לטהרם, ואין מובן מה מקום שבה זה כאן. וי"ג בזריחת טהורים, ר"ל בזריחת שמש וירח שהוא מוציא ומכניס. 5 היודע מה בלב כל ע"ש תהלי' לג טו היוצר יחד לבם. 6 הלוחם כגבור ע"ש ישע' מה יג ה' כגבור יצא. 7 באמנו (ל' אומן) באמונתו. 9 להדומו לארץ, ע"ש ישע' טו א והארץ הדום רגלי. 11 כמהים המשתוקקים אליו.

ובכן מי כמוך באלים

קמון: א"צ. צתים צכי ד' טורים. – א 1079.

מי כמוך באלים

אדיר בשמי מרומים / ברוך בהדומים
גדולים מעשיה ונעימים / דורש דמים

מי כמוך נאדר בקדש

ומי כעמך ישראל

הלולך מפארים / וכבודך מספרים
זמירות לך מזכירים / חסדך מאמירים

ומיחדים בכל יום שמע ישראל

מי כמוך באלים

5 טוב שומע נאקות / יודע עמקות

מי כמוך

כפר להמציא להוגי חקות / לובש צדקות

ומי כעמך ישראל

מיחדך בגולה / נותנים לך גבורה וגדלה

ומיחדים

סודרי לך תפלה / עבור להמציא להם מחילה

מי כמוך באלים

פודה מענים / צדקותיה מתנים

מי כמוך

10 קים לעד ואין לך קץ שנים / רחמן לשופכי תחנונים

ומי כעמך ישראל

שמך מהללים / שירות לך מעלים

ומיחדים

תוקף קדשתך מעלים / תמיד עיניהם לך תולים

כ"י אף" || 1 ברוך א: בחורף 4 מזכירים... מאמירים א: מאמירים... מזכירים 6 להוגי א: לחוקרי 8 סודרים 9 מתנים א: מרגנים 11 לך חס' 10

1 בהדומים בארץ, ע"ש ישע' סו א. 2 גדולים מעשיך ע"ש תהי' קיא ב. דורש דמים תהי' ט יג. 3 וכבודך מספרים ע"ש תהי' יט ה. 5 שומע נאקות ע"ש שמות ב כד. יודע עמוקות ע"ש איוב יב כה מגלה עמוקות מני חשך. 6 כופר להמציא ע"ש איוב לג כד מצאתי כפר. להוגי חוקות להוגים על חוקי התורה. לובש צדקות ע"ש ישע' נט יז וילבש צדקה כסרין.

ויבֹכֵן מִי כְמוֹהַ נֶאֱדָר בְּקֹדֶשׁ

סימן: א"צ. צתים צכי צ' טורים. — מ 1145.

מִי כְמוֹהַ אֲדִיר וְנֶאֱדָר בְּרוֹכָב עֶרֶץ	וְעַמָּה בְּאֲדִירִים מִמְּלִיכָה בְּאֶרֶץ	
מִי כְמוֹךְ	נֶאֱהָה גְּבִהֵי שְׁחָקִים תִּקֵּן בְּהָדָר	וְעַמָּה דְּקִים וּבְמַחְנֵם הוֹד וְהָדָר
מִי כְמוֹךְ	הַדּוֹר הַנּוֹכַח בְּשִׁלּוֹשׁ קִדְשׁוֹת שֵׁם	וְעַמָּה נְדִי לְתַהֲלָה לְתַפְאֶרֶת וּלְשֵׁם
מִי כְמוֹךְ	וְמִירוֹתֶיהָ בְּקוֹל כְּנָפִים מְשִׁיקוֹת	וְעַמָּה חֲשׂוֹקִים נְשׂוֹקִים בְּנִשְׁיָקוֹת
5 מִי כְמוֹךְ	טְהוֹר עֵינָיִם טָרֵם תִּשְׁמַע יֵאֱמְרוּ הַנּוֹ	וְעַמָּה יְבֶשֶׁר הַנּוֹי בְּקִרְאָם עֲנֵנוּ
מִי כְמוֹךְ	כָּל כְּבוֹד וְעֹז מִמְּשַׁלְתּוֹ נִצָּח	וְעַמָּה לֹבְבִים לְהַמְלִיכָה בְּתַפְאֶרֶת וּבְנִצָּח
* * *		
מִי כְמוֹךְ	פָּעַל פְּעֻלָּתָהּ הַכֹּל לְמַעַן	וְעַמָּה צָגִים לְמַכּוֹנָה עֶרֶץ בֵּית מְעוֹנָה
מִי כְמוֹךְ	קָנוֹא וְקִדּוֹשׁ עַל כָּל סְבִיבָהּ	וְעַמָּה רְחוּמֶיהָ וְלַעֲד מְשֻׁנְבֶיהָ
מִי כְמוֹךְ	שׁוֹפֵט שָׂרֵי לְאֻמִּים בְּמִישְׁרֵים	וְעַמָּה תְּמִימִים חֹקְרִים מְשַׁפְּטִים יְשָׁרִים

כ"י א || 1 באדירים ממליכך בארץ הנהתי: מאדירים ממליכך בערץ א

1 ברוכב ערץ ברכבך שמים, ע"ש דבר' לג כה. 4 בקול כנפים משיקות כנפי המלאכים, ע"ש יחזק' ג יג וקול כנפי החיות משיקות אשה אל אחותה. חשוקים ע"ש דבר' ז חשק ה' בכם. נשוקים בנשיקות ע"ש שה"ש א ב ישקני מנשיקות פיהו. 5 טהור עינים חבק' א יג. 6 כולו כבוד ועוז ע"ש תהל' כס א. 6 ממשלתו נצח ע"ש תהל' קמה יג וממשלתך בכל דור ודור. לובבים כנראה במשמעות "לובבים", שמים לב. 7 פועל פעלת הכל למענך ע"ש משלי טז ד כל פעל ה' למענהו. 9 שופט שרי לאומים במישרים ע"ש תהל' ט ט ידין לאומים במישרים. משפטים ישרים נחמ' ט יג.

ובכן. כי רחום אתה:

סיון: א-ז. 8716. 78 סאלס 39.

אתה ברחמיך הרבים רחם עלינו	כי אנו עבדיך
ברצון פניך תרצה לנו	ותאיר עינינו
גבורות רחמיך הקם היום	מבין שגיאות
דלים תלין תחת צל כנפיך	ובל תמאסם
5 הלא אתה מעולם מחסה לנו	מחריש על חטא
וכשלון לא יקשה בעיניך	לשלחו ממנו
זרה נא שגותינו	כמוץ לפני רוח
חן וחסד נמצא לפניך	וטהרנו מחטא
טרח מסה ומריבה אל תזכר	למען תאנה בנו
10 ידך אל תרף מעם קניית	מהרה תענם
כלה כעסך ושוב נא למענה	וכפר זדון
לא לנו תעשה למענה תכבד	ולא בעבורנו
מתקו חבינו מדבש מתק	זכרך מאדירים
גודלנו כצפור גודדת מקן	מרוב עונינו
15 סלפנו ברשענו ואתנו עדיך	כי אתה אלהינו
עלפנו בעל צוארנו אל תזניחנו	כי אתה גואלנו
פשע ועון אל תזכר לנו	למענה (גיא חנם) עשה עמנו

כ"י אדווחקמ"א || כותרת כי רחום אתה אק כי רחום וחנן אתה ד' חס' שאר כ"י 1 אנו אוח: אנחנו שאר כ"י 2 תרצה אז: תאיר מ' תראה שאר כ"י 3 רחמיך חס' א 4 ובל: ואל דא' 5 מעולם: מקדם ו 7 נא חס' אק | שגתנו דו 8 לפניך: רב חסד הוס' דחא' 11 כעסך: כעס א' | למענך חס' א': עלינו ברחמים ח | וכפר: לכפר ק 12 לנו: למענינו ח מאדירים: מאדירים אא' 14 מקן: מקנה א 16 אל תזניחנו: אל תזניחנו ק 17 פשע... עמנו: פקדנו ברחמיך היום / רחום

1 ברחמיך הרבים רחם עלינו לקוח מנוסח התפלה. 3 מבין שגיאות ע"ש תהלי' יט יג שגיאות מי יבין. 4 צל כנפיך תהלי' יז ח ועוד. 5 מחסה לנו תהלי' סב ס. 6 וכשלון לא יקשה בעיניך לשלחו ממנו ר"ל לשמור אותנו מכשלון, להרחיקו מאתנו. 7 זרה נא שגותינו כמוץ לפני רוח ע"ש תהלי' לה ה. 9 מסה ומריבה שמות יז ז. 10 ידך אל תרף יהושע י. מעם קניית שמות טו טז. 12 לא לנו תעשה למענך תיכבד ע"ש תהלי' קטו א לא לנו... כי לשמך תן כבוד. 13 מתקו חבינו ע"ש שה"ש ה טז חכו ממתקים. 14 כצפור גודדת מקן ע"ש משלי כז ח כצפור גודדת מקנה. 15 סולפנו ברשענו ע"ש משלי יט ג אולת אדם תסלף דרכו. ואתנו עדיך ע"ש ירמ' ג כב אתנו לך, ותהלי'

צום כפורים לענות נפש כל יציר
קמינו הרום שפלים רומם
20 רחם עלינו כאב על בנים
שבנו בכל לב אליך
תעתר לנו ביום הזה
למענה תפר אף
למען יגדל כחך
ביום תעניתנו
רצה תשובתנו
וטהרנו מחטא (ג' אות תרצה לקול שועתנו)

והגון ד | למענה אומ': חנם שאר כ"י | 18 כפורים: כפור ק הכפורים הוא ו | בוחס' ו | יצר: חי ק | למענה: למען חמ' |
הפר אף: כפר נא א' תכפר אף מ' | 19 שפלינו מ' | רומם: קומם מ' | למען יגדל כחך דקמ': למען כחך ז למענה יגדל
(יגדל חס' א) כח שאר כ"י | 20 כאב: כרחם אב זק | 21 בכל לב אליך אוחמ': אליך בכל לב שאר כ"י | 22 לנו חס' א' |
וטהרנו מחטא אדוחמ' א': ותתרחצ לקול שועתנו וק
סה ג עדיך כל בשר יבאו. 16 עולפנו נחעלפנו, ע"ש ישע' נא כ בניך עולפו. 19 יגדל כחך ע"ש במד' יד יז.

ובכן כי דין אמת אתה

קיומן: ח"צ. 3 מלים צכל טור. — א 3953.

אל עורך דין באמת ואין עול
גל כל מעש דורש כל חקר
הוא היודע ועד ואין מכחיש אמר
זעמו לא לנצח חסדו עדי עד
5 טובו * לעד ישעו בכל דור
כי חנון הוא לכן מאריך אף
מנוס ביום צרה נזכר ברית ברנו
סולח בלא זכות עון בית יעקב
פעל הכל למענהו צופה עתידות «הוא»
10 קול דך יקשיב רש כל ימאס
שחד כל יקח תת לעשיר כפר

כ"י אא' || 2 כל חס' א | חקר א': חוקר א | 5 צ"ל קים לעד? 6 לכן א: לך א' | 7 צרה א': צר א | 8 בלא זכות א':
בכל זכויות א | 9 הוא השלמתי | 10 דך א': רך א

אל עורך דין באמת ואין עול ע"ש דברי לב ד אל אמונה ואין עול. 2 גל כל מעש גילה כל מעשה. דורש כל
חקר חוקר הכל. 3 ואין מכחיש אומר אלא אומר ועושה. 4 זעמו לא לנצח ע"ש ישע' י כה כי עוד מעט מזער וכלה
זעם. שם כו כ חבי כמעט רגע עד יעבר זעם, ועי' תהלי' ל ו. 7 מנוס ביום צר ע"ש ירמ' טז יט ומנוסי ביום צרה. נזכר
ברית ברוננו ע"ש חבק' ג ה ברנו רחם מזכור. 9 פעל הכל למענהו ע"ש משלי טז ד. 10 קול דך יקשיב וך
דוגמת תהלי' ט י משגב לך. תהלי' עד כא דך ונכלם. 11 שוחד כל יקח ... לא יקח שוחד כדי לתת כופר לעשיר.

וּבִכְנֵן אֶף חֲנוּן אַתָּה וְרַחוּם לְכָל פֶּעַל:

סימן: ח-3. צחיס צכי 1 (ח-ז), 2 (ח-ל), 3 (ח-ט) טורים.
חריזה פקולס (ומסולס) צטוריס 12, 13, 16, 19 - א 3211.

אֶף אוֹמְרִים [בְּחִין] לְפָנֶיךָ
אֶף בָּאִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְפָנֶיךָ
אֶף גּוֹעִים (גִּי' א גְּשִׁים) בְּתַפְלָה (גִּי' א בְּתַחֲנָה) לְפָנֶיךָ
אֶף דּוֹרְשִׁים בְּדַתְךָ יוֹמָם וְלַיְלָה
כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל:
כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל:
כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל:
חֲנוּן וְרַחוּם לְכָל פֶּעַל:

אֶף הוֹגִים בְּהִלָּל וּבְתַשְׁבָּחוֹת
אֶף וְאוֹמְרִים סֶלַח נָא לְעוֹנֵינוּ
אֶף זוֹעָקִים בְּתַחֲנָה וּבְתַחֲנוּגִים [לְפָנֶיךָ]
אֶף חוֹקְרִים סוֹד בְּרִיתְךָ / כִּי אֵין בְּלִתְךָ
כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל:
כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל:
כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל:
חֲנוּן וְרַחוּם לְכָל פֶּעַל:

אֶף טוֹעֲנִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל / כִּי אֵין כָּאֵל
אֶף יוֹדְעִים שֵׁם הַמְּפָרֵשׁ / וּבְפִיהֶם יִתְפָּרֵשׁ
אֶף כָּלֶם הַיּוֹם כְּמִלֵּאכִים / קְדֹשָׁה לְפָנֶיךָ עוֹרְכִים
אֶף לְבוֹשֵׁיהֶם גְּקִיִּים / וְכָלֶם צָמִים וּמִתְעַנִּים
כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל:
כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל:
כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל:
חֲנוּן וְרַחוּם לְכָל פֶּעַל:

כִּי יִי אֶז: נכך; פן; סצ | || 1 בחין חס' אצסצפ 2 ומשתחווים לפניך: ומרגישים שכך ז 3 גועים אצפ: גשים שאר
כִּי יִי | בתפלה: בתחנה אצסצ 4 בדתך: בריתך | 5 ובתושבחות: לפניך חוס' פנסצ 6 נא חס' א | לעונינו: היום חוס' פ
לעונותיהם כך 7 בתחנה: בתפלה נפסצ | ובתחנונים: ובתושבחות ס | לפניך חס' אצנכך 8 סוד בריתך: בדתך נכך |
כִּי אֵין בְּלִתְךָ חס' | 10 יתפרש: מתפרש נכך | 11 כולם: כי הם פ | היום: הם א | קדושה: וקדוש פ | לפניך (לך ג) עורכים:
לך מזמרים כ לך משבחים ק 12 צמים: צגים פ 13 מעשיהם וחטאיהם בפיהם מגידים (השאר חס') נכך מעשיהם מגידים
וחטאיהם | וחטאיהם: וחטאתם אצפ | בפיהם מתנים: אך בפיהם מצלים | סלח נא עונים חס' אפ: סלח נא לעונים:
14-20 חס' נכך 14 היום חס' | 15 בשפכם: כי שפכו סצ: בשפכם לב כים חס' זפן 16 כל חס' פ 17 וטהרם:
וטהרם פ | במים חיים: במים טהורים ז | כי עמך מקור חיים א: מקור (מקוה) מים חיים זפנסצ 18 חס' א | אנא חס' פ |

1 בחין בתחינה. 9 טוענים טענת יחוד ה'. 10 יודעים שם המפורש. ובפיהם יתפרש רומז לאיזה מאמר חז"ל,
בגון פסח' דף ג' א' לא כעולם הזה העולם הבא, העוה"ז נכתב ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת וכו' מדרש תהל' צ"א ח' (דף
ר' ב' בובר) [ובשינוי פסיקתא רבתי כ"ב דף קי"ד ב'] מפני מה מתפללין ישראל ואינן נענין, על ידי שאינן יודעין בשם המפורש,
אבל לעתיד לבוא הקב"ה מודיע להם שמו, שנא' (ישע' נב ו) לכן ידע עמי שמי, באותה שעה הן מתפללין ונענין, שנא' (תהל'
צא טו) יקראני ואענהו. 11 כולם היום כמלאכים עי' פרקי ר"א מ"ו מה מלאכי השרת אין להם קפיצין כך ישראל עומדין
על רגליהם ביוה"כ, מה מלאכי השרת אין להם אכילה ושתיה וכו', ועי' דברים רבה ג' ל"ו בשעה שעלה משה למרום שמע
למלאכי השרת שהיו אומרים להקב"ה ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, והוריד אותו לישראל, ולמה אין ישראל אומרים

- אך מעשיהם מגידים / וַחֲטֵאֵיהֶם בְּפִיָּהֶם מְתִינִים
 סֵלַח נָא עוֹנֵינִים כי אתה רחום לכל פעל:
 אך נקראים היום / וְסִלַּחְתִּי לָכֶם הַיּוֹם
 וְטַהַרְתֶּם לִפְנֵי הַיּוֹם כי אתה רחום לכל פעל:
 15 אך ספורים כחול הים / וַעֲוֹנוֹתֵיהֶם תְּשַׁלֵּיךְ
 בְּמִצּוֹלוֹת יָם / בְּשִׁפְכֶם לֵב כִּיִּם כי אתה רחום לכל פעל:
 אך עונים ארבע קדשות / לִפְנֵי חֹקֶר כְּלִיּוֹת
 וְיֹדַע כָּל נִסְתָּרוֹת חנון ורחום לכל פעל:
 אך פקדם לחיים / וְטַהַרֵם בְּמִים חַיִּים
 כִּי עֲמַךְ מְקוֹר חַיִּים כי אתה רחום לכל פעל:
 אך צועקים אנא אל נא / וַחֲטֵא כִפֹּר נָא
 לַעֲדַת מִי מְנָה כי אתה רחום לכל פעל:
 אך קולם ברעש מרעשים / קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קוֹרְאִים
 אֲבוֹת וּבָנִים כי אתה רחום לכל פעל:
 20 אך ראשון ואחרון אתה / חנון ורחום אתה
 לַמַּעֲנֶה עֲשֵׂה גַם עֲתָה כי אתה רחום לכל פעל:
 אך שמע תפלתנו / בְּקִרְאָנוּ אֵלֶיךָ עֲנֵנוּ
 כִּי אֱלֹהֵי צִדְקָנוּ כי אתה רחום לכל פעל:
 אך תולים לך עיניהם / עֲנֵם וּשְׁמַע [בְּקוֹל] תְּפִלוֹתֵיהֶם
 סֵלַח נָא לַעֲוֹנוֹתֵיהֶם חנון ורחום לכל פעל:

וחטא חס' פן | כפר נא: סלח נא הוסי' סצ | 19 ברעש חס' פ | מרעשיים: רועשים פ | קוראים: משלשים פ | אבות ובנים חס' פ:
 משולשים הוסי' נ | 20 למענך... עתה חס' פ | עשה נא ז | גם חס' אן | 21 בקראנו: בשוענו פ אלהי צדקנו הוסי' דפוסי מחזור רומא,
 מסתמא ממקור כ"י | 22 ענם חס' כך סצ: ענה ז | בקול הוסי' נכ: קול הוסי' ך | סלח נא לעונותיהם: אך למענך הקדים נך

אותו בפרהסיא... אבל ביום הכפורים שהן בקיים כמלאכי השרת הן אומרים אותו בפרהסיא... 14 נקראים היום פירושו
 מפוקפק. ייתכן שר"ל כולם נפגשים ומתאחדים בבשורת הסליחה, ושם ר"ל נקראים כולם לשמוע את הבשורה. וסלחת
 לכם היום ע"פ ויק' טז. 15 כחול הים ברא' לב יג ועוד. ועונותיהם תשליך... מיכה ז יט. 16 עונים ארבע
 קדושות שמא צ"ל עתירות, ר"ל תפלות של יוה"כ (לפי החריזה). חוקר כליות ירמ' יז י אני ה' חוקר לב בוחן כליות.
 ויודע כל נסתרות ע"ש דבר' כט כה הנסתרות לה' אלהינו. 17 וטהרם במים חיים ע"ש יחזק' לו כה וזרקתי עליכם
 מים טהורים וטהרתם. כי עמך מקור חיים תהל' לו י. 18 למי מנה לישראל שנאמר עליו מי מנה עפר יעקב, במד' כג.
 20 ראשון ואחרון אתה ע"ש ישע' מד ו אני ראשון ואני אחרון.

אך חנון אתה ורחום לכל פעל:

סימן: א-3. - א 3213.

אך אין לנו אלוה מבֿלְעָדִיךָ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל:
אך באנו לשמך ואֲתָנוּ עָדִיךָ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל:
אך גִּשְׁיִם חֲרָדִים יַחַד לְעַבְדֶּךָ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל:
אך דָּרַשׁ לְצַדִּיק מוֹדִיךָ וְעָדִיךָ	חֲנוּן וְרַחוּם לְכָל פֶּעַל:

אך חנון אתה ורחום לכל פעל

5 אך הָרַם קֶרֶן עִם יְדִידֶיךָ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל
אך וּמֵלֵא מְשָׁאֵלוֹת זֶרַע חֲסִידֶיךָ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל
אך זָכְרָנוּ וּפָקַדְנוּ כָּרֵב חֲסִידֶיךָ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל
אך חוֹן וְחַמֵּל פְּלִיטַת שְׂרִידֶיךָ	חֲנוּן וְרַחוּם לְכָל פֶּעַל

אך חנון אתה ורחום לכל פעל

אך טִלְאִיךָ נָהַל הַכֹּמְהִים לְחֲסִידֶיךָ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל
10 אך יָדַעַם בֵּינָת שְׁכָל סוּדֶיךָ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל
אך כִּבְסִם מַעֲוָנָם וַיִּכְשְׁרוּ נִגְדֶּךָ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל
אך לְמַעַנְךָ עָשָׂה בַּעֲבוּר כְּבוֹדֶךָ	חֲנוּן וְרַחוּם לְכָל פֶּעַל

אך חנון אתה ורחום לכל פעל

אך מוֹסְרוֹתֵיהֶם תִּנְתֵּק בְּחִזְקַת יְדֶיךָ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל
אך נִשְׁאָם וְהִרְבִּיצָם בְּבֵית וְעוֹדֶךָ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל
15 אך סִפֵּר דְּמַעְתָּם וְשִׁימָה בְּנֹאדֶךָ	כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֶּעַל
אך עָרַב לְטוֹב וּלְרַחֲמִים עַבְדֶּיךָ	חֲנוּן וְרַחוּם לְכָל פֶּעַל

אך חנון אתה ורחום לכל פעל

כִּי־י בוקחשׁ || 1 אלוה: אחר הוֹסִי' וישׁ 3 וחרדים דפ' 4 לְצַדִּיק וקשׁ 5 עם ידידיך: לידידיך ב 7 חסדיך: רחמיך (!) ק 8 חן... שרידיך: חוסים ומיחלים לשמך (!) ב 9 לחסדיך: לעבדך ק 10 בינת שכל סודיך ח: שכל בינת סודיך וקשׁ שכל בינותיך (!) ב 11 נגדך: עדיך דפ' 13 מוסרותם וחקשׁ | בחזקת: בחזק ש 14 והרביצם: והרבם ב 15 ושימה: ושימם בשׁ אך אין לנו ... 2 באנו לשמך עִשׂ דהִיב יד י ובשמך באנו. ואֲתָנוּ עָדִיךָ עִשׂ תהל' סה ג עדיך כל בשר יבאו. 9 הכמהים הנלהבים, עִשׂ תהל' סג ב כמה לך בשרי. 13 מוסרותיהם תנתק עִשׂ תהל' קז יד יוציאם מחשך וצלמות ומוסרותיהם ינתק. 14 נשאם עִשׂ ישע' סג ט וינטלם וינשאם... והרביצם עִשׂ יחזק' לד טו אני ארעה צאני ואני ארביצם. 15 ספור דמעתי ושימה בנאדך עִשׂ תהל' נו ט גודי ספרתה אתה שימה דמעתי בנאדך. 16 ערוב לטוב...

אף פִּינוּ יִסְפֹּר תְּהִלֹּת הוֹדָךְ
 אף צוֹמְנו תִּבְחַר וּקְרִיאַת מוֹעֲדֶיךָ
 אף קוֹמָה לְמִנוּחֶתְךָ וְאֶרֶוֹן כְּבוֹדְךָ
 20 אף רָעָה בְּשִׁבְטְךָ צֶאֱן חֲמוּדֶיךָ
 אף שְׁפָךְ רוּחְךָ לְלַמֵּד בְּלִמּוּדֶיךָ
 אף תִּרְאֶה כִּי אֵין לָנוּ אֱלֹהִים מִבְּלַעֲדֶיךָ
 כי אתה רחום לכל פעל
 כי אתה רחום לכל פעל
 כי אתה רחום לכל פעל
 כי אתה רחום לכל פעל
 כי אתה רחום לכל פעל
 חנון ורחום לכל פעל:

17 תהלת וחק 19 וארון: אתה וארון קש 20 חמודיך: חסידך ב 21 ברוחך קש | ללמד: ולמד ק ללמדם ו | בלמודיך:
 למודיך ש 22 אלוה: אל בח אחר הוס' ש

עבדיך ע"ש תהלי' קיט קכב ערוב עבדך לטוב. 17 פינו יספור תהלות הודך ע"ש תהלי' קמה כא תהלת ה' ידבר פי.
 18 צומנו תבחר ע"ש ישעי' נח ו הלא זה צום אבחרהו. וקריאת מועדיך קריאת פרשיות המועדים. 19 קומה
 למנוחתך... ע"ש תהלי' קלב ה. 20 רעה בשבטך צאן חסידך ע"ש מיכה ז יד רעה עמך בשבטך צאן נחלתך.

במנהג אשכנז המערבי אין אומרים פיוט זה

פ ובכן אמרו לאלהים מה־נורא מעשיך.

סימן: א"צ (אותיות מכלפ"ך. ט.ת. כפולות). צתים צכי ד' טוים וסוגר טיט צו פסקו מדס"ח טז ח.לו. — א 5860.

אמרו לאלהים

1 אל מִלֶּךְ בְּעוֹלָמוֹ / מַחִישׁ פְּדוֹת עַמּוֹ
 לְקִיָּים אֶת־דְּבַר נֶאֱמָרוֹ / כִּי סְלִיחָה עַמּוֹ
 הוֹדוּ לֵי יְיָ קִרְאוּ בְּשֵׁמוֹ:

2 אֵל בָּרוּךְ וּמְהֻלָּל בְּרַב גְּדֻלּוֹ / מַחִישׁ סְלִיחָה לְקָהְלוֹ
 לְהִרְאוֹת לְכָל גְּדֻלּוֹ / מְדַד מִים בְּשַׁעֲלוֹ
 שִׁירוּ לוֹ זִמְרוּ־לוֹ:

כ"י סצי (כל הפיוט): 1 (רק 1-16. 18. 19. 21. 22. 27-29); מ' (1-29. 6); כך (1-4. 28. 29); קונטרס של מנהג פוזנא, דיהרנפורט
 תקפ"ט (11-16. 18. 19. 21. 22. 24. 25. 27) = ק"פ || 1 את חס' דפ' | הסליחה 1 2 ומחיש מ' | מדד מים: מי מדד סי מי

אמרו לאלהים מה נורא מעשיך תהלי' טו ג.

1 מחיש פדות עמו ע"ש תהלי' קיא ט פדות שלח לעמו. לקיים דבר נאמו כגון ירמ' טו כא והצלתך מיד רעים ופדיתך
 מכל עריצים. כי סליחה עמו ע"ש תהלי' קל ד כי עמך הסליחה למען תורא.
 2 מדד מים בשעלו ישעי' מ יח.

3 א"ל גואל עם קדושו / בסליחה להקדישו
לכונן בית מקדשו / לכן זרע אברהם קדושו
התהללו בשם קדשו:

4 א"ל דגול ומהלל ברקיע עזו / סולח לעם זו בזו
בדבר עזו ומעזו / לכן אתם עם חזו (ביא עדת מעזו)
דרשו יי ועזו:

5 א"ל הכל במאמר עשה / והוא פעל ועשה
סולח לאם עמוסה / לכן עם בו חסה
זכרו נפלאותיו אשר עשה:

6 א"ל ומקים דבר עבדו / על ארץ ושמים הודו
סולח לעם מיחדו / אשר נקראו בדבר סודו
זרע ישראל עבדו:

7 א"ל זה רקע הארץ / היושב על חוג הארץ
סולח לגוי אחד בארץ / לכן אמרו ליוסד ארץ
הוא יי אלהינו בכל הארץ:

8 א"ל חי במעונתו / חנון וחנון עדתו
ישוב ברחמים לביתו / לכן באי בבריתו
זכרו לעולם בריתו:

מדד מים צ 4 לכונן: כונן מ'נ ומכונן דפ' | לכן זרע סצ'י: לזרע גמ' כך 4 ומהלל: משובח דפ' | אתם עם חזו סצ'י: עם
עדת מעזו נ עדת עם מעזו מ' עדת עזו ומעזו כך 5 והוא: הוא י מי סצ' | עם בו חסה: אום בו חוסה מ'נ 6 נקראו:
נקרא סצ'י 7 לכן חס' ב | לכן... ארץ: קונה שמים וארץ סצ'י 8 באי סצ'י: לבאי דפ' 9 במקום נוסח הרפוסים (הניתן בפנים):

3 גואל עם קדושו ע"ש ישע' מט ז גואל ישראל קדושו.
4 מהולל ברקיע עזו ע"ש תהל' קב א הללוהו ברקיע עזו. סולח לעם זו בזו לישראל (ע"ש שמות טו טז עם זו קנית,
או ישע' מג כא עם זו יצאתי לי) בזו השעה (או בזכות תפלה זו, ודוגמתו בתפלת טל לר"א הקלירי: בדעתו אביעה חידות / בעם
זו בזו בטל להחיות), ומה שפירשו 'בזו' בזכות התורה או בזכות המילה, אינו מסתבר. בדבר עזו ומעזו הדבר ה' שהוא
עזו ומעזו, ע"ש ירמ' טז יס. אתם עם חזו כנראה זה עיקר, והגירסא המקובלת נבעה ממה שלפניה.
5 הכל במאמר עשה ע"י אבות ה' א' בעשרה מאמרות נברא העולם... והלא במאמר אחד יכול להיבראות... פעל ועשה
ישע' מא ד. לאום עמוסה לישראל, ע"ש ישע' מו ג וכל שארית ישראל העמוסים מני בטן...
6 ומקים דבר עבדו ישע' מד כו. על ארץ ושמים הודו תהל' קמת יג. אשר נקראו בדבר סודו בכתבי הקדש
נקראו 'זרע ישראל עבדו'. (וי"מ נקראו לסוד ה', ואין זה מסתבר.)
7 זה הקב"ה, ע"ש שמות טו ב זה אלי. רוקע הארץ ישע' מב ה. תהל' קלו ו. היושב על חוג הארץ ישע' מ כב. לגוי
אחד בארץ ס"ב ז כג. דה"א יז כא. ליוסד ארץ ישע' נא יג.
8 חי במעונתו שוכן בציון, ע"ש תהל' עו ג ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון. ישוב ברחמים לביתו יחזיר שכינתו לציון.
באי בבריתו ע"ש דה"ב טו יב ויבאו בברית. (וי"ג לבאי, ומתלבטין בניאורו.)

9 א"ל טְפִי נַחֲלָתוֹ / טְלָאֵי יִרְשָׁתוֹ
יָקִים עָלֵימוֹ אֲמָרְתוֹ / כְּחֻקֹּק בְּתוֹרָתוֹ
אֲשֶׁר כָּרַת אֶת-אַבְרָהָם וְשָׁבוּעָתוֹ:

10 א"ל יוֹעֵץ מִיִּשְׁרָאֵל לְחֹק / יִרְאִיו לְחַיִּים לְחֹק
סוֹלַח חֲטָא הַנְּחֻק / כְּנִשְׁמַע לְרוּעָה מִרְחֻק
וַיַּעֲמִידָהּ לַיַּעֲקֹב לְחֹק:

במנהג פולין נוהגין לדלג עד בית 28

במנהג פוזנא מדלגין רק 17, 20, 23, 26, 28, ואומרים 24, 25 בנוסח שונה

11 א"ל כָּל יִצִּיר בָּרָא בְּמַעַן / סוֹלַח לְעַם עָלוֹ טַעַן
וְלֹא יִזְכָּר עוֹד יַעַן וּבִיַּעַן / כְּהַבְטִיחַ לְעַם בּוֹ שָׁעַן
לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן:

12 א"ל כָּל בְּשָׁלִישׁ עָפָר / סוֹלַח לְעַם וְהָיָה מִסְפָּר
וּפְשָׁעָם עוֹד לֹא יִסְפָּר / לְהַרְבוּתָם כַּחֲלוֹל וְאֵין מִסְפָּר
בְּהִיוֹתְכֶם מֵתֵי מִסְפָּר:

13 א"ל לֹא עָשָׂה כֵּן לְכָל-גּוֹי / לָקַח לוֹ גּוֹי מִקֶּרֶב גּוֹי
סוֹלַח עֲוֹנוֹת גּוֹי / עִם חֲכָם וְנִבּוֹן הַגּוֹי
וַיִּתְּהֵלְכּוּ מִגּוֹי אֶל-גּוֹי:

טלאיו מחיש כמהם / בסליחה להגיהם / כאור זרוע נגהם / בברית אשר מפיו הגיהם / אשר כרת... סצי 10 יועץ: יודע סצי |
יראיו... לחק לאחר סולח... סצי | חטא סצי: לחטא | הניחוק: למחוק דפ' | כנשמע: כנשבע סצי | לרועי צי 11 יצור צי |
שען נסצי: נשען דפ' מח' רומא 12 להרבותם חס' 13 לקח: לקחת ס לוקח 1 קפ' | לו חס' צ קפ' 14 ממחר 1 קפ'

9 טפיו נחלתו. טלאי ירושתו ילדיו שירשו את התורה. טלאי פי' צאן. וכל חחרוז בא במקום חחרוז המקורי כדלקמן:
טלאיו מחיש כמהם צאן מרעיתו ישראל, יחיש למלא תאוותם (כמיהם ע"ש כמה לך בשרי, תהלי' סג ב). בסליחה
להגיהם להאירם, וזוהי תאוותם. כאור זרוע נגהם ע"ש תהלי' צו יא אור זרוע לצדיק. בברית אשר מפיו הגיהם.
אשר כרת וכו'.

10 לחיים לחוק לחוק. סולח לחטא הניחוק הנחקק בספר הזכרונות. כנשמע לרועה למשה שהוא רועה נאמן
לישראל, ונאמר לו סלחתי כדברך.

11 כל יציר ברא במען במענה, ר"ל בדיבור. לעם עולו טען ישראל שהטעין על עצמו עול מצוות. ולא יזכר עוד
יען וביען ר"ל יען במשפטי מאסו ואת חקותי געלה נפשם, ויק' כו מג. בו שען נשען.

12 כל בשליש עפר ישע' מ יב. לעם והיה מספר ישראל, ע"ש הושע ב א והיה מספר בני ישראל כחול הים וכו'.
להרבותם כחול ואין מספר (שם) כחול הים אשר לא ימד ולא יספר.

13 לא עשה כן לכל גוי תהלי' קמו כ. לקחת לו גוי מקרב גוי דבר' ד לה. עם חכם ונבון הגוי דבר' ג ו.

- 14 א"ל מחיש לעמו הוקם / ומכפר פשעי חיקם
מטריפם לחם חקם / וממהר יום נקם
לא הניח לאיש לעשוקם:
- 15 א"ל מלך לעולמים חי / ממית ומחיה כל-חי
לכן יודוהו חי חי / והזהיר לרעי ואחי
אל תגעו במשיחי:
- 16 א"ל גורא חזק ואים / והוא אל עליון
ומנחיל עז חביון / ומשוררים לפניו בכל-יום
שירו ליי כל-הארץ בשרו מיום אל-יום:
- 17 א"ל גורא שוכן מרומים / סולח פשעי אשמים
ומפענח נעלמים / ואתם מעוטי עמים
ספרו בגוים את-כבודו בכל-העמים:
- 18 א"ל סלה משבח ומהלל / בפי כל-נשמה יתהלל
סולח לעם יהלל / כשיעטף ויתפלל
כי גדול יי ומהלל:

15 לעולמים סצי: לעולם נ ק"פ | והזהיר סצי: כהזהיר נ ק"פ 16 במקום הפנים (שהוא נוסח סצי): גורא חזק ואיום / מחיש ישע (ישועה ק"פ) ופדיום / להוגי דת לילה ויום / ישועתו (ספרו ישועתו ק"פ) מיום אל יום נ ק"פ (שמאזה עיקר) 18 יתהלל: תתהלל דפ' | יהולל: מהולל דפ' יתהלל נ ק"פ 19 על כל אלים סצי: על כל אלהים נ ק"פ דפ' | מעביר נ ק"פ 20 ובכל יום סצי:

14 מחיש לעמו הוקם המשיח, ע"ש ש"ב כג א נאום... ונאום הגבר הוקם על משיח אלהי יעקב. ומכפר פשעי חיקם הפשעים שבלב. מטריפם לחם חוקם ע"ש משלי ל ח הטריפני לחם חוקי. וממהר יום נקם ע"ש ישע' לד ח. סא ה. סג ד.
15 ממית ומחיה ש"א ב ו. לכן יודוהו חי חי ע"ש ישע' לח יט. לרעי ואחי תהל' קכב ח.
16 גורא חזק ואיום חבק' א ז איום וגורא הוא. אל עליון ברא' יד יט. ומנחיל עוז חביון ע"ש חבק' ג ד ושם חביון עוזה, ר"ל מנחיל את התורה הנקראת עוז, והוא הוריד אותה ממקום חביון עוזה.
17 מפענח נעלמים מגלה צפונות (משמעות מלת 'פענח' אצל הפייסנים יוצאת מתפיסת שם יוסף 'צפנת פענח' שתרגמו 'גברא דמטמרן גלין ליה, עי' ס' השרשים לר' יונה בן גנאח, מהר' בכר, ע' 419). מעוטי עמים ע"ש דבר' ז ז כי אתם המעט מכל העמים.
18 בפי כל נשמה יתהלל ע"ש תהל' קנ ו כל הנשמה תהלל יה. לעם יהולל ר"ל אשר יהולל. כשיעטוף ויתפלל ע"ש תהל' קב א תפלה לעני כי יעטף...

19 א"ל עֲלִיּוֹן עַל כָּל אֱלֹהִים / הַנִּכְבָּר בְּהַלּוּלִים
סוֹלֵחַ לְעַם נִגְאָלִים / וּמַעֲבִיר מֵאֶרֶץ גִּלּוּלִים
כִּי כָל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים:

20 א"ל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת צָפוֹנִי / וּמַסְתַּכֵּל בְּכָל־פָּנָיו
סוֹלֵחַ לְעַם עֲנִי / וּבְכָל־יּוֹם מְשׁוֹרְרִים לְפָנָיו
הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו:

21 א"ל פָּלָא עָשָׂה עַד מָאד / נִקְרָא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד
סוֹלֵחַ לְעַמּוֹ לוֹ הוֹד / הַלּוֹבֵשׁ הָדָר וְהוֹד
הָבו לִי מִשְׁפָּחוֹת עַמִּים הָבו לִי כְבוֹד:

22 א"ל צוּר אֲכַבְדָּנוּ בְּמִנְחָה / מְסִיר יָגוֹן וְאַנְחָה
מַחִישׁ לְעַמּוֹ רִנָּה / בָּאוּ שְׁעָרָיו בְּשִׂמְחָה
הָבו לִי כְבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה:

23 א"ל צוּר עוֹלָמִים בְּכֶסֶם נָכוֹן / בֵּית עוֹלָמִים לְשִׁבְתּוֹ מְכוֹן
סוֹלֵחַ לְאוֹמְרֵי תַּפְלָתִי תְכוֹן / לְנִצָּח נִצָּחִים מַלְכוּתוֹ תְכוֹן
חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל־הָאֶרֶץ אֵף תְכוֹן:

24 א"ל קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב שָׁמַיִם / בְּמָרוֹם אֲדִיר בָּמִים
סוֹלֵחַ לְעוֹבְרֵי בָמִים / מְכוֹנֵן לְנִחְרָב פְּעָמִים
בִּיָּסְדּוֹ יְרוּשָׁלַם לְעַד. יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם:

יום חס' דפ' 21 עשה: עושה ק"פ | לעמו לו הוד 1 ק"פ: עמו הוד י לעמו עוד סצ | מסיר: ממנו הוס' דפ' מ"ר 23 מלכותו יכון סצ | בשמים דפ' | לעובדי במים סצ: לעובדי שמים דפ' | ירושלם לעד: לעד
19 עליון על כל אלים ע"ש שמות טו יא מי כמוך באלים. מעביר מארץ גילולים לשון היכלות (עלינו לשבח): להעביר גילולים מן הארץ.
20 פועל ישועות תהל' עד יב. צפוניו ישראל המסתתרים תחת כנפי השכינה, ע"ש תהל' פג ד ויתעצו על צפוניך. בכל פניו בכל פינותינו.
21 פלא עשה תהל' עד יב. נקרא מלך הכבוד תהל' כד ז. הלוֹבֵשׁ הָדָר וְהוֹד ע"ש תהל' קד א הוד והדר לבשת. (בית זה חורג מהחריזה הרגילה, והנוסח חשוד הוא.)
22 מסיר ממנו יגון ואנחה ע"ש ישע' לה י ונסו יגון ואנחה (והלשון חוזר בתפלת העמידה לחול: והסר ממנו יגון ואנחה). באו שערינו בשמחה ע"ש תהל' ק ד באו שערינו בתורה.
23 צור עולמים ישע' כו ד. בכס נכון ע"ש תהל' צג ב נכון כסאך מאז. בית עולמים לשבתו מכוון ע"ש שמות טו יז מכוון לשבתך פעלת ה'. לאומרי תפלתי תכון תהל' קמא ב תכון תפלתי קטרת לפניך. לנצח נצחים מלכותו תכון ע"ש תהל' קמא יג מלכותך מלכות כל עולמים.

25 א"ל רם דרך סוסו בים / לגזרים גזר ים
ומשליך עונות במצולות ים / עד לא יודע אים
כפררו בעזו ים. ירעם הים:

26 א"ל שדי כישן נער / לכוון בית היער
כי כרסמו חזיר מיער / ופנה אל תפלת הערער
אז ירננו עצי היער:

27 א"ל שדי אין בלעדו / הכל פעל ידו
סולח לקהל ידידו / המודים על טובו וחסדו
הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו:

28 א"ל תמים אל ישענו / מצרה תושיענו
ומכפר חטאת פשענו / ומאזין שיח שוענו
ואמרו הושיענו אלהי ישענו:

29 א"ל תקיף אלהי עולם / דברו נצב לעולם
והוא מכל נעלם / ואנו מהללים שמו לעולם
ברוך יי אלהי ישראל מן העולם ועד העולם:

ירושלם י לעד חס' צ, ובמקום הפנים: קדוש ברום מעוניו / סולח לכל המוניו / לכן הללוהו עם בחוניו / זרע ברית אמוניו / חילו
מלפניו ק"פ 25 סוסו: סוס סי | במצולות ים: בים סצי | עד: אשר הוט' סצ, ובמקום הפנים: רם וגבוה משמי ערך / הרשעים
יכרתון מן הארץ / במלכו על כל הארץ / ישמחו השמים ותגל הארץ ק"פ 27 אין: ואין ק"פ | מבלעדו ס | פועל סצי ק"פ:
פעלה נכך | לקהל: לעם דפ' מ"ר | המודה כ | ועל חסדו, והוט' סולח לעם יחידו ק"פ 28 אל: אלהי דפ' מ"ר | מצרה... שוענו:
תמיד מאזין שיח שוענו / ומכפר חטאתינו ופשענו (חטאת פשענו כך) מצרה להושיענו נכך 29 דברו נצב לעולם: ומהולל
בעולם מ' | ואנו מהללים שמו: כסאו נכון מ'

24 במרום אדיר כמים ע"ש תהל' צג ד מקולות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום ה'. לעוברי במים בקריעת
ים סוף. מכוון לגחרב פעמיים יכין ויבנה שוב את בית המקדש שחרב פעמיים.

25 דרך סוסו בים ע"ש חבק' ג טו דרכת בים סוסיך, ודרשוהו על מעשה ים סוף, עי' מכילתא בשלח מט' ב, ו' (לפסוק יד כח)
ועוד. לגזרים גזר ים ע"ש תהל' קלו יג לגזר ים סוף לגזרים. ומשליך עונות במצולות ים ע"ש מיכה ז יט ותשליך
במצולות ים כל חטאתם. עד לא יודע אים הענין לפי ירמ' נ כ יבוקש את עון ישראל ואיננו זכו'. כפררו בעוזו ים
ע"ש תהל' עד יג אחת פוררת בעוזך ים.

26 כישן נוער כאשר יער משנתו, זכר' ד א. לכוון בית היער בית המקדש שקיימה בו הנבואה (הושע ב יד)
ושמתי ליער. כי כרסמו חזיר מיער ע"ש תהל' פ' יד וכרסמנה חזיר מיער. ופנה אל תפלת הערער תהל' קב יח.

27 אין בלעדו ע"ש ישע' מהו כי אפס בלעדי. הכל פועל ידו ע"ש ישע' מהו יא ועל פעל ידי חצוני.
28 אל ישענו ע"ש תהל' טח כ האל ישועתנו סלה.

29 דברו נצב לעולם ע"ש תהל' קיט פט לעולם ה' דברך נצב בשמים.

אמרו לאלהים

1 אמת וישר פָּעֵלוּ / אֶלְפֵי אֶלְפִים חִילוּ
 שׁוֹבֵר אֲרָזִים בְּקוֹלוֹ / מִתְגַּבֵּר בְּחִילוֹ
 וְכָבוֹד (נ"א הוֹד וְהָדָר) בְּהִיכָלוֹ / צָבִי צָבָאוֹת צָבָא חִילוּ
 וּבִקְדָּשָׁה נִהְלָלוּ (נ"א נִהְדָּר לוֹ) מֶה נֹרָא מַעֲשֵׂיךָ:

2 א"ל בּוֹנֵה עֲלִיּוֹת בְּשָׁמַיִם / כָּלֵל אֵשׁ וּמִיָּם
 שִׁבְתּוֹ בְּשָׁמַיִם / סְבִיבוֹתָיו שָׁלֵג וּמִיָּם
 וְטָרַף אֵשׁ וּמִיָּם / וְנֶאֱדָר מִקּוֹלוֹת מַיִם
 וַיַּחֲדוּ פַעֲמֵיךָ מֶה נֹרָא מַעֲשֵׂיךָ:

3 א"ל גִּבּוֹר בְּגִבּוֹרוֹת / גְּדוֹל נֹרָאוֹת
 קוֹרָא דּוֹרוֹת / מְשַׁמֵּיעִים לוֹ זְמִירוֹת
 חֵיוֹת בְּכֶסֶּא קְשׁוּרוֹת / וְכֶתֶר לוֹ מִכְתִּירוֹת
 חֲבִיּוֹן עוֹז כּוֹתְרוֹת מֶה נֹרָא מַעֲשֵׂיךָ:

4 א"ל דֵּר בַּעֲרָבוֹת / חוֹצֵב לְהָבוֹת
 אֶלְפִים וּרְבָבוֹת / כְּבוֹדוֹ לְהִרְבּוֹת
 אֵשׁ וְחֶשֶׁד סְבִיבוֹת / יָס חֵי מְסוֹבְבוֹת
 חֲבִיבוֹת וְנֶאֱהָבוֹת מֶה נֹרָא מַעֲשֵׂיךָ:

כ"י פ"ל^ס; ס (רק 1–12. 21. 22); ה' || 1 אמת: וישר הוסי' ל^ס מתגבר בחילו חס' ל^ס וכבוד פ"ס ה' הוד והדר ל^ס
 צבי צבאות צבא חילו: צבאות צבאות מיהלו ס' ה' נהללו: נהדר לו ל^ס 2 בשמים: במים ס' ה' בלל: בולל ס' ה' סביבותיו
 חס' פ"ל ונאדר מקולות מים חס' ס' ויחודך פ"ל 3 בגוראות ל^ס הדורות פ"ל קשורות: כתורות ס' ה' חביון עוז כותרות
 (כתורות ל^ס) פ"ל חומל חוג פתורות ס' ה' 4 דר בערבות חס' פ"ל דגול חוצב פ"ל בכבודו פ"ל כס: כסא פ"ל חיו: חיות ל^ס

אמרו לאלהים 1 שובר ארזים בקולו ע"ש תהל' כט ה. הוד והדר בהיכלו ע"ש תהל' צו ו. 2 בונה עליות
 בשמים ע"ש תהל' קד ב. יג. כלל אש ומים בבריאת הרקיע, ע"פ דרשת חז"ל חגיגה דף י"ב א' מאי שמים... אש ומים,
 מלמד שהביאן הקב"ה וטרפן זה בזה ועשה מהן רקיע. וטרף אש ומים שם. ונאדר מקולות מים ע"ש תהל' צג ד. ויחודו
 פעמים בכל יום, ר"ל בק"ש של שחרית וערבית. 3 קורא דורות ישע' מא ד. חביון עוז ע"ש חבק' ג ד. 4 דר

5 א"ל הָדוּר בְּמַעְלוֹתָם / קָלִים בְּרִיצָתָם
שְׂבִיבִין דִּי-נֹר בְּמַחְנוֹתָם / גִּלְגֻלוֹהִי נֹר דְּלִיק בְּמַקְוֹמוֹתָם
כָּאֵשׁ מִבְּהֶקֶת דְּמוֹתָם / שִׁיר וְשִׁבְחָה קְרִיאָתָם
לְאֵל שׁוֹכֵן עַל אַרְבַּעַתָּן
מה נורא מעשיך:

6 א"ל וּמִרְאָה הָאוֹפָנִים / כְּעֵין תְּרַשִּׁישׁ מִבְּחָנִים
וּדְמוּת כְּאַחַת מִכּוֹנִים / עוֹמְדִים וּמוֹכְנִים
לְהַמְלִיךְ לְמַלְכָּם מִתְכַּוְּנִים / רַבִּי רַבְבוֹת נְבוֹנִים
וְכֶתֶר לְגָדוֹל גּוֹתְנִים
מה נורא מעשיך:

7 א"ל וְקִים בּוֹעֲרוֹת / עֵינִים מְאִירוֹת
מִתְחַלְפוֹת מְרָאוֹת / וְנוֹגֶה לְפִידוֹת מְבוֹעֲרוֹת
מְהֻלְכוֹת בֵּין חַיּוֹת גְּבַעְרוֹת ***
וְנֹר לְאֵים קוֹשְׁרוֹת
מה נורא מעשיך:

8 א"ל חֲשַׁמְלֵי מְלֹאכִים / לְפָנָיו מְהֻלְכִים
גְּחָלִים לוֹחֲכִים / זֶה בָּזָה נִמְלָכִים
עַל נֶהַר דִּינוֹר הוֹלְכִים / עוֹנִים וּמְמַלְכִים
לְמַלְךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים
מה נורא מעשיך:

9 א"ל טַפְסָרֵי פָנִים / יִקְרִים מְפָנִינִים
אֲשֶׁר לָהֶם אַרְבַּע פָּנִים / לְכָל צַד פּוֹנִים
שִׁיר לְמַלְכָּם נּוֹתְנִים / קְדוֹשׁ וּבְרוּךְ עוֹנִים
לְעֵינָיו כִּיּוֹנִים
מה נורא מעשיך:

5 קלים: הדים פ"ג | גלגלות ל"ו | על ארבעתן: לארבעתן פ"ג ארבעתן ס לאל שוכן על ארבעתן חס' ה' 6 ודמות: ורשות ה'
7 מלאות: מאירות ס | מתחלפים ה' | מראות ממראות ס | מהלכות: ומבוערות הוס' ל"ו | נבערות: בוערות פ"ג 8 לפניו מהלכים
חס' ס | גחלים לוחכים חס' פ"ג ל"ו | הולכים: מהלכים ה' | מלכי חס' פ"ג (שמא זה עיקר) 9 ארבעה פ"ג ס' ה' | פונים: ופינים ל"ו

בערבות ע"ש תה"ל סח ה. חוצב להבות תה"ל כט יז. 5 במעלותם של המלאכים. שביבין דינור דני' ז ט. גלגלוהי
נור דליק. שם. שוכן על ארבעתן על ארבע החיות, לפי התיאור של יחזק' א ה ואילך. 6 ומראה האופנים כעין
תרשיש יחזק' א טז. ודמות כאחת מכוונים שם. 7 זיקים בוערות הם בוערים בזיקים היוצאים מהם (והפיטן כתב
צורת נקבה אע"פ שדובר כאן על אופנים). עינים מלאות גבוהם, יחזק' א יח. 8 חשמלי מלאכים הפיטן מופס' חשמלי

10 א"ל יה במעונו / עזו ימינו
ומשרתי מחנו / עומדים לאמנו
המונים המונים לחסנו / בשירות לנגנו
לשואג במעונו

מה נורא מעשיך:

11 א"ל כרובי אש / ומלאכי אש [ושרפים מאש]
חצובים מאש / טבולים בנהר אש
ורוגשים מאש / ודמות מראה אש
מבהיקים כלפידי אש

מה נורא מעשיך:

12 א"ל לוהטי ברקים / כאש מבריקים
כזהב מזקקים / ספירים מבקיקים
ונור מאפיהם דולקים / משלחים זקנים
מראות שוכן שחקים

מה נורא מעשיך:

13 א"ל מלאכים חצים / שבים ורצים
כעין קלל נוצצים / בוהקים וקורצים
ושכינת חי נוצצים / במלכם חפצים
ודמותו לא צצים

מה נורא מעשיך:

10 עזו ימינו ל... עזו ימינו ה' עזו בימינו ס' עזו בימינו פ' לאמנו: להאמינו ס'ה' ממעונו ס'ה' 11 ושרפים מאש ל...
ושרפי אש פ' חס' ס'ה' (כנראה נ"א למלאכי אש) | חצובים מאש לאחר טבולים... ל...פ' טבולים: טובלים פ'ה' | בנהר: בנהריס'ה'
ורוגשים מאש חס' ל...פ' 12 לוהטי ה' | ספירים מבקיקים: כלפידים מבהיקים ס'ה' | מאפיהם ל...: בין אפיהון פ' אפיהון ה'
מן אנפיהון ס' | משלחי ה' | 13 מלאכי ה' | חי חס' ה' | 14 שומרים: עומדים ה' | ומקדשין ל... 15 נותנים פ': עננים ל...

(כמות מדרשים אחדים) כשם מין מלאכים מבהיקים. טפסרי פנים (נחום ג יז) בלשון הפייטנים שוב מין מלאכים. יקרים
מפנינים ע"ש משלי ג טו. אשר להם ארבע פנים יחזק' א ו. לכל צד ופינים לכל פינות (וי"ג לכל צד פונים,
ומסתבר). לעיניו כיונים שה"ש ה יב, ודרשוהו על הקב"ה. 10 עזו ימינו ע"ש ישע' סב ח. לאמנו לאשר ולקיים את
אמונתם בו. לחסנו לשבחו כחסינ. לשאוג במעונו ע"ש ירמ' כה ל ה' ממרום ישאג, או כדומה. 11 כרובי אש מין אחר
של מלאכים... ושרפים מאש שוב סוג אחר. 12 לוהטי ברקים המלאכים משליכים ברקים וזיקים וכו' מראות שוכן
שחקים כדי שלא להביט את כסא הכבוד. 13 חצים ר"ל דומים לחצים. כעין קלל נוצצים יחזק' א ו. בוהקים מבהיקים.
וקורצים (כגון קורץ בעיניו, משלי ו יג) ר"ל מופיעים רק כהרף עין. ודמותו לא צצים אינם מציצים. 14 גבהי קומה

14 א"ל נֹקֶם וּבִעַל חֲמָה / וּמִלְאֲכֵי רוּמָה

שְׁמֵרִים בְּאִמָּה / חֲגוּרֵי חִימָה

בְּמַחְנֵם דְּמָמָה / גְּבוּהֵי קוּמָה

[ו]מְקַדִּישִׁין לַיְמִין רוּמָמָה

מה נורא מעשיך:

15 א"ל סוֹבֵל עֲלִיוֹנִים / בְּרֹאשׁוֹ כְּתֹר נֹתָנִים

שְׁרָפִיו וְגִלְגָּלִיו חֲסָנִים / אוֹפְנֵיו וּכְרוּבָיו הֶגְיוֹנִים

שִׁירִים מְנַגֵּנִים / שָׁרִים אַחֲרֵי נֹגְנִים

לְשׁוֹכֵן מַעֲוִנִים

מה נורא מעשיך:

16 א"ל עוֹשִׂים וְרוֹעֲשִׂים / גּוֹיְתָם כְּתֹרְשִׁישִׁים

עוֹלָם מְרַעֲשִׂים / לְהַמְלִיכוֹ חָשִׁים

גְּדוּדִים גּוֹעֲשִׂים / רֶנֶן רוּחָשִׁים

לְנַעֲרָץ בְּסוּד קְדוּשִׁים

מה נורא מעשיך:

17 א"ל פְּלִיאֵי רֶגֶל יִשְׂרָה / כְּעֵין קֶרַח הַנּוֹרָא

עֲטוּיוֹת גְּבוּרָה / בְּרֹאשָׁן כְּתֹר וְתַפְאָרָה

בְּפִיהֶם שִׁירָה / בְּקִדְשָׁהּ בְּטַהָרָה

לְאֲדִיר וְנוֹרָא

מה נורא מעשיך:

18 א"ל צוּר דּוּדֵי צַח / צִדְקָתוֹ לְנֶצַח

צִלְצוּלוֹ בְּפִצָּח / גְּבוּרָתוֹ לְצַחֲצַח

שׁוֹכֵן בְּמְרוֹמוֹ נֶצַח / עֲזוּזוֹ לְהַפְצִיחַ

צִדְקָתוֹ שְׁמָרָה נֶצַח

מה נורא מעשיך:

רננים ה' | בהגיונים ל¹⁰⁰ | שרים אחר נוגנים חס' ל¹⁰⁰ | 16 עשים ורוגשים ה' | גודדיו פ¹⁰⁰ | רנן רוחשים חס' פ¹⁰⁰ | 17 עטויות:
עטויות ה' | תפארה ה' | לאדיר: לאיום פ¹⁰⁰ | 18 צורי פ¹⁰⁰ | גבורה ל¹⁰⁰ | במרומו ל¹⁰⁰: מרומו פ¹⁰⁰ | 19 קולו ל¹⁰⁰ |

ע"ש יחזק' לא ג. לימין רוממה תהל' קיח טז. 15 חסונים חזקים. שרים אחר נוגנים תהל' טח כו. 16 עושים ויג
עשים, כנראה במשמעות 'נאספים', מל' עוש (ע"ש יואל ד יא עושו ובואו), ושמא זה עיקר. גויתם גופם. גועשים מרופפים.
לנערץ בסוד קדושים תהל' פט ח. 17 פלאי רגל ישרה יחזק' א ז. כעין קרח הנורא שם א כב. 18 דודי
צח שה"ש ה י, ודרשוהו על הקב"ה. צדקתו לנצח ע"ש תהל' קיב ט. צילצולו בפצח מל' פצחו ורגנו, תהל' צח ד.

19 א"ל קולם במים רבים / אפודי להבים
סוסי אש רוכבים / הלולו מרבים
באש מתלהבים / שואגים * כלבאים *
לסתרו בעבים

מה נורא מעשיך:

20 א"ל רצונו בגלגלים / ברקים קלים
גודדיו נסגלים / חשמליו מסלסלים
מרוממים ומהללים / תהלות והלולים
משמיעים לאל אלים

מה נורא מעשיך:

21 א"ל שדי יושב בסתרו / אור זיו כתר
במושב הדרו / מבתיק אורו
יופיע מהדרו / על עם בחירו
בחסן ובשבח נהדרו

מה נורא מעשיך:

22 א"ל תקיף בשליטים / ועיניו משוטטים
ומשרתיו אש לוהטים / צופים ומביטים
מרבים שיר ולא ממעטים / ואחר הרהור לא נוטים
תהלה לשופט על כל שופטים:

מה נורא מעשיך:

רכובים ה' | הלול ה' | כלבים ה' 21 יושב פסח: שוכן ל"ו | זיר פ"ל 22 תקפו פסח: תקיף ל"ו | צופים: מצופים פ"ו | ממעטים סח' | נוטים: מטים ס | תהלה סח' | תהלתם ל"ו תהלות פורטים פ"ו | על כל שופטים ה': על שופטים ס כל שופטים ל"פ

לצחצח לספר במלים ברורות. 19 קולם במים רבים ע"ש תהלי' כט ג. צג ז. אפודי להבים ר"ל מלאכים עטורי אש. שואגים כלבאים כ"ה בכ"י, והחריזה פנומה. וי"ג כלבים, וייתכן שהפייסן כתב צורה זו כלשון רבים ללביא. לסתרו בעבים ע"ש איוב כב יד עבים סתר לו. 20 רצונו בגלגלים במעשה המרכבה, יחזק' י ב. ו ועוד. 22 ועיניו משוטטים ע"ש דה"ב טז ס כי ה' עיניו משוטטות בכל הארץ... ומשרתיו אש לוהטים ע"ש תהלי' קד ד.

מוסף ליום כפור

הפיוט "מעשה אלהינו" נמצא בסדר המקורי במחזור רומא, וסדרו את חרוזי "מעשה אנוש" כולם בסוף הפיוט במחזור רומניא ובמנהג אשכנז העתיק, ובמנהג צרפת דלגו עליהם. היום אין אומרים את כל הפיוט במנהג אשכנז המערבי, ובמנהג פולין מדלגין ג"כ על חרוזי "מעשה אנוש", אבל נוהגין לומר בית אחד מהם קודם לבית 11.

ובכן. גדולים מעשי אלהינו: (ג"א מה נוראים מעשיה)

סיומן: ח-ז, בשילוב עם תשר-ק. – א 1068. מ 1050.

1 מעשה אלהינו אדיר בועודו / ברום ובתחת הודו
גלה אור לעובדו / דברו מקים לעבדו
לכן יתנאה אין עוד מלבדו:

2 מעשה אנוש תחרות רחמיו / שקר נאמיו
רבים אשמיו / קצר ימיו
ואיך יתנאה אנוש כחציר ימיו:

3 מעשה אלהינו המכיר עולמי עד / וסופר ומונה עדי עד
זיו מושבו נועד / חלד צופה במסעד
לכן יתנאה המביט לארץ ותצעד:

4 מעשה אנוש צמאון בקרבו / פחד בלבו
עון בחבו / שנאה באבו
ואיך יתנאה כי רוח עברה בו:

כ"י אוחקתא^{oo}; מ'נכך; פנאפ; סצ. "מעשה אנוש" רק כ"י סצ, נוסף צ', בסדר המקורי; אף' בסוף הפיוט; נ (רק 12.4.2) מ'כך (רק 12.2) קודם לבית 11 || כותרת ובכן מה נוראים מעשיך פאפ ובכן נאדירך מלכנו סצ: חס' חמ'כך 1 ותחת זחקא^{oo}

ובכן גדולים מעשי אלהינו. ע"ש תהלי' קיא ב גדולים מעשי ה'. (ג"א מה נוראים מעשיך, ע"ש תהלי' סו ג אמרו לאלהים מה נורא מעשיך. ג"א ובכן נאדירך מלכנו, בלי התייחסות למעשיו.) והחזור נכתב בכל כ"י "מעשה אלהינו" (במשמעות המעשה בכלל, דוגמת שמות ל' י. יהושע כד לא), ומה שתקנו "מעשי אלהינו" נראה למיותר.

1 אדיר בועודו ע"ש שמות כס מג ונועדתי שמה לבני ישראל. ברום ובתחת הודו ע"ש תהלי' קמח יג הודו על ארץ ושמים. גילה אור לעובדו דוגמת גלה סודו אל עבדיו הנביאים (עמוס ג ז). ושמא הכונה אל גילוי אור התורה למשה עבדו. דברו מקים לעבדו ע"ש ישע' מד כו מקים דבר עבדו. אין עוד מלבדו דבר' ד לה.

מעשה אנוש 2 תחרות התרגשות, רוגז. רבים אשמיו קוצר ימיו ר"ל ע"י אשמיו הרבים הוא מקצר ימיו. אנוש כחציר ימיו תהלי' קג טו.

3 המכיר עולמי עד עולם העליין והתחתון. וסופר ומונה עדי עד עולמי עולמים הם לפניו מנויים וספורים. וי"מ סופר ומונה את מעשי בני אדם. זיו מושבו נועד זיו השכינה מופיע לבריות. חלד צופה במסעד מביט על כל העולם (חלד ע"ש תהלי' מט א כל יושבי חלד) לסעדו. המביט לארץ ותצעד תהלי' קד לב.

4 עון בחובו ע"ש איוב לא לג לטמון בחובי עוני. שנאה באבו ברענותו, ע"ש איוב ח יב עודנו באבו. כי רוח עברה בו תהלי' קג טז.

5 מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ טוֹעֵן הַדּוֹמוֹ / יוֹדֵעַ עוֹלָמוֹ
כָּלְלוֹ בְּנֶאֱמָו / לָעֵד לְהַקִּימוֹ
לְכֵן יִתְנַאֲה יי צְבָאוֹת שְׁמוֹ:

6 מַעֲשֵׂה אֱנוֹשׁ נִכְנָס עִמּוֹ / מִזֶּן לְחַמוֹ
לֹהֵט בְּנֶאֱמָו / כּוֹעֵס בְּיוֹמוֹ
וְאֵיךְ יִתְנַאֲה וְלֹא יִכְרִינוּ עוֹד מִקּוֹמוֹ:

7 מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ מוֹשֵׁל בְּמַפְעָלוֹ / נוֹרָא עַל זְבוּלוֹ
סְלוּדוֹ כְּגִדְלוֹ / עֶזוֹ בְּרַב חֵילוֹ
לְכוּ יִתְנַאֲה שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ:

8 מַעֲשֵׂה אֱנוֹשׁ יִשְׁתַּחֲוֶה לְמַלְךְ / טָרְפוֹ לְמִצּוֹא מְהֵלֶךְ
חִבּוֹר עֲצָבוֹ מִשְׁלֶךְ / זֶה עֲמָלוֹ לְרִיק יֶלֶךְ
וְאֵיךְ יִתְנַאֲה כִּי בַּהֶבֶל בָּא וּבַחֲשֶׁךְ יֵלֶךְ:

הודו: ידו מ'כ | אור: שחר פ | לעובדו אא⁰⁰צ: לעבדו שאר כ"י | דברו: דבר דפ' 2 תחרות: רוגז הוס' 3 המכיר: המכין אפ | ומונה וסופר קא⁰⁰פ | במסעד: במצעד פאפ 5 הדומ... עולמו: עולמו דפ' | כללו: כלכלו מ' כוללו גאפ 6 לחמו: לחמו פ' | לזהט: לוקט אפ' | ליומו צ' 7 במפעלו: מפעלו ק בפועלו ג | על כל זבולו חא⁰⁰ | כגדלו: וגדלו חא⁰⁰ מ' כך כרוב גדלו סצ | עזו: עזונו אפ עזוז ח | ורב חילו כ 8 ישתחוה למולך: יבא וילך כהלך צ' | מצוא א | מהלך: הולך צ' | עצבו פ': עצבים אסצ חבור... משלך חס' צ' | עמלו חס' אפ' | לריק ילך: חשוב כצל הולך הוס' צ' | בהבל:

5 טוען הדומו טוען על עצמו ונושא את הארץ שהיא הדום רגליו (ישע' סו א). יודע עולמו. כיללו בנאמו. לעד להקימו הוא כלל כל העולם בנאום אחד בבריאתו, כהשקפת חז"ל על בריאת שמים וארץ, עי' ב"ר א' ט"ו (ע' 14) שלא נבראו שניהם אלא כאילפס וכיסויה, ועי' ירו' חגיגה ב' א' (דף ע"ז ג') בשתי אותיות נבראו שתי עולמות העה"ז והעוה"ב. חגיגה דף י"ב א' וכח"א זה וזה כאחת נבראו, שנא' מח יג) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים. ה' צבאות שמו ישע' מח ב ועוד. 6 נכנס עמו מזון לחמו ר"ל פרנסתו באה יחד עמו לעולם, כמאמר חז"ל גידה דף ל"א ב' בא זכר לעולם בא בכרו בידו. וי"ג מזון לחמו, ר"ל פרנסת בשרו (לחום פי' בשר, צפנ' א יז ועוד). לזהט בנאמו מדבר מכעס ומתלהט. וי"ג לוקט, ואינו ברור (שמא ר"ל לוקט דבריו, מגמגם). כועס ביומו דוגמת איוב ג א ויקלל את יומו. ולא יכירנו עוד מקומו תהל' קג טז. 7 מושל במפעלו ע"ש תהל' סו ז מושל בגבורתו עולם. ונורא על זבולו ע"ש תהל' פט ח ונורא על כל סביביו. סילודו כגדלו שבחו כגדלו, ע"ש תהל' קב ב הללוהו כרב גדלו. עזו ברוב חילו ע"ש יואל ב יא וה' נתן קולו לפני חילו כי רב מאד מתנהו. שרפים עומדים ממעל לו ישע' ו ב.

8 ישתחוה למולך שם אליל (וייתכן שר"ל למולך שלו, היינו רודף אחר הבצע, כפי שהוא ממשיר) טרפו למצוא מהלך דוגמת ישע' לא ד האריה והכפיר על טרפו. חבור עצבו משלך חבור פסלו, ע"ש ישע' מח ה פן תאמר עצבי עשם ופסל ונסכי צום. והפסל מחובר חלקים חלקים, ובסוף הוא משליך אותו. כי בהבל בא ובחשך ילך קהל' ו ד.

9 מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ פָּאָרוּ בְּשִׁמִּי מַעֲוִי / צוּפָה וּמִבִּיט לְעֵינֵי
קְלוֹס שְׁמוּ בְּהַמוּנֵי / רוּדָה בְּקֶרֶב מוּנֵי
לְכֵן יִתְנַאֵה גְדוּלִים מַעֲשֵׂי יי:

ס

10 מַעֲשֵׂה אָנוּשׁ וּמִבְקֵשׁ חֵיל וּמַחֲסָה / הוּא פִּשְׁעֵיו יִכְסֶּה
דּוֹרָךְ וּבָא עִם חוֹמָסִי / גּוֹזֵל עֲנִי רְמוּסִי
וְאֵיךְ יִתְנַאֵה וּבַחֲשָׁף שְׁמוּ יִכְסֶּה:

במנהג פולין גוהנין לומר כאן בית 2 (בטעות החליפהו המדפיסים בבית 2 של פיוט דומה, לעיל ע' 135) וממשיכין

אָבֵל מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ

11 מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ שְׂדֵי רוֹקַע אֶרֶץ עַל-בְּלִימָה / שׁוֹכְנִיהָ בְּלִי הָיוֹת לְשִׁמָּה
תִּכְנֵן עַל-מִים אֲדָמָה / תִּקְוָה שְׁמוּ לְרוֹמָמָה
לְכֵן יִתְנַאֵה עוֹטָה אוֹר כְּשִׁלְמָה:

12 מַעֲשֵׂה אָנוּשׁ בִּנְעַ וְגַד בְּאֶרֶץ / בְּקוֹמוֹ לְשׁוֹטֵט בְּאֶרֶץ
אִם עוֹדוֹ הַיּוֹם בְּאֶרֶץ / אֵינְנוּ מָחָר עָלֵי אֶרֶץ
וְאֵיךְ יִתְנַאֵה כִּי אָדָם אֵין צָדִיק בְּאֶרֶץ:

בחשך (!) א 9 לעיני: לעיני זמ'פאפצ בענינין | קלוס שמו: קלוס פ | בהמוני: במעוני ג | בקרב מוני: בקרב מחניי אכנאפ
10 ומבקש חיל ומחסה: ובחש נותן ונושא צ' | יכסה: מכסה א | דורך... רמוסי: דמותו בעפר יתכסה (השאר חס') צ' | ענייני פ'
11 לאחר חרוזי 'מעשה אנוש' ומעשה אלהינו נכך | ארץ אִזְחָקָא⁹⁰ פִּתְאֵפֶס צ': הארץ שאר כ"י | להיות ג | לשמה: שממה קצ
למה חמ'ג | תכן: תוכן אִזְא⁹⁰ | מים על אדמה חפ | תוקף: תוכן כ תקיף דפ' 12 בנע: בא בנע צ' | לשוטט בארץ: לשפוט
הארץ א | היום בארץ: היום על הארץ נכך | ולמחר איננו כ | על הארץ כצ בארץ ג

9 בשמי מעוני בשמי מעוני (הצורה מועני מחמת החרוז), והשמים מעון לו. צופה ומטיב לעיני העובדה שהוא רואה
הכל היא לעיני: ויג' לענייני, ומסתבר. קילוס שבח. רודה בקרב מוני ע"ש תהל' קי ב רדה בקרב אויבין, ומוני פי'
המציקים לי, ע"ש ישע' מט כו והאכלתי את מוניך את בשרם. גדולים מעשי ה' תהל' קיא ב.
10 פשעיו יכסה ע"ש משלי כח יג מכסה פשעיו לא יצליח. דורך ובא עם חומסי הולך ובא עם גולנים ועושי חמס.
ובחשך שמו יכוסה קהל' ו ד.
11 רוקע ארץ על בלימה ע"ש תהל' קלו ו רוקע הארץ על המים, ואיוב כוז תולה ארץ על בלימה. בלי היות לשמה
ע"ש היתה לשמה, ירמ' ג כג ועוד. עוטה אור כשלמה תהל' קד ב.
12 בנע ונד בארץ הוא נמצא בארץ במצב נע ונד, ע"ש ברא' ד יב. כי אדם אין צדיק בארץ קהל' ז ב.

ובכן. לְנוֹרָא עֲלֵיהֶם בְּאִמָּה יַעֲרִיצוּ:

סימון: חֲצִצְכּוּל (ומחזקו: יכִי(ח)). צחִיס צכי 7' טוֹרִיס. 2 מִלִּיס צכל טוֹר- א 8178. מנחם הסִרִּים העִצְרִית ע' לז. פיוטי יכִי, מנחם זולאי, ע' סלצ.

1 אֲשֶׁר אִמְתָּךְ בְּאַרְאֵלִי אֶמֶן / בְּאַבִּירִי אֶמֶן
בְּבִלּוּלִי קָרַח / בְּבִדּוּדִי קָדַח
ומורָאךְ עֲלֵיהֶם:

2 וְאַבִּיתָ תְּהַלָּה מְגִלּוּמֵי גוֹשׁ / מְגִרֵי גֵיא
מְדִלּוּלִי פֶעַל / מְדִלִי מַעַשׂ
וְהִיא תְּהַלָּתְךָ:

3 אֲשֶׁר אִמְתָּךְ בְּהֶמוֹן מְלָאכִים / בְּהִלּוּךְ מַחְנוֹת
בְּוַעַד (נִיא וּבְאַלְפִי) אֶלְפִים / בְּנוֹכַח (נִיא וּבְרַבְבִּי) רַבּוֹת
ומורָאךְ עֲלֵיהֶם:

4 וְאַבִּיתָ תְּהַלָּה מְזִיז שׁוֹנָה / מְזַהֵר כְּבָה
מַחְסְרֵי שְׁכָל / מַחְוֹרְשֵׁי רָשַׁע
וְהִיא תְּהַלָּתְךָ:

5 אֲשֶׁר אִמְתָּךְ בְּטִפּוּחַ עֲרָבוֹת / בְּטִכּוּס שְׁחָקִים
בִּיקָרְתָּ (נִיא בִּישֶׁרֶת) עֲרָפֶל / בִּירִיעַת מְעוֹנָה
ומורָאךְ עֲלֵיהֶם:

כִּי־ אֲדוּחָק; מְנַכֵּךְ; פֶּגֶן; סַצֵּ; לִגִּי = כִּי־ הַגְּנוּחַ (פיוטי יכִי, מנחם זולאי, ע' שלב) || כותרת ובכן איום ונורא אתה ק ולך כל יכתירו לִגִּי 1 אומן; אומץ קנאפ | באבירי אומץ: באדירי חפץ ק באדירי שחק 1 באבירי אומן אפ | בבלולי: בברורי דח קנאפסצ בברואי לִגִּי | בברורי: בברורי א בבלולי דח קנאפסצ | קרה: ברק אפ 2 מגולמי 3 בועד אלפים בוכה רבבות ופוטס: ובאלפי אלפים וברבבי רבבות לִגִּי וכל כִּי־ 4 רשע: רע זקנכך צ 5 ביקרת לגִּינצ: בישרת שאר כִּי־ | ביריעת לגִּינצקנכ:

אשר אימתך בצבא המלאכים. באראלי אומן במלאכים העושים שליחותם באמונה. באבירי אומץ בברורי כח. בבלולי קרה בברורי קדח מלאכים שנבראו מקרח ואש ('קדח' חידוש הפייטן במשמעות 'אש', ע"ש דבר' לב כב כי אש קדחה באפו). ואבית תהלה אתה רוצה בשבח בני אדם. 2 מגלומי גוש מיצורי אדמה. מגרי ניא מיושבי הארץ. מדלולי פועל מעוטי מעשים טובים. 3 בועד אלפים בוכה רבבות באסיפת המלאכים ובהתנחלותם. כ"ה גירסת הדפוסים והיא מסתברת לפי מבנה הפיוט. 4 מזיז שוונה מזהר כבה מבני אדם שזיז עובר ונרם כבה. מחורשי רשע שחושבים מעשים רעים. 5 בטיפוח ערבות ברקיע המטופח, ע"ש מח יג וימיני טפחה שמים. בטיכוס שחקים בסידור הרקיע (טיכוס מל' טכסס). ביקרת ערפל בענגים הכבדים והכהים, ע"ש זכר' יד ו... לא יהיה אור יקרות וקפאון. וערבות

- 6 וְאֵבֶיֶת תְּהִלָּה מִכְתוּמֵי שִׁמְךָ / מִכְמוּסֵי כְתָם (ג"א דפי)
מִלְכוּדֵי פַח / מִלְעוּנֵי מָר
וְהִיא תְהִלָּתְךָ:
- 7 אֲשֶׁר אֵימָתְךָ בְּמַסְלֹלֵי זְבוּל / בְּמִרוּמֵי שֹׁפָר
בְּנִטְיַת דָּק / בְּנִחִית עָבִים
וּמִרְאָה עֲלֵיהֶם:
- וְאֵבֶיֶת תְּהִלָּה מִסְרוּחֵי מַעַשׁ (ג"א מַעַל) / מִשְׁבְּעֵי רִגּוּ
מִעֲדוּרֵי אֶמֶת / מִעֲמוּסֵי בָטָן
וְהִיא תְהִלָּתְךָ:
- 9 אֲשֶׁר אֵימָתְךָ בְּפֹתְחֵי קָדוֹשׁ / בְּפֹצְחֵי בְרוּךְ
בְּצִדוּדֵי אֶרֶבֶעַ / בְּצִנּוּפֵי שֶׁשׁ שֶׁשׁ
וּמִרְאָה עֲלֵיהֶם:
- 10 וְאֵבֶיֶת תְּהִלָּה מִקְרוּאֵי עֵין / מִקְוֵרָאֵי בְחִנוּף
מִרְחֻקֵי אֶמֶת / מִרִּיקֵי צָדֵק
וְהִיא תְהִלָּתְךָ:
- 11 אֲשֶׁר אֵימָתְךָ בְּשִׁבְיֵי אֵשׁ / בְּשִׁבְלֵי מִים
בְּתִלּוּלֵי רוֹם / בְּתִלְתְּלֵי (ג"א בְּתִלּוּלֵי) גִּבּוֹהַּ
וּמִרְאָה עֲלֵיהֶם:

ביריעות שאר כ"י 6—11 חס' מ'כך 6 כתם אנפני: דופי דווחקנן?אפסצגלג מלעוני מר: מלעוטי מר 1 מלעוטי מות 2
7 במסלולי: במכלולי ס 8 מסרוחי מעש: מסרוחי מען 9 מסרוחי מעל לג 9 בצנופי שש בצדודי ארבע סצ
בצדודי שש ברבועי פנים לג בצדודי ארבע בצנופי שש 10 שש: שש שש אוזחקאפ שש ושש דפי 10 בחינוף: בחינון אקנן
צדק: צדקה פ 11 בתלתלי: בתלויי צלג בתלולי ס 12 מצל עובר חס' קסצ | מציץ גובל: מעלה נדף חוס' פ | ממשלימי

שחקים ומעונה הם כינויים לרקיע, עי' חגיגה דף י"ב ב'. 6 מכתומי שמך כתומי עון, ע"ש ירמ' ב כב נכתם עונך. מכמוסי
דופי שדפיים נסתר (ע"ש דבר' לב לד הלא הוא כמוס עמדי), היינו שחוטאים בסתר. מלכוודי פח (ע"ש ישע' כד יח ילכד
בפח) לכודי יצר הרע. מלעוני מר לעון הוא חידוש הפייטן מל' לענה, ר"ל רוויי לענה. 7 במסלולי זבול גם זה כינוי
לרקיע. במרומי שפר במרומי השמים, ע"ש איוב כו יג שמים שפרה. בנטית דוק ע"ש ישע' מ כב הנוטה כדוק שמים.
בנחית עבים בניהול העבים במסלולם. 8 משבעי רוגז ע"ש איוב יד א קצר ימים ושבע רוגז. מעדורי אמת ע"ש
ישע' נט טו ותהי אמת נעדרת. מעמוסי בטן מילודי אשה, והלשון ע"ש ישע' מו ג העמוסים מני בטן. 9 בפותחי קדוש
ע"ש ישע' ו ג. בפוצחי ברוך ע"ש יחזק' ג יב. בצדודי ארבע שיש להם פנים מארבעה צדדים, יחזק' א ו. בצנופי
שש שש מוגנים (צנופי ע"ש ישע' כב יח צנף יצנפך צנפה) שש כנפים כל אחד. 10 מקרואי אין ע"ש ישע' מא כד הן
אתם מאין. מקוראי בחינוף מהקוראים אותך בחטא (דוגמת ישע' נט ד אין קורא בצדק). מרחיקי אמת שהאמת רחוקה
מהם. 11 בשביבי אש ע"ש דג' ז ט כרסיה שביבין דיגור. בשבילי מים ע"ש חל' עח כ ושבילך במים רבים. בתלולי
רום בגובהי מרומים (ל' הר גבוה ותלול, יחזק' יז כב). בתלתלי גובה גם זה כינוי לשמים. וי"ג בתלויי גובה, כינוי לעננים

12 וְאֵבֶיֶת תְּהִלָּה: מִבֶּשֶׁר וָדָם / מִהֶבֶל וְתַהוֹ
 מִחֲצִיר יָבֵשׁ / מִצֵּל עוֹבֵר
 וּמִצִּיץ נוֹבֵל / מִשְׁלִימֵי נֶפֶשׁ
 מִפְּרִיחֵי רוּחַ / וּמַעֲיִפֵי חַיָּה
 וּחֲנִיטֵי (נִיֵּא וְחֲנִיטֵי) נִשְׁמָה וּמוֹצִיאֵי יְחִידָה
 וְנִשְׁמָעִים בְּדִין / וּמִתִּים בְּמִשְׁפָּט
 וְחַיִּים בְּרַחֲמִים / וְנוֹתָנִים לָךְ פֶּאֶר חַי עוֹלָמִים
 וְתַפְאֶרֶתְךָ עֲלֵיהֶם:

ס

נפש ממפריחי רוח חס' פ' ממשלמי פר ק' מפרוחי רוח אדווחאפ' ומעפי לגי מעיפי אדווחקאפסצ ממעופפי שאר כיי' |
 והניטי א' וחנוטי דוקאפ מחנוטי זחנכך וחנוטי לגיסצ | יחידה: ממשלימי נפש הוס' כאן פ' ותפארתך עליהם חס' לגי: והיא
 תהלתך אפ'

או לכוכבים. 12 מחציר יבש ע"ש ישע' מ ז יבש חציר. מצל עובר ע"ש תהל' קמד ד כצל עובר. ומציץ נובל ע"ש
 תהל' ישע' מ ז נבל ציץ. ממשלימי נפש ממוטרים את נפשם (על משמעות זו עי' צונץ, לג. 641 ואילך), והפייטן הולך ומתאר
 השלמת הנפש. ממפריחי רוח שרוחם פורח מהם. ממעיפי חיה שחיתם (ר"ל נפשם) עפה מהם. ומחניטי נשמה ומוציאי
 יחידה כולם ביטויי יציאת הנשמה (ל' חנט, פי' יציאת הפרי, מושאל על יציאת הנשמה), והפייטן קורא הנפש בחמשה שמות:
 נפש רוח נשמה יחידה חיה (ב"ר י"ד ט' ע' 132).

ונותנין לדלג הפיוטים הבאים עד ע' 384

סימון: ח"צ. הפיוט כיתן כאן צנוקה כ"י א (נוקס טוכה ע"י לעיל ע' 121) לוכך, לג. 55.

בְּשָׁמִים וּבְאֶרֶץ	אֱלֹהֵינוּ אֵל
דָּגוּל מִרְבָּבָה	גִּבּוֹר וְעָרִיץ
וְצִוָּה וְנִבְרָאוּ	הוּא שֵׁחַ וַיְהִי
חַי עוֹלָמִים	זָכְרוּ לְנִצָּח
יוֹשֵׁב בְּסֶתֶר	5 טְהוֹר עֵינָיִם
לְבוּשׁוֹ צִדְקָה	כְּתָרוֹ יְשׁוּעָה
נֶאֱפֵד נִקְמָה	מַעֲטָהּ קִנְיָה
עֲצָתוֹ תְּקוּם	סוּדוֹ יֵשֶׁר
צִדִּיק וּמִצְדִּיק	פְּעֻלָּתוֹ מִשְׁפָּט
רֵם וּמִתְנַשֵּׂא	10 קִנּוּא וְנוֹקֵם
תּוֹלָה וְנִשְׂא:	שׁוֹפֵט בְּמִשׁוֹר

ויבֹכֵן אֵין בְּלִתָּהּ

סימן: ח"ז - א 4619.

אֱלֹהִים אֵין בְּלִעְדִּיהָ	בְּלִתָּהּ נִזְרָא תְהִלּוֹת
גְּבוּר וְרַב לְהוֹשִׁיעַ	דּוֹבֵר מִיִּשְׁרִים
הַנּוֹתֵן לִיעָף כַּחַ	וְקוֹיֵךְ יַחְלִיפוּ כַחַ
זוֹכֵר אֶת הַנִּשְׁכָּחוֹת	חוֹקֵר כְּלִיּוֹת וְלֵב
טוֹמֵן חֲטָא בְּמִצּוֹלָה	יֹדֵעַ מַה בְּמִסְתָּרִים
כּוֹבֵשׁ עֲוֹנוֹת וּפִשְׁעִים	לְעִמָּהּ נוֹשֵׂא פֶשַׁע
מוֹחֶה קָעַב פִּשְׁעִים	נוֹהֵג עִם כָּל-דּוֹר וְדוֹר בְּחֶסֶד
סֹלֵחַ עַל-עוֹן וּפֶשַׁע	עוֹשֶׂה חֶסֶד לִירָאִיו
פוֹדֶה לְמוֹדָה וְעוֹזֵב	צָדִיק בְּכָל דְּרָכָיו
10 קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ	רַחוּם לְמִנוּסָיו
שׁוֹמֵעַ שׁוֹעֵת עַבְדּוֹ	תְּהַלֵּתוּ בְּפִי כָל-קְדוֹשָׁיו:

כ"י א ||

1 אלהים אין בליעדיה. נורא תהלות שמות טו יא. 2 ורב להושיע ישע'טגא. דובר מישרים ישע' לג טו. 3 הנותן ליעף כח ישע'מכט. וקוויך יחליפו כח שם לא. 4 זוכר את הנשכחות נוסח הברכה במשנה מענ' ב' ד'. חוקר כליות ולב ירמ' יז י. 5 טומן חטא במצולה ע"ש מיכה ז יט. 6 כובש עונות ופשעים ע"ש מיכה ז יט. 9 פודה למודה ועוזב ע"ש משלי כח יג. צדיק בכל דרכיו תהלי' קמה יז. 10 קדוש ונורא שמו תהלי' קיא ט. 11 שומע שועת עבדיו ע"ש תהלי' קמה יט.

סימן: ח"ז - א 7633.

אַרְךָ אֲפִים / בְּרוּגוֹ מְרַחֵם / גְּבוּר בְּפֶרֶץ / דּוֹחֶה מִשְׁטֵין
הוֹנֶה צְדָקוֹת / וְאוֹמֵר סִלְחָתִי / זוֹכֵר רַחֲמָיו / חוֹנֵן וְנוֹתֵן
טוֹב לְמַעֲוֹז / יוֹדֵעַ חוֹסִיו / כּוֹבֵשׁ עֲוֹנוֹת / לְנִקּוֹת צוֹאִים
מַגְדִּיל יִשׁוּעוֹת / נֶאֱקָוֶת שׁוֹמֵעַ / סוֹלֵחַ וּמוֹחֵל / עוֹנֶה יִרְאִיו
5 פוֹדֶה מִשַּׁחַת / צֶאֱן מִרְעִיתוֹ / קֶצֶף מִשְׁכָּף / רָעָה מִסְתִּיר
שְׁלָמִים מַעֲשִׂיו / תָּמִים בְּכָל פַּעַל:

כ"י אץ || 5 רעה מסתיר חס' א 6 תמים בכל פעל א: תמים פעלוץ

1 ארך אפים שמות לד ו ועוד. ברוגו מרחם ע"ש הבק' ג. ג. גבור בפרץ ר"ל גבור לעמוד בפרץ (הלשון מזכיר לשון הסליחה "אנשי אמנה אבדו", שם נאמר "גבורים לעמוד בפרץ. דוהים את הגזרות"). 2 זוכר רחמיו ע"ש תהלי' כהו זכר רחמין ה'. חנון ונותן תהלי' לו כא. 3 טוב למעוז יודע חוסיו נחום א ז. כובש עונות ע"ש מיכה ז יט. לנקות צואים דוגמת ישע' ד ד. 4 מגדיל ישועות תהלי' יח גא. נאקות שומע ע"ש שבות ב כד. 5 צאן מרעיתו תהלי' ק ג ועוד. 6 תמים בכל פועל דבר' לב ד.

סימן: א"צ (כפול) - א 3458.

וְרַחוּם לְכָל מַאֲמִינֶיהָ	אֵל אֱמוּנָה אֶתָּה
וְרַחוּם לְכָל מְבַרְכֶיהָ	אֵל בְּרוּךְ אֶתָּה
וְרַחוּם לְכָל מְגַדְלֶיהָ	אֵל גָּדוֹל אֶתָּה
וְרַחוּם לְכָל מְדַגְלֶיהָ (ג"א מְדַרְשֶׁיהָ)	אֵל דָּגוּל אֶתָּה
וְרַחוּם לְכָל מְהַדְרֶיהָ	אֵל הַדּוֹר אֶתָּה 5
וְרַחוּם לְכָל מְוַתִּיקֶיהָ (ג"א מְוַעֲדֶיהָ)	אֵל וְתִיק (ג"א וַעַד) אֶתָּה
וְרַחוּם לְכָל מְזַכְרֶיהָ	אֵל זֹכֵר אֶתָּה
וְרַחוּם לְכָל מְחַנּוּנֶיהָ	אֵל חֲנוּן אֶתָּה
וְרַחוּם לְכָל מְטַהֲרֶיהָ	אֵל טָהוֹר אֶתָּה
וְרַחוּם לְכָל מְיַחֲדֶיהָ	אֵל יָחִיד אֶתָּה 10
וְרַחוּם לְכָל מְכַבְּדֶיהָ (ג"א מְכַבְּרֶיהָ)	אֵל כְּבִיר אֶתָּה
וְרַחוּם לְכָל מְלַבְּבֶיהָ	אֵל לְעַד אֶתָּה
וְרַחוּם לְכָל מְמַלִּיכֶיהָ	אֵל מֶלֶךְ אֶתָּה
וְרַחוּם לְכָל מְנַשְׂאֵיהָ	אֵל נֶאֱמָן (ג"א נֹרָא) אֶתָּה
וְרַחוּם לְכָל מְסַהֲדֶיהָ	אֵל סוֹמֵךְ אֶתָּה 15
וְרַחוּם לְכָל מְעַרְצֶיהָ	אֵל עֶזְרוֹ אֶתָּה
וְרַחוּם לְכָל מְפַאֲרֶיהָ	אֵל פּוֹדֶה אֶתָּה
וְרַחוּם לְכָל מְצַדִּיקֶיהָ	אֵל צַדִּיק אֶתָּה
וְרַחוּם לְכָל מְקַדִּישֶׁיהָ	אֵל קָדוֹשׁ אֶתָּה
וְרַחוּם לְכָל מְרוֹמְמֶיהָ	אֵל רַחוּם אֶתָּה 20
וְרַחוּם לְכָל מְשׁוֹעִיָּה	אֵל שְׂדֵי אֶתָּה
וְרַחוּם לְכָל מְתַמְיָמֶיהָ	אֵל תְּמִים אֶתָּה

כ"י אצ"ה || 4 מדגליך: מדגליך ה"ה מדרשיך א 6 ותיק: וועד ז' | מוהיקיך: מוועדיך ה"ה ז' 11 מכביריך ז' 16 מעריצך מרום ה"ה | ממליכך: מרוממך (!) ה"ה 14 נאמן: נורא ה"ה ז' 15 טומך: שניב ה"ה | מסהדיך: משגביך ה"ה 13 מלך: מעטריך ה"ה 20 מרוממך: מרגניך ה"ה 21 משועיך: משחריך ה"ה

1 אל אמונה אתה ע"ש דבר' לב ד. 6 מוהיקיך משבתים אותך כותיק. 15 מסהדיך עדיך. 21 משועיך משועים אליך.

[ובכן. שמע עמי בית ישראל:]

סימן: איז כפול. — ה 49. פיוטי יכיי, מהד' זולאי, ע' טלג.

הַאֲמִירוֹהוּ בְּאִמָּה	בְּרָכוֹהוּ בְּבִינָה
גִּדְלוֹהוּ בְּגִדְלָה	דְּרָשׁוֹהוּ בְּדַעָה
הִלְלוֹהוּ בְּהִלְוִיָּה	וַעֲדוֹהוּ בְּוִתִּיקָה
וּבְדוֹהוּ בְּזִמְרָה	חֲסִנוֹהוּ בְּחִילָה
טַעֲמוֹהוּ בְּטָהֳרָה ⁵	יַחֲדוֹהוּ בְּיָרָאָה
כַּבְּדוֹהוּ בְּכַבּוּדָה	לְבַבּוֹהוּ בְּלִמְיָדָה
מַלְכוֹהוּ בְּמַלּוּכָה	נַצְחוֹהוּ בְּנִינָה
סִלְסְלוֹהוּ בְּסִלִּידָה	עֲנִדוֹהוּ בְּעֲנוּהָ
פִּאֲרוֹהוּ בְּפִצִּיקָה	צַחֲצַחוֹהוּ בְּצִבְיָאָה
קָרְאוֹהוּ בְּקִדְשָׁה ¹⁰	רוֹמְמוֹהוּ בְּרִבְבָּה (נ"א רַבְּנָהוּ בְּרַעְדָּה)
שִׁבְּחוֹהוּ בְּשִׁירָה (נ"א שְׁאֲנָנוֹהוּ בְּשִׁכִּינָה)	תִּקְפוֹהוּ בְּתַהֲלָה (נ"א תַּנּוֹהוּ בְּתַפְאָרָה)

כ"י אוזקתא א"א מן; קג³³ || כותרת א"א: חס' שאר כ"י 2 בגדולה: בגבורה קא³³ קג³³ 3 הללוהו: הודוהו קג³³ 4 זבדוהו: זכרוהו זקא³³ קג³³ | בזמירה: בזכירה קא³³ בזמרה ת 5 טעמוהו: טכטוהו ח 6 כבדוהו: כללוהו ח קג³³ | בכבודה: בכריעה זקא³³ 8 טלסלוהו: טלדוהו חת | בטלידה: בטלסלה קא³³ בטלסולה ז | ענדוהו: ענוהו | קג³³ ענוהו זא" | צבדוהו ק | בענוה: בענייה ונתא³³ 9 בפציחה: בפקידה זקנא³³ בפקודה קג³³ | צחצחוהו: צלצלוהו חא" | בצביאה קג³³: בצנייה אז צהלה ח בצמחה קא³³ 10 קראוהו: קדשוהו חא" | בקדושה: קדשוהו בקדושה חזר מ | רוממוהו ח קא³³ א"א מן קג³³: רננוהו שאר כ"י | ברבבה מת קג³³: ברננה שאר כ"י: רננוהו ברעדה חוס' מ קג³³ 11 שבחוהו בשירה: שאננוהו (שננוהו קג³³) בשכינה (בשבחה ח) חוס' חמקג³³ | תקפוהו בתפארה זח קא³³ מ קג³³ תננוהו בתפארה שאר כ"י, ולאחר הגירסא הראשונה חוס' חמקג³³

1 האמירוהו ע"ש דבר' כו יז את ה' האמרת היום. 3 ועדוהו ע"ש שמות כט מג ונועדתי שמה לבני ישראל. בותיקה ר"ל בותיקות. 4 זבדוהו בזבד, במתנה, ע"ש ברא' ל ב זבדני אלהים וכו'. 6 בכבודה בכבוד. לבבוהו ע"ש שה"ש ד ט לבבתי אחותי כלה. 7 מלכוהו המליכוהו, וי"ג מללוהו, ר"ל דברוהו. 8 בסלידה ל' ואסלדה בחילה, איוב ו י. ענדוהו ע"ש איוב לא לו אענדנו עטרות לו, וי"ג ענוהו, ע"ש תהל' קמז ז ענו לה' בתודה, וי"ג ענוהו, ע"ש שמות טו ב זה אלי ואנוהו (מה שמתקבל יותר). 9 בצביאה באסיפת צבאות. וי"ג בצבייה, ר"ל ברצון (חידוש הפייטן מל' צבה, פי' רצה). 11 שאננוהו ברכוהו כשאנן, ליחס לו שלום ושלוה (אותה מלה בקרובת המחבר יט, ע' מב). וי"ג שננוהו, לשנן את שכינתו לבנים (ל' דבר' ו ז). תננוהו ע"ש שופט' ה יא שם יחנו צדקות ה'.

ובכן. נעריצך מלך:

לְאוֹהֵב צְדָקוֹת	לְבוֹחֵן כְּלִיּוֹת
לְגוֹלָה עֲמָקוֹת	לְדוֹרֵשׁ עֲלִילוֹת
לְהוֹגֵה חַכְמוֹת	לְנֹתִיק דְּעוֹת
לְזוֹכֵר נִשְׁכָּחוֹת	לְחוֹקֵר לְבָבוֹת
5 לְטוֹעֵן עוֹלָמוֹת	לְיוֹצֵר נִשְׁמוֹת
לְכַבִּיר קִדְשׁוֹת	לְלוֹבֵשׁ צְדָקוֹת
לְמַגִּיד חֲדָשׁוֹת	לְנֹעִים זְמִירוֹת
לְסוֹלֵחַ עֲוֹנוֹת	לְעוֹנֶה בְּצָרוֹת
לְפוֹעֵל פְּלָאוֹת	לְצוֹר הַנִּשְׁכָּחוֹת
10 לְקוֹרֵא דוֹרוֹת	לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת
לְשׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת	לְתַמִּים פְּעֻלוֹת

כִּי־י אִי־ף; מ (רק 8-11) || כוֹתֶרֶת נַעֲרִיצָךְ מֶלֶךְ אִי־חֶסֶד אִי־ף 1 כְּלִיּוֹת: לִבְבוֹת אִי־ף 4 לִבְבוֹת: כְּלִיּוֹת אִי־ף 9 הַנִּשְׁכָּחוֹת: חוֹשְׁבוֹת אִי־ף 11 פְּעוּלוֹת: מִפְּעֻלוֹת אִי־ף

1 לְאוֹהֵב צְדָקוֹת תְּהִלָּה יֵאָזֵר. לְבוֹחֵן כְּלִיּוֹת יִרְמִיָּהּ יֵאָזֵר כִּי עוֹד. 2 לְגוֹלָה עֲמָקוֹת אִי־בִּכְבֹּד. 4 לְחוֹקֵר לִבְבוֹת יִרְמִיָּהּ יֵאָזֵר. 5 לְטוֹעֵן עוֹלָמוֹת שְׁמֵא רִל טוֹעֵן עַל עֲצָמוֹ, נוֹשֵׂא עוֹלָמוֹת. 6 לְלוֹבֵשׁ צְדָקוֹת יִשְׁעִי נֹט יֵאָזֵר. 7 לְנֹעִים זְמִירוֹת שִׁבְכָה כֵּן אֵל. 10 לְקוֹרֵא דוֹרוֹת יִשְׁעִי מֵאֵל דֵּל. לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת תְּהִלָּה סִי־ה. 11 לְתַמִּים פְּעוּלוֹת דְּבַר לֵב דֵּל.

סִימָן: אִי־3 - א 901.

יִי מֶלֶךְ אֲבָדוֹ גוֹיִם	בָּלַע בְּתִי גוֹיִם
גִּדְעָה קֶרֶן גוֹיִם	דָּרַךְ פּוֹרָה בְּתוֹךְ גוֹיִם
הִנָּשָׂא שׁוֹפֵט עַל גוֹיִם	וַיֹּמְרוּ יִי מֶלֶךְ עַל גוֹיִם
זַעַם בְּאֵלֹפֵי גוֹיִם	חָלַל מַמְלָכוֹת גוֹיִם
5 טָאָטָא לְהַשְׁמֵד גוֹיִם	יִרְאוּ פְּלִיאָיִךְ וַיִּבְּשׁוּ גוֹיִם
כִּתְתָּ חֶרֶב גוֹיִם	לֶחֶם בְּמַלְכֵי גוֹיִם
מַלְכוּתְךָ [מוֹשֵׁל בְּגוֹי] תִּגְלֶה עַל גוֹיִם	נִתַּן בְּחֶרֶבְךָ כָּל גוֹיִם

כִּי־י א

1 ה' מֶלֶךְ אֲבָדוֹ גוֹיִם תְּהִלָּה יֵאָזֵר. 2 גִּדְעָה קֶרֶן גוֹיִם עִשׂ תְּהִלָּה עַה יֵאָזֵר וְכָל קֶרֶן רִשְׁעִים אֲגַדֵּעַ. דְּרוֹךְ פּוֹרָה עִשׂ יִשְׁעִי סִי־ג פּוֹרָה דְּרַכְתִּי לְבַדִּי. 3 הִנָּשָׂא שׁוֹפֵט תְּהִלָּה צִדְכָה. ה' מֶלֶךְ עַל גוֹיִם עִשׂ תְּהִלָּה מִזֵּס מֶלֶךְ אֱלֹהִים עַל גוֹיִם. 5 טָאָטָא לְהַשְׁמֵד

עֲשֵׂה נִקְמָה בַּגּוֹיִם	סֶלָף שְׁעִיר וְכָל גּוֹיִם
צָרַר צְבָאוֹת גּוֹיִם	פִּזֹּר חֲרוֹנֶה בַּגּוֹיִם
רָגַז תִּתֵּן בַּגּוֹיִם	קָלַע קִהְלֹת גּוֹיִם
תִּפְּל אֵימָתָה וּפָחַד עַל גּוֹיִם	שִׁפֹּף חֲמַתָּה עַל הַגּוֹיִם

גוֹיִם עֲשֵׂה יִשְׁעֵי יָד כַּגּוֹיִם וְשִׁפֹּף חֲמַתָּה בְּמִטְאָטָא הַשְּׁמַד. 6 כֹּתַת חֲרֵב גּוֹיִם עֲשֵׂה יִשְׁעֵי בִד וְכֹתְמוֹ חֲרִבוֹתָם. 8 עֲשֵׂה נִקְמָה בַּגּוֹיִם עֲשֵׂה תִהְיֶה קִמְטָה לַעֲשׂוֹת נִקְמָה בַּגּוֹיִם. 11 שְׁפֹךְ חֲמַתְךָ עַל הַגּוֹיִם יִרְמֵי יָכֵה. תִּפְּלוּ אֵימָתָה וּפָחַד שְׁמוֹת טוֹטוֹ.

סימון: תשכ"ק. — ת 593.

שָׁכַן בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל	תִּתֵּן תִּהְיֶה לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
קָרַב פְּזוּרֵי יִשְׂרָאֵל	רָעָה בְּשִׁבְטְךָ יִשְׂרָאֵל
פָּדָה אֱלֹהִים אֶת יִשְׂרָאֵל	צִדֵּק צְבָאוֹת יִשְׂרָאֵל
שִׁמַּח וְהִשְׁשֵׁ אֶת יִשְׂרָאֵל	עָז תִּלְבִּישׁ לְיִשְׂרָאֵל
מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל	5 נָתַן נִקְמָתָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל
כִּנֵּס מֶרְחֹק יִשְׂרָאֵל	לָקַח טוֹב לְמַד לְיִשְׂרָאֵל
טִיב אֶהְיֶה לְיִשְׂרָאֵל	יִשְׁמַח בְּעוֹשָׁיו יִשְׂרָאֵל
זָכַר בְּרָצוֹנְךָ יִשְׂרָאֵל	חָשַׁב לְקַיֵּם מִקְהָלוֹת יִשְׂרָאֵל
הִלָּא אַתָּה תוֹשִׁיעַ לְיִשְׂרָאֵל	וּתְאֻנֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל
גִּלְיָה מְלוּכָה לְיִשְׂרָאֵל	10 דְּרוֹךְ פּוֹרָה לְצָרֵי יִשְׂרָאֵל
אַתָּה תָּשׁוּב לְיִשְׂרָאֵל	בְּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

אַשְׁרֵיךָ יִשְׂרָאֵל

כ"י א || 2 בשבתך (!) א 6 יכנס (!) א

1 תתן תהלה... שכון בקרב ישראל ע"ש שמות כס מה ושכנתי בתוך בני ישראל. 2 רעה בשבטך י' ע"ש מיכה ז יד רעה עמך בשבטך. קרב פזורי י' ע"פ נוסח תפלת מוסף: וקרב פזוריגו... 3 פדה אלהים את ישראל תהלי' כה כב. 5 מי יתן מציון ישועות ישראל תהלי' נגז. 6 לקח טוב משלי ד ב. 7 ישמח בעושי ישראל תהלי' קמט ב. טייב תטיב. 10 דרוך פורה ע"ש ישע' סג ג. 11 ברוך ה' אלהי ישראל תהלי' מא יד ועוד. 12 אשריך ישראל דברי' לג כט.

סימן: תט"ק. — ת 591.

תַּתְּנָה אֶמֶת לַיַּעֲקֹב	תְּשׁוּבָב שְׁבוּת יַעֲקֹב
תִּרְחַם שְׁאֲרִית יַעֲקֹב	תִּקְבֹּץ גְּפוּצוֹת יַעֲקֹב
תִּצְלִיחַ צְבָאוֹת יַעֲקֹב	תִּפְדֶּה מִצָּרָה בֵּית יַעֲקֹב
תַּעֲזֹרֶר אֲבִיר יַעֲקֹב	תִּשְׁמַח פְּזוּרֵי יַעֲקֹב
5 תִּנְשֵׂא חֶבֶל יַעֲקֹב	תִּמְחָה גֵּכָר מִבְּנֵי יַעֲקֹב
תִּלְהַט אֵשׁ כֶּקֶשׁ מִבְּנֵי יַעֲקֹב	תִּכְלֶה שׁוֹנְאֵי יַעֲקֹב
תִּיֹשֶׁר הַדּוּרֵי יַעֲקֹב	תִּטִּיב אֲהֲלֵי יַעֲקֹב
תַּחֲוֹן שְׁאֲרִית יַעֲקֹב	תִּזְכֹּר זִכְר יַעֲקֹב
תּוֹפִיעַ בְּהַדְרַת יַעֲקֹב	תִּהְיֶה לָּךְ סִגְלָה יַעֲקֹב
10 תִּדְרֹשׁ חֲזֹק בְּרִית יַעֲקֹב	תִּגְאֹל שְׁבִטֵי יַעֲקֹב
תִּבְרַךְ אֶת בְּנֵי יַעֲקֹב	תִּצְמֹץ אֵל תִּירָא יַעֲקֹב

כ"י א || 6 שונאי: צרי שונאי א

1 תתן אמת ליעקב מיכה זכ. תשובב שבות יעקב ע"ש יחזק' לט בת. 2 שארית יעקב מיכה הו. 4 אביר יעקב ברא' מט כד ועוד. 5 חבל יעקב ר"ל חבל נחלת יעקב. 6 תלהט אש ע"ש עובד' א יח והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש... 7 אהלי יעקב ירמ' ל יח ועוד. 10 שבטי יעקב ישע' מט ו. 11 אל תירא יעקב ירמ' ל יח ועוד.

סימן: א"צ כפול. — א 4317.

בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים בָּאתָה	אֱלֹהֵי סְלִיחוֹת אַתָּה
דִּרְשׁוּנֵי וַחֲיוֹ דְּבַרְךָ	גַּם עָלֵינוּ גַּעַתָּ
וְאַפָּס מִבְּלַעְדֵי וַעֲדָתְךָ	הֲלֹא אֲנֹכִי הוֹדַעְתָּ
חֲנוּן וְרַחוּם חֲקֶתְךָ	וּזְלַתְךָ אֵין * וַעֲתָ * 5
יְחֹוד שְׁמֶךָ יַחֲדָתְךָ	טוֹב וְסִלַּח טַעַתָּ
לְבָרְכֶךָ «אוֹתָנוּ» לְמִדָּתְךָ	כִּי אַתָּה אֲבִינוּ כְּהוֹדַעְתָּ
נוֹשֵׂא עוֹן נוֹדַעְתָּ	מַחֲלִיָּה וְסִלִּיחָה * מַעֲתָה *

כ"י אף' || 2 דברת: דעת ח' 3 בלעדי ח' | ייעדת (!) א 6 לברכך... למדת: לבד בך התודעת ח'

1 אלוה סליחות אתה נחמ' ט יז. געת הגעת. 2 דרשוני וחיו עמוס ה ד. 3 הלא אנכי הודעת הודעת אנכי ה' אלהיך, שמות כ ב. ואפס מבלעדי ע"ש ישע' מה ו. 4 זולתך אין ע"ש יסע' מה כא אין זולתי. זעת כנראה ר"ל זעזעת את העולם, גרמת זיעזוע (או שצ"ל זעמת). חנון ורחום (תהל' קמה ת) חקת חקית כי אתה חנון ורחום. 5 טוב וסלח טעת נסעת בלבם שאתה אל טוב וסלח (תהל' פו ה). 7 מעתה שמה צ"ל מהרת. נושא עון מיכה ז יח. 8 שיח מחנניך

עֲתִירְתֶּם עֲגָה עֲתָה
צֶדֶק צֶדֶק צֶעֶדָה
רְחוּם בְּרוּגוֹ רְגֵעָה
תְּשׁוּבָה מֵרֹאשׁ תִּבְעֵת:

שִׁיחַ מִחֲנִיךְ סֵעָה
פִּי שְׁנִים פֶּעֶרֶת
10 קוֹשׁוּ מַעַל קִלְעָה
שׁוּבוּ אֲתִיו שִׁמְעָה

8 שיח מחניך א: סיע מחניך ה' 10 קושי ה' 11 שמעת: שעת ה'

סעת [במקום נסעת] כנראה במשמעות 'נשאת'. 9 פי שנים פערת פתחת, דוגמת תהל' קיט קלא פי פערתי. 10 קושו ע"ש צפני' ב א התקושו וקושו, שמשמעותו אינו ברור, ולפי התרגום אחכשו ואיתו, ר"ל התקבצו ובואו, וכנראה הבין כך גם הפייטן. מעל קילעת ממרום זרקת מאמר זה. רחום ברוגו רגעת ע"ש חבק' ג ב ברוגו רחם תזכור. 11 שובו אתיו שימעת השמעת 'תעשו תשובה ואח"כ תבאו שוב', כך כנראה תפס את הפסוק, ישע' כא יב. תשובה מראש לפני בריאת העולם.

ובכן בקצף לא תשפט. בועם כל תריב. ושרפי הקדש יודיעו טובה.

סימן: א-3. — ב 1315.

בְּקֶצֶף אִם אֲשַׁמְנוּ סִקְרָה	לֹא תִשְׁפֹּט בְּוַעַם «בּוֹרָא» עִם זֹו יִצְרָה:
בְּקֶצֶף אִם גִּדּוּפִינוּ שִׁמְעָה	לֹא תִשְׁפֹּט בְּוַעַם דָּגוּל אִם בְּטֵן הַמַּעֲסָה
בְּקֶצֶף אִם הִרְהוּרִינוּ וּכְחָה	לֹא תִשְׁפֹּט בְּוַעַם וְתִכְנֹס שֶׁהָ אֲשֶׁר פּוֹרָה
בְּקֶצֶף אִם יְדוּגִינוּ הַפֶּרֶת	לֹא תִשְׁפֹּט בְּוַעַם חֲסִידֶיהָ רַחֵם כְּמוֹ רַחֲמָהּ
5 בְּקֶצֶף אִם טָעִינוּ לַחֲטֹא וְקִצְפָהּ	לֹא תִשְׁפֹּט בְּוַעַם יְדִידֶיהָ אֲשֶׁר יִדְעָה
בְּקֶצֶף אִם כְּעִסְנוּ «בְּ» עוֹן וְכַעֲסָהּ	לֹא תִשְׁפֹּט בְּוַעַם לְעַד עִם מִצְעוֹן גָּאֵלָהּ
בְּקֶצֶף אִם מְרִדְנוּ וְקִצְפָהּ	לֹא תִשְׁפֹּט בְּוַעַם גּוֹרָא עִם אֲשֶׁר לְשִׁמָּה קִנִּיתָ
בְּקֶצֶף אִם סָרְנוּ מֵאַרְחָ וְאַנְפָהּ	לֹא תִשְׁפֹּט בְּוַעַם עִם בְּחוּרֵב עֲלִיתָ
בְּקֶצֶף אִם פִּשְׁעֵנוּ וְזַעֲמָהּ	לֹא תִשְׁפֹּט בְּוַעַם צוּר עִם אֲשֶׁר לָהּ סִגְלָהּ
10 בְּקֶצֶף אִם קִשִּׁינוּ עֶרְף וְקִצְפָהּ	לֹא תִשְׁפֹּט בְּוַעַם רְחוּמֶיהָ אֲשֶׁר רַחֲמָהּ
בְּקֶצֶף אִם שָׁכְנוּ לַחֲטֹא וְקִצְפָהּ	לֹא תִשְׁפֹּט בְּוַעַם תְּמִימֶיהָ אֲשֶׁר תִּמְמָהּ

כ"י א

1 בקצף אם אשמנו סקרת חקרת. עם זו יצרת ע"ש ישע' מג כא עם זו יצרתה לי. 2 אום בטן המעסט ע"ש ישע' מז ג העמוסים מני בטן. 3 שה אשר פזורת ע"ש ירמ' ג יז שה פזורה ישראל. 6 כעסנו בעון ע"ש דבר' לב כא כעסוני בהבליהם. עם מצוען גאלת שנאלת מצרים (צוען, במד' יג כב ועוד, בא כאן לסמל את ארץ מצרים). 9 אשר לך סיגלת לקחת לך לסגולה. 11 תיממת צוית עליהם תמים תהיה עם ה' אלהיך (דבר' יח יג).

וּבִכְן הַמִּכִּירִים אֶת הַמּוֹן רַחֲמֶיךָ

סימן: ט"ז - ה' 761.

הַמִּכִּירִים אֶמְצֶךָ בְּאוֹמְנֶיךָ

הַמִּכִּירִים גְּבוּרֹת דַּעוֹתֶיךָ

הַמִּכִּירִים הֶגֶא וּמִנְעִימֶיךָ

הַמִּכִּירִים זֹהַר חוֹתְמֶיךָ

5 הַמִּכִּירִים טְהָרֵת יְדִידֶיךָ

הַמִּכִּירִים כְּבוֹד לְעַמֶּךָ

הַמִּכִּירִים מְלָכוֹת גְּעִימֶיךָ

הַמִּכִּירִים סוֹד עַמֶּךָ

הַמִּכִּירִים פְּדוּת צְבָאֶיךָ

10 הַמִּכִּירִים קִדְּשֵׁת רַחֲמֶיךָ

הַמִּכִּירִים שְׁלֹטוֹן תַּפְאֲרֶתְךָ:

הַיּוֹדְעִים כַּחוֹ / הַמִּכִּירִים אֶת קוֹלוֹ / הַרוֹהֲטִים לְסִלּוֹ

וְאַרְאֶלֶיךָ יְקִדִּישׁוּךָ / וְעַמֶּךָ יִבְרַכּוּךָ:

כִּי־י אס"ף || 1 באומניך א: באמונתך ה' | 2 דעותיך א: דיניך ה' דימויך ה' 6 לעמך א: לאומך ה' לשמך ה'
8 סוד עמך א: סוד עמך ה' סמך ענייך ה' 11 תפארתך: תמימיך ה'

1 באומניך כנראה (אם הגירסה נכונה) ר"ל מאמיניך. וי"ג אמוניך, ומסתבר. 3 הגא ייתכן שיש כאן רמז להגא של תורה.
4 זהר חותמך לפי מאמר חז"ל (שבת דף נ"ה א') חותמו של הקב"ה אמת. 8 סוד עמך הסוד שעמך, וי"ג עמך, ומסתבר.
11 שלטון ממשלה. 12 הרוהטים הרצים, הממהרים.

לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת / לְרוֹכֵב עֲרֵבוֹת / קָדוֹשׁ וּבְרוּךְ:

סימן: א"ס כפול. – א 5708

אומרים קדוש.	אמיצי שחקים ממעל / וכל צבא מעל	
אומרים ברוך.	אמוני אהבה / וצמחי רבבה	
אומרים קדוש.	בכתי מלאכים / שמו ממליכים	
ליושב קדוש וברוך:	בני בחורי (נ"א בחוני) ברית / לזוכר הברית	
א"ק	5 גבורי כח / לאמיץ ושגיא כח	
א"ב	גדולי צדקה / לנקדש בצדקה	
א"ק	דמות ארבע פנים / לכל צד פנים	
ליושב ק"ו	דגלי נצורה / לעמם בצרה	
א"ק	המון צבא המלה (נ"א מעלה) / לשוכן מעלה	
א"ב	10 הולכי דרך תמים / להצור תמים	
א"ק	ורצים ושבים / טעם צור מקשיבים	
ליושב ק"ו	וקווי ישועות / וחוכי *סליחות* (נ"א לאל מושעות)	

נ"י אדווחק; מנכך; פנאפ; סצ || כותרת קדוש וברוך: אומרים קדוש וברוך מנכך פנאפ 1 אמיצי: אומצי 4 בחורי אחקמנכך סצ: כרותי פ בחוני שאר כ"י 5 לאמיץ (ושגיא חס') : לשגיא (לאמיץ חס') פצ 6 לנקדש: לנחשבת סצ 7 ארבעה ח 9 צבא חס' | המולה אדחפמכסצ: המולה מעלה ח מעלה שאר כ"י | לשוכן מעלה: וכל צבא מעלה 10 חס' | דרך חס' 11: בדרך פכך | בתמים נ 11 וטעם לצור נכ 12 וחוכי... וקווי זנסצ | וחוכי סליחות: לאל מושעות ק 13--40

ליושב תהלות ביאור הכותרת ע"י לעיל ע' 149.

1 אמיצי שחקים ממעל המלאכים, ע"ש משלי ח כח באמצו שחקים ממעל. 2 אמוני אהבה ישראל. וצמחי רבבה ע"ש יחזק' טז רבבה כצמח השדה נתחייך. וכן הולך הפייטן ומחלק טור אחד למלאכים וטור אחד לישראל. 4 בני בחורי ברית ע"ש דבר' ז ו כך בחר ה' אלהיך וכו', וכדומה. וי"ג בחוני ברית, ומסתבר. לזוכר הברית ע"ש ויק' כו מב ועוד. 5 גבורי כח תהלי קג כ. ושגיא כח ע"ש איוב לו כג. 6 לנקדש בצדקה ע"ש ישע' ה סז. 7 דמות ארבע פנים ע"ש יחזק' א ו וארבעה פנים לאחת. 8 דגלי נצורה דגלי ישראל, ע"ש דבר' לבי יצרנהו באישון עינו. לעמם בצרה להקביה שהוא עמם בצרה, ע"ש תהלי' צא טו עמו אנכי בצרה. 9 צבא המולה ע"ש יחזק' א כד קול המולה כקול מחנה. 10 להצור תמים דבר' לב ד. 11 טעם צור מקשיבים שומעים למצות המלך ('טעם' במשמעות זו יונה ג ועוד). 12 וחוכי

א"ק	זמירות רבות / זכי שמי ערבות
א"ב	זרע מטע אמת / לאל אלהים אמת
א"ק	15 חשמלים עזים / לעושה חזיונים
ק"ו	חונים ונושאים / למעלה נשיאים
א"ק	טפסרי מרומים / לרם על רמים
א"ב	טבו אהליו / יונקיו ועולליו
א"ק	ידדון הולכים / כורעים ובורכים
ק"ו	20 יושבי אהל ומשכן / לבתוכם שכן
א"ק	כתי המונים / עם חיות ואופנים
א"ב	כתר נותנים / בני איתנים
א"ק	להקת שביבים / ואש להבים
ק"ו	למענו גוי אחד / לשם אל המיוחד
א"ק	25 מסוככים מרופפים / בכנפיהם מעופפים
א"ב	מנצחים להתמיד / בכל יום תמיד
א"ק	נוראים בנפלאות / לצדק נוראות
ק"ו	נדיבי עמך / מסלילים לשמך

חט' כך 13 זמירותם אדחמ | רבות: מרבות דח | זכי שמי ערבות: לדר בערבות קנ לרוכב בערבות פ 14 מטעי מ | לאלהים אמת דן אפ 15 חשמלי נפי 16 ונושאים: ונישאים וסצ ונוסעים חק 17 לרם על רמים: לדר במרומים ו 19 כורעים: קורים פ 20 לבתוכם: לביניהם ו | שכן: שיכן ו: לשוכן בתוכם סצ 21 עם חט' קנפסצ 23 להקת: לזהטי זח | שלהבים א 24 למענו: להקת זח | לשם אל: לאל נפ | מיוחד וס: יי אחד ק 25 מעופפים... מרופפים זקנפ: מעופפים... מרפרפים סצ | כנפיהם נפן סצ 26 להתמיד: תמיד דונפאפסצ תמים אמ 27 לצדק: בצדק נפ'סצ צדק מפי 28 עמו... סליחות הנוסח חשוד בגלל החריוה הפסולה. וי"ג לאל מושעות, ע"ש תהל' טח כא, ומסתבר. 13 זמירותם רבות המלאכים שזמירותם רבות. זכי שמי ערבות הזכים הדרים ברקיע הערבות (והוא אחד מז' הרקיעים ע"פ חגיגה דף י"ב ב.). חשמלים סוג מלאכים (במדרשים ובלשון פייטנים). לעושה חזיונים ע"ש זכר' י א, פי' ברקים. 16 חונים ונושאים כנראה תפס אותו הפייטן במשמעות 'נוסעים' כרמז להילוכם במדבר, ע"ש במד' ט כ על פי ש' יחנו ועל פי ה' יסעו. ויש שתקנו נוסעים שלא לפי החרוז. וי"ג ונישאים, ע"ש שמות יט ד ואשא אתכם על כנפי נשרים. למעלה נשיאים פי' עננים, ע"ש תהל' קלה ז מעלה נשיאים מקצה הארץ. 17 טפסרי מרומים סוג מלאכים. 18 טובו אהליו ישראל, ע"ש במד' כד ה מה טובו אהליו ועולליו ע"ש תהל' ח ג מפי עוללים ויונקים... 19 ידודון ע"ש תהל' טח יג מלכי צבאות ידדון ידדון, פי' מתנועעים. ובורכים כורעים ברכ'. 20 יושבי אהל ומשכן ישראל. 22 בני איתנים בני האבות, ע"ש מיכה ו ב ותאיתנים מוסדי ארץ, שדרשוהו על האבות. 23 להקת שביבים מלאכים העשויים אש, וי"ג לזהטי שביבים. 25 מסוככים מכסים את גופם בכנפיהם. מרופפים מתנועעים ע"ש איוב כו יא עמודי שמים ירופפו. 27 לצדק נוראות להקבה שנוראותיו הן צדק, ע"ש תהל' סה ו נוראות בצדק תעננו. 28 נדיבי עמך ע"ש תהל' מז י נדיבי עמים

א"ק	שָׂרָפִים עוֹמְדִים / מְשַׁתְּחִים וּמוֹדִים
א"ב	30 סוֹלְדֵי בְחִילָה / לְנוֹרָא עֲלִילָה
א"ק	עֵינִים מְלֵאִים / כְּתָרְשִׁישׁ מְמָלָאִים
ק"ו	עוֹנִים בְּמַקְהֵלוֹת / בְּלַחֲשׁ וְקוֹלוֹת
א"ק	פְּנִיָּהֶם כְּבָרְקִים מְאִירִים / וּפּוֹ בְּגַד פְּאוּרִים
א"ב	פְּדוּיֵי בּוֹרוּעַ חֹק / לְגוֹאֲלָם חֹק
א"ק	35 צְבָאוֹת שָׁמַיִם / לְרוֹכֵב שָׁמַיִם
ק"ו	צֶאֱן קְדוּשִׁים / מִטַּע קְדוּשִׁים
א"ק	קָלִים לְצוּרִים / קוֹרְאִים לְיוֹצְרָם
א"ב	קְהֵלוֹת יַעֲקֹב / בְּלִי לֵב עֶקֶב
א"ק	רְגִלֵּיהֶם כְּעֶגֶל / וְאוֹפֵן מִתְגַּלְגֵּל
ק"ו	40 רְצוּיִים לְבוֹרָאִים / לָרֶם אֲשֶׁר בְּרָאֵם
א"ק	שׁוֹכְנֵי [בְּצַל] שְׂדֵי / שְׁנוֹתָם אֵין דִּי
א"ב	שׁוֹמְרִים חֻקִּים / מְצוֹת וְחֻקִּים
א"ק	תִּקְוָה תְּרַשִּׁישִׁים / בְּמָרוֹם חָשִׁים
ק"ו	תְּמִימִים בְּדִרְכֵיהֶם / וּבְמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם

לשמו זמן מסלודים ו 30 סֶלֶד נֶסְלֵדִי סַצ 32 קולות ק 33 כְּבָרְקִים (מְאִירִים חֹסֶה) אֶקוֹנְסַצ |
 וּפּוֹ בְּגַד פְּאוּרִים: כְּנִפְיָהֶם מְבַחֲקִים 34 פְּדוּיִים: פּוּרִים 35 שְׁמַיִם: הַשְׁמִים 1 אֵשׁ וּמִים 36 לְרוֹכֵב: לְשׁוֹכֵן נֶ לְרוֹכֵב בְּעוֹרֵי דַחִי 37 קָלִים רְצִים לְצוּרִים קְנִי: קָלִים לְצוּרִים רְצִים לְיוֹצְרָם סַצ 38 הַעֲקֹב א 39 כְּעֶגֶל: מְעוּגֵל סַצ כְּרַגֵּל עֶגֶל 40
 כְּאוֹפֵן סַצ 41 שׁוֹכְנֵי: שׁוֹכְנֵי (שׁוֹכְנִים) 42 לָרֶם: לְצוּר קֶנֶן 43 שׁוֹכְנֵי: שׁוֹכְנֵי (שׁוֹכְנִים) 44 בְּדִרְכֵיהֶם: 45 שׁוֹמְרֵי חוֹסֶצַ | בְּמַצּוֹת נִכְרָפִ | לְאַחַר 46 שְׂבִיבֵי שְׂדֵי / לְבַלְתִּי דֵי הוֹסִי 47 חוֹקֶה: חוֹקֵן נִכְרָפִ 48 בְּדִרְכֵיהֶם: 49 בְּמַעֲשֵׂיהֶם זֶק

נֶאֱסָפּוּ. 29 שְׂרָפִים עוֹמְדִים יִשְׁעֵי ו ב. 30 סוֹלְדֵי בְחִילָה עֲשֵׂי אִיּוֹב ו י וְאֶסְלָדָה בְחִילָה. לְנוֹרָא עֲלִילָה עֲשֵׂי תַהֲלִי
 סו ה גוֹרָא עֲלִילָה בְנֵי אָדָם. עֵינִים מְלֵאִים מְלֵאִי עֵינִים, עֲשֵׂי יַחְזֹק א יח וְגִבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינִים. כְּתָרְשִׁישׁ מְמוֹלָאִים עֲשֵׂי
 יַחְזֹק א סו וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעִין תְּרַשִּׁישׁ, וְהַלְשׁוֹן עֲשֵׂי שֶׁהֵשֵׁה יד מְמוֹלָאִים תְּרַשִּׁישׁ. 33 פְּנִיָּהֶם כְּבָרְקִים מְאִירִים עֲשֵׂי יַחְזֹק
 א יד כְּמַרְאָה הַבּוֹק. וּפּוֹ בְּגַד וּבְגַד פּוֹ. 34 פְּדוּיֵי בּוֹרוּעַ חֹק בּוֹרוּעַ הַקְּבִיָּה שִׂדּוֹ חוֹקָה. לְגוֹאֲלָם חֹק יִרְמֵי נ וד
 גוֹאֲלָם חֹק ה'. 35 לְרוֹכֵב שְׁמַיִם דְּבַר לֵב כו. 36 צֶאֱן קְדוּשִׁים עֲשֵׂי יַחְזֹק לו לח. 37 קָלִים לְצוּרִים עֲשֵׂי יִשְׁעֵי
 יח ב לכו מְלֵאכִים קָלִים. 38 קְהֵלוֹת יַעֲקֹב עֲשֵׂי דְבַר לֵב ד. בְּלִי לֵב עֶקֶב עֲשֵׂי יִרְמֵי יז ס עֶקֶב הַלֵּב. 39 רְגִלֵּיהֶם
 כְּעֶגֶל עֲשֵׂי יַחְזֹק א ז וְכָף רְגִלֵּיהֶם כְּכָף רֶגֶל עֶגֶל. וְאוֹפֵן מִתְגַּלְגֵּל עֲשֵׂי יַחְזֹק א ס טוֹרֵכִי. 41 שׁוֹכְנֵי שְׂדֵי (וִיִּגִּבִּי בְצַל
 שְׂדֵי עֲשֵׂי תַהֲלִי צא א בְצַל שְׂדֵי יתְלֻוֹן) הַמְלָאכִים הַשׁוֹכְנִים מְסַבִּיב לְכַסָּא הַכְּבוֹד. שְׁנוֹתָם אֵין דִּי אֵין קְצֵבָה לְשְׁנוֹתָם.
 42 שׁוֹמְרִים חֻקִּים שׁוֹמְרִים חוֹקֵי הַחֹרָה הַחֻקִּים בְּסַפֵּר. 43 תִּקְוָה תְּרַשִּׁישִׁים טוֹב מְלָאכִים.

ובכן. שרפים עומדים ממעל לו:

מנהג פולין

מנהג אשכנז המערבי

אלו לאלו שואלים / אלו לאלו ממללים
זוה אל-זה שואלים / איה אל אלים
אנה שוכן מעלים / להעריצו להקדישו בפאר מסלסלים
וכלם מעריצים ומקדישים ומהללים:

סימון: א-צ-ג-ד. צחיס צני ד-טורים. 4 מליס צכל טור. — א 2944.

אילי מרום אומרים הלולו / אופן וגלגל מביעים סלסולו
באימה וביראה מכתירים [שם] גדלו / שרפים עומדים ממעל לו: אלו

גבורי כח ברעד ובפחד / גאה גאה ב- (גאה וגבה) ליחד לאחד
דממה דקה דאים בלי-כחד / שש כנפים שש כנפים לאחד: אלו

5 היושב יחידי על אופניו / הדבר דבר דבר על-אפניו
ורצוא ושוב כבזק לפניו / בשמים יכסה פניו: אלו

זהר הרקיע כעין חשמליו / זועף בים ויהמו גליו
חיל שרף אימה עליו / ובשמים יכסה רגליו: אלו

כ"י כנ"ל: נוסף ה' וקטע קצ' (אין סאפ) || כותרת זה אל זה... אדווקמן סצ' / אל אלים: אנה שוכן מעולים הוט' מן | מעריצים: שמו מעריצים מ ונוסח קצ': וזה אל זה שואלים / וזה אל זה ממללים / איה אל אלים / וכולם מעריצים וכולם מקדישים / לבערץ בסוד קדושים / והם מעריצים והם מקדישים || כותרת אלו לאלו... נכך || 1 אומרים: פוצחים ד מנעימים | הלולו: גדלו ה' | סלסולו: הלולו ה' | 2 באימה וביראה: ביראה ובאימה מ באימה ביראה וברעד ח באימה ברעדה ה' | מכתירים גדלו (שם) גדלו דוק): אומרים סלסולו ה' 3 גבורי כח: גודי מעונה סצ' | ברעד ופחד: נצבים יחד סצ' קצ' | ופחד קמנך | גאה גאה: גאה וגבה קצ' סצ' 4 דאים בלי כחד: רעד ופחד סצ' קצ' 5 הדובר: האומר סצ' 6 ורצוא ושוב כבזק: וחיות מעופפות עומדות סצ' 7 רקיע מן: עין ה' | זועף... גליו: זיקים רצים ושבים אליו סצ' קצ' 9 טפסרי... יצפף: טוב שוכן עד עליהם

ובכן שרפים עומדים ממעל לו ישע' ו ב, ולמבנה הפיוט ולביאור הכותרת עיין את הביאור לפיוט דומה בשחרית, לעיל ע' 153. כאן עובד הנושא ע"פ יחזק' א וישע' ו.

1 אילי מרום המלאכים. אופן וגלגל ע"ש יחזק' א טז. י יג. 3 גבורי כח תהל' קג כ. גאה גאה ליחד לאחד ר"ל ליחד לאחד שהוא גאה גאה. 4 דממה דקה (ע"ש מ"א יט יב) דאים בלי כחד ר"ל בקול דממה דקה הם מעופפים. 5 הדובר דבר דבור על אפניו משלי כה יא. 6 ורצוא ושוב כבזק לפניו יחזק' א יד. 7 זהר הרקיע דני' יב ג. כעין חשמליו ע"ש יחזק' ח ב כמראה זהר כעין החשמלה. זועף בים ויהמו גליו ע"ש ישע' גא טו רובע הים ויהמו גליו. 8 חיל שרף אימה עליו כמראה ר"ל השרף — חיל ואימה עליו. 9 טפסרי קלל כעין נחושת ע"ש יחזק' א ז

טַפְסָרִי קָלֵל כְּעֵין נַחֲשֶׁת יִצְפָּצֵף / טְהוֹר עֵינִים עָלֵיהֶם יְחוּפֵף
10 יְדוּד יִכְסֶה פָּנָיו בְּלִי-מִתְרוּפָף / וּבִשְׁמֵי יַעֲוֹף:
אלו

כְּפִיר-כַּח הוּא אֵלֵי זֶה / כִּי לֹא-בִזָּה עֵם- (גֵּא עֲנוּת) עֲנִי וּנְבִזָּה
לְהַקְדִּישׁוּ יַחַד נִרְשִׁים זֶה-מִזֶּה / וְקָרָא זֶה אֶל-זֶה:
אלו

מֶלֶךְ מְהֻלָּל בְּפִיָּהֶם גָּמַר / מוֹדָאוֹ עָלֵיהֶם תָּמִיד לְהַשְׁמֵר
נֶשֶׁא וְנַעֲלֵם הַלּוּלוֹ לּוֹמֵר / וְקָרָא זֶה אֶל-זֶה וְאָמַר:
אלו

15 שָׂרָף מְכֻנָּה אֶחָד קָדוֹשׁ / סְלוּד אוֹמֵר לְבְרוּךְ וְקָדוֹשׁ
עוֹנִים בְּקִדְשָׁה לְאֵל הַקָּדוֹשׁ / קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ:
אלו

פֶּאֶר וְשִׁבַּח לְאֲדוֹן הַצְּבָאוֹת / פּוֹצְחִים בְּרִנָּה מְלֶאכִי צְבָאוֹת
צָבָא 'מְרוֹם' גְּדֻלָּתָם מַצְבִּיאוֹת / יִי צְבָאוֹת:
אלו

קָדוֹשׁ שׁוֹכֵן עָלֵיהֶם בְּעָרֶץ / קָלִים לְרוּץ עַד-קֶצֶה הָאָרֶץ
20 רֵם [וְנֶשֶׂא] יוֹשֵׁב עַל-חוּג הָאָרֶץ / מְלֵא כָל-הָאָרֶץ:
אלו

יעופף סצ | עליהם יחופף: עליהם ירופף קצג | כנשר ירהף סצ | 10 ידודון סצ יחד קצג | מכסה א | בלי מתרופף:
בלי ירופף ז בלי מזעף ה' מלהסתופף קצג ובה מעופף 2 | 11 כח: ורב כח א | כי לא בזה... ונבזה: כי תפלת עני לא יבזה
סצ קצג | עם עני אומנף: ענות עני דוחקכך 12 להקדישו... מזה: לכן שרפים מפארים מזה ומזה סצ | להקדישו:
ולהעריצו הוסי' דפוסים | יחד: בפחד נ | נרשים חס' אקצג | מזה ומזה אחקצג | 13 מלך מהולל בפיהם גמר (נגמר נרזי
לגמר ו): מלאכי שרת עליהם נגמר סצ | מוראו: מורא אדומצקצג | תמיד להשמר: לקבל מאמר סצ קצג | 14 נשא ונעלם
(ונעלה צ) הלולו (שבחו סצ) לומר: נוצרים בקדושה אותה לומר ה' קצג | 15 מכונה אחד: אחד מכונה דחקן נקרא
אחד ה' קצג | 16 עונים... הקדוש: עיר וקדיש וקרא קדוש סצ | לאל הקדוש: לברוך (ברוך ד) וקדוש אדוהן' ה' להקדיש
לקדוש קצג | ואמר ק' ק' כך 17 פאר... הצבאות: פלא נפלא ומפליא פלאות ויסצ | פוצחים... צבאות: פועל ישועות עיוז
נוראות סצ | 18 צבא... מצביאות: צנים לפניו מלאכי צבאות סצ | מרום הוסי' דפוסים | גדולתו קצג | קדוש (ק' ק' ק' סצ)
יי צבאות נך סצ | 19 קדוש שוכן עליהם: קדוש עליהם שוכן זמ קדוש עליהם נקדש נכך קדוש נורא עליהם ח ק' ק' ק'
קוראים סצ | ער קצה: על פני סצ | 20 רם: ונשא הוסי' דסצ | היושב חמ

ונוצצים כעין נחשת קלל, וטפסרים (נחום ג יז) הם סוג מלאכים בלשון הפייטנים. טהור עינים הקב"ה, ע"ש חבק' איג. עליהם
יחופף ע"ש דבר' לג יב חופף עליו. 10 ידוד יחנופע, ע"ש תהל' סה יג. יכסה פניו ישע' ו ב. בלי מתרופף בלי
למוט. 11 כביר כח איוב לו ה. הוא אלי זה סמות טו ב. כי לא בזה (ענות) עם עני ונבזה תהל' כב כה. 12 יחד
נרשים זה מזה נותנים רשות זה לזה, ע"פ ישע' ו ג וקרא זה אל זה, ותרגמו ומקבלין דין מן דין. 13 מלך מהולל
בפיהם גמר דוגמת 'גמר בלבו' (במשמעות 'החליט') בא כאן 'גמר בפיהם' במשמעות 'שם בפיהם' (ויתכן שיש כאן השפעת
המלה הארמית גמר = למד). ויג בפיהם נגמר, ומסתבר. 15 שרף מכונה אחד קדוש והוא מתחיל באמירת הקדושה.
18 גדולתם מצביאות מניסים את גדולתם לסרות ה'. 19 בערץ בשמים. 20 יושב על חוג הארץ ישע' מ כב.

21 שָׁמַיִם וְשָׁמַיִם שְׁמַיִם כֶּסֶה הוֹדוּ / שְׁחָקִים מִמַּעַל פָּעַל יָדוֹ
22 תּוֹלָה תִּבֵּל בְּזִרְעֵי יָדוֹ / מָלֵא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

אלו

ויש מוסיפין (או אומרים במקום שורות 21–22)

23 שְׁנָאן רְבוּתִים אֶלְפֵי וַעֲדוֹ / שְׁבִים כְּפִזָּק לְפָאָר הוֹדוּ
24 תְּקִיף אֵין עוֹד מְלָבְדוֹ / מָלֵא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

אלו

21–22 חס' חכין ס 21 שמים ו חס' אוקף קג²⁰ (שמאזה עיקר) | כסה: לא יכלכלו ד | ידו: סודו קג²⁰ 22 תבל: ארץ נך
23–24 חס' אוחקסצן 23 שנאן: שנאני ו 24 אין: ואין ח | תקיף... מלבדו: תולה תבל בזרע ידו נסצ

21 שמים ושמי השמים דבר' י יד ועוד. כסה הודו חבק' ג. שחקים ממעל תהל' עח כג. משלי ח כח. 22 תולה תבל ע"ש איוב כו ז תולה ארץ על בלימה. בזרוע ידו (במקום בזרועו ובידו) ע"פ הדרשה המובאת בילקוט שמעוני ח"א רמז מתקשר כל העולם תלוי בזרועו של הקב"ה (בתלמוד חגיגה דף י"ב ב' הגירסא: סערה תלויה...) שנא' (דבר' לג כג) ומתחת זרועות עולם. [23 שנאן רבותים אלפי ויעודו ע"ש תהל' סח יח רכב אלהים רבותים אלפי שנאן. כבזק כברק, ע"ש יחזק' א יד.]

בקלות צרפת אמרו פיוט זה

ובכן שָׁרְפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ:
אֵלֹהֵי לְאֵלֹהֵי שׁוֹאֵלִים / וְאֵלֹהֵי לְאֵלֹהֵי מְמַלְלִים.
אָנָּה שׁוֹכֵן מַעְלִים / לְהַעֲרִיצוֹ וּלְהַקְדִּישׁוֹ בְּפֶאֶר מַסְלָסְלִים:

סימן: ח"כ. – א 1977.

אֹר נִגְהָ עֲטִית מַעֲלֹ
גְבוֹר כַּח וְשִׁיָּא חִילֹ
בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד גְּדֹלֹ
שְׁרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ:

דֶּר בְּשִׁבְעָה וְהוּא בְּאֶחָד
וַעֲמוֹ צָבָא הַמָּשֶׁל וּפָחַד
הוּא לְבָדוֹ בְּיַחֲוֹד גְּתִיחָד
יֵשׁ כְּנָפִים שֵׁשׁ כְּנָפִים לְאֶחָד:

כ"י פטגפ'אפס'ח' || 1 ברוך: מברכים חס' פפ' | כבוד חס' פפ' 2 גבורי פטאפ' | לשגיא פאפ' | בחילו פ 3 נתיחד:
יתיחד פ'אפ יתאחד פ 4 צבא חס' גאפ 5 זוהר פפ'אפ: זוהרים ט | שביבים ט | אור: אש גפ' | בפנינו: בפניו סף'
1 אור נוגה משלי ד יח. עטיית מעילו דוגמת ישע' נט יז ויעס כמעיל קנאה. ברוך שם כבוד גדלו בשינוי קל מהברכה
נהוגה ברוך שם כבוד מלכותו. 2 גבור כח ע"ש תהל' קג כ. 3 דר בשבעה בשבעה רקיעים. והוא באחד איוב כג יג.

חֶסֶד וְאַמֶּת יִקְדְּמוּ פָּנָיו
בְּשָׂמִים יִכְסֶה פָּנָיו:

5 זוהרי שְׂבִיבֵי אור בְּפָנָיו
טְכוּסֵי גִלְגַּל הֵם אוֹפְנֵי

כְּלוּל עֲנַן אֲבָק רִגְלָיו
וּבְשָׂמִים יִכְסֶה רִגְלָיו:

יְקוֹד סוּפָה וְסֶעַר מַעְגָּלָיו
לְהִטֵּת אֵשׁ בּוֹעֶרֶת גִּלְגָּלָיו

נְגִינֹת חֲדָשׁוֹת לְחֹדֶשׁ וּלְנוֹפֶף
וּבְשָׂמִים יַעֲרֹף:

מִלֶּאֶף בְּתַפִּי לֵהֵב מִתּוֹפֶף
10 שִׁיחַ כְּנֶשֶׁר יִשְׁמִיעַ וַיִּצְפֹּץ

פְּלָאֵי הוּא שְׁמוֹ נֶאֱמַר
וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר:

עֲמוּ כָּל מִינֵי זֶמֶר
צִלְצוּל קִדְּשָׁתוֹ לַעֲנוֹת וְלוֹמַר

רְבוּעִים וּמִרְבָּעִים לְכָל יִצְיָאוֹת
קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת:

קוֹל יִשְׁמִיעוּ מֵאַרְבַּע תּוֹצְאוֹת
שׁוֹאֲגִים בְּקוֹל צָבָא וְאוֹת

תּוֹלָה תֵּבֵל בְּזֹרֹעַ יָדוֹ
מֵלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

15 תַּחַת וּמַעַל יִסְדָּהּ יָדוֹ
תִּקְיָף וְאֵין עוֹד מִלְּבָדוֹ

6 גלגליהם אפ' הם: חיות אפ' הם הם פ' 7 כלול: כלול ס אבק ענן פ' 8 להיטת גאפס' בוערת: בנערת פ' 10 שיח: שיר ט 11 פלא אפס 12 קדושה פ' לענות חס' ג 13 בארבע ג' בכל פ' ט' 14 בקול: בחיל פג בכל פ' 15 ומעלה ס | תבל: ארץ פ' | ידו: הודו פ' אפ' | בזרוע ידו: ואין עוד מלבדו פ' | 16 תקיף הוא ואין בלעדו פ'

ועמו צבא המשל ופחד איוב כה ב. 5 זוהרי שביבי אור בפניו ע"ש דני' ז ס כרסיה שביבין די גור. חסד ואמת יקדמו פניו ע"ש תהי' פס טו. 6 טכוסי גלגל הם אפוניו ע"ש יחזק' י יג לאופנים להם קורא הגלגל באוני, וכנראה ר"ל שהם סדורים כגלגלים. 7 יקוד סופה וסערה מעגליו ע"ש ישע' כט ו סופה וסערה ולהב אש. כלול ענן אבק רגליו הענן הכולל ומטובב הוא אבק רגליו שדרך בו. וי"ג כלכול, והענין אחד. 8 להטת אש בוערת גלגליו גלגלי הכסא הם שביבי אש, ע"י דני' ז ט. 9 בתופי להב מתופף מנגן. 11 כל מיני זמר דני' ג ה. פלאי הוא שמו נאמר ע"ש שופט' יג יח. 13 מארבע תוצאות מארבע רוחות. רבועים ומרובעים לכל יציאות מפני שיש ארבעה פנים לכל אחד, יחזק' א ו ועוד. 14 בקול צבא בקול המון כאילו קול צבא, וי"ג בחיל צבא. ואות בקול מסמן. תחת ומעל הפולם התחתון והעליון. תולה תבל בזרוע ידו אותו הנוסח בפיטו 'אילי מרוס' 22, עיי"ש.

בקצת קהלות צרפת אמרו פיוט זה

יְדוּדוֹן יְדוּדוֹן אֲרָאִים יַחַד / וּפּוֹצְחִים פֶּאֶרְךָ מֶלֶךְ מִיָּחַד
כָּלֶם מְקַדִּישִׁין וּמַעֲרִיצִין בְּפֶחַד
יְי אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

יִשְׂרָאֵל בְּמִטָּה מְקַדִּישִׁים יַחַד / וְשִׁרְפֵי־אֵל בְּמַעֲלָה מַעֲרִיצִים בְּפֶחַד
כָּלֶם מֵאֲמִירִים בְּקוֹל־רָם בְּלִי־כַחַד
יְי אֱלֹהֵינוּ יְי אֶחָד:

סימון: חזניג.

5 אוֹפְנֵי גִלְגָּלִים בְּשִׁמִּי עֲלֶיהָ / וּבְרֹאֵי תַחַת בְּקִצּוֹי נִשְׁיָה
כָּלֶם * מַעֲרִיצִים * גְּדוֹל הָעֶצֶה וְרַב הָעֲלִילָהָ
יְי אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

* * *

זְהִירִים עוֹמְדִים בְּרִגְלֵי יִשְׂרָאֵל / וְחִילֵי קֶהֱלֶךְ בְּשִׁפְהָ בְּרוּרָה
כָּלֶם מְטַכְסִים טוֹב יְי לְמַעוֹז בְּיוֹם צָרָה
יְי אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

נְקִירִים גְּדוּדִים מְלֹאכֶת מַחְצָב / וְכִמְהֵי חֲבֵלְךָ בְּהִלּוֹל נֶצֶב
10 כָּלֶם מְלַבְּבִים לְעוֹלָם יְי דְּבָרְךָ נֶצֶב
יְי אֱלֹהֵינוּ יְי אֶחָד:

* * *

עֲלִיזֵי עֲרֻבוֹת עוֹמְסִים מוֹרָאָךְ / וּפְלִיטַת יִשְׁרוֹן לַהֲקַת מוֹרָאָךְ
כָּלֶם מַצְדִּיקִים צָדֵק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כְּסִאָךְ
יְי אֱלֹהֵינוּ יְי אֶחָד:

קְדוּשֵׁי עֲלִינוּיִם מְהֻלָּלִים בְּלִי כַחַד / וְרַבּוֹת סִגְלָתְךָ נֶצְבִּים כְּאֶחָד
כָּלֶם מְשֻׁרְתִּים שֵׁשׁ כְּנָפִים לְאֶחָד
יְי אֱלֹהֵינוּ יְי אֶחָד:

כ"י ח || 6 מעריצים ח: צ"ל מגדלים או כדומה 7 ברגלין

1 יְדוּדוֹן יְדוּדוֹן אֲרָאִים יַחַד ע"ש תהלי' סח יג מלכי צבאות יְדוּדוֹן יְדוּדוֹן, פי' יתנועעו. 4 בלי כחד בלי מרמה.
5 אוֹפְנֵי גִלְגָּלִים ע"י יחזק' י ט"ג. בשמי עליה בשמים ממעל. בקצוי נשיה בקצוי ארץ, ע"ש תהלי' פח יג וצדקתך
בארץ נשיה. 6 גדול העצה ורב העליליה ירמ' לב יט. 7 עומדים ברגל ישראל ע"ש יחזק' א ז ורגליהם רגל ישראל.
וחילי קהלך ישראל. בשפה ברורה ע"ש צפנ' ג ט. 8 מטכסים מסדרים את השבח (ל' טכסים). טוב ה' למעוז
ביום צרה נחום א ז. 9 גדודים מלאכת מחצב כנראה ר"ל כאילו הם חצובים בצורה אחת. וכמיהי חבלך השואפים
תהלתך (ע"ש קהל' סג ב כמה לך בשרי). בהילול ניצב בהילול קיים. 10 מלבבים מחזקים. לעולם י"י דברך נצב
תהלי' קיט פט. 11 עליזי ערבות מלאכי השמים (ערבות הוא שם רקיע שביעי, ע"י חגיגה דף י"ב ב.). עומסים מקבלים
עליהם. 12 צדק ומשפט מכוון כסאך תהלי' פט טו. 14 שש כנפים לאחד ישע' ו ב.

15 תְּרִישִׁי שְׁחָקִים יִהְיֶה לָלוֹהַּ בְּמִצְוָה / מִי־בַיּוֹם וּמִי־בַלַּיְלָה אוֹחֲזִים מִשְׁמֶר
כָּלֶם מִתְקִיפִים וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר
יִי אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

שְׂרָפִים פְּתוּכִים מִגִּחְלַת רְשָׁפִים / וְהִמְלִית קְדוּשִׁים תּוֹפְסִים שִׁירוֹת רְצוּפִים
כָּלֶם מְנַעֲמִים נוֹצֵר חֶסֶד לְאֵלִפִים
יִי אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

16 וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר יִי אֱלֹהֵינוּ. 17 פְּתוּכִים בְּלוּלִים. וְהִמְלִית קְדוּשִׁים הַמּוֹן קְדוּשִׁים. 18 נוֹצֵר חֶסֶד
לְאֵלִפִים שְׁמוֹת לֵד ז.

טלוק

מנהג אשכנז המערבי

וּבְכֵן לֵךְ תַּעֲלֶה קִדְשָׁה. כִּי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ:

צִחִים צְלוּךְ צִלְתִּי שׁוֹס. הַרְוֹ נִצְרִים. שִׁיטְרוֹר צִין סִצְחִים. – מ 1110.

מִי יַעֲרוֹךְ אֵלַיִךְ מַעֲנֶה לְסִפֵּר / גְּבוּרוֹת רַחֲמֶיךָ לְהַגִּיד וּלְסִפֵּר
אֲנִידָה וְאִדְבָּרָה עֲצָמוֹ מִסִּפֵּר / וְעַד כִּמָּה וְכִמָּה אֵיךְ אֲסִפֵּר
כִּי אַתָּה צֹעֲדִים סוֹפֵר / פֶּשַׁע וְעוֹן מְכַפֵּר
וּבִסּוּר מִמֶּךָ כָּל כּוֹפֵר / תַּחֲכָה לוֹ לָשׁוּב וּלְהִתְכַּפֵּר
5 לְבַלְתִּי לְבוֹשׁ וּלְהִתְכַּפֵּר / כִּי לֹא תַחֲפֹץ בְּמוֹת אֲשֶׁר יִפֹּר
לְכֵן שְׁמַת עֲשֶׂרֶת יְמֵי שָׁפֵר / לַעֲשׂוֹת בָּהֶם תְּשׁוּבָה מֵהֵיכָל לְחַפֵּר
וְאִם שָׁב וְחָזַן בְּאִמְרֵי שָׁפֵר / יַעֲמֵד מְלִיץ יִשְׂרָאֵל לְסִפֵּר
וְתִקְשִׁיב וְתֹאמַר מִצְאֵתִי כֹפֵר / וּבִיּוֹם הַכְּפוּרִים יִתְכַּפֵּר
כִּי כִשְׁמוֹ כְּפוּר כֵּן מְכַפֵּר / וְכָל מַעֲשֵׂיו לוֹ תִכְפֹּר
10 וְכָל חֲטָאֵיו תְּדִיחַ וְתִפֹּר / וְיוֹחֵק לְחַיִּים בְּגִלְיוֹן סִפֵּר

כִּי־הִנֵּה־לָנוּ גִטָּע || 2 אֲנִידָה || וְאִדְבָּרָה: וְאִסְפֵּר גִּטָּע וְאִסְפֵּר ט | אֵךְ עֲצָמוֹ ט | וְעַד... אִסְפֵּר חֶסֶד טַעֲסָצ | נִסְפֵּר ד 4 לְשׁוּב:
מִמֶּךָ הוֹסֵף | 5 לְבַלְתִּי חֶסֶד טַע | וְלִהְיוֹתָר גִּן 6 בְּהֵם: וְחִקְטַעֲסָצ | חִפֵּר טַע 7 אִמְרֵי | מְלִיץ: יוֹשֶׁר הוֹסֵף | וְיִשְׁרוּ
יִסְפֵּר אִקְנַעֲסָצ 8 מִתְכַּפֵּר ח 9 כְּפוּר: כְּפוּרִים | חֶסֶד ט | כֵּן: כֵּן הוּא ז: חֶסֶד דוּח | וְכָל מַעֲשֵׂיו לוֹ תִכְפֹּר: וְכָל (וּמְכָל
חִטַּעֲסָצ) פִּשְׁעֵיו לוֹ (בּוֹ ק) תִכְפֵּר דוּחִקְטַעֲסָצ 10 חֲטָאֵיו: חֲטָאֵת ד חֲטָאֵינוּ בּוֹ ק | תְּדִיחַ ו חֶסֶד טַע | לְחַיִּים טוֹבִים |

1 מִי יַעֲרוֹךְ אֵלַיִךְ... עֲשֵׂה תְהִלָּה מִוּ בְּפִלְאוֹתֶיךָ וּמַחֲשַׁבוֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין עֶרֶךְ אֵלֶיךָ אֲנִידָה וְאִדְבָּרָה עֲצָמוֹ מִסִּפֵּר. 3 כִּי
אַתָּה צֹעֲדִים סוֹפֵר עֲשֵׂה אֵיבּוֹב יֵד טוֹ כִּי עֲתָה צֹעֲדֵי מִסִּפֵּר. 5 כִּי לֹא תַחֲפֹץ בְּמוֹת אֲשֶׁר יִפֹּר בְּמוֹת הַרְשַׁע אֲשֶׁר
יִפֹּר אֶת בְּרִיתְךָ, עֲשֵׂה יוֹחֵק יֵחַ כֵּן וְכְדוּמָה. 6 עֲשֶׂרֶת יְמֵי שָׁפֵר יְמֵי שִׁיפּוֹר מַעֲשִׂים. לְחַפֵּר לְבוֹשָׁה וּלְחַרְפָּה. 7 מְלִיץ
יִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה אֵיבּוֹב לֵג כֵּן אִם יֵשׁ עָלָיו מִלֶּאךְ מְלִיץ... לְהַגִּיד לְאָדָם יִשְׂרָאֵל. 8 מִצְאֵתִי כֹפֵר אֵיבּוֹב לֵג כֵּד. 10 וְיוֹחֵק לְחַיִּים

בְּכֵן גִּשְׁנוּ [הַיּוֹם] אֵלֶיךָ חַטָּאֵינוּ לְסִפּוֹר / כְּמוֹדָהּ וְעוֹזֵב לְהַתְּכַפֵּר
וְאִם כְּאָדָם עֲבָרְנוּ בְּרִיתְךָ לְהַפֵּר / אֶת־הָאֵל וְלֹא־אִישׁ פָּגִינוּ אֶל־תַּחֲפָר
בְּזִכּוֹת גַּם אֲנֹכִי עָפָר וָאֶפֶר / וְכֹאז בְּעֶרְוַפָּה לָנוּ כִּפּוֹר:

כִּפּוֹר רַחוּם לְשׁוֹפְכֵי לֶךְ שִׁיחָה / כְּטוֹב וְסֹלַח וְלֶךְ הַסְּלִיחָה
15 וְלִדְלִי מַעַשׂ תַּתֵּן סְלִיחָה / וְאִם כְּפִי פָעַלְמֵי אֵין לְהַסְּלִיחָה
וְאִם תִּשְׁמֹר עוֹן יִהְיֶה כְּסוּחָה / בְּכֵן גִּשְׁנוּ הַיּוֹם לְשׁוֹחֲחָה
בְּחֻנוֹן הַגִּיוֹן שְׁמָעָה וְסֹלַחָה / בְּטוֹחִים כִּי עֲמָהּ הַסְּלִיחָה
מִקְוִים לְרַחֲמֶיךָ עוֹוִים לְסֹלַחָה:

לְסֹלַחָה עֲוֹנִים גָּשִׁים לְחִלּוּתְךָ / לְהַרְבוֹת לָמוּ מְחִילָתְךָ
20 כִּי הִיא שְׂבַחְךָ וְהִיא תַּהֲלֵתְךָ / כִּי הֵם עֲמָהּ וְנַחֲלָתְךָ
רַעֲיָתְךָ וְסִגְלָתְךָ / מַעַשֶׂה יְדִידָהּ וּפְעֻלָּתְךָ
וְאֵין לָמוּ אֱלֹהֵי זִוְלָתְךָ / וּמוֹשִׁיעַ אֵין בְּלָתְךָ
וְכִנְמַת לְצִיר סִלְחָתִי כְּמִלָּתְךָ / תִּבְשֹׁר סִלְחָתִי לְאוֹהֲבֵי חִלּוּתְךָ
לְהוֹדִיעַם רַחֲמֵי גְדֻלָּתְךָ / וְיִנְעִימוּ זִמְרָה לְעִלּוּתְךָ:

25 לְעִלּוּתְךָ בְּגִיָּא וּבְשִׁחָקִים / וְלְסִלּוֹחַ עֲוֹנִים פִּלְל נֹאֲקִים
כִּי הֵם מַמְעָשִׁים רָקִים / לָכֵן כְּדָלִים שְׁעָרֶיךָ דּוֹפְקִים

11 הַיּוֹם וְחַק: חֹסֶ' שֶׁאֵר כִּי־י | אֵלֶיךָ: לַפְּנִיךָ דִּטְעַסְצֵן | 12 עֲבָרְנוּ: עֲבָרוּ זִט | בְּרִיתָם ט | וְאֶתָּה דּוֹזָן | אֵל וְלֹא אִישׁ: אֵל
(אֱלֹהֵי סְלִיחוֹת) רַחוּם וְחֻנוֹן דַּחֲטָעֵן | 13 בְּהַעֲרֹפָה א | לְכַפֵּר | 14 כְּטוֹב (טוֹב ז) וְסֹלַח: פִּעַל לָמוּ הוֹסִ' טַע | וְלֶךְ:
וְעַמְךָ דַּחֲקִסְצָה כִּי עַמְךָ זִט | 15 וְאִם: כִּי אִם חָנַע | אֵין לְהַסְּלִיחָה: אֵין לָהֶם סְלִיחָה עַסְצָה | 16 גִּשְׁנוּ: אֵלֶיךָ הוֹסִ' ז | 17 כִּי עַמְךָ
הַסְּלִיחָה: כִּי אֶתָּה מְרַבֵּה סְלִיחָה דּוֹקֶחַ עַסְצָה | 18 רַחֲמִיךָ אוֹטֵס | 19 גָּשִׁים: בָּאִים ס | 20 כִּי הֵם: וְהֵם זַחֲקֵן עַסְצָה
22 אֱלֹהִים טַע: חֹסִ' ק | 23 חִלּוּתְךָ: תּוֹרַתְךָ וְזוֹ בְּרִיתְךָ ט | 24 רַחֲמִיךָ וְגִדּוּלָתְךָ ט | וְיִנְעִימוּ: וְיִבְעִירוּ אֲזַטֵּג מִנְעִימֵי ע
25 עֲוֹנִים: עוֹוִים סַצ עוֹן ק עוֹנוֹת ט לְעוֹנֵם ח | 26 מַמְעָשִׁים חֹסִ' ט | דָּלִים וְרִיקִים ט | שְׁעָרֶיךָ: דַּחֲתִיךָ ג | 27 לַפְּנִיךָ:

בְּגִלּוֹן סִפּוֹר עִשׂ אִיּוֹב יֵט כִּג מִי יִתֵּן בְּסִפּוֹר וְיִוְחָקוּ. | 11 כְּמוֹדָהּ וְעוֹזֵב עִשׂ מְשַׁלִּי כֹחַ יֵג וְמוֹדָהּ וְעוֹזֵב יִרוּחֵם. וְאִם
כְּאָדָם עֲבָרְנוּ עִשׂ הוֹשַׁע וְזֹ וְהֵם כְּאָדָם עֲבָרוּ בְּרִית. אֶתָּה אֵל וְלֹא אִישׁ עִשׂ הוֹשַׁע יֵא ט כִּי אֵל אֲנֹכִי וְלֹא אִישׁ.
13 בְּזִכּוֹת גַּם אֲנֹכִי עָפָר וָאֶפֶר בְּזִכּוֹת אֲבִרָהִם, בְּרֹא' יח כִּז. וְכֹאז בְּעֶרְוַפָּה בַּעֲגֻלָּה עֶרְוַפָּה שְׂמִכְפָּרִים בַּח עַל חִלּוֹל
שְׁנִמְצָא, דְּבַר' כֹּא ו. | 14 לְשׁוֹפְכֵי לֶךְ שִׁיחָה עִשׂ תַּהֲלִי קב א. כְּטוֹב וְסֹלַח תַּהֲלִי פו ה. | 16 יִהְיֶה כְּסוּחָה יִשַׁע' ה
כַּה. | 17 כִּי עַמְךָ הַסְּלִיחָה תַּהֲלִי קל ד.

20 כִּי הֵם עַמְךָ וְנַחֲלָתְךָ דְּבַר' ט כט. | 21 רַעֲיָתְךָ עִשׂ שְׁהִישׁ ב יֵג קוֹמִי לֶךְ רַעֲיָתִי יִפְתִּי, שׁוֹרְשׁוֹהוּ עַל יִשְׂרָאֵל. וְסִגְלָתְךָ
עִשׂ שְׁמוֹת יט ה. | 22 וּמוֹשִׁיעַ אֵין בְּלָתְךָ עִשׂ הוֹשַׁע יג ד. | 23 וְכִנְמַת לְצִיר סִלְחָתִי כְּמִלָּתְךָ כְּמוֹ שְׁאִמְרַת לְמִשָּׁה
סִלְחָתִי כְּדִבְרֶךְ, בְּמַד' יד כ. לְאוֹהֲבֵי חִלּוּתְךָ לְאוֹהֲבֵים לְחִלּוֹת פְּנִיךָ. | 24 רַחֲמֵי גְדּוּלָתְךָ גְּדוּלַת רַחֲמִיךָ. לְעִלּוּתְךָ לְרִוּמְךָ.

סֶלַח-נָא עֲוֹנוֹנוּ לְפָנֶיךָ צוֹעֲקִים / זָכַר שְׁלֹשֶׁת אָבוֹת אֲשֶׁר לָךְ חֲשׂוּקִים
וְחָבַל נִחְלָה לְשִׁמְךָ חֲקוּקִים / וּשְׁבוּעָה אֲשֶׁר לָמוֹ בְּטִיתָ תָּקִים
לְקוֹרְאֶיךָ מִמַּעַמְקִים / לְהוֹשִׁיעֵם מִהֵיכָל עוֹד דְּחוּקִים
30 אֲשֶׁר לְהַצְדִּיקֵם תַּחֲנוּן מִפִּיקִים / לְשׁוּב שְׁבוּתָם פְּאִפִּיקִים
כִּי-הֵם עֲבָדֶיךָ וְעַלֶיךָ מִתְרַפְּקִים / וּלְחַנּוּם בְּעֲנוּי עֲסוּקִים
לְהוֹצִיא דִּינָם כְּעֲשׂוּקִים / לְקַרְבָּם אֵלֶיךָ מִקְרֵב רְחוּקִים
הָיוּתָם כְּאֹזֹר [לְחַלֵּץ] בָּךְ דְּבָקִים / לְנִצְחָה בְּשִׁיר כְּעַל שׁוֹשְׁנֵת עֲמָקִים:

עֲמָקִים בְּפִלְשֶׁף תַּחֲפֹשׂ צְדָקָה / כְּטוֹב וְסֶלַח וְלָךְ [הִיא] הַצְדָּקָה
35 וְרַב לְהוֹשִׁיעַ מִדְּבַר בְּצְדָקָה / [מִכּוֹן כְּסֶאֱף מִתְקַן בְּצְדָקָה]
וְלֹאִין זְכוּת וּמַעֲשִׂים תַּעֲשֶׂה צְדָקָה / כִּי לָנוּ הַבִּשְׁתָּה וְלָךְ הַצְדָּקָה
לְכֵן לְמְרוֹמְמֶיהָ מַעֲלִים צְדָקָה / בְּמִדַּת טוֹבָה אוֹתָם לְצְדָקָה
כִּי קָדוֹשׁ אַתָּה וְנִקְדָּשׁ בְּצְדָקָה / בְּסֶלַח עֲוֹן שְׁבִיךָ בְּצְדָקָה:

לך חקטע | שלשת אבות: זכות אבות ט זכות אבות שלשה ע | לך: בך סצ | לאחר 27 ועקידת מוריה אשר דברך הקים / וזכות
אב וכן אשר בכסאך חקוקים / ושנים עשר פרחים אשר משולים לשטרי שחקים הוט' ק 28 וחבל: וחסד ג | ונחלה: נ | נחלתך ג |
לשמך חקוקים: לשמך דבקים ק אשר לך חשוקים ג אשר בך חושקים ט 30 לשוב שבותם: להשיב שבותם דחק 31 עבדיך:
בניך דוחקטעסצ 32 להוציא... כעשוקים חס' טע: להוציא מדרך עשוקים ג | בענוי: בחינוך ק 33 היות וגנעסצ |
לחלץ הוט' ווקטען | דבוקים אנסצ | בשיר חס' אניעסצ
34 היא הוט' ו | כטוב... הצדקה חס' טעסצ: לכן ממרומיך תעשיה צדקה (37) הוט' כאן ק 35 רב דויזחננסצ | ומדבר וק |
מכון... צדקה חס' דפוטם ממקור לאידוע לי 36 כי לגו... הצדקה חס' ט 37 לכן... צדקה חס' כאן ק | למרומיך מעלים
(תעלה דו תחן טן) צדקה: לרוממך מעלים צדקה סצ 38 וגקדש: ותוקדש סצןע | עונות לשבים ג

25 לעלותך בניה ובשחקים בארץ ובשמים. פלל נואקים אומרים תפלה בנאקה. 27 אשר לך חשוקים ע"ש
דבר' י טו רק באבותיך חשק ה' לאהבה אותם. וחבל נחלה דבר' לב ט, והכוונה אל האבות. 29 לקוראך ממעמקים
ע"ש תהל' קל א. תחן מפיקים מפילים תחינה. להשיב שבותם כאפיקים ע"ש תהל' קכו ד שובת ה' את שבותנו כאפיקים
בנגב. 31 ועליך מתרפקים מתחברים, ע"ש שה"ש ח ה מתרפקת על דודה. בעינוי עסוקים עסוקים לענות אח נפשם.
32 להוציא דינם כעשוקים ע"ש תהל' קמו ז עושה משפט לעשוקים. 33 היותם כאזור [לחלץ] בך דבקים ע"ש
דבר' ד ואתם הדבקים בה' אלהיכם, וירמ' יג יא כי כאשר ידבק האזור אל מתני איש כן הדבקתי אלי את כל בית ישראל ואת
כל בית יהודה וכו'. כעל שושנת העמקים כמו במזמורים "על שושנים" (תהל' מה. סס. פ), והפייטן סינה לשון זה ע"פ
שה"ש ב א. וי"מ כמו ששרו על הים, ועל סמך השירה נקראים חבצלת השרון וכו' (ע"י שה"ש רבה ב' א' בכמה דרשות),
ואין זה מסתבר.
34 עמקים בפלשך (בפלסך) בשקלך בפלס (ע"ש ישע' מ יב), וכנראה תפס הפייטן 'עמקים' כעומק הדין. וי"מ בפלשך
בגלותך, ועמקים את העוונות שבסתר. כטוב וסלח תהל' פו ה. ולך הצדקה דני' ט ז. 35 ורב להושיע מדבר
בצדקה ישע' סג א. 36 כי לנו הבושת ולך הצדקה דני' ט ז. 37 לכן למרומיך מעלים צדקה במאזנים
מעלים להם את הזכויות. וי"ג לרוממך מעלים צדקה, ר"ל לרוממך משבחים את צדקתך, ושם זה עיקר. 38 כי קדוש אתה
וגקדש בצדקה ע"ש ישע' טו והאל הקדוש נקדש בצדקה. שביך בצדקה ע"ש ישע' א כז ציון במשפט תפדה ושביה
בצדקה.

בְּצִדְקָה תִּשׁוּבָב עִם לֵךְ חַתּוּמִּים / כִּי רַחוּם אַתָּה וּמְלֵא רַחֲמִים
 40 וְלֵךְ הַסְּלִיחוֹת וְהַרְחֲמִים / וּבִשְׁבֹּתֶךָ עַל־כִּסֵּא דִין תִּבְקֶשׁ רַחֲמִים
 וְתַהַפֵּךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת רַחֲמִים / לְהַצְדִּיק בָּנִים לֵךְ רַחוּמִים
 לְנִקּוּתָם מִטְּנוּף כְּתָמִים / וּלְהַאֲזִין שׁוֹעֲתָם מִמְּרוּמִים
 אֲשֶׁר הֵם מִמְּצוֹתֶיךָ עֲרוּמִים / וְלָשׁוּב אֵלֶיךָ מְעֲרִימִים
 וְחֻטְאָנוּ לֵךְ נוֹאֲמִים / [זְכוֹר לָמוּ זְכוֹת אֲבוֹתָם תְּמִימִים]
 45 [וְתַחֲנֹתָם תִּשְׁמַע מִמְּרוּמִים] / לְמַצָּא לְפָנֶיךָ חֶסֶד וְרַחֲמִים
 וְאֵם תִּפְלֹשׁ מְעַשִּׂימוּ יִהְיוּ נִכְלָמִים:

בקצת קהלות מוסיפין (או אומרים במקום 44-45)

וְתִזְכֹּר לָמוּ שְׁבוּעַת אֲבוֹת הַתְּמִימִים / וְתַתְּנֶה עִם בְּנֵיהֶם בְּמִדַּת רַחֲמִים
 וְשׁוֹעֲתָם תַּעַל לְמְרוּמִים / לְפָנֶיךָ לְמַצָּא חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים

במנהג אשכנז המאוחר (כמו שנמצא בקצת כ"י וברפוסים) מפסיקין כאן וממשיכים בסוף הסילוק 'מי ימלא גבורות חיליך',
 ע"י להלן ע' 401, שורה 48 ואילך.

ובקצת קהלות (כגון פפד"מ ומיץ ובקהלות האשכנזים שבאיטליה) גומרין את הסילוק כדלקמן

וּבְשׁוֹרֶם מְלֵאכֵי מְרוּמִים / כִּי תַצְדִּיק בְּדִין מִכְתָּמִים
 48 אֲשֶׁר מְדִינָה חַתִּים וְדְמוּמִים / יִפְצְחוּ פֹה וִיִּהְיוּ מְרוּמִים
 וְיִשְׁמִיעוּ לְאֹדְרֶךָ שִׁיר נְעִימִים / וְלַהֲגִבִּיר כַּחַד קוֹל מְרַעֲיִים

39 לך חס' ט 40 חס' ג' | ובשבתך... רחמים חס' ט 41 ותהפוך: והפוך ד ותהפך ט | לך בנים א | מכאן ואילך בסדר שונה (ב42).
 44א. 44ב. 444. 445, והשאר חסר) | 41ב חס' ז | 42 מטנוף: מכובד ט | שועם וחקן 43 אשר: כי ט | הם חס' ג: ממצותיך
 הם סצ | במצותיך וחקע | ערומים: ואם תפלוש מעשימו יהיו נכלמים חוס' כאן א: ותזכור למו שבועת אבותם התמימים.
 להתנהג עם זרעם במדת רחמים חוס' ד מכאן ואילך נמחק (ונכתב על שטח המחק נוסח אחר) ו 344-445 חס' כ"י 45 למצוא: להמציא
 להם ג 46 חס' ד | יהיו: יהו זקחנע | במקום 47-49 ותחשבם לפניך כמאלכי מרומים / כי הם במצותיך תצדיק בדין מוכתמים ט |
 47 בדין: בנים ח 48 אשר... ודמומים קודם לכי תצדיק... דקנע (שמה זה עיקר) | אשר: הם חוס' חע | היו חתים ג | ודומים ז
 ודמומים חנע | יפצחו אס ויפצחו ג 49 לאדרך: להאדריך אחקסצ | שיר לאדרך בנעימים ז בקול נעימים ג | מרעימים:

39 עם לך חתומים באות ברית קדש. 40 ולך הסליחות והרחמים דני' ט ט. 41 ותהפוך מדת הדין
 למדת הרחמים כלשון המדרש (ב"ר ל"ג ג' ע' 308) אשריכם הצדיקים שהופכין מידת הדין למידת רחמים. להצדיק
 בנים לך רחומים אהובים לך (ותרגום אהב רחם), ע"ש מלאכי א ב אהבתי אתכם אמר ה'. 43 אשר הם ממצותיך
 ערומים לשון תלמודי, כגון ספרי דברים ל"ו ערום מן המצוות. ולשוב אליך מערימים בעשותם תשובה מערימים את
 המקטרג ונראים כצדיקים. ועי' מדרש תהלים י"ט י"ז דף פ"ו ב' כמה גבורים הם הצדיקים שהן יודעין לפתוח את בוראם...
 (ולשון דומה מדרש תנאים לדברים לג ו' ע' 213. ויקר' ה' ח' ע"קכב). 46 ובשורם מלאכי מרומים כשיראו המלאכים.
 47 מכותמים מלוכלכים בכתמים, ר"ל בחטאים. 49 קול מרעימים יגבירו קולם כרעם. מה אדיר שמך בכל

50 מה אדיר שמך בכל הדומים / וגדל חסדך מעל מרומים
 כי לא תנוח לעולמים / ולא תקצף לארץ ימים
 ודרי מטה עם צבא מרומים / להעריך להקדיש לעתיק ימים
 ושלוש קדשות מפציתים ומרוממים (גא יחד שלוש קדשה חותמים):

מנעימים ע 50 וגדל... מרומים חס' ט | וגדול חסדך חע: וחסדך גדול ז 51 כי לא... לעולמים חס' ז 52 להעריך... ימים
 חס' ח | ימים: יומין דקטע | ושילוש קדושות (קדושה קג) מפציתים ומרוממים אזקחנן: בשילוש קדושה פוצחים ומרוממים ד
 קדוש קדוש קדוש משלשים וחותמים ע ולאחר נוטה ראשון ח יחד שלוש קדושה חותמים סצ

הדומים בכל הארץ (הנקראת הדום רגליו של הקב"ה, ישע' סו א) תהל' ח א. 50 כי לא תנוח לעולמים ולא תקצוף
 לאורך ימים ע"ש ישע' נו טז כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף. 52 לעתיק ימים דג' ז ס.

בקהלות צרפת אמרו סילוק זה

ובכן לה תעלה קדשה. כי אתה מוחל וסולח:

מ 1095 - (סכנו לחיד)

מי ימלל גבורות חיליך / מי יגיד עצם מפעליך
 מי ישער פלאי מעלליך / מי יתנה עז הלולייך
 מי יאמר תקף כלולייך / מי ידבר אמן מהלליך
 מי יגלה עמק סלסולייך / מי יפצנץ נצוח מסלסליך
 5 מי ימוד מי שעלליך / מי יחשף תהום הדום רגליך
 מי ימנה ויגביר חיליך / מי ישמיע תהלות כלליך
 מי יעמיק במשפט אמתך / מי יקום בסוד עדותיך
 מי יהרהר אחר מדותיך / מי יחזיק רב טובותיך

כ"י פטנפ'אפס || 1 מפעליך: פלאיך פ' 2 ישעיר אפ' | מעלליך גאפ: פלאיך ט מפעליך פפ' ס 3 כלולייך טנאפס:
 סלסולייך פ' גדלך פ' | מהלליך: מעלליך אפ 34 חס' טג: 6א במקום זה פפ'אפ 5 מי יחשוף...: מי יחסם תהום רבה
 הדום מרגלותיך ט 6 ויגביר: ויספור טג מספר פפ' | כלליך: כבודך פ' 7 במשפטי ס | מדת אמתך ט 9 יבין: יכיר ס |

1 מי ימלל גבורות חיליך ע"ש תהל' קו ב מי ימלל גבורות ה', וחיליך ע"ש קהל' י י וחילים יגבר. 2 מי יתנה ע"ש
 שופט' ה יא יתנו צדקות ה'. 3 תוקף כלולייך החוקף בו אתה כולל הכל. 5 מי ימוד מי שעלך ע"ש ישע' מ יב מי
 מדר בשעלו מים. מי יחשוף תהום הדום רגליך מי יגלה תהום הארץ (דוגמת ישע' ל יד ולחשוף מים מנבא) שהוא הדום
 רגליו של הקב"ה (ישע' סו א). 6 מי ימנה ויגביר חיליך ע"ש קהל' י י וחילים יגבר. מי ישמיע תהלות כלליך

מי יבין חסדי ארחותיך / מי יפלא משקל רוחותיך
 10 מי יחשב המון אוצרותיך / מי יאמר נסי פלאיך
 מי יפקד פקודי סגלותיך:
 עתיק ואין להתם שנותיך / מכלה כל ואין לכלותך
 סובל משא ואין להלאותך / אכילה אין לה בקר בנותיך
 שתיה אין לפניה ודשן בנסכותיך / תנומה אין במחנותיך ונעור אין באהלותיך
 15 שנה אין בעיניך ומקיץ אין במשנתך:

[סרנים: אלהים 333 וכו']

נושא עון / יצופה בעלבון / מחשב חשבון / כחכם ונבון
 עובר על פשע / ולא חפץ ברשע / מחיש פדות לישע / לעם שבי פשע
 מכלכל רשעים / כבאמת משועים / ושבר פושעים / מחתל מפשעים
 מצליל חטאים / בשוב חוטאים / מטיב לטובים / אם מעשיהם מטיבים
 20 שב לשוכבים / אם בכל-לב שבים / רוצה תושבים / אם בצלו יושבים
 שועה קרובים / אם אליו קרבים / מיטיב לקוראים / אם באמת אותו קוראים:

חסדי: מוסרי פ 10 פלאיך גפ' פלאותיך אפס | חיילותיך פ 12 עתיק יומין פ ואתה עתיק יומין פ' | כשנותיך פ | מבלה...
 לבלותך אפ 13 סובל נושא ג | למלאותך ס | אכילה אין לך: אוכל ושובע אין ס 14 לפניך: לך אפ במזונותיך ט | ודשן
 חס' אפ: ונסך אין ט | במחנותיך: במחניך ס במשכנותיך ט | ונעור אין: אין חס' גס 15 בעיניך פפ' ט: בשכנך ס במשכנותיך אפ
 במשנתך ג | ומקיץ אין: אין חס' ספטג | במשנתך פטפ'ג: בשנותיך אפ
 16 יצופה: ונושא ס | בחשבון פט 17 ולא: כי לא טג כלא ס | מחיש (פדות חס') ישע ס 19 חוטאים: חטאים ס |
 מעשים פפ' אפ 20 לשוכבים: לשבים טג | חושבים: בשבים ג 21 קרבים: קרובים ג | מטיב לקוראים: מבטיח קרואים ס |

ע"ש תהל' קו ב ישמיע כל תהלתו. 8 מי יהרהר אחר מדותיך לשון התלמוד והמדרש (ספרי האזינו ש"ז. ב"ב דף ט"ו ב').
 9 מי יפלא משקל רוחותיך מל' פלס, ישע' מ יב, ר"ל מי יסקל. 12 אין להתם שנותיך אין לגמור מספר שנותיך.
 13 ואין להלאותיך ע"ש מיכה ו ג ומה הלאיתיך, וכאן כנראה ר"ל אין לך ליאות בדבר. 18 אכילה אין לך
 בקרבנותיך וכו' ר"ל אין הקרבנות באים להאכילך ולהשביעך, כי אין אכילה ושתיה לפניך. ודשן ר"ל ודישון. 14 תנומה
 אין... 15 שינה אין... ע"ש תהל' קבא ד הנה לא ינום ולא יישן, ולשון הפייטן נמנע מהאנשה הפעולות ומצטרף ללשון
 המשנה (אבות ד כס שאין לפניו לא עולה ולא שכחה וכו'). במשנתך ל' שינה (חידוש הפייטן).
 16 נושא עון (בחריזה עם —בון שכנראה מותרת היא) וצופה בעלבון כלשון המדרש, ב"ר מ"ה ט' (ע' 457) אתה רואה
 בעלבון העלובים. עובר על פשע מיכה ז יח. לעם שבי פשע ישע' גס כ. 18 מחתל חובש. 19 מצליל חטאים
 משלך למצולה. 21 שועה קרובים פונה אל המתקרבים אליו.

[מריס: ס"ח צ"ז וכו']

וְעַד לֹא תֵאָלֶה / שֶׁתִּתְעַלֶּה / וְעַד לֹא מִכָּה / שֶׁתִּתְעַלֶּה (בִּיא הַעֲלָה) אֲרוּכָה
וְעַד לֹא טְרִיָּה / שֶׁתִּתְרִיָּה (בִּיא הַכִּין) רְטִיָּה / וְעַד לֹא תִפְלֶה / שֶׁתִּתְפַּלֶּה (בִּיא הַכִּין) תִּפְלָה
וְעַד לֹא תוֹלַעַת שָׁנִי / בֶּן בְּחוּט הַשָּׁנִי / וְעַד לֹא אָדָם תוֹלַעַת / הַלְבִּין וְרִיב גִּלְעַ
25 וְעַד לֹא מַחְשָׁבָה / חֲמֵק שׁוֹכְבָה / וְעַד לֹא יִשְׁיבָה / אֲמֵן תְּשׁוּבָה
וְעַד לֹא אֵב הַמֶּן / שֶׁשָּׁשַׁע בְּאֲמוֹן / וְעַד לֹא נֶעְקֵד / כִּפְרוּ פֶקֶד
וְעַד לֹא תָם הַפֶּקֶד / מַחֲלֵה שָׁקֵד / וְעַד לֹא יִסּוּד עוֹלָם / שֶׁתִּגְבְּעוֹת עוֹלָם
וְעַד לֹא [דְּבָר בְּ]עוֹלָם / צָר עִם עוֹלָם / וְעַד לֹא נָכוֹן אֲזוֹ / קָנָה קִנְיָן אֲזוֹ
וְעַד לֹא יִצְרוּ יָמִים / צָר יוֹם מִיָּמִים / וְעַד לֹא עָשׂוֹר / עָשׂ יוֹם הָעָשׂוֹר
30 וְעַד לֹא כְּפוֹר / חָלְשׁוֹ סְפוֹר / וְעַד לֹא עֲנוֹי נָפֶשׁ / הַטְּבִיעַ חֲטָא בְּרַפְשׁ

באמת חס' ס 22 שח: העלה ס 23 שח: הכין ס (פעמיים) 24 תולעת חס' ס | השני אפ | ריב: וריב גס | גולע גאפ 25 חמק
שובבה: חשק חשובה ג | ועד לא ישיבה אמן תשובה: ועד לא שובבים. שח שבים ג | אמן: יימן פ'ס 26 אמן אפס | ועד...
פוקד חס' ג 28 ועד לא עולם: ועד לא דבר בעולם ס ועד לא עם עולם, והמשיך צר ביה עולם ג | אז: מאז פס | קן: קנה פס
29 צר: פעל אפס פירש ג | עשור: עלי עשור ס | עש: עשה אפ שח ג צר פ'פ 30 יום כפור פ'פ'אפ | חלשו ספור: שח

22 ועד לא תאלה שח תעלה משחקי מלים אלה בנויים על מאמר חז"ל שהתשובה קדמה לבריאת העולם (פסח' דף ג"ד ב').
מדרש תהלים צ' י"ב דף קצ"ו א'), וכנראה באים כאן כל הלשונות של מכה וטורח לסמן את החטא. ועד לא תאלה טרם
באה תאלה (ע"ש איכה ג סה). שח תעלה רפואה (ירמ' ל יג ועוד). העלה ארוכה ע"ש ירמ' ל יז אעלה ארוכה לך.
23 ועד לא טריה ר"ל מכה טריה, ע"ש ישע' א ו. הכין רטיה מזור לתחבושת (לשון המשנה, שבת ה' ה' ועוד). תפלה
חטא ופריצות (במשמעות זו בספרות התלמודית, כגון תוספתא פסח' ח' ו'). ועד לא תולעת שני לסימון החטא, ע"ש ישע'
א יח אם יהיו חטאים כשנים וכו'. בן בחוט השני הבין שיש צורך בלשון של זהירות שעתידה להיות קשורה בראש שעיר
המשלח. ועד לא אודם תולע ע"ש ישע' שם אם יאדימו כתולע. הלבין וריב גילע ע"ש משלי יז יד ולפני התגלע הריב
נטוש, כנראה בתפיסת המלה דומה לתפיסת אבן ג'נאח: הלבין את החטא והפיל את הריב. 25 ועד לא מחשבה חימק
שובבה עד שלא עלה לרעת האדם לחטוא, נתן לשבים להתחמק מן הדין (ל' ודודי חמק עבר, שה"ש ה ו). ועד לא ישיבה
טרם נברא יישוב העולם אימן תשובה וי"ג יימן, פי' זימן, קבע. 26 ועד לא אב המון טרם היה אברהם, ע"ש ברא'
ז ד. שיעשע באמון את התורה, ע"פ מאמר חז"ל ב"ר א' א' (ע' 1). ויקר' י"ט א' (ע' תיג). ועד לא נעקד יצחק. כפרו
נפקד אילו של אברהם, שהוא אחד מן הדברים שנבראו בערב שבת בין השמשות (אבות ה' ה'). 27 ועד לא תם הפקד
עד שלא היה יעקב. מחילה שקד שקד על מחילת העוון (מקור אגדה זו לא ידוע לי). שח גבועות עולם האמהות, ע"ש
דבר' לג טו וממגד גבועות עולם, שדרשוהו על האמהות בספרי דברים שני"ג. 28 צר עם עולם יצר את ישראל, ע"ש ישע'
מד ז. ועד לא נכון אז (וי"ג מאז) כסא הכבוד, ע"ש תהי' צג ב נכון כסאך מאז. קן קנין אז התורה, ע"ש משלי ח כב ה'
קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז, ושלשתם (ישראל, כסא הכבוד והתורה) הן משה דברים שעלו במחשבה קודם בריאת העולם,
לפי הדרשה מדרש תהלים צ"ג ג' (דף ר"ד ב'). 29 ועד לא יוצרו ימים צר יום מימים ע"ש תהי' קלט טז ימים
יוצרו ולו אחד בהם, שדרשוהו על יום הכפורים בפסיקתא רבתי כ"ג דף קט"ו א'. ועד לא עשור טרם נגנו עלי עשור ועלי
נבל (תהי' צב ד). 30 חלשו ספור גורלו קבוע (ועי' סלוק לשהרית י"כ 139 וחלשו למאד השפחה). הטביע חטא ברפש

ועד לא אֲשֵׁמִים / הַצִּלִּיל (נִיא צג) בַּחוּג אֲשֵׁמִים / וְעַד לֹא צָמִים / קִדְשׁ צוֹמִים
ועד לא יוֹם סְלִיחָה / עֲמוּ הַסְּלִיחָה / וְעַד לֹא מִתְרַחֲמִים / הַקִּדִּים רַחֲמִים
ועד לא מִתְקַדְשִׁים / הַתְּמִיד קְדוּשִׁים:

כִּי הוּא רַחוּם וּמְרַחֵם / בְּעַם זֶה מְרַחֵם / [כִּי הוּא] חוֹמֶל וְחוֹנֵן / עַם שְׁמוֹ מְחַנֵּן
35 [כִּי הוּא] טוֹב וּמִטֵּיב / וּמְרַבֶּה לְהִטֵּיב / [כִּי הוּא] שׁוֹפֵט וְצַדִּיק / וְקָרוֹב וּמִצְדִּיק
[כִּי הוּא] שׁוֹאֵג כְּאַרְיֵה / חוֹן בְּנֵי אַרְיֵה / וְהוּא כְּאַרְיֵה / וְנוֹשֵׂא מְאַרְיֵה
[כִּי הוּא] גּוֹעֶה כְּמוֹ שׁוֹר / מְחוּל תְּבִנִית שׁוֹר / וְנוֹסֵב בְּכַח שׁוֹר כְּמִרְאֵה דְמוּת שׁוֹר
[כִּי הוּא] מְצַפֵּץ וְעַף כְּנֶשֶׁר / רַחֵף גּוֹזְלִי נֶשֶׁר / וְעַל כְּנָפֵי נֶשֶׁר שְׂאֵת נֶשֶׁאִי נֶשֶׁר
וּבְמַחְוֹנֵת הָאָדָם / כְּמִרְאֵה דְמוּת הָאָדָם / כְּתוֹרֵר פְּנֵי אָדָם / צָר כְּמִרְאֵה אָדָם
40 בְּרִבּוּעַ כְּנָפִים / פְּרוּדוֹת אֲנָפִים / וּמִאֲרִיךְ אֲפִים / לְשׁוֹטְחֵי לוֹ כַּפִּים
וּמִשִּׁיקוֹת כָּנָף / בְּמוֹרָא בְּלִי לְכָנָף / וּמִחֲתָלוֹת כָּנָף / עֲטוּי צִיץ כָּנָף

לשון ספור ג' | יום ענוי פ' 31 אס' אפ' | הצליל גס: צג פפס 32 יום חס' אפס' | הקדים: הקדיש טפ' שת ג עמו ס עמו
הקדים אפ' 33 התמיד: עמו ס
34 רחום וחנון אפ' | ומרחם: ורחמן ס | מרחמן ס כי הוא כאן ובשורות 35-38 ס: חס' שאר כי' | חומל: חנון ס
36 חון בני אריה: נישא מאריה הקדים ט | לחון פאפ' | ונישא מאריה: נושא בני אריה אפ' 38 רחוף פ' אפ' | ועל כנפי: גאולי
על כנפי ג ודואה על כנפי אפ' 39 כתואר האדם / דמות פני אדם ס 40 ברבוע: בתואר אפ' | אנפים: גפים ס כנפים אפ' |

שלא ייזכר עוד. 31 הצליל בחוג אשמים בארץ, ע"ש ישע' מ כב היושב על חוג הארץ. 32 עמו הסליחה ע"ש תהל' קל ד. 33 התמיד קדושים ישראל שהם קדושים.
34 בעם זו מרחם בישראל, ע"ש שמות טו טז. 36 שואג כאריה ע"ש הושע יא י כאריה ישאג. חון בני אריה בני יהודה, ויהודה גור אריה (ברא' מט ט). והוא כאריה גם במקרא הקב"ה תואר כאריה, כגון איכה ג י ארי במסתרים. ונישא מאריה כסא הכבוד נישא ע"י החיות ופניהם כאריה (יחזק' א י). 37 גועה כמו שור (הלשון ע"פ איוב י ה אם יגעה שור על בלילו) – הפייטן ממשיך לתאר את הרעש היוצא מכסא הכבוד בתמונות – מחול תבנית שור למחול על מעשה העגל. ונסבל בכח שור כמראה דמות שור כסא הכבוד נסבל ע"י חיות שפניהם פני שור (יחזק' שם). 38 מצפצף ועף כנשר. רחף גוזלי נשר ע"ש דבר' לב יא כנשר יעיר קנו על גוזליו יחרף, ר"ל לרחף על ישראל שהם נשואים כעל כנפי נשר, לפי שהוא ממשיך ועל כנפי נשר שאת נשואי נשר ע"ש שמות יט ד ואשא אתכם על כנפי נשרים, ר"ל על כנפי החיות שיש להם פני נשר (יחזק' שם). ובמחונת אדם... צר כמראה אדם כאילו בכלי הנקרא מחונה (שמציירין בו את העיגול) יצר כמראה אדם בחיות (יחזק' שם). 40 בריבוע כנפים יחזק' א ו. פרודות אנפים שם א יא, ר"ל החיות. ומאריך אפים לשוטחי לו כפים והוא מאריך אף לישראל שפורשים כפים בתפלה. 41 ומשיקות כנף כנפי החיות משיקות

וְכָרוּבִים הַנִּצָּבִים / כְּמוֹ רוּבִים / בְּשַׁעַר בֵּית רַבִּים / וְצִדֵּק עִם קְרוּבִים
מוֹל אֶל מְקַרְיָבִים / כְּעוֹבֵר פְּנֵי תֵּבָה קְרִיבִים / וְשִׁי מְקַרְיָבִים / לְבוֹחַן קְרִיבִים
וְהָאֹפָנִים אֲתָם אֹפָנִים / בְּמַחְנֵם צְפוּנִים / וְחֹטֵא מְצִינִים / מַעַם מְצָפָנִים:

[סכרת לסיד]

45 וְאֵלִים רוֹעִשִׁים / וְדָק מְרַעֲשִׁים / בְּאֶבְרָה עֲשִׂים / וְגִיא מְגַעֲשִׁים
וּמַחְנוֹת קְדוּשִׁים / עִירִין וְקִדְשִׁין / עָשׂוֹר מְקִדְשִׁים / לְכַפּוֹר צֶאן קִדְשִׁים
וּמַחְצוֹת מְלֻאָכִים / בְּרַגַּע כָּל מְהֻלָּכִים / זֶה בְּזֶה נִמְלָכִים
לְטוֹב וְסֻלַּח מִמְּלִיכִים:

[מכאן ואילך אומרים לפי מנהג אשכנז המאוחר]

[סכרת לסיד]

וּיְפַצִּיחַ שִׁיר כֶּסֶא / פְּנֵי עוֹן נוֹשֵׂא / וְיִתְרַעַם הַכֶּסֶא / לְהוֹד מִתְנוֹשֵׂא
וְכִסְפִּיר הַמְנוֹשֵׂא / נִכּוֹן מֵאֵז לְכֶסֶא / וְעַל דְּמוֹת הַכֶּסֶא / רֵם יוֹשֵׁב עַל כֶּסֶא

לו חס' פס: לך פ' טאפ 41 במורא לכנף ומחללות בלי לכנף ס | עטוי: עטור ג | ציצית הכנף ס 42 הנצבים ס: הצגים
(שלא לפי החרוז) שאר כי"י | כמו רובים טנאפ: כרובים פפ' תחן מרבים ס ולאחר הנוסח הראשון אפ | בשער סאפ: בעד פטגפ'
43 אל: פני אל ג ארון אפ צור ס | ושי: ושיר פ 44 אתם: אשר הם אפ 45 ואלים... מרעישים ס: ואילי דוק (שחק אפ)
מרעישים שאר כי"י | עשים: עושים פאפ 46 מקדשים ט 47 מהלכים: הולכים ס
48 ויפציח שיר: ויפגיע מאז ג | להוד מתנושא: לאור מהנושא ג 49 המנושא: מכוטה ס | היושב פ' | כסא: כאן נפסק ט

אשה אל אאותה, יחזק' ג יג. במורא בלי לְכַנֵּף בלי להסתתר (ע"ש ישע' ל כ יכנף), והן מכסות רק את פניהן בכנפים.
ומחללות כנף עטוי ציץ כנף ומרפאות וחובשות את ישראל שהם עטופי בגדים שציצית בכנפיהם. 42 וכרובים
הנצבים כמו רובים העומדים כצעירים (לשון התלמוד והמדרש, כגון במשנה, תמיד א א). בשער בת רבים ע"ש שה"ש
ז ה, ויג בעד בת רבים, ר"ל בעד ישראל. עם קרובים ע"ש תהל' קמח יד. 43 ושי מקריבים ע"ש תהל' עו יב ויבילו
שי למורא. לבווחן קרבים לבווחן כליות ולב, ירמ' יא כ ועוד. 44 ואופנים אשר הם אתם אפונים אשר הם מתגלגלים
יחד עם החיות. מעם מצופנים ישראל, ע"ש תהל' פג ד ויתעצו על צפוניך. 45 ודוק מרעישים השמים, ע"ש ישע' מ כב
הנוטה כדוק שמים. באברה עשים ממהרים, ע"ש יואל ד יא עושו וכוואו. ואברה ל' אבר, דבר' לב יא. וגיא מגעשים
ומעוררים את הארץ, ע"ש תהל' יח ח ותגעש ותרגש הארץ. 46 עירין וקדישין דני' ד יד. עשור מקדישים את יום
הכפורים. צאן קדשים ע"ש יחזק' לו לח.

48 ויפציח שיר כסא כסא הכבוד עצמו אומר שירה, ע"י פרקי היכלות רבתי, פרק כ"ה (ורטהיימר, בתי מדרשות, מהד'
חדשה, א' ע' קה) שכסא כבוד משורר בכל יום ויום תהלה ושירה וזמרה וכו'. 49 וכספיר המנושא ע"ש שמות כד י ותחת

50 הנה מקום לכסא / מאחו פני כסא / לכל לראש מתנשא נעלם ונראה ומתכסה
ותבנית הררי קדם בכסא / מחננים בעד עם זו מתחת לכסא.
וזר נותנים בהתנשא / בראש (גיא פני) עון נושא:

[מחו לסיד]

ושנים עשר שבטים יופיעו בצדקתם / ויליצו ישר בעד תולדותם
למחות שגגות וזדונותם / לנקות פשעי גויתם
55 ואליך ושמונה מאות מחיצתם / יורשו לצאת בחלונותם
ויצאו ויצעקו מחוצותם / ויגידו צדק במרוצתם / וככה יענו במוצאותם:

[מחו לסיד]

סלח-נא לעון העם הזה כגדל חסדיך / מושיע חוסים הפלא חסדיך
זכר רחמיך יי וחסידיך / אשר דברת בחזון לחסידיך
וכמו נודעת ושתה יסודיך / ומוסדותיך עלימו בנסדך
60 ולמו מאז גלית סודיך / והם מראש נוצרו לסעדיך
ויחדו היות עדיך וסדיך:

50 והנה פ'ס: והוא ג' | לראש: ראש ג'ס'אפ | נראה חס' אפ: נעלם... ומתכסה חס' ס' 51 ותבנית... בכסא חס' ס' 52 וזר:
נזר ג' | בהתנשא חס'לס | בראש ס: פני שאר כ"י 53 ויליצו: המליצים פ' 54 שגגותם ג: כל פשעי פ' | פשעי: עון חס' ג'
55 מחלונותם אפ | בחוצותם ס'אפ 56 וככה יענו במוצאותם חס' אפ 57 מושיע... חסדיך חס' אפ 58 יושר אשר דברת אפ |
לחסידיך: לעבדיך ג' 59 וכנודעת אפ | ומוסדותימו ס' ומוסרותיך(?)... ביסרך(?) אפ 60 ולמו: הלא ג' | גלית מאז פ' | נוצרו

רגליו כמעשה לבנת הספיר. נכון מאז לכסא מעשה זה היה נכון מאז קודם בריאת העולם, כי הכסא הוא אחד מהדברים
שנבראו קודם בריאת העולם (מדרש תהלים צג ג דף ר"ד א'. פסחים דף ג"ד א' ועוד). רם יושב על כסא ע"ש ישע' ו א.
הנה מקום לכסא ע"ש שמות לג כא הנה מקום אתי. מאחו פני כסא איוב כו ט. לכל לראש מתנשא דה"א כט יא.
51 ותבנית הררי קדם בכסא תמונת האבות הנקראים הררי קדם (דבר' לג טו), ע"י ספרי דברים שנג'.
53 ויליצו יושר ע"ש איוב לג כג. 54 לנקות פשעי גויתם עון פושעים בניפם, ע"י ר"ה דף י"ז א' פושעי ישראל
בנופן. ואליך ושמונה מאות מלאכים שהם מלמדים זכות על ישראל. בחלונותם בחלונות הרקיע, ע"י שמות רבה ס"ו כ"ב
שס"ה חלונות ברא הקב"ה ברקיע, קפ"ג במזרח וקפ"ב במערב. ויצאו ויצעקו מחוצותם וע"י על זה באריכות יותר בסילוק
לשחרית יום א' דר"ה, 68 ואילך.

57 סלח-נא... במד' יד יט. מושיע חוסים הפלא חסדיך תהלי יו ז. וזכור רחמיך... תהלי כה ו. אשר דברת
בחזון לחסידיך תהלי פט כ, ור"ל שהבטחת לנביאים להתנהג עם ישראל ברחמים. 59 וכמו נודעת ע"ש שמות ו ג.
60 גלית סודך ע"ש עמוס ג ז כי אם גלה סודו. לסעדיך כנראה במשמעות: לכבודך, וי"ג לעבדך. 61 היות עדיך ע"ש
ישע' מג י.

[מכתחלה]

וְאַרְאֵלִים בָּם נוֹעֲצִים / מֵהֶם נִרְשִׁים וְכֵן מַעֲרִיצִים
וְרָצוּא וְשׁוֹב אֲשֶׁר בָּם מְרִיצִים / בָּם נִמְלָכִים וְעֲרִיצוּתִיךָ פּוֹצִים
הַמֶּשֶׁל וְפָחַד בְּאַבְרָתָם נוֹעֲצִים / וּמִרְאָה בְּזֶק בְּכֶחֱם פּוֹצִיצִים
65 רֹעֲשִׁים רוֹגְשִׁים מְקוֹל מְחַצֵּצִים / וְקִדּוּשׁ וּבְרוּךְ בְּפִימוֹ מְרַצִים

[מכתחלה]

וְעוֹמְדִים מִמַּעַל לַעֵם זֶה מִנְצָחִים / וְכַתְּמָם וְצֹאֵם מִרְחִיצִים וּמְדִיחִים
וּבְשִׁבִּיב נִהַר דִּינֹר נָאוֹר מִנְצָחִים / וְכִנּוֹר דֶּלֶק עוֹרְכִים נְצוּחִים
שִׁיר וְתִשְׁבָּחוֹת לְנִצָּח נְצָחִים / בְּקִרְיָאָתָם זֶה לָזֶה שׁוֹחֲחִים
וּבְעִנְיָתָם זֶה אֶל־זֶה פּוֹצִיצִים / וְשְׁלוּשׁ קִדְשׁוֹת בְּקִדְשׁ מְפַצִּיחִים:

בְּכָתוּב (עַל יַד גְּבִיּאָה). וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר
קִדּוּשׁ קִדּוּשׁ קִדּוּשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֵא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

מִרְאֵשׁ ס' מֵאֵז נִסְדֹּר אֶפ"י לְסַעֲדָה: לְכַבֹּד פ' לְעַבְדָּךְ ס' 61 וְיַחְזוּ: וְיַחְזוּ אֶפ"י יַחְזוּ ס' 64 בְּאַבְרָתָם: בְּאַבְרָם אֶפ"י 65 רֹעֲשִׁים
ס' ס' רֹגְשִׁים חֲסִי' ג' כְּמִקּוֹל ס' מְרִיצִים פ' מְרִיצִים ג' 66 מִנְצָחִים פ' מִנְצָחִים אֶפ"י וְכַתְּמָם וְצֹאֵם ס': וְצֹאֵם וְכַתְּמָם פ'
וְכַתְּמָם (וְצֹאֵם חֲסִי') פְּנֵאֶפ"י 67 וְכִנּוֹר שְׁבִיב גִּפ"י אֶפ"י 68 שִׁיר תִּשְׁבָּחוֹת ס' שִׁיר וְשִׁבְתָּ אֶפ"י זֶה אֶל זֶה גִּפ"י 69 וּבְעִנְיָתָם פ"ס:
וּבְעִנְיָתָם גִּפ"י וּבְעִנְיָתָם פ"י קִדּוּשָׁה פ"י קִדּוּשָׁה: לְקִדּוּשׁ פ"י מְשַׁלְשִׁים וּמְפַצִּיחִים ג'

62 וְאַרְאֵלִים בָּם נוֹעֲצִים בְּאַלְפָּה וּשְׁמוֹנָה מֵאוֹת הַמִּלְאכִּים הַנּוֹכְרִים מִתִּיעֲצִים וּמִקְבִּלִים מֵהֶם רְשׁוֹת לִשְׁבַח לְהַקְבִּיָּה. 65 וְרָצוּא
וְשׁוֹב אֲשֶׁר בָּם מְרִיצִים. בָּם נִמְלָכִים עִם אֱלֹהִים שְׁמִסְכִּיב לֵהֶם רָצִים רָצוּא וְשׁוֹב (יַחְזוּק' א' דִּי) הֵם מִתִּיעֲצִים (נִמְלָכִים, פִּי'
מִתִּיעֲצִים, לְטוֹן רִגִּיל בְּמִדְרַשׁ, כְּגוֹן וִיקָרִי כִּיט' א' ע' תְּרַסֵּט נִמְלֵךְ בְּמִלְאכֵי הַשְּׁרָת) וּמִקְבִּלִים רְשׁוֹת לְהַעֲרִיץ. 64 הַמֶּשֶׁל
וּפָחַד בְּאַבְרָתָם נוֹעֲצִים הַחַיּוֹת נוֹעֲצִים כְּעֵין נַחוּשֶׁת קָלִל (יַחְזוּק' א' ז') כְּנֶגֶד הַקְבִּיָּה שְׁנֵאֵמַר עֲלֵיו הַמֶּשֶׁל וּפָחַד עִמּוֹ (אִיּוֹב
כֶּה ב'). וּמִרְאָה בְּזֶק בְּכֶחֱם פּוֹצִיצִים עִשׁ יַחְזוּק' א' יד. 65 מְקוֹל מְחַצֵּצִים שׁוֹפֵט' ה' יא. וִי־ג כְּמִקּוֹל, וּמִסְתַּבֵּר.
66 וְעוֹמְדִים מִמַּעַל לַעֵם זֶה וִי־ג מִמַּעַל לוֹ, עִשׁ יִשְׁע' ו' ב'. מִנְצָחִים וִי־ג מִנְצָחִים, פִּי' מְנוּקִים. וִי־ג זֶר מִנְצָחִים, כִּדִּי
לְעַטֵּר אֶת הַקְבִּיָּה. וְכַתְּמָם וְצֹאֵם מִרְחִיצִים וּמְדִיחִים מֵהַחֲטָא שְׁבִידֵם מִיִּטְהָרִים. 67 וּבְשִׁבִּיב נִהַר דִּינֹר נָאוֹר
מִנְצָחִים עִשׁ דִּנִּי' ז' ט. וְכִנּוֹר דֶּלֶק עוֹרְכִים נְצוּחִים שֵׁם.

ויבכו לה תעלה קדשה. כי אתה אליהינו מלך:

כלי סימון ומרח. — 451.

ונתנה תקף קדשת היום / כי הוא נזרא ואים
ובו תנשא מלכותך / ויכון בחסד כסאך
ותשב עליו באמת / אמת כי אתה הוא דין
ומוכיח ויודע ועד / וכותב וחותם (וסופר ומונה)
5 ותזכר כל הנשכחות / ותפתח ספר הזכרונות
ומאליו יקרא / וחיתם יד כל אדם בו
ובשופר גדול יתקע / וקול דממה [דקה] ישמע
ומלאכים יחפזון / וחיל ורעדה יאחזון
ויאמרו הנה יום-הדין / לפקוד על-צבא-מרום בדין
10 כי-לא-ינכו בעיניה בדין / וכל-באי-עולם יעברון לפניך כבני-מרון:

כ"י אצפר וקטעי הגניזה לב (1—21). ק"ג (3—27) || 1 ונתנה תוקף קדושת היום: כנגד שלש תקיעות היום הוס' לג' כי הוא: יום הוס' לגאנך (שמא זה עיקר) 2 ובו: ובם לג' תנשא לג' 3 אמת כי אתה הוא דין: כי אתה הוא דין אמת לבק' (שמא זה עיקר): אמת חס' פ: הוא חס' אדהו'זחגטל 4 מוכיח ויודע ועד אחר 5 ותזכר כל הנשכחות לבק'! וחיתם חס'ע: וביד כל אדם יחתום הוס' לג' וסופר ומונה הוס' ד' ומונה וסופר הוס' ע' 5 וזכרונות בדוחזקנכך 7 ושופר טגאסדצ' דקה לב פ: חס' רוב כ"י 9 יום הדין לבק' פ: יום דין רוב כ"י 10 באי העולם לבק' ד' יעברון אבו'זחקמ' פ: עוברים רע

ונתנה תוקף. לפי הרו"ה מוסב החלק הראשון על יום הדין שלעתיד לבא (עי' שם), ומהפיסקא 'וכל באי עולם' עובר המחבר לר"ה של כל השנה, מה שאינו מתקבל על הדעת. ויותר נראה שהוא מתאר את סדר ר"ה של כל השנה בשמים בתמונת יום הדין הסופי שבמקרא, בלי שיש מקור לזה באגדה ידועה.

1 ונתנה תוקף קדושת היום, ר"ל נספר קדושת ר"ה. ובקטע הגניזה הוא ממשיך: כנגד שלש תקיעות היום, לפי הרעיון הידוע (עי' לעיל שחרית, סלוק 80). כי הוא ר"ל היום. נזרא ואיום ל' חבוק א ז. 2 ובו תנשא מלכותך במד' כד ז. ויכון בחסד כסאך 3 ותשב עליו באמת ע"ש ישע' טז ה והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת. אמת כי אתה הוא דין ומוכיח ויודע ועד כמאמר חז"ל (אבות ד' כ"ב) לידע להודיע ולהודיע שהוא... הוא הדין והוא עד הוא בעל דין וכו'. 5 ותזכר כל הנשכחות ע"פ נוסח הברכה הנשנית במשנה (תענית ב' ד') זוכר הנשכחות. ותפתח את ספר הזכרונות (ל' אסתר ו א) ע"פ מאמר חז"ל ירו' ר"ה א' ג' דף נ"א א' שלש פיגוסיות הם... 6 ומאליו יקרא מעצמו נקרא. וחיתם יד כל אדם בו ע"ש איוב לו ז ודרשת חז"ל (ספרי דברים ש"ז, ועוד) שהחוטא בעצמו חותם (בשעת פטירתו מן העולם, והפייטנים העבירו כלל זה לר"ה) על מעשיו. 7 ובשופר גדול יתקע ע"ש והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, ישע' כז יג. וקול דממה [דקה] ישמע ע"ש איוב ד טז דממה וקול אשמע. 8 ומלאכים יחפזון איוב ד יח הן בעבדיו לא יאמינו ובמלאכיו ישים תהלה. וחיל ורעדה יאחזון (הלשון ע"ש תהל' מח ז רעדה אחותם שם חיל כולדה, והיה צ"ל יאחו אותם). 9 ויאמרו הנה יום הדין. לפקוד על צבא מרום בדין ע"ש ישע' והיה ביום ההוא יפקוד ה' על צבא מרום במרום... 10 כי

כְּבִקְרַת רוּעָה עֲדָרוּ / מַעֲבִיר צֹאנוּ תַּחַת־שֶׁבֶטוֹ
כֵּן־מַעֲבִיר וְתִסְפֹּר וְתִמְנֶה / וְתִפְקֹד נֶפֶשׁ כָּל־חַי
וְתַחֲתָךְ קִצְבָה לְכָל־בְּרִיָּה / וְתִכְתֹּב אֶת־גִּזְרֵי דִינָם:

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יִכְתְּבוּן / וּבַיּוֹם [צוּם] כְּפֹר יִחַתְמוּן

15 כִּמָּה יַעֲבִירוּן וְכִמָּה יִבְרֹאוּן / מִי יִחְיֶה וּמִי יָמוּת

מִי בִקְצוֹ וּמִי לֹא־בִקְצוֹ / מִי בַמִּים וּמִי בַאֵשׁ

מִי בַחֲרֵב וּמִי בַחַיָּה (גִּיא בְרַעֲב) [יש מוסיפין מִי בְרַעֲב וּמִי בַצָּמָא]

מִי בְרַעֲשׁ וּמִי בַמַּגָּפָה [יש מוסיפין מִי בַחֲנִיקָה וּמִי בַסְּקִילָה]

מִי יָנוּחַ וּמִי יָנוּעַ / מִי יִשְׁקִיט וּמִי יִטָּרֵף

20 מִי יִשְׁלֹוּ וּמִי יִתִּיֶסֶר / מִי יָרוּם וּמִי יִשְׁפֹּל / מִי יַעֲשִׂיר וּמִי יַעֲנִי:

תעביר שאר כ"י | לפניך חס' פט | כבני מרון לפניך (לפני קרע) לג 11 ומעביר ר 13 בריה: הבריות לגר בריות ב'ר'חר
בריוחיק אבהוזקפע | ותכתוב את גזר דינם חס' לג: את חס' אפ 14 ובראש קצע | יכתבון: ישפטון פט יזכרון ס [לגהדף
לקוי, וכנראה היה ייכתב, שמא זה עיקר] | וביום צום כפור לגא'ו'קפטלצ: וביום הושענא ס | ייחתמו: ייחתם לג (שמא זה עיקר)
15 יעבורון (מלא) כמה כ"י, כגון לגפנענכך | ומי: מי גט או מי ע 16 ומי לא: מי לא לג | מי באש ומי במים פטלער
17 בחרב: בדבר גט בחיה צפלג: במלחמה ר: ברעב שאר כ"י מי ברעב ומי בצמא (בדבר ל) חו"ס פל | במגפה: מי בחניקה ומי
בסקילה חו"ס פ בדבר ומי ברעב חו"ס ר 18 ישקוט פ | כבאן ואילך שונת סדר המלים בכ"י 19 יורם פטאפ | ירים אב'וודר |
יושפל (מלא) לגפט 20 יעני... יעשיר לג 21 מעבירים לג: מבטלין סע | את חס' למינך 23 כי לא: ולא טגלמר קג

לא יזכו בעיניך בדין ע"ש איוב טו טו הן בקדושו לא יאמין ושמים לא זכו בעיניו. וכל באי עולם יעברון לפניך
כבני מרון לשון המשנה ר"ה א' ב'. 11 כבקרת רועה עדרו יחזק' לד. יב. מעביר צאנו תחת שבטו ע"ש ויק'
כו לב כל אשר יעבור תחת השבט, והתמונה לקוחה מפעולת העיטור.
12 כן תעביר ותספור ותמנה ע"ש ירמ' לג יג עוד תעבורנה הצאן על ידי מונה. 13 ותחתוך קצבה לכל בריה
תפטוק ותקציב להם (במשמעות זו של חתיכת הדין ל' התלמוד, סנהד' דף ז' ב' צדק את הדין וחתכו). ותכתב את גזר דינם
ע"פ הדיעה המקובלת (יר' ר"ה א' ג' דף נ"ז א') כולחם נידונין בריה וגזר דינו של כאורא מתחתם ביה"כ.
14 בראש השנה יכתבון וביו"כ... דובר כאן על הבינוניים, לפי המאמר (יר' ר"ה שם)... צדיקים גמורים כבר נטלו
איפופים (פי' פסק דין) של חיים מר"ה... רשעים גמורין כבר נטלו אפופים שלהן מר"ה... בינוניים כבר ניתן להם עשרת ימי
תשובה שבין ר"ה ליוה"כ. אם עשו תשובה נכתבין עם הצדיקים ואם לאו נכתבין עם הרשעים. 15 כמה יעבורון מן העולם
(לשון המשנה אבות ה' כ"א, ועבר ובטל מן העולם). (וי"מ יעברון או יעוברין, ר"ל כמה יאבדו במעי אדם, עי' ברלינר, ראנדר
בעמערקונגען כרך ב, 1912, ע' 63, וקסה להצדיק צורה שכזו). וכמה יבראון כמה יוולדו. 16 מי בקצו בקץ המיועד לו.
מי במים ומי באש תהל' סו יב באנו באש ובמים. 17 מי בחרב ומי בחיה (גיא ברעב) ע"ש יחזק' ה יז ושלחתי
עליכם רעב וחיה רעה... וחרב אביא עליך... 19 מי ינוח ומי ינוע ע"ש תהל' קו כז יחוגו וינועו כשכור, וכדומה.
מי ישקוט (ישקוט ז') ומי יטורף מי יחיה בשקט (ע"ש ישע' ל טו בהשקט ובבטחה) ומי יהיה מטולטל ממקום למקום.
20 מי יעשיר מי יהיה עשיר (לפי שמוש בנין הפעיל גם בחנ"ך (כגון תהל' מט יז) גם בשפת המשנה (כגון גטין ג' ז').

ותשובה ותפלה וצדקה / ממון קול צום
מעבירין את-רע הגזרה:

כי כשמה בן תהלתך / קשה לכעוס ונוח לרצות
כי לא תחפץ במות המת / כי אם בשובו מדרכו וחייה
ועד יום מותו תחכה-לו / אם ישוב מיד תקבלו
25 [אמת] כי אתה הוא יוצרם / ויודע יצרם
כי הם בשר ודם:
אדם יסודו מעפר / וסופו לעפר
בנפשו יביא לחמו / משול כחרס הנשבר
כחציר יבש וכציץ נוכל / כצל עובר וכענן כלה
30 וכרוח נושבת וכאבק פורח / וכחלום יעוף:
ואתה הוא מלך / אל חי וקיים:

ט

כי אם בשוכו מדרכו (מדרכיו פנאפך מחטאתו אום מדרכו הרעה ט) וחייה (וחי ופ): כי אם בחטאו ימות בב'ד הו'ז'חמ"ק
24 ועד: עד או'זנאפך תחכה: תקוה וחי'מ | אום: ואם ב'הוקבמכךק' | מיד: כי ר חס' ק' | תקבלו: תרצה ק' 25 אמת
חס' א'ב'הו'ז'חמ"ק | כי אתה: ואתה ר ד | ויודע: ואתה יודע פפ 27 יסודו מעפר: מעפר גברא ק' 28 לחרס ט 29 כחציר
יבש חס' ר | וכציץ נוכל חס' ג | כצל עובר כציץ נוכל בב'ד הו'ז'חמ"ק | וכצל או'ל' | כצל... 30 נושבת חס' ט 30 וכרוח
נושבת חס' אפ | וכאבק פורח וכרוח נושבת ר | וכחלום יעוף וכאבק פורח ק 31 הוא חס' א'ב'ד הו'ז'חמ"ק | אל חס' פטגור

21 ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה ע"פ מאמר חז"ל בביר מ"ד י"ג ע' 434 שלשה דברים מבטלים
את הגזירה, ואילו הן תפלה וצדקה ותשובה, ושלשתן בפסוק אחד: ויכנעו עמי אשר נקרא שמי עליו ויתפללו (דה"ב ז יד) הרי
תפלה, ויבקשו פני, הרי צדקה... וישובו מדרכם הרעה, הרי תשובה, ואחר כך אסלח לעונם. וע' ג"כ ר"ה דף יז ב' גדולה תשובה
שמקדמת גור דינו של אדם. שם ט"ז ב' ד' דברים מקרעין גור דינו של אדם. אלו הן צדקה צעקה שנוי השם ושנוי המעשה
צדקה דכתיב (משלי י ב) וצדקה תציל ממות. צעקה דכתיב (תהל' קז כח) ויצעקו אל ה' בצר להם וממצוקותיהם יוציאם וכו'.
22 כי כשמשך בן תהלתך תהל' מח יא, וכנראה רומז לשמות הידועים ה' אל רחום וחנון וכו'. קשה לכעוס ונוח
לרצות לשון המשנה אבות ה' יא, והיא מדת החסידות. 23 כי לא תחפוף במות המת ע"ש יחזק' יח לב כי אם
בשובו מדרכו וחייה ע"ש יחזק' יח כג. לג יא. ועד יום מותו תחכה לו אם ישוב מיד תקבלו שימינו של הקב"ה
פשוטה לקבל שבים בכל יום (פרקי ר' אליעזר מ"ג).

25 אמת כי אתה הוא יוצרם ויודע יצרם ע"פ תהל' לג טו היוצר יחד לבם וכו'. 26 כי הם בשר ודם הכינוי
הרגיל לבן אדם (באפסיותו) באגדה.

27 אדם יסודו מעפר וסופו לעפר ע"פ ברא' ג יט כי עפר אתה ואל עפר תשוב. 28 בנפשו יביא לחמו ע"ש איכה
ה ט. משול כחרס הנשבר שאין לו תקנה, בניגוד לכלי זכוכית שנשבר ויש לו תקנה (ביר י"ד ז ע' 130). 29 כחציר
יבש וכציץ נוכל ע"ש תהל' קג טו אנוש כחציר ימיו כציץ השדה כן יציץ. כי רוח עברה בו ואיננו... ויותר ע"ש ישע' מ וז
כל הבשר חציר וכל הסדו כציץ השדה. יבש חציר נבל ציץ... כצל עובר תהל' קמד ד. וכענן כלה ע"ש איוב ז ט כלה
ענן וילך בן יורד שאל לא יעלה. 30 וכרוח נושבת הלשון ע"ש ישע' מ ז כי רוח ה' נשבה בו. וכאבק פורח ע"ש
ישע' ה כד ופרהם כאבק יעלה. וכחלום יעוף לה"כ איוב כ ח.

31 ואתה הוא מלך אל חי וקיים שבה רגיל להקב"ה באגדה (כגון ברכות דף ל"ב א' מה שמך הגדול חי וקיים לעולם...)
ובתפלה (כגון בתפלת שחרית למלך אל חי וקיים זמירות יאמרו...)

אין קצבה לשנותיך / ואין קץ לארך ימיך
ואין שעור למרכבות (נא לשער מרכבות) כבודך
ואין פרוש לעילום (נא לפרש עילום) שמך.

שמך נאה לך / ואמתה נאה לשמך
35 ושמנו קראת בשמך / עשה למען שמך
וקדש את שמך / על מקדישי שמך
[בעבור כבוד שמך / הנערץ והנקדש]
כסוד שיח שרפי קדש / המקדישים שמך בקדש
דרי מעלה עם דרי מטה / [קוראים ומשלשים בשלוש קדשה בקדש:]

כפתוב (על יד נביאך). וקרא זה אל-זה ואמר

קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל-הארץ כבודו:

32 אין: ואין מ | קצבה: קץ ר | קץ: קצה בב'דהחקה: קצבה ר: שעור אפמ" 33 ואין שעור: ואין קצה אפמ" ואין
שעור נ | ואין לשער מרכבות... ואין לפרש עילום תוקן בכמה כ"י ביד שניה 34 נאה לך שמך ט | ונאה אמת ר 35 עשה
למען שמך חס' א' 36 וקדש: קדש אבב'דהור'וחלאפ | את חס' אב'דהור'צ 37-39 חס' פטנאפ 37 בעבור כבוד
שמך הנערץ והנקדש חס' פ (בעבור כבוד שמך חס' כי האל הנערץ והנקדש כ) 38 שיח: שכל שיח ל | שרפי קדש: שרפי
מרום ע | המקדישים שמך: המשלשים קדושה ע | בקדש חס' ר 39 קוראים... בקדש חס' פזהילר: קוראים ומשלשים
חס' ק: קוראים חס', בשלוש קדושה בקדש חס' א: בקדש חס' ב'קמ"

32 אין קצבה לשנותיך ואין קץ לארך ימיך ע"ש תהלי' קב כח ואתה הוא ושנותיך לא יתמו. 33 ואין שעור
למרכבות כבודך להיכ ישע' כב יח, וכאן פי' אין לקבוע שיעור לגדודי המלאכים המשרתים את כבודו. ואין פירוש
לעילום שמך שניתן להעלמה ולא לפירוש ברבים, עי' מה שדרשו קהלת רבה ג' ג' (על קהל' ג יא גם את העלם נתן בלבם,
שכתיב חסר) העולם הועלם מהם שם המפורש, ובירושלמי יומא ג' ז' דף מ' ד' (על וידוי כ"ג בשם המפורש) לא היו זוים משם
עד שהוא מתעלם מהן... זה שמי לעלם. ובבבלי דרשו (פסח' דף ג' א' = קדושין דף ע"א א') סבר רבא למדרשה
בפירקא, א"ל ההוא טבא לעלם כתיב (ר"ל בפסוק שמות ג טו כתיב זה שמי לעלם, חסר וא"ו) היינו להעלמה. ושם ממשיכים
ר' אבינא רמי כתיב זה שמי לעלם וזה זכרי לדור דור, אמר הקב"ה לא כשאני נכתב אני נקרא. נכתב אני בוי"ד ה"א ונקרא
אני באל"ף דל"ת. ולשון הפייטן ע"פ דה"ב לג ז אשים את שמי לעילום. השינוי 'ואין לפרש' ע"פ חשב"ץ סי' קי"ט.
34 שמך נאה לך מתאים לך, מפני שהוא מעיד על תכונותיך, וכן ואתה נאה לשמך. ומה שנוסף 35 ושמנו קראת
בשמך מוסב על שם ישראל ששמו של הקב"ה כלול בו, כדכתיב (דבר' כח י) כי שם ה' נקרא עליך, ועוד בכמה מקומות במקרא.
עשה... 36 וקדש את שמך על מקדישי שמך על ישראל שמקדשים את שם הקב"ה בכל יום כשם כשמקדשין אותו
בשמים. 38 כסוד שיח שרפי קדש המקדישים שמך בקדש ההקדמה לקדושה הרגילה בנוסח 'נעריצך' בתוספת
המלים 39 דרי מעלה עם דרי מטה ר"ל יחד המלאכים ובני אדם.

במנהג אשכנז המאוחר בוטלו כל פיוטי הקדושה במוסף (עי' מהרי"ל, הלכות י"ב, תפלה), ונוהגין לומר הפיוט 'אליך תלויות עינינו' (להלן ע' 412) בלבד.

קימון: ח"צ (כפול). – א 2153 ו-2152.

אז מלפני בראשית / דת וְכַסְּ הַשִּׁית:
אֲמַנָּה יוֹם יוֹם / אֲצוּלָה אֶתוֹ בְּחִבּוּן:
בְּאַרְהָ לְשַׁעֲשׁוּעִים / בָּהּ לְנִקּוֹת חֲטָא עִם מְשׁוּעִים:
גָּמַר בַּעֲצָתָהּ כָּל בְּאֶמֶר / גָּשָׁה לְחֵן בְּעַד כָּל יִצּוּרֵי חֹמֶר:
5 דִּגְלָה לְפָנַי מְכוֹן שְׁבֶת / דְּרֹר יֵשַׁע כְּעֵלָה (נִיא לְעוּלָה) בְּמַחֲשַׁבֶּת:
הוֹכְנָה עַד לֹא עוֹלָם / הָיִיתָ מְלִיץ-יִשְׂרָאֵל לְעַם עוֹלָם:
וְשָׁנִי אֶל־פִּי רַבּוֹת גְּדוּדִים / וְכִמּוֹ הֵם כְּרוּבִים אֲזַ בָּם מְתוֹדָדִים:
זָקוּף לְמַסְפָּרָם מְרַבִּים / זִיו סִפִּיר כֶּסֶם מְרַכִּיבִים:
חֲשֶׁרֶת מִים עִם חֲשֶׁכֶת מִים / חָבּוּל (נִיא חֲבֵא) בְּמַצּוּלוֹת מִים:
חֲטָא שׁוֹפְכֵי לֵב כְּמִים:
10 טָרַח נוֹשֵׂא וְנִרְאָה נֶשֶׂא / טוֹעֵן מֶשֶׂא בְּקוֹל כָּל תִּשְׁאָ:

כ"י אדחוק: נכך || 3 עם חס' ז | 5 כעלה: לעולה אדחוק 6 הוכן נכך | עולם: עם עולם ק | לעם: עם א 7 אלפי אלפים רבבות ז | בס: הם ז 9 עם: מול ז | חבול: חבא ז חבוי ז

1 אז מלפני בראשית פיוטי קדושה אלה בנויים על דרשת חז"ל שבעה דברים קדמו לעולם, ואלו הן כסא הכבוד והתורה ובית המקדש ואבות העולם וישראל ושמו של משיח והתשובה. ויש אומרים אף גן עדן וגיהנם. עי' תנחומא בשא י"א. שם י"ט (ע' 54 בובר) ובעוד מקורות בשינוי לשון ובקצת שינוי תוכן, עי' פרקי ר"א ג'. ב"ר א' ד' ע' 6 והמקבילים שם. (ועי' ג"כ פסח' ג' ד' א'. נדרים נ"ח ב'). דת וְכַסְּ הַשִּׁית הוא שם התורה וכסא הכבוד. 2 אמנה יום יום ע"ש משלי ח' ל' ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום, ודרשוהו על התורה, כגון ויקר' י"ט א' (ע' תיג, ועיי' המקבילים). אצולה אתו בחביון שמורה (דוגמת ברא' כז' לו' הלא אצלת לי ברכת) בסתר (חביון, חב' ג' ד). 3 בארה לשעשועים באר אותה לישראל הנקרא ילד שעשועים, ירמ' לא כ'. 4 גמר בעצתה כל באומר ע"פ דרשת חז"ל ב"ר א' א' (ע' 2) כך היה הקב"ה מביט בתורה וברא העולם (כ"ה גם בתנחומא ברא' ה' ע' 4 ועוד). גשה לחן בעד כל יצורי חומר בעד בני אדם (ע"ש איוב לג' ו מחמר קרצתי אף אני). 5 דגלה נשאה, הרים אותה (מל' דגול). לפני מכוון שבת קודם לכסא הכבוד (הלשון ע"פ שמות טו' ז), שהתורה קדמה לכסא הכבוד (ב"ר א' ד' ע' 6). דרור ישע כעלה במחשבת לשון רגיל בתלמוד ומדרש, כגון ויקר' כ"ט א' ע' תרסט שעה ראשונה עלה במחשבה. 6 לעם עולם ע"ש ישע' מד' ז משומי עם עולם. 7 ושני אלפי רבבות גדודים ע"פ מה שדרשו חז"ל ב"ר ע"ה י' ע' 888 כמה היה מחנה אלהים. שני אלפים ריבו מלאכי השרת, שנא' (תהל' סח יח) רכב אלהים רבותים אלפי שנאן... ובפסיקתא דר"ב י"ב דף ק"ז א"ב' וז"ה רכב אלהים... שירד הקב"ה בסיני בעשרים ושנים אלף כתות של מלאכי השרת. א"ר ברכיה הכהן ברבי. כמחנה לויה. שצפה הקב"ה שאין עומדין באמונתם אלא שבטו של לוי, לכך ירד בכ"ב אלף כמחנה לויה. עכ"ל. לפי זה יש לבאר: ושני אלפי רבבות גדודים ר"ל מחנה לויה. וכמוהם כרובים או גם מתגודדים ביום מתן תורה. 8 זקוף למספרם מרובים. זיו ספיר כס מרכיבים כדי שהמלאכים המרכיבים עליהם את כסא הכבוד (בדמותו כמראה אבן ספיר, יחזק' א' כו) יזקפו את ישראל שהם מרובים במספרם. 9 חשרת מים ש"ב כב יב. עם חשכת מים תהל' יח יב (בשינוי באותו פסוק), ר"ל שלח חשרת מים... חבול השמד, כנראה במשמעות זו דוגמת איוב לד לא. שופכי לב כמים ע"ש איכה ב' יט. 10 טורח נושא ונראה נישא כח הקב"ה הנושא את כסאו אע"פ שהוא נראה כנישא (ועי' קדושה למוסף ר"ה א', 7). טוען על עצמו ונושא את משא החטאים בקול כל תשא כשמתפללים

יִתְרַעֲשׁוּ אוֹפֵן וּגְלִגֵּל / יִקֶּשׁ עִם זֶה לְהֵאָפִין וּלְגִלֵּל:
כְּרוֹב וַחֲיָה רוֹפְפִים / בְּכַנְפֵי נֶשֶׁר מְעוֹפְפִים:
כָּאֵב זֶה מֵרָפִים / עֲנוֹת לְעֲמַת שְׂרָפִים:
לְעֲמַתָּם בְּרוּךְ יֵאָמְרוּ:

כשאין אומרים פיוטי קדושה (ולפי המנהג המאוחר גם לאחר הפיוט) אומרים

כְּבוֹדוֹ מְלֵא עוֹלָם / מִשְׁרָתוֹ שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה / אֵיִה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ / לְעֲמַתָּם בְּרוּךְ יֵאָמְרוּ:
בְּרוּךְ כְּבוֹדֵי מְקוֹמוֹ:

אֲזִי מִלְפָּנֵי בְּרֵאשִׁית / אֲבוֹת וּבָנִים הִשִּׁית:
15 לְתֵת אֲרֻכָּה / לְהַעֲלוֹת אֲרוּכָה
מֵאֲזֻ צָפָם / מִחֲרוֹת קֶצֶפָם:
נוֹעֵץ וְהַבִּין / נֶאֱצוֹת לְהַלְבִּין
סָקֵר עֲשׂוֹת נִכְחָה / סִיּוֹם לְיוֹם תּוֹכְחָה:
עָלוּ בְּמַחֲשָׁבָה יָחַד / עֲתִירְתָם לְמַלְטָם מִפָּחַד:
20 פוֹדֵם הָעֵלָם מִקֶּדֶם / פֶּשַׁע לְנִקּוֹת מְקַנּוּיַת קֶדֶם:
צִפָּה בּוֹעֵד יוֹם זֶה / צוֹעֲקִים סֶלַח־נָא לְעוֹן הָעָם הַזֶּה:
קִרְא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ / קֶשֶׁט אֵב לְבָנִים הַכִּין לְדִרוֹשׁ:
רְבוּ רַחֲמָיו וַחֲסִדָּיו / רָצוֹת רַחֲמָיו וַחֲסִדָּיו:
שֶׁהֵם יִדְּיוֹ / שְׂכָלוֹ מַעֲבָדָיו:
25 תְּמִיד מַעֲדָיו / כִּי אֵין בִּלְעָדָיו:
פַּעַמִּים בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים:

11 יוקש: יוקשי אזקנך | עם זו: עם חס' אדזקנך | 12 ככרוב ח | כנפי דג | מעופפים: מרפרפים אח מרופפים דכ
כ"י הג"ל || 18 סקר: אותו הוס' אח אום ז | עשות חס' אזח | סיום: עשות הוס' אדזחך | 19 עלות ק | 20 כמקדם ז
21 צופה ק | בויעוד זכ | 22 הכין חס' אכ

לפניו "כל תשא עין וקח טוב" הושע יד ג. 11 יתרעשו אופן וגלגל ע"ש יחזק' י יג. יוקש עם זו להאפין ולגלגל
קשיות עורף של ישראל (וי"מ מל' פן תוקש בו, דבר' ז כה) להעביר באפן וגלגל. 12 רופפים מתנועעים. 13 כאב זו מרפים
כאבם של עם זו.

14 אבות ובנים השית ע"פ הדרשה הג"ל (לפיוט הקודם, 1) העולם ועם ישראל היו בין הדברים שקדמו לבריאת העולם.
לתת ארוכה התורה, ע"ש איוב יא ט ארוכה מארץ מדה, שדרשוהו על התורה בדר' י' א' ע' 74. 15 להעלות ארוכה
ע"ש ירמ' ל יז וכדומה. 16 מאז צפם. מחרות קצפם מקדם הביט עליהם, בלי שיחרה הקצף שלהם, ר"ל הקצף עליהם.
17 נועץ והבין נאצות להלבין ר"ל להלבין את החטאים (נאצות נחמ' ט יח). 18 סקר עשות נכוחה ע"ש עמוס ג י.
סיום ליום תוכחה ע"ש הושע ה ט, ר"ל שסקר את יושר דרכם. שנהיה זכותם מועילה לבניהם ליום הדין. 19 עלו
במחשבה יחד אבות ובנים עלו יחד במחשבה. עתירתם למלטם מפחד שתפלתם תמלט את בניהם מפחד, וי"מ שהזכרת
שמותיהם בתפלה (בברכת אבות) תמלט... 20 פודם העלם מקדם הקב"ה העלה את האבות מארצות הקדם בהוציאו את
אברהם מאור כשדים. פשע לנקות מקנאות קדם מישראל, ע"ש תהי' עד ב זכור עתה קניית קדם. 22 קורא הדורות
מראש ישע' מא ד. קושט אב לבנים הכין לדרוש הכין להם לסמוך על זכות אבות. 25 מעידיו מעידין עליו.

כשאין אומרים פיוטי קדושה (ולפי המנהג המאוחר גם לאחר הפיוט) אומרים

ממקומו הוא יפן ברחמים / ויחון עם המיחדים שמו / ערב ובקר בכל יום תמיד
פעמים באהבה שמע אומרים: שמע ישראל יי אלהינו יי אחד:

קיומן: חסריק (כפול). – א 2154, 2155.

אז מלפני בראשית / נוה וינון השית:
תלפיות מרום מראשון / תכן טרם כל-עם ולשון:
שכנו עץ שם להשרות / שונים להדריך בדרכי ישרות:
רשע אם האדים / רחצו והזכו הקדים:
5 קצף אם קצף באימתו / קדוש לא יעיר כל חמתו:
צמתנו בבצענו עד עתה / צורנו עלינו לא געתה:
פנה מנו משיח צדקנו / פלצנו ואין מי לצדקנו:
עונותינו ועל פשעינו / עומס והוא מחלל מפשעינו:
סובל על שכם חטאתינו / סליחה מצוא לעונותינו:
10 נרפא לנו בחבורתו / נצח בריה חדשה עת לבראתו:
מחוג העלהו / משעיר הדלהו:
להשמיענו בהר הלבנון / שנית ביד ינון: להיות לכם לאלהים אני יי אלהיכם:

כ"ה תג"ל || 2 טרם: בטרם קכך קודם ד 3 עץ: עש ח | שם: במ ק 5 ולא ז 6 ועד עתה ד | ועלינו א 7 ממנו נכך
8 עונותינו ח 9 שכם: שכמו ז | לעונותינו: לחטאתינו אק 10 עת: לעת ק

1 נוה וינון השית בית המקדש, ע"ש שמות טו יג נהלת בעזך אל נוה קדשך, ושמו של משיח, ע"ש תה"ל עב יז יהי שמו לעולם
לפני שמש ינון שמו. 2 תלפיות בית המקדש, ע"ש שה"ש ד ד כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות, שדרשוהו בשה"ש רבה תלפיות
חל שמתפללים בו כל פיות. מרום מראשון ע"ש ירמ' יז יב כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו. 5 שכנו עץ שם
להשרות שכינתו ('שכנו' דוגמת דבר' יב ה) החיעץ, החליט, להשרות שם (עץ ע"ש עוצו עצה, ישע' ח י). 4 אם האדים
ע"ש ישע' א יא אם יאדימו כתולע. רחצו והזכו שם א טו. 3 באיומתו ע"ש שה"ש ו ד. לא יעיר כל חמתו תה"ל עח
לה. 6 צומתנו בבצענו שחתנו (ע"ש תה"ל קיט קלט צמתתני קנאתי). לא געת לא נגעת, ר"ל לא פגעת בנו. 7 משיח
צדקנו רגיל במדרש ובתפלות עתיקות, כגון 'משיח צדקך אמר לפניך'... והענין איכה ד כ. פולצנו הגענו לפלצות. 8 עונותינו
... עומס עליו, ר"ל המשיח, ע"ש ישע' נג יא ועונתם הוא יסבול. והוא מחולל מפשעינו ישע' נג ה. סובל על שכם
חטאתינו ישע' נג יא, והלשון ע"ש ברא' מט טו ויט שכמו לסבול. 10 נרפא לנו בחבורתו ע"ש ישע' נג ה ובחבורתו
נרפא לנו. 11 מחוג העלהו מחוג הארץ, ישע' מ כב. משעיר הדלהו פדהו מלחץ ארץ אדום. 12 להשמיענו בהר
הלבנון שנית ביד ינון את הבשורה להיות לכם לאלהים אני ה' אלהיכם, והוא ע"פ ישע' יא יא והיה ביום ההוא יוסיף
ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו וכו'.

כשאין אומרים פיוטי קדושה (ולפי המנהג המאוחר גם לאחר הפיוט) אומרים

[אָחד] הוא אֱלֹהֵינוּ הוא אָבִינוּ הוא מִלְכֵנוּ הוא מוֹשִׁיעֵנו
וְהוּא יִשְׁמָעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שְׁנִית לַעֲיִנִי כָל חַי / לַהֲיִית לָכֶם לֵאלֹהִים אָנִי יי אֱלֹהֵיכֶם:

אָז מִלְפָּנֵי בְּרֵאשִׁית / שְׁבַעַה אֱלֹהֵי הַשִּׁית:
כִּיּוֹנִים (ג"א כְּנָם) מֵעַת נוֹלְדוּ / כְּתוּרִים (ג"א כְּתָרִם) בְּטָרִם הָרִים יִלְדוּ:
15 יִצְרָם וְאֶצְלוּ כָּלְלוּ / יַחַד לִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלוּ:
טָפַל בְּאֶפֶס תְּשׁוּבָה / טְבוּעָה הִיא לִבַּת הַשׁוּבָה:
חֲתָלָה צָרִי לְחֻטָּאִים / חוֹבֵשׁ לְנִטְעֵי נִטְעִים:
זְדוּנוֹת וּשְׁגָנוֹת בָּה דְּחוֹת / זַעַף וְעִבְרָה בָּה לְמַחוֹת:
וּמִלְפָּנֵי עָשׂוֹר עֲשָׂרָה / וְעֵדָה לְמַרְפָּא סוֹרְרָה:
20 הִנְנוּ אֲתָנוּ לָךְ אִים / הַבִּיטָה וּרְאֵה בְּשִׁבְרוֹן לֵב הַיּוֹם:
דְּלִיּוֹת שְׁקִים וּמִצָּב רְגָלִים / דְּרִיכַת מְתָנִים וּמַעַד קְרִסְלִים:
גִּשְׁיִם יַחֲפִים בְּעֵנֵי עֵיפִים / גִּישׁוֹת מְאֻלְפִים כְּשִׁירוֹת מְעוֹפְפִים:
בָּךְ מִתְהַדְרִים / בְּשִׁמְךָ נֶאֱדָרִים
אֲמִצָּךְ מְאֻדִּירִים / אֲדִיר בְּאֲדִירִים בְּקוֹל אֲדִירִים:

אֲדִיר אֲדִירֵנוּ / יי אֲדִינֵנוּ מִתְּ אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל־הָאָרֶץ:
וְהִיא יי לְמַלְךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יי אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד:
וּבְדִבְרֵי קֹדֶשׁ כְּתוּב לְאִמֵּר. יְמַלֵּךְ יי לְעוֹלָם אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר תִּלְלוּהָ:

כ"י הנ"ל || 14 כיונים... כתורים: כיונים... כתרים זקן | 15 אצלו כ | 16 באבם: בם ק | היא חס' דזק | 18 לדחות כ'
למחות ד | זעף ועברה: זעם ועברה קד זעם וזעף נכ | למחות: להמחות נכך לדחות ד | 20 לך חס' נ | שברון ז | 22 גישת כ'
23 נאדרים: נהדרים נכך | 24 אמצך מאדירים חס' ד | מאדירים: מאדרים אנכ | בקול אדירים חס' כ (שמא תוספת היא)

13 שבעה אלה השית עי' הדרשה הנ"ל שבעה דברים וכו', ר"ל שבעה דברים אלה נבראו והיו מסודרים לפניו כיונים
מעַת נולדו. כתורים בטרם הרים יולדו (ל' תהל' צ ב), כיונים אל ארובותיהם. ויג כיונים... כיתרם (ר"ל הכתירים),
ומסתבר. 15 לפני גבעות חוללו ע"ש איוב טו ז ולפני גבעות חוללת. 16 טיפל באיבם תשובה בקדמותם (ע"ש איוב
ח יב עודנו באבו) חיבר אליהם את התשובה. טבועה נבראת לפי מטבע. לבת השובבה ע"ש ירמ' לא כב, ר"ל לישראל.
17 חתלה (ע"ש יחזק' טו ד והחתל לא תחלת) שם אותה חיתול לחטאים. 18 זדונות ושגגות בה דחות ע"ש מאמר חז"ל
(יומא דף פ"ו ב') גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כשגגות. 19 ומלפני עשור עשרה ר"ל עשרת ימי תשובה. למרפא
סוררה למרפא של ישראל, ע"ש הושע ד טו כפרה סוררה סרר ישראל. 20 הננו אתנו לך ירמ' ג כב. הביטה וראה
ל' איכה ה א. בשברון לב ע"ש תהל' נא יט לב נסבר ונדכה. 21 דליות שוקים ע"ש משלי כו ז דליו שוקים מפסח. ומצב
רגלים ל' יהושע ד ג. ומעד קרסולים ע"ש תהל' יח לו = ש"ב כב לו ולא מעדו קרסולי. 22 גישות מאלפים
כגשיש תפלות. כשירות מעופפים כשירותם של המלאכים. 24 אדיר באדירים ע"ש תהל' צג ה אדיר במרום ה'.
בקול אדירים בקול מים אדירים (שם), ר"ל שהוא אדיר בקול מים רבים אדירים.

אֱלִיָּה תְּלוּיֹת עֵינָיו	יְיָ אֲדוֹנָנוּ	בָּרוּךְ בְּמִקְהֵלוֹת עַמֶּךָ	מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ:
גָּאֲלָנוּ שְׁנִית מִמַּעַיְנֵנוּ	יְיָ אֲדוֹנָנוּ	דָּר בְּשָׁמַי מְרוֹמָךְ	מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ:
הֵן לָךְ הָאֲמָרָנוּ	יְיָ אֲדוֹנָנוּ	וּמִי כָעַם מְרוֹמְמֵי שְׁמֶךָ	מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ:
זְכוֹר בְּרִית אֲתָנִינוּ	יְיָ אֲדוֹנָנוּ	חַי כִּי אֵין זֶר עִמָּךְ	מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ:
טָהוֹר לְשִׁמְךָ קָנָנוּ	יְיָ אֲדוֹנָנוּ	יְחִידִי הִדָּן בְּעוֹלָמָךְ	מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ:
כָּתִיב יִגְדֵּל מַלְכָּנוּ	יְיָ אֲדוֹנָנוּ	לִבָּנוּ רָחַשׁ לְרוֹמְמָךְ	מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ:
מְנוּף בְּזָרַע גָּאֲלָתָנוּ	יְיָ אֲדוֹנָנוּ	נִהְלָלָךְ כְּאֵילֵי מְרוֹמָךְ	מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ:
סַעֲדָנוּ וְסַמְכָנוּ	יְיָ אֲדוֹנָנוּ	עֲנֵנוּ וְנוֹדֵה לְשִׁמְךָ	מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ:
פִּידָנוּ וְחַנּוּנוּ	יְיָ אֲדוֹנָנוּ	צוּר עוֹלָמִים שְׁמֶךָ	מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ:
קוֹמְמָנוּ וְהַקִּימָנוּ	יְיָ אֲדוֹנָנוּ	רַחֲמֶיךָ יִקְדָּמוּ זַעֲמָךְ	מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ:
שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנָנוּ	יְיָ אֲדוֹנָנוּ	תַּתְּרוּמָם מִנְּשׂוֹאֵי רַחֲמֶךָ	מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ:

שְׁמֶךָ אֵל לִבָּבָנוּ / יְחִידָךְ יַחַד הַנְּעֲמָנוּ:

אליך תלויות עינינו ביאור ושינוי בוסהאות ראה לעיל ע' 176.

אֲדִיר אֲדִירָנוּ. יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ:
וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד:
וּבִדְבַרֵי קִדְשֶׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר. יִמְלֶךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדוֹר וָדוֹר הַלְלוּיָהּ:

במנהג פולין מוסיפין
חֲמוּל עַל מַעֲשֵׂיךָ / וְתִשְׁמַח בְּמַעֲשֵׂיךָ
וַיֹּאמְרוּ לָךְ חוֹסֵיךָ / בְּצַדִּיקָה עֲמוּסֵיךָ
תִּקְדָּשׁ אֲדוֹן עַל-כָּל-מַעֲשֵׂיךָ:

כ"י נכ (בסולייט) קר || 2 לפני ויאמרו לך: שפוט בצדק עמוסיך כך | ויאמרו לך חוסיך חס' ר | בצדק עמוסי
חס' כך 3 תוקדש... מעשיך נכ: ותוקדש במעשיך ר

1 חמול על מעשיך ע"ש תהלי' כמה ט ורחמיו על כל מעשיו. ותשמח במעשיך ע"ש תהלי' קד לא ישמח ה' במעשיו.
2 חוסיך החוסים בך (ע"ש תהלי' יח לא וכדומה). עמוסיך ישראל, ע"ש ישע' מו ג העמוסים מני בטן.

פיוט מורכב מחלקים הונים (על הרכבו עיי' צוזווא). – כ 369.

[א] כי מקדישיך כְּעֶרְכָּךְ (גִּיא בְּקִדְשֶׁתְּךָ) קִדְשֶׁתְּ
נָאָה לְקָדוֹשׁ פֶּאֶר מְקֻדְשִׁים: ²

[ב] וּבִכְן יִתְקַדֵּשׁ שְׁמֶךָ יי אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ
וְעַל יְרוּשָׁלַם עִירֶךָ / וְעַל צִיּוֹן מְשְׁכֵן כְּבוֹדֶךָ
וְעַל מַלְכוּת בֵּית-דָּוִד מְשִׁיחֶךָ / וְעַל מְכוֹנֶה וְהִכְלָה: ³

[ג] עוֹד יִזְכֹּר-לָנוּ אֶהְבֵּת אֵיתָן אֲדוֹנֵינוּ / וּבִכְן הִנְעַקֵּד יִשְׁבִּית מִדִּינֵינוּ
וּבִזְכוּת הַתָּם יוֹצִיא [הַיּוֹם] לְצֶדֶק דִּינֵנוּ / כִּי קָדוֹשׁ הַיּוֹם לְאֲדוֹנֵינוּ:

[ד] בְּאֵין מְלִיץ יִשָּׁר / מוֹל מְגִיד פֶּשַׁע
תְּגִיד לִיעֶקֶב דְּבַר חֶק וּמִשְׁפָּט / וְצִדְקָנוּ בְּמִשְׁפָּט הַמֶּלֶךְ הַמְשַׁפֵּט:
(גִּיא וְצִדְקָנוּ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בְּמִשְׁפָּט:)

- [א] כִּי־י אבב' דהו' וזח קרמ' = א; מנכך = פ; פטע = צ; ח' || 1 כערךך: בקדושתך על כתב מחוק ו² לערךך פ² (בשולים) 2 ונאה ה
- [ב] כִּי־י אפצ' ח' || 1 שמך: בנו הוס' פעד | ועלינו ועל כל (על ר) ישראל עמך פ' 2 ועל ירושלם עירך חס' ט: עיר קדשך פ 3 ועל מלכות... חס' ט: קודם 2 ועל ציון... פ
- [ג] כִּי־י אפצ' ח' || 1 ועוד צ' מנדך ח' | אהבת חס' ח' | אדונינו: אבינו פ 2 ישיבת: יושבת פ 3 התם: חס' אב' ו' חקךך | יוציא: תוציא ר' | היום הוס' דווכרך | לצדק: לאור טעה'מ' כאור פ
- [ד] כִּי־י אפצ' ח' || 3 וצדקנו... המלך המשפט: המלך המשפט חס' הו' | וצדקנו היום קנ (נר כ בייכ)... | וצדקנו המלך הקדוש במשפט אח (ושמא זה עיקר)

כי מקדישיך כערךך קדשת עי' תנחומא ריש קדושים אמר הקב"ה לישראל אני מתקדש בכס, שני' (ישע' כט כג) כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי, וכן הוא אומר (שם מט ה) ישראל אשר בך אתפאר, ואתם מתקדשים בי, שנא' (ויק' יא מד) והתקדשתם והייתם קדושים. נאה לקדוש פאר מקדושים ע"ש ישע' מט ה ישראל אשר בך אתפאר. ובכן יתקדש שמך וכו' נוסח ידוע גם מתפלות אחרות. משכן כבודך תהל' כו ח. מכוונך והיכלך ע"ש ישע' ד ה. שמות טו יז. עוד יזכר לנו אהבת איתן אדונינו עוד יזכר לנו אדונינו את אהבתו של אברהם הנקרא איתן האזרחי ע"פ תהל' פט א ודרשת חז"ל ב"ב דף טו א'. ובכן הנעקד למען יצחק הנעקד על גבי המזבח יושיע את ישראל. ובזכות התם יעקב (ברא' כה כז). ויש שהוסיפו ביום כפור (או גם ברא'ה) היום, מה ששינו אח"כ לנוסח איום, ע"ש חבק' א ז (והמלה נראית מיותרת). כי קדוש היום לאדוננו לה"כ נחמ' ח י. באין מליץ יושר (לשון מחודש ע"י הפייטן) ע"פ איוב לב כג אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו. מול מגיד פשע מול הקטיגור. תגיד ליעקב דבר חק ומשפט ע"פ תהל' קמו יט, ודרשו בתנחומא בחקותי א' (ע' 108 בובר) ...ולמי נתנם לישראל, שנאמר מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל... אמר הקב"ה לישראל אם עשיתם חוקי אין השטן נוגע בכס. וצדקנו במשפט המלך המשפט נוסח תפלת י"ח לחול; ועל צורת 'המלך המשפט' עי' סדור עבודת ישראל ע' 93. ברם יותר מתקבלת על הדעת גירסת קצת כִּי־י וצדקנו המלך הקדוש במשפט, המתאימה לברכת קדושת השם.

סימון: ח"ב 3 (ומספרו: יכ"י (2)) - ח 19. פיוטי יכ"י, מסד' זולאי, ע' שלו.

ב

הַאֲחוֹז בִּיד מִדַּת מְשַׁפֵּט:	וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא:	אֶל אֲמוּנָה:
הַבּוֹחֵן וּבּוֹדֵק גְּנוּי נִסְתָּרוֹת:	וּמ־שׁ בּוֹחֵן כְּלִיּוֹת:	
הַגּוֹאֵל מִמָּוֶת וּפּוֹדֶה מִשְׁחַת:	וּמ־שׁ גּוֹאֵל חֶזֶק:	
הַדֵּן יְחִידִי לְבָאֵי עוֹלָם:	וּמ־שׁ דִּין אֲמֶת:	
5 הַהֲגוֹי בְּאַהֲיָה אֲשֶׁר אָהֲיָה:	וּמ־שׁ הִיָּה [וְהִיָּה] וְיִהְיָה: (בִּיא וְיִהְיָ)	
הַנְּדִי כְשָׁמוּ כֵּן תִּהְלָתוֹ:	וּמ־שׁ וְאֵין בְּלָתוֹ:	
הַזּוֹכֵר לְמִזְכִּירָיו טוֹבוֹת זְכָרוֹנוֹת:	וּמ־שׁ זּוֹכֵר הַבְּרִית:	
הַחֹתֵךְ חַיִּים לְכָל חַי:	וּמ־שׁ חַי וְקַיִם:	
הַטּוֹב וּמַטִּיב לָרָעִים וְלַטּוֹבִים:	וּמ־שׁ טוֹב לְכָל:	
10 הַיּוֹדֵעַ יֵצֵר כָּל יְצוּרִים:	וּמ־שׁ יוֹצֵרָם בְּבִטָּן:	
הַכֹּל יָכוֹל וְכוֹלֵלָם יָחַד:	וּמ־שׁ כָּל יָכוֹל:	
הַלֵּן בְּסִתֵּר בְּצֵל שְׁדֵי:	וּמ־שׁ לְבִדּוֹ הוּא:	
הַמְּמַלִּיךְ מַלְכִּים וְלוֹ הַמְּלוֹכָה:	וּמ־שׁ מַלְךְ עוֹלָם:	

כ"י אבב'דהה'חמקרא = א; פטגלעאס = צ; מנכך = ב; ר; ה וקסעי הגניזה אגא⁶אג⁷ק²⁶ק²⁸ג²⁹ || 2 הבוחן ובודק: הבדוק וחוקר אפטגמנכענג²³ | ובוחן וחוקר א (יו"כ) ה | נסתרים ג³ 3 גואל וחזק אג²⁶ק²⁶ 4 לבאי: לכל באי אב'דהה'זוקרפגלענכק²⁸ק²⁶ | העולם ק²⁶ 5 והיה הוסי' עמ' היה טאפ | ויהי אג²רהור'חקרכ 6 כשמו כן (וכן אג²) תהלתו: שמו וכן תהלתו ורמ"אפ | ואין בלתו: ואין ערכו ר 7 זכרונות טובות ענ טוב זכרונות ג² בטוב כרון ק²⁶ק²⁸ 9 והמטיב ט לטובים ורעים אג⁶ לטובים ולרעים ט 10 יצרים: יצרים טגעמ'נכר | לכל יצורים ק²⁶ק²⁸ (כאן נפסק ק²⁸) | מבטן ק²⁶ג²⁹ 11 הכולל כל ק²⁶ג²⁹ | וכוללם: וכלכלם ב'חקע'לפג² ומכלכלם פטע² ה ומכללם אפ וכלילם ו

1 האוחז ביד מדת משפט ע"ש דבר' לה מא ותאחז במשפט ידי, וע"פ הדרשה שמו"ר ל' א' אמר הקב"ה לישראל כשם שאני יכול לעבור את הדין על האומות ואני איני מעביר אלא תופס אני בדין, כך אתם לא תצאו חזק לדין. אל אמונה דבר' לב ד. 2 גנוי נסתרות מה שנסתר בלב האדם. בוחן כליות ירמ' יא כ. 3 הגואל ממות ופודה משחת הושע יג יד מיד שאול אפדם ממות אנאלם. גואל חזק ירמ' ג לד גאלם חזק. 4 הדין יחיד ע"י אבות ד' ח' שאין דין יחיד אלא אחד. לבאי עולם לשון המשנה, ר"ה א' ב'. דין אמת ל' המשנה ברכות ט' ב'. 5 ההגוי באהיה אשר אהיה ששמו מתבטא במלים אהיה... (שמות ג יד) היה ויהי (כצ"ל). 6 הודא' אחד הכינויים של הקב"ה השנויים בתלמוד (ברכות ל"ג ב') בתפלת התוא דנחית קמיה דר' חנינא: האל הגדול הגבור והנורא והאדיר... והודאי והנכבד. כשמו כן תהלתו ע"ש תהל' מח יא. אין בלתו ע"ש ש"א ב ב כי אין בלתך. 7 הזוכר למוזכיריו טובות זכרונות הלשון ע"ש תפלה עתיקה: זכרנו בזכרון טוב לפניך (בתפלת מוסף ר"ה בברכת הזכרונות וגם בתפלת א"מ) ר"ל הזוכר את ישראל המזכירים את שמו (ע"ש ישע' סב ו המזכירים את ה') לטובה. זוכר הברית ע"ש ברא' ט טו (לשון הברכה, ברכות דף ג"ט א') ועוד. 8 החותך חיים לכל חי להקציב את הקצבה (ע"י לעיל בפיוט ונתנה חוקה, 13) לכל חי (לה"כ ברא' ג כ. ה. ה. איוב ל כג ועוד). חי וקיים ע"ש דני' ו כז היא וקים לעלמין. 9 הטוב ומטיב לרעים ולטובים ע"ש תהל' קכה ד היטיבה ה' לטובים וכו', וכנראה דורש הפייטן את הכתוב 'טוב ה' לכל' בכוון זה. ודומה לו עירובין דף כ"ב א' ארך אפים לצדיקים אף לרשעים. טוב לכל תהל' קמה ט. 10 היודע יצר כל יצורים ע"ש תהל' קג יד כי הוא ידע יצרנו. יוצרים בבטן ע"ש ישע' מט ה יוצרי מבטן לעבד לו, וכן מד ב. כד. תהל' כב י גוחי מבטן. הכל יכול ע"ש איוב מב ב ידעתי כי כל תוכל (ע"ס זה כתב הרו"ה הכל יוכל). וכוללם יחד כילה וגמר יצירתם כאחד, ע"י פרקי ר"א ג' בעשרה מאמרות נברא העולם... ובסלושה כוללו (פי נגמרו), וע"י

ומ"ש	נוצר חסד:	הנוהג בחסדו עם כל-דור:
ומ"ש	סולח סלה:	15 הסובל ומעלים עין מסוררים:
ומ"ש	עונה לחש:	העליון ועניו על יראיו:
		הפותח לדופקי פתחו בתשובה:
ומ"ש	פתוחה ידו:	(ג"א הפותח שער לדופקי בתשובה):
ומ"ש	צדיק וישר:	הצופה רשע וחפץ להצדיקו:
ומ"ש	קשה לכעוס:	הקוצף (ג"א תקצר) בועף (ג"א בועם) ומאריך אף:
ומ"ש	רך לרצות:	20 הרחום ומקדים רחמים לרגו:
ומ"ש	שופט צדק:	השנה ומשנה קטון וגדול:
ומ"ש	תמים פעלו:	התם ומתמים עם תמימים:

ס

חט' קנ"ב | יחד: בחסד הוסי' קנ"ב 12 הלן... שדי: הלוש מלוכה ממוריו קנ"ב | בצלצל אג"ל עאפ"א אל טו | לבדו הוא: לב חוקר קנ"ב 14 הנוהג חסדו בכל בוי"א הנוהג ברחמים קנ"ב 15 הסובל: כל הוסי' פטגלעף קנ"ב | סולח: סלה אג" 16 עינו אל כ" (ועוד כ"י בידים שונות) 17 הפותח לדופקי פתחו אג"ל אב"ו' זחמ": הפותח שער לדופקי צ"נך מדו הפותח יד לדופקי כף הפותח יד לדופקי פתח ק הפותח שער לדופקי פתחו ר הפותח פתח לדופקי קנ"ב 18 רשע: רשע אג"ל: לרשע ונ | להצדיק: להצדיק אג" 19 הקוצף בועם אג"ל קנ"ב 20 הקוצף בועף ר אג"ל: הקופץ בועם צ"מ הקוצר בועם אב"ו' חק הקצר ועם בנכ הקצר בועם ואז" | ומאריך: וארך 1 20 קשה: קש אג" 21 השוה: השופט טאפאג"ל קנ"ב | וגדול: לגדול גאג"ל כגדול קנ"ב | שופט בצדק אג"ל קנ"ב 22 ומתמים עם תמימים: ומתמים (ומתמים אג"ל) תמימים קנ"ב אג"ל

על הוראה זו זולאי, ידיעות המכון ו' ע' קצט"א. 12 הלן בסתר בצל שדי ע"ש תהלי אא א יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן, והפייטן תפס את הכתוב מוסב על הקב"ה שהוא עצמו מתלונן בסתר בצל שדי (לפי הגירסא העתיקה!), כלשון התרגום שם: דאשרי שכניתי ברזא עלאה בטלל ענני יקרא דשדי יבית. לבדו הוא ע"ש נחמי' טו אותה הוא ה' לבדך. 13 הממליך מלכים ע"ש איוב לו ז ואת מלכים לכסא ויושיבם לנצח... ולו המלוכה ע"ש תהלי כב כט כי לה' המלוכה. עובד א כא. מלך עולם ע"ש תהלי כט י וישב ה' מלך לעולם. 14 נוצר חסד שמות לו ז. 15 הסובל ל' חכמים (בגון מנחומא במד' ע' 80 (בובר) עד מתי אני סובל, עד מתי לעדה הרעה הזאת. ומעלים עין ל' הכתוב ישע' א טו. מסוררים ישע' ל א ועוד, פי' הקב"ה נהג בהם בסבלנות שמא ישובו. סולח ע"ש תהלי פו ה כי אתה ה' טוב וסלח. 16 העליון ברא' יד כב ועוד. ועניו על יראיו תהלי לג יח, ולפיו שינו את הנוסח: עינו אל יראיו. עונה לחש עונה תפלה, ע"פ ישע' כו טז צקן לחש. 17 הפותח פתחו לדופקי בתשובה תמונת פתח של התשובה שהקב"ה פותח לחוטאים ידועה מהמדרש העתיק, ע"י ב"ר כאו (ע' 201) לח ט (ע' 359). מטו (ע' 504) ועוד. פתוחה ידו ע"ש תהלי קמה טז פותח את ידך. 18 הצופה לרשע התמונה לקוהה מיהזק' ג יז ואילך בן אדם צופה נתחייך לבית ישראל... באמרי לרשע מות תמות, ולא הוהרתו... וחפץ להצדיקו שם יח כג. לג יא, ר"ל אם עשה תשובה (והלשון ע"פ שמות כג ז כי לא אצדיק רשע). צדיק וישר דבר' לב ד. 19 הקוצף בועף כך כנראה הגירסא המקורית, והוא ע"פ תהלי ז יב אלהים שופט צדיק ואל זועם בכל יום. את הנוסח הזה (המופיע בקצת כ"י בשיבוש קל (הקופץ) שינו כנראה בכוונה לנוסח 'הקוצר' (ר"ל המקצר) — נוסחה זו נדחתה ע"י מהר"ם מרטנבורג, ע"י תשב"ץ סי' קי"ט, ונשתבשה לצורת 'הקצר בועם' או 'הקצר זעם' (שניהם נגד חוקי הלשון) או הקצר בועם — כדי להבליט את הרעיון כי רגע הוא רוחח, לפי דרשת חז"ל (ברכות דף ז' א' ועוד) ע"פ תהלי לו כי רגע באפו וכו'. ומאריך אף ע"ש ישע' מח ט למען שמי אאריך אפי. קשה לכעוס לשון המשנה, אבות ה' י"א, והיא מדת חסידות. 20 הרחום ומקדים רחמים לרגו ע"פ שמות לו ז אל רחום, ומדה זו קודמת למדת 'נקה לא ינקה' לפי דרשת חז"ל (יומא דף פ"ו א') מנקה הוא לשבין ואינו מנקה לשאינן שבין. רך לרצות במקום 'נוח לרצות' שבלשון המשנה שם, בנגוד ל'קשה' הקודם. 21 השוה שאינו משתנה, ע"פ מלאכי ג ו אני ה' לא שנית. ומשוה קטון וגדול בלי הכרת פנים. ע"פ דבר' א יז כקטן כגדול השמעון. שופט צדק תהלי ט ה ישת לבטא שופט צדק. 22 התם כנראה בהשמעות 'תמים' ע"ש דבר' לב ד הצור תמים פעלו. ומתמים עם תמימים ע"ש ש"ב כב כו עס גבור תמים תתמים. תמים פעלו דבר' לב ד.

במנהג פולין מדלגין עד 'תשגב לבדך' (להלן ע' 425) ובמנהג אשכנז המערבי נוהגין לדלג שני הפיוטים הבאים בלבד

ובכן יהללוך יי כל מעשיך

קיומן: א"צ כפול. – י, אחר 13.

יְאֲדִירוּךָ יִצְחָק וְיִשְׁשַׁכָּר	יְבָרְכוּךָ יְהוֹשֻׁעַ וְיִחְזָקִיָּה
יְגַדְּלוּךָ יְגִבְיָר וְיִגְבִּיר	יְדַרְשׁוּךָ יְדִגְלִיָּה וְיִדְּוִד
יְהַדְּרוּךָ יְהִלְלוּךָ	יְהוֹדוּךָ יְהוֹעֲדָה וְיְהוֹשֻׁעַ
יְזַמְּרוּךָ יְזַכִּירוּךָ	יְחַסְּנוּךָ יְחִלְלוּךָ
5 יְטַכְּסוּךָ יְטִיבוּךָ	יִיחַדְּדוּךָ יִיפְנוּךָ
יְכַלְכְּלוּךָ יְכַתִּירוּךָ	יְלַבְּבוּךָ יְלַבִּישׁוּךָ
יְמַלְלוּךָ יְמַלִּיכוּךָ	יְנוּוֹךָ יְנַצְּחוּךָ
יְסַלְּדוּךָ יְסַלְּסוּךָ	יְעַלְלוּךָ יְעַטְרוּךָ
יְפַאֲרוּךָ יְפַצְּיחוּךָ	יְצַלְּצוּךָ יְצַנִּיפוּךָ
10 יְקַרְאוּךָ יְקַדִּישׁוּךָ	יְרַנְּנוּךָ יְרוֹמְמוּךָ
יְשַׁנְּנוּךָ יְשַׁבְּחוּךָ	יְתַפַּפְּנוּךָ יְתַקִּיפוּךָ
וְאֵז יְבִיעֵנו עֲדָנִי	בְּשִׁיר נָעַם נִגּוֹנִי
וְיֹאמְרוּ לֵי	בְּרוּךְ אַתָּה יי

כ"י א; יץ || 3 יהדרוך יהללוך: יהללוך יהדרוך יץ 4 יחסנוך יחלוך: יחלוך יחסנוך יץ 6 יכלכלוך א: יכללוך יץ 7 ינווך ינצחוך א: ינצחוך ינעימוך יץ 10 יקדישוך א': יקדשוך יץ | ירננוך ירוממוך: ירוממוך ירננוך יץ 11 ישגנוך ישבחוך א: ישבחוך ישגנוך יץ 12 ואז יביענו... ברוך אתה יי א: חס' י: ובכן תתקיים לנצח יץ

יהללוך ה' כל מעשיך (ע"ש תהלי קמה י יודוך ה' כל מעשיך) נוסח ברכת השיר. יאדירוך פיוט של שבח שרוב שבחיו מובנים ואינם זקוקים לביאור. 1 יאדירוך יתנו לך אדר והוד. 2 ידגילוך משבחים אותך כדגול. 3 יועדוך מתועדים לכבודך. 4 יחסנוך ישבחוך כחסינ. יחלוך יחלו פניך. 5 יטכסוך יקשטוך. 6 יטיבוך ישבחו טובך. יכלכלוך ישתדלו להחזיק את גדלך (ע"ש מ"א ח כז). ילבבוך ע"ש שה"ש ד ט. ילבישוך ישבחוך כלובש עוז וגיאות. 7 ינווך ע"ש שמות טו ב. 9 יצניפוך צניף מלוכה. 11 ישגנוך ישגנו שבחך. יתופפוך ישבחוך בתופים. יתקיפוך ישבחוך כתקיף. 12 ואז יביעו עדני... ניגוני ר"ל אביעה בימי חיי את דברי השירה שלי. מלים אלו (תמצאות רק בכ"י אחד) משמשות מעבר לפיוט הבא ששבחיו דומים לשבחי פיוט זה.

סימן: א"ז. – ה 57. לוכן, ל.ג. 56.

הָאֵל הַמַּאֲדָר הַמְבָרָךְ הַמְגִדֵּל הַמְדָּהֵר הַמְהַדָּר
הַמוֹעֵד הַמוֹזֵן הַמְחֲסֵן הַמְטַכֵּס הַמִּישֵׁר הַמְכַלֵּל
הַמְלַבֵּב הַמְמַלֵּל הַמְנַצֵּחַ הַמְשַׁבֵּחַ הַמְעַטֵּר
הַמְפַאֵר הַמְצַלֵּץ הַמְקַדֵּשׁ הַמְרַמֵּם הַמְשַׁבַּח הַמְתַקֵּן

5 הַמְפָּרֵשׁ בְּשִׁבְעִים שְׁמוֹת

הַנֶּאֱחָה בְּעֹז וְתַעֲצוּמוֹת

הַצָּר בֵּיהָ שְׁנֵי עוֹלָמוֹת

יִשְׁתַּבַּח בְּפִי כָל הַנְּשָׁמוֹת

שְׁבַחוּ לְעֵד מְקִיָּם

10 פִּירוּשׁוֹ בְּקִדְשׁ מְסִיָּם

שְׁבַחוּ בִּיבִשֶׁת וּבִיָּם

הָאֵל הַנֶּאֱמָן חַי וְקַיָּם

הוּא הַיּוֹדֵעַ וְעֵד

לְכֵן לְהַקְדִּישׁוֹ אֶנְעֵד

15 בְּאֵימָה וּבִירְאָה בְּפֶתַח וּבִהְרָעַד

בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֵד:

כִּי יָא; יָץ || 4 הַמְתוּקָה: הַמְתוּקָה הַחֹסֶ' יָץ 5 בְּשִׁבְעִים: בְּשִׁבְעָה יָץ 9 שְׁבַחוּ א: שְׁמוּ יָץ | פִּירוּשׁוֹ א:
פִּירוּשׁ יָץ 13–16 חס' א

5 הַמְפּוֹרֵשׁ בְּשִׁבְעִים שְׁמוֹת רֹמֵז כְּנִרְאָה לַמְדַּרְשִׁים כְּגוֹן בְּמִדַּר יִד יִיב כְּגַד ע' שְׁמוֹת שֵׁשׁ לוֹ לַהֲקִבָּה (שְׁמִקּוּרוֹ נֶעֱלַם מִמֶּנִּי, וּבְמִדְרָשִׁים אֲחֵרִים נִמְסַר לָנוּ שֶׁשְׁמוֹ שֶׁל הַקְּבִיָּה עִיב אוֹתִיּוֹת, עִי' בִּר יט ע' 442). וַיֵּג בְּשִׁבְעָה שְׁמוֹת, בַּהֲתַאֵם לְשְׁמוֹת שְׁאִינָן נִמְחָקִים (מִס' סוֹפְרִים ד' א'). 6 בְּעֹז וְתַעֲצוּמוֹת תַּהֲלִי סָה לו'. 7 הַצָּר בֵּיהָ שְׁנֵי עוֹלָמוֹת עִשׁ יִשַׁע' כו ד כִּי בֵיהָ ה' צוּר עוֹלָמִים, וְמֵה שְׁדִּרְשׁוֹ חוּלִל מִנְחוֹת דָּף מִטְּב' אֵלֹ שְׁנֵי עוֹלָמוֹת שֶׁבְּרָא הַקְּבִיָּה אֶחָד בַּהֲא וְאֶחָד בִּיּוֹד...

ובכן. כל הנשמה תהלל יה הללויה: (ג"א ויברכו שם כבודך ומרומם על-כל-ברכה ותהלה:)

סימן: חסר-ק. סכח חסיד. - 171.

ואיזו תהלה כפי גדלך	שאתה הכל (ג"א אדון) והכל שלך:
ואיזו רנה כמדת פעלך	קדם מעונה אתה ומעון אהלך:
ואיזו צפירת תפארת תכלכלך	פרוש ועמק איך יכלכלך:
ואיזו עצם תחשה מלמלך	סובל זרעות עולם במלולך:
5 ואיזו נשמה לא תהלךך	מלך מלכים ומלכות יאתה-לך:
ואיזו לב לא יצפה למולך	כח וגבורה תסלסלך:
ואיזו יד ממחה בגזרת ממשלך	טפח והמון שוכניו יצלצלך:
	(ג"א טפוח והדום ושוכניו יצלצלך:)
ואיזו חכם יזכר (ג"א לא יזכר) מעלךך / זוחלים מגאותך אבירי זבולך:	
ואיזו והוא יודע חילך	הנשא אדון כל בנוחלך:
10 ואיזו דעה תבין לפללך	גדול העצה מי יכילך:
ואיזו בינה תתקיים למולך	יי אלהי מאד אצלך:

סי' אדווחק || 1 הכל אד: הוא זח אדון וק 3 תפארה זק | תכלכלך: לסלסלך ק | איך: לא זח 4 סובל... במלולך: סובל עולם בזרוע גדלך ק | במלולך: בכילולך ז 5 מלך מלכי המלכים דפוסים | ומלכות: ומלכה ז 6 למולך: לך ז מילולך ק | תסלסלך: שלך ז 7 טפוח: טפוח ח | והמון שוכניו: והדום ושוכניו ד 8 לא יזכור ויק | יזכור: ימלל ח 9 והוא חס' ח: ויודע הוא ז: ויודע אח | הנשא... בנוחלך: המורד מים בשעלך ח 10 דעה: דיע וק | גדול העצה: ורב העלילה הוס' ק 11 תתקיים: תקים ק | יי אלהי: אדוני האדונים ז | מאד מאד א | אצלך: בעלך ז

1 ואיזו תהלה... והפייטן לא הקפיד לשנות מלת 'איזו' בקשר לשמות זכרים. 2 קדם מעונה אתה ע"ש דבר' לג כז. ומעון אהלך מעון הוא אחד משבעה הרקיעים ע"פ חגיגה דף י"ב א. 3 פרוש ועמק השמים ושמי השמים איך יכלכלך ע"ש מ"א ח כז. 4 איזו עצם איזה יקום. סובל זרעות עולם ר"ל שאתה סובל זרעות עולם, ע"ש דבר' לג כז. 3 ומלכות יאתה לך ע"ש ירמ' י ז. 6 כח וגבורה תסלסלך נוסח חשוד, ונראה יותר כח וגבורה שלך, ע"ש דה"א כט יב ובידך כח וגבורה. 7 ואיזו יד ממחה בגזירת ממשלך ע"ש דני' ד לב ולא איתי די ימחא בידה. טפוח והמון שוכניו השמים, ע"ש ישע' מח יג וימיני טעה שמים (כנראה טפוח במשמעות טיפוח או טפוח). וי"ג טפוח והדום ושוכניו, והדום פי' הארץ ע"ש ישע' טו א. 8 ואיזה חכם יזכור ר"ל מי חכם כזה שיוכל לזכור את כל מעללי ה'. וי"ג לא יזכור, וגם זה מסתבר. זוחלים מפחדים, ע"ש איוב לב ו על כן זחלתי ואירא. 10 גדול העצה ירמ' לב יט. 11 ה' אלהי מאד אצלך ע"ש תהל' קד א.

ובכן. וְלֹא הָבֵל יִאָדִירוּ:

סיומן: א-ט-ט. - ל 843.

לֹא יִאָדִיר כָּל יִצִּיר / כִּי תַחַת יָדֶךָ נִשְׁמַת כָּל תַּאֲצִיר:
 לֹא יִבְרָךְ כָּל בָּשָׂר / כִּי שִׁלָּךְ הֵם וְאַחַד [מֵהֶם] לֹא יִחָסֵר:
 לֹא יִגְדֹּל כָּל גּוֹף וְרוּחַ / כִּי רֹאֵית עֵינֶיךָ אֶתֶּה מְזִרִיחַ:
 לֹא יִדְרֹשׁ כָּל לֵב וְקָרֵב / כִּי קִדְשָׁתְךָ הִיא רְחוּקִים לְקָרֵב:
 5 לֹא יִהְיֶה לֵב כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאֶפֶסוֹ / כִּי צִרְתּוֹ בְּאֶמֶר לֹא תִרְפוּ:
 לֹא יוֹדוּ תַאֲמִרְנָה כָּל הַעֲצָמוֹת / כִּי פַעֲלָתָם בָּעוֹז וְתַעֲצוּמוֹת:
 לֹא יִזְמֹר הַמּוֹן אֶרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ / כִּי עַל מֵאֶמֶר תְּלוּיִם כָּל אֲצִילֶיהָ:
 לֹא יִחַדְּשׁוּ אֶדְרֵי יָמִים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם / כִּי שְׁמַת חֲנִייתְךָ עַל גְּבִיהֶם:
 לֹא יִטִּיפוּ הַמּוֹן מֵיָם רַבִּים / כִּי נִצְחָךָ לְעוֹלָם יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים:
 10 לֹא יִיחַד יְרוּמָם כָּל פֶּה / כִּי מְרוֹם וְעֶמֶק אֶתֶּה צוֹפֶה:
 לֹא תִכְבֹּד בְּהִמָּה (חִיָּה וְרִמָּשׁ) וְצִפּוֹר כָּל כָּנָף
 כִּי לְעֵד וּלְעוֹלָמִי עוֹלָמִים מְלָכוֹתְךָ תִּצְנָף:

כִּי־יִהְיֶה לֵב 1 כל יציר: נשמת כל יציר ופוסים | נשמת חס' ד' 2 יברך: יבין א | חס: הוא זק | מהם חס' אוחק | לא: אל וזק
 בל ד' 3 יגדל: יגדל כח ק' 4 היא חס' ק: הנה ו | רחוקה א | לקרב: מקרב אק' 5 אשר חס' אז | לא: ולא אק' 6 יודו:
 ויחדו | אוח | תאמרנה חס' א' 7 המון ארץ: כל הארץ ז | וכל אשר: ואשר ז | על מאמרך זק | כל חס' ז' 8 יחדש ד | ימים
 רבים (וכל אשר בהם חס') ז' 9 כל מים ז' 10 ייחד: יחד אוחק' 11 תכבד: יכבד דח | חיה ורמש חס' ז' | כל חס' אדחק |
 כי... תוצנף חס' ק | לעד ולעולמי עולמים: לעולמי עד ז'

1 לך יאדיר גותן אדר והוד. תאציר ל' אוצר, תאגור, תאסוף. והפייטן בונה את פיוטו על מלת "לך" ומצורף לה כמה פעלים
 (כגון יברך יגדל יהלל) על דרך הארמית. 3 אתה מזריח מאיר. 5 אשר נשמה באפסו ישע' ב כב. צרתו יצרת אותו
 (ל' תהל' קלט ה אחור וקדם צרתני). באומר לא תרפו בהבטחת "לא ירפך ולא ישחיתך", דבר' ד לא. 6 תאמרנה כל
 העצמות ע"ש תהל' לה י כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך. בעוז ותעצומות ל' תהל' סה לו. 7 תלויים כל
 אציליה קצוי הארץ, ע"ש ישע' מא ט ומאציליה קראתיך. 8 כי שמת חנייתך על גביהם ע"ש תהל' כס ג קול ה' על
 המים, ותהל' קד ה המקרה במים עליותיו. 9 המון מים רבים תהל' צג ז. יושב הכרובים ש"א ד ד ועוד. 11 מלכותך
 תוצנף תהיה מוצנפת צניף מלוכה.

ובכן. ייחד שמך בעולמך:

סימון: א-3. סכח לחיד. - ה 34.

האחד בעולמו ואין שני לו
הגור ואומר ואין מי להפילו
ההרקיע וימתח דק לשבת אהלו
הזוכר מבן שלש שנים ידעו מאלו
5 הטענו בן מאה פרי לגדלו
הכינו בגס עשירי לעולה להעלו
המבטן התמים תם ומילה כללו
השריגים שנים עשר כמזלות הגדילו
הפורש עשרה בעשור שם גדלו
10 הקבע עשור לאם עשיריה לעלו
השמע סלחתי לגם סלחנא ויחלו

הבורא ועושה כל בשיח מלולו:
הדבר ויקרא ארץ להדום רגלו:
הועד ונצב בעדת קהלו:
החשקו בן תשעים ותשע בהמולו:
הידעו בכרית שמיני וכן מלו:
הלכבו בן שלשים ושבע ועלו:
הנהגו מנער ובישיבת אהלים האהילו:
העלה שלישי בשמונה לכהן אהלו:
הצנוע בעשרים ושבעה ובהגלותו יגלו:
הרוצה ארבע עבודות עמו בפללו:
התוהה על הרעה והוא הלולו:

כ"י דרוחק; קטעי גניזה ק26, 28, 34 ||

1 ועושה חס' ק26, 28 2 הגור אומר וק26, 28, 34 | הדובר ק26, 28, 34 3 וימתח חס' ח | דוק: חזקים ק | ולשבת אהלו ק26, 28, 34
הועד ק28 4 מבן: בן ז בין (!) ק26 | שנים חס' ק28 | החשקו ק26, 28, 34 5 הטענו: הטענו זח ק26, 28, 34 | הטענו וק
מאה: מאת ק34 | היודע ק28, 34 | וכן: ובכן ק34 | ואז ק | ובן שמונה זח 6 להעלו: לעלו חק | הלבנו ק26 | ועלו: לעלו זק
7 התמים: תומת ק34 | תם חס' ז | הנהגו ק34 | ובישיבת אהלים: ובמושב אהלים ק26, 28 | ובישיבה ק | להאחילו ק 8 בשמונה:
בגדים חס' ז 9 שם גדלו: לשם ורגלו ק | ושבעה: ושבע קק28 חס' ק26 10 הקובע דק34 | לעלו: להעלו ק | לחלו ק26
11 על הרעה: וסולח חס' ח וסולח ומוחל ק26, 28

1 האחד בעולמו... בשיח מילולו בדיבורי. 2 הדבר ויקרא ארץ תהל' נ א. להדום רגלו ישע' טו א.
3 ההרקיע קע הרקיע. וימתח דוק לשבת אהלו ע"ש ישע' מ כב הנוטה כדוק שמים וימתחם כאהל לשבת. ונצב
בעדת קהלו ע"ש תהל' פב א אלהים נצב בעדת אל. 4 הזוכר מבן שלש שנים ידעו מאלו הזוכר את אברהם, ע"פ
המאמר נדרים דף ל"ב א' בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו. מאלו (במקום מאליו), מעצמו. החשקו בן צ"ט בהימולו
ברא' יז כד. 3 הטיענו בן מאה פרי לגדלו ר"ל נולד לו יצחק. הידעו בכרית שמיני הודיע לו את חשיבות המילה
ביום השמיני. וכן מלו את יצחק. 6 הכינו בגס הכינו בגס עשירי בגסיון העשירי. הליכבו בן ל"ז כשנעקד יצחק.
7 המבטן התמים תם את יעקב הנקרא תם (ברא' כה כז) התמים מבטן ומילה כיללו כשהוא נולד מהול (בר' ס"ג ז'
ע' 685. פ"ד ר' ע' 1007. תנחומא נח ה'. אבות דר' נתן נוסח א' ב'). ובישיבת אהלים האהילו ברא' שם. 8 השריגים
שנים עשר כמזלות הגדילו כמספר י"ב מזלות. העילה שלישי מטה לוי בשמונה בגדים. לכהן אהלו לשרת
בכהונה. 9 הפורש עשרה בעשור שם גדלו המשמיע את השם המפורש שהכהן הגדול מבטא ביום הכפורים עשר פעמים.
הצנוע בעשרים ושבעה אותיות של הא"ב (כ"ב אותיות וה' סופיות) ובהגלותו יגלו עי' אלפא ביתא דר' עקיבא אות י'
(ילינק, בית המדרש, ג' ע' 32)... מלמד שעתיד הקב"ה מגלה שם המפורש לכל הצדיקים לעולם הבא... 10 הקבע עשור
לאום עשיריה לעלו לשארית ישראל (ע"ש ישע' יג, ועי' לעיל בסילוק לשחרית, 141). הרוצה ארבע עבודות
עמו בפללו ארבע תפלות יום הכפורים. 11 השימע סלחתי לגם סלחנא במד' יד יט-כ. התוהה על הרעה
ניחם על הרעה, כלשון המדרש, שמות רבה מג' ד' אמר ליה תוהא אנא על הרעה אשר דברתי לעשות לעמי.

ובכן. שמע ישראל יי אלהינו יי אחד:

סימן: א-3. נוסח טובה עלי שני הכפריים כמלא צפיוטי יי, נוסח זולאי, ע' שו.
נוסח המקורות, כשהוא טובה מהמקורות הטכניים, נוסח נכח קטן. — ה 25

האומרים אחד אלהינו יי אלהינו / הבוטים בך עונים יי אחד:

(גיא הבחונים באש ובמים)

הגוררים כמים אחריך	אי"א	הדבוקים בך (כאזור לחלץ)	ע"א
ההוגים בדתך (יומם וליילה)	אי"א	העושים כי הם עדיך	ע"א
הזכים בצדקות אבותם	אי"א	החתומים במילת ברייתך	ע"א
הטפולים (בך) כממקורך	אי"א	היחידים ומיחדים שמך	ע"א
הכלולים במצותיך		הלקוטים כשושן מחוטים	ע"א
(גיא באהבת עולם)			
המאמינים בני מאמינים	אי"א	הנתונים כחותם על לבך	ע"א
הסגולים לך מכל עם	אי"א	העמוסים כמבטנך	ע"א
הפלטים כמרחמך	אי"א	הצאן הטבוחה עליך	ע"א
הקוראים בשמם כשמך	אי"א	הרשומים ומצינים לך	ע"א
השונים בדתותיהם	אי"א	התלויים בך כעל יתד (גיא לא יבוש)	ע"א
(גיא התלויים בך מכל עם)			

כ"י אדוקמ"פ סי' אג"ק³⁵ | 1 האומרים אחד אלהינו אג"א | אחד: באהב דמ" | ובהונים באש ובמים אג"פ 2 הגוררים: הגוררים
פ | כמים חס' פ | הדבוקים אג"א: הדבקים שאר כ"י | בך חס' פ: בשמך סי' כאזור חס' פ כאזור לחלץ חס' אג"ק³⁵ 3 ההוגים
בדתך: ההוגים בדתותיך אג"א: ההולכים בנתיבותיך סי' | העושים: הועידים אג"א | כי הם (אשר הם אג"פ והם סי') עדיך: בך ז
4 בצדקות אבותם אג"א: בצדק אבותם קג"ב בצדקת אבותם פ במצותיך ז במצות אביהם ק במצות אבותם אדומ"סי | ברית ד
5 בך אג"ק³⁵ ז: חס' שאר כ"י | כממקורך אג"א סי' במקורך א בחסדך פ ממקורך דוקמ" מנוער קג"ב: חס' ז 6 במצותיך:
באהבתך ז באהבת עולם אג"ק³⁵ | מחוח אקמ"ק³⁵ 7 בני אמונים פ | על לבך: על לב דווקמ"פ 8 הסגולים... עם חס' פ |
העמוסים: לך חס' ז פ | כמבטנך אג"א סי' כמבטן וק מני בטן דח קג"ב 9 כמרחמך אג"א אח כמרחם דוק כמרחמך סי' מני
רחם קג"ב כמבטן ז | הטבוחה: ההרגה קפ הטבוחים ו | עליך חס' ק 10 בשמם כשמך אג"א: בשמך פ כהנת וממלכת קג"ב שמם
בשמך שאר כ"י | לך חס' קמ"א: כך קג"ב 11 בדתותיהם אג"ק³⁵ אקמ"א: בדתך ו בדתותיך סי' בדתך לידך פ בדתיהם דוח |
התלויים בך (לך אז): התלויים לך עין (עיניהם פ) קג"ב פ | כעל יתד וק: מכל עם אדחסי לא יבוש אג"א: חס' פ ז

1 האומרים אחד המיחדים את שמך. הגוררים המשובים. 2 הדבוקים כאזור לחלץ, ע"ש ירמ' יג יא כי כאשר ידבק
האזור אל מתני איש כן הדבקתי אלי את כל בית ישראל וכו'. 3 כי הם עדיך ע"ש יסע' מג י. 4 במילת ברייתך
בברית המילה. 5 הטפולים בך כממקורך הדבוקים בך כאילו יצאו ממך. 6 כשושן מחוטים ע"ש שה"ש ב ב.
7 המאמינים בני מאמינים כדרשת חז"ל שבת דף צ"ז א'. הנתונים כחותם על לבך ע"ש שה"ש ח ו.
8 הסגולים לך מכל עם ע"ש שמות יט ה. העמוסים כמבטנך ע"ש ישע' מו ג. 9 הפלטים כמרחמך כאילו
יצאו מרחמך, ע"ש תה"י כב י כי אתה בוחי מבטן. הצאן הטבוחה עליך ע"ש תה"י מד כג כי עליך הורגנו כל היום
נחשבנו כצאן טבחה. 10 הרשומים ומצינים לך שהם רשומים ברישומך ומצינים במצות (ע"י ספרי דבר' מ"ג היו
מצינים במצות... הוא שירמיהו (לא כ) אומר הציבי לך ציונים אלה המצות שישראל מצינים בהם). 11 השונים בדתיהם
ע"ש אסתר ג ה. כעל יתד ע"ש עזרא ט ח ולתת לנו יתד...

בִּקְק־אִמְרוּ פִּיּוּט זֶה בַּמָּקוֹם הַקּוֹדֵם אוֹ לֵאחֲרָיו

סִינּוֹן: אֶל־כֶּצ (מִשְׁוֹלֵט) (מִחֲצָר: יוֹחֵן הַכֹּהֵן בֶּן יְהוֹשֻׁעַ ז.) - ה 736.

הַמֵּאֲמִירִים בְּאֵימָה אוֹמְרִים יְיָ אֱלֹהֵינוּ / הַמְּבָרְכִים בְּכִינָה בּוֹרְכִים יְיָ אֶחָד:

הַמְּגִדִּילִים בְּגִבּוֹרָה גּוֹעִים	יִי־א	הַמְּדַבְּרִים בְּדִיצָה דּוֹבְבִים	יִי־א
הַמְּהַדְרִים בְּהוֹדָיָה הוֹגִים	יִי־א	הַמּוֹעֲדִים בּוֹסֶת וְתִיקִים	יִי־א
הַמְּזַכְרִים בְּזִמְרָה זִמְרִים	יִי־א	הַמְּחַלִּים בְּחֶסֶן חוֹטְבִים	יִי־א
הַמְּטִיבִים בְּטָכָס טוֹעֲמִים	יִי־א	הַמְּיַחֲדִים בְּיֶשֶׁר יוֹדְעִים	יִי־א
הַמְּכַתִּירִים בְּכֶתֶר כּוֹלָלִים	יִי־א	הַמְּלַמְּדִים בְּלֶקַח לוֹחֲשִׁים	יִי־א
הַמְּמַתִּיקִים בְּמֶתֶק מְמַלִּיכִים	יִי־א	הַמְּנַצְחִים בְּנֶעֱם נּוֹאֲמִים	יִי־א
הַמְּסַלְּסָלִים בְּשֶׁכֶל שׁוֹחֲחִים	יִי־א	הַמְּעַטְרִים בְּעֵז עוֹנִים	יִי־א
הַמְּפַאֲרִים בְּפֶאֶר פּוֹצְחִים	יִי־א	הַמְּצַלְצָלִים בְּצֶדֶק צוֹעֲקִים	יִי־א
הַמְּקַשִּׁיבִים בְּקוֹל קוֹרְאִים	יִי־א	הַמְּרַנְּנִים בְּרַעַד רוֹנְנִים	יִי־א
הַמְּשִׁמְעִים בְּשֹׁאג שׁוֹאֲגִים	יִי־א	הַמְּתוֹפְפִים בְּתַחַן תּוֹקְפִים	יִי־א

כִּי־יָקָא־ס; קִנְיָ || 1 אוֹמְרִים: וְאוֹמְרִים סִקְנִי, וְכֵן בְּכָל מִלָּה סוֹגֵר | הַמְּבָרְכִים: הַמְּבִינִים ס 2 בְּדִיצָה: בְּדִיעָה סִקְנִי וְדוֹבְבִים: וְדוֹרְשִׁים קִנְיָ 3 בְּהוֹדָיָה: בְּהוֹד קִנְיָ 3 בּוֹסֶת: בּוֹעִיּוֹד ס | וְתִיקִים: וְמֵאֲמִירִים קִנְיָ 4 הַמְּזַכְרִים: הַמְּזַמְרִים ס | בּוֹמֵר: בּוֹהֵר ס | הַמְּחַלִּים: בְּחוֹסֶן חוֹטְבִים: הַמְּחַסְנִים בְּחִינּוֹן וְחוֹסְנִים ס 6 בְּכֶתֶר: בְּכָבוֹד ס | כּוֹלָלִים: וְכוֹתֵרִים ס | הַמְּלַמְּדִים: הַמְּלַבְּבִים: הַמְּלַבְּבִים קִנְיָ | בְּלֶקַח: בְּלִמֵּד קִנְיָ | לוֹחֲשִׁים: וְלוֹחֲטִים ס 7 בְּמֶתֶק: בְּמַלֵּל סִקְנִי | נּוֹאֲמִים: וְנוֹעֲמִים ס 8 בְּשֶׁכֶל: בְּסוֹד סִקְנִי | שׁוֹחֲחִים: וְשׁוֹחֲקִים ס 9 בְּפֶאֶר: בְּפֶלֶל ס | עֶכְכִּי קִנְיָ 10 הַמְּקַשִּׁיבִים: הַמְּקִידִים בְּקוֹל: הַמְּקִידִים בְּקוֹשָׁה ס | רוֹנְנִים: וְרוֹנְשִׁים ס 11 הַמְּשִׁמְעִים: בְּשֹׁאג: הַמְּשַׁנְּנִים בְּשֶׁבַח ס | הַמְּתוֹפְפִים: הַמְּתַמִּידִים ס

1 הַמֵּאֲמִירִים לֵי דַבָּר כֹּי יוֹ אֵת ה' הָאֵמֶרֶת הַיּוֹם, פִּי מְכַרִּיזִים וּמְכִירִים. בּוֹרְכִים כּוֹרְעִים בְּרַךְ. 2 נּוֹעִים קוֹרְאִים בְּקוֹל 3 הוֹגִים מְבִיעִים. הַמּוֹעֲדִים בּוֹסֶת הַנִּקְהָלִים לִפִּי דְרָכָם. וְתִיקִים רִל וְתִיקִים הֵם לּוֹמֵר. 4 חוֹטְבִים מְשַׁבְּחִים, עוֹשִׂים אֵת הַקְּבִיעָה חֲטִיבָה (בְּרִכַּי דָּף ר' א'). 5 טוֹעֲמִים אוֹמְרִים בְּטַעַם. 6 בְּלֶקַח בְּתוֹרָה, עֶשֶׂשׁ מְשַׁלֵּי ד. ב. 7 בְּמֶתֶק רִל בְּמֶתֶק שְׁפָתִים, עֶשֶׂשׁ מְשַׁלֵּי טוֹכָא. הַמְּנַצְחִים הַמְּשַׁבְּחִים. 9 פּוֹצְחִים רוֹנְנִים. 10 בְּרַעַד בְּרַעַדָּה. 11 הַמְּתוֹפְפִים מְגַנְּגִים בְּתוֹפִים. הוֹקְפִים אוֹמְרִים בְּתוֹקָף.

ובכן. אין כמוד באלהים יי ואין כמעשיה:

סימן: א-3 - א 3024.

אין כמוד אלו סליחות	ואין כמעשיה בריות שחות
א"כ גדול ומקל	וא"כ דגול ומקל
א"כ האל הנאמן	וא"כ ויאמן שמך המימן
א"כ זה אלי	וא"כ חסין יה לעלי
א"כ טוב ומטיב	וא"כ יצורים להטיב
א"כ כביר שניא כח	וא"כ ליעף נותן כח
א"כ מעריצים ומקדישים	וא"כ נערץ בסוד קדושים
א"כ סלוח המרבה	וא"כ עוזר ללך מקנה
א"כ פועל ישועות	וא"כ צור צדיק מושעות
א"כ קושב חנון	וא"כ רחום וחנון
א"כ שוכן שמי מעל	וא"כ תמים בכל פעל

כ"י א || 8 סולח א: הונה

ובכן אין כמוד... תהלי פו ח. 1 אלוה סליחות נחמ' ט יז. בריות שחות משתחות. 2 גדול ומהולל תהלי מח ב ועוד. דגול שה'ש ה י. 3 האל הנאמן דבר' ז ט. ויאמן שמך דה'א יז כד. 4 זה אלי שמות טו ב. חסין יה תהלי פט ט. 5 טוב ומטיב תהלי קיט סח. 6 שניא כח איוב לו כג. ליעף נותן כח ישע' מ כט. 7 נערץ בסוד קדושים תהלי פט ה. 8 סלוח המרבה ישע' נה ז. 9 פועל ישועות תהלי עד יב. צדיק מושעות ע"ש תהלי סח כא. 11 תמים בכל פעל ע"ש דבר' לב ד.

ובכן. רוממו יי אלהינו והשתחוו להדום רגליו קדוש הוא:

סימן: ט-3 - ר 740.

רוממו אדיר במעוניו	קדוש הוא בכל עניו	
ר' גדול ונורא	ק"ה	דְרָשׁוּהוּ בְּמוֹרָא
ר' הלוּבֶשׁ צְדָקָה	ק"ה	וְנִקְדָּשׁ בְּצִדְקָה
ר' זוקף כפופים	ק"ה	חֲסִידָיו מְצַפְצָפִים
ר' טוב וישר	ק"ה	יְפֶה וּמִיָּשָׁר
ר' כביר בדרךכו	ק"ה	לְהַצְדִּיק בְּרוּכִיו
ר' מרבה לסלוח	ק"ה	נָאָה לְאַלּוּהַ
ר' סובל כל	ק"ה	עֲלִיּוֹן עַל כָּל
ר' פודה ומציל	ק"ה	צוֹעֲקָיו לְהַצִּיל
ר' קרוב לקוראיו	ק"ה	רוֹצֶה יִרְאִיו
ר' שוכן שחקים	ק"ה	תְּמִימִים מְפִיקִים

כ"י אומ" || כותרת חס' ז 4 מצפצפים מ" 10 ליראיו ז 11 תמימים מפיקים: תומך חשוקים ז

ובכן רוממו ה' אלהינו... תהלי צט ה. 3 הלוּבֶשׁ צְדָקָה ע"ש ישע' נט יז. ונִקְדָּשׁ בְּצִדְקָה ישע' ה טז. 4 זוקף כפופים תהלי קמו ח. מְצַפְצָפִים ע"ש ישע' י יד. 5 טוב וישר תהלי כה ח. יְפֶה ע"ש שה"ש א טז. 7 מרבה לסלוח ישע' נה ז. 10 קרוב לקוראיו תהלי קמה יח. רוֹצֶה יִרְאִיו שם קמו יא. 11 שוכן שחקים ע"ש דבר' לג כז ובגאותו שחקים. תמימים מפיקים מוציאים שבחו מפייהם.

תשגב (ג"א תשגב) לבדך ותמלך על-כל ביחוד.

כפתוב על-יד נביאך (זכרי' יד ט) והיה יי למלך על-כל-הארץ.

ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד:

ובכן תן פחדך יי אלהינו על כל-מעשיך / ואימתך על כל-מה שבראת
וייראוך כל-המעשים / וישתחוו לפניך כל-הברואים
ויעשו כלם אגדה אחת / לעשות רצונך בלבב שלם
כמו שידענו יי אלהינו שהשליטון (ג"א שהשליטון) לפניך / עז בידך וגבורה בימינך
ושמך נורא על כל-מה-שבראת:
ובכן תן כבוד יי לעמך / תהלה ליראיך ותקנה לדורשיך
ופתחון פה למיחלים לך.
שמחה לארצך / וששון לעירך / וצמיחת קרן לרוד עבדך
ועריכת נר לכן-ישי משיחך במהרה בימינו:
ואז (ג"א ובכן) צדיקים יראו וישמחו / וישרים יעלו וחסידים ברוגז יגילו
ועולתה תקפץ פיה / וכל-הרשעה בלה כעשן תכלה.
כי תעביר ממשלת זדון מן-הארץ:

ברוב קהלות אשכנז המערבית אין אומרים פיוט זה

סיומן: א-3.3. צלי סכח. – 201.

ויאתיו כל לעבדך / ויברכו שם כבודך (ג"א ויברכו ויכרעו לפניך)
ויגידו באיים צדקך (ג"א כבודך) / וידרשוך עמים לא-ידעוך
ויהללוך כל-אפסי ארץ / ויומרו תמיד יגדל יי
ויוזבחו לך את-זבחייהם (ג"א ויוזבחו את עצביהם) / ויחפרו עם עצביהם (ג"א פסיליהם)

כ"י פטלעאפ = צ: אב' ברח² (בשולים); נך מ"י; ף || 1 עובדיך מ"י | ויכרעו לפניך צב' רף 2 צדקך: כבודך צף |
עמים: עם אבב' ח' מ' נך ע 3 ויומרו: ויודו פנך² 4 ויוזבחו (ויוזבחו ך) את עצביהם אמ'ך ויחפרו עם
עצביהם צמ' ח' ר: את עצביהם נ את אליליהם ב עם פסיליהם א' ב'ך

תשגב לבדך ע"ש ישע' ב יא ונשגב ה' לבדו.

1 ויאתיו ויבאו, כגון ישע' מא ה קרבו ויאמיון. ויברכו שם כבודך נחמ' ט ה. 2 ויגידו באיים צדקך ע"ש ישע'
כב יא ותהלתו באיים יגידו. וידרשוך עמים לא ידעוך ע"ש ישע' נה ה וגוי לא ידעוך אליך ירוצו. 3 ויהללוך כל
אפסי ארץ דוגמת תהלי טז ח וייראו אותו כל אפסי ארץ, או כדומה. ויומרו תמיד יגדל ה' תהלי' לה כז ועוד. 4 ויוזבחו
לך את זבחייהם דוגמת ויוזבחו זבחי תודה, תהלי' קי כב, או כדומה (ויוזבחו את עצביהם ע"ש ש"ב ה כא). ויחפרו ויבוסו,

5 וַיְטוּ שָׁכֶם-אֶחָד לְעַבְדָּךָ / וַיִּירָאוּךָ מִבְּקָשִׁי פָנֶיךָ (ב"א וַיִּירָאוּךָ עִם שְׁמֶשׁ)
 וַיִּכִּירוּ כַח מַלְכוּתְךָ / וַיִּלְמְדוּ תוֹעִים בֵּינָה
 וַיִּמְלְלוּ אֶת גְּבוּרָתְךָ / וַיִּנְשְׂאוּךָ מִתְנַשָּׂא לְכָל-לְרֹאשׁ
 וַיִּסְלְדוּ בַחֲלֵה פָנֶיךָ / וַיַּעֲטְרוּךָ גִּזְר תַּפְאָרָה
 וַיַּפְצְחוּ הָרִים רִנָּה / וַיִּצְהָלוּ אֲיִים בְּמַלְכָּךָ
 10 וַיִּקְבְּלוּ עַל מַלְכוּתְךָ [עֲלִיהֶם] / וַיְרוֹמְמוּךָ בְּקֹהֶל עָם
 וַיִּשְׁמְעוּ רְחוּקִים וַיָּבֹאוּ (ב"א וַיִּשְׁוּבוּ) / וַיִּתְּנוּ-לְךָ כֶּתֶר מְלוּכָה:

וּתְמַלֹּךְ אֹתָהּ וְ לַבְדָּךָ (מִהֲרָה) עַל כָּל-מַעֲשֶׂיךָ
 בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ / וּבִירוּשָׁלַם עִיר קֹדְשְׁךָ
 כִּפְתוּב בְּדַבְרֵי קֹדְשְׁךָ. יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:
 קְדוֹשׁ אֹתָהּ וְנוֹרָא שְׁמָךְ / וְאִין אֱלֹהִים מִבְּלַעֲדֶיךָ.
 כִּפְתוּב. וַיִּגְבֹּה יְיָ צְבָאוֹת בְּמִשְׁפָּט וְהָאֵל הַקְדוֹשׁ נִקְדָּשׁ בְּצִדְקָה.
 בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקְדוֹשׁ:

אַתָּה בְּחִירְתָּנוּ מִכָּל-הָעַמִּים / אֲהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ
 וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל-הַלְשׁוֹנוֹת / וְקִדְשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ.
 וְקִרְבַּתָּנוּ מִלִּפְנֵי לַעֲבֹדְתְךָ / וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ עָלֵינוּ קְרָאתָ:
 וַתִּתֵּן-לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת-יּוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה לְקִדְשָׁהּ וּלְמִנוּחָהּ וְאֵת יוֹם) הַקְּפֹרִיִּים הַזֶּה לְמַחֲלָה וְלִסְלִיחָה
 וְלִכְפָּרָה וְלִמְחֹל-בּוֹ אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ (בַּשַּׁבָּת יֵשׁ מוֹסִיפִין בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זָכָר לַיִּצְיָאָה מִצָּרִים:
 וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ / וַנִּתְרַחֲקֵנוּ מֵעַל אֲדָמָתָנוּ
 וְאִין אֲנַחְנוּ יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירְתְךָ

5 וַיִּירָאוּךָ מִבְּקָשִׁי פָנֶיךָ: וַיִּירָאוּךָ עִם שְׁמֶשׁ אַבְרָם 6 וַיִּלְמְדוּ אַבְרָם וְנָאֵפִי | תוֹעִי בִינָה פִטְלַעֲהָבִי כִּי תוֹעִי רוּחַ אִפְרַיִם
 7 לְכָל לְרֹאשׁ מִתְנַשָּׂא ר 8 וַיַּעֲטְרוּךָ: וַיַּעֲטְרוּ לְךָ פִטְלַעֲהָבִי | נֹזֵר: זֶר: אַבְרָם 10 וַיִּקְבְּלוּ: כּוֹלֵם הוֹסִי רָף | עֲלִיהֶם
 הוֹסִי בִנְךָ 11 וַיָּבֹאוּ: וַיִּשְׁוּבוּ צִחֲרִימֶךָ | אַחֵר 11 וַיִּקְדְּשׁוּךָ עִם עוֹלָם סֵלָה הוֹסִי א

כְּגוֹן תְּהִלָּה פַּג יָהּ, וְהַעֲנִין עִ"פ תְּהִלָּה צוֹ ז יְבוֹשׁוּ כָל עוֹבְדֵי פִסֵּל. 5 וַיְטוּ שָׁכֶם אֶחָד לְעַבְדָּךָ עִ"ש צַפְנִי ג ס לַעֲבֹדוֹ שָׁכֶם
 אֶחָד. וַיִּירָאוּךָ עִם שְׁמֶשׁ תְּהִלָּה עַב ה. מִבְּקָשִׁי פָנֶיךָ תְּהִלָּה כְּד ו. 6 וַיִּכִּירוּ כַח מַלְכוּתְךָ וַיִּכִּירוּ כִי אַתָּה מֶלֶךְ (דוֹגְמָה
 מִ"א כ מֵא), וְהַצּוּרָה דוֹגְמָה תְּהִלָּה קָמָה יֵא כְבוֹד מַלְכוּתְךָ יֵאמְרוּ. וַיִּלְמְדוּ תוֹעִים בִּינָה עִ"ש יֵשׁ' כֵּס כְּד וַיַּדְעוּ תוֹעִי רוּחַ בִּינָה
 וְרוֹגְנִים יִלְמְדוּ לִקַּח. 7 וַיִּמְלְלוּ אֶת גְּבוּרָתְךָ (צִ"ל גְּבוּרָתֶיךָ) עִ"ש תְּהִלָּה קו ב מִי יִמְלֹל גְּבוּרָתוֹ ה'. וַיִּנְשְׂאוּךָ מִתְנַשָּׂא
 לְכָל לְרֹאשׁ עִ"ש דְּהֵ"א כֵּס יֵא. 8 וַיִּסְלְדוּ בַחֲלֵה פָנֶיךָ עִ"ש אִיּוֹב ו י וַאֲסִלְדָה בַחֲלֵה. וַיַּעֲטְרוּךָ גִּזְר תַּפְאָרָה עֲטָרָה
 חֲפָאָרָה (יֵשׁ' ס ב). 9 וַיַּפְצְחוּ הָרִים רִנָּה יֵשׁ' מִד כֵּג. וַיִּצְהָלוּ אֲיִים בְּמַלְכָּךָ עִ"ש יֵשׁ' גִּד א פִּצְחִי רִנָּה וְצִהֲלִי,
 וְשֵׁם צוֹ א יִשְׁמְחוּ אֲיִים רַבִּים. 11 וַיִּקְבְּלוּ עוֹל מַלְכוּתְךָ [עֲלִיהֶם] לִשְׁוֹן הַמִּשְׁנָה, כְּגוֹן בְּרִכּוֹת ב' ב' כִּדִּי שִׁמְכָבֵל עָלָיו עוֹל
 מַלְכוּת שְׁמִים תְּהִלָּה, וְכֵן בַּתְּפִלּוֹת עֲתִיקוֹת. וַיְרוֹמְמוּךָ בְּקֹהֶל עִם תְּהִלָּה קו לֵא. 11 וַיִּשְׁמְעוּ רְחוּקִים וַיָּבֹאוּ עִ"ש יֵשׁ'
 לֵא יֵג שְׁמַעוּ רְחוּקִים אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי. וַיִּתְּנוּ לְךָ כֶּתֶר מְלוּכָה עִ"ש עוֹבְדִי א כֵּא וְהִיטָה לֵה' הַמְּלוּכָה.

בבית הגדול והקדוש שנקרא שמה עליו / מפני ה' שנסתלקה במקדש:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן

שתשוב ותרחם עלינו ועל-מקדשך ברחמיך הרבים / ותבנהו מהרה ותגדל כבודו:

אבינו מלכנו / גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה / והופע והנשא עלינו לעיני כל-חי

וקרב פזורינו מבין הגוים / ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ

והביאנו לציון עירך ברנה / ולירושלם בית מקדשך בשמחת עולם.

ושם נעשה לפניך את-קרבנות חובותינו / תמידים בסדרם ומוספים כהלכתם:

ואת-מוספי יום (השבת הזה ויום) הכפורים הזה. נעשה ונקריב לפניך באהבה כמצות רצונך

כמו שכתבת עלינו בתורתך על-ידי משה עבדך מפי כבודך כאמור:

בשבת: וביום השבת שני-כבשים בני-שנה תמימים ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו:

עלת שבת בשבתו על-עלת התמיד ונסכה: (במד' כח ט"ז)

יש מוסיפין זה קרבן שבת. וקרבן היום כאמור ויש פוסקים שלא לאמרו

ובעשור לחדש השביעי הזה מקרא-קדש יהיה לכם וענייתם את-נפשתיכם. כל-מלאכה לא תעשו:

והקרבתם עלה ליי לריח ניחח פר בן-בקר אחד איל אחד כבשים בני-שנה שבעה תמימים יהיו לכם:

ומנחתם ונסביהם כמדבר. שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים לאיל ועשרון לפבש ויין כנסכו.

ושני שעירים לכפר (ג"א ושעיר לכפר מלבד חטאת הכפרים). ושני תמידים כהלכתם:

בשבת: ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי ענג.

עם מקדשי שביעי כלם ישבעו ויתענגו משובך

ובשביעי רצית בו וקדשתו. חמדת ימים אותו קראת

זכר למעשה בראשית:

פ עלינו לשבח לאדון הכל / לתת גדלה ליוצר בראשית

שלא עשנו כגויי הארצות / ולא שמנו כמשפחות האדמה

שלא שם חלקנו בהם / וגרלנו ככל-המוגם ס

שהם משתחווים להבל וריק / ומתפללים אל-אל לא יושיע

פ ואנחנו כרעים ומשתחווים ומודים / לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ / ומושב יקרו (ג"א וכסא כבודו) בשמים ממעל

ושכינת עזו בגבהי מרומים:

הוא אלהינו אין עוד (ג"א אין אחר) / אמת מלכנו אפס זולתו

ככתוב בתורתו.

ידעת היום והשבת אל-לבבך כי יי הוא האלהים בשמים ממעל ועל-הארץ מתחת אין עוד: ס

מוסף ליום כפור

בזמן שהצבור אומר 'הוא אלהינו' יאמר שליח צבור פסוקים אלו (קבלה מר' אלעזר בעל הרוקח)

אתה הראת לדעת כי יי הוא האלהים. אין עוד מלבדו: (דבר' ד לב)

וידעת היום והשבת אל-לכבדך כי יי הוא האלהים בשמים ממעל ועל-הארץ מתחת. אין עוד: (שם ד לט)

שמע ישראל. יי אלהינו יי אחד: (דבר' ו ד)

הן ליי אלהיה השמים ושמי השמים. הארץ וכל-אשר-בה: (דבר' י יד)

כי יי אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדני האדנים. האל הגדל הגבר והגורא אשר לא-ישא פנים ולא יקח שחד:

כי שם יי אקרא. הבו גדל לאלהינו: (דבר' לב ג) (דבר' י יז)

יהי שם יי מברך מעשה ועד-עולם: (חול' קיג ב)

נוסח מורכב, ע"י צמח צדק למחזור לראש השנה ע' נז. - א 4821.

אלהינו ואלהי אבותינו

היה עם-פיפיות שלוחי עמך בית ישראל.

העומדים לבקש תפלה ותחנונים מלפניך על-עמך בית ישראל.

הורם מה שיאמרו / הבינם מה שידברו.

השיבם מה שישאלו / ידעם היה יפארו:

5 באור פניך יהלכון / בך לך יברכון.

עמך בפייהם יברכון / ומברכות פיה [פלים] יתברכון.

כ"י הג"ל. קס"י גניזה ק"ג; ק"ג³⁰ (רק 1-4, 13-15) || 1 פיות 2 העומדים: לפניך הו"ס' נה | לבקש חס' ה | בתפלה ובתחנונים הו"ס | מלפניך חס' פטנממ': לפניך ק | על: בעד ק"ג³⁰ | בית חס' ל 3 יאמרו... ידברו מ"א פ 4 ישאלו במ"א פ 5 יברכון ר' ק"ג¹⁶: יכרעון שארכי 7 קודם 6 א 6 חס' הממ" | ומברכות: והם מברכות ק"ג¹⁶ | כולם חס' ר' ק 7 ועמך פאפ

כל תפלת ש"ץ זו מבוססת על מאמר המשנה (ברכות ה' ה') המתפלל וטעה סימן רע לו, ואם שליח צבור הוא סימן רע לשולחיו, מפני ששלחו של אדם כמותו.

1 אורא היה עם פיפיות שלוחי עמך בית ישראל ע"ש שמות ד ט ואנכי אהיה עם פיך ועם פיהו, ול' פיפיות (הנאמר במקרא על החרב, כגון ישע' מא טו. תהל' קמט ו) במקום 'פיות' כלשון חכמים, כגון בברכת התורה 'הערכ נא... את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל (ברכ' דף י"א ב'). שלוחי עמך, ר"ל שלוחי הצבור, כלשון המשנה (יומא א' ה') אנו שלוחי בית דין ואתה שלוחנו. לבקש תפלה ותחנונים לה"כ דני' ט ג ובמדרש ויקר' י"א ו' ע' רכת. 3 הורם מה שיאמרו ע"ש שמות ד ט והוריתי אתכם את אשר תעשון. הבינם למדם כמו ישע' מ יד את מי נועץ ויבינהו וילמדוהו בארח משפט. 4 השיבם ע"ש והשיבני דבר, ברא' לו יד, פי' הודיעם. מה שישאלו מה שיבקשו. ידעם הודע אותם, כמו איוב לה יב ידעתה השחר מקומו. 5 באור פניך יהלכון לה"כ תהל' פט טז. בך לך יברכון ע"ש תהל' צה ו גברכה לפני ה' (כ"ה הגירסא העתיקה, וברוב כ"י נשתנתה ליכרעון' ע"פ ישע' מה כג כי לך תכרע כל ברך, שלא לפי החרוזה).

עֲמַךְ לַפְּנֵיךָ יַעֲבִירוֹן / וְהֵם בְּתוֹךְ יַעֲבֹרוֹן.
 עֵינֵי עֲמַךְ בָּם תְּלוּיֹת / וְעֵינֵיהֶם לְךָ מִיַּחֲלוֹת.
 גָּשִׁים מוֹל שׁוֹד (נִיא אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ) לְהִלָּחְמָה / לְשַׁכַּךְ כַּעַס וְחִימָה.
 10 וְעֲמַךְ מִסְבִּיבִים אוֹתָם כַּחוֹמָה / וְאַתָּה [מִן הַשָּׁמַיִם] תִּשְׁגִּיחַ אוֹתָם לְרַחֲמָה:
 עֵין נוֹשָׁאִים-לְךָ לְשָׁמַיִם / לֵב שׁוֹפְכִים נִכְחָךְ כַּמִּים
 וְאַתָּה תִּשְׁמַע [מִן] הַשָּׁמַיִם.
 שְׁלֹא יִכְשְׁלוּ בְּלִשׁוֹנָם / וְלֹא יִנָּקְשׁוּ בְּשִׁנָּיהֶם
 וְלֹא יִבוֹשׁוּ בְּמִשְׁעָנָם / וְלֹא יִכָּלְמוּ בָּם שְׁאוֹנָם
 15 וְאַל-יֹאמְרוּ פִּיהֶם דְּבַר שְׁלֹא כִרְצוֹנָךְ.
 כִּי חֲנוּנִיךָ יִי אֱלֹהֵינוּ הֵמָּה חֲנוּנִים / וּמְלַמְדֶּיךָ הֵמָּה מְלַמְדִּים.

8 בס: בך בור'אפ' ועיניהם: ולבותם ה' | מיחלות: תלויות ד' קג' | פנויות ה' פונות ט 9 מול שוד להלחמה: מול ארון
 באימה בור'אפ' | ושכך ד' 10 ועמך: עמך א עם מכ ועם שאר כ"י | מסבבים ה' | אותך ד' ה' | מן השמים למחוק?
 משמים לך קג' | תשגיח אותם מן השמים אפ' תשגיח מן השמים עליהם פ 11 נכחך: לפניך ט נגדך קג' 12 השמים: מן
 השמים ומכ קג' 13 ולא: ואל רוב כ"י 14 ולא... ולא: ואל... ואל רוב כ"י 15 ולא יאמרו בפיהם אור' ולא יאמרו (בפיהם
 חס') קג' ולא יצא מפיהם ה' | שלא כרצונך: כראוי לפניך הוס' קג' 18 הוס' נכך

6 עמך בפיהם יברכון (ע"ש תה"ל סב ה בפיו יברכו) ר"ל שלוחי צבור מברכין את העם בברכות שהם מתפללים בפניהם.
 ומברכות פיה כלם יתברכון ע"ש ש"ב ז כט ומברכתך יבורך בית עבדך. 7 עמך לפניך יעבירון והם בתוך
 יעבורון באמצע העם, כי ש"ץ עומד באמצע והעם משני הצדדים. 8 עיני עמך בם (נ"א בך) תלויות ועיניהם
 לך מיחלות ע"י מדרש תהלים כ"ה דף ק"ו א' ש"ץ יורד לפני התיבה לפי שעניניהם של צבור תלויות בו ועיניו תלויות
 בהקב"ה שהוא שומע תפלתם. 9 גשים מול שוד להלחמה (דוגמת הבק' א ג ושוד וחמס נגדי) להלחם נגד השטן
 המקטרג את המתפללים. (גירסא זו שינו ע"פ פוסקים מסויימים: גשים מול ארון הקדש באימה.) לשכך כעס וחימה ע"ש
 אסתר ז י וחמת המלך שכה. 10 ועמך מסביבים אותם כחומה (במקום טובנים אותם) כחומה סביב, ויק' כה לא ועוד.
 ואתה מן השמים תשגיח עליהם (אוהם כמו ירמ' מב יב ועוד). 11 עין נושאים לך לשמים ע"ש ישע' נא ו שאו לשמים
 אותם לרחמיה לרחם עליהם ע"ש תה"ל לג יד ממכון שבתו השנית (וכאן בלי משלים, כמו שה"ש ב ט משגיח מן החלונות).
 עיניכם. לב שופכים נכחך כמים ע"ש איכה ב יט שפכי כמים לבך. 12 ואתה תשמע השמים לה"כ מ"א ח לב ועוד
 (מן השמים דה"ב ו כג ועוד). 13 שלא יכשלו בלשונם (ע"ש תה"ל סד ט ויכשילו עלימו לשונם). ולא ינקשו בשינונם
 (ע"ש דבר' יב ל פן תנקש בו) במה שהם משננים לעם. 14 ולא יבושו במשענם בקהלם השולח אותם שהם נשענים עליו,
 וי"מ בהקב"ה שהוא משען וכשענה (ישע' ג א). ולא יכלמו בם שאונם קהלם, המונם (ע"ש ישע' סו ו קול שאון מעיר,
 יכדומה) ומסמך לו הכתוב תה"ל סט ז אל יבושו בי קוץ וכו'. 15 ואל יאמרו פיהם דבר שלא כרצונך פירוש למלים
 שלא יכשלו בלשונם? 16 כי חנוניך המה חנונים ומלומדיך המה מלומדים (כ"ה הגירסא העתיקה ששינו אח"כ:
 ומרוחמך המה ברוחמים, בהתאם לפסוק המובא). כמו שידענו כלשון תפלת ז'בכך הן פהדך.

כְּמוֹ שֶׁיִּדְעֻנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־אֲשֶׁר תַּחֲוֹן יוֹחֵן. וְאֶת־אֲשֶׁר תִּרְחֹם יִרְחֹם.
כְּכַתּוּב בְּתוֹרָתְךָ. וְחֲנֻתִי אֶת־אֲשֶׁר אָחֻן וְרַחֲמֵי אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם: (שמות לג יט)
[וְנֹאמַר. אֵל יִבְרָשׁוּ בִּי קוֹיָךְ אֲדֹנָי אֱלֹהִים צְבָאוֹת. אֵל יִכְלְמוּ בִּי מִבְּקִשֶׁיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: (תהלים סט ז)]

סימן: ט מרובע. – א 1701.

ב אוֹחִילָה לְאֵל אַחֲלָה פָנָיו
אֲשַׁאלָה מִמֶּנּוּ מַעֲנָה לְשׁוֹן:
אֲשֶׁר בִּקְהַל־עַם אֲשִׁירָה עֲזוֹ
אֲבִיעָה רִנּוֹת בְּעַד מַפְעָלָיו:

5 (ככתוב) לְאָדָם מַעֲרָכִי לֵב וּמִי מַעֲנָה לְשׁוֹן: (משלי טז א)
[וְנֹאמַר] אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתְךָ: (תהלים נא יז)
[וְנֹאמַר] יִהְיוּ לְרָצוֹן אֲמָרֵי פִי וְהִגִּיזוּ לִפִּי לְפָנֶיךָ
ט יְיָ צוּרִי וְנֹאֲלִי: (תהלים יט טו)

ויש מוסיפין

[וְנֹאמַר] בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ לְמַדְנִי חֻקֶּיךָ: (תהלים קיט יב)

8 ברוך... חקיקת הוס' כך

1 אוֹחִילָה לְאֵל ע"ש מיכה ז ז אוֹחִילָה לְאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. אַחֲלָה פָנָיו ע"ש מלאכי א ט חלו נא פני אל, ועוד. 2 אֲשַׁאלָה מִמֶּנּוּ מַעֲנָה לְשׁוֹן אֲבָקֶשׁ שִׁיעָנָה אֶת חִפְלָתִי, ע"ש משלי טז א. 3 בִּקְהַל עַם שׁוֹפְטִי כ ב. אֲשִׁירָה עֲזוֹ ע"ש תהלים נט יז וְנֹאמַר אֲשִׁיר עֲזוֹ. 4 אֲבִיעָה רִנּוֹת ע"ש תהלים סג ו וְשָׁפְתִי רִנּוֹת יְהוָה לִפְנֵי.

עד לא מכון. כסאך נכון:

סימן: ח"א - א 1226.

עד	ואין מלבדך / אומר עצתי תקים:	אדרת חזקים / כוננת ארקים
עד	ואין מלבדך / אלהים חיים:	בנית עליים / יסדת תחתיים
עד	ואין מלבדך / חוקר אבן ואפל:	גהית מאפל / צלמות ותפל
עד	ואין מלבדך / באורך נראה אור:	דחית באור / והבהקת אור
עד	ואין מלבדך / עושה חזיונים:	החצת עזים / דכית פוחזים
עד	ואין מלבדך / ממלא גבותם עינים:	והבדלת בינים / הצבאת מחנים

* * *

שבחך מפיקים / ועליך מתפרקים ואין מלבדך / מראה אפיקים: עד
תהלה תעטה / נצחך בניב לבטא ואין מלבדך / אור כשלמה עוטה: עד
בכתוב בדברי קדשך. נכון כסאך מאז מעולם אתה:

כ"י מ (א-ג.ש.ח) 1 (א-ד.ח) כ (א.ח) 2 (א.ב.ד-ו.ח) || 1 אומר: באומרך | עצמי: עצמו כך 2 בינית (!) 4 אור 1:
האורך

עד לא מכון טרם נבראו השמים שהם מכון שבתך. כסאך נכון נברא כסא הכבוד, ע"פ דרשת חז"ל ב"ר א' ד' (ע' 6)
ו' דברים קדמו לבריית עולם... התורה וכסא הכבוד... (ועי' גם במקבילים שם).
1 אידרת חזקים הכנת וקשטת את השמים, ע"ש איוב לו ית. כוננת ארקים הארצות, ע"ש ירמ' י יא שמיא וארקא. עצתי
תקים ישע' מו י ('תקים' במקום 'תקים' בגלל החרוז). 2 עיליים שמים. תחתיים ארץ. 3 גהית מאופל. צלמות
ותופל. חוקר אבן ואופל ע"ש איוב כח ג קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר אבן אפל וצלמות, ר"ל היארת כל מה
שהיה מקודם חושך וצלמות. 4 דחית באור כנראה ר"ל הטבעת את העולם באור. באורך נראה אור תהלי' לו י.
5 החצת עזים הבדלת בין המים (עזים ע"ש ישע' מג טו). דכית פוחזים המים הפוחזים (פוחזים צפנ' ג ד, כאן ביחס
למים, כמו ברא' מס דפחו כמים). עושה חזיונים זכר' י א. 6 והבדלת בינים בין המים העליונים לתחתונים. הצבאת
מחנים של צבא השמים. ממלא גבותם עינים ע"ש יחזק' א יח וגבותם מלאות עינים. 7 מפיקים מביעים. ועליך
מתפרקים כי אין כת של מלאכים למעלה מקלסת ושונה, אלא הם מתחדשים בכל יום (ב"ר ע"ח א' ע' 916 ובמקבילים).
מראה אפיקים ע"ש איוב יב כא ומוזת אפיקים רפה. 8 אור כשלמה עוטה תהלי' קד ב.

מנהג צרפת (לפי עדות שד"ל, מבוא למח' רומא, תל אביב תשכ"ו, ע' 65)

עד לא מכון / כסאך נכון:

סימון: א"ב. (מחברו ר' אלעזר ב"ר קליר? ע"י לוכן, ל"ג. 57) – א 1509.

- אֱהֵלֶת מְתוּחִים / אִמְצַת נְמֻלִּים ואין מְלַבֵּד מְאֵהל טְפוּחִים: עד
 בְּנֵת בְּעֶרְמָה / לְרִקְוֶעַ אֲדָמָה ואין מְלַבֵּד יוֹעֵץ בְּחֶכְמָה: עד
 גִּלִּית חֲשֹךְ מִתְהוֹם / בְּהֶרְחִיפָךְ רוּחַ עַל-פְּנֵי תְהוֹם
 ואין מְלַבֵּד מְחֻלָּל מְעִינֹת תְהוֹם: עד
 דִּיהֶרֶת אֹרַח עַל-אֶרֶץ / בְּהֶעֱבִירָךְ בּוֹהוּ מְאֶרֶץ
 ואין מְלַבֵּד מְבַהֵיק פְּנֵי הָאֶרֶץ: עד
 5 הַקְפָּאת רְקִיעַ בְּמִשְׁאוֹת / לְמַעַלָּה מִמֶּנּוּ לְהִתְנַשְּׂאוֹת
 ואין מְלַבֵּד יוֹעֵץ וְכֵן עֲשׂוֹת: עד
 וּפְעֻלַּת דְמוֹת כְּסָא / וְקֶרַח הַנּוֹרָא עַל רֹאשׁ כְּסָא
 ואין מְלַבֵּד יַעֲשֵׁ וְיִתְנַשֵּׂא: עד
 זְבֻדְתּוֹ בְּחִיּוֹת / פְּנִים אֲרָבַע לְמוֹ לְהִיּוֹת ואין מְלַבֵּד עֲתִיד לְהִיּוֹת: עד
 חֲצֻבֶת אֹפְנִים / סוּבְבוֹת כֶּסֶם בְּכָל-פְּנִים ואין מְלַבֵּד מְאֻזֵּן מֵהֶם רְנָנִים: עד
 טְסוֹת לְכָל-רוּחַ / וּפּוֹנוֹת לְכָל-רוּחַ ואין מְלַבֵּד יוֹצֵר הָרוּחַ: עד

כ"י סי' קנ"ג (1-15) || 2 בערמה: בחכמה קנ"ג 3 בהרחיפך: בהרעיפך י | במעינות קנ"ג 4 בוהו: תוהו 5 ממנו חס' קנ"ג | יועץ חס' קנ"ג | להיעשות קנ"ג 6 על ראש כסא: עליו מכוסה קנ"ג | 6 יעש ויתנשא: רם ומתנשא י יעש להתנשא קנ"ג 7 פנים ארבע למו: וארבעת פנים למו 8 סובבות כס קנ"ג | להיות: היות י 8 סובבות כס בכל פנים: מרובעי פנים קנ"ג 9 לכל רוח: למול רוח קנ"ג | יוצר: תוכן קנ"ג

עד לא מכון / כסאך נכון ע"י לעיל בפיוט דומה.

1 איהלת מתוחים מתחת כאהל את השמים, ע"ש ישע' מ כב וימתחם כאהל לשבת. אימצת נמלחים את השמים, ע"ש ישע' נא ו כי שמים כעשן נמלחו. מאהל טפוחים את השמים, ע"ש ישע' מח יג וימיני טפחה שמים. 2 בערמה בחכמה. לרקוע אדמה ע"ש תהל' קלו ו לרקוע הארץ על המים. יועץ בחכמה ע"ש משלי ג יט ה' בחכמה יסד ארץ. 3 גילית חשך מתהום שהיה על פני תהום, ברא' א ב. בהרחיפך רוח על פני תהום ע"ש ברא' א ב ורוח אלהים מרחפת על פני המים. מחולל מעינות תהום מוליד מעינות תהום (ל' ברא' ז יא). 4 דיהרת (מל' סוס דוהר, נחום ג ב) נתת לרוץ, הפיעות. מבהיק מבהיר. 5 הקפאת רקיע במשאות (ל' קפאו תהומות, שמות טו ח) הקרשת, קבעת, ע"י גערתך ונשיאת קולך, ע"ש איוב כו יא עמודי שמים ירופפו ויתמהו מגערתך, ועי' מה שדרשו חז"ל ב"ר י"ב י' ע' 109. חגיגה דף י"ב א'. 6 דמות כסא יחזק' א כו. וקרר הנורא יחזק' א כב. 7 זבדתו (ל' ברא' ל כ זבדני אלהים אותי זבד טוב) בחיות. פנים ארבע למו להיות יחזק' א ה"ו. 8 חצבת אופנים סס א טו. 9 טסות לכל רוח ופונות לכל רוח שם א כ. יוצר הרוח ע"ש עמוס ד יג יוצר הרים ובורא רוח. 10 יצירתם מאש והנה דיבורם מאש ע"י חגיגה דף י"ג א' י"ב מאי חשמל אר"י חיות אש ממללות. מחלק גהרי אש היוצאים מהחיות, ע"י פרקי ר' אליעזר ד' ומזיעת פניהם

10 יִצִירְתֶּם מֵאֵשׁ / וְהָגָה דְבוּרֵם אֵשׁ	ואין מלבדך מְחַלֵּק נְהָרֵי אֵשׁ: עד
כְּבוֹדְךָ לֹא רוֹאוֹת / וְקָדוֹשׁ וּבָרוּךְ מִכְתִּירוֹת	ואין מלבדך כָּל חוֹקֵר לְרֹאוֹת: עד
לוֹהֵטוֹת כְּשִׁלְהֶבֶת / וְרָגַל יִשְׂרָה נֶצֶבֶת	ואין מלבדך עֲלֵיהֶם לְשֶׁבֶת: עד
מִחֲנֵם קָדוֹשׁ / עַל אֵשׁ לְדוֹשׁ	ואין מלבדך בְּתַהֲלוֹת קָדוֹשׁ: עד
נוֹנְנוֹת בְּקוֹלָם / נוֹשְׂאוֹת כֶּסֶם בְּחִילָם	ואין מלבדך יוֹדֵעַ פְּעָלָם: עד
15 סוֹעֲרוֹת בְּחֶמֶה / וְעֲלֵיהֶם אֵימָה	ואין מלבדך שׁוֹכֵן בְּקוֹל דְּמָמָה: עד
עֲלֵיהֶם יַחֲדוּךָ / וּמִזִּיעוֹת אֵשׁ מֵאֵימַת כְּבוֹדְךָ	ואין מלבדך מְשַׁבֵּב לְדָךְ: עד
פְּנֵיהֶם פְּנֵי־אָדָם / וּפְנֵי שׁוֹר נֶגֶד אָדָם	ואין מלבדך מְלַמֵּד יִשְׂרָאֵל לְאָדָם: עד
צָנוֹת בְּכֶשֶׁר / וְחֻקוֹק בִּם נֶשֶׁר	ואין מלבדך לְהַגִּיד לְאָדָם יִשְׂרָאֵל: עד
קוֹמָתָם כְּאַרְיֵה / וְזִרְעוֹת עֶזֶם כְּאַרְיֵה	ואין מלבדך שׁוֹאֵג כְּאַרְיֵה: עד
20 רַב מְאֹד מִחֲנֵם / וְשֹׁפֵר הַגִּיּוֹנִם	ואין מלבדך מִבֵּין מַעֲנָם: עד
שׁוֹחֲחוֹת וְכוֹרְעוֹת / וּפְנֵים לֹא רוֹאוֹת	ואין מלבדך שׁוֹקֵד בְּדוֹרוֹת: עד
תּוֹמָכוֹת כְּסֶאֱדָ / תּוֹקְפוֹת כֶּסֶם לְנִשְׁאָף	ואין מלבדך אֵין כְּמוֹרָאָךְ: עד

כְּכַתּוּב בְּדִבְרֵי קִדְשֶׁךָ. נִכּוֹן כְּסֶאֱדָ מְאֹד מַעֲלוֹם אֶתָּה:

11 מכתירות: מזכירות קנ³⁹ | כל חוקר: קורא הדורות קנ³⁹ 13 מחנם... בתהלות קדוש: מתחלפים [...] כל. מושל בכל קנ³⁹
15 מאימת כבודך: מכבודך ס 17 נגד פני אדם י

נהר של אש מושך ויוצא לפניו... 11 כבודך לא רואות שהם כסויי פנים ושואלים איה מקום כבודו. וקדוש וברוך
מכתירות מעטירות את השכינה בשבח קדוש וברוך. 15 ורגל ישרה נצבת יחזק' א ז. 13 מחנם קדוש לשון דבר
כג טו. על אש לדוש לדרך. בתהלות קדוש תהלי' כב ז. 14 בחילם בכחם. 15 שוכן בקול דממה מ'א יט יב.
16 משגב לדרך תהלי' ט י. 17 פניהם פני אדם. ופני שור נגד פני אדם יחזק' א י. 19. וחוקק בם נשר שם.
19 קומתם כאריה שם. שואג כאריה הושע יא י.

קיומן: ח"צ משלס חזק. צתים צכי 7 טורים. 3 מליס צכל טור. — א 2614.
שינון, מנחם השירה העצרים צאיעליה ע' ל.

אָטִיף אָרֶשׁ מְלוּלִי	בְּנִיב דָּבֵב פִּלּוּלִי
גִּבֵּר וְחֹזֵק חִילִי	אֱלֹהִים יְיָ חִילִי:
דַּעֲנִי דְבָרִים לְנִכּוֹחַ	הוֹרֵנִי מִלְשָׁנוֹת וּשְׂכוּחַ
וְאֵילָנִי וְחֵילָנִי כֹחַ	נוֹתֵן לִיעֶפֶף כֹּחַ:
5 זָבֵד עֶרֶךְ פִּיּוֹתִים	חוֹת כְּסֹדֶר בְּמִקְהֵלוֹתֵי
טַעַם חֵין צוֹק בְּשִׁפְתוֹתֵי	בוֹרֵא נִיב שְׁפָתִים:
יֶשֶׁר סִרְעָף וְלִשׁוֹן	כִּיּוֹן צָקוֹן לְחִשׁוֹן
לְבָרֶר מְלָל וְלִשׁוֹן	וּמִי מַעֲנֶה לְשׁוֹן:
מֵאֲמֵר סִפֵּר חֲזִיוֹן	גַּעַם אֲמָרִי רְצִיוֹן
10 סְכוֹת וְהִמָּצִיא פְדִיוֹן	קִדּוּשׁ שׁוֹכֵן בְּצִיוֹן:
עָרֹב לְטוֹב עֲבָדֶיךָ	פְּנִיךָ הָאֵר בְּעוֹבְדֶיךָ
צִוְהָ יִשׁוּעוֹת עֲבָדֶיךָ	זָכֵר לְעֲבָדֶיךָ:
קָרְבֵּן מִמַּחֲה זְרוּנִי	רָאָה כִּי פֶסֶם מְמַעֲוִי
שְׁעוֹת [שְׁפָת] שְׁלוֹם הִגִּיוֹנִי	יִגְדֵּל-נָא כֹחַ אֲדֹנִי:

כִּי־י אַמֵּאֵאֵאֵא * || 1 דבב: דבר אא 2 חזק א 4 וחילני: ואמצני אאא 5 חוות: חיות א 6 חין: חן אאאאז |
בורא ניב שפתים: ראני ערל שפתים א * 7 כיון: כיון אאא | ולחשון א * 8 ולשון: לשון אמ 10 והמצאי אא |
פריום א 11 עבדיך: עבדיך אא * אז | בעובדיך: בעבדיך אא בעבדך אאז 12 עבדיך: עבדך א 14 שעות

1 אטיף ארש מלולי ארשת דיבורי. בניב דבב פילולי בביטוי תפלתי. 2 אלהים ה' חילי חבק' ג יט. 3 דעני הודיעני, למדני. 4 ואילני חוקני (ל' איל, תהלי' פח ה). נותן ליעף כח ישע' מ כס. 5 זבד ערך פיותים (כנראה במקום 'פיות') מתנת דבור פה. חוות כסדר במקהלותים להוציא במקהלת העדה בסדר. 6 טעם חין צוק בשפתותים חינון בצוקה — כל אלה למדני. בורא ניב שפתים ישע' נו יט. ויג ראני ערל שפתים, שמוות ו יב. 7 ישר סרעף המחשבה. צקון לחשון ע'ש ישע' כו טז צקון לחט, ובלשון הפייטן צקון הוא שם דבר. 8 ומה' מענה לשון משלי טז א. 9 מאמר ספר חזיון ספר הנביאים. 10 סכות הסכת, שמע. קדוש שוכן בציון ע'ש יואל ד יז. 11 ערוב לטוב עבדיך ע'ש תהלי' קיט קבב. פניך האר בעובדיך תהלי' קיט קלה. צוה ישועות עבדיך ע'ש תהלי' מד ה צוה ישועות יעקב. זכור לעבדיך דבר' ט כז. 13 קרבן ממחה זרוני ע'ש ישע' מד כב מחיתי כעב פשעך, וכדומה. 14 יגדל נא כח ה'

תְּחַשֵּׁב שִׁי שָׁנוֹן	15 תְּאֻזֵּן רְנוֹן
יִי יִי אֵל רַחוּם וְחַנוּן:	תִּקְשִׁיב תַּחֲנוּן
עֲמֹד פִּי מִלְעָקְשִׁי	מָכַל מוֹקֵשׁ מִלְטִי
מִמַּעַד וּמִמָּרָךְ תִּמְשָׁנִי:	לֹא תַחְפִּירֵנִי וְתַבְיָשִׁנִי
וְךָ תוֹצִיאֵנִי	חֶף תַּכְנִיסֵנִי
לְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים תִּגְוִי:	20 קוֹמֵמִנִי וְהִקְיֵמִנִי

כַּפְתּוֹב בְּדַבְרֵי קִדְשָׁךְ (משלי ג ד). וּמִצָּא־חֵן וְשִׁכְל־טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

שפת שלום: שפת שלום אא: שפת מחק שירכן 15 רנון: פלל רנון השלים שירמן | שי חס' מאא (שמה זה עיקר) 18 ממעד וממורך: מסער מורך מ 19 חף: חב א* 20 תנני: תנני א*

במד' יד יז. 15 תחשוב שי שינון תחשוב את הלימוד בשי. ה' ה' אל רחום וחנון שמות לדרו. 18 ממעד וממורך תמשני תוציאני (ע"ש ש"ב כב יז ימשני) ממעד (ל' מעדו קרסולי, שם כב לז) וממורך (ע"ש ויק' לו והבאתי מורך בלבס). 19 חף תכניסני תכניסני לדין כאילו אני חף בפשע. וי"ג חב, ר"ל כחיב, ומסתבר. וך תוציאני זכאי.

במנהג אשכנז ופולין אומרים סדר עבודה זה

קימן: אי"צ מרובע (אותיות ק-ע, 8, פ-ט, 12, ת 24 פעמים) מושלס צירני קלוימוס חזק.

5 מליס צבל טור (81 ואילך: 4 מליס). — א 5703

אֲמִיץ כַּח כַּבִּיר וְרַב אוֹנִים / אֵין (נִיא אֲשֶׁר) מִי יַעֲשֶׂה כְּמַעַשׂ גְּבוּרוֹתֶיךָ.
אֲמִץ עֲלִיּוֹת קִרִּית עַל קָרִים / אֶף יִסְדֶּת תָּבַל עַל בְּלִימָה:
בְּהִיּוֹת עוֹלָם חֲשֶׁךְ צִלְמוֹת וְעִיפָה / בְּמַעֲטָה לְבוּשָׁךְ אוֹר בְּקָר הַנֶּהֱתָ.
בֵּין זִידוֹנִים חֲצֵת כְּקֶרֶחַ הַנוֹרָא / בְּצוֹל הַקְוִיָּתָם לְבַל יִכְסוֹן חֶלֶד:

כִּי־י אֲדוּחָק; מִנְכָּךְ || 1 אֵין: אֲשֶׁר זַח | כְּמַעֲשֶׂה כַךְ 4 לְבַל: בַּל ז

1 אמיץ כח ישע' מ כו. כביר איוב לו ה. ורב אונים ישע' שם. אין מי יעשה כמעש גבורותיך דבר' ג כד.
2 אומץ עליות קירית על קרים ע"ש תהל' קד ג המקרה במים עליותיו, ר"ל יסדת את העולם על מים קרים, ועי' ב"ר ד' א' ע' 23 בנוהג העולם מלך בשר ודם בונה פלאטין ומקרה באבנים ובעצים ובעפר, אבל הקב"ה לא קירה עולמו אלא במים, שני המקרה במים וכו'. אף יסדת תבל על בלימה ע"ש איוב כז ז תולה ארץ על בלימה. 3 בהיות עולם חשך וצלמות במים וכו'. ע"ש איוב י כא-כב אל ארץ חשך וצלמות ארץ עפחה (וכידוע תפסו הפייסנים ומפרשים קדמונים עיפה כלשון אפילה). במעטה לבושך אור בקר הגהת הארת (ע"ש תהל' יח כט יגיה חשכי) והענין ע"פ הדרשה ב"ר ג' ד' ע' 20 מאיכן נברא האור... נתעטף הקב"ה בה כשלמה והבהיק זיו הדרו מסוף העולם ועד סופו (ועי' ג"כ במקבילים סם). 4 בין זידונים חצת הבדלת וחצית בין המים העליונים לתחתונים (המים הזידונים ע"ש תהל' קכד ה) בעשותך רקיע

- 5 גלית פגי נשי והנצה תנובה / גן מקדם טעת לשעשוע מאמיריך.
גדל מאורות תתה ברקיע עזף / גם צבא מזרות עמם צוית:
די שחים ודאים משעל צרת / דמיון בריח לכרת יושבי גנים.
דבוקת רגבים הוציאה רומשים ושואפים / דר קנה ובצה לארוחת קרואיך:
הכנת טבח ומסך וסועד אין / הקרצת גלם מחמר בתבנית חותמה.
10 הפחת בחלדו טהר נשם מזבולך / הרדם ומצלעו עזר לו יעדת:
וצויתו בלי לעוט מעץ הדעת / והפר צווי כפתי בהשאת זוחל.
וענש בועת אף לטרוף חקו / ואולת בצירים וערום עפר לחמו:

6 תחת: תחם אדמנכ 11 דעת א

כקרח הנורא (ע"ש יחזק' א כב רקיע כעין הקרח הנורא). בצול הקויתם במצולה. לבל יכסון חלד ע"ש תהלי קד ט
בל ישובון לכסות הארץ, וחלד, פי' ארץ, ע"ש תהלי מט א. 3 גלית פני נשי פני הארץ, ע"ש תהלי פח יג בארץ גשיה.
והנצה תנובה והוציאה (ע"ש שה"ש ו יא הנצו הרמונים). גן מקדם טעת נטעת, ברא' ב ח. לשעשוע מאמיריך
המשבחים אותך (ע"ש דבר' כו יז). 6 גודל מאורות תתה ברקיע עזף נחת המאורות הגדולים ברקיע, ברא' א טז—יז,
וברקיע עזף ע"ש תהלי קנ א. צבא מזרות הכוכבים (איוב לח לב). 7 די שחים ודאים משועל צרת יצרת דגים
ושאר פעלי חיים ששוחים (השוחה, ישע' כה יא) ועופות הדאים (כאשר ידאה הגשר, דבר' כח מט) משועל, ע"ש ישע' מ יב
מי מדר בשעלו מים. דמיון בריח לויתן, ע"ש ישע' כז א על לויתן נחש בריח ועל לויתן נחש עקלחון, ולפי האגדה פרקי ר"א
ט' מדורו במים התחתונים ובין שני סנפיריו הבריח התיכון של הארץ עומד (לפי זה אמר הפייטן דמיון הבריח). לכירת יושבי
גנים לסעודתם, ע"ש מ"ב ו כג ויכרה להם כרה גדולה וכו', והענין ע"פ דרשת חז"ל ב"ב דף ע"ה א' עתיד הקביה לעשות סעודה
לצדיקים מבשרו של לויתן, שנא' (איוב מ ל) יכרו עליו חברים. ואין כרה אלא סעודה, שנא' ויכרה להם כרה גדולה ויאכלו
וישתו... ואין חברים אלא תלמידי חכמים, שנא' (שה"ש ח יג) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני; ולפי זה הוא
אומר יושבי גנים, ר"ל תלמידי חכמים. 8 דבוקת רגבים הארץ, ע"ש איוב לח לח ורגבים ידובקו. הוציאה רומשים
ושואפים רמשים וחיות (שואפים ע"ש ירמ' ב כד פרה... באות נפשה שאפה רוח). דר קנה ובצה ע"ש איוב מ כא בסתר
קנה ובצה, והוא לפי דרשות חז"ל בהמות בהררי אלף (תהלי ג י) — במקורות אחדים נקרא שור הבר — שגם הוא מיועד לארוחת
הצדיקים לעתיד לבא, עי' ויקר' כ"ב י' ע' כג—כד והמקבילות שנרשמו שם, בפרט פסיקתא דר"כ דף ג"ח א'. פסיקתא רבתי
ט"ז דף פ' ב'. ועי' ג"כ בבא בתרא דף ע"ד ב'. לארוחת קרואיך הצדיקים הקרואים לסעודה. 9 הכנת טבח ומסך
מאכל ומשחה, ע"ש משלי ט כ טבחה טבחה מכסה יינה ('טבח' גם ברא' מג טז). וסועד אין כי האדם לא נברא אלא ביום ששי,
ועי' מה שדרשו על זה סנהד' דף ל"ח א'. הקרצת גולם מחומר ע"ש איוב לג ו מחומר קורצתי גם אני, וגולם ע"ש תהלי
קלט טז וגלמי ראו עיניך. בתבנית חותמך בצלם אלהים, ע"ש ברא' א כז, ולשון התלמוד (סנהד' שם)...הקביה טובע כל
אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחברו, שנא' (איוב לח יד) תתהפך כחומר חותם. 10 הפחת בחלדו
בגופו (שהוא החלק הקשור לזמן מוגבל לעומת הנשמה הנצחית, וכנראה חידש הפייטן משמעות זו של המלה ע"פ תהלי יז יד
ממתים מחלד). טוהר נשם הנשמה הטהורה, ע"פ המאמר נדה דף ל' ב'. ונשמה שנתן בך טהורה היא, ושבת דף ק"ב ב'
והרוח תשוב אל האלהים... כמו שנתנה לך בטהרה אף אתה בטהרה. מזבולך מן השמים, והזבול הוא אחד מן הרקיעים ע"פ
חגיגה דף י"ב א'. הרדם ומצלעו עזר לו יעדת ברא' ב כ—כב, ו'ידעת' ע"פ שמות כא ח ולשון התלמוד, קדושין דף
י"ט א' ועוד. 11 בלי לעוט שלא לאכול, ע"ש ברא' כה ל הלעיטני נא. והפר ציווי כפתי ע"ש משלי ט ד מי פתי יסור
הנה, שדרשוהו (סנהד' דף ל"ח א') אומר הקביה מי פתאו לזה. בהשאת זוחל ע"ש ברא' ג יג הנחש השיאני. ואוכל.
12 ועונש בועת אף לטרוף חוקו ע"ש ברא' ג יס בועת אפך תאכל לחם, ומשלי ל ח הטרפני לחם חוקי. ואולת
בצירים האשה הטפשה (הפייטן תפס אולת במשמעות נקבה מאויל כדעת ר"י אבן ג'נאח משלי יד א, עי' ספר השרשים ע' 16)

זְרוּי רָבְעוּ הַקִּפִּית בְּבִטָּן חוֹמָתָ / זִרְעָה וְהוֹלִידָה אֶפְר וְרוּעָה צֶאֱן.
 זָבַח וְשִׁי הִגִּישׁוּ לְמוֹלֶה יַחַד / זַעֲמָת בָּרַב וְשַׁעַת תְּשׁוּרַת צָעִיר:
 15 חָמַל רַחֲמָיו שָׁחַת וְעָרַף אֶח / חָלָה פָּנֶיהָ וְשִׁמְתָּ לּוֹ אוֹת.
 חָלוּ שְׁלִישִׁים קָרוֹא בְּשִׁמְךָ לְסַמֵּל / חֵיל נוֹזְלִים קָרָאתָ וְשִׁטְפוּם וְאַבְדּוּ:
 טָעוּ גֵאִים וּפָצוּ סוֹר לְגִנְדָּךְ / טָרְפוּ בָחֵם הוֹמִים יוֹרְבוּ נִצְמָתוּ.
 טָעוּן גֹּפֶר נוֹשַׁע כְּסִגְרָת בַּעֲדוֹ / טְפוּלָיו הִפְרִיתָ וּמָלְאוּ פָנֶי צִיָּה:
 יַעֲצוּ נֶאֱחָדִים לְרוֹם עַד לְשַׁחֵק / יִקְשׁוּ גִפְצוּ בְרוּחַ סָעָה וְסָעַר.
 20 יָדִיד אֶתוֹי עֲבַר יִדְעָךְ בְּעוֹלָם / יָחוּם זְקֻנְיוֹ הָעֵלָה לָךְ לְכָלִיל:

16 ואבדו: ואבדום ו 17 ונצמתו מנכך 19 לשחק דז: שחק שאר כ"י: ונופצו דומך | סועה: סופה ד

נענשה בצירי לידה (ע"ש ישע' כא ג). וערום הנחש, ע"ש ברא' גא. עפר לחמושם ג יד. 13 זרוי רבעו זריית משכבו, ע"ש תהלי' קלט ג ארחי ורבעי זרית, שדרשוהו על תשמיש המטה נדה דף ל"א א'. ויקר' יד' ו' ע' שט. הקפית בבטן חומדת הקשית (ע"ש איוב י י וכנבינה תקפיאני) בבטן האשה שתשוקתה אל אישה (ברא' ג טז). זרעה והולידה כלשון החלמוד (נדה דף ל"א א') אשה מזרעת תהלה וכו'. אכר קין שהיה עובד אדמה ורועה צאן הבל, ברא' ד ב. 14 זבח ושי מנחה. ברב... צעיר דוגמת ברא' כה כג. ושעת ע"ש ברא' ד ד וישע ה'. 15 חמל רחמיו שחת ע"ש עמוס א יא ושחת רחמיו (וחמל ל' חמלה). וערף אה הרג. ושמת לו אות ברא' ד טו. 16 חלו שלישים קרוא בשמך לסמל דור שלישי, הוא דור אנוש, החלו לקרוא בשם ה' לצלמים שלהם, לפי דרשת חז"ל ספרי דברים מ"ג (= מכילתא דבחדש ו' ע' 223) ... ואימתי נקרא [אלהים אחרים] בשמו, בימי דור אנוש, שנא' (ברא' ד כו) ... אז החל לקרוא בשם ה', באותה שעה עלה אוקיינוס והציף שלישו של עולם (ובעוד מקורות, ע"י גינצבורג, אגדות היהודים ד' ע' 131). חיל נוזלים קראת ושטפום ואבדו ע"י ב"ר כ"ג ז' ע' 228... אתם עשיתם עבודה זרה וקראתם לשמכם אף אני אקרא למי הים לשמי ואכלה אותן הרשעים מן העולם... (שם) דרש ר' אבהו אוקיינוס גבוה מכל העולם... ולא מקרא מלא הוא (עמוס ה ח) הקורא למי הים וישפכם על פני הארץ... וחיל נוזלים פ"י כח המים, המון המים (וי"ג חיל, ואין לו שחר). 17 טעו גיא"ם דור המבול. ופצו סור לגנדך ואמרו אליך 'סור', ע"י תנחומא בראשית י"ב הנפילים היו בארץ בימים ההם... המה הגבורים אשר מעולם אנשי שם (ברא' ו ד) מלמד שהיו רואים חמה ולבנה ועושין כשפים עליהם. הוא שאמר (איוב כד יג) המה היו במורדי אור... (שם כא יד) ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו. מה שדי כי נעבדנו. טורפו נטרדו בחום הומים במים חמים (ע"ש ישע' יז יב כהמות ימים יהמיו), לפי אגדת חז"ל שהמבול היה ברותחין (ר"ה דף י"ב א' = סנהד' דף ק"ח ב' ברותחין קלקלו וברותחין נידונו). יזורבו נצמתו ע"ש איוב ו יז בעת יזורבו (פ"י נשרפו) נצמתו, ע"י ויקר' ז' ו' (ע' קסא) דור המבול ע"י שנחגאו ואמרו מה שדי כי נעבדנו לא נידונו אלא באש. הה"ד בעת יזורבו נצמתו בחומו גרעכו ממקומם. מהו בחומו, ברותחין... כל טיפה וטיפה שהיה הק' מורידה עליהן היה מרתיחה בתוך גיהנם. וע"י ג"כ ב"ר כ"ח ט' (ע' 267). 18 טעון גופר נושע נח שהיה טעון תיבת עצי גופר, ר"ל טעון עשיית תיבה, מצווה על עשייתה, נושע. כסגרת בעדו ברא' ז טז. טפוליו הפרית בניו הטפולים לו פרו ורבו. ומלאו פני ציה פני הארץ (ע"ש ישע' מא יח ועוד). 19 יעצו נאחדים התיעצו, התכוונו דור ההפלגה שהיו בעלי שפה אחת ודברים אחדים (ברא' יא א) לרום עד שחק בבניית מגדל סראשו בשמים (שם). ויקשו נוקשו, דיבור פיהם היה להם למוקש. נופצו ע"ש ברא' יא ח ויפץ ה' אותם משם. ברוח סועה וסער ע"ש תהלי' נה ט. 20 ידיד אתו עבר אברהם שבא מעבר לנהר. ידעך בעולם הודיע את שמך. יחום זקוניו בן זקונים שלו (יחום ע"ש תהלי' נא ז

כִּשֶׁה תָּמִים בָּחַר אִישׁ תָּם / כְּחֶשֶׁק יְשִׁיבַת אֶהֱל וְנִמְשַׁךְ אֶחְרִיָּה.
 כִּשֶׁר חֲנִיטִי יוֹף הוֹצֵאתָ מִחֶלְצִיו / כָּלוּ זֶרַע אֲמַת וְאִין דָּפִי:
 לְשֶׁרְתָךְ אוֹיֵת לִי אִישׁ חֲסִידֶךָ / לְהַבְדִּיל מִגִּזְעוֹ מִקֹּדֶשׁ קֹדֶשׁ קִדְשִׁים.
 לְקֶשׁוֹר נֹזֵר קֹדֶשׁ וְלַעֲטוֹת אוֹרִים / לִישֵׁב כְּכַבּוּדָה פְּנִימָה יָמִים שְׁבָעָה:
 25 מִחֲזִיקֵי אֲמִנָה שְׁבוּעַ קֹדֶם לַעֲשׂוֹר / מִפְּרִישִׁים כֹּהֵן הָרֹאשׁ כֹּדֶת הַמְּלוֹאִים.
 מִזִּים עָלָיו מִי חֲטָאת לְטַהֲרוֹ / מִקְטִיר וּמִיטִיב וְזוֹרֵק לְהַתְרַגֵּל בַּעֲבוּדָה:

פסוק זה נהגהגין להוסיף בק"ק כאן ובק"ק לאחר 28, ובמנהג פולין אין אומרים אותו
 בפסוק בתורתך (ויק' ח' לד) כְּאֲשֶׁר עָשָׂה בְּיוֹם הַזֶּה. צִוָּה יְיָ לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:

נְלוּיִם אֵלָיו נְבוֹנִים יְשִׁישֵׁי שַׁעַר / נֶאֱמָיִם לוֹ קָרָא נָא בְּפִיָּךְ.
 נִגָּה תְּשִׁיעִי יַעֲמִידוּהוּ בְּשַׁעַר קִדְּיִם / נוֹי זְבַחֵי יוֹם לְפָנָיו יַעֲבִירוּ:
 סֶמֶךְ בִּיאַת שָׁמַשׁ צִידוֹ יִמְעִיטוֹ / סֶאֱב לִבֵּן פֶּן בְּרָדִם יִקְרָהוּ.
 30 סִבִּי שְׁבִטוֹ לְלִמַּד חֶפֶן יוֹלִיכוּהוּ / סִמִּים לְתַמָּר בְּפָנִים אוֹתוֹ יִשְׁבִּיעוּ:

21 אֶהֱל (כך מנוקד ברוב כ"י, ע"י מלון בן-יהודה ע' 85): אהלים דפוסים 23 אות: צוית ד' מקודש נכך 25 מילואים זחמנ
 26 וזורק ומיטיב ו 27 נבונים: נבוגי מנכ 30 ללמד: ללמוד או

ובחטא יחמנני אמי). 21 כשה תמים ר"ל בלי מום, ע"ש שמות יב ה. בוחר איש תם ברא' כה כז. כחשק ישיבת
 אהל שם. 22 כושר חניטי יוף בנים כשרים ופנים, והוא ע"פ שה"ש רבה ד' כולך יפה רעיתי, זה אבינו יעקב שהיתה
 מטתו שלמה וכו'. כולו זרע אמת ירמ' ב כא. ואין דופי שלא היה בהם יוצא לתרבות רעה. 23 לשרתך אותי לוי
 איש חסידך ל' דבר' לב ה, ר"ל זמנא (אותי ל' תהלי' קלב יג אוה למושב לו) כהן גדול משבט לוי לשרתך. להבדיל
 מגזעו מוקדש קדש קדשים ע"ש דה"א כג יג ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים. 24 לקשור נזר קדש ר"ל הציץ,
 ע"ש ויק' ח ט. ולעטות אורים שם ח ה. לישב (הצורה כלשון חכמים, במקום 'לשבת') ככבודה פנימה (ע"ש תהלי'
 מה יד כל כבודה בת מלך פנימה) ימים שבעה ימי המילואים, ויק' ח לה; מכאן ואילך הולך הפייטן ומתאר את עבודת יום
 הכפורים לפי המשנה. 25 מחזיקי אמינה זקני בית דין. שבוע קודם לעשור מפרישים כהן הראש יומא א' א',
 כדת המילואים ע"ש ויק' ח לה כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות לכפר עליכם, שדרשוהו (יומא דף ב' א') לעשות. אלו
 מעשי פרה, לכפר. אלו מעשי יום הכפורים. 26 מזים עליו מי חטאת לטהרו לפי ברייתא (יומא דף ד' א') מזים עליו
 מכל מי חטאת. מקטיר ומטיב וזורק ע"פ המשנה (א' ב'): כל שבעת הימים הוא זורק את הדם ומקטיר את הקטרת ומטיב
 את הנרות) בשני הסדר לפי צרכי הא"ב. ובמחזורים שינו את הנוסח ע"פ בעלי הלכה ללא צורך. 27 נלוים אליו נבונים
 ישישי שער זקני ביד (שער במקום משפט, ע"ש דבר' כה ז השערה אל הזקנים. איכה ה יד זקנים משער שבתו). נואמים
 לו קרא נא בפיו כלשון המשנה (א' ב') קרא אמה בפיו, ר"ל בסדר היום. 28 נוגה תשיעי ערב יוה"כ שחרית. יעמידוהו
 בשער קדים בשער מזרח (שם). נוי זבחי יום לפניו יעבירו פרים ואילים וכבשים, ורק אלה הוא כולל ב'נוי זבחי יום,
 ולא את השעירים, ועי' יומא דף י"ח א'. 29 סמך ביאת שמש צידו ימעיטו כדברי המשנה (א' ה') ערב יוה"כ עם חשיכה
 לא היו מניחים אותו לאכול הרבה. סאב לובן פן ברדם יקרהו כדי טלא יבא לידי שינה וטומאת קרי (ולובן פי' שכבת
 זרע, כלשון התלמוד, נדה דף ל"א א' ועוד). 30 סבי שבטו זקני כהונה ללמד חפן יוליכוהו אחרי שמטרוהו להם זקני
 ביד (א' ה') ללמדו חפינה (יומא דף י"ט א'). סמים לתמר בפנים אותו ישיבועו ישיבועוהו שלא לשנות דבר מכל מה
 שאמרו לו (א' ה'), וכל כך למה, שלא יתקן מבחוק ויכניס בדרך שהצדוקין עושין, שהיו מכניסים ומקטירים את הקטרת מבחוק
 ומכניסים את ענן הקטרת, לעומת הסדר הנקבע בהלכה להעלותה (לחמר, פי' להעלות את ענן הקטרת כתמר) רק בפנים.

סָמַר בְּשָׂרוֹ וְהִדְמִיעַ כִּי נִחַשְׁד / סָרוּ גַם הֵם וּבָכָה הַגִּירו.
 שִׁיחַ מִדְּרֹשׁ בְּפֶה וּבִכְתָּב הַגִּיּוֹן / סִבִּיבּוֹ יִשְׁנֹנוּ לְעוֹרָרוֹ עַד חֲצוֹת:
 עֲלָצוּ תְרוֹם דֶּשֶׁן בְּפִיס רֹאשׁוֹן / עוֹד יִפִּסּוּ לְדִשׁוֹן פְּנִימִי וּמְנוֹרָה.
 עֶקֶב קְטוֹרֶה פִּיס חֲדָשִׁים יִשְׁלֹשׁוּ / עֲרוֹךְ נִתְחִים יַחַד פִּיס הָרְבִיעִי:
 35 עָלָה בֶּרֶק הַשְּׁחָר כָּנָם הַצּוֹפֶה / עָלְיוּ פִּרְשׁוֹ (גִּי' פִּרְשׁוֹ) מָסַךְ בּוֹץ לְהַצְנִיעַ.
 עָרָה סוּתוֹ טָבֵל וְעַט זֵהָבִים / עֶמֶד וְקִדְשׁ וְקִרְץ תְּמִיד הַשְּׁחָר:
 פִּקֵּד לְמַרְקוֹ וְהוּא קָבֵל וְזָרֵק / פִּרְשׁ הַקְטִיר וְהִטִּיב הַקָּרִיב וְנִסָּךְ.
 פְּעֻלַּת כָּלִיל הַשְּׁלִים וְעַשׂ כְּסִדֵּר / פִּרְשׁוֹ סִדִּין לָבֵן עוֹד כְּבָרָאשׁוֹנָה:
 פְּרוּהָ בִקְדֵשׁ שָׁם קִדְשׁ וּפֶשֶׁט / פֶּסַע וְטָבֵל לְבָנִים עַט וְקִדְשׁ.
 40 פְּלוּסִים עֲרֹכָם מְנִים שְׁמֹנֶה עָשָׂר / פְּאוּרִים לְשָׂרֵת בָּם לְמֶלֶךְ הַכְּבוֹד:

34 קטורה: קטורת ופוסים 35 השחר: שחר זמנכך | פרשו: פירש זו וחך | מסך: סדין נכ | להצניע ומנכך
 37 פקד כל כ"י | והקטיר דחקמך | והקריב דחקמך

31 סמר בשרו ע"ש תהלי' קיט קכ. והדמיע ובכה כי נחשד כצדוקי. סרו גם הם הלכו להם ובכה הגירו (מל' גורר)
 על שחשדו כביכול בכשר, לפי המשנה: הוא פורש ובוכה והן פורשין ובוכין. 32 שיח מדרש בפה ובכתב הגיון סביביו
 ישננו ר"ל דורשין לפניו וקורין לפניו (הגיון, פי' מקרא, פי' פרקי ר"א ל"ב הקול קול יעקב בהגיון תורה), ולפי המשנה הוא
 בעצמו קורא ודורש, אם הוא מוכשר לכך, ואם לאו קורין ודורשין לפניו. לעוררו עד חצות במשנה (א ז): ומעסיקין אותו
 עד שיגיע זמן השחיטה, אבל הפייטן אומר עד חצות, מפני שמחצות ואילך הוא עסוק בהכנת העבודה ומתחיל בתרומת הדשן
 (שם א' ח'). 33 עלצו תרום דשן בפיס ראשון כאן מסדר הפייטן את סדר ארבע הפייסות שהיו במקדש בכל יום ושהם
 שנויים גם במסכת יומא (ב' ב"ד) אצ"פ שביים הכפורים כל העבודות אינן כשרות אלא בכהן גדול ואין מקום לפייסות, או
 שהוא (כמו כמה פייסנים אחרים שהזכירו את הפייסות בסדרי העבודה שלהם, כגון ר' יוסי בן יוסי, ר' יצחק' אביהור, ר' שלמה
 הבבלי) לא דייק בעניני הלכה (תירוצ זה ניתן בענין אחר בתוס' יומא דף ח' א' ד"ה דכולי עלמא), או שלפי שיטתו יש להבין
 שגם ביוה"כ סידרו הפייסות, כדי שיוכו בהם הכהנים בהכנת העבודות ובעניינים הכשרים בכהן הדיוט ובעמידה על יד הכהן
 הגדול. עלצו הלכו בשמחה, וכנראה לפי שיטת הפייטן תרומת הדשן כשרה בכהן הדיוט. עוד יפסו לדישון פנימי ומנורה
 לדישון מזבח פנימי ולהטבת חמש הנרות הקודמת לקטרת, וגם הם עבודות כשרות בכהן הדיוט לפי שיטתו. 34 עקב קטורה
 פיס חדשים ישלשו ר"ל בפייס השלישי משתתפים רק חדשים שעדיין לא זכו בה, והוא עקב הקטורה, ר"ל שכן מצות הקטרת,
 וכנראה דובר כאן על הכנת המחתה והקִימץ. ערוך נתחים יחד פיס הרביעי בפייס הרביעי משתתפים שוב יחד כל הכהנים
 בענין עריכת נתחים, והיא העלאת האברים של התמיד, כנראה כדי לעזור לכ"ג. 35 עלה ברק השחר כנס הצופה
 לפי המשנה (ג' א') כשעלה עמוד השחר אומר הוראה ברקאי. עליו פירסו (פרשו) מסך בוך להצניע שם ג' ד' פרסו
 סדין של בוך בינו לבין העם. 36 ערה סותו פשט בנדו, סותו ע"ש ברא' מט יא ועירה פי' הסיר ממנו, כלשון התלמוד (שבת
 דף ט' ב') מאימתי התחלת מרחץ... משיערה מעפרתו הימנו. טבל ועט זהבים לפי המשנה (ג' ד') ירד וטבל... הביאו לו בגדי
 זהב ולבש (בלשון הפייטן עט = עטה). עמד וקידש ר"ל קידש ידיו ורגליו (שם). וקירץ תמיד השחר (שם) הביאו לו
 את התמיד קצרו, ומרק אחר שחיטה על ידו, ולפי זה הוא ממשיך. 37 פקד למרקו ר"ל פקד לכהן אחר לגמור השחיטה
 בשבילו. והוא קבל וזרק את הדם. פירש הקטיר והיטיב וניסך (שם) נכנס להקטיר קטרת של שחר ולהיטיב את הנורת
 ולהקריב את הראש ואת האברים ואת ההבתין ואת היין. 38 פעולת כליל השלים ר"ל של תמיד של שחר. פירשו
 סדין לבן שם א' ו'. 39 פרוה בקדש (שם) הביאוהו לבית הפרוה, ללשכה שכך היה שמה, וטבילה זו והבאות אחריה
 כולן בקדש היו. פסע את הפסיעות לרדת לטבילה. וטבל (שם) ירד וטבל עלה והסתפף. לבנים עט וקידש (שם) הביאו
 לו בנדו לבן לבש וקדש ידיו ורגליו. 40 פלוסים ערכם מנים שמונה עשר לדעת החכמים, שם ג' ז': בשחר היה לובש

פרו מצב בין אולם למזבח / פניו ימה וראשו נגבה מעקם.
פגש וסמך ידיו על ראשו / פשעיו הודה ובחבו לא טמן:

וכך היה אומר / אָנָּה הָשֵׁם / חָטָאתִי עֲוִיתִי פָשַׁעְתִּי לִפְנֵיךָ אֲנִי וּבֵיתִי.
אָנָּה בָּשָׂם / כִּפֹּר נָא לַחֲטָאִים וּלְעֹנוֹת וּלְפִשְׁעִים
שְׁחָטָאתִי וְשָׁעֵוִיתִי וְשָׁפַשְׁעְתִּי לִפְנֵיךָ אֲנִי וּבֵיתִי.
כְּכָתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדְךָ מִפִּי כְבוֹדְךָ.
5 כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם. מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יי –

והכהנים והעם העומדים בעזרה / כִּשְׁהָיוּ שׁוֹמְעִים אֶת הָשֵׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא
מִפְּרֹשׁ יוֹצֵא מִפִּי כֵהֵן גָּדוֹל בְּקִדְשָׁהּ וּבְטָהָרָה.
הָיוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים [וּמוֹדִים] וְנוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם
וְאוֹמְרִים. בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

10 וְאָף הוּא הָיָה מִתְכַּוֵּן לְגַמּוֹר אֶת־הָשֵׁם כְּנֶגֶד הַמְּבָרְכִים וְאוֹמֵר לָהֶם. תִּטְהָרוּ:
וְאַתָּה בְּטוֹכֶךָ [הַגָּדוֹל] מְעוֹרֵר רַחֲמֶיךָ וְסוֹלֵחַ לְאִישׁ חֲסִידְךָ:

40 פלוסין אזק 41 ולמזבח דזחק 42 ידו דפוסים

1 עויתי פשעתי חטאתי אזומנך | 2 בשם: השם אדח | כפר נא: סלח נא הוסי' אזח | לעונות ולחטאים ולפשעים אנ' לעונות ולפשעים ולחטאים מכ' 3 שעויתי ושפשעתי ושחטאתי אמנ' כ' 8 ומודים דוק: חס' שאר כ' 10 הוא חס' ק | היה חס' דומנך | לגמור את השם חס' אחקמנ | כנגד המברכים חס' ז | להם חס' ק | הגדול חס' אוזחק 11 מעורר: תעוררך עורר נ | וסלח וזקנך

פלוסין (פי' בגדי בוך הבאים מעיר פלוסין שבמצרים) ... של י"ח מנה. פאורים מפוארים. למלך הכבוד תהל' כד ז. 41 פרו מוצב בין אולם למזבח. פניו ימה וראשו נגבה מעוקם שם ג' ח', ומעוקם ע"פ התלמוד (דף ל"ו א') בעוקם את ראשו. 42 פגש התקרב אליו עד שפגש בו. וסמך ידיו על ראשו במשנה שם. פשעיו הודה התודה (בלשון המשנה ומתודה) ע"ש תהל' לב ה אודה עלי פשעי. ובחובו לא טמן לא הסתיר אותם בקרבו, ע"ש איוב לא לג לטמן בחובי עתי.

[1] וכך היה אומר... הנוסח שבמשנה (ג' ח') כפי שהוא מתוקן בברייתא לפי דעת החכמים (ירוש' יומא ב' ז' דף מ' ד' = בבלי דף ל"ו ב'), ולפי פירושם: עונות אלו הודונות... פשעים אלו המרדים... חטאות אלו השגגות. אָנָּה הָשֵׁם... אָנָּה בָּשָׂם... כך הגירסא ברוב המחזוריים לפי קביעת ר' חגי בירוש' (שם) בראשונה הוא אומר אָנָּה הָשֵׁם ובשנייה הוא אומר אָנָּה בָּשָׂם, עי' אלבק, ששה סדרי משנה, מועד, השלמות והוספות ע' 470, ושם הוא מפרש: אָנָּה בָּשָׂם, ר"ל בָּשָׂם ה' אָנִי קוֹרָא (ע"ש שמות לד ה). בָּשָׂם ה' אָנִי מִשְׁבִּיעַ. ועי' באריכות ליברמן, תוספתא כפשוטה ד' ע' 735–736. [6] וְהַכֹּהֲנִים... נוטח דפוסים המשנה (ו' ב'), בקצת שינויים ותוספות, כגון 'את השם הנכבד והנורא' (ל' דבר' כח נח), אבל לפי מה שקבע י"א אפשטיין, מברא לנוטח המשנה, ע' 971 ואילך, אינו שייך לנוטח המשנה אלא לקוח הוא מסדרי העבודה של הפייטנים, וכנראה נקבע הנוטח מכבר והיה ערוך לפני מחבר סדר העבודה העתיק ביותר שבידינו, סדר 'שבעת ימים' (אלבוגן, סטודיען ע' 105. 106). והשם הנרמז בשני המקומות 'אָנָּה הָשֵׁם' ו'אָנָּה בָּשָׂם' הוא השם המפורש (ולא כ'ביו) שלא הוציאו אותו אלא כ"ג ביום הכפורים והכהנים שבמקדש בנשיאת כפים, וכ"ג הזכיר אותו עשר פעמים ביום הכפורים, שש בפר וג' בשעיר ואחת בגורלות (ירוש' שם), ר"ל בכל וידוי פעמיים ובפסוק כי ביום הזה אחת. וְאָף הוּא הָיָה מִתְכַּוֵּן לְגַמּוֹר אֶת הָשֵׁם כְּנֶגֶד הַמְּבָרְכִים ר"ל כנגד האומרים בשבמל"ו, והיה מאריך בשם המפורש שבפסוק 'לפני ה'' עד שגמרו את ענייתם וגמר גם הוא את הפסוק. פיסקא זו אינה נמצאת בכ"י המשנה ולא בתלמודים (והעירו על כך ראשונים, כגון הראב"ן), אבל היא נמצאת בכל תיאורי העבודה הידועים, בהמשך הפיסקא הקודמת לה. ואתה בטובך... זוהי כנראה תוספת פייטן עתיק (בקצת כ"י בצורת תפלת הכהן הגדול...: תעורר רחמך וסלח...) שקבלו שאר הפייטנים.

צַעַד לַיֵּלֶךְ לוֹ לְמוֹרַח עֲזָרָה / צַמֵּד שְׁעִירִים שֶׁם מֵהוֹן עֲדָה.
 צִמּוּדִים אַחִים שְׁוִים בְּתֹאֵר וּבְקוֹמָה / צָגִים לְכַפֵּר עוֹן בֵּת הַשּׁוֹבְבָה:
 45 צִהוּב חֲלָשִׁים טָרֶף וְהַעֲלָה מִקְלָפִי / צָנַח וְהִגְרִיל לְשֵׁם גְּבוּהָ וְלִצְוִק:
 צַעַק בְּקוֹל רֶם לִי חֲטָאת / צוֹתְתִיו עָנוּ וּבִרְכוּ אֶת הַשֵּׁם:
 צָבַע זְהוּרִית קֶשֶׁר בְּרֹאשׁ מִשְׁתַּלַּח / צִיגְתּוֹ אֲמֵן נֶגֶד בֵּית שְׁלוֹחַ.
 צָלַח וּבֹא אֶצֶל פָּרוֹ שְׁנִית / צָחַן מִטְהוֹ (ג' צָחַנְתּוֹ וְשָׁלַמְטָהוּ) פָּנֵי צוֹר הַתּוֹדָה:
 וְכֵךְ הָיָה אוֹמֵר. אָנָּה הַשֵּׁם. חֲטָאתִי עֲוִיתִי פִשְׁעִיתִי לְפָנֶיךָ אֲנִי וּבֵיתִי וּבְנֵי אֹהֶלְךָ עִם קְדוּשָׁתְךָ.
 אָנָּה בִשֵּׁם / כִּפֹּר נָא לְחַטָּאִים וּלְעֹנֹת וּלְפִשְׁעִים
 שְׁחַטָּאתִי וְשַׁעֲוִיתִי וְשִׁפְשַׁעֲתִי לְפָנֶיךָ אֲנִי וּבֵיתִי וּבְנֵי אֹהֶלְךָ עִם קְדוּשָׁתְךָ.
 כִּכְתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדְךָ מִפִּי כְבוֹדְךָ
 5 כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם. מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יי' –
 וְהִכְהִנִים וְהָעַם הָעוֹמְדִים בְּעֲזָרָה / כְּשֶׁהָיוּ שׁוֹמְעִים אֶת הַשֵּׁם הַנּוֹכֵבֵד וְהַנּוֹרָא
 מִפְּרֹשׁ יוֹצֵא מִפִּי כֹהֵן גָּדוֹל בְּקִדְשָׁהּ וּבִטְהָרָה.
 הָיוּ כֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִּים [וּמוֹדִים] וְנוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם
 וְאוֹמְרִים. בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
 10 וְאַף הוּא הָיָה מִתְכַּנֵּן לְגִמּוֹר אֶת-הַשֵּׁם כִּנְיָד הַמְּבָרָכִים וְאוֹמֵר לָהֶם. תִּטְהָרוּ:
 וְאַתָּה בְּטוֹבָה מְעוֹרֵר רַחֲמֶיךָ וְסוֹלֵחַ לְשִׁבְט מִשְׁרֵתֶיךָ:

44 וְשׁוֹיִם ד' צִוּוּם ד' צִוּוּם נכ' שׁוֹבְבָה אִמ' 45 צָנַח: צוֹח ק 46 עָנוּ: לוֹ הוֹס' דְּפוּסִים 47 הַמִּשְׁתַּלַּח ד' שְׁעִיר
 הַמִּשְׁתַּלַּח ק' אִמֵּן: יִמֵּן כֵּךְ נֶגֶד: כִּנְיָד אִדְכֵךְ 48 צָחַן מִטְהוֹ: צָחַנְתּוֹ וְשָׁלַח מִטְהוֹ דִּךְ צָחַנְתּוֹ שֶׁל מִטְהוֹ כ

43 צַעַד לַיֵּלֶךְ לוֹ לְמוֹרַח עֲזָרָה לְפִי הַמִּשְׁנָה (ג' ט') בֹּא לוֹ לְמוֹרַח הַעֲזָרָה לְצַפּוֹן הַמּוֹזֵב. צַמֵּד שְׁעִירִים שֶׁם
 שְׁנֵי שְׁעִירִים (דוּגְמַת צַמֵּד בְּקֶר, ש"א יא ז וּכְדוּמָה), כִּלְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה: וְשֵׁם שְׁנֵי שְׁעִירִים. מֵהוֹן עֲדָה וִיק' טו ז, וְעִי' מֵה
 שׁוֹרְשׁוֹ חֲזִיל שְׁבוּעוֹת דָּף י"ד א. 44 צִמּוּדִין לְקַחְתִּים כְּזוּג. אַחֲוִיִּים רומז כְּנֹרָה לְמִצְוָה שִׁיחַ שׁוֹיִם בְּדִמִּים. שׁוֹיִם בְּתוֹאֵר
 וּבְקוֹמָה הַכֹּל לְפִי הַמִּשְׁנָה (ו' א') שְׁנֵי שְׁעִירֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים מִצּוֹחַ שִׁיחַ שְׁנִית שׁוֹיִן בְּמִרְאָה וּבְקוֹמָה וּבְדִמִּים וּבְלִקְחָתָן כֹּאחֵד.
 עוֹן בֵּת הַשּׁוֹבְבָה עִשׁ יִרְמ' לֹא כֹא. 45 צִהוּב חֲלָשִׁים טָרֶף הִנִּיעַ וְעִירַבֵּב אֶת הַגּוֹרְלוֹת הָעֲשׂוּיֹת זֶה צִהוּב. חֲלָשִׁים
 פִּי גוֹרְלוֹת (עִפ' יִשַׁע' יד יב חוֹלֵשׁ עַל גּוֹיִם), וְהוּא אֶחָד מִד' שְׁמוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ לְגוֹרֵל שֶׁהֵן חֲלָשׁ פוֹר גּוֹרֵל חֶבֶל (פְּסִיקְתָא דִּר"כ ג'
 דָּף כ"ב א'). הַגּוֹרְלוֹת הָיוּ לְכַתְחֵלָה שֶׁל אֲשֶׁכְרוּעַ, וְעִשְׂאָן בֶּן גִּמְלָא שֶׁל זֶהב (ג' ט'). וְהַעֲלָה מִקְלָפִי מֵהַתִּיבָה שֶׁהָיוּ בָהּ, וְהַמְלָה
 הִיא יוֹנִית. צָנַח הִנִּיחַ (ל' וְתַצְנַח בֶּאֱרֶץ, שׁוֹפֵט' ד' כֹּא), רִל הִנִּיחַ אֶחָד עַל כָּל שְׁעִיר, לְפִי הַמִּשְׁנָה: נִתְּנָן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים. לְשֵׁם
 גְּבוּהָ וּלְצוּק לֵה' וְלַעֲזוּזָה. וְהוּא לְדַחֲפָה מֵהַסֵּלַע, וְהַסֵּלַע נִקְרָא צוּק כִּלְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה (ו' ד' ר'), וִישׁ מִנְקֵדִין צוּק. 46 צַעַק
 בְּקוֹל רֶם לֵה' חֲטָאת, שֶׁם ד' א', כְּדַעַת תִּנָּא קִמָּא. צוֹתְתִיו שׁוֹמְעִיו (מל' צוֹת). עָנוּ וּבִרְכוּ אֶת הַשֵּׁם בְּעִנְיַת בְּשִׁמְלִיו
 (שם). 47 צָבַע זְהוּרִית קֶשֶׁר בְּרֹאשׁ הַמִּשְׁתַּלַּח שֶׁם ד' ב' קֶשֶׁר לִשׁוֹן שֶׁל זְהוּרִית, רִל חוּט שֶׁל צָבַע אֲדוּם. צִיגְתּוֹ
 אִימֵן נֶגֶד בֵּית שְׁלֹחַ שֶׁם: וְהַעֲמִידוֹ כִּנְיָד בֵּית שְׁלֹחַ. 48 צָלַח הַצְלִיחַ לְפִי הַתְּכֵנִית. וּבֹא אֶצֶל פָּרוֹ שְׁנִית שֶׁם. צָחַן
 מִטְהוֹ פָּנֵי צוֹר הַתּוֹדָה חֲטָא הַכְהִנִּים (וִי"ג צָחַנְתּוֹ וְשָׁלַח מִטְהוֹ, וְגַם זֶה מִסְתַּבֵּר).

קח מאכלת חדה ושחטו כסדר / קבל דם במזרק ונתנו לממרס.
 50 קרישתו ימס עד עת הזיה / קפוי פן יהי ותעדר סליחה:
 קח לוחשות חת במחתת פרונים / קלה וגלד רך וארכת יד.
 קדר לתוכה שלשת קבין גחלים / קרבו לו בוך וגדושת דקה:
 קלט וחפן והריק לתוך בוך / קפץ מחתה בימין ובוך בשמאל.
 קיש צעדיו בפרכות וקרר לבדים / קטרת שם בינימו ועשן ויצא:
 55 רובה ממרס מנו נטל דם / ריצף ונכנס וקם בין שדים.
 רצוי הזיות טבל והצליף במנין / רום מעלה אחת ומטה שבע:

וכך היה מונה / אחת.	נ"א וכך היה מונה / אחת / אחת ואחת / אחת ושתיים בנחת
אחת ואחת. אחת ושתיים. אחת ושלוש.	אחת ושלוש נוכחת / אחת וארבע מוכחת
אחת וארבע. אחת וחמש.	אחת וחמש ללא נשכחת / אחת ושש לכל נקשחת
אחת ושש. אחת ושבע.	אחת ושבע בלי פחת:

54 בפרכות: בפרכות אך / וקירב וקנ 55 ממנו א / דם נטל ח 56 למעלה מכך / ולמטה כ לאחר 56:
 הנוטה המפויט אדון ככך / אחת חס' אג / ללא נשכחת... ללא נקשחת: לא נקשחת... לכל נשכחת

49 קח מאכלת חדה ושחטו כסדר בלי לשתף כהן אחר (שלא בדרך תמיד השחר, שקרצו וגמר אחר שהיטו). קבל דם במזרק ונתנו לממרס ו' ג'. 50 קרישתו ימס עד עת הזיה שימס את הדם העלול לקרוש. קפוי פן יהי כדי שלא יקרוש (שם) ותועדר סליחה ותימנע סליחה מפני שאי אפשר להזותו. 51 קוח לוחשות חת קיחת גחלים לוחשות חתה במחתת פרונים במחתה של זהב (ל' דה"ב ג' וזהוב זהב פרונים), לפי המשנה (ד' ג' ד'), ר' גחלים לוחשות כלשון הספרא (אחרי מות פרש' ב' פ"ד) גחלי, יכול עוממות, ת"ל אש. אי אש יכול שלהבת, ת"ל גחלי אש. הא כיצד, מן הלוחשות הללו. קלה המחתה היתה קלה, כדברי המשנה שם. וגלד רך כלשון הברייתא (יומא דף מ"ד ב') בכל יום היתה גלדה עבה (פי' רש"י דופנה עבה) והיום רך. לפי זה יש להבין: בעלת גלד רך. וארוכת יד לפי המשנה שם. 52 קדר לתוכה שלשת קבין גחלים ע"פ המשנה (ד' ד') והיום חותה בשל שלשת קבין ובה היה מכניס, ובמקום 'חותה' אומר הפייטן 'קדר' (כנראה משובש במקום 'קדר', פי' גור, דקר, כמו בכמה מקומות בתלמודים), ר"ל עשה גומא בגחלים והכניס מהם ג' קבין לתוך המחתה. קירבו לו בוך וגדושת דקה ע"פ המשנה (ה' א') הוציאו לו את הכף ואת המחתה, שפירשו בדרך שונה בירושלמי (שם, דף מ"ב ב' כיני מתניא את הכף ואת הבוך) ובבלי (דף מ"ז הכא מתנה דקטורת, דתניא הוציאו לו כף ריקן מלשכת הכלים ומחתה גדושה של קטורת...), ע"י אפשטיין, מבוא לנוסח המשנה, ע' 465 ואילך, ולפי זה יש להבין: בוך (שכא כהן במקום הכף אע"פ שבמשנת תמיד ה' ד' בוך הוא כלי קטן המונח בתוך הכף) ומחתה קטורת דקה גדושה. 53 קלט וחפן בידו. והריק לתוך בוך במשנה (שם): ונתן לתוך הכף. קפץ מהר. מחתה בימין ובוך בשמאל שם. 54 קיש צעדיו בפרכות שם: היה מהלך בהיכל עד שמגיע לבין שתי הרפכות... וקיש צעדיו ר"ל קול הקשת צעדיו היה נשמע בין פרכות. וקרר לבדים שם: נותן את המחתה בין שני הבדים... קטורת שם בינימו ועישן ויצא שם: צבר את הקטורת ע"ג גחלים ונתמלא הבית עשן, ויצא... 55 רובה ממרס נער (לשון המשנה, תמיד א' א', והתרגום) היה ממרס בו (כנראה מייחס הפייטן תפקיד זה לאחד מפרחי הכהונה ע"פ סברא, אבל במשנה, ה' ג', נזכר סתם הממרס). מנו נטל דם שם. ריצף ונכנס ר"ל ריצף כניסה זו לקודמת, נכנס פעמיים רצופות. וקם בין שדים ועמד בין שני הבדים, ע"ש שה"ש א יג בין שדי ילין, שדרשוהו (יומא דף נ"ד א') על שני הבדים שהיו נראין כשני דדי אשה... 56 רצוי הזיות טבל ר"ל טבל את אצבעו בדם המרצה בהזיה. והצליף במנין רום מעלה אחת ומטה שבע במשנה (ה' ד'): והזה ממנה א' למעלה וז' למטה. ולא היה מתכוון להזות לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף.

רץ והניחו בכף ושחט שעיר / רצה וקבל דמו באגן קדש
רגל ועמד מקום ועוד ארון / רצה הזיות כמעשה דם פר:

וכף היה מונה / אחת.	נ"א וכף היה מונה / אחת / אחת ואחת / אחת ושנים בנחת
אחת ואחת. אחת ושנים. אחת ושלש.	אחת ושלש נוכחת / אחת וארבע מוכחת
אחת וארבע. אחת וחמש.	אחת וחמש ללא נשכחת / אחת ושש לבל נקשחת
אחת ושש. אחת ושבע.	אחת ושבע בלי פחת:

רהט והניחו ודם פר נטל / רגליו הריץ וצג חוץ לבודלת.
60 רקמי פרכת יו כמשפט כפרת / רגש שנה והזה מדם שעיר:

בק"ק חזרין כאן וכך היה מונה וכו', וברוב המחזורים ליתא, עי' מהרי"ל הל' יו"כ ע' קלג

שב ובללם וחטא מזבח סגור / שבע על טהרו ובקרניו ארבע.
שקד ובא אצל שעיר החי / שגיון עם וזדונו יודה לאל:

וכף היה אומר / אגא השם / חטאו עו פשעו לפניה עמך בית ישראל.
אגא בשם / כפר נא לחטאים ולעוונות ולפשעים
שחטאו ופשעו ופשעו לפניה עמך בית ישראל:
בכתוב בתורת משה עבדך מפי כבודך
כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. מכל חטאתיכם לפני יי –

60 שנה: שינה נכ 61 ובקרניו ובקרנות ז 62 תחי א: חזי שאר כ"י | יודה: הודה ו: לאל הודה ד

וכך היה מונה שם ה' ד', וברוב כ"י בציבוד פיוטי (שהקהלות השמיטוהו ע"פ מנהגי מהרי"ל, עי' סוף הל' יוה"כ, ולכן אינו נמצא בדפוסים). בנחת דוגמת ישע' ל טו. נוכחת ר"ל כמו שהוא לפנינו. מוכחת על פי ההשבוך. ללא נשכחת בלי טעות. לבל נקשחת שלא תהא נפרדת (ל' הקשיח בניה, איוב לט טז). בלי פחת בלי חסרון.

57 רץ והניחו בכף לפי המשנה (ה' ג') יצא והניחו על כן הזהב שבהיכל. ושחט שעיר. ריצה וקבל דמו באגן קדש שם (ה' ד') הביאו את השעיר, שחטו וקבל במזרק דמו. 58 ריגל הלך, פסע. ועמד מקום ויעוד ארון במשנה: נכנס למקום שנכנס ועמד במקום שעמד, היינו היה מכון לעמוד באותו המקום. ריצה הזיות... שם. 59 רהט והניחו ודם פר נטל שם, (רהט' פי' רץ בארמית) וכנראה כדעת תנא קמא שהניחו על כן שני. רגליו הריץ רץ ברגליו. וצג חוץ לבודלת ועמד חוץ לפרוכת המבדילה בין הקדש לבית קדשי קדשים. 60 רקמי פרוכת יו היה מזה על הפרוכת המרוקמת כמשפט כפורת שם. ריגש את הדם באגן שנה והזה מדם שעיר שם. 61 שב ובללם שם: עירה דם הפר לתוך דם השעיר וכו'. וחטא מזבח סגור מזה של זהב סגור, אחד מז' הזהבים לפי המאמר יומא דף מ"ה א', והכל ע"פ המשנה (ה' ה'). שבע על טהרו ובקרניו ארבע שם ה' ה'–ד', והתחיל בקרניו ואח"כ הזה ז' על טהרו. 62 שקד יבא אצל שעיר החי שם ו' ב'. יודה לאל ע"ש תהלי לב ה אודה עלי פשעי.

והכהנים והעם העומדים בעזרה / כשהיו שומעים את השם הנכבד והנורא
מפרש יוצא מפי כהן גדול בקדשה ובטהרה.
היו כורעים ומשתחווים [ומודים] ונופלים על פניהם
ואומרים. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

ואף הוא היה מתכונן לגמור את השם כנגד המברכים ואומר להם. תטהרו:
ואתה בטובה מעורר רחמיה וסולח לעדת ישראל:

שגרו ביד עתי למדבר עז / שמץ כתמי זו שאת לגזרה.
שן סלע הדפו וגלגל וירד / שברו עצמיו כנפץ כלי יוצר:
שחווה אחז פר ושעיר קרע / שלף אמורים וגויות קלע לשרוף.
שאג סדרי יום קדש ופשט / שלש וטבל פזים עט וקדש:
תכף ועש אילו ואיל עם / תרב חטאות ומוספין הקריב כחק.
תר וקדש פשט וטבל וקדש / תכריך בדים עד (ניא עט) ונכנס לדביר:
תכונת כלי קטרת הוציא וקדש / תלבשת מדיו הפשיט וגנו נצח:
תרגל וטבל חרוצים עט וקדש / תמיד הסדיר ותמר נורות העלה:

64 גולגל מנכך | עצמיו: עצמותיו ק 66 וקדש ופשט נ ופשט וקדש כ 68 עד אזחק: עט שאר כ"י

63 שגרו ביד עתי למדבר עז ע"פ ויק' טז כא ושלח ביד איש עתי המדברה, ובלשון המשנה (ו' ג') מסרו למי שהיה מוליכו.
שמץ כתמי זו שאת לגזרה כדי שישא את חטאי עם זו לארץ גזרה, כלשון הכתוב ויק' טז כב. 64 שן סלע הדפו
וגולגל וירד לפי המשנה (ו' ו') ודחו לאחוריו והוא מתגלגל ויורד, ושן סלע ע"ש ש"א יד ד, ור"ל מהסלע הדפו או דרך
הסלע הדפו. שוברו עצמותיו שנעשה אברים אברים. כנפץ כלי יוצר ע"ש תה"ל ב ט ככלי יוצר תנפצנם (ו"נפץ" במשמעת
גיפוף חידוש הפייטן הוא, או ש"ל כנפץ, ר"ל כנפץ המנפץ). 65 שחווה אחז סכין מושחזת וחדה. פר ושעיר קרע לפי
המשנה (ו' ז') בא לו אצל פר ושעיר הנשרפים, קרעו והוציא את אימוריהן וכו', ולפי זה הוא ממשיך שלף אימורים וגויות
קלע לשרוף (שם) קלען במקלעות (ו"ג במקלות) והוציאן לבית השריפה. 66 שאג סדרי יום קרא בקול את פרשת אחרי
מות ואן בעשור שבפ' אמר (שם ז' א'). קידש ופשט שילש וטבל שם ז' ג'. פזים עט לבש בגדי זהב (פזים ל' פז, כגון
תה"ל יט יא מזהב ומפו רב). 67 תכף המשיך מיד. ועש אילו ואיל העם שם. תרב חטאות לפי ויק' טז כה ואת חלב
החטאת הקטיר המזבחה, ת"א וית תרבי חטות. ומוספים הקריב כחוק שם. 68 תר בירר והתכונן (במשמעות זו גם
בעבודה 'אשוחח נפלאותיך' (של אותו המחבר), 131: תר ויז...) וקדש פשט טבל וקדש לפי המשנה (ז' ד'). תכריך בדים
עד בגדי לבן (שם) לבש (עד = עדה) ע"ש ישע' סא י וככלה תעדה כליה. וי"ג עט. ונכנס לדביר כדי להוציא משם כף
ומחתה (שם). 69 תכונת כלי קטורת הוציא היינו כף ומחתה. תלבשת מדיו הפשיט וגנו נצח בגדי לבן הפשיט,
שנא' (ויק' טז כג) ופשט את בגדי הבד אשר לבש בבאו אל הקדש והניחם שם, ודרשוהו (יומא דף כ"ד א') מלמד שטעונין
גניזה. 70 תרגל וטבל חרוצים עט וקדש הלך (תרגל, ר"ל תרגל את אשוריו— לשון עבודת 'אשוחח' של המחבר,
13) ולבש בגדי זהב (במשנה, שם), וחרוץ הוא שם מליצי לזהב, תה"ל סח יד. משלי ה' י ועוד. תמיד הסדיר ותימר נורות
העלה במשנה (שם) ונכנס להקטיר קטורת של בין הערבים ולהטיב את הנרות, ותמיד שלבין הערבים לא נזכר בפירוש במשנה
זו (אלא בקודמת נאמר שלדעת ר' עקיבא פר העולה ושעיר הנעשה בחוץ היו קרבים עם תמיד של בין הערבים), אבל הוא נזכר

תָּכַל עֲבֹדוֹת יָד ורגל קָדֵשׁ / תָּמִם טְבִילוֹת חֲמֵשׁ וְקִדּוּשִׁים עֲשֶׂהָ.
 תֹּאֵר מִגִּמְתּוֹ כְּצֹאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבּוֹרָה / תִּקַּף וְדָץ וְעָטָה בְּגִדֵי הוֹנֹ:
 תָּמָה תִּלְוֶה צִיר נֶאֱמָן לְבֵית / תִּגַּל בְּהַתְּבַשֵּׁר הַשֶּׁלֵּג אָדָם תּוֹלַע.
 תַּעֲדָה יֵשַׁע תַּעֲטָה מְעִיל צֶדֶק / תִּפְיֵק צֹהֵלָה תִּבְיַע דִּיץ וְחִדָּה:
 75 תִּלְוִלֵי רוֹם הִרְעִיפוּ וְרוֹיֵף טָלָם / תִּלְמִי שְׂדֵי רוֹו תַּת יְבוּלָם.
 תּוֹדָה נָתַנוּ אוֹסְפֵי זֶרַע שָׁלוֹם / תִּהְלֶה בְּשָׂרוֹ נוֹשְׂאֵי אֱלֻמוֹת בְּרִנָּן:
 תַּחֲתִיּוֹת אֶרֶץ צָבִי וְזֶמֶר שִׁמְעוּ / תִּנּוּ צִדְקוֹתָיו חֲצֵץ הוֹלְכֵי נְתִיבוֹת:
 תִּקְנֹת שׁוֹלְחָיו אֱמֹן לֹא אֶכֶזֶב / תּוֹחֲלָתָם כְּצֹנֶת שֶׁלֵּג בְּיוֹם קִצִּיר:
 מִצּוֹאֲתָם רָחֲצוּ מִטָּנֶף צִחָנָם זָכוּ / שְׁלֵמִים תְּמִימִים בְּבֹר כְּפִימוֹ זָכָּכוּ.
 80 לְהִגִּיד כִּי־מִטְהָרָם מְקוֹר מִיִּם חַיִּים / מְקֹנָה יִשְׂרָאֵל מְנַקֵּם מִיִּם נֶאֱמָנוּ:

71 עבודת קך 72 תקף: חכף ו| ועט ז 76 נתנו: יתנו קך| השלום חקנכך 78 תקותם נצח ז תקותם שולחיו נצח כך
 79 מצאתם נ| צחנם: צחנתם וק

בברייתא המובאת בתלמוד דף ע' א"ב. ותימר, פי' העלה את הקטורת כתמר. 71 תכל עבודות בסוף כל העבודות. תימם טבילות חמש וקידושים עשרה כלשון המשנה (ג' ג') חמש טבילות ועשרה קדושים טובל כהן גדול ומקדש בו ביום. 72 תואר מגמתו תאר פניו, ע"ש חבק' א ט מגמת פניהם קדימה כצאת השמש בגבורה ר"ל פניו הוזהרו כאור השמש (ולאו דוקא לפי מה שאמרו ויקר' כ"א י"ב (ע' תצג) בשעה שהיתה רוח הקדש שורה עליו היו פניו בוערות כלפידים, שרמו עליו הרוו"ת), מחמת שמחתו על שיצא בשלום מן הקדש. תקף ודץ קפץ בתוקף, מיהר. ועטת בגדי הונו לפי המשנה (ז' ד') הביאו לו בגדי עצמו ולבש. 73 תמה ישראל, ע"ש שה"ש ה ב. תלוה ציר נאמן לבית במשנה (שם): ומליון אותו עד ביתו. ציר נאמן, משלי כה יג. תגל בהתבשר השלג אודם תולע שחוט השני הלבין, והלשון ע"ש ישע' א יח אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כחולע כצמר יהיו. 74 תעדה ישע תעטה מעיל צדק ע"ש ישע' טא י כי הלבנישני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני. תפיק צהלה תוציא. 75 תלולי רום גבהי מרומים (ל' יחזק' יז כב על הר גבוה ותלול), ר"ל השמים. הרעיפו ורויף טלם ע"ש ישע' מה ח הרעיפו שמים ממעל, משלי ג כ ושחקים ירעפו טל, ורויף לשון תהלי' עב ו כרביבים ורויף ארץ, ר"ל טל בשפע. תלמי שדי ל' הושע י ד. רוו תת יבולם ל' ישע' נה י הרוה את הארץ, ר"ל רוו טל ומטר כדי לתת את יבולם (ל' ויק' כו ד ועוד). 76 אוספי זרע שלום ע"ש זכר' ח יב כי זרע השלום תגפן תתן פריה והארץ תתן את יבולה והשמים יתנו טלם. תהלה בשרו ספרו תהלות. נושאי אלומות ברנן ע"ש תהלי' קכו ו יבא ברנה נושא אלומותיו. 77 תחתיות ארץ צבי ע"ש ישע' מד כג הריעו תחתיות ארץ, ויחזק' כ ו צבי היא לכל הארצות, וכדומה. וזמר שימעו ע"ש ישע' כד טז מכנף הארץ זמירות שמענו. תינו צדקותיו ע"ש שופט' ה יא שם יתנו צדקות ה', חצץ הולכי נתיבות ע"ש שופט' שם מקול מחצצים, ושם ה ו והולכי נתיבות, ר"ל ישראל הולכי נתיבות יתנו צדקות ה', ואינו ברור על מה רומזת מלת "חצץ": ייתכן שהפייסן תפס "מחצצים" לפי פירוש מנחם (מובא ברש"י שם) במשמעות עורכי גדודי מלחמה. אבל המבארים את דבריו פירשו ברובם הולכי נתיבות חצץ (או חצץ נתיבות) מל' ויגרס בחצץ שני וכדומה. 78 תקות שולחיו תקות ישראל, ע"ש משלי כה יב ציר נאמן לשולחיו. אמון לא אכזב (ע"ש משלי יד ה עד אמונים לא יכזב) ר"ל תקוה שלא נכזבה. תוחלתם כצנת שלג ביום קציר ל' משלי כה יג, שם: ונפש אדניו ישיב. 79 מצואתם רוחצו ע"ש משלי ל יב ומצואתו לא רוחץ. מטנף צחנם זכו ר"ל מחטאם, ע"ש יואל ב כ ותעל צחנתו. בבור כפימו זכזכו ע"ש איוב ט ל והזכותי בבור כפי. 80 להגיד כי מטהרם מקור מים חיים לפי המשנה (יומא ח' ט') א"ר עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר (יחזק' לו כה) וורקתי עליכם מים טהורים. ואומר (ירמ' יד ח) מקוה ישראל. מה מקוה מטהר את הסמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל. לפי זה הוא ממשך

בְּטֹהַר וּבְנִקְיוֹן יִנָּקוּ וַיִּטְהָרוּ / יַחֲדָשׁוּ כְּחֹדֶשִׁי בִקְרִים מִכֶּתֶם יִצְחָצְחוּ.
 רֹמְמוֹת אֵל יִהְיוּ בְּגִרֹנָם / בְּלִשְׁוֹנָם רֵן בְּפִימוֹ שִׁיר חֲדָשׁ:
 יִגִּילוּ בְּרַעַד יַעֲבֹדוּ בִּירְאָה / קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מְקַדֵּשׁ קְדוֹשִׁים.
 לְשֹׁן לְרִנָּה לְתוֹפֶף וּלְצִלְצַל / וּלְנֹצֵחַ בְּנִינּוֹת וּלְהִנְעִים זֶמֶר:
 נִחְבְּקִים בְּעֹז יָמִין רֹמְמָה / יַחַד נִתְמַכִּים בְּמִלְאָה צֶדֶק:
 מְשׁוּכִים לְבָוֹא שְׁעָרָיו בְּרִנָּה / וְשֹׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׁיִגוּ נֹצֵחַ:
 שְׁשִׁים וּגְלִים בְּשֻׂמוֹ כָּל־הַיּוֹם / חֲדָיִם בְּשִׂמְחָה אֶת פָּנָיו.
 זִיו אֹרֶם כְּשֹׁחַר יִבְקַע / קוֹלָם יִשְׁאוּ וִירוֹנוּ בְּגֹאוֹן צוּר עוֹלָמִים:
 [אַשְׁרֵי הָעַם שֶׁכָּכָה לוֹ / אֲשֶׁרֵי הָעַם לִי אֱלֹהֵיו:]

וממשיכין ע' 479

81 ונקיון אוחמל | ויטהרו דקך | כחדשים | 82 בפיו: בפייהם זכך | 83 ברעדה ז | מקודש קודש קדשים כך |
 84 ולצלצל: ולצפצף הוס' כך | 86 שעריך מ | 87 בשמו: עליו ז

מקוה ישראל מנקם מים גאמנו (ע"ש ירמ' טו יח מים לא נאמנו) מים שיש אמון בס. 81 יחודשו כחדשי בקרים
 כמלאכי השרת שמתחדשים בכל יום, והלשון ע"פ איכה ג כג חדשים לבקרים. 82 רוממות אל יהגו בגרונם ל' תהלי
 קמט ו, ותהלי קטו ז. בלשונם רון ע"ש תהלי קבו ב ולשוננו רנה. בפיו שיר חדש ע"ש תהלי מד ויתן בפיו שיר חדש.
 83 יגילו ברעד יעבדו ביראה ע"ש תהלי ב יא עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה. קדוש ישראל ישע' יכו ועוד.
 מקדש קדושים מקדש ישראל שהוא עם קדוש (דבר' יד ב). 84 לרנן לתופף ולצלצל לנגן בתופים ובצלצלים. ולנצח
 בנינות ע"ש תהלי ד ועוד. ולהנעים זמר ע"ש ש"ב כג א נעים זמירות ישראל. 85 נחבקים בעוז ימין רוממה.
 ע"ש שה"ש ב ו וימינו תחבקני, ותהלי קיח יז ימין ה' רוממה. יחד נתמכים במלאה צדק בימין ה', ע"ש תהלי סג ט בי
 תמכה ימינך, ותהלי מח יא צדק מלאה ימינך. 86 משוכים לבא שערי ברננה ע"ש שה"ש א ד משכני אחריך נרוצה,
 ותהלי ק ב באו לפני ברננה וק ד באו שערי בתורה. וששון ושמחה ישיגו ישע' לה י. 87 ששים וגלים בשמו כל היום
 ע"ש תהלי פט יז בשמך יגילון כל היום. חדים בשמחה את פניו ע"ש תהלי כא ז תחודו בשמחה את פניך, ר"ל שהם
 שמחים לעמוד לפניו. 88 זיו אורם כשחר יבקע ע"ש ישע' נח ח אז יבקע כשחר אורך. קולם ישאו וירנו בגאון
 צור עולמים ע"ש ישע' כד יד המה ישאו קולם וירנו בגאון ה', וישע' כו ד כי ביה ה' צור עולמים. [אשרי... תהלי קמד
 טו, ואינו שייך לפיוט].

קיוון: ח"א 3 מרוצב. 3מים 3כי 7' טורים. 4 מלים 3כל טור. — א 7844.

אֲשׁוּחַח נִפְלְאוֹתֶיךָ צוּר עוֹלָמִים / אֶהַג מִפְעֻלוֹתֶיךָ אֲדִיר בְּמְרוֹמִים
אֲדַבְּרָה גְבוּרוֹתֶיךָ בְּאֶרֶשׁ נְאוֹמִים / אֲזַכִּירָה תְהִלָּתְךָ קֶצֶת מַעֲצוּמִים:

בְּטָרֶם הַצְבֹּת גְּדוּדֵי מַעֲוָה / בְּעֶזֶךְ נֶאֱזַרְתָּ אֶל אֲמוּנָה
בְּרוּחֶךָ שִׁפְרוּ חֲזָקִים בְּתַבּוּנָה / בְּסִסָּה תִבֵּל עַל מְכוּנָה:

5 גִּיהַ קָרְאֵת לְהֹאִיר עֵיפָה / גֵּאָה דְרָכְךָ בְּסַעְרָה וְסוּפָה
גִּלְלָתוֹ וְהֶצְפֵּן לְנוֹחֲלֵי צְרוּפָה / גָּנוּז לְמוֹ לְתַעַל וּלְתַרוּפָה:

דוּד מְקַרָּה בְּמִים עֲלִיּוֹת / דִּלִּית בְּדֹל לְתוּוֹף מִיּוֹת
דִּמַּע בְּכֵן הִזִּילוּ תַחְתִּיּוֹת / דְּבַרְךָ קָשְׁבוּ וְהִקּוּ בְּדַכְיוֹת:

הַנִּצָּת צִיָּה צִיִּצִי פְרָחִים / הַנִּיבָה מְגֹד גֶּרֶשׁ יֶרֶחִים
10 הַחֲנֻטוֹ לְמִינִימוֹ דְשָׁאִים וְשִׁיחִים / הַכִּינּוֹת גֵּן לְגִדְלָתְךָ שָׁחִים:

כ"י מ'מ'נכ"א || 3—4 on כ 5 בסעורה מ' 6 הוצפן מ' 7 לחוך מ': לתנוך נ לחוך מ' בתוך א' 10 הוחנט נ

1 אשוחח נפלאותיך ע"ש תהלי קמה ה נפלאותיך אשיחה. צור עולמים ישע' כו ד. אהג מפעלותיך ע"ש תהלי עז יג והגיית בכל פעלך. אדיר במרומים תהלי צג ד. 2 אדברה גבורותיך ע"ש תהלי קמה ד וגבורותיך יגידו. בארש נאומים בארשת הדיבור. אוכירה תהלתך ע"ש ישע' סג ז אוכיר תהלות ה'. בעיצומים בעצמה ובחזק (וייתכן שפירושו בעצם יום הכפורים, בעיצומו של יום, כלשון התלמוד, יומא דף פ"א א'). 3 גדודי מעונה צבא השמים. בעוזך נאזרת ע"ש תהלי צג א עוז התאזר אל אמונה דבר' לב ד. 4 ברוחך שופרו חזקים בתבונה ע"ש איוב כו יג ברוחו שמים שפרה ובתבונתו מהך רהב, והפייטן קורא לשמים חזקים ע"ש איוב לו יח חזקים כראי מוצק. בוססה תבל על מכוונה ע"ש תהלי קד ה יסד ארץ על מכוניה, והלשון כלשון המדרש שה"ש רבה א' ט' ומי ביסס העולם. אני תכנתי עמודיה סלה. 5 גיה קראת אור, נוהג בלשון הפייטנים. להאיר עיפה להאיר את האפלה (עיפה, עמוס ד יג). גאה דרכך בסערה וסופה ע"ש נחום א ג ה' בסופה ובסערה דרכו. 6 גללתו והוצפן לנוחלי צרופה האור שנברא בששת ימי בראשית נגזו לצדיקים לעתיד לבא שהם נוחלי אמרת ה' הצרופה (תהלי יח לא): על ענין זה ע"י ב"ר ג' ו' ע' 21. הגיגה דף י"ב א'. גנוז למו לתעל לתעלה, פי' לרפואה (ל' ירמ' ל יג. מו יא). 7 דוד תאר להקב"ה, ע"ש שה"ש ה י. מקרה במים עליות תהלי קד ב. דילית בודל לתיווך מיות עשית רקיע שיהא מבדיל בין מים למים (דילית פי' תלית באמצע המים). 8 דמע בכך הזילו תחתיות המים התחתונים היו צועקים ובוכים ואומרים אוי לנו שלא זכינו לעלות לרקיע להיות קרובים לבוראנו, ע"י סדר רבה דבראשית (ורטהיימר, בתי מדרשות א') סי' יז. מדרש י' הדברות ב'. מדרש הגדול בראשית א' ו' (ע' כז מהר" מרגליות, והמקבילים). דברך קשבו אחרי שהיה כעין מרד במים שהיו חוזרים לעלות למעלה פייסן הקב"ה, והם צייתו וחזרו למקומם והוקו בדכיות ונקו ברעש (דכיות ע"ש תהלי צג ג ישאו נהרות דכים). 9 הנצת ציה ציצי פרחים הצמחת בארץ (ארץ ציה, הושע ב ה ועוד) מיני מטעים (ציצי פרחים ע"ש במד' יז כג ויצא פרח ויצץ ציץ). הניבה ל' תנובה. מגד גרש ירחים דבר' לג יד. 10 הוחנטו למינימו דשאים ושיחים חנטו דשאים ואילנות (שיח ע"ש ברא' כא טו). לגדולתך

וְהָאֵרֶץ נֹאזֵר אוֹרִים גְּדוֹלִים / וְהַשְׁוִיתָם יָחַד לַעֲתוּתָם חָלִים
וְהִקְטֵן סֶהַר כְּרִגְל מְלִים / וְרִבִּית צָבָאוּ עַשׂ וְכִסִּילִים:

זָרִם הִשְׁרִצָה שָׁחִים וְעָפִים / זִיו וּבְרִיחַ לְכֶרֶת יָפִים
זָבַת הִשְׁרִיצָה צוֹנָה וְאַלְפִים / זְמַנָּה אָבוּס לְמִסֵּב אֱלוּפִים:

15 חִי בְּשׁוֹרֶךְ מְלֹאכְתְּךָ תִּמָּה / חוֹצֵב עֲמוּדִים לְרִקְעַ בְּלִימָה
חֶשֶׁק עֵידוּנִים מִסֶּךְ וְטַעֲיָמָה / חֲשֵׁת לְבִרְאוֹת יִצִיר מְאֻדָּמָה:

טָכֶס תְּבִנִיתוֹ הַכֶּנֶת בַּחוּתְמָךְ / טִפּוּחַ חֲלָדוֹ גִּבְלָת מִהֲדוּמָךְ
טָהַר נִשְׁמָתוֹ עֲרֶכֶת מְמֻרָמָךְ / טוֹב חֲכָמָתוֹ כְּמִלְאָכִי מְרוּמָךְ:

יָהּ רֵאִיתוֹ גֵּף בְּעוֹלָמוֹ / יַעֲדָתָ לוֹ עֶזֶר מְגֻלָּמוֹ
20 יָשָׁן וְנִנְעַר וְהִנֵּה לְעָמוֹ / יָדַע וְהִבִּין שֶׁהָיָא מַעֲצָמוֹ:

למינימו: למטיה (!) מ" 13 ועופים מ" 14 השרצת א" 16 לברא מ" | יצור מ" 17 טפוח: הכנת הוס' מ" | גבלתו מ"
18 נשמח (!) מ" | מרומך: רומיך א" 21 סיככתם נכ סוככתם מ"מ" 22 כונת: כוננת מ" | בריע א" | כתועפות מ"

שחים לאלה המביעים ומשבחים את גדולתך. 11 נאור תאר להקב"ה (תהל' עו ה). והשויתם יחד לעתותם חלים
לכתחילה היו שני המאורות הגדולים שוים, לא זה גדול מזה ולא זה גדול מזה (עי' פרקי ר"א ר'), והיו מיועדים להיות שולטים
זה ביום וזה בלילה. ולא היה שלום ביניהם (שם). והוקטן סתר הירח (סהרא בל' ארמית) כריגל מלים כשהלשין ונכנס
לרשות החמה, ועי' על זה חולין דף ס' ב'. ועי' פרקי ר"א שם: מה עשה הקב"ה הנדיל את האחד והקטין את האחד... (ועוד מקורות
מובאים אצל גינצבורג, אנדוט היהודים ה' ע' 34). וריבית צבאו עש וכסילים את הכוכבים, ושמותיהם לפי איוב ט ט.
13 זרם השרצת שחים ועפים במים בראת נפש חיה נמוכה, וכו' בזמן בראת את העוף (ברא' א כ). זיו ע"ש תהל' נ יא
ידעתי כל עוף הרים וזיו שדי עמדי. וברייח ע"ש ישע' כז א על לויתן נחש בריח (והוא נזכר ג"כ איוב כו יג). לכירת יפים
לסעודת הצדיקים. זבת הארץ שהיא זבת חלב ודבש. השריצה צונה ואלפים ע"ש תהל' ח ח. איבוס ישע' א ג, מקום
האוכל. למיסב אלופים למסיבת נשיאים (מסב, שה"ש א יב). 15 חיי בשרוך מלאכתך תמה ע"ש ברא' א לא וירא...
והנה טוב מאד, חוצב עמודים לריקוע בלימה (ע"ש משלי ט א חצבה עמודיה שבעה) קבעת עמודים לריקוע הארץ על
המים (תהל' קלו ו) ותלית ארץ על בלימה (איוב כו ז). 16 חשק עידונים כל מיני מעדנים מסך וטעימה משקה ואוכל,
מסך פי' יין מסוך, טעימה ר"ל טעימת המאכל. ואחרי שבראת את אלה בראת את האדם, עי' ב"ר ח' ר' (ע' 60)... בדעת בראו,
משברא צרכי מזונותיו ואח"כ בראו. חשת מיהרת. לברא יציר מאדמה לברא את האדם, ע"ש ברא' ב ז וייצר ה' אלהים
את האדם עפר מן האדמה. טכס תבניתו הכנת בחותמך ר"ל בראת את האדם בצלם אלהים, ע"ש ברא' א כז, ולשון
"חותם" לשון התלמוד (סנהד' דף ל"ה א'), עי' 'אמיץ כח', 9. טיפוח חלדו גיבלת מהדומך גופו יצרת מהאדמה שהיא הדום
רגליך (ישע' סו א). ועל חלד עי' 'אמיץ כח', 10. גבלת, הלשון לקוח מגיבול העיסה או הטיט. 18 טוהר נשמח נשמח וטהרה,
והיא תחלק הנצחי שמוצאו מן השמים. חיכמתו נתח לו חכמה. 12 ראיתו גף בעולמו כשראית שהוא בגפו. ייעדת לו
עזר מגלמו ברא' ב יח, והעזר נברא מהגולם שלו. 20 וננער והתעורר. והנה לעומו לנגור. והבין שהוא מעצמו
ע"ש ברא' ב כג ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי... 21 כוננת למו בעדן חופות עי' ב"ב דף ע"ה ב'. פרקי ר"א

כֹּונֶנֶת לָמוּ בְעֶדֶן חַפּוֹת / כָּל יִקְרָה סִכְכָתָם לְחַפּוֹת
כֹּונֶנֶת כָּרַע כְּבוֹדָה לִיפּוֹת / כְּרָכְרוּ כְּשָׂרִים אֵילֵי תוֹעֵפּוֹת:

לְנִצּוֹר צוּוּיָךְ לוֹ חֲכָמוֹ / לְחַיֵּי נִצְחִים חֲיָתָם קִיָּמוֹ
לְעִיטַת הַמּוֹת אוֹוֹ וַיִּטְעָמוֹ / לָכֵן נִמְשַׁל כְּבֹהֲמוֹת נִדְמוֹ:

25 מִגֵּן אֱלֹהִים גָּרְשׁוּ פּוֹתִים / מַעֲקָשֵׁי גֵיא לְחֶרוֹשׁ בְּאֵתִים
מַעֲמָקֶיהָ לְשֹׁדֵד כְּבִנֵּי רַפְתִּים / מֵאֲכָלָם בּוֹיַע וּלְעַפָּר שְׁפוֹתִים:

נֶאֱרָרָה יוֹלֶדֶת כָּסִיל לְתוֹנָה / נַעֲצוּץ וְדֹרֶדֶר לְהִצְמִיחַ בְּעֶרְוָה
נִפְתָּה וּפּוֹתָה בַּעֲצָב לְהִתְמוֹנָה / נָחַשׁ בְּגִחוֹן בְּלִי פּוֹנָה:

שְׂרִיגִים שָׁלְחוּ נוֹקֵד וְאָכָר / שָׁשׁוּ וַיִּקְרִיבוּ לְמוֹלֵךְ אֶשְׁכָּר
30 שְׁגִיא שַׁעֲתָה לְהִבִּיא מִמְּבָכָר / סִיג נוֹבֵל מִלְשָׁעוֹת נִתְנָכָר:

עֹז בְּגִבְהוֹ שַׁחַת רַחֲמָיו / עֶרְףְּ נָקִי וְשֹׁפֵךְ דָּמָיו
עֲנִשְׁתּוֹ לְנוֹעַ וּלְנוֹד בְּאַשְׁמָיו / עַת הַתּוֹדָה הַתּוֹיָתוֹ בְּרִשּׁוֹמָיו:

26 בוֹיַע מ'מ־א': בוֹיַע כ' בוֹיַעס 1 28 לְמוֹנָה מ' 29 שוֹלְחוֹ מ' | וַיִּקְרִיבוּ וַיִּקְרְבוּ א' | לְמוֹלֵךְ: לְמֶלֶךְ מ־א'
30 נוֹבֵל: נוֹכַל (!) כ' 31 וְשַׁחַת מ'מ־א' 32 לְנוֹד וּלְנוֹעַ מ' | רִישׁוֹמָיו מ'

י"ב עשר חופות עשה הקב"ה לאדם הראשון בנן עדן וכולן של אבנים טובות ומרגליות... ולפי זה הוא ממשיך כל יקרה סיככתם לחפופת ע"ש יחזק' כח יג בעדן גן אלהים היית כל אבן יקרה מסוכתך... שדרשוהו על אדם הראשון ב"ר י"ח א' ע' 161. ויקר' כ' ב' ע' תמו והמקבילים. 22 כיונת כריע כבודה ליפופת ליפופת את האשה (כבודה ע"ש תהל' מה יד) כהונן כריע טוב. כרכרו רקדו, או נתנו קול (וייתכן שהפייטן תפס את המלה במשמעות 'קרקרו'). כשרים אילי תועפות כמו שאילים בעלי כח (תועפות, במד' כג כב ועוד) נותנים קולם. 23 לנצור ציוויך לו חכמו לו חכמו (ל' דבר' לב כס) לשמור את הציווי שלא לאכול מעץ הדעת. לחיי נצחים חיתם קיימו היו נשאים בנן לחיי עד. 24 לעיטת המות איוו חמדו לאכול אכילת מות. לכן נמשל כבהמות נדמו תהל' מט יד. 25 פותים פתאים. מעקשי גיא לחרוש באתים לחרוש במחרשה (אתים ישע' ב ד) את דרכי הארץ המעוקשות (מעקשים, ישע' מב טו). 26 מעמקיה לשדר לחרוש, ע"ש ישע' כח כד יפתח ויסדר אדמתו. כבני רפתים כבהמות (רפתים ל' חבק' ב' ו). מאכלם בוֹיַע ע"ש ברא' ג יט. ולעפר שפופים ע"ש תהל' כב טו ולעפר מות תשפתני. 27 נאררה האדמה יולדת כסיל לתונה שממנה יצא האדם הטיפש, ע"ש משלי י א וכן כסיל תוגת אמו. נעצוץ ודרדר להצמיח ע"ש ברא' ג יח וקוץ ודרדר תצמיח לך. 28 נפתה האדם ופופתה האשה בעצב להתמוננה (ע"ש עמוס ט יג וכל הגבעות תתמוננה) להיות כלים ואובדים בעצב, ע"ש ברא' ג יז בעצבון תאכלנה, ושם טו בעצב תלדי בנים. נחש בגחון ר"ל ללכת בגחון (ג יד) בלי פוגה בלי הפסקה. 29 שריגים שלחו נולדו להם בנים (הלשון דוגמת יחזק' יז ו ותעש בדים ותשלח פארות). נוקד מגדל צאן (ל' מ"ב ג ד) ואיכר חקלאי. אשכר מנחה ע"ש תהל' עב י אשכר יקריבו. 30 שגיא כינוי להקב"ה, ע"ש איוב לו כו. שעת שעת אל הבל להביא ממבוכר שהביא מבכורות צאנו ומחלבהן. סיג נוֹבֵל הפסולת שנבלה שהביא קין, והוא ע"פ הדרשה ב"ר כ"ב ג' (ע' 207) ויבא קין מפרי האדמה, מן הפסולת... (סיג, פי' פסולת), והסיג נחשב כנכר עד כדי שלא לשעות אליו. 31 עז בגבהו קין בגובה לב שלו. שיחת רחמיו עמוס א יא. ערף הרג. 32 ענשתו לנוע ולגוד ע"ש ברא' ד יב נע ונד תהיה בארץ. עת

פְּרִיצֵי שְׁלִישִׁים הִחֲלוּ לְמַעוֹל / פְּסִילִים הִמְלִיכוּ וַיִּפְרְקוּ עַל
פְּרִצַת בְּעֵדִים גָּדֵר מִלְנַעוֹל / פֶּשֶׁט רֹהֵב לְבָלְעֵם כְּשֹׁאוֹל:

צָצוּ פּוֹעֲלֵי אֶן וּמֶרְמָה / צָרְחוּ סוֹר יִדְגּוּ רָמָה 35
צִירֵי אַרְבוֹת פֶּתַח לְגִשְׁמָה / צוֹל הִבְקַעַת מֵהַשָּׂאִיר נִשְׁמָה:

קִפּוּ גִוִּיּוֹתֵם בְּשֹׁטֶף הוֹמִים / קָלַטְתָּ מֵהֶם צָדִיק תָּמִים
קָנִים עָשָׂה לְהַחֲבֹא מִזְעָמִים / קָלַעָה אֲנִיתוֹ מִיָּמִים יָמִים:

רָצוּי תְּשׁוּרָה לְפָנֶיךָ הָעֶלְה / רַחֲמֶיךָ נִיחָחוּ וְשׁוּעוֹ עָלָה
רָם נִשְׁבַּעַת מַעֲשׂוֹתוֹ כָּלָה / רַעֲנַנְתָּ לְמִלְאוֹת תִּבֵּל כָּלָה: 40

שָׁלוּ בּוֹגְדִים וַיּוֹעֲדוּ לְמֶרְדָּה / שָׁכָנָם שֵׁית בְּשַׁחַק לְהֶאֱגֹדָה
שָׁחַקְתָּ לָמוֹ כְּפַצְתָּה נִרְדָּה / שִׁעֲרַתָּם כְּנֶפֶץ וַחֲבִילָתָם נִפְרְדָּה:

תַּעֲתְעוּ יְצוּרִים אַחֲרֵי הַבָּלִים / תַּעֲזוּ מִמֶּסְלֹל וְשָׁגוּ כְּאֹיָלִים
תִּמְר הַפְּרָחַת בְּתוֹךְ חֲרָלִים / תִּרְוֹפָה לְנִמְחָצִים צָרִי לַנְּחָלִים:

37 קפו: קפאו מ'מ"כא" | בשטף חס' מ': בשצף כ 38 להחבא: לחבא כ | מזעומים מ' 39 רחתו (!) א'
40 מעשותו מ'נ: מעשות כמ"א" 42 בנפץ א' 44 בתוך: מבין נ | לנחלים: לנדגלים מ"א"

התורה שאמר גדול עוני מנשוא (שם ד יג). התויתו ברישומיו עשית לו תו, פי' אות. 33 פריצי שלשים של הדור השלישי, הוא דור אנוש שקראו לצלמים בשם ה' כמו שנא' (ברא' ד כו) אז הוחל לקרא בשם ה', ע"פ דרשת חז"ל ספרי דברים מ"ג ועוד מקורות, וכן הוא אומר פסילים המליכו ויפרקו עול (ל' ברא' כז מ). 34 פרצת בעדם גדר מלנעול (כלשון תהי' פ יג. פט מא ועוד) ר"ל פרצת את הגדר בפני הים כדי שלא יהא נעול בגבולו, כדרשת חז"ל (ספרי, ובעוד מקורות) באותה עשה עלה אוקיינוס והציף שלישו של עולם; ולפי זה הוא ממשיך: פשט רהב (רהב תהי' פז ד, בספרות המדרשית שרו של ים, כגון מדרש ויושע ע' 46) ר"ל הים התפשט (ויג' רחב, ע"ש איוב ל יד ועוד, בלי שינוי משמעות). לבלעם כשאויל ע"ש משלי א יב נבלעם כשאויל חיים. 35 צצו הנצו, צמחו. פועלי און ומרמה תהי' הו ועוד. לו ד, פי' דור המבול. צרחו סור ע' תחנומא בראשית י"ב, שם דרשו על דור המבול שאמרו לאל סור ממנו (איוב כא יד), ועי' אמין כח, 17 ידגו רמה דבר' לב כו. 36 צירי ארובות פתחת לגשמה פתחת ארובות השמים (ברא' זיא) להוריד גשם, וצירי הארובות דוגמת צירי הדלת. צול הבקעת ע"ש ברא' שם נבקעו כל מעינות תהום רבה. 37 קפו גויותם בשטף הומים צפו גופותיהם בשטף מים הומים (ל' ישע' ה כב והמו גליו, וכדומה). קלטת הצלת. צדיק תמים נח, ברא' ו ט. 38 קינים עשה את התבה, שם ו יד. קולעה אניתו נתגלגלה התיבה בים מימים ימים (ל' שמות יג י) שנה שלימה, דתנן (עדות ב' י') משפט דור המבול י"ב חדש, ועי' החשבון המדויק בביר' לג ה' (ע' 312) ובסדר עולם רבא פרק ד'. 39 ריצו תשורה לפניך העלה קרבן מנחה העלה, ברא' ח כ. רחת ניחוחו שם ח כא. 40 נשבעת מעשותו כלה שם ט טו. ריעננתו עשיתו רענן למלאות תבל כולה ע"ש ברא' ט יט ומאלה נפצה כל הארץ. 41 שלו בוגדים ע"ש ירמ' יב א שלו כל בוגדי בגד, והכונה על בוני המגדל. ויועדו למרדה למרוד נח. שכנם שית בשחק שאמרו נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים (ברא' יא ד). להאגדה כמו שאמרו (שם) פן נפץ על פני כל הארץ. 42 שחקת למו כפצת נרדה לעגת להם כשאמרת הבה נרדה ונבלה שם שפתם (יא ז). שיערתם כנפץ הפיצות אותם, ל' איוב כז כא וישעיהו ממקומו. וחבילתם נפרדה כלשון החלמוד, כגון גיטין דף ג"ט ב': נתפרדה חבילה. 43 תועתעו יצורים אחריי הבלים ר"ל אחרי עבודה זרה, ל' ירמ' ב ה וילכו אחרי ההבל, ושם י טו הבל המה מעשה תעותעים. 44 תמר הפרחת בתוך חרולים אברהם, והלשון ע"ש תהי' צב יג. תרופה לנמחצים ע"ש דבר' לב לט מחצתי ואני ארפא. צרי לנחלים לחולים.

סימון: תשריק מכוונ.

45 תְּרַגְלֵת יָדַיִד לְהַעֲמִיד נְשִׁיָּה / תִּכְנֹת עֲמוּדֵיהָ מִהֶתְמוּגָה תוֹשִׁיָּה
תִּמְכּוּ אֲשׁוּרֵיוֹ בְּמַעְגְלוֹתֶיהָ יָהּ / תוֹעִים הַסְּלִיל בְּדֶרֶךְ תַּחֲיָה:

שָׁמַת עוֹלָם צִדְקוֹ כְּנִתְעוֹרָר / שָׁאף מַעֲבָר וְאַחֲרֵיהָ גָרָר
שָׁנַע עֲדִידָה שְׂכָנוֹ מִהֶתְחַרָר / שֶׁשָּׁעוֹ הַגּוֹעֵתוֹ וְלֹא הֶעֱרָר:

רָצִיתָ אֲדוֹן לְבַחֲנוֹ בּוֹ / רָאוֹת סִרְעָפִיו וְצָרוֹף לְבוֹ
50 רִכְךָ יַחֲדִידָה הַנֶּעֱזָז אֶהְבּוֹ / רָצָהוּ לְפָנַי שִׁי לְהִקְרִיבוֹ:

קָדַם וְהַשְׁכִּים וְלָקַח כְּנֻזָּהּ / קָפַץ כְּזָרִיו וְלֹא אַחֲרָה
קָרַפֵּן הֶעֱלָהוּ בְּמַר הָהָר / קָחַת מֵאֲכָלֶת חֵשׁ וַיִּמָּהֵר:

צִוָּאָר פֶּשׁוּט וְחֶרֶב נְחוּצָה / צָעָקוֹ אֲרָאִלִּים מֵר חוּצָה
צָבָאוֹת נִינִימוֹ בְּהַצְחָנָם בְּשִׁמְצָה / צִדְקָם תִּפֵּן וְכִפָּר נִמְצָא:

55 פְּרִי הָהָר עֲטָרְתוֹ לְצִפְיָהּ / פָּרְצוּפוֹ חֲקָקְתוֹ בְּכִסְאָהּ לְתֹאֲרָה
פְּרָחֵי בְּדִיו כְּמִזְרוֹת שִׁפְרָה / פְּרוּשִׁים לָהּ לְהוֹד וּלְתִפְאָרָה:

45 תכנת: תוכן כ | עמודים א" 47 גורר: נגרר מ" 48 עדיך: אליך מ" 50 לפני שי: כשי לפני מ' 52 קחת: קח מ"א" | וַיִּמָּהֵר א" ומהר כ 54 שמצה נ 55 חקקת א" חקתה נ חקתה כ 56 וחפארה כ תפארה מ"

45 תרגלות הדרכת. ידיד אברהם. להעמיד נשיה להעמיד את הארץ, ע"ש תהלי' פח יג וצדקתך בארץ נשיה. תיכנת עמודיה מהתמוגג תושיה (ע"ש תהלי' עה ד אנכי תכנתי עמודיה סלה, ואיוב ל כב ותמוגגי תושיה) ר"ל כדי שלא תתמוגג תושיה. 46 תומכו אשוריו במעגלותיה ע"ש תהלי' יז ה תמוך אשוריו במעגלותיה. תועים הסליל הראה להם המסלול ההגון. 47 שותת עולם נוסד העולם. שאף מעבר התגעגע מעבר לנהר. 48 שיוע עדיך שכונו מהתחרר שלא יהא ערירי, והלשון ע"ש ירמ' יז ו ושכן חררים במדבר. שיעשוע הגזעתו נתח לו גזע לשעשע אותו. ולא הוערר ולא נידון לערירות. 49 לבחנו בו לבחון אותו בגזעו. ראות סרעפיו מחשבותיו (ל' תהלי' צד יט ברכ שרעפי בקרבי). וצירוף לבו טהרת לבו, לבו המצורף מחטא, מל' תהלי' סו י צרפתנו כצרף כסף, וכדומה. 50 רכך בנך הרך. יחידך ברא' כב ב. הנעזז אהבו אשר אהבת (שם) אהבה עזה (שה"ש ח ו), ואהב ל' אהבה בלשון הפייטנים. רצהו לפני העלהו לפולה. 51 כנוהר כאשר צויה. 52 במור ההר בהר המוריה, ע"פ דרשת חז"ל ב"ר גיה ז' (ע' 592) למקום שהקטורת קריבה, הד"א (שה"ש ד ו) אלך לי אל הר המור. קחת מאכלת ברא' כב י. 53 צואר פשוט וחרב נחוצה בשעה שלקח אברהם את המאכלת וראו צוארו של יצחק פשוט והחרב ממהרת לעשות חקידה צעקו אראלים מר חוצה ע"י ב"ר ג'ו ה' (ע' 600) ובשעה ששלח אבינו אברהם את ידו ליקח את המאכלת לשחוט את בנו בכנו מלאכי השרת, הה"ד (ישע' לג ז) הן אראלם צעקו חוצה... ועי' פרקי ר"א ל"א ועוד מקורות רשומים שם. ועל סמך הבטחת הקב"ה מתפלל הפייטן: צבאות נינימו ישראל בהצחנם בשמצה כשהם מחלכלים בחטאם. צדקם תפן תפן אל צדקת אברהם ויצחק. וכפר נמצא ע"ש איוב לג כד מצאתי כפר. 55 פרי הדר (ל' ויק' כג מ) עיטרתו לצפירה ל' ולצפירת תפארה, ישע' כח ה, ר"ל נתח לו בן הגון. פרצופו חקקתו בכסאך לתארה לאגדה זו רומזים בכמה מקורות, כגון ב"ר פ"ב ב' (ע' 978) יעקב שאיקונין שלו חקקה בכסא. תנחומא במדבר י"ט. 56 פרחי בדיו השבטים (ל' יחזק' יז ו ותעש בדים). כמזרות שפרה נוגהים ככוכבים

עֲלִיתָ שְׁלִישִׁי לְשֵׁרוֹת אֶהְלֶךְ / עֲשֵׂר מֵאֲחִים עֲמוֹד בְּהִיכָלְךָ
עֲדוֹת דָּתְךָ לְהוֹרוֹת לְקֶהְלֶךְ / עֲמוֹס בְּכַתֵּף אֶפְרַיִן כָּלֹלְךָ:

סֹלֶסֶל לְהִתְקַדֵּשׁ נֶצֶר עֲמָרָם / סֵלֶת וּכְמַעֲשֵׂר מִמַּעֲשֵׂר הוֹרָם
סֶגֶל לְבֶרֶךְ בְּשִׁמְךָ צוֹרָם / שִׁים בְּאַפֶּךָ קִטְרֶת תַּמּוּרָם:

נִיחוּתִים לְהַכְלִיל וּלְהַרְגִּישׁ נֶעֱד / נַחַת שְׁלִחְנֶךָ אֲרוּהָ בְּמַסְעֶד
נֶאֱמַנְתָּ בְּרִיתְךָ לֹא עֲדִי-עֵד / נִכּוֹנוּ מְנוּתָיו בְּמִשְׁמָרָיו לְעֵד:

מִלְבוּשׁוֹ כְּבוֹד מַעֲטָהוּ תִהְלֶה / מִשְׁרֵת כְּמִלְאָךְ בְּרֵעֶד וּחִילָה
מָשׁוּחַ מִחֲבָרָיו שָׁמֵן גִּילָה / מְלָכָב אֲוִרֶיךָ שְׁאוּל לְנִדְגָלָה:

לְמִלָּא יָדוֹ שְׁבַעַה נֶעֱצָר / לְהִתְחַטֵּא בְּדָמִים בְּזָבוּל נֶנְצָר
לְדוֹרוֹת כְּמוֹ כֵּן יַעֲצָר / לְפָנָי כְּפֹר בְּלִשְׁכָּה יִתְנַצֵּר:

כְּתוּב בְּתוֹרָתְךָ. כֹּאשֶׁר עָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה צִוָּה יְיָ לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:

57 עוֹשֶׁר: עוֹטֶר מ" 59 סֹלֶסֶל מ" 60 סֶגֶל כ' 61 לְהַרְגִּישׁ: דָּתְךָ הוֹסִ' מ' | בְּמַסְעֶד: בְּמַעֲשֵׂר מ"א" 62 בְּרִיתוֹ כ' | נִכּוֹנוּ מ" 63 מִלְבוּשֵׁי ג' 64 שָׁמֵן: בִּשְׁמֵן כ"א" 65 יָדָיו נִכ' | זָבוּל: וּלְזָבוּל כ'

(שְׁפָרָה ל' אִיּוֹב כו יג), ר"ל הֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר כְּמִסְפַּר הַמְּזוּלוֹת. 57 עִילִית שְׁלִישִׁי לְשֵׁרוֹת אֶהְלֶךְ אֵת שֶׁבֶט לֹוִי. עוֹשֶׁר מֵאֲחִים אֲחִיו מַעֲשִׂירִים אוֹתוֹ בְּמִתְנֻמִּיהֶם. עֲמוֹד בְּהִיכָלךָ ע"ש דְּבַר' י ח בַּעַת הָהוּא הַבְּדִיל ה' אֵת שֶׁבֶט הַלֹוִי לְשֵׁאת אֵת אֲרוֹן בְּרִית ה' לְעֹמֶד לְפָנָי ה' לְשֵׁרְתוֹ וכו'. 58 עֲדוֹת דָּתְךָ לְהוֹרוֹת לְקֶהְלֶךְ ע"ש דְּבַר' לג י יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לִיעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ לִישְׂרָאֵל. עֲמוֹס בְּכַתֵּף אֶפְרַיִן כָּלֹלְךָ לְשֵׁאת בְּכַתֵּף אֵת אֶהֱלֶךְ מוֹעֵד, ע"ש בְּמִד' ז ט בְּכַתֵּף יִשְׂאֹו, וְע"ש שְׁה"ש ג ט אֶפְרַיִן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, שִׁדְרָשׁוֹהוּ בְּשֵׁה"ש רַבָּה (שֵׁם) אֶפְרַיִן זֶה מִשְׁכָּן, וּבַעֲדֹד מִקְדוֹת, כְּגוֹן בִּיב דָּף י"ד א', דְּרָשׁוֹהוּ עַל הַמִּשְׁכָּן. וְאֶפְרַיִן כָּלֹלְךָ פִּי' אֶפְרַיִן בְּרִית הַכְּלוּלִים שְׁבִין יִשְׂרָאֵל לְהַקְבִּיָּה. 59 סֹלֶסֶל לְהִתְקַדֵּשׁ הוֹרָם וְנִישָׂא מִכּוֹלֶם נֶצֶר עֲמָרָם אֶהֱרִן הַכֹּהֵן. סֹלֶת מוֹבַחַר כְּמוֹ הַסֹּלֶת מִהַקְמָחָה. וּכְמַעֲשֵׂר מִמַּעֲשֵׂר הוֹרָם ע"ש בְּמִד' יח כו וְהִרְמַתָּם מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת ה' מִעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר. 60 סֶגֶל לְבֶרֶךְ בְּשִׁמְךָ צוֹרָם לְבֶרֶךְ אֵת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא עִם סְגוּלָה (שְׁמוֹת יט ה) בְּשֵׁם ה' (ע"ש דְּבַר' י ח וּלְבֶרֶךְ בִּשְׁמוֹ). שִׁים בְּאַפֶּךָ קִטְרֹת תִּימּוּרָם ע"ש דְּבַר' לג י יִשִּׁימוּ קִטְרֹה בְּאַפֶּךָ (וַיֵּשׁ לַהֲבִינִי: תִּימּוּר הַקִּטְרֹת, ר"ל הַעֲלֵאת הַקִּטְרֹת). 61 נִיחוּתִים לְהַכְלִיל וּלְהַרְגִּישׁ וְעַד לְהַעֲלוֹת עוֹלוֹת כְּלִיל וְלַהֲקִיֵּל וְעַד ('הַרְגִּישׁ) כְּנֶרְאָה כֹּאן מִשְׁמַעְתּוֹ כְּמוֹ לְהַרְגִּישׁ כֹּל הַעֲזָרָה כּוֹלָה, יוֹמָא דָּף כ"ד ב'. נַחַת שְׁוֹלְחֶנְךָ (ל' אִיּוֹב לו טז) אֲרוּהָ בְּמַסְעֶד לִיקְטוּ בְּמִקּוֹם סְעוּדָתָם, ר"ל אֵת נַחַת שְׁוֹלְחָן ה', הֵייוֹנוּ הַקְּרִבְנוֹת, מִלְּקִטִּים וְאוֹכֵלִים לְפָנִים מִן הַקְּלָעִים. 62 נֶאֱמַנְתָּ בְּרִיתְךָ לֹא עֲדִי עֵד ע"ש תְּהִל' פֶּס כט לְעוֹלָם אֲשֶׁמֶר לוֹ חֲסִדִי וּבְרִיתִי נֶאֱמַנְתָּ לוֹ. נִכּוֹנוּ מְנוּתָיו בְּמִשְׁמָרָיו לְעֵד מִתְּנוּת כְּהוֹנָה קְבוּעוֹת לְעוֹלָם. 63 מִלְבוּשׁוֹ כְּבוֹד מוֹסֵב לְכֶהֱן הַגָּדוֹל. מַעֲטָהוּ תִהְלֶה יֵשַׁע' טא ג'. 64 מִשְׁוֹחַ מִחֲבָרָיו שָׁמֵן גִּילָה ע"ש תְּהִל' מה ח עַל כֵּן מִשְׁחָן אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שָׁמֵן שִׁשּׁוֹן מִחֲבָרְךָ. מְלֻבָּב (ל' לְבַבְתִּינִי, שְׁה"ש ד ט) מֵאוֹמֶץ, מוֹסֶמֶךְ. אֲוִרֶיךָ שְׁאוּל לְנִדְגָלָה לְשֵׁאוּל בְּאוֹרִים וְתוֹמִים לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל הַנִּקְרָאת אִיוֹמָה כְּנִדְגָלוֹת, שְׁה"ש ו ד'. 65 לְמִלָּא יָדוֹ שְׁבַעַה נֶעֱצָר בְּז' יָמֵי הַמִּילּוּאִים, שְׁנָא' (וִיק' ח לג) וּמִפְתַּח אֶהֱלֶךְ מוֹעֵד לֹא תִצָּאוּ שְׁבַעַת יָמִים עַד יוֹם מִלָּאת יָמֵי מִלְּאִיכֶם, כִּי שְׁבַעַת יָמִים יִמְלֹא אֵת יִדְכֶם. לְהִתְחַטֵּא בְּדָמִים בְּזָבוּל נֶנְצָר בְּמִשְׁכָּן נִשְׁמַר לְהִתְחַטֵּא בְּדָם הַעוֹלוֹת (שֵׁם ה כ"ב כד. ל). 66 לְדוֹרוֹת כְּמוֹ כֵּן יַעֲצָר. לְפָנָי כְּפֹר בְּלִשְׁכָּה יִתְנַצֵּר שְׁנָא' (וִיקָח לָהּ) כֹּאשֶׁר עָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה וכו' שִׁדְרָשׁוֹהוּ (יִוֵּמָא ב' א') עַל הַכֶּתֶב יוֹהִיכ, וְעִי' 'אֲמִיץ כח', 25. וּמִפְרִישִׁין אֵת הַכֶּהֱן הַגָּדוֹל מִבֵּיתוֹ לְלִשְׁכַת פְּלִהָדִין לְפִי הַמִּשְׁנָה, יוֹמָא א' א'. 67 כֹּל שְׁבַעַה יִחְטְאוּהוּ בַּיּוֹם בְּמִי חֲטָאוֹת, ע"פ בְּרִיתָא (יִוֵּמָא דָּף ד' א') מוֹזִין עֲלָיו כֹּל שְׁבַעַה מִכָּל חֲטָאוֹת שֶׁהָיוּ שֵׁם. כִּי תִמּוּרֹת דָּם מִיָּם תִּמּוּרֹת הָדָם

כָּל שְׁבָעָה יִחְטְאוּהוּ בַּיּוֹם / כִּי תִמּוֹרֶת דָּם מִיָּם
 כִּהְיוֹן יִסְדֵּר בַּיּוֹם פְּעָמִים / כְּוֹנֵן זְרִיקָה וְהַקְטָרָה לַשָּׁמַיִם:
 יִזְרוּהוּ יִשְׁשִׁים מִיּוֹם לַיּוֹם / יִשְׁנֹנָהוּ סֹדֶר עֲבֹדַת יוֹם
 70 יֵאלְפוּהוּ עֲבֹד בִּירְאָה לְאֵיִם / יְבוֹנְנוּהוּ מִהַחֲלִיף חֶק הַיּוֹם:
 טָפַל לְעֶשׂוֹר אֹר כְּהֹרֶח / טְהוּרִים יִצְיֹנָהוּ בְּשַׁעַר הַמִּזְרָח
 טִיב וּבָחִים לְפָנָיו לְאַרְח / טַעַם לְהַתְרַגֵּל בָּם מִהַטָּרַח:
 חֲשִׁכָה יִמְעִיטוּ צִיד מֵאֲכָלוֹ / חֲשָׁכוּ מֵרֶדֶם מִקְרָה מִהַרְגִּילוֹ
 חֲכָמִי מִטְהוֹ יִזְוָגוּ לוֹ / חֲפִינָת קְטָרֶת בְּעֶלְיָה לְהַשְׁכִּילוֹ:
 75 זִרְזוּהוּ וְהַשְׁבִּיעוּהוּ בְּשֵׁם מוֹרָא / זָחַל וְהִזְהַר אִמֶּר מִלְּהַמִּירָה
 זִילַת דְּמַע עֵינָם נִגְרָה / זֶה מַחֲשָׁד וְאַלֶּה מִהַסְגֶּרֶה:
 יַעֲזוּרֵהוּ מְשׁוֹרְרִים מִכִּי בַּצָּרָה / יוֹפֵג בְּמִדְרָשׁ וּכְתָבִי תַעֲוֹדָה
 וְעַל הַרְצָפָה יִהְיֶה לְקוֹדָה / וְהָעִיר תִּהְיֶה שְׁנֵתוֹ לְנִדְדָה:

68 יסדר: סידר נ יסדר כ | כוון: כיון כ כון א | 69 ישנונו בו מ | יום: היום מ | 10 לעבוד כ | מלהחליף נכ |
 היום: יום כ 71 כהנורה א | 72 לארח: להארח כ 73 חשכו: חושכו כ 74 יזוגו: זיוגו נכ 75 מורא: נורא א |
 76 מלהסגירה א | 77 ובכתבי א | 78 רצפה א |

הנזק בו ימי המילואים, דתני ר' חייא (יומא שם) נכנסו מים תחת דם. כיהון יסדר ביום פעמיים לפי המשנה (יומא א' ב'). כיוון זריקה והקטרה לשמים שם: כל ז' הימים הוא זורק את הדם ומקטיר את הקטורת. 69 יורוהו ישישים מיום ליום זקנים זקנים בית דין (א' ג'). ישנונהו סדר עבודת יום שם. 70 יאלפוהו ילמדוהו. עבוד ביראה ע"ש תהלי' ב יא עבדו את ה' ביראה. 71 טפל לעשור ערב יום הכפורים (הלשון הוא כנראה חידוש הפייטן). 72 טהורים יציגוהו בשער המזרח שם. טיב ובחים לפניו לארח שיעברו לפניו (ארח, פי' ללכת באורח) מיני הזבחים, פרים אילים ובששים (שם). טעם להתרגל בם מהטרח בלי להטריח את עצמו (שם). 73 חשיכה ימעיטו ציד מאכלו שם א' ד'. חשכו מרדם מקרה מהרגילו כדי לעכב אותו מלישון, מפני שהמאכל מביא את השינה (שם), וכדי שלא להרגיל אותו למקרה לילה. 74 חכמי מטהו יזוגו לו מסרוהו לזקני כהונה (שם א' ה'). חפינת קטורת בעלייה להשכילו אותו חפינה (יומא דף י"ט א'), ולפי המשנה (שם) העלוהו לשם זה לעליית בית אבטינס. 75 זירזוהו והשביעוהו בשם ללמדו חפינה (יומא דף י"ט א'), ולפי המשנה (שם) העלוהו לשם זה לעליית בית אבטינס. 76 זילת דמעה על כן זחלתי ואירא) והיזהר אומר מלהמירה שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו לך (במשנה, א' ו'). 76 זילת דמעה עינם נגרה (ע"ש איכה ג מט עיני נגרה) עינם תוריד נזילת דמעות (זילת או "זילה" במקום "נזילה" בלשון הפייטנים), ר"ל הוא פורש ובוכה והם פורשין ובוכין. זה מחשד שחשדוהו לצדוקי ואלה מהסגרה שהיו ראויים להיסגר כמצורעים מפני שחשדו בכשרים, כמאמר חז"ל (יומא דף י"ט ב'. שבת דף צ"ז א') החושד בכשרים לוקה בגופו, דכתיב (שמות ד א) ויען משה ויאמר והן לא יאמינו לי... ומשה לקה כשידו היתה מצורעת. 77 משוררים מכי בצרדה פרחי כהונה מנגנים על ידי הכאה בצרדה כדי לעוררו (א' ז'). ויפג במדרש וכתבי תעודה יפיג שנתו בקריאה בכתבי הקדש ובירשה (א' ו'). 78 ועל

הַעֲסִיקוּהוּ לְעוֹרְרוּ עַד הָאוֹרָה / הוֹקְמוּ מַחְצוֹת אֶפֶר לְנַעֲרָה
80 הָרִים בְּפִיס דָּשֵׁן הַבְּעָרָה / הִתְקִינוּ מוֹרִים בְּהֶרֶף מֵהַשְׁבָּרָה:

דַּת הַפִּיִּסוֹת אַרְבַּע קֶצֶבִים / דְּבַרְתְּ הֶרְמָה רֹאשׁוֹן שָׁבִים
דִּשׁוֹן הַפְּנִימִי וּמְנוֹרַת זְהָבָם / דָּבָר הַשְּׁנִי לְהַעֲלוֹת חוֹבָם:

גַּם לְקַטֹּרֶה פִּיס יִשְׁלֹשׁוּ / גּוֹרְלָה לְתַמּוֹךְ סֵלָה יַחֲדָשׁוּ
גּוֹמְלָם בְּרִכּוֹת לְבַל יַחֲלֹשׁוּ / גִּבֹּר חִילָם וְחֹסֶן יִגְדָּשׁוּ:

85 בְּתַעֲרֹבֶת יוֹבָאוּ לְפִיס הֶרְבִּיעִי / בְּתָרִים וּפְדָרִים הָעַל לְמַרְבְּעִי
בְּרִגְשׁ הַלּוֹכִים לְרִצּוֹתָהּ רוֹעִי / בְּמַעֲזוֹ לְאִילָנִי וּלְאֶמֶץ זְרָעִי:

אוֹוִי דְּבִירָהּ רַפְּסָה מִדָּקָה / אֶפְסוּ מִרְצִיָּה וְאִיָּה אֶצְטַדָּקָה
אוֹחִילָה לְיִשְׁעָהּ לּוֹבֵשׁ צִדְקָה / אֶרְמוֹנָה לְיֹשֵׁב לְכוֹנְנִי בְּצִדְקָה:

79 לנערה: לבערה כ 82 דשן: דשן נכ | פנימי גא" | דבר נ: דובר שאר כ"י | ולהעלות מ' 83 לקטורה: לקטורת נמ"ג
94 גמלם מ' | יגודשו נכ 88 ולכונוני גא"

הרצפה יהפך ליקודה לפי המשנה (שם) אומרים לו... עמוד והפג אחת על הרצפה, ומפרשים אותו בתלמוד (דף י"ט ב') על חדת. מאי היא... אחוי קידה, ר"ל שהכהו הגדול התאמן במלאכת הקידה על הרצפה. והעיר תהום (ל' רות א יט) כולם היו בתנועה והשתדלו שנתו לנדדה שהשינה תהא נודדת מעליו (ל' ברא' לא מ. אסתר ו א). 79 העסיקוהו לעוררו עד האורה במשנה (שם): ומעסיקין אותו עד שיגיע זמן השחיטה. הוקמו מחצות אפר לנערה כי ביום הכפורים התחילו לתרום את המזבח מחצות (א' ח'). 80 הרים בפייס דשן הבערה התקינו מורים החכמים התקינו פיס ראשון לתרומת הדשן בהרף מהישררה כדי שלא תישבר רגל כהן, כמעשה שהיה פעם במקדש (ב' ב'), בהרף עין, ר"ל ברגע קטן. 81 דת הפייסות ארבע קצבים משפט הגורלות שהטילו: ארבע היו במספר (ב' ב'). דברת הרמה ראשון שבם תרומת הדשן היתה בפייס הראשון (שם). 82 דישון הפנימי מי מדשן מזבח הפנימי ומנוורת זהבם ומי מדשן את המנוורה, זה היה בפייס השני (ב' ג'). 83 גם לקטורה פייס יושלו לפי המשנה (ב' ד') הפייס השלישי חדשים לקטורת באו והפיסו. גורלה לתמוך (כנראה ע"ש תהל' טז ה אתה תומיך גורלי, לפי תפיסת הרד"ק תומיך = תומך) סלה יחודשו מפני שאין כהן זכה בה פעמיים, ע"י יומא דף כ"ו א' תנא מעולם לא שנה אדם בה. 84 גומלם ברכות לבל יוחלשו. גבר חילם מפני שמעשרת, דכתיב (דבר' לג י"א) ישימו קטורה באפך... בריך ה' חילו. וחוסן יוגדשו שיהיו גדושי חוסן וכו'. 85 בתערובת יבאו לפייס הרביעי לפי המשנה (ב' ד') חדשים עם ישנים. בתרים ופדרים אברי העולה העל למרובעי למזבח שהיה מרובע. 86 ברגש הילוכם לרצותך (ע"ש תהל' נה טו בבית אלהים נהלך ברגש) ר"ל בהילוכם בריבים, כי התמיד קרב במספר מסויים של כהנים (מתשעה עד שנים עשר). רועי תהל' כג א. לאילני לחזקני. ולאמץ זרועי ע"ש משלי לא יז ותאמץ זרועותיה. 87 איווי (ע"ש תהל' קלב יג אוה למושב לו) דבירך רפסה מדקה מלכות אדום (ע"ש דני' ז ז...). אכלה ומדקה ושאר ברגלה רפסה, רפסה, ר"ל רמסה, את בית המקדש. 88 לובש צדקה ע"ש ישע' נס יז וילבש צדקה כשרין. לכונוני בצדקה ע"ש ישע' נד יד בצדקה תכונוני.

אמר שומר אתא בקר / אץ מחצצים שארו לבקר
90 אצילי שבטו לוהו ביקר / אותו להטביל כחדשים לבקר:

בוץ סדין פרוסו למסך / בינו לבין עם מוסך
בגדי מכסהו פשט והחשך / בשרו רחץ וזהבים הוסך:

גנו חמוקיו במכנסי טהר / גון פרשים רצי בדהר
גלוי ערות ילדות שחר / גנוז ולכסות בלי להשחר:

95 די מדותיו כתנת לבש / דמיון האיש בדים מלבש
דמי הטבלות רצח הנכבש / דגול ידיח במחלצות התלבש:

החגר אבנט שש כלו / הקיפו בשלוש כנחש בעקולו
הוכן לישר עקב מפתולו / הכינו כאמן מהות חתולו:

91 ולבין העם מ' | ממוסך ג 93 גון: גון נכא' | רצים מ"א 94 עריות נכא' 95 די מדתו א" | לבש א'
97 הקיפוהו כ

89 אמר שומר אתא בקר ישע' כא יב. אץ מחוצצים שארו לבקר כנראה ר"ל מיהר לבקר את גופו מדבר חוצץ בטבילה. וייתכן שיש להבין (לפי גירסת כ"י): אץ מחצצים, ר"ל זירו את עושי המחיצה בינו לעם, כדי שיוכל לבקר בשורו. 90 אצילי שבטו ליוהו ביוקר בכבוד ויקר. כחדשים לבקר ע"ש איכה ג כב. 91 בוץ סדין פרוסו למסך לפי המשנה (ג' ד') בינו לבין עם מוסך תלוי לכסוי. 92 בגדי מכסהו פשט הבגדים שהיה מכוסה בהם. והחשך ונשאר חשוך בגדים. בשרו רחץ וזהבים הוסך לבש בגדי זהב, לפי המשנה (שם). 93 גנו חמוקיו במכנסי טהר מכאן ואילך הולך הפייטן ומתאר את בגדי כהונה ואת כחם לכפר על כמה חטאים, עי' זבחים דף פ"ח ב'... כשם שהקרבות מכפרין כך הבגדים מכפרין... ועי' ירו' יומא ז' ה' דף מ"ד ב'ג'. ויקר' י' ו' (ע' רי והמקבילים) וכנראה היה בפני הפייטן עריכת המדרש דומה למה שבש"ס שלפנינו. חמוקיו ע"ש שה"ש ז ב חמוקי ירכיך. גון (בכ"י מנוקד גון או גון) פרשים רצי בדוהר לפי מנהג הפרשים שרוכבים בדהרה (ל' דהרות אביריו, שופט' ה כב), ר"ל במהירות. ועל הענין עי' גדה דף י"ג ב' מכנסי כהנים למה הן דומים, כמין פמלניא של פרשים, למעלה עד מתנים למטה עד ירכים, ויש להם שנצים ואין להם לא בית הנקב ולא בית הערוה. 94 גילוי ערות ילדות שחר גנוז ולכסות לכפר על גילוי עריות, לפי התלמוד (שם, ובשאר מקורות) מכנסים מכפרים על גילוי עריות, שנא' (שמות כח מב) ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה. בלי להשחר בלי להשחיר פני החוטא (ומשחק המלים שחר - להשחר נראה כמכונן). 95 די מדותיו כתנת לובש שנא' (ויק' ו ג) ולבש הכהן מדו בד, ודרשוהו (יומא דף כ"ג ב') מדו כמדתו. דמיון האיש בדים מלובש דני' י ה והנה איש אחד לבוש בדים וכו', עי' ירו' יומא ז' ב'... ולמה בבגדי לבן. א"ר חזיה בר בא. כשירות שלמעלן כך שירות שלמטן. מה למעלן איש אחד בתוכם לבוש בדים אף למטן כתנת בד קדש ילבש. והכתנות מכפרת על שפיכות דמים, שנא' (ברא' לו לא) וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתנת בדם. וזהו שאומר הפייטן: דמי הטבלות רצח הנכבש דגול ידיח הכהן הדגול ידיח בכתנתו, במחלצות התלבש (ע"ש זכר' ג ד ואלבש אתך מחלצות), בבגדו שהתלבש בו, את דמי הרצח. 97 הוחגר אבנט שש כולו שמוט לס כט. הקיפו בשלוש כנחש בעיקולו עי' ויקר' שם (ויר' שם) אבנט שלשים ושתיים אמה היה והיה עוקמו לפניו ולאחריו. והאבנט מכפר על הרהור הלב (כגירסת הש"ס) או על עקמנין (כגירסת ויקר' והיר'') ובלשון הפייטן הוכן לישר עקב מפתולו (ע"ש ישע' מ ד והיה העקוב למישור), ופיתול פי' עיקום, עקשות (ל' דור

ובמצנפת בד יצנף להתפאר / ומראהו כחתן יכהן פאר
100 ובגבה הראש שמה כבאר / ובה יכפר ליהיר בוער:

זבד המעיל בשומו חתלתו / זעו אלים מזיו יפעתו
זהר רמונים בשולי תכלתו / זגי פז נתונים באמצעיתו:

חקר מנינם שנים ושבעים / חכמוני סהר נגדם קבועים
חדרי מלך בקולם ירעים / חשות קול מלשני רעים:

105 טכס והאפד בחשב האפדה / טכס שוהמים מכתף ברפידה
טלאי חלק מפותחים בתעודה / טבוע לכפר מסכת אפדה:

יקרע בלבבו בזרת רבועה / ירכסו בו חשן בקביעה
יסלאו בו טורים ארבעה / יוחקו בו דגלי מרבעה:

100 כבאר: לבאר מ' | יכפר: יכופר מ' לכפר א' | ליהיר: ליעיר מ' 104 בקולם: קולם מ"א 107 יקרע: יקרה ג'
ירכסו: וכרסו כ 108 יוחקו בה כ 100 למשפט א'

עקש ופחלתל, דבר' לב ה). הכינו כאומן מהות חיתולו מפני תסבוכת הקשירה. 99 ובמצנפת בד יצנף ויק' טז ד.
כחתן יכהן פאר ישע' סא י. והמצנפת מכפרת על גסי הרוח, מגין, א"ר חנינא יבא דבר שבגובה ויכפר על גובה (בש"ס
שם). כבאר בצורת באר. יהיר (חבק' ב ה ועוד) ל' יוהרא. 101 זבד המעיל בשומו חתלתו (ל' איוב לח ט בשומי
ענן לבוש ורפאל חתולתו) כשהוא לובש את המעיל (שהוא זבד טוב). זעו אלים מזיו יפעתו יפעח ל' יופי, יחזק' כח ז.
102 זהר רמונים ... זגי פז ... לפי שמות כח לג ועשית על שוליו רמוני תכלת... ופעמוני זהב בתוכם סביב (בלשון הפייטן:
זגי פז). ובתלמוד (זבחים, שם) ח"ר מעיל כולו של תכלת היה וכו'. 103 חקר מנינם שנים ושבעים זבחים (שם): שוליו
כיצד... ומביא שבעים ושנים זגין שבהן שבעים ושנים עיגבלין... חכמוני סהר נגדם קבועים חכמי סנהדרין (במספר ע"א)
מספרם נקבע כנגדם, ע"ש שה"ש ז ג שררן אנן הטהר, שדרשוהו על סנהדרין (סנהד' דף ל"ז א' ועוד). 104 חדרי מלך
בקולם ירעים זבחים (שם) מעיל מכפר על לשון הרע — בויק"ר ע' ריב בזגי המעיל — מנין. א"ר חנינא יבא דבר שבקול
ויכפר על קול הרע. חשות קול מלשני רעים להחשות, ר"ל להשתק, קול לה"ר. 105 טוכס קושט. והואפד בחשב
האפודה ע"ש שמות כט ה ואפדת לו בחשב האפוד. טכס שוהמים מכותף ברפידה נושא על כתפיו את סדר אבני
השוהם (שמות כח יב) בזמן שלובש אותו (רפידה, שה"ש ג י, והמלה נאמרת כאן על מלבוש). 106 טלאי חלק מפותחים
בתעודה שמות בני ישראל שהם בני יעקב הנקרא חלק (ברא' כז יא) מפותחים על אבני השוהם. טבוע לכפר מסכת
אפודה ע"פ זבחים (שם) אפוד מכפר על עבודה זרה, ובלשון הפייטן: טבוע, ר"ל בא לפי טבעו, לכפר על ע"ז, והלשון ע"ש
ישע' ל כב וטמאתם את צפוי פסילי כספך ואת אפדת מסכת זהבך. 107 יקרע בלבבו המעיל יקרע במקום הלב (ע"ש שמות
כח ל) בזרת רבועה מקום חושן המשפט שהוא רבוע כפול, זרת ארכו וזרת רחבו (שמות כח טז). ירכסו בו חושן בקביעה
ע"ש שמות כח כח וירכסו את החשן... ולא יזח החשן... 108 יסלאו בו טורים ארבעה ע"ש שמות כח יז ומלאת בו...
ארבעה טורי אבן, והלשון ע"ש איכה ד ב המסולאים בפז. יוחקו בו דגלי מרובעה האבנים תהינה על שמות בני ישראל
המסודרים לפי ארבעה דגליהם. 109 כופר ימציא למטי משפט. כי נקרא חושן המשפט ע"י זבחים (שם) ובמקבילים:
חושן מכפר על הדינין (בויק"ר: על מטי דינין), שנא' ועשית חושן משפט. כתב צירופו הוצדק במשפט הכתב הצרוף

כָּפַר יִמְצִיא לְמִטֵּי מִשְׁפָּט / כִּי נִקְרָא חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט
110 כְּתֹב צְרוּפוֹ הַצֶּדֶק בַּמִּשְׁפָּט / כְּצֹהֵר יֵאִיר שׁוֹאֲלֵיו בַּמִּשְׁפָּט:

לֹאֵט מִצְחוֹ בְּנוֹר הַקֹּדֶשׁ / לַהֲג פִּתּוּחוֹ לִי קֹדֶשׁ
לְרִצּוֹת טְמָאוֹת הַהִקְרוּ בְּקֹדֶשׁ / לָבוֹשׁ כָּלֶם עוֹד יִתְקַדֵּשׁ:

מִשְׁכּוֹ אֵלָיו טָלָה מִלְשָׁכָה / מִבֶּקֶר מָמוֹם כֹּדֶת וְכֶהֱלָכָה
מִהֵר קִרְצוֹ בְּהוֹבָאָה וְהוֹלָכָה / מִרְק חֲנִיכּוֹ וְלֹא חֶכָה:

115 נְטִיפַת דָּמוֹ לְמִזְרֵק זָחַל / נָטְלוּ וְזָרְקוּ וְקִטְרַת גָּחַל
נִתְחִים הַקְּרִיב וְחֻבְתִּים שָׁחַל / נִסָּךְ הַיֵּין וְשִׁיר הַחֵל:

שְׂרִידָיו לְשִׁכְתָּה הִבִּיאוּהוּ לְטַבִּילָה / סָכוּ סָדִין בֵּינוֹ לְקֶהֱלָה
שֶׁשׁ וְקֹדֶשׁ וּפִשֵּׁט בְּצִהֶלָה / סָע וְטָבַל וְסִפֵּג כְּבִתְחֶלָה:

עָדִי בּוֹץ כְּרָבֵל וְהַעֲטָה / עוֹד קֹדֶשׁ שְׁנִית לִיעֲטָה
120 עַל פָּרוֹ יָדוֹ הָטָה / עֲוִיוֹ הַתּוֹדָה אֲשֶׁר חָטָא:

וכך היה אומר
והכהנים

112 ההוקרו כל כִּי־י: צֶ"ל שהוקרו: | לבוש: לבש מ' 114 חניכיו מ' נכא

שבו (ל' אמרת ה' צרופה, ש"ב כב לא) הוכר כמקור למשפט. כצוהר יאיר שואליו במשפט כאור צהרים. 111 לאט מצחו בנור הקדש כסה את מצחו (ל' ש"ב יט ה והמלך לאט את פניו) בציץ נור הקדש (ל' שמות כט ו ועוד). להג פיתוחו לה' קדש מאמר האותיות המפותחות בו הוא קדש לה' (שמות כח לו). לרצות טומאות ההוקרו בקדש ר"ל שקרו במקדש, וכאן טוטה הפייטן מהדרשה הנחונה במקורות הנזכרים, בס תוארה כפרת הציץ על עוות פנים (בויקרא: על עזי פנים או על המגדפין), ומתאר את כח הציץ לרצות על טומאת קדשים, עי' במשנה פסח' ז' ז' הפסח שנזרק דמו ואח"כ נודע שהוא טמא, הציץ מרצה וכו'. ועי' יומא דף ז' א' = פסח' דף פ' ב' על מה הציץ מרצה, על הדם ועל הבשר ועל החלב שנטמא בין בשוגג בין במזיד וכו'. ועתה חוזר הפייטן למהלך העבודה: לבש כולם עוד יתקדש אחרי לבישת בגדי זהב קדש ידיו ורגליו, לפי המשנה (יומא ג' ד'). 113 משכו אליו טלה מלשכה במשנה (שם): הביאו לו את התמיד, ומובן שהוציאו אותו מלשכת הטלאים ע"פ המשנה (תמיד ג' ג'). מבוקר ממום כדת וכהלכה שבקרוהו ארבעה ימים קודם השחיטה (מכילתא בא, מט' דפסחא ה' ע' 16. פסחים דף צ"ו א'), ואף על פי שהוא מבוקר מבערב, מבקרין אותו שוב בבקר לפני הקרבתו לאור האבוקות (תמיד ג' ה'). 114 מיהר קרצו בהובאה והולכה שחטו ברוב שני סימנים (יומא דף ל"ב ב') בהבאה והולכה אחת שהיא השחיטה הקצרה ביותר. מירק חניכו ולא חיכה כהן אחר העומד על ידו גמר את השחיטה בהפרדת הורידין, והכהן הגדול לא חיכה עד שתיגמר אלא מיהר לקבל את הדם (במשנה, יומא ג' ד': קרצו ומירק אחר שחיטה על ידו). 115 נטיפת דמו למזרק זיחל גרם לזה שהדם הנוסף יוחל למזרק (דוגמת מים זוחלין ונוטפין, עדיות ז' ג') ויקבלו. וקטורת גיחל שם על גחלים והקטיר. 116 נתחים הקריב האברים. וחביתים שיחל הקריב עם הלבונה, והיא נקראת על שם השחלת שהיא אחד הסמנים שבקטרת. ניסך היין הכל לפי המשנה (ג' ד'). ושיר החל לפי הסדר המתואר במשנה (תמיד ז' ג'). 117 שרידיו לשכתה הביאוהו לטבילה שאר הכהנים הביאו אותו לבית הפרוה (ג' ו'). סכו פרסו. 119 עדי בוצ' לייעטה בגדי לבן (עדי ל' עדי עדיים, יחזק' טז ז, פי' קישוט) כורבל והועטה ע"ש דהיא טו כז ודויד מכרבל במעיל בוצ'. לייעטה

פּוּרִי פֹּז טָרַף וְהַעֲלֵם / פָּגַשׁ בְּשָׁנִי שְׁעִירִים וְהִגְרִילֵם
פֶּרֶשׁ זֶה לְשֵׁם יִשְׁלָם / פָּלוּשׁ רָעָהוּ לְדַחֵי יִשְׁלָם:

צִינָם אִישׁ אִישׁ בְּדָבָרוֹ / צָעַד שְׁנִית אֶצֶל פָּרוֹ
צָפוּנָה חֲטָאתוֹ גָּלָה לְצוּרוֹ / צַחַנְתּוֹ וְשִׁלְמָתוֹ יוֹדָה בְּדָבָרוֹ: וְכךָ הִיא אוֹמֵר
וְהַכֹּהֲנִים

125 קִפֵּץ שִׁחָטוֹ וְקָבַל דָּמוֹ / קִפְאוּנוֹ יִמָּרֵס צִיר מִטְעָמוֹ
קִבֵּץ לוחֲשׁוֹת בְּמַחֲתֵת אָדָמוֹ / קִיחַתָּם מִבְּפָנִים לְמוֹבַח הַדּוּמוֹ:

רוֹבִיִּים יִמְצִיאוּהוּ מִחֲתַת דָּקָה / רִקֵּן כָּף בּוֹ לְהַרְיָקָה
רָד בְּחַפְּנָיו לְתוֹכוֹ שְׁחוּקָה / רִשְׁפָּה פְּנִימָה וְתִמָּר כְּחֻקָּה:

שִׁוְעַ בְּצִאתוֹ תַּפְלָה קֶצֶרָה / שְׁאֲרִית לְכָלֵּל לֹא קֶצֶרָה
130 שׁוֹבֵב הַמִּמְרָס דָּם לְכַפֶּרָה / שָׁב וְהִזְהוּ פָּנִים בְּסִפְיָה:

תָּר וַיֵּז לְמַעְלָה אַחַת / תַּחֲתִית שְׁבַע וְלֹא פַחַת
תְּכוּנָתוֹ עַל כֵּן נִחַת / תִּכְכֵּף שְׁעִיר וְשִׁחָטוֹ בְּאַבְחַת:

125 שחטו: ושחט א' 126 במחנות: במחנות נכ בפורחת(ז) א' | בפנים מ' 127 מחנות מ' | כף בו: כף כ כף בה א':
בו הס' מ' 128 לתוכה מ' א' 129 ללא: ולא מ' | קצרה כך מנוקד בכ"י 130 לממסר א'

ללבוש אותם (ע"ש ישע' סא י מעיל צדקה יעטני). 121 פורי פוז טרף והעלים ע"פ המשנה (ד' א') טרף בקלפי והעלה שני גורלות, והם היו בזמן הקדום של אשכנז, ובן גמלא עשה אותם של זהב (ג' ט'), ולפי זה הוא אומר פורי פוז. 122 פילוש רעהו איבוד השני (פילוש ל' דקירה). לדחי מפני שחפצו לאחוריו (ו' ו). 123 צינם איש איש בדברו ציין כל אחד מהשעירים בהבעה בפה. 124 צפונה חטאתו חטאו הצפון בקרבנו. צחנתו ושלמטהו חטאו וחטאי הכהנים (ועי' 'אמיץ כח', 46). 125 קפאונו ימסרם ציר הממסר ימסרם בדם כדי שלא יקפא. מטעמו בפקודתו (ל' יונה ג' ז מסעם המלך). 126 קיבץ לוחשות גחלים לוחשות במחנות אדמו במחנות של זהב אדום, ועי' שם, 51. קיחתם מבפנים למובא הדומו ר"ל לקח מן המעוכלות הפנימיות שבמערכה במזבח (ד' ג'). 127 רובים ימציאוהו מחתת דקה צעירי הכהונה מביאים לו מחתה של קטורת סמים דקה. ריקן כף בו להריקה שם (ה' א'), ר"ל ריקן, לקח ממנה כמות מסוימת ונתן אותה לכף, כדי להריק אותה אח"כ שוב לתוך ידיו. 128 רד בחפניו לתוכו שחוקה במלא חפניו שהכניס לתוך הכף ירד לבית קדשי הקדשים. רישפה פנימה בפנים שמה על האש (מל' רשפיה רשפי אש, שה"ש ח ו) ותימר כחוקה העלה את ענן הקטורת כתמר. 129 שיוע בצאתו תפלה קצרה שם (ה' א'): יצא... ומתפלל תפלה קצרה בבית החיצון. שארית לכלכל ללא קצרה לפי תוכן תפלתו יומא דף ג'ד א', לתת פרנסה בריות לשארית ישראל. 130 שובב הממסר דם לכפרה הממסר מחזיר לכהן את הדם שהוא ממסר בו, והוא שבו והזהו פנים בספירה לפי המשנה (ה' ג'), והפייטן מפרט אותו כדלקמן. 131 תר ראה, התכוין. 132 תכונתו על כן נחת את האגן שהכין בו את הדם – כנראה כך משמעות

סימון: תשרי (כפול) ושלם צינזי קלוימוס

תְּקַבֵּל הַדָּם בְּכֹפֹר קָלֵט / תִּרְגֵּל אֲשׁוּרֵי דְבִירָה בִּלֵּט
שָׁנָה בֵּין בְּדֵי מִבְּלֵט / שְׁבַע וְאַחַת מִנָּה מִלֵּט:
וכך היה מונה

135 רָץ וַיִּמְרְאוּ בְּדָם פָּר / רָקְמִי פָּרְכַת הָזָה בְּסִפָּר
קָח שֶׁלֶשְׁעִיר וְהִצְלִיף בְּשִׁפָּר / קָרָא אַחַת וְשֶׁבַע בְּמִסְפָּר:
וכך היה מונה

צִירָף וְעָרָה זֶה בָּזָה / צוּק חֲטוּיִם רְבוּעַ מִפְּזָה
פָּאָר קִרְנוֹתָיו אַרְבַּע מִזָּה / פָּנִי טָהָרוּ שְׁבַע יוֹזָה:

עוֹד הַשִּׁירִים שֶׁפָּךְ בְּנַחֲצוֹן / עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁלִּחְצוֹן
140 סִיִּים אַרְבָּעִים וְאַרְבָּעָה לְרָצוֹן / סְדוּרוֹת כֶּדֶת בְּלִי פְּרָצוֹן:

נִגַּשׁ אֶצֶל שְׁעִיר בְּמִרוּצָה / נָתוֹן לְדָחִי מַעֲתָד לְרִצִּיצָה
מֵאֲמָר וְדוּי עָלָיו הַפְּצָה / מְשׁוֹנָת עִם הוֹדָה בְּפִיצָה:
וכך היה אומר
והכהנים

133 בכפור: בכיפור (!) מ"א | דבירה: תמימה כ | 134 שנה: שוע א" | מבלט: מובלט מ"כ | 140 נפסק 1

141 נתון: גכון מ"כ

מלת 'תכונתו' – הניח (ניחת מל' נחת במקום הנח) על כן הזהב שבהיכל (במשנה שם). תכף שער ושחטו באבחת
באבחת החרב, ע"ש יחזק' כא כ, ר"ל בסכין חדה. 133 תקבולת הדם בכפור קלט את הדם שקיבל קלט בכוס (כפור,
מבלט שוב עמד בין הבדים הבולטים (מלת' מבלט' כנראה חידוש הפייטן היא), ע"י יומא דף ג"ד א' (הבדים)...דוחקין ובולטין
ויוצאין בפרוכת ונראין כשני דדי אשה, שנא' (שה"ש א יג) צרור המור דודי לי בין שדי ילין. (וי"ג מובלט, ומסתבר כמוסב
על הפרוכת המובלטת בדוחק הבדים). שבע ואחת מנה מילט מתקבולות הדם הוציא והציל שבע ואחת טיפות בהזיה.
135 רקמי פרוכת הזה הזה על הפרוכת המרוקמת. בספר במספר (ע"ש דה"ב ב טז אחרי הספר אשר ספרם דויד אביו).
136 והצליף בשפר ביופי וכשרון. 137 צירף ועירה זה בזה לפי המשנה (ה' ד') עירה דם הפר לחוך דם השעיר.
צוק חטויים רבוע מפוזר ציקת (ר"ל יציקת) החיטוי של דמי שניהם היא על מזבח הזהב, שהוא רבוע ומצופה זהב (בלשון
הפייטן מצופה פז, מפוזר). פאר קרנותיו ארבע מזה אחת על כל קרן. פני טהרו שבע יזה כלשון המשנה (ה' ו')
הזה על טהרו שלמזבח שבע פעמים. 139 עוד השירים שפך בנחצון (ר"ל בזריזות ובמהירות). על יסוד מערבי
שלחצון לפי המשנה (שם), וע"י ג"כ במשנה זבחי' ה' א'. 140 סיים ארבעים וארבעה לרצון מ"ד הזיות, שש עשרה
בין הבדים ושש עשרה על הפרוכת, ד' על קרנות מזבח הזהב וז' על טהרו, וכנראה מחשב הפייטן גם שפיכת שירי הדם כאחת.
בלי פרצון בלי פרץ. 141 ניגש אצל שער המשתלח. נתון לדחי לדחייה ולדחיפה (וי"ג גכון לדחי, ר"ל מוכן).
מעוֹתָ לרִצִּיצָה העומד להתרוצץ. 142 הפצה הביע, אמר. משונת עם שגגת העם (ע"ש איוב יט ד אחי תלין משוגתי).
143 לעתי מסרו לאיש עתי (ויק' טז כא) להוליכו לגזרה אל ארץ גזרה (שם טז כב). להעמיס עליו פשעי ברה

לַעֲתִי מִסְרוּ לְהוֹלִיכּוֹ לַגִּזְרָה / לְהַעֲמִיס עָלָיו פֶּשַׁעֵי בָרָה
כּוּוֹן זְהוּרִית בְּקֶרְנָיו לְאַזָּרָה / כְּהִדְחָפוֹ גִּלְגֹּל וְגִזְרָה בְּגִזְרָה:

145 יְרִימוּ נֶס יוֹדְעֵי נִזְוָרִי / יְרִית שְׁעִיר חִתּוּל מִזְוָרִי
טֶס כְּנֹשֶׁר וְגִבֵּר כְּאַרִי / טוֹל אֲמוּרֵי צָפִיר וּמְרִיא:

חֲנִיכּוֹ שְׂרָפּוֹם חוֹצָה לַחֻמִּים / חוּה סְדְרֵי עֲבוּדָה לַרְחוּמִים
זָבֵד שְׁמֹנֶה בְּרֻכּוֹת הַתְּמִים / זֶרֶז וְקִדְשׁ וּפֶשַׁט כְּתָמִים:

וְהַטְבִּיל גִּיּוֹ וְעֵדָה זְהָבִים / וְיִקְדֹּשׁ עוֹד בְּלִי רְהָבִים
150 הִקְרִיב אֵילָו וְשִׁלְעֵדֶת אֶהוּבִים / הַמוֹסָפִים וְחִלְבֵי חֲטָאת לְהוֹבִים:

דָּץ וְקִדְשׁ וּפֶשַׁט וְרַחֵץ / דָּרֵשׁ וְלִבֵּשׁ בְּגָדֵי גֵהֵץ
גֶשׁ וְקִדְשׁ וְלִדְבִיר נִנְחֵץ / גַּחֲלֵת וּבִזָּךְ הוֹצִיא מִנְחֵץ:

143 ברה: פזורה כא" 144 וגזר: וגזר א" 145 נזורי: נזרי א" 146 וגבור מ" 147 ישרפום א"
149 ועדה: ועטה א" 152 חס' כ' | מנוח: מנוח מ"א"

ע"ש עזרא א י ועוד). תירגל אשוריו דבירה בלט חלק שוב אל הדביר בחשאי (בלס ע"ש רות ג ז). שנה בין בדי פשעי ישראל שהיא ברה כחמה (שה"ש ו י). 144 כיוון זהורית בקרניו לאזרה לאזור (ר"ל לקשור) בקרניו לשון של זהורית (וכנראה בא כאן 'כיוון' במשמעות 'קו'). כהדחפו גולגל וגזר בגזרה לפי המשנה (ה' ו') ודחפו לאחוריו והוא מתגלגל ויורד. ולא היה מגיע לחצי ההר עד שנעשה אברים אברים. 145 ירימו נס יודעי נזורי כנראה ע"פ המשנה (ו' ח'), בה מסופר שאנשי משמרות של צופים היו מניפין בסודרים, כדי להודיע שהגיע השעיר למדבר, והם יודעי נזורי (פי' חטאי, מל' נזורו אחור, ישע' א ד), היינו הכהנים היודעים שחטא העם. ויודעי ירית שעיר חיתול מזורי חבישת פצעי, ר"ל כפרת פשעי. ואז אומרים לו לכהן הגדול שיכול הוא לפנות אל הקריאה ואל אמירת ברכות. אבל הפייטן הפך את הסדר ומספר שבינתים כהן גדול 146 טס כנשר וגביר כארי טול אמורי צפיר ומריא התגבר כארי ומיהר כנשר כדי לטול ולהוציא את אימורי הפר והשעיר הנשרפים (ו' ז); צפיר, ר"ל צפיר העזים, 'ומריא' כנראה מסמן הפר. 147 חניכיו שרפום חוצה לחומים מחוץ לחומה. חויה סדרי עבודה לרחומים וכהן גדול קרא לישראל את פרשיות העבודה (אחרי מות ואן בעשור) לפי המשנה (ז' א'). 148 זבד שמונה ברכות התמים השלים עליהם מתנת ח' ברכות המפורטות במשנה (סם). זורז וקידש ופשט כתמים פשט את בגדי לבן שהיו מלאי כתמים אחרי השחיטות וההזאות. 149 והטביל גיור וטבל גופו. ועדה זהבים ולבש בגדי זהב. ויקדש עוד בלי רהבים בלי פחד (ע"ש שה"ש ו ד שהם הרהיבוני).

בן וקדש ופֶשֶׁט לְבָנִים / בְּהֵנוּחַ גִּנוּם כְּהוֹרִית נְבוּנִים
אֶץ וְטָבֵל וְעָטָה וְהַבְנִים / אֶף קֹדֶשׁ לְרִצּוֹת כְּנִים:

155 מַעֲשֵׂה תָמִיד שְׁלִבִין הָעֶרְבִים / שְׁלֵם כְּסֹדֶר לְבוֹחַן קְרָבִים
לְהַב קְטוֹרֶה לְמִזְבֵּחַ פְּרוּיִם / מְנוּרָה וְנִרוֹתֶיהָ הָעֵלָה בְּעֶקְבִים:

בְּסוֹף קֹדֶשׁ רִגְלֵיו וְיָדָיו / יִשְׁלִים עֲשָׂרָה כְּחֶק נְגִידָיו
רָצָה לֵאל פֶּעַל יָדָיו / בְּפֶשֶׁטוֹ שָׂרָד וְעַט בְּגָדָיו:

יָגִיל וְיִשְׁמַח כְּהִשְׁלִים חֶקוֹ / קָהֳלוֹת יַעֲקֹב מִכֶּתֶם בְּנֶקוֹ
160 לֹא פָסַל בְּדָם זְרוּקוֹ / וְלֹא פָגַל בְּאִמּוֹרֵי הַסֶּקוֹ:

נְדִיבֵי עַמִּים קְרוּאֵי יִשְׂרָאֵל / יְלוּוֹהוּ לְגִוְהוֹ בְּשִׁיר וְרוֹן
מַעֲשֵׂה תְהִלָּה לְנִינֵי אֶהֱרֹן / וְשֵׁשׁ תְּשִׁישׁ חֲבַצְלֹת הַשָּׂרוֹן:

ויום טוב היה עושה

153 גנום: נתנם מ' 154 כנים: בנים מ' 156 במזבח כ' 158 ועט: ועטה כ' 159 יגל ושמח כ' 161 עמים:
עם כמ"א | קריא א' 161 ילווהו: ינחוהו כ'

וייתכן שפירושו "בלי גאווה" (ע"ש ישע' ג' ה' ירהבו הנער בזקן). 150 הקריב אילו ושלעדת אהובים, המוספים וחלבי חטאת להובים ע"פ המשנה (ז' ג') ויצא ועשה את אילו ואת איל העם ואת שבעת כבשים תמימים בני שנה, והם המוספים הנזכרים במד' כט ח, והפייטן הוסיף את החטאת הבאה יחד אתם, שחלביהו היו שרופים (להובים ל' להבה). 151 דץ מיהר. דרש להביא לו בגדי לבן. בגדי גהץ בגדי פשתן מגוהצים, והם בגדי לבן. 151 ננחץ נדחף, רץ. גחלת ובזך הוציא מנוחץ את מחתת הנחלים ואת בוך הקטורת הוציא מבית קדשי הקדשים (לפי המשנה, ז' ד') במהירות. 153 בן הבין שעבודת היום כלבנים נגמרה. בהנוח גנום כהורית נבונים שדרשו ששזננין גניזה (יומא דף כ"ד א'. ויק"ר כ"א י"ב ע' תצב). 154 אץ מיהר. לרצות כנים ישראל. 155 מעשה תמיד שלבין הערבים שילם השלים (ועליו, שלא נזכר בפירוש במשנה, עי' אמ"ן כח', 70). 156 ליהב קטורה הקטיר קטורת. למזבח פרויז למזבח הזהב. מנורה ונרותיה העלה ר"ל אל מול פני המנורה העלה נרותיה (במד' ח ב). בעקביים בלכתי ברגליו. 157 ישלים עשרה כחק נגידיו עשרה קידושין, לפי קביעת החכמים (במשנה, ג' ג'). בפשטו שרד בגדי השרד שהם בגדי כהונה. 159 בנקו בנקותו. 160 לא פסל בדם זירוקו בזריקת הדם שלו. ולא פיגל באימורי הסיקו ולא גרם לפיגול במחשבה לא הגונה בשריפת האימורים. 161 נדיבי עמים תהל' מו' י, ר"ל ישראל. ילווהו לנחוה אל ביתו. 162 מעשה תהלה ישע' סא ג. חבצלת השרון שה"ש ב א, ודרשוהו על ישראל.

סימון: א-3 כפול. צתים צכי ד' טורים. 4 מלים בכל טור. – א 8958. מנחם השירה העצמית נ' כד.

אֶתְּנֶה לָאֵל הַמֶּלֶךְ / אֶסְפָּרָה בִּירְאָה מֵעַט מִמַּעֲשָׂיו
אֱלֹהֵי מַעֲוֹלָם וְעַד-לֹא עוֹלָם / לִפְנֵינוּ וּלְאַחֲרֵינוּ לֹא-נוֹצֵר אֵל:

בְּלִבְדוֹ הוּא וְאֵין-אֵתוֹ זָר / אֹמֵר וְעוֹשֶׂה וְאִישׁ לֹא-נֶעְדָּר
בְּאַחַד יִשְׁפֹּט וְאֵין-בּוֹ עוֹלָתָה / אֲמַת אֲמָרְתוֹ וְעַל-שְׁפָתָיו חֶסֶד:

5 גְּבוּר בְּכַח נוֹשֵׂא עוֹן / גְּדוֹל הָעֲצָה וְעוֹבֵר עַל-פֶּשַׁע
גּוֹלָה עֲמוּקוֹת מִנִּי חֶשֶׁךְ / יוֹשֵׁב בְּסִתֵּר וְרוֹאֶה כָּל-סִתֵּר:

דַּעַת וּתְבוּנָה יוֹצְאוֹת מִפִּיו / וְעֵינָיו מְשׁוּטָטוֹת וְעֵין לֹא-תִשׁוּרְנוּ
דִּבְרוּ הַמִּשְׁלַל וּמִמִּשְׁלָתוֹ סֵלָה / מְלֹא כָל-הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְרוֹם לֹא-יִכִּילָנוּ:

הַדּוֹר בְּלִבּוֹשׁוֹ הוֹד תִּפְאַרְתּוֹ / הָדָר עֶזוֹ וְכֶשֶׁמוֹ גְּבוּרְתּוֹ
10 הָאֵל תָּמִים צוּר עוֹלָמִים / הַכֹּל יַעֲבִירוֹן וְהוּא-לִבְדּוֹ יַעֲמֵד:

וְעַד-לֹא רָקַע תֵּבֵל עַל-תְּהוֹ / וּמִקּוּלוֹת מִים אָדָּר יִשְׁמִיעוּ
וּמִרוֹם שְׁבִתוֹ וְהוּא רָם-עַל-כָּל / וּמִבֵּיט אֶל-עֲנִי וְנִכְה רֹחַ:

זֶרְתּוֹ תִּכְנֶנָּה שְׁמִים בְּכַחוֹ / מְאֹרֹת וְכוֹכָבִים מַעֲשֶׂה אֲצַבְעוֹתָיו
זִמָּם בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ וְתִקּוּם וְתַעֲשׂ / יוֹעֵץ בְּלִבּוֹ וְתַעֲמֵד עֲצָתוֹ:

כ"י פנעאפ || 2 ועד לא עולם: ועד עולם ג| לפניו לא נוצר אל ואחריו לא יהיה ע 3 אומר ועושה: אמת אמרתו פ
4 עולתה: עולה פאפ עול ע 5 ועובר על פשע: ורב העלילה אפ 6 מגי: מתוך פאפ 7 יוצאות: יוצאים אפ| משוטטות:
בכל הוס' אפ 9 הדר עוזו: הדר כבודו ע || וכשמו גבורתו ע: כשמו כן תהלתו פ כבוד גבורתו גאפ 13 בכחו: בחכמה ע

כל הפיוט מורכב הוא מקטעי פסוקים, והנה מקורותיו.

1 אתן תהלה ע"ש תהל' מ ד. 2 מעולם ועד לא-עולם בשינוי מתהל' מא יד. לפניו ולאחריו לא נוצר אל
ע"ש ישע' מג י. 3 אומר ועושה נוסח תפלת ברוך שאמר. ואיש לא נעדר ישע' מ כו. 4 באחד ישפט ע"ש איוב
כג יג והוא באחד ומי ישיבנו. ואין בו עולתה תהל' צב טז. 5 גבור בכח הלשון ע"ש תהל' קג כ. נושא עון מיכה ז יח.
גדול העצה ירמ' לב יט. ועובר על פשע מיכה ז יח. גולה עמוקות מגי חשך איוב יב כב. יושב בסתר תהל'
צא א. 7 דעת ותבונה ע"ש משלי ב ה. ועיניו משוטטות דה"ב טז ט. ועין לא תשורגו הלשון ע"פ איוב כד ט
וכדומה. 8 המשל ע"ש איוב כה ב. מלא כל הארץ כבודו ישע' ו ג. ורום לא יכילנו ע"ש יואל ב יא. 9 הדור
בלבושו ישע' סג א. הוד והדר עוזו ותפארתו ע"ש תהל' צו ו. 10 האל תמים ש"ב כב לא. צור עולמים
ישע' כו ד. 11 ומקולות מים אדיר ישמיעו ע"ש תהל' צג ד. 12 ומרום שבתו עובד' א ג. והוא רם על כל
שם קיג ד. ומביט אל עני ונכה רוח ישע' סו ב. 13 זרתו תכנה שמים בכחו ע"ש ישע' מ יב ושמים בורת תכן.

15 חסיד במעשיו רחום למנסיו / צדיק בדרךיו וקרוב לקוראיו
חפץ להצדיק יצוריו כפיו / תמיד ישקד בטובת בחיריו:

טהור עינים רוצה בתשובה / מרבה לזכות להשיב אפו
טובו בכל-דור מדבר בצדקה / פאר ראשו כובע ישועה:

ימינו פתוחה לכל-שבי פשע / אומר בכל-עת שובו ואשובה
20 יצר מחמר צלם דמותו / רחמיו על-כל-מעשיו יודע יצרנו:

כלו כבוד וישגיח בדכא / מאזין כל-לחש רנת לשון
כל-צבא השמים משתחיים לו / שמש וירח יכרעו לפניו:

לא-נטה קו נגד יצוריו / בשבתו למשפט בריב לא-יעמיק
למענו פעל מפעלות עולם / קורא דורות מי יערך-אליו:

25 מעמקי לב וסתרי כליות / מבין מחשבות כל-בני אדם
מאון ומעמל יסתיר פניו / מראות ברע יעלים עיניו:

גנה סביביו ושת-סתרו חשך / כי לא-יראהו האדם וחי
נורא עלילה תשב אנוש עד-דכא / אנוש כי-ישוב ויארץ ימים:

שניא כח לבש צדקה / מי-אל כמוך ארך אפים
30 שונא ומתעב גול בעולה / אהב טהר-לב שמוע משי טוב:

16 יצור ע 19 ימינו: ידו פ| שובו אלי ואשובו אליכם גאפ 20 צלם: בצלם נע| על כל מעשיו ג: למעשיו ע על כל אפ
לרב פ 21 בדכא: נדכא אפ| כל לחש פג: קול לחש ע לקול לחש אפ| כל לשון ג 23 נטה: ינטה ע| כנגד פ| כל
יצוריו אפ| במשפט פג| בריב לא יעמיק פע: בריב אל יצדיקנו ג עין לא ישרנו אפ בריב מי יכילנו כזי שהיה בפני צונץ
24 אליו: לו אפ 25 ממעמקי אפ 27 יראני (!) אפ 28 יארץ פג 29 לובש פע| ארך אפים: נושא עון אפ נושא

מאורות וכוכבים ע"ש תהל' קלו ט. 14 ותעמוד עצתו ע"ש תהל' לג יא. 15 חסיד במעשיו שם קמה יז. צדיק
בדרכיו שם. וקרוב לקוראיו שם שם יח. 17 טהור עינים חבק' א יג. מרבה... להשיב אפו ע"ש תהל' עח לח.
18 מדבר בצדקה. ישע' סג א. פאר ראשו כובע ישועה ע"ש ישע' נט יז. 19 ימינו פתוחה לכל שבי פשע
(ע"ש ישע' נט כ) עי' פרקי ר"א מ"ג. שובו אלי ואשובה אליכם, מלאכי ג ז. 20 רחמיו על מעשיו תהל' קמה ט.
יודע יצרנו תהל' קג יד. 21 כולו כבוד ע"ש תהל' כט ט. וישגיח בדכא ע"ש ישע' נז טו. תהל' לו יט. 22 כל
צבא השמים משתחיים לו נחמ' טו. 23 לא נטה קו ע"ש איכה ב ח. מי יכילנו ע"ש יואל ב יא. 24 קורא דורות
ישע' מא ד. 26 מאון ומעמל ע"ש תהל' צ י. מראות ברע יעלים עיניו ע"ש ישע' לג טו. 27 גונה סביביו ע"ש
יחזק' א ד. ושת סתרו חשך תהל' יח יב. כי לא יראהו האדם וחי שמות לג כ. 28 נורא עלילה תהל' סו ה. תשב
עד דכא שם צ ג. 29 שניא כח איוב לו כו. לבש צדקה ע"ש ישע' נט יז. מי אל כמוך ארך אפים מיכה ז יח.
שמות לד ו ועוד. 30 שונא ומתעב גול בעולה ישע' סא ת. אוהב טהר לב משלי כב יא. שמוע משי טוב ש"א

עוצר בנערותו ומחריב ימים / צורר כשמלה כל-מי בראשית
עונה בחסדו מקרני ראמים / מוחה עונות כעב וכענן:

פעל ועשה הכל בדבור-פיו / כי כל-דרכיו צדקה ומשפט
פיו יאמר זאת-עשו וחיו / כי לא-אחפץ במות הרשע:

35 צופה רחוקות נשא ונורא / מרומם כסאו ושפל יראה
צועה ברב-כח ודואה על-כנפי-רוח / בוחן לבות ואין-לפניו שכהה:

קורא בקול רם אני-אל ואין-עוד / שובו אלי ואשובה אליכם
קרבו עדי בכח התשובה / ואזניו קשבות לקול צעקת-דל:

רחום וחנן שפט אותנו ברחמים / וצדקנו במשפט כי-אנחנו עפר ואפר
40 רם בעליונים מלך בשחקים / שומע ממרומים וצקת אביונים:

שמים כסאו והארץ הדום-רגליו / צדקה שרינו ומאור שלמתו
שמו נקרא חנון ורחום / בכל-דור ודור היא צדקתו:

תמים דרכו ואין-בו עול / בכל-בקר יתן לאור משפטו
תכן לבות רב העלילה / מי ימלל גבורות יי:
בפתוב (תהל' קו ב) מי ימלל גבורות יי ישמיע כל-תהלתו:

עון ארך אפים פ 30 משי: מזבח פנ 33 בדבור: במאמר צונן | צדקה: צדק פ 34 הרשע: המת צונן 35 מרומם פ:
מרומם נעאפ | כסאו: שבתו ע 36 על כנפי: בכנפי פנע | רוח: נשר גי צונן | לבבות עאפ 37 ואין עוד: שדי עאפ שדי
ואין עוד פ | אלי: עדי פנ 38 עדי: אלי אפ | בכח: עד פתח אפ ברוב ג | ואזני פאפ | צעקת: שועת פנע 39 אותנו חס' אפ
40 מלך: נורא ג | בשחקים: בתחתונים גאפ | צעקת אפ 41 ומאור: והוד פ | שלמתו: שמלתו גאפ | 42 נקרא: נורא
מאד פנע | היא חס' ע 43 ואין בו עול: ואין לפניו עולה ג 44 עלילה אפ

טו כב. 31 עוצר בנערותו ומחריב ימים ע"ש ישע' נב. צורר... כל מי בראשית ע"ש איוב כו ח. 32 עונה
בחסדו מקרני ראמים תהל' כב כב. מוחה עונות כעב וכענן ע"ש ישע' מד כב. 33 פעל ועשה ישע' מא ד.
כי כל דרכיו צדקה ומשפט דבר' לב ד. 34 זאת עשו וחיו ברא' מב יח. כי לא אחפוץ במות הרשע יחזק'
לג יא. 35 מרומם כסאו ושפל יראה ע"ש תהל' קלח ו. 36 צועה ברב כח ישע' סג א. ודואה על כנפי רוח
ע"ש תהל' קד ג. בוחן לבות תהל' ז י. ואין לפניו שכחה לשון המשנה, אבות ד' כ"ב. 37 אני אל ואין עוד ע"ש
ישע' מה יח. שובו אלי ואשובה אליכם מלאכי ג ז. ואזניו קשבות ע"ש תהל' קל ג. 39 כי אנחנו עפר ואפר
ע"ש ברא' יח כו. 41 שמים כסאו והארץ הדום רגליו ישע' סו א. צדקה שרינו ע"ש ישע' נס יז. ומאור שלמתו
ע"ש תהל' קד ב. 42 רחום וחנן שמות לד ו ועוד. בכל דור ודור היא צדקתו ע"ש תהל' ק ה. 43 תמים דרכו
תהל' יח לא. ואין בו עול דבר' לב ד. בכל בקר יתן לאור משפטו צננ' ג ה. 44 תוכן לבות משלי כד יב. רב
העלילה ירמ' לב יט.

סימון: ח-3 ורובע, פנמיים. צחים 3 כ"י 7 טורים. 4 וליס 3 כל עור. — א 8815.

אתה כוננת עולם ברב-חסד / ובו יתנהג עד-קץ הימים.
אשר לא-ימוט מעון יצורים / ולא ימעד מכבד פשע וחטאים.
אדמה בעודה ציה וצלמות / באורדת שעשעת ואצלך שחקה.
אמרת לתתה מרפא לכל-אנוש / טרם תפעלנו חיי הכינות.

5 בברת שחקים למכון שבתך / וריוחת עליות לכסא הדרך.
בם תסתיר בלי-תשורף עין / ומשם עיניך משוטטות בכל-פעל.
בנתה לקרות ארץ על-בלימה / להדום רגליך ולמושב יצוריך.
בתהו ובסערה יסודיה תלית / עת תשגיח-בה עמודיה יפולצו.

גרשת אפל ותקרא אור / בשם קראתם במדה חקקתם.
10 גבול-להם שמת ופור בינותם / לבל יגרעון-חק ולא-ישנו סדר.
גדרת רקיע וכמסת חצי-מים / ומפרותם עבים יחשרו.
גם מדורת-אש לשונאיה הסקת / ומאש וממים אוהביה תציל.

כ"י פנעאפ; ט (רק 97 ואילך); קג²³ (7-1); קג³⁶ (141-176); קג³⁷ (153-176) || 1 תתנהג ג | הימים קג²³: הימין פאפ ימים גע 2 ולא ימעד: ולא יומעד קג²³ (שמא זה עיקר) | פשעים פאפ חטאים קג²³ | 5 למכון: למעון קג²³ | לכסא: לכס אא 6 בלי: בל אפ 7 והדום אפ | למושב אפ | יציריך ג 8 יסודותיה אפ | עת: ועת פאפ 11 גזרת ע

1 אתה כוננת עולם ברב חסד ע"ש תהלי' פט ג כי אמרתי עולם חסד יבנה. ובו יתנהג על ידך. עד קץ הימים דני' יב יג (וי"ג קץ הימין כנוסח המקרא). 3 ציה וצלמות ל' ירמ' ב ו ועוד. באור דת שעשעת ואצלך שחקה בתורה, ע"ש משלי ח ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום, שדרשוהו (ויק"ר י"ט א' ע' תיג ובמקבילים) שני אלפים שנה קדמה תורה לבריאת עולם וכו'. 4 חיי הכינות ר"ל התורה, שדבריה חיים הם למוצאיהם ולכל בשרו מרפא (משלי ד כב). 5 בברת שחקים למכון שבתך ע"ש דבר' לג כו ובגאותו שחקים, וע"ש שמות טו יז מכון לשבתך. וריוחת עליות ע"ש תהלי' קד ג המקרה במים עליותיו. 6 בלי תשורך עין הלשון ע"פ איוב ז ח לא תשורגי עין רואי. עיניך משוטטות ע"ש דה"ב טז ס כי ה' עיניו משוטטות בכל הארץ. 7 בנתה ידעת. לקרות ארץ על בלימה ע"ש איוב כו ז חולה ארץ על בלימה, ולקרות ע"ש תהלי' קד ג. להדום רגליך ע"ש ישע' סו א. 8 עת תשגיח בה כשתכעס עליה. עמודיה יפולצו ע"ש איוב טו המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון. 9 בשם קראתם לאור יום ולחסך לילה (ברא' א ה). במדה חקקתם למשול ביום ובלילה. 10 גבול להם שמת הלשון ע"פ תהלי' קד ט. ופור בינותם גורל. 11 גדרת רקיע עשית אותו גדר ומחיצה. וכמסת חצי מים טמנת את המים העליונים. ומפירותם עבים יחשרו (ל' חשרת מים עבי שחקים, ש"ב כב יב) ומהפירות שלהם נטפו עבים מים. (וי"מ מפירותם מל' פיר, ר"ל חפירה, תהום, ואין זה מסתבר). 12 גם

דְּמוֹת זֵי-אֲדָמָה יַעֲצֶתָ לְגִלּוֹת / דְּכִיתָ שְׁאֵר-מִים צָרְרָתָם בְּמִקְוֶה.
 דְּשָׁנִי אֶרֶץ צָצוּ בְּמֶאֱמָרְךָ / דְּשָׂא וְעֵשֶׂב מִזֵּרֵעַ-זֶרַע וְגֵן-עֵדֶן לְחוֹסִידָה.
 15 דְּלָקוּ בְּרוּחַ-פִּיךָ גְּרוֹת רָקִיעַ / לְהִפְקֵד בָּם תְּקוּפוֹת וְעֵתִים.
 דְּרַךְ חֲלוּנוֹת לָהֶם הוֹרִיתָ / זֶה-בִּיּוֹם וְזֶה-בְּלִילָה לְבָל-יֵאָחֲרוּ פָּעַם.

הִשְׁרַצְתָּ מִמֵּים מְעוֹפְפֵי כָנָף / צָבָאוֹת דָּגִים וְתִקְףָה תַּנִּינִים.
 הַתִּוִּיתָ לְיוֹדְעֶיךָ עֲטוּיֵי קִשְׁקֶשֶׁת / וְנָחַשׁ בְּרִיחַ לְאַרְוַחַת נֶצַח.
 הֵלֵא מֵאֲדָמָה לָרוֹב הָעֵדֶפֶת / בְּהֶמָּה וּרְמֶשׂ וְחִיתוֹ אֶרֶץ.
 20 הוֹדַעְתָּ סִימָנֵי טְהָרָה לְמֵאֲכָל / וּלְחִבּוּרַת צֶדֶק בְּהֵמוֹת הַכִּשְׁרֶת.

וּבַהֲבִנוֹת עוֹלָם בְּחֻכְמָה / וּבַהֲעֶרְךָ נַחַת שְׁלֶחַן וּדְשָׁן.
 וְתִשְׁקַד לְהַזְמִין אוֹרֵחַ / וּלְהַאֲכִילוֹ טוֹב מִפְּעֻלֶיךָ.
 וּלְהַרְדּוֹתוֹ בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ / הָיִיתָ כְּאֵלֵהֶם שׁוֹטֵר וּמוֹשֵׁל.
 וּלְשׁוֹר אֶל-מִלְאָךְ וּלְקִרְוֶעַ מִי-שֶׁעַל / לְהַדְמִים מְאֹרוֹת וּלְהַחֲיֹת רְדוּמִים.

14 דשני: דשאי אפ במאמרך צצו ע 15 במ להפקד פג 16 לבל: לא אפ 19 לרוב: ליום ג| בתמה: וחיה הוט' גע
 20 צדק: נצח צדק פ| בתמה עאפ 21 ובהבנות: ובהבראות פ| שולחן נחת ע 22 מפעלותיך ע 24 אל מלאך: למלאך ע|
 וגם להדמים אפ

מדורת אש לשונאיך הסקת גיהנם. ומאש וממים ואהביך תציל ע"ש תהל' סו יב באנו באש ובמים. 13 דיכית
 שאר מים המים התחוננים. 14 דשני ארץ (ל' ירויון מדשן ביתך, תהל' לו ט) מעדני ארץ. צצו צמחו. דשא ועשב
 מזריע זרע ברא' א יא. 15 גרות רקיע חמה ולבנה. להיפקד במ תקופות ועתים ע"ש ברא' א יד והיו לאותות
 ולמועדים וכו'. 16 דרך חלונות להם הורית ע"י שמות רבה ט"ו כ"ב שלש מאות וששים וחמש חלונות ברא הקב"ה
 ברקיע, קפ"ג במזרח קפ"ב במערב וכו', וע"י פרקי ר"א ו' (שם שס"ו חלונות). לבל יאחרו פעם לבל יאחרו לבוא, ע"ש
 שופט' ה כח מדוע אחרו פעמי מרכבותיו. 17 השרצת ממים מעופפי כנף. צבאות דגים ותוקף תנינים ברא' א כ,
 כא. 18 התוית סימנת. עטויי קשקשת דגים טהורים, וכל דג שיש לו קשקשת יש לו ג"כ סנפיר. ונחש בריח לארוחת
 נצח לויתן, ע"ש ישע' כז א על לויתן נחש בריח. והוא יהיה לסעודת נצח לצדיקים בעוה"ב ע"פ דרשת חז"ל ויקר י"ג ג' (ע'
 רעז) א"ר יודן ב"ר שמעון בהמות ולויתן הן קניגין (פי' ציד) שלצדיקים לעתיד. וע"י 'אמין כח' 7. 19 הלא מאדמה לרוב
 העדפת בהמה ורמש וחיתו ארץ ברא' א כד, והעדפת פי' הרבית, בראת בריבוי מן האדמה. 20 הודעת סימני
 טהרה למאכל כגון מעלת גרה ומפריס פרסה. ולחבורת צדק בהמות תכשרת לארוחת הצדיקים לעתיד לבא הומנת
 שור הבר, וע"י לעיל 18. 21 ובהבנות עולם בחכמה ע"ש משלי כד ג בחכמה יבנה בית, ותהל' פט ג עולם חסד
 יבנה. ובהערך נחת שולחן ודשן ע"ש תהל' כג ה תערוך לפני שולחן... דשנת... 22 להזמין אורח את האדם.
 23 ולהרדותו במעשה ידיך ע"ש ברא' א כו וירדו ברגת הים ובעוף השמים... ותהל' ח ז תמשילוהו במעשי ידיך.
 24 ולשור אל מלאך כיעקב, ע"ש הושע יב ה וישר אל מלאך ויוכל. ולקרוע מי שועל (ע"ש ישע' מ יב מי מדד בשעלו
 מים) ר"ל לקרוע את הים כמשה בים סוף. להדמים מאורות כיהושע, ע"ש יהושע י יב שמש בנבעון דום. ולהחיות

25 זכרון גלמו מחומר קרצת / רקמתו בסתר בצלם חזיונה.
זהר נשמה בגיו ערכת / כי היא תחפש חשכי חדריו.
זבדתו כבודה בתוך חפת-עדן / בפז ואבן יקרה יצועו יפית.
זה מלאתו רוח תבונה / לכלל שמות לכל מפעליה.

חי עולמים לבחננו רצית / במצוה קלה אם-יוכל קום.
30 חדל מעץ-הדעת פן תנקש / ומעצי תנובה תמלא בטנה.
חזיתו לבד ושחת אעשה-לו עזר / אם-יסלף ארח תהי-לו למכשול.
חטיפת שנה עליו המתקת / צלע אצלת ובשר כוננת.

טפחתה בחן יפיתה בחסד / הבאתם בחפה חננתם ברכות.
טעות כזב רמש השיאה / משכה כשור לטבח להניא צווי.
35 טעם-פרי הוהרו לעטה והלעיטה / הערמו בנבלות וכסו בנבלות.
טורדו פעמי בעל הלשון / ונהפך אכלו לבל-ירפא נצח.

26 כי היא: והיא אפ | חשכי: סתרי ג | 27 זיבדתו אפ | 28 לכלל: לקרא ג | מפעליך: בריוחך פ | 30 דעת ע
31 ושחת: ונמת אפ | 35 טעם: טעום פע | בנבלות: בנבלות ג | 36 נהפך פע

רדומים כאלישע שהחיה את הילד (מ"ב ד כח-לח). 25 זכרון גלמו מחומר קרצת ע"ש איוב לג ג מחמר קורצתי גם אני. רקמתו בסתר בצלם חזיונה (ע"ש תהי' קלט סו רוקמתי בתחתיות ארץ) ר"ל יצרתו בצלם אלהים (ברא' א' כז) בצלם שהראת בו לנביאים בחזיון. 26 זוהר נשמה בגיו ערכת ע"ש משלי כ כז גר ה' נשמת אדם. כי היא תחפש חשכי חדריו הנשמה מסתתרת בחשך חדרי הגוף. 27 זבדתו כבודה בתוך חופת עדן נחת לו במתנה כבוד (הפייסן משחמש במלה כשם עצם, דוגמת שופט' יח כא). בפז ואבן יקרה יצועו יפית ע"ש יחזק' כח יג בעזן גן אלהים היית כל אבן יקרה מסוכתך. יצועו משכבו (ע"ש ברא' מט ד יצועי עליה). 28 לכלל שמות לקרא שמות לכל הבהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה (ברא' ב כ). 29 במצוה קלה לשון התלמוד (שבת דף ג"ה ב') מצוה קלה צויתיו ועבר עליה. 31 חזיתו לבד ראית כי הוא לבדו. אעשה לו עזר ברא' ב יח. אם יסלף אורח דוגמת משלי יט ג אולת אדם תסלף דרכו. תהי לו למכשול כדרשת חז"ל (ב"ר י"ז ג' ע' 152 = יבמ' דף ס"ג א') אם זכה עזר ואם לאו כנגדו. 32 חטיפת שינה עליו המתקת ע"ש קהל' ה יא מתוקה שנת העבד, ולשון התלמוד, כגון יומא דף י"ט ב' ולא תהא שינה חוספתו. צלע אצלת הפרדת (ל' ואצלתי מן הרוח, במד' יא יז). 33 הבאתם בחופה חננתם ברכות עי' ב"ר ח' י"ב ע' 66... נטל הקב"ה כוס ברכה ובירכן... מצינו שהקב"ה מברך חתנים ומכשט כלות... 34 טעות כזב רמש השיאה הנחש השיא אותה (ע"ש ברא' ג יג) לטעות. משכה כשור לטבח ע"ש משלי ז כב כשור אל טבח יבא. 35 טעם פרי הוהרו הפרי שנאסרו עליו. לעטה והלעיטה (ל' הלעיטני, ברא' כה ל) אכלה והאכילה. הוערמו בנבלות (ל' תהי' פג ד על עמך יערימו סוד) הנחש התחכם בהם בערמה וכמעשה נבל. וכוסו בנבלות (במשחק מלים מכון) בעלים נובלים, ר"ל עלי תאנה, ע"ש ברא' ג ז ותפרו עלי תאנה ויעשו להם תגורות. 36 טורדו פעמי בעל הלשון רגלי הנחש, ע"ש קהל' י יא, נטרפו ממנה (כנראה זוהי משמעות מלת "טורדו" כאן), לפי המדרש ב"ר כ' ה' ע' 186 בשעה שאמר לו הקב"ה על גחוןך תלך ירדו מלאכי השרת וקצצו ידיו ורגליו... ונהפך אכלו לבל ירפא נצח ע"פ המדרש (שם) א"ר לוי לעמיד לבוא הכל מתרפאין

יִסְטֵן בְּאִיבָה לְהִרְצֵץ רֹאשׁ / וְהוּא יִשׁוּף עֵקֶב לְמַלְשָׁנִי בְּסִתֵּר.
 יִצְא־דִין לְמוֹת וְיִגִּיעַת עָמַל / וְהִיא לְקִשִּׁי לְדָה וְצִיָּה לְשִׁמִּיר.
 יִצְרוּ הָרִגְל לְתַאֲוֹת רִבְעוֹ / וְשִׁלְחָה עוֹלִיָּה [לְהִיּוֹת] עוֹבֵד וְרוּעָה.
 יִקְרוּ בְּמִנְחָה לְיוֹצֵר הַכֹּל / רַב בְּפִרְי־הָאָרֶץ וְרַךְ בְּחִלְבֵי־צֶאֱן. 40

כְּהִבִּיטָךְ אֶל דְּכָאוֹת שָׁפֵל / שְׁעָתָה מְנַחְתּוֹ וְקִצָּת בְּנִיחָח־אָח.
 כָּפָה רַחֲמָיו וְלֹא־כָבַשׁ יִצְר / שָׁלַח־יָד בְּצִלָּם הַחֵל שְׁפוּף־דָּם.
 כְּשִׁמְעָךְ דּוֹרֵשׁ קוֹל זַעֲקַת־דָּם / עֲנִשְׁתּוֹ בְּנַע־וֹנֵד וְיִגִּיעַת רִיק־וְהֶבֶל.
 כְּהִתְדוּדוֹתָ אוֹת לוֹ חֶקֶת / לְהָשִׁיב לְהוֹרְגוֹ נָקָם שְׁבַעֲתִים.

לְהַכְעִיסָךְ הַחֵל דּוֹר אָנוּשׁ / לְהִמִּיר כְּבוֹדָךְ וּלְקִרְוֹא בְּשֵׁם־אֱלִיל. 45
 לִיָּם חוֹל שְׁמֶת חָק לֹא־יַעֲבֹר / קָרְאָתוֹ לְאַבְדָּם תְּמוֹר קְרֹאו־בְּשֵׁם.
 לְמַדּוֹ הָעוֹה מְלֵאֵי חֶמֶס / שְׁמָנוּ עֲשָׂתוֹ וַיֹּאמְרוּ לֵאלֹהִי סוֹר.
 לִכֵּן זַעֲמָתָם בְּמַעֲיִנוֹת תַּהוֹם / וּפְלָג מְלֵא מִיָּם עֲלִיָּהֶם שְׁפַכְתָּ.

37 לרצץ ג' בראש פוע' סתר אפ' 39 להיות חס' פוע' 40 הצאן גע' 41 אל: צור פ' רם אפ' אח: רב ג' 42 כבש...
 כפה אפע' 43 צעקת פ' דם ול אפ' 44 חקת: חקקת ע' חקת אפ' להורגו: להורג קין אפ' 45 להכעיסך: אל הוסי' עאפ'
 46 חול: גבול גאפ' קראתו: קראתם אפ' קראת פ' 48 מלא חס' ג'

חוק מנחש וגבעוני, נחש (ישע' סה כה) ונחש עפר לחמו... 37 יוסטן באיבה להרצץ ראש... עשה לשוטן לאדם עד שירצץ ראשו, ע"ש ברא' ג טו הוא ישופך ראש. והוא ישוף עקב (שם) ואתה תשופנו עקב. למלשני בסתר למלשינים לריעיהם, דוגמת הנחש שהתחיל אומר דלטוריה (לשון הרע) על בוראו (ב"ר י"ט ד' ע' 172. שמות רבה ג' יב ועוד). 38 יצא דין למוות ויגיעת עמל לפי ברא' ג יז—יט, ועי' פרקי ר"א י"ד... וגזר עליו תשע קללות ומות. והיא לקושי לידה ברא' ג' טז. וציה לשמיר והאדמה (ארץ ציה, ע"ש הושע ב' ה ועוד) נידונה להצמיח שמיר ושית (ע"ש ישע' ה' ה ועוד). 39 יצרו הורגל לתאות רבעו לתאות משכבו (ע"ש תהל' קלס ג ארחי ורבעי זרית), ונ"ל שצ"ל יצרה, ע"ש ברא' ג טז ואליו תשוקתך, וההמשך. ושלחה עויליה בניה, ע"ש איוב כא יא ישלח כצאן עויליהם. עובד קין שהיה עובד אדמה. ורועה הבל שהיה רועה צאן. 40 יקרו כיבדו. ליוצר הכל ע"ש ירמ' י טז. רב בפרי הארץ קין בפרי האדמה, ברא' ד ג. ורך בחלבי צאן והבל הביא מבכורות צאנו ומחלביהן, שם. 41 כהביטך אל דכאות שפל כשראית שהבל הקריב את קרבנו ברוח שפלה. שעת שעות (פל משפט ע"ו), וע"ש ברא' ד' ד וישע ה' אל הבל ואל מנחתו. וקצת לא שעות. 42 כפה רחמיו במקום שיחת רחמיו (עמוס א יא). ולא כבש יצר ל' אבות ד' א' ועוד. שלח יד בצלם, בבן אדם שנברא בצלם אלהים. 43 כשמעך אמה שהוא דורש קול זעקת דם ע"ש ברא' ד' י קול דמי אחיך צועקים אלי, וה' הוא דורש דמים (תהל' ט יג). ענשתי בנע ונד ברא' ד' יב. ויגיעת ריק והבל ע"ש ישע' מט ד וכדומה. 44 כהתודותו כשאמר גדול עוני מנשוא, ברא' ד יג. אות לו חקת שמת. להשיב להורגו נקם שבעתים ע"ש ברא' ד טו לכן כל הורג קין שבעתים יקם. 45 להכעיסך... להמיר כבודך ע"ש ירמ' ב יא ועמי המיר כבודי. ולקרוא בשם אליל ע"י סגרי דברים מ"ג ובעוד מקורות, ועי' 'אמין כח' 16. 46 לים חול שמת חוק לא יעבור ע"ש ירמ' ה כב שמת חול גבול לים חק עולס לא יעברנהו. קראתו לאבדם תמור קראו בשם עי' ב"ר כ"ג ז' (ע' 228), ועי' 'אמין כח', 16. 47 למדו העוה מלאי חמס דור המבול, ע"ש ברא' ו יא ותמלא הארץ חמס, וירמ' ט ד העוה נלאו. שמנו עשתי ירמ' ה כח. ויאמרו לאל סור עי' תנחומא ברא' י"ב, ועי' 'אמין כח', 17. 48 לכן זעמתם במעיונות תהום ברא' ז יא (זעמתם, כפועל יוצא, כמו ישע'

מֵהֶם מִצָּאֵת צָדִיק תָּמִים / צִפְנָתוֹ בְּסֶכֶה עַד-יַעֲבֹר זַעַם.
50 מִמֶּנּוּ הָעֲצָמָת מִשְׁפָּחוֹת כָּל-יִצּוֹר / וּבִהְנַחֲמָךְ בּוֹ לֹא-אֶקְלֵל שְׁחָתָה.
מָרוּ בְשִׁמְךָ יוֹשְׁבֵי שְׁנֶעֱר / לָרוֹם עַד-כֹּס וְלַעֲשׂוֹת-לָמוֹ שֵׁם.
מִלֵּאֵת חֲפָצִם בְּהַלְעִיגָה לָמוֹ / גִּפְצָתָם לְכָל-רוּחַ בְּסִלְפָּה לְשׁוֹנִם.

גִּרְעָרוֹךְ בָּתְהוּ אֲבֵה־הַמּוֹן נֹדַע / וְלִשְׁבִּיב אֲשׁוּ רָצוּ נִכְשָׁלִים.
נָתִיב מִיִּשְׂרָאֵל הוֹדִיעַ לְתוֹעִים / הִשְׁעֵנוּ בְּאֵל-חַי וּמֵה-יִוְעִיל פֶּסֶל.
55 נָטַשׁ מְגֻרָיו וְנִמְשָׁךְ אַחֲרָיָה / וְנִמְצָאֵת לוֹ בְּאֵשׁ וּבְמִלְחָמָת.
נִתְבֹּסַס בְּדָם-בְּרִית וְנִרְעָו אַחֲרָיו / כִּי-הִיא תִצִּיל עַמּוּסָיו מִשְׁחָת.

שְׁמַחְתוֹ מֵאֵד בְּפָרִי שְׁעִשׂוּעִים / בְּאִמְרוֹ אִמְלֵלְתִּי וַיִּבְשׁוּ שָׂרָשֵׁי.
סָבַל כְּגִבּוֹר כְּכֹד גְּסִיּוֹנוֹת / וּבִיחִידוֹ לִטְבַּח בְּחִנְתּוֹ וְעָמַד.
שָׁשׂ-אֵב לַעֲקוֹד וּבֵן לַהֲעַקֵּד / כִּי-בָהּ יִצְדָּקוּ עַמּוּסָיו בְּתוֹכָחָת.
60 שְׁמַתָּ כְּפָרוֹ אֵיל וְנִחְשֵׁב-לוֹ צִדֵּק / בְּיוֹם-זֶה נִקְשִׁיב מִצָּאֵתִי כֶּפֶר.

עַד לֹא-הוֹרִיתָ אֲשֶׁר־דָּת מִיָּמִין / נִצְרָה אִישׁ-תָּם וְשָׁקֵד דָּלְתִיָּה.
עַת הִרְדָּמוֹ בְּמִלּוֹן מִצָּאָה / וְנִתְבַּטְּיַחְהוּ הָיִוֹת לוֹ לְמִשְׁנָב.
עָלָיו סִכּוֹת מִחֶרֶב רוֹדֵף / וְשָׁר אֵשׁ לוֹהֵט לְפָנָיו הַחֲלִשָּׁת.
עֲטָרְתוֹ לְאֲמִים בְּמִסְפֵּר *דְּגָלִים* / וְכִמְעוֹת יָמִים קָהָלָיו הִרְבִּיתָ.

51 כל יושבי עין עד כס: על כס גאפ 52 נפצת אפ 57 מאד חט' פגע 59 בתוכחת: משחת (!) ג] לאחר 60 ככת' ויקרא
אברהם שם המקום ההוא יי יראה...הוט' פגע 61 דת אש פ 64 לאומים אפ: חט' פגע 66 צדיק: צדקה ג

סו יד וזעם את אויביו). ופלג מלא מים ע"ש תהלי' סה י. 49 צדיק תמים ברא' ו ט. עד יעבר זעם ישע' כו כ.
50 ממנו העצמת משפחות כל יצור עשית אותם עצם, יצרת טוב מיוצאי חלציו ובהנחמך בו לא אקלל שחת
אמרת לא אוסיף לקלל עוד את האדמה וכו' (ברא' ח כא). 51 יושבי שנער ברא' יא א וימצאו בקעה בארץ שנער. לרום
עד כס עד השמים שהוא כסא הקב"ה. ולעשות למו שם שם יא ד. 52 בהלעיגך למו ע"ש תהלי' ב ד ה' ילעג למו,
וכדומה. בסלפך לשונם כשבילת את הלשונות. 53 נר ערוך בתוהו אב המון נודע אברהם הנקרא אב המון גוים
(ברא' יז ה) היה כנר דולק במדבר בארץ תוהו שלא היתה בו ידיעת ה', והוא הכיר את בוראו. ולשביב אשור רצו נכשלים
שהוא גייר את האנשים. 54 נתיב מישרים הודיע לתועים לאמר השענו וכו'. 55 נטש מגוריו עזב את ארץ מגוריו
ונמשך אחריו ע"ש שה"ש א ד. ונמצאת לו באש בימי נמרוד ובמלחמת המלכים. 56 נתבוסס בדם ברית
ע"ש יחזק' טז ו מתבוססת בדמין. וזרעו אחריו ישמעאל ויצחק. כי היא תציל עמוסיו משחת כנוסת הברכה שבת דף
קל"ז ב', ועמוסיו הם ישראל שהם עמוסים מני בטן (יסע' מו ג). 57 שמחתו מאד בפרי שעשועים בנך. ויבשו שרשי
ע"ש איוב יח טז מתחת שרשיו יבשו. 58 וביחידו לטבח בחנתו בפקודתך להוליך את בנו יחידו לטבח בחנת אותו.
59 כי בה (ר"ל בעקידה) יוצדקו עמוסיו בתוכחת ר"ל בדין. 60 מצאתי כופר איוב לג כד. 61 עד לא הורית
אש דת מימין (ע"ש דבר' לג ב מימינו אשדת למו) ר"ל בטרם ניתנה החורה. נצרה איש תם שמר אותה יעקב וסקד

65 פָּרַח מִשְׁבָּטָיו לְשֵׁרֶתָּה עֲשֶׂרֶת / תָּמּוּר עֲשָׂרוֹ-לָךְ הוֹנֹ בְּמִצְּבֹת.
פְּרִי-צִדִּיק הִצְמַחְתָּ מִגֹּזַע לֹי / עֲמָרָם וַיִּגְיוּ כִגְפֵן וְשִׁרְיָנָה.
פָּקֶדֶת צִאֲנָהּ עַל-יְדֵי נֶאֱמָן / לְחַלְצָהּ מִצֵּעַן וּלְהַעֲבִירָהּ בְּמִי-שָׁעַל.
פָּאֲרָתוֹ בְּקִדּוּשׁ-יּוֹם וְסִכּוּף עָנָן / עַד-יִשְׁכַּח שְׂבִי וַיִּשְׁלַל גֹּת-בֵּית.

צִיץ-עֲטָרָת כְּהֵנָה לְקִדּוּשָׁךְ הָעִטִּית / וַיִּנְחִילָנָה לְבָנָיו אַחֲרָיו.
70 צְפוּנָה שְׁמוּרָה לְדוֹרוֹת עוֹלָם / וּבֹוֹי כְבוֹדָם יִבְלְעוּ וַיִּנְעֻצּוּ.
צוֹר הֵעֲנִיקָתָם רֹב מִתְּנוּת / וּמִשְׁלַחַן מֶלֶךְ מֵאֲכָלֶם הַכִּינּוּת.
צוֹיָתָם שֶׁבֶת פֶּתַחִי אֶהְלֶךְ / לְמֵלֵא יָדָם יָמִים שְׁבָעָה.
כְּכַתּוּב. כֹּאשֶׁר עָשָׂה בַיּוֹם הַזֶּה צוּה יִי לַעֲשׂוֹת לַכֹּפֶר עֲלֵיכֶם:

קְדוּשִׁים יִבְדִּילוּ אִישׁ מִנּוֹהוּ / לְעֲצָרוֹ בְּלִשְׁכָּה כְּחֶק מְלוֹאִים.
קְדֻשָּׁהוּ וְחֻטְאוֹהוּ בְּמִי נָדָה / תָּמּוּר חֲטוּי-יָדָם וְשִׁמְן הַמִּשְׁחָה.
75 קִצְיָנִי מִזְמָה הֵם נִתְחַבְּרוּ-לוֹ / כְּשֶׁבֶת אֲחִים יַחַד לְהוֹרוֹתוֹ סֶדֶר.
קוֹרֵץ וְזוֹרֵק מִקְטִיר וּמִיטִּיב / רֹאשׁוֹן בְּרֹאשׁ-וֶרְגֶּל וְרֹאשׁוֹן לְטוֹל-חֶלֶק.

67 על ידי: טל יד פ ביד אפ 68 יום: אש אפ 69 לבנינו: לניניו ע 71 רוב ברכות ומתנות אפ 72 שבעת ימים אפ
75 להורות: להוריהו אפ 76 וליטול ראשון אפ

ד'ת"ה (ע"ש משלי ח לד אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותיו יום יום) ר"ל היה מיושב בית המדרש. 62 עת הרדמו במלון מצאך בזמן ששכב במקום לינה – כנראה רמז הפייטן לזה במלת 'מלון' – וחלם. ותבטיחהו היות לו למשגב ברא' כה טו והנה אנכי עמך וכו'. 63 עליו סכות מוזר רודף מחרב אליפו בן עשו שרדף את יעקב בפקודת עשו, והענין מטופר בספר הישר, פ' תולדות (ע' צו במהד' גולדשמידט) ושר אש לזה טל לפניו החלשת את המלאך שנאבק יעקב עמו והוא נטל אצבעו ונתנה בארץ והתחילה תופסת אש, עי' ב"ר ע"ז ב' (ע' 912). 64 עיטרתו לאומים במספר דגלים נתת לו י"ב בנים במספר הדגלים במדבר, שהיו ארבעה וכל אחד מהולק לשלשה שבטים. ושד"ל תיקן 'במספר מזלים' (ר"ל מזלות), שהם י"ב, לפי סדרי עבודה של פייטנים אחרים (כגון ר' שלמה הבבלי) שמסתמא הכירו את עבודת ר' יוסי בן יוסי, ומסתבר, ועי' 'אשוחח' 56. וכמעט ימים קהליו הרבית כחול הים, ע"ש ישע' מחיטוייהי כחול זרעך וצאצאי מעיך כמעתי. 65 פרח משבטיו לשרתך עישרת את שבט לוי. תמור עשרו לך הונו במצבת תמורת נדרו כשהקים את המצבה ואמר וכל אשר נתן לי עשר אעשרנו לך (ברא' כח כב). ועי' ב"ר ע' ז' (ע' 804) = תנחומא ראה י"ד. 66 פרי צדיק משלי יא ל (וי"ג פרי צדקה ע"ש עמוס ויג). 67 פקדת צאנך על ידי נאמן משה. לחלצה מצוען ממצרים. ולהעבירה במי שועל בים סוף, ומי שועל ע"ש ישע' מ יב מדר מי בשעלו מים. 68 פארתו בקידוש יום ובסיכוך ענן שכיסהו הענן ששת ימים (שמות כד טז), עי' מה שדרשו חז"ל ירו' תעב' ד' ח' דף ס"ח ב', ואח"כ נכנס להר, וכשנכנס להר שנית אחר שבירת הלוחות ירד ביום הכפורים (סדר עולם רבא ו'), ולפי זה הוא אומר: פארתו בקידוש יום. עד ישבה שבי ע"ש תהלי' סח יט עלית למרום שבי, שדרשוהו על משה רבנו, עי' פרכי ר' אליעזר מ"ו (ועי' ג"כ שבת דף פ"ט א'), ר"ל עד שלקח משם את התורה. וישלול גות בית (ע"ש תהלי' סח יג ונות בית תהלק שלל) עד שיקח שלל את התורה. 69 ציץ עטרת כהונה לקדושך העטית לאהרן. 70 ובווי כבודם של הכהנים יכולעו כעדת קרח ויגועו כעוניהו מלך יהודה שהצרעת זרחה במצחו על שביזה בכהונה ובא להקטיר (דה"ב כו טז"כא). 71 רוב מתנות ריבוי מתנות כהונה. ומשולחן מלך מהמזבח. 72 צויתם שבת פתחי אהלך למלא ידם ימים שבעה ויק' ח לג, ומהפסוק שלאחריו (כאשר עשה ביום הזה...) דורשים הפרשת כ"ג מביתו ללשכת פלהדרין (ירמ' יומא א' שם). 73 קדושים הכהנים יבדילו איש מנוהו את

רצוי וּבְחִיו וּבְחִי עֲדָה / לְפָנָיו יוֹבִילוּ הָיוֹת רָגִיל בָּם.
 רֶב־שָׁנָה וְאָכַל מִמֶּנּוּ יִמְעִיטוּ / עָרַב יוֹם־סְלִיחָה פֶּן־יִרְגַּל לְקָרִי.
 רֵאשִׁי שְׁבֻטֵּי הֵם נִעְמָתוֹ־לוֹ / לְהַשְׁבִּיעוֹ בְּשֵׁם בְּעֲלִית רִקְחִים.
 80 רַד בְּדַמְעוֹת כִּי־נִחַשׁב כִּפְתִּי / וְהֵם בָּכִי יִזְלוּ כִּי־לִכְף הִצָּרְכוּ.

שְׁעִשׂוּעַ מִדְּרַשׁ וְהִגָּה כְּתִב־קֶדֶשׁ / אִם יִחַכֶּם לְפָנָיו יִשׁוּחָחוּ.
 שָׁנוֹן שִׁיחוֹת מְלָכִים קִדְמוֹנִים / אִם־יִהְיֶה בְּעַר בָּם יַעֲסִיקוּהוּ.
 שִׁיר יְשׁוּרְרוֹ־לוֹ פְּרָחֵי דוֹכָן / בְּפֶה וְחֵף עָרַב וְנִעִימוֹת צָרָה.
 שָׁאוֹן יִגְבִּירוּ הֶמוֹן רַב־תִּי־עַם / כִּי מְקוֹלָם שָׁנָתוֹ תִּפְרָר.

85 תוֹרְמִי דִשֶׁן בַּחֲצוֹת נוֹעֲדוּ / לְקָיִם מַצּוֹת חֹק עֲבוֹדַת לֵילָה.
 תִּקְנַת פִּיס לָהֶם הוֹכְנָה / פֶּן יִהְדְּפוּ בְּרִיצָתָם בַּכֶּבֶשׁ.
 תִּכְף לוֹ יִפִּיסוּ עוֹמְדֵי עֲזָרָה / לְמַעֲשֵׂה תַמִּיד וְדָשׁוֹן פְּנִימִי וְגֵרוֹת.
 תֹּאבִי בְּרָכוֹת מִפִּי מוֹרָה / לְשׁוֹם קִטְרַת חֲדָשִׁים יִפִּיסוּ.

78 ימעטו: לו הוס' ע 79 שבטיו: שבטו ע 80 כפתי: לפתי אפ' יזילו: הזילו פאפ 82 מלכים: משלים ג 83 דוכן:
 כהונה ע' ונעימת פ בערב נעימת ג 85 מחצות פ 87 וגרות פנע': וחיצון עזאפ

הכהן הגדול מביתו. 74 קידשוהו וחיתאוהו במי גדה ירו' יומא א' א' דף ל"ח ג'. תמור חיטוי דם ושמן המשחה שהיו
 על אהרן בימי המילואים, ונכנסו המים תחת דם ושמן המשחה (שם). 75 קציני מוֹיִמָה זקני בית דין. כשבת אחים יחד ע"ש
 תהל' קלג א. להורותו סדר ללמד אותו סדר היום. 76 קורץ שוחט. וזורק מקטיר ומיטיב. ראשון... לפי המשנה,
 יומא א' ב'. 77 ריצוי וּבְחִיו וּבְחִי עֲדָה ר"ל לא היו מניחים אותו ושל העדה המרצים. לפניו יובילו היות רגיל בם שם
 א' ג'. 78 רוב שינה ואוכל ריבוי שינה ואוכל, ר"ל לא היו מניחים אותו לאכול הרבה כי האוכל מביא את השינה, שם
 א' ד'. 79 ראשי שבטיו הם נעמיתו לו זקני כהונה נחבירו אליו (נעמיתו ל' איש בעמיתו). להשביעו בשם בעלית
 רִקְחִים בעליית בית אבטינס, שהם היו הרקחים העושים את הקטורת וכותשים את הסמנים, והם רשומים כממונים על הקטורת
 במשנה (שקלים ה' א'), וידוע מה שנאמר עליהם לגנאי שלא רצו ללמד על מעשה הקטורת (יומא ג' י"א). וכבר העירו על
 חילוקי דעות בפירוש המשנה, שלדעת הפייטן, וכן לדעת פייטנים אחרים, השביעוהו זקני כהונה ולדעת המפרשים השביעוהו
 זקני בית דין (ע' אלבק, השלמות ותוספות לסדר מועד ע' 465. ליברמן, תוספתא כפשוטה ע' 729). 80 רד בדמעות כי
 נחשב כפתי ר"ל שנחשב כצדוקי. והם בכי יזילו כי לכך הוצרכו כלשון הירושלמי (א' ה' ע' ל"ט א') שצרכו לכך.
 81 שעשוע מדרש והגה כתבי קדש אם יחכם לפניו ישוחחו אם הוא חכם. ידרשו לפניו כדי לשעשעו וקוראים לפניו
 במקרא. 82 שינון שיחות מלכים קדמונים אם יהיה בער בם יעסיקוהו אם אינו חכם יקראו לפניו וישננו לו
 סיפורי מלכים קדמונים, כנראה בשינוי מה מדברי המשנה (א' ו'): אם היה חכם דורש, ואם לאו תלמידי חכמים דורשין לפניו.
 ואם רגיל לקרוא קורא, ואם לאו קורין לפניו, ובמה קורין לפניו באיוב ובעזרא ובדברי הימים... וכנראה הן הן שיחות מלכים
 הקדמונים שהזכיר הפייטן. 83 שיר ישוררו פרחי דוכן בפה וחיך ערב ובנעימות צרדה ע"פ המשנה (א' ז')
 ביקש להתנמנם פרחי כהונה מכין לפניו באצבע צרדה, לפי פירושה בתוספתא (א' ט') בפה, לא בנבל ולא בכנור, ובירור' (א' ז'
 ע' ל"ט ב') פתר לה נעימה הנאמרת באצבע צרדה אומרה בפה לא בנבל ולא בכנור. 84 שאון יגבירו המון רבתי עם
 (ל' איכה א' א') כי מקולם שנתו תפורר ע"פ תוספתא (שם) לא היו יושנים כל הלילה אלא שוקדין כנגד כהן גדול כדי
 לעסקו בהברה. 85 תורמי דשן בחצות נועדו לפי המשנה (א' ח'). לקיים מצות הוק עבודת לילה ע' ירו' (שם)
 א"ר יוחנן תרומת הדשן תחילת עבודה של מהר היא... 86 תקנת פייס להם הוכנה. פן יהדפו בריצתם בכבש
 ר"ל פן יהדפו איש את אחיו, כמסופר במשנה (ב' ב'). ומדובר על פייס ראשון לתרומת הדשן. 87 תכף לו יפייסו עומדי

אֲמוּנֵי עַתִּים יִשְׁלַח לְקָדִים / אִם בָּרַק נֹגַהּ יִפֹּן לִשְׁחִיטָה.
 90 אָחִיו יִלְוֶהוּ לְבֵית טְבִילָה חוּצָה / אֲשֶׁר שָׁם יִטְהָרוּ בְּאֵי עֲזָרָה.
 אִזְיָהּ-גּוֹ-בּוֹ גְּדֹלָה וְכָבוֹד / וַיִּפְרְסוּ מָסַךְ בֵּינוֹ לְבֵין-הָעָם.
 אֶת-כִּסֹּת עֲצָמוֹ יִמָּהַר וַיִּפְשֹׁט / וַיֵּרֶד וַיִּטְבֵּל וַיַּעֲלֶה וַיִּסְתַּפֵּן.

בְּשִׁבּוּץ מְכַנְסֵי-בֶד כְּעֵין פְּרָשִׁים / תַּחֲלֶה יִכְסֶה חֲמוּקֵי יִרְכִּיו.
 בָּם יִכְסֶה-פֶּשַׁע עֲרוֹת שָׁטִים / וַיִּגְלֶה לָּגוֹ זְכוּת גֵּן-נָעוּל.
 95 בְּכַפֵּל כְּתָנֶת-בֶּד יִכְסֶה שְׂאָרוֹ / מִפָּסִי יָד עַד-עֶקֶבֶת רָגְלִי.
 בָּם יִפֹּן מְלֹא כָל-הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ / וַיִּסִּיר דֹּאגַת כְּתָנֶת הַפָּסִים.

גַּם מִזֶּה אֲבִנֵּט יִשְׁנֶה בְּיוֹם-צוֹם / כִּי-כָלוּ בֶד בְּלֹא-אָרוֹג כְּלָאִים.
 גּוֹלֵל וּמַקִּיף וּמַשְׁלֵשׁוֹ לְכָל-עֵבֶר / בְּעַד חֲגוּרֵי-אֲזוּר צִלְמֵי כְשָׁדִים.
 גְּדוֹל נִהְדָּר בְּגֹרֶם הַמְּלוּכָה / בְּהַגְבִּיהוּ רֹאשׁ בְּמַצְנֶפֶת שֵׁשׁ.
 100 גַּם-בָּהּ יִנָּקֶה דְּפִי פְרִיעַת-רֹאשׁ / וַיַּעֲבִיר כְּלִמַּת אִשָּׁה זֹנוֹת-מִצָּח.

89 יְשׁוּלָחוּ ע 90 טְבִילָה חוּצָה: טְבִילַת חוּץ אִם | שָׁם: בַּה ע 93 וַיֵּרֶד וַיִּטְבֵּל וַעֲלָה וַסֵּפֵן אִם 94 גֵן: גֵּל פ
 95 יִכְסֶה: יִמְלֹא גֵל | מִפִּיסַת יָדִים ע 97 אֲבִנֵּט מִזֶּה אִם | כִּי כוֹלוֹ כֹּאן מִתְחִיל ט | כִּי חִסֵּי ע | בֹּלָא: בְּלִי ע 99 בְּגֹרֶם הַמְּלוּכָה:

עזרה למעשה תמיד ודישון פנימי וגרות במשנה (ב' ג'). וכפי הנראה גם פייטן זה קובע קיום הפייסות ביום הכפורים, על אף העובדה שכל עבודות יוה"כ אינן כשרות אלא בכ"ג עצמו. 88 תאבי ברכות מפי מורה (ע"ש תהלי' פד ז גם ברכות יעטה מורה, והפייטן תפס 'מורה' ככינוי להקב"ה) לשום קטורת חדשים יפיוסו ע"פ המשנה (ב' ד') חדשים לקטורת בואו והפיוס, ובירושלמי (ב' ד' דף מ' א')... מתנייתה אמרה כן, מי שזכה בקטורת אומר לזה שעל ימינו אף את למחתה. נמצאת אומר שני כהנים היו מתברכין בכל פעם. רב אמר ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה (דבר' לג יא, סמוך לפסוק הקודם לו ישימו קטורה באפך...). 89 אמוני עתים ע"ש ישע' לג ו אמונת עתיך, ר"ל יודעי העתים. ישולח קדים לראות אם האיר פני המזרח (במשנה, ג' א). אם ברק נוגה אם האיר היום. 90 לבית טבילה חוצה הטבילה הראשונה שהיתה בחול. אשר שם יטוהרו באי עזרה שאין אדם נכנס לעזרה... עד שיטבול (ג' ג'). 91 אז ינהגו בו גדולה וכבוד כדי שלא יראה איש אותו ערום. ויפרסו מסך סדין של בוך (ג' ד') 92 את כסות... ויסתפג שם. 93 בשיבוץ מכנסי בד כעין פרשים ע"פ הברייתא המובאת נדה דף י"ג ב' מכנסי כהנים... כמין פמלניא של פרשים... (מלת שיבוץ' ע"ש שמות כח לט משבצת...), ועי' 'אשוחח', 93. תחלה יכסה חמוקי ירכיו ע"ש שה"ש ז בחמוקי ירכיו. 94 בם יכסה פשע ערות שטים שהמכנסים מכפרים על גילוי עריות, עי' לעיל (שם). ויגלה לנו זכות נן נעול ע"ש שה"ש ד יב גן נעול אחותי כלה שדרשוהו בשה"ש רבה (שם) שישאל גדרה עצמה מן הערה. 95 בכפל כתונת בד יכסה שארו בכתונת בד העשויה בחוטים כפולים שש, ע"פ הברייתא יומא דף ע"א ב' ת"ר דברים שנאמר בהן שש חוטן כפול ששה... דאמר קרא (שמות לט כז) ויעשו את הכתנת שש... מפסי יד עד עקבת רגל זהו ארכה של הכתונת לפי ברייתא יומא דף ע"ב ב' בית יד של בגדי כהונה נארגת בפני עצמה ונדבקת עם הבגד ומגעת עד פיסת היד, עכ"ל. ואילו ארכה שעד עקבת רגל אינה נמצאת בפירוש בתלמוד, אלא ברמב"ם הל' כלי המקדש ח' י"ז אורך הכתונת עד למעלה מן העקב (כנראה מקור עתיק). 96 בם יפן מלא כל הארץ כבודו כינוי להקב"ה, ישע' ו ג. ויסיר דאגת כתונת פסים עי' ויקר' י' ו' (ע' רי) כתנת לכפר על לבושי כלאים, היך מה דאיתא אמר ועשה לו כתנת פסים, ועי' המקבילים, ועי' 'אשוחח' 95. 97 גם מזה אבנט ישנה ביום צום חגורת אבנט (ע"ש תהלי' קט יט) משנה כ"ג ביום הכפורים כי כולו בד בלא ארוג כלאים עי' ירו' יומא ז' ג' דף מ"ד ב' תני לא נחלקו רבי ור' אלעזר בי ר"ש על אבניטו של כהן גדול ביום הכפורים שהוא כל בוך ועל שאר ימות השנה שיש בו כלאים... 98 גולל ומקיף משלשו לכל עבר עי' ירו' יומא ז' ה' (שם) א"ר לוי שלטים ושמים אמה היה בו, והיה מעקמו

דְּמוּתוֹ כְּתִרְשִׁישׁ כְּמִרְאָה רָקִיעַ / בְּלִבְשׁוֹ מְעִיל-תְּכֵלֶת אָרוֹג כְּכֹרֶת.
 דִּלְת שְׁפָתוֹ גִּדְלָה כְּתַחֲרָא / מְקַפֶּת-לוֹ סָבִיב בְּלִי לְהִקְרָע.
 דִּבֵּק לְשׁוּלָיו רְמוּנֵי צְבָעִים / וּפַעֲמוּנֵי פֹז עָגֹל סָבִיב.
 דְּגוּל כְּשִׁמְעוֹ קוֹל פַּעֲמוּנָיו / מְכַפֵּר בְּעַד-קוֹל מוֹצִיא שֵׁם-רָע.

105 הָעֵטוּהוּ בְּאֶפֶד דּוּמָה כְּמִין-לָבֵד / אָרוֹג-פֹּז וְשְׁנֵי תְּכֵלֶת וְאֶרְגָּמָן.
 הֵלֵא בְּכַתְּפָיו שְׁתֵּי אֲבִי-שֵׁהֶם / וּבָם שְׁמוֹת-שְׁבָטִים כְּמִסְפָּר *דְּגָלִים*.
 הַגּוּיִים בְּשִׁמּוֹת חֲקוּקִים בְּאוֹתוֹת / בְּפִתּוֹחַ שְׁמִיר נוֹצֵר מְבִרָאשִׁית.
 הִצְדֵּק בָּם לְנוֹקְשֵׁי אֶפֶד / וּמַחְלִיפִי אֶל בִּשּׁוּר אוֹכֵל עֵשֶׂב.

וְקָרוֹעַ בְּלִב-אֶפֶד מוֹל חֶשֶׁן כָּפוּל / רְבוּעַ זֶרֶת-עַל-זֶרֶת אָרוֹג כְּאֶפֶד.
 110 וּבוֹ טוּרֵי-אֶבֶן אַחַת לְכָל-שֶׁבֶט / מְסֻבּוֹת פֹּז חֲקוּקוֹת בְּשְׁמִיר.
 וַיִּרְכָּסֶם בְּטַבָּעוֹת כַּחֵק לֹא-יִזָּח / וּבִשְׂרָשְׁרוֹת גְּבֻלוֹת דִּבְקִימוֹ יִכָּסֶּה.
 וְאוֹהֵב מִשְׁפָּט קָרָא מִשְׁפָּט / לְהִצְדִּיק בְּמִשְׁפָּט מַעֲוִי מִשְׁפָּט.

במזח המלוכה ט | השש ע 100 כלימת: ראש הויס' ט | אשה: אשת פט 102 סביב אפעל: חס' שאר כ"י 103 דבק: דיבק גע
 עגול פאפ: בתוכם ט בין שניהם ע 104 קול: לשון הויס' פנע | מוציא שם רע: לשון הרע ט 105 ושני: שש שניאפ
 106 בכתפיו: בין כתפיו טאפ בכתפיו ע | השבטים גאפ 107 באותות: באותיות פנט 108 אל בשור: כבוד אל בתבנית
 שור אפ 109 וקרוע: וקבוע ע | אפוד חס' פנע | מול: מקום גע 111 יכסה חס' אפ: יכסה דביקמו פ 112 להצדיק:

לכאן ולכאן ועי' ג"כ ויק"ר שם. בעד חגורי אזור צלמי כשרים ע"ש יחזק' כג יד-טו ותוסף אל תזנוניה ותרא... צלמת
 כשרים... חגורי אזור... ר"ל לכפר על עון ע"ז, שלא כדרשתם ויק"ר (שם) וירושלמי (שם) שהאבנט מכפר או על הגנבים או
 על העקמנים. 99 גדול נהדר בנזר המלוכה. בהגביהו ראש במצנפת שש כנראה מחלק הפייטן למצנפת את שם
 נזר (הכתוב בתורה על הציץ דוקא, עי' שמות כט ו. ויק' ח ט). 100 גם בה ינקה דופי פריעת ראש ל' במד' ה יח.
 ויעביר כלימת אשה זונת מצח כלימת היות לישראל מצח אשה זונה, ע"ש ירמ' ג ג. וגם דרשה זו אינה כדרשת ויק"ר
 (שם) וירושלמי (שם), לפיה מכפרת המצנפת על גסות הרוח. 101 דמותו כתרשיש כמראה רקיע בלבשו מעיל
 תכלת שגם לאבן תרשיש (לפי רוב המפרשים) גם לרקיע יש צבע של תכלת. ארוג ככורת ר"ל כדמות הרקיע, והתמונה
 היא חידוש הפייטן. 102 דלת שפתו ע"ש תהל' קמא ג דל שפתו. גדילה כתחרא מוקפת לו סביב בלי להקרע
 ע"ש שמות כח לב והיה פי ראשו בתוכו שפה יהיה לפיו סביב מעשה ארג כפי תחרא יהיה לו לא יקרע. 103 דבק לשוליו
 רמוני צבעים ופעמוני פז... שמות כח לג, ועשית על שוליו רמוני תכלת וארגמן ותולעת שני... ופעמוני זהב... 104 דגול
 כינוי להקביה. כשמעו קול פעמוניו מכפר בעד קול מוציא שם רע עי' ויק"ר (שם) וירושלמי (שם) מעיל... שני
 דברים אין להם כפרה ונתנה להם התורה כפרה, ואלו הן לשון הרע והורג נפש בשגגה. האומר לשון הרע... במה מתכפר לו,
 בזוגי המעיל, הה"ד פעמון זהב ורמון... והיה על אהרן לשרתו ושמע קולו. אמר הקב"ה יבוא הקול ויכפר על הקול. 105 העטוהו
 באפוד דומה כמין לבד לבד הוא צמר בלחי ארוג, אלא כבוש יחד, וכנראה משוה הפייטן את האפוד (שהיה ארוג) ללבד
 מחמת עוביו. ארוג פז ושני תכלת וארגמן שמות כח ו. 106 הלא בכתפיו שתי אבני שוהם. ובם שמות
 שבטים כמספר דגלים כמבואר שמות כח ט-י, כמספר י"ב המסודרים לפי דגלים. ושד"ל הציע לחקן גם כאן, כמו לעיל
 שורה 64, כמספר 'מזלים', ומסתבר. 107 הגויים בשמות חקוקים באותות ר"ל שבכי ישראל. בפיתוח שמיר
 בפיתוח השמות בתוך האבן. 108 הצדק בם לנוקשי אפוד לאלה שנוקשו באפוד, ולפי המקורות המובאים מכפר האפוד
 על עבודה זרה, המד"א (הושע ג ד) ואין אפוד ותרפים, וכנראה רומז הפייטן לאלה שנוקשו באורים ותומים שהיו על האפוד.

וְרָזָהּ שֶׁם עַל־כַּפֹּת תַּכְלֶת / מֵאֵן עַד־אֵן מוֹל פְּנֵי־מִצְנֶפֶת.
זָכַר שֶׁם־נַעֲרָץ חֲקוֹק עַל־צִיץ / נָתַנוּ עַל־מִצַּח מַחְבֵּר לְגֹזֶר.
115 זֶדֶן טֹמֵאת־דָּם וְקֹמֶץ וְנִסְכִּים / יִרְצוּ בְּצִיץ וַיַּעֲלוּ לְרָצוֹן.
וּמָנוּ שְׁמֹנֶה לְגֹדוֹל בְּאַחֲיוֹ / לְשֶׁרֶת וּלְשֹׁאוֹל בְּאוֹרִים וְתָמִים.

חֲגֵרָם כִּדְת לְבָשֶׁם כְּסָדֵר / וַיִּקְדֵּשׁ עוֹד יָדָיו וְרִגְלָיו.
חֲנִיכָיו יִגִּישׁוּ אֶת־תְּמִיד הַשֶּׁחֶר / קָרְצוּ וְקָבַל דָּמוֹ בְּמִזְרָק.
חָלַק פֶּרֶשׁ וְהִקְטִיר וְגֵרוֹת הַטִּיב / הִקְרִיב רֹאשׁ וְנִתַּח חֲבֹתִים וְנִסְדָּ.
120 חֵשׁ לִגְג פְּרוּהָ לְבֵית טְבִילַת קֹדֶשׁ / וַיִּקְדֵּשׁ יָדָיו וְרִגְלָיו וּפָשֶׁט.

טָבַל וְסָפַג וְעָטָה כְּלִי־בֶד / וַיִּקְדֵּשׁ עוֹד יָדָיו וְרִגְלָיו.
טָהוֹר נָגַשׁ אֶצֶל פֶּר־מְמוֹנוֹ / הָעוֹמֵד בֵּין אוֹלָם וְלִמְזִבָּה.
טְמוֹנוֹתָיו יִגְלֶה לְיוֹצֵר הַכֹּל / וְלֹא־יִכְסֶּה פֶשַׁע כִּי־בִכֵּן יִרְחֵם.
טוֹב יִסְלַח לוֹ בְּהִתְוֹדוֹתוֹ / בְּסִמְכוֹ יָדָיו עַל פָּרוֹ בְּכָבֵד.

וכך היה אומר

לצדק פט 113 כיפת פטאפעל: פתיל געל: עד: ועד פטעל: המצנפת ט 116 ולשאו: עצה הוס: כירי: ותומים חס: עי
117 עוד חס: ט: את פ 119 פרש: פרס פאפ: חס: ג: וברותיו ע 120 הפרוה ע 121 בד: פו: (!) געל: ויקדש עוד: ועוד

ומחליפי אל בשור אוכל עשב ע"ש תהל' קו כ וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב, ר"ל שעבדו ע"ז.
109 וקרוע בלב אפוד מול חושן כפול חושן המשפט שהיה באמצע האפוד מול הלב ולא היה בולט אלא נראה כאילו
נקרע בתוך האפוד, ועי' 'אשוחח', 107. וי"ג קבוע, ושד"ל הציע לחקן 'וקרוע מול לב באפוד חושן כפול', רבוע זרת על
זרת שמות כח טז. ארוג כאפוד שם כח טו. 110 ובו טורי אבן אחת לכל שבט כח יז. מוסבות פז חקוקות
בשמיר ע"ש שמות לט יג. 111 וירכסם בטבעות כחוק לא יזח ע"ש שמות כח כח. ובשרשרות גבלות כח כב.
דבקימו יכסה מה שדבק בו (במקום 'הדבקים' מ"א כב לד). 112 ואוהב משפט ע"ש תהל' לו כח כי ה' אוהב משפט.
קראו משפט קרא אותו חושן המשפט. להצדיק במשפט מעותי משפט כי החושן מכפר על מטי דינין (במקורות
המובאים). 113 זר זהב שם על כיפת תכלת את הציץ שם על כיפה, עי' הברייתא חולין דף קל"ח א' כיפה של צמר
היתה מונחת בראש כהן גדול, ועליה ציץ נחון, לקיים מה שנאמר (שמות כח לז) ושמת אותו על פתיל תכלת (ועי' ש"ג). מול
פני מצנפת שמות שם. 114 זכר שם נערץ חקוק על ציץ שהקוק בו קדש לה'. נתנו על מצח מחובר לגזר
שמות כח לח. 115 זדון טומאת דם וקומץ ונסכים ירצו בציץ שהציץ מרצה על קדשים שנטמאו, עי' משנה וירוש'
פסח' ז' ז' הציץ מרצה על טומאת הדם... והברייתא בבבלי יומא דף ז' א' ועוד. ועי' 'אשוחח', 112. 116 זומנו שמונה
לגדול באחיו שמונה בגדים היו מיועדים לכהן גדול (הגדול מאחיו, ויק' כא י) לפי המשנה, יומא ז' ה'. לשרת ולשאו
באורים ותומים במשנה שם. 117 חגרים כדת לבשם כסדר ויקדש עוד ידיו ורגליו לפי המשנה (ג', ד').
חניכיו יגישו את תמיד השחר. קרצו פי' שחטו בריב הסמינים. וקבל דמו במזרק הכל לפי המשנה שם. 119 חלק
פירש התרחק משם ונכנס פנימה, כך ביאר שד"ל, וזה לפי הענין. עי' ג"כ בעבודה 'אמין כח' 37 פירש הקטיר והטיב. וכנראה
חידש הפייטן 'חלק' במשמעות 'התחלק, הסתלק'. (י' ג' חלק פרס, ר"ל לקח מהקטרת פרס לקטרת השחר, כי כך היתה הקטרתה,
מנה בכל יום פרס בשחרית ופרס בין הערבים (כריתות דף ו' ב'), אבל כנראה הראשון עיקר.) והקטיר וגירות הטיב במשנה
(שם). הקריב ראש ונתח ר"ל הנתחים של העולה (ל' ויק' א ח). חביתים ונסך במשנה (שם). 120 חש לגג פרוה
ל בית טבילת קדש וקדש ידיו ורגליו ופשט במשנה, ג' ו'. 121 טבל וסיפג ועטה כלי בד ויקדש... שם.

125 יְקִיפוּהוּ סָגֵן וְרֹאשׁ בֵּית־אֵב / וּבֹא לְשַׁעַר־הַתּוֹךְ לְמִזְרַח הָעֶזְרָה
יִמָּצֵא שָׁם שְׁנֵי שְׁעִיר־עִם / וְגִרְלֹת זָהָב נְתוּנִים בְּקֶלְפֵי.
יִטְרֹף בָּהּ וַיַּעַל גִּרְלֹת / זֶה לְשֵׁם־נֶעְרָץ וְזֶה לְגִזְרָה.
יְמִינוֹ אִם־תַּעַל גִּרְלֵי שְׁעִיר־שָׁם / סָגֵן יִשְׁמִיעַ־לוֹ בְּגִיל הַגִּבֵּה יְמִינָהּ.

כַּעֲלוֹתוֹ * בְּיַד הַשְּׁמֵאלִית / רֹאשׁ־בֵּית־אֵב יִשִּׁיחַ הַגִּבֵּה שְׁמֵאלָהּ.
130 כִּהֲנָתָנָם עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים / קֹרֵא בְּקוֹל־רָם זֶה־לְשֵׁם חֲטָאת.
כִּיּוֹן וּבֹא־לוֹ אֶצֶל־פָּרוֹ שְׁנֵיהָ / לְהַתְּנוּדוֹת בְּעַד־חֲטָא וְעוֹן וּפִשַׁע
כָּבֵשׁ יָדָיו בֵּין־קַרְנָיו בְּכַבֵּד / לְהַתְּנוּדוֹת עוֹד עוֹן־בֵּיתוֹ וּמִטָּהוּ.

וכך היה אומר

לְשַׁחֲטוֹ נִפְנָה וְקָבַל דָּמוֹ / וַצִּוָּה לְמַרְסוֹ בְּרוּבֵד הָעֶזְרָה.
לְמוֹבַח מוֹקְדָה עָלָה וְהִקִּיף / וּבִידוֹ מַחֲתַת זָהָב שָׁחוּט.
135 לִוְחָשׁוֹת חֲתָה מִפְּנֵי מַעַרְב / וַיִּרֶד וְשָׁמָּה בְּרוּבֵד הָעֶזְרָה.
לִפְנֵיו יוֹבִילוּ כָּף הַזָּהָב / וְהַמָּגִיס אֲשֶׁר־בָּהּ קְטֹרֶת דָּקָה.

קדש ט 122 העומד: שם הו"ט פ 123 בכך: כך ג 125 התוך: התיכון ג תיכון ט 126 שני חס' ע' עם: העם ע עזים אפ' |
זהב: פז טאפ 127 שני גרלות ג 130 קורא: ואכיר גט 131 חטא (חטאת ט) ועון ופשע טאפע²: עון חטא ופשע פ
עונות ופשעים ע' עצמו ומטהו ג 132 ידיו: ורגליו הו"ט פ' עור חס' ט' עון ביתו ומטהו: בעד ביתו ומטהו ט בעד עון ופשע ג
133 העזרה: ההיכל עאפ 134 מוקדה: מוקד טג 135 חתה: יחתה ע' מפני: כלפי אפ לפני ג | העזרה: הרצפה אפ מרצפת פ'ג

122 טהור ניגש אצל פר ממונו שפרו משלו הוא מביא ואינו מביא משל צבור, לפי ברייתא שבועות דף י"ד א'. העומד
בין אולם למזבח במשנה, ג' ח'. 123 טמונותיו יגלה ליוצר הכל ע"ש ירמ' י טז, ועוד. ולא יכסה פשע כי
בכך ירוחם ע"ש משלי כה יג מכסה פשעיו לא יצליח ומודה ועוזב ירוחם. 124 בסמכו ידיו על פרו בכובד בכל
כחו (ע"י זבחים דף ל"ג א'), והענין לפי המשנה (שם).

125 יקיפוהו סגן וראש בית אב ובא לשער התוך למזרח העזרה שם ג' ט'. 126 ימצא שם שני שעירי
עם שם, ושני השעירים היו לקוחים משל צבור. וגרלות זהב נתונים בקלפי אחרי שעשה אותם בן גמלא של
זהב (שם). 127 יטרף בה ויעל גרלות שם ד' א'. 128 ימינו אם תעל... 129 כעלותו ביד השמאלית...
130 כהינתנם על שני השעירים... שם. 131 כיון ובא לו אצל פרו שנייה לשון המשנה, ד' ב'. 132 כבש ידיו
בין קרניו בכובד ע"י תוספתא מנחות י' י"ב מניח שתי ידיו על בני קרניו של זבח וכו' (וכנראה גורס הפייטן שם "בין
קרניו", וכ"ה ברמב"ם הל' מעשה הקרבנות ג' י"ד). עון ביתו ומטהו של הכהנים. 133 לשחטו נפנה וקבל דמו.
וצוה למרסו ברובד העזרה כדי שלא יקרב, במשנה ד' ג'. 134 למזבח מוקדה עלה למזבח שבו אש גחלים.
והקִיף שהכבש היה במזרח והמערכה במערב. ובִידוֹ מַחֲתַת זָהָב שָׁחוּט שם, והמחמה היתה של זהב (שם ד' ד'). לשון
זָהָב שָׁחוּט, ר"ל מרודד בפטיש, ע"ש מ"א י טז ועוד, והוא זהב שהיה נמשך כשעוה (ירו' יומא ד' ד' דף מ"א ד'). 135 לוחשות
חתה מפני מערב. היה חותה גחלים לוחשות ע"פ המשנה (שם) וע"פ ספרא אחרי מות פרש' ב' פ"ג ד' = ירו' יומא ד' ו'
דף מ"א ד', ועי' "אמץ כח", 51, וחתה אותם מפני המערב, ר"ל מן המעוכלות הפנימיות, וירד... שם. 136 לפניו יובילו כף
הזהב והמגיס הקצרה אשר בה קטורת דקה, ע"י במשנה (ה' א') הוציאו לו את הכף ואת המחמה, והפייטן תירגם מחמה
בל' מגיס (שלא כיר' ה' א' דף מ"ב ב', שם תרגם כף בל' מגיס). 137 מילא חפניו... במשנה שם. 138 מהלך
בהיכל עד בא לפרוכת כדעת ר' יוסי, שלא היתה שם אלא פרוכת אחת בלבד (שם). ועי' אלבק, השלמות ותוספות לסדר

מֵלֵא חֲפָנָיו וְנָתַן לְתוֹךְ-כָּף / נִטְלָה בְּשִׁמְאָל וּמִחֲתָה בְיָמִין.
מֵהֶלֶךְ בְּהִיכָל עַד-בֹּא לְפָרֶכֶת / צוּעֵד בְּקֶרֶבָה עַד-גִּשְׁתָּ לְאָרוֹן.
מִחֲתָה שֵׁם בֵּין-שְׁנֵי הַבַּדִּים / וְאִם-אֵין אָרוֹן בְּאֶבֶן שְׁתִּיָּה.
מְעֵרָה קִטְרֶת עַל-גִּחְלִי אֵשׁ / כֶּסֶה עֵנָן צִדָּד וַיֵּצֵא. 140

נִבְהַל לְשׁוּעַ בְּקֶצֶר בְּהִיכָל / לְבַל-רְדוֹת עִם-קִדְשׁ רַב בְּצַעִיר.
נִם לְמִמְרָס הִגֵּשׁ דָּם-פֶּר / נִטַּל וְנִכְנָס וְקָם לְבֵין-הַבַּדִּים.
נִכַח הַכִּפְּרֶת הִזָּה בְּאֶצְבָּע / אַחַת לְמַעְלָה וְשִׁבְעַ לְמַטָּה כְּמַצְלִיף.
נִתְּנוּ עַל-כֵּן זֶהָב בְּהִיכָל / שְׁחַט שְׁעִיר-עִם וְקִבֵּל דָּמוֹ. (וכך היה מונה)

סוֹבֵב כְּדֶרְכּוֹ וְעֹמֵד בְּעִמְדוֹ / וְהַצְלִיף מִמֶּנּוּ כְּמִשְׁפֵּט דָּם-פֶּר. (וכך היה מונה)
שָׁמוּ עַל-כֵּן שְׁנֵי בְּהִיכָל / נִטַּל דָּם-פֶּר וּבָא לְפָרֶכֶת.
סָפַר וְהִזָּה מוֹל-אָרוֹן חוּצָה / אַחַת לְמַעְלָה וְשִׁבְעַ לְמַטָּה בְּמִסְפָּר. (וכך היה מונה)
סָר וְהִחְלִיפוּ בְּדָם הַשְּׁעִיר / וַיַּפְעֵל בּוֹ כְּסֹדֶר הָרֵאשׁוֹן.

136 יוביליו: שיהוסי' פ' הדקה ע' 137 לתוך הכף אפ' 138 עד בא: עד גשתו ע עד גשת אפ' בקרבם פע' גשת: בוא עאפ' באו ט' 139 בדים פטגנאפ: שדים שד"ל ע"פ כ"י אחרים | ואם: אם טע' | השתיה פע' 140 הקטרת ע' | ענן: הקטרת הוסי' טא הדכה הוסי' ג' 141 רב בצעיר: את רב וצעיר אפ' רב חס' קג³⁶ 142 הגש: והגיש קג³⁶ | נטל: נטלו אפ' קג³⁶ | לבין: בין ע'אפ' קג³⁶ 143 הכפרת: הפרוכת קג³⁶טאפ' | באצבעו עאפ' | מלמעלה... מלמטה קג³⁶ | כמצליף: ולא היה מתכוון להוות לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף אפ' 144 עס: שם אפ' | ודמו קבל קג³⁶ 145 סיבב גאפ' קג³⁶ | ועמד: ועומד פנ' | דם פר: אחת למעלה ושבע למטה הוסי' אפ' 146 דם הפר גט' | ובא: לו הוסי' ט' | אל הפרכת ע' 147 במספר: כמצליף קג³⁶ ולא היה מתכוון להוות אלא כמצליף הוסי' אפ' 148 סר: זה הוסי' טאפ' | כסדר: כמשפט ע' | הראשון: והזה ממנו על הפרוכת נגד הארון

מועד ע' 469. 139 מחתה שם בין שני הבדים וי"ג בין שני שדים, ר"ל הבדים הבולטים בפרוכת ונראין מתוכה, עי' תוספתא יומא ב' ט"ו (ע' 238) האריכו את הבדים והגיעו לפרוכת ודחקו את הפרוכת והיו נראין מתוכה, ועליהם מפורש בקבלה (שה"ש א יג) צרור המור דודי לי בין שדי ילין. ואם אין ארון באבן שתייה במשנה (ה' ב'). 140 מערה קטורת על גחלי אש במשנה: צבר את הקטורת על גבי הנחלים. כסה ענן ל' ויק' טז יג וכסה ענן הקטרת את הכפרת וכו'. צידד את הפרוכת העביר לצד כדי לצאת. 141 נבהל לשוע בקוצר בהיכל להתפלל חפלה קצרה. לבל רדות עם קדש רב בצעיר עי' ירו' יומא ה' ג' דף מ"ב ג'... רבנן דקסרין אומרין ועל עמך ישראל שלא יגבהו שררה זו על גב זו. 142 נם לממרס... במשנה ה' ג'. 143 נוכח הכפורת... שם. 144 נתנו... שם. שחט שעיר עם וקבל דמו שם ה' ד'. 145 סובב כדרכו ועמד בעמדו לפי המשנה: נכנס למקום שנכנס ועמד במקום שעמד. והצליף... שם. 146 שמו... נטל... 147 ספר... 148 סר והחליפו... שם. 149 עשאו בתערובת חטאת אחת במה שעירה דם הפר לתוך דם השעיר וערב את הדמים היטב (שם). ויצא למזבח הזהב לחטאו שם, ה' ה'. 150 על קרנותיו... 151 על צלע מזרח גמר חטויו שם. ומשם הזה שבע על טהרו שם, ה' ו'. 152 עת גמרו בא אצל שעיר חי (לשון הכתוב ויק' טז כ והקריב את השעיר החי). וסמך... שם, ו' ב'. 153 פקדו... שם, ה' ג'. 154 פניו שם בפר ושעיר... שם, ה' ז'. 155 פרחי כהונה יסבלום במוטות במשנה (שם): קלען במקלות והוציאן לבית השריפה, ר"ל חיבר פר ושעיר במוטות דרך קליעה (וייתכן שנירסת הפייטן היתה: במקלות), ולא הוא בעצמו הוציאן אלא מטרן לכהנים להוציאן לבית השריפה. 156 פשט שעיר לראש המדבר כנראה ר"ל הגיע בדרך פשוטה (עי' במשנה ו' ח' אמרו לו לכ"ג הגיע שעיר למדבר), והפייטן חידש משמעות זו של המלה. מניפי צניפות זה לזה יבשרו לפי המשנה: ומניפין בסודרין ויודעין

עֲשָׂאוּ בַתְּעֲרֹבֶת חֲטָאת אַחַת / וַיֵּצֵא לְמִזְבֵּחַ הַזֶּה לְחֹטְאוֹ.
 150 עַל קְרָנוֹתָיו נָתַן בְּאֶצְבָּע / סָבִיב עַל-אַרְבַּעַת רִבְעָיו וְחֹטְאוֹ.
 עַל-צֶלַע מִזְרַח גִּמְר חֲטָיו / וּמִשָּׁם הִזָּה שְׁבַע עַל-טָהָרוֹ.
 עַת-גִּמְרוּ בָּא אֶצֶל שְׁעִיר-חַי / וְסִמֵּךְ יָדָיו עָלָיו לְהַתְּנוּדוֹת בְּעַד-עָם.
 וכך היה אומר
 פָּקְדוֹ לְשִׁלְחוֹ בֵּיד-אִישׁ עֲתִי / עָמוּס עֲוֹנוֹת אִם וּפִשְׁעֵיהָ.
 פָּנָיו שָׁם בְּפֶר וְשְׁעִיר / קָרָעַם וְהוֹצִיא חֲלָבָם וְהִקְטִיר.
 155 פָּרְחִי כֶהֱנָה יִסְבְּלוּם בְּמוֹטוֹת / וַיִּשְׂרְפוּ חוּץ-לְעִיר עוֹר וּבִשָּׂר וּפָרָשׁ.
 פֶּשֶׁט שְׁעִיר לְרֹאשׁ הַמִּדְבָּר / מְגִיפִי צְנִיפוֹת זֶה-לָזֶה יִבְשֹׁרוּ.
 צֶהַל לְהִרְאוֹת עֲשֶׂר תִּפְאָרְתּוֹ / וּלְהַתְּנָאוֹת בְּמִלְבוּשׁ יִקְרוּ.
 צָעַד וּקְדָשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו / וּפֶשֶׁט כָּלִי-בֵד וְעֶטָה כְּסוּתוֹ.
 צוּי סֹדֶר יוֹדִיעַ לַעֲדָה / וַיִּרְגֵּל בְּפֶה חֶק הָעֶשׂוֹר.
 160 צֶרֶךְ בְּרִכּוֹת הַשָּׁלִים וּפֶשֶׁט / וַיֵּרֶד וְטָבַל עָלָה וְסִפְגָּ.
 קִדְשֵׁת בְּגָדֵי זָהָב לְבָשׁ / וַיִּקְדָּשׁ עוֹד יָדָיו וְרַגְלָיו.
 קִדָּם וְעֶשְׂה שְׁעִיר הַמוֹסֵף / וְהַכְלִיל אֵילָיו עַם-מוֹסְפֵי יוֹם.
 קִדָּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו וּפֶשֶׁט / וַיֵּרֶד וְטָבַל וְעָלָה וְסִפְגָּ.
 קָרְבוּ לְפָנָיו בְּגָדֵי לָבָן / לְבָשָׁם וּקְדָשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו.

מבחוץ. אחת למעלה ושבע למטה במספר. ולא היה מתכוון להזות אלא כמצליף. וכך היה מונה... הוסיף אפ' 149 עשאו בחערובת:
 עירבב במעודפת קנ' 13 | לחטאו: וחטאו ט קנ' 150 נתן: הזה גטאפ | טובב קנ' 151 מורח: המורח קנ' 152
 מזבח גאפ | חטאו ע | טהרתו אפ, והוסיף ושפך את השיריים אל יסוד מערבי של מזבח החיצון 152 השעיר גאפ | החי גאפ
 המשתלח קנ' 13 | ידיו ע: שתי ידיו שאר כיו | העם גט 153 פקדו: פטרו קנ' 154 עונות אום: עונות בעד אום ט מאד... קנ' 154
 154 ובשעיר גטאפ קנ' 155 סבלום קנ' 156 ופרש ובשר קנ' 157 במלבוש: בלבוש ג 158 צעד: צהל פטע' | ופשט בגדי בד
 ועטה לבושיו קנ' 159 בעשור קנ' 160 יורד... יעלה קנ' 161 וקידש קנ' 162 קדם: קידש פנע' 163 וספג:

שהגיע שער למדבר. 157 צהל... עי' במשנה ז' א' אם רצה לקרות בבגדי בוך קורא, ואם לאו, קורא באצטלית לבן משלו.
 159 ציווי סדר יודיע לעדה ר"ל קורא אחרי מות ואך בעשור. ויורגל בפפה חוק העשור ר"ל ובשעור שבפרשת
 פינחס קורא הוא בעל פה (שם). 160 צורך ברכות השלמים שמונה הברכות שהוא צריך לומר (שם). 161 קדושת
 בגדי זהב לבש בגדי כהן גדול הקדושים, כדי לעשות בהם המוספים. 162 קידם ועשה שער המוסף. והכליל
 אילו עם מוספי יום במשנה, ז' ג', לפי דעת ר' יוחנן בירושלמי ז' ב' דף מ"ד ב' שלדברי חכמים כל הקרבנות האלה היו
 קריבין עם תמיד של בין הערביים. עי' ליברמן, תוספתא כפשוטה ע' 804 (המייחס דעה זו לכל פייטני א"י הקדומים). ברם אין
 במקורות שלנו הסדר הנקבע כאן שהשעיר הנעשה בחוץ קודם לכל שאר הקרבנות, היינו אילו ואילו העם ושבעת הכבשים של
 מוסף, והוא כנראה ע"פ סברה שיש להסמיק השעיר הנעשה בחוץ לשעיר הנעשה בפנים. או הפיטן תיאר ופירט את הקרבנות
 בלי להקפיד על הסדר שלהם ואילו הכליל עם המוספים, ולא היה שם אלא איל אחד כדעת רבי, עי' אלבק, השלמות ותוספות
 ע' 472. אבל רבנו תם הגיה "והכליל אילים עם הלבי יום", עי' תוספות יסנים יומא דף ע' ב', וסם הוא נגע גם בשאלת סדר

165 רץ כאיש־מהיר וקם לבין־הבדים / והוציא משם כף ומחתת־פז.
רגליו וידיו קדש כדברו / פשט כלי־בד והניחם נצח.
רחץ וספג ועטה כלי־פז / ויקדש עוד ידיו ורגליו.
רצוי תמיד הגיש בערבבים / והקטיר קטרת בין־נתחים לגסד.

שמר לערב (נִאָּא בעקב) דלקת גרות / כי מצותם מערב ועד־ערב.
170 שב שאת־כפים לברך את־העם / קדש ידיו ורגליו ופשט.
שארו יכסה בבגדי עצמו / ושרים ילווהו בהדר לנהו.
שלום בצאתו בלי־הקרה פסול / תרגן עדה בשמחה וטוב־לב.

תהלה יבשר שליח שעיר / נרצו עונות בת השובבה.
תן־לנו מופת שולחיו יאמרו / במה נדע כי־יכפר פשע.
175 תאריט לשון השני הלבנה / ושריר הולכת נדחה ומת.
תפארת יעטו והדר ילבשו / שמחה ימצאו וששון ישיגו:

ונסתפג פ 164 לבשם: ולבש פ 165 וקם חס' קג³⁶ 37] פז: זהב קג³⁶ 168 בערבים: בין הערבים טעאפ] לנסך חס' ג
169 שמר קג³⁷] לערב: בעקב ג] דליקת: הדלקת פ] מצותה ט: צויתם ג] ועד ערב: ועד בקר קג³⁷ 170 את העם: בעד
העם קג³⁶ 172 הוקרה: הקריא קג³⁷] ולב טוב ג 173 השעיר קג³⁶ 37] בת: מבת טאפ לבת ג 174 יכופר: כופר קג³⁷] פשע:
עון אפ עון ופשע ג 175 ונדחה קג³⁷ 176 והדר: הוד קג³⁷ הוד והדר ט] ישיגו... ימצאו טאפ

הקרבנות דלעיל. 164 קירבו לפניו... שם, ז' ד'. 165 רץ כאיש מהיר ל' משלי כב כט. וקם לבין הבדים
והוציא... במשנה, שם. 166 רגליו וידיו קדש כדברו כמנהגו, ל' ישע' ה יז ורעו כבשים כדברם. פשט כלי בד
והניחם נצח כדרשת ר' חייא (ויק'ר כ"א י"ב ע' תצב) מלמד שטעונין גניזה ואינן כשרין ביוה"כ אחר. ובשינוי לשון בירו'
ז' ג' דף מ"ד ב'. 167 רחץ... 168 ריצוי תמיד הגיש בערבים והקטיר קטורת בין נתחים לנסך ע' במשנה
(שם), והתמיד שלבין הערבים לא נזכר בפירוש במשנה (אלא במשנה ז' ג') ולא בירושלמי, אבל נזכר בבבליא שבבבלי (דף
ע' א"ב'). לפי הפייטן (וה"ה גם לפי פייטנים אחרים, ע' 'אמין כח', 70) סידר אותו הכהן אחר הוצאת כף ומחתה, שלא כדעת ר'
יוחנן בירושלמי (שם) הכל מודין בהוצאת כף ומחתה שהיא לאחר תמיד בין הערבים. והקטורת נזכרה במשנה בפירוש (ונכנס
להקטיר את הקטורת שלבין הערבים), ומקומו בין האברים לנסך לפי המשנה, תמיד ה' ב'. 169 שימר לערב... וי"ג
בעקב ע"ש תהל' קיט לג ואצרגה עקב, פי' בשלמות, וגם כאן: להשלמת עבודתו. כי מצותם מערב ועד ערב לפי
פירוש כ"י (וטיקן 306) מצות הנרות מערב עד ערב, וקשה הוא, שמצות הנרות כידוע מערב עד בקר (שמות כז כא. ויק' כד ג).
ושמא פשוטו מצות הנרות בכל ערב, ושמא רומז הוא למצות יום הכפורים בכללם שהוא מערב עד ערב (ויק' כג לב).
170 שב שאת כפים לברך את העם נשיאת כפים לא נזכרה במשנה ולא גמצאת בסדרי עבודה של הפייטנים, אלא בעבודת
"אזכיר גבורות" של המחבר ובעבודה שלפניו. 171 שארו יכסה בבגדי עצמו. ושרים ילווהו... לפי המשנה, ז' ד'.
173 תהלה יבשר שליח שעיר ר"ל האיש המוליך את השעיר המשתלח. נרצו עוונות ל' ישע' מ ב. בת השובבה
ישראל, ע"ש ירמ' לא כא ועוד. ועל הענין ע' במשנה ו' ח'. 175 תאריט מראה. 176 והדר ילבשו ע"ש איוב מ י
ועוד. שמחה ימצאו וששון ישיגו ע"ש ישע' לה י.

שְׁנַת כְּפָרָה עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ / שְׁנַת לַחֲמֵנוּ וּמִימֵינוּ תְּבָרֵךְ
 שְׁנַת מָשָׁא וּמִתֵּן / שְׁנַת נְבוּאָה (בְּגִזְרָה טוֹבָה) לְמִקְדָּשֵׁנוּ
 שְׁנַת שִׁבְעָה / שְׁנַת עֲמִים תְּדַבֵּר תַּחְתֵּינוּ (נִיא שְׁנַת עֲנָה)
 שְׁנַת פָּרִי בְטִנּוֹ וּפְרִי אֲדָמָתָנוּ תְּבָרֵךְ (נִיא תְּרַבָּה)
 10 שְׁנַת צִאֲתָנוּ וּבִוְאָנוּ תְּבָרֵךְ / שְׁנַת קָמִינוּ תְּכַנִּיעַ (נִיא קָהֲלָנוּ תוֹשִׁיעַ)
 שְׁנַת רַחֲמִיךָ יִכְמְרוּ עָלֵינוּ (נִיא שְׁנַת רוּחַ וְהַצֵּלָה) / שְׁנַת שָׁלוֹם וְשָׁלוֹה
 [שְׁנָה שְׁלֹא תַפִּיל אֶשֶׁה אֶת פְּרִי בְטִנָּה]
 שְׁנַת תַּעֲלָנוּ שְׁמַחִים לְאַרְצָנוּ (נִיא שְׁנָה שְׁתוֹלִיכֵנוּ קוֹמָמִיּוֹת לְאַרְצָנוּ)
 שְׁנָה שְׁלֹא יִצְטָרְכוּ עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה וְלֹא לָעַם אֲחֵר
 בְּתַתֶּךָ בְּרַכָּה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיָהֶם:
 וְעַל אֲנָשֵׁי הַשְּׂרֹן הָיָה אוֹמֵר
 יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׁלֹא יַעֲשׂוּ בְּתֵיָהֶם קִבְרֵיהֶם:

וגשומה ושחונה קף | ש' ימתיקו...: ש' יוליכנו קוממיות לארצנו ז | תנובתם: תנובם כ 6-7 חס' ז 6 על כל: לכל חקכך |
 ש' לחמנו ומימינו תברך חס' מ 7-8 חס' דמ 7 נבוא...: בלך קוממיות קנועם כ | בגזרה טובה הוס' אוהך | לבית מקדשנו א
 8-13 חס' א 8 שובע: שנת רצון הוס' ו שנת שמחה הוס' ז | שנת עמים תדבר (ידבר ח) תחתינו: שנת עונג דפוטים 9 ופרי
 אדמתנו חס' כ | תברך: תרבה ח תרבה ותברך מ 10 ש' צאתנו ובואנו תברך חס' וף | תברך: תשמר ד | קמינו תכניע: קמינו
 תפיל כ קמינו תכריע ח: קהלנו תושיע דפ' 11 רחמיך יכמרו (יגברו דח תגביר כ) עלינו: רוחה ז ריוח והצלה ח | ש' שלום
 ושלוה חס' דוחמ | 12-13 חס' ז 12 את חס' ו | את פרי: מפרי ק | בטנה: ש' שלא יקום צר עלינו הוס' כ 13 תעלנו:
 שתעלנו מק | שמחים: ששים ושמחים מ בשמחה ו 14 בית ישראל חס' קף

גשומה ושחונה, והיא תוקנה ע"פ הבבלי הנזכר). שנת ימתיקו מגדים את תנובתם מפני שלפי המשנה (סוטה ט' י"ב) מזמן
 חורבן ביהמ"ק ניטל טעם הפירות. 6 שנת לחמנו ומימינו תברך ע"ש הושע ב ז נותני לחמי ומימי. 8 שנת עמים
 תדבר תחתינו ע"ש תהל' מז ד ידבר עמים תחתינו. 9 שנת פרי בטננו ופרי אדמתנו תברך ע"ש דבר' כח ד ברוך
 פרי בטנך ופרי אדמתך וכו'. 10 שנת צאתנו ובואנו תברך ע"ש דבר' כח ו ברוך אתה בבאך וברוך אתה בצאתך.
 13 שנה שתוליכנו קוממיות ע"ש ויק' כו יג ואולך אתכם קוממיות. 14 שנה שלא יצטרכו... ע"פ ירושלמי הנזכר
 לעיל. ועל אנשי השרון היה אומר... שם. והטעם הוא שהקרקע בשרון לא היה מתאים לבנינים והבתים היו רעועים ועלולים
 לנפול מחמת הגשמים, והיו צריכין לחדש אותם פעמיים בשבוע שנים (סוטה דף מ"ד א').

[א1] וְכָךְ הָיְתָה תַּפְלָתוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל בַּיּוֹם הַכַּפּוּרִים / בְּצִאֲתוֹ מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים בְּשָׁלוֹם בְּלִי פָנֵעַ:
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּהְיֶה הַשָּׁנָה הַזֹּאת הַבָּאָה עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל

סימן: א-3.

שָׁנָה אֲסוּמָה וּבִלּוּלָהּ	שָׁנָה בְּרוּכָה
ש' גְּשׁוּמָה אִם שְׁחוּנָה	ש' דְּשָׁנָה וּשְׁמָנָה
שְׁנַת הָרִים יִטְפוּ עָסִיס	שְׁנַת וַיִּמְלְאוּ אֲסָמִינוּ שָׁבַע
ש' זֵילַת טַל וּמָטָר	ש' חֲשֶׁרֶת מַיִם וְשָׁבַע
ש' * חַיִּים טוֹבִים וְקִיָּמִים	ש' יִצְהָר וְתִירוֹשׁ וְדִגָּן
ש' כִּפְרָה וּסְלִיחָה עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ	* * *
ש' מִתֵּן וּמִקַּח	ש' נִזְלֵי גְדֵבוֹת
ש' שָׁבַע שְׁמָחוֹת	ש' עֲמָקִים יִתְּנוּ פְּרִים
ש' פְּרִי בֶטֶן יִרְבֶּה	ש' צֶדֶק וְשָׁלוֹם
ש' 10 קָמִינוּ תְּכַנִּיעַ	ש' רַחֲמֶיךָ יִכְמְרוּ עָלֵינוּ
ש' שְׁלֹא תִפִּיל אִשָּׁה אֶת פְּרִי בִטְנָהּ	ש' שֶׁתַּעֲלֶנּוּ שְׂמָחִים לְאַרְצֵנוּ
ש' שְׁלֹא יָקוּם צָר עָלֵינוּ	
ש' שֶׁנִּבְּרָא בְּגִזְרָה טוֹבָה לְבֵית מִקְדָּשֵׁנוּ	
ש' שֶׁתּוֹלִיכֵנוּ קוֹמָמִיּוֹת	
ש' 15 שְׁלֹא יִצְטָרְכוּ עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה וְלֹא לָעַם אֲחֵר	

כ"י ד' || 3 יספר הגהתי: יעטפו ד' 5 צ"ל טוב חיים?

1 אסומה מלאת אוסס. ובילולה בשמן. 2 גשומה אם שחונה לשון התלמוד, יומא דף נ"ג ב'. 3 הרים יטפו עסיס ע"ש יואל ד' יח. וימלאו אסמינו שבע ע"ש מטלי ג' י. 4 זילת נזילת. חשרת מים ט"ב בב יב. 5 יצהר ותירוש ודגן ע"ש דבר' יא. יד. 7 מתן ומקח ר"ל משא ומתן ומקח וממכר. 8 שובע שמחות תהא' טז יא. 13 שתולכנו קוממיות ע"ש ויק' כו יג.

מוסף ליום כפור

בקצת קהלות צרפת אמרו את הפיוט בנוסח זה

וְכַף הַיְתָה תִּפְלְתוּ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל / וְכֵן אֲנַחְנוּ מִתְפַּלְלִים לְפָנֶיךָ

[ב1] יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּהְיֶה הַשָּׁנָה הַזֹּאת הַבָּאָה עֲלֵינוּ וְעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל

שְׁנַת אוֹרָה	שְׁנַת בְּרָכָה
ש' גִּילָה	ש' דִּיצָה
ש' הוֹד	ש' וְעוֹדָה
ש' זְמָרָה	ש' חַיִּים
ש' טְהָרָה	ש' יִשְׁרָה
ש' כְּבוֹדָה	ש' לְמוֹדָה
ש' מְלוֹכָה	ש' נוֹה
ש' שְׂמֻחָה	ש' עֲנוּה
ש' פְּרִיָּה וְרִבְיָה	ש' צְהָלָה
ש' קִדְשָׁה	ש' רְנוּחָה
ש' שְׁבַע	ש' שְׁלוֹה

שְׁנָה תְּמִימָה

שְׁנָה שְׁלֵא יָקוּם צָר וְאוֹיֵב עֲלֵינוּ

שְׁנָה שֶׁתּוֹלִיכֵנוּ קוֹמָמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ

שְׁנָה שֶׁתְּשִׁיבֵנוּ לְבֵית מֵאֻיְנוּ

שְׁנַת חַיִּים טוֹבִים

שְׁנַת עֲבוֹר תִּירוּשׁ וַיִּצְהָר

שְׁנָה שֶׁיִּמְתִּיקוּ שִׂיחִים אֶת־תְּנוּבָתָם וְשָׁדוֹת אֶת־תְּבוּאָתָם

שְׁנָה שֶׁתִּבְרַךְ אֶת־לַחֲמֵנוּ וְאֶת־מִימֵינוּ

שְׁנָה שֶׁתִּמְלֵא לָנוּ אֶת־כָּל־מִשְׁאָלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹבָה

שְׁנָה שְׁלֵא תִפִּיל אִשָּׁה אֶת־פְּרִי בִטְנָה

שְׁנָה שֶׁתִּקְרַב אֶת־גְּאֻלָּתֵנוּ וְתִבְיֵא מְשִׁיחַ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ

וְתִשְׁלַח מִבֶּשֶׁר טוֹב לְאַרְצֵנוּ

שְׁנָה שְׁלֵא יִצְטָרְכוּ עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה וְלֹא לָעַם אֲחֵר

כ"ז פ

רוב הפיוט מתבאר ע"י השוואה עם הקודם. 3 ועודה כנראה במקום 'ועידה', שיחת חברים. 6 כבודה כבוד. למורה לימוד. 18 שיחים אילנות.

[2] אַמֶּת מֵה נִהְדָּר הָיָה כֹהֵן גָּדוֹל בְּצִאתוֹ מִבֵּית קֹדֶשׁ תְּקַדְּשִׁים בְּשָׁלוֹם בְּלִי פָנַע:

סימן: ס"ז. — כ. 6.

(בפולין נוהגין לומר רק 11–1, וברוב קהלות אשכנז 1–4, 20–22)

מֵרָאָה כֹהֵן	כָּאֵהָל הַנִּמְתַּח בְּדָרִי מַעֲלָה
מ"כ	כְּבָרְקִים הַיּוֹצֵאִים מִזֵּי הַחַיּוֹת
מ"כ	כְּגֹדֶל גְּדִילִים בְּאַרְבַּע קְצוֹת
מ"כ	כְּדָמוֹת הַקֶּשֶׁת בְּתוֹךְ הָעֵנָן
מ"כ	5 כְּהוֹד אֲשֶׁר הִלְבִּישׁ צוּר לַיִצְוּרִים
מ"כ	כְּוֶרֶד הַנֶּתוּן בְּתוֹךְ גִּנַּת חֶמֶד
מ"כ	כְּזֶר הַנֶּתוּן עַל מִצַּח מֶלֶךְ
מ"כ	כְּחֶסֶד הַנֶּתוּן עַל פְּנֵי חֶתָן
מ"כ	כְּטָהַר הַנֶּתוּן בְּצִנִּיף טָהוֹר
מ"כ	10 כְּיוֹשֵׁב בְּסִתֵּר לְחִלּוֹת פְּנֵי מֶלֶךְ

[2] כִּי־יִי אֲזַחֲקָתָאֲאֵעִי; וּמֶךְ (1–5. 21. 22); כ (1. 2. 4. 5. 21. 22). מ' (1. 2. 4. 21. 22). ד (1–5) || כֹּתֶרֶת הִיָּה חֹס' א | קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים זח | בְּשָׁלוֹם חס' קך 2 כְּבָרְקִים הַיּוֹצֵאִים (יּוֹצֵאִים תֵּאֵעִי) מִזֵּי הַחַיּוֹת (חַיּוֹת אֲזַחֲאֵעִי): כְּבָרְקִים הַנִּבְרָקִים מִפִּי חֲשֵׁמֶל מִכ'ךְ כְּבָרְקִי הַיּוֹצֵא מִפִּי הַחַיּוֹת קֵאֵא 3 הַקְצוֹת אֵא 4 הַקֶּשֶׁת: מֵרָאָה הַקֶּשֶׁת אֵא קֶשֶׁת ו' | בְּתוֹךְ הָעֵנָן: בַּעֲנָן וֵאֵא אֲשֶׁר בַּעֲנָן ד בְּיוֹם הָעֵנָן מ' 6 גִּנַּת: גִּן ז 7 הַנֶּתָן אֵע | עַל מִצַּח: בְּתוֹךְ מִצַּח א 9 הַנֶּתָן אֵתֵא | טָהוֹר: טָהוֹר ק 10 בְּסִתֵּר חס' ק

אִמֶּת מֵה נִהְדָּר... כָּאֵהָל הַנִּמְתַּח ע"ש יִשַׁע' מ כב ויִמְתַּחַם כָּאֵהָל לִשְׁבַת, ר"ל כְּהוֹד הַשָּׁמַיִם, וְהַפִּיטֵן הוֹלֵךְ וּמוֹנֵה דְבָרִים מַעֲלִים בִּיפִיִּים וְגִאוֹנִם לְהַשׁוּת אוֹתָם לְמֵרָאָה הַכֹּהֵן, בְּלִי תַכְנִית מִסִּיִּימָת. 2 כְּבָרְקִים... ע"ש יִחֻק' א יג וְדָמוֹת הַחַיּוֹת... נוֹגֵה לֹאֵשׁ וּמֵן הָאֵשׁ יוֹצֵא בֶרֶק. 3 כְּגֹדֶל גְּדִילִים בְּאַרְבַּע קְצוֹת כַּחוֹסִי הַתְּכֵלֶת שְׂבִיצִית שֶׁל אַרְבַּע כְּנָפוֹת הַבְּגָד, שֶׁהַתְּכֵלֶת דּוֹמֶה לִים וַיִּם דּוֹמֶה לְרִקִּיעַ וְרִקִּיעַ לְכֶסֶם הַכְּבוֹד, כְּדֶרֶשׁ ר' מֵאִיר (מִנְחוֹת דָּף מ"ג ב). 4 כְּדָמוֹת הַקֶּשֶׁת בְּתוֹךְ הָעֵנָן ע"ש יִחֻק' א כח כְּמֵרָאָה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּעֲנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם כֵּן מֵרָאָה הַנֶּגֶה סְבִיב... 5 כְּהוֹד אֲשֶׁר הִלְבִּישׁ צוּר לַיִצְוּרִים כְּכַתּוּב עוֹר שֶׁהִלְבִּישׁ הַקֶּבֶה לְאָדָם וְחוּה (בְּרֵא' ג כא) שֶׁהָיָה מִלְּבוּשֵׁי הוֹד, וּבְתוֹרָתוֹ שֶׁל ר' מֵאִיר נִקְרָא כְּתוּבָת אוֹר שְׂדוּמִין לִפְנֵס, כְּדֹאִיתָא בְּבִר' כ' י"ב ע' 196, וְעוֹד דְּרִשׁוֹת דּוֹמוֹת שֶׁם וּבְתַנְחוּמָא דָּף ט' א"ב' (בּוֹבֵר). 6 כּוֹרֶד הַנֶּתוּן בְּתוֹךְ גִּנַּת חֶמֶד שְׂהוּא מְשִׁיב נֶפֶשׁ (וִיקָר' כ"ג ג' ע' תִּקְבֵּט). 7 כּוֹר כְּכַתֵּר. 8 כְּחֶסֶד הַנֶּתָן עַל פְּנֵי חֶתָן ע"ש יִשַׁע' סֵא כַּחֲתָן יִכְהֵן פֶּאֶר. 9 כְּטָהַר הַנֶּתוּן בְּצִנִּיף טָהוֹר לִפִּי זִכְר' ג ה, כְּטָהַר הַנִּיחָנָה לִיהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן שֶׁם כְּשֶׁשְׂמוֹ צִנִּיף טָהוֹר עַל רֹאשׁוֹ. 10 כְּיוֹשֵׁב בְּסִתֵּר לְחִלּוֹת פְּנֵי מֶלֶךְ כְּמִשָּׁה שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּסִתֵּר (ל' תֵּהֵל' צֵא א) בְּהֵר לְחִלּוֹת פְּנֵי ה' (דְּבִר' ס כו

מִרְאָה כְּהֵן	כְּכֹכֵב הַנֶּגֶה בְּגִבּוֹל מִזְרַח
מ"כ	כְּלָבוֹשׁ מְעִיל וְכִשְׂרִין צְדָקָה
מ"כ	כְּמִלְאָךְ הַנֶּצֶב עַל-רֹאשׁ דֶּרֶךְ
מ"כ	כְּנֹר הַמְצִיץ מִבֵּין הַחֲלוֹנוֹת
מ"כ	15 כְּשָׂרֵי צְבָאוֹת בְּרֹאשׁ עַם-קֹדֶשׁ
מ"כ	כְּעֹז אֲשֶׁר-הִלְבִּישׁ טָהוֹר לַמַּטְהָר
מ"כ	כְּפַעֲמוֹנֵי זָהָב בְּשׁוּלֵי הַמְעִיל
מ"כ	כְּצוּרַת הַבַּיִת וּפְרֻכַת הָעֵדוּת
מ"כ	* כְּקֶהֱלָה * מְכֻסָּה תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן
מ"כ	20 כְּרֹאֵי זְרִיחַת שֶׁמֶשׁ עַל-הָאָרֶץ
מ"כ	כְּשׁוֹשַׁנַּת גֶּן מִבֵּין הַחוֹחִים
מ"כ	כְּתַבְנִית כְּסִיל וְכִימָה מְתִימָן

11 בגבול: בזבול אע 12 כלבוש תאע| ושריון וחתאע 15 קודש: קדוש זיאע 16 למטהר: לטהור ק 17 בשולי: על שולי אז 18 העדות: המסך ז 19 כקהלה: כקהילת ק כקעילה אא| המכוסה ז 21 הגן ק| מבין: בין מ' 22 כסיל: עש כסיל זמכך

ואתנפל לפני ה'...) ובצאתו קרן עור פניו (שמות לד כט). 11 ככוכב הנוגה בגבול מזרח שממזרח אורו יוצא. 12 כלבוש מעיל ושריון צדקה ע"ש ישע' סא י כי הלבשוני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני, ושם נט יז וילבוש צדקה כשריון. 13 כמלאך הנצב על ראש דרך רומז כנראה למלאך הנצב בדרך מול בלעם (במד' כב כב-לא). 14 כנר המציץ מבין החלונות ל' שה"ש ב ט. 15 כשרי צבאות בראש עם קדש ע"ש דבר' כ ט. 16 כעוז אשר הלביש טהור למיטהר רומז כנראה לימי המיולאים, כשלבש אהרן את בגדי הכהונה בפעם הראשונה, ויק' ח וט. 17 כפעמוני זהב בשולי המעיל של הכהן הגדול, שמות כח לד. 18 כצורת הבית ופרוכת העדות שהיו בתכלית היופי מחמת רבוי הצבעים שבהם. 19 כקהלה למלה זו אין סחר, ותיקנוה כקילה, ר"ל כחדר (לשון קילין ומדורין, ב"ר ל"א ט' ע' 281), ויש גורסין "כקעילה" שדומה במשמעותה (ע"י עירובין דף ס"ג ב' הישן בקעילה [כן גירסת הסרוך] שאיש ואשתו שרויין בה), וי"ג כקהילת, ושם צ"ל כְּקֶהֱלָה, במשמעות 'שר'. 20 כרואי זריחת שמש על הארץ לשון המדרש, ב"ר ס"ח ט' ע' 779 כשם שזיכיתי לראות חמה בזריחתה... 21 כשושנת גן בין החוחים ל' שה"ש ב ב. כתבנית כסיל וכימה מתימן (וי"ג עש כימה וכסיל) ע"ש איוב ט ט עושה כסיל וכימה וחדרי תימן, והם שמות מזרות.

[3] כל אלה בהיות ההיכל על יסודותיו / ומקדש הקדש על מכוונותיו.
וכהן גדול עומד ומשרת / דורו ראוי ושמח:

נוהגין לדג פיוט זה

סימון: א-ב. (ומחבר: שלמה ין גבירולא) – ב 175 = 177.

בהיות ארון בבית קדשי הקדשים	בהיות בדים בטבעות הארון
ב' גפן זהב בשערי היכל	ב' דביר מבדיל בין קדש הקדשים
ב' היכל זהב על מוסדו	ב' ועד מחוקקים במקצוע
ב' זריקת דם על מזבח טהור	ב' חק כרובים פורשים כנפים
ב' 5 טהרתנו בעזרת מקדש	ב' יער הלבנון מתהלך ברגש
ב' כהנים מקטירים קטרת	ב' לוחות האבן בתוך הארון
ב' מזמרי שיר על דוכן	ב' נעים נחלתנו בזכות חלב ודבש
ב' שמחת גילנו בבית דגלינו	ב' ענן קטרת מרצה בעדנו
ב' פאר מערכת לחם הפנים	ב' ציץ מכפר חטא אשמתנו
ב' 10 קרבן אשה ריח ניחחנו	ב' רם ונשא שוכן בקרבנו
ב' שבתנו בשלוח ובהשקט	ב' תפארתנו בעיר מכלל יפי

[3] כימי אחקאאזאעא^א; אג^א; ו (רק 1-4, 12-19-22) || כותרת ומקדש... ושמחו חס' כאן אג^א 1 ארון קדש חס' אא^א בבית: בית ג* ק| קדשי: קדש חאזאעא^א אג^א | בדים: בדי שוהם אג^א (שמא זה עיקר) 2 זהב חס' אז | בין קדש לקדש אג^א 3 אס' א| היכל מיוסד על יסודיו אג^א | ועד כרובים פורשי כנפים אג^א 4 חק... כנפים: חובת נסך השכר אג^א | פורשי ק| כנפיהם: אז בכנפיהם אאא^א 5 בעזרת מקדש: בבית תפלתנו אג^א | יער הלבנון: יער בית הלבנון אא יער לבנון אאע | מתהלך: נהלך אג^א 6 כהן גדול מכפר בעדנו אג^א | האבן: אבן אאע | בתוך הארון: בארון שטים אג^א 7 דוכן: הדוכן אג^א דוכן חאזאא^א כ' | נועם נחלתנו: נועם אאא: נועם חס' אג^א | זבת: זבת אג^א אא | ודבש חס' קאז 8 שמחת... דגלינו: ששון לבנו ושמחת גילנו אג^א | בבית: בשמחת אאע 8 חס' אג^א | ענן: עשן אעכ' א' | הקטרת חאזאא 9 מערכות אאזכ' | ציץ מכפר: ציון מכפר אג^א | חטא: עד קאזא^א כ' 10 שוכן חס' אע 11 שבתנו: שבת שבטינו אג^א שבתנו א שביטנו | בשלוח ובהשקט: שלוח והשקט אג^א: שלוח והשקט שבתנו אאא | בעיר מכלל יופי: עיר כלילת יופי אג^א לאחר 22 כל הכותרת אג^א

כל אלה בהיות ההיכל על יסודותיו כותרת לפיוט הבא אחריו.

1 בהיות בדים בטבעות הארון שמות כה טו. 2 ב' גפן זהב בשערי היכל עי' במשנה (מדות ג' ח') גפן של זהב היתה עומדת על פתחו של היכל ומודלה ע"ג כלונסות. 3 ועד מחוקקים במקצוע סנהדרין גדולה שישבה בלשכת הגזית (מדות ה' ד') שהיתה בפנינת העזרה, ומקצוע פי' קרן זווית. 5 יער הלבנון מתהלך ברגש בית המקדש נקרא לבנון ע"ש דבר' ג כה החר הטוב הזה והלבנון, שדרשו בספרי (כ"ח) והלבנון זה בית המקדש... ולמה נקרא שמו לבנון שמלבין עונותיהם של ישראל וכו', ועי' ג"כ ויקרא א' ב' (ע' ז והמקבילים שם, ויער הלבנון ע"ש מ"א ז ב ועוד. מתהלך ברגש ע"ש תהל' גה טו בבית אלהים נהלך ברגש (וכנראה גירסת כ"י הגניזה 'נהלך ברגש' עיקר). 11 בעיר מכלל יופי ע"ש תהל' ג ב.

[4] אֲשֶׁר־עֵין רְאֵתָה כָּל אֱלֹהִים / הֲלֹא לְמַשְׁמַע אֶזְנוֹ דְּאִבָּה נִפְשָׁנוּ:

סיעון: ט"ז - א' 8421.

אֲשֶׁר־עֵין רְאֵתָה אֶהְלֵנוּ / בְּשִׁמְחַת קִהְלֵנוּ / הֲלֹא לְמַשְׁמַע אֶזְנוֹ דְּאִבָּה נִפְשָׁנוּ:

הלאד-ג	אע-ר	גִּילְנוּ / דִּיצַת צִהְלֵנוּ
הלאד-ג	אע-ר	הַמְשׁוֹרְרִים / וְכָל מִינֵי שִׁירִים
הלאד-ג	אע-ר	זְבוּל הַמֶּתְכֵן / חֵי בּוֹ שָׁכֵן
הלאד-ג	אע-ר 5	טִירוֹת כְּגִלְף / יוֹנְקֵי כֹהֲנִים עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף
הלאד-ג	אע-ר	כְּבוֹד מְנוֹרוֹת / לְאַחַד וְעֶשְׂרֵה כִּיּוֹרוֹת
הלאד-ג	אע-ר	מִזְבֵּחַ מִקְטֵר קְטוֹרֶת / נוֹר עָלָיו כַּעֲטָרָה
		(ג"א מִחֲמַד שֶׁלֶשׁ קָנִים / נְכוּנִים לְלֶחֶם הַפָּנִים)
הלאד-ג	אע-ר	שִׁמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה / עֲדִיָּה בַּה סְבִיבָה
		(ג"א עִם שׁוֹאֵבַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ רוּחַ נְדִיבָה)
הלאד-ג	אע-ר	פְּרִישַׁת כֹּהֵן בְּרָשָׁם / צוּעֵק אֲנֵא הַשֵּׁם
הלאד-ג	אע-ר 10	קִהְלֵ קְדוּשִׁים / רוֹגְשִׁים בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים
הלאד-ג	אע-ר	שְׁנֵי הַמִּלְבָּן / מְשַׁעֵר הַקָּרְבָן
הלאד-ג	אע-ר	תְּמִידִים קָרְבִּים / בְּשַׁעֵר בֵּית רַבִּים

[4] כִּי־אֶחָד קָרַב (רק 1-3. 11. 12) 1 (1-10.6.4-12) כ (1-11.4-12) 2 (1-10.3-12) מ' (12.2.1) || 1 חס' ז | אֶהְלֵנוּ 2 צִהְלֵנוּ 3: נִפְשָׁנוּ מ' קִהְלֵנוּ שֶׁאֵין כִּי־ 3 וְכָל זֶכֶךְ 4: הַמִּתְוֶקֶן קְ הַמִּשְׁכֵּן כ מִתְוֶכֶן 5 טִירוֹת כְּגִלְף ק | יוֹנְקִים א | עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה: אֶרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים א אֶרְבָּע' וְשִׁמּוֹנ' ז אֶרְבָּעִים ק 6 הַמְנוֹרוֹת ק | כִּיּוֹרוֹת 7: מְכוּנוֹת (!) אֶחָד ק 7 מִקְטֵר חס' ק | עָלָיו: עֲלֵיהֶם ק, וְנוֹטָה א גִּרְשָׁם כְּפָנִים כִּי־א 8 עֲדִיָּה בַה סְבִיבָה אֶחָד ק: עִם שׁוֹאֵבַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ רוּחַ נְדִיבָה דְּפוּסִי מְנוּחָה פוֹלִין 10 קֹדֶשׁ: קֹדֶשׁ א 11 מְלוּבָן זֶכֶךְ | מְשַׁעֵר: מְשַׁעֵר זֶכֶךְ בְּשַׁעֵר 12 תְּמִידִין קֶרֶבֶן ז תְּמִימִים קֶרֶבִים ק

אֲשֶׁר־עֵין רִאֲתָה... הֲלֹא לְמַשְׁמַע אֶזְנוֹ ל' יִשְׁע' יֵא ג.

1 אֶהְלֵנוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, ע"ש תְּהִלָּה טו א ה' מִי יִגְדֵר בְּאֶהְלֵךְ (או כְּדוּמָה). 4 זְבוּל הַמִּתְוֶכֶן הַבֵּית בְּבִנְיָנוּ, ע"ש מ"א ח יג בְּנֵה בְּנִיתִי בֵּית זְבוּל לך. 5 טִירוֹת כְּגִלְף הָאֶרְמִנוֹת בִּיפִיִּים כְּעֵין גִּלְף. יוֹנְקֵי כֹהֲנִים אֶרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף לְעוֹמַת יִירוּשָׁלַיִם תַּעֲנִי ד' ח' דף ס"ט ב' = אִיכָה רַבָּה ב' ס' ח' 108), שֵׁם דּוֹבֵר עַל שְׁמוֹנִים אֶלֶף פְּרָחִי כֹהֲנוֹה, וְכִנְרָאָה יֵשׁ כָּאֵן שִׁינּוּיִי נִסְחָאוֹת. 6 כְּבוֹד מְנוֹרוֹת הַמְנוֹרוֹת וְהַמְפּוֹאֲרוֹת. לְאַחַד וְעֶשְׂרֵה כִּיּוֹרוֹת (כך גִּירְסַת כִּי־מִחְזוֹר גִּירְנִבְרָג) ע"פ מ"ב ז לֹחַ וְיַעֲשֶׂה עֶשְׂרֵה כִּיּוֹרוֹת נְחוֹשֶׁת (בְּבֵית הַשֵּׁנִי לֹא הָיָה כִנְרָאָה יוֹתֵר מֵאֶחָד לְפִי הַמִּשְׁנָה, יוֹמָא ג' ט'), וְכִסָּא כִי־גִירְסַת מְשׁוּבָשֶׁת: לְאַחַת עֶשְׂרֵה מְכוּנוֹת. 7 מִזְבֵּחַ מִקְטֵר קְטוֹרֶת שְׁמוֹת ל א, נוֹר עָלָיו כַּעֲטָרָה רִלֵּל זֶר עָלָיו, שֵׁם ל ג. (וְיִיג מִחֲמַד שֶׁלֶשׁ קָנִים נְכוּנִים לְלֶחֶם הַפָּנִים, ע"פ הַמִּשְׁנָה, מְנוּחָה י"א ו'). 8 שִׁמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה בַּמִּשְׁנָה, סוֹכָה ה' א'. עֲדִיָּה בַה סְבִיבָה (כך גִּירְסַת כִּי־ג) הַפִּיטָן רוֹמֵז כִנְרָאָה לְכָל מִינֵי תַעֲנוּגִים שֶׁהָיוּ קְשׁוּרִים לְשִׁמְחָה ז. (וְיִיג עִם שׁוֹאֵבַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ רוּחַ נְדִיבָה [וכך גִּירְסַת הַדְּפוּסִים, וְכִי־גִי לֹא מִצָּאֵתִי אוֹתָהּ, כִנְרָאָה ע"פ מֵה שֶׁדְּרָשׁוּ בִיר' סוֹכָה ה' א' דף ג"ה א' אֶרִיבִל לְמָה נִקְרָא שְׁמָה בֵּית שׁוֹאֵבָה, שִׁמְשָׁם שׁוֹאֵבִים רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, עַל שֵׁם (יִשְׁע' יב ג) וְשִׁאֲבָתָם מִים בְּשִׁשּׁוֹן מִמַּעֲיָנִי הַיִּשׁוּעָה. בְּרַם הַמִּשְׁךְ הַדְּבָרִים אֵינּוּ בְּרוּר). 9 פְּרִישַׁת כֹּהֵן בְּרָשָׁם. צוּעֵק אֲנֵא הַשֵּׁם כֹּהֵן גָּדוֹל כִּשְׁהוּא מְבַטָּא אֵת שֵׁם הַמְּפּוֹרָשׁ לְפִי אוֹתִיּוֹתָיו (ע"ש דְּנִי י כֹא אֵת הַרְשׁוּם בְּכַתָּב אִמְתָּ). 10 רוֹגְשִׁים בָּאִים בַּהֲמוֹן, ע"ש תְּהִלָּה ב א לְמָה רַגְשׁוּ גוֹיִם. 11 שְׁנֵי הַמִּלְבָּן הַחוּט הַשֵּׁנִי (לְשׁוֹן שֶׁל זְהוּרִית) הַנִּקְשֵׁר בְּשַׁעֵר הַמִּשְׁתַּלַּח וְהַמִּלְבָּן (לְפִי הַמִּשְׁנָה, יוֹמָא ז' ח'). 12 תְּמִידִין קֶרֶבִים בְּשַׁעֵר בֵּית רַבִּים ל' שֶׁה־ש ז ה, רִלֵּל בַּהֲמוֹן עִם.

	אֲשֶׁר־עֵין רְאֵתָהּ אֶרֶון בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים	
הלאד-ג	בּוֹ נִכְנָסִים חֲכָמִים וִידוּעִים וְיִשְׁיָשִׁים.	
	גֵּרֶן עֲגֹלָה בְּבֵית מִקְדָּשׁ הַקִּדְשׁ /	אע"ר
הלאד-ג	דֵּת אֲשֶׁ מְפַלְשִׁים עֲדַת אֲנָשֵׁי קֹדֶשׁ.	
	הוֹד הֵיכַל קֹדֶשׁ עוֹמֵד עַל-יְסוּדָתוֹ /	אע"ר
הלאד-ג	וְהִדְר מַעוֹן תִּכּוֹן עַל מַתְכָּנָתוֹ.	
	* * *	
	קוֹל קוֹרָא בְּכָל יוֹם אָנָּה הַשֵּׁם /	אע"ר
הלאד-ג	רְצוֹן יְדִידִים הַמְבָּלְלִים בְּשֵׁם.	
	שְׂכִינָת [עֲמוֹ] אֶל הַגָּדוֹל בְּבֵיתוֹ	5 אע"ר
הלאד-ג	תְּמוּרָה יוֹם וְלִילָה הַשִּׁיר לְקָהֵל עֲדָתוֹ.	

[א4] כ"י מ || 5 עמו למחוק

1 חכמים וידועים ל' דבר' א יג. 2 גורן עגולה הסנהדרין, ע"פ המשנה (סנהד' ד' ג') סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה, כדי שיהיו רואין זה את זה. דת אש מפלשים חוקרים ודורשים את התורה שהיא דת אש, ע"ש דבר' לג ב. 3 תכון על מתכונתו ע"ש דה"ב כד יג ויעמידו את בית האלהים על מתכונתו. 4 קול קורא ... אנא השם קול כהן גדול בוידויו. רצון ידידים המובללים בשם כדי לרצות לישראל ששם ה' מובלל בשמם. 5 תמורה ר"ל תמורת שכינתו ביניהם.

[5] עֲנוֹת אֲבוֹתֵינוּ הַחֲרִיבוּ נוֹה / וְחֲטָאֵתֵינוּ הָאָרִיכוּ קֶצֶו

ברוב קהלות הנוהגות מנהג אשכנז המערבי מדלגין את ההמשך

אֲבָל זְכוֹרֵן דְּבָרִים תְּהֵא סְלִיחָתֵנוּ / וְעֲנוֹי נִפְשֵׁנוּ תְּהֵא כִפָּרָתֵנוּ
עַל כֵּן בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים נָתַתָּ לָנוּ אֶת יוֹם הַכְּפוּרִים הַזֶּה
וְאֶת יוֹם מַחִילַת הָעוֹן הַזֶּה / לְסְלִיחַת עוֹן וּלְכִפָּרַת פֶּשַׁע
יוֹם אָסוּר בְּאַכִּילָה / יוֹם אָסוּר בְּשִׁתְיָה
יוֹם אָסוּר בְּרַחֲצָה / יוֹם אָסוּר בְּסִיכָה
יוֹם אָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמָּטָה / יוֹם אָסוּר בְּנַעֲלִילַת הַסַּנְדָּל
יוֹם שִׁמַּת אֲהָבָה וְרַעוּת / יוֹם עֲזִיבַת קִנְאָה וְתַחֲרוּת
יוֹם שְׁתַּמְחַל לְכָל עֲוֹנוֹתֵינוּ.

[5] כ"י אדוק; אג" (רק 1); נפע (שלם); מ (רק 1-5) כך (2.1) ח (2.1 לאחר הפיוט א6) || 1 עונות: אבל עונות דפוסים |
החריבו: היו בידינו והחריבו פ | נוך אג" | וחטאתינו: ופשעינו פ | את קצו פ 2 תהא: תהי מע | ענוי נפש ח | תהא:
תהי מע 3 נתת לנו: יי אלהינו הו"ס פ 5 יום אסור באכילה ושתייה מע | 6 יום אסור ברחיצה ובסיכה ע 7 בנעילת הסנדל...
בתשמיש המטה פ 8 שומת ע | יום עזיבת: ועזיבת פ | עזובת ע 9 שתמחול ושתסלח לנו על כל פשעינו (חטאתינו ע) פע
עונות אבותינו החריבו נוה. וחטאתינו האריכו קצו שריד מפיוס ר' שלמה בן גבירול, כמו שנמצא בגניזה (אלבוגן,
שטוריען ע' 140), וייתכן שגם שם קטוע הוא. והוסיפו אליו במנהג אשכנז צרפת ופולין פוסקא אחרת. 5 יום אסור
באכילה... במשנה, יומא ה' א'. 8 יום שימת... יום עזיבת... כנראה גם זה שריד משורה אלפביתית.

[6] וּבַעֲת וּבַעֲוֹנָה הָזֹאת גָּלוּי וַיְדוּעַ לְפָנַי כִּסֵּא כְבוֹדְךָ שָׁאִין לָנוּ כִּימִים רִאשׁוֹנִים

ברוב ק"ק אשכנז ופולין אומרים

לֹא כֹהֵן גָּדוֹל לְהִקְרִיב קָרְבָּן / וְלֹא מִזְבֵּחַ לְהַעֲלוֹת עָלָיו עֹלָה וְכָלִיל

ובק"ק אשכנז ממשיכים (בפולין אין אומרים)

אֶהְרֶן וּבָנָיו מִבְּרָכִים לָעַם / וְכָלֶם מִשְׁרָתִים בְּדָבִיר בֵּיתְךָ

הַשֵּׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם / וְתֵן בְּרָכָה לַעֲדַת יִשְׂרָאֵל:

כַּכְתּוּב בְּתוֹרָתְךָ (ויק' ט כב) וַיֵּשֶׂא אֶהְרֶן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעָם וַיְבָרְכֵם.

וַיֵּרֶד מֵעֶשֶׂת הַחֲטָאֹת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:

כ"י אדוחק; מ'נכך (רק 2.1) || 1-2 לאחר 3-4 א 1 וידוע: לפניך והוס' 1 | כימים ראשונים: לא ארמון על משפט

הוס' מ'נכך 2 גדול חס' כ | מזבח... וכליל חס' ק 3 לעם: לעמך א לעמך לפניך ד | וכולם חס' א | ומשרתים א

ובעת ובעונה הזאת גלוי וידוע לפני כסא כבודך... כותרת לכמה פיוטים המתארים את האבידה שנגרמה על ידי חורבן הבית, מחוברת לפי טופס תפלות עתיקות המתואר ע"י היינמן, התפילה בתקופת התנאים והאמוראים, ע"י 121 ואילך. הכותרת מתחלפת עם כותרת שנייה 'ומרוב עונינו אין לנו', הנמצאת בעיקר במקורות שצירפו בהם שני פיוטים שונים זה אחר זה והבחינו בין הכותרות. 3 אהרן ובניו ר"ל עת שאהרן ובניו...

בק"ק אמרו פיוט זה (ובקצת קהלות קצצוהו)

[6] וּבַעֲת וּבַעֲוֹנָה הָזֹאת גָּלוּי וַיְדוּעַ לְפָנַי כִּסֵּא כְבוֹדְךָ שָׁאִין לָנוּ כִּימִים רִאשׁוֹנִים

קיומן: ח"א - א 3048.

וְלֹא בְרִית כֹּהֲנִים לְהַבְדִּיל	לֹא אֲרָמוֹן עַל מִשְׁפָּטוֹ
וְלֹא דָבִיר לְכַהֲוֹן עֲבוֹדָה	לֹא גִזִּית לְבִקּוֹר כֹּהֲנִים
וְלֹא וְדוּי לְסִמִּיכַת יָד	לֹא הָדַר מִלְּמַדֵּי שְׁחִיטָה
וְלֹא חֲדַר רוֹקְחֵי מִרְקַחַת	לֹא זָקֵן מִשְׁבִּיעַ כֶּדֶת
וְלֹא יוֹדֵעַ לְהַזְכִּיר מִפְּרֶשׁ	5 לֹא טוֹרֵי מְלוּאֵי אֶבֶן

כ"י וחקאזאאא"כ || 1 ארמון: ארון א | ולא: לא ו, וכן הלאה 2 כהנים: כהונה חאאכ' 3 הדר: הור אא |

מלמדי כ' 4 רוקחי ו: ריקוחי חקאזא' ריקוח כ' רקח אא 5 להזכיר: להיזכר ו

1 לא ארמון על משפטו ע"ש ירמ' ל יח וארמון על משפטו ישב. ולא ברית כהנים להבדיל (ע"ש במד' כה יג ברית כהונה עולם) להבדיל אותם משאר ישראל. 2 גזית לביקור כהנים לשכת הגזית שבה יושבת סנהדרי גדולה ודגה את הכהונה, לפי המשנה, מדות ה' ד'. 3 וידוי לסמיכת יד כשהוא סוכך את ידיו הוא מתודה. 4 זקן משביע כדת מוקני כהונה (או זקני ב"ד), יומא א' ה'. חדר רוקחי מרקחת לשכת בית אבטיגט, ספ. 5 להזכיר מפורש כג שהזכיר

ולא לשכבת רצפה להלוך	לא כתי מעוררי משנה
ולא נוגגים מכים באצבע	לא מפייסים להלוך בעטור
ולא עורף ודוי מפרש	לא סודר ודוי שבטו
ולא צליפת דמים פנימה	לא פר ושעיר לקרוץ דם
ולא רחיצת חמש לטהר	10 לא קטרת דקה לעשן
ולא תפארת שלוח בטוב לב	לא שלום קדוש עשירי

6 מעוררי משנה כתבתי: מעוררי שינה ק מעוררים שינה שאר כי"י | רצפה: מצפה חאא 8 סודרי ו 10 רחיצות ח
11 קידש עשירית ק | שלוח: שולח ק | בלב טוב ח

את השם לפי אותיותיו. 6 מעוררי משנה כנראה ר"ל פרחי כהונה המעוררים את כהן גדול כדי שלא ישן, שם א' ז'.
(לפי תוכן הפיוט העוסק בעניני יום כפור בלבד; אחרת היתה אפשרות למצוא כאן רמז לאיש הר הבית שהיה מעורר את משמר
הישן, עי' מדות א' ב'). לשכבת רצפה להלוך שיפוג כ"ג עליה, שם. 7 ולא מפייסים להלוך בעיטור הכהנים כדי
לזכות בעבודות השונות, שם ב' א' ד'. נוגגים מכים באצבע כדי לעורר את כ"ג, שם א' ז'. 7 סודר וידוי שבטו
כ"ג מסדר גם וידוי על פשעי הכהנים. 9 פר ושעיר לקרוץ דם פר ושעיר של יוה"כ שדמם טעון הויה על בין הבדים
ועל הפרוכת ועל מזבח הזהב (במשנה, זבח' ה' א'). צליפת דמים פנימה הזית הדם כמצליף (יומא ה' ג'). רחיצת חמש
לטהר... 11 שלום קדוש עשירי שחמש טבילות ועשרה קדושין טובל כ"ג ומקדש בו ביום (שם ג' ג'). תפארת שילוח
בטוב לב כנראה שילוח השעיר המשתלח.

בק"ק אמרו פיוט זה

[6] ובעת ובעונה הזאת גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאין לנו פיימים הראשונים
(ב"א ומרב עונינו אין לנו)

סימן: ח"א. — א 3046

ולא בלול בשמן כתיית כהן	לא אורים ותמים על לב כהן
ולא דירת עצים לסדר כהן	לא גורלות להגיש כהן
ולא ודוי מעשר כהן	לא הטבת גרות להדליק כהן
ולא חלות תודה * לחלות * כהן	לא זכה לבונה להקטיר כהן
ולא יין נסך לנסך כהן	5 לא טנא בכורים לטול כהן

כי"י אח; אע (רק 11.3—1) !! 1 ולא: לא (וכן הלאה) א 2 להגיש כהן: אנא סלח לעונותינו חס' א כרפריין כאן ולאחר
כל שלשה חרותי הפיוט | דירת: כהן הוס' אע 5 לנסך נסך א

1 לא אורים ותמים על לב כהן ע"ס שמות כח ל. בלול בשמן כתיית מנחת כהן. 2 גורלות להגיש כהן ר"ל
כדי שיגיש אותם כהן (וכנראה דובר על גורלות השעירים). וכן כולם, וייתכן שהמלה 'כהן' נוספת היא בכל הפיוט כקריאת הקהל
על אמירת החזן, והפיוט מובן גם בלעדיו. דירת עצים לסדר כנראה במקום 'לשכבת עצים'. 3 הטבת גרות בכל יום
וביוה"כ. וידוי מעשר כהן שאף הכהן מחוייב לומר ודוי מעשרות, וההלכה היא כר' יוסי (מעשר שני ה' י"ז). 4 זכה

ולא לוג מנחה * מוֹדֵר * כֹּהֵן	לא כֶּבֶשׂ פָּרָה לַעֲשׂוֹת כֹּהֵן
ולא נושא עֲוֹנוֹת לְשַׁלַּח כֹּהֵן	לא מִזְבֵּחַ זָהָב לְכַפֵּר כֹּהֵן
ולא עֹלֹת תָּמִיד לַעֲרוֹךְ כֹּהֵן	לא סֹדֶר מַעֲרֶכֶת לְסֹדֶר כֹּהֵן
ולא צִנּוּרוֹת וּמִגְרָפוֹת לַעֲבֹד כֹּהֵן	לא פֶּדֶר זָבָחִים לְזָבֹחַ כֹּהֵן
ולא רְחִיצַת יָד וּרְגֵל כֹּהֵן	10 לא קָרְבָּנוֹת מוֹעֲדוֹת לְהַקְרִיב כֹּהֵן
ולא תוֹלַעַת שָׁנִי לְחַלֵּק כֹּהֵן	לא שְׁחִיטַת תָּמִיד לְשִׁחוּט כֹּהֵן

7 לשלח: לשלוח א 8 מערכות א 10 ולא רחיצת יד ורגל כהן חס' א

לבונה ויק' כד ז. חלות תודה לחלות כהן (ויק' ז יב) שמא ר"ל הניתנות לכהן. 6 לא כבש פרה לעשות להולכת הפרה, לפי המשנה (פרה ג' ו'). ולא לוג מנחה לטהרת המיטה מהצרעת. מוֹדֵר (או מוֹדֵר) אין לו שחר, וכנראה יש כאן שיבוש. 7 ולא נושא עוונות לשלח השעיר המשתלח. 9 פֶּדֶר זָבָחִים שלא נחאכלו, לפי המשנה, תמיד ב' א'. צִנּוּרוֹת וּמִגְרָפוֹת לפי המשנה, תמיד ב' א'.

ברוב ק"ק פולין ובקצת ק"ק אשכנז אומרים פיוט זה

[ג6] וּבָעֵת וּבְעֹנָה הַזֹּאת גְּלוּי וְדוּעַ [לְפָנֶיךָ וְ] לְפָנֶי כֹּסֶא כְבוֹדְךָ שֶׁאֵין לָנוּ כְּיָמִים הָרָאשׁוֹנִים (ג-א ומרב עונינו אין לנו)

סיוון: ח"פ כפול. - א 3050

לא אֲשִׁים וְלֹא אֲשֵׁם	לא בָּדִים וְלֹא בְלוּלָה
לא גֹּרֵל וְלֹא גַחְלִי אֵשׁ	לא דְּבִיר וְלֹא דָקָה
לא הִיכָל וְלֹא הִזְיָה	לא וְדוּי וְלֹא וַעַד
לא זָבַח וְלֹא זְרִיקָה	לא חֲטָאֵת וְלֹא חֲלָבִים
5 לא טְבִילָה וְלֹא טָהָרָה	לא יְרוּשָׁלַם וְלֹא יַעַר הַלְבָנוֹן
לא כִּיּוֹר וְלֹא כֶּנֶן	לא לְבוֹנָה וְלֹא לֶחֶם הַפָּנִים

[36] כי"י אג"מפ; י' (= מח' ספרד, ירושלם 8° 844, Heb. עי' קרית ספר כרך כ' 172). דפוס סליחות חיימן (= ת"פ); דפוס תבלאל (ת"פ) ודפוס מנהג פולין (ברובוניתן נוסחם בפנים); כי"י מ'נכך (רק 11.7.36.1) || 1 לא אשם ולא אשים אג"מ ת"פ | ולא בלולה חס' י: ולא בלולות דפוס מ"פ 2 לא גורל ולא גחלי אש: לא גבול ולא גורלות אג"מ 3 ולא הזיה: ולא הר המור אג"מ ת"פ | ולא הר הבית ת"פ | לא ודווי ולא ועד הנהתי: לא ודווי ולא פר חטאת (!) דפוס מ"פ לא ועד ולא ודווי אג"מ ת"פ 4 לא חלב ולא חטאת אג"מ 5 לא טהרה ולא טבילה אג"מ ת"פ | לא טהרה ולא טורי אבן ת"פ 6 לא כיור ולא כנו: לא כפורת ולא כרובים אג"מ ת"פ | לבונה:

פיוט זה נשמר לנו בכמה מחזורים של מנהגים שונים שהוסיפו לסדרי עבודה שלהם, ורבו בו שינויי נוסחאות. הטכסט הניתן הוא הנמצא במחזורי האשכנזים, אחרי תיקון השגיאות הנסות ביותר שבו. רוב הפיוט מתבאר מעצמו. 5 יער הלבנון בית המקדש, עי' לעיל פיסקא 3, 10.

לא מִזְבֵּחַ וְלֹא מִנְחָה	לא נִיחֹחַ וְלֹא נִסְכִּים
לא סֶלֶת וְלֹא סַמִּים	לא עֶרֶךְ וְלֹא עוֹלָה
לא פָּרֶכֶת וְלֹא פֶר חֲטָאת	לא צִיּוֹן וְלֹא צִיץ הַזָּהָב
10 לא קְטֹרֶת וְלֹא קָרְבָן	לא רֶקֶח וְלֹא רִיחַ נִיחֹחַ
לא שִׁי וְלֹא שְׁלֵמִים	לא תוֹדָה וְלֹא תְּמִידִים:

זכה הוסי' אג' 7 לא מנחה ולא ריח ניחוח מ'נכך לא מזבח ולא מנורה אג'י'ת' 10 לא ניחוח ולא נסכים אג' לא נמיחה ולא נסיכה (נסכים ת') י'ת' לא נדרים ולא נדבות ת' 8 לא סלת: לא סמיכה י' | לא ערך ולא עולה: לא עולה ולא עזאזל אג' ת' לא עולה ולא עבודה י' לא עולה ולא עשרון ת' 9 ולא פר הטאת אג'י'ת': ולא פרוה מפת' ולא כפורת (!) רפוימ'פ' ציץ הזהב: ציץ נזר הקדש אג'י'ת' 10 לא קטרת ולא קרבן א'ת': לא קרבן ולא קדשים י' לא קדה ולא קנמון ת' | לא רוקח ולא ריח ניחוח: לא ריח ולא רקחים אג' לא ריח סמים ולא ריח ניחוח ת'ת' לא סמים ולא קטורת ולא נסכים 11 ולא תמידים: ולא תמימים 12 ולא תמורה י'

כִּי בַעֲוֹנוֹתֵינוּ וּבַעֲוֹנוֹת אֲבוֹתֵינוּ חָסְרָנוּ כָּל אֵלֶּה.

[7] וַיַּעַת חָסְרָנוּ כָּל אֵלֶּה

סימן: חסר-ק (כפול) - ת 505

תִּכְפּוּ עֲלֵינוּ צָרוֹת / תִּלְאוֹת עָבְרוּ רֵאשֵׁנוּ
שִׁחֲרָנוּ יְשׁוּעָה וְאֵין / שְׁלוֹם וְהִנֵּה קִפְדָּה
רְבוּ הַקָּמִים עָלֵינוּ / רָמוּ וְגַם נִשְׂאוּ רֹאשׁ
קָצְנוּ בְּעַל עֲלִיזִים / קָשָׁה עָלֵינוּ סִבָּלָם
5 צָבִי אֶרֶץ חֲנֻפָּה עָלֵינוּ / צִמְחָה וְלֹא לְבָרָכָה
פָּגִינוּ לְהִרְבֵּה וְהִנֵּה מַעַט / פַּח נֶפֶשׁ בָּא בְּאַסְמִינוּ
עָשְׂקוּ זֵיתִים שִׁמְנָם / עֲשׂוֹתָם וְלֹא מְלָאוּ שֶׁפֶק
סִמְדָר אִם-יִרְבֶּה כָּרֶם / סִבָּאוּ לֹא יִשְׁפִיעַ יִקָּב

[7] כי' דווחקנך || 1 תכפו: חקפו דווח | צרות: רעות דחנך 3 רבו: רבים ד 4 עליזים: עוילים ד זדים נך | סבלם: סיבולם ג 5 חנפה: חניפה דו 6 להרבה: אל הרבה ד 7 עשקו: קודם לו עצבון במשלח ידינו הוסי' ז | שומנם וינך | לא: ולא ד 8 אם ירבה בכרם נך | לא: ולא דק

2 שחרנו חפשו. שלום והנה קפדה ע'ש יחוק' ז בה קפדה בא ובקשו שלום ואין. 3 רבו הקמים עלינו ע'ש תהל' ב. נשאו ראש ע'ש תהל' פג ג. 5 צבי ארץ ל' יחוק' כה ט. חנפה עלינו ע'ש ישע' כד ה והארץ חנפה תחת יושביה. 6 פח נפש בא באסמינו במקום מפח נפש (איוב יא כ), ר'ל אנתה ויגון. 7 עשקו זיתים שמנם גזול, לשון עושק וגזל (במשמעות זו כנראה חידוש הפייטן). עשותם אפילו אם עשו פרי. לא מלאו שפק לא היה לסיפוק (ע'ש איוב כ כב במלאות שפקו). 8 סמדר אם ירבה כרם ע'ש שה'ש וכרמינו סמדר. סבאו (ל' ישע' א כב סבאך מהול במים) ר'ל יינו. לא ישפיע יקב לא ימלא את היקב. 9 נאדרו אבי השדה (ל' שה'ש ו יא) אוררים השדה. 10 ממכלאות צאן

נֶאֱרָרוּ אֲבֵי שָׁדָה / נִלְקָחוּ מִטַּעֲמֵי אֶכָל
 10 מִמֶּכְלָאוֹת־צֶאֱן עֲדָרִים דָּלְלוּ / מִגֹּז וּמִמִּיץ וּמִהֲרִיזִין
 לָזֶנֶב וְלֹא־לְרֹאשׁ הוֹשְׁתָּנוּ / לַעֲבֹט וְלֹא־הָעֲבֹט לָנוּ
 כִּחְנוּ לָרִיק וּבִהְלָה / כָּלָה מִבְּלִי שָׁכָר
 יָד כָּל־עֲמֵל בְּכִשְׁרוֹן / יִרְדָּה וְאִין מִי־יִחְזִיק
 טִלְטְלוּ מִיָּם וְעַד־יָם / טֶרֶפֶם לֹא סָפַק לָמוּ
 15 חֲשֵׁכָה לַעֲיִן מִשְׁתַּכֵּר / חֲשֵׁב שָׁכְרוּ לַמֶּפֶחַ
 זָעֲמוּ מְלוֹה וְלוֹוָה / זָה־בָזָה שְׁלָחוּ מַעֲתָה
 וְנִלְאוּ יָדֵי מַמְצִיא־יָד / וְעֲשִׂיר לֹא־חֹנֵן רֶשַׁ
 הֶן־אַרְצִי נִמְכָּרָה בִּיד־רַעִים / הָמוֹן בָּהּ לֹא־מִצָּאוּ רוּחַ
 דְּבִיר בֵּית־אֱלֹהֵינוּ שָׁמָּם / דְּרָכֵינוּ מֵאֲנוּ לְהַצְלִיחַ
 20 גִּיל נָוָה שָׁבַת / גִּילָה לְלִבְבָנוּ מַה־נֶּעַל
 בְּאִין אֲרוּחַת־אֵב תָּמִיד / בֶּכֶן בֶּטֶן בָּנִים תַּחֲסֹר
 אֲדוֹן־בֵּית כְּאוֹרַח בְּמִלּוֹן / אֵיפָה נִמְצָא מְנוּחַ:

9 מטעמי: טעמי ד 10 ומיץ והריון ד 11 ולא העבט: ולא תעבט ד 12 ולבהלה זקנ 13 בכשרון: וכשרון ד
 14 טולטלו: טלטלנו ח | לא (ולא חנך) סופק למו חזון: לא ספק למו וק ולא מצאו ספק ד 15 לעין: כל הוסי' נך
 16 זועמנו נ | זה וזה דונך | מעתה: מהלאה ק 17 ונלאו: וכלאו דיוח | ידי: יד דיוק | חונן: יחון ד 18 ביד רעים:
 לרעים דיוחך | לא: ולא ד 20 נוה: ומשוש הוסי' דונך | ללבנו דו'חק | מה נעל: להנעל ד 21 התמיד נ 22 מנוח:
 בית מנוח ד

ל' תהל' עז עא. עדרים דללו מגז וממיץ ומהריון דלו העדרים מלתת גז צמר ומיץ חלב וולדות. וכל התיאור מבוסס
 על חבק' ג יז כי תאנה לא תפרח ואין יכול בגפנים כחש מעשה זית ושדמות לא עשה אכל גזר ממכלה צאן ואין בקר ברפתים,
 ועל מאמר חז"ל במשנה סוטה ט' י"ב מיום שחרב בית המקדש אין יום שאין בו קללה ולא ירד הטל לברכה וניטל טעם הפירות...
 אף ניטל שומן הפירות. 11 לזנב ולא לראש הושתנו ע"ש דבר' כח יג. מר. לעבוט ולא הועבט לנו היפך הברכה
 דבר' טו ו והעבט גוים רבים ואתה לא תעבט. 12 כחנו לריק ובהלה ע"ש ויק' כו כ ותם לריק כחכם. כלה ע"ש תהל'
 עא ט ככלות כחי. 13 יד כל עמל בכשרון ע"ש קהל' ב כא אדם שעמלו בחכמה ובדעת ובכשרון. 14 טולטלו מים
 ועד ים ע"ש עמוס ח יב ונעו מים עד ים. טרפם לא סופק למו פרנסתם לא הספיקה (ל' טרף נתן ליראיו, תהל' קיא ה).
 15 חשכה לעין משתכר שחשב להשתכר בעמלו ולבסוף חשכו עיניו. חישב שכרו למפוח השכר שהוא חשב להשתכר
 נהפך ונחשב למפוח נפש. 16 זועמו מלאי זעם. זה בזה (וי"ג זה וזה) שולחו מעתה כנראה ר"ל זה וזה מתרחקים איש
 מרעהו. 17 ונלאו ידי ממציאי יד הממציאים לעניים יד משנת (דוגמת ממציא מעות לעני, חגיגה דף ה' א' ועוד).
 18 לא מצאו רוח ר"ל רוח והצלה. 20 גיל נוה שבת משוש נוה הקדש, ר"ל של בית המקדש, ואם כן גילה ללבבנו
 מה נעל מה עלינו להעלות שמחה ללבנו. 21 באין ארוחת אב תמיד אם אין מזון תמידי לאב בכך בן בנים תחסר
 אין גם לבנים מה לאכל, והכונה כנראה למה שחילו הקרבנות. 22 אדון בית כאורח במלון הדת נמצאת בגלות. איפה
 נמצא מנוח ל' איכה א ג ועוד.

סימן: תשכ"ק. — ת 401.

תנות צרות לא נוכל / שֶׁכֶּר בְּכָל-יוֹם וְאַנְחָה
 רִבְתָּה בְּנוֹ חֲלָחָה / קָרַן רָדָה (נִיא יִרְדָּה) עַד-עֶפֶר
 צָרִי-עֵין מִצָּאוּ יָד / פּוֹעֵלִי-שֶׁקֶר עָשׂוֹ חֵיל
 עוֹשֵׂי צִדְקָה לֹא-נִרְאוּ / שׁוֹנְאֵי בָצַע לֹא-עָמְדוּ
 5 גְּדַמְיוֹ כְּכֹלִי רִיק / מְכַל נִשְׁאָרְנוּ עֲרָמִים
 לֹא-נִבְיָא וְלֹא-חֲזוֹן בָּנוּ / כְּעוֹרִים נִגְשָׁשׁ וְנִלְךְ
 יוֹם-יוֹם נֹאמַר מָה-בְּסוֹפְנוּ / טוֹב-מוֹת מַחִיִּים אֲמַרְנוּ
 חֲיֵינוּ תִלְוָאִים מִנֶּגֶד / זָרִים לְרֹאשׁ וְאַנְחָנוּ לְזֹנֵב
 וּמָה-נַּעֲשֶׂה וְחֲטָאֲתֵינוּ עָשׂוֹ / הֵן-אָנוּ כְּלֹא הָיִינוּ
 10 דְּלִים נִבְזִים וְשִׁפְלִים / נַעֲוִלִים מְאוּסִים וּבְזוּיִים
 בְּנִי-נִכְר מְשֻׁלוֹ בָנוּ / אֲמַרְנוּ נִגְזָרְנוּ אֲבָדְנוּ
 אֲדוֹן הֶקֶל עָלָנוּ / וְשִׁלַּח יֵשַׁע לְגֻאֲלָנוּ:

במנהג אשכנז המערבי

מסורות הפסקאות

מכאן ואילך בסדר זה: 12. 10. 11. 17. 18. 16. 9. 13—15

כִּי־אֲדוּק; מִמְּנִכְךָ || 1 בְּכָל יוֹם: בְּכָל לֵב פֶּק 2 רָדָה: יִרְדָּה ק 5 מְכַל: טוֹב הוֹס' מ'נִכ 6 לֹא חֲזוֹן ק| בָּנוּ:
 לָנוּ מ 8 תִּלְוָאִים אִפ' תִּלְוִים סֹאֵר כִּי־י| זָרִים... לְזֹנֵב נִמְחַק פ 9 וְחֲטָאֲתֵינוּ: וְעוֹנוֹתֵינוּ פ| עָשׂוֹ: גִּרְמוּ לָנוּ דִפ 11 נִגְזָרְנוּ:
 לָנוּ הוֹס' ז| אֲבָדְנוּ חֹס' פ 12 חֹס' פ| אֲדוֹן: אֲנֹא אֲדוֹן ד| יִשְׁלַח ק| לִישַׁע ו

1 תנות צרות לספר (ל' שופט' ה יא). 3 צרי עין מונח תלמודי (שבת דף ק"ח ב' ועוד). מצאו יד הגיעו לשלטון פועלי
 שקר ל' הושע ז א. עשו חיל ל' תהל' קיח סו ועוד. 4 עושי צדקה ל' תהל' קר ג. שונאי בצע ל' שמות יח כא.
 5 ככלי ריק ל' ירמ' נא לד. 6 לא נביא ולא חזון בנו ע"ש יהוה יב כב ואבד כל חזון. כעורים נגשש ע"ש ישע'
 נט י נגששה כעורים קיר. 7 טוב מות מחיים ע"ש ירמ' ה ג ונבחר מות מחיים. 8 חיינו תלואים מנגד ע"ש דבר'
 כח סו והיו חייך תלואים לך מנגד. זרים לראש ואנחנו לזונב ע"ש דבר' כח מד הוא יהיה לראש ואתה תהיה לזונב.
 10 גבוים ושפלים מלאכי ב ס. 11 בני נכר משלו בנו ע"ש איכה ה ח עבדים משלו בנו. אמרנו נגזרנו ע"ש איכה ג
 נד אמרתי נגזרתי.

אֶל־תַּעַשׂ עִמָּנוּ כָּלָה / תֵּאָחֲזוּ יָדְךָ בַּמִּשְׁפָּט
בָּבֹא תוֹכַחָה לְגַנְדִּיךָ / שְׁמָנוּ מִסְפָּרְךָ אֶל־תִּמַּח
גִּשְׁתִּיךָ לַחֲתֹם מוֹסֵר / רַחֲמֶיךָ יִקְדָּמוּ רִגְוֹן
דְּלוֹת מַעֲשִׂים בְּשׁוּרְךָ / קָרֵב צֶדֶק מֵאֲלֶיךָ
5 הוֹרְנוּ מֵה־שְּׁנֻצֵּעַק לְפָנֶיךָ / צוּ יִשׁוּעַתְנוּ בַּמִּפְגִּיעַ
וְתָשִׁיב שְׁבוֹת אֶהְיֶי־תָם / פִּתְחֵיו רְאֵה כִי־שְׁמָמוּ
זָכַר שַׁחַת לֹא־תִשְׁכַּח / יַעֲדוֹת מִפִּי זִרְעוּ
חוֹתָם תַּעֲוֹדָה תִּתִּיר / סוּדְךָ שִׁים בְּלִמּוּדְךָ
טָבוֹר אֲנִן הִסְהַר / נָא אֶל־יִחְסֹר הַמָּוֶג
10 יִדַּע (כִּי־יָדָע) אֵת אֲשֶׁר יִדְעוּךָ / מִגֵּר עִם לֹא־יִדְעוּךָ
כִּי תָשִׁיב לְבַצְרוֹן / לְכוּדִים אֲסִירֵי הַתְּקֹהָ:

כ"י הנ"ל (אין פ); מ"פ; מח' ספרד (= ט"פ) || 2 לנגדך: נדגך אנ ס"ל | תמח: תמחה קכ" 3 מוסר: ספר הוט' ו' | רחמיך: רחמים ד רגון: ועמך מ' | 4 דלות: דלי כ" | צדק: צדקה ח | 5 מה שנצעק (נצעק וקו') לפניך: אם נצעק לפניך מפ בועקנו לך ס"פ | צו: צוה דר | ישועות ד כמפגיע דגך | 6 וחשוב ד' | 7 לא: ולא ז כי לא ו | 8 בלמודך: בלמודך ז"מ ס"פ | בלמודה ח בלימודיה מפ | 10 ידע: יה דע ו' ס"פ | עם: את הגוי ס"פ | לא: אשר לא אדוומ | 11 לכוירי קמ'

1 אל תעש עמנו כלה ע"ש ירמ' ה יח וגם בימים ההמה נאם ה' לא אעשה אתכם כלה. תאחזו ירך במשפט ע"ש דבר' לב מא ותאחז במשפט ידי, ר"ל תבטל את הגזירה שנגזרה עלינו, אם עשינו תשובה, או תשלם גמול לאויבך, וזה וזה ע"פ מה שדרשו חז"ל במכילתא בשלח (שירה) ד' (ע' 130). 2 בבא תוכחה לנגדך ע"ש הושע ה ט אפרים לשמה תהיה ביום תוכחה, ר"ל אם נגזרה הגזירה. שמנו מספרך אל תמח ר"ל מספר החיים, והלשון ע"ש שמות לב לב מחני נא מספרך, או תהלי' ט כט ימחו מספר חיים. 3 גשתך לחתום מוסר ע"ש איוב לג טז ובמוסרם יחתום, ר"ל בגשתך לחתום עלינו יסורין. רחמיך יקדמו רגון ע"ש חבק' ג ב ברונו רחם תזכור, וע"ש תהלי' עט ח מהר יקדמונו רחמיך כי דלוננו מאד. ולפי זה הוא ממשך | 4 דלות מעשים בשורך בראותך כי אנחנו דלים במעשינו. קרב צדק מאלריך דון אותנו במדת הרחמים. 5 הורנו מה שנצעק לפניך (ע"י בתפלת הש"ץ "היה עם פיפיות...": הורם מה שיאמרו), וי"מ הורנו, ר"ל אבינו, בועקנו לך... צו ישועתנו במפגיע ע"ש איוב לו לב ויצו עליה במפגיע, כדרשת חז"ל תענית דף ז' ב' ואין פגיעה אלא תפלה, ר"ל צו ישועתנו בשעה שאנו עומדים לפניך בתפלה. 6 ותשיב שבות אהלי תם אהלי יעקב הנקרא תם, ע"ש ירמ' ל יח הנני שב שבות אהלי יעקב. 7 זכור שחת לא תשכח עדות מפי זרעו ל' דבר' לא כא. ויעדות' היא התורה. 8 חותם תעודה תתיר ע"ש ישע' ח טז צור תעודה חתום תורה בלמודי. ור"ל חותם התורה שהיא חתומה מאין לומדיה (ע"י מה שדרשו חז"ל בפסוק זה על אחז מלך יהודה שנעל בתי כנסיות ובתי מדרשות, סנהד' דף ק"ג ב'. ויק"ר י"א ז' ע"רל) תתיר ופתח, כדי שכולנו נהיה למודי ה'. לפי זה הוא ממשך: סודך שים בלימודך. וי"ג בלימודיך, ר"ל בלמודי ה'. 9 טבור אגן הסהר נא אל יחסר המזג ע"ש שה"ש ז ג שורך (פי' טבורך) אגן הסהר אל יחסר המזג, שדרשוהו בתלמוד סנהד' דף ל"ז א' ובשה"ש רבה ז' ג' על סנהדרין גדולה שלא יחסר לו סנהדרין קטנה. וייתכן שהפייטן דרש טבור אגן הסהר על כנסת ישראל שלא יחסרו בו מלומדי תורה (וע"י דרשת אגן הסהר על ישראל בקרובה למוסף יום ב' דר"ה במנהג צרפת, 1). 11 כי תשיב לבצרון לכוירים אסירי תקוה ע"ש זכר' ט יב שובו לבצרון אסירי תקוה, ר"ל השב ישראל אל מבצרה ובנה את ביהמ"ק.

כְּתוּעִים וְאִין לְבַקֵּשׁ / כְּשִׁבוּיִים וְאִין לְשׁוּבָב
 כְּרַעֲבִים וְאִין לְהֶאֱכִיל / כְּקִנּוּיִים וְאִין לְקִנּוּת
 כְּצִמְאִים וְאִין לְהִשְׁקוּת / כְּפִתְאִים וְאִין לְלִמּוּד
 כְּעִיפִים וְאִין לְהִשִּׁיב / כְּשִׁנּוּאִים וְאִין לְאַהֲבָה
 5 כְּנִהְדָּפִים וְאִין לְקָרֵב / כְּמִנְדִּים וְאִין לְהִתִּיר
 כְּלִקְוִחִים וְאִין אֲדוֹנִים / כְּכַפּוּפִים וְאִין לְזִקּוּף
 כִּיתוּמִים וְאִין לְהֶם אָב / כְּטִמְאִים וְאִין לְטָהָר
 כְּחִסְרִים וְאִין לְמִלְאוּת / כְּזִנּוּחִים וְאִין לְזִכּוּר
 כְּהוּמִים וְאִין לְהֶם מְנוּחָה / כְּדָלִים וְאִין לְחֻנָּם
 10 כְּגִרִים וְאִין לְקַבֵּל / כְּבוּזִיִּים וְאִין לְכַבֵּד
 כְּאַבְלִים וְאִין מְנַחֵם / כְּאַנוּסִים וְאִין מְנוּס:

כִּי־יִהְיֶה; אִין מִמֶּךָּ || 3 לְלַמּוּד ד' 4 לְהִשִּׁיב: לִנּוּחַ זכ' 5 חס' ב' 6 כְּלוּקִים א' | לְאֲדוֹנִים (ז') 7 לְהֶם חס' כ'
 9 מְנוּחָה חס' ד': מְנוּחָה וְק' | לְחֻנָּם אוּ לְחֻנּוֹן זכ' 11 מְנוּס: מְנוּחָה ז'

1 כְּתוּעִים וְאִין לְבַקֵּשׁ אִין אִישׁ נִמְצָא לְבַקֵּשׁ אוֹתָם, וְכֵן כּוֹלֵם. וְאִין לְשׁוּבָב לְהִשִּׁיב. 4 וְאִין לְהִשִּׁיב רִ"ל לְהִשִּׁיב נִפְשָׁם.
 5 כְּמִנְדִּים כִּי־יִהְיֶה חֲסִילוֹ עֲלֵינוּ בִּידוּי, וְאִין מִי יִתִּיר לָנוּ אֶת הַנִּידוּי. 7 כִּיתוּמִים וְאִין לְהֶם אָב אִיכָּה ה' יב.

אַלְהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ (נִיָּא וְעֲמָה אַלְהֵינוּ)

אִם תְּעִינּוּ לֹא תִתְעֲנוּ / אִם שְׁגִיגּוֹ לֹא תִשְׁלִיגּוּ
 אִם רַחֲקִינוּ קָרֵב נָא / אִם קָרְבָּנוּ לֹא תִרְחֶק
 אִם צַעֲקִינוּ לֹא תַעֲלִים / אִם פֶּשַׁעֲנוּ לֹא תִפְרָע
 אִם עֲוִינוּ לֹא תִסְתִּיר / אִם סָרְנוּ לֹא תִסּוּר
 5 אִם נִקְמְנוּ לֹא תִטֹּר / אִם מָרִינוּ לֹא כְּמָרִינוּ

כִּי־יִהְיֶה; אִין מִמֶּךָּ || כּוֹתֵרַת וְעֵתָה אֱלֹהֵינוּ אֲדוּנוּ וְעֵתָה יי אֱלֹהֵינוּ נַךְ 2 תִּרְחֶק: תִּרְחֶקנוּ 1 תִּרְחִיקֶנוּ נַךְ 3 לֹא תִפְרָע:
 לֹא תִסּוּר ז' 4 תִסְתִּיר: תִּשְׁמֹר נַךְ 5 נִקְמִינוּ ז' | לֹא כְּמָרִינוּ: לֹא תַעַשׂ כְּמָרִינוּ נַךְ לֹא תִמְרִנוּ דְּפוּסִים

1 אִם תְּעִינּוּ לֹא תִתְעֲנוּ עִישׁ יִשַׁע' סג יז לְמָה תִתְעֲנוּ ה' מִדְּרִכֶּךָ. לֹא תִשְׁלִיגּוּ (ל' לֹא תִשְׁלַח אוֹתִי, מִיָּב ד' כח) לֹא תִטְעָה
 אוֹתָנוּ. 3 לֹא תַעֲלִים אוֹנֶךָ (אִיכָּה ג' נו). 4 לֹא תִסְתִּיר פִּנְיָךְ, וְיִיָּב לֹא תִשְׁמֹר. 5 לֹא כְּמָרִינוּ לֹא תִגְמֹל לָנוּ מִה

אם לָצֵנוּ לֹא תִלְחֶם / אם כָּחֲשָׁנוּ לֹא תִכְלֶה
 אם יִרְדְּנוּ לֹא תִטְבִּיעַ / אם טָעִינוּ לֹא תִטְאָטֵאנוּ
 אם חֲבַלְנוּ לֹא תִחַבֵּל / אם וָדָנוּ לֹא תִזְכֹּר
 אם וּפְחָנוּ לֹא תִוְכִיחַ / אם הִרְשַׁעְנוּ לֹא תִהַדָּף
 10 אם דָּפְקָנוּ לֹא תִדְחֶה / אם גָּעַלְנוּ לֹא תִגְעַל
 אם בָּאנוּ לֹא תִמָּאֵס / אם אֲשַׁמְנוּ לֹא תִאָּבֵד:

8 חיבלנו ו 10 לא תדחה: לא תרחק ו

שמרינו. 7 לא תטאטאנו במטאטא השמר, ל' ישע' יד כנ. 8 אם חבלנו לא תחבול אולי משחק מלים: אם עשינו חבלה, לא תחבול אותנו במשכון.

ומרב עֲוִינוּ (נ"א ומעת חסרנו כל-אלה)

סיוון: תסריק. - ת 17.

[12]

תִּאֲוֹת לֵב לֹא הִשְׁגָּנוּ / שֶׁקֶט קִיִּינוּ וַיָּבֵא רִגּוֹ
 רוּם קָרֵן וְהִנֵּה שְׁפָלָה / קָרְבָּה יְשׁוּעָה אֲמַרְנוּ וְנִתְרַחֲקָה
 צָפִינוּ לְטוֹבָה וּבִרְחָה מִמֶּנּוּ / פַּח־נֶפֶשׁ בָּא בְּאֶסְמִינוּ
 עֲצָבוֹן בְּמִשְׁלַח יָדֵינוּ / שְׂמִיחָה עָרְבָה מֵאֶרֶץ
 5 נֶאֱרָרוּ יְבוּלֵי בְּרִכּוֹתֶיהָ / מָעַט מִהֶרְבֶּה נִבִּיא
 לַחֲמָה לְרִזּוֹן וְלֹא לְשֹׁבַע / כָּחָה לֹא-תוֹסִיף תַּת
 יָדֵי עַמְלִיָּה מוֹטָטוּ / טָרְפָם לֹא יִמָּצְאוּ בָּהּ
 חֲלָב מִשְׁמָנֶיהָ לְזָרִים / זְמֵרוֹת עֲדֻנִּיָּה לְנִכְרִים
 וְנִמְכָּרָה אֶרֶץ בִּיד רָעִים / הוֹן בָּצַע לֹא-יִמָּצְאוּ בָּהּ

כ"י הנ"ל; אין מ || כותרת: ומעת חסרנו כל אלה אכ ואתה אלהינו ק 2 ישועה: ישע ד | אמרנו חס' מ': ואמרנו כ
 ונתרחקה: ואין מ'נכך ונתרחקנו ו: חס' ק 3 לטובה: לה כך לך ק לעזרה נ ישועה ז | וברחה ממנו: ורחקה ממנו מ'נכך
 ואין ז ורחקת ק ונדחת ח | בא חס' ז'נ' 4 במשלח: במעשה ק | ערבה: עברה אדך 5 ברכותיה: שדה דמוסים | נביא:
 תביא מ'נכך 6 ולא תוסף ו 7 עמליה: עומליה אק עמלים ו | ימצאו: מצאו דקמנכך 8 לזרים: לרזון קמ'כ לזרים
 לרזוןך 9 הארץ ו | הון: הן דז | מצאו: ימצאו ז' נתנו כך'

פיוט זה דומה בתכנו לפיוט 'תכפו עלינו צרות' (פיסקא 7), ויש גם דמיון כמה שורות בשניהם. 3 פח נפש בא באסמינו עי'
 פיסקא 7, 6. 4 עצבון במשלח ידינו ע"ש ברא' ה כט. שמחה ערבה מארץ ע"ש ישע' כד יא ערבה כל שמחה גלה
 משוש הארץ. 5 נאדררו יבולי שדה עי' לעיל 7, 8 6 כחה לא תוסיף תת ברא' ד יב. 7 ידי עמליה מוטטו ע"ש
 ויק' כה לה ומטה ידו עמך. טרפם לא ימצאו בה עי' לעיל 7, 14. 8 זמורות עדניה הזמורות הנחמדות. 9 ונמכרה

10 *דמינו* גם ממצוא יד / גלה שבר (גא שבר) היצורים
בית מקדש-אל חרב / אסף חסד מכל-אנוש:

10 הארץ ו' דז' נמחק ו' ממצוא מ' שבר אק: שבר שאר כ"י 11 בית... חרב: ביתך חרב בעונינו ק' אל: אלהינו ו'

ארץ ביד רעים... ע' לעיל 7, 18 *דמינו* גם ממצוא יד כ"ה בכ"י, וקשה לבארו, כמו שנהנו לפרש: שתקנו ונתיאשנו ממצוא יד פשוטה לעורנו. ייתכן שצ"ל דמונו, ר"ל הכריתו, ניתקו אותנו, או שמא צ"ל דמינו למצא יד, ר"ל חשבנו, תיאורנו לנו למצוא עורה. גלה שבר היצורים גמילות חסד שבין אדם לחברו גלה וחדל.

אלהינו ואלהי אבותינו

סימון: ח"פ. - א 4838.

[13]

תאמר למחות אשמינו / תבא לחדש ימינו
תגלה שנת שלומנו / תדגיל לגדל את-שמינו
תהדף מהדום מתקוממינו / תופיע מפרום לרוממינו
תזכר רחמיך לרחמינו / תחיש מנחם לגחמינו
5 תטהר שמצת גוינו / תידע כי אתה הוא אלהינו
תכפר עון ודונינו / תלוי ראש תתן להחיינו
תמחל עקשות מרינו / תנאם להעצים פרינו
תסבית שפיכת שיחנו / תענה עתר פצחנו
תפנה לקומם מובחנו / תצדיק גיב שפתינו
10 תקרב קץ משיחנו / תרצה ריח נוחחנו
תשובב מקצוות גדוחינו / תתמכנו וכאזור תדביקנו:

כ"י הג'ל; אין מ' || 1 תבוא לחדש: תשוב תחדש ק' 2 שלומנו דפ' | את חס' ד' 3 ממרום: מרום ארך | לרוממו:
לרחמינו זמ' 4 לרחמינו: לרוממו ז' 5 שמצת גוינו: טנף שמצתנו וק' | הוא: יי מ' חס' דוקנ 6 תתן: תן זך
7 תמחול אומ': תמחה וק' 8 שפיכת: שפיכות ק' שפר ד' שיחנו: שועתנו ז' 11 מקצוות: קצוות א'

1 לחדש ימינו ע"ש איכה ה כא. 2 תגלה שנת שלומינו ע"ש ישע' לד ח כי יום נקם לה' שנת שלומים לריב ציון.
תדגיל תרומם וגל. לגדל את שמנו ע"ש ברא' יב ב. 3 תהדוף מהדום מתקוממינו מהארץ, ע"ש ישע' סו א.
4 תזכור רחמיך ע"ש תהל' כה ו. תחיש מנחם את המשיח. 5 תטהר שמצת גוינו טומאת גופנו. 6 תלוי ראש
הרמת ראש, כלשון המדרש, (כגון פסיקתא דר"ב ב' דף י' ב' תחת שהייתי חייב לך הרמת ראש גת לי תלוי ראש, וע"י ג"כ
תנחומא במדבר ח' וסוד). 7 תנאם מוציא נאום. להעצים לחזק. 8 תסבית תקשיב, ע"ש דבר' כז ט הסכת ושמע. שפיכת
שיחנו ע"ש תהל' קב א ישפך שיחו. עתר פצחנו תפלת קריאתנו (פצחנו ע"ש פצחו ורגנו, תהל' צח ד). 9 גיב שפתינו
ע"ש ישע' נו יט. 11 מקצוות מקצוי הארץ. גידוחינו במקום 'גדוחינו', בדרך הפייטנים (ע"י אבינרי, גנוים מגולים, ע'
225). וכאזור תדביקנו ע"ש ירמ' יג יא כי כאשר ידבק האזור אל מתני איש כן הדבקתי אלי את כל בית ישראל וכו'.

אֲוֹרָה תִּזְרִיחַ לַחֲשׂוּכָה / בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב אֵלַיָּה
 גִּלְהָה יוֹם נֶקֶם בְּלֵב / דְּבָרָה תִּשְׁלַח וְתִרְפָּאנוּ
 הָאֵר פְּנִיָּה אֵלֵינוּ / וְאֵל תִּשְׁכַּחְנוּ לְנֹצַח
 זְכוֹת הַרְרֵי-קָדֶם זָכֹר / חֲטָאת נְעוּרִים אֶל-תִּזְכֹּר
 5 טְמֵאָה מַעְלִינוּ תִּסִּיר / יְדִידוֹת נִפְשָׁה אֶל-תִּשְׁכַּח
 כְּלוּלוֹת אֶהְבְּתֵנוּ תִּזְכֹּר / לְכַתְּנוּ אַחֲרֶיהָ בְּמִדְבָּר
 מְשַׁכְּנוּ וְנִרוּץ אַחֲרֶיהָ / נָחֵנוּ וְהִבִּיאֵנוּ אֶל-חֲדָרֶיהָ
 סַעֲדֵנוּ וְסַמְכְנוּ וְנַחֲיָה / עַת כִּי-תִשְׁמִיעֵנוּ קוֹלָהּ
 פְּצֵנוּ מִשְׁאוֹן גְּלִים / צוֹלָה תַּחֲרִיב בְּאֶפְסָה
 10 קוֹמָה בְּחִירוֹנָה עַל-גָּאִים / רוֹמָה בְּעִזָּה וְרוֹמִם שְׁפִלִים
 שְׁבֹר זְרוּעַ מַלְכוּת רִשְׁעָה / תִּמְלֹךְ לְבִדָּה בְּקוֹרְאֵי שְׁמָךְ
 תוֹדִיעַ לְעֵין כָּל-אֲמִים / כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּלִעְדֶּיהָ
 [כִּי תִבְיֵאֵנוּ לְהֵר קֹדֶשֶׁךְ / וְתִשְׁמַחְנוּ בְּבֵית תְּפִלָּתֶךְ]

כִּי־הֵנִי || 1 תזריח: תאיר ק' לחשוכה מ'נכך': לחשיכה שאר כִּי־ | ברחמיך ד': גדולים הוסי' דפ' 2 גלה: לה הוסי' דפ' |
 ותרפאנו: לרפאנו ד' 3 אלינו פניך אוחקמ' | תשכחנו נצח אקמנך: לנצח תשכחנו ו' 4 זכור וח: חס' א: תזכר שאר כִּי־ |
 בעורנו ז' 5 טומאת (!) א' | מעלינו תסיר: מעלינו תעביר ק' תסיר (הסר ק') מעלינו קמ'נכך' | לא תשכח זנך
 6 כלולת חקזמ'נכ' | אהבתנו: אהבים א' | זכור ד' 7 אחריך גרוצה מ' | אל חדריך: לחדריך זקמ'נך 8 סמכנו אדחכ' |
 עת: עד ד' 9 באפך: כדברך מ'נך 9 בחרונוך: באפך חקמ'נ' | גאים: גוים מ' | רומה חס' וק' | רומם בעוזך וק' 11 מלכות
 (ממלכות ז') רשע: מלכות רשעה נכך' | שמך: בשמך נך 12 אומים: לאומים מ'נ' | אין: לנו הוסי' ק' | אלהים ו' | מבלעדך נך
 13 חס' אוחקמ'נכך' | מפלתך מדו: מקדשך דפ' | ככתוב על יד נביאך והביאותים... הוסי' מ

1 לחשוכה לכנסת ישראל ההולכת בחשך. ויג' לתשכה, כנראה כלשון יחיד לעם ההולך חשכים (ישע' ג י). 2 גלה יום
 נקם בלב ע"ש ישע' סג ד כיום נקם בלבי. דברך תשלח ותרפאנו ע"ש תהל' קז כ ישלח דברו וירפאנו. 3 האר פניך
 אלינו ע"ש במד' ו כה ועוד. ואל תשכחנו נצח ע"ש תהל' יג ב. 4 זכות הררי קדם זכות האבות. ע"ש דבר' לג טו
 ומראש הררי קדם, שדרשוהו על האבות (ספרי דברים שנג'). חטאת נעורים אל תזכור תהל' כה ז. 5 ידידות נפשך
 ע"ש ירמ' יב ז. 6 כלולות אהבתנו תזכור אהבת כלולותינו, ע"ש ירמ' ב ב. לכתנו אחריך במדבר שם.
 7 משכנו ונרוץ אחריך ע"ש שה"ש א ד. נחנו והביאנו אל חדריך שם. 9 פצנו משאון גלים ע"ש תהל' סה ח.
 צולה תחריב באפך ע"ש ישע' מד כז האומר לצולה חרבי, ר"ל תעשה גם להינקם באויבך. 10 רומה בעוזך תהל'
 כא יד. ורומם שפלים ע"ש איוב ה יא. 11 שבור זרוע מלכות רשע ע"ש תהל' י טו. 13 כנראה הוספה מאוחרת
 החסרה ברוב כִּי־, ועי' ג"כ בסוף הפיוט הבא אחריו.

אָפּל אַלמנָה תֹּאִיר / בּוֹהוּ בּוֹכִיָּה תִּבְהִיק
גִּיל גִּלְמוּדָה תְּגִישׁ / דִּלְךָ דִּמְעָתָה תִּדְמִים
הֵר הַשָּׁמַם תִּהְדֹּר / וְתָשׁוּב וְאֵלֶיּוֹ תּוֹפִיעַ
זֶהר זְבוּלָּה תִּזְרִיחַ / חֹדֶר חֲפָתָה תִּחַדֵּשׁ
טֶנֶף טֹמָאתָה תִּטְהַר / יָפִי יִקְרַת תִּיסְדֶּה
כְּדָכָד כְּבוֹדָה תִּכּוֹנְנֶה / לְאוּרָה לְאֻמִּים תִּלְוֶה
מֶלֶךְ מִכְבוֹדָה תִּמְלֹאָה / נִצַּח נִצָּחִים תִּנּוֹסְסֶה
שִׁבְעַ שְׁמֵחוֹת תִּשְׂבִּיעַ / עֲנֹן עֲשֵׂן תַעֲטֹרָה
פֶּנֶת פִּתְחֶיהָ תִּפְאֵר / צֶדֶק צְנוּעִים תִּצְמִיחַ
קָמִי קִהְלֶיהָ תִּקְיָא / רֶגֶשׁ רִגְלִים תִּרְיֵץ
שְׁבָטִים שְׂכַחַת תִּשׁוּבָב / תִּקְרָא תִּשְׂרָק תִּתְקַע
תִּבְיָאֵם לֵהֵר קִדְשֶׁךָ / וְתִשְׁמַחֶם בְּבֵית תִּפְלָתְךָ:

במנהג אשכנז המערבי מוסיפין כאן

כְּכָתוּב עַל־יַד נְבִיאָךְ (ישע' נו ז) וְהִבְיָאוּתִים אֶל־הֵר קִדְשִׁי וְשִׁמְחָתִים בְּבֵית תִּפְלָתִי עוֹלִיתִיהֶם וְזִבְחִיהֶם
לְרִצּוֹן עַל־מִזְבְּחִי. כִּי בֵיתִי בֵית־תִּפְלָה יִקְרָא לְכָל־הָעַמִּים:

כִּי־הִגִּיל; מִפּ || 2 תִּדְמִים מִפּח תִּדְמִים דִּנְכָּ | 3 אֵלֶיּוֹ וְתוֹפִיעַ מִפּ אִז 4 חוֹפֶת חֹדֶר מִפּ 6 כְּבוֹד מִפּ
7 מִכְבוֹדֶךָ; מִכְבוֹדָה ו | תִּמְלֹאנָה וּזֶק 8 תִּשְׂבִּיעַ; תִּשְׂבִּיעַ מִנֶּכֶד תִּשְׂבִּיעַנָה דּוּק | עֲנֹן; עֲתָר א 9 צְנוּעָה ו | תִּצְמִיחַ:
תִּצְדִּיק מ' 10 רִגְלִים; רִגְלִיהָ כ 11 שְׂכַחַת אִמְמִינָךְ (שֵׁמָּה זֶה עֵינֶךָ): שִׁיבַחַת ו | תִּתְקַע וְתִשְׂרָק א: תִּשְׂרָק וְתִשְׂאֵן וְחִקְז' |
12 תִּבְיָאֵם: תִּבְיָאֵן מִמִּנְכָּךְ | לֵהֵר: אֵל הֵר חִמִּינְכָךְ | וְתִשְׁמַחֶם: וְתִשְׁמַחֶן מִמִּי וְשִׁמְחֶן נִכְךְ

1 אֹפֶל אֶלְמָנָה תֹּאִיר אֶלְמָנָה כִּינּוּי לִירוּשָׁלַם, עִשׁ אִיכָה א א. בּוֹהוּ בּוֹכִיָּה תִּבְהִיק תֹּאִיר אֵת חֲשֶׁכַת הָעִיר הַבּוֹכִיָּה
(עִשׁ אִיכָה א טו), וְתִבְהִיק פִּי תֹאִיר, כִּלְשׁוֹן הַתְּלִמּוֹד וְהַמְדְּרָשִׁים (סְנֵהד' דף ק' א' הִקְבִּיָּה מִבְּהִיק זִינּוּי לַעוֹהֶ"ב. שְׁמוֹת רַבֵּה ג'
א' הִקְבִּיָּה...הִבְהִיק הָעוֹלָם מִזִּינּוּ). 2 גִּיל גִּלְמוּדָה יִירוּשָׁלַם, עִשׁ יִשְׁע' מִט כֹּא וְאֵנִי שְׁבוּלָה וְגִלְמוּדָה. דִּלְךָ דִּמְעָתָה תִּדְמִים
זִינּוּלִת דִּמְעָתָה (עִשׁ דִּלְפָּה עֵינִי, אִינּוּב טו כ). 3 הֵר הַשָּׁמַם אִיכָה ה ית. 4 זְבוּלָּה עִשׁ מִמִּי ח יג בְּנֵה בְּנִיתִי בֵית זְבוּלָּה לך.
חֹדֶר חוֹפֶתֶךָ בֵית הַמִּקְדָּשׁ. 5 טֶנֶף טֹמָאתָה תִּטְהַר עִשׁ יִחוּק' לו כה. יָפִי יִקְרַת תִּיסְדֶּה עִשׁ יִשְׁע' כֹּח טו הַנְּנִי
יִסֹּד בְּצִיּוֹן אֲבָן אֲבָן בְּחֹן פֶּנֶת יִקְרַת ..., וְעִשׁ תִּהְלִי נ ב מִצִּיּוֹן מִכְלָל יָפִי. 6 כְּדָכָד כְּבוֹדָה תִּכּוֹנְנֶה כְּדָכָד הוּא שֵׁם אֲבָן
טוֹבָה (יִשְׁע' נד יב) וְסִימָן לַזּוּהָר. לְאוּרָה לְאֻמִּים תִּלְוֶה עִשׁ יִשְׁע' ס ג וְתִלְכּוּ גִימִם לְאוּרֶךְ. 7 מֶלֶךְ פְּנִיָּה לְהִקְבִּיָּה.
מִכְבוֹדֶךָ תִּמְלֹאָה עִשׁ יִשְׁע' שֵׁם ב' וְכִבּוֹדוֹ עֲלֶיךָ יִרְאֶה. תִּנּוֹסְסֶה תִּרִּים אוֹתָהּ, עִשׁ תִּהְלִי ס ו נִתְּנָה לִירוּשָׁלַם נִט לְהַתְנוּסָּס.
8 שׁוֹבְעַ שְׁמֵחוֹת ל' תִּהְלִי טו יא. עֲנֹן עֲשֵׂן תַעֲטֹרָה עִשׁ יִשְׁע' ד ה וְכִרְאָה' עַל כָּל מִכּוֹן הֵר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאִיהָ עֲנֹן יוֹמָם
וְעֲשֵׂן וְנוֹגָה אֵשׁ לְהִבָּה לִילָה. 9 צֶדֶק צְנוּעִים תִּצְמִיחַ צֶדֶק שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם צְנוּעִים בְּהַתְנַהֲגוּתָם. (וִישׁ גּוֹרִסִין 'צֶמַח צֶדֶק
תִּצְמִיחַ' עִשׁ יִרְמִי' לֵג טו אֲצִמִּית לְדוֹד צֶמַח צֶדֶק, עִי' בְּפִירוּשׁוֹ שֶׁל רִמִּי בִידִינְגֶן, מִיץ תִּקְעִי, וְלֹא מִצְאֵתִי גִירְסָה זו בְּכִי"י).
10 תִּקְיָא עִשׁ וִיק' ית כה וְתִקָּא הָאָרֶץ אֵת יוֹשְׁבֶיהָ. רֶגֶשׁ רִגְלִים תִּרְיֵץ תִּגְרוּם לְרֶגֶשׁ הָעַם, רִל לְאִסְפֶּת עִם רַב, בְּרִגְלִים (עִשׁ
תִּהְלִי נה טו בְּבֵית אֱלֹהִים נִהְלֵךְ בְּרֶגֶשׁ). 11 תִּשׁוּבָב תִּשְׁיֵב. תִּקְרָא עִשׁ יִשְׁע' סֵא א לְקָרָא לְשִׁבּוּיִם דְּרוּר... תִּשְׂרָק עִשׁ
זִכְרִי י ח אֲשֶׁרְקָה לָהֶם וְאִקְבְּצֵם. תִּתְקַע עִשׁ זִכְרִי ט יד וְהִי אֱלֹהִים בְּשׁוּפָר יִתְקַע...וִיגִי תִשְׁאֵן, עִשׁ הוֹשֵׁעַ יא י אַחֲרֵי ה' יִלְכּוּ
כֹּאֲרִיָּה יִשְׁאֵן. 12 תִּבְיָאֵם אֵל הֵר קִדְשֶׁךָ וְתִשְׁמַחֶם... עִשׁ יִשְׁע' נו ז וְהִבְיָאוּתִים אֵל הֵר קִדְשִׁי וְשִׁמְחָתִים בְּבֵית חֲפָלָתִי,
וְהוֹטִיפוּהוּ גַם לְפִירוֹט הַקֹּדֶם.

תתן אחרית לעמך / תשיב מקדש לתוכנו
 תרומם הר מרום הרים / תקומם קרן גדועה
 תצהיר מחשבי אוי / תפאר יושבת בדר
 תעטה-בה מלוכה לבדך / תסיר חרפה מעיר
 5 תנער ידים מזבולך / תמציא צדקה לעדתך
 תלבב את רעיתך / תכרת לה ברית חדשה
 תיקר נפשה בעיניך / תטהרנה במים טהורים
 תחנה בעיר חנה דוד / תזקף קומת תמרה
 תודיע לכל אהבתנו / תהלך בקרב מחנותינו
 10 תדרש גאלה לגלותנו / תגלה קץ לקנותנו
 תבא מהרה לנחמנו / תאמירנו לך ונאמירך לנו:

כ"י הנ"ל; אין אמ"כ || 1 תשיב: תשוב וזקן | לתוכנו: לתוכו ח בארצנו נך כמקדם לארצנו ד 3 במחשבי מ |
 יושבת בדר: פנת יקרת ק 4 תסיר: תסתיר ו | מעיר: מעלינו דו"קנך מעירך מזי 7 בעיניך נפשה ח 8 חנה חס' נך |
 קימת: בקומת ו 9 אהבתנו: כי אהבתנו מ אהבתה ק אהבתם ו | מחנותם ו | 10 תדרש גאלה לגלותנו: תדרשנו לטובה
 ותגאלנו מ | לגלותנו: לגליותינו ו | לגאלתנו ז 11 לנחמנו: לרחמנו דפ'

1 תתן אחרית לעמך ע"ש ירמ' כט יא לתת לכם אחרית ותקוה. 2 תרומם הר מרום הרים ע"ש מ"ב יס כג עליתי
 מרום הרים... ר"ל את הר ציון. קרן גדועה ע"ש איכה ב ג גדע בחרי אף כל קרן ישראל. 3 תצהיר תאיר. מחשבי אוי
 חשך בית המקדש, ע"ש תהל' קלב יג אוה למושב לה. תפאר יושבת בדר ע"ש איכה א א. 4 תסיר חרפה מעיר
 ע"ש ש"א יז כו ותסיר חרפה מעל כל ישראל. 6 תלבב את רעיתך ע"ש שה"ש ד ט לבבתי אחותי כלה. תכרת לה
 ברית חדשה ע"ש ירמ' לא ל וכתתי את בית ישראל ואת בית יהודה ברית חדשה. 7 תיקר נפשה בעיניך ל' מ"ב א יד.
 תטהרנה במים טהורים ע"ש יחזק' לה כה. 8 בעיר חנה דוד ע"ש ישע' כט א קרית חנה דוד. תזקף קומת תמרה
 ר"ל את ישראל, ע"ש שה"ש ז ח זאת קומתך דמתה לתמר, שדרשוהו על ישראל מדרש תהלים כ"ב י"א (דף צ"ג א'). שמות
 רבה ל"ו א' ועוד. 9 תהלך בקרב מחנותינו ע"ש דבר' כג טו כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנך. 10 תגלה קץ
 לקנותנו ע"ש ישע' יא יא והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו. 11 תאמירנו לך ונאמירך לנו
 ע"ש דבר' כו ידית את ה' האמרת היום... וה' האמירך היום...

תענינו מאחריה / שנגנו ממצותיה
 רחקנו מבית חיינו / קלקלנו ארחות עולם
 צעדינו לא ישרנו / פשענו לשם קדש
 עזבנו תורתה / סרנו מאמרי פי
 5 נאצנוה במעשה ידינו / מרינו ומרדנו בך
 לא-שמענו (גיא הקשבו) לדברי נביאיה / כעסנוה ולא בקשנוה
 יראתה מלב שכחנו / טהרתה במעשינו טמאנו
 חטאנו-לה יי אלהינו / זעמנוה מרב עונינו
 ואמצנו את לבבנו / הקשינו את ערפנו
 10 דברך אחר השלכנו / גדלתך לא הגדנו
 ביתך נהרס בעונינו / אויף נתן בחטאינו:

כ"י הנ"ל; אין מ'מ' || כוהרת ומרב חטאותינו ד' 2 עולם: יושר ח 3 לשם: בשם ק 6 שמענו: הקשבנו דח | לדברי: לאמרי ח 7 במעשה ידינו דפ' 8 זעמנוך: זנחנוך אקנכך | מרב: ברב דח 11 נהרס: הורס קנך | בחטאינו: בחטאותינו קך
 1 תענינו מאחריך ע"ש יחזק' מד י בתענות ישראל אשר תעו מעלי. 2 רוחקנו מבית חיינו לשון התלמוד, ב"ק דף ק' א'.
 ב"מ דף ל' ב' והודעת להם זה בית חיייהם. 7 מלב שכחנו ל' תהלי לא יג נשכחתי כמה מלב. 9 ואמצנו את לבבנו
 ל' דבר' טו ז לא תאמץ את לבבך. הקשינו את ערפנו ל' דבר' י טו וערפכם לא תקשו עוד. 10 דברך אחר השלכנו
 ע"ש תהלי ס יז ותשלך דברי אחריך. גדולתך לא הגדנו ע"ש תהלי קמה ד וגבורותיך יגידו, ושם ו וגדולתך אספרנה.

נוסח א

[18]

מה-נדבר / פני מישרים דובר
 ומה נענה / לממנו מענה
 ומה נצטדקה / פני לובש צדקה
 גמלנו טובות ושלמנו רעות / ומה-יש לנו עוד צדקה לזעוק פני מלך:

נוסח ב

[18] כ"י מ'מ'נך (נוסח א); אחדו (נוסח ב)
 3 נצטדקה... צדקה: נצטדק... צדקך | ומה נענה לממנו מענה לאחר צדקה מ 4 גמלנו: גמלתנו מ'נך | טובה... רעה מ לנו
 חס' א | לצעוק מ' ולזעוק דח | פני מלך: אל המלך מ'נ פני המלך ח 5-7 חס' אחזממ' 5 וצעקה נך | בס חס' דונך |
 מה נדבר... ומה נצטדקה ע"ש ברא' מד טו. פני מישרים דובר ל' ישע' לג טו. לממנו נענה ע"ש משלי טו א
 ומה' מענה לשון. ומה יש לנו עוד צדקה לזעוק פני המלך ש"ב יס כס (בשינוי).

5 אַבֵּל שֶׁק וְאַפֶּר וְצוֹם וְזַעֲקָה / שְׁוֹעָה וְהוֹדְיָה בָּם אָנוּ מִתְפַּלְלִים לְפָנֶיךָ
וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן הַשָּׁמַיִם בְּיוֹם צוֹם הַכְּפוּרִים הַזֶּה / בְּיוֹם סְלִיחַת הָעוֹן הַזֶּה
כִּי לְכַפֶּרָה נָתַתָּ אֹתוֹ לָנוּ / וְלִמְחִילַת חַטָּא / וְלִסְלִיחַת עוֹן / וְלִכְפֶּרֶת פֶּשַׁע:

מתפללים ד': נתפלל זנך מתודים דפ' 6 מן חס' זנך | הכפורים זה ז': תעניתנו נך הוזה חס' זנך | 7 לכפרת חטא ד' | חטא:
חטאותינו נך | ולסליחת... פשע חס' נך

סליחות לפי מנהגי מערב אירופה

במנהגי מערב אירופה אומרים (אמרו) הסליחות בסדר דלקמן:

במנהג אשכנז הכללי: איך אשא ראש (ע' 504). אבל אנחנו חטאים (ע' 506). אכפרה פני מלך (ע' 507). אפסו אישים (ע' 511).
אפס מזיח (ע' 512). אמנם אנחנו חטאנו (ע' 514). אני הוא השואל (ע' 516). אדון בפקדך (ע' 262). אך בך לדל מעוז
(ע' 231). אריאל בהיותו (ע' 520). יי אלהי רבת צררוני (ע' 225). אהבת עוזו (ע' 522). יי שמעה (ע' 524).

במנהג אלזס: אמנם אנחנו חטאנו (ע' 514). איך אשא ראש (ע' 504). אבל אנחנו חטאים (ע' 506). אנא השם הנכבד והנורא
(ע' 205). אהבת עוזו (ע' 522). אלהים אל-דמי לדמי (ע' 538). אדון מועד כחקק (ע' בנעילה). את יי בהמצאו (ע' 527).
אני הוא השואל (ע' 516). אשפך שיחי (ע' 214). יי אלהי רבת צררוני (ע' 225). יי שמעה (ע' 524).

במנהג שוואבן ושווייץ: אדון מועד כחקק (ע' בנעילה). אנא חטא העם (ע' 250). אמנם אנחנו חטאנו (ע' 514). אל באפך
פן תמשיט (ע' 232). אכפרה פני מלך (ע' 507). יי אלהי רבת צררוני (ע' 225). אני הוא השואל (ע' 526). אזרחי מעבר הנהר
(ע' 527). יי שמעה (ע' 524).

במנהג האשכנזים שבאיטליה: איך אשא ראש (ע' 504). אבל אנחנו חטאים (ע' 506). אכפרה פני מלך (ע' 507). אפסו
אשים (ע' 511). אריאל בהיותו (ע' 520). אדון דין (ע' 210). אך במתח (ע' 219). אמנם אנחנו (ע' 514). אליך האל עיני
כל יציר (ע' 234). אני הוא המדבר (ע' 555). אהבת עוזו (ע' 522). יי שמעה (ע' 524).

במנהג גירנברג-פירורדא: איך אשא ראש (ע' 504). אבל אנחנו חטאים (ע' 506). אכפרה פני מלך (ע' 507). אפסו אשים
(ע' 511). יי אלהי רבת צררוני (ע' 225). אלהים אל דמי לדמי (ע' 538). אני הוא המדבר (ע' 555). אדון דין (ע' 210).
אהבת עוזו (ע' 522). ה' שמעה (ע' 524).

במנהג וורמייזא: אמנם אנחנו חטאנו (ע' 514). איך אשא ראש (ע' 504). אבל אנחנו חטאים (ע' 506). אנא השם הנכבד (ע'
225). אהבת עוזו (ע' 522). יי אלהי רבת צררוני (ע' 225). רועה ישראל (ע' במנחה, ע' 664).

במנהג קוילן: איך אשא ראש (ע' 504). אפס מזיח (ע' 512). אבל אנחנו חטאים (ע' 506). אשפך שיחי (ע' 214). אפסו אשים
(ע' 511). יי אלהי רבת צררוני (ע' 225). אהבת עוזו (ע' 522). את הברית ואת החסד (ע' במנחה, ע' 636). יי שמעה (ע' 524).

במנהג פלאס: אפס מזיח (ע' 512). אפסו אשים (ע' 511). אבל אנחנו חטאים (ע' 506). איך אשא ראש (ע' 504). אכפרה פני
מלך (ע' 507). אריאל בהיותו (ע' 520). אשפך שיחי (ע' 214). מלכי מקדם (ע' 545). יי אלהי רבת צררוני (ע' 225). אמנם
אנחנו חטאנו (ע' 514). תעלה תפלתנו (ע' 213). אני הוא השואל (ע' 516). אהבת עוזו (ע' 522). יי שמעה (ע' 524).

בקצת קהלות אשכנז המערבית מתחילין סלח לנו אבינו... כבשחרית

וברוב קהלות אשכנז המערבית אומרים

אל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל-כִּסֵּא רַחֲמִים / מְתַנַּהֵג בַּחֲסִידוֹת
מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ / מַעֲבִיר רֹאשׁוֹן רֹאשׁוֹן
מִרְבֵּה מַחִילָה לְחַטָּאִים וְסִלִּיחָה לְפֹשְׁעִים
עוֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם-כָּל-בָּשָׂר וָרוּחַ. וְלֹא כִרְעַתָּם תִּגְמַל:
5 אֵל הוֹרִיתָ-לָנוּ לִזְמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
זְכַר-לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
כְּהוֹדַעְתָּ לַעֲנוּ מִקֶּדֶם. וְכֵן כָּתוּב (שְׁמוֹת לז ה-ז. ט)

וַיִּרְדּוּ יְיָ בַעֲנוּ וַיִּתְּצֵב עִמּוֹ שֵׁם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְיָ: וַיַּעֲבֹר יְיָ עַל-פָּנָיו וַיִּקְרָא יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶץ אֲפִים
וְרַב-חֶסֶד וְאֶמֶת: וַיֵּצֵר חֶסֶד לְאֱלֹפִים נָשָׂא עֹץ וּפִשֵּׁעַ וְחַטָּאָה וְנָקָה... וְסִלַּחְתָּ לַעֲוֹנוֹ וּלְחַטָּאתָנוּ וְנַחֲלִתָנוּ:
סִלַּח-לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חָטְאוּנוּ מִחַל-לָנוּ מִלִּכְנוּ כִּי פָשַׁעְנוּ (לְקוֹחַ מִתַּפְלֵת י-ח): כִּי אַתָּה אֱדוּנוּ טוֹב וְסִלַּח וְרַב-
חֶסֶד לְכָל-קִרְאִיָּה: (תהלי' פו ה)

אֶל-תְּבוֹא בְּמִשְׁפָּט עִמָּנוּ. כִּי לֹא-יִצְדָּק לְפָנֶיךָ כָּל-חַי: (תהלי' קמג ב-י)
אֵין לָנוּ פֶה לְהַשִּׁיב וְלֹא מִצַּח לְהָרִים רֹאשׁ: (אֵין בְּמִקְרָא)
כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יְהַמִּין וּמִשְׁנֵאִיָּה נִשְׂאוּ רֹאשׁ: (תהלי' פג ג)
לְאֲדוֹנֵי אֱלֹהֵינוּ הַרְחֵמִים וְהַסְלִיחוֹת כִּי מִרְדְּנוּ בּוֹ: (דני' ט ט)
דְּבָרֵי עֲוֹנוֹת גָּבְרוּ מִנוּ פִּשְׁעֵינוּ אַתָּה תִּכְפֹּרֵם: (תהלי' סה ד)
לֹא כְּחַטָּאֵינוּ תַעֲשֶׂה לָנוּ וְלֹא כְּעֲוֹנוֹתֵינוּ תִּגְמַל עֲלֵינוּ: (תהלי' קג י-י)
כִּי כִגְבַהַּ שָׁמַיִם עַל-הָאָרֶץ. הַגִּבֹּר חֶסֶדְךָ עֲלֵינוּ: (תהלי' קג י-י)
כִּרְחֹק מִזְרַח מִמַּעַרְב. תִּרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת-פִּשְׁעֵינוּ: (תהלי' קג י-י)
כִּרְחֹם אָב עַל-בָּנִים. תִּרְחֹם יְיָ עֲלֵינוּ: (תהלי' קג י-י)
וְאַתָּה-עִם עָנִי תוֹשִׁיעַ. וְעֵינֶיךָ עַל-רַמִּים תִּשְׁפִּיל: (ש"ב כב כח)
כִּי אַתָּה נִירָנוּ יְיָ. וַיִּי גִיָּה חֲשָׁכָנוּ: (ש"ב כב כט)

פסוקים חוזרים (פס"ח)

לִי הִשְׁוִעָה עַל עֲמָךְ בִּרְכָתְךָ סֵלָה: (תהלי' 1 ט)
יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׁגֵּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה: (תהלי' מז ח)
יְיָ צְבָאוֹת אֲשֶׁרִי אָדָם בּוֹטַח בָּךְ: (תהלי' פד יג)
יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנוּ כִּיּוֹם קָרָאנוּ: (תהלי' כ ז)
...כִּי לֹא עַל-צְדָקָתֵנוּ אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל-רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים:
אֲדוּנוּ שְׁמָעָה אֲדוּנוּ סִלַּחְתָּ אֲדוּנוּ הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֵל תֹּאחָר לְמַעַן אֱלֹהֵי
כִּי שָׁמָּה נִקְרָא עַל-עִירָךְ וְעַל-עֲמָךְ: (דני' ט יח-יט)

סימן: א-3 שמעון וצר ילחק חזק. צחיס צכי ד' טוויס. 4 מליס צכל טור. – א 2767.
פיעי ר' שמעון צ'ר ילחק, מהד' הסכנון, ע' קלס.

איך אשא ראש וארים פנים / אבדו חסידים נשואי פנים
ברי לבב יקרים מפנינים / בדמי כפרה נכנסים לפנים:

גדולי כהנה משוחי רקחים / גברי כח מלמדי לקחים
דבירה פנימה נפרשים נלקחים / דתי היום לערוך מפקחים:

5 האיר העשור הבריק השחר / הטהר מהר מאחים נבחר
והלכות התמיד לא אחר / ובטלו הפיסות בצום המבחר:

זבח השעיר לשם עולה / זהום הטמאה מגן ותלה
חטאו בסוף שונג יעלה / חובתו כשידע ביורד ועולה:

טעה תחלה ונודע בסופה / טרייתו חיצון וכפור לתרופה
10 יודע כפרתו נכונה וצרופה / ישוה לנכנס לפנים פרופה:

כהני גבה אינם מתכפרים / כפרת טמאה בדמי צפירים
לבד סליחתם ביום הכפרים / לדמי הפר בהזיות מספרים:

כ"י אוזמ'נג; ב"המ*ה* || 1 חסידים 1 2 לבב: נקיים הוט' 1 3 משוחים ב' | רקחים: מרקחים אב' | מלומדי: למודי 6
בצום: ביום א' | הנבחר 7 השעיר: התמיד 8 יעלה: עולה ומ'ג ועולה 1 | כשידע: כידע ומ* 9 תחלה אב'ג'נגמ':
בתחלה שאר כ"י | בכפור א' 11 טומאה: טומאתם ב': טאב א' 12 כפורים ב' | בהזיות א' 14 נתכפר לו בשעיר הרצאה

1 איך אשא ראש... אבדו חסידים כהנים גדולים, ע"ש דבר' לג ח תומך ואוריך לאיש חסידך. נשואי פנים ישע' ג 1 ועוד.
2 ברי לבב תהל' עג א. יקרים מפנינים משלי ג טו. 3 משוחי רקחים משוחים בשמן המשחה שהיה מעשה רוקח. גבורי כח תהל' קנ כ. מלומדי לקחים יודעי הלכות יו"כ. 4 דבירה... נלקחים שבעת ימים קודם יום הכפורים.
דתי היום לערוך ללמוד מחדש ולהתרגל לעבודה. 5 הבריק היה בהיר. מאחים נבחר הכהן הגדול. 6 ובטלו הפיסות ביום כפור, כי כל עבודות יו"כ היו כשרות רק בו בעצמו. 7 זבח השעיר שעלה עליו הגורל לה'. זהום הטומאה מגן ותולה למי שנכנס בשונג בטומאה למקדש, לפי המשנה (שבועות א', ב') יש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בפנים ויוה"כ תולה. ושואלין בתלמוד (דף ח' ב') וכי מאחר שאינו מכפר למה תולה?... להגן עליו מן היסורין.
8 חטאו בסוף שונג יעלה. חובתו כשידע ביורד ועולה לפי המשך המשנה (שם) עד שיוודע לו ויביא בעולה ויורד. 9 טעה תחילה ונודע בסופה / טרייתו חיצון וכפור לתרופה שם א' ג' אין בה ידיעה בתחלה, אבל יש בה ידיעה בסוף, שעיר הנעשה בחוץ ויוה"כ מכפר. והמלים לא לגמרי ברורות הן: או שהפייטן העז לכתוב 'טרייתו' במקום 'לטרייתו' ולומר לטרייתו, ר"ל לחטאו, למכתו, יהיה השעיר החיצון ויום הכפורים לתרופה, או – מה שא"א לדחות מראש – לפי הצעת ר"י סטנוב, חפס הפייטן טרייה במקום 'רטייה' בגלל הא"ב, שהוא לשון רפואה. 10 יודע – כפרתו נכונה וצרופה אחרי שגודע לו, יש לו כפרה שלימה, ישוה לנכנס לפנים פרופה והשעיר החיצון יהיה שוה לשעיר הנכנס לפנים מן הפרוכת, והיא היתה פרופה, החיצונה מן הדרום והפנימית מן הצפון (לפי המשנה, יומא ה' א'), ר"ל (שבועות א' ג') על מה שזה מכפר זה מכפר: מה הפנימי אין מכפר אלא על דבר שיש בה ידיעה אף חיצון וכו'. 11 כהני גבה אינם מתכפרים / כפרת טומאה בדמי צפירים אין כפרה לכהנים לא בשעיר הפנימי ולא בחיצון שכפרתם היא רק לישראלים (שם א' ז').
12 לבד סליחתם... לדמי הפר כפרת הכהנים באה לבד בדם הפר (שם). בהזיות מספרים שסופרים הזיותיו אחת למעלה

מֶרֶד הָזֶר וְנִכְנַס בְּטִמְאָה / מְקוֹם טְהָרָה וּפְרִישוֹת וִירָאָה
נִתְכַּפֵּר לוֹ בְּשַׁעִיר הָרִצָּאָה / נִמְחַל וְדוֹגוֹ בְּדָמֵי הַזָּאָה:

15 סוֹלַח וּמוֹחַל פִּשְׁעֵי יִרְאִיו / סְלִיחָה יִמֵּן לַעֲמוּסֵי מִקְרָאִיו
עַתָּה מִשְׁתַּלַּח נִדְחָף לְאַחֲרָיו / עֲוֹנוֹת גִּמְחָלִים לִבְנֵי בַחֲרִיו:

פִּיפְיוֹת חָרֵב חֵץ נַחוּץ / פּוֹלֵט וּמַפְלִיט שָׁבַת חוּץ
צָרִי וּמְזוֹר קָלְקוּלוֹ רַחוּץ / צוֹבֵר דְּבִירָה פְּנִימָה וְחוּץ:

קְדוֹשׁ עֲטוּיֹת בְּדִים לְבָנִים / קְשׁוּטִם כְּפָרֶת אָבוֹת וּבָנִים
20 רְצוּי עֲבוֹדָתָם בָּהֶם מִתְלַבְּנִים / רָשַׁע וְעוֹן וְחַטָּא סָרְבָּנִים:

שַׁעֲרוֹרִיָּה מִיּוֹם הַוִּשְׁתָּה עִירִי / שָׁבַת מְשׁוּשֵׁי וְנִשְׁתַּק שִׁירִי
תְּשׁוּרוֹת חֲדָלוּ מֵאַהֲבֵי לְיוֹצְרִי / תְּרוּפָה בְּמָה אֲמַצָּא וְצָרִי:

שַׁחֲרֹנוֹף מִלֶּךְ בְּנִפְשׁוֹת נַעֲנוֹת / מִצְפָּצְפִּים וּמִתְנַדִּים שְׁגָנוֹת וְזִדְנוֹת
עָנוּ כְּנִתְרָצִית וְסִלַּחַת לַעֲוֹנוֹת / וַיּוֹם הַלְזָה הוֹרִית חֲנוֹת:

25 נִתְבַּשֵּׁר מִלְּפָנֶיךָ כְּאֲשֶׁר הִחַנָּן / חֶסֶד הִבְטַחְתוּ וּבְרִית שָׁנָן
זְכָרְנוּ הַיּוֹם מִדּוֹת כְּתֻקָּנוֹן / קִרְיָאֲתָנוּ רָצָה כִּיּוֹם רִדְתָּךְ בַּעֲנָן: אל מלך

(בהרצאה זו) אב"ז: נכון (נכון לבני נכון ספור 1 נכונות מ'הו) כפור לגדי (בגדי מ') בהרצאה ומ'נהג 15 ימן: אימן אנני'מ'
מקוראיו: יראיו מ' 17 ומפליט: ומפריש אב"גה* מ' 18 למזור א' וקלקולו אב"ג: קלקולן מ' 19 עטיית א'
קשויים אג 21 הושתה: הושתה זה | משושי: משושה משוש ונמ'נה* 22 מאהיבי מ'נ: מאהבי שאר כ"י | תרופה:
חשובה מ'נמ* 23 נענות: עגמות ונענות ג 24 כנרצית ג | ויום הלזה: ויום הזה אג: וכיום זה דפ' | הוריתו אנמ*
26 זכרנו: זכרנו ונב"ז סדרנו א'מ' | כחקנן אנב"ז

ושבע למטה (וב"ל שצ"ל מספרים, ר"ל במספרי ההזיות הקבועים לו). 13 מרד הזר ונכנס בטומאה לבית המקדש,
שהוא מקום טהרה ופרישות ויראה כדרשת חז"ל ב"ר ג'ה ז' (ע' 590) אל ארץ המוריה... למקום שיראה יוצאה לעולם.
נתכפר לו בשעיר במשנה, שם. ויג' נכון כפור וגדי (ר"ל שעיר) בהרצאה, ומסתבר. 16 סליחה יימן ר"ל לשאר
העבירות, חוץ מטומאת מקדש וקדשיו (במשנה, שם א' ו'). יימן, פי' הכין. לעמוסי מקוראיו לישראל שהם עמוסים מני בטן
(ישע' מו ג'). 17 פיפיות חרב ל' תהלי' קמט ו'. חץ נחוץ ע"ש ירמ' ט חץ שחוט לשונם מרמה דבר, ושני הלשונות
כינניים ללשון הרע, ע' תנחומא מצורע ב', והוא גורם לצרעת, כדגמרינן ממרים (ויק' י"ז ג' ע' שצז). פולט ומפליט
שבת חוץ לה' גורם לאדם שהוא נבדל משאר בני אדם ומוכרח לשבת מחוץ למחנה (ויק' יג מו). 18 צרי ומזור ר"ל
רפואה למכה היא מה שהוא צובר דבירה פנימה וחוץ, היינו הקטורת שהוא צובר על גבי הנחלים, וצוברה פנימה שהיא
חוצה לו (יומא דף נ"ב ב'), והקטורת מכפרת על לשון הרע, כדאיתא ביומא דף מ"ד א' ותנא דבי ר' ישמעאל על מה הקטורת
מכפרת, על לשון הרע. יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי. 19 קדוש עטיות בדים לבנים / קישוטם כפרת
אבות ובנים בגדי כהונה מכפרים גם הם על כמה עונות, ע' מה שדרשו חז"ל זבחי דף פ"ח ב'. ערכין ט"ז א'. ויק' י'
(ע' רי) ועוד. 20 וחטא סרבנים מורדים בה'. 21 שערווריה מיום הושתה עירי מיום שנחרבה העיר וביהמ"ק.
שערווריה (הושע ו י) כינוי לחורבן. 24 ענו כנרצית ר"ל לענו, שהוא משה רבנו (ע"ש במד' יב ג), וכמו שנתרצית לו
בשעה שירדת בענן. ויום הלזה (כנראה ברמז לישע' נח ה) הורית חנות (ע"ש שמות לג יט והנתי את אשר אחון) כן גם
אנחנו. 25 נתבשר מלפניך... חסד הבטחתו וברית שונן ר"ל ברית י"ג מדות, כדאיתא ר"ה דף י"ז ב'.

אל-תבוא... למען שמך יי וסלחת לעונו כי רב הוא: (תהלי' כה יא)
 כי רבו משובתינו לך חטאנו: (ירמ' יד ז)
 לך לבדך חטאנו והרע בעיניך עשינו: (תהלי' גא ו)
 חטאנו עם אבותינו העונו הרשענו: (תהלי' קו ו)
 כי עוונותינו רבו מלמנות וחטאתינו עצמו מספר: (אין במקרא)
 כי עוונותינו רבו למעלה ראש ואשמתנו גדלה עד-לשמים: (עזרא ט ו)
 קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך: (תהלי' מד כז)

שנייה

סימון א-3 צימיון וצכ זרח]. מוספר מליס לא קצוע. - א 287.

אכל אנחנו חטאים ואשמים / במה יתכפרו עוונותינו העצומים:
 גלה כבוד ונטל מבית תפארה / מאז אין סליחה וכפירה:
 דירת הקדש כנבנה על-מכונו / החוטא מביא קרבן ונסלח לעונו:
 ואם-לא השיג במרבה תקנתו במעט
 כי אין ליי מעצור להושיע ברב או במעט:
 5 זמנת שמונה עדיים לכהן גדול המכפר / חטאי עמך כמו להתכפר:
 טהר הכתנת ארוגה פשתים וצמר / חטא זריעת פלאים לכלות ולגמר:
 יפי מכנסי בד ממתנים עד-ירכים / כפר לגלוי עריות חמוקי ירכים:
 לבודה ונתונה מצנפת בראש / לגסות הרוח גדלה למעלה ראש:
 מלאכת האבנט ארוג וחלול כלו / נקות על-גונב ומחביא פעלו:
 10 סדור על-לבו חשן המשפט / לכפר ולהפך עוות דין ומשפט:

כיי' זמ'נב° || 1 עונות וב° 2 ואין כפרה ו ולא כפרה ב° 3 כנבנה ב° | ונסלח לעונו: ונמחל על עונו ו 5 שמונה עדיים: שמונה בגדים נ בגדים שמונה מ' | המכפר: המתכפר זב° | כמו: בהם ב° 6 הכתנת: כתנת זוי' | חטא: חטאי ז | לכלות: להפר זב° 7 עד: ועד מ'נב° 8 גדלה: גדילה ו גידלה ז 9 ארוג: נבוב ריורה 10 נקות: נקה זוב° נקה ינקה ריורה 3 דירת הקדש בית המקדש כנבנה ר"ל הקדש (וייג כנבנה, ר"ל דירת הקדש). 4 ואם לא השיג במרובה אם דל הוא ואין ידו משגת תקנתו במועט בקרבן עני. כי אין ליי מעצור... שיא יד ו. 5 שמונה עדיים שמונה בגדי כהונה, והפייטן הולך ומונה את הכח המכפר של כל אחד מהם, ועי' על ענין זה ירו' יומא ז' ה' דף מ"ד ב'. בבלי זבחים דף פ"ח ב'. ערכין ט"ז א'. ויקר' י' ו' ע' רי. ועוד ילמדנו, מובא בילקוט שמעוני ח"א רמז תקי"ג (שכנראה הולך הפייטן בעקבותיו). 6 טוהר הכתונת שהיתה ארוגה פשתים וצמר לפי הילקוט (שם) כתונת מכפר על זרועי כלאים מפני שהיתה צמר ופשתים. וכבר העירו (עי' הוספות לחדושי הרש"ש על ויקר') על טעות זו, כי הכתונת היתה של שש ורק באבנט של כ"ג של כל השנה היו כלאים. 7 חמוקי ירכים ע"ש שה"ש ז ב. 8 לבודה מחוברת. גדלה למעלה ראש לי עזרא ט ו. 9 ארוג וחלול וייג נבוב וחלול, ושניהם מקבילים הם. 12 רשע מלשני עיון להר. 14 ואבדנו אלה

עֲנִיבֵת הָאִפּוֹד בְּשָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֹׁזָר / כִּפְּרָה עַל־פֶּשַׁע עֲבוֹדַת זָר:
פַּעֲמוֹנֵי פֹז וְרִמּוֹנֵי אֲרָגְמָן / צַחְצוּחַ רֶשַׁע מְלִשְׁנִי בָּם יִטְבַּע וַיִּטְמָן:
קָבוּעַ עַל־מִצְחוֹ צִיץ גִּזְרֵי מִפְתָּח בִּשְׁם / רְצוּי סְלִיחָה לְחִלּוֹל הַשֵּׁם:
שַׁחְתָּנוּ דֶּרֶךְ וְאִבְדָּנוּ אֵלֶּה וְכֹאֵלֶּה

תָּמְנוּ וְנִשְׁאַרְנוּ רִקִּים וְנַעֲוִירִים מֵאֵלֶּה וּמֵאֵלֶּה:
15 תִּקְיָה תוֹמֵךְ שְׁפָלִים נִקְרָא שְׁמֶךָ מַעֲוֹלָם / בִּיטָה בְּשִׁפְלוּתֵנוּ וּבְמִצָּר אֶל־
נִפְשָׁנוּ חֲלֻצָה כִּי שָׁחָה לַעֲפָר / יְהִי הַקִּיּוֹנוֹ וְנַעֲרָנוּ מֵעָפָר: תִּתְעַלֶּם:
מִדַּת הַמֶּן רַחֲמֶיךָ תִּהְיֶה־לָּנוּ הַיּוֹם לַעֲזָרָה / יֵשֶׁר לְהִלְיָץ וּסְלִיחָה לְבִשְׁרָה:
נִיב שְׁפָתֵינוּ יִקְבֹּל כְּקֶרֶן לַפָּנִיךָ / נָא אֶל־תְּשִׁיבֵנוּ רִיקִם מִלְּפָנֶיךָ:
אל מלך

12 פז: זהב ג 14 וכאלה חס' ז: ומאלה וכאלה ב'° | ונעוררים חס' ונ' | ומאלה: וכאלה זב'ג 15 תומך: תמוך ז | שפלותנו ז |
אל: לא וזב' 16 חלק ז | מן העפר נמ'ב'° 17 תהיה: יהיה נמ'ז | היום חס' וז' | להליץ: בעדנו חס' ו | וסליחה: מחילה וב'° מ
וכאלה הבגדים, בהם כתוב ואלה הבגדים (שמות כח ד) והקרבנות, בהם כתוב כאלה תעשו (במד' כח כד) שגם הם מכפרים.
רקים ונעוררים ע"ש נחמ' ה יג (ושני לשונות מקבילים הם). 16 נפשנו חלצה תהלי' ו ה. כי שחה לעפר תהלי' מד
כו. ונעורנו מעפר ע"ש ישע' נב ב.

אל־תבוא... לֹאֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ הֶרְחַמִּים וְהִסְלִיחוֹת כִּי מִרְדָּנוּ בּוֹ (דג' ט ט): דְּבָרֵי עֲוֹנוֹת נִגְבְּרוּ מִנוּ. פִּשְׁעֵינוּ
אֶתָּה תִּכְפֹּרֵם (תהלי' טה ד'): כִּי כָנְגְתָה שָׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ. הַגִּבֹּר חֲסִידֶךָ עָלֵינוּ: כִּרְחֹק מִזְרַח מִמַּעֲרֵב.
תִּרְחֹק מִמֶּנּוּ אֶת־פִּשְׁעֵינוּ: כִּרְחֹם אֵב עַל־בָּנִים. תִּרְחֹם יְיָ עָלֵינוּ (תהלי' קג י"ג): וְאֶת־עַם עֲנִי תוֹשִׁיעַ.
וְעִינֶיךָ עַל־רָמִים תִּשְׁפִּיל (ש"ב כב כח): כִּי אֶתָּה נִירָנוּ יְיָ. וַיִּי יִגִּיָּה חֲשָׁבְנוּ: (ש"ב כב כט) / פס"ח

סימון: אצ"צ אליעזר צרזי נתן (חסוס צטור טכי טל כל צית). צחיס צכי ד' טוריס. כנגיל 6 מליס צכל טור. — א 3288.

אֲכַפְּרָה פָּנֵי מֶלֶךְ רַב הֵנָּה נָא אֶאֱל (ג"א בדברי יואל)
אֲשַׁלְּמָה שָׁפָה בְּעַד קִרְבָּנוֹת קִרְבִּים הַהֲרָאֵל
בְּכָל יוֹם כְּפֹר בְּעוֹד עֲמָנוּ אֵל
בְּקֵרוֹת הַגִּבֹּר נִתְמַלְּאֵת עֲזָרָה מִיִּשְׂרָאֵל:

כ"י ב'י'° ל* | דפוס: מנהג בהמן ופולין || 1 בדברי יואל דפ' | ההראל: הרי אל ו* | בהר אל ל* | 2 בקרות: בקרא ל* | נתמלאה דפ'
1 מלך רב תהלי' מח ג. הנה נא אאל ר"ל אתחיל, ויג בדברי יואל, ר"ל יסכים, ירצה. אשלמה שפה הושע יד ג.
2 בעוד עמנו אל בזמן שבהמ"ק קיים. בקרות הגבר... לפי המשנה, יומא א' ח', ומכאן ואילך הולך הפייטן ומונה את כל

גָּדוֹל כְּהִנָּה כָּל עֲבוֹדַת הַיּוֹם עָלֶיךָ
 לְטַבִּילַת חוֹל מְשָׁכִים וְלִבְשׁ וְקֹדֶשׁ יָדֶיךָ וְרַגְלֶיךָ
 דִּי קִרְנֵי אֵילַת כְּהִפְצִיל גַּם הַצּוֹפָה מִלְּךָ
 דָּן וְקִרְץ הַתָּמִיד וְלִקַּח הַדָּם אֵלֶיךָ:

5 הַטִּיב וְזָרַק וְהִקְטִיר וְהִעֲלָה וְקֹדֶשׁ וּפְשָׁט פָּסִים
 יֵרֵד בְּקֹדֶשׁ וְטָבַל וְקֹדֶשׁ וְעֵט פְּלוּסִים
 וּבָא אֶצֶל פָּרוֹ וּפָרַט עָלֶיךָ מַעֲשִׂים
 וְכִפָּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ בְּאַנָּא וּבְפִיּוּסִים:

זָרוּ אֶצֶל שְׁעֵירֵי עָם בְּפוֹר חֲלָשׁוֹ
 עָלָה בְּיָמִין הַגִּבָּה אָמַר סֶגֶן לְאִישׁוֹ
 חֲטָאת לִשְׁם צָרַח כִּכְתָּבוֹ וּפְרוּשׁוֹ
 חֲזַר לְפָרוֹ וְכִפָּר עַל-בְּנֵי אֶהֱרֹן קְדוּשׁוֹ:

טָט וּשְׁחָטוֹ וְקִבֵּל הַדָּם הוּא בְּעֵצְמוֹ
 וּמָנוּ לְמִמָּרְס בּוֹ שְׁלֹא יִקְרַשׁ דָּמוֹ
 10 יָרוּץ בְּמַחֲתַת פְּרוּגִים קָלָה לְמַזְבֵּחַ לְרוּמוֹ
 יַחֲתֶה לִּוְחָשׁוֹת בְּמַעֲרָבוֹ וְהוֹרִיד עִמּוֹ:

כָּף קָלָה וְאַרְכַּת-יָד אֵלֶיךָ הוֹצִיאוֹ
 קָצוּף לָהּ מַחֲתָה דָּקָה מִדָּקָה הַמְצִיאוֹ
 לְתוֹכָהּ קָדֵר וְחָפֵן וְכִמְדָּתָה הִבִּיאוֹ
 לְכָף נָתַן וְהִשְׁמָאִיל וְהִימִין הָאֵשׁ וְהוֹבֵאוֹ:

3 עבודות ו* 4 דקרני ב* 6 באנא: השם הוסי' דפ' | ופיוסים ו* 8 לפרו: שנית הוסי' ב° | אהרן: ישראל ו* 9 זימן ו*
 יקרוש ב° יקריש ל* 10 לרומו ב° ל*: למרמו ו* | במערבו ו* 2: במעזבו ל* במעזבה ב° | עמו: במבטחמו ו* 11 מדקה:
 מן הדקה דפ' 12 והימין: ובימין ו* | האש חט' ל* | והובאו: והביאו דפ' 13 בין בדיו ו* ל*: בין הבדים ב° בין בדי ארון דפ'

עבודות יוה"כ לפי סדר המשנה. 3 כל עבודת היום עליו לפי ברייתא (הוריות דף י"ב ב') וכל עבודת יום הכפורים אינה כשרה אלא בו. 4 די קרני אילת ר"ל אילת השחר. כהפציל ע"י יומא דף כ"ט א'... לומר לך מה אילת זו כל זמן שמגדלת קרניה מפצילות אף צדיקים וכו'. גם הצופה מליו ברקאי, או ששאלוהו האיר פני כל המזרח... (ג' א'). ד"ץ קפץ. וקרץ ושחט. 5 ופשט פסים בגדי זהב. ועט פילוסים ג' ז'. 6 ופרט עליו מעשים בוידויו. 7 בפור חלשו שניהם לשונות גורל. 8 ככתבו ר"ל שם הוי"ה לפי אותיותיו. 9 טס מיהר. 10 במחתת פרוים במחתת זהב פרוים, והוא

מִהֵלֶךְ בֵּין הַפְּרָכּוֹת עַד בּוֹאוֹ לְדַבֵּיר
בֵּין בְּדִיו מַחֲתַת הָאֵשׁ הַחֲבִיר
נָתַן אֶת־הַקְּטֹרֶת וְחֻצָּה־לוֹ הַצֶּבִיר
נִתְּפַלֵּל קֶצֶרָה בְּצֵאתוֹ מִן הַדְּבִיר:

15 סָר אֶל הַמִּמָּרֶס וְנָטַל דָּם הַפָּר
רָגַשׁ וְשָׁנָה בְּדַבֵּיר וְכִמְצָלִיף שְׁמוֹנָה סָפֵר
עַד הַשְּׁעִיר בָּא וְשִׁחְטוֹ וְקָבַל דָּמוֹ * בְּכֶפֶר *
עַל־עֲמָדוֹ עָמַד וְחָטְאוֹ כָּרָאשׁוֹן וְכִפֵּר:

פָּרַכְתָּ יְיָ כְּמִשְׁפֵּט כִּפְרֹת וַעֲשִׂיתָיו
בָּא לְמִזְבֵּחַ סָגוֹר וְטָהָר וְכָלִיל קִרְנוֹתָיו
צָת חֲלָבִים וְהַחִי הַטָּעִין שִׁגְגַת עִם וַעֲוֹנוֹתָיו
צוּה לְעֵתִי עֲשׂוֹת לוֹ כָּל חֲקוֹתָיו:

קָרָא פָּרָשָׁה בְּכֶתֶב וּבְעֶשׂוֹר עַל־פֶּה
יִקְדֹּשׁ וּפָשֵׁט וְטָבַל וְשְׁמוֹנָה לְבָשׁ לְמוֹסָפִי
20 רָחֵץ וְטָבַל וְקִדֹּשׁ בְּהִנְדוּיִין עָט לְהַתִּיפָה
רֵץ לְמִצְנֶע וְכָלִי קְטֹרֶת הוֹצִיא לְתַרְפָּה:

14 את חס' ו' * 15 אל: מן ל' * 16 דם חס' ל' * בכפר ב' ו' * 17 צ"ל כְּבַפְרִי | וחטאו: כליל לקרנות הוס' ב' ובלל
הוס' ל' * 17 במזבח ל' * וטהרו: וחטאו ב' | לקרנותיו ב' * 18 צת: צתת ו' * ציתת ל' * החלבים ב' * והחיי חס' ל' * |
ועשיותיו: ועוותותיו ל' * | עשות: לעשות דפ' * 19 פרשה: ראשונה הוס' ב' * | על פה: בעל פה דפ' | וקדש: ב' ו' * |
ויפשוט ויטבול ו' * ל' * 20 בהנדויין: והנדויין ל' * (שמא זה עיקר) | לתפורה ב' * 21 בקדש: וקדש ב' * | והגניז ב' * |

שם מדינה (וביומא דף מ"ה א' מפרשים פרוים שדומה לדם הפרים). לרומו של המזבח. לוחשות גחלים לוחשות, לפי הספרא
אחרי מות, פרשה ב' פ"ג ד'. במערבו של המזבח (כגירסת כ"י וכהשערת ר' רפאל פירשטנטל). 11 דקה מן הדקה הקטורת.
12 קדר (עי' לעיל בעבודת 'אמין כח' 52) עשה גומא בנחלים. והשמאיל והימין ר"ל נטל את המחתה בימינו והכף בשמאלו
(לפי המשנה, ה' א'). והובאו וי"ג והביאו, וייתכן שיש לנקד והביאו (חריזה זו נראית לפעמים כמותרת). 13 בין הפרוכות
לדעת מ"ד ששתים היו שם. בין בדי הארון כבין בדי הארון (יומא דף ג"ב ב'), כי בבית שני לא היה ארון. החביר חיבר,
ר"ל הניח. 14 וחוצה לו הצביר צבר אותה פנימה שהיא חוצה לו (שם). נתפלל הצורה לפי ירוש' ברכות ב' ד' דף ה'
א' ועוד. 15 רגש מיהר. 16 בכפר אין לו שחר (פירשוהו 'כלי', ע"ש דה"א כח יז ולכפורי הזהב... ולכפורי הכסף, ואינו
מסתבר). על עמדתו עמד במקום שעמד (לפי המשנה, ה' ג'). 7. למזבח סגור למזבח הזהב ('סגור' במקום 'זהב סגור',
מ"א ו כ' ועוד). 18 צת הצית באש. 20 בהנדויין לפי המשנה, ג' ז'. לתרפה במקום מגולה (לעומת המוצנע, מל' תורף,

שְׁלַח מִדִּיּוּ בְקֹדֶשׁ וְהִגִּינוּם נִצַּח
נַחֵץ וְטָבַל וְקִדַּשׁ וְצִיץ נָתַן עַל הַמִּצַּח
שָׁחַט הַתָּמִיד וְאַבְרִיּוֹ הַקָּטִיר וְהַעֲלָה לַצֶּח
שָׁלֵם עֲבוֹדָתוֹ וְקִדַּשׁ וּפָשַׁט וּבִגְדֵי חָל צָחָצַח:

תַּמְתִּי לְפָרֵט בְּפֶה עֲבוֹדַת יוֹם כְּפָרָה
תָּהָא אֲזַכְּרָתֶם כְּהִקְרַבְתֶּם בְּבֵית הַבְּחִירָה
תִּשָּׂא חֲטָאֵינוּ וְכִשְׁלֹג וְכִצְמָר תִּצְהִירָה
כָּאֵז עַל גֹּב שְׁלוּח בִּיד עֲתִי הַמְדַּבְּרָה:

25 תָּרֵנוּ לְמִצּוֹא כְּפָרָה וְאֵין בְּמָה לְהִתְכַּפֵּר
נִתְבַּטְּלוּ קָרְבָּנוֹת וּפְסוֹ מְכָשִׁיר וּמְכַפֵּר
תִּמְצִיאֵנוּ לְכָפֹר וְטַהֲרֵנוּ כְּכֹל הַכָּתוּב בַּסֵּפֶר
כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֹר:

אל מלך

מצח ל* 22 תמיד שחט ב° | ואבריו ו*2: ועבדו ב° ו*1 | הקטיר חס' ב°: והקטיר ל* | בגדי חול וצחצח ב°: ובבגדי חול ל* 23 תמנו ב° | תהא ו* ב°: תראה ל* 24 חטאינו ב° | הצהירה ו* | איש עתיד' 25 מצוא ו* ל* | נבטלו ב° ועי' מלון בן יהודה, כרך ט"ז ע' 7922. 21 נחץ מיהר. 22 לצח להקב"ה, ע"ש שה"ש ה' י דודי צח ואדום. שילם גמר. ובגדי חול צחצח בגדי עצמו, וצחצח במשמעות 'התקשט בו'. 24 שלוח ביד עתי המדברה ויק' טז כא. 25 תרנו חיפשנו. 26 כי ביום הזה יכפר שם טז ל.

אֶל-תְּבוֹא בְּמִשְׁפָּט עָמָנוּ כִּי לֹא יֵצֵדֶק לְפָנֶיךָ כָּל-חַי (תהל' קמג ב**): אֵלֶיךָ יִי שְׁעֵנוּ וּבִבְקָר תִּפְלָתֵנוּ תִקְדָּמְךָ (תהל' פח יד'): וְשָׂא לְבַבְנוּ אֶל-כְּפָיִם אֶל-אֵל בְּשָׁמַיִם (איכה ג מא): אֵלֶיךָ נִשְׁאַנּוּ אֶת-עֵינֵינוּ הַיֹּשְׁבֵי בְּשָׁמַיִם (תהל' קכג א'): אֲתָה הוּא מְלִכְנוּ מִקֵּדָם פֶּעַל יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב הָאָרֶץ (תהל' עד יב**): הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהִים כִּי בָאוּ מִיָּם עַד-נֶפֶשׁ (תהל' סט ב'): הוֹשִׁיעָה יִי כִי-גִמַּר חֲסִיד כִּי פֶסוּ אֲמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם (תהל' יב ב): הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן-הַגּוֹיִם לְהַדוֹת לְשֵׁם קֹדֶשְׁךָ לְהַשְׁתַּבַּח בְּתִהְלָתְךָ (דה"א טז לה): / פס"ח

סימן: ח"צ. נחיס צכי ד' טורים. מספר מלים לא קבוע. — א 7154.

אָפּסוּ אַשִּׁים וּבָטְלוּ קַרְבָּנוֹת
בְּמָה נִקְדָּם וְנִכַּף פְּנֵי שׁוֹכֵן מַעֲוֹנוֹת
נָבַר הַגּוֹן בְּקֶרְבָּנוֹ אֵין לְרִצּוֹתָהּ בְּתַחֲנוּת
דְּרוֹשׁ רַחֲמִים בַּעֲדָנוֹ לְמִצּוֹא חַיִּינוֹת:

5 הֲלֹא מִקְדָּם כְּשֶׁגּוֹ הוֹרִים לְפָנֶיךָ
וּדְאֵי חֲטָאֵת וְאַשָּׁם מִכִּפְּרִים פָּנֶיךָ
וּבַח וּמִנְחָה סִלְקוּ וְנִהְרַס בֵּית מַעֲוֹנֶךָ
חֲלוֹת פָּנֶיךָ לֹא נוֹכַל לְהָשִׁיב חֲרוֹנֶךָ:

טָנַף שְׁמִצָּתוֹ בְּמָה נָדִיחַ וְנִרְחִיץ פֶּשַׁע
10 יַחַד קָרַב וּמִקְרִיב קִצְתָּ מְלִישָׁע
כִּפְרָה אִם אֵין מֵאֵין יֵשַׁע
לְמַלְכִּים בְּכָל־יוֹם בְּחֲטָא וּבִרְשָׁע:

מְשׁוֹנְתָנוּ אֲתָנוּ תְּלִין בְּאַפָּס תְּמִיד הָעָרַב
נִיחוּחֵי שַׁחַר גַּם־הֵם פָּסוּ הַמְצַדִּיקִים שִׁגְגַת עָרַב
15 סְרַחוּנוֹת יוֹם יוֹם נוֹסִיף וְלֹא נִגְרַע מִקְרַב
עֲוֹנוֹתֵינוּ רַבּוֹ וְנִגְבְּרוּ הָרַב:

כִּי־י ב'ו' מ'מ'נע || נקדם ונכף: ונכף חס' ב' * מ' נקדם לרצותך ע 3 בקרבנו אין: אין בקרבנו ו' * : אין מ' | 4 בעדנו רחמים מ: רחמים חס' ע | ולמצוא ב' מ' 6 בחטאת מע 7 ונהרס: בנחת ב' ° 9 שמצתנו חס' ב'ו' * ע: נמח מ' | להרחיץ ב' ° | פשע: רשע מ' 11 אם חס' ב' ° ע | ומאין ו' * נ 12 ובחטא ב' ° | וברשע: בעון ופשע ממ' ופשע ע 13 באפס: מעת אפס ו' * | תמיד הערב נעו' * : תמיד ערב שאר כִּי־י תמיד ומנחת ערב זמ' | 14 שחר: וערב חס' מ' | פסו גם הם ו' * מ' | שבגת: בשבגת ב' ° שבגות נע | ערב: וְסָרַב ע 15 מדי יום יום מ'נ' | 16 עונינו ב'ו' * | רבו וגברו: רבו עצמו מ'נ' למאד עצמו ב'ו' * 18 קבענו: צמנו ע | תמור

2 במה נקדם ונכף ע"ש מיכה ו'. 4 דרוש לדרוש. 5 הורים האבות. 6 ודאי כפרתם היתה בטוהה. 9 טנף שמצתנו זיהום העונות (שמצתנו ע"ש שמות לב כה). 10 קרב ומקריב הקרבן והכהן (וי"מ זכות אברהם המקריב ויצחק הקרב, ורחוק הוא). 13 משונתנו אתנו תלין... ע"י במד' רבה כ"א כ"א א"ר יהודה ב"ר סימין מעולם לא היה אדם בירושלם ובידו עון. כיצד תמיד של שחר מכפר על עבירות שבלילה, ושל בין הערבים מכפר על עבירות שנעשו ביום... 15 סר חונות עוונות.

פסו כל־אלה ונשא־נו רקים
 צום קבענו למעט דם וחלב תמור חלב ודם הנזקים
 קומה נפך בתחן שתים תמור עקדת כבש בשני פרקים
 20 ראש נשוח וצואר נפשט תמור קריצה ומליקה וקבול דם במזקים:

שדי שור במערימים כל זאת לחלותך
 שעה שועתם ותרה למו מחילתך
 תראה לעמך ישעך ואהבתך
 תחת כי הם עמך ונחלתך:

אל מלך

חלב ודם (ודמים מ') ו*מ': תמור דמים נ תמור דם ע תמור דם וחלב מ: חלב ודם חס' ב' | הנזקים: הניטל במזקים מע
 19 נכוף כיו' | תמור: מול ע' | עקדת כבש: עקדה מ עבודת כבש מ' | תמור קריצה: בעד קריצה נמ' ו*ע 21 שור נא ב'נע |
 המערימים נ: בעד המערימים ב'ו* | לחלותך: לרצותך מ' 22 שעה שועתנו מ: שועם שעה נ לעמך: למו מ' 24 הם: אנחנו ע
 מקרב מקרבנו. וגברו הרב הרבה (ל' תהל' נא ד הרב כבסני מעוני). 19 בתחן שתים שחרית ומנחה. בשני פרקים
 בשני תמידין של שחר ושל בין הערבים. 20 קריצה שחיתת התמיד. ומליקה של עולת העוף. 21 במערימים כל זאת
 במתחכמים, ע"ש תהל' פנ ד יערימו סוד. 24 כי הם עמך ונחלתך דבר' ס כט.

אל־תבוא... האויזה יי תפלתנו והקשיבה בקול תחנונותינו: (תהל' פו וי) הקשיבה לקול שועתנו מלכנו
 אליהנו כי אליך נתפלל: יי בקר תשמע קולנו בקר נערה־לך ונצפה: (תהל' ה ג'די) אליך יי שוענו
 ובבקר תפלתנו תקדמך: (תהל' פח ידי) תכון תפלתנו קטרת לפניך משאת פיינו מנחת־ערב: (תהל' קמא ב')
 בקראנו ענו אלהי צדקנו בצר הרחבת לנו חנו ושמע תפלתנו: (תהל' ד ב') קולנו אל־יי נקרא ויענו
 מהר קדשו סלה: (תהל' ג הי) / פס"ח

קיוון: א"צ שווענו צר ילחק חזק. צתים צני ל' טורים. 4 מלים צכל טור. — א 7148.
 פיוטי ר' שווענו צ"ר ילחק, מהל' הצרנון, ע' קמ.

אפס מזיח מחבב ומכפר / בטלו תמיד ערב וצפר
 נחלים לוחשות עממו להחפר / דמים ואמורים פסו מלכפר:

המשוח פס ובגדים מרה / ואין מרצה ותפלה מרה
 ודונות ושגות עצמו להרה / חבלה רוחנו ומאורנו כרה:

כיוי אוזל"ב מ"נה ג* || 1 בוטלו ג 2 לוחשות חס' ג | פסו ה* : פסקו ל' אפסו ג פסו ו בטלו שאר כיוי 3 המשיח אוב
 1 מוית מחבב ומכפר המזבח, ע"פ מאמר ר' אלעזר (כתובות דף י' ב') מזבח מזיח (פי' נושא) מזין מחבב ומכפר. וצפר
 ובקר. 2 נחלים לוחשות שלקח הכהן הגדול מהמערכה כדי להקטיר הקטורת, (לפי הספרא אחרי מות פרש' ב' פ"ג ד'),
 ועי' לעיל בעבודה 'אמין כח' 51. עממו להחפר כנו להרפתנו (ל' וחפרה הלבנה, ישע' כג כד). 3 המשוח פס ובגדים
 מרובה חדל הכהן המשוח בשמן המשהה (בזמן הבית הראשון) והכהן שהצטיין רק בשמונה בגדים (בבית השני), כלשון המשנה.

5 טירת מקדשנו מעת חרבה / יום יום הוספנו חובה
כָּשֶׁל כִּחְנוּ מִשְׁמוֹעַ דְּבָה / לִוְלִי רַחֲמֶיךָ וְתוֹרַתְךָ הֶרְחַבָּה:

מִסֶּרַת בִּידֵינוּ מִימֹת אָבוֹת / נִהוּג לִפְנֶיךָ תַּחַן לְהַרְבוֹת
שִׁיחוֹת נְעִימוֹת וְתַחֲנוּת עֲרֵבוֹת / עֲצָרָה לְקֶרֶא וְאַהֲבָם גְּדֻבוֹת:

פָּלַל לְהַסְדִּיר כְּרָגִיל וְשָׁלֵם / צוּם לְקַבּוֹעַ שְׁפָתַיִם לְשָׁלֵם
10 קִדְּם לְקֶרֶאֱתָךְ הַכּוֹן לְהַשְׁתַּלֵּם / רִנְחָה לְהַמְצִיא לְיוֹנֵת אֱלֹם:

שַׁעַר פְּתוּחַ הַכֹּנֶת לְשָׁבִים / תְּבִנִית יָד מִתַּחַת לְכְרוּבִים
שָׁבֵנוּ עֲדִידָךְ נְעָרִים וְשָׁבִים / מְקוּמֵם לְהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ הֶרְבִּים:

עֵינֵינוּ כָּלוּ לִישַׁע צִדְקוֹתֶיךָ / וְאַף רוּחֵנוּ בְּקֶרְבְּנוּ לְתַאֲוָתְךָ
נִגְדָּךְ תַּאֲוָתֵנוּ וְדַמְעָתֵנוּ בְּסִפְרָתְךָ / בָּךְ מִבְּטַחְנוּ וְשַׁעֲשׁוּעֵנוּ תוֹרַתְךָ:

15 רָצָה תִּפְלָתֵנוּ כְּאֶזְכֶּרֶת קִמָּץ / יַעֲרֹב שִׁיחֵנוּ לְהַטְהֵר מִשְׁמָץ
צִדְקָנוּ וּבָךְ נִתְהַלֵּל וְנִתְאַמֵּץ / חֲטָאֵנוּ בְּאֶזוֹב וְנוֹסִיף אִמָּץ:

קוּה אֶל יְיָ חֲנוּן וּמְרַחֵם / חֲבוּשׁ שִׁבְרֵנוּ אֲבִלֵינוּ לְנַחֵם
וְעִקְתָּנוּ קֶשֶׁב מְרָעָה לְהַנָּחֵם / אֲשֶׁר בָּךְ יָתוֹם מִתְרַחֵם:
אל מלך

5 טירת: טיעה 1 | יום ליום: 1 יום על יום אב 6 משמוע: בשמוע 10 | הרחבה: החביבה 1 7 מסרת בידינו: מסור לנו 10 | מימי * | תחן: בתחן 8 שיחות נעימות: שיחות לשפוך אב"ה * מ * שיחות לפניך לשפוך 1: נעימות חס' 1 | ותחנות: ותפלות ב' | ואהבם: ואהבנו 9 צום לקבוע: צומנו רצה 10 | לשלם: להשתלם ומ * 10 להשתלם: להשלם ומ * | למציא ל' למצוא א 12 עדיך: אליך 13 כליו: כלות 14 | צדקתך אג 16 צדקנו: וחתמנו לחיים הוס' 1 | נהלל: בתחזק מ * נוסיה ו 17 קוה: קיונו 1 | חנון חס' 1 | שברנו: מכאובנו אוב 10 | אבלינו: אבלינו וב' אבלי 18 להתנחם גמ *

מגילה א' ט'. 4 חובלה רוחנו ע"ש איוב יז א. 6 משמוע דבה דבתם רעה של הגוים. 8 עצרה לקרוא ע"ש יואל א יד ועוד. ואוהבם נדבות (ע"ש הושע יד ה), כנראה ר"ל ולקרא את הקב"ה האוהב אותם (הפייטן תפסו במקום אוהבם) מרצונו הטוב. ויש מי שרואה במלים 'ואהבם נדבות' סתם לשון נדבת צדקה, כאילו כתב 'ולנדב נדבות', ולפי הענין מסתבר, אבל צ"ע. 9 פלל תפלה. כרגיל ושלם כש"ך רגיל ושלם במדות. שפתים לשלם ע"ש הושע יד ג ונשלמה פרים שפתינו. 10 קדם לקראתך הכון (ע"ש עמוס ד יב הכון לקראת אלהיך ישראל) להשתלם להשתלם ולהתכונן לקדם את פניך. ליונת אלם לישראל (ל' תהל' נו א) – הפייטן הסב את דרשת המדרש (מדרש תהלים שם, דף קמ"ז ב') 'כיונה נאלמה' על ישראל ששומעין חרפתם ואין עונים. 11 תבנית יד מתחת לכרובים ע"פ מאמר חז"ל פסח' דף קי"ט א' מאי דכתיב (יחזק' א ח) וידי אדם מתחת כנפיהם, ידו כתיב, זה ידו של הקב"ה שפרושה תחת כנפי החיות כדי לקבל בעלי תשובה מיד מדת הדין. 12 ושבבים וזקנים. 13 עינינו כלו לישע צדקותיך אנו מקיים לישועתך בכליון עינים. ואף רוחנו בקרבנו לתאותך ע"ש ישע' כו ט נפשי אויתיך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך. 14 נגדך תאותנו ע"ש תהל' לה י. ודמענו בטפרתך ע"ש תהל' נו ט שימה דמעתי בנאדך הלא בספרתך, ר"ל למנות אותך. ושעשוענו תורתך ע"ש תהל' קיט עז. 15 כאזכרת קומץ שמרימים מן המנחה (ויק' ו ח). יערב שיחנו תהל' קד לד. משמץ משמחה. 16 חטאנו באזוב תהל' נא ט. ונוסיף אומץ ע"ש איוב יז ט וטהר ידיים יוסיף אמן. 17 קוה אל ה' תהל' כז יד, והפייטן קורא אותו לעצמו, וממשיך בתפלה. 18 אשר בכ' יתום מתרחם ע"ש הושע יד ד, ר"ל ישראל הנקרא יתום, ע"ש איכה ה ג יתומים היינו ואין אב.

סימון: א-ג גרסס זר יהודה חזק. צתס צבי 7' טורס. 4-5 מלס בטור. – א 5743.
הצרמ, רצכו גרסס .... סליחות ופזמונים, ע' טו.

מִפֶּשַׁע רַב נִקָּה בְּנִיָּה / וְנִכְנָעִים וְשׁוֹבִים וּמִתְחַנְּנִים לְפָנָיִךְ
סֶרְחוֹן כֶּתֶם לִבִּי בְּהַעֲבֵרְתָּ סִמְמָנֶיךָ / עֲוֹנֹת תִּכְבֹּשׁ וְתִשְׁלִיךְ בְּצוֹל שְׁאוֹנֶיךָ:

1 אמנם אנחנו חטאנו והושע ז. 2 גלנו מבלי דעת ישע' ה.ג. וגדונו ע"ש איכה א.יג. ולשוועתך קוינו בא"מ ט.יח. 3 העבר אדון עון עבדיך ש"ב כב.י. ואל תט באף... תהל' כז.ט. 4 זכור רחמך יי וחסידיך תהל' כה.ו. חסד ואמת תן ע"ש מיהב ז.כ. 5 טירוף ועינוי מדרך פושעים ע"ש תהל' קז.ו. אוילים מדרך פשעם... יתענו. יסורי תוכחות שמונה ותשעים צ"ח כללות שנתוכחה בספר דברים (כח סז-סח). 6 לאיים פושעים להפחיד ולהזהיר. על ער בכך נושעים ע"ש דבר' לג.כט. 7 מפשע רב גקה בניך תהל' יט.יד. 8 סרחון כתמים עוונותיהם, ע"ש ירמ' ב.ככ. לבן ע"ש ישע' א.יח. עונם תכבוש ותשליך מיהב ז.יט. בצול שאונך תהל' סה.ח. 9 פקח קוח קרא אסיריך להתר' ל' פירוק וגאולה, ע"ש ישע' סא.א. צחן שמצתנו סרחון פשעינו, ע"ש יואל ב.כ. שמות לב.כה. תעביר כבנתר ע"ש ירמ' ב.ככ. 10 וחובותינו ותר שמוט, ר"ל סלח לעונותינו, ע"י מאמר חז"ל ב"ק דף ע"א' כל האומר הקב"ה ותרן הוא יתיר חיינו, ועל 'ותר' (מקביל ל'התר') במשמעות 'מחל' ע"י זולאי, ידיעות המכון לחקר השירה העברית ו' (תש"ו)

פֶּקֶח-קוֹחַ קָרָא אֲסִירֶיךָ לְהַתֵּר / צַחַן שְׁמִצְתָּנוּ תַעֲבִיר כְּבִנְתָּר
10 קָרַע שְׁטָרֵינוּ וְחֻבּוֹתֵינוּ וְתֵר / רַחֵם תִּזְכֹּר פָּנִים מֵהַסֵּתֵר:

שְׁבוּעָה זָכַר וּבְרִית קְדְמוֹנִית / תַּחֲנוּן זְכוֹת-אֲבוֹת מְנוּי אַחֲרֹנִית
גְּדֵרֶת הַגִּיגָה וּמְלָאכֶת הַתְּכָנִית / רָצָה לְהַחְזִיר חֶבֶה רִאשׁוֹנִית:

שְׁפָטָה מִשְׁפָּטָנוּ מִזִּדִּים עוֹשִׂקִים / מָאֲנוּ לְשַׁלְּחָנוּ וּבָנוּ מַחֲזִיקִים
בְּנֵי יִהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל הָעֹשִׂקִים / יְיָ שׁוּב שְׁבִיתָנוּ כְּבִנְגָב אֲפִיקִים:

15 הִבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאָה מִזְבוֹל מְרוֹמֶיךָ / וְגַל יִתְגַּלְלוּ הַמּוֹן מַעֲיָה וּרְחֻמֶּיךָ
דִּי תֹאמַר לְיִסּוּרֵי בַחֲרִיךָ גְעִימֶיךָ / הִיטִיבָה בְּרָצוֹנָה עִירָךָ וְעַמָּךָ:

חֲטֵאתֵינוּ בְּמַצּוֹלוֹת יָם תַּצְלִיל / זְבוֹל קִדְשֶׁךָ בְּמָרוֹם הָרִים תַּתְּלִיל
קְנוּיֶיךָ יִלְכוּ בְּשִׂמְחַת לֵבָב וְחִלְלִיל / אֲזַ תַּחֲפֹץ זְבַח־צֶדֶק עוֹלָה וְכִלְלִיל:

אל מלך

חובותינו ב° | מהסתר: מהסתר 12 גדרת: גזרת פ | ומלאכות פ | חבה: חבת וקב'נה 13 משפטנו: משפטי ה 14 שוב
שביתנו: שוב שביתם ב'פ השב שביתם ב°ה 15 משמים: משמי מעונך הוסי' ב° | וראה חס' ונב° | יתגללו: יתגללו פ |
להמון 16 בחיריך: ירידיך 17 במצולות ים: חשליך במצולות ב° | קדשך: מקדשך ב° בית מקדשך ה | במרום הרים:
בהר מרום הרים ה | 17-18 בכ"י 1 כנוסחה: חטאתינו במצולות ים תצליל ועונים / זבול מקדשך מטע נעמנים / קוויך חוסי
טהוריך נמנים / מהר תרחמם כרחם אב על בנים

ע' קצ. רחם תזכור חבק' ג ב. 11 תחון זכות אבות לשון התלמוד, שבת דף ג"ה א'. מנוי אחורנית המנויים בסדר
הפוך ויק' כו מב וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר... 12 גדרת הגיגה יחוק' מב
יב. ומלאכת התכנית שם מג י. רצה להחזיר ר"ל את בית המקדש שהוא חיבה ראשונה. 13 מיאנו לשלחנו ובנו
מחזיקים ירמ' נ לג. 14 בני יהודה וישראל העשוקים שם. שוב שביתנו כבנגב אפיקים תהל' קכוד. 15 הבט
משמים וראה מזבול מרומיך ישע' סג טו. המון מעיך ורחמיך שם. 16 די תאמר ליסורי בחיריך לשון
המדרש, ע' תנחומא ברא' מג י"ד (דף צ"ט א' בוכר) מי שאומר לשמים ולארץ די יאמר ליסורי די. היטיבה ברצונך
עירך ועמך תהל' נא כ. 17 חטאתינו במצולות ים תצליל מיכה ז יט, ותצליל מל' צללו (שמות טו י). זבול קדשך
ישע' סג טו. במרום הרים שם לו כד. תתליל תרומם (מלה מחודשת ע"י הפייסנים). 18 קנויך ישראל, ע"פ שמות
טו טז. ילכו בשמחת לבב וחליל ישע' ל כט. אז תחפץ זבחי צדק עולה וכליל תהל' נא כא.

אֶל-תְּבוּא... אֶל-תְּשַׁלְּיֵכֶנוּ לַעֲת זִקְנָה כְּכֹלוֹת כְּחֵנוּ אֶל-תַּעֲזֹבֵנוּ (תהל' עא ט): וְחֶסֶד יְיָ מַעֲוֹלָם וְעַד-
עוֹלָם עַל-יִרְאָיו וְצִדְקָתוֹ לְבְנֵי בָנִים (תהל' קג יז): לְמַעַן שְׁמֶךָ יְיָ תַחֲיֶנוּ בְּצִדְקָתְךָ תוֹצִיא מִצָּרָה נַפְשֵׁנוּ
(תהל' קמג יא): אֱלֹהִים צָבָאוֹת שׁוּב נָא הִבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאָה וּפָקֶד גִּפְּן זֹאת (תהל' פ טו): ...נִפְלְהָ-נָא בְּיַד-יְיָ
כִּי-רַבִּים רַחֲמָיו... (ש"ב כד יד): אָדָם יִלּוֹד אִשָּׁה קָצָר יָמִים וְשָׁבַע-רָגֹ (איוב יד א): אָדָם לְהֵבֵל דָּמָה יָמָיו
כְּצֵל עוֹבֵר (תהל' קמד ד): וְהוּא לְקַבְּרוֹת יוֹבֵל וְעַל-גְּדִישׁ יִשְׁקֹד (איוב כא לב): / פס"ח

סימן: איצ צרוך צר שמואל חזק. צהיס צני צי טורים (= ד' ללעיות), צמשקל יחד וד' חנועות וצללעית הקוגרת
יחד וד' חנועות). — א 6654. הצרמן, פיוטי ר' צרוך צר שמואל ממגלל, ידיעות המכון ו', ע' קכט.

אָני הוא השׁוֹאֵל / בְּעַד בֵּית יִשְׂרָאֵל
אָני אֲדַרְשׁ אֶל-אֵל / וְאֲשִׁים דְּבָרְתִּי:

בְּקִירוֹת הַלְבָבוֹת / אֲנַחְתִּי רַבּוֹת
לְבָבִי אֵיךְ סְבוֹת / לְאֵלִי צוֹר יִשׁוּעָתִי:

5 גְּבוּרוֹתָיו הַפְּלִיא / אֱלֹהִים יְיָ חִילִי
וַעֲשֵׂה מִשְׁכָּן לִי / וַיַּגְעֲתִי וּמִצָּאתִי:

דְּבָרוֹ גַּם מָלֵא / אֱלֹהֵי אֵשׁ אוֹכְלָה
וְהַעֲלִיתִי עוֹלָה / וְגַם שָׁעָה לְמִנְחָתִי:

הַזְיוֹתִי בָּחַר / בְּיוֹם זֶה הַנִּבְחָר
10 בְּתַמִּיד הַשַּׁחַר / בְּכַהֵן רֹאשׁ הַחֲלוֹתִי:

וְאַחֲרָיו הָעֲבוֹדוֹת / סְדוּרוֹת נִכְבָּדוֹת
וְעֵנִן הַתּוֹדוֹת / בְּאַנָּא וְשֵׁם הוֹדִיתִי:

זִהְרִים וְטַהוֹרִים / בְּיוֹם זֶה מִתְּכַפְּרִים
בְּדָם פָּר וּשְׁעִירִים / בְּהַעִיר עִם רַבְתִּי:

15 חֲתִית גָּחָלִים / פֶּרֶקְלִיט לְמוֹלִים
וּבִשְׁנֵי הָאֵילִים / כָּכֵן לָאֵב אָזִי בָאתִי:

טְבִילוֹת וְקִדּוּשִׁים / כְּמִשְׁפָּטָם נַעֲשִׂים
לְשׁוֹכֵן תְּרֻשִׁישִׁים / עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּינוּתִי:

כ"י דב"ה *ה"ה 11 || 1 בית ה'ה"ה *ה"ה: בני ב"ד עמך ה' 4 ולבני ה' לאלהי ב" לאל ד 5 גבורותיו: גבורותיו ה"ה
י"י: אל ב"ה | 10 בתמיד כ"י: ובתמיד הברמן 12 התנודות ניקד ד | ושם: השם ד דפוסים 16 אזי חס' דפ' 17 כמשפט ה
1 אני הוא השואל תפלת הש"ץ. 2 אני אדרוש... איוב ה. 3 בקירות הלבבות ע"ש ירמ' ד יט. אנחותי רבות
איכה א כב. 4 סבות להסב (חידוש הפייטן ע"ש קהל' ב כ סבותי אני... את לבי). לאלהי וצור ישועתי תהלי' פט כז.
5 אלהים ה' חילי חבק' ג יט. 6 ויגעתי ומצאתי לשון התלמוד, מגילה דף ו' ב'. 7 אש אוכלה דבר' ד כד. 8 וגם
שעה למנחתי ע"ש ברא' ד ד. 10 בתמיד השחר (כן בכ"י) במקום הנסמך בגלל המשקל. 14 בהעיר עם רבתי
איכה א א. 15 למולים לישראל. 18 לשוכן תרשישים לשוכן בין המלאכים הנקראים תרשישים במדרשים מאוחרים

יְדִידַת הַשִּׁירִים / בְּקוֹלוֹת וּזְמִירִים
20 כְּשֶׁמַּעֲי קוֹל מִרִּים / אֲזִי יְדִי הִרְמַתִּי:

כְּנִיסַת הַקְּטָרֶת / פְּנֵי הַכִּפְרֶת
בְּקֶרְבִי תִפְאָרֶת / וְהוֹרַמְתִּי וְהוֹנַפְתִּי:

לְפָנִים הִיָּתָה זֹאת / וַעֲתָה בְּרָגוֹזֹת
לְלַעַג וּלְבִזּוֹת / אֲשֶׁר מַעֲשֵׂי קִפְחָתִי:

25 מֵאֵד תָּרוּ עֵינַי / וְהַכְּבִדְתִּי אֲזִנִּי
וְצַדִּיק הוּא יי / כִּי פִיהוּ מְרִיתִי:

נְלוּזִים אֶהְבֵּתִי / וְצַדִּיק שָׁנֵאתִי
וּמַעֲשֵׂי קִלְקֵלְתִּי / הִרְעוֹתִי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי:

סֶלַח נָא לַעֲוֹנוֹת / אֱלֹהִים מִמַּעֲוֹנוֹת
30 רְאֵה נַפְשׁוֹת נַעֲנוֹת / וְהִנֵּה-נָא זִקְנֹתִי:

עֲשֵׂה נָא נִפְלְאוֹת / אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת
עֲנֵנוּ נִוְרָאוֹת / וְאַל-תִּחְרַשׁ לְדַמְעָתִי:

פֶּתַח יָד הָרָמָה / לֹאם לֹא רָחַמָה
בְּלֹא שְׁפָתֵי מְרָמָה / הָאֲזִינָה תִפְלְתִּי:

35 צִפֵּה אֶל עֲלֻבוֹנִי / וְאַל נָא לַעֲוֹנִי
עֲשֵׂה אֶל דִּין עֲוִי / וְאַל-אַרְאֶה בְּרַעְתִּי:

18 עבודות ד'ה"ס 20 קול מרים: באומרים ה' 21 כניסת ב'ד ככסה ה* ככסה ה"ס כבוסה ענן ה 25 תרו: תרד ב'
29 נא חס' ד'ה"ס | 32 ענני דה* 33 ללא רחמה ב

(עי' ילינק, בית המדרש ג' 134). 20 ידי הרימותי ברא' יד כב. 22 והורמתי והונפתי ע"ש שמות כט כז, וכאן במובן התרוממות. 23 לפנים היתה זאת ל' רות דו. 24 ללעג ולבזות ע"ש יחזק' לו ד. מעשי קפחתי הרעותי. והכבדתי אזני ע"ש זכר' ז יא. 26 וצדיק הוא ה'... איכה א יח. 27 נלוזים משלי ב טו ועוד, פי' מה שנסה מהדרך הישרה. 28 הרעותי אשר עשיתי ע"ש ברא' מד ה. 30 נפשות נענוות ע"ש ישע' נח י. והנה נא זקנתי ברא' כז ב. 32 עננו נוראות ע"ש תהי' סה ו. ואל תחרש לדמעתי ע"ש תהי' לט יג. 33 לאום לא רוחמה ע"ש הושע א ו ועוד. 34 בלא שפתי מרמה האזינה תפלתי תהי' יז א. 36 עשה אל דין עני ע"ש תהי' קמ יג. ואל אראה ברעתי

קְרֵאתִיךָ גֹחִי / וְדַבַּרְתִּי שִׁיחִי
 בְּהִתְעַטֵּף רוּחִי / אֶת יְיָ זִכְרְתִּי:
 רְאֵה גִאֲלִי מִכְּיִי / שְׁמַע גַּם קוֹל בְּכִי
 40 וְגַם תְּדַרְשׁ דְּכִי / וְאַל תְּדְרוֹשׁ לְחַטָּאתִי:
 שְׁמַע קוֹל נְאֻמִּי / וְתְדַרְשׁ אֶת שְׁלֹמִי
 וּמַה-בָּצַע בְּדָמִי / אֲלֵי שַׁחַת בְּרִדְתִּי:
 תְּהַלֵּתְךָ אֲסַפֵּר / וְחַטָּאתִי כִפֹּר
 דְּבַרִּי אֶל תִּפְרֹר / וְתִקֵּם נָא אֶלְמָתִי:
 45 בְּנֶךְ נִמְכָּר גִּאֲלוֹ / וּבִרְךָ אֶת חֵילוֹ
 וּמָתִי תֹאמַר לוֹ / יִדְעָתִי בְּנִי יִדְעָתִי:
 רְאִיתִיךָ סוֹבֵל / בְּצָרוֹת מִתְחַבֵּל
 שְׁמַעְתִּיךָ קוֹבֵל / וְגִאֲלִתִּי וְהַצַּלְתִּי:
 וְעַתָּה גִאֲלִי שׁוֹר / בְּשִׁלְשָׁלוֹת קִשּׁוֹר
 50 וּבִקְשׁ הַחֲסוֹר / כְּשֶׁה אֲבִיד תַּעֲיִתִּי:
 כְּלִילַת תִּפְאָרָה / נְפִילָה וְשִׁבוּרָה
 וּמִנִּי נַעֲדָרָה / וַיֵּצֵא הָאֶחָד מֵאֵתִי:
 בְּרִיחִי הֵן שִׁבֵּר / וְעָלִי הִתְעַבֵּר
 וְדוֹד חֲמֵק עֵבֵר / וּכְעָרְעַר נִשְׁאַרְתִּי:

39 ושמע ד' | גם חט' ב"ה ד' 40 תדרש דכיי: דרוש דמע שקוי ה' 41 ניאומי כיי' 43 חטאתי ב"ה *ה"ו: וחטאתי ד'
 44 ותקים ב"ה *ה"ו: והקם ה' 54 ודוד ד': ודודי שאר כיי'

במד' יא טו. 37 גוחי ע"ש תהל' כבי. 38 בהתעטף רוחי את ה' זכרתי יונה ב ח (בשינוי ע"פ תהל' קמב ד).
 39 מכיי דלותי, שפלותי (חידוש פייטני מל' כי ימוך אחיך, ויק' כה לט). 40 דכיי ל' דכאות. ואל תדרוש לחטאתי
 ע"ש איוב יו. 42 ומה בצע בדמי... תהל' ל י. 44 ותקם נא אלומתי ע"ש ברא' לו ז. 45 וברך את חילו
 ע"ש דבר' לג יא. 46 ידעתי בני ידעתי ברא' מה יט. 48 קובל מקונן (לשון המשנה, כגון ידים ד' ו'). 50 כשה
 אובד תעיתי תהל' קיט קעו. 52 ויצא האחד מאתי ברא' מד כה, ר"ל השכינה נעדרה. 53 בריחי... שבר ע"ש
 איכה ב ט. התעבר כעס (ל' דבר' ג כו). 54 ודוד חמק עבר שה"ש ה ו. וכערער ל' ירמ' יז ו. 55 שערי גם

55 שְׁעָרֵי גַם טָבְעוּ / וְדִלּוּתֵי רָעוּ
וְגָדוּ גַם נָעוּ / וּבִשְׁתֵּי וְגַם-נִכְלַמְתִּי:

מְלִיצֵי נֶאֱלָמוּ / מְנַאֲצֵי הוֹרְמוּ
וְהָעֵלִם יַעֲלִימוּ / מְנוּחָתִי וְטוֹבָתִי:

אֱלֹהִים יְיָ חִילִי / אֲזוֹן וּשְׁמַע קוֹלִי
60 עֲנֵנִי וְאֶמְרָ-לִי / קַח-נָא אֶת-בְּרַכָּתִי:

חַוֵּה אֶת שְׁפִלוּתִי / וְרַחֵם עַל עַדְתִּי
וּנְפָשִׁי יַחֲדָתִי / וְטוֹב אֶתָּה לְךָ תַּתִּי:

קָנָה שְׁנִית בְּנֶךְ / רָאָה וּפְקַח עֵינֶךָ
וְאֶל-תַּעֲלֵם אֲזוֹנְךָ / לְרוּחָתִי לְשׁוּעָתִי:

אל מלך

56 וגם נעו ה' וגם נכלמתי: ונכלמתי ה' ה' 61 שְׁפִלְתִּי ב' 62 טוב דה' * | אותה הס' ד

טבעו איכה ב ט. ודליותי רעו ירמ' יא טז. 56 וגדו גם נעו ע"ש איכה ד טו. ובושתי וגם נכלמתי ירמ' לא יט.
57 מליצי איוב טז כ. מנאצי ירמ' כג יז. 59 אלהים ה' חילי חבק' ג יט. 60 קח נא את ברכתי ברא' לג יא.
62 וטוב אותה לך תתי ברא' כט יט. 63 ראה ופקח עינך דני' ט יח. 64 ואל תעלם... איכה ג גו.

אֶל-תָּבוֹא... מֶה-אֶנּוֹשׁ כִּי-תִזְכְּרוּ וּבֶן-אָדָם כִּי תִפְקְדוּ (תהל' ח ה): וְאֱלֹהִים מְלִכְנוּ מִקֵּדָם פִּעֵל יִשְׁוּעוֹת
בְּקָרֵב הָאָרֶץ (תהל' עד יב): אֶתָּה-הוּא מְלִכְנוּ אֱלֹהִים צוּה יִשְׁוּעוֹת יַעֲקֹב (תהל' מד ה): חֲנֻנוּ אֲדֹנֵי כִי אֵלֶיךָ
נִקְרָא כָּל-הַיּוֹם (תהל' פו ג): חֵי חַי הוּא יוֹדֶךָ כְּמוֹנֵי הַיּוֹם. אֲב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל-אֲמִתָּה (ישע' לח יט):
מֶה-כָּצַע בְּדַמְנוּ בְּרִדְתֵנוּ אֶל שְׁחַת הַיּוֹדֶךָ עֶפֶר הַיִּגִּיד אֲמִתָּה (תהל' ל יי): כִּי תִבְקֹשׁ לַעֲוֹנוֹ וּלְחַטָּאתֵנוּ
תִּדְרוֹשׁ (איוב י וי): וְתִפְקְדֵנוּ לְבִקְרִים. לְרִנְעִים תִּבְחָנֵנוּ (איוב ז יח): / פס"ח

ואומרים הסליחה אדון בפקדך (לעיל ע' 262)

אֶל-תָּבוֹא... עֲנֵנוּ יְיָ כִּי-טוֹב חֲסִדְךָ כָּלֵב רַחֲמֶיךָ פָּנָה אֵלֵינוּ (תהל' סט יז): כִּי אֶתָּה יְיָ מְשֻׁב לְדָךְ מְשֻׁב
לְעֵתוֹת בְּצָרָה (תהל' ט יי): אֶל-יֹשֵׁב דָּךְ נִכְלָם. עֲנֵי וְאִבְיוֹן יִהְלֹלוּ שְׁמֶךָ (תהל' עד כא): וְאֲנַחְנוּ עֲנִיִּים
וְכּוֹאֲבִים. יִשְׁוּעָתְךָ אֱלֹהִים תִּשְׁגָּבֵנוּ (תהל' סט ל): / פס"ח

ואומרים הסליחה אך כך לדל מעוז (לעיל ע' 231)

אל-תבוא... למה יי תעמד ברחוק. תעלים לעתות בצרה (תהלי י א): למה-פניך תסתיר. תשכח ענינו
ולחצנו (תהלי מד כה): ואל-תסתיר פניך מעבדיך. כי-צר-לנו מהר ענו (תהלי סט יח): קומה יי באפק
הנשא בעברות צוררי. ועורה אלי משפט צוית (תהלי ז ו): קומה עזרתה לנו. ופדנו למען תסדך:
(תהלי' מד כז) / פס"ח

סימן: א-צ (כפול) אליעזר נ-ר נתן (הכאז"ן). צתים צכי 7, טורים. 5 ולים ככל טור. — א 7585.

אריאל בהיותו על מכונו ומוסדו / אדם לא-לן בשלם ועונו בידו
בהעונו לילה תמיד השחר פוקדו / בהכשל ביום תמיד הערב מנדדו:

גבולים יושבים בשל עצמם מתכפרים / גלגול העולה על עשה מחזרים
דדוי אשמות ארבע זדון מכפרים / דרך חטאות שגגת כרת מבדרים:

העולה ויורד טמאת מקדש מכפר / הלא גם עון שבועות מפר
ולא ידע בסוף וחדל מכפר / ושעיר הפנימי תולה ויום כפר:

זדון הטמאה גם הם מבטלים / זמון חיצוני לאשר מתחלה מעלים
חבוי מעולם שעירי חדשים ורגלים / חטאו מכפרים ועד עולם מכלכלים:

טנוף שאר עברות ידועות ולא-ידועות / טהרת המשתלח ועליו לצוק מגיעות
יום כפור עמו נושא להשעות / ידע ישוב ונחם על הרעות:

כ"י ה"מ * || 2 בהכשל חס' מ: * בשל ה° 4 אשמות ארבע זדון מכפרים מ: * אשמות זדון ארבע מכפרים ה° אשמת זדון
ארבעה מכפרים דפ' 5 גם: גם הוא ה° 6 ולא ידע בסוף ה°: ולא ידע ואשם מ* 7 גם: אף מ* | זימון ה°: זמון מ* |
ולאשר ה° 8 חבוי: חתום ה° 8 שעירי ראשי חדשים מ* | חטאו: חטאות דפ' 11 מפסת מ* | מסננים מ* 12 לעזות:

1 אריאל בית המקדש, ע"ש ישע' כט א, ר"ל בזמן שבית המקדש קיים. אדם לא לן בשלם ועונו בידו... עי' במד'
רבה כ"א כ"א א"ר יהודה ב"ר סימון מעולם לא היה אדם בירושלם ובידו עון. כיצד. תמיד של שחר מכפר על עבירות שבילילה,
ושל בין הערבים מכפר על עבירות שנעשו ביום. מ"מ לא לן אדם בירושלם ובידו עון, שנא' (ישע' א כא) צדק ילין בה.
2 מנדדו מסיר אותו (מל' נדד). 3 גבולים יושבים העם היושב מחוץ לירושלם בשל עצמם מתכפרים לעומת
אנשי ירושלם המתכפרים בשל צבור. מכאן ואילך מתאר הפייטן את כפרת הקרבנות ואח"כ את כפרת בגדי כהונה.
גלגול העולה על עשה מחזרים ר"ל העולה באה על מצות עשה, כשיטת ר' עקיבא (תוספתא מנח' י' י"ב=יומא דף
ל"ו א'), ופי' דברי הפייטן: מגלגלין את כפרת העולה על מצות עשה. 4 דידוי אשמות ארבע זדון מכפרים ניהול
ארבעה מן האשמות (כנראה מתכוון הוא לאשם גזילות, מעילות, שפחה חרופה ונזיר) מכפר על הזדון ('מכפרים' מוסב על האשמות
עצמן). דרך חטאות היא ששגגת כרת מבדרים מפזרים, מבטלים. 5 העולה ויורד טמאת מקדש מכפר
לפי המשנה, שבועות א' ב'. הלא גם עון שבועות מכפר שם ג' ט'. 6 ולא ידע בסוף אע"פ שיש לו ידיעה בתחלה.
ושעיר הפנימי תולה ויום כופר לפי המסנה (שם א' ב') שעיר הנעשה בפנים ויוה"כ תולה עד שיודע לו (והפייטן כתב
'יום כופר' במקום 'יום כפור' בגלל החרוז). 7 זדון הטמאה... שם א' ו'. זימון חיצוני לאשר מתחילה מעלים
השעיר הנעשה בחוץ מזומן למי שיש לו העלם מתחילה אבל ידיעה בסוף, שם א' ג'. 8 חבוי מעולם שאין לו ידיעה לא בתחילה

כִּפֶּרֶת סָמִים וּמַעִיל עָלֵי מַלְשָׁנִים / כְּתַנֵּת מִפִּי־סֶת דָּם בִּרְק מִשְׁנָנִים
לְרָצוֹן עַל מִצַּח לְעוֹת פָּנִים / לְאַפְדֵּת זָרָה חֶשֶׁב הָאִפּוֹד מִלְּבָנִים:

מִצְנַפֶּת צוֹנָפֶת בְּעַד רָמִי קוֹמָה / מִכְנָסִים מְחַפִּים אֶת קִלְקוֹל הַזֹּמָה
נוֹשָׂא חֶשֶׁן עַל לֵב לְשׁוֹמָה / נוֹשָׂא עוֹת מִשְׁפָּט וְעֵינַיִם מִסְמָא:

15 סְדוּר אֲבָנִט וְעֻקְמוֹ כְּנָגֵד עֲקָמָנִים / סְלִיחָתוֹ גַּם מְלִיץ לְאָב וּבָנִים
עָרוּכֶת כָּל אֱלֹהֵי עַם הַתְּשׁוּבָה נִכּוֹנִים / עַם יוֹם כְּפוּר בְּצִירוֹף נְמָנִים:

פְּקֻדַּת הָעִיר מֵעֵת נָפַל פּוֹר / פָּסוּ כָּל אֱלֹהֵי וְחִסְרָנוּ מִכְּפוּר
צִפָּה אֲדוֹן לֹא נוֹתֵר בְּסִפּוֹר / צָפוּי לְבַד הַתְּשׁוּבָה וְיוֹם כְּפוּר:

קָרְבָנוּ בַתְּשׁוּבָה בְּיוֹם כְּפוּר זֶה / קָרְבָנוּ אֱלִיָּה וְעֻנּוּתָנוּ לֹא תִבָּה
20 רָאָה וְהִבֵּט כִּי אִפְסֵי מָזָה / רַחוּם סִלַּח לְעוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם הַזֶּה:

שְׁעָה תְּשׁוּבָתָנוּ אֱלִיָּה לְשׁוּבָה / עֶרְךָ שְׁפָתֵינוּ פָּרִים לְהַחֲשֵׁבָה
זְרוּיֵינוּ קִבֵּץ נִגְנוּ לְיִשְׁבָּה / הִשְׁיבֵנוּ יְיָ אֱלִיָּה וְנִשְׁוֹבָה:

אל מלך

לעזי מ* | אפור מ* 13 בעד: על מ* | הקומה ה° 13 מחפים הנהמי: מחפה ה°מ* 14 משפט ה°: הדין מ*
15 עקמנית: עוקמנית ה°מ* | ולבנים מ* 16 ערוכות מ* | ועם התשובה ונכונים מ* | עם יום: עד יום מ*
17 מעת: מיום מ* | וחסרנו: ונשארנו מ* 19 קירבנו ה° 22 זרוייך ה° | לקבץ מ* | ונוינו מ*: נויהו ה°

ולא בסוף. שעירי חדשים... שם א' ד'. ועד עולם מכלכלים ר"ל אינם תולים, אלא מכפרים כפרה שלימה. 9 טינוף
שאר עבירות... שם א' ו'. טהרת המשתלח ר"ל מכפרת עליהן, והן עליו לצוק מגיעות לשון המשנה, יומא ו' ה'.
10 יום כפור עמו נושא להשעות לגרום שישע ה' לישראל, כשיטת רבי (שבועות דף י"ג א') דתניא רבי אומר על כל עברות
שבתורה, בין עשה תשובה בין לא עשה תשובה, יום הכפורים מכפר... יודע ישוב ונחם על הרעות ע"ש יואל ב' גי'ד.
11 כפרת סמים ומעיל עלי מלשנים הקטורת מכפרת על לשה"ר, ע"י יומא דף מ"ד א'. זבח' דף פ"ח ב'. ומכאן ואילך
מונה הפייטן את בגדי הכהונה וכפרתם, ולכולם ע"י זבח' דף פ"ח ב'. ערכין דף ט"ז א', ויק"ר י' ו' ע' רי (והמקבילים שנרשמו
שם): מעיל על לשון הרע, כתונת על שפיכות דמים, הציץ על עוות פנים, אפור על ע"ז, מצנפת על גסי הרוח, מכנסים על גילוי
ערויות, חושן על מטי דינין, אבנט על עקמנין (בלשון התלמוד: על הרהור הלב). מלשנים מלשינים. דם ברק משננים הדם
הנשפך ע"י משנני חרב, ע"ש דבר' לב מא אם שנותי ברק חרבי. 12 לרצון על מצח הציץ, ע"ש שמות כח לח. לאפודת
זרה לעבודה זרה, ע"ש ישע' ל כב. מל בנים מלבינים, מסהרים. 13 צונפת מכסה, ר"ל מכפרת. רמי קומה גסי הרוח
(ל' ישע' י לג). מחפים מכסים (במקורות מחפה או מחפה, שהגהתי כטעות מעתיקים, וע"י ד"ס זבח' דף פ"ד אות ז'). הזימה
גילוי ערויות. 14 ועינים מסמא השוחד. 17 פקודת העיר ע"ש יחזק' ט א, ר"ל מעת נפל פור פקודת החורבן. 20 מזה
הדם. 21 ערך שפתינו... ע"ש הושע יד ג. 22 השיבנו... איכה ה כא.

ואומרים הסליחה יי אלהי רבת צדקוני עם הפסוקים שלפניה (עי' לעיל ע' 225)

אל-תבוא... בך בטחו אבותינו. בטחו ותפלטמו: אליה זעקו ונמלטו. בך בטחו ולא-בושו (תהל' כב ה-ו):
ויבטחו בך יודעי שמך. כי לא-עזבת דרשיו יי (תהל' ט יא): ואתה יי אל-תרחק. אילותי לעזרתי חושה
(תהל' כב ט): אל-תרחק ממנו כי-צרה קרובה. כי-אין עוזר (תהל' כב יב): שמע יי ורחמי. יי היה-עזר לנו
(תהל' ל יא): כרחם אב על-בנים. תרחם יי עלינו (תהל' קג יג"ט): / פס"ח

עקדה

סימן: א"צ כ"ימין בן זכר חזק. חכונ וצריט. – א 1258.

אהבת עזו (ג"א עזו) ותקף חבה / ברית-נעורים זכר וחסד תאוה:
גדר משוכה במסלול נתיבה / דרך-אב ודרך בפרישות אהבה:
הוער מקדם וממזרח הובא / וצדק לרגליו נקרא ונתנה:
זהר תועים מדרך תועבה / חשכם * מאש ומלהבה:
5 טירות בתים מאס מלישבה / יתדות אהלים הסיע בערבה:
כלו רבי-ימיו באפס תקנה / למשק בן-בית זקן-ביתו להתחשבה:
מאמר בבא ופקידה בהתקרה / נחנט שריג-ישר ומשענת שיבה:
שבר תוחלתו ממך לא-נכזבה / עשת מחשבתו אליה הושבה:

כ"י א ב"גו"מ * מג"ק || 1 עזו כ"י: עזו דפ' 2 גדר: גר אב"ק * | משוכה: משיכה ו * משוכה ב"ק"ג משיכה מ |
במשיכה א 3 ממזרח מ 4 זיהר: זימן אג | תועים: אורחים א | בדרך ג 5 טירת ק"ג 6 למשק בן בית: לבן משק בית ב
לבן בית ג | זקן: בזקן א 7 להתקרה ו | ומשענת מג 9 לך חס' ג | לקרבה ג 10 את בנך חס' אב"ג | את יחידך

אהבת עזו ע"ש שה"ש ח ו כי עזה כמות אהבה (עזו היא אחת הצורות הסגוליות המיוחדות ע"י הפייטנים, ע"י צונץ, ס.פ. 388². וי"ג עזו, וכנראה תיקון הוא). ברית נעורים זכור וחסד תאוה ע"ש ירמ' ב. 2 גדר משוכה במסלול
נתיבה / דרך אב ודרך אברהם דרך במסלול מוגדר לפי גדר משוכה (כך גירסת קצת כ"י). וי"ג גדר משוכה, ר"ל הגביל
את ישראל הנקראת משוכה (ירמ' ג ו ועוד) במסלול הישר. וי"ג גר משוכה, משך אותה בדרך זו. ור"י כ"ב גדר משוכה, פי'
גדר של קוצים. ע"ש משלי טו יט משוכת חדק. בפרישות אהבה כדרשת חז"ל ירו' ברכות ט' ז' דף י"ד ב' שבעה פרושין
הן פרוש שיכמי... פרוש יראה פרוש אהבה... פרוש אהבה. כאברהם (ועי' ג"כ בבלי סוטה דף כ"ב ב'). 3 הוער מקדם
וממזרח הובא / וצדק לרגליו יקרא ע"ש ישע' מא ב מי העיר ממזרח צדק יקראוהו לרגלו, שדרשוהו על אברהם ב"ב
דף ט"ז א'. ונתנה ונרשם (ל' והתוית חו, יחזק' ט ד). 4 זיהר תועים... כדרשת חז"ל ב"ר ל"ט ט"ז (ע' 381), ועוד דרשות
דומות. חשכם מנעם. מאש ומלהבה של גיהנם. 6 למשק בן בית... ע"ש ברא' טו ב"ג. זקן ביתו שם כד ב.
7 ופקידה ע"ש ברא' כא א וה' פקד את שרה. נחנט שריג יושר שריג פי' ענף של גפן (ברא' מ י ועוד), ור"ל ביתו לו בן
ישר. ומשענת שיבה דוגמת רות ד טו ולכלכל את שיבתה. 8 עשת מחשבתו כנראה בא 'עשת' במשמעות של 'עשתיו',

פֶּקֶד בְּחִינָתוֹ בַּעֲת לְפָנֶיךָ קָרְבָּה / צִוִּיתוֹ עַל־חֶשֶׁק תִּאֲוָתוֹ לְךָ לְהִקְרִיבָה:
 10 קח־נָא [אֶת־בְּנֶךָ] אֶת־יְחִידֶךָ וְהַעֲלֵהוּ לִנְדָבָה
 רְצִיתִיו חֲשַׁקְתִּיו לְרִיחַ נִיחָחִי לְהִתְעַרְבָּה:
 שִׁיחַ פִּיהוּ בִּרְגֵן תְּנוּאוֹת לֹא־הֶרְבָּה / תַּעַן מְזֻמּוֹתָיו לֹא־הֵשִׁיב בְּתִשּׁוּבָה:
 בָּקַע עֲצִים וּמַעֲרַכֶּת שָׁוָה / זֵין עָקֵד בִּרְצוֹן תִּאֲוָה:
 יָדָיו וּרְגָלָיו קָשֶׁר בַּעֲנוּד וַעֲנִיבָה / פֶּן־בִּפְרָכּוֹס יִפְסֹל עוֹלֹת חוּבָה:
 מֵאֲכָלֶת לְשַׁחֲטוֹ יָד כְּשִׁלַּח בְּנַפֶּשׁ רוּחַ / נֶעַר אֶל־תִּשְׁחַט קוֹל אֱלֹיו בָּא:
 15 בִּי נִשְׁבַּעְתִּי עֲקֹב אֲשֶׁר עַל־יְחִידֶךָ נִפְשֶׁךָ לֹא־עֲצָבָה
 זֶרַעַךָ אֲשִׁית כְּצִמְחֵי רֶבֶבָה:
 חִי הוּא וְאַפְרוֹ לְפָנֶי צָבוּר וּמוֹבָא / חָשׁוּב־הוּא לְפָנֶי כְּטָבוּחַ בְּמוֹקֵד אֲחֻהָ:
 זְכוּתוֹ הַמְצִיאָנוּ בְּהִרְיָחֶךָ קִטְרֶת הָעֲרֵבָה
 קֶצֶף שִׁכַּף וְחֻמָּה תִּשְׁבִּית מִבֵּית הַשּׁוֹבָבָה:
 וְכֹאֲשֶׁר כָּבְשׁוּ יֵצֶר וּשְׁנֵיהֶם עָקְרוּ לֵב הַתִּאֲוָה
 כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת־כַּעֲסֶךָ מִמְּשׁוּבָה:
 וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֱלֹיָה שׁוֹבָה / וְתֹאמַר שׁוֹבָה מְשׁוּבָה:

אל מלך

חס' ו' * | נדבה ג | נִחוּחֵי אֶקו' * : נִחוּחַ שֶׁאֵר כִּי־י 11 פִּיהוּ ב'ג: פִּי ו'ק'נו' * פִּעֲרָתוֹ אַפ | תְּשׁוּבָה ג 12 וּמַעֲרֵכָה אֶקו' * |
 נִין: נִינוּ ג 13 קֶשֶׁר בַּעֲנוּד וַעֲנִיבָה: כְּקֶשֶׁר בַּעֲנוּד (בַּעֲנוּד חס' ג) וַעֲנִיבָה ב'ג בקֶשֶׁר עִוֹת וְעִוָּה מִן | חֲפֹסֶל א 14 שִׁלַּח יָד מ |
 רוּחַ: דוּחַ ו דֹאבָה ג | נֶעַר אֶל תִּשְׁחַט: נֶעַר אֶל תִּשְׁלַח יָד (יָד חס' ק) ק'ו' * יָדָךְ אֶל תִּשְׁלַח ו 15 אֲשֶׁר חס' אַג 16 לִפְנֵי:
 לִפְנֵיךָ א לִפְנֵיךָ ו | צָבוּר וּמוֹבָא: יוֹבֵא א | לִפְנֵי: לִפְנֵיךָ ו | טָבוּחַ ג 17 זְכוּת ג 18 שְׁנֵיהֶם וְעָקְרוּ ג 19 וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים
 חֲפֹקֵד וּכְמִקְדָּם אֱלֹיָה שׁוֹבָה א

שהוא מקביל למחשבה. 9 פקד פקודה. 10 להתערבה להיות עריבה לה. 11 שיח פִּיהוּ וי"ג שיח פִּעֲרָתוֹ, ר"ל פתחון פה (ל' פי פִּעֲרָחִי, תהלי' קיט קלא), ושם זה עיקר. ברגן התמרמרות (ל' ותרגנו באהליכם, דבר' א כז). תנואות סירובים (ל' במד' יד לד). תען מזמורתיו לא השיב לא השלים בנימוקים, ועי' ב"ר ג'ו' י (ע' 607) אמר לפניו רבון כל העולמים משעה שאמר לי קח נא את בנך את יחידך היה לי להשיב... חס ושלום לא עשיתי כן, אלא כבשתי רחמי... 12 נין בן (ל' ברא' כא כג). 13 בעינווד ועניבה שתי לשונות קשירה. פן בפרכוס יפסל עי' פרקי ר' אליעזר ל"א. תנחומא וירא מ"ו (=ג"ז ב' בובר). תרגום יונתן ברא' כב י. 14 מאכלת ר"ל למאכלת. בנפש רוּחַ בנפש חפצה. וי"ג בנפש דואבה, ומסתבר. 16 ואפרו לפני צבור עי' ויקר' ל"ז ה' (ע' תחמט) ורבנין אמ' רואין אפרו של יצחק כאילו הוא צבור ע"ג מזבח. ועי' שפיגל, מאגדות העקדה, ס' היובל לר"א מארכס, ע' תפז ואילך. במוקד אחוה של עצים הבוערים באחוה, כפירוש חז"ל שבת דף כ' א' והאח לפניו מבערת (ירמ' לו כג). מאי אח. אמר רב אחוונא, ושמואל אמר עצים שנדלקו באחוונא. 17 מבת השובבה ישראל, ע"ש ירמ' לא כב (כא). מט ד. 18 ממשובה ע"ש ירמ' ג ויעוד. 19 ותאמר שובה משובה שם ג יב.

במנהגי מערב אירופה אומרים פסוקים אלה קודם לפזמון

טוב יי לכל ורחמי על כל מעשיו (תהלי' קמה ט): טוב יי לקו לנפש תדרשנו: טוב ויחיל ודומם לתשועת
יי (איכה ג כה-כו): אהב צדקה ומשפט. חסד יי מלאה הארץ (תהלי' לג ה): ויגבה יי צבאות במשפט. והאל
הקדוש נקדש בצדקה (ישע' ה טו): צדק ומשפט מכון כסאך. חסד ואמת יקדמו פניך (תהלי' פט טו):
למשפטיך עמדו היום. כי הכל עבדיך (תהלי' קט צא): מלפניך משפטנו יצא. עיניך תחזינה מישרים:
תהלי' יז ב): ויי לעולם ישב. כונו למשפט כסאו: והוא ישפט תכל בצדק. ידיו לאמים במישרים (תהלי'
ט ח-ט): כי יי שפטנו יי מחקנו יי מלכנו הוא יושענו: (ישע' לג כב) נכון כסאך מאו. מעולם אתה (תהלי'
צ ב): אוהב צדקה ומשפט. חסד יי מלאה הארץ: (תהלים לג ה): בקום למשפט אלהים. להושיע
כל עוני ארץ סלה (תהלי' עו י): העירה והקיצה למשפטנו. אלהינו ואדנינו לריבנו (תהלי' לה כב):
והוציא כאור צדקנו. ומשפטנו כצהרים (תהלי' לו יי): כי עשית משפטי ודיני. ישבת לכסא שופט צדק
(תהלי' ט ה): / פס"ח

פזמון

סימן: א"צ. צחיס צני ד' טוויס. 4 ווליס צכל טור. — 5444.

אדני שמעה אדני סלחה אדני הקשיבה ועשה אל תאחר
למענה אלהי כי שמך נקרא על עירך ועל עמך:

אם עברנו תורות וחלפנו חקים / ביטה בבכרית שלשת מצוקים
גוע כאזור כך דבקים / דפנים תשליך בעמקי ארקים:

הננו אתנו לה שועים ודלים / ועודים לשלם שפה תמור אילים
זעם אם יצא כרע מעללים / חסדיך יקדמונו אל אלים:

5 טרם תאבד שארית עמך / יהמו עלינו מעיה ורחמיך
כי כלינו מפני ועמך / לחננם * תפן משמיה:

כ"י דו"פ ק"ב"ג || 2 גזעם פ | כך: בו פ | תשליך: תצליל | ארקים: אפיקים | 3 ועודים: ועומדים | 4 זעם: ועברה
הוס' | יצא: יצאו | ברוע | 1 יקדמונו: זכור פ | 5-6 חס' פ | 5 תאבד: יאבדו ק" | יהמו: נא הוס' | מעיך ורחמיך:
המון רחמיך | 6 לחננם: לחננו ב"ד | 7 פשעינו ו* ק"פ | נותננו: נעזבתי | 8 סבוגו: סבוגי | סבו פ |

אדני שמעה... דני' ט יט. 1 אם עברנו... ע"ש ישע' כד ה. שלשת מצוקים האבות, ע"ש ש"א ב ח כי לה' מצוקי ארץ,
והפייטן דרש אותו על האבות. 2 כאזור כך דבקים ע"ש ירמ' יג יא כי כאשר ידבק האזור אל מתני איש כן הדבקתי אלי את
כל בית ישראל ואת כל בית יהודה נאם ה'. בעמקי ארקים נעמקי הארץ, ע"ש ירמ' יא שמיא וארקא. 3 הננו אתנו לך
ירמ' ג כב. שועים עשירים, ע"ש איוב לד יט ולא נכר שוע לפני דל. לשלם שפה ע"ש הושע יד ג. 4 אל אלים דני' יא לו.
5 יהמו עלינו מעיך ע"ש ירמ' לא כ. 6 כי כלינו מפני ועמך ע"ש תהלי' צ ו. 7 הלכנו קדורנית מלאכי ג יד.

מֵרַב פְּשָׁעִים הִלְכְּנוּ קְדוֹרֵנוּת / נִתְּנוּ בְּיַד מֵאֲרִיכֵי מַעֲנִית
סְבוּנוּ כְּדְבוּרִים מוֹשְׁכֵי-קֶשֶׁת וַחֲנִית / עָלֶיךָ הִרְגָנוּ שְׁמֵאלִית וַיְמִנִית:

פֶּקֶד הַיּוֹם גִּפֹּן יִמְיִנְךָ נִטְעָה / צָקוֹן לַחֲשָׁה הִקְשִׁיכָה וּשְׁמָעָה
10 קָלַע בֵּינוֹן מִצוֹל כִּבְד פִּשְׁעָה / רוֹמְמוֹתֶיךָ נִצַּח בְּפִיָּה לְהַבִּיעָה:

שְׁפִטְנוּ בְּצִדְקָתְךָ הַמֶּלֶךְ הַמְּשֻׁפָּט / שְׁבִתְךָ עַל-כֶּסֶּא דִין וּמִשְׁפָּט
תִּזְכֹּר נָם לֹא-יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט / תִּגְוֹנֶן פְּרָחֶיךָ הַיּוֹם בְּמִשְׁפָּט: לַמַּעֲנֵךְ

אל מלך

מושכי ב': דורכי וק' נושקי נפדו* | הורגנו: הורגים פ' 9 לחשם דק' | נפסק פ' 10 ביון מצול: בצול ב' | נצח: לעד ב' |
נצח בפיה: בפיהם נצח ב'ק' | נצח יחד נ': בפיה חט' וד' 11 שפטני ד' | בצדק ב' | המלך ב': האל דק' | שבתך:
בשבתך ג' 12 תזכור: זכות הוס' נ': תזכיר ב' | היום במשפט: ביום (כיום ד') המשפט נד בבואם למשפט ו

מאריכי מענית ע"ש תהל' קבט ג על גבי חרשו חורשים האריכו למעניתם. 8 סבונו כדבורים ע"ש תהל' קיח יב.
מושכי קשת ישע' סו יט. וי"ג נושקי קשת ע"ש דה"א יב ב ועוד. עליך הורגנו תהל' מד כג. 9 פקוד גפן ימינך
נטעה ע"ש תהל' פ טרטז ופקד גפן זאת וכנה אשר נטעה ימינך. צקון לחשה ע"ש ישע' כו טז. 10 ביון מצול ע"ש
תהל' סט ג. רוממותיך... ע"ש תהל' קמט ו רוממות אל בגרונם. 12 גם לא יעשה משפט אברהם, ברא' יח כה. פרחיו
ילדיו.

מנהג שוואבן ושווייץ

...יִזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת-בְּרִיתוֹ אֶת-אַבְרָהָם אֶת-יִצְחָק וְאֶת-יַעֲקֹב (שמות ב כד'): טָרַף נֶתַן לִירָאִיו. יִזְכֹּר
לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ (תהל' קיא ה): נִתְּנָה לִירָאִיָּךְ גַּם לְהַתְנוּסָה. מִפְּנֵי קֶשֶׁט סָלָה (תהל' ס ו): זָכַר לָהֶם בְּרִיתְךָ.
הַנֶּחֱם כָּרַב חֲסִדֶיךָ (תהל' קו מו'): וְזִכַּרְתִּי אֲנִי אֶת-בְּרִיתִי אוֹתְךָ בְּיָמֵי נְעוּרֶיךָ. וְהִקְיִמֹתִי לָךְ בְּרִית עוֹלָם
(יחזק' טז ט): אֶל-תַּחֲלִל בְּרִיתְךָ. וּמוֹצָא שְׁפָתֶיךָ אֵל תִּשְׁנֶה (תהל' פט לה'): / פִּסְחַח

עקדה

סימון: א-3. צלולת טכיים. 3-4 מלים צכל טור. - 2375.

אֲזַרְחֵי מַעֲבַר הַנֶּהָר / אֵלֶיךָ רָץ וְלֹא אַחֵר:
בַּחֲנֹתוֹ בְּנִסְיוֹנוֹת עֶשֶׂר / וְנִמְצָא שָׁלֵם בְּלִי חֶסֶר:
גֵּרֶשׁ מֵאֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ / גֵּר בְּעוֹלָם שְׁמָתוֹ:
דְּבַרְךָ הַקִּים וְלֹא הִפֵּר / וְגַם אֲנֹכִי עֹפֵר וְאֹפֵר:

כ"י ב'ק'; נכ; ויהה' || 1 אליך: אחריך ב' 3 גרש 1 גר: גף 1 4 דברך: דברו 1 5 ונחנט: ונחנ' וי' |
1 אזרחי אברהם אבינו, ע"פ מה סדרשו ב"ב דף ט"ו א'. מעבר הנהר יהושע כד ב. 2 בחנתו בנסיונות עשר אבות
ה' ב'. 3 גורש מארץ מולדתו ברא' יב ב. גר בעולם שמתו (צ"ל גוי?) ע"פ ברא' סס. 4 וגם אנכי עפר ואפר

- 5 הַקָּרִיב חֲלָב וְחֶמְאָה / וְנַחֲנֹט פָּרִי לְמֵאָה:
 וְנִמְתָּ לוֹ הַעֲלֵהוּ לְזִבְחַ / בִּקְעַ עֲצִים וְעֶרְךָ הַטֶּבֶח:
 זָכַר לָנוּ הַיּוֹם עֲקָדְתּוֹ / * וְהַשְׁלַמְתָּ יַחֲדָתּוֹ:
 חֵן הַיּוֹם שְׁבִטֵי-תָם / * וְתִשְׁכַּן בְּמִקְהָלוֹתָם:
 טִיעַת מְטוֹת שְׁנִים-עָשָׂר / מְזֹג מֵהֶם בִּלְיָחֶסֶר:
 10 יְדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ תִּבְיָאֵם / בְּהֵרַ גִּחְלָתְךָ תִּטָּעֵם:
 כִּנֹּס פְּזוּרֵי נְדָחֵיהֶם / נִהְלֵם לְבֵית מְאֻיָּיהֶם:
 לְקוֹחִים מִמּוֹת תַּחֲשֶׁךְ / פִּי-מִשְׁטִין סֶתֶם וְחֲשֶׁךְ:
 נִשְׁאֲנוּ וְנִטְלָנוּ כִּימֵי-עוֹלָם / וְכִפָּר-לָנוּ כָּל-זָדוֹן וְנַעֲלָם:
 סִלַּח וְעֵבֶר עַל-פֶּשַׁע / וּמַחֲל אֲשָׁמָה וְרָשָׁע:
 15 עֲנֵה הַיּוֹם מִיַּחְלִיךְ / כִּי-עֵינֵינוּ נִשְׁוֹאוֹת אֵלֶיךָ:
 פִּדְנוּ מִצָּרָה וְצוּקָה / וְתַעֲלָנוּ מִשׁוּחָה עֲמָקָה:
 צַעֲקָתָנוּ הַיּוֹם תִּקְבֹּל / וְתַצִּילָנוּ מִיַּד מַחֲבֹל:
 קוֹמִים בֵּית-שְׁכִינַת הוֹדֶךָ / וְאַל-תִּנְבֹּל כֶּסֶף כְּבוֹדְךָ:
 רַפָּא עֲמָךְ מִכָּל-שָׁבָר / כִּי-בָאוּ בָנִים עַד-מִשְׁבָּר:
 20 שְׁבֹץ אַחֲזַתָּנוּ כִּי־לָדָה / וְכַח אֵין לְלָדָה:

6 ובקע נכק'רה' | הטבח נב'°: טבח שאר כי'י 7 היום חס' 1 נ 9 טיעות 10 ובהר ק'כה' 11 נדוחיהם ק'1 ונהלם ב'נכ:
 בהגם ו' 12 לקוחים ממות (למות 1)... והן אותיות ל-מ, בכל כי'י, ומה שהשלימו בדפוסטיריו' והלאה ללקוחים לך לסגולה / ומחכים
 לך לגאולה' ממות אין לו מקור במסורת כי'י | תחשך נה: תציל ותחשך שאר כי'י | פי נ: פה ב'° ופה שאר כי'י | משטינו ק'יה'ה' כ
 14 נשאם ונטלם ו': נשאנו ונהלנו ב'° | וכפר לנו (על הוס' ב'°) כל זדון ונעלם: הכל גלוי לך צפון (צפוי ט'וי) ונעלם ק'יה'ה' ורשע:
 חטא ורשע 15 מיחליך: למיחליך 1 קול מיחליך ויה' לקול מיחליך ה' | עינינו: עיניהם ב'° | נשואות: תלויות ב'°
 נשואות: תלויות ב'° 16 והעלנו נויה'כ 17 נא היום נ: אנא ה' | והצילנו נה'ה'כ | מידי: מיד ב'° 19 בנים: מים ה

שם יח ח. 5 ונחנט פרי למאה נולד לו בן כשהיה בן מאה שנה. 6 העלהו לזבח שם כב ב. 7 והשלמת יחידתו
 מסירת הנפש שלו. יחידתו, פי' נפשו, ע"ש תהל' כב כא הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי, ועי' ג"כ תהל' לה יז, ר'השלים'
 במשמעות 'מסר' כלשון המדרש, ב"ר ק' א' ע' 1283 ולו אנו משלימים אח נפשתינו. מדרש תהלים כ"ח ב' דף קט"ו א' והשלמנו
 נפשנו למות, ועי' על זה צונץ, ל.ג. 641. 8 חון היום שבטי תם שבטי יעקב הנקרא איש תם (ברא' כה כז). 9 טיעת
 (= נטיעת) מטות שנים עשר י"ב שבטים. מזג מהם כל יחסר שה"ש ז ג, ר"ל נא אל יחסר להם כל טוב. 10 ידידות
 משכנותיך תהל' פד ב, פי' תביאם לבית המקדש הבנוי. תביאם בהר גחלתך תטעם שמות טו יז. 12 לקוחים ע"ש
 שמות ז. ממות תחשך תמנע ממות. 13 נשאנו ונטלנו כימי עולם ישע' סג ט. 14 ועבור על פשע מיכה ז יח.
 15 כי עינינו נשואות אליך תהל' קבג א. 16 מצרה וצוקה משלי א כז ועוד. משוחה עמוקה משלי כב יד. 18 ואל
 תנבל כסא כבודך ירמ' יד כא. 19 כי באו בנים עד משבר מ"ב יט ג. 20 שבץ אחזתנו ש"ב א ט. וכח אין

תגאל עמך מהבהב / כי עליך משליכים יָהֵב:
תנהלים לעיר הבנויה / תמהר תשבי מנחם ונחמיה:

אל מלך

20 שבץ: חיל כ | אחוזם ה 21 תגאל: תציל ה 22 לעיר: ירושלם נ | תמהר למו ה תמהר להם ה' | מנחם תשבי ויה':
תשבי חס' ה

אין ללידה מ"ב יט ג, ר"ל אין בכחנו להיגאל, כי הגאולה נמשלה ללידת תקופה חדשה. 21 מהבהב מניחם, כי הב הב (משלי ל טו) הוא סימן לקול גיהנם, כדרשתם (ע"ז דף י"ז א') מאי הב הב... קול שתי בנות שצועקות מניחם וכו'. כי עליך משליכים יָהֵב תהלי' נה כב. תמהר תשבי אליהו שהוא מקדם לביאת המשיח. מנחם משיח בן דוד שאחד משמותיו הוא מנחם ע"פ ירו' ברכות ב' ד' (דף ה' א')... ר' יודן בריה דר' אייבו אמר מנחם שמו. סנהד' דף צ"ח ב'... ויש אומרים מנחם בן חזקיה שמו. ובספר זרובבל (ילינק, בית המדרש ח"ב 55. יהודה אבן שמואל, מדרשי גאולה ע' 75) נקרא מנחם בן עמיאל. ונחמיה משיח בן יוסף הנזכר בתלמוד (סוכה דף ג"ב א') כקודם למשיח בן דוד, והוא נקרא נחמיה בן חושאל (ילינק, שם 56 = מדרשי גאולה 77, וגם ילינק, ח"ד 124 = מדרשי גאולה 283).

וממשיכין ע' 524.

מנהג אלזס

אל-תבוא... דרשו יי בהמצאו. קראתו בהיותו קרוב: יצוב רשע דרכו ואיש און מחשבתיו. וישב אל- יי וירחמנו ואל-אלהינו כיי-ירבה לסלוח (ישע' נה יז): תשיבנו יי אליך ונשובה. חדש ימינו כקדם (איכה ה בא): תשוב תרחמנו תכבש עונותינו ותשליך במצלות-ים כל-חטאתינו (איכה ז יי): שובנו אליהי ישענו והפך כעסך עמנו (תהלי' פה ה): שובה יי את-שביתנו כאפיקים בנגב (תהלי' קכו ד): ...שוב מחרון אפך והנחם על-הרעה לעמך (שמות לב יב): שובה יי עד-מתי. והנחם על-עבדיך (תהלי' צ יג): / פס"ח

סימן: ח"צ חלים צר טועים חזק.

צחיס צכי 7' עוריס 5' מוליס בכל עור) וצרציעי פסוק, לפענוים צטנוי ללשון רבים או יחיד. טרסור. — א 8496.

את יי בהמצאו לדרשו קדמתי
בעד לכפר כי כתולע נאדמתי
גלגל הלב וטמטם וכישן נרדמתי
כמעט כסדם הייתי ולעמרה דמיתי:

כיי"ב ק"ו; נכשי; פטג; ויההי; ר"י | מחזור:ומא || 2 בעד: בעד עוני הי בעד עונם ק"ה:כר • 3 גולגל:גלול ר • *

1 את יי בהמצאו לדרשו קדמתי ישע' נה ו, וזמן הימצאו הם עשרת ימי תשובה, כדרשת חז"ל ר"ה דף י"ח א'. 2 בעד לכפר ע"ש דה"ב ל"ח. כי כתולע נאדמתי בעונותי, ע"פ ישע' א יח. 3 גולגל הלב וטמטם בעבירותי, כי העבירה מטמטמת (פ' מבלבלת) לבו של אדם כדרשת חז"ל יומא דף ל"ט א' (וגלגל וטמטם, משמעותם ערבב, כלשון המשנה חלה ג' ד'). 4 כסדם הייתי ... ישע' א ט. 5 דמיתי לסוטה פרועה מנאפת כלשון הנביאים (כגון ירמ' ג ט) הרגילים להשוות

5 דְּמִיתִי לְסוּטָה פְּרוּעָה מְנַאֶפֶת וְחִלְלָה
הֵייתִי עֲדִים וְכַשְׁמָלָה בְּדָמִים מְגִלְלָה
וְחִסְרָתִי מִפְּגִיעַ וְיֹדֵעַ אֵין לְפִלְלָה
רְאֵה יְיָ וְהַבִּיטָה כִּי־הֵייתִי זֹלִלָה:

זֹלִלָה כְּבוּדָה נְהַפְכָה בְּיַד מְנַאֵל
10 חֲנֹם נִמְכְּרָה לְצִמְיֹת וְאֵין גּוֹאֵל
טָבַע נִכּוֹן וְנִשָּׂא וְחָרַב אֲרִיאֵל
הַשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תַּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל:

יִשְׂרָאֵל לְבוֹזִים וְלִמְשָׁסָה עַד מָתִי
כְּאַרְבֶּה רַבּוֹ עוֹרְקִי וְעֲצָמוֹ מִצְמִיתִי
15 לְלֵב בְּשׁוּמֵי הָרִיסוֹתִי חֲרָבוֹתִי וְשׁוּמֹמוֹתִי
וְתִבְחָר מִחֲנֹק נִפְשֵׁי מוֹת מַעֲצָמוֹתִי:

מַעֲצָמוֹתִי הַמִּפְצָחוֹת וְהַמִּפְלָחוֹת מִמְּכַעֲסִיךְ וּמִמְזַעֲמִיךְ
נִמְתִּי נִלְאִיתִי נִשָּׂא חֲרוֹנְךָ וְזַעַמְךָ
שִׁים לֵב לְגֹאֵל חַיִּת נְעִימִיךָ
20 כִּי שָׁמַךְ נִקְרָא עַל־עִירְךָ וְעַל־עַמְךָ:

גילגול גולגל ה' | טומטם בנפטהר * 6 עדים: כעדים כש*ר* כבגד עדים ב"ק'ה' | וכשמלה: והוסרתי כשמלה ק'פטג
והושמתי כשמלה ה'ר* | בדמים נכשי: חס' בשאר מקורות 9 ונהפכה ה' | מגאל: מגאל ק'פטגש*ר* 10 נמכרה:
לוקחה ב'ק'נפטגה*ר* לקוחה ש* 11 נשא ונכון ר* | בית אריאל ר* 14 עורקי: וצומתי הוס' פ 15 הריסותי בשומי ר*
17 והמפולחות: נפלות ר* | וממזעמיך: וממרעימך פטגו*ה'ר* 18 נמתי: נאמתי פכ 19 שים ללב ה' | חית: חיל כ

בגידת העם לניאוף, והסוטה פרועה (במד' ח). 6 הייתי עדים כנגד עדים, ישע' סד ה, כפירש'י שם: כבגד מטונף. וכשמלה
בדמים מגוללה ישע' ט ד. 7 וחסרתי מפגיע שם נט טז. ויודע אין לפללה להתפלל בעדי. 8 ראה יי והביטה...
איכה א יא. 9 כבודה תהל' מה יד, ר"ל מכובדת. ביד מגאל ביד הגוים המטנפים את כבודה של ישראל (הלשון ע"ש ישע'
נט ג ועוד). 10 חנם נמכרה ישע' נב ג. לצמיתות ואין גואל ויק' כה ל. 11 טבע איכה ב א. נכון ונשא הר הבית,
ע"ש ישע' ב ב (= מיכה ד א). וחרב אריאל כינוי לבית המקדש, ישע' כט א. 12 השליך משמים ארץ ... איכה ב א.
19 ישראל לבוזים ולמשסה ישע' מב כד. 14 כארבה רבו ירמ' מז כג. עורקי איוב ל יז, ופירש'י שם רודפי.
ועצמו מצמית תהל' סט ה. 15 הריסותי חרבותי ושוממותי ישע' מט יט. 16 ותבחר מחנק נפשי... איוב ז טו.
17 מעצמותי המפוצחות מיכה ג ג. והמפולחות איוב טז יג, פי' המגותחות. 18 נמתי אמרתי. גלאתי נשוא ישע' א יד.
19 חית נעימך נפש ישראל, 'חית' דוגמת תהל' קמג ג, וישראל הנעימים ע"ש ש"ב כג א. 20 כי שמך נקרא ... דני'

עֲמָךְ זְרוּיִים פְּזוּרִים בְּכָל מוֹשְׁבוֹת
פְּקֻדוֹךְ בְּצַר פְּקֻדוֹךְ בְּמַעַשׁ וּבְמַחֲשָׁבוֹת
צָלַל זֶדוֹן הָעֶבֶר וּרְפָא מְשׁוּבוֹת
אֲדֹנֵי שְׁמֶעָה בְּקוֹלֵנוּ תְּהִינָה אֲנִיךָ קְשׁוּבוֹת:

25 קְשׁוּבוֹת תְּהִינָה אֲנִיךָ לְשִׁפְךָ שִׁיחֵנו
רֵן שָׁפָה קִבֵּל כְּרִיחַ נִיחוּחֵנו
שַׁחֲרָנוֹךְ מְגִנָּנוּ וּבָךְ שְׁמָנוּ מִבְּטָחֵנו
וְשִׁמְךָ עָלֵינוּ נִקְרָא אֵל תְּנִיחֵנו:

תְּנִיחֵנו אֲדוֹן כִּמָּה שָׁנִים לָמָּה
30 לְשִׁמָּה לְמָשָׁל וּלְשִׁנִּינָה לְבִשְׁת׃ וְלִכְלָמָּה
יֵאֱמָן וַיּוֹחַשׁ הַמִּבְטָח שֶׁהַבְּטָחַת לְשׁוֹמְמָה
אֲנִי יי בְּנִיתִי הִנֵּהרְסוֹת נִטְעָתִי הִנֵּשְׁמָה:

הִנֵּשְׁמָה בְּרַחֲמִים גְּדוּלִים תִּקְבֹּץ וּתְכַוְּנָה
שְׁמֵעָ יְהוָה חֲנוּנָה כִּי־עַתָּה לְחֻנָּה
35 חֲזַק מֵאֲמִירֶיךָ בְּצֹל יָדְךָ לְגוּנָה
וּפְדוּיֵי יי יִשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרָנָה:

אל מלך

21 פזורים זרויים בה: פזורים פרודים גו* 22 פחדוך... פקדוך ה' | לחש מחשבות ו* 23 צלול זדון העבר: צקון לחשם קשוב (שעה ק' תשע ה) ק'נש*ה: צאן אוברות בקש ו* ורפא משובות: בתחנת חשבות ק' 24 בקולי נש*ה' 25 לשפוך פג 26 לקבל נל כריח ניוחוחנו: כניחוחנו ג 27 מגננו: מלכנו ה | ובך: לבד בך ו* | שמנו חס' פטו*ר*: יחב ק'נכש* 29 זה כמה ק'ה 30 לשמה חס' ב'פטנכ: ללעג ו* | ולשנינה חס' ו* | לבשת: ללעג ו*: ללעג לבשת נכש*פט 31 ויוחש ב'ג: יוחש שאר מקורות | המבטח: המראה ב 33 גדולים חס' פט | תקבץ נכש*ר*: תבנה תקבץ בה' תייסר פטנ תיסדה ו* 34 כי בא עת ב'גה' 35 מאמיריך ה: מאמיניך ו*: מאמרך שאר מקורות, ישמא זה עיקר בצל ידך: פנכ ובצל ידך ר* ובצלך פטנכ

ט יט. 21 זרויים ויק' כו לג. פזורים יואל ד ב. 22 פקדוך בצר ישע' כו טז. 23 צלול זדון העבר ע"ש מיכה ז יח תשליך במצולות ים וכו', ויש גורסין צקון לחשם קשוב ישע' כו טז. ורפא משובות הושע יד ה. 24 אדני שמעה בקולנו... תהלי קל ב. 25 לשפך שיחנו ע"ש תהלי קב א. 26 רון שפה קבל כריח ניוחוחנו הענין ע"ש הושע יד ג ונשלמה פרים שפתינו. 27 ובך שמנו מבטחנו תהלי מ ה. 28 ושמך עלינו נקרא ... ירמ' יד ט. 30 לשמה למשל ולשנינה דבר' כח לו. לבשת ולכלימה תהלי לה כח. 31 יאמן ויוחש ע"ש ישע' כח יז. 32 אני יי בנית... יחזק' לו לה. 33 ברחמים גדולים תקבץ ישע' נד ז. 34 כי עת לחננה תהלי קב יד. 35 מאמיריך ע"ש דבר' כו יז. ויש גורסין מאמרך, ר"ל המאמר ובצל ידי כסיתך, ישע' נא טז. בצל ידך ישע' מט ב. נא טז. 36 ופדויי יי ישובון... ישע' נא יא = לה י.

סליחות לפי מנהגי מזרח אירופה

במנהגי מזרח אירופה אומרים (אמרו) הסליחות בסדר דלקמן:

במנהג פולין: אין פה להשיב (ע' 530). איך אשא ראש (ע' 504). אכפרה פני מלך (ע' 507). אבל אנתנו חטאים (ע' 506). תאבת יום זה (ע' 534). אלהי עושי (ע' 535). ברית כרותה (ע' 542). אב לרחם (ע' 264). אלהים אל דמי לדמי (ע' 538). אמוני שלומי ישראל (ע' 551). אלהי העברים (ע' 548). אני אני המדבר (ע' 555). אם יוספים (ע' 560). אל הר המור (ע' 558).

במנהג בהמון: אין פה להשיב (ע' 530). איך אשא ראש (ע' 504). אבל אנתנו חטאים (ע' 506). אכפרה פני מלך (ע' 507). איך במתח דין (ע' 219). אך כך לדל מעוז (ע' 231). אדון בשפטך (ע' 212). אדם איך יזכה (ע' 540). אלהים אל דמי לדמי (ע' 538). אם יוספים (ע' 560). את הברית ואת החסד (ע' במנחה, ע' 636).

במנהג ליטא: אין פה להשיב (ע' 530). איך אשא ראש (ע' 504). אבל אנתנו חטאים (ע' 506). אני אני המדבר (ע' 555). אלהי העברים (ע' 548). אלהים אל דמי לדמי (ע' 538). אמוני שלומי ישראל (ע' 551). ה' אלהי רבת צררוני (ע' 225). אדון בשפטך (ע' 212). ברית כרותה (ע' 542). מלכי מקדם (ע' 545). אל הר המור (ע' 558). אם יוספים (ע' 560). יחביאנו צל ידו (ע' 562).

במנהג פוזנא: אין פה להשיב (ע' 530). איך אשא ראש (ע' 504). אכפרה פני מלך (ע' 507). אבל אנתנו חטאים (ע' 506). תאבת יום זה (ע' 534). אך כך לדל מעוז (ע' 231). אך במתח דין (ע' 219). אדון דין (ע' 210). אני אני המדבר (ע' 555). אלהי העברים (ע' 548). מלכי מקדם (ע' 545). אומץ יוסף (ע' במנחה, ע' 640). אשפך שיחי (ע' 214). אמוני שלומי ישראל (ע' 551). יי אל רחום וחנן (ע' במנחה, ע' 663). אל הר המור (ע' 558).

במנהג בית הכנסת הישן בפראג: אין פה להשיב (ע' 530). איך אשא ראש (ע' 504). אבל אנתנו חטאים (ע' 506). אפס מוית (ע' 512). אפסו אשים (ע' 511). אכפרה פני מלך (ע' 507). מלכי מקדם (ע' 545). אשפך שיחי (ע' 214). אני אני המדבר (ע' 555). אלהי העברים (ע' 548). אלהים אין בלתיך (= סליחות בהמן סי' מו. פולין סג, ואינו כאן). אנא אלהי אברהם ואלהי יצחק (א' 6111, ואינו כאן). יי אלהי רבת צררוני (ע' 225). אל באפך פן תמעיס (ע' 232). שלש עשרה מדות (ע' 263). אם יוספים (ע' 560). אל הר המור (ע' 558).

סִלַח לָנוּ אֱבִינוּ / כִּי בָרַב אֲוִלְתָּנוּ שָׁגִינוּ / מִחַל לָנוּ מִלְּפָנוּ / כִּי רַבּוּ עֲוִינוּ:

פתיחה

קיומן: אי-צ' אפריס צר ילמק. חרות ונכחית. – א 3076. י. הצנמן, ידיעות סנוכין ד', ע' קכא.

אֵין פֶּה לְהִשְׁיב וְלִשָּׂא פָּנִים / בְּבִשְׁת עֲלוּמֵי פָּנֵי לְבָנִים
נִבְרָו דְּכָרֵי עֲוֹנוֹת רָאשׁוֹנִים / דְּפִי נִתַּן עִם אַחֲרֹנִים
הֵנָּה פֶּסוּ מְשׁוּחִים כְּהֵנִים / וְשִׁבְעָה פּוֹרְשִׁים לְיוֹם-זֶה נִכּוֹנִים
זְרִיזִים הָיוּ אַחֲר מִתְקַנִּים / חֲסִידֵי עֲלִיוֹן בְּגֵי הַסָּגִים
5 טְבִילוֹת חֲמֵשׁ וְעֶשֶׂר הַנִּמְנִים / יָדָיו לְקַדֵּשׁ כְּתֻקֵּן רוֹזְנִים

כ"י חמ"נה ל"ו || 3 פרושים הברמן 4 בני הסגנים: כמו סגנים ח 5 גמנים ח

1 אין פה להשיב להצטדק. בבושת עלומי נעורי, ע"ש ישע' נד ד. 2 עונות ראשונים תהל' עט ה. 3 פסו משוחים כהנים אפסו כהנים גדולים המכפרים ביו"כ. ושבעה פורשים ליום זה נכונים שהיו מוכנים ליו"כ אחר שהפרישו אותם ז' ימים מביתו (לפי המשנה, יומא א' א'). 4 זריזים היו אחר מתקנים להתקין כהן אחר תחתיו, שמא יארע בו פסול (שם). 5 טבילות חמש ועשר הנמנים ידיו לקדש... שם ג' ג' חמש טבילות ועשרה קדושין טובל כהן גדול ומקדש בו ביום.

כְּבִשְׁנִים עֶשֶׂר וּשְׁמֹנֶה עֶשֶׂר מָנִים / לְבוּשֵׁי שָׂרָד בְּגָדִים שׁוֹנִים
 מִזֶּה בֶן־מִזֶּה יָשִׁים קְטוֹרֶה לְפָנִים / נִגַּשׁ לְהַגְרִיל עַל־שְׁעִירִים מְזֻמָּנִים
 סִמָּךְ וְהַתּוֹדָה שְׁנֹנוֹת וְזִדּוֹנִים / עֶרֶךְ עָרְכוּ לְאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים
 פִּשְׁעִים כִּפָּר בַּעַד שׁוֹמֵר אֲמוּנִים / צִדֵּק יִלִּין דֶּר מְעוֹנִים
 10 קֶשֶׁר לְשׁוֹן וְחוֹט הַשָּׁנִים / רַחוּם מְלַבֵּין מֶרֶב אוֹנִים
 שְׁמָה הָיָה כָּלֶם פּוֹנִים / תּוֹדָה זֹכָחִים בְּקוֹל הוֹדוֹ עוֹנִים
 אֲנָה אֲנִי בָּא בְּבִהֵל רְעִיוֹנִים / פָּנֵי כְּבִשְׁתִּי וְהֵנָּה מִשְׁתַּנִּים
 רִיקְנִית בִּיאָה שְׁלַחוֹנֵי הַמּוֹנִים / יַחֲוֹרוּ פָנֵי לְכַמָּה גּוֹנִים
 מֶה־טוֹבִי וּמֶה־יִפְיִי וְאִם־כֹּחִי אֲבָנִים / בְּרַחֲמִים לְבֹא בְּכִי וּבְתַחֲנוּנִים
 15 רַחֲמִיךָ רַבִּים וְחֲסִדֵּי קִטָּנִים / יְבוֹאוּנוּ חֲסִדִּיךָ צִדְקַת אֵיתָנִים
 חֲסִדִּיךָ קוֹרְאִים וּבְרַחֲמִיךָ גִּדּוֹנִים / חֲיִיָּהֶם בְּיָדְךָ וְעַל צִדְקוֹתֶיךָ מְסוּרִים וְנִתְּנוּנִים:

6 מְנִים: מִיָּנִים ה' 7 קְטוֹרֶת ל' בפנים ח 9 פִּשְׁעֵי ל' יִלִּין: יִלִּין ה' ל' 10 קֶשֶׁר ח | מְלַבֵּן ח 11 בְּקוֹל הוֹדוֹ
 עוֹנִים: בְּקוֹל הַמּוֹנִים ה' 12 בְּבִהֵל: בְּבִהֵל ח 14 וְאִם ל': וְאִם מ' ח | בְּכִי חֲסִי ח 15 רַבִּים רַחֲמִיךָ חֲסִי ל'
 וְחֲסִדֵּי קִטָּנִים: וְחֲסִדִּיךָ חֲנוּנִים ה' וְחֲסִדִּיךָ לֹא קִטָּנִים ח | יְבוֹאוּנוּ ג' חֲסִדִּיךָ לִפְנֵיךָ (וּלְפָנֶיךָ) צִדְקָה (וְצִדְקָה ה') אֵיתָנִים נְמ' ה'
 לְמַעַן צִדְקָה ח 16 חֲיִיָּהֶם... וְנִתְּנוּנִים (וְנִתְּנוּנִים מ') קוֹדֶם ל־חֲסִדִּיךָ... גִּדּוֹנִים מ' | קוֹרְאִים: קוֹיִם ג'

כְּתוּבָה רְחוּמִים כִּינּוּי לַחֲכָמִים. 6 כְּבִשְׁנִים עֶשֶׂר וּשְׁמֹנֶה עֶשֶׂר מָנִים מְלַבּוּשֵׁי כֶּהֱנָה גִּדּוֹל הָיוּ לְדַעַת הַחֲכָמִים בְּשַׁחַר שֶׁל
 יִיחָ מִנֵּה וּבִין הָעַרְבִים שֶׁל יִיב (שֶׁם ג' ז'). לְבוּשֵׁי שָׂרָד שְׁמוֹת לֹט אֶשְׁוֹד. 7 מִזֶּה בֶן מִזֶּה (לְשׁוֹן הַתְּלִמּוּד, בְּרִכּוֹת דף כ"ח א')
 כֶּהֱנָה גִּדּוֹל מוֹרֵעַ אַהֲרֹן שֶׁהָיָה הַמּוֹזָה הָרִאשׁוֹן, וְהַפִּיטֵן הוֹלֵךְ וּמִתְאַר אֶת הַעֲבוּדָה דְּלִקְמָן. יָשִׁים קְטוֹרֶה לְפָנִים שֶׁם ה' א'. נִיגַשׁ
 לְהַגְרִיל... שֶׁם ד' א'. 8 סִמָּךְ וְהַתּוֹדָה עַל הַשְּׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח, שֶׁם ו' ב'. עֶרֶךְ עָרְכוּ כְּנִרְאָה רִל הַקִּדִּישׁ אוֹתוֹ לֵה'.
 9 שׁוֹמֵר אֲמוּנִים כִּינּוּי לְיִשְׂרָאֵל, יִשְׁע' כו ב. צִדֵּק יִלִּין יִשְׁע' א' כֹּא, וְרִל שֶׁהִשְׁכִּינָה תִּשְׁרָה בְּמִקּוֹם צִדֵּק בְּלִי חֲטָא. 10 קֶשֶׁר
 לְשׁוֹן... שֶׁם ד' ב'. רַחוּם מְלַבֵּין שֶׁם ו' ה'. מְרֹבֵב אוֹנִים יִשְׁע' מ כו, רִל בְּכֹחַ הַגִּדּוֹל. 12 בְּבִהֵל רְעִיוֹנִים שֶׁאֵין
 נִבְהַל מִעוֹנוֹתֵי. פָּנֵי כְּבִשְׁתִּי בְּקִרְקַע. 13 רִיקְנִית בִּיאָה שְׁלַחוֹנֵי לְשׁוֹן הַתְּלִמּוּד (יִוֵּמָא דף ג' א' דְּקָא מַעֲיִיל בִּיאָה רִיקְנִית)
 רִל שְׁלִיחוֹת שֶׁאֵינָה מוֹעִילָה. יַחֲוֹרוּ יִלְבִּינוּ (ל' יִשְׁע' כט כב). 14 מֶה טוֹבִי וּמֶה יִפְיִי עִישׁ זִכְר' ט יו. 15 יְבוֹאוּנוּ
 חֲסִדִּיךָ עִישׁ תְּהִל' קִיט מֵא. צִדְקָה אֵיתָנִים הַאֲבוֹת.

[צִדְקָה הַחֲשׂוֹנָה וְהַשְׁכִּיחַ 3 וּלְיִס, צִדְקָה 5 וּלְיִס צִדְקָה]. — כ 219.

כִּי־עַל־רַחֲמִיךָ הָרַבִּים אָנוּ בְּטוֹחִים / וְעַל־צִדְקוֹתֶיךָ אָנוּ נִשְׁעָנִים
 וְלִסְלִיחוֹתֶיךָ אָנוּ מְקוֹנִים / וְלִישׁוּעָתְךָ אָנוּ מְצַפִּים:

* *

אֶתֶּה־הוּא יִי מֶלֶךְ / אוֹהֵב צִדְקוֹת מְקַדֵּם
 מַעֲבִיר עֲוֹנוֹת עָמוֹ / וּמְסִיר חֲטָאת יִרְאִיוֹ
 כּוֹרֶת בְּרִית לְרִאשׁוֹנִים / וּמְקַיֵּם שְׁבוּעָה לְאַחֲרֹנִים:

* *

אָתָּה־הוּא שְׁיַרְדֶּת בַּעֲנֹן כְּבוֹדְךָ עַל־הַר־סִינִי
וְהִרְאִיתָ דֶּרֶךְ טוֹבָה לְמֹשֶׁה עַבְדְּךָ
וְאַרְחוֹת חֲסִדֶיךָ גִּלִּיתָ לוֹ וְהוֹדַעְתָּו
כִּי אָתָּה אֵל רַחוּם וְחַנוּן
אֶרֶץ אֲפִים וְרַב־חֶסֶד וּמִרְבָּה לְהַטִּיב
וּמְנַהִיג אֶת־הָעוֹלָם כָּלֹּ בְמִדַּת הַרְחָמִים:

וכן כתוב (שמות לג יט) וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל־טוֹבִי עַל־פָּנֶיךָ וְקִרְאתִי בִשְׁם יְיָ לְפָנֶיךָ. וְחָנְתִּי אֶת־אֲשֶׁר
אָחֹז וְרַחֲמֵתִי אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם:

כלורח שכייה (חריזת שתי טורות). «וספר וליס 3-4 טורות. — א 3466.

אֵל אֶרֶץ־אֲפִים אָתָּה / (וּבַעַל הַרְחָמִים נִקְרָאתָ) / וְדֶרֶךְ תְּשׁוּבָה הוֹרִיתָ.
גִּדְּלַת רַחֲמֶיךָ וְחֲסִדֶיךָ / תִּזְכֹּר הַיּוֹם וּבְכָל־יּוֹם לְזֶרַע יִדְיֶיךָ:
תִּפְּנֹן אֱלֵינוּ בְּרַחֲמִים / כִּי אָתָּה־הוּא בַּעַל הַרְחָמִים.
בְּתַחֲנוּן וּבְתַפִּלָּה פָּנֶיךָ נִקְדָּם / כְּהוֹדַעְתָּ לַעֲנּוּ מִקֶּדֶם:
מִחֲרוֹן אַפָּךָ שׁוּב / כָּמוֹ בְּתוֹרַתְךָ כָּתוּב.
וּבְצִל כְּנָפֶיךָ נַחֲסָה וְנִתְּלוֹן / כִּיּוֹם וַיֵּרֶד יְיָ בָּעָנָן:
תַּעֲבֹר עַל־פָּשַׁע וְתִמְחָה אֲשָׁם / כִּיּוֹם וַיִּתְּצַב עִמּוֹ שָׁם.
תִּאֲזִין שׁוֹעֲתֵנוּ וְתִקְשִׁיב מְנוּ מֵאֲמָר / כִּיּוֹם וַיִּקְרָא בִשְׁם יְיָ. וְשָׁם נֶאֱמָר:

וַיַּעֲבֹר יְיָ עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנוּן. אֶרֶץ אֲפִים וְרַב־חֶסֶד וְאֵמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לְאֱלֹפִים גִּשָּׁא
עוֹן וּפָשַׁע וְחֲטָאָה. וְנִקְּהָ (שמות לד ו): וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנוֹ וּלְחַטָּאתָו וְנִחַלְתָּנוּ (שם לד ט): סָלַח לָנוּ אֲבִינוּ כִּי
חַטָּאנוּ. מָחַל לָנוּ מִלִּכְנוּ כִּי פָשַׁעְנוּ (לקוח מתפלת י"ח): כִּי־אָתָּה אֲדֹנֵי טוֹב וְסָלַח. וְרַב־חֶסֶד לְכָל־קְרֹאֶיךָ:
(תהלים פו ה)

מנהג ליטא

מה־נֹאמֶר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֵהַ גִּדְּבָר וּמֵהַ־נִּצְטַדֵּק:

וְעֵתָה מֵהַ־נֹאמֶר אֱלֹהֵינוּ אַחֲרֵי־זֹאת כִּי עֲזַבְנוּ מִצְוֹתֶיךָ: (עזרא ט ו)
אֵין לָנוּ פֶה לְהַשִּׁיב וְלֹא מִצַּח לְהָרִים רֹאשׁ:

כִּי עֲזַבְתִּינוּ רַבּוֹ לְמַעַלָּה רֹאשׁ וְאַשְׁמַתְנוּ גִּדְּלָה עַד לְשִׁמְיָם: (עזרא ט ז)

דֶּרֶכְךָ אֱלֹהֵינוּ לְהַאֲרִיךְ אַפָּךָ לָרָעִים וּלְטוֹבִים וְהִיא תִּהְלָתְךָ:

כִּי אָדָם אֵין צָדִיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחָטָא: (קהל' ז כ)

מנהג פולין בהמן ופוזנא

מֵהַ־נֹאמֶר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מְרוֹם וּמֵהַ־

נִסְפָּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים:

מֵהַ־נֹאמֶר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֵהַ־

גִּדְּבָר וּמֵהַ נִצְטַדֵּק:

וְאָתָּה אֱלֹהֵי סְלִיחוֹת חַנוּן וְרַחוּם

אֶרֶץ אֲפִים וְרַב־חֶסֶד: (נחמ' ט יז)

פסוקים חוזרים (פס"ח)

במנהג בהמן מוסיפין

רַחֲמֵיךָ רַבִּים יְיָ כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חֲיִינוּ: (תהל' קיט קנו*)
 אֶל-תְּבוּאָה בְּמִשְׁפָּט עָמְנוּ כִּי לֹא-יִצְדָּק לְפָנֶיךָ כָּל-חַי: (תהל' קנג ב"י)

כָּרַחַם אָב עַל בָּנִים כֵּן תִּרְחַם יְיָ עָלֵינוּ: (תהל' קג יג"י)
 לִיִּי הִשׁוּעָה עַל עֲמֶךָ בִּרְכָתְךָ סֵלָה: (תהל' ג ט)
 יְיָ צְבָאוֹת עָמְנוּ מִשְׁגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה: (תהל' מו ח)
 יְיָ צְבָאוֹת אֲשֶׁר־יְאָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: (תהל' פד יג)
 יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם-קִרְאָנוּ: (תהל' כ י)

סֵלַח-נָא לַעֲוֹן הָעַם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ
 וְכַאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּ לָעַם הַזֶּה
 מִמִּצָּרִים וְעַד-הַנֶּה: (במד' יד יט)
 וְשֵׁם נֹאמֵר:
 וַיֹּאמֶר יְיָ סֵלַחְתִּי כְדִבְרְךָ: (שם יד כ)

הִטָּה אֱלֹהֵי אֲנֹנֶךָ וְשָׁמַע פִּקְח עֵינֶיךָ וַיֵּרָא שְׂמִינִי וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמֶךָ
 עָלֶיךָ. כִּי לֹא עַל צִדְקָתִינוּ אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל-רַחֲמֶיךָ
 הָרַבִּים: אֲדֹנֵי שְׁמֶעָה אֲדֹנֵי סִלְחָה אֲדֹנֵי הַקְּשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֶל-תַּאֲחֵר לְמַעַנְךָ
 אֱלֹהֵי כִי-שְׁמֶךָ נִקְרָא עַל-עִירְךָ וְעַל-עַמֶּךָ: (דני' ס יח"ט)

ואומרים הסליחה איך אשא ראש (ע' 504)

מנהג פולין ובהמן

קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל-יְיָ. אָמְרוּ אֵלָיו בְּלִ-תְּשֹׂא עֹן וְקַח-טוֹב וְנִשְׁלַמָּה פְּרִים שְׁפָתֵינוּ (הושע יד ג):
 מִי יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנָחַם הָאֱלֹהִים. וְשָׁב מִחֲרוֹן אָפוֹ וְלֹא נֹאכַד (יונה ג ט): וְגַם-עָתָה נֹאס־יְיָ שָׁבוּ עַדִּי בְּכָל-
 לְבַבְכֶּם וּבְצֹם וּבִבְכִי וּבְמִסְפַּד (יואל ב יב): / פס"ח

ואומרים הסליחה אכפרה פני מלך רב (ע' 507)

מנהג ליסא פרוזא ובהמן

לִמְעַן שְׁמֶךָ יִי וְסִלְחָתָ לְעֵוְנֵנוּ כִּי רַב הוּא (תהל' כה יא*): לִמְעַן שְׁמֶךָ יִי תַחֲיֵנוּ בְּצַדִּיקְתָּ תוֹצִיא מִצָּרָה וּפְשָׁנוּ (תהל' קמג יא*):

בליטא ממשיכים

לִמְעַן יִחְלְצֵנוּ יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וְעֲנֵנוּ (תהל' קח זי*): יִדְעֵנוּ כִּי חָטָאנוּ וְאֵין מִי יַעֲמֵד בְּעֲדֵנוּ. שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל יַעֲמֵד לָנוּ בְּעֵת צָרָה (אין במקרא): קוּמָה עֲזֹרָתָה לָנוּ וּפְדֵנוּ לִמְעַן חֲסִדְךָ (תהל' מד כז):

בפולין ובהמן אומרים

דִּלְתִּיךָ דְּפָקְנוּ רַחוּם וְחַנוּן. גַּא אַל־תְּשִׁיבֵנוּ רִיקָם מִלְּפָנֶיךָ: / פס"ח

ואומרים הסליחה אבל אנחנו חטאים (ע' 506)

מנהג פולין ובהמן

תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ וְאֶל־תִּתְעַלֵּם מִתַּחֲנוּנֵנוּ (תהל' נה ביי*): אֲזוּ תַחֲפֹץ וּבְחִי־צָדֵק עוֹלָה וְקָלִיל. אֲזוּ יַעֲלוּ עַל־מִזְבִּיחֶךָ פָּרִים (תהל' נא כא): תָּשׁוּב תִּרְחַמְנוּ תִּכְפֹּשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ וְתִשְׁלִיךְ בְּמִצְלוֹת יָם כָּל־חַטָּאוֹתֵינוּ (מיכה ז יט**): [בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר לֹא יִזְכְּרוּ וְלֹא יִפָּקְדוּ וְלֹא יַעֲלוּ עַל־לֵב לְעוֹלָם:]

סימן: תשר"ק ולח"ס 10 הוכנכו שני צתים, כנח"ס מנכ"ס מקורות שונים.

צתים צ"ז 7 עורכים. 4 מליס צכל עור - ת. 8

תָּאֲבֹתָ יוֹם־זֶה מְכַל־יְמֹת הַשָּׁנָה / שֶׁת־שְׁמוֹ כְּפוֹר וְהִנַּחֲלָתוֹ לְשׁוֹשָׁנָה

רַע זֶהוּם וְחַטָּאת צִחָנָה / קְלוּעַ כְּעוֹפֶרֶת לְבַל תִּמָּצְאָנָה:

צִירוֹף אִם־נִצְרָף וְנִשְׁקָד עַל־פִּשְׁעָם / פִּנָּה וְהִבֵּט וְהִסְכֵּת שׁוּעָם

עֲנִיָּה בְּבוֹאָם לְדִינָה אֶל־תִּזְעַם / שִׁימָה בְּנֹאדָךְ זִלּוֹג דְּמָעָם:

5 נִפְשׁ כָּל־חַי מִפְּקֻדוֹת בִּידָךְ / מֶלֶךְ שׁוֹפֵט וְדִין אֶתָּה לְבִידָךְ

לְרִיב אִם־תַּחֲפֹץ דִּין־אֲנוֹשׁ בְּפִקְדֶּךָ / כֹּחַ אֵין לְכָל־בְּרִיָּה לַעֲמוֹד נִגְדָּךְ:

יְבוֹאוּנוּ רַחֲמֶיךָ אֲשֶׁר מַעֲלָם / טוֹבוֹת וְחֲסִדִּים גָּמוּל לְעַם־עוֹלָם

חֲקוֹר וּדְרוֹשׁ כִּשֶׁר מִפְּעָלָם / זְכוֹתָם הַיּוֹם מִלְּפָנֶיךָ בַּל־תִּתְעַלֵּם:

כ"י חמ"ג || 3 נצ"ר: נצטרף ח | והסכת שועם: לעיקרי בטעם ח 4 ענייך... תזעם: עון חשך למטה והסכת שועם ח | לדיניך 1 5 נפש: נפשות דפוסים | מפקדת ח | ודיין: ודן דפ' 7 טובות וחסדיך מ': טובים חסדים 1 8 תתעלם:

1 לשושנה לישראל, ע"ש שה"ש ב א. 2 זהו... צחנה כינויים לחטא. קלוע להשליך. 3 צירוף אם נצטרף אם אתה בא לבחון אותנו בצירוף, ר"ל כמצרף כסף. ונשקד עול פשעם ע"ש איכה א יד. 4 שימה בנאדך זילוג דמעם ע"ש תהל' נו ט. 5 נפש כל חי מופקדות בידך ע"ש איוב יב י. 7 יבואנו רחמיך תהל' קטעו. אשר מעולם

וְאִם-תִּשְׁקָלָם בַּפֶּלֶס וַיִּכְרִיעוּ חֻבּוֹת / הִטָּה כַּף-צֶדֶק עוֹשֶׂה רַבּוֹת
10 דִּין הוֹצֵא כְּשָׁמֶשׁ סְלִיחָה לְהַרְבּוֹת / גִּחְלַת שְׁבִיבָה אֶל-תֵּתֶן לְכַבּוֹת:

סימון: תשרי-ק.

לַעֲמֹד מִלֵּיץ יִשְׂרָאֵל לְסַפֵּר / טָרוֹד מִשְׁטִין וַיְבוֹשׁ וַיִּחְפֹּר
חֲמָה עֲצָר וְאֵף הָפֵר / זָכְרֵנוּ לְחַיִּים כְּתָב בַּסֵּפֶר:

סימון א-5.

זָכְרֵנוּ לְטוֹבָה נוֹרָא עֲלִילָה / חֵן תַּחֲנוּן אִם סָגְלָה
חֲנֻנוּ וְעֲנָנוּ שׁוֹמֵעַ תִּפְלָה / וַתִּשְׁלִיךְ חֲטָאתֵינוּ בְּעֵמֶק מְצוּלָה:]

11 בְּעֵמֶק־נוֹרָא הַבִּיטָה וְשִׁכַּךְ זַעֲמִים / בְּרָגוֹ חֲמַתָּךְ תִּזְכֹּר רַחֲמִים
אֲנָא חֲמַל-נָא עַל-נְשׂוּאֵי רַחֲמִים / אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל-כִּסֵּא רַחֲמִים:

אל מלך

תועלם ח דפ' 9 עושה: ועשה דפ' 10 סליחה להרבבות: זוהריו ברבבות ח | התוספת קודם 11 חס' ח, בסוף הסליחה 1
11 ביטה לשבך כעס וזעמים ח | תזכר: זכר דפ' 12 נא חס' ח דפ'
שם כה ו. לעם עולם ע"ש יחזק' כו כ. 9 ואם תשקלם בפלס ע"ש ישע' מ יב. ועשה רבבות ע"ש תהל' מ ו
10 גחלת שביבך השלהבת שלך (ע"ש איוב יח ו שביב אשו). יש מפרשים נשמת אדם, וי"מ ישראל שהיא שלהבת יה (שה"ש
ח ו). 11 ברוגז חמתך זכור רחמים ע"ש חבק' ג ב. 12 נשואי רחמים ע"ש ישע' מו ג הנשואים מגי רחם.

מנהג פולין

אם עוונות תשמר-יה אדני מי יעמד: כ"עמך הסליחה למען תנורא (תהל' קל ג"ד): רחמיה רבים יי
במשפטיה חינו (תהל' קיט קנ"ו): פס"ח

סימון: אלכס-לחך הלע"כ צירני ווא"כ חזק נמלו דצכ, ע"פ ט"ז יז כז, לדעת לנדקסוט, עמודי העמודים 123].
צחיס צני 7-טורים. חספס מליס לא קצו. — א 4522.

אֱלֹהֵי עוֹשֵׂי נִוְצָרִי וַיּוֹצֵרִי / לְפָנֶיךָ מָה אִמְרָה מִיִּצְרִי
בְּמִכָּה גְדוֹלָה הִכִּיתִי לְהִצְרִי / מוֹכֵנִין תְּבַלִּין וְאִין רוּפָא לְהִצְרִי:

גִּלְמֵי מַעַת כְּחָלָב מִתְחַבֵּץ / נָתַן בְּקֶרְבִּי כְּזָבוּב רוֹבֵץ
דִּרְכּוֹ בָּא כְּעֵנִי פְרוּסוֹת מְקַבֵּץ / סוּפוֹ בְּגִלְוֵי יוֹצֵא וּמִבְצִבֵּץ:

כ"י זכה" || 1 יוצרי נוצרי כ | לפניך: לפניו ה" | אומר ה" 3 בקרבי: על לבי כה°

1 אלהי עושי איוב לה י. מה אומרה מיצרי עי' ברכות דף ס"א א' אוי לי מיוצרי ואוי לי מיצרי. 2 להצרי לשום צרי
על מכתי. 3 כחלב מתחבץ כשעושים מחלב גבינה, ר"ל מטעת יצירה (ועי' שאלת אנסונינוס לרבי, סנהד' דף צ"א ב').
4 ומבצבץ יוצא בחוקה. 5 הגדיל לעשות יואל ב כ, ודרשוהו חז"ל סוכה דף ג"ב א. ובגדולי מתגרה לפי מאמר חז"ל

5 הגדיל לעשות ובגדולי מתגרה / על־ידו אשרו לא־נתן להִבְרָא
ומי־כמוך מקלט לחטאים מורה / פודה ורב־סלות למען תִּוְרָא:

וְהִיָּד זֶד הַצִּיץ בְּכַבֹּדִי בְּרֹאשׁוֹנָה / צִדְנִי בְּקִנְיָתוֹ וְהוֹשִׁיבֵנִי בְּשֹׁנָה
חֵלֶל חֲמַדְתִּי הָדוּם רָגְלִי הַשְׁכִּינָה / קִצְיִנִי גִּזּוֹ וְהִשְׁאָר עֲפֹן כַּעֲכָנָא:

טִכְס שְׁנֵי בָקָר אֵיתָן / רַק רַע גַּם־בּוֹ עֵינָיו נָתַן
10 יִרְעוּתִי כְּרֹנֵעַ לְשִׁמְמוֹן הַשִּׁיתָן / שִׁתַּק מְשׁוֹשׁ וְהַעִיר לְוִיתָן:

כְּתָר מַצְנֻפֶת מֵרֹאשׁ כֹּהֵן הַשָּׁר / בָּרַב פִּתּוּי גֶרֶם וְהִסָּר
תִּכְף זִקְנִי וְלַחֲרֵב מָסָר / תִּכְשִׁיט עֲטָרָה מֵאֵז לְכָל־בֶּשֶׂר נֹאסָר:

יָדוֹ שָׁלַח עַל כָּל הַחֲמוּדוֹת / צָרוֹר הַכֶּסֶף לָקַח וְהִקְטִין הַמְּדוֹת
חֲרָדָה הִלְבִּישְׁנִי לְאֵין־קֶצֶב וְאֲמָדוֹת / קִיְנִים הוֹרִישְׁנִי בְּשׁוּרוֹת וּבְמַעֲמָדוֹת:

15 הִבְיָאֲנִי הַיּוֹם לְיָדֵי מִיטָ וְהַצִּלַּע / צְפוּנָה חֲטָאתוֹ מֵעַם לְעַם לְהַגִּלַּע
עוֹד יִבְקֹשׁ גִּפְשִׁי בְּקִלְעִים לְקִלַּע / רָם כְּמָה תִּרְאֶה טָמֵא טָהוֹר בּוֹלַע:

5 לעשות: עשות ה° | אישרו ה° 6 כמוך כ: כטובך נה° | לחטאים מקלט ה° 7 זד זד 1: זד יהיר ה° זד (חס' זד) כ
9 טכס דפ': טכס נכה° | גם חס' כ 11 והסר: שהוסר כ והוסר ה° 14 חרדה הלבישני: חדש גזירו ה° 15 חטאתו:
חטאתנו דפ'

סוכה דף ג"ב א') כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. וחלשון ע"פ התלמוד (שם) ועלה באשו ותעל צחנתו, שמגית אומות העולם ומתגרה בשונאיהם של ישראל. על ידו אשרו לא ניתן להברא על ידי יצה"ר אשרו של אדם הוא שלא נברא, כמאמר חז"ל (עירובין דף י"ג ב') נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא. 6 ומי כמוך מקלט לחטאים מורה ע"ש תהלי' כח ח על כן יורה חטאים בדרך. 7 הציץ בכבודי בראשונה שנתן עיניו במקדש ראשון והחריבו והרג תלמידי חכמים שבו (סוכה, שם). בשנה בושח (ע"ש הושע יו). 8 הדרום רגלי השכינה ע"ש ישע' יא. קציני גזו ר"ל הרג ח"ח. והשאר עכן כעכנא סיבב ולכד כעכנא שהוא מין נחש, והוא ע"פ דרשת חז"ל (סנהד' דף מ"ד ב') ולמה נקרא שמו עכן שעיכן עונותיהן של ישראל. 9 טכס שני סדר שני. ברם בכי"י כתוב 'טוכס', וייתכן שצ"ל טיכוס, שהיא מלה יוונית שפירושה חומה. איתן החזק. רק רע הקב"ה קראו רע... (סוכה, שם), ורק רע ע"ש ברא' ו. ה. גם בו עיניו נתן שנתן עיניו במקדש שני והחריבו... (סוכה, שם). 10 לשממון לסממה. העיר לויתן קינה, ע"ש איוב ג ח עורר לויתן. 12 תכשיט עטרה... נאסר כנראה רומז הפייטן למה שנאמר במשנה (סוטה ט' י"ד) בפולמוס של אספסיינוס גזרו על עטרות חתנים. 13 צרור הכסף לקח ייתכן שהלא רימוז על צרור הכסף לפדיון מעשר שני. 15 הביאני היום לידי מייט כלשון המדרש (קה"ר ז' ט"ו) שהצדיק עתיד לבוא לידי מייט, פי' התמוטטות. להגלע שיתלהב ויתפשט החטא מעם לעם. 16 כמה תראה טמא טהור בולע ע"ש חבק' א יג למה... תחריש

בְּמָה תִּמְלֹט קִטְנָה עִיר / יְרִיבֶיהָ רַבִּים וְעַמָּה צָעִיר
מְצוּדִים גְּדוּלִים הַקִּיפוּהָ לְהַסְעִיר / אֵיפֹשֶׁר לְמַנִּיחַ אֵשׁ בְּנַעֲרֹת וְאִין מִבְּעִיר:

רֹדֶף עָנִי אַחֵר קוֹנוֹ לְעַבְדּוֹ / חֲזֹק לְפִי שָׁעָה בָּא וּמֵאֲבָדוֹ
20 מֵאִין כָּחוֹ לְעַמּוּד מַחֲמַת כְּבָדוֹ / לוֹלֵי דְבָרְךָ לֹא-תַעֲזֹבֵנוּ בִּידּוֹ:

בְּיָדְךָ תְּלִינוּ מֵה-יֵצִיק מְגוּלָּה זֶה / בְּחַמְתְּךָ נֹף בּוֹ צְנוּעִיָּה מִלְּבָבָהּ
כְּמַהֲרֶיךָ יֹאמְרוּ תִּמְהִיךָ נַחֲוָה / הֵיאָךְ פִּסְקֵנוּ הֵר גְּבוּהָ כְּזֹה:

גַּל עֵינֵינוּ בִּירְאָתְךָ וּפְקָחֵנוּ / כֹּף יִצְרָנוּ לְהַשְׁתַּעֲבֹד-לָךְ בְּאַרְחוּתֶיךָ לְהַנְחֵנוּ
נָאם קִדְשֶׁךָ יִסְעֵנוּ בְּכּוֹחֵנוּ מִלְּהַזְנִיחֵנוּ

כִּי הוּא יָדַע יִצְרָנוּ זָכוֹר כִּי-עָפָר אֲנַחֲנוּ:

אל מלך

17 קטנה דפ': קטנת נכה° 20 מחמת כבודו: מפני כבודו ה' | יעזבנו כ 22 פסקנו נה°: כבשנו כ פסענו דפ' 23 גול ה' | להנחנו הנהתי: לנחנו כ להנחנו נה°

בבלע רשע צדיק ממנו. ויצהיר בקרא טמא (טוכה, שם). 17 במה תמלט קטנה עיר / יריביה רבים ועמה צעיר. 18 מצודים גדולים... ע"ש קהל' ט יד שדרשוהו (נדרים דף ל"ב ב') עיר קטנה זה הגוף, ואנשים בה מעט אלו אברים, ובא אליה מלך גדול וסבב אותה זה יצהיר, ובנה עליה מצודים וחומים אלו עוונות. איפשר למניח אש בנערות ואין מבציר כמאמר ז"ל (סנהד' דף ל"ז א') אפשר אש בנערות ואינה מהבהבת. 19 רודף עני אחר קונו לעבדו הצדיק רוצה לעבוד את ה', אבל חזק יצהיר לפי שעה בא... ע"י נדרים (שם) ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא, דבשעת יצהיר לית דמדכר ליה ליצ"ט. 20 לוּלִי דְבִרְךָ לֹא תַעֲזֹבֵנוּ בִּידּוֹ הַלְשׁוֹן ע"פ תהל' לו לג ה' לא יעזבנו בידו. 21 בידך תלינו את עצמנו או את תקותנו, תלויים אנחנו בידך. מנוול זה יצהיר, ע"פ ברייתא (טוכה דף נ"ב ב') אם פגע בך מנוול זה... נזוף בו גער בו. 22 כמיהיך החושקים בך, שהם תמהיך המתפלאים (ע"י טוכה דף נ"ב א' ואף הקב"ה תמה עמהם), וסדר המלים אינו ברור. היאך פסקנו הר גבוה כזה ע"י טוכה (שם) צדיקים בוכים ואומרים היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה. פסקנו, פ"י התגברנו עליו עד הנמר. וי"ג כבשנו לפי התלמוד. 24 נאום קדשך ר"ל הפסוק הבא אחריו. כי הוא ידע יצרנו... תהל' קג יד.

מנהג ליטא

מנהג פולין בהמן פיונא

אֱלֹהִים אֱלֹהֵי לֵךְ אֵל-
תַּחֲרֹשׁ וְאֵל תִּשְׁקֹט אֵל: כִּי
הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יִתְּמִין וּמִשְׁנֵאֶיךָ
נִשְׂאוּ רֹאשׁ (תהל' פג ב-ג):
הַנִּשְׂא שִׁפְט הָאָרֶץ הָשֵׁב
גְּמוּל עַל-נְאִים (תהל' עד ב):

פס"ח

בְּךָ בְּטַחוּ אֲבוֹתֵינוּ בְּטַחוּ וְתַפְלִטְמוּ (תהל' כב ה): בְּרוּךְ יי שְׁלֹא נִתְּנָנוּ טָרֶף
לְשׁוֹנֵיהֶם (תהל' קכד ו): אֵל תִּתֵּן יי מֵאוּרֵי רֶשַׁע וְקָמוּ אֵל-תִּפְק יְרוּמוֹ סִלָּה
(תהל' קמ ט): אֱלֹהִים בָּאוּ גִּימִים בְּנַחֲלָתְךָ טִמְאוּ אֶת-הַיִּכָּל קִדְשֶׁךָ שָׁמוּ אֶת-
יְרוּשָׁלַם לְעֵיִים (תהל' עט א): וְכִרְ-זֹאת אוֹיֵב חֲרָף יי וְעַם-נָבֵל נִאֲצוּ שְׁמֶךָ
(תהל' עד יח): אֱלֹהִים אֱלֹהֵי לֵךְ אֵל-תַּחֲרֹשׁ וְאֵל תִּשְׁקֹט אֵל (תהל' פג ב):
הַנִּשְׂא שִׁפְט הָאָרֶץ הָשֵׁב גְּמוּל עַל-נְאִים (תהל' עד ב): / פס"ח

סימון: א"צ (כפול) דוד ציריני ונטלס סקטן חזק. צתים צכי ד' טורים. 5 ווליס צכל טור. – א 4626.
הצננות, צכן יחד ע' קמט. גזרות אשכנז ולפת ע' קט.

אלהים אל דמי לדמי / אל תחרש ואל תשקט למתקוממי
בקשהו דרשהו מיד מחרימי / כל תכסה ארץ בכל מקומי:

גול יגלה ולפניו ישפך ויגלה / גם בפורפירך מלא גויות יגלה
דון ידון שופך חלה בחלה / דמי ענייך הנשפכים כשגרי אלה:

5 התיצצו יחד סוד מסך רעל / הלוט הלוט פני כל הארץ להעל
ולא יזכר שם קדש המעל / ולכת אחרי התהו משקץ ומגעל:

זרע קדש בנים לא ישקרו / זה אלי ואנוהו זעקו ושוררו
חבל גחלתנו הוא ובו נתאמרו / חית יחידתם בצרור החיים צררו:

טף ונשים השלימו יחד לעקד / טלאים המבקרים בלשכת בית המוקד
10 יחיד ונשא עליה נהרג ונשקד / יחום הזמה אליו ראש מליקד:

כבשים בני שנה לעולה תמימים / כבשו עולות כזבחי אמורי שלמים
לאמותם אומרים לא תכמרו רחמים / לקרבן אשה ליי נתבקשנו ממרומים:

כ"י וחמ"נ ק"נ ב"פ || 2 תכסהו מנ"פ תכסי 3 ולפניך חנב"פ: לפניך שאר כ"י | כמלא ב" 4 והנשפכים מ': שפכו פ
שך ח הנשפך שאר כ"י 5 הלוט ילוט פ | להעל: מעל ח 6 שם קדש: שם ישראל ומ'נח | משוקץ: מתועב וב"ק"ח
7 זעקו: זעקו ונ"ק" צרחו ב"ח 9 השלימו: הושלמו פ 10 עליך: עלי מ' | ונשקד: ונעקד פ | אליו חס' מ'נ: לו פ |
מליקד: בלי לייקד מ'נפ 11 עולות חס' מ': כהעלות ח 12 לא תכמרו: אל תכמרו עלינו פ | נתבקש פ: כנתבקשם ח

1 אלהים אל דמי... אל תחרש ואל תשקט תהל' פג ב. למתקוממי חקם נגדי. בקשהו את הדם הנשפך. כל
תכסה ארץ ע"ש איוב טז יח. 3 גם בפורפירך מלא גויות יגלה ע' להלן ע' 557 אני המדבר', 24. יגלה,
פ' יחרת, יצויר (דוגמת ב"ר מ"ז ב' ע' 472 וגלה לה הקב"ה עיקר מיטריין). 4 חלה בחלה מזה כנגד מדה. כשגרי אלה
ל' שגר אלפיק, דבר' כה ד, ר"ל כדם בהמות. 5 התיצצו יחד סוד (ע"ש תהל' פג ד) מסך רעל למסוך לי כוט רעל
להשחית. הלוט הלוט ל' כיסוי, ע"ש ישע' כה ז ובלע בהר הזה פני הלוט על כל העמים, ר"ל להעלות כסוי על כל הארץ
כדי להעלים את האמת. 6 המועל המעולה, הרם והנשא. 7 זרע קדש ישע' ו יג. בנים לא ישקרו שם סג ח. זה אלי
ואנוהו שמות טו ב. 8 חבל גחלתנו ע"ש תהל' קה יא. נתאמרו כנראה במשמעות התפארו, התגאו. חית יחידתם נפשם
(ע"ש תהל' כב כא). בצרור החיים צררו ש"א כה כט. 9 השלימו מסרו. לעקד לעקדה. טלאים המבוקרים
בלשכת בית המוקד הלשון לפי המשנה (ערכין ג' ה') אין פוחתין מששה טלאים המבוקרים בלשכת הטלאים. ולפי המשנה
(תמיד ג' ג') היו ארבע לשכות במקצוע צפונית מערבית של בית המקדש, אחת מהן לשכת הטלאים ואחת לשכת בית המוקד,
ובכונה ערבב אותן הפייסן כדי לרמוז בבית המוקד על ענין השמדת היהודים. 10 עליך ניהרג ע"ש תהל' מד כג כי עליך
הורגנו כל היום. ונישקד וניקטר, לפי הפירוש המקובל באיכה א יד נשקד עול פשעי. ייחום הזימה תוצאת לידת זנונים,
התקפה על יסו הנוצרי לפי השקפות תולדות יסו'. אליו ראש מליקד כדי שלא לכוף את ראשנו מפני הדת הנוצרית (הפייסן
הירש ייקד על סמך צורת ויקוד, ויקוד מל' קדד, בנין פיעל). 12 כבשים בני שנה... במד' כה ד ועוד. 12 לאמותם

מִפְּרָפְרִים הַיְלָדִים וְזֶה עַל־זֶה מִפְּרָפְסִים

מִמֶּהֱרִים שְׁחוּט אַחֲרֵים וּבְדַמִּיהֶם מִתְּבוֹסְסִים

נִתּוֹן עַל־רֶבֶד הַיְכָלָהּ וְאַף לַמִּמְרָסִים / נֶגֶד עֵינֶיךָ לַעֲד יִהְיוּ תוֹסְסִים:

15 סִדְרוּ לְפָנֶיךָ סִדּוּר מַעֲרָכָה גְדוֹלָה / סוֹבֵב וְגַם הַיְסוֹד קָטָן מִהַכִּילָה

עוֹלָלִים וַיּוֹנְקִים הַנּוֹבְחִים כְּלִיל לַעוֹלָה / עוֹלָתְךָ יִדְשָׁנָה יִזְכָּר כָּל־מִנְחָתְךָ סֵלָה:

פְּנוֹת וַעֲזָרוֹת מְלֹאוּ קָרְבָּנֵי זִבְחִים / פְּדָרִים וְאַבְרִים הָרֹאשׁ וְהָרִגֵּל וְהַנֶּחֱתִים

צְרִידֵי מִנְחוֹת כִּמָּה עֲשָׂרוֹנֵי מַחִים / צִדְקָנִיּוֹת קִנְיָהֶן – הֵמָּה עוֹלָלֵי טְפוּחִים:

קִיץ לַמִּזְבֵּחַ הֵם בְּנֵי בִי־רַב / קָרְבֵּן הָעֵם לְכַפֵּר תִּלְמִיד עַם־צוֹרֵב

20 רַחֵשׁ מִרְבֶּךָ זֶה מֵאֵז לֹא־נִקְרַב / רֵיחַ נִיחַח מִנְחַת יְהוּדָה תַּעֲרַב:

שְׂרָתִי כִהְנָה כְּשָׂרוֹ נָשִׁים כְּאַנָּשִׁים / שְׁחִיטָה זְרִיקָה וְקִבְלָהּ מִקְרִיבִים וּמִגִּישִׁים

תִּקְרַבְתָּ מִנְחָה טְהוֹרָה נִפְשׁוֹת הַקְדוּשִׁים / תְּנוּפֶת חָזָה וְשׁוֹק וְלֶחֱי הָרֹאשִׁים:

דְּמָעוֹת מִפָּה וּמִפֶּה נּוֹבְעִים וּמִקְלָחִים / וְשׁוֹחֲטִים וְנִשְׁחָטִים אֵלּוֹ עַל־אֵלּוֹ גּוֹנְחִים

דְּמֵי אָבוֹת וּבָנִים נּוֹגְעִים וְטוֹפְחִים / בְּרַכַּת הַזֶּבַח שְׁמַע יִשְׂרָאֵל צוֹרְחִים:

13 ומפרכסים: מתפרכסים פ | ממהר ו | ובדמים מ'נפח 15 וגם: גם וב'מ'ק"פ 16 לעולה: ועולה ח | עולותיך פ

17 פנות העזרה פ | קרבנות וזבחים פ 18 קניניהן: ילדיהן מ'ק"פ 19 הם חס' פ | תלמידי צורב פ 20 נקרב: נחקרב ו'ק"פ |

תערב: תקרב פ 21 כשרו: נצשו מ'נ | קבלה וזריקה מ'נפ | מקריבים ומגישים: והקריבים מגישים מ' 22 מנחה

הטהורה מ'נ חדושה פ | ושוק חס' פ 23 שוחטים מ' | נשחטים ח 24 הזבח: השחיטה פ'ן

אומרים ע"ש איכה ב יב. 13 מפרכסים מתנועעים, מפרכסים (ל' התלמוד, יומא דף כ"ג ב' בא אביו של תינוק ומצאו כשהוא מפרפר). מפרכסים מתנועעים (לשון המשנה, חולין ב' ו'). ובדמיהם מתבוססים ע"ש יחזק' טז ו. 14 נתון על רובד היכלך ואף לממרסים לשון המשנה, יומא ד' ג'. יהו תוססים כדמו של זכריה (גיטין דף נ"ז ב' ועוד). 15 סובב וגם היסוד קטון מהכילה המזבח היה קטן מהכיל את הקרבנות, הסובב שלו והיסוד שלו. 16 עולתך ידשנה יזכור כל מנחותיך סלה תהלי' ב ד. 18 צרידי מנחות צריד הוא החלק היבש של המנחה שאינו בלול בשמן (פסח' דף כ' א'). צדקניות קנייהן קיני היולדות (שתי תורים או שני בני יונה), ויק' יב ח. במקומם הביאו את ילדיהן. עוללי טיפוחים איכה ב כ. 19 קיץ למזבח לשון המשנה (שקלים ד' ד'), הקרבנות שהן כעין קינוח הסעודה למזבח. בני בי רב חינוקות של בית רבן (לשון התלמוד, עירובין דף ע"ג א'). צורב צורבא מרבנן, ציון למלמד חריף (תענ' דף ד' א' ועוד). 20 רחש מורבך מנחת ברחשת (ויק' ב ז), מורבכת (שם ו יד), שמוזן החורבן לא קרב. מנחת יהודה תערב ע"ש מלאכי ג ד. 21 שרתי כהונה ר"ל לשרתי כהונה כשרו. 23 ומקלחים מזרימים (המקלחין מים, ע"ז דף י"ב א'). וטופחים מרטיבים (ל' המשנה, כגון מוסקה טופח, טהרות ג' א' ועוד). 25 בגות בוטחות יסע' לב ט. 26 יפה בנשים שה"ש ט.

25 יִרְאֶה יִרְאֶה פְּעֻלַּת בְּנוֹת בּוֹטְחוֹת / בָּחַם הַיּוֹם עֲרֻמוֹת לְשֹׁמֵשׁ נִשְׁטָחוֹת
יָפֶה בְּנָשִׁים מְבַקְעֵי כָרֶס וּמְפַלְחוֹת / מִבֵּין רִגְלֶיהָ שְׁלִיָּה וְלֹד מִפְּרִיחוֹת:

שְׁמוֹעַ הַנִּשְׁמָע אוֹ אִם נִרְאָה / לְהֶאֱמִין מִי יֶאֱמִין גְּדוּלָּה פְּלִיאָה
מוֹלִיכִין בְּגִיהֶם לְטֶבַח פְּלֶחְפָּה נָאָה / הָעַל-אֱלֹה תִתְאַפֵּק רָם גָּאָה גָּאָה:

קָדָם שְׁעָנֵנוּ וַתַּעֲמֵד עֲקֶדֶת הָר-מֶר / טָמוֹן לִישָׁע בְּכָל-דֶּר וְדֶר לְשִׁמּוֹר
30 נִתְּסַפּוּ אֱלֹה וְכֹאֲלָה עַד-בְּלִתִּי לֵאמֹר / חִי. זְכוּנֹךְ-קוֹם תִּשְׁמָר-לָנוּ
וְצָרוֹתֵינוּ תִּגְמֹר:

אל מלך

26 מבוקעי כימי מבוקות רו"ה | ומפולחות: נמתחות נ'פ | מפריחות: מפליחות חפ | 27 הנשמע: נשמע וב"ק |
אם נראה: מי ראה מ'נ | 28 מוליכים נ'פ | 29 הר המור פ | טמון: טומן וב"ק נ'פ | טמונה הברמן | ודור חס' פ
30 אלה רחס' נ' | עד חס' מ'נ | זכוך... תגמור: זכוך דלותנו תחיה ורחמים לנו תשמור פ

מבוקעי כרס ומפולחות ע"ש איוב לט ג ילדיהן תפליחנה. כנראה לא הקפיד הפייטן על הצורה הדקדוקית. מבין רגליה
שליה ולד מפריחות ע"ש דבר' כח נז ובשליה היוצת בין רגליה, ו'מפריחות' דוגמת 'עוף פורח' שבמשנה (סוטה ו' א')
ועוד, ר"ל שהולדות יוצאים בכח. 28 העל אלה תתאפק ישע' סד יא. 29 ותעמוד ר"ל ותעמוד לנו. 30 עד בלתי
לאמר עד שאי אפשר לספרם. זכוך קום זכות הקו הישר שלהם.

מנהג בהמן

פִּי אָדָם אֵין צָדִיק בְּאֶרֶץ. אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה-טוֹב וְלֹא יִחָטָא: (קהל' ז כ)
אָדָם יְלוֹד אֲשֶׁה. קֶצֶר יָמִים וְשִׁבְע־רָגֹז: (איוב יד א)
אֶף-עַל-זֶה פָּקַחַת עֵינֶיהָ. וְאַתָּנוּ תִּבְיֵא בְּמִשְׁפָּט עֲמֹךְ: (איוב יד ג') / פס"ח

סימן: ח"ג. 3 (לפענוים 4 או 2) וליס צטורה. – א 1138.

שנייה

אָדָם אֵיף יִזְכֶּה / בְּכָל-יּוֹם לַמּוֹת מְחַכֶּה:
בֶּשֶׁר מֵה יִדְבֵּר / וְהוּא מוֹבֵל לְקָבֵר:
גִּיּוֹ לְבוֹר גּוֹפֵל / לְמָקוֹם חוֹשֶׁךְ וְאֶפֶל:
דְּמִיוֹנוֹ לְהַבֵּל דְּמָה / וְנִמְשָׁל כְּבִהְמוֹת נְדָמָה:

כימי נש" || 1 ובכל יום נש"

1 אדם איך יזכה איוב טו יד. כה ד. למות מחכה שם ג כא. 2 בשר מה ידבר דוגמת תהל' נו ו. מובל לקבר
איוב י יט. 3 גיו גופו. לבור גופל לקבר, דוגמת תהל' כח יא וכדומה. למקום חושך ואופל יואל ב ב וכדומה.
4 דמיונו להבל דמה תהל' קמ ד, ר"ל דמיונו – הוא דומה להבל. ונמשל כבהמות נדמו תהל' מט יג, וחפסו הפייטן

5 הלא כל-ימיו מעט ורעים / וכל מעשיו עונות ופשעים:
 ובלבבו יבין ושב / ורפא-לו לקולו כיקשב:
 זכות ומישור אם יעשה / בהם ימצא מנוס ומחסה:
 חיייו כאין חשוב / וסופו לעפר ישוב:
 טוב לו שלא נברא / משנברא ליום צרה ועברה:
 10 ימיו כלים בעני ועלבון / ואחריתו לתן דין וחשבון:
 כעבד ישאף צל / ומיד שאול לא-ינצל:
 למה מרחם יצא / והוא שמור לריב ומצה:
 מה יועילנו רב הונו / וליום עברה מכה עינו:
 נשמתו מנו תפרד / בשעת מיתתו למאד יחרד:
 15 סופה וסערה יבעתוהו / חבלי מות יסובוהו:
 ערם יצא מבטן אמו / וערם ישוב לבית עולמו:
 פתאם ילכד במצודה רעה / ואין מי אותו לפדעה:
 צרה וצלמות יירש / מביתו ומהונו יפרש:
 קרב קצו ונחתך שברו / כבה נרו ואבד זכרו:
 20 רמה תורישנו / תולעה תשלטנו:
 שומע זאת יבכה וידאג / בבכי ובתחנונים כלביא ישאג:
 תפלה וצדקה ירבה / אולי מיסורין יחבא:

אל מלך

6 חס' נש* 7 מנוס: מעוז 1 9 צרה ועברה: צוקה וצרה ש* 10 לתן: ליום נש* 13 וליום עברה: וליום מיתה ש*:
 ליום המיתה 1 | מכה אגוד כמה דפוסים 16 וערום: ערום 1 18 ומהונו ומביתו ש* 19 ונחתך נ: נחתך ש*: ונהפך
 דפוסים 20 תורישנו דפוסים: תאכלנו נש* | ותולעה ש* | תשלטנו: תירשנו ש*: תשכלנו נ

ככפל לשון בפירוש הרד"ק. 5 כל ימיו מעט ורעים ברא' מז ט. 6 ובלבבו יבין ושב ורפא לו ישע' וי. לקולו
 כיוקשב תהלי' ה ג, ר"ל כיוקשב לקולו. 7 מנוס ומחסה תהלי' מו ב. 8 לעפר ישוב ברא' ג יט. 9 טוב לו שלא
 נברא... ע"פ מאמר חז"ל (פירובין דף י"ג ב') נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, עכשו שנברא יפשפש
 במעשיו. ליום צרה ועברה צפני' א טו. תהלי' עח מט, ר"ל יום המות. 10 ימיו כלים ירמ' כ יח. ליתן דין וחשבון
 אבות ג' א' ועוד. 11 כעבד ישאף צל איוב ז ב. 12 למה מרחם יצא ירמ' כ יח. לריב ומצה ישע' נח ד.
 13 מה יועילנו רוב הונו משלי יא ד. מוכהה עינו זכר' יא יז. 14 למאד יחרד ש"א כח ה. 15 סופה וסערה
 יבעתוהו ישע' כט ו. חבלי מות תהלי' קטז ג. 16 ערום יצא מבטן אמו וערום... איוב א כא. 17 פתאום
 ילכד במצודה ע"פ אבות ג' ט"ז ומצודה פרוסה על כל החיים. לפדעה לפדות, איוב לג כד. 18 צרה וצלמות יירש
 דוגמת ציה וצלמות, ירמ' ב ו. מביתו ומהונו משלי יט יד. 19 קרב קצו איכה ד יח. שברו תקותו, תהלי' קמו ה.
 כבה נרו ש"א כא יז, ר"ל יצא נשמתו, ע"ש משלי כ כז גר' ה' נשמת אדם. ואבד זכרו איוב יח יז. 20 רימה תורישנו
 תאכלנו. 21 בבכי ובתחנונים ירמ' ג כא. כלביא ישאג ישע' ה כט. 22 יחבא יסתתר, ר"ל ינצל.

אלהים באונינו שמענו אבותינו ספרו לנו פעל פעלת בימיהם בימי קדם: (תהל' מד ב)

מנהג ליטא

כל-היום כלמתנו נגדך ובשת פנינו כסתנו:

(תהלים מד טז)

כי-עליה הרגנו כל-היום נחשבנו כצאן טבחה:

עורה למה תישן אדני הקיצה אל-תזנה לנצח:

(תהלים מד כג-כד)

הנשא שפט הארץ השב גמול על גאים: (תהל' צד ב)

פס"ח

מנהג פולין בהמן

אף-ונזחת ומכלימנו ולא-תצא בצבאותינו:

(תהל' מד י)

ואנחנו עניים וכואבים. ישועתך אלהים תשגבנו:

(תהל' סט ל"א) / פס"ח

שלישיה

סימן: זכרון סקטן זכרי חייא חזק. – ב 1717. ערוגת הכוסטס ג' 290.

ברית כרותה מלשכות / תשי ותשכח שכות

תריב מי יעצר כח:

נדהו האשפלות ובטל זיו החכמה / פנה בחל וצמל אנונה וענומה

אזלה ונזלה ורבתה הכנימה:

יראי חטא נמאסו ונפסקו העוגין / נבזזו חנויות מיונות ואין מגין

פרחי ורבי ביד צרם מגן:

מקול המון רומי נפלה שלהבת / בארזים שרעה בולשת ומגבת

מה-יעשו אזובי קיר אל-בית:

5 נחל שוטף לבית-שלחים ואבים / לויתן בחכה העלה ממים רבים

ומה-יעשו דגי רקק ומי גבים:

כ"י מ'נ"ה"ך || 1 מי: ה° 2 אשכולות מ' | אזלה ונזלה: זללה ונוולה מ' אזלה ונוולה ה° 3 יריאי כך בכל כ"י
ובערוגת הגוסס | מגן (בהזנחת החריזה): מגין ה° 5 ממים: כממים ה° | מי: ומים ה°

1 ברית כרותה מלשכות הברית שנכרתה עם ישראל שלא לשכוח אותם. תשי שכחת (ל' דבר' לב יח). תריב אם תדין אותם במשפט. מי יעצר כח ל' דה"ב ב ה. 2 האשכולות תלמידי חכמים, ע"פ דרשת חז"ל (שה"ש רבה א' י"ד) מהו אשכול איש שהכל בו מקרא משנה תלמוד וכו'. פנה בחל וצמל ל' המשנה, נדה ה' ז', והן שלש דרגות של בישול בתאינה, שהפייטן דורש אותן כאן על דרגות תלמידי חכמים. אנונה וענומה כולם כעין אוננים ואבלים. אזלה ונזלה כאילו אבודים ונעלמים. ורבתה הכנימה התולעים הגדלים בפירות (ל' המשנה, מכשירין ו' א'). 3 ונפסקו העוגין הוה הגדול שמורידן מהספינה (במשנה ב"ב ה' א'), והפייטן חפס עוגין כלשון רבים. חנויות מיונות ל' התלמוד, גיטין דף ס"ז א' חנות מיונות, פי' מלאת מיני מזון (ועיי"ש חוס' ואית דגרסי מזויינת, לשון זיון). וכאן הוא רומז על בתי המדרשות מלאי תורה. ביד צרי מגן ע"ש ברא' יד כ. 4 מקול המון רומי לשון התלמוד, מכות דף כ"ד א', והוא אדום. נפלה שלהבת בארזים טור זה והבאים אחריהם ע"פ מאמר חז"ל מ"ק דף כ"ה ב' אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו אזובי קיר, לויתן בחכה הועלה מה יעשו דגי רקק, נחל שוטף נפלה חכה מה יעשו מי גבים. וארזים כינוי הוא לת"ח. שורגה התקשרה בהם, אחזה בהם (ל' איוב מ יז). בולשת חודרת ונכנסת (וי"ג בלשח, לשון המשנה, ע"ז ה' ו'). ומגבת גובה מסיים. 5 נחל שוטף ע"ש ישע' סו יב. לבית שלחים שדה שמשקים בידים (לשון המשנה, מ"ק א' א'). ואבים שדי דשא (שה"ש ו' יא). בחכה הועלה ע"ש

הן בו ביום יִשְׁבוּ בַחֲקוֹ / וְעַמָּם סִפֵּר מִלְחָמוֹת וְנִמְוִקוּ
מִדְּקָדֶק עִם־סִבִּיבֵי לְתַאֲבוֹן חֶשְׁקוֹ:

קָאֵת וְקִפֹּד גַּם־הֵם נֶאֱסָפוּ לְקִרְבָּהּ / לְרֵאוֹת בְּשׁוֹד וְשֹׁבֵר הַבָּא
עַל חֲכֵמָה מִפֹּאֲרָה בְּעוֹלָם חֲטִיבָה:

טִיעֵת אֲדָר וְסוּדְנִי נִזְבַּח / לָךְ יְהי בַחֲוֹר וּבַתּוֹלָה מִזִּבְח
מֵאֵת זֹבְחֵי הַזִּבְח:

נִפְשֵׁי קִצָּה עַל־פְּרָחֵי קֶדֶשׁ תְּרוּמָה / מִזְרִיִּים לְאֲמוֹתָם כּוֹס כּוֹס לְעוֹלָה רְצוּיָה
אֲבֵל רַב בְּיִשְׂרָאֵל בִּכְהֻנָּה וּבִלְוִיָּה:

10 בְּמִדּוֹת תְּרוּמוֹת מִתְּרוּמוֹת הִפְרָשְׁנוּ / הַפּוֹרֵשׁ כְּפּוֹרֵשׁ מִחֲיָיו בְּשָׁנַת תַּתְּנִי
הֵן גּוֹעֲנוּ אֲבִדְנוּ כְּלָנוּ:

יָדוּוּ הַדּוֹוִיִּים וַיִּסְפְּדוּ / עַל כִּי חָלַל לְאֶרֶץ נֹזֵר הָעֵדוּ
אֵיךְ נִפְּלוּ גְבוּרִים וַיֵּאֲבִדוּ:

רְזִי גִזְרוֹת פִּשְׁטָה הִרְשָׁעָה וּפְתָקֶיהָ כְּמָסָה / חֲבָרוּ וְנִתְחַכְּמוּ לְמַחֲוֹת שֵׁם בְּהִמָּסָה
מוֹסְרוֹתֵי תִנְתֵּק וַיִּהְיוּ שׁוֹסֵי לְמִשְׁפָּה:

7 נאספו: הוכפלו ה° 8 ליה ולך (בחור ובתולה חס') ה° | כלנו אבדנו ה° 11 לאהר 13 נך 11 הדוויים: הסופדים
ה° | על חס' מ'ך'ה° העידו דה° 12 חוברו ונתחכם למר זה את זה ביששה (י) ה° | שם: אלי זה הוס' מ' | שוסי: שוטני ה°

חבק' א טו. דגי רקק דגי ביצה, ר"ל אנשים חסירי ערך. ומי גיבים מים המתאספים בבורות. 6 הן בו ביום ישבו בחיקו
ביום הריגתם עלתה נשמתם למעלה וישבו בחיקו של הקב"ה. ועמם ספר מלחמות לשון התלמוד (שם), ר"ל ספר התורה,
כפירוש רש"י (מהר" קופפר, ירושלם תשכ"א, ע' 82) וכפירוש המיוחס לרש"י (בדפוס התלמוד, שם). מדקדק עם סביביו
ל' התלמוד, יבמ' דף קכ"א ב'. 7 קאת וקיפוד גם הם נאספו לראות בשוד ושבר הבא ע"פ התלמוד (מ"ק שם)
קאת וקפוד הוכפלו לראות בשוד ושבר הבא משנער. והפייטן רומז כנראה על אומות העולם (קאת וקפוד ע"ש ישע' לז יא וירישוה
קאת וקפוד), דלא כפירוש' שהבין 'קללה כמו וירישוה קאת וקפוד כלומר באה והוכפלה בעולם'. על חכמה מפוארה ל'
תענית דף ז' א'. בעולם חטיבה ברכ' דף ר' א', ר"ל על התורה שהיא חטיבה בעולם. 8 טיעת אדר נטיעת פאר. וסודני
צדיק ויודע סוד ה' (ברכ' דף מ"ד ב'. מנח' דף ע"א א' וסוד). וי"מ אדר כשם עץ, מין ארז (ביצה דף ט"ו ב' ועוד) וסודני במקום
סדן של שקמה (כגון במשנה, ב"ב ד' ט'), שניהם כינויים לצדיקים, ומסתבר. לך יה בעל ערוה"ב רואה כאן רמז לקריאת העם
בסוכות 'ליה ולך מזבח' (כדעת ר' אליעזר במשנה, סוכה ד' ה'), ורחוק הוא. מאת זובחי הזבח דבר' יח ג. 9 תרומיה
שנזבחו בעין תרומה. מזרזים... כוס כוס שחוט שחוט (לשון התלמוד, תולין דף ל"ז ב'). 10 במדות תרומות
מתרומות הופרשנו כתרומה במדות גדולות יותר מתרומה רגילה. הפורש היה פורש לחלוטין מהחיים. הן גוענו...
במד' יז כז. 11 חולל לארץ נזר ע"ש תהל' פט מ. העדו התקשטו בו (מל' עדו). וי"מ העדו ל' הסירו. איך נפלו גבורים
ויאבדו ש"ב א כז. 12 רזי גזירות פשטה הרשעה לפי מה שמספרים מפרשים עתיקים (ערוגת הבושם ח"ג 290, ואחריו
בדפוסים כגון סליחות מנהג ליטא, אמ"ד תקמ"ה) באו שני כמרים מקבר ישו הנוצרי, שהלעיבום יהודי ירושלם, והוציאו צוואה
מוזיפת בשם ישו להרוג ולאבד את כל היהודים, והצליחו לעורר את האוכלוסייה נגדם. ופתקיה כמסה גנוה והסתירה את
הכתב, ר"ל כתבוהו בחשאי, למחות שם כנראה שם של היהודים. בהמסה בהשמדה (משרש מסס). מוסרותי תנתק
ע"ש תהל' קז יד, קריאת כינים של הפייטן, ר"ל יהצר שתנתק. ויהיו שוסיי למשסה ע"ש ירמ' ל טז. 13 בי למקט

בִּי לְמַקְט בְּזֹזוּ בְּלוֹם אוֹצֵר / מְקַדֵּשׁ מַעַט סִיד וְכִיד שְׁקִדוֹ לְקַצֵּר
מְלָאוּ לְבוֹ אוֹיֵב וָצָר:

יִרְאֵת חֲטָא וְעֲנוּהָ בְּטָלָה / פְּסָקוֹ חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֵׂה בְּגוֹלָה כְּלָה
אֲמַלְלָה אֶרֶץ אֱלֹהִים וְאַבְלָה:

15 חֲדָשָׁה בְּרִית כְּרוֹת לְחֲדָשׁ / לְמַקְדָּשִׁים עֲצָמָם שְׁמָךְ לְקַדֵּשׁ
יְבָרְכֵךְ יְיָ נוֹה צֶדֶק הָרַק הַקָּדָשׁ:

יִחַבְּבוּ עוֹשֵׂי צְבִיוֹנָךְ וּמִצְפֵּי תַפְאֶרֶת / כְּמַתְמַר וְעוֹלָה מְקַטֵּר קִטְרֶת
בְּעַל הַגֶּס לֹא יִכִּיר בְּנִסּוֹ לַעֲטָרֶת:

יְדִידֵי שְׁלִפִי שְׁמַד בְּמַחְבָּא בְּחֶרֶדָה מְבֹא / מְסֻלּוֹל דְּרָךְ יִקְרָא לָמוֹ לַעֲבוֹר בּוֹ
הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם נִקְם יְבוֹא:

אֲנֵא לְדוֹר יְתוֹם שְׁלוֹם שְׁלוֹם תְּשָׁלִים / לְאַנְשֵׁי הַגְּבוּל הַסּוֹבְבִים מַעִיר לְעִיר
אֶת־דְּכָא וְשִׁפְלָ רֹחַ לְהַחְיֹת רֹחַ שְׁפָלִים: מִהַכְּלִים

חַוֵּה קֶרֶץ בְּנָאִים מְצִינִים בְּדָם הַגּוֹאֵל / לְנִקּוּם דָּם עֲבָדֶיךָ הַשְּׁפוּף הוֹאֵל
וְשִׁמְעֵת אֶל־תַּחֲנוּת עֲבָדֶיךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל:

אל מלך

13 בזוזו: בזו ה' | למקדש מ'ה' | סייד וכייד ה' | 14 גראות מ' | אומללה: אבלה מ'ה' | 15 שמך: לשמך מ'ה' |
16 תפארת: עוז ותפארת מ' | 17 שמד: שמיר ושית ה' | דרך חס' מ': ודרך ה' | למו חס' מ'ה' | 18 גבול ה' | הסובבים
חס' ה' | מעיר אל עיר ה' | 19 בנאים: בנקום ה' | לנקום: נקמת הו' | ושמעת: מן השמים הו' | תחנת: תפלת כיי' |
עבדיך

להקניט ולהכעיס (נדר' דף ע"ח ב' ועוד). בלום אוצר התורה (ל' גיטין דף ס"ז א'). מקדש מעט בית הכנסת שהיה מסודר
ומקושט (סויד וכויד) סתרו האויבים. מלאו לבו אויב וצר אסתר ז' ה'. 14 יראת חטא וענוה בטלה לשון המשנה,
טוטה ט' ט"ו. חסידים ואנשי מעשה שם. אומללה ארץ... ואבלה ישע' לג ט. אלה קוננה (כנראה דוגמת שרשי ע"ו
במקום 'אלחה'). 15 יברכך ה' נוה צדק הר הקדש ירמ' לא כב. 16 צביונך רצונך. כמתמר ועולה מקטר
קטורת יומא דף ל"ח א' מתמר ועולה כמקל. בעל הגס לא יכיר בנסו נדה דף ל"א א'. 17 ידידי הגשורים והניצלים.
שלפי שמד בשדה הגזירה (עי' שה"ש רבה ב' בשלפי השמד נתכנסו רבותינו לאושא), וכדי שלא יבאו שם בחרדה, מסלול
דרך... ע"ש ישע' לה ח. הגה אלהיכם נקם יבוא שם לה ד. 18 לדור יתום ל' המדרש (מכילתא בא ס"ז ע' 59 אין
הדור יתום שראב"ע שרוי בתוכו). לאנשי הגבול שאין להם מקום קבוע. את דכא... ישע' גז טו. 19 קרץ הריגה.
בנאים בוגי העם. ושמעת... מ"א ח ל'.

מנהג ליטא

מנהג בהמן ופרגא

אֱלֹהִים בְּשָׁנוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ וְנִכְלָמְנוּ בְּעֲוֹנוֹנוּ: (אין במקרא)
 אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁנוּ וְנִכְלָמְנוּ לְהָרִים אֱלֹהֵינוּ פָּנֵינוּ אֵלֶיךָ: (עזרא ט ו*)
 הִנְנוּ לְפָנֶיךָ בְּאַשְׁמֹתֵינוּ כִּי אֵין לַעֲמֹד לְפָנֶיךָ עַל-זֹאת: (עזרא ט טו)
 הוֹשִׁיעָה יי כִּי גָמַר חֲסִיד כִּי פָסוּ אֲמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם: (תהלים יב ב)
 אֲבַד חֲסִיד מִן הָאָרֶץ וַיָּשֶׁר בְּאָדָם אֵין: (מלכה ז ב)
 לְמַעַן שְׁמֶךָ יי וְסִלַּחַת לַעֲוֹנוֹ כִּי רַב הוּא: (תהלים כח יא*) / פס"ח
 וְאֱלֹהִים מִלְכֵּי מִקְדָּם פֹּעֵל יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב הָאָרֶץ: (תהלים עד יב)
 תָּשׁוּב תִּרְחַמְנוּ
 תִּכְבֹּשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ וְתִשְׁלִיךְ בְּמַצּוֹלוֹת
 יָם כָּל-חַטָּאתֵינוּ: (מלכה ז יט**)
 וְאִנְחָנוּ עִמָּךְ וְצִאֵן מִרְעִיתֶךָ
 גּוֹדֵה לָךְ לְעוֹלָם לְדֹר וָדֹר
 נִסְפָּר תִּהְלֶתֶךָ: (תהלים עט יג) פס"ח

סימון: מודכי הלכות ק"י (זכר שבת). צח"ס צני ד' עורכים. ככל סוגר מוצאם מקראית מסתיימת 'היום'. סטורים
 9. 10. 27-30 הן תוספות מהצד השני. - ה 489.

הַיּוֹם מִלְכֵּי מִקְדָּם פֹּעֵל יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב הַמּוֹנֵי
 נוֹצֵר חֶסֶד לְאַלְפִים וְנוֹשֵׂא פְשָׁעֵי וְעוֹנֵי
 כִּסֵּה חַטָּאִי וּבִרְחֻמֶּיךָ הֶרְבִּים חַגֵּנִי אֲדֹנִי
 כִּי אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל-הַיּוֹם:

5 הַיּוֹם רַפָּא מְשׁוּבוֹתֵינוּ כִּי אֲתָנוּ לָךְ וְהִנְנוּ
 שְׁבָנוּ אֵלֶיךָ אֱלֹהֵינוּ וּבְחֶסֶדְךָ חָנּוּ
 דֶּרֶךְ רָשָׁע עֲזָבָנוּ וְהִנֵּה אֵינְנוּ
 פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם:

הַיּוֹם דָּם עִמָּךְ תְּדִיחַ מִקְרָבוֹ וְתִרְחִיץ צִאֲתוֹ
 10 וְזָרַק עָלָיו מִיַּם טְהוֹרִים לְטַהֲרוֹ מִטְּמָאֲתוֹ
 מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יי וְבוֹ בָּחַר לְשִׁרְתּוֹ
 וּלְבָרְךָ בְּשִׁמוֹ עַד-הַיּוֹם:

כ"י חקמ'נד; ח' || 1 היום ח' / חס' כ"י 2 ועונני: ודוניך 3 חטאי: חטא ח' 5 אתנו לך והננו (הננו ג): לך אתאנו ח'
 6 שבנו אליך: אצלך שבנו ח' / אלהים ח' / כחסדך ח 9 ותרחץ: ותרחץ ח' / את צאתנו ח': צאתנו ח 11 כי אתה מקוה

1 מלכי מקדם פועל ישועות... תהלי עד יב. 2 נוצר חסד... שמות לד ז. 3 חגני אדני כי אליך אקרא כל היום
 תהלי פו ג. 5 רפא משובותינו כי אתנו לך ע"ש ירמ' ג כב. 6 ובחסדך חגנו תהלי נא ג. 7 איננו פה עמנו היום
 דבר' כט יד. 9 דם עמך תדיח מקרבו ע"ש ישע' ד. 10 וזרוק עליו... ע"ש יחזק' לו כה. 11 מקוה ישראל ה'

הַיּוֹם כָּפַר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתוֹ תִקְשָׁב
 וְשׁוּעָתוֹ הָאֵזֶן וְאוֹתוֹ אֵלֶיךָ הָשֵׁב
 15 וְזָכַר לוֹ צְדָקָת אֲבִי הַמּוֹן יוֹשֵׁב
 פֶּתַח הָאֵהָל כַּחַם הַיּוֹם:

הַיּוֹם יִחְשָׁב דָּם הָרוּגִי וּשְׂרוּפֵי כְדָם זִכְחִי
 נִקּוּם נִקְמָתָם מִמַּסְטִינִי וּמִמְזִינִי
 בְּרַבִּי יַעֲקֹב לְגֹאֹל אֲחִי נִדְחִי
 20 חֵי חֵי הוּא יוֹדֶךָ כְּמוֹנֵי הַיּוֹם:

הַיּוֹם יִגְדַּל-נָא כַח אֲדֹנָי וּכְעֹנֻתֵינוּ אֵל תִּגְמַל
 כְּרַחֵם אָב עַל-בָּנִים רַחֵם עָלֵינוּ וְחַמּוּל
 רַחֲמֶיךָ וְחֶסְדֶּיךָ זָכַר וּפְנֵה אֵלֵינוּ כְּתִמּוּל
 שְׁלֹשׁ גַּם-תִּמּוּל גַּם-הַיּוֹם:

הַיּוֹם הִזֵּה צוּיֶת לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר פֶּשַׁע וְקִשְׁר
 בְּדָם פָּרִים וְשִׁעִירִים הַנּוֹרֵק[ים] בְּמִזְבֵּחַ בְּכִשֵּׁר
 צוּר בְּאֶפֶס אֵלֶּה צִדְקָנוּ בְּצִדְקָת אָבוֹת אֲשֶׁר
 יִשְׁנֶה פֶה עֲמָנוּ עוֹמֵד הַיּוֹם:

הַיּוֹם אֵף וְחֲמָה יוֹפְרוּ וַיֵּי לֹא יִזְעַם
 30 בְּצָרָה יִחְלְצֵנוּ וַיַּעֲנֵנוּ בְּסִתֵּר רַעַם
 כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וְאֶנְחֵנוּ עִם
 מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ הַיּוֹם:

ישראל ח'ף: כי מקוה... ק' ובו: בשמך ח' 13 ישראל חס' ח' הקשב ק' 14 שועתו תאזין ח' ואותו חס' ק: אליך אותו ח'
 15 וזכר נא לו ח': לו חס' שאר כי' 17-20 חס' ח' 18 נקים: יצחק נקים מ' נ' 19 ברובי ק' ונדחיי ק' 20 כמונו ג'
 21 אדני חס' מ' ו' וכעונותיו ח' 23 זכור ק: חס' שאר כי' ופנה אלינו: ופנית אלינו ק' פניך בקשנו ח' 25 צוית: לנו
 חס' חקך 26 הנורק ח': הנורקים שאר כי' במזבח חס' ח' ח' בכשר: כשר מ' כושר נ' 27 צורי קנך כל אלה נ' |
 בצדקת: בצדק מ' נ' אבות: אב ק' 29 היום הזה חקמ' יופרו: יועצרו ק' לא יזעם: לא ידעם ח' 30 בצרה: מצרה מ' יק

ירמ' יז יג. ובו בחר ח' דבר' יח. לשרתו ולברך... דבר' יח. 13 כפר לעמך ישראל שם כא ח. 15 אב המון
 ברא' יז ח. יושב פתח האהל... ברא' יח א. [19 ברבי יעקב לגאול אחי נדחי כנראה ר"ל למען הרבים בישראל.
 20 ח' חי יודך... ישע' לח יט]. 21 יגדל נא כח ח' במד' יד יז. 22 כרחם אב על בנים... תהל' קני יג. 23 רחמיך
 וחסדיך זכור תהל' כה ג. כתמול שלשום גם... שמות ה יד. 27 אשר ישנו פה... דבר' כט יד. 30 ויעניי בסתר

היום רשענו תסיר ובספר החיים אותנו תחק
 ביום קראנו אליך קרב ואל-תעמד מרחוק
 35 כי ביום הזה סליחה וכפרה שמתו לחק
 ולמשפט בישראל עד היום:

היום ודוי עמך רצה וקבל את-ניבו
 ומליץ ישר יעמד לפניך לצדקו מחובו
 וראה צומו וענוי נפשו כי כח אין בו
 40 כי לא אכל לחם כל-היום:

היום כפיו יפרש אליך וגבורותיך ימלל
 בצדק יחזה פניך ובשירו אותך יהלל
 עונו מודה ועוזב יבקש מחילה ויתפלל
 בעדו תמיד כל-היום:

45 היום סמך ותמך-עם אשר דלתיך דופקים
 ותיקר נא נפשם כי עליך מתרפקים
 פרש ירך להם וקבלם ובשרם ואתם הדבקים
 ביי אלהיכם חיים כלכם היום:

היום יערב לפניך שיחי כמנחה בשמן בלולה
 50 חשב-נא שלום שפתי כפרים ואילי עולה
 יה הטה אזנה אל-הרנה ואל-התפלה
 אשר עבדך מתפלל לפניך היום:

31 כי הוא יי אלהינו ח 33 תסיר: תסיר ק | חיים חקך 34 מרחוק: ברחוק חמ'נ 35 כי ה': חס' כי'י | ביום זה מ'נך
 ויום זה קיום זה ה' 39 צומו וענוי נפשו כי כח אין בו ח'ה' צומו ונפשו כי אין (אינה ק) בו מ'נך ק 41 אליך יפרוש ה'
 42 ובשירו: ובשיר ק ובשיח ה' ובחין ח 43 מחילה: סליחה ה' | ויפלל מ' 44 בעדו חס' ה' 45 אשר חס' ה' | על דלתותיך חק
 מתרפקים ה' 47 פרוש... קבלם חס' ה' | ותקבלם ק 49 לפניך: נא ק 51 יה: יי חס' מ'ך ק

רעם ע"ש תהלי' פא ח. 31 כי הוא אלהינו... תהלי' צה ז. 35 לחק ולמשפט... ש"א ל כה. 39 כח אין בו כי
 לא אכל... ש"א כח כ. 41 כפיו יפרוש אליך ע"ש שמות ט כט ועוד. וגבורותיך ימלל ע"ש תהלי' קו ב. 42 בצדק
 יחזה פניך ע"ש תהלי' יז טו. 43 מודה ועוזב משלי כה יג. ויתפלל בעדו תמיד... תהלי' עב טו. 45 דלתיך
 דופקים וי"ג מתרפקים, ע"ש סופט' יט כב. 46 ותיקר נא נפשם ע"ש מ"ב א יג. כי עליך מתרפקים ע"ש שה"ש ח ה
 מתרפקת על דורה. 47 ואתם הדבקים... דבר' ד ד. 49 יערב לפניך שיחי ע"ש תהלי' קד לד. 50 שלום שפתי כפרים
 ע"ש הושע יד ג. 51 אל הרנה ואל התפלה... מ"א ח כה.

היום חזק ואמץ ליי לריב יריבי
 ארם וישמעאל מהרסי ומחריבי
 55 חרבם מעטה לטבח כחדק טובי
 פי עליך הרגנו כל-היום:

היום פנה-נא לצדקנו בזכות איתני
 קדוש נקנו וטהרנו מכל-זדוני
 60 פתח שערי רחמים ויעלו תחנוני
 התיצבו וראו את-ישועת יי אשר יעשה לכם היום:

אל מלך

53-56 חס' קף' | 54 ארם: אדום 1 57-60 חס' כל כימי הנ"ל

[53] לריב יריבי ע"ש תהלי' לה א. 55 חרבם מעוטה לטבח יחזק' כא כ. כחדק טובי ר"ל נחשבים בעיניהם כקוצים. 56 כי עליך הורגנו... תהלי' מד כג. 60 התיצברו או... שמות יד יג.]

מנהג ליטא

מנהג פולין בהמן פוזנא

שמעו אלי רדפי-צדק מבקשי
 יי (ישע' נא א): ענו ליי בתודה ומרו
 לאלהינו בכבוד (תהלי' קמו ז): עליה
 אלהים בתרועה יי בקול שופר
 (תהלי' מד ו) / פס"ח

שובה ישראל עד יי אלהיך. כי כשלת בעונך: קחו עמכם
 דברים ושובו אל-יי אמרו אליו כל-תשוא עון וקח-טוב
 וגשלמה פרים שפתינו (הושע יד ב-ג): זבחי אלהים רוח וגשפרה
 לב-גשבר וגדפה אלהים לא-תבזה (תהלי' נא יט): יהי חסדך יי
 עלינו כאשר יחלנו לך (תהלי' לג כב): למען שמך יי תחנינו
 בצדקתך תוציא מצרה נפשונו (תהלי' קמג יא*): למען שמך יי
 וסלחת לעווננו כי רב הוא (תהלי' כה יא*): / פס"ח

סיון: א"צ אפרים [צ"ר ילחם מנגנכצונג]. משקל ספרדי. טורים זכ"ז, ללעיות, 5 תנועות (או יחד 4 תנועות)
 ככל ללעית, וההצרות השוליות והנומוטופות אינן כחשבות. — א 4415. הצרנו, ידיעות הנוכחן ז', ע' קכז.

אלהי העברים / נקרא בכל-עברים / בלבות גשברים / לכו נא הגברים
 בתודה לו עבדו / והודו והתנדו / חכמים יגידו / ויורו המורים
 גבורות הזבחים / אשר יצרם טבחים / ומודים ומשבחים / המה הגבורים

כ"י ב"מ/נ' ל"ה" || 1 בכל עברים: בכל דברים ב"מ/נ' 3 המה: והמה ה" 5 גבורים מ' 5 ללב: לב מ'נ"ל |

1 אלהי העברים נקרא שמות ה ג. בכל עברים בכל צדדים, בכל מקום. וי"ג בכל דברים, פי' בכל לשון(?) קוראים אליו. לכו נא הגברים שמות י א. 2 חכמים יגידו איוב טו יח. ויורו המורים ש"ב יא כד (בשינוי מוכן הכתוב): וילמדו. 3 גבורות הזבחים שבמקום זבח יצרם טובחים כובשים את יצרם ושוחטים אותם. ומודים ר"ל ומתודים.

דְּבָרִים תִּקְחוּ / עֲוֹנוֹת יִשְׁתַּכְּחוּ / דְּלֹתוֹתַי פִּתְחוּ / וְעִבְרוּ בְּשַׁעֲרִים
 5 הֲלֹא אֱלֹהִים יִרְאֶה / לֵלֵב נִשְׁבֵּר וְנִכְאָה / וַחֲטֹאתַי תִּדְּאֶה / כְּעַל-כִּנְפֵי נְשָׁרִים
 וְאִם-נֶפֶשׁ תַּחֲטָא / וְאִם-לִבִּי נִפְתָּה / שְׁעָה מִנִּי מִבְּטָא / עִם-חֵלֶב כָּרִים
 זְדוּנִי לִגְיוּנִי / מִחֶק עִם שְׁגִיּוּנִי / זָכַר לִי בְּהִגְיוּנִי / בְּרִית בֵּין הַבְּתָרִים
 חֲסָדִים רִאשׁוֹנִים / נִצַּר לִבִּי בָנִים / מְשׁוּלִים כִּיּוֹנִים / וּבְנֵי הַתָּרִים
 טְרוּפִים בְּכָל פִּיּוֹת / וּבִשְׁנֵי אֲרִיּוֹת / וְעִינֵיהֶם תְּלוּיּוֹת / לִפְקֹחַ עֲוִרִים
 10 יִצְפָּצְפוּ מִצָּרוֹת / וּמִכָּל-הַקּוֹרוֹת / אֲשֶׁר עָלִיהֶם עֹבְרוֹת / חֲדָשִׁים לִבְקָרִים
 כָּלִיּוֹת מִתַּפְלָחִים / לְחֻצִּים מִשְׁתַּלְּחִים / וְעִינֵיהֶם מְזֻלָּחִים / כְּמִים הַנָּגִירִים
 לִבִּי הַהוֹרֵק / בִּיעֵן עַל פָּרֶק / וְהֵן שֶׁטֶף וּמָרֶק / בְּמִים הַמְּאָרְרִים
 מְעִילַת הַנִּשְׁמָה / אֲשֶׁר נִפְשִׁי אֲשָׁמָה / וְשִׁכְנֹתִי נִשְׁמָה / וּבִתִּי הַחֲצָרִים
 נִפְגַּעְתִּי שְׁחוֹחַ / וְטוֹבִי עָלֵי-חֹחַ / וְאִפְסִי נִיחֹחַ / מְזַבְּחִים וּמִקְטָרִים
 15 סְלִיחָה בְּנִיב שָׁפָה / לֶךְ אֱלֹהִים יָפָה / עֲשִׂירִית הָאִיפָה / כְּחֵלֶב וְדָם פָּרִים
 עֲוֹנוֹת אֶל-תִּזְכֹּר / וְאֶל-תִּשְׁחִית לַעֲקוֹר / צַעֲדִים אֶל-תַּחֲקֹר / כְּדֶרֶךְ הָאֲתָרִים

וחטאתי ב'ה' ידאה ב' 6 ואם לבי נפתה: ולבך לו תמה ה'ל' 7 מחוק: מזה ה' 7 הגיוני ל' 8 נצר: זכור ב'ה'ל' 9 בשני מ' 10 מכל מ' 11 מזלחים: זולחים ב' הנגרים: נגרים מ'ל' 12 עול פרק: שפרק ב'ל' והן: וזה ב' 13 מעילת: מעלה ב'ל' נפשי: נפש ב' 15 סליחות ב'ל' עשירית (ועשירית 1 כעשירית 1) האיפה: לך עשירית איפה ל' 16 בדרך ב' 17 מקלות ה'ל' מקל מ'זב'ל' היוצרים: העצורים ה' 18 ונחלתי: ונחלו ב'ל' תשימתו לשרים: תורידם

המה הנבחרים ברא' ו ד, והכונה אל מאמר חז"ל (אבות ד' א') איזהו גבור הכובש את יצרו. 4 דברים תקחו והושע יד ג. דליתותיו פתחו ר"ל שערי תשובה שלא ננעלו. ועברו בשערים ישע' סב י. 5 אלהים יראה ללב נשבר ונכאה ע"ש ש"א טז ז, תהלי' נא יט. יראה ר"ל ייעלם. כעל כנפי נשרים ל' שמות יט ד. 6 ואם נפש תחטא ויק' ה יז ועוד. ואם לבי נפתה איוב לא ט. מבטא ר"ל מבטא שפתי, תפלתי. עם חלב כרים דבר' לב יד, ר"ל כאילו הקרבתי קרבן. 7 זדוני לגיוני ר"ל לגיוני זדוני (עי' צונץ, ל.ג. 642). ברית בין הבתרים כאן אין הבאה מלולית מהמקרא, אלא רמז לברא' טו י. 8 חסדים ראשונים חסדי אבות. משולים כיונים ע"ש שה"ש ב יד יונתי בחגוי הסלע, שדרשוהו על ישראל. ובני התורים (במקרא תמיד תורים ובני יונה, ויש כאן שינוי בגלל המשקל) עי' ב"ר מ"ד ט"ז ע' 437 תור וגוזל... ר' נחמיה אמר שרי ישראל הראה לו וכו'. 9 לפוקת עורים תהלי' קמו ח. 10 יצפצפו ע"ש ישע' י יד וכפה פה ומצפצף. חדשים לבקרים איכה ג כג. 11 כליות מתפלחים מתבקעים, ע"ש איוב טז יז יפלת כליותי ולא יחמול. ועיניהם מזלחים זורקים מים (מלה תלמודית, כגון תוספתא שבת י"ז ג' מזלחין את הבית). כמים הנגרים ש"ב יד יד. 12 עול פרק ל' ברא' כז מ. שוטף ומורק ל' ויק' ו כא. במים המאדרים במד' ה כג. 13 ובתי החצרים ויק' כה לא, ר"ל גם הם נשמו. וי"ג ובתי החמרים, ע"ש איוב ד יט שוכני בתי חמר. וי"ג ובתי החסרים, כנראה חסרי תקוה. 14 נפוגותי ע"ש תהלי' לח ט נפוגותי ונדכית. שחוח כפוף ושפל, ע"ש ישע' ס יד והלכו אליך שחוח. וטובי עלי חוח עלי קוצים, ע"פ הפתגם התלמודי (שבת דף ס"ג ב', ביצה דף כ"ט ב' ועוד) שקילא טיבותיך ושדיא אחיזורי, ר"ל אגור. ואפס ניוחח אין קרבן. מזבחים ומקטרים הכהנים, והלשון ע"ש מ"א כב מד ועוד. 15 בניב שפה ע"ש ישע' נז יט. עשירית האיפה מנחת עני. 16 עונות אל תזכר תהלי' עט ה. כדרך האתרים במד' כא א. 17 אשר ימיהם כצל ע"ש תהלי' קב יב. בני מקלות

פֶּדֶה עַמְּךָ וְהַצֵּל / אֲשֶׁר יְמִיָּהֶם כָּצַל / בְּנֵי מַקְלֹת פָּצַל / וְהָמָּה הַיּוֹצְרִים
צִפָּה לְגַבִּי חוֹרְשִׁים / וְנַחֲלֹתֵי יוֹרְשִׁים / וְצָרִינוּ לְרֹאשִׁים / תְּשִׁיתֵמוּ לְשָׂרִים
קְדוֹשֵׁיךָ בְּיָדָם / מַעֲנִים עַד־שָׁפָךְ־דָּם / וְאֵין אֱלֹהִים לְנַגֵּדָם / וְאַרְבַּ בְּמַסְתָּרִים
20 רְצוּצִים מְאֹד בְּפָרְךָ / וּבִלְבָבָם מָרָךְ / לֶךְ כּוֹרְעִים בְּרָךְ / מִתִּיר אֲסוּרִים
שְׁלַח לָמוֹ יֵשַׁע / וְכִלְהַה הַפֶּשַׁע / וְהוֹדוּי תִּשְׁעַ / כְּעַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים
תְּרוֹמָם מִתְּלָאָה / לְנַחֲלֹתֶךָ נִלְאָה / וְהִתָּם חֲטָאָה / מִיִּלְדֵי הָעֲבָרִים
אֲזוּנָה לִי הִטָּה / וְנִקְהָה כָּל־חוּטָא / בְּאֲזוּב יִתְחַטָּא / וּבְמִים טְהוֹרִים
פָּקֵד אֱלֹהִים צֶאֱנָךְ / וְהוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ / עֲלֵיהֶם שִׁים עֵינְךָ / וְלִבְךָ לַעֲדָרִים
25 רְעֵה עַמְּךָ בְּשֶׁבֶט / וְדִי מַחְסֹר הַעֲבֵט / וְאַתְּ־חֻקֶּם הַצִּבֵּט / וְלַחֵם אֲבִירִים
יַעֲזֹרְרוּ מִחֲבָרוֹן / וַיַּעֲלוּ לְזִכְרוֹן / וְכָל־מַעֲשֵׂה כְשָׁרוֹן / הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים
מִלֵּא רַחֲמִים / נָא הִפֵּר זַעֲמִים / וַיּוֹדוּךָ עַמִּים / אֱלֹהִים אֲדִירִים:

אל מלך

מהיות שרים ב° 19 ואין אלהים: ולא שמוך ב° 1 ואורב: לארוב ו'ל° 20 רצוצי ב° 1 מאד חס' מ'ן בפרך מ'ן | ובלבבם: ובלבב ה° ולבם ב° 21 למו: לנו מ' | הפשע: כל פשע ה°ל° 22 נחלתך נ ונחלתך ה° 23 כאזוב ב° 1 מתחטא ב°ה° 24 ולבך: תשית חוס' ב° 25 מחסורים תעבט ה° 27 מלא: מלאתך ה' מלך ה° הפר: הפוך ב°ה°

פיצל בני יעקב, ע"ש ברא' ל לו. והמה היוצרים דה"א ד כג, ואינו ברור על מה הוא רומז (ייתכן שר"ל שהם מקדשים שמך, והיא היצירה שלהם). 18 לגבי חורשים ע"ש תהל' קט ג על גבי חרשו חורשים. וצרינו לראשים איכה א ה. תשיתמו לשרים תהל' מה יז. 19 קדושיך בידם כלשון דבר' לגג כל קדושיך בידך. עד שפך דם ל' מ"א יח כה. ואין אלהים לנגדם ע"ש תהל' פו יד ולא שמוך לנגדם. ואורב במסתרים ע"ש איכה ג י דב ארב הוא לי ארי במסתרים. 20 ובלבבם מורך ויק' כו לו. לך כורעים ברך ע"ש ישע' מה כג. מתיר אסורים תהל' קמו ז. 21 כעל שני השעירים ויק' טז ח. 22 לנחלתך נלאה תהל' טח י. מילדי העבדים שמות ב ו. 23 אזנך לי הטה תהל' לא ג ועוד. באזוב יתחטא ע"ש תהל' נא ט. ובמים טהורים יחוק' לו כה. 24 והושיעה ימינך תהל' ט ז. עליהם שים עינך ע"ש ירמ' מ ד. ולבך לעדרים משלי כז כג. 25 רעה עמך בשבט מיכה ז יד. ודי מחסור העבט דבר' טו ח. ואת חוקם הצבט הטריפם לחם חוקם, ע"ש רות ב יד ויצבט לה קלי. ולחם אבירים תהל' עח כה. 26 יעזררו האבות. האחד ועשרים ג' אבות ד' אמהות ב' שפחות וי"ב שבטים הרי הם כ"א. 27 ויודוך עמים תהל' טז ד. אלהים אדירים ש"א ד ח.

מנהג בהמן

אליה יי נפשנו נשא (תהל' כה א'): נשא לבבנו אל־כפים אל־אל בשמים (איכה ג מא): נשא עינינו אל־ההרים מאין יבא עזרנו (תהל' קא א'): מי יודע ישוב ונחם האלהים ושב מחרון אפו ולא־נאבד (יונה ג ט): מי יודע ישוב ונחם והשאיר אתריו ברכה... (יואל ב יד) / פס"ח

ואומרים הסליחה אני הוא השואל (ע' 516)

מנהג ליטא

מנהג פולין ופוזנא

אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנִחְלָתָךְ טָמְאוּ
 אֶת־הֵיכַל קִדְשֶׁךָ שָׁמוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם
 לְעֵינִים (תהלי' עט א) ... וּפְרִי־בֶטֶן לֹא
 יִרְחֲמוּ עַל־בָּנִים לֹא־תַחוּס עֵינָם
 (ישע' יג יח) : / פס"ח

מְקוֹנֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בַּעַת צָרָה. לָמָּה תִּהְיֶה כְּגֵר בְּאַרְץ וּבְאֶרֶץ
 נֹטֶה לָלוֹן (ירמ' יד ח) : לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אֵינָהּ אֱלֹהֵיהֶם. יוֹדֵעַ
 בְּגוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דָּם־עֶבְדֶּיךָ הַשְׁפוּךְ (תהלי' עט י) : קוֹמָה
 עֲזָרְתָה לָנוּ וּפָדָנוּ לְמַעַן חֲסִדֶּךָ (תהלי' מד כז) : / פס"ח

סימון: א-3 הילל בן יעקב [ונצנאל] חזק ואמוץ. על גזרת בלוייט תתקל"א (1171). צח"ס צני 4 טורים. 5 חז"ס צכל
 טור. — א 5616. הצרנון, גזרות אשכנז ולרפת, ע' קלו.

אֲמוֹנֵי שְׁלֹמִי יִשְׂרָאֵל גּוֹרְתָם כְּשֵׁהֶם / נִשְׁשַׁתָּם וְהוֹנַחְתָּם וְהִיֵּית כְּגִבּוֹר נִדְהָם
 בְּתַתְךָ עִמָּךְ בֵּיד טַבְּלַת הַמּוֹהָם / נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עִם אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם :

בַּעֲשָׂרִים בְּסִיּוֹן גּוֹמֵר פִּירוֹת וּמִפְּרִיחַ / בְּתַתְּקִלָּא לְפָרֵט נָתַנוּ בִּידוֹ לְהַכְרִיחַ
 כְּאַחַד נִתְרָצוּ לְהַעֲלוֹתָם לְאֲשִׁים לְהָרִיחַ / הַדּוֹדָאִים נָתַנוּ רִיחַ :

5 גֹּמֵר לְכָלוֹת וּפָשַׁם בְּלִי פְדִיּוֹם / בַּעֲצַת הַכֹּמֵר הַמְּנוּל לְהַרְחִיק הַתִּיּוֹם
 נָתַנָּם בְּמַגְדֵּל לְהַכְרִיחָם * אִים אֶךְ / בִּי יֵשֶׁב יִהְיֶה יָדוֹ כָּל־הַיּוֹם :

דָּבָר זֶה בְּשִׁמְעָם נִתְרָצוּ יָחִיד / כְּבִסִּין נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע לְהָשִׁיב כְּאַחַד
 כָּלֶם בְּנֵי־אִישׁ־אֶחָד מִטָּה הַמְּשַׁלֶּמֶת מְלַהֲכָחַד / שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד :

הֵם כָּעֲנוּ עָלָיו נִשְׁלִיךְ יָהֵב / וְלֹא נָשִׁים כְּסָלְנוּ בְּאֵלֵהי זָהָב
 10 לְעֶרֶךְ מַעֲרָכָה צֹהֶה קְדוּשִׁים לְהַבְהִיב / וְיֵהִי בַעֲלוֹת הַלֵּהָב :

וַיֹּאמְרוּ לְהוֹצִיא אוֹתָם לְבֵית הַשְּׂרָפָה / יַחֲדָיו שְׂמָחוּ כִּהְכַנְסַת כָּלָה לְחַפָּה
 עָלֵינוּ לְשִׁבְחָה שְׂבָחוּ בְּנִפְשׁ כְּסוּפָה / הִנֵּךְ יָפָה רַעֲיָתִי הִנֵּךְ יָפָה :

כ"י נ; ערוגת הבושם ג' 365 || 8 מהכחד ערוה"ב 12 בנפש: כנפשי ערוה"ב

אמוני שלומי ישראל ש"ב כ יט, וכל הפיוט מתאר בנאמנות את גזירת בלוייט בשנת תתקל"א. גזרתם כשוהם ע"ש
 איכה ד ז ספיר גזרתם. והיית כגבור נדהם ע"ש ירמ' יד ט. 2 ביד טיבלת המוהם שם שר עיר בלוייט שנתן פקודה
 להשמיד את היהודים. נדיבי עמים... תהלי' מז י. 3 בסיון גומר פירות כי בעצרת נידונין על פירות האילן לפי המשנה
 (ר"ה א' ב'). 4 הדודאים... שה"ש ז יד. 5 גמר בעצתו. להרחיק התיים את החיבור שבין ישראל להקב"ה, עי'
 שה"ש רבה ה' ב' (=פסיקתא רבתי ט"ו דף ע' ב') תמתי... ר' ינאי אומר תמתי תיומתי, לא אני גדול הימנה ולא היא גדולה ממני.
 6 אך בי ישוב... איכה ג ג. 7 כבסין בסיני. 8 כולם בני איש אחד בני יעקב, ברא' מב יא. מטה המושלמת
 מלהכחד שהיתה מטתו שלימה, ואין בה פסול, שהוליד י"ב שבטים, וכולם אחידים באמונה (פסח' דף ג' א'). שמע ישראל
 דבר' ו ד. פסח' שם. 9 עליו נשליך יאה ע"ש תהלי' נה כג. ולא נשים כסלנו... ע"ש תהלי' עח ז. 10 ויהי בעלות
 הלהב שופט' יג כ. 12 עלינו לשבח חפלה ידועה. הנך יפה... שה"ש ד א. 13 זוינו זוינו. בעניבתם בקשירתם.

זִיגּוּ יַחַד פְּרַחֵי כְהֻנָּה בְּעֵינֵיכֶם / יִחִיאל וַיְקוּיָאֵל הֵם בְּכֹהֲנֵם וּבִשְׂרוֹתָם
כְּאַחַד נִמְתָּחוּ עַל הָעָמוֹד לְכַפֶּתֶם / הִנְעִימִים בְּחִיָּהֶם וּבְמוֹתָם:

15 חֲתָמוּ בְּחוֹתָם קֹדֶשׁ בַּחוּרִים וַיִּשְׁשִׁים / וְעָלוּ לְמִנְיָן וְהֵם אֶחָד וּשְׁלֹשִׁים
יְהוּדָה וַיִּצְחָק וּמִשָּׁה חֲסִידִים מְאַשְׁשִׁים
וַיהוּדָה עוֹד רַךְ עִם-אֵל וְעִם-קְדוֹשִׁים:

טְבוּעִים בְּחוֹתָם אַרְבָּעָה בְּלִי כָחַד / בְּרוּךְ וְשְׂמוּאֵל אָחִיו נִגְוָעוּ כְּאַחַד
מִנֵּהֶם וַיהוּדָה אֲחִים בְּאִימָה וּפְחַד
הִנֵּה מֵה-טוֹב וּמֵה-נְעִים שָׁבַת אֲחִים גַּם-יַחַד:

יַחַד הַנָּשִׁים לְבֵית הַמּוֹקֵד כְּהֶלֶךְ / אִשָּׁה רְעוּתָהּ מְזוּרָת לְמַהֵר וּלְלֶךְ
20 שְׁבַע עֶשְׂרֵה מֵהֶם נָמְנוּ בְּפֶלֶךְ / בְּשִׁמְחוֹת וְגִיל תְּבוּאָיִנָּה בְּהִיכַל מֶלֶךְ:

כְּהִנְיָעָה הָאֵשׁ לְאַסִּירֵי יְדֵי הַכֹּהֲנִים / נִתְקוּ הַמוֹסְרוֹת מֵעַל יְדֵי הַבָּנִים
צָרְחוּ צָרְפָתָנוּ הָאֵשׁ וַיִּצְאָנוּ כְּנִים / יִתְצַבּוּ מִלְכֵי-אַרְץ וְרוֹזְנִים:

לֹא שָׁךְ חֲרוֹן הַצּוֹרֵר מֵעֲלֵיהֶם / צוּהָ עֲבָדָיו לְהַחְזִירָם לְבֵית מוֹקְדֵיהֶם
הִכָּה וּפָצַע הַכּוֹם בְּאֵלוֹת וּבְמִקְלוֹתֵיהֶם / תִּשָּׁיב לָהֶם גְּמוּלָה כְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם:

25 מְלֹאכֵי מַעֲלָה יִבְכּוּן עַל דְּאִבּוֹנִי / כִּי רַבּוּ מִכְּאוּבֵי גְדָלוֹ יִגְוִנִי
שְׁלֹשֶׁת הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר נָפְלוּ לִפְנֵי / וַיִּצְיָקוּם לִפְנֵי אֲדֹנָי:

נוֹרָא וְאֲדִיר צוּפָה בְּעֶלְבוֹן יִרְאִיו / לְבָרַר לְקַרְבָּנוֹתָיו * מְשַׁבְּחָיו וְנֹאֲיוֹ
בְּאֵלָה הַצַּדִּיקִים אֲשֶׁר נִקְרְאוּ מִקְרָאֵיו / הַכִּין יְיָ זִבַּח הַקָּדִישׁ קִרְאָיו:

13 זיזיגו נ: זיווגו ערוה"ב 14 כאחד נ: באהב דפ' 15 בחורים: קדושים הוס' 1 21 מוסרות 1 25 וגדלו 1
27 משובחיו ונאיו נ: משבחיו בנאיו דפ' 28 באלה: כאלה נ | הצדיקים: החסידים דפ'

ר"ל קשורים יחד. 14 הנעימים בחייהם ובמותם ש"ב א כג. 16 מאוששים מחזקים. ויהודה עוד רד... הושע
יב א, ופי' רד מלהלך, ר"ל עוד עומד ישראל בצדקו. 18 באימה ופחד ע"ש שמות טו טז. הנה מה טוב... תהל' קלג א.
19 כהילך ר"ל כהוליק. 20 בשמחות וגיל... תהל' מה טז. 21 נתקו המוסרות ע"ש ירמ' כ ופיר. 22 צרחו צעקו.
יתיצבו מלכי ארץ... תהל' ב ב. 24 באלות אלה היא מקל שראשו האחד עבה ועגול והשני חד לדקור בו (אלבק, בפירוש
המשינה, שבת ד' ר'). תשיב להם גמול... איכה ג סד. 25 מלאכי מעלה יבכיון ע"ש ישע' לג ז. 26 ויציקום
לפני ה' יהושע ז כג. 28 מקוראיו ע"ש ישע' מח יב. הכין ה'... צפנ' א ז. 29 סומך ותוכף ר"ל מצרף זה סמוך

סומך ותוכף אות ופלא לגדלה / שרפת נשמה וגוף לא כלה
 30 עין ראתה ואזן שמעה ומללה / נס להתנוסס מפני קשט סלה:

עמדו בנסיונם וקבלו דינם בעליוזת / ולא-נסגו אחר לב ועינים גלזוזת
 ראויים לקבע צום ותפלות עזיוזת / ונצומה ונבקשה מאלהינו על-זאת:

פדות וכפרה יחקקו לישרון בספר / היום הזה יום כפור לכפר
 יעמד זכותם לעמם כעס להפר / על הכתנים ועל-כל-עם הקהל יכפר:

35 צדיק יצרח אספו חסידי הזבח / חנניה וחבריו מסרו נפשם לאבח
 רבי עקיבא וחבריו בעלי השבח / כורתי בריתי עלי-זבח:

קדוש זכר תזכר זאת העקדה / עם עקדת יצחק אותה להענדה
 רצויה * ועשויה כדת וכתעודה / זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה:

ראה תראה בעני ישרי אל / וקנא לשמה הגדול ולחרבות אריאל
 40 ולדם חסידיה השפוך ולעבדיה הואל / נקם נקמת בני ישראל:

שפיכות דם חסידיה לעינינו תודיע

עד-מתי תהיה כגבור לא-יוכל להושיע
 איבי ריב תריב ודמיהם תשפיע / אל-נקמות יי אל נקמות הופיע:

תבא תפלת לנפיה למעלה למעלה / אנקת אסיר ודמי חסידיה להתקבלה
 בהביאה על האיב נחרצה וכלה / תבענה שפתי תהלה:

31 דינים נ: דין דפ' 35 אספו נ: אפסו דפ'

לזה. שריפת נשמה וגוף לא כלה לפי התלמוד סנהדרין דף נ"ב א' שריפת נשמה והגוף קיים, כבעדת קרח ובבני אהרן.
 30 נס להתנוסס... תהל' ס ו. 31 בעליוזת בשמחה. גלזוזת עקומות, ר"ל לא סטו מהדרך הישרה. 32 ראויים... ר"ל
 ראויים הם שתיקבע תענית בגללם. עזיוזת חזקות. ונצומה... עזרא ח כג (בשינוי קל). 34 ועל הכתנים ועל כל עם
 הקהל יכפר ויק' טז לג. 35 צדיק יצרח י"מ הקב"ה צועק, והענין אינו ברור כל צרכו. חנניה וחבריו מסרו נפשם
 לאבח לחרב (ל' אבחת חרב, יחזק' כא כ), עי' דני' ג טז ואילך. 36 רבי עקיבא וחבריו שנהרגו ע"י מלכות רומי.
 כורתי בריתי עלי זבח תהל' ג ה. 37 להענדה להיקשר. 38 זאת תורת העולה... ויק' ו ב. 39 ראה תראה
 בעני ישרי אל ע"ש שמות ג ז. ולחרבות אריאל בית המקדש, ע"ש ישע' כט א. 40 הואל נקום (כך כנראה יש
 לחבר המלים) נקמת בני ישראל במד' לא ב. 41 עד מתי תהיה כגבור לא יוכל להושיע ע"ש ירמ' יד ט.
 42 תשפיע חורים. אל נקמות ה'... תהל' צר א. 43 אנקת אסיר תהל' עט יא. 44 נחרצה וכלה ישע' יכג.

45 הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב בְּצֹנְחָה וּבְנִהִימָה / מָדָם שֶׁשָּׁפְכוּ יְדֵי עַשׂוֹ לְהַנְקָמָה
שֶׁרַפַּת בֵּית הַבְּחִירָה וְתוֹרְתָהּ הַמְרוֹמָמָה / תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה:

יִתְאַשְׁרוּ עַל מַחֲצָתָם הַרוּגִי בְּלוּיֵשׁ / לֹא־נִסְתַּפְקוּ לֹמֵר יְיָ בְּקִרְבָּנוּ הָיֵשׁ
נִתְחַזְקוּ בְּמַעֲזָם כְּמוֹ אַרְיֵה וְלֵיֵשׁ / לְהַנְחִיל אֶהְבִּי יֵשׁ:

לְנִצָּח יָרִיב רִיבָם לְמַעַן שְׁמוֹ / יוֹדַע בְּגוֹיִם לְעֵינֵינוּ תְּשׁוּעַת נַעֲמֹ
50 מֶרֶאשׁ פְּרָעוֹת אוֹיֵב מִהֲרָה בְּהַנְקָמוֹ / הִרְגִּינוּ גוֹיִם עַמּוֹ:

לְעֶמֶק הוֹרִידוֹם בְּלֹא קָבֵר לְהַשְׁפֵּט / רָאָה «נָא» וְהִבִּיטָה אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט
כִּיִּם נָא בְּאוֹיְבֵי הַחֲזוֹן וְהַמִּשְׁפָּט / וְהוֹרְדִּתִּים אֶל־עֶמֶק יְהוֹשָׁפָט:

בִּינָה הִגִּיגִי אֱלֹהֵי תְהַלָּתִי וְתוֹחַלָּתִי / שִׁימָה בְּנֹאדָךְ וּלְפָנֶיךָ דְּמַעַת לְחִיתִי
כִּיִּם נָא מִהֲרָה חֲזִיוֹן גְּבוּאָתִי / וּנְקִיתִי דָמָם לֹא־נְקִיתִי:

55 יַעֲזֹב עֲבָרֵי חֹק וְחִלְפוֹ תַעֲזוּדָה / מִקְדָּשִׁי וְצִיּוֹן חֲרָשׁוּ רִיקָם לְהַעֲמִידָה
נִקְמַת הַדָּם וְנִקְמַת הַחֲמָס תִּצְמִידָה / מִחֲמָס בְּנֵי יְהוּדָה:

כָּבֹל נָא צְקוֹנִי אֶל עֲלִיוֹן / חֵישׁ מִפְּלֹט וְהַצֵּל עַמָּךְ הָאֲבִיוֹן
תִּשָּׁב עִירָךְ וְנוֹד כְּמִקְדָּם בְּצִבְיוֹן / וַיִּשְׁכֵּן בְּצִיּוֹן:

חֲזֹק וְאַמְיִץ אֲמֵן יֵאֱמֵן בְּאַמְנָה / דְּבָרוּ הַטּוֹב יִמְהַר וַיַּחֲשֵׁשׁ לְהַקִּימָנָה
60 הַמּוֹן עִיר לְמִלֹּאֶת וְאַרְמוֹן לְכוֹנֵנָה / וּפְדוּיֵי יְיָ יִשְׁכּוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה:

אל מלך

55 חלפו 1 58 תישב 1: תשב דפ' | נוך ועירך 1

תבענה שפתי תהלה תהל' קיט קעא. 45 הקול קול יעקב ברא' כז כב. 46 תורת ה' תמימה תהל' יט ח. 47 יתאשרו על מחיצתם הרוגי בלויש כצדיקים גמורים, עי' דברים רבה א' י"ב עתיד מחיצתן של צדיקים להיות לפנים ממלאכי השרת (ומהיצתם פי' גבולם, מקומם). ה' בקרבנו היש שמות יז ז. 48 אריה וליש זה מקביל לזה (עי' ישע' לו ו לביא וליש). להנחיל אהבי יש משלי ח כא. 49 יודע בגוים לעינינו תהל' עט י. 50 מראש פרעות אויב דבר' לב מב. הרנינו... לב מג. 51 אלהי המשפט מלאכי ב יז. 52 והורדתים אל עמק יהושפט יואל ד ב, ר"ל לגיהנם. 53 בינה הגיגי תהל' ה ב. שימה בנאדך ע"ש תהל' גו ט. 54 ונקית... יואל ד כא. 56 תצמידה תחבר. מחמם בני יהודה יואל ד יט. 57 צקוני תחנתי, ע"ש ישע' כו טז צקון לחס. 58 בצביון ברצון. וה' שוכן בציון יואל ד כא. 60 המון עיר למלאות וארמון לכוננה ע"ש ישע' לב יד כי ארמון נוטס המון עיר עזוב. ופדוויי ה'... ישע' לה י.

גנהג ליטא

אוֹדֶה בְּיֶשֶׁר לֵב. בְּלִמְדֵי מִשְׁפָּטִי צִדְקָה:

(תהלי' קיט ז)

פְּנִיָה הָאֵר בְּעִבְדֶּךָ. וְלִמְדֵנִי אֶת־חֻקֶּיךָ: (שם שם קלה)

רַחֲמֶיךָ רַבִּים יְיָ. כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיִּי: (שם שם קנו)

מנהג פולין בהמן ופרוגא

נִשְׂא לִבֵּנוּ אֶל־כְּפָיִם אֶל־אֵל בְּשָׁמַיִם:

(איכה ג מא)

עֲזֹרֵנוּ מִעַם יְיָ עֲשֵׂה שְׁמִיךְ וְאָרְץ: (תהלי' קכא ב)

תַּחֲטָאנוּ בְּאִזּוֹב וְנִטְהַר תַּכְבֵּסְנוּ וּמִשְׁלֹג וּלְפִי:

(תהלי' גא ט*)

יִרְאֶה יִרְאוֹנִי וְיִשְׁמַחוּ. כִּי לְדַבְרֶךָ יִחְלָתִי (תהלי' קיט עד): מְכַל אֶרֶץ רַע כְּלֹאֲתִי רִגְלִי. לְמַעַן אֲשַׁמֵּר דְּבָרֶיךָ

(שם קיט קא): אֱלֹהֵי בָךְ בְּטַחְתִּי אֶל־אֲבוֹשָׁה. אֶל־יַעֲלֹצוּ אוֹיְבֵי לִי (שם כה ב): / פסח

סימון: א-3 אפרים בן 73 וילחם חזק ומלגנכצורג. משקל ספרדי. 4 ללעיות צכל טור, 5 תכוועות (או יחד 4-5 תכוועות) צכל ללעית, וההצרות השוליות והמוטפות אינן כחצבות. - א 6652. הצרמון, ידיעות המכון 7, ע' קסה.

אֲנִי אֲנִי הַמְדַּבֵּר / וְקִרְבִּי מִשְׁתַּבֵּר / וְאֶת־מְלִין אַחֲבַר / וְלֵב עִם פֶּה שְׁוֶה
בְּנִטְשׁוֹ הַמְשַׁכֵּן / וְלֹא־הוֹשֵׁב עַל־כֵּן / בְּכֵן בָּאתִי רִיקָן / וְכָל־לֵבָב דָּוִה
גְּדוֹל אַחִים וָרֵב / בְּיוֹם זֶה נִתְקַרֵּב / וְלִגְשַׁת עָרֵב / וְדָם חֲטָאֵת יוֹבָא
דְּמִי פָרוּ מְזָה / פְּנֵי שְׂדֵי יַחֲזֶה / וְכִי בְיוֹם הַזֶּה / יִכְפֹּר אֲשֶׁר הָעֲזָה
5 הֵלֵא פִלוֹס מְדוּ / לְבוֹשׁוֹ לְפִי כְבוֹדוֹ / וְהַסְמִים בִּידוֹ / וְגִחְלִי לְהִקְבֶּה
וְיִשִּׁים הַקְטוֹרֶה / בְּאַפֶּךָ תְּשׁוּרָה / בְּחֻקַּת הַתּוֹרָה / וְלֹא חֲסַר מְצוּהָ
זְדוֹנוֹ הַנְּאֻלָּח / וְכָל־חֲטָאֵת נִסְלַח / בְּשַׁעִיר הַמִּשְׁלַח / לְצוּק הַר חֲרֵבָה
חֲטָאֵי נַחֲקִים / בְּדַמִּים גְּזֻרִים / וְעֵתָה נַחֲקִים / וְאֵין לָמוֹ קֶצֶבָה

כִּי־י מ'נל"ה" || 1 אני אני: אני הוא דפ' 2 בכך: אני דפ' / ריקם ה"ו וכל: בכל ל' ובכל ה"ו 4 וכי ל': ובו מ'נה"ו |
יכפר ל': לכפר מ'נה"ו 5 והסמים: ובשמים מ'נל"ו 6 וישם 7 המשתלח ה"ו 9 טלאיו ל' בפניות מ' 10 עולה

1 אני אני המדבר ויג אני הוא המדבר ל' ישע' נב ו. ואת מלין אחבר ע"ש איוב טו ד אחבירה עליכם במלים. ולב
עם פה שוה מונח תלמודי, ע"י פסח' דף ס"ג א' ורבנן סברי בעינן פיו ולבו שוים. 2 בנטשו המשכן כשעזב ה' את בית
המקדש, והלשון ע"ש תהלי' עח ס. ולא הושב על כן ע"ש ברא' מ יב. וכל לבב דוי ישע' א ה. 3 גדול אחים הכהן
הגדול מאחיו, ויק' כא י. ולגשת ערב את לבו, ירמ' ל כא. 4 פני שדי יחזה במד' כד ד, ר"ל גש אל קדש הקדשים.
וכי ביום הזה יכפר ויק' טו ל. 5 הלא פילוס מדו לבושו... לפי המשנה (יומא ג ז') היה לובש בשחר פילוסין
של י"ב מנה. 6 וישים הקטורה באפך תשורה ע"ש דבר' לג י. כחוקת התורה ל' במד' יט ב. 7 הנאלח הנתעב
איוב טו טו. בשעיר המשולח לצוק המשתלח לעזאזל, והוא מגיע עד צוק (יומא ו' ד'), הר במדבר, וכנראה יש להבין כך
הר חרבה לתוך החורב, אל הר שבארץ חרבה. 8 בדמים גזרקים בדמי פרים ושעירים שהקריב הכהן. ועתה נחלקים
גשאים בלי כפרה. ואין למו קצבה ר"ל לזמן בלתי מוגבל. 9 טלאי ממכלה גזורים ע"ש חבק' ג יו, ר"ל הצאן
גזוק מהדיר. בפיות מדהבה בפיות האויבים (מדהבה ע"ש ישע' יד ד, ודרשוהו (שבת דף קמ"ט ב') על האומה שאמרה

טְלֵאִי מִמַּכְלָה / גְּזוּרִים עַד תְּכַלָּה / וְהֵייתִי לְאֹכְלָה / בְּפִיּוֹת מְדֻהָּבָה
 10 יִפֶּה נוֹף לְשֹׁאִיָּה / וְנִקְתָּה שְׁתִּיָּה / וְאֵין עֲלֵת רֹאִיָּה / וְלֹא עֲלֵת חוֹבָה
 כְּבוֹדֵי הַהוֹרֶק / בְּאֶפֶס דָּם גְּזֶרֶק / וְהַחֲטָא לֹא גִמְרֶק / לִבַּת הַשּׁוֹבְכָה
 לְשִׁפְךָ הַדָּמִים / בְּשִׁמְךָ מְהֻדָּמִים / חֲטָאֵי מְאֻדָּמִים / סִלַּח־נָא מֵאֲהָבָה
 מִיַּחְדִּיךָ בְּנִפְשָׁם / לְהַרְגֵּהּ הַקָּדִישָׁם / מִזֶּנֶב הַתִּישָׁם / הַדְּפוּנֵי בְּאִיבָה
 נִגְפוּנֵי עֲצָרִים / כְּרָמֵינוּ בְּעָרִים / בְּיוֹם קָרְאוּ נִצָּרִים / לְמַעַן סְפוֹת הָרָוָה
 15 סִבְבוּנֵי בְּחִבָּלָם / לְהַדִּיחֵי בְּהִבָּלָם / לְנִשּׁוֹא אֶת־סִבָּלָם / יִלּוּד אִשָּׁה דָּוָה
 עֲנִיִּיךָ לַחֲצוֹ / בְּדָמֵינוּ רַחֲצוֹ / וְהִצּוֹ וְגַם נֶאֱצוֹ / עֲנֻקְתָּמוּ גֵּאוּהָ
 פְּלִיטִיךָ סִגְרוֹ / לְפִי־חֶרֶב מִגְרוֹ / דְּמִיָּהֶם נִגְרוֹ / וְשִׁמוּנֵי עוֹהָ
 צָבָאֵי אֲמָלָלוֹ / לְטַבַּח יוֹבָלָלוֹ / בְּשִׁמְךָ חִבָּלָלוֹ / לָךְ נִפְשָׁם עֲרָבָה
 קִטְנִים וְזִקְנִים / וְאֲבוֹת עַם בָּנִים / לְהַרְגֵּהּ רַב נִמְנִים / וְנֹר אֱלֹהִים כְּבָה
 20 רְמוּסִים נִגְלָלוֹ / בְּדָמִים נִבָּלָלוֹ / וּבְלִוְלִים יַעֲלֹ / מִסְלָה בְּעֲרָבָה
 שְׁקוּדִים לְטַבִּיחָהּ / כְּהִלָּךְ לְמִנוּחָהּ / וְזִבַּח מִשְׁפָּחָהּ / בְּבֵית קֹדֶשׁ גֵּאוּהָ
 תְּלוּם וְטְבוּעִים / בְּשִׁמְךָ נִפְצָעִים / וְדָמִים מוֹדִיעִים / לְזִכְרֶךָ הַתְּאוּהָ
 אֲשֶׁר שָׁמַךְ יִזְכִּירוֹ / וְאַלִּיל יִפְקִירוֹ / וְאוֹתָךְ הַכִּירוֹ / בְּכָל־הוֹהָ וְהוֹהָ

פעמים מ' 12 בשמך רפ' מאדמים: מחותמים ה" 13 הדפוני: הדופנו מ' הודפנו ל' חרפוני ה" 14 נגפוני מ'נ | כרמינו: בדמינו (!) ה" 15 סבבונו בהבלם להדיחי בהכלם ה" את חס' ל' בילוד ל' | ילוד אשו דוה: ואני אנה אני בא דפוסים (צנורה) 16 בדמינו הברמן (וייתכן ג"כ שצ"ל בדמיהם): בדמים מ'נל' בדמם ה" הצו ה" 17 סגרו: יסגרו ה" 18 יובלו: הובלו דפ' 20 בדמם ה" 21 שוקדים נ | לטבחה ה" | ומשפחה ל' 22 ונפצעים מ'נ | ודמם הברמן

מדוד והבא וכו'). 10 יפה נוף ירושלם, תהלי' מח ג. ונקתה שתיה ונתקרוקן מקים אבן שתיה מאין מבקרים. עולת ראיה עולת הבאים להיראות ברגלים. 11 לבת השובבה ירמ' לא כא. 12 לשפך הדמים בשמך מהודמים לשפיכת דם ההרגים על קדוש השם. מהודמים, פי' נחתכים חתיכות חתיכות (והמילה היא תלמודית). 13 מזנב כינוי לעמלק, דבר' כה יח. 14 עוצרים שולטים (יורש עצר, שופט' יח ז). כרמינו בוצרים ע"ש דבר' כד כא. ביום קראו נוצרים ירמ' לא ה, ובאן במשמעות מהלכי דת נוצרית. למען ספות הרוה דבר' כטיח. 15 לנשוא את סבלם ילוד אשה דוה ישו הנוצרי, לפי מסורת 'תולדות ישו' שהיו נפוצים בימי הביניים. 16 ענייך לחצו לחצו את ענייך. בדמינו רחצו הרגום ויכלו להתרחץ בדמיהם. הצו במד' כו ט. ענקתמו גאוה תהלי' עג ו. 17 פליטיך סיגרו ע"ש עובד' יד ואל תעמוד על הפרק להכרית את פליטיו ואל תסגר שרידיו... דמיהם ניגרו כמים הנגרים ארצה (ש"ב יד יד). ושמוני עוה ע"ש יחזק' כא לב. 18 לטבח יובלו ע"ש ירמ' יא יט. לך נפשם ערבה כקרבן. 19 ונר אלהים כבה ע"ש ש"א ג ג, ר"ל יצאה נשמתה המשולה לנר (משלי כ כו). 20 ובלולים יעלו ל' מ"א ו ח. מסלה בערבה ישע' מ ג. 21 זבחה משפחה ל' ש"א כ כט. בבית קדש גאוה ע"ש תהלי' צג ה. 22 ודמים מודיעים הפייטן תופס מונח תלמודי (הדמים מודיעין, במשנה ב"ב ה' א' ובתלמוד שם דף ע"ז ב') במשמעות שונה: הדם מודיע על מעשיהם ההגונים. לזכרך התאוה ע"ש ישע' כו ח לשמך ולזכרך תאות נפש, ר"ל מודיעים כי לקדוש שמך וזכרך היתה תאותם. 23 שמך יזכירו ע"ש ישע' מח א. בכל

פְּקֻדַּת כָּל־אֵלֶּה / בְּפֹרְפֹרֶךְ הַפֶּלֶא / גִּיּוּתָם מְלֹא / לְיוֹם נָקָם הַתּוֹה
 25 רָצָה דְּמִיָּהּ וְאַתָּהּ / תָּמֹר עֲבֹדַת כְּהֵן / לְכַפּוֹר זְכָרֶיךָ / שְׂכָרָם לִי נִקְבָּה
 יְהִי כְעֹלָה מוֹקְדָה / לְזִכֹּר הָעֲקֵדָה / פְּקִידָה לְפִקְיָה / בְּרוּחַ הַנְּדִיבָה
 מִצָּא חֶסֶד לְמִדָּה / לְךָ נִפְשָׁם חֲמָדָה / וְצִדְקָתָם עֲמָדָה / וְקָמָה וְנִצְבָּה
 בְּחֶסֶדָם תִּמְצָא / בְּצִדְקָם תִּתְרַצָּה / וְזַעַם אֶל־יֵצֵא / לְנִפְשֵׁי הָעֲלוּבָה
 נְפֹצִים בְּקִצּוֹת / בְּאַרְץ תְּלָאוּבוֹת / וְעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת / לְיִשְׁעֶךָ הַשִּׁיבָה
 30 רְבוֹת לָמוֹ מוֹפֵת / לְהַצִּיל מִתַּפֶּת / וְתִטֶּיף לִי נֹפֶת / סְלִיחָתְךָ לְקִרְבָּה

* * *

חֶקֶק לִי זְכָרוֹן / לְכָל־יִתְרוֹן כְּשָׁרוֹן / וְתָשִׁיב לְבָצָרוֹן / אֲסִירֵי הַתְּקוּהָ
 חֲזוֹה בָתָם הַחֲתוּמִּים / בְּמִדְיָה רְשׁוּמִים / קְדוּשִׁיָּה תְּמִימִים / זְכָר־לָנוּ לְטוֹבָה:
 אל מלך

24 פקודות ל"ו גוינותיהן מ'נ המלא ה" 26 יהיו מ'נל"ו לפקידה: מפקידה מ'נ נדיבה ל"ה" 27 למדה: למורה ל"ו
 כמה מ'נל"ו 28 הימצא נ' לנפשי: לנפשם נ' 30 למו: לנו נ' סליחתך (סליחותיך נ') לקרבה מ'נ: סליחתך קרובה ל"ו
 סליחתך מרובה ה" 31 לזכרון ל"ו 32 תמימים: נרשמים ה"ו

הווה והווה בכל מקרה אטון, ע"ש יחזק' ז כו. 24 פקודת כל אלה בפורפורך הפלא. גינותם מלא ליום נקם
 הותוה ע"ש תהלי' קי ו ידין בגוים מלא גוית, ומה שהובא בילקוט שמעוני ח"ב רמז תתס"ט (בשם ילמדנו) אמרו רבותינו
 כל נפש ונפש שהרג עשו מישראל כביכול נטל הקב"ה מדם כל נפש ונפש וטובל פורפוריון שלו עד שצבעה דם. וכשמגיע יום
 הדין ויושב עליו בבימה לדון אותו לובש אותו פורפוריון ומראה לו גופו של כל צדיק וצדיק רשום עליה, שני ידין בגוים מלא
 גויות. באותה שעה מתנקם הקב"ה ממנו... ועי' ג"כ מדרש תהלים ט' י"ג דף מ"ה א'. 25 שכרם לִי נקבה ע"ש ברא' ל כח.
 26 כעולה מוקדה לִי ויק' ו ב. פקידה לפקידה לשון המשנה (גדה א' א'), במשמעות שונה: מגזירה לגזירה שקבלו
 עליהם ברוח נדיבה ע"ש תהלי' נאיד. 27 וצדקתם עמדה ע"ש תהלי' קיב ט. וקמה ונצבה לִי ברא' לו ז. 29 בארץ
 תלאובות הושע יג ה. ועדר הקצובות שה"ש ד ב. לישעך השיבה ע"ש תהלי' נא יד. 30 ותטיף לִי נופת ע"ש
 שה"ש ד יא. 31 לכל יתרון כשרון ע"ש קהל' י י ויתרון הכשר חכמה, ור"ל חקק בספרך זכרון לכל יתרון מעשה כשר
 והגון. ותשיב לבצרון אסירי התקוה ע"ש זכרי' ט יב. 32 זכר לנו לטובה ע"ש נחמ' ה יט.

מנהג ליטא

זְבַחִי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבְּרָה לִב־נִשְׁבֵּר וְנִדְכָּה. אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה:
 הִיטִיבָה בְּרִצּוֹנָה אֶת־צִיּוֹן. תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם:
 אֲזַמְחֶפֶץ זְבַח־צֶדֶק עוֹלָה וְכִלְיִל. אֲזַיְעֲלוּ עַל־מִזְבִּיחַךָ פָּרִים: (תהלי' נא יט – כא)
 תִּתֵּן אֵמֶת לִיעֹלֵב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אֲשֶׁר־נִשְׁפָּעַתָּ לְאַבְתִּינוּ מִיַּי קָדָם: (מיכה ז ב)
 כִּרְחֹם אָב עַל־בָּנִים. כֵּן תִּרְחֹם יְיָ עָלֵינוּ: (תהלי' קג יב * *)
 ...כִּי עִם יְיָ הַחֶסֶד. וְהִרְבָּה עֲמוֹ פְדוּת: (תהלי' קל ח) / פט"ח

עקדה

סימון: ח"צ מליך צנני ילסק [ט"ז]. צתים צכי 7' טורים. מקספר מליס רופף (4-6). — א 3603.

אַל־הַר הַמֶּר גִּבְעַת הוֹרִיָּה / בֵּית עֶקֶד הָרוּעִים וְתֹשֶׁר הָעֲלִיָּה
גְּדוֹל בְּעֻנְקִים כְּהִשְׁפִּים לְזִבַּח וְהִשְׁתַּחֲוִיָּה
דְּבִקְתוֹ וְחִבְּקָתוֹ חִבְּבָתוֹ וְהוֹצֵאתוֹ לְרוּיָה:

הֵן בַּעֲשִׁירִית כְּנִסִּיתוֹ בְּפִיּוּסִים / וְזִרְזָתוֹ כְּגִבּוֹר מְלָמֵד מְלַחֶמֶת אֲנָסִים
וְרַח מְמִזְרַח וְהוֹדִיעַ לְכָל אֲפָסִים / חֵית בְּנוֹ לִיקוֹד כְּקֹדֶחַ אֲשֶׁר־הֶמְסִים:

טוֹב כְּהִקְרִין וְהָאִיר הַשֶּׁחֶר / יַחַד שְׁנֵי נַעֲרָיו בְּעֻצְלָתִים לֹא־אֶחֶר
כְּהוֹלֵךְ בְּחִלְלִי וְסוּפוֹ לְחִזּוֹר לְמָחָר / לְקַח בְּנוֹ בְּדַבְרִים וְעֻצִּי הַמַּעֲרָכָה בְּחֶר:

מֵאֲכֻלַּת שְׁנוּנָה מְרוּטָה לְטַבַּח / נִדְנָה נָתַן מְלַהֲבֵעִיתוֹ בְּאֶבֶח
סוּמֵךְ וְנִסְמֵךְ עֲלֵיהֶם הַשֶּׁבַח / עָרְכוּ גִזְרִים לְשֵׁם הַזִּבַּח:

כ"י ב"ק; פ; ו*ה' || 1 הוריה: המוריה פ 2 ולהשתחוויה ו* דבקתו וחבבתו: חשקתו דבקתו (!) פ: וחבבתו חס' ו*
וחישקתו ה' | חבבתו חס' ב"פ ה'ס* ותוציאו ק"ו* 3 בעשירי ה' וזרזתו: וזליתו ק"ו: וזליתו ועמד פ | מלחמת: מלחמות פ
במלחמת ק"ו*: למלחמת ה' חס' ה' | אנטים: אונסים ב"ו*: אפסים ה' 4 והודיע: והאיר פ חית: חבבת ק"ו* ה' 5 שני
נעריו: בשני נעריו פה: הוא ושני נעריו ו* 6 מחר ו* מערכת ק"ו*ה' 7 מרוטה: מעוטה ב"ו* | סומך (סמך פ)
ונסמך (נסמך ה'): סב ובחור ה'ו* | עליהם: לשניהם ה'ו* 8 גזרים: גזירים ק"ו*: הגזירים פ 9 לא: לא פ | רגש

1 אל הר המור שהיש ד ו, ר"ל הר המוריה, שהוא המקום שהקטורת קריבה, ע"פ הדרשה ב"ר נ"ה ז' (ע' 592). גבעת
הוריה ע"פ דרשת חז"ל ירו' ברכות ד' ה' (דף ח' ג'), בראשית רבה נ"ה ז' (ע' 591) שמשם הוריה יוצאה לעולם. בית עקד
הרועים מ"ב י"ב, כינוי לתר המוריה על שם העקדה ועבודת האבות הנקראים רועים. ותשר העליה העלית תשורה (ועי'
צונץ, ל. ג. 642), ר"ל העלית עולות ומנחות. 2 גדול בענקים יהושע יד טו, כינוי לאברהם ע"פ דרשת חז"ל הידועה מכמה
מקורות (ספרא אחרי מות פ' ט' ז', ירו' שבת ט"ו א' [דף ט"ו ג'], ב"ר י"ד ו' [ע' 130] ובמראה מקומות שם), ויקר' כ"ח ח'
[ע' תרעט ובהערות שם] ועוד). והוצאתו לרויה תהל' סו יב. 3 הן בעשירית בעשירי לשורת הנסיונות שנתנסה אברהם
(אבות ה' ד'). בפיוסים שנאמר קח נא את בנך, ודרשו חז"ל (סנהד' דף פ"ט ב') אין נא אלא לשון בקשה וכו'. וזרזתו
כגבור מלומד מלחמת אנסים כלשון התלמוד (שם) משל למלך בשר ודם... והיה לו גבור אחד ונצחון... ומלחמת אנסים
היא מלחמה הבאה באונס ולא ברצון. 4 ורח ממזרח אותו שבא ממזרח, דכתיב (ישע' מא ב) מי העיר ממזרח צדק יקראהו
לרגלו, ודרשוהו על אברהם (ב"ב דף ט"ו א', סנהד' דף ק"ח ב' ועוד). והודיע לכל אפסים והודיע את שם ה' לכל אפסי
ארץ (תהל' כב כח ועוד). חית בנו ליקוד חיי בנו (דוגמת תהל' קמג), והצירוף: זרזתו... חית בנו ליקוד. כקדוח אש
חמסים ישע' סד א, כשם שהאש מצית את העצים הדקים. 5 טוב כהקריין כשהופיעו קרני האור הנקרא טוב (ברא' א ד)
ודוגמת לשון התלמוד (פסח' דף ב' א') לעולם יכנס אדם בכי טוב וכו'. יחד שני נעריו ר"ל יחד עם שני נעריו, ע"פ ברא'
כב ג. בעצלותים קהל' י יח, פ"י בעצלות. 6 כהולך בחליל ישע' ל כט. לקח בנו בדברים פייסו, דוגמת הדרשה
בספרא צו, מכילתא דמילואים א' ב', קח את אהרן ואת בניו... קחם בדברים שלא יהיה לבם לדבר אחר. ועצי המערכה
לשון המשנה (אבות ה' ה'). 7 מאכלת שנונה מחודדת. מרוטה לטבח יחזק' כא לג, ויש גורסין מעוטה (שם כא כ),
ושניהם לשון חד וחלק. נדנה נתן במקום 'אל נדנה נתן' (דה"א כא כז), פ"י אל החיק שלה. מלהבעיתו באבח בחרב,
ואינו נמצא זה במדרשים הידועים. 8 סומך ונסמך אברהם סמך ידו על הקרבן, ויצחק. ויש גורסין סב ובחור, הוקן

פרי צדיק כהאזין במלה / צור יראה-לו השה ואם-לאו בני לעולה
10 קרץ עצמו הזמין ותלה עין למעלה / רגש לעקדו היטב מהפסל במעילה:

שאג זקן ובשנונה אחז / תקפו אראלם וזעקו ממחז
מרום כהספית צמצם שכינתו כחז / איל הראהו אחר בסבך נאחז:

יחיד נאהב כשלף התער / רחף מגנו ועמד בשער
בנה יחידך אהוב מנער / רב-לך אל-תשלח ידך אל-הנער:

15 בי נשבועתי בקיום רוה / יען אשר עשית את-הדבר הזה
צקן לחש בניך בצר-למו אחזה / חקותם לחיים כי-אסלח לעון העם-הזה:

רחש דפוסי מ"פ 11 אראלים ק"ו* 12 שכינתו: שענו פ 13 הנאהב ק"ו*ה' | רתף ק"ו*ה 15 בקיום רוה: כהיום
הזה פ 16 לחש בניך: חניטך פה': צקן לחשם חניטך ה' | חקותם: חוקתם ו*1: חקוק תיו ה': חקיקתם דפוסי

והצעיר. עליהם השבח, שהם בעצמם ערכו גורים גורי עצים (ל' המשנה יומא ב' ה'). 9 פרי צדיק תהל' נח יא,
ר"ל יצחק. כהאזין במלה צור יראה לו השה ואם לאו בני לעולה כדרשת חז"ל ב"ר ג'ו' (ע' 599). 10 קרוץ
עצמו הזמין הזמין את עצמו לשחיטה (קרוץ פי' לשחוט, ל' המשנה, יומא ג' ד'). ותלה עין למעלה לשון המדרש (ב"ר
ס"ה י' ע' 719) בשעה שעקר אברהם אבינו את יצחק תלה עיניו למרום. רגש ביקש ברעש (וכנראה תפס הפייטן את המלה
במשמעות בלתי רגילה זו); ויש גורסין רחש, ר"ל ביקש בלחש. לעקדו היטב ענין זה, שיצחק בעצמו ביקש לעקדו היטב,
ידוע מכמה מקורות, ע"י תנחומא וירא מ"ו (ע' 114 בובר). פרקי ר' אליעזר ל"א. תרגום יונתן ברא' כב י. פסיקתא רבתי מ'
(דף קע"א א'). מהיפסל במעילה כדי שלא יפסל מתורת קרבן, ולא דוקא במעילה במוכן המיוחד של המלה, כי אין כאן
מקום לכך. 11 שאג זקן אין במקורות אלא תוספת הפייטן היא. ובשנונה אחז במאכלת השנונה. תקפו אראלם וזעקו
לפי המדרש (ב"ר ג'ו' ה' [ע' 600]) ובשעה ששלח אברהם אבינו את ידו ליקח את המאכלת לשחוט את בנו בכו מלאכי שרת,
הה"ד (ישע' לג ז) הן אראלם צעקו חוצה וגו', וכן בשאר מקורות. ממחז מהחזה. 12 מרום כינוי להקב"ה. כהסכית
כששמע, דוגמת דבר' כז ט. צמצם שכינתו לשון המדרש, ויק' רבה כ"ט ד' (ע' תרעג) ויורד ומצמצם שכינתו ביניהם [כ"ה
גירסת כמה כ"י, וי"ג ומשרה שכינתו], ר"ל שהוא כביכול בעצמו הופיע והראהו את האיל. כחז כשחזה. איל הראהו אחר
בסבך נאחז ברא' כב יג. 13 יחיד נאהב אברהם. כשלף התער כשהוציא את הסכין מהתיק. רחף מגנו היה מגן
אברהם מרחף עליו. ועמד בשער יחזק' מג, ר"ל הגין עליו. 14 רב לך דבר' ג כו ועוד. אל תשלח ידך אל הנער
ברא' סב יב. 15 בי נשבועתי שם כב טו. בקיום רוה בשביעה חזקה (מלת 'רוה' מחורשת היא ע"פ הארמית 'רויא' שפירושה
'חזק', ע"י תענית דף ב' ב' מטרא רויא, ועוד). ויש מפרשים 'רוה' = 'רו', שפירושו 'טוד'. יען אשר עשית את הדבר
הזה ברא' כב טו. 16 צקן לחש בניך שפרכת תפלתם, ע"פ ישע' כו טו. בצר למו אחזה ר"ל אשמע (וע' על
משמעות זו של המלה הברמן, לשוננו לעם, מחזור כ קונטרס א (קצ"ג), תשכ"ט, ע' 35). חקותם לחיים הקקת אותם
לחיים לפי ההבטחה. וי"ג חקיקתם, ומסתבר. כי אסלח לעון העם הזה ירמ' לא לד. במד' יד יט.

ונוהגין לצרף כאן פיוט זה

סימן: חלעזר [גן יהודה צעל סרוקח] חזק. זה"ס כ"ז 7' עוריס. 4-5 ווליס ככל טור. — א 6299.

אנא השם הנכבד והנורא / לעת צרה פקדנוה ושחרנוה במוֹרָא
זנחתנו רחקתנו קרִבנו והִכֵּן עֲתִידָה / לא נסוג מִמֶּךָ תַּחֲנוּנוּ וּבִשְׁמֶךָ נִקְרָא:

חֲזַקְנוּ וְאַמְצְנוּ לְמַעַן כִּסֵּא כְבוֹדְךָ / קוֹמְמֵנוּ וְהַחֲיֵנוּ בְּטַל אֲוֵרוֹת הַיּוֹדְךָ
וְכִלְיָ דְבָר וְחֶרֶב מִנְחֵלֶת שְׂרִידֶיךָ / וְתֹאמַר לְמַלְאָךְ הָרֶף יָדְךָ:

5 קִדְמָנוּ פָּנֶיךָ אֲדִיר וְנֹאזֵר / בְּתַפְלָה וּבִקְשָׁה וּבְהִכָּנְעֶת שְׂאוֹר
הַקִּימָנוּ בְּאוֹר פָּנֶיךָ אִמְרָתְךָ לְבָאֵר / כִּי עֲמַךְ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאָה אוֹר:
אל מלך

כ"י ב"ק; פ; ו* ה (רק 1-4) || 1 פקדנוך חס' ה | שחרנוך פ 2 קרבנו חס' ב" לא: ולא פ | תחינו חס' ו* | ובשמך:
כי אליך ב"ו: אליך פהו* 3-4 חס' פ 3 הודך: אידיך ו* 5 ובבקשה פ

1 לעת צרה פקדנוך ישע' כו טו. 2 והכן עתירה תקבל תפלתנו כרצויה לך, ע"ש תהלי' קמא ב תכון תפלותי קטרת
לפניך וכו'. 3 בטל אורות הודך ישע' כו יט. 4 וכלה דבר וחרב לקוח מתפלות עתיקות, כגון אבינו מלכנו.
ותאמר למלאך הרף ירך ע"ש ש"ב כד טז. 5 קדמנו פניך ע"ש תהלי' צה ב. ובהכנעת שאור בהכנעת יצר הרע
הנקרא שאור שבעיסה (ברכות דף י"ז א' ועוד). 6 הקימנו באור פניך תהלי' פט טז. אמרתך לבאור לבאר את תורתך
(מבנין קל בלתי רגיל). כי עמך מקור חיים באורך נראה אור תהלי' לו י.

פזמון

סימון: אפרים הקטן [צ"ל ילסק מלגכסצולג]. צחיס צכי ג' טורים (= 6 ללעיות) עם רפריין. חזיוה: אצחצחצ-
גדגדגדגד-3. א 6336. הצרנון, ילעיות הנוכון 7 (תסר"ז), קנג.

אִם-יוֹסְפִים אֲנַחְנוּ / לְעֲמוֹד לְשֶׁרֶת בְּשִׁמּוֹ
וְכַפִּים שִׁטְחָנוּ / בְּאַפָּס אֲשִׁי לְחִמּוֹ
שְׁמַע יי קוֹל עֲמוֹ / אֲשֶׁר חִלַּב וּבְחִימוֹ
לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט עֲבָדוֹ וּמִשְׁפָּט עֲמוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבֶר-יוֹם בְּיוֹמוֹ:

5 פֶּסוּ שׁוּמְרֵי הַסֵּף / בְּדִלְתֵי אֲרוֹן לְנִקְוָב
אֵין קֶרֶבָן וְאֵין מוֹסֵף / וְהַדִּין הָהָר יִקָּב
בְּזֹאת יִכָּפֵר עֲוֹן-יַעֲקֹב / הַסֵּר חֲטָאתוֹ בְּצוּמוֹ
לעשות

כ"י חה" || 2 אישי חה"ו: אשה דפ' 4 לעשות משפט עמו ומשפט דבר יום ביומו ה" 5 לנקוב חה"ו: לקב רפ' 7 חטאת ה"

1 אם יוספים אנחנו דבר' ה כב. לעמוד לשרת בשמו דבר' יח ה. 2 וכפים שטחנו ע"ש תהלי' פח י. שמע ה'
קול עמו ע"ש דבר' לג ז שמע ה' קול יהודה ואל עמו תביאנו. (כ"ה בכל המקורות, ע"פ לשון הכתוב, ו"עמו" ע"פ החרוז,
והרי"מ זקס הגיה "ישמע", ומסתבר.) אשר חלב ובחימו דבר' לב לה, ר"ל שזבחייהם הם מיעוט חלבם ודמם. לעשות משפט
עבדו... מ"א ח נט. 5 פסו חלו (תהלי' יב ב). שומרי הסף אסת' ב כא, ר"ל הכהנים. לנקוב לקבוע. 6 והדין ההר
יקוב פתגם חלמודי, סנהד' דף ו' ב' ועוד, וכנראה ר"ל וא"כ, באין כפרה, הייתכן שהדין יקוב את ההר? אלא בזאת יכופר
עון יעקב ישע' כז ט. הסר חטאתו בצומו בשינוי נוסח המקרא הגליל, בו התקשר: וזה כל פרי הסיר חטאתו בשמו...

רֹאֵה כִּי־אֶזְלִי בְקָע / כִּסֵּף נַפְשׁוֹת עֲרֵכִי
 לָמָּה נַפְשִׁי תִקַּע / אַךְ אֶת־יְיָ בְּרֵכִי
 10 עַל־עֲבָדָיו יִתְנַחֵם כִּי / יִדִּין יְיָ עִמּוֹ

לעשות

יוֹם סְלִיחָה הֵן הוֹקֵם / לַעֲלוֹת תְּשׁוּבוֹתֵינוּ
 אִם־שִׁלְחָנָה רִיקָם / עֲנוּי נֶפֶשׁ חוֹבוֹתֵינוּ
 בָּךְ בִּטְחוֹ אֲבֹתֵינוּ / בִּטְחוֹ וְתַפְלִיטָמוֹ

לעשות

מִפְּנֵי יָד שְׁנִשְׁתַּלַּחָה / בְּמַשְׁכְּנוֹתָיו וּבְעָרָיו
 15 אֵין זִבְחַ וְאֵין מִנְחָה / מַעַת מְקַדֵּשׁ חָרֵב
 נָקָם יָשִׁיב לְעָרָיו / וְכִפֹּר אֲדָמָתוֹ עִמּוֹ

לעשות

הַקְטֹרֶת לַפָּנִיךָ תִּטֹּף / מִלְתִּי כְּמֶרְקַחַת
 תַּפְלָה לְעֲנִי כִי־יֵצֵטֵף / תַּחֲשֹׁב מְלֹא כֶף נַחַת
 וְלֹא יָמוּת לַשַּׁחַת / וְלֹא יִחְסֹר לַחֲמוֹ

לעשות

נִצְרָה עַל־דֵּל שְׁפָתַי / כְּנִרְצָה בְּמֹלֵא קִמְצוֹ
 מִמְּקוֹם תַּפְלַת אֲבוֹתַי / נֶעַר שׁוֹאֵל בְּעֵצוֹ
 יִקְנֵא יְיָ לְאֶרְצוֹ / וַיַּחֲמַל עַל־עִמּוֹ

לעשות

אל מלך

8 אול חה:° אולת דפ' 10 יי ידין ה° 11 לעלות ח: לעולות ה° לעשות דפ' 12 ואם ה° 14 בשתלחה חה:° 16 ונקם ח
 18 כי חס' ה° 20 כמלא ח 21 נער ח נעור ה° ינער דפ' 22 ויקנא ח

8 ראה כי אול בקע מחצית השקל, המטבע שהיתה כסף ערך בן אדם (והלשון ע"ש דבר' לב לו כי יראה כי אולת יד).
 9 למה נפשי תקע ע"ש ירמ' ו ח פו תקע נפשי ממך, ר"ל למה אמות. אך את ה' ברכי ר"ל נפשי, ע"ש תהל' קנא ועוד.
 10 על עבדיו יתנחם כי ידין ה' עמו דבר' לב לו. 13 בך בטחו... תהל' כב ה. 14 מפני יד שנשתלחה נוסח
 תפלת מוסף. 16 נקם ישיב... דבר' לב מג. 17 הקטורת לפניך תטוף מלתי כמרקחת סדר מלים נועז הוא:
 ר"ל מלתי תטוף לפניך כמרקחת הקטורת. 18 תפלה לעני כי יעטוף תהל' קב א. מלא כף נחת קהל' דו. 19 ולא
 ימות לשחת ולא יחסר לחמו יסע' נא יד. 20 נצרה על דל שפתי תהל' קמא ג. כנרצה (משחק מלים עם 'נצרה'
 נראה מכוון) במלא קומצו ויק' ב ועוד. 21 ממקום תפלת אבותי ממקום המקדש. נער שואל בעצו (ע"ש הושע
 ד יב עמי בעצו ישאל) ר"ל משם עובדים ע"ז. וינ' ינער, ר"ל יה"ר שיסתלק משם. 22 יקנא ה' לארצו... יואל ב יח
 (בשינוי).

מנהג ליטא

פזמון

סימן: ילחק א"צ בן שמואל (בן שמואל) צקונרי הצה"ס. צת"ס צני ד' עור"ס. לפעמים חרוז פנימי. משקל ספרדי
חפשי (6-8 תנועות כלליות). - י 2428.

יחביאנו צל ידו / תחת פנפי השכינה
חן יחן כי יבחן / לב עקב להכינה
קומה נא אלהינו / עזה עזי נא
י' לשועתנו האזינה:

5 אַנא אֵלךְ מְרוּחֶךָ / וְאַנָּה מְפַנֶּיךָ אֶבְרָח
בִּינוּתִי וְאֵין מָנוֹס / פָּאָת מַעֲרַב וּמִזְרַח
גִּלְגֻּלְתִּי אַחֲרֶיךָ [לְשַׁחֲרֶךָ] / יַחַד כְּגַר כְּאֶזְרַח
בְּהַשְׁפָּטִי לְצַדִּיקְתִּי / הַשְׁמְאִילָה וְהִמְיִנָּה:

דַּק שְׁמִיךְ בִּירְכִיתִּיהֶם / גַּם שָׁם אִם-אֶסֶק
10 הוֹדֶךָ שָׁם לְשִׁפְטִנִי / עַל כָּל הַנַּעֲסֶק
וְהִגִּי בְּרַב שְׁגִי / כְּכִיּוֹר אֵשׁ נֶסֶק
נִצְרָה דַּל שְׁפָתֵינוּ / תֵּן לָנוּ חֲנִינָה:

כ"י מ'נכ"מ"פ; כך (רק 1-16) || 2 הכינה כ° 3 נא חס' פ' אלהים פ' עווה: נא חוס' מ° | נא: בה פ' 4 לשועתי פ'
5 ואנה: אנה כך 6 ואין: אין פכ° 6 בינותי: בראותי כך | פאת: צאת כ° פנות מ' 7 כגר כאזרח: גר ואזרח כ°
8 והימינה: ואימנה פ' 9 וירכתיים פ' | גם חס' פ' 10 שם: רם פ' 11 ובהגיגי פ': וגג הגיגי כ"מ° | ורב כ"מ° | אש: אשר כך
12 דל חס' פ' | תן: תת פ': ותן כך מ"מ' 13 ומחתרתו פ'מ' | בתוכו: גם שם כ"מ° אף דפ' | אציע (וכן 14 ולהפציע 15 כפסיע)

1 יחביאנו צל ידו ישע' מט ב. 2 חון יחון אותנו כי יבחן לב עקוב (ע"ש ירמ' יז ט) להכינה לקיים אותו
3 עווה עוזי נא תהלי' טח כט, ר"ל חזק את עמדת. יי לשועתנו האזינה תהלי' לט יג. 5 אנא אלך מרוחך ואנא
מפניך אברח תהלי' קלט ז, וכל הפזמון בנוי על מזמור זה. 6 בינותי הבינותי. 7 גולגלתי נמשכתי לשחרירך לדרוש
אותך, ע"ש משלי ז טו על כן יצאתי לקראתך לשחר פניך ואמצאך. כגר כאזרח ויק' כד טז, וכנראה רומז המחבר לתהלי'
לט יג כי גר אנכי עמך וכו'. 8 לצדקתי השמאילה והימינה ברא' יג ט, ר"ל פנה לכל רוח כדי למצוא זכותי ולהצדיק
אותי. 9 דוק שמיך ישע' מ כב. בירכתיים ר"ל במקום שנוגעים שמים לארץ. גם שם אם אסק תהלי' קלט ח. ואסק
פי' אעלה בלי ארמית. 10 על כל הנעסך על כל מה שעסקתי בו. 11 והגיגי... ככיוור אש נסק ע"ש תהלי' לט ד
בהגיגי תבער אש, וכיוור אש ע"ש זכר' יב ו. ו'נסק' פי' גשרף בלי ארמית (ובעברית ל' להסיק את התנור). 12 נצרה דל

זוי שאול במחירתו / בתוכו אם אציעה
 חזיתי והנה שם / לחברה ולהפציעה
 טפש לבי והחרד-בי / לבין המות כפסיעה
 שמר שארית נדחי / בכל פנה ופנה:

"

ים גדול באחריתו / בתוכו כי אשכונה
 כף ימינה תאחזני / מה-לך נפשי אכונה
 לולא רב רחמיך / במחשך דרכי אסכונה
 משך חסד לנגשים / תחת יד עדינה:

"

מדת לילה תסובבני / אז ישופני חשך
 נגוהות לך האפלות / כאור יהל ומושך
 סמר בשרי מפחדך / כנשך נחש נושך
 ועל-הדם * כמו נרדם / בירכתי הספינה:

"

דפ' 14 והנך: הנך פכ"מ" | להפציעה פ 15 והחרד: והחרה מ' חרה פ | בי חס' כ" | לבין המות כפסיעה: כי בן מות
 כפסיעה כ': מן המות בפציעה פ 16 פנה ופנה: מדינה ומדינה פ 17 ואחריתו מ' בתוכו: אף פ כי: אם נכ"מ"מ'
 18 מה לך נפשי: מה לנפשי פכ"מ"מ' | אכונה: אבינה פמ"מ' אכונה כ 19 במחשך חס' פכ"מ"מ' | אסכונה: אשכונה נמ': לא
 אסכונה פכ"מ"מ' 20 חסד: חסדך נידך מ' 21 מדת: לו מדת (!) פ | אז: אם כ' 22 לך: לו פ 23 סמר: סכך (!) פ |
 כנשך מ': כשך נפמ': כהשך שאר כ"י 24 כמו חס' כ' 28 ואחות: אחות מ' | וצחצחות: מצחצחות מ'מ' וצחצחות נ |

שפתינו תהל' קאג, פי' שמור על דלת שפתינו. תן לנו חנינה ישע' טז יג. 13 זוי שאול... אם אציעה... 14 והנך
 שם תהל' קלט ח. זוי (צ"ל זוי=זוית בצורה ארמית?) שאול, פי' זויות שאול. במחירתו ע"ש עמוס ט ב אם יחרו בשאול משם
 ידי תקחם... לחברה ולהפציעה לפצוע בפצע וחבורה. 15 טפש לבי תהל' קיס ע. והחרד בי איוב לו א. לבין
 המות כפסיעה ש"א כ ג, ר"ל רק כפסיעה ביני לבין המות. 17 ים גדול באחריתו... כי אשכונה תהל' קלט ט.
 18 כף ימינה תאחזני שם קלט י. מה לך נפשי? אכונה? מה את דואגת, נפשי? כי יש לי תקומה. 19 לולא רוב
 רחמיך במחשך דרכי אסכונה ע"ש ישע' כט טו במחשך מעשיהם, וע"ש תהל' קלט ג וכל דרכי הסכנה, ר"ל לולא רוב
 רחמיך הגינו עלי, הייתי מסכין את דרכי בחשך. 20 משוך חסד תהל' לו יא. לנגשים תחת יד עדינה למשועבדים תחת
 יד האומה השולטת בס הנקראת עדינה ע"ש ישע' מז ח. 21 מדת לילה תסובבני, אז ישופני חשך תהל' קלט יא.
 22 נגוהות לך האפלות ישע' נט ט. כאור יהל ומושך איוב לא כו. 23 סמר בשרי מפחדך תהל' קיס קכ. כנשך
 נחש נושך קהל' י יא, ר"ל סמר בשרי כמפני נשיכת נחש. 24 ועל הדם אין לו שחר (פירשו 'הוי על דמי', או הבינו 'ועלה
 הדם' לראשי מחמת הבהלה, ויש שתרגמו 'נסחלק דמי ממני' וכדומה, ונ"ל שיש כאן שיבוש בולט, וע"פ השערה יש להניח
 וארדם, ר"ל הייתי רוצה להיחבא ולהרדם) כמו נרדם בירכתי הספינה כמו יונה הנביא שמחמת פחדו רצה להיחבא

25 עָלֵי שֵׁת כִּפְכָה / אַחֲרֵי וְקִדְמָה צִרְתָּנִי
פָּנָה אֶפְנָה אֶנָּה-וְאָנָה / אֶרְחִי וּרְבִיעִי וּרְיָתִי
צִרְפְּתָנִי בַּל תִּמָּצָא / יְיָ חֲקֵרְתָּנִי
אֶח ואַחֲוֹת וְצַחֲצֻחוֹת / נִלְעַג לְשׁוֹן אֵין-בִּינָה:

קִדְמָה נָא רַחֲמֶיךָ / כִּי-לֶךְ טוֹב לְהוֹדוֹת
30 רָצָה שְׁוַעַת גְּדִיֶיךָ / וַעֲמַל צֶאֱן אוֹבְדוֹת
תְּפִלְטָנוּ / הִיָּה לָנוּ / לְצוּר-מַעְזוֹ לְבֵית מְצוּדוֹת
לְכָה לָנוּ לִישׁוּעָה / כִּלְשָׁמְעוֹן וְלוֹי אַחִי-דִינָה:

אל מלך

נלעג: בלעג דפ' | ואין נ: באין מ' 29 נא: לי נ | רחמיך: פניך כ' | כי: כי זה נפמ' מ' | טוב חס' פמ' מ' | רצה שועת
גדייך: ראה שואת עמך (ענייך מ' כ') מ' כ' פמ': רצה שועת ענייך 1 31 תפלטנו: תפילתינו מ' | מעוז: מעון מ' כ'
32 לכה לנו: ולכה נא מ' פ' | לישועתה כ'

מפני הקב"ה וירד לירכתי הספינת וישכב וירדם (יונה א ה). 25 עלי שתה כפכה אחור וקדם צרתני תהל' קלט ה, ודרשוהו בבראשית רבה ח' א' (ע' 55) אם זכה אדם הוא אוכל שני עולמות, שנ' אחור וקדם צרתני, אם לאו הוא בא ליתן דין וחשבון, שנ' וחשת עלי כפכה. 26 פנה אפנה אנא ואנא מ"א ב לו. ארתי ורבעי זריתני תהל' קלט ג, פי' הילוכי ויישובי אתה מודד. 27 צרפתני בל תמצא תהל' יז ג, פי' צרפתני כמצרף כסף להסיר את הבדיל, ולא מצאת בי מאומה. יי חקרתני תהל' קלט א ה' חקרתני ותדע, ורוב המפרשים ביארו את הענין כפירוש' תהל' יז ג שלא מצאת בי את חפצך אלא חסא ורשע, וכן הבינו גם את המלים 'ה' חקרתני', אבל ייתכן ג"כ שטעמו להיפך, שחקרתני ולא מצאת בי עול עד כדי לדין אותי משפט מות אלא לרחם עלי. 28 אֶח ואַחֲוֹת וְצַחֲצֻחוֹת מלים אלו עדיין לא מצאו פירוש מניח את הדעת, ואין להניח אלא להשערה על משמעותן. יש מפרשים 'אח ואחות' כמדורת אש (מל' האח, ירמ' לו כב) ו'צחצחות' ל' יובש, כסימן הסבל והרעה, וי"מ אח ל' הרי, לשון של אנה (כגון יחזק' ו יא) ואחות מל' אחות (איוב יג יז) שפירושו דיבור, כאילו מחמת היסורין אין בינה לדיבורי, ועוד פירושים מפירושים שונים (וייתכן שיש כאן רמז לנטיגות הרצופים של נזירים ונזירות — אח ואחות — בצחות לשונם — צחצחות (עי' בן יהודה, מלון י"א ע' 5456) — ובלעג לשון שאין להבין, להשפיע על היהודים להתנצר). נלעג לשון אין בינה ישע' לג יט. 29 קדמה נא רחמיך ע"ש תהל' עט ח. כי לך טוב להודות תהל' צב ב, והוא נוסח ברכת השיר. 30 צאן אובדות ירמ' ג ו. 31 תפלטנו תהל' יח מד. ה"ה לנו לצור מעוז לבית מצודות תהל' לא ג. 32 לכה לנו לישועה שם פ ג. כלשמעון ולוי אחי דינה ברא' לד כה, שנתנו נפשם על אחותם ולכן נקראו אחי דינה, כדאיחא במדרש בראשית רבה פ' י' [ע' 964 ובמקבילות הרשומות שם].

מנהג פולין ופוזנא

הִנְנוּ אֱלֹהִים כְּחֶסֶדְךָ. כָּלֵב רַחֲמֶיךָ מִחַה פִּשְׁעֵינוּ: הָרֵב כִּבְסָנוּ מַעְזָנוּ. וּמַחֲטָאתָנוּ טַהַרְנוּ: (תהל' נא ג' יד)
וּבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבְּרָה לִב-נִשְׁבֵּר וְנִדְפָּה. אֱלֹהִים לֹא תִבּוֹה:
הִיטִיבָה בְּרָצוֹנְךָ אֶת-צִיּוֹן. תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם:
אֲזַ תַּחֲפֹץ זִבְחֵי-צֶדֶק עוֹלָה וְכִלְיִל. אֲזַ יַעֲלוּ עַל-מִזְבֵּחַךָ פָּרִים: (תהל' נא יט—כא)
תִּתֵּן אֲמַת לִיעֶקֶב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אֲשֶׁר-נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם מִיְּמֵי קֶדֶם: (מִיכָה ז ב) / פס"ח

ואמרים את העקדה "אל הר המור" (ע' 558)

מנהג בהמן

תבוא לפניך אַנְקַת אָסִיר כְּגִדֵּל וְרוּעָה. הוֹתֵר בְּנֵי תְמוּתָה (תהלי' עט יא):

לְשִׁמוֹעַ אַנְקַת אָסִיר. לִפְתּוֹחַ בְּנֵי תְמוּתָה (תהלי' קב כא):

אֶל-תִּנְאֹץ לְמַעַן שְׁמָךְ אֶל-תִּגְבַּל כְּפֹאֵד כְּבוֹדְךָ. וְזֵכֶר אֶל-תִּפְרֹר בְּרִיתְךָ אֶתְנֶנּוּ יִרְמִי' יד כא): / פס"ח

ואומרים העקדה 'את הברית ואת החסד' (ע' 636)

אחר הסליחות אומרים פסוקים אלה

באשכנז המערבי מתחילין כאן

וְאַתָּה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: (תהלי' כב ד')

וְאַתָּה הוּא. וְשִׁנוּתֶיךָ לֹא יִתָּמוּ: (תהלי' קב כח)

אַתָּה תִּקּוּם תִּרְחֹם צִיּוֹן. כִּי עַתָּה לְחֻנָּה כִּי בָא מוֹעֵד: (תהלי' קב יד)

וּבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נְשַׁבְּרָה לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְכָּה אֱלֹהִים לֹא-תִבּוֹה:

הִיטִיבָה בְּרָצוֹנְךָ אֶת-צִיּוֹן. תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם:

אֲזַי תִּחְפֹּץ וּבְחֵי-צֶדֶק עוֹלָה וְכִלְיִל. אֲזַי יַעֲלוּ עַל-מִזְבִּיחֲךָ פָּרִים: (תהלי' נא יט-כא)

ויש מוסיפין שני פסוקים אלו

וְעַתָּה יְיָ אֲבִינוּ אַתָּה. אֲנַחְנוּ הַחֲמֹר וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ וּמַעֲשֶׂה יְדֶךָ כָּלֵנוּ: (ישע' סד ז')

אַתָּה יְיָ לֹא-תִכְלֹא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנּוּ. חֲסִדְךָ וְאַמְתָּךְ תִּמְיד יִצְרֹנּוּ: (תהלי' מ יב')

בליטא מתחילין כאן

אֶל-תִּזְכֹּר-לָנוּ עֲזֹנֹת רִאשׁוֹנִים מִהֵר יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דִלּוֹנוּ מְאֹד: (תהלי' עט ח)

10 חֲטָאֵת נַעֲרִינוּ וּפְשָׁעֵינוּ אֶל-תִּזְכֹּר כִּחֲסִדְךָ וְכִרְ-לָנוּ-אַתָּה. לְמַעַן טוֹבֶךָ יְיָ: (תהלי' כה ז')

בפולין מתחילין כאן

זִכֹּר-רַחֲמֶיךָ יְיָ וְחֲסִדְךָ. כִּי מַעֲוֹלִם הֵמָּה: (תהלי' כה ו')

זִכְרֵנוּ יְיָ בְּרָצוֹן עִמָּךְ. פִּקְדֵנוּ בִּישׁוּעָתְךָ: (תהלי' קו ד')

זִכֹּר עֲדָתְךָ קִנִּית קָדֶם גְּאֻלַּת שִׁבְט נַחֲלָתְךָ. הִרְ-צִיּוֹן זֶה שְׁכֻנַּת בּוֹ: (תהלי' עד ב')

זִכֹּר יְיָ חֵבֶת יְרוּשָׁלַם. אֶהְבֵּת צִיּוֹן אֶל-תִּשְׁכַּח לְנִצָּח: (אין בכחוביס)

(באשכנז המערבי מדלגין הפסוק הבא)

15 אַתָּה תִּקּוּם תִּרְחֹם צִיּוֹן. כִּי-עַתָּה לְחֻנָּה כִּי-בָא מוֹעֵד: (תהלי' קב יד)

זִכֹּר יְיָ לִבְנֵי אָדָם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוֹ עָרוֹ. עַד הִיסוֹד בָּהּ: (תהלי' קלו ז')

זָכַר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ וּבְדַבַּר
אֱלֹהֵם אַרְבֶּה אֶת-זֶרְעֲכֶם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם. וְכָל-הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר
אָמַרְתִּי אֲתָן לְזֶרְעֲכֶם וְנָחֳלוּ לְעוֹלָם: (שמות לב יג)
20 זָכַר לְעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב. אֶל-תָּפֶן אֶל-קִשֵׁי הָעַם הַזֶּה
וְאֶל-רָשָׁעוֹ וְאֶל-חַטָּאתוֹ: (דברים ט כז)
...אֶל-נָא תִשֶׁת עָלֵינוּ חַטָּאת אֲשֶׁר נִזְאֵלְנוּ וְאֲשֶׁר חָטָאנוּ: (במד' יב יא)
חָטָאנוּ צוּרְנוּ / סָלַח לָנוּ יוֹצְרֵנוּ:

מנהגי מערב אירופה

חטאנו

סימון: גרסס צר יהודה יזכה לחיי עד חמון. צחיס צכי 7, סוכות, 4 מליס צסורה. סירשור מסורה לשורה. 96 ג.
רצנו גרסס מואור הגולה, סליחות ופזמונים, מהד' הצנוון, ע' כד.

גָדוֹל עוֹנֵי וְלַחֲטוֹא הוֹסַפְתִּי / הוֹסַפְתִּי אֲשָׁמָה וְתָרַב רָעָתִי
רָעָתִי רַבָּה וְלִלְקוֹת חִיבָתִי / חִיבָתִי גְלוּת וְרַבְצִי שְׁכַחְתִּי:

שְׁכַחְתִּי מִפְעֻלוֹת יְיָ עוֹשֵׂי / עוֹשֵׂי נִטְשָׁנִי וְנִתְנַגֵּי בִיד-מַעֲשֵׂי
מַעֲשֵׂי וְשׁוֹסִי וּבְרַגְלֵי-חֹמֶר רָמְסִי / רָמְסִי וּדְרָסִי וּבְגֶרֶן בָּסְסִי:

5 בָּסְסִי שָׁדַד וּמִיתָרִי נָתַקוּ / נָתַקוּ בְנֵי וּמַעַל-גְּבוּלָם רָחֲקוּ
רָחֲקוּ מַעַל-יְיָ וְנֶאֱקוּת חֲלָלִים נֶאֱקוּ / נֶאֱקוּ וְנֶאֱנַחוּ וּמִכָּאֵב-לֵב יִצְעָקוּ:

יִצְעָקוּ בְּצַר-לָמוֹ אֶל-אֱלֹהִים עֲלִיּוֹן / עֲלִיּוֹן הוֹשִׁיעָה עַמָּךְ הָאֲבִיּוֹן
הָאֲבִיּוֹן עֲתָה וּלְפָנִים מִזֶּה עֲלִיּוֹן / עֲלִיּוֹן חוֹשָׁה לְעִזְרַת עוֹנֵי וְאֲבִיּוֹן:

כ"י ב' ד' ה' ה' ק (רק 1-4. 19-24) || 4 ברגלי ה' | וכגורן הק 6 ונאנחו: ואנחו ה' ונושעו ב' 7 אלהים: אל ב' ה'

1 גדול עוני ברא' ד יג. ולחטוא הוספתי ע"ש איוב לד לו כי יוסיף על חטאתו פשע. 2 רעתי רבה ע"ש ברא' ו ה.
ורבצי שכחתי ע"ש ירמ' נ ושכחו רבצם, פי' מושבם ומשכנם. 3 ביד מעשי ביד לוחצי (כנראה מל' עשו, יחזק' כג ג).
4 וברגלי חומר רמסי רמס אותי ברגלים שהן מלוכלכות בחומר, ע"ש נחום ג יד רמסי בחומר. ובגורן בססי כלשון המשנה
(עוקצין א' ה') כל ידות האוכלין שבססן בגורן טהורים, פי' דרס עליהם, דש אותם (ועי' על משמעותו סוכה דף י"ד א'). וגם
כאן ר"ל דש אותי כמו בגורן. 5 בססי שודד (הפייטן תופס כאן בססי במקום 'בסיסי', הבסיס שלי) מקדשי. ומיתרי נתקו
ר"ל מיתרי אהלי, ע"ש ירמ' י כ אהלי שדד וכל מיתרי נתקו בני יצאוני ואינם וכו'. 6 רחקו מעל ה' ע"ש ירמ' ב ה כי
רחקו מעלי. ונאקות חללים נאקו ע"ש יחזק' ל כד ונאק נאקות חלל לפניו. ומכאב לב יצעקו ע"ש ישע' סה יד ואתם
תצעקו מכאב לב. 7 יצעקו בצר למו ע"ש תהי' קו ה ויצעקו אל ה' בצר להם. 9 ואביון המחולל בפשע ובעון

וּאֲבִיּוֹן מִחֲלָל בִּפְשָׁע וּבַעֲוֹן מִדָּכָא / מִדָּכָא נִשְׂא אֶת-שִׁפְלָא וְאֶת-דָּכָא
10 דָּכָא וְשִׁפְלָא הִנָּאֲחוּ בַּחֲכָה / בַּחֲכָה הֵעֲלָה הָעֲנָה וְהִרְכָּה:

הִרְכָּה יִשְׁבָּה לְאֶרֶץ בְּשִׁפְלָה / בְּשִׁפְלָה הִשְׁפִּילָה וְהִשְׁמִיעָה קוֹל-יִלְלָה
יִלְלָה הִילִילָה וּבִמְר־נֶפֶשׁ מִיִּלְלָה / מִיִּלְלָה יִי הַבִּיטָה כִּי הָיִיתִי זוֹלָלָה:

זוֹלָלָה הָיִיתָ יְרוּשָׁלַם נִכְבְּדוֹת מְדַבֵּר-בָּהּ / בָּהּ נִשְׁקָה אֵשׁ וְלֹא כָבָה
כָּבָה גְרִי וּמֵאוּרִי נִחְבָּא / נִחְבָּא כְבוֹדִי בְּבוֹא הוּא עַל-הוּא:

15 הוּא וּמוֹעֶקֶה מְלֹאוֹ מִתְנִינוּ / מִתְנִינוּ חֲלָחְלוּ וְנִשְׁבֵּר לִבְנוֹ
לִבְנוֹ דוֹה מִכְבֵּד עֲנִינוּ / עֲנִינוּ הַבִּיטָה וְרֵאָה אֶת-חֲרָפְתָּנוּ:

חֲרָפְתָּנוּ זְכוֹר שְׁאֲתָנוּ בְּחִיקָנוּ גְמוּלָמוּ / גְמוּלָמוּ הָשֵׁב לְחִיקָם וְיִפְּלוּ בִל-יָקוּמוּ
יָקוּמוּ סִגְוִרִי וְקִטְגִּוִרִי יִדְמָמוּ / יִדְמָמוּ דוֹבְרִי-שֶׁקֶר וְעַל-פֶּה יָד יִשְׁמִימוּ:

יִשְׁמִימוּ לִי כְבוֹד וְתִהְיֶה / וְתִהְיֶה וְרִנָּה בְּנִי-עוֹלָה
20 עוֹלָה וְחֻטָּאָה אֶל-תַּחֲשֹׁב לְסִגְלָה / לְסִגְלָה הוֹשִׁיעָה אֶף-עַל-פִּי שְׁבִמְצוֹת דָּלָה:

הושע ד 9 המחולל דה | ועון דה: חס' ה | מדכא נשא: מדכא ומבכה דפ' | נשא ה 10 העלה: העלתה ה° 11 בשפילה ד
12 מִיִּלְלָה ד 13 ירושלם חס' דהה' | אש ולא: ואש לא ה: אש ונרי דפ' 14 גרי: גר ד | ומאורי: ואור ב"ה' וכבודי ה |
בבוא: כבא ד 15 מלאו דה: מלאה ב"ה' ה° 16 ענינו: עונינו פעמים ה' 17 לחקם: אל חיקם ה 18 יודממו: יוזממו ב° |
ועל פה יד: ויד על פה דה 20 לסגולה (שנית) ב"קד: סגולה ד'הה' ה° 21 ואמולה ב"ד: אומללה ק ואומללה הה' ה°

מדוכא ע"ש ישע' נג ה והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו. מדוכא נשא (הצורה לפי תהלי' י יב) את שפל ואת
דכא אנא ה' שאתה שוכן את שפל ואת דכא, ע"ש ישע' נז טו ואת דכא ושפל רוח. 10 הנאחו בחכה. בחכה הועלה
ע"ש חבק' א טו כלה בחכה העלה, פי' כלי לצוד דגים. הענוגה והרכה דבר' כח נז, ומוסב על ישראל. 12 הביטה כי
הייתי זוללה איכה א ו. 13 נכבדות מדובר בך תהלי' פז ג. בה נשקה אש ע"ש תהלי' עח כא ואש נשקה ביעקב
ולא כבה עד שנהרסה העיר. וי"ג ונרי כבה, ומסתבר. כבה נרי בחורבן הבית. בבוא הוה על הוה ע"ש יחזק' ז כו
הוה על הוה תבוא, פי' אסון על אסון. 15 הוה ומועקה מלאו מתנינו ע"ש תהלי' טו יא שמת מועקה במתנינו, פי' כבלים.
חלחלו מל' חיל (כמו אסתר ד ד ותתהלחל המלכה). ונשבר לבנו ע"ש ירמ' כג ט. 16 לבנו דוה ע"ש איכה ה יז. הביטה
וראה את חרפתנו איכה ה א. 17 שאתנו בחיקנו גמולימו שאנו נושאים את הרעה שגמלנו בחיקנו. גמולימו השב
לחיקם ע"ש תהלי' עט יב והשב לשכנינו שבעתים אל חיקם חרפתם... ויפלו בל יקומו ע"ש תהלי' קמ יא וכדומה.
18 דוברי שקר תהלי' סג יב. ועל פה יד ישימו ע"ש איוב כט ט וכף ישימו לפיהם. 19 ישימו לה' כבוד ותהלה
ישע' מב יב. ורנה באבוד בני עולה ע"ש משלי יא י ובאבד רשעים רנה, ובני עולה ע"ש ש"ב ג לד ועוד. 20 אל
תחשוב לסגולה אל תחשב לישראל הנקראת סגולה (שמות יט ה). לסגולה הושיעה אף על פי שבמצות דלה
כלשון התלמוד פסח' דף ק"יח ב' אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אע"פ שדלה אני במצות לך אני, ולי נאה להושיע.

דָּלָה וְאַמְלָה תִּנָּה לְשֵׁם וּלְתִהְלָה / תִּהְלָה תַּעֲטָה בְּהוֹרִיחַךְ קֶרֶן אֶפְלָה
אֶפְלָה הָאֵר וְרַחֲמֶיךָ לֹא-תִכְלָא / תִּכְלָא עֲוִינוֹ וְהִמָּצָא לָנוּ מַחֲיִלָּה:

מַחֲיִלָּה הַיּוֹם נִמָּצָא לְפָנֶיךָ
לְפָנֶיךָ תָּבֹא בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה אֲשֶׁר כָּרַתְתָּ לְנֶאֱמָנֶיךָ
נֶאֱמָנֶיךָ זְכוֹר וְסִלָּה לַעֲוֹן בְּנֶיךָ / בְּנֶיךָ בְּנֵי בַחוּנִיךָ אֶל-תְּשִׁיבֵם רִיקָם מִלְּפָנֶיךָ:

29 נמצא היום ה' קרית דק: מדות ה' שלש עשרה מדות ה'ה' | אשר חס' ה'ה' | אשר כרת חס' דה' | נאמניך ה'
24 לנאמניך ב' | נא אל תשיבם ה': אל תשיבנו דה'

21 דלה ואמולה ע"ש יחזק' טז ל, פי' אומללה (וי"ג כז). תנה לשם ולתהלה ע"ש צפנ' ג כ. תהלה תעטה ע"ש ישע' סא ג מעטה תהלה. בהורייך קרן אפילה כנראה ר"ל בהורייך קרן של אור להאיר האפלה. 22 ורחמיך לא תכלא תהלי' מ יב. תכלא עונינו שלא יכריעו את הכף, או שהפייטן תפס אותו במשמעות "תכלא". 23 לפניך תבוא ברית שלש עשרה אשר כרת לנאמניך ע"פ מאמר חז"ל ר"ה דף י"ז ב' ברית כרותה ל"ג מדות שאינן חוזרות ריקם. 24 בני בחוניך לשון התלמוד (פסח' דף פ"ז א', לפי הגירסא העתיקה) בניך הם בני בחוניך (במקום בני חנוניך בתלמוד שלפנינו, ע"י דקדוקי סופרים וילקוט הרשע תקט"ו, וע"י צונץ, ס.פ. 479). אל תשיבם ריקם מלפניך לקוח מנוסח חפלת י"ח.

מנהגי מזרח אירופה

סימון: א"צ יהודה חזק. צתים צני 7' טו"ס. — א 4273.

אֱלֹה אֲזַכְּרָה וְנִפְשִׁי עָלַי אֲשַׁפְּכָה / כִּי בִלְעוּנוּ יָדַי כְּעֹגָה בְּלִי הַפּוֹכָה
כִּי בִימֵי קִיסָר לֹא עָלְתָה אַרוּכָה / לַעֲשֶׂרָה הָרוּגֵי מְלוֹכָה:

בְּלִמְדוֹ סֵפֶר מִפִּי מְשׁוּלֵי עֲרֻמָּת / וְהַבִּין וְדָקְדַק בְּדַת רְשׁוּמָת
וּפְתַח בּוֹאֲלָה הַמְשַׁפְּטִים וְחֹשֶׁב מְזֻמָּת / וְגִבַּב אִישׁ וּמָכְרוּ וְנִמָּצָא בִידּוֹ מוֹת יוֹמָת:

חטאנו

כ"י אדוק: פטנאפך; מ"ז * || 1 בלעוני קדאפ | זדים: זרים | 2 לעשרה: על עשרה | 3 מפי משולי: ממשולת | 4
משולת וז' | ערמות... רשומות אפטגך | 4 מזמות... יומת מות אפטגך | 5 צוה ומלאו ט | 6 דת: מדע | 7

1 אלה אזכרה ונפשי עלי אשפכה תהלי' מב ה. כעוגה בלי הפוכה הרשע ז ה. ר"ל הנאכלת קודם גמר האפייה, וע"י שם התרגום. 2 לא עלתה ארוכה ע"ש ירמ' ח כב. 3 בלמדו ספר מפי משולי ערימת (ר"ל ערימת חטים) בלמדו תורה מפי תלמידי חכמים וזקנים (מדרש אלה אזכרה, ילינק, בית המדרש, ח"ב ע' 64) שהם משולים לערמת חטים (שה"ש ב ג) לפי הדרשה סנהד' דף ל"ז א' (שנמשלה הסנהדרין לערמת חטים), ובתנחומא כי תשא ב' דורשים מה חטים אלו עולות במדה כך היו עולין במנין הוקנים והתלמידים והחכמים וכו'. בדת רשומת בתורה שבכתב. 4 מזימת מחשבות רעות (ע"ש תהלי'

5 גְּבוּהַ לֵב בְּלִיעַל עוֹבֵד אֱלִילִים / וְצוּהָ לְמִלְאוֹת פְּלִטִירוֹ נַעֲלִים
וְקִרְאָה לַעֲשֵׂרָה חֲכָמִים גְּדוֹלִים / מְבִינֵי דַת וְטַעֲמֵיהָ בְּפִלְפוּלִים:

דִּינוּ מִשְׁפָּט זֶה לְאַשּׁוּרוֹ / וְאַל תַּעֲזוּתוֹהוּ בְּכֻזָּב לְאַמְרוֹ
כִּי אִם הוֹצִיאָוהוּ לְאַמְתּוֹ וּלְאוּרֹ

כִּי יִמְצָא אִישׁ גִּנֵּב נֶפֶשׁ מֵאֲחִיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַמֵּר-בּוֹ וּמָכְרוֹ: חטאנו

הֵם כָּעָנוּ לוֹ וּמַת הַגֵּנֵב הֵהוּא / גַּם אֵיחָ אֲבוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אֲחִיהֶם מְכָרוּהוּ
10 לְאַרְחַת יִשְׁמַעְאֵלִים סָחְרוּהוּ / וּבַעַד נַעֲלִים נִתְנוּהוּ:

וְאַתֶּם קִבְּלוּ דִין שָׁמַיִם עֲלֵיכֶם / כִּי מִימֵיהֶם לֹא נִמְצָא כָכֶם
וְאִם הָיוּ בַּחַיִּים הָיִיתִי דָנָם לַפְּנִיכֶם / וְאַתֶּם תִּשְׁאוּ עוֹן אֲבוֹתֵיכֶם: חטאנו

זְמַן תְּנָה-לָנוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים / עַד שֶׁנִּדְעַה אִם נִגְזַר הַדְּבָר מִמְּרוֹמִים
אִם אֲנַחְנוּ חַיִּים וְאַשְׁמִים / נִסְבֵּל בְּגוֹרֶת מְלֹא רַחֲמִים:

15 חָלוּ וְזָעוּ וְנָעוּ כְּלָמוֹ / עַל רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל כִּהֵן גְּדוֹל נִתְנוּ עֵינֵינוּ
לְהִזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם לַעֲלוֹת לְאֲדוֹנֵינוּ / לְדַעַת אִם יִצְאָה הַגּוֹרָה מֵאֵת אֱלֹהֵינוּ:

חטאנו

7 דונו ו | משפט: דבר ג | לאשורו: לאשורו וקמ'אפ 8 כי אם הוציאנו: והוציאנו פנף: כי אם להוציאנו וו* | לאורו או |
מבני ישראל חס' קמ' 9 לו חס' ה | גם: וגם ודפגמ' | איה: למה ק | אשר חס' אק 10 סחרוהו: נתנוהו ה | נתנוהו:
סחרוהו ה | משמים וק | מימיהם: מימותם וו* מימי אבותיכם דפוסים | נמצאו ו*אפ 12 ואם: אם אפמ'נ | בחיים:
חיים ו*פ הם ה | הייתי דגם: היו נדונים ט אדינם פו* 13 שלשת ו*פ | עד שנדע: עד אשר נדע ה | ונדע אמ' ונדעה פ
גזר הדבר: גזר הדין ג גזרה הגזרה או*: הדבר חס' אפ 14 נסבול: עול הוס' ו | גזרת וו*פאפף 15 וזעו ונעו: ונעו
חס' ו*ה ונעו וזעו פנק | ר' ישמעאל: בן אלישע הוס' ופטג | כהן גדול חס' ה | נתנו: נשאו דו*פנ 16 את חס' פג |
ולעלות וקו*אפ: ולהעלות פט | אל אדונינו ו* | גזרה דגאפ 17 עצמו חס' דוקפטגמ'ה: את עצמו ו* | את חס' פ |

י ב). וגונב איש... שמות כא טז. 5 פלטירו ארמון המלך (פלטיר היא צורה מקוצרת של המלה פלטורין). 8 כי ימצא...
דבר' כד ז. 10 לאורחת ישמעאלים ברא' לו כה. ובעד נעלים נתנוהו עי' פרקי ר' אליעזר ל"ה כל אחד ואחד נטל
שני כספים לקנות מנעלים ברגליהם, שנא' (עמוס ב ו) על מכרם בכסף צדיק ואביון בעבור נעלים, ועי' ג"כ תרגום יונתן ברא'
לו כה. 12 ואם היו בחיים... לפי דברי המדרש: ואם הם היו בחיים הייתי דן אותם, ועתה שאינם חיים אתם תשאו עון
אבותיכם. 13 עד שנדע... במדרש: אם נמצא זכות על עצמנו מוטב ואם לאו, עשה מה שתחפץ. 15 על ר' ישמעאל...
נתנו עינינו... במדרש: וחילו את פני ר' ישמעאל כ"ג סיזכיר השם הגדול ויעלה לרקיע ויחקור אם גזרה גזירה מאת הש"י.

טִהַר רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל עֲצָמוֹ וְהִזְכִּיר אֶת־הַשֵּׁם בְּסִלּוּדִים
 [וְעָלָה לְמָרוֹם] וְשָׂאֵל מֵאֵת [הָאִישׁ] לְבוֹשׁ הַבָּדִים
 וְגַם לוֹ קִבְּלוּ עֲלֵיכֶם צַדִּיקִים וַיְדִידִים
 כִּי שָׁמַעְתִּי מֵאַחֲרֵי הַפְּרָגוֹד כִּי בֹאֵת אַתֶּם גִּלְפָּדִים:

יֵרֵד וְהִגִּיד לְחֻבְרֵיו מֵאֲמַר אֵל / וְצֹוָה בְּלִיעַל לְהִרְגֶם בְּכַח וּלְאֵל
 20 וְשִׁנִּים [מֵהֶם] הוֹצִיאוּ תַחֲלָה שֶׁהֵם גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל
 רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל כֹּהֵן גָּדוֹל וְרַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל [נִשְׂאִי יִשְׂרָאֵל]:
 חטאנו

כָּרוֹת רֹאשׁוֹ תַחֲלָה הִרְבָּה מִנוּ לְבַעוֹן
 וְגַם הִרְגִּי תַחֲלָה וְאֶל־אַרְאָה בְּמִיתַת מִשְׁרַת דָּר מְעוֹן
 לְהַפִּיל גּוֹרְלוֹת צֹוָה צָפְעוֹן / וְנָפַל הַגּוֹרֵל עַל רַבֵּן שִׁמְעוֹן:

לְשַׁפֵּךְ דָּמּוֹ מִהֵר כְּשׁוֹר פֶּר
 [וּכְשֶׁנֶּחֱתַךְ רֹאשׁוֹ נָטְלוֹ] וְצָרַח עָלָיו בְּקוֹל מֵר כְּשׁוֹפֵר
 אִי הִלְשׁוֹן הַמְּמַהֲרֵת לְהוֹרוֹת אֲמָרֵי שֹׁפֵר
 [בְּעֻנוֹת] אֵיךְ עָתָה לוֹחֶכֶת אֶת־הָעֶפֶר:
 חטאנו

ועלה למרום חס' ומ'נפטאסף | האיש חס' וקו*מ'פטאסף | 18 לו חס' דווי*מ'נפטאסף | קבלו: דין שמים הוסי' |
 צדיקים: אהובים ד' | כי: כן א כך ט | 19 ירד: ר' ישמעאל הוסי' ק | בכח אל | 20 מהם חס' איך | תחלה חס' אימ'נפטאסף שהם
 גדולי: מגדולי | ר' ישמעאל: בן אלישע הוסי' פטאף | נשיא ישראל חס' אק | 21 הרבה מנו (ממנו ט) לבעו: הרבה לפייסו
 (לפייס אי) רבן שמעון איקד | וגם: לוהוסי' אדמ' | וגם הרגני תחלה חס' קטגו*נף: תחלה חס' ד | ואל ארא: מראותו*פטאף
 במיתת: כהן הוסי' מ' | דר מעו: לדר במעו פג לדר מעו טגמ' | 22 צוה: אמר פטג | 23 דמס | וכשנחתך ראשו אקאפ:
 חס' שאר כי"י | נטלו א: חס' שאר כי"י | וצרח עליו ר' ישמעאל ד | 24 איחוס' טף | לשון וקדנגף | להורות חס' קמ'ף | אמרי:
 באמרי דווי* | בעונות חס' אקפגי: ובעונות מ'נד | עתה חס' אדטגמ'ף | היא לוהכת אד: היא עתה לוהכת ק | 25 בכח:

17 טיהר רבי עצמו במדרש הוא ממשיך: בטבילה ובקדושים, ונתעטף בטלית ובתפלין וחזקיר השם המפורש בפירוש.
 בסילודים בחרדה (ל' ואסלדה בחילה, איוב ו י). ועלה למרום במדרש: מיד נשאו הרוח והביאו למעלה עד הרקיע הששי.
 ושאל מאת [האיש] לבוש הבדים גבריאל המלאך, ע"פ יחזק' ט יא ודרשת חז"ל שבת דף ג"ה א', וכן הוא במדרש: ופגע
 בו גבריאל המלאך. 18 מאחורי הפרגוד המחיצה המבדלת בין מקום השכינה לרקיע (ברכות דף י"ח ב'). כי בואת אתם
 גל כדים דוגמת וילכד שבט יהודה, יהושע ז טז. בדברי המדרש: כי שמעתי מאחורי הפרגוד שעשרה חכמי ישראל נמסרו להריגה
 ביד מלכות הרשעה... על מכירת יוסף שמכרוהו אחיו וכו'. 19 ולא לי' כח וגבורה, במקרא (ברא' לא כט יש לאל ידי, ועוד)
 רק בחיבור עם מלת יד', והפייטן תפס בו סתם. 21 כרות ראשו תחלה הרבה מנו לבעו: ר' ישמעאל בקש ממנו
 ('בעו') הוא חידוש הפייטן במשמעות בקש, התחנן, ע"ש ישע' כא יב אם תבעיון בעיו) לכרות את ראשו תחלה. וגם רבן
 שמעון הרגני תחלה, כך סיפר במדרש, ומאחר ששניהם רצו ליהרג תחלה הפיל גורל. משרת דר מעו: כהן גדול המשרת
 לפני השכינה. 22 צפפועו: הנחש, ע"ש ירמ' ח יז. 23 כשור פר ע"ש תהי' סט לב. נטלו ר' ישמעאל בין יריכיו וצוח
 עליו במר נפש (כ"ה במדרש). להורות אמרי שפר ע"ש ברא' מט כא הנותן אמרי שפר (ושינה את הניקוד לארמית לטובת

25 מה־מֵאֵד בָּכָה עָלָיו בַּחֲרָדָה / בֵּת בְּלִיעַל לְקוֹל בְּכִיתוֹ עֲמָדָה
תֹּאֵר יָפִיו בְּלִבָּה חֲמָדָה / וְשִׁאלָה מֵאֵת אָבִיהָ חֲתָנוּ לְהַעֲמִידָה:

נֶאֱזַץ בְּלִיעַל דְּבַר זֶה לַעֲשׂוֹתוֹ / לְהַפְשִׁיט עוֹרוֹ מֵעַל פָּנָיו שִׁאלָה מֵאֵתוֹ
וְלֹא עָכַב דְּבַר זֶה לַעֲשׂוֹתוֹ
[וְכִשְׁהִגִּיעַ לְמָקוֹם תַּפְלִין] וְצָרַח בְּקוֹל מֶרֶץ לִיּוֹצֵר נִשְׁמָתוֹ:

חטאנו

שֶׁרָפִי מַעֲלָה צָעֲקוֹ בְּמָרָה / זֹו תוֹרָה וְזוֹ שְׂכָרָה עוֹטָה כְּשִׁלְמָה אוֹרָה
30 אוֹיֵב מִנְּאֵץ שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא / וּמְחַרֵּף וּמְגַדֵּף עַל דְּבַרֵּי תוֹרָה:

עֲנֹתָהּ בֵּת קוֹל מְשֻׁמִּים / אִם־אֲשַׁמֵּעַ קוֹל אַחֵר אֶהְפֹּךְ אֶת־הָעוֹלָם לַיָּמִים
לְתַתּוֹ וְבָהוּ אֲשִׁית הַדּוֹמִים / גִּזְרָה־הִיא מְלִפְנֵי קְבִלּוֹהָ מְשַׁעֲשְׂעֵי דַת יוֹמִים:
חטאנו

פְּקִידִים נִהְרָגוּ מֵאַחֲרֵי שְׁבֹת בְּתֵי כְּנָסִיּוֹת / מְלֵאֵי מִצּוֹת כְּרָמוֹן וּכְזוּיּוֹת
וְהוֹצִיאוּ אֶת־רַבֵּי עֲקִיבָא דּוֹרֵשׁ כְּתָרֵי אוֹתִיּוֹת
וְסָרְקוּ בְּשָׂרוֹ בְּמִסְרָקוֹת פִּיפִיּוֹת:

בכו 1 | בת בליעל: בת הקיסר אפ | לקול בכיתו: לקולו ט לקול בכית ר' ישמעאל אא לקול בכיתו של ר' ישמעאל דפוסים
26 ושאלה: לשאול א' | מאביה פ 27 בליעל: הקיסר אפ 28 עכב: מנע וק מנע ממנה אד | דבר זה לא עכב פ | וכשהגיע
למקום תפלין חס' מ' ונפוטגף | וצרח נפוטגף: צרח סאר כי"י 29 זעקו ג 30 מנאץ: ינאץ פ | שמך: שם אפ* | גדול
ונורא ו*: הגדול הגבור והנורא אף: בגבורה ט | ומגדף ומחרף ק 31 אשמע: יהיה פ | אתחס' אדו* אפ: כל פ 32 משעשעי:
מקיימי 11 מקבלי מ'גף | מיומים ג 33 שבת: ישיבת פ | בתיחס' אקפטגו* פ: בבתי מ'נ | מלאים פ | וכזויות: וזכיות ו*

החרו. בעונות בעונותינו הרבים. איך עתה לוחכת את העפר דברי המדרש. 25 בת בליעל בתו של הקיסר.
26 חיתו להעמידה להחיות אותו. 27 ניאץ סירב. להפשיט עורו... במדרש: אבקש לך א"כ שתצוה להפשיט את עור
פניו כדי להסתכל במקום מראה. מיד צוה... וכיון שהגיע למקום תפלין צעק צעקה גדולה ומרה. 29 שרפי מעלה צעקו...
לפי המדרש: אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה וכו' זו תורה וזו שכרה שם. עוטה כשלמה אורה קריאה להקב"ה, תהלי'
קד ב. 31 ענתה בת קול... אם אשמע קול אחר אהפוך את העולם למים שם. לתוהו ובוהו שם. אשית
הדומים את הארץ שהיא הדום רגליו (ישע' סו א). משעשעי דת יומים את התורה שקדמה אלפים שנה, שהן יומים של
הקב"ה, לבריאת העולם, לפי דרשות חז"ל, כגון ויקר י"ט א' (ע' תיג), על הכתוב משלי ח ל ואהיה שעשועים יום יום.
33 פקידים מנהיגי העם. מאחרי שבת תהלי' קכו ב. מלאי מצות כרמון לשון התלמוד, ברכות דף ג"ז א'. וכזויות
ר"ל כזויות המזבח שהן מלאות דם הקרבנות, ע"ש זכר' ט טו ומלאו כמזרק כזויות מזבח. 34 והוציאו את ר' עקיבא

35 צוה להוציא רבי חנינא בן תרדיון מבית אולמו
ובחבילי זמורות שרפו גלמו
וספוגין של צמר שמו על לבו לעכב עצמו
וכשנסתלקו מיד נשרף וספר תורה עמו:

חטאנו

קוננו קדושים עם לא-אלמן / כי על דבר מועט נהרגו ונשפך דמן
לקדש שם שמים מסרו עצמן / בהריגת רבי חוצפית המתרגמן:

רעדה תאחז כל שומע שמוע / ותזל כל עין דמוע
ונהפך לאבל כל שעשוע / בהריגת רבי אלעזר בן שמוע:

חטאנו

שחתוני צוררי ומעני / ומלאו כרסם מעדני
והשקוני מי רוש ולעני / בהריגת רבי חנינא בן חכיני:

תקפו עלינו מצות להפר / ומאנו לקחת הון וכפר
כי אם נפשות ההוגות אמרי שפר / כמו רבי ישכב הסופר:

חטאנו

34 את א'ומב: חס' שאר כי' | וסרקו: וגרדו ג' וגררו מ'ו* | את בשרו מ' | במסרקות: בחרבות הוס' פ' 35 להוציא:
והוציאו ט' | חנינא קג' | שרפו אק: כרכו שאר כי' 36 כדי לעכב א' | את עצמו גק' | וכנסתלקו א: חס' גפ' | נשרף: הוא
הוס' קדף 37 קדושים חס' מ'ו* ו'טגף | על דבר מועט: על דבר זה נ' על דבר זה מועט ד' על זה ו* עליו ט' כי עליך |
ענוים ג' | נהרגו אנפגאפ: הורגו ו* טף: כולם הוס א: חס' שאר כי' | ונשפך: ושופך אדף שופך ו' 38 לקדש שם שמים דו*:
לשם (ולשם ק' ולשום א) שמים שאר כי' | מסרו: הרגו ג' | בהריגת: כשנהרג א' ונהרג ו' כעשה דו* כשנעשה מ' 39 ותזל:
ותזיל פ' 40 ונהפך: ויעשה ו* ותעשה | ונהפך לאבל: ידאג הלב וישכח פ' | בהריגת: על הריגת דונטג 41 שחתוני:
שאפוני פ' | צוררי: צרי ו' 42 מי רוש: ראש מר ג' מר ורוש פ' מר ט' 43 עלינו: עלימו מ'נ: צרות הוס' דפ' | לקחת: ממנו

דורש כתרי אותיות, וסרקו בשרו במסרקות פיפיות במדרש שם (ושם הוא גורס במסרקות ברזל). 35 ר' חנינא
(במדרש הוא גורס 'חנינא') בן תרדיון שלפי המדרש הקהיל קהילות ברבים וספר תורה מונח לו בחיקו. ובחבילי זמורות
שרפו גלמו אין פרט זה במדרש הנ"ל אלא בעריכת שונה (ילינק, בית המדרש ח"ו ע' 28), שם הוא גורס: והקיפוהו בחבילי
זמורות והציתו בהן את האור ושרפוהו. 36 וספוגין של צמר שמו על לבו לעכב עצמו בלשון המדרש: כדי שלא
תצא נשמתו מהרה. וכשנסתלקו הספוגין. 37 קוננו עם לא אלמן ישראל, ע"ש ירמ' נא ה. מכאן ואילך סוטה הפייטן
מסדר המדרש, בו באו ההרונים בסדר זה: ר' יודא בן בבא, ר' יודא בן דמא, ר' חוצפית, ר' חנינא בן חכינאי, ר' ישכב הסופר,
ר' אלעזר בן שמוע. 39 רעדה תאחז ע"ש תהל' מת ז. שימוע... דימוע חידושי הפייטן לטובת התרוז. 41 ומלאו
כרסם מעדני ע"ש ירמ' נא לד. והשקוני מי רוש ולעני (במקום 'ולענה') ע"ש ירמ' כג טו. 43 תקפו עלינו לחצו

45 יִחְתּוּנוּ בְּנֵי עֲדִינָה הַשּׁוֹמֵמָה / הִרְעוּ לָנוּ מִכָּל מַלְכֵי אֲדָמָה
וְהִרְגוּ מִנוּ כָּמָה וְכָמָה / בְּהַרְיַת רַבִּי יְהוּדָה בֶּן דָּמָה:

דְּבִרְתָּ בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהַבָּה / הֵן עָתָה קֵשׁ אוֹרֶם כָּבֵה
חִי זְעֹךְ קוֹמָתָם בְּבַעֲוֹר יוֹם הַבָּא
כִּי הָמָּה הִסְכִּימוּ לְהַרְוֹג עֲשָׂרָה צַדִּיקִים עִם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא:

חטאנו

הוס' פ' 44 ההוגות: הוגי דרו* פט הוגות אפ והוגים ג הנותנות א'ק| באמרי ו| כמו: והרגו פטג בהריגת ח' 45 יחתונו:
צריי הוס' ו: ידיחוני פ| עדינה: אדום אפ| השוממה: להלחמה אפ| מכל: כל גף חס' ק 46 מנו חס' מ': ממנו אפ 47 הן: כאן
נמסק ג| קש: בקש פג: חס' מט| ואורם ח' 48 חי זעוך קומתם (קימם ט): חי זעקי קשוב דפ' (וכי* מאוחרים כגון מ*)| בביעור:
בלחט ג וליהט בבעור מ* וקרב בעור דפ'| המה ח' חס' שאר כי*| צדיקים: זקנים ג: וחסידי חוס' א| עם: כמו א

עלינו. 44 ההוגות אמרי שפר (ע"ש ברא' מט כח) דברי תורה. 45 יחתונו יתנפלו עלינו, מהשרש נחת (ל' מי יחת
עלינו, ירמ' כא יג, בתחביר דוגמת כל זאת באתנו, תהלי' מד יח); ונראה יותר לנקד יחתונו, פי' יפחידונו, מל' חתת (כגון ירמ'
א יז פן אחתך לפניהם). בני עדינה מלכות אדום, ע"ש ישע' מז ח. 47 דברית בית יעקב אש ובית יוסף להבה
ע"ש עובר' א יח והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום, והנה עתה להיפך קש אורם כבה
וידו של עשו על העליונה. 48 זעוך קומתם השפל אותם. בביעור היום הבא ע"ש מלאכי ג יט כי הנה היום בא בוער
כתנור והיו כל זדים וכל עושי רשעה קש ולהט אותם היום הבא וכו'.

במנהג פולין נוהגין להוסיף בחים אלה

זאת קראתנו וספרנו בשנון / ושפכנו לב שפול ואנון

50 ממרום הסכת תחנון / יי יי אל רחום וחנון:

חנון הביטה ממרומים / תשפכת דם הצדיקים ותמצית דמים
תראה בפרגודך והעבר כתמים / אל מלך יושב על כסא רחמים:

חטאנו

49-52 (מנהג פולין) רק מ' 51 דם חס' מ'

49-52 חרזים אלה כנראה אינם שייכים לפיוט. 49 בשיוון מל' ושננתם לבניך (דבר' ו ז), ועי' ספרי דבר' ל"ד. 52 והעבר
כתמים סלה לעונות.

בק"ק אשכנז נוהגין להוסיף בתים אלה

חֲסִידִים אֱלֹוֹ וְהִרִיגְתָּם / אַב הֶרְחַמִּים זָכַר אוֹתָם
 * 50 זְכוּתָם וְזְכוּת אָבוֹתָם / יַעֲמֵד לְבָנֶיךָ בְּעֵת צָרָתָם:

צָרָתָם וְעֶלְבוֹנָם הִשְׁקִיפָה מִמְרוֹמֵי / וְתִתְּנֶה עִמָּהֶם בְּמִדַּת חֶסֶד וְרַחֲמִים
 זְכוּתָם קִדְמָם וְזְכוּת שְׁלֹשֶׁת קְדוּמִים / אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים:

49-52 חס' אקפויף 49-52 (כמנהג אשכנז) ד"ו * גאפ (ובחלקו בשינוי ט) 49 אב הרחמים: דורש דמים ג 50 זכותם: זכותך
 אב הרחמים ג | לבניך: לפניך * 51 השקיפה: הביטה אפ שור ג | ותתנהג... ורחמים: שים מקומם עונות ואשמים ג | במדת
 חסד וז' במדת טובה אפ 52 זכותם... קדומים: אנא כבוש חסא וזעמים ג, ונוסח ט כדלקמן: חסידים אלו והריגתם / זכור אבות
 וזכותם / דורש דמים זכור אותם / ונקום דם עבדיך והושע תולדותם (השאר חס')

זָכַר-לָנוּ בְּרִית אָבוֹת פֶּאֶשֶׁר אִמְרָת (ויק' כו מה) וְזָכַרְתִּי אֶת-בְּרִיתִי יַעֲקֹב.
 וְאֵף אֶת-בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֵף אֶת-בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר:

1 זָכַר-לָנוּ בְּרִית רֵאשׁוֹנִים פֶּאֶשֶׁר אִמְרָת (ויק' כו מה)

וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רֵאשׁוֹנִים.

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי-אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם

לִהְיוֹת לָהֶם לְאֱלֹהִים

אֲנִי יי:

2 עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּמוֹ שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ (ויק' כו מד) וְאֵף גַּם-זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲבִיהֶם
 לֹא-מֵאֲסָתִים וְלֹא-גִעְלָתִים לְכָלֹתָם לְהַפִּיר בְּרִיתִי אִתָּם. כִּי אֲנִי יי אֱלֹהֵיהֶם:

במנהג אשכנז המערבי אומרים רק השורות הבאות: 3. 5. 6. 10. 11. 9. 8. 12. 17. 22.

(ובק"ק פפד"מ ובקצת קהלות בסדר זה: 6. 5. 3. 9. 8. 11. 10. 16. 17. 22)

3 רַחֵם עָלֵינוּ וְאַל תִּשְׁחִיתֵנוּ כְּמָה שִׁכְתוּב (דבר' ד לא) כִּי אֵל רַחוּם יי אֱלֹהֶיךָ לֹא
 יִרְפֶּךָ וְלֹא יִשְׁחִיתֶךָ. וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת-בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם:

4 וּמֹל אֶת-לִבְּכֶם לֵאמֹר אֶת-שְׁמֶךָ כְּמָה שִׁכְתוּב (דבר' ל ו) וּמֹל יי אֱלֹהֶיךָ
 אֶת-לִבְּכֶם וְאֶת-לִבְּב זִרְעֶךָ. לֵאמֹר אֶת-יי אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְּכֶם וּבְכָל-
 נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:

- 5 הָשִׁב שְׁבוּתֵנוּ וְרַחֲמֵנוּ כְּמָה שְׁכָתוֹב (דבר' ל א) וְשֵׁב יי אֱלֹהֶיךָ אֶת־שְׁבוּתֶךָ
וְרַחֲמֶךָ. וְשֵׁב וְקַבֵּצְךָ מִכָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצְךָ יי אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה:
- 6 קִבֵּץ נִדְחֵינוּ כְּמָה שְׁכָתוֹב (דבר' ל ד) אִם־יִהְיֶה נִדְחֶךָ בְּקִצָּה הַשָּׁמַיִם.
מָשָׁם יִקְבְּצֶךָ יי אֱלֹהֶיךָ וּמָשָׁם יִקְחֶךָ:
- 7 הִמָּצָא לָנוּ בְּבִקְשָׁתֵנוּ כְּמָה שְׁכָתוֹב (דבר' ד כט) וּבִקְשָׁתָם מָשָׁם אֶת־יי אֱלֹהֶיךָ
וּמָצָאתָ. כִּי תִדְרָשְׁנוּ בְּכָל־לִבְבְּךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ:
- 8 מָחָה פִּשְׁעֵינוּ כְּעָב וְכַעֲנָן כְּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ (ישע' מד כב) מַחֲיִיתִי כְּעָב פִּשְׁעֶיךָ וְכַעֲנָן
חֲטָאתֶיךָ. שׁוּבָה אֵלַי כִּי גֹאֲלֶיךָ:
- 9 מָחָה פִּשְׁעֵינוּ לְמַעַנְךָ כְּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ (ישע' מג כה) אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מָחָה פִּשְׁעֶיךָ
לְמַעַנִי. וְחֲטָאתֶיךָ לֹא אֲזָכֹר:
- 10 הִלֵּבֵן חֲטָאֵינוּ כְּשֶׁלֶג וְכַצֵּמֶר כְּמָה שְׁכָתוֹב (ישע' א יח) לְכוּ־נָא וְנוֹכַחְהָ יֹאמֶר יי.
אִם־יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כְּשֶׁלֶג יִלְבִּינוּ אִם־יֵאָדִימוּ כִתּוּלַע כַּצֵּמֶר יִהְיוּ:
- 11 זֶרֶק עָלֵינוּ מִיָּם טְהוֹרִים וְטָהְרָנוּ כְּמָה שְׁכָתוֹב (יחזק' לו כה) וְזִרְקָתִי עָלֵיכֶם מִיָּם
טְהוֹרִים וְטָהְרָתֶם. מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם:
- 12 כִּפֹּר חֲטָאֵינוּ בַּיּוֹם הַזֶּה וְטָהְרָנוּ כְּמָה שְׁכָתוֹב (ויק' טו ל) כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר
עָלֵיכֶם לְטָהֵר אֶתְכֶם. מִכָּל חֲטָאתֵיכֶם לִפְנֵי יי תִּטְהָרוּ:
- 13 הִבִּיאֵנוּ (כ"א תביאנו) אֶל־הַר קֹדֶשְׁךָ וְשִׁמְחָנוּ בְּבֵית תְּפִלָּתְךָ כְּמָה שְׁכָתוֹב (ישע' ג יז)
וְהִבִּיאֹתִים אֶל־הַר קֹדֶשִׁי וְשִׁמְחָתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלוֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם
לְרָצוֹן עַל־מִזְבְּחִי. כִּי בֵיתִי בֵּית־תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל־הָעַמִּים:
- 14 שָׁמַע קוֹלָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ חוֹס וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ:
(אין במקרא)
- 15 הִשִּׁיבֵנוּ יי אֱלֹהֶיךָ וְנִשׁוּבָה חֵדֶשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם: (איכה ה כא)
- 16 אֲמַרְיֵנוּ הֶאֱזִינָה יי בִּינָה הִגִּיגֵנוּ: (תהל' ה ב)
- 17 יִהְיוּ לְרָצוֹן אֲמַר־יֵינוּ וְהִגִּיגֵנוּ לִבְנוֹ לִפְנֶיךָ. יי צוּרֵנוּ וְגֹאֲלֵנוּ: (תהל' יט טו)
- 18 אֶל־תִּשְׁלִיכֵנוּ מִלִּפְנֶיךָ. וְרוּחַ קֹדֶשְׁךָ אֶל־תִּקַּח מִמֶּנּוּ: (תהל' נא יג)
- 19 אֶל־תִּשְׁלִיכֵנוּ לַעֲת וְקִנָּה. כְּכֹלֹת כִּחְנוּ אֶל־תַּעֲזֹבֵנוּ: (תהל' עא ט)

- 20 אֱלֹהֵינוּ יְיָ. אֱלֹהֵינוּ אֶל־תִּרְחַק מִמֶּנּוּ: (תהלי' לח כב*)
- 21 עֲשֵׂה־עֲמָנוּ אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שְׂנְאֵינוּ וְיִבְשׁוּ. כִּי־אַתָּה יְיָ עֲזָרְתָנוּ וְנַחֲמָתָנוּ:
(תהלי' פו יז*)
- 22 כִּי־לָךְ יְיָ הוֹחָלָנוּ. אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ: (תהלי' לח טז*)

אלהינו ואלהי אבותינו
אל תעזבנו. ואל תטשנו.
ואל תכלימנו. ואל תפר בריתך אתנו.
קרננו לתורתך. למדנו מצותיך.
הורנו דרךך. הט לבנו ליראה את־שמך.
ומול את־לבבנו לאהבהך. ונשוב אליך באמת ובלב שלם.
ולמען שמך הגדול תמחל ותסלח לעווננו.
ככתוב בדברי קדשך. למען שמך יי וסלחת לעוני כי רב הוא:

במנהג פולין אין אומרים כאן אר"א אלא ממשיכין (להלן ע' 577) אר"א סלח לנו

אַוֹרָא
מחל וסלח לעוונותינו ביום השבת הזה וביום הכפורים הזה.
והעתר לנו בתפלתנו.
[בק"ק מוסיפין] שָׁאֲנוּ עֲוֵי פָנִים וְאַתָּה רַחוּם. וְחַנּוּן אָנוּ קָשִׁי עֶרְף וְאַתָּה אֶרֶץ אֲפִים.
אָנוּ מְלֹאֵי עוֹן וְאַתָּה מְלֵא רַחֲמִים. אָנוּ יְמִינוּ כִּצֵּל עוֹבֵר. וְאַתָּה הוּא וְשִׁנּוּתֶיךָ לֹא יִתְמוּ.

מחה והעבר פשעינו מנגד עיניך.
וכוף את־יצרנו להשתעבד־לך. והכנע ערפנו לשוב אליך.
וחדש כליותינו לשמור פקודיך.

[בק"ק מוסיפין] וְתִתְּלַבֵּשׁ בְּצַדִּיקוּתֶיךָ. וְתִתְּכַסֶּה בְּרַחֲמֶיךָ.
וְתִתְּעַטֵּף בְּחַיִּינוּתֶיךָ. וְתִתְּאָזֵר בְּחִסְדֵּיךָ.
וְתִבָּא לְפָנֶיךָ מִדַּת טוֹבָה וְעֲנוּתוֹתֶיךָ.
וְתַעֲשֶׂה עִמָּנוּ כְּמִדַּת רַחֲמֹתֶיךָ וּכְלֵב חֲסִדֶיךָ.
ומול את־לבבנו לאהבה (וליראה) את־שמך.

כְּכַתוּב בְּתוֹרָתְךָ. וּמַל יי אֱלֹהֶיךָ אֶת־לִבְּךָ וְאֶת־לִבְּךָ לְאַהֲבָה אֶת־יי אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ
וּבְכָל־נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
סֶלַח לָנוּ. מַחַל לָנוּ. כִּפּוּר לָנוּ:

א 4831.

הנוסח המקובל במנהג אשכנז

כִּי אָנוּ עֲמָךְ	וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ	אָנוּ בְּנֶיךָ	וְאַתָּה אָבִינוּ
אָנוּ עֲבָדֶיךָ	וְאַתָּה אֲדוֹנֵינוּ	אָנוּ צֹאנְךָ	וְאַתָּה רוֹעֵנוּ
אָנוּ כְּרֹמֶךְ	וְאַתָּה שׁוֹמְרֵנוּ	אָנוּ גִּחְלָתְךָ	וְאַתָּה חֹלְקֵנוּ
אָנוּ קְנִיךָ	וְאַתָּה מוֹשִׁיעֵנוּ	אָנוּ פֹּעֲלָתְךָ	וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ
אָנוּ סִגְלָתְךָ	וְאַתָּה קְרוֹבֵנוּ	אָנוּ עֲמָךְ	וְאַתָּה מְלַכֵּנוּ
אָנוּ רַעֲיָתְךָ	וְאַתָּה דוֹדֵנוּ	אָנוּ מֵאֲמִירֶיךָ	וְאַתָּה מֵאֲמִירֵנוּ:

הנוסח המקובל במנהג פולין

כִּי אָנוּ עֲמָךְ	וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ	אָנוּ בְּנֶיךָ	וְאַתָּה אָבִינוּ
אָנוּ עֲבָדֶיךָ	וְאַתָּה אֲדוֹנֵינוּ	אָנוּ קֹהֶלְךָ	וְאַתָּה חֹלְקֵנוּ
אָנוּ גִּחְלָתְךָ	וְאַתָּה גּוֹרְלֵנוּ	אָנוּ צֹאנְךָ	וְאַתָּה רוֹעֵנוּ
אָנוּ כְּרֹמֶךְ	וְאַתָּה נוֹטְרֵנוּ	אָנוּ פֹּעֲלָתְךָ	וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ
אָנוּ רַעֲיָתְךָ	וְאַתָּה דוֹדֵנוּ	אָנוּ סִגְלָתְךָ	וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ (כ"א קְרוֹבֵנוּ)
אָנוּ עֲמָךְ	וְאַתָּה מְלַכֵּנוּ	אָנוּ מֵאֲמִירֶיךָ	וְאַתָּה מֵאֲמִירֵנוּ:

בפ"פ ובק"ק משמייטין פיסקא זו

אָנוּ עַזֵּי פָנִים	וְאַתָּה רַחוּם וְחַנוּן
אָנוּ קָשִׁי עֵרֶךְ	וְאַתָּה אָרֶךְ אַפִּים
אָנוּ מְלֵאֵי עוֹן	וְאַתָּה מָלֵא רַחֲמִים
אָנוּ יָמִינוּ כְּצֵל עוֹבֵר	וְאַתָּה הוּא וְשִׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמוּ:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ (נִיא אָנָּה)
תְּבוֹא לְפָנֶיךָ תִּפְלְתָנוּ. וְאַל־תִּתְּעַלֵּם מִתְחַנְּתָנוּ
שְׁאִין אָנוּ עֲוֵי פָנִים וְקָשִׁי עֶרְךָ
לֹא־מֵר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צְדִיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ.
אֲבָל אֲנַחְנוּ (וְאֲבוֹתֵינוּ) חָטָאנוּ:

סימן: ח"ב

אֲשַׁמְנוּ. בָּגְדָנוּ. גָּזְלָנוּ. דִּבְרָנוּ דְּפִי.
הֶעֱוֵינוּ. וְהִרְשַׁעְנוּ. וְדָנוּ. חֲמָסָנוּ. טִפְלָנוּ שֶׁקֶר.
יַעֲצֹנוּ רָע. כּוֹזְבֵנוּ. לִצְנוּ. מִרְדָּנוּ. נֶאֱצָנוּ. סָרְרָנוּ. עֲוִינוּ. פִּשְׁעֵנוּ. צָרְרָנוּ. קִשְׁינוּ עֶרְךָ.
רִשְׁעֵנוּ. שַׁחְתָנוּ. תַּעֲבָנוּ. תַּעֲזִינוּ. תַּעֲתָעֵנוּ.

סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ.
וְאַתָּה צְדִיק עַל כָּל־הַבָּא עָלֵינוּ. כִּי־אַמַּת עֲשִׂיתָ וְאֲנַחְנוּ הִרְשַׁעְנוּ: (נחמ' ט לג)
הִרְשַׁעְנוּ וּפִשְׁעֵנוּ / לִכְן לֹא נִשְׁעָנוּ / וְתֵן בְּלִבְנוּ לַעֲזֹב דְּרֹךְ רִשָּׁע / וְחִישׁ לָנוּ יֵשַׁע
כַּכְּתוּב עַל־יַד נְבִיאָךְ (יִשְׁע' נה ז) יַעֲזֹב רִשָּׁע דְּרֹכּוֹ וְאִישׁ אֶחָד מִחֲשַׁבְתָּיו. וְיֵשֶׁב אֶל־יְיָ וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל־
אֱלֹהֵינוּ כִּי־יִרְבֶּה לְסִלּוֹחַ:

במנהג פולין אומרים כאן פיסקא זו

א"א

סִלַּח וּמַחֵל לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם (הַשְּׁבֵת הַזֶּה וּבְיוֹם) הַכְּפוּרִים הַזֶּה / וְהַעֲתֵר לָנוּ בְּתִפְלָתָנוּ / מָחָה וְהַעֲבֵר
פִּשְׁעֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ / וְכוּף אֶת־יָצְרָנוּ לְהִשְׁתַּעֲבֹד־לָךְ / וְהַכְנַע עֲרִפְנוּ לְשׁוֹב אֵלֶיךָ / וְחַדֵּשׁ בְּלִיּוֹתֵינוּ
לְשִׁמּוֹר פְּקוּדֶיךָ / וּמֹל אֶת־לִבְבְּנוּ לְאַהֲבָה (וְלִירְאָה) אֶת שְׁמֶךָ / כַּכְּתוּב בְּתוֹרָתְךָ. וְמַל יְיָ אֱלֹהֶיךָ
אֶת־לִבְבְּךָ וְאֶת־לִבְבִי וְרַעְךָ. לְאַהֲבָה אֶת־יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:

הַזְדַּוְנוֹת וְהַשְׁגָּנוֹת אֶתָּה מְכִיר
הָרָצוֹן וְהָאָנָס / הַגְּלוּיִם וְהַנְּסֻתִּים / לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וַיְדוּעִים:
מָה אָנוּ
מָה חַיֵּינוּ / מָה חֲסִידָנוּ / מָה צְדִיקָנוּ / מָה יִשְׁעָנוּ / מָה כֹּחֵנוּ / מָה גְּבוּרָתָנוּ
וּמָה נֹאמֵר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
הֲלֹא כָל־הַגְּבוּרִים כָּאֵין לְפָנֶיךָ / וְאִנְשֵׁי הַשָּׁם כֹּלֹא הָיוּ

וּחִכָּמִים כְּבִלֵי מִדָּע / וְנִבּוֹנִים כְּבִלֵי הַשֶּׁפֶל
כִּי רַב מַעֲשֵׂיהֶם תְּהוּ / וַיְמִי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ
וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אֵין / כִּי הֶבֶל הָבֵל:
מִה־נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם / וּמִה־נִּסְפָּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים
הֵלֵא כָל־הַנְּסֻתוֹת וְהַנְּגִלוֹת אֹתָהּ יוֹדֵעַ:

במנהג אשכנז המערבי אומרים כאן פסקא זו

אֹתָהּ יוֹדֵעַ רְזִי עוֹלָם / וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָל־חֵי:
אֹתָהּ חוֹפֵשׁ כָּל־חֲדָרֵי בָטָן / וּבוֹחֵן כְּלִיּוֹת וָלֵב:
אֵין דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָ / וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגְדַּי עֵינֶיךָ:

ברוב הקהלות אין אומרים אלא השורות 21–22

קיומן: א-3 (כפול). [נוסחזר אליסו סזקן] בכל טור 4 מולים. – א 8820.

אֹתָהּ מִבֵּין תַּעֲלוּמוֹת לֵב / אֶפְס־לָךְ נִגְלוֹת וְגַם נִסְתָּרוֹת:
בָּאֵנוּ בְּדַבְרִים לְפִתּוֹתֶיךָ בָּם / בְּרָשָׁעֵנוּ אֶל־תִּפֶּן וְלֹא בְּמַעַלְלֵינוּ:
גִּשְׁתָּנוּ בְּיוֹם־זֶה כִּירָא וְחֲרִד / גָּאָה כְּרַחוּם לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה־חֶסֶד:
דִּין אֶל־תִּמְתַּח מוֹל־עָפָר וְאָפָר / דַּע אַחֲרִיתֵנוּ רַמָּה וְתוֹלַעָה:
הָאֵם שָׁנְגוּ וְנֶעְלָם מִמֶּנּוּ / הֵלֵא־אֹתָהּ לְבַד מִבֵּין שְׁגִיאוֹת:
וְאֶל־תִּחְשָׁב לָנוּ כַּעֲשׂוֹהַּ בְּזִדּוֹן / וְדוּי שְׁפָתֵינוּ שְׁעָה בְּעַת־רָצוֹן:
זֶה כִּפָּר־לָנוּ הוֹדַע וְלֹא־הוֹדַע / זִדּוֹן וְנֶעְלָם עֲשֵׂה וְלֹא־תַעֲשֶׂה:
חֲלָצְנוּ מִעֲנֹשׁ כָּרַת וּמִיתָה / חֲמַל עַל־חֲמָר מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ:
טַפְּשָׁנוּ בְּרַע־יָצָר אֲשֶׁר מְנַעֲרֵנוּ / טָמֹן בְּקֶרֶב־נוֹ כְּרִשְׁתָּ לְפָעַמֵּינוּ:
יּוֹצְרֵנוּ וְעוֹשֵׂנוּ יוֹדֵעַ יִצְרָנוּ / יִהְיֶמוּ רַחֲמֶיךָ וְאֵל תִּשְׁחִיתֵנוּ:
כִּי מִלְּפָנֶיךָ מִי יִסְתָּר / כָּל גְּלוּי־לָךְ כָּאוֹר וְכִצְהָרִים:
לְבֵית־דִּין הוֹרִיתָ אַרְבַּע מִיתוֹת / לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה וּמִהֶם חֲלָצְנוּ:
מֵאֵז יִצְרָתָנוּ חֲקַרְתָּנוּ וְתִדַּע / מַעֲשֵׂינוּ כִּי־הֵמָּה עָמַל וְאָוֶן:
נִצַּר נַפְשׁוֹתֵינוּ כִּי־בִידֶךָ כָּל־נַפֵּשׁ / נֹא־תִיקָר נַפֵּשׁ מִמַּעֲצֵי־לָךְ נַפֵּשׁ:

אתה מבין ביאור ושינויי נוסחאות עי' לעיל ע' 48.

15 סְקִילָה שְׂרִיפָה הָרֶג וְחֶנֶק / סוּדָם גְּלִית לְיֹדְעֵי אֲמָתְךָ:
עַל כָּל-פִּשְׁעֵינוּ אֱלֹהֵי כִפּוּר-לָנוּ / עַל-יְדוּעַ לָנוּ וְעַל-נַעֲלָם מַמְנוּ:
פִּשְׁעֵינוּ הוֹדִינוּ-לְךָ חוֹקֶר לֵב / פָּדָנוּ מִחֶטָּא נִקְנוּ מַעֲוֹן:
צוּר אֶל-תִּפְן בְּאֹנוּשׁ חֲצִיר / צִדְקָה עָשָׂה-עִמָּנוּ כַּעֲשִׂיתָ עִם-כָּל-חֵי:
קִדְמָנוּ בְּנֶשֶׁף קָרְבָנוּ בְּשׁוּעַ / קָרְבָנוּ אֵלֶיךָ קָשָׁב קִרְיָתָנוּ:
20 רָשַׁענוּ אֶל-תִּפְן רַחֲמָנוּ וְנִצַּטְדָּקָה / רַחֲמֶיךָ יִבְאוּנוּ רַחוּם וְחַנוּן:
שָׁמַךְ מַעֲוָלָם עוֹבֵר עַל-פֶּשַׁע / שׁוֹעֲתָנוּ תֹאזִין בַּעֲמִידָנוּ לְפָנֶיךָ (נִיא בַּעֲמִידָנוּ בְּתַפְלָה):
תַּעֲבֹר עַל-פֶּשַׁע לַעֲם שָׁבִי-פֶשַׁע / תִּמְחָה אֲשַׁמְתָנוּ (נִיא פִּשְׁעֵינוּ) מִנִּגְדַּע עֵינֶיךָ:

במנהג פולין אומרים כאן

אַתָּה יוֹדֵעַ רְוֵי עוֹלָם / וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָל-חֵי:
אַתָּה חוֹפֵשׁ כָּל-חַדְרֵי בֶטֶן / וּבוֹחוֹן כָּלִיוֹת וְלֵב:
אֵין דָּבָר נַעֲלָם מִמֶּךָ / וְאֵין נִסְתָּר מִנִּגְדַּע עֵינֶיךָ:

וּבְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

שֶׁתְּסַלַּח-לָנוּ עַל-כָּל-חֲטָאֵינוּ
וְתִמְחָל-לָנוּ עַל-כָּל-עֲוֹנוֹתֵינוּ
וְתִכַּפֵּר-לָנוּ עַל-כָּל-פִּשְׁעֵינוּ:

עַל חֲטָא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִנּוּס וּבִרְצוֹן:
וְעַל חֲטָא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב:
עַל חֲטָא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִלִי דַעַת:
וְעַל חֲטָא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוֹי שְׁפָתַיִם:
עַל חֲטָא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוֹי וּבִסְתֵּר:
וְעַל חֲטָא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוֹי עֲרִיוֹת:
עַל חֲטָא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַבּוּר פֹּה:
וְעַל חֲטָא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבִמְרָמָה:
עַל חֲטָא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהִרְהוּר הַלֵּב:
וְעַל חֲטָא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאת רֵעַ:
עַל חֲטָא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוִדּוֹי פֹּה:
וְעַל חֲטָא שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוַעֲדַת זְנוּת:

עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִדּוֹן וּבְשִׁגְגָה:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הַזֵּה וּמוֹרִים:
עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֶזֶק יָד:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:
עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטַפְשׁוֹת פֶּה:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטִמְאַת שִׁפְתַּיִם:
עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיִצְרַר הָרֶע:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים:

וְעַל כָּלֶם (אֱלֹהֵי סְלִיחוֹת) סִלַּח לָנוּ. מַחֵל לָנוּ. כַּפֵּר לָנוּ:

עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפַּת שֶׁחַד:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַחַשׁ וּבְכֹזֵב:
עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלִשׁוֹן הָרֶע:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלִצּוֹן:
עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמִשָּׁא וּבְמַתָּן:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמֵאכֵל וּבְמִשְׁתֶּה:
עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנִשְׁךְ וּבְמִרְבִּית:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנִטְיַת גְּרוֹן:
עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁיחַ שִׁפְתוֹתֵינוּ:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁקּוֹר עֵין:
עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינַיִם רְמוֹת:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֲזָזַת מִצַּח:

וְעַל כָּלֶם (אֱלֹהֵי סְלִיחוֹת) סִלַּח לָנוּ. מַחֵל לָנוּ. כַּפֵּר לָנוּ:

עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּפִרְיָקַת עַל:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּפִלְלוֹת:
עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצַדִּיקַת רֶע:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצַרוֹת עֵין:
עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקִלּוֹת רֹאשׁ:
וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקִשּׁוֹת עַרֶף:

על חטא שחטאנו לפניך בריצת רגלים להרע:
ועל חטא שחטאנו לפניך ברכילות:
על חטא שחטאנו לפניך בשבועת שוא:
ועל חטא שחטאנו לפניך בשנאת חנם:
על חטא שחטאנו לפניך בתשומת יד:
ועל חטא שחטאנו לפניך בתמהון לבב:
ועל כלם (אלוה סליחות) סלח לנו. מחל לנו. כפר לנו:

ועל חטאים שאנו חיבים עליהם עולה:
ועל חטאים שאנו חיבים עליהם תשאת:
ועל חטאים שאנו חיבים עליהם קרבן עולה ויורד:
ועל חטאים שאנו חיבים עליהם אשם ודאי ותלוי:
ועל חטאים שאנו חיבים עליהם מכת מרדות:
ועל חטאים שאנו חיבים עליהם מלקות ארבעים:
ועל חטאים שאנו חיבים עליהם מיתה בידי שמים:
ועל חטאים שאנו חיבים עליהם פרת וערירי:
ועל חטאים שאנו חיבים עליהם ארבע מיתות בית דין

סקילה. שרפה. הרג. וחנק. על מצות עשה ועל מצות לא תעשה. בין שיש בה קום עשה. ובין שאין
בה קום עשה. את הגלויים לנו ואת שאינם גלויים לנו. את הגלויים לנו כבר אמרנו לפניך. והודינו לך
עליהם. ואת שאינם גלויים לנו לפניך הם גלויים וידועים. בדבר שנאמר הנסתרות ליי אלהינו. והגלות
לנו ולבנינו עד עולם. לעשות את כל דברי התורה הזאת:

מנהג אשכנז

מנהג פולין (כותרת לפיוט שלאחריו)

אויא השיבנו אליך וגשובה / והפר פעסך מעמנו
כי אתה רוצה בתשובה / ועל התשובה מראש
הבטחתנו

בק"ק אמרו פיוט זה

סימון: ח"ב (כפול). — ייתכן שהפיוט טיך לקרונה אטענ' לר' יחנן הכהן בן יהושע. — א 7086.

אעשה למען שמי כי אתם עמי שובה ישראל
אמרנו נגזרנו ומגדדך נגזרנו ואיך נשוב

כ"י מ"ס קנ"ג: דפ' ר"ף' ||

1 אעשה למען שמי ע"ש ישע' מח ס למען שמי אריך אפי. 2 אמרנו נגזרנו ע"ש איכה ג נה. יחזק' לו יא. ומגדדך

בְּנֵי לְמוֹדֵי	קָרָאתִי דוֹדֵי	שׁוּבוּ שׁוֹכְבִים
בְּשׁוּבָה בְּרַחֲמִים	עָלִינוּ מִמְרוֹמִים	וְאֵלֶיךָ נָשׁוּב
5 גִּלְתִּי אֲזִיכֶם	וּפְקַחְתִּי עֵינֶיכֶם	שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל
גָּעֲלֵנוּ וְנִגְעַלְנוּ	וְהִרְבָּה מַעַלְנוּ	וְאֵיךְ נָשׁוּב
דָּרְכֵיכֶם עֲזָבוּ	וּכְקֶדֶם תִּאָּהָבוּ	שׁוּבוּ שׁוֹכְבִים
דָּלַת לָנוּ פָתַח	וַיִּמְיֶנָּה עָלֵינוּ מָתַח	וְאֵלֶיךָ נָשׁוּב
הִטִּיתִי יָדִי	וְהִגַּדְתִּי חֲסָדִי	שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל
10 הוֹסַפְנוּ חַטָּאוֹת	מֵאֲרַח לְהַטּוֹת	וְאֵיךְ נָשׁוּב
וְאַתֶּם עַדִּי	בְּנֵי וְעַבְדִּי	שׁוּבוּ שׁוֹכְבִים
וּכְרַחוּם תִּכְפֹּר	וְצִדְקָנוּ סִפֹּר	וְאֵלֶיךָ נָשׁוּב
זְכוֹת חֲפְשָׁתִי	בְּרִית לֹא הֶאֱסַפְתִּי	שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל
זִמּוֹת הוֹעֲדָנוּ	בְּיַד רָמָה גִּדְּפָנוּ	וְאֵיךְ נָשׁוּב
15 חִלּוֹי שַׁעֲתִי	וְתַחַן מִכֶּם שִׁמְעָתִי	שׁוּבוּ שׁוֹכְבִים
חֲפוּץ נָא בְּמַעַנְנוּ	הַנֶּצֶב בְּמַחֲנֵנוּ	וְאֵלֶיךָ נָשׁוּב
טְמֵנֹתִי פֶשַׁע	וְהִצַּמְחֹתִי יֵשַׁע	שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל
טְפִלּוֹנוּ עֲוֹנוֹתֵינוּ	וְנִסְתָּמוּ עֲוֹנוֹתֵינוּ	וְאֵיךְ נָשׁוּב
יּוֹם מַחֲל הוֹחֵשׁ	לְשִׁמוֹעַ לַחֵשׁ	שׁוּבוּ שׁוֹכְבִים
20 יַחֲלֵנוּ לָךְ	כִּי אֲנַחְנוּ פֹעֲלֶיךָ	וְאֵלֶיךָ נָשׁוּב

6 גואלנו ה' גועלנו קג"ה 7 תאָהבו ה' 8 דלת: דלתות ה' | למו ס | וימינך מ": ימין ס קג"ה וימין ר"ה * וימין
מיומן ה' | עלימו ס | מתח תמתח ר"ה * 9 יְדִי...חֲסָדִי ה' | חסידי: סודי ס 10 מארח מ"ס ה': מארחותיך ר"ה * 11 בני
ועבדי: כי טלח אני ודיי קג"ה 12 תספר ס 13 האספתי: אספתי מ"ה 14 הועדנו: העדנו ר"ה ה' הועדתנו קג"ה
18 טפלנו עונותינו: טפלנו עונות מ"ה | ונסתמו: ונכתמו ה' 20 כי הט' מ"ה

נגרוננו ע"ש תהי' לא כג נגרוזתי מנגד עיניך, ר"ל בדחפתי. 3 בני למודי ע"ש יסע' נד יג. 5 גיליתי אזניכם ל' רוח
ד ד אנלה אונך. 8 וימינך עלינו מתח תפשוט, לפי מה שדרשו פרקי ר"א מ"ג וימינו של הקב"ה פשוטה לקבל שבים בבל
יום. 9 הטייתי ידי ל' יסע' לא ג וה' יטה ידו, אבל כנראה כאן בשינוי משמעות: הטייתי את ידי מלעשות לכם רעה.
והגדלתי חסדי ל' ברא' יס יס. 11 ואתם עדי יסע' מג י ועוד. בני ועבדי ע"ש דבר' יד א. ויק' כה נה. 13 זכות
חפשותי זכות ישראל. ברית לא האספתי כנראה במשמעות לא העלמתי, לא אספתי אותה הביתה והסתרתה אותה.
14 זימות הועדנו וי"ג העדנו, ר"ל קבענו, הזמנו. 15 חילוי שעת' שעיני לתחנונים. 16 במעננו במענה לשון שלנו
(משלי טז א). 18 טפלנו עונותינו נחברו אלינו, דבקו בנו. ונסתמו עונותינו שערי תפלה ננעלו. 19 יום מחל הוחש

כי אני הוא יוצר כל־מתנו גִּידְנו לא לנצח אֶקְצֶה לא תחזיק באף לעד	חסד לאלפים נוצר ומקרוב אֵידְנו ולא בריב אֶחְצֶה ותכפר בעד	שובה יִשְׂרָאֵל ואֵיךְ נָשׁוּב שובו שׁוֹבִימ ואֵלֶיךָ נָשׁוּב
25 מחיתי פֶּשַׁע כָּעֵב מה נאמר על פֶּשַׁעֵינו נתבקש עֵוֹן וְאֵין נתבשר סליחות	בָּנִים לְרִצּוֹת אֵב יִדְעֵנו רִשְׁעֵנו עֲלֵיכֶם שְׁמָתִי עֵין כי נסו אֲנַחֲוֹת	שובה יִשְׂרָאֵל ואֵיךְ נָשׁוּב שובו שׁוֹבִימ ואֵלֶיךָ נָשׁוּב
שְׁמָתִי לֵב חָדָשׁ סִחְרָחַר לִבְנו עֵוֹן הִשְׁלַכְתִּי עֲתוּר נָא לַחֲשֹׁנו	וְיוֹם כְּפֹר הִקְדָּשׁ עֲקֹשְׁנו לִבְנו לַחֲוֹן נִמְלַכְתִּי בְיוֹם עֲנוֹי נִפְשֵׁנו	שובה יִשְׂרָאֵל ואֵיךְ נָשׁוּב שובו שׁוֹבִימ ואֵלֶיךָ נָשׁוּב
פִּי דִבֵּר שְׁבוּעָה פֶּשַׁעֵנו אֲתָנו 35 צוֹאֵת בְּנוֹת צִיּוֹן צַעֲקָתָנו תִּקְשִׁיב	לְשׁוֹבִימ תְּשׁוּעָה וּבְעֹנֹתֵינוּ נִתְנו אַרְחֵץ בְּנִקְיוֹן שְׁבוּתָנו תִּשִּׁיב	שובה יִשְׂרָאֵל ואֵיךְ נָשׁוּב שובו שׁוֹבִימ ואֵלֶיךָ נָשׁוּב

21 לאלפים חסד ה' 22 כלמתנו: כלמות מ' | ומקרוב: מקרב מ' 23 לנצח מ' ה': לעד סר* | בריב סה': ברית מ'ר*: בריב לא אחצב קג' 24 תחזיק: תרחיק ס 25 לרצות אב מ': לרצות לאב ה' לרחם כאב סר* קג' 30 לבנו ס: בלבנו מ'ר* | בלבנו קג' | מאד נוקשנו ה' 31 לחון: לרחם ה' קג' | המלכתי מ' 32 עתור: עבור ס | ביום ענוי: בענוי ה' 34 ובעונותינו נותנו מ' ס: ובעונותינו נתנו ר* ובעונותינו נסתמנו ה' 35 ארחץ: ארחיק ס

יום שהוחשה בו המחילה ('מחל' - במשמעות זו חודש ע"י ר"א הקליר). 22 ומקרוב אידנו ע"ש דבר' לב לה כי קרוב יום אידם. 23 לא לנצח אקצוף ישע' נז טו. ולא בריב אחצוף כנראה ר"ל לא אהיה אכזרי בדין. (בנין קל במלה זו הוא חידוש הפייטן). 24 לא תחזיק באף לעד ע"ש מיכה ז יח לא תחזיק לעד אפוי. ותכפר בעד ע"ש דה"ב ל יח. 25 מחיתי פשע כעב ע"ש ישע' מד כב. בנים לרצות אב אב לרצות אב בניו. וכאן חורו עב-אב ולהלן 27 אין-עין שלא כמשפט החריזה המקובלת, וצ"ע. 27 נתבקש עון ואינו ע"ש ירמ' ג כ. 28 כי נסו אנחות ע"ש ישע' לג י. 29 שמת' לב חדש ע"ש יחזק' לו כו ונתתי להם לב חדש, ר"ל שתחזרו במשובה. 30 סחרחר לבנו ע"ש מהל' לח יא לבי סחרחר (פי' החרד) עזבני כחי 31 לחון נמלכתי החלטתי. 32 עתור נא לחשנו ענה, היעתר (חידוש הפייטן ע"פ 'נעתר', עי' אבינרי, גזים מגולים, ע' 274). 34 ובעונותינו ניתנו הלסון ל' עזרא ט ז, והכונה כעין ישע' סד ו תמוגנו ביד עונינו. 35 צואת בנות ארחץ בנקיון ע"ש ישע' ד ד אם רחץ אדני את צואת בנות ציון, ותהלי

קחו עִמָּכֶם דְּבָרִים	וַיַּעֲלוּ כִפָּרִים	שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל
קִרְבַּת וְרַחֲקָנוּ	וּמִנְגִּידָה נִרְחֲקָנוּ	וְאַיֶּךְ נָשׁוּב
רַחֲמֵי נִכְמְרוּ	עַל בְּנֵי נִמְהָרוּ	שׁוּבוּ שׁוֹבְבִים
40 רָצִיתִי אֶתְכֶם תַּעֲנִן.	בְּשִׁפְכֶנּוּ לָךְ מֶעַן	וְאַיֶּךְ נָשׁוּב

שְׁמִרְתִּי בְרִית	לָכֶם תַּת אַחֲרִית	שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל
שְׂכַחְנוּ חֻקִּים	וְנֶאֱרָנוּ בְּלֹא יָקִים	וְאַיֶּךְ נָשׁוּב
תּוֹחַלַת הַקִּוִּיִּתִּי	צִדִּיקִי חֲוִיתִי	שׁוּבוּ שׁוֹבְבִים
תִּדְבֵּר הַצִּלְחָתִי	וְתֹאמַר סִלְחָתִי	וְאַיֶּךְ נָשׁוּב

כְּפָתוֹב עַל יָד נְבִיאָהּ (הושע יד ב-ג) שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יִי אֱלֹהֶיהָ. כִּי כָשַׁלְתָּ בְּעֻנֹהָ: קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל־יְיָ אֱמָרוּ אֵלָיו כָּל־תִּשְׁאָעוֹן וְקַח־טוֹב וְנִשְׁלָמָה פָּרִים שְׁפָתֵינוּ: וּבִאֲשַׁכְנוּ מוֹטִיפִין וְנֹאמַר (ישע' נה ז) יַעֲזֹב רָשָׁע דְּרָכּוֹ וְאִיד אֲנִי מִחֻשְׁבָּתִיו. וְיֵשֶׁב אֶל־יְיָ וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ כִּי־יִרְבֶּה לְסִלּוֹחַ:

37 וַיַּעֲלוּ: וִירָצוּ ס 38 קִרְבַּת וְרַחֲקָנוּ מ" נִרְחֲקָנוּ: רַחֲקָנוּ ה' 40 אֶתְכֶם חס' ס לך: לב קנ" 41 שְׁמִרְתִּי: שְׁמִתִּי לך מ" לָכֶם מ"ס: לָבָן ר* 42 וְנֶאֱרָנוּ: וְנִבְדְּנוּ יָקִים: מָקִים מ" קנ" 43 תּוֹחַלְתִּי ס | הַקִּוִּיִּתִּי: קוִיִּתִּי מ" | צִדִּיקִי חֲוִיתִי מ"ס ה': וְחִלְקִי קוִיִּתִּי ר*

כו ו אַרְחֵץ בְּנִקְיוֹן כְּפִי. 37 קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים הוֹשַׁע יד ג. וַיַּעֲלוּ כִפָּרִים שֵׁם. 39 עַל בְּנֵי נִמְהָרוּ שְׁנִמְהָרוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. 40 רָצִיתִי אֶתְכֶם יִחוּץ מִגִּבּוֹר. 41 לָכֶם תַּת אַחֲרִית ע"ש ירמ' כט יא. 42 בְּלֹא יָקִים בְּלִי שִׁיקִים אוֹתָנוּ מִיִּשְׁהוּ. 43 תּוֹחַלַת הַקִּוִּיִּתִּי נִתְּנִי לָכֶם חֻקוֹ. וְצִדִּיקִי חֲוִיתִי אִמְרָתִי לָכֶם שְׁאֵנִי צִדִּיק וּמִרְחָם. וַיִּגַּד וְחִלְקִי קוִיִּתִּי, ר"ל קוִיִּתִּי לְחִלְקִי שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל, ע"ש דְּבָרִי לֵב ס כִּי חִלַּק ה' עָמוֹ. תִּדְבֵּר הַצִּלְחָתִי ר"ל הַצִּלְחָתִי אֶת דְּרָכֵיכֶם.

בְּקֶץ אֱמָרוּ גַם פִּיּוֹס זֶה

אַל תִּירָא יַעֲקֹב שׁוּבוּ שׁוֹבְבִים שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל:

קִיּוּן: א"צ (וַיִּתְּכֶן שֹׁמֵר הוּא שֵׁיִךְ לַקְּיוּצָה הַלֵּל) – י 1586.

יּוֹם אֲדִיר וּמִיָּחָד / לְכַפֶּרֶת גּוֹי אֶחָד.
יּוֹם בָּחַר מְכַל הַשָּׁנָה / לְהַתֵּם עֲוֹנוֹת שׁוֹשָׁנָה.
שׁוּבוּ שׁוֹבְבִים:
שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל:

כִּי־י מ"ו אֲבִאֲעֵת־ס; ר* || 2 בּוֹחֵר: בּוֹחֵר ס | לַהֲתֵם עֲוֹנוֹת: לְכַפֶּרֶת ו° 2—חס' מ"

1 יּוֹם אֲדִיר וּמִיָּחָד לְכַפֶּרֶת גּוֹי אֶחָד יִשְׂרָאֵל, ע"ש ש"ב ז כג. 2 לַהֲתֵם לְגִמּוּר, לְבַטֵּל, ע"ש דְּנִי' ס כד לְכַלֵּא הַפֶּשַׁע וְלַהֲתֵם חֲסִאת וְלִכְפֹּר עוֹן. עֲוֹנוֹת שׁוֹשָׁנָה יִשְׂרָאֵל, ע"ש שְׁה"ש ב ב שְׁדִּרְשׁוּהוּ עַל יִשְׂרָאֵל. 3 לַהֲעִלּוֹתוֹ מִשְׁאוֹן בּוֹר ע"ש

יום גדול וגבור / להעלותנו משאון בור.	שובו שובבים:
יום דרוש לתמימים / להלבין כתמים.	שובה ישראל:
יום הוכן צרי לחטאים / להציל חטאים.	שובו שובבים:
יום ודוי מעשים / להצדיק עמוסים.	שובה ישראל:
יום זכות אבות יזכר / לרחם בן בכור.	שובו שובבים:
יום חתום שטרות / לקבל בו עתירות.	שובה ישראל:
יום טוב מקרא קדש / לזכות אנשי קדש.	שובו שובבים:
יום יכבש עונות / לשגות וזדונות.	שובה ישראל:
יום כפורים הוא לכם / לטהר אתכם.	שובו שובבים:
יום לא כמהו בכל הימים / לשוב עלינו ברחמים.	שובה ישראל:
יום מדת הדין ידמים / להשליך חטאינו בלב ימים.	שובו שובבים:
יום נאמר סניגורים / להשתיק קטיגורים.	שובה ישראל:
יום סוּטֵן אינו נרשָה בו / לסלוח לעם קרובו.	שובו שובבים:
יום ענוי נפש / להמציא לנו חפש.	שובה ישראל:
יום פתח חרצבות רשע / לעבור על-פשע.	שובו שובבים:
יום צום זה מבחר / לנקות כתמים משחר.	שובה ישראל:

3 מבור אב 4 דרוש: דרור סר* | עונות כתמים ס 5 צרי חט' אע | לחטאים: לחוטאים אעת° 7 יזכר: זכור יזכור
אבאעת° תזכור מ° 8 חתום: חתימת ו"אבאעת° | בו חט' ו"אעת° 9 אנשי: צאן סר* 10 שגות מ"ר | ולזדונות ס
12 בכל: כל סאב 13 ידמים: להדמים סר* | חטאינו: חטאים ו" חטאות מ"אב | בלב: במי ו° 14 חט' אע 15 אינו:
אין מ" | גרשה כ"י: גרשה ר* | לסלוח: להשטין מ° 17 לעבור על פשע: לעובר על כל פשע סר* 18 המבחר
אבאעת° | כתמים: מרחם ו"אעס מפשע אכת° | משחר: עמוסי משחר ת°

תהל' מ ג ויעלגי מבור שאון, ר"ל להוציאנו מכבלי החטא. 5 להציל ל' צללו כעופרת, שמות טו י. 6 עמוסים
ישראל, ע"ש ישע' מו ג העמוסים מני בטן. 7 בן בכור ישראל, ע"ש שמות ד כב. 8 חיתום שטרות גזר דינו של כל
אדם. 9 אנשי קדש ע"ש שמות כב ל. 10 יכבוש עונות ע"ש מיכה ז יט. 11 יום כפורים הוא לכם ויק' כג כח.
לטהר אתכם שם טז ל. 13 להשליך חטאינו בלב ימים ע"ש מיכה ז יט. 15 שוטן אינו גרשה בו לפי דרשת
חז"ל ויק"ר כ"א ד' (ע' תעט) אתה מוצא מנין ימות החמה שס"ה ומנין שמות השטן שס"ד שכל ימות השנה הסטן מצוי לקטרג
וביחוד אין השטן מצוי לקטרג, ובשינוי לשון יומא דף כ' א' שס"ד יומי אית ליה רשותא לאסטוני, ביומא דכיפורי לית ליה
רשותא לאסטוני. לסלוח ר"ל לאפשר סליחה. ויג' להשטין ומסתבר. 16 ענוי נפש ע"ש ויק' כג כז. 17 יום פתח חרצבות
רשע ישע' נח ו. לעבר על פשע מיכה ז יח. 18 לנקות כתמים משחר חטאות געורים שחטאו בשחרותם. 19 קיחת

יום קִיחַת דְּבָרִים / לְשֵׁלֶם בְּשָׁפָה פָּרִים. שׁוּבוּ שׁוֹכְבִּים:
 20 יום רַחֲמִים לְמִסְפָּר רֹבֵעַ / לְהַתְפַּלֵּל בּוֹ אַרְבַּע. שׁוֹכְבֵי יִשְׂרָאֵל:
 יום שֶׁבֶת שֶׁבֶתוֹן הוּא לָכֶם / לְרַפְאוֹת מְשׁוּבוֹתֵיכֶם. שׁוּבוּ שׁוֹכְבִּים:
 יום תְּשׁוּבָה לְקַטְנִים וְלַגְדוּלִים / לְהָשִׁיב בּוֹ נִכְשָׁלִים. שׁוֹכְבֵי יִשְׂרָאֵל:

20-22 חס' ו' 20 במספר אע | בו חס' אע 21 הוא חס' מ' | שבתון חס' אבאע

דברים לשלם בשפה פרים ע"ש הושע יד ג. 20 למספר רובע לישראל, ע"ש במד' כג י. להתפלל בו ארבע ד' תפלות יוה"כ (ואינו מחשב תפלת ערבית שאין בה תפלה בקול). 21 שבת שבתון הוא לכם ויק' כג לב. לרפאות משובותיכם ע"ש הושע יד ה.

בפולין אומרים

וְאַתָּה רַחוּם מְקַבֵּל שְׂבִים / וְעַל הַתְּשׁוּבָה מֵרֹאשׁ הַבְּטָחָתָנוּ / וְעַל הַתְּשׁוּבָה עֵינֵינוּ מִיַּחְלוֹת לָךְ:

בק"ק אמרו פיוט זה (והיום נוהגים לדלגו)

סימן: ח"צ (כפול). - א 7297 = 7298. צלתי שלס.

אַצְתִּי יוֹם כְּפוֹר / לְכָלוֹת פְּשָׁעִים שׁוֹכְבֵי יִשְׂרָאֵל
 אֶפְפוֹנוּ עֲוִינוֹ / וְרַחֲקֵנוּ מִזְבוֹל וְאִיךְ נָשׁוּב
 בְּנֵי אֶקְבֹץ / לְנוֹה רַבְצָם שׁוּבוּ שׁוֹכְבִּים
 בְּמַאֲסֵנוּ תְרֵמִית / תַּעֲלֵנוּ לְמִכּוֹן וְאִיךְ נָשׁוּב

5 גַּמְלָתִי טוֹבָה / לְבָרִי לִבָּב שׁוֹכְבֵי יִשְׂרָאֵל
 גִּרְשׁוֹנוּ עֲרָלִים / *מַצּוֹר* עֲזוּבָה וְאִיךְ נָשׁוּב
 דְּרִשׁוֹנֵי כָּל עֵת / תִּמְיֵד וְחָיו שׁוּבוּ שׁוֹכְבִּים
 דִּלְנוּ מַצָּרָה / וּמִמָּנָה נִשְׁעָה וְאִיךְ נָשׁוּב

כ"י מ (רק 4-1); ס; ר*; ה' (רק 1-12, 19-20) || 1 יום: צום ה' | פשעים: חטא ופשע ה' 2 עונותינו ה' | מזבולנו ה'
 4 במאסנו תרמית מ: במאסנו רמיה סר* בנטשנו חטאינו ה' | תעלנו למכון: נקיים נעלה ס 6 מצור ה': מסוכת סר*
 7 ותחיו ה' 8 ומנה ה'

1 אצתי יום כפור להחיש את הכפרה. לכלות פשעים ע"ש דני' ט כד. 3 לנוה רבצם ע"ש ירמ' ג וישע' לה ז
 בנוה תנים רבצה. 4 תרמית (ל' ירמ' ח ה) רמיה. 5 לברי לבב ל' תהלי' כד ד. 6 מצור (צ"ל מעיר) עזובה
 ע"ש ירמ' ד כט. 7 דרשוני... וחיו עמוס ה ד.

הַרְבִּיתִי מְחִילָה / לְנִשְׁעָנִים אֵלַי
 10 הַרְבִּינוּ דְּבָרִים / בְּעֶקְשׁוֹת לֵב
 וְכָאֵב עַל בָּנִים / חֲמַלְתִּי עֲלֵיכֶם
 וְכִפְרִים רָצָה נָא / שְׁפָתֵינוּ בְּשִׁלּוֹם
 שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל
 וְאֵיךְ נָשׁוּב
 שׁוּבוּ שׁוֹכְבִּים
 וְאֵלֶיךָ נָשׁוּב

זָכִיתִי לְבִבְכָּם / כִּי יוֹף וַיֶּשֶׁר אָנֹכִי
 וְדִים בְּלַעֲוֹנוֹ / וְשִׁחַתּוֹנוֹ עַד מָאֹד
 15 חֲרַפְתָּ עוֹלָם / שְׁמַתִּי עַל אִיבִי
 חֲפוּץ נָא לָנוּ כְּצִדְקָנוֹ / וַיֵּאֱמֶן דְּבָרְךָ
 שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל
 וְאֵיךְ נָשׁוּב
 שׁוּבוּ שׁוֹכְבִּים
 וְאֵלֶיךָ נָשׁוּב

* * *

שְׁכִינָתִי אָטַע / בְּהִדְרַת קֹדֶשׁ
 שׁוֹדְדִים נֶאֱצוּנוּ / גּוֹי עִם נָבֵל
 תְּמִים נִקְרָאתִי / עִם תְּמִימֵי דָרֶךְ
 20 תִּתְמַכְּנוּ בִּימִינְךָ / וּבִזְרוּעַ תִּפְאָרְתְּךָ
 שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל
 וְאֵיךְ נָשׁוּב
 שׁוּבוּ שׁוֹכְבִּים
 וְאֵלֶיךָ נָשׁוּב

כְּכָתוּב עַל יַד גְּבִיאָךְ. (הוֹשֵׁעַ יד ב"ג) שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יְיָ אֱלֹהֶיךָ. כִּי כִשְׁלֹת בְּעֻנְךָ: קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים
 וְשׁוּבוּ אֶל־יְיָ. אָמְרוּ אֱלֹדֵינוּ כָּל־תִּשְׁאָ עוֹן וְקַח־טוֹב וְנִשְׁלָמָה פָּרִים שְׁפָתֵינוּ:

9 לְנִשְׁעָנוּ סר* 12 רָצָה נָא סר*: תְּרַצָּה ה' | שְׁפָתֵינוּ בְּשִׁלּוֹם ה': נִדְבּוֹת שְׁפָתֵינוּ סר* 13 כִּי ס: חס' ר*
 15 שְׁמַתִּי עַל אוֹיְבֵי ס: אֲשִׁים עֲלֵיהֶם ר* 16 נָא חס' ר* | כְּצִדְקָנוּ ס: צִדְקָה ר* 17 שְׁכִינָתִי ס: שְׁבַתִּי ר* 18 גּוֹי
 עִם נָבֵל ר*: וְעִרִים הִצִּיגּוּנוּ ס 19 עִם תְּמִימֵי סר*: לְתִמְיִמֵי ה' 20 תִּתְמַכְּנוּ בִּימִין זְרוּעַ סר*

12 וְכִפְרִים... בְּשִׁלּוֹם עִשׁ הוֹשֵׁעַ יד ג. 13 זָכִיתִי לְבִבְכָּם ל' תְּהַלֵּי עג יב. 16 וַיֵּאֱמֶן דְּבָרְךָ ל' דְּהִיב א ט וְעוֹד.
 17 בְּהִדְרַת קֹדֶשׁ ל' תְּהַלֵּי כס ב וְעוֹד. 18 גּוֹי עִם נָבֵל ל' דְּבַר לֵב ו. כֵּא. 19 תְּמִים נִקְרָאתִי עִשׁ דְּבַר לֵב ד.
 תְּמִימֵי דָרֶךְ ל' תְּהַלֵּי קט א. 20 תִּתְמַכְּנוּ בִּימִינְךָ תְּהַלֵּי סג ט. וּבִזְרוּעַ תִּפְאָרְתְּךָ עִשׁ ישע' סג יב.

מוסף ליום כפור

במנהג פולין אומרים הכותרת בלבד, ובמנהג אשכנז המערבי מדלגין את הפיוט לגמרי

תוכחה

מְנוּיָה וְגִמּוּרָה / בְּסוּד חֲכָמֵי תוֹרָה / אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁלֹּא נִבְרָא:

סימן: ח"3. – א 6403.

אָנוּשׁ אֵיךְ יִתְכַּפֵּר.	וְכָל מַעֲשָׂיו בְּשֹׁפָר.	נִכְתָּבִים בְּסֶפֶר:
בְּעֶפְרֵי יִסּוּדוֹ.	לְיוֹם דִּין בְּעֶמְדוֹ.	יִכִּיר חוֹתָם יָדוֹ:
גּוֹרֵל נִחְלָתוֹ.	מִלּוֹן דִּירָתוֹ.	כְּמִדַּת קוֹמָתוֹ:
דְּבוּק בְּזָבֵל.	מְשׁוּךְ בְּחֶבֶל.	דּוֹמָה לְהֶבֶל:
הִגִּיעַ עָתוֹ.	נִהַפְּכָה מְרֵאִיתוֹ.	בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ:
וְכָרַע אָפֶס.	וְכָהַרְף פֶּס.	בְּרֶשֶׁת נִתְפָּס:
זֹאת רְשׁוּמוֹ.	קָרַב יוֹמוֹ.	נִדְּדַּ מִּמְקוֹמוֹ:
חֲתוּךְ דִּינוֹ.	קָצוּב זְמָנוֹ.	לְקַבֵּר מְלוֹנוֹ:
טָרַח וְדָאָבוֹן.	עָפָר וְרִקְבוֹן.	מוֹכֵן לְיוֹם חֲשׁבוֹן:

כ"י פפ'טגנ'; ס; נ (11-2); מ' (רק 1-3. 23-25); כך (רק 1-3) || כותרת מי לא נברא ט | 1 איך: במה פ | על מעשיו (נכתבים בספר חס') נ' 2 ביום דין פטג | עמדו ס 3 במדת ס 4 דומה להבל. ומלוכלך בזבל. משוך בחבל פ 5 ונהפכה פ: ונהפך טפ' 6 וכהרף: וכהרף עין ובהרב ס | לקבר: בקבר פפ' ובקבר ג קבר נ' ברקב ס 9 טורח וראבון: טורח בדאבון ס | ליום חשבון גנ': לחשבון פט חשבון פ' ליום דין וחשבון נסנ' 10 יכאב ויחלה (ויבלה נ'): יגוע ויכלה נס | וימות ויכלה:

מנויה וגמורה בסוד חכמי תורה. אשרי מי שלא נברא ר"ל דעת חכמים היא מנויה וגמורה, עי' מה ששנו עירובין דף י"ג ב' ת"ר שתי שנים ומחצה נחלקו ב"ש וב"ה, הללו אומרים נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, והללו אומרים נוח לו שנברא יותר משלא נברא, נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, עכשו שנברא יפשפש במעשיו.

1 בשפר בשמים (המלה היא חידוש הפייסנים, ע"ש איוב כו יג ברוחו שמים שפרה, ועי' בפיוט אשר אימתך, 7). 2 בעפר יסודו ע"ש ברא' ג יט כי עפר אתה... ליום דין בעמדו. יכיר חותם ידו ע"ש איוב לו ז ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו, ודרשת חז"ל תענית דף י"א א' בשעת פטירתו של אדם לבית עולמו כל מעשיו לפניו. ואומרים לו כך וכך עשית במקום פלוני ביום פלוני, והוא אומר הן, ואומרים לו חתום וחותם. 3 גורל נחלתו (ל' במד' לו ג) מלון דירתו היינו הקבר. כמדת קומתו ולא יותר. 4 דבוק בזבל בלכלוך העולם הזה. משוך בחבל ואינו ברשות עצמו אלא ברשות יצה"ר. דומה להבל ע"ש תהי' קמד ד אדם להבל דמה. 6 וכהרף פס ר"ל כהרף עין, עי' שמות רבה מ"ה א' בהרף עין אני

10	יִכָּאֵב וַיִּחַלֶּה. כֵּן לְכָל גֹּבֵר. לָרַע יִבְאֲנוּ.	וַיָּמוּת וַיִּכָּלֶה. הַיּוֹם כָּאֵן עוֹבֵר. הַיּוֹם עוֹדֵנוּ.	וַיִּכָּרֶקֶב יִבְלֶה: וּמָחָר בִּקְבֹּר: וּמָחָר אֵינָנוּ:	מגריה
15	מִלְכָּלָךְ בְּמַעֲשֵׂה רָע. נוֹשֵׁף וּמִתְעַבֵּר. סִבֵּר הִגִּינוּ.	מִטָּנָף בָּרָע. וּבֹ מִתְחַבֵּר. בִּרְסֵן מִתְנוּ.	בִּיצֵר הָרָע: וְעָלִיו מִתְגַּבֵּר: מִבִּקֵּשׁ לְהִרְגוֹ:	מגריה
	עֲתוּתִיו קְצוּבִים. פְּתָאוֹם יִקְדָּם. צוּפָה וְאֵין יֵשַׁע.	בְּמִסְפָּר גִּחְשָׁבִים. בְּמִנּוֹת גִּרְדָּם. מִקְרָה אֶחָד יֵישַׁע.	יָמָיו מִכְאוּבִים: אוֹי לְבָשָׁר וְדָם: לְצַדִּיק וְלָרָשָׁע:	מגריה
20	קְבוּרָה שְׁבִילוֹ. רָשׁוֹם לְמָוֶת. שְׁלֵמָה הִשְׁעָה.	וּמָה יִתְרוֹן לוֹ. וּבְיוֹם הַמָּוֶת. קִינָה וְדַמְעָה.	מָוֶת גּוֹרְלוֹ: חֶשֶׁךְ וְצִלְמוֹת: רָמָה וְתוֹלְעָה:	מגריה
25	שׁוֹדֵד דּוֹלְקוֹ. תְּכָלִית עֲתוּתִיו. תֹּארוֹ נִכְלָם. [בְּחִיּוֹ רָמָה.	כָּנַע יוֹם חֲקוֹ. לְסוֹף חֲשִׁבוֹנוֹתָיו. וְקִצּוֹ יִשְׁלָם. וּבְמִוְתוֹ תוֹלְעָה.	בְּמִלֵּאת סִפְקוֹ: אֶבְדּוֹ עֲשֵׂתוֹנוֹתָיו: עָבַר וּבִטֵּל מִן הָעוֹלָם: וְהוּא כֹּלָא הָיָה:]	מגריה

וינוע ויכלה ג' ימות ויקלה ס: חס' נ' 11 כל גבר נ' | היום כאן עובר נ': שהיום מתגבר ס מוכן לשבר ג' שהולך ועובר פטגנ' | ומחר בקבר: היום (שהיום ג') כאן ומחר בקבר פטגנ' 12 לרגוע פ' | היום: שהיום ס | ומחר: ולמחר פ' | ואיננו ס 14 מתגבר: יתגבר ס 16 במספר נחשבים (לא נחשבים ג') לאחר וימיו מכאובים גפ' 17 במות: ובמות פ' ולמות ס | נרדם: ירדם ס' 18 מקרה אחד יישע (וישע פ' יפשע ס לפשע ג'): למצוה ולפשע ג' 19 ומות טגפ' 20 במות נ' | ויום ג' 21 שולמה טגפ' 22 חס' גפ' | כנע: בהגיע ט | יום: ליום פ' 23 לסוף פט: סוף מ' פ' 24 נכלם: יוכלם ס | יושלם: בשלם פ' 25 חס' ס | והוא: והיה ט היה פ'

גזר על האדם שימות... 14 נושף ומתעבר ר"ל יצר הרע הנזכר. 15 סבר הגינו סברת מחשבתו של האדם שהיא ברסן מתגו של יצר הרע (רסן ומתג הן שמות נרדפים, ע"ש תהי' לב ס אל תהיו כסוס כפרד אין הבין במתג ורסן). 16 עתותיו קצובים ביד ה' (תהי' לא טז בידך עמותי). ימיו מכאובים קהל' ב כג. 18 מקרה אחד יישע לצדיק ולרשע ע"ש קהל' ב יד שמקרה אחד יקרה את כולם. (יישע במקום ישעה). 19 ומה יתרון לו ל' קהל' א ג. 22 דולקו אוכלו באש. נע יום חוקו בהגיע יומו. במלאת ספקו איוב כ כב. 23 אבדו עשתנותיו תהי' קמו ד. 24 עבר ובטל מן העולם לשון המשנה, אבות ה כא. 25 כנראה הוספה מאוחרת.

מוסף ליום כפור

ומאִהֲבֶתָּהּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שְׁאַהֲבֶתְ אֶת־יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ / וּמִחֲמַלְתָּהּ מִלְּפָנֵינוּ שְׁחַמְלֶתָ עַל־בְּנֵי בְרִיתָהּ נָתַתָּ לָנוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֵת יוֹם (הַשְּׁבִטָה הַזֶּה וְאֵת יוֹם) צוֹם הַכְּפוּרִים הַזֶּה לְמַחֲלַת חַטָּא וְלִסְלִיחַת עוֹן וְלִכְפֹּרֶת פָּשָׁע:

במנהג פולין מדלגין שורות 2, 3, 5, 6, 8-10

סימן: ח"ג - י 1626.

- 1 יוֹם אֶתָּא לְכַפֵּר פְּשְׁעֵי יִשְׁנָה / הַיּוֹם בִּיאָתוּ אַחַת בְּשָׁנָה.
בְּכַתוּב בְּתוֹרָתָהּ (ויק' טו לד) וְהִיטָּהּ זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטָּאתָם
אַחַת בְּשָׁנָה...
- 2 יוֹם גִּשְׁתָּנוּ בְּתַחֲנוּנִים לַעֲמֹד / הַיּוֹם דְּפִינוּ אִם־תִּשְׁמַר מִי יַעֲמֹד.
בְּכַתוּב בְּדִבְרֵי קֹדֶשׁ (תהל' קל ג) אִם־עֲוֹנוֹת תִּשְׁמַר־יָהּ. אֲדֹנִי מִי יַעֲמֹד:
- 3 יוֹם הִגִּינוּ תְּאִוִּין וְתָבִין / הַיּוֹם וְדוּיָנוּ תִּשְׁמַע וְחַטָּאתֵינוּ תִּלְבִּין.
בְּכַתוּב עַל יַד נְבִיאָהּ (ישע' א יח) לְכוּ־נָא וְנִכְחָה יֹאמַר יְיָ. אִם־יִהְיֶה חַטָּאֵיכֶם כְּשָׁנִים כְּשִׁלָּג
יִלְבִּינוּ אִם יִאֲדִימוּ כְּחֹלֶעַ כְּצִמְרֵי יִהְיֶה:
- 4 יוֹם זֶה נָתַן תְּעוּדָה לָעָם [וְהָ] / הַיּוֹם חַל בּוֹ צִיר סֶלַח־נָא לַעֲוֹן הָעָם [וְהָ]
בְּכַתוּב בְּתוֹרָתָהּ (במד' יד יט-כ) סֶלַח־נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ. וְכֹאשֶׁר נִשְׂאתָ לָעָם הַזֶּה
מִמִּצְרַיִם וְעַד הַנֶּה: וְשֵׁם נֶאֱמַר. וַיֹּאמֶר יְיָ סֶלַחְתִּי כְּדָבָרְךָ:
בְּעֶבֶר כְּבוֹד שְׁמֶךָ הִמָּצָא לָנוּ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ / סֶלַח נָא לְמַעַן שְׁמֶךָ:
- 5 יוֹם טוֹב מְאֹלָף הוֹרִיתָ לַעֲמָךְ / הַיּוֹם יוֹדַע כִּי הִסְלִיחָה עִמָּךְ.
בְּכַתוּב בְּדִבְרֵי קֹדֶשׁ (תהל' קל ד) כִּי עִמָּךְ הִסְלִיחָה לְמַעַן תִּגְרָא:

כ"י דוחקמ"י; מנכך; ונסצ ||

1 אחת: פעם אחת נך | 2 גשחנו: גשנו ממ" | בתחנונים: בתחנון זמ" בחפלה ס | 3 חס' מ | הגינו: הגינונו נכך | האוין
והבין דנכךמ" | שמע דסצ | וחטאינו מ"נכ וחט דרוק ועונינו סצ | 4 נתן תעודה: תעודה נתן ק נתנה תורה סצ | לעם:
לעם זה נכך לעם הזה מ" לעמו סצ | חל בו ציר: חבר חינו סצ | העם: הזה הוס' נכךמ" בחינוניו הוס' סצ | לאחר 4 סלח נא
למען שמך: למען סלח נא מסצ | 5 טוב מאלף (מאלף חס' דכך) הורית: טהרה תתה סצ | הסליחה: סליחה חסצ | 6 כונת
להציל כתמים: כונת (כוננת כך) להסיר כתמים מ"נכך: כזה אין בכל הימים סצ | כעב חס' מכ | פשע: פשעי דוקמ"נכך |

1 יוֹם אֶתָּא בֹא, דוגמת ישע' כא יב. פשעי ישנה פשעי ישראל, ע"ש שה"שה ב אני ישנה ולבי ער, שדרשוהו בשה"ש רבה
(שם) על כנסת ישראל שישנה מן המצות... מן הצדקות... מן הקרבנות... מבית המקדש... מן הגאולה... ביאתו אחת בשנה
ויק' טו לד, וכן כל טורי פיוט זה מתבארים ע"י הפסוקים המובאים. 4 ניתן תעודה ר"ל יום כפורים ניתן לישראל להיות
תעודה על הבטחת הקב"ה לכפר אותם. וי"ג נתנה תורה לעם, וכנראה רומז גם זה גם זה לסדר עולם רבה ו' ירד (משה) ב' בחשרי
והוא היה יוה"כ ובישרם שנתרצה לפני המקום, שנאמר וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלחנו, לפיכך נתקיים יום זה חוק וזכרון
לדורות וכו'. 5 יום טוב מאלף ע"ש תהל' פד יא כי טוב יום בחצריך מאלף.

6 יום כִּוְנוֹת לְהַצִּיל כְּתָמִים / הַיּוֹם לְמַחֲוֹת כָּעֵב פֶּשַׁע בַּחֲוָרֵי מַעֲמִים.
כְּכָתוּב עַל יַד נְבִיאָהּ (ישע' מד כה) מְחִיתִי כָּעֵב פֶּשַׁעִיהָ וְכָעֵנָּן חֲטָאֲתֶיהָ. שׁוּבָה אֵלַי כִּי נֶאֱלָתִיהָ:

7 יוֹם מְחִילָה בְּשֶׁרֶת לְצִיר בְּרָשָׁם / הַיּוֹם נְתִיצְבֶּת עִמּוֹ וְקָרָאתָ בְּשֵׁם.
כְּכָתוּב בְּתוֹרָתָהּ (שמות לד ה"ו) וַיֵּרֶד יְיָ בְּעָנָן וַיִּתְּצֵב עִמּוֹ שָׁם. וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְיָ: וַיַּעֲבֹר יְיָ עַל-פָּנָיו
וַיִּקְרָא יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן. אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב-חֶסֶד וְאַמֶּת:
נֶצַר חֶסֶד לְאֵלִפִּים נָשָׂא עוֹן וּפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנָקָה...
בַּעֲבוּר כְּבוֹד שְׁמֶהּ הַמָּצֵא לָנוּ רַחוּם וְחַנּוּן / רַחֵם-נָא לְמַעַן שְׁמֶהּ:

8 יוֹם שְׁמָתוֹ לְסִלִּיחָה סוֹלַח וּמוֹחֵל / הַיּוֹם עִמָּה פְּדוּת וְלָהּ אֵיחָל.
כְּכָתוּב בְּדִבְרֵי קְדֻשָּׁהּ (תהל' קל ז) יַחַל יִשְׂרָאֵל אֶל-יְיָ כִּי-עָם-יְיָ הַחֶסֶד. וְהִרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת:

9 יוֹם פֶּשַׁעֵינוּ בְּלֵב יָם תִּמְצָה / הַיּוֹם צֶדֶק תַּחֲפֹשׁ וְרַע לֹא יִמָּצֵא.
כְּכָתוּב עַל יַד נְבִיאָהּ (ירמ' נ כ) בְּיָמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא נָאֵם יְיָ יִבְקֹשׁ אֶת-עוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינּוּ
וְאֶת-חֲטָאת יְהוּדָה וְלֹא תִמָּצֵא. כִּי אָסַלַח לְאִשֶּׁר אֲשָׁאֵר:

10 יוֹם קָרִיאת תַּחֲנוּנִים לְסִפּוֹר / הַיּוֹם רָשָׁעֵנוּ בּוֹ יִתְכַּפֵּר.
כְּכָתוּב בְּתוֹרָתָהּ (ויק' טו ל) כִּי-בֵיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם. מִכָּל חֲטָאֲתֵיכֶם לִפְנֵי
יְיָ תִּטְהָרוּ:

11 יוֹם שְׁמָמוֹת הַיְכָלָהּ הַבֵּיטָה / הַיּוֹם תַּחַן אֲזוּנָהּ הִטָּה לְהַבִּיטָה
כְּכָתוּב בְּדִבְרֵי קְדֻשָּׁהּ (דני' ט יח) הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזוּנֶיהָ וַשְׁמַע פֶּקֶח עֵינֶיהָ וּרְאָה שְׁמֹמוֹתֵינוּ וְהִעִיר
אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמֶהּ עָלֶיהָ. כִּי לֹא עַל-צִדְקָתֵנוּ אֲנַחְנוּ מִפְּלִים
תַּחֲנוּנֵינוּ לִפְנֵיהָ כִּי עַל-רַחֲמֶיהָ הִרְבִּים: [אֲדֹנֵי שְׁמֶעָה וכו']

12 בַּעֲבוּר כְּבוֹד שְׁמֶהּ הַמָּצֵא לָנוּ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה [נִ"א חַנּוּן וְרַחוּם] / שְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ
לְמַעַן שְׁמֶהּ.

בחורי מעמים: מעוטי עמים מִנְכֹךְ: פשעים כעב לבחורי עמים וְ פשעינו כעבי מרומים סצ 7 מחילה בשרת (בשרת
חט' וזמ"כ) לציר ברשם: מחילה חל בו ציר ברשם 1 מחילה לציר בְּרָשָׁם דוקמ מילל עניו זכור ולא נאשם סצ | נתיצבת
עמו: נתיצב עמך קזממִנְכֹךְ | כאז קראת 8 שמתו לסליחה סולח ומוחל ק: שמתו סליחה ומוחל דו: שמתו לסלח ומוחל מִכ
שמתו להיות סולח ומוחל 1 סליחה שמת סולח ומוחל סצ | פדות: חסד סצ | ולך: כי לך מנכך לכן לך סצ | נייחל דו
9 תמצא (!) נכ | תחפש: חפש דמנכ | ורע: וחטא סצ ועון ופוסים | לא ימצא: לא תמצא דו אל ימצא נכך אל תמצא ו
10 קריאת: קראת חנמ' קבעת לנו סצ | בו: ביום זה סצ 11 שוממות היכלך (מעונך דוק) הביטה: שועה באיש חמודות
אבטא סצ | תחן אונך הטה להביטה: תחן אונן והביטה 2 תחן הטה לנו להביטה דח תחן הטה (אונך הטה מ') ולנו הביטה ממ'
הטה אונך לנו להביטה ק תחנונים הביטה (השאר חט') נכך תחנונינו שמע ואון הטה סצ לאחר 11 שמע... שמך: למענך שמא נא מ
6 להצליח כתמים להשליך את החטאים למצולה. 7 מחילה בשרת לציר ברשם במה שכתוב בתורה נושא עון
ופשע, וזה מה שבישרת למשה ביוה"כ.

סימון: ח"כ - 1626

יום אשר התוית מדי שנה בשנה / היום בו תטהרנו מחטא ומכתמים
בכתוב בתורתך (ויק' טו ז) כי ביום הזה יכפר עליכם...

יום גיהת אור לבעלי תשובה / היום דרש סלח נא למודה ועוֹב
בכתוב בדברי קדשך (משלי כח יג) מכסה פשעיו לא יצליח ומודה ועוֹב ירחם:

יום הלבן בצמר אדמי תולעת / היום ותשליג אדם כחוט השני
בכתוב על יד נביאך (ישע' א יח) לכוֹנא ונוכחה יאמר יי...

יום זכר נא לדוברי סלח נא / היום חטא תסלח בסלחה ביד ציר
בכתוב בתורתך (במד' ד ט) סלח־נא לעון העם הזה... ויאמר יי סלחתי בדברך:
בעבור כבוד שמך / המצא לנו מוחל וסולח / למענה סלח־נא:

יום טוב וישר פושעים ידריר / היום ישא למענו חטאת נעורינו
בכתוב בדברי קדשך (תהי' כה ז) חטאות נעורינו ופשעינו אל־תזכר כח־סדך
זכר־לנו־אתה למען טובך יי:

יום כרחמיה זרק־לנו מי טהר / היום להיות נצח כחך מעון
בכתוב על יד נביאך (יחזק' לו כה) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם.
מכל טמאותיכם ומכל־גילויכם אטהר אתכם:

יום מראך חזי חבוי בנקרת הצור / היום נשא עון בשר מדת טובך
בכתוב בתורתך (שמות לד ה) וירד יי בענן ויתיצב עמו שם. ויקרא בשם יי:
ויעבר יי על־פניו ויקרא יי יי...

בעבור כבוד שמך / המצא לנו רחום ורחן / למענה רחם־נא:

כ"י קנ"ג (שלם); מ (11.8.7.5); מ' (במנחה; רק 12.11.7.4.1) || 1 מדי שנה בשנה מ': במדי שנה בשנה קנ"ג כמדי שנה מ:
תטהרנו מ': תטהרם קנ"ג | כחמינו: ומכתמים מ' 2 גיהת אור לבעלי תשובה מ: גיא תאיר לבוא תשובה קנ"ג | דרוש כחבתי:
דורש מ דרור קרא נא קנ"ג 3 כצמר מ: כשלג קנ"ג | אדומי תולעת: אדום כחולע קנ"ג | ותשליג אדם כחוט השני: ותשליך
חטא אדם כשני קנ"ג 4 יום: זה הוס' קנ"ג | חטא: חטאינו מ' | כסלחך מ: כמחלך קנ"ג 5 פשעים ידריר: לפושעים ידריך
קנ"ג | למענה קנ"ג | כל חטאות קנ"ג 7 מוראך מ' קנ"ג | הצור חס' קנ"ג | נשא עין ושר מ' קנ"ג: נשא עון בשר מ' | טובך: הטוב קנ"ג

1 יום אשר התוית סימנת. מדי שנה בשנה ש"א ז טו ועוד. 3 ותשליג והלבן כשלג. 5 ידריר יקרא להם דרור.
7 חזי חבוי בנקרת צור משה חזה את מראך בזמן שנחבא בנקרת הצור, ע"ש שמות לג כב.

8 יום סלה תברכה רוח ונשמה / היום עצמותינו וכל קרבינו יברכה
בכתוב בדברי קדש (תהלי' קג א) לדוד ברכי נפשי אתי וכל קרבי אתי שם קדש:

יום פשע תמחה בעבורת עב / היום צוה ויושמו חטאינו בענן בקר
בכתוב על יד נביאך (ישע' מד כב) מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאותיך. שובה אלי כי גאלתיך:

10 יום קשי רשענו צור אל-תפן / היום רם פקד צור למחנניה ואות
בכתוב בתורתך (דבר' ט כז) וזכר לעבדיך לאברהם ליצחק וליעקב. אל-תפן אל-קשי
העם הזה ואל-רשעו ואל-חטאתו:

יום שועתנו תענה ביום כפור / היום תטה אונה לנו בתחנונינו
בכתוב בדברי קדש (דג' ט יח) תטה אלהי אונה ושמע...
בעבור כבוד שמך / המצא לנו שומע תפלות / למענה שמע-נא:

יום תפנת אותו ליום סליחה / היום תתה לנו אות לכפרתנו לחקת עולם
בכתוב בתורתך (ויק' טז לד) והייתה זאת לכם לחקת עולם...

9 כעבורת עב כיה בכי, וייתכן שצ"ל כעברת עב. כענן בקר ע"ש הושע ו ד.

8 תברך קג"א | וכל קרבינו יברכה מ: וכליותינו לך יתנו זמרה קג"א 11 שועתנו מ'מ: שוענו קג"א | תענה ביום כפור מ:
תאזין רחום קג"א תאזין כאב ניצול מפי כפירים מ' | בתחנונינו: בחפלתנו מ' 12 אותו מ': אות קג"א | אות חס' קג"א

מי אל כמוך

סימן: ח"ב - א 1095.

מי אל כמוך	אדיר ונאור / בורא דק וחלד
מי אל כמוך	גולה עמוקות / דובר צדקות
מי אל כמוך	הדור בלבשו / ואין זולתו
מי אל כמוך	זוקף כפופים / חונן דלים
מי אל כמוך	5 טהור עינים / יושב שמים

כ"י דווחקמנ; כך (1-6. 11-12); מ'מ" (רק 1-4); סס (= מה' ספרד) || 2 צדקות: מישרים מ'מ" 3 בלבוש מ'מ"מ-נכ
4 זוקף... דלים: זוכר הברית / חונן שארית סס

1 אדיר ונאור ע"ש תהלי' עו ה. בורא דוק וחלד שמים וארץ, דוק ע"ש ישע' מ כב הנוטה כדוק שמים, וחלד ע"ש תהלי'
מס ב כל יושבי חלד (וכ"ה באופן ליום א' דר"ה, 2 דוק וחלד יחרדון מאימת מלך). 2 גולה עמוקות ע"ש אייב יב כב מגלה
עמוקות מני חשך. דובר צדקות ע"ש ישע' סג א אני מדבר בצדקה. 3 הדור בלבשו שם. 4 זוקף כפופים תהלי'

מי אל כְּמוֹהַ	6 כּוֹבֵשׁ עֲוֹנוֹת / לּוֹבֵשׁ צַדִּיקוֹת
מי אל כְּמוֹהַ	מֶלֶךְ מַלְכִּים / נוֹרָא וְנִשְׁגָּב
מי אל כְּמוֹהַ	סוֹמֵךְ נוֹפְלִים / עוֹנֶה עֲשׂוּקִים
מי אל כְּמוֹהַ	פוֹדֶה וּמַצִּיל / צוֹעֶה בָּרֵב כַּחוֹ
מי אל כְּמוֹהַ	10 קְרוֹב לְקוֹרְאָיו / רֵם וּמַאֲזִין שׁוֹעֶה
מי אל כְּמוֹהַ	שׁוֹכֵן שְׁחָקִים / תּוֹמֵךְ תְּמִימִים
מי אל כְּמוֹהַ	נוֹשֵׂא עוֹן / וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע

כְּכַתּוּב עַל יַד נְבִיאֵיהָ (מִיכָה ז' יח-כ) מִי־אֵל כְּמוֹהַ נִשָּׂא עוֹן וְעוֹבֵר עַל־פֶּשַׁע לְשֹׁאֲרֵית נִחְלָתוֹ. לֹא־
הִחְזִיק לְעַד אָפוּ כִי־חָפֵץ חֶסֶד הוּא: יָשׁוּב יִרְחַמֵּנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ. וְתִשְׁלִיךְ בְּמַצְלוֹת יָם כָּל־
חַטָּאתָם: (וְכָל חַטָּאת עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלִיךְ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר לֹא תִכְרוּ וְלֹא יִפְקְדוּ וְלֹא יַעֲלוּ
עַל לֵב לַעֲוֹלָם). תִּתֵּן אֱמֶת לִיעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם מִימֵי קֶדֶם:

5 בשמים נד 9 כחו: כח דספ 10 קרוב: קורא ו1 רם ומאזין שוע וזק: רם על רמים נ רחום וחנן ספ 12 חס' מך

קמו ת. חונן דלים ל' משלי יט יז. 5 טהור עינים חבק' א יג. יושב שמים ע"ש תהל' ב ד. 61 כובש עונות ע"ש
מיכה ז יט. לובש צדקות ע"ש ישע' נט יז וילבש צדקה כשרין. 8 סומך נופלים ע"ש תהל' קמה יד. עונה עשוקים
ע"ש תהל' קמו ז עושה משפט לעשוקים. 9 צועה ברב כחו ישע' סג א. 10 קרוב לקוראיו תהל' קמה יח. 11 שוכן
שחקים ע"ש דבר' לג כו ובנאותו שחקים. תומך תמימים ע"ש ש"ב כב כו עם גבר תמים תתמם. 12 נושא עון ועובר
על פשע מיכה ז יח.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מַחֵל לְעֲוֹנוֹתֵינוּ בַּיּוֹם (השבת הזה וביום) הַכִּפּוּרִים הַזֶּה. מַחֵה וְהַעֲבִיר פֶּשְׁעֵינוּ
(וְחַטָּאתֵינוּ) מִגֵּד עֵינֶיךָ. כְּאֹמֶר. אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מַחֵה פֶּשְׁעֶיךָ לְמַעַנִּי. וְחַטָּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר: וְנֹאמַר. מַחֵתִי
כָּעֵב פֶּשְׁעֶיךָ וְכַעֲנֵן חַטָּאתֶיךָ. שׁוּבָה אֵלַי כִּי גִאלְתִּיךָ: וְנֹאמַר. כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטָהֵר אֶתְכֶם.
מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו) קִדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֵלְקֵנוּ
בְּתוֹרָתְךָ שֶׁבָּעֲנוּ מְטוֹכָה וְשִׁמְחָנוּ בִּישׁוּעָתְךָ. (והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך וינחו בה
(ג'א בו) יִשְׂרָאֵל מִקְדָּשִׁי שִׁמְךָ) (ג'א וישמחו בך יִשְׂרָאֵל אוהבי שִׁמְךָ) וְטָהֵר לִבֵּנוּ לְעִבְדְּךָ בְּאֱמֶת. כִּי
אַתָּה סֵלֶחַן לְיִשְׂרָאֵל וּמַחֲלֵן לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר) וּמַבְלִעְדִּיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ
(אלא אתה).

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לְעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וּמַעֲבִיר אֲשָׁמוֹתֵינוּ בְּכָל־שָׁנָה
וְשָׁנָה. מֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ (השבת ו) יִשְׂרָאֵל וַיּוֹם הַכִּפּוּרִים:

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם. והשב את העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך.

כשאינן נשיאת כפים (ובא"י גם אחר נוסח 'ותערב')
אומר הש"ץ

ותחזינה עינינו בשובך
לציון ברחמים:
ברוך אתה יי המחזיר
שכינתו לציון:

כשהכהנים עולים לדוכן נוהגין להוסיף כאן את הנוסח 'ותערב' ולסיים בחתימה ישנה
'שאותך לבדך ביראה נעבוד' (אבל לדעת הגר"א אין לשנות את מטבע הברכה של
כל השנה, וכן נוהגין בא"י).

ותערב לפניך (נ"א עליך) עתירתנו בעולה ובקרבן.
אנא רחום ברחמיה הרבים השב שכינתך לציון וסדר העבודה לירושלם.
(בא"י משמיטין שורה זו) ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים.
ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות. ברוך אתה יי שאותך
לבדך ביראה נעבוד:

מודים ורבנן

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי
אבותינו אלהי כל-בשר יוצרנו יוצר בראשית
ברכות והודאות לשמך תגדול והקדוש על שהחייטנו
וקממנו בן תחינו ותקמנו ותאסוף גלותינו לחצלת
קדשך לשמר חקיך ולעשות רצונך ולעבדך בלבב
שלם על שאנחנו מודים לך. ברוך אל ההודאות:

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי
אבותינו לעולם ועד צור חיינו מנן ישענו אתה
הוא לדור ודור גודלך לך וגספך תהלתך על
חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך
ועל נפשי שבכל-יום עמנו ועל נפלאותיה
וטובותיה שבכל-עת ערב ובקר וצהריים. הטוב
כי לא-כלו רחמיה והמרחם כי לא-תמו חסדיך. מעולם קנינו לך.

ועל כלם יתברך ויתרומם שמך מלבנו תמיד לעולם ועד.

[ברוב ק"ק אשכנז המערבית אין אומרים פיסקא זאת]

אבינו מלכנו זכר רחמיה וכבש בעסקך וכלה דבר וחרב ורעב ושבי ומשחית ועון (ושמד) ומגפה ופגע
רע וכל-מחלה וכל-תקלה וכל-קטטה וכל-מיני פרעניות וכל-גזרה רעה ושנאת חנם מעלינו ומעל
כל-בני בריתך:

וכתב לחיים טובים כל-בני בריתך:

וכל החיים יודוך סלה ויהללו את שמך באמת האל ישועתנו ועזרתנו סלה: ברוך אתה יי הטוב
שמך ולך נאה להודות:

לפי המנהג העתיק קוראים כהנים והכהנים מברכין (וכן נוהגין בא"י), ואם אין כהן בביהכ"נ אומר הש"ץ או"א ברכנו
וכו'. אבל בהרבה מקומות נתפשט המנהג שאף שכהנים עלו לדוכן אומר הש"ץ בלחש או"א וקורא להם בקול כהנים.
אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה המשלשת בתורה הכתובה על ידי משה עבדך האמורה
מפי אהרן ובניו כהנים עם קדושך כאמור:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו בקדשתו של-אתה וצונו לברך את-עמו ישראל באתבה:

וקורא הש"ץ מלה במלה, והכהנים חוזרים, והצבור נוהגין לומר פסוקים (אבל לדעת הגר"א אין לאמרם, וכן נוהגין בא"י)

יברך יי מציון עשה שמים וארץ:
יי אדנינו מה-אדיר שמה בכל-הארץ:
ושמרה אל כי חסיתי בך:

כשואמרים הכהנים "וישמרך" ו"ויחנך" אימרים

רבונו של עולם אני שלך וחלומתי שלך. תלום חלמתי ואיני יודע מה הוא. יהי רצון מלפניך יי אלהי נא להי אבותי שיהיו כל חלומותי עלי ועל-כל-ישראל לטובה בין שחלמתי על-עצמי ובין שחלמתי על-אחרים ובין שחלמו אחרים עלי. אם טובים הם חזקם ואמצם ויתקומו בי ובהם פחלומות יוסף הצדיק. ואם צריכים רפואה רפאם כחזקתו מלך יהודה מחליו וכמרים הנביאה מצרעתה וכנעמן מצרעתו וכמי מרה על ידי משה רבנו וכמי יריחו על ידי אלישע. וכשם שהפכת את-קללת בלעם הרשע מקללה לברכה כן תהפך כל חלומותי עלי ועל-כל-ישראל לטובה ותשמרני ותחנני ותרצני. אמן:

יאר יי יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה:
יי אל רחום וחנן ארך אפים ורב חסד ואמת:
פניו פנה אלי וחנני כי יחיד ועני אני:
אליה אליה יי נפשי אשא:
והנה כעני עבדים אל-יד אדוניהם כעני שפחה אל-יד גברתה, כן עינינו אל-יי אלהינו עד שיחננו: רבש"ע

ישא ברכה מאת יי וצדקה מאלהי ישעו. ומצא-חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם:
יי חננו לה קנינו היה ורועם לבקרים אף-ישועתנו בעת צרה:
פניו אל-תסתר פניו ממני ביום צר לי השה-אלי אוננה ביום אקרא מהר ענני:
אליה נשאתי את-עיני הישבי בשמים:
וישם ושמנו את-שמי על-בני ישראל ואני אברכם:
לה יי הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי-כל בשמים ובארץ לה יי הממלכה והמתנשא לכל לראש:
שלום שלום לרחוק ולקרוב אמן יי ורפאתיו:

כשאומרים הכהנים "שלום" יש נוהגין לומר תפלה זו (הלקיחה מס' שערי ציון לר' נתן נטע הנובר)
 יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתעשה למען קדשת חסדיך וגדל רחמיך הפשוטים ולמען טהרת
 שמך הגדול הגבור והנורא בן-עשרים ושתים אותיות היוצא מפסוקים של-ברכת כהנים האמורה מפי אהרן
 ובניו עם קדשך שתהיה קרוב לי בקראי לך ותשמע תפילתי ואנקתי תמיד כשם ששמעת אנקתי יעקב תמימה
 הנקרא איש תם. ותתן-לי ולכל-נפשות ביתי מזונותינו ופרנסתנו ברוח ולא בצמצום בהתר ולא באסור בנחת
 ולא בצער מתחת ידך הרחבה כשם שנתת פסת לחם לאכל ובגד ללבוש לייעקב אבינו הנקרא איש תם. ותתנונו
 לאהבה ולחן ולחסד בעיניך ובעיני כל-רואינו. ויהיו דברי נשמצים לעבודתך. כשם שנתת את-יוסף צדיקה.
 בשעה שהלבישו אביו כתנת פסים לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל-רואיו. ותעשה עמי נפלאות ונסים
 ולטובה אות. ותצליחני בדרךך. ותן בלבי בינה להבין ולהשכיל ולקיים את-כל-דברי תלמוד תורתך וסודותיה.
 ותצילני משגיאות ותטהר רעיוני ולבי לעבודתך. ותאריך ימי (ימי אשתי ובני ובנותי) (ימי אבי ואמי) בטוב
 ובנעימות ברב עז ושלום. אמן סלה:

אדיר במרום שוכן בגבורה. אתה שלום ושמך שלום. יהי רצון שתששים עלינו ועל-עמך בית ישראל
 חיים וברכה למשמרת שלום:

והכהנים אומרים

רבון העולם, עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה עמנו כאשר הבטחתנו. השקיפה ממעון קדשך מן-השמים
 וברך את-עמך את-ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש:

שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל-ישראל עמך ברכנו אבינו פלגו באחד
 באור פניך. כי באור פניך נתת לנו יי אלהינו תורת חיים ואהבת חסד וצדקה וברכה ורחמים וחיים
 ושלום. וטוב בעיניך לברך את-עמך ישראל בכל-עת ובכל-שעה בשלומך.
 בספר חיים ברכה ושלום ופרנסה טובה נזכר ונכתב לפניך אנחנו וכל עמך בית ישראל לחיים טובים
 ולשלום.

ונאמר (ג"א באמור, וכצ"ל) כי בי ירבו ימיה ויִסִּיפו לך שנות חיים: (משלי ט יא)
 לחיים טובים תכתבנו / אלהים חיים / כתבנו בספר החיים:
 כפתיב. ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום: (דבר' ד ד)

סימן: ח"ב - ה 500

היום תאמצנו: היום תברכנו:
 היום תגדלנו: היום תדרשנו לטובה:
 היום תשמע שועתנו:

היום תאמצנו הפיוט השלם עם שנויי נוסחאות וביאור ראה במוסף לראש השנה ע' 275.

[ויש מוסיפין: היום תדרש דם עבדיך השפוף:]

היום תקבל ברחמים וברצון את-תפלתנו:

[ויש מוסיפין: היום תתמכנו בימין צדקה:]

היום תמחל ותסלח לכל-עונותינו:

כהיום הזה תביאנו ששים ושמיים בבנין שלם.

בכתוב על יד גביאך. והביאותים אל-הר קדשי ושמיחתים בבית תפילתי עולתיהם וזבחייהם לרצון
על-מזבחי. כי ביתי בית-תפלה יקרא לכל-העמים: (ישע' נו ז)

ונאמר. ויצונו יי לעשות את-כל-החקים האלה ליראה את-יי אלהינו. לטוב לנו כל הימים לחייתנו
כהיום הזה: (דברים ו כד)

ונאמר. וצדקה תהיה לנו. כי נשמר לעשות את-כל-המצוה הזאת לפני יי אלהינו כאשר צונו: (שם ו כה)

וצדקה וברכה ורחמים וחיים ושלום יהיה לנו ולכל-ישראל עד העולם:

והש"ץ מסיים ברוך אתה יי עושה השלום: (בקר' מסיימין המברך את-עמו ישראל בשלום: וכן נוהגין בא"י.)

קדיש שלם

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְיָ וַיִּפְצוּ אִי־בִיךָ וַיָּנֻסוּ מִשְׁנֵאֵיךָ מִפְּנֶיךָ:
כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר־יְיָ מִירוּשָׁלַם: בְּרוּךְ שְׁנַתֵּן תוֹרָה לַעֲמוֹ יִשְׂרָאֵל
בְּקִדְשָׁתוֹ:

נחפסס חמנהג בהרבה קהלות לומר מאמר הזהר ויקהל דף ר"ו א'

בְּרִיךְ שְׁמָה דְּמֵרָא עֲלֵמָא. בְּרִיךְ כְּתִרְךָ וְאַתְרְךָ. יְהֵא רַעוּתְךָ עִם עַמְךָ יִשְׂרָאֵל לְעַלְמָא. וּפְרָקוֹן יִמִּינְךָ אֲחֵי לַעֲמִיד
בְּבֵית מִקְדָּשְׁךָ. וְלֹא מְטוּי לְנָא מְטוּב וְהוֹרָךָ. וְלִקְבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין. יְהֵא רַעוּתְךָ קְדָמְךָ דְּתוֹרִיד לִן חִיין בְּטִיבוּתָא
וְלֵהוּי אָנָּא פְּקִידָא בְּגוֹ צְדִיקָנָא. לְמַרְחָם עָלֵי וּלְמַנְטֵר יְהִי וְיֵת כָּל דִּי לִי וְדִי לַעֲמִיד יִשְׂרָאֵל. אָנָּה הוּא זֶה לְכָל־א
וּמְפָרְנִס לְכָל־א. אָנָּה הוּא שְׁלִיט עַל כָּל־א. אָנָּה הוּא דְּשִׁלִּיט עַל מְלָכִיא. וּמְלָכוּתָא דִּילָךְ הִיא. אָנָּה עֲבָדָא דְּקִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא דְּסִגְדָנָא קָמָה וּמִקָּמָא דִּיקָר אֲוִרִיתָה בְּכָל עֵדוֹן וְעֵדוֹן. לֹא עַל אִנְשׁ רַחֲצָנָא וְלֹא עַל בַּר אֱלֹהִין סְמִכְנָא.
אֵלֹא בְּאֵלֶּהָ דְּשִׁמְיָא. דְּהוּא אֱלֹהָא קָשׁוּט. וְאֲוִרִיתָה קָשׁוּט. וּנְבִיאוּהִי קָשׁוּט. וּמְסַנָּא לְמַעַבְד טַבְּוֹן וְקָשׁוּט. בַּה אָנָּה
רַחֲמִין. וְלִשְׁמָה קְדִישָׁא וְקִירָא אָנָּה אִמֶּר מְשַׁבְּחֵן. יְהֵא רַעוּתְךָ קְדָמְךָ דְּתַפְתַּח לְבִי בְּאֲוִרִיתָא. וְתִשְׁלִים מִשְׁאֲלִין
דְּלִבִּי וְלִבָּא דְּכָל עַמְךָ יִשְׂרָאֵל לְטָב וּלְחִיין וְלִשְׁלָם. אָמֵן:

גִּדְּלוּ לִי אֶתִּי. וְנִרְוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחֲדוּ:

לָךְ יְיָ הַגְדָּלָה וְהַגְבִּירָה וְהַתְפָּאֶרֶת וְהַנִּצָּח וְהַהוֹד. כִּי כָל בְּשָׁמִים וּבְאָרֶץ לָךְ יְיָ הַמְּמַלְכָה וְהַמְתַּנְשֵׂא
לְכָל לְרָאשׁ: רֹמְמוֹ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁתַּחֲוִי לַתְּדָם רַגְלֵי קְדוֹשׁ הוּא: רֹמְמוֹ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁתַּחֲוִי לַהֲרַקְדָּשׁ
כִּי קְדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

אֵב הַרְחָמִים הוּא יִרְחָם עִם עַמּוּסִים וַיִּזְכֹּר בְּרִית אֲתָנִים וַיִּצְלֵל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן־הַשְׁעוֹת הָרָעוֹת וַיַּעֲזֵר בְּיָצֵר הָרַע
מִן הַנְּשׂוּאִים וַיַּחֲזֵק אֲתָנוּ לְפָלִיטָה עוֹלָמִים וַיִּמְלֵא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

וְתַגְלָה וְתַרְאָה מְלָכוּתוֹ עָלֵינוּ בְּזִמָּן קָרוֹב / וַיַּחֲזֵן פְּלִיטָתָנוּ וּפְלִיטָה עִמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל
לַחַן וְלַחֲסֵד וְלִרְחָמִים וְלִרְצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן:

הַכֹּל תְּבוֹנָה לְאֱלֹהֵינוּ וְתָנוּ כְּבוֹד לַהֲוָרָה: כְּתוּב קָרַב. יַעֲמֵד (ר') פְּלוּגִי בִר' פְּלוּגִי וְהַכְּתוּב: בְּרוּךְ שְׁנַתֵּן תוֹרָה לַעֲמוֹ
יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁתוֹ: תוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ עֲדוּת יְיָ נִאֲמָנָה מְחַסֶּמֶת פְּתִי: פְּקוּדֵי יְיָ יִשְׂרָאֵל מְשַׁמְחִי לֵב מַצּוֹת
יְיָ בְּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: יְיָ עֹז לַעֲמוֹ יֵתֵן יְיָ וְיִכְרֹךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם: הָאֵל תָּמִים דְּרַכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה. מִגֵּן הוּא לְכָל
הַחוֹסִים בּוֹ: וְאַתָּם תִּדְּבָקִים בֵּין אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם:

וקורין ג' גברי בפ' אחרי מות, והשלישי הוא המפטיר

וַיִּקְרָא יֵד וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דְּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֱלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כַּמַּעֲשֶׂה אֲרִי־מַעֲרִים אֲשֶׁר יִשְׁבַּתְתָּ
בָּהּ לֹא תַעֲשֶׂה וּכְמַעֲשֶׂה אֲרִי־כְנָעַן אֲשֶׁר אִנִּי מְבִיא אֶתְכֶם

שְׁמָהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֵיתֶהֶם לֹא תִלְכוּ: אֶת־מִשְׁפָּטֵי תַעֲשׂוּ
וְאֶת־חֻקֵּי תִשְׁמְרוּ לִלְכַת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וּשְׁמֹרְתֶם
אֶת־חֻקֵּי וְאֶת־מִשְׁפָּטֵי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחֵי בָהֶם אֲנִי
יְהוָה: לִי

לגלות ערוה אני יהוה: ערות אביך וערות אמך

לא תגלה אמך הוא לא תגלה ערותה: ערות

אשת־אביך לא תגלה ערות אביך הוא: ערות

אחותך בת־אביך או בת־אמך מולדת בית או מולדת חוץ

לא תגלה ערותן: ערות בת־בנך או בת־

בתך לא תגלה ערותן פי ערותך הנה: ערות

בת־אשת אביך מולדת אביך אחותך הוא לא תגלה

ערוה: ערות אחות־אביך לא תגלה שאר

אביך הוא: ערות אחות־אמך לא תגלה כי

שאר אמך הוא: ערות אחי־אביך לא תגלה אל־

אשתו לא תקרב דדתך הוא: ערות פלתי לא

תגלה אשת בנך הוא לא תגלה ערותה: ערות

אשת־אחייך לא תגלה ערות אחייך הוא: ערות

אשה ובתה לא תגלה את־בת־בנה ואת־בת־בתה לא

תקח לגלות ערותה שארה הנה זמה הוא: ואשה אל־

אחותה לא תקח לצדד לגלות ערותה עליה בחייה: ואל־

אשה בנות טמאתה לא תקרב לגלות ערותה: ואל־אשת

עמיתך לא־תתן שכבתך לזרע לטמאה־בה: ומזרעך לא־

תתן להעביר למולך ולא תחלל את־שם אלהיך אני יהוה:

ואת־זכר לא תשכב משכבי אשה תועבה הוא: ובכל־בהמה

לא־תתן שכבתך לטמאה־בה ואשה לא־תעמד לפני בהמה

לרבעה תבל הוא: אל־תטמאו בכל־אלה כי בכל־אלה

נטמאו הגוים אשר־אני משלח מפניכם: ותטמא הארץ

ואפקד עונה עליה ותקא הארץ את־יִשְׁבִּייה: ושמרתם אתם

את־חֻקֵּי וְאֶת־מִשְׁפָּטֵי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה

הַאֲזִינָה וְהִגֵּר הָגֵר בְּתוֹכְכֶם: כִּי אֶת־כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עֲשׂוּ

אֲנִי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וְתִטְמָא הָאָרֶץ: וְלֹא־תִקִּיֹּא הָאָרֶץ

אֶתְכֶם בְּטִמְאָתָם אֲתָה כֹּאשֶׁר קָאָה אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם:

לִי

מפסיר

בִּי כָל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מְכַל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת
הַעֲשׂוֹת מִקְרֹב עַמָּם: וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרְתִּי לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת
מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לַפְּנִיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

הגבהת ס"ח

זֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־שָׁם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

(על-פי יי יחננו ועל-פי יי יסעו. את משמרת יי שמרו) על-פי יי ביד-משה:

ויש ממשכים עץ-חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאשר: דרכיה דרכי-נעים וכל-נתיבותיה

שלום: ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד:

יי חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר:

לפני קריאת ההפטרה מברך המפטיר

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר בחר בנביאים טובים ורצה בדבריהם הנאמרים באמת. ברוך אתה
יי הבוחר בתורה ובמשה עבדו ובישראל עמו ובנביאי האמת והצדק:

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יוֹנָה בֶן־אָמִתַּי לֵאמֹר: קוּם לֵךְ אֶל־מִינֹה
הָעִיר הַגְּדוֹלָה וּקְרָא עָלֶיהָ כִּי־עָלְתָה רַעְתָּם לִפְנֵי: וַיָּקָם יוֹנָה
לְבָרֶךְ תְּרִשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי יְהוָה וַיֵּרֶד יָפוֹ וַיִּמְצָא אֹנִיָּה וּבָאָה
תְּרִשִׁישִׁים וַיִּתֵּן שְׂכָרָהּ וַיֵּרֶד בָּהָּ לָבוֹא עִמָּהֶם תְּרִשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי
יְהוָה: וַיְהִי הַטִּיל רוּחַ־גְּדוֹלָה אֶל־הֵימָּם וַיְהִי סַעַר־גְּדוֹל בַּיָּם
וְהָאֹנִיָּה חֲשֹׁבָה לְהִשָּׁבֵר: וַיִּירָאוּ הַמִּלָּחִים וַיִּזְעַקוּ אִישׁ אֶל־
אֱלֹהָיו וַיִּטְלוּ אֶת־הַכֵּלִים אֲשֶׁר בָּאֹנִיָּה אֶל־הַיָּם לְהַקֵּל
מֵעֲלֵיהֶם וַיּוֹנֶה יָרֵד אֶל־יָרֵכְתִּי הַסְפִּינָה וַיִּשְׁכַּב וַיִּרְדָּם: וַיִּקְרַב
אֵלָיו רֶב הַחִבֵּל וַיֹּאמֶר לוֹ מַה־לָּךְ נִרְדָּם קוּם קְרָא אֶל־אֱלֹהֶיךָ
אוּלִּי יִתַּעֲשֶׂת הָאֱלֹהִים לָנוּ וְלֹא נֹאכֵד: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
לָכוּ וְנַפְּלֵה גּוֹדְלוֹת וְנִדְּעָה בְּשִׁלְמֵי הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ וַיִּפְּלוּ
גּוֹדְלוֹת וַיִּפֹּל הַגּוֹדֵל עַל־יוֹנָה: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַגִּידָה־נָא לָנוּ
בְּאֲשֶׁר לְמִי־הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ מַה־מְלַאכְתְּךָ וּמֵאֵיזֶן תִּבּוֹא מֶה
אֶרֶץךָ וְאִי־מָזָה עִם אֶתָּה: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עֲבְרִי אֲנֹכִי וְאֶת־
יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲנִי יֵרָא אֲשֶׁר־עָשָׂה אֶת־הַיָּם וְאֶת־
הַיַּבֶּשֶׁה: וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יְרָאָה גְדוֹלָה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה־זֹּאת
עֲשִׂיתָ כִּי־יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי־מִלִּפְנֵי יְהוָה הוּא בֵּרַח כִּי הִגִּיד

להם: ויאמרו אליו מה־נעשה לך וישתק הים מעלינו כי הים
 הולך וסער: ויאמר אליהם שאנו והטילנו אל־הים וישתק
 הים מעליכם כי יודע אני כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם:
 ויחתרו האנשים להשיב אל־היבשה ולא יכלו כי הים הולך
 וסער עליהם: ויקראו אל־יהוה ויאמרו אנה יהוה אל־נא
 נאבדה בנפלי האיש הזה ואל־תתן עלינו דם נקיא כי־אתה
 יהוה כאשר חפצת עשית: וישאו את־יונה ויטלוהו אל־הים
 ויעמד הים מזעזע: ויראו האנשים יראה גדולה את־יהוה
 ויזכרו־זבח ליהוה וידרו־נדרים: וימן יהוה דג גדול לבלע את־
 יונה ויהי יונה במעי הדג שלשה ימים ושלשה לילות: ויתפלל
 יונה אל־יהוה אלהיו ממעי הדג: ויאמר קראתי מצרה לי
 אל־יהוה ויענני מבטן שאול שועתי שמעת קולי: ותשליכני
 מצולה בלבב ימים ונהר יסבבני כל־משבר־יך וגל־יך עלי
 עברי: ואני אמרתי נגרשתי מגד עיניך אך אוסיף להביט אל־
 היכל קדשך: אפפוני מים עד־נפש תהום יסבבני סוף חבוש
 לראשי: לקצבי הרים ירדתי הארץ ברחיב בעדי לעולם
 ותעל משחת חיי יהוה אלהי: בהתעטף עלי נפשי את־יהוה
 זכרתי ותבוא אליך תפילתי אל־היכל קדשך: משמרים הבלי־
 שוא חסדם יעזבו: ואני בקול תודה אזכרה־לך אשר נדרתי
 אשלמה ישועתה ליהוה: ויאמר יהוה לדג ויקא
 את־יונה אל־היבשה: ויהי דבר־יהוה אל־יונה
 שנית לאמר: קום לך אל־נינוה העיר הגדולה וקרא אליה
 את־הקריאה אשר אנכי דבר אליך: ויקם יונה וילך אל־נינוה
 כדבר יהוה ונינוה היתה עיר־גדולה לאלהים מהלך שלשת
 ימים: ויחל יונה לבוא בעיר מהלך יום אחד ויקרא ויאמר
 עוד ארבעים יום ונינוה נהפכת: ויאמינו אנשי נינוה באלהים
 ויקראו־צום וילבשו שקים מגדולם ועד־קטנם: ויגע הדבר
 אל־מלך נינוה ויקם מכסאו ויעבר אדרתו מעליו ויכס שק
 וישב על־האפר: ויזעק ויאמר בנינוה מטעם המלך וגדליו
 לאמר האדם והבהמה הבקר והצאן אל־יטעמו מאומה אל־
 ירעו ומים אל־ישתו: ויתכסו שקים האדם והבהמה ויקראו
 אל־אלהים בחזקה וישבו איש מדרבו הרעה ומן־החמס אשר

בכפיהם: מי־יודע ישוב ונחם האֱלֹהִים ושב מחרון אָפוֹ וְלֹא נֹאבֵד: וַיֵּרָא הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֵׂיהֶם כִּי־שָׁבוּ מִדְּרָכָם הָרָעָה וַיִּנָּחֵם הָאֱלֹהִים עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת־לָהֶם וְלֹא עָשָׂה: וַיֵּרַע אֱלֹהֵי־יֹנָה רָעָה גְדוֹלָה וַיַּחֲד לוֹ: וַיִּתְפַּלֵּל אֱלֹהֵי־יְהוָה וַיֹּאמֶר אָנָּה יְהוָה הֲלוֹא־זֶה דִּבְרִי עַד־הָיִיתִי עַל־אֲדָמָתִי עַל־כֵּן קָדַמְתִּי לְבָרִיחַ תְּדַשִּׁישָׁה כִּי יֵדְעָתִי כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי־חַנּוּן וְרַחוּם אֲרֹךְ אַפִּים וְרַב־חֶסֶד וְנָחֵם עַל־הָרָעָה: וְעַתָּה יְהוָה קַח־נָא אֶת־נַפְשִׁי מִמֶּנִּי כִּי טוֹב מוֹתִי מִחַיִּי: וַיֹּאמֶר יְהוָה הֵיטֵב חָרָה לָךְ: וַיֵּצֵא יֹנָה מִן־הָעִיר וַיֵּשֶׁב מִקְדָּם לָעִיר וַיַּעַשׂ לוֹ שָׁם סֶכֶה וַיֵּשֶׁב תַּחְתֶּיהָ בָּצֵל עַד אֲשֶׁר יֵרָאֶה מֵה־יְהוָה בָּעִיר: וַיִּמָּן יְהוָה אֱלֹהִים קִיקִיּוֹן וַיַּעַל מַעַל לַיֹּנָה לֵהְיוֹת עַל־עַל־רֹאשׁוֹ לְהַצִּיל לוֹ מִרְעָתוֹ וַיִּשְׁמַח יֹנָה עַל־הַקִּיקִיּוֹן שֶׁמָּחָה גְדוֹלָה: וַיִּמָּן הָאֱלֹהִים תּוֹלַעַת בַּעֲלֹת הַשֶּׁחַר לְמַחֲרַת וַתֵּךְ אֶת־הַקִּיקִיּוֹן וַיִּכַּשׁ: וַיְהִי בַּזְרֵחַ הַשָּׁמֶשׁ וַיִּמָּן אֱלֹהִים רוּחַ קָדִים חֲרִישִׁית וַתֵּךְ הַשָּׁמֶשׁ עַל־רֹאשׁ יֹנָה וַיִּתְעַלֶּף וַיִּשְׁאַל אֶת־נַפְשׁוֹ לָמוֹת וַיֹּאמֶר טוֹב מוֹתִי מִחַיִּי: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֱלֹהֵי־יֹנָה הֵיטֵב חָרָה לָךְ עַל־הַקִּיקִיּוֹן וַיֹּאמֶר הֵיטֵב חָרָה־לִּי עַד־מוֹת: וַיֹּאמֶר יְהוָה אַתָּה חֹסֵת עַל־הַקִּיקִיּוֹן אֲשֶׁר לֹא־עָמַלְתָּ בּוֹ וְלֹא גִדַּלְתָּ שָׁבֶן־לַיִלָּה הִיא וּבֶן־לַיִלָּה אָבֵד: וְאַנִּי לֹא אֲחוּס עַל־יָנִינָה הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יִשְׁכָּה הָרַבָּה מִשְׁתִּים־עֹשֶׂהָ רַבּוֹ אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יָדַע בֵּין־יָמֵינוּ לְשִׁמְאֻלוֹ וּבִהְמָה רַבָּה: מִי־אֵל כְּמוֹךָ נִשְׂא עוֹן וְעָבַר עַל־פֶּשַׁע לְשֹׂאֲרֵית גַּחֲלָתוֹ לֹא־הִחְזִיק לַעַד אָפוֹ כִּי־חָפֵץ חֶסֶד הוּא: יָשׁוּב יִדְחֻכֵּנוּ יִכָּשׁ עֹנֵתֵינוּ וְתִשְׁלִיךְ בַּמַּעַלּוֹת יָם כָּל־חַטָּאתָם: תִּתֵּן אֲמַת לֵיעֶקֶב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעַת לְאַבְרָהָם מִיָּמֵי קֹדֶם:

ברוב קהלות מוסיפין
מיכה ז, יח"ב

אחרי קריאת ההפטרה מברך המפטיר

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם צור כל־העולמים צדיק בכל־הדורות האל הנאמן האומר ועושה המדבר ומקיים שכל־דבריו אמת וצדק: נאמן אתה הוא יי אלהינו ונאמנים דבריך. ודבר אחד מדבריך אחור לא־ישוב ריקם. כי אל מלך נאמן אתה. ברוך אתה יי האל הנאמן בכל־דבריו:
רחם על־ציון כי היא בית חיינו ולעלובת נפש תושיע במהרה בימינו. ברוך אתה יי משמח ציון בבניה:
שמחנו יי אלהינו באליהו הנביא עבדך ובמלכות בית דוד משיחך. במהרה יבא ויגל לבנו על־כסאו לא־ישב זר ולא ינחלו עוד אחרים את כבודו. כי בשם קדשך נשבעת לו שלא יכבה נרו לעולם ועד. ברוך אתה יי מן דוד:

הכנסת ספר תורה

הש"ץ נוטל ס"ת בידו ואומר

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ כִּי־נִשְׁגַּב שְׁמוֹ לְבָדּוֹ

והקהל ממשיכים

הוֹדוּ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמַיִם: וַיֵּרָם קֶרֶן לַעֲמוֹ תְהִלָּה
לְכָל־חֲסִידָיו לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל. עַם קְרוֹבוֹ הַלְלוּהָ:

לְדוֹד מִזְמוֹר. לִי הָאֶרֶץ וּמִלּוֹאָה תָבֵל וַיֵּשְׁבִי בָּהּ: כִּי הוּא עַל־יָמַיִם יִסְדָּהּ. וְעַל־נְהָרוֹת יִכּוֹנְנָהּ: מִי־
יַעֲלֶה בָּהֶר יֵי. וּמִי־יָקוּם בְּמָקוֹם קָדְשׁוֹ: גָּקִי כַפִּיִם וּבֶרֶךְ־לֵבָב. אֲשֶׁר לֹא־נִשְׂא לִשְׂוֹא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע
לְמַרְמָה: יֵשׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ. וְצִדְקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דִּרְשׁוֹ. מִבְּקָשֵׁי פָנֶיהָ יַעֲקֹב סֵלָה: שְׂאוּ
שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנֵּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם. וַיָּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד. יֵי עֲזוֹ וְגִבּוֹר יֵי גִבּוֹר
מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם. וַיָּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד. יֵי צְבָאוֹת
הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סֵלָה:

וּבִנְחָה יֹאמֶר שׁוֹבָה יֵי רַבָּבוֹת אֱלֹפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יֵי לְמַנוּחַתְךָ אֲתָה וְאַרְוֹן עֲנֹךְ: כִּהְנִיךָ יִלְבָּשׁוּ־צִדְקָה
וּחֲסִידֶיךָ יִרְנְנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדְּךָ אֵל תֵּשֵׁב פָּנֵי מְשִׁיחֶךָ: כִּי־לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרַתִּי אֶל־תַּעֲזוּבוּ:
עַץ חַיִּים הֵיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְתַמְכִּיחַ מֵאֲשֶׁר: דְּרָכֶיהָ דְרָכֵי־נֶעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם: הִשִּׁיבוּ יֵי אֵלֶיךָ
וְנִשְׁוֹבָה חַדָּשׁ יָמֵינוּ כְּקִדְּמָם:

חצי קדיש

ומתפללים את העמידה בלחש, ע"י לעיל ע' 107

חזרת התפלה

ברוך אתה יי אלהינו ואלהינו אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקנה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה.

[מומחזר עלוס טס] — מ 1923.

מסוד חכמים ונבונים

ומלמד דעת מבינים

אפתחה פי בתפלה ובתחנונים

לחלות ולתתן פני מלך (מלא רחמים) מוחל וסולח לעושים:

קיוון: ח"צ. סדר מנחם. — א 3204.

איתן הכיר אמונתך / בדור לא ידעו לרצותך
גהץ בך וידע יראתך / דץ להודיע לכל הדרכתך
הדריך תועים בנתיבתך / ונקרא אב לאמתך
זהר לעשות דברתך / חפץ לחסות בצל שכינתך
5 טעם לעוברים כלכלתך / ידע לשבים כי-אין בלתיך
כי-האמין בך לחלותך / לטע אשל ולהזכיר גבורותיך:

פכתוב. ויטע אשל בכאר שבע. ויקרא-שם בשם יי אל עולם: (ברא' כא לג)
[ונאמר. כי עמך הסליחה למען תורא: (תהל' קל ד)]

כ"י אדהחוק; מנכך; פטנאם || 1 לרצותך: לחלותך כך | 2 גיהץ אפ | כך: במ אפ חס' ט | וידע כך מנוקד אדקטמ
ועוד | יראתך: דברתך ט | והודיע ז | הדרכתך: יראתך ט | 3 בנתיבותיך פ | ונקרא: ונעשה מי | אב המון אפ | לאומתך:
לאומתך מנכך לעומתך אד | עשות וקאסמ | דברתך: אמרתך ז | חפץ לחסות: חסות ו | בצל שכינתך: להצדיק שכינתך ט
5 לעוברים ט | כלכלתך: אי אין וולתך פ בלתיך: זולתך זטמכך | 6 כך חס' ט | ולהזכיר: ולהכיר פ | גבורתך ג

1 איתן אברהם, ע"פ דרשת חז"ל ב"ב דף ט"ו א' איתן האזרחי זהו אברהם. כתיב הכא איתן האזרחי (תהל' פס א) וכתיב התם
(ישע' מא ב) מי העיר ממזרת... הכיר אמונתך לפי מאמר חז"ל נדרים דף ל"ב א' בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו
(ועי' מסורת שונה ב"ר ס"ד ד' ע' 703 ובמקבילים הרשומים שם). בדור לא ידעו לרצותך ר"ל בדור הפלגה. 2 גהץ
בך פי' שמח בך ובדבורך, ע"פ המדרש ב"ר ל"ט ח' ע' 371 ואם תאמר גהץ ושמת... (כן גירסת הערוך ועוד מקורות, לפיה
פי' גהץ = שמת, וכנראה תפסו גם הפייטן במשמעות זו). דץ גם זה לשון שמחה. 3 הדריך תועים בנתיבתך שהיה מגייר
את האנשים ושרה את הנשים (ב"ר ל"ט י"ד ע' 379). ונקרא אב לאומתך נקרא אב המון גוים (ברא' יז ד"ה), ובפרט לעם
ישראל. 4 זיהר לעשות דברתך הזהיר את האחרים. חפץ לחסות בצל שכינתך הלשון דוגמת תהל' גז ב וכדומה.
5 טעם לעוברים כלכלתך האכיל לעוברים ושבים (הפייטן כתב 'עוברים' כאן ו'שבים' אחר כך) והסביר להם שמכלכלתך
אכלו, ועי' ב"ר נ"ד ו' (ע' 584) פונדוק אברהם היה מקבל את העוברים ואת השבים ומשהיו איכלין ושותין אמר להון בריכו,
והיון אמרין ליה מה נאמר, אמר לון ברוך אל עולם שאכלנו משלו. והוא על דעתיה דר' נתניה שדרש (שם) אשל פונדוק... 5 כי
האמין כך ברא' טו ו. ליטע אשל ע"פ המדרש הנזכר.

וַנֹּאמֶר. כִּי אַתָּה אֲדוֹנֵי טוֹב וְסֶלַח. וְרַב-חֶסֶד לְכָל-קְרֹאֶיךָ: (תהלי' פו ה)
וַנֹּאמֶר. וְהֶאֱמִין בִּי. וַיַּחֲשֹׁבֶה לּוֹ צָדָקָה: (ברא' טו ו)

צָדָקָה תַּחֲשֹׁב לָנוּ / בְּצָדָק אַב טֶלַח לָנוּ
לֹא כַחֲטָאֵינוּ תַעֲשֶׂה לָנוּ / מִגִּנּוּנוֹ כִּי-לֵךְ יַחְלָנוּ:

7 תַּחֲשֹׁב ד | 8 תַעֲשֶׂה: עֲשֶׂה ט | מִגִּנּוּנוֹ: תְּגוּנְנוּ ז | לֵךְ: לְבַד הוּט' ט | הוּחַלְנוּ וזפאפ

7 צדקה תיחשב לנו צדקתו. בצדק אב בזכות האב (כן גם בקרובה לנעילה, 4: בצדק יושב כחם היום). לא כחטאינו
תעשה לנו ע"ש תהלי' קג י.

זְכַרְנוּ לַחַיִּים (גַּיָּא לַחַיִּים) מֶלֶךְ חַפֵּץ בַּחַיִּים. וְכַתְּבֵנוּ בְּסִפְרֵי הַחַיִּים. לְמַעַנֵּה אֱלֹהִים חַיִּים.
מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמִגֹּן. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִגֹּן אֲבִרְהָם:
אַתָּה גְּבוּר לְעוֹלָם אֲדוֹנֵי מַחֲיָה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ. [בְּקֶ"ק אומרים מוֹרִיד הַטֵּל] מְכַלְכֵּל חַיִּים
בְּחֶסֶד מַחֲיָה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֲמוּנָתוֹ לִישׁוּנֵי
עַפְרָי. מִי כְמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרָת וּמִי דוֹמָה לָךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמַחֲיָה וּמַצְמִית יְשׁוּעָה.

מחיה

מֵאֲהָב וַיַּחֲדִיד לְאִמּוֹ / נִפְשׁוֹ לְטַבַּח בְּהַשְׁלִימוֹ
10 שְׂרָפִים צָעְקוּ מִמְּרוֹמוֹ / עוֹנִים חוֹסֶה לְאֵל מְרַחֲמוֹ
פּוֹדֶה וּמַצִּיל רַחֲמוֹ / צוֹ שֶׁה תִּמּוּרוֹ בְּמִקְוֹמוֹ
קָשֶׁב אֶל-תִּשְׁפֹּךְ דָּמוֹ / רַחֲפוֹ רַחוּם לְמְרוֹמוֹ
שָׁמְרוּ וּקְיִימוּ לְשִׁמּוֹ / שִׁפְרֵי תִּאֲרוּ כְּגִנֵּה יוֹמוֹ
תִּרְאֶהוּ הַיּוֹם כְּשֶׁרוּף בְּאוּלְמוֹ / תִּזְכֹּר עֲקֵדָתוֹ וְתַעֲזֹר (גַּיָּא וְתַחֲוִין) עֲמוֹ:

בְּכַתוּב. עֲזָרְנוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל-דְּבַר כְּבוֹד-שְׁמֶךָ. וְהַצִּילֵנוּ וְכִפֵּר עַל-חַטָּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:
(תהלי' עט ט)

9 יחיד כ | 10 חוסה חט'ן | לאל: אל פט | 11 צו: צוה אפ דפ' | תמורו: תמורה אפ דפ' | ובמקומו ט ממקומו ך ממרמו כ
12 רחום: היום פט | למרמו אדוקאפ: לרוממו שאר כ"י | 13 שמרו: שדי שמרו ט | 14 ותעזור: ותרם אפ ותחון דפ'

9 מאהב ויחיד לאמו יצחק, ע"ש ברא' כב... קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת. נפשו לטבח בהשלימו כשמטר
את נפשו לטבח (על משמעות מלת 'השלים נפש' ע"י לעיל, מוסף, בפיוט 'אשר אימתך' 12). 10 שרפים צעקו ממרמו
ע"י ב"ר ג'ו ה' ע' 600 ובשעה ששלח אבינו אברהם את ידו ליקח את המאכלת לשחוט את בנו בכו מלאכי שרת, הה"ד (ישע'
לג ז) הן אראלם צעקו תוצה וגו'. עונים חוסה לאל מרחמו עונים לה' (המרחם עליו) חוסה. 11 צו שה תמורו צוה
שה תמורתו. 12 קשב הקשיב. אל תשפך דמו אל תשלח ידך אל הנער. ריחפו רחום למרמו הקביה נישאו לשמים,
ע"י פרקי ר"א ל"א ר' יהודה אומר כיון שהגיע החרב על צוארו פרתה ויצאה נשמתו של יצחק. כיון שהשמיט קילו מבין שני
הכרובים ויאמר אל תשלח ידך אל הנער חזרה הנפש לגופו וכו'. 13 שמרו וקיימו לשמו כדי שימשיך בברייתו. שיפר
תארו כנונה יומו יפיו היה כזריחת החמה. 14 תראהו היום כשרוף באולמו ע"י ויקר' ל"ו ה' ע' תתמס. ספרא בחוקותי
פ"ח ז' (ובעוד מקורות מובאים ע"י שפיגל, מאגדות העקדה, ס' היובל לא. מרכס, ע' תפט) רואין את אפרו (של יצחק) כאילו
הוא צבור ע"ב המזבח.

וְנֹאמַר. רְחוּם וְחֲנוּן יְיָ אֶרֶךְ אֲפִים וְרַב-חֶסֶד: (תהלי' קג ח)
 [נ"א וְנֹאמַר. חֲנוּן וְרְחוּם יְיָ אֶרֶךְ אֲפִים וְגִדְל־חֶסֶד: (תהלי' קמה ח)]
 וְנֹאמַר. יָשׁוּב יִרְחַמְנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ. וְתִשְׁלִיךְ בְּמַצְלוֹת־יָם כָּל-חַטָּאתָם: (מיכה ז יט)
 וְנֹאמַר. יִחְיֶינוּ מִיָּמִים. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יִקְמְנוּ וְנַחֲיָה לְפָנָיו: (הושע ו ב)

15 לְפָנָיו יִקְמְנוּ וְנַחֲיָה / בְּצֶדֶק אָב גַּחֲיָה
 יְיָ מִמִּית וּמַחֲיָה / בְּטָלְלֵינוּ רְדוּמִים יַחֲיָה:

15 יקמנו: יעמידנו פ: יקמנו ו חס' אדוויק| בצדק: בצדקת כ| אב: יחיד זפמנכר' 16 יי: יה פט| רדומים:
 ישנים פטמנכר

15 לפניו יקמנו ונחיה הושע ו ב. בצדק אב בזכות האב. 16 ה' ממית ומחיה ש"א ב ו. בטלליו רדומים יחיה
 יחיה המתים בטלו, ע"ש ישע' כו יט הקיצו ורגנו שוכני עפר כי טל אורות טלך.

מִי כְמוֹךָ אָב הַרְחָמִים. זֹכֵר יִצְוָרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים.
 וְנֹאמֵן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מַחֲיֵה הַמֵּתִים:

משלש

קיוון: אליהם צירכי מרדכי. סכות מנכרס. — א 7453.

אֲרָאִים בְּשֵׁם תָּם מַמְלִיכִים / לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים
 יָפִיו לְשׁוֹר בְּכֶס הוֹלָכִים / יִלְדִּיו הַיּוֹם צִגִּים כְּמִלְאָכִים
 הַמְּקַדִּישִׁים * וְתַחַן עוֹרְכִים / בַּיּוֹם זֶה אֵיבָה מְשֻׁלִּיכִים
 יַחַד בְּשֵׁם אֲבִיהֶם מְבָרְכִים / רָם לְרִצּוֹת בְּדָבָרִים רָכִים
 5 בְּזִכּוֹת תָּם יִצִּיץ מַחֲרָכִים / יָהּ יֵאִיר עֵינֵי חֲשָׁכִים
 מֶלֶךְ נִצָּב בַּעֲדַת בְּרוּכִים / רוּצָה בַּעֲמוּ יִפְאֵר נְמוּכִים

2 בכס לשור זפט| הולכים: ממליכים אפ 4 לרצות: רצות דח 5 תם: התם דס'| חשוכים דנכ 6 רוצה בעמו יפאר:
 רם רוצה בעם ז| לפאר ו| נמוכים: נמרכים כ 7 דופקים: דופקי אדוחקפטנ (שמאזהציקר) דופקי (דופקים ך) דלתות כך |

1 אראלים בשם תם ממליכים למלך מלכי המלכים המלאכים משבחים את הקב"ה בשם אלהי יעקב הנקרא תם
 (ברא' כה כז). (ומה שהציעו לפרש שמלאכים ששם ישראל ממליכים, ע"פ פרקי היכלות ל"א ד' [ורטהיימר, בתי מדרשות,
 מהד' חדשה, ח"א ע' קטז], רחוק הוא.) 2 יפיו לשור בכס הולכים המלאכים הולכים סביב לכסא הכבוד כדי לראות את
 יפיו של יעקב שהאיקונין שלו חקוקה בכסא (תנחומא במדבר י"ט, ובעוד מקורות). ילדיו היום צגים כמלאכים עי' פרקי
 ר"א מ"ו ראה סמאל שלא גמצא בהם חטא ביוה"כ, אמר לפניו רבש"ע יש לך עם אחד בארץ כמלאכי השרת בשמים וכו'
 3 ביום זה איבה משליכים שמרצים איש את רעהו, שעבירות שבין אדם לחברו אין יוה"כ מכפר עד שירצה את חברו
 (לפי המשנה, יומא ח' ט'). 4 בדברים רכים ע"ש משלי טו א מענה רך ישיב חמה. 5 בזכות תם יציץ מחרכים ע"ש
 שה"ש ב ט... משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים, שדרשוהו בשה"ש רבה (שם) משגיח מן החלונות זו זכות אבות מציץ מן
 החרכים זו זכות אמהות. 6 מלך ניצב בעדת ברוכים ע"ש תהלי' פט א אלהים ניצב בעדת אל. רוצה בעמו יפאר

דוֹפְקִים * בְּתַפְלָה לְהִשְׁכִּים / כְּטוֹב וְסֵלַח עִמָּם יִסְכִּים
יִשְׁמִיעַ לֹא תְבוּשׁוֹ דְּכִים / יֹאמֶר לָכֵן לְבֵית הַמַּחֲכִים:

בְּכַתוּב. לָכֵן כֹּה־אָמַר יי אֶל־בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת־אַבְרָהָם. לֹא־עָתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב וְלֹא
עָתָה פָּנָיו יִחְוָרוּ:

וְנֹאמַר. כִּי בְּרֵאוֹתוֹ יִלְדִּיו מַעֲשֵׂה יָדֵי בְּקִרְבוֹ יִקְדִּישׁוּ שְׁמִי. וְהִקְדִּישׁוּ אֶת־קְדוּשַׁת יַעֲקֹב וְאֶת־
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעֲרִיצוּ: (ישע' כט כב-כג)

[וְנֹאמַר] יִמְלֹךְ יי לְעוֹלָם אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדוֹר וָדוֹר הַלְלוּיָהּ:
וְאַתָּה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: [אל נא]

בתפלה: בחשובה פטאפ 8 תבושו: יבושו ט | לכן יאמר ז | יאמר: נא הוסי' | לבית: לבית יעקב פט | המחכים: מחכים וזחקמ
נמוכים ע"ש תהלי' קמט ד כי רוצה ה' בעמו יפאר ענוים בישועה. 7 כטוב וסלח ע"ש תהלי' פו ה. 8 ישמיע לא תבושו
ד כים ע"ש ישע' כט כב, המובא להלן. יאמר לכן לבית המחכים מאמר זה ייאמר לישראל המחכים לישועת ה'.

בק"ק נהגו לומר פיוט זה

סימן: יסודס חזק (מסולסט). — א 6294. דס סחלס ע' 57.

אָנָּה הַצְּלִיחָה / עֲוִינוּ לְסִלְחָה / כִּי עִמָּךְ הִסְלִיחָה. קְדוּשׁ:
תְּסִיר מַחֲלָה / מִזֹּאת פָּנִיךָ מַחֲלָה / לְתֵת לָהּ מַחֲלָה. קְדוּשׁ:
צִדְקוֹתֶיךָ לְסִפְרָה / צָגִים לְהַתְּכַפְּרָה / בְּיוֹם כְּפָרָה. קְדוּשׁ:

1 יַחֲלֹנוּ לָךְ צוּרֵנוּ / כִּי בָרַע יִצְרָנוּ / אֵל תִּפֶּן צוּרֵנוּ:
יִדְעֵנוּ רְשָׁעֵנוּ / וְעוֹן פִּשְׁעֵנוּ / לְפָנֶיךָ בְּהִרְשָׁעֵנוּ:
יַחַד אֲשַׁעֵן / בְּמִי לְהִשָּׁעַן / הִיּוֹת לָנוּ לְמִשְׁעָן:

אנא

הַעִיר מִמְּזוֹרְךָ / אֹרֶץ צִדְקוֹ יִזְרַח / הַיּוֹם לְשׁוֹשֵׁן פָּרַח:
5 הִלֵּךְ לְפָנָיו בָּתָם / מְלִיץ יִשְׂרָאֵל בְּלִיתוֹם / פְּנוּתְךָ סִפְרִים לְחֵתוֹם:
הַשְׁבִּי פִשְׁעִי / שִׁיחַ מִעֲנָם תִּשַּׁע / לְעֵלָם כָּל רָשָׁע:

תסיר

כ"י אחקאזא* אעת; ה° || כותרת 2 תסיר: הסיר לנו א* | לנו: להם א* 1 צורנו: יוצרנו א* אעתה° 2 פשענו אז
3 יחד: יען ק | אשען... להשען... למשען אאות | במי: כמו אז | לנו: לי חאזאע 4 אור: איך אזא* 5 הלך: הולך אזא*
אנא הצליחה... כי עמך הסליחה תהלי' קל ד. תסיר מחלה ר"ל תסיר החטאים. מוזאת פניך מחלה מישראל,
ע"ש שה"שג ו מי זאת עולה מן המדבר...
2 לפניך בהרשיענו כשפשענו לפניך (בנין ההפעיל במקום הקל, דוגמת נחמ' ט לג ועוד). 3 היות לנו למשען ע"ש
ישע' ג א. 4 העיר ממזרח את אברהם, ע"ש ישע' מא ב מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגליו, סדרשוהו על אברהם ב"ר
מ"ב ג' (ע' 418). ב"ב דף ט"ו א' ועוד. אור צדקו יזרח ישע' ספ. לשושן פרח ל' מ"א ז כו, והפייטן קורא לישראל
שושן ע"ש שה"ש ב א אני חבצלת השרון שושנת העמקים. 5 הלך לפניו בתום ע"ש ברא' יז א התהלך לפני והיה תמים.

- וידוי על עון / בתתו דין וחשבון / שור עני ועלבונו:
 ואם אין מעשים / בי מתנוססים / פשעי מכסים:
 ועוקד ונעקד / פעלים יהא מפקד / תמיד כאש תוקד:
 10 דלת פתח לדופקים / קוראיה ממעמקים / ברית למו להקים:
 דלוננו מהשיג יד / כי מטה יד / ואין פתיחת יד:
 דרוש תמת בן בכור / כאב מלעכור / וחטא מלזכור:
 הלא לך הצדקה / מדבר בצדקה / מהגדבר ומהנצטדקה:
 השיבנו עדיך / כי אנחנו מעידיך / שאין בלעדך:
 15 התחנן שאנא / ואם אין מחנינא / זכר וסלחנא:
 חושה להושיענו / אלהי ישענו / ומחה פשעינו:
 חפש מצא כפרנו / ביום כפורינו / ואל תחפירנו:
 חותה מחתת קטרת / לכפר בעד-אם מקטרת / צדקתו תהי לנו עטרת:
 20 ועק לחשנו / סכות בהלחישנו / ועבור בראשנו:
 זדונות תכפר / שגנות תפר / מכתוב בספר:
 זכר השיב חמה / מאני חומה / על שארית לרחמה:
 אבא

הלך או | לפניך אוא*אעף | ישרו: יושר אע 6 שיח: חיש שיח ת 7 על: עליך | בחתיך 8 אין: לא ת |
 בי אקף: בו שאר כיי 9 כאש: אש ק 10 פתח: פתח אא* | בריתי א 13 לך היא הצדקה ק 14 אנתנו: אנו ת |
 כי אין בלעדיך ק 16 ומחה: מוחה ק 17 חפש: ודרוש הו' או 18 לכפר חס' קף | אום: מורף 19 בהחלשנו ת
 בהלחשנו ח 21 על: ועל א

מליץ ישרו בל יתום (הלשון מליץ יושר ע"ש איוב לג כג, ועי' לעיל ע' 413, פיסקא ד, 1). כנראה יש לבאר:
 אברהם שהלך תמים לפני הקב"ה, לא יחדל להיות מליץ ישרו של ישראל (של השושן הנוכר). פנותך ספרים לחתום בשעה
 שאתה פונה לחתימת בור דין. 6 השבי פשע ע"ש ישע' נט כ ובא לציון גואל ולשבי פשע. שיח מענם תשע
 תשע אל תפלתם (שיח ע"ש תהל' קב א, מענם ע"ש משלי טז א). 7 וידוי על עון בתתו דין וחשבון בשעה שהאדם יתן
 דין וחשבון בידיו. 8 ואם אין מעשים / בי מתנוססים אס אין להם מעשים טובים הם סומכים עלי (הש"ץ). פשעי
 מכסים אינם מתחשבים עם פשעי (ע"ש משלי יב על כל פשעים תכסה אהבה). 9 ועוקד ונעקד פעלים יהא מופקד
 ותסלח להם בזכותם. תמיד כאש תוקד ע"ש ויק' ו. 10 קוראיה ממעמקים ע"ש תהל' קל א. 11 דלוננו תהל'
 עס ח. מהשיג יד ע"ש ויק' כה מט וכדומה. כי מטה יד שם בה לה. ואין פתיחת יד אין מי שיעזור לנו. 12 דרוש
 תומת בן בכור ישראל, ע"ש שמות ד כב. כאב מלעכור (ע"ש תהל' לט ג וכאבי נעכר) שלא לעורר את הכאב. 13 הלא
 לך הצדקה דני' טז. מדבר בצדקה ישע' סג א. מה גדבר ומה נצטדקה ע"ש ברא' מד טז. 14 השיבנו עדיך
 ע"ש איכה ה כא. כי אנחנו מעידיך ע"ש ישע' מג י אתם עדי נאם ה'. 15 ואם אין מחנינא שמות לב לב. 16 חושה
 להושיענו ע"ש תהל' לח כג חושה לעזרתי, או כדומה. אלהי ישענו תהל' עס ט. 17 חפש מצוא כפרנו ע"ש איוב
 לג כד מצאתי כפר. 18 חותה מחתת קטורת אהרן שהקטיר את הקטורת ביום כפור. בעד אום מקטרת בעד ישראל,
 ע"ש שה' ש ג ו מקטרת מור ולבונה, שדרשוהו על ישראל. 19 סכות הסכת. בהלחישנו בשעה שמתפללים בלחש. ועבור

22 קוֹלִי תִקְשִׁיב / רוּחוֹת מְשִׁיב / שְׁלַח לִי מְשִׁיב:
קוֹרְאֵי בְּגָרוֹן / לָבָם רֵן יָרוֹן / בְּהִשְׁבִּיתָהּ כַּעַס וְחָרוֹן:
קָרוֹב מִצְדִּיקָנוּ / יֵי צִדְקָנוּ / בְּיוֹם זֶה צִדְקָנוּ:

חסיר

23 כַּעַס: וְחִימָה הוּס' א* 24 בְּיוֹם זֶה: בְּיוֹם הַזֶּה ק בְּיוֹם צוֹם הַזֶּה ה'

בראשנו הלחם לנו, ע"ש מיכה ב יג ויעבר מלכם לפניכם וה' בראשם. 21 זכור השיב חימה זכור את פינחס שהשיב את חמת ה' מעל ישראל, במד' כה יא. מאנני חומה מישראל, ע"ש שה"ש ח י אני חומה ושדי כמגדלות, שדרשוהו על ישראל. 22 רוחות משיב ע"ש תהל' קמו יח ישב רוחו יזלו מים. שלח לי משיב שלח לי את אליהו הנביא, ע"ש מלאכי ג כג כד הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא... והשיב לב אבות על בנים וכו'. 23 קוראי בגרון ע"ש ישע' נח א. 24 קרוב מצדיקנו ישע' ג ח. ה' צדקנו ירמ' כג ו.

במנהג אשכנז המערבי מדלגין פיוט זה, במנהג פוזנא אומרים אותו, ובמנהג פולין אומרים הכותרת בלבד

סימן: אלעזר צירצי קיליר (משולט). נתיב צבי ט' טורים. 3 מלים בכל טו. הפיוט לקום מהקצתה' אודך צקול עכצ' (מחזור רומל). – א 1206.

אֲמוֹנַת אִם נוֹטְרַת / לְמַעַנֶּה עֶזֶר (גִּיא עוֹדֵד) לְנִשְׁאָרַת
זַעֲקָה רְצָה-נָא כְּקִטְרַת / קְדוֹשׁ:

אֶדֶר בְּתֹאֵר מְכוֹן / אֶהֱל בְּאַמְתָּהּ תְּכוֹן / אֶחָד בּוֹ לְשָׁכוֹן:
לְחַשׁ לְקַח יְכוֹן / לְעֵד בְּאוּרֵי לְשָׁכוֹן / לְעוֹלָמִים שָׁם שְׁכוֹן:
עֲתוֹד אֲרוֹן יְכוֹן / עֲדוֹר אֲרָמוֹן יְתְכוֹן / עֲתִירָה בּוֹ תְּכוֹן:

אמונת

זַעֲקוּ לְפָנֶיהָ בָּאֲתִי / זָךְ אֲזוֹן זַעֲקָתִי / זַעֲקֵי בַחֲוֵן תְּחַנְּנֵנִי:
רְצָה רֵנוֹן רְחִישָׁתִי / רִאשִׁית רֶגֶשׁ דְּרִישָׁתִי / רַבּוּי רוֹן רְגִישָׁתִי:
בְּחַנְנֵי לִהְיוֹת לְחִישָׁתִי / בִּישָׁר וְעוֹד תְּהִלָּתִי / בְּרַר רַצוֹי תְּפִלָּתִי:

אמונת

כ"י אדכ"כ*; ממ'נכך; טן; ס || כותרת נוטרת: העתר לאום הנצרת הוס' ט | עזר: עודד אכ"כ* טן | זעקתה רצה נא כקטורת: וזעקתה תכון כקטורת ט 1-3 חס' א 1 מכון: נכון ס 2 לחש... לשכון חס' ט | יכון: ליכון סדכ" | באווי: בון לאוי ס | לעולמים: לעדי עד ס 3 עתוד ארון יכון חס' ט | ארמון... ארון מ | יתכון: לתכון ס | עתירתו דכ" 4 זעק

אמונת אום נוטרת כנסת ישראל השומרת את אמונת האומה העתיקה.

1 אדר לשון הוד והדר, והכונה אל בית המקדש בתואר מכון ע"ש שמוט סו יז מכון לשבתך פעלת ה' מקדש אדני כוננו ידך. וי"ג בתואר נכון, ע"ש תהל' צג ב נכון כסאך מאז. אהל באמתך תכון גם הוא מוסב אל בנין בית המקדש. 2 לחש לקח יכון תלמוד תורה (הנקראת לקח טוב, משלי ד ב) הנמסרת בלחש ליחידים. לעד באיווי לשכון כדי שהתורה לא תסור עוד מציון הנקרא איווי, ע"ש תהל' קלב יג כי בחר ה' בציון אוה למושב לו. 3 עיתוד ארון יכון מקום הארון יהא מוכן ומעודת (וי"ג עיתור, פי' עושר וגודל). עידור ארמון יתכון הארמון הנעדר יחזיר וישכלל (וי"ג עידוד, מל' מעודר ענוים

יעל תחן עֲתֶרֶת / יֵצֵג כְּמוֹ עֲטֹרֶת / יֵרוֹן בְּכַפּוֹר גְּשָׁאֲרֶת :
 רַחֵשׁ בְּמַעֲנֶה עֲוֹתֶרֶת / רוֹנְנָה בְּמַחִילַת הָעֲתֶרֶת / רוּחַ בָּעֹז וְתַפְאֶרֶת :
 בִּיאַת בֵּת מִיִּשְׁרָת / בְּמַעֲנֶה לְהַסְלַח מְשׁוֹרֶרֶת / הִיּוֹת עֲתִירְתָּה כְּקִטְרֶת : אמונת

10 יִחְנוּ בְּחִנּוֹף חֲנוּנִיָּה / יִסְלַח מֵעַל מִיָּמֶינֶיהָ / יוֹזְמוֹ שְׁמוֹר שְׁנוּנִיָּה :
 קָלַע קָשִׁי קְנוּיָה / קָרַב אֵלֶיהָ קְנִיָּה / קוֹמֵם קָהֵל אֲמוּנִיָּה :
 יָבֵא יוֹם רְנוּנִיָּה / יֵרָנוּ בּוֹ הַמּוֹנִיָּה / יִהְיוּ גִזְבִּים לְפָנֶיהָ : אמונת

לַעֲם לֶךְ קָרַב / לּוֹחֵשִׁי לְזֶר הַחֶרֶב / לוֹוֵי רָבִם זָרַב :
 יִשְׁחַת לְדֶרוֹס קוֹרַב / לְעוֹבְדֵיךָ בִּירְאָה עָרַב / גִּשְׁף וְשַׁחַר וְעָרַב :
 15 רָגַשׁ הִנֵּה הֵגֵם תְּקַרַב / קֶץ גָּאֻלָּה וְאוֹרָה קָרַב / לְמַתְחַנְנִים בְּמִנְחַת עָרַב :
 אמונת

לפניך באתי: זעק זעוק זעקתי ס' | אזון זעקתי: אזון שועתי כ* קשוב קריאתי ט' | זעקי סמנכט: זעקי שאר כיי' 5 רנן:
 נא ט' | ראשית רגש דרישתי: ראשית רנן דרישתי כ* רגש רנן דרישתי ד' רינת רנן רגישתי ס' | רבוי רנן: ריווי רנן מ' רחישת
 רגש ס' 6 תהלתי: תפלתי מ'ס' | תפלתי: תהלתי ס' רנתי מ' מלתי כ*כ*נכ' 7-12 חס' מ' 7 יוצג: נא חוס' ט' |
 בכפור: בכפור ס' | לנשאר נכךדן 8 רוננה: רננה כ*כ*מ'כ' 9 בת חס' ט' | מיושרת: מאושרת אדט המיושרת נ' |
 להסלח אדכ*כ*ן: לסלוח ט'מ'נכך לסלח ס' עתירה נ' 10 יוחנו אס: יוחנו שאר כיי' | בחינך סכ*: בחינך אנ' בחין טכ
 בחנון מ'ך בניך דכ* בחנוך (!) נ' | יוסלח: וסלח כ'ן | מיומניך: מאמיניך ט' מעוניך נ' יימוניך ס' | יוזמו: יוזמנו
 ד'מ'נכךכ' ויואגדו לך (שמור חס') ט' 11 קושי כיי' | קנויך: כנוניך אכ*כ' | קניך ט' קנייניך מ'כ' שנוניך ד' קנוניך נ' |
 אליך: לך ט' | קנייך: קנויך מ'כ' בניך ט' | אמוניך: המוניך ככ* 12 יבא יום רנוניך: יבא נא רצונך ט' | המוניך: אמוניך כ*
 13 לך עמך קרב ט' | לור: לאליל ס' | זרב: יחרב ס' ירב ט' 14 יושחת לדרוס קורב: לעמך בביתך חקרב ט' | ערב: הערב ט'
 15 הנה חס' דט' | קץ: רם נ' | ואורה חס' טכך | קרב: חקרב ט'ס' | למתחננים: לך חוס' מ' | מנחת ט'

ה'). עתירה תפלה. 4 זך תואר להקב"ה. זעקי ר"ל בזעקי. בחין תחיגתי בדיבור התחינה. 5 רנן רחישתי רינן
 התפלה ברחישת שפתים. ריבוי רנן רגישתי התפלה שהיא ברגש ובתנועה (וי"מ תפלת עדתי, ע"ש תהל' ב א למה רגשו גוים,
 פי' מתאספים). 6 ביושר ויעוד תהלתי ביושר זימון נתינת תהלה לה'. ברר ריצוי תפלתי שמהא ריצוי התפלה שלי
 ברור וצח. וייג ריצוי מלתי, ע"ש איוב לג ג ודעת שפתי ברור מללו. 7 יעל תחן עתרת יה"ר שתעלה התחינה והעמירה
 לשמים. יוצג כמו עטרת כנראה רמז לדרשת חז"ל שהקב"ה מתעטר בתפלתן של ישראל, שנאמר (יחזק' טז יב) ועטרת תפארת
 בראשך (שמות רבה כ"א ד'). ירון בכיפור גשארתי ישמיע את קולו בזמן כפור ישראל האומה הנשוארת. 8 רחש במענה
 עותרת כנסת ישראל העותרת במענה רחש אליך. רוננה במחילת העתרת מתפללת בתפלה על מחילה. רווה אותה,
 תשביע אותה. 9 ביאת בת מיושרת בביאת בת ציון לפניך המיושרת בדרכי ישרים. במענה להסלח משוררת מבקשת
 שיהא נסלח לה. וייג לסלח, ר"ל לה' שהוא טוב וסלח. היות עתירתה כקטורת יה"ר שתהא תפלה נחשבת לפניך כקטורת,
 ע"ש תהל' קמא ב תכון תפלתי קטרת לפניך. 10 יוחנו בחינך חנוניך יהיו מחוננים בחן וחסד משלך (הצורה ע"פ משלי
 כא י). וייג בחינוך, ר"ל בתפלתם. יוסלח מעל מיומניך חטאי ישראל המלומדים בתורתך. יוזמו יוזהרו לשמור שינויך
 התורה ששיננתם. 11 קלע קשי קנויך פגע בקשי עורף של ישראל כדי לבערו (קשי במקום 'קשי עורף' ע"ש דבר' ט
 כז. קנויך ע"ש שמות טו טז עס זו קנית). 12 יבא יום רינוניך היום המיועד לרינה ותפלה (וייג יבא רום רינוניך, וכנראה
 ר"ל יבא הרינון לפניך לרום השמים). 13 לעם לך קרב קרב אותם לך לעם. לוחשי לור החרב המתפללים לאלילים
 (וייג לאליל). ליווי רובם זרב שרופ (ע"ש איוב ו יז) את מקדש הגוים המתלויים אליו (כך כנראה ביאורו, וכן פירש בעל
 קד"א). 14 יושחת לדרוס קורב יושחת הצר הבא לצורר את ישראל. לעובדיך ביראה (ע"ש תהל' ב יא עבדו את
 ה' ביראה) ערב ע"ש תהל' קיט קבב ערוב עבדך לטוב. גשף ושחר וערב ר"ל לעובדיך כל היום בתפלתם. 15 רגש
 הנה הגם תקרב חקרב את קבוץ גלויות שעליהם נאמר ראשון לציון הנה הגם (ישע' מא כז).

מנחה ליום כפור

באשכנז מדליגין פיוט זה, במנהג פוזנא אומרים אותו, ובפולין נותגין לומר הכותרת בלבד

יְכַפֵּר וְיִסְלַח / אֵל טוֹב וְסֶלַח / נוֹרָא וְקָדוֹשׁ:
תְּפַלְתֵּנוּ מִמַּעֲוֹנוֹת / יִקְבֹּל כְּקִרְבָּנוֹת / הָאֵל קָדוֹשׁ:

סימן: א-3 - א-7102 - קונטרס פזנאל דף ה. דס סאלאס, ע' 62.

	אֶפְאָר לְמַלְכִּי בְּקֹדֶשׁ	בְּיוֹם אֵךְ בְּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ:
יכפר	גּוֹאֲלִי וּמוֹשִׁיעִי	דָּגוּל רוֹכֵב שְׁבִיעִי:
	הָאֵל יִשְׁקִיף וַיַּיַּחֲזֶה	וַיִּמְחַל לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה:
תפלתנו	זֶה בְּתוֹדָה עֲנוּהוּ	תְּלוּהוּ כִּי יוֹם כְּפֻרִים הוּא:
	טַעֲנוּ בְּמִקְדָּשׁ קָדֹשׁ	יוֹם מִקְרָא קָדֹשׁ:
יכפר	כּוֹנְנוּ לֵב אַתֶּם	לְצוּם הַיּוֹם וְעֲנִיתֶם:
	מִפֶּשַׁע לִנְקוּתְכֶם	נָא כּוֹנְנוּ לֹאֵל נַפְשׁוֹתֵיכֶם:
תפלתנו	סֶלָה יֵאָזִין שִׁיחַתְכֶם	עַבְדוּהוּ בְּהִקְרַבְתְּכֶם:
	פְּדוּתֵנוּ לֹא תַחֲשֶׂה	צַעֲקֵתֵנוּ קֶשֶׁב כְּקִרְבֵּן אִשָּׁה:
יכפר	קְרָאוּ לַיּוֹשֵׁב מַעֲוִי	רוּצוּ לְסִלְסֵל לִי:
	שׁוֹכֵן שְׁבָעָה	תַּחֲנֻתֵנוּ שְׁמָעָה:
תפלתנו	תִּקְבֹּל תְּפִלָּתֵנוּ	תַּעֲבִיר תְּפִלוֹתֵנוּ:

כ"י אזחקאז; מ (רק 1-4. 11. 12) מ'נכך (= ב); פטאפ (= צ) ה° || כותרת 1 כפר וסלח ט | גורא: לעמך מכט לעמו ח
2 האל קדוש: גורא וקדוש מכ 3 וימחל: ויסלח ח | לעון העם: לעם ט 4 ענוהו: נהללך פצ | חלוהו... הוא: חילוי
נערוך למולך פצ 5 במקדש קדש: בהר הקדש ז | יום: יום זה ק יה ביום פצ 6 כוננו לב אתם: כיוונו (כוננו כאפ)
לב עמך זפצ | לצום היום ועניתם: לצום ולהתפלל לעומך פצ 7 מפשע: רב הוס' חאז | לנקותכם: לנקותם זפצ | גא...
נפשותיכם: נחכונו בתפלתם זפצ 8 שיחתכם אקאזי: שיחתם שאר כ"י | עבדוהו בהקרבתכם (והקרבתם! א) אקאזי:
עבודתם (עמידתם מ') שעה ותחתם (ותפלתם חפטכאפ) שאר כ"י 9 פדותנו: פדותם ז | פדותכם ה° | לא: אל נכפט |
צעקתנו: צעקי ה° צעקתם ז | כקרבן: כריח חאז 10 קראו: קוראים זפצ | ליושב: ליושבי ק | רוצו: רצו ח רוננים פצ
11 חס' אפ | שוכן: שדי שוכן נכ | שבעה: בשמי שבעה מ'נ'ך | תחנתנו: תחנונו אז | שועתנו פ | שמעה: יי שמעה מ היום
שמעה מ'ך תאזין ושמעה כ, ונוסח 1 שעה רנה ושועה, נוסח ה° טענו שוכן שבעה, ובמקום 11 שומע חפלת עמך. תולים עיניהם
לעומך פט שוקדי דלחך איום. תרבה מחילתם היום ז | לאחר 11 שועתנו תקשיב מערבות. תרחמנו בזכות אבות נראפ
12 חס' פטף°

1 אפאר... ביום אך בעשור לחדש ויק' כג כז. 2 דגול ע"ש שה"ש ה. י. רוכב שביעי ע"ש תהל' סח ה סולו לרוכב
בערבות, ו'ערבות' הוא השביעי שבשבעה הרקיעים, ע"פ מאמר חז"ל חגיגה דף י"ב ב'. 3 וימחול לעון העם הזה ע"ש
במד' יד יט. 4 זה הקב"ה, ע"ש שמות טו ב זה אלי ואנוהו. כי יום כפורים הוא ויק' כג כח. 5 טענו במקדש קדש
ע"ש שמות טו יז הביאמו ותטעמו. יום מקרא קדש ויק' כג כז. 6 ועניתם ר"ל את נפשותיכם, (שם). 7 מפשע
לנקותכם ע"ש תהל' יט יד ונקיתי מפשע רב. 8 בהקרבתכם ר"ל כשחקריבו לו את תפלתכם. 9 פדותנו לא
תחשב לא תתאפק מלפדות איתנו. 10 ליושב מעוני לשוכן בשמים, ע"ש תהל' סח ו אלהים במעון קדשו (והצורה
'מעוני' כנראה רק מחמת החרוז). לסלסל ע"ש משלי ד ח. 11 שוכן שבעה בשבעה רקיעים, ע"י לעיל 2.

ברוב הקהלות אמרו מקודם פיוט זה (ובזמן האחרון שמרה אותו רק ק"ק פוזנא)

ובבבן. ואתה כרחום סלח-לנו:

סיעון: ח-3. — א 8676. קונטרס פוחלץ ד' ס' 3.

אתה אל רחום וחנון / ביטה בשופכים לך תחנון / גשתנו לפניך ברנון. ואתה

דפקנו דלתיך אל / הומים כעני צדקה שואל / ואתה ברחמיה עשות הואל.

ואתה

זכור כי עפר אנחנו / חסד ורחמים עשה עמנו / טהרנו מחטא כי לך יחלנו.

ואתה

יום כפור זה קראת / כפר-לנו בו כאשר אמרת / למענה כאשר דברת.

ואתה

5 מוחל וסולח נקרא שמך / נושא עון ורחום לעמך

סלח-נא לעורכים שוע לעמך. ואתה

עזרנו אתה ומושיענו / פדנו מכל פשעינו / צורנו אל תניחנו. ואתה

קרב נא לשועתנו / רצה נא את-תחנונו / שובנו אליך תאותנו. ואתה

כ"י אדזחק; טאפן; מנכך; ס || כותרת ובכח'ס' נך | ואתה: אתה (ויכח'הלאה) א 1 ביטה חס' ט | בשפכם ט | גשתנו אדחק: גשנו שאר כ"י | ברנון: בחנון נכ 2 חס' מ | דפקנו: לפניך חס' ק דלתיך דפקנו ז | צדקה חס' אד'ס: צדקה כעני | כעני: שעריך | ברחמיה: כרחום | עשות הואל: עשות חס' ז: עשה האל נכך 3 מחטא חס' ט | הוחלנו מ 4 חס' מ | זה: יום זה דנכך | בו חס' דזחכך לנו בו חס' ט | למענה א: למענה עשה דקט למענה ולמען דברך שאר כ"י 5 בקרא שמך: לך יחלנו ולשמך ט | ורחום: לרחם ח מרחם ט רחם כ | על עמך כ | גא חס' חמ 6 עזרנו נ | ומושיענו: והושיענו ח | פדנו: אתה חס' ט | מכל פשעינו: וטהרנו מפשעינו ז | צורנו: אתה חס' דחמנכ גא חס' ק | אל תניחנו: אל תזניחנו מס | אל תעזבנו ו מושיענו ח 7 לשועתנו ושמע שועתנו ק | את חס' חט | שובנו (שובבנו אק) אליך תאותנו אדזחק: שובנו אליך אבינו מ שובנו אליך ותקבל תפלתנו ט שובנו לבית תפלתנו ס שבנו אליך אל תבישנו נכך

1 ביטה הביטה. גשתנו בגשתנו. 3 זכור כי עפר אנחנו מהל' קג יד.

ובבן. ואתה כרחוקם סלח-לנו:

סימון: תשרי-ק. — כיום מקומות חשובים בגלל חוסר חריזה וסתמיים.

- ואתה תגלה מלכות קדשך / שכן כמאז בבית מקדשך / ושם נקריב אשך
- ואתה רעץ ודים ממקדישיך / קומם את עיר קדשך / ותבנה את מקדשך
- ואתה ציון קדש לעמך / פנה לתפלת עמך / כי הם נחלתך ועמך
- ואתה עזר צאן מרעייתך / שמח שרידי עדתך / ולמדם כמאז דתך
- ואתה 5 נאור נחנו באורךך / מלוכה מהר לעירך / וכוונן בית הדרךך
- ואתה לבש בגדי ישעך / וכוונן מכון כסאך / ונערץ בכל יום מוראך
- ואתה ידידות כוונן כנאמך / טהר טמאת עמך / כי הם עדרי צאנך
- ואתה חנון קרית הדרךך / זעם שונאי עדריך / וגדר פרצת דבירך
- ואתה וכוונן בית מושבך / הקם חרבות נוך / וקומם בית מאונך
- ואתה 10 דרש דורשי ועודיך / גבור הרצה לנו בצדקתך / ותכוונן בית תפארתך
- ואתה בהיר ויחיד במושבך / אמיץ בשחקי מרומך / תסלח לעון עמך

כ"י א*ף° || 1 שכוןף°: שוכן א* 2 ממקדישיך א*°: מקדשךף° 3 לעמך א*°: לשמךף° 4 צאן מרעייתךף°:
לעדרי צאנך א* | שרידיף°: לעדרי א* 5 נחנו באורךף°: עננו בצדקתך א* | מהר מלוכהף° | וכוונן בית הדרך
א*°: ותבנה את בית דבירךף° 6 בכל יום מוראךף°: קדושתך א* 7 עדרי צאנךף°: צאן מרעייתך א* 9 הקם א*°:
הרםף° | וקומם בית מאוייךף°: ונסבול עול מוראך א* 10 ועודיךף°: מועדיך א* | בצדקך א* | את ביתף°
11 מרומך א*°: מעונךף° | לעון לעומך א*°: עונות עמךף°

2 רעוץ ע"ש שמות טו ותרעץ אויב. 3 כי הם נחלתך ועמך דבר ט כו. 4 צאן מרעייתך ע"ש תהלי עט יג
וכדומה. 6 בגדי ישעך ע"ש ישע' טא י? מכון כסאך תהלי פס טו ועוד. 8 וגדור פרצת דבירך ע"ש עמוס ט יא.

קיוון: א"ב. — א 8273.

אֲשֶׁר יִרְאֶתְךָ בְּאֶמֶץ מְלָאכִים / בְּךָ נִמְלָכִים
גִּוְהָצִים וּמִמְלִיכִים / דָּהָר לְמִלְךָ הַמְלָכִים וְהַלּוּלְךָ בְּפִיהֶם:

וְחֶשֶׁקֶת לְהִתְהַלֵּל

מִהֶבֶל חֲשׁוּבִים / וְלַעֲפָר שָׁבִים
זְדוֹנוֹת מְחֻשָּׁבִים / חוֹטָאִים וְשָׁבִים
וְהִיא גִדְלָתְךָ:

א"י בְּטַפְסָרֵי עֲרֵבוֹת / יְדוּדֵי לְהָבוֹת
כְּתִי רְבֵבוֹת / לְאִין קֶץ לְהֶרְבוֹת
וה"ב

ו"ל מְמוֹאֲסֵי עֲרֵבוֹת / נְאָקוֹת לְהֶרְבוֹת
* סְכוּכוֹת * מְרִיבוֹת / עֲוֹנוֹת רְבוֹת
וה"ג

א"י בְּפֶאֶר אֶרְאֵלִים / צְבָאוֹת אֱלִים
קִדְשָׁה מְעֵלִים / רוֹנְגִים וּמְהַלֵּלִים
וה"ב 10

ו"ל מְשֻׁנוֹתֵם קָלוֹת / שׁוֹרוֹתֵם עֲקֻלְקָלוֹת
תְּמוּרֵי מְעַקְלוֹת / תּוֹקְפִים לְהִלָּלְךָ בְּמִקְהָלוֹת
וה"ג

כִּי ע"פ סף' || 2 למלך מלכי המלכים ע"ס 4 מתחשבים ס' חטאים ע 5 בטפסרי: בטפוחי וף' | יודדי: ידידי ע |
להבות: שלהבות פ' 6 לאין קץ: לאין סוף סף' 7 נאקות: נאצות סף' | 8 סכוכות: סכופי סף' | עונות: ערימות ע
9 בפאר: בפלאי סף' | אראלים: סלסלים פ"א | אלים: אראלים פ"א 12 תמודי: תוכני ס תומרי וף' | מעוקלות: עקלקלות ע |
תוקפים: תמיד ס תכפים וף'

אשר יראתך באומץ מלאכים שהם גבורי כח עושי דבר ה'. בך נמלכים מתעצים בך ומקבלים רשות ממך לפעול.
2 גיהצים שמחים, עי' זולאי, ידיעות המכון ר' (תש"ו), ע' קעט. דוהר למלך המלכים שבה וקילוס (על משמעות זו של המלה בפיוט הקדמון עי' זולאי, ידיעות המכון ר' (תש"ו) ע' קפא. 3 מהבל חשובים מבני אדם הנחשבים כהבל (ע"ש תהל' קמד ד אדם להבל דמה). ולעפר שבים ע"ש ברא' ג יט. 4 חוטאים ושבים כלשון המשנה, יומא ח' ט' האומר אחטא ואשוב וכו'. 5 בטפסרי ערבות במלאכים הנמצאים ברקיע הנקרא ערבות. יודדי להבות ניצוצות של אש ('יודד' הוא חידוש הפייטנים ע"פ איוב מא יא כידודי אש, לפי דעת קצת מפרשים). 7 ממואסי עריבות מבני אדם המואסים בטוב וערב לפני ה'. נאקות להרבות וי"ג נאצות (ע"ש נחמ' ט יח ועוד). סכוכות מריבות מריבות מתחברות זו לזו (מל' תסוכני בבטן אמי, תהל' קלט יג, שהוא ל' אריגה), וייתכן שצ"ל סכוכי מריבות, ר"ל מכוסי מריבות, מעורבים בהן. וי"ג סכופי מריבות, ר"ל פנועים בהן (כלשון המדרש, ב"ר פ"ח א' ע' 1077 דוויים וסכופים). 11 משנותם קלות מבני אדם ששני חייהם קלות, ע"ש איוב ז וימי קלו מני ארג. שורותם עקלקלות ארחות חייהם מעוותות. תמודי מעוקלות קשורים בענינים מצוקלים.

ובכן נצריצך מלכנו

[אשר אימתה באלפי רבבות]

סימן: ח"ב.

מי כמוך 'באלים יי'

אדיר בהוד שמי מרומים / ברוך הוא בהדומים
גדולים מעשיך ונעימים / דורש דמים: מי כמוך נאדר בקדש:

מי כעמך ישראל

הלולך מפארים / ומדות לך מאמירים
'זכרך מספרים' / חסדך מזכירים
ומיחדים בכל-יום שמע ישראל...

5 מכבי טוב שומע נאקות / יודע ועקות
כפר ממציא לחוקר חקות / לובש צדקות: מכבי

מכבי מיחליך בגולה / נותנים לך פאר וגדלה
סודרים לך תפלה / עביר להמציא להם מחילה: ומיחדים

10 מכבי פודה מענים / צדקותיך היות מתנים
קים לעד ואין לך קץ שנים / רחמיך לשופכי תחנונים: מכבי

מכבי שמך מהללים / שירות לך מעלים
תוקף קדשתך מסלסלים / תמיד לך עיניהם 'תולים': ומיחדים

כ"י 1 | 4 זכרך מספרים השלמתי ע"ש השערה 9 מעונים הנהתי: מעוננים 1 | 12 תולים השלמתי

1 מי כמוך... בהדומים בארץ שהיא הדום רגליו של הקב"ה, ע"ש ישע' סו א. 2 גדולים מעשיך ע"ש תהלי' קיא ב.
דורש דמים תהלי' ס יג. 3 מאמירים משבחים, ע"ש דברי' כו יז. 6 כופר ממציא ע"ש איוב לג כד.

ובכן שרפים עומדים ממעל לו:

מיכאל מימין מהלל / וגבריאל משמאל ממלל
בשמים אין קאל / ובארץ מי כעמד ישראל:

קיומן: ח"צ. צחיס צני ד' טוריס. 4 מוליס צכל טור. - א 7448.

אראלי הוד פוצחים הלולו / בררת וזיע מפארים סלסולו
מיכאל נשים ובאים בשנון פלולו / שרפים עומדים ממעל לו:

דגול מרבבה הוא בלי-כחד / המביט לארץ ותרעד ותפחד
מיכאל ועמו צבא המשל ופחד / שש כנפים שש כנפים לאחד:

5 זקים וברקים מרעידים לפניו / חרדים להרעיד כל פניו
מיכאל טסים בארבע פנות מצפוניו / בשמים יכסה פניו:

כ"י אדווחק; מ'נכך; ען || כותרת ובכן שרפים... לאחר הרפריין מיכאל מימין... דפ', ועי' הפיוטים הרומים בשחרית ובמוסף
בשמים: גם בשמים 1 ובוזיע אחךך 2 פלולו: פלולו 3 הוא חס' מ'נכך: והוא אע' ותרעד חס' 4 | ותפחד
חס' דו'מ'ך'ע: יחד וקנכ 4 ועמו צבא המשל: וסביביו טופה וסערה מ'נכך | ופחד: יחד מ' 5 כברקים דז' | מרעידים:
מרעידים 7 | כל: בכל ו חס' ע' | פניו: פניו 6 טסים: ובאים חס' מ' | מצפוניו: פניו מ'נכך | במפצוניו 7 יראים:
ידידים 8 | וחילי: וגדודי אק וצבא מ'נכך 8 במכלוליו: במפעליו ע' בשכלוליו דפוסים 9 כרע ד'מ'ע' | יעופף ד' |

ובכן שרפים עומדים ממעל לו ישע' ו ב, והפיוט בנוי על פסוק זה ושל אחרייו. מיכאל מימין מהלל... ע"פ מה
שדרשו בפרקי ר"א ד' ארבע כתות של מלאכי השרת מקלסין לפני הקב"ה. מחנה ראשונה של מיכאל מימין, מחנה שנייה של
גבריאל על שמאלו, מחנה שלישית של אוריאל מלפניו, מחנה רביעית של רפאל מלאחוריו, ושכינתו של הקב"ה באמצע... ושם
(להלן) והחיות עומדות אצל כבודו ואינן יודעות מקום כבודו, עונות ואומרות בכל מקום שכבודו שם ברוך כבוד ה' ממקומו,
וישראל גוי אחד בארץ, שהם מיחדים שמו תמיד בכל יום עונים ואומרים שמע ישראל... 1 אראלי הוד מלאכי השמים,
ע"ש תהי' ח ב אשר תנה הודך על השמים. פוצחים פותחים. 2 בשינון פילולו בדיבור תפלתו, ר"ל בתפלה לפניו.
3 דגול מרבבה שה"ש ה י, ודרשוהו על הקב"ה. בלי כחד בלי להתעלם. המביט לארץ ותרעד תהי' קד לב.
4 ועמו צבא המשל ופחד איוב כה ב. 5 זקים (משלי כו יח) גיצוצות אש. 6 טסים בארבע פינות מצפוניו מעופפים
בכל רוחות למקומות נסתרים (ל' עובד' א ו). 8 במכלוליו בכל מה שעשה בפאר ובתכלית היופי. 9 נורא כל יכולים

יִרְאִים וַחֲרָדִים גְּדוּדֵי חֵילָיו / כָּל מְלֹאכָיו וַחֲלֵי דָגְלָיו
לְמֹלֹךְ יָרוּצוּ לְגִדְלוֹ בְּמַכְלוּלָיו / וּבְשָׁתִים יִכְסֶה רִגְלָיו:

מיכאל

מִיָּם וְעַד-יָם בְּרָגַע (גִּיא בְּרָגַע) מְעוֹפָף / נוֹרָא בְּלִי-יְכוּלִים לְשׁוֹר וּלְצַפְצָף
סְבִיבוֹת כְּסֵא * מִתְחוֹפֵף / וּבְשָׁתִים יְעוֹפֵף:

מיכאל

עוֹרְכִים עֲנִין עֲזוּז לּוֹמֵר / פֶּאֶר פְּקוּד פִּלְל לְגֹמֵר
צַפְצוֹף צֶהֱל צֶדֶק כְּנֻאֵמֵר / וְקָרָא זֶה אֶל-זֶה וְאָמַר:

מיכאל

קְלוֹס קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קוֹרְאוֹת / רְבוּ רְבוֹן עֵינַיִם מְלֹאוֹת
שׁוֹכֵן עַד מַעְרִיצִים בִּיצִיאוֹת / קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יִי צָבָאוֹת:

מיכאל

תִּקְרֵף מֶרְבֶּכָה מְפֹאֲרִים לְסִלְדוֹ / תִּלֵּי תִלִּים עוֹמְדִים לְכַבְדּוֹ
תִּבֵּל וְכָל-דְּרִיָּה מְקַדִּישִׁים הוֹדּוּ / מְלֵא כָל-הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

מיכאל

יכולים: יוכלו ד' ולצפצף: ולצופף מ'נכך 10 כסא: כס א (וכנראה יש להשלים כאן, כגון הכבוד) 11 ענין: עוז ד'
עוזו חמ'נך פלל: פילול ז הלל מ' 12 צהל צפצוף ד' צדק חס' א: צדיק מ' 13 קדושות: קדושה 14 שוכן עד:
שוכן שחקים 15 מיציאות ע' 16 דריה: דממף מ'

לשור בלי שיוכלו לראות ולהביט את פני הנורא, כפי שדרשו בפרקי ר"א (שם) בשתים יכסה פניו שלא יביטו פני השכינה.
לשור, פי' לראות (ע"ש איוב ז ח לא תשורנו עין ראי). ולצפצף לדבר, ע"ש ישע' י יד ופוצה פה ומצפצף. וי"ג ולצופף,
ופירשו אותו מל' לצפות (ע"י בן יהודה, מלון 5602), ואין זה מסתבר, אלא פירושו צ"ל להתיצב בצפיפות. סביבות כסא
מתחופף מתכסה, מסתתר (מל' חופף עליו כל היום, דבר' לג יב). 11 עורכים ענין עיוונו לומר המלאכים עורכים
שבח להקב"ה. פאר פיקוד פלל לגמר לגמור התפלה הפקודה עליהם. 12 צפצוף צהל צדק דיבור בצהלה של
צדק. 13 קילוס מל' לקלס, פי' ליפות, לשבח, והמלה היא יונית. רבו רבון (הצורה ע"ש דני' ז י) עינים מלאות רבבות
מלאכים שנבחרו מלאות עינים, ע"פ יחזק' א יח. 14 שוכן עד הקב"ה, ע"ש ישע' נז טו. מעריצים ביציאות מוכן המלה
אינו ברור: יש מפרשים 'בסוף הטכס', וי"מ ביציאתם מן החיים (ע"פ האגדה חגיגה דף י"ד א' כל יומא ויומא נבראין מלאכי
השרת מנהר דינור ואמרי שירה ובטלי) אבל כנראה ר"ל כל זמן שיוצאים, ועי' בפיוט הקלירי אל אדיר (להלן) 13 קלים לרוץ
בכל יציאות. 15 לסלדו לשבחיו. תלי תלים המונים (לשון המדרש, כגון שה"ש רבה ה' י"א קווצותיו תלחלים תלי תלים,
ועי' ג"כ עירובין דף כ"א ב'. מנחות דף כ"ט ב').

בקהלות צרפת (ובקצת קהלות אשכנז) אמרו פיוט זה במקום הקידום

ובכן. שרפים עומדים ממעל לו:
מיכאל מימין מהלל / וגבריאל משמאל ממלל
בשמים אין כאל / ובארץ מי כעמך ישראל:

סיונו: ח"צ. חלק מהקדמה לנוכח יו"כ. אודך צקול ערצ' לר' אלעזר הקלירי. צחיס צבי ד'טורים.
4 מלים צכל עור. א 3339.

אל אדיר רב חילו / בריות כל תפן להללו
גועים * בקדשה לסלסלו / שרפים עומדים ממעל לו:
מיכאל

דגול עמו המשל ופחד / הדרת יקרו בארץ מיוחד
ולפארו עטויים * יחד / שש כנפים שש כנפים לאחד:
מיכאל

5 זמירות ישמיעו מכל פניו / חשמלים ושרפים וחיזות ואופניו
טכס אחד קדוש מזהר בדפניו / בשתים יכסה פניו:
מיכאל

יראה ורעד על כל חיליו / כי בגערותו מיבש המון גליו
לכן שרף אימה עליו / ובשתים יכסה רגליו:
מיכאל

מלאכי רום לשורר ולתופף / גועדים חבורות חבורות להסתפף
10 שרף בסלודו אברה ינפף / ובשתים יעופף:
מיכאל

כ"י פטנעאפ; מס || 1 בריות: בהיות אפ | חקן ט 2 בקדושה: בתפלה ע 2 עמו חס' ע 4 עטויים: עטויים ס עונים ט
5 ישמיעו: לו הוס' מפנע | חשמל פטנעאפ | ושרפים חס' מפטנעאפס 6 טכס: טיכוס פט טיכס עאפ טרם ג | אחד חס' אפ |
קדוש חס' פ: וקדוש ט | מזהר (מזהרו ס מזורז ע מזהרו ג יזהר פ הודו אפ) בדופניו: דבור על אופניו ט 7 כי: הוא
הוס' ט | מיבש בגערותו מטאפ | המון ים וגליו מ 8 אימה שרף ט 9 חבורות שנית חס' טע 10 אברה ינפף: אימה

מיכאל... ע"י האגדה המובאת לעיל, וכנראה יש כאן מקור הכותרת, והיא הועברה אח"כ אל הפיוט "אראלי הוד". 2 אל
אדיר ע"ש תהלי צג ד אדיר במרום ה'. בריות כל תכן להללו ע"ש ישע' מג ז כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו.
3 דגול ע"ש שה"ש ה י. עמו המשל ופחד איוב כה ב, ושם הוא ממשיך עושה שלום במרומי. הדרת יקרו בארץ
מיוחד גם בארץ הדרת יקרו (הפייטן כותב 'מיוחד' מוטב ל'יקרו' ולא 'להדרת'). 4 ולפארו * עטויים יחד כנראה חסרה
כאן מלה, כגון 'עוז', 'פאר' או כדומה. 5 חשמלים טוג מלאכים בלשון תלמוד ומדרשים. טכס אחד מזהר בדפניו פאר
הקב"ה מואר בזהר בדפני הבית. 7 כי בגערותו מיבש המון גליו ע"ש ישע' ג ב הן בגערתי אחריב ים. 9 ולתופף
לנגן בתופים. להסתופף לשקוד על סף הבית, ל' תהלי פד יא הסתופף בבית אלהי. 10 בסילודו ע"ש איוב ו י ואסלדה

עִירִין וְקִדִּישִׁין מוֹכְנִים לוֹמֵר / פָּאָר וְשִׁבַּח לְמַעַין כָּל גִּטְמָר
צוֹרְחִים בְּקוֹל הַמּוֹן בְּמִאֲמָר / וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר:

מיכאל

קָלִים לְרוּץ בְּכָל יְצִיאוֹת / רַעַם וְרַעַד רִגְשָׁתָם וּמוֹרָאוֹת
שְׁלוֹשׁ קִדְשָׁה עוֹנִים לְהִנָּאוֹת / קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת:

מיכאל

15 תָּמִים יְדַעִים רַב הוֹדוֹ / תִּקְרָא שְׁנֵאֲנֵינוּ נִצָּכִים לְעַבְדּוֹ
תוֹמָה יָד דְּכָא לְעוֹדְדוֹ / מְלֵא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

מיכאל

יצפצף ע' 11 מוכנים טע: הלולו ג הודיות פאפ קידושו ט: חס' מ' לומר: לזמר אפ' למעין כל: לעין כל ן למלך כל אפ' נטמר: נאמר פטאט 12 לקול אפ' מאמר ע' 13 רעם ורעד ט: רעם רעד פטאט רעד רעם ע' רעש (ורעם חס') ס' רגישתם: רגשתם טאפס רעש ע' 14 קדושה חס' ט עונים חס' ס: עונים לו ע' 15 שנאנים אפ' נצבים לעבדו עסמ': נצבים לאפרו מ' להללו ולעבדו ט לפארו ולעבדו פ צר לכבודו אפ'

בחילה. אברה ינופף יניע את אברתו, ע"ש ישע' י לב ינופף ידו. 11 עירין וקדישין מלאכים, ע"ש דני' ד יד. פאר ושבח למעין כל נטמר להקב"ה שהוא נסתר (טמיר ונעלם) מעין כל. 13 קלים לרוץ בכל יציאות בכל השליחויות. 14 להנאות לעשות את שילוש הקדושה נאה ויפה. 15 תמים דעים ל' איוב לו טו.

ויבְּכֵן. לָהּ תַעֲלֶה קִדְשָׁה. כִּי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ:

[ומחזק: יכ"י]. — כ 223. פיוטי יכ"י, מסד' זולאי, ע' טלד.

כִּי רְכוּבוֹ בְּעֶרְבוֹת / וְעוֹזוֹ בְּשַׁחְקִים
וְזוֹרְעוֹ בְּמַעוֹנָה / וְקִדְוָשׁוֹ בְּזָבוּל
וְאֵימָתוֹ בְּעֶרְפֶּל / וּמוֹרָאוֹ בְּשָׁמִי שָׁמַיִם
וְקִשְׁתּוֹ בְּשָׁמַיִם / וְקוֹלוֹ עַל הַמַּיִם

כ"י אדווחק; פנאפ; מנכך; ה'; אג' || 3 ומוראו: ומאורי ה' ומאורו אג' והודו ג' 4 וקשתו בשמים: וקשתו בענן פ וקשתו במים אפ' חס' חך | וקולו על המים חס' קף' אג'

פיסקא זו מצטרפת במקורה בפיוטי יכ"י לפיוט 'האמירוהו באימה ברכוהו בבינה' (ע"י לעיל מוסף יו"כ, ע' 379) וכאן היא מצטרפת רק בקושי בשינוי נוכח לנסתר. לפי דעת רור"ה (ואחרים ההולכים בעקבותיו) מונה הפייטן את שבעה הרקיעים השנויים במאמר רז"ל (תניגה דף י"ב ב'), ברם אינם מנויים כאן בפירוש אלא ארבעה מהם, וספק אם היתה כוונת הפייטן למנותן כולן.
1 כי רכובו בערבות ע"ש תהל' טח ה טולו לרוכב בערבות. ועוֹזוֹ בשחֲקִים שם טח לה. 2 וזרועו במעונה ע"ש דבר' לג כז מעונה אלהי קדם ומתחת זרעת עולם. וקִדְוָשׁוֹ בְּזָבוּל ע"ש ישע' סג טו וראה מזבול קדשך ותפארתך. 3 ואימתו בערפל ע"ש מ"א ח יב ה' אמר לשכון בערפל. ומוראו בשמי שמים ע"ש דבר' י יד הן לה' אלהיך השמים ושמי השמים. וקשתו בשמים ע"ש ברא' ט יג את קשתי נחתי בענן. וקולו על המים ע"ש תהל' כס ג קול ה' על המים. 5 ומושבו

5 וּמוֹשְׁבוֹ בְּרוּם / וּמִבְּטוֹ בְּתַחַת
 מִמַּעַלָּה קְדוֹשׁ / וּמִמַּטָּה בְּרוּךְ
 מִמִּים אֲדִיר / וּמִנְהָרוֹת קוֹל
 וּמֵאֶרֶץ זָמֵר / וּמַעֲצִים רִנָּן
 וּמִהָרִים רִקֵּד / וּמִגְּבְעוֹת שִׁיר
 10 וּמִכָּל-בְּרִיָּה תִקְרָא / וּמִכָּל-רֹאשׁ כֶּפֶף
 וּמִכָּל-עֵין רִמּוֹ / וּמִכָּל-אֶזְנוֹן שִׁמֵּעַ
 וּמִכָּל-פֶּה הוֹדִיָּה / וּמִכָּל-לִשׁוֹן שִׁבַּח
 וּמִכָּל-גֶּרוֹן רֵן / וּמִכָּל-לֵב רַחֵשׁ
 וּמִכָּל-קֶרֶב הִגִּיוֹן / וּמִכָּל-בֶּרֶךְ כְּרִיעָה
 15 וּמִכָּל קוֹמָה הִשְׁתַּחֲוִיָּה
 וּמִזְקָנִים כְּבוֹד / וּמֵאֲנָשִׁים וְנָשִׁים שִׁיר
 וּמִבְּחוּרִים וּבְתוֹלוֹת הַלֵּל / וּמֵעוֹלָלִים וְיוֹנָקִים עֹז
 וּמִדּוֹר לְדּוֹר גְּבוּרָה / וּמֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם בְּרָכָה

5 וּמוֹשְׁבוֹ: וּכְסָאוֹ ג 6 וּמִמַּעַלָּה ה' אֱלֹהֵינוּ: מִלְּמַעַלָּה פ | מִלְּמַטָּה פ 7 מִמִּים אֲדִיר: אֲדִיר: אֲדִיר קפ | מִנְהָרוֹת (וְכֵן הָלָא) מ לאחר 7 וּמַעֲצִימוֹת (וְעֵינֵימוֹת מ) וְתַהוֹמוֹת (חֵס' ג) יִתְנוּ קוֹלָם וְצִמְחֵי אֲדָמָה וְעֵצֵי יַעַר יִזְמְרוּ לִשְׁמוֹ הוֹס' מִנְּג 8 מֵאֶרֶץ... מַעֲצִים (וְכֵן הָלָא) פג 9 וּמִגְּבְעוֹת שִׁיר חֵס' מִגֶּן אֱלֹהֵינוּ 10 וּמִכָּל בְּרִיָּה תוֹקֶף חֵס' אפ 12 שִׁבַּח מִנוֹקֵי אֱלֹהֵינוּ 13 וּמִכָּל גֶּרוֹן רֵן חֵס' פ 14 וּמִכָּל קֶרֶב הִגִּיוֹן חֵס' מִגֶּן אֱלֹהֵינוּ 16 מֵאֲנָשִׁים וְזָמֵר מִנְּשִׁים שִׁיר נך | שִׁיר: שִׁבַּח ק 17 מִבְּחוּרִים ה' אֱלֹהֵינוּ | וּמִבְּתוֹלוֹת כֶּפֶף אפ 18 גְּבוּרָה: מִנְּצַח לִנְצַח קְדוּשָׁה (הַלֵּל וְקְדוּשָׁה ג) הוֹס' נך 19 לְמַעַנְךָ: לְשִׁמְךָ ו

בְּרוּם וּמִבְּטוֹ בְּתַחַת עֵשׂ תִּהְיֶה קֶבֶךְ כִּי הִשְׁקִיף מִמְרוֹם קְדוֹשׁ ה' מִשְׁמִים אֶל אֶרֶץ הַבֵּיט. 6 מִמַּעַלָּה קְדוֹשׁ וּמִמַּטָּה בְּרוּךְ תְּמוּנָה מִעַלָּה אוֹמְרִים קְדוֹשׁ וְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה עוֹנִים בְּרוּךְ. 7 מִמִּים אֲדִיר רִל מִן הַמִּים קוֹרֵאִים אֲדִיר ה', עֵשׂ תִּהְיֶה צַדִּיק מִקְלוֹת מִים רַבִּים אֲדִירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אֲדִיר בְּמִרוֹם ה'. וּמִנְהָרוֹת קוֹל עֵשׂ תִּהְיֶה צַדִּיק נִשְׁאָר נִהְרוֹת קוֹלָם. 8 וּמֵאֶרֶץ זָמֵר עֵשׂ יִשְׁעֵי כִּד טוֹ מִכְּנֶף הָאָרֶץ זְמִירוֹת שְׁמַעְנֵנוּ. וּמַעֲצִים רֵנָן עֵשׂ תִּהְיֶה צוֹיב אוֹ יִרְנְנוּ כָּל עֵצֵי יַעַר. 9 וּמִהָרִים רִקֵּד עֵשׂ תִּהְיֶה קִיד דְּהָרִים רִקֵּדוֹ כְּאֵלִים גְּבְעוֹת כְּבִנֵּי צֶאֱן. וּמִגְּבְעוֹת שִׁיר עֵשׂ יִשְׁעֵי נֶה יֵב הָהָרִים וְהַגְּבְעוֹת יִפְצְחוּ לְפָנֶיכֶם רְנָה... 10 וּמִכָּל בְּרִיָּה תוֹקֶף רִל הִכְרַת תוֹקֶף קְדוּשָׁתוֹ. וּמִכָּל רֹאשׁ כֶּפֶף עֵשׂ יִשְׁעֵי נָחָה הִלְכוּף כְּאִגְמוֹן רֹאשׁוֹ. 11 וּמִכָּל עֵין רִמּוֹ עֵשׂ אִיּוֹב טוֹיב וְזֶה יִרְמְזוֹן עֵינֶיךָ, וְכֵן רִל מִרְמֹז כָּל עֵין הִכְרַת גְּדִלוֹ. וּמִכָּל אֶזְנוֹן שִׁמֵּעַ רִל אוֹנִי כוֹלָם שׁוֹמְעִים לְפָקֻדוֹתָיו, דּוֹגְמַת אִיּוֹב מִבְּהַל לְשִׁמֵּעַ אֶזְנוֹן שְׁמַעְתֶּיךָ. 12 וּמִכָּל פֶּה הוֹדִיָּה עֵשׂ תִּהְיֶה קֵט לֵאמֹר ה' אוֹדָה ה' מֵאֵד בְּפִי. 13 וּמִכָּל גֶּרוֹן רֵן עֵשׂ תִּהְיֶה קֵמֶט וְרֹמְמוֹת אֶל בְּגִרוֹנָם. וּמִכָּל לֵב רַחֵשׁ עֵשׂ תִּהְיֶה מֵה בִּרְחוֹשׁ לְבִי דְּבַר טוֹב, וְהוּא לִי תְּהִי. 14 וּמִכָּל קֶרֶב הִגִּיוֹן קֶרֶב מִקְבִּיל לֵב שֶׁהוּא מוֹשֵׁב הַלֵּב, וְהוּא דּוֹגְמַת תִּהְיֶה יֵט טוֹ וְהִגִּיוֹן לְבִי. וּמִכָּל בֶּרֶךְ כְּרִיעָה עֵשׂ יִשְׁעֵי מֵה כִּי לִי תִּכְרַע כָּל בְּרִיךְ. 16 וּמִזְקָנִים כְּבוֹד עֵשׂ יִשְׁעֵי כִּד כִּג וְנִגְדִּי זְקִנֵּי כְבוֹד (וְהַפִּיטָן הַפֶּךְ אֶת מִשְׁמַעוֹת הַמִּקְרָא). אֲנָשִׁים וְנָשִׁים שִׁיר עֵשׂ אִיּוֹב לוֹ כִּד אֲשֶׁר שׁוֹרְרוּ אֲנָשִׁים. 17 וּמִבְּחוּרִים וּבְתוֹלוֹת הַלֵּל עֵשׂ תִּהְיֶה קֵמֶה יִבְיִיג. וּמֵעוֹלָלִים וְיוֹנָקִים עֹז עֵשׂ תִּהְיֶה ח ג. 18 וּמִדּוֹר לְדּוֹר גְּבוּרָה עֵשׂ תִּהְיֶה קֵמֶה ד. וּמֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם בְּרַכָּה עֵשׂ תִּהְיֶה מֵא יֵד. קו מֵה. 19 כִּי כוֹלָם בְּרַאֲתָ לְמַעַנְךָ עֵשׂ מִשְׁלִי טוֹד כָּל פַּעַל ה' לְמַעַנְהוּ.

כִּי כָלֶם בְּרֵאתָ לְמַעַן

20 [וְקָרָאוּ זֶה לְזֶה / וַיַּעֲנוּ זֶה לְזֶה / וַיֹּאמְרוּ זֶה לְזֶה
גֹּשׁוּ עִשׂוּ חֹשֶׁשׁ / וַנַּעֲרִץ לְמִלֵּךְ הַכְּבוֹד]

הָאֵל הַנַּעֲרִץ וְהַנִּקְדָּשׁ בְּקִדְשׁ:

20—21 חנכ"ך: חס' שאר כ"י (והיא הוספה שנוספה ג"כ לסילוק 'מי יערוך' (לעיל ע' 393) במחזור רומא דף פ"ז) 20 ויענו זה אל זה כ"ך: חס' נח | ויאמרו זה לזה חס' כ"ך 21 עושו חס' ח 22 חס' נכ | הנקדש והנערץ ד: הנערץ והנקדש והנפלא והנכבד והנחמד בסוד מעלה ומטה אג'

[21 עושו התאספו, ע"ש יואל ד יא עושו ובאי].

בְּכָתוּב (עַל יַד נְבִיאָה) וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר
קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֵא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

במקומות שלא נתנו לומר פיוטי קדושה למנחה אמרו מקודם ברוב הקהלות את הנוסח אז בקול... ממקומך מלכנו תופיע...
(וכן נתנו ג"כ בקהלות צרפת ואפ"ם)

לפי המנהג הקיים נוהגין לומר 'קדושה רבה' כדלקמן

כְּבוֹדוֹ מְלֵא עוֹלָם / מִשְׁרָתוֹ שׁוֹאֲלִים זֶה לְזֶה / אֵיִה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ / לְעַמָּתָם בְּרוּךְ יֹאמְרוּ:

בְּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶּן בְּרַחֲמִים / וַיַּחֲוֶן עִם הַמִּיַּחֲדִים שְׁמוֹ / עָרַב וּבָקַר בְּכָל יוֹם תָּמִיד

פַּעֲמִים בְּאַהֲבָה שְ�מַע אוֹמְרִים:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

[אחד] הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָכִינוּ הוּא מְלַכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ / וְהוּא יִשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שְׁנִית לְעֵינֵי כָל חַי

לְהַיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים. אָנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

בקהלות אשכנז המערבי אומרים כאן את הפיוט אֱלִיךָ תְּלִיּוֹת עֵינֵינוּ (עי' לעיל ע' 176)

אֲדִיר אֲדִירָנוּ. יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מֶה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ:

וְהִיא יְיָ לְמִלְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד:

וּבְדַבְרֵי קִדְשֶׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר. יְמִלֶךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּהָ:

בהרבה קהלות אשכנז נהגו לומר קדושה זו

סימן: א-3. שיך לקרוב ששן עמק לר' אלעזר בר קלי. בתים צבי מ' טורים. 4 מלים ככל טור. – כ 69.

כבודו אמוניו ינקה מאשמתם / בעבור שמו הכלול בשמותם
גדל מביעים ליוצר נשמתם / דוכבים תחנה לידע שמותם
הלל יפצחו בחיד נעימתם / וירצו לצור בתקומתם
זמר יסלדו בקול נעימתם / חיות ואופנים יענו לעמתם
לעמתם ברוך יאמרו. ברוך..

5 ממקומו טובו יודיע משמים / יחדו לרחם עמוסי מעים
כורעים ומודים ושופכים לב כמים / לחלות בתחנון דר בשמים
מלא עולם הוא ועזו בשמים / נאדר בקדש מקולות מים
סגוליו היום באין לחם ומים / עונים תמיד ליחדו פעמים
פעמים באהבה שמע אומרים. שמע...

אחד פארו בשמי עליות / צדיק ועונה לקוראיו מתחתיות
10 קדוש מבין מחקרי כליות / רחמיו יעורר לעיניהם לו תלויות
שגגות וזדונות יעביר מהיות / שארייתם לרחם אותם להחיות
תמימיו ישמיע לעין כל-בריות / תדעו כי אני הייתי [והוה]
ואני עתיד להיות:
להיות לכם לאלהים אני יי אלהיכם:

כ"י אדו"ח קתא"ה; קטע מהגניזה אג"ז || 1 מאשמותם ד | 2 דוכבי ד | שמותם: מספר שמותם אג"ז 3 יפצחו: יפציתו אחת
מפציתם ד ישמיעו אג"ז | בחיד: בחין חת בקול אג"ז | וירצו אדחן | לצורם אג"ז 4 יסלדו: בסלדס אג"ז | געימתם: גנינתם ק
נהמתם רור"ה | ואופנים חס' אג"ז 6 כורעים ומודים: מודים ומשתחיים (1) אג"ז | ושופכים: לך חוס' ו' | מלא עולם הוא: מלך
עולם הוא ק מלא כל הארץ כבודו אג"ז | ועזו: וסתר אג"ז 8 היום: יקבל חוס' אג"ז | ומים: ובאין מים ק | תמיד: בככ יום אג"ז
ליחדו חס' אג"ז 9 עונה ו"א" | לקוראיו קאג"ז: קוראי ו' קוראיו שאר כ"י | 10 ומבין אג"ז | רחום ורחמיו לעם עיניהם לו
תלויות אג"ז 11 שגגות וזדונות: שגגות וזדונינו ד | יעביר קאג"ז: מעביר ו"א" | תעביר שאר כ"י | ואותם אג"ז 12 והוה
חס' חתאג"ז | ואני עתיד: ועתיד א"א אג"ז 13-14 חס' או"א א"א אג"ז 13 קול: כל ק | בתחנון ק

1 כבודו... בעבור שמו הכלול בשמותם ששמו של הקב"ה כלול בשם ישראל. 3 וירצו לצור בתקומתם בכל
קומתם, ר"ל בכל גופם ('תקומה' במובן 'קומה' כתב המחבר גם בסוף סילוק פ' שקלים). 5 עמוסי מעים ישראל העמוסים
מני בטן (ישע' מו ג). 7 מלא עולם הוא ע"ש ישע' ו ג מלא כל הארץ כבודו. ועזו בשמים ע"ש תהל' סח לה ועזו
בשחקים. נאדר בקדש שמות טו יא. מקולות מים תהל' צג ד. 8 סגוליו ישראל. באין לחם ומים במד' כא ה, ר"ל
ביום הצום. 10 מבין מחקרי כליות ע"ש ירמ' יז י חוקר לב בוחן כליות. לעיניהם... לאלה שעניניהם תלויות אליו.

ובק"ק צירפו כאן בית נוסף שאינו שייך לפיוט

סימון: אליה

אָזון קול זרע חמושים / לשמך תחנון רוחשים
יחד לה מקדושים / הנערץ בסוד קדושים:
אדיר אדירנו...

בקצת קהלות אמרו קדושה זו

סימון: ח"צ מנחם. צתים צני י' עוריס. — כ 72. לוכן ל.ג. 92.

כבודו אראלים מספרים בועד / באימה וביראה בפחד ובירעד
גלגלי מרכבה מביעים לשוכן עד / דמותם כתרשיש תשבחות מרבים בסעד
הולכים ושבים מתחזקים בצעד / למוחל וסולח מתחננים הטוב ויכפר בעד:
בין מחנות עליונים ושרפים בצבאותם
גוזרים לפידיים בקדשת קריאתם

5 וחיית פוצחות ברוך בשאגתם / ענות לעמתם: לעומתם...

ממקומו ועד לו עמו מכל בריה / זמירות עורכים לו כשרף אופן וחייה
תילי שחק לא הורשו בגעיה / טהורים עד יפארו מגשיה
יחד כהכתר אל מעמו בשעיה

כל המון מעלה מיד מהללים לשוכן ברום עליה:
בין נתפאר שמו בקול רבים מים / אשר אין כמוהו בארץ ובשמים
10 רוצה נוחלי שעשוע יומים / ומיחדים שמו בכל יום פעמים: פעמים...

כ"ז מ ||

1 כבודו אראלים מספרים בועד ר"ל כשמתאספים. 2 גלגלי מרכבה יחזק' יב. מביעים לשוכן עד (ע"ש ישע' נז טו) מביעים שבה. דמותם כתרשיש יחזק' א טו. מרבים בסעד כנראה ר"ל שמסעיין זה לזה. 3 ויכפר בעד החטאים, ע"ש דה"ב ל יח. 4 גוזרים מבהיקים (לפי המשמעות המקורית של המלה, ע"י זולאי, ידיעות המכון ר', ע' קפ). 7 חיילי שחק המלאכים לא הורשו בגעיה אינם רשאים לומר שירה. טהורים עד יפארו מנשייה עד שישראל משבחים את הקב"ה מהארץ (נשייה ע"ש תה"ל פח יב וצדקתך בארץ נשיה), לפי מאמר חז"ל חולין דף צ"א ב' ואין מלאכי השרת אומרים שירה למעלה עד שיאמרו ישראל למטה. 8 יחד כהכתר אל מעמו בשעיה כשגומרים ישראל להכתיר את הקב"ה בשלש קדושות (לשון המדרש, ויק"ר כ"ד ח' (ע' תקסד) כל יום ויום העליונים מכתירים לפני הקב"ה שלש קדושות ואומרים קק"ק). בשעיה אל הקב"ה, פי' בפנייה אליו. 9 בקול רבים מים ע"ש תה"ל צג ד. 10 רוצה נוחלי שעשוע יומים רוצה בישראל שהם נוחלי ההורה, והיא היתה שעשוע הקב"ה אלפיים שנה קודם שנברא העולם, ע"פ דרשת חז"ל ויק"ר י"ט א' (ע' חיג) שתי אלפים קדמה תורה לבריאת העולם. ואהיה אצלו אבון ואהיה שעשועים יום יום (משלי ח ל), ויומו שלק' אלף שנים,

אָחד לֹבֵשׁ כְּשֵׁרִיּוֹן צִדְקָה / מִתְעַטֶּה יֵשַׁע כְּכֹבֵעַ לְשָׁבִים לְהַצְדִּיקָה
נִפְתָּחוֹת כְּנָפֵי הַחַיּוֹת לְקַבֵּל נִאֲקָה / סוֹכְכוֹת וּפּוֹקְקוֹת וְכַח לְסַלֵּקָה
עַת רָצוֹן לְשׁוֹמֵעַ צִעָקָה
פּוֹקֵד לְפִתּוֹחַ חֲלוֹנוֹת יָמִין כֶּסֶּא. וַיַּעֲתֵר וַיִּרְוִיחַ וַיֵּצֵל מִצּוֹקָה:
בְּכֵן יִחְיֶה הַמּוֹן עֲלִיּוֹת / וְשָׁרְפִים וְאוֹפָנִים וְחַיּוֹת
מִהֲדָרִים בְּשִׁיר וְהוֹדִיּוֹת / לְהוֹנָה וְעֵתִיד לְהַיּוֹת: 15
להיות...

אֱלֹהֵיכֶם פָּץ יי יי אֵל רַחוּם וְחַנּוּן
צוּר אֲנִי הוּא קוֹדֵם שִׁיחֲטָא אָדָם. וְאַחֵר שׁוּבוּ עָדִי בְּתַחֲנוּן
קִנָּה שְׁבַעַה עַד לֹא עוֹלָם בְּכַנּוּן
רֵאשִׁית דֶּרֶךְ קִנּוּיָה עַד לֹא [עוֹלָם וְ]אַבּוֹת וְהוֹגִיָּה בְּשִׁנּוּן
שֵׁם יְנוֹן וְכֶסֶּא כְבוֹד וּבֵית רִנּוֹן
תְּרוּפָה לְעוֹזְבֵי רָשָׁע וְעוֹרְכִים בְּצִדְקָה וְאַמֶּת חַנּוּן:
בְּכֵן מַעֲנָה אַעֲרוֹךְ בְּקֶהֱל הַמּוֹנִי / וְאַשׁוּב בְּכָל־לֵב פָּנֵי שׁוֹכֵן מַעֲוִי
וְאַיִתֵּחַד שְׁמוֹ בְּכָל עַדְנִי / אֲדִיר אֲדִירָנוּ יי: 20
אדיר...

15 חוב השלמתי ע"פ השערה 17 עולם ו יש לחזק 19 פני שוכן בכל לב מעוני מ: סדרתי 20 שמו השלמתי

שנא' (תהלי' צד) כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול. 11 אחד הקב"ה לובש כשריון צדקה ע"ש ישע' נט יז וילבש צדקה כשריון. מתעטטה ישע ככובע שם: וכובע ישועה בראשו. לשבים להצדיקה להצדיק בדין לעושי תשובה. 12 פוקקות מתפקקות, מודעזות. וכח לסלקה להסיר את התוכחה. 16 פץ אמר. ה' ה' אל רחום וחנון שמות לג. אני הוא קודם שיחטא האדם ואחר שובו עדי לפי דרשת חז"ל ר"ה דף י"ז ב' ה' ה' אני הוא קודם שיחטא האדם ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה. 17 קנה שבעה עד לא עולם בכינון ע"פ מאמר חז"ל פסח' דף ג"ד א' שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם, ואלו הן תורה ותשובה וכן עדן וגיהנם וכסא הכבוד ובית המקדש ושמו של משיח... והפייטן מונה את כולם חוץ מגן עדן וגיהנם (וייתכן שיש כאן שיבוש). ראשית דרך קנויה התורה, ע"ש משלי ח כב ה' קנני ראשית דרכי (פסח' שם). עד לא אבות והוגיה בשינון עד שלא נבראו האבות ולומדי תורה (בשינון, ל' ושננתם לבניך, דבר' ו ז). 18 שם ינון שמו של משיח, ע"ש תהלי' עב יז יהי שמו לעולם לפני שמו ינון שמו (פסח' שם). וכסא כבוד שם. ובית רינון בית המקדש שהוא בית הפלה. תרופה לעוזבי רשע התשובה. ועורכים... חינון מסדרים תפלה, מלי' ואחחנן, דבר' ג כג. 19 מענה אערוך ע"ש משלי טו א מענה רך ישיב חימה. פני שוכן מעוני שוכן מעונה (והפייטן כתב מעוניי מחמת צורך החרוז).

לְדוֹר וָדוֹר נֵצִיד גְּדִלָּה וְלִנְצַח נִצָּחִים קִדְשָׁתָהּ נִקְדִּישׁ.
וְשִׁבְחָהּ אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵי לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אֲתָה:

במנהג פולין מוסיפין קטע זה
חמול על מעשיך / ותשמח במעשיך
ויאמרו לך חוסיך / בצדקך צמוסיך
תקדש אדון על-כל-מעשיך:

פיוט מורכב מחלקים שונים—ב 369.

- [א] כי מקדישיך כערבך (ג"א בקדשתך) קדשת
נאה לקדוש פאר מקדושים:
- [ב] באין מליץ ישר / מול מגיד פשע
תגיד ליעקב דבר חק ומשפט / וצדקנו במשפט המלך המשפט:
(ג"א וצדקנו המלך הקדוש במשפט:)
- [ג] עוד יזכר לנו אהבת איתן אדונינו / ובבן הנצקד ישבית מדינינו
ובזכות התם יוציא [היום] לצדק דינו / כי קדוש היום לאדונינו:
- [ד] ובכן יתקדש שמה יי אלהינו על ישראל עמה
ועל ירושלים עירך / ועל ציון משכן כבודך
ועל מלכות בית-דוד משיחך / ועל מכונו והיכלך:
- ובכן תן פחדך יי אלהינו על כל-מעשיך / ואימתך על כל-מה שבגראת.
וייראוהו כל-המעשים / ושתתוו לפניהו כל-הברואים.
ויעשו כלם אגדה אחת / לעשות רצונה בלבב שלם
כמו שידענו יי אלהינו שהשלטון (ג"א שהשלטון) לפניה / עז בידך וגבורה בימינך
ושמה נזרא על כל-מה-שבגראת:
ובכן תן כבוד יי לעמה / תהלה ליראיה ותקנה לדורשיה
ופתחון פה למיחלים לה.
שמחה לארצה / וששון לעירך / וצמיחת קרן לדוד עבדך
ועריכת נר לבן-ישי משיחך במהרה בימינו:
ואז (ג"א ובכן) צדיקים יראו ושמחו / וישרים יעלו וחסידים ברנה יגילו
ועולתה תקפץ פיה / וכל-הרשעה בלה כעשן תכלה.
כי תעביר ממשלת ודון מן-הארץ:
ותמלוך אתה יי לבדך על כל-מעשיך
בהר ציון משכן כבודך / ובירושלם עיר קדשך
ככתוב בדברי קדשך. ימלך יי לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללויה:

קדוש אתה וגורא שמך / ואין אלוה מפלעדיך.
בכתוב. וינבה יי צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה.
ברוך אתה יי המלך הקדוש:

אתה בחרתנו מכל העמים / אהבת אותנו ורצית בנו
ורוממתנו מכל הלשונות / וקדשתנו במצותיך.
וקרבתנו מלפנו לעבודתך / ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת:

ותתן לנו יי אלהינו באהבה את יום (השבת הזה לקדשה ולמנוחה ואת יום) הכפורים הזה למחילה ולסליחה
ולכפרה ולמחל-בו את כל עונותינו (בשבת יש מוסיפין באהבה) מקרא קדש וזכר ליציאת מצרים:

אלהינו ואלהי אבותינו. יעלה ויבא ויגיע ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר ויכרונו ויפקדונו ויכרונו
אבותינו. ויכרונו משיח בן-דוד עבדך. ויכרונו ירושלם עיר קדשך. ויכרונו כל-עמך בית-ישראל
לפניך לפליטה לטובה לחן ולחסד ולרחמים לחיים ולשלום ביום הכפורים הזה. וזכרונו יי אלהינו
בו לטובה. ופקדונו בו לברכה. והושיענו בו לחיים. ובדבר ישועה ורחמים חוס וחנינו. ורחם עלינו
והושיענו. כי אליה עינינו. כי אל מלך חנון ורחום אתה:

סליחות למנחה של יום כפור

סלח לנו אבינו / כי ברב אונותינו שגינו
מחל לנו מלפנו / כי רבו עונותינו:

במנהגי מערב אירופה אומרים (אמרו) את הסליחות בסדר זה:

במנהג אשכנז הכללי: און תחן (ע' 631). משאת כפי (ע' 633). את הברית ואת החסד (ע' 636). אל ימעט לפניך (ע' 638).
אמץ יוסיף (ע' 640). אך כך לדל עזרה (ע' 643). מאתך תהלתי (ע' 643). איככה אפצה פה (לעיל ע' 244). יי אלהי רבת
צררוני (ע' 225). את הקול קול יעקב (ע' 646). אלהים אל דמי לדמי (ע' 538). יי יי (ע' 663).

במנהג אלזס: אפס מזיח (לעיל ע' 512). אפסו אשים (ע' 511). אמונים בני מאמינים (לעיל ע' 228). אמץ יוסיף (ע' 640).
את הקול קול יעקב (ע' 646). אמונה אמן (ע' 661). אוילי המתעה (ע' 649). יי אלהי רבת (ע' 225). יי יי (ע' 663). חטאנו:
אודה עלי פשעי (ע' 698).

במנהג שוואבן ושווייץ: אנא הואל (לעיל ע' 207). אך כך לדל מעוז (ע' 231). אבל אנחנו חטאים ואשמים (ע' 506). ותיק
וחסיד אתה (ע' 653). יי אלהי רבת צררוני (ע' 255). איתן למד דעת (ע' 659). אם עונותינו ענו בנו (ע' 665). חטאנו: יצעקו
בצר לנו (מתוך: גדול עוני, ע' 566).

במנהג האשכנזים שבאיטליה: תעלה תפלתנו (לעיל ע' 213). משאת כפי (ע' 633). ותיק וחסיד אחת (ע' 653). אלהים בישראל גדול נודעת (ע' 651). אבואה ואשתוה (ע' 650). אל באפך פן תמעיס (ע' 232). אליך האל עיני כל יציר תלויות (ע' 234). אלהי העברים (ע' 548). אמונת אמן (ע' 661). לך יי הצדקה (ע' 690). חטאנו: אלה אוזרה (ע' 568).

במנהג נירנברג-פירודא: תעלה תפלתנו (ע' 213). אדון בשפטך (לעיל ע' 212). יי אלהי רבת צררוני (ע' 225). משאת כפי (ע' 633). ותיק וחסיד (ע' 653). אמונת אמן (ע' 661). יי יי (ע' 663). חטאנו: אלה אוזרה (ע' 568).

במנהג וורמייזא: אפס מוית (לעיל ע' 512). תפן בענוי (ע' 648). אמונים בני מאמינים (ע' 228). יי אלהי רבת צררוני (ע' 225). יי שמעה (ע' 524). חטאנו: אז קשתי (ע' 701).

במנהג קוילן: אכפרה פני מלך רב (לעיל ע' 507). משאת כפי (ע' 633). אני הוא השואל (לעיל ע' 516). יי אלהי רבת צררוני (ע' 225). אזרחי מעבר לנהר (ע' 525). מי אל כמך (ע' 668). חטאנו: גדול עוני (ע' 566).

במנהג פלאס: משאת כפי (ע' 633). יי אלהי אברהם... (ע' 657). אני הוא המדבר (ע' 555). את חברית ואת החסד (ע' 636). אמונים בני מאמינים (ע' 228). רועה ישראל האוינה (ע' 664). חטאנו: אלה אוזרה (ע' 568).

צלוכת טכים (הכריתת שתי שוכות). וספר ווליס 3-4 צטורס. א-3466.

אל אֶרֶץ-אֲפִים אָתָּה / וּבַעַל הַרְחֵמִים נִקְרָאת / וְדֶרֶךְ תְּשׁוּבָה הוֹרִית.
גִּדְּלַת רַחֲמֶיךָ וְחֶסֶדְךָ / תִּזְכֹּר הַיּוֹם וּבְכָל-יּוֹם לְזִרְעַ יְדִידֶיךָ:
תִּפְּזֵנוּ אֲלֵינוּ בְּרַחֲמִים / כִּי אָתָּה-הוּא בַּעַל הַרְחֵמִים.
בְּתַחֲנוּן וּבְתַפִּלָּה פָּנֶיךָ נִקְדֵּם / כְּהוֹדַעְתָּ לְעַנּוֹ מִקֵּדָם:
מִחֲרוֹן אַפָּךָ שׁוּב / כְּמוֹ בְּתוֹרַתְךָ כְּתוּב.
וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ נִחְסֶה וְנִתְלוֹן / כִּיּוֹם וַיֵּרֶד יְיָ בַּעֲנָן:
תַּעֲבֹר עַל-פָּשַׁע וְתִמְחָה אָשָׁם / כִּיּוֹם וַיִּתְּצֵב עִמּוֹ שָׁם.
תִּאֲזִין שׁוֹעֲתֵנוּ וְתִקְשִׁיב מִנוּ מֵאֲמָר / כִּיּוֹם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְיָ. וְשֵׁם נֶאֱמָר:

וַיַּעֲבֹר יְיָ עַל-פָּנָיו וַיִּקְרָא יְיָ אֶל רַחוּם וְחַנוּן. אֶרֶץ אֲפִים וְרַב-חֶסֶד וְאֵמֶת: נִצַּר חֶסֶד לְאֱלֹפִים נִשְׁאָר עוֹן וּפָשַׁע וְחֶטְאָה. וְנִקָּה (שמות לד ו): וְסִלַּחְתָּ לְעֹנֵינוּ וּלְחַטֹּאתֵנוּ וְנִחַלְתָּנוּ (שם לד ט): סִלַּח לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חֶטְאָנוּ. מִחַל לָנוּ מִלִּפְנֵינוּ כִּי פָשַׁעֲנוּ (לקוח מתפלת י"ח): כִּי-אָתָּה אֱדֹנֵי טוֹב וְסִלַּח. וְרַב-חֶסֶד לְכָל-קְרֹאֶיךָ: (תהלים פו ה)

בק"ק אמרו סליחה זו במקום אל ארך אפים

קימון: ח"ג. - סדרנון, קובץ סוללה שוקן לדברי ספרות, תש"ח, ע' 134.

אֲזַ בַּעֲמַד עָנוּ / בֵּין יְיָ וּבֵין הָעָם:
גָּמַר מֵאֲז אֲמָר / דְּבָרוֹת כְּתוּב בַּסֵּפֶר:
הוֹאִיל לְדַבֵּר בַּעֲבוּרֵנוּ / וְתַבַּע כָּל צָרָכֵנוּ:

כ"י מב"פ ה" ||

זאת סליחתם במשובתם / חלבי חטאות ואשמותם:
 5 טלטולם בעת יקרה / יודיע למו במה תתרחצה:
 כשליח נתעטף בהדרו / למדו שלש-עשרה מדות:
 מתגלגלים אנו כם / נאפנים מדור לדור:
 סמוכים בטוחים וגשענים / עליהם ועל-זכות אבות:
 פעלתם אם אכלנו / צדקנו מאוצר חנם:
 10 קרבן יחשב לפניה / רקון חלבנו ודמנו:
 שעה מרעידים מחטאתם / תפתח-לנו שערי רחמים:
 תפשט יד ותקבלם / תכין לבם תקשיב אזנה:

תאזין שועתנו...

2 מאז: בעדנו פ' דברת מפ' כחובים ב' 3 דבר מ' צרכינו ב' 4 טלח פ' סליחה ה' | במשובתנו פ' 5 יודע מה' |
 למוחט' מ: לי פ' במה תתרחצה: ויתרחצה ה' במה יתכפרו פ' 6 כשליח: כעין שליח מ' | בהדרו: בכבודו פ' למדו: ללמד
 לו מ' | מדות שלש עשרה מ' 7 כם: בהם מ' 8 וגשענים: ושעונים מ' 10 יחשב: נחשב מ' | לפניך: נגדך פ' רקון: רצה מ'
 11 מחטאותם פ' | לנו: למו פה°

1 ענו משה, ע"ש במד' יב ג. 5 טלטולם גלותם. 6 כשליח נתעטף ר"ה דף י"ז ב'. 7 נאפנים נדרף ל' מתגלגלים
 (ע"י) לעיל בסילוק 'מי יתבה' (ע' 168), (180). 9 פעולתם אם אכלנו אם גמרנו וניצלנו אותה (ע"י) לעיל ע' 20 בפיוט
 'אמנם אשמינו', 6. 10 ריקון ר"ל מיעוט. 11 מרעידים רועדים ומפחדים. 12 תכין לבם תקשיב אונך תהל' י יו.

בקראנו ענו אלהי צדקנו בצר הרחבת לנו. חנו ושמע תפלתנו (תהל' ד ב'): אדני שמעה בקולנו תהינה
 אוניה קשבות לקול תחנונינו (תהל' קל ב'): שמע קול תחנונינו בשוענו אליה. בנשאנו ידינו אל-דביר
 קדשך (תהל' כח ב'): שמע יי וחנונו. יי היה עזר לנו (תהל' ל יא'): שמע יי קולנו נקרא וחנונו וחנונו (תהל' כז ז):
 ועתה שמע אלהינו אל-תפלת עבדיה ואל-תחנוניהם. והאר פניה על-מקדשך השמים למען אדני:
 (דני' ט יז)

פסוקים חוזרים (פס"ח)

ליי הישועה. על-עמך ברכתך סלה (תהל' ג ט): יי צבאות עמנו. משגב לנו אלהי יעקב סלה (תהל' מו ח)
 יי צבאות. אשרי אדם בטח בך (תהל' פד יג): יי הושיעה. המלך יענו ביום קראנו (תהל' כ י): ... כי לא על-
 צדקתנו אנחנו מפילים תחנונינו לפניך כי על-רחמיך הרבים: אדני שמעה אדני סלחה אדני הקשיבה
 ועשה אל-תאחר. למענה אלהי כי שמך נקרא על-עירך ועל-עמך (דני' ט יח-יט):

אלהינו ואלהי אבותינו

סימן: ח"ב (כפול). צתיס צכי 7, טוריס, 4 מליס צכל טור. – א 2192.

אֲזֶן תַּחַן וְהִסְכַּת עֲתִירָה / אֶף הָפַר וְשִׁכַּף עֲבָרָה
בָּאֵי לְחִלּוּתֶךָ בְּנַפֶּשׁ מָרָה / בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל יִמָּצְאוּ עֲזָרָה:

גַּעֲיַת נְאֻנָּחִים וְעֲנוּתָם חֲזוּה / גַּחֲיִנַת קוֹמָתָם נָא לֹא־תִבְזֶה
דָּרַשׁ עֲלֵבּוֹנָם מִצָּר בּוֹזֶה / דָּרְךָ פּוֹרָה וְנִצָּחָם יִזֶּה:

הֲלֹא אַתָּה הָיִיתָ וְהֵנָּךְ / הָיוּ תַהֲיָה בְּהִדְר גָּאוֹנֶךָ
וְנִמְתָּ יְכוֹן זֶרַע אֲמוֹנֶיךָ / וְהֵנָּם כָּלִים מִתַּגְרֵת חֲרוֹנֶךָ:

זַעֲמוּ בְּעֻוְיָם וּמִמָּאוִים נִסְחוּ / זָרוּ בְּאַפְסִים וְלֹא נָחוּ
חֲבֵלָה רוּחָם וְלַעֲפָר שָׁחוּ / חָרְשׁוּ חוֹרְשִׁים וּמַעֲנִית הַמְתִּיחוּ:

טָבְעוּ בַּבֶּץ וְאֵין פּוֹצֶה / טוֹרְפִיָּהֶם שָׁלוּ מִקְצָה לְקָצָה
יּוֹם יוֹם לּוֹחֲמָם מִנְצָה / יָד פּוֹרְשִׁים מִלַּחֲץ לִיצָא:

כָּלוּ חַיֵּיהֶם בִּיגּוֹן וְאַנְחָה / כּוֹשֵׁל רַבָּה וְעֲרָבָה שְׂמָחָה
לִישַׁע חוֹכִים וְהֵנָּה צֻחָה / לִבְטוֹם קָמִים וְכָרוּ שׁוּחָה:

כ"י אב* ; נש* ; פטגן; ו* ה' כ"ס* || 3 וענותם נש* : ענותם שאר כ"י | נא חס' ש* ו* ה' כ" 4 מצר: במצר אן | ובזוה פ |
ובצחם ה' כ" : ונצח שאר כ"י 6 לזרע 7 נסחו: נסחו נשפטגן* כ" : הוסחו א | זורו: זורום 8 חרשו: חרשום אבפ"טנ"ש*
9 טורפיהם: טורדיהם ט | לקצה: אל קצה ט 10 יום יום: יום ליום אב"ט 11 שמחה: כל שמחה פטנס*

1 אֲזֶן תַּחַן הָאֶזֶן תַּחֲנִינָה. וְהִסְכַּת וְהַקְשֵׁב, ע"ש דבר' כז ט. 2 בְּנַפֶּשׁ מָרָה ע"ש ש"א לו. בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל יִמָּצְאוּ עֲזָרָה
תַּהֲלִי קַכְדוּ. 3 גַּעֲיַת נְאֻנָּחִים צַעֲקַת נְאֻנָּחִים, ע"ש אִיּוֹב ו.ה. יחזק' ט ד. וְעֲנוּתָם ע"ש תַּהֲלִי כב כה. גַּחֲיִנַת קוֹמָתָם כַּפִּיפָה
קוֹמָתָם, הַשְׁתַּחֲוּיָתָם, ע"י תַּרְגוּם יוֹנָתָן מ"א יח כב. נָא לֹא תִבְזֶה תַּהֲלִי נָא יט. 4 דְּרוֹךְ פּוֹרָה וְנִצָּחָם יוֹה תַּכְלָה אוֹתָם
וַיִּשְׁפֹּךְ דָּמָם, ע"ש יִשְׁע' סג ג. הֲלֹא אַתָּה הָיִיתָ וְהֵנָּךְ. הָיוּ תַהֲיָה בְּהִדְר גָּאוֹנֶךָ ע"ש יִשְׁע' ב י ועוד, ר"ל הָיִיתָ
וְהֵנָּךְ וְתַהֲיָה כְמוֹ שֶׁהִיִּיתָ. 6 יְכוֹן זֶרַע אֲמוֹנֶיךָ תַּהֲלִי קַכְדוּ. וְהֵנָּם כָּלִים מִתַּגְרֵת חֲרוֹנֶךָ תַּהֲלִי לט יא. 7 זַעֲמוּ וְעַמּוּ וְעַמּוּ
עֲלֵיהֶם בְּעֻוְיָם בַּחֲסָאָם. וּמִמָּאוִים נִסְחוּ וּמִמָּקוֹם מֵאוִיִּים, ר"ל מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, גּוֹרְשׁוּ, ע"ש דבר' כח סג וְנִסְחָתָם מֵעַל אֲדָמָתָם.
זוֹרוּ בְּאַפְסִים בְּכָל אֲפִסֵּי אֶרֶץ, ע"ש דבר' לג יז ועוד. 8 חֲבֵלָה רוּחָם אִיּוֹב יז א. וְלַעֲפָר שָׁחוּ תַּהֲלִי מִד כו. חָרְשׁוּ
חוֹרְשִׁים וּמַעֲנִית הַמְתִּיחוּ תַּהֲלִי קַכְדוּ. 9 טָבְעוּ בַּבֶּץ בְּבוֹץ יִרְמִי' לח כב. וְאֵין פּוֹצֶה וְאֵין מוֹצִיא, ע"ש תַּהֲלִי קַמֵּד ז.
טוֹרְפִיָּהֶם שָׁלוּ אִיכָּה א.ה. מִקְצָה לְקָצָה שְׂמוֹת כו כח. 10 מִנְצָה בְּמִרְיָה. יָד פּוֹרְשִׁים אִיכָּה א.י. מִלַּחֲץ לִיצָא
ר"ל פּוֹרְשִׁים אֵת כַּפֵּיהֶם כַּלְכֵי הַשָּׁמַיִם וּמִבְּקִשִּׁים לְצֹאת מִהַלָּחַץ (לִיצָא בְּמִקְוֶה לְצֹאת כָּלשׁוֹן חֲכָמִים, דּוֹגְמַת לִישָׁב לִילָךְ לִירֵד לִילָד
לִידַע, שְׂבָאוּ כּוֹלֵן בְּמִקְוֶה הַצּוֹרוֹת לְשִׁבְתָּ לִלְכַת וְכו' שְׂבָמָקְרָא). 11 כָּלוּ חַיֵּיהֶם בִּיגּוֹן וְאַנְחָה תַּהֲלִי לט יא. כּוֹשֵׁל רַבָּה
ע"ש יִרְמִי' מו טו. וְעֲרָבָה שְׂמָחָה יִשְׁע' כד יא, פ"י שְׂקֵהָ. 12 לִישַׁע חוֹכִים מַחֲכִים, ע"ש יִשְׁע' ל יח אֲסִירֵי כָל חוֹכֵי לו.

מַעֲרִימִים סוּד מִמֶּךָ לְהַדִּיחֵם / מַכְבִּידִים עַל לְהַכְשִׁיל כָּחֶם
נוֹאֲקִים אֵלֶיךָ בְּהִתְעַטֵּף רוּחָם / נַחַת מִצָּא מִכָּבֶד טָרְחָם:

15 שִׁיחַ צָקִים בְּמַעֲמַד צָפוּף / סְלִיחָה מִבְּקָשִׁים בְּקָדְקֹד כָּפוּף
עוֹשְׁקֵיהֶם יִקְנִיאוּם בְּנֹצֵר נֶאֱפוּף / עוֹעִים יִמָּסְכוּ וַיִּהְיוּ לְסָפוּף:

פִּדְהָ דְבִקִּיָּה מִחֶרֶץ וְכִלּוּי / פְּלִטָּה מִצּוּרָר וְתַנּוּם לְעִלּוּי
צוּהָ יְשׁוּעוֹת מִשְׁחָרִיף בְּחִלּוּי / צִמַּת בְּקִצְפָּה שׁוֹחֲחֵי לְתִלּוּי:
(נִיֵּא צִדְקָם בְּדִינָה מִסְתָּר וְגִלּוּי:)

קִנְאָ וְנוֹקָם קִנְאָ לְשִׁמְךָ / קִצְץ סְמִלּוֹנִים מִצּוּרָר עֲמֶךָ
20 רָאָה עֲמִלְנוּ וְשׁוּב מוֹעֲמֶךָ / רִיבָה רִיבְנוּ מִעַם חֶרְמֶךָ:

שְׁבַעְתִּים הָשֵׁב לְחִיק מֵאֲנִי / שִׁכַּר חֲצִיָּה מִדָּם מַעֲנִי
תַּטָּה אֲזַנְךָ לְקוֹל תַּחֲנוּנִי / תִּרְצֵנִי בְּקִרְאֵי יְיָ:

אל מלך

14 בהתעטף: בַּעֲטָף ט' למצוא טןש* 15 צקים: צנים ש* ה: צועקים פ' 16 יומסכו: יומשכו ב' 17 מצורר: משחת ג
18 צמת...: בדפוסים הכניסו את הנוסח צדקם בדינך מסתר וגלוי (מפומל) או צור עולמים הושיענו בגלוי (מ"א) 19 וקנא ה
20 ושוב מועמך: ושך זעמך בפטגכ"ס*

לבטום קמים אויבים הכשילו אותם, ע"ש הושע ד יד. וברו שווחה ירמ' יח כ. 13 מערימים סוד תהל' פג ד. ממך להדיחם פי' משפיעים עליהם להמיר דתם. מכבידים עול ישע' מז ו. להכשיל כחם איכה א ד. 14 בהתעטף רוחם תהל' קמב ד. 15 שיח צקים ע"ש ישע' כו טז צקן לחש, והוא מקביל לל' ישפך שיחו, תהל' קב א. במעמד צפוף לשון המשנה (אבות א' ה') עומדים צפופים. 16 יקניאום יכעיסו אותם, דבר' לב טז. בנצר נאפוץ בחוצאות ניאוף (נאפוץ הושע ב ד), וזו ע"פ מסורת תולדות ישו הנוצרי הנפוצה בימי הביניים. עושים יומסכו ישע' יט יד ה' מסך בקרבה רוח עושים, פי' רוח טירוף הרעת. ויהיו לסיפוף לכליון (במשמעות זו מופיעה המלה בפיוטים, ויש מפרשים אותה מל' ספוף). 17 דבקיך הדבקים בך, דבר' ד ד. מחרץ וכילוי ע"ש ישע' י כג כלה ונחרצה. 18 צוה ישועות משחרריך ע"ש תהל' מד ה. משלי ח יז. בחילוי בתפלה, מל' ויהל משה, שמות לב יא ועוד. צמת כלה, ע"ש איכה ג נב ועוד. שוחחי לתלוי הנוצרים. 19 קנא ונוקם נחום א ב. קנא לשמך יחזק' לט כה. קצץ סמלונים מצוואר עמך קצץ רצועות העול, ע"ש תהל' קכט ד ה' דיק קצץ עבות רשעים, ומה שדרשו בספרא בחוקותי פרק ג' ו' [לפטוק כויג] ובמדרש תהלים קכ"ט [דף רנ"ז ב' בובר] כשיגיע הקץ... הקביה... מיד בא ומשבר את העול ומקצץ את הסמלונים... 20 ראה עמלנו תהל' כה יח. ריבה ריבנו תהל' מג א. מעם חרמך ישע' לד ה, ר"ל איום. 21 שבעתים השב לחיק מאניני תהל' עט יב, ומאניני פי' גורמים לי אבל, מצערים אותי. שכר חציך מדם מעני דבר' לב מב. 22 תטה אונך לקול תחנוני תהל' פו מ. בקראי יי באמירת י"ג מדות.

אל-תבוא במשפט עמנו כי לא יצדיק לפניך כל-חיי (תהל' קמג ב"י): אָנָּא יְיָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם (נחמ' א ה) תִּכּוֹן תְּפִלָּתֵנוּ קִטְרַת לִפְנֶיךָ (תהל' קמא ב"י): וְהוֹצִיאָ כְּאוֹר צִדְקָנוּ וּמִשְׁפָּטֵנוּ כְּצִהְרִים (תהל' לו י"י): תִּכּוֹן תְּפִלָּתֵנוּ קִטְרַת לִפְנֶיךָ מִשְׁאֵת כְּפִינוּ מִנַּחַת עָרֶב (תהל' מא ב"י): תִּבּוֹא לִפְנֶיךָ אֲנֶקֶת אֲסִיר כְּנֹדֶל זְרוּעָה הוֹתֵר בְּנֵי תַּמּוּתָהּ (תהל' עט יא): זֶה עֲנִי קָרָא וַיִּשְׁמַע וּמִכָּל-צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעֵנו (תהל' לד ז) / פס"ח:

קיומן: מכלכי צר שצתי ארוך. צמים צמי 7 טורים. צכל סוגר ונוצלה וקראית. — מ 2519.

משאת כפי מנחת-ערב רצה נא בכשר
תכון תפילתי קטרת לפניה בתם ובישר
בקראי ענני צורי היום ופנה. באשר
יביאו בני ישראל את-המנחה:

5 ריח ניחח אמרי פי [לפניה] צור עולמים
חלבי ודמי הנמצט בצומי תמור חלבים ודמים
קבל הגיון לבי אשר ערכתי זה עשרת הימים
כחטאת פעלה וכמנחה:

דרש-נא ביום-זה דורשיה והדרש למו בניב שפתים
10 שעה מעמדם וטהרם ככסף מזקק שבעתים
ורצה שיחתם כשה אחת מן הצאן מן המאמים
ממשקה ישראל למנחה:

כליל ועולה תחנתי תחשב ומשטיני ריב תריב
והוציא כאור צדקי טרם יבא השמש ויעריב
15 שפך כמים לבו בתפלתו כל איש. והקריב
המקריב קרבנו ליי מנחה:

כיי חמ'נכך || 1 כפי: כפינו מ' 2 תפלתנו מ' 3 ענני: ענה מ'ח | היום חס' נכ 5 לפניה: הוס' דפ' 6 וחלבי מ'נכ
7 וקבל מ' 9 נא חס' נכך | למו: להם ח 10 ושעה מ' 11 אחת: אחד נכ 13 תחנתי תחשב: תחנתי תחשוב מ' חשוב
תחנתי חך: תחשב חס' חכ | 14 לאור ח 15 בתפלתנו חס' ח

1 משאת כפי מנחת ערב... 2 תכון תפילתי קטרת לפניה תהלי קמא ב. 4 כאשר יביאו... ישע' טו כ. 7 זה
עשרת הימים שבכל יום נוהגים לומר סליחות. 8 כחטאת... יחזק' מה כה. 10 ככסף מזקק שבעתים לי תהלי יב ו.
11 כשה אחת מן הצאן מן המאמים... יחזק' מה טו, ריל מן המובחרים. 15 והקריב המקריב... במד' טו ד.

יִשְׁרוּן עִמָּךְ יִשׁוּר חֲסִדֶיךָ בְּטוֹב לֶקַח
הִטָּה אֵלָיו אֲזוּנֶךָ וּשְׁמָע וְעֵינֶיךָ פָּקַח
וּרְאֵה כִּי טוֹב מִסְתוּפָּךְ בְּשַׁעֲרֵי רַחֲמֶיךָ. וַיִּקַּח
מִן הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה:

20

בָּרַב רַחֲמֶיךָ אֲמַרִי הָאֲזִינָה יְיָ הִגִּי בִינָה
וְאִם נָא מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֱלֹהֵי קֶדֶם מְעוֹנָה
וּלְקַחְתָּ מִנְחָתִי מִיָּדִי אֲשֶׁר הִבָּאת לָךְ בְּתַחֲנָנָה
וַיְהִי בַעֲלֹת הַמִּנְחָה:

שְׂדֵי לֹא מִצָּאנוֹךְ שָׁנִיא כֹחַ לְעֵדָה מִקֶּדֶם קִנִּיתָ²⁵
אֶחָד הַמִּרְבֶּה וְאֶחָד הַמִּמְעִיט בְּשׁוּבוֹ נִפְשׁוֹ רָצִיתָ
אֶךְ יָכוֹן לִבּוֹ לִפְנֶיךָ בְּמִנְחָתוֹ עֵת הַקָּרֵב אוֹתָהּ
וְזֹאת תוֹרַת הַמִּנְחָה:

בְּהִיּוֹת מִקְדָּשִׁי וּמִזְבְּחִי עַל מְכוֹנּוֹ וּגְבוּלוֹ
הָיוּ מְכַפְּרִים עָלֵינוּ בְּשַׁעֲרֵי הָעוֹלָם לְגוֹרְלוֹ³⁰
וְעַתָּה בְּאֲשַׁמְתָּנוּ לוֹ חֶפֶץ יְיָ לְהִמִּיתָנוּ. לֹא
לֶקַח מִיָּדֵנוּ עוֹלָה וּמִנְחָה:

17 חסדך נ 18 אלינו מ'נכך 21 רחמיך: חסדיך ח | יי חס' נ 22 ואם: אם מ'נכ 26 בנפשו מ'נ 27 אך:
איך נכך | יכון מנוקד חנכך | במנחתו לפניך נ 29 על מכונו וגבולו דפ': על מכונוותיהם כיי 30 לגורלו חס' חמנכך
31 ועתה חס' ח

17 ישורון עמך ישור חסדיך בטוב לקח כנראה ר"ל ישראל מביט על חסדיך בעשיית תשובה (בכ"י מנוקד לקח, שהוא
כנראה במקום 'קח', ע"ש הושע יד ג כל תשא עון וקח טוב). 18 הטה אליו אזנך... ע"ש דני' ט יח. 19 מסתופך מחכה,
מתגעגע. ויקח מן הבא... ברא' לב יג. 21 אמרי האזינה... תהלי' ה ב. 22 אם נא מצאתי חן בעיניך ברא' יח ג ועוד.
אלהי קדם מעונה דבר' לג כו. 23 ולקחת מנחתי... ברא' לג י"א. 24 ויהי בעלות המנחה מ"א יח לו. 25 שדי
לא מצאנוך שניא כח איוב לו כג, ר"ל אין אתה מתנהג בחזק עם הבריות. לעדה מקדם קנית ע"ש תהלי' ערב. 26 אחד
המרבה ואחד הממעיט... 27 אך יכון לבו כאמר חז"ל, ברכ' דף ה' ב'. 28 וזאת תורת המנחה ויק' ו ז.
30 בשעירים העולים לגורלו לגורל שהטיל עליהם כ"ג. 31 ועתה באשמתנו שחרב בית המקדש לו חפץ ה'.
שופט' יג כג, ר"ל אף שרצינו להסיר את כעסו, לא היינו יכולים לכפר בעדנו בקרבנות כי אין ביהמ"ק קיים. 34 מתיצב

תַּחֲנוּנִים יִדְבֵּר עִמָּךְ יִבְקֶשׁ סְלִיחָה בְּלֵב מֶר
הֵנוּ מְתַיֵּצֵב עַל מְצוֹר וְעוֹמֵד עַל הַמִּשְׁמֶר
מִחֲלָה פָּנֶיךָ לַעֲת מִנַּחַת עָרֵב וּמִצָּפָה כָּפֹר. כִּי אָמַר
35 אַכְפְּרָה פָּנָיו בַּמִּנְחָה:

יְרוּשָׁלַם עִירָךְ בָּנָה וְעָרִיךָ מְקַצֶּה
אֲסוּרִים רְעוּצִים פֶּתַח וּלְחֶפְשִׁי הוֹצֵא
וְעָרְבָה לִי מִנַּחֲתָם כִּימִי עוֹלָם וְתָשׁוּב וְתִרְצֶה
עוֹד פָּנוֹת אֶל-הַמִּנְחָה: 40

וְנִפְּצוֹת יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּץ יָדְךָ שְׁנִית תּוֹסֵף
כְּרוּעָה עֲדָרוּ יִרְעָה בָּנוּה טוֹב תֵּאַסֵּף
וְיֵשֶׁב מִצְרָךְ וְטָהַר אֶת-בְּנֵי לִוִּי כְּזָהָב וּכְכֶסֶף
וְהָיוּ לִי מְגִישֵׁי מִנְחָה:

אל מלך

33 ויבקש מ' 34 הנו חס' ח | מצור: מצוד מ'ך | משמר חנכ 35 מחלה: יחלה חנ: מחלה פניך חס' כ | לעת: עד עת כ |
ומצפה כפר חס' נכ 38 הוצא: אצא ח 39 ותשוב חס' מ'כך 41 ישראל: יהודה מ'נכך | לקבץ: עוד חוס' רפ' 42 ירעה: ירעם ח
43 מצרף: ומטהר חוס' נכך

על מצור ויג על מצוד, ר"ל על המצודה כדי להביט לעזרה. 35 כי אמר אכפרה... ברא' לב כ. 39 וערבה לה'
מנחתם כימי עולם ע"ש מלאכי ג ד. 40 עוד פנות אל המנחה מלאכי ב יג. 41 ידך שנית תוסף ע"ש ישע' יא יא.
42 כרועה עדרו ירעה ישע' מ יא. 43 וישב מצרף וטהר... מלאכי ג ג.

אל-תבוא במשפט עמנו כי לא יצדק לפניך כל-חי (תהלי' קמג ב''): תבוא לפניך תפלתנו ואל-תתעלם
מתחנונתנו (תהלי' נה ב''): או תחפץ ויחיי-צדק עולה וכליל או יעלו על-מזבחך פרים (תהלי' נא כא): תשוב
תרחמנו תכבש עונותינו ותשליך במצלות ים כל-חטאתינו (מיכה ז יט''): במקום אשר לא-תכרו ולא
יפקדו ולא יעלו על לב לעולם (אין במקרא): כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה-טוב ולא יחטא
(קהל' ז כ): שוב מחרון אפה והנחם על-הרעה לעמך (ש"ת לב יב):

עקרה

סימון: א-ל צ-ס וא-יכ צכ ילמק, וא-יכ. צחיס צכ ד-י טוריס. 5 מליס צכל טור. – א 8517.

אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד וְהַשְּׁבוּעָה / לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה קְבוּעָה
בָּהּ אָנוּ נְאוּתִים וְשְׁאֵלָתָנוּ תְּבוּעָה / מִחִילָה וּסְלִיחָה בְּתַפִּלַּת הַיּוֹם רְבוּעָה:

גִּזַּע הַלְוִיִּם מֵאַחַר נַחֲמַד לְמִרְאָה / נִכְשֵׁר לְגַבִּי מִזְבֵּחַ לְהַעֲלוֹתוֹ בִּירְאָה
דְּבַר מֶלֶךְ שְׁלֵטוֹן זָקֵן מִשְׁתָּאָה / סִגֵּל מִצְוֹתוֹ שְׁנִיָּה מִרְאשׁוֹנָה לְהַתְנַאָּה:

5 הַנְּנִי לְכַהֲנָה וּלְמַלְכוּת וּלְשִׁתִּיּוֹן זָכָה / עוֹדֶף עֲלֵיהֶן שְׂכָר קִימָה וְהַלִּיכָה
וּבִיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי מְשַׁלֵּשׁ בְּזִכִּיּוֹת סָכָה / פֶּאֶר הַשְּׂכִינָה מְקוֹם מְרוֹת סוֹכְכָה:

זְכוּת הַשְּׁתַּחֲוִיָּה עַד כֹּה פְּשָׁטָה / צָבִי לְצַדִּיק חֲזָרְתּוֹ לְשָׁלוֹם לְקֶשְׁטָה
חֲמוּדוֹ כְּהַטְעִין קְרִיאָתוֹ לְרַחֲמִים הוֹשָׁטָה / קָרֵב חִלּוּפּוֹ וְלֹא מִחֲלַפֶּת הַשָּׁטָה:

כִּי-י אבִּד'מ'נו* 1 || והשבועה א: ואת השבועה שאר כִּי-י 2 בה: בם ב' | ושאלתנו תבועה: ומחזרים לתבועה מ'נדו* 2
3 מאחר: מואחר 1 מיוחד ו* ואחד 1 מאד דפ' | נכשר: נאחו ב' | המזבח ב'ד'מ' | להעלות 1 4 המלך ב'ד' | שלטון:
שמור אב'נו* ושלטון מ' | משתאה: מתנאה ד'מ' | מצותיו ו* | להתנאה: לנאה מ' 5 עוֹדֶף ב'ד' 6 בזכיות: בזכות 1 |
לסוככה 1 7 ולקשטה 8 לרחמים חס' 9: לרחם ב'גמ' | הוֹשָׁטָה ד' 9 ומערכה: ומערכת 1 10 הצמיד מ'

1 את הברית ואת החסד והשבועה ר'ל שמור לנו... ע"ש דבר' ז יב ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד אשר
נשבע לאבותיך. 2 בה אנו נאותים נתנים, נסמכים בה (לשון המשנה, כגון שקל' ז' ו' שיהיו הכהנים נאותין בהן). 3 גזע
הילולים מאוחר הבן שלידתו נתאחרה, והוא יצחק. נחמד למראה ל' ברא' ב ט. להעלותו ביראה כעולת ראייה,
שנאמר בה יראה כל זכורך (דבר' טז טז). וי"ג בִּירְאָה, ר"ל בהר שנאמר בו ה' יראה, וגם זה מסתבר. 4 דבר מלך
שלטון קהל' ח ד, ועי' בִּיר ג' ע' 586 שדרשו שם פטוק זה בקשר לעקידה. זקן משתאה אברהם משחמם על הציווי,
וכמו שדרשו בבִּיר (שם ע' 587) אחר הדברים האלה, היראהורי דברים היו שם, מי היראה, אברהם. סיגל מצותו חיבב, ועי'
בִּיר ג' ז' (ע' 590) שתי פעמים כתיב לך לך ואין יודעין אנו איזו חביבה אם השנייה אם הראשונה. מן מה דכת' ולך לך אל
ארץ המוריה הוי שנייה חביבה מן הראשונה. 5 הנני כך אמר אברהם, ועי' בִּיר ג' ו' (ע' 589) אברהם אמר הנני, הנני לכהונה
הנני למלכות, זכה לכהונה, נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם... (תהל' קי ד), זכה למלכות, נשיא אלהים אתה בתוכנו (ברא'
כג ה). עוֹדֶף עליהן שכר קימה והליכה בִּיר ג' ח' (ע' 594) ויקם וילך אל המקום וגו' ניתן לו שכר הקימה ושכר
הליכה. 6 משולש בזכיות י"מ שביום השלישי זכה לענין שלישי, היינו לראיית השכינה, ובעל ערוגת הבושם פ' שהיה
זכות תורה וזכות מצות וזכות מעשים טובים. אבל כנראה יש לצרף וביום השלישי שהוא משולש בזכיות, כדאימא בבִּיר ג' ו'
א' (ע' 595) ביום השלישי שלשבתים... שלמתן תורה... שלמרגלים... של יונה... של תחיית המתים... וכו' סככה פאר השכינה
בִּיר (שם) מה ראה, ראה ענן קשור בהר... מרות סוככה מגינה, ל' סוככים בכנפיהם (שמות כה כ). ומרות ע"פ דרשת ר'
פנחס (בִּיר ג' ז' ע' 592) [אל ארץ המוריה] לאתר מרותא דעלמא. 7 זכות השתחוויה עד כה פשטה עי' בִּיר ג' ו' ב'
(ע' 597) ואני והנער נלכה עד כה, אריב'ל בלך ונראה מה בסופה של כה (ר"ל של זכה יהיה זרעך). א"ר יצחק והכל בזכות
השתחוויה, אברהם לא חזר מהר המוריה בשלום אלא בזכות השתחוויה... ולפי זה יש לבאר: זכות השתחוויה ואמירת 'עד כה' פשטה
לזה צבי לצדיק (כיניו ליצחק, ל' ישע' כד טז) חזרתו לשלום לקשטה לסמן או לרמוז ('לקשט' במשמעות לקלע למטרה)
חזרת יצחק. 8 חמודו כהטעין עצים ואש. קריאתו לרחמים הושיטה עי' בִּיר ג' ו' ד' (ע' 599) ויאמר יצחק אל אברהם
אביו ויאמר אבי, למה אביו אבי כדי שיתמלא עליו רחמים. קרב חילופו אם יקרב חילופו במקום יצחק ולא מוחלפת
השיטה אז לא צריכין להפוך (לשון החלמוד, כגון ברכות דף מ"ט ב'), לפי הדרשה בבִּיר ג' ו' ד' (ע' 599) אלהים יראה לא

טָהַר הַמִּזְבֵּחַ בְּנֶה וּמַעֲרֹכָה הָעֶמִיד / רָגַל וַיֵּד עֲקְדוֹ כְּטִלָּה הַתְּמִיד
 10 יָד לְצוּאָר בְּמַכְשֶׁרֶת אֲכָלִים כְּהֻצְמִיד / שְׁלִיחַ בְּזִרְיוֹת לְשׁוֹן חֲבֵה הַחֲמִיד:

כְּנֻחֵן צִדִּיק בְּצִדְקָתוֹ מְשֻׁמִּים נִשְׁקָף / כָּפְרוּ מִבֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת בְּסִבְךָ מְקָף
 תְּמֹר יַחֲידוֹ הַתְּקָרֵב בְּטִלִּיתוֹ תְּקָף / תַּחֲתִיו דָּמוֹ זָרַק וְאִמּוֹרֵיוֹ זָקָף:

מְקוֹם גְּבוּרוֹת לְדוֹרוֹת חֵין עֶרֶךְ / אֲנֹא הַשֵּׁם הַקְדוֹשׁ הַנִּכְבָּד וְהַמְבָרָךְ
 יִרְאֶה יִרְאֶה בְּרֹאשׁ בֵּית הַדָּרֶךְ / יִצְחָק יַחֲידוֹ אֶפְרוֹ צָבוּר וּמִכְרָךְ:

15 מוֹשִׁיטִים לְשֵׁם זְקֵנָם וּמִתְפָּאֲרִים בְּאַבוֹתָם
 אֲשֶׁרֵיהֶם מִי מְטַהֲרֵם וּמַעֲבִיר חוֹבוֹתָם
 יוֹצֵרָם שְׁבַשְׁמִים מְקוֹה יִשְׂרָאֵל וְגִאוֹתָם
 רְצוֹנָם יִפִּיק לְמִלְאוֹת לְטוֹבָה תִּאֲוֹתָם:

אל מלך

11 בצדקתו: בצדק ד' מ' ו' צדקו נ | ומשמים ד' כ' כ' מ' 12 תמור א: תמורת ב' ד' * ג' לתמורת מ' נ | להתקרב נ |
 זקף: תקף ד' 13 הנכבד הקדוש ב' | הנכבד: והנקדש נ' 14 ויראה מ' 15 ומכורך: ומוחרך דג' 15 אשריהם: אשר נ |
 מטהרם: יטהרם א | חובותם: אשמתם נ' 16 וגאותם: וטהרתם נ | למלאות לטובה תאותם: וישלים לטובה תאותם א' חיים
 למצוא בתאותם ב' ג' *

השה, ואם לאו, שה לעולה בני. 9 ומערכה העמיד עצי המערכה. רגל ויד עקדו כטלה התמיד עי' תמיד דף ל"א
 ב' תנא יד ורגל כעקידת יצחק בן אברהם. 10 יד לצואר במכשרת אוכלים כהצמיד כשהקריב את ידו לצואר במאכלת
 ר"ל בסכין, ע"פ הדרשה ב"ר ג' (ע' 598) למה נקרא שמו מאכלת, שמכשרת האוכלין. שליח מלאך. בזריות לשון
 חיבה החמיד עי' ב"ר ג' ז' (ע' 602) ויקרא אליו מלאך ה' מן השמים ויאמר אברהם אברהם, תני ר' חייא לשון חיבה לשון
 זיריו. 11 בצדקתו משמים נשקף ע"ש תהל' פה יב וצדק משמים נשקף. כפרו מבין השמשות האיל שנברא בערב
 שבת בין השמשות (אבות ה' ו'). 12 תמור יחידו ותקרב ר"ל להתקרב. בטליתו תקף עי' פרקי ר"א ל"א מה עשה
 האיל, פשט את ידו בטליתו של אברהם. זקף העלה על המזבח. 13 חין ערך סדר תפלה. 14 יראה יראה וכו' קשה
 למצוא כאן קשר דקדוקי, ונראה שהוסיף יראה בגלל הדרשה ב"ר ג' י (ע' 607) ה' יראה... יה"ר... בשעה שיהיו בניו של יצחק
 באים לידי צרה תזכור להם אותה העקידה, ואח"כ הוא ממשיך יראה... אפרו צבור ומכורך ע"פ הדרשה ויק"ר ל"ו ה'
 (ע' תתמט) רואין אפרו של יצחק כאילו הוא צבור על גבי המזבח. 15 מושיטים לשם זקנם כנראה ר"ל מתיחסים. אשריהם
 מי מטהרם לפי המשנה, סוף יומא. יוצרם שבשמים מקוה ישראל שם.

אל-תבוא במשפט עמנו כי לא יצדק לפניך כל ח' (תהל' קמג ב"י): יי אל-באפה תוכיחנו ואל-בחתך
 תיסרנו (תהל' ו ב"י): אל-תעזבנו יי. אליהו אל-תרחק ממנו (תהל' לח כבי): אל-תרחק ממנו כי-צרה
 קרובה כי-אין עוזר (תהל' כב יב): ואל-תסתר פניך מעבדיך כי-צר לנו מהר ענו (תהל' סט יח): / פס"ח

סימן: ח"צ (כפול) משה זר שמואל חזק. 5 חליס בכל טור. חרוז מזכירי. – א 3713. ערוגת הכנסת ג 347.

אל ימעט לפניך את כל-התלצה / אשר אימתך מימי קדם מצאה:
 באין צרי ואין תעלה ורפואה / בקקים בוקקים בלחץ ורב ביאה:
 גברו עונותי ותריבני כפיהם בסאסאה / גמלתי רע ושלמתי סאה בסאה:
 דמיתי ברב חטאי לסדום החטאה / דירתתי חרבה וגליתי מארץ נוראה:
 5 הגני עוובה ונטושה געולה ושנואה / הונני מוני הוי נגאלה ומוראה:
 ותזנח משלום נפשי מיגיעת לאה / ותהי לי דמעתי לחם תבואה:
 זכרי ימי-קדם אהבתי היתה פליאה / זבודה זר ומקשטה ככלה נאה:
 חפת משושי האכלתי כווללה וסובאה / חללתי נזרי כמועלת אשר נטמאה:
 טהרני באהבתו ויעדני עוד לנשאה / טנפתי מעשי ולעבתי דברי גבואה:
 10 יוקשתי אחרי-כן ונלכדתי ביום שואה / יגעתי ברעה אחר רעה באה:
 פמהתי לאישי הראשון ונפשי לו-צמאה / כי אז מעתה הייתי בריאה:
 לאהבתו חמדתי היות בכנפיו חבואה / לו איחל אם יקטלני בכלאה:
 מה בצע בדמי בהיותי למשואה / מי כמוני ייחדך באהבה ויראה:

כ"י או* פג || 1 את חס' 1 2 באין צרי ואין תעלה פ: באין צרי וחובש ותעלה 1 באין צרי ותעלה או* | בקקוני 1
 3 כפיהם חס' 1: לפיהם פ | לסאסאה או* 4 כסדום פג | חריבה פג 16 ומיגיעת פ | ותבואה פ 7 ימי קדם פג: ימים
 מקדם או* | אהבתו א 10 ונלכדתי חס' פג | ביום שואה ומשואה פג ערה"ב | 11 לו חס' א 12 חימדתי א 13 ליחדך ו*

אל ימעט לפניך את כל התלצה נחמ' ט לב. 2 ואין תעלה ורפואה ע"ש ירמ' ליג. בקקים בוקקים נחום
 ב ג. בלחץ ורוב ביאה במה שבאו עלינו בהמונים, בניגוד לביאה רגילה, כדרשת חז"ל ב"מ דף צ"ב א' כי תבא בכרם רעיק
 (דבר' כג כה), בביאת כל אדם הכתוב מדבר (כך פירש בעל ערוגת הבושם, ומסתבר). 3 ותריבני... בסאסאה ע"ש ישע'
 כז ת. ושולמתי סאה בסאה מדה כנגד מדה, כדרשת חז"ל שבת דף ק"ה ב', ועוד. 4 מארץ נוראה ע"ש ברא' כח יז
 מה נורא המקום הזה. 5 הוי נגאלה ומוראה ע"ש צפנ' ג א, וכך לוענים תגוים. 6 ותזנח משלום נפשי איכה ג יז.
 מיגיעת לאה (כך בכ"י, וכנראה הוא חידוש הפייטן ב:קום 'ליאות' או 'תלצה') מהיגיעה שהלאוני בה. ותהי לי דמעתי לחם
 תבואה ע"ש תהלי' מב ד. 7 זכרי ימי קדם ע"ש תהלי' קמג ה. אהבתי היתה פליאה ע"ש ש"ב א כו. 8 חופת
 משושי האכלתי כווללה וסובאה כנראה במשמעות 'בזבזתי' או כדומה (כווללה וסובאה ע"ש דבר' כא כ), והמפרשים
 לא מצאו רעיון לבנין ההפעיל. חללתי נזרי לי תהלי' פס מ חללת לארץ נזרו. 9 טיהרני... ויעדני ר"ל בבית השני.
 וליעבתי לענתי, התלוצצתי (ל' מלעיבים, דה"ב לו טו). 10 יוקשתי (במקום 'נוקשתי' מצורך הא"ב)... ונלכדתי ע"ש
 ירמ' ג כד יקושתי לך וגם נלכדת. 11 כמהתי חשקתי (ל' כמה לך בשרי, תהלי' טג ב). ונפשי לו צמאה תהלי' מב ג.
 12 לו איחל אם יקטלני איוב יג טו. בכלאה כנראה במקום 'בכליה', מחמת החרון. 13 מה בצע בדמי תהלי' ל י.

נִזְרָא וְאֲדִיר נַפְשֵׁי אֱלִיךָ קוֹרְאָה / נִדְבוֹת פִּי רִצָּה כְּקֶרֶבֶן הַעֲלָאָה:
 15 שִׁיחַ שׁוּעֵי יִרְצָה לְפָנֶיךָ בְּהִרְצָאָה / שִׁיחַ מְעוֹט דִּמִּי כְּדָם הַמִּצָּאָה:
 עֲדוּר חֲלָבִי שְׁעָה כְּחֶלֶב הַקִּלְאָה / עֲנִי וְחַנּוּי רַם שׁוֹנָא גָאָה:
 פִּזֹּר חֲרוֹנֶךָ עַל מְקִנְיֶיךָ בְּקִנְיָה / פִּגְרַת מֵת מִשְׁתַּפִּים לְגָאָה גָאָה:
 צָמְתוּ חַיִּי בְּמִימֵי רָפֶשׁ וְצוּאָה / צַחֲנָתָם הָאֲכִילוּנִי עֲבוּר טְהָרְתִי לְטַמְאָה:
 קִצְיִנִי נִחְנְקוּ עַל קִדּוּשׁ הִירְאָה / קוּעֵי וְנִכְבְּדֵי גִרְרוּ בְּטִיט וּבְצוּאָה:
 20 רוּחִי רִפְתָּה עַל תּוֹרַתְךָ הַמְנַשָּׂאָה / רִאִיתִיךָ פְּרוּעָה וְקִרְוּעָה וּבֹאֵשׁ קְלוּאָה:
 שָׁבַת מְשׁוּשׁ לִבִּי וְהִיִּיתִי נִדְכָּאָה / שְׁחוּתִי וְנַעֲוִיתִי בְּדַרְיֶסֶת בְּגִי לְבִיָּאָה:
 תָּעָה לִבִּי פְּלִצוֹת בַּעֲתָתְנִי בְּהִדְכָּאָה / תַּעֲוִיתִי כְּשֶׁה אוֹבֵד מִפָּאָה לְפָאָה:
 מֵרֵב צַעַר וְקֶצֶר רוּחַ נִכְאָה / שׁוֹאֲגָת וְנוֹהֶמֶת לָךְ נִחְלָתְךָ הַנְּהַלָּאָה:
 הָעַל אֱלֹהִי תִתְאַפֵּק בְּאִמָּה טַמְאָה / בְּרָקִיךָ מִהַבְּרִיק וְעַלֶּיךָ כֶּחֶף לְהִרְאָה:
 25 שִׁפְרֵי חֲצִיךָ מִדְּמָה וְחֲרָבְךָ הַבְּרִיָּאָה / מַחְלָכָה וּמִבְשָׁרָה שְׂבוּעַ אִיָּה וְרִאָה:
 וְנִקְמָה הַכְּתוּבָה עֲלֵיהֶם תִּקְרַב וְתִבּוּאָה / אֲיָמָתְךָ עַל כָּל גּוֹי לְנִשְׂאָה:
 לְהוֹדִיעַ לְכָל שָׁעַל חַי נִשְׂאָה / חֲזֹק גּוֹאֲלָה עַל אֲבֵרְתוֹ נִשְׂאָה:
 זָבוּל קִדְשׁוֹ בְּשִׁמְחַת עוֹלָם יְבִיָּאָה / קִנְיִן כָּל טוֹב לְהַשְׁבִּיעָה וּלְמַלְאָה:
 אֵל מֶלֶךְ

14 נפשי אליך או*: לך נפשי פג 15 שיח שועי פ: שיח שועתי או* שיחי ושועתי ג| לשניך חס' פ 16 עננו... קודם עדור חלבי... פג| הקלאה: חבלאה א| עננו וחננו או* 17-18 נמחקי פ 17 מקניאך אג| פגר... גאה: פקו עליה ברב גאון וגאה דפוסים אחרונים 18 במימי רפש: כמו טיט רפש ג 20 תורה פג| המנושאה: המסולאה דפ'| פרועה ו חס' ג| קלואה: כלואה א 21 והייתי: חיתתי ו| ונעויתי פג: ונדויתי ו* ונדכיתי א 22 ופלצות א 23 הנהלאה: וגלאה ו* 24-26 נמחקי כרובם פ 24 ועליה חס' פג 25 וראה: וראה או* 24-25 (במקום ה:סוס המקורי) הסר נא מועקה והעבר הלאה / ברך יי חילה כחך להראה: שמעה חנונה וראה כל התלאה / מצאתה מעת אשר מארצה יצאה דפוסים אחרונים, וממשיכים 26 והכתובה עליהם מהרה... 27 גואלם א| נשאה: ישאה פ 28 בשמחת: בבנין או* | תביאה או* | להשביעה: להשפיעה ו*

למשואה למקום שמם (ל' איוב ל ג). מי כמוני ייחדך ע"ש האשך הפסוק, היודך עפר... 14 נדבות פי רצה תהלי קיט קח. כקרוב העלאת כהעלאת קרבן. 15 כדם המצאה כמיצוי הדם. 16 עידור חלבי חסרון חלבי. הקלאה שריפה (ל' אשר קלם מלך בבל באש, ירמ' כט כב), ועי' להלן 20. 17 פגר מת משתפים התקפה על הנצרות. ויש ששינו את הנוסח וגרסו פקו פליליה, ע"ש ישע' כח ז. 18 צמתו חיי איכה ג נג. 19 קועי נשיאי, ע"ש יחזק' כג כג. 20 רוחי רפתה ע"ש שופט' ח ג. המנושאה ויג המסולאה ע"ש איכה ד ב. קלואה שרופה. 21 שבת משוש לבי ע"ש איכה ה סו. שחיתי ונעויתי תהלי לח ז. 22 תעה לבבי פלצות בעתתני ישע' כא ד. בהדכאה במידה מדכאת. תעיתי כשה אובר תהלי קיט קעו. 24 העל אלה תתאפק ישע' סד יא. 25 איה וראה שתי צפרים, דברי יד יג. 27 על אברתו נשאה ע"ש דברי לב יא.

אֶל־תָּבוֹא בְּמִשְׁפָּט עִמָּנוּ. כִּי לֹא־יִצְדָּק לְפָנֶיךָ כָּל־חַי: (תהלי' קמג ב"י) וְיֵאָחֵז צְדִיק דְּרָכּוֹ. וְטָהַר־יָדָיִם
 יוֹסִיף אִמָּץ (איוב יז ט): וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כְּחוֹ אֱלֹהֵי. כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְאָמֹר (במד' יד יז): אֲדֹנֵי אֱלֹהִים אֶל־תִּשְׁחַת
 עֲמָךְ וְנִחַלְתָּךְ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּגִדְלָךְ. אֲשֶׁר־הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה (דבר' ט כו): וְאֲדֹנֵי אֱלֹהִים יַעֲזֹר־
 לָנוּ עַל־כֵּן לֹא נִכְלָמָנוּ... (ישע' נ ז): יְיָ אֱלֹהֵינוּ תוֹכִיחֵנוּ. וְאֶל־בְּחֻמָּתְךָ תִּסְרְנוּ (תהלי' ו ב"י): ... יְיָ אֱלֹהֵי
 גְּדֻלַּת מַאֲד. הוֹד וְהָדָר לְבִשְׁתָּ (תהלי' קד א): יְיָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְחַנוּן. אֶרְךָ אַפִּים וְרַב־חֶסֶד וְאֶמֶת (שמות לד ו):
 יְיָ יִשְׁמְרֵנוּ מִכָּל־רָע. יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֵׁנוּ: יְיָ יִשְׁמֹר צִיאֵנוּ וּבֹאֵנוּ. מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם: (תהלי' קכא ז"י) / פס"ח

סימן: ח-צ (כל-פל-ק כפוליס). לפי עדות ר' אלעזר הכרוקס נוסדנו מאיר בן ילסק ט"ז, ע"י לוכץ ל"ג. 248. וואידך
 גיטל צולג העס יוסק. צתים צכי ד' טוריס. 6 ווליס צרוב הטוריס. — א 1877 = 1878.

אִמָּץ יוֹסִיף טָהַר־יָדָיִם כְּחוֹ יִגְדַּל וְיִישֹׁר
 בְּמִקְרָא אֱלֹמֶלָא כְּתוּב לְאָמְרוֹ אִי־אֶפְשָׁר
 גָּאָה נִתְעַטֵּף כְּשִׁלִּיחַ צָבוּר וּשְׁלֹש־עֶשְׂרֵה [מִדּוֹת] הַכֶּשֶׁר
 דִּבַּרְתָּ יָקָרוֹ הָעֵבִיר וְהָרָאָה לְמִשְׁה קָשֶׁר הַמִּקְשָׁר:

5 הִזְהִירוּ וְאָמְרוּ לוֹ כָּל־זְמַן שְׁחֻטָּאִין בְּנֵי
 וְכִסְדֵּר הָזֶה יִהְיוּ עוֹשִׂין לְפָנֶי
 זֶה־הָיָה הַמִּדָּה לְסִלּוֹחַ אֲנִי יְיָ
 חֲנוּן קֹדֶם שְׁיַחֲטָא וְאַחֵר שְׁיַחֲטָא וְיָשׁוּב אֵלָיו דְּרָכֵי וְעִנְיָנֵי:

כ"י ב"ק; נש"פ: פטגן; ה'ה'ס"מ * || 1 וטהר נה | וכוה ב"ק 3 כשליח צבור נתעטף ק" | מדות חס' ה'ה, ונראה למקוח
 6 יהיו עושין: יהו עושין פגנס * יעשו ט 7 זו היא: זאת ב" זאת היא קנגנס * המדה: מדתי פטש * | יי שנית חס' ק"פטו * ס
 8 חנון קודם (קודם חס' ט) ואחר יתהא חוטא פטגנס * : חנון קודם ואחר ישוב ויתחא חוטא ב"ה: חנון לאחר שיחטא יתהא

1 אומץ יוסיף טהר ידיים איוב יז ט, ודרשוהו בפסיקתא דרב כהנא כ"ו (דף קס"ו א') וטהר ידיים זה הקב"ה דכתיב ביה
 טהור עינים מראות ברע וכו'. יוסיף אומץ זה הקב"ה שהוא מעצים כחן של צדיקים שעשו רצונו. כחו יגדל ויישר במד' יד
 יז, ע"י פסיקתא דר"כ שם. ויישר כחו כלשון התלמוד (שבת דף פ"ז א'). 2 במקרא אלמלא כתוב לאמרו אי אפשר
 לשון דרשת חז"ל ר"ה דף י"ז ב', ושם גם ההמשך. 3 גאה (ר"ל הקב"ה) נתעטף כשליח צבור ולימד את משה סדר
 התפלה. ושלש עשרה הכשר הכשיר את י"ג מידות לתפלה. 4 דברת יקרו העביר לשון תרגום אונקלוס שמות לג
 כג והסירתי את כפי — ואעדי ית דברת יקרי, וע"י פירש"י שם. והראה למשה קשר המקושר ע"פ דרשת חז"ל (ברכות
 דף ז' א'. מנחות דף ל"ה ב') והסירתי את כפי וראית את אחורי... מלמד שהראה הקב"ה למשה קשר של תפלין. 5 הזהירו
 ואמר לו כל זמן... לשון התלמוד (ר"ה דף י"ז ב') אמר לו כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם,
 ובלשון הפייטן 7 זו היא המדה לסלוח (לשון התלמוד, דף י"ז א', מעביר ראשון ראשון, וכן היא המדה, ר"ל כך תכונת
 ה') אני יי חנון קודם שיחטא... כלשון התלמוד (דף י"ז ב') ה' ה' אני הוא קודם שיחטא האדם ואני הוא לאחר שיחטא

טוב וסלח ורב חסד כלפי חסד מגביר
 10 ישוב ירחם כובש ונושא פנים מסביר
 כך היא המדה ראשון ראשון מעביר
 למחול ולסלוח רחמיו וחסדיו להגביר:

כמוך מי-מורה תחבשת / חסיד ורופא אמן
 לפי המכה גדולה מלוגמתך תזמן
 15 מועטים דמים [חולה] הבא אצלך לידו ימן
 נשתיר משלך חנם חננו נאמן ורחמן:

סמך סם חיים רטיה מפלאה למלנית
 עקרי כוסך יפים וקלירי מטלנית
 פתוח כיון בידך גרתק האספלנית
 20 צרי לחבוש ולהתעיל מחץ חבת חולנית:

חוטא ק' 9 וסלח: וישר ה' | רב חסד חס' ט | מגביר: מכביר ב' 10 ירחם: וירחם | כבש: ויכבוש נש': חס' ט | ונושא:
 ונושא עון פ: ישא עון ט ופנים ב' חס' * | ומסביר ק' 11 מעביר: להעביר ט | כמוך מי: מי כמוך פנס * ש' כמוך (מי
 חס' ט) | מורה: יורה ק' | ורופא אמן: ורופא חסיד פ רופא ואמן ב' גס * 14 לפי המכה גדולה: לפי גודל המכה ב' ט לפי
 המכה הגדולה פ: גדולה חס' גס * | מלוגמתך: אספלניתך טהמ' 15 חולה חס' בדפוסים מ"א, ונראה למחקר | אצלך לידו: בידו אצלו
 אצלך בידו ק' | ימן: זמן ב' ש' * : זמן ק' נמ * 16 משלך חנם: חנם משלך ט: משלך אצלו חנם ב' ק' 17 רטיה: רפואה
 ב' 19 כיון בידך: בידך (דברך ס') כיון ב' פטגנס * מ' | לחבוש ולהתעיל ב' חס' מ': להתעיל שאר כיון | למחץ

האדם ויעשה תשובה. 9 טוב וסלח ורב חסד כלפי חסד מגביר טוב וסלח ורב חסד, תהלי' פו ה, ודרשוהו (ר"ה דף
 י"ז א') רב חסד – משה כלפי חסד. 10 ישוב ירחם כובש ונושא מיכה ז יט. פנים מסביר לשון תלמודי (ברכות דף
 ט"ג ב') פי' מקבל בסבר פנים יפות. 11 כך היא המדה ראשון ראשון מעביר לשון התלמוד שם. רחמיו וחסדיו
 להגביר ע"ש תהלי' ק"א. ק"ז ב. 13 כמוך מי מורה איוב לו כב. תחבושת ארוכה, מלה מחודשת ע"י הפייטנים וזיה
 כיום בשפה המדוברת. חסיד ורופא אמן והפייטן ממשיך בתיאור החוטא כחולה ומחילת העון כרפואה נאמנה. 14 לפי
 המכה גדולה מלוגמתך תזמן ע"י מדרש תהלים ג"א ב' (דף ק"מ ב') חנני אלהים כהסדך. למה הדבר דומה למי שהיה
 בידו מכה ובא אצל הרופא ואמר הרופא אין אתה יכול להתרפאות, המכה היא גדולה והדמים בידך מעט, אמר ליה בבקשה ממך
 קח לך כל מה שיש לי בזה, והשאר משלך... וכן אמר דוד לפני הקב"ה... לפי שהמכה גדולה תן לי אספלנית גדולה. ובלשון הפייטן
 מלוגמתך, פי' רטיה (והמלה היא יונתית), ויש גורסין 'אספלניתך' כלשון המדרש, והוא מין אחר של רטיה. 15 ימן הכין, זימן.
 16 נשתיר משלך כלשון המדרש הגל, ר"ל נשמר לו מאוצר חסדך. חנם חנני ע"ש תהלי' ג' חנני אלהים כחסדך (ע"י
 לעיל). 17 למלנית לשחורה (מלה יונתית שנמצאת ביר' ע"ז א' ב' דף ל"ט ג' מילני אימירא), ע"ש שה"ש א' ה שדרשוהו
 על כנסת ישראל. 18 עיקרי כוסך יפים יפים ופעילים הם עיקרי הירקות שכוחשים לתוך הכוס לשם רפואה, לפי פירש"י
 שבת דף ק"ט ב' לכוס עיקרים (במשנה שם, שבת י"ד ג'). ועי' ג"כ בראשית רבה כ"ג ב' [ע' 222 ובהערה שם]. וקילור
 מטלנית קילורין הם משחת העינים (מלה יונתית, ע"י שבת דף ק"ח ב' ועוד), ובא כאן במקום משחה סתם, ומטלנית פי' מטלית
 (ע"י שבת דף קכ"ה א' במטלניות שאין בהן ג' על ג'), ר"ל המשחה שממרחים על מטלית, לשים אותה כאספלנית. 19 פתוח
 כיון ר"ל לפתוח ישר, כלשון המשנה (תמיד ג' ו' ואחד פותח כיון, פי' בלי עקיפין). גרתק האספלנית התיק שהאספלנית
 שמורה בו. 20 צרי לחבוש ולהתעיל לרפא בצרי, ע"ש ירמ' מו יא. מחץ ע"ש ישע' ל כו מחץ מכחו. חיבת חולנית

פועל עם בעל-הבית עושה ובאמונה נוהג-בו
 צופה לתן שכרו מה-שבחו ומה טובו
 קלקל ונתעצל במלאכתו שבח רבו אם-קרבו
 ליי אלהינו הרחמים והסליחות כי מרדנו בו:

25 קשט / * מדותיה תרומות והגונות
 ראית דוגמתך למספיק למודדיו מזונות
 שארית יוסף מקנה סליחה מצוא לעונות
 תגמל הטוב כיוסף לאחיו צדקותיה וחסדיה לתנות:

אל מלך

פסוקה'ס*: למזור ולמחץ ק' 21 עושה חס' ב'נש' פנה'מ* | ובאמונה: אם באמונה פנה'ס* 22 לתן: לקבל ב'° |
 טובו: טיבו ק'פטן 23 במלאכתו חס' 1 24 ליי... והסליחות: רחמים וסליחות ליי אלהינו פנס* 25-28 חס' 1
 25 מדותיה: אין לשנות הוס' 1 26 להספיק: מספיק ק'ט 27 מקנה: מקים נ: חס' ט 28 תגמול: לנו הוס' ב'° | צדקותיה
 וחסדיה: רחמיך וחסדיך פנה'מ* רחמיך וחסדיך ק'ט | לתנות: לנצח לתנות ט

חיבתה של ישראל שהיא חולת אהבה (שח"ש ב' ה), החולה לאהבת ה' בגלותה, עי' פירש"י שם. 21 פועל עם בעל הבית
 עושה... עי' מדרש תהלים ג' ג' (דף י"ט א') בנוהג שבעולם פועל שהוא עושה עם בעל הבית באמונה, והוא נותן לו שכרו,
 מה טובה יש לו עליו, ואימתי מחזיק לו טובה, בשעה שאינו עושה עמו באמונה, ואינו מעבדו בשכרו כלל, לכך כתיב כי לה'
 אלהינו הרחמים והסליחות כי מרדנו בו (דני' ט ט). 25 קושט אמת (משלי כב כא). מדותיה תרומות פי' נשגבות, והמלה
 מחודשת היא עי' הפייטן ממלת 'תרם' במשמעות 'הרים'. 26 ראיית דוגמתך למספיק למודדיו מזונות עי' מדרש תהלים
 (שם)... ראיית מימך שמורדיך במלך, והוא מספיק להם מזונות... אף כי עשו להם עגל מסכה, והמן יורד. ולפי זה נאמר כאן:
 רק ראיית דוגמתך משפיעה על המספיק מזונות גם למי שמורד בו. 27 שארית יוסף עמוס ה טו, וכל ישראל נקרא על שם
 יוסף (מדרש תהלים שם). 28 תגמול הטוב כיוסף לאחיו עי' מדרש תהלים פ' ב' (דף קפ"א ב') רועה ישראל האוינה
 נוהג בצאן יוסף... מה יוסף גמלו אחיו רעות והוא גמל עליהם טובות, אף אנו גמלנוך רעות ואתה גמלת עלינו טובות כביכול
 שעברנו על מצוותיך וכו'. ועי' גיכ שם ג' ג' דף י"ט א'. צדקותיה וחסדיה לתנות שופט' ה יא, ר"ל כדי שיתנו.

אל-תבוא... הבט משמים וראה מזבל קדשך ותפארתך. איה קנאתך וגבורתך המון מעיך ורחמיך
 אלי התאפקו (ישע' סג טו): אלהים צבאות שוב נא הבט משמים וראה. ופקד גפן זאת (תהל' פ טו): ועתה יי
 אבינו אתה. אנחנו החמר ואתה יצרנו ומעשה ידך כָּלֵנו (ישע' סד ז): אל-תעזבנו יי. אלהינו אל-תרחק
 ממנו (תהל' לח כב): אל-תסתר פניך ממנו ביום צר לנו הטה-אלינו אונך. ביום נקרא מהר עננו: (תהל'.

קב גי' / פס"ח

שנייה

סימון: א-3 (אלעזרי) [נר יהודה הכוכב]. חיקוי לסליחה יאך כך לדל מעוז. 4 מליס זכל טור. — א 3219.

אך בך ללל עזרה / ביום רעה תושיט מהרה:
 גש זה נצרך ונבזה / דרש ובקש בצום הכזה:
 הטוב תראה ופשע תמחה / ועני הבא בצדק תנחה:
 זוועיקה באימה הקשב ושמע / חפש זכות וקבץ דמע:
 5 טנף שטף מעם מחכה / ישע החיש לגשבר ונדכה:
 כגש מקרב בקש רחמיה / לפני שכינתך בעד עמה:
 מלט והצל מועם ועברה / גוף עצר וקבל עתירה:
 סעד ותמך יצורי כפיה / עצר מהם חרון אפה:
 פתח פתח והסכת תחנה / צעק קשב שוכן מעונה:
 10 קבץ פזורי צאן מרעיתך / רעה בשבטך עם רעיתך:
 שכלל הדום במרום הרים / תמהר לעמך לובש תמים ואורים:

אל מלך

כ"י ה'ה'ה"ה || 1 כך: אתה ה' | ביום רעה: בעת צרה ה' | תושיעו ה': מושיעו ה' 2 ובקש: ובקר ה' 4 חפש זכות ה':
 חפץ צדק ה' 5 ישע החיש: יחיש ישע ה' ישע חיש ה' 6 מקרב: מתקרב ה' | לבקש ה' 8 טמוך ה'ה' 9 צעק ה':
 צעקם ה' 10 עם: אום ה'

1 ביום רעה תהלי' מא ב. 2 בצום הכזה ישע' נח ה. 10 רעה בשבטך ע"ש מיכה ז יר. 11 הדום מכון שבחך.

אל-תבוא... ערב ובקר וצהרים נשיחה ונהמה. וישמע קולנו (תהלי' נח יח'): אליה יי' שוענו. ובפקר
 תפלתנו תקדמך (תהלי' פח ידי'): אליה ועקו ונמלטו. בך בטחו ולא-בושו: בך בטחו אבותינו. בטחו
 ותפלטמו (תהלי' כב ו-ה): קולנו אלי' יי' נקרא. ויענו מהר קדשו סלה (תהלי' ג ה'): / פסח

סימון: מנדכי הסון [נר שצתי הארוך]. צחיס צכ"ד. טורים. מספר מליס צלתי קצוע. זכל סוגר מוצאה מקראית
 מסתיימת עכ"ל. — מ 131.

מאתך תהלתי שומע עתירה ושועה / ובך תקותי להעביר מעשה הרעה
 ברחמים תשפט עם חננה בתשעה / לחדש בערב מערב עד-ערב:

כ"י חמ"ג || 2 ברחמיה דפ'

1 מאתך תהלתי תהלי' כב כו. 2 בתשעה לחדש... ויק' כג לב.

עָרַב רָגַשׁ אַרְבַּע תְּפִלּוֹת שָׁעָה וְהָטָה אֲזוּנָהּ
וְצִדְקַת נְחֻלָּק עָלָיו לֵילָה זָכַר וּפְקַח עֵינָיו
תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קִטְרֶת לְפָנֶיךָ / מִשָּׂאת כַּפִּי מִנַּחַת עָרַב:

5 עָרַב דִּינִי לְאוֹר הוֹצֵא יוֹשֵׁב בְּשַׁחַק / שְׂמָצָה וּנְאָצָה הָסֵר וְתוֹרָה כְּשַׁחַק
וְתִרְצָה שִׁיחֲתִי כִּיּוֹם וַיֵּצֵא יִצְחָק / לְשׁוֹחַ בְּשָׁדָה לְפָנוֹת עָרַב:

עָרַב כָּמָה לָךְ בְּשָׂרִי וְלִבִּי לְהִלָּלְךָ קִדְּם
וְלִקְרֹאת חֲסִדֶיךָ בְּצוּמוֹ יֵצֵא וְלֹא יָרִיד
בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וַיֵּצֵא אָדָם / לְפַעֲלוֹ וּלְעִבּוּדוֹ עַדִּי עָרַב:

עָרַב יוֹם וְאִישׁוֹן לֵילָה נָשָׂא עֲמָךְ עֵינָיו וְנַחֵץ
פְּגִיעָתוֹ כְּפִגְיעַת יַעֲקֹב קִבֵּל וּרְפֵא הַמַּחֵץ
10 כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ זָרַק עָלָיו מִים טְהוֹרִים. וְרַחֵץ / בְּמִים וְטָהַר בְּעָרַב:

עָרַב הָיָה כְּטַל לְיִשְׂרָאֵל וַיִּפְרַח כְּשׁוֹשְׁנָה / וַרְאָה צוּמוֹ אֲשֶׁר צָם וּנְפָשׁוֹ עָנָה
חֲתָם אוֹתוֹ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. כִּי פָנָה / הַיּוֹם כִּי יָנֹטוּ צִלְלֵי עָרַב:

עָרַב סְלִיחוֹתֶיךָ מְקוֹנָה וּבִרְחֻמֶיךָ יִנְעֵם / תֵּן-לוֹ תַקְנוֹתָ וְהַעֲבֵר פֶּשַׁע וְזַעַם
וְאַתָּה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹתֶם. וְכָל-הָעָם / נִצָּב עֲלֶיךָ מִן בֶּקֶר עַד עָרַב:

3 שעה חס' ח | והט ח | בחלק: חלק חמ'ב | עליו: עליהם נח | הלילה מ' | 5 לאור הוצא נ: לאור יוציא ח הוצא לאור מ' |
בשחק: שחק ח | תורם ח | 8 יצא ח | 9 עיניו חס' ח | כפגיעת יעקב מ'נ: כפגיעת תמה ח | 10 וזרוק ח | 11 יפרח ח |
ענה: אשר ענה מ' | 13 וברחמים ח | תקותו: תאוותו ח | פשע: רשעתו נ

3 הטָה אֲזוּנָהּ דְנִי' ט יח. צִדְקַת נְחֻלָּק עָלָיו לֵילָה אֲבִרָהּ, עִשׂ בְּרֹא' יד טו. וּפְקַח עֵינֶיךָ דְנִי' שס. 4 תִּכּוֹן... תְּהִלָּה
קמא ב. 5 לְאוֹר הוֹצֵא עִשׂ צַפְנִי' ג הַמִּשְׁפָּטוֹ יתן לְאוֹר. וַיֵּצֵא כְאוֹר, עִשׂ תְּהִלָּה' לו ו. וְתוֹרָה כְּשַׁחַק כְּעִנְיָנִים. 6 וַיֵּצֵא
יִצְחָק... בְּרֹא' כד סג. 7 כְּמָה לָךְ בְּשָׂרִי תְהִלָּה' סג ב. 8 בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ דְבַר' כד טו. וַיֵּצֵא אָדָם... תְּהִלָּה' קד כג.
9 עָרַב יוֹם וְאִישׁוֹן לֵילָה עִשׂ מִשְׁלִי' ז ט. וְנַחֵץ וּמִיָּהֵר. וּרְפֵא הַמַּחֵץ עִשׂ יִשְׁע' ל כו וּמַחֵץ מִכְתּוֹ יִרְפֵּא. 10 זָרוֹק
עָלָיו מִים טְהוֹרִים עִשׂ יִחְזַק' לו כה. וְרַחֵץ בְּמִים... בְּמִד' יט יט. 11 הִיא כְּטַל לְיִשְׂרָאֵל וַיִּפְרַח כְּשׁוֹשְׁנָה
הוֹשֵׁעַ יד ו. 12 כִּי פָנָה הַיּוֹם... יִרְמִי' ו ד. וְאַתָּה קְדוֹשׁ... תְּהִלָּה' כב ד. וְכָל הָעָם... שְׁמוֹת יח יח.

15 עֲרֹב וּבִקֵּר וְצֹהֲרִים אֲשִׁיחָה לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן מְעוֹנֵי
רַחֲשֵׁי וּלְחֲשֵׁי יַעֲרֹב כְּקִטְרַת [נִקְטָר] לְפָנִים וּלְפָנֵי
עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וְיִוָּדַע לִי / לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה וְהָיָה לַעֲתָ עֲרֹב:

עֲרֹב נִיב שְׁפָתַי רָצָה טָרֵם אֶקְרָא תְּהִי נִמְצָא
לַעֲנוֹת וּלְפָנוֹת לָעַם אֲשֶׁר הִזָּה וְעָלָה מִן־הַרְחֻקָּה
שְׁעָרֵי סְלִיחָה פֶתַח־לוֹ וְנָקִי וְצַדִּיק יִמָּצֵא. וַיֵּצֵא
וְהַשְׁעָר לֹא יִסָּגֵר עַד הָעֲרֹב:

אל מלך

15 ולחשי ורחשי ח | יערב: יקרב ח נקטר חס' חמ' נ 17 ניב דפ': פי מ'ל חס' ח | רצה: תרצה חמ' וטרם חמ' | נקרא ח |
לענות ולפתוח נ: לענות חס' ח | ולפנות ערב ח 18 שער חמ' | לו: לנו ח

15 ערב ובקר וצהריים אשיחה תהלי' נה יח. לפנים ולפני לי' התלמוד, כגון יומא דף ס"א א'. 16 עשה עמי אות
אות לטובה תהלי' פו יז. ויודע לה' לא יום... זכר' יד ז. 17 ניב שפתי ע"ש ישע' נז יט. טרם אקרא תהי
נמצא ע"ש ישע' סה כד. אשר הוזה שהווי עליו מי חטאת. 18 ויצא והשער לא יסגר... יחזק' מז ב.

אל-תבוא... שומר ישראל שמר שארית ישראל (אין במקרא): כי הוא יכאִיב ויחבֹּשׁ. ימחץ וידיו תרפינה
(איוב ה יח): כי לא יזנח לעולם אֲדָנִי: כי אם-הוֹנָה ורחם כִּרְב חסדו (איכה ג לא-לב): כי-הוא ידע יצרנו.
זכור כי-עָפָר אֲנִי (תהלי' קג יד): כי-הוא ידע מתי-שוא. וירא אֲנִי וְלֹא יִתְּבוֹנֵן (איוב יא א): כי-בו יִשְׁמַח
לִבִּנו. כי בִּשְׁם קִדְשׁוֹ בִּטְחָנוּ: יהי חסדך יי עלינו. כֹּאֲשֶׁר יִחְלְנוּ לָךְ: (תהלי' לג כ"בא) / פס"ח

ואומרים את הסליחה 'איכבה אפצה פה' (עי' לעיל ע' 244)

ואח"כ אומרים את הסליחה 'יי אלהי רבת צררוני מנעורי' עם הפסוקים שלפניה (לעיל ע' 225)

אל-תבוא... מקול מחרף ומגדף. מפני אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם (תהלי' מד יז): כי-עֲלִיךָ הֲרִנְנוּ כָּל־הַיּוֹם. נַחֲשָׁכְנוּ
כְּצֹאֵן טִבְחָה (תהלי' מד כג): כי אֶכֶל אֶת־יַעֲקֹב וְאֶת־נוֹהוּ הַשֹּׁמֵר (תהלי' עט ז): הֶעֱלֵ־אֱלֹהִים תִּתְאַפֵּק יי. תַּחֲשֶׁה
וְתַעֲנִנֵנוּ עַד־מָאֵד (ישע' סד יא): אֶל־נִקְמוֹת יי. אֵל נִקְמוֹת הוֹפִיעַ: הַנִּשְׂא שִׁפְט הָאָרֶץ. הַשֵּׁב גְּמוּל עַל־
גֹּאֲמִים (תהלי' צד א"ב): וְהַשֵּׁב לִשְׁכֻּנֵינוּ שְׂבַע־תִּים אֶל־חֵיקֵם. חֲרַפְתָּם אֲשֶׁר חֲרַפּוּהָ אֲדָנִי (תהלי' עט יב): יי כְּגִבּוֹר
יֵצֵא כֹאִישׁ מִלַּחְמוֹת יַעִיר קִנְאָה. יִרְעֵה אֶף־יִצְרִיחַ עַל־אֲבִיּוֹ יִתְגַּבֵּר: (ישע' מב יג) / פס"ח

סימן: א-3 קלונינוס בר רבי יהודה חזק ואמן. צה"ס צני 7' טורים, צרכס 4 ווליס. — א 8520. הצרמון, גזירות
אשכנז ולפת, ע' קד.

אֶת־הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב נָהָם / בְּיָדֵי עֲשׂוֹ בָהֶם מִתְּלֵהֶם
גִּבִּיר שְׁמָתוֹ בְּאַרְץ לֹא לָהֶם / דְּכָאוֹם בְּעַבְדוֹת וְעֵלָם מְטִילִים עֲלֵיהֶם:
הוֹרְגִים תּוֹלִים וּמִשְׁמִידִים בְּכָל־מִינֵי שְׁמֵד / וְכָל־זֹאת עָלֶיךָ אַתָּם לְהַצְמִד
זִנוֹחַ אֶל־חֵי קִלְקוּלָם לְלַמֵּד / חוֹבָטִים חוֹבְלִים בְּאֵין מֵאֲמֵד:
5 טוֹמְנִים פֶּחַ לְלִכּוֹד כְּשֶׁךְ יְקוֹשִׁים / יַחֲוֶדֶךָ לְהַמִּיר בְּבַעַל לְהַאֲשִׁים
כָּלָה לְגַמֵּר עִם קְדוּשִׁים / לֹא־יִזְכָּר שֵׁם יִשְׂרָאֵל לְהַרְשִׁים:
מְזֻמּוֹת נָכְלוּ תַעֲוֹבָם בְּשִׁלְמוֹתָם לְצִיָּן / נְטוּשׁ יִרְאָתָךְ בְּהַבְלִיָּהֶם לְעֵין
שִׁיחַ פּוֹצִים עִמָּךְ לְהַדִּין / עַד־מוֹת אֶהְבְּנוּהוּ חֲצָצִיךָ הַזֶּדֶן:
פּוֹשְׁטִים צָנָאֵר לְאַבְחַת הָרֶג רָב / צִדְקָנִיּוֹת חֲשׂוֹת קִנְיָהֶן לְקָרֵב
10 קָרֵבֵן כָּלִיל רֵיחַ הַנֶּעֱרָב / רוֹגְשִׁים לְקִדָּם מִנְחָתָם לְהַעֲרֵב:
שׁוֹחֲטִים הָאֲבוֹת בְּגִיָּהֶם וּבְדַמֵּיהֶם מִתְּבוֹסְסִים
תְּבוֹסָתָם עֲלֵיהֶם בְּאַהֲבַת מִתְּעַלְסִים
קָצִים בְּחִיָּהֶם וְעַל־נַפְשׁוֹתָם לֹא־חֲסִים / לִיַּחַד שְׁמֶךָ דָּצִים וְשָׁשִׁים:

כ"י אב"ד ו* ק"ו || 2 בעבודתם ו* 3 שמד: משמד א | ובכל זאת דו* | אחם: אותם אב"ד 5 יוקשים אב"ד 6 לעם א
7 מזמורתם ד | תעובם חס' א 8 בשמלותם ו* | פוצום: פוצחים ק"ו | עמך: עמהם ב"ו* ק"ו | להדין או* ק"ו: להודיין ד
להתדיין ב"ו | להדיין: להתדיין ו* ק"ו 11 בדמיהם א 12 ועל נפשותם: ונפשותם אד

1 את הקול קול יעקב (ל' ברא' כו כב) נוהם מיילל, ר"ל שמעו את הקול, והפייטן השמיט את הפועל כמובן מאליו. בהם
מתלהם (ע"פ משלי יח ח כמתלהמים, שפירושו אינו ברור) כנראה במשמעות 'מתעלל בהם'. 2 גביר שמתו ע"ש ברא'
כו לו, ואע"פ כן בארץ לא להם (ל' ברא' טו יג) דכאום בעבדות וכו'. 3 וכל זאת עליך אותם להצמד
וכל זאת עושים כדי לצרף אותם עליך (תחביר מלים אלה אינו ברור לגמרי, מ"מ ר"ל כדי לכפות את היהודים להמיר דתם).
4 קלקולם כינוי לדתם של הגוים. באין מאמד בלי שיעור. 5 טומנים פח ע"ש ירמ' יח כב. ללכוד כשך יקושים
ע"ש ירמ' ה כו ישור כשך יקושים... אנשים ילכדו. ופח יקושים תהל' קכד ז ועוד. 6 לא יזכר שם ישראל תהל' פג ה.
להרשים לרשום ולהודיע. 7 תיעובם בשלמותם לציין נוסעי הצלב הרכיבו צלב בגנדיהם. 8 שיח פוצים עמך
להדיין רומז על ויכוחי הדת שניהלו עם היהודים. עד מות אהבנוהו חסובת היהודים. חצצ"ך הזדיין להודיין בחצים
של הקב"ה (חצצ"ך, ל' תהל' עז יח, במשמעות 'חצים' אצל הפייטנים). 9 לאבחת הרג רב לחרב ההורג. קיניהם ילדיהן
(ברמז לקיני יולדות שהביאו בביהמ"ק). 10 רוגשים מתאספים. 11 ובדמיהם מתבוססים ע"ש יחזק' טו ו. תבוסתם

ומתאשרים להשמיע שמע בקריאתם / נואם פיהם בברכת זביחתם
יחד אבות ובנים חתנים וכלותם / ממחרים לטבח כבאפריון חפתם:

15 ולדי נעמה נטעי שעשועים / ספים כלים גוועים מנועים
בה נשבעת בעקד הרועים / רבות ורעם ככוכבי רקיעים:

ראה תראה עקדות אלה נעקדו / בחייהם נאהבו ובמותם לא נפרדו
יחוד שמך לקדש שקדו / ידידות ישרם פקד כאשר נאחדו:

האל זכר ואל תשכח / ושארית הפליטה מכאוב מוכח
20 דורש דמים דרש להתנפח / הופיע בנקמת עם נשכח:

חפץ ובעברות צוררי הנשא / זעוה תשים מפריך ושוסה
קנויך תחן באברתך מחסה / ועל כל פשעימו אהבה תכסה:

אמץ ושוב פליטת שרידיך / מיחלים לחסדיך ורע חסידיך
צעקתם קשב ממכון הודך / זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך:

אל מלך

15 כלאפריון * 17 במותם א 19 מכאוב אדו*: במכאוב ב"ק 20 הופע ו* 22 פשיעה ד | אהבה: אהב ב"ו* אהבתם ק
24 ממכון: משמי ב"ד

שמתבוטסים בה. באהב מתעלסים ע"ש משלי ז יח נתעלסה (פי' נשמחה) באהבים. 13 ומתאשרים ומתגברים.
15 גוועים ל' כי נוע אהרן, במד' כ כט. 16 בעקד הרועים ל' מ"ב י יב בית עקד הרועים, ותפס אותו הפייטן במשמעות
העקידה. 18 בחייהם נאהבו... ש"ב א כג. 19 ושארית הפליטה ל' דה"א ד מג. מכאוב מוכח (וי"ג במכאוב,
והענין אחד) מיוסד ביסורים (כנראה מוכב על שארית הפליטה, וצורת זכר באה בגלל החרוז). 20 דורש דמים תהל' ט יג.
21 ובעברות צוררי הנשא תהל' ז ז. זעוה תשים מפריך ושוסה תשים מפלה לצר המעביד אותנו עבודת פוך ושוסה
אותנו. 22 קנויך ישראל, ע"ש שמות טו טז. על כל פשעימו אהבה תכסה ע"ש משלי י יב. 24 זכור לאברהם
... שמות לב יג.

אל-תבוא... אלהים אל-דמי-לך. אל-תחרש ואל-תשקט אל (תהל' פג ב): אלהים באו גוים בנחלתך
טמאו את-היכל קדשך. שמו את-ירושלים לעינים: נתנו את-נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים. בשר
חסידיך לחיתו-ארץ: שפכו דמם כמים סביבות ירושלם ואין קובר (תהל' עט א-ג): אלמנה וגר יחרגו
ויתומים ירצחו (תהל' צד ו): שלחו באש מקדשך. לארץ חללו משכן-שמך: (תהל' עד ז) / פס"ח

ואומרים את הסליחה 'אלהים אל דמי לדמי' (לעיל ע' 538)

מנהג וורמייזא (ובית הכנסת הישן בפראג)

אל-תבוא... דרשו יי בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב: יעזב רשע דרכו ואיש און מחשבתי. וישב אל-יי וירחמנו ואל-אלהינו כי-ירבה לסלוח (ישע' נה ו-ז): שובה ישראל עד יי אלהיה. כי כשלת בעונך: קחו עמכם דברים ושובו אל-יי אמרו אליו כל-תשא עון וקח-טוב וגשלמה פרים שפתינו (הושע יד ב-ג): קרעו לבבכם ואל בגדיכם ושובו אל-יי אלהיכם. כי-חנן ורחום הוא ארף אפים ורב-חסד וגחם על-הרעה (יואל ב ג): תשב אנוש עד-דכא ותאמר שובו בני-אדם (תהל' א ג): שובו שובו (יחזק' לג יא) אמרת לנו ועל התשובה מראש הבטחתנו: שובו בנים שובבים ארפא משובתיכם. הנו אתנו לה כי אתה יי אלהינו (ירמ' ג כב): ומול את-לבבנו ליראה את-שמך כמו שכתוב. ומל יי אלהיה את-לבבך ואת-לבב זרעך. לאהבה את-יי אלהיה בכל-לבבך ובכל-נפשך למען חייך: (דבר' לו ו) / פס"ח

סימן: תש"ק צדיח' צוק. צחיס צכי' 7' טורים. לכוז 4 מליס צכל טור. - ת 479.

תפן בענוי ודחק / שפח חטא ועון תרחק:
ראיה כתב וזכות יוחק / קרע גזר-דין וחב ימחק:
צדקה * עמנו תעשה / פלא שמך חנם עשה
עובר על-פשע ועון נושא / סלח פשע וחטא כסה:
5 נא די צער גלות ושבר / משחית גער ועצר דבר
לא תחקר דין עם-גבר / כאן היום ומחר בקבר:
יעמד מליץ ישר לספר / טרד משטין ויבוש ויחפר
חמה עצר ואף הפר / זכרנו לחיים כתב בפפר:
וסתף * להאריך חמה / הסר אף ורחמיה הקדימה
10 דין אל-תמתח מול-אנוש רמה / גלוי כי-כל-מעשיו און ומרמה:
בושנו להרים ראש למעלה / אשמתנו עד למאד גדלה
זעקנו אליה וסדרנו תפלה / בטוחים על-רחמיה מצוא מחילה:
דין הפר ועמנו אל-תשב / יהמו רחמיה ומחמתה השב
המצא לנו ותחנונו הקשב / אל מלך על-כסא רחמים יושב:
אל מלך

כ"י ומ* ל" (= לונרין, ב.מ. 670) ל* || 2 ימחק ל" תמחק ל* 3 עשה: עושה דפ' 8 לחיים ו 22 בטוחים: בטוחו דפ' |
מצוא חס' מ*: למצוא דפ' 13 הפר: העבר מ* ל" | ומחמתך: וחמתך דפ'

1 תפן אלינו שאנחנו בענוי ודחק. 2 ראיה שהחוב נפרע. 4 עובר על פשע... מיכה ז יח. 9 וסתך מנהגך, להאריך חימה ר"ל להאריך אף. 10 אנוש רימה ע"ש איוב כה ו. 11 בושנו להרים ראש ע"ש עזרא ט ו. אשמתנו... גדלה ספ. 13 ומחמתך השב (כ"ה בכ"י) במקום 'מחמתך השב ידך', ר"ל מחמתך טוב.

מנהג אלזס

אל-תבוא... ועתה שמע אליהו אל-תפלת עבדיך ואל-תחנונם. והאר פניך על-מקדשך השמים
למען אדני (דני' ט יז): פי' שמע אל-אביונים יי. ואת-אסיריו לא בזה (תהל' סס לד): פי' לא-בזה ולא שקץ
ענות עני ולא-הסתיר פניו ממנו. ובשועו אליו שמע (תהל' כב כה): זה עני קרא וי' שמע. ומכל-צרותיו
הושיעו (תהל' לד ז): / פס"ח

שנייה

סימן: ח-צ טעמון צר ילחק חזק. 4 מליס צכל טור. – א 1807. פיוטי ר' שמעון צ"ר ילחק, מהד' הצרמון, ע' קמס.

אוילי המתעה מרגיו ומחטיא / בלעהו קלעהו ועוד בל-יסטיא:
געול המגאל ומטנף טהורים / דחהו מחהו מלבות והרהורים:
הותל המהתל ומפתל ישרים / נכחהו שכחהו ולא-יקומו אשירים:
זבוב המארב במפתחי הלב / חנקהו נקהו ולב-חדש תלבלב:
5 טמא המזהם ומסית להאשים / יעהו צעהו בלי-ענוש בענושים:
כלי אשר כליו רעים / לפתהו כפתהו מקום בית-מרעים:
מנון המפנק מנער לאחרית / נדחהו קדחהו מהשאר-לו שארית:
שאור המעפש ומבאיש העסה / עקרהו נקרהו חטא בלי-לשא:

כ"י ב'ה'נמ"ל || 2 געול: גאול ל° 3 ולא יקומו אשירים נה': ולא יטה אשורים ב"מ* ל° 4 נקהו: נקרהו ב' 5 בלי
ענוש: מענוש רב' 7 המפונק: המפנק ג' לאחרית ג': להכרית ב'ה'מ"מ* ל° | מלהשאר מ* 8 בלי לשא: מלישא ב"ה

1 אוילי ע"ש זכריה יא טו, ר"ל טיפש, והפייטן מכנה בו את יצר הרע והולך ומתארו בכל מיני כינויי גנאי ומבקש להסירו.
בלעהו השחיתהו, ע"ש איכה ב ה ועוד. קלעהו השליכהו כאבן הקלע (ש"א יז מט ועוד). בל יסטיא (במקום בל יסטה,
בגלל החרוז) שלא יסטה אותנו מן הדרך. 2 המגאל המטנף (ע"ש מלאכי א ז). 3 הותל ע"ש ישע' מד כ לב הותל, ר"ל
הוטעה, והפייטן משתמש בו כ"מהותל. ומפתל ומעקש (ע"ש תהל' יח כז עם עקש תתפתל). וכחהו הוכיחהו. ולא יקומו
אשירים ישע' כז ט, ר"ל שלא יתקיימו אמונות שוא. וי"ג ולא יטה אשורים, פי' רגלים, ומסתבר. 4 זבוב המארב במפתחי
הלב לפי מאמר חז"ל ברכות דף ס"א א' יצר הרע דומה לזבוב ויושב בין שני מפתחי הלב ... ולב חדש תלבלב ע"ש
יחזק' יח לא. 5 יעהו גרפהו, ע"ש ישע' כח יז ויעה ברד. צעהו גרשהו, ע"ש ירמ' מח יב ושלחתי לו צועים וצעוהו.
6 כילי רמאי, ע"ש ישע' לב ז וכלי כליו רעים. לפתהו הפכהו, השחיתהו (דוגמת איוב ו יח ילפתו ארחות דרכם). כפתהו
קשרהו (ל' המשנה, תמיד ד' א', לא היו כופתין את התמיד). מקום בית מרעים שנמצא שם, ע"ש ישע' לא ב וקם על בית
מרעים ועל עזרת פועלי און. ויש מנקדים כקום, פי' פן יקום (ערוה"ב), ומסתבר. 7 מנון המפונק מנער לאחרית
ע"ש משלי כט כא מפנק מנער עבדו ואחריתו יהיה מנון, ודרשת חז"ל סוכה דף ג"ב ב' יצר הרע מסיתו לאדם בעולם הזה ומעיד
עליו בעולם הבא, שנא' מפנק... מנון. שכן באסב"ח של ר' חייא קורין לטהרה מנון (ועיי' פירש"י). נדחהו דחפהו. קדחהו
ל' כי אט קדחה באפי (דבר' לב כב). 8 שאור המעפש ומבאיש העיסה ע"פ תפלת ר' אלכסנדר (ברכ' דף י"ז א'). ....
שרצוננו לעסות רצונך, ומי מעכב שאור שבעיסה. נקרהו נקה אותו (לשון התלמוד, כגון ב"ק דף פ' א' לנקר את הבית).

פִתְּלוּ הַמִּנְקֵשׁ וּמַעַקֵּשׁ דְּרָכִים / צָרְפֵהוּ עֲרֻפָּהוּ בְּלִי-הָיִת סְרוּכִים:

10 קוץ הַמִּכְאִיב וְסִלּוֹן הַמִּמְאִיר / רַעְלָהוּ הַעֲלָהוּ כָּרֶם לְהַפְאִיר:

שְׁפוּךְ מִי-טֹהַר דָּמִים לְהַדִּיחַ / תַּחֲטָאנוּ בְּאוֹזֹב תַּכְבֵּס וְתַדִּיחַ:

שְׁנֵי מִתְּלַבֵּן עוֹלָם וְנוֹשֵׁעַ / בְּרַחֲמִים יִצְדִּיק חֶלֶק-קִנְיָנוּ לְשַׁעֲשַׁע:

חֲזֹק זְרוּעַ יַחֲשֹׁף וְיָשִׁיב / וּכְשָׁנִים קִדְמוֹנוֹת אוֹתָנוּ יָשִׁיב:

אל מלך

9 המעקש ומנקש המ"ל⁹ 10 כרם: הכרם ב"ה"ל¹⁰ 11 תחטאוהו ה"ל¹¹ ותכבס מ"ל¹² 12 יצדיקנו ב"ל¹² חלק קנינו: חקר כבוד מ"ל¹³ 13 אותנו נ: עדתו ב"ה"מ"ל¹³

9 פתלתול דבר לב ה. המנקש ל' תהלי' לח יג. ומעקש מעקם. צרפהו ככסף מסיגים. ערפהו שבר את ערפו (ל' וערפתו שמות יג ג). בלי היות סרוכים נמשכים אחריו, דבוקים בו. וייתכן ג"כ שר"ל רגילים בו. 10 קוץ המכאיב וסילון הממאיר יחזק' כח כד. רעלהו בכוס התרעלה. העלהו ר"ל הסר אותו. כרם להפאיר לא ברור, ולפי ההמשך צ"ל כדי להשיב את הכרם. 11 תחטאונו באוזב ע"ש תהלי' נא ט. 12 שני מתלבן החטא הנמשל לשני (ישע' א יח) יתלבן. עולם וניושע ישע' סד ד. 13 חזק זרוע יחשוף ע"ש ישע' נב י חשף ה' את זרוע קדשו. וכשנים קדמוניות ל' מלאכי ג ד.

מנהג האשכנזים שבאיטליה

אל-תבוא... כי עמך הסליחה למען תגרא (תהלי' קל ז): כי-עמך מקור חיים. באורה גראה-אור (תהלי' לו י): כי-עם-י' תחסד. והרבה עמו פדות (תהלי' קל ז): כי הוא יכאיר ויחבש. ימחץ וידי תרפינה (איוב ה יח): כי-הוא ידע יצרנו. זכור כי-עפר אנחנו (תהלי' קג יד): ברחם אב על-בנים. בן תרחם י' עלינו: (שם קג יג"א) / פס"ח

סימון: ח"צ. צחיס צני ד' טורים. ונספר הווליס צלתי קצוע. - א 129.

אבואה ואשתחיה ואכרעה / בקש רחמים בעד נהלאה וצולעה:

גור דינך אם חתמת לרעה / דרש זכות איתנים ובה נושעה:

הלא-זה צום בחרת מכל-ימות / ותר אשמות בחורה מעלמות:

זועקים עדיך בנפשות עגומות / חטאימו תצליל בעמקי תהומות:

5 טוב ומטיב נקרא שמך מעולם / יושב בסתר ואין דבר ממך נעלם:

כח תשובה גלית לבאי עולם / לשוב אליך ידך פשוטה לקבלם:

כ"י נה || 1 בעד נ: עלי ה 2 דינך: אדון הוס' ה² 3 ותר: למחות (י) נ | אשמות: אשמה דפ' | בחורה נ: מבחורי ה 5 נקרא חס' נ | יושב בסתר נ: יודע כל סתר ה | ואין דבר ממך נעלם נה: ואין ממך כל דבר נעלם דפ' 6 וידך נ 1 אבואה ואשתחיה ואכרעה ע"ש תהלי' צה ו. נהלאה וצולעה ישראל, ע"שמיכה ד ז. 2 גור דינך אם חתמת לרעה אף רשעים גמורים שדינם נחתם לרעה, אם עשו תשובה יכולים להנצל. זכות איתנים האבות. 3 הלא זה צום בחרת ע"ש ישע' נח ו. ותר סלוח. לבחורה מעלמות ישראל, ועי' מה שדרשו שה"ש רבה ח' ו'. 4 תצליל תשליך למצולה. 6 כח תשובה ... ידך פשוטה לקבלם עי' פרקי ר"א מ"ג רע"א נבראת התשובה, וימין הקב"ה פשוטה לקבל

מִשְׁפָּט אִם-תִּמְתַּח כָּרַע מַעֲלָלִים לְמוֹד / נִלְאִיתִי נִשּׁוּא וְאֵין כֹּחַ לַעֲמוֹד:
שׁוֹרֵק אֲשֶׁר נִטְעַת שְׁרִיגֵי חֲמוֹד / עֲנַפְיוֹ בַּחֲטָא עֲקָרָם בַּל תִּשְׁמַד:

פִּלְצָנוּ וְנִבְהֵלְנוּ מֵאִמַּת חֲשֹׁבוֹן וְדִין

צִמְתָּנוּ בְּבִיעוּתֶיךָ כִּי-אֵין-מַעֲנֶה לְהִשִּׁיבָךָ בְּדִין:

10 קְדוֹשׁ וְנוֹרָא בְּשִׁבְתְּךָ עַל-כִּסֵּא דִין / רַחֲמֶיךָ יִכְבְּשׁוּ אֶת-כַּעֲסְךָ וְאֶל-תִּבְיָאוֹ לְדִין:

שִׁית אַרְךָ וְתַעַל לְמִזּוֹר עֲדָתְךָ / שְׁגוֹת אִם-עֲצָמוֹ תִּרְבֶּה לָמוֹ מְחִילָתְךָ:

תִּתְּלֶמְנָה שְׁפָתַי מִסִּטִּין בַּחֲמַתְךָ / תִּרְחַפְנוּ כְּנֶשֶׁר בְּגִין אֲבָרְתְּךָ:

אל מלך

7 ממעללינו דפ' | נלאית ה': נלאה 1 בלאינו דפ' 8 ענפיו בחטא עקרים 11: ענפיו (ועקרים הוסי' ה') בחט וברשע ה': ענפים ועקרים
בחטא דפ' | בל: אל ה' 9 ונבהלנו 11: ונבעתנו ה' | צומתנו בביעותך נה: צמתותנו בעותך דפ' 10 ונורא חס' ה' | בשבתך
דפ': ביושךך נה 11 שגותיה ה' | למו נה: לנו דפ' 12 שפתי: שקר הוסי' ה'

שבים בכל יום. 7 למוד למוד. נלאיתי נשוא ע"ש ישע' א יד. 8 שורק אשר נטעת ע"ש ירמ' ב כא. ענפיו בחטא
עקרים בל תשמוד אל תשמיד את הבנים בגלל חטא אבותם. 9 פולצנו אחזתנו פלצות. צומתנו בביעותך ע"ש
תהלי' פח יז. 11 ארך ותעל ארוכה ותעלה, ושניהם לשונות רפואה. 12 תרחפנו כנשר ע"ש דבר' לב יא.

מנהג האשכנזים שבאיטליה

אל-תבוא... רעה ישראל האזינה נהג כצאן יוסף. ישב הכרובים הופיעה (תהלי' פ א): קיינו חרפה
לשכנינו. לעג וקלס לסביבותינו (תהלי' עט ד): קיינו שחק לכל-עמים ננינתם כל-היום (איכה ג יד): כל-
היום תרפנו אויבינו (תהלי' קב ט) איה מלככם וצור מעוזכם (אין במקרא): כל-היום כלמתנו נגדנו. ובשת
פנינו כסתנו (תהלי' מד טז): כי שחה לעפר נפשנו. דבקה לארץ בטננו (תהלי' מד כז): כיהנה אויביך
יהמיון. ומשנאיך נשאו ראש: על-עמך יערימו סוד. ויתיעצו על-צפוניך (תהלי' פג גד): יי' ישמר-צאתנו
ובואנו. מעתה ועד-עולם (תהלי' קכא ח"י): כרחם אב על-בנים. בן תרחם יי' עלינו: (תהלי' קג יג"ט) / פס"ח

שנייה

סימן: ח"ט. 4 מלים זכל טור. - א 4686.

אלהים בישראל גדול נודעת / אתה יי' אבינו אתה:

בכל קראנו אליך קרבנו / רם ונשא אתה בקרבנו:

גמלתנו האל טובות בחובנו / לא בצדקתנו ובישר לבבנו:

כ"י ב'; נ ו*הה' || 2 ואתה ה' 3 האל טובות 11: הטובות ב' הטובות גם הה' ו* 5 הננו: הן ב'ה' ו* 7 יי' חס' ב':

1 אלהים בישראל גדול נודעת תהלי' עו ב. אתה יי' אבינו אתה ישע' סד ז. 2 בכל קראנו אליך קרבנו
ע"ש דבר' ד. רם ונשא אתה בקרבנו ישע' נו טו. 3 בחובנו. ברשענו. לא בצדקתנו ובישר לבבנו דבר' ט.ה.

דודנו גם כי נאחנו / נא לנו כי עבדים אנחנו:
 5 הננו בעונינו עד דכא / ותקצר נפש לך מחכה:
 ואיה חסדיך הראשונים עמנו / מעולם ועד עולם נאמנו:
 ועף נשא ותש כחנו / יי אל באפה תוכיחנו:
 חלחלות רבות בלו בשרנו / נא אל בחמתך תיסרנו:
 טרח הצרות אין להספר / איה שוקל ואיה סופר:
 10 ידענו רשענו כי פשענו / אמת עשית ואנחנו הרשענו:
 כעס יופר וחרון יחדל / כי קטון יעקב ודל:
 לחץ יוסר ועל יחבל / כי כשל כח הסבל:
 מנת מדתנו לא תגבה / כי נשארנו מעט מהרבה:
 נחם על הרעה לאמתך / מטה כלפי חסד אמנותך:
 15 סלחן אם-עונינו ענו בנו / עזרנו כי עליך נשענו:
 ערפנו כף לך להשתעבד / לאהבה וליראה לעבד ולכבד:
 פוקדיך קדשו צום לקבוע / דעתם קצרה צרכם לתבוע:

מלכנו נה 8 נא חס' ו* 9 אין: אם נ| ואיה: איה ה' 10 רשענו: צורנו ו* | כי אמת ו* ה' 11 יופר חס' ו* | יחדל:
 מנו יחדל ב* ה' 12 יוסר חס' ה' | יחבל: מנו יחבל ה' | מעלינו יחבל ו* 13 מדתנו: מדתך ה' 14 לאומתך ו*:
 אמונתך שאר כירי 15 סלחן: סלחה ה' ו* | כי עליך נשענו: אלהי ישענו נ 16 לאהבה וליראה לעבוד: באהבה וביראה
 (ובחבה ו*) אותך ה' ו* 17 צומות ו* | ודעתם ב"ה | צורך נ 18 לפניך: עדיך ו* אליך ה' | תבא ב"ו | התל לאיש נ:

4 דודנו הקב"ה, ע"ש שה"ש ה. י. כי עבדים אנחנו עזרא ט ט. 5 עד דכא עד השפלות, ע"ש תהלי' צ. ג. ותקצר נפש
 שופט' טז טו. לך מחכה תהלי' לג כ. 6 ואיה חסדיך הראשונים תהלי' פט טו. נאמנו ע"פ ישע' נה ג חסדי דוד הנאמנים.
 7 ועף נשא הננו נושאים את כעס ה', ע"פ מיכה ז ט. ותש כחנו חלש, כלשון התלמוד, כגון ברכ' דף ל"ב א' תשש כחו של
 משה. יי אל באפך תוכיחנו תהלי' ו ב. 8 בלו בשרנו איכה ג ד. אל בחמתך תיסרנו תהלי' ו ב. 9 איה שוקל
 איה סופר ישע' לג יח. 10 ידענו רשענו כי פשענו ירמ' יד כ. אמת עשית ואנחנו הרשענו נחמ' ט לג. 11 כעס
 יופר ע"ש תהלי' פה ה. יחדל. כי קטון יעקב ודל עמוס ז ה. 12 לחץ יוסר ועול יחובל ישע' י כו. כי כשל
 כח הסבל נחמ' ד ד, פ"י גמר כחנו מלסבול את הסבל. 13 מנת מדתנו ירמ' יג כה. לא תגבה אל תגבה ממנו כמדת
 חובנו. כי נשארנו מעט מהרבה ירמ' מב כ. 14 נחם על הרעה יואל ב יג. יונה ד ב. מטה כלפי חסד לפי דרשת
 חז"ל ר"ה דף י"ז א' רוב חסד — מטה כלפי חסד, וזוהי אומנות הקב"ה. 15 אם עונינו ענו בנו ירמ' יד ז. כי עליך נשענו
 דה"ב יד י. 16 ערפנו כף לך להשתעבד לשון תפלה עתיקה שנתקבלה גם לסדר התפלות הרגיל (בברכת גומל חסדים
 טובים), ע"י ברכות דף ס' ב'. לאהבה וליראה לעבוד ולכבד מורכב מפסוקי התורה כגון דבר' ח ו. יא יג וכדומה,
 בסגנון תפלות עתיקות. 17 פוקדיך וזכריך, ע"ש ישע' כו טז בצר פקדוך. קדשו צום יואל א ד. לקבוע היום ליום תענית.

צָקוֹן לַחֶשֶׁם לְפָנֶיךָ יְבֹא / חֲתַל לְאִישׁ נִגְעוֹ וּמִכְאוּבוֹ:
 קוֹל יַעֲקֹב נוֹהֵם מִתְהוֹמוֹתֶיךָ / תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שְׁבִתְךָ:
 20 רוּדָה רוּדָף בָּאֶף תִּכְלֶה / שְׁנַת שְׁלוֹמִים לְרִיב-צִיּוֹן תִּגְלֶה:
 שְׁרֵת וִירְדָת מְנַעַר קְנוֹתָנוּ / אֵל תִּשְׁלִיכֵנוּ לַעֲת וְקִנְיָנוּ:
 תַּעֲצִינוּ לְשִׁמְאֵל יְמִינְךָ תִּקְרְבֵנוּ / כְּכֹלוֹת כַּחֲנוּ אֵל תַּעֲזֹבֵנוּ:
 נִתְבִּיט וְנִצְיֵץ וְנִשְׁגִּיחַ לְרַחוּמֶיךָ / תִּתְלַבֵּשׁ בְּצַדִּיקוֹתֶיךָ וְתִתְכַּסֶּה בְּרַחֲמֶיךָ:
 תִּתְאַזֵּר בַּחֲנִינוֹתֶיךָ וְתִתְעַטֵּף בַּחֲסִידוֹתֶיךָ / וְתֵבֵא לְפָנֶיךָ מִדַּת-טוֹבָה וְעֲנוּתָנוֹתֶיךָ:]
 אֵל מֶלֶךְ

לחַתַּל אִישׁ אִישׁ ה' * 1 חַתַּל לְאִישׁ אִישׁ ב' ° אִישׁ אִישׁ חַתַּל ה' 19 נוֹהֵם: נוֹאֵק ה' 20 לְרִיב: לְצִיּוֹן נ' 21 שְׁרֵת וִירְדָת:
 שַׁחַת וְאַהֲבַת ו' * 23 חֶסֶד ב' ה' ו' * 24 בַּחֲסִידוֹתֶיךָ... בַּחֲנִינוֹתֶיךָ בַּתְּהִי' * | וְתֵבֵא: וְתִתְכַּסֶּה ב' ° תַּכְנֵס ה'
 דַּעֲתָם קִצְרָה צָרָכָם לְתוֹבָה לְשׁוֹן הַתְּפִלָּה הַעֲתִיקָה בְּרִכּוֹת דָּף כ"ט ב'. 18 צָקוֹן לַחֶשֶׁם שֶׁכָּן תְּפִלָּתָם, ע"ש יִשְׁע'
 כו טז. חַתַּל חֲבוּשׁ, ע"ש יִחְזֹק טז ד. לְאִישׁ נִגְעוֹ וּמִכְאוּבוֹ דַּה"ב ו' כט. 19 נוֹהֵם צוּעֵק, נִאֲנָח. מִתְהוֹמוֹתֶיךָ מִתְהוֹמוֹת
 הָאָרֶץ, תִּהְיֶה עַא כ. תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שְׁבִתְךָ מ"א ח' לט. 20 רוּדָה רוּדָף הַעֵם הַשּׁוֹלֵט בִּיהוּדִים וְרוּדָף אוֹתָם. בָּאֶף
 תִּכְלֶה ע"ש יִחְזֹק מִג ח. שְׁנַת שְׁלוֹמִים לְרִיב צִיּוֹן תִּגְלֶה ע"ש יִשְׁע' לר ח. 21 שְׁרֵת רֵאִיתָ, ל' תְּשׁוּרִי מִרָאשׁ אֲמָנָה
 (שֶׁה"ש ד ח), וּמִגְבָּעוֹת אֲשׁוּרָנוּ (בְּמִד' כג ט). וִירְדָת וִירְדָת. מְנוּעַר קְנוֹתָנוּ לְקִנְיָנוּ אוֹתָנוּ לֹךְ לַעֲם בַּעַת נְעוּרֵינוּ, ע"ש הוֹשֵׁעַ
 יא א כי נַעַר יִשְׂרָאֵל וְאַהֲבָהוּ. אֵל תִּשְׁלִיכֵנוּ לַעֲת וְקִנְיָנוּ תִּהְיֶה עַא ט. 22 תַּעֲצִינוּ לְשִׁמְאֵל אַחֲרֵי יִצְחָר הָרַע. יְמִינְךָ
 תִּקְרְבֵנוּ ע"ש שֶׁה"ש ב ו וִימִינוֹ תִּחַבֵּקֵנִי. כְּכֹלוֹת כַּחֲנוּ אֵל תַּעֲזֹבֵנוּ תִּהְיֶה עַא ט.
 23 תְּבִיט וְנִצְיֵץ וְנִשְׁגִּיחַ וכו' (ע"פ שֶׁה"ש ב ט) לְשׁוֹן תְּפִלַּת ר' יוֹחָנָן (בְּרִכּוֹת דָּף ט"ז ב') יִהְיֶה... שְׁתַּצִּיץ בְּבִשְׁתָּנוּ וְתִבִּיט
 בְּרַעֲתָנוּ וְתִתְלַבֵּשׁ בְּרַחֲמֶיךָ וְתִתְכַּסֶּה בְּעוֹךְ וְתִתְעַטֵּף בַּחֲסִידוֹתֶיךָ וְתִתְאַזֵּר בַּחֲנִינוֹתֶיךָ וְתֵבֵא לְפָנֶיךָ מִדַּת טוֹבָה וְעֲנוּתָנוֹתֶיךָ, עכ"ל. כִּנְרָאָה
 יֵשׁ לְפָנֵינוּ שְׁתֵּי שׁוּרֹת שֶׁל תּוֹסֶפֶת לְפִיּוֹס הַמִּקְוִי, שֶׁאֵחָת מֵהֵן חֲסִידָה בְּקִצַּת כִּי"י וְהַשְׁגִּיחַ לְקוֹחָהּ מִהַסְלִיחָה "אֲנִי בָרַב חֲסִידֶיךָ" (א
 6631. מִנְהַג אֲשֶׁכֶּנּוּ ס' ס"ט. מִנְהַג פּוֹלִיין ס' ע"ז).

מִנְהַג גִּירְנִבְרַג-פִּיּוֹרָדָא, שׁוּאֲכֵן-שׁוּוִיין וְהַאֲשַׁכְנִיזִים שְׁבִאיטְלִיָּה

(וְאוֹמְרִים לְפָנֵי סִלְיָה זֶה הַפְּסוּקִים הַרְשׁוּמִים לְפָנֵי הָעֲקֵדָה 'אֵיחָן לְמַד דַּעַת', ע' 659)

סִימּוֹן הַשִּׁיר אֵיכּוֹ נִיכְרָכַל לִכְכּוֹ (כִּנְרָאָה צְטוּרִים 1–25 יִיעֲצֹר ה' עַל פִּכּוֹ וִיקְרָא ה' אֵל רְחוּם, צְטוּרִים 26–32
 'כּוֹלֵל חֲסֵד לְאַלְפִים, צְטוּרִים 37–43 יִחְסֹל וְקָסָה, וְשֶׁס הַמִּסְכָּר וְאֵלֶּיךָ צִדְקָה וְכוּעֲכֹרֵג) רְשׁוֹס צְטוּרִים
 הַפִּיּוֹט). מִסְכָּר מְלִים לֹא קִצְעוֹ. חֲסִידָה וְצְרִיחַ. – ו' 531.

וְתִיֵּק וְחִסִּיד אֶתָּה תִּתְעַטֵּף בַּחֲסִידוֹתֶיךָ / תִּתְלַבֵּשׁ בְּצַדִּיקוֹתֶיךָ וְתִתְאַזֵּר בַּחֲנִינוֹתֶיךָ:
 יִשְׂרָאֵל דִּרְכֵי טוֹבָה צִדְקָה צְדוּתֶיךָ / מִי כָמוֹךָ חֲסִין יָהּ וְאַמּוֹנָתֶיךָ סְבִיבוֹתֶיךָ:
 עֲבָדֶיךָ אֲנִי הַבִּינִי תִקְדָּמִי בְּרִכְתֶּיךָ / אוֹדָה בִּישָׁר לִבִּי נִכּוֹן לְקִרְאָתֶיךָ:

כִּי"י ב' ל' ||

פִּיּוֹט זֶה מוֹרְכָב מִהֲלָקֵי פְסוּקִים – בְּרוּכָם מִסְפֵּר תְּהִלִּים – וְאֵינּוּ זָקוּק לְבִאּוֹר, פֶּרַט לְצִיּוֹן הַמִּקְוִי. 1 לְשׁוֹן הַתְּפִלָּה, בְּרִכּוֹת
 דָּף ט"ז ב'. 2 הוֹשֵׁעַ יְד י. תִּהְיֶה פֶס ט. 3 שֶׁס קִיט קְכָה. קִיט ז. 4 יִרְמִי לֹא ח. תִּהְיֶה פֶד ג. מ"א ח' לט. 5 תִּהְיֶה קִיט קִנְנ.

בְּכִי יָבוֹאוּ נִכְסָפִים לְחִצְרוֹתֶיךָ / וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שְׁבִתֶךָ:
 5 רְאֵה עָנִי וְחִלְצֵנִי מִתַּחֲלוּאֵי תוֹצְאוֹתֶיךָ / דְּמַעְתִּי בְּנֹדֶךָ הֲלֹא בְּסִפְרֶתֶךָ:
 יְהִי נָא חֲסִדֶךָ לְנַחֲמֵנִי סוֹכְכֵנִי בְּאַבְרָתֶךָ / הוֹשִׁיעָה אֶת עַמְּךָ שְׁבוּטֵי תוֹכְחוֹתֶיךָ:
 וְהִיא תִהְלֶתְךָ וְעֻזּוֹ נִזְרָאוֹתֶיךָ / הִדָּר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדַבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ:
 סִלַּח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל מִדּוֹתֶיךָ / עֲבוֹר עַל פֶּשַׁע יוֹנָתָךְ תִּמְחֶךָ:
 חֲלִיתִי פָנֶיךָ בְּכָל-לֵב חֲנִנִי כְּאַמְרֶתֶךָ / לְמַתִּי תִנַּחֲמֵנִי תִרְאֵנִי יִשׁוּעָתֶךָ:
 10 בְּשִׁמְךָ יִגִּילוֹן כָּל הַיּוֹם בְּשִׁלְשׁ עֶשְׂרֵה תְּבוֹתֶיךָ
 פִּשְׁעֵינוּ אִם עֲצָמוֹ תִּרְבֵּנוּ סְלִיחָתֶךָ:
 רַבּוֹת עָשִׂיתָ אֵתהּ יְיָ אֱלֹהֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמִחְשָׁבוֹתֶיךָ
 נִאֲמָנוּ מַעֲוָלִים פְּלָאִים אֵת סִגְלָתֶךָ:
 וְאֲנִי קִמְתִּי מִרְעִיד רֵץ אֶל-עֲבוֹדָתֶךָ / יְקִימוּנִי סְעִיפֵי בְּקֹדֶשׁ חֲזִיתֶךָ:
 מִצָּאֵתֶיךָ בְּכָל לִנְגְדֵי אוֹתוֹתֶיךָ / וְיִמָּה דְמוּת אֶעֱרֹךְ לָךְ נַעֲלָמוֹת מִרְאוֹתֶיךָ:
 יִדְעֵתִי גּוֹאֲלִי חַי אוֹת בְּצִבְאוֹתֶיךָ / וְלֹא-אֶשְׁאֵל וְלֹא-אֲנֹסֶה אֶתהּ-הוּא וְאֵין
 בְּלָתֶךָ:
 15 פָּנֶיךָ אֶשְׁבַּעַה בְּהִקִּיץ תִּמְוֹנָתֶךָ / יִעֲרֹנִי רִשְׁפֵי גַחְלָתֶךָ:
 אֶפֶךָ יָשׁוּב וְתִנַּחֲמֵנִי הַעֵל מִתְּהוֹמוֹתֶיךָ / קִדְמֵתִי בְּנֶשֶׁף אֶשְׁתַּעֲשַׁע בְּחֻקוֹתֶיךָ:
 כָּרוּ לִי יָדַיִם שִׁיחוֹת אֲשֶׁר לֹא כְּתוּרָתֶךָ / רְאֵיתָ וְהִתְעַלְמָתָ לְנִדְחֵי צֶאֱן
 (כִּי שָׁה) אוֹכְדוֹתֶיךָ:
 אֶל הָר קִדְשֶׁךָ וְאֶל מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ / רַבֵּה צִבְאוֹתֶיךָ וְתוֹפִיעַ גְּאֻלָּתֶךָ:
 אֱלֹהֵי תְּשׁוּעָתִי תִרְצֵן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ / יְיָ שְׁפָתִי תִפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:
 20 יְיָ בְּרִצּוֹן עַמְּךָ פִּקְדֹנֵי בִישׁוּעָתֶךָ / נִחֲנִי בְּאַרְח מִיִּשׁוּר תִּמְךָ אֲשׁוּרֵי בְּמַעְגְלוֹתֶיךָ:

6 שְׁבוּטֵי: שְׁבוּטֵי ב° שְׁבוּטֵי ל° 9 יִשׁוּעָתֶךָ: נִקְמָתֶךָ ל° 10 סְלִיחוֹתֶיךָ ו° 11 נִאֲמָנוּ: נִאֲלָמְנוּ ב° | פְּלִיאִים ב° ל°
 12 חֲזִיתֶךָ ל°: חֲזִיתֶךָ ב° דַּפ° 13 מִצָּאֵתֶיךָ: מִצָּאֵתֶיךָ ב° | בְּכָל: בְּכָל לֵב ל° 14 יִדְעֵתִי... בְּצִבְאוֹתֶיךָ חֲסִי ל° 17 צֶאֱן: שָׁה
 ב° חֲסִי ל° 18 צִבְאוֹתֶיךָ ל° 20 פִּקְדֹנֵי... נִחֲנִי ב° 21 אֶקְדָּמָה ב° | בְּתוֹדוֹת חֲסִי ב° 24 כְּמוֹנֵי: הַיּוֹם הַזֶּה חֲסִי ב°
 נו ט. 6 שֶׁם קִיט עו. כח ט. שְׁבוּטֵי מוֹכִיכִים בְּשִׁבְטֵי. 7 תְּהִלָּה קְמָה הִיר. 8 בְּמִדָּה יִד יט. מִיכָה ז יח. שְׁהִי"ש ו ט. 9 תְּהִלָּה קִיט
 נח. קִיט פב. 10 שֶׁם פט יז. 11 שֶׁם מ ו. 12 דְּנִי' י יא. יְקִימוּנִי סְעִיפֵי בְּקוֹדֶשׁ חֲזִיתֶךָ מִחֲשׁבוֹתֵי (עַל מִשְׁמַעוֹת זו עִי'
 אֲבָן גִּ'נֹּאח, ס' הַשְּׂרָשִׁים, שֶׁרֶשׁ סַעֲף, ע' 342) יְקִימוּ אוֹתִי לְחִזּוֹת הַקּוֹדֶשׁ שֶׁל ה' (וִי"ג חֲזוֹתֶךָ, וְהַעֲנִין דּוֹמָה). בְּרַם פִּירוּשׁ פִּיטְקָא
 זו אֵינוֹ בְּרוּר כָּל צִרְכּוֹ. 14 אֵיבּוֹב יט כה. 15 תְּהִלָּה יז טו. 16 יִשְׁעֵי יב א. תְּהִלָּה קִיט קְמוֹ. קִיט טז. 17 שֶׁם קִיט פה. ירמ' נ ו.

וְאִם נָטוּ אֲשׁוּרֵינוּ מִנִּי אֲרָחוֹתֶיךָ / אֶקְדָּמְךָ בַּתּוֹדוֹת בְּבֶרֶךְ כְּרִיעוֹתֶיךָ:
 נִשְׁתַּחֲוֶה אֶל-הַיִּכָּל קִדְשֶׁךָ בִּירְאָתְךָ / לֹא-לָנוּ יְיָ לֹא-לָנוּ תֵּן כְּבוֹד לְשִׁמוֹתֶיךָ:
 חֲנוּן כְּנוֹסֶתְךָ עֲשֵׂה עִמָּנוּ תַּפְשׁ אֲמֻנֹתְךָ / רַחֲמֶיךָ יִקְדָּמוּ נוֹשְׂאֵי אִימָתְךָ:
 וְהֵם תִּכּוּ לְרַגְלֶיךָ יֵשׂא מִדְּבָרוֹתֶיךָ / חַי חַי יוֹדֶךָ כְּמוֹנֵי יוֹדִיעַ אֶל אִמָּתְךָ:
 25 וְיַמְעוֹלָם וְעַד-עוֹלָם אַתָּה בְּדוֹר דּוֹרִים שְׁנוֹתֶיךָ
 מִי אֵל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרוֹתֶיךָ:
 יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ בְּכָל דּוֹר מִמְּשַׁלְתְּךָ / נוֹרָא מִמְּקֻדְשֶׁךָ לְאִין חָקֵר גִּדְלָתְךָ:
 חֲשַׁבְתִּי דְרָכֶיךָ מַעֲוֹלָם לְרַעֲיָתְךָ / צָדִיק אַתָּה יְיָ וְרַב חֶסֶד פָּעֻלָתְךָ:
 סֹמְכֵנִי בְּאִמָּרְתְּךָ וְהֵט לִבִּי לְאַהֲבָתְךָ / רְאֵה פְקוּדֶיךָ אֶהְבֵּתִי וּמַעֲוֹן בֵּיתְךָ:
 דְּרָשְׁתִּיךָ בְּכָל-לֵב אֶל-תִּשְׁגִּי מִמַּצּוֹתֶיךָ / לֵךְ אֲנִי הוֹשִׁיעֵנִי דְרָשְׁתִּי קִרְבָּתְךָ:
 30 פָּנֶיךָ הָאֵר לְעַבְדְּךָ בֶּן אִמָּתְךָ / אֶחָלִי יִכּוֹנוּ שִׁפְךָ שִׁיחִי לְעַמָּתְךָ:
 יִמְיִנֶךָ רוֹמְמָה רָמָה הָרִימָה פַּעֲמֶיךָ לְמִשְׁאוֹתֶיךָ / לְמַעַן עֲבֹדֶיךָ שְׂבָטִי נַחֲלָתְךָ:
 מִי כְמוֹךָ מוֹרָה חֲטָאִים מְסֻלּוֹתֶיךָ / נִפְלְאִים מַעֲשֶׂיךָ וּמִי יַפְעַל כְּמַפְעָלֹתֶיךָ:
 עֵין לֹא שׁוֹפֶתְךָ עֲרַפֵּל חֲתָלָתְךָ / שְׂבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים וְלֹא נוֹדְעוּ עֲקֻבוֹתֶיךָ:
 וּמִי יִמְלִל גְּבוּרוֹת יְיָ יָגִיד רוֹמְמוֹתֶיךָ / אֲשַׁמְרָה לְפִי מַחֲסוֹם לֵךְ דּוֹמְיָה הַדְרָתְךָ:
 35 נָקִי כַפַּיִם וְיָבֵר לֵבָב אוֹמֵן אֲמוֹנָתְךָ / וּטְהַר יְדָיִם יוֹסִיף אִמָּץ טְהֵרָתְךָ:
 שִׁבְעַ בַּיּוֹם יִהְלָלְךָ לְצַבִּי עֲטָרוֹתֶיךָ / פִּאֲרִי תַפְאֶרֶת לֵךְ כּוֹתֶרֶת מְרֹאשׁוֹתֶיךָ:
 עֲטַרְתַּת תַּפְאֶרֶת גּוֹיֵי עֲטִיּוֹתֶיךָ / וְהִדְרַת תְּשׁוּהָ עָלָיו כְּתֹארוֹתֶיךָ:
 הוֹדֶךָ וְהַדְרָךְ תִּתְעַטֵּר מִגְּבוּרַת תְּפִלּוֹתֶיךָ / חַי כְּתָם פִּזּוּ יִקְרוֹת בְּהִיר בִּיקְרוֹתֶיךָ:

26 בכל דור: דודר הוסי' ב° 27 חסד חס' ב° 28 מעון ב° ל° 31 רמה חס' ל° 32 למסלחך ל° 35 לבב חס' ל°
 36 ביום חס' ב° | פארי: פאר ב° | תפארת חס' ב° | לך כותרת: לכותרת ל° 37 חס' כאוהוס' 42 לאחר נעמת ל° | עטרת חס' ב°
 עליו כתאוהך חס' ב° 38 והדרתך ב° | בהיר חס' ל°

19 תהלי' נא טז-יו. 20 שם קר ד. כו יא. יז ה. 21 שם מד יט. צה ב. 22 שם ה ת. קטו א. 23 כושתך כמנוגך. תהלי' עט ח.
 24 דבר' לג ב. ישע' לח יט. 25 תהלי' קב כה. דבר' ג כד. 26 תהלי' קיג ב. קמה יג. טח לו. קמה ג. 27 שם קיט נט. 28 שם
 קיט קטז. קיט קנט. כו ח. 29 שם קיט י. קיט צד. 30 שם לא יז. קיט ה. 31 שם קיח טז. עד ג. ישע' סג יז. 32 תהלי' כה ח.
 קלט יד. 33 איוב כז ז. לח ט. תהלי' עז כ. 34 שם קר ב. לט ב. סה ב. 35 שם כד ד. איוב יז ט. 36 תהלי' קיט קסד. ישע'

אֲדִירֶיךָ רוֹעֲשִׁים וְגִלְגְּלֵי מַרְכְּבוֹתֶיךָ / טְהוֹרֶיךָ מְבָרְכִים שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתֶךָ:
 40 וְאַתָּה אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מָאֵד נִפְלְאוֹת אֱהַבְתָּךְ / אֲשֶׁר נִכְבְּדָתָּ וְכִתְרָתָּ תִּקְבַּל מִבְרִיּוֹתֶיךָ:
 נִכְבְּדָתָּ יִסְפָּתָ לְגוֹי יִי יִסְפָּתָ לְאַמְתֶּךָ / יִדְיֶיךָ קִדְשָׁתָּ בְּשֵׁתִי קִדְשׁוֹתֶיךָ:
 קִדְשָׁתָּ וְהִבְדַּלְתָּ יִתְרָה חֲבֶתְךָ / נַעֲמֶתָ אֲצִלְתָּ לָּךְ אַחַת בְּנֻעִימְתֶךָ:
 הִנֵּנוּ אֶתְּמָנוּ לָּךְ נִחְנוּ אֶגְדְּתֶךָ / קָרְאוּנוּךָ בְּכָל־לֵב הַמְצִיאֵנוּ מִחִילְתֶּךָ:
 לְדוֹרְשֶׁיךָ הַמַּצָּא שׁוֹקֵדֵי דִלְתוֹתֶיךָ / הִלְעוּלָם תִּאֲנֹף עֲנִי עֲדָתֶךָ:
 45 פָּנֵה אֵלֵינוּ וְחַנּוּנוֹ כָּרֵב חֲמֵלְתֶךָ / נָא אַל תַּעֲלֵם אֲזִנְךָ לְקוֹל הַמֵּלֵת אֲיָמְתֶךָ:
 קִטְנֵנִי מִהַכִּיל שִׁירֵי מַעְלוֹתֶיךָ / וּבִמָּה אֶקְדֵּם וְאֶכְפֹּף אֱלֹהֵי מְרוֹם לְתַפְאֲרֶתֶךָ:
 עֲתִירְתִּי תַעֲרֹב מִצוּף דְּבֶשׁ נוֹפֶתֶךָ / דֵּל שְׁפָתֵי דִלּוֹתֵי דְלִי דִלּוֹת דִּלְתֶיךָ:
 אִם אָפְסוּ נִיחוּחִים וְעִתּוּדִים מִמְּכָלְאוֹתֶיךָ
 תִּכּוֹן תִּפְלְתִי קִטְרֵת מִשְׁאֵת כְּפִי מִנּוֹחֶתֶךָ:
 נִדְבוֹת פִּי רֵאשִׁית תְּהִלּוֹת שִׁירוֹתֶיךָ / בְּכוּרֵי תְרוּמָתִי אֲשַׁלֵּם פָּרִים נִדְבוֹתֶיךָ:
 50 עוֹלוֹת מִחִים אֲעֲלֶה לָּךְ עִם־קִטְרֵת תְּמִירוֹתֶיךָ
 מֵר וְאַהֲלוֹת קִצְיָעוֹת כָּל־בְּגִדוֹתֶיךָ:
 לַעֲת תַּחֲפֹץ זִבְחִי צֶדֶק וְכִלִּיל לְרִצּוֹתֶךָ
 יַעֲלוּ עַל־מִזְבִּיחֶךָ פָּרִים לְרִצּוֹן עַל־מִזְבְּחוֹתֶיךָ:
 בְּרִצּוֹתֶךָ אֱהַבֵת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹתֶיךָ
 נִבְא בֵיתֶךָ בְּעוֹלוֹת אֲשֵׁלִם נִדְרֵי לִדְעָתֶךָ:
 וְאִיךָ בְּאֶרֶץ צִיָּה בְּמַחֲשָׁכֵי עֵיפֶתֶךָ / יוֹבִילוּ שֵׁי לְמוֹרָא פֶּרֶקְלִיט תְּשׁוּרֶתֶךָ:
 עַד־אֲבֹא אֶל־מִקְדָּשִׁי־אֵל תִּכּוֹנֵן אֲרָמְנוֹתֶיךָ
 נַעֲבֹדְךָ בִּירְאָה כִּי תִשְׁיבֵנִי לְקִדְמוֹתֶךָ:

40 נפלאות אהבתך: נפלאותיך ב' 42 לך: אצלך ב' 46 שירי: שורי ל' 47 דלותי חס' ב' 48 עתודים ל' 49 תהלת ל'
 50 מחים חס' ב' 52 ברצונך ב' 54 תכונך: תכין ב'

כח ה. 37 שם סב ג. 38 שה'ש ה יא. 39 נחמ' ט ה. 40 תהלי' קד א. 41 ישע' כו טו. 42 קידשת והבדלת לשון
 ההבדלה בין קדש לקדש (ברכות דף ל"ג ב'). יתרה חיבתך עי' אבות ג' י"ד. אצלת לך אות (ע"ש ברא' כו לו. לח)
 כנראה ר"ל אומה אחת אצלת לך, והיא ישראל. 43 ירמ' ג כב. 44 משלי ח לד. תהלי' פה ו. 45 שם כה טז ועוד. ירמ' יא
 טז. 46 מיכה ו ו. 47 תהלי' יט יא. קמא ג. 48 שם נ ט. קמא ב. 49 שם קיט קח. 50 שם סו טו. מה ט. 51 שם נא כא.

55 לְבֵית דָּוִד כְּסֹאוֹת יוֹשְׁבֵי כְּסֵאוֹתֶיךָ / בְּמִשְׁפָּט וּבְצַדִּיקָה עִם הַמֶּלֶךְ בְּמִלְאֲכֹתֶיךָ:

בְּאַבְנֵי כְדֹכּוֹד וְאַקְדָּח תִּיָּסַד שְׁמִשׁוֹתֶיךָ

מוֹקֵד חֹמֶת אֵשׁ חֲרִבוֹתֶיךָ וְשׁוֹמְמוֹתֶיךָ:

יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה בְּהַר מְרוֹם רְמוֹתֶיךָ / נָא אֱלֹהֵי זְכָרָה לְטוֹבָה מְקוֹם תַּחֲנוּתֶיךָ:

עָרַב עֲבָדֶיךָ לְטוֹב נִטְעֵי כְנָתֶךָ / מִמֵּתִים יָדֶךָ הוֹתֵר מִחֶלֶד בְּנֵי תִמּוֹתֶיךָ:

לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ צְפוּפִים לְמִשְׁמַעֲתֶךָ

שְׁלַח רְצוּצִים חֲפָשִׁים תִּנְתַּק מוֹסְרוֹתֶיךָ:

60 יַחֲדוּ גִמְתִּיק סוֹד רוֹגְשֵׁי רִצְפָתֶךָ / לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ נוֹעֲדֵנוּ בֵּית תַּפְלָתֶךָ:

שִׁחְרַנּוּךָ בָּעֵת רְצוֹן בְּיוֹם-צוֹם תַּעֲנִיתֶךָ / וְעַל מִזְבִּיחֶךָ יִדְשָׁנָה עוֹלָתֶךָ:

מֵעֵת הוֹסֵר הַתָּמִיד עָרוֹ יִסּוּדוֹתֶיךָ / עָרַב וּבָקֵר נִשְׁפָּף שִׁיחַ לְחִלּוֹתֶיךָ:

יַעֲרַב לְפָנֶיךָ כְּקָרְבָן וּכְקִטְרֶת קָצִיעוֹתֶיךָ / לֵב נִשְׁכָּר וְנִדְכָּה חֲשֵׁב קָרְבָנוֹתֶיךָ:

עֲמַדְתִּי בְּמִצְפֵי אֶצְפָּה עַל-מִשְׁמַרְתֶּךָ / רְצוֹנִי נִדְבוֹת-פִּי הִשִּׁיבֵנִי תִשׁוּבָתֶךָ:

65 בְּשִׁלְשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת אֶהְבֵּת כְּלוֹלוֹתֶיךָ

מֵאֲמַר אֱמוּנָתֶךָ יֶאֱמֵן רְחוּמֶיךָ מִשְׁרָתֶיךָ:

לקדמתך ב° 55 במלאכותך דפ° במלאכתך ב° ל° 58 עבדך ל° 59 למשפט ב° 60 רצונך חס' ב° | בוועדנו ב°

59 למשפט ב° 60 רצונך חס' ב° | בוועדנו ב° 65 אמוניך ל° | אומניך ב°

52 שם נא כ. סו יב. 53 שם סג ב. עו יב. 54 שם עג יז. ב יא. 55 שם קכב ה. במלאכותך בשליחותך, ויג במלאכתך.

56 ירמ' נד יב. זכר' ב ט. 57 תהלי' קכב ב. נחמ' ה יט. 58 תהלי' קיט קכב. פ טז. יז כד. עט יא. 59 שם קיט צא. ישע' נח ו.

תהלי' קז יד. 60 שם נה טו. 61 שם כ ד. 62 שם קלז ז. 63 שם נא יט. 64 שם קיט קח. 65 ירמ' ב ב.

מנחה פלאס

סימון: ח"צ ילחק צכי יחיה יגדל צתורה וצונעצ'ים טוויזים. נחיר [צן ילחק ט-ץ].

צתים צכי ד' טוויזים. 5 נולים צכל טוויז. א 663

[י] אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל / בְּרִיתָם הַזְכָּר לְשִׁבְטֵי מְקוֹרָאֵי אֵל

גִּבְעוֹת עוֹלָם יִסּוּד הַרְרֵי אֵל / דְּרוֹשׁ שְׁלוֹם גִּדְלָת וְחִבַּת אֲרִיאֵל:

כ"י ב"ה' || 1 להזכר ה' | מקורא ה'

1 מקוראי אל ע"ש ישע' כח יב ישראל מקוראי. 2 גבעות עולם ע"ש דבר' לג טו. יסוד הררי אל (לי תהלי' לו ז) במקום 'הררי קדם' כלשון הכתוב הנ"ל, ר"ל האבות והאמהות, כדרשת חז"ל ספרי דבר' שניג. דרוש שלום גידלת שלום

הַשָּׁמַיִם מִסְפָּרִים כְּבוֹדְךָ בְּהַאֲזָנָה וּשְׁמִיעָה / וּמִתַּחַת עוֹלָם זְרוּעוֹת תּוֹלִין בְּקִמְיָה
זָכָר רַב טוֹבְךָ יוֹם לְיוֹם לְהַבִּיעָה / חַיּוּי כְּבוֹדְךָ לַלַּיְלָה לַלַּיְלָה לְהַקְבִּיעָה:

5 טַעֲנָה וּדְבָרִים אֵין בְּשׁוֹם שְׁטָרוֹת / יֵצֵא קוֹם בְּלֹא דִין וּשְׁטָרוֹת
כְּחֶתֶן יוֹצֵא כָּלוּל * מִגִּנוֹן קְטָרוֹת * / לְרוּץ אַרְח לְקַלְסֵךְ לַעֲנֹדךָ עֲטָרוֹת:

מִחֲמַתְךָ אֵין נִסְתָּר וּזְלָתִי בְּדַמִּימָה / גּוֹרָאוֹת יוֹרָה בְּתוֹרַת יְיָ תְּמִימָה
סִיוֹם מִלֵּאכִי תוֹרַת מֹשֶׁה לְהַסְכִּימָה / עֲדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה וּפְתִי מִחֲכִימָה:

פְּקוּדֵי יְיָ יִשְׁרִים שְׁמָחָה חֲבָרָה / צַהֵר עֵינַיִם מִצֹּת יְיָ בָּרָה
10 קִיַּמְתָּ לַעֲד יִרְאֵת יְיָ טְהוֹרָה / רָשָׁם מִשְׁפָּטֵי יְיָ צֶדֶק וְאוֹרָה:

שְׁקוּלִים וְנַחֲמָדִים מִזֶּהָב וְהוֹן עֶתֶק / תַּחֲמוּדֵי תִקְוָה נֶפֶת וְצוּף הַפֶּתֶק
יָדִיד פִּירֵשׁ יְדִידִים חֲמָדוֹם כְּוֶתֶק / צֵל הַנַּחֲמָד פִּרְיוֹ לַחֵךְ מֶתֶק:

חֵן שְׁפָתָיו מִי טָהֵר לְדוֹבֵב / קָט לְבַקֵּשׁ עֶקֶב רַב לְגַבֵּב
כְּפִי וּמִשְׁבַּב פֶּתַחֲךָ חוֹר וְסַבֵּב / נֶאֱמָה וְכִדִּי בִקֵּשׁ חֵן וְחַבֵּב:

3 תולין חס' ב° 4 יום יום ב° 5 משטרות ה' 8 פתי ב° 9 הוברה ב° 10 משפטי יי ב°ה': משפטי דתו דפ'
12 חמדום ב°: חמודים ה' 14 תור וסבב ב°

ישראל שגידלת. וחבת אריאל בית המקדש. 3 השמים מספרים כבודך תהלי' יט ב. בהאזנה ושמיעה לי ספרי
דברים ש' (דכתיב האזינו השמים, דבר' לב א) בא ישעיה וסמך לדבר שמעו שמים והאזינו ארץ (א ב) ליתן האזנה ושמיעה
לשמים והאזנה ושמיעה לארץ. ומתחת עולם זרועות (ע'ש דבר' לג כז). תולין בקמיעה נעלם ממני פירושו (ייתכן
שר'ל ומעשה ידיו מגיד הרקיע). 4 זכר רב טובך תהלי' קמה ז. יום ליום להביעה ע'ש תהלי' יט ג. חייוי כבודך
לילה ללילה להקביעה שם, והפייטן הולך ומסביר תהלי' יט. 5 טענה ודברים אין שם יט ד אין אימר ואין
דברים. בשום שטרות ע'י דרשת חז"ל ויקר כ'ו ד' (ע' תקצה) באחד בתקופת גיטן ובאחד בתקופת תשרי היום והלילה
שוין למעלה, מיכן ואילך היום ליום מן הלילה והלילה ליום מן היום, יום ליום יביע אומר, אבל למטה כמה שטרות וכמה
זרי דיגין... (ועי' במקבילים, כגון תנחומא משפטים ט'ו. תנח' (בובר) אמור ב'. מדרש תהלי' יט י' (דף פ"ד א').
יצא קום שם. 6 כחתן יוצא יט ו. כלול מגנון קטרות אין לו שחר (לפי ההמשך צ"ל כלול הוד והדר, וכדומה).
לרוץ אורח שם. לקלסך לשבחך. לענודך עטרות להכניר אותך בכתר. 7 מחמתך אין נסתר יט ז. בתורת
ה' תמימה יט ח. 8 סיום מלאכי מלאכי ג כב זכרו תורת משה עבדי. עדות ה'... תהלי' יט ח. 9 פקודי ה'... יט
ט. שמחה חוברה ר"ל משמחי לב. צהר עינים מאיר עינים. 10 קיימת לעד יראת ה' טהורה יט י. רשם ר"ל
הקביה רשם. משפטי ה' שם. 11 שקולים ונחמדים... יט יא. והון עתק משלי ח ית. נוספת וצוף הפתק הפתק
ר"ל שפע, נופת וצוף. 12 ידיד פירש משה רבנו. ידידים חמדום הכהנים והזקנים. צל הנחמד פרייו לחך מתק
ע'ש שה"ש ב ג בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי. 13 קט מעט, לי יחזק' טז מז. עקב רב (תהלי' יט יב) לגבב לאסוף
(ל' המשנה, כגון ביצה ד' ו'). 14 פתחך חזר וסבב לשון המדרש (במד' רבה ג' ט' יכול אני להיות מחזר ומסבב

15 יִוֹדַע לְרָצוֹת לְמִי סֶדֶר וְעֲרִיכוֹת / יִשָּׁר מְלִים לְעֲתִי קָצָר וְאֲרִיכוֹת
חִי הָעוֹלָמִים בְּהַבִּיטָךְ דְּלוֹת וְנִמְיכוֹת / יִגְדֹּל כַּחַךְ עָנְיוֹ לְפִי הַנְּסִיכוֹת:

בְּשִׁנְיָאוֹת מִי יָבִין וּמִנְסֻתָּרוֹת נְקִיוֹת / תִּסְתַּכֵּל שְׁחָרֵב לְבִנּוֹן הַמִּלְכָּן בְּנִקְיוֹת
וְגַם מְזִידִים וְתִקְפִי עֲבֵרוֹת דְּחִיוֹת / רַחֲצֵנוּ הָרֵב מְקוֹר מִי חִיוֹת:

וְנֹאֵה לְרִבּוֹן עוֹלָם מֶלֶךְ רָב / בְּמִקְוֵה טְהוֹרֶתְךָ תִּנְקֵנוּ מִפֶּשַׁע רָב
עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ הַנִּכְבָּד רָב / יִמָּצֵא מְחִילָה לְעוֹנֵנוּ כִּי רָב:

טוֹב יִיטִיב אוֹת מְלָכִי וְאֵלִי / מְצוֹא אֲמָרִי חֵן לְמַגְנִי וְצִלִּי
יְהִיו לְרָצוֹן אֲמָרִי פִי וּמִשְׁאֲלִי / וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

אל מלך

בחצרותיהם ובתוך בתיהם... 15 לעתי קוצר ואריכות לעתים שצריכין לקצר או להאריך. 16 וגמיכות ושפלות. יגדל כחך במד' יד יו. 17 בשניאות מי יבין... תהלי' יט יג. שחרב לבנון בית המקדש, כדרשת חז"ל ספרי דבר' כ"ח. 18 וגם מוידים... תהלי' יט יד. דחיות כנראה ר"ל עבירות דוחות זו את זו. רחצנו הרב ע"ש תהלי' נא ד הרב בבסני מעוני. מקור מן חיות ע"ש ירמ' ב יג. 19 מלך רב תהלי' מח ג. תנקי מפשע רב תהלי' יט יד. 22 יהיו לרצון... יט טו.

במנחם שוואבן ושווייץ אומרים עקדה זו

אל-תבוא... אל נקמות יי אל נקמות הופיע: הנשא שפס הארץ. השב גמול על-נאים (תהלי' צד א-ב): תרדף באף ותשמידים מתחת שמי יי (איכה ג טו): למה יי תעמד ברחוק. תעלים לעתות בצרה (תהלי' יא): למה יאמרו הגוים איה אלהיהם יודע בגוים לעינינו. נקמת דם-עבדיך השפוך (תהלי' עט י): כִּי-עֲלִיךָ הֲרֵגוּ כָל-הַיּוֹם. נחשבונו כצאן טבחה (תהלי' מד כג): ועתה יי אבינו אָתָּה (ישע' סד ז) וְשִׁמְךָ עָלֵינוּ נִקְרָא אֶל-תְּנִיחֵנוּ (ירמ' יד ט): אֶל-תַּעֲזֹבֵנוּ יי. אֱלֹהֵינוּ אֶל-תִּרְחַק מִמֶּנּוּ (תהלי' לח כבי): כִּרְחֹם אָב עַל-בָּנִים. תִּרְחֹם יי עָלֵינוּ (תהלי' קג יג**): / פס"ח

עקדה

סימון: ח"צ. צלילת טכניס. מוספר מליס צלילת קבוע. סריזה צלילת מדוייקת (עי' 6, 15, 17, 21),
ובכלל מנחה פרימיטיבי. - א 3207.

אֵיתָן לְמִדָּה דַּעַת / טָרַם לְכָל מוֹדַעַת:
בְּאֵר שְׁמֶךָ לְכָל-בְּאֵי-עוֹלָם / גָּלָה כָּל-סִתּוֹם וְנִעָלָם:

כ"י ב"ק; ג: פ; ו*ה'מ" || 2 באר שמך נעלם / וגלה שבחך לכל באי עולם פ 4 מישור: מצוה ה' | בחר: הבר מ' |

1 איתן זה אברהם, ע"פ הדרשה ב"ב דף ט"ו א'. ויקרא רבה ט' א' (ע' קעד) ועוד. לימד דעת קהל' יב ט. טרם לכל מודעת ישע' יב ה. 2 באר שמך לכל באי עולם 'באי עולם' כלשון המשנה ר"ה א' ב', והענין לפי ברא' יב ח ויקרא

גלולים מאס ושבר / תועים לשמך חבר:
 דרך מישור בחר / תורה ומצות שחר:
 5 הצלתו מאור כשדים / גננתו בעמק השדים:
 ועדתו שחרך הרבה-מאד / ותקתו רב-עשר וכבוד:
 זעק והשיב מה-תתן-לי / שרש וענף אין-לי:
 חילתו בראית מחזה / בשרתו לא-יירשף זה:
 טנא בכורים למאה חננתו / לקרן נוח חשקתו:
 10 יחדו בכל-לכם דצו / לעשות רצונך רצו:
 כבש רחמיו לעשות רצונך / כן-יכבשו רחמיה את-כעסך מעל-צאנך:
 לבם ונפשם היה נכון / לכן תפלתנו לפניך קטרת תכון:
 מהר ולקח מאכלת / לכן ורעם תציל ממיתה משכלת:
 נעקד יחיד כשה לטבח / לכן תפלתנו תרצה כעולה ונבח:
 15 סדר עצים והצית עליהם אש / לכן בעמידתנו היום לא נתביש:
 עניתו משמי שמים / ונשבעת לו בשמך פעמים:
 פדיתו באיל בסבך אחוז / לכן תפלתנו וענוינו לא תבוז:
 צעקתנו שמע ושועתנו סכת / בזכות אב נסע סכות:

תורה ומצות שיחר 3: תורה ומצות שחר פה: תורה ומצות שמר (ונזהר הוסי' מ') ק"ו'המ: אחריך רץ ולא אחר ב"ו* 2
 5 גוננתו ק"פ*ה' 6 שחר פ' רכס' פ' 8 בראית: כראות ק' 9 בכורים חס' פ' | חשחקר: בישרתו חקתו פ' 10 לבם:
 לב ק"ה' | רצו... דצו ב"ק'ה' 11 רחמיה חס' פ' | את חס' ו* | לפניך קטורת: קטורת לפניך ב"ק'ו* | לפניך קטורת ה:
 קטורת חס' פ' 13 תציל ורעם מ' 14 תפלתנו: עתירתנו דפוסימ"א | תרצה: רצה פמ" | כעולה: מעולה ה' | והצית עליהם:
 והטיק בהן | היום חס' ה'ה'מ" | לא: אל ו* | נתביש: נחבש פ' 16 ונשבעת נפ: לכן נשבעת שארכי"י 17 תפלתנו: עמידתנו
 ה ענינו פ' בקשתנו דפוסימ"א | וענוינו: וענותנו בנ' | לא: אל ב"ק'נו*ה' 18 שמע: שעה ק"ו* | סכות נפ: מסכות שאר כ"י

בשם ה', ומה שדרשו במדרש בראשית רבה ל"ט ט"ז (ע' 381) ד"א ויקרא תתחיל מגייר גיורים, ועוד דרשות דומות. 3 גלולים
 מאס ושיבר ששיבר את פסילי תרח אביו, עי' ב"ר ל"ח י"ג (ע' 361), והמקבילים הרשומים שם בהערה). 4 דרך מישור
 תהלי' כז יא. תורה ומצות שיחר חקר בהם, והלשון דוגמת 'אשחרך' (תהלי' סג ב) וכדומה. ויש גורסין שמר שאינו מתאים
 לחרוה. 5 הצלתו מאור כשדים ברא' טו ז. גננתו בעמק השדים שם יד ט. 6 ויעדתו הבטחתו. שחרך הרבה מאד
 שם טו א. ויתקתו חיוקתו, וגם זה לשון הבטחה. עושר וכבוד משלי ח יח ועוד. 7 מה תתן לי ברא' טו ב. שרש וענף
 מלאכי ג יט. 8 חיילתו חיוקתו. בראית מחזה ברא' טו א. לא יירשך זה שם טו ד. 9 טנא ביכורים למאה
 חננתו חננת אותו בן בכור (טנא בכורים ע"ש דבר' כו ב) כשהיה בן מאה. 10 יחדו האב ובנו, ברא' כב ו. 11 כן יכבשו
 רחמיה את כעסך לשון התלמוד, ברכות דף ז' א'. 12 לבם ונפשם היה נכון תהלי' עח לו ועוד. תפלתנו קטורת
 תכון תהלי' קמא ב. 13 ממיתה משכלת דבר' לב כה. 16 משמי שמים דבר' י יד, ועוד. 17 וענוינו תעניתנו. ויש
 גורסין וענותנו, ע"פ תהלי' כב כה. 18 סכות האזן, ל' הסכת ושמש, דבר' כז ט. בזכות אב נסע סכות בזכות יעקב

קול מבשר ישמע בעולם / לגאל עם גזע גבעות עולם:
 20 רחם קהל עדת מקשטים / טיעת שנים עשר שבטים:
 שכינתך תשכן בתוכנו / תנהגנו לגבול אדמתנו:
 תפן אלינו ברחמים / כִּי־כן נקראת מלא רחמים:

אל מלך

20 עדת קהל ק"ו* מ: עדתך פ | טיעת: בזכות נ | שנים עשר: שני עשר פה 21 בתוכנו: בקרבנו ב"מ | תנהגנו: תנהלנו נ
 תשיבנו ב" תנהגנו אל ה | לגבול אדמתנו: גאולים לאדמתנו ב: לגבול אדמתנו ק"ו* 22 כי כן: כי חס' ק' כן חס' פ: כי
 על כן נ | נקראת: אתה הוא פ | מלא רחמים: בעל הרחמים ב"פ

סגסע סוכותה, ברא' לג יז. 19 קול מבשר ישע' גב ז, ר"ל המשיח. גזע גבעות עולם ברא' מט כז, ר"ל בני האמהות.
 20 מקושטים במצוות. טיעת נטיעת. 22 תפן אלינו ברחמים לשון התפלה העתיקה 'אל ארך אפים'.

במנחה אלזס, גירנברג-פיורדא והאשכנזים שבאיטליה אומרים עקידה זו

אל-תבוא... בך בטחו אבותינו. בטחו ותפלטמו: אליך ועקו ונמלטו. בך בטחו ולא בושו (תהל' כב
 ה'): ויבטחו בך יודעי שמך. כי לא-עזבת דרשך יי (תהל' טיא): ואתה יי אל-תרחק. אילותי לעזרתי
 חושך (תהל' כב כ): אל-תרחק ממנו כי-צרה קרובה. כי-אין עוזר (תהל' כב יב): שמע יי וחננו יי היה עוזר
 לנו (תהל' ל יא): כרחם אב על-בנים. תרחם יי עלינו: (תהל' קג יג) / פס"ח

עקדה

סינון: א-3 ילמק מזק. 6 מליס זכל טור. סרוז מזכריס. — א 5638.

אמונה (ג"א אמונת) אמן עצות מרחוק לחדד ולצדקה
 בגין מזבח זכר ומערכת עצי דלקה
 געית עקוד וצואר מוכן שחיטה להעמיקה
 דמעות מפה ומפה נובעות כמים להציקה
 5 הנה תאזה אשר ברב תחנונים הופקה
 ועתה למאכלת מסורה כעגלה דשה ורבקה

כ"י ב"ו* פ: ר* || אמונה ב"פ* : אמונת ב"ו* 3 וצואר: בצואר ב"ר* | שחיטה חס' פ: לשחיטה ב"ו* מפה אל פה פ
 5 ברוב: ברוח ר*

1 אמונה אומן עצות מרחוק ישע' כה א, כנראה כאן בפנייה ישרה אל הקב"ה, כלומר ה' שאתה הוא אל אמונה ואומן
 עצות וכו' (ובקצת כ"י שינו את הנוסח ל'אמונת אומן' בססיה מהמקרא). 4 דמעות מפה ומפה מהכן ומהאב. 5 תאזה
 אשר ברוב תחנונים הופקה משאלתו שהשיג בריבוי תפלות. 6 כעגלה דשה ורבקה כעגלה שהכניסו לרבקה כדי
 שתתפטם ותדוש שם (תוספתא פרה ב' ג' = בבלי ב"מ דף ל' א' הכניסה לרבקה ודשה...). 7 זמורות יבשו אברהם ושרה

וְמוֹרוֹת יִבְשׁוּ כִגְפֵן פֹּרַחַת צִמְחוּ לְהַנִּיקָה
 חֲרָדִים וְשׁוֹמְמִים נִדְמוּ הָיוּת בְּכִי וְאַנְקָה
 טְבִיחָתוֹ בְּזִכְרָם יִשְׂאוּ קִינָה וְקוֹל צִעָקָה
 יִמִּין וְשְׂמָאל אֵין מְנַהֵל בְּיָדָם לְהַחְזִיקָה ¹⁰
 כִּי שְׁאֵלַת עֵץ חַיִּים בְּקָרוֹב נִתְרַחֲקָה
 לֹא שָׁקְטוּ וְנִמְסּוּ בְּבוּקָה מְבוּקָה וּמְבֻלָּקָה
 מִי יִשְׁמַע וְלֹא יִתְמָה פְּלִיאָה הַחֲזִיקָה
 נִעְקָד וְעוֹקֵד בְּדַעַה אַחַת שְׁוִים * לְהַחְזִיקָה *
 סוֹפֵר וּפּוֹקֵד כָּל שׁוֹמֵעַ שְׁוֹעָה וְאַנְקָה ¹⁵
 עֵתֶר-לוֹ מְשָׁמִים אֶל-תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל-הַנֶּעַר לְהַזִּיקָה
 פָּנָה וְהִנֵּה אֵיל נֶאֱחָז בַּסֶּבֶךְ לְהַדְבָּקָה
 צְפוּי עוֹלָה תַּחַת בְּנוֹ לְהִתְקַרֵּב וּלְחֻזְקָה
 קָרָא בְּהִרְיֵי יִרְאָה כִּי-נִפְשׁוּ בּוֹ חֲשָׁקָה
 רְצוֹנוֹ לְהִקְיָם וּרְצִיתוֹ הָיוּת נִגְדּוֹ חֲשׂוֹקָה ²⁰
 שְׁנִית בְּשִׁרוֹהוּ מִמַּעַל בְּשִׁבּוּעַת נָאֻם מְחֻזָּקָה
 תִּכְן זָרְעוֹ כְּכֹכְבֵי אֵל וְכֹחֹל לְהִרְיָקָה
 יִשְׁבֵּת שַׁעַר אוֹיְבָיו יִרְשָׁה לְאַחֲזוֹ וּלְהַחְזִיקָה
 צְבָאוֹת כָּל גּוֹי בָּם לְהִתְפַּרֵּךְ וּלְחַזְקָה

7 יבשו: יובש ר* | 8 נדמו: דמו ר* דימו ב"ו כדמו פ | ואנקה: ונאקה פ | 10 ימין ושמאל פונים ר* |
 בידם חס' ר* | 12 ונמסו: ונשמו ר* | ומבוקה ב"ו* | 14 נעקד ועוקד: נשחט ושוחט ר* | בדעה אחת: כאחת ר* | 15 ואנקה:
 ונאקה ב"פ ר* | 16 עתר: עתר ר* עותר פ | לו חס' ר* | ידך: ידו ר* | 17 איל: אחר חוס' פ | בסבך: בקרניו ר*
 בסבך בקרניו ב"ו* | להדבקה: להחזקה ב"פ | 18 עולה: לעולה ו | להתקרב: ולהקריב ב"פ | ולהתחזקה ו* | ולהתחזקה ר*
 19 בהר יי יראה: יי ירָאָה ר* | נפשי ופ' בו חס' וו* פ'ר* | חשקה: חשוקה ר* | 20 נגדו: לפניו פ | חשוקה: עסוקה ר*
 21 ממעל: מעל ב" | מחזקה: לחזקה פ | 22 אל: השמים פ | וכחול: ברכה חוס' ר* | 23 אויבי ר* | ירושה חס' פ | להאחז:

שהיו זקנים. כגפן פורחת צמחו להניקה שחזרו להיות פורים ורובים. 10 אין מנהל בידם להחזיקה ע"ש ישע' נא ית. 11 שאלת עץ חיים בקרוב נתרחה נתרחה השאלה אם זרעו יתקיים. 12 לא שקטו לא ישבו בשלוה. ונמסו בבוקה ומבוקה ומבולקה ע"ש נחום ב יא, ר"ל לבם נמס בראותם שהכל ריק ואין תקוה. 14 בדעה אחת שוים לפי מה שדרשו חז"ל וילכו שניהם יחדו, זה לעקוד וזה להיעקד (בר' ג' ג' ע' 598, ועוד). להחזיקה אין לו שחר (ייתכן שצ"ל להחזיקה, ר"ל בדעה אחת, אע"פ שמלה זו כבר באה בטור 5). 15 סופר ופוקד כל הקב"ה. 16 עיתר לו פנה אליו מן השמים (אע"פ שמלת 'עתר' מובנת כרגיל כפניית האדם אל הגבוה, וכנראה הרהיב הפייטן את משמעות המלה. בכי"י נמצא עיתר או עותר או עתר). 20 ורצייתו רצונו לקיים רצון הקב"ה יהא רצוני נגדו. 22 תוכן זרעו מספרם. וכחול להריקה וכחול

25 חֲשַׁב נָא זֹאת תְּקַרְבֶּת עֲרֹכָה וּמִתּוֹקָה
 קָרַבַּן מִנְחָה רִצּוּיָהּ כְּקִטְרֶת סַמִּים דָּקָה
 חֲפָצֵי אֱהָבָתָהּ וִירָאֲתָהּ כְּאֹזֹר בֶּף לְהַדְבִּיקָהּ
 זָכַר וְאֵל תִּשְׁכַּח לְאַלְף דּוֹר לְהַצְדִּיקָהּ
 קֶצֶף וְרִגְזָהּ וְכַעֲסָהּ מֵעַמָּהּ וּמִנִּחְלָתָהּ לְהַרְחִיקָהּ
 30 קְנוֹתָם [שְׁנִית] כְּבַתְחִלָּה בְּזֹרֹעַ נְטוּיָה וּבִיד חֲזָקָה:

אל מלך

ולחזקה ב° ולהחזיקה ר° 24 ולחזקה: ולהתחזקה ב° ור° * ולצדקה פ 25 זאת חס' פ 26 וקטורת ר° * | סמי
 ב° ור° * 28 אל תפר תשכח פ 29 קצפך... להרחיקה חס' פ | וכעסך חס' ב° 30 קנות ר° * | שנית חס' ב° ר°
 שמריקים אותו על הארץ. וי"ג ברכה להריקה, ר"ל להשפיע ברכה. 27 כאזור כך להדבקה ע"ש ירמ' יג יא.

טוב-י לל. ורחמיו על-כל מעשיו (תהלי קמה ט): טוב יי לקו לנפש תדרשני: טוב ויחיל ודומם
 לתשועת יי (איכה ג כה-כו): טוב לחסות ביי מבטח באדם: טוב לחסות ביי מבטח בנדיבים (תהלי קח
 ח-ט): טוב-וישר יי על-בן יורה חטאים בדרך (תהלי כה ח): טוב יי למעוז ביום צרה. וידע חסי בו (נחום
 א ז): כי-הוא ידע יצרנו. זכור כי-עפר אנחנו (תהלי קניד): כי-טוב יי לעולם חסדו. ועד-דר ודר אמונתו:
 (תהלי ק ה) / פס"ח

פזמון

סימון: אומתי. צתים צני ד' עוליס. 3-6 ווליס צכל טור. — 2275. צרודי-ויכר, ונצחר הסליס העצרית, ע' נח.

יי יי אל רחום וחנון / אָרְךָ אַפִּים וְרַב חֶסֶד וְאַמֶּת
 נִצַּר חֶסֶד לְאַלְפִים / נוֹשָׂא עוֹן וְפֹשַׁע וְחַטָּאָה וְנִקָּה:
 וְסִלַּחַת לְעוֹנָיו וְלַחַטָּאתָיו וְנִחַלְתָּנוּ:

אֲזַכְרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה / בְּרֹאוֹתֵי כָל-עִיר עַל-תִּלְהָ בְּנוּיָה
 וְעִיר-הָאֱלֹהִים מִשְׁפָּלַת עַד שְׁאוֹל תַּחְתִּיָּה / וּבְכָל-זֹאת אָנוּ לִיָּה וְעֵינֵינוּ לִיָּה: יי

5 מִדַּת הַרְחָמִים עָלֵינוּ הַתְּגַלְגָּלִי / וְלִפְנֵי קוֹנֵן תַּחֲנוּתָהּ הַפִּילִי
 וּבְעֵד עִמָּךְ רַחֲמִים שְׂאֵלִי / כִּי כָל-לֵב בְּדִי וְכָל-רֹאשׁ לִחְלִי: יי

ביי אב"וק"נ; פטן; הה'ס * || 3 כל עיר: כלח'ט ט 4 ועיר אלהינו פט | בכל זאת נה' 5 תחנתך: תחנתנו אב"וק"ה'ס *
 תחנה פט: תפלתך יי 6 עמו ס * בני עמך ט

1 יי יי שמות לך ו וסלחת לעווננו... שמות לך ט. 3 אזכרה אלהים ואהמיה תהלי עז ד, פי' אני נאנח. בראותי
 כל עיר על תלה בנויה ירמ' ל יח. 4 ועיר האלהים תהלי פז ג... מושפלת עד שאול תחתיה ישע' נו ט,
 בצירוף דבר' לב כב. אנו ליה ועינינו ליה לשון המשנה, סוכה ה' ד', ר"ל בכל זאת אנו דבקים בה'. 5 מדת הרחמים

תִּמְכָּתִי יִתְדוּתִי בְּשִׁלְש־עֶשְׂרֵה תְּבוֹת / וּבְשַׁעֲרֵי דְמַעוֹת כִּי לֹא נִשְׁלָבוֹת
 לִכֵּן שְׁפַכְתִּי שִׁיחַ בּוֹחֵן לְבוֹת / בְּטוּחַ אֲנִי בְּאֵלֶּה וּבִזְכוֹת שְׁלֹשֶׁת אָבוֹת: יי
 יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שׁוֹמֵעַ קוֹל בְּכִיּוֹת / שֶׁתְּשִׁים דְּמַעוֹתֵינוּ בְּנֹאדְךָ לְהִיּוֹת
 10 וְתַצִּילֵנוּ מִכָּל גְּזֵרוֹת אַכְזָרִיּוֹת / כִּי לָךְ לְבַד עֵינֵינוּ תְּלוּיּוֹת: יי

אל מלך

7 התבות ס* 8 לכן: בכך ס* | שיה: לב איה לב כמים ס* | פני: לפני ט | בוחן לבות: בוחן לבבות פני'ה ס*: רוכב
 רבבות פ* 9 בנאדך: תמיד הוס' ס*

פנייה אל המידה עצמה, שהפייטן לא ראה בה אסור. התגלגלי התפתחי, תשתדלי לטובתנו, לשון התלמוד (ברכות דף ז' א' ויגלו רחמין וכו'). תחינתך הפילי דג' ט יח. רחמים שאלתי בקשי, דוגמת תהלי' כז ד אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש. כי כל לבב דוי וכל ראש לחלי ישע' א ה. 7 תמכתי יתדותי את יתדות אהלי, ר"ל יסוד חיי, ע"פ תמונת האהל ישע' נד ב. בשלש עשרה תיבות של י"ג המדות. ובשערי דמעות כי לא נשלבות מחוברות, ר"ל נעולות, ע"פ מאמר חז"ל (ברכות דף ל"ב א') שערי דמעות לא ננעלו. 8 שפכתי שיח תהלי' קמב ג. בוחן לבות תהלי' ז י, משלי יז ג. בטוח אני באלה ע"פ מאמר חז"ל (ר"ה דף י"ז ב') ברית כרותה לי"ג מידות שאינן חוזרות ריקס. ובזכות שלשת אבות ע"י שבת דף ל' א'. ג"ה א', ועוד, 9 שומע קול בכיות תהלי' ו ט. שתשים דמעותינו בנאדך להיות תהלי' נו י, ר"ל שתהיינה שמורות לפניך. 10 גזרות אכזריות גזירות קשות (שבת דף מ"ה ב'). סנהד' דף צ"ז ב' ועוד). כי לך לבד עינינו תלויות ענינינו נשואות אליך (לשון התלמוד והמדרש, כגון תלו עניניהם למרום, שמות רבה כ"א ה').

במנהג פלאס (ובוורמייזא בתפלת מוסף) אמרו פזמון זה

סימון: א"צ. צתים צכי ד' עוריס. 4 ווליס צכל עור. — ר 762.

רוּעָה יִשְׂרָאֵל הָאֲזִינָה / נִהְגַּ כְּצֶאֱן יוֹסֵף / יֵשֶׁב הַכְּרוּבִים הוֹפִיעָה
 אֲדֹנֵי אֱלֹהִים סִלַּח נָא / מִי יָקוּם יַעֲקֹב כִּי קָטָן הוּא:

אֵל אַחֲסֵר יְיָ רוּעִי / בְּנֹאוֹת דָּשָׁא תִרְבִּיצִי וְתִשְׁפִּיעִי
 גַּם כִּי אֶעֱתֵר לְמוֹשִׁיעִי / דֶּרֶכִּי רַחֲמֶיךָ תִּרְאִי וְתוֹדִיעִי:

הַעֲבֵד יִשְׂרָאֵל כִּי תִגְרָשֶׁהוּ / וְאִם יֵלִיד בֵּית הוּא
 וְנִחְתּוּ בְּיַד מוֹאֲסִים וְתִבְזֶהוּ / חֲלָלָה לָךְ מִסֵּפֶר לְמַחְהוּ:

כיי' ב"ה'ה'ה' ס* (= המבורג 136) || 1 תרביצני דפ' | 2 תראני דפ' 4 מואסים: מאוסים ס* 6 אדונים ה: אדון ב"ה'ה' ס*

רועה ישראל... הופיעה תהלי' פ ב. אדוני אלהים... כי קטן הוא עמוס ז ב. 1 אל אחסר ה' רועי תהלי' כג א. בנאות דשא תרביצי שם כג ב, והפייטן מעדיף צורות פייטניות (כגון תרביצי במקום תרביצני), ברובן בגלל התרוע. 2 דרכי רחמין תראי ותודיעי ע"ש שמות לג יג. 3 העבד ישראל... ואם יליד בית הוא ירמ' ב יד. 4 למחהו

5 טַרַח מַשָּׂא וְעַל כָּבֵד / יוֹם יוֹם הוֹסַפְתִּי לְהַכְבִּיד
כָּלוּ אֲשׁוּרֵי כְּעִינֵי הָעֶבֶד / לֵיד אֲדוֹנִים לְקַבֵּל זָבֵד:

מַה כָּחִי כִּי אֵיחָל / נֶאֱלַמְתִּי לִפְנֵי גּוֹזְזֵי כְּרָחַל
סִבְרַתִּי מִמֶּדֶךְ יֵשַׁע לְהַשְׁחֵל / עוֹרָרָה גְבוּרָתְךָ סוֹלַח וּמוֹחֵל:

פֶּקֶד עָלֵי כָבֵד חֲטָאֵתִי / צָמְתוּ וּדְחָקוּ בְּבוֹר חֲתִיתִי
קוֹמָה יְיָ צוֹר יִשׁוּעָתִי / רִיבָה רִיבֵי וְלֶחֶם מִלְחָמָתִי:

שׁוּבָה יְיָ אֶת שְׁבִיתֵנוּ / תָּשִׁיב כְּאֶפִיקִים נִדְחֵי פְּזוּרֵינוּ
מִמְכּוֹן שְׁבִיתְךָ תִּשְׁנִיחַ לְרַחֲמֵנוּ / יְיָ שׁוֹפְטֵנוּ יְיָ מַחֲזִיקֵנוּ: אֲדָנֵי אֱלֹהִים

אל מלך

11 נדחי ה': נדחוי ב'ה'ה* 12 ממכון שבתך: מן שמים ה' | לרחמנו: מלכנו ה'ה**

למחות אותו. 6 כלו אשורי מעדו רגלי. כעיני העבד ליד אדונים תהלי' קנג ב. זבד מתנה (ברא' ל כ). 7 מה כחי כי איחל איוב ו יא. נאלמתי לפני גוזזי כרחל ע"ש ישע' גג ז. 8 ישע להשחל שחורק ותשפיע ישע ('להשחיל', פי' לזרוק, כגון משחילין פירות, בלשון המשנה, ביצה ה' א', לפי גירסא המוזכרת בתלמוד שם דף ל"ה ב'). עוררה גבורתך תהלי' פג. 9 צמתנו... בבור חיתי ע"ש איכה ג גג. 10 ריבה ריבי תהלי' קיט קנד. 11 שובה ה'... תהלי' קכו ד. 12 ממכון שבתך תשניח ע"ש תהלי' לג יד. ה' שופטנו ה' מחזיקנו ישע' לג כב.

במנהג שוואבן ושווייץ אומרים פזמון זה

פזמון

סימון: ח"צ שלמה הקטן (הצצלז). צתים צכי 7, נוריס, 4 מליס צכל נור. — א 5456.

אִם עֲוִינֵנוּ עָנוּ בָנוּ / אֶתְנוּ לָךְ וּבִשְׁמֶךָ בָּאֵנוּ
כְּרַחֵם אָב תִּשׁוּב תִּרְחֲמֵנוּ / כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוּ תִנְחַמֵּנוּ
אֶל בְּאַפְּךָ פֶּן תִּמְעִיטֵנוּ:

אֶתָּה יְיָ טוֹב וְסֹלַח / אוֹתְנוּ רַע יִצָּר אֱלֹהִים
5 בְּנִיךָ בֵּיד פִּשְׁעָם מְלַשְׁלַח / בֵּיד מִסְרִיּוֹת לִבְנוֹ הַמְלַח: אל

כ"י ב"ק; נמ'; פטג; ו"ה/ה"ס* || 2 כרחם אב: על בנים הוסי' ג 3 פן חסי' טג' | תמעיטנו: תוכיחנו ג 5 ביד פשעם:

1 אם עווינו ענו בנו יד ז. אתנו לך ירמ' ג כב. ובשמך באנו דה"ב יד י. 2 כרחם אב תהלי' קג יג. תשוב תרחמנו מיכה ז יט. כאיש אשר אמו תנחמו ישע' סו יג. 3 אל באפך פן תמעיטנו ירמ' י כד. 4 אתה יי טוב וסלח תהלי' פו ה. אוהנו רוע יצר אילח יצר הרע (ברא' ח כא) השחית אותנו, דוגמת נאלחנו, תהלי' יד ג. 5 בניך

גָּדַל חֶסֶד נּוֹצֵר לְאֵלִים / גָּלַל מְדוּתִיךָ וְלֹא חֲלוּפִים
דְּבָרְךָ לֹא רִיקָם וְסִלּוּפִים / דְּמִינוּ חֶסֶדְךָ כְּעֵיפִים וְעֲלוּפִים: אל

הַסֵּכֶת צִית צִיר הַתְּבוּנָה / הָאֵל דְּבָרְךָ אִם לְגוֹנָה
וּתְקַתּוּ דְּרַכֶּיךָ חֲנוּן שֶׁנָּה / וְבָהּ בְּמִדָּה אוֹתְנוּ חֲנוּן: אל

10 זוֹכֵר נְשַׁכְחוֹת לָךְ הַלּוּל / זַעַם תִּקְטִין כְּרָגַע מְלוּל
חֲתָךְ חַיִּים דִּין פְּלוּל / חֵן חֲנָם חֶקְרְךָ חֲלוּל: אל

טֵיט נִגְרַשׁ תּוֹכּוֹ תְּצַלִּיל / טוֹעַ זְדוֹן טָמוֹן וְעַלִּיל
יֹדֵעַ יֵצֵר וְיָמָה מַעֲלִיל / יָד לְטוֹבָה עֲלִינוּ תִּגְלִיל: אל

ברב פשעם פ' ביד: ביר פטו*: צ"ל בין 6 חסד: כח קמ'דהת | ונוצר ה': נוצר חסד ק' | מדותיך: רחמיך ומדותיך ק' ולא: לא מ'פטגון'ה'ס* 7 חסדיך פט 8 צית ב'נפנ: צת שאר כ"י | האל: החל דפוסים' ליטא 9 שני: שונן הה' | אותנו: עמנו ו*הה' 10 תקטין: המתיק ק' 11 בחיים ק'ו* | בדין גמ' | חקרך: חוקיך ו*ה' 12 טמון זדון תוע ועליל ב'

ביד פשעם מלשלח ע"ש איוב ח ד, פי' כדי שלא לעזוב בניך בידי הפשע שאינם מתגברים עליו. ביד מסירות לבנו המלח מלח' המלח' מחודשת כנראה דוגמת 'בנו זריו וממולח' (קידושין דף כ"ט ב') שפירושו משונן, ומלח שאבד טעמו נקרא בתלמוד מלחא כי סרי (בכורות דף ח' ב). 'סריות' לסימון העון (דוגמת 'סרחון') נשתנה בפי המחבר ל'מסירות', ועי' המדרש המובא בילקוט שמעוני ח"א רמז תשע"א (דף רס"ז א') עלי נהר. מה נהר שוטף את הסריות אף יום הכפורים מכפר עונותיהם, שני' כי ביום הזה וכו'. לפי זה יש לפרש: עשה לבנו, הנמצא כעת בידי העוונות, נבון ורגיש כלפיהם. 6 גדל חסד נוצר לאלפים שמות לד' בצירוף תהי' קמה ה. גלגל מדותיך שיגולו רחמיך על מדותיך, היינו על מדת הדין (ברכות דף ז' א'). ולא חילופים ולא להיפך. 7 דברך לא ריקם ישוב, ישע' נה יא, ע"פ מאמר חז"ל ר"ה דף י"ז ב' ברית כרותה לייג מדות שאינן חזרות ריקם. וסילופים ר"ל לא ריקם ישוב ולא בסילופים, ע"ש שמות כג ח ויסלף דברי דיקים. דמינו חסדך חיכינו לחסדך, ע"ש תהי' מה י. ועלופים חלשים, ל' ויתעלה (יונה ד ח). 8 הסכת צית ציר התבונן השליח שהוא משה רבנו (שנקרא כן בפי הפייטנים ע"ש משלי כה יג ציר באמן לשולחיו) התבונן להקשיב ולשמוע (הסכת ע"ש דבר' כז ט הסכת ושמע ישראל, וצית מלה ארמית היא, נהוגה יותר בצורת 'צית', ועי' ת"א דבר' לב א האזינו – אציתו). האל דברך אם לגונן אם להגן הרשעים בפני דברך שאימת לכלותם, ויש גורסין החל דברך אם לגונן אם יש אפשרות להגן על חילול דבר ה', היינו על עוברי עברה (הלשון כנראה בהשפעת הכתוב במד' לג לא יחל דברו). 9 ויתקתו דרכיך חינוך שני חיוקת אותו בהוראות סדר ייג מדות (ר"ה דף י"ז ב'), ונראה שיש לחבר: ויתקתו לשון לו את חינוך דרכיך (= מדותיך), מלה זו ע"ש שמות לג יג הודיעני נא את דרכיך. ובה במדה אותנו חנן ובאותה המדה 'חנון' חנון גם אותנו. 10 זוכר נשכחות נוסח החימת ברכת הזכרונות במשנה, תענ' ב' ד'. לך הילול לך דומיה תהלה, תהי' סה ב. זעם תקטין כרגע מילול ע"ש תהי' לו כי רגע באפו, ודרשוהו (ברכות דף ז' א') כמה רגע... רגע כמימריה, ז"א עד שמבטאין את מלת 'רגע', ולפי זה יש לחבר 'כרגע מלול' במשמעות 'כמילול רגע'. 11 חתוך חיים דין פילול קצוב לנו חיים כפסק דין, המלה 'חתוך' במשמעות 'פסק' כלשון תלמוד ומדרש (סנהד' דף ז' ב'). ויקרא רבה ד' א' (ע' ע"ה) סנהדרין... יושבת וחוחכת דיניהם של ישראל, ופילול מל' ופללו אלהים, ש"א ב לה, פי' ושפטו. חון חנם כמה שדרשו חז"ל דברים רבה ב' א' כך אמר הקב"ה למשה וחננוני את אשר אחון. אמר לו מי שיש לו בידי, ורחמי, במדת רחמים אני עושה עמו, ומי שאין לו בידי, ורחמי, במתנת חנם אני עושה עמו. ועי' ג"כ תנחומא ואתחנן ב' (דף ה' א' בובר) ודברים רבה (ליברמן) ע' 36. חקרך חלול בחקרך את הלב (ע"ש ירמ' יז י. תהי' קלט כג), והלב נקרא חלול ע"ש תהי' קט כב ולבי חלל בקרבי. 12 טיט נגרש ישע' נז ב. תוכו תצליל תשליך למצולה לחוף הטיט. טוע זדון טמון ועליל את הטעות, ר"ל השגגה, והעון במזיד, מה שאינו גלוי והגלוי (ועליל פי' גלוי כלשון המשנה ר"ה א' ה' בין שנראה בעליל [ר"ל בגלוי]), ז"א את כל חטאותינו תשליך, ע"פ מיכה ז יט. 13 יודע יצר ע"ש תהי' קג יד. ומה מעליל ואת המעשים שהוא גורם להם (שלא כמשמעות הרגילה של המלה, למצא עלילות

כָּלִיּוֹת בּוֹחֵן וּשְׁבִילֵי לֵב / כְּשֵׁרוֹת יִשְׁרוֹת וּשְׁרִירוֹת הַלֵּב
15 לָךְ עָלוּב עִם עוֹלָב / לָעוֹן מִתּוֹק שָׁב וּמִכָּלָב:

אל

מִצִּיל מָטִי דִין הָרֵג / מְקוֹר קוֹרוֹת לָךְ עוֹרֵג
נִקְלֵשׁ שֶׁקֶל עוֹן מִהֶשְׁתַּרֵּג / נָשׁוּי נָשׁוּי בָּבֶא מְקַטְרֵג:

אל

סֶרְחוֹן כָּתֵב יָד הַנִּנְחָתִם / סִפְרוּ זֵיף טַעַן הַסִּתְתָּם
עֵין עוֹ עוֹן הַנִּכְתָּם / עַל יְדֵי רַחֲמֶיךָ יְתָם:

אל

20 פִּנָּה אֲבֵן מִדְרָכָךְ הַתֵּקֵן / פִּלְגֵי מַיִם פָּנוּי מִלְּהִתְרוֹקֵן
צוֹר מְכַשּׁוֹל נֶעַר וְזָקֵן / צִמַּת וּכְרַחֲמָן רַחֵף הִקָּן:

אל

קְרוֹב לְרַצוֹת קְלוּסָף אָמור / קָשִׁי לְגִיוֹנָה שְׁנוּי וְתָמור
רִיבָךְ לֹא לְנִצָּח שָׁמור / רַחֵם בְּרָגוֹ דִין גָּמור:

אל

13 ומה: מה נמ' | לטוב טגו*ס* 14 ושביילי ב°ק'מ'ט*ג: ושביילך שאר כימי | לשרירות ב° 15 לך כל כימי: לב דטוסים |
ומתוק פטגמ'ס* 16 קורת טה'ו*ס* 18 טען: טוען ב°ק'ג'מ'פ'טגו*ס* 19 עזו עין גמ': עזו חס' ב°: עין עזו שאר כימי
20 אבן: און מ'הוס' ק° | מדרכיך ב° מהתרוקן ב°טה 21 נוער וזקן ב°ג'מ'פ'טגו*ס* 22 לרצותך ט | קלוסך: קלוס לך ב° |
קושי ק'טגס* 23 ודין ו*

דברים). יד לטובה עלינו תגליל תנופה ידך עלינו לטובה, תגן עלינו. 14 כליות בוחן ושביילי לב ירמ' יא כ ועוד.
ושביילי לב בא במקום דרכי לב, קהל' יא ט. כשרות ישרות ישר הלב, דבר' ט ה ועוד. ושרירות הלב שם כט יח ועוד.
15 לך (דוגמת כי לי כל הארץ, שמות יט ה, או לה' הארץ ומלוואה, תהל' כד א) ר"ל בידך הם עלוב עם עולב צדיק עם
רשע (ברא' יח כג) כלשון התלמוד, תענ' דף ט"ז א' עלוב ושאינו עלוב צדיק ורשע, ושבת פ"ח ב' עלובין ואינן עולבין. לעון
מתוק לעון מל' לענה וראש (איכה ג יט), ר"ל המריר (החוטא) והמתוק (הצדיק). שב ומכלב השב בחשבה שלמה והמתנהג
ככלב שב על קאו (משלי כו י), ר"ל חוטא ושב חוטא ושב; ושמה יש לפרש 'מכלב' כמתנהג בלי בושה, כאמר המשנה (טוטה
ט' ט"ו) ופני הדור כפני הכלב. 16 מציל מטי דין הרג ע"ש משלי כד יא הצל לקחים למות ומטים להרג אם תחשוק, פי'
מציל אלה שדינם כבר נגמר למות. מקור קורות לך עורג הלב או הנפש, ע"ש תהל' מב ב כן נפשי תערג אליך. 17 נקל
שקל עון מהשתרג הקל מעלינו ונטול את העון כדי שלא יסתבך וידבק בנו. מהשתרג ע"ש איכה א יד. נשוי (במקום נשוא)
מל' נשוי פשע (תהל' לד א), נסלה. נשוי נשכח, מל' כי נשני אלהים (ברא' מא נא), ועי' פסיקתא רבתי מ"ה (דף קפ"ו א') אשרי
נשוי פשע, אל תהי קורא סמך אלא שין... דהוא אנשי חובינן קדמוי... מקטרג (מלה יונית כמו קטיגור), פי' מלשין.
18 סרחון כתב יד הנחתם רשימת העונות אף שהיא כבר חתומה ונמצאת בידי השטן לקטרג אותנו. ספרו וייף בעברך
על הפשעים. טען הסתתם כדי שתסתתם טענת המקטרג נגדנו. 19 עין עזו עון הנכחתם מראהו עזו של העון הנכחתם
והבולט (ע"פ ירמ' ב כב). יתם יחוטל, ע"ש דג' ט כד לכלא הפשע ולהתם חטאת ולכפר עון. 20 פנה אבן מדרכך
ע"פ ישע' סב י במקום 'פנה דרכך וסקלהו מאבן' ולפי לשון המשנה ב"מ י' ה' פנה אבניך). התקן את הדרך (ויש גורסין הַתֵּקֵן,
פי' התכונן). וכל הענין ר"ל הסר את יצר הרע מבינינו והדרך לנו בדרך ישרה, לפי דרשת חז"ל סוכה דף נ"ב א' שבעה שמות
יש ליצר הרע וכו', וביניהם אבן ומכשול, עי' לקמן. פלגי מים פנוי פנוי לדמעות שנקראו פלגי מים, ע"ש תהל' קיט קלו
פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך. מלהתרוקן שלא יפסקו. 21 מכשול נער וזקן מכשול הצעירים והזקנים, ר"ל
יצר הרע. צמת במקום הצמת, הכרת. רחף הקן רחף על בגיך כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף (דבר' לב יא). 22 קרוב
לרצות קילוסך אמור מקלסין אותך (מלה יונית, לקראו 'קלוס', לשבח, עי' ליברמן, 'עלי עין', מנחת דברים לש"ז שוקן,
ירושלים תשי"ב, ע' 75-81) סאהה רך לרצות. קשי לגיונך החיל המושל בנו קשה, כלשון המדרש ב"ר ה' ו' (ע' 35) למדינה

שָׁבִים שָׁבִים שִׁכַּח שְׁחָרוֹת / שְׁתִּילִים יִשְׂר יִלְדוֹת בְּחָרוֹת

אל תִּגְן חָרוֹת מִצַּד תִּחְרוֹת / תִּחַן תּוֹ חַיִּים חָרוֹת:

שְׁלוֹם שְׁלוֹם בְּשֵׁר מִתְקָרֵב / מְעַט סִיעַ קִדְשׁ הָרֵב

אל הַבְּכוֹרוֹת וְחִלּוּפֵיהֶן כְּאַחַת עָרֵב / הִקְשׁ טָנָא יַחַד עָרֵב:

אל מלך

24 שובבים שבים נמ' שבים שובבים פטגס*: שבים שבים שאר כ"י 25 מצד: מיד נ 26 מתקרב: תקרב פ מהתקרב ט
27 טנא: טנא דפוסים מל, ועי' ג"כ המפרש בערוגת הבושם ע' 584 | יחד ערב: יחד הערב נ יחד קרב ב"המ' יחיד ערב גה'

שמרדה במלך שלח המלך לגיון קשה והקיפה וכו'. שנוי ותמור יהיר שישתנה ויומר, ר"ל יתחלף, והפייטן חידש מלת 'תמר' מל' תמורה דוגמת 'תמר' מל' תרומה בלשון המשנה. 23 ריבך לא לנצח שמור ע"ש תהל' קנ ט לא לנצח יריב ולא לעולם יטור. רחם ברוגז דין גמור ע"ש חבק' ג ב ברגז רחם תזכור. שבים שבים הזקנים השבים אליך (וי"ג שובבים שבים, ע"ש ירמ' ג יד). שכח שחרות אל תזכור להם חטאות נעורים. שתילים הבנים, ע"ש תהל' קנח ג. ישר ילדות בחרות ישר את דרכיהם בילדות ובחרות (שני המונחים ע"פ קהל' יא י). 25 תגן חרות מצד תחרות תשאיר לנו ממלת 'תחרות' (שפירוש ריב, קטטה, וראו בה גם סימון חרון אף, כגון בסליחה 'תחרות רוגז', דודוון, אוצר ת 229) את האותיות 'חרות', ר"ל הוצא אותנו לחרות. ואת האות תי"ו הנשארת תחון תו חיים ע"ש יחזק' ט ד והתוית חו על מצחות האנשים וכו', והתו יהיה להם למגן בפני המשחית, ע"פ דרשת חז"ל שבת דף ג"ה א'. ובכונה תפס המחבר במלה 'תחון' כפי שדרש שם ר' יוחנן: תו תחון זכות אבות. חרות כתוב בהריטה (ע"פ שמות לב כז). 26 שלום שלום בשר מתקרב חן למתקרב לתשובה את בשורת שלום, ע"ש ישע' גז יט. מעט סיע קדש הרב תהא מסייע למקדש את עצמו מעט לקדש את עצמו הרבה, כדרשת חז"ל יומא דף ל"ט א' והתקדשתם והייתם קדושים (ויק' יא מד) אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה וכו'. 27 הבכורות וחלופיהן כאחת ערב ע"פ חזון ירמיהו (ירמ' כד א-ג) שהראוהו ה' שני דודאי תאנים, אחד תאנים טובות כתאני הבכורות, ואחד תאנים רעות מאד, ודרשו חז"ל (עירובין דף כ"א א"ב) הטובות אלו צדיקים גמורים והרעות אלו רשעים גמורים, ושם תאמר אבד סברם ובטל סיכויים ת"ל הדודאים נתנו ריח (שה"ש ז יד), אלו ואלו עתידין שיתנו ריח. ולפי זה בקשתנו: ערב וערבב אותם כאחת, כדי שאלו ואלו עריבים ויזכו כולם לחיים. הקש טנא תניע את הטנא הכולל את שניהם. יחד ערב שיהו מעורבים ומקובלים לפניך.

במנהג קוילן וק"ק אמרו פזמון זה

סימון: ח"צ מליר (חסוס צסוגרי הצתים ח"ד) [צרכי ילחק ט"ז]. — א 6878.

מִי־אֵל כְּמוֹךָ נוֹשָׂא עוֹן וְעֹבֵר עַל־פֶּשַׁע לְשִׁאֲרֵית נַחֲלָתוֹ. לֹא־הֶחֱזִיק לְעַד אִפּוֹ כִּי־חָפֵץ חֶסֶד הוּא:

אֲנִשִּׁי מִשְׁמֵר וְאֲנִשִּׁי מַעֲמָד / בְּטָלוּ מִבֵּית כְּרָךְ הַנְּחָמָד

גִּמְרוּ אֲשִׁים כְּפֹר הַנְּתָמָד / דְּגוּל יִתְפָּאֵר בְּעֲדֵי מַחְמָד

מִדִּי כְּמִדּוֹתָיו לְעֲנוּ כְּסוּדָהּ / כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא:

כ"י ב"קה"ה (=המבורג 146) ל* || 2 2 כפור: בכפור ה" | מתפארים עדי ה" 3 כמדויות: מדותיו ה' כמדויותהו ל*

1 אנשי משמר הכהנים הם מחולקים למשמרות, ואנשי משמר הם אנשי המשמר העובד באותו השבוע. ואנשי מעמד הישראלים העומדים על הקרבנות, ועי' במשנה, תענ' ב' ז. 2 גמרו אשים כיפור הנתמך מזמן החורבן. דגול כינוי להקב"ה, עי'

הִצִּיץ מִרְצָה עַל עֹן הַקֹּדֶשׁ / וְהַמְזִיחַ וְהַפָּשׁ הָרָאִי מִקֹּדֶשׁ
 5 זֶמֶן בִּזְאוֹת כֹּנַע לְקֹדֶשׁ / חֶק לְיִשְׁרוֹן מַעֲלָה חֹדֶשׁ
 אֲרִיאֵל כְּאֲרִיאֵל כְּרִיחַ שָׂדֶהוּ
 כי חפץ חסד הוא:

טִיגְנִים חֲמֹשֶׁה מִיַּי מִנְחָה / יִצְיָקָה וּבִלְיָלָה הַדּוֹר לְנוֹחָה
 כְּדַעַת הָעֲלִיוֹנָה נִהְיִית וְנוֹחָה / לִרְחֹשׁ וּמַחְבּוֹא כִּפְרָה נָחָה
 יְחִידָתוֹ עָנִי בְּתֶשֶׁר יִסְדָּהוּ
 כי חפץ חסד הוא:

10 מִדֶּת יָבֵשׁ וְכָלִי לַח / נִסְכִּים וְחֲבָתִים וְסָפוּגֵי מֶלֶח
 סִלְקָה כִּפְרָתָם וְנוֹה מְשָׁלַח / עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ טוֹב וְסִלַּח
 רְחוּם יִכְפֹּר כְּאֵז בְּמוֹסְדָּהוּ
 כי חפץ חסד הוא:

4 על חס' ב'ה' 5 בזאת: בקדש ל' | לקדש: לחדש ל' | לחדש לקדש ב'ק 7 הדור ה' | לנוחחה: לנוחה ב' |
 8 לרחוש מחבוא לא 9 יסדהו תה': יסדהו ה'קלא יסדהו ב' 12 רחום כפר ל': רחם כפר קה'

מכילתא בשלח, שירה פ"ג (ע' 127)... וישראל אומרים להם לאומות העולם מכירים אתם אותם, נאמר לכם מקצת שבחם, דודי צח ואדום דגול מרבבה (שה"ש ה'). יתפאר בעדיי מחמד עי' ב"ר ג' ד' (ע' 20) נתעטף הקב"ה בה כשלמה והבהיק זיו הדרו מסוף העולם עד סופו. מדיו כמדותיו לענו כסודהו ר"ל שנתעטף הקב"ה במדים כשלמד למשה (הנקרא ענו, ע"ש במד' יב ג) את סוד י"ג מדות, ע"פ מאמר חז"ל ר"ה דף י"ז ב' מלמד שנתעטף הקב"ה בשליח צבור וכי. והפייטן משתמש בלשון ההלכה על בגדי כהן (ספרא צו פ"ב א' ולבש הכהן מדו בד, מדו כמדתו. ועי' יומא דף כ"ג ב'). 4 הציץ מרצה על עון הקדש עי' יומא דף ז' א' על מה הציץ מרצה, על הדם ועל הבשר ועל החלב שנטמא... (והלשון ע"פ שמות כח לח ונשא אהרן את עון הקדשים...) 5 זמן בזאת כנע לקדש כשמגיע הזמן של 'בזאת יבא אהרן אל הקדש' (ויק' טז ג). חק לישורון מעלה חידש עי' ר"ה דף ה' ב' ח"ר כי חק לישראל הוא (תה"ל פא ד)... מלמד שאין בית דין שלמעלה נכנסין לדין אא"כ קידשו בית דין שלמטה אח החדש. 6 אריאל כאריאל עי' איכה רבה פתיח' כ"ו (ע' 30) והיתה לי כאריאל. כחורבן ראשון חורבן שני. כריח שדהו ע"פ הדרשה ב"ר ס"ה כ"ג (ע' 744) מלמד שהראה לו הקב"ה בית המקדש בנוי וחורב' ובנוי. שנאמר (ברא' כז כז) ראה ריח בני, הרי בנוי... כריח שדה. הרי חרב, כמה דאת אמר ציון שדה תחרש... אשר ברכו ה', בנוי ומשוכלל. עכ"ל. ולפי זה כוונת הפייטן לומר שהיום בעוה"ר בית המקדש חרב. 7 טיגנים חמשה מיני מנחה טיגן הוא מין מחבת לטגן בו, ועי' מנחות דף ק"ד ב' מה נשתנית מנחה, שנאמר בה חמשה מיני טיגון הללו. יציקה ובלילה הידור לנוחחה שם דף י"ח א' (במשנה) לא יצק לא בלל... כשירה, ומפרשין אותו בתלמוד שם דף י"ח ב' לא יצק – לא יצק כהן אלא זר, לא בלל לא בלל בלל. ולפי זה שתי פעולות אלה הן הידור למנחה, אבל אינן שייכות לגוף המצוה. 8 כדעת העליונה נהנית ונוחה כשם שהמנחה עריבה לגבוה (דעת העליונה ע"ש במד' כד טז). לרחש ומחבוא כפרה נחה עי' מנחות דף ס"ג א'... מרחשת דאחייא ארחושי הלב, שנא' (תה"ל מה ב) רחש לבי דבר טוב, ומחבת דאחייא אמחבואי הפה... אימא איפכא מחבת דאחייא אמחבואי הלב... לפי זה יש לבאר: בין שבא על רחש הלב בין על מחבואי הלב, כפרה יש במנחה. 9 יחידתו (נפשו, ע"ש תה"ל כב כא) עני בתשר יסדהו עי' מנח' דף ק"ד ב' א"ר יצחק מפני מה נשתנית מנחה שנאמר בה נפש? אמר הקב"ה מי דרכו להביא מנחה, עני. מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו. 10 מדת יבש וכלי לח לפי המשנה, זבח' ט' ז' כלי הלח מקדשין את הלח ומדות היבש מקדשות את היבש. נסכים הבאים עם הקרבנות וח' ביתין חביתין כהן גדול (לפי המשנה, מנח' ד' ה', ועוד). וספוגי מלח שם ו' ה'... וספוגי במלח וזרקו ע"ג האשנים. 11 ונוה משולח ישע' כז י' ונוה משולח ונעזב כמדבר. טוב וסלח תה"ל פו ה'. 12 רחום יכפר שם עז לח. 13 פיתום הקטורת חשי"ם מנה ע"פ התלמוד, כריתות דף ר' א' קטורת

פֶּטוּם הַקְטָרֶת חֲשִׁי"ם מְנָה / צָרִי וְצָפֹרֶן וְשָׁאֵר הַנִּמְנָה
 קָרֵב וְצָרָף פּוֹשְׁעִים בְּהִתְעַנָּה / רֵיחַ חֲלָפְנָה כְּבִסְמָנִים לְהִמְנָה
 אֲגִידָתוֹ עַל אֶרֶץ יִסּוּדָהּ / כִּי חֲפֵץ חֶסֶד הוּא:

15

שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַחֲבִיבוֹת / תְּמִיד קְבוּעוֹת כְּאִשֵּׁי חוֹבוֹת
 אָדָם אֵין לְעִבּוֹד בְּתִלְאוּבוֹת / יִזְכֹּר רַחֲמָיו וְזִכּוֹת אָבוֹת
 תָּם וְעֶקֶד וְנָדִיב חֲסִידָהּ / כִּי חֲפֵץ חֶסֶד הוּא:

אל מלך

14 כבסמנים ה' | להמנה: תמנה ב"ה' 18 תם: חקוק ה"ל* | ונדיב: וחסיד ונדיב ה'

היתה נעשית שס"ח מנה. והפייסן רומז לברייתא זבח' דף פ"ה ב' (= יומא דף מ"ד א') על מה קטורת מכפרת, על לשון הרע. יבא דבר שבחשאי וכפר על מעשה חשאי. צרי וצפורן ושאר הנמנה בברייתא, כריתות דף ו' א'. 14 קרב וצרף פושעים בהתענה לפי מאמר חז"ל כרית' דף ו' ב' כל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינה תענית, שהרי חלבנה ריחה רע ומנאה הכתוב עם סממני קטורת. אביי אמר מהכא (עמוס ט ו) ואגידתו על ארץ יסדה. 16 שלש עשרה מדות ר"ל אמירת י"ג מדות. 17 ואדם אין לעבוד בתלאויות ע"ש ברא' ב' ה' ואדם אין לעבוד את האדמה. בתלאויות, פי' בארץ צמאה (הושע יג ה), וכנראה ר"ל שאין אפשרות להתקיים בצרותינו. לפיכך יזכור הקב"ה רחמיו וזכות אבות. 18 תם ועקד יעקב ויצחק. ונדיב אברהם, ע"פ שה"ש רבה ז' ב' בת נדיב, בתו של אברהם שנקרא נדיב, המד"א (תה"ל מז י) נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם.

סליחות לפי מנהגי מזרח אירופה

במנהגי מזרח אירופה אומרים (אמרו) את הסליחות כדלקמן:

במנהג פולין: יי אלהי הצבאות (ע' 17). אפסו אשים (ע' 511). אפס זבח ועולה (ע' 671). את פני מבין (ע' 672). אחלה את פניי (ע' 674). אבינו מלך אנקת עמך (ע' 680). משאת כפי (ע' 683). אלהי בשר עמך (ע' 682). אבדו חכמי גזית (ע' 684). אנשי אמונה אבדו (ע' 676). תמור עבודת מזין (ע' 679). אשפך שיחי (ע' 214). ארח צדקה ועלמות (ע' 687). לך יי הצדקה (ע' 690). אמונים בני מאמינים (ע' 228).

במנהג בהמן: יי אלהי הצבאות (ע' 17). אחלה את פניי (ע' 674). אפסו אשים (ע' 511). אפס זבח ועולה (ע' 671). אפס מזיח (ע' 512). אנשי אמונה אבדו (ע' 676). תמור עבודת מזין (ע' 679). משאת כפי (ע' 683). אלהי בשר עמך (ע' 682). אבינו מלך (ע' 680). מאתך תהלתי (ע' 643). אנא הוראל סלוח (ע' 207). אשפך שיחי (ע' 214). ארח צדקה ועלמות (ע' 687). לך יי הצדקה (ע' 690). אמונים בני מאמינים (ע' 228).

במנהג ליטא: יי אלהי הצבאות (ע' 17). אנשי אמונה אבדו (ע' 676). אבינו מלך אנקת (ע' 680). תאבת יום זה (ע' 534). משאת כפי (ע' 683). אלהי בשר עמך (ע' 682). יי אלהי רבת צררוני (ע' 225). תמור עבודת מזין (ע' 679). אליך יי שועתי (ע' 685). ארח צדקה ועלמות (ע' 687). אמונים בני מאמינים (ע' 228). לך יי הצדקה (ע' 690).

במנהג פוזנא: איכבה אפצה פה (ע' 244). אפסו אשים (ע' 511). אפס מזיח (ע' 512). תמור עבודת מזין (ע' 679). אחלה את פניי (ע' 674). אנשי אמונה אבדו (ע' 676). אבינו מלך אנקת (ע' 680). אלהי בשר עמך (ע' 682). משאת כפי (ע' 683). ארח צדקה ועלמות (ע' 687). לך יי הצדקה (ע' 690). אמונים בני מאמינים (ע' 228).

במנהג בית הכנסת הישן בפראג: אפתחה במשל פי, לר' אביגדור קרא (לא הדפסנוהו כאן). אבואה ואשתחוה (ע' 650). תמור עבודת מזין (ע' 679). אחלה אל ה' (ע' 674). אני הוא השואל (ע' 516). תפן בענוי ודחק (ע' 648). ירושלם הללי (סליחות מנהג ליטא סי' עג. לא הדפסנוהו. כאן) משאת כפי (ע' 683). אלהים אל דמי לדמי (ע' 538). אלהי בשר עמך (ע' 682). מאתך תהלתי (ע' 643). אנשי אמונה אבדו (ע' 676). אבינו מלך אנקת (ע' 680). יום כפורים זה (ע' 260). שלש עשרה מדות (ע' 268). לך יי הצדקה (ע' 690). את חברית ואת החסד (ע' 636).

במנהגי פולין בהמן ליטא אומרים את הפתיחה

יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יוֹשֵׁב הַכְּרוֹבִים (לעיל ע' 17) — במנהג פוזנא 'איכבה אפצה פה' (ע' 244) —
ואחריה כִּי עַל רַחֲמֶיהָ הָרַבִּים (ע' 18) אֶל אֶרֶץ אֲפִים (ע' 19)

במנהג בהמן אומרים את הסליחה אחלה (להלן ע' 674) עם הפסוקים שלפניה ועם הפסוקים החוזרים.

מנהג פולין בהמן ופוזנא

וְכַחֲתִי אֱלֹהִים רוּחַ נְשַׁבְּרָה. לִב־נִשְׁבֵּר וְנִדְכָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה:
הִטִּיבָה בְּרִצּוֹנָה אֶת־צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם: (תהל' נא יט-כ)
כִּי־שָׁמַע אֶל־אֲבִיוֹנִים יְיָ וְאֶת־אֲסִירָיו לֹא בָזָה: (תהל' טט לד)

פסוקים חוזרים (ע' 243)

ואומרים הסליחה אפסו אשים (לעיל ע' 511)

מנהג פולין ובהמן

אִם־עֲוֹנוֹת תִּשְׁמְרֶיָה אֲדֹנָי מִי יַעֲמֵד: כִּי עֲמָךְ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּזְרָא (תהל' ג-ד): אֵין לָנוּ פֶה לְהִשִּׁיב
וְלֹא מִצַּח לְהָרִים רֹאשׁ (אין במקרא): / פס"ח

סימן: א-ז צדדים חזק. צתים צכי ד-טורים. לרוז 4 מליס צטור. — א 7145.

אֶפֶס יָבַח וְעוֹלָה / בָּמָה נִמְצָא לְפָנֶיךָ מַחִילָה
גִּבֹּר חֲטָא וְעוֹלָה / דְּלוֹנוּ מִהֶקְרִיב קָרְבַּן מַעֲלָה:

הֶחָרֵב מְלוֹן הַשְּׂכִינָה / וְאִיךָ נִמְצָא לְפָנֶיךָ חֲנִינָה
זָלַל יָקָר כְּבוֹד הַכְּהֻנָּה / חֲסָרוּ וְנִתְמַעֲטוּ אֲנָשֵׁי אֲמָנָה:

5 טָרְדוּ עוֹמְדִים כַּחוֹמָה / יוֹדְעִים לַעֲתֹר וּלְשַׁכֵּךְ חֲמָה
כַּפָּרָה עֲתָה בָּמָה / לְמִלְאֵי תוֹךְ וּמִרְמָה:

מִי יַעֲמֵד לְפָנֶיךָ בְּשַׁעַת זַעֲמָךְ / נֶאֱוָק בְּעַד עִם עָנִי וּמָךְ
סִלַּח נָא לְמַעַן שְׁמָךְ / עֲבוֹר כִּי הַסְּלִיחָה עֲמָךְ:

כִּי־י ב"מ' כך 1 לפניך חס' ב"כ 2 דלונו: דלנו כך דללנו ב"מ' 3 ואיך: ואיןך | לפניך חס' ב"כ 4 זלל ב" |
כבוד חס' ב" | ונתמעטו חס' ב" : וגמנעו דפ' | אמנה: אמונה דפ' 5 ולשכך: ולהשיב ב" 6 למלאך | תוך: און הוס' דפ' 12 לך:
2 דלונו מפני שאין בית המקדש. 3 מלון השכינה ביהמ"ק. 4 אנשי אמנה לשון המשנה (סוטה ט' י"ב). 5 טורדו נתגרשו.
לעתר להתפלל. 6 תוך עושק (תהל' יז ועוד). 8 כי הסליחה עמך תהל' קל ד.

פָּנִינוּ אֵלֶיךָ בּוֹשְׁנוּ לְהָרִים / צִדְקָה אֵין-לָנוּ לְהַרְבוֹת דְּבָרִים
10 קִרְבָּנוּ אֵלֶיךָ בּוֹשִׁים וְחַפּוּרִים / רַחֲמִים וַיֵּשַׁע מִמָּה מְסַבְּרִים:

שׁוֹקֵדִים דְּלַתִּיךָ בְּשִׁיחַ תַּחֲנוּנִים / תּוֹבְעִים צִדְקָה כְּעִנִּים וְאֲבִיוֹנִים
וּזְעָקִים לָךְ עַל-חַיִּיהֶם מִתַּחֲנוּנִים / בְּטוֹחִים עַל-רַחֲמֶיךָ וְעַל-צִדְקוֹתֶיךָ נִשְׁעָנִים:

דְּבוּב שִׁפְתֵינוּ רָצָה-נָא כְּפָרִים / יַעֲרֹב תַּחֲנוּנֵנוּ כְּהִקְרַבְתָּ דָם וְאִמּוּרִים
הִקָּל עַל בְּלֹא הוֹן מְכוּרִים / חֲפֹשׁ קִרְא וְקַבֵּץ פְּוֹרִים:

15 חוֹקֵר לֵב עֲמָנוּ בְּדִין אֶל-תֵּשֵׁב / וְעַם מַעֲמָךְ עֲצָר וְאָף הָשֵׁב
קִבֵּל שִׁיחַ וְתַחֲנוּן הַקֶּשֶׁב / אֵל מֶלֶךְ עַל-כִּסֵּא רַחֲמִים יוֹשֵׁב:

אל מלך

אליך ב"כ | ועל מ': על חייהם חס' ב" | תחנונו: תחנונו ב"כ | תעניתנו לפניך מ' | דם: דמים ב"

14 מכורים: ממרים | מסורים דפ' 15 חוקר לב עמנו בדין: חקור בדין עמנו ב" | עצור ואף השב: העבר ואל תשב (!) דפ'

16 קבל שיתנו וקול שועתנו הקשב דפ'

11 שוקדים דלתיך ע"ש משלי ח לה.

מנהגי בחמן ופזנא

הוֹשִׁיעָה יי כִּי-גִמְרָה חֲסִיד. כִּי-פָסוּ אֲמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם (תהל' יב ב): הוֹשִׁיעָה אֶת-עַמָּךְ וּבִרְךָ אֶת-נִחְלָתְךָ.
וְרַעַם וְנִשְׁאָם עַד-הָעוֹלָם (תהל' כח ט): ...הוֹשִׁיעַ יי אֶת-עַמָּךְ אֶת שְׁאֲרִית יִשְׂרָאֵל: (ירמ' לא ז) / פס"ח

ואומרים הסליחה 'אפס מזיח' (לעיל ע' 512)

מנהג פולין

אֶל-תְּבוֹא בְּמִשְׁפַּט עֲמָנוּ. כִּי לֹא-יִצְדָּק לְפָנֶיךָ כָּל-חַי (תהל' קמג ב**): רַחֲמֶיךָ רַבִּים יי. כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חֲיִינוּ
(תהל' קיט קנוי*): זְכֹר-רַחֲמֶיךָ יי וְחֲסִדֶּיךָ כִּי מַעֲוֹלָם הָמָּה: (תהל' כה ו) / פס"ח

קיוון: א"צ וואיר [צ"ר ילחק ט"ז]. צחיס צכי 7' טוריס. 6 וואיס צכל טור. — א 8583. ערונגת הצו"ס ב' 565.328.

אֶת פָּנֵי מִבֵּין וַיִּוָּדַע דִּין דָּל / בְּקִוּוֹי אַחֵר קִוּוִי בְּעִטּוֹף לְבִי יִשְׁתַּדֵּל
גָּדַל חֲסֵד חֲנוּן לְשׁוּעֵי יִטָּה בְּדָל / דֶּרֶכּוֹ יֵאָחַז צִדִּיק וַיִּסִּיף אִמָּץ וַיִּגְדֵּל:

כ"י ב"ח מ'נו* || 1 בעטוף: בהמעטף ו* 2 חנון חס' נו* חנון ב"ח חנון ערה"ב | הטה ב" | יוסיף חו* 4 פניך: פניו ח |

1 את פני מבין (ל' משלי יז כד) ויודע דין דל לפני הקב"ה. בקיווי אחר קיווי ע"פ מאמר חז"ל ברכות דף ל"ב ב
אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל, שנא' (תהל' כז יד) קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'. בעטוף לבי
תהל' סא ג, ר"ל כשאני מתפלל. ישתדל יתפתה (כלשון התלמוד, כגון יומא דף ל"ה ב' משדלתו בדברים). 2 גדל חסד

הן בנהג עולם בדין עני ועשיר / ונכת נשוא פנים דין פניו יישר
זהר פניך ענות עני תכשיר / חשוב חבב מנחתו כאלו נפשו התשיר:

5 טוב מלא כף נחת קמץ סלת / יפה הימנו חשב חנון ולבן הפסלת
כל תשא עון וקח טובה נחסלת / לך ישלם נדר בציון תהלה מסלסלת:

מרבזה לסלוח סליחות לנו משלך ותר / נוראות בצדק תענה וים רחוקים יתר
סלח אביר יעקב יוצר בראשית התר / עונה מדה זו פעלת לנו לעתר:

פליאה מדת רחמיה מלוח משלו גובה / צדקה לך צדיק ולך חסד מרבזה
10 קמעה דם וחלב כשי רצון תאבה / רגו עשנה המלבה זיל דמעת יכבה:

שבתו חטאות ועולות לפרקליט ודורון משולות
שמים מלון צדק משוש ידים רשולות

תמו פסו אמונים מחזיקי ברכים כושלות

תומכים מאשרים צדקותם יראת אלהים מושלות:

חבב: וחבב ב° חביבת ח חשוב קרבן רוי"ה | נפשו כאלו מ'ו* כאלו נפשות רוי"ה 5 ולבן: לבן ב° ח ולבן רוי"ה 7 ותר:
מותר ערה בורוי"ה | תענה: תעננו ב° | יתר: התר ב° 8 עונה: אלהים הו"ו | מדת חס' נ: במדה ב° רוי"ה 9 את פליאת נ
ערה"ב | צדיק: חסיד ח | חסד: תחסד רוי"ה | 10 קמעה: קמע מ'ו* ב° | חלב ודם ערה"ב רוי"ה 12 ופסו נ 12 צדקותם מ':
צדקותיו ח צדקתם ב°ו* | יראת ב°: ביראת חמנו* | יי אלהים ח

תהלי' קמה ח. בדל ר"ל בדל אונן (עמוס ג יב), החלק הקיצוני של האונן. דרכו יאחו צדיק ויוסף אומץ ויגדל איוב
יו ט, ודרשוהו בפסיקתא דרב כהנא כ"ו דף קס"ו א' צדיק, זה הקב"ה, דכתיב ביה (תהלי' יא ז) כי צדיק ה' צדקות
אהב. וטהר ידים, זה הקב"ה, דכתיב (חבק' א יג) טהור עינים מראות ברע. יוסיף אומץ, זה הקב"ה, שהוא מעצים כחן של צדיקים
שיעשו רצונו. 3 נשוא פנים ע"ש ויק' יט טו. דיין פניו יישר יצדיק, ר"ל פניו של עשיר. 4 זוהר פניך ר"ל זוהר
פניך. ענותן כינוי להקב"ה (ענותנותו, מגילה דף ל"א א'). ענות עני תהלי' כב כה. התשיר הביא תשורה. 5 טוב מלא
כף נחת קהל' דו. ולבן הפסולת נקה. 6 כל תשא עון וקח טובה נחסלת ע"ש הושע יד ג, ר"ל קח תשובה סופית
ושלמה, וי"מ טובה של ישראל נגמרה (ע"י ערוה"ב), ולפי ההמשך רחוק הוא. לך ישולם... תהלי' סה ב. 7 מרבזה לסלוח
ע"ש ישע' נה ז. ותר התר (על משמעות מלה זו ע"י זולאי, ידיעות המכון ו', קפח ואילך). נוראות בצדק תענה תהלי' סה
ו. וים רחוקים יתר ר"ל ושערי תשובה יהיו פתוחים לעולם, כדרשת חז"ל פסיקתא דרב כהנא דף קנ"ז א'. דברים
רבה ב' י"ב. 8 אביר יעקב תהלי' קלב ב. עונה מידה זו... ע"ש תהלי' סח כט עונה אלהים זו פעלת לנו (כך גורס גם
כאן כ"י, ושמא זה עיקר), וכנראה תופס הפייטן את הפסוק במשמעות שונה ור"ל חוק מדת הרחמים שלימדת אותנו לסמוך עליה
ולקראו בעתירה. 9 מלוח משלו גובה ולא מן הלוחה. 10 קמעה דם וחלב שנתמעט בנו בתעניתנו, וע"י נוסח חפלת
ר' ששת (ברכות דף י"ז א'). תאבה הרצה בו. רגו עשנה עשן רגז (ע"י צונץ, ל. ג. 642). המלבה מלי ליבה את שלהבת
האור (כלשון המשנה, כגון ב"ק ו' ד' המלבה חייב). 11 שבתו תמו. לפרקליט ודורון משולות ע"י ובה' דף ז' ב'
עולה דורון היא... חטאת... למה באה לפני עולה, לפרקליט שנכנס, ריצה פרקליט נכנס דורון אחריו. מלון צדק בית המקדש,
ע"ש ישע' א כא צדק ילן בה. ידים רשולות כלשון המדרש, כגון במד' כ' כ"ד נחרשלו ידיו של משה. 12 מחזיקי
ברכים כושלות ע"ש ישע' לד ג. תומכים מאשרים צדקותם מחזיקים בתכונותיהם יראת אלהים מושלות ע"ש
ש"ב כג ג מושל יראת אלהים, ר"ל ביראת אלהים (וכן הגיהו בכמה כ"י, אבל סימון שם המחבר מעיד על הגירסה המקורית).

מִדַּת רַחֲמִים תִּגְבֵּיר בְּדִין תַּעֲמֹד בְּפָרְצוֹת / אָנֹכָּה שֶׁכֶּךָ לִבִּי כַּח נֹחַ לַרְצוֹת
 יְהִי נָא דְבָרְךָ טוֹב וְאַמְרוּתֶיךָ נִמְלָצוֹת
 רְאֵה הַעֲבַרְתִּי מֵעָלֶיךָ עֲוֹנֶךָ וְהִלְבַּשׂ אֶתְךָ מַחְלָצוֹת:
 אל מלך

13 רחמים: טובך ב' חסד מ' | ותעמוד חנו' | אנף שכך לבב כח: אנא שכך חמתך מ' | גוה: גוה ח | 14 דברך: חסדך מ' |
 טוב: הטוב מ' | נמלצות: נמרצות ב'

13 אנף כעס. לבב חזק. 14 יהי נא דברך... ר"ל מה שבא אחריו ראה... זכר' ג ד.

מנהג פולין ופוזנא

הוֹשִׁיעָה אֶת-עַמָּךְ וּבָרֵךְ אֶת-נִצְלֹתָהּ וְרַעַם וְנִשְׁאָם עַד-הָעוֹלָם (תהל' כח ט): ...הוֹשִׁיעַ יי אֶת-עַמָּךְ אֶת
 שְׂאֵרֵי יִשְׂרָאֵל (ימ' לא ז): הַשְׁקִיפָה מִמַּעַן קִדְשֶׁךָ מִן-הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמָּךְ אֶת-יִשְׂרָאֵל... (דבר' כו טו):
 תִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתְךָ וְהַנָּחֵם כָּרֵב חֲסָדֶיךָ (תהל' קו מה''): אֲשֶׁר כָּרַת אֶת-אַבְרָהָם וְשָׁבוּעָתוֹ לִיצְחָק:
 (דח"א טו טז **): / פס"ח

סימון: א-3 מנחם צכזי מכיר. צחיס צכי 7' טוויס. 5 מליס צכל טוויס. — א 2515. ערונגט סצוסס ג 556.

אֲחֻלָּה אֵל (נ"א אֶת-פְּנֵי) יי אֱוִלֵי אַכְפָּרָה / בְּעַד חֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹת עֲצָמוֹ מִלְּסַפְּרָה
 גִּבְרוּ וְעָבְרוּ רֹאשׁ פְּנֵינוּ לְהַחֲפִירָה / דְּשֻׁנוּ בָּם כְּהִתֵּר חֲקִים לְהַפְּרָה:

הָרוּה אֶת הַצִּמְאָה לְהַרְגִּיל יִסְפָּנוּ / וּשְׁרִיר לִבְבוֹת וְתוֹר עֵינֵי כְּסָפָנוּ
 וּלְזַלְנוּ בְּעוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וְכִסְפָּנוּ / חֲלָלְנוּ כְּבוֹד וְחֶסֶד סָפָנוּ אִסְפָּנוּ:

5 טִרְפָּנוּ מִקְרָפָנוּ וְנִנְחָם עַל הַמַּרְדּוֹת / יִדְעָנוּ רְשָׁעֵנוּ וְנִכְנָס בְּלִבָּנוּ מַרְדּוֹת
 כְּוָנוּ לְשׁוּב לֹאֵל בְּרָגֶשׁ וְחֲרָדוֹת / לְמַעַן נִמְלֹט מִירֵידַת בּוֹר וְדוֹת:

כ"י נכך ה' || אל יי: את פני יי דפ' | ואשמות: ועברות ה' 2 ועברו חס' ה' | ראש חס' נכך | דשנו: דשו ה' 3 להרגיל:
 להגדיל ה' | לבבות: לבות ה' 4 חסד ה' 5 בקרבנו כה' 6 ברגש: ברגז כ' | מירידת: מרדת ה' 7 נאקי: נאקך

אחלה אל ה' אולי אכפרה שמוט לב ל (בשינוי קל במקום 'אעלה אל ה'). 2 דשנו בם התרגלנו בם (לשון תלמודי.
 כגון כחוב' דף ס"ב א' דשנן ביה). כהיתר לפי מאמר ר' הונא (מ"ק דף כ"ז ב') כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה, הותרה לו.
 הותרה לו טלקא דעתך? אלא אימא נעשית לו כהיתר. 3 הרוה את הצמאה להרגיל יספנו ע"ש דבר' כט יח למען
 ספות הרוה את הצמאה, וגם הוא כינוי לעבירות. ושריר לבבות שרירות לב. ותור עינים ע"ש במד' טו לט ולא תתורו
 אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. כספנו נכספנו, נתגעגענו, הירחנו. 4 ולזלנו בעומדים ברום עולם ע"פ מאמר התלמוד
 (ברכ' דף ו' ב') אלו דברים שעומדים ברומי של עולם ובני אדם מזולזין בהם. וכיספנו שבנו וחמדנו. וחסד ספנו אספנו
 הגענו עד סוף החסד הניתן לנו. 5 וננחם על המרדות על המרידה שמרדנו. ונכנס בלבנו מרדות נכנס רגש העונש
 המגיע לנו. 6 מירידת בור ודוה מרדת שחת (ודות הוא מין בור, כבמשנה, ר"ה ג' ז' ועוד). 7 מדה הישנה... נאקי

מִדָּה הַיְשָׁנָה תִּפְסֹו עִם סְפוּרִים / נֶאֱקִי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה כְּשָׁלוֹם פָּרִים
סָמְכוּ בְּכַח הַתְּשׁוּבָה וּבִיּוֹם הַכְּפוּרִים
עֲתֵד לְסִלִּיחָהּ וּמַחֲלָה לְחוֹטָאִים וּלְכוּפָרִים:

פְּגִיעָה וְעָנִי הֵן-הֵן זָכָחִי אֵים / צִיר הַזְּכָחִים וּמִנְחָה הַגִּישׁ בְּתִיּוֹם
10 קָרָא וְנִעְנָה הֵלֵא יִמְצָא פְּדִיּוֹם / רִדְתּוֹ לְהוֹרִיד לִוְחוֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת כְּהִיּוֹם:

שְׁמַעְנוּ שׁוֹפָר בְּכֶסֶה וְהִזְהַרְנוּ חֲרָדִים / שָׁבוּ בְצוֹם בְּנִתִים יְחִידִים שְׂרִידִים
תִּמְמֹו הַיּוֹם יַחַד הוֹרִים וְיִלְדִים / תִּקְפוּ בְּמִקְרָא עֲצָרָה לְמַעַט שְׁלָדִים:

מִיָּנִי סָמִי קִטְרֵת רִיחֵן עָרֵב / חֲלִבְנָה צְרוּפָה בֵּינָם עִמָּם לְהִתְעָרֵב
מִכָּאֵן לְשׁוֹכְבִים אֲשֶׁר בְּעִמָּם בְּקָרֵב / בְּרָבִים בְּהִיּוֹת עִמָּם יִקְבְּלוּ לְהִתְקָרֵב:

15 מִצָּרָף וּמִטָּהֵר יִנְקֵנוּ וַיִּזְכְּנוּ כְּבִבּוּרִית / כֹּפֶר יַחְנֵנוּ מַעֲדִית וְלֹא מִזְבוּרִית
יִשָּׁר יָדִיד יִזְכֹּר לְבַת עֲבָרִית / רָץ וְהִטִּיף כְּהִיּוֹם דָּם בְּרִית:

אל מלך

נאוק ה' שלש עשרה: מדות הוס' ה' לסליחה ולמחילה ה' למחילה ולסליחה כ' מחילה וסליחה נכ' לחטאים ה' 9 הן שנית חס' ה' זבח ה' הזבחים: הזבחה דפ' 10 קרוא ה' ימצא נכ' יענה ה' לתוריד נכ' הוריד ה' האחרונות ג'ה': אחרונות ג' כ' 11 שבו: שבנו ה' בינתים בצום ה' ושרידיהם ה' 12 למעט: במעט כ' 14 בעמם נכ': בעמים ה' נעמם כ' יקבלו: יוכלו ה' 15 ויזכנו חס' נכ' כבורית ה' 16 כהיום חס' כ: בקיום ה'

שלש עשרה אמירת י"ג מדות, ע"פ המסורת (ר"ה דף י"ז ב'). כשלוש פרים ע"ש הושע יד ג. 8 עותד מסומן. 9 פגיעה ועינוי תפלה וצום. ציר משה. הזבחים ומנחה הגיש בתיום ר"ל זה על יד זה. 10 הלא ימצא פדיום בטוח שימצא פדיום. להוריד לוחות האחרונות כהיום כי ביום כפור הורידם משה (סדר עולם רבא פרק ו'), והפייטן תפס 'לוחות' כשם נקבה, כמו הלוחות הראשונות, עירוב' דף ג'ד א'. 11 בכסה ברה"ה. יחידים שרידים (ע"ש יואל ג ה ובשרידיהם אשר ה' קורא) הפייטן רומז על מנהג היחידים לצום גם בעשרת ימי תשובה. למעט שלדים למעט הגוף, במקום 'למעט חלבם ודמם'. 13 חלבנה שריחו רע. 14 מכאן לשובבים ע"פ מאמר חז"ל (כריתות דף ו' ב') כל תענית שאין בה מפורעני ישראל אינה תענית, שהרי חלבנה ריחה רע, ומנחה הכתוב עם סממני קטרת. 15 מצרף ומטהר ינקנו ע"ש מלאכי ג ג. כפר יכנונו מעידית ולא מזבזבזית כופר מעולה, (עידית וזבזבזית בלשון התלמוד הקרקע המעולה והגרועה). 16 יושר ידיד... ישרו של אברהם, שלפי מסורת מדרשית (פרקי ר' אליעזר כ"ט) נימול ביוה"כ.

מנהג ליטא פולין בהמן ופוזנא

רִאֵה כִּי-אֲזַלְתָּ יָד וְאָפַסְתָּ עֲצוּר וְעָזוּב (דבר' לב לוי'): רִאֵה כִּי-אֵין אִישׁ וְתִשְׁתּוֹמֵם כִּי אֵין מִפְּגִיעַ (ישע' נט טו'): יי מי יגור בְּאֶהֱלָהּ. מִי-יִשְׁכֵּן בְּהָר קָדְשֶׁךָ: הוֹלֵךְ תָּמִים וּפָעֵל צָדֶק. וְדָבָר אֱמֶת בְּלָבָבוֹ (תהל' טו א-ב): אֲתָה יי לֹא-תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי. חֲסִדָּה וְאַמְתָּה תִּמְיֵד יִצְרוֹנִי (תהל' מ"ב): זְכַר-רַחֲמֶיךָ יי וְחֲסִדָּיֶךָ. כִּי מַעֲלָם הָמָּה: (תהל' כה ו) / פס"ח

אֲנָשִׁי אֲמֵנָה (נ־א אֲמֵנָה) אֲבָדוּ

5 אֲאֵא וְאִין גְּבוּר לַעֲשׂוֹת אֲמַרִּיךְ

אֲא־אֵין הַגּוֹן לְהַמְצִיא תְּרוּפָה

אֲנִי וְאִין יְיָ לַעֲמֹד לְצַפְצָפָה

676

אֲאֵא וְאִין טָהוּר לְצַפְצַף בְּשַׁפְתֵּימִם
כְּדוּד אֲשֶׁר מִיבּוּסִי קָנָה מְקוֹם מְקַדֵּשׁ בִּירוּשָׁלַם
יָמֵן לְפָנֶיךָ אֲנֹכִי חֲטָאֲתִי וְחָזַן כְּפָלִים
וַיַּעֲנֶהוּ בְּאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם:

20

אֲאֵא וְאִין כּוֹבֵשׁ כַּעֲסֶךָ לְהַדְמִים
כְּשִׁלְמָה אֲשֶׁר חֲכַמְתּוּ מְכַל יִצְוֵרֵי הַדּוּמִים
לַעֲת בְּנָה זְבוּל עֲנִיתּוּ בְרַדְתָּ הָאֵשׁ מִמְרוֹמִים
וְתֹאכַל הָעֵלָה וְהַשְׁלָמִים:

25 אֲאֵא וְאִין מֵאֲמִין בְּךָ לְהַבְטִיחָה
כְּאֵלֶיהוּ אֲשֶׁר עָמַד בְּהַר־הַכְרֶמֶל לְהַפְצִיחָה
נִדְמָנָה לוֹ אֵשׁ וְתֹאכַל הָעֵלָה וְהַעֲצִים וְהַעֲפָר וְהַמִּים אֲשֶׁר בְּתַעֲלָה
וַיְהִי בַעֲלֹת הַמִּנְחָה:
לַחֲכָה

אֲאֵא וְאִין סוֹבֵל כָּל בְּלֹא עוֹלָתָה
כְּדִנְיָאֵל אִישׁ חֲמוּדוֹת אוֹתוֹ הַצִּלָּתָה
עֲנִיתּוּ בְּגוֹב אֲרִיּוֹת נֶסֶךְ לְהִרְאוֹתָה
אֱלֹהֵי שְׁלַח מְלָאכָה וְסִגְר פּוֹם אֲרִיּוֹתָא:

30

וידקר: ודקר ה' 18 מיבּוּסִי קָנָה: מיבּוּסִי מ': מיבּוּסִי חס' ה' | מקדש חס' ה' 19 בכפלים מ' 22 חכמתו מכל יצוריו:
היתה חכמתו מיצוריו ה' | הדומים: עולמים כ 23 הזבול ה' | ועניתו ה' | ברדת האש (אש מ') חס' ה' 24 ותאכל: האש חס' מ' כך
25 מאמין: מאמין ה' 26 בהר הכרמל עמד כ 27 אש: האש מכך | והמים אשר בתעלה חס' מכך 30 איש: הנקרא איש ה' |
אותו (אשר אותו מ') הצלתו: לאותו השויתה ה' 31 נסך: וסך (!) ה' נס דפ' 34 כיונה: בן אמתיו חס' מ' | ברח: בא ה' |

תהל' קו ל. 18 אשר מיבּוּסִי קָנָה... מארונה היבּוּסִי, ש"ב כד יח"כה. 19 יימן הכין, ר"ל הכין וידויו. חטאתי ש"ב
כד י. דה"א כא יז. 20 ויענהו באש מן השמים דה"א כא כז. 21 להדמים להשתיק. 22 מכל יצוריו הדומים מכל בני
אדם על הארץ (ע"ש ישע' סו א). 23 בנה זבול: בית המקדש, ע"ש מ"א ח יג. ברדת האש דה"ב ז א. ג. 24 ותאכל
העולה והשלמים דה"ב ז א (בשינוי לטובה התירו, ובמקרא 'העולה והזבחים'). 26 להפציחה להתפלל. 27 ותאכל
העולה... דה"א יח לה. 28 ויהי בעלות המנחה שם יח לו. 31 בגוב בבור, ע"ש דני' ו יז. 32 אלהי שלח... ססוכנ.

אֲא־א וְאִין פֿוֹנֶה אֵלֶיךָ לְדִרְשָׁה
כִּיּוֹנֶה אֲשֶׁר בֵּרַח לְלַכַּת תְּרִשִּׁישָׁה
צָעֵק מִמַּעַי הַדָּגָה וַעֲנִיתוּ בְּתֵהוּם כְּבוֹשָׁה (בִּאֲ בִקְדָשָׁה)
וַיֹּאמֶר יי לְדָג. וַיִּקָּא אֶת־יוֹנֶה אֶל־הַיַּבְשָׁה:

35

אֲא־א וְאִין קָרוֹב אֵלֶיךָ נֶפֶשׁ לְשַׁפְכָּה
כְּחֻנִּיָּה מִיִּשְׂאֵל וַעֲזוּרִיָּה אֲשֶׁר חֲמַתְךָ בָּם שְׂכוּכָה
רֹמְמוֹךְ וְהַצִּלָּתָם וְלֹא נִמְצָא בָּהֶם מָכָה
וּמִתְכַּנְשִׁין אַחֲשֶׁדֶרֶפְנִיָּא סִגְיָא וּפְחֻתָּא וְהַדְּבָרִי מִלְכָּא:

40

אֲא־א וְאִין שׁוֹפֵךְ עֵדִיךָ תַּחֲנוּן
כְּנֶאֱמַן בֵּיתְךָ אֲשֶׁר עָמַד וְהִרְבֵּה חֲנוּן
תִּרְחַם עָלֵינוּ כְּאֲשֶׁר נָם בְּחֻנּוֹן
יי יי אֵל רַחוּם וְחֲנוּן:

אל מלך

ללכת: אליךך 35 בתהום כבושה מ'כך: בקדושה ה' 37 קרוב: קרב מ' | נפש לשפכה: להדריכה ה' 38 חמתך בם
שכוכה מכך: בם חימה שוככה ה' 39 רוממוך והצלתם: רחום הצלתם מ' | ולא נמצא בהם מכה: בלי מכה ה' 41 עדיך:
לפניך ה' | 42 כנאמן... חנון: כבן עמרם אשר הרבה לפניך תחנון ה' 43 תרחם: תחמול ה'

35 בתהום כבושה הכבושה בין ההרים שלא יעלה ויצין את העולם (ויק'ר כ"ז א' ע' תרטו). 36 ויאמר ה'... יונה ב יא.
38 חמתך בם שכוכה ע"ש אסת' ז י (ו'שכוכה' בצורת בינוני פעול חידוש הפייטן הוא). 40 ומתכנשין... דני' ג כז.
42 כנאמן ביתך משה, ע"ש במד' יב ז. 44 ה' ה'... שמות לר ו.

מנהג ליטא

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן
אֶת־תַּפְלָתֵנוּ (אין במקרא): שְׁמַע יי קוֹלֵנוּ וְקַבֵּל
וְחַנּוּנוּ וַעֲנֵנוּ (תהל' כז ז'): שְׁמַע יי וְחַנּוּנוּ. יי הִיָּה עוֹזֵר
לָנוּ (תהל' ל יא'): לְמַעַן שְׁמָךְ יי תַּחֲיֵנוּ. בְּצַדִּיקְתְּךָ
תוֹצִיא מִצָּרָה נַפְשֵׁנוּ: (תהל' קמב יא*) / פס"ח

מנהג פולין בהמן ופרונא

תַּפְלָה לְעֵנִי כִי־יַעֲטֶף. וְלִפְנֵי יי יִשְׁפֹךְ שִׁיחוֹ
(תהל' קב א): וְנִשְׁפֹךְ לְפָנָיו שִׁיחוֹנוּ. צָרְתָנוּ לְפָנָיו נִגִּיד
(תהל' קמב ג'): כִּי לֹא־בָזָה וְלֹא שָׁקַץ עֲנוּת עֲנִי וְלֹא
הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ. וּבִשְׁוֹעוֹ אֱלֹהֵינוּ שְׁמַע (תהל' כב כה):
פס"ח

שנייה

סימון: תשריך מואיר [צ"ל ילחק ט"ז]. 3 מליס צכל טור. - ת 319.

תָּמוּר עֲבוֹדַת מִזִּין / שְׁוַעַת עֲנִי תִאֲזִין:
רוּחָתוֹ תִּמְצִיא וְתַפִּיק / קִבִּיעוֹת צָרָכָיו תִּסְפִּיק:
צִמְצוּמוֹ תַרְוִיחַ בְּנִקְיוֹת / פִּדְהוּ מִדִּקְדוּקֵי עֲנִיּוֹת:
עֲלִבּוֹנוֹ וְצָרוֹת דֹּאֲבוֹנוֹ / סְלִיחָה מִצּוֹא לַעֲוֹנוֹ:
5 נוֹדוּ וְטִלְטוּל צַעֲדוֹ / מִכְּפָרִים יִהְיוּ בַּעֲדוֹ:
לְבַעֲבוֹר הַמִּקְדָּשׁ חָרַב / כִּפְּרַת דְּבָרִים מִקָּרֵב:
יַעַן חֲטָאתוֹ וְעוֹלָתוֹ / טָרְדוּ מִלְּכָפָר מַעֲלָתוֹ:
חָשַׁב בְּכִיוֹ וְאַנְחָתוֹ / זָכַר נִסָּכּוֹ וּמִנְחָתוֹ:
וְדִי תֹאמַר לִיסוּרָיו / הִעֲבִיטֵנוּ דִּי מַחְסוּרָיו:
10 דְּלִי דִלּוֹת מִנֶּפֶשׁ / גִּמְרָה עֲשִׂירִית הָאִיפָה:
בְּמִנְחַת אֲבִינוּיָהּ תַחֲזֶה / אֵל תִּשְׁקֹץ וְתִבְזֶה:
מִבְּטָאוֹ אֵלֶיהָ יִשְׁפֹּר / רֶם אֲשָׁכּוֹל הַכֶּפֶר:

אל מלך

כ"י ב'מ'נכרפג || 2 רוחתו פג רוייות ב' רויחתו מ' ראייתו נכך | צרכיו: צריכותיו ג 3 צמצומיו ד
4 וצרת ב'מ'פג | מצוא: שים ב' וכופר פג 5 יהיו: יהו ב'נפ 6 דברים: דמים פ | תקרב מ' 7 מלכפר: לכפר נכך
8 נסכו ומנחתו: נסכו ועולתו פ עולתו ונסכו (!) ג 9 ליסוריו... מחסוריו נכך 11 במנחת אביוניך (אביונך נכך ג): בענות עני
פ | בקומץ דליך ב'

1 תמור עבודת מזין תמורת עבודת המזבח הנקרא מזין, עי' כתוב' דף י' ב' א"ר אלעזר מזבח מזין מזבח מזבח ומכפר,
ופי' רשי' מזין, שבזכות הקרבנות העולם ניזון. 2 רוחתו תמציא פרנסה ברווח. וי"ג ראייתו, ר"ל ראיית לזכותו בדין.
3 מדקדוקי עניות לשון התלמוד (עירובין דף מ"א ב'), ר"ל מלחיות בצמצום. 7 טורדו נתגרשו, הפסיקו. 9 העביטנו
די מחסוריו ע"ש דבר' טו ח. 10 דלי דלות מנופה נמרה עשירית האיפה אפילו עשירית האיפה (מסלת מנופה)
שהביאו דלי דלים לחטאת (ויק' ה יא) אין עוד מתקיימת. 12 ישפר ינעם. אשכול הכופר שה"ש א יד, ודרשוהו (במדרש
שם) על הקב"ה.

מנהג ליטא

...שוב למען עבדיה שבטי נחלתה (ישע' סג יז):
שובנו אליה ישענו והפר כעסה עמנו (תהי' פה ה):
...שוב מחרון אפה והנחם על-הרעה לעמך:
(שמות לב יב) / כס"ח

מנהג פולין בהמן ופוזנא

אבינו מלכנו חנונו וענונו כי אין בנו מעשים. עשה
עמנו צדקה וחסד והושיענו: (אין במקרא)
אל-תבוא במשפט עמנו. כי לא-יחדק לפניה
כל-חי (תהי' קמג ב"י): למען יחלצנו ידידיה.
הושיעה ימינה וענונו: (תהי' ס זי) / כס"ח

סיומן: א"צ משה – משה בר חסדאי חזק. בתים 3 כי 7: טורים. 4 מלים בכל טור ראשון,
5 מלים בכל טור שני ושלישי. בקוטר מוצאם מקראית. – א 212.

אָבִינוּ מֶלֶךְ

אֲנַת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְשׁוּעָתוֹ / רְאֵה מְרוֹם לְהַסְכִּית תַּחֲנוּתוֹ
בְּטוֹי הַגִּינוֹנוֹ יַעֲרֹב כְּמִנְחַת קִדְמָתוֹ / וַיִּשַׁע יְיָ אֶל־הַכֹּל וְאֶל־מִנְחָתוֹ:

א"מ

גְּמוּל חֲסִידְךָ לְהוֹלִיךְ שְׁחוּחַ / רְאֵה שְׁפָלוּתוֹ וְתַחֲלִיף לוֹ כַּחַ
דָּמוֹ וְחַלְבוֹ חֲשֹׁב כְּקָרְבַּן נֶחַ / וַיִּרַח יְיָ אֶת־רִיחַ הַנִּיחֹחַ:

א"מ

הַעֲלֵה הַיּוֹרֵד לְאֶרְצוֹת מַעֲנֵי / רְאֵה הוֹלָלִים וּמַכְבִּידִים עַל אֲבִינוּי
וְזָכַר שְׁמֹת זֵרְעוֹ כְּעַפְרָא בְּמַגִּינֵי / וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיְי:

א"מ

זֵרְעוֹ דִּנְתָּ בְּמַלְכִּיּוֹת לַעֲמּוֹל / רְאֵה בִּקְקוֹם בּוֹקְקִים וְהַשְׁחִיתוֹם וּמִי־יַחְמַל
חֲקוּתֶיךָ שָׁמַר זָכְרָה לְחֶסֶד וּגְמוּל / בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה גְּמוּל:

א"מ

טַהַר חוֹסִיף «מַצָּרָה» נַחֲלָצִים / רְאֵה רוֹדִים בָּהֶם עוֹבְדֵי שְׁקוּצִים
יַעַן יַחֲידוֹ עָקַד כְּתַמִּידִים קְרוּצִים / וַיִּשֶׁם אֹתוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִמַּעַל לַעֲצִים:

א"מ

כִּפּוּר וְהַעֲבֵר זָדוֹן וּמַעֲיָלָה / רְאֵה חֲרֹב בֵּית־קִדְשֵׁנוּ וְחִסְרוֹנוֹ חֲמָלָה
לֶךְ עֵינֵינוּ לְכַפֶּרָה תְּלוּלָה / וַיִּקַּח אֶת־הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה:

א"מ

מִנַּע מַעֲמָךְ חֲרוֹן מְלַהֲבֵיתוֹ / רְאֵה סֹכּוֹם נְסוּכִין בְּשָׁנוֹת גְּלוּתוֹ
נִסָּף אִישׁ תָּם לְהַמְתִּיק עֲבוֹדָתוֹ / וַיַּצֵּב יַעֲקֹב מַצְבָּה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אֹתוֹ:

בי"ז נכך || 2 הגיונו כך 3 לו חס' דפ' 4 בקרבן: כעולת קרבן נך 5 ההוללים דפ' 7 בוקקים חס' דפ' 8 לחסד וגמול:
וחסד גמול דפ' 10 מצרה השלמתי | נחלצים נכך: נחלצים דפ' 11 כפר: כפרתו תן נכך | קדשנו: מקדשנו נכך 15 דוי כך
2 קדמתו הבל. וישע... ברא' ד ד. 3 להולך שחוח ע"ש ישע' ס יד. ותחליף לו כח ע"ש ישע' מ לא. 4 וירח...
ברא' ה כא. 5 הורד ישראל שהורד לארצות הגוים המענים אותו. הוללים ל' תהל' עה ה. 6 שמת זרעו כעפר ברא'
יג טז. ויבן... שם יג יח. 7 זרעו דנת במלכיות לעמול ברא' טו יג. בקקום בוקקים נחום בג. 8 בעצם היום
הזה... ברא' יז כו. 10 קרוצים גשחטים. וישם... ברא' כב ט. 12 ויקח... כב יג. 13 סכום ניסוכין בשנות
גלותו סכום הדם הנספך בשנות הגלות, כנגד נסכו של יעקב. 14 ויצב... ברא' לה יד, שהשכו: ויטך עליה נסך. 15 סכל

א"מ

15 סָכַל עֲצַת אוֹיְבֵינוּ לְהִרְחֹק / רָאָה דְּווי עֲמָךְ בְּשַׁעֲבוּד וְדַחַק
עָקַב בְּכוֹרְךָ חֲקוֹק בְּכֶסֶּא שַׁחַק / וַיִּזְבַּח זִבְחִים לֵאלֹהֵי אָבִיו יִצְחָק:

א"מ

פָּדְנוּ * מִשַּׁחַת וּמִזַּעַם / רָאָה אוֹבֵד וְנֹדֵחַ בְּרוּחַ נִפְעָם
צָחַן טָהָר כִּיּוֹם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל / וַיִּקְרַב אֶת קָרְבֵּן הָעָם:

א"מ

20 קִבֵּץ נִדְחֵי עֲמָךְ מִטְבִּיעָתָם / רָאָה יוֹשְׁבֵי שְׁלוֹה בְּשִׁקּוּץ טִירוֹתָם
רַחֲמֶיךָ חֲטָא מְכֹל טְמֵאוֹתָם / וְנָשָׂא הַשָּׁעִיר עָלָיו אֶת-כָּל-עֲוֹנוֹתָם:

א"מ

שָׁעָה מִיַּחֲדִיד בְּלִבָּם וּבִפְיָהֶם / רָאָה חֲנוּן וְצוּם טָפָם וְעוֹלָלֵיהֶם
תִּקְבַּל כְּזִבְחֵי הַיּוֹם וְחֲטָאת כְּפוּרֵיהֶם / וְעוֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם:

א"מ

מִנֵּעַ מִגִּפָּה וְעֹנֵי וּמַחֲלוֹת / רָאָה זְרוֹיִים וְשִׁבּוּיִים בְּאַרְצוֹת וּגְבוּלוֹת
שִׁפְעַת רַחֲמֶיךָ כָּאֵז בְּיַד סוֹדֵר תְּהִלּוֹת / וַיִּבֶן שָׁם דָּוִד מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיַּעַל עֹלוֹת:

25 א"מ

הָשִׁב נַקָּם לַצָּרִיד עוֹבְדֵי מִשְׁכִּיּוֹת / רָאָה קִדּוּשׁ מְעִידֶיךָ הַשְּׁחִיתוּם לְשִׁאֵיּוֹת
בְּךָ נִדְבָקוּ יַחַד וּכְבוֹדְךָ הוֹדִיעוּ לְמַלְכִּיּוֹת / יָדִין בְּגוֹיִם מְלָא גְּיוֹנוֹת:

א"מ

מְלָכוֹתֶיךָ חֲדָשׁ וְכֹנֵס גְּלוֹיּוֹת / רָאָה שׁוֹמֵמָה לְכָבוֹד בָּהּ לְהִיּוֹת
הֵיכַל שְׁכִלָל לְעִבְדֶּיךָ בַּעֲלִיּוֹת / כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמוֹנוֹת:

אל מלך

שַׁעֲבוּד דִּפ' 18 הִכְהֵן נִכְךָ: לַכֹּהֵן דִּפ' 19 עֲמָךְ: יִשְׂרָאֵל הוֹסִי נִכְךָ | טִירוֹתָם דִּפ' 22 וְחֲטָאת: חֲטָאת כֶּךְ 23 וְעוֹנֵי חֲסִי כ |
וּשְׁבּוּיִים: וּשְׁפָלִים נִכְךָ 25 לַצָּרִיד: לַצָּרִים חֲסִי כ | הַשְּׁחִיתוּם נִכְךָ: הַנִּשְׁחָטִים דִּפ'

עֲצַת אוֹיְבֵינוּ חֲטָעָה, חֲטָעָה אוֹתָהּ לַעֲצַת טַפְשִׁים. דִּיווִי מִצַּב דּוּיִן. 16 בְּכוֹרְךָ יַעֲקֹב. חֲקוֹק בְּכֶסֶּא שַׁחַק שְׁאִיקוּנִין
שֶׁל יַעֲקֹב חֲקוֹק בְּכֶסֶּא הַכְּבוֹד (תַּנְחוּמָא בַּמְדַּבֵּר יֵשׁ וְעוֹד). וַיִּזְבַּח... בְּרָא' מו א. 17 בְּרוּחַ נִפְעָם ל' וְחֲפָצָם רוּחוֹ (בְּרָא'
מֵא ח). 18 כִּיּוֹם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל נִתְקַבַּל בְּרִצּוֹן... וַיִּקְרַב... וַיִּק' ט טו. 19 יוֹשְׁבֵי שְׁלוֹה הַגּוֹיִם. 20 וְנִשְׂא... וַיִּק'
טז כב. 22 וְעוֹלַת הַתָּמִיד... בְּמִדָּה כֶּס יא. 24 סוֹדֵר תְּהִלּוֹת דָּוִד הַמֶּלֶךְ. וַיִּבֶן... ט"ב כז כה. 25 הַשֵּׁב נָקָם
לַצָּרִיד עֲשֵׂה דְבָר לֵב הָא. עוֹבְדֵי מִשְׁכִּיּוֹת ל' בְּמִדָּה לֵב נב, ר"ל עוֹבְדֵי גִילּוּלִים. קִדּוּשׁ ר"ל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם. לְשִׁאֵיּוֹת
לְשִׁמְמָה. 26 יָדִין בְּגוֹיִם... תְּהִלָּה קי ו. 27 לְכָבוֹד בָּהּ לְהִיּוֹת עֲשֵׂה זְכוֹר ב ט. 28 כִּימֵי עוֹלָם... מִלֵּאכֵי ג ד.

במנהג ליטא אומרים כאן הסליחה 'תאבות יום זה' (לעיל ע' 534).

מנהג ליטא

תִּכּוֹן תְּפִלָּתְנוּ קִטְרֶת לְפָנֶיךָ מִשָּׁאת כְּפִינוּ מִנַּחַת
עָרֵב (תהלי' קמא ב'): הִיטִיבָה בְּרִצּוֹנָה אֶת-צִיּוֹן.
תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם: אֲזִי תִחַפֵּץ וּבְחִי צֶדֶק
עוֹלָה וְכִלִּיל. אֲזִי יַעֲלוּ עַל-מִזְבִּיחֶךָ פָּרִים:
(תהלי' נא כ"כא) / פס"ח

ואומרים הסליחה 'משאת כפי' (לעיל ע' 633)

מנהג פולין בהמן ופוזנא

אֲנֵא יְיָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם. תִּכּוֹן תְּפִלָּתְנוּ קִטְרֶת
לְפָנֶיךָ (תהלי' קמא ב'): וְתוֹצִיא כְּאוֹר צֶדֶקְנוּ
וּמִשְׁפָּטְנוּ כְּצִהָרִים (תהלי' לו ר"י): אֲמַרְנוּ הַאֲזִינָה
יְיָ בִּינָה הִגִּינוּ (תהלי' ה ב'): בְּקָרְאֵנוּ עֲנֵנוּ אֱלֹהֵי
צֶדֶקְנוּ (תהלי' ד ב') / פס"ח

מנהג ליטא

הַאֲזִינָה יְיָ תְּפִלָּתְנוּ. וְהִקְשִׁיבָה בְּקוֹל תְּחִנוּנוֹתֵינוּ (תהלי' פו ו'): מִלִּבְנוּ
אֱלֹהֵינוּ כִּי אֱלֹהֶיךָ נִתְפָּלֵל (תהלי' ה ב'): שְׁמַע יְיָ וְחַנּוּנוּ. יְיָ הִיָּה-עוֹזֵר
לָנוּ (תהלי' ל יא'): כִּי לֹא-בֹזָה וְלֹא שֶׁקֶץ עֲנוֹת עָנִי וְלֹא-הִסְתִּיר פָּנָיו
מִמֶּנּוּ. וּבְשׁוֹעֵזוֹ אֱלֹהֵינוּ שְׁמַע (תהלי' כב כה): כִּי שְׁמַע אֶל-אֲבִינוּיִם יְיָ
וְאֶת-אֲסִירֵינוּ לֹא בֹזָה (תהלי' סט לד): / פס"ח

מנהג פולין בהמן ופוזנא

אֱלֹהֵינוּ בּוֹשְׁנוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ וְנִכְלָמְנוּ
בְּעוֹנוֹנוּ (אין במקרא): אֱלֹהֵינוּ
בּוֹשְׁנוּ וְנִכְלָמְנוּ לְהָרִים אֱלֹהֵינוּ
פָּנֵינוּ אֵלֶיךָ (עזרא ט ו'): אֵין לָנוּ
פֶּה לְהִשִּׁיב וְלֹא מִצַּח לְהָרִים
רֹאשׁ (אין במקרא): / פס"ח

סיוון: חלעזר ברבי ילחק סלוי. נחיס כזי ז' טוויס. וקפז ווליס נלחי קצוע. — א 4403.

אֱלֹהֵי בֶשֶׁר עֲמָךְ מִפְּחָדְךָ סָמַר / וּמֵאֲזִי הַבִּקֵּר עָמַד עַל-מִשְׁמַר
עַד יֵת מִנַּחַת עָרֵב. כִּי אָמַר / אֲכַפְּרָה פָּנָיו בְּמִנְחָה:

לְהִקְשִׁיב לְמִשְׁטִינֵנוּ מֵאֵן תִּמָּאֵן / סְאוֹנוּ בְּרַעַשׁ אֵל נָא תְּהִי סוֹאֵן
וְאִם עוֹנוֹת תִּשְׁמַר הֲלֹא רַבּוֹ. מֵאֵין / עוֹד פְּנוֹת אֶל-הַמִּנְחָה:

כ"י חנכך || 1 מאז: ה: מאור נכך | עמד נכך: יעמוד ח עומד דפ' 3 נא חס'ך 4 ואם: אם ח 5 יאמין: מאמין דפ'
6 ראה עמדו לפניך: בא לשחר פניך דפ' 8 שיחתם: שיחם ח 9 זכר: זכורך | ויהיו נכך | אמרי פיננו: נא אמרינו דפ'

1 בשר עמך מפחדך סמר ע"ש תהלי' קיט קכ. 2 אכפרה פניו במנחה ברא' לב כ. 3 סאונו ברעש אל נא
תהי סואן ע"ש ישע' ט ד. 4 אם עונות תשמור תהלי' קל ג. מאין עוד פנות... מלאכי ב יג. 5 אם בשמאל דחיתו
קרבהו בימין לשון התלמוד, סנה' דף ק"ז ב'. 6 ויקח... ברא' לב יג. 7 משלמי פרים שפתותם ע"ש הושע יד ג.

5 יִשְׂרָאֵל עֲמָךְ אֲשֶׁר בָּךְ יֵאֱמִין / אִם בְּשִׁמְאֵל דְּחִיתוּ קָרְבָּהּוּ בִּימִין
 רֹאֵה עֲמָדוֹ לְפָנֶיךָ. וַיִּקַּח מֶן- / הַבָּא בְּיָדוֹ מִנְחָה:
 עוֹרְכֵי שׁוּעַ מְשַׁלְּמֵי פָרִים שְׁפָתוֹתָם / רָצָה וְהִשְׁלִיךְ בַּמִּצּוֹלוֹת-יָם כָּל-חֲטָאתָם
 יַעֲרֹב לְפָנֶיךָ שִׁיחָתָם וּרְנָתָם / כַּחֲטָאת וְכַעוֹלָה וְכַמִּנְחָה:
 זָכַר פְּרִי-פָנִים וְשַׁעִיר פְּנִימִי וְחִיצוֹן / יִהְיוּ אִמְרֵי פִינוּ לְפָנֶיךָ לְרָצוֹן
 10 וְתַעֲרֹב מִנְחָתָנוּ כְּשֶׁה אַחַת מִן-הַצֹּאן / מִן הַמֵּאֲתִים. מִמִּשְׁקֵה יִשְׂרָאֵל לְמִנְחָה:
 רֹאֵה כִּי אֲזַלְתָּ יָד וַיּוֹשְׁבֵי מְרוֹם שָׁחוּ / אֱמוּנִים פָּסוּ וּבָכָן לָקָחוּ
 כָּבֵד פֶּה וְעָרַל שִׁפְהָ. וַיִּשְׁלָחוּ / בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּיָדוֹ מִנְחָה:
 בָּרָר גִּיב שְׁפָתָיו כְּשַׁחַר פָּרוֹשׁ / עֲנָהוּ וּרְפֹא מִזְבַּחַךְ הַהָרוֹס
 חֲלֶקֶת לְשׁוֹנוֹ תַעֲרֹב כְּשֶׁמֶן לָרֹס / אֶת-הַסֵּלֶת וְאֶת-הַמִּנְחָה:
 15 בִּיַּת תְּפִלָּתָם מְקוֹם צָקוֹן לַחֲשֶׁם / חֲשׁוֹב כְּבִמְקוֹם אֲשֶׁר יִבְשְׁלוּ שֵׁם
 הַכֹּהֲנִים אֶת-הַחֲטָאת וְאֶת-הָאָשֶׁם / וְאֲשֶׁר יֵאָפוּ אֶת-הַמִּנְחָה:
 יִצְוֶה חֲסֵדוֹ קוֹמְמִיּוֹת הַשִּׁיבִי לָנוּ / לְפָאֵר מְקוֹם מְקַדְּשֵׁי לְחֹדֶשׁ הַדָּר וַיּוֹי
 וַיֵּשֶׁב מִצְרָף וְטָהַר אֶת-בְּנֵי לֵוִי / וַהֲיוּ לֵי מַגִּישֵׁי מִנְחָה:
 אל מלך

10 כשה אחד נכך 11 כחיס' נכך | פסו אמונים דפ' 13 שפתי דפ' | ענני דפ' 14 לשוני דפ' | תעיר ח 15 חשוב:
 יחשב ח 17 יצוה: יי חוס' דפ' | השיבי: השיבני דפ' | לחדש חס' ח 18 מצרף: ומטהר חוס' נך
 והשלך... ע"ש מיכה ז יט. 8 יערב לפניך שיחתם ע"ש תהלי' קד לר. כחטאת... יחזק' מה כה. 9 יהיו נא אמרי
 פינו... ע"ש תהלי' יט טו. 10 כשה אחת... יחזק' מה טו. 11 ראה כי אזלת יד ע"ש דבר' לב לו. ויושבי מרום
 שחו ע"ש חבק' ג ו שחו גבעות עולם. אמונים פסו תהלי' יב ב. 12 כבד פה ע"ש שמות ד י. וערל שפה ע"ש שמות
 ו יב, ר"ל לקחו ש"ץ שאינו הגון לבקש רהמים. וישלחו... שופט' ג טו. 13 גיב שפתינו ע"ש ישע' נו יט, ר"ל של ש"ץ
 המתפלל. ויג שפתי... ענני... לשוני, ומסתבר. כשחר פרוש על ההרים, יואל ב ב. ורפא מזבחך ההרוס ע"ש מ"א יח ל.
 14 חלקת לשונו ע"ש משלי ו כד. לרוס את הסלת ואת המנחה יחזק' מו יד (ויג את הסלת למנחה, וזה וזה סוטה
 מנוסח המקרא). 15 צקון לחשם ישע' כו טו. אשר יבשלו שם... יחזק' מו כ. 17 יצוה חסדו ע"ש תהלי' מב ט.
 השיבי לנו להשיב אותי, ע"ש ירמ' כג ג. 18 וישב... מלאכי ג ג.

מנהג פולין

קראתי שמך יי מבור תחתיות (איכה ג נה): כי לא-בזה ולא שקץ ענות עני ולא-הסתיר פניו ממני.
 ובשועו אליו שמע (תהלי' כב כה): כי אתה תברך צדיק יי. כצנה רצון תעטרנו (תהלי' ה יג): שמעה יי צדק
 הקשיבה רנתנו האזינה תפלתנו. בלא שפתי מרמה (תהלי' יז א): / פס"ח

סיונו: א"צ. אליה זכר טעמיה חזק. צחיס צני 7' טוריס. 5 ווליס צכל טור. — א 85

אָבְדוּ חֲכָמֵי גִזִּית וַיּוֹשְׁבֵי גָנִים / בָּטְלוּ הָאֲשָׁכּוּלוֹת וּבְנֵי אָדָם הִמָּהֲגָנִים
גָּמְרוּ חֲסָרוֹת חֲסִידִים וּפְסוּ מִפְּגִינִים / דּוּחֵי גִזְרָה וְעַל דּוֹרָם מְגִינִים:

הִמָּצָא כְּדוֹר שֶׁשָּׂח בְּעֹנֹו מִפְּגִיעַ / וְתִיק מְדוֹן מִשְׁתַּק וְחִמָּה מִרְגִיעַ
וְךָ מַעַשׂ כִּבֵּן מִתַּחַטָּא וּמִתְגַּעְגַּעַ / חֵין מִבִּיעַ רוּמָה שְׁמִימָה לְהִגִיעַ:

5 טוֹב כִּפּוּר בְּעַד יִדְךָ תֵּאָחֲזוּ / יְדִידֶיךָ נִהְלָם נִהְגָּם [תַּנְחֵם] לְחַפֵּץ מַחֲזוּ
כִּלָּה בּוֹגְדֶיךָ וְחֶרְבְּךָ עָלִימוּ תִשָּׁחוּ / לָרֵן לִבְנוֹ בְּקִלְקוּלָם שְׁלוֹתָם תִּפְחֲזוּ:

מִשְׁעָן וּמָנוֹס עֲתִיק עֲזָרָה הִישָּׁנָה / נוּמָה תִקִּיץ תַּעֲזֹרֶר תִּזְוֹרֶר שְׁנָה
שִׁיחָה יִקְבֹּל וְתִפְלָתָהּ מִהֵיֹוֹת עֲשׂוֹנָה / עֲדִינָה תִרְגֹּז יָמִים עַל שְׁנָה:

פִּלְאָ פָּעַל וְהִפְלָא סוּלַח וּמוּחַל / צָבָאִיךָ הוֹצֵא מִחֲמַת תַּנִּין וּזוּחַל
10 קוּמָם שְׁפֵל כֶּסֶא כְבוֹד לְהִנָּחַל / רוּמָם יִשְׂרָאֵל אֶל יְיָ יִחַל:

כִּיִּי ב'ו' פ' || 1 המהוגנים ו* פ': מהוגנים ב' 2 חסרו חס' פ' | ופסו אמונים פ': ופסו מפניגים פ'ו* יקרים מפניגים ב' 3 בעונו: בינו דפ' | משתיק ו* פ': חימה ב' 4 ובכן פ'ו* | מביע: חמה עוצר חוס' ב' 5 וידך ו* | ותאחז פ' | ידידיך נהלם נהגם פ': ינהלם ינהגם ב'ו* | תנחם חס' ב' פ' | אל חפץ פ' 6 בוגדיהם ב' | וחרבך ו* פ' חרבך ב' | עלימו: עליהם פ' | לבנו: לנו פ' | קלקולם ושלותם פ' 7 הישנה ו* פ' ישנה ב' | תזוורר שנה: תזכור ישנה ו* פ' 8 שיחה ו* פ': שיחם ב' | תרגזו ב' 9 סולח: רב סלוח פ' | מחמת: מחמת יד פ' צרה"ב | זוהל פ' 10 ואל פ' 11 שלמים פ' | פסו: אפסו

1 אבדו חכמי גזית חכמי לשכת הגזית, שישבו בה הסנהדרין. ויושבי גנים ע"ש שה"ש ח יג היושבת בגנים חברים וכו', ודרשת חז"ל ב"ב דף ע"ה א' אין חברים אלא תלמידי חכמים. שנה' היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. בטלו האשכולות (פי' ת"ח גדולים) כלשון המשנה, סוטה ט' ט'. 2 גמרו... חסידים ופסו מפניגים, וי"ג ופסו אמונים ע"ש תה"י יב ב. 3 ששח שהתפלל. מפניע גם זה לשון תפלה. 4 כבן מתחטא לשון המשנה (תענ' ג' ח') כבן שהוא מתחטא על אביו ועושה לו רצונו. 5 טוב כפר בעד ע"ש דה"ב ל יח ותי' הטוב יכפר בעד. ידך תאחוז ר"ל במשפט, ע"ש דברי' לב מ א. לחפץ מחוז למחוז חפצם, ע"ש תה"י קו ל. 6 תשחוז תחדד. תפחוז מל' פחוז כמים (ברא' מט ד), ר"ל תכלה. 7 נומה תקיץ — הפייטן כתב את המונח המפסס במקום הממשי — ר"ל תעזרר את הישנה (נומה מקביל הוא לשינה). תזוורר תפזר. 8 מהיות עשונה ע"ש תה"י פה עד מתי עשנת בתפלת עמך. עדינה כינוי לאדום, ע"ש ישע' מז ח. תרגזו ימים על שנה ע"ש ישע' לב י ימים על שנה תרגזנה בוטחנות. 9 מחמת תנין וזוחל ע"ש דברי' לב כד עם חבת זוהלי עפר, ושם לב לג חמת תנינים יינם, והכוונה אל הגוים. 10 כסא כבוד להנחל ע"ש ש"א ב ח. אל ה' יחל ע"ש תה"י קל ז. 11 שלמך ישראל. לבוטים טרודים ומעונים. שפוטים בארבעת שפטים ע"ש יחזק' יד כא אף כי ארבעת

שְׁלֵמִיךְ לְבוּטִים שְׁפוּטִים בְּאַרְבַּעַת שְׁפָטִים / תָּמוּ פָּסוּ בְּאֵשׁ וּבַמִּים נִשְׁפָּטִים
אֲכֹלִי נֶמֶר וּבִשְׁנֵי אֲרִיּוֹת לַעֲוִטִים / לְחֲמֵי רֶשֶׁף וְשֵׁן בְּהֵמוֹת וְעֵיטִים:

יִמִּין רוֹמְמָה נֶאֱדָרִי תֶשֶׁף לְנִדְגָלִים / הִשְׁמָה גָלִים דְּרָךְ לַעֲבוֹר גִּאוּלִּים
בְּנִיךְ זְרוּיִים הָשִׁב וְקַבֵּץ גּוֹלִים / רְאוּיִים לְהַקְבִּיל בְּשִׁלוּשׁ פְּעָמֵי רְגָלִים:

15 שִׁבְט מוֹשֵׁלִים עוֹצֵר יוֹרֵשׁ הָאֱלֹהִים / חָמֵס זוֹעֵק קוֹרָא וְאִין חוֹלָה
לְשׁוֹנֵנוּ רְנָה וְשִׁחוּק פִּינוּ יִמְלָא / אָז יֵאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגִּדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם-אֱלֹהִים:

אל מלך

הו"ס' פ' | ובמים: ובחרב הו"ס' ב' 12 אכולי... לעוטים: אכולים אמולים ומכל צד נמרטים פ' 13 נאדרי חס' פ': הנאדרי ב'
השמה: השנה ב' פ' 14 בניך: בוטחין ו' * | זרוים: לנוחך ו' * | רואים ב' | לקבל ו' * פ'

שפטי הרעים חרב ורעב וחיה רעה ודבר שלחתי אל ירושלם... מהם נזכר כאן רק ענין חיה רעה, ואינו ברור מה ר"ל לחומי
רשף (דבר' לב כד). בכ"י אחד נוסף חרב, בלי שמירת מספר המלים. 13 ימין רוממה תהלי קיח טז. נאדרי שמות טו ו.
חשוף ע"ש ישע' נב י חשף ה' את זרוע קדשו. לנדגלים לישראל הסדורים לדגליהם. השמה... ע"ש ישע' נא י השמה
מעמקי ים דרך לעבור גאולים. 14 להקביל את פניך. 15 שבט מושלים ישע' יד ה. עוצר אותנו בגלות. יורש האלה
ישראל בגלות (וכנראה רומז הלשון ליורש עזר, שופט' יח ז). חמס זועק ע"ש חבק' א ב אזעק אליך חמס. ואין חולה
אין איש מתרגש על זה (ע"ש ש"א כב ח ואין חולה מכם עלי). 16 לשוננו רנה... תהלי קכו ב.

מנהג ליטא

דְּרָכֶיךָ יְיָ הוֹדִיעֵנו אֲרָחוֹתֶיךָ לְמַדְנוּ (תהלי' כה ו'): הִדְרִיכֵנו בְּנִתִּיב מִצְוֹתֶיךָ כִּי-בּוֹ חִפְצָנוּ (תהלי' קיט לה'':
הַאֲזִינָה יְיָ תִפְלָתֵנוּ וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנֹתֵינוּ (תהלי' פו ו'): וְסִלַּחְתָּ לַעֲוֹנוֹנוּ וְלַחַטָּאתֵנוּ וְנִחַלְתָּנוּ (שמות לד ט):
זְכַר-רַחֲמֶיךָ יְיָ וְחִסְדֶּיךָ כִּי מַעֲוָלָם הָמָּה: (תהלי' כה ו')

קיומן: ח"צ זצ"ד. צחיס צכי ז' טורים. וקספר וליס רופק (כנראה 3-4 צכל טור). — א 5033.

אֱלֹהֶיךָ יְיָ שׁוֹעֲתִי / בְּתַחַן פְּנִיךָ קִדְמָתִי
גִּדְל רַחֲמֶיךָ נִסְמַכְתִּי / אֱלֹהֵי בֶךְ בְּטַחָתִּי:

דְּרָכֶיךָ יְיָ הוֹדִיעֵנִי / הִדְרִיכֵנִי בְּאַמְתֶּךָ וּלְמַדְנִי
וְנִתִּיב מִצְוֹתֶיךָ יִדְעֵנִי / אֱלֹהֵי אֶל-תִּרְחַק מִמֶּנִּי:

כ"י ב'נו"ה; רפואי מנהג פולין (מ"ס) ובהמן (מ"ב) || 1 בתחן: באתי בתחן ה' | פניך: לפניך ה' חס' ב' 2 נסמכתי רפואי מ"ס
מ"ב: במ נסמכתי ב'נו"ה (וגראה כהוספה) 4 מצותיך: וחסדיך הו"ס' 5 וחסדיך חס' 1 את חס' 1 * ר' 6 סובך: טוב 1 האזינה קול

1 אליך יי שועתי תהלי' פח יד. פניך קדמתי שם צה ב. 2 נסמכתי שם עא ו, ר"ל על גודל רחמיך. אלהי בך
בטחתי שם כה ב. 3 דרכיך יי הודיעני. הדריכני באמתך ולמדני שם כה דיה. 4 ונתיב מצותיך ידעני

5 זכר רחמיך וחסדיך יי / חנון לך נשאתי את-עיני
טובך * קויתי יי / האזינה קול תחנוני:

יה שיחי לפניך יערב / ככליל אשר במזבחך נקרב
לפניך רנתי * תקרב / וסלחת לעוני כי רב:

מה-נאמר לפניך אדון נשמתנו / נכלמנו מאד בעונותינו
11 סלח נא על כל-אשמותינו / ותשליך במצולות ים כל-חטאתינו:

עצר חמתך אל-נא תחרה / פועל הכל יוצר ובורא
צדיק דרך לנו תורה / כי-עמך הסליחה למען תנא:

קולנו תשמע יושב הכרובים / רחמן גמל טובה לחיבים
שלא על-צדקותינו תחן מרבים / כי על רחמיך הרבים:

15 תעביר חטא ותמחה פשעים / וזונות ושגגות סתרים וידועים
בטל ממנו חלים רעים / מרבה מחילה [לחטאים] וסליחה לפושעים:

דלנו מחטא נקנו מאשמים / יודע כל סתרי נעלמים
הגיגנו שעה כעולות ושלמים / אל-מלך יושב על-כסא רחמים:

אל מלך

תחנוני ב': האזינה לקול תחנוני נר': האזינה יי קול תחנוני מ"מ מ"ב: אל תעזבני ואל תשני יי ה' 7 במזבחך: במזבח ו' ה':
לפניך 1 8 רנתי: תחנוני מ"מ מ"ב, ואולי צ"ל רנתי ותחנוני 10 סלח נא: סלח לנו ו': סלח לנו אבינו 11 על כל: לכל מ"מ מ"ב
ותשליך חס' ה' 11 עצור: נא הוס' ה' ואל ה' 12 צדיק: צדק ב': צדית וישר 13 דרך: תשובה הוס' נר' ה' 13 תשמע:
שעה ח' כרובים ה' רחמן: ונאמן הוס' 1 14 תחן מרבים: אנו תחן מרבים ב': תחן אנו מרבים ו' ה' 15-18 חס' 1
15 תעביר חטא: חטא סלח (1) ה' 16 לחטאים חס' ו' ה', ונראה שזה עיקר וסליחה חס' ה'

שם קיט לה. אלהי אל תרחק ממני שם לח כב. 5 זכור רחמיך וחסדיך יי תהלי כה נ. חנון לך נשאתי את עיני
תהלי קבג א. 6 טובך קויתי יי איוב ל כו. האזינה קול תחנוני תהלי קמ ז. 7 שיחי לפניך יערב שם קד לד.
ככליל אשר במזבחך נקרב דבר לגי. 8 לפניך רנתי תקרב תהלי קיט קסה. וסלחת לעוני כי רב שם כה
יא. 9 מה נאמר לפניך עזרא ט י. נכלמנו מאד בעונותינו שם ט ו. 10 ותשליך במצולות ים כל חטאתינו
מיכה ז יטי. 11 יוצר ובורא עמוס ד יג. 12 דרך לנו תורה תהלי כה יח. כי עמך הסליחה למען תנא שם
קל ד. 13 יושב הכרובים דה"א יג ו. גמול טובה לחיבים לשון ברכת הגומל (ברכות דף נ"ד ב' כגירסת קצת מקורות).
14 שלא על צדקותינו... כי על רחמיך הרבים דני' ט יח. 15 תעביר חטא ותמחה פשעים הסגנון ע"פ
תפלת אל ארך אפים. 16 מרבה מחילה... לשון תפלת אל מלך יושב. 17 דלנו הוציאנו. 18 הגיגנו תהלי ה ב.

במנהג בהמן אומרים כאן

זבחי אלהים רוח נשברה לב-נשבר וגדפה. אלהים לא תבוזה: (תהלי' נא יט)
 ידודך עמים אלהים. ידודך עמים כלם: (תהלי' סו ו)
 יהיו לרצון אמרי-פינו והגיון לבנו לפניך. יי צורנו וגואלנו: (תהלי' יט טרי) / פס"ח

ואומרים הסליחה 'מאתך תהלתי' (לעיל ע' 643)

ואח"כ אומרים

אנא יי אלהי השמים. האל הגדול והנורא. שמר תפירת וחסד לאהביו ולשמרי מצותיו: תהי נא אונך
 קשבת ועיניך פתוחות לשמע אל-תפלת עבדך (נחמ' א ה"ו) עמך ישראל: / פס"ח
 ואומרים הסליחה 'אנא הואל סלוח לעבדיך' (לעיל ע' 207)

במנהג פולין ובהמן אומרים כאן

תפלה לעני כיי-עטף. ולפני יי ישפך שיחו (תהלי' קב א): נשפך לפניו שיחנו. צרותינו לפניו נגיד (תהלי'
 קמב ג'): שובה ישראל עד יי אלהיך. כי כשלת בעונה: (הושע יד ב) / פס"ח

ואומרים הסליחה 'אשפך שיחי לפניך צורי' (לעיל ע' 214)

מנהג ליטא

סמר מפחדך בשרנו וממשפטיך יראנו (תהלי' קיט
 קכ'): ... כי-פשיענו אתנו ועונתינו ידענום (ישע'
 נט יב): כי-עמך מקור חיים באורך נראה-אור
 (תהלי' לו ט): ואתה אלוה סליחות חנן ורחום
 ארך-אפים ורב-חסד ולא עוברתנו (נחמ' ט יז**):
 פס"ח

מנהג פולין בהמן ופוזנא

ארח חיים פן-תפלוס. נעו מעגלתיך לא תדע
 (משלי ה ו): יהי-חסדך יי עלינו כאשר יחלנו לך
 (תהלי' לג כב): עזרנו מעם יי עשה שמים וארץ
 (תהלי' קכא ב'): חננו יי חננו כי-רב שבענו בו
 (תהלי' קכב ג): / פס"ח

סימן: ח"צ (כפול) שלמה וזכר יסודה הצבלין. צחיס צבי ד' טורים. 5 מליס צכל טור. — א 2016.

ארח צדקה ועלמות נחית דברייך / אמץ להעצים עשות רצונך נדברייך
 ברגו רחם זכור יחלתנו שברך / במשפט אל תבוא ותאחז דברך:

כ"י ב"ח מ'נו* פג || 2 זכור: מזכר ב"מ'נ | דברייך: דוברייך ב"ה 4 ורחות: מתוח 1 הצהר חב"מ': להצחיר

1 אורח צדקה ועלמות נחית דברייך אתה מנהיג את העולם באורח צדקה ועלמות, ע"ש תהלי' מח טו הוא ינהגנו על
 מות, שהרבו בו חז"ל בדרשות (עי' ויקר' י"א ט' ע' רמא ובמקבילים שם), כגון עלמות בעלימות או בזריות, ויש שדרשו
 כמחולות של צדיקים (שה"ש רבה ז' א'). דברייך מנהיגין (לשון התלמוד, סנהד' דף ח' א' דבר אחד לדור). אמץ להעצים
 עשות רצונך נדברייך להעצים כחן של צדיקים, בדרשת חז"ל פסיקתא דרב כהנא דף קס"ו א' יוסיף אומץ, זה הקב"ה
 שהוא מעצים כחן של צדיקים שיעשו רצונו. נדברייך ע"ש מלאכי ג טז אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו... 2 ברונו

גִּזְרֵי גִּמְוֹר וּבִינּוֹנֵי גִּגְדֵךְ מִתּוֹחַ / גִּל אֱלִיךָ כְּנֻתָּ שְׁעֵר פְּתוֹחַ
דּוֹרְשֵׁי קִרְבְּתְךָ בָּלֵב קְרוֹעַ וְרִתּוֹחַ / דִּינָם הִצְהֵר צֶדֶק קִבֵּל כְּנֻתוֹחַ:

5 הֵן כִּבִּיר וְשָׂגִיב וְשָׂגִיב כִּחֶךְ / הִנְנוּ אֲתָנוּ בְּדִלּוֹת קִדְם נִכְחֶךְ
וְאַתָּה רַחוּם מִסְבִּיר קִבֵּל בּוֹרְחֶיךָ / וּמִי כִּמּוֹךְ מוֹרָה חֲטָאִים אֲרַחֶךְ:

זְכִיתִי לְבִי מִי בַּעַל דְּבָרִים / זֶךְ זוֹכָה וּמִזְכָּה לְחֲטָא גְבָרִים
חֻבּוֹת חֲבִילוֹת וּגְדִישִׁים מִכָּל עֲבָרִים / חֶסֶד יִגְדֵּל לְרַפָּאת מִיִּטַּת שְׁבָרִים:

טִיף הָעֵקֶר סְרוּחַ וּמִתּוֹכוֹ מִתְּלִיעַ / טֶנֶף תְּבִלִּין שְׁאוּר בְּעֶסֶה מִבְּלִיעַ
10 יִקָּשׁ לְמִישׁוֹר עֶזְרָה וְחֲטָא לְהִקְלִיעַ / יִקָּר לְזִלְזֵל בְּכָל תּוֹשִׁיָה לְהִקְלִיעַ:

כָּשֵׁל הַגִּדּוֹן וְזָנְחוּ פְּרִקְלִיטֵי יִשְׂרָאֵל / כִּבּוּשׁ כְּבוֹס גִּזְרֵי מְלֶשֶׁכֶת הָעֶשֶׂר
לְמוֹרָא אֵיךְ אֵין לְהִבְיָא תִּשְׁרָא / לְכֵן רַב הַפְּגֹר וְאַמִּיץ הַקָּשֶׁר:

שאר כ"י | צדק קבל: וקבלם (צדק חס') מ' 5 אתנו: לך חוט' ג' לקדם מ' 6 רחום: רחם כ"ו קבל: ומבקל ח
9 מתוכו ח' תבלין: תכלית ג' 10 חטא מ'נג' בכל: וכל חפז* 12 איך אין: איך חס' חז* 13 ומנחה ח' ניתוחים ח

רחם זכור ע"ש חבק' ג. ב. יחלתנו סברך בטחינונו בך גרם לנו שנוחיל לך. ויחלתנו' (במשמעות הגורם) כמו תהלי' קיט
מט יחלתנו. במשפט אל תבוא תהלי' קמג. ב. ותאחז דברך ע"ש איוב יז ט ויאחז צדיק דרכו. וייג דוברין, ויש שפירשוהו
מל' כדברם, ישע' ה יז, ורחוק הוא. 3 גזר גמור ובינוני גנדר מתוח ר"ל גזר דין בינונים ורשעים גמורים (והצדיקים
הגמורים נחתמו לחיים מיד ברה"ק, לפי מאמר חז"ל ר"ה דף ט"ז ב'). גול אליך כיונת שער פתוח השארת להם שער תשובה
פתוח לגול, ר"ל להתגולל ולפנות אליך. הצהר הוצא לאור. כניתוח כקרבן עולה חטונה הפשט וניתוח. 5 הן כביר
שגיא ושגיב כחך כביר ע"ש איוב לו ה. ושגיא ע"ש איוב לו כו. ושגיב ע"ש איוב לו כב הן אל ישגיב בכחו, ועי'
הדרשה פסיקתא דר"כ דף קס"ו א'. הנונו אתנו ירמ' ג כב. קדם נכחך לקדם פניך. 6 רחום מסביר קבל
בורחיק קבל בסבר פנים יפות אלה שברחו ממך, ר"ל החוטאים השבים. 'מסביר', ר"ל מסביר פנים, כלשון החלמוד (ברכות
דף ס"ג ב'. ירוש' יומא ו' א' דף מ"ג ב') והמדרש (כגון מדרש תהלי' קלז דף רס"א ב'). ומי כמוך מורה חטאים ארחך
ע"ש איוב (שם) מי כמוהו מורה, שדרשוהו (פסדר"כ שם) מורה לחטאים שיעשו תשובה (והלשון ע"ש תהלי' כה ח). 7 זכיתי
לבי מי בעל דברים ע"ש משלי כ ט מי יאמר זכיתי לבי, ובמקום 'מי יאמר' בא 'מי בעל דברים' (שמות כד יד). זך זוכה
... מי יכול לומר שהוא זכאי וזוכה לעצמו ומזכה גם אחרים במה שהוא מחטא אותם מהטאם. 8 חובות חבילות וגדישים
מכל עברים מכל צדדים נמצאים חטאים בכמות גדולה (חובות חבילות, דוגמת 'אין עושים מצות חבילות חבילות', ברכ' דף
מ"ט א'). לרפאת מיטת שברים ע"ש תהלי' ס ד רפה שבריה כי מטה. 9 טיף העיקר סרוח ע"פ המשנה, אבות ג'
א', מאין באת... מטיפה סרוחה. ומתוכו מתליע מחמת טבעו אחריתו הוא רימה ותולעה. טנף תבלין שאור בעיסה
מבליע טינוף המדות הטובות (תבלין) הוא יצר הרע (שאור שבעיסה, ברכות דף י"ז א') המבליע אותם. 10 יוקש למישור
... להקליע לצרף, לערב. בכל תושיה להגליע ע"ש משלי יח א בכל תושיה יתגלע, ר"ל לפרסם אותו בכל מקומות של
תורה וחכמה, כדרשת חז"ל נזיר דף כ"ג ב'. הוריות דף י' ב'. 11 כושל (כך מנוקד בכ"י) הנידון ברוחו. וזנחו פרקליטי
יושר הקרבנות, ע"פ הדרשה (פסיקתא דר"כ דף ס"א ב'. ירו' ברכ' ד' א' דף ז' ב') שנים ליום, פרקליט לאותו יום.
כיבוש כיבוש גזר מלשכת העושר הקב"ה הפריד, ביטל את התמיד מלשכת הטלאים, ע"פ הדרשה (פסיקתא דר"כ
סם) כבשים בני שנה (במד' כחג) בש"א כבשים שהן כובשין עונותיהן של ישראל... ובה"א... כבשים שהם מכבסין עונותיהן של
ישראל... 12 למורא איך אין להביא תשר איך הגענו לזה שאין להביא תשורה, ע"ש תהלי' עו יב ויבילו שי למורא,
וע"ש ס"א ט ז ותשורה אין להביא. רב הפגר עמוס ח ג. ואמיץ הקשר ש"ב טו יב, ואינו ברור למה הוא מתכוון: י"מ

מַעַת הוֹסֵר הַתָּמִיד עוֹלוֹת מִחִיָּה / מִכִּיכִי לֵב מִנְחָה וְנִיחוּחִים מִשְׁמִחִיה
נִזּוּפִים בְּרִיא אוֹלָם מִשְׁמוּשׁ שְׂבָחֶיהָ / נִשְׁבְּרוּ טְהָרוֹ הַכְּשָׁרוֹ קִדְשֵׁי זְבָחֶיהָ:

15 סָלְקוּ סִיגוּרֵי עֲמָה דְרוּשׁ וְקָרְבָּם / סְמוּכִים לְעַד קְרוֹבֶיהָ בְּךָ קְרוֹבָם
עֲשׂוּקִים כִּי הִמָּה גּוֹף וּמַעֲרָבָם / עֲרֹבַת טוֹב וְהַצְלָה הִיּוֹת עוֹרְבָם:

פָּנַע שִׁיחַ וּמַעֲמָד אֲמָנוֹת קִדְמוֹנִית / פִּי תוֹלַעַת יַעֲקֹב תַּחַת אֲדָמוֹנִית
צִעֲקַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מְשׁוּבָה רִיקָנִית / צוּחַת קוֹל עֲרֵב יוֹנָה שְׁתִּקְנִית:

קוֹמָמִיּוֹת קָדָם הִלְכְנוּ וְעַתָּה קִדְרָנִית / קָרָן גְּבוּאָה וּמִלְכוּת לְוִיָּה וְאַהֲרֹנִית
20 רוֹמָם צִדְקָם וְזָכַר בְּרִית רִאשׁוֹנִית / רִאשׁוֹנִית גְּדִלַת וְגִדּוּלֶיהָ מִנֵּן אַחֲרוֹנִית:

שׁוּבָה וְאַנִּי עַד פִּיסֶתָּ תְּשׁוּבָתָנוּ / שֶׁכֶּךָ כַּעֲסָךָ הִשִּׁיבָנוּ וְשׁוּבָה שְׁבִיתָנוּ
תְּשׁוּבָה תִּרְחַמְנוּ תִּכְבֹּשׁ וְתִשְׁלִיךְ חוֹבוֹתֵינוּ

תַּתֵּן אֶמֶת לִיעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם שְׁנִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם:

14 קדשי: כדשי חנ מקדש 15 ודרוש ח| ובך ח 16 עורבם: ערבם ב° צריבם ח 18 צעקת: צועקת ג| בקול ג

20 צדקם: צדקתם ו* | ברית ראשונית: ברית אחרונית מ/ פג ברית לאחרונית ג| גדלת: גידלה מ' גידלת ג| מניין: מנויי ו*

21 והשיבנו ג| שבותנו חג 22 ותשליך חס' פח| חובותינו: עונותינו פג

קשר של רשעים (ע"פ משמעות הכתוב), וי"מ ריבוי העונות, וי"מ קשר של גלות שקושרים בו את ישראל. 13 עולות מחיך ע"ש תהלי' טו טו עולות מחים אעלה לך. מכיכר ללב מנחה... נחשבים כמנחה (מכיכר ללב בצורה ארמית, דוגמת מכיכר רוח, ת"י ישע' נז טו). והענין ע"פ דרשת חז"ל סוטה דף ה' ב'. סנהד' דף מ"ג ב', ועוד דרשות דומות. 14 נזופים בריא אולם (ל' תהלי' עג ד) משימוש שבחיך אלה שאולם בריא, ר"ל שרוחם גם וגבוה, אינם מוכשרים לפניך. נשברו — טהרו הוכשרו ואם לבם נשבר הם כשרים, ע"פ דרשת חז"ל ויקר' ז' ב' ע' קנב כל מה שפסל בבהמה הכשיר באדם. מה פסל בבהמה עורת או שבור, הכשיר באדם לב נשבר ונדכה... (תהלי' נא יט). 15 סולקו סיגורי עמך שיכולים להמליך עליהם. וי"מ חקרנות שהם פרקליטי העם. דרוש וקרבים ר"ל קרב את העם. סמוכים לעד (ל' תהלי' קיא ח)... כך שאתה קרובם. 16 עשוקים כי המה גוף ומערבם עשוקים בגופם ובהונם (מערבם ע"ש יחזק' כז כז הונך ועזוביך מערבך). ערובת טוב והצלה היות עורבם ע"ש תהלי' קיט קבב ערוב עבדך לטוב אל יעשקוני ודים. 17 פנע שיח ומעמד לשונות תפלה. פי תולעת יעקב תיחת אדמונית תפלת ישראל (הנקראת תולעת יעקב (ישע' מא יד), ועי' דרשת חז"ל במכילתא בשלה ב' ע' 92 מה תולעת זו אינה מכה את הארץ אלא בפה כך אין להם לישראל אלא תפלה) מורידה לתחת ומבטלת את כח עשו הנקרא אדמוני (ברא' כה כה). וי'תחת' במשמעות זו חידוש הפייטן הוא. 18 צעקת שלש עשרה משוב ריקנית שלא תשוב ריקם תפלתם בקריאת י"ג מדות, ע"פ מאמר חז"ל (ר"ה דף י"ז ב') ברית כרותה לי"ג מדות שאינן חוזרות ריקם. צווחת... יונה שתקנית ישראל שנמשלה ליונה בדרשות חז"ל (כגון שבת דף מ"ט א') ושנקראת יונת אלם (כנראה ע"ס דרשת חז"ל סוטה דף י' ב' על יונת אלם (תהלי' נו א)... כיונה אילמת) בפי הפייטנים. 19 קוממיות... הלכנו ע"ש ויק' כז יג. ועתה קדורנית ע"ש מלאכי יד. ואהרונית הכהונה. 20 רומם צדקם של כל הנאמרים. וזכור ברית ראשונית הצורה ע"ש ויק' כז מה, ולפי ההמשך הוא מתכוון לברית הארץ. וי"ג כאן ברית אחרונית, ר"ל הברית לעתיד לבא. ראשונית גדלת ע"פ ויקר' ל"ו ה' (ע' תתג) למה מזכיר אבות ומזכיר זכות הארץ עמה... למלך שהיו לו שלשה בנים ושפחה אחת משלו מגדלתן. כיון שהמלך שואל בשלום בניו אומר שאלו לי בשלום הגדלת... וגידוליה מניין אחרונות האבות שהם מנויים אחרונות בפסוק ויק' כז מב וזכרתי את בריתי יעקב וכו', ודרשהו ויקר' שם (ע' תתמט) למה נאמרו אבות אחרונות... 21 שובה ואני עד ע"י פסיקתא דרב כהנא דף קס"ד ב'. אמרו ישראל לפני הקב"ה רבון העולמים, אם עושים אנו תשובה מי מעיד עלינו, אמר להם לרעהאני נעשה לכם עד ולטובה אני נעשה לכם עד... ושוב שביתנו תהלי' קכז ד. 22 תשוב תרחמנו... ע"ש מיכה ז יט.

23 שְׁמֶרָה דִּל שְׁפָתֵינוּ וּבִקְרָבֵנוּ תִשְׁכֵּן / לְמִקְדָּשׁ מַעֲט חָשׁוּב כְּבַחוּבֵינוּ מִשְׁכּוֹן
מִקְטָר וּמִגֶּשׁ מִנְחָה [טְהוֹרָה] וּקְטֹרֶת מִתְכוּן / הָעֶרֶב נָא תִפְלְתֵנוּ וּלְפָנֶיךָ תִּכּוֹן:

אל מלך

24 טהורה חס' חמ'נו*: טהרו ב"פ

23 שמרה דל שפתינו ע"ש תהלי' קמא ג שמרה לפי נצרה על דל שפתי. למקדש מעט חשוב כבחובינו משכון חשוב בית הכנסת, שהוא מקדש מעט, כבית המקדש שהוא משכון לחובינו, ר"ל שנתמשכן ב' פעמים (תנחומא פקודי ה'). 24 מוקטר ומוגש ומנחה מלאכי א יא, ודרשוהו במנחות דף ק"י א' אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה בכל מקום, מעלה אני עליהן כאילו מקטירין ומגישין לשמו... וקטורת מתכון שבאה במתכונתה. הערב נא תפלתנו ולפניך תכון ע"ש תהלי' קמא ב.

מנהג ליטא

זְבַחִי אֱלֹהִים רוּחַ נְשָׁפָרָה לִב־נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה. אֱלֹהִים לֹא תְבוּהָ: הִיטִיבָה בְּרָצוֹנָךְ אֶת־צִיּוֹן.
תְּבִנָּה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָּם: אֹז תַּחֲפֹץ וּבְחִיר־צֶדֶק עוֹלָה וְכִלְיִל. אֹז יַעֲלוּ עַל־מִזְבִּיחֶךָ פָּרִים: (תהלי' נא יט-כא)
יְהִי חֲסִדְךָ יי עֲלֵינוּ. כְּאֲשֶׁר יַחֲלֵנוּ לָךְ: (תהלי' לג כב) / פס"ח

ואומרים את העקדה אמונים בני מאמינים (לעיל ע' 228)

פזמון

סימון: תשרק שלמה (סצצלי') כפול (כנוה טורים (נוכפל יוהס). צחיס צני ד' טורים. 3 מליס צכל טור. — ל 782.

לָךְ יי הִצְדָּקָה תִּלְבֹּשֶׁת / כִּי־אִמַּת עֲשִׂיתָ וְלָנוּ הַבִּשְׁת
וְאַנְחֵנוּ הִרְשַׁעְנוּ וּבִפְּיֵנוּ אֲרִשְׁתָּ / נוֹאֲלָנוּ חֲטָאנוּ נָא לָנוּ אֵל תִּשְׁת:

תַּעֲזִינוּ אַחֲרֵי יוֹצֵר	תַּעֲזִינוּ אַחֲרֵי יוֹצֵר
שְׁלוּחַ לֹא עוֹצֵר	שְׁלֹחַ לֹא עוֹצֵר
רָצֵנוּ רַע הִרְגֵּל	רָצֵנוּ רַע הִרְגֵּל
קִשְׁרֵנוּ אֶהָב הִדְגֵּל	קִשְׁרֵנוּ אֶהָב הִדְגֵּל

5 רָצֵנוּ רַע הִרְגֵּל / רָצֵנוּ רַע הִרְגֵּל
קִשְׁרֵנוּ אֶהָב הִדְגֵּל / קִשְׁרֵנוּ אֶהָב הִדְגֵּל

כ"י ממ'נכך ק"ו* פנ"אפ || 2 לנו חס' פנ" 4 שלוח: שלוח ו* ק"אפ שלוח מ' | ולא מ'דו* 5 רשענו... רצנו... ||

1 לך ה' הצדקה תלבשת דני' ט ז. כי אמת עשית נחמ' ט לג. ולנו הבושת דני' שם. 2 ואנחנו הרשענו נחמ' שם. ארשת, ר"ל ארשת שפתינו, ע"ש תהלי' כא ג. נואלנו חטאנו נא לנו אל תשת ר"ל אל תשת עלינו חטאת, במד' יב יא. 3 תעתענו דין יוצר ר"ל בדיני התורה. 4 שלוח לא עוצר לא נמנע מלשלוח לנו נביאים להחיות בנו, ע"ש ירמ' ז כה... השכם ושלוח. שחר וערב נוצר שומר עלינו ועל מעשינו. 5 רצנו רוע הרגל ר"ל אחרי רוע הרגל, ודרך הפייטן היא להשמיט מלות היחס. רשענו צדק העגל רשענו מלכת במעגלי צדק (תהלי' כג ג). 6 קשרנו אהב הדגל מרדנו בה' שכתוב בו ודגלו עלי אהבה (שה"ש ב ד). קלקלנו קטט גלגל לגלגל עלינו כעס וקסטה. 7 צרפנו

צַרְפָּנוּ מְקוֹר רָטוּב	צַמְאוֹן לֹא קוֹרְטוּב
פָּצְנוּ רַע הַטּוֹב	פָּרְקְנוּ עַל מַלְחָטוֹב:
עַל עֵסֶק כְּעוֹרִים	עֲזֹבְנוּ אֱלוֹף נְעוֹרִים
10 סֹחִים בֵּין סְעוֹרִים	סְגוּף עֲנִי וצְעוֹרִים:
נִחְנוּ בְּמֶרֶד וּבְמַעַל	נֹאֲשָׁנוּ יֵשַׁע מִמַּעַל
מְרִינוּ מֵאֵס וְגַעַל	מִדַּת רַחֲמִים נָעַל:
לֹא בְצֶדֶק וּבִישׁוּר	לָנוּ נִגְדָךְ פֶּשֶׁר
כַּח וַיִּתְּרוֹן הַכֶּשֶׁר	כַּבִּיר תֵּן לְפֶשֶׁר:
15 יָם שָׁם וְשָׁר	יִשְׂרָאֵל מְקִנָּה כֶּשֶׁר
טְהוֹרִים תִּזְרֹק וּתְחַשֵּׁר	טְמָאָה תִּשְׁלִיךְ וּתְנַשֵּׁר:
חֲבָא חֲטָא וַיִּגְרַע	חֲזוֹר אַחֲזוֹר מֶרַע
זְכוּיֹת כֶּף הַכָּרַע	זֶרֶה חוֹבוֹת מְלֶהפָרַע:

רוע: אחר ו*קאפ| רשענו צדק העגל: רשנו צדק מעגל דפ' 6 באהב אפ| לגלגל אפ 8 רע: ברע מקפ 9-12 חס' מ
10 סוחים: סופים מ'נכפנ' סוחחים קאפ| וסעורים נאפ נסערים נ' סעורים אפ| צעורים מ'פכ: ומרורים ו* מרורים אפ
12 וגעל: געל ו*ק' רחמים: רחמיו מ' רתם ו*קאפ הרחמים כך 13 ביושר: ולא ביושר פ| פשר: לפשר אפ
14 כביר: כח הוס' כקאפ 15-22 חס' מ 15 גשר: לגשר דפ' מקוה ישראל(1) נ 16 טהורים: טוח ידידים אפ| תזרוק:
זרוק כן| ותנשר: חכשר אפ 17 ויגרע: ויגרע ו*ק' וגרע נכך| חזור: חזור סק' 18 זרה: זרות ו*ק' זכות אפ|

מקור רטוב / צמאון לא קורטוב עם עבודת ה' שהוא מקור מים חיים (ירמ' ב יג) צירפנו עבודה זרה שהיא נמשלה
לבורות נשברים אשר לא יכילו המים (ירמ' שם), והפייטן קורא אותם צמאון לא קורטוב של מים, והיא מדה די קטנה. א פצנו
רע הטוב קראנו לטוב רע. פרקנו עול מלחטוב כדי שלא להכיר בה' (מל' אתם עשיתוני חטיבה אחת...). 9 על עסק
כיעורים מעשים מכוערים. אלוף נעורים ירמ' ג ד. 10 סוחים ניסחים, מגורשים. סעורים פנועים בסערה. סיגוף
עינוי. 12 מאס וגעל ע"ש ויק' כו מד. 13 לא בצדק וביושר ע"ש דבר' ט ה. לנו נגדך פשר ר"ל לא בטענת צדקנו
ויישר לבבנו יש לנו להתפשר אתך (כלשון המדרש, ב"ר כ"ב י"ג (ע' 220) עשיתי תשובה ופישרתי). 14 כח ויתרון הכשר
(ע"ש קהל' י ויתרון הכשר חכמה) כחך וחכמתך הוא לסלוח. כביר וי"ג כביר כח, ושניהם ע"ש איוב לו ה. תן לפשר ע"כ
מתפללים תן לנו להתפשר. 15 ישראל מקוה כושר כינוי להקב"ה, ע"ש ירמ' יז יג מקוה ישראל ה', ודרשת המשנה (סוף
יומא) מה מקוה מטהר את הטמאים כך הקב"ה מטהר את ישראל (לשם זה מוסיף הפייטן מלת 'כושר', ויש להבין: הקב"ה שהוא
מקוה כושר של ישראל). 16 טהורים תזרוק ע"ש יחזק' לו כה וזרקתי עליכם מים טהורים. ותחשר תזיל (ל' חשרת מים,
ש"ב כב יב). ותנשר תלוש, תעביר. 17 חבא הסתר כדי שלא ייראה. חזור אחזור מרע י"מ אל תפנת אל הרעה שעשו.
ויותר גראה פירוש ערוה"ב חזור לאחריו מלהרע ותעביר גזירותיך, כלשון המדרש (תנחומא מסעי ז'...כשהוא אומר להביא
רעה חזור בו). 18 זכויות כף הכרע תגרם שתכריע כף זכויות (סדר המלים הפוך, ע"י צונץ, ל.ג. 642). 19 ואתה
הוא פונה ר"ל אל תפלת ישראל. ולא בזה ופונה ע"ש תהל' כב כה כי לא בזה ולא שקץ ענות עני. 20 העם ר"ל אל
העם. 21 דלת ראש ישראל, ע"ש שה"ש ז ו וילת ראשך כארגמן, שדרשוהו (שה"ש רבה שם) אמר הקב"ה הדלים
והרשים בישראל חביבין עלי כדור. 22 כי גדילתך כי גידלת אותה. 23 דרוש היום הנם די דגלי מחנם (דוגמת די

וְאַתָּה הוּא פִּזְוֵה	וְלֹא בִזְוֵה וְעִזְוֵה	20 הָעַם עֲנִי וּמַעֲנֵה	הַיּוֹם לְטוֹבָה תַּפְנֶה:	נִוְאלְנוּ
דַּלֵּת רֹאשׁ דַּלְתֶּךָ	דּוֹפְקֶת הַיּוֹם דַּלְתֶּיךָ	גִּלְיָה לָהּ גִּדְלֶתְךָ	גּוֹנֶנָה כִּי גִדְלֶתְךָ:	נִוְאלְנוּ
דְּרוֹשׁ הַיּוֹם הָנָם	דִּי דְגְלִי מִחֲנָם	גִּישַׁת עֶרֶךְ הַחוּנָם	גָּמַל חֶסֶד חֲנָם:	נִוְאלְנוּ
25 בְּרִבּוּעַ תָּשִׁיב בְּמִצּוֹי	בְּמִקְרָא מְשַׁלֵּשׁ בְּפִצּוֹי	אַחַר גָּמַר מִצּוֹי	אַכֵּל דְּצוֹי וְרָצוֹי:	נִוְאלְנוּ
בַּלַּע בְּגֵד בּוֹגְדִים	בָּא בְּחִמוּץ בְּגָדִים	אַסֹּף אוֹבְדִים אֲגוּדִים	אַחַר אַחִיהֶם אֲגוּדִים:	נִוְאלְנוּ
שְׂדֵי שׁוֹכֵן שְׁחָקִים	שׁוּר שְׁנִים שְׁחָקִים	לֶף לְבַד לְהָקִים	לְהוֹקִים בְּקוֹקִים נְקוֹקִים:	נִוְאלְנוּ
מְרַדְּמוּ מְרִימוּ מְרוֹקִים	מֵהָר מְחָה מְחִימִים	הַבְּרִית וְהַתּוֹרוֹת הָקִים	הַזָּכֵר הָעֲדוֹת וְהַחֲקִים:	נִוְאלְנוּ

אל מלך

מהפרע נ° 19 ועונה: ושונה מ'ו* פנ° 20 לטובה: לטוב ו* ק° פנ° אפ 21 היום: ושוקדת פאפ| על דלתיך פ 22 לה חס' פ| גדולתך: גאולתך דפ' | כי גדילתך: בגדילתך ו* נ° כי היא גזולתך אפ 23-24 חס' אפ 23 די דגלי: דגלי רובע דפ' 24 גישת (גישות מ'נכך) ערך חנונם: גשים עדיך בחנונם פנ° 25 כמצוי מנו* ק° | מקרא מ| כפצוי ק° 26-28 חס' מ 27 בַּגֵּד: בַּגֵּד ו* ק° פכ| בא בחמוץ בגדים: בבוא חמוץ בגדים דפ' 28 אויבדים: אבדים ננ° | אחר: אגוד ו* איגוד ק° אוגדים פק° 30 להוקים... ואח"כ לך לבד... פנ° | להוקים בקוקים נקוקים: להוקים לוקים נקוקים מ' לקוקים בקוקים נקוקים אפך ק° לקוקים לוהקים בקוקים ו* להוקים לקוקים לוקים נ° בוקקים לקוקים לוקים פ 31 מרדמו מרימו: מריינו מרינו ו* | מרוקים: חזקים מ' | מחה: יהיו אפ 32 והתורות: והחסד מ'נכך פנ°

מחסורו, דבר' טו ח) ר"ל הנם נמצאים היום כדי לדרוש פניך, כפי סדר דגליהם. 24 ערך חינונם לאמר גמול חסד חנם. 25 בריבוע בתפלה רביעית של יוה"כ. תשיב לנו דבר טוב. במצוי במקרא משולש במה שנמצא במקרא קהל' ט ז (שהוא מחולק לשלשה) לך אכול בשמחה לחמך וכו'. בפצוי באמירה. 26 אחר גמר מיצוי ר"ל מיצוי הדין. אכל דצוי בשמחה. ורצוי כי כבר רצה האלהים את מעשיך. 27 בלע בגד בוגדים ל' ישע' כד טז. בוא בחימוץ בגדים ע"ש ישע' סג א מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה... 28 אחר אחיהם אוגדים אחר השלוהים לאסוף אותם, ע"ש ישע' סו יט ושלחתי מהם פליטים אל הגוים וכו'. 29 שור שינים שחוקים הבט אלה שנשחקו שיניהם. 30 להקים לקיים אותם. וי"מ להקים מל' להק, להק (כגון להקת הנביאים, ש"א יט כ). להוקים מל' להק (וי"ג לקוקים, פי' שלקקו את דמם?). בקוקים ע"ש נחום ב ג בקקום בוקקים. נקוקים מלאי נקיקים, ר"ל דקורים ופגועים. וי"מ מסתתרים בנקיקי סלעים. 31 מרדמו מרימו מרוקים המרד והמרי שלהם הם מרוקים, ר"ל מטהרים. מהר מחה מספרך שיהו מחוקים. וי"מ מחקים, ל' הקקים.

מנהג פולין בהמן ופונזא

אַל-תְּבוֹא בְּמִשְׁפָּט עִמָּנוּ. כִּי לֹא-יִצְדָּק לְפָנֶיךָ כָּל-חַי: (תהלי' קמג ביי) יְהִי יי אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כְּאִשֶּׁר
הָיָה עִם-אַבְרָהָם. אֲלֵ-יַעֲקֹב וְאֵל-יִשְׁשָׁכָר (מ"א ח נו): יי לְאַרְבַּע יָמִים (תהלי' צג ה): יְהִי כְבוֹד יי
לְעוֹלָם. יִשְׁמַח יי בְּמַעֲשָׂיו: (תהלי' קד לא) / פס-ח

ואומרים את העקדה "אמונים בני מאמינים" (לעיל ע' 228)

אחר הסליחות אומרים פסוקים אלה

באשכנז המערבי מתחילין כאן

וְאַתָּה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: (תהלי' כב ד)

וְאַתָּה הוּא. וְשִׁנּוּתֶיךָ לֹא יִתְמוּ: (תהלי' קב כח)

אַתָּה תִּקּוּם תִּרְחַם צִיּוֹן. כִּי עַתָּה לְחֻנָּה כִּי בָא מוֹעֵד: (תהלי' קב יד)

וּבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נְשַׁבְּרָה לֵב נִשְׁפָּר וְנִגְדָּה אֱלֹהִים לֹא-תִבְזֶה:

5 הִיטִיבָה בְּרִצּוֹנְךָ אֶת-צִיּוֹן. תִּבְנֶה הוֹמוֹת יְרוּשָׁלָּם:

אָז תַּחֲפֹץ וּבְחֵי-צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל. אָז יַעֲלוּ עַל-מִזְבֵּיךָ פָּרִים: (תהלי' נא יט-כא)

ויש מוסיפין שני פסוקים אלו

וַעֲתָה יי אֲבִינוּ אַתָּה. אֲנַחְנוּ הַחֲמֵר וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ כָּלֵנוּ: (ישע' סד ז)

אַתָּה יי לֹא-תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנּוּ. חֲסִדֶּיךָ וְאַמְתָּךָ תִּמְיֵד יִצְרָנוּ: (תהלי' מ ייה)

בליטא מתחילין מכאן

אַל-תִּזְכֹּר-לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנֵינוּ מִהֵר יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מָאֵד: (תהלי' עט ח)

10 חֲטָאת נַעֲרֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ אַל-תִּזְכֹּר כִּחְסִדֶּיךָ וְכִרְ-לָנוּ-אַתָּה. לְמַעַן טוֹבֶה יי: (תהלי' כה זי)

בפולין מתחילין כאן

וְכִרְ-רַחֲמֶיךָ יי וְחֲסִדֶּיךָ. כִּי מַעֲוָלָם הִמָּה: (תהלי' כה ו)

וְכִרְנוּ יי בְּרִצּוֹן עֲמֶךָ. פִּקְדָנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ: (תהלי' קו ד)

וְכִרְ עֲדָתֶךָ קִנִּיתָ קָדֶם גְּאֻלָּתָ שִׁבְט נִחַלְתָּ. הִרְ-צִיּוֹן זֶה שְׁכֵנֶת בּוֹ: (תהלי' עד ב)

וְכִרְ יי חֶפֶת יְרוּשָׁלָּם. אֲהַבַת צִיּוֹן אַל-תִּשְׁכַּח לְנִצָּח:

(אין בכחובים)

(באשכנז המערבי מדליגין הפסוק הבא)

15 אַתָּה תִּקּוּם תִּרְחַם צִיּוֹן. כִּי-עַתָּה לְחֻנָּה כִּי-בָא מוֹעֵד: (תהלי' קב יד)

וְכִרְ יי לְבִנֵי אָדָם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלָּם הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ. עַד הִסּוֹד בָּהּ: (תהלי' קלו ז)

זִכֹּר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ וּתְדַבֵּר
 אֱלֹהֵם אַרְבֵּה אֶת־זֶרְעֶכֶם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם. וְכָל־הָאָרֶץ הַזֹּאת
 אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אִתָּן לְזֶרְעֶכֶם וְנָחֳלוּ לְעוֹלָם: (שמות לב יג)
 זִכֹּר לַעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב. אֶל־תִּפֶּן אֶל־קִשֵּׁי
 הָעַם הַזֶּה וְאֶל־רָשָׁעוֹ וְאֶל־חַטָּאתוֹ: (דברים ט כז)
 ...אֶל־נָא תֵשֶׁת עָלֵינוּ חַטָּאת אֲשֶׁר נִזְלַנּוּ וְאֲשֶׁר חָטְאָנוּ: (במד' יב יא)
 חָטְאָנוּ צוּרֵנוּ / סִלַּח לָנוּ יוֹצְרֵנוּ:

בקצת קהלות מערב אירופה אומרים 'חטאנו' זה, ובקצתן (ביניהן נירנברג-פירודא והאשכנזים שבאיטליה) אמרו במקומה
 'אלה אנכרה' (לעיל ע' 568).
 לפי המנהג של היום אומרים ברוב הקהלות מפיוט זה רק שורה 1–8 וממשיכים בפיוט 'אלה אנכרה' שורה 17 'טהר ר' ישמעאל',
 ויש שלאחריו גומרין פיוט זה.

חטאנו

סימון: א-ב (כפול) חליטו חזק. בתים צני ד' טורים. צלחון סגולה מסמקא.
 טיפוס: מספח מליס כופף א 5087.

אֵלֶיךָ צוּרֵי כָפִי שִׁטְחִתִּי / גִּדְל וְגִבָּה לֵב הַנְּחִיתִי
 אֶכֶן רוּחַ נִשְׁבְּרָה זָבַחִתִּי / וְאֲנִי בְּחִסְדֶּךָ בְּטַחִתִּי:

בְּטַחִתִּי בְּךָ וְלֹא־בִזֵּן מְבָרְזִל / לְהֵרֵג כְּנַמְסַרְתִּי רַב וְכָרְזִל
 בִּקֵּשׁ יוֹנָת אֱלֹם וְגִזֵּל / וְהִשִּׁיב אֶת־הַגִּזֵּלָה אֲשֶׁר גִּזֵּל:

חטאנו

5 גִּזֵּל וְאֵבֶד חֲסִידֵי עֲלִיּוֹן וְיִשִּׁישָׁיו / וְהַחֲרִיב בֵּיתוֹ וְחָלַל מִקְדָּשׁ וּקְדוּשָׁיו
 גִּדְר הַפְּרָכּוֹת וְהֵרֵג נְבִיאָיו וּקְדוּשָׁיו / זֶה דּוֹר דּוֹרְשָׁיו:

ביי אב"ק; הה'; ו* (רק 1–8); פ' (= פרמא 3270) || 1 גודל וגובה: גאווה וגודל ק"ה'פ' 2 זבחי: זבחי ק"ו* | בחסדך:
 בשם קדש אהה' 3 להורג קה' וכרזל: וכברזל א 4 וחשיב: וְחָשַׁב ק 5 וחלל ביתו והחריב אהה'פ' 6 וגידד ק"ה'ו*

1 אליך צורי כפי שטחתי תהלי פח י. גובה לב דה"ב לב כו. 2 רוח נשברה זבחי תהלי נא ט. ואני בחסדך
 בטחתי תהלי יג ו. 3 מבורזל מצופה ברזל. וכרזל רועה (ב"ק דף נ"ו ב' לפי פירוש הערוך), ור"ל כנמסרתי להרג,
 יחד עם רב ורועה. 4 בקש תהלי קיט קעו. יונת אלם תהלי נו א, כינוי לכנסת ישראל. 21 וגזול מין יונה. והשיב את
 הגולה אשר גזל ויק' ה כג, ר"ל חזון ישיב. 5 איבד חסידי עליון ע"ש מיכה ז ב. וישישו איוב לב ו. והחריב
 ביתו את בית המקדש. ויש גורסין וחלל בריתו תהלי נה כא. מקדש וקדשו וקרבתיו, כלשון המשנה (שבועות א' ד').
 6 גידר הפרכות ע"פ הסיפור גיטין דף נ"ו ב' (על טיטוס) נטל סייף וגידר (פ"י חתך) את הפרכות, בשינוי הלשון לפי המשנה
 יומא ה' א' שהיו שם שתי פרכות. והרג נביאיו וקדושו איכה ב כ. זה דור דורשו תהלי כד ז. 7 לפני כסא כבודך

דורשיו דָּמָם יְהִי-כֹפֶר וּפְדִיּוֹם / לְפָנַי כְּסֵא כְבוֹדְךָ אִים
דְּבוּקִים אַחֲרֶיךָ כְּצִמְדִים וּתְיוֹם / כִּי עָלֶיךָ הִרְגָנוּ כָּל-הַיּוֹם:

חטאנו

הַיּוֹם כִּמָּה רַבּוּת גָּפְלוּ מֵעַמְּךָ / וּמָסְרוּ עַצְמָם עַל יְחֹד שְׁמֶךָ
10 הוֹצֵא לְמַעַנָם מִשְׁפָּטָם לְאוֹר מְרוֹמֶיךָ / וְשִׁמְעָתָ אֶל-תַּחֲנוּת עַבְדְּךָ וְעַמְּךָ:
וְעַמְּךָ שׁוֹלָלִים וּבוֹזִים וְחִילִם יָבוּז / וְשִׁמְחִים לְמַחֲתָה וּלְאִיד יַעֲלוּ
וּמִי-נָתַן לְמִשְׁפָּה יַעֲקֹב בְּקוֹל יִכְרִיזוּ / הֲלֹא יִי זֶה:

חטאנו

זו חֲטָא גָרָם וְרוֹדֶף חֲבָטָנוּ / סָרְנוּ מִנִּי דֶרֶךְ וּכְסוּרָה בְּעֵטָנוּ
זַעַמְנוּ בְּמַדָּה וּכְרַע מַעֲלֵינוּ לְעֵטָנוּ / לִי אֱלֹהֵינוּ חֲטָאנוּ:
15 חֲטָאנוּ וְהִנֵּנוּ בְּאִשְׁמָה גְדוֹלָה / לְלַעַג וּקְלָס נְתוּנִים בְּגוֹלָה
חֲזוֹן הַמִּקְרָא עָלֵינוּ עָלָה / הִנֵּה יִי מְטַלְטֵלֶךָ טַלְטֵלָה:

חטאנו

טַלְטֵלָה וְעַצְבוֹן בִּי גָבְרוּ וְעָצְמוּ / זָאֲבֵי עֲרָבוֹת אָכְלוּ הֶמָּמוּ
טָרְפוּנִי וּלְבָבְךָ לֹא גָרְמוּ / אֲכֹזְרֵי הֶמָּה וְלֹא יִרְחֲמוּ:
יִרְחֲמוּ מִשְׁמִים עֲשׂוֹת נֹס / וַיִּצִּיל עַנְיִי מִיַּד חֲזָק וּמֵאֲנָס
20 יְדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתָיו לְאֶרֶץ וְרַחֵב יִפְרֹגֵם / כְּתוֹרֵן עַל-רֹאשׁ הַהָר וּכְנֵס:

חטאנו

כֵּן נֹתְרָה שְׂאֵרִית נִחֲלָתוֹ / בְּעֵלּוֹנוּ אֲדוֹנִים קָשִׁים זוֹלָתוֹ
כַּעַת יֹאמֶר לִיעֲקֹב בֶּן-מַחֲלָתוֹ / בָּחַר לוֹ יְהוָה יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ:

משפּטם: ודינם הוּס' אב"ק"הה': משפּטנו ודיננו פ' | תחנת: תפלת אב"ק"הה' | ענדיך אב"ק"הה' 11 וחילו ה'
12 יעקב חס' אב"הה' 13 ורודף: ורודה ה ורודם ק' | חבטנו אב"ק"הה' | במדה חס' פ': לפי המדה ק' | וכמעללנו ק' |
לועטנו ק' | כי ליי ק' 16 עלינו: עלי אב"ק"הה' | עלה: נגלה ק' 17 כי גברו: עלי גברו ק': עצמו וגברו א' | והממו ק"הה' פ'
18 טרפנו ה' פ' 19 ענינו: חסיו ק' | עמו ה' 20 בראש אב"ק"הה' | הר ב"ק"הה' 21 קשים חס' ב"ק"הה' 23 דונם:

ירמ' יד כא, לשון מצויה בתפלות. 8 דבוקים אחריך תהלי' סג ט. כצמידים ותיום שני לשונות של מחובר, צמידים
כלשון המדרש (במדבר רבה כ' כ"ג הנצמדים – נכנסו צמידים צמידים) ותיום כלשון התלמוד (סוכה דף ל"ו א' לסימון שני
אתרוגים מחוברים יחד). כי עליך הורגנו כל היום תהלי' מד כג. 10 הוצא למענם משפּטם לאור תהלי' לו ו.
ושמעת אל תחנת עבדך ועמך מ"א ח ל. 11 שוללים ובוזים וחילים יבוזו יחזק' כו יב. במד' לא ט. ושמחים
למחתה ולאיד יעלוזו משלי יז ה. מהתה פי' פחד ורעדה, איד פי' מפלה. 12 ומי נתן למשסה יעקב... הלא יי זו
ישע' מב כד. 13 חבטנו הכה אותנו. סרנו מני דרך ישע' ל יא. וכסוררה הושע ד טז. בעטנו דבר' לב טו. 14 זועמנו
במדה סבלנו את זעם ה' במדה שהכעסנוהו. וכרוע מעללינו ירמ' ד דעוד. לעטנו בלענו מה שהאכיל אותנו. ליי אלהינו
חטאנו ירמ' ג כה. 15 והננו באשמה גדולה עזרא ט ז. ללעג וקלס תהלי' מד יד. 16 הנה יי מטלטלך טלטלה
ישע' כב יז. 17 זאבי ערבות ירמ' ה ו. אכלו הממו שם גא לד. 18 ולבקר לא גרמו צפנ' ג ג, ופירשי' שם לא
השאירו אפילו את העצמות. אכזרי המה ולא ירחמו ירמ' נ מב. 19 ירחמו משמים... ענינו ישע' מט יג. מיד חזק
ירמ' לא י. ומאנס אונס, צורר. 20 ידידות משכנותיך תהלי' טד ב, ר"ל בית המקדש. יפרנס יסדר, ישכלל ויתקן,
לשון התלמוד ב"ב דף י"א א' פירנסת ארון לארכו צא ופרנס ארון לרהבו. כתורן על ראש ההר וכנס ישע' ל יז.
21 שארית נחלתו מיכה ז יח. בעלונו אדונים קשים זולתו ישע' כו יג. 22 כעת יאמר ליעקב במד' כג כג.

לְסַגְּלָתוֹ אֶל־יְהִי דוֹמָם וְשׁוֹמֵם / כִּימִי קָדָם חֲרָבוֹתֵי יְקוֹמֵם
לְמַלְכוֹ יִתֵּן עֹז וִירוֹמָם / מִשְׁפִּיל אֶף מְרוֹמָם:

חטאנו

25 מְרוֹמָם יִרְאֵנִי בְּשׁוֹרְרֵי / נִקְמָתוֹ וְנִקְמַת בְּחִירֵי
מוֹסֵר כְּלִמְתִּי לְעָרִי / כִּי־נִשְׁאַתִּי חֲרַפְתִּי נְעוּרֵי:

נְעוּרֵי זְכָרְתִּי־לָךְ אֶהְבֶּה כְּלוּלָה / לַעֲתִי זְקֵנָה חֶסֶד גְּמֻלָּה
נָא תִכּוֹן תַּפְלַתִּי כְּעוֹלָה / הָאֲזִינָה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה:

חטאנו

סֶלָה לְקִנְיֶךָ הָיָה מִשְׁעָנָם / לְמַעַנְךָ עָשָׂה אִם־לֹא לְמַעַנָם
שׁוֹטְנֵימוֹ יִבוֹשׁוּ וַיִּכְלָמוּ בְּמַעַנָם / אֵל יִי וְלֹא עָנָם:

עָנָם לְבֵית יִשְׂרָאֵל וַיִּחַדְדוּךָ / כִּי־שָׁמַתְּ מַעִיר לְגַל וַחֲמִדוּךָ
עַל כֵּן בְּאוּרִים כְּבִדוּךָ / יִי בַצָּר פִּקְדוּךָ:

חטאנו

פִּקְדוּךָ פִּיּוֹת פּוֹנוֹת־לָךְ לְקָרָא / חֲלָצָם מִעַנְשׁ וּמַגְזֵרָה חֲמוּרָה
פְּנֵה־נָא אֶל הַרְגָּה וְאֶל הָעֲתִירָה / מַעַזָם בְּעֵת צָרָה:

35 צָרָה וְצוּקָה הָסֵר מִנִּי מַחֲלָלִי / שְׁעָרֵי דְמַעוֹת לֹא יִנְעֲלוּ בְּמַעְלִי
צְבוֹרוֹת בְּנֹאדְךָ הֲלֹא בְּסִפְרָתְךָ גּוֹאֲלִי / שְׁנַעְתִּי שְׁמַעְתָּ קוֹלִי:

חטאנו

דוה ק"ה פ' | וכימי עולם אב"ק: כי מעולם ה' | חרבותיו ב"ק ה' 25 נקמתי ב': נקמתו ונקמתי פ' 27 זכרתי לך: זכרתי לו ק' זכרתי לה א זכרתי פ' | אהבתי ה' אהבת ק' 28 תפלתנו ק"ה' 30 יכלמו ויבושו ה' 31 לבית ישראל: לישראל ב' | יחדוך ב' | מעיר: מעונך ק' 34 נא חס' ב' 35 מני חס' א: ממני ק' | ושערי ה' | לא: בל ה

בן מחילתו ישראל שהקב"ה מוחל את פשעיו. בחר לו יה ישראל לסגולתו תהלי קלה ד. 23 דומם ושומם ממחין בשקט. כימי קדם ישע' נא ט, ויש גורסין כימי עולם עמוס ט יא. חרבותי יקומם ישע' מד כו. 24 למלכו יתן עוז וירומם ש"א ב י. משפיל אף מרומם שם ב ז. 25 יראני בשוררי תהלי נט יא. נקמתו יחזק' כה יד. 26 מוסר כלימתי איוב כ ג. כי נשאתי חרפת נעורי ירמ' לא יח. 27 נעורי זכרתי לך אהבה כלולה ירמ' ב ב, ר"ל נעורי שאמרת "זכרתי לך... אהבת כלולותיך" (וייתכן שגירסת כ"י אחדים זכרה לך, המסתברת מאליה, עיקר). לעת זקנה תהלי עא ט. 28 תכון תפלתי תהלי קמא ב. האזינה אלהי יעקב סלה תהלי פד ט. 29 משענם ישע' ג א. למענך עשה אם לא למענם לשון תפלת 'אבינו מלכנו'. 30 שוטנימו יבושו תהלי עא יג. ויכלמו שם לה ד. במענם בתפלתם. אל יי ולא ענם ש"ב כב מב. 31 כי שמת מעיר לגל ישע' כה ב, פי' החרדת את העיר. וחימדוך שה"ש ב ג. 32 על כן באורים כיבדוך ישע' כד טו. יי בצר פקדוך שם כו טו. 33 פיות פונות לך לשון התלמוד ברכות דף ל' א' בנוי להלפיות, תל שכל פיות פונים בו. ועי' ג"כ תנחומא וישלח כ"א דף פ"ז ב' (בובר), פסיקתא רבתי ל"ג (דף קמ"ט ב'). וצורת נקבה 'פונות' כמו בסליחה 'אל לבבם', 9. 34 פנה נא אל הרגה ואל העתירה מ"א ח כח. מעוזם בעת צרה תהלי לו ט. 35 צרה וצוקה משלי א כו. מחוללי דבר' לב יח. שערי דמעות לא יונעלו כמאמר חז"ל ברכות דף ל"ב ב' ואע"פ ששערי תפלה ננעלו ושערי דמעה לא ננעלו וכו'. במעלי בחטאי. 36 צבורות בנאדך הלא בספרתך

קולי ארים דרך בקשה / מפני עקת אויב המרעשה
קפחתני חמת המציק המתקשה / אם על בנים רטשה:

רטשה ילדיה לעיניה נשחטים / פניה לכלמות ולחיה למורטים
40 רזנים מלשכת הגזית מתמעטים / ששם עלו שבטים:

חטאנו

שבטים תשיב לגות בית-עטרת / להיות * שארית מכתרת
תשמיע לפליטת יהודה הנשארת / והיית עטרת תפארת:

תפארת אמוניה עם זו קניית / לא שקצתם קראוה וענית
יחיד ועני קורא תשובתך הכנת

שמעתי את-תפלתך ואת-תחנונתך אשר התחנונתה: חטאנו

45 התחנונת על בניך שכלו / ומעל שלחן אביהם גלו
אמרת רחמי על-מדותי יגלו / ביי יצדקו ויתהללו:

ויתהללו חוסיך תפלתם ותפלתי בנעימים

והתנהג עמהם במדת צדקה ורחמים

זכותך קדמם וזכות שלשת קדומים / אל מלך יושב על-כסא רחמים:

חטאנו

37 המרעשה: המתעקשה ב' 39 לעיניה ילדיה אב' | לכלימה פ' 41 עטרת: עקרת ב'הה' | להיות שארית: אם הבנים
שמחה הה' | ומוכתרת הה' 43 לא חס' אהפ' | שקצתם: שקצת ענותם ק'ה' 44 קורא חס' א כקורא ק' קורא פ': עניי
חוס' ק' | תשובתך כתבתי: משבתך ב'ק'ה' משובתך שאר כ'י' | הכינות ק' ושמעת אפ' | תפלתם...תחנונתם א' 45 שכלו ב'
56 רחמיך...מדותיך ק' | יגוללו אפ' יתגוללו ה' 47 ותפלתם: תשמע חוס' ק': להשמיע תפלתם ה' | ותתנהג ק'הה' יתנהג פ'
צדקה וחס' פ'

תהלי' נו ט. שועתי שמעת קולי יונה ב ג. 37 קולי ארים ברא' לט יח ועוד. מפני עקת אויב המרעשה תהלי'
נה ד. 38 קיפחתני כבשה אותי. חמת המציק ישע' נא יג, פי' הצורר. אם על בנים רוטשה הושע י יד. 39 פניה
לכלימות ולחיה למורטים ישע' נ ג. 40 רזנים שרים, שופט' ה ג ועוד. מלשכת הגזית מושב סנהדרין גדולה
של ישראל לפי המשנה (מדות ה' ד'). ששם עלו שבטים תהלי' קכב ד, ר"ל שרי התורה גורשו ממקום הסנהדרין. ידה נהגו
השבטים לעלות. 41 לגות בית תהלי' סה יג. 42 לפליטת יהודה הנשארת מ"ב יט ל. והיית עטרת תפארת
ישע' סב ג. 43 עם זו קניית שמות טו טז. לא שקצת (וייג לא שקצת ענותם) תהלי' כב כה. 44 תשובתך
(כצ"ל) הכנת שמעתי את תפלתך וכו' מ"א ט ג. 45 התחנונת על בניך דברי הש"ך, וכן ההמשך. ומע' שולחן
אביהם גלו ברכות דף ג' א'. 46 אמרת רחמי על מדותי יגוללו ברכות דף ז' א'. ביי יצדקו ויתהללו ישע' מה
כה. 47 ויתהללו חוסיך תפלתם ותפלתי בנעימים ר"ל יתהללו כי תפלתם ותפלתי, תפלת הש"ך, בתקב"י ברצון.
48 זכותך קדמם קדם אותם בזכותך למחול. וזכות שלשת קדומים האבות.

במנהג אלזס אומרים 'הטאנו' זה

הטאנו

סימן: א-3 משה צר שמואל חזק. צחיס צכי 7. מוריס. 3 מליס צכל טור. טיטטור. - א 1603.

אודה עלי פשעי / לצור מעזי ומושיעי
אנא מרק רשעי / אך לא בעי:

בעי השדה לגלים / נתתי ברע מעללים
בצדק שלשת הגדולים / יניח חטאים גדולים:

5 גדולים מעשיך אבינו / בשבעים פתנים כהיינו
לולי רחמיך קוינו / [כמעט] כסדום היינו לעמורה דמינו:

דמינו לקאת מדבר / מת לחי כחבר
והושב לי דבר / מה לתבן את חבר:

הבר בנשקי אהבתני / רע בבחרי נטשתני
7 בהקניאי לך הקנאתני / אם חטאתי ושמרתני:

ושמרתני מחרבות שחוזות / ואכירה פלאיך חזות
מלכלותי בגאות עליונות / ואף גם זאת:

זאת היא נחמתי / התודות ועזוב חטאתי
ואתודה ולא בשתי / אמנה אנכי חטאתי:

כ"י ב"ה' || 3 לגלים ב"ה' וגלים ה' 4 בצדק: בזכות ב"ה 6 כמעט חס' ב"ה', ויש למחקר 9 רע בבחרי: בבחרי שוא ה 11 ואכירה: ואומרה ה' | פלאיך: פניך ב' (שמה זה עיקר) חסדיך הה' 12 בגאות: בגאות ה' 13 בהתודות ה

אודה עלי פשעי תהלי לב ה. ולדעת רוי"ה וצונץ הולך הפייטן ומונה את כל עשרת הדברות שעברו ישראל עליהם. 2 מרק נקה, כלשון התלמוד (ברכ' דף ה' א'. יומא פ"ו א') יסורין ממרקין, ואנו מבקשים שימרק ברחמים ולא ביסורין. אך לא בעי איוב ל כד, ר"ל בחזק. 3 בעי השדה לגלים ע"ש מיכה א ושמתי שומרון לעי השדה. תהלי ע"ש א שמו את ירושלם לעינים. ירמ' ט י ונתתי את ירושלם לגלים. נתתי ברוע מעללים ר"ל בעונותינו חרב ביהמ"ק. בצדק בזכות. שלשת הגדולים האבות. יניח חטאים גדולים קהלי י ד. 5 בשבעים פתנים כהיינו תחת ע' האומות הנקראים פתנים, ע"ש דבר' לב לג. 6 כסדום היינו... ישע' א ט. 7 דמינו לקאת מדבר ע"ש תהלי קב ז. מת לחי כחבר כשעבדנו ע"ז (רמז לדבור א"ב). 8 מה לתבן את הבר ירמ' כג כח, ר"ל מה לשקר אצל האמת. 9 הבר בנשקי ע"ש תהלי ב יב נשקו בר פן יאנף, ר"ל כל זמן שדבקתי באמת. 10 אם חטאתי ושמרתני איוב י יד, ר"ל עונותי לא נעלמו ממך. 11 ושמרתני בכל זאת. 12 בגאות עליונות ע"ש צפנ' ג יא עליונותי, ר"ל מגאות הגויים. ואף גם זאת ויק' כו מד. 13 זאת היא נחמתי תהלי קיט ג. 14 אמנה אנכי חטאתי יהושע ז כ. 15 לרב העליליה ירמ' לב יט.

15 חָטֵאתִי לַרֵב הַעֲלִילָהּ / אֱלֹהֵי כְאִבְלָה נְשִׂיָה
וְהִכֵּיתִי בְּלִי רְטִיָה / פָּצַע וְחִבּוּרָה וּמִכָּה טְרִיָה:

טְרִיָה מִכָּתִי וְאֲנוּשָׁה / כְּזֻלְזֹלְתִי יוֹם נְפִישָׁה
וְקִאֲתָנִי מְנוּחַת יְרֵשָׁה / יָם וְדָרוֹם יְרֵשָׁה:

יְרֵשָׁה אֶרֶץ גִּדּוּחִי / בָּשָׂר וְעֶצֶם לְפִצְחִי
20 וְצִרְחָתִי מֵרֵב שִׁיחִי / אִם כֹּחַ אֲבָנִים כָּחִי:

כָּחִי כָשֶׁל מִסָּבֵל / כְּהִיִּיתִי בֶן מִגְבֵּל
וּבְתַעֲוֹתִי אַחֲרֵי הַהֶבֶל / מְחֹלִי נְהַפֵּךְ לְאֲבֵל:

לְאֲבֵל כְּנוּרֵי הוֹמֵר / וְעֹנְבֵי לִבִּי נִתְיַמֵּר
מִקּוֹל שִׁירִים וְזֹמֵר / בְּמֵר נֶפֶשׁ מִסִּפְדַּ מֵר:

25 מֵר לְמִתּוֹק כְּהַפְצָח / כְּעֵס אָדָם וָצַח
וּבְשִׁפְךָ דָּם רָצַח / הִיָּה כְאֲבִי נֶצַח:

נֶצַח הַחֶרֶב חֲדָרָה / וְאַלְמָנָה וְשִׁכְלָה וּבַעֲרָה
וְכִמְעַט הִכֵּיתִי בְּעֶבְרָה / מִכַּת בְּלִתִּי סָרָה:

סָרָה עֲטָרַת גְּאוּנִי / בְּבִגְדֵי בְּמִבְטָחִי וּבְמִשְׁעָנִי
30 שְׁמִם בֵּית מְעוּנִי / פְּלָגִי מִיָּם תִּרְדַּ עֵינָי:

15 אלה כאבלה: אבלה כאלה ה' 16 פצע חס' ה' 18 מנוחה ב' 19 בשרי ה' 20 מרוב שיחי: במר רוחי ה' 21 כהייתי ב':
כנהייתי הה' 22 אחרי: אחר ב'ה' | מחולי: משוש לבי ב'הה 24 מקול ב'ה': ומכל ה' | במר: מר ה' 25 כעס: קצף ה'

אלה כאבלה נשיה ע"ש ירמ' כג י מפני אלה אבלה הארץ (ולפי זה יש להבין: נתקיימה האלה בזה שהארץ אבלה. ויותר נראה נוסח כ"י אחד: אבלה כאלה נשיה). וכנראה 'אלה' רמז הוא לדבור ג'. נשיה ע"ש תהי' פח יג וצדקתך בארץ נשיה, שהפייטן פירש כנראה 'הארץ הנשכחת'. 16 בלי רטיה בלי תחבושת. פצע... ישע' א ו. 17 ואנושה ע"ש ירמ' טו יח ומכתי אנושה. יום נפישת השבת שהיא לנוח ולהינפש (רמז לדבור ד'). 18 וקאתני מנוחת ירושה קאה אותי הארץ (ע"ש ויק' יח כח) שהיתה ירושת מנוחה שלי. ים ודרום ירשה דבר' לג כג. 19 ירשה – הפייטן תופס אותו בניקוד ירשה ארץ נידוחי הארץ גירשה אותי. בשר ועצם לפצחי ע"ש מיכה ג ואת עצמותיהם פצחו. 20 אם כח אבנים כחי איוב ו יב. 21 בן מנבל ע"ש מיכה ז ו כי בן מנבל אב (רמז לדבור ה'). 22 מחולי נהפך לאבל איכה ה טו (בשינוי). 23 לאבל כנורי הומר ועונבי לבכי נתימר ע"ש איוב ל לא. 24 במר נפש מספד מר יחזק' כז לא. 25 מר למתוק כהופצח כשקראתי למר מתוק (ל' יפצחו הרים רנה, ישע' מט יג). אדום וצח הקב"ה, ע"ש שה"ש ה י. 26 ובשפך דם רצח רמז לדבור ו'. היה כאבי נצח ירמ' טו יח. 27 החרב חדרה ע"ש יחזק' כא יט חרב... החודרת להם. ואלמנה גרמה לאלמנות. 28 הוכיתי בעברה מכת בלתי סרה ע"ש ישע' יד ו מכה עמים בעברה מכת בלתי סרה. 29 במבטחי ובמשעני בהקב"ה. 30 פלגי מים... איכה ג מח. 31 עיני נגרה שג ס מט. באישוני באיסון לילה.

עֵינִי נִגְרָה בְּאֲשׁוּנֵי / כְּזִנִּיתִי בְּלִבִּי וּבְעֵינַי
וּכְסִתָּנִי כְּלִמַּת מוֹנֵי / וְאֵיךְ אֲשָׂא פָנַי:

פָּנֵי חֲמַרְמְרוֹ מִמְצוּקָה / בְּהִכְעִיסִי לְשׁוֹמֵעַ צַעֲקָה
וּנְגַבְתִּי וּלְקַחְתִּי בְּחִזְקָה / וּמָה יֵשׁ לִי עוֹד צַדִּיקָה:

צַדִּיקָה וְחֶסֶד גָּעַלְתִּי / וְהַעֲדַתִּי שֶׁקֶר וְחִמְדַּתִּי
וּבִיד אֲכַזְרִי סִגְרִיתִי / מִן הַמִּצַּר קָרַאתִי:

קָרַאתִי לְרוֹכֵב עָרְבוֹת / מִפְּלִיא פְּלָאוֹת מְרֻבּוֹת
הִרְאֵנוּ נִחְמוֹת טוֹבוֹת / כְּאֲשֶׁר הִרְאִיתָנוּ צְרוֹת רַבּוֹת:

רַבּוֹת רָעוֹת עֲדַתְךָ / בְּעִלּוֹה אֲדוֹנִים זוֹלַתְךָ
חֲרָפוּ וּנְאָצוּ לְעַמְּתְךָ / תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שְׁבַתְךָ:

שְׁבַתְךָ פָּעַלְתָּ אֲדוֹנֵינוּ / תְּכַוֵּן וּתְקוּמֵם בְּחַיֵּינוּ
וּתְשַׁכֵּן בְּבֵית מֵאֻנֵּינוּ / הֲלֹא אַתָּה תָּשׁוּב תַּחֲיֵנוּ:

תַּחֲיֵנוּ אֲדוֹן מִיּוֹמִים / וּדְלָנוּ מִמַּעַמְקֵי מַיִם
צָרַת חֲרַבַּת פְּעָמִים / יִשְׁקִיף וִירָא יְיָ מִשָּׁמַיִם:

מִשָּׁמַיִם הִבָּא רְחוּקָה / שָׁכַח מִעֲדַתְךָ אֲנַחָה⁴⁵
וְאַל לִנְצַח תִּשְׁכַּחַה / אֲדֹנֵי שְׁמֵעָה אֲדֹנֵי סִלְחָה:

סִלְחָה לְמִרְחָם מִשְׁחָר / חֲטָאִם וְכִּה לְהַצְחָר
קִבְּצָם לְמָקוֹם הַמְּבָחָר / אֲדֹנֵי הַקְּשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֶל־תִּאֲחָר:

27 חדרה: סדורה ה' הוחרה ה' 30 שמם: וכנחרב ב' 35 והעדתי: כהעדתי ה' / שקר: עדות שקר ב' 36 אכזרי ה' / אכזרים דפ' אדונים קשים ב' 40 חרף ה' 41 פעלת: יי הוסי' ב' / בחיינו: בית מקדשנו ב' 48 למקום: אל מקום ה' /

כזניתי רמז לדבור ו'. 32 ואיך אשא פני ש"ב ב כב. 33 פני חמרמרו איוב טו טז. 34 ונגבתי רמז לדבור ח'. ומה יש לי עוד צדקה ש"ב יט כט. 35 והעדתי שקר רמז לדבור ט'. וחמדתי רמז לדבור י'. 36 סוגרתי נמסרתי (ל' לא תסגיר, דבר' כג טז). מן המצר קראתי תהלי' קיח ה'. 37 לרוכב ערבות ע"ש תהלי' טח ה'. 38 כאשר הראיתנו צרות רבות תהלי' עא כ (בשינוי). 39 בעלוה אדונים זולתך ישע' כו יג. 40 תשמע... מ"א ח לט. 41 שבתך פעלת ע"ש שמות טו יז. 42 הלא אתה תשוב ותחיינו תהלי' פה ז. 43 תחיינו... מיומים ע"ש הושע ו ב. ודלנו ל' כי דליתני, תהלי' ל ב. 44 צרת חרבת פעמיים צרת ירושלם והמקדש שחרבו פעמיים. ישקיף וירא... איכה ג ג. 46 ואל לנצח תשכחה ע"ש איכה ה כ. ה' שמעה... דני' ט יט. 47 סלחה למרחם משחר לישראל שהיא עמך, ע"ש תהלי' קי ג. 48 ה' הקשיבה דני' סם. 49 השורות האחרונות הושמטו בקצת כי"י ובתפלת הקהלות, ומשמעותן אינה

תֹּאחֲרֵר לְכַעֲוֹס וְתִקְשֶׁה / וְתִשְׁכַּר עָלֵנוּ הַקֶּשֶׁה
50 וְגִרְצָךְ כְּקִרְבֵּן אִשָּׁה / בְּכַתּוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה:

מֹשֶׁה בָּנִים חֵבֵר / לְעַם נָבֵר מְגֵבֵר
וּפְקַעְנוּ שְׁעָרֵי שָׂבֵר / הַשְּׁבֵת וְנִפְתַּחַה בָּר:

בָּר וְחָף מֵהַתְנַאֵל / כָּאֵז בְּהִיּוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל
וְסָרַב וּבָעֵט * כְּמִנְאֵל * / לְשִׁמוּעַ בְּקוֹל שְׁמוּאֵל:

55 שְׁמוּאֵל חֲזָקִי מִמֶּעַד / וּפִלֵט וּכְפָר וְסַעַד
וְעַתָּה מִסְפָּר צַעַד / יֵי הַטּוֹב יִכְפֹּר בְּעַד:

הנבחר ב° 49-56 חס' ה 51 מוגבר ב°: התברר ה' 52 ופקעני ב° 53 כאז ב°: מאין ה 55 חזקני ב°: חזקנו ה |
ופילט ב°: יפלט ה | וסעד ה ויסעד ב° 56 מספר: מכפר ב° סופר ה | צעד: סעד ה

ברורה. 51 לעם נבר ש"ב כב כז. 52 ופיקענו שערי שבר הפקענו השערים וכו', ב"ב דף צ' ב'. השבת ונפתחה
בר עמוס ח ה. 53 בר וחף טהור וחף מפשע. מהתנאל ע"ש דני' א ח אשר לא יתגאל. 54 לשמוע בקול שמואל
ש"א ח יט. 55 ממעד מלנפול (ל' מעדו קרטולי, ש"ב כב לז). 56 ה' הטוב יכפר בעד דה"ב ל יח.

מגזב וורמייזא

חטאנו

סיוון: ח"צ (משולש) שלמה הקטן (סצצלין).
צחיס צכי 7' טורים. 3 מליס צכל טור. צקונר מוצאה וקראית. שיכסור. - א 2173.

אֵז קִשְׁתִּי וְחָרְבִי / אֲוִי לֹא מֵרָבִי
אֵיךְ חָרַבִי / חֵם לְבִי בְּקִרְבִּי:

בְּקִרְבִּי יֵשׁ בְּדִלְדוּלִים / בּוֹעֲרִים פִּיהֶם מִגְדִּילִים
בּוֹקֵעַ אֵיחָה גִלִּים / דֶּרֶךְ לַעֲבוֹר גִּילִים:

כ"י וב"ה' || 3 בוערים: 8וערים ב"ה | ומגדילים ב"ה

1 קשתי וחרבי תוכן תפלתי ובקשתי, ע"פ ב"ב דף קכ"ז א', וייתכן שבפי הפייטן הוא כינוי להקב"ה, ע"פ ירמ' יב יב. אוני
ע"ש תהי' קלב יג. לא מרובי ע"ש דבר' ז ז. 2 חר חרה אפוי. הם לבי... תהלי' לט ד. 3 בדלדולים כשר הנחלש
ותולה (ל' המשנה, נגעים ו' ז'). בוערים כנראה במקום 'פוערים', ע"ש ישע' ה יד. 4 בוקע איה גלים איה ה' בוקע ים.
דרך לעבור גאולים ישע' נא י. 6 גזו בכל מעבר ע"ש נהום א יב, ר"ל עברו בכל מקום שראו. ואין מכלים דבר

5 גְּאוּלִּים קָדֶם כָּבֵר / גְּאוּנָם מְאֹד גָּבֵר
גִּזּוּ בְּכָל מַעֲבָר / וְאֵין מַכְלִים דְּבָר:

דְּבָר שְׁלַח וְצוּה / דְּחִיתִי בְּהִנֵּעַ וְעוּה
דִּנְתִּי בְּלֹא שׁוּה / לְמַעַן סְפוֹת הָרוּה:

הָרוּה וְנֹאנָה עֵדִין / הִסִּיר הַמַּצְנֶפֶת וְכִידִין
הָעֵדִין שְׁנֵה וְדִין / חָרַב וְהָרַג וְאַבְדִּין:

וְאַבְדִּין אֲשׁוּר וְגוּזִין / וְדַחִי זְרֵמֶת מִיּוֹן
וְצָרוֹת מִפִּיקוֹת רָגוֹן / מִזֶּן אֵל זֶן:

זֶן וְשֵׁת כְּגִבְרוֹ / זָנַח וְחִיב כְּעִבְרוֹ
זֹאבִים מִיָּם דְּבָרוֹ / כָּל אֱלֹהֵי חֲבָרוֹ:

15 חָבְרוֹ לְעֵמֶק כְּרִיָּה / חֲרוּשָׁה מִחֲרֹשֶׁת נִכְרִיָּה
חֲבֹל וּפְצַע פּוֹרִיָּה / חֲבוּרָה וּמִכָּה טְרִיָּה:

טְרִיָּה לֵאֵין פְּגוּעָה / טְרַחֲוֹת וְלֹא רְגוּעָה
טְרוּפָה פָּרָה גּוּעָה / עַד כִּי יִגְעָה:

5 וכבר ה' 7 דוחתי וי' ב'ה' דחיתי ה' דחיתי וי' 8 שוה ה': שיוה ב'ה'ה' 9 מצנפת ב' 13 ושם: שית ה' | עברו ה' 14 מים ב': מים ה' ומים וה' 15 כריה: קריה ו' 17 לאוין וה' לאון פגיעה ה' 18 וגועה ב'

שופט' יח ז. 7 דבר שלח ע"ש תהלי קמו יח, ר"ל גור גזירה. דוחיתי בהנע ועוה ישע' לו יג, פי' בחורבן וטלטול, כתי' ופירש"י. 8 דנתי בלא שוה חטאתי ולא שוה לי, ע"ש איוב לג כז. למען ספות הרוה דבר' כט יח. 9 חרוה ונאוה ישראל. עדן שעידן אותו במעדנים. הסיר המצנפת ע"ש יחזק' כא לא. וכידן ר"ל סימני שלטון הסיר. 10 העדן הזמן. חרב והרג ואבדן אסת' טה. 11 אשור וגוון מ"ב יז. ודחי זרמת מיוון גלות מצרים ארץ הסוסים, ע"ש יחזק' כג כ זרמת סוסים זרמתם, וירמ' ה ח סוסים מיוזנים. 12 וצרות מפיקות רגון מזון אל זן ע"ש תהלי קמד יג, ר"ל כל מיני צרות מכעיסות. 13 זן כלכל. ושת יסד. כגברו בעבודתו. זנח איכה ב ז. 14 זאבים מים דוברו הגוים שבאו מן הים (רמז לטיטוס?) כל אלה חברו ברא' יד ג. 15 חברו לעמק כריה התאחדו לכרות שיחין להפיל את ישראל. חרושה מחרושת נכרייה ע"ש תהלי קכט ג. 16 חבול פצע פוריה מלאה פצעים. חבורה ומכה טריה ישע' או. 17 לאין פגועה לישראל שעליה נאמר אין פגע רע (מ"א ה יח). טרחות ולא רגועה טורח בלי שאפשר להרגיע אותה. 18 טרופה פרה גועה ישראל נמשלה לפרה, הושע ד טז. עד כי יגעה ש"ב כג י.

יְגַעַה יָד מְנוּשָׁף / יוֹנָה לִפְח וּלְשִׁפְשֵׁף
20 יָסֹבּוּ בְּנֵי רֶשֶׁף / כְּשִׁלְנוּ בַּצְהָרִים כְּנֹשֶׁף:

כְּנֹשֶׁף אִישׁוֹן וְעֵלְטָה / כּוֹן עַת הַמְלָטָה
כְּחֹשֶׁכָה אוֹרָה קְלוּטָה / הִנֵּה הִיא לוּטָה:

לוּטָה אֲדָרֶת עֶזְק / לְשֵׁלֶם הַמִּבְעִיר הַהֶזֶק
לְהֵטוּ קוֹצִים לְרֹזֶק / וְאֵין אֶחָד מִתְחַזֵּק:

25 מִתְחַזֵּק וּמִתְחַזֵּק טָמְנוּ / מִחֶרֶף וּמִגִּדְף זָמְנוּ
מְלִיזִים נְחוּמִים עָמְנוּ / מִיָּם לֹא נֶאֱמְנוּ:

נֶאֱמְנוּ חֲלִיִּים מְלַחֲסָה / נִכְוְנוּ שְׁפָטִים לִי־סָרָה
נָדִיב בְּנִבֵּל הַמִּסְרָה / פִּי דִבֵּר סָרָה:

סָרָה עֲנִיּוֹת נִכְזָבוֹת / סָלְקוּ תִקְרָה וּמַעֲזוֹבוֹת
30 סֹרוּ הַזֵּיל כְּזָבוֹת / וְכֹאסָף בִּי־צִים עֲזוֹבוֹת:

עֲזוֹבוֹת עָרִים וּפְנוֹת / עָרוּ עָרוּ בְּפְנוֹת
עָרַעַר בְּכָל דְּפְנוֹת / מֵאֵין עוֹד פְּנוֹת:

21 ואישון ו | כיוון ב'ה' 25 וגדף: ומתנקם ו 26 מליצים ו 27 חליים רעים ב' 29 תקרות ו 31 בפנות: כפנות ב'

19 מנושף מהאויב הנושף בה. יונה ישראל, ע"ש שה"ש ב יד. לפח ולשפסף כדי להיבק ולהתפס ('שפסף' במקום שבשבת במשנה, שבת ח' ד') כניסת התלמוד (דף ע"ח ב'). 20 יסובו בני רשף יסובבו אותה חיות טורפות, ע"ש איוב ה' ז. כשלנו... יסע' נטי. 21 אישון ע"ש משלי ז ט. ועלטה ברא' טו יז. כון עת המלטה עת הנאולה, ע"ש ישע' טו ז. 22 קלוטה מעוכבת ואינה מאירה. הנה היא לוטה ש"א כא י, ר"ל נסתרת. 23 לוטה אדרת עזק עדיין נסתר ומכוסה זמן הנאולה ('אדרת' כנראה רמז לאליהו, ע"ש מ"א יט יג, ועזק פי' צרור צמר או כדומה, כלשון התלמוד, שבת דף נ"ד ב'). לשלם המבעיר ההזק ע"ש שמות כב ה. 24 לרזק לרסק (צורה זו נמצאת במקורות, כגון שבת דף נ"א ב'). ואין אחד מתחזק דני' י כא, ר"ל מתחזק בנו. 25 טומנו מתו מכבר. מחרף ומגדף ל' תהלי' מד יז. 26 מליזים לועגים, מוציאים לעז (כגון ב"ר כ"ח ד' ע' 262). מים לא נאמנו ירמ' טו יח. 27 נאמנו חליים ע"ש דבר' כח נס. 28 נדיב בנבל המסרה ע"ש ישע' לב ה. כי דבר סרה דבר' יג ו. 29 סרה מהדרך הישרה. עניות נכזבות דיבורי סקר. סולקו תקרה ומעזיבות לשון המשנה, בי"מ י' ב', ועי' בתלמוד דף קי"ז א'. 30 סורו הזיל כזבות שקראו עליהן סורו טמא. וכאסף ביצים עזובות ישע' י יד, ר"ל נהיו הפקר. 31 ערו ערו בפנות בפנות האויב עליהם בקריאה ערו ערו, תהלי' קלו ז. 32 ערער בכל דפנות ע"ש ירמ' נא נח, פי' הרס. מאין עוד פנות מלאכי ב יג. 34 פרץ יוצאת וצוחה ע"ש תהלי' קמד יד. סוררים שכנו צחיחה תהלי' סח ז.

פְּנוֹת אֶל הַמִּנְחָה / פָּעַלְתִּי אֶן וְהִנֵּחָה
פָּרַץ יוֹצֵאת וּצְנָחָה / סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צַחֲיָהָ:

35 צַחֲיָהָ צָמָא וּמִדְקִיר / צַעַק וְשׁוֹד כְּהֶקִיר
צָרוֹת מָתִי לְהַעֲקִיר / נִגְשָׁשָׁה כַּעֲוִרִים קִיר:

קִיר עָרָה וַיִּחְרַשׁ / קָנָה קִנְיָתָ וַיִּשְׁרַשׁ
קָמִידָ עוֹלִים כְּבָרוֹשׁ / וּמִשְׁנָאִידָ נִשְׂאוּ רֹאשׁ:

רֹאשׁ זִנְבָתָ לְהַחֲלִישׁ / רֹאִימוּ יִרְאִימוּ לְהַפְלִישׁ
40 רַעֲלָתָ כּוֹסְמוּ לְהַגְלִישׁ / וַתִּשְׁקְמוּ בְדַמְעוֹת שְׁלִישׁ:

שְׁלִישׁ בְּמוֹעֲצוֹת מְבַחֵר / שָׁבַת מְכָל מְסַחֵר
שְׁמָעָה גְרוֹנְנוּ נָחַר / וַעֲשֵׂה אֵל תֹּאחֵר:

תֹּאחֵר שְׁלוֹמָתָ מְאֹחֵר / תַּחֲשִׁישׁ כְּעֵת מְחֵר
תִּנְקָה כְּצֶמֶר צָחַר / תִּנְשָׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר:

45 שָׁחַר מוֹצִיא וּמְזֹרוֹת / לְאוֹר תּוֹצִיא גְזֹרוֹת
מִהָר יִשׁוּעוֹת נְצוּרוֹת / כִּי נִשְׁכְּחוּ הַצָּרוֹת:

הַצָּרוֹת חֲטָא הִטְנוּ / הִרְבָּה כּוֹשֵׁל וּמַעֲטָנוּ
קַח טוֹב שׁוֹפְטָנוּ / נוֹאֲלָנוּ וְאֲשֶׁר חֲטָאנוּ:

33 והזנוחה: וזנוחה ב'ה' 39 זנבת: זנחת ה' 41 נבחר ומובהר ב' 43 מוהש ו 45 המוציא ו 48 אשר נואלנו וה' |
ואשר חט' ב'

35 ומדקיר ע"ש איכה ד ט שהם יזובו מדקרים. כהקיר לא ברור, וכנראה ר"ל כשמתקורר. 36 להעקיר כנראה במקום 'לעקור'. 37 קיר חומת ציון. ערה האויב. 38 עולים כברוש ל' ישע' נה יב. ומשנאיך... תהלי' פג ג. 39 ראש זנבת ישראל שהיה לראש וששמת לזנב (ע"ש דבר' כה יג). רואימו יראימו הגוים שיראו מהם. להפליש לגלגל אותם בעפר, ע"ש מיכה א י (?) 40 ריעלת כוסמו השקית אותם כוס תרעלה, ישע' נא כב. להגליש להרחיח. ותשקימו בדמעות שליש תהלי' פ ו. 41 שליש במועצות מקודם. 42 גרוננו נחר ע"ש תהלי' סט ד. ועשה אל תאחר דג"י ט יט. 43 תאחר שלומת מאוחר ר"ל העונש המאוחר שאתה מאחר עד כה. 44 כצמר צחר יחזק' כז יח. הנשקפה כמו שחר שה"ש ו י. 45 שחר מוציא ומזרות פניה להקב"ה. 46 ישועות נצורות ששמרת לישראל. כי נשכחו הצרות ישע' סה טז. 47 הצרות הטא הטנו החטא הטה אותנו אל הצרות. הרבה כושל ירמ' מו יא. 48 קח טוב הושע יד ג. נואלנו ואשר חטאנו במד' יב יא, ר"ל תשא עון אשר נואלנו ואשר חטאנו.

מנהג ליטא (וקצת קהלות פולין)

חטאנו

סימון: א-3. צתים צכי ד' טוריס. מוספר ווליס לא קצווע. - א 3875.

אל נא רפא-נא תחלואי פוריה / בוששה וחפרה ואמלל פריה
גאלגה משחת וממכה טריה / עננו כשענית לאברהם אבינו בהר המוריה:

חטאנו

דגלי עם פדוני בזרוע חשוף / הצל מנגף ואל-יהו לשסוף
ותענה קריאתנו ולמעשה ידיך תכסף / עננו כשענית לאבותינו על ים סוף:

חטאנו

5 זכות צור חצב היום לנו תגל / חשכנו מאנף ונחנו בישר מעגל
טהר טמאתנו ולמאור-תורתך עינינו גל / עננו כשענית ליהושע בגלגל:

חטאנו

יה ראה דשן עקוד והצמח תרופה / כלה שד ושבר סער וסופה
למדנו וחכמנו אמרתך הצרופה / עננו כשענית לשמואל במצפה:

חטאנו

מתמם מרחם שרשיו אל תקמל / נקנו מכתם ושמץ ולא נאמל
10 סעדנו [בה] ונושעה וארחות חסדיך נגמל

עננו כשענית לאליהו בהר הכרמל:

חטאנו

כ"י ב"ק"ו* הממ'מ'מ' || 1 פוריה: גפן פוריה דס' / וחפרה מ'נ 2 ומכה ו* 3 מנגף: מאנף נ | ואל: בל ו* |
יהו: יהי ק"מ* 4 ומעשה מ' / ידך ק" / חכסוף: תהי כסוף ב"ה (שמא זה עיקר) 6 גל: תגל ק" 7 והצמח: והמצא ב"
והצמח ק"ו* מ'מ'מ': לנו הוס' ב"מ'נ'ק" 8 למדנו וחכמנו: למדנו תורתך מ' / אמרתך: מאמרתך ה באמרתך נ |
צרופה ק"ו* 9 שרשיו: היום הוס' ק"נ | נקנו: נקם ו* | ושמץ חס' מ' / ולא: לא ו* 10 כך חס' ו* 11 עזרנו:

כל הפיוט בנוי על שבעת הנענים השנויים במשנה, תענית ב' ד'.

1 פוריה (במקום גפן פוריה, ישע' לב יב ועוד) ישראל, ע"ש תהל' פ ס גפן ממצרים תסיע, וע"פ דרשות חז"ל, כגון חולין
דף צ"ב א' א"ר לקיש אומה זו כגפן נמשלה וכו'. בוששה וחפרה ואומלל פריה ע"ש ירמ' סו ט. 2 וממכה טריה
ע"ש ישע' א ו. 3 בזרוע חשוף ע"ש ישע' גב י חשף ה' את זרוע קדשו לעיני כל הגוים (והפייטן כותב ל' זכר, לעומת
יחזק' ד ו זורועך חשופה). ואל יהו לשיסוף לאבדון, ל' ויססף שמואל את אגג, ש"א טו לג. 4 ולמעשה ידיך תכסוף
איוב יד טו (החריזה - סוף - סוף נראית כמותרת). 5 זכות צור חוצב זכות אברהם שהוא הצור שחוצב ממנו העם (הנוצר
לעיל 3) (וי"ג חוצבנו, ומסתבר) ע"ש ישע' נא א הביטו אל צור חצבתם. מאנף ל' קצף, ע"ש ישע' יב א אורך ה' כי אנפת בי.
6 ולמאור תורתך עינינו גל ע"ש תהל' קיט יח גל עיני ואביטה נפלאות מותרתך. 7 דשן עקוד אפרו של יצחק שרואין
אותו כאילו צבור על גבי המזבח (ירו' תענית ב' א' דף ס"ח א'). שוד ושבר ישע' נא יט. סער וסופה ע"ש ישע' כס ו.
8 אמרתך הצרופה ע"ש תהל' קיט קמ. 9 מותמם מרחם יעקב איש חם. אל תקמל אל תגבל, ע"ש ישע' יט ו
קנה וסוף קמלו, פי' נבלו. מכתם ושמץ מחטא ואשמה, כחם ע"ש ירמ' ב כב נכתם עונך, שמץ במשמעות שמצה (כמו סמות
לב כה לשמצה בקמיהם). ולא נאמל לא נהיה אומללים. 10 וארחות חסדיך ע"ש תהל' כה י כל ארחות ה' חסד ואמת.

עֲזָרְנוּ בְּצַדִּיק מְשׁוּי מִמִּים וְכִפָּר זָדוֹן וּמִשׁוּגָה

פָּדְנוּ מִמְּהוּמַת מָוֶת וְאַחֲרֵי כֵן נִסְוָה

צִוְהָ יִשׁוּעָתָנוּ וּבְעֲוֹנוֹתֵינוּ אֵל נִתְמוּגָה / עֲנֵנוּ כְּשַׁעֲנִית לַיּוֹנָה בְּמַעַי הַדָּגָה:

חטאנו

קִדְשֵׁת אִישׁ חֲסִידְךָ זָכָר לִיפַת נְעָלִים / רַחֲמֶיךָ תַּעֲזֹרֵר כִּי לְקִינוּ בְּכַפְלִים

שׁוֹבְבֵנוּ תִקְיָה לִירָאָתְךָ וְלֹא נַחֲשֵׁף שׁוּלִיִּם

עֲנֵנוּ כְּשַׁעֲנִית לְדָוִד וּשְׁלֹמֹה בְּנוֹ בִּירוּשָׁלַם:

חטאנו

זָכַר-לָנוּ בְּרִית אֲבוֹת כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ (ויק' כו מה) וְזָכַרְתִּי אֶת-בְּרִיתִי יַעֲקֹב.

וְאֵף אֶת-בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֵף אֶת-בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר:

1 זָכַר-לָנוּ בְּרִית רֵאשׁוֹנִים כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ (ויק' כו מה) וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רֵאשׁוֹנִים.

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי-אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהִיּוֹת לָהֶם לְאֱלֹהִים אֲנִי יי:

2 עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּמוֹ שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ (ויק' כו מד) וְאֵף גַּם-זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲבִיהֶם

לֹא-מֵאֲסָתִים וְלֹא-נִגְעָלִתִּים לְכַלְתָּם לְהַפִּיר בְּרִיתִי אִתָּם. כִּי אֲנִי יי אֱלֹהֵיהֶם:

במנוגד אשכנז המערבי אומרים רק השורות הבאות: 3. 5. 6. 10. 11. 9. 8. 12. 17. 22.

(ובק"ק פפד"מ ובקצת קהלות בסדר זה: 6. 5. 3. 8. 9. 11. 12. 10. 16. 17. 22)

3 רַחֵם עָלֵינוּ וְאַל תִּשְׁחִיתֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב (דבר' ד לא) כִּי אֵל רַחוּם יי אֱלֹהֶיךָ לֹא

יִרְפֶּךָ וְלֹא יִשְׁחִיתֶךָ. וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת-בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם:

4 וּמֹל אֶת-לִבְבָנוּ לְאַהֲבָה אֶת-שְׁמֶךָ כְּמָה שֶׁכָּתוּב (דבר' ל ו) וּמֹל יי אֱלֹהֶיךָ

אֶת-לִבְבֶךָ וְאֶת-לִבִּי וְרַעְיִךָ. לְאַהֲבָה אֶת-יי אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְבֶךָ וּבְכָל-

נַפְשֶׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:

עוררנו ב' ענה שיחתנו ק"ו * | ממים חס' מ: מים ב' ! בל: לא מ' מ' נה 12 ובעונותינו ק"מ | אל: לא מ' מ' * | תתמוגה ק"

13 ליפת נעלים ב"מ: ליופי נעלים מ' ליופי נעלים (!) ב"ק"ו * נמ' 14 תקיף חס' ב"ו * מ': תוקף ק |

ליראתך: לתורתך מ' * ובמקום נוסח הפנים שוב והשב תפוצותינו מ' | נחשף: נחשוף מ' ק"ו *

11 בצדק משוי ממים בזכות משה. זדון ומשוגה חטאות שוגג ומזיד (משוגה ע"ש איוב יט ד אחי תלין משוגתי). ממהומת

מות ש"א ה יא. ואחור בל נסוגה ע"ש תהל' מד יט לא נסוג אחור לבנו. 12 ובעונותינו אל נתמוגה ע"ש ישע' סד ו

ותמוגנו ביד עונינו. 13 איש חסידך אהרן, ע"ש דבר' לג ה תומיך ואוריך לאיש חסידך. ליפת נעלים ע"ש שה"ש ז ב

מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב, שדרשוהו על ישראל. כי לקינו בכפלים ע"ש ישע' מ ב כי לקחה מיד ה' כפלים בכל

חטאתיה. 14 שובבנו תקיף (כינוי להקב"ה) ליראתך ע"ש ישע' מט ה לשובב יעקב אליו. ולא נחשף שוליים ע"ש

ירמ' יג כו חספתי שוליק על פניך, ר"ל אל תגלה את עונותינו.

- 5 הָשֵׁב שְׁבוּתֵנוּ וְרַחֲמֵנוּ כְּמָה שְׁכָתוֹב (דבר' ל ג) וְשֵׁב יי אֱלֹהֶיךָ אֶת־שְׁבוּתֶךָ
וְרַחֲמֶךָ. וְשֵׁב וְקַבֵּצְךָ מִכָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצְךָ יי אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה:
- 6 קַבֵּץ נִדְחֵינוּ כְּמָה שְׁכָתוֹב (דבר' ל ו) אִם־יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצֵּה הַשָּׂמַיִם.
מִשָּׁם יִקַּבֵּצְךָ יי אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחֶךָ:
- 7 הִמָּצָא לָנוּ בְּבִקְשָׁתֵנוּ כְּמָה שְׁכָתוֹב (דבר' ד כט) וּבִקְשָׁתָם מִשָּׁם אֶת־יי אֱלֹהֶיךָ
וּמָצָאתָ. כִּי תִדְרָשְׁנוּ בְּכָל־לִבְבְּךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ:
- 8 מַחֲה פִשְׁעֵינוּ כָּעֵב וְכַעֲנוֹן כְּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ (ישע' מד כב) מַחֲיִיתִי כָּעֵב פִּשְׁעֶיךָ וְכַעֲנוֹן
חַטָּאתֶיךָ. שׁוּבָה אֵלַי כִּי גָאֻלְתִּיךָ:
- 9 מַחֲה פִשְׁעֵינוּ לְמַעַנְךָ כְּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ (ישע' מג כה) אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מַחֲה פִשְׁעֶיךָ
לְמַעַנִי. וְחַטָּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר:
- 10 הִלֵּבֵן חַטָּאֵינוּ כְּשֶׁלֶג וְכַצֵּמֶר כְּמָה שְׁכָתוֹב (ישע' א יח) לְכוּ־נָא וְנוֹכַחְהָ יֹאמֶר יי.
אִם־יִהְיֶה חַטָּאֵיכֶם כְּשָׁנִים כְּשֶׁלֶג יִלְבִּינוּ אִם־יֵאָדִימוּ כְּתוֹלַע כְּצֶמֶר יִהְיוּ:
- 11 זָרַק עָלֵינוּ מִים טְהוֹרִים וְטָהַרְנוּ כְּמָה שְׁכָתוֹב (יחזק' לו כה) וְזָרַקְתִּי עָלֵיכֶם מִים
טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם. מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם אֶטְהַר אֶתְּכֶם:
- 12 כִּפֹּר חַטָּאֵינוּ בַּיּוֹם הַזֶּה וְטָהַרְנוּ כְּמָה שְׁכָתוֹב (ויק' טו ל) כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר
עָלֵיכֶם לְטָהַר אֶתְּכֶם. מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יי תִּטְהָרוּ:
- 13 הִבִּיאֵנוּ (כִּי־אֵל תִּבְיָאנוּ) אֶל־הַר קֹדֶשׁךָ וְשִׁמְחֵנוּ בְּבֵית תְּפִלָּתְךָ כְּמָה שְׁכָתוֹב (ישע' נו ז)
וְהִבִּיאֹתִים אֶל־הַר קֹדֶשִׁי וְשִׁמְחֹתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלוֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם
לְרָצוֹן עַל־מִזְבְּחִי. כִּי בֵיתִי בֵּית־תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל־הָעַמִּים:
- 14 שָׁמַע קוֹלֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ:
- 15 הִשִּׁיבֵנוּ יי אֱלֹהֶיךָ וְנִשׁוּבָה חֲדָשׁ יִמֵּינוּ כְּקֶדֶם: (איכה ה כא)
(אֵין בַּמִּקְרָא)
- 16 אֲמַרְנוּ הָאֲזִינָה יי בִּינָה הִגִּינוּ: (תהל' ה ב')
- 17 יִהְיֶה לְרָצוֹן אֲמַר־יֵינוּ וְהִגִּיוֹן לִבֵּנוּ לְפָנֶיךָ. יי צוּרֵנוּ וְגֹאֲלֵנוּ: (תהל' יט טו')
- 18 אֶל־תִּשְׁלִיכֵנוּ מִלְּפָנֶיךָ. וְרוּחַ קֹדֶשְׁךָ אֶל־תִּקַּח מִמֶּנּוּ: (תהל' נא יג')
- 19 אֶל־תִּשְׁלִיכֵנוּ לָעֵת וְקִנְיָה. כְּכֹלֹת כַּחֲנוּ אֶל־תַּעֲזֹבֵנוּ: (תהל' עא ט')

20 אֱלֹהֵינוּ יְיָ. אֱלֹהֵינוּ אֶל־תִּרְחַק מִמֶּנּוּ: (תהל' לח כבי)

21 עֲשֵׂה־עִמָּנוּ אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שְׁנֵאֵינוּ וְיִבְשׁוּ. כִּי־אַתָּה יְיָ עֲזָרְתָנוּ וּנְחִמָתָנוּ:

22 כִּי־לָךְ יְיָ הוֹחֵלָנוּ. אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנֵי אֱלֹהֵינוּ: (תהל' לח טז*)

אלהינו ואלהי אבותינו

אל תַעֲזֹבנוּ וְאל תִטְשֵׁנוּ

וְאל תִכְלִימֵנוּ וְאל תִפְרֹךְ בְּרִיתְךָ אִתָּנוּ

קִרְבֵּנוּ לְתוֹרַתְךָ לְמִדְנוּ מִצְוֹתֶיךָ

הוֹרֵנוּ דְרָכֶיךָ הֵט לִבֵּנוּ לִירְאָה אֶת־שְׁמֶךָ

5 וּמֹל אֶת־לִבֵּנוּ [לְאַהֲבָתְךָ] וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ בְּאַמֶּת וּבְלֵב שָׁלֵם

וְלִמְעַן שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל תִּמְחֹל וְתִסְלַח לַעֲוֹנוֹנוּ

כַּכְתּוּב בְּדִבְרֵי קֹדֶשְׁךָ. לִמְעַן שְׁמֶךָ יְיָ וְסִלַּחְתָּ לַעֲוֹנֵי כִי רַב הוּא:

במנהג פולין אין אומרים כאן אורא אלא ממשיכין (להלן ע' 709) אורא סלח לנו

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

מִחַל וְסִלַּח לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה וּבִיּוֹם הַכְּפוּרִים הַזֶּה.

וְהַעֲתֵר לָנוּ בְּתַפִּלָּתָנוּ.

[הק"ק מוסיפין] שְׁאֲנוּ עֲוֵי פָנִים וְאַתָּה רַחוּם וְחַנּוּן. אָנוּ קָשִׁי עֶרְף וְאַתָּה אָרֶךְ אֲפִים.

אָנוּ מְלֹאֵי עוֹן וְאַתָּה מְלֵא רַחֲמִים. אָנוּ יָמִינוּ כְּצֵל עוֹבֵר. וְאַתָּה הוּא וְשִׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמוּ.

מִחָה וְהַעֲבֵר פִּשְׁעֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ.

וְכוּף אֶת־יָצִרְנוּ לְהִשְׁתַּעֲבֹד־לָךְ. וְהַכְנַע עֲרָפְנוּ לְשׁוּב אֵלֶיךָ.

וְחַדֵּשׁ כְּלִיוֹתֵינוּ לְשִׁמּוֹר פְּקוּדֶיךָ.

[הק"ק מוסיפין] וְתַתְּלִבֵּשׁ בְּצִדְקוֹתֶיךָ. וְתַתְּכֶסֶה בְּרַחֲמֶיךָ.

וְתַתְּעֹשֶׂף בְּחַיִּינוֹתֶיךָ. וְתַתְּאֹזֵר בְּחִסְדֹּתֶיךָ.

10 וְתִבָּא לְפָנֶיךָ מִדַּת טוֹבָה וְעֲנוּתָנוּתְךָ.

וְתַעֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּמִדַּת רַחֲמֹנְתְךָ וְכִרְבַּב חֲסָדֶיךָ.

וּמֹל אֶת־לִבֵּנוּ לְאַהֲבָה (וּלִירְאָה) אֶת־שְׁמֶךָ.

בְּכַתוּב בְּתוֹרַתְךָ. וּמַל יי אֱלֹהֶיךָ אֶת־לִבְּךָ וְאֶת־לִבְּךָ וְרַעְךָ. לְאַהֲבָה אֶת־יי
אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
סֶלַח לָנוּ. מַחֵל לָנוּ. כִּפֹּר לָנוּ:

א 4831.

הנוסח המקובל במנחה אשכנז

כִּי אָנוּ עַמְּךָ	וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ	אָנוּ בְּנֶיךָ	וְאַתָּה אָבִינוּ
אָנוּ עַבְדֶּיךָ	וְאַתָּה אֲדוֹנֵינוּ	אָנוּ צֹאנְךָ	וְאַתָּה רֹעֵנוּ
אָנוּ כְּרֻמְךָ	וְאַתָּה שׁוֹמְרֵנוּ	אָנוּ נִחְלָתְךָ	וְאַתָּה חֲלָקֵנוּ
אָנוּ קִנְיֶיךָ	וְאַתָּה מוֹשִׁיעֵנוּ	אָנוּ פְּעֻלָּתְךָ	וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ
אָנוּ סִגְלָתְךָ	וְאַתָּה קְרוֹבֵנוּ	אָנוּ עַמְּךָ	וְאַתָּה מַלְכֵנוּ
אָנוּ רַעֲיָתְךָ	וְאַתָּה דוֹדֵנוּ	אָנוּ מְאֲמִירֶיךָ	וְאַתָּה מְאֲמִירֵנוּ:

הנוסח המקובל במנחה פולין

כִּי אָנוּ עַמְּךָ	וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ	אָנוּ בְּנֶיךָ	וְאַתָּה אָבִינוּ
אָנוּ עַבְדֶּיךָ	וְאַתָּה אֲדוֹנֵינוּ	אָנוּ קָהֳלְךָ	וְאַתָּה חֲלָקֵנוּ
אָנוּ נִחְלָתְךָ	וְאַתָּה גּוֹרְלֵנוּ	אָנוּ צֹאנְךָ	וְאַתָּה רֹעֵנוּ
אָנוּ כְּרֻמְךָ	וְאַתָּה נוֹטְרֵנוּ	אָנוּ פְּעֻלָּתְךָ	וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ
אָנוּ רַעֲיָתְךָ	וְאַתָּה דוֹדֵנוּ	אָנוּ סִגְלָתְךָ	וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ (ג"א קְרוֹבֵנוּ)
אָנוּ עַמְּךָ	וְאַתָּה מַלְכֵנוּ	אָנוּ מְאֲמִירֶיךָ	וְאַתָּה מְאֲמִירֵנוּ:

בפ"פ ובק"ק משמיתין פיסקא זו

אָנוּ עֲזֵי פָנִים	וְאַתָּה רַחוּם וְחַנּוּן
אָנוּ קָשִׁי עֵרֶךְ	וְאַתָּה אֶרֶךְ אַפִּים
אָנוּ מְלֵאֵי עוֹן	וְאַתָּה מְלֵא רַחֲמִים
אָנוּ יָמִינוּ כְּצֵל עוֹבֵר	וְאַתָּה הוּא וְשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמוּ:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ (נ"א אָנָּה)
תְּבוֹא לְפָנֶיךָ תִּפְלְתָנוּ, וְאַל-תִּתְעַלֵּם מִתְחַנְּתָנוּ
שָׂאִין אָנוּ עֲזֵי פָנִים וְקָשִׁי עָרְף
לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צְדִיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ.
אֲבָל אֲנַחְנוּ (וְאֲבוֹתֵינוּ) חָטָאנוּ:

סימון: ח-ב

אֲשַׁמְנוּ. בָּגְדָנוּ. גִּזְלָנוּ. דְּבָרָנוּ דִּפִּי.
הָעֵינֵינוּ. וְהִרְשָׁעָנוּ. וְדָנוּ. חֲמָסָנוּ. טִפְלָנוּ שָׁקָר.
יַעֲצָנוּ רָע. כִּזְבָּנוּ. לָצָנוּ. מַרְדָּנוּ. נֶאֱצָנוּ. סָרְרָנוּ. עֲוִינוּ. פִּשְׁעָנוּ. צָרְרָנוּ. קִשְׁינוּ עָרְף.
רִשָּׁעָנוּ. שִׁחַתָּנוּ. תַּעֲבָנוּ. תַּעֲזָנוּ. תַּעֲתָעָנוּ.

סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ.
וְאַתָּה צְדִיק עַל כָּל-הַבָּא עָלֵינוּ. כִּי-אַמֶּת עֲשִׂיתָ וְאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעָנוּ: (נחמ' ט לג)
הִרְשָׁעָנוּ וּפִשְׁעָנוּ / לָכֵן לֹא נִשְׁעָנוּ / וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לַעֲזֹב דְּרֹךְ רָשָׁע / וְחִישׁ לָנוּ יֵשַׁע
בְּכַתּוּב עַל-יַד נְבִיאָךְ (ישע' נה ז) יַעֲזֹב רָשָׁע דְּרָכּוֹ וְאִישׁ אֶנָּה מִחֲשַׁבְתִּיו. וְיָשָׁב אֶל-יְיָ וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל-
אֱלֹהֵינוּ כִּי-יִרְבֶּה לְסִלּוּחַ:

במנהג פולין אומרים כאן פיסקא זו

או"א

סִלַּח וּמַחֵל לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בַּיּוֹם (השבת הזה וביום) הַכַּפּוּרִים הַזֶּה / וְהַעֲתֵר לָנוּ בְּתִפְלַתָנוּ / מַחֵה וְהַעֲבִיר
פִּשְׁעֵנוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ / וְכוּף אֶת-יָצְרָנוּ לְהַשְׁתַּעֲבֹד-לָךְ / וְהַכְנֵעַ עֲרֻפָּנוּ לְשׁוֹב אֵלֶיךָ / וְחַדֵּשׁ בְּלִיּוֹתֵינוּ
לְשִׁמּוֹר פְּקוּדֶיךָ / וּמֹל אֶת-לִבֵּנוּ לְאַהֲבָה (וְלִירְאָה) אֶת שְׁמֶךָ / בְּכַתּוּב בְּתוֹרָתְךָ. וּמַל יְיָ אֱלֹהֶיךָ
אֶת-לִבֵּךָ וְאֶת-לִבֵּב וְרַעַךְ. לְאַהֲבָה אֶת-יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבֵּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:

הַזְדוּנוֹת וְהַשְׁגָּנוֹת אֶתָּה מְכִיר
הָרָצוֹן וְהָאֵס / הַגְּלוּיִם וְהַנִּסְתָּרִים / לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וִידוּעִים:
מָה אָנוּ
מָה חַיֵּינוּ / מָה חֲסִידָנוּ / מָה צְדִיקָנוּ / מָה יִשְׁעָנוּ / מָה כֹּחֵנוּ / מָה גְבוּרָתָנוּ
וּמָה נֹאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
הֲלֹא כָל-הַגְּבוּרִים כָּאֵין לְפָנֶיךָ / וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ

וְחַכְמִים כְּבִלֵי מִדָּע / וְגִבּוֹנִים כְּבִלֵי הַשִּׁכֹּל
כִּי רַב מַעֲשֵׂיהֶם תְּהִי / וַיְמִי חַיֵּיהֶם הִכָּל לְפָנֶיךָ
וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן־הַפְּהֶמָה אֵין / כִּי הִכָּל הִכָּל:
מֵה־נֶּאֱמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מְרוֹם / וּמֵה־נִּסְפָּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים
הֵלֹא כָּל־הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנְּגִלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

במנהג אשכנז המערבי אומרים כאן פיסקא זו

אַתָּה יוֹדֵעַ רְוֵי עוֹלָם / וְתַעֲלוּמוֹת סְתָרֵי כָל־חַיִּי:
אַתָּה חוֹפֵשׁ כָּל־חַדְרֵי בָטָן / וּבוֹחֵן כָּל־יֹת וְלֵב:
אֵין דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָ / וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגְדְּעֵינֶיךָ:

ברוב הקהלות אין אומרים אלא השורות 21–22

קיוון: א-3 (כפול). [נמצא חליהו הזקן]. בכל טור 4 מלים. — א 8820.

אַתָּה מִבֵּין תַּעֲלוּמוֹת לֵב / אָפְס־לָךְ נְגִלוֹת וְגַם נִסְתָּרוֹת:
בָּאֲנִי בְּדַבְרִים לְפִתּוֹתֶךָ בָּם / בְּרָשָׁעֵנוּ אֶל־תִּפֶּן וְלֹא בְּמַעַלְלֵינוּ:
נִשְׁתַּנּוּ בְיוֹם־זֶה כִּי־רָא וְחִרַד / נֶאֱחָה בְּרַחוּם לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה־חֶסֶד:
דִּין אֶל־תִּמְתַּח מוֹל־עַפָּר וְאַפָּר / דַּע אַחֲרֵיתֵנוּ רַמָּה וְתוֹלְעָה:
5 הָאֵם שֶׁנִּגְנוּ וְנֶעְלָם מִמֶּנּוּ / הֵלֹא־אַתָּה לְבַד מִבֵּין שְׂגִיאוֹת:
וְאֶל־תִּחְשַׁב לָנוּ כַּעֲשֻׂשׁ בְּזֻדּוֹן / וְדוּי שְׁפָתֵינוּ שְׁעָה בְּעַת־רָצוֹן:
זֶה כִּפְּר־לָנוּ הוֹדַע וְלֹא־הוֹדַע / זָדוֹן וְנֶעְלָם עֲשֵׂה וְלֹא־תַעֲשֵׂה:
חֲלָצֵנוּ מֵעֹשׂ כָּרַת וּמִיתָה / חֲמַל עַל־חֹמֶר מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ:
טפֹּשְׁנוּ בְּרַע־יֵצֶר אֲשֶׁר מְנַעוּרֵינוּ / טָמוֹן בְּקֶרְבָּנוּ כְּרֶשֶׁת לַפְּעָמֵינוּ:
10 יוֹצְרֵנוּ וְעוֹשֵׂנוּ יוֹדֵעַ יִצְרָנוּ / יִהְיֶמוּ רַחֲמֶיךָ וְאֵל תִּשְׁחִיתֵנוּ:
כִּי מִלְּפָנֶיךָ מִי יִסְתָּר / כָּל גִּלּוּי־לָךְ כָּאוֹר וְכִצְהָרִים:
לְבֵית־דִּין הוֹרִית אַרְבַּע מִיתוֹת / לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה וּמֵהֶם חֲלָצֵנוּ:
מֵאֵז יִצְרָתֵנוּ חֲקֵרְתָּנוּ וְתִדַּע / מַעֲשֵׂינוּ כִּי־הֵמָּה עָמַל וְאָוֶן:
נִצַּר נַפְשׁוֹתֵינוּ כִּי־בִידֶךָ כָּל־נַפֶּשׁ / נֶאֱתִיקָר נַפֶּשׁ מִמַּעַנֶי־לָךְ נַפֶּשׁ:

אתה מבין ביאור ושינויי נוסחאות ע"י לשיל ע' 48.

15 סְקִילָה שְׁרִיפָה הָרֵג וְחַנֵּק / סוּדָם גְּלִית לַיּוֹדְעֵי אֲמַתְךָ:
 עַל כָּל-פִּשְׁעֵינוּ אֱלֹהֵי כִפּוּר-לָנוּ / עַל-יָדוּעַ לָנוּ וְעַל-נַעֲלָם מִמֶּנּוּ:
 פִּשְׁעֵינוּ הוֹדִינוּ-לְךָ חוֹקֶר לֵב / פָּדָנוּ מִחֲטָא נִקְנוּ מַעֲוֹן:
 צוּר אֶל-תִּפְּן בְּאֲנוּשׁ חָצִיר / צִדְקָה עֲשֵׂה-עִמָּנוּ כַּעֲשִׂיתָ עִם-כָּל-חַי:
 קִדְמָנוּ בְּנִשְׁף קָרְבָנוּ בְּשׁוּעַ / קָרְבָנוּ אֵלֶיךָ קָשָׁב קְרִיאָתָנוּ:
 20 רָשָׁעֵנוּ אֶל-תִּפְּן רַחֲמָנוּ וְנִצְטַדֵּקָה / רַחֲמֶיךָ יִבְאֹונוּ רַחוּם וְחַנוּן:
 שְׁמֶךָ מַעֲוֹלָם עוֹבֵר עַל-פֶּשַׁע / שׁוֹעֲתָנוּ תִּאֲזִין בְּעַמּוּדָנוּ לְפָנֶיךָ (נִיא בְּעַמּוּדָנוּ בַּתְּפִלָּה):
 תַּעֲבֹר עַל-פֶּשַׁע לָעַם שְׁבִי-פֶשַׁע / תִּמְחָה אֲשַׁמְתָנוּ (נִיא פִּשְׁעֵנוּ) מִגִּגַּד עֵינֶיךָ:

במנהג פולין אימרים כאן

אָתָּה יוֹדֵעַ רְוֵי עוֹלָם / וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָל-חַי:
 אָתָּה הוֹפֵשׁ כָּל-חֲדָרֵי בֵּטֶן / וּבּוֹחֵן כָּלִיּוֹת וְלֵב:
 אֵין דָּבָר נֶעֱלָם מִמֶּךָ / וְאֵין נִסְתָּר מִגִּגַּד עֵינֶיךָ:

וּבִכֵּן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּסַלַּח-לָנוּ עַל-כָּל-חֲטָאתֵינוּ
 וְתִמְחַל-לָנוּ עַל-כָּל-עֲוֹנוֹתֵינוּ וְתִכַּפֵּר-לָנוּ עַל-כָּל-פִּשְׁעֵינוּ:

עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִנּוּס וּבְרָצוֹן:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִלִי דַעַת:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוֹי שְׁפָתַיִם:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוֹי וּבִסְתֵּר:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוֹי עֲרִיּוֹת:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַבּוּר פֹּה:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבִמְרָמָה:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּהִרְחוּר הַלֵּב:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאת רֵעַ:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּוָדוֹי פֹּה:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּוַעֲדַת זָנוּת:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִדּוֹן וּבִשְׁגָגָה:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֻזֵּק יָד:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:

עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטַפְשׁוֹת פֶּה:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטַמְאָת שִׁפְתַּיִם:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּיצֵר הָרֶע:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיֹדָעִים וּבְלֹא יוֹדָעִים:
 וְעַל כָּלֶם (אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סִלַּח לָנוּ. מַחֵל לָנוּ. כַּפֹּר לָנוּ:

עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפֶּת שַׁחַד:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַחַשׁ וּבְכֹזֵב:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלִשׁוֹן הָרֶע:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלִצּוֹן:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמִשָּׁא וּבְמַתָּן:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמֶאֱכֹל וּבְמִשְׁתֶּה:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִשֵּׁף וּבְמַרְבִּית:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנִטְיַת גָּרוֹן:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁיחַ שְׁפֹתוֹמִינוּ:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁקּוֹר עֵינַיִן:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינִים רְמוֹת:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֹזוֹת מִצַּח:

וְעַל כָּלֶם (אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סִלַּח לָנוּ. מַחֵל לָנוּ. כַּפֹּר לָנוּ:

עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּפָרִיקַת עַל:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּפִלְלוֹת:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצַדִּיק רָע:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוֹת עֵינַיִן:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקִלּוֹת רֹאשׁ:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקִשּׁוֹת עָרֶף:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלִים לְהָרֶע:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִכִּילוֹת:
 עַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁבּוּעַת שָׁוְא:
 וְעַל חֲטָא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׁנְאָת חֲנָם:

על חטא שחטאנו לפניך בתשומת יד:
ועל חטא שחטאנו לפניך בתמהון לבב:
ועל כלם (אלוה סליחות) סלח לנו. מחל לנו. כפר לנו:
ועל חטאים שאנו חייבים עליהם עולה:
ועל חטאים שאנו חייבים עליהם חטאת:
ועל חטאים שאנו חייבים עליהם קרבן עולה ויורד:
ועל חטאים שאנו חייבים עליהם אשם ודאי ותלוי:
ועל חטאים שאנו חייבים עליהם מכת מרדות:
ועל חטאים שאנו חייבים עליהם מלקות ארבעים:
ועל חטאים שאנו חייבים עליהם מיתה בידי שמים:
ועל חטאים שאנו חייבים עליהם כרת וערירי:
ועל חטאים שאנו חייבים עליהם ארבע מיתות בית דין

סקילה. שרפה. הרג. וחנק. על מצות עשה ועל מצות לא תעשה. בין שיש בזה קום עשה. ובין שאין בזה קום עשה. את הגלויים לנו ואת שאינם גלויים לנו. את הגלויים לנו כבר אמרנום לפניך. והודינו לך עליהם. ואת שאינם גלויים לנו לפניך הם גלויים וידועים. כדבר שנאמר הנסתרות ליי אלהינו. והגליות לנו ולבנינו עד עולם. לעשות את-כל-דברי התורה הזאת:

מנהג אשכנז

מנהג פולין (כותרת לפיוט שלאחריו)

אורא השכיבו אליה ונשובה / והפר כעסה מעמנו
כי אמה רוצה בתשובה / ועל התשובה מראש
הבטחתנו:

בהרבה קהלות אמרו פיוט זה

הבט ממרומך. ורחם עולמך. חוסה על-עמך:

סיוון: ח"א. - א 1140. טל אכוכס לשד"ל סי' קו.

אדם אם יבא	ליום תוכחה	מה-יוכל ענות:
בבאו למשפט	לפני שופט	איך ירים פנים:
גצרת בוראו	מי יוכל שאת	ביום-דין ומשפט:
דרכי כל-אנוש	און ומרמה	אלה וכחש:

כ"י דמ"ה; קא"ו (רק 1-9. 13-15. 19-24); נ"ל * כ" (רק 1-9. 19-24) ו' (רק 7-9. 20-24) כ" (רק 1-6) || במקום הכותרת טוב לגבר וידום / כי רוב דברים / בריב לא יעזרוהו מ' (והכותרת הבט ממרומך כתובה שם בסוף הפיוט) | כותרת וחוסה ו' 1 מה דמ"ל * ה' מי שאר כ"י | ענות: לענות דכ" 2 איך: אם מ' | פנים: ראש ה' 3 מי: מה ל* ה' 4 אלה וכחש הבט ממרומך... הפיוט מובן בלי ביאור, כי סגנונו הוא פשוט, ואין בו רמזים למקורות האגדה. לפעמים משתמש המחבר

הָבֵל וְרִיק:	תֹּהוּ וּבֹהוּ	5 הָלֹא כָל־מַעֲשֵׂהוּ
אֶת אֲשֶׁר פָּעַל:	שֵׁם הוּא יוֹדֶה	וּבִעַת יָבֵא בָּרִיב
יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה:	בְּעוֹדָנוּ חַי	זְכוּת אִם יַפְעֵל
יִוְחַן וִירְחָם:	אִם מוֹדֶה וְעוֹזֵב	חֲטָאֵיו וּפְשָׁעָיו
יֵצֵל מִשְׁחַת:	טוֹב אִם יַפְעֵל	טָרֵם יֵצֵג בְּדִין
לֹא יֵרֵד אַחֲרָיו:	וְרַב קִנְיָנוּ	10 יָקָר כְּבוֹדוֹ
יַעֲזֹב לְאַחֲרֵים:	כָּל אֲשֶׁר לוֹ	כִּי לְשֹׂאוֹל הוּא יֵרֵד
אֵין עוֹזֵר לוֹ:	וּבְיוֹם מוֹתוֹ	לֵעֵת סוּפוֹ
הָבֵל הַבָּלִים:	וְכָל עֲצָתוֹ	מִחֲשָׁבוֹת אָדָם
וְכָל פְּעֻלָּתוֹ:	רַע מַעַלְלָיו	נִגְדּוֹ בְּכָל עֵת
וְגוֹפוֹ לְרָמָה:	וְנִפְשׁוֹ לְדִין	15 סוּפוֹ לְמוֹת
בְּיוֹם עֲבֶרֶת צוּר:	לֹא יוֹעִילָנוּ	עָשְׂרוֹ וְהוֹנוֹ
וְשׂוֹא וְתִרְמִית:	רִיק וּבְהִלָּה	פָּעַל כִּפְּיוֹ
וְכִצִּיץ נוֹבֵל:	כְּחֲצִיר יָבֵשׁ	צֵל עוֹבֵר הוּא
וְהִשָּׁב חֲמַתָּה:	הָאֶרֶץ אֶפְרָה	קְדוֹשׁ לְמַעַנָּה
וְלֹא לְנִצָּח תִּרְיַבְנוּ:	אֶת חֲרוֹנָהּ וּכְעֶסֶהָ	20 רַחֲמֶיהָ יִכְבְּשׁוּ
וְלֹא תִטֵּר לְעוֹלָם:	וּתְדִינֶנּוּ בַּחֲסֵד	שְׁפִטְנוּ בְּרַחֲמִים
בְּרִית בֵּין הַבְּתָרִים:	וּתְקַיֵּם לָנוּ	תַּעֲשֶׂה צְדָקָה
עֲקֶדֶת יְחִיד:	וּתְזַכֵּר לָנוּ	תְּקִיָּם שְׁבוּעָתָהּ
בְּצִדְקַת אִישׁ תָּם:	אֶת כָּל־פְּשָׁעֵינוּ	תִּמְחַל לָנוּ

מנוקד ו' 5 מעשיו ק 6 ובעת: ועת ה' / אשר יבא ו' בריב: בדין טל*ה' / שם חס' ו' את חס' קמ' / יפעל כ' 7 יפעל: פעל ק 8 ירוחם ויוחנן ה' 9 יוצג: יוצב מ' יבא ל*ה' / יוצל: יצילו ל* יצילנו ה' 10 ורב: וכל דמ' 11 הוא חס' ד' / יורד מ' / כל אשר לו: וכל אשר יש לו ד וכל יגיעו מ' 13 אדם: כליותיו קמ' / עצותיו דקמ' / הבל הבלים: הוא הוס' ק הם הוס' מ' 14 כל עת ד' / פעולתו: פעולותיו ד מפעליו מ' 15 למות ה' 16 לא יועלם מ' 17 ובהלה: ומדון מ' / ושוא ותרמית דמ': נשך ותרבית ה' 18 יבש דמ': נובל ה' 19 והשב: ועוזב ל*ה' 20 את חרונוך (וכעסך חס') ל*ה': את כעסך וחרונוך א"ו / תריבנו: תריב ל*ה' 21 שפטנו ברחמים חס' ד: שופט אמונה ל*ה' / ותדיננו בחסד: ודיין אמת ל*ה' / לא לעולם חסור ל*ה' / לאחר 21 שועת עמך / יתקבל ברצון בצדקת איש תם הוס' ה' 22 תעשה עמנו צדקה מ'קל*כ*: ותזכור שבוועתך הוס' ה' / ברית בתרים ה' 23 ותקיים ק' / חזכר ד' 24 פשעינו: עונותינו כ* / בצדקת: בצדק מ', ובמקום 24/23: תזכור לנו עקדת יחיד / ותמחול על עמך ממעון קדשך / בצדקת איש תם ה' במליצה מקראית. 4 אלה וכחש ע"ש תהל' נט יג ומאלה ומכחש יספרו. 5 הבל וריק ע"ש ישע' ל ז. 8 אם מודה ועוזב...ירוחם משלי כח יג. 10 יקר כבודו...לא ירד אחריו תהל' מט יח. 13 הבל הבלים קהל' א ב. 16 עשרו והונו לא יועילנו ביום עברת צור ע"ש משלי יא ד לא יועיל הון ביום עברה. 17 ותרמית מרמה (ירמ' ח ה ועוד). 18 צל עובר ע"ש תהל' קמד ד. כחציר יבש וכציץ נובל ע"ש ישע' מז.

מנהג אשכנז המערבי

מנהג פולין

כְּכָתוּב עַל יַד נְבִיאָהּ. שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יְיָ
אֱלֹהֶיהָ. כִּי כָשַׁלְתָּ בְּעֹנֶיךָ: וְנֹאמַר. קָחוּ עִמָּכֶם
דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל-יְיָ. אָמְרוּ אֵלָיו כָּל-תַּשָּׂא עוֹן
וְקָח-טוֹב וְנִשְׁלַמָּה פָּרִים שְׁפָתֵינוּ (הוֹשַׁע יד ב-ג):
וְנֹאמַר. יַעֲזֹב רָשָׁע דְּרָכּוֹ וְאִישׁ אֲנוֹן מַחְשַׁבְתּוֹ.
וְיָשֶׁב אֶל-יְיָ וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל-אֱלֹהֵינוּ כִּי-יִרְבֶּה
לְסִלּוֹת (יִשְׁע' נה ז):

כְּכָתוּב עַל יַד נְבִיאָהּ. שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יְיָ
אֱלֹהֶיהָ. כִּי כָשַׁלְתָּ בְּעֹנֶיךָ וְנֹאמַר. קָחוּ עִמָּכֶם
דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל-יְיָ. אָמְרוּ אֵלָיו כָּל-תַּשָּׂא
עוֹן וְקָח-טוֹב וְנִשְׁלַמָּה פָּרִים שְׁפָתֵינוּ (הוֹשַׁע יד ב-ג):
וְנֹאמַר. יַעֲזֹב רָשָׁע דְּרָכּוֹ מִקְּבֵל שְׂבִימ. וְעַל-הַתְּשׁוּבָה
מֵרֹאשׁ הַבְּטָחָתָנוּ. וְעַל הַתְּשׁוּבָה עֵינֵינוּ מִיַּחְלּוֹת
לָהּ:

וּמֵאַהֲבַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ שְׂאֵהֲבַת אֶת-יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ / וּמִחֲמִלְתָּה מִלִּבְנוֹ שְׁחִמְלַת עַל-בְּנֵי בְרִיתְךָ נְתַתָּ לָנוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת יוֹם (הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה וְאֵת יוֹם) צוֹם הַכֹּפָרִים הַזֶּה לְמַחֲלִיל חֲטָא וְלִסְלִיחַת עוֹן וְלִכְפָּרַת פֶּשַׁע:

בקהלות הנוהגות מנהג פולין אומרים רק הטורים 1, 7, 10, 11

סימן: א"כ. - י 1625.

1 יוֹם אֲשֶׁר הוֹחֵק לְכַפֵּרְתָּנוּ / הַיּוֹם בּוֹ תִּבְשְׁרֵנוּ צוּרָנוּ תִּטְהָרוּ:

כְּכָתוּב בְּתוֹרַתְךָ (ויק' טז ז) כִּי-בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם.
מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ:

2 יוֹם גַּעוּל עֹנֵינוּ יִכָּבֵּס / הַיּוֹם דְּוֹת חֲטָאֵינוּ יִטְהָר:

כְּכָתוּב בְּדִבְרֵי קִדְשֶׁךָ (תהל' נא ד) הָרַב בְּכַסֵּי מַעֲוֵי וּמַחֲטָאֵי טְהָרְנִי:

3 יוֹם הַכְּנֻעַ יֵצֵר שׁוֹבְבִים / הַיּוֹם וְיִטְהָרוּ עוֹנֵם בְּסִלְחָה:

כְּכָתוּב עַל יַד נְבִיאָהּ (ירמ' לג ח) וְטִהַרְתִּים מִכָּל-עוֹנֵם אֲשֶׁר חָטְאוּ-לִי.
וְסִלַּחְתִּי לְכָל-עֲוֹנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ-לִי וְאֲשֶׁר פָּשַׁעוּ בִּי:

כ"י דזקן: 1 (11.10.7-1) כך (רק 1.7.10.11) ח (8.7.1) || 1 צורגוהס' נכך | טהרו: וטהרו ק טהרונו ן וטהרונו
2 עוננו: עוינו דק חטאינו ח | יכובס: תכבס ח | דוות: דחה דק | יטהר: ויוחס ק ויוטהרו ד 3 הבנעת נ | ויוטהרו

יום אשר הוחק לכפרתנו... 2 דוות חטאינו מל' דוה, ר"ל לכלוך הטאינו.

- 4 יום זה יחמל עלינו כאב על בנים / היום חטא ודונם יכפר ויסלח:
בכתוב בתורתך (במד' טו כו) וגסלח לכל-עדת בני ישראל ולגר הגר בתוכם.
כי לכל-העם בשגגה: (במד' טו כו)
- 5 יום טוב גמולנו אל לא ישכח / היום ירפא ויסלח [לכל] תחלואי נפשנו:
בכתוב בדברי קדשך (תהל' קג ג) הסולח לכל-עונכי הרופא לכל-תחלואיכי:
- 6 יום כעב ימחו פשעינו / היום לבקש חטאתינו ואינם:
בכתוב על יד גביאך (ירמ' ג כ) בימים ההם ובעת ההיא נאם-י' יבקש את-עון ישראל ואיננו
ואת-חטאת יהודה ולא תמצאנה. כי אסלח לאשר אשאיר:
- 7 יום מנחיל דת שוע בעד דור / היום נשא לו בדברו (גא בבקשו) סלח-נא:
בכתוב בתורתך (במד' יד יט) סלח-נא לעון העם הזה כגדל חסדך. וכאשר נשאת לעם הזה
ממצרים ועד-הנה: ושם נאמר (יד כ) ויאמר י' סלחתי כדברך:
בעבור כבוד שמך / המצא לנו מוחל וסולח / סלח-נא למען שמך:
- 8 יום סולחי יחיש מלשמור העון / היום עמנו השוע ועמך הסליחה:
בכתוב בדברי קדשך (תהל' קל ד) כי עמך הסליחה למען תורא:
- 9 יום פתח כון פתח למידעך / היום צעיר ורב לסולח יכירו:
בכתוב על יד גביאך (ירמ' לא לג) ולא ילמדו עוד איש את-רעהו ואיש את-אחיו לאמר
דעו את-י'. כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד-גדולם נאם-י' כי אסלח לעונם
ולחטאתם לא אזכר-עוד:

(ויטור ד) עונם: ומרד יוטור 1 4 עלינו חס' 21 | חטא: חטאת 1 | יכפר ויסלח: יומחל ויוסלח ד 5 אל חס' 1 | ישכח: תשכח 1
ירפא ד | ויסלח חס' 1: סלה קנ סלח ד | לכל דפ': חס' כ"י 6 כעב: וכענן חוס' 1 | ימחה 1 | חטאינו 2 7 מנחיל דת:
מנחילי דת דון מנחילי (דת חס') כך | נשא: נישא ק נושא ח | בדברו: בדבר כ בבקשו דפ' | לאחר 7 בעבור כבוד שמך וכת
העבר לאחר 4 ד, אחר 6 ק 8 סולחן ק | עון דק | השוע: שוע דזקן 9 כוון: כאן קן | למיודעך: ליודעך ק | לסולח:

5 גמולנו... לא ישכח הלשון ע"פ תהל' קג ב. 6 כעב ימחו פשעינו ע"ש ישע' מד כב. 7 מנחיל דת משה רבנו.
שיוע בעד דור ביום סירד מן ההר, וזה היה ביום הכפורים לפי סדר עולם רבה ו'. 9 פתח כיון פתח פתח מיד, ישר
(כלשון המשנה, תמיד ג' ו': אחד פותח כיון). למיודעך לישראל שאתה מכיר אותם והם מכירים אותך, ל' תהל' נה יד ועוד.

10 יום קוראי בשמך ימלטו / היום רחם עלינו כאז קרא בשם:
 בכתוב בתורתך (שמות לד ה) וירד יי בענן ויתיצב עמו שם. ויקרא בשם יי: ויעבר יי על-
 פניו ויקרא יי אל רחום וחנון. ארך אפים ורב חסד ואמת: נוצר חסד לאלפים
 נשא עון ופשע וחטאה ונקח...

בעבור כבוד שמך / המצא לנו רחום וחנון / רחם נא למען שמך:

11 יום שוממות היכלך תביט / היום תעשה למען שמך כגם איש חמודות:
 בכתוב בדברי קדשך (דני' ט יח) חטה אלהי אונה ושמע פקח עיניך וראה שממותינו והעיר
 אשר נקרא שמך עליה. כי לא על-צדקותינו אנחנו מפילים תחנונינו לפניך
 כי על-רחמיך הרבים:

בעבור כבוד שמך / המצא לנו שומע תפלה / שמע תפלתנו למען שמך:

סליחותיך ד סלח ז 10 בשמך: בשם אל ק בשם אלוה דון בשם חנך | ימלטו: יומלטו דון וימליכו ק | רחום ז | קרא:
 קראת ד 11 תביט: הביטה נכך | מעש דוחן | למען שמך: למענך דוחן כך חס' ק | תפלתנו לאחר 11 שמע נא
 בקול חן | למען שמך חס' חן

בקצת קהלות אמרו פיוט זה במקום הקודם

סיון: א"י. - י 1622.

1 יום אשמנו במעשינו אשר לא כדת / היום <בו> תפן ותסלח לכל עדת
 בכתוב בתורתך (במד' טו כו). ונסלח לכל-עדת בני ישראל ולגר הגר בתוכם.
 כי לכל-העם בשגה:

* * *

2 יום ודנו ונאצנו ודבר [ו]להבות שלחת / היום חפר בחנון סלח נא וסלחת
 בכתוב בתורתך (במד' יד יט-כ). סלח-נא לעון העם הזה כגדל חסדך. וכאשר נשאת לעם הזה
 ממצרים ועד-הנה: ושם נאמר. ויאמר יי סלחתי כדברך:

בעבור כבוד שמך. המצא לנו מוחל וסולח. למענך סלח-נא:

3 יום טובך ורחמיך אל-תפר / היום יאמן שמך אל רחום מכפר.
 בכתוב בדברי קדשך (תהל' עח לח) והוא רחום וכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו.
 ולא יעיר כל-חמתו:

* * *

כ"י מ' || 1 בו השלמתי 3 כחונן: כחנן מ' 5 שנה: שינה מ'
 יום אשמנו במעשינו אשר לא כדת לי אסתר ד טו.

4 יום מחוקק זכר נא כמוהו בחנו / היום נקרת הצור כשמתו ברתך בענו.
 בכתוב בתורתך (שמות לד ה') וירד יי בענו ויתיצב עמו שם. ויקרא בשם יי: ויעבר יי על-פניו
 ויקרא יי אל רחום וחנון. אך אפים ורב-חסד ואמת...
 בעבור כבוד שמך. המצא לנו רחום וחנון. למענה רחם-נא:

* * *

5 יום קבעת חק עולם לנולי שנה / היום רשעם לכפר אחת בשנה:
 בכתוב בתורתך (ויק' טו לד) והיתה-זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני-ישראל מכל-חטאתם
 אחת בשנה. ויעש כאשר צוה יי את-משה:

6 יום שומותינו ראה כי אין מעשה. היום תחן תפלתנו הקשיבה ועשה.
 בכתוב בדברי קדשך (דני' ט יח-יט) הטה אלהי אונך ושמע פקח עיניך וראה שומותינו והעיר
 אשר-נקרא שמך עליה. כי לא על-צדקתינו אנחנו מפילים תחנונו לפניהך כי על-
 רחמיה הרבים: אדני שמע אדני סלחה אדני הקשיבה ועשה אל-תאחר. למענה
 אלהי כי-שמך נקרא על-עירך ועל-עמך:

בעבור כבוד שמך המצא לנו שומע תפלה. למענה סלח-נא:

5 שנה: שינה מ'

4 מחוקק זכור... כחונן זכור את משה המחוקק (ל' דבר' לג כא) שחונן ביום כמוהו. נקרת הצור כשמתו כששמת
 אותו בנקרת הצור, שמת לג כב. 5 לנולי שנה (בכ"י מנוקד שינה, שאין לו שחר) לגשמי השנה (הלשון מחודש ע"י ר"א
 הקלירי בקרובה ארץ בנקיון... בפוסקא אמנם מצוה גוררת מצות), וייתכן שהכוונה על תפלת הכהן הגדול שתהא השנה גשומה
 אם שחונה.

במנהג אשכנז המערבי אין אומרים את הפיוט הבא, ובפולין נוהגין לומר רק 3-6.

מי-אל כמותך:

סימן: א-3 וייתכן ששייך לקרוע אשען במעש' לר' יוחנן סכסן. - א 481.

אדון אביר / במעשיו כביר	מי-אל כמותך
גולה עמקות / דובר צדקות	מא"כ
הצור תמים / ומלא רחמים	מא"כ
זוכר חסדים / חומל חסידים	מא"כ

כ"י מנחם (ס במוסף) לב (= לונדון, כ"ה"מ לרבנים, מונטיפיורי 207); כך (רק 1. 2) ||

מי אל כמוך ... כביר ע"ש איוב לו ה. 2 גולה עמקות ע"ש איוב יב כב. 3 הצור תמים דבר' לב ד.

- 5 טוב לכל / יודע הכל מא"כ
 כובש כעסים / להצדיק עמוסים מא"כ
 מלך עולם / נשא ונעלם מא"כ
 סולח חטאות / עושה נפלאות מא"כ
 פותח ומשביע / צדיק ומושיע מא"כ
 10 קורא דורות / רוצה עתירות מא"כ
 שומר שבועות / שומע שועות מא"כ
 תוכן עלילות / תקיף בתהלות מא"כ

ככתוב על יד נביאך (מיכה י יח"ב) מי אל כמוך נשא עון ועבר על פשע לשארית נחלתו. לא-החזיק לעד אפו כי-חפץ חסד הוא: ישוב ירחמנו יכבש עונותינו. ותשליך במצלות ים כל-חטאתם: (וכל חטאת עמך בית ישראל תשליך במקום אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על-לב לעולם:) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. אשר-גשבעת לאביתנו מימי קדם:

5 טוב על כל ס' יודע: יוצרו יודע ס' יהודע למ' 7 נשא: נסתר נ נושא למ' 9 ומושיע... ומשביע למ' 12 תוכן: תוקף מ' | בתהלות. תהלות ס' לאחר 12 בשרנו בשלום. עושה השלום הוסי' כך

5 טוב לכל תהלי' קמה ט. 6 להצדיק עמוסים ישראל, ע"ש ישע' מו ג. 9 פותח ומשביע תהלי' קמה טו. 10 קורא דורות ישע' מא ד. 12 תוכן עלילות חוקר, בוחן, דוגמת משלי כא ב ותוכן לבות ה'.

בקצת קהלות אמרו פיוט זה במקום הקודם

סימן: אי"צ (כונן מסכ)

מי אל כמוך אדון הסליחות / מלא רחמים מא"כ

* * *

גדול מכל / ומהלל בפי כל מא"כ

* * *

[כנראה שייך לפיוט זה מה שצירפו בכ"י לפיוט דומה לנעילה]

כלה עברה / וקרב גאלה מא"כ
 לובש צדקה / ומכיר צעקה מא"כ
 5 מוחה עון / עם כבוד עון מא"כ
 סולח ומוחל / פשעי עמו מא"כ

* * *

תם וישר / וסולח עון מא"כ

כ"י מ' [3-6 בנעילה מ'נכ] ||

אלהינו ואלהי אבותינו. מחל לעוונותינו ביום (השבת הזה וביום) הכפרים הזה. מחה והעבר פשעינו (וחטאותינו) מגד עיניך. כאמור. אנכי אנכי הוא מחה פשעיך למעני וחטאתיך לא אזכר: ונאמר. מחיתי קעב פשעיך וכענן חטאתיך. שובה אלי כי גאלתיך: ונאמר. כי-ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. מפל חטאתיכם לפני יי תטהרו: (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו) קדשנו במצותיך. ותן חלקנו בתורתך שבענו מטובך ושמחנו בישועתך. (והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשה וינחו בה ישראל מקדשי שמה). וטהר לבנו לעבדך באמת. כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישראל בכל-דור ודור ומבלעדך אין לנו מלך מוחל וסולח (אלא אתה). ברוך אתה יי מלך מוחל וסולח לעוונותינו ולעונות עמו בית ישראל. ומעביר אשמותינו בכל-שנה ושנה. מלך על כל-הארץ מקדש (השבת ו) ישראל ויום הכפרים:

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם. והשב את העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך:

ותחזינה עינינו בשוכה לציון ברחמים: ברוך אתה יי המחזיר שכינתו לציון:

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו ואלהי כל-בשר יוצרנו יוצר בראשית ברכות והודאות לשמה הגדול והקדוש על שהחיייתנו וקיימתנו בו תחינו ותקיימנו ותאסף גליותינו לתצרות קדשך לשמר חקיך ולעשות רצונך ולעבדך בלבב שלם על שאנחנו מודים לך. ברוך אל תהודאות:

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד. צור חיינו מגן ישענו אתה הוא לדור ודור גודה לך ונספר תהלתך על חיינו המסורים בידיך ועל נשמותינו הפקודות לך ועל נפיה שבכל-יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל-עת ערב ובקר וצהרים.

הטוב כי לא-כלו רחמיך והמרחם כי לא-תמו חסדיך. מעולם קנינו לך.

ועל כלם יתברך ויתרומם שמה מלכנו תמיד לעולם ועד:

[ברוב ק"ק אשכנז המערבית אין אומרים פיסקא זאת]

אבינו מלכנו זכר רחמיך וכבש כעסה וכלה דבר וחרב ורעב ושבי ומשחית ועון ומגפה ופגע רע וכל מחלה וכל תקלה וכל קטטה וכל מיני פרעניות וכל גזרה רעה ושנאת חנם מעלינו ומעל כל כל בני בריתך:

וכתוב לחיים טובים כל-בני בריתך.

וכל החיים יודוך סלה ויהללו את-שמה האל ישועתנו ועזרתנו סלה. ברוך אתה יי הטוב שמה ולך נאה להודות:

אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה המשלשת בתורה הכתובה על ידי משה עבדך האמורה מפי אהרן ובניו כהנים עם קדושך כאמור.

יברכה יי וישמרה: יאר יי פגיו אליה ויחנה: ישא יי פגיו אליה וישם לך שלום:

שִׁים שְׁלוֹם טוֹבָה וּבִרְכָּה חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בְּרַכְנוּ אֲבִינוּ כָּל־נוֹכַח
בְּאוֹר פְּנִיָּךְ. כִּי בְּאוֹר פְּנִיָּךְ נִתְּתָה לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וְצִדְקָה וּבִרְכָּה וְרַחֲמִים וְחַיִּים
וְשְׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בְּשְׁלוֹמָךְ.
בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרַכָּה וְשְׁלוֹם וּפְרִיָּסָה טוֹבָה נִזְכֵּר וְנִכְתָּב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים
טוֹבִים וְלְשְׁלוֹם.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֶׂה הַשְׁלוֹם: (ויש חותמים המְכַבְּדִים אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹם וְכֵן נוֹהֲגִין בֵּאֲרִי)

בקצת קהלות אומרים אבינו מלכנו (לעיל ע' 312) אם עוד היום גדול

קדיש שלם

אשרי יושבי ביתך. עוד יהללוך סלה:

אשרי העם שקבה לו. אשרי העם שני אלהיו:

תהלה לדוד. ארוממה אלהי המלך. ואברכה שמך לעולם ועד: בכל-יום אברכה. ואהללה שמך לעולם ועד: גדול יי ומהלל מאד. ולגדלתו אין חקר: דור לדור ישבח מעשיך. וגבורתיך יגידו: הדר כבוד הודך. ודברי נפלאתיך אשיחה: ועוזו נראתיך יאמרו. וגדלתך אספרנה: וברב-טובך יביעו. וצדקתך ירננו: חנון ורחום יי. ארך אפים וגדל-חסד: טוב יי לכל. ורחמי על-כל-מעשיו: יודוך יי כל-מעשיך. וחסדיך יברכוכה: כבוד מלכותך יאמרו. וגבורתך ידברו: להודיע לבני האדם גבורתיו. וכבוד הדר מלכותו: מלכותך מלכות כל-עלמים. וממשלתך בכל-דור ודור: סומך יי לכל-הנפלים. וחוקך לכל-הכפופים: עיני כל אליה ישברו. ואתה נותן-להם את-אכלם בעתו: פותח את-ידך. ומשביע לכל-חי רצון: צדיק יי בכל-דרכיו. וחסיד בכל-מעשיו: קרוב יי לכל-קראיו. לכל אשר יקראהו באמת: רצון-יראיו יעשה. ואת-שונעתם ישמע וישעם: שומר יי את-כל-אהביו. ואת כל-הרשעים ישמיד: תהלת יי ידבר פי. ויברך כל-בשר שם קדשו לעולם ועד: ונאנחנו נברך יה מעתה ועד-עולם הללויה:

ובא לציון גואל וישבי פשע ביעקב נאם יי: ואני זאת בריתי אתם אמר יי רוחי אשר עליך ודברי אשר-שמתי בפיך לא ימוש מפיה ומפי ורעף ומפי ורעף אמר יי מעתה ועד-עולם: ואתה קדוש יושב תהלות ישראל: וקרא זה אל-זה ואמר קדוש קדוש קדוש מלא כל-הארץ כבודו: ומקבלין דן מן-דן ואמרין קדיש בשמי מרומא עלאה בית שכינתה קדיש על ארעא עובד גבורתה קדיש לעלם ולעלמי עלמאי יי צבאות מליא כל-ארעא ויו יקרה: ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול ברוך כבוד יי ממקומו: ונטלתני רוחא ושמעית בתרי קל ויע סגיא די משבחין ואמרין בריך יקרא דיי מאתר בית שכינתה: יי ימלך לעלם ועד: יי מלכותה (עא) לעלם ולעלמי עלמאי: יי אלהי אברהם יצחק וישראל אבותינו שמרה-ואת לעולם ליצר מחשבות לבב עמך והכן לבכם אליך: והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל-חמתו: כי-אתה אדני טוב וסלח ורב-חסד לכל-קראיך: צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת: תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר-נשבעת לאבותינו מימי קדם: ברוך אדני יום יום יעמס-לנו האל ישועתנו סלה: יי צבאות עמנו משגב-לנו אלהי יעקב סלה: יי צבאות אשרי אדם בטח בך: יי הושיעה. המלך יענו ביום-קראנו: ברוך הוא אלהינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן-התועים ונתן לנו תורת אמת וחי עולם נטע בתוכנו. הוא יפתח לבנו בתורתו וישם בלבנו אהבתו ויראתו ולעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם למען לא ניגע לריק ולא גלד לבתלה: יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שנשמר חקיך בעולם הזה ונזכה ונחיה ונראה ונירש טובה וברכה לשני ימות המשיח ולחי העולם הבא: למען יזמרך כבוד ולא ידם. יי אלהי לעולם אודך: ברוך הגבר אשר יבטח ביי והיה יי מבטחו: בטחו ביי עדי-עד כי ביה יי צור עולמים: ויבטחו בך יודעי שמך כי לא-עזבת דרשיך יי: יי תפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר:

חצי קריש

כי שם יי אקרא הבו גדל לאלהינו:

אֲדֹנֵי שְׁפָתַי תַּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקנה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה.

זכרנו לחיים (גא לחיים) מלך חפץ בחיים. וחתמנו בספר החיים. למענה אלהים חיים. מלך עוזר ומושיע ומגן. ברוך אתה יי מגן אברהם:

אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה. רב להושיע. [בקי אומרים מוריד הטל] מכלל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים. סומך גופלים ורופא חולים ומתיר אסורים ומקיים אמונתו לישני עפר. מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה. מי כמוך אב הרחמים. זוכר יצוריו לחיים ברחמים. ונאמן אתה להחיות מתים. ברוך אתה יי מחיה המתים:

אתה קדוש ושמו קדוש וקדושים בכל-יום יהללוך סלה. ובכן תן פחדך יי אלהינו על כל-מעשיך / ואימתך על כל-מה שבבראת. ויראוך כל-המעשים / וישתחוו לפניך כל-הברואים. ויעשו כלם אגדה אחת / לעשות רצונך בלבב שלם. כמו שידענו יי אלהינו שהשלטון (גא שהשלטון) לפניך / עז בידך וגבורה בימינך ושמו נורא על כל-מה-שבראת:

ובכן תן כבוד יי לעמו / תהלה ליראיך ותקנה לדורשיך / ופתחון פה למיחלים לך. שמחה לארצה / וששון לעירך / וצמיחת קרן לדוד עבדך ועריכת נר לבן-ישי משיחך במהרה בימינו:

ואז (גא ובכן) צדיקים יראו וישמחו / וישרים יעלו וחסידים ברוה יגילו ועולתה תקפץ פיה / וכל- (גא כי כל-) הרשעה כלה כעשן תכלה. כי תעביר ממשלת ודון מן-הארץ:

ותמלך אתה יי לבדך (מהרה) על כל-מעשיך בהר-ציון משכן כבודך / ובירושלם עיר קדשך. ככתוב בדברי קדשך. ומלך יי לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללויה: קדוש אתה ונורא שמו / ואין אלוה מבצעדיך. ככתוב. ויגבה יי צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה. ברוך אתה יי המלך הקדוש:

אתה בחרתנו מכל-העמים / אהבת אותנו ורצית בנו
ורוממתנו מכל-הלשונות / וקדשתנו במצותיך.
וקרבתנו מלכנו לעבודתך / ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת:

ותתן-לנו יי אלהינו באהבה את-יום (השבת הזה לקדשה ולמנוחה ואת יום הכפורים הזה
למחילה ולסליחה ולכפרה ולמחל-בו את-כל-עונותינו (בשבת יש מוסיפין באהבה) מקרא קדש
זכר ליציאת מצרים:

אלהינו ואלהי אבותינו. יעלה ויבא ויגיע ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר ויכרונו ופקדונו וזכרון
אבותינו. וזכרון משיח בן-דוד עבדך. וזכרון ירושלים עיר קדשך. וזכרון כל-עמך בית ישראל
לפניך. לפליטה ולטובה ולחן ולחסד ולרחמים ולחיים ולשלום ביום הכפורים הזה. וזכרו יי אלהינו
בו לטובה. ופקדנו בו לברכה. והושיענו בו לחיים. ובדבר ישועה ורחמים חוס ותנונו. ורחם עלינו
והושיענו. כי אליך עינינו. כי אל מלך חנון ורחום אתה:

אלהינו ואלהי אבותינו. מחל לעונותינו ביום (השבת הזה וביום) הכפורים הזה. מחה והעבר פשעינו
(וחטאותינו) מנגד עיניך. כאמור. אנכי אנכי הוא מחה פשעיך למעני וחטאתיך לא אזכר: ונאמר. מחיתי
כעב פשעיך וכענן חטאתיך טובה אלי כי גאלתיך: ונאמר. כי-ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם.
מכל חטאתיכם לפני יי תטהרו: (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו) קדשנו במצותיך. ותן חלקנו
בתורתך שבוענו מטובך ושמחנו בישועתך. (והנחילנו יי אלהינו באהבה ובכרון שבת קדשך ויגוהו בה
ישראל מקדשי שמך). (כי-א וישמחו בה ישראל אוהבי שמך) וטהר לבנו לעבדך באמת. כי אתה סלחן
לישראל ומחלן לשבטי ישראל ודור ודור וכל-דור ודור ומבלעדך אין לנו מלך מוחל וסולח (אלא אתה). ברוך
אתה יי מלך מוחל וסולח לעונותינו ולעונות עמו בית ישראל. ומעביר אשמותינו בכל-שנה ושנה.
מלך על כל-הארץ מקדש (השבת ו)ישראל ויום הכפורים:

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם. והשב את-העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם
באהבה תקבל ברכון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך.

ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים. ברוך אתה יי המחזיר שכנינו לציון:

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד. צור חיינו מנן ישענו אתה הוא
לדור ודור גודה לך וגספר תהלתך על חיינו המסורים בידיך ועל נשמותינו הפקודות לך ועל נפישך
שבכל-יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר וצהרים. הטוב כי לא-כלו רחמיך
והמרחם כי לא-תמו חסדיך. מעולם קיינו לך.

ועל כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד לעולם ועד.

ותתם לחיים טובים כל-בני בריתך:

וכל החיים יודוה סלה ויהללו את-שמך באמת האל ישועתנו ועזרתנו סלה. ברוך אתה יי הטוב שמך
ולך נאה להודות:

שֵׁם שְׁלוֹם טוֹבָה וּבִרְכָּה חַן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל-יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בִּרְכֵנוּ אֲבוֹנֵנוּ כְּלָנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פְּנִיָּךְ וְנִתַּת לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וְצִדְקָה וּבִרְכָּה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה בְּשְׁלוֹמָךְ.

בְּסֹפֶר חַיִּים בִּרְכָּה וְשְׁלוֹם וּפְרִיגָטָה טוֹבָה נִזְכֹּר וְנִחַתָּם לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וְשְׁלוֹם.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשְׁלוֹם: (בְּקֶ"ק חֲתָמִים הַמְּבָרֵךְ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹם: וְכֵן נוֹהֲגִין בֵּא"י)

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. (גִּי' אָנָּה) תָּבֹא לְפָנֶיךָ תִּפְלָתָנוּ. וְאַל תִּתְּעַלֵּם מִתַּחֲנוּנָנוּ. שְׂאִין אֲנַחְנוּ עוֹי פָּנִים. וְקִשִּׁי עָרָף לֹאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צִדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חַטָּאנוּ אֲבָל אֲנַחְנוּ (וְאֲבוֹתֵינוּ) חַטָּאנוּ:

אֲשַׁמְנוּ. בְּגִדְנוּ. גּוֹלְנוּ. דִּבְרָנוּ דָּפִי.

הִעֵוִינוּ. וְהִרְשַׁעְנוּ. וְדָנוּ. חִמְסְנוּ. טִפְלָנוּ שָׁקָר.

יַעֲצָנוּ רָע. כְּזָבְנוּ. לָצָנוּ. מִרְדְּנוּ. נֶאֱצָנוּ. סָרְרָנוּ. עֵוִינוּ. פִּשְׁעָנוּ. צָרְרָנוּ. קִשִּׁינוּ עָרָף.

רָשַׁעְנוּ. שָׁחַתְנוּ. תַּעֲבָנוּ. תָּעִינוּ. תַּעֲתַעְנוּ:

סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: וְאַתָּה צִדִּיק עַל כָּל-הַבָּא עָלֵינוּ. כִּי אָמַת עֲשִׂיתָ וְאֲנַחְנוּ הִרְשַׁעְנוּ:

מָה נֹאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מְרוֹם. וּמָה נִסְפָּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים. הֲלֹא כָל-הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה נוֹתֵן יָד לְפוֹשְׁעִים / וְיִמִּינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שֹׁבִים.

וְתוֹלְמָדְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְהַתְּנוּחוֹת לְפָנֶיךָ עַל כָּל-עֲוֹנוֹתֵינוּ

לְמַעַן לְנַחֵדֵל מִעֵשֶׁק יְדֵינוּ⁽¹⁾

וְלִתְקַבְּלָנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ כְּאֲשֵׁים וּכְנִיחָחִים / לְמַעַן דִּבְרִיךָ אֲשֶׁר אָמַרְתָּ:⁽²⁾

אִין קִץ לְאִשֵּׁי חוֹבוֹתֵינוּ / וְאִין מִסְפָּר לְנִיחָחֵי אֲשִׁמוֹתֵינוּ.

וְאַתָּה יוֹדֵעַ שְׁאִתְּרִיתָנוּ רַחֲמָה וְתוֹלָעָה / לְפִיכָךְ הִרְבִּיתָ סְלִיחָתָנוּ.

מָה אֲנַחְנוּ / מָה חַיִּינוּ מָה חֲסִידְנוּ.

מָה צִדְקָנוּ מָה יִשְׁעָנוּ⁽³⁾ מָה כֹּחֵנוּ מָה גְבוּרָתָנוּ.

מָה נֹאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

הֲלֹא כָל-הַגְּבוּרִים כְּאִין לְפָנֶיךָ / וְאֲנִשֵּׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ.

וְחֻקִּים כְּבִלֵי מַדָּע / וּגְבוּרִים כְּבִלֵי הַשִּׁפְלָה.

כִּי רַב מַעֲשֵׂיהֶם⁽⁴⁾ תָּהוּ / וְיָמֵי חַיֵּיהֶם הִבֵּל לְפָנֶיךָ.

וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן-הַבְּהֵמָה אִין / כִּי הִכָּל הַקָּבֵל:

1 לְמַעַן נַחֵדֵל מִעֵשֶׁק יְדֵינוּ ו' חס' פ'ע 2 לְמַעַן דִּבְרִיךְ וְאֲמַרְתָּ ד' בַּעֲבוּר דִּבְרִיךְ אֲשֶׁר אָמַרְתָּ ע' בַּעֲבוּר אֲשֶׁר

אָמַרְתָּ פ' 3 מָה יִשְׁעָנוּ מָה צִדְקָנוּ מָה יָמֵינוּ מָה שְׁנוֹתֵינוּ ד' 4 כָּל מַעֲשֵׂיהֶם ד' פ' כָּל מַעֲשֵׂינוּ ע'

אתה הבדלת אגוש מראש / ותפירהו לעמוד לפניך:
 כי מי יאמר לך מה תפעל / ואם יצדק מה יתן-לך:^(א)
 ותתן-לנו יי אלהינו באהבה את יום צום הכפרים הזה
 קץ ומחילה וסליחה על כל-עונותינו^(ב)
 למען נחיה מעשך ידינו / ונשוב אליה^(ג) לעשות חקי רצונך בלבב שלם:
 ואתה ברחמיך הרבים רחם עלינו / כי לא תחפץ בהשחתת עולם.
 שנאמר. דרשו יי בהמצאו. קראהו בהיותו קרוב:
 ונאמר. ישוב רשע דרכו ואיש און מחשבתי.
 וישב אל-יי וירחמהו ואל-אלהינו כי-ירבה לסלוח: (ישע' נה ו-ז):
 ואתה אלוה סליחות חנון ורחום / ארך-אפים ורב-חסד ומרבה להטיב
 ורוצה אתה בתשובת רשעים^(ד) / ואין אתה חפץ במיתתם.^(ה)
 שנאמר. אמר אליהם חי-אני נאם אדני יהוה
 אם-אחפץ במות הרשע כי אם-בשוב רשע מדרכו וחייה.
 שובו שובו מדרכיכם הרעים ולמה תמותו בית ישראל: (יהו' לג יא)
 ונאמר. החפץ אחפץ מות רשע נאם אדני יהוה הלא בשובו מדרכיו וחייה: (שם יח כג)
 ונאמר. כי לא אחפץ במות המת נאם אדני יהוה. והשיבו וחיו: (שם יח לב)
 כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישראל בכל-דור ודור.
 ומבלעדיה אין לנו מלך מוחל וסולח (אלא אתה):^(ו)

אלהי עד שלא נוצרתי איני כדי ועכשיו שנוצרתי באלו לא נוצרתי. עפר אני בחיי. קל וחומר
 במיתתי: הרי אני לפניך ככלי מלא בושה וכלמה. יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שלא אחטא
 עוד. ומה שחטאתי לפניך מרק ברחמיך הרבים אבל לא על ידי יסורים וחללים רעים:

אלהי נצר לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה. ולמקללי נפשי תדום ונפשי כעפר לכל תהיה. פתח
 לבי בתורתך ובמצותיך תרדף נפשי. וכל החושבים עלי רעה מהרה הפך עצתם וקלקל מחשבתם.
 עשה למען שמך. עשה למען ימינה. עשה למען קדשתך. עשה למען תורתך. למען יחלצון ידידיך
 הושיעה ימינה ועניי: יהיו לרצון אמרי-פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגאלי: עשה שלום במרומי הוא
 יעשה שלום עלינו ועל כל-ישראל ואמרו אמן:

יהי רצון לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך:
 ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמניות: וערכה ליי מנחת יהודה וירושלם כימי עולם וכשנים
 קדמניות:

5 מה יתאונן אדם חי גבר על חטאו הוסי' ע 6 יום מחילה וסליחה לכפר על כל עונותינו ע 7 אליך חס' ע 8 בתשובתן של
 רשעים פ' 9 ומנהיג את כל העולם כולו במדת הרחמים הוסי' ע 10 בא"י האל הסולחן הוסי' כמה כי"י

חזרת התפלה

פ

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב קאל הגדול הגבור והגורא אל עליך גומל חסדים טובים וקנה הפל וזכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה.

[ומוחזר עלוס טס.] - מ 1923.

מסוד חכמים ונבונים
ומלמד דעת מבינים
אפתחה פי בתפלה ובתחנונים
לחלות ולחגן פני מלך (מלא רחמים) מוחל וסולח לעושים:

מגן

סימן: א"צ. [ומוחזר: כ' אלעזר צ"ר קליר.] צתים צכי 7. טורים. - א 47.

אב ידעך מנער / בחנתו בעשר בלעבור בראש תער
גש לחלך (נ"א לחלותך) כנער ולא כבער / דגליו לבא בזה השער:

ככתוב. זה השער ליי צדיקים יבאו בו: (תהלי קית כ)
ונאמר. פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים: (ישע' כו ב)

אמונים גשו לנצחך אים / נצח * כל היום
עבור כי פנה יום / גוננו (נ"א מגנו) בצדק יושב כחם-היום:

כ"י אדווחק; גן; ממ' נכד; סף; קטע הגניזה קג"ג || 1 בעשר חס' ג | כל בלי קג"ג | עבור: לעבור כ | 2 לחלך
אדווחקס: להלך ה' לחלותך שאר כ"י 3 נצח: יחד קג"ג | 4 עבור כי פנה יום: מבקר ועד פנות יום קג"ג | יום: היום
ג | גוננו: תגוננו ג מגנו אהממ' סף' חס' ק | בצדק יושב: כיושב קג"ג

1 אב ידעך מנער אברהם אשר ידעך, ר"ל הכיר אותך בהיותו נער, ע"פ דרשת חז"ל נדרים דף ל"ב א' בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו, שנא' (ברא' כו ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי, והמלה 'עקב' רומזת לקע"ב שנה, ואברהם (כפירש"י שם) היה קע"ה, נמצא שכן ג' הכיר את בוראו. בחנתו בעשר בעשרה נסיונות נבחן אברהם ועמד בכולם (אבות ה' ג'). כל עבור בראש תער מלים אלו עדיין לא נתפרשו כהוגן, וגם בכ"י גם בדפוסים ניתנים פירושים מפירושים שונים. יש מפרשים 'כל עבור בראש תער' בלי לעבור כחוט השערה (המתאים לחוד התער) - כנראה נתקבל פירוש זה אצל רוב המפרשים בתקופה האחרונה - וי"מ שלא יעבור תער על ראש בני ישראל, ותער הוא מקביל לחרב (עי' יחזק' ה א. ישע' ז כ), מפני שצפוי היה לפני הקב"ה שעתידין בניו לנסות את הקב"ה בי' נסיונות והקדים רפואה לנבחתם ונסהו בי' נסיונות (פרקי ר"א כ"ו), ועוד.
2 גש לחלך נגש לחלות פניך. כנער ולא כבער שלא ידע (תהלי צב ז). דגליו לבוא בזה השער שיבואו בניו לשער של ה' כצדיקים, ע"ש תהלי קיה כ. 3 אמונים ישראל הנאמנים לדתך. 4 גוננו בצדק יושב כחם היום בזכותו של אברהם, ע"ש ברא' יח א.

נעילה ליום כפור

למענה אלהים חיים.

אומרים מוריד הטל מכלכל חיים
תיר אסורים ומקום אמונתו לישני
ת ישועה.

זכרנו לחיים (ניא לחיים) מלך חפץ בחיים. וחתמנו
מלך עוזר ומוליע ומגן. ברוך אתה יי מגן אברהם:
אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה. רב
בחסד מחיה מתים ברחמים רבים. סומך גופלים ו
עפר. מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממי

מחיה

5 הנקרא לאב זרע / ונפנה לסור ממנו
זעק וחתנו ושיחה לא-גרע / חסן ברכ

ע:

. ויברכהו יי: (ברא כו יב)

בכתוב. ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה הה
ונאמר. פתחו לי שערי צדק. אבא בם אודה יי:

יה שמך בנו יערב / וישעך לנו תקרב
גאל נא מקרב / החיינו בטל כשח לפנות-ערב:

5 אב לזרע מ / ונפנה: ונענה ג | ממוקש ה' ממוקשות קנ²³ 6 שיחה מ' | לא גרע: לא (ולא ה') נגרע ס' קנ³² |
חוסן: הושם ס חושה ג | באשר: אשר ממ' 8 גאל (גאל אוקמן ס' קנ³²) נא מקרב (רחוקים מקרב ה'): גאלחנו נא
קרב מ' נכרג | והחינו אמננס' | בטל חס' דק | כשח: כיצא כ כיצא ושח גך

5 הנקרא לאב זרע יצחק, ע"ש ברא' כא יב כי ביצחק יקרא לך זרע. ונפנה לסור ממוקשי רע מרעת אבימלך, ע"פ
המדרש ב"ר ס"ד ב' ע' 700 לא ירעיב ה' נפש צדיק (משלי י ג) זה יצחק... והות רשעים יהוה (שם) זה אבימלך, לא יבושו
בעת רעה (תהלי' לו יט) בעת רעתו של אבימלך... (ומה שרצו לפרש שפנה מדרכי ישמעאל ובני קטורה, או ממוקשי אשה מבנות
כנען, אין זה מסתבר). 6 זעק וחינו ושיחה לא גרע ע"ש ברא' כד סג ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, שדרשוהו
(ברכות דף כ"ו ב' ועוד) אין שיחה אלא תפלה. חוסן ברכה באשר זרע נתחזק בברכה, כי מצא מאה שערים ככתוב להלן.
7 יה שמך בנו יערב כי שמו של הקב"ה כלול בשם ישראל. החיינו בטל ר"ל בטל התחייה, ע"פ מאמר חז"ל פרקי ר"א
סוף ל"ד לעתיד לבא הקב"ה מוריד תחיית טל ומחיה המתים. כשח לפנות ערב כשם שהחיית את יצחק (השח לפנות ערב,
ברא' כד סג), ע"פ האגדה פרקי ר"א לא כיון שהגיע החרב על צוארו פרחו ויצאה נשמתו של יצחק, כיון שהשמיע קולו מבין
שני הכרובים ויאמר אל תשלח ידך אל הנער חזרה הנפש לגופו... פתח ואמר בא"י מחיה המתים.

מי כמוך אב הרחמים. זוכר יצוריו לחיים ברחמים.

ונאמן אתה להחיות מתים. ברוך אתה יי מחיה המתים:

משלש

טבע זיו תארה / יה חקקו בכס יקרה
10 כשר תם מקום מה-נורא / לעת קץ חז ויירא:

9 תארה: תפארה זן 10 תם חס' קנ³² | מקום חס' אד' גנס | חז חס' קנ³²

9 טבע זיו תארה מטבע של זיו התואר (בנראה כתב הפייטן תארה במשמעות תואר) יה חקקו בכס יקרה והכונה היא
לאיקונון של יעקב, כדרשת חז"ל הנהומא במדבר י"ט ועוד. 10 כשר תם מקום מה נורא כשראה יעקב הנקרא תם
(ברא' כה כז) את המקום ששכב בו (ברא' כה יז). לעת קץ בזמן שיקץ משנתו חז ויירא תזה, ר"ל הביט.

ככתוב. וַיֵּרָא וַיֹּאמֶר מִה־נֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה. אֵין זֶה כִּי אִם־בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם: (ברא' כח יז)
וַיֹּאמֶר. שְׂאוּ שְׁעָרֵיכֶם וְהַנְּשֹׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹאוּ. מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: (תהל' כד ז)
וַיֹּאמֶר. לָכֵן כֹּה־אָמַר יְיָ אֱלֹהֵי בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת־אֲבֹתָם. לֹא־עָתָה יָבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה
פָּנָיו יִחְוָרוּ: כִּי בְּרֹאוֹתָו יִלְדִּיו מַעֲשֵׂה יָדֵי בִקְרָבוֹ יִקְדִּישׁוּ שְׁמִי. וְהִקְדִּישׁוּ אֶת־קְדוּשַׁת יַעֲקֹב
וְאֶת־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעֲרִיצוּ: (ישע' כט כב-כג)
[וַיֹּאמֶר.] יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדוֹר וָדוֹר הִלְלוּהָ: (תהל' קמו י)
וְאַתָּה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: אֵל נָא.

במנהג אשכנז המערבי ובמנהג פוזנא אומרים פיוט זה, ובמנהג פולין אומרים את הכותרת בלבד
סימון: א-צ (הנוסף). צתים צכי ג' טורים. צקוגר ונוצחם ונקראות.

שְׁמַע נָא סִלַּח נָא הַיּוֹם / עָבוֹר כִּי פָנָה יוֹם / [וְהִלְלֵךְ (נִי־א) נְהַלְנוּ] נֹרָא וְאִיּוֹם / קְדוֹשׁ

מַעֲרֵב וְעַד עָרֵב אֲנַצְחָה / נֶאֱקָתְנוּ שְׁמַעָה וְסִלְחָה / כִּי עֲמַךְ הִסְלִיחָה:
סָרְרָנוּ (נִי־א סָרְרִינוּ) תִּמְחַ וְתִסְלַח / עֲזֹר לָנוּ שְׁלַח / כִּי אַתָּה יְיָ טוֹב וְסִלַּח:
פְּנִיכֶם כְּזֹהֶר אֲצִהִיר / צִדְקָתְכֶם לְנִגְדֵי יָאִיר / כִּי אֶסְלַח לְאֲשֶׁר אֲשָׂאִיר:

שמע

קָמְנוּ בְּתַחֲנוּן (נִי־א בְּתַחֲנוּן) שְׁעֵנוּ / רוּמָה אֵל וְהוֹשִׁיעֵנוּ / שׁוּבוּנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ:
5 שְׁמַע בְּרָצוֹן אֶת־תַּפְלִיתָנוּ / שׁוּר נָא בְּשִׁפְלוּתָנוּ / שׁוּבָה יְיָ אֶת־שְׁכִיתָנוּ:
תְּנוּ בְּנֵי עַל לְבַבְכֶּם / תְּשׁוּבַת מַלְכְּכֶם / שׁוּבָה אֵלֵי וְאֲשׁוּבָה אֵלֵיכֶם:

שמע

כותרת היום: איום מ'ס | עבור כי פנה יום לאחר נהללך... סף' קגצ | נהללך אפמס'ף: נהלנו אמ' קגצ ונהללך שאר
כיי' | נורא: באורך מ' 1 נאקינו קגצ | כי עמך הסליחה: זכור הקדים מ זכינו הקדים ס 2 סררנו קגצ: סררנו ס
סוררנו שאר כיי' | תימח: תמח נכך תמחול דממ' | עזר לנו שלה: עזרנו מעמך שלה (תשלח מ'ץ) מ'נכךן עזר מקדש
שלה קגצ 3 פניכם: פניהם אנס | כזוהר: כזוהר א: הרקיע הוס' ממ'נכךן | אצהיר: אזהיר | צדקכם: צדקתכם דח |
לנגדי: כנוגה נכ כנגדי כנוגה מ כנוגה לנגדי קמ'ך לנגדכם קגצ 4-6 חס' מ' 4 בתחנון: בתחן ופ' | שענו: ישענו נכך |
שובנו אלהי ישענו: ומחה כעב פשעינו אדקנך 5 את חס' ס | גא חס' אדחמןסף | בשפלותנו: בעניותנו
ובשפלותנו נכך בענינו ובשפלותנו ק בענותנו ובשפלותנו 6 בני חס' אדחמןסף'ש | תשובת: תשועת זס | אביכם
מלככם מנכך

1 מערב ועד ערב ויק' כג לב. כי עמך הסליחה תהל' קל ד. 2 סררנו תמח ותסלח רל סוררנו, מל' סרר
(וי"ג סררנו). וקשה לבאר גירסת כיי' סוררנו (רל היצר הסורר שבקרבונו?). עזר לנו שלח ע"ש תהל' כ ג ישלח עזר. כי
אתה ה' טוב וסלח תהל' פו ה. 3 (תשובת הקב"ה) פניכם כזוהר אצהיר כזהרים. כי אסלח לאשר אשאיר
ירמ' ג כ. 4 שובנו אלהי ישענו תהל' פה ה. 5 שובה ה' את שביחנו תהל' קבו ד. 6 שובו אלי ואשובה אליכם
מלאכי ג ז.

ובכן לה תעלה קדשה. כי אתה אלהינו מלך מוחל וסולח:

סימן: ח"א - ש 2064.

שערי ארמון	מהרה תפתח לבוארי אמן
שערי גנוזים	מהרה תפתח לדתך אחוזים
שערי היכל הנחמדים	מהרה תפתח לועודים
שערי זבול מחנים	מהרה תפתח לחכלילי עינים
5 שערי טהרה	מהרה תפתח ליפה וברה
שערי כתר המימן	מהרה תפתח ללא אלמן:

ומדליגן שורות 7-12

7 שערי מקום עיניך ולבך	מהרה תפתח לנואמי טובך
שערי ספר על	מהרה תפתח לעמך להעל
שערי פתחים סגורים	מהרה תפתח לצדיקים גמורים
שערי קרית חנה	מהרה תפתח לרחומיך להתחננה
שערי שערים הקבועים	מהרה תפתח לאחים ורעים
12 שערי תשובה	מהרה תפתח לחולת אהבה

ובהם תערץ ותקדש (כסוד שיח שרפי קדש. המקדישים שמך בקדש)

שערי ארמון כימי הנ"ל (רק 1-13.6); קנ"ג (שלם) ||

1 לבוארי: למבארי קנ"ג | אמן: דת אמן וק ארמון | 2 חס' א | אחוזים: אחוזים ומך' 6 המיומן: המיומן ק | ללא אלמן: לעם לא אלמן מכך | 13 המקדישים שמך בקדש חס' ז: דרי מעלה עם דרי מטה חס' ו' המשלשים בשילוש קדושה בקדש חס' ו'

1 שערי ארמון מהרה תפתח... תפלה לזמן נעילת שערי שמים לפי השקפת חז"ל, עי' ירו' ברכות ד' א' (דף ז' ב') אימתי היא נעילה... רב אמר בנעילת שערי שמים ור' יוחנן אמר בנעילת שערי היכל, והפייטן חפס כנראה הדיעה הראשונה. לבוארי אמן לישראל המבארים את התורה שהיתה אמן, ע"ש משלי ח' ו' ואהיה אצלו אמן וכו', שדרשוהו על התורה ב"ר א' א' (ע' 2) ובעוד מקורות. (ויש מי שפירש את כל הפיוט בדרך שונה כמכוון לבנין בית המקדש, אבל אין זה מסתבר לפי תפיסת הפייטן.) 2 שערי גנוזים גם הם שערי שמים, ר"ל שערי הרקיע שגנוזים שם גנוזי חיים וגנוזי שלום וגנוזי ברכה (חגיגה דף י"ב ב'). לדתך אחוזים לאחוזים בדתך. 3 שערי היכל ר"ל היכל של מעלה. לועודים לעומדים לפניך בועד. 4 שערי זבול מחנים שערי הרקיע הנקרא זבול שהוא של מחנות מלאכים. לחכלילי עינים לישראל שהן יושבין וסודרין דברי תורה, כדרשת חז"ל ב"ר צ"ח י' (ע' 1261). 5 ליפה וברה ע"ש שה"ש ו' יפה כלבנה ברה כחמה, שדרשוהו על ישראל במדרש שם. כתר המיומן י"מ שערי התורה הניתנת בימינו של הקב"ה, ע"ש דבר' לג ב' מימינו אש דת למו, וי"מ שערי תפלה שתפלתן של ישראל היא כתר בראש הקב"ה לפי דרשת חז"ל שמות רבה כ"א ד'. ללא אלמן ע"ש ירמ' נא ה כי לא אלמן ישראל. 7 מקום עיניך ולבך בית המקדש, ע"ש מ"א ס ג הקדשתי את הבית הזה... והיו עיני ולבי שם כל הימים. לנואמי למביעי. 8 ספר על ספר החיים שלפני הקב"ה. 9 לצדיקים גמורים שנהתמו לחיים בריה. 10 קרית חנה בית המקדש הנקרא אריאל קרית חנה דור, ישע' כ"א. 12 לחולת אהבה ע"ש שה"ש ב' ה שדרשוהו על ישראל.

כְּתוּב (עַל־יַד נְבִיאָה) וְקָרָא זֶה אֱלֹהֵי וְאָמַר.
 קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֵא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:
 כְּבוֹדוֹ מְלֵא עוֹלָם / מִשְׁרָתוֹ שׂוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אֵיזֶה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ / לְעֲמַתָּם בְּרוּךְ יֹאמְרוּ:
 בְּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:
 מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶּן בְּרַחֲמִים / וַיַּחֵן עִם הַמִּיֻּחָדִים שְׁמוֹ
 עָרַב וַיִּקָּר בְּכָל־יְמֵי תְּמִיד / פְּעָמִים בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים:
 שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:
 (אֶחָד) הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אֲבִינוּ הוּא מִלְכֵנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנו
 וְהוּא יִשְׁמָעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שְׁנִית לְעֵינֵי כָל חַי לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

בהרבה קהלות נהגו לומר קדושה זו

סימון: א-3 (מ-ת).

כנראה הטלמה לסלוק "טעמי חנון" חסר חסר ל-מ, חסר 1480.

מְלֵאכִים מְרוֹפָּפִים / נֶגֶד אַמּוֹת הַסְּפִים
 סָלָה כִּנָּף מְכֻנָּפִים / עֲנוֹת לְעַמַּת שְׂרָפִים.
 לְעֲמַתָּם בְּרוּא יֹאמְרוּ. בְּרוּךְ...
 פִּתְחוּ שַׁעְרִים / צִוִּיתָ לְלוֹקְחֵי דְבָרִים
 קִדְּשֵׁת שְׁמֶךָ מִזְכִּירִים / רְצוּי אֶהְבְּתֶךָ אוֹמְרִים.
 פְּעָמִים בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל...
 שַׁעְרֵי רַחֲמֶיךָ / תִּפְתַּח לְמַעַן שְׁמֶךָ
 תַּחֲנוּן לְעַמֶּךָ / תִּשְׁמָעֵם שְׁנִית כְּנֻאמֶךָ. אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

כ"י אוח || 6 לעמך אז: על עמך ח

1 מלאכים מרופפים מתנועעים. נגד אמות הספים ישע' ו ד וינועו אמות
 הספים מקול הקורא. 3 פתחו שערים ישע' כו ב. צוית ללוקחי דברים כך
 ציות בנוגע לשבים אליך ומיחדים שמך, ע"ש הו ש י ד ג קחו עמכם דברים ושובו אל ה'.

בקהלות אשכנז המערבי אומרים אליך תלויות עינינו (עי' לעיל ע' 176)

אֲדִיר אֲדִירֵנוּ. יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אֲדִיד שְׁמֶךָ בְּכָל־הָאָרֶץ:
 וְהָיָה יְיָ לְמִלְכָּה עַל־כָּל־הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד:
 וּבְדַבְּרֵי קִדְּשֶׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר. יִמְלֶךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדוֹר וָדוֹר הַלְלוּיָהּ:
 לְדוֹר וָדוֹר נָגִיד גְּדֻלָּה וְלִנְצַח נְצֻחִים קִדְּשֶׁתְךָ נִקְדִּישׁ.
 וְשִׁבְחָה אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵי לֹא יִמּוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מִלֶּךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אַתָּה:

וממשיכין ע' 741

סימון: ח-כ יוסף צר יעקב חזק וחזק. - א 1271.

אהבתי מעון בית משכנותיך / בעת ערב שקוד דלתיך
גשתי בתחן זמן נעילתך / דופקי שעריך ענה מחילתך:

הצגת תחן מערב עד ערב / ומשאת כפי מנחת ערב
זכור תזכר קטרת הערב / חלבים ואשים במקדש חרב:

5 טענו שומריך נעילת שערים / יעמדו בו משרתים ומשוררים
כלול פגיעות ארבע מספרים / לכפר כמעשה יום הכפורים:

ככתוב. כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. מפל חטאתיכם לפני יי תטהרו: (ויק' טו ל)
ונאמר. אשרי אדם שמע לי לשקד על דלתי יום יום. לשמר מנחת פתחי: (משלי ח לד)
ונאמר. יי אהבתי מעון ביתיך. ומקום משכן כבודך: (תהי' כו ח)

כבודך וחטדיך כמהים / בעני נפש משלהים
מגנו ראה אלהים / שמש ומגן יי אלהים:

וזכנו לחיים... בא"י מגן אברהם. אתה גבור... ומצמיח ישועה

כ"י פטעפ° || 1 מה אהבתי (!) ט | דלתותיך פ 2 בתחן: בתחנן פ 3 הצגתי ע | ועד ערב טע | כפים ע 4 זכר ט |
חקטר ט | חרב: קרב פ° 5 בו: במ פ° 6 פגיעות ע: פגיעת פטפ° | מספרים: גשרפים פ° נשעים ע 7 וחסוך ע
8 שמש: כי שמש ט

1 אהבתי מעון בית משכנותיך תהי' כו ח. שקוד דלתיך ע"ש משלי ח לד לשקד על דלתותי יום יום. 2 דופקי
שעריך ענה מחילתך בתחביר משונה: לדופקים בשעריך ענה שמחלת להם. 3 ומשאת כפי מנחת ערב תהי' קמא ב.
4 קטורת הערב שהקטירו בזמן הדלקת הנרות, ובו בזמן הקטר חלבים ואברים. 5 טענו שומריך נעילת שערים
שומרי דת טענו עליהם את שמירת זמן נעילת שערים, כדי לעמוד בו עוד פעם בחפלה. כלול פגיעות ארבע מספרים
כתשלום מספר ד' תפלות ביום.
7 כמהים תאבים (מל' כמה לך בשרי, תהי' סג ב). בעינוי נפש משולהים עייפים ורצוצים, ע"פ הארמית, כגון משלהי
ליה (ב"ר ב"ד ד' ע' 232). מגינו צ"ל מצבנו? שמש ומגן ה' אלהים תהי' פד יד.

מחיה

מעביר יום ומביא לילה / נמליכנו כן עד מכון הלילה
סמוכים בצדקתך בקר וגם לילה / עמך יהיו בצרות הלילה:

כ"י הגי'ל: החל משורה 7 ל° || 1 כן: כך ע בו פ° | עד חס' פ° 2 בצדקתך: כך ט | בקר וגם לילה: יומם ולילה ט | בצרות
חס' טעפ°

1 מעביר יום ומביא לילה נוסח ברכת ק"ש של ערבית. עד מכון הלילה עד שהוא ודאי לילה. 2 סמוכים
בצדקתך מסתמכים. 3 פגיעת מקום שמש מבואו תפלת יעקב במקום לינתו, ע"ש ברא' כח יא ויפגע במקום וילן שם

נעילה ליום כפור

פְּנִיעַת מְקוֹם שְׁמֶשׁ מְבוֹאוֹ / צִיגַת שְׂדֵה עָרֵב בְּמוֹצָאוֹ
קוֹלֵי יַעֲרֵב כְּבִכְנוֹר בְּמִקְרָאוֹ / רְצוֹי תְּמִיד עֲלֵת מוֹרָאוֹ:

5 שְׁבַע בְּנוֹת תְּשׁוּלֹם שְׁבוּעָה / שׁוֹמֵר מְלִילָה קֶץ לְקַבְּעָה
תִּכּוֹן לְפִנְיָה תַּחֲנוּה וְתַבִּיעָה / תִּמּוֹר קְטָרֶת וְעוֹלָה קְבוּעָה:

ככתוב. תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטָרֶת לְפִנְיָה. מְשַׁאֵת כְּפִי מִנֶּחֱת-עָרֵב: (תהל' קמא ב)
ונאמר. וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה לַפְּנוֹת עָרֵב... (ברא' כד טז)

ונאמר. וַיִּפְגַע בְּמִקְוֵם וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמִּקְוֵם וַיִּשֶׁם מְרִאשְׁתָּיו. וַיִּשְׁכַּב בְּמִקְוֵם הַהוּא:
(ברא' כח יא)

הַהוּא קִדְשַׁת בֵּית וְאוֹלָם / לְעַבְדָּךָ תָּשִׁיב עִם עוֹלָם
יִחְיוּ מִתֶּיךָ בְּטַלְלֵי תַעֲלָם / אֱלֹהִים חַיִּים וּמִלָּךְ עוֹלָם:

מי כמוך... ונאמן אתה להחיות מתים. בא"י מחיה המתים

3 מבוא: בבואו ט 4 כבכנור פ: בבטוי ט בטוי ע בוידוי פ° | עולת: עלות ע 5 שבועה: שבעה טעוהמפרש פ מלילה: מה
מלילה ע 7 עם עולם: עד עולם עפ°

כי בא השמש, ע"פ דרשת חז"ל (ברכות דף כ"ו ב') ויפגע במקום... ואין פגיעה אלא תפלה... ציגת שדה ערב במוצאו
תפלת יצחק שהיה נצב בשדה להתפלל, ע"ש ברא' כד טז ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, ודרשת חז"ל (שם) ואין שיחה
אלא תפלה. 4 קולי יערב כבכנור במקראו הקשר המשפט הוא כנראה זה: דוגמת תפלת יצחק (שהיתה לפנות ערב)
ותפלת יעקב (שהיתה בערב) יערב נא תפלתי כאילו קראתי בלוי כנור, וי"ג 'בבטוי' או 'בוידוי', ר"ל כשאני קורא את הוידוי.
רצוי תמיד עולת מוראו כריצוי עולת חמדי, ועולת מוראו דוגמת תהל' עו יב יובילו שי למורא. 5 שבע בנות תשלום
שבעה לא זכיתי להבין את משמעות שורה זו. לפי פירוש כ"י (פ) דובר כאן על שבע מדרגות שבגיהנם (ע"י סוטה דף י' ב' הני
תמניא בני למה (ר"ל שמונה פעמים 'בני' שקרא דוד על אבשלום), שבעה דאסקיה משבעה מדורי גיהנם) שתמורתם באות שבע
ברכות העמידה. שומר מלילה קץ לקביעה שבזכותן בא הקב"ה שהוא השומר מלילה לקבוע קץ תגאולה. 7 ההוא
ר"ל למקום ההוא, שהוא מקום קדושת בית המקדש, תשיב עם עולם יחזק' כו כ. וי"ג 'עד עולם', ולפי זה ההמשך: תשיב
את קדושת בית המקדש למקום ההוא לנצח. 8 יחיו מתוך בטללי תעלם תעל = תעלה, פי' רפואה, והכל ע"ש ישע'
כו יט יחיו מתוך גבלתי יקומון, הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורור טלך. אלהים חיים ומלך עולם ירמ' י י.

משלש

יֹשְׁבֵי בֵיתְךָ מֵעַת לַעַת / וְאֵלֶיךָ וְעִדֶיךָ תּוֹצְאוֹת הָעַת
סְפָרִם חֲתוּם בְּטוֹבָה לַעַת / פְּתִיחַת שַׁעַר וְנַעֲלִילַת עַת:

בְּרוֹן יֶחֶד כּוֹכְבֵי נִשְׁפִּיךָ / רָגַשׁ מְקַדֵּשׁ מַעֲט אֲסוּפִיךָ
יְהִי נֹעֵם יְצִיאֹת רִשְׁפִּיךָ / עֲמָךְ לַחֲסוֹת בְּצֹל כְּנַפֶּיךָ:

1 בתוצאות טפ"ל 2 ספרם חט' פ: ספרים פ° | ונעילת העת פ: לטובת העת ל° 3 אספך ל° 4 יציאת ע

1 יושבי ביתך תהל' פד ה. מעת לעת ר"ל ישראל שיושבים ביום כפור בבית הכנסת כל היום. ואלריך ועדיך תוצאות
העת ר"ל תוצאות יום זה, תשובתנו וחינונו, באו אליך ועדיך. 2 ספרם חתום... פתיחת שער ונעילת עת חתום
להם גזר דין לטובה בפתיחת שער לתפלתם ונעילת השערים אחר החתימה. 3 ברון יחד כוכבי נשפך (בשינוי לשון ע"ש
איוב לח ז ברן יחד כוכבי בקר) בצאת כוכבי הערב. 4 עמך לחסות בצל כנפך ע"ש תהל' לו ח בצל כנפך יחסיין.

5 קְרִיאַת עֵשׂ וּמֵאָה מְאֻרוֹת / בְּנִיךָ יִנְחָמוּ וְיִפְדּוּ מִצָּרוֹת
חֻקֹּת שָׁמַיִם וְצִבְא מְאֻרוֹת / זְכוֹתָם יִכּוֹנֵן בְּטוֹבוֹת גְּזֵרוֹת.

קָדֵשׁ הוֹסַפְנוּ בְּחוֹל לְשִׁכְנָהּ / וּמַעֲשֵׂה יָדָיו עָלֵינוּ כּוֹנֵנָהּ
אֲתִיתָ עָרֵב מִעָרֵב לְהַכִּינָהּ / צִיַּת כְּפֹר שֶׁבֶת שְׁבִתוֹן הוּא:

ככתוב, שבת שבתון היא לכם וענינתם את נפשתיכם. חקת עולם: (ויק' טז לא)
ונאמר. ויהי נעם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידיו כוננה עלינו. ומעשה ידיו כוננהו: (תהי' צ יז)
ונאמר. ימלך... ואתה קדוש...

5 קריאת: קראת ל^פ עיש: עיניו פ^ט | ויפדו עפ^ט יופדו פ^ט 6 יכונן: יכונן פפ^ט 7 ידינו: ידינו ט | עלינו
חסי' פט 8 להכנינו: הכינה טפ^ט להכנינו (!) ע

5 קריאת עיש... 6 חוקות שמים וצבא מורות... ע"ש איוב לח לב-לג התוציא מזרות בעתו ועיש על בניה תנחם.
הידעת חוקות שמים... ר"ל בזמן צאת הכוכבים (עיש פי' קבוצת כוכבי הדוב הגדול) ינחמו בניך, וכשם ששמת חוקות שמים
והמזרות תכונן (ג"ל שכצ"ל) זכותם. 7 קדש הוספנו בחול לשכנהו הוספנו מחול אל הקדש כדי לקיים "בתשעה לחדש
בערב", כדרשת חז"ל ספרא אמור פרק י"ד ה', ובשפת הפייסן כדי לשכן אותו בזמן חול, ר"ל להתחיל אותו בעוד חול. ומעשה
ידינו עלינו כוננהו תהי' צ יז. 8 אתית ערב מערב להכנינו הוא של הערב להכין מערב, היינו להוסיף מחול
אל הקדש גם לאחריו, כדרשת חז"ל שם ו'. צינת כפור עמדת יום כפור (ציגה מל' צג, פי' עמד) שבת שבתון הוא ויק'
כג לב.

פתח שַׁעֲרֵי תַפְלָה. אֵל שׁוֹמֵעַ תַּפְלָה. לְשׁוֹמֵעַ אֶל־הַרְנָה וְאֶל־תַּפְלָה. קדוש:
פתח שַׁעֲרֵי רַחֲמִים. יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא רַחֲמִים. לַתַּת לַעֲמֻדָּה חֲסֵד וְרַחֲמִים. קדוש:

סימן: ח-3. - א 8618.

אָתָּא בְּקֶר וְגַם לַיְלָה / שֹׁמֵר מֵהַמְלִילָה / לָךְ יוֹם אֶף־לָךְ לַיְלָה:
בְּאִיךָ בְּקוֹל עָרֵב / בְּחִידוֹד פִּיּוֹת חָרֵב / מִעָרֵב וְעַד־עָרֵב:
גְּמוּל חֲסִדָּה נְאֹוֹר / בְּאוֹרָה נְרָאָה אוֹר / לַעֲת־עָרֵב יִהְיֶה־אוֹר: פתח

דוֹם עָלֶיךָ וְהַתְחַלֵּל / בְּדַרְכֵי טוֹבָה לְהַתְגַּלֵּל / שֹׁמֵר מֵהַמְלִיל:
5 הַגִּיּוֹן לֵב וְקָרֵב / קִטְרֶת תַּעֲרֵב / מִשְׁאֵת כַּפֵּי מִנְחַת־עָרֵב:
וּמֵאֵז בְּאֹתִי לְקָרֵב / מְקוֹם מְקַדֵּשׁ הַחֲרֵב / בַּתְּשֻׁעָה לַחֲדָשׁ בַּעֲרָב: פתח

כ"י עפ^ט || 1 מה חס' פ^ט 2 עד ערב פ^ט 4 בדרכי: כי בדרכי ע 5 קטורת: תמיד חוס' פ^ט

פתח שַׁעֲרֵי תַפְלָה... לשמוע אל הרנה ואל התפלה מ"א ח כח.
1 אתא בקר וגם לילה ישע' כא יב. שומר מה מלילה שם כא יא. לך יום אף לך לילה תהי' עד טו. 2 בחידוד
פיות חרב ע"ש תהי' קמט ו רוממות אל בגרונם וחרב פפיות בידם, ועי' הדרשה ברכות דף ה' א'. מערב עד ערב ויק'
כג לב. 3 באורך נראה אור תהי' לו י. לעת ערב יהיה אור זכר' יד ז. 4 דום עליך והתחולל ע"ש תהי'
לו ז דום לה' והתחולל לו, ר"ל להיות דומם ולהתחולל עליך ולהתחולל בדרכי טובך, בשאלה: שומר מה מליל ישע' כא
יא, והפייסן תפס את הפסוק לפי דרשת חז"ל ירו' תענ' א' א' דף ס"ד א' שישראל פונה אל הקב"ה שהוא שומר העולמים בשאלה
מתי יצאו מהגלות. 5 הגיון לב וקרב תהי' יס טו. קטורת תערב יהיה ערב לפניך במקום קטורת. משאת כפי מנחת
ערב תהי' קמא ב. 6 ומאז באתי אני השפץ. לקרב מקום מקדש חרב במקום בית המקדש החרב באתי לקרב אליך

- זוֹעֲקִיךָ בְּכַפּוּר יוֹם / בְּשֹׁמֶךְ יִמְצָאוּ פְּדִיּוֹם / בְּנֹשֶׁף בְּעֶרֶב יוֹם:
 חוֹכִיךָ בָּאִים בְּאֵין מַעֲשִׂים / מִמֶּךָ יִהְיוּ גַּעַמִּים / לַיְלָה לַיּוֹם נָשִׁים:
 טָהוּר כְּבוֹס הָרֶב / כְּדָבָר קִדְשָׁךְ תִּקְרָב / כִּי יִנְטוּ צִלְלֵי עֶרֶב: פתח
- 10 יוֹדְעֵי טוֹבָה לְהוֹשִׁיעָה / קָרְאוּךָ בְּקוֹל שׁוֹעָה / קִדְמָתִי בְּנֹשֶׁף וְאֲשׁוּעָה:
 כְּחִסְדְּךָ עֲשׂוֹת נִוְרָאִים / לִיחַד שְׁמֶךָ גִּקְרָאִים / עֶרֶב וּבִקְרָ וְצִהָרִים:
 לְהַגִּיד יִשְׂרָאֵל מַפְעָלוֹת / רַב עֲלִילוֹת / וְאֲמוֹנָתָךְ בְּלִילוֹת: פתח
- מִבְּקִשֶׁיךָ יוֹם וְלַיְלָה / הָאֵר מִשְׁפָּטִי לַיְלָה / תָּשֶׁת חֲשָׁךְ וַיְהִי לַיְלָה:
 נָהַג חֲסִדוֹ לְעָמִי / אֶת פָּנֵי אֲרוֹן בְּקוֹמִי / וּבְלַיְלָה שִׁירוּ עָמִי:
 15 סְלִיחָה לְמַעַנִי יִרָב / נִצַּב לְעַמּוֹ בְּקָרֵב / מוֹצָאֵי בִקְרָ וְעֶרֶב: פתח
- עוֹרְכֵי שׁוֹעַ לְהַתְקַרֵּב / בְּכָל לֵב וּבְכָל קָרֵב / מִהַנֹּשֶׁף וְעַד הָעֶרֶב:
 פְּקִידַת שְׁחוּט חָרֵב / תַּחַן תְּפִלַּת הָעֶרֶב / לְשׁוֹחַ בְּשָׂדֶה לְפָנוֹת עֶרֶב:
 צִחַן שָׂאֵר הַמְּגוּחִץ / בְּפוּעֵל צִדְקוֹ יִגְהֵץ / לְפָנוֹת עֶרֶב יִרְחֹץ: פתח

8 באים חס' פ° | יהיו ממך פ° | נשים: ישים פ° 9 תקרב: יקרב פ° 10 להשועה ע 12--14 חס' פ° 14 ינהג (!)...
 לאמי (!) ע 16 מהנשף: מן הנשף עפ° 17 פקידת פ° | תחן: תחן פ°

במקדש מעט. בתשעה לחדש בערב ויק' כג לב. 7 בנשף בערב יום משלי ז ט. 8 חוכיך המחכים לך... ממך יהיו נעמסים נשואים (ל' העמוסים מני בטן, ישע' מו ג). לילה ליום נשים בשינוי לשון איוב יז יב. 9 טהור כבוס הרב... תקרב ע"ש תהל' בא ד הרב כבסני מעוני. כי ינטו צללי ערב ירמ' ו ד. 10 קדמתי בנשף ואשועה תהל' קיט קמו. 11 ערב ובקר וצהרים תהל' נה יח (בחריזה בלתי רגילה). 12 להגיד... רב עלילות ע"ש ירמ' לב יט ורב העלילה. ואמונתך בלילות תהל' צב ג. 13 מבקשיך המבקשים אותך. האר משפטי לילה זכני בחמימה טובה. תשת חשך ויהי לילה תהל' קד כ. 14 נהג חסדו לעומי לעומתי נהג הקב"ה חסדו, ע"ש תהל' מב ט יומם יצוה ה' חסדו. את פני ארון בקומי כש"ץ. ובלילה שירו עמי שם. 15 סליחה למעני ירב ע"ש ישע' נה ז כי ירבה לסלוח. ניצב לעומי בקרב בעת שאני קרב לעומתו. מוצאי בקר וערב תהל' סה ט. 16 מהנשף ועד הערב ש"א ל יז. 17 פקידת שחוט חרב לזכרו של יצחק הנעקד לשחיטה. תחן תפלת הערב שתיקן יצחק שיצא לשוח בשדה לפנות ערב ברא' כד סג, כדרשת חז"ל ברכות דף כ"ו ב'. 18 צחן שאר המגוהץ חטאת בשר ודם המשתולל (גהץ פי' גיל, וכנראה כאן במשמעות הוללות ושכלות). בפועל צדקו יגוהץ בצדקת ילובן. לפנות ערב ירחץ ובר' כג יב, ר"ל הקב"ה ירחץ את החטא ויטהר אותו ממנו.

סלוק

וּבִכְן לָךְ תַּעֲלֶה קִדְשָׁךְ כִּי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ:

כ 216. טז-ל, לוח הפייטנים והפיוטים ע' 99.

כִּי לָךְ יֵאָתֶה מְלוּכָה וְגִדְלָה / הָעֶז וְהַתְּפָאֶרֶת הַכֹּחַ וְהַמְּשָׁלָה

[מְכַל רֹאשׁ כְּפָף. מְכַל קוֹמָה הַשְׁתַּחֲוִיָּה]

מְכַל חֵיד נְעִימָה מְכַל לְשׁוֹן מְלָה / מְכַל עֵין תְּלִיָּה מְכַל פֶּה תְּהִלָּה

כ"י ט

1 כי לך יאתה ירמ' יז. מלוכה וגדולה העוז והתפארת הכח והממשלה דה"א כט יא-יב. 4 מכל ברך

[מכל קרב מורא מכל לב הודיה] / מכל ברך כריעה מכל יציר תפלה
 5 מכל נפש תאווה מכל גוף טבילה / וכל עצמותי תאמרנה ברעד וחילה
 מי כמוך חסין יה במטה ומעלה / אתה הוא לשנותיך אין תכלה
 מגיד מראשית סוף דבר מתחלה / אשרי העם שיי אלהיו העם בחר לו לנחלה
 להיות לו ממלכת כהנים ועם סגלה / יעמס לנו האל ישועתנו ועזרתנו סלה

כריעה ע"ש ישע' מה כג כי לי תכרע כל ברך. 5 מכל נפש תאווה ע"ש תהל' מב ב כן נפשי תערוג אליך אלהים. מכל גוף טבילה כדי להיות טהור לעבודת ה'. וכל עצמותי תאמרנה תהל' לה י. 6 מי כמוך חסין יה תהל' פט ט. אתה הוא לשנותיך אין תכלה ע"ש תהל' קב כח ואתה הוא ושנותיך לא יתמו. 7 מגיד מראשית סוף דבר ע"ש ישע' מו י מגיד מראשית אחרית. אשרי העם שה' אלהיו תהל' קמד טו. העם בחר לו לנחלה תהל' לג יב. 8 להיות לו ממלכת כהנים ועם סגולה ע"ש שמות יט היו והייתם לו סגולה מכל העמים... ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. יעמס לנו האל ישועתנו ועזרתנו סלה תהל' סח כ.

בקצת קהלות אמרו סלוק זה

ובכן לה תעלה קדשה כי אתה הוא מלך מוחל וסולח:

סימון: א"ב.

אשוער בשער נעילה / בכסותך פשע במצולה
 גאותך אוחילה / דרוש מחילה:

הנערץ בסוד קדושים / ונאדר בקהל קדושים
 זבולה יאדירו קדושים / חדוש חמר קדשה משלשים:

* * *

5 ותזריח שמש צדקה / מלגועל שערי צדקה
 בין הערבים לצדקה / משפיעים לגצח בצדקה
 ללובש צדקה / האל הקדוש מקדישים בצדקה:

כ"י ע

אשוער אזמר, אשורר (מל' שוער, עזרא ז ו ועוד). בשער נעילה בנעילת השער. 3 הנערץ... תהל' פט ח.

בקצת קהלות נהגו לומר קדושה זו

סימון: צכיונן צכ שוואל (כפול).—1901.

וחיות בוערות לכס רם לויות / בארבעת רבועי הקיל מנויות
 נוצצות כנץ הסדן כבוק דומיות / גוחצות ברצוא ושוב אנפים נטויות
 יחד תחת הפסא לקפיץ חדויות / יוצרם לקלס פשהן רשויות
 מזמרות שירים תלי תליות / מעריצות לקדוש תהלות דומיות:

כ"י פנפ; מהזור ויטרי || 1 בארבעת פ"ו: בארבעה גפ" 2 כנץ: כעץ ג 3 הכסא הס' מ"ו | חדויות ג מ"ו 4 תלים תליות כ"ו
 1 וחיות בוערות יחוק' א יג. לכס רם לויות מהוברות, ע"ש מ"א ז לו כמער איש ולויות סביב, לפי פירוש חז"ל יומא

5 נְהַמּוֹת כְּקוֹל מִיָּם רַבִּים בְּשֹׁאֵג וְהַמּוֹת / נִרְאוֹת כְּנוֹשָׁאוֹת וְהֵם נוֹשָׁאוֹת וְתַלְוִיֹּת:
 בְּזֹאת הַנְּשָׁקָה יָבִיט מִקְרֵי עֲלִיּוֹת / בְּטוֹיָה לְאֹזֶן יִטָּה כְּרוֹיֹת:
 רְבוּכָה כְּבִמְרַחֶשֶׁת בְּדָבָרִים וְאֲרִיּוֹת / רַחֲשָׁה יִסְכִּית דְּלוֹתָהּ מִשְׁאֵי־חַיִּים:
 שְׂבִיתָהּ יָשִׁיב כְּאִפְיָקִים בְּצִיּוֹת / שְׂאֲרִיתָהּ לְחֹזֶק בְּקִבּוּץ גְּלִיּוֹת:
 מִבֶּשֶׁן וּמִמְצוּלוֹת יִנִּיפָנָה לְתַלְפִּיּוֹת / מִתְנוּסָסֶת כִּימִי קֶדֶם בְּאֲדָמְתָהּ לְהִיּוֹת:
 10 וַיִּבְהִיק הַמֶּתֶהֱפֹכֶת חֶרֶב פִּיפּוֹת / וַיִּנְגַע שׁוֹסִיָּה בְּמַכּוֹת טְרִיּוֹת:
 אֶךְ בְּטִירוֹתָם יִקְבְּצוּ דִּיּוֹת / אֵיִים לְהַעֲיִק בְּנֵהִי וְנֵהִיּוֹת:
 לְרוֹמֵם לְהַדִּיר שְׁמוֹ בְּהִנּוּיּוֹת / לְהַעֲרִיצוֹ וּלְהַקְדִּישׁוֹ שְׁכֵם אֶחָד כְּאַרְבַּע חִיּוֹת:

8 שְׁבוּתָה מִיּוֹן | בְּקִבּוּץ: בְּקֶרֶב מִיּוֹן 10 כְּמִתְהַפֶּכֶת מִיּוֹן 11 יִקְבְּצוּ: נִקְבְּצוּ ג' מִיּוֹן | בְּנֵהִי נֵהִיּוֹת: בּוֹצֵרָה וְקִרְיוֹת מִיּוֹן בַּלְמִנְיּוֹת ג'
 12 לְרוֹמֵם: לְאֹדֶר מִיּוֹן | לְהַקְדִּישׁוֹ וּלְהַעֲרִיצוֹ מִיּוֹן

דף ג' ב' כאיש המעורה בלוייה שלו, והוא לשון הבוק וחיבור לפי דעת המפרשים. בארבעת רבעיו הכיל מנויות כתות של חיות מנויות. 2 נוצצות כגן הסדן כניצוצ היוצא מתחת הפטיש המכה על סדן. כבוק דומיות דומות כבוק, ע"ש יחזק' א יד כמראה הבוק. נוחצות ממהרות. ברצוא ושוב שם. 3 לקפץ חזירות מלאי חדוה ושמה. כשהן רשאות כשרות לשבת, שאין להן רשות לומר שירה למעלה עד שיאמרו ישראל למטה, עי' חולין דף צ"א ב'. ספרי דברים ש"ו (בסוף), ועוד. 4 תילי תיליות הרבה, בהמונים, לפי משמעות המליצה 'חילי תילים' בתלמוד ומדרש, כגון תילי תילין של הלכות (עירובין דף כ"א ב', מנחות דף כ"ט ב'). תהלות דומיות ע"ש תהל' סה ב' לך דומיה תהלה אלהים בציון... 5 נוהמות צועקות. כקול מים רבים ל' תהל' צג ד. והמיות קולות (ל' ישע' יד יא). נראות כנושאות והם נושאות ותליות נראות כנושאות את כסא הכבוד והן נושאות מתחת זרועו של הקב"ה, כדרשת חז"ל תניגה דף י"ב ב'. 6 בזאת הנשקפה יביט בישראל, ע"ש שה"ש ו' י מי זאת הנשקפה כמו שחר, שדרשוהו על ישראל. מקירוי עליות ע"ש תהל' קד ב המקרה במים עליוניו. בטוייה לאזון לשמוע את תפלתה. יטה כריות יטה אזנים, ע"ש תהל' מ' ז אזנים כרית ל', פי' פתחת. 7 רבוכה כבמרחת ל' סולת מורבכת, ויק' ו' יד, ומרחשת ויק' ב' ז, ר"ל דרוסה וטרופה כאילו עשויה לעיסה. רחשה יסכית ישמע, ע"ש הסכת, דבר' כז ט. דלותה משאיות להוציאה מהצרות. 8 שביתה ישיב כאפיקים בציות ע"ש תהל' קכו ה' שובה ה' את שביחנו כאפיקים בנגב, וציה היא ארץ יבשה. 9 מבשן וממצולות יניפנה לתלפיות יוציא אותה מארצות הגלות לבנין בית המקדש, ע"ש שה"ש ד' ד' בנוי לתלפיות, ודרשת חז"ל ברכות דף ל' א' תל שכל פיות פונים בו. מתנוססת כימי קדם באדמתה להיות ע"ש זכר' טז טז מתנוססות על אדמתו. והפייטן תפס "מתנוססת" במשמעות "עומדת כנס" בהתאם למפרשים. 10 ויבהיק המתהפכת חרב פיפיות ויחדד את החרב המתהפכת (ע"ש ברא' ג' כד) שהיא חרב פיפיות (ע"ש תהל' קמט ו' ועוד). וינגע שוסייה ע"ש ירמ' ל טז ועוד. במכות טריות ע"ש ישע' א' ו'. 11 אך בטירותם יקבצו דיות ע"ש ישע' לד טז אך שם נקבצו דיות. איים להעיק בנהי ונהיות לגרם להם יגון ואנחה וקינה. 12 בהנויות ע"ש שמות טו ב זה אלי ואנוהו. שכם אחד ברא' מח כב. כארבע חיות הנוכרות יחזק' א' ה.

בקהלות אפ"ם נהגו לומר קרובה זו

מגן

סימן: לזכר (צן ווארן) עזכר. חזון וזכרים. — א 8079.

קרית ספר טכס ל' (טשטן) ע' 273—275.

אֶשֶׁל צֶדֶק הַיּוֹם בְּאַרְבַּעַת / תְּפִלוֹת יַעֲרֵר אֶל-אֱלֹהֵי וִירְצֵהוּ:
 נִדְבַת אֲבִיו תְּהִי בּוֹ פּוֹגַעַת / וְחִסְדּוֹ יִסּוּבְּנֵהוּ וַיִּבְנֵהוּ:

כ"י א"פ; אב (תשלום אבודרהם; רק 9—1) || 2 יקוננו: יצרנהו הו"ס אב

1 אשל צדק אלו ישראל (פי' האבודרהם) ע"ש ברא' כא לג, וכנראה הרחיב הפייטן את דרשת חז"ל אשל סנהדרין (ב"ר פ' נדר' ע' 583 ועיי"ש במקבילים). יעתר... איוב לג כו, וכן מסתיים כל טור במובאה מהמקרא. 2 נדבת אביו של

יִחְתֹּם בַּסֶּפֶר בְּטַבְעַת / יִמְיָן אֶל יִיבֹשֶׁרֶהוּ כִּי חֲתוּם הוּא:
 אֹר פָּנָיו יֵשָׁא עָלָיו כְּנֶעֱת / עַת עָרַב וְעַל מִי לֹא יָקוּם אֹרְהוּ:
 בּוֹ צִדְקָתוֹ תַּעֲנֶה וְרֵצַת / סוֹטְנוֹ תִסּוֹר כִּי יִי מַחֲסֶהוּ:
 רַחֲמָיו רַבִּים וְלִמָּה יִהְיֶה גִבְעַת / מַחֲסֹא לַגִּדָּם כִּי קִטּוֹן הוּא:
 הַיִּפְקֵד עַל בְּנֵי רָמָה וְתוֹלְעַת / וְגַם יִכְבַּל לַעֲמֹד וְחֹשֵׁב עִם קוֹנֵהוּ:
 מֵעַל מְרוֹמִים צִדְקָתוֹ מוֹדַעַת / וְתַחַת כָּל הַשָּׁמַיִם יִשְׂרָהוּ:
 בְּיַד כָּל אָדָם יִחְתוּם לְדַעַת / כָּל אָנָּשִׁי מַעֲשֶׂהוּ:

כִּכְתוּב. בִּיד-כָּל-אָדָם יִחְתּוּם. לְרַעַת כָּל-אָנָשׁ מַעֲשֵׂהוּ: (אֵיבֹב לוֹ ז)
וְלֹךְ-אֲדֹנָי חֶסֶד. כִּי-אַתָּה תִּשְׁלַם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ: [חֲתָלִי סב יג]
וְנֹאמֶר. וְהָא גוֹי-צָדִיק שֹׁמֵר אֲמוּנָה: (יִשְׁעִי כו ב)

סימון: אחי אברהם חזק

10 אָמֵנִים נִזְכָּר יְקָח אֶמְרֵי / בְּעֵת רִצּוֹן יַחֲתֵם שְׂאֵרֵי:

מחיה

סימן: אברהם אמן תחי ותחתם לחיים. סדרון מצרים.

אֶהוּבַת נָעַר בְּלִבָּהּ מִצָּאֲתָהּ / בִּישְׁעָהּ זָכְרָה וְגֵלָה קֶץ סָתוּם:
 בְּנֻעִילָת שַׁעַר שְׁלֹחַ לְעִמָּתָהּ / מְלִיצִים לִפְנֵיהָ תַּחֲנוּנִים יִשְׁתוּם:
 רָצוֹן עֲטָרָה כִּי בִשְׁמֶהָ קָרְאָתָהּ / בַּעֲלוֹת זָכְרָה בְּסִפֵּר הַחֲתוּם:
 הַרְבָּתָה לְהַתְפַּלֵּל הַיּוֹם בְּגוֹלָתָהּ / וְרֵאֲתָה בָנִים צָרִים צְמֻחָתוֹם:
 מִמֶּה לֹא נִסְוָה וּדְבָקוֹ בְּדַת צִוִּיתָהּ / וַיִּמָּאֲנוּ לְשִׁמוֹעַ שְׁכֻנִּים יִסִּיתוֹם:
 אֲמֻנָת נַעֲקֵד תִּצָּא לְקִרְאָתָהּ / וּמִמֶּנָּה פִּשְׁעֵיהָ חֲסִידֶיהָ * יִשְׁתוּם *:
 וְתַחֲתוֹם לַחַיִּים כְּמִקְדָּם קִנִּיתָהּ / בְּנֵי נְעוּל מַעֲיָן חֲתוּם:

בַּכְּתוּב. בְּזֶעוּל אֲחוֹתִי כָּלָה. גַּל זֶעוּל מַעֲזַן חֲתָנִים: (שׁו"ש ד יב)
וְנֹאמֶר. כִּי עֲמָדָה מְקוֹר חַיִּים. בְּאוֹרֶךְ גְּרָאָה-אוֹר: (תה"ל לו י)

3 יחתם: לחיים הוסיף אם 4 ישא עליו: נסה עלינו אם | לא חס' אם 7 היפקד: הפקד אם | ומי: אם קצת כיני אם 8 מפל: מי על אב 11 וצנה יש למחוק 17 ישיתום: ימסום קצת כיני אם (צ"ל ישיבותם?) 18 קנית אם | גן: בל קצת כיני

אברהם, עי' אבודרהם. יסובבנהו דברים לב י. 3 כי חתום הוא ישע' כס יא. 4 אור פניו ע"ש תהלי דו. ועי' פירוש הראב"ע שם. ועל מי לא... איוב כה ג. 5 בו צדקתו תענה ע"ש ברא' ל לג. כי ה' מחסהו תהלי יו 6 רחמי רבים תהלי קיט קנו. כי קטון הוא עמוס ז ב. 7 על בני רמה ותולעת ע"ש איוב כה ז. וחשב עם קונוה ויק' כה ג. 8 ותחת כל השמים ישרהו איוב לו ג. 9 ביד כל אדם... מעשהו שם לו. 12 אהובת נוער ע"ש ירמ' ב ב. 14 בספר החתום ע"ש ישע' כס יא. 16 צמתותום דוגמת תהלי פח יז. 18 כמקדם קנית ע"ש

סימון: אכי צן-עזר (2)

אור נסה ידיה על עם יברכונו / בשעת נעילה בשמך יזכרונו:
20 ויפתחון שעריה וידרשונו / כי טוב חסדך [מתחיים] שפתי ישבחונו:

20 מחיים יש לחזק

תהלי עד ב. גן נעול שהיש ד יב. 19 אור נסה תהלי ד ז (נסה, פי' שא, פי' הראב"ע במקום). כי טוב חסדך...
ישבחונו תהלי סג ד.

המשלש של הקרובה "אשל צדק" אבר, ובמקומו נמצא לפנינו משלש הקרובה של ר' יוסף בן יצחק נ' אביתור "ברביעית
עורכת" (צונץ, ריטוט 108) שנדפסה במחזורי ארגון, תלמסן, טריפולי ועוד.

סימון יוסף סקטן מזק.

יחידים קדמו פניה מאמש / ומערב עד ערב השלימו חמש.
שרידי פליטימו במעונו תחמש / פנות היום אורם מאמש:
הנם קטופים כמשלחת חרמש / קדקד וזרוע ואציל וחמש:
טרופיה משאון משברים חמש / גובבי מהללך צפר ואמש:
חזקם שמחתם עת בא השמש / בצדקת פגע ולן פי בא השמש:

ככתוב. ויפגע במקום וילן שם כר-בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשיתיו. וישכב במקום ההוא:
ונאמר. ויירא ויאמר מה-נורא המקום הזה. אין זה פי אם-בית אלהים וזה שער השמים: (ברא' כח יא, יז)
ונאמר. לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב-טוב וינה. כי כבר רצה האלהים את-מעשיך: (קהל' ט ז) –
ונאמר. ימלך... ואתה קדוש...

חתם לחיים עומדים היום בתענית. אתה חותם תכנית. קדוש:
עמד למליץ ישר תם. פתוחי חותם. קדוש:

סימון: אברהם.

אל אל יקוו זרע אמת / למי החותמת:
בו יחסה הולך בתום / ביד כל-אדם יחתום:
רצה לגלות קץ סתום / מספר החתום:
היום שים נטע שעשועיך / כחותם על זרועך:
מעון ואמר אשית בני / חותם על-יד ימיני:
על-אמת ספרך רשומים / סתומים וחתומים:

כיי אפכ || כותרת לחיים חס' קצת כיי | היום חס' קצת כיי

חותם יח' כח יב (חותם, כך מנוקד), וכנראה הבין הפייטן חותם. פתוחי חותם שמות כח יא ועוד. 1 זרע אמת ירמ'
ב כא. למי החותמת ברא' לח כה. 2 הולך בתום משלי י ט. ביד כל אדם יחתום איוב לו ז. 3 מספר החתום
ע"ש ישע' כט יא. 4 נטע שעשועיך ישע' ה ז. כחותם על זרועך שה"ש ח ו. 5 מעון כינוי להקב"ה. חותם על
יד ימיני ירמ' כב כד ועי' המשך הפסוק: כי משם אתקנך, ודרשינן במדרש שהש"ר (ח' ו') אתקנך בתשובה. 6 על אמת
ספרך רשומים ע"ש דג' י כא. סתומים וחתומים שם ב ט.

ובכן לך תעלה קדשה. כי אתח אלהינו מלך מוחל וסולח:

סימן: אברהם מזק. סדרה מזכיה. — א 5998.

אמת בספרך בראת עולםך	בהם תכתב ותחתם בחותמך.
רצה פליטיך שוקדי אולםך	היום בארבעת תפלות לרוממך.
מקנים ישעך ומועד נחומך	חסדיך ייחלו כי הסליחה עמך.
ועקתם תעלה לכסא מרומך	קדוש כהקדישו משרתי שמך:

כ"י אטאב || 7 לכסא אב: לשמי אב

1 בספרך בראת עולםך ע"ס יצירה א' א' ברא את עולמו... בספר וספר וספור. 2 שוקדי אולםך ע"ש משלי ח לד.

במנהג פולין מוסיפין קטע זה

חמול על מעשיך / ותשמה במעשיך
ויאמרו לך חוסיך / בצדקך עמוסיך
תקדש אדון על-כל-מעשיך:

פיוט מורכב מחלקים טוים. — כ 369.

[א] כי מקדישיך כערךך (ג"א בקדשתך) קדשת
נאה לקדוש פאר מקדושים:

[ב] באין מליץ ישר / מול מגיד פשע
תגיד לי-עלב דבר חק ומשפט / וצדקנו במשפט המלך המשפט:
(ג"א וצדקנו המלך הקדוש במשפט)

[ג] עוד יזכר-לנו אהבת איתן. אדונינו / ובכן הנעקד ישבית מדינינו
ובזכות התם יוציא [היום] לצדק דינו / כי קדוש היום לאדונינו:

[ד] ובכן יתקדש שמך יי אלהינו על ישראל עמך
ועל ירושלם עירך / ועל ציון משכן כבודך
ועל מלכות בית-דוד משיחך / ועל מכונה והיכלך:

ובכן תן פחדך יי אלהינו על כל-מעשיך / ואימתך על כל-מה שבראת
ויראוך כל-המעשים / וישתחוו לפניך כל-הברואים
ויעשו כלם אגדה אחת / לעשות רצונך בלבב שלם
כמו שידענו יי אלהינו שהשלטון (גיא שהשלטון) לפניך / עז בידך וגבורה בימינך
ושמך נורא על כל-מה שבראת:

ובכן תן כבוד יי לעמך / תהלה ליראיה ותקנה לדורשיה
ופתחון פה למיחלים לה.

שמחה לארצך / וששון לעירך / וצמיחת קרן לדוד עבדך
ועריכת נר לבן-ישי משיחך במהרה בימינו:

ואז (גיא ובכן) צדיקים יראו וישמחו / וישרים יעלו וחסידים ברנה יגילו
ועולתה תקפץ פיה / וכל-הרשעה כלה כעשן תכלה.
כי תעביר ממעלות זדון מן-הארץ:

בקולות צרפת הוסיפו ויאמרו

ותמלוך אתה יי לבדך (מהרה) על כל-מעשיך
בהר ציון משכן כבודך / ובירושלם עיר קדשך.

כפתוב בדברי קדשך. ימלך יי לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללויה:

קדוש אתה נורא שמך / ואין אלוה מבלעדיך.

כפתוב. ויגבה יי צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה.

ברוך אתה יי המלך הקדוש:

אתה בחרתנו מכל-העמים / אהבת אותנו ורצית בנו

ורוממתנו מכל-הלשונות / וקדשתנו במצותיך.

וקרבתנו מלבנו לעבודתך / ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת:

ותתן לנו יי אלהינו באהבה את-יום (השבת הזה לקדשה ולמנוחה ואת יום) הכפורים הזה למחילה
ולסליחה ולכפרה ולמהל-בו את-כל-עונותינו (בשבת יש מוסיפין באהבה) מקרא קדש זכר ליציאת
מצרים:

אלהינו ואלהי אבותינו. יעלה ויבא ויגיע ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר ויזכרנו ופקדוננו וזכרון
אבותינו. וזכרון משיח בן-דוד עבדך. וזכרון ירושלם עיר קדשך. וזכרון כל-עמך בית ישראל
לפניך. לפליטה ולטובה ולחן ולחסד ולרחמים ולחיים ולשלום ביום הזכרון הזה. זכרנו יי אלהינו
בו לטובה. ופקדנו בו לברכה. והושיענו בו לחיים. ובדבר ישועה ורחמים חוס וחנו. ורחם עלינו
והושיענו. כי אליך ענינו. כי אל מלך חנון ורחום אתה:

בקצק צרפת המשיכו עד לפני יי תטהרו, ואמרו עלינו לשבח... אורא היה עם פיפיות... אוחילה לאל... אל
ארך אפים אתה

פֶּתַח לְנוֹ שַׁעַר. בְּעֵת נְעִילַת שַׁעַר. כִּי פָנָה יוֹם:

ברוב הקהלות מדליגין את הפיוט

ויש אומרים את הטורים 1—15. 22—33

סימן: א"ס. — א 2146.

אֲזַל לַפְּנוֹת עָרֵב	דְּפַקְנוּ הוֹמִים	עַל שַׁעְרֵי מֶלֶךְ
בֶּל יִנְעֲלוּ	שַׁעְרֵי רַחֲמִים	וּנְבַקֶּשֶׁה פָּנֵי מֶלֶךְ
גַּם בְּעֵת רָצוֹן	תַּעַל שְׁוַעֲתָנוּ	לְשַׁעַר הֵיכַל מֶלֶךְ
דוֹדְנוּ יַעֲטָנוּ	צְדָקָה וְשִׁשׁוֹן	כְּשֶׁב לְשַׁעַר מֶלֶךְ
הַכּוֹן תְּפִלָּה ⁵	לְקִרְאָת שׁוֹמֵעַ	בְּשַׁעַר מִצַּב מֶלֶךְ
וּמַעֲרֵב וְעַד עָרֵב	לֹא זִזְנוּ מִשַּׁעַר	מִסְלָסְלִים כְּבוֹד מֶלֶךְ
זֶה זְכוּת יַחֲפֵשׁ	לְבָאֵי שַׁעְרֵי	וְלֹא יֵאָחֵר מֶלֶךְ
חֵן וְחֶסֶד יוֹצֵק	בְּשִׁיחַ שְׁפָתֵינוּ	* בְּרַעְהוּ * מֶלֶךְ
טוֹב יוֹם מֶאֱלֶךְ	אֲמַת לְהַסְתּוֹפֶךְ	בְּשַׁעַר מַחְנוֹת מֶלֶךְ
¹⁰ יוֹם לְהִתְחַנֵּן	הַשֶּׁכֶם וְהַעֲרֵב	בְּשַׁעַר מַחְנֶה מֶלֶךְ
כְּסוּלָח יִסְלַח	לְבָאֵי שַׁעְרֵי	אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ
לְבֵל יָבֵא שְׁמֶשׁ	לְשַׁעַר מְבוֹאוֹ	עַד יַחֲוֵן מֶלֶךְ
מִבִּיעֵי חֲטָאוֹנוּ	יֵאָזִינוּ סְלִיחָתִי	מִשַּׁעְרֵי שְׁמֵי מֶלֶךְ

כִּי אֲדוֹכָא * נאפ (1—22.34); ק (1—34.33.12); חת"ע (1—21) (ע בשני העתקים שונים, ה1—2ה נכנ (רק 6—1) || כותרת פתח... יום: אנא פנה אלינו / שור בענינו / וסלח לעונינו קדוש ע (העתק 1) 1 כהומים: כי לך הומים ע (ה2): חס' ג | על שער קג 2 רחמים: שמים ג יומם א 3 תעל שועתנו: תעלה תפלתנו ו' | לשערי קע(ה1): בשער זע(ה2) 4 יעטנו: יעטה ח יעטרנו קן | צדקה וששון: שמחה וששון דו'זקגאפ צדקה וכבוד ע | כשב לשער מלך: בשבתנו על שער מלך אפ 5 שומע: תפלה הוס' ות'גאפ | בשער: בעד אפ 6 לא זזנו משער חס' ג | משער: משם | מסלסלים: ומשבחים הוס' ג: מסלדים אפ 7 זה חס' כ * ע | זכות יחפש: זכות חי יחפש כ * זכות אל חפץ ע (ה2) זכות תחפש ע (ה1) אפ | שעריו: שעריו ע (ה2) עדיך (ה1) | ולא יאהר מלך: אלהי המלך ע 8 בשיח חס' עאפ | שפתינו: שפתותינו קנכ * בשפתותיו ע בשפתותיו אפ | ברעהו מלך: ברעהו למלך דנכ * כריע מלך אח ברחמיך מלך אפ לדפוק בשער המלך ע 9 בשער מחנות מלך: בחצרות שער עאפ 10 יום: טוב הוס' ז | בשער: חצרות ח 11 אלהי המלך: ולא יאהר מלך ע 12 לשערי חת"כ * אפ 13 מביעי: משיחי ע | סליחתי אז | משער דח'נאפ

בעת נעילת שער ר"ל בעת נעילת שער שמים, עי' לעיל לפיוט "שערי ארמון". כי פנה יום ירמ' ו ד. 1 אז לפנות ערב דפקנו הומים מל' הומה לי לבי, ירמ' ד יט. 4 יעטנו צדקה ע"ש ישע' סא י מעיל צדקה יעטני. 5 הכון... לקראת שומע ע"ש עמוס ד יב הכון לקראת אלהיך. 7 לבאי שעריו ע"ש תהל' ק ד. 8 חן וחסד יוצק בשיח שפתיו ע"ש תהל' מב ג הוצק חן בשפתותיך. ברעהו אין לו שחר, וייתכן שנירסת שני כ"י עיקר: כריע מלך. 9 טוב יום מאלף אמת להסתופף ע"ש תהל' עד יא כי טוב יום בחצריך מאלף בחרתי הסתופף בבית אלהי. 11 אלהי

יְהִי מוֹרֵחַ מִלִּפְנֵי מֶלֶךְ	בְּשַׁעַת פְּתִיחוֹן פִּינוֹ	נִגְדֵּךְ קְרִיאָתְנוּ
וְנִבְיֵעַ תּוֹדָה לְמֶלֶךְ	דְּגִלֵּי צָבָאוֹת	15 סְלוּ רְנָנוֹת
וְתִנּוּ עוֹ לְמֶלֶךְ	בְּשַׁעְרֵי תְעוּדָה	עֲנוּ בְּתוֹדָה
וְהוֹדָה לְמֶלֶךְ	כְּחֹז שַׁעַר הַשָּׁמַיִם	פָּצְחוּ רְנָה
כְּגִלָּה לֹא מֶלֶךְ	שַׁעְרֵי סְתוּמוֹת	צִדְקָנוּ כְּאִישׁ חֲמוּדוֹת
רְחוּמֶיךָ מֶלֶךְ	וְהִצִּדֵּק בְּשַׁעַר	קֶשֶׁב בְּרִית בְּתָרִים
פֶּתַח לְנִינְיוֹ מֶלֶךְ	וְשַׁעְרֵי רַחֲמִים	20 רְאֵה עֲקֻדַּת בֵּן
לְקָרִית מֶלֶךְ	וְכָל-זֶרְעוֹ תַעֲלֶה	שׁוֹר תָּם יוֹשֵׁב אֶהָל

* * *

סימון: א-3 מושלש [בכנראה קטע מפיוט אחר].

בְּשַׁעַר חֲצֵרוֹת מֶלֶךְ	עֲדִיךָ בְּתַחֲנוּן	* עֲמִדְנוּ יוֹם זֶה *
אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ	כִּי נִרְצָה לָנוּ	יְשׁוּעָה יִבְשָׁרְנוּ
לְאַרְמוֹן בֵּית מֶלֶךְ	יְכַנֵּס עֲדָרוֹ	יָקִים דְּבָרוֹ
עַל שַׁעְרֵי מֶלֶךְ	שׂוֹאֲלֵי צִדְקָה	25 כְּמוֹ דָּל נִצְבָנוּ
לָרֶם עַל כָּל מֶלֶךְ	בְּשִׁיחַ תַּחֲנוּנֵינוּ	כְּרַעְנוּ קוֹמָה
לְשַׁעַר כְּבוֹד מֶלֶךְ	וַיַּעֲלֶה תַפְלָתְנוּ	כְּצִדְקוֹ יַעֲשֶׂה
מִיַּחְלִים פְּנֵי מֶלֶךְ	עַד בּוֹא הַשָּׁמֶשׁ	לַעֲת שַׁחַר הַשְּׁכֻמּוֹ
תַּחֲנֶה לְפָנֵי מֶלֶךְ	רְבִיעִית עֲרֻכְנוּ	לַעֲת פָּנֶה יוֹם
כְּרִית מְנַחַת עָרֵב מֶלֶךְ	שִׁיחֵנוּ לָךְ יַעֲרֵב	30 לַעֲת צִלְלֵי עָרֵב

14 נגד קריאתנו: נגד קראנו אאפ נגד קראנו ע (ה 1) | בשעת פתחון פינו: דלתיך דפקנו ע | רחמיך: רחמי חו"ת¹⁵ סולו...: סלה בא לעמך / חקוראים בשמך / בשערי מבואי מלך ע | ונביעה נכ"ת¹⁶ וגריע ח 16-21 רק חת"ע: חס' שאר כ"י 16 חס' ת" | בתורה ח: תעודה ע | בשערי תעודה: בשערי תודה ע 17 פצחו רנה: פצינו מרעה ע (שמאזה עיקר) | למלך: לשם מלך ע (ה 1) 18 שערי סתומות ע (ה 1): בשער הסתומות חת"ע (ה 2) 21 תם יושב אהל ע: יושב אהל תם חת"ע 22 והלאה חס' חת"ע 22 עמדנו יום זה: עמדנו היום ד: צ"ל יום זה באנו? | בתחנונים או"ת²³ | בשערי א 23 כי נרצה לנו: קדוש מלכנו אפ | אלהינו: אלהים ד ארוננו נכ"ת * | המלך או"כ²⁴ 24 יכניס אפ 25 תחנונים ד 28 השכמנו: קמנו כ * 29 כי פנה ד

המלך תהלי' קמה א. 16 ענו בתורה תהלי' קמו ז. ותנו עזו למלך תהלי' סח לה. 17 פצחו רנה ע"ש תהלי' צח ד. כחז שער שמים כיעקב אחר חלומי, ברא' כח יז. 18 כאיש חמודות כדניאל, דני' י יא. שערי סתומות ע"ש דני' יב ט כי סתומים וחתומים הדברים. 19 קשוב תחשב בברית שכרת עם אברהם. 21 תם יושב אהל ברא' כה כז. 29 רביעית ערכנו תחינה מעלות השחר, ותפלת ערבית אינה נחשבת כאן מפני שהיא רשות, ואין בה עמידה בקול.

סימון: ח-צ (כנראה קטע ופיוט חסר).

מִשְׁתַּחֲוִה בְּתַחֲנוּן	נִגַּד יוֹצֵר נֶפֶשׁ	סָלוּ בְּאַרְאֲלֵי מֶלֶךְ
עֲרִיצַת אֵל רָם	פִּתְחֵי תְּשׁוּבָה	צַעְדוּ בְּרִנָּה לְקִרְאַת מֶלֶךְ
קִדְמוֹ בְּרַחֲשׁ	רְבִיעִית הַיּוֹם	שְׁעָרֵי תְּעוּדָה לְמֶלֶךְ:

[תנו לאל תודה / הנצב בשערי תעודה / כי פנה יום:]

30 יערב לך או"כ*ן | ערב למלך כ* 31 קודם ל-29 ד 31 בתחנון: בתוך ו'וד כ* 32 פתחו בתשובה ד | ברנה חס' ז
33 קדמו: קדמנו דו"כ* | שערי: בשערי ד | תעודה: תשובה נ 34 תעודה: תשובה דת"כ*נאפ
31 משתחוים (כנראה כצ"ל) בתחנון... סולו באראלי מלך בתוך האראלים, או צ"ל כאראלי מלך. 32 עריצת אל
רם ר"ל בעריצה בפני הקב"ה. פתחי תשובה צעדו... צעדו אל פתחי התשובה.

הַיּוֹם יִפְנֶה / הַשֶּׁמֶשׁ יָבֹא וַיִּפְנֶה

נְבוֹאָה שְׁעָרֶיהָ:

אָנָּה אֵל נָא

שָׂא נָא / סֶלַח נָא / מַחֲל־נָא / חַמֵּל־נָא / רַחֵם־נָא / כִּפֹּר־נָא / כְּבֹשׁ חֲטָא וְעוֹן:

היום נוהגין לדלג הפיוט

סימון: ח-צ מטולש. - א 315.

אָבֵן מַעֲמָסָה	עַמָּס וְאֵל תַּמְאָסָה	טָרָם וְעִילַת שְׁעָר:
אָבֵן יִשְׂרָאֵל	טַע בְּאַרְיָאֵל	טָרָם יָבֹא שְׁמֶשׁ:
אָבֵן שְׁתִּית קָדָם	שִׁית כִּימִי קָדָם	כִּי פָנָה יוֹם:

היום

כ"י אעאפף' (בשלמות); ש"ת (66-64. 36-1) נ (36-1) ז (1-12. 33-66) ח (1-29. אכ"ד דף) ו' (1-15) נכ (1-10. 12-64. 66-64) ק (1-12) ק (1-18. 20. 23. 25. 64-66); בכ"י ג חס' 6-8. 11-14. 17. 20. 24. 26. 30. 34. 36. 38. 41. 44. 52. 57. 58 ובכ"י ד נמצא רק א"ב אחת, היינו 1. 6. 9. 12. 13. 18. 20. 22. 26. 30. 31. 36. 37. 41. 45. 46. 51. 52. 55. 60. 63. 64 || כותרת 1 ונבואה פ' 2 שא נא חס' גף: מחול נ: מחל נא חמל נא רחם נא חס' פ' | כפר נא רחם נא חשנן | כבוש עון ופשע ג || 1 עמוס: אמץ עף' | טע: טעם ש | באריאל: בהררי (כהררי) אל עף'ףגאפ 3 שתי: שמחה ע | שית לנו כמקדם פ |

נבואה שערין ע"ש תהלי' ק ד. כבוש חטא ועון ע"ש מיכה ז ים יכבוש עונותינו.
1 אבן מעמסה ע"ש זכר' יב ג והיה ביום ההוא אשים את ירושלם אבן מעמסה לכל העמים כל עומסיה שרוט ישרטו. עמוס
ר"ל תקח בידך את בני ירושלם ואל תמאסה ואל תמאס בה. 2 טע באריאל ע"ש ישע' כט א אריאל קרית חנה דוד
(וי"ג בהררי אל, ע"ש תהלי' לו ז). 3 אבן שתיית קדם מקום הארון בבית שני, לפי המשנה יומא ה' ב' משניטל הארון

בַּאֲמוֹנָה אֶתָּאנוּ	אֲמוֹנָתְךָ תִּאֲמָצְנוּ	טנ"ש
בַּאֲמוֹנָה תִּזְרִיחַ	שְׁמֶשׁ צִדְקָה תִּפְרִיחַ	טי"ש
בַּאֲמוֹנָה תִּרְחַמְנוּ	וּתְחַדֵּשׁ יְמֵינוּ	כפ"י
גְּבֵה שְׁעָרֶיךָ	תִּמְלֵא מְאוּרֶךְ	טנ"ש
גְּבוּל גְּלִמּוּדָה בְּחֶפֶץ	תְּשִׁים לְאַבְנֵי חֶפֶץ	טי"ש
גִּאֲלֵנוּ בְּחִילֶךָ	בְּגֹאֲלֹת גְּדֻלָּתְךָ	כפ"י
דִּרְשׁנוּךָ בְּיוֹם זֶה	בְּצוּם הַכֹּזֶה	טנ"ש
דִּרְשׁ עֲנֻיָּנוּ	וְנִקְרָא וְתַעֲנֵנוּ	טי"ש
דּוֹרְשֵׁיךָ אֵימ	עֲנֵה פִלְלֵם הַיּוֹם	כפ"י
הַכֹּזֶה יִהְיֶה	לִזְרַע פֶּה יִהְיֶה	טנ"ש
הִנְנוּ אֶתָּאנוּ לָךְ	כִּי אָנוּ פֶּעֶלְךָ	טי"ש
הַלִּילָה לָךְ יוֹם	שִׁית אוֹרְנוּ בְּיוֹם	כפ"י
וְדַעְנוּ מִחִילָה	וְהִסֵּר מִחִילָה	טנ"ש
וְתֹאמַר קִשְׁבְּתִי	רְצִיתִי וְחִשְׁבְּתִי	טי"ש
וְתֹאִיר וְתַגִּיהַ	עֲלֵינוּ כְּאוֹר נֹגֵה	כפ"י

כי פנה היום (וכן הלאה, ושוב היום בחללת הבית שלאחריו אפ' 4 באמונתך גף' 5 לנו תזריח ו' לנו שמש ה' לנו תפריח ע
6 תרחמנו: תאמצנו ע

7-36 נמצאים בנוסח שונה בכמה כ"י, מהם 7-12, 25-36 מתוך פיוט דומה אחר (עי' להלן), 13-14 מתוך פיוט שני (עי' הפנים)
8 בחפץ חס' ה' תשים: שית ה' לאבני חפץ: לאבני חמדה ה' 9 בבאולת: הזרוע ע' גדלך: חילך ה' 10 הכזה: הלזה נגע
הלא זה ה' 11 ענינו ע' ונקראות עננו א' 12 דורשיך: דרשנך ד' ע' פללם א: הפילול נכ פלולנו ע' לנו ד פלולם
שאר כ"י 14 אנו: אנחנו ע' אפ' 15 יום: ויום ע' אפ' והיום נ' מאורנו ע' 16 ודענו: וידענו אקנעאפ' והסר: ממנו
הוס' קנע' 17 קשבתי: סלחתי ה' והשבתי: והרציתי ה' והקשבתי אפ' וסלחתי ע' 18 עלינו: ענינו קנאפ' 19 זרזיר:

אבן היתה שם מימות נביאים ראשונים, ושתייה היתה נקראת... 5 תזריח שמש צדקה ע"ש מלאכי ג כ' וזרחה לכם יראי שמי
שמש צדקה. 6 ותחדש ימינו איכה ה כא. 8 גבול גלמודה ע"ש ישע' מט כא ואני שכולה וגלמודה. תשים לאבני
חפץ ע"ש ישע' נד יב ושמתיו... וכל גבולך לאבני חפץ. 10 בצום הכזה ע"ש ישע' נח ה. 13 לזרע כה יהיה לזרע
אברהם, ע"ש ברא' טו ה כה יהיה זרעך. 14 הננו אתנו לך ירמ' ג כב. 15 הלילה לך יום וי"ג והיום, ע"ש חתלי
עד טו לך יום אף לך לילה. 18 ותגיה עלינו כאור נוגה ע"ש חבק' ג ד ונוגה כאור תהיה. 19 וזרזיר מתנים משלי ל לא,

טנ"ש	חיש לנושאי לך עינים	ורזיר מתנים
טי"ש	כי עד דכא השפלנו	זכר בשפלנו
כפ"י	תסלח לתמימים	זה היום מימים
טנ"ש	לדלי דורות	חוקר נסתרות
טי"ש	למקימי מילתך	חמל בחמלתך
כפ"י	וערלת לבבנו מול	חוסה וחמל
טנ"ש	ונשא בחירתך	טהר טירתך
טי"ש	שופכי לב כמים	טהר כעצם השמים
כפ"י	ותפיק רצון	טובך שבע צאן
טנ"ש	נהל רחומיך	ישעך ורחמיך
טי"ש	מחנניך ממעד	ימינך תסעד
כפ"י	ויאכל פרי מגדנו	יבא דודי לגנו
טנ"ש	ינתן לאתי מלבנון	כבוד הלבנון
טי"ש	תשמיענה סלחתי מלך	כבודה בת מלך
כפ"י	כבירים ינצחו	כתר יצליחו

זרזו אפ' זרזו ע' חיש חס' ג' 20 זכור: זקוף ק' שפלנו קע' 21 זה יום גאפ: זה יום יום ע' מיומים (!) ע' סלח ה' 22 מחול לדלי דורות ע' מחול עון דורות ג' שעה גא עתירות ה' 24 וערלת לבבנו: ולבנו אע' 25 וחנשא ע' בחירתך: נחלתך ה' 26 שופכי לך עאפ' 28 יהמו מעיק ורחמיך ה' | נחל א' 29 למחנניך גאפ: רחומיך ע' 30 לערוגת גנו ה' | מגדנו: מעדנו ע' 31 לאתי: אחי אע' 32 תשמיע עאפ' | סליחתי ג' 34 לפניך: לשמך ע' למד ה' |

ר"ל גואל אמיך. 24 וערלת לבבנו מול ע"ש דבר' לו. 25 טירתך ר"ל ציון. 26 טהר כעצם השמים ע"ש שמות כד' וכעצם השמים לטהר. שופכי לב כמים ע"ש איכה ב' יט. 27 טובך שבע צאן ע"ש תהל' טה' נסבעה בטוב ביתך. ותפיק רצון ע"ש משלי יב ב' טוב יפיק רצון מה' 29 ימינך תסעד ע"ש תהל' יח לו וימינך תסעדני. מחנניך ממעד כדי שלא ימעדו. 30 יבא דודי לגנו. ויאכל פרי מגדנו שה"ש ד' טז. 31 כבוד הלבנון ינתן ע"ש ישע' לה ב' כבוד הלבנון נתן לך. לאתי מלבנון לישראל, ע"ש שה"ש ד' ח' אחי מלבנון כלה אחי מלבנון תבואי. 32 כבודה בת מלך ישראל, ע"ש תהל' מה' יד. 33 כתרי יצליחו כבירים ינצחו כנראה ר"ל אז יצליחו ויזכו לכתר וינצחו אפילו

לְפָנֶיךָ מִתְעַנִּים	שִׁית לְשֹׁאֲנִים	טנ"ש
לְפִידֵי נֶחֱמָה	יֹאִירוּ לְבָרָה כַּחֲמָה	טי"ש
לְפִידִים וְקוֹלוֹת	תִּרְאֶה לְקוֹלוֹת	כפ"י
מְעִידֶיךָ תוֹעִיל	קָדָם פֶּתַח תַּנְעִיל	טנ"ש
מוֹעִדֶיךָ נַעֲדְרוּ	מִעֶרֶב עַד עֶרֶב נַעֲצְרוּ	טי"ש
מוֹלִי לְשִׁמוֹנָה	נִצַּר בְּאִמוֹנָה	כפ"י
נְבוֹאָה שְׁעָרֶיךָ	תִּמְלֵאנוּ מְאוּרָה	טנ"ש
נִחְנוּ בְּאַהֲבָה	בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה	טי"ש
נוֹרָא תִּהְיוּ	כָּל תִּזְכּוֹר עֲלִילוֹת	כפ"י
סִכּוֹת תִּחַנְתִּי	וְתֹאמַר עֲנִיתִי	טנ"ש
שִׁים כְּדָכוּד יִקְרָה	שִׁמְשׁוֹת שְׁחוּרָה	טי"ש
סֶלָה תִּרְחַמְנוּ	מִעַפָּר תִּקְיַמְנוּ	כפ"י
עֲנִיָּה רַפָּא נָא	כָּנֹם יִגְדֵּל נָא	טנ"ש
עֲלֵם עֲדַתְךָ	נוֹצְרֵי דְתָךְ	טי"ש
עֲדִיךָ שְׁכֵנוּ	רַצְנוּ שׁוֹבְכֵנוּ	כפ"י

שִׁית לְשֹׁאֲנִים: תנ"ך שְׁאֲנִים ז' אֲבוֹת וּבְנֵים אִם 35 נַחֲמָה: חִימָה ה' 37 קוֹדֵם גַּע 38 נַעֲדְרוּ: נַעֲרוּ ז' נִצְרוּ עֲאִפִּי שָׁרוּ ה' | מִעֶרֶב עַד עֶרֶב: כָּל הַיּוֹם ה' 40 בְּשַׁעֲרֵיךָ ה' | תִּמְלֵאנוּ מְאוּרָה: יִנְהִינּוּ בְּאוּרָךְ ג' תִּנְצֹר עֲדִירֶיךָ ה' 41 נִחְנוּ בְּאַהֲבָה: נִחְנוּ לְשׁוּבָה ה' 42 כָּל תִּזְכּוֹר עֲלִילוֹת: אֶסְלַד בְּחִילוֹת ה' 43 סִכּוֹת תִּחַנְנוּ / נִקְרָא וְתַעֲנֵנוּ ה' סִבִּיבוֹת תִּנְחֲנוּ / וְנֹאמַר עֲנֵנוּ ה' | וְתֹאמַר: וְתַעֲנֵנוּ ע' | עֲנִיתִי: סִלַּחְתִּי ז' ע' נִרְצִיתִי אִם 44 שִׁים: שֵׁם ה' | שְׁחוּרָה: סִחְרָה אִם 45 תִּרְחַמְנוּ: תִּרְחַמְנוּ ע' | מִעַפָּר תִּקְיַמְנוּ: וְתַחֲדָשׁ יִמֵּינוּ ע' 47 עֲלֵם: עֲלֵץ גַּעֲאִם | עֲדַתְךָ: שׁוֹמְרֵי עֲדוּתֶיךָ אִם 48 עֲדִירֶיךָ שְׁכֵנוּ: עֲדִירֶיךָ ה' עֲלִינוּ שׁוֹבְכֵנוּ ע' | רַצְנוּ ע' | וְשׁוֹבְכֵנוּ עֲאִם: כִּי שְׁכֵנוּ ה' 49 שְׁכִיר אִפִּי | שְׁכִיר: שְׁכָר ה' חֵס' ע' | בְּיוֹמוֹ:

כְּבִירִים. 34 שִׁית לְשֹׁאֲנִים שְׁקִטִים (עֲמוּס ו' א' וְעוֹד). 35 לְבָרָה כַּחֲמָה ע"ש שְׁה"ש ו' י. 38 מוֹעִדֶיךָ נַעֲדְרוּ. מִעֶרֶב עַד עֶרֶב נַעֲצְרוּ ר"ל מַחֲמַת הַצֹּהַר מִעֶרֶב עַד עֶרֶב אֵין חֲגִיגַת מוֹעֵד. 40 נְבוֹאָה שְׁעָרֶיךָ ע"ש תְּהִלָּה ק' ד' בּוֹאוּ שְׁעָרֶיךָ בְּתוֹדָה. 44 שִׁים כְּדָכוּד יִקְרָה שְׁמִשׁוֹת שְׁחוּרָה ע"ש יִשְׁע' נָד יב וְשִׁמְתִי כְּדָכָד שְׁמִשׁוֹתֶיךָ, וְשְׁחוּרָה כִּינּוּי לְיִשְׂרָאֵל, ע"ש שְׁה"ש א' ה' שְׁחוּרָה אֵין וְנֹאמַר. 46 עֲנִיָּה יִשְׂרָאֵל, ע"ש יִשְׁע' נָד יא. כָּנֹם יִגְדֵּל נָא כְּמוֹ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה (בְּמִד' יד יז) וְעַתָּה יִגְדֵּל נָא כְּ... 47 עֲלֵם עֲלֵה אוֹתָם, ר"ל הֵעֵל אוֹתָם, שֶׁהֵם עֲדַתְךָ (או צ"ל עֲלֵה). וי"ג עֲלֵץ, וּמִסְתַּבֵּר. 49 פְּעוֹלוֹת

טנ"ש	יִתֵּן שְׁכָרוֹ בְּיוֹמוֹ	פְּעֻלַּת שְׁכָר עָמוֹ
טי"ש	וְרָאָה שׁוֹמְמוֹת מִתְעַנֶּיךָ	50 פֶּקֶחַ עֵינֶיךָ
היום כפ"י	מִחֲכִיךָ לְטוֹב תִּשְׁאָר	פְּנִיךָ הָאֵר
טנ"ש	וּפְנֵה לְצַדִּיקֵנוּ	צָפֵה צַעֲקֹתֵנוּ
טי"ש	וְהַפֵּךְ רְצוֹנֶךָ	צִדִּיק צֹאנֶךָ
היום כפ"י	אֲמַר אֲתָם צֹאנִי	צוּר קַיָּם לְבָנִי
טנ"ש	שִׁית לַחֲנִינָה	55 קִרְיַת חֲנָה
טי"ש	כְּרוּעָה עֲדְרוּ יִקְבֹּץ	קְבוּצַת נְדָחִים קִבֹּץ
היום כפ"י	תֵּן לְרוֹמְמוֹת	קוֹרְאֵי שְׁמוֹת
טנ"ש	אֲלָפִים וּרְבֻבוֹת	רְבֵבָה לְרֵבּוֹת
טי"ש	אִם הַבָּנִים שְׂמִיחָה	רְנִי בְּשִׂמְחָה
היום כפ"י	עוֹן לְהַמְחִיל	60 רְנֵנוּ לְמוֹחִל
טנ"ש	וּבְשָׁלוֹם יֵשְׁבוּ	שְׁלָמִים יִתִּישְׁבוּ
טי"ש	וּבְשִׁעָרֶיךָ הַעֲלִיצֵנוּ	שְׁעֵנוּ וּרְצֵנוּ
היום כפ"י	עִם שְׁשֹׁמוֹ מִחֲנֹן	שִׁבְחוּ לְחֹנֶן

עמו אפ 50 וראה שוממות מתעניך (בניך עף): ולאמרי הט אונך אפ 51 פנה והאר ע| חוכיך ע| לטובה גף| השאר פ
52 לצעקתנו אפ| ופנה בא ו| לצדקתנו ע 53 וחפק אפ 54 צור בחנוני / אמור ואל צאני ז צור סלח להמוני / בצדק
איתני פ| אומר אתם צאני: מאמר ואתנה צאני ע 55 אחר 57 פ| שית בא ע| לחננה פ: מהרה חון נא-פ| 56 קבוצי אפ|
נדחים אג: חס' ע| קבץ: תקבץ אפך יקבץ (!) ז חס' ג| כרועה עדריים מקבץ (תרבץ ע) עף, ובנוסח שונה קבץ ברחמים / מעוסי
עמים פ' 57 קוראי שמות (בשמות זע) זעאפך| תן לרוממות א: תכתבם לחיים רשומות ז בל תזכר (לנוהוס' פ) אשמות עאפך,
ובנוסח שונה קוראי בשמך / תענה ממרומך פ' 58 רבבות א| לרבבות: להרבות עאפך| לאלפים ז 59 רנן ושמחה א
רנן לשמחה פ 60 רנו ע| למוחל: מיחל אפ| עונות זאפ עון עמו פ 61 יתישבו: יתיצבו אפ| ישובו: ישובו עאפ
62 תעליצנו גף: תצהלנו אפ העלינו ז 63 ששמו: שמו ודנעףף' אפ

שכר עמו יותן שכרו ביומו (ע"ש דבר' כד טו ביומו תתן שכרו) ר"ל אשר לשכר פעולת עמו, יה"ר שיותן שכרו היום.
50 פקח עיניך וראה שוממות דני' ט ית. 51 פניך האר תהלי' פ כ. 54 אומר אתם צאני יחזק' לד לא ואתן
צאני צאן מרעיתי אדם אתם. 55 קרית חנה ציון, ע"ש יסע' כט א קרית חנה דוד. 59 רני בשמחה ע"ש זכר' ב יד
רני ושמהי בת ציון. אם הבנים שמחה תהלי' קיג ט.

תודה תשא	אל רם ונשא	טנ"ש
תמלא משאלות	ותחיש גאלות	טי"ש
תעבר על-פשע	ותמחה חטא ורשע	כפ"י
היום		

64 לאל ע 65 משאלותינו... גאולתנו נכאפך

בכמה כתבי יד נמצא במקום הנוסח הנחתן לעיל גוסס שונה של שורות 13-24 דלקמן (קטע מפיוט אחר?)

טנ"ש	המצא לנו סליחה / כי עמך הסליחה
טי"ש	הקם דברך / והחיינו במאמרך
כפ"י	15 המציאנו תרופה / ומחץ מכתנו תרפא
טנ"ש	ונקרא ותענה / ותהיה בנו חונה
טי"ש	ולפניך גשנו כאביונים / מחול וסלח לעוֹנִים
כפ"י	והיה לנו כאב / ומחה פשעינו כעב
טנ"ש	זה עיניך אל תעלים / סומך גופלים
טי"ש	20 זכרנו בחסדך / ופקדנו בישועתך
כפ"י	זכות תמציא לנו / ומהר לגאולנו
טנ"ש	חיש ישועה לנו / והבט בענוי נפשונו
טי"ש	חפש צדקה / לגיני שומרי צדקה
כפ"י	חטאתינו תעביר והמק / ותשקעם בעומק

כ"י ו'חשתוף ||

14 דברך: הטוב הוסיף ש 15 המצא לנו ו'חשף | תרפא: ירפא ו'שתוף 16 ותענה: ונענה ח | ותהיה בנו (בינינו ת) חונה: ובנו תחנה ח ותהיה לנו עונה ח 17 מוחל וסולח ח | לעוֹנִים: לחטא (!) תף 19 סומך יי לכל גופלים ח 21 ימציא... וימהר ח ותמהר ש | גאלנו ח 22 והבט: ותביט חף 24 חטאתינו חף | והמק ח: חס' שאר כ"י

פיוט אחר (בלי חריזה) נשתמר בקטע מן הגניזה, ושורות 7-12, 25-36 בכ"י אשכנז וצרפת באמצע הפיוט הקודם

סימון: ח"י (מסולט) – צלתי סלס.

אבן מעמסה / אמץ ואל תמאס	טרם נעילת שער
אבן שתיה / שיתנו כימי קדם	טרם יבא שמש
אבן ישראל / טע בהר המר	כי פנה יום

כ"י קנ"ב (1-36); ו'חשתוף (רק 7-12-25-36); אוך (רק 7-9) || אחר 3 פזמון היום יפנה. והשמש יבוא. וגבואה שערך קנ"ב

טנ"ש באמונה אתאנו / אמונתך תפרגנו
 טי"ש 5 באמונה תזריח לנו / שמש צדקה ומרפא
 כפ"י באמונה תרחמנו / בהמוך נרחמיה

טנ"ש גשנו כאביונים / בשיח ותחנונים
 טי"ש גם שיח לך / שפכנו חונן דלים
 כפ"י גלול ספרנו / ותתמנו לחיים

טנ"ש 10 דמינו לפועל / המקנה לפעלו
 טי"ש דינו תוציא / כאור וכצחקים
 כפ"י דגול צדקנו / ואל תהי כמחריש

טנ"ש הלא בצום אבקהו / אתנו עדיה
 טי"ש הלא בעת שובנו / תחמל ותתרחם
 כפ"י 15 המציא סליחה / לכל שבי פשע

טנ"ש ואל תחשב לנו / כל חטא ועון
 טי"ש ואל תבוא במשפט עמנו / כי לא נצדק
 כפ"י ותקיים לנו / ביומו תתן שכרו

טנ"ש ובה עם זה / העומדים על פתחך
 טי"ש 20 זכרנו בחסדך / ופקדנו בישעך
 כפ"י זכות כל מעלים ...

טנ"ש חיש לנו ישועה ...
 טי"ש חלפץ צדקה ...
 כפ"י חטאינו תעביר / ותשקעם בעמק

טנ"ש 25 טוב על פתחך / בתפלה דפקנו
 טי"ש טוב אל תדבא / עני בשער
 כפ"י טוב אל תשיב ריקם / דך מלכלך בחטאיו

8 שיח: שיחנון | לך: לפניך | חונן דלים חס' | ולחיים חתמנו | 10 פעלו חפרו | 10-12 חס' | 25 פתחך קניי
 27 אל ישוב / דך נכלם קניי

טנ"ש יקדמונו רחמיה / ביום הסליחה
 טי"ש יבואנו רחמיה / ביום פפרה
 כפ"י יה תבשרנו / פשעכם נמחו 30

טנ"ש כל פה מליץ / ימצא מענה
 טי"ש כל חיה מרשיע / יעצר בשער
 כפ"י כל לשון מגיד ישר / בדין יקשב

טנ"ש לא ימצא בפתחיה / משחית ומשטן
 טי"ש לא תשמר כל חטא / לא תנצר כל עון 35
 כפ"י לא יסגרו לפנינו / דלתות רחמיה

28 יקדמונו: ירצונו קג³ 29 יבואנו רחמיה קג³: יבואו (יבואנו ש יזכרו ק יזכרו ח) חסדיך (לבו הוסי' ח ורחמיה הוסי' ק) שאר כ"י 30 יה תבשרנו (בשרנו ק) פשעכם נמחו: יה אל תבישנו / פשעכם נחתמו קג³ 31 מליץ ישר ק 32 יועצר בשער: יעצר מלהרשיע ק יוסגר בסוגר קג³ 33 יושר: טוב ק | בדין יוקשב ק: בדין יוצדק ש מדין אל ישתוק ק חס' קג³ 34 בפתחיה: בפתח למשחית ולמשטין קג³ בפתח ק | יד משחית ק | כל חס' קג³ | כל עון: פשע קג³ 36 דלתי ק

בקצת קהלות צרפת אמרו במקום הקודם פיוט זה

היום יפנה / השמש יבוא ויפנה / נבואה שעריה:
 אָנָּא אֵל נָא / סִלַּח-נָא / שָׂא-נָא / מַחֲלֵ-נָא / כִּפֹּר-נָא / רַחֵם-נָא / כִּבְשֵׁ-נָא / כַּעַס חֲטָא וְעוֹן:

סימן: א"צ וטולט... - א 4769.

אלהים סלח נא / אָנָּא כִּפֹּר נָא / טָרֵם נְעִילַת שַׁעַר.
 אתנים בלב דאבון / סִלַּח נָא לַעוֹן / טָרֵם יבֹא שְׁמֶשׁ.
 אמר הקם בספר / כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר / כִּי פָנָה יוֹם:

בניה בשועם / הִיָּה אַתָּה לָעַם / טנ"ש
 5 ברחמיה עשות הואל / כִּפֹּר לַעֲמֶה יִשְׂרָאֵל / טי"ש
 בצע ועווי סלחה / כִּי עֲמָךְ הַסְּלִיחָה / כפ"י

כ"י פט || 1 אנא כפר נא: פשע ועון שא נא ט

אלהים סלח נא 2 אתוים באים. סלח נא... במד' יד יט. 3 אומר הקם בספר ר"ל קיים את האומר שבספר תורה. כי ביום... ויק' טו ל. 4 היה אתה לעם שמות יח יט (הפייסן הוציאו מההמשך שם), וכנראה ר"ל היה אתה לעם למושיע. 5 כפר... דבר' כא ה. 6 כי עמך... תהלי' קל ד. 7 איומתך ישראל, ע"ש שה"ש ו ד איומה כנדגלות. על

ט"ו	עַל חֲסִידָךָ וְעַל אֲמָתְךָ	יְיָ תִגִּיל אֲיָמָתְךָ
ט"ז	עַל עִירְךָ וְעַל עַמְּךָ	גִּלְגַּל רַחֲמֶיךָ
כ"א	לְעַם קוֹרְאֶיךָ	גִּלְגַּל פְּלָאֶיךָ
ט"ו	וּלְשִׁמְךָ מִן כְּבוֹד	10 דְּרָשְׁנוּךָ לְעִבּוֹד
ט"ז	שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל לָנוּ יַעֲמֹד	דְּלוֹנוֹ עַד מָאֵד
כ"א	אֱלֹהִים בָּרַב חֲסִידָךָ	דּוֹרְשִׁים שְׁמֶךָ וַחֲסִידֶיךָ
ט"ו	פָּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה	הָעַם הַגָּלְיָא
ט"ז	בְּרַךְ יְיָ חֵילוֹ	הַבִּיטָה בְּחַבְלֹו
כ"א	וּסְלַח לַעֲדָתְךָ	15 הָקָם אֲמָרְתָּךְ
ט"ו	יְיָ תִקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה	וַיִּכּוֹן בְּחֶסֶד כְּסֵא
ט"ז	מִפְּשַׁע וְעוֹלָה	וּפָדֵם נָא בְּחַמְלָה
כ"א	אֵל חַי וְקַיִם	וּמִלֵּא מֵאוֹיֵם
ט"ו	אֵל יְבוֹשׁוּ בִי	זוֹעֲקֶיךָ בְּקֶרְבִי
ט"ז	עִם רַחוּמֶיךָ	20 זָכְרָם בְּרַחֲמֶיךָ
כ"א	וְאֵל יֵשׁוּב דָּךְ נִכְלָם	זָכֹר עַמְּךָ כָּלָם
ט"ו	בְּרַחֲמֶיךָ אֵב עַל בָּנִים	חוֹן עָלֵי מַתְעַצֵּימִם
ט"ז	אִם הַבָּנִים שְׁמַחָה	תִּפְצָךְ לְהַצְלִיחָה
כ"א	עֲשֵׂה לְטוֹבָה אוֹת	חֲסִידָךְ לְהִרְאֹת

8 על עירך ועל עמך פ: על חסידך (1) לעמך ט 9 גשים ותחן מרבים / על רחמיך הרבים ט 10 לשמך: אל הוט' ט
 11 לנו חס' פ 12 דורשים שמך וחסידך פ: דרוש לחסידך ט 15 הלא זה צום נבחר / יי עשה ואל תאחר ט
 16--18: 16.17.18 מסדר ט 17 וקוראין בשועה / יי שמעה ט 18 וחוביך לסלחה / יי סלחה ט 20 זכרם ברחמיך /
 במשפט לאוהבי שמך ט

חסדך... תהלי קטז א. 8 על עירך ועל עמך דני' ט יט. 10 ולשמך... תהלי קטז א. 11 דלוננו עד מאד תהלי
 עט ח. 12 אלהים... תהלי סט יד. 13 פקח... דני' ט יח. 14 הביטה בחבלו בארץ ישראל שהיא חבל נחלתו. בריך..
 דברי' לג יא. 16 ויכון בחסד כסא ע"ש משלי כה ה ויכון בצדק כסאו, ועי' ג"כ טז יב. ה' הקשיבה ועשה דני' ט יט.
 19 אל יבושו בי תהלי סט ז. 21 ואל ישוב... תהלי עד כא. 22 כרחם... תהלי קג יג. 23 אם הבנים... תהלי
 קיג ט. 24 עשה לטובה אות ע"ש תהלי פו יז. 25 והנחם... שמות לב יב. 26 טלאיך זכות תחפה תכסה את

טנ"ש	והנחם על הרעה	25 טובה הכריעה
טי"ש	שמש צדקה מרפא	טלאיה וכות תחפה
כפ"י	ברב חסדך הותר	טכוסים עלי בתר
טנ"ש	זכור רחמיה יי	יודעיה בדיני
טי"ש	על בני עמך	יכמרו רחמיה
כפ"י	חתם זאת בספר	30 יום זה לתחי וכפר
טנ"ש	לעם יי אלה	כבודך תגלה
טי"ש	הבט נא עמך	כלולים בשמך
כפ"י	ולא עתה יבוש	כחסדך עון תכבש
טנ"ש	זכר ועל תפר בריתך	לבני יראתך
טי"ש	זכר לחסדי דוד	35 לבלתי עוד להאבד
כפ"י	הוחלתי ואמה תענה	לך לבד מענה
טנ"ש	באורך נראה אור	ממך צאת לאור
טי"ש	לא תכלא רחמיה	מדת רחמיה וגועמיה
כפ"י	יי אלהים מעור	משפט אם תגור
טנ"ש	צדקתך כתררי אל	40 נפלה ברחמיה אל
טי"ש	כי עמך מקור חיים	גותר לטוב חיים
כפ"י	ותשביעם בצחצחות	נהל עמך על מי מגוחות

27 קודם ל-26 ט 29 רחמיה: ניהומיך ט 31 לעם: עם פ 34 לבני: לבובי ט | זכור ו חס' ט 36 מענה ט
למענה פ 38 רחמיה ו חס' ט 39 יגזור ט 41 חיים: ולחיים ט 42 על חס' ט | והשביעם ט

ישראל צאנך בזכיות. שמש צדקה ומרפא מלאכי ג כ. 27 טכוסים עלי בתר ישראל שהם מסודרים על הרי בתר (שה"ש ב יז), על התנאי שהתנה הקב"ה עם אברהם אביהם בין הבתרים, כדאיתא בשה"ש רבה שם. ברוב חסדך הותר ע"ש תהלי' עט יא כגדל זרועך הותר בני תמותה. 28 זכור... תהלי' כה ו. 30 לתחי לתחייה. 31 לעם ה' אלה יתוק' לו כ. 32 הבט... ישע' סד ח. 33 עון תכבוש ע"ש מיכה ז יט. ולא עתה יבוש ישע' כט כב. 34 זכור... ירמ' יד כא. 35 זכור לחסדי דוד ע"ש ישע' נה ח חסדי דוד הנאמנים. 36 הוחלתי ואמה תענה תהלי' לח טו. 37 באורך... תהלי' לו י. 38 לא תכלא... תהלי' מ יב. 40 נפלה ברחמיה ע"ש ש"ב כד יד נפלה נא ביד ה' כי רבים רחמיו. צדקתך... תהלי' לו ז. 41 כי עמך מקור חיים שם לו י. 42 נהל עמך על מי מגוחות ע"ש תהלי' כג ב על מי מגוחות ינהלני. ותשביעם בצחצחות ע"ש ישע' נח יא והשביע בצחצחות נפשו. 43 הטיבה... תהלי' נא כ.

טגל זאגה	היטיבה ברצונה	טג-ש
שבוע ועלצון	לכל חי רצון	טי-ש
שמחים לביתם 45	וששים בצאתם	כפ-י
[ספר לעדת כמיהם	מה טוב לישראל אלהים	טג-ש]
[מבשר הגלה	כי עולה לסגלה	טי-ש]
[משאלותם תמלא	יי עושה פלא	כפ-י]
עורכי שוע בזאת	פקד גפן זאת	טג-ש
עבר על עוונם 50	ותשליך במצולות ים	טי-ש
עמך כדברך תנקהו	כי יום כפורים הוא	כפ-י
פעלת חסדיך	[אל] יראה אל עבדיך	טג-ש
פקד לטוב ניהם	והדרך על בניהם	טי-ש
פתח דבריך יאיר	כי אסלח לאשר אשאר	כפ-י
צפינו לשמך 55	לא נסוג [אחור] ממך	טג-ש
צדיק בצדקת שמך	מהר יקדמוני רחמיך	טי-ש
צוה ישועתך	על עמך ברכתך	כפ-י
קרב עם קרובך	נגילה ושמחה בך	טג-ש
קוויך לטוב תחתם	בך ירחם יתום	טי-ש
קרבתך לי טוב 60	תשא עון וקח טוב	כפ-י

44 ועלצון פ: וחלצון ט 45 חס' ט 46 מה: אך ט 47-48 חס' ט 50 עוונם ט: עונם פ 52 פעולת חסדיך ט: פעלת
עבדיך וחסדיך פ | אל חס' ט 53 לטובה ט 54 יאיר ט: יקיר פ 55 צפינו פ: צפצפנו ט | אחור חס' ט | ממך ט:
מביתך פ 58 קרוביך פ 60 לי פ: לנו ט 62 רבבות: רבבה חס' ט

44 ועלצון מל' עלץ לבי, ש"א ב א. לכל חי רצון תהל' קמה ט'. 48 עושה פלא שמות טו יא. 49 עורכי שוע
בזאת בישראל שנאמר עליה זאת קומתך דמתה לתמר (שה"ש ז ח). פקוד גפן זאת תהל' פ טו. 50 ותשליך... מיכה ז
ט. 51 כי יום... ויק' כג כח. 52 פעולת חסדיך יראה אל עבדיך תהל' צ טו. 53 והדרך... שם.
54 פתח דבריך יאיר תהל' קיט קל. כי אסלח... ירמ' נ כ. 55 ולא נסוג ממך תהל' פ יט. 56 מהר... תהל'
עט ח. 57 על עמך... תהל' ג ט. 58 נגילה... שה"ש א ד. 59 בך ירוחם יתום הושע יד ד. 60 קרבתך לי
טוב ע"ש תהל' עג כח. תשא עון... הושע יד ג. 61 רגושי אימתך כנראה ר"ל מרגישים רגש אימה לפניך (וייתכן ג"כ

ט"ו	שְׁלַח אֹרֶךְ וְאַמְתָּךְ	רְגוּשֵׁי אִימָתְךָ
ט"ז	שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׁיֵגוּ	רַבְבוֹת לְרֹב יִדְגוּ
כ"א	כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	רוּעָה אֲבֵן יִשְׂרָאֵל
ט"ו	עֲתַרְתָּ שְׁלוֹם וְאַמֶּת	שְׁלוֹמִים לָךְ תַּעֲמַת
ט"ז	אַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם	65 שׁוֹפְכֵי לֵב כַּמִּים
כ"א	לְעַם שְׁמוֹ מְחַנֵּן	שִׁבְחוּ לְחֹנֵן
ט"ו	אֵל רַם וְנוֹשָׂא	תּוֹדָה תִּשָּׂא
ט"ז	וְתַחֲשִׁי גְּאֻלוֹת	תְּמַלֵּא מִשְׁאָלוֹת
כ"א	וְתִשָּׂא רָשָׁע	תַּעֲבֹר עַל פִּשָּׁע

63 אלהים לישראל ט 65 שופטים לך לב ט 66-69 בנוסח שונה ט כדלקמן: 66 שופט משפט עשות / חלילה לך מעשות
67 חתן אמת ליעקב / צוה ישועות יעקב 68 תחתמנו לחיים / באור פני מלך חיים 69 תשפיע טוב לחוסי בך / ועמך ישמחו בך

שר"ל רגושים מתאספים, ע"ש תהלי' ב א למה רגשו גוים). שלח אורך ואמתך תהלי' מג ג. 62 לרוב ידגו ברא' מח טז.
ששון ושמחה ישיגו ישע' לה י. 63 רועה אבן ישראל ברא' מט כד. 64 שלומים ע"ש ש"ב כ יט שלומי אמוני
ישראל. לך תעמית לך תחבר, מלי' עמיתך. עתרת שלום ואמת ירמ' לג ו. 65 שופכי לב כמים ע"ש איכה ב יט.
אתה תשמע השמים מ"א ח לב. 67 אל רם ונושא ע"ש ישע' נז טו. 69 תעבור על פשע ע"ש מיכה ז יח.

א 3822.

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל-כִּסֵּא רַחֲמִים / מִתְּנֶהג בְּחִסְדֵּי
מוֹחַל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ / מַעֲבִיר רָאשׁוֹן רָאשׁוֹן
מִרְבֵּה מַחִילָה לְחַטָּאִים וְסִלִּיחָה לְפוֹשְׁעִים
עוֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם-כָּל-בָּשָׂר וָרוּחַ. וְלֹא כִרְעַתָּם תִּגְמַל:

אֵל הוֹרִית-לָנוּ לֹמֵר שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה
זְכַר-לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה

כְּהוֹדַעַת לַעֲנוֹ מִקֵּדָם. וְכֵן כְּתוּב (שמות לד ה-ז, ט)

וַיֵּרֶד יי בְּעָנָן וַיִּתְּצֵב עִמּוֹ שֵׁם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יי: וַיַּעֲבֹר יי עַל-פָּנָיו וַיִּקְרָא יי אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֶרֶץ אֲפִים
וְרַב-חֶסֶד וְאַמֶּת: נֹצֵר חֶסֶד לְאֱלֹפִים נוֹשָׂא עוֹן וּפֹשֵׁעַ וְחַטָּאָה וְנִקְהָ... וְסִלַּחַת לַעֲוֹנוֹ וְלַחַטָּאתָנוּ וְנִחַלְתָּנוּ:
סִלַּח-לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חָטְאוּנוּ מִחַל-לָנוּ מִלִּפְנֵי כִּי פָשַׁעְנוּ: (לקוח מתפלת י"ח) כִּי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ טוֹב וְסִלַּח וְרַב-
חֶסֶד לְכָל-קְרִיאָיִךְ: (תהלי' פו ה)

מנהג פולין

כִּי עָמָד הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוְרָא: אִם-עֲוֹנוֹת תִּשְׁמְרֶנּוּ יְיָ מִי יַעֲמִד (תהלי קל דג):

כְּרַחֵם אֱב על בָּנִים כֵּן תִּרְחֵם יְיָ עָלֵינוּ: (תהלים קג יג)
 לִי הִשְׁוּעָה עַל עָמָד בְּרַכְתָּךְ סֶלָה: (תהלי ג ט)
 יְיָ צְבָאוֹת עֲמָנוּ מִשְׁגֵּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: (תהלי מו ח)
 יְיָ צְבָאוֹת אֲשֶׁרִי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: (תהלי פד יג)
 יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם-קָרְאָנוּ: (תהלי כ י)

סֶלַח-נָא לַעֲוֹן הָעַם הַזֶּה כְּגִדֵּל חֲסִדְךָ וְכֹאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּ
 לָעַם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד-הַנֶּה: (במד' יט יד) וְשֵׁם נֶאֱמַר:
 וַיֹּאמֶר יְיָ סֶלַחְתִּי כְּדַבַּרְךָ: (שם יד כ)

הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזָנְךָ וְשָׁמַע פִּקְח עֵינֶיךָ וּרְאָה שְׁמִמֵּתֵינוּ
 וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמֶךָ עָלֶיהָ.
 כִּי לֹא עַל-צַדִּיקֵינוּ

אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לִפְנֶיךָ כִּי עַל-רַחֲמֶיךָ הִרְבִּים:
 אֲדֹנֵי שְׁמָעָה אֲדֹנֵי סֶלַחָה אֲדֹנֵי הַקְּשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֶל-תַּאֲחֶר
 לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵי כִי-שְׁמֶךָ נִקְרָא עַל-עִירְךָ וְעַל-עָמָךְ: (דני' ט יח-יט)

במנהג פולין ממשיכין כאן, ולפי המנהג הקיים אין אומרים אלא שורות 17-26, ונוהגין להפסיק בה באמירת י"ג מדות.

שלמונית

סיוון תשס"ק (כפול) סלוס הקטן [הצגלי]. נתיס כני 7, נוריס. 5 מליס ככל נור. — ת 431.

תַּעֲלַת צָרִי תָרַף וְחֹבֶשׁ לְמִזּוֹר / תַּחֲבֹלוֹת מְלַחֲמַת וְרֹב יוֹעֵץ לְעִזּוֹר
 שׁוֹטֵט אֵין לְבַד בָּךְ לְחִזּוֹר / שְׁעַן שְׁעִשׁוֹעַ תַּנְחוּם דְּבִקִּיךָ כְּאִזּוֹר:

כִּי בִּמְיֻנָּה פִּנְיָהּ אֵל הַקֶּבֶד: אַתָּה שֹׁאֵתָ הוּא כַּעֲשֵׂן תַּעֲלַת צָרִי לְמִזּוֹר (ע"ש ירמ' ל יג אֵין דִּן דִּינָךְ לְמִזּוֹר רַפּוּאוֹת תַּעֲלָה אֵין לָךְ) רִל שֹׁאֵתָ מְנִישׁ צָרִי לְפַצֵּעַ, וְתָרַף פִּי תְרוּפָה — הַמֶּלֶךְ הִיא מַחֲדוּשֵׁי הַפִּיטְנִים — וְאַתָּה חֹבֶשׁ לְמִזּוֹר. תַּחֲבֹלוֹת מְלַחֲמַת וְרֹב יוֹעֵץ לְעִזּוֹר וְאַתָּה רֹב יוֹעֵץ (ע"ש מְשַׁלִּי יֵא יֵד בִּאֵין תַּחֲבֹלוֹת יִפֵּל עִם, וְתִשְׁוֹעָה בְּרֹב יוֹעֵץ) לְעִזּוֹר בְּמִלְחָמַת הַתַּחֲבֹלוֹת שֶׁהָאֵדָם גִּלְחָם בִּיצֵר הָרַע, ע"פ דְּרִשְׁתָּ חֲזִיל וִיקָרֵךְ כִּי־אֵה' (ע' תפ) כִּי בְּתַחֲבֹלוֹת תַּעֲשֵׂה לָךְ מִלְחָמָה מְשַׁלִּי כִד ו)... אִם עֲשִׂיתָ חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת שֶׁל עֲבֵרוֹת עֲשֵׂה כְּגִדֵּן חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת שֶׁל מִצְוֹת... 2 שׁוֹטֵט אֵין אֵין אִישׁ מְעוֹרֵר אֵת הָעַם כְּשׁוֹטֵט (ר"ל כְּשׁוֹטֵט, יְהוֹשֵׁעַ כִּג יג), וַיִּתְּחַן שְׁצִרִיכִין לְפָרֵשׁ: אֵין בְּדוֹרְנוּ לְשׁוֹטֵט בְּעַם וְלִדְאוֹג לוֹ, וְלֹא נִשְׁאֵר לָנוּ אֵלָּא לְבַד בְּךָ לְחִזּוֹר ע"ש יִשְׁע' כִּו יג לְבַד בְּךָ נֹזְכִיר שְׁמֶךָ. שְׁעַן שְׁעִשׁוֹעַ תַּנְחוּם דְּבִקִּיךָ כְּאִזּוֹר שֹׁאֵתָ הוּא מְשַׁעֵן ('שְׁעַן' חֲדוּשׁ הַפִּיטְנִים הוּא) וְשְׁעִשׁוֹעַ וְתַנְחוּם לִי־יִסְרָאֵל הַדְּבִקִּים בְּךָ כְּאִזּוֹר, ע"ש ירמ' יג יֵא כִּי כֹאֲשֶׁר יִדְבֵק הָאִזּוֹר אֵל מִתְּנִי אִישׁ כֵּן

רַעְתָּנוּ רַבָּה דְּבָהּ מַסְבִּיב מְגוּר / רַפְיוֹן וְרַטֵּט וְאֵין גְּבוּר לַחֲגוּר
קוֹשֵׁט נוֹשֵׂא אֱלֻמוֹת יְדָמִים קִטְגוּר / קִיחַת מִשְׁפָּה הַזֵּרַע לְהַקְנוֹת סִנְגוּר:

5 צַחְצוּחַ תְּצַלִּיחַ לְכָלוּךְ גִּיט אַגוּזִיךְ / צְרוּפִי אֵימִיךְ קְצוּפִי הַרְגֵּשׁ רִגְזִיךְ
פְּרוֹט חוֹבֵם דְּבִרְנִים וְכִרְחַל גִּזְזִיךְ / פִּתְחוֹן זְכוּיֹתָם חוֹן נָא מִגְזִיךְ:

עֲבְרוּ בָאִים בְּזִרְעֵךְ וְנַחַת דָּשֵׁן / עֲרַעֲרָה עוֹלָלוֹת וְאֶכְלֵת שְׁלוֹת הַשָּׁן
סַע חוֹזֵן וְרוֹזֵן וְזֶה הַחֲשָׁן / שִׁיחַ תְּפִלַּת הַעֲטוּפִים תִּפְּנֵן מִלְעֲשָׁן:

נוֹצֵחַ לוֹ נוֹחַ וּמִדַּתְךָ תִּנְכֵּר / גּוֹתֵן כֶּתֶל לְהַנְצִיחַ שְׁמִיחַ וּמִשְׁתַּכֵּר
10 מִשְׁפָּטִי צִדִּיקְךָ וְלֹא בִשְׁטָף וְהִכֵּר / מְדַבֵּר בְּצִדְקָה נֹס לְעִזְרָה מִלְנִכֵּר:

דושן ג' העוללת ואוכלת מ'נ 8 סע: סח ב'ו' ווח: ורד גט' ורו פט'ין 9 ומדתך: לא כמדחך ט' ושמת מ'ו*הה'
להעמיד ב'פטגון* 5 קצופי: רצופי מ'פטגון רגוזי: שאון רגוזי פ' 6 זכיות ו' נא: חנם ו*ה' 7 ונחת: שלחך הוט' ב'ו'

הדבקתי אלי את כל בית ישראל... והכניסוהם הקודמים ע"ש תהלי' צד יט תנחומיך ישעשעו נפשי. 3 רעתנו רבה ע"ש יואל
ד יג כי רבה רעתם. דבה מסביב מגור ע"ש תהלי' לא יד (=ירמ' כ י) כי שמעתי דבת רבים מגור מסביב. רפיון ורטט
אחו בנו, ע"ש ירמ' מט כד רפתה דמשק... ורטט החזיקה. ואין גבור לחגור לעמוד בפרץ לטובת העם, והלשון ע"ש תהלי'
מה ד חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. קושט נושא אלומות (ל' תהלי' קבו ו) ידמים קטיגור ישרו של אברהם
ששחק ועשה עצמו כאלם ולא ענה לגזירת העקדה, כדרשת חז"ל בתנחומא וירא ל"ט דף ג"ד ב' (בובר), הוא ישתק את הקטיגור.
קחת משך הורע (ל' תהלי' שם) קחת יצחק זרעו של אברהם לעקידה, כדרשתם בתנחומא שם, להעמיד סניגור להעמיד
את: כות הקיחה לסניגור בעדנו. 5 צחצוח תצליח לכלוך גינת אגוזך (במקום אגוז גינתך, עי' צונץ, לג. 642) תצליח
את חטיו פשעיו של עם ישראל המשולים לאגוז בכמה דרשות חז"ל, שה"ש רבה ו' י"א ופסיקתא רבתי י"א דף מ"ב א', ובשה"ש
רבה (שם) דרשו כדלקמן: אל גבת אגוז ירדתי. מה אגוז זה את נוטל אחד מחברו וכולן מדרדרין ומתגלגלין זה אחר זה, כך הן
ישראל, לקה אחד מהן כולן מרגישינן, הה"ד האיש אחד יחטא... (במד' טו כג). וזה שאומר הפייטן צרופי אימריך קצופי
הרגש רגוז מצורפים יחד באימתך וטובלי קצף (קצופים בלשון הפייטנים) ומרגישים את רגוזי. 6 פרוט חובם דברנים
מרבנים דברים (דברנים עי' צונץ, ס.פ. 421) כדי לפרוט את החטאים, כלשון התלמוד יומא דף פ"ו ב' וצריך לפרוט את החטא.
וכרחל גזוזיך ע"ש ירמ' ג' ז כרחל נאלמת לפני גזוזיה. פתחון זכויותם חון נא מגזיך חנםם בפתחך להם זכויות חנם
מאוצרותיך (גזיך מל' גזא בארמית, שפירושו אוצר, עי' הוריות דף ט' א'. שבת דף ס"ג א'), ע"פ הדרשה שמות רבה מ"ה ו'
אמר לו הקב"ה [למשח] אני מראה לך מתן שכרן של צדיקים... וחננוני את אשר אחון... באותה שעה הראה לו הקב"ה את כל
האוצרות... אח"כ ראה אוצר גדול, אמר האוצר הזה של מי הוא, אמר לו מי שיש לו אני נותן לו משכרו, ומי שאין לו, אני
עושה לו חנם ונותן לו מזה. 7 עברו באים בזרע ונחת דשן אפסו ועברו מן העולם הצדיקים שבאו בכח, ר"ל בכח
מעשיהם (כלשון התלמוד ברכות דף י"ז ב' והם ניזונין בזרע, פירש"י בזכות שבידם), והכהנים שערכו להם הפנים והקריבו
את הקרבנות, ע"ש איוב לו טו ונחת שולחך מלא דשן. ערער העוללות השרידים הנשארים (ע"ש ישע' יז ו ונשאר בו
עוללות) הם עוזבים בערבה (ע"ש ירמ' יז ו והיה כערער בערבה). ואכלת שילוח השן ר"ל אוכל לבהמות, ע"ש שמות כב ד
ושלח את בעירה, ולשון המשנה ב"ק ב' ב' כיצד השן מועדת וכו'. וכנראה חידש הפייטן 'אכלת' מל' לאכלה, שמות טז טו ועוד.
8 סע חזון נפסקה הנבואה, ע"ש יחזק' יב כב ואבד כל חזון. סע (במקום 'בסע') עי' צונץ, ס.פ. 481. ורזון השלטון, משלי
יד כח. וזח החשן פסקה עבודת הכהן, ע"ש שמות כח כח ולא יזח החשן מעל האפור. שיח תפלת העטופים ע"ש תהלי'
קב א תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפוך שיחו. תפן אליה מלעשן (ע"ש תהלי' ה עה מתי עשנת בתפלת עמך) בלי לבזות
אותה. 9 נוצח לו נוח בית זה מעמיד את המפרש בפני קשיים מיוחדים, ורק השערות אפשר לשער על תכנו. נוצח לו נוח
ר"ל מה שנח לכל אדם להיות נוצח (עי' ירו' ר"ה א' ג' דף מ' א' בנוהג שבעולם כל אחד רוצה לנצח לחברו) — ומדתך
תנכר תנכר מותך זו שאתה מנצח. נותן כח לכני אדם (ע"ש ישע' מ כט) לנצח אותך. להינצח שמה ומשתכר כדרשת
חז"ל פסח' דף ק"ט א' למנצח מזמור לדוד. זמרו למי שנוצחין אותו ושמת. ברא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם. בשר

לא לעולם תטר טובך כביר / לא כחטאינו תגמל ומדה תחביר
כי כגבוה שמים חסד תגביר / כרחוק מזרח ממערב פשעינו תעביר:

יצרנו בישר שבילך קשט ברור / יחד בלי עקב אחריתך גרור
טעון עליך כף כבש סרור / טיף מי טהר להמתיק מרור:

15 חציר וקש יבש ונדף עליה / חשובים הגו כציץ השדה עולה
זכר כי אנחנו עפר ובלה / זכר כי חיינו צל וכלה:

ומי יעמד חטא אם תשמר / ומי יקום דין אם תגמר
הסליחה עמך היא סלחתי לאמר / הרחמים גם לך מדתך לכמור:

דכדוך דלותנו מאד (גא ראה) אל תכלים / דעת נתיב דרכיך חפצנו תשלים
20 גדול וקטון רוח שכל החלים / גבורי כח רצונך חזק והאליים:

10 ולא לא נו*פטגן | מלהתנכר נ 11 תגמול: גמול מ'ו* פג 12 כי חס' מ' | שמים: מארץ הוסי' מ' 13 יצרנו: יוצרנו
יצרנו יוצרנו ה יוצרנו יצרנו מ' | וברור פטגן | בלי עקב: בלי עקב מ'ו* ט לב עקוב נ 14 טיף: ומטיף הוסי' ג 17 חטא:
חטאים פ 18 היא חס' מ'נטגן | ומדתך מ'ג 19 מאד ב'ה'ה'טג: ראה ו* מאד ראה ח: חס' מ'ג | ואל תכלים ו* טג: אל
נא תכלים מ'ג | נתיב חס' נ 20 לחללים מ' | רצונך חזק: חזק ואמיץ מ'ג | והאליים מ' 21 שבים שבת נפ | בביתך נ |

ורם מנצחים אותו ועצב אבל הקב"ה נוצחין אותו ושמת. ועי' פסיקתא רבתי דף קס"ו ב' בשעה שאני נוצח אני מפסיד ובשעה
שאני נצוח אני משתכר... 10 משפטי צדקך (תהלי' קיט ו ועוד) ולא בשטף והכר שהם ניתנים לא במהירות, עי' ויקר'
כ"ד ב' (תק) שהן יודעין שיש שטף בדינו, ר"ל חפזון (ועי' במקבילים ובהערות שם), ולא בהכרח פנים, והמשפט לא נשלם,
וכנראה ר"ל משפטי צדקך קיימים ועומדים. מדבר בצדקה ישע' סג א. נס לעזרה מלנכר שלא להתנכר כלפי מי שנס
לעזרתו (הלשון ע"ש ישע' יג על מי תנוסר לעזרה). 11 לא לעולם תטור ע"ש תהלי' קג ט. טובך כביר בזה טובך
שלא לעולם תטור. לא כחטאינו תגמול שם קג י. ומדה תחביר ותחזיק במדת הדין. 12 כי כגבוה שמים... כרחוק
מזרח ממערב... שם קג יא-יב. 13 יצרנו ביושר שבילך קשט ברור / יחד בלי עקב אחריתך גרור החקן
את יצרנו שיהא ברור וטהור ושיהא משוך אחריו בלי עקיפין (עקב הוא כנראה חידוש הפייטן מל' ויעקבני זה פעמים, ברא'
כו לו במשמעות 'רמאות', וי"ג עקב, ומסתבר). 14 טעון עולך כוף כבוש סרור וכוף וכבוש את יצרנו הסורר ומורה
להשתעבר לך ולטעון עולך עליו. טיף מי טוהר להטיף עלינו מים טהורים, ע"ש יחזק' לו כה וזרקתי עליכם מים טהורים...
להמתיק מירור את מירור החטא (רעיון זה נמצא גם בסליחה "אנא אלהי תהלתי", לעיל ע' 255, שורה 3: מתק מרר צחן
רשעי / מחה ומחל כובד פשעי). 15 חציר וקש יבש ונדף עליה חשובים הגו כציץ השדה עולה ע"ש תהלי' קג טו
אנוש כחציר ימיו כציץ השדה כן יציץ, וע"ש איוב יג כה העלה גוף הערוץ ואת קש יבש תרדוף. 16 זכור כי אנחנו
עפר ובלה ע"ש תהלי' קג יד זכור כי עפר אנחנו. זכור כי חיינו צל וכלה ע"ש איוב ח ט כי צל ימינו עלי ארץ.
17 ומי יעמוד חטא אם תשמור ע"ש תהלי' קל ג אם עונות תשמר יה' מי יעמוד. ומי יקום ר"ל מי יתקיים.
18 הסליחה עמך היא תהלי' קל ד. סלחתי לאמר לומר סלחתי (במד' יד כ). הרחמים גם לך מדתך לכמור
גם מדתך היא לעורר בעצמך את הרחמים (ל' נכמרו רחמיו, ברא' מג ל ועוד). 19 דכדוך דלותנו מאד אל תכלים
אל תכלים את דכדוך דלותנו הגדול (תחביר נועז, ע"ש תהלי' עט ח כי דלוננו מאד). דעת נתיב דרכיך חפצנו תשלים
מלא חפצנו לדעת דרכיך. 20 רוח שכל החלים לחזק קטון וגדול, ע"ש ישע' לח טו ותחלימיני ותחיניני. גבורי כח ע"ש
תהלי' קג כ מלאכיו נבורי כח עושי דברו רצונך חזק והאליים יהי רצון מלפניך לחזק ולהאליים את ישראל עושי רצונך.

בְּצִלָּה שְׁבַת שְׁבִים קָבֵל נִדְבָה / בֵּיתְךָ יִפְרִיחוּ וְלֹא יוֹסִיפוּ לְדַאֲבָה
אוֹבֵד וְנֹדֵחַ תִּשְׁבִּית נֹגֵשׁ וּמִדְּהָבָה / אֲזוּ יַעֲלוּ וַיִּרְאוּ בְּרוּחַ נְדִיבָה:

אל מלך

שְׁלוֹם פָּרִים שְׁפָתֵינוּ תִּכּוֹן אֲמַת / לְכַתְּנוּ אַחֲרֶיךָ בְּתָם וַיִּשֶׁר הָעֲמַת
מְלִיץ יֵשֶׁר קָבֵל וּמִלְשֵׁנִי צִמַּת / הֶחֱפֵץ בַּחַיִּים וְלֹא בַּמּוֹת הַמֵּת:

25 הִקִּימֵנוּ בְּאוֹר פְּנִיךָ וַחֲשֹׁבוֹן יִתְמַצֶּה / קִיּוֹם מִרְדָּת שַׁחַת כֹּפֵר יִמָּצֵא
טָרֵם נִקְרָא עוֹד דְּבוֹר יֵצֵא / נִדְבוֹת פִּינוּ יִי נָא רָצָה:

אל מלך

ולא יוסיפו: עוד הוסי' נן 22 אוֹבֵד וְנֹדֵחַ: חֲקֵץ הוֹסִי' ב' 23 לַכַּתְּנוּ: לַכַּת 11 אַחֲרֶיךָ: דְּרִכִּיךָ נִהְיָ | בְּתָם: תוֹם חֲמִ'נָנוּ*1
טוב ה' | הַעֲמַת: יַעֲמַת פֶּגַע, וּבְנוֹסָה שׁוֹנָה לַעֲד יוֹצְרָנוּ תָם וַיִּשֶׁר יַעֲמַת ט 24 יוֹשֶׁר: צִדֵּק גֵּן טוֹב ט | קָבֵל: עָלֵי קָבֵל נ
25 חֲשֹׁבוֹן פִּנּוֹן*1 קִיּוֹם: קָצֵם ט קִצְצָן ג 26 יוֹצֵא וְה' גִּט | נָא יִי חֶפֶץ

21 בְּצִלָּה שְׁבַת שְׁבִים הַשְּׁבִים לִשְׁבַת בְּצִלָּה, ע"ש הוֹשֵׁעַ יד ח יוֹשִׁיבוּ יִשְׁבּוּ בְּצִלּוֹ. קָבֵל נִדְבָה בְּרִצּוֹן, דּוֹגְמַת אֲהָבָם נִדְבָה,
הוֹשֵׁעַ יד ה. בֵּיתְךָ יִפְרִיחוּ ע"ש תְּהִלָּה צִב יד צִדִּיק כְּחֹמֶר יִפְרַח, וְהוֹשֵׁעַ יד ח וַיִּפְרָחוּ כִּנְפֵן. וְלֹא יוֹסִיפוּ לְדַאֲבָה יִרְמִי'
לא יא. 22 אוֹבֵד וְנֹדֵחַ יִשְׂרָאֵל הַיּוֹשֵׁב בְּגִלּוֹת. תִּשְׁבִּית נֹגֵשׁ וּמִדְּהָבָה ע"ש יִשְׁעִי יד ד איך שְׁבַת נֹגֵשׁ שְׁבַתָּה מִדְּהָבָה. אֲזוּ
יַעֲלוּ וַיִּרְאוּ בְּרוּחַ נְדִיבָה ע"ש תְּהִלָּה נָא יד. 23 שִׁלּוֹם פָּרִים שְׁפָתֵינוּ ע"ש הוֹשֵׁעַ יד ג. תִּכּוֹן אֲמַת (ע"ש מְשָׁלִי
יב יט שֶׁפֶת אֲמַת תִּכּוֹן לַעֲד) יִהְיֶה שֶׁתִּפְלָתְנוּ תִּיחַשֵׁב כְּאֲמַתִּית. לְכַתְּנוּ אַחֲרֶיךָ (ע"ש יִרְמִי' ב ב) בְּתוֹם וַיִּשֶׁר הָעֲמַת צִרְף
וּשְׁתַּף תוֹם וַיִּשֶׁר, וְהַעֲמַת מִל' עֲמִיתָךְ. 24 וּמִלְשֵׁנִי הַשֵּׁטֶן הַמְּלָשִׁין, תְּהִלָּה א ה. הֶחֱפֵץ בַּחַיִּים הַלְשׁוֹן ע"ש תְּהִלָּה לִד יג מי
הַאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים. וְלֹא בַּמּוֹת הַמֵּת ע"ש יִחְזֹק יח לב כי לא אֲחַפֵּץ בַּמּוֹת הַמֵּת... וְהַשִּׁיבוּ וְחִי. 25 הִקִּימֵנוּ בְּאוֹר פְּנִיךָ
ע"ש תְּהִלָּה פֶּס טו ה' בְּאוֹר פְּנִיךָ יִהְלֹכוּ. וַחֲשֹׁבוֹן יִתְמַצֶּה יִשְׁתוּוֹה וַיִּיגְמֶר, כְּאִילוֹ הַיִּסּוּרִין כִּיפְרוּ עַל הַעֲוֹנוֹת, ע"י בִּיר צִיב ב'
(ע"י 1139) לַעֲת מִצּוֹא, לַעֲת מִיִּצּוֹי הַדִּין... לַעֲת מִיִּצּוֹי חֲשֹׁבוֹן, כִּיּוֹן שְׂרָאָה יַעֲקֹב שֶׁנִּתְמַצֶּה הַחֲשֹׁבוֹן הַחֲחִיל שׁוֹפֵךְ תַּחֲנוּנִים...
יִרְ' סוּטָה א' ז' דָּף י"ז א' וְהַחֲשֹׁבוֹן מִתְמַצֶּה. קִיּוֹם (ר"ל לְקִיּוֹם) מִרְדָּת שַׁחַת כּוֹפֵר יִמָּצֵא ע"ש אִיּוֹב לג כד פִּדְעָהּ מִרְדָּת
שַׁחַת מִצְאָתִי כּוֹפֵר. 26 טָרֵם נִקְרָא עוֹד דְּבוֹר יֵצֵא ע"ש יִשְׁעִי טה כד וְהִיא טָרֵם יִקְרָאוּ וְאֵנִי אֶעֱנֶה וְכו', ר"ל הַדִּיבּוֹר
סִלְחָתִי. נִדְבוֹת פִּינוּ ה' נָא רָצָה תְּהִלָּה קִיט קח.

בְּקֶצֶת קְהִלּוֹת אֲשֶׁכְּנוּ אוֹמְרִים סְלִיחָה זֶה עִם הַפְּסוּקִים שֶׁלִּפְנֵיהֶ, וּבִמְנוּחַ פּוֹלִין אוֹמְרִים שׁוֹרֹת 13-24 בַּלְבָּד.

אַל-תְּבוֹא בְּמִשְׁפָּט עִמָּנוּ. כִּי לֹא-יִצְדֵּק לְפָנֶיךָ כָּל-חַי: (תְּהִלָּה קֶמֶג ב"י)

[הַאֲזִינָה יִי תִפְלָתְנוּ] הַקְּשִׁיבָה לְקוֹל שׁוֹעֲנֵנוּ מִלְכָּנוּ אֱלֹהֵינוּ. כִּי אֵלֶיךָ נִתְפָּלֵל: (תְּהִלָּה ג"י)

עָרֵב וּבָקֵר וְצִהָרִים נְשִׁיחָה וְנִהְמָה. וַיִּשְׁמַע קוֹלָנוּ: (תְּהִלָּה נה יח)

קוֹלָנוּ אֶל-יְיָ נִקְרָא. וַיַּעֲנֵנוּ מִהֵרָ קִדְשׁ סִלָּה: (תְּהִלָּה ג ה')

כִּרְחֹם אָב עַל-בָּנִים. כֵּן תִּרְחֹם יְיָ עָלֵינוּ: (תְּהִלָּה קג יג"י) / פֶּסֶח

סימן: א"צ יוסף זר ילחק (מאורליינס). בתים 7, טורים, מספר הסליחות לא קצו. – א 549.

אֲדוֹן מוֹעֵד כְּתֻקָּה מִיִּשְׂרָאֵל לְשֹׁפֹט בְּתַעֲצוּמֶיהָ / אֲתִיצֶבֶה בְּפֶלֶץ לַחֲלוֹת פָּנֶיהָ לְרוֹמְמָהּ
בְּמַעֲשֵׂי לֹא נִשְׁעַנְתִּי כִּי־אִם בְּרַחֲמֶיהָ / יְיָ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶהּ:

גִּזּוּ אֲמוֹנִים גְּבוּרֵי כַח בְּמֶרֶץ / גַּם גִּדְרֵי גֵדֶר וְעוֹמְדֵי בְּפֶרֶץ
דּוֹרְשֵׁי חֶפְצָם בְּכַח מְשׁוֹכֵן שְׁמִי עֶרֶץ / אֲבָד חֲסִיד מִן הָאָרֶץ:

5 הֵן קָלוּתִי וְמָה אֲשִׁיב בְּמוֹפִי / הִנְנִי צָעִיר וְכֹאֵן מִפְּעֻלוֹת כְּפִי
וְאֵיךְ אֶקְוֶה וְאֵנִי רַב דָּפִי / הִיּוֹת לְרִצּוֹן אֲמְרֵי פִי:

זַחֲלָתִי וְאִירָא מַחֲוֹת דְּעִי / זְדוּנִי יִגְרָתִי וּמֶרֶד פִּשְׁעִי
חָנַן רַחֲמֵנִי בְּהַתְּדוּתִי וְעוֹבֵי רִשְׁעִי / שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנִי אֱלֹהֵי בְּשׁוּעִי:

טָעִיתִי וְהִנְנִי־שׁוֹב וּמִתְּדַבֵּר עֲשׂוֹת רִצּוֹנָהּ / טָהַר עֵינַיִם חֲשַׁבְנִי כְּשֶׁלֶם לְפָנֶיהָ
10 יְיָ הַכֶּנֶס־לִי לְפָנִים מְשׁוֹרֶת דִּינָהּ / וְאֲדַעַךְ לְמַעַן אֲמַצָּא חֵן בְּעֵינֶיהָ:

כְּתֻבָּה יִגְדֵּל נָא וּבְתַפְלָתִי הַתְּנָא / כְּתַפְלַת זָקֵן וְרִגִּיל וּפְרָקוֹ נָא
לְבָבִי הַנִּשְׁבֵּר הַנִּדְכָּה וְהַנִּכָּאָה / תִּבְט מִשְׁמַיִם וְרָאֵה:

אל מלך

כ"י אב"; נכך; פ; ו'ה'ק" (49-56 חס' נכך) || 1 כתקח מועד אב"ו*ה' לשפוט מישרים אב"ו*ה' | בפלץ: בסף ה' בחילה פ 2 אס'ס' פ זכרני יי ברצון עמך ה' 3 שמי חס' פ 5 הצעיר נ במפעלות אה 7 יגורתי: ועוני א פשעי: רשעי אובך פה' 8 בתודי או* | ועוב א | רשעי: פשעי אנכה': חס' פ 9 טהר עינים: טהור ענני א תחשבני נסך 10 לי חס' נכפה' | לפני: לפני פה 11 תתנאה פו*ה ורגיל חס' נך: רגיל א 12 והנככה אכ: חס'

אדון מועד כתקח מישרים לשפוט תהל' עה ג, ומועד למשפט הוא ראש השנה ע"פ המשנה ר"ה א' ב'. בפלץ ברעדה, ל' פלצות בעתהני, ישע' כא ד. לחלות פניך זכר' ז ב. 2 במעשי לא נשענתי כי אם ברחמיך דוגמת ישע' י כ וירמ' מח ז. יי עשה למען שמך ירמ' יד ז. 3 גזו אמונים חדלו מהר, ל' כי גז חיש, תהל' צ י, ע"פ תהל' יב ב כי פסו אמונים. גבורי כח תהל' קג כ. גודרי גדר ועומדי בפרץ יחזק' כב ל, פי' אנשי אמנה שיכולים לבקש רחמים על הצבור. 4 משוכן שמי ערץ משוכן בשמים, והשמים נקראים בפי הפייטנים שמי ערץ (ר"ל השמים החזקים, ע"פ תהל' פס ח אל בערץ בסוד קדושים) או 'ערץ' בקצור. אבד חסיד מן הארץ מיכה ז ב. 5 הן קלותי ומה אשיב במו פי איוב מ ד. הגני צעיר שם לבו. וכאין מפעלות כפי ומעשי ידי נחשבים כאין. 6 דופי הרס (תהל' ג פ), והוא כינוי לחטא. היות לרצון אמרי פי תהל' יס טו. 7 זחלתי ואירא מחוות דעי איוב לב ו (וע' לעיל 5). זדוני יגורתי יראתי. 8 בהתודותי ועובי ע"פ משלי כה יג ומודה ועוב ירחס. שמע קול תחנוני אליך בשועי תהל' כה ב. 9 עשות רצונך תהל' מ ט. טהר עינים כינוי להקב"ה, חבק' א יג. חשבני כשלם כמשולם במדות וראוי להיות ש"ץ. 10 הכנס לי לפניך משורת דינך לשון התלמוד, ברכות דף ז' א'. ואדעך למען אמצא חן בעיניך שמות לג יג. 11 כחך יגדל נא במד' יד יז. כתפלת זקן ורגיל ופרקו נאה מדות הש"ץ ע"פ התלמוד, תענ' דף ט"ז א'. 12 לבבי הנשבר הנדכה והנכאה

מְרַבִּים צָרֵכִי עֲמָךְ וְדַעְתָּם קִצְרָה / מַחְסוּרָם וּמִשְׁאָלוֹתָם בֵּל יוּכְלוּ לְסַפְּרָה
נָא בִּינָה הִגִּינוּ טָרָם נִקְרָא / הָאֵל הַגְּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא:

15 סָפוּ וְגַם כָּלוּ יוֹדְעֵי פְּגִיעָה / סֹדֶר תְּפִלוֹת בְּמַעֲנֶה לְשׁוֹנָם לְהַבִּיעָה
עֲרָמִים נוֹתְרָנוּ וְרִבְתָּה בָנוּ הָרָעָה / עַל כֵּן לֹא הִשְׁיִגְתָּנוּ יְשׁוּעָה:

פָּנִים אֵין לָנוּ פָּנֶיךָ לְחֵלוֹת / פִּשְׁעֵנוּ וּמִרְדְּנוּ וְהַעֲוִינוּ מִסְּלוֹת
צָדָקָה לְךָ-לְבַד נִבְקֵשׁ בְּמַעֲרָכֵי תְהִלוֹת / הָעוֹמְדִים בְּבֵית יי בְּלִילוֹת:
אל מלך

קְדוֹשׁ רָאָה כִּי-פָס מְלִיץ כְּשׁוֹרָה / קָבַל נִיבִי כְּמַרְבִּית תְּשׁוּרָה
20 רְנָתִי הַיּוֹם תִּהְיָ בְּכַתְרֶךָ קְשׁוֹרָה / אֵל נֶאֱזָר בְּגִבּוֹרָה:

שׁוּעָתִי שְׁעָה וּתְפִלָּתִי תִּהְיָ נְעִימָה / שְׁמַע פְּגִיעָתִי כְּפִגִּיעָה תִּמָּה
תַּחֲקִקְנוּ לַחַיִּים וְתִיטִיב הַחֲתִימָה / תּוֹלָה אֶרֶץ עַל בְּלִימָה:

ו*ה והנכאה חס' א 13 ומשאלם ה' 14 הניגם אכח' 15 גם אב*פ| תפלותם פ תפלה ה 16 נותרו א| ורבתה:
ודבקה פ| בנו חס' כל כיי| לא השיגתנו: לא תשיג נכה' לא השגנו ו*תשיגם (לא חס') פ לא תשוב א וכל הגירסא חשורה, ושמא
בא כאן פסוק כעין תהל' קט קנה רחוק ארשעים ישועה 17 לפניך ו*ה| ומרדנו: מרינו ו*ה מעלנו דפוסי מ' ליטא| והעוינו:
ועקלנו דפוסי מ*א 18 צדקה: צדק ה'כ צדקתך פ| לך לבד: לך ב*ה: ממך ק' ודפוסי מ*א| לבקש ב*ה: חס' א 19 ראה:
ביטה פ| כמריבים ו* 21 שעה: נא הוסי' נך| ותפלת: ותחנתי אכפה' | תהא חס' נך| פגיעתי: תפלתי נך| כפגיעה:
כתפלה נך| תמה: תמימה פו*ה 22 ותיטיב לנו דפוסי 23 במעמדי: דודי פ| סלה: טוב הוסי' ה| נא חס' נפ| ומחל נא כ

תהל' נא יט. קט טז. הבט משמים וראה תהל' פ טו. 13 מרובים צרכי עמך ודעתם קצרה נוסח תפלה קצרה
שמחפלי אדם במקום סכנה כדעת 'אחרים', ברכות דף ל' ב'. מחסורם (שם) ומשאלותם בל יוכלו לספרה מפני
קוצר דעתם. 14 נא בינה הגינו תהל' ה ב. טרם נקרא ישע' סה כד. האל הגדול הגבור והנורא דבר' י יז.
15 ספו וצם כלו חדלו. יודעי פגיעה היוודעים להתפלל, עי' ברכות דף כז' ב'. תענ' דף ז' ב' אין פגיעה אלא תפלה, שני
(ירמ' ז טז) ואתה אל תתפלל... ואל תפגע בי [ועי' גיכ ירו' ברכות ד' א' (דף ז' ב')], וזוהי אחת מעשרה לשונות שנקראת בהן
התפלה לפי המדרש דבר' רבה ב' א'. במענה לשונם משלי טז א. 16 ערומים נותרנו נשארנו ערומים ממצוות ומעשים
טובים (לשון התלמוד שבת דף י"ד א' ערום בלא מצוות). 17 פנים אין לנו אין לנו אומץ ועוזו פנים. פניך לחלות
שמות לב יא. פשענו ומרדנו יחזק' כ לה. והעוינו מסילות ע"ש ירמ' י כא העוז את דרכם. ויש גורסין עקלנו מסילות
הלכנו בדרכים עקלקלות (שופט' ה ו). 18 צדקה לך לבד ע"ש דני' ט ז, כך נבקש ונתפלל במערכי תהלות בסדר
תפלתנו (דוגמת מערכי לב, משלי טז א). העומדים בבית יי בלילות תהל' קלד א. 19 כי פס אפט (תהל' יב ג).
כשורה כהוגן (כלשון התלמוד בי"מ דף ע"ג ב' אינו נוהג כשורה), פי' אין ש"ץ הגון. ניבי ניב שפתי, ישע' גז יט. כמרבית
תשורה כריבוי מנחות, ופי' חשורה מנחה (ש"א ט ז). 20 רנתי היום תהא בכתרך קשורה לפי דרשת חז"ל שמות
רבה כ"א ו' שהמלאך הממונה על התפלות עושה מהן עטרות להקב"ה, ועי' גיכ זהר בשלה דף נ"ח א. פקודי דף רמ"ו א'.
מדרש כונן (ילינק, בית המדרש כרך ב') ע' 26. אל נאזר בגבורה תהל' סה ז. 21 שועתי שעה לשועתי שעה, ר"ל
האזן. כפגיעה תמה כאילו תפלתי שלימה והגונה. 22 תחקקנו לחיים כתבנו לחיים בעט ברזל. ותיטיב החתימה
מכאן שסליחה זו היתה מיועדת לתפלת נעילה ביום כפור. תולה ארץ על בלימה איוב כו ז. 23 ירך פשוט וקבל

23 יְדֵךְ פָּשַׁט וְקָבַל תְּשׁוּבָתִי בְּמַעֲמָדִי / סֶלֶח-נָא וּמַחֲל רַע מַעֲבָדִי
פָּנָה וַעֲסֹק בְּטוֹבַת מְשַׁחֲרִיךְ [דוּדִי ו]מְעוֹדְדִי / וְאַתָּה יְיָ מִגֵּן בְּעַדִּי:

אל מלך

25 בּוֹזֵה אֶל-תְּבוּזָה הוֹד מְלוּלִי / רוֹמֵמִתִּי הוֹדֶךְ לְפִי-עֲנִיּוֹת שְׁכָלִי
מֵלֵא לְטוֹבָה תֵּאֲוִתִי וּמִשְׁאַלִּי / אֱלֹהִים אֲדֹנִי חִילִּי:

יַעֲרֹב שִׁיחִי וְתַעֲתֵר בְּתַפְלָה / צָרָךְ לְחֶשְׁבוֹן כָּל-מְלָה וּמְלָה
חֲשֹׁב קְדוֹשׁ מַעֲמָדִי כְּמִנְחָה בְּלוּלָה / הָאֲזִינָה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סְלָה:

אל מלך

24 פָּנָה: נא הוסי' נכח' | משחרריך: שחרריך ב'פו* | בחיריך אה | דודי ו חס' פ ומסתבר לפי אורך השורה 25 עניות: עשת
ב'פו*: מעוט ה' ודפוסי מ' ליטא 26 תאות משאלי ה' 27 יערב: לך הוסי' ה' נא הוסי' דפוסי מ"א | והעתר ה ותתעטר פ |
כל מלה ומלה: כל מלה להתקבלה ו* 28 חשוב: וקבל הוסי' ה' | יי שמעה תפילתי האזינה אפ

תשובתי לקוח מתפלה עתיקה 'אתה גוה' יד לפושעים וימינך פשוטה לקבל שבים' (וידוי לנעילה) ע"פ פרקי ר' אליעזר
מ"ג ר"ע אומר נבראת התשובה וימינו של הקב"ה פשוטה לקבל שבים בכל יום. והלשון 'פשוט יד' (במקום 'פרש יד') ידוע
מלשון המשנה (שבת א' א'). במעמדי כשליח צבור. 24 משחרריך משלי ח יז, פי' מבקשי פניך. דודי שה"ש א יג
ועוד. ומעודדי תזומך בי, תהל' קמו ט. ואתה יי מגן בעדי תהל' ג ד. 25 בזה אל תבזה תהל' כב כה. הוד
מילולי השבח שבדיבורי. 26 אלהים יי חילי חבק' ג יט. 27 יערב שיחי תהל' קד לו. ותעתר בתפלה ע"פ דה"ב
לג יג. צרוף לחשבון כל מלה ומלה לחשבון זכויותי, כי מחשבה טובה המקום מצרפה למעשה (ירו' פאה א' א' דף ט"ז
ב'). 28 כמנחה בלולה כמנחת סולת בלולה בשמן (במד' טו ו ועוד). האזינה אלהי יעקב סלה תהל' פד ט.

במנהג פולין ממשיכים ע' 766.

במנהג אשכנז המערבי אומרים פסוקים אלו

טוֹב-יְיָ לְכָל. וְרַחֲמֵיו עַל-כָּל מַעֲשָׂיו: (תהל' קמה ט)

טוֹב יְיָ לִקְנוֹ לְנַפְשׁ תְּדַרְשָׁנוּ:

טוֹב וַיַּחֲלִי וְדוֹמָם לְתַשׁוּעַת יְיָ: (איכה ג כד-כה)

טוֹב לַחֲסוֹת בְּיָי. מִבֶּטֶחַ בָּאָדָם:

טוֹב לַחֲסוֹת בְּיָי. מִבֶּטֶחַ בְּנִדְיָבִים: (תהל' קיח ח"ט)

טוֹב וַיֵּשֶׁר יְיָ. עַל-כֵּן יוֹרָה חֲטָאִים בְּדָרְךָ: (תהל' כה ח)

טוֹב יְיָ לְמַעַו בְּיוֹם צָרָה. וַיִּדַּע חֲסִי בּוֹ: (נחום א ז)

כִּי-הוּא יָדַע יִצְרָנוּ. וְזָכֹר כִּי-עָפָר אֲנַחְנוּ: (תהל' קג יד)

כִּי-טוֹב יְיָ לְעוֹלָם חֲסִדוֹ. וְעַד דָּר וָדָר אֲמוֹנָתוֹ: (תהל' קה) / פס"ח

(ואמרים כמה פזמונים (לפי המנהג הקיים מכל פזמון את הבית הראשון בלבד)

פזמון ליום א' דסליחות. — ב 779.

בְּמוֹצָאֵי מְנוּחָה קִדְמָנוּךְ תְּחִלָּה / הֵט אֲזִנֶּךָ מִמָּרוֹם יוֹשֵׁב תְּהִלָּה
לְשִׁמוֹעַ אֶל-הִרְנָה וְאֶל-הַתְּפִלָּה:

פזמון ליום ה' דסליחות ולמנחה של יו"כ. צשלמות לעיל ע' 663. — א 2275.

יִי יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֲרָךְ אַפִּים וְרַב-חֶסֶד וְאַמֶּת:
נִצַּר חֶסֶד לְאֱלֹפִים נִשָּׂא עוֹן וְפָשַׁע וְחִטָּאָה וְנִקְיָה.
וְסִלַּחַת לְעוֹנָיו וְלִחְטָאתָיו וְנִחַלְתָּנוּ:

פזמון ליום ג' דסליחות. — מ 1478.

מִלֵּאכֵי רַחֲמִים מְשַׁרְתִּי עֲלֵינוּ / חֲלוּ-נָא פְּנֵי-אֵל בְּמִיטֵב הַגִּיוֹן
אוֹלֵי יָחוּס עִם עָנִי וְאֶבְיוֹן: [אוֹלֵי יֶרֶחַם]

פזמון ליום ג' דסליחות. צשלמות להסן ע' 774. — י 4234.

יִשְׂרָאֵל נוֹשֵׁעַ בִּי תְשׁוּעַת עוֹלָמִים / גַּם הַיּוֹם יִנְשְׁעוּ מִפִּיךָ שׁוֹכֵן מְרוֹמִים
כִּי אַתָּה רַב סְלִיחוֹת וּבַעַל הַרְחָמִים:

פזמון ליום ג' דמנחה וצוק צווקף של יו"כ. צשלמות לעיל ע' 664. — ר 762.

רַעֲיָה יִשְׂרָאֵל הָאֲזִינָה / נִהַג כְּצֶאֱנַן יוֹסֵף / יֵשֵׁב הַכְּרוּבִים הוֹפִיעָה
אֲדֹנֵי אֱלֹהִים סִלַּח-נָא / מִי יָקוּם יַעֲקֹב / כִּי קָטָן הוּא:

פזמון ליום ז' או ו' צמנחה אלזק ולעזיית צכמה ונכהגיס אחרים. — ח 414.

חֲנֻנוּ יְיָ חֲנֻנוּ / עֲנֻנוּ יְיָ עֲנֻנוּ
עֲזֹרָנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ / כִּי עָלִיךָ נִשְׁעֵנוּ:

פזמון ליום ד' ולמוקף של יו"כ; צשלמות לעיל ע' 524. — א 5444 (פזמון אחר צלוחו הרפריין א 725)

אֲדֹנֵי שְׁמִעָה אֲדֹנֵי סִלַּחָה אֲדֹנֵי הַקְּשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֶל-תְּאַחֲרֵךְ
לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵי כִי-שְׁמֶךָ נִקְרָא עַל-עִירְךָ וְעַל-עַמְּךָ:

פזמון ליום ז' (וצמנחה מנחה אחרת למונחה של יו"כ). צשלמות לעיל ע' 590. — ל 782.

לֵךְ אֲדֹנֵי הַצְדָּקָה תִּלְבֶּשֶׁת / כִּי אֲמַת עֲשִׂית וְלָנוּ הַבִּשְׁת
וְאֲנַחְנוּ הִרְשַׁעְנוּ וּבִפְנֵינוּ אֲרִשְׁת / נוֹאֲלָנוּ חֲטָאנוּ נָא לָנוּ אֶל-תְּתַשְׁת:

פזמון ליום ו' (ובק"ק למוסקא או למנחה של יו"כ). צטלמות לעיל ע' 665. — א 5465.

אם עֲוִינוּ עָנוּ בָנוּ / אָתָנוּ לָךְ וּבִשְׁמֶךָ בָּאנוּ
כְּרַחֵם אָב תָּשׁוּב תִּרְחַמְנוּ / כִּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוּ תִנַּחֲמֵנוּ
אל בְּאַפְךָ פֶּן תִּמְעִיטֵנוּ:

פזמון שהיה נהוג בכמה קהלות באיזו חפלה של יו"כ (במנחה ליעל חמכון צערב ר"ה). — א 801.

אֲדוּגֵי הָאָדוֹנִים / הַשְׁקִיפָה מִמְרוֹמֵים
וְרַחֵם אֲבִיוֹנִים / כְּרַחֵם אָב עַל-בָּנִים
וְזָכֹר בְּרִית אֱמוּנִים / שְׁבַעָה (ג"א שְׁבוּעָה) אֵיתָנִים
וְאַל תִּזְכֶּר-לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים:

פזמון שהיה נהוג בכמה קהלות ציו"כ (צטלמות להלן ע' 768). — א 6844.

אֲנָקָה מִסְלָדִיךְ / תַּעַל לִפְנֵי כֶּסֶא כְבוֹדֶךָ
מִלֵּא מִשְׁאָלוֹת עִם מִי־חֲדִיךְ / שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת בָּאִי עֲדִיךְ:

פזמון (אנשי משמר) ליום כפור בק"ק (בקוילן למנחה). צטלמות לעיל ע' 668. — א 6878.

מִי־אַל כְּמוֹךָ נִשְׂא עֹן וְעֵבֶר עַל-פֶּשַׁע לְשֹׂאֲרֵית נִחְלָתוֹ
לֹא-הֶחְזִיק לְעַד אָפוּ כִי־חָפֵץ חֶסֶד הוּא:

פזמון ליום ה' בכתובה (במנחה) (מזרח אירופה צליל יו"כ). צטלמות לעיל ע' 36. — ב 203.

כִּי הִנֵּה כַּחֲמֹר בֵּיד הַיּוֹצֵר / בְּרָצוֹתוֹ מְרַחֵב וּבְרָצוֹתוֹ מְקַצֵּר
כֵּן אֲנַחְנוּ בִּידֶךָ חֶסֶד נוֹצֵר / לְבִרְיֵית הַבֵּט וְאַל-תִּפֶּן אֶל-יֹצֵר (ג"א לִיֹצֵר):

במוצאי שבת מוסיפין

פזמון ידוע למולאי שבת (במנחה) אשכנזי נהוג כזמור להצלה). — ה 741. — פיוט אחר ברפריין דומה (ה 742)
כלפס במוצאי שבת עדות המזרח.

הַמְבָדִיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל / חֲטָאֵתֵינוּ יִמְחַל
וְנִרְעֵנוּ יִרְבֶּה כְּחֹל / וּכְכּוֹכְבִים בְּלִילָה:

זָכֹר לָנוּ בְּרִית אֲבוֹת כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ. וְזָכַרְתִּי אֶת-בְּרִיתִי יַעֲקֹב. וְאַף אֶת-בְּרִיתִי
יִצְחָק וְאַף אֶת-בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזַכֵּר וְהָאָרֶץ אֲזַכֵּר: (ויק' כו מב)

סימון: ח"צ (כפול) גרסס צר יסודס חזק.

נחיס כזי 7' טוריס. 4 (לפעמים 3) מליס צטור. — א 86. הצרמון, רצינו גרסס... סליחות ופזמונים, ע' ל.

זְכֹר בְּרִית אַבְרָהָם וְעֵקֶדֶת יִצְחָק
וְהֵשֶׁב שְׁבוּת אֱהֱלֵי יַעֲקֹב / וְהוֹשִׁיעֵנו לְמַעַן שְׁמֶךָ:

באשכנז נוהגים לומר השורות 1—23.6—28, ובפולין, לפי המנהג הקיים, (בסדר משונה) 6.5.24.23

אֲבָדְנוּ מֵאֶרֶץ טוֹבָה בְּחַפְזוֹן / אָרְכוּ הַיָּמִים וּדְבַר כָּל־חַזוֹן
בְּיִשְׂרָאֵל חָדְלוּ פְרוּזוֹן / בְּמִשְׁמַנֵּינוּ שֶׁלֹּחַ רוּזוֹן:

וְשׁוּב בְּרַחֲמִים עַל־שְׂאֲרֵית יִשְׂרָאֵל / וְהוֹשִׁיעֵנו לְמַעַן שְׁמֶךָ:

גּוֹלָה אַחֵר גּוֹלָה / גּוֹלָתָה יְהוּדָה כָּלָה
דָּוָה כָּל־הַיּוֹם וְכָלָה / דּוֹרֶשׁ וּמִבְקֵשׁ אֵין־לָהּ: והשב

5 הָעֵיר הַקֹּדֶשׁ וְהַמְּחֻזָּזוֹת / הָיוּ לְחֶרֶף וּלְבִזּוֹת
וְכָל־מַחְמַדֶּיהָ טְבוּעוֹת וּגְנוּזוֹת / וְאֵין־שִׁיּוֹר רַק הַתּוֹרָה הַזֹּאת: ושוב

זְקֵנֵי יְהוּדָה וַיּוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם / זֶר נְאוֹנִים נִרְמָס בְּרִגְלִים
חֲטָאוּ בְּכַפֵּל וּלְקוּ בְּכַפְלִים / חֲשַׁפְתָּ עַל פְּנֵינוּ שׁוֹלִים: והשב

טֵשׁ כְּנֶשֶׁר מִבְּקֵשׁ נַפְשָׁם / טְבוּחַ בַּחֲרִיָּהֶם בְּבֵית מִקְדָּשָׁם
יִסְפַּת לִי־סֶרֶם וּלְעֻנָּשָׁם / יִלְדִים עַל אִם לִרְטָשָׁם: ושוב

כ"י אב"ק; 1 (1—8. 28); כפטגאמה*ו*ס* || 1 ובחפזון אפ' ימים ג' כל חט' קו*ה* 2 במשמניו ה*כס*
במשמנס 1 4 וכלה: ונהלאה כ ובכל יום נהלאה אפ' 7 ויושבי ירושלם: וירושלם 1 8 חשפת: חשופים ה* | פנימו:
פניהם ב"ה* | שולים: גלה שולים פק' 9 טבח כמ מנוקד ברוב כ"י | בחורים ב"פ טגכס*אפ 10 ולענשם: ולגשם ס* |

זכור ברית אברהם ויק' כו מב. והשב שבות אהלי יעקב ירמ' ל יח. והושיענו למען שמך תהל' קו ח. ובחזון
השני: ושוב... על שארית ישראל יחזק' יא יג ועוד (ושוב... על (במקום 'אל') דוגמת דה"ב ל ט). 1 אבדנו מארץ
טובה דבר' יא יז. ארכו הימים ודבר כל חזון יחזק' יב כב"כג, נבואה זו נתקיימה בנו. 2 בישראל חדלו פרוזון
שופט' ה ז, ר"ל חדלה רוח הנבואה, ע"פ הדרשה פסח' דף ס"ו ב' כל המתיהר... נבואתו מסתלקת ממנו, מדבורה...
במשמנינו שולח רזון ישע' י טז. 3 גלתה יהודה איכה א ג. 4 דוה כל היום שם א יג. דורש ומבקש אין לה
ירמ' ל יז בצירוף יחזק' לד ו. 5 העיר הקדש והמחוזות דני' ט כו, ר"ל העיר ובית המקדש והסביבה. היו לחרפה
ולבוזת תהל' קיט כב או כדומה. 6 וכל מחמדיה איכה א י. ואין שיור לא נשאר לנו כלום. רק התורה הזאת לפי
ספרא בחוקותי פרק ח' י' ואילולי ספר תורה שנשתתיר להם לא היו משונים מאומות העולם כלום. 7 זקני יהודה ויושבי
ירושלם דה"ב לז כט"ל. נרמס ברגלים ישע' כח ג. 8 חטאו בכפל חטא חטא ירושלם, איכה א ח. ולקו בכפלים
ישע' מ ב, ע"פ הדרשה פסדר"כ דף קכ"ט א'. חשפת על פנימו שולים ירמ' יג כו. 9 טש כנשר איוב ט כו.
מבקש נפשם ש"כ א ועוד. טבווח בחוריהם בבית מקדשם דה"ב לו יז. 10 יספת ליסרם ויק' כו יח. ילדים

והשב	כַּבְשָׁנוּ לַעֲבָדִים וְנִתְיַנְעֵנוּ / כִּנְסָנוּ מֵהָאָרֶץ הַלֵּב פָּנְעֵנוּ לַחֵץ נֹמֵר עַד כִּי־יִנְעֵנוּ / לִבֵּט נוֹבֵר וְלֹא הִרְגֵּנּוּ:
ושוב	מִכָּל מִשְׁעַבְדֵי אִם שְׁלִישִׁיה / מִשְׁכָּה וְאַרְכָּה מַלְכוּת רִבְעִיָּה נִתְנָה עַל בְּרוּל עַל־עֲנִיָּה / נִהְיָתָה תִּאֲנִיָּה וְאֲנִיָּה:
והשב	15 שְׁרִידֵי־עַם עַל מַלְכוּתָהּ קָבַל / שׁוּנָא דוֹחַק מִשְׁחִית וּמַחְבֵּל עָלָה לְפָרוֹק הַנָּאָה וּמִתְקַבֵּל / עֲצָב נִבְזָה לֵאלֹהִים לְקַבֵּל:
ושוב	פָּצַע וַחֲבוּרָה וּמִכָּה טָרִיה / פָּצַעָה עָלֶיךָ בֵּת הָעֲבָרִיה צָר־לָהּ מִרְלָה בְּאֶרֶץ נִכְרִיה / צָדוּהָ כַּצֹּפּוֹר מִהֵר הַמּוֹרִיָּה:
והשב	קָשַׁט עֲשִׂיתָ כִּי הִרְשַׁעְנוּ / קִצַּפְתָּ עָלֵינוּ כִּי פָשַׁעְנוּ 20 רָצוּנוֹךְ לַעֲשׂוֹת הִרְהָרְנוּ וַחֲשַׁבְנוּ / רָשַׁע נַעֲזֹב וְעַדִּיךָ שָׁבְנוּ:
ושוב	שׁוֹב מִחֲרוֹן אַפֶּךָ / שִׁכַּךְ בַּעֲסָךְ וְקִצַּפְךָ תִּזְכֹּר רַחֵם בְּזַעְפְּךָ / תוֹשִׁיעַ עִם חוֹסֶיךָ וּמִצַּפֶּיךָ:

ילדים על אם: אם על בנים קו*ס*כב² 11 לעבדים: ולשפחות הו' פס* | כנסנו מהארי (מארי קנו*ה* מפני הארי ה) הדב (והדב גה*) פגענו: כנסנו מן הדב (מדב ב°טס*ר) הארי (והארי פטס*אפ וארי כ) פגענו ב°פטכס*אפ 12 כי חס' כ | לובט פטנס*חאפ | הרגענו ס* 13 אם אאס: חס' שאר כי | וארכה א: חס' שאר כי | 15 עם חס' ב°ס עול חס' קטנו*כס* | משחית: ומשחית קו*: מיד משחית ס* 16 נאה ב°ה*כס* | המתקבל כ והמתקבל ס* 16 ב' נמחק בפ 17 פצעה א פצע ס*: פצועה שאר כי | 18 צדוה: צדודה אפ | מהר: מארץ בו*ס*כט: בארץ פה*ג 19 הפשענו פ 20 חשבנו והרהרנו פ הרהרנו חשבנו ב°ה*ס* וחשבנו חס' אפ | רשע נעזב: רשענו לעזב ה* 21-22 חס' כ 21 מחרון אפ: למען ענדיך טה*ס*ו*אפ למען ענדיך ועמך פג | כעסך: חמתך ב°ה*ס* חרונוך וועמך פטגנו*ה*ס*אפ 22 בזעפך: כנאמך פטגה*ו*ס*אפ | עם חוסיך ומצפריך: עם מצפריך ב°ק*ו*הט עם רחומיך סנס* עם ממרומיך ה* עם

על אם לרטשם ע"ש הושע י יד אם על בנים רטשה. 11 כובשנו לעבדים דה"ב כה י. כנסנו מהארי הדוב פגענו עמוס ה יט. 12 לחץ נמר ע"ש ירמ' ה ו. ליבט נובר החזיר הנובר באשפה (ב"ק דף י"ז א'), כחית רביעית, הטריה, עינה אותנו. וכל הלשונות האלה מסמנים את שלטונות הגוים ואת רדיפותיהם בהתאם לחיזור ארבע החיות בדני' ז ג"ז, והי' גם בהמשך. 13 מכל משעבדי אום שלישיה מלכות יון, השלישית בשורת ארבע המלכויות ששיעבדו את ישראל, עי' מכילתא בחדש השלישי ט' (לפסוק כ טו). מלכות רביעיה מלכות רומי (שם). 14 עול ברזל דבר' כח מח. על עניה על ישראל, ישע' נד יא. תאניה ואניה איכה ב ה. 15 שרידי עם ירמ' לא א. עול מלכותך קבל את שרידי העם אשר קיבל עלינו עול מלכותך (לשון המשנה ברכות ב' ב'). שונא דוחק משחית ומחבל ישע' נד טו. 16 עולך לפרוק ברא' כז מ. עצב נבזה ירמ' כב כח. 17 פצע וחבורה ומכה טריה ישע' א ו. פוצעה עליך למענך, דוגמת תהלי' מד כג כי עליך הורגנו. 18 צר לה ש"ב כד יד. מר לה איכה א ד. בארץ נכריה שמות ב כב. צדוה כצפור איכה ג ב. 19 קושט עשית כי הרשענו נחמ' ט לג כי אמת עשית, וחרגום אמת קשוט, בעברית קושט (משלי כב כא). קצפת עלינו איכה ה כב. 20 רצונוך לעשות תהלי' מ ט. רשע נעזב ישע' נה ז. 21 שוב מחרון אפך שמות לב יב. שכך חמתך אסתר ב א. 22 תזכור רחם בזעפך חבק' ג ב. תושיע עם חוסיך תהלי' יז ז. 23 גואל חזק משלי כג יא.

גואל חַזַק לְמַעַנְךָ פִּדְנוֹ / רֵאָה כִּי אָזַלְתָּ יָדְנוֹ
שׁוּר כִּי אָבְדוּ חֲסִידֵינוּ / מִפְּגִיעַ כִּי אֵין בַּעַדְנוּ:

והשב

25 בְּרִית אָבוֹת וְאַמָּהוֹת וְהַשְׁבָּטִים / רַחֲמֶיךָ וְחַסְדֶּיךָ בְּרָבוֹת עִתִּים
יְהִי זְכוֹר לְמַכִּים וְנִמְרָטִים / וְעָלֶיךָ כָּל הַיּוֹם נִשְׁחָטִים:

ושוב

דוֹרֵשׁ דְּמִים דוֹן דִּינוֹ / הָשֵׁב שְׂבָעִתִּים אֶל-חֵיק מַעֲנִינוֹ
חֲנֻם נִמְכָּרְנוּ וְלֹא-בְכֶסֶף פִּדְנוֹ / זִקְחָה בֵּית-מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמַם לְעֵינֵינוּ:

והשב

עני מצפן ס*אפ 23 וחזק גס* 24 שור כי אבדו חסידינו: שור בשפלות דורנו פטגאפס* 25 ברחמיך גאפ | וחסדיך:
עוד גאפס: וחסדיך זכור ב°: חס' פ 26 נשחטים: נשרפים ונשחטים א הרוגים ונשחטים ק 27 שבעתים השב ט |
אל חיק: לחיק בנה ס*אפ 28 פדנו: קננו ג: ציל פדיונו ז | בית חס' כ

ראה כי אזלת ידנו דבר' לב לו. 24 שור הבט. כי אבדו חסידינו מיכה ז ב. מפגיע כי אין בעדנו ישע' גט טז.
25 ברית אבות ואמהות וכו' את הברית שכרת עם האבות ואת הרחמים והחסד שנהגת עמהם ועם ישראל במשך הזמנים,
את כל אלה זכור לנו היום. רחמיך... ברבות עתים בכמה פעמים, נחמ' ט כת. 26 למוכים ונמרטים ע"ש נחמ' יג
כה. ועליך כל היום נשחטים תהל' מד כג. 27 דורש דמים תהל' ט יג. השב שבעתים אל חיק מענינו תהל'
עט יב. 28 חנם נמכרנו ולא בכסף פדנו ישע' גב ג. בית מקדשך השמם לעינינו דני' ט יז.

בק"ק אמרו פיוט זה לזכור ברית

סיוון: חכרתי את כריתי יעקוב (צטורים 1-9). וברך את יחזיאל ללחם אל יסדי (10-12). לישועתך קויתי ה'
לצלות (13-16). לציג יתי... (17-23) אחי ואלך עזרך יסיה אמן ואמן ואלך בן צדוק מוכנכזוג. צתים צכי ד'
טורים. 6 וליס צכל טור (4-5 צסוק). חרוז וצצרים. - ו 535. דס האלס, 48).

וְתַעֲרַב פְּגִיעַת תַּפְלַת	זֶהר אֲמוֹנַת יִשְׂרָאֵל
כְּתָר תַּתְעַטֵּר אֶהְבֵּת	רִנַּת בְּנֵיךָ בְּחִירֶיךָ
תִּרְכַּב רֶכֶב רַבּוֹתִי	יְשׁוּעַת יִפִּי הַדָּרֶךְ
אֲנִי תַנְתַּק מוֹסְרוֹתֵימוֹ	תִּתִּיר יִשְׂרָאֵל אֲסוּרֶיךָ:

ושוב

פרי' מ"ו (=אוקספורד, מיכאל 619) ש" (= שטראסבורג 148) בר (=ברסלוי 66, לפי דה האאט) || 1 אמוניך בר 2 רנת: רבת ש"
3 ישועה ברש" 4 אסיריך בר

1 ותערב פגיעת תפלת... ישריך ע"ש תהל' קד לד יערב עליו שיחי. 2 כתר תתעטר מתפלות ישראל. 3 תרכב
רכב רבותי ישועת יפי הדרך ע"ש תהל' סז יח רכב אלהים רבותים אלפי שנאן, וע"ש חבק' ג ח כי תרכב על סוסך
מרכבותיך ישועה. 4 תנתק מוסרותימו ע"ש תהל' ב ג ננתקה את מוסרותימו. 5 בשמך יגילון תהל' פס טז. 7 יזכירו

5 בְּשִׁמְךָ יִגְלוֹן זֹהָרִים   וְרָאָה צַדִּיק כְּשִׁרְיָךְ
 יִשְׁמְחוּ חוֹסֵיךָ רוֹנְנִים   תְּהַלּוֹת קְדוֹשֶׁיךָ וְצִירְיָךְ
 יִזְכִּירוּ וְתִיקוֹת הוֹרִים   יְלִידֵי אַמּוּנֵי אֲזוּרֶיךָ
 עֲתַרְתָּ פֶּאֶר רִנָּתָם   קָשָׁב אִמָּץ צַעֲרֶיךָ:   ושוב

וּבְתַפְלָתִי תִתְנַאֵה אֲדִיר   בְּהוֹד בְּהִיר זֹהָרֶיךָ
 10 וּבְצַבָּאָךְ רַבָּה כְּבוֹד   אֶהְבֵּת יְדִידִים רָצִים אֲחֶרֶיךָ
 אֲךָ לָךְ הַהוֹד   יְנוּנָה מְגוּרֶיךָ
 אֲזֶן לְשׁוֹעֵת יְדִידֶיךָ הֵטָה   שׁוֹקְדֵי דְלָתִי יִקְרָךְ:   ושוב

לֹא יֵשׁ שָׁר   וְלֹא עֵין תְּשׁוּרָךְ
 כְּפִי קִדְשָׁתְךָ וְעֲנוּתְנוֹתֶךָ   יֵשֶׁר תְּצַדִּיק יְצוּרֶיךָ
 15 יִקָּר הוֹד וְעוֹד הִדְרָךְ   יִתְנוּ תוֹדוֹת יִשְׁרֶיךָ
 צַדִּיק בְּמִשְׁפַּט אַמּוּנֶיךָ   וְתַפְלָתָם תִּשְׁחַרְיָךְ:   ושוב

אֵימֶיךָ בְּפֶחַד גְּדוֹל   יִתְנוּ תוֹדוֹת צְפוּרֶיךָ
 קוֹל רַעַשׁ עֲדֶיךָ   שְׁשִׁים טְבוּלֵי נְהָרֶיךָ
 נַעֲמֵי גְדוּדֵי דְגָלֶיךָ   יִרְנוּ כּוֹכְבֵי שְׁחַרְיָךְ
 20 בְּמִדַּת טוֹבָךָ רִצָּה   צְבִי תַפְאֶרֶת גְּבוּרֶיךָ:   ושוב

6 וציריך: יעידך (!) ש° 7 אזוריך: בחיריך ש° 9 אדיר חט' ש° | בהוד חט' ש° 10 ידידים: ידידות ברש° 11 אך: תן ש°
 12 ההוד: ההוא בר | ינוה: צוה ש° 12 ידידיך: יחידך ש° 15 ישריך: ושריך בר 18 עדיך בר 19 נועמי ש° 20 במדות ש°

ותיקות הורים האבות (דוגמת ברא' מט כו גברו על ברכות הור'). ילידי אמוני אזוריך ע"ש ירמ' יג יא כי כאשר ידבק האזור אל מתני איש כן הדבקתי אלי את כל בית ישראל... ולפי זה הוא אומר אזוריך, ר"ל הדבקים בך. וי"ג בחיריך, ומסתבר.
 10 רצים אחריך ע"ש שה"ש א ד משכני אחריך נרוצה. 11 ינוה מגוריך ישפר, יפאר את מושבך. 12 שוקדי דלתי יקרך ע"ש משלי ח לד אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום. 13 לא יש שר אין איש רואה אותך. 17 אימך (ע"ש תהלי' פח טו נשאתי אמיך?) ר"ל מלאי אימה. צפוריך ישראל העטורים בכתר תורה (כנראה מלה מחודשת ע"ש ישע' כח ה ולצפירת תפארה). 19 נעמי גדודי דגליך גיגוני עדות ישראל. ירנו כוכבי שחרך ע"ש איוב לח ז ברן יהוה כוכבי בקר, ר"ל כוכבי השחר ירנו בניגונים של ישראל. 20 צבי תפארת גבוריך ע"ש ישע' כח א צבי תפארתו, כוכבי

חֲפוּץ קִדְשֵׁת דְּוָרְשִׁי   טוֹטַפֶּת גְּזֹר עֲטוּרִיךָ
 יִתְלַבֵּשׁ גָּאוֹת לַעֲטָרָת   פֹּז זְהוּרִית קְשׁוּרִיךָ
 שִׁיר קְהֵלֶיךָ וְתַהֲלָתָם   צִנֹּת יְשׁוּעָה תַעֲטָרְךָ
 אֲזוֹן דָּבָב נַעַם יִקְרִיךָ.

ושוב

25 מַדּוֹת אֲמָנוּתְךָ יְגוּלוֹ   רַחֲמֶיךָ עַל בְּרוּרִיךָ
 דָּרֵשׁ כְּבִיר יַעֲוִדִים חֲצִירֶיךָ
 יַחֲיד הַקְּשִׁיבָה אוֹמְצִי   מְהֵלֶלֶיךָ נְצוּרִיךָ
 וְהוֹפֵעַ אוֹר מְשַׁכִּילֶיךָ   נוֹהֲרֶיךָ:

ושוב

21 דורשי: דרושה ש° 23 צנת חס° ש° 24 יקריך בר 25 מדת בר 27 נוצריך בר

21 דורשי טוטפת גזר עיטוריך ישראל העוסקים בסוד תפלין של הקב"ה שכתוב בהם ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, עיין ברכות דף ו' א'. 22 יתלבש גאות ע"ש תהל' צג א. 23 צינת ישועה תעטרך ע"ש תהל' ה יג כצנה רצון תעטרנו. 27 נצוריך ע"ש דבר' לב י יצרנהו כאישון עינו. 28 משכיליך נוהריך ע"ש דני' ה יא נהירו ושכלתנו וחכמה כחכמת אלהין השתכחת ביה.

בק"ק אמרו פיוט זה לזכור ברית

[ומחזרו נהגים מכוונות. קימן; וזכרתי את צריתי יעקוב. — 13. לוכך, לג. 361.]

וְאוֹר פְּנִיךָ תֹאִיר   זְכֹר אֶהְבֶּת יְדִידֶיךָ
 כְּבִיר תִּפְקֹד אָבוֹת   רֵאָה בְּרִיתְךָ בְּחֶסֶדְךָ
 תִּזְכֹּר רַחֵם רַחֲמֶיךָ   יִהְיֶמוּ יִתְגַּלְגְּלוּ הוֹדֶיךָ
 אֶתָּה תִשְׁמַע מִשְׁמַיִם   תִּפְלֵת יִשְׂרָאֵל אוֹהֲבֶיךָ

ושוב

5 בַּעֲנֵן יִרְדֶּת זֹהַר   רַחוּם צִחּוֹר כְּבוֹדְךָ
 יַחֲיד חֲנוּן וְרַחוּם   תִּקְוָה קִדְשֵׁת וְעוֹדְךָ
 יִנַּחַח וְדוּיָנוּ הִגָּס   יְגוֹן אֲנָחוֹת אֲגוּדֶיךָ
 עֲנֵנוּ פִּדְנוּ רְצֵנוּ   קִיָּם אֶהְבֶּת צְמוּדֶיךָ

ושוב

כ"י אעמ" (= מיכאל 619) ש° (= שטרסבורג 148) || 6 רחום מ° 8 פדנו: פודה מ° | אהב מ°

וואור פניך תאיר... 5 בענן ירדת זוהר ריחום ציחור כבודך כנראה ר"ל בוהר ציחור כבודך, וציחור, פי' לובן, מקביל לזוהר, אבל בלתי ברור מה משפט מלת 'ריחום' בהמשך זה. 6 יחיד חנון ורחום זהו חוקה קדושת ויעודך. 8 צמודיך הצמודים בעבודתך. 9 ועולת תמיד... ובודיך ועולת תמיד של ישראל (הזבדים זכד טוב) יהיה האיל הנאחז

וְעוֹלַת תָּמִיד אֵיל	בְּסֶבֶךְ בְּקֶרְנֵי זְבוּדֶיךָ
וַיַּעֲלֶה רִיחַ כָּלִיל ¹⁰	אֲמֵן יֵשַׁע רַב־יָדֶיךָ
יִרְאֶה הַנֶּעֱקָד וְהַצֵּל	הוֹשַׁע אָדוֹן לְבוּדֶיךָ
יַעֲלוּ הַרוּגִיךָ. אֲזֶן	דָּבָב נַעַם יְחֻדֶיךָ

ושׁוּב

12 יחידך מ^ס

בסבך בקרניו, וכאילו יעלה ריח כליל לפניך. אומן ישע רבידיך לשון קלירי (אומן ישעך, הושענא להויר), ר"ל הישע האמתי. 'רבידיך' אין זה ברור לי, וייתכן שהוא כינוי לתורה. 11 לבודיך המחוברים לך. 12 יעלו הרוגים לזכרון.

במנהגי מזרח אירופה (מנהג פולין) אומרים לאחר הפזמון 'זכור ברית' (ע' 766) את הפזמונים דלקמן:

קימון: קילנו. צתים צכי ד' טוריס. מספר מליס לא קצוע. — א 8644. קלאר, מנלת אחימנען, ע' קס.

נוהגין לומר שורות 1–2 בלבד

אֲנָקַת מְסִלְדִּיךָ / תַּעַל לַפָּנִי כֶּסֶף כְּבוֹדֶךָ
מִלֵּא מִשְׁאֲלוֹת עִם מִי־חֲדִיךָ / שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת בְּאֵי עֲדִיךָ:

סִלְחָה מִבֶּא בְּמִשְׁפָּט / עַל עֲוֹנֵי וְעַל-עֲוֹת מִשְׁפָּט
כִּי אִם לִפִּי מִשְׁפָּט / מִי יִצְדַּק לְפָנֶיךָ אֱלֹהֵי מִשְׁפָּט:

יְדֵי עִם הַדְּחוּיִם / תַּחֲזֹקְנָה כָּאוֹ הַיּוֹת-לֶךְ אֲחוּיִם ⁵
כִּי אִם לִפִּי רֵאוּיִם / מֶה יִתְרוֹן שֶׁהֵם חַיִּים:

לֶךְ בְּהַתְּחַנְנִי בְּמוֹ פִּי / קִבְּלֵנִי כָּאוֹ בְּמַכְלֵל יִפִּי
כִּי אִם לִפִּי דָפִי / הֵן-אֲנִי יְדֵי שְׁמַתִּי לְמוֹ-פִּי:

כ"י פה כ"מ^ס; א (13.12.10–1) נכך (13.12.8–1) מ' (13.12.4–1) || 3 ועל ענוי פ' המשפט 1 4 מי: ומי ה מה פ' לפניך: לפני ה 5 עם: עמך נכךה| דחויים כ"מ^ס| כאז חס' פ'| לך חס' נכך 6 ומה מ^ס 7 בהתחננו 3 בהתחנן 7 בתת כ התחננתי א| קבלנו 9 קבל פ' כאז: כאז א חס' כ' | כבמכלל כ' 8 אני חס' מ' כך| שמתי ידי אפה 9 ברב חסדך:

1 אנקת מסלדיך ע"פ איוב ו' ואסלדה בחילה, פי' הקופצים ומרגנים לפניך. 2 באי עדיך ע"פ תהל' סה ג עדיך כל בשר יבאו. 3 סלחה דג' ט יט. מבוא במשפט שלא תבוא עמנו במשפט, תהל' קמג ב. על ענוי ועל עוות משפט ע"פ אבות ה' ח' על עינוי הדין (פי' דחוי הפסק בלי צורך) ועל עיוות הדין (פי' עיון הטות המשפט). 4 כי אם תתנהג עמנו לפי משפט לפי עומק הדין. מי יצדק לפניך תהל' קמג ב. 5 הדחויים הנידחים. תחזוקנה זכר' ח ט ועוד. אחויים דבוקים. 6 אם לפי ראויים לפי מה שהם ראויים לו. מה יתרון שהם חיים תהל' א ג. 7 במו פי בפ' איוב טו ה. במכלל יופי תהל' ג ב, ר"ל בבית המקדש. 8 אם לפי דופי תהל' ג ב. ידי שמתי למו פי איוב מד, ר"ל אין לי מה

נְאוֹר בְּרַב־חֶסֶדְךָ עֲמָנוּ תַּפְעַל / וְלֹא תִשְׁלַם לָנוּ כְּמַפְעַל
10 כִּי אִם לְפִי פַעַל / מִי יֹאמֶר זִכִּיתִי לְבִי מִמַּעַל:

וְאִם הִמְרָנוּ אָמַר / שְׁעָה וְקָבַל זָמַר
כִּי אִם לְפִי מָמַר / מֶה יַעֲשׂוּ שׁוֹכְנֵי בְּתֵי חָמַר:

בְּרַחֲמִים וְלֹא בְכַעַס / הַיּוֹם וּבְכָל־יּוֹם עֲמָנוּ תַעֲשׂ
כִּי אִם לְפִי מַעַשׂ / וְנִנְחָנוּ לֹא־נֹדַע מֶה־נַּעֲשׂ:

רב חסד אפמ" רב חסד כ" ואל: ואל א 10 מי יאמר חס' ה' זכיתו פ' לבי חס' פ' 11 באומר פ' 12 ומה מ" 13 ובכל יום חס' נכך | עמנו: אחנו פ' לנו ה ה 14 כי אם לפי מעש חס' א

להשיב. 9 ברב חסדך תהלי' ה ת. ולא תשלם לנו כמפעל כמעשינו, תהלי' טב יג. 10 מי יאמר זיכיתי לבי משלי כ ט. 11 ואם המרנו אומר אם לא שמרנו את מוצא שפתינו. 12 אם לפי ממר משלי יז כה (ופירוש המלה שם 'צער', אבל כנראה תפס אותה הפייטן במשמעות המרת האומר). שוכני בתי חומר איוב ד יט. 14 לפי מעש לפי מעשינו הרעים. ואנחנו לא נדע מה נעש דה"ב כ יב.

בקצת קהלות נהגו לומר פזמון זה ברפריין שוה לקודם

סיוון: נושא חזק. צחיס צכי ג' נוכיס. סרח ונכרית.

אֲנִקְתָּ מִסְלִידֶיךָ / תַּעַל לְפָנַי כֶּסֶא כְבוֹדְךָ
מִלֵּא מִשְׁאָלוֹת עִם מִיחֲדֶיךָ / שׁוֹמַעַת תַּפִּילַת בָּאֵי עֲדֶיךָ:

מְחִילָה מִמֶּךָ קוֹשֵׁט מַעֲבָדֶיךָ / לְמַעֲשֵׂי־אֵין צוֹר בְּלַעֲדֶיךָ
זָכַר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ.

שומע

5 שׁוֹפְכִים שִׁיחַ שְׂרִידֶיךָ / וּמְנִיחִים דְּמָעוֹת לְפָנַי אֲרוֹן כְּבוֹדְךָ
שִׁימָה דְּמָעוֹתֵינוּ בְּנֹאדְךָ.

שומע

הֵן כָּל־הַגּוֹיִם כְּאֵין נִגְדָה / כִּי לְבֹל־עֵץ סוּגְדִים וְלַעֲצָבִים מוֹרְדֶיךָ
וְאַתָּה הוּא יְיָ לְבַדְּךָ.

שומע

כ"י ב"פ: אב (8-1) || 1 לפני כסא: למעון שבת פ' 3 כי אין צור אב 4 זכור: רחמיך הוסי' פ' 5 ומניחים: ומזילים אבפ' | ארון: מקום אבפ' | כבודך: הודך פ' 6 שימה: שמעה סימה פ' 7 ולעצבים חס' ב" 9 חוקר אין לגיא ומדה לידידך פ' | 3 קושט מעבדיך פעולתך אמת. 4 זכר... שמות לב יג. 6 שימה... תהלי' נו ט. 7 הן כל הגוים... ע"ש ישע' מ יז. לבול עץ סוגדים ע"ש ישע' מד יט. 8 ואתה... נחמ' ט ו.

חָקֵר אֵין וּמִדָּה לְנִסֵּי יְדִידֶיךָ / אֵף כִּי הֵם זָרַע חֲסִידֶיךָ
10 וְאֵל תִּנְאֹץ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְאֵל תִּנְפֹּל כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ.

שומע

זְרוּתִי רוּם וּמַחְצֵב עֲמוּדֶיךָ / לֹא שָׁמַתְּ אִם לֹא בָרִית לְמוֹדֶיךָ
שׁוּבָה יְיָ חֲלֹצָה נַפְשֵׁנוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן חֲסִדֶךָ.

שומע

קוֹמָה אֵל נִשָּׂא יָדֶךָ / וְקַבֵּץ מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ מִפְּרִדֶּיךָ
לְמַעַן יַחְלֹצֵנוּ יְדִידֶיךָ.

שומע

אֵף כִּי הֵם: אֵף כֵּן ב'° | זָרַע חֲסִידֶיךָ: חֲמוּדֶיךָ פ' 13 קוֹמָה: יְיָ הוֹסִי' ב'° 14 כְּנָפוֹת הָאָרֶץ חֲסִי' ב'° | מְפֹרֶרֶיךָ: פְּזוּרֶיךָ (!) פ'
10 וְאֵל תִּנְאֹץ... יִרְמִי' י בא. 11 זְרוּתִי רוּם הַשָּׁמַיִם הַמְדוּדִים בֹּרֵחַ, ע"ש יִשְׁע' מ יב. וּמַחְצֵב עֲמוּדֶיךָ ר"ל הָאָרֶץ.
לֹא שָׁמַת... ע"ש יִרְמִי' לֵב כֹּה אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וּלְיָלֵה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. 12 שׁוּבָה... תְּהִלָּה י' ה"י. 14 לְמַעַן
יַחְלֹצֵנוּ יְדִידֶיךָ תְּהִלָּה י' ז.

בקצת קהלות אמרו פזמון זה

מְלֹאכֵי רַחֲמִים מְשֻׁרְתֵי עֲלִיּוֹן / חָלוּ נָא פָנֵינוּ אֶל בְּמִיטַב הַגִּיּוֹן
אוֹלֵי יְרַחֵם עִם עֲנֵי וְאֶבְיּוֹן / אוֹלֵי יַחֲוֶם אוֹלֵי יְרַחֵם:

סימון: ילסק (ז)

יִקְרִי עֶרֶץ צִירֵי צָבָאוֹת / חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ מַחְנוֹת נוֹרָאוֹת
אֵלֵינוּ נָא תִפְלֶה בְּעַד סוֹבְלֵי תִלְאוֹת / אוֹלֵי יַחֲנֹן יְיָ צָבָאוֹת:

אולי

בִּי אֲדוֹנֵי הַשָּׁר הָעוֹמֵד בְּגִבְהָהּ / בְּמִלְאֲכוֹת אֲדוֹנֶיךָ בְּזֹהַר נִהְיָהּ
שָׂא נָא תִפְלֶה בְּעַד עַם כְּמֹהֶיךָ / אוֹלֵי יִשְׁמַע יְיָ אֱלֹהֶיךָ:

אולי

5 אֱלֵי מְרוֹמִים שׁוֹכְנֵי רוּם מְעוֹנֵי / פִּתְחוּ שְׁעָרִים לְהַעֲלוֹת תַּחֲנוּנֵינוּ
וּבִקְשׁוּ רַחֲמִים בְּעַד פְּלִיטַת הַמוֹנֵי / אוֹלֵי תִפְלֵ תַחֲנוּנָם לִפְנֵי יְיָ:

אולי

כ"ן || 6 תפל כתבתי לפי הכתוב: תעלוך

מלאכי רחמים פנייה ישרה אל המלאכים בתפלה שיפילו את תחנונם של ישראל לפני הקב"ה. חלו נא... מלאכי א ט.
1 יקירי ערץ מלאכי מרום. 2 אולי יחנן... עמוס ה טו. 3 בי אדוני השר... פנייה אל מלאך מיוחד. במלאכות
בסליחות. 4 כמהיך המתנענעים אליך, ל' כמה לך בשרי, תהל' סג ב. אולי ישמע... מ"ב יט ד. 6 אולי תפל... ירמ' לו ז.

סיוון: שפטיה [נן אמה].

נחמס צכי צ' טוריס, 5 ווליס ככל טור. - 4234. טירמן, מנחם הסירה העצרת צאיעליס, ח.

נוהגין לומר שורות 1-3 בלבד

יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בְּיַד תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים
גַּם-הַיּוֹם יִנְשְׁעוּ מִפִּיד שׁוֹכֵן מְרוֹמִים
כִּי-אַתָּה רַב סְלִיחוֹת וּבַעַל הַרְחָמִים:

שְׁעָרֶיךָ הֵם דּוֹפְקִים כְּעֲנִיִּים וְדָלִים
5 צָקוֹן לַחֲשֵׁם קֶשֶׁב-יָה שׁוֹכֵן מַעְלִים. כי אתה

פְּחוּדִים הֵם מִכָּל-צָרוֹת מְחַרְפִּיהֶם וּמִמְגַּדְפִּיהֶם
נָא אֱלֹהֵי-תַעֲזֹבֵם יְיָ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם. כי אתה

טוֹבוֹתֶיךָ יִקְדְּמוּ לָהֶם בְּיוֹם תּוֹכָחָה
וּמִתּוֹךְ צָרָה הִמְצִיאָם פְּדוּת וּרְחָמָה. כי אתה

10 יִנְשְׁעוּ לַעֲיִן-כָּל וְאֵל-יִמְשְׁלוּ בָם רְשָׁעִים
כִּלְיָה שְׁעִיר וְחוֹתָנוּ וְיַעֲלוּ לְצִיּוֹן מוֹשִׁיעִים. כי אתה

הַקְּשִׁיבָה אָדוֹן * לְקוֹל שׁוֹעֲתָם
וּלְמִכּוֹן שְׁבִתָּךְ הַשָּׁמַיִם תַּעֲלֶה תַּפְלָתָם. כי אתה

ב"ק; נכך; הה'ו*ן ||

2 יושעון נכך 6 צרות; צר נך צרותיהם ק' צריהם | ממחרפיהם: מדוחקיהם כ | וממגדפיהם נך: ומלוחציהם שאר כי"י
9 המציאם כ: ימצאו שאר כי"י 10 יושעון 12 שועתם: זעקתם ך צעקתם ו* 13 למכון כה ולמעון ך

1 ישראל נושע ביי תשועת עולמים ישע' מה יז. 5 צקון לחשם ישע' כו טז, פי' שפיכת שיחתם, כפירש"י שם. שוכן מעולים שוכן מרומים. 6 פחודים מפחדים (והצורה היא מחידושי הפייטנים). 11 כלה שעיר... ועלו לציון מושיעים ע"פ עובד' א בא ועלו מושיעים בהר ציון לשפט את הר עשו, שהוא הר שעיר, והכוונה אל הנוצרים ואל מלכות רומי. המחבר חי בארץ איטליה ויש לו עניין עם הנוצרים, ולכן נראית המלה 'וחותנו' (שהיא יתרה על מספר המלים הקבוע כאן ואין לה סמך בפסוק הגרמז) כהוספה מאוחרת. מאידך גיסא יש לומר שהצירוף 'שעיר וחותנו' מושג ידוע הוא בספרות ימי הבינים, ושםא עבר המחבר עצמו על המשקל שקבע.

סימון: ילסק [א-צ בן שמואל]. - י 2428.

יְחַבֵּי־אֲנִי צֶלֶל יָדוֹ / תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׁכִינָה
חֹזֶן יַחֲוֹן כִּי יִבְחֹן / לֵב עֶקֶב לְהַכִּינָה
קֹמָה נָא אֱלֹהֵינוּ עֲזֵה עֲזֵי נָא / יְיָ לְשׁוּעָתֵנוּ הָאֻיָּנָה:

בק"ק המשיכו לומר את כל הפזמון, ראה לעיל ע' 562.

סימון: שלמה צרבי שמואל צרבי אליה חזק. ומכאן דוגמה י"ה שמוך ארומומך-לר' יהודה הלוי. צמים צני 7-טורים.
חכמה: צצית סוקדים: אלכ גנצ 7777:: צשאל הצמים: הסו זזו חסו טעד וכו',
(כוסה טורות 1, 3 חוכה מסד זס ומשוד). מסקל ספרדי ספסי טל חכועות. -- י 4116. עכוגה הצוטס ח"ג 492.
נוהגין לומר שורות 1-4 בלבד

יִשְׁמִיעֵנוּ סִלְחָתִי / יוֹשֵׁב בְּסִתֵּר עֲלִיּוֹן
בִּימִין יֵשַׁע / לְהוֹשֵׁעַ / עִם עֲנִי וְאֲבִיּוֹן
בְּשׁוּעֵנוּ אֱלִיךָ / נוֹרָאוֹת בְּצִדֶּק תַּעֲנֵנוּ
יְיָ הִיָּה עֲזֹרָה לָנוּ:

5 שְׁיִתִּי / עֲזֹרָתִי / עָלִי גִבּוֹר וְנִשְׂא
לִפְנֵי גּוֹחִי / אֲשַׁפֵּךְ שִׁיחִי / אוֹלִי פְנֵי יֵשָׁא
מִדְּתִי / כְּוֹנֵתִי / בְּסִדֵּר אֲשֶׁר עָשָׂה
הֵלֵא יִקִּיר / מְקַרְקֵר קִיר / עוֹד זְכוֹר תִּזְכְּרֵנוּ: יי

כ"י מ"ג; כך (רק הבתים 5.3.1); ערוה"ב ||

1 ישמיענו סלחתי ע"פ במד' יד כ. יושב בסתר עליון תהלי' זא א, ומוטב להקב"ה שהוא יושב בסתר השמים, שלא כפשוטו של המקרא. 2 בימין ישע תהלי' כ ז. עם עני ואביון צפנ' ג יב, בשינוי, פי' כדי שייושע ישראל, שהוא עם עני ואביון, ע"י יד ה' שהיא ימין הישע. 3 בשוענו אליך תהלי' כח ב. נוראות בצדק תעננו תהלי' סה ו, פי' בצדק תעננו בעשותך נוראות. יי ה"ה עוזר לנו תהלי' ל יא. 5 שויתי עזרתי על גבור ונשא תהלי' פט כ, פי' שמתי מבטחי על הקב"ה. 6 לפני גוחי המוציא אותי מבטן, ע"ש תהלי' כב י. אשפוך שיחי תהלי' קב א. אולי פני ישא ברא' לג כא. 7 מדתי כונתי בסדר אשר עשה כיוונתי את מדת חפלותי לפי הסדר של י"ג מדות שהקב"ה הראה למשה לפי מאמר חז"ל ר"ה דף י"ז ב'. 8 מקרקר קיר ישע' כב ה, מוטב כאן להקב"ה לפי מאמר חז"ל תענ' דף כ"ט א' אף הקב"ה מקרקר אחריהן כתרנגולין, שנאמר מקרקר קיר וכו' (ועי' דקדוקי סופרים שם). הלא יקיר... עוד זכור תזכרנו ירמ' לא כ, פי' הלא

בבא כגל / הגלגל / להחליף השטה
 10 רעיתך / יותך / לך פונה הביטה
 באות נפשה / הגישה / לפתח בחרטה
 ימין פשוטה / מלמטה / בצפיתנו צפינו: יי

שואל חסד / בהוסד / הגני תאמר
 מרות יצר / יבצר / קבוע במסמר
 15 ולצואר / כמו סואר / הטל למשמר
 אזור אור / זיר לזר / ומי אכזר כי יעורנו: יי

לחבצלת / פתח דלת / אלוה ממעל
 בינה הגיגי / להציגי / בתוך שער הנעל
 רחמנו / קדמנו / צרי ומזור תעל
 20 ברר חיקי / להצדיקי / יבקש עון ואינו: יי

10 פונה דפ: עינה כ"י 13 לה תאמר מ' 14 מרות: מידת 1 16 אזור אור ערוה"ב: און אור מ', ושם צ"ל אין מי אור |
 ואכזר מי יעורנו מ' 18 בינה: בין כך 19 רחמנו קדמנו דפ: רחמיך יקדמונו כ"י

אחה ה' עוד זכור תזכור את ישראל שעליו נאמר הבן יקיר לי אפרים. 9 בבא כגל הגלגל גורלו של האדם שהוא כגלגל החזור בעולם, שבת דף קנ"א ב'. להחליף השיטה להפוך את הסדר (לשון התלמוד, מוחלפת השיטה, עירובין דף צ"ט א').
 10 רעיתך יונתך ישראל, ע"פ שה"ש ה ב. 11 באות נפשה דבר' יח ו. ירמ' ב כד. הגישה ר"ל את בקשתה. לפתוח בחרטה למצוא לה דרך לחרטה, להדריך לה בדרך התשובה (והלשון לקוח מתורת הנדרים, כגון פותחין בחרטה, נדר' דף כ"ב ב').
 12 ימין פשוטה מלמטה ידינו פרושות בחפלה (כלשון המשנה, שבת א' א' פס"ט העני את ידו). בצפיתנו צפינו איכה ד יז. 13 שואל חסד בהוסד בהתאסף העם (ע"ש תהל' לא יד בהוסדס יחד עלי) מבקשי חסד הטליחה. הגני תאמר תאמר להם: הנני. 14 מרות יצר יבצר שלסון יצר הרע על האדם יתמעט, יימנע (ע"ש תהל' עו יג יבצר רוח נגידים, ולפי משמעות המלה בארמית), שהוא קבוע כאילו במסמר, ושהוטל לצואר כמו סואר, היינו כמו צבור של קורות או אבנים שטוחות, ובלשון המהבר כנראה במשמעות קורה או אבן אחת; ר"ל יצר הרע מוטל על האדם כאבן בצואר, וקשה להפטר ממנו.
 16 אזור אור זיר לזר כאזור הוא נוהג לאזור בקשת של זירים (או זורים, אבות דר' נתן נוסח א' פרק ד', נוסח ב' פרק ז'), פי' של מיתרים מתוחים, כדי להלחם במה שזר ממנו (אבל הנוסח נשאר חסוד, ועי' ערוגת הבושם ג' ע' 492, שם גיתנים שלשה ביאורים שונים שאינם מניחים את הדעת). ומי אכזר כי יעורנו ע"ש איוב מא ב. 17 לחבצלת לישראל הנקראת חבצלת השרון, שה"ש ב א. 18 בינה הגיגי תהל' ה ב. להציגי להציג אותי, וכן 20 להצדיקי. בחוך שער הנעל שער החפלה, ע"פ מאמר חז"ל ב"מ דף ב"ט א' אע"פ ששערי תפלה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו. 19 רחמנו קדמנו ע"ש תהל' עט ה מהר יקדמונך רחמיך. צרי ומזור תעל למכאובינו, ע"ש ירמ' נא ה. הושע ה יג. 20 ברר חיקי להצדיקי ברר את לבי מחטא ועון – והחיק הוא מושב הלב – כדי שאהיה זכאי בדין. יבקש עון ואינו ירמ' נ כ. 21 יונת אלם תהל' נו א, ודרשוהו הפייטנים על כנסת ישראל (דרשה זו כנראה אין בתלמוד ומדרשים עתיקים) שנמשלה ליונה (שבת דף מ"ט א', סנהד' צ"ה א') ושנהיתה כיונה אלמית (לשון התלמוד, סוטה דף י' ב') אחרי שנחרקה מאדמת ארץ ישראל, וכ"ה בתרגום תהל' נו א: על כנישתא דישראל דמחילה ליונה שתוקא בעידן די מתרחקין מן קרויהון. משלם מירושלם, שמשם יצא דבר ה' (ישע' ב ג). חלק יפה (הלשון לקוח מהסעודה, כמו מנה יפה [מ"ק דף כ"ח ב']) ועי' ספרי דברים נ"ג ישראל מודים ומקלסים שאין חלק

777

אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהְיֶה / בְּרֹאוֹתֵי כָל־עִיר עַל־תְּלָהּ בְּנוֹיָה
וְעִיר־הָאֱלֹהִים מְשַׁפֵּלֶת עַד שְׁאוֹל תִּתְחַתֶּה / וּבְכָל־זֹאת אָנוּ לָיָה וְעֵינֵינוּ לָיָה: יי

מִדַּת הַרְחָמִים עָלֵינוּ הַתְּגַלְגָּלִי / וְלִפְנֵי קוֹנֵן תְּחִנָּתְךָ הַפִּילִי
וּבְעֵד עִמָּךְ רַחֲמִים שְׂאֵלִי / כִּי כָל־לֵב בְּדֵי וְכָל־רֹאשׁ לְחִלִּי: יי

תִּמְכָּתִי יִתְדוֹתֵי בְּשָׁלֶשׁ־עֶשְׂרֵה תְּבוֹת / וּבְשַׁעְרֵי דְמָעוֹת כִּי לֹא נִשְׁלָבוֹת
לִכֵּן שָׁפַכְתִּי שִׁיחַ פָּנַי בּוֹחֵן לְבוֹת / בְּטוֹחַ אָנִי בְּאֵלֶה וּבִזְכוֹת שְׁלֹשֶׁת אָבוֹת: יי

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שׁוֹמֵעַ קוֹל בְּכִיּוֹת / שֶׁתְּשִׁים דְּמָעוֹתֵינוּ בְּנֹאדְךָ לְהִיּוֹת
וְתַצִּילֵנוּ מִכָּל גְּזֵרוֹת אֲכֻזָּרוֹת / כִּי לֵךְ לְבַד עֵינֵינוּ תְלוּיּוֹת: יי

אל מלך

רַחֵם־נָא קְהֵל עַדֹּת יִשְׂרָאֵל / סֶלַח וּמַחֲל עֲוֹנָם / וְהוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

סיוון: א"צ.

הסיוט המחמיל אלז כעיני עצדים אל יד חדוניס' (א 2142)

סייך לסקר הסווענות ליום הושענא רבא,

ואומרים כאן את הצית האחרון בללז.

שַׁעְרֵי שָׁמַיִם פָּתַח / וְאוֹצְרֶךָ הַטּוֹב לָנוּ תִּפְתָּח
תּוֹשִׁיעַ וְרִיב אֵל תִּמְתָּח / וְהוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

אל מלך

שערי שמים פתח. ואוצרך הטוב לנו תפתח ע"ש דברי' כה יב יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים... וריב אל
תמתח אל תעשה עמנו דין מתוח ומדוקדק.

במנהג פולין ממשיכין להלן ע' 781

במנהג אשכנז המערבי אומרים לאחר הסליחות בסדר דלקמן

(בפפד"מ ובקצת קהלות אומרים את הפסוקים בסדר זה: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 13)

- 1 זכר-לנו ברית ראשונים כְּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ (ויק' כו מד) וּזְכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאוּשׁוֹנִים. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי-אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהִיּוֹת לָהֶם לְאֱלֹהִים אֲנִי יי':
- 2 עֲשֵׂה עִמּוֹנוּ כְּמָה שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ (ויק' כו מד) וְאַף גַּם-זֹאת בְּהִיּוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲבִי־הֵם לֹא-מֵאֲסָתִים וְלֹא-נִעְלָתִים לְכַלְתָּם לְהַפִּיר בְּרִיתִי אִתָּם. כִּי אֲנִי יי' אֱלֹהֵיהֶם:
- 3 רַחֵם עָלֵינוּ וְאֵל תִּשְׁחִיתֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב (דבר' ד' לא) כִּי אֵל רַחוּם יי' אֱלֹהֶיךָ לֹא יִרְפֶּךָ וְלֹא יִשְׁחִיתֶךָ. וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת-בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם:
- 4 הָשִׁב שְׁבוּתֵנוּ וְרַחֲמֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב (דבר' ל' א) וְשָׁב יי' אֱלֹהֶיךָ אֶת-שְׁבוּתֶךָ וְרַחֲמֶךָ. וְשָׁב וְקִבְּצָךָ מִכָּל-הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצָךָ יי' אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה:
- 5 קִבֵּץ גְּדֻחֵינוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב (דבר' ל' ד) אִם-יִהְיֶה גְדֻחֶךָ בְּקִצָּה הַשָּׁמַיִם. מָשֹׁם יִקְבְּצָךָ יי' אֱלֹהֶיךָ וּמָשֹׁם יִקְחֶךָ:
- 6 הִלְבֵּן חֲטָאֵינוּ כְּשֶׁלֵּג וְכִצְמָר כְּמָה שֶׁכָּתוּב (ישע' א יח) לְכוּ-נָא וְנִכְחָה יֹאמַר יי'. אִם-יִהְיֶה חֲטָאֵיכֶם כְּשֻׁנִּים כְּשֶׁלֵּג יִלְבִּינוּ אִם-יֵאָדִימוּ כְּתוּלַע כִּצְמָר יִהְיוּ:
- 7 זֶלַק עָלֵינוּ מִיַּם טְהוֹרִים וְטַהֲרֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב (יחזק' לו כה) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטַהֲרָתֶם. מִכָּל טְמֵאוּתֵיכֶם וּמִכָּל-גִּלְוֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם:
- 8 מַחָה פִּשְׁעֵינוּ כְּעָב וְכַעֲנָן כְּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ (ישע' מד כב) מִחִיתִי כְּעָב פִּשְׁעֶיךָ וְכַעֲנָן חֲטָאוֹתֶיךָ. שׁוּבָה אֵלַי כִּי נִאֲלָתִיךָ:
- 9 מַחָה פִּשְׁעֵינוּ לְמַעַן כְּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ (ישע' מג כה) אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מַחָה פִּשְׁעֶיךָ לְמַעַן. וְחֲטָאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר:
- 10 כִּפֹּר חֲטָאֵינוּ בַּיּוֹם הַזֶּה וְטַהֲרֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב (ויק' טו ל) כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם. מִכָּל חֲטָאתֵיכֶם לִפְנֵי יי' תִּטְהָרוּ:
- 11 אֲמַרְיֵנוּ הָאֲזִינָה יי' בִּינָה הִגִּיעָנוּ: (תהל' ה ב')
- 12 יִהְיֶה לְרִצּוֹן אֲמִרֵי-פִינוּ וְהִגִּיוֹן לִבֵּנוּ לְפָנֶיךָ. יי' צוּרֵנוּ וְנֹאֲלָנוּ: (תהל' יט טו')
- 13 כִּי-לֶךְ יי' הוֹחֵלֵנוּ. אֵתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ: (תהל' לח טו')

אלהינו ואלהי אבותינו

אל תעזבנו ואל תטשנו

וְאַל תְּכַלִּימֵנוּ וְאַל תִּפְרֹךְ בְּרִיתְךָ אִתָּנוּ

קִרְבָּנוּ לְתוֹרַתְךָ לְמִדְּנוּ מִצְוֹתֶיךָ

הוֹרֵנוּ דְרָכֶיךָ הַט לִבָּנוּ לִירְאָה אֶת־שְׁמֶךָ

5 וּמֹל אֶת־לִבְּנוּ [לְאַהֲבָתְךָ] וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ בְּאַמֶּת וּבְלֵב שָׁלֵם

וּלְמַעַן שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל תִּמְחֹל וְתִסְלַח לַעֲוֹנוֹנוּ

בְּפָתוּב בְּדַבְרֵי קִדְשֶׁךָ. לְמַעַן שְׁמֶךָ יִי וְסִלַּחַת לַעֲוֹנֵי כִי רַב הוּא:

אלהינו ואלהי אבותינו

מִחַל וְסִלַּח לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבְיוֹם הַכְּפֻרִים הַזֶּה.

וְהַעֲתֵר לָנוּ בְּתַפִּלָּתְנוּ.

(בְּקִ"ק מוֹסִיפִין) שְׁאֵנוּ עֲצֵי פָּנִים וְאַתָּה רַחוּם וְחַנּוּן. אֵנוּ קָשִׁי עֶרְף וְאַתָּה אֶרֶךְ אַפִּים.

אֵנוּ מְלֵאֵי עוֹן וְאַתָּה מְלֵא רַחֲמִים. אֵנוּ יָמִינוּ כְּצֵל עוֹבֵר. וְאַתָּה הוּא וְשִׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתְמוּ.

מִחָה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ.

וְכוּף אֶת־יָצְרָנוּ לְהִשְׁתַּעֲבֹד־לָךְ. וְהַכְנֵעַ עֲרִפְנוּ לְשׁוּב אֵלֶיךָ.

וְחַדֵּשׁ כְּלִיֹּתֵינוּ לְשִׁמּוֹר פְּקוּדֶיךָ.

(הַקִּ"ק מוֹסִיפִין) וְתַתְּלִבֵּשׁ בְּצַדִּיקוּתֶיךָ. וְתַתְּכַסֶּה בְּרַחֲמֶיךָ.

וְתַתְּעַטֵּף בְּחַנּוּנוֹתֶיךָ. וְתַתְּאַזֵּר בְּחִסְדֹּתֶיךָ.

וְתָבֵא לְפָנֶיךָ מִדַּת טוֹבָה וְעֲוֹנוֹתֵינוּ.

וְתַעֲשֶׂה עִמָּנוּ כַּמִּדַּת רַחֲמֹנוֹתֶיךָ וְכַרֵּב חֲסִדֶיךָ.

וּמֹל אֶת־לִבְּנוּ לְאַהֲבָה (וּלִירְאָה) אֶת־שְׁמֶךָ.

בְּפָתוּב בְּתוֹרַתְךָ. וּמֵל יִי אֱלֹהֶיךָ אֶת־לִבְּכָה וְאַת־לֵבְךָ וְרַעְךָ. לְאַהֲבָה אֶת־יִי

אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּכָה וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:

אלהינו ואלהי אבותינו
סלח לנו. מחל לנו. כפר לנו:

א 4831.

הנוסח המקובל במנהג אשכנז

כי אנו עמך	ואתה אלהינו	אנו בניך	ואתה אבינו
אנו עבדיך	ואתה אדונינו	אנו צאנך	ואתה רוענו
אנו כרמך	ואתה שומרנו	אנו נחלתך	ואתה חלקנו
אנו קניך	ואתה מושיענו	אנו פועלתך	ואתה יוצרנו
אנו סגלתך	ואתה קרובנו	אנו עמך	ואתה מלכנו
אנו רעיתך	ואתה דודנו	אנו מאמריך	ואתה מאמירנו:

הנוסח המקובל במנהג פולין

כי אנו עמך	ואתה אלהינו	אנו בניך	ואתה אבינו
אנו עבדיך	ואתה אדונינו	אנו קהלך	ואתה חלקנו
אנו נחלתך	ואתה גורלנו	אנו צאנך	ואתה רוענו
אנו כרמך	ואתה נוטרנו	אנו פועלתך	ואתה יוצרנו
אנו רעיתך	ואתה דודנו	אנו סגלתך	ואתה אלהינו (ג"א קרובנו)
אנו עמך	ואתה מלכנו	אנו מאמריך	ואתה מאמירנו:

בפ"פ ובק"ק משמיטין פיסקא זו

אנו עזי פנים	ואתה רחום וחנון
אנו קשי ערך	ואתה ארך אפים
אנו מלאי עון	ואתה מלא רחמים
אנו ימינו כצל עובר	ואתה הוא ושנותיך לא יתמו:

אלהינו ואלהי אבותינו (ג"א אבא)

תבוא לפניך תפלתנו. ואל-תתעלם מתחנונו

שאין אנו עזי פנים וקשי ערך

לומר לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו צדיקים אנחנו ולא חטאנו.

אבל אנחנו (ואבותינו) חטאנו:

סימן: א-ב

אֲשַׁמְנוּ. בְּגִדְנוּ. גִּזְלָנוּ. דִּבְרָנוּ דְּפִי.
הֶעֱרֵינוּ. וְהִרְשַׁעְנוּ. וְדָנוּ. חָמְסָנוּ. טָפְלָנוּ שֶׁקֶר.
יַעֲצֹנוּ רָע. כֹּזְבָנוּ. לִצְנוּ. מְרִדְנוּ. נֹאצֵנוּ. סָרְרָנוּ. עֲוִינוּ. פִּשְׁעֵנוּ. צָרְרָנוּ קִשְׁיֵנוּ עָרָף.
רִשְׁעֵנוּ. שִׁחַתְנוּ. תַּעֲבָנוּ. תַּעֲרִינוּ. תַּעֲתָעֵנוּ.

סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ.
וְאַתָּה צָדִיק עַל כָּל־הַבָּא עָלֵינוּ. כִּי־אָמַת עֲשִׂיתָ וְאַנְחֵנוּ הִרְשַׁעְנוּ: (נחמ' ט לג)

מֶה־נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מְרוֹם / וּמֶה־גִּסְפָּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים
הֲלֹא כָל־הַגִּסְתָּרוֹת וְהַגְּלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה נוֹתֵן יָד לְפֹשְׁעִים / וְיָמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׂכִים.
וְתִלְמִדְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְהַתְּדוֹת לְפָנֶיךָ עַל כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ
לְמַעַן לְנַחֵל מַעֲשֶׂק יְדֵינוּ
וְלִתְקַבֵּלנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ כְּאֲשֵׁים וּכְנִיחוֹתִים / לְמַעַן דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר אָמַרְתָּ:
אֵין קֶץ לְאִשֵּׁי חֲבוּתֵינוּ / וְאֵין מִסְפָּר לְנִיחוֹתֵי אֲשָׁמוֹתֵינוּ.
וְאַתָּה יוֹדֵעַ שְׁאַחֲרֵיתֵנוּ רַחֲמָה וְחִלָּעָה / לְפִיכָךְ הִרְבִּיתָ סְלִיחוֹתֵנוּ.
מֶה אֲנַחְנוּ / מָה תִּיַּיֵּנוּ מֶה תִּסְדֹּנוּ.
מֶה צָדִקְנוּ מֶה יִשְׁעֵנוּ / מֶה כֹּחֵנוּ מֶה גְבוּרָתֵנוּ.
מֶה נֹאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.
הֲלֹא כָל־הַגְּבוּרִים כָּאֵין לְפָנֶיךָ / וְאֲנָשֵׁי הַשָּׁם כָּלֹא הָיוּ.
וְחֻכְמִים כְּבִלֵּי מַדָּע / וְגִבּוֹרִים כְּבִלֵּי הַשֹּׁפֵל.
כִּי רַב מַעֲשֵׂיהֶם תָּהִו / וְיָמֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ.
וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אֵין / כִּי הֵפֵל הֶבֶל:

אַתָּה הַבְּדִלְתָּ אָנוּשׁ מֵרָאשׁ / וְתִכְרִיהוּ לַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ:
כִּי מִי יֹאמַר לָךְ מֶה תַּפְעַל / וְאִם־יִצְדֵּק מֶה־יִתֵּן־לָךְ:
וְתִתֵּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֵת יוֹם) צוֹם הַכִּפּוּרִים הַזֶּה
קֶץ וּמַחִילָה וּסְלִיחָה עַל כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ
לְמַעַן נִחָדֵל מַעֲשֶׂק יְדֵינוּ / וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנְךָ בְּלִבִּב שְׁלָם:
וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים רַחֵם עָלֵינוּ / כִּי לֹא תַחֲפוּץ בְּהִשָּׁחֲתֵת עוֹלָם.
שֶׁנֶּאֱמַר. דַּרְשׁוּ יְיָ בְּהַמְצָאוֹ. קִרְאוּהוּ בְּהִיוֹתוֹ קְרוֹב:

נעילה ליום כפור

ונאמר. יעזב רשע דרכו ואיש און מחשבתיו.
 וישב אל-י וירחמהו ואל-אלהינו כ-י-ר-ב-ה לסלוח: (ישע' נה ו-ז):
 ואתה אלוה סליחות חנון ורחום / אר-ב-אפים ורב-חסד ומרבה להטיב
 ורוצה אתה בתשובת רשעים / ואין אתה חפץ במיתתם.
 שנאמר. אמר אליהם ח-י-אני נאם אלני יהוה
 אם-אחפץ במות הרשע כי אם-בשוב רשע מדרכו וחייה.
 שובו שובו מדרכיכם הרעים ולמה תמותו בית ישראל: (יחזק' לג יא)
 ונאמר. החפץ אחפץ מות רשע נאם אלני יהוה הלא בשובו מדרכיו וחייה: (שם יח כג)
 ונאמר. כי לא אחפץ במות המת נאם אלני יהוה. והשיבו וחיו: (שם יח לב)
 [ויש מוסיפין כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישראל בכל-דור ודור.
 ומבלעדיה אין לנו מלך מוחל וסולח (אלא אתה):]

בק"ק הוסיפו פיוט זה

מי אל כמוד.

סימון: ח-ט-3. א-8102.

אשמתנו תכלע	במצולות שעל	מי אל כמוד:
גבורות רחמיה	דין קרב	מי אל כמוד:
הוצא צדקותינו	והמצא פדותנו	מי אל כמוד:
ודונות עמך	חנון סלחה	מי אל כמוד:
5 טמאה נקה	יה מקדושיה	מי אל כמוד:
כבש לעונות	לאומרי לפניה	מי אל כמוד:

* * *

[סימון: ח-3. טייך כנראה לפיוט אחר, ע"י לעיל ע' 720]

לפלה עברה	וקרב גאלה	מי אל כמוד:
לובש צדקה	ומכיר צעקה	מי אל כמוד:
מוחה עון	עם כבוד עון	מי אל כמוד:
10 סולח ומוחל	פשעי עמו	מי אל כמוד:

ככתוב על יד נביאך. מי אל כמוד נשא עון ועבר על פשע...

כ-י קנ"בג"ר * (6-1); מ' (7.3-1) נכך (10-8.3-1) || קודם ל-1 שמע תפלה / והמציא באולה / מא-כ לעבור על פשע /
 לשומרים נחלה / מא-כ בג"ר * אשמינו קנ"בג"ר * 2 גבורת קנ"בג"ר * דין: דייך ר * 3 צדקותינו צדקנו קנ"בג"ר *
 4 סלחה: סלח נא קנ"בג"ר קודם לפ"ב כבש למו כעסך / ויאמרו מא-כ בג"ר

מי אל כמוד 1 אשמתנו תכלע במצולות שועל במצולות ים, ע"ש ישע' מ יב מי מדר בשעלו מים.
 8 לובש צדקה ע"ש ישע' נט יז וילבש צדקה כשרין. 9 עם כבוד עון ישע' א ד.

נעילה ליום כפור

אלהינו ואלהי אבותינו. מחל לעונותינו ביום (השבת הזה וביום) הכפרים הזה. מחה והעבר פשעינו (וחטאתינו) מגד עיניך. כאמור. אנכי אנכי הוא מחה פשעיך למעני. וחטאתיך לא אזכר: ונאמר. מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאתיך. שובה אלי כי גאלתיך: ונאמר. כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. מפל חטאתיכם לפני יי תטהרו: (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו) קדשנו במצותיך. ותן חלקנו בתורתך שבענו משובך ושמתנו בישועתך. (והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך ויניחו בה ישראל מקדשי שמך) (נא וישמחו בך ישראל אוהבי שמך) וטהר לבנו לעבדך באמת. כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישראל בכל דור ודור ומבליעדיך אין לנו מלך מוחל וסולח (אלא אתה).

ברוך אתה יי מלך מוחל וסולח לעונותינו ולעונות עמו בית ישראל. ומעביר אשמותינו בכל שנה ושנה. מלך על כל הארץ מקדש (השבת ו) ישראל ויום הכפרים:

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם. והשב את העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך. ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים. ברוך אתה יי המחזיר שכינתו לציון:

מודים ורבנו

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי כל בשר יוצרנו יוצר בראשית ברכות והודאות לשמך וגדול והקדוש על שהחיייתנו וקיימתנו בן תחינו ותקיימנו ותאסוף גליותינו לחצלת קדשך לשמר חקיך ולעשות רצונך ולעבדך בלבב שלם על שאנחנו מודים לך. ברוך אל תהודאות:

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד צור חיינו מגן ישענו אתה הוא לדור ודור גידה לך וגספר תהלתך על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך ועל נפיק שכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שכל צע ערב ובקר וצהרים. הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך. מעולם קיינו לך.

ועל כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד לעולם ועד.

[ברוב ק"ק אשכנז המערבית אין אומרים פיסקא זאת]

אבינו מלכנו זכר רחמיך וכבש כעסה וכלה דבר וחורב ורעב ושבי ומשחית ועון (ושמד) ומגפה ופגע רע וכל מחלה וכל תקלה וכל קטטה וכל מיני פרעניות וכל גזרה רעה ושנאת חנם מעלינו ומעל כל בני בריתך:

ותתם לחיים טובים כל בני בריתך:

וכל החיים יודוך סלה ויהללו את שמך באמת האל ישועתנו ועזרתנו סלה: ברוך אתה יי הטוב שמך ולך נאה להודות:

בהרבה קהלות עולים הכהנים לרוכן (עי' לעיל ע' 596),

ובמקום שאין נוהגין לעלות לרוכן, או אם אין כהן בביהכ"ב, אומר הש"ץ תפלה זו:

אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה המשלשת בתורה הכתובה על ידי משה עבדך האמורה מפי אהרן ובניו כהנים עם קדושך כאמור. יברכה יי וישמרה: יאר יי פניו אליך ויחנך: ישא יי פניו אליך וישם לך שלום:

נעילה ליום כפור

שִׁים שְׁלוֹם טוֹבָה וּבִרְכָּה חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בָּרְכֵנוּ אֲבוֹנֵינוּ כָּלֵנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פְּנִיָּךְ נִתֵּת לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וְצִדְקָה וּבִרְכָּה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֶךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בְּשָׁלוֹמָךְ.
בְּסֶפֶר חַיִּים בְּרְכָה וְשָׁלוֹם וּפְרֻנְסָה טוֹבָה וְזִכָּר וְנִחְתָּם לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם.

במנהג פולין מדליגין את הפסקא תבאה ומסיימים בא"י עושה השלום

וְנֹאמַר (נ"א כְּאֶמּוֹר, וכצ"ל) כִּי בִי יִרְבוּ יְמֵיךָ וְיֻוָּסִיפוּ לָךְ שָׁנוֹת חַיִּים: (משלי ט יא)
לְחַיִּים טוֹבִים תַּחְתָּמֵנוּ / אֱלֹהִים חַיִּים / חֲתָמֵנוּ בְּסֶפֶר הַחַיִּים:
כְּכַתוּב. וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם: (דברי ד ד)

סימון: א"צ. - ה 500.

הַיּוֹם תִּבְרַכְנוּ: הַיּוֹם תִּבְרַכְנוּ:
הַיּוֹם תִּגְדְּלֵנוּ: הַיּוֹם תִּדְרֹשְׁנוּ לְטוֹבָה:
הַיּוֹם תִּשְׁמַע שׁוֹעֲתֵנוּ:

[ויש מוסיפין: הַיּוֹם תִּדְרֹשׁ דָּם עֲבָדֶיךָ הַשְּׁפוּף:]

הַיּוֹם תִּקְבַּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ:
הַיּוֹם תִּמְחַל וְתִסְלַח לְכָל־עֲוֹנוֹתֵינוּ:
כִּהְיֹם הַזֶּה תִּבְיָאֵנוּ שְׁשִׁים וּשְׁמָחִים בְּבִגְנֵן שָׁלֵם.

כְּכַתוּב עַל יַד נְבִיאָךְ. וְהִבְיָאוּתִים אֶל־הָר קָדְשִׁי וְשִׁמְחָתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלִתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן
עַל־מִזְבְּחִי. כִּי בֵיתִי בֵּית־תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל־הָעַמִּים: (ישע' נו ז)

וְנֹאמַר. וַיִּצְוֵנוּ יְיָ לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיִרְאָה אֶת־יְיָ אֱלֹהֵינוּ. לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים לְחַיֵּינוּ
כִּהְיֹם הַזֶּה: (דברים ו כד)

וְנֹאמַר. וְצִדְקָה תִּהְיֶה־לָּנוּ. כִּי נִשְׁמַר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמִּצְוֹת הַזֹּאת לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵינוּ כְּאֲשֶׁר צִוֵּנוּ: (שם ו כה)

וְצִדְקָה וּבִרְכָּה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם יִהְיֶה־לָּנוּ וּלְכָל־יִשְׂרָאֵל עַד הָעוֹלָם:

וְהַשֵּׁץ מִסִּיּים בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֶׂה הַשָּׁלוֹם: (בקר' מסיימין הַמְּבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם: וכן נוהגין בא"י.)

נעילה ליום כפור

בק"ק אמרו פיוט זה 'לעושה שלום'

סימון: חתמינו בספר החיים מליך הקטן [3-7 צדוך מוטכנולג] - ח 233. 7ה האלס 52.

- 1 חי ממרומו
יפרש שלומו
דורש טוב לעמו
וידובר שלום: יי יברך את עמו בשלום:
- 2 תשכן כמאז במחני
ההיכל ולפני
יי
תשפות שלום: יי יברך את עמו בשלום:
- 3 מי מבליעדיך יתיר אסור
עליו תבא ברפת אובר וחסור
ומי יסור
לשאל לשלום: יי יברך את עמו בשלום:
- 4 יום נקם העיר
בסערות תימן יסעיר
שובה העיר
בשלום: יי יברך את עמו בשלום:
- 5 נחם והשב לקדמתה
הערים ותצריה
השיבה אתה
בשלום: יי יברך את עמו בשלום:
- 6 ויי הטוב יכפר בעד
ויהי לנו למסעד
אל גבור אבי עד
שר שלום: יי יברך את עמו בשלום:

כיי ע-ברש" || 2 לפני ש" 3 מבלעדי ש"

1 חי הקב"ה. ממרומו יפרש שלומו לקוח מנוסח הברכה "הפורש סוכת שלום". דורש טוב... אסור יג. ה' יברך...
תהלי' כס יא. 2 ה' תשפות שלום ישע' כו י. 3 יתיר אסור ע"ש תהלי' קמו ז. אובר וחסור נדה ונצרך. ומי יסור...
ירמ' טו ה. 4 יום נקם ישע' לו ח ועוד. בסערות תימן צפנ' ט יד. שובה העיר... שיב טו כז. 5 והשב

- 7 בְּגֶשֶׁת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּקִשׁוֹ כָּל מַלְאָךְ וְאֲרִיאֵל
וּמֵה־יְדַבֵּר הָאֵל
כִּי יְדַבֵּר שָׁלוֹם: יי יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:
- 8 שָׁשׂוֹן וְחִדְוָה תִּמְצָאוּ
שָׁלוֹם לָכֶם אֶל־תִּירָאוּ
כִּי בְשִׂמְחָה תִּצְאוּ
וּבְשָׁלוֹם: יי יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:
- 9 פָּקַח קוֹחַ לְאֲסִירִים
קָרָא שְׁנַת דְּרוֹרִים
יִשְׁאוּ הָרִים
שָׁלוֹם: יי יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:
- 10 רָצוֹן יַעֲטֵר נִינְיֹו
יִתְּרִיד אוֹיֵב וְכָל הַמּוֹנִי
קוֹל פְּחָדִים בְּאֲזֻנָיו
בְּשָׁלוֹם: יי יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:
- 11 הַיּוֹם תִּדְרוֹשׁ דְּמִי
שִׁפְכוּ עִם חֶרְמִי
וַיֵּשֶׁב עַמִּי
בְּנוֹה שָׁלוֹם: יי יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:
- 12 חֶלֶק שׁוֹסִי וּמִרְגִּיזִי
וְגוֹרֵל רַע לְבוֹזִי
יִחְזִיק בְּמַעְזִי
יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם: יי יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

7 מה ברש"י 8 ששון: ושמחה הוסיף ש"י 9 קרא: לקרא בר 12 חלק: חלק חלק ברש"י חולקי ע"י

לקדמתה... ע"ש יחזק' טז גה. השיבה אתה... שופט' יא יג. 6 וה' הטוב יכפר בעד דה"ב ל יח. אל גבור... ישע' ט ה. 7 בגשת בני ישראל במד' ח יט. ואריאל כנראה כמשמעות גבור, מלאך. ומה ידבר... תהלי' פה ט. 8 שלום לכם אל תיראו ברא' מג כג. כי בשמחה... ישע' נה יב. 9 פקח קוח לאסירים ישע' סא א. קרא שנת דרוורים סם. ישאו הרים... תהלי' עב ג. 10 רצון יעטר ע"ש תהלי' ה יג. קול פחדים... איוב טו כא. 11 תדרוש דמי ע"ש תהלי' ט יג. עם חרמי העם שהחרים אותי. וישב עמי... ישע' לב יח. 12 חלק שוסי... וגורל רע לכוזי

13 יְשֹׁלֵם פְּרִי נְדָבָה
וְשִׁירֵי נְדָבוֹת אֶהְבֶּה
עַל כָּל-הַטּוֹבָה

וְעַל כָּל-הַשָּׁלוֹם: יי יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם:

14 יִשְׁפִּיעַ שָׁלוֹם בְּלֹא חֶסֶר
יַחֲשֵׁ יִתִּיר מִסֶּבֶל יִסֵּר
רְגְלֵי מִבְּשָׁר

מִשְׁמִיעַ שָׁלוֹם: יי יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם:

15 מְבוֹר שְׂבִי חֲפָשִׁי
הַעֲלֵנִי מִטֵּיט רִפְשִׁי
רַבַּת שְׁכֵנָה לָהּ נַפְשִׁי

עִם שׁוֹנֵא שָׁלוֹם: יי יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם:

16 מְאֹר יִקְרָךְ רוּעַם
הוֹפֵעַ וְהוֹשִׁיעַם
כָּל הָעָם

יִהְיֶה שָׁלוֹם: יי יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם:

17 קוֹל מִבְּשָׁר וְחוּזָה
טוֹב מִשְׁמִיעַ לְעַם גְּבוּזָה
וּבִמְקוֹם הַזֶּה

אֶתֶּן שָׁלוֹם: יי יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם:

18 נִזְכָּר וְנִחָתָם לְפָנֶיךָ אֵל
לְעֹלֹץ בְּבִנְיָן אֲרִיאֵל
אֲנוּ וְכָל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל

לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם: יי יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם:

13 נדיבות דה האאס 14 שלום: ברכה בר | יסר: יתר ע" 15 שבי: שני בר 16 יקר: יקרן | הופיע בר 17 מבשר:
משמיע בר | טוב משמיע: מי ישמיע בר 18 אריאל: חרבות אריאל בר | לחיים: טובים הוסי' בר

ע"ש ישע' יז זה חלק שוטינו וגורל לבוזוינו. יחזק במעווי... ישע' כז ה. 13 ישולם פרי נדבה ע"ש הושע יז ג
ודרשת חז"ל יומא דף פ"ו ב'. על כל הטובה... ירמ' לג ט. 14 מסבל יסר ע"ש תהלי' פא ז. רגלי מבשר...
ישע' נב ז. 15 חפשי העלני לחופש. מטיט רפשי ע"ש ישע' נז כ. רבת שכנה... תהלי' קכו. 16 כל העם...
ש"ב יז ג. 17 קול מבשר... טוב משמיע ישע' נב ז. ובמקום הזה... חגי ב ט. 18 נזכר ונחתם לקוח מנוסח התפלה.
בבנין אריאל ביהמ"ק. אנו וכל עמך... ג"כ מנוסח התפלה.

ואומרים אבינו מלכנו, אף אם חל יום כפור בשבת

אָבִינוּ מִלְכֵנוּ חָטְאֵנוּ לְפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֱלֹא אַתָּה:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ עָשָׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ חָדַשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ בָטַל מֵעָלֵינוּ כָּל-גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ בָטַל מִחֻשְׁבוֹת שׁוֹנְאֵינוּ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ הִפָּר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ כָּלָה כָּל-צָר וּמַשְׁטָח מֵעָלֵינוּ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ סָחֹם פִּיֹּת מַשְׁטֵינֵינוּ וּמַקְטָרֵינוּ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ כָּלָה דְּבַר וְחָרָב וְרָעָב וְשָׂבִי וּמַשְׁחִית (וְעוֹן וְשֹׂמֵד) מִבְּנֵי בְרִיתְךָ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ מָנַע מִנֶּפֶס מִנֹּחַלְתְּךָ:

מנהג פולין

אִם-סָלַח וּמָחַל לְכָל-עוֹנֵתֵינוּ:
אִם-מָחָה וְהַעֲבִיר פְּשָׁעֵינוּ מִגִּדְּרֵינוּ:
אִם-מָחַק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל-שְׁטָרֵי⁽¹⁾ חוֹבוֹתֵינוּ:
אִם-הִחְזִירֵנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ:
אִם-שָׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוּלֵי עַמֶּךָ:
אִם-קָרַע רֵעַ גֹּר דֵּינוּ:
אִם-מָחַק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל-שְׁטָרֵי⁽¹⁾ חוֹבוֹתֵינוּ:
אִם-זָכוֹר כִּי עָפָר אָנֹחֵנוּ:
אִם-זָכְרֵנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ:
אִם-חֲתַמְנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים:
אִם-חֲתַמְנוּ בְּסֵפֶר פְּרִנְסָה וְכִלְכָּלָה:
אִם-חֲתַמְנוּ בְּסֵפֶר זְכוּת:
אִם-חֲתַמְנוּ בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמְחִילָה:
אִם-הִצַּמַּח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקִרְבִּי:
אִם-הָרַם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ:
אִם-הָרַם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ:
אִם-מָלָא יְדֵינוּ מִבְּרָכוֹתֶיךָ:
אִם-מָלָא אִסְמֵינוּ שְׁכָע:
אִם-שָׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ:
אִם-קָבַל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת-תְּפִלָּתֵנוּ:
אִם-נָא אֵל תְּשִׁיבֵנוּ רִיקִם מִלְפָּנֶיךָ:

מנהג אשכנז

אִם-שָׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוּלֵי עַמֶּךָ:
אִם-הִחְזִירֵנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ:
אִם-סָלַח וּמָחַל לְכָל-עוֹנֵתֵינוּ:
אִם-מָחָה וְהַעֲבִיר פְּשָׁעֵינוּ מִגִּדְּרֵינוּ:
אִם-קָרַע רֵעַ גֹּר דֵּינוּ:
אִם-מָחַק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל-שְׁטָרֵי⁽¹⁾ חוֹבוֹתֵינוּ:
אִם-זָכוֹר כִּי עָפָר אָנֹחֵנוּ:
אִם-זָכְרֵנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ:
אִם-חֲתַמְנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים:
אִם-חֲתַמְנוּ בְּסֵפֶר זְכוּת:
אִם-חֲתַמְנוּ בְּסֵפֶר פְּרִנְסָה וְכִלְכָּלָה:
אִם-חֲתַמְנוּ בְּסֵפֶר נְאֻלָּה וְיִשׁוּעָה:
אִם-חֲתַמְנוּ בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמְחִילָה:
אִם-הִצַּמַּח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקִרְבִּי:
אִם-הָרַם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ:
אִם-הָרַם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ:
אִם-שָׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ:
אִם-קָבַל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת-תְּפִלָּתֵנוּ:
אִם-נָא אֵל תְּשִׁיבֵנוּ רִיקִם מִלְפָּנֶיךָ:

⁽¹⁾ יש מנקדים שְׁטָרֵי

מנהג פולין

א-מ פתח שערי שמים לתפלתנו:
א-מ זכור כי עפר אנחנו:
א-מ נא אל-תשיבנו ריקם מלפניך:
א-מ תהא השעה הזאת שעת רחמים ועת רצון מלפניך:
א-מ תמול עלינו ועל-עוללינו וטפנו:

אבינו מלכנו עשה למען הרועים על-שם קדושה:
אבינו מלכנו עשה למען טבוחים על-יחודה:
אבינו מלכנו עשה למען באי באש ובמים על-קדוש שמה:
אבינו מלכנו נקום (לעינינו) נקמת דם עבדיך השפוף:
אבינו מלכנו עשה למענה אם-לא למענו:
אבינו מלכנו עשה למענה והושיענו:
אבינו מלכנו עשה למען רחמיך הרבים:
אבינו מלכנו עשה למען שמה הגדול הגבור והנורא שנקרא עלינו:
אבינו מלכנו חננו ונענו כי אין בנו מעשים. עשה עמנו צדקה וחסד והושיענו:

במנהג אשכנז המערבי אומרים כאן קדיש שלם (וכן נהגו בצרפת ובקהלות אפ"ם)

שמע ישראל. יי אלהינו יי אחד:

פרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד: (ג' פעמים)

יי הוא האלהים: (ו' פעמים)

בפפד"מ אומרים ה' הוא האלהים ו' פעמים ואחריו שמע ישראל פעם אחת ובשכמל"ו בלחש פ"א (והוא לפי מנהג צרפת העתיק, וכן נהגו בקהלות אפ"ם).

יתגדל ויתקדש שמה רבה. בעלמא די ברא פרעותה וימליך מלכותה בתיכון וביומיכון ובחיי
דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב. ואמרו אמן:
יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא:
יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתגדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא.
לעלא לעלא מקל (ג"א מן כל) ברכתא ושירתא תשבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ואמרו אמן:
תתקבל צלותהון ובעותהון דכל ישראל קדם אבוהון די בשמיא ואמרו אמן:
יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:
עשה שלום (יש נוהגין לומר השלום) במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

ותוקעין תקיעה אחת (ויש תוקעין תשר"ת, וכן נוהגים בא"י). יש נוהגין לומר לשנה הבאה בירושלם (הבנויה).
ומתפללין ערבית של חול ואומרים הבדלה בחונן הדעת ומבדילין על הכוס ועל נר ששבת (ובמוצאי שבת אומרים ויתן לך,
ויש שמברכין גם על הבשמים בהבדלה).

רשימת הפיוטים

רשימת הפיוטים

פיוטים שלא נדפסו מקודם מסומנים בכוכב (*) ושלא נדפסו בשלמות מסומנים בסימן °

307	אהללך בקול רם / מנן אברהם (א 1506)	348	• אאריך חן בשמים (א 8)
432	אהלת מתוחים / אמצת גמלחים (א 1509)	728	אב ידעך מנוער (א 47)
	אודה עלי פשעי / לצור מעוזי ומושיעי	264	אב לרחם ורב סלוח חוללתנו (א 53)
698	(א 1603)	684	אבדו חכמי נזית ויושבי נזים (א 85)
430	אוהילה לאל אחלה פניו (א 1701)	766	אבדנו מארץ טובה בחפזון (א 86)
649	אויילי המתעה מרגיז ומחטיא (א 1807)	650	אבואה ואשתחזה ואכרעה (א 129)
	אופל אלמנה תאיר / בוהו בוכיה תבהיק		אבינו מלך אנקת עמך ישראל ושועתו / ראה
499	(א 4805)	680	(א 212)
390	אור נגה עטית מעילו (א 1977)	506	אכל אנחנו חטאים ואשמים (א 287)
	אורך תוריה לחשוכה / ברחמים תשוב אליה	750	• אבן מעמסה / אמץ ואל תמאס
498	(א 4806)	745	אבן מעמסה / עמס ואל תמאסה (א 315)
283	אות ברית כינוכיניך אבינו (א 2045)	277	אדברה תחנונים כרש ואבכה (א 473)
38	אותך אדרש ואליך אתודע (א 2082)	719	אדון אביר / במעשיו כביר (א 481)
99	אז ביום כפור סליחה הורית (א 2106)	26	אדון בפקדך אנוש לבקרים (א 496)
629	אז בעמד ענו / בין יי ובין העם		אדון בשפטך אנוש רמה
743	° אז לפנות ערב דפקנו הומים (א 2146)		ע"י אנוש רמה אדון בשפטך
	אז מלפני בראשית / אבות ובנים השית	210	אדון דין אם ידוקדק (א 499)
408	(א 2152)	720	• אדון הסליחות / מלא רחמים
409	אז מלפני בראשית / דת וכס השית (א 2153)	761	אדון מועד כתקח משרים לשפוט (א 549)
410	אז מלפני בראשית / נוה וינון השית (א 2154)	617	• אדיר בהוד שמי מרומים
	אז מלפני בראשית / שבעה אלה השית	371	אדיר בועדו / ברום ותחת הודו (א 1068)
411	(א 2155)	353	• אדיר בשמי מרומים (א 1079)
701	אז קשתיו וחרבי / אוני לא מרובי (א 2173)	594	אדיר ונאור / בורא דוק וחלד (א 1095)
631	אזון תחן והסכת עתירה (א 2192)		אדם איך יוכה / בכל יום למות מחכה
	אזכרה אלהים ואהמיה / בראותי כל עיר	540	(א 1138)
663	(א 2275)		אדם אם יבא ליום תוכחה מה יוכל ענות
266	אזעק אל אלהים קולי (א 2360)	714	(א 1140)
	אזרחי מעבר הנהר / אליך רץ ולא אחר		יי אלהי אברהם יצחק וישראל / בריתם הזכר
525	(א 2375)	657	(א 663)
119	אחדת יום זה בשנה (א 2427)	17	אדני אלהי הצבאות יושב הכרובים (א 682)
	אחלה אל יי אולי אכפרה / בעד חטאות	241	יי אלהי הצבאות צנ בין ההדסים (א 688)
674	(א 2515)	225	יי אלהי רבת צררוני מנועורי (א 717)
	אטיף ארש מלולי / בניב דבב פלולי	380	• יי מלך אבדו גוים (א 901)
434	(א 2614)	טו	יי שמעה תפלת הלילה
296	איוב ונורא / משפט יום בוערה (א 2669)	טז	• יי שמעה תפלת המוספים (א 1036)
128	איומה בחר ילבין כצמר צחר (א 2689=ה 478)	יז	• יי שמעה תפלת המנחה (א 1037)
504	איך אשא ראש וארים פנים (א 2767)	יז	יי שמעה תפלת הנעילה (א 1038)
244	איככה אפצה פה ואיך אשא עין (א 2928)	טו	• יי שמעה תפלת השחרית (א 1039)
388	אילי מרום אומרים הלולו (א 2944)		אדר בתאר מכון / אהל באמתך תכון
149	אילי שחק הצובי להבים (א 2946)	611	(א 1206)
112	אימך נשאתי חין בערכי (א 2976)	125	אדר יקר אלי (א 1211)
423	• אין כמוך אלוה סליחות (א 3024)	431	• אדרת חזקים / כוננת ארקים (א 1226)
142	אין כמוך באדירי מעלה (א 3026)	522	אהבת עזו ותוקף חבה (א 1258)
135	אין מי בשחק יערך לו (א 3059=מ 2049)	733	• אהבתי מעון בית משכנותיך (א 1271)

246	• אלוה סליחות אתה / ברחמיך הרבים באת	343	אין מייקרא בצדק (א 3060)
382	(א 4317)	343	אין ערוך אליך / בין עצום מפעליך (א 3071)
685	אליך יי שועתי / בתחן פניך קדמתי (א 5033)	153	אין מספר לגורדי צבא חילו (א 3063)
234	אליך האל עיני כל יציר תלויות (א 5059)	530	אין פה להשיב ולשא פנים (א 3076)
174	אליך ועדיך יבא כל בשר (א 5062)	606	איתן הכיר אמונתך (א 3204)
248	אליך פנינו בשנו להרים (א 5086)	659	איתן למד דעת / סרם לכל מודעת (א 3207)
694	אליך צורי כפי שטחתי (א 5087)	357	אך אומרים [בחין] לפניך (א 3211)
176	אליך תלויות עינינו יי אדונינו (א 5059)	359	אך אין לנו אלוה מבלעדיך (א 3213)
560	אם יוספים אנחנו לעמוד לשרת בשמו (א 6336)	129	אך אתים בחין לפניך (א 3215)
524	אם עברנו תורות וחלפנו חוקים (א 5444)	231	אך כך לדל מעוז (א 3218)
665	אם עינינו ענו בנו / אתנו לך (א 5456)	643	אך כך לדל עזרה / ביום רעה (א 3219)
495	אם תעינו לא תתענו / אם שגנו לא תשלנו	219	אך במחת דיומרוך חבל (א 3221)
661	(א 4809)	507	אכפרה פני מלך רב (א 3288)
551	אמונה אמן עצות מרחוק (א 5638)	620	אל אדיר רב חילו / בריות כל תכן להללו
228	אמונים בני מאמינים הנאמנים (א 5627)	740	(א 3339)
147	אמונת אמן עצות מרחוק עיי אמונה אמן...	378	אל אל יקו ורע אמת / למי התחתמת
435	אמונתך בעליונים בריהך בתחתונים (א 5656)	19	• אל אמונה אתה / ורחום לכל מאמיניך
385	אמיץ כח כביר ורב אונים (א 5703)	232	(א 3458)
208	אמיצי שחקים ממעל / וכל צבא מעל (א 5708)	170	אל ארך אפים אתה (א 3469)
514	אמנם אלהי עולם / בנדנו (א 5737)	558	אל באפך פן תמעט (א 3487)
20	אמנם אנחנו חטאנו והעונו (א 5743)	638	אל ברב עצות תכן את רוח (א 3513)
640	אמנם אשמינו עצמו מספר (א 5748)	31	אל הר המור גבעת הוריה (א 3603)
113	אמנם כן יצר טוכן בנו עיי יום יום ידרשון לך	24	אל יחסר יי רועי / בנאות דשא תרביצי
1878 = 1878	אמץ יוסף טהר ידים כחויגדל (א 1878 = 1878)	705	עיי רועה ישראל האזינה
5793	אמצת עשור לכפור תמה (א 5793)	221	אל ימעט לפניך את כל התלאה (א 3713)
5793	אמרו לאלהים. אל מלך בעולמו	233	אל לבכם עמך ישראל השיבו (א 3750)
5793	עיי אל מלך בעולמו	356	אל מלך בעולמו / מחיש פדות עמו (א 5860)
5793	אמרו לאלהים. אמת וישר פעלו	350	אל מלך יושב על כסא רחמים (א 3822)
5793	עיי אמת וישר פעלו	53	אל נא רפא נא תחלואי פוריה (א 3875)
5793	אמרו לאלהים. ארך אפים וגדל כח	346	אל נא תיסר באי עדיך (א 3884)
5793	עיי ארך אפים וגדל כח	494	אל עבדיך המצא קונם (א 3947)
5793	אמרינו שעה בעת נעילת שער	568	• אל עורך דין / באמת ואין עול (א 3953)
5793	אמרת לטושעים אכלה פשעים (א 5965)	682	• אל רחוש שמים (א 4011)
5793	אמת בספרך בראת עולמך (א 5998)	548	אל רחום שמך (א 4019)
5793	אמת וישר פעלו / אלפי אלפים חילו (א 5861)	535	אל תוכר לנו עונותינו (א 4131)
5793	אנא אדון הסליחות והרחמים (א 6099)	377	אל תעש עמנו כלה / תאחו ירך במשפט
5793	אנא אדון הרחמים / השקיפה (א 6103)	538	(א 4808)
5793	אנא יי האל הגדול הגבור והנורא (א 6140)	651	אלה אזכרה ונפשי עלי אשפכה (א 4273)
5793	אנא אוון שועת חנון (א 6175)	752	אלהי בשר עמך מפחדך סמר (א 4403)
5793	אנא אלהי תהלתי / אשפך לפניך מרר שיחתי	376	אלהי העברים / וקרא בכל עברים (א 4415)
5793	(א 6217)	428	אלהי עושי נוצרי ויוצרי (א 4522)
5793	אנא אלהים חיים / תכתב (א 6219)		• אלהים אין בלעדיך / בלחך נורא תהלות
5793	אנא הוואל סלוח לעבדיך (א 6277)		(א 4619)
5793	אנא הצליחה / עונינו לסלחה (א 6294)		אלהים אל דמי לדמי (א 4626)
5793	אנא השם הנכבד והנורא / לעת צרה סקדונך		אלהים בישראל גדול יחודך (א 4683 = 4684)
5793	(א 6299)		אלהים בישראל גדול נודעת (א 4686)
5793	אנא השם הנכבד והנורא / סלח נא לעון		• אלהים סלח נא / אנא כפר נא (א 4769)
5793	(א 6301)		אלהינו אל / בשמים ובארץ
5793			אורא היה עם פיסיות שלוחי עמך (א 4821)

636	את הברית ואת החסד והשבעה (א 8517)	252	אנא זכר לאברהם ליצחק ולישראל (א 6310)
646	את הקול קול יעקב נוהם (א 8520)	250	אנא חטא העם הזה חטאה גדולה (א 6317)
672	את פני מבין ויודע דין דל (א 8583)	337	אנוש איך יצדק פני יוצרו (א 6401)
735	* אתה בקר וגם לילה / שומר מה מלילה (א 8618)	589	אנוש איך יתכפר / וכל מעשיו בשפר (א 6403)
	אתה יי טוב וסלח / אותנו רוע יצר אלח עיי' אם עונינו בנו	117	אנוש מה יזכה וצבא דוק (א 6476)
	אתה אל רחום וחנן / ביטה בשופכים לך תחנון (א 8676)	212	אנוש רמה אדון בשפטך (א 498)
614	אתה ברחמיך הרבים רחם עלינו (א 8716)	230	אנוחנו אשמנו במעשינו הרעים (א 6530)
355	אתה הוא אלהינו / בשמים ובארץ (א 8770)	555	אני אני (ג'א הוא) המדבר / וקרבי משתבר (א 6652)
121	אתה כוננת עולם ברב חסד (א 8815)	516	אני הוא השואל / בעד בית ישראל (א 6654)
465	אתה כוננת עולם מראש (א 8816)		* אנקת מסלדיך
יט	אתה מבין טרעפי לב (א 8819)	772	תעל... מחילה ממך קושט מעבדיך
298	אתה מבין תעלומות לב (א 8820)		אנקת מסלדיך תעל לפני כסא כבודך (א 8644)
48	אתן תהלה לאל המהולל (א 8958)	771	אנושי אמנה אבדו ואין איש עומד לפניך בעתירה (א 6851)
462		676	אנושי משמר ואנושי מעמד / בטלו מבית כרך (א 6878)
485	בהיות ארון בבית קדשי הקדשים (ב 175 = 177)	668	אעשה למען שמי / כי אחם עמי (א 7086)
383	* בקצף אם אשמנו סקרת (ב 1315)	582	אפאר למלכי בקדש / ביום אך בעשור לחדש (א 7102)
193	בכל און אוסיף אומץ לגדלך	613	אפס זבח ועולה / במה נמצא לפניך מחילה (א 7145)
542	ברית כרותה מלשכות / חשי (ב 1717)	671	אפס מוזה מחבב ומכפר (א 7148)
566	גדול עוני ולחטא הוספתי (ג 96)	512	אפסו אשים ובטלו קרבנות (א 7154)
352	* האדיר באמץ אלפים (ה אחר 13)	511	אפסי ארץ בדברו הקים (א 7155)
178	האדיר בשמי עליות (ה 14)	140	אצתיים כפור / לכלות פשעים (א 7297 = 7298)
143	האדרת והאמונה לחי עולמים (ה 16)	587	אקשטה כסל וקרב אפנה מלב (מ 1759)
414	האוחז ביד מדת משפט (ה 19)	284	אראלי הוד פוצחים הלולו (א 7448)
מב	האומן במעשה אצבעותיו (ה 21)	618	אראלים בשם תם ממליכים (א 7453)
421	האומרים אחד אומרים יי אלהינו (ה 25)	608	ארח צדקה ועלמות נחית דבריך (א 2016)
420	האחד בעולמו ואין שני לו (ה 34)	687	אריאל בהיותו על מכונו ומוסדו (א 7585)
417	* האל המאודר המבורך המעדר (ה 57)	520	* ארך אפים / ברנו מרחם (א 7633)
379	האמירוהו באימה / ברכוהו בכינה (ה 49)	377	ארך אפים וגדל כח (א 5862)
180	האמן כפי שחקים והקציבם (ה 94)	130	ארך אפים ורב חסד / נוצר לאלפים חסד (א 7634)
196	הגנים אימים ומזומים (ה 178)	341	אשא דעי למרחוק / שצון באת מרחוק (א 7753)
186	הגנים אפס ותוהו נגדך חשובים (ה 179)		אשא כנפי שחר / תהלות ישראל משחר (א 7757)
	היום יכתב בספר הזכרונות עיי' איומה בחר היום מלכי מקדם פועל ישועות בקרב המוני (ה 489)	259	אשוהח נפלאותיך צור עולמים (א 7844)
545	המאמרים באימה אומרים יי אלהינו (ה 736)	447	* אשוער בשער נעילה / בכסותך פשע במצולה
422	המכירים אמצך באומניך (ה 761)	737	אשל צדק היום בארבעת תפלות (א 8079)
384	הנקדש באלפי אלפים (ה 920)	735	אשמנתו תבלע / במצולות שועל (א 8102)
148	התכן מתחת ורועות עולם (ה 1226)	783	אשפך שיחי לפניך צורי (א 8157)
179		214	אשר אימתך באראלי אמן (א 8178)
770	ואור פניך תאיר / זכר אהבת ידידיך (ו 13)	374	אשר אמן תהלחך באילי שחק (א 8178)
418	ואיוז תהלה כפי גדלך (ו 17)	138	אשר יראתך באמץ מלאכים / כך נמלכים (א 8273)
238	ואתה הוא ותיק יחיד (ו 87)	616	אשרי עין ראתה אהלנו (א 8421)
197	ובכל חוקך יאמן עוז הלולך	486	את יי בהמצאו לדרשו קדמתי (א 8496)
737	וחיות בוערות לכס רם לויות (ו 190)	527	

425	ויאתיו כל לעבדך (ו 201)	כתועים ואין לבקש / כשבוים ואין לשוב	495
404	ומי יעמד חטא אם תשמר עי' תעלת צרי תרף	(כ 574)	489
653	ונתנה תוקף קדושת היום (ו 451)	[אין לנו] לא אורים ותומים על לב כהן (א 3046)	183
768	ותיק וחסיד אתה תתעטף חסידותך (ו 531)	לא אמר אמרת ונפל דבר	488
	ותערב פגיעת תפלת וזה אמונת ישריך (ו 535)	[אין לנו] לא ארמון על משפטו (א 3048)	490
		[אין לנו] לא אשים ולא אשם (א 3050)	380
	זכר ברית אברהם ועקדת יצחק	* לאוהב צדקות / לבוחן כליות	155
	עי' אבדנו מארץ טובה	לא ל עורך דין (ל 216)	690
786	חי ממרמו ופרש שלומו (ח 233)	לך יי הצדקה תלבשת (ל 782)	189
194	חכמי תם דרך המאחלים לכו	לך אדר נאה מכל פה	419
177	חמול על מעשיך (ח 369)	לך יאדיר כל יציר (ל 843)	
		מאין כמוך באמצח שמים	200
416	יאדירוך יאמירוך / יברכוך יבארוך (י אחר 13)	מאתך תהלתי שומע עתירה ושועה (מ 131)	643
190	יאתה תהלה ועז לבקש נאדר (י 75)	* מה נדבר פני משרים דובר	501
392	* ידודון ידודון אראלים יחד	מורה חטאים סלול להחלהך (מ 804)	122
481	* יה-ר... שתהי השנה הזאת... שנה אסומה ובלולה	מחילה ממך קושט מעבדיך עי' אנקת מסלדיך	182
482	* יה-ר... שתהי השנה הזאת... שנת אורה ש' ברכה	מי אדיר אפסך (מ 981)	לג
	יה-ר... שתהי השנה הזאת...	מי אל כמוך אדיר המלוכה (מ 987)	
479	שנת אוצרך הטוב תפתח לנו (י 1346)	מי אל כמוך נושא עון עי' אנשי משמר ואנשי מעמד	397
585	יום אדיר ומיוחד / לכפרת גוי אחד (י 1586)	מי ימלא גבורות חיליך (מ 1095)	393
304	יום אמיץ זה לאוהבי אמרים (י 1610)	מי יערך אליך מענה לספר (מ 1190)	156
718	יום אשמנו במעשינו אשר לא כדת (י 1622)	מי יתנה תוקף תהלתך (מ 1129)	354
305	יום אשר אשמנו יוצלל ויוסגר (א 1624)	* מי כמוך אדיר ונאדר (מ 1145)	141
716	יום אשר הוחק לכפרתנו (י 1625)	מי כמוך אדיר במרומים (מ 1144)	
593	* יום אשר התוית מדי שנה בשנה (י 1626)	[מי כמוך באלים יי] אדיר בהוד שמי מרומים	
591	יום אתא לכפר פשעי שנה (י 1626)	עי' אדיר בהוד שמי מרומים	55
28	יום ידרושון לך (י 1715 = א 5763)	מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה (מ 1218)	
36	כי הנה כחמר ביד היוצר (כ 203)	* מלאכי רחמים משרתי עליון...	773
260	יום כפורים זה הוכן (י 1806)	יקירי ערץ צירי צבאות	
334	יום מימים הוחס / יום כפור המיוחס (י 1637)	מלאכים מרופפים / נגד אמות הספים	732
562	יחביאנו צל ידו (י 2428)	(מ אחר 1480)	185
10	יעלה תחנונו מערב (י 3181)	מלך תר כל סתרי גנוזים (מ 1682)	198
	יקירי ערץ יצירי צבאות עי' מלאכי רחמים	מלכותם באבדך עובדי פסילי (מ 1692)	
	משרתי עליון	מלכי מקדם פועל ישועות עי' היום מלכי מקדם...	
184	יראך אדון פעל למענך פעלת	מעשה אלהינו. אדיר בועדו עי' אדיר בועדו	
775	ישמיענו סלחתי / יושב בסתר עליון (י 4116)	מעשה אלהינו. אין מי בשחק יערך לו	
774	ישראל נושע ביי תשועת עולמים (י 4234)	עי' אין מי בשחק	
		* מעשה אנוש. תחבולותיו מזמה עי' אין מי בשחק	
483	כאהל הנמתח בדרי מעלה (כ 6)	מעשה אנוש. תחרות רחמיו	
624	כבודו אמוני ינקה מאשמתם (כ 69)	שקר נאומי (מ 1059) עי' אדיר בועדו	222
625	* כבודו אראלים מספרים בועד (כ 72)	[בקר] מפלטי אלי צורי סתרי (מ 2096)	
191	כי אדוקי אש באימה יאפדוך	מרבית צרכי עמך ודעתם קצרה	
45	כי אנו עמך ואתה אלהינו (א 4831)	עי' אדון מועד כתקח	633
736	* כי לך יאתה מלוכה וגדולה (כ 216)	משאת כפי מנחת ערב רצה נא בכשר (מ 2519)	144
177	כי מקדישך כערכך קדשת (כ 218)	נאמירך באימה וברכך בבינה (ג 57)	
18	כי על רחמך הרבים אנו בטוחים (כ 219)	סלח נא אשמות ופשעי לאמך (א 4832)	27
621	כי רכובו בערבות / ועוזו בשחקים (כ 223)		
188	כי תודה יתנו לך שבים .		

534	תאבת יום זה מכל ימות השנה (ת 8)		סלחה מבוא במשפט עיי' אנקת מסלדיך
496	תאות לב לא השגנו / שקט קוינוויבא רגו (ת 17)		עונות אבותינו התריבונוה
115	תאות לב לשמך ולזכרך (ת 19)	487	על ישראל אמונתו (ע 524)
	תאמר למחות אשמינו / תבא לחדש ימינו	139	עננו יי עננו (ע 830)
497	(א 4838)	54	
מה	• תאפדם אפדת עולם (ת 28)		
	• תגלה מלכות קדשך	339	צפה בבת תמותה / צום העשור עמותה (צ 373)
615	שכון כמאז בבית מקדשך		
217	תגרת יד אסוף וכעס הפר (ת 89)		
32	תומת צורים וחסדם (ת 345)	103	קדוש אדיר בעליתו (ק 20)
491	תכפו עלינו צרות / תלאות עברו ראשנו (ת 505)		
679	תמור עבודת מזין / שועת עני תאזין (ת 319)		• רוממו אדיר במעוניו / קדוש הוא בכל עניניו
172	תמיד תחלונן בידך כל נפש (ת 327)	424	(ר 740)
493	תנות צרות לא נוכל (ת 401)	146	רוממו אדיר ונורא (ר 741)
501	תעינו מאחריך / שגנו ממצותיך (ת 423)	145	רוממו אל מלך נאמן (ר 743)
213	תעלה תפלתנו למעון שמייך (ת 429)	664	רועה ישראל האוינה נוהג כצאן יוסף (ר 762)
757	תעלת צרי תרף וחובש למזור (ת 431)	56	רחמנא דעני לעניי ענינא (ד 327)
	תפן בענוי ודחק / שכח חטא ועון תרחק		
648	(ת 479)	272	שופט כל הארץ ואותה במשפט יעמיד (ש 712)
	תתן אחרית לעמך / תשוב מקדש לתוכנו	332	שושן עמק אוימה / שבת שבתון לקיימה (ש 765)
500	(א 8343)	268	שלוש עשרה מדות האמורות בחנינה (ש 1386)
	• תתן אמת ליעקב / תשובב שבות יעקב		• שערי ארמון / מהרה תפתח לבוארי ארון
382	(ת 591)	731	(ש 2064)
381	• תתן תהלה לעמך ישראל (ת 593)	274	שרי קדש היום איש ברעהו נתאחד (ש 2184)

תקונים למחזור ליום כפור

ע' כב	כפיוט שורה 18	צ"ל לעזאזל	278	חרוז 20	צ"ל בְּדֶרֶךְ זוּ
" כג	הערה 12	" ק"ק איטאלייאני	282	שורה 2	מלמטה צ"ל וּזְכַרְתִּי
" לה	שורה 4	מלמטה " את המשפט	299	חרוז 25	צ"ל יִלְדוּתוֹ
" 31	בביאור שורה 2	מלמטה צ"ל פונים בו	308	" 10	" יָה
" 57	בטור השמאלי הוסף לאחר שורה 25:		320	שורה 20	" עֲבָדוּ
" 91	א"מ חמל עלינו ועל עוללינו וטפנו:		321	" 2	" יִקְבְּצֶךָ
" 109	שורה 6	מלמטה צ"ל ומפל-צרותם	322	ש' 5	מלמטה " כלם
" 110	" 6	" מה-נאמר	327	" 7	" וְנִתְחַקְנוּ
" 119	" 2	" מצח	" 19	"	ואת מוסף (מוספי) יום
" 133	בביאור שורה 1	מלמטה צ"ל כזבחי העלאה	348	חרוז 9	צ"ל בְּבֵית זְבוּל
" 135	חרוז 41	צ"ל לְגִדּוֹר	355	" 5	" הֵלֵא
" 140	" 1	" יַעֲרֶךְ	359	" 3	" לְעַבְדֶּךָ
" 144	" 7	" וְכִדּוֹנָג	371	" 2.1	" לְעוֹבְדוֹ
" 147	" 8	" נִשְׁגָּבֶךָ	375	" 7	" בְּמַסְלולִי
" 170	" 5	" טְהַרְתֶּךָ	380	לאחר שורה 1	יש להוסיף: סימן: א"ב. ל 123.
" 173	" 5	" יִזְלוּ	406	חרוז 24	צ"ל מִיָּד
" 182	" 10	" בְּהַעֲיָפָם	421	" 6	" בְּמִצּוֹתֶיךָ אִי"א
" 185	" 3	" חֲסִין	426	שורה 2	מלמטה צ"ל וְנִתְחַקְנוּ
" 203	" 5	" נִכְחֶךָ	427	" 8	צ"ל וְאֵת מוֹסֵף (מוספי) יום
" 209	" 2	" מִחֲנוֹת קְדוֹשֶׁיךָ	" 13	"	וְעֲנִיתָם
" 212	שורה 16	" וְחֲנֻנוּ	437	חרוז 18	" גִּפְרִי
" 214	בביאור שורה 1	צ"ל (יחזק' כב ל)	459	בביאור אחרי שורה 2	צ"ל כל השורה
" 218	חרוז 11	צ"ל נְדוֹן	460	הראשונה מביאור ע' 460	
" 236	שורה 3	בישלישיה צ"ל חֲטָאת	460	בביאור: שורה 1	צ"ל אחר שורה 2 ע' 459
" 238	חרוז 13	צ"ל יִצָּר	480	שורה 12	צ"ל בְּתִיהֶם
" 239	" 16	" חֲלִץ	483	" 1	" הַקִּדְשִׁים
" 244	" 14	" הֵיכַל קִדְשֶׁךָ	486	חרוז 10	" הַקִּדְשִׁים
" 249	" 12	" יִשַׁע	487	שורה 4	מלמטה צ"ל בְּסִיכָה
" 266	" 5	" הֶלְזָה	489	" 8	מלמטה " [6 ב]
	שורה 1	מלמטה צ"ל חֲטָאת	502	לאחר שורה 6	יש להוסיף: בקהלות שאין
	חרוז 5	צ"ל יוֹצְרִי <אֵתָה>		אומרים בהן סליחות ממשיכין "זכור רחמיך"	

ע' 522	חרוז	5	צ"ל	מְלִישָׁבָה
" 531	"	15	"	רַחֲמֵיךָ רַבִּים
" 533	שורה	4	"	עֲמָנוּ
" 545	"	8	"	הטורים 17—20. 53—60
" 546	חרוז	17	"	הַרְוֵנִי
" 551	"	6	"	אֵים / אֶךְ בִּי
" 572	"	36	"	מִיד
" 593	"	4	"	בְּסֶלְחֶךָ
" 600	קריאת התורה: ויקרא יח, פ'			אחרי מות
" 625	חרוז	8	צ"ל	מִיד
" 628	אחר שורה	13	יש להוסיף:	בקהלות שאין אומרים בהן סליחות ממשכין "זכור רחמך"
ע' 693				

ע' 631	חרוז	7	צ"ל	וּמַמְאֵיִם
" 657	"	63	"	יַעֲרֹב
" 659	"	21	"	אֲמַרִי
" 708	שורה	5	מלמטה צ"ל	בְּקֶק
" 725	שורה	17	"	מְקַדְשִׁי
" 760	חרוז	24	"	וּמִלְשָׁנִי
" 796	טור א'	20	"	* יום
"	"	21	"	(י 1624)
"	"	24	"	(י 1628)
"	הפיוט: כי הגה כחמר	26	"	
"	ביד היוצר (כ 203)			
"	בע' 36 שייך לאות כ			
" 796	"	7	"	ב' " " הוסף (ל 123)